TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 1. ANULU XVII.

Sabiiu, in 2 Ian. 1869. (14 Ian. 1869.)

BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIATIUNEA“ SIBIU

Nóptea spre annulu nou.

Este insemnatu in viatia acelu punctu, carele ti causeza o reprivire asupra unei catatimi din trecutulu teu. Intemplârile placute si neplacute mai trecu odata, cá nisce naluci pre dinaintea fantasiei, intempinându-se fia carea dupa feliulu ei, cu unu momentu de bucuria séu cu unulu de instristare. Amestecului acest'a, carele variaza mereu in omu, la asemenea ocasiuni produce seriositatea aceea ce e asia dicendu caracteristica tuturoru momenteloru mai insemnate.

Oare pentru natiunea nóstra, care e impressiunea acestui punctu insemnatu alu tempului, in care suntemu in puseti une de a reprivi intemplârile unui anu incheiatu?

Eramu inca cu vre-o câteva sperantie cându pusesemu piciorulu pre pragulu 'anului espiratu. Un'a ni s'a implinitu; celelalte inse au remasu, ca sa fia petrecute in categori'a celoru numite „pia desideria“?

Un'a dîcemu ca ni s'a implinitu. Acesta e acuisitiunea pre câmpulu bisericescu si totu odata si nationale. Acést'a e legea sanctiunata, prin carea se garantéza autonomi'a bisericei nóstre.

Sa nu trecemu asia usioru preste intemplarea acést'a, câci ea este unic'a ce ne emotioneza cându scimu, ca acesta lege a facultatu in scurtu intrunirea celei mai frumóse inteligintie române din pârtile Ungariei, Banatului si Transilvaniei pre terenulu autonomiei bisericesci, preoti si mireni in unu congresu nationale bisericescu, a câroi insemnetate o respica din destulu cuvintele dlui Secretariu de Statu Georgiu Ioanoviciu, carele o numesce: „momentu epocale in istori'a bisericei nóstre“, „templu alu libertâtiei confessiunale“, care „ne a asiguratu libertatea consciintiei nóstre si propasirei nempedecate pre calea culturei, fâra carea unu poporu nu póte devení unu faptoru insemnatu intre natiuni“. Iera dlu Missiciu dice, ca dîu'a incheierei congresului nationale bisericescu „va remane scrisa cu litere indelebili pre paginile istoriei bisericei nóstre“; si mai la vale arata ca membrii adunati la acestu congresu au „semenatu pre terenulu bisericei nóstre sementi'a principieloru liberale democratice constitutiunale“, cari Escel. Sea Présanbtulu Metropolitu Andreiu, le recomânda cá sa ne fia „pâne buna“ sa nu abusâmu de ele, aducându-ne totu de una aminte ca suntemu cetatieni cu santii“.

Eata dara o impregiurare carea are sa ne causeze bucuri'a cându ni o infatisâmu in sînulu celoru petrecute in decursulu anului trecutu. Cu tóte, ca chiaru si aici nu putemu suprime óre si cari presimiuri nelinisciitórie, pentru posibili machinâri de a paralisá cele dobendite prin libertarea bisericésca, succedându-adeca strainiloru a arunca veninulu indoielei de fo ósele institutiuniloru bisericesci si intrebuintiarea loru. In unu casu ca acest'a tóte ostenelele de pâna acumu si in viitoriu aru fi desierte; noi insîne amu lu rá atunci la stingerea vietiei bisericesci, carea tocma acum era sa se puna in cursulu ei firescu, si sa ne arate bunetâtile ei prin regenerarea vietiei nóstre nationali.

Déca trecemu mai departe dâmu numai de intemplâri neplacute. Legea dela care asceptámu fórte multu, a nationalitâtiloru, precum si a unuiei nu ne a satisfacutu nici decum. Si un'a si alt'a ne impunu numai detori'a de a prveghiá si mai multu si de a lucrá cu mijl ce legali si mai tare pentru cá reulu pornitu din acele sa nu crésca si mai multu sa are asupra capeteloru nóstre.

Reprivirea acest'a câtu e de scurta, câtu e de seraca de intemplâri, totusi e de cuprinsu fórte mare. Ea are in vedere sortile unui poporu cum e celu românu, carele aspiréza a devení folositoriu omenimei, nu numai prin nobletia innascuta lui, déra si prin civilisatiunea la care se inaltia pre fia care di. Cele citate despre insemnetatea castigului pre terenulu bisericescu, cumpanescu, pre lânga tóte temerile nóstre espresse, spre bine; celelalte doue legi inse suntu cari ne arata sortile amenintiate. Déra si aceste au ceva ce ni suscita unu feliu de bucuria; acést'a e vocea tunetului, carea a resunatu prin organele deputatiloru nostri natiunali in dieta si in Europ'a, aretându acestei nedreptatirea si nemultiumirea cu care se intempina o natiune mare in era libertâtiei constitutiunale.

Dela afacerile interne âtinse in cele de mai susu, trecemu la cele esterne, cari ne atingu si pre noi, pentru ca si pre noi ne intereseza sa scimu déca cele intemplate in politic'a mare ne dau asecurantia de pace séu ne amenintia cu resbelu. De pace se bucura totu omulu, pentru ca ea este fórte potrivita pentru castigarea pânei, a vestmenteloru si a tuturoru trebuincióseloru. Sub desa inflorésce agricultura, industri'a si scientie, va se dica, totu ce dovedesce pre omu in inaltimea ce i e data lui de insusi creatoriulu seu, Ddieu. Resbelulu prefface pre omu in féra crudele, iéra pacinicilorii li se conturba activitatea si li se imputinéza atâtu castigulu trebuintieloru trupesci câtu si a celoru spirituali.

In anulu trecutu nu a fostu nici unu resbelu, déra armârile se continuéza si se continua in tóte pârtile. Europ'a intréga e unu arsenalu cu de totu feliulu de arme. Anulu trecutu se póte privi de o preparatiune pentru resbelu.

Intre Franci'a si Prussi'a parea ca esista o incordare, carea are sa se incheia cu unu resbelu intre aceste dóue puteri. Amu disu, parea, pentru ca e anevoia de crediutu, ca si un'a si alta se va incumetá a se ar uncá in bratiele unei sorti nesigure, incarcându, ori un'a, ori alt'a, respunsabilitatea cea mai mare a unui resbelu asupra-si.

Orientele ne lasa unu conflictu escatu intre Greci'a si Turci'a, escatu din afacerile Cretense, câroru le-a urmatu acum si o conferintia de representanti ai puteriloru europene. Mâne poimâne vomu sci resultatulu conferintiei si vomu sci si déca din acesta parte suntemu amenintiati cu, séu crutiati de resbelu.

Conferint'a mentiunata pórta in cretiele ei pacea séu nepacea, dupa cum se voru grupá puterile spre a puté séu pre un'a séu pre ceea-lalta parte de price a o indupleca la concesiune.

Rom'a si acum e sustienuta de baionete francese. Italianii inca nu au pututu sa-si capete capital'a loru naturale, pre carea o au reclamatu cu sacrificiile cele mai simtitórie in 1867.

Revolutiunea spaniola de carea amintiramu la rendulu seu a produsu contra revolutiuni la diferite puncte ale Spaniei, cari numai cu greutâti mari se potu suprime. Intr'aceea alegerile municipali si ale cortesiloru nu voru mai intârdiá a trage dupa sine si decidere'a, deca Spani'a are sa remana monarchia séu republica.

Sa stâmu pre locu si resumindu-ne inca odata tóte cele dîse pâna ací sa dicemu:

ca nu sperantie basate pre altu ce-va decâtu pre resultatele lucrârei nóstre in laintru, sa ne intarésca, câudu punemu piciorulu pre pragulu anului venit riu. Barbati'a nóstra sa ne usióre de greutatea de acum si sa ne duca câtra o sórte mai buna. In afara inse sa dea cerlulu cá acei ce ducu sortile popóreloru sa caute a castigá valóre dreptâtiei in tóte pârtile si pentru cei ce se afla sub jugu paganescu si chiaru si crestinescu, sa lucre cá in decursulu anului venitoriu sa se póta imbratisiá tóte poporele in egalitatea dreptâtiei. Aceste si de aceste se fia cele ce le asceptâmu dela anulu **1869!**

De sub Predélu 1868.

Meditatiuni asupr'a anului 1868. Erá unu usu bunu la betrâni, ca la finea dilei, la finea anului repriveau asupr'a celoru ce le-au petrecutu.

Din acésta reprivire vedeau cele ce au dobenditu si multiemean lui Ddieu, si cele ce le scapase nefacute le numerau, cá sa nu le scape din vedere pre viitoriu. Multi si din cei de astadi facu acest'a. Incercu dara si eu a reprivi la cele ce amu dobenditu in interesu comunu pre câtu potu ajunge si a numerá din cele ce ne au scapatu nefacute.

De-si a fostu nefavoritoriu acestu anu in cele politice, totusi amu dobenditu in cele eclesiastice. Legea dietei pentru inarticul rea Metropoliei române gr. or. a nascutu Congresulu nationalu bisericescu. Folosulu acestui'a precum s'a descrisu de câtra alii nu contiene numai organisarea metropoliei, nu arata numai autonomi'a bisericei nóstre, ci a inlesnitu crestiniloru români gr. or. calea desvoltârei bisericesci prin sinóde parochiale protopopesci si episcopesci. Ce nu potu face in acestea pentru prosperarea societâtiei române?

Cele dóue mii de galbeni pre anu care s'au dobenditu pentru infiintiarea scólelora reale in Brassiovu sunt factori pentru inmultirea membriloru clasei sociali de mijlocu, care aici mai ne lipsesce. Cele trei mii de forini dela Universitatea din Sabiiu ne-a aretatu dreptulu a ne interesá mai multu de ceea ce avemu in pamentulu regescu. Preingrigirea Brasioveniloru pentru reuniunea mesteriloru si fondulu pentru negutietorii nenorociti arata asigurarea binelui. Drumulu de feru in Transilvani'a ne arata trebuintie, cá sa avemu producte de vendutu si usioru de espedatu, ne arata necessitatea cá sa nu vindemu pamentulu, ci sa-lu inmultimu. Si alte folóse avemu din acestu anu, care ori cum ne arata ca prin tóte impedecârile propasimu, prin tóte valurile innotâmu, numai energia si activitate sa fia. In politica adeveratu ca amu mersu cá cam raculu, câci suntemu repusi indereptu, dara totu amu dobenditu multu in scól'a ei.

Eroii luptei politice din an. 1868 nu i-amu avutu pâna ací asiá marmati. Lupt'a loru mandra ne-au folositu multu, nu numai ca prin aceea a facutu sa scie Europ'a puseti unea nóstra, dara ca are si acelu folosu, ca déca n'a avutu astadi resultatu de siguru lu va avé mâne.

Lânga aceste, dóue interese mari de desvoltare ne-a aretatu barbatii natiunei nóstre activitatea pre terenulu politicu si eclesiastiu, si spiritulu infratirei si alu asociârei. Acestea, asupr'a câroras se plângeau multi din scriitorii ro nâni fiindca cuprindu impulsulu desvoltârei, eata le-amu imbratisiatu. Deci de obsce si pre unele locuri totu amu propasitu, multiemita tatalui cerescu. —

Cu tóte acestea noi, mai cu séma partialu, nu credu, ca amu facutu totu câtu trebuiá sa facemu in decursulu anului. S'a scrisu ca se incepemu bine dela fundamentu, se ingrigimu, cá sa avemu in totu loculu scóle bune si sa mijlocimu, cá in fia-care comuna sa cerceteedie toti fii apti scól'a, sa avemu scóle de catichisatiune si de Dumineca (de repetitiune). etc Se va fi facutu pre unele locuri ce s'a facutu dara n'asi crede, ca in totu loculu s'a facutu, destulu. — Câudu amu fi cetitu mai multe scriri bune scolastice, despre prunci vrednici de scóla si despre câti au cercetatu scólele in

194.

acestu anu, aveamu o parere in acésta privintia, sciamu ce propasîre amu fâcutu.

S'a fostu scrisu si despre asociâri, contribuiri si spriginuri de fonduri, câci aceste dau dovéda de viétia.

Nicairi la români n'au fostu si nu e spriginirea si fondurile mai de lipsa, cá pentru sermanii români din Haromszek. S'a fostu facutu cu ocasiunea alegerei deputatului preotiescu o propunere de inceperea unui fondu pentru spriginirea bisericiloru si scóleloru din comunele serace lipsite din aceste locuri. S'a disu ca nicairi nu suntu de lipsa preoti si invetiatori activi si remunerati cá aici, propunerea s'a primitu unanimu dara a scapatu fâra resultatu in acestu anu. — Si dieu de incepea cine-va cu ponderositate atare idea nu numai in acestu anu, ci demultu, câti óspeti români boeri, ceretéza bâile din mijloculu acestoru compatimiti, pre ari seraci'a si perderea limbei i face de a puté fi ompatimiti, cu bucuria aru fi contribuitu si voru ontribuí la atare fondu. Nu ceri, nu ti se va dá.

S'a strigatu: reuniuni, asociâri; aretandu câte mai câte au germanii. Si afara de „Reuniunea odaliloru din Sabiiu" abia a mai inceputu un'a in Brasovu si alte nu. La cea din Brasiovu cum audu nii negutietori a datu anse, si in dîlele acestea ai multi din mesteri au tienutu o consultare si alesu si comissiune pentru compunerea statuteru. Multu au facutu Brasovenii, si de acé'a se apucara indata ce au completatu Gimsiulu, si s'au asiguratu si de scólele re-. Densii cunoscura, ca ramulu manufactoriru e destulu de insemnatu in societate fiindu ca esti'a compunu mai multu clas'a mijlocie a societiei si ei facu miezulu orasieloru. — N'avemu orasie fatia romanésca in Transilvani'a, pentruca n'avemu anufactori români. Unu barbatu alu Romaniei au su, ca si acolo mai multe orasie au fatia straina ci clas'a medilócie este din straini. — Brasiovulu cepe a capat'a o fatia magiara, fiindca preotii Seli din Haromszek au trimisu pre lânga fetele de olo ce servescu in Brasiovu mai multi feciori, si tfeliu dela 1852 au esîtu multi mesteri magiari. nintiiu acestea pentrucá ce sau inceputu adi sa sprigenésca mâne, fiindca o parte din materiau negotiului mai alesu in Brasiovu 'lu producu nufactorii. Amu disu si altadata, ca déca Sasii Brasiovu se deosebescu multu materialicesce de i dela Sigisior'a etc., acést'a au sa o multiemésca gutietoriloru români, fiindca mii de mii de fl. mii de mii de galbeni aducu negutietorii roni din Romani'a pre totu anulu le mergu in mâe mesteriloru Sasi pentru mii de mii de coti postavu, mii de mii de parechi de cisme, de ieuri de lâdi, plostisi, erpare, funii si alta manutura ce se dîce brasiovenie. — Atare manufaca, viindu si drumulu de feru. va face concurintia fabriloru, ca poporulu românu din Romani'a totu o vá cautá atru costumulu celu pórta si pentru trainiciea ei.

Amu disu mai multe in acésta privintia pencá sa tragu atentiunea si celoru din Tier'a sei adaugendu la parerea dlui Redactoru din nr.) alu „Tel. Rom." an. 1868 acésta intrebare: óre ce cu sutele de cai, trecu in totu anulu incarcati manufactura prin Branu la Câmpu-lungu si mai olo, n'aru puté si Branenii, Zernestenii face din a manufactura (lâdi, ploste, cisme, sierpare etc.) e concure cu chiri'a si cu lemnulu de dinaintea ochi-i?

Consultâri, asociâri si spriginiri la tóte, ómeni i! Mai multi cá D. Peteu si cá alti 2—3 aru esîtu din Saceleni, sa se fi asociatu la anulu 50—2. O alta Cisnadie aru fi acolo, sa se fia eputu lucrarea producteloru crude de atunci. lamentâmu, ca merge reu. In altu tempu 'n mai cu preingrigire se puté multi noi din Saceleni, déca se asociau la an. eu din mosiele Romaniei pre care câci drumulu de feru, va mai scu. pasiunile Romaniei.

Sa . tóte, sa ne asociâmu si consultâm. du ca negutietorii Brasioveni au in. rigí si de ei insusi. — Bine facu, a negutietoriloru e mai multu sup. norocului si asiá bine ca au ince. entru cei nenorociti. Cugetatamu si le parochiale a ne ingrigí de seraci, c. cuprinde dupa luminare si acestu adepos. Cugeptatmu la ajutorarea copiiloru seraci, la intiercarea patimiloru, beti'a etc. care ne repune?

Incheiu cu aceea, ca din ceea ce n'amu pututu face astadi sa nu scape mâne nefacutu.

Evenemінte politice.

In Ungari'a au inceputu acum cu de adinsu misicârile alegeriloru la dieta. Alte mai insemnate nu avemu de inregi stratu.

Dincolo de Lait'a au inceputu a se vorbí mai mai multu ceva cá mai nainte de impacarea boemocehiloru. Unele sciri adaugu ca acei ministri cari se decorara deunedîle, toti suntu amici acestei impacâri. Acésta impacare va premerge altoru amelioràri de sórte si a altoru nationalitâti.

Despre conferintiele dela Parisu in afacerea greco-turcésca nu avemu sciri positive inca. Ceea ce se dîce in telegrame e fórte pre scurtu si obscuru. Presupunerile ivite pâna acum ca redaseva Cret'a iéra-si Turciei séu lasaiseva a decide ea de sine insasi déca sa mai remâna la Turci'a, séu se recunósca numai suzeranitate, séu sa se alipésca de Greci'a cu totulu, nu numai dupa vre o done dîle si incheinduse corferintiele vomu sci. Ne mai asigura unele foi ca Franci'a vrea sa folosésca ocasiunea acestoru conferintie spre a se puté intielege cu Russi'a si a o apropiá pre acest'a de dens'a. De aceea Turci'a la ori ce casu va fi silita a face vre o concessiune, câtu de mica pentrucá sa incungiure conflictulu, carele nu s'ar puté localisá nici decâtu in Greci'a si Turci'a marginasie.

Publicamu mai multe sciri telegrafice culese din foile de Vien'a in sirú cronologicu, din cari se póte vedé mai specialu miscamentulu politicu.

Telegrame.

Constantinopole in 5 Ianuariu. „Levant Herald" insciintiéza: Pórt'a au schimbatu planulu in privinti'a mesurei ce erá sa o iea pentru essilarea greciloru. Suditii nascuti pre pamentulu Turciei potu remané acolo; eara cei ce au fostu mai inainte suditii Turciei, trebue séu sa se supuna Turciei sau sa se departéze. — Biroulu de aici „Havas" anuntia, ca suditii grecesci, cari mai inainte au statu in legamentulu suditiloru turcesci, trebue séu sa primésca nationalitatea loru de mai inainte, séu sa easa din tiéra dupa terminulu otarîtu, eara suditii adeveratu elini potu remané in tiera, déca se supunu legiloru tierei.

Procederea acést'a face asupr'a corpului diplomaticu si asupr'a poporatiunei o impressiune fórte favorabile.

Athen'a in 5 Ianuariu (séra). Diamantopulos e denumitu de ministru alu justitiei.

Corfu in 5. Ianuarie (din fontana greca). Capitulatiunea lui Petropulaki se constatéza. Elu fu adusu la Syr'a impreuna cu o trupa de voluntari. Fiulu lui Petropulaki si alti conducatori indigeni au remasu pre insul'a Candi'a. Regimulu, asiá dicendu insurectionariu, de acolo au tramisu câtra consulii straini unu protestu nou.

Berlinu in 6 Ianuariu. Diuariulu „Provinzial-Corespondenz" aduce scirea, ca Prussi'a au datu contelui Solms plenipotentia deosebita pentru afacerile conferintiali. Se crede, ca consultârile se voru fini in putiene dîle cu succesu bunu, déca nu se va ivi intr'aceea vre unu casu neasteptatu.

Paris in 6 Ianuariu. „Journal oficiel" scrie in buletinulu seu: capitanulu generalu Lersundi au predatu in 4 Ianuariu comand'a suprema in Havan'a generalului Dulce. Generalulu Dulce au insciintiatu prin telepraf, ca partea vestica din Cub'a e liniscita pre deplinu si ca insurectiunea nu au facutu in partea sudica nici unu progresu.

Paris in 6 Ianuariu. „Iournal oficiel" dîce: amu publicatu dej'a program'a, primita de tóte puterile dreptu basa pentru negotiatiunile confer ntiali, precumu si diu'a statorita pentru siedinti'a prima. Cele mai multe curti au si respunsu, invoinduse la acestea, si tramitiendu indata plenipotentiatiloru loru plenipotentiele si instructiunile necesarie.

„Pa rie" anuntia: starea marchisului de Moustier devine din ce in ce mai neliniscitóre.

„Etendard" si „Public" demintu scirea, ca conferinti'a saru fi amenatu.

„Public" si esprime dubietatea cu privire la propunerea projectata a unui memorandu din partea Greciloru.

Acela-siu diuariu deminte si scirea, ca Greci'a aru fi cumperatu nâi, care se tragu dela Falliment Almand din Bordeaux. Mai deminte in fine diuariulu amintitu si scirea despre formarea unei legiuni franceso-turcesci in Paris.

Florenti'a, 6 Ianuariu. Unu decretu regiu imputernicesce pre generalulu Cadorn'a cu imissiunea, de a restitui liniscea publica si ordinea n provintiele Bologn'a, Parm'a Reggio si in Emili'a (pentru introducerea dârei de macinatu R.) Totu odata se imputernicesce, a luá in privinti'a acést'a mesurile, ce le va aflá de necesarie. Dupa scirile din Parm'a, acolo inca nu sau curmatu conturbârile. In orasie precum si in celelalte pârti ale regatului domnesce linisce.

Florenti'a in 6 Ianuariu (nóptea). De ieri incóce sau indreptatu relatiunile securitâtiei publice in provinti'a Reggio si in Emili'a.

In orasiele Parm'a, Reggio si Bologna domnesce linisce. In provintiele Bologn'a si Parm'a mai domnescu inca unele nelinisciri. Celelalte provintie ale regatului suntu pre deplinu liniscite.

Madridu in 6 Ianuariu. Montemar fu denumitu de ablegatu alu Spaniei pentru Florenti'a.

Prim deminte scirea, ca aru avea de cugetu sa desarmeze pre voluntarii libertâtiei si provoca pre capitanii generali, sa se intielége in privinti'a acést'a cu judecatoriele civile pentru liniscirea opiniunei publice. In Cadix s'au sistatu starea de asediu. Telegramele ce au sositu pâna la mediulu noptiei insciintiéza, ca domnesce linisce deplina pre peninsul'a intréga, Ceut'a si in celelalte posesiuni din Africa.

Florenti'a in 7 Ianuariu. Diuariulu oficiale scrie: missiunea lui Cadorn'a si proclamatiunea lui câtra poporatiunea provintieloru Bologn'a, Reggio si Parm'a avura primire buna. In decursulu dîlei de ieri nu sau intemplatu in provintiele acestea nici o conturbare deosebita, déra nelinisciile se continue in tienuturile provintieloru acestor'a si cu deosebire in Pellegrino. In celelalte pârti ale regatului domnesce linisce.

Constantinopole in 7 Ianuariu. „Turquie" publica testulu decretului privitoriu la suditii grecesci.

Dupa ce s'au suspendatu tractatele intre pórta si Greci'a, suditii greci din Turci'a se punu sub legile tierei. Suditii greci, cari suntu urmatori de ai suditiloru grecesci séu au devenitu de atari prin protocolulu din Londra se voru scóte din tiéra fiacare dupa cum i va placé regimului. Acei'a, care s'au nascutu cá suditi otomani si au devenitu mai târdîu suditi grecesci cu pasuri grecesci séu voru primí natiunalitatea loru de mai inainte séu se voru scóte din tiéra. Déca se voru reintórce voru fi privitu de suditi otomani, séu déca nu voru vrea acést'a, voru fi eschisi pentru totu-déun'a de pre terenulu turcescu. Dispositiunile luate in privinti'a marinei negotiale grecesci remanu sustienute.

Parisu in 7 Ianuariu. Plenipotentiele pentru representantele portiei au sositu astadi.

Camer'a penale a curtiei de casatiune au respinsu recursulu condemnatiloru Lacy, Guillonu si Ribot cu motivarea, ca adunarea, ce o au facutu ei, au fostu publica si ilegale.

„Patrie" dîce, ca conferinti'a 'si va tiené siedinti'a prima Sambeta. Totu fói'a acést'a deminte scirea, ca regimulu aru avea de cugetu, a-si modificá politic'a romana.

„Entard" deminte scirea despre depunerea lui Benedetti, Bourré si Talleyrand, precum si scirea, ca aru fi de a se asceptá negotiatiuni nóue in privinti'a Italiei si Romei.

Parisu, in 7 Ianuariu. Amenarea deschiderei conferintiei, precum o au cerutu pórt'a nu s'au incuviintiatu. Pórt'a o ceruse acést'a din singurulu motivu, sperandu ca va putea fi representata prin Fuad Pasi'a, carele insa din caus'a morbului seu au trebuitu sa abdica.

Parisu, in 8 Ianuariu. „Journal oficiel" insciintiéza, ca tóte puterile au primitu propunerea, de a se incepe conferinti'a in 9 Ianuariu.

Parisu, in 8 Ianuariu. Conferinti'a si va tiené mâne la 4 óre dupa amédi siedintia.

„Patrie" si „France" demintu scirea, ca Franci'a si Engliter'a s'aru fi invoitu, cá in casu eventuelu sa ocupe Aten'a.

Lissabon, in 8 Ianuariu. Ministeriulu au impartasitu camerei, ca elu si-au datu demissiunea, care au fostu primita din partea regelui. Se asecura, ca regele aru fi chiamatu prin telegrafu pre consiliariulu de statu, ducele de Saldanha, la Lissabon.

Agram 9 Ianuariu. Conformu ordinatiunei comandei generale din Agramu, la gardele croate se introduce croata ca limba limb'a de comanda.

Madridu 9. Ianuariu. La unu banchetu in Sevilla, la care au participatu mai multe autoritâti civile s'a conclusu a telegrafá lui E s p a r t e r o: ca alégase ori ce forma de regimu, elu sa fia capulu statului.

Constantinopole 9 Ian. „Levant Herald“ spune ca sî Petrupolski fiiul se au supusu din preuna cu ceilalti insurgenti din Creta. (Sciri mai noue demintu).

Pest'a 9 Ian. Din Albani'a se spune lui Vidovdan, ca a fostu o lupta intre crestini si musulmani. Se vorbesce de 60. morti.

Agram 9 Ian. Conferinti'a banale au decisu ca Banulu sa fia numai dietei respunsabile. In loculu secretariloru de statu se voru denumí consiliari banali sî capi de sectiuni.

Constantinopole 9 Ian. Cartea veneta a Greciei, sositaaici publica corespundinti'a fostului tramisu grecescu Deliani câtra regimulu seu. In aceste spune de intrevorbirile avute cu solulu rusescu Igniatiff. Dupa acésta cor. s'a esprimatu Igniatieff la diverse ocasiuni, ca ori ce aru intreprinde Greci'a, Turci'a nu va cutezá sa pasiésca in contr'a.

Parisu 9 Ian. Conferint'a s'a inceputu la 4 óre dupa amédî.

Parisu 11. In conferinti'a deschisa alalta eri plenipotentiatii puteriloru au facutu dispositiuni pacinice pentru deslegarea problemei loru.

B r a n u in 26 Decembre 1868.

Domnule Redactoru! Vediendu in colónele pretiuitului nostru jurnalu Telegrafulu Românu Nr. 100 sub rubric'a Branu o corespondintia a Dlui Ilariu Plotogea, care in privinti'a stârei scóleloru nóstre de aici intuneca adeverulu — asiá déra in interesulu acestui adeveru, — me simtiu datoriu, a face Dlui corespondinte urmatórea reflesiune: Pre cându voiu se-i concedu incâtuva Dlui corespondinte, ca locuitorii braneni inainte cu douedieci treidieci ani au statu mai bine de câtu astadi in privinti'a materiale, totu pre atunci trebue sa-i contradicu de alta parte, ca acei locuitori astadi stau cu multu mai bine in privinti'a stârei intelectuale: — câci, pre cându inainte cu douadieci, treidieci de ani, abiá erau 5—9 scoli cu cinci siese dascali in tóte parochiile Branului, cu câte 10. 12 copilasi — astadi cu tóte greutâtile provenitóre din pusetiunea cea muntósa sî imprasciata a Branului, totu in acelea-si parochii suntu 12 scoli cu 14 invetietori, pre care le cercetédia 580 de copii; dovada ca tocm'a sî scól'a aceea, la carea e Dlu corespundinte invetiatoriu, este fondata numai de 6-7 ani incóce — prin staruinti'a aceloru individi, condusi. de rarulu zelu alu Prea Onor. Dlui Protopopu tractuale, — care, Dlui corespondinte 'i place a crede ca le lipsesce braneniloru. — Apoi câci mai incolo, pre cându inainte cu douedieci treidieci de ani nu era pomenire de vre'o scóla de catechisatie, astadi se tînu scoli de catechisatie in tóte parochiele? — sî in fine, câci, pre cându inainte nu era aratu nece unu petecu de pamentu, astadi tóte acele locuri, cari suntu menite dela mam'a natura a produce cev'a bucate, — suntu cultivate cu succesu bunu.? —

Acum déra, déca aru stá asertulu acela alu Dlui corespondinte, ca preotii, cari suntu chiemati sî datori a luminá pre poporu sî a-i indemná sa-si tramita copii la scóla — dîcu déca aru stá asertulu acest'a — ca acesti preoti lucra in conti'a scólei, atunci branenii nu aru fi facutu propasirea acum aratata, ci aru fi facutu repasire; — Iata déra ca Dlu corespundinte in mijloculu Branului fiindu, nu cunósce Branulu, ba inca putînu se interesédia de elu, — sî totusi se incumete ai face descri rea. —

Totu asemenea trista observare amu se-i facu Dlui corespundinte, ca nu cunósce nece starea scóleloru sasesci de prin sate la care se provóca, — sî i a-siu r comendá, se-si ia ostenéla sî sa mérga la cele mai de aprópe sate Resnovu si Carstianu, sa vada sî sa créda, ca pre cându copii româniloru nostri cercetédia regulatu scól'a sî véra, pre atunci copii sasiloru din aceste sate, multu déca tînu odata pre dî prelegeri vér'a. — Ceea ce insa i ajuta pre sasi mai multu ca ori ce in starea materiale, e sistem'a de doi copii séu de nece unulu in o familie, pre cându la români vei aflá sî doispradiece copii. —

Cá de inchisere a-si mai potea se-i aducu Dlui corespondinte inca sî alte argumente despre aceea, ca branenii au inbratisiatu scól'a si au inaintatu in cultura facia cu trecutulu, pentru ca, nunumai nu e lipsa in Branu de dregatori straini, cum era odinióra, déra inca 'si au ómenii loru sî in alte pârti sî in alte puseliuni, cari facu onóre némului nostru. —

A-siu mai potea aduce multe esemple, déra nu vreau sa ocupu colónele jurnalului nece atentiunea onoratului publicu cu de acestea. — Speru insa, ca Dln Cor. v'a fi mai energicu pre viitoriu in carier'a sea de invetiatoriu — unde sum siguru ca 'si va aflá destula tema de desvoltatu.

U n u p r e o t u.

Statutele

Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

Aprobate cu prénalt'a Resolutiune a Maiestâtei Sele ces. reg. apost. din 25 martiu 1867 (emisulu ministeriului reg. ung. de interne din 15 sept. 1868. Nr. 3288/R)

Infiintiându-se la Aradu inca in anulu 1862 o Asociatiune pentru inaintarea culturei natiunali a poporului românu, — statutele aceleia dupa intimatulu locutiitorialu ungaricu din 11 februariu 1863, Nr. 10,280 au câstigatu pré náli'a aprobare, — dupa ce inse in decurgerea timpului s'au aratatu lips'a de a se face unele modificâri in statutele primitive, — acele-si statute modificate cu pré nalt'a invoire se cuprindu in urmatóriele:

§. 1. Scopulu societâtii preste totu e cultur'a natiunala a poporului românu, iéra mai alesu inaintarea literaturei române, sî a culturei sociale, prin cetire sî conversare, cu delaturarea tuturoru disputeloru politice; spre scopulu acest'a societatea va avé:

a) a dá ajutoriu de bani séu altu feliu de ajutoriu ori remuneratiune materiala studentiloru sî preste totu teneriloru români mai seraci, cari ambla in institutele de invetiatura, séu si altu cum se pregatescu pre ori ce cariera scientifica, artistica, industriala, de negotiatoria, séu economica, asié sî invetiatoriloru elementari români cari in chiamarea loru se trudescu cu sporiu de lauda, sî autoriloru români, cari au lipsa de ajutorintia, nu altmintrea din timpu in timpu a intinde ajutorinti'a scóleloru elementari, care suntu in lipsa de cârti sî de alte unelte scolastice, iéra invetiaceiloru buni a dá premie;

b) din productele literaturei române mai alesu din foile periodice sî din gazete, precum sî din alte opuri scientifice, a compune o biblioteca spre folosulu membriloru societâtii, sî prin acést'a a medilocí, cá iubitorii de literatura incai din bibliotec'a asociatiunei se póta cunósce sî folosí unele opuri literarie mai mari sî mai sumptuóse, care prin singurateci nu se pré potu câstigá.

c) a instruá o localitate buna pentru tienerea siedintieloru sî pentru asiediarea bibliotecei Asociatiunei cum sî pre acelu scopu cá acolo membrii Asociatiunei, pentru folosirea productelor literarie atinse sub b) sî pentru inaintarea culturei sociale, prin conversare dupa ordulu casei, in tóta diu'a se sa póta infatisiá sî sa póta luá parte in cetire, in jocuri de schak de biliardu sî in altu feliu de petreceri culte sociale.

d) a fi cu luare aminte la pasii sî opurile acelor'a, cari sa trudescu pre lânga cultur'a natiunei române, iéra mai alesu pre câmpulu literaturei; a conlucrá spre esîrea opuriloru literarie sî artistice române, prin acoperirea speseloru edîturei, prin defigerea premieloru, sî prin comendarea acelor'a; apoi in acestu modu a deservi de unu factoru alu naintârii culturei natiunale române.

§. 2. Societatea va portá acésta numire: „Asociatiunea natiunala Aradana pentru cultur'a poporului românu.“

§. 3. Loculu de siedintia alu Asociatiunei e orasiulu Aradu.

§. 4. Membrii ordinari ai societâtii potu fi toti acei cetatieni din ambele staturi ale Maiestâtei Sele, cari au versta deplina, doresc cultur'a poporului românu, au potere morale nepetata, sî spre naintarea scopuriloru societâti séu voru ofrí pre trei ani o suma anuala celu putienu de 2 fl. v. a. séu daruescu Asociatiunei odata pentru totu de un'a unu capitalu celu putienu de 40 fl v. a. care va formá averea fundatiunala a societâtii.

Persóne din strainetate numai de membri onorari potu fi alesi sî spre validitatea acestei alegeri e de lipsa aprobarea ministrului u. r. de interne.

Afara de acestia potu fi alesi de membri ajutativi tóte acele persóne cari ori in ce modru contribuescu spre naintarea scopuriloru Asociatiunei déca posiedu calitâtile morale a le membriloru ordinari.

§. 5. Primirea cuiva de membru alu societâtii se va medilocí prin adunarea unui membru ordinariu cu maioritate de voturi secrete.

§ 6. Fiescecare membru ordinariu alu Asociatiunei in adunarea generale are votu decisivu, póte face motiuni, care se tienu de scopulu sî lucrarea societâtii, póte comendá membri noi: póte fi alesu de presiedinte, vicepresiedinte séu notariu alu adunârii generale, sî de membru alu directiunei; póte cercetá localitatea societâtii pre lânga observarea ordului casei, sî acolo póte luá parte in cetire, séu in alte petreceri sociale; din contra e detoriu a conlucrá in câtu numai se póte spre naintarea scopuriloru societâtii, a indeplini credintiosu insarcinârile date de la adunare sî prin elu primite, iéra mai alesu din sum'a anuala spre scopulu societâtii oferita la inceputulu fiesce-cârui semestru a depune hainte.

§. 7. Direptiunea societâtii sta dintr'unu directoriu primariu sî altulu secundariu, din unu esaptoru, unu perceptoriu respundietoriu, din unu economu, unu fiscalu, unu bibliotecariu, unu notariu sî alti doi spre diece membri, cari in adunarea generala cu maioritatea voturiloru se alegu pre unu anu, sî cari — afara de notariu — chiamarea acést'a o pórta gratis, in consultârile directiunei fiesce-care membru alu ei are votu asemene; votisarea se intâmpla in aretare; la aducerea unui decisu validu afara de directoriulu primariu ori secundariu, seu in absenti'a ameuduror'a, afara de substitutulu presiedinte se poftescu a fi de fatia celu putienu inca mai patru membri, presiedintele enuncia decisulu dupa votulu maioritâtii, in intemplare cându voturile ar fi asemene, votulu presiedintelui decide; membrulu, care cu votulu seu se abate de la parerea maioritâtii, póte face, de va voí, cá votulu seu celu separatu sa se insemne in protocolu.

§. 8. Direptiunea societâtii duce in deplinire decisiunile adunârei generale, câror'a strinsu debue sa se confórme; ea remunerédia amesuratu pre notariu din sum'a preliminata pentru casa, ea defige ordulu casei, luându séma deodata cá acel'a sa se tiena, mai departe are dreptu cá in casu de vre unu abusu se póta oprí pre diregatorii sei de la diregatoria sî se-i póta inlocuí prin altii, pâna la determinarea adunârii generale celei mai de aprópe. nu altcum in intîmplâri grabnice din cas'a societâtii se póta asemná pâna la 50 fl. pre scopurile societâtii.

§. 9. Directiunea e detória la capetulu fiescecârui anu a dá raportu la adunarea generala despre manipularea trebiloru societâtii, iéra deosebi sî despre starea socotiloru purtate, despre perceptiuni sî spese cum sî despre starea societâtiei fondului instructiunalu.

§. 10. Adunarea generala se va tiené in totu anulu in loculu de siedintia alu societâtiei, la carea membrii societâtiei suntu de a se chiamá prin directiune.

In adunare afara de membrii ordinari ai societâtiei potu fi de fatia sî altii, insa acestor'a nu le este iertatu a luá parte in consultare. Presiedintele e detoriu a emendá pre cei ce gresiescu in contra acestei reguli.

§. 11. Complanarea contraverseloru escate din corelatiunile Asociatiunei, de rendu se intempla pre calea competinteloru judecatorii sî dupa legile ce sustau in tiéra, incâtu insa e pentru actiunile sî causele civile ce aru fi sa se incépa din partea Asociatiunei, fia-care membru alu Asociatiunei e supusu la ori-care judecatoria legiuita, carea din partea Asociatiunei, din casu in casu, liberu se va alege, in care intemplare cum sî preste totu in corelatiunile cu alte a trei'a persóna sî cu jurisdictiunea, societatea totu déun'a va fi representata prin directiune, insa transactiune numai cu speciala imputernicire a adunârei generale se póte incheiá.

§. 12. Adunarea generale afara de personalulu directiunei alesu in intielesulu §-lui 7 cu absoluta majoritate de voturi si-alege pre trei ani unu presiedinte sî doi vice-presiedinti pentru conducerea consultâriloru, sî doi notari pentru ducerea protocolului, iéra la intemplarea impedecârei acestoru individi se ingrijesce de trebuincîósele substituiri, apoi tóte causele, obiectele sî inainte vii-

tórele întrebâri, care se tienu de scopulu, lucrarea sî interesulu Asociatiunei, le decide cu majoritatea voturiloru, avendu adunarea generala deosebi a censurá administratiunea purtata prin directiune sî a dá acesteia in-tructiunile cele de lipsa, nu alicum a aduce determinatiuni, care se aiba putere indetoritória preste tóta Asociatiunea.

La aducerea unei determinatiuni valide, e de lipsa a fi de fatia celu putienu siése-dieci din numerulu membriloru ordinari.

§. 13. Membrii cari aru fi moralicesce petati, nu alicum cari aru lucrá in contra scopului societâtiei sî cari nu aru indeplini indetoririle asupra-si primite, prin directiune, cu invoirea aloru dóue pârti de trei din numerulu membriloru directiunei, se voru sterge din rendulu membriloru societatei fâra cá acei se póta pretinde a li se intórce sumele de bani platite in cas'a societatei.

§. 14. Societatea acést'a numai atunci incéta déca desfiintiarea ei intru o adunare generale anume spre acestu scopu conchiamata s'aru decretá cu invoirea aloru trei pârti de patru din numerulu membriloru societatei, séu déca aceea prin alte impregiurâri s'aru mjlocí sî preste voi'a societâtiei.

§. 15. La intemplare cându s'aru desfiintiá societatea, averea ei se va intórce spre cultur'a poporului românu asiá dupa cum va aflá de bine adunarea generale a desface societatea.

§. 16. Statutele acestea numai cu aprobarea mai inalta, sî numai prin majoritatea voturilnru se potu schimbá intr'o adunare generale spre acestu scopu conchiamata insa §. 1. care marginesce scopulu societâtiei, nu póte vení sub schimbare.

§. 17. Societatea dechiara cu solenitate, ca va fi cu supunere câtra legile sustatatóre.

§ 18. Statutele acestea numai dupa aprobare mai inalta voru avé valóre.

§. 19. Guvernulu intreprinde dreptulu de inspectiune dupa legile sustatatóre sî spre intreprinderea acestui dreptu denumesce unu comisariu de alu principelui tierei, care are dreptu a cautá protocólele, sî actele societatei, a se infatisiá la adunâri, a protestá in contra decissiuniloru, care nu s'aru lovi cu statutele, sî cu interesele comune, a le asterne acelea la dicasteriu spre supr'a revedere, sî a face sa se suspinda efeptuarea loru pâna la decissiunea causei.

Care statute in form'a acést'a s'au estradatu din adunarea generale a Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu tienuta in Aradu in 22 Octobre 1867. Presidintele adunârei generali Procopiu Ivacicoviciu m. p. Episcopulu Aradului, Moise Bocsianu m. p. notariulu adunârei generali.

Estradatu in Aradu 1/13 Decembre 1868.
prin Petru Petroviciu m. p.
notariu directiunalu.

Varietâti.

*** (†) Isai'a Bobesiu parochu gr. or. in Ogn'a, a reposatu in 24 Decembre a. tr. in etate de vre o 64 ani sî fu immormentatu la 27 a le aceleiasi luni. Fiai tierân'a usióra!

*** Afaceri bisericesci in Bucovin'a. Dupa o cor. a Albinei din Cernauti unu comitetu consistoriale elabora unu proiectu despre modalitâtile dupa care are sa se desfasiure autonomi'a bisericésca a acelei provincie, care projectu se desbatù sî primí de consistoriu. Cuprinsulu proiectului e: raportulu bisericei câtra statu; raportulu ei câtra intrég'a biserica gr. or. din monarchi'a austro-ungurésca; organele administrative bisericesci; sinodulu eparchiale preotiescu pentru cele tienatórie de credintia, cultu si disciplina; congresulu eparchiale din preoti sî mireni pentru afacerile generali sî speciali ale comunitâtiei bisericesci administratiunea averiloru bisericesci; congresulu pentru alegerea episcopului.

*** Miscaminte electorali. In Sabiiu s'au adunatu representantii scaunali pentru alegerea comitetului electoralu, care sa conduca alegerea deputatiloru din Scaunu la dieta. Dlu Mutiu notariu din Resinariu face propunerea, ca Transilvani'a sa nu mai aléga deputati pentru ca transilvanii au avutu numai detoria de a merge la det'a de incoronare sî nimic'a mai departe. Neprimindu-i-se propunerea cere a se trece in protocolu, ca românii se voru abtiené dela alegeri, ceea ce se primesce. — In Temisiór'a are prospecte dupa cum audîmu dlu Ioann Missiciu contra Klapka.

*** Infiintiarea unui tribunale la Oravitia pentru cercurile Oravitia, Majdanu, Sasc'a, Iamu si Carasiov'a, erá cunoscuta mai de multu. In 1 Ian. n. s'a deschisu acésta deregatoria cu solemnitate.

*** Societatea literaria-sociale a studentiloru români din Vien'a, „Romani'a“ serbà festivitatea ajunului de anulu nou 1869, in 31 Decembre st. v. in sal'a otelului „Zum weissen Ross,“ Leopoldstadt la 7 óre sér'a, dupa programulu urmatoriu:

1) „Romanu verde cá stejarulu“ de V. Alessandri, music'a de J. Vorobchievicin, cântatu de corulu societâtiei. 2) „Trio“ pentru piano, flauta sî violoncelu de J. Hajdu, esecutatu de J. Rossignol sî N. Manussi cá óspeti sî C. Dimitrescu. 3) Declamatiune de L. Muresianu. 4) Banchetulu, music'a de J. Vorobchievicin, cuvintele lui G. Teutu, cântatu de chorulu societâtii. 5 Duetu concertantu pentru violina sî violoncelu de Leonardu le Servais, esecutatu de R. Cl.ncu sî C. Dimitrescu. 6. Parabola compusa sî declamata de G. Rusu. 7. Steluti'a, poesi'a lui V. Alesandri, music'a de B. Florescu, cantata de Gabriel Socoru. 8. Adiulu Venatoriloru, music'a de Mendelssohn, cântatu de chorulu societâtii. 9. Declamatiune de B. Ratcu. 10. Fantasi'a romana pentru violina de E. Candela, esecutata de R. Clencu. 11. Il Zefiro, music'a de Bellini, cantatu de Luigi Cervelini. 12. Romantia de A. Franchomme, Valse brilante de Seb. Lee sî Doin'a, esecutate pe violoncelu de C. Dimitrescu. 13. Cuventarea festiva, rostita de Aurelu J. Muresianu. 14. La 12 óre „Desteptate-romane“, imnu nationalu, cântatu de toti unsono.

*** Tergulu Sabiiului, care a trecutu acum, nu a fostu splendidu; detaiari cu alta ocasiune.

*** **Balulu** in folosulu **Reuniunei** Femeeloru române din Brasiovu se va tiené in Carnevalulu acest'a in modulu usitatu in 12/24 Ianuarie a. c in sal'a Redoutei din Brasiovu. Preciulu unui biletu de persóna este 1 fl 50. cr. v. a.

Fiindu folosulu dela acestu balu menitu pentru ajutorarea orfelinioru române se spera concursulu marinimosu din tóte pârtile patriei. — Oferte se primescu la presidiulu Reuniunei F.. r. in Brasiovu “.

pentru comitetu
Dr. I. Mesiot'a.

Nr. pres. 17.

Dupa rescriptulu ministeriului c. r. de resbelu imperialu din 22 Decembre 1868 nr. pres. 4554 punctu 30 se cere pentru concurenti la primirea cá voluntari anuali in c. r. armata, cá sa dovedésca calitâtile loru scientifice.

Acésta dovéda despre calitâtile mai inalte, se póte aduce in lipsa de testimonii despre studiele facute, prin depunerea unui esamenu.

Comissiune respectiva pentru scopulu acest'a se va conchiamá pre 26 l. c. in Sabiiu.

Suplicele pentru primirea la esamenulu acest'a au de a se tramite pâna in 24 l. c. la comand'a generala a tierei.

In urma se face cunoscutu, ca suplicele aspirantiloru volantari de primire se voru considerá pâna celu multu in 28 Ianuariu a. c. la corpulu trupeloru respectivu, séu la oficiele armatei câror'a le sta primirea in propri'a loru putere. sî ca suplici intrande mai târdiu, nu se voru considerá pentru tempulu 1868—69.

Sabiiu, in 11 Ianuariu 1869.
Dela c. r. comanda generala a tierei.

16—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea definitiva a posturiloru invetiatoresci se eschide concursu, la urmatórele comune:

1. Tocu. cu salâriu de 126. fl 9. sinici de grâu, 9. de cucuruzu, 2. mesuri de mazarie. 30. centenarii de fenu, 12 orgii lemne de focu, din care se incaldiesce sî scóla.
2. Caprutia. cu salariu de 120. fl. 6. sinici de grau 6. de cucuruzu, 1. sinicu de mazare, 120 portióne de fenu, 12. orgii lemne de focu.
3. Cuiasiu. cu salariu de 100. fl. 5. sinici de grâu, 5. de cucuruzu, 2 mesuri de mazare. 70. portióne de fenu, 8. orgii lemne de focu.
4. Temesesti. cu salariu de 100. fl. 5. sinici de grau, 5. de cucuruzu, 75. portióne de fenu, 6. orgii lemne de focu.

Doritori voru tramite recursele trebuinciése instruate sî adresate câtra Venerabilulu consistoriu greco-orientalu Aradanu, la subscrisulu, in restimpu de patru septamâni dela antei'a publicare a concursului acestui'a in fói'a de facia.

Datu in Totvaradia, 14. Decembre 1868.

Iosifu Belesiu
protopopu sî Inspect.
distr. de Scóle.

42—2 **AVISARE.**

C. r. ministeriu de resbelu alu imperiului voiesce dupa rescriptulu seu din 26 Decembre 1868 depart. 13 nr 5152 requisi'cle inca pentru anulu administrativu 1869 la imbracarea sî inarmarea trebuinciósa, a si le castigá pre cal'a industriei private prin oferte. La asecurare de trebuintiele aceste ramâne in activitate in generalu conditiunile de oferte asemenea, care s'au publicatu la castigarea unei pârti a requisiteloru pentru anulu 1869 in fói'a oficiósa dela „Wiener Zeitung“ din 1 Novembre 1868, sî in téra in „Hrm. Ztg.“ din 11, 14 sî 18 Novembre 1868 nr. 269, 272 sî 275.

Publicarea pentru ofertele presinte va esî in „Hrm. Ztg.“ din 5, 8 sî 11 Ianuariu 1869 sî s'au comunicatu sî cu magistratele din Sabiiu, Clusiu, Brasiovu, Alb'a-Juli'a, Sighisiór'a, Medasiu, Oresthia, Sebesiu, Bistritia, M. Osiorheiu, Reginulu sasescu, K. Osiorheiu, cu oficiolatele comitatense din Elsabetopole, Aiudu, Turd'a sî Dees, cu oficiolatele districtuale din Fagarasiu sî Nasaudu, cu oficiolatulu scaunale din Odorheiu, sî in urma cu oficiulu comunale din Cisnadia, unde se póte vedé.

Articuli de furnisare cuprinde urmatóre pruppele:

I. Gruppa: cióreci de postavu, lananiele articli fabricati din postavu sî straile
II. Gruppa: materialele de inu sî pinda grósa, articli facuti din pinda sî pinda grasa.
III. Gruppa: pelele diferite, sî armatura.
IV. Gruppa: investimentare de ciciori.
V. Gruppa: acopereminturi de capu.
VII Gruppa: hamuri.
VII. Gruppa: trebuintiele eventuale.

Sabiiu in 2 Ianuariu 1869.

13—3 **Avisu.**

Subscisulu se recomanda comuneloru bisericesci cá fabricantu de clopote de orice marime sî de totu feliulu de sunetu, nu din metalu ordinariu rosieticu ci din metalu bunu albu. Atâtu in **timpulu de vara,** câtu sî in **timpu de earna,** subscrisulu — va puté servi cu ori-ce lucru, ce cade in categori'a meseriei sele.

Inscriptiunile, decoratiunile sî chipurile de sânti de pre clopote se voru face gratis, asái dupa cum se voru cere in respectvele comande, sî de montiruri se va ingrigi subscrisuluprelânga preturile cele mai moderate.

In sfîrsitu pusci de focu de totu feliulu sî de ori-ce marime, precum sî preste totu ori ce lucruri pe arama sî de metalu le va fabricá subscrisulu cu promptetia sî prelângu preturile cele mai moderate.

Pentru comissiuni câtu de multe se róga.

Iohann Georg Graeff,
cetatianu sî fabricantu de clopote sî de pusci de focu. (Subspinarea cânelui **Nr. 1097.**)

Burs'a de Vienn'a.

Din 1 Ianuarie 1869. (13 Ian. 1869)

Metalicele 5%	60 65	Act. de creditu	252 80
Imprumut. nat. 5%	65 15	Argintulu	117 65
Actiile de banca	687	Galbinulu	5 67½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.,

Nru 2. ANULU XVII.

Sabiiu, in 5/17 Ianuariu 1869.

Pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intein óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Protocolulu congresuale cu Statutulu organicu si acluse a esitu de sub tipariu si dupa vre o câteva dile se va espedá p. t. prenumeranti. Pentru acei ce nu s'au prenumeratu si dorescu a ayé mentiunatulu protocolu cu tóte cele ce se tienu de densulu, se vinde in tipografi'a archidiecesana pre langa pretiulu de 1 fl. 50 cr. v. a.

Directiunea tipografiei Archidiecesane.

Detori'a nóstra.

Felîurimea cea mare a impregiurâriloru, intre cari omulu are sa procéda pre cararea vietiei, i causéza de multe ori greutatea de a alege aceea ce e mai nimeritu pentru sine. Suntu impregiurâri cari atingu mai tare cordele animei; atunci placerea lu trage pre omu in partea aceea, carea i starnesce placerea; se intempla inse si contrariulu, si atunci uresce si fuge de lucrulu acel'a, care i a causatu vre o amaraciune. Numai déca mintea séu ratiunea invinge asaltulu celu dintâiu alu animei, si póte omulu chiarificá starea in care se afla. Numai asiá elu judeca déca placerea spre carea e atrasu e seducatoria séu déca amarulu e o medicina, dupa carea va se i cada dulcéti'a cu atâtu mai bine.

Acest'a se intempla si cu corporatiuni mai mari, cu popóre chiaru, si de aceea se cere si la procederile loru, in ori ce afacere, a pune mintea séu ratiunea intereseloru loru, cá sa fia regulatoriulu, carele sa nu lase nici decum sa se faca abateri dela calea „fericitiloru“. (Medium tenuere beati.)

Se ceru mari ostenele la o asemene procedere, inse ele evita periculi, cari altmintrea potu surprinde si cari arunca si pre individi si pre popóre din culmea unei intipuite fericiri in prapasti'a unei reale nefericiri.

O armata in tempu de resbelu de si e provediuta cu arme de totu felulu, de si are cunoscinti'a terenului pre carele se misca, trebuie sa aiba anteposturile sele, trebuie sa aiba vedetele sele, patróle, avantgard'a sea, ariergard'a sea, mijlóce, pentrucá sa nu fia surprinsa nici de o parte; câci déca o surprinde inimiculu, este espusa a nu puté face intrebuintiare de armele sele, ba de a se vatamá de ele, de a fi incurcata si calcata de ai sei chiaru.

De doue dieci de ani ne aflâmu si noi in stare de resbelu p o l i t i c u. Ne luptâmu pentru de a ocupá o pusetiune intre natiuni, de unde sa cooperâmu si noi la prosperarea generale; inse impregiurârile acestei lupte, trebuie sa recunóscemu, cându din vin'a trecutului, cându din a nóstra, ne au surprinsu si puterile ni sau mîstuitu, fâra de a obtiené resultate de cari amu fi doritu.

Dupa cum vedemu ca se desvólta lucrurile, greutâtile spre cari mergemu se inmultiescu. Câci déca considerâmu si situatiunea din laintrulu statului in care traimu, si din afara, a pârtiei de lume in carea se afla statulu nostru, vedemu numai complicatiuni, a câroru deslegare nu se va face, fâra de a atinge si interesele nóstre.

Stându acest'a óre recunóscemu noi bine terenulu nostru? Avemu ací totu feliulu de posturi de avant si ariergard'a intereseloru nóstre natiunali?

Sa cautâmu mai anteiu asupra situatiunei esterne si eata, ca o unda cu valuri infricosiate se pune in miscare din tóte pârtile. Natiunile séu rasele din Europ'a, pare ca voru sa plece si sa si caute tiermuri noue, oprinduse numai acolo, unde voru da de stânci neclatite, cimentate (intarite) de cimentulu principieloru lamurite, dara totu deodata si corespundietórie spiritului tempului. Puterea celoru vechi, sa cautâmu spre Itali'a si Germani'a, e dejá macinata, si numai are puterea resistintiei, ci e numai jucaria ideiloru celoru nóue, cari au casti gatu pentru sine viitoriulu.

Pentrucá und'a ce amenintia a se apropiá si de noi sa nu ne afle nepregatiti, va fi bine sa nu cugetâmu numai la trecutu, sa nu cautâmu numai la reparaturi de invechituri, ci sa staruimu noi si sa sfatuimu, sa rugâmu si pre acei ce au o sórte cu noi sa parasésca invechiturile, cá dinpreuna s zidimu si impreuna sa fimu scutiti.

Principiulu celu nou, pre carele se baséza astadi esistinti'a staturiloru este recunóscerea p e r f e c t a a drepturiloru egali natiunali. Aceste escludu ori ce supremati, ori ce hegemonia, ori ce privilegiu. Cine nu crede, faca numai o scurta reasumare de cele petrecute in monarchi'a nóstra numai dela patent'a din 31 Decembre 1851 incóce si indata se va convinge de acestu adeveru.

A chiamá déra atentiunea fiacârui a supra puterei, precum si a folosului acestui principiu este o d a t o r i a. Datori'a acést'a inse ni se vine noua cu atâtu mai multu, cu câtu ea implica in specialu si esistinti'a nóstra.

Acest'a aru fi avantgard'a nóstra in miscarea nóstra pre câmpulu politicu.

In decursulu celoru doi ani din urma amu avutu acea sarcina grea de a urmá pre câmpulu politicu in o campani'a, carea au câtsu fórte de aprópe interesele nóstre cele mai vitali. Nu ne amu precipitatu noi, nu amu dîsu nici altor'a a se precipitá fâra de nici o precugetare, orbisiu, in lupta. Déra nu amu vrutu si nu amu potutu stá indiferinti fiindu impinsi de schimbârile sistemeloru din imperiulu nostru. Amu trebuitu sa avemu vedetele si antepostúrile nóstre, cá evenemintele nici sa ne surprinda, nici sa tréca preste noi. Aru trebuí póte sa ceremu socotéla, déca aceste s au facutu datori'a. Acei ce au avutu acésta grea missiune, cum si acei pentru cari au fostu acésta missiune scin pré bine, atâtu dupa colónele acestei foi, câtu si dupa cele ale altor'a, de socotél'a din intrebare. Si ei si noi si au avutu ariergard'a in dechiararea representantiloru nostri natiunali dela diet'a din Clusiu din 1865.

Este campani'a terminata? Nu, câci pre câmpulu politicu se termina o campania, o lupta, numai, cându unu poporu nu mai este, séu cându elu i n s u s i se lapada de esistint'a sea.

Deci fiindu ca sortile de viati'a nóstra natiunale suntu in joculu miscâriloru politice de astadi, cari acum suntu mai fâra crutiare cá ori cându altadata, sa nu le lasâmu din vedere nici decum. Sa cercâmu neincetatu a le câstigá respectulu cuvenitu.

Acés'a este cea dintaiu si de pre urma d e t o r i a a n ó s t r a.

Déca o vomu implini, in lini'a prima o vomu implini pentru noi; deca vomu fi nepasatori câtra dens'a ne amu facutu schlavii intereseloru straine. Sapienti sat.

Eveneminte politice.

O scire de totu momentuósa aduse „Morgen post“. Ea anunciá ca dela ambasadorele austro-ungurescu din Berlinu a venitu unu telegramu confidentiale dlui de Beust. Acestu telegramu spunéa ca cancelariulu federatiunei nemt.esci de nordu d o r e s c e delaturarea comitelui de Beust din postulu de cancelariu imperiale, câci altu feliu Austri'a are sa se astepte la urmâri grele. — Dupa telegrame mai dincóce, se dice, ca scir'a acést'a e luata din ventu. Pres'a adicta contelui de Beust inse afla de lipsa a scrie articuli intregi in contr'a intrigâriloru prussiene, cari dupa cum dice, vreau sa descrediteze in tóta form'a pre Austri'a in afara. Telegramulu de mai susu, si déca nu e adeveratu dara arata situatiunea cea incordata intre Prussi'a si Austri'a.

Press'a din Austri'a temenduse de o apropiare a cabinetului francesu de celu prussianu si de o eventuale aliantie intre Franci'a Prussi'a si Russi'a, inculpa pre Franci'a si câte odata insulta grosolanu pre Napoleonu III, ca nu este mai resolutu in spriginirea Austriei, cá sa o aiba de ajutoriu, cându va fi cá (Franci'a) sa se posteze la Renu. Déra tocmai pentru ca din partea austro-ungara s'au asiguratu pré demulte ori, ca lini'a mainiana nu o intereséza multu, déca Prussi'a va trece preste dens'a: póte sa urmeze si din partea Franciei o recela si ne interesu. Atunci pre langa o „rectificatiune la Renu“ dupa cum se scrie, Franci'a va inchide unu ochiu si Prussi'a va trece in sudulu Germaniei.

Succede Prussiei sa traga pre Franci'a in partea ei, séu sa o oblige numai la o neutralitate prin o „rectificare la Renu“, atunci politic'a esterna a comitelui de Beust aru fi isolata si mai remane de a nu puté invinge nici diferintiele din laintru si eatalu ca e imposibile.

Nu e mirare déra, déca si in „ventu“ esista combinatiuni, cari doresc departarea contelui de Beust dela postulu de cancelariu imperiale. —

Conferintiele in causa greco-turcésca, s'a apucatu de lucru dupa o pausa de vre o câteva dile. Diuariele se grabescu a respandi in tóte pârtile cele mai bune sperantie de pace, inse printre scirile cele multe se mésteca si aceea: ca déca Greci'a va remané pre lânga pretensiunile sele de pâna acum, conferinti'a se va amaná pre tempu nedeterminatu, iéra Greci'a si Turci'a voru fi lasate lorusi séu pre romanesce, sa faca ce voru face. Asiá dara cu tóte ca conferinti'a este in viatia, nu ne va surprinde déca audîmu ca, fiacare-si din aste doue staturi invrasbite, dupa puterile sele, arméza si se pregatescu de evenemintele cele mai serióse. —

Comitetulu centrale alu „confederatiunei orientului“, spune „Osten“, la care participa membrii insemnati de ai democratiei francese si italiane, iéra-si da semne de viatia. Elu va publicá in curendu unu manifestu si o epistola deschisa câtra sultanulu. In ambe documentele va fi desvoltatu programulu confederatiunei, dupa care Romani'a sa se arondeze (leg alább is a Tiszaig adeca: celu putienu pâna la Tisz'a dice, ironice „Hazánk“), Bulgari'a cu Traci'a si Macedoni'a, Serbi'a, Bosni'a, Erzegovin'a si Muntenegru, Greci'a cu insulele Archipelagului Tesali'a si Epirulu sa se constitue cá regate, cari se faca o legatura internatiunale cu regimulu sultanului, carele sa tréca in Asi'a. Déca cestu din urma nu se va invoí, sa-lu alunge si atunci sa nu mai fia vorba de legatura cu Turcii. — Se dice ca si ministrulu Andrássy a cercatu a se pune in comunicatiune cu comitetulu confederatiunei.

Telegrame.

C o n s t a n t i n o p o l e in 9 Ianuariu. Hobart pasi'a insciintiéza pre regimuluseu, ca insurgentii transportati pre nâi turcesci au desbarcatu intr'o distantia de trei miluri dela orasiulu Syr'a si ca acei'a fura desarmati, cá sa nu póta aduce poporatiunea in neliniscire.

C a i r o in 9 Ianuariu. Pre insul'a Reunion sau intemplatu neliniscíri; trupele au puscatu asupr'a poporului; 80 de persóne fura parte omoriti parte raniti. — Ordinea sau restituitu.

München in 10 Ianuariu. Printiulu Luitpold fù denumitu de inspectoru generalu alu armatei, generalii de Thun si Hartmann cá generali centru infanteri de comandanti ai corpuriloru in München si **Würzburg**, generalii Stefanu, Feder, Walter si Bothmer de divisionari. Mai incolo fu denumitu adjutantulu generale alu regelui, de Laroche, de generalu alu infanteriei.

Paris in 10. Ianuariu. „Journal officiel“ scrie: conferinti'a sî au tienutu ieri siedinti'a intâi'a. Siedinti'a urmatóre se va tiené in Marti'a viitóre.

Paris in 10 Ianuariu. Se asecura, ca in siedinti'a de ieri, cea dintâiu siedintia, a conferintiei, de sî sau petrecutu partea cea mai mare cu afaceri formale, totusi sau ivitu din tóte pârtile dispositiunile cele mai impaciuitóre.

Paris in 10 Ianuariu. Conferinti'a sau invoitu in siedinti'a intâi'a la urmatórele:

Plenipotentiatii puteriloru tractatului din Paris adunati, cá sa afle mijlócele spre complanarea diferintiei, ce sau aratatu intre Turci'a si Greci'a, afla de datorinti'a cea dintâia, a aduce la cunoscinti'a plenipotentialiloru, ca conferinti'a sau constituitu.

Reclamatiunile, formulate in ultimatulu turcescu, care sau predatu Greciei, se supunu de aci inainte unei esaminâri din partea puteriloru, care suntu de convictiune, ca regimele sultanului si a regelui Greciei se voru abtiené in modulu celu mai conscientiosu dela ori ce pasu, ce aru putea schimbá statulu quo sî aru putea ingreuná problem'a, care o au luatu puterile asupra-si. Dreptu aceea ei nu intardie, a apelá la moderatiunea portiei si a asteptá dela ea, cá sa suspinda esecutarea mesuriloru, amenintiate in ultimatu, pâna la finirea lucrâriloru conferintiei. Totu odata invita pre guvernamentulu grecescu, sa iea dispositiunile acele, care suntu acomodate, de a impedecá pre teritoriulu seu tóte manifestatiunile inamice, precum sî orice espeditiune inarmata pre uscatu séu pre mare, care aru putea provocá vre unu conflictu cu puterea otomana.

Decissiunea acést'a sau facutu cunoscuta la Constantinopole sî Aten'a.

Parisu, in 10 Ianuariu. „Public“ dice, ca astadi sî mâne se voru tiené adunâri oficióse din partea plenipotentiatiloru conferintiei; aceea-si fóia sperézo, ca conferinti'a va finí totu in siedinti'a sea ce se va tiené in Marti'a viitóre.

Bucuresci, in 10 Ianuariu. „Monitorinlu“ oficiosu, aduce scirea, ca fostulu ministru de finantie Steege, e denumitu de agentu alu Romaniei in Vien'a, St. Petersburg sî in Berlinu.

Principele Carolu au primitu unu autografu dela Sultanulu, in care acest'a 'lu asecura pre Carolu despre amiciti'a si buna-vointi'a sea fatia cu Romani'a. Totu odata gratuléza marele veziru principelui Carolu pentru relatiunile cele bune politice ale regimului românu fatia cu pórt'a.

Parisu, in 11 Ianuariu. „Moniteur de l'Armée“ dice in reprivirea sea asupr'a anului 1868: relatiunile nóstre militarie punu pre Franci'a in positiune, de a poté infrontá orice eventualitate. Astadi suntemu tari de ajunsu, pentru de a putea vietuí in armonia deplina cu tóte puterile Europei, sî de a putea luptá cu succesu in contr'a puteriloru acelor'a, cari aru vrea sa incépa pre nedreptulu unu resbelu sî ne aru silí asfeliu, de a trage eare-si sabi'a.

Parisu in 11 Ianuariu. Dupa cum suna scirile private, solulu grecescu nu au protestatu nici decum in contra positiunei pregatatite Greciei in conferintia, — precum dice o fóia de aici — ci elu au pretinsu pentru Greci'a aceea-si positia, ce o ocupa Turci'a. Puterile au decisu asupr'a punctului acestui'a inainte de a se incepe conferinti'a, dandui Greciei numai votu consultativu in conferintia. Solulu Greciei Rangabé au telegrafitu la Aten'a sî au cerutu instructiuni, ca óre sa ica parte la conferintia sub relatiunile acestea.

Paris in 11 Ianuariu. „France“ scrie: Plenipotentiatii puteriloru conferintiei sau adunatu Sâmbata sér'a in modu oficiosu sî se dice, ca arn fi decisu, sa invite pre Greci'a, cá sa se lase de pretensiunea lui Rangabé. „France“ adauge, ca e posibilu, cá respunsulu Greciei sa sosésca pré tardiu, pentru á sa se pótia tiené siedinti'a a dou'a a conferintiei Marti.

Constantinopole, in 11 Ianuariu „Turquie“ insciintiéza: Sadic pasi'a va sa calatorésca Mercuri la Parisu cá sa afle o combinatiune finantiale pentru eventualitatea unui resbelu.

Dóue fregate turcesci au plecatu in Sambet'a trecuta cu 36 tunuri sî munitiune pentru armat'a din Tesali'a la Valo.

S'au latitu faim'a, ca membrii regimului insurectiunei s'au prinsu pre insul'a Creti'a.

London, in 11 Ianuariu. Oficiolatulu indianu au primitu dela comisariulu Britaniei in Peschaver o depesia, dupa care Abdulu Rhaman Chan aru fi batutu totalminte. Sciri mai detaiate lipsescu.

Madridu, in 11 Ianuariu. „Epoca“ insciintiéza: ministrulu de resbelu au ordonatu, cá inca in decursulu lunei acestei'a sa imbarce 4000 soldati la Cub'a.

Pest'a, in 12 Ianuariu. Scirile ce vinu din Neogradu, Timisiór'a, Torontalu, Coposvár, Zomboru sî Fünfkirchen, spunu, ca toti membrii respectiveloru comitete centrali se tienu de partit'a lui Deák sî ca Deakistiloru le este asecurata invingerea.

Pest'a, in 12 Ianuariu. Congregatiunea comitatensa din Erlau fu disolvata prin comisariulu reg., contele Szapary.

Parisu, in 12 Ianuariu. Conferint'a se va adunâ astadi la 4 óre. Se asecura, ca puterile aru fi determinate, cá in casu, cându Greci'a nu s'aru lasá de pretensiunile sele, sa grreca preste acelea.

Parisu, in 12 Ianuariu. „France“ crede, ca consultârile voru duce la o deslusire a principiloru dreptului publicu, la care suntu invitate Turci'a si Greci'a, cá sa se unésca. Nu se póte crede, ca Greci'a sî Turci'a voru resiste cu seriositate.

Madridu, in 12 Ianuariu. Regimulu provisoriu au emisu o hârthía circulatorie, carea dice: Regimulu sperézo, ca alegatorii voru incuviintiá purtarea lui. Regimulu este determinatu, a sustiené terminulu electoralu liberu de tote influintiele laterali, dupa ce au oprimatu cu armele inc reârile cele cutedatóre. Regimului i pare fórte reu, ca vede multi cetatieni lipsiti de energia, cari parasescu causa patriei, temendu-se de unu periculu inchipuitu, crediendu, ca ei numai atunci suntu datori a servi patriei, cându o potu face acest'a fâra periculu. Regimulu apeléza la spriginulu sî patriotismulu tuturoru. Toti sa-si dea voturile, déca va fi câmpulu liberu, sa protestedie, déca nu se va intemplá acést'a, sî sa nu lase, cá intre indrasnél'a turbatoriloru de pace sî intre lasitate egoistica sa triumfe o votare falsificata. Vehementi'a cea nesteptata, cu care s'au proclamatu unele idei, obléga pre regimulu, cá sa dea de nou cu energie espressiune ideiloru sele. Regimulu doresce cu sinceritate, cá representantii natiunei sa radice unu tronu, incungiuratu de prestigiele necesarie, provedutu cu privilegiele naturali, care facu rivalitatea imposibile sî ordinea usióra, si care se fia o columna solida sî duratóre pentru libertâtile nóstre.

Dupa scirile oficióse despre evenemintele din Malag'a perderea armatei aru fi 40 morti sî 174 rânitî.

Constantinopole, in 12 Ianuariu. „Levant Herald“ insciintiéza: Toti membrii regimului provisoriu de pre insul'a Creti'a fura prinsi; patru dintre ei fura omoriti. S'au aflatu archive cu corespundintie compromitietórie.

Resinari, 28 Dec. 1868.

La incheiarea anului.

Presto putienu sî anulu 1868 sta sa-si ié ierta-ciunile sele cele mai de pre urma, fiindu ca se duce la vecinicia, de unde nu va mai reintórce in vecii veciloru! S'ce urme de eredire ne-a lasatu elu nóue? Ce impressiuni, ce stare de lucruri ne a lasatu anulu, ce acusi va espirá? Asiá se intreba fia-care omu de omenia, care are bunulu obiceiu a stá la capetulu câlei pentru de a reprivi meditându asupr'a drumului facutu cá trecutulu sa i inspire putere si curagiu la nóue lucruri in venitoriu! —

Si noi vomu incepe reprivirea nóstra asupr'a trecutului chiaru prin a aretá macaru si in trécatu, macaru si in lineamente generali unele momente importante de pre câmpulu scolasticu, câri resólverea cestiunei din tóte punctele de vedere este reservata pentru istoriografi, pentru cronologisti. Ne punemu dara intrebarea: **Avemu nói óre pretensiuni de progresu sî pre câmpulu scolasticu?** Din fericire respunsulu ce ni-lu putemu dá, este afirmativu.

Fiindu ca lumea româna este descépta, veghiéza, lupta in continuu cu o rara persistintia in tóte directiunile prin urmare sî pre câmpulu scolasticu, — de-si póte mai incetu: dara cu atât'a mai siguru.

Lasendu generalitâtile voiu atinge câtu de putienu dóue momente importante, cari s'au ivitu pre câmpulu educatiunei sî instructiunei si déca si-au tienutu séma sî anulu acest'a.

Ne va fi dara de o viua satisfactune sî numai a pomení de conferintiele invetiatoresci, cari sî in anulu acest'a s'au tienutu pretutindenea pâna unde ajungu otarele provinciei nóstre metropolitane. Déca vomu meditá seriosu asupr'a scopului acestoru meetinguri pedagogice: la momentu ne convingemu despre sublimitatea lui; câci elu are de a promová cele mai vitali interese ale natiunei; elu are de a respandi **cartea** sî **lumin'a** in poporu prin adeveratii representanti ai educatiunei sî ai instructiunei. Vreamu sa dicu, conferintiele au de scopu a inaltiá interesele scólei pâna la demnitatea, ce ele suntu capabile sî ochiulu omenescu póte patrunde!

Ei bine! eaca inca unu aventu pre câmpulu pedagogiei, care judecatu din punctulu de vedere alu importantiei pre de o parte are sa inlesnésca chiamarea invetiatoresca, iéra pre de alta parte sa ne inspire curagiu sî atât'a târia de inima: incâtu sa fimu capabili un a suportá pentru venitoriu aequo animo marile grautati, ce-su impreunate cu acésta chiamare.

Eata dara ca sî anulu 1868 ne-a impinsu cu unu pasu inainte pre calea ce duce la **perfectiune** sî realisarea intereseloru scolari. Cu anulu 1868 conferintiele au numeratu alu 5-lea anu alu vietiei loru de desvoltare sî progresu intelectualu sî moralu. O viua sî nestérsa impressiune ne-au lasatu sî anulu acest'a.

Frumóse teme s'au desbatutu sî in conferintiele din acestu anu! Ceea ce ne dóre, este ca nu s'au datu publicitâtiei protocólele tuturoru conferintieloru din intrég'a provincia metropolitana, cá prin acést'a sa se dea invetiatoriloru ocasiune a se intrunî celu putienu spiritualminte, pentru de a-si comunicá pararile sî convingerile loru sî pre calea jurnalistcei in cutare ori cutare cestiune. — Este constatatu pâna la evidintia, ca numai prin schimbare de idei o cestiune sî castiga o importantia, se chiarifica. O idea pusa numai pre terenulu discussiunei sî pote proba practicabilitatea ori nepracticabilitatea sea. Mare lipsa se simte la noi de o fóia pedagogica, care se represinte curatu numai interesele scólei populare, sî impregurulu câreia sa se grupeze invetietorii nostri intr'o completa **unitate spirituale**! Scopulu programului ei sa fie nu numai de a tiené contu de progresulu, ce-lu facu sciintiele pedagogice pre fia-care di: ci avendu in vedere lipsele, ce se ivescu in scól'a nóstra populara sa trateze sistematice materiele de invetiamentu. Vreamu sa dicu ca teori'a sa mérga mâna in mâna cu practic'a. Scriptele acestea sa fia unu **bunu magistru** pentru fia-care invetiatoriu. Acésta fóia aru servi de unu nou orginte spre mai departe cualificatiune a invetiatoriloru nostri din scól'a popularia. Dein Dumnedieu cá ceea ce n'a pututu face anulu espirante in asta directiune, sa faca anulu ce dejá 'si anuncia serbarea!

Trecemu acumu la altu momentu totu asiá de importantu, ce s'a ivitu pre orisontele scólei populare din „Tiér'a Oltului.“ Districtulu Oltului, unulu din cele mai frumóse siesuri ale Transilvaniei are o poporatiune aprópe 80 000 vechi urmasi ai colonialoru romane. Sciinti'e sî cultur'a fugisera pre lungu tempu dintre dînsii din causa vitregiâtiu tempuriloru trecute! — O radia de lumina se vede preste fii lui Radu Negru mea de pre tempurile imperatului Iosifu alu II lea. Cam de pre tempulu acestui bunu Ce-aru s'au infiintiatu câteva scóle militaresci, unde se crescau bravi granicari români din regementulu primu de confina *) Daru ceste scóle departe o'esi amplini marea missiune din punctu de vedere curatu natiunalu. Radie mai puternice de lumina s'au ivitu preste Olteni dupa anulu 1848—anulu emancipârei popóraloru din servituti secularie, ce umilieu pre omenime, ce umilieu sî pre românu! Indata dara dupa inaugurarea absolutismului, câudu fia care omu eră tractatu inaintea legei de aseminea, a inceputu a se ventură ideia: cum sî prin ce mediulóce s'aru poté respandi cartea sî lumin'a intre românii din tiér'a Oltului? La asta intrebare precâtu de com-

*) Nemtiesce. R.

plicata ; pre atâtu si de grava se respondé iéra-si in diverse moduri. — S'au infiintiatu scóle populare prin tóte comunele, unele din ele si cu câte 2-3 invetiatori. Daru lipsele poporului erau cu multu mai mari: decâtu sa le póta amplini aceste luminatie ce ardeau intr'unu intunerecu fórte imensu.

Erá vorb'a de scóle de modelu si de unu gimnasiu in capital'a districtului. Erá lipsa de bani. Incâtu potu sa amu informatiuni s'a incercatu si la Vien'a dupa ajutoriu banalu din fondulu mondirului granicerilor români din regimentulu primu de confinia, daru fârâ nici unu efectu. Se p ré, cà a intratu zizani'a, se parea ca este perduta ori-ce sperantia, ce chiazasiniá promovarea intereseloru scolarie. Speranti'a disparuse numai pentru cá sa re'nviua cu mai mare putere. — Sunto vr'o doi ani de câudu Domnulu I. Codru Dragosianulu vicecapitanu alu districtului impreuna cu reverenti'a sea parintele protopresviteru alu Fogarasiului, Petru Popescu prin influintri'a-le morale staruiescu cu totu deadinsulu a radicá treab'a scolaria la demnitatea, la adeverat'a apretiare, ce ea reclama. Acesti respectabili domni au pusu inceputu unui fondu scolasticu, care estadi in anulu 1868 numera mai multe mii de fl v a. adunati la concursulu de buna voia alu comuneloru ortodoxe din tér'a Oltului. — O recunoscintia eterna acestoru buni români din partea natiunei pentru oper'a, ce au inceputu. Numitii domni au de cugetu a infiintiá o scóla populariá de modelu din fondulu susnumitu cu 2 cursuri de câte 3 ani: celu d'anteiu cursu pentru scól'a elementaria, si celu d'alu doilea cursu pentru scól'a real-elementaria dupa sistemulu helvetiánu. — Si ce imbunatatiri s'ou lacutu in anulu 1868 asupr'a acestui fondu scolasticu, mi va objectá cineva? Ne va fi de o viua satisfactiune a respunde la acesta intrebare, ca acestu fondu s'a mai maritu in anulu espirante cu vr'o câteva mii de lei, bani adunati dela fratii din Romani'a libera prin domnulu vicecapitanu I. Codrulu Dragosianulu ducendu se chiar in persóna in faci'a locului. Erá daru ca anulu 1868 si are meritulu seu intru promovarea intereseloru scolari prin stimat'a persóna a domn. Codru Dragosianulu.

Nu este departe tempulu, cându mii de voci voru pronunciá cu binecuventare numele spriginitoriloru causei scolarie din tér'a Oltului. Ea Dd eu, ce anulu ce se apropia de noi cu pasi rapidi, sa fia si mai favorabilu intru realizarea acestui scopu santu si natiunalu! Dea Dd eu, cá anulu venitoriu sa raspendésca cartea si lumin'a din abundentia nunumai preste Oltenu, ci preste intrég'a natiune româna. — In fine mi permitu libertatea, iubite lectore! sa face inchiaiare acestoru randuri cu dorinti'a ferbinte, cá anulu, ce deja si anuncia sorbarea, sa fia de unu banu auguru pentru intrég'a omenime. —

Ioanu Petrasicu m. p.
invetiatoriu.

Regulamentu.

pentru afacerile direptiunei Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

Partea I.

Dispusetiuni pentru colegiulu direptiunalu.

§. 1. Pentru deciderea negótiloru, care dupa statutele asociatiunei si dupa derissiunile adunârii generali cadu in sfer'a de activitate a direptiunei, — in fiesce care luna, in cutare di spre acestu scopu anume desemnata, si tuturoru membriloru direptiunali odata pentru totudeun'a incunoscintiata, sa tiene sedinti'a ordinaria direptiunale.

§ 2. Prevedindu-se vre o impedecare la atare terminu de sedintia, — direptiunea din sedinti'a precedinte schimba terminulu pre alta data, si schimbarea o face cunoscuta tuturoru membriloru direptiunali.

§. 3. In casu de urgintia se tiene sedintia estraordinaria in ori ce di; insa in astfeliu de sedintia afara de obiectulu, pentru care aceea e conchiamata, si a cârui'a urgintia e de a se motivá la procolu, — alte obiecte nu se potu pertractá.

§. 4 Chiamarea la sedinti'a estraordinara, cu amintirea celu putienu in generalitate a obiectului urgente, se face prin unu anunciu, subscrisu de celu ce face conchiamarea, si afigatu in localitatea asociatiunei. Membrii din locu la tienerea sedintiei estraordinarie se facu atenti timpuriu si prin servitoriulu asociatiunei.

§. 5 terminulu siedintiei estraordinarie se defige cu privire de o parte la urgintia lucrului; iéra de alta parte la posibilitatea, de a veni la siedintia câtu mai multi membri; in tóta intemplarea e de observatu: ca anunciulu de conchiamare celu putienu 24 de óre nainte de inceperea siedintiei estraordinarii sa se tiena afigatu la locolu seu; din care privintia óra afigârii e de a se insemná in calchiulu anunciului.

§. 6 Directoriulu primariu, si in absinti'a celuia, Directoriulu secundariu, de sine potu conchiemá siedinti'a estraordinaria, afara de acea au negresitu a o conchiamá, câudu spre acea suntu rercercati in scrisu ori cu cuventulu celu putienu prin trei membri directionali, cari au a motivá urginti'a siedintiei estraordinarii; iéra lipsindu amendoi directorii: din locolu centrale alu asociatiunei, alti trei membri de directiune, fâra diferinti'a categoriei loru, in casu de urgintia de sine potu conchiamá siedinti'a estraordinaria, subscriindu ei insii anunciulu de conchiamare.

§. 7. Déca la vre unu terminu de siedintia ordinarie pentru lips'a trebuinciosului numeru de membri, provedintu in §. 7. alu statuteloru, séu si din alta causa momentósa nu s'ar poté tiené siedintia: in astá casu membrii de facia de-pre incidintele impedecatoriu iau o notitia in scrisu, carea apoi la siedinti'a cea mai de aprópe se presinta directiunei.

§. 8. Siedintiele directiunei se tienu publice; presidiatele inse avendu destula causa, póte dispune, ca prin retragerea celoru ce nu se tienu de directiune, sa se ormeze siedinti'a inchisa.

§. 9 In siedintiele directiunei presiedinte naturale e directoriulu primariu; in absenti'a acelui'a, directoriulu secundariu; iéra lipsindu amendoi: presiedinte substitutu e unulu din membrii assistenti, sub care a mire vinu toti cei ce nu au vre o deregatoria anumita in directiune; déca inse si acesti'a lipsescu: presiedinte substitutu e unulu din membrii diregatori; in amendoue intemplârile cu observarea ordului, in care membrii suntu alesi in directiune.

§. 10. In casu de substituire presiedintele substitutu, sub care s'a incepu siedinti'a, déca nu are causa de a se indepartá, tiene presidiulu pâna la incheiarea siedintiei chiaru si atunci, câudu sub decurgerea siedintiei ar veni altu membru, cârora alcuiu dupa ordulu alegerii i-ar compete presidiulu substitutu.

§. 11. Déca vre-unu membru diregatoriu alu directiunei in ori-ce modu inceta a mai fi in acésta cualitate: loculu lui se d plinesce cu substituirea altui membru din asociatiune, care in câtu mai nainte nu ara fi fostu membru alu directiunei câstiga votu decisivu in siedintiele ei.

§. 12. Membrulu deregatoriu substitutu dupa § 11 prin altulu, — déca substituirea s'a facutu fâra de vin'a lui, si déca la substituire numerulu normale alu membriloru statoritu in §. 7 alu statuteloru, nu ara fi deplinitu, — de va voi, remânesi mai departe in directiune cá membru asistinte.

§. 13. Déca vre-unu membru asistinte inceta a mai fi in acést'a cualitate, loculu lui remane golu pâna la adunarea generala.

§. 14 Scrisorile, esibitele si ori-ce lucruri adresate câtra directiune, le primesce notariatulu, care apoi acele pre lânga observarea speialeloru instructiuni sunatórie despre notariatu, le presinta directiunei.

§ 15. Fiesce-care membru alu directiunei póte face in scrisu séu cu vorb'a ori-ce motiune in sfer'a de activitate a directiunei, carea déca membrulu respectivu nu o revóca inainte de enunciarea decisului, se ia la protocolu intr'unu'a cu decisulu directiunei. Acest'a se intielege numai despre motiunile de sine statatórie, dara nu si despre contra-motiuni ori amendamente, a câror'a atingere in protocolu la intemplare, câudu acele nu cadu in categori'a votului separatu, — sterna dela invoirea directiunei. (Va urmá)

Romani'a.

D. comite de Keyserling Rautenburg a fostu primitu Joi de inaltimea Sea Domnitoriulu, in audientia oficiala, spre a-si presentá scrisorile sele de creantia ce-lu acreditéza in nóu'a sea cualitate de consulu generalu alu confederatiunei Germaniei de Nordu

Unu adjutantu domnescu, cu trasurile curtiei escortate de unu escadronu de cavaleria, a luatu ór'a 1 d pa amédi pre dlu comite de Keyserling Rautenburg precum si personalulu onorabilei agentii spre ai conduce la palatu, unde a fostu introdusu cu ceremonialulu obicinuitu in apartamentele particulariе ale M rei S le. Acolo d comite de Keiserling Rautenburg, inainte de a depune in mânile Domnitoriului, incungiuratu de cas'a sea civila si militaria, si in presenti'a dlui ministru secretariu de statu la departamentulu de esterne, literile sele de creantia, a pronunciatu urmatoriulu discursu:

„Prea inaltiate Dómne“

„Regele, augustulu meu suveranu, in virtutea dreptului de siefu alu confederatiunei Germaniei de Nordu, m'a investitu cu functiunile si cu titlulu de consulu generalu alu acestei confederatiuni pre lânga curtea Inaltimei Vóstre.

„Sunto convinsu ca Inaltimea Vóstra va recunósce in acésta numire, de care grati'a regala m'a onoratu, o dovéda a dorintiei de a restringe inca legamentulu ce subsista, astá de ferice intre Germani'a si Romani'a. Me voiu sili a castigá, prin zelulu meu sinceru, buna-voitórea incredintiare a Altetiei Vóstre, fâra de care nu a-siu putea implini sarcin'a pre care o consideru cá o datoria de onóre si de inima.

„Bine voiesce, Prea Inaltiate Dómne, a primi din mânile mele scrisorile de introductiune ale Escelentiei sale cancelariulu confederatiunei de Nordu ce me acreditéza pre lânga guvernulu Inaltimei Vóstre in nóu'a mea cualitate.“

Inaltimea Sea a respunsu.

„Cu cea mai viua placere iau cunoscintia despre numirea d-vóstre cá consulu generalu alu confederatiunei Germaniei de Nordu. Prin scrisorile ce ve acreditézu in acésta cualitate pre lânga guvernulu meu, suntu fericitu ca mi se ofera acésta nóua ocasiune spre a ve esprimá tóta recunoscinti'a mea, atâtu pentru interesulu bine-voitoriu ce M. S. regele arata astfeliu câtra Romani'a, câtu si pentru zelulu si devotamentulu, cu care neincetatu a-ti implinitu onorabil'a missiune a d-vóstre. Ve va fi dulce a restringe legamintele ce esista dejá asiá de ferice, precum a-ti constatatu d-vóstra insusi, intre Germani'a si Romani'a. Comptati totu-déuna, cá si in treculu, in ori-ce circumstantia, atâtu pre sprigiunulu meu personalu câtu pre concursulu grabnicu alu guvernului meu.

„Câtu despre d-vóstra, dle comite, tienu a ve multiemí cu deosebire pentru cuvintele bine simtite ce mi-ati adresatu.“

Varietâti.

Recercati, mai dá si urmatóreu corespundintia intardiata, din anulu espiratu.

Milu a nu, in 30 Novembre 1868.

Astadi s'a celebratu in sânta maic'a nóstra biserica cultulu divinu intr'unu modu cá acel'a de frumosu incâtu toti betrânii satului dicu ca asiá n'a mai auditu, ca adeca parintele administratoru Ioanu Popu, in Dumineca din 24 Novembre, a pregatitu pre crestinii nostri cu o cuventare bine nimerita despre insemnatatea dilei 30 Nov. si cumca se va celebrá cultulu divinu, unde din partea copiiloru umblatori la scóla se voru cântá mai multe piese, care cuventare a atrasu pre crestini de a venitu la sânt'a biserica togmai cá la SS. pasci, incâtu parintele administratoru nu putea nici sa cadésca de multime, dupa ritulu nostru.

Asiá s'a inceputu sânt'a liturgia la 8 óre dimineti'a, unde a venitu si Invetiatoriulu nostru Ioann Nast'a cu copii, cari au câutatu respunsurile dela St'a liturgia. La tempulu cuvenitu s'a mai câutatu „Nu te teme turma mica“, din poesiele Par. prof Z charia Boiu, si „Respira romanime“ din poesiele dlui Andreiu Muresianu, propuse de neobositulu parinte adm. si „Eata dua cea dorita“

La ocasiunea acestei serbâri parintele administr. au tienutu o cuventare, prin carea a descrisu insemnatatea acelei dile precum si faptele cele marete si mai insemnate a acelei persóne in a cârei onóre s'a celebratu acésta festivitate.

Dupa incheierea festivitâtei au mai intonatu copiii: „Destépta-te române“, si in fine „Pre stapanulu.“

*** Alegeri. In scaunulu Mercurei, ne spune „Hr. Z'g.,“ s'a decisu in adunarea scaunale:

ca deputatii scaunului Mercurei au fostu alesi la an. 1866 numai pentru doritulu actu de incoronare si cestiunea uniunei (sic); insa dupa ce die-

t'a Ungariei contra rescriptului din 25 Decembre 1765 si 20 Iuniu 1867 trecendu preste competintia au creatu mai multe legi apesatórie pentru natiunea româna si sasésca, ba a nimicitu de totu cele mai momentuóse drepturi cardinali ale natiunei sasesci, garantate prin privilegiele (!?i) si solenele juraminte a mai multoru Domnitori, adunarea decide:

1. ca ea va respectá si urmá legile create de diet'a Ungariei contra dreptului publicu transilvanu numai pentru pururea probat'a si documentat'a credintia câtra M. S. c. r. (Multu i va pasá regimului si déca cine-va respecta d. e. de frica legile, numai sa le respectedie si urmedie. R. „T. R.“)

2. Adunarea scaunale intra la alegerea comissiunei centrale de alegere, dechiara insa in acel'asi tempu, ca acest'a o face numai din nemarginit'a loialitate câtra sacrat'a persóna a M. S. c. reg. apostolice (Bine! amu dice noi in loculu regimului; numai totu asiá sa faceti si sum multiemitu; acést'a e o opositiune fórte loiale!)

Membrii comitetului centrale suntu: I. Macelaru (de odata si pres. suplente) Carolu Göllner, Mich. Rechert, Albert Lőco, Demetriu Macelariu, Georgiu Macelariu, Moise Orescianu si Nicol. Ciugudeacu (in acela-si tempu si notariu).

*** Ni se cere publicarea urmatórei impartâsiri:

Marti in ajunulu serbatórei nascerei lui Christosu fui subscrisulu in strad'a principale in coman'a vecina Cisndia, unde dupa ocupatiunea mea cá piuariu sum nevoitu a merge pre tóta septamân'a odata ba si de dóue ori, de câtra doi frati sasi Michael si Iohan Lehrer intempinatu si dupa schimbarea de putiene vorbe intre noi me vedu cu o funia de grumazi, care funia o purtá celu dintâiu numitu in mâna, si o aruncá de grumazii mei. Ambii frati au trasu cu tóta puterea de funia cu scopu de a me duce cu sil'a, fâra voi'a mea in curtea loru, care curte de loculu intalnirei nóstre nu erá departe si fiindu eu cu tóta fortiarea trasu câtra pórt'a curtiei loru, funi'a stringea impregiurulu grumadiului meu asiá de tare, incâtu mi erá viéti'a in gradulu celu mai mare amenintiata si potu dîce ca numai puterei mele fisice potu multiemí ca putui cu mânile slobozi putientelu funi'a din grumazi spre resuflare.

Vediendu sociulu meu Savu Dragiciu acésta violentia publica alergà numai decâtu la primaria, cá sa urete si sa reclame ajutoriu, si eu me aflamu totu in mânile criminaliloru.

Dupa ce m'au trasu cu funi'a si tiraitu pâna la pórt'a curtiei loru, aici cu ajutoriulu portiei m'amu silitu a me opune violentiei, proptindu-me cu tóta puterea de pórta, atunci Iohann Lehrer batandu-me cu unu sapoiu ce-lu purtá in mâna si venindu in ajutoriulu ambiloru frati si mam'a loru si unu alu patrulea Iohann Gith din Cisnadia fui invinsu si asiá batutu si tiraitu pre pamentu cu funi'a in grumazi amu ajunsu in curtea criminaliloru si aici mi-au disn: „acum'a sa ti aretu eu craciunulu teu române, sa te spunzuru de resboiu.“

Cându se petrecea aceétea in curte cu pórt'a inchisa, intra mai intâiu deschidiendu pórt'a Michael Matias din Cisnadia si dupa acest'a unchiulu meu Nicolae Cimpoc'a din Sadu, care venindu dela Sabiiu audî de intemplarea mea si asiá dupa intrarea acestoru doi barbati in curte numai decâtu fui deslegatu de funi'a ce o aveamu la grumazi si lasatu slobodu.

Nicolae Oancea Munteanu,
din Sadu.

*** Fagarasiu. Representanti'a districtuale au alesu pre dlu fiscalu superióre Sustai alu tribunalelui, pre d. asesore Alutanu de fiscalu superióre, pre d. notariu alu oficiolatului Grama de asesore la tribunalu, in fine pre dlu adjunctu cercuale dela Zernesti Pandrea de jude cercuale in cerculu Mândra. Cu acésta ocasiune fura laudati judii progresuali Ratiu si Grideanu.

*** Cutremuru de pamentu. In anulu trecutu amu cetitu despre mai multe cutremururi de pamentu, in apropiere câtu si in departare. La Brasiovu iéra se simtí unu cutremuru usioru luni in 30 Decembre a. tr., dupa care a urmatu si frigu de 8 graduri.

*** K. K. impartasiesce, dupa diuarie pestane— impartîrea bataliuneloru de garde si resiedintiele comande superióre si a bataliuniloru in Transilvani'a asiá: Comand'a superióra resiede in M. Vasiarheiu.

Bataliunile: alu 65 in Solnoculu interióre resied. in Deju; alu 66 distr. Bistritiei si comit. Dobâcei resied. Bistriti'a; alu 67 in comit. Clusiului res. Clusiu: 68 in scaun. ariesiului si comit. Turdei res. Turd'a; 69 in cerculu Regenului res. Reginu; 70 in comitatulu celâtiei de Balta res. Elisabetopole; 71 in cerc. muresianu si odorheianu res. M. Vasiarheiu; 72 in Ciucu res. Csik-Szereda; 73 in Treiscaune res. Kézdi Vásárhely; 74 in distr. Brasiovului si Fagarasiului res. in Brasiovu; 75 in Alb'a inf. res. Vintiulu de josu; 76 in com. Hunedórei si Scaunu. Orestiei res. Hatiegu; 77 in scaunulu Sabiiului res. Sabiiu; 78 in comit. Albei superióre si scaunele Mediasiului, Rupei (Cohalmu) si Cinculul mare. — Calarime: scadronulu 25 si va avé resiedinti'a in Clusiu si se estinde esupr'a cercuriloru din cari se forméza bataliunile de inf 65—69; alu 26 resiede in M. Vasiarheiu si se estinde asupr. cercuriloru de bataliuni 70. 71. 78., alu 27 res in Kézdi Vásárhely (71—74); alu 28 res in Hatiegu ce estinde asupra cercuriloru 75—77.

*** Scirea despre compunerea reg. Comisariatu publicata si din partene dupa „Hon.“ nu se adeverésce.

*** Escesu-militariu. In casarm'a calarimei din preurbiulu Iosefinu alu Vienei s'au nascutu in 8 Ian. n. o cérta intre 12 ulani si 40 husari, pentru unu csárdás, altii dicu ca pentru o „mazurka.“ Din cérta s'a nascutu bataia in carea husarii o patira reu. Resultatulu bataiei e 1 mortu si 11 vulnerati.

*** Tergulu Sabiiului de iérna au patimitu din causa, ca vite cornute nu au fostu iertate sa se arate, cá nu cumva sa se impórte de undeva ból'a lipiciósa. Caii inca nu au avutu trecere cá de alte ori; cei mai frumosi cu 800 fl.; pretiulu celu mai obicinuitu raru se va fi urcatu preste 300. fl. Celelalte detaiuri au remasu cam in pretiurile de la tergurile de septamâna. Tergulu „liberu“ din causele de mai susu a fostu relativu putînu cercetatu.

*** Inundare. Tis'a a ruptu la Halasz si Bercze in comitatulu Sabolciului unu troianu si au inundatu câmpii intregi. Ministrului de finantie Lonyai i s'au inundatu 3500 jugeri de pamentu, cari suntu acoperite de apa. Pagub'a casiunata se pretiuiesce la 60,000 fl.

*** Conferinti'a lucra fâra de a luá parte representantele Greciei.

Nr. pres. 17.

Dupa rescriptulu ministeriului c. r. de resbelu imperialu din 22 Decembre 1868 nr. pres. 4554 punctu 30 se cere pentru concurenti la primirea cá voluntari anuali in c. r. armata, cá sa dovedésca calitâtile loru scientifice.

Acésta dovéda despre calitâtile mai inalte, se póte aduce in lipsa de testimonii despre studiele facute, prin depunerea unui esamenu.

Comissiune respectiva pentru scopulu acest'a se va conchiamá pre 26 l. c. in Sabiiu.

Suplicele pentru primirea la esamenulu acest'a au de a se tramite pâna in 24 l. c. la comand'a generala a tierei.

In urma se face cunoscutu, ca suplice ale aspirantiloru volantari de primire se voru considerá pâna celu multu in 28 Ianuariu a. c. la corpulu trupeloru respectivu, séu la oficiele armatei câror'a le sta primirea in propri'a loru putere, si ca suplici intrande mai târdîu, nu se voru considerá pentru tempulu 1868—69.

Sabiiu, in 11 Ianuariu 1869.

Dela c. r. comanda generala a tierei.

30—3 **Edictu.**

Sofi'a Nariti'a nascuta Cior'a, din Àbrudusatu, care de 12 ani de dile, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei sociu, Ioann Nariti'a, totu din Abrudu-satu, si pribegesce in lume fâra de a se scí loculu ubicatiunei ei; prin acést'a se citéza, cá in terminu de 3 luni de dîle, din diu'a de astadi, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu subscrisu, spre a respunde la actiunea barbatului seu, câci la din contra, se va aduce sentintia si in absenti'a ei, pre bas'a SS. Canóne ale bisericei nóstre ortodexe.

Dela scaun. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 10 Decembre 1868.

Ioanne Gallu,
Adm protop.

N U. 12 ex. 1869.

Publicare de licitatiune.

In 3/15 Februariu 1869 se voru dá in arenda pre calea licitatiunei, in cancelari'a universitâtiei natiunale sasesci din Sabiiu, piéti'a mare Nr. 183, in órele de cancelaria obicinuite, urmatorii munti de pasiunitu pre anulu de pasiunitu 1869, si adeca:

Nr. cur.	Situatiunea muntelui.	Numirea.	Cuprinsulu suprafetiei. Jugere.	Stângini □-ti	Pretiulu licitat fl.	cr.
1	Jiu'a.	Grópele de susu	794	600	87	—
2		„ de josu	452	890	410	—
3		Stéz'a de susu	389	1000	117	—
4		„ de josu	600	—	101	50
5		Hanesiulu de susu	1676	1400	85	—
6		„ de josu	1686	1400	111	—
7		Goaz'a de susu	1419	600	151	50
8		„ de josu	1387	800	76	—
9	Oltiatu.	Sereizinu-mare	1253	100	501	—
10		„ de mijlocu	1413	900	680	—
11		„ de lature	1141	700	500	—
12		Balintu mare	1101	900	144	—
13		„ micu	650	1000	200	—
14		Balu	928	1300	230	—
15		Furnic'a	1546	—	166	—
16		Oltiavu	1425	—	365	—
17		Stricatu	1750	—	128	50
18	Talmaci	Farkás	—	—	362	—
19		Cornu Pleschei	—	—	180	—

Fia-cine, care doresce de a luá in arenda vreunu munte, are de a depune in mânile comissiunei de licitatiuee inainte de licitatiune in bani sunatori arvun'a statatóre din 10 procente a pretiului de licitatiuue. Arvun'a acést'a se va dá acelor'a, cari nu voru luá in arenda din licitatiune nici unu munte, indereptu; iéra acelor'a, cari voru luá dela licitatiune in arenda, li se va dá arvun'a indareptu séu li se va computá la banii de arenda numai dupa ce voru fi depusu cautinnea amesuratu contractului.

Conditiunile mai de aprópe ale arendei se potu aflá si inaintea terminului de licitatiune in cancelari'a susu amintita in órele de cancelaria obicinuite.

Ofertele facute in modulu prescrisu, care au se fia impreunate cu arvun'a de 10%, se potu tramite celu multu pâna in 15 Fauru a. c.

Ofertele defectuóse precum si acelea, care se voru tramite numai dupa ce se va fi inceputu pertractarea licitatiunei verbali, voru remané cu totulu neconsiderate séu se voru respinge.

Sabiiu in 11 Ianuariu 1869.

Dela universitatea natiunei sasesci.

42—3 **AVISARE.**

C. r. ministeriu de resbelu alu imperiului voiesce dupa rescriptulu seu din 26 Decembre 1868 depart. 13 nr. 5152 requisitele inca pentru anulu administrativu 1869 la imbracarea si inarmarea trebuinciósa, a si le castigá pre calea industriei private prin oferte. La asecurare de trebuintiele aceste ramâne in activitate in generalu conditiunile de oferte asemenea, care s'au publicatu la castigarea unei pârti a requisiteloru pentru anulu 1869 in fói'a oficiósa dela „Wiener Zeitung“ din 1 Novembre 1868, si in tiéra in „Hrm. Ztg.“ din 11, 14 si 18 Novembre 1868 nr. 269, 272 si 275.

Publicarea pentru ofertele presinte va esî in „Hrm. Ztg.“ din 5, 8 si 11 Ianuariu 1869 si s'au comunicatu si cu magistratele din Sabiiu, Clusiu, Brasiovu, Alb'e-Juli'a, Sighisiór'a, Mediasiu, Oresthía, Sebesiu, Bistritia, M. Osiorheiu, Reginulu sasescu, K. Osiorheiu, cu oficiolatele comitatense din Elisabetopole, Aiudu, Turd'a si Dees, cu oficiolatele districtuale din Fagarasiu si Nasaudu, cu oficiolatulu scaunale din Odorheiu, si in urma cu oficiulu comunale din Cisnadia, unde se póte vedé.

Articuli de furnisare cuprinde urmatóre prupele:

I. Gruppa: cióreci de postavu, lananiele articli fabricati din postavu si straile.
II. Gruppa: materialele de inu si pinda grósa, articli facuti din pinda si pinda grasa
III. Gruppa: pelele diferite, si armatura.
IV. Gruppa: investmentare de piciori.
V. Gruppa: acopereminturi de capu.
VII Gruppa: hamuri.
VII. Gruppa: trebuintiele eventuale.

Sabiiu in 2 Ianuariu 1869.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 3. ANULU XVII.

Sabiiu, in 9/21 Ianuariu 1869.

Protocolulu congresuale cu Statutulu organicu sî acluse a esitu de sub tipariu sî dupa vre o câteva dile se va espedá p. t. prenumeranti. Pentru acei ce nu s'au prenumeratu sî dorescu a avé mentiunatulu protocolu cu tóte cele ce se tienu de densulu, se vinde in tipografi'a archidiecesana pre langa pretiulu de 1 fl. 50 cr. v. a.

Directiunea tipografiei Archidiecesane

Reflessiune.

Wie er sich sieht so um und um
Kehrt es ihm fast dein Kopf herum . . .
Goethe.

In nrulu 7 alu lui „K. K." dâmu de unu articulu de fondu de vre-o dóue sî jumetate colóne, carele nu va cere deslusire despre cele ce amu scrisu noi in colónele acestei foi din a. tr., ci asiá dîcendu ne da o infruntare pentru asertiunile nóstre in articululu nostru „R o m â n i i s î p u s e t i u n e a l o r u."

Angustimea colóneloru nu ne iérta a ne estinde asupr'a amenunteloru articulului lui „K. K." din cestiune. Atât'a insa inca va fi de ajunsu pentru cetitorii, nostri déca vomu spune, ca K. K. afla de fórte mare eróre, déca noi amu disu, ca românii (carii dupa „K. K." au venitu din alta parte) au adusu cu sine spiritulu democraticu din Itali'a ; mai departe dîce ca feudalismulu au fostu unu p r o g r e s u in desvoltarea omenimei ; in fine nu póte suferí provocarea la purtarea deputatiloru dupa cum dîce : „asiá numitiloru ai natiunalitâtiloru din dietele dela 1865 sî 1866" etc. Prin urmare afla ca amu „falsificatu istori'a sî amu alunecatu" (de unde ?); iéra câtra fine totusi e asiá de gratiosu de ne face complimentulu, ca in partea din urma a articulului amu revenitu la „sobrietatea" moderatiunei, pentru ca recomandâmu respectarea legiloru sanctiunate.

Cam la atât'a se aru puté reduce cuprinsulu e s e n t i a l e alu acestei interpelatiuni diuaristice, cu care ne onorifica publicistulu lui „K. K."

Dupa ce amu percursu articululu din „K. K." sî amu vediutu ca ne spune, ca romanii au fostu subjugatori de popóre ; ca ei se ospetau la mesele cele mai lucsurióse : ni-au facutu tóte aceste insîrate impressiunea aceea, carea o face sî recitarea unui memoristu de fapte, fâra de legatura logica, precum adeca i le-au pututu pestrá memori'a. Sî noi scimu ce prândiuri lucsurióse a datu unu Luculu, sî noi scimu de imperatorii tirani sî de alte pârti umbróse ale celoru din urma securi ai imperiului romanu. Ba noi insîne amu pomenitu de coruptiunea cea din centrulu imperiului din Rom'a, de acea coruptiune, de carea coloniele traiane insele se infiorara sî tinsera la mijloculu celu mai estremu la revoltare sî la proclamare de independintia. Insa nici prândiurile cele fabulóse, nici palaturile cele ce gemeau de cea mai cumplita molesîa, nici chiaru pretorianismulu cesariloru, nu impedeca privirea acelui ce cauta firulu istoricu a institutiuniloru unui statu, de a le vedé sî a le deosebí de abusuri sî de degeneratiuni. Imperiulu romanu dupa ce a capetatu estinderea cea mare, dupa ce avea in sînulu seu o poporatiune asiá mare, avea lipsa, visa-vis de cultur'a ómeniloru din acele tempuri, de o forma nóua de guvernu, carea se concentreze legalminte puterea statului in modulu dupa cum a fostu pre tempulu regiloru. Atunci popórele din imperiu póte ca scapá din pusetiunea loru ambigua, carea numai infatisiá republic'a sî carea nu erá monarchia. Dara spiritulu democraticu, care de multu stersese diferenti'a dintre patricii si plebei, de-sî abatutu de multele passiuni, nu putù sa se nege pre sine insusi. Chiaru sî Cesare, carele erà dela fire nascutu r e g e nu se putù desbracá de idealurile republicane. Elu a tîntitu a intrunî puterile cetatienesci in mânile sele, spre a resturná pre acei ce din cetatieni egali, prin averi castigate cá demnitari ai statului, per abusum se priveau mai multu, mai pre susu decâtu seme nii loru. Sî tocm'a idea egalitaria nelamurita nici de o pa te nici de alt'a de ajunsu, adeca nici decâtra Cesare nici decâtra partid'a republicana a asternitu prepusulu asupr'a lui Cesare, ca aspira a se face mai multu decâtu unu cetatiénu sî a devení r e g e, sî acest'a a fostu motivulu resturnârei sele. Aceste idei a traitu sî sub imperatorii urmatori, pentru ca Augustu nici odata nu s'au datu pre fatia, decâtu de unu functiunariu alu republicei, iéra despre T i b e r i u se scie, ca a respinsu pentru concetatienii sei titlulu de imperatu, sî notiunile aceste, cari tieneau in frêu pre imperatori chiaru, nu se potu negá nici decum, sî a c e s t e fura straplantate cu coloniele traiane sî aici in Daci'a.

Trebuie a face deosebire intre natur'a ideiloru unui poporu sî intre aberatiunile momentane séu influintiate dinafara. Câci nu putemu luá de cinosura, cându vorbimu de caracterulu constitutiunale a unui poporu, abusurile cutârui particulariu séu partitu ajunsu la putere, ci firulu acela ce se trage prin istori'a lui, carele arata ca multimea lui totu deun'a au luptatu contra stârilor privilegiate.

Este inse unu lucru de totu estraordinariu a o aflá din Kolosvári Közlö[illegible] ca feudalismulu popóreloru barbare a fostu unu progresu alu omenimei, cându omenimea dupa institutiunile romane era demultu pusa pre base egalitarie intre cetatienii statului, cu drepturi in tóte afacerile statului, cu dreptu de proprietate; sî apoi mai tardiu, se vedi pre unu domnitoriu facendu-se pre sine proprietariulu unui imperiu séu regatu intregu, sî apoi sub densulu o suma mare de vasali de diferite graduri, cari primescu numai spre f o l o s i n t i a avere nemiscatória din mânile imperatului seu regelui.

Cá sa venimu la impregiurârile nóstre, ori câtu stâmu la pasagele istoriei patriei nóstre nu aflâmu urmele progresului nici in o privintia. Ba vedemu urmâri fórte multe rele, pentruca feudalismulu prin favorirea pre mare a c â t o r u v a, carii singuri erau domni volnici preste supusii sî averea sî viati'a supusiloru a facutu de acei'a nu s'au ingrigitu de nici o imbunetaure pentru poporu, ci numai cum sa p r â n d i a s c a sî sa-si petréca mai splendidu sî apoi de alta parte se intielege ca pre altii (supusi) inca l au impedecatu de la ori ce progresu, pentruca trebuiau sa asude cá sa câstige cele de lipsa la prânziurile sî petrecerile favoritiloru de feudalismu, aleca aristocratiei. Déca scie K. K. alte folóse dela feudalismu, suntemu bucurosi sa le ascultâmu, cá sa le scimu sî noi.

Totulu aru fi, ca fatia cu românii s'au purtatu de asiá incâtu ei c á n a t i u n e nu s'au amalgamisatu in elemente feudali, ci au remasu in ideile loru de egalitate cá sî strabunii loru pre tempulu patriciatului cadiutu, câroru idei le-au datu espressiune in mai multe renduri.

Câte pentru cele dîse in K. K. despre provocarea la legile, aduse de „conventiculului" din Sabiiu ne mirâmu, ca tocma acei'a, cari de altmintre din veneratiune istorica sî de o p o r t u n i t a t e sustienu mesuri invechite, cum e legea electorale pentru Transilvani'a, se mira ca românii ardeleni, pentrucá sa ajunga mai curendu la esercitarea dreptului natiunale, care prin recunóscerea drepturiloru egali cu celelalte natiuni le satisfacea dorintieloru sî nisuintieloru loru seculari de egale indreptatire au pasîtu pre, sî s'au invoitu cu terenulu istoricu, ce esistà de vre o patru seculi sî pre care sî §. VII din legile din 1848 lu s u s t i e n e a.

A luá in nume de reu provocarea la deputatii natiunali este a inchide ochii asupra aceloru impregiurâri, in cari vietuimu sî a esercitá o influintia teroristica asupra unei natiuni séu a supra natiunalitâtiloru nemagiare, incâtu aceste nici se mai pomenésea de nimicu ce e propriu alu loru, este o impregiurare ce nu merita nici respunsu.

Evenemintele nu ne iérta a ne oprí la tóte amenuntele superflue prin cari articululu lui K. K. se silesce a esplicá reu istori'a vechia sî noua sî a face deductiuni favoritórie siesi, ci dicemu ca la apretiuirea acelei'a sa nu fia superficiale, ci sa intre la fondulu la medu'a lucrului, câci altmintrea se va chinuí in susu sî in josu sî in locu de a sucí adeverulu va sucí numai logic'a propria.

Recomendâmu dara colegei nóstre din Clusiu pentru venitoriu mai multu stemperu, pentruca numai asiá va puté apretiá sî moralea invetiaturiloru din „c a r t e a c e a m a r e a l u m e i" sî numai asiá va cunósce ca istori'a nu se scrie numai pentru unii ci pentru toti.

Déca observá moderatiune sî de astadata, cum o a facutu K. K. mai nainte, vedea ca noi nu amu „alunecatu", ci amu mersu oblu pre cursulu intemplâriloru, purtându computu sî de trecutu sî de presente.

In cestiune de alegeri.

F a g a r a s i u, in Ianuariu 1869.

In 29 ale Innei lui Decembre anului espiratu, fiindu comitetulu representativu alu districtului Fagarasiu adunatu sî sosindu pre spartulu siedintiei si „fermanulu "sunatoriu despre alegerile ce suntu a se face dupa cum numesce b a r b a t u l u p r é s t i m a t u i n c a r u n t i t u i n l u p t e c o n s t i t u t i u n a l e din articululu „Federatiunei" din 10/1 a. c. nr. 185 intitulatu „Situatiunea românilor din Transilvani'a fatia cu alegerea de deputati" — instructiunea ministeriale pentru alegeri — sî punendu-se din partea p r e f e c t u l u i stante pede la ordinea dîlei „onorabil'a inteligintia prea inteligînta din Fagarasiu" avù in prea inteligînti'a sea atâtu tactu a nu se lasá indata la desbatere asupr'a acestei ordinatiuni cî staruí intr'acolo a se amená pre alta data desbaterea, cu scopu a se cugetá mai seriosu asupr'a acestei afaceri, sî a audî in privinti'a acést'a si parerile altei inteligintie fâra p r e a.

Amenarea se conclude, sî asiá membrii comitetului suntu spre scopulu desbaterei asupr'a ordinatiunei pomenite din nou chiamati in 21 ale curentei la Fagarasiu. De-sî de atunci au trecutu 15 dîle totusi putienu ne-amu pututu bucurá din alte pârti, cum avemu sa purcedemu fatia cu provocarea de a alege deputati sî fatia cu impregiurârile nóstre critice in cari ne aflâmu, sî totusi in scurtu tempu avemu a ne dechiará. Amu intielesu ca românii sabieni s'au dechiaratu ca nu voru alege, bine ! dara motivele inca nu le cunóscemu nici amu auditu cum si-a rectificatu acésta procedura, sî asiá nu putemu nici aprobá nici desaprobá. Ce au facutu Brasovenii ? Brasovenii cari au inteligintia, inteligînta fâra p r e a, carii au intre densii chiaru unu b a r b a t u p r e a s t i m a t u i n c a r u n t i t u i n l u p t e c o n s t i t u t i u n a l i ?

La 12 ale curentei s'au tienutu sî acolo siedintie din partea comitetului representativu conchiamata numai pentru desbaterea instructiunei.

La acésta siedintia au luatu parte sî românii sî anume sî b a r b a t u l u p r é s t i m a t u i n c a r u n t i t u i n l u p t e c o n s t i t u t i u n a l e.

Pre cându asceptámu noi pré inteligintii din Fagarasiu, ca acestu barbatu, carele de altmintrea intre 4 ochi pledéza cu focu in contra activistiloru si animéza la passivitate sa-si radice vocea cea otielita in lupte constitutiunale si sa ne arete fâra frica de domnii stapanitorii si fâra téma de a sea prea sânta marire imperatésca calea ce o amu avea de pazitu noi si toti românii transilvaneni fatia cu pusetiunea de astadi, a resoná cu argumentele ce-i stau la dispusetiune, a inviá si esí cu o programa pre fatia, in locu dîcu de a face tóte acestea, eata ca acestu dieu, dupa ce au asistatu pâna la finea siedintiei si cu mare prudentia si circumspectiune au petrecutu si notificatu totu ce s'a intemplatu, nu lépeda nici de asta data velulu celu fabulosu, de carele totu-deun'a e coperitu, ci din nuorii ce-lu incungiura aperù cu unu oraculosu „Ich kann nicht stimmen", lasandu-ne cá totu-déun'a buzati.

Este in adeveru fórte lesne a dîce „nu potu votá" si cu acést'a a crede ca ai facutu totu, dara spune-ne pentru ce nu votezi, si cum sa facemu si noi cá sa nu votâmu, cá sa ne fii nóue unu Magnus Apollo.

E lesne dîcu dupa ce altii au facutu si intreprinsu o actiune, a o criticá si pre facatorii ai osandí; mai greu e insa inainte de ce intreprinde cine-va actiunea, a-i aretá consecintiele si a-lu abtienea si abate dela prapastia.

Nóu'a preainteligintiloru din Fagarasiu putienu ne este ajutatu cu atât'a, câtu s'a facutu in Brasiovu, pentru ca de-si suntemu dupa „Federatiune" preainteligenti, suntemu ce-va grosi la capatina si din dóue cuvinte nu ne putemu convinge, ca bine este a nu votá séu totusi a votá.

Vedi noi in preintielepciunea nóstra dîcemu: pâna cându noi nu vomu posede acea putere magica sa capacitâmu si sa disciplinâmu pre $1^1/_2$ milionu de români din Transilvani'a cá se fia si sa stea solidari; pâna cându natiunea româna nu va avea unu poporu atâtu de inteligintu (cu carele nece o natiune de altmintre pâna intr'atît'a nu se póte laudá) ca se cunósca cându si cum e rationabilu a face opusetiune démna si onesta, cá sa judece cu maturitate ca astadi e bine sa alegemu iéra, mâne nu, spre salvarea onórei nóstre, ca passivitatea ce i o recomendâmu e mai pre susu si mai frumósa cá butile cu rachiu ce suntu postate impregiurulu urnei; pâna cându boeronii nostrii suntu totu cei vechi, pâna cându posturile de solgabirai si cele de birai satesci suntu conditionate dela aducerea poporului la urn'a de alegere, pâna cându pargariulu satescu inverte alunulu pentru cei renitenti in sensulu contrariloru, pâna atunci se participâmu la alegere, nu inse din frica stapâniloru, ci din ratiuni politice; suntemu de parere ca unde românii nu au prospectu de reesire sa se retraga sa nu voteze, iéra unde suntu in majoritate cá in Fagarasiu, Naseudu etc. si inteligint'a nu e sigura ca pâna la unulu se voru retienea de votare, din contra este convinsa, ca poporulu in partea cea mai mare séu e silitu séu atrasu de magnetulu betiei va merge si va alege, acolo inteligint'a e detóre spre salvarea onórei sele nationale a alege, si a alege unu românu dintre cei mai bravi, carele mergându in Dieta maintea lumei intregi se arete nepastuirile si neindreptatirea românloru se tîpe cá din gur'a sierpelui, ca i se face nedreptate, pentruca nefiindu asiá va fi mai reu din causa ca se va alege prin români, séu parte mare prin români unu maghiaru, carele mergându in Pest'a tramisu de români va spune Europei ce elu vorbesce in numele româniloru si voturile lui date in detrimentulu natiunei române se privesce cá votu dela atâtea si atâtea mii de români. Alegeti déra intre doue rele, daru alegetilu celu mai micu si acela e a alege deputatu românu.

Alegatorii români nepotendu dá instructiuni sa ceara alesului loru cuventulu de onóre, ca elu va aperá cu barbatia interesele nationali fâra frica de stapani, si nefacându acést'a sa'lu intiere de neonestu si infamu.

Astea suntu punctele din care purcedu pré inteligintii din Fogarasiu, si asá déca nu ne póte Federatiunea séu barbatulu ei incaruntitu in lupte constitutionale a ne dá ratiuni mai rationabile, sa nu ne batjocoreasca.

Inteligint'a din Fagarasiu lucra onestu si sinceru si déca gresiesce, indreptene ori cine, inse convingendune, si noi vomu primí sfaturi bune.

Vie acelu incaruntitu barbatu préstimatu la 21 in Fagarasiu si sa ne convinga ca suntemu pre cale ratacita séu pasiasca in publicitate cu o programa fâra frica de stapâni, faca intrebuintiare din dreptulu constitutionalu si pledese in siedintiele publice alu cârui membru este. Redicesi vocea sea, carea de unu anu nu se mai aude, curetiesi péna de rugina si se scrie luminandune, nu inse cu intrebâri si ipotese, pre cari nece odata nece singuru nece altulu nu le-a resolvatu, nu cu scornituri cá cele din articlulu Federatiunei, nu cu vaiete si episode istorice fâra'ntielesu.

Noi inteligint'a Préinteligint'a nu cunóscemu luptele acelea constitutionale in carii au incaruntitu déca nu cugeta Federatiunea retragerile cele nedemne in momentele, cele mai importante si critice dela actiune sub preteste oraculóse.

Pâna Federatiunea nu ne va aretá o singura programa infaciosiata publicului românu si natiunei, una singura initiativa luata proprio motu, unu singuru cuventu francu directu si ne dubiu adresatu românilor in casuri critice dela incaruntitulu in lupte preastimatu, pâna atunci amu dreptu a numí pre acelu préstimatulu barbatu incaruntitu in lupte constitutionale alu „Federat." personificatulu Wasch mir den Pelz aber mach ihn ja nicht nass.

Unu Preainteligintе

Bismark si Beust.

Din Articlulu, telegrafatu dinariului „France" despre atacurile Prussiei contra Austriei. publicâmu urmatórele:

Dlu de Beust in fapte e vinovatu, ba inca asia de vinovatu, incâtu Nordd. Allg. Ztg. in serisórea sea de acuse nici nu au enumeratu tóte lamentârile, cu care lu póte nimicí. Lamentarea cea dintaiu, care e cea principale, nu o numesce fór'a prussiana: aceea este, ca Austri'a, sguduita prin calamitatea dela Sadov'a. incepe acum'a a se restitui si a se ridicá cu incetulu, si ca, — multiamita intielegerei cu Ungari'a produse prin politic'a Dlui de Beust — incepe a-si recâstigá rangulu si influinti'a sea in Europ'a; acést'a e ce nu i póte iertá dlu de Bismark dlui de Beust. Cancelariulu regelui Wilhelm au comisu o eróre, dandu-si pre fatia intentiunea sea. Pentruca ce au fostu tient'a lui? A slabí positiunea dlui de Beust in Vien'a. E constatatu insa, ca astfeliu de atacuri intarescu numai positiunea lui.

Originea certei acestei'a au fostu, — precum si va aduce aminte ori cine — publicarea faimosei depesie a dlui Usedom, solului prusescu din Florenti'a. Austri'a s'a simtitu atacata prin acést'a si nu avutu totu dreptulu. Pentru ca actulu acest'a vorbea despre planulu, de a lovi Austri'a in inima si a o sterge de pre chart'a Europei. Noi nu scimu, ca reprodusu-au ea impressiunile sele in o limba, ce aru fi pututu vatamá urechiele Prusiloru: in adeveru insa ea nu au aflatu din not'a lui Usedom ce-va nou. In Vien'a se sciá pré bine, ca Prussi'a au fostu pontatu in lupt'a sea cu Austri'a pre Ungari'a. Ungari'a au umplutu slabiciunea Austriei. Contele Andrássy au disu odata cu acuratet'a elocintiei: „Déca au fostu invinsa Austri'a; acést'a s'au intemplatu pentru ca fia care din cele dóue mâni ale ei au fostu ocupate cu aceea, cá sa se infraneze un'a pre alt'a." Dlu de Beust au cunoscutu fórte bine situatiunea acést'a, câudu au intratu in consiliu lu imperatului Franciscu Iosif. Totu elu au adusu cu totu pretiulu la validitate ide'a impacârei intre ambele pârti ale imperiului.

Este adeveratu, ca dlu de Beust au atacatu Prussi'a, insa in Ungari'a; elu au atacatu influinti'a prussiana in Pest'a, dandu satisfactiunea meritata dorintieloru acestei natiunalitâti tari, care acum afla in intrunirea sea cu Austri'a totu, ce-si putea promite numai dela desbinare. Elu si-au ajunsu scopulu asiá de bine, incâtu organele cele mai eminente ale presei unguresci privescu avantele facute de câtra foile din Berlinu de vatamâri. Astfeliu se pórta in modu onestu resbelu. Afara de acést'a sau introdusu in Vien'a unu regimu adevaratu liberalu. Acestea suntu dóue sarcini in locu de un'a. Insa ce aru putea vorbí Prussi'a mai intieleptiesce in contr'a acestor'a?

Dlu de Beust au perdutu de siguru in anulu 1866 parthi'a in contr'a dlui de Bismark. Cu tóte acestea noi amu fi cei din urma, cari i amu recomendá, sa-si resbune. Politic'a resbunârei si a reactiunei contr'a fapteloru implinite totudeun'a este o politica rea. Este insa o resbunare fórte drépta: ea sta intru aceea, a restaurá tóte puterile monarchiei austriaci, si a interesá tóte nationalitâtile, din care consta monarchi'a, in modu egalu pentru stimarea independintiei si pentru sustienerea marimei patriei.

Conferinti'a
si
caus'a greco-turcésca.

Dela 9 Ianuariu cal. nou fura adunati representantii Franciei, Angliei, Austriei, Prussiei, Russiei, Italiei si Turciei pentru delaturarea conflictului greco-turcescu.

Cele ce le putemu sci pâna in momentulu câudu scriemu aceste suntu urmatórele:

Conferinti'a adunandu-se in cea dintâiu siedintia, representantele Greciei Rizos Rangabe cetesce o nota energica prin carea protestéza in contra dispositiloru facute de conferintia, cá Grecia sa aiba numai votu consultativu acolo, unde se tractéza despre dens'a, pre câudu Turci'a sa aiba votu decisivu, adeca sa fia si parâsia si decidetória. Representantele cere in not'a sea, cá sa i se dea si lui asemenea votu, precum au cei'a-lalti representanti de guverne séu déca nu, sa se reduca si votulu representantului Turciei la valórea celui alu representantelui Greciei. Rangabe amenintia, ca déca i se va respunde in privinti'a cererei sele negative, se va retrage dela siedintiele conferintiei. Ministrulu Lavalette, cá representante alu guvernului francesu, esplica representantelui guvernului grecescu, ca situatiunea cea estraordinaria a Greciei au indemnatu pre representanti a statorí cá Grecia sa aiba numai votu consultativu si de aceea cestu din urma sa caute a-si castigá instructiuni dela guvernulu seu, cá sa scie ce are de facutu.

Rangabe au cerutu instructiuni dela guvernulu seu inse nu capata nici unu respunsu.

Tacerea cabinetului grecescu din Aten'a a facutu sensatiune. Ea a datu ansa la multe esplicatiuni. Cea mai latita este, ca Grecia e asecurata din partea Russiei de ajutoriu, la casu câudu conflictulu aru devení mai ascutitu. La acést'a parere se credu cei mai multi indreptatiti, pentruca altfeliu cabinetulu grecescu nu aru fi pututu tacé; mai alesu staruindu si tramisulu francesu din Aten'a in numele guvernului seu si in numele conferintiei pentru unu respunsu.

Conferinti'a in fine dupa vre-o trei siedintie spune o scire telegrafica adusa de H. Ztg. deja terminate. Depesi'a d'uariului nu ne sci spune despre nici unu resultatu, aflâmu inse din alte pârti ca atâtu Greciei câtu si Turciei li se va dá consiliulu de a fi pre pace. Turci'a inse spune „Osten" a declaratu in conferintia, ca mesurile de represalie luate fatia cu grecii nu se mai potu schimbá. De aci e de temutu ca se potu tórce mai departe ostilitâti si atunci resbelulu e gat'a.

Intrebarea remâne apoi ca se va puté localisá resbelulu numai intre Greci'a si Turci'a? Déca simtomele nu insiéla s'aru puté predice ca la eventualitatea unui resbelu intre puterile susu dise, se radecá tóte popórele crestine din peninsul'a balcanica. Aici inse sosesce omulu la intrebarea cea mai grea, déca puterile cele mari europene voru privi indiferente la desvoltarea lucruriloru in oriente.

Armate suntu tóte bine Prepusu este intre densele, ca fie-care va sa se folosésca de impregiurârile unei turbureli câtu se póte mai bine Dara póte togm'a prepusulu acest'a sa le lege mâinile si sa lase cursu liberu lucruriloru in oriente cá sa se desvolte cum voru vrea. Numai câudu vre-un'a din puterile cele mari aru face vre-o miscare sa se puna, de esemplu, in posessiunea Candiei, la carea tragu cu ochiulu mai multe puteri fiindu ca e aprópe de canalulu Suez (ce are sa se deschida in curendu), s'aru putea estinde miscarea mai departe.

Dupa o asemenea miscare, insa nu e nimenea in stare sa spuna ca ce aru urmá. Ea aru puté fi o emigrare nu a popóreloru dara a staturiloru preste popóre. —

O depesia dela 15 Ianuariu din Corfu spune, ca armat'a grecésca e tóta concentrata la fruntaria si ca se lucra din tóte puterile la intarirea cetâtiei Missolunghi.

Telegrame.

Parisu, 13 Ianuariu. „Journal officiel“ insciintiaza: conferinti'a au tienutu ieri siedinti'a a doue si apoi sau amanatu pena Joi.

Parisu, 13 Ianuariu. „Constitutionel“ insciintiéza: Siedinti'a de ieri a conferintiei sau inceputu la 4¼ óre si ssu finitu la 5 óre; siedinti'a sau petrecutu cu cetirea sî primirea protocolului din siedinti'a de Sambata; plenipotentiatulu Greciei, Rangabe, nu au participatu la siedintia.

„Constitutionel'si esprime parerea de reu, ca Greci'a au facutu séu face in momentulu din urma impedecâri, deórece ea sau incunosciintiatu inca din 2 Ianuariu despre pesitiunea sea in conferintia si sau invoitu a participá „Constitutionel“ spereaza, ca cu tóte acestea conferinti'a va ajunge la resultatulu, care si lau propusu puterile sa-lu ajunga.

Pest'a, 13 Ianuariu. In siedinti'a de astadi a congregatiunei comitatului Pestanu sau alesu in comitetulu electoralu centralu membrii comitetului de 65, afara de aceea sau alesu pentru fiecare cercu de alegere câte doi israeliti si si-se memorii propusi din partea lui Fay In privinti'a alegerei cestoru din urma sau incinsu o desbatere mai indelungata pentru ca propunatoriulu pofteá, ca ei sa se alega prelanga motivarea aceea, cá partit'a lui Deak sa nu fia representatu in comitetu in modu corespundiatoriu, sî propunerea se primí, numai dupa ce propunatoriulu 'si retrase motiunea sea.

Berlinu, 13 Ianuariu. „Provinzial-Corespondenz“ scrie: Se póte asteptá inainte cá sî in urm'a conferintiei o complanare multiamitóre a cestiunei de cérta inca traganate.

Berlinu, 13 Ianuariu. Unu articlu din „Krenz-Zeitung“, cu titul'a „gratularea de anulu nou a Würtembergei“ esprime pentru Baden sî cu deosebire pentru Würtemberg'a multiamirea sî recunoscinti'a pentru organisarea armatei sî pentru urzitorii aceleia, pentru ministrulu de resbelu din Würtenberg'a, Wagner, sî pentru siefulu stabului generalu, Sukow, sî dice: O comanda regulézа acum'a tóte armatele germane; essercitiile loru au unicultu scopu, de a protegiá patri'a comuna germana. Articolulu indreptéza o binevoitare intima [illegible] ncipele Wilhelm din Würtenberg'a pentru pasulu celu insemnatu, ce lau facutu intrându in servitiu in armat'a prussiana.

Parisu, 13 Ianuariu. „Agence Havas“ scrie: fatia cu afirmatiunile fóiloru straine noi scimu atât'a, ca representatele Greciei, Rangabé, inca nu au primitu nici unu respunsu din Aten'a, ca óre sa iea parte la conferintia.

Dupa cum amu intielesu din isvoru bunu, mai multi plenipotentiati au cerutu dela regimele loru instructiuni, ca cum au sa se pórte, deca pâna la siedinti'a viitóre nu aru sosi inca nici unu respunsu din Aten'a pentru representantele Greciei.

Parisu, 13 Ianuariu. „Patrie“ insciintiaza, ca solulu Greciei, Rangabe au cercetatu oficialmente pre ambasadorulu russescu, cont. Stackelberg, din caus'a dilei de anulu nou a Greciei.

„France“ scrie: Se póte ca Greci'a nu va puté remané, prelânga positiunea sea de acum'a. In casulu acesta si-aru putea incepe conferinti'a lucrârile sele: la dincontra insa conferinti'a s'aru amaná pre timpu neotaritu, lasându Greci'a sî Turci'a in mân'a sortiei.

Petersburg, 13 Ianuariu. „Journal de Petersburg“ dechiara in contra altoru afirmatiuni, ca z bovirea lui Wajolew in Rom'a e motivata numai din privinte sanitarie, daru nici decum prin vre o missiune politica.

Parisu, 13 Ianuariu „France“ publica unu articlu cu titlu'a: „Bismark sî Beust,“ in care se dice: contele Bismark au comisu o eróre, cându au datu locu sensatiunei evidente de nerabdare sî dispositiune rea, publicându séu lasându sa se publice in „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ in contra contelui Beust unu recuisitoriu amaru, in care cunóscemu idele, stilulu si caracterulu contelui Bismark. Adevarat'a ura a Prussiei asupra Austriei aru fi acea, pre care nu o numesce „Nord. Allg. Z'g;“ adeca nesuinti'a Austriei, de a se reorganisá si restituí, cá sa-si recastige rangulu si influinti'a séa in Europ'a.

Arést'a nu i o aru putea iertá cont. Bismark contelui Beust. E lucru chiaru, ca asifelu de atacuri intarescu numai positiunea contelui Beust. Noi nui amu recomendá Austriei nici o politica de resbunare; dara se afla o resbunare fórte legitima, care sta intr'aceea, de a reconstituí puterile monarchiei sî a face sa se intereseze tóte nationalitâtile, din care consta monarchi'a, pentru st marea indepentintiei sî pentru sustienerea marimei aceleea.

Parisu, 13 Ianuariu. Dîuariulu „Public“ constatéza, ca purtarea Greciei au creatu o situatiune fórte delicata, care va putea produce perplessitâti mari politice. Déca se va disolve conferinti'a cele doue partite voru stá in contra un'a la alt'a sî conflictulu inarmatu va fi neevietabilu.

„Patrie“ dice: solulu grecescu Rangabé inca nu au primitu nici unu respunsu dela regimulu seu. Se póte ca respunsulu nu va urmá de locu, sî Rangabé nu va asistá la siedintiele ulteróre ale conferintiei.

Constantinopole, 13 Ianuariu (séra). Se aude, ca generalulu Ignatieff aru fi cerutu, cându s'au impartasitu conclusulu conferintiei portiei, rechiamarea lui Hobart, carele aru blocá Syr'a pre nedreptulu. Ali pasi'a respunse, ca Hobbart aru blocá numai vaporilu „Enosis“, sî nu Syr'a. Flot'a s'aru retrage, déca aru primí Russi'a respunsabilitatea pentru actile vaporului „Enosis“ asupra-si.

Londr'a, 14 Ianuariu. „Times“ sî esprime temerea, ca positiunea Greciei va nimicí resultatulu ce se ascépta dela conferintia.

Berlinu, 14 Ianuariu. „Nord Allg. Ztg“ dechiara: polemic'a sea nu au fostu in contra Austriei, ci in contra politicei austriace din anulu 1868, care au facutu Prussiei o nedreptate grava. „Nordd. Allg. Ztg.“ recunósce ca polemic'a aru putea neliniscí spiritele despre relatiunile Prussiei sî Austriei sî aru putea angustá relatiunile agronomice; pentru aceea ea va incheiá polemic'a câtu se va putea mai curendu. Aceea si fóia dice mai departe: noi nu cunóscemu nici unu interesu, care aru putea indemná Germani'a nordica, sa vietuiésca cu Austri'a in discordia, sî noi nutrimu dorintie intime pentru fericirea Austriei. Sa recunósca insa sî pres'a oficiósa a Austriei, ca conditiunile esistintiei nóstre le purtâmu numai in noi insine. Noi amu datu Austriei documente vii de simpathie; caus'a atacuriloru nóstre de acum au fostu vatemarea dignitâtiei nóstre nationale.

Parisu, 14 Ianuariu, 3 óre dupa amédi. Rangabé inca nu au primitu nici unu respunsu dela Aten'a. Conferinti'a va tiené astadi la 4 óre siedintia.

Parisu, 14 Ianuariu. „Public“ scrie: in adunarea oficiósa de ieri a plenipotentiatiloru conferintiei se dice ca s'aru fi esprimatu opiniunea, ca conferinti'a sa-si continue lucrârile sele fâra privire la absenti'a lui Rangabé.

Asemenea crede „Patrie“ sî „France“, ca conferinti'a 'si va continuá lucrârile sî va formulá o dechiarare comuna, in care sa se dea espressiune opiniuniloru conferintiei despre conflictulu grecoturcescu.

„Patrie“ amintesce de o faima, in urm'a câreia in Aten'a aru domní óre-care sensatiune, sî vrea sa scie, ca regele aru fi facutu pregatiri pentru neseari-va eventualitâti, cá sa se pota retrage la Naupli'a.

Marchisulu de Moustier se afla ce-va mai bine.

Madridu, 14 Ianuariu. In Malag'a au incetatu starea de asediu.

Constantinopole. 14 Ian. „Bureau Havas“ scrie la parere in modu oficiosu: insemnatatea, ce se atribuie intemplârei privitórie la Rangabe, au produsu aici mirare. Scopulu conferintiei erá, a esercea o actiune comuna, pentru de a impedecá vatemarea drepiului poróreloru prin Greci'a, prin urmare admiterea lui Rangabé la consultârile conferintiei se privesce de o perplessitate si abtienerea acelui'a de o usiurare.

Bucuresci, 14 Ianuariu. Principele au sanctionatu legea votata de camere, deschidera unui portu românu in marea négra la Chili'a.

Lissabon, 14 Ianuariu. Din Rio se insciintiézа din 24 Decembre: armat'a paraguita fu nimicita totalminte in 11 Decembre la Villet'a, totu odata se facura 3000 prisonieri. Numai generalulu Lopez au scapatu cu 200 de soldati. Escadr'a s'au trasu pre riu in susu, cá sa puna Assomption sub asediu. Resbelulu se privesce de finitu.

Saton Abya Ujhely, 14 Ianuariu. Ministrulu presiedinte cotele Andrássy sî au datu raportulu cá deputatu alegatoriloru sei adunati. O vorbire, care cuprinde o critica aspra a opositiunei, fu primita cu aplause entusiastice. In onórea ministrului presiedinte se iluminéza orasiulu in modu solemnu sî se arangiaza unu conductu de facle.

Parisu, 15 Ianuariu. „Journal officiel“ dice: conferinti'a de ieri s'au incheiatu, amanendu-se pre astadi.

„Constitutionel“ insciintiéza, ca siedinti'a au duratu mai trei óre; Rangabé nu au participatu.

Plenipotentiatii s'au indatoratu de nou, a servá strinsu secretulu.

„Constitutionel“ e de parere, ca conferinti'a va finí oper'a impacârei sî a pâcei, neconsiderandu abtienerea Greciei. Avemu — dice „Constitutionel“ — causa, de a crede, ca, fatia cu consensulu puteriloru, Greci'a 'si va scí acomodá positiunea sea dupa conclusele aduse.

Parisu, 15 Ianuariu. „Gaulois“ dice: e tempu de a anunciá, ca in candidatiune pentru tronulu Spaniei, a cârui urmare e cea mai sigura, se va pune ducele de Aosti'a. Déca se va alege acesti'a, atunci elu aru renunciá dela tóte drepturile ce le are la corón'a Italiei.

Parisu, 15 Ianuariu. „Public“ vrea sa scie, ca conferinti'a s'au intielesu ieri asupr'a formei, ce va sa o dea decisiuniloru sele asupr'a caracterului impaciuitoriu a acestoru decisiuni.

Mâne iéra se voru aduná mebrii, cá sa subscria instrumentulu diplomaticu.

Parisu, 15 Ianuariu. „France“ dîce, ca articululu celu din urma din „Nord. Allg. Ztg.“ sémana cu o reintornare, sî adauge, ca Bismark au contatu la Pest'a, cá sa lucre in contr'a Vienei. Ungari'a insa nu sau invoitu la joculu acest'a neloialu Pentru aceea afla „Nord. Allg Ztg.“ de bine, a trimbitiá pentru rentornare

„France“ felicita fói'a de Berlinu pentru ca sau invoitu la asi'a cev'a sî adauge, ca invatiatur'a intemplârei acestei'a nu va fi perduta.

Marseille, 15 Ianuariu. Epistole de pre insul'a Bourban din 30 Novembre spunu, ca in St. Denis au eruptu turburâri pentru contributiuni. Colegiulu iesuticu fu atacatu. Regimulu au liniscitu poporulu. In 2 Decembre sau renoitu publicatiunile in urm'a unei neintielegeri. Trupele au descarcatu puscile; suntu 80 morti sî vulnerati. In 3 Decembre au primitu gubernatorulu o deputatiune, carea de-lusí neintielegerea, in urm'a câreia se ridicà starea de asediu, ce se publicase in diu'a premergatóre. O petitiune cere departarea iesuitiloru. Dupa o epistola privata numerulu celoru morti sî vulnerati aru fi numai 26.

Lissabon, 15 Ianuariu. Din isvoru paraguiticu se insciintiéza, ca in 5 Decembre au fostu la Villet'a o lupta sangerósa. Brasilianii au perdutu vre'o 6000 soldati. Se astépta o lupta decisatóre.

Regulamentu.

pentru afacerile direptiunei Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

Partea I.

Dispusetiuni pentru colegiulu direptiunalu.

(Continuare)

§. 16. Presiedintele siedintici directiunali, cu privire la necesulu naturale alu lucruriloru, decide ordulu in care suntu de a se pertractá singuratecile obiecte intrate la directiune, unde se intielegu sî interpelârile, informatiunile, reclamârile, plansorile sî motiunile ori proiectele facute in scrisu ori cu vorb'a prin ori-care membru alu directiunei; care apoi fâra causa momentósa atinse la protocolu nu se potu relegá pre alta siedintia.

§. 17. La desbaterea obiecteloru singuratice membrii in acelu ordu vorbescu, in care dupa insinuarea loru suntu insemnati la presiedinte. Totu insulu póte dá liberu parerea sea; póte face contra-motiune ori amendamentu, sî póte cere informatiuni dela membrii respectivi; — din contra, are a incungiurá abaterea dela obiectulu supusu la desbatere; repetirea celoru odata desfasiurate, iéra mai alesu taieturile sî vatamatórele espectorâri.

§. 18. Presiedintele are a cautá sa se sustiena ordulu celu bunu in desbateri, sî e autorisatu cu modru bunu a indrumá la cale pre acei membri, cari in ori-ce privintia s'aru abate dela norm'a prescrisa; in tóta intemplarea la vorbirea

presiedintelui cei'a-lalti membri au a se conteni dela vorbire.

§. 19. Pentru aducerea decisului finalu in motiunile tintitórie : a) la schimbarea vre-unui decisu ; b) la oprirea vre-unui deregatoriu directiunale dela deregatoria ; c) la stergerea cui-va din numerulu membriloru asociatiunei , — directiunea defige protocolarminte unu terminu propriu pre un'a din siedintiele ordinari ce urméza, sî despre acést'a in cele dóue intemplâri din urma negresitu, — iéra in intemplarea dintâiu numai incâtu s'aru aflá de lipsa insciintiéza pre toti membrii directiunei.

§. 20. Desbatându-se de ajunsu unu obiectu , presiedintele resuma parerile, sî de cum-va majoritatea e evidinte , enuncia decisulu dupa parerea maioritatei ; déca insa maioritatea nu e chiaru evidinte, séu déca in ori-ce intemplare celu putienu doi membri directiunali poftescu votisare : enunciatulu presiedintelui , de s'aru fi facutu , remâne in suspensu. sî pentru deciderea lucrului se pune la cale votisarea , reducendu presiedintele lucrulu la asiá intrebâri , la cari votisantii se póta dá respunsu categoricu cu „e“ séu „nu“.

§ 21. Presiedintele póte descoperí parerea sea individuale in ori-ce stadiu alu desbaterei , dara votu numai atunci are, cându din voturile celorulalti membri atâtea suntu intr'o parte , câte sî in tr'alt'a, in care intemplare lucrulu se decide cu votulu presiedintelui enunciatu in un'a séu in alta parte ; altcum presiedintele spune decisulu dupa votulu maioritatei formate din cei'a-lalti membri.

§. 22. Motiunea statatória din dóue séu mai multe pârti, déca la diferitele pârti aru variá parerile membriloru sî maioritatea nu s'aru dechiará pentru prumirea ori delaturarea loru in concretu, — prin presiedinte se supunu la votisare din puntu in punctu.

§. 23. In casu cându pentru deciderea unoru obiecte speciali nu aru fi altfeliu de dispositiuni normative, — votisarea se intempla dupa nume cu tonu viu.

§. 24. Nici unu membru de fatia nu se póte subtrage dela votisare fára numai in urmatórele casuri :

a) cându aru avé observare in contr'a intrebârei puse la votisare ; in care casu observarea lui se insémna la protocolu in categori'a votului separatu ;

b) Cându obiectulu de sub intrebare s'aru atinge nemijlocitu de persón'a sea ; in care casu votulu sî preste voia i se denéga.

§. 25. Membrii ce suntu de fatia la aducerea vre-unui decisu , pentru acel'a suntu respundietori in solidu, luându-se afara acei'a, cari fiindu de alta parere, dau la protocolu deosebi séu intr'un'a votulu loru separatu.

§. 26. Votulu separatu se insinua nemijlocitu dupa enunciarea decisului, sî fára a impedecá efectuirea decisului se insémna pre scurtu in protocolu ; pre lânga aceea fiesce-care membru inainte de autenticarea protocolului póte dá sî in scrisu votulu seu separatu , ce l'au fostu insinuatu la tempulu seu, care apoi fára nóu'a pertractare se pune simplu intru actele meritoriale.

§. 27. Oprirea vreunui diregatoriu directiunali de la diregatoria, pre lânga observarea dispusetiuniloru din §. 19 numai dupa ascultarea invinuitului, sî dupa cercarea de ajunsu a causei se póte decide.

§. 28. Siedinti'a directiunala compusa dupa statutele asociatiunei sî dupa regulamentulu de facia, pâna cându se mai afla obiecte de pertractatu, numai cu votulu maioritâtiei se póte solvá.

§. 29. Déca sub decurgerea siedintiei prin indepartarea unui'a séu altui'a s'ar face se lipsésca trebuintiosulu numeru de membri recerutu prin §. 7. alu statuteloru, — cercustarea acést'a, cu anumirea celui indepartatu se insémna la protocolu sî siedinti'a se solvéza.

§. 30. Despre singuraticele siedintie notariulu directiunei face unu protocolu in care dupa nume se insémna toti membrii de facia, — apoi sub numeri continuativi se deducu singuraticele obiecte pertractate sî decissiunile pre câtu se cade motivate cu argumintele maioritâtei.

§. 31. Protocolulu fiiesce cârei siedintia la siedinti'a ordinaria mai de aprópe, cu preferire naintea altoru desbateri se cetesce in totu cuprinsulu lui , sî unde se afla de bine, se indrépta ; iéra ne avendu maioritatea competinte nici o observare in contr'a tieseturei lui, prin presiedintele siedintiei se dechiara de autenticatu ; cându apoi despre autenticare se ia notitia la protocolulu nou, sî esemplariulu autenticatu se subscrie prin presiedintele sî notariulu, ce suntu in functiune ; in urma acela-si protocolu sub ingrigirea notariului se descrie pre curatu in legatura seriale cu protocólele celoru lalte siedintie..

§. 32. La incheiarea anului asociatiunei notariatulu aduna intrun'a tóte protocólele siedintieloru din anulu decursu, descrise pre curatu, sî acele séu ins'a-si directiunea le alatura cu conceptele originali la timpulu seu autenticate , séu spre scopulu acest'a se denumesce din sinulu directiunei o comissiune; in amendoue intemplârile, déca acele se afla conforme concepteloru originali , — despre acést'a se face marturisire pre faci'a din urma a colectiunei cu subscrierea tuturoru celoru-ce au fostu de facia la alaturare: apoi colectiunea de protocóle, in acestu mod'u autenticata , se imbraca in legatura tare sî se pune in Archivu; iéra conceptele originali dupa tóte aceste se potu nemicí. .

§. 33. Corespundirtiele si ori ce feliu de documinte, care se dau de la directiune, timpuriu se censura in siedinti'a, dit carea se dau, séu in alta ordenaria; déca inse prin dispusetiunea acést'a unele corespundintie s'ar pré intardi'a: directiunea denumesce o comissiune censuratória din membrii de facia; in tóta intemphrea presiedintele corpului censuratoriu , la capetulu concepteloru lasate pre locu cu subscrierea nunelui seu pune cuvintele aeeste : „sa se espedeze:“ iéra insusi conceptulu sub ingrigirea notariatului se descrie curatu , apoi se pune la cale espedirea lui.

§. 34. La autenticarea protocóleloru singuraticeloru siedintie sî la censurarea corespundintieloru séu a altoru documinte numai aceia membri au incurgerea decisiva, carii au fostu de facia la aducerea determinatiunei respective; iéra, insusi obiectulu determinatiunei , ce e autenticatu , nu se póte luá de nou in pertractare meritoriale.

§. 35. Corespundintiele directiunei séu altfeliu de documinte, ce suntu de a se espedí in numele directiunei, — se insémna cu numerulu protocolului siedintiei respective sî cu datulu aceia ; apoi se subscriu prin presiedin ele sî notariulu respectivu , séu fiindu acestia impedecati, prin alti membri de directiune spre acestu scopu substituiti ; éra dupa espedirea procurata de câtra notariatu , conceptele espediteloru insemnate cu acela-si numeru, se reserva la Archivu intr'una cu tóte actele , ce au legatura cu acelea-si.

(Va urmá)

Varietâti.

*** La Balulu ce se va tiené in sal'a de la „Bererie“ in Lugosiu la 27 Ianuariu s. n. in favorulu creandei „Biblioteci“ pre sém'a scóleloru capitale romane greco-orientale sî procurarea cârtiloru necesarie pentru elevii cei orfani, suntu invitati cu tóta onórea românii bine sentitori. Pretiulu unui biletu de intrare pentru familia 2 fl. pentru pentru persóna 1 fl. Bilete se potu capetá in duchénulu d. Constantinu Udrea in Lugosiu pre lânge depunerea pretiului.

Lugosiu in 3/15 Ianuariu 1869.

In numele comitet. arangiatoriu.

Vasilie Nicolescu Notariu. — Constantinu Udria Localu. Directoru cá Presiedinte

---

La Nr. pres. 17.

Dupa rescriptulu ministeriului c. r. de resbelu imperialu din 4 Ianuariu a. c. sect. 2. Nr. 10938 (din 1868) s'au prelungitu terminulu preclusivu pentru primirea voluntarioru anuali in periodu de presinti'a anului acest'a pâna in 1 Martiu 1869.

In urm'a acestui se stramuta conchiamare de ací determinata comissiunei pentru depunerea esamenului — in lipsa de testimonii despre studiele — dela 26 l. c. pre 22 Februariu a. c. — deci uu se voru tiené esamenu astfeliu in 26 l. c.

Suplicele pentru prinirea la esamenulu au de a se tramite pâna in 20 Februariu la comand'a generale.

Suplice ale aspirantioru voluntari de primire de totu instruite au de a se tramite pâna celu multu in 25 Februariu 1869 la corpulu trupeloru respectivu, séu la oficiele armatei , câror'a le sta primirea in propri'a loru putere. Suplicele astfeliu intrande cându-va mai târdiu nu se voru puté considerá pentru tempulu 1868/9.

Sabiiu , in 19 Ianuariu 1869. (28—1)

Dela c. r. comanda generala a tierei.

Nr. pres. 17.

Dupa rescriptulu ministeriului c. r. de resbelu imperialu din 22 Decembre 1868 nr. pres. 4554 punctu 30 se cere pentru concurenti la primirea cá voluntari anuali in c. r. armata , cá sa dovedésca calitâtile loru scientifice.

Acésta dovéda despre calitâtile mai inalte, se póte aduce in lipsa de testimonii despre studiele facute, prin depunerea unui esamenu.

Comissiune respectiva pentru scopulu acest'a se va conchiamá pre 26 l. c. in Sabiiu.

Suplicele pentru primirea la esamenulu acest'a au de a se tramite pâna in 24 l. c. la comand'a generala a tierei.

In urma se face cunoscutu, ca suplice ale aspirantiloru volantari de primire se voru considerá pâna celu multu in 28 Ianuariu a. c. la corpulu trupeloru respectivu, séu la oficiele armatei câror'a le sta primirea in propri'a loru putere , sî ca suplici intrande mai târdiu, nu se voru considerá pentru tempulu 1868—69.

Sabiiu, in 11 Ianuariu 1869.

Dela c. r. comanda generala a tierei.

N. U. 12 ex. 1869.

Publicare de licitatiune.

In 3/15 Februariu 1869 se voru dá in arenda pre calea licitatiunei , in cancelari'a universitâtiei natiunale sasesci din Sabiiu, piéti'a mare Nr. 183 , in órele de cancelaria obicinuite, urmatorii munti de pasiunitu pre anulu de pasiunitu 1869 , sî adeca :

Nr. cur.	Situatiunea muntelui.	Numirea.	Cuprinsulu suprafetiei. Jugere.	Stângini □-ti	Pretiulu licitat fl.	cr.
1	Jin'a.	Grópele de susu	794	600	87	—
2		„ de josu	452	890	110	—
3		Stéz'a de susu	389	1000	[illegible]	
4		„ de josu	600	—	101	50
5		Hanesiuln de susu	1676	1400	85	—
6		„ de josu	1686	1400	111	—
7		Goaz'a de susu	1419	600	151	50
8		„ de josu	1387	800	76	—
9	Orlatu.	Sereizinu-mare	1253	100	501	—
10		„ de mijlocu	1413	900	680	—
11		„ de latura	1141	700	500	—
12		Balintu mare	1101	900	144	—
13		„ micu	650	1000	200	—
14		Balu	928	1300	230	—
15		Furnic'a	1546	—	166	—
16		Oltiavu	1425	—	365	—
17		Stricatu	1750	—	128	50
18	Talmaci	Farkás	—	—	362	—
19		Cornu Pleschei	—	—	180	—

Fia-cine, care doresce de a luá in arenda vreunu munte, are de a depune in mânile comissiunei de licitatiue inainte de licitatiune in bani sunatori arvun'a statatóre din 10 procente a pretiului de licitatiuue. Arvun'a acést'a se va dá acelor'a , cari nu voru luá in arenda din licitatiune nici unu munte , indereptu ; iéra acelor'a, cari voru luá dela licitatiune in arenda , li se va dá arvun'a indareptu séu li se va computá la banii de arenda numai dupa ce voru fi depusu cautinnea amesuratu contractului.

Conditiunile mai de aprópe ale arendei se potu aflá sî inaintea terminului de licitatiune in cancelari'a susu amintita in órele de cancelaria obicinuite.

Ofertele facute in modulu prescrisu , eare au se fia impreunate cu arvun'a de 10%, se potu tramite celu multu pâna in 15 Fauru a. c.

Ofertele defectuóse precum sî acelea, care se voru tramite numai dupa ce se va fi inceputu pertractarea licitatiunei verbali, voru remané cu totulu neconsiderate séu se voru respinge.

Sabiiu in 11 Ianuariu 1869.

Dela universitatea natiunei sasesci.

Burs'a de Vienn'a.

Din 8/20 Ianuariu 1869.

Metalicele 5%	61 10	Act. de creditu	157 20
Imprumut. nat. 5%	66	Argintulu	118 25
Actiile de banca	680	Galbinulu	5 69

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemmana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin serisori franeate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nru 4. ANULU XVII.

Sabiiu, in 12/24 Ianuariu 1869.

tru provinciele din Monarchie pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intein óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Protocolulu congresuale cu Statutulu organicu si acluse a esitu de sub tipariu si dupa vre o câteva dile se va espedá p. t. prenumeranti. Pentru acei ce nu s'au prenumeratu si dorescu a avé mentiunatulu protocolu cu tóte cele ce se tienu de densulu, se vinde in tipografi'a archidiecesana pre langa pretiulu de 1 fl. 50 cr. v. a.

Directiunea tipografiei Archidiecesane

Din comitatulu Hunedórei 6/18 Ian.

Miscamintele pentru alegerea dietei dela Pest'a, ocupa astadi atentiunea publica, in line'a prima. Magiarii cá domnitorii situatiunei, increduiti in noroculu orbu, de care le-a facutu parte sórtea, i-si facu calculi siguri, dupa cari domni'a loru se credu a fi competinti a portá si asta data numai singuri dupa posta si placu destinele patriei; si asiá — dupa cum puturâmu observá de unu tempu incóce — densii in locu cá sa caute ocasiunea spre a pasî cu românii la o contielegere, la cari românii totu-déun'a aru fi statu gat'a — se apucara a le rumpe si totu mai multu ranele cele grele, incepura a-i calumniá fára leacu de crutiare si sfiiéla. Cine nu scie ca suntu acum luni de dile, de cându ma[illegible]i striga mereu prin jurnalele loru germano-magiare, ca românii au tendintie periculóse, ca cerculéza intre densii multime de proclamatiuni revolutionarie, ca se preumbla prin tiéra missiunari români in susu si in jusu etc. etc. si tóte aceste scornituri, ce dovedescu o politica slaba, — nu au pututu avé altu scopu decâtu a inegrí pre români in fati'a lumei. Care insa póte sa fia resultatulu acestei politice unguresci, va dovedí viitoriulu. In urm'a acestei proceduri magiare, cine se va mirá déca românii intristati si disgustati cum suntu, — nu multu se intereséza pentru tóta alegerea de deputati. Comitetulu nostru comitatensu, fu convocatu in caus'a alegeriloru pre 1/13 si 2/14 a curentei la Dev'a, anotandu-se in hârthi'a convocatóre, ca in diu'a dintâiu, se va tienea o conferintia preliminaria. Românii se insinuara intr'unu numeru fórte micu la comitetu, de-si tocm'a acum aru fi fostu tempulu, cá sa nu lipsésca nici unulu, pre cându ungurii alergaru acolo cu totii, si asiá conferinti'a preliminaria o tienura numai acesti'a, consultandu-se despre individii alegendi de deputati fára cá sa cugete, ca intr'unu comitatu romanescu precum e alu Hunedórei, aru avé sa-si traga putientelu sém'a si cu românii. In 2/14 a curentei se tienù siedintia de comitetu sub presidiulu judelui primariu Szeredy, câci comitele supremu Barcsay, absentase de acasa, facendu o calatoria la Clusiu, unde fuse chiamatu prin telegrafu. Cetindu-se in siedintia ordinatiunea ministeriale si instructiunea pentru alegerea deputatiloru dietali, membrii români, de-si putieni la numeru, facu o dechiaratiune in sensulu acel'a, ca de óre-ce diet'a in Pest'a espirata, n'au luatu in nici o consideratiune interesele natiunale cele drepte ale românilru, si s'a purtatu cu totu dispretiulu câtra densii, ra cá sa se fia ingrigitu baremu pentru o lege electorale corespundietórie, asiá membrii români presenti potu luá parte la actulu pregatitoriu pentru alcerea deputatiloru la diet'a viitóre". Magiarii nai decâtu voira a face din acésta dechiaratiune feliu de demonstratiune, interpretându-o dupa in'a dloru, suspicionându pre români cu tendie periculóse, si asié se incepuse o disputa a-, pâna cându unulu dintre membri comitetului, siurându, ce insemnatate sublima are libertatea rbirei, in viatia constitutiunala, provóca pre maiari a nu nadusî asta libertate, îi face atenti a nu se pré increde norocucului ce le suride, a incetá odata cu suspicionárile si insinuárile cele tendentióse, a nu instrainá si a insultá pre români cu tóte ocasiunile de câtra densii, câci viitoriulu e ne siguru, si nimenea nu va mai poté stá bunu, ca nu va mai veni timpulu, cându patria ne va strigá a dá mâna cu mâna. Atunci va veni timpulu caintiei pentru pecate, dar' se póte ca cainti'a sa fia pré tardia.

In fine aratându acela-si membru magiariloru ca nu ar' fi avutu nici o causa de a se iritá asié tare pentru o dechiaratiune atâtu de inocenta, prin acésta discussiunea se curma, ear românii remânu prelanga dechiaratiunea loru. In 3/15 curentei comitele Spr. ajunge acasa dela Deva, dar missiunea Ilst. Sele la Clusiu nu ne este inca cunoscuta. +

Din Ungari'a.

Intre impregiurârile de fatia voindu omulu a referá ce-va din viéti'a publica a Ungariei, cu greu va aflá altu ce-va mai interesantu, decâtu miscamintele electorali din tiéra. Din tóte unghiurile tierei nu se aude altu ce-va decâtu despre primirea cutârui ablegatu dietalu de câtra alegatori, despre darea de séma a activitâtiei sele in diet'a espirata, laudandu si radicandu pâna la nuori acea partida, de care se tiene si respectivulu, aretându-o cá pre unic'a mantuitóre a patriei, — firesce numai cá sa-lu realéga. In adeveru materia destula pentru foile magiare. Foile nóstre natiunale fórte putienu au de a inregistrá din aceste cuventâri, de óre-ce cu fórte putiena esceptiune cele mai multe se referescu curatu numai la interesele natiunei magiare, iéra dintre deputatii nostri, dupa câtu sciu, inca nici unulu nu s'a presentatu inaintea alegatoriloru sei spre darea de séma; de aceea eu credu, ca pentru foile nóstre e destulu, déca va urmarí cu atentiune directiunea, ce o va luá cutare partida magiara, si asiá credu, ca nu va fi fára interesu, déca ve voiu impartâsî putiene despre primirea si vorbirea unui'a dintre corifeii partidei stânge de mijlocu C. Tisz'a in mijloculu alegatoriloru sei din Debrecinu. —

In 13 Ianuariu la 3 óre dupa prându sosí ací numitulu deputatu insocitu de mai multi prieteni din Oradea. La curtea ferata fu primitu cu deosebita pompa de câtra alegatorii sei. Mai multe trasuri din orasiu si unu banderiu de vre-o 50 calareti i-a esîtu intru intempinare la curtea drumului feratu, de unde dupa obicinuitele cuventâri de salutare se pornira cu totii câtra orasiu intre strigâri frenatice de „éljen-uri". Dupa o óra o deputatiune cu parochulu orasiului (Révész Imre) in frunte 'lu bineventà si in quartiru, rugandulu a primí si pre venitoriu missiunea de representante dietalu alu Debrecinului. Sér'a i se arangià unu coductu de facle cu musica instrumentale, cu care ocasiune unu profesoru dela institutuiu de invetiamentu i rostí o cuventare, prin care i atinge meritele castigate atâtu pentru patria câtu si pentru biseric'a reformata. Respunsulu i fu scurtu, dara precisu. Diu'a de 15 ale cur. fu destinata pentru de a se infatisiá inaintea alegatoriloru spre darea de séma — celu putienu dupa forma — a activitâtiei sele dietali. Sal'a cea spatiósa a cclegiului erá indesuita de ascultatori. Intr'o cuventare mai de o óra desfasiurà in liniaminte generale activitatea dietei espirate, aretându directiunea, ce a luat'o si o partida si alt'a, dupa aceea vine a le spune luptele cele mari, ce le a purtatu partid'a stânga facia cu partid'a dela guvernu. Vorbindu. despre directiunile feliuriteloru partide dietali ataca intru modu de totu ostilu stâng'a estrema, aratându-o cá fórte periculósa patriei, dicendu intre altele, ca scopulu ei nu e altulu, decâtu a fi opositionale, si s'a insocitu cu astfeliu de individi, cari s' in diu'a de astadi denéga validitatea legiloru din 48., si asiá nu póte consentí nici decum cu acésta partida. —

Pasulu acest'a din urma arata, ca in partid'a Dlui Tisza nu esista destula solidaritate; pentruca e de miratu, cum de acel'a, care se gerèza de conducatoriu alu stângei, se esprima astfeliu despre estrem'a tocm'a acum, cându se vorbesce despre o apropiere intre aceste done partide stangace, bá se dice a fi chiaru de lipsa acésta apropiere, déca voru a invinge la alegerile viitóre asupra partidei dela putere. Si cumca aceste dóue partide se si apropie de complanare, se vede din acea imprejurare, ca in Pest'a s'a infiintiatu unu comitelu centralu alu stângei, alu cârui presiedinte este redactorulu lui „Hon," unulu din organele stângei, ear secretariu unu colaboratulu dela Magyar Ujság — organulu estremei. —

Unu-altu obiectu, ce se discuta acum prin diaristic'a magiara, este circulariulu Primatelui din 30 Dec. a. t. referitoriu la legea intreconfesionale. Acestu circulariu e impartitu in 6 parti. Din cuprinsulu lui se vede, ca Primatele aru fi cum aru fi multiamitu cu numit'a lege, dar' cu paragrafulu referitoriu la crescerea copiiloru nascuti din casatoria me tecata nu póte fi multiamitu nici decum. Dieu! are dreptu Par. Primate a nu fi multiamitu pentruca multe prerogative de ale bisericei catolice s'au stersu prin acea lege.

Anca ceva! In dîlele trecute unu telegramu dela Sabiiu, reprodusu de tóte foile mag. aduce scirea, ca Românii din Transilvani'a nu voru a alege deputati pentru viitórea dieta, deórece pentru Transilvani'a numai diet'a ei propria e competinta a aduce legi. La acést'a se scóla organulu lui Klapka si intr'unu articulu de fondu din sambat'a trecuta voiesce sa dea sfatu Românilloru ardeleni a se lasá de a fi opositionali, pentru ca cu acéea nu voru câstigá nimic'a. Ce voiescu ei prin acésta politica? i intréba „Száz dunk". Au voiescu prin acéea a atrage atentiunea Europei asupr'a loru? — Aci aduce de esemplu pre Cechii, pre carii pentru politic'a loru epositionale i-a condemnatu tóta Europ'a (dupa parerea lui „Száz.") ; Sau se incredu Românii prea tare in poterea loru, dara atunci se insiéla" — Aru fi bine, cându „Századunk" si-aru tiené sfaturile pentru sine, câci Românilloru nu le trebue sfatulu lui „Századunk", ci voru lucrá dupa sanatós'a loru pricepere.

Inainte de a incheiá sîrurile acestea nu potu a nu dá espressiune indignatiunei, ce au facutu asuprâmi, si credu, ca asupra fiacârui românu binesimtitoriu, dechiaratiunea deputatului rom. (de unde? nu scin) Papp Simon in „Hon": ca elu nu se tiene de acei deputati nationali, cari au subscrisu projectulu Dlui Al. Mocioni, in caus'a de nationalitate, si asiá nu e de a se referí si la elu invinovatirea, ce a facut'o lokai in cuventarea sea câtra alegatori: ca adeca numai deputatii nemagiari n'au fostu multiamiti cu projectulu referitoriu la causa de nationalitate, si spre chiarificare róga redactiunea lui Hon a publicá cuventarea sea tienuta cu ocasiunea desbaterei acelui projectu. — Dupa parerea mea dechiaratiunea lui S. Papp au fostu de prisosu, pentruca nunumai Românii, ci si neromânii ilu cunoscu prea bine, de ce panura e Domnialui.

Conferinti'a
si
caus'a greco-turcésca

Conferinti'a, despre care dedusemu si noi unele informatiuni publicului nostru, s'a terminatu. Resultatulu e invelitu pâna acum in — negur'a nesciintiei e si e de temutu sa nu fia mai tar-

diu invelitu in fumu — de tunuri. Membri conferintiei emitu, dupa cum cetimu in cele mai multe diuarie, o declaratiune, dupa carea au sa se conforme atâtu Greci'a câtu sî Turci'a. Dupa „La France“ acésta declaratiune consta din trei puncte a câroru cuprinsu esentiale aru fi cam urmatoriulu :

1. Turci'a are temeiu de a se plânge asupra bandeloru de voluntari, ce se formezu pre teritoriulu grecescu, pentruca acésta e vatemare falîsia a dreptului popóreloru, sî pentru ca e detori'a Greciei, ori care aru fi legilatiunea ei interna, sa nu concéda, cá sa se pregatésca pre teritoriulu ei atacuri asupra unui statu vecinu.

2. E detoria a Greciei, sa impedece, celu putînu in mârile ei inarmarea nailoru piratiloru (lotri de mare)

3. Greci'a nu are dreptu sa se opuna intórcerei a casa a emigratiloru candioti, carii dorescu a se reintórce in patri'a loru.

Declaratiunea acést'a se dîce ca se va predá regimuriloru grecescu sî turcescu spre observare.

Despre cabinetulu greceseu se vorbesce ca are de cugetu a indreptá unu cerculariu câtra tóte curtile Europei sî in legatura cu acest'a sî unu memorandu. In acestu din urma se va dovedí Europei, cu unu materialu bogatu geograficu sî statisticu, ca Greci'a, pentru cá sa póta ocupá unu rangu potrivitu sî in interesulu Europei, trebuie sa aiba insulele Cret'a, Samos sî Chio sî o parte din Macedoni'a sî Tesali'a.

Turci'a cá sa previna asemenea pretensiuni nu póte face nimic'a. Câci se punemu ca aru apelá la arme. Ea n'a pututu scóte nimic'a la cale cu vre-o câti-va candioti, cum va esî in capetu, cându tóte populatiunile ei aru incepe a se miscá in contra-i ?

G r e c i 'a de alta parte concentréza trupe sî se provede cu bani.

Deci fiindu ca conferinti'a nu au gasitu altu mijlocu de a pune stavila intre amendóue, lesne se potu incaierá.

Deschiderea corpuriloru legilative in Franci'a.

Parisu, 18: Ianuariu, (2 óre dupa amédi). Imperatulu au deschisu sessiunea legelativa prin urmatoriulu cuventu de tronu :

Domni senatori ! Domnii mei deputati !

Cuventulu, celu rostescu in totu anulu la deschiderea sessiunei câtra Dvóstra, este espressiunea cea mai sincera a cugetârei, de care e condusa purtarea mea. Datorinti'a regimului responsabile a unei tieri libere este, a espune sinceru natiunei, inaintea corpuriloru celoru mari ale statului procederea regimului.

Opulu, ce l'amu intreprinsu laolalta, e unu opu dificile !

In adeveru pre unu terenu, sguduitu de atâtea revolutiuni, nu se póte fundá fâra dificultate unu regimu petrunsu de ajunsu de necessitâtile tempului seu, cá sa primésca tóte beneficiele libertâtiei, tare de ajunsu, cá sa póta suportá sî transgressiunile libertâtiei.

Cele doue legi votate in sessiunee DVóstre ultima, cari au avutu scopu, de a desvoltá principiulu discussiunei libere, au produsu doue electe contrarii, ce suntu de lipsa a se constatá.

De o parte au creatu pres'a sî adunârile publice in óre care cercu o agitatiune maiestrita sî au lasatu sa apara eara idei sî patimi, despre care se credea, ca suntu stinse ; de alta parte insa natiunea, care sau aratatu nesimtitóre fatia cu agitatiunile cele mai vehemente, au contatu de firmitatea mea in ce privesce sustinerea ordinei ; ea nu au simtitu sguduita credinti'a sea in venitoriu.

O intalnire minunata ! Cu câtu se sileau mai multe spirite aventuróse sî subversive, sa conturbe liniscea publica, cu atât'a mai adenca linisce erá.

Realatiunile comerciale capetara iéra-si unu sboru folositoriu, veniturile publice se inmultîra in modu insemnatu, interesele se liniscira sî partea cea mai mare a alegeriloru partiale dede regimului meu unu spriginu nou.

Legea militaria sî mijlócele, oferite prin patriotismulu D-Vóstra, au contribuitu, spre a 'ntarí increderea tierei, sî in simtiementulu adeveratu alu m a n d r i e i sele au aflatu o a d e v a r a t a s a t i s f a c t i u n e in dîu'a aceea, in care au sciutu, c a e a e i n s t a r e, a i n f r o n t á o r i c e e v e n t u a l i t a t e.

Militi'a tierei sî marin'a bine armata se afla pre picioru de pace ; adeverat'a stare a presentiei nu trece preste aceea de sub cele lalte regime ; insa i n a r m a r e a nóstra e p e r f e c t i o n a t a ; a r s e n a l e l e sî m a g a z i n e l e nóstre suntu i m p l u t e ; r e s e r v e l e nóstre suntu b i n e d e p r i n s e, g a r d 'a n a t i o n a l e m o b i l e se organiséza ; f l o t 'a nóstra e s t e f o r m a t a ; l o c u r i l e n ó s t r e î n t a r i t e se a f l a i n s t a r e b u n a sî tóte acestea i dau puterei nóstre o desvoltare neincungiurabile. A m u a j u n s u t i e n t 'a, c â t r a c a r e a n e ' n t r e r u p t u a u f o s t u i n d r e p t a t e n e s u i n t i e l e m e l e.

Isvórele de ajutórie militarie ale Franciei se afla de ací inainte la culmea destinatiunei toru.

In situatiunea acést'a putemu arata pre fatia dorinti'a nóstra, de a sustiené pacea. Nu e nici o slabiciune, a o spune acést'a, déca suntemu gat'a a aperá onórea sî independinti'a tierei.

Relatiunile nóstre fatia cu puterile straine suntu cele mai amicale.

Revolutiunea, care au eruptu dincolo de Pirinei, nu au alteratu relatiunile nóstre cele bune fatia cu Spani'a, sî conferinti'a, care se tiene acum'a, cá sa nadusiasca in Orientu unu conflictu amenintiatoriu, este unu actu mare, a cârui insemnatate trebue sa o stimâmu. Conferinti'a se va finí peste putienu, sî toti plenipotentiatii s'au invoitu cu principiele ei, care suntu acomodate, a produce o apropiere intre Greci'a sî Turci'a.

Déca prin urmare — precum tare sperezu — concordi'a comuna nu va fi conturbata prin nemicu, atunci vomu putea realisá multe ameliorâri intentionate, sî ne vomu nesuí, a deslegá tóte cestiunile practice produse prin enquetele agronomice.

Lucrârile publice suntu bine dotate, drumurile vecinale se cladescu, invetiamentulu se desvólta bine in continuu in tóte ramurile sî peste putienu ne vomu putea indreptá — multiamita urcârei periodice a veniturilor — tóta grij'a nóstra spre usiurarea sarciniloru publice.

Se apropie momentulu, in care atrei'a óra dela fundare monarchiei se reinoiesce corpulu legelativu prin alegeri sî elu va fi ajunsu totudeun'a marginile legitime ale mandatului séu — ceeace pâna acum'a au fostu unu lucru necunoscutu. —

Regularitatea acést'a a periódeloru legislative are de a se multiamí consensului, ce au esistatu totudeun'a intre noi, sî increderei, ce mi o da intrebuintiarea cea adevarata a dreptului comunu electorale.

Masele poporului suntu perseverante in increderea loru precum sî in aplecarea loru cea buna, sî déca patimile cele bune suntu in stare a le ridicá, apoi de alta parte sofismele sî calumni'a abi'a misca suprafati'a loru.

Sprijinitu prin aprobarea sî conlucrarea DVóstra sum tare otaritu, a persiste pre calea, ce mi o amu propusu, va sa dîca, a primí tóte progresele adeverate, insa a pazí totu odata basele fundamentale ale constitutiunei, care au asecuratu votulu nationale contra ori cârui atacu, scutite de ori ce perscrutare.

Pomulu celu bunu se cunósce de pre fruptele sele, se dîce in evangelia ; asiá dara, — déca aruncâmu o privire asupr'a trecutului — care e regimulu, care i-au datu Franciei siapte-spre-diece ani de linisce sî de fericire, ce din dî in dî au crescutu ? E adeveratu, ca ori-ce regimu este supusu erórei sî fericirea nu suride tuturoru intreprinderiloru lui, dara ceea ce compune puterea mea, este, ca natiunea scie, cumca eu de dóue-dieci de ani nu amu avatu nici unu cugetu, nu amu implinitu niei unu actu, ce nu aru fi avutu de indemnu interesele sî marimea Franciei. Ea scie, ca eu amu fostu celu dintâiu, care amu vrutu sa amu o controla stricta, pentru ducerea afaceriloru, scie, ca spre scopulu acest'a amu inmultitu atributiunile corporatiuniloru consultative, convinsu fiindu, ca spriginulu celu adeveratu a unui regimu sta in independinti'a sî patriotismulu corpuriloru mari ale statului.

Sessiunea acést'a va adauge servitii nóue la servitiele acelea, ce d-vóstra le-ati facutu dejá tierei.

Acusi va sanctiuná natiunea conchiamata in adunârile electorali, politic'a, ce o amu urmaritu noi ; ea va aretá inca odata de nou prin alegerile sele, ca nu voiesce revolutiune, ci ca vrea sa baseze sórtea Franciei pre o aliantia intima a puterei statului sî a libertâtiei.

Telegrame.

P a r i s u, 17 Ianuariu. „Journal officiel“ dîce: conferinti'a au tienutu ieri siedinti'a a cincea.

„Constitutionel“ dîce : ca conferinti'a si-au finitu lucrârile sele afara de unele formalitâti, pentru care póte va trebuí sa se mai tiena inca un'a sî cea din urma siedintia. Plenipotentiatii dupa o precugetare matura s'au invoitu la dechiaratiunea, care revóca in memoria principiele dreptului internatiunale, trase la indoiéla prin conflictulu turcogrecescu. Indata ce va fi prevediuta dechiaratiunea cu tóte subscrierile, se va aduce la cunoscinti'a Greciei.

„Constitutionel“ dîce, ca déca va fi de lipsa, a se tiené ultim'a siedintia, se póte aduná conferinti'a asta séra.

P a r i s u, 17 Ianuariu. Jurnalele de sér'a scriu, ca toti plenipotentiatii puteriloru conferintiei — afara de djemil pasi'a, carele ascépta instructiuni dela regimulu seu — au subscrisu protocolulu conferintiei. Rangabé esplica fatia cu Lavalette tacerea Greciei prin intrerumperea telegrafului.

P a r i s u, 17 Ianuariu. „Constitutionel“ dîce: Se póte ca actulu diplomaticu alu conferintiei se va notificá directe in Aten'a sî Rangabe va primí despre acel'a numai o impartâsire oficiósa.

„Constitutionel“ deminte, ca Rangabe aru fi cercetatu pre solulu rusescu, cont. Stackelberg din caus'a anului nou grecescu.

L o n d o n u, 17 Ianuariu. „Observer“ insciintiéza : lordulu Lyons au adusu lucru intr'acolo, de conferinti'a s'au dechiaratu in contr'a unei eseptuiri fortiate a resultateloru conferintiei, pentru ca altmintrea s'aru nasce incurcâri infinite intre puterile conferintiei sî intre Greci'a.

M a d r i d u, 16 Ianuariu. La candidatiunea de aici au fostu 11,000 voturi pentru monarchia sî 2700 pentru republica. Resultatele de pâna acum de prin provincie suntu cu putiene esceptiuni pentru monarchisti.

C o r f u, 17 Ianuariu. Din Aten'a se insciintiéza, ca decretulu, privitoriu la edarea baniloru de chârtiia, fu retrasu. Banc'a natiunale a Ateniloru sî banc'a jonica au imprumutatu regimului 21 milióne de drachme.

Pregatirile de resbelu se continua cu energia. Preste totu domnesce linisce.

P a r i s u, 18 Ianuariu. „Public“ insciintiéza, ca tóte cabinetele europene au primitu prin telegrafu resumatulu dechiaratiunei primite de conferintia. Mai multe regime au sî respunsu indata, aprobându purtarea representantiloru loru. Lavalette au primitu felicitâri din partea colegiloru sei.

„Entard“ dîce, ca vorbirea imperatului au fostu intrerupta a dese-ori prin semne de aprobare si aplause, de care fura insocite cu deosebire locurile acelea, unde accentuà imperatulu tendinti'a sea de a sustienea ordinea interna sî pacea din afara. Vorbirea preste totu luata se privesce de pacinica.

„France“ dîce : Nici odata nu au fostu cuventulu imperatului mai chiaru, nici odata nu au corespunsu cuvintele vorbirei sele mai bine simtiementului celui adeveratu alu dignitâtiei esterne a Franciei sî aspiratiuniloru ei interne. Franci'a vrea din afara pace ; dara o pace démna de sinesi ; ea se simte tare de ajunsu, sî gat'a pentru tóte eventualitâtile, de a representá in concertulu popóreloru principiele moderne, pre care se póte basá liniscea Europei intregi sub garanti'a intereseloru sele proprii

Noi suntemu inarmati pentru resbelu, deca n voru constringe impregiurârile ; insa inarmârile nóstre nu au nimic'a, ce aru neliniscí pre cele-lalte puteri, déca acestea suntu insufletite de acele-tendintie pacinice, de cari e condusu regimulu imperatului.

„France“ dîce : chartea galbina va aparé n mai cu finea septamânei acestei'a.

Djemil pasi'a ascépta in continuu instructiuni d regimulu seu, cá sa scie, ca óre subscrie dech ratiunea conferintiei séu o dechiaratiune speciale

C o n s t a n t i n o p o l e, 18 Ianuariu. P t'a au telegrafitu pasiei Djemil, cá sa subscrie p tocolulu conferintiei. Se crede, ca sî Greci'a s invoi cu protocolulu.

Stockholm, 18 Ianuariu. Diet'a s'a desch Coventulu regelui constatéza relatiunea cea mai

micale cu tóte puterile și anuncia proiectulu unei acte nóue sî chiare de uniune pentru Svedi'a sî Norvegi'a, mai incolo o reorganisatiune totala a relatiuniloru armatei, o codica nóua militaria, in fine o propunere pentru capitalisarea contributiunei agrarie sî continuarea neconturbata a cladiriloru celoru mari pentru drumulu de feru fâra radicarea contributiunei.

Cuventulu de tronu accentuà mai incolo impreunarea princesei Lovis'a cu principele de coróna din Danemarci'a, ceea ce o va intarí legamentulu popóreloru scandinavice sî cere 190,000 taleri contributiune pentru mirésa. In fine se asternu proiecte despre unu imprumutu de 3.100,000 taleri pentru cladirea drumului de feru in lini'a nordu-vestica sî pentru tractatele comerciali incheiate cu Japan sî Siam.

Londra, 19 Ianuariu. Dupa cum se aude, protocolulu conferintiei nu perscruta ans'a conflictului turco-grecescu, ci dechiara, ca favorarea insurectiunei contra statului vecinu, sî sprijinirea in secretu a voluntariloru insurectionali suntu contra dreptului popóreloru. Dechiaratiunea acést'a se va predá cá nota colectiva Greciei sî dupa ce va censimtí ea, se va recercá pórt'a, a sî retrage ultimatulu.

Pres'a englesa privesce cuventulu de tronu (din Franci'a) de favoritoriu.

Constantinopole, 19 Ianuariu. Comissiunea, asiediata de pórta pentru afacerile grecesci, notifica pentru suditii grecesci de aici, ca ei suntu datori a se presentá cu repertele dela nationalitatea lolu, pentru cá sa póta primí concediu, de a locui aici, séu sa-si póta primí pasapórtele loru.

Parisu, 19 Ianuariu. Se asecura din unele pârti demne de crediamentu, ca indata ce voru fi subscrisu plenipotentiatii tuturoru puteriloru protocolulu conferintiei, conferinti'a va emite unu secretariu cu missiunea, de a notificá protocolulu regimului grecescu.

Parisu, 19 Ianuariu (Siedinti'a corpului legelativu.) Presiedintele rostí o scurta alocutiune, dara nu de cuprinsu diplomaticu, esprimà putiene cuvinte panegirice pentru deputatii reposati sî invità pre membrii casei, cá sa observe sub decurgerea desbateriloru bun'a cuviintia parlamentaria. Dupa aceea impartasiesce, ca s'au asternutu mai multe proiecte, anume despre creditulu adaugatu pre anulu 1868 sî 1869, despre budgetulu pre anulu 1870 sî despre unu decretu, care insarcinéza pre ministrulu de finantie Magne, cá sa represente pre regimu la desbaterile finantiale. Mâne se va tiené siedintia.

„Patrie“ dîce, ca Rangabe au scrisu la Aten'a in sensu impaciuitoriu.

„Public“ insciintiéza, ca membrii conferintiei póte se voru aduná astadi, cá sa subscrie pentru ultim'a data actele conferintiei. Djemil pasi'a va subscrie protocólele, dara nu dechiaratiunea colectiva a puteriloru. Conferinti'a se va privi de permanenta, pâna cându voru sosí respunsurile Turciei sî Greciei.

Madridu, 19 Ianuariu. La alegerile de aici s'au datu cu totulu 54,157 voturi. Sagast'a, celu din urma de pre list'a de alegere pentru monarchia, au avutu 29,430, sî Figar'a, celu dintâiu de pre list'a republicana 14,969 voturi.

Constantinopole, 19 Ianuariu. „Levant Herald“ constatéza, ca pórt'a au primitu otârirea conferintiei. Statulu quo dinaintea Syrei se continua.

Madridu, 19 Ianuariu. Se da cu socotél'a, ca intre 350 deputati, cari suntu de a se alege in Spani'a intréga, suntu 300 monarchisti, 30 republicani sî 20 partisani bourbonici.

Fagarasiu 22 Ianuariu. **Antonelli** propune in siedinti'a comitetului districtuale, pre lânga temeiuri ponderóse sî energice neparticiparea la alegerile dietali.

Unu altu membru spriginesce sî intaresce temeiurile cu propunerea, cá sa se dea espressiune, ca numai de sila voru luá parte la alegeri. Propunerea din urma s'a conclusu cu o fórte slaba majoritate.

Comitetulu sî esprima desplacerea sea contr'a legei uniunei sî a natiunalitâtiloru.

Pest'a 22 Ianuariu. Deschiderea dietei (ung.) se va intemplá in 3. Aprile, rescriptulu respectivu urméza in vre o câteva dile. Fói'a oficiale cuprinde mai multe denumiri de oficieri de ai gardei — Contele Andrassy a plecatu cu sóti'a sea la Vien'a. — Wien Ztg. aduce denumirea a douedieci de membri ai casei de susu pre viatia. — Principele de coróna alu Belgiului au muritu in nóptea trecuta.

APELU

către onoratulu publicu românu, sî cu deosebire către préstimatele dame române.

Conformu decisului adunârei generali a asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu de datulu 15 Septemvre 1868 Nr. 17 la viitórea adunare generale a acestei asociatiuni, carea se va tiené in lun'a lui Maiu a. c. se va arangiá o petrecere impreunata cu o sortitura de loteria in folosulu asociatiunei, alu cârei'a substratu voru fi efectele sî ori-ce feliu de daruri, ce voru incurge témpuriu dela binevoitorii asociatiunei.

Fiindu ca totu resultatulu acestei intreprinderi depinde mai multu dela caldurós'a spriginire a onoratului publicu românu, — subscris'a directiune, in firulu mesuriloru luate pâna acum pentru efeptuirea decisului mai susu provocatu, vine cu tóta increderea a se adresá câtra onoratulu publicu românu, rugandu pre toti sî pre fiesce-care: sa binevoiésca a spriginí intreprinderea amintita prin ori-ce feliu de daruiri, care le stau la dispusetiune.

Zelulu sî insufletirea, cu care préstimat'a parte femeiésca totu-déun'a s'au destinsu la intreprinderi de feliulu acest'a, da subsemnatei directiuni firm'a sperantia: ca partea cea mai alésa a efecteloru, ce voru fi a se pune la sortire, va incurge din munificenti'a sessului frumosu, a dameloru sî a domnisióreloru nóstre, care au modru de a contribuí la substratulu sortiturei cu ori-ce feliu de obiecte lucrate de mânile loru, séu sî altcum castigate prin zelulu sî insufletirea câtra scopurile asociatiunei.

Daruirile menite spre scopulu acest'a voru fi de a se tramite la subsemnat'a directiune pâna in 31. Martiu a. c.; din care privintia pentru usiorat'atea onoratului publicu, directiunea au insercinatu pre toti domnii colectanti din afara: a primí astfelu de daruiri, sî pre lânga o consemnare esacta pâna lo terminulu atinsu a le transpune aicia; care apoi cu numele daruitoriloru numai decâtu se voru publicá pre calea foiloru periodice, sî la adunarea generale se voru espune la privire din preuna cu tóte acele: care dóra onoratii contribuilori voru aflá de bine a le tramite deadreptulu la directiunea subsemnata.

Iéca déra ocasiunea pentru fiesce care românu, de a contribuí sî in acestu modru la scopurile asociatiunei nóstre de aicia, care este: cultur'a poporului românu; dar deodata ocasiunea, de a contribuí sî la acea: cá convenirea nóstra la viitórea adunare generale se fie pre câtu se póte mai interesanta, sî insufletírea natiunale sa se esprime in resultate salutarii!

Dati dara resunetu la acestea domniloru sî dameloru din tóte pârtile locuite de români! sî prin sucursulu domnicloru vóstre faceti, cá intentiunea asociatiunei nóstre câtu mai bine se o potemu realisá!

Aradu, 9 Ianuariu nou, 1869.

Directiunea asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

Mironu Romanulu,
Presiedinte.

Petru Petroviciu,
Notariu.

Regulamentu.

pentru afacerile direptiunei Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

(Continuare.)

Partea II.

Dispusetiuni particulari pentru singuraticii diregatori ai Directiunei.

Articlulu I.

Agendele directoriului primariu sî secundariu; sî ale presiedintelui substitutu.

§. 36. Estracte protocolare sî copie de acte din Archivulu Directiunei numai cu invoirea Directiunei se potu dá prin notariatu, pentru a cârora estradare pre partea privatiloru, directiunea in singuraticele casuri póte croí o tapsa dupa impregiurâri câtu mai moderata in folosulu fondului asociatiunei.u

§. 37. Directoriulu primariu sî celu secundariu succesivu suntu presiedinti naturali in siedintiele directiunei, sî cá atari au insarcinârile sî prerogativele cuprinse in partea I. a regulamentului de facia.

§. 38. Amendoi directorii afara de siedintia au o sfera propria de activitate, — carea se estinde la urmatórele afaceri, adeca ei representa directiunea asociatiunei in tóte agendele ei personale, — care nu cadu in vre o dispusetiune esceptionarie a directiunei; séu in agendele speciale a vreunui diregatoriu directiunale; — au a cercá mai adese ori protocólele, — diurnalele, sî preste totu lucrârile singuraticiloru diregatori ai directiunei; au a cercetá deosebi starea casei, sî a fondului instructu alu asociatiunei; cum sî portarea servitoriloru, — mai de parte au a priveghiá asupr'a ordului bunu in privinti'a conversatiunei sî a aduce la cale abaterile contrarie dispusetiuniloru sustatatórie; — in urma au a procurá deplinirea scaderiloru observate in manipularea trebiloru asociatiunei.

§. 39. Activitatea presiedintelui substitutu dupa §. 10 — incâtu acela-si are sî alte insarcinâri speciale, — e restrensa numai la siedinti'a directiunale, in carea elu tiene presidiulu, sî la espeditiunele ce suntu de a se face de sub presidiulu, seu; — iéra nu sî la celelalte afaceri directoriali atinse in §. precedinte, pentru care au locu dispusetiunele § urmatoriu.

§. 40. In intemplare, cându posturile amenduroru directoriloru s'ar face vacante, — séu amendoi directori in ori ce modru ar fi impedecati de la deregatori'a loru pre unu tempu mai indelungatu, — directiunea, — pentru ingrigirea afaceriloru atinse in §. 38 alege din sinulu seu unu suplinte provisoriu alu directora'ului — carele apoi pâna la delaturarea totala a impedecârei activitâtei directoratului, e inzestratu cu tóte prerogativele, — sî insarcinatu cu tóte afacerile directoratului.

Articlulu alu 2.

Agendele notariului.

§. 41. Notariulu directiunei e ducatoriu de protocolu in tóte siedintiele directiunali, — referinte regulariu alu tuturoru negótieloru intrate la directiune, incâtu pentru unele cause speciali nu ar fi insarcinatu cá referinte altulu dintre membrii directiunei, — sî se ingrigeste despre espeditiunile decisiuneloru directiunali.

§. 42. Tóte scriptele adresate câtra directiune le primesce notariulu sî in ordu cronologicu le induce pre scurtu intru unu diurnalu de intrate intocmitu dupa formulariulu de sub A totu deodata pre fiesce-care esibitu pune datulu presentei sî numerulu diurnalului.

§. 43. Scriptele sî preste totu obiectele, — pentru cari la primirea loru aru fi sa se depuna séu vre-o tacsa de espeditiune séu pretiulu lucrului tramisu, — déca din acele nu se prevede nici unu folosu pentru asociatiune, — séu déca nu corespundu la vre-o dispusetiune speciale a directiunei, — nu se primescu de feliu, — ci cu convoirea presidiului se reindruma nedeschise.

§. 44. Intratele din tempu in tempu, — dara nesmintitu inaintea siedintiei ordinarie pre lânga jurnalulu intrateloru se presenta directoratului spre revisiune, — séu in absentarea amenduroru directori, — presiedintelui substitutu alu directiunei. — Iéra de cum-va aru obvení vre-unu objectu urginte, — a cârui'a pertractare nu rabda nici o amenare, — notariulu e indatoratu de locu a face pasiurile recerute conformu §. 6. partea 1 a regulamentului, — pentru conchiamarea unei siedintie estraorninarie.

§. 45. Notariulu e indatoratu de locu dupa autenticarea protocolului siedintiei directiunale superarea obiecteloru a o insemná in jurnalulu de intrate, — sî a face espeditiunile cuvenite cu subscrierea presiedintelui sî cu contrasemnarea sea propria, totu deodata efeptuindu inmanuarea decisiuniloru in locu prin servitoriulu directiunei, — iéra in pârti prin post'a pre lânga list'a de inmanuare.

§. 46 Spre evidenti'a speditiunei notariulu va purtá unu jurnalu de espeditiune tocmitu dupa formulariulu de sub/B — in care insemnandu speditiunea in ordu cronologicu din siedintia in siedintia, va face aretare directiunei despre implinit'a espeditiune, — mai departe are datorintia a purtá sconto,

— sî a tienè in evidintia membrii sî colectantii asociatiunei. (Va urmá)

Romani'a.

Ordinu de dî, adresatu armatei de Inaltimea Sea Domnitoriulu, cu ocasiunea anului nou 1869.

La reinoirea anului, ve urezu la toti, oficieri sî soldati, multi sî fericiti ani.

Mantienerea pâcei, atâtu de trebuinciósa pentru prosperitatea patriei, este cea mai scumpa dorintia a inimei mele, ve amintescu insa ca o armata bine formata, organisata, fidela sî disciplinata este fal'a ori-cârei natiuni, precum sî garanti'a cea mai buna pentru realisarea acestei dorintie.

Silésca-se dara fia-care in cerculu seu spre a devení sî a remané unu membru demnu alu acestei mari institutiuni. Carolu.

„Rom."

Varietâti.

*** In loculu generalului br. Ramminge denumitu LMC bar. Rodich comandante alu divisiunei 16 sî a comandei mil. din Sabiiu.

*** Contele Iuliu Andrassy ministru presiedinte a rostitu inaintea fostiloru sei alegatori din comitatulu Zemplinului o cuventare, in carea a datu séma de purtarea sea in sessiunea dietei. Densulu in decursulu cuventârei folosesce anecdot'a cu paserile, prin carea vrea sa arate practicabilitatea complanârei cu partea imperiului de dincolo de Lait'a. Elu dice: „Din 10 paseri de pre verfulu casei, câte mai remânu, déca doue le vei puscá? Respunsulu aru fi sa fia: optu. Inse in pracsa nu e asiá, pentruca celelalte sbora sî nu remâne nici una." — La acestea opositiunea i respunde in „Hazánk" sub rubric'a „spini" (tövisek) cu o alta anecdota sî adeca: Déca pre bancele ministeriali siedu optu ómeni sî din acesti'a cinci perdu increderea, câti mai remânu acolo? Aru dîce cineva ca trei; déra se aru insielá. Pentruca déca in Ungari'a este viatia parlamentaria toti sbóra de pre bânci, iéra déca nu este viatia parlamentaria, atunci toti remanu acolo. —

In aceea-si cuventare vinu sî urmatórele pasagie:

„Intr'aceea in óre-care intielesu primescu, ca 48 nu e restituitu: pentru ca in Transilvani'a acum nu domnesce Iancu. (Nu e aici loculu, intielegemu rubric'a de varietâti, se facemu contemplâri asupr'a acestui pasagiu; dupa a nóstra parere pasagiulu acest'a este fórte gravu, pentru ca, in aceste tempuri critice, ese din gur'a primului ministru alu Ungariei. R.), ci domnesce legea adusa pre calea constitutiunale." — La aceste respunde in susu amintit'a rubrica „Hazánk": Asiá e 48 nu e restituitu, pentru ca e dreptu ca Iancu nu domnesce preste vre-o câte-va sate romanesci (oláh) in munti neumblati, dara nu avemu nici unu honvedu, care sa dea asecurantia locuitoriloru infricati (?) dela orasie. Transilvani'a, asiá este, nu are in muntii sei Iancu, se póte ca unulu nu are, dara are multi sî pre malurile riului nu este Bem. Afara de aceea asiá scimu ca in Transilvani'a pâna in diu'a de astadi domnescu legile positive austriace sî póte sî basele le suntu sustienute. Despre punerea in lucrare a uniunei noi din parte-ne nu scimu nimic'a. Bine ca Transilvani'a e departe de comitatulu Zemplinului!

*** S'a batutu monete de bani in anulu trecutu in pretiu de 2,686,305 fl. 65 xr. v. a. in monetaria dela Alb'a Juli'a sî adeca:

1) monete ung. reg. de argintu a	10 xr.	1,011,508	bucâti.
2) monete ung. reg. de argintu a	20 „	1,039,346	„
3) monete ung. reg. de argintu a	1 fl.	98,332	„
4) monete ung. r. ducati (simpli)		97,888	„
5) florini c. r. de argintu		168,154	„
6) ducati (galbini) c. r. simpli		302,026	„
Sum'a		2,825,558	„

*** Comitetulu comit. Hevesiu e disolvatu pentru ca in siedinti'a sea din 14 Decembre 1868 s'au adusu unu conclusu prin carele se esprima desaprobarea procederei dietei trecute sî a creatiuniloru, precum sî dispositiunile regesci in cestiunea titlului monarcului sî monarchiei. — Comisariu regescu e denumitu conte Juliu Szapary.

*** „Zastava" imbarbatéza pre serbi sa ia parte la alegerile dietali, sî admonéza sa nu faca opositiune passiva.

*** Tinerimea româna dela Universitatea reg. din Pest'a va dá Balu in sal'a de „Schiessstätte" (lövölde) in 27 Ianuariu st. n. 1869, in favorulu tineriloru români mai lipsiti.

Bilete de intrare se potu cumperá numai pre lânga aretarea acestei invitâri la casariulu comitetului d. Ludov. Ciato juristu, — Kecskeméter-Gasse, Nr. 7, usi'a 13, — intre 11—12 óre a. m., unde suntu a se adresá sî contribuirile marinimóse, — iéra in sér'a balului la casa. Pretiulu unui biletu de intrare pentru un'a familia 5 fl., pentru o persóna 2 fl. Inceputulu la 8 óre.

Pest'a, 11/23 Dec. 1868.

In numele comitetului arangiatoriu.

Stefanu Perianu, Presiedinte. Mihaiu Cirlea, membru comit.

*** Sadu 10 Ianuariu

La fabric'a de spirtu de aicea carea e proprietatea D. M. S. din Cisnadia, in anii trecuti s'au primejduitu mai multi ómeni, intre care sî unu soldatu licentiatu, in fantân'a de leturi ardiende de unde oparatii abiá au scapatu vii, fâra de a luá cineva la respundere pre acelu proprietariu pentru ca nu ingradeste asemenea fantâna. Acuma de nou s'au intemplatu unu casu fórte infioratoriu. Pentru ca fantân'a nefiindu ingradita are numai unu coperisiu pre care'lu ridica sî slobode dupa trebuintia. Asia intemplanduse ca cineva sa'lu uite deschisu, sî trecendu pre acolu, neobservându ca e deschisa fantân'a, prea lesne sî afla mormântulu acolo!

Togm'a asiá s'au intemplatu in 7 ale acestei'a ca radicându cine-va acelu coperisiu, unu servitoriu de acolo, care au fostu soldatu la a 28. bataliune de venatori, anume Ioann Puscasiu, sî care s'a intorsu sanatosu dela batali'a dela Sadov'a sî Königgrätz, si-au aflatu mormentulu in numit'a fantâna cu leturi! Acelu nenorocitu vrendu sa arunce paie taiete intr'unu cosiu cu leturi, ce de numit'a fantâna e numai de vre o doi pasi, cându au trecutu coperisiulu fantânei erá inchisu, iéra cându s'au intorsu, socotindu ca e totu inchisu, s'au vediutu ca se cufunda in leturile ce togm'a erau sositu din caldâri.

E de insemnatu, ca acelu nenorocitu cându au scobeltîtu in fantâna, vrendu a se spriginí s'au apucatu togm'a de coperisiulu fantânei care s'au sî resturnatu sî l'au infundatu numai mai bine acolo.

Fiindu acum infundatu abiá au avutu atât'a tempu a radicá ce-va coperisiulu de au strigatu odata, sî fiindu ómeni impregiuru sî scotiendulu, piele numai erá pre elu, — sî intre chinuri mari pâna diminéti'a si-au datu sufletulu.

Óre pentru asemenea primejdii nu e nimenea respundietoriu pentru viéti'a ómeniloru?

La Nr. pres. 17.

Dupa rescriptulu ministeriului c. r. de resbelu imperialu din 4 Ianuariu a. c. sect. 2. Nr. 10938 (din 1868) s'au prelungitu terminulu preclusivu pentru primirea voluntariloru anuali in periodu de presinti'a anului acest'a pâna in 1 Martiu 1869.

In urm'a acestui se stramuta conchiamare de ací determinata comissiunei pentru depunerea esamenului — in lipsa de testimonii despre studiele — dela 26 l. c. pre 22 Februariu a. c. — deci nu se voru tiené esamenu astfeliu in 26 l. c.

Suplicele pentru primirea la esamenulu au de a se tramite pâna in 20 Februariu la comand'a generale.

Suplice ale aspirantiloru voluntari de primire de totu instruite au de a se tramite pâna celu multu in 25 Februariu 1869 la corpulu trupeloru respectivu, séu la oficiele armatei, câror'a le sta primirea in propri'a loru putere. Suplicele astfeliu intrande cându-va mai târdiu nu se voru puté considerá pentru tempulu 1868/9.

Sabiiu, in 19 Ianuariu 1869. (28—1)

Dela c. r. comanda generala a tierei.

22—1 **Publicatiune.**

Din partea subscrisei antistii comunale se face prin acést'a cunoscutu, cumca in 31 Ianuariu cal. nou se va dá in arenda dreptulu de macelaritu in comun'a Avrigu pre anulu 1869, pre lânga conditiunile urmatórie:

I. ca arendatorele sa sólve in cas'a comunale darea de consumptiune in sum'a de 190 fl. v. a.

II. ca carnea de vita sa o venda totu-déun'a funtulu cu 2 cr. v. a. mai josu cá cum va fi pretiulu ei in Sabiiu; — iéra cea de óie cu 4 cr. mai josu cá cea de vita. —

III. Arendatorele va avé dreptu, a tiené pâna la secere 150 de oi pre ogóra, iéra dupa secere 200; asemenea sî póte tiené ori-câudu 20 vite de taiatu pre otaru.

Celele-lalte conditiuni se potu aflá in cancelari'a comunale, unde se va tiené sî esarendá. —

Avrigu, in 20 Ianuariu 1868.

Oficiulu comunale.

N. U. 12 ex. 1869.

Publicare de licitatiune.

In 3/15 Februariu 1869 se voru dá in arenda pre calea licitatiunei, in cancelari'a universitâtiei natiunale sasesci din Sabiiu, piéti'a mare Nr. 183, in órele de cancelaria obicinuite, urmatorii munti de pasiunitu pre anulu de pasiunitu 1869, sî adeca:

Nr. cur.	Situatiunea muntelui.	Numirea.	Cuprinsulu suprafetiei. Jugere.	Stângini □-ti	Pretiulu licitat fl.	cr
1	Jiu	Grópele de susu	794	600	87	—
2		„ de josu	452	890	410	—
3		Stéz'a de susu	389	1000	117	—
4		„ de josu	600	—	101	50
5		Hanesiuln de susu	1676	1400	85	—
6		„ de josu	1686	1400	111	—
7		Goaz'a de susu	1419	600	151	50
8		„ de josu	1387	800	76	—
9	Oltatu	Sereizinu-mare	1253	100	501	—
10		„ de mijlocu	1413	900	680	—
11		„ de latura	1141	700	500	—
12		Balintu mare	1101	900	144	—
13		„ micu	650	1000	200	—
14		Balu	928	1300	230	—
15		Furnic'a	1546	—	166	—
16		Oltiavu	1425	—	365	—
17		Stricatu	1750	—	128	50
18	Talmaci	Farkás	—	—	362	—
19		Cornu Pleschei	—	—	180	—

Fia-cine, care doresce de a luá in arenda vreunu munte, are de a depune in mânile comissiunei de licitatiue inainte de licitatiune in bani sunatori arvun'a statatóre din 10 procente a pretiului de licitatiune. Arvun'a acést'a se va dá acelor'a, cari nu voru luá in arenda din licitatiune nici unu munte, indereptu; iéra acelor'a, cari voru luá dela licitatiune in arenda, li se va dá arvun'a indareptu séu li se va computá la banii de arenda numai dupa ce voru fi depusu cautinnea amesuratu contractului.

Conditiunile mai de aprópe ale arendei se potu aflá sî inaintea terminului de licitatiune in cancelari'a susu amintita in órele de cancelaria obicinuite.

Ofertele facute in modulu prescrisu, care au se fia impreunate cu arvun'a de 10%, se potu tramite celu multu pâna in 15 Fauru a. c.

Ofertele defectuóse precum sî acelea, care se voru tramite numai dupa ce se va fi inceputu pertractarea licitatiunei verbali, voru remané cu totulu neconsiderate séu se voru respinge.

Sabiiu in 11 Ianuariu 1869.

Dela universitatea natiunei sasesci.

Nr. 2. 3 4. 1869 alu „Telegrafului romanu".

13—5 **Avisu.**

Subscisulu se recomanda comuneloru bisericesc cá fabricantu de clopote de ori ce marime sî de totu feliulu de sunetu, nu din metalu ordinariu rosieticu ci din metalu bunu albu. Atâtu in **timpulu de vara**, câtu sî in **timpu de carna**, subscrisulu — va puté servi cu ori-ce lucru, ce cade in categori'a meseriei sele.

Inscriptiunile, decoratiunile sî chipurile de sânti de pre clopote se voru face gratis, asiá dupa cum se voru cere in respectivele comande, sî de montiruri se va ingrigi subscrisulu prelânga pretiurile cele mai moderate.

In sfîrsitu pusci de focu de totu feliulu sî de ori-ce marime, precum sî preste totu ori ce lucruri de arama sî de metalu le va fabricá subscrisulu cu promptetia sî prelângn pretiurile cele mai moderate.

Pentru comissiuni câtu de multe se róga.

Iohann Georg Graeff,

cetatianu sî fabricantu de clopote sî de pusci de focu. (Subspinarea cânelui **Nr. 1097.**)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 5. ANULU XVII.

Sabiiu, in 16/28 Ianuariu 1869.

☞ Pentru conformarea cu tipariulu esemplarieloru, ne permitemu a trage atentiunea aceloru p t. domni, cari doresc u a se abonâ inca la fói'a nóstra, cá sa grabésca cu prenumeratiunea, câci altmintrea mai târdiu, vomu vení in neplacut'a pusetiune de a nu puté servi cu numeri completi.

Editur'a „Telegrafului Rom.“

Studii meditative.

In jurnale aflâmu pre tóta dîu'a mai numai aceea ce da momentulu. Ele ne spunu astadi despre eveneminte mari sî mici, dupa cum le aduce intemplarea. Discutiunea asupr'a loru e mai multu cea a momentului sî a primei impressiuni, insa ne vomu insielá cându vomu crede ca numai intemplarea insîra evenemintele unulu dupa altulu. O causa mai adenca jace ascunsa, la radacin'a fia-cârei impregiurâri, fia-cârei cestiuni momentóse, care, cându a ajunsu la maturitatea ei, sî gasesce sî a n s 'a spre a pasî la ivéla, pentru multime cá pre neasceptate. Istori'a e unu depositu mare de acestu feliu. Ea ne arata lucruri multe, in cari se póte vedé cá unu firu rosiu tragendu-se urmârile unei cause prin mai multe eveneminte pâna sa ajunga sa se lovésca de o ansa, carea sa faca cá sa esplodeze asiá dicendu efectulu neincungiurabile alu causei.

E de lipsa a privi in diversele tablouri ce ni le infatisiéza istori'a, nu numai spre a ne mirá, dara sî spre a profitá din ele ?

Sa cautâmu asupr'a seculiloru vechi, pentru ca pentru cause sî anse esemplele se repetiescu numai in alta forma.

Popóre vedemu resarindu sî latîndusi activitatea loru in o estindere mai mica séu mai mare. Dupa aceea le vedemu molesinduse, nascendu partide neimpacate sî de rea credintia in sinulu loru, cari sfasie unitatea sî le aducu in acea stare, de celu mai de aprópe inimicu, fâra multa greutate, trece cá o unda preste cei sfesiati, i supune: séu spre ai tiené secoli intregi in jugu, séu spre a face din ei materialu pentru de a se regenerá (inimiculu) pre sine.

Acestu jocu alu sortiei popóreloru ori de câte ori s'au repetitu, nici odata, nici in istori'a vechia nici in cea noua nu a infatisiatu victime de popóre nevinovate de pecatele susu memorate, déra nici scimu ca prelânga astfeliu de defecte natiunali, óre unde sa se fia aflatu vre o natiune, carea sa fia traitu in linisce sî in buna petrecere, ci déca a traitu vre-un'a mai indelungatu, meritulu séu vin'a e a se multiamí altoru vitii dela popórele cu cari se aflau séu impreuna séu in vecinatate.

O impregiurare minunata se repetiesce demulte ori in istori'a popóreloru sî acest'a e ca a dese ori cându a amenintiatu pre unu poporu vre-o crisa, acei ce sfatuiau pre poporulu respectivu, din buna seu rea credintia, cu cuvinte frumóse sî maguleau n u m a i passiunile lui, acesti sfatuitori erau idolií momentani poporali, iéra ceice admoniau de ratacirile din astfeliu de conducere sî recomandau calea cea adeverata, carea aru fi pututu incungiurá nu numai crise déra sî catastrofe, erau insultati, persecutati, esilati, inchisi sî omoriti. Numai posteritatea, carea prin esperinti'a urmata, putea cunósce intentiunea sî prevederea cestoru din urma cautá sa espieze pacatele parintiloru loru sî radicau monumente séu îi puneau altfeliu in acea suvenire onorifica, incâtu erá inaltiata suvenirea loru mai pre susu de a altor'a, ii investeau de multe ori cu insusiri supra-omenesci.

Cugetâmu, ca in torentele acestu mare, ce ni-lu presentéza pres'a in dilele nóstre, nu e fâra de interesu a face sî câte o meditatiune mai adenca. Déca nu mai multu, celu putienu atragemu atentiunea publicului la unu ratiunamentu mai adencu asupr'a celoru ce se petrecu in presentu; câci trecutulu, sî acést'a are mâne sa devina si presentulu, totudéun'a a fostu scól'a viitoriului; sî apoi noi incungiurati de elemente straine, cari adi ne insulta sî mâne ne gugulescu, avemu indoita datoria de a veghiá asupr-ne.

In scól'a trecutului, insa bine invetiata, jace secretulu care produce pre barbatii cei mari de statu, cari intemeiéza sî sustienu staturile; insa totu ací jace sî acelu secretu, care derapana staturi sî imperatii, pentru ca cându unui poporu de multele passiuni, de cari e predomnitu i se trandavesce puterea cugetârei, nu se mai póte radicá la inaltimea judecâtiei aceloru ce au inca putere deplina a cautá cu trecutulu in mâna asupr'a viitoriului, multimea se lipesce de acei ce-i vorbesce pre placu.

Evenemínte politice.

Activitatea senatului imperiale din Cislaitani'a, séu dupa altii Austri'a apuséna (West-Oesterreich), a fostu nabusita in tempulu din urma de alte eveneminte sî este inca. O impregiurare de óre-care caracteru mai marcatu politicu ne atrage atentiunea asupr'a senatului. Doi deputati poloni facura in dîlele trecute o interpelatiune in privinti'a resolutiunei poloniloru galitiani din diet'a loru, prin care resolutiune polonii reclama pentru tiér'a loru o pusetiune mai independenta decâtu ceea ce o au de facto fatia cu senatulu imperiale.

In siedinti'a dela 22 Ian. n. ministrulu G i s k r a le respunde in modu negativu. Parasí-voru polonii senatulu ? este intrebarea cea mai de aprópe.

Oficiósele se intielege ca consimtu cu procederea ministrului; cele mai cu precautiune mangaie pre poloni cu vorbe frumóse sî dulci, alte dîuarie neoficióse insa, la câte o ocasiune, facu a se stravedé speranti'a de o configuratiune de grupe, in cari B o e m i 'a, U n g a r i 'a sî G a l i t i 'a cá regate sa aiba o egale positiune.

Lui „Osten“ se scrie din P e s t 'a ca generalulu G r i v i c i c, cunoscutu de cându a vorbitu in loculu ministrului de resbelu in delegatiuni, este desemnatu pentru unu postu inaltu in g a r d e l e c r o a t i c e. Scirea acést'a dîce comunicatoriulu, a cadiutu cá o bómba in cercurile pestane, sî animi fricóse credeau ca in mentionatulu generalu reinvia l e l a c i c. In cercurile guvernamentale s'a demintitu scirea acést'a cu tóta resolutiunea. Starea cea adeverata a lucrului este, dupa comunicatoriu, ca Grivicic fu imbiiatu cu unu postu cá celu mentiunatu; densulu inse a dechiaratu in modu resolutu, ca numai in armat'a c. r. voiesce se servésca séu déca nu, ese cu totulu din servitiu. — Se non e vero . . .

Conferinti'a din Parisu in cestiunea turco-grecésca se va aduná iéra-si, indata ce voru sosi respunsurile regimeloru de cérta. O parte a diuaristicei sustiene ca conflictulu e delaturatu, sî formalminte asiá se vede a sî fi. Déra déca cauta cineva ca Grecii de o parte, sî turcii de alt'a, inarméza sî se provedu cu cele de lipsa pentru sustienerea resbelului, nu póte crede ca tréba se va terminá asiá de netedu, precum s'a facutu la més'a verde in Parisu. Doue momente suntu ací de insemnatu, adeca, ca Grecii au imprumutatu bani multi pentru cá cu ei sa faca castiguri, a doua, ca grecii au luatu imprumutu sî b a n i e n g l e s e s c i sî despre englezu sa scie ca nu da bani pre puf.

Bud'a, 8/20 Ianuariu 1869.

Onorat'a redactiune a „Telegrafului Romanu“ este rugata a reproduce urmatoriulu articulu indreptatu câtra redactiunea „Federatiunei.“ —

„Domnule Redactoru ! „Federatiunea nr. 185 sub titululu : „I n a j u n u l u a l e g e r i l o r u“ provóca pre românii fatia cu alegerile viitória l a f r a t i i a, c o n t i e l e g e r e, i n s u f l e t i r e, b a r b a t i a, sî p u t e r i u n i t e. Nemijlocitu dupa acestea sub titululu : „S i t u a t i u n e a r o m â n i l o r u d i n T r a n s i l v a n i 'a f a t i a c u a l e g e r i l e d e d e p u t a t i“, — estrage o corespundintia anonima din Ardélu, ilustrata cu persiflagiuri asupr'a mea. —

Cu acést'a jurnalulu d-vóstre nu numai se face neconsecinte apelului din primulu articulu, dara mai adauge inca sî o amenintiare nóua cu l a n c e t 'a sî p é t r 'a c a u s t i c a a sea asupr'a deputatiloru români din an. 1865—8 intre cari me numeru sî eu. —

Nu e prim'a óra, de câudu manipulati cu acele instrumente asupr'a acelor'a, cari nu se supunu orbesce dictaturei absolute a opiniuniloru politice, ce manifestati. D'abiá va fi remasu vre-unulu din inteligentii români, pre care mai multu séu mai putienu sa nu fi impunsu l a n c e t 'a, sî sa nu fi sgariatu p é t r 'a c a u s t i c a a dtale. — Amu observatu insa, ca lancet'a sî pétr'a caustica a d-tale cu preferintia pasionata a fostu indreptata asupr'a mea.

Déca la acea passiune a armeloru d-tale pâna acum nu m'amu vediutu provocatu de a radicá scutulu aperârei — cause amu avutu mai multe ! — Dintre aceste prim'a este, ca nu m'amu temutu nici odata de asemenea arme, — ci numai le-amu compatimitu. Alt'a e, ca n'amu vrutu prin respunsuri la polemie personali sa dau sî din parte-mi nutrimentu la calamitâtile sî ticalosiele, ce le-au aruncatu in sinulu natiunei române programele politicei personale, esite din scól'a cea deplorabile a corespundintelui d-tale. Mai deaprópe inse — nu m'amu vediutu indemnatu de a reflectá ce-va la atâtea sumutiâri directe sî indirecte din jurnalulu d-tale in contr'a mea, a fostu sî aceea, ca nu recunoscu competinti'a vre-unui jurnalu de partida, séu a vre-unui corespundinte alu lui, de a puté trage la forulu judecâtiei sele faptele sî tienut'a mea politica cá ablegatu dietale.

Cu atare justificare m'amu tienutu datoriu numai alegatoriloru mei.

Acum insa, cându mandatulu ablegaturei mele a espiratu, — cându fatia cu viitórele alegeri jurnalulu d-tale, in locu sa lase libera manifestarea alegatoriloru, — se adoperéza a-i alterá cu persiflâri, ce ataca atâtu caracterulu meu, câtu sî bunulu simtiu alu loru : sa-mi fia sî mie iertatu de a ve adresá deocamdata numai urmatórele reflessiuni :

Alegatorii mei au alesu ablegatii sei la diet'a din Pest'a liberu. Ei m'au alesu sî pre mine de ablegatulu loru la acésta dieta, sî inca cu unanimitate, pentru ca ei au cunoscutu bine sentimentele mele politice probate prin activitatea mea publica de 20 sî mai bine de ani. De aceste sentimente m'amu tienutu cu conscientiositate sî in missiunea mea din urma cá ablegatu la numit'a dieta din Pest'a — Ací m'amu luptatu alaturea cu cei'alalti condeputati români pentru interesele patriei in genere, sî pentru ale românioru in specie. Incâtu resultatele n'au satisfacutu asceptâriloru, aceea n'au aternatu numai dela mine, sî aceea ce cu dreptulu se mai póte pretinde, se va puté reluptá iéras numai pre calea ulteriórei activitâti. Ast'a e natur'a luptei parlamentarie ori sî unde. —

Alegatorii mei nu numai nu si-au manifestat nici o neplacere pentru intrarea sî tienut'a mea in

diet'a din Pest'a, dara inca m'au sî provocatu apriatu sa intru in aceea, sî din conclusulu unanimu alu universitâtiei districtuali m'au insarcinatu la aceea sî cu missiuni speciali, pre cari eu le-amu sî implinitu cu acuratetia.

Jurnalulu d-tale a condamnatu pre alegatorii mei pentru aceea, dara ci nu s'au confundatu de atari critice particularie, nici nu m'au trasu la dare de séma pentru vre-un'a din purtârile mele politice. —

Dara cu tóte acestea eu amu aflatu cu cale de a me adresá câtra alegatorii mei cu epistole justificatórie, in cari — multiamindu-le pentru increderea, cu care m'au fostu onoratu, amu atinsu câte ce-va sî despre tienut'a mea cá ablegatu la diet'a din Pest'a, ast'a amu facut'o din respectulu cuviintiei câtra alegatorii mei, sî a fostu sî de lipsa sa o facu cu atât'a mai tare, cu câtu jurnalulu d-tale sî facuse de problema de a intunecá, de a mistificá, sî de a persiflá ori-ce s'a intreprinsu din partea acelor'a, cari au intratu in diet'a din Pest'a preste licenti'a d-tale.

Iéra déca in cercurile, unde s'au comunicatu impartâsîrile mele acelea, s'au aflatu sî de acei'a, cari — cá corespundintele d-tale — nu a consentitu cu credeulu sî purtarea mea politica, acelor'a li-a statu in voi'a libera de a se manifestá in contra, dara n'au avutu resonu de a se acatiá de persóne, sî de a le caracterisá pâna sî in corelatiunile loru personali. —

Publiculu celu cultu va fi condemnatu dejá atari apucaturi ale corespundintelui d-tale; — totusi fiindu-ca sî jurnalulu d-tale a capetatu ocasiunea de a le apropriá siesi, trebuie sa ve dechiaru apriatu, ca acel'a falsifica cu totulu cele scrise de mine in epistolele câtra amicii mei, cele ce apoi jurnalulu d-tale le traverstéza sî mai tare.

Nu este adeveratu mai intâiu — ca a-si fi scrisu amiciloru mei despre aceea, ca eu amu aperatu interesele patriei câudu ceilalti deputati români au fugitu din Dieta — In privinti'a acést'a trebuie sa ve revocu memori'a dle redactoru! ca câudu au statu cei'alalti ablegati români in dieta pentru aperarea intereseloru patriei, sî in specie a românîloru, amu statu sî eu, sî acést'a amu facutu ori in deplina consonantia cu motivele celoru-lalti ablegati români, ori, unde motivele de aperare au fostu intre ei divergente, acolo amu pasîtu cu ele pre basea convictiuniloru mele. La acést'a amu fostu indreptatitu prin positiunea mea de ablegatu independinte in opiniunile mele, sî n'amu statu solitariu cá atare. — Cu tóta acésta independintia, eu nu cunoscu casu cá acel'a, unde — dupa cum face alusiune coresp. d-tale — cei-lalti ablegati români aru fi fugitu din dieta — sî eu a'si fi remasu singuru acolo cá aperatoriu. Déca in epistolele mele câtra amici amu atinsu ce-va despre unu casu, analogu; acest'a a fostu numai acelu incidente cunoscutu, unde la caus'a natiunalitâtiloru in siedinti'a a II a sectiunei VI, in care din intemplare me aflamu numai eu de fatia dintre români, continuându-se desbaterea generale (la care au luatu parte toti ablegatii români prin cele-lalte sectiuni) in urm'a propunerei reasumate de mine, Deák s'a vedintu indemnatu de a delaturá proiectulu lui Horváth — Kerkápoly, ce trecuse dejá mai prin tóte celelalte sectiuni. —

Cu amintirea acestui incidente amu fostu datoriu alegatoriloru mei, pentru ca e fapta adeverata, pre care — fâra de a detrage câtu de putienu din meritulu celoru-lalti condeputati români, nu o amu pututu asociá cá unu resultatu speciale, ce — intre altele — mi-a succesu a-lu reluptá in acelu stadiu alu pertractâriloru. —

Mai adauge corespundintele d-tale vechile mele merite sî aperarea subventiunei scóleloru brasiovene.

Nu mi aducu aminte, sa fiu amintitu ce-va despre acestu obiectu in epistolele mele câtra amici. Totusi sî aceea e fapta adeverata, ca intre alte propuneri eu amu initiatu sî propunerea pentru delaturarea unei conditiuni modeste impuse prin comissiunea bugetaria la subventiunea scóleloru brasiovene, sî de aceea meritulu atentiunei sî a propunerei mele e nedisputaveru. Apoi déca, — cu tóte ca fui spriginitu prin cuventârile séu voturile tuturoru condeputatiloru români, cari se aflau de fatia nu mi-a succesu a reusî cu propunerea, de cum-va nereusîrea cu vre-o motiune parlamentaria — dupa conceptiunea corespundintelui d-tale — merita persiflagiu, elu cu acést'a face afrontu nu numai mie, ci sî celoru-lalti ablegati români — prin urmare sî d-tale. —

De alte adause la vechile mele merite descoperite in epistolele câtra amicii mei, corespundintele d-tale nu se afla indemnatu a se acatiá. — De aceea de asta data le retacu sî eu. —

Dara dupa ce coresp. d-tale ne-a atrasu atentiunea sî asupr'a viitóreloru sele merite, nu putemu suprime acea observare invederata, ca d-sea, de-sî mascatu sub velulu retragerei dela alegeri, nu afla altu mijlocu de a-si puté delaturá pre rivalii sei politici din districtulu Fagarasiului, decâtu singuru prin descoperirea acelei inventate cercumstantie, cumca acei'a aru fi intre sine ruditi pâna la gradulu de veri primari, sî ca suntu fii ai districtului, prin urmare pedeca destula pentru unu (sa remanemu pre lânga ide'a corespundintelui) nefiu alu districtului.

Apoi déca mai incolo coresp. d-tale e convinsu, ca aru mai puté adauge la vechile sele merite (a câroru analisa o pastrâmu pentru alta data) o popularitate sî mai mare, sî prin aceea 'si va puté asecurá prevalenti'a fatia cu cei patru veri primari sî fii ai districtului, redicandu iéra stindardulu passivitâtiei inaugurate la 1865 cu atât'a succesu, — hai de! cercesi noroculu! Eu la astfeliu de bravure nu-i voiu face nici o concurentia! —

Nu-i facu concurentia, pentru ca nu-i pricepu inalt'a politica a asiá numitei passivitâti. Totu ce amu vediutu ca a produsu acésta politica este: personalitâti, insulte, discordie, sî langedire de viétia natiunale; — ea a nimicitu nimbulu unei conduceri disciplinate, fâra sa-i fi sciutu substituí alt'a, decâtu rivalitatea ambitiósa; — ea a deschisu câmpulu la totu feliulu de ilusiuni, dara n'a fostu in stare de a consolidá o programa pentru unu scopu reale, sî pentru mijlócele acomodate acestui scopu. A nu participá la alegeri, — a nu merge la dieta, — a esî din dieta, — a dice la tóte ba! acestea tóte inca nu suntu programa, celu putienu nu-i cunóscemu scopulu reale. A insultá pre ori-cine, numai pentru ca nu se supune orbesce la acea politica a passivitâtiei, care fatia cu constelatiunea de fatia e nimicire de sine, inca nu da dovéda de o harnicia conducatória.

Aru fi tempulu asiá dara, d-le Redactoru! cá sa scóteti odata publiculu românu din situatiunea cea precaria sî confusa, in care l'a bagatu stindardulu agitatiuniloru din jurnalulu d-vóstre, pre care e scrisa devis'a: passivitate si insulte personali. —

Pâna câudu cu o programa chiara, cu argumente obiective, cu motive solide sî oneste. nu ne ve-ti lamurí in privinti'a scopului sî a mijlóceloru posibile, la care tientesce conduit'a jurnalului d-vóstra, eu voiu remané in prim'a mea convingere, ca simtiulu celu sanatosu alu alegatoriloru români va cunósce bine interesele cele adeverate sî bine pricepute ale sele, sî de aceea ei nici de asta data nu voru parasí activitatea pre terenulu legale, ci 'si voru alege ablegatii sei din barbati esperti, cari sa scia deosebí scopulu sî mijlócele cele adeverate ale missiunei loru, de acele apucaturi fantastice, ce ducu numai la stricaciune sî periciune. —

Istori'a românîloru din Ungari'a sî Ardélu constatéza pre deplinu, ca — déca loru le-au succesu reluptarea vre-unui dreptu positivu, ei l'au pututu reluptá numai pre calea activitâtiei pre terenulu legale. —

Districtulu Fagarasiului va scí sî de asta data cum sa promoveze caus'a natiunale prin sucursulu activitâtiei sele legali, sî tocmai de aceea va scí totu deodata a se conservá sî pre sine. —

Eata dle Redactoru! ast'a e conduit'a politicei, ce o amu confitat'o totu-déun'a, de câte ori fui onoratu cu mandatulu de ablegatu alu districtului Fagarasiu.

Déca pre lânga tóte acestea, fostii mei alegatori voru aflá de oportunu, de a-si alege alti ablegati, eu sî atunci voiu sci respectá liber'a loru vointia mai bine, decâtu o respectéza corespundintele sî jurnalulu d-tale. —

Eu voiu aflá sî afara de câmpulu ablegaturei terenu deschisu, de a-mi continuá activitatea publico-politica, dara nici odata nu me voiu face neconsecinte convictiuniloru mele, nici sclavulu opiniuniloru politice, ce manifestéza corespundintele sî jurnalulu d-tale.

De aceea in interesulu reciprocei respectâri a libertâtiei de opiniune, sî a bunei intielegeri aru fi de doritu, cá sî jurnalulu d-tale sa mai inceteze cu invectivele personali, restringendu-se pre terenulu discussiunei obiective, care singura e apta de a lamurí sî de a apropiá opiniunile.

La din contra, déca prin insulte personali voiu fi provocatu din nou, de-sî preste dorinti'a mea, — voiu fi constrinsu, sa iéu lupt'a de aparare cu arme mai potrivite modului de atacuri esîtu din scól'a corespundintelui d-tale, sî transplantatu in „Federatiunea“, sî voiu fi silitu a o continuá pâna atunci, pâna câudu vei luá deplina dovéda, ca sum in stare de a o purtá. —

Rugându-ve, cá sa inserati aceste impartâsîri in jurnalulu d-vóstra („Federatiunea“), ve asigurezu despre stim'a, cu care sum datoriu totu-déun'a chiaru sî contrariloru mei politici. — Bud'a, in 18 Ianuariu 1869.“ —

Cav. de Puscariu.

Telegrame.

Smirn'a, 16 Ianuariu. Consululu rusescu de aici au denegatu suditiloru rusesci, cari au cumparatu o naia grecésca, dreptulu, de a purtá flamur'a rusésca.

Parisu, 21 Ianuariu. „Journal oficiel“ insciintiéza, ca conferinti'a au tienutu ieri siedinti'a a siasa.

Bucuresci, 20 Ianuariu. Representantii radicalismului insotiti cu stâng'a camerei a datu unu banchetu mare in onórea presiedintelui camerei Bratianu; drépt'a intrégа sî tóte elementele moderate nu au participatu. Sau tienutu multe vorbiri din partea lui Bratianu insusi, din partea lui Rosetti sî a altoru corifei ai partitei actionale radicale. Sî unu românu transilvanianu cu numele Papia au vorbitu sub recriminatiuni contra Ungariei pentru apasarea românîloru, cari stau sub domnirea ungurésca.

Petersburg, 21 Ianuariu. „Journal de St. Petersburg“ insciintiéza: Consiliariulu intimu de Giers, solulu rusescu de pâna acum'a din Persi'a, fù stramutattu in Bern, eara solulu rusescu, ce au fostu pâna acuma acolo, Ozeroff, fu denumitu de maiestru de staule alu sotiei succesorului de tronu alu marelui principe. Jurnalulu amintitu nu tiene de adeverate scirile ce le aduce „Neue freie Presse“ despre aceea, ca printiulu Alessandru din Hessen aru fi avutu convorbiri in Vien'a.

Berlinu, 21 Ianuarin. „Nordd. Allg. Ztg.“ dechiara de nefundata scirea, ce o aducu diariele, ca presenti'a Archiepiscopului din Posen, Ledochowsky, aru stá in legatura cu negotiatiunile pentru ridicarea unei nunciaturi papale in Berlin.

München, 21 Ianuariu. Se asecura din isvoru competinte, ca nu sau facutu din partea Bavariei nici o propunere, in urm'a câreia suditii bavari sî aru putea implini datorinti'a militaria sî in armat'a federatiunei nordice.

Parisu, 21 Ianuariu. Plenipotentiatii puteriloru au subscrisu ieri protocolulu conferintiei.

Curtea juditiale de apelatiune au respinsu sentinti'a, ce o au facutu tribunalu, cá prim'a instantia, in privinti'a societâtiei imobiliere, sî au incuviintiatu amenarea de doue luni, ce o au cerutu licuidatorulu acestei societâti.

Parisu, 21 Ianuariu. Cartea galbina, care va aparé in asta séra, nu va contiené nemic'a insemnatu. Depesiele privitórie la conflictulu greco-turcescu voru fi objectulu unei publicatiuni suplementarie.

„France“ deminte scirea, ca Djemil pasi'a sî aru fi facutu unele reservâri câudu au primitu principiele formulate prin dechiaratiunea conferintiei.

„Journal officiel“ insciintiéza, ca conferinti'a aru fi decisu, cá declaratiunea, ce tocmai acum'a sau subscrisu, sa se tramita regimului regelui George prin mijlocirea presiedintelui, sî ca conferinti'a va asteptá respunsulu regimului grecescu, cá sa póta incheiá definitivu consultarea sea.

Trieste, 21 Ianuariu (post'a levanta.) Aten'a 16 Ianuariu. La diu'a anului nou grecescu au sositu aici cea dintâiu locomotiva dela Pyräu. Peste 10,000 greci au sositu dej'a din Turci'a in Greci'a.

Constantinopole, 16 Ianuariu. Relatiunile turco-persice, se dice, ca aru fi devenitu mai rele. Vaporulu „Marco Polo“ au primitu din partea vaporului englesu „Propontis“ o lovitura vehementa sî se privesce de peritu.

Washington, 21 Ianuariu. Sau facutu negotiatiuni cu Spani'a pentru cumperarea insulei Cub'a.

Lissabon, 21 Ianuariu. Ministrulu presiedinte au impartasitu astadi camerei, ca regele remâne prelânga ministeriulu de pâna acum. Otarîrea acést'a au produsu o impressiune nefavoritóre.

Pesta, 22 Ianuariu. „Pesti Napló„, vorbindu despre sistarea luptei prusesci purtate cu pén'a, dice: Tóta cért'a trebue u tata; in Austri'a nu mai este nici o politica de cabinetu, principele sî poporulu vreau pace, Prussi'a sî Austri'a au lipsa, a se consolidá sî nu trebue sa sa impedece un'a pre alt'a.

Parisu, 22 Ianuariu. „Journal officiel“ dice cu privire la pretensiunea interpelatiunei facute in respectulu evenimenteloru de pre insul'a Reunion: regimulu se va folosí de ocasiune, cá sa dea tóte deslusîrile, ce suntu acomodate, a chiarificá opiniunea publica despre lucrurile intemplate.

Acela-si jurnalu dice: conferinti'a au statoritu testulu unei depesie, prin care se invita cabinetulu din Aten'a, a se invoí cu principiele, ce le au primitu puterile mari cu unanimitate. Respunsulu va sosí din Aten'a in decursulu septamânei viitórie.

Marchisulu de Lavalette va conchiamá apoi conferinti'a, i va asterne comunicarea respectiva sî va efeptui ultimele ei decissiuni.

Brussel'a, 22 Ianuariu. Printiulu de coróna au reposatu asta nópte.

Brussel'a, 22 Ianuariu. Ministrulu de finantia impartasiesce camerei despre mórtea printiului de de coróna. Camer'a decisse, sa amâne siedintiele sele pâna dupa serbarea funebrale. Diu'a inmormentârei inca nu e otarîta.

Serajevo, 22 Ianuariu. Dupa ce guvernatorulu generalu pasi'a Osman Serif, la rugarea sea, cá sa'lu lase sa mai remâna aci, au fostu respinsu de câtra ministeriulu turcescu, au plecatu la loculu destinatiunei sele; urmatoriulu acelui'a pasi'a Omer Feozi au sositu ieri in Mostar, unde va petrece vre o câte-va dîle.

Parisu, 22 Ianuariu. O nota din „Journal officiel“ dice, ca publicitatea, care se da operatiuniloru finantiele cu premii de felicitare, avendu in adeveru caracterulu unei loterii, in sensulu legei din anulu 1836 póte dá ansa la órecare pasi din partea judecatoriei.

London, 22 Ianuariu. Gladstone se astépta astadi aici.

Madridu, 22 Ianuariu. „Imparcial“ deminte a dóu'a óra scirea, ca aru avé sa urmeze o lovitura de statu.

Aceea-si fóia insciintiéza, ca capitanulu generalu de pre insul'a Cub'a au fostu recercatu prin telegrafu sa-si dea opiniunea despre oportunitatea mesuriloru, de a dechiará negotiulu cu negrii de aci inainte de lotria pre mare.

Pest'a, 23 Ianuariu. „Pesti Napló“ publica unu comunicatu, prin care se deminte scirea, ce o aduce „Vaterland“, in urm'a cârei'a unu barbatu de statu unguru cu influintia mare, aru fi consultatu pre cehii, sa pretinda institutiunea delegatiunei. Cont. Andrássy nu au vorbitu nici odata cu vre-unu conducatoriu alu cehiloru.

Parisu, 23 Ianuariu. Cartea galbina are 208 pagine sî contiene acte diplomatice privitóre la Spani'a, Itali'a, Serbi'a sî Romani'a, despre comissiunea dunaréna din Europ'a, despre afacerile livanice, despre cestiuneca vamale a sundului, despre reformele sî afacerile din Tunis, despre negotiatiunile Spaniei cu republicele sudamericane, despre evenemintele din Iapan sî despre conferinti'a din St. Petersburg. — Depesiele privitórie la conflictulu turco-grecescu se voru publicá cá adausu. Cu privire la Itali'a contiene cartea galbina depesie de ale lui Menabrea câtra solulu italianu Nigr'a din 24 Ianuariu sî 22 Augustu 1868 sî depesie de ale marchisului de Moustier câtra solulu francesu din Florenti'a, bar. Malaret, din 19 Martiu sî din 31 Octobre 1868. In cea din urma se dice, ca Franci'a vrea sa-si retraga trupele din Rom'a, insa intentiunile ostile, ce esista neintreruptu in contr'a papei, inca nu concedu acést'a. Franci'a va esaminá cu atentiune modulu de a vietui, propusu de Menabrea, sî-si va pune tóta silinti'a la curtea romana, cá sa accentue folósele propunerei. Depesi'a dice in urma: noi suntemu convinsi, ca cabinetulu din Florenti'a, fiindu asecuratu despre nesuintiele nóstre cele atâtu de intime sî amicale, va aretá insemnatatea sî ponderositatea acestoru deslusîri in unu modu corespundietoriu cu opiniunile nóstre imprumutate, care nu trebuie sa altereze nimic'a.

Parisu, 23 Ianuariu. „Public“ deminte afirmatiunea din „Liberté“ privitóre la tramiterea unui corpu de trupe francese la Civit'a-vechia, care aru fi destinatu spre acea, cá la intemplarea unui conflictu intre Turci'a sî Greci'a sa se póta intrebuintiá mai curendu

Walewski (fiiulu) au parasitu astadi Marseile, cá sa duca dechiaratiunea conferintiei sî instructiuni pentru solulu francesu Baude din Aten'a, cá sa induplice pra regimulu grecescu, sa se grabésca cu determinatiunile sele.

Parisu, 23 Ianuariu. „Constitutionel“ ia de ansa tonulu celu favoritoriu pentru conferintia alu diuarieloru oficióse din Prussi'a, sî dice: Astadi e constatatu, ca opiniunea publica a Europei nu e inclinata mai tare câtra projectele Greciei, de a-si estinde marginile sele, cá câtra alte reforme violente a cartei continentului. De acî déra voru trebui sa capete minte atâtu grecii, câtu sî amicii anessiuniloru dintr'alte tieri.

Serajevo, 23 Ianuariu. Castelulu Nicsîciu, situatu la marginea montanegrina e provediutu cu o garnisóna tare. Se dice, ca aci se va infiintiá o statiune telegrafica.

Pest'a 26 Ianuariu. E sperantia ca Greci'a va primi (accepe) declaratiunea conferintiei; déca o va respinge, remâne certantiloru sa-si aléga ei insii, va se dica urméza resbelu.

Clubulu lui Deak din Szegedin candidéza pre istoriculu Michaile Horvath. — Organisatiunea statului majoru e sanctiunata.

Regulamentu.

pentru afacerile direptiunei Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

(Capetu.)

Partea II.

Dispusetiuni particulari pentru singuraticii diregatori ai Directiunei.

Articlulu 2.

Agendele notariului.

§. 47. In casu de necessitate la aratarea notariului Directiunea se va ingrigi cá spre ajutorarea agendeloru notariali scrietori in numeru cuvenitu se i se dispuna, — cari pre lânga conducerea sî supraveghiarea notariului voru fi indatorati a implini tóte, ce li se va increde, — insa responsabilitatea cade numai asupra notariului, carele totu deuna se va ingri: cá cancelari'a notariale se fie provediuta prin directiune cu tipariuri necesari — precum: diurnale, liste de inmanuari, — provocâri séu invitâri sî dechiaratiuni generale sî altele in cualitate receruta.

§. 48. Spre acoperirea speseloru notariale sî a recuisiteloru cancelariei din casad'a asociatiunei se va asemná prin directiune notariului o suma de 10 fl. m. a. carea din timpu in timpu dupa recerintia se va totu reintregí, — fiindu totu de-o-data notariulu indetoratu in fiescecare triluniu a dá ratiune inscrisu despre intrebuintiarea sumeloru primite, sî la capetulu servitiului sum'a restante a o strapune in casad'a asociatiunei.

§. 49. Notariulu va intocmí in cancelari'a directiunei despre tóte obiectele sî scriptele directiunali unu Archivu, sî inregistrându actele in ordu cronologicu, se va ingrigí despre pastrarea acestor'a, — de unde respectivii membri directiunali acte numai pre lânga reversvu sî pre tempu tiermuritu vor poté primi.

Partea II.

Articlulu alu 3.

Agendele perceptorului.

§. 50. Perceptorulu va portá esebite manuale despre percepiunile sî Erogatiunile ce se facu la asociatiune, care manuale dupa formulariulu sub C sî D cu capetulu lunei suntu a se incheiá, sî facenduse reasumare, arata directiunei starea, in care se afla casad'a asociatiunei.

§. 51. Ori ce perceptiune indata se induce in diurnalu sî respectivului se da cuitantia dupa formulariu de sub E.

§ 52. Fiescecare erogatiune e de a se documentá.

§. 53. Perceptorulu numai acele erogatiuni le póle face, care séu suntu prelimitate de câtra adunarea generala, séu suntu asemnate de câtra directiune, ori in casu de lipsa grabnica de câtra directoru.

§. 54. Perceptorulu pentru acoperirea speseloru curinte póte tiené la sine din banii disponibili pâna la 100 fl, iéra ce trece peste acea suma depune in casa de pastratu, déca numai directiunea nu ar decide altcum.

§. 55. Nefiindu bani disponibili deajunsu pentru acoperirea lipseloru curinte, perceptorulu cu invoirea directiunei, va luá trebuintiós'a suma in tipu de imprumutu din banii nedisponibili, carea suma apoi va restituí fondului la antaia ocasiune.

§. 56. La capetulu lunei perceptorulu inchide manualulu sî lu preda esactorului pentru mai departea transcriere a positiuneloru de perceptiune in pretocolulu capitalu.

§. 57. Perceptorulu la finea anului face o reasumare generala a percepiuneloru sî a erogatiuneloru din anulu intregu, sî prin unu bilantiu dupa formulariulu F revediutu sî contrasemnatu sî de esactoru, arata directiunei starea casei asociatiunei.

Articlulu 4.

Agendele esactorului.

§. 58. De câte ori prin adunarea generala séu in decursulu anului prin directiunea asociatiunei se alegu membri noi, séu renoirea membriloru de mai nainte se ié la cunosciintia protocolare, — esactorulu are din estrasulu protocolaru primitu de la notariatu a induce membrii in protocolulu membriloru capitalu de sub B.

§. 59. Esactorulu la finea fiescecâria lune are a censurá protocolulu casariului asociatiunei despre perceptiune sî erogatiune, avendu despre cele aflate a reportá directiunei sî neavendu din partea sea nici o observare provede protocolulu sî cu suscrierea sea. Esactorulu are deshilinitu detorintia de a priveghiá cá in erogatiuni se nu se faca abatere de la bugetu. —

§. 60 esactorulu ofertele incurse in decursulu lunei la finea fiescecâreia luni le induce in protocolulu membriloru capitalu avendu la mâna registrulu membriloru alfabeticu care e a se intregí din partea notariatului totu atunci cându face estrasulu pentru esaptoru amintitu la §. 58.

§. 61. Afara de cele premerse in sfer'a esactorului, ca de revisiunea a ori ce feliu de socoti in decursulu anului, afara de casulu déca directiunea ar aflá de bine a midilocí revisiunea prin delegarea unei comissioni deschilinite. —

§ 62. Esactorulu cu finea fiesce-cârui anu are a produce din protocolulu membriloru capitalu B. conspectulu membriloru asociatiunei atâtu in genere câtu sî in specia prin aretarea numerica a membriloru pre viétia a membriloru, reinoitia a membriloru nou alesi, sî a celoru binefacatori.

§. 63. In urma spre orientare la compunerea bugetului pentru anulu urmatoriu, esactorulu are detorintia deschilinita cu finea fiescecârui anu a aratá sum'a ofertelor restante.

Articlulu 5.

Agendele fiscalului.

§. 64. Advocatulu din insarcinarea directiunei inplinesce tóte agendele asociatiunei atingatóre de negotiatiuni juridice sî o representa in cause procesuali.

§. 65. Plenipotenti'a advocatiale in causele asociatiunei se va edá in numele directiunei prin directorii acestia, sî advocatulu e indatoratu din timpu in timpu, iéra in capetulu actiunei sale nesmintitu a reportá despre resultatulu aceleia.

§. 66. Spesele obvenite in agendele advocatiale se vor anticipá sî suportá din casad'a asociatiunei, fiindu advocatulu indatoratu a face aretare speciale despre acésta.

Articlulu 6.

Agendele bibliotecariului.

§. 67. De bibliotec'a asociatiunei se potu folosí toti membrii asociatiunei, — in localitate séu estra localitate — afara de acesti acei teologi, pre parandi sî studinti români — in localitate sub

previghiarea cursorelui cari voru fi indreptatiti a cercetá localitatea.

Bibliotecariulu in tóta septemâna o data prefige ór'a sî dîu'a cându bibliotec'a se va tiené deschise pentru scopulu împartirei cârtiloru.

§. 69. Bibliotecariulu va tiené consemnarea cârtiloru totudeuna in localitatea asociatiunei deschisa, cá respectivii cetitori se póta alege din cârti pentru cetire dupa placu, altu protocolu se tiené dupa formulariulu sub G in care cârtile aflatóre, sî proeurande se vor insemná.

§. 70. Cârtile se vor impertí sî estrade localitate, — pentru aceia se va duce unu protocolu dupa formulariulu sub ⁄. in care cârtile impartite sî restituite se vor insemná.

§. 71. Unu opu numai 14, respective considerându compendiulu opului 30 de dile se póte folosí prin cetitori — dupa care restimpu trebue sa se restitue in starea primita, in casulu decumva cartea se ar perde la cetitoriu, respectivulu e indatorata alu procurá séu a depune pretiulu cârtiloru.

§. 72. Bibliotecariulu da raportulu seu in finitulu anului despre starea bibliotecei la directiunea asociatiunei.

Articulu 7.

Agendele ecconomului.

§. 73. Economulu afara de biblioteca sî de archivu pórta grigia de tóte celelalte efectele ce se tienu de fondulu instructu alu asociatiunei, anume priveghiaza cá acele se nu se strice prin folosirea rea, séu sa se instraineze.

§. 74. Despre fondulu instructu alu asociatiunei, cu esceptiunea bibliotecei sî archivului, economulu va avé la mâna unu inventariu, dupa formulariulu de sub H sî in acel'a va insemná tóte cele ce in decurgerea timpului se sporescu ori scadu, avendu la incheiarea anului a presentá directiunei astfeliu de inventariu.

§. 75. Economulu cu privire la preliminariulu stabilitu de adunarea generala sî la asemnatiunile directiunei procuréza cele de lipsa pentru localitatea asociatiunei, precum: lumini, lemne de incaldîtu s. alt. avendu despre spesele avute sî de platire prin perceptoratu a dá directiunei la finea anului e consemnare dupa formulariulu de sub I.

§. 76. Economulu e chiamatu a sustiené ordulu bunu in localitatea asociatiunei, in câtu e pentru partea de conversare sî de lectura.

Regulamentulu acest'a, din partea adunârei generali a Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu, tienuta in 3/15 septemvre 1868; — s'a aprobatu.

estradatu
prin Petru Petroviciu m. p.
notariu directiunalu.

Romani'a.

Bucuresci 9 Ianuariu. In dîu'a de santulu Ioann, comerciantii sî indusriasii capitalei au serbatu unu banchetu splendidu, datu in onórea dlui presiedinte alu camerei Ioann Brateanu. Acestu banchetu numerá la vreo treisute de partasi din diferite conditiuni sociale sî de diverse opiniuni politice.

Este naturale ca la ocasiunea acést'a se radicare multe toaste. Dupa mine, celu mai insemnatu este sî remâne alu dlui Brateanu, carele, cá respunsu la manifestarea din acea dî, e mai multu o cuventare decâtu unu toastu. Cuventarea sea are cinci pârti esentiale sî precâtu póte memori'a conservá, oratorulu a aretatu câtu de necesariu e sa fia in o tiéra proprietatea mica, de mijlocu sî mare sî ce insemnatate au aceste, ce necesariu e comerciulu sî industri'a capitalulu instructiunea sî pentru asecurarea prosperitâtiei acestor'a in armarea. Din cele ce se vede, dlu Brateanu in acea dî a facutu politica mai multu in partea economica decâtu in cea propriu intielésa; la tóta intemplarea inse densulu a fostu fórte instructivu pentru publiculu ce erá adunatu in sal'a banchetului sî pentru toti la câti va strabate discursulu Domniei sele.

O parte interesanta insa nu amu atinsu pâna ací. Aceea e in care se face pomenire de proselitismulu, cu care se imbia catolicismulu in tóte pârtile, promitiendu ca cu puterea papei se potu mantuí popórele din tóte napastuirile. Dlu Brateanu a doveditu prin unu citatu din unu discursu alu seu in modu eclatantu ca promissiunile ce le face catolicismulu popóreloru apesate e o vanitate. Dovéda la acést'a este dupa dlu Brateanu poporulu polonezu, carele de-sî e celu mai papistu in tóta lumea, a fostu sî este lasatu in sórtea sea, sî nici pap'a nici ceea-lalta lume catolica nu a facutu sî nu face nimic'a pentru elu. Aru fi bine póte sa publicati acestu discursu, care de siguru se va publicá in diuariele de aici.

A mai fostu sî alte vorbiri frumóse inse tóte purtau mai multu séu mai putienu timbrulu ocasiunalitâtiei. Dlu Papiu Ilarianu vorbí dupa o fatigatória introducere de Transilvani'a.

Cetimu in „Reform'a“:

„Senatulu se ocupa cu cestiunea organisârei bisericei, iéra camer'a cu votarea bugeteloru pre anulu 1869. In siedinti'a dela 8 Ianuariu, D. Cogalnicénu a pronunciatu nisce vorbe fórte semnificative care au avutu resunetu in inimile tuturoru. D. ministru de interne a dîsu ca dela 1848 sî pâna astadi a fostu contra biciului; sî ca nu va fi d-lui astadi, la betrânetie, care sa sustiena biciulu.“

„Fia ca disele dlui Cogalnicénu sa le vedemu transformate in fapte prin esemplulu ce va dá negresîtu cu asemenea impiegati cari dispretiuiescu astfeliu legile, autoritatea sî prestigiulu guvernului, violandu dîsele sî ordinele sele, impreuna cu principii de umanitate sî demnitate cetatienésca, câci ce autoritate va mai avea inaintea conlocuitoriloru sei, unu primariu batutu? sî ce respectu va mai puté inspirá elu?“

Societatea Transilvani'a.

In siedinti'a din 15 Decembre 1868, sub presiedinti'a dlui A. Papiu Ilarianu se presentéza mai multe liste dela dd. colectanti cu mai multi membrii sî o suma de 1519 lei noi. Iéra conturile despre chieltuielele societâtiei arata sum'a de lei noi 98 96. Presiedintele arata, ca dlu colonelu Lec'a din Iasi au anunciatu prin telegrafu, ca au tramisu prin posta 12 galbeni pentru a puté fi inscrisu cá membru alu societâtiei. Asemenea se oferesce cá membru dlu Stefanu Sihlénu din Iassi cu 12 galb., iéra dlu Nicolau Opreanu din Craiov'a cu câte 50 galb. pre anu in cursu de 10 ani.

Dlu presiedinte aduce mai incolo la cunoscinti'a comitetului, cum in siedinti'a senatului din 29 Novembre a. c. d. senatoru generalulu Tell, cu ocasiunea desbaterei adresei, s'au radicatu cu violentia asupr'a societâtiei Transilvaniei ca de-sî atacurile acestea nu au aflatu nici unu resunetu in senatulu Romaniei, totusi densulu (d. presiedinte) si-au tienutu de datorintia, a publicá deocamdata unu articulu aperatoriu in „Romanulu“ din 8 Decembre sub titululu „Generalulu Tell sî societatea Transilvani'a in senatu“, care s'au publicatu sî in alte foi, dintre care editiunea francesa „Monit. Of.“ nr. 2 publica partea relativa a discursului dlui Tell in o traducere de totu infidela, dupa care societatea se denuncia cá societate secreta sî politica.

Dupa ce se cetescu locurile acestea respective, la propunerea d. Hajdeu comitetulu cu unanimitate decide urmatórele:

1. Sa se asiedie la dosariu spre sciintia „Monitoriului Oficialu“ Nr. 273; „Moniteur Roumain“ Nr. 2; „Romanulu“ din 8 Decembre, precum sî alte foi relative.

2. Incâtu pentru cuviutele rostite de d. generalu Tell sî traducerea sî mai calumniósa, facuta in editiunea francesa a „Monitoriului“, comitetulu neputendu trage in judecata pre unu senatoru, se marginesce a protestá, respingendu calumnile ce s'au radicatu asupr'a societatei.

In adeveru, scopulu societatei Transilvani'a este ajutoriulu studentiloru români, lipsiti de mijlóce.

Societatea declara de calumniatori pre cei ce i-aru supune ori-ce alte scopuri straine instituirei ei.

Societatea are statute. Statutele ei suntu publicate sî cunoscute de tóta lumea; ele suntu recunoscute sî aprobate prin decretu domnescu.

Tóte lucrârile societatei, ale comitetului sî ale adunârei suntu publice. Totulu se face pre fatia, nimic'a in secretu.

Dupa cum se vede din actele societatei dejá publicate, sî anume din bilantiulu casieriei, verificatu de adunarea generale a societatei din lun'a Septembre, sum'a totale a baniloru intrati in cursulu anului 1867—68 este de lei vechi 165,692 par. 13; sum'a totala a cheltuieliloru lei vechi 12,452 par. 24; astfeliu averea curata a societatei e in suma de lei vechi 153,239 par. 29. Asta avere consista cea mai mare parte in bunuri ale tesaurului publicu, iéra parte in numerariu, câci banii societâtiei se depunu, spre mai multa securantia la visteri'a statului cu 8%.

Tóta acésta suma s'a adunatu dela 1247 membrii sî dela diferiti donatori.

Conformu statuteloru, stipendii nu se potu dá decâtu din procentele fondului. Era procentele fondului realisatu pâna ecum sî asecuratu, precum s'a dîsu, la visteri'a statului, de abiá da sum'a necesaria pentru trei stipendie de câte 150—200 galb. pre anu, stipendie, carii s'au sî impartitu in tómn'a anului curentu.

Despre tóte acestea se póte incredintiá óre cine parte din registrele casieriei centrale ale ministeriului de finantie, parte din registrele casieriei societâtii, precum sî din tóte actele societâtii deja publicate sî carii sî in originalu stau la dispositiunea ori cui ar dorí sa le véda.

Sumelele ce au mai intratu la societate in lunile din urma se voru cercetá sî verificá la adunarea viitória ce are sa se tiena in lun'a Ianuariu 1869.

Acésta declaratiune s' protestu se va publicá prin diuarie, totu odata se va comunicá sî dlui ministru de interne spre cuvenit'a verificare in editiunea francesa a „Monit. Ofic.“

3. Remâne reservatu adunârei generale a societâtei a luá verce alte mesuri ar' gasi de cuvintia, pentru satisfactiunea sea contr'a acestoru atacuri la care a fostu espusa.

Datu in siedinti'a comitetului societâtei Transilvani'a, Bucuresci 15 Decembre 1868.

Estrasu din „Rom.“ (Urméza semnaturile.)

Varietâti.

*** **Demnu de atentiune.** Dela 7 Ianuariu c. n. se vede notatu in reportulu cursuriloru bursei dela Vien'a hârthi'a „Oesterreichische Rente“ (renta austriaca) iéra metalliques sî imprumutulu natiunale suntu sterse. Aceste nume obicinuite nu se mai vedu in tabel'a cursului. In loculu loru au intratu hârthiele de asemenea pretiu de a le detoriei unitarie a statului, a câroru procente se platescu cu note sî cu argintu. Publiculu trebuie sa nu tréca cu vederea cuvintele: „de asemenea pretiu.“ Aceste insemnéza: Cine are o obligatiune metalliques sî voiesce sa scie, ce este vrednica, sa caute la cursulu detoriei unitarie a statului séu la celu alu rentei austriace in harthia. Acest'a e sî cursulu obligatiuniloru metalliques. Cine are o obligatiune de imprumutu natiunalu sa caute la cursulu rentei austriace in argintu, aces'ta e sî cursulu obligatiunei sele. Acést'a e fórte de lipsa sa o scie publiculu, pentruca, de óre ce notârile „metalliques sî imprumutu natiunale (National-anlehen“) disparu de adî inainte de pre list'a cursuriloru, se potu aflá ómeni, cu deosebire in provincia, cari sa faca specula dn esperinti'a celoru ce voru avé obligatiuni de vendutu sî pre carii lesne aru puté sai seduca la credinti'a ca memoratele feliuri de obligatiuni din urma nu mai suntu „umblatórie“ pentruca nu se mai afla in list'a cursuriloru.

*** Aici in Brasiovu vechiu, strat'a lunga, a arsu eri sér'a 3 siuri, e acum alu a 4 focu, se crede, ca pusu de mâne reutatióse. —

D. directoru de politia Georg Duck e denumitu de comesulu jude supr., senatoru Carolu Schnell jude districtuale sî d. notariu magistratuale Friderícu Scsnell, precum sî secretariu presied. Friderícu Wächter senatoru. —

Brasivu 10 Ianuariu Balulu Reuniunei Femeiloru române anunciatu pre 12/24 Ian. a. c. se amâne pre o dî mai convenabila, pentruca in dîu'a de 12 Ian. coincideadia cu balulu, ce'lu da on. Reuniune a Femeiloru catolice de ací.

„G. Tr.“ Comitetulu R. f. r.

Burs'a de Vienn'a.

Din 15/27 Ianuariu 1869.

Metalicele 5%	61	20	Act. de creditu	159	60
Imprumut. nat. 5%	66	90	Argintulu	119	
Actiile de banca	675		Galbinulu	5	72

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 6. ANULU XVII.

Sabiiu, in 19/31 Ianuariu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v. a.

La miscârile constitutiunali

de dincolo de Délulu mare.

Scirile cele mai próspete ne spunu ca in fundulu Ungariei valurile constitutiunali au inceputu a se umflá asiá de tare de acum, incâtu in Pécsvaradu au costatu sî viétia de omu. Délurile nóstre se vede ca adapostescu sî undulatiunile constitutiunali, pentru ca, fia disu intr'unu césu bunu, la noi nu scimu sa se fia intemplatu miscâri de alegeri asiá de cumplite, de câte ori au fostu vre un'a, — incâtu dupa accea sa se serbeze sî vre-o câte-va immormentâri, cá urmâri ale vietiei constitutiunali. Pre lânga aceea la noi ori cum vomu luá e diferintia mai mare intre partide decâtu in Ungari'a, pentru ca acolo suntu numai principiele, cari despartiescu pre unii de altii, pre cându la noi principie cardinali, sî diferintie natiunali au fostu, sî suntu cari 'si stau fatia in fatia la alegeri. Nu délurile insa, ci firea cea pacinica a majoritâtiei locuitorimei e causa de miscârile constitutiunali decurgu la noi mai in linisce decâtu aiurea. Sî acestu argumentu de o cultura firésca a animei, suntemu convinsi ca românii ori sî cându o voru documentá. Ei, déca au sa lupte, in asemenea impregiurâri, lupta numai cu arme principiali, cu armele dreptului.

Pentru ce va fi inversiunarea cea mare intre partidele din Ungari'a ? Intrebarea acést'a trebuie sa si-o puna sî acelu ce nu e tocmai strainu de afacerile politice interne. Partidele le putemu numí acum dóue, un'a a dreptei sî alt'a a stângei ; frângerile care se afla in sinulu celei din urma suntu numai nisce nuantie ale partidei, pentru ca tóte, in unu cugetu, voru independinti'a pura a regatului Ungariei sî numai uniune prin persón'a regelui cu ceea-lalta parte a monarchiei.

Precum vedemu ambitiunea natiunale are aici votulu seu considerabile, care nici la cei din drépt'a nu o putemu negá, inse densii suntu ómeni mai circumspecti sî i-si dicu in sine, mai bine adi unu ou decâtu mâne unu bou ; sperându ca sî boulu trebuie sa vina mai târdîu, sî déca nu va veni tocma asiá precum sî-lu imaginéza stâng'a.

Lupt'a e déra mai multu pentru meritulu triumfului, sî asia va aternà majoritatea dietei viitóre dela acei ce voru scí agitá mai bine.

Alt'a aru fi cu totulu, cându la ocasiunea data in sessiunea trecuta, un'a séu alta partida se aru fi aretatu loiale câtra natiunile sorori conlocuitórie. Atunci aceste aveau unu interesu reale a concurge la aceea, de la carea se putea vedé, ca contribue mai multu la fericirea patriei comune, prin mulcomirea sî indestulirea tuturoru cetatieniloru. Acést'a inse nu s'a pututu observá de nici o parte, câci sî drépt'a sî stâng'a a observatu o tienuta egale in cestiunile, cari atingeau interese nemagiare.

Suntemu fórte incordati sa vedemu cu ce manifestâri va pasí partid'a stângei spre a câstigá inclinarea natiunalitâtiloru sî cu deosebire pre românî, cá pre elementulu celu mai considerabile. Telegramulu din „H. Ztg.“ de joi ne spunea de unu apelu, ce pâna in momentulu cându scriemu acestea nu lu puturamu vedé. *) Ni-aru paré bine sa vedemu baremu o constatare din partea magiara, ca a fostu gresîta procederea loru fatia cu natiunalitâtile; prin acést'a aru face pasulu celu dintaiu câtra calea acea atâtu de necesaria, adeca, câtra calea carea aru aretá, ca vorbele promitictórie au sa incete sî acum sa urmeze faptele. Altu feliu e lucru firescu ca pre natiunalitâti sa le cuprinda unu feliu de indolentia sî nepasare séu déca nu acést'a sa le mâne la ce e sî mai naturale la o cualitiune parlamentaria pre tóte contr'a elementului magiaru, séu déca acést'a aru fi absolutu cu neputintia sa le impreune cu partid'a cea mai mica spre a resturná pre cea mai mare. Speranti'a ce aru puté avé natiunalitâtile in casulu acest'a aru fi, ca pre cea mica aru avea-o in frêu mai bine.

Conjecturaramu in cele de mai susu, pentru cá sa putemu completá icón'a miscamentului constitutiunale. Adaugemu inse sî aceea ca esperintiele de mai diece ani incóce au fostu atâtu de amari, incâtu sî regulile vietiei constitutiunale parlamentarie suntu alterate.

Sî aru fi unu lucru fórte lesne de a vení iéra la brazd'a cea adeverata. Aplicarea principiului egalei indreptatiri sinceru, dara nu cu atâtea maiestrii, comentate sî rescomentate, prin cari sa se spuna unor'a sî altor'a, ca a fostu cutare sî cutare consideratiuni, sî alte de feliulu acest'a: — sî tréb'a aru fi terminata.

In casulu din urma aru fi neaperatu sa inceteze sî inversiunarea intre partidele pure magiare, sî victimele de espiatiune, ce se tramitu pre ceea lume, cu ocasiunea alegeriloru, aru mai remané aici pre pamentu in interesulu familieloru loru, alu cetatieniloru sî prin urmare sî alu statului.

*) Lu publicâmu mai la vale, dara dupa cum se vede nu are nimic'a nou.

Apelu câtra intieligînti'a natiunale din pârtile Ungariei si ale Banatului.

Miscârile pentru alegeri la d'et'a viitória s'au inceputu sî decurgu pretutindenea cu o interesare seriósa si generale.

Vedemu tóte partidele prin tóte pârtile adunându-se in dese conferintie, organisându-se sî desfasiurându-si tóta activitatea pentru o intrecere, o lupta nobile, constitutiunale.

Numai partit'a natiunalitâtiloru din patria, sî a nume partit'a nóstra natiunale — nu s'a servitu inca de acestu dreptu constitutionale nu s'a organisatu inca, sî inca n'a inceputu a-si desfasiurá activitatea solidaria, omnilaterale; — macar ca abiá póte sa esiste partita de interese, de aspiratiuni sî de lipse atâtu de mari sî legitime cá sî ale ei.

Fiindu deci ca timpulu alegeriloru se apropia, servindu-me sî eu de dreptulu ce trebue se-lu dee cetatieniloru liberi ori-care constitutiune ce-si pretinde acestu nume, urmându totu o data provocatiunei ce mi se face din partea mai multoru domni natiunalisti, mi iéu libertate a invitá pre stimat'a intielegintia natiunale, séu din pârtile mai indepartate, pre representantii increduti ai ei sî ai poporului, la o adunare sî conferintia fratiésca publica

in Temisióra

pre diu'a de 26 januariu /7 februariu 1869. nainte sî dupa médiadi.

Cá programu recomendu din parte-mi:

1. Constituirea adunârei prin alegerea unui presiedinte sî unui notariu séu reportore.

2. Comunicarea de pareri intru interesulu causei nationali sî despre medilócele de a-lu aperá sî nsintá la ocasiunea alegerlloru pentru diete

3. Combinâri sî aducerea de decisiuni in ambele pârti.

Domnii, cari voru avé zalulu sî bunetatea de a se infatisiá. suntu rogati a se insinuá la dlu advocatu Stefanu Adamu, unde voru rescí localitotea adunârii.

Sambeta in presér'a adunârei se va tiené in cas'a familiei nóstre, in cetate, facia de pórt'a fabricului, a conferintia privata pregatitoria, la carea suntu poftititi toti cei ce se voru fi aflându pre acelu timpu in Temisióra.

Verpeleth in 8/20 januariu 1869.

„Albin'a“ Antoniu Mocioni m. p.

Apelulu

lui

Daniele Irány câtra românii transilvani.

Nu demultu adusera foile scirea, ca unii conducatori de ai românilorn transilvani recomanda consângeniloru sei, sa nu aléga deputati in diet'a venitória. Câtu pentru noi amu tienea unu asemenea conclusu, déca i-aru urmá sî fapt'a, de unu ce fórte de vaieratu, atâtu pentru tiér'a intréga câtu sî speciale pentru compatriotii nostri români transilvani. Nóue nu ne suntu necunoscute plângerile sî gravaminele românilorn de dincolo de délulu mare, déra acele — incâtu suntu indreptatîte, — nu se potu vindecá, prin absentarea românilorn, ci numai prin intreprindere sî urgere repetita. Dicemu : incâtu suntu indreptatíte, pentruca déca unii au dorintie, cari ducu la darebu-rirea tierei, atunci stang'a sî stâng'a estréma se voru vedé necessitate de o potriva de a le respinge. Dorintie ecuitabile din contra suntemu gat'a a le spriginí noi sî amicii nostri cu cea mai sincera buna vointia

Noi din partene nu suntemu de parerea ca cestiunea natiunalitâtiloru este deslegata definitivu sî pentru toti vecii ; ceea ce nu a fostu aplecata a da diet'a trecuta, cea viitória nu va fi neaplecata a dá, cu deosebire déca compatriotii de alte limbi prelânga dreptatea postulateloru voru dá sî argumente de simtiulu loru amicabile. Certe, secessiune nu suntu mijlóce potrivite pentru de a sterní incredere sî inclinare. Sî déca chiaru possibilitatea de a puté ajunge la dorintiele loru ecuitabile pâna acum inca ne ajunse, opresce pre românî dela absentare, mai vorbesce contra acestei'a respectulu la esecutarea reformeloru liberali Séu póte fi pentru românii transilvaneni totu un'a, déca regularea comitateloru sî comuneloru, modificarea casei magnatiloru, schimbarea legei electorali se va deslegá in intielesu democraticu séu aristocraticu ; déca pedepsele corporali se voru casá séu nu s. a. m. d. pre cându tocm'a ei se plângu mai tare asupr'a transgressiuniloru aristocratiei ? Nu pricepu ei, ca déca in locu de a se retrage voru tramite deputati patriotici la liberalea stânga in dieta, cu ajutoriulu acelor'a voru esoperá mai usioru amendamente corespundietórie tempului. Ceea ce ne privesce pre noi, de o parte nu vomu spriginí nimic'a ce aru fi in stare sa vateme intregitatea sî conducerea superióra a tierei sî pentru acestu pretiu nu vomu dorí a fi aliatii numenui ; de alta parte inse dorimu cá sîrurile opositiunei, precum pâna acum asiá sî de ací inainte sa se intarésca prin representanti de limba nemagiara. Acest'a precum vedemu a intieles'o fratii serbi sî sperâmu, ca sî fratii români nusi-voru pricepe mai reu interesulu loru propriu sî alu tierei intregi.“

Telegrame.

Pest'a, 25 Ianuariu. Opositiunea a prochiamatu pre Ujhazy, carele traiesce in Americ'a de candidatu in cetate, contra lui Deák.

Florenti'a, 23 Ianuariu. (Siedinti'a camerei deputatiloru) Torrigiani cere o enqueta ministeriale pentru evenemintele din urma. Sell'a desaproba modulu aplicârei contributiunei de macinatu, dice insa, ca finantiele aru patimí fórte tare déca se aru suspende legea acést'a, e cu recunoscintia câtra ministeriu, câci a suprimatu in graba neliniscea. Ministrulu de finantie dice, ca tiér'a s'a reintorsu la starea normale sí platirea contributiunei e asecurata. — Ministrulu de justitia dice, ca déca ministeriulu va aflá cu cale, va propune unu proiectu de lege pentru pedepsirea abusuriloru presei, fâra de a tiermurí libertatea.

Madridu, 23 Ianuariu. Regimulu provi-

soriu deminte scirea telegtafica din New-York dela 22 l. c. carea vorbesce de negotiâri pentu cumperarea insulei Cub'a. Regimulu cá representante alu natiunei spaniole dechiara, ca nu va primí nici o-data o propunere cá acést'a.

M a d r i d u, 24 Ianuariu. Astadi s'a celebratu celu dintâiu servitiu dumnedieescu protestanticu publice.

L i s s a b o n, 24 Ianuariu. Camerile fura disolvate sî pentru 4 Maiu suntu convocate cele nóue. Pentru remanerea ministeriului domnesce iritatiune continua.

C o n s a n t i n o p o l e, 24 Ianuariu. Hobart pasi'a a parasitu apele dela Syr'a, dupa ce a luatu monarchu lui promissiunea, ca vaporulu „Enosis“ nu se va departá din portulu dela Syr'a.

Vice-regele Egiptului au pusu la dispositiunea portiei 50,000 de trupe sî flot'a egipténa, pentru eventualitatea unui resbelu.

P a r i s u, 25 Ianuariu. Diuariele demintu scirea telegrafica a lui „Gaulois“ despre unu respunsu negativu alu Greciei in urm'a declaratiunei date de conferintia; „Etendard“ dice ca e probabilu ca Greci'a primesce dechiaratiunea conferintiei.

Acel'a-si diuariu deminte, ca tramisii francesi dela curtile cele mai insemnate suntu chiamati la Parisu; e insa cu putintia, ca Benedetti vine aici sa-si cerceteze pre fiiulu seu celu bolnavu.

Se deminte scirea, ca marquisulu de Baunville a venitu la Parisu sî ca Itali'a a cerutu revocarea baronului Malaret. Maresialulu Saldanha e denumitu tramisu portugesu in Parisu.

Parisu 26 Ian. „Journal officiel“ publica unu raportu alu maresialului Niel din 23 Ianuariu in care se propunu mesurile pentru inlesnirea trecerei unui numeru anumitu de suboficieri reingagiati in servitiulu civile alu statului. Raportutu termina dîcendu: Mesurile aceste voru avé resultatulu de a dá unu impulsu avansementului (inaintârei) in cadrele inferiurea prin regenerarea acelor'a, care impulsu va produca unu efectu escelente in armata sî carele va pune in lucrare in unu venitoriu de aprópe intentiunile binevoitórie ale imperatului. — Acestu raportu alu ministrului de resbelu a fostu aprobatu de imperatulu.

Madridu 25 Ianuariu. Guvernatorele civile din Burgos fu omoritu cându mergea sa ea inventariu conformu instructiunei ce avea in archivulu catedralei. Crim'a a suscitatu indignatiunea cea mai adânca. Voluntarii libertâtiei s'au grupatu numai decâtu in giurulu regimului. Autoritâtile civile au strapusu puterea loru in mânile autoritâtiloru militari. Cercetarea s'a inceputu sî s'a arestatu mai multi insi.

Constantinopole 26 Ianuariu. Elliot, ambasadorulu englesu a a incunoscintiatu pre Pórta, ca principele sî princésa de Vales va sosí in curendu la Constantinopole pre o fregata desarmata in Malt'a.

Parisu 26 Ianuariu. „Gaulois“ deminte scirea bursei, ca ducele de M o n t p e n s i e r a desbarcatu in Cadix sî ca e spriginitu de mai multe regimente. — Se deminte sî faim'a ca tramisulu spaniolu din Parisu de óre cându, M o n, a nebunitu. — Generalulu C i a l d i n i a sositu la Parisu sî in asta séra iera-si pléca de aici.

(Siedinti'a corpului legilativu) B e n o i t face o interpelatiune in privinti'a aplicârei legei de intruniri. Jules Simon desfasiura evenemintele din insul'a Reunion.

— „Journal officiel“ in editiunea de sér'a deminte asertiunile diverseloru diuarie in privinti'a respunsului Greciei sî dice: Depesi'a conferintiei se va predá numai Mercuri séu Joi in Aten'a, Greci'a asiá dara inca nu a pututu respunde.

Florenti'a 26 Ianuariu. (Siedinti'a camerei deputatiloru). R i c a s o l i motivéza propunerea de a trece simplu la ordinea dîlei sî apara purtarea regimului. R a t a z z i chiarifica propunerea sea de a trece la ordinea dîlei motivata. Menabrea reasuméza propunerile facute sî ilustréza cu deosebire greutâtile ce se arata la esecutarea legei ce privesce contributiunea macinatului. Greutâtile aceste le recomânda camerei spre considerare. In fine se primesce propunerea de a trece simplu la ordinea dîlei cu 207 contra 157 voturi. Doi deputati s'au abtienutu dela votu.

M a d r i d u 26 Ianuariu. Unu Decretu alu ministrului Zorilla ordina ca statulu sa ia in posessiune tóte archivele ce se afla in biserici sî monastiri, asemenea bibliotecele sî colectiunile. — Bibliotecele in seminarii remânu in mânile clerului.

„Gaceta“ constata in delaiu, ca in Burgos sî in alte locuri s'a esecutatu luarea in posessiune ordinate de ministru fâra de a se fi f a c u t u p e d e c î.

„Archivulu pentru filologia sî istoria“

a intratu in anulu alu treilea. Cá de unulu din cele mai de frunte producte literari ale natiunei române, ne bucurâmu ca se continua sî contribuie sî in venitoriu la imbogatirea literaturei natiunale. Nu putemu trece cu vederea oftatulu celu durerosu alu ilustrului intemeiatoriu sî sustienatoriu alu acelei foi. Acest'a insa trebuie sa fia comunu pentru toti, câci elu e unu documentu, carele vedesce nepasare câtra o specialitate, fâra de carea o natiune nu póte avé trecere, — câtra literatura.

Dâmu aici locu espressiuniloru dlui Cipariu cari le pune in fruntea numerului dela 1 Ianuariu i n l o c u d e p r o g r a m a, câci ele, durere, se potrivescu in multe sî alte privintie. Dlu Cipariu dîce:

„Intrâmu in anulu alu treilea. Trecutulu cu scaderile lui ne este presente. Venitoriulu inse e acoperitu cu unu velu atâtu de grosu, in câtu nece ochiulu celu mai petrundietoriu nu póte se afle una desfiratura câtu de mica intru insu, spre a poté strabate in secretulu venitoriului aparatu cu atâtu rigore.

Ochii profetiloru inca suntu astadi fórte rari, sî cei ce-si atribue unu donu straordinariu, denegatu altoru fili omenesci, se afla mai totu de un'a dementiti prin cursulu evenementeloru, ce pre incetu se desfasiura din venitoriu in presente, seau cá unu fulgeru detuna in midiuloculu profetiloru aroganti.

Asiá e sî cu promissiunile, nu numai in cele ce sî le face omulu siesi, ci si cu cele alalte tóte, câte le facemu altor'a. Promitemu, séu ne promitemu, mai totu de un'a, ce nu e in poterea nóstra de a implini, sî de ce nu suntemu securi, ca vomu poté implini, insielându-ne pre noi sî pre altii. Promitemu, séu ne promitemu, mai totu de un'a munti de auru, sî in urma ne pare bine, déca muntele a nascutu celu pucinu unu — siorecelu.

Amu promisu sî noi la inceputu, cá tóta lumea, multe de tóte, cându inainte de doi ne amu luatu anem'a in dinti sî amu datu drumulu acestei foisióre, — plini de sperâri sî de temeri, cari, din fericire, séu nefericire, cá totu de un'a, mai numai in cele ce suntu de categori'a din urma, s'a implinitu.

Ce amu implinitu, din câte amu promisu, nu e nevolia de a le specialisá aici; ele stau carte deschisa in naintea ochiloru buniloru nostri lectori. Si insine recunóscemu, ca nu e multu, séu potemu dice cu consciintia neteda, ca e fórte pucinu.

Ce sperâmu, e secretulu animei nóstre, sî nu vomu alu descoperí, pentru ca sperârile, si cele mai curate sî mai sincere, din natur'a loru suntu mare parte, déca nu tóte, egoistice, sî omulu inca sî celu mai egoistu totu nu vré sa tréca de egoistu. Atât'a insa putemu spune, ca in multe, déca nu in tóte, ne-amu insielatu, in câte amu speratu.

Iéra de ce ne temeamu, cari inca erau fórte multe, — batali'a lui Ddieu, — mai de nici un'a nu amu scapatu. Cari suntu acelea, nu e de totu cu anevoia a le pricepe din cele amu camu spusu sî cu un'a, sî cu alta ocasiune, mai pre scurtu, séu mai pre largu.

Deductiunea ultima din tóte acestea este, ca, comparandu binele cu reulu, cum s'au intemplatu, déca cunosceamu inainte cu doi ani, ce cunóscemu acum d u p a doi ani, — mai ca nici nu ne mai aventamu sî noi in acestu oceanu atâtu de periculosu.

Déca insa cu tóte acestea, ne mai aventâmu sî pre anulu ce astadi incepe, pre acestu oceanu fortunosu séu terenu sangerosu, — acést'a o facemu mai multu din óre-care fatalitate, care ne impinge sa o facemu mai fâra nici o voia.

Dara invetiati din trist'a sperientia a trecutului, pentru venitoriu amu invetiatu celu putienu atât'a minte, câtu sa ne abstienemu a mai promite ce-va.

Decâtu, ca vomu merge inainte totu pre calea, carea amu apucatu, pâna unde vomu puté, fâra de a dá in derépt'a séu in stang'a.

Iér' cându nu vomu mai poté merge in nainte, vomu stá locului, iér' in apoi nu vomu pasí.

Numai arât'a e, ce amu mai potutu promite astadi, fâra a ne teme de insielaciune in venitoriu.

Si ast'a e tóta p r o g r a m 'a nóstra, dela care nu ne vomu abate, si de care suntemu securi, de a o poté sî oserbá cu rigore, ori câtu de inimicu sa ne fia venitoriulu cu omnipotenti'a lui.

De amu promite mai multu, séu de amu dá alta programa, amu meritá cu direptu cuventu, sa fimu inghitîti in und'a acestei mâri, cá profetulu dela Ninive.

Ci de ast' un'a ne tememu — sî nu o vomu face, pentru ca ne tememu. Macaru cá —

Sero sapiunt Phryges!“

Amu dorí ca anulu acest'a sa stérga tóte resîmtiemintele de feliulu acest'a sî sa nu ne mai putemu vaierá astfeliu pe nici unu terenu.

C a r a n s e b e s i u, 10 Ianuariu v. 1869.

(t. i.) Dupa cum amu intielesu din funte autentica sî démna de totu crediamentulu corifeii coreligiunariloru nostri serbi dimpreuna cu Escelenti'a Sea d. patriarchu Masirevitiu nu aru fi neaplecati a se impacá cu românii in respectulu impartirei fondului religionariu sî in privinti'a altoru pretensiuni ale româniloru facute sî formulate dejá, cu ocasiunea despartirei nóstre ierarchice de câtra densii. Este fâra de tóta abigitatea; precum ca acésta staruintia a lamurei natiunei serbesci, va fi totu odata sî spressiunea intregului poporu serbescu, câruia de presentu nici decâtu nu póte sa jaca la inima discordi'a, cu atâtu mai vertosu, pentru ca dupa câte-va luni vomu avé sa ne luptâmu in armonia fratiésca cu egemonisatorii nostri comuni la alegerile ablegatiloru natiunali.

Pentru cá sa nu aiba insa influintia daunósa asupr'a nóstra frecârile sî imparechierile religiunale se cuvine sa ne impacâmu cá frati adeverati; câci ne suntu bine cunoscute suferintiele nóstre din trecutu, cari le-amu purtatu egalminte de atâtu amaru de tempu, sî cari pâna astadi in véculu luminiloru, inca mai avemu a le suportá in mani'a atâtoru resistintie morali ce amu facutu!

Nu credemu ca s'aru afiá intre coreligiunarii nostri serbi vre-unulu, carele se fia astfeliu orbitu de patim'a intereseloru sele; incâtu vedendu pericululu amenintiatoriu sî cotropitoriu apropiându-se de corpulu natiunei, sa nu se lepede de sine, sî sa nu prefere cu abnegatiune binele comunu celui privatu.

Prin elementele sociali a popóreloru apesate numai atunci se potu recastigá dreptur le cele sânte natiunali; déca se voru delaturá dela densele ur'a sî discordi'a, sî voru vietiuí in armonia fratiésca coajutandu-se imprumutatu in necasurile ocurente.

Precum fratii serbi; asiá sî noi românii avemu datorintia sacra a delaturá ori-ce discordia s'aru suscitá in elementele fundamentali a edeficiului natiunalu; câci tentatiunea, carea ne ascépta, este mare sî resultatulu bunu séu reu, depinde dela ratiunea nóstra.

Caus'a neintielegeriloru in comunele mestecate serbo-române inca aru debuí cu ori sî ce pretiu delaturata; cá sa nu suferimu in causele nóstre cele mai sânte natiunale chiaru numai pentru lucruri mai de mica insemnatate, cari s'aru puté fórte usioru complaná prin contielegere imprumutata inca inainte de sosirea orcanului de alegeri la Pest'a.

Aru fi tempulu sa incete odata pentru totudeun'a lamentele cele multe de prin jurnale produse din partea locuitoriloru români din comunele mestecate.

Suntemu de cea mai firma sperantia; ca reincependu-si congresulu serbescu activitatea sea câtu mai curendu; ablegatii nostrii congresuali, cari au primitu asupra-si sarcin'a in numele natiunei sî bisericei a complaná afacerile nóstre cele mai importante bisericesci in respectulu despartirei fonduriloru sî a comuneloru mestecate, se voru nisuí din resputeri a efeptuí unu resultatu imbucuratoriu câtu mai curendu, cu atât'a mai vertosu, pentru ca sî fratii nostri serbi nu suntu neaplecati a face concesiunile putincióse (? ! R.) fiindu sî insii convinsi ca numai astfeliu se va puté statorí o durabila fratietate sî amicitia intre ambele aceste natiuni, pre cari le-au indiestratu provedinti'a cu asemenea suferintie seculari.

Se statorimu intre noi dragostea cea adevarata sî sinceritatea cea nefatiarnica lucrându in armonia spre ajungerea tielului nostru comunu; sî Dumnedieu, dela carele este totu darulu, va tramite binecuventarea sea preste lucrârile nóstre!

Dragostea e statorita gat'a, sî noi suntemu convinsi ca românii suntu cu trupu cu sufletu pentra impacare f r a t i é s c a, insa asiá, déca fratii nostri serbi ne voru intempiná cu aceea, ce dupa dreptu ne compete. Clara pacta sî apoi boni amici.

Red.

Protocolulu

S i e d i n t i e i III.

(ordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 9 Ianuariu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Mirone Romanulu directoru secundariu.

Membrii: Emanuilu Missiciu perceptoru, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Teodoru Serbu economu, Ioane Popoviciu Desseanu, Ioane Rosiu sî Demetriu Bonciu. — Notariu: Petru Petroviciu.

26. Perceptorulu Asociatiunei Emanuilu Missiciu in urmarea insarcinârei primite cu decisulu din 28 Novembre nou 1868 nr. 12 reportéza despre procurarea timbrului recerutu la esemplariele originale ale statuteloru Asociatiunei aprobate de guvernulu tierei, sî cere a se asemná sum'a de 2 fl. pentru cumperarea timbrului amintitu.

Determinatu. Se ia spre scire, sî sum'a spesata de 2 fl. v. a. se asémna la perceptoratu; totu odata pre temeiulu determinatiunei adunârei generali din 3/15 Septembre 1868 nr. 17 se dispune: a se procurá tiparirea statuteloru Asociatiunei in editiune separata adeca: o catime de 1000 esemplarie pentru trebuinti'a mai multoru ani, spre care scopu pentru spesele tipariului sî a brosiurârei se asémna o suma de 20 fl. v. a. la perceptoratulu Asociatiunei in rubric'a speseloru de cancelaria.

27. Comembrulu directiunei d. Nicolau Philimonu din causa, ca dupa cum densulu se esprime convingerile sele impingu diametralu in tienut'a directiunei, sî asiá densulu nu póte serví cá membru spre salutea asociatiunei — afla de consultu a repasî din directiune, sî totu odata din comissiunea in carea e delegatu.

Determinatu. Abdîcerea acést'a se ia la cunoscintia, avendu comissiunea emisa sub nr. 7 a. c. a efeptuí agendele sele, sî fâra incurgerea membrului repasitu.

28. Plenipotentiatulu domnului colectante B. G. Popoviciu din Vien'a cu scrisórea de datulu 14 Decembre 1868 atestandu primirea scripteloru tramise de aci sub 10 Iuniu 1868 nr. 68 face cunoscutu: ca pentru absenti'a susu numitului colectante insarcinarea de aici numai mai târdîu se va puté efeptuí.

Determinatu. Se ia la cunoscintia.

29. Perceptorulu Asociatiunei Emanuilu Missiciu reportéza: ca membrulu Asociatiunei d. Georgiu Ioanoviciu secretariu de statu a solvitu restulu de 70 fl. v. a. spre completarea capitalului oferitu de 150 fl. care suma s'a sî depusu la fondulu nedisponibilu.

Determinatu. Se ia la cunoscintia, deodata se dispune a se restituí dechiaratiunea dlui Georgiu Ioanoviciu data aici cu valóre de obligatiune despre sum'a de 150 fl. v. a.

30. Colectantele din Bichisiu d. Simionu Popoviciu parochu sî asesoru consistorialu cu datulu din 16/28 Dec. 1868 reportéza: ca in colectur'a sea pre anii 1863/4 1864/5 sî 1865/6 nu se afla restantie, de óre-ce detori'a sea sî a invetiatoriului de acolo Florianu Popoviciu e solvita, dupa cum afirma cuit'a estradata cu datulu din 13 Aprile 1866 nr. 466 alu jurnalului perceptoralu.

Determinatu. Reportulu acest'a se estradà la comissiunea emisa sub nr. 5 pentru ulteriór'a combinare. (Va urmá.)

C r i s t i a n u in 7 Ianuariu (lânga Sabiiu).

Domnule Redactoru! Se latise ieri alalta-eri faim'a despre o nópte bartolomeica ce erá sa fia in Mercurea ce s'au dovediti pre de ajunsu de o minciuna góla ilustrata cu vorbe luate din ventu.—

Fenomene de feliulu acest'a insa amu putea dîce ca sau aratatu sî pre la noi in Cristianu pre timpulu acel'a din partea fratiloru sasi, care fenomene erá pre aci sa esplodeze a dóu'a dî de bobotéz'a nóstra. Din norocire iusa, ca noi românii nesciindu nimic'a de asiá ce-va, amu statu linistiti. Cu inseratulu mai susu amintitei dîle nu mai vedeai alta decâtu pre la tóte birturile sî pre tóte ulitile ferbendu fratii sasi incóce sî incolo, toti provediuti cu mijlóce de lupta. Mai multi români fura sî atacati de densi in acea séra sî intre acesti'a Invetiat. românu din locu. Acest'a fu invitatu de preotulu respectivu pre séra de 7 Ianuaeiu 1869 spre a conversá putientelu laolalta. Petrecendu acî densii cu alti doi dimpreuna, deodata audîra strigându la ferést'a preotului: Invetiatoriule! Invetiatoriule! Densulu esî indata afara sî aflà pre Invetiatorés'a sî unu baiatu de vre-o 10 ani, cari ambi fura abtienuti dela trecerea preste drumulu imperatescu dincolo la sócr'a invetiatoresei, de o grupa de juni sasi, la carea se mai adausera doi câte doi. Iuvetiatoriulu nesciindu scopulu grupei o intempiná cu o „buna sér'a“, sî nedându-i nici unu respunsu se apropià mai bine de ea intrebandu ca cine suntu, jurati, politi'a séu pargari? sî necaptându nici unu respunsu se imprasciara toti prin siantiurile drumului numai unulu remase pre locu in mijloculu drumului amenintiandu capulu cu o maciuca mare sî grósa ce o purtá acest'a sî fiesce care lipita de picioru. In impregiurarea acést'a bietulu Invetiatoriu spre a-si scapá capulu intregu, sarí numai decâtu iute in cel'a-laltu siantiu, sî strigându dupa ajutoriu pâna vení acest'a, grup'a se facù nevediuta, incorporându-se la trup'a carea erá adunata la birtulu din mijloculu satului, unde mai tóta nóptea au petrecutu furnicându pre ulitie incóce sî incolo.

Acuma judece onoratulu publicu cetitoriu, ca suptu a cui gramada de paie diace c r e m i n e a cea datatória de schintei rele? Eu cá omu simplu dîcu insa atât'a; ca déca D-dieu nu neau feritu cumva de creminea cea rea apoi de a m n a r i u celu putînu sa ne ferésca!

Unu Cristiereanu.

R o m a n i 'a.

Sub rubric'a acést'a amu comunicatu o corespundintia despre banchetulu dela Sântulu Ioann. In aceea se face amintire despre cuventarea rostita de dlu Ioann B r a t e a n u sî se adauge, ca este instructiva. Capetându noi „Romanulu“ in carele se afla reprodusa cuventarea, aflâmu ideile depuse in trens'a pre câtu de lamurite pre atâtu sî de pretinse de conditiunile unei societâti pentru cá sa póta fâra de nici o dumerire figurá cá statu.

Din caus'a angustimei colóneloru nóstre nu putemu reproduce cuventarea in tóta estinderea ei. Vomu reproduce insa din partea din urma pasagiele, care privescu la confessiunalitate sî au insemnatate politica mai generale.

Dlu Brateanu respinge asertiunile unor'a cari au avutu tendintia de a desnaturá cuvintele sele câudu a dîsu in sal'a Slatinénului ca e ortodocsu asiá:

„ . . . Ei bine! da, sum ortodocsu.

Este, d-loru, unu cetatiénu dincole de Milcovu in Moldova, îlu chiama Negri.

Acestu Negri este unu omu cá noi toti; nu este unu geniu, câci pâna acum Romani'a nu a nascutu anca geniuri; ei bine acestu d. Negri, acestu omu, a ajunsu se fie unu cultu in Moldova. Sciti pentru ce? Pentru ca tatalu seu vitregu, Konaki îi dîse intr'o dî, ca vrea se-i dea starea sea tóta, se'lu faca bogatu mare, numai se-si schimbe numele lui d'antei. Elu nu a voitu dloru.

Apoi déca d. Negri nu a voitu se-si schimbe numai numele de familie; cum voiti cá eu se-mi schimbu numele de Românu sî religiunea mea? (aplause prelungite).

Imi aducu aminte, ccndu amu plecatu in Parisu la invetiatura, tatalui meu, mumei mele sî fratelui meu celui mai mare, le era téma cá nu cum-va se-mi perdiu religiunea. Ce s'a intemplatu ansa? Câudu m'amu dusu la Paris, m'amu facutu mai bunu ortodosu, totu asiá cum s'a facutu sî Petru Maioru sî Sincai sî toti in fine câti s'au luatu suptu Maria Tereza sî s'au tramisu la Roma cá se vie d'acolo cu idei de catolicismu sî se catolicésca pre Români, déru d-loru ei s'au facutu mai ortodosi, mai Români decâtu erau câudu plecasera.

Apoi déca pre timpulu acela de subjugare — sî in Austri'a — nu a pututu se'i intórca pre acesti ómeni de la credinti'a loru sî déca câudu eramu copilu, nu amu putut'o renegá nici altii cá mine, cum voiti d-vóstra astadi, pentru placerea unoru amatori, ca unu poporu intregu sa se lepede de religiunea lui, s'o renege se n'aiba curagiulu d'a spune ca este de religiunea stramosiloru sei, care si-au versatu atâta sânge pentru conservarea, ei sî pentru noi? (aplause prelungite).

D-loru, me aflamu in timpulu caderei lui Cuza in cas'a la baron D'Avril, acolo mai era unu strainu sî d. Simici tênerulu, ginerile lui Cara Gheorghe. Acolo se aflá sî unu abate, unu preotu catolicu fórte invetiatu.

Noi strainii vorbeamu fia care, se intielege, de nevoiele nóstre sî abatele ne punea cestiunea sî dicea: nu e alta mântuire pentru d-vóstra de câtu se ve faceti catolici, sî noi catolicii, Papa, o se ve scapâmu prin influinti'a nóstra.

Amu vediutu atunci pre d. Simici sarindu dupa scaunu sî neliniscitu sî 'i amu dîsu: potolescete. M'amu intorsu apoi câtra abate sî 'i amu dîsu: îli fagadnescu se-mi schimbu religiunea, déru mai anteiu se-mi deslegi o aporia, pentru cá se ma convingu ca nu voiu face de geaba acestu sacrificiu: cum se face ca natiunea polonésca, care este cea mai catolica din lume sî care a facutu cele mai mari sacrificii pentru catolicismu, a patitu, sî a suferitu atâte, sî voi a-ti statu cu mâinele încrucisiate sî a-ti lasatu pre Russi'a se faca din Polonesi ce a voitu? (Aplause prelungite). Cum déru voiti voi se credemu noi astadi ca, déca ne vomu face renegati, o se veniti voi sa va versati sângele pentru noi? câudu n'ati facut'o pentru vechii vostrii coreligionâri! Sa va vedu anteiu facendu ceva, si'apoi vomu vedé; pâna atunci suntu sî voiu fi ortodosu cum ne-a lasatu D-dieu. Abatele a tacutu, câci n'avea ce obiectá.

La noi, cá sî in tóta lumea, d-loru, religiunea jóca unu rolu fórte mare. Nationalitatea nóstra, cá sî a Greciloru, a Serbiloru, a Bulgariloru sî a tuturoru popóreloru in fine, cari suntu de acésta religiune ortodosa, si-a gasitu scaparea loru numai in unirea loru cu biseric'a, de aprópe 800 de ani inca! Prin acésta strinsa unire s'a scapatu nationalitatea; cum voiti déru cá eu astadi sa o renegu? (Vii aplause). *)

Acést'a ar fi o adeverata crima nationale, o ineptia politica!

Noi d-loru, avemu se fimu cea ce suntemu, ce amu fostu totu de una. D'aci nu resulta ceea ce place inimiciloru nostrii a deduce. Pentru ca voimu a pastrá vechi'a nóstra religiune nationale, ni s'a dîsu ca suntemu muscali. Déru câudu vorbimu de ortodosi, numai la muscali trebue óre se ne gandimu? Déru Grecii, déru Serbii, Bulgarii, Albanesii, Macedonenii, Panslavistii suntu óre? Voru ei óre perderea nationalitâtii loru, contropirea loru in cea rusésca? Nu d-loru. Câudu Muscalii au veniiu la noi, ei au cautatu sa ne lovésca pâna la rarunchi sî noi 'i amu urîtu pentru ca ne sugrumau. Totu acestu simtimentu avemu pentru toti câti voru avé asemeni tendintie. Suntemu ortodosi, insa voimu sa fimu la noi acasa; potu sî Rusii sa fia in buna voia ortodosi, cum suntu, déru la ei acasa, iéru nu pre spinarea nóstra (Bravo! aplause). Voimu sa urmâmu a fi ortodosi, insa cu biseric'a nóstra, in cas'a nóstra, cu clerulu nostru românu, care a fostu totu de una in capulu poporului in lupte pentru nationalitate. (Aplause) Sa nu ni se dica déru ca, déca nu ne renegâmu religiunea, suntemu muscali, suntemu panslavisti.

Nu, d-loru; panslavisti potu fi tocmai aceia cari ne propunu a ne schimbá religiunea, câci tocmai prin acést'a s'ar pune in periclu nationalitatea nóstra. In adeveru câudu ómenii cari aspira la unu rolu politicu in tiér'a loru si-ar schimbá religiunea, sar face catolici, atunci tóta influinti'a loru aru fi perduta. Panslavismulu aru profitá d'acésta gresiéla, ar esplotá simtimentulu religiosu alu natiunii, aru arelá pre barbatiii politici ce lupta pentru nationalitate sî dreptu, pe nesce renegati, cá pre nesce lepadati de lege; astufelu ar nimicí actiunea loru sî s'ar pune in faci'a poporului cá singurulu aparatoru, cá singura mantuire a credintiei stramosiesci române, pre care acei renegati voru sa tradé catolicismului. Eaca adeveratulu periclu, iéca usi'a pre unde póte intrá panslavismulu. Pre câtu tempu

*) Acést'a s'a dovoditu sî la noi in Austri'a in acesti doue dieci de ani din urma, câudu era amenintiata nationalitatea nóstra de proselitismulu celu mai cervicosu. Biseric'a ortodocse a trebuitu se lupte din tóte puterile cá sa apere sub scutulu ei paladiulu celu mai scumpu, alu natiunalitâtiei. Bisericei ia sî succesu in cele din urma ai esoperá garantia in Metropoli'a natiunale restaurata sî in congresulu natiunalu bisericescu. Red.)

vomu tiené-o inchisa, n'avemu nimic'a a ne teme. De aceea, o repetu, suntemu sî vomu remané ortodosi credinciosi traditiunei religióse a strabuniloru, tiunalitâtii nóstre chiaru. (Aplause.)

S'a mai dîsu ca suntemu muscali, fiindu ca compatimimu cu toti conlocuitorii nostri din orient. Apoi dloru d-vóstra in mahalalele d-vostra, cu vecinii d-vóstra, déca traiti in pace cu ei, déca traiti in armonia, trebuie óre sa ve faca cine-va o crima pentru acést'a ? Ne dîce ca suferimu pentru ei, apoi este naturalu ca trebuie sa suferimu, fiindu ca altmintrea ne-aru lipsí chiaru instinctulu conservârei.

Dara póte ca nu le place unor'a cá acestu rentimentu de solidaritate sa se desvólte in popoatiunile orientului, fiindu ca sciu ca, din dîu'a cându va fi o solidaritate intre poporatiunile orientului, nu o se mai póta sa ne imparta cu totulu. (aplause).

Dloru, a-siu mai dîce ce-va, dara . . . nu sciu cum o se mai intórca cuvintele mele, — nu in potriv'a mea ci in potriv'a tierei — de aceea me oprescu sî sfarsiescu cu unu cuventu.

Orientulu, dloru, este alu acelor'a cari i-lu locuiescu, cari i-lu posedu de seculi, cari in fine i-lu au in posessiunea loru dela mosi stramosi sî, déca chiaru puterile cele mari, cându se jicnesce unu interesu alu unei'a dintre ele, se stringu tóte cá sa declare ca este solidaritate intre ele, cu atâtu mai mare ratiune este, pentru poporatiunile cele mici, cele neputernice, cá sa simtia puternicu ca sî ele suntu solidarie intre densele, sî se vie la convictiunea sî la otârirea aceea, de a privi cá amici devotati ai natiunalitâtiei loru pre acei'a cari voru avea o simtire de compatimire fratiésca pentru densele, sî este fórte naturale cá sa se téma de cei ce voru fi inspirati de alte simtiemente.

Orientulu, dloru, este alu nostru, alu Greciloru, alu Serbiloru sî alu tuturoru celoru-lalti care i-lu locuiescu, este chiaru alu Turciloru, déca voru voí sî ei sa traiésca in viéti'a nóua. (Ilaritate, aplause). Acei'a dara care voru vení de acum inainte cu alte pretensiuni, cu alte aspiratiuni decâtu acestea, — fia cu tendintie de panslavismu, fia de panmaghiarismu, séu ori-care altele, — voru fi priviti cá inimici de acele poporatiuni, — amu dîs'o in camera sî o dîcu sî ací.

Déca insusi tatalu meu s'aru sculá din mormentu; sî aru vení sa lovésca natiunalitatea mea, patri'a mea, voiu intórce cu durere ochii . . . dara u voiu lovi fâra crutiare.

(Bravo ! . . Aplause entusiastice sî indelungu repetîte).

Varietâti.

*** Principele de Vales din Angli'a impreuna cu soci'a sea petrecù de mai multe dile in Vien'a.

*** (Principele de coróna din Belgiu a muritu). De unu tempu incóce se vestí prin buletine bolnavirea principelui de coróna din Belgiu Leopoldu Ferdinandu Elia Victoru Albert Maria, duce de Brabantu sî conte de Henegau. Acestu principe a reposatu in 21 spre 22 Ianuariu nóptea pre la 12 óre 40 minute, in etate, de noue ani siepte luni s diece dîle. Fiindu elu uniculu fiiu sî copilu alu regelui Belgiului, mórtea lui are sî insemnatate politica pentruca belgianii trebuie sa se gandésca ca ce aru avé de facutu déca la casu cându nici unchiulu reposatului principe ducele de Flandr'a nu aru avé urmatori, aru incetá dinasti'a. Unele opiniuni anticipa de acum sî dîcu ca pentru eventualitatea acést'a Belgiulu va devení incorporatu la Franci'a.

Reposatulu princîpe de coróna din Belgiu au fostu nascutu in 12 Iuniu 1859; fiindca au muritu inainte de a fi implinitu 12 ani, cade precum dîce „Coresp. Schweizer“ doliulu curtiei.

*** Principele Nicolau de Montenegro au fostu primitu fórte bine in St. Petersburg; la sosirea sea fu salutatu in numele imperatulu diu partea adjutantului prine. Dolgoruki sî primitu din partea ministeriului prin consilieriulu de statu Tatischczew. Ospele au dejunatu in palatulu de earna, eara dupa aceea au mersu cu imperatulu la parada.

*** Comesulu prov. dlu consilieriu de sectiune Conrad e chiamatu la Clusiu, unde au sî plecatu in 27 l. c.

*** Consiliariulu ministeriale Balajti sî secretariulu de statu d. Zeyk se afla de vre o câteva dile in Clusiu, unde precum se aude, impreuna cu unii barbati insemnati tienu conferintie in privinti'a implinirei missiunei loru. Celu dintâiu e tramisu in missiunea organisârei unui comisariatu reg in Transilvani'a dupa stergerea guvernului. Eara secretariulu de statu d. Zeyk aru fi tramisu in caus'a reorganisârei municipieloru sasesci.

*** Eppulu Alessandru Dobr'a din Lugosiu, carele in 20 Novembre a. c. si-au serbatu jubileulu de cinci-dieci de ani, si-au fostu destinsu atunci cu impartâsîrea dignitâtiei de consiliariu intimu, au primitu de curendu dela pap'a crucea de cavaleru a ordinului sântului mormentu sî Maj. Sea i-au datu dejá licenti'a, de a purtá crucea acést'a. Jubilariulu preste putiene dîle va depune juramentulu de consiliariu intimu in mânile eppului latinu Bona din Timisiór'a carele e imputernicitu cu acést'a.

*** Organisarea oficiolateloru edile din Transilvani'a va fi dupa „K K.“ in urmatoriulu modu: in Clusiu: ingineriu supr. Ioane Székely; ingineri: Alessandru Ianossy, Ioanu Tompa; assistinti de inginieri: Andreiu Vizi, Stefanu Vertan, Iosifu Heigel; — in Sabiiu: ingineru supr. Carolu Dietrich; ingin: Andreiu Krehmer; assistenti: Samuilu Likeli, Andreiu Kalb, Carolu Maetz; in Deesiu: assistenti de ingin. Frider. Kauba, Ferd. Andrassy, Jos. Székely; — in Sz. Odorheiu: ingineru supr: Carolu Lanyi; ingineri: Ign. Boros; assistenti de ing. Andr. Klein, Franc. Elekes; — in Brasiovu: ingineru supr: Carolu Gärtner; ingineri: Ferd. Burgahard; — assistenti la ing. Ios. Sompek, Ioann Vadias, Otto Müss; — in M. Osiarheiu ingineru supr.: Gasp. Ottendorfer; assistenti ing Alb. Ennyed, Sam. Horvath, Wilh. Kraupa; — in Alb'a-Juli'a: ingineru supr: Henricu Jeney; ingineri: Ios. Nickel; assistentulu ing. Ed. Theimer; — in Bistritia: ingineru: Gottfr, Gellner; assistenti la ing. Aless. Bano, Davidu Scheinberger, Eug. Védö; — in Orastie (loculu de ingineru supr. inca. nu e ocupatu); ingineri: Bernh. Grün; assistenti la ing. Ios. Mikhel, Wenzel Rausek. Ios. Meysonnier; — pentru rîulu Muresiu in Clusiu: Dan. Sperlagh.

* Unu corespondinte alu dîuariului „K. K.“ insciintiaza, ca câtu de curendu va urmá denumirea definitiva a consiliariului de sectiune dlui Mauritiu Conrad de conte alu natiunei sasesci.

*** Consiliariului de sectiune dela ministeriulu de finantie, Rudolf bar. de Friedenfels, i sau datu titul'a sî caracterulu unui consiliariu ministeriale in semnu de recunoscintia pentru servitiele sele eminente fâra tacse.

*** Din comitatulu Doboca cetimu, ca nu s'ar fi pututu invoí pâna acum'a partitele in privinti'a alegeriloru. Românii vreau, ca, deórece mai inainte au fostu deputati doi unguri (cont. Samuilu Wass sî — dupa ce Ocsvay sî au depusu mandatulu — Iosifu Kéthelyi), acum'a sa se aléga celu putienu unu românu. De candidati se amintescu: consiliariulu r. Samuilu Porutiu sî advocatulu Augustinu Munteanu, de candidatu alu stângei judele cercuale bar. Ladis. Banffy.

*** Dela Ternav'a-mare se scrie: din Mediasiu s'au arangiatu de curendu o venatóre mare de lupi, fâra cá sa aiba vre-unu resultatu, insa in dîlele acestea au omoritu o româna cam de vre-o 30 de ani, cu numele Mocenic'a lui Ioann Bichisiu din Vurmloch, carea locuiesce la câmpu intr'o coliba, pre la 4 óre dupa amédi cu o maciuca unu lupu cam de 4 ani, care inaintea usiei vrea sa-i apuce cânele ei.

Muierea au vendutu lupulu omoritu cu 4 fl. v. a. la unu negutietoriu cu numele Danni, carele tocmai mergea câtra Blasiu.

*** Bartolomeu Szemere au reposatu. Elu au fostu nascutu la 24 Augustu 1812 in Vatte in comitatulu Borsode. Famili'a lui se tiene de familiele cele mai vechi ale Ungariei sî-si deduce originea sea dela Hub'a, unulu dintre cei siépte principi, sub cari au venitu ungurii in tiéra. Dupa ce au studiatu in Miskolcz, Kesmark, St. Patak sî Pressburg, au facutu in anulu 1836 o calatoria, a cârei resultatu au fostu opulu seu celu alesu: „Utazás a Külföldön“. (Calatori'a in tierile straine), care au aperutu in an. 1840. La doi ani dupa aceea publicà Szemere sub titul'a: „A. halálbüntetésröl“ (despre pedéps'a de mórte) unu opu premiatu de academi'a ungurésca, in care (opu) pledéza autorele pentru stergerea pedepsei de mórte. Popularitatea lui creseù sî in anulu 1842 fu alesu de jude supremu scaunale, iéra in 1846 de vice-spanu alu comitatului Borsode, care-lu tramise sî de deputatu la dietele din 1843/4 sî 1847/8. Ací au fostu elu unulu dintre membrii cei mai activi ai stângei liberale, sî fiindu ca au fostu sî protocolistu alu dietei, au esitu multe proiecte de lege din pén'a lui. In ministeriulu Batthyanyi au primitu porfoiulu de interne, sî dupa ce se retrase ministeriulu acest'a, au trecutu la Kossuth sî au fostu sî membru alu comitetului pentru aperarea tierei.

Dupa dechiararea independintiei au devenitu ministru presiedinte. Dupa catastrof'a dela Vilagos au fugitu la Constantinopole, de unde au mersu mai tardiu la Parisu. De ací au scrisu elu mai multe schitie caracteristice indreptate asupr'a lui Kossuth, in care descrîe pre Ludv. Batthyanyi, Kossuth, Görgei. Anii cestialalti i au petrecutu parte in London parte in Parisu. In an. 1861 se dechiarà Szemere in contr'a partidei decisatóre sî publicà in „P. Hirnök“ mai multi articuli pentru complanare. Afara de aceea au mai publicatu elu totu in fói'e numite nisce articuli eminenti nationalo-politici, anume cu privire la esportulu vinului din Ungari'a in Angli'a. Anii cei din urma iau petrecutu — dupa ce au capatatu sotia lui licentia de a se rentorná in Ungari'a — cá sminitu in institulu Schwarzer-ianu din Bud'a. Remasitiele reposatului sau inmormentatu in septamân'a trecuta, Marti la 3 óre dupa amédi,

*** In Cisnadia, unu locuitoriu sasu, certându-se cu muierea sea, vení asiá de tare in focu, incâtu o impuscà. Traise 18 ani cu dens'a.

*** In Bucuresci, ne spune o corespundintia a „Gazetei Transilvaniei“ au arsu junimea studiósa din Transilvani'a unu esemplariu din fói'a umoristica Scrinciobulu.

*** „Libertatea“ dela 12 Ianuariu spune ca in Bucuresci in joi'a trecuta, nóptea, escadronulu de gendarmi a fostu consemnatu, sî patróle au cerculatu pre strade tóta nóptea.

*** Bande Bulgare. Cetimu in mai multe dîuarie ca unii capi de ai acestoru bande suntu condamnati la inchisóre de siése luni. „Libertatea“ spune ca puscile aflate la partasii bandeloru s'au aflatu ca suntu francese iéra cartusiele austriace. Pune intrebarea ca cine le va fi inarmatu dara ? Aceeasi fóia promite ca va dá deslusîri mai detaiate.

*** Sciri din Galatiu spunu, ca unele câsi din Odess'a au cumperatu tóte provisiunile de grâu cu pretiuri fórte enorme sî cumperatorii le folosescu spre a incarcá bâile grecesci, care pórta flamura rusésca séu italiana. Cumperarea acést'a au facutu in Galiti'a sensatiune mare, pentru ca se vorbesce in comunu, ca aceea s'aru fi facutu pentru regimulu rusescu. Urcarea pretiului au fostu 15 pâna la 20 piastri.

Provocare. *)

In contr'a acelui'a, — pre care adunanti'a tractului protopopescu greco-catolicu alu Faragaului, prin decissiunea sea din 19 Decembre 1863, sî l'a alesu de plenipotentiatu pentru „Convictulu tractului Faragâu“ edificându in Blasiu, — s'a introdusu cercetare criminale, sî sub decursulu acestei cercetâri s'a ivitu dubietate in privinti'a acuratei sî conscientiositatei manipulâri a baniloru incursi; deci, in interesulu acestei fundatiuni, suntu provocati toti acei'a, cari au subscrisu ori platitu bani spre acestu scopu, cá sumele de densii subscrise, séu platite, sa se grabésca pâna in finea lunei lui Februariu a. c. — a le face cunoscute subscrisei judecatorii prin relatiuni netimbrate, cu atâtu mai vertosu câci la din contra numit'a fundatiune usioru se póte periclitá. —

Dela judecatori'a nobilului comitatu alu Clusiului cá foru penale. —

Clusiu, in 25 Ianuariu 1869.

Adalbert Cosm'a,
jude investigatoriu.

*) Onor. Redactiuni a jurnaleloru „Federatiunea sî „Albin'a“ suntu rugate a publicá acésta provocare, déca nu in totu cuprinsulu ei baremu in estrasu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 18/30 Ianuariu 1869.

Metalicele 5%	61	10	Act. de creditu	25	990
Imprumut. nat. 5%	66	75	Argintulu	119	
Actiile de banca	678		Galbinulu	5	72

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen.

Nru 7. ANULU XVII.

Sabiiu, in 23 Ianuariu (4 Febr.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ¼ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Foile unguresci despre români.

Putiene foi unguresci suntu astadi cari sa nu se ocupe de purtarea româniloru fatia cu pregatirile dietali. Lasâmu de astadata puntulu de mânecare alu româniloru, pentruca despre acést'a amu vorbitu cu alte ocasiuni destul si póte vomu mai vorbí.

Este cunoscutu si unguriloru asia pre cum scimu si noi ca românii nici odata nu au vrutu a se departá de conlocuitorii loru de ori-ce natiunalitate si usiá nici de magiari. Tóte nisuintiele româniloru a fostu indreptate spre a se bucurá si ei de acele-si beneficii, de cari se bucura si compatriotii loru de alta limba. In Ungari'a a mersu acésta nisuintia asiá de departe, incâtu in anulu 1848 si 49 sîrurile honvediloru si ale önkéntesiloru (gardisti patriotici si voluntari) erau pline de marmatiani, maramuresiani chioreni, bihoreni s. a. toti români, cari cu tóte ca aveau inca numai promisssiuni si pusera averea si viatia in jocu pentru eluptarea „libertâtiei“, si multi din trensii mancara apoi dimpreuna cu magiarii pânea ecsilului.

Noi credemu ca mai mari sacrificii nu se potu cere dela o natiune si mai mari probe iéra-si nu se potu dá din partea cui-va.

Aceste suntu lucruri positive, pentru cari nu credemu ca se vorn puté face imputâri ca suntu ilusiuni si fanatisme.

Sa nu stâmu la tempurile acele de trista memoria, cá sa cautâmu de pre atunci la resultatulu acesloru sacrificii. Sa venimu dupa unu dieceniu si ceva mai bine si sa vedemu, ca dupa unu tempu indelungatu, in carele s'au pututu limpezí asiá de bine spiritele, au pututu vedé erorile cele facute in trecutu, se comite acela-si despectu, aceea-si nepasare câtra români cá si mai nainte.

Ba ce e mai multu, românii, condusi de simtiulu loialu, de a vedé patri'a liniscita si impacata in interiorulu ei, cérca de nou a tinde mâna la comun'a edificare a patriei, — si atunci ce se vedi? cu o nepasare demna de unu cavaleru de credinti'a ca ómenii se incepu numai dela baroni in susu, — ca cându si natiunile se aru incepe numai dela si pâna la magiari, fâra de nici o consideratiune se trecu interesele cele mai sfinte a le natiunalitâtiloru cu vederea, iéra liberal'smulu se plesnesce in fatia prin sustienerea unei legi deosebite electorale in o parte a teritoriului corónei, numai pentruca pre alegatorii de natiunalitate româna sa-i scurteze in dreptulu de alegere câtu se póte. Iéra organele publicistice se punu si in tóta diu'a un'a cá alt'a afla despre români ca suntu daco-romanisti si umbla cu idei ilusorie si fanatice si apoi ii insulta de fricosi de stupidi s. a.

Ei, intrebâmu, unde mai póte fi ací acum increderе de bine, déca atâtea ocasiuni, de unii sigilate prin sânge chiaru, de altii mai târdiu prin increderе repetîta, se respingu in o forma cá acést'a?

Acum cându organele publicistice unguresci vedu, insa numai efectulu acestoru cause, ceea ce inca e durerosu, se trediescu sa ne spuna in articuli lungi, cum face „Hazánk“, ca noi tóta libertatea avemu sa o multiamimu numai magiariloru.

In interesulu bunei intielegeri trebuie sa atragemu atentiunea magiariloru, ca prin dechiarâri de aceste nu se liniscescu spiritele, nici se póte asiá lesne direge ce s'a stricatu si se strica mereu. Noi ii credemu pre magiari mai buni barbati de statu decâtu sa póta presupune, ca dechiarâri de aceste suntu de ajunsu cá sa multiamésca pre români, precum si pre alte natiunalitâti. Ei trebuie sa scie ca eliberarea a fostu necessitate a spiritului secului in care traimu si carea in alte pârti se seversise cu multu mai inainte. Libertatea dara avemu sa o multiamimu nu numai noi românii, ci si magiarii si sasii iobagi si toti spiritului secolului, cârui déca aru fi vrutu cine-va sa-i mai resiste aru fi patitu celu putienu rusine.

Deci déca voimu sa edificâmu in adeveru in modu solidu patri'a nóstra, atunci altele sa fia mijlócele, cari sa ne adune laolalta, alte sa fia legaturile infratirei, nu insa descaliturile cari ni le ofere chiaru si Iránvi, cá pretensiunile nóstre sa fia numai de cele „indreptatite“, pre cându românii nici odata nu au trecutu preste acelea.

Ne-amu abtienutu dela dispute in specialu cu foile unguresci, pentru ca déca vede omulu aberatiunile in cari se afla ele inglodate si perde si speranti'a de a le puté capacitá. Cerendu insa lips'a nu ne vomu pregetá a privi si in detaiu cele ce se scrie in diuaristic'a magiara despre noi.

Din comitatulu Zarandului.

Dela departarea comitelui supremu Ionescu din postu, Comitatulu acest'a se aflá in o agitatiune, dara o agitatiune nobile. Acést'a crescù cându sosí scirea, ca noulu comite carele are sa ocupe postulu desiertatu e incredintiatu unui neromânu. Indignatiunea de acésta pedépsa, de acestu despretiu, si un'a si alt'a nemeritate, a adusu pre românii de ací, putemu dice la o voia unanima, de a-si manifestá toti simtiemintele loru de desplacere si indignatiune pre falia, fâra inse de a vatemá câtu de putienu persón'a dlui comite nou venindu.

Ilustritatea Sea dlu comite, contele Alessandru Haller, cá acel'a, care avea sa urmedie pre scaunulu comitiale in comitatulu acest'a avea sa sosésca in 16 Ianuariu in Bai'a de Crisiu. De mai inainte inca diceau unii ca sa i se faca vre-o ovatiune, pre cându va sosí. Insa precum s'a pututu intielege din cele atinse la inceputulu acestoru sîruri, românii nu erau dispusi de locu de a face vre-o ovatiune. Din contra, dupa cum s'a si intemplatu cu cea mai respectósa si mai mare — recela. Comitele Haller fu asiá de impressiunatu de purtarea românilоru la sosirea lui si la instalarea lui incâtu singuru se dice ca a promisu, ca va face cunoscutu inalteloru locuri, ca ce eróre s'a facutu ca s'a vatematu intr'atât'a simtiulu celu bunu alu comitatului.

In diu'a instalârei dupa servitiulu ddieescu in tóte bisericile din locu se adunara membri comitetului in sal'a comitatului. Dupa obiceiulu indatinatu comitele fu condusu de o deputatiune din membri comitetului comitatensu, inse intrarea lui in sala fu intempinata de o profunda tacere din partea românilоru abiá vre-unulu séu dóue éjenuri din partea a vre-o doi magiari si nimic'a mai departe.

In locu de salutare, preotulu Ioane Giurca pasiesce numai decâtu cu urmatórea propunere :

„Pre cându comitetulu comitatensu si esprime stim'a fatia cu persón'a Ilustritâtii Séle nou numitului comite supremu conte Alesandru Haller; pre atunci si esprime resimtiulu, ca cu acestu privilegiu nu s'a observatu §. 27. art. 44 anulu 1868. care asiguréza luarea in consideratiune a natiunalitâtiloru la numirile de comiti supremi, si in privinti'a acést'a decide a se face representatiune la in. ministeriu, pentru compunerea cârei'a se emite o comissiune in persónele dloru Ios. Hodosiu, Baternay Attila si Georgiu Bardosi, avendu acesti'a a substerne la cea mai de aprópe adunare de comitetu operatulu spre aprobare, si in care ministeriulu se fia rogatu, ca pre viitoriu la implinirea posturiloru de comiti supremi, luându in bagare de séma legea memorata, se binevoiésca a face se incete ingrigirile totdeun'a sincere patriotice si natiunali ale acestui comitatu.“

Propunetoriulu si motivéza propunerea, cu provocare la starea cea buna si normale intru tóte ale comitatului si la firea lui romanésca si conclude ca ministeriulu póte ca numai de aceea nu a voitu a tramite unu românu comite supremu cá in adinsu sa causeze superare comitatului acestui'a.

Dupa acést'a face Drulu Iacobu Brandusianu urmatórea propunere :

„De óre-ce acestu Comitatu, dupa reactivarea vietiei constitutiunali din er'a nóua, Prin factorii lui naturali este reasiediatu in starea normale de astadi, in carele, — in câtu numai a iertatu neesactitatea legiloru positive — justiti'a a devenitu aredicata la dominatiunea receruta, sub care se afla asecurata averea si persón'a, — si administratiunea publica se afla in curgere consonanta cu legile si dispusetiunile generali pentru tóta tiér'a ;

„de órece mai departe in acestu Comitatu toti locuitorii suntu de natiunalitatea si religiunea româna, — afara numai de credintiosii, cari se tienu parte de bisericele romano-catolice din Bai'a de Crisiu si Baitia, — parte de Biseric'a ev. reformata din Bai'a de Crisiu cu filial'a Crisciori, si de cea din Bradu, — dar cari si in aceste Comunitâti, anca se afla in minoritate ;

„de órece mai departe, dupa insa-si natur'a impregiurâriloru de aici, — aici numai unu astfeliu de comite supremu póte fi consideratu de factore naturale, carele este de religiunea si de natiunalitatea româna ;

„de orece mai departe, starea inaintata a civilisatiunei de astadi, — precum prin alte locuri, — asiá si aici, — recere, cá interesele locuitoriloru, in fruntea conducerei comitatului insusi, sa fie repreesentate de unu barbatu, pre carele locuitorii, prin identitatea religiunei si limbei lui, sa-lu póta considerá de esitu din sinulu loru ;

de órece mai departe, nerespectarea recererii de mai susu, in acestu comitatu, in locu de indestulire, casiuna numai amaratiune ; — si acestu comitetu comitatensu nu póte presupune, cumca inaltulu ministeriu sa fie avutu, ori sa aiba intentiunea, de a causá neindestularea si amaratiunea locuitoriloru acestui comitatu, — cându tienut'a acestui comitatu, de la reactivarea vietiei constitutiunali, intre tóte impregiurârile a fostu loiale ; — si :

„de órece in fine, inaltului ministeriu regescu ungurescu i sta si in potere de a consolá pre acestu comitatu ; pentru ca este lucru de notorietate publica, cumca si intre românii din tiéra, se afla mai multi barbati indestulu capaci, de a poté fi pusu cutarele dintre ei in demnitatea de comite supremu pentru acestu comitatu ; — si chiar din acestu comitetu comitatensu, — actulu inaltului ministeriu regescu ungurescu, — prin carele acum de aprópe a denumitu si tramisu de comite supremu nou in acestu comitatu pre unu neromânu, — in persón'a Ilustritâtii Séle domnului conte Haller, — câtra carele altcum acestu comitetu comitatensu, este cu totu respectulu cuvenitu, — si nevoitu, este silitu a-lu considerá de una despretiuire nemeritata a tuturoru românilоru din tiéra :

„Draptu acestea, pâna cându acestu comitetu comitatensu de o parte declara, cumca intre neci unu feliu de impregiurâri nu voiescu de a se uitá de detorintiele sele de supusu loialu : de alta parte, intru implinirea detorintiei sale de a mantiené drepturile, ce i dau cercustârile de aici, lui bine cunoscute, si-i dá Constitutiunea tieri, — crede de a-si implini chiamarea,“ cându cu acést'a si face substernerea umilita câtra intregulu inaltu mintsteriu reg. ungaru pentru rechiamarea Il. Sele domnului conte Al. Haller din demnitatea de comite supremu in comitatulu Zaraudu, — si in schimbarea Il. Sele

prin unu barbatu de religiunea sî natiunalitatea româna.

„Ce totu o data sî tuturoru comitateloru din tiéra se cumineca cu transcriere pentru partinire binevoitóre.“

Dupa o desbatere viua sî infocata insa regulatu-parlamentaria se primesce propunerea preotului Giurc'a, lânga carea cá unu ce deosebitu insemnu ca au votatu sî magiarii.

Unu magiaru voiea sa faca propunere pentru indreptarea unei adrese câtra ministeriu, pentru denumirea noului comite. Acést'a insa lu constrinse sa-si retraga propunerea. Asiá a fostu instalarea noului comite, carele, dupa cum se suna, ne va parasí, fâra de a vré a se mai intórce cá comite supremu la noi. Vomu vedé.

De altmintrea noi stimâmu persón'a dlui conte Alessandru Haller sî putemu fi incredintiati ca nici densulu nu-si va fi castigatu alte pareri despre Zarandeni decâtu, ca ací este unu poporu care scie onorá pre acei câroru li se cuvine onóre sî 'si scie aperá cu resolutiune drepturile sele.

Revista diuaristica.

Cetimu urmatórea corespundintia in „Nóu'a presa libera“, dela 17 Ianuariu:

Constantinopole, 11 Ianuariu. „Fâra resbelu, nu putemu devení stapâni pre acésta situatiune, cu deseversîre incurcata, — mi dîcea ieri unu personagiu, care este in positiune, a cunósce fórte bine situatiunea actuale. In faptu se dovedesce, din ce in ce mai claru, ca Russi'a sî Prussi'a cânta falsu in concertulu europeanu. Tóta istori'a cu conferinti'a este o idea geniale a lui Gortceakoff spre a procurá Greciei tempu de a se pregatí pentru resbelu. Prussi'a este strinsu aliata cu Russi'a. Eu ve rogu a considerá insciintiarea mea cá faptu positivu ca in Berlinu s'a promisu ajutoriulu celu mai eficace greciloru. Pentru câtuva tempu s'au nutritu speranti'a ca Russi'a cu inlaturarea Prussiei, se va intielege cu Franci'a. Politic'a lui Bismarck in urma s'a modificatu astfeliu, incâtu acum cabinetulu Russiei este legatu prin stricte invoiri fórte nedestructibile cu Prussi'a. Dlu Bismarck a plecatu la Petersburg spre a subsemná acésta invoire, sî la 15—16 ale curentei va fi iérasi in Berlinu. Organele Prussiei voru dîce iérasi ca a lipsitu numai la venatóre; — acést'a insa nu póte fi crediuta de nimenea, câci pentru momentu elu se afla la Petersburg. Astfeliu cum stau lucrurile, resbelulu din ce in ce este privitu mai multu cá necesitate. Grecii se arméza colosalu, incâtu se voru ruiná pentru 60 ani. In Americ'a, sî Engliter'a s'au cumperatu corabii cuirasate. Regele a ordinatu cá fia-care grecu sa alerge sub stindariu. O furia nediscriptibile de resbelu a cuprinsu tóta natiunea. Déca regele aru voí sa se supuna conferintiei, aru trebuí sa renuncie totu de odata sî la tronu. Noi din parte-ne, ne armâmu cum putemu — fâra bani. Armat'a din Tesali'a este in stare in ori-ce momentu a trece frontier'a. Déca pacea va durá pâna la Februariu, atunci trebuie sa o numimu o minune.

Totu in acelu numeru cetimu:

Bucuresci, 11 Ianuariu. „Monitoriulu“ in numerulu seu din urma contiene unu comunicatu, privitoriu la scrisórea ce Sultanulu a adresatu Principelui Carolu, prin care lu felicitéza pentru atitudinea sea leale, fatia cu conflictulu greco-turcu. Este insa fórte comica observatiunea ce adauge numit'a fóia pentru glorificarea lui Brateanu sî a partitei sele, dîcendu ca acesti'a anume aru fi contribuitu la marirea actuale a Romaniei.

Spre a nu lasá lumii nici o indoiéla despre adeveratele simtiminte ale Romaniei pentru Turci'a, fói'a oficiala publica in acela-si numeru decretulu prin care, intr'unu modu ostentativu, se decreta ridicarea unui monumentu de pétra séu de bronzu la calugareni pentru amintirea lui Michaiu Bravulu „care in acestu locu ar fi nimicitu o armata colosala turcésca numai cu o mâna de Români.“ Bratianu din parte-i nu se multiamesce numai cu acést'a manifestatiune, câci actualminte in orasiulu nostru circula scomotulu ca se facu silintie pentru constituirea unui comitatu centralu, care sa se ocupe cu infiintiarea de comitate sucursale in tóta tiéra, cu scopu d'a inrolá voluntari sî a stringe ofrande pentru eroii libertâtii Greciei. Peste totu partita rosie este fórte activa, a organisá in tóta Romani'a agitatiunea in favorulu Russiei sî contra Turciei, intr'unu modu astu-felu incâtu credu ca in curendu va face a se vorbí in tóte pârtile forte multu de ea. „Rom.“

Cetimu in „Tromp. Carp.“

In conflictulu greco-turcu nu se cade a vedea curatu caus'a greca. In dosulu Greciei este Russi'a, sî otârirea conferintiei privesce deadreptulu pre cabinetulu dela Petersburgu. Conferinti'a luându o otarire atâtu de aspra in privinti'a conflictului greco-turcu a voitu negresîtu a impedecá actiunea rusa, a voitu a oprí esplosiunea, a impedecá o revolutiune in orientu sub auspiciele Russiei, a voitu in fine cá Russi'a sa remana cá sî pâna acum departe de Constantinopole.

Déca Russi'a va impinge pre Greci'a cá sa refuse ultimatulu conferintiei, negresîtu ca conflictulu greco-turcu va produce unu resbelu. In acestu resbelu va trebuí sa participe sî Russi'a sî atunci in casulu acest'a eata occidentulu in lupta cu puterile Nordului, eata Franci'a, Angli'a póte sî Austri'a de o parte intrunite spre a combate cele dóue puteri aliate sî complice in cestiunea orientului, Prussi'a sî Russi'a.

S'a pusu cestiunea ce va face Romani'a intr'unu asemenea resbelu: va respinge séu nu pre Austri'a cá aliata a Franciei?

Cestiunea pusa, astfeliu nu este pre adeveratulu ei terenu. Aru fi trebuitu a se spune in casulu unui resbelu intre Franci'a sî Russi'a, de care parte va fi Romani'a? Va merge Romani'a impreuna cu Prussi'a sî Russi'a in contr'a Franciei sî negresîtu sî in contr'a Austriei spre satisfacerea dlui Papiu, séu va remanea celu putienu neutra cá sa nu atîtie o nóua factiune care o amenintia despre partea aliantiei francese?

Positiunea nóstra este mai limpede decâtu totudéun'a, mai cu deosebire dupa declarârile guvernului francesu prin care ne amintesce ca Franci'a ne-a protegiatu totu-déun'a, sî ca prin urmare pericululu nostru va vení numai dela directiunea ce insîne vomu dá afaceriloru nóstre. Desfaceti-ve de traditiunile d. Brateanu cu alte vorbe, dîce Franci'a, incetati de a mai provocá ingrigirile veciniloru, tieneti-ve de tractate, pastrati o neutralitate absoluta. Cu aceste conditiuni positiunea nóstra este asigurata. Acést'a amu dis'o sî amu repetit'o sî noi de mii de ori, câci cu acésta politica nu avemu a ne teme nici de resultatulu resbelului ce aru esistá intre Russi'a sî Franci'a, nici de consecintiele ce voru aduce cu sine amesteculu nostru in cestiunea orientului.

Pentru ca nu vomu a ne declará neutri in privinti'a Russiei, positiunea nóstra s'a agravatu sî pentru ca voimu a ascunde simpathiele nóstre pentru puterile complice in cestiunea orientului provocâmu periculi cari nu esista, câci nu póte fi nici unu periculu peutru Romani'a din partea aceea de unde purcede influinti'a francesa; unde va fi Franci'a voru fi sî interesele Romaniei asigurate, câci, déca n'avemu decâtu a ne laudá de interesulu ce ne pórta Franci'a, cum vomu avea a ne teme de influinti'a aliatiloru sei?

Ideile cele mari de infratire sî cucerire potu sa serve de pretestu la ziafeturi inveselitóre. Insa aceste idei, cá sa póta devení o realitate trebuie sa aibi fonderie, lagare cá cele dela Cotroceni, sî unu limbagiu cá celu din epistol'a câtra Vizirulu, limbagiu care inaltia gandirea, descépta spiritulu sî nutresce sentimentele cele mari de natiunalitate sî libertate, fâra anarchia, nici donchisonada. Asfeliu, asemenea idei nu mergu mai departe decâtu pâna in fundulu unei butelie de siampania spre satisfactiunea celoru mai nejustificate ambitiuni sî orgolie porsonale.

Cetimu in „Neues Fremdenblatt:“

Emigrantii bulgari, care se afla in Bucuresci au indreptatu, precum se dîce, in urm'a machinârei lui Bratianu, o petitiune câtra sultanulu, carea se póte privi de unu capu de opere a istetimei române. Impartasîmu ací in estrasu petitiunea acést'a:

Câtra Maj. Sea sultanulu Abdul-Aziz-Chan!

Dreptatea este la unu domnitoriu o virtute, care i câstiga inimile suditiloru. Maj. Vóstra a Ti binevoitu, a recunósce drepturile avitice ale bulgariloru in viati'a bisericésca sî a despartí biseric'a loru de patriarchulu din Constantinopole, cârui i au fostu subjugata intr'unu modu ilegalu. Déca acum'a aru binevoí Maj. Vóstra, a redá sî drepturile politice, ce i competu poporului nostru ab antiquo, atunci aru capatá imperiulu o basa noua de putere sî tarie.

Majestate! Nuori cei tulburi, ce amenintia asupr'a orientului, trebue sa se descarce cu o tempestate teribile sî periclitóre de viatia pentru pórta. Situatiunea cea critica, care atinge sî iubit'a nóstra Bulgari'a, impintena pre fiacare patriotu, a-si implini datorinti'a cá sa nu-lu condamne provedinti'a, consciinti'a sî patri'a. Inimicii imperiului otomanu lucra neobositu sî amenintia astfeliu sî patri'a nóstra.

Sire! imperiulu are lipsa de unu ajutoriu tare, de unu ajutatoriu putinte; sî cine aru vrea sa Ve dea ajutoriu mai sinceru decâtu bulgarii cei loiali ai Maj. Vóstre, cari forméza majoritatea poporatiunei sî au celu mai mare interesu pentru sustienerea intregitâtiei statului. Care bulgaru aru fi acel'a, carele, sciindu poporulu seu in deplin'a folosire a libertâtiloru sele legitime natiunale, nu aru merge cu bucuria in lupt'a sângerósa pentru intregitatea imperiului, de óre-ce prin aceea s'aru garantá sî tiér'a lui.

Incredeti-ve, Sire, bulgariloru celoru probati sî totu-déun'a loiali, cari in decursu de cinci seculi chiaru sî in momentele cele mai dificile au fostu credinciosi imperiului sî tronului. Nu radimati, Majestate imperiulu pre puscile cu acu sî pre tunuri gat'a de resbelu, ci pre iubirea natiuniloru. Priviti, Sire, la Austri'a câudu au fostu ea mai tare, atunci, câudu Ungari'a jacea in catene, séu acum, câudu corón'a St. Stefanu iéra stralucesce in independinti'a sea? Mai inainte erá Austri'a aprópe de perire, acum se apropia totu mai tare de rescumperarea puterei sele celei vechi. Dreptu aceea, Ve rugâmu cu umilintia, Sire, considerati memoirele din 1867. Fiindu multiamita Bulgari'a, imperiulu e tare de ajunsu, de a vietiui fâra ajutoriulu Europei sî atunci va incetá, de a fi lasatu in grati'a diplomatiei.

Majestate! Esistinti'a séu perirea imperiului otomanu depinde numai dela vointi'a cea buna sî dela determinarea Maj. Vóstre. Fi-ti rege alu Bulgariei autonome sî sultanu alu imperiului otomanu — sî splendórea cea vechia a unui Murad, Bajazit sî Mahomed II Ve va incungiurá capulu Maj. Vóstre. Emigratiunea. In Decembre 1868.

Telegrame.

Pest'a, 28 Ianuariu. „Pester Lloyd“ notifica scirea, ca F. Deák aru fi consultatu pre cehii sa céra delegatiuni, de nebunia.

Trieste, 28 Ianuariu (2 óre diminéti'a). Depositele de cladire, magazinele de marfuri sî Dogan'a stau in flacari.

Trieste, 28 Ianuariu. In cele urmatóre se impartasiescu detaiuri ulterióre despre focului, ce s'a intemplatu in nóptea trecuta: focului au eruptu jumetate la 12 óre in frontulu despre mare a magazineloru drumului de feru sî au nimicitu tractulu de mare pâna la zidu. Nesuintieloru celoru mari a garnisónei i-au succesu, ascapá nevatemata o parte fórte mare de marfuri, precum sî bucate in pretiu de vre-o 300,000 fl. S'au perdutu cuantitâti mari de spirtu. Iera oleulu sêulu sî salpetru fura departate inca la tempu.

Gubernatorulu FML. de Möring se iví indata dupa erumperea focului la loculu respectivu.

Belgradu, 28 Ianuariu. Noulu consulu generalu italialu Ioanini au sositu a séra aici.

Pest'a, 28 Ianuariu. Corespundintie din „Pester Lloyd“ insémna scirile despre primirea positiva a declaratiunei din partea Greciei de pré optimistice. Se signaliséza unu memorandu grecescu câtra puterile mari, carele cuprinde dechiaratiuni, prin care se respingu pretensiunile din ultimatulu turcescu. Sciri autentice despre primirea decissiuniloru conferentiali din partea Greciei se ascépta pre poimâne.

Trieste, 28 Ianuariu. Foculu din magazinulu drumului de feru, se dîce ca s'aru fi escatu in depositele de spirtu séu in birourile Lloydice, unde au arsu tóte hârthiele. Pagub'a insa nu se scie câtu e de mare. Podestá sî presiedintele camerei de comerciu au adusu multamita guvernatorului pentru ajutoriulu, ce l'au datu militi'a. Unele sciri demne de crediamantu spunu, ca pagub'a nu aru puté fi mai mare cá de o jumetate de milionu. Influinti'a cea puternica a FML Möring sî ajutoriulu celu energicu din partea militiei afla preste totu cea mai mare recunoscintia.

Berlinu, 28 Ianuariu. (Siedinti'a casei deputatiloru.) Se incinge o desbatere indelungata asupr'a proiectului de lege privitoriu la reformarea cercuriloru de alegere la dieta. Opositiunea combate proiectulu motivându-si parerea, cu deosebire

prin aceea, ca starea presenta á celoru trei representatiuni (dieta, cas'a deputatiloru, cas'a magnatiloru) preste totu nu póte fi decâtu unu ce provisoriu. Proiectulu aru intentiuná o intarire a elementeloru conservative. Ministrulu de interne combate, dîcendu, ca proiectulu aru fi necesariu in urm'a anessiuniloru. Contele Bismarck combate propunerea de emendare privitóre la complica cercuriloru electorali a dietei imperiale cu a acelor'a a dietei tierei. La acést'a aru stá in contra dreptulu de disolvere alu corónei prusesci. Diet'a imperiale nu trebue sa se invoiésca cu alegeri nóue partiale. Paragrafulu primu se respinge dupa care dechiara ministrulu de interne, ca — sî retrage projectulu.

M a d r i d u, 28 Ianuariu. „Gaceta“ publica unu decretu de amnestie pentru individi compromisi la evenemintele din Porto-Rio.

Unu manifestu, ce au aparutu din caus'a evenimenteloru din Burgos promite pedepsire iute sî essemplaria. Regimulu, care au sanctionatu tóte drepturile cetatieniloru sî in realitate au fundatu libertatea religiósa e gat'a de a pedepsí orice impulsu reactionariu, ce s'aru nasce inainte de a se aduná cortsii. Regimulu se baséza pre sprijinulu armatei, marinei, militiei, cetatieniloru sî pre iubirea de patrie a tierei.

B u c u r e s c i, 28 Ianuariu. (Siedinti'a camerei deputatiloru.) Unu amendamentu a deputatului Galca, cá sa se scadia léf'a metropolitului dela 37,000 la 24,000. franci, au cadiutu prin 47 voturi contra la 45 voturi.

Parisu, 28 Ianuariu. Journal officiel“ Cartea vêneta sî cartea galbina au produsu preste totu in Europ'a o impressiune favorabile. In launtru Franciei precum sî in tierile esterne se recunósce de opiniunea publica caracterulu ei celu pacinicu.

„France“ sî „Etendard“ demintu, ca Russi'a aru facutu Franciei propuneri pentru straformarea chartei Europei.

„Liberté“ amintesce de scirea, ca regimulu din Spani'a aru fi omisu candidatur'a principelui d. Aost'a sî aru fi primitu definitivu candidatur'a ducelui d. Montpensier.

P a r i s u, 26 Ianuariu. (Siedinti'a corpu lui legelativu.) Iules Simon cere o modificatiune a legelativei coloniale. Ministrulu de marina constatéza, ca judecatoriele de pre insul'a Reunion fura insultate sî ca trupele au trebuitu sa castige respectarea legiloru. Vorbirea ministrului se primesce cu aplausu sî se primesce simplu ordinea dilei cu 195 contra 22 voturi. Mâne va fi esaminarea pretensiuniloru facute prin interpelatiunea de ieri.

P a r i s u, 27 Ianuariu. Caderea Villetei se constatéza oficialminte, insa generalulu Lopez inca totu mai ocupa Agostur'a. Se asceptá o lupta decisatórie, cá sa se termine espeditiunea.

L o n d o n, 27 Ianuariu. Dupa cum se aude, principele sî princes'a de Wales numai dupa re'nturnarea din Egipetu voru cercetá Aten'a sî Constantinopolea.

M a d r i d u, 27 Ianuariu. Din Burgos se anuncia, ca pre guvernatorulu civile l'au omorîtu unu calugeru fanaticu. Investigatiunea se continua inca. Liniscea nu au mai fostu conturbata.

B u c u r e s c i, 27 Ianuariu. Camer'a au detrasu subventiunea de 6600 franci pentru scólele catolice sî luterane din Bucuresci sî Galatiu sî au votatu sum'a acést'a pentru inmultirea subventiuniloru pentru diferite societâti romanesci din Romani'a, Transilvani'a sî Bucovin'a.

Jurnalele „Press'a“, „Tiér'a“ sî „Trompet'a“ publica articuli de totu vehementi contra borussificatiunei armatei sî contra obristului prussescu Krenski.

P e s t 'a, 27 Ianuariu. „Pester Lloyd“ deminte scirea despre candidatur'a lui Brateanu in scaunulu Mercurei, dîcendu, ca nefiindu Brateanu din Ungari'a nu póte avea la diet'a Ungariei nici dreptu electoralu activu nici passivu. In anulu 1863 nu au fostu admisu nici chiaru Hodosiu, din Ungari'a fiindu, la diet'a din Sabiiu, pentru ca nu au fostu transilvanénu.

B e r l i n u, 27 Ianuariu. „Provinzial-Correspondenz“ anuncia, ca diet'a nordo-germane se va deschide in 5 Martiu. Fói'a acést'a crede mai cu siguritate, ca Greci'a 'si va dá consensulu la declaratiunea conferintiei.

M a d r i d u, 27 Ianuariu. In sér'a trecuta civile s'au facutu pentru omorirea guvernatorului din Burgos, o manifestatiune energica contra nuntiului sî contra clerului.

Insemnele papale ale nuntiaturei fura stricate sub eschiamârile: josu cu nuntiulu! traiésca libertatea culteloru! Nuntiulu, fiindu avisatu despre acést'a, 'si luà refugiulu in palatiulu agentiei francesi.

DinBurgos se ánuncia de ieri inca urmatórele detaiuri: Guvernatorulu civile fu omorîtu in biserica, cadavrulu lui fu tîraitu sî mutilatu in modu infioratoriu. Capitululu presinte nu au facutu nemicu, cá sa impedece omorulu sî profanarea cadavrului. Priorulu, antestatatorii sî doi canonici fura arestati.

P e t e r s b u r g u, 27 Ianuariu. Dupe reportulu controlorului imperiale restanti'a contributiuniloru pâna la anulu 1869 se urca la 218 milióne, in care suma precum se vede, e cuprinsa sî societatea cea mare pentru drumulu de feru cu 73 milióne sî alte linii cu 5 milióne.

P a r i s u, 27 Ianuariu. Birourile cameriloru au admisu pretensiunea interpelatiunei lui Benoît, sî au respinsu pre aceea alui Bethomouth si Buffet.

In siedinti'a de astadi a corpului legelativu au venitu la pertractare afacerea electorale in despartiementulu Gard, unde au vorbitu Audellarre sî Thiers, câror'a li au respunsu ministrulu de statu Rouher.

P a r i s u, 27 Ianuariu. Alegerea din departamentulu Gard fu dechiarata de valida.

M a d r i d u, 27 Ianuariu. (Séra.) Se deminte scirea, ca nuntiulu aru fi parasitu Madridulu.

Redactorulu sî mai multi colaboratori ai dîuariului „Pensamiento Espagnol“ suntu arestati.

F l o r e n t i 'a. 28 Ianuariu. (Siedinti'a camerei deputatiloru) Berti fu alesu de vice-presiedinte. Menabrea respunde la interpelatiunea privitórie la not'a ultima a marquisului de Moustier sî dîce: ca cartea galbina nu aru fi publicatu tóte actele schimbate, sî se respunse solului italianu din Parisu la not'a marquisului de Moustier. Elu adauge, ca regimulu va publicá cele-lalte documente despre cestiunea romana, care suntu scrise, cá totu-déun'a, in modu corespundietoriu interesului sî dignitâtiei Italiei. Dupa aceea se incepe consultarea asupr'a conventiunei comerciale cu Svitier'a.

B u c u r e s c i, 29 Ianuariu. In senatu interpelà Ionesco ministeriulu, ca adeveratu e, cumca elu umbla cu intentiune de a disólve camer'a?

P a r i s u, 29 Ianuariu. O scire talegrafica din Aten'a spune, ca contele Walewski a sositu acolo.

P e s t 'a, 29 Ianuariu. In cestiunea de candidatura a lui Falk=Wahrmann fu recercatu Deák pentru votulu seu; elu insa nu au datu respunsu directu, motivandu, ca nu privesce afacerea acést'a de o cestiune de principii, ci de o cestiune personale.

T r i e s t e, 29 Ianuariu. (Posta levantina). Aten'a 23 Ianuariu. Nemultiamirea fatia cu Bulgarii cresce.

C o n s t a n t i n o p o l e, 23 Ianuariu. Consululu rusescu dechiarà, ca o naia cumperata de suditi rusesci, are dreptu, de a purtá flamura rusésca, de aru fi ecuipata ori cu ce natiunalitate.

Din parlamentulu Prussiei.

B e r l i n u, 29 Ianuariu. (Siedinti'a casei de josu.) Desbaterea despre secuestrarea averei principiloru deposedati. Bender sî Virchov facù propunerea nóua, cá sa se invoiésca regimulu, de a recede dela conventiunea cu regele George in urm'a rumperei conventiunei. Pentru propunerile comissiunei suntu inscrisi 5 iéra contra 15 vorbitori. Deputatulu Windthorst din cerculu electoralu Meppen vorbesce contra propuneriloru comissiunei sî dechiara, ca acelea suntu in contradicere cu articululu 63 alu constitutiunei, de óre-ce nu e tempu criticu nici periculu. Cus'a nu aru putea pasî cá acusatoriu, judecatoriu sî legislatoru. Averea privata dupa dreptulu popóreloru aru fi neatingibile sî imputârile contra regelui George aru fi basate pre raporturi nenotorice. Legiunea Welfiloru sî comitetulu loru, despre care se vorbesce, nu esista, pentru aceea propunerea comissiunei nu e o imperativa a unei stâri critice.

Contele B i s m a r c k ia cuventulu sî dîce: antevorbitoriulu trege la indoiéla esistinti'a unei legiuni hanoveriane. Ve aduceti aminte, ca legiunea emigrà cá corporatiune cu pasapórte austriaci in Svitier'a sî Franci'a, despre care impregiurare circulau corespundintie intre federatiunea nordica sî regimulu Franciei. Solulu nostru din Parisu raportéza, ca legiunea numera 1400 capete. In Svitier'a negotià unu agentu, care sta in legatura cu domnii Frese sî Mayer din Stuttgart, pentru anessarea poloniloru nemultiamiti. Insa nu-i succese, a castigá fâra pre 12 insi, cari au fostu luati dela ei in Parisu. (ilaritate). Toti ómenii acesti'a aru purtá arme, de aru fi iertatu. — Bismarck promite detaiuri despre garnisonare, impartire, deprindere sî despre lefe. Acést'a costa celu putienu 300,000 taleri. Acestea, striga vorbitoriulu, sa-i platimu? Eu nu voiu dîce nici odata, ca unu membru alu regimului din Danemarc'a e membru alu comitetului Welficu. Cu tóte acestea comit tulu esista.

S c h u l z e, (Berlinu) sî Waldek ceru separarea averei private; iéra urmarea pre calea dreptâtiei sa se lase regelui George.

Comisariulu regimului W o l l n y espune, ca in contractu e vorb'a despre dreptulu publicu, sî nu despre dreptulu privatu, pentru aceea precederea pre cale juridica sî estragerea pretansiuniloru de dreptu aru fi impossibile.

Regimulu se aflá in periculu sî sau aparatu in contra unui atentatu indreptatu asupra intregitât ei statului, folosinduse numai de mesurile cele mai necesarie. Regele George se privesce inca in stare de resbelu contra Prussiei.

Contele B i s m a r k constatéza, ca fatia cu interesulu statului se apropia tóte punctele de manecare ale partiteloru; Regimulu nu sau caitu nici odata pentru procederea sea. Motivele lui au fostu tendinti'a, de a sustiené pacea, sî considerarea nesuintieloru curtiloru straine. Invoirea i oferí regelui George mai multu decâtu posedea mai inainte. La locurile acelea, unde amu doritu acést'a, fu recunoscuta vointi'a nóstra cea buna. Noi amu asteptatu incetarea agitatiunei welfice, déra ne amu insielatu. Seducerea hanoveraniloru tineri trebue sa inceteze!

Fatia cu professiunea de a scrie cá autoru pre plata suntemu indiferenti, eara formarea legiuneloru, agitatiunile ostile sî rol'a principelui purtatoriu de resbelu ne silira a ne apará. Pentru ca dincontra se paré ca noi nu amu avé curagiulu, de a ne aperá. Trebue sa se puna odata capetu jocului sceleratu, care din interese dinastice de totu neconsiderabile aduce in periculu binele patriei, sî nu despretiuiesce nici conspiratiunile cu tierile esterne. (Aplause vii).

Dupa acestea se incheià desbaterea generale sî se primí propunerea lui S c h u l z e precum sî a lui Virchow, iéra propunerea comissiunei se primí cu 256 contra la 70 voturi. Membrii hanoveriani se retienura dela votare.

Protocolulu

Siedintiei III.

(ordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 9 Ianuariu 1869.

(Urmare.)

de fatia au fostu:

Presiedinte: Mirone Romanulu directoru secundariu.

Membrii: Emanuilu Missiciu perceptoru, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Teodoru Serbu economu, Ioane Popoviciu Desseanu, Ioane Rosiu sî Demetriu Bonciu. — Notariu: Petru Petroviciu.

31. Colectantele din Minisiu d. parocu sî asesoru consistorialu Nicolau Popoviciu transpune computulu facutu cu o parte a restantieriloru membri din Minisiu sî Paulisiu.

Determinatu: Computulu acest'a se sa estrada la comisiunea de sub Nr. precedinte spre censurare.

32 Comissiunea emisa cu decisulu directiunalu diu 12 decembre a. c. nr. 18 asterne raportu despre mesurile ce ar fi de a se intreprinde in privinti'a arangiârii unei petreceri impreunate cu o sortitura de loteria, la ocasiunea adunârii generali, ce se va tiené in lun'a lui maiu a. c. sî face propunere: ca pentru infiintiarea sortiturei de loteria, — sa se procure diferite efecte sî ori-ce feliu de daruiri din partea binefacatoriloru; spre care scopu propune apoi a se face unu apelu câtra publicului românu sî deosebi câtra damele sî domnisiórele române.

Determinatu: Comissiunea e insarcinata a continuá lucrârile sele mai departe sî a facé pro-

puneri ulteriori ; totodata se decide: a se face numai decâtu unu „A p e l u“ câtra publicului românu in sensulu propunerii comissiunale, care se se publice in foile natiunale periodice sî sa se tramita mai multe esemplare dloru colectanti de pretotindene spre mai departe latire cu acea insemnare : ca darurile binefacatoriloru sa se tramita la directiune séu prin colectanti, séu de a dreptulu pâna in 31 martiu a. c.

33. Notariulu directiunei Petru Petroviciu propune de membri noi ai asociatiunei pre urmatorii domni :

1. pre d. Mihailu Valceanu parocu sî emeritu profesoru de teologia in Docnecea (comitatulu Carasiu) cu ofertu anualu de 4 fl. v. a.

2. pre d. Costa Tismonariu oficiantu la societatea câlei ferate in Docnecea cu ofertu anualu de 2 fl. v. a.

3. pre d. Ioanu Boceanu espeditoriu postalu din Docnecea cu ofertu anualu de 2 fl. v. a.

4. pre d. Ioanu Cociuba sî

5. pre d. Iosifu Cociub'a, amendoi acesti din urma locuitori din Aradu cu ofertu de 2 fl. v. a. fiescecare, cari toti au sî solvitu competinti'a obvenita pre 1/2 de anu — afara de Costa Tismonariu, carele au solvitu pre anulu intregu.

Determinatu : Tienendu-se votisare secreta, toti domnii propusi se dechiara de membri ai Asociatiunei pre anii 1868/9, 1869/70, 1870/71 fiindu de a li se estradá diplómele ; iéra banii incursi de la densii in suma de 9 fl. v. a. se strapunu la perceptoratu cu insarcinare : de a estradá cuitele pre partea solvitoriloru membri nou alesi.

34. Domnulu Michailu Velceanu parocu din Docnecea-tramite dóue opuri ale sale adeca: o parte de gramatica pentru scólele inferióre sî o brosiura cu regule ortografice pentru scriere cu litere, — cu aceea rogare : ca opurile acestea sa se supuna unei censurâri din partea directiunei sî in câtu s'ar aflá de bune se-i se restitue pentru mai departe folosire.

Determinatu : Opurile din cestiune cu privire la §. 1 lit. d. alu statuteloru, se estradau spre censurare unei comissiuni, in carea pre lânga membrii directiunali Dr. Atanasiu Siandoru sî Ioane Goldisiu se vor poftí sî domnii Ioane Bercianu protopopu gr. cat. sî profesoru de limb'a sî literatura româna la gimnasiulu superioru alu Aradului, sî Ioane Rusu parochu asesoru consistorialu, sî profesoru preparandialu.

35. Colectantele Lugosiului d. advocatu Constantinu Radulescu cu scrisorile de datulu 28 octomvre sî 27 decembre 1868 din caus'a altoru ocupatiuni nepotendu corespunde missiunei de colectante resémna de acel'a sî propune : in loculu lui a se denumí Mihailu Besanu asesoru la tribunalulu comitatensu in Lugosiu.

Determinat ; Resignatiunea susunumitului domnu primindu-se, directiunea afla de bine in loculu D-Sale a denumí pre d Mihailu Besanu asesoru comitatensu la Lugosiu de Colectante, care este poftitu a primí de la domnulu pâna ací fostu colectante tóte agendele, ce se tienu de aceea-si colectura sî a face cele ce suntu de lipsa pentru Asociatiune. Despre ce ambii susu numiti domni se voru insciintiá prin estrasu protocolaru.

36. Notariulu Petru Petroviciu raportéza despre efeptiurea tuturoru espeditiuniloru din siedintiele trecute.

Determinatu : Se ié spre scire.

37. Perceptorulu Emanuilu Missiciu raportéza : ca sum'a imprumutata din fondulu nedisponibilu pentru acoperirea erogatiuniloru din anulu trecutu — pâna acum n'a potut'o restituí-conformu decisului directiunalu diu 28 Novembre 1868. Nr. 4, deórece inca n'au incursu atâtia bani disponibili.

Determinatu : Se ié spre cunoscintia lasându-se dispusetiunea primitiva sî mai departe in vigóre.

38. Colectantele Buteniloru d. Notariu Nocolau Ardeleanu cu datulu din 30 decembre 1868 resubsterne actele de aicia tramise cu decisulu din 30 augustu nou, 1868. N. 92 cu acea aratare : ca netienendu-se Halmagiulu de Colectur'a sea, densulu nu póte corespunde insarcinârii, de a incasá interesele capitalului de 50 fl. de la urmatorii reposatului pro'opopu alu Halmagiului Petru Moldovanu sî a insinuá pretensiunea la lasamentulu reposatului.

Determinatu : Se decide a se tramite tóte actele din cestiune domnului Colectante din Baia de Crisiu Ioane Motiu asesoru la tribunalulu comitatensu de acolo pentru ofeptuirea decisului mai susu provocatu, avendu de a face cunoscutu resultatulu — câtu mai curendu l'a directiune.

(Va urmá.)

Varietâti.

(†) **Ladislau Wajd'a de Soosmezö** Secretariu r. guberniale, aduce in numele seu, precum alu Unchiului seu **Gavriilu Wajd'a**, alu lui **Alesandru Folioviciu**, Concepistu r. guberniale, sociei acestui'a **Irin'a** nascuta **Lazaru**, fratiloru sui **Nicolau**, **Albertu**, sî Surorei Sele **Victoriei**, la cunoscintia p. t. amici sî cunoscuti, trist'a sî durerós'a scire despre trecerea din viétia a multu iubitului loru frate, unchiu sî cumnatu **Ioann Gavrilu Wajda de Soosmezö**, fostulu r. Casieriu alu bancei austriace, carele in anulu etatei 59, dupa o bóla grea sî indelungata, provediutu cu S. Taine. Luni 20 Ianuariu (1 Febr.) 1869 la 2 óre pe nópte au adurmitu in Domnulu.

Inmormentarea se va face Miercuri in 3. Febr. la 3 óre dupa amédi din locuintia in **Strad'a Cisnadiei Nr. 167**, in cimiteriulu gr. or. din suburbiu Iosefstadt, la care toti amicii si cunoscutii suntu cu onóre poftiti. Fia-i tierân'a usióra !

Sabiiu 21 Ian. (2 Febr.)

(†) **Georgiu** M u r e s i a n u fiiulu poetului nostru repos. Andreiu M u r e s i a n u, dupa cum aflâmu din unu telegramu din C a r a c a l u, a trecutu in etate tenera la cele eterne, lasându pre obidat'a mama sî sora. Densulu functiunà in anulu trecutu ca colaboratulu la acésts fóia, dupa aceea patru luni cá procurore de tribunalu alu Românatiloru. Eri se dedura remasitiele sele pamentesci, sub ingrigirea duiósei sele mame, pamentului in Caracalu. Fia-i tierân'a usióra !

*** S a i a r o m â n i i p a r t e l a a l e g e r i ? Cestiunea acést'a o atinge unu corespundinte din Aiudu alu „Gazetei Transilvaniei.“ Eata corespundinti'a :

A i u d u 20 Ian. (Extractu dintr'o coresp.) Pre 20 l. c. s'a fostu conchiamatu comitetulu comitatensu pentru a se consiliá in caus'a alegeriloru fiitórie de deputatu la diet'a din Pest'a. In urma provocârei esprese in unu numeru alu pretiuitei Gazete, din caus'a adunârei din 2 Dec. an. tr. sî mai cu séma din acelu motivu, ca românii in alte pârti ale Transilvaniei cu tóta ocasiunea nu intardia a-si descoperí convingerile loru — credeamu ca, membrii români ai comitetului comitatensu se voru infaciosiá la acésta adunare intr'unu numeru mai respectosu, — inse adunarea de astadi ne convinse de contrariu.

Afara de câtiva membrii din giurulu Aiudului, mai nu ne presentara altii la adunare, ba unii cari venisera din partea Blasiului vediendu, ca din pârtile muntene sî ale Belgradului etc, nu s'a infaciosiatu nici unu românu, s'au desgustatu sî sî insii se retrasera.

Noi cunóscemu scaderile legei electorali, scimu, ca censu de S fl. 40 cr. v. a., in care aruncârile nu vinu a se computá, ci numai darea directa, eschide pre poporulu tieranu in genere dela impartasîrea in alegerea de deputatu ; scimu sî aceea, ca dupa esplicarea, ce i se mai da acum, comunele niei nu mai suntu indreptatíte a tramite ablegati la alegerea de deputatu, de sî densele dupa pasciune sî padure, platescu unu censu cu multu mai mare de 8 fl. 40 cr. v. a. sî asiá, multu nu sperâmu dela aplicarea acestei legi; c u t ó t e a c e s t e a n u p o t e m u c o n s i m t í c u a c e i a, c a r i v o i e s c u s a s e r e t r a g a d e l a o r i s î c e a c t i v i t a t e . . .

Deci p r o v o c â m u pre membrii comitetului comitatului, c á s a p a r e s é s c a n e p a s a r e a o s e r b a t a p â n a a c u m s î s a s e p u n a i n c o n t i e l e g e r e u n i i c u a l t i i, c á a s i a s e n u a p a r e m u i n o c h i i s t r a i n i l o r u s î a i p u b l i c u l u i f â r a c o n d u c a t o r i, r a t a c i n d u u n u l u i n t r ' u n a p a r t e s î a l t u l u i n a l t a.

Ie adunarea comitetului comitatului tienuta astadi s'a perlesu ordinulu ministeriale sî instructiunea relativa la pregatirea lucrâriloru pentru alegerea de deputati sî s'a otâritu fâra nici o contradicere : 1. cá cei doi deputati cari se voru alege din comitatulu Albei inferióre, sa se aléga din 2 cercuri, adeca in fia-care cercu câte unulu. 2. Arondarea cercuriloru cum sî defigerea locului de alegere s'a concrediutu comissiunei centrale esmise in caus'a alegeriloru. 3. Se alese comissiunea centrale, perlegundu-se list'a din partea notariului; acésta comissinne sta din 86 membri, intre cari sî vre-o 20 români. 4. Comissiunea centrala se va convocá pre 28 l. c. aici in Aiudu spre a se consultá sî imparti in comissiuni conscrietórie sî spre a primí sî juramentulu prescrisu dela membrii cei, cari nu l'au depusu in adunarea de astadi.

5. Alegerea unui esactoru sî implinirea unoru posturi vacante, precum sî consultarea intru infiintiarea unui institutu agronomicu aici in Aiudu s'a amenatu pâna la adunarea fiitória a comitetului comitatense. In fine d. deputatu bar. Stef. Kemény a datu sém'a despre purtarea sea in diet'a Pestei, provocându sî enumerându drepturile magiare castigate in decursulu acestei sessiuni. Cu acestea se fini siedinti'a comitetului sî membrii se imprastiara care pre la prândiulu celu indatinatu sî bogatu, care pre a casa.

Acestea ne-amu tienutu de datória a le aduce la cunoscinti'a publica sî respective a membriloru comitatului. — l. Tr.

Noi aprobâmu propunerea ce se face in corespundinti'a de mai susu. Ea are logic'a vietiei parlamentarie pentru sine. Cu acést'a cugetâmu a aduce la o mai drépta apretiuire observârile nóstre la ocasiunea, cându vorbirâmu despre preliminariele alegeriloru in Sâmbetulu Mercurei.

*** M u l t i a m i t ' a p u b l i c a. „Mai multi locuitori din comun'a Porcesci aducemu prin acést'a multiamit'a publica D-lui invetiatoriu A. N e c s i ' a, ce a binevoitu a donâ scólei nóstre 5. fl. v. a., di : cinci fiorini v. a. austr. spre a se cumperá cârti scolastice sî impartí eleviloru lipsiti de midilóce, pro anno 1869.“

La Nr. pres. 17.

Dupa rescriptulu ministeriului c. r. de resbelu imperialu din 4 Ianuariu a. c. sect. 2. Nr. 10938 (din 1868) s'au prelungitu terminulu preclusivu pentru primirea voluntariloru anuali in periodu de presinti'a anului acest'a pâna in 1 Martiu 1869.

In urm'a acestui se stramuta conchiamare de ací determinata comissiunei pentru depunerea esamenului — in lipsa de testimonii despre studiele — dela 26 l. c. pre 22 Februariu a. c. — deci nu se voru tiené esamenu astfeliu in 26 l. c.

Suplicele pentru primirea la esamenulu au de a se tramite pâna in 20 Februariu la comand'a generale.

Suplice ale aspirantiloru voluntari de primire de totu instruite au de a se tramite pâna celu multu in 25 Februariu 1869 la corpulu trupeloru respectivu, séu la oficiele armatei, câror'a le sta primirea in propri'a loru putere. Suplicele astfeliu intrande cându-va mai târdiu nu se voru puté considerá pentru tempulu 1868/9.

S a b i i u, in 19 Ianuariu 1869. (28—3)

Dela c. r. comanda generala a tierei.

30—1 **E d i c t u.**

Flórea Munteanu din Tiss'a, carea din 25 Martiu 1868 au parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei sociu Ioann Vladu totu din Tiss'a, — sî nu se scie locul'u unde se sustiene ; prin acést'a se citéza cá in terminu de unu anu dela publicarea acestui Edictu, sa se infatisiedie la scaunulu Protopresbiterale la subscrisulu, — câci la din contra, se va aduce sentintia sî in absenti'a ei, pre bas'a S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Dela scaunulu protopresviteralu gr. res. alu tractului Dobrei.

Dobr'a, 11 Ianuariu 1869.

N i c o l a u d e C r a i n i c u
Protopresviteru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 22 Ianuuariu (3 Febr.) 1869.

Metalicele 5%	62	Act. de credit'u	269 30
Imprumut. nat. 5%	67	Argintulu	118
Actiile de banca	680	Galbinulu	5 6

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 8. ANULU XVII.

Sabiiu, in 26 Ianuariu (7 Febr.) 1869.

Numai si numai politica?

Cetitoriulu dedatu a gasí in colónele nóstre, nu totu politica „inalta“, ci sí lucruri reale, practice pentru viétia, se va puté intrebá cu mirare, ca in anulu acest'a totu numai sí numai politica? Asiá este, durere, cu tóte ca politic'a cea adeverata e numai acolo, unde nu se preocupa spiritele de nisce frase frumóse în sine de „liberalismu“, de „natiunalismu“ sí câte alte epitete frumóse, ci unde sí natiunalismulu sí liberalismulu, sí ori-care alta insusire ce caracteriséza bine pre unu poporu, va fi acompaniata de fapte sí de lucrâri, cari isvorescu sí nutrescu puterea unei natiuni spre a fi mandra de natiunalitatea sí de libertatea sea.

Suntu inse periode cându unele cestiuni iau o enstindere asiá de mare incâtu se reslatiescu cine scie unde preste tiermurii loru firesci, chiaru precum se intempla cu ap'a unui fluviu in tempulu esundâriloru. *) Asiá ne spune P. Grigoriu Nazianze ca in tempulu lui Ariu ereticulu, toti bacanii, toti preupetii, toti in tóte carciumele sí buticele nu discut'au alta decâtu de dogme etc.

Cestiunile ori de ce natura cându apuca de implu tote terenu'ile, cându nu suntu conduse prin organe de buna credintia, au acelu resultatu, carelu are sí esundarea unui riu fâra de canaluri, carele noroiesce iérb'a cea mai frumósa sí florile cele mai mirositórie a unei lunci sí pre acést'a, adeca pre lunca, o face netrebnica pentru multi ani séu póte pentru totu-deun'a.

Ce sa faca unu jurnalu in asemenea tempuri, mai alesu déca e politicu, sí déca cestiunile respandite suntu politice?

De trei ani sí mai bine amu cautatu din tóte puterile a liniscí cursulu afaceriloru, a-lu conduce, cá umediél'a ce o respandesce se fia fructifera, insa torenti mai rapedi sí a une-orea cu totulu straini de elementulu nostru amenintiau esundarea, ba in unele casuri au sí efeptuit'o. Atunci ne-au constrinsu de a suspende, de a face sa incete condeiulu destinatu pentru afaceri reale sí practice, floríle sí fruptele luncei natiunali, sí sa ne ocupâmu, prestre voia, numai sí numai de politica.

Sí astadi ne vomu ocupá de politica insa in intielesulu indigitatu mai susu.

Vomu incepe dóra cu alegerea la dieta? Ba nu, pentru ca acést'a e pentru multi p é t r 'a s c a n d e l e i, de-si nu póte cea mai urgisita. Vomu incepe cu cestiunea uniunei Trarsilvaniei? Acést'a e o cestiune desbatuta de diet'a Ungariei sí sanctiunata sí fâra de aceea unu barbatu cu renume mare in Transilvani'a a dîsu in congresulu natiunale românu dela 1861 ca acest'a e tréb'a monarcului. Vomu incepe cu delegatiunile? Pre aceste le desbatu Deák sí Kossuth sí ai loru din destulu, dîcendu unii ca suntu o necessitate, altii ca trebuie delaturate.

Ei! sí mai departe déca amu merge ne amu ratací in conflictulu turco-grecescu sí alte conflicte, cari stându numai sí numai de ele, fiindu-ne privirea atintita numai la ele, ne vomu trezi, ca altii, mai cercumspecti decâtu noi, nu au câutatu atât'a in organe sunatóre de politica „inalta“, déra au ingrigitu, ca natiunei sele sa-i dea nutrementu materiale sí intelectuale.

In colónele acestei foi amu scrisu deosebiti articuli de trei ani incóci, dintre cari acum vomu amintí de ciclulu de articuli din anulu 1867 intitulatu „Desnatiunalisarea“, sí in anulu trecutu dintre altii amintimu numai unulu „Temerea de magiarisare“. Credinti'a nóstra depusa acolo despre viitoriulu natiunale numai ómeni de rea credintia voru mistificao sí nepreceputu bietii, voru intielege-o reu, orbecaindu dusi de sfór'a celoru dintâiu.

Nu amu lasatu mai nici o ocasiune unde sa nu amintimu de elementele cele solide ale unei natiuni, carea are sa formeze petrile, preste cari sa curga ap'a dara sa nu le spele.

Un'a din basele, din petrile aceste ne lipsesce mai tare, clas'a industriale. Despre acei ce o representa se póte dîce fatia cu trebuintiele nóstre: rari nantes in gurgite vasto.

Deci deca voimu a face politica, astadi nu ne inaltiâmu la sublimulu de trecere de vreme, ce-lu intalnimu de atâtea ori in pseudo-cavuri, pseudo-bismarci sa impartimu Europ'a, ci sa vedemu ca suntu prospecte de a marí, de a cresce clas'a industriale in sinulu natiunei nóstre.

Ori-care meseriasiu in impregiurârile de astadi e sí unu comerciante. Sí elu are, cá sí comerciantele lipsa de a scí cum sa calculedie, cá sa cumpere marfa bruta mai eftina sí cum sa venda manufactur'a sea mai bine cá sa castige mai multu. Sí loculu de unde sa cumpere sí unde sa venda, e de lipsa alu scí cu tóte alte amenunte ce se mai tienu de specialitatea sea. Deci e de lipsa industriasiului de ori-ce soiu a avé cunoscintie r e a l e.

Avemu noi insa scóle de acestea unde-va? Ne gandimu séu se gandesce cine-va de a le infiintiá. Dara, la Brasiovu au sa se faca, insa Brasiovulu e numai unu cotu micu de tiéra, sí ceealalta nu are nici de alte scóle de ajunsu.

Se póte sa ni se objecteze ca déca nu scimu altfeliu sa facemu politica, sa spunemu d. e. câti oficieri prussiani au trecutu in Romani'a, cându au datu de acolo pre colonelulu Krensky sí cându sosesce lagerulu lui „P. Ll.“ la fruntari'a Transilvaniei, cu pusci fâra cartusie, cá sa amenintie, totu dupa „P. Ll.“ et comp. Transilvani'a; sa spunemu câte tunuri de munte a plecatu dela Vien'a, séu Temisiór'a spre Transilvani'a cá sa apere fruntariele Transilvaniei de românii cari de altmintrea lesne-i mâna pâna la dunare, de-sí dunarea e departe dincolo de fruntarie; sa spunemu ca cum o sa ne tredimu in o diminetia in o federatiune danubiana sí ce mai putemu scí ce federatiuni, in urm'a câroru cá prin minune sa vedemu ca ne mergu tóte dupa post'a animei tuturoru, nu numai a unui'a: — sa lasâmu sí sa nu ne mai ocupâmu sí noi de politica.

Unu diuariu umoristicu ungurescu caricá pre jidovi dupa emancipare asiá: Jidovulu ajunsu v i c e c o m i t e mergea acum la b a n c h e r i u l u m a g i a r u cá sa céra bani imprumutu. Asemenarea nu este aplicabile intru tóte la cele de mai nainte. Atât'a inse putemu luá dintrens'a, ca jidovulu de sí restrinsu numai la partea industriale era creditorulu domnului unguru, precându de ací incolo facendu-se sí jidovulu domnu, iera de alta parte ungurulu strimtoratu de concurinti'a jidovésca, apucandu-se sí elu de industria, va devení in altu sensu domnu, sa siéda lânga més'a de marmoru sí se numera galbini sí florini de argintu.

Industri'a sustiene pre o natiune sí o face interesanta sí altoru natiuni. Sa nu cautâmu numai la jidovi, dara la ori-care alta natiunalitate câtu de mica sí risipita, sí vomu vedé ca scie impune strainiloru.

Drumulu de feru a intratu in tiéra. Lânga acest'a sí pentru acest'a se ceru ingineri, architecti, paleri, masinisti s. a. pâna la meseriasii cei mai simpli cari au sa fia ocupati lânga ceilalti numerati mai susu. Oare cine voru fi acesti'a? straini, pentruca noi de doue dieci de ani nu amu produsu fâra vreo doi ingineri, abiá unu architectu sí pre acel'a, dupa ce i s'au amaritu dilele l'amu perdutu. Déra in viitoriu cine voru fi? Respundemu: fiii strainiloru, cari se voru respandí sí la alte fabrici sí la alte intreprinderi de feliulu acest'a, voru ocupá orasiele sí orasielele esclusivu pentru ei. Sí noi? déca vomu cadé in pecatulu de a zidí n u m a i munti de auru sí castele in ventu, ne vomu trezí, ca suntemu respinsi dela tóte drumurile principali, dela tóte locurile mai insemnate mai reu decâtu pre tempulu mongoliloru sí alu tatariloru.

Eata o invasiune intelectuale contr'a cârei noi nu avemu arme de ajunsu. Eata o invasiune care va veni in tóta legalitatea sí asupra cârei nu vomu avé nici unu cuventu de a ne vaiera. Eata o invasiune, carea lumea din afara va privi-o de o binefacere de o binecuventare a acestoru locuri, crediendu inertí'a sí nepasarea nóstra de unu blestemu.

Prin tóte câte dicemu noi in cestiunea acest'a nu desfatuimu dela atentiunea a supra miscâriloru politice, dela chiaru luptele politice unde se cere, ba amu sí staruitu recomandandu lupta politica in totu tempulu sí cu tóte mijlócele legali. Inse precum faceau acei ce in o mâna purtau arm'a spre a se aperá, iéra in alt'a caramid'a din cari cladeau cetatea, — trebuie cautatu cu ochii sí asupra celoru lalte trebuintie, pentruca ostenél'a nóstra natiunale, luata in totalu, numai asiá va fi fruptifera.

Pentru a dá o directiune poporului nostru spre nisuinti'a indigitata in cele de mai susu, aru trebuí ca cu deosebire jun'a nóstra inteligintia, pre lânga tóte fatigele ce le va fi avendu, sa jertfésca ceva ostenéla pentru luminarea poporului. Avemu atâti advocati sí juristi tineri sí mai betrâni, studiati pre la academii sí universitâti, cea mai mare parte graduati Doctori, óre sa nu se afle baremu o parte care cu sciintiele loru economice-natiunale sa verse lumina in poporu? Organele publicisticei nóstre inseteza dupa asiá cev'a sí cetitorii loru sí mai tare, sí inca cu deosebire acele foi insetéza, cari sunta menite pentru cultur'a sí luminarea poporului.

Nu scimu care ne va fi sórtea de mâne, insa suntemu de credintia firma, ca pâna cându nu vomu incepe a lucrá toti de tóte pârtile spre a sterní sí unu feliu de emulatiune nobile intre puterile ce se afla in sinulu natiunei, suntemu amenintiati in esistinti'a nóstra. Unu noroiu de superficialitate pre câtu de vaieratu pre atâtu sí de condamnatu va cuprinde puterile cele mai frumóse sí le va noroí in indiferentismu. In casulu contrariu insa chiaru sí pre lânga diferintie in opiniuni politice, inteliginti'a deavoltata va vedé mai departe in giurulu seu sí nu va mai aflá in fia-care omu de alta opiniune „vendiatori de patria.“

*) A unea órea se potrivescu cuvintele lui Cicero: „. . . homines contentionis cupidiores quam veritatis.

Eveneminte politice.

Din cându in cându apare in organele publice, schimbandu-se un'a pre alt'a câte o scire despre afacerea cechiloru in Boemi'a séu despre a poloniloru in Galiti'a. Cetitorii 'sí voru aduce aminte ca aceste pârti amintite cérca mijlóce diferite spre a puté castigá o pusetiune pre câtu se póte de independinte sí autonoma. Boemii cechi au intrebuintiatu sí mijlóce demonstrative, pre cându galitianii poloni au remasu pre terenulu curatu parlamentariu. Dupa unu intervalu óre-care apare scirea, ca D e á k aru fi datu cechiloru consiliulu sa pretinda sí ei delegatiuni, asiá dupa cum se afla aceste cá mijlocu de legatura intre Ungari'a sí tierile senatului imperiale séu ale Austriei apusene. Scirea acést'a o respandí diuariulu „Vaterland“ sí o sustienù dupa ce fu odata demintita de diuariele din Pest'a. Aceste demintira de nou sí afirmare

din tóte puterile, ca Deák nu se amesteca in afacerile celoru din Cislaitani'a, si ca jace in interesulu Ungariei a nu clatiná nici de cum pusetiunea ministeriului tieriloru Austriei apusene. Clatinarea, dicu ele, aru fi numai a dá apa pre mór'a reactiunei si a creá situatiuni cu urmări necunoscute.

Alte afaceri curatu interne nu suntu. Suntu iuse lupte diuaristice cari decurgu fára intrerumpere de unu tempu frumosu, a cároru ocupatiune e per escelentiam tierile din orientu.

„P. Ll.“ abiá va avé vre unu numeru, carele sa nu se ocupe de Romani'a. In unulu din numerii mai próspeti imputa ca in Bucuresci se prelucra materialulu pentru unu memorandu câtra puterile cele mari, in carele se cuprinde plângerile ce vinu din Transilvani'a. Aceeasi fóia dice ca planulu este asiá: Transilvani'a are dreptu la autonomi'a ei; Romani'a nu voiesce a o annectá, dara nici Ungari'a sa nu o unésca cu sine Tiér'a acést'a (Transilvani'a) sa fia unu principatu de sine, carele pentru identitatea nationale sa stea in o legatura conditionata cu Romani'a. P. Ll. in decursulu pertractárei acectui objectu spune ca planulu acest'a a venitu nou de nouliu din afara, si ca va avé in curendu a se substerne in tipu de „cestiune transilvana“ puteriloru mari, pentrucá cându va vení conflictulu turco-grecu la eruptiune sa aiba si Romani'a cu Ungari'a pre alu seu.

Ba adauge si aceea, ca principele Carolu pasiesce pre unu terenu de felulu acest'a, pentruca a decisu concentrarea (?) unui corpu lânga fruntari'a Transilvaniei.

Cine cetesce diurnalele române de preste Carpati nu póte crede nici de cum in afirmârile séu temerile lui P. Ll. O parte din cele ce se spune in acelesi foi amu depusu in revist'a diuaristica. Revist'a politica a Românului inse dela 21 Ianuariu incruenta fruntea si face atentu pre publicului séu ca e pré indolentu câtra armare, va se dica, nu are simtomele de unu atacu asupra nimenui; diuariele opositiunei au grigi'a numai de tiéra si recomânda neutralitate. Cercularulu ministrului Cogalniceanu, ministrului de interne, carelu reproducemu mai in josu, da o dovéda fórte pipaita despre seriositatea guvernului romanescu de a sustiené intacta neutralitatea in tóte pârtile.

Post'a din urma aduce in jurnalele vienese scirea din Bucuresci, ca Franci'a a chiamatu a casa comissiunea ei militaria. Despre colonelulu Krenszky spunu acelesi foi, ca a calatoritu la Berlinu spre a se intórce de acolo cu o comissiune militaria prussiana, déca se voru invoí camerile. — Legea votata de camera, dupa carea ori-ce românu care a servitu in o armata straina se primesce cu acel'a-si gradu in Romani'a, o retrase (regimulu? R) din senatu. Georgiu Brateanu, nepotulu presiedintelui camerei anuncia o interpelatiune pentru chiamarea a casa a missiunei francese, respective a inlocuirei acestei cu oficieri prussiani.

Asupr'a conflictului turco-grecescu domnesce o tacere ciudata. Conjecturârile ce le facu jurnalistii mari europeni se impartu in dóue tabere. Unii sustienu ca regimulu grecescu va primí declratiunea puteriloru si se va conformá dupa dens'a. Altii iérasi dicu ca regimulu va refusá si constrinsu de opiniunea publica grecésca si va cercá noroculu in sortule armeloru. Se dicea ca in dilele trecute prin Aten'a se vedeau flamuri cu inscriptiunea: „resbelu“ si placate de asemenea cuprinsu pre paretii capitalei, pâna si pre palatulu regelui. Pre aceste din urma se cetea: „resbelu séu abdicere de tronu.“

In Spani'a, amu vediutu cum au esitu alegerile cortesiloru. Dupa aceste resultatulu aru fi, ca sa se aduca pre tronulu vacantu unu rege. Dara regenti'a instituita pâna la venirea fiitóriului rege, va guverná inainte, pâna ce poporulu se va depurinde cu acestu regimu. Se póte ca apoi fára de a se prochiamá republic'a sa se continue faptice si cine va merge acolo, cá sa o restórne?

Russi'a tace si face in Assi'a centrale. Ea a inaintatu, incâtu numai optu dîle de mersu militariu o mai desparte de posessiunile indice ale Angliei Planurile ei suntu fórte mari, nu numai pre terenulu militariu, déra si comerciale, cari déca se voru puté realisá, nu numai Asi'a, déra si Europ'a ei va fi cucerita moralicesce si materialmiute.

Sabiiu, in 2 Februariu pre la 3 óre dupa amédi erau adunati o multime de alegatori din orasiu si din Scaunulu Sabiiului in sal'a curiei din locu, spre a audí si primí dela senatorulu Gustav Capp reportulu despre tienut'a si purtarea lui cá fostu deputatu la dieta. Acést'a o face senatorulu G. Capp in o cuventare lunga si precisa.

In introducere vorbesce despre alegerea sea de deputatu; carea au urmatu in anulu trecutu, dupa ce antemergatoriulu séu J. Zimmermann din causa nesanitâtiei au fostu silitu a-si depune mandatulu.

In decursulu vorbirei infatisiédia cuventatoriulu alegatoriloru sei in trasuri intielegibile o icóna despre tienut'a deputatiloru sasesci in dieta, despre positiunea loru fatia cu partidele, si cu deosebire despre positiunea loru in cestiunile privilórie la Transilvani'a si in specie la natiunea sasésca.

Vorbindu in generalu despre positiunea deputatiloru sasesci, vorbitoriulu atinge la unele momente principali cu modestia in specie si purtarea sea cá deputatu si accentua tienut'a condeputatului seu Rannicher.

Dupa ce amintesce vorbitoriulu despre diet'a din Clusiu, trece la diet'a Ungariei si arata in rendu cronologicu lucrârile ei, atingendu totu-déun'a si folosulu séu nefolosulu acelor'a specialu pentru natiunea sasésca; ací nu perde din vedere nici denumirea comesului nou dicendu, ca prin denumirea acést'a s'au suspendatu dreptulu, de a-si alege natiunea pre comesulu seu; cu tóte insa ca preste actulu acest'a si adeverati urzitori e trasu velulu intunerecului, speréza, ca viitoriulu va risipí intunereculu acest'a si va aretá, care au fostu ans'a la actulu acest'a.

Venindu la anulu 1868, cându vorbitoriulu au intratu in lun'a lui Martiu in dieta, schitiéza partitele cunoscute din dieta si nesuintiele loru, care cându erá vorb'a de natiunea magiara si interesele ei nu erau difierite, ci intrunite. Iéra despre natiunea sasésca amintesce cu durere desbinarea, ce s'aru fi nascutu intre deputatii sasesci.

Mai departe indreptà unele cuvinte de lauda asupr'a natiunei sasesci, ca e natiune pacinica, unu elementu alu ordinei, si influintiatóre pentru latirea culturei, si acést'a aru trebuí sa o stimedie si pretiuiésca ori-ce regimu. „Noi — dice deputatulu — dorimu sa ne acomodâmu chiaru si institutiunile nóstre interne dupa cerintiele presintelui si dupa form'a aceea, ce ne o va dá constitutiunile cele nóue ale statului. Spre acést'a insa trebuie creata form'a aceea; pâna nu va esistá ea, nu póte pretinde nimenea cu dreptate, cá sa ne lasâmu de drepturile ce le-amu castigatu contractualminte, numai asiá pre nici o basu sigura, fára cá sa fimu convinsi despre necessitate acést'a, câci astfelu póte ca ne-amu periclitá esistinti'a nationale. Pre lânga acestea institutiunile nóstre suntu basate pre acel'a-si dreptu istoricu, de care nu s'au tienutu nici unu poporu mai tare, cá ungurii, cârui'a i multiamesce astadi Ungari'a positiunea sea juridica, care insa cu tendintiele de nivelare, ce se ivescu acum, sta in contradicere piezisia.“ (fórte bine!)

Despre legile ce le-au adusu diet'a in sessiunea anului 1868 enumera vorbitoriulu cele mai insemnate, aratându la fia-care prin scurte cuvinte partea cea buna séu cea rea. Venindu la legea natiunalitâtiloru dice ca acea rapesce atâtu sasiloru câtu si românilor chiaru si drepturile avute in privinti'a limbei.

Iara despre legea uniunei dice, ca aceea nu corespunde nici basei sele, legiloru din 1848 — VII. 5 si I 1848 — nici promissiuniloru solemne, ce le au facutu pâna acum'a factorii legelatiunei.

Preste totu privindu la intreg'a activitate a dietei acesteea dice vorbitoriulu, ca ea sau nesuitu, a satisface problemei sele in cele din afara cu o moderatiune intielépta, durere insa ca nu se póte dice totu acést'a si despre activitatea legelativa interna, cu tóte ca si ea aru avé câte ceva bunu. Probleme mari si lucruri serióse si dificile astépta pre deputatii la diet'a cea noua, precum: momentósa deslegare a cestiunei comitateloru si regularea justitiei si administratiunei, asiediarea si statorirea unei economii publice regulate prin deslegarea conditiuniloru prin o pertractare fundamentale a budgetului; o lege noua electorale, o lege industriale si alte multe. Tóte acestea atingu si pre natiunea sasésca. Deci fiindu ca in dieta viitóre aru avea sa se reformeze si institutiunea interna a natiunei sasesci dupa trebuintiele ei amesuratu timpului, de a se acomodá relatiuniloru tempului si institutiuniloru statului dice vorbitoriulu, ca tient'a e mare si frumósa si de siguru nu e neajungibile, déca nu va lip-i vointi'a, si va fi intre fii natiunei concordia, sinceritate si firmitate. „Putemu aretá si sa aratâmu — dice — ca suntemu cetatieni credinciosi ai statului.“

In fine dandu espressiune unoru simtiemente pentru prosperarea natiunei, aduce multiamire atâtu in numele seu câtu si in numele condeputatului Rannicher pentru increderea aretata, despre acest'a din urma dice, ca spereza, ca nu va avé lipsa nimenea, cá sa-si dea séma despre purtarea sea cá deputatu, de óre-ce aceea e cunoscuta din activitatea si vorbirile lui din dieta.

Cuventarea fu primita din partea asculatoriloru cu cele mai vii aplause si strigâri de „Hoch!“

Iéra Car. Schochterus luându cuventulu respunde vorbitoriului, si propune cá sa se dechiare toti, ca atâtu senatorulu Capp, câtu si consilieriulu de sectiune J. Rannicher si-au castigatu cá deputati prin purtarea loru deplina indestulire a alegatoriloru, pentru care li se aduce multiamita esprimendu dorinti'a, ca déca aru fi realesi, sa pasiésca pre acésta cale inainte. Deputatului Rannicher se decide a i se tramite prin telegrafu incunosciintiare despre conclusulu acest'a.

In semnu de onóre petrecura apoi adunarea pre senat. Capp pâna la localulu seu.

Revista diuaristica.

Celimu in „Romanulu“:

Avemu datoria a atrage atentiunea consiliului de ministrii asupr'a unui faptu cu multu mai gravu. Acestu faptu i-lu vomu supune la desbaterea ministriloru, reproducendu ací, in intregulu ei, revist'a politica a diuariului „Tiér'a“ de astadi, 14 Ianuariu:

Bucuresci, 13 Ianuariu 1869

„Astadi suntemu, séu nu români? avemu guvernulu nostru natiunalu, séu suntemu siliti a primí legea strainloru? cine e acestu ministru de dupa perdea, d. colonelu Krenski, care conduce destinatele armatei române, a cârei natura si aspiratiuni nu le cunósce? care suntu titulele ce-i dau dreptu a se ingerá in afacerile nóstre, si de cându natiunea româna si-a perdutu dreptulu de a-si regulá singur'a sórta? ajuns'au óre tiér'a cá pre tempii de trist'a memoria a consuliloru rusi, Minciaki si Halcinski? Eata intrebarea ce fia-care românu e datoriu sa-si faca astadi fatia cu cele ce se petrecu in armata.

„Eri unu oficieru românu de viitoriu, ce-si terminase studiele in scólei dela Metz si-a sdrobitu carier'a numai si numai din caus'a unei neintielegeri personale cu colonelulu Krenski. Astadi unulu din capii cei mari ai armatei se esiléza din patri'a lui, pentru ca demnulu colonelu românu nu voiesce sa-si plece capulu dinaintea ideei, ca dlu Krenski are sa fia supremulu arbitru alu armatei române.

„Ce simptome suntu óre acestea? guvernulu otarî'au elu cá cu violentia sa implinte inimile românilor simpathii prussiane?

„Ori guvernulu care toleréza si da mân'a la asemenea scandaluri, si-a perdutu cu totulu simtementulu demnitâtiei nationale, si atunci nu mai póte fi guvernu românu; ori e o sistema calculata, care are dreptu scopu a compromite tronulu inaintea natiunei.

„Dara in zadaru, domniloru guvernanti, faceti asemenea incercâri culpabile; câci ori-câtu da mare aru fi violenti'a, ori-câtu de astutióse mijlócele re intrebuintiati in prussificarea simtieminteloru si institutiuniloru române, nu ve-ti reusi. Romanulu a fostu si va remanea românu si domnulu seu, incingându sabi'a lui Stefanu si a lui Mihaiu, a juratu de a fi românu si de a impartasi simpathiele patriei sele adoptive.

„Incetati dara cu ideile prussienesci, ele nu potu prinde rad cina, si cu atâtu mai putienu cu modulu de imponere ce a-ti admisu.

„Guvernulu cugete dara bine asupr'a acestoru câte-va renduri, ele nu suntu opiniunea câtoru-va ómeni, nici chiaru ale unui partidu, suntu strigatulu totororu românilor cari au juratu sa móra pentru aperarea natiunalitâtiei, a legiloru tierei loru si intemeierea dinastiei ce si-au alesu.“

Dupa acést'a incheia „Romanulu“:

Ministrii sciu ca suntu cestiuni in cari, cei ce au cu ei si dreptatea si puterea, trebuie se cé la. Ministrii sciu ca suntu simtiminte nationale, ce tre-

buiescu fórte menagiate, chiaru atunci cându ele suntu cu totulu escepte. In acésta cestiune s'au facutu gresiéle, sî ministrii sciu ca chiaru gresiélele cele mai mici si cele mai sinceru facute le platimu scumpu; cându nu scimu sa le curmâmu indata. Sa nu dâmu déru ocasiune cá inimicii se profite de simtiminte nationale, spre a le specula in favórea loru. Ce voru inimicii nostrii, o sciu acumu ministrii, o scie natiunea intréga, câci ei insi —le au spus-o si ne o punu pre tóta diu'a, si noi ne amu silitu câtu amu pututu in aceste colóne spre a face sa védia si provédia toti voinți'a inemiciloru Romaniei. Acum rugâmu,conjurâmu pre ministrii se faca partea focului, cum sa dice, si aducêndune aminte de legea cea mare si nestramutata, ca cei drepti, cei intielepti si cei puterici trebuie se céda, sa ne 'nclinâmu cu totii in faci'a ori cârui simtimentu nationale.

In acel'a-si obiectu scótemu din „Tromp. Car.“ urmatórele:

Cine erá ministru de resbelu cându veni conflictulu intre colonelulu Krenski si intre capitanulu Greceanu la Giurgiu? cine avù nedibacia a sfarsi acestu conflictu prin umilirea armatei române? cine a adusu fâra resonu si fâra temeiu pre multu onorabilulu colonelu Ursu in Bucuresci?

Ce feliu! Voi aduceti pre colonelulu Krenski in Bucuresci, voi i-lu pronati mai pre susu de tóta suflarea militaria din tier'a nóstra, voi i aduceti rivalu pre d. Ursu, voi aduceti unu oficieru austriacu contr'a unui oficieru prussianu cá sa esecute regulamentele prussiane, séu sa ne faca reglamente austriace; voi ofensati missiunea francesa punendu cestiunea intre unu oficieru prussianu si intre unu oficieru austriacu si subjugându naturalmente missiunea francesa unui'a din acesti'a; voi impingeti afacerile cele mai delicate militarie intr'o asemenea incurcatura, voi ofensati si missiunea francesa legalmente cunoscuta in tiéra si pre comandantulu ei, si pre colonelulu Ursu, si pre colonelulu Krenski; voi escitati amorulu propriu alu celoru mai simtitori si susceptibili oficieri români din tóta armat'a si de totu gradulu; si apoi, totu voi dupa ce aduceti lucrurile la asiá o culme de incurcatura, ve trageti, ve apuca demnitatea nationale, zidariti pre de o parte prin tóte pârtile pre unde póte ajunge baguet'a vóstra tulburatóre; si cereti pre de alt'a, in numele patriotismului si alu onórei militarie române, cá ministrii actuali sa descurce in 24 de óre tóte incurcaturile vóstre, sa potolésca ei bosman'a vóstra, sa stinga ei cu o suflare incendiulu aprinsu de voi in tóte pârtile!

Telegrame.

Constantinopole, 30 Ianuariu. Sciri din Aten'a constatéza, ca declaratiunea conferintiei s'aru fi predatu spre respundere cu concessiunea unui terminu de optu dile. In urm'a acestei'a s'au ivitu in ministeriu o desbinare, câci pre cându patru ministrii vorbira pentru primirea declaratiunei, cei'a-lalti trei, intre cari si Bulgaris, se declarara cu resolutiune contr'a primirei acelei'a.

Constantinopole, 31 Ianuariu. Solulu americanu Moris fu imputernicitu prin o depesia a lui Seward, cá sa-si oferedie servitiele sele cele bune pentru inlesnirea comunicatiunei intre Turci'a si Grecí'a.

Parisu, 31 Ianuariu. „Constitutionel“, luându ansa dela vorbirea cont. Bismarck contra principelui electoralu din Hessen, atrage atentiunea la miscarea, in care se aflá cont. Bismarck, cându accentuá periculele cu care este amenintiata Prussi'a din partea principiloru deposedati si dice: vorbitoriulu au adusu in vibrare cordele patriotismului, elu apelà la simtiemintele germane si declará, ca regimulu Prussiei e otaritu, a se aperá cu tóte mijlócele contra planuriloru suveraniloru detronati.

Madridu, 31 Ianuariu „Epoca“ dice: acum'a s'au primitu cu unanimitate ide'a, de a incredintiá conducerea puterei supreme a regimului unui directoriu.

Se amintescu mai multe nume pentru functiunile acestea. Form'a acést'a sau primitu dupa deschiderea corteloru cá regimu definitivu. Acest'a — dice fói'a amintita — aru insemná fundarea formei republicane, pentrucá, tocmai de voru votá cortele form'a monarchica, va trece multu timpu pâna se voru invoi in privinti'a alegerei monarchului.

Astadi sau intemplatu o manifestatiune pacinica in favórea libertâtiei culteloru. Sub conducerea lui Castellar fu tramisa o deputatiune la regimu. Ministrii, si anume Prim, respunsera, ca libertatea culteloru e unu lucru fapticu, eara separarea bisericei de statu aru fi o afacere cu multu mai seriósa, carea trebue reservata corteloru.

Madridu, 31 Ianuariu. In urm'a publicatiuniloru, ce sau facutu astadi de repetite ori, la cari intervení Prim cá alinisciatoriu, sau opritu strinsu orice manifestatiuni nopturne, care erau anunciate dej'a.

Agram, 1 Fauru. Magistratulu orasianu din Varasdin au denumitu pre ministrulu presiedinte cont Andrassy si pre Fr. Deák de cetatieni onorari. — Conchiamarea dietei croatice sau amenatu.

Berlinu, 1 Fauru. Dupa cum spune „Krenzzeutung“ conchiamarea parlamentului vamalu se va intemplá in lun'a lui Maiu.

Parisu, 1 Fauru. „Gaulois“ publica depesie de astadi, care insciintiaza: fatia cu positi'a reactiunei si dificultâtile, de a aflá unu candidatu aceptabilu pentru intrég'a natiune si pentru tóte partitele liberale, sau decisu, a se incredintiá puterea suprema essecutiva unui triumviratu. Se póte ca directoriulu acest'a 'lu voru formá Prim, Serrano si Rivero. In urm'a decissiunei acestei'a se póte dice simplu ca s'au proclamatu republic'a.

Belgradu, 1 Fauru. Ieri fu primitu noulu consulu generalu italianu, Ioanini, de principele in audientia solemna.

Washington, 30 Ianuariu. Cas'a representantiloru au decisu cu 147 voturi contra la 42, ca dreptulu electoralu nu se va restringe nici odata prin diferintie de rasa séu colóre.

Protocolulu

Siedintiei III.

(ordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 9 Ianuariu 1869.

(Capetu)

de fatia au fostu:

Presiedinte: Mirone Romanulu directoru secundariu.

Membrii: Emanuilu Missiciu perceptoru, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Teodoru Serbu economu, Ioane Popoviciu Desseanu, Ioane Rosiu si Demetriu Boiciu. — Notariu: Petru Petroviciu.

41. Perceptorulu asociatiunei face raportu despre starea cassei dupa care:

1. Restulu din anulu trecutu face	782 fl.	42½
2. Au mai intratu bani nedisponibili	70 „	
Suma	852 fl.	42½
3. Bani disponibili au incursu	664 „	60
4. Din care s'au erogatu	553 „	16
remâne in cassa bani disponibili	111 fl.	44

Determinatu: Se ie spre scire.

42. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie,

Determinatu: Se defige terminu pre mercuri in 1/13 Ianuariu a. c. la 6 óre sér'a fiindu membrii presinti poftiti a se infatisiá pre atunci in cancelari'a Asociatiunei.

Protocolulu acest'a in presenti'a comembriloru Mirone Romanulu, Em. Missiciu, Ioane Popoviciu Desseanu, Teodoru Serbu si Petru Petroviciu cetindu-se s'a autenticatu, in Aradu.in 1/3 Ianuariu 1869

Directiunea Asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Presiedinte;
Mirone Romanulu m. p.
direct. secundariu.

Petru Petroviciu m. p.
not. directiunalu.

Romani'a.

Adunarea deputatiloru

Siedinti'a de Luni 20 Ianuariu 1869.

Dupa comunicârile dilei, adunarea procede imediatu la votarea bugetului ministeriului instructiunei publice si alu culteloru, incependu cu institutulu pedagogicu din Bucuresci. La personalulu esternatului secundariu din Bucuresci, D. A. Lahovari propune sporirea lefuriloru profesoriloru si armonisarea loru cu ale celoru-lalte profesóre dela institutulu secundariu din Iasi. Domnulu Ioann Brateanu, combatendu amendamentulu, arata ca necessitatea cea mai simtita nu este sporirea lefuriloru, ci crearea de scoli pedagogice, care sa formeze profesori capabili si buni pentru scoli; asemenea cum ca esiste actualminte la scolile de fete diferite necuviintie de 'ndreptatu; ca in fine profesorii suntu platiti in generalu destulu de bine, câci lefurile li s'au maritu anca de la 1861 si 1862.

Dupa o lunga discussiune asupra acestui amendamentu, — la care ies parte intre altii atâtu d. propunitoru, câtu si d. ministru presiedinte — amendamentulu, punându-se la votu, se respinge si s'admite cifra proiectata prin bugetu.

Camera votéza intocmai dupa bugetu tóte scólele secundare de fete.

Votându-se liceele, s'adauge — dupa propunerea d-lui Laurianu la liceulu din Craiova, Berlad si Botetiani anca câte unu profesore de limb'a româna si latina, pre lânga cei ce esista, pentru a fi uniformitate in tóte liceele din tiéra si unu singuru profesore nefiindu d'ajunsu pentru patru clase.

La ministeriulu culteloru si Instructiunei publice in siedinti'a de Sâmbat'a sa adausu sub-revisorii scolari, numindu-se câte unulu de fia-care judetiu ca astu-feliu, sub regularea revisoriloru sa se faca revisiunea bine si ne incetatu la tóte scólele satesci.

In siedinti'a de luni, s'a suprimatu subventiunile la scólele catolice si luterane din Bucuresci si Galati, si'acea suma de lei noi 6,600 s'a adausu la subventiunile ce se dau societâtiloru Ateneulu, Transilvani'a (din Romani'a libera,) Invetiatur'a poporului românu, cea de cultura din Bucovin'a si cea de cultura din Transilvani'a.

Totu in acea siedintia stipendiele burseriloru de la facultâtile din tiéra s'au reasiediatu in suma de 52,462 lei, in locu de 26,600 la care erá redusa prin budgetu.

In siedinti'a de Marti s'a sporitu cu 1556 lei noi, adeca s'a urcatu la 6,000 lei cifr'a subventiunii schitului românu de la muntele Atos. S'adauge anca o cifra de 1600 lei la cea de 3000 pentru ajutorulu intemplatoru alu bisericiloru sarace din tiéra. „Rom.“

Circularia câtra prefecturile judetieloru dunarene.

Domnule prefectu! Odata cu formarea noului ministeriu a-ti primitu si program'a nóstra. Ea se resumá in dóue principii: in intru, legalitate si, câtu se póte, mai buna administratiune; in afara, mantienerea sincera a legaminteloru secularie ale Romaniei cu inalt'a Pórta, recunoscintia câtra tóte puterile garante si in fati'a evenemînteloru esterne, neutralitatea cea mai deplina si mai leale.

Odata cu comunicarea acestei programe, subscrisulu, in calitate de ministru de interna, amu chiamatu tóta luarea aminte a prefecturiloru judetieloru dunarene asupr'a datoriei si marelui interesu ce avemu de a dovedí ca intielegemu, prin fapte, a observá positiunea nóstra de statu neutru pusu sub garanti'a colectiva a mariloru puteri europene. Amu invitatu dara pre susu disele prefecturi de a fi cu o neintrerupta priveghiere asupr'a atitudinei poporatiuniloru nóstre de origine bulgara, de a le face a se bucurá de tóte drepturile si libertâtile pre care constitutiunea nóstra le garantéza tuturoru locuitoriloru tierei fâra deosebire, dara totu odata de a prevedé si oprí ori-ce propaganda, ori-ce uneltiri aru fi de natura a turburá de pre teritoriulu românu liniscea posessiuniloru otomane din stâng'a Dunarei.

Cându din nenorocire unu conflictu s'a ivitu intre imperiulu otomanu si intre Greci'a, — guvernulu românu, gelosu de a pestrá in tóta intregimea sea seculara ospitalitate a pamentului nostru, s'a grabitu a primí in intrulu tierei pre familiele grece emigrate din stâng'a Dunarei. Neutralitatea nóstra insa ne-a impusu datori'a de a lipí câtra acésta ospitalitate conditiunea sine qua non cá noii nostri óspeti sa se abtiena pre teritoriulu românu de ori-ce propaganda si unelturi contr'a guvernulu otomanu si a posessiuniloru sele.

Suntu fericitu de a constatá ca pâna acum nimic'a nu a venitu sa ne faca a ne câi de ospitalitatea larga si generósa, ce acordâmu bulgariloru si greciloru; amu o deosebita multiamire a recunósce ca atâtu bulgarii, câtu si grecii apretiuiescu cu deplina recunoscintia beneficiele mesurei umanitarie ce amu lustu in privinti'a loru, si implinescu cu scrupulositate datoriele ce le impune positiunea nóstra de statu neutru.

Totusi inse, in necunoscinti'a viitóreloru evenimente esterne si mai alesu in faci'a apropierii primaverii, in timpulu câria unele diuaire straine

pretindu ca ar fi a isbucni agitatiuni in Bulgari'a, suntu datoru, domnule Prefectu, a ve reinoí recomandatiunile mele anteriore sî a ve invitá cá sa aveti cea mai energica priveghiare pentru ca Bulgarii sî Elinii aflati in judetiulu d-vóstra se urmeze sî in viitoru a se tiené in lini'a de pace sî de buna conduitá care au pazit'o pâna astadi. Declarati, in chipulu celu mai categoricu, ca guvernulu este otarîtu a se tiené in marginile celei mai stricte neutralitâti, cum amu mai dis'o sî ca prin urmare nu va tolerá pre nimeni in Romani'a sa se departeze din acésta cale, singura mântuitóre pentru noi.

D-vóstra, fiindu agentulu superioru alu administratiunei centrale in judetiulu d-vóstra sî avendu in aternarea d-vóstra tóte autoritâtile locale, prin ins'a-si acést'a sunteti pusu in positiune de a luá tóte mesurile pentru aplicarea energica a acestui ordinu, sî déra, ve sî facu directu respundietoru câtra guvernu sî câtra tiéra de totu ce in judetiulu d-v. ar fi de natura a compromite ordinea publica sî bunele sî folositórele nóstre relatiuni cu inalt'a Porta.

Totu o data cu acésta, eu m'amu adresatu la domnulu ministru de resbelu, cu rugaminte cá din partei se dea ordine analóge câtra comandantii batalióneloru de graniceri sî acést'a spre a se indoí, privighiarea d'alungulu intregei granitie dunarene. D-vóstra aseminea va veti pune sî tiené in ncintrerupta comunicatiune cu comandantii de puncturi, cá asiá impreuna sa faceti cá la fruntariele nóstre sa se intemeieze o paza energica, priveghindu dî sî nópte.

Primiti, domnule prefectu, increderntiarea osebitei mele consideratiuni.

Ministru de interne, M. Cogalnicénu.

No. 891, Ianuariu 17.

(Monitorulu.)

Varietâti.

*** Din Becicherecu-mare capetá „Albin'a“ in 29 Ianuariu urmatórea scire telegrafica:

Ieri s'a tienutu aici o conferintia mara serbésca in caus'a alegeriloru dietali, au participatu mai multi de 300 membri liberali — opositiunali, tramisi de prin tóte pârtile din Bacic'a banatiéna. Poporulu petrecù cu entusiasmu cursulu desbateriloru. Cu unanimitate s'a primitu urmatoriulu programu: Cestiunea natiunalitâtiloru pre bas'a cunoscutului proiectu alu deputatiloru serbi sî români; — cestiunea serbésca pre bas'a dreptului istoricu; — spriginirea programului nationalu alu croatiloru in privinti'a autonomiei tierii loru; — intregitatea autonomiei Transilvaniei pre bas'a dreptului publicu alu acesteia; — cu opusetiunea ungurésca intru institutiunile democratico-liberali ale statului; — autonomi'a tieriloru slave dincolo de Laita; — politic'a de neinterventiune sî de eliberare pentru popórale din orientu; — procedura solidara cu românii. S'au alesu unu comitetu centralu, care si-are resiedinti'a in Neoplanta (Novisadu). Sér'a solenitate mare. Dimitrievicin.

*** Baronulu Kusseviche suspensu din postulu de cancelariu aulicu pentru Croati'a. Densulu va fi aplicatu in servitiulu militariu activu.

*** Jokai are prospecte de a fi alesu in loculu ministrului Gorove in Theresiopole.

*** Se dice ca in Pest'a voru fi alegerile in 14 Marte, in comitate Inse mai tardiu.

*** Dupa Ind. belg. regimulu ungurescu a tocmitu pusci de Chassepot.

*** „Archivulu“ pentru filologia sî istori'a pre an. 1869 Nr. XXI cuprinde cá totudéun'a articulu de mare interesu. Incepe cu art.: „In locu de programa“, care va remane nestramutata oserband-o cu rigóre. Art. finesce cu: „Sero sapiunt Phryges“; Fantasie etimologice; una lectiune demna de obserbatu; Afinitatea limbei rodin care potu invetiá multi critici anilaterali; descriptiuni toporgrafice; Resinerii dupa diplome; Fasti Români; libertatea cuscientiei in Transilvani'a: despre conditiie unionii; corespondintta din Fagarasiu despre diplom'a Mailatiloru; notitie diverse; despre monete aflate aprópe de Turnisioru sî un'a in Blasiu de arama cu inscriptiunea: IMP. Traianó Aug. Ger. Dac. Pm. sî in diosu: S. P. G. R. Optimo Principi cu amblema triumfala.

*** Oieriloru din Transilvani'a. Diurnalulu oficiale a publicatu tratatulu intre Austro-Ungari'a sî Turci'a (pentru care se incepusera negotiatiunile inca in 1867) prin care amendone pârtile reciprocaminte concedu suditiloru loru facultatea de a posiede bunuri nemobile. Acésta facultate mare odata concésa] din partea Turciei, facultâtile mai mici precum: inchiriare, esarendare etc. inca se intielegu. Deci oierii nu vor mai fi infestati de autoritâtile turcesci.

*** La secele in capu inca se aflá o moneta de argintu cu emblema triumfala sî suntu ea cu inscriptiunea: Carb. sî dedesuptu cu litere române „Roma“, ca se afla la Redactorulu. —

In agricultura nu este nimic'e, care sa nu aiba importanti'a sea. In Flandr'a copiii satenilloru, cari nu se ducu la munca, crescu multime de iepuri de casa, din care se espedéza fórte multi prin alte tieri. Numai din orasiulu Ostea se espedeza pre anu 1.250,000, a câroru venitu este de 1,500.000 franci. Acestea despuindu-se sî curatiendu-se se tramitu la Londr'a, iéra pelle remanu in tiéra pentru facerea pelerieloru. — „G Tr.

*** Academi'a de drepturi din M. Vásárhely a capatatu dreptulu de a se face acolo esaminede statu; se va denumí câtu mai curendu o comissiune. Acumu suntu 70 de auditoru la acea academia.

* In cerculu de alegere Mociu (Transilvani'a) e prochiamatu de candidatu unanimu, consiliariulu de sectiune Hosszu.

*** In Pest'a a arsu alalta eri nóptea coperisiulu academiei ungaresci din Pest'a.

*** Congresulu evreescu din Pest'a a avutu alalta eri o siedintia sgomotósa. Asiá numitii „ortodocsi“ au parasitu sal'a sberându sî injurându Ans'a a fostu o cuventare a lui Leo Holländer.

*** Adunarea generale a societâti Transilvani'a. DD. membrii cu onóre suntu convocati la adunare pentru dîu'a de 26 Ianuariu curentu (Dumineca), in sala Tirului Nationalu (casa cornescu), unde este sî gimnasiulu Mihaiu Vitézulu, cu voia d-lui presiedinte alu tirului.

De 12 la óre din dî, pâna la 1 óra va fi conferinti'a privata intre membrii adunarii societâtii. La 1 óra precisa siedintia va fi publica.

In acésta prima siedinti'a ordinea dilei va fi urmatórea: Darea de séma a comitatului rostita de presiedintele societâtii. Proclamarea noiloru membrii ai adunârii. Alegerea comissiunei verificatórie socotel-loru. Diverse propuneri. In fine unu discursu de d. Mihailu, membru alu comitatului sî alu adunârii.

Dîu'a siedintiei a doua se va fipsá de adunare. La ordinea dilei: Raportulu comissiunei; Diverse propuneri; Alegerea unui vice-presiedinte sî unui membru alu comitatului. In fine o poesie declamata de d. Pompiliu.

*** (Diurnalisti in Americ'a) Unu diurnalu din Americ'a cauta pre calea publicitâtiei unu colaboratoru in modulu urmatoriu: Cautâmu unu barbatu de musculatura tare, carele sa nu aiba nici o temere de nimicu, cu deosebire sa nui fia frica a impunge sau a fi impunsu cu cutitulu.

*** C. Nicolae Ionescu a anunciatu in senatu (Bucuresci) o interpelare ministrului din Afara, motivata de cele ce se cuprindu in discorsulu tronului rostitu in camer'a Franciei, ca puterile europene in colectivu au fostu silite sa faca energice representatiuni guvernului trecutu; sî a aretatu ca motiunea ce va propune in urmarea acestei interpelatiuni, la care ministrulu are sa respundia mâine, este de a se invitá guvernulu sa depuna pre biuroulu senatului actele diplomatice privitóre la administratiunea ministerului cadiutu.

*** Clubulu egalitâtie din M. Vásárhely intentiunéza a-si radicá o tipografia propria pr n acliuni. Dupa realisarea acestui planu are clubulu de cugetu a edá o fóia politica.

*** Herzen. Despre acestu renumitu emigrantu rusecu vrea sa scie „P. Ll. ca in dilele trecute a trecutu prin Vien'a sî a conversatu cu archimandritulu rusescu Rajewski, carele se afla statiunatu la ambasad'a rusésca de ací. Impregiurarea acést'a face pre lume sa créda ca Herzen, contrariu mare alu regimului rusescu de alte dâti, acum este câstigatu de regimu sî are missiunea de a pasi contr'a germanismului din provinciele de lânga marea baltica, cari suntu nemtiesci, pentru panrusismu.

*** Comitetulu Reuninnei femeiloru române din Iasi va dá in ser'a de 4 Ian. viitoriu o splendida serata dentiuitórie anunciata deja prin biletele de invitare. Se va jucá sî in salonulu curtiei juratiloru. Comitetulu róga pre onorabilii invitati, cá sa vina la serata in toaleta câtu se póte mai simpla. Persónele, care n'au primitu inca bilete de invitare din caus'a eroriloru comise de impartitori suntu rogate sa binevoiésca a se adresá la presiedinti'a Reuniunei dn'a Matild'a Sihléna spre a se indeplini lacunele. — Déca se voru dá in pocinele bilete ale loteriei celei mari dejá anunciate, ce au mai remasu se va efectuá in presenti'a on. publicu sî tragerea acestei loterii. —

*** Venitulu totalu alu diferiteloru state din Europ'a se urca la sum'a de 11.200 milióne lei noi, pre anu; pentru stringerea acestui venitu, se cheltuiesce a cincea parte adeca 2240 milióne. — Din venitulu curatu de 8960 milióne lei noi, sefii stateloru primescu 236 milióne, armat'a 3120 milióne, cheltuielele de resbelu pre anu se urca la 3120 milióne. — Astfeliu incâtu remanu 2484 milióne, adeca o a patr'a parte pentru agricultura, industrie, lucrâri publice, instructiune sî alte interese publice!! — (Cur.)

*** Corespundintii Trompetei Carp. din Constantinopole ne spunu ca d. Sturz'a, sî d. Stirbey representa cu multa demnitate Romani'a in Constantinopole sî-si atragu stima ministriloru Portii sî a representantiloru puteriloru europene. Sa deu Dumnedieu adauge „Tr. C.“ sa ne mai radicâmu, câci prea eramu cadiuti cu totulu.

Mai nou.

Inaltulu Ministeriu reg. prin emisulu dto 24 Ianuariu nr. 20,826 ordinà ca Scaunulu Salistei sî alu Talmnciului, precum sî comunele foste granitiarie: Jin'a, Orlatu, Vestemu sî Racovitia, sî pâna la definitiv'a regulare pre calea legislatiunei a referintieloru la scaunulu Sabiiului, respective (a Saceleloru) la districtulu Brasiovului, sa intre in dreptürile politice ce le dau punctele regulative celoru-lalte comune tienatórie de disele jurisdictiuni, sî in intielesulu legiloru din 1848 sa participe la alegerile dietali.

Provocare. *)

In contr'a acelui'a, — pre care adunanti'a tractului protopopescu greco-catolicu alu Faragaului, prin decissiunea sea din 19 Decembre 1863, sî l'a alesu de plenipotentiatu pentru „Convictulu tractului Faragâu“ edificându in Blasiu, — s'a introdusu cercetare criminale, sî sub decursulu acestei cercetâri s'a ivitu dubietate in privinti'a acuratei sî conscientiositatei manipulâri a baniloru incursi; deci, in interesulu acestei fundatiuni, suntu provocati toti acei'a, cari au subscrisu ori platitu bani spre acestu scopu, cá sumele de densii subscrise, séu platite, sa se grabésca pâna in finea lunei lui Februariu a. c. — a le face cunoscute subscrisei judecatorii prin relatiuni netimbrate, cu atâtu mai vertosu câci la din contra numit'a fundatiune usioru se póte periclitá. —

Dela judecatori'a nobilului comitatu alu Clusiului cá foru penale. —

Clusiu, in 25 Ianuariu 1869.

Adalbert Cosm'a,
jude investigatoriu.

*) Onor Redactiuni a jurnaleloru „Federatiunea sî „Albin'a“ suntu rugate a publicá acésta provocare, déca nu in totu cuprinsulu ei baremu in estrasu.

30—2 **Edictu.**

Flórea Munteanu din Tiss'a, carea din 25 Martiu 1868 au parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei socin Ioann Vladu totu din Tiss'a, — sî nu se scie locu'u unde se sustiene; prin acést'a se citéza cá in terminu de unu anu dela publicarea acestui Edictu, sa se infatisiedie la scaunulu Protopresbiterale la subscrisulu, — câci la din contra, se va aduce sentintia sî in absenti'a ei, pre bas'a S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Dela scaunulu protopresviteralu gr. res. alu tractului Dobrei.

Dobr'a, 11 Ianuariu 1869.

Nicolau de Crainicu
Protopresviteru.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 9. ANULU XVII.

Sabiiu, in 30 Ianuariu (11 Febr.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La situatiune.

In fruntea tuturoru evenemintelor sta sî astadi inca conflictulu turco-grecescu. Elu a facutu unu tempu sa se uite alte cestiuni cari s'au pertratatu sî cari au mai resaritu in anii din urma, dara inca nu s'au deslegatu.

Diuaristic'a cea mare européna anuncia din cându in cându unu conflictu seriosu intre Franci'a sî Prussi'a. Ambe suntu puteri mari, de natiunalitate omogena, inarmate pana in crescetu sî dispunu de bani de ajunsu spre a purtá unulu din cele mai infricosiate resbele. Amu auditu vorbindu-se sî amu cetitu a dese ori, ca francesii au datorinti'a de a aretá vecíniloru loru prussiani, ca francesii suntu cei dintâiu in resbele, ca ei suntu natiunea cea mare sî ca Renulu este ultim'a ratiune in pacea ce va avé a se stabilí intre aceste dóue popóre de cultura. Va se dîca, Franci'a pâna la Renu sî apoi „Imperiulu va fi pacea.“

Omulu ne initiatu în arcanele diplomatiei póte cu anevoia combiná. Capulu celu mai petrundietoriu se insiéla, celu putienu pentru lucrurile momentane, provocate de necessitâti, pre cari le cere un'a séu alta impregiurare politica neprevediuta. Vinu fórte de multe ori intemplâri de unu politicu se pare ca se abate din directiunea ce a luatu. Abaterea insa nu e altu ce-va decâtu evitarea momentana a unei greutâti momentane care se lungesce in drumulu politicu. Dupa evitare urméza insa cá sî mai inainte, directiunea inceputa.

Pentru cá se credemu cu deseversîre in conflictulu intre Franci'a sî Prussi'a nu suntu de ajunsu nici inarmârile de ambe pârtile, nici marginea renana ce o aspira Franci'a. Déca nu va fi unu jocu ce diplomati'a lu jóca de multe ori sî cu sacrificii de avere sî de bani, (in privinti'a acést'a ea are putiena mustrare de cugetu) — pentru de a legá doue puteri singure séu mai multe impreuna spre a puté intreprinde actiuni nóue, — e greu de a admite conflictulu.

Principiulu natiunale atât'a de adencu a petrunsu in Europ'a, incâtu elu trebuie sa-si urmeze cursulu desvoltatu. Diplomati'a nulu va ignorá.

Puterile de astadi vedemu ca se conformeza dupa putinti'a acestui principiu, sî asiá, acolo, unde firea lucruriloru inca a ajutatu la regularea staturiloru pre basele acestui principiu, nu póte sterní conflicte de durata lunga, chiaru déca le presupunemu possibilitatea loru.

Inarmârile cele mari potu déra sa fia pentru de a infrená sî de a moderá desvoltarea lucruriloru in orientu, unde vre o putere vecina aru puté, la ocasiunea unei conflagratiuni esplotá aspiratiunile juneloru popóre, insetate de libertate, in folosulu seu.

E lesne de aflatu, carea aru fi acea putere, déca le trecemu in revista sî vedemu care câtu e de ocupata in interiorulu seu sî care de ce mijlóce póte dispune.

Invetiatur'a carea o potu popórele june trage de aici e aceea, ca ele au sa fia cu mare bagare de séma, cá sa nu fia tarite in interese straine, ceea ce se póte lesne intemplá déca nu voru strabate cu vederea preste orizonulu intereseloru politice mai largu, decâtu cuprindu ramele unei tieri séu a unui statu.

Are situatiunea séu nu vre-o influintia sî asupr'a detorieloru nóstre interne sî in specialu natiunale, nu credemu ca va fi de lipsa a se mai considerá. Sî de aceea bagarea nóstra de séma trebuie sa fia indreptata la tóte câte se petrecu. Aceste apoi trebuiescu cumpanite cu interesele nóstre un'a câte un'a, fâra de a ne sacrificá orbesce unei séu altei partide din câte se misca astadi in tumultulu celu mare politicu in laintru, carele sta in legatura firésca cu tumultulu politicu din afara.

Este altu ceva, a dice cu interesele nóstre convinu cu cutare interese sî alt'a a le fusiuná in cele a le altor'a.

De indreptariu in apretiarea lucruriloru atâtu de serióse, dupa cum nile oferesce situatiunea de fatia este bine sa se recomânde in loculu dintâiu scopulu generale alu omenimei, c u l t u r 'a sî civilisatiunea, geografi'a si etnografi'a.

Evenemínte politice.

Pregatirile ce se facu in Ungari'a pentru alegerile la diet'a urmatóre suntu de o intensitate fórte mare. Atitudinea româniloru de acolo o potu cunósce cetitorii nostri din corespundinti'a nóstra din Timisiór'a sî din „epistol'a deschisa“ ce o publicâmu dupa Albin'a, carea (epistola), cá un'a ce a premersu inaintea celoru intemplate in Temisiór'a este o parte intregitória din evenemintele natiunale de acolo. De asemenea vedemu pre serbi miscându-se din resputeri. Magiarii se lupta intre sine, punendu cele doue partide, drépt'a sî stâng'a, candidati sî contracandidati. Alegerile fiitórie incorda interesele tuturoru, pentru ca lupt'a va fi intre Deakisti sî stâng'a penlru de a fi séu a nu mai fi.

Despre impacarea cu cechii luâmu notitia, ca cerculéza scirea ca insusi Beust sî cu Dr. Berger au prinsu firulu sî se continua.

In G r e c i 'a se pare ca lucrurile mergu cu fortia spre ruptura. Telegrafulu semnaléza, ca regele vrea sa abdîca de tronu, déca poporulu nu va voí a se liniscí. Nu putemu scí cari suntu pregatirile cari se dîce ca se facu pentru casulu a c e s t 'a, adeca alu abdicerei.

Adunarea natiunale.

T e m i s i ó r 'a, in 26/7 Ianuariu 1869.

Adunarea natiunale de astadi au fostu cercetata de fórte numerosi barbati inteligenti din totu tienutulu Banatului sî alu Aradului sî de o multime de poporu tieranu de prin pregiuru. — Apoi fiindu ca in septamânile trecute, s'au tienutu din partea serbiloru o asemenea adunare la care au fostu chiemati sî români, la ocasiunea acestei adunâri s'au chiamatu asemenea sî serbii de aici, cari au luatu parte cu cea mai mare buna vointia. — Renumitulu natiunalistu serbu M i l e t i c i u inca s'au presentatu cá unu tramisu alu adunârei, séu mai bine disu alu c o m i t e t u l u i n a t i u n a l i t â t i l o r u nemagiare din B e c i k e r e k u, care au salutatu Adunarea româna in numele acelui comitetu sî o recerea spre a dispune ca aceste comitete centrale sa procéda in lucrârile sele in concordantia.

Trecendu la obiectulu afaceriloru amintescu, ca mai intâiu s'au adusu recunoscintia celoru 24 de ablegati natiunali din diet'a trecuta protocolarminte, pentru aperarea causei natiunale in contra majoritâtiei aristocratice; apoi o multiamita recunoscatória familiei M o c i o n i a n e, cu acelu adausu, cá acést'a sa fia totu-déun'a imputerita spre a convocá adunâri natiunale in casuri de lipsa totu-déun'a. Barbatii din acésta familia a fostu A n t o n i u, G e o r g i u, tinerii D-ori juris A l e s s a n d r u sî E u g e n u, apoi fiii lui Antoniu Zenoviu sî Victoru.

Dupa acestea s'au trecutu cu totulu la afacerile cestiunei care le-au inceputu Dr. Alessandru M o c i o n i, in o cuventare pre câtu se póte modesta sî inteligenta, in care recomenda adunârei cunoscutulu memorandu in cestiunea natiunalitâtiloru spre primire, pre care l'au sî primitu unanimu cá punctu de manecare in cestiunea egalei indreptatiri natiunali. — Mai departe ca se nu remana in passivitate precum voiau unii, ci sa se procéda in contielegere generale cu tóte puterile la activitate, aici in Ungari'a; pentru Tranni'a inse se recomânda passivitatea fiindui positiunea ei de alta natura; déra abligatii nationali se conlucre intru acea, cá Transilvaneniloru se li se dea dreptulu de a se decide ei insisi in diet'a loru propria pentru uniunea cu Ungari'a; asemenea sî in privinti'a Croatiei care este asemenea cá sî Transilvani'a numai cu forti'a impaciuita insa nici cumu dupa cerintiele spiritului tempului sî ale adeveratei maioritâti natiunali.

Cu privintia la ablegati sau decisu, cá Deputatii nationali se-si profesedie credíulu politicu inaintea alegatoriloru sî sa fia strinsu obligati a conglasuí in tóte cerintiele causei nationalitâtiloru, apoi afara de causele nationale sa póta, dupe liber'a loru voia, partiní ori care partida progresanda déra nici cându retrogradanda.

Astadi de séra ne adunâmu iara-si la cas'a Mocioni spre autenticarea protocolului.

Siedinti'a adunârei au duratu dela 11 óre dim. pâna câtra 4 óre dupa amiadi. Mai tardîu spre mai buna informare, me voiu straduí a ve trimite sî o copia de pre protocolulu autenticatu.

Spre efectuirea afaceriloru decise se va denumí unu comitetu centralu care va avé subcercuri in tóte cercurile de alegere din comitatu, sî centrulu de aici va stá in corespondintia sî strânsa legatura cu tóte centrele, asemene din cele-lalte comitate, care legatura apoi va portá numirea „opositiunea nationale democratica“ sub a cârei stindartu sa se adune toti representantii natiunali in dieta sî in tóte afacerile universale potitice.

Epistola deschisa câtra multi.

Dintru indemnulu desbateriloru a supr'a cestiunei de natiunalitate in diet'a din Pest'a, venira la adres'a mea din mai multe pârti voturi de incredere pentru cei 24 de deputati natiunali, cari au votatu pentru proiectulu de lege combinatu in acésta cestiune intre deputatii români sî serbi. Stimatii subscrietori, prin dechiaratiunile loru de sî variante in spressiuni, daru in fondu de asemenea curatu natiunale, aprobându principiele pentru cari s'a luptatu partid'a nationale, respicara cá principiele acestea le privescu de ale loru pentru cari suntu gata a luptá din resputeri; sî me onorara cu provocarea d'a face acést'a cunoscutu pré stimatiloru soci de credintia sî de lupta.

Fiindu ca mai toti dd. deputati natiunali plecasera de aici, pre cându sosira acele scrisori, credu a satisface dorintiei esprese intr' aceste scrisori, luându-mi onórea a aduce acést'a astadi la cunoscinti'a loru pre calea publicitâtiei.

Esprimendu multiamit'a cea mai adânca multu stimatiloru subscrietori pentru simpatiele sincere sî pentru increderea loru, nu potu retacé, cumca viu'a consciintia natiunala, deplin'a pricepere a luptei politice, ce are se o sustiena anca natiunea pentru interesulu seu celu mai santu pentru esistinti'a sa, sî resolutiunea adeveratu barbatésca, câror'a se dede spressiunea cea mai lamurita din partea stimatiloru dd. subscrietori, trebue se imple cu o bucuria profundu simtita inim'a fie cârui românu, carele nutresce amóre câtra natiune, sperantie pentru vitoriulu ei; câci ele de nou ni dovedescu, cumca principiele, de la a câror'a realisare depinde esistinti'a sî desvoltarea natiunei române au radecine adânce in sentiulu poporului. Intr' adeveru, déca sî ideile cele mai sublime sî mai salutarie acâror'a santia, nedependinte de giurstari casuali, jace pururea in reportulu intimu alu ideiloru cu legile eterne ale progresului omenescu — pâna ce ele voru fi cuprinse numai de putieni singuratici, sî voru

fi neprecepute multimei, pâna atunci aparu sî desparu cá sî nisce umbre nepotincióse, dar in momentulu cându idei'a a ocupatu pre multime, atunci delocu din umbra nepotinciósa se nasce o potere generale, fórte sî binefacatória; generale, fiindu ca latírii ei nu potu pune stavila nici tendintiele castice, nici formulele artificióse ale politicei; fórte, fiindu ca pentru timpu indelungatu nu i se póte opune nici o putere omenésca; binefacatória, câci inaintéza desvoltarea sî progresulu omenimei.

Acést'a e natur'a comuna a tuturoru ideiloru domnitóre in diferitele epoce istorice ale genului omenescu, acést'a e sî natur'a ideii de natiunalitate, demnitóre in seclulu alu XIX.

Invingerea ei, carea are se sterga dreptulu celui mai tare, are se stérga titlulu fortiei majore din vocabulariulu dreptului internatiunalu, este o binefacere pentru tóte popórale, iéra pentru noi o conditiune de vietia.

Semtimu acést'a cu totii; dar sî scimu cu totii ca abié esiste natiune, carea aru fi dedata la lupta aru fi luptatu atât'a sî in contra atâtoru dusimani, cá sî natiunea româna, a cârei'a trecutulu intregu este o lupta neintrerupta de aprópe doue mii de ani, o lupta carea avemu se o sustienemu sî astadi sî carea sî astadi pretinde de la noi tóte virtutile stramosiloru nostri Români, déca vremu se fimu demni de victoria, demni de a fi sî a ne numí stranepotii stralucitiloru barbati ai Romei.

Situatiunea nóstra de fatia e fórte seriósa. O privire scurta in trecutulu celu mai nou nu póte face decâtu o impressiune fórte trista asupr'a nóstra.

Partidei domnitóre sî anume majoritatei dietali din Pest'a i-a succesu a desfidá tóte asceptârile, chiaru sî cele mai modeste, câte la inceputu se indreptasera spre dens'a sî spre activitatea ei, sî cari erau atâtu de generale, pre câtu de juste.

Evenemintele triste, cari insa nu erau decâtu consecintie firesci a neintielegerei intre natiunile surori destinate a trâí intr'o patria comuna: lupt'a deplorabile din 1848/9, alu cârei'a resultatu a fostu inceputulu unei pâci sî mai deplorabile, absolutismulu, carele, nimicindu drepturile innascute omului, a tientitu a desradecinâ din anima chiaru sî simtiulu libertatei, sî cârui'a unu dieceniu i-a fostu de ajunsu pentru ruinarea stârei nóstre materiale, — acestea pareau a fi o scóla buna pentru a invetiá ca scutulu celu mai puternicu dara sî unicu alu unei constitutiuni este garantarea intereseloru celoru mai sânte a tuturoru cetatieniloru, cumca tóte desbinârile civili nu suntu decâtu urmâri necesarie atunci, cându sântulu principiu de egala indreptatire e vatematu prin lege.

Aceste esperintie dureróse sî pline de invetiatura, pareau a fi totu atâtea garantie, cumca ingrigirea pentru esistinti'a sî viitoriulu patriei, pentru intarirea sî asecurarea libertatei comune, va fi mai poternica decâtu aspiratiunile morbóse la o egemonia artificiósa a unei natiuni din patria asupr'a celoru-lalte.

Faptele insa ne-au convinsu despre contrariulu:

Majoritatea dietei, in locu de a cautá fundamentulu celu mai solidu alu dreptului publicu intr'o aliantia firésca cu natiunile Ungariei, pre basea egalei indreptatiri natiunale, si-a inceputu activitatea sea cu votarea legiloru de asiá — numit'a impacaciune, sî a crediutu ca va puté asecurá viitoriulu patriei prin o aliantia atâtu de nenaturala, pre câtu de cu mari sacrificie impreunata, o aliantia intre elementulu magiaru de dincóce, sî elementulu germanu de dincolo de Lait'a; o aliantia, a cârei idea fundamentala este o supremati'a dupla, alu cârei'a ascutitu este indreptatu contra celoru-lalte natiuni; o aliantia, carea, multiamita simtiului comunu de dreptate sî de libertate, nu e in stare a se inradacinâ deplinu sî preste totu nici chiaru la natiunea magiara sî germana.

Déca aliantí'a acést'a n'a lipsitu a slabí increderea sî a provocá opusetiunea natiuniloru nemagiare, ea mai departe e calificata de a desceptá ingrigirile cele mai serióse pentru esistinti'a monarchiei la totu insulu carele cunósce starea ei presinte, carele cunósce puterea ideei de natiunalitate sî scie, ca artea politica, chiaru sî cea mai rafinata, nu e in stare a gasí unu espediinte o formula politica, carea aru puté induplecá natiunile viue, cá sa abdîca de viétia, se renuncie la esistinti'a loru politica in favórea unei combinatiuni artificióse sî nenaturale. Temerile ce dupa acést'a se escara la deputatii natiunali in privinti'a intentiuniloru adeverate ale majoritatei dietali fatia cu cele-lalte natiuni, crescendu pre dî ce merge prin amenarea sistematica a cestiunei de natiunalitate, devenira trista realitate, pericule reale, prin modulu dupa carele s'au deslegatu cele mai momentóse cestiuni interne, precum cestiunea croata, cestiunea de natiunalitate sî cestiunea uniunei intre Ungari'a sî Transilvani'a.

Scimu cu totii procedur'a ce s'a urmatu facia de partid'a natiunala in Croati'a, ni potemu intipuí impressiunea ce legea in caus'a croata a trebuitu s'o faca a supr'a poporului croatu.

Legea votata in caus'a nationalitâtiloru e negatiunea directa a aceloru principie, cari, — basându-se pre drepturile nealienabili ale natiuniloru, pre ide'a egalei indreptatíri sî pre concretele relatiuni etnice ale tierii, suntu formulate in proieptulu de lege substernutu dietei de câtra deputatii natiunali, pre care proiectu de lege sî Dvóstre, prin adresele susamintite, binevoindu a ne onorá cu pretiuit'a-ve incredere, le-ati dechiaratu de programu alu D-Vóstre.

Legea votata in caus'a natiunalitâtiloru, negându esistinti'a legala a natiuniloru nemagiare, negându santulu principiu alu egalei indreptatíri natiunale, recunósce esistinti'a numai a unei natiuni politice, a natiunei magiare, sî asecurându natiunei magiare o supremati'a, intemeiata nu pre insusirile faptice ale ei, ci radimata pre clausule legali, involve pentru cele lalte natiuni o subjugare prin lege, va se dica o impossibilitate morala. Acést'a impossibilitate morala a fostu, carea impinse pre deputatii natiunali in acea situatiune anomala de a nu partecipá, chiar la aducerea legei celei mai adâncu taiatóre in interesele nóstre vitali, nepotendu densii impacá cu onórea natiuniloru nemagiare acea impossibilitate morala, sî cu consciinti'a loru acea respunsabilitate grea.

Legea acést'a e déra facuta fâra conlucrarea deputatiloru natiunali, in contra vointiei loru sî in contra intereseloru vitaliale natiuniloru nemagiare.

Legea votata in caus'a uniunei Transilvaniei e efluciulu consecinte totu alu acelei politice eschisivu natiunale magiare, carea caracteriséza peste tote activitatea majoritâtei magiare din dieta:

Legea acést'a, carea tientesce de o parte la o fusiune completa intre tierile surori, de alta parte (de-sî in contradîcere cu sine insasi, cu principiele recunoscute astadi in tóte tierile civilisate, ba chiaru sî cu recerintiele esprese a strictei legalitâti, prin care aru fi sa se justifice procedur'a acést'a a dietei fatia de autonomi'a sî de drepturile naturali ale poporului transilvanu) sustiene pentru Transilvani'a o lege electorale cu base feudali din secululu trecutu, sî acést'a cu scopulu invederatu de a impedecá pâna sî pre calea cea atâtu de strimta, dara legale a constitutiunei comune, prin mijlóce artificiióse a impedecá desvoltarea natiunala a poporului românu.

Deputatii natiunali, fatia cu proiectulu de lege in caus'a uniunei, carele basandu-se pre literile mórte ale unoru concluse istorice, sî ignorandu factorii reali ai Transilvaniei de astadi, supune dreptulu nealienabilu de esistintia sî de desvoltari ne natiu-

FOISIÓRA.

Ce-va despre Alb'a-Juli'a antica.

Sebesiu, in 1 Fauru n. 1869.

Precum i-mi aducu aminte, se amintise inca in unele gazete române despre ruinele Albei-Juliei antice, rectius, despre unele monumente inscrise, desgropate la radicarea drumului feratu, dara cu acele sî tacuse apoi corespundintele. — Neci eu nu voiu descrie ruinele Albei-Juliei antice in tóta estinderea loru, pentru ca inca nu sum in starea cea placuta; dara voiu referí detailuri mai de aprópe despre ele. *)

Siesulu intregu, intre portulu Muresiului sî intre Alb'a-Juli'a presenta lu poti numí cu tóta siguritatea, de mormentulu Albei-Juliei antice(Apulum). Prin drumulu tierei e impartitu acestu siesu in dóue pârti, in celu dreptu sî celu stângu, Siesulu dreptu se lucra sî produce frupte, din causa ca ruinele pre partea acést'a suntu acoperite de dóue urme cu „humu“ móle sî productivu. Ruinele din partea acést'a se descoperira numai in anulu 1866 cu ocasiunea arârei; urmându apoi anulu odichnei pamentului, unii posesori au navalitu pamentulu loru sî au scosu din murii deplini sî sanatosi o multime de tegle sî caramide de câte dóue urme in lungime sî gróse de patru degete, impinse cu doi, trei de cercuri sî in cornu cu liter'a L (prima, secunda, tertia etc., legio) cari caramide se intrebuintiasera apoi spre edificarea altoru case in Alb'a-Juli'a sî Portulu Muresiului. Unele esemplarie se locuisera in gimnasiulu din Alb'a-Juli'a sî in celu de aici.

Pre lânga tóte ca numai unu micu locu s'a desgropatu, totusi se putura deosebí paretii intregi a chilieloru, ma ce e mai multu in pareti se aflara asiá numitele „feresti orbe“ cu câte o lampa ori unu vasu mitutelu cu cenusia. Acésta din urma se esplica asiá, ca la romanii antici erá obiceiulu dupa arderea corpului, nu numai a aduná cenusi'a in o urna sî a o immormentá, ci sî o parte a cenusiei se reservá pentru pia memoria a casa. Acést'a se intempla sî astadi in locuri române, dara nu reservandu cenusi'a ci pamentu ori noroiu din gróp'a mortului.

Afara de aceea se mai aflara sî mosaice pretióse, altare mai mici cu figuri ori inscriptiuni, asiá numitele „arae penatium“; instrumente de feru, pinteni sî bani.

Cu tempu s'au implutu desgropârile iéra cu pamentu sî astadi se lucra, fâra cá sa cugete inca cine-va la documentele acele, care s'aru aflá acolo inadusîte.

Siesulu stângu se estinde dela drumulu tierei pâna la Muresiu sî viile Albei-Juliei. In loculu acestu intregu, dara mai alesu in terainulu intre drumulu tierei sî celu feratu, s'au desgropatu in abundantia anticitâti romane.

Siesulu susu numitu nu s'a lucratu de seculi, ma de câudu a peritu antic'a Alb'a-Julie de pre fati'a locului acelui'a. Nu s'a lucratu din cause, care voru luminá din descrierea urmatóre.

Loculu sémena mai tare unui cimiteriu, in care se inaltia sute de grópe mari sî mici, acoperite cu iérba misera. Trece calatoriulu sî n'aru doná nici o privire morminteloru domnitoriloru lumei, déca n'aru audí cântulu doiosu din fluer'a pastoriului. Nici astadi nu s'aru bucurá anticitâtile de aici de lumin'a dilei, déca n'aru fi trecutu chiaru sî pre acolo drumulu feratu; dara asiá s'a desgropatu in anulu 1868/9 unu numeru imbucuratoriu de monumente inscrise sî alte anticitâti, despre care se sî amintise in unele jurnale române. Fâra acelea suntu inca unele de sciutu, adeca, ca grópele susu cugetate, nu suntu alte cele, decâtu numai unu conglomeratu de tiegule, caramide sî hârbe antice sî neantice, de cenusia sî pamentu diferitu, de osaminte, mai alesu cóste de omu (póte ca sî din 1848/9) etc., care conglomeratu umple fia-care interspatiu a fosteloru chillii.

In siesulu dreptu, nu se afla acést'a, — fierea acestui conglomeratu cu greu se póte atribuí cu tóta siguranti'a atârei intemplâri. S'aru potea dice ca prin navalirea ori perirea cetâtiei s'aru fi formatu conglomeratulu acest'a, dér cum se póte? dupa ce acolo se afla caramide sî hârbe sî din tempulu mai nou. — Mai tare e acea de crediutu, ca la edificarea cetâtei inferióre — Alb'a-Juli'a presenta sau arsu in loculu din intrebare caramide, unde se sî póte apoi esplicá talp'a cea de pamentu arsu rosiu sî talp'a de cenusia, care se afla acolo désupra muriiloru. Ori póte ca reparându-se case in orasiu, sau transportatu in loculu acela, caramide, tegle, óse sî alte obiecte, afara. — Dar cum sî ce se mai afirmu? ca cercetându grópele cetâtei superióre, amu aflatu sî acolo bucatiele de caramide sî hârbe antice româna. — Destulu se fia despre conglomerate, trecemu la singularitate.

De sub drumulu tierei se tragu muri in o distantia de 10 pasi din siesulu dreptu in siesulu stângu, dar acolo se perdu, fiindu derimati de lucratori. E dreptu, ca pre laturea acést'a se mai vedu putini muri, dar cu atâtu mai multe columne de câte unu stanginu in lungime sî doua urme in grosime. Characteristic'a muriiloru romane, e acea, ca suntu compusi in origine numai din petri mari, quadrati, sî din fórte putiene caramide. — Columnele

*) Faci unu servitiu frumosu sî natiunei sî patriei. Aibi bunetate sî ne referesce sî mai multe detaiuri pentru ca e rusîne cá totu numai dela straini sa audîmu despre lucrurile strabuniloru nostri. R.

nale alu poporului românu, dîcu ca-lu supune aspiratiuniloru egemonistice magiare — si-au tienutu de datorintia a propune dietei unu proiectu de resolutiune, carele cu respectarea tuturoru intereseloru indreptatite, impartindu competinti'a de a decide acésta causa intre representantiele legali ale ambeloru tieri, aru fi pututu servî de o basa durabile pentru o uniune priinciósa intre tierile surori.

Majoritatea dietei insa s'a pronunciatu pentru proiectulu seu de lege si prin acést'a a luatu asupra-si si respunsabilitatea pentru urmârile neprecalculaveri, dara nu mai putienu neimpedecaveri.

Dee Ddieu, cá respunsabilitatea acést'a sa nu-i fia prea grea inaintea supremei instantie politice, inaintea forului evenemînteloru.

Tóte aceste cestiuni suntu acum decise formalminte, nu insa si deslegate, ele suntu legi sanctionate, si cá atari avemu sa le combatemu pre calea legala prin mijlóce legali.

Déca giurstârile nefavorabile, cari — incependu dela aplicarea mijlóceloru artificióse din partea guvernului ungurescu la alegerile din 1865 in contra candidatiloru natiunali, si pâna la stergerea formala a legiloru din an. 1863 sanctiunate pentru Transilvani'a, — n'au lipsitu a contribuí fórte multu la tristele nóstre esperintie; ele au fostu in cea mai mare parte neaternatórie de noi si prin urmare nedelaturaveri prin atitudinea si activitatea deputatiloru natiunali: dóue din ele totusi aru fi pututu fi evitate; un'a participarea deputatiloru români din Transilvani'a la diet'a din Pest'a, carea n'a pututu remané fâra influintia atâtu a supr'a activitâtei partidei natiunale din Transilvani'a, câtu si a supra dietei din Pest'a; alt'a, credinti'a politica a deputatiloru natiunali cumca caus'a nóstra natiunale nu sta in strinsa legâtura cu cele lalte cestiuni de legelatiune si prin urmare ca ea póte sa fia eluptata si de sine nedependinte de cele lalte cestiuni.

Consecinti'a anteia a credintiei acesteia fu marginirea solidaritâtei intre membri clubului natiunalu la unic'a si propri'a cestiune de natiunalitate, si prin urmare tot'odata impartirea puteriloru nóstre, si altcumu putiene, intre diferitele partite politice, ce se aflau la dieta.

Consecinti'a a dou'a fu eschiderea possibilitâtei pentru partid'a natiunala de a-si câstigá valórea unui faptoru politicu, calificatu de a influintiá cursulu decissiuniloru legelative cu deplina conscintia a intereseloru proprie natiunali si amesuratu importantiei sele morale si numerice.

Cá si pomulu de pre fruptele sele, asié fù acésta credintia a deputatiloru natiunali mai tardîu recunoscuta prin cea mai mare parte din ei de contraria intereseloru natiunali si face locu acelei convingeri probate prin esperintia, cumca constituirea partiei politico-natiunale trebue sa fia basea, pentru ca este conditiunea sine qua non a ori cârei lupte natiunale.

Parte pentru ca unii au fostu pré tare ingagiati cu un'a séu alt'a dintre partitele din dieta, parte pentru ca altii dóra n'au fostu petrunsi de lips'a neincungiurabila a unei atari partide natiunala, numai maioritatea, iéra nu totalitatea, deputatiloru natiunali a luatu parte la constituirea partidei „politico-natiunale-democratice.“

Acestu pasu in esinti'a sea curatu natiunala puse fundamentulu celu mai solidu pentru o politica corecta nu numai a deputatiloru in dieta, ci a intregei partide natiunale in tiéra. Unu mare pasu nainte, carele firesce, nu va scsimbá trecutulu, dér de securu va nemicí efeptele lui daunóse.

(Va urmá.)

Telegrame.

Telegramele ce lipsescu dela datulu din nrulu trécutu pâna la datulu de astadi suntu cuprinse dupa insemnatatea loru in rubric'a evenemînteloru politice.

Prag'a, 2 Fauru. Respunsulu Greciei la declaratiune inca nu au sositu aici; aici insa seprevede o crisa a ministriloru din Aten'a.

Vannnes, 3 Fauru. Principes'a Bacciochi au reposatu asta diminétia.

Madridu, 3 Fauru. „Imparcial“ insciintiéza pre bas'a sciriloru epistolare din Barcelon'a, ca siefii Carlisti fratii Tristany aru fi intratu prin valea dela Andorr'a in Cataloni'a. Din Barcelon'a au plecatu trupe spre urmarirea loru.

Pest'a, 4 Fauru. In edeficiulu academiei au eruptu unu focu, carele cam dupa mediulu noptiei au inceputu a scadé. Galeri'a de tablouri fu scapata. Foculu au eruptu in cas'a de censu a academiei. Dispositiunile pentru stingerea focului s'au aretatu nesatisfacatórie.

Berlinu, 4 Fauru. „Kreuzzeitung“ scrie: Dupa impartâsîrea ce s'au facutu inainte cu optu dile din partea unui'a dintre regimele mari, cari suntu rudite cu Prussi'a, vieti'a lui Bismarck iéra este amenintiata de mâna ucigatóre (?). Se amintesce de unu studinte nascutu in Hanover'a, câ rui'a i-saru fi incredintiata saversîrsa atentatului. Suntemu inspaimentati astadi de scirea acést'a dara nu suntemu suprinsi, pentru ca dupa suspicionârile si invectivele, ce se indrépte in tóta diu'a in contr'a Prussiei prin organele velfice si republicane din tiéra si din tierile esterne, trebuie sa produca sementi'a discordiei si minciunei, ce s'au semenatu, fruptele sele. Asiá nu póte fi cu greu, a dá in mân'a unui fanaticu arma omoritóre, si de a-lu capacitá despre meritulu crimei sele.

Aten'a, 2 Fauru. Cabinetulu Bulgaris si-au datu in adeveru dimissiunea, Regele e determinatu, a primí declaratiunea.

Tumulturile ce se facu pre strade au de scopu, a clatiná pre regele si a fortiá remanerea cabine-Bulgaris.

Parisu, 4 Fauru. „France“ deminte faim'a despre calatori'a lui Benedetti la Parisu si adauge, ca Benedetti nici ca au venitu la Parisu, nici aru avé sa vina acolo.

Parisu, 4 Fauru. Terminulu, ce sau datu Greciei, se implinesce cu finitulu septamânei acesteea.

In urm'a unei depesie, ce au sositu aici din Aten'a, regele uaru fi primitu dimissiunarea lui Bulgaris si aru fi insarcinatu pre Zaimis si Deligiorgis cu formarea unui cabinetu nou.

„Public“ dîce: Depesie signaliaéza nelinisciri in Aten'a si in provintie.

Parisu, 5 Fauru. „Journal oficiel“ publica urmatórele depesie indreptate câtra ministrulu de resbelu: „Algier, 4 Fauru. Inimiculu se afla in deroute deplina si fuge câtra sudu. Colomen, comandantele supremu din Geryville inca persecuta pre inimiculu. O depesia a obristului Sonis din Tadjoroun'a din 2 Fauru insciintiaza: dupa unu marsiu de tóta nóptea am sositu inaintea Tadjoronnei, unde campezu. Nu amu pututu ajunge pre inimiculu, care fugea din tóte puterile. Vreau sa continu routa câtra apusu. Déca Colomen si va luá mersulu câtra sudu, apoi nu va scapé nimica de noi.“

Parisu, 4 Fauru. „Constitutionel“ vrea sa scie ca barbatii acei'a, la cari au apelatu regele Greciei dupa dimissiunarea cabinetului Bulgaris, aru fi refusatu regimulu sub acelési relatiuni, sub care li s'aru fi oferitu acel'a, adeca cu program'a, in care punctulu celu dintâiu e primirea declaratiunei conferintiei.

Florenti'a, 4 Fauru. Fould au sositu aici, precum se asecura, pentru negotiatiunile despre bunurile clericale. O depesia din Aten'a insciintiaza, ca regele aru fi rugatu pre Bulgaris, sa-si retraga dimissiunea

Berliñu, 4 Fauru. „Dresder Journal“ aduce unu telegramu din Weimar, din 4 Fauru, de cuprinsulu urmatoriu: Cându se re'ntórse aséra marele principe dela teatru câtra casa, isbí unu cofetariu cu unu paraploiu (cortu de plóie) in trasara. Respectivulu, mortu de beatu fiindu, fu arestatu numai decâtu.

Agram, 5 Fauru. Pâna la activarea regimului tierei primesce ministeriulu croaticu din Pest'a asupra-si agendele cancelariei de curte dissolvate.

Parisu, 5 Fauru. Marquvisulu de Monstier au reposatu asta diminétia.

Madridu, 5. Fauru. Se asecura, ca Espartero si aru fi facutu cunoscutu intentiunea, ca nu va primí nici unu locu in corte.

Constantinopole, 5 Fauru. O depesia sosita aici din Aten'a spune, ca au succesu pre deplinu formarea ministeriului Zaimi. Ministru de esterne e denumitu Teodor Delgannis' unu varu alu ministrului, ce s'a retrasu.

Constantinopole, 5 Fauru. „Turque“ publica cuprinsulu unei legi otomane a nationalitâtiloru. Dupa o otarîre speciale a acestei legi póte sa se naturaliseze fiacare suditu otomanu in tierile esterne, care e dimissiunatu prin o irada imperatésca din legamentulu suditiloru turcesci.

Déca se face naturalisarea in o tiéra esterna fâra imputernicire imperatésca, atunci se privesce orice persóna, care locuiesce pre terenu turcescu, pâna la constatarea nationalitâtiei sele, de suditu otomanu.

Parisu, 5 Fauru. Determinatiunile oficiale a cabinetului din Aten'a se voru sci pâna Dumineca viitóre, câudu se incheiá terminulu.

Cris'a miuisteriale din Aten'a se continua inca. Situatiunea aru fi urmatórea: regele s'au invoitu cu cererea conferintiei, pâna acum'a insa nu i-au succesu a formá unu ministeriu, carele aru primí conditiunile conferintiei. Se póte, ca Greci'a, va cere sa i se prelungiésca terminulu pâna la formarea unui ministeriu.

In Aten'a domnesce o incordare mare, care insa nu se privesce de periculósa.

Bucurescî, 5 Fauru. Ministeriulu intregu si-au datu demissiunea. Dimissiunea s'au primitu. Unu ministeriu nou inca nu s'au formatu. Se ascépta o combinatiune a cabinetului Ioann Brateanu, Demetriu Ghic'a si Cogalnicénu.

Bucurescî, 5 Fauru. Regimulu cere dela pórta deslegarea a trei cestiuni; pentru Romani'a dreptulu, de a bate bani; a impartí ordini si a ocupá partea Dunârei dela Chili'a. Aceste trei cereri sa se formuleze in o nota.

London, 6 Fauru. „Daily Nevs“ insciintiéza, ca regin'a nu va deschide in persóna parlamentulu, ci prin o comissiune.

Pest'a, 6 Fauru. Din Timisiór'a se telegraféza diuariului „Pester Corespondenz“: La conferint'a, ce se va tiené in 7. l. c. voru fi representate tóte nationalitâtile pentra intrunirea unei politice solidarie.

Parisu, 6 Fauru. In Aten'a inca nu s'au formatu nici unu ministeriu. Neliniscirea inca nu sau terminatu.

Se asecura, ca déca nu aru fi primitu Geeci'a declaratiunea pâna Dumineca, Luni se va aduná conferinti'a si va decide, ca óre sa se incuviintieze pentru Greci'a unu terminu nou pâna la formarea unui ministeriu.

Florenti'a, 6 Fauru. „Italienische Corespondenz“ publica urmatórea depesia din Aten'a: Fiindca Bulgaris perista in retragerea sea, se indreptà regele câtra Valavritis: déra si combinatiunea acést'a nu se realisà. Dupa aceea au chiamatu regele pre Comunduros, insa si primirea din partea acestui'a e fórte dubia.

---

desgropate suntu simple fâra inscriptiuni ori figure, dar cioplite frumosu din granitu curatu. Póte ca au servitu numai de decoratii ori de propte, câci la ambele talpe se aflara inca caramide late lipite una la alta prin varu arsu nemestecatu cu noroiu.

Precum se vede nu economisera multu Romanii cu varulu, câci puneau pre caramida de câte o palma in grosime, si inca in starea stângerei, câci astadi cu mare maiestria ori de locu nu se potu deslipí caramidele de varu.

Fâra aceea se mai afla table cioplite din Qvarz curatu. Unu mineralogu germanu, aflându-me acolo, chiaru câudu cercetamu, afirmasa ca tabl'a acea e marmore albu, frecatu, dar acea nu se póte ca structur'a nu coresponde. Cu tablele acele de siguru au fostu pardosite pavimentile caseloru si a galerieloru.

Unele columne se mai afla acolo in locu desgropate, una multime iéra se vedu in Portulu Muresiului si'n Alba-Juli'a in cornurile stradeloru si'n promenad'a cetâtei inferióre, unde se mai afla alte petrii antice si si unu soldatu romanu cioplitu din o massa mestecata.

In curtea bisericei gr. cath. jacu table de columne mai marisióre, dar maestrosu cioplite, columnele, care aru fi odichnite pre cale lipsescu, afara de una. Asisderea róde dintele tempului acolo unu monumentu cu inscriptiuni.

Incheiu acum'odata referirirea despre antica Alba-Iuli'a, pâna la una alta, sperându, ca câtu de curendu se va interesá vr'o societate — alesu româna — pentru cercetarea locuriloru acelor'a care de siguru oculta in sinulu loru multe si luminatóre documinte despre cetatea antica si despre stârile, moravurile si relatiunile strabuniloru de atunci.

Barcianu
junior.

Belgradu, 6 Fauru. „Jedinstvo“ dechiara de nefundata scirea diuariului din Berlinu Zeidlr. Corresp.“ despre acaca, ca Serbi'a saru fi intielesu cu Ungari'a pentru reintregirea regatului serbescu cu Bosni'a, Herzegovin'a sî Serbi'a vechia. In Belgradu totudeun'a aru predomní idei'a, ca orientulu sa se regenereze prin sine insusi. Amestecarea unei puteri straine aru trage dupa sine amestecarea sî a altei puteri, la ceea ce Serbi'a nu s'aru putea invoi nici odata.

Bucuresci, 6 Fauru (sér'a). Principele au cerutu, cá ministeriulu, ce s'au retrasu, sa mai apeleze odata la camera, cá sa afle, ca óre posede elu increderea camerei. Camer'a se dechiarà mai cu unanimitate, ca ministeriulu posede increderea, in urm'a cârei dechiaratiuni ministeriulu 'si retrase demissiunea.

Sabiiu, in 7 Febr. n. 1869.

Astadi s'a celebratu in biserica greco-catolica din Sabiiu parastasulu pentru reposatulu c. r. cassieriu in pensiune alu bancei natiunale D. Ioann Gabrielu Vajd'a de Soósmezö (Glodu). Densulu a adormitu in Domnulu in 1 Febr. a. c. sî s'a inmormentatu in 3 Febr. a. cur. prin Rev. D. protop. sî parochu localu greco-cat. Ioanne Rusu intre asistinti'a chorului vocale alu Institutului pedagogico-clericale greco-orient. din Sabiiu, a chorului instrumentale funebrale a cetâtiei, concomitatu de fostii lui consoti amploiati, dintre cari unii formara unu conductu cu totii, sî a unui numeru mare de jeluitori cunoscuti sî amici in cimiteriulu bisericei greco-orientale din suburbiulu Sabiiului — Iosephopole lâuga nezeuitat'a lui socia Elisabet'a nascuta Foliovician repausata in an. 1867.

Sî pâna cându vomu fi in stare a comunicá dispositiunile testamentarie mai pre largu, cugetâmu a fi datori piei memoriei a reposatului, déca acum vomu amintí pre scurtu urmatórele legate pentru institute publice:

1) Unu legatu de 3000 fl. v. a. pentru scól'a gr-cat. din Glodu (Soósmezö, comit. Solnoculi interioru),

2) Unu legatu de 300 fl. pentru s. biserica gr. cat. de acolo, —

3 unu legatu de 4000 fl. spre fundarea a 4 stipendie de câte 50 fl. pentru studiosi diligenti seraci fâra deosebire de confessiune, — dara de natiunalitate româna,

4) pentru biseric'a gr-cat. din Sabiiu 100 fl.

5. Pentru biserica gr. orientale din suburbiulu Sabiiului — Iosephopole 100 fl. —

6. Din restulu, ce va remané din massa relegiunaria dupa indestulirea acestoru legati pie sî a altoru mai mici sume dispuse in favórea unoru rudenii mai departe, — câte una Tertialitate e consecrata pre sam'a Spitalului „Franciscu-Iosephianu“ din Sabiiu sî acelui din Clusiu „Carolinum“ numitu.

7. Reposatulu s'a facutu in anulu trecutu — fiindu mai nainte membru ordinariu sî in 3. ani membru comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, — sî membru fundatoru cu 200 fl.

Totu atâtea monumente eternisatóre!

De asemenea zelu sî virtute româna a fostu sî reposat'a lui socia D. Elisabett'a nascuta Foliovician, carea pre sém'a bisericei gr. or. din Clusiu a daruitu 1000 fl. v. a.

Fia-le la amendoi tierân'a usióra sî memori'a in eternu binecuventata!

Romani'a.

La Senatu, dupa o desbatere din cele mai viue, urmata in siedinti'a de Sambeta sî in care opositiunea a atacatu cá totu-déun'a guvernulu, si-a denigratu intentiunile puterei esecutive, cu ocasiunea proiectului de lege votatu de camera, pentru primirea in armata a oficialiloru superiori români, cari au servitu in armate straine; proiectulu s'a luatu in considerare, de-sî in adeveru numai cu majoritate de unu votu. Ministeriulu, in locu de a luptá sî a face sa triumfe acestu proiectu de lege, atâtu de natiunale sî bine facatoriu, in siedinti'a de astadi a senatului l'a retrasu. Luâmu actu de acést'a sî la tempu vomu spune ministriloru sî natiunei cum considerâmu noi acestu faptu. „Rom.“

Varietâti.

*** Comissariatulu ardelénu. Afacerile principali de cari aru avé a se ocupá acestu comissariatu, care are sa inlocuiésca pre guvernulu provinciale de acum, voru fi: 1) controll'a asupr'a directiunei fonduriloru urbariale, cu deosebire controlarea subscrieriloru de pre hârthiele de desdaunare; 2) agende politiane de statu sî 3) relatiuni la ministeriu despre referintiele transilvanene.

*** Ll. ung. spune: Români din Transilvani'a au predatu contelui de Beust unu memorandu, prin carele protestéza contra suspiciunâriloru ce li se facu româniloru austriaci din partea ungurésca. — „Romanulu“ inca a adusu scirea acést'a cu multu mai inainte.

*** Diet'a. Dupa scirile cele mai nóue, diet'a se va deschide in 20 Aprile.

*** Scirea, ca diet'a venitória va avé o sessiune de siése ani se demintiesce.

*** Luni s'a inceputu pertractarea finale la tribunalulu din Pest'a in procesulu pentru omorulu principelui Serbiei Michaile, contra esprincipelui Carageorgieviciu, secretariului seu Trifcovici sî contra lui Stankovici. Esprincipele s'a presentatu cu o purtare majestatica, erá imbracatu in atila ungurésca sî cu manusi rosii. A salutatu adunarea.

*** (Ce-va despre istori'a judecatoriei supreme militarie.) Dela an. 1848 au suferitu judecatori'a suprema militaria, pâna atunci numita senatu de resbelu, fórte multe straformâri; despre aceea, cumca cea din urma straformare, ce s'au facutu in 1 Fauru a. c., va fi duratóre sî avantagiósa, nu vremu sa ne indoimu, socotindu ce s'au facutu pâna acum in privinti'a militaria, de-sî se póte constatá, ca puterile lucratóre mai curendu s'au inmultitu, decâtu s'au redusu. Senatulu de resbelu erá fundatu dejá in an. 1556, in unu tempu, cându nu esistase in Austri'a nici o armata statatóre; George de Thanhausen, unulu dintre cei cinci consiliari ai senatului, au fostu celu dintâiu presiedinte; cu diece ani mai târdiu infiintiá Massimilianu II alu doilea senatu de resbelu pentru provinciele din monarchi'a austriaca cu resiedinti'a in Gratz, care dejá dupa pacea dela Aachen fu radicatu (1748).

Abiá dupa tractulu de pace din Hubertsburg (1763) cade sub maresialulu campestru Lacy adevarat'a reorganisare a positiunei acesteea, in care perióda se aduse in administratiunea militaria o unitate pâna atunci necunoscuta, sî se formà unu ce intregu din multimea precepteloru sî normeloru, care au fostu cursu dela regentii anteriori preste armata. Archiducele Carolu ordinà in an. 1805 diregatori'a acést'a in modu mai corespundiatoriu, care dupa esenti'a ei au remasu pâna in diu'a da astadi mai totu aceea. Celu din urma presiedinte a senatului de resbelu au fostu FZM. Fiquelmont; lui i urmà cá primulu ministru de resbelu in Aprilie 1848 FZM. civile Zanini, o luna dupa aceea nefericitulu FZM. contele Latonz, in Novembre 1848 de curendu reposatulu FML. Cordon, in Iuniu 1849 FZM. Gyulai, dupa elu FZM. Czorich. In an 1851 fu redusa judecatori'a acést'a centrale prin adjutantur'a generale la o judecatoria administrativa sî vegetà pâna la tractatulu de pace din Zürich 1859. Cându primí apoi FZM. contele Degenfeld portufoliu respundiatoriu de ministru de resbelu, capatà judecatori'a amintita la parere era-si unu cercu de activitate independinte, insa numai la parere, pentru ca influinti'a ei era fórte paralisata prin adjutantulu gen. alu armatei cont. Crenneville. Totu asi'a au fostu sî sub FZM. Frank pâna dupa lupt'a dela Koeniggraetz.

Dupa catastrof'a acést'a devení FML. Iohn ministru de resbelu, déra sî respunsabilitatea lui, prelânga esistinti'a unei comande a armatei, erá numai ilusoria, sî numai dupa ce se suspinse césta din urma, sî dupa ce fu sanctiunatu dualismulu imperiului sî fu denumitu FML. Kuhn de ministru imperiale de resbelu, se speréza cu dreptulu, ca ministeriulu de resbelu va puté fi responsatoriu pentru dispositiunile sele independinte fâra alta influintiare. Acést'a e de doritu sî de asteptatu. Pre lânga datele citate e de a se mai adauge, ca sub Iohn functiunara unu suplentu alu ministrului FML. Rossbacher sî doi siefi de sectiune FML. Arbter sî Weigelsperg, precându astadi functionéza suplentulu ministrulu de resbelu, apoi patru siefi de sectiune, cari suntu generali séu ocupa rangulu de generari sî tragu adausele usitate la functiune.

*** Pré Santi'a Sea Parintele Mitropolitu alu Moldaviei sî Sucevei a sositu alalta eri séra in Bucuresci sî tócmai la timpu, pentru ca astadi trebue sa intre in desbaterea senatului proiectulu de lege in privinti'a temeliei bisericei române.

Noi ne felicitâmu de acésta sossire la timpu a Prea Santiei séle, care, precumu in tóte ocasiunile ne a facutu sa'lu vedemu ca colóna cea mai tare de credintia intre clerulu Statului românu, totu ast-felu sî acumu prin sânta sea inspiratiune va scí sa sustiena cu taria demnitatea archierésca sî sa vegheze cá administratiunea bisericei române sa se faca in spiritulu canóneloru pre base solide, pentru ca ea sa aibe de locasiu anima Româniloru orthodoxi, precum a disu Generalulu Tel nu ocasiunea discutârii respunsului la adresa tronului, iéra nu sa fie representata numai prin ziduri in cari nu póte viua credintia. Tr. Car.

*** La fost'a locuintia a rep. d. cassieriu **Gavriilu Vajd'a** strad'a Cisnadiei nr. 167 se licitéza mâne in 12 Fauru n. mobile, argintarii frumóse sî vinuri din 1862 sî 1866.

*** Societatea biblica din Britani'a infiintiata la 1804, are 9916 societâti filiale sî a distribuitu dela fundare sî pâna in an. 1867, 55,069,865 de esemplarie in 170 limbi. — „G. Tr.“

*** In Elveti'a se publica cu inceperea an. 1869, 201 foi politicé, din care 163 in limb'a germana, 31 in limb'a francesa, 4 in limb'a italiana sî 3 in limb'a româna. — In Bern suntu 34 jurnale (29 germane, 5 francese), Zürich 28, St. Gallen 16, Thurgau 9, Genev'a 9 (7 francese, 2 germane. — „G. Tr.“

*** Dilele acestea a mai aparutu o fóia nóue liberale, „Cuventulu“. In programma sa spune multe lucruri bune, cârei programme credemu ca persónele aretate redactori acestei fóie voru urmá cu fidelitate.

In prim'a revista a acestei foi, cá suplementu la programa, se spune ca acésta fóia va stá intre jurnalulu „Dreptatea“ din Iassi sî intre „Stindardulu liberu“ din Craiov'a, fóie fórte stimate sî pre cari le-amu gasitu totu-deun'a in simtieminte patriotice sî liberali. Lu felicitâmu sî-i urâmu prosperare. „Tr. Carp.“

*** Pe aici pre aprópe, déca nu la Visogn'a, s'a intemplatu de in casa jucau ómenii sî-si petreceau din resputeri sî afara ardeau cladirile economice totu asiá. Pâna câudu s'a observatu focului de vecini, mai multe animale domestice au devenitu victime flacariloru in cladirile dearse.

*** Pagub'a casiunata cu arderea Academini din Pest'a suie numai la 30,000 fl.

*** Unu atentatu infricosiatu. In un'a din serile septamânei trecute, Marele-Duce de Weimar se intorná dela teatru in trasura, a casa. Unu cofetariu inse i a tienutu calea sî cându era sa tréca trasur'a mai departe a datu cu — parapleulu celu avea a mâna in trasura. Din norocire atentatulu acest'a nu a avutu alte urmâri mai grave, decâtu ca pre bietulu cofetariu, carele nu era tocmá trézu, lau dusu la unu locu, unde sî o betiia mai mare inca se evaporesce.

28—1 **Citatiune edictale.**

Nicolau Michaiu, nascutu din Caransebesiu, in confiniulu militaru romano-banaticu, a parasitu cu necredintia den 7 ani pre legiuit'a sa socia Sofi'a Mihaiu, nascuta Seutiu, din Boccea-montan,a in maritulu comitatu alu Caransesebesiului, sî a cârui'a ubicatiune pâna astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in termimu de unu anu sî o di dela publicarea alestei citatiuni sa se infacisieze inaintea subscrisului Consistoriu diecesanu, câci la dincontra, — amesuratu prescriseloru s. s. Canóne ale dreptu-maritórei nóstre biserici resaritene, — pre bas'a actiei substernute de legiuit'a lui socia se va decide caus'a divortiale sî in lui.

Caransebesiu 9. Ianuariu 1869.

Consistoriulu diecesei dreptu. maritóre române a Caransebesiului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 29 Ianuariu (10 Febr.) 1869.

Metalicele 5%	61 90	Act. de creditu	274 30
Imprumut. nat. 5%	67	Argintulu	118 50
Actiile de banca	690	Galbinulu	5 70

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen. tru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 10. ANULU XVII.

Sabiiu, in 2/14 Februariu 1869.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PROGRAM'A

despre ordinea esameneloru sem. I 1868/9 tienende cu elevii Institutului pedagogico-clericale alu Archidiecesei greco-res. in Transilvani'a.

Diu'a lunei Faurariu 1869	Inainte de amédi din		Dupa amédi din	
Luni, . . . 3	Pastorale clericii an.	. . III.	Introducerea in sânt'a Script.	
	Gramatic'a ped. an.	. . I si II.		
Marti, . . . 4	Morale, clericii an.	. . . II.	Computulu ped. an.	. . I si II.
Mercuri . . . 5	Istori'a biser. cler. an.	. . . I.	Essegetic'a cler. an.	. . . . II.
Joi 6	Dreptulu canonicu cl. an.	III si II.	Geografi'a ped. an.	. . I si II.
Vineri . . . 7	Retoric'a cler. an.	. . . . III.	Pedagogi'a cl. an. III si ped. an. II.	
Sambeta . . . 8	Dogmatic'a cler. an.	. . . I.	Mart. ort. si Ist. bis. ped. a. I si II.	
	Inceputulu la 9 óre		la 3 óre.	

Roma deliberante Saguntum periit

e o dîcere vechia si se intrebuintiéza fórte bine in casurile acele, unde se facu desbateri lungi si amenâri multe in o causa carea trebuie deslegata in graba.

In dîlele trecute amu facutu mentiune de unu emisu ministeriale, dupa care Scaunulu Salistei si alu Talmaciului au sa se incorporeze scaunului Sabiiului si totu asiá Sacelele sa se incorporeze districtului Brasiovului. Mesur'a acést'a a ministeriului a fâcutu, pre câtu scimu, impressiune buna in poporatiunea româna din respectivele jurisdictiuni, si asiá credemu ca si mai departe, pentru ca unu numeru insemnatu de cetatieni ai statului cari pórta sarcini de cele mai grele, eschisi dela esercitiulu drepturiloru cetatienesci, acum suntu cetatieni in intielesulu deplinu alu cuventului.

Precându bucuri'a acést'a abiá a inceputu a ne suride ne tredîmu ca ni se pregatesce in fundulu regiu o nóua cursa, cu dreptulu representativu. Corespundinti'a din Orestia ce o publicâmu astadi, credemu, ca va trage atentiunea fia cârui'a spre a vedé ca se pregatesce o paralisare completa a dreptului castigatu, de esercitiulu representativu, si acést'a nu numai pentru unulu séu doue scaune, ci pentru toti locuitorii fundului regiu. „Legea municipale adusa de universitatea natiunei sasesci, in periodulu sessiunei ei ultime pentru fundulu regescu este deja sanctiunata“, se dice in corespundinti'a nóstra, ca a dîsu unu siefu de jurisdictiune.

Credemu ca aicea aru fi o postate buna de a manifestá zelulu natiunale pentru toti iubitorii, si erá bine cá românii din fundulu regiu intregu sa se fia intielesu asupr'a possibilitâtiei punerei in lucrare de usuri si „legi“ cari suntu contra firei intereseloru majoritâtiei poporului.

Cându vedemu acum semne cá celu din Orestia ne vedemu constrinsi a luá cuventulu si a chiamá atentiunea inteligintiei române specialminte si a o conjurá a nu face preliminarii multe pâna a ajunsu la o decidere câci altmintrea, va patî poporulu român cá Saguntulu carele a peritu râna se sfatuiau in Rom'a cum sa-lu mantuiésca. *)

*) Amu intielesu ca de siguru se va face din partea inteligentiei ceva in privinti'a acést'a.

O adunare scaunale.

Orestia, 9 Februariu 1869.

Astadi se tienù aici adunare scaunale pentru compunerea comitetului centralu privitoriu la prelucrârile de alegere a 2 deputati din scaunu la conchiamand'a dieta din Pest'a. Dupa punctele regulative dela an. 1805 § 12 aline'a 2. ce se afla inca in vigóre avea comunitatea acestui orasiu a-lu representá prin 6 si fia-care din cele 13 comune tienatorie de acestu scaunu prin câte 2 deputati prin urmare prin 26, si numai la restauratiuni se representedie si orasiulu prin 26 de deputati, si legea in directiunea acést'a pâna acum s'a si respectatu. De asta data insa se intempla altufeliu. Dlu judetiu Nagy Ignatz dispuse ca si din sinulu comunitâtiei orasiene sa se tramita 26 deputali la acésta adunare si anumitu 2 români, 24 neromâni, cei dintâiu pentru aceea ca in Romosu un'a parte mai mica a locuitoriloru suntu sasi, si in Turdasiu unguri, apoi dupa afirmatiunea domnului judetiu din aceste comune trebuie se vina dintre 21 deputati 2 români si 2 neromâni.

La intrarea deputatiloru din scaunu in sal'a adunârei prinse mirarea, ba fura surprinsi, si in mai mai mare mesura acei deputati cari mai fusera la asemenea adunâri, vediendu in locu de 6, 26 deputati orasieni, cari ocupase locurile cu dlu oratoru Schenk in frunte la més'a verde.

La 10 óre inainte de amédi dlu presiedinte alu adunârei deschise siedinti'a faceudu deputatiloru cunoscutu scopulu conchiamârei loru. Dupa acést'a se ceti ordinatiunea ministeriale din 24 Decembre 1868 in limb'a ungara de dlu presiedinte care apoi totu de dsea se esplicara in limb'a româna si germâna, apoi se incepù verificarea deputatiloru.

Domnulu Protopopu si deputatu scaunalu din Cuseriu Berciano, basandu-se pre punctele regulative pretinse departarea a 20 deputati orasieni, din sal'a siedintiei, presidiulu insa, neluându in consideratiune acésta pretensiune, declara, ca acésta procedere este basata pre o ordinatiune dela dlu ministru de interne, primita la propunerea dlui judetiu, cu provocare la circumstantiele tempului presentu, mai observându ca legea municipale, aduse de universitatea natiunei sasesci in periodulu sessiunei ei ultime pentru fundulu regescu, este dejá sanctiunata.

Dupa acést'a se sculà deputatulu scaunalu Michailu Dobo si cu legea in mâna, cetindu §§. din punctele regulative, dupa care orasiulu are sa fia multu prin 6 deputati representatu in astfeliu de adunâri, se incercà a debilitá si a alterá procederea presidiului, si cu tóte ca vorbirea lui Dobo facù sensatiune in adunare, presidiulu perseverà si nu se putu alterá, folosindu-se asta data de unu mediulocu maiestritu, cá adeca deputatii au sa se aléga pre 3 ani si ca objectulu déra are o insemnetate mare asemenea unei restauratiuni, apoi botezà acésta adunare larga (!!!) de si adunarea pentru prelucrârile dela alegerea pentru deputatii fosti in Diet'a ultima in Pest'a au fostu numai marginita.

Finea acestei scene fu, ca deputatii scaunului indignati de ce se petrecù protestara in contr'a acestei proceduri si parasira sal'a.

Dupa acést'a presidiulu la olalta cu Deputatii orasieni compusera Comitetu centralu din 10 români (? R.) oresieni si 10 români din scaunu dupa una lista gata la Dlu Oratoru, despre ce s'aru poté presupune ca presidiulu si deputatii neromâni, calculasera mai nainte ca romani nu'si voru lasá dreptulu loru calcatu in pulbere si de aceea sau prevediutu cu o lista de alti individi. La una óra apoi sau incheiatu siedinti'a, invitânduse noii alesi membri ai comitetului centralu pre dupa amiadi la 4 óre, iéra la cas'a magistratuale pentru depunerea juramentului. Membri neromâni se si infaciesiara si depusera juramentulu mai insocindu-se langa ei si unulu dintre membri alesi din Orestia in comitetulu centralu, câci ceialalti 9 sub conducerea deputatului Mich. Dobo se abstienura dela depunerea juramentului, declarându adunarea de nelegale si necompetenta de a compune comitetu. Cei 10 alesi din scaunu voru avé a veni pentru depunerea juramentului in a 11-lea l. curente.

Deputatii din scaunu, veniti la adunare si esiti din sal'a, substernura una aratare despre acestu actu statetoriu in contradicerea ne audita cu legile si spiritulu tempului, care arata evidentu simtiemintele de fratietate facia cu natiunea româna, si se rogara pentru (impedecarea? R.) acelei ordinatiuni câstigata Dlu judetiu la informatiunea sa dela ministeriu. (Finea nu o amu pututu descifrá R.).

Eveneminte politice.

Scirile din afara suntu, pre lânga tóte asecurârile unei pârti a pressei, neliniscitórie. Diuariele francese au inceputu a purtá o polemica mai seriósa contra lui Bismarck.

„Landes Zeitung“ din Bavari'a spune ca Bismarck a provocatu pre statele germane dela médiadî si apusu sa fia gata de resbelu pâna la 1 Aprile, cu adaugerea ca Austri'a si Franci'a amutia spre resbelu.

In Spani'a s'a deschisu adunarea cortesiloru Serrano a rostitu cuventulu de deschidere.

In Romani'a domnesce o incordare intre cabinetu si camere si ministeriului i se dede in cele din urma votu de blamu. Nu se scie ce va urmá acum, disólverea camerei séu demissiunarea definitiva a ministeriului.

Revista dîuaristica.

N. Fr. Bl. dela 10 Februariu n. vorbesce in unu articulu intitulatu „orizontele politicu“.

„Unu observatore bunu carele cunósce referintiele orientali va aflá putiena insemnatate intru aceea déca regele Georgios din Greci'a va aduná unu numeru de persóne in giurulu seu, cari sa fia gat'a a primi declaratiunile conferintiei, séu déca nu-i va succede a face acestu capu de opera. De se intempla cea dintâiu, atunci conferinti'a se disólve, pentruca in afacerea acést'a nu are sa decida nimica mai departe, iéra Greci'a si-a luatu de pre capu tutel'a acést'a ce esista in Parisu si póte sa véda cu atâtu mai libera de cele pentru resbelu contra Turciei. Dupa vre o câteva septamâni, adeca cându in Aten'a voru fi inarmati de ajunsu si cându se voru crede asecurati da conlucrarea tuturoru inimiciloru turcesci, ministreriulu celu nou, câtu dîci, va fi resturnatu, si ómenii resbelului, a câroru popularitate a crescutu prin resistinti'a câtra declaratiune, iau lucrulu a mâna, pentru ca sa intórca verfulu sabiei câtra Porta (Turci'a). Asiá déra e unu optimismu fórte ilusoriu, déca cineva cauta in primirea declaratiunei inceputulu unei pâci eterne, precându póte ca e numai o apucatura, spre a câstigá tempu mai multu decâtu a datu conferinti'a.“

„Noi nu ne putema alaturá lânga acea parere precipitata, ca pentru Turci'a e unu lucru usioru de a invinge pre Greci'a si déca cea din urma aru mai câstigá tempu pentru organisarea resbelului. Sa cugete omulu ca Turci'a nu a fostu in stare

unic'a insula Cret'a a o supune in atât'a tempu, cu tóte ca avé de alte pârti mana libera, din causa ca o naia mica, déra iute, ducea din câudu in câudu insurgentiloru munitiune sî voluntari. De ací se póte apretiuí câtu de putienu ajungu puterile turcesci de a supune torentele intregu alu puterei elenice. Sî acei'a cari se légana in amagirea, nu scimu dupa care temeiuri, potu sa nu véda, ca ceilalti inimici ai turciloru nu voru siedé cu mânile in sînu? Nu vedu ei ce se intempla in Romani'a sî nu vedu calatori'a principelui muntenegreanu?

E interesantu cum mirósa organulu pré oficiosu alu guv. prussianu dintr'odata fitilulu, elu care aretá ca conflictulu turco-grecescu e terminatu. Dupa opiniunea sea cea mai nóua, partid'a cea iubitória de resbelu din Greci'a castiga pre tóta dîu'a terenu mai mare, sî la grecii cari locuiescu in afara e entusiasmulu asiá de mare incâtu, d. e. in Trieste se spune ca in o dî au cumperatu obligatiuni de unu imprumutu grecescu de 30,000 franci. Cele-lalte colonie grecesci in Londonu, Manchester, Vien'a, Marsili'a, tóte cele din Itali'a in Romani'a sî Russi'a au manifestatu o rêvna egale, incâtu nu va fi preste putintia sa se acopere unu imprumutu de 100 milióne de franci numai dela greci".

Epistola deschisa câtra multi.

(Capetu.)

Interesele nóstre vitali, cari nu numai suntu amenintiate de pericule serióse, dara sî atacate in realitate, adeca situatiunea nóstra critica, carea pretinde cu intetire chiarificarea ideiloru, intereseloru sî mijlóceloru nóstre legali pre calea publicitâtiei, me va justificá sî pre mine, déca sî eu, unu fiiu simplu, dara sinceru alu natiunei, — folosindu-me de acésta ocasiune, tocmai acum in ajunulu alegeriloru, câudu natiunea e chiamata a decide, prin dreptulu seu constitutiunale, despre sórtea sea propria, celu putienu pentru prossimulu viitoriu, — mi iéu libertate a contribuí dupa micele mele putintie spre luminarea acestei situatiuni.

Intr'unu statu cu regimu parlamentariu, intre mijlócele legali pentru luptele politice, dreptulu de alegere alu cetatieniloru este fâra indoiéla celu mai importantu, iéra câudu e vorb'a de alegeri, alegerile membriloru pentru corpulu legelativu stau in lini'a prima.

Déca considerâmu ca legea de presa, astadi in valóre in Ungari'a, nu corespunde spiritului adeveratu alu constitutiunalismului modernu; déca considerâmu aplicarea ei cea inca mai putienu corespundietória recerintieloru unei garantie reale pentru libertatea opiniuniloru; déca considerâmu, ca libertatea de intrunire sî de asociatiune, acestu dreptu firescu alu cetatieniloru, recunoscutu in tóte tierile, cari pretindu a se numí constitutiunali, ne fiindu la noi nici astadi inca regulata prin o lege speciale, in mân'a puterei esecutive e degradata dela inaltimea dreptului la unu gradu de favóre séu gratia esceptiunale; déca luâmu in consideratiune tóte acestea, pre cari n'amu lipsa a le dovedí, câci suntu dovedite prin legi sî prin faptele organeloru guvernamentali, discuse sî constatate chiaru sî in corpulu legelativu; déca privimu statulu actualu alu comitateloru, cu comitetele loru asiá numite representative, cari insa compuse inca in 1861, fâra ori-ce alegere din partea poporului, numai dupa placulu sî voi'a libera a comitiloru supremi de atunci, sî reinviate in anulu 1867, ne infatisiéza o desproportiune numerica intre membrii nemagiari sî magiari séu magiaroni, o desproportiune atâtu de batatória la ochi, incâtu in comitatele cu poporatiuni nemagiare indoite, intreite ba sî indiecite, fatia cu minoritâtile desparatóre magiare, membrii magiari séu magiaroni in representantiele acelor'a-si comitete facu majoritâti indoite, intreite séu sî mai precumpanitórie; déca privimu ca, statulu actuale a comitateloru — in contradicere directa cu idei'a fundamentale a unei autonomii adeverate sî destinate a asecurá drepturile sî libertâtile cetatieniloru in contr'a abusuriloru posibili din partea puterei esecutive — este chiaru institutiunea cea mai apta de a nimicí in simburele seu, chiaru in numele constitutiunalismului sî a legalitatei, ori-ce miscare liberale-natiunale; déca tóte acestea le luâmu in consideratiune, precum trebuie sa le luâmu, câci densele tóte suntu triste realitâti, fapte positive, cu cari trebuie sa ne facemu socotél'a; atunci putemu, ba suntemu constrinsi sa dicemu ca: „fatia cu impregiurârile de astadi, pentru natiunile nemagiare, intre mijlócele legali pentru luptele politice, dreptulu de alegere este nu numai celu mai insemnatu, ci chiaru uniculu".

Déca mai departe luâmu in consideratiune defectele legei electorale: déca considerâmu cumca impartirea sî arendarea cercuriloru electorale, defigerea locului de alegere, compunerea comissiunei centrale sî a comissiuniloru electorali (totu momente de cea mai mare influintia pentru resultatulu alegeriloru) suntu drepturile sî agendele atinseloru comitete comitatense; déca considerâmu, in ce modu se folosesce actualminte de drepturile acestea fatia cu natiunile nemagiare elementulu magiaru séu magiaronu, prevalinte in comitetele comitatense: atunci, presupunendu chiaru ca functiunarii comitatensi, de-sî alesi prin aceste comitete, voru pricepe mai bine decâtu antecesorii loru din anulu 1865 profund'a stima ce densii detorescu liberei eserciâri a dreptului de alegere, atunci dîcu trebuie se recunóscemu sî se constatâmu, de-sî nu fâra intristare, cá sî dreptulu de alegere, acestu unicu mijlocu alu natiuniloru nemagiare in lupt'a loru politica, nu este in mânile loru decâtu o arma tempita, un'a frânta.

Sî asiá cu o arma frânta in mâna, avemu sa luptâmu pentru interesulu nostru celu mai sântu, pentru esistinti'a nóstra natiunale. De unde iérasi urméza de sine, ca avemu se luptâmu cu cea mai mare intielepciune, energia, virtute. Dara chiaru sî in acésta mare sî incordata lupta, in carea pentru ca sentimu sî pricepemu cu totii comuniunea de interesu cu surorile natiuni nemagiare din patria, sî asiá pasîmu sî luptâmu in strinsa sî loiala solidaritate cu ele, — sa nu uitâmu totusi nici in celu mai mare focu alu luptei, ca interesele de viétia ale individualitatei natiunei nóstre române in analis'a loru finale genuina nu numai nu suntu contrarie acelor'a-si interese ale natiunei magiare, ci ele se conditiunéza unele pre altele. De unde asemenea urméza, ca lupt'a nóstra nu este propria o lupta in contr'a natiunei magiare, ca adeca nu pre acést'a avemu sa o combatemu, ci trebuie sa le combatemu din resputeri pre acele partite politice din sinulu ei, cari atacându-ne esistinti'a sî onórea natiunale in numele natiunei magiare, se póte ca ele corespundu in momentu sentieminteloru multoru magiari, dara de siguru nu representa, nu potu sa represente adeveratele interese nici ale natiunei magiare, nici ale patriei comune. Identificarea natiunei magiare cu aceste partide politice póte ca aru fi de folosu pentru acei individi, cari 'si cauta sî gasescu patriotismulu loru mai bine remuneratu prin nutrirea de ura in natiunea magiara contra celoru-lalte natiuni; dara sa-mi credeti, acea identificare din partea nóstra n'aru puté fi decâtu pré daunósa atâtu pentru caus'a natiunale, câtu sî pentru patria.

O pricepere chiara a intereseloru nóstre, o judecata sanetósa despre impregiurâri sî entusiasmarea comuna pentru libertate sî natiunalitate, aceste caracteristice insusîri ale poporului românu, ne potu insuflá cele mai indreptatite sperantie chiaru sî fatia de tóte dificultâtile mai susu amintite.

Nu sciu, déca resultatele alegeriloru voru corespunde séu nu asceptâriloru nóstre indreptatite; dara atât'a sciu de siguru, cumca in casulu déca nu voru corespunde, vin'a nici de cum nu va fi la poporu.

Insa, Domniloru, arm'a de care amu vorbitu, este nu numai frânta, ci totu odata cu dóue ascutite, carea reu aplicata, usioru vulneréza chiaru pre acel'a carele se folosesce de dens'a.

Puterile nóstre suntu fórte putiene: dara adese puterile sî cele mai mari remanu fâra resultatu din causa ca aplicarea loru a fostu sfasiata; pâna ce de alta parte sî cu puteri mici se potu castigá resultate mari, déca ele bine concentrate, au lucratu tóte intr'aceea-si directiune, spre un'a sî aceea-si tienta; dara iérasi resultatele acestea, de-sî mari, voru fi totu odata sî bune numai atunci, déca a fostu buna directiunea in carea amu facutu sa lucre puterile nóstre.

Reflessiunile aceste scurte ajungu a dovedí, cumca in momentulu presinte abiá este o cestiune mai momentósa decâtu aceea, ca: Cari suntu postulatele politicei nóstre natiunale sî la alegeri a nume déca voimu o lupta seriósa, démna de caus'a nóstra natiunale?

N'asiu puté incheiá acésta epistola, de-sî ea sî pâna ací este cam pré lunga, fâra a fi atinsu sî cestinnea acést'a de mare insemnatate.

Regimulu constitutionale este dupa esinti'a sea intima astfelu o lupta neintrerupta aloru multe mii de interese divergînti — cari, presentându-se acusi tóte de odata, acusi unele dupa altele pre scen'a vietiei politice, despunu multu pucinu de puterile esistinti in poporu, — in câtu chiaru sî in statele, unde regimulu constitutiunale este inca incarcatu cu multe defecte absolutistice, lupt'a va fi in adeveru cu multu mai pucinu naturale, invingere momentana a intereseloru neindreptatîte o victoria artificiósa, — dar ea, acea lupta va incepe indata, câci jace in esistinti'a constitutiunalismului, prin urmare este neincungiurabila sî va incetá numai cu incetarea regimului constitutionale, ori cu satisfacerea postulateloru indreptatîte.

Lupt'a acést'a, carea, se intielege de sine, nu póte fi decâtu legale, departe de a fi o umbra a constitutionalismului, e tocmai aceea ce dá constiunalismului valórea sea cea mare.

Din acést'a resulta doue adeveruri, regule naturali ale constitutiunalismului:

1. ca, numai acele interese potu contá de a fi respectate, cari — basându-se pre puterile esistinti in poporu — suntu in stare a se radicá la valórea unui factoru politicu.

2. ca, invîngerea intereseloru acestor'a va fi cu atâtu mai usióra sî mai deplina, cu câtu factorulu acestu politicu posiede o putere mai intensiva va se dica, cu câtu mai multe puteri suntu intrunite in acestu factoru sî cu câtu mai intima va fi concentrarea puteriloru acestor'a.

Adeveruri atâtu de simple, in câtu aru fi mai multu de lipsa a justificá amintirea loru ací, de câtu a dovedi realitatea loru; sî totusi suntu adeveruri, câror'a astadi — de mirare — chiaru aceia nu voru a se supune, cari ar avé interesulu celu mai mare de a le recunósce, de a se servî de ele sî de a trage folosulu din ele.

Ajunge o privire rapede in viu'a misicare politica a vietiei nóstre constitutiunali, pentru a ni infatisiá o drama atâtu de bizara, in câtu pâna ce partite politice, nu numai cu esistintia natiunale garantata, ci chiar cu o supremati'a natiunala inarticulata, latita peste tóta tiér'a sî bine organisata, sustienu intre sine o lupta sistematica pentru nisce diferintie, ce se reducu numai la o mesura mai mare séu mai mica de garantie de dreptu publicu; — pâna atunci natiunile nemagiare, pentru cari astadi nu e vorb'a de mai pucinu de câtu chiar de esistinti'a loru natiunala, cari câtra acést'a forméza majoritatea tierii sî alu câror'a poporu e insufletîtu de simtiulu celu mai curatu de natiunalitate, cu pucine esceptiuni imbucuratórie — intreprindu neorganisate, fâra planu sî sistema, o lupta, ale câreia resultate previsibile, déca ea se va continuá totu astfelu, abié voru corespunde asceptâriloru sî ustaneleloru. Ba, ca tabloulu tragicu se ni fie completu, trebue sa vedemu, cum capacitâtile nóstre cele mai bune afla inca sî astadi de compatibilu cu marele nostru interesu natiunalu, a nu denegá spriginulu loru — de sî nu in cestiunea de natiunalitate, dar in cele lalte cestiuni politice, — uneia séu alteia dintre partidele politice straine, a se ingagiá cu un'a séu alt'a dintre acelea, cari partite de sî intre sine contrarie neimpacaveri in tóta privinti'a, facia cu pretensiunile legitime ale natiunalitâtiloru suntu insufletite totu de acel'a-si spiritu, sî forméza o falanga compacta câudu e vorb'a de a denegá acestor'a recunóscerea legala a drepturiloru loru nealienabili. Desbaterea cestiunei de natiunalitate a trebuitu se nemicésca sî cele din urma remasitie de indoiéla in asta privintia.

Doiósa constatare acést'a, la carea firesce, de vremu sa fimu justi, n'avemu sa uitâmu acele sute de dificultâti, cari ni se opunu; dar sî mai pucinu ni e iertatu sa uitâmu periclele cele multe, cari atacá seriosu esistinti'a sî onórea nóstra natiunale.

Nu criticu, ci amintescu numai fapte, de sî atâtu de triste, in câtu, déca se va continuá totu asiá, urmârile necesarie vor fi de securu sî mai deplorabile de câtu esperintiele nóstre din trecutu.

Deci, déca voimu o lupta legala, seriósa; démna de caus'a nóstra santa, o lupta carea póte avé, nu dîcu succesu, dar incai aspecte la unu succesu, trebue sa recunóscemu, ca intre giurstârile critice de astadi, este necompatibilu cu detorintiele morali, ce are fie carele câtra natiunea sa, a se ingagiá sî a spriginí ori câtu de pucinu pre vre un'a din partitele politice antinatiunale.

Dîcu acést'a, nu cu tendinti'a de a trage la indoiéla intentiunile sincere natiunale ale cutaruia — fie acest'a de ori ce opiniune in asta privintia,

spre ce u'amu nici dreptutu nici voia ; dar dîcu acést'a cu acea franchétia ce fie carele detoresce convingerii sele sî seriositâtei situatiunii nóstre.

Trebue sa recunóscemu, ca basea sî conditiunea sine qua non a politicei nóstre natiunale este : ca toti aaei'a, cari — convinsi de indreptatîrea ideii de natiunalitate — tienu de detorintîi'a loru morale realisarea acestei idei, sa se constitue in totu loculu pre unde se afla densii, sî de n'ar fi mai multi de câtu trei insi, intr' unu clubu politicu-natiunalu, carele pre basea programului staveritu sî formulatu de câtra deputatii natiunali in proiectulu loru de lege ; pentru asecurarea sî regularea natiunalitâtiloru sî limbeloru patriei, sa se puna in coatingere cu esemene cluburi din alte locuri sî cu unu clubu centralu, sî asié se conlucre la formarea unui programu intregu pentru tóte cestiunile politice, adeca se staverésca unu modu de pasîre pentru intréga partit'a politica-natiunale.

Déca asts pasîre este conditiunea sine qua non a politicei nóstre natiunale, déca numai asié e cu putintia ca natiunile nemagiare sa-si câstige valórea unui factoru politicu, déca este fâra indoiéla, ca factorulu acestu politicu nici intru unu locu nu se póte afirmá cu mai mare dreptu sî efectu de câtu in corpulu legelativu ; déca este evidinte, ca in ordinea prima alegerile dietali suntu chiamate a ni serví de medilocu spre scopulu acest'a : atunci anume cu privintia la alegeri, postulatele imperative suntu : anteiu participarea zelósa a poporului intregu, sî a dóu'a, alegerea numai de astfelu de barbati, cari, dechiarându-se pentru priectulu de lege combinatu in caus'a natiunalitâtiloru intre deputatii natiunali dela diet'a trecuta, sî petrunsi de necessitatea unei partite politice proprie a natiunalitâtiloru, nu suntu ingagiati sî nici nu se voru ingagiá cu veriun'a dintre partidele politice contrarie proiectului de lege susamintitu,

Deci organisarea câtu mai perfecta a puteriloru natiunali, ca natiunile nemagiare, pre basea solidaritâtei, se devina unu factoru politicu, menitu a influintiá, cu cunoscintia deplina a intereseloru nóstre natiunali, evinemintele politice ale patriei, suntu postulatele politicei nóstre natiunali, cari, recunoscute de multu prin majoritatea deputatiloru natiunali de la diet'a trecuta, ascépta a fi acum recunoscute sî din partea poporului.

Natiunea romana póte aprobá séu reprobá opiniunea acést'a a deputatiloru natiunali de la diet'a trecuta; dar nu va fi in stare nici cându a abrogá legea naturale eterna, dupa care : — Numai o natiune, carea scie a se luptà pentru libertatea sa, o va sî posiede intréga.

A l e s a n d r u M o c i o n i.

G e o r g i u K l a p k a câtra amicii s e i d i n T e m i s i ó r ' a.

Acestu generalu, carele la 1866 intrase cu mâna inarmata in Ungari'a, iéra mai târdîu vení a casa sî devení deakistu, scrie concetatieniloru sî amiciloru sei din Temisiór'a o epistola datata din Nizza 28 Ianuariu nou. In acésta epistola si crediulu seu politicu sî se recomanda de deputatu, déca ideile lui voru aflá buna primire sî consimtiementu la concetatienii sei. In espusetiunea ce o face incepe cu buletinulu lui Windischgrätz la a. 1849 prin care acest'a cere dela Ungari'a supunere neconditiunata cârei provocâri a urmatu dreptu respunsu recucerirea Ungariei superióre, Transilvaniei, Banatului sî a Bacichei. „Acésta epoca de splendóre pentru armele ungaresci, cârei sî astadi avemu sa-i multiamimu in cea mai mare parte, simpathi'a ce s'au manifestatu in lume pentru esistinti'a statului nostru sî pentru luptele politice, a fostu oper'a puteriloru unite ale tierei, fruptulu concordiei nóstre sî tienerei laolalta. Din acea dî, in carea, dupa dechiararea independintiei (amintescu aici numai caus'a), a disparutu concordi'a din mijloculu nostru, puterea natiunei inca a fostu frânta“

Dupa acést'a insîrà nenorocirile provenite din neintielegere a câroru coróna s'a pusu la Világos.

Constatéza ca de 20 de ani a aperatu acelé-si principie sî acumu déca se invoiesce cu impacarea dela 1867 o face numai din devotiune câtra s u v e r a n i t a t e a p o p o r u l u i. A v o í sî a p u t é nu e un'a sî aceea-si. Spune ca momentele cele mai bune pentru efectuirea ideiloru pentru cari s'au luptatu, au trecutu nefolosite sî m o m e n t u l u p e r d u t u nu-lu mai r e s t i t u e n i c i o e t e r n i t a t e.

Desfasiura ca dupa pacea dela Prag'a sî impacarea cu Itali'a prin cederea Venetiei nu mai era multu de asceptatu din afara, sî asia nu era mai bine de a câstigá aceea ce se puté câstigá. Marturisesce ca pactulu facutu cu tierile ereditarie nu e corespundietoriu dorintieloru magiare, e corespundietoriu inse opintiriloru sî sacrificieloru aduse de natiune. Dupe ce la 49 puterea Ungariei fu frânta, opintirile sî sacrificiele nu au mai pututu fi intregi sî resultatele inca au fostu mumai pre jumetate. „E de a se face intrebarea, déca dupa o dîcere vechia „nu e mai buna acum jumetatea, ca intregulu“, la care nu respundemu noi acum ci lasâmu sa respunda venitoriulu“.

Arata ca afara de pactulu din 1867 din art. XII de lege, ori care alta cale duce séu la r e v o l u t i u n e séu la r e a c t i u n e. De cea dintâiu natiunea e satula pentruca a suferitu destulu prin ea, sî contra celei din urma protestéza crancenu acei'a cari ne ataca mai tare.

Dupa ce mai amintesce odata de bunetatea legaturei facute cu Austria insemna punctele cari au sa ocupe legislatiunea venitória. Aceste suntu.

I. In politic'a esterióre va avé diet'a missiunea cum ca se sustiena pacea de care e o lipsa asiá de silita sî a cârei bine faceri nu trebuie sacrificate unei politici reu intielese, de isbanda.

Formeze-se Germani'a sî desvólte-se cum va voí, Ungari'a nu are sa o impedece sî sa o constringa la o aliantia cu Russi'a.

In Germani'a avemu, dîce G. Klapka, sa cautâmu numai amiciti'a nemtiloru nimic'a mai departe; m i s s i u n e a n ó s t r a e i n o r i e n t u. Déca o vomu scí implini ni vomu asecurá simpathiele lumei. Déca barbatii de statu ai Austriei sî Ungariei se vorn impedecá de prejudetie vechi, déca se voru aretá mai putienu simpatici câtra crestinii apesati decâtu se arata Russi'a, iéra fatia cu acésta din urma fâra anima sî lasatori, atunci au sacrificatu viitoriulu sî óre cându îi va ajunge judecat'a istoriei.

II. In punctulu acest'a amintesce de organisarea armatei permanente pentru carea trebuie reasumata legea de inarmare, fâra vatemarea prerogatieloru corónei sî fâra de a sguduí la intregitatea armatei.

In privinti'a reformeloru interne e de ceea-si opininiune de care e reuniunea (egyenlöségi kör) a cârei presiedinte e densulu, care se cuprinde in urmatórele puncte :

III. „Reformarea casei magnatiloru, legei electorale, a jurisdictiuniloru sî comuneloru din tiéra“ pre temeiulu egalitâtiei perfecte de dreptu ; de aceea egalitate de detorii Ungariei fâra de deosebire de stare, limba sî religiune.

IV. Despartirea bisericei de statu, fara de preferinti'a unei séu altei confessiuni asia déra pusetiunea completa egale intre sine sî fatia cu statulu.

V. Cea mai possibila crutiare in economi'a statului, cu singur'a esceptiune unde e vorb'a de radicarea culturei poporului precum sî de puterea armata a tierei

VI. „Incuragiarea agriculturei, cadastriei comunicatiuniloru principale a tierei spre usiurarea comerciului.

VII. Recunóscerea principiului prin lege de a nu se mai puté alege deputatu in dieta functiunârl salariati sî amovibili, afara de subsecretari de statu, ca representanti ai ministriloru respectivi.

VIII. Inamovibilitatea judecatoriloru.

IX. Organisarea sî armarea gardeloru.

Asupra natiunalitâtiloru inca se plânge, invinuindule de inimice a le magiariloru.

T e l e g r a m e.

Constantinopole 6 Fevruariu. Ca faima se spune din Aten'a ca Zaimis a resemnatu dela formarea unui cabinetu.

Berlinu 8 Fevruariu. Principele Muntelui negru a sositu aici astadi insocitu de adjutantele Czarului, principele Dolgorucki sî va petrece vreo o siese dile.

Parisu 8 Fevruariu. „Agenti'a Havas“ anuncia : In Greci'a inca nu s'a formatu ministeriu, déra unu ministeriu Zaimis e privitu de o combinatiune favoritórie pentru primirea declaratiunei. — Contele Walecoski se dice ca a parasitu eri Aten'a. Nu e siguru, ca s'a prelungitu terminulu datu Greciei inca cu alte optu dile, nici ca conferinti'a se va intrunî adi in siedintia.

Prag'a 8 Fevruariu. In casin'a Klainseiniara a fostu unu banchetu splendidu pentru plecarea vice-maresialelui B a n h a n s. Presiedintele a toastatu pentru Imperatulu, Banhans a respunsu sî aplause sgomotóse urmara vorbirei sele. Se toastá inca pentru G i s k r a, H e r b s t sî B e u s t, mai departe pentru armata, constitutiune, poporele austriace sî garda.

Pest'a 10 Fevruariu. Foi'a oficiale aduce pr. in. exequatur pentru consululu generale turcescu in Pest'a Ali Nizzam Bey. Aceea cuprinde o provocare câtra oficierii de honvedi, cari voru sa conlucre la formare a institutiunei gardeloru cá pâna la finea acestei luni sa sî faca insinuârile respective la ministeriulu pentru inarmarea tierei.

Nu se adeveresce abdicerea regelui Georgiu.

B u c u r e s c i, 9 Februariu. Interpelatiunea facuta cu privintia la reactivarea generalului Macedonski, a provocatu o disputa veementa. Partid'a estrema a propusu sa se dechiare reactivarea de ilegale. Ministrulu presiedinte numesce pre Ioann Brateanu sî partid'a sea de inimici ai patriei. Disólverea camerei e probabile.

Aten'a 10 Fevruariu. Se anuncia oficialminte ca cabinnetulu s'a constituitu ; anume Zaimis presiedinte alu consiliului sî ministru de interne, Sutzos ministru de resbelu, Avierinos de finantie, Petzolis de justitia, Sarabas de culte, Trinketta de marina sî Teodoru Delianis ministru de esterne. Program'a cabinetului suna : Primesce conclusele conferintiei, pre cari le sî subscrie.

Aten'a 9 Fevruariu. Walewoki a plecatu eri cu respunsu multiemitoriu.

Berlinu 10 Fevruariu. „Prov. cor.“ in unu articulu din numerulu de astadi spune : ori ce causa privitória la cestiunea grecésca, ce aru puté serví spre neliniscire, e delaturata. Asemenea suntu fâra de temeiu scirile respandite despre alte turburâri europene.

P e s t ' a, 11 Februariu. „Militair Zeitung“ impartasiesce, ca salariele oficieriloru dela majoru in josu suntu decise.

Cabinetulu grecescu s'a formatu sub presiedinti'a lui Zaimis, contele Walewsky a parasitu Aten'a cu unu respunsu indestulitoriu.

R o m a n i ' a.

Reproducemu dupa jurnalulu Presa urmatórele acte :

S r i s ó r e a P r i n c i p e l u i C a r o l u a l u S o m a n i e i c â t r a M a j e s t a t e a S a S u l t a n u l u

Sire ! Bine-voitórea priimire ce mi s'a accordatu de doue ori din partea Majestâtii vóstre Imperiale, mai antâiu cându m'amu dusu la Constantinopole, sî pre urma cându amu avutu onórea de a-i representá omagele mele pre cându cu trecerea Sa pre la Rusciuc, a remasu intiparita pentru totu-d'a-un'a in anim'a mea recunoscatóre.

Bine-voiti, Sire, sa-mi permiteti a oferí Altetii sele Principelui imperiale, ca unu micu semnu alu gratitudinei mele, patru cai de cea mai adevarata specia. Alteti'a sa Imperiale, ale cârui gracie juvenili le amu admiratu la mareti'a revista la care Majestatea vóstra Imperiale m'a facutu sa assistu, speru ca va avea placere a se serví de dânsii. Junele Principe î-si va aduce póte aminte atunci câte o data de acel'a ce îi va pestrá cea mai tenera afectiune.

Câtu despre mine, Sire, voiu accordá cea mai mare solicitudine la cele mai mici lucruri cari aru putea dovedí dorinti'a mea de a restringe legamintele ce me alipescu de Majestatea vóstra imperiale, formându urârile cele mai sincere sî cele mai calduróse pentru dâns'a sî pentru descendentii sei.

Bine-voiti a crede, Sire, la ori ce impregiurare, in intregulu meu devotamentu pentru augusta vóstra persóna.

Bine-voiti asemene a fi incredintiatu, Sire, ca Românii si eu remanemu fórte recunoscatori pentru solicitudinea ce Majestatea vóstra Imperiale ne-a doveditu necontenitu.

Unde putea-vomu gasí o mai buna paza de câtu in imperiulu in fruntea câruia provedintia va pusu pre Majestatea vóstra Imperiale.

Suntu cu celu mai profondu respectu, Sire, alu majestâtii vóstre imperiale prea umilitu si prea supusu servitoru.

(Semnatu) CAROL.

Bucuresci, 14 Noembre 1868.

Scrisórea Majestâtiei Sele Sultanului câtra Principele Carolu alu Romainei.

(Dupa titlurile usitate).

Amu luatu sciintia de scrisórea prin care Alteti'a vóstra a bine voitu a ne asigurá despre simtiemintele de atasiamentu sî de amicitia de care e insuflata in privinti'a nóstra sî despre dorinti'a sea de a restringe din ce in ce mai multu legamintele cari unescu Principatele unite cu imperiulu nostru.

Neavendu alta dorintia decâtu a contribuí la bunulu traiu sî prosperitatea Principateloru unite care facu parte integranta din imperiulu nostru, tóte silintiele guvernului nostru voru fi indreptate câtra acésta tienta. Prin urmare, Alteti'a vóstra nu va putea sa se indoiésca de multiamirea ce ne-au adusu incredintiârile cuprinse in scrisórea sea, cu atâtu mai multu, ca ele marturisescu câtu apretiéza Alteti'a vóstra la drépt'a loru valóre increderea sî folósele cari decurgu din consolidarea relatiuniloru cari unescu acésta tiéra cu tronulu nostru. Acést'a este astfeliu dîcendu o nóua proba despre sagacitatea sî despre lealitatea intentiunei ce caracterisà pre Alteti'a vóstra.

Trebuie sa ve impartâsîmu asemenea placerea ce a facutu pre fiulu meu se o simta darulu ce ai bine voitu a-i face. Ve esprimâmu atâtu in numele nostru câtu sî in alu lui Izzedin Effendi tóta multiamirea cu care amu primitu acésta dovéda de luare aminte din partea Altetiei vóstre.

Asupr'a acestei'a ve recunoscu asigurârile despre deplin'a incredere sî despre sincer'a solicitudine ce avemu pentru Alteti'a vóstra Serenissima.

Scrisórea Principelui Carolu alu Romaniei câtra marele Viziru Aali-Pasi'a.

Altetie! Profitu de impregiurarea in care d. A. Golescu ale cârui interese de familia a necessitatu unu concediu prelungitu, se intórce la Constantinopole, spre a-lu insarciná cu aceste câte-va renduri la adres'a domniei vóstre.

Mahnitu de idei'a ca absenti'a imputernicitului meu dela postulu seu aru fi pututu felicitá órecare rele dispositiuni calculate sî cari aru fi avendu de scopu a semená in spiritulu Altetiei vóstre indoiele asupr'a adeverateloru intentiuni ale guvernului meu, me mangâiu cu tóte acestea de sperantia ca dupa incredintârile ce d. A. Golescu are ordinu a le reinoí Altetiei vóstre, ea i va face o gratiósa primire sî-i va continuá acea buna vointia cu care a-ti avutu bunatatea a-lu deprinde.

Ecuitatea luminata a Altetiei vóstre o va face sa apretieze mai bine decâtu ori-cine, pâna la ce punctu, d. A. Golescu, care se bucura de intrég'a mea incredere, se afla fidelulu interpretu alu simtieminteloru mele pentru sublim'a Pórta sî pentru Alteti'a vóstra.

Primiti, Altetie, incredintiârile inaltei stime sî ale perfectei mele consideratiuni.

(Semnatu) Carolu.

Bucuresci 4/16 Novembre 1868.

Tr. Carp.

Varietâti.

† Em'a Serbu de Cuvinu nascuta Fejér cá consótia, Teodor'a Serbu maritata Brendusiu sî August'a Serbu cá fiice, George Serbu cá fiiu sî Constantinu Brendusiu cá ginere, dimpreuna cu cei'a-lalti consangeni petrunsi de durere adenca facu cunoscutu, cumca préscumpulu consotiu, tata, respective socru sî consangénu Teodoru Serbu de Cuvinu, septemviru la tabl'a septemvirale reg. ung. a repausatu in 9 Fauru a. c. diminéti'a la jumetate pe unulu in urm'a unui morbu greu, in anulu a 69-lea alu vietiei sele active.

Osamintele repausatului se voru astrucá dupa ritualulu bisericei orientali in cimiteriulu de lânga drumulu câtra Kerepes. Ductulu se va incepe la 3 óre din locuinti'a de pe strad'a üllö nr. 3. Pest'a, in 9 Fauru 1869. Fia-i tierân'a usióra!

*** LdM. C. bar. Rodich a capetatu demnitatea de consiliariu intimu.

*** Preotimea militaria a trebuitu sa tréca sî ea prin unele schimbâri cu reformele cele nóue. Amintimu numai de schimbârile acele cari suntu mai de interesu pentru publiculu nostru. Asiá capelanii de óste: Sab'a Popoviciu capelanu gr. or. (cl. 2) la regimentulu Mecklenburg Strelitz nr. 31, a devenitu spirituale pentru cerculu militariu Agram (clasa 1); Ioann Aranyasi capelanu gr-cat. (cl. 2) bar. reg. Archiduce Carolu Ferdinand nr. 51 spirituale pentru cerculu Brünn (cl. 1). De spirituali cas'a a 2 suntu numiti Basiliu Bochsia capelanu gr. cat. c. reg. regele tieriloru de josu nr. 63 pentru cerculu militariu Sabiiului; Ioann Crisianu capelanu gr. or. la reg. bar. Ahleman nr. 43 pentru cerculu Sabiiului; Ioann Dumbrava capelanu gr. or. la reg. Marele duce de Sachsenweimar Eisenach nr. 64 pentru cerculu Casioviei; Demetriu Pappu capelanu gr. cat. la reg. Regele de Bavari'a nr. 5 pentru cerculu Sabiiului; Simeon Popoviciu capelanu gr. or. la reg. Marele duce de Baden nr. 50 pentru cerculu Pojonului.

*** In Clusiu s'a cununatu in dîlele trecute o parechia, dintre cari mirés'a avea o etate de 76, sî mirele de 24 ani.

*** Unu cercularíu alu ministeriului de interne atentiunea autoritâtiloru ca ap'a de soda fabricata e de multe ori vatematória sanatâtiei.

*** In Deju dîce „K. K." s'a tienutu o conferintia cu scopu de a formá unu clubu de alu stângei in comitatulu Solnocului interiore, la care conferintia au luatu parte 252 de auditori, dintre carii insa numai 49 suntu alegatori indreptatiti. Dreptu candidati ai stângei suntu prochiamati bar. Desideriu Banffi sî L. Simo. Deakisti demustréza pentru Betegh fostulu deputatu sî pentru fostulu vice-presiedinte dietale. La ocasiunea acést'a putienu a fostu lipsitu de nu s'a incinsu o bataia intre partisanii stângei sî ai deakistiloru.

*** In Boemi'a se ascépta publicarea unei amnestii generale pentru transgressiuni de pressa. Acést'a se dice ca se va publicá deodata cu legea juriiloru.

*** Ovreii in miscamintele electorali. Ovreii, emancipati fiindu anu, acum pentru prima data au sa se folosésca de dreptulu electoralu. Suntu ómeni constitutiunali, tienu multu la dreptulu ce l'au câstigatu, in câtu — de sî se magiarisédia in ruptulu capului — totusi vreu se aiba sî unu interesu specificu ovreescu in alegeri. In Pest'a se obsérva acést'a mai bine, fiindu ca acolo suntu cei mai multi ovrei. Intr'unu suburbiu alu Pestei, in Theresienstadt, unde fusese alesu de ablegatu d. ministru Gorove, pasí acum de contracandidatu srietoriulu ungurescu Jókay, din partid'a stânga. Ovreii se intréba: care este mai bunu amicu alu causei ovreesci? sî gasira cá ar fi Jókay. Gorove li dede unu banchetu, erá cosieru, mancara, dar mergendu câtra casa strigau sa traiésca Jókay. Acum Gorove aflá de lipsr a atinge sî mai multu córe'a natiunalitatei ovreesci, deci face a se buciná prin jurnalele oficióse ca densulu de lungu tempu lupta pentru ovrei, a scrisu brosiure in favórea acestor'a. Sambeta Gorove se duse sa suplinésca loculu de nasiu (nanasiu) in sinagoga la botezulu (taierea in pregiuru) unui copilu de ovreu. Va cresce acum popularitatea lui Gorove la ovrei? Vomu vedé. De ocamdata ovreii 'si dîcu cumca: alegerile suntu fórte bune de a face pre unii domni mari sa nu vorbésca cu noi totu din siéu'a calului, sa se mai cobóre a ne complimentá, a ne dá mân'a scl.

„Albin'a".

*** Ministru de culte baronulu de Eötvös s'a dechiaratu câtra min. comunicatiunei c. Mikó, cându porní acest'a la Clusiu asiá: „Poti duce clusianiloru imbucuratóri'a scire, ca voru avé o universitate mai curându decâtu cum credu ei."

*** In Mediasiu in sal'a redutei se tiene in 13/25 Febvuariu in folosulu Reuniunei filiale a femeiloru române o petrecere nationale cu intrata de 1 fl. de persóna 2 fl. de familia.

*** Portretele lui Hor'a, Closc'a s' Crisianu cu mari sacrificia facute pentru litografare voru fi in scurtu gat'a sî se voru vinde doritoriloru de ale avé. D. Ioane Costande pictoru academicu sî profesoru de desemnu la Terisianulu din Sabiiu va provedé pre doritori cu ac ste portrete cu pretiulu, pre care 'lu va insciintiá. —

*** (Statisticu.) In anulu 1868 dupa registrele civile cele mai esacte ne aduce „Curierulu de Iasi" o comparatiune a nascutiloru din Iasi, cari au fostu 2933 copii; 1488 de sexulu barbatescu, 1445 de sexulu femeiescu. Intre acestia se aflara 233 din parinti nelegitimi, adeca a 5 parte din nascuti suntu nelegitim sî apartinu de populatiunea crestina! Dintre nascuti suntu 1018 ortodoxsi, 49 catolici, 29 luterani, 8 armeni sî 8 lipoveni, iér' israeliti suntu 1821, prin urmare israelitii crescu cu 25% mai tare decâtu cele-lalte rituri, câci israeliti s'au nascutu mai multi cu 709. Casatoriti fura 630, dintre cari 334 numai israeliti, prin urmare cu 6% se casatorira mai multi israeliti. Murira in totu anulu 2801; 1510 barbati, 1291 femei. Copii dela anulu anteiu pâna la 7 murira mai multi ad. 1282. Intre morti se afla crestinii de tóte ritele 1579, dara israeliti murira mai putienu in proportiune, numai 1222, adeca numai 44%, pre cându crestinii murira 56%. Dupa aceste date scóse de d. A. Pilescu, déca va progresá totu asiá proportiunea voru remané Iasi in finea fineloru numai Canaanu israelitiloru. Dara comissiunile sanitarie aru trebuí sa cerce, unde diace acestu reu sî aflandu-i sorgintea sa-lu repareze. —

*** **O intrebare modesta.** Dupa unu intervalu mai bine de optu dîle ne sosira de odata numerii din „Romanulu" „Libertatea" sî „Tiér'a" dela 23 pâna la 29 Ianuariu inclusive cu defectulu unui numeru din „Romanulu" dela 24 Ianuariu sî in fine unu nr. „Reform'a"; cele-lalte nu le-amu primitu de locu. Nu ne putemu esplicá acésta intardiere a numeriloru din acestu intervalu sî neesplicabilitatea cresce, déca vedemu pre fasciele in care vinu jurnalele marcele ca suntu stampate cu datulu Bucuresci in regula. Amu dorí sa scimu unde a fostu pedec'a acestei intardieri sî carea va fi ceea a celorulalte diurnale române esterne de nu sî venira in acela-si intervalu de locu?

30—3 **Edictu.**

Flórea Munteanu din Tiss'a, carea din 25 Martiu 1868 au parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei sociu Ioann Vladu totu din Tiss'a, — sî nu se scie loculu unde se sustiene; prin acést'a se citéza cá in terminu de unu anu dela publicarea acestui Edictu, sa se infatisiedie la scaunulu Protopresbiterale la subscrisulu, — câci la din contra, se va aduce sentintia sî in absenti'a ei, pre bas'a S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. res.

Dela scaunulu protopresviteralu gr. res. alu tractului Dobrei.

Dobr'a, 11 Ianuariu 1869.

Nicolau de Grainicu
Protopresviteru.

29—1 **EDICTU.**

Ioann Haragusiu din comun'a Dupa-pétra, parochi'a Valea Cornetielu, carele de 9 ani si-a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Samfir'a Haragusiu totu din amintit'a comuna; nescindu-se ubicatiunea lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide cererea amintitei femei dupa prescrisele canonice.

Bradu, 26 Ianuariu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului prot. alu Zarandului.

Moise Lazaru,
Protopresviteru.

28—2 **Citatiune edictale.**

Nicolau Michaiu, nascutu din Caransebesiu, in confiniulu militaru romano=banaticu, a parasitu cu necredintia den 7 ani pre legiuit'a sa socia Sofi'a Mihaiu, nascuta Seutiu, din Boccea-montan,a in maritulu comitatu alu Caransebesiului, sî a cârui'a ubicatiune pâna astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in termimu de unu anu sî o di dela publicarea acestei citatiuni sa se infacisieze inaintea subscrisului Consistoriu diecesanu, câci la dincontra, — amesuratu prescriseloru s. s. Canóne ale dreptu-maritórei nóstre biserici resaritene, — pre bas'a actiei substernute de legiuit'a lui socia se va decide caus'a divortiale sî in absenti'a lui.

Caransebesiu 9. Ianuariu 1869.

Consistoriulu diecesei dreptu.
maritóre române a Caransebesiului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Ianuariu (12 Febr.) 1869.

Metalicele 5%	62	Act. de creditu	277 80
Imprumut. nat. 5%	67	Argintulu	118 75
Actiile de banca	692	Galbinulu	5 70⅝

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 11. ANULU XVII.

Sabiiu, in 6/18 Februariu 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Caus'a româniloru din Transilvani'a.

Mai bine de trei ani s'a dîsu si s'a scrisu multe despre caus'a românioru din Transilvani'a. Ea a fostu discutata intre români mai cu séma din dóue punete de vedere. Unulu alu aceloru ce inainte de a intrá in diet'a din Clusiu la 1865 se determinasera pentru politic'a activitâtiei, altulu este alu aceloru ce au parasitu politic'a activitâtiei si mai târdîu s'au determinatu a fi passivi. Cei dintâiu, vediendu nestabilitatea sistemeloru urmate unele dupa altele dela 1848, cari insa nici unele nu se mai intórsera inapoi, cugetara ca dupa ce-si voru luá o asiá numita basa de operatiune, ceea ce sa le servésca cá unu radimu dela care sa-si indrepte actiunile sele, sa nu lase neocupatu terenulu ce i se va putea veni si natiunei române si de pre acést'a sa lupte pentru natiune cu ori-ce ocasiune si sa caute a face tóte acuisitiunile putincióse pentru români. Cei de alu doilea se decisera a asceptá pâna la redeschiderea dietei ardelene si pâna atunci a nu face nimic'a.

Acest'a e pre scurtu cuprinsulu celoru dóue directiuni politice ale românioru din Transilvani'a.

Déca cautâmu inapoi asupr'a aniloru de câudu e inaugurata er'a de fatia, fára de a partini, trebuie sa marturisimu ca pre urm'a celoru ce au imbratisiatu activitatea vedemu unu votu separatu datu in audiulu tierei si alu Europei, carele pretinde redeschiderea dietei tranne pentru desbaterea cestiunei uniunei; o lege in privinti'a bisericei gr. or. cârei i urmá congresulu natiunale bisericescu; unu protestu seu o reclama din partea unui deputatu românu, de a fi respectata limb'a româna in diet'a Ungariei; vedemu projectulu de resolutiune in cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, cari tóte fura aplaudate si de marturisitorii passivitâtiei si inca cu mare caldura; ba respectivului deputatu i se facura si ovatiuni demustrative pentru castigurile m o r a l i ce densulu cá unu membru alu politiciloru de activitate le-au castigatu la diet'a din Pest'a.

Passivistii au asternutu dóue memorande unulu de cuprinsulu votului separatu alu activistiloru si altulu totu cam asiá; insa Transilvani'a aru fi fostu tóta representata in diet'a din Pest'a si déca se abtieneau românii dela participare, si atunci pâsurile românioru transilvaneni de siguru nu erau asiá cunoscute dupa cum suntu ele acum si inca fára de a se fi sacrificatu ce-va din interesele române.

Cu tote aceste noi de unu tempu incóce nu vedemu alta decâtu incriminâri asupr'a procederei celei dintâiu ba chiaru si amenintiâri din unele pârti Argumentele suntu afirmatiuni cari se intielege ca nu potu argumentá nimic'a.

Amu cugetatu si noi din capulu locului asupr'a urmâriloru activitâtiei. Amu speratu de-si nu ne-amu facutu ilusiuni. Amu sciutu cu cine avemu de a face si de-si ne-a indignatu purtarea majoritâtiei magiare in dieta si pres'a ei cea preocupata pâna la orbia afara de dieta, noi amu crediutu, ca in unu statu cu unu trecutu asiá de variatu in cei dóue-dieci de ani din urma, nu e ratiunalu a pune de voia buna lacatu pre gura, la mai bine de unu milionu de români.

Noi credemu ca diet'a Ungariei a vatematu destulu de tare pre tóte natiunalitâtile representate acolo; tuturoru li s'au facutu nedreptate. Dara pentru ce nu se retragu acele pâna voru face magiarii alte legi mai bune? Voru respunde, ca noi trebuie sa fimu acolo, firea-mu câtu de putieni, câci n o i avemu datori'a a ne aperá interesele nóstre. Noi intrebâmu acum ca pentru ce poftescu fratii ungureni, cari sciu bine ca magiarii, secuii si sasii t r a n s i l v a n e n i se afla in diet'a Ungariei, si ca acolo se desbatu cestiuni cari atingu si interesele nóstre ale românioru transilvaneni, cá numai noi sa ne abtienemu de totu dela acea dieta, mai alesu câudu se sustiene ca tiér'a e representata in dieta?

Repetîmu ca pre noi ne scurtéza fórte tare legea electorale, ne scurtéza insa si mai multu pronunciarea cá sa nu participâmu la alegeri, pentru ca prin acést'a poporulu ametitu, o parte merge la alegeri, ca-lu duce, o parte nu merge, si resultatulu e, ca noi perdemu si vre-o câte-va locuri de deputati câte le-amu puté ocupá noi si câte le-amu puté folosí, cum s'aru veni mai bine intereseloru nóstre natiunali.

Amu recomandá o mai seriósa apretuire a situatiunei nóstre, decâtu vedemu manifestându-se in cele mai multe pârti; amu recomandá a fi mai seriosi si in comparatiunea situatiunei de fatia cu cea carea a adusu schimbârile din tempulu acest'a. Dupa chipsuirea nóstra noi nu aflâmu asemenare si de aceea noi nici nu adscriemu resturnarea sistemului trecutu altui, decâtu evenemintelorn europene si resistintiei compacte a popóreloru U n g a r i e i, si cu tóta resistinti'a déca nu venea o catastrofa ca cea dela Sadova, „Ungari'a erá tarita in torentii cari nu i-aru fi placutu.

Revista diuaristica.

N. Fr. Blatt scrie in revista politica sea urmatórele: Multiamimu lui D-dieu, câci resbelu nu vu fi Coresp. din Parisu a „Gazetei nationale“ din Berlinu a compusu unu horoscopu politicu a cârei resoltatu e ca vomu avea pace, de si Victoru Emanuilu, regele Italiei, si — Francisc Iosifu I, imperatulu Ausbriei si regele Ungariei aru dorí unu resbelu, de si chiar imperatorele Napoleon nau perdutu din vedere planurile pentru restaurarea ecuilibriului europénu struncinatu prin evenimintele dela Sadova si de si isvorulu din care scóte „Gazeta de Colonia“ scirea despre negotiatiunile secrete intre Victoru Emanuilu si Napoleon e adeverata. Se póte insa, adauge cempunatoriulu heroscopului, ca corespondintia despre eventualitatea unei conveniri a Italiei cu Franci'a, s'ar fi escatu din alte motive, repetu insa, ca despre nesce negotiatiuni séu chiar despre ori-si care redactiune a unui pactu prin care Franci'a nu s'ar obligá la alta decâtu a mijlocí ca Itali'a sa se recompense din partea Austriei, precându cestiunea Rome i, cari n cestiunea vitala a Italiei o aru lasa cu totulu la o parte, celu putienu pentru astadata nu póte fi vorb'a si in privinti'a politicei romane deocamdata nu póte primi Napoleonu III nici unu ingagementu.

Si alta causa insa numai putienu esentiale vorbesce contra esistintii astorufeliu de negotiatiuni. Si intru adeveru aceste aru fi cu totulu de prisosu. Cugete Itali'a cum ei place, fie fatia cu Franci'a in ori-ce positiune nefavorabila, ea totu nu se va potea retienea in neutralitate, câudu aru veni la unu atacu.

Intre Austri'a si Franci'a indesuita nu va potea face frontu ambeloru puteri, fie simpathiile ei chiar si in alte castre. Si Napoleonu III scie fórte bine, cá Victoru Emanuilu cu Camaril'a s'a, precum si Imperatoriulu Franciscu Iosifu cu confidentii sei estraconstitutionali nu suntu neaplicati unui resbelu, si problem'a sea nu e, de a castigá pentru sine pre Victoru Emanuilu de care e siguru, ci mai multu perlamentulu, pre care cu promiterea Tirolului sudicu nulu va prea putea atrage. Pre acest'a l'ar câstigá politic'a francesa numai prin o deslegare nationale a cestiunei Romei. Natiunea insa si representantii sei aru sustienea mai bucurosu pacea si de acést'a s'aru bucurá si popórele cu camerele din monarchia austro-magiara. Acesti'a ei trebue pace, chiar si câudu ar fi mai bine pregatita, decum e intru adeveru.

Dupa aceste continua horoscopistulu politicu: magiarii a câroru votu cade greu in cumpana suntu contra unui resbelu cu Germani'a. Deo parte din caus'a simpatiiloru câtra Prussi'a (!) de alta, pentru ca au destulu tactu politicu ca se prevéda, ca ori ce restaurare a influintiei austriace in Germani'a, se face pre contulu Ungariei. Câudu aru succede influintiei prusesci, a dispune Romani'a la o tienut'a mai amicabila — mirare ca pâna acuma nu s'a potutu nimica observá — atunci aru avea din partea acést'a putiena temere. Romanii suntu orbiti de fanatismulu loru nationale. Ei sciu ca Ungari'a n'are planuri cuceritóre; ea nu se va incercá cu mai multe elemente eterogene, decâtu are deja. Tienut'a ei provocatóre fatia cu românii din Transilvani'a si iritamentele cu care ei stimuléza, aru legá Ungariei manile fatia cu projectele camarilei austriace. — In fine profetulu horoscopistu cade singuru in dubietate in implinirea profetiiloru sele si dîce: resbelulu s'aru putea evitá prin insciintiârile natiunei francese contra ambitiunei imperialistice, prin validitatea intereseloru celoru mai vitali din partea poporului italianu si austro-magiaru si in fine prin o actiune diplomatica. Cea din urma o aru putea luá asuprâ-si singura Angli'a, câudu Gladstone aru remané fidelu principiiloru sele si aru grupá in giurulu seu natiunile neutrale, precum Itali'a, Belgiulu, Hollandi'a si Elveti'a; atunci nici Austro-Ungari'a nu s'aru retrage influintiei sele. Dorere insa, Angli'a pricepe politic'a de neamestecare intr'unu chipu, prin care singura se periclitéza, si lordulu Clarendon n'are energia si fatia cu Franci'a póte nici independintia destula, dea realisá o initiativa, cari aru glorificá Angli'a pentru totu deun'a. Totu-deun'a insa se fimu pregatiti pentru reu sperându binele. Deocamdata pacea nu e periclitata, dilele frumóse ale primaverei le vomu petrece in pace neturburata.

Pentru resbelulu greco-turcescu nu trebue sa ne ingrigimu.

Elu se va delatorá in sensulu dechiaratiunei conferentiale, de si regele va aflá impedimente la formarea ministeriului pacificu.—

Reproducemu dupa „Tiér'a“ urmatoriulu articulu, unicu in feliulu seu, din câte a aperutu in diuarie pâna acum, se intielege cá o curiositate:

Publicâmu urmatoriulu articulu estrasu din „L'Opinion nationale“, numai pentru originalitatea sea, si credemu de prisosu a aretá ca suntemu departe de a impartesi tendintiele sele.

Alti nori aparu la Bucuresci si in Bulgari'a.

Natiunalitatea româna a prevenitu a formá unu statu iudependentu la Dunarea de josu, dara ea nu se gasesce intrunita intréga in limitele principateloru Moldaviei si Valachiei. Ea a aruncatu colonii importante, in tierile invecinate, astfeliu incâtu formeza unu totalu mai de vre-o 7,693,000 individi, impartiti precum urméza:

Romani'a	4,320,000	pe	4,707,000
Ungari'a	1,175,000	pe	11,000,000
Transilvani'a . .	1,104,000	„	2,095,000.
Confinie militarie .	140,000	„	1,432,000.
Bucovin'a . . .	176,000	„	516,000.
Basarabi'a (rusa) .	780,000	„	1,027,000.
Totalu	7,693,000		

E fórte intielesu ca intre aceste ramuri deslipite dela aceeasi tulpina, s'a stabilitu unu curentu de idei care tinde la intrunirea mai multoru crâmpee cu mum'a loru patria, care e Romani'a, si insufla celoru-lalte o dorintia fórte energica de a se bucurá de óre-care autonomia in mijloculu populatiuniloru slave séu magiare.

O ochire aruncata asupr'a cartei e de ajunsu spre a ne face sa intielegemu ca populatiunile române din Transilvani'a, din Bucovin'a si din Besa-

rabi'a, invecinate cu Principatele-Unite, suntu singure cari mai potu avé sperantia, fórte anevoiósa de realisatu, la o anesare fiitóre cu principatulu ce e guvernatu astadi de principele Carolu de Hohenzollern. S'a formatu unu partitu activu, energicu, care a luatu missiunea de a realisá acésta unire, marginindu-si, de o cam data, silintiele câtra Transilvani'a, unde românii suntu in majoritate.

Acestu partitu s'a manifestatu cu prelucire dela 1866 in cóce, sî mai alesu sub ministeriulu dlui Brateanu. A facutu in Transilvani'a o propaganda activa, de care s'au cam ingrijatu la Pest'a sî la Vien'a, mai intâiu pentru ca a avutu de resultatu de a creá guvernului magiaru dificultâti serióse, sî pre urma pentru ca s'a crediutu ca la spatele dlui Brateanu erá Prussi'a, care se interesá la desorganisarea imperiului austro-magiaru pentru cá sa inlesnésca realisarea politicei sele pangermaniste.

Acésta urmare, cauta s'o marturisimu, aru fi in perfecta armonia cu faimós'a nota remisa la 1866, de D. d'Usedom, generalului La Marmor'a, sî cu óre-cari depesie prea cunoscute la Vien'a, transmise in aceea-si epoca de dlu Bismarck agentiloru sei din Ungari'a, sî póte chiaru generalului Klapka insusi. Or cum ar fi, se intielege fórte bine, fâr'a mai cercetá secretele politicei prusiane, tendintiele unioniste cari se manifestá la Românii din principate sî pintre cei din Transilvani'a.

Aceste tendintie suntu prea naturale; ele suntu conforme cu misicarea generala care atrage astadi in tóta Europa, nationalitâtile, alu câror'a dreptu vechiu divinu, plamaditu cu dreptulu de cucerire, a împilatu multu timpu interesele morale sî materiale.

Câta sa recunóscemu insa, ca in ceea ce privesce pre Românii din Ungari'a, revendicârile nationale presinta dificultâti cu osebire grave, din caus'a amestecaturei celei mari a diferiteloru elemente asiediate in regatulu St. Stefanu sî a pericolului celui de capetenia ce ar fi de a se slabí acestu statu in situatiunea actuala a Europei.

Guvernulu din Bucuresci cu tóte acestea urmésa idealului seu, sî suntu doue depesie cari ne anuncia ca se pregatesce a adresá diferiteloru puteri unu memorandu su scopu de a restabili drepturile Transilvaniei pentru ca sa se póta bucurá de independinti'a ei, sî se sî contracte cu Romani'a legaminte strinse cari nu voru fi invederatu altu ceva de câtu o cale spre anexare.

Acestu projectu formatu de unu principe care fâra indoiéla, a adusu pre tronulu Romaniei o politica fórte personala, ar putea presentá unu adeveratu perico u; dar, privitu sub óre-cari punturi de vedere, aru meritá sa fia luatu in seriósa consideratiune, pentru ca ar putea sa reintre intr'o sistema de consiliare care va devení pentru viitoru o necesitate.

Interesulu celu mare alu Europei, interesulu celu mare alu civilisatiunii sî alu libertâtii, consista intru a favorisá pre intinderea fruntariloru Russiei sî pre Dunarea de josu, stabilirea unei confederatiuni mari sî tari care se fie capabila de a pune stavila ambitiuniloru tiarismului. Romani'a, care nu e mai putienu amenintiata pintre nationalitâtile din acele tînuturi, ar face unu actu de inaltá intielepciune, déca ar intra pre calea acést'a; deci, nu va putea intrá cu folosu de câtu intorcându-si privirile câtra Ungaria. Ea are astadi o autonomia deplina sub suzeranitatea sultanului; ce aru riscá ea conservându acésta autonomia sub suzeranitatea Ungariei? N'aru perde nimic'a; aru câstigá fórte multu, din contra, pentru ca unindu-se cu Hungari'a, precum insa-si Ungari'a e unita cu Austri'a, sî ar vedea independinti'a garantata de tóte fortiele Austriei, Ungariei sî Croatiei.

In aceste conditiuni, cererea ce ea formuléza astadi ar fi primibila; principatulu românu s'aru putea marí prin adaogirea Transilvaniei. Dar ori ce alta combinare ar fi rea neintielépta, periculósa; Maghiarii n'ar primi-o cu nici unu pretiu, sî nu vomu fi noi cari 'i amu blama pentru acést'a.

Din nefericire nu e nici o indoiéla, ca ultimatulu anunciatu de depesiele din Bucuresci se rapórta la combinarea ce nu póte fi primita.

Telegrame.

Bucuresci, 10 Fauru. (2 óre dupa amédi). Dupa ce principele n'a primitu demissiunea ministeriului s'a desolvatu numai decâtu ambe camerile prin unu decretu domnescu.

Bucuresci, 10 Fauru. Camer'a s'a insciintiatu despre decretulu disolvatoriu. Ascepta propunerea regimului de a fini bugetulu inainte de disólvere, sî-lu primí dupa propunerea comissiunei bugetarie en blocu.

La terminulu prefiptu prin lege se va conchiamá camer'a cea nóua.

Bucuresci, 10 Fauru. (2 óre dupa amédi). Dupa ce Principele n'a primitu dimíssiunea Ministeriului s'a disolvatu numai decâtu ambe camerele prin unu Decretu domnescu.

Bucuresci, 10 Fauru. Camera s'a insciintiatu despre decretulu disolvetoriu. Acceptá propnnerea regimului de a fini budjetulu in ante de disolvare, sî'lu primí dupa propunerea comissiunei bugetare en blocu.

La terminulu prefiptu prin lege se va conchiemá camera cea noua.

Berlinu, 10 Februariu. Regele a datu astadi o lunga audientia locotenentului-colonelu Krensky, reintorsu din Bucuresci. Principele regale sî regin'a au primitu pre principele Montenegrului care a pranzitu astadi la palatulu regale. Intre invitati erá d. Bismarck, Aristarch Bey sî generalulu Steinmetz. „Corespundinti'a provinciale", fóia ministeriala, desminte sgomotele ce s'au respanditu, ca Europa este amenintiata de grave complicâri.

Parisu, 10 Februariu. D. Stratu, agentulu românu de aici, a fostu primitu, astadi de Imperatulu Franciei. D. Stratu a esprimatu Majestâtiei Sele profund'a recunoscintia a Romaniei pentru câte Imperatulu a facutu pentru dens'a sî principele ei. Majestatea Sea a bine-voitu a asigurá, cu acésta ocasiune, pre agentele românu de simtiemintele Sele de simpathia sî binevointia pentru Romani'a sî principele ei. Inalt'a protectiune a Majestâtiei Sele, de care tiér'a n'a fostu nici odata lipsita, in circumstantiele cele mai critice, o va avea sî pre viitoriu, ori de câte ori spiritulu de ordine sî de moderatiune va domní in gerarea afaceriloru sele.

Düsseldorf, 10 Februariu. Jurnalulu francesu oficiosu, „Le Public", dîce: „Siefulu missiunei militarie francese, din Romani'a, recunoscendu ca concursulu acestei missiuni nu mai erá de trebuintia, guvernamentulu francesu a aderatu la propunerea capitanului Lamy sî a rechiamatu acea missiune. Totu odata, insa, guvernamentulu francesu a facutu guvernamentului românu declaratiunile cele mai positive spre a-i radicá ori-ce prepusu ca acésta mesura aru avea vre-unu caracteru de neincredere séu de natura a turburá bunele relatiuni intre ambele tieri. Acést'a, cu atât'a mai multu, ca ministeriulu românu a datu Franciei asigurâri pentru mantienerea liniscei in intrulu tierei, in casu de a isbucní evenimente in orientu.

Pesta, 11 Fauru. Ministrulu de cultu b. Eötves respunde la petitiunea partidei ortodocse a congresului israelitu, ca cererile loru sî din aceia causa nu le póte considerá; câci catholiciinumai acést'a o ascépta, pentru cá sî ei se-si póta ridicá autonomi'a pre bas'a dogmeloru religióse. Dupa aceia indreptara ortodocsii o petitiune telegrafica la Majestatea Sa Imperatorele, in care cerù unu Congresu propriu pentru partid'a loru.

In siedinti'a congresuale de astadi iéra au fostu de fatia 15 membri ai partidei ortodocse.

Parisu, 11 Fauru. Imperatoriulu primí eri pre agentulu Romaniei Stratu.

Parisu, 11 Fauru. „Journal officiel" publica unu telegramu din Algiru dupa care partea credinciósa a sementiei Sidi Onled a irruptu in 5. a. c. in castrulu dissidentiloru sî s'a re'ntorsu cu 1800 camili.

Parisu, 11 Fauru. Dupa ratiotiniulu de septamâna a locomotivei lombardice se incasá din 3 pâna in 9 Fauru unu venitu de 2,084628 franci; asiá se arata fatia cu acésta septamâna a anului trecutu unu deficitu de 109,854 franci.

Madridu, 11 Fauru. „Corespondintia" insciintiéza cu cea mai mare reserva, ca in Lissabonu s'aru pregatí o manifestatiune militara in favorulu uniunei Iberice. Faima e ca Becer'a se va denumí de maire in Madridu, decumva se va alege Rivero presidinte alu Camerei.

Bucuresci, 11 Fauru. Senatulu nu s'a disolvatu, ci numai amenatu pâna la conchiamarea camerei nóue. In orasiele Romaniei mici se impartiescu pre lânga tóta paz'a oficiolateloru, proclamatiuni de ale lui Mazzini, cari provóca la o radicare a popóreloru orientale.

Constantinopole, 11 Fauru. Dupa insciintiârile venite din Persi'a Siahulu a pornitu cu o armata in partea sudu-ostica in directiune câtra Bagdadu; in urm'a acestei'a pórt'a otomana a tramisu unu coru de 10,000 feciori la confiniele Persiei.

Madridu, 12 Fauru. Deschiderea Cortesiului se facù cu mare entusiasmu. Cându intrara membri provisori ai regimului in sala se scularа solii puteriloru esterne, deputatii sî ascultatorii. Singura fractiunea republicana remanea siediendu.

Sub decurgerea siedintiei se descarcara din partea unoru rustici pre strad'a palatului congresualu vre-o trei puscaturi. Dealtmintrea liniscea nu se turburá.

„Moniteur"ulu publicá unu manifestu alu reginei, Isabela, prin care protestéza contra corpului representativu constitutionalu sî-si esprima intentiunea dea abdice in favorulu principelui de Asturia.

Parisu 12 Fauru. „Portie" publica sciri din Bucuresci cu dt. 9. c. dupa care revolutionâri se pregatescu la unu resbelu contra ministeriului pâna la estremitate sî midilocescu comperarea de arme sî munitiune. Ministeriulu s'a otarîtu a sustienea pacea sî a observá tractatele.

Aceia fóie insciintiadia, ca consululuRussiei nu s'aru fi invoitu, a face cu ceilalti consuli guverneurului provinciei la serbarea „Bairam visita usitata, aducându de pretestu, ca regimulu seu l'aru fi opritu dela asiá ceva.

„Patrie" crede, ca circulariulu lui Gorciacovu, prin care arunca responsabilitatea conflictului grecoturcescu pre Turci'a aru esistá intru adeveru.

Madridu, 11 Fauru. Astadi se dechisa Cortesulu. Pre tribune se audia strigâri: „Sa traiésca suveranitatea nationala!" Dar sî unele strigâri: „Sa traiésca republic'a." La care respunse Olozaga cu eschiamatiunea: „Sa traiésca Monarchi'a, iéra Serrano: „Sa traiésca suveranitatea Cortesului.

Serrano tînù o cuventare, in care dupaco bineventéza pre deputatii constatéza redesceptarea Ispaniei sî victori'a ideiloru nóue, dupa unu resbelu de siesedieci de ani.

Regimulu a complanatu drumulu numai in liniamente generali; liniile de capetenie ale edificiului viitoriu urméza totu déuna programei revolutiunei.

In cuventare constatéza ca libertatea constitutionale, libertatea pressei, a invetiamentului, a reuniuniloru sî a asociatiuniloru e constatata.

E problema Cortesului a regulá aceste libertâti fâra ale micsiorá. Déca regimulu intre altele s'a servitu la aparintia de apucaturi contrarie, s'a intemplatu acést'a numai pentru binele revolutiunei.

Erá concesiuni puternice, plîne de spiritulu regimului vechiu, cari prepara revolutiunei impedimente. Cerea trebuinti'a, ca aceste sa se disolve sî alunge, ca regimulu sa se lupte contra partideloru vechi sî impaciinte, sa se apere cu energie; déra dupa victoria elu nu dedea concessiunea esecutiunei desu usitate.

Crim'a dela Burgosu, fructulu fanatismului a descoperitu sórtea reservata patriei, cându aru ajunge inimicii cei ne'npacati ai libertâtii la potere. Economisarea cea rea a administratiunei trecute sî resbelele cele daunóse au influintiatu asupra stârei finantiale. Totu depende dela patriotismulu sî simtiulu de Concordia, ce ve va insufletí. Interesele datoriei de statu, armat'a sî marin'a suntu spesele cele mai cardinale. Afara de necessitatea, dea ridicá creditulu, natiunea Ispaniola e prea mare, pentru dea nu putea platí datori'a; e prea circumspecta, dea remanea ne'narmata, fatia cu incurcaturile ce s'aru potea escá din intru sî din afara.

Insurectiunea pre insula Cuba e productulu regimului trecutu.

Serrano se baséza in cuventarea s'a pre viteji'a armatei sî pre ajutoriulu voluntariloru din poporu cu care va reusii victoriosu. Pacea se va restabilí pre o basa durabila sî pre reforme liberale; in sfarsîtu catenele sclavii se va rumpe, cu precautiune totu odata, pentru dea nu da margaritariului antileloru prin o velocitate neprecugetata lovitur'a mortala.

Caderea tronului, ce s'a sustienutu unu seculu nu a schimbatu relatiunile cele bune cu puterile esterne; din contra simpatiile unora se marescu pre dî ce merge.

Multi Suverani, cari nu voira tempu indelungatu a recunósce regimulu celu nou, a recnnoscutu numai decâtu schimbarea facuta. Serrano constatéza, ca revolutiunea acést'a radicala a fostu fâra unu momentu de anarchie.

Regimulu a pastratu cu scumpatate puterea, ce i s'a incredintiatu, sî o predá astadi cu reverinti'a Cortesului. Libertatea sî ordinea ce domnesce, dovedescu pre deplinu, ca provedinti'a a binecuventatu revolutiunea bine inceputa, sî acuma e chiemarea Cortesului a o duce la indeplinire.

P e s t 'a, 11 Fauru. Ministrulu de cultu b. Eötves respunde la petitiunea partidei ortodocse a congresului israelitu, ca cererile loru sî din aceea causa nu le póte considerà; câci catolicii numai acést'a o ascépta, pentru cá sî ei sa-si póta radicá autonomi'a pre bas'a dogmeloru religióse. Dupa aceea indreptara ortodocsii o petitiune telegrafica la Majestatea Sea Imperatorele, in care ceru unu congresu propriu pentru partid'a loru.

In siedinti'a congresuale de astadi iéra a fostu de fatia 15 membri ai partidei ortodocse. —

V i e n 'a, 11 Fauru. Fostulu ministru de finantie a Romaniei, Steege, pledéza aici pentru castigarea consulatului, precum e in Serbi'a. Nu prea are prospecte a-si realisá dorinti'a sea, câci afla mari greutâti.

V i e n 'a, 12 Fauru. Marti'a viitória se va tienea o siedintia a conferintiei pentru de a primí declaratiunea Greciei. Publicarea protocolului s'a luatu in evidintia.

F l o r e n t i 'a 12 Fevruariu. Regele va reintorná dumineca la Florenti'a. — O depesia telegrafica din Vizza spune ca eri sér'a a muritu F u a d P a s i a. — Unu articulu alu corespundintiei italiane deminte afirmârile unoru diuarie, ca regimulu italianu negotiéza pentru incheiarea unei aliantie la eventualitatea unui resbelu.

M ü n c h e n 13 Fauru. Camer'a deputatiloru a respinsu cu 92 contra 48 voturi introducerea propusa de mai multe pârti, de a se face alegeri dietali directe.

S t u t t g a r t, 13 Februariu. Dupa cum se aude nisuintiele principelui Hohenlohe, de a infiintiá o federatiune a staturiloru de sudu, inca nu au o forma reale. Cele intemplate pâna acum in privinti'a acést'a inca nu au nici aici nici in Karlsruhe prospecte de unu resultatu reale.

B u c u r e s c i, 13 Februariu. Unu decretu princiariu ordinà alegerile cele nóue pre 22 pâna in 28 Martiu stilulu vechiu. „Romanulu“ provóca pre alegatorii din Bucuresci inca pre lunea cea mai de aprópe la o adunare mare poporale sî totu deodata la primirea dârei de séma a deputatiloru de mai inainte.

P e s t 'a, 13 Februariu. In procesulu principelui Karageorgieviciu s'a incheiatu astadi ascultarea cu principele sî cu Trifkovics s'a inceputu. Sî cestu din urma denéga participarea la complotu.

P e s t 'a 16 Fevruariu. Din isvoru securu se aude, ca rescriptulu regescu pentru convocarea dietei se afla dejá gat'a in cabinetu. Alegerile se voru face inainte de pasci Dieta se aduna in 20 Aprile a. c.

Mujestâtile loru regele sî regin'a voru cercetá in 8 Marte Agramulu.

Dupa sciri vienese ministeriulu comunu de finantie va luá asuprâ-si functiunile banceí natiunali; Cea din urma se desfiintiéza la insisterea regimului ungurescu.

Senatulu federatiunei nordice s'a deschisu.

Circulariulu lui Delyanis arata puteriloru, ca Greci'a primesce declaratiunea conferintiei.

R o m a n i 'a.

B u c u r e s c i in 3 Febr. 1869.

Cetimu in privinti'a schimbâriloru din Bucuresci in Tr. Car. urmatórele:

Numirea Generalului Macedonski in armata devení cestiune de Statu, sî interpelarea avù totu caracterulu unui actu de suprem'a vointia a presiedentelui maioritâtii din camera, d. Ion Bratianu.

Ministrii pre rondu probara ca Generalulu Macedonski erá chiamatu in armata in modulu celu mai legale, pentru ca legea câre-i facuse positiunea sa de retragere erá legea din anulu 1862, care cerea o demissiune categorica militarului pentru ca elu sa fie stersu din contrólele armatei sî sa i se dea pensiune, sî ca acestu Generalu nu numai nu a demissionatu, déra inca a protestatu cându guvernulu a voitu sa-lu asiedie la pensiune. D. Ion Bratianu insa sî cu majoritatea sa sustienura ca numirea Generalului Macedonski este ilegale, pentru ca o lege posterióra regulârii positiunii sele, legea din 1864, decreta intr'altu chipu retragerea unui oficieriu din armata; iéra mai la urma parasí terenulu legii din 1864 pre care se vedea ca e fórte slabu, sî staruí ca, prin faptulu primirii pensiunii votata ilegalmente Generalului Macedonski, Generalulu Macedonski a renunciatu la drepturile sele in armata!

Acést'a a fostu partea exterióre a lucrului, sub care credea d. Ioann Bratianu ca va sa se póta ascunde adeveratulu scopu alu seu pornindu interpelatiune contra ministerului, cugetarea sa intima de a lovi pre ministri sî a-i inspaimentá cu puterea sa absoluta asupra majoritâtii servile, ca sa-i silésca sa se supuna sî dînsii vointiei sele, sa-lu recunósca sî dînsii dictatorele Statului in camere cu despretiulu suveranitâtii puterii executive, umbra consiliului de 10 asupr'a Dogelui sî protestasi!

Insa ministrii stabilira lucrulu in natur'a lui sî aretara ca interpelarea acést'a in privinti'a numirii Generalului Macedonski este urmarea la cele ce se petrecuse intre ministeru si presiédintele dictatore alu camerei, dupa care ministrii actuali au preferitu mai multu sa-si depuna demissiunea in mânele Principelui, de câtu sa jóce rolulu aceloru majoritâti pasive, sa se faca sclavulu unei singure vointie inaintea câreia sa-si plece capulu o tiéra intréga de 5 milióne! Atunci ca sî acum nu fusese altu motivu de neintielegere intre ministeru sî d. Ion Bratianu — nu mai dîcemu representatiunea nationale, câci c'a doveditu camerele acestea nu erau representatiune nationala, — de câtu chiamarea in armata a Generalului Macedonski, care neintielegere a facutu pre ministeru sa-si dea demissiunea sî neprimindu-i-o Principele, sa vina a cere séu unu votu de blamu, séu unu votu de incredere; atunci ca sî acum ministerulu actuale s'a revoltatu contra persistentiei d-lui Ion Bratianu d'a face dintr'însulu sclavulu seu.

Cestiunea legalitâtii numirii Generalului Macedonski transiata, discussiunea se puse pre adeveratulu ei terenu: acela ca d. Ion Bratianu nu putea permite ministerulu sa numésca comandante alu unei divissiuni de armata pre unu barbatu care a cutediatu sa critice sistema, ca anarchic'a introdusa in armata, sî violatiunile facute legiloru de câtra densulu ca ministru, printr'unu articulu publicatu in Trompeta, care nu ar fi pututu sa intre in colónele Trompetei déca nu ar fi fostu intr'însulu patriotismulu sî tocmai amorulu pentru poporulu românu sî pentru sórtea lui, amorulu pentruu disciplina fâra care nu póte esistá o armata, sî atunci cându va fi pentru peirea poporului ce o invóca la salvarea lui. Noi reproducemu astadi acestu articulu, ca sa védia fie-care ca ce felu de articulu accusa anarchistii in serviciulu inamiciloru patriei.

Acést'a aduse multime de revelatiuni pretióse atâtu din partea ministriloru câtu sî din partea initiatiloru in intentiunile d-lui Bratianu, pre cari lectorii le voru vedea in intregulu loru cându se voru publicá desbaterile in extenso, pentru ca sa judece mai bine pre acestu omu care s'a servitu de tóte midilócele spre a isbutí sa se impuna natiuni române intrege.

Noi spunemu ací, pentru ca nici spaciulu nu ne permite sa facemu altfelu ministru, pre cari d. Ion Bratianu nu le a pututu negà ca dumnealui ca presiedente alu camerei a interpelatu cu unu aeru de autoritate pre primulu ministru sî pre ministrulu de Iuterne cu aceste cuvinte:

Puteti revocá decretulu de denumirea Generalului Macedonski? Primulu ministru spuse ca a remasu atâtu de suprinsu de acésta impunere in câtu abiá dupa unu minutu a pututu sa intrebe pre d. Bratianu:

De ce? Pentru ca déca nu veti revocá decretulu sa nu mai contati pre concursulu meu, sî o sa fiti siliti sa me arestati; a respunsu d. Ioann Bratianu.

Ceea ce faci dumneata este a la Mencicoff! a respunsu primulu ministru in cea mai deseversîta surprindere.

Sî, asupra acestor'a, presiedentele consiliului complecta idea, spunendu ca cuvintele presiedentelui camerei d. Ion Bratianu semaná cu ultimatum datu de Mencicoff la Constantinopole, care a datu nascere resbelului Crimei.

Dupa acést'a reproducemu din Romanulu:

P a t r u ó r e d u p a a m é d i.

Astadi camer'a s'a intrunitu sî s'a completatu mai de diminétia decâtu in tóte dilele; ea erá impinsa de datori'a de a se aflá la postulu ce i-a incredintiatu natiunea, in situatiunea grava creata de greutatea dlui generalu Macedonski, care coversiasce cum a disu ieri d. Brateanu, in compen'a tienuta de ministeriu, liniscea sî stabilitatea natiunei intregi, consciinti'a majoritâtiei representatiunei tierei.

Cea dintâiu cestiune ce s'a radicatu, a fostu unu respunsu alu dlui primu ministru la cestiunea personale cu care se incheià siedinti'a de ieri. Nu putemu dá nici o relatiune despre acésta desbatere, câci erá terminata cându sosirâmu la camera. Apoi d. primu ministru luându cuventulu pentru a face o comunicare, spuse ca in urm'a votului datu ieri de camera ministeriulu a depusu demissiunea sea in mânile Mariei Sele Domnitoriului. Mari'a Sea insa n'a primit'o sî acum ministeriulu, conformu usului constitutiunale, va face unu nou apelu la natiune, pentru cá ea sa judece intre camera sî ministeriu. Ministeriulu invita insa pre camera ca pâna cându va vení cu decretulu de disólvere, promissiunei ce a datu, se voteze bugetele, câci nu le votéza ministeriului, ci tierei; sî cu atâtu mai multu sa le voteze, cu câtu bugetulu din anulu trecutu cu care se urmeze acum, este cu multu mai mare decâtu celu propusu in anulu acest'a.

Cum respunse camer'a la acésta comunicare a dlui primu ministru? Cum respunse acésta camera esîta din violintia, din fâra de lege, din influinti'a morale in fine, cum dîcu acei ce nu intielegu decâtu influinti'a puterei brutale? Cum respunse acésta camera servila, inepta, lasià, ce nu se miscà decâtu dupa sprincéna, dupa degetulu unui omu, alu dlui Brateanu, care astadi — dupa promissiunea data ieri — nici n'a vení la siedintia? Ea respunse astadi, cum respunse sî prin votulu de ieri. Acésta camera lasia sî servila dete spectacululu ce póte nici o camera n'a datu inca in Europ'a; ea primí cu aplause otarirea tronului sî cererea de a se votá bugetele mai inainte de a fi disolvata, câci ea, representatiunea tierei, nu credea ca are dreptulu sî greutatea de a se pune in cumpena, cu interesele averei publice, precum ministeriulu a crediutu ca are dreptulu a pune in cumpenà unu singuru omu, fia elu sî generalulu Macedonski, nu numai cu interesele averei publice, ci chiaru cu acele ale linistei sî stabilitâtiei natiunei in impregiurârile politice ce sgudue orientulu.

Acésta camera servila sî lasia facú mai multu decâtu atât'a. Pentru a dá mai curendu budgetele cerute de ministeriu, sî pentru a scurtá pre câtu ii erá prin putintia starea anormale sî vatamatóre pentru autoritatea lucrâriloru statului, ce se servescu cu o camera ce tiér'a intréga trebuie sa o considere cá disolvata dupa dechiararea ministeriului, ea facù o propunere de a se votá en blocu sî deodata bugetulu astfeliu cum a fostu modificatu de comissiunea bugetaria. D. C. A. Rosetti motivà cam in modulu urmatoriu acésta propunere:

Domniloru, ministeriulu, dupa desbaterea urmata in siedinti'a de ieri a camerei, a crediutu ca este bine sa faca unu nou apelu la natiune. Orice desbatere ne-amu mai incercá sa facemu in urm'a acestei otariri a ministeriului n'aru fi de nici unu folosu sî potu dîce chiaru nici de buna-vointia. Ministeriulu anunciandu-ne disólverea camerei, ne-a cerutu mai intâiu bugetulu; acést'a este o cerere fórte legitima sî este de datori'a nóstra sa o implinimu, câci bugetulu este alu tierei, iéra nu alu ministeriului. Asiá dara aru trebuí, sa urmâmu desbaterea lui. Insa intr'unu bugetu suntu unele pârti cari suntu strinsu legate sî preste putintia a se despartí, de deplin'a incredere in ministeriulu cârui'a se da bugetulu. Acea incredere a disparutu acum sî nu din vointi'a nóstra, cum in gluma negresîtu intr'o ironia pre care toti a-ti intieles'o, a disu d. C. Cantacuzino, in intreruperea ce a facutu adunârei. Cum dara noi vomu mai putea invinge acele greutâti, desbatendu sî votându bugetulu cu ministeriulu actuale, acum cându nu mai esista o deplina incredere intre ambele puteri ale statului, intre puterea legislativa sî esecutiva?

Pre de alta parte ministeriulu a disu, ca camer'a a stricatu ecuilibrulu bugetului. Acésta acusare noi nu o crédemu intemeiata; ori sî cum insa cum óre amu mai puté cautá, impreuna cu puterea esecutiva, stabilirea ecuilibrului cându acelu ecuilibru nu mai este intre aceste dóue puteri, sî cându din ambe pârtile banuelele sî temerile potu se crésca pre totu minutulu. Pre aceste considerâri dara, cá sa ne implinimu pâna in capetu datori'a de adeve-

rati representanti ai natiunei, ve presentu urmatórea propunere, subscrisa de mai multi deputati :

Propunere.

„Avendu in vedere declaratiunile ministeriului ca adunarea urméza a fi disolvata ;

„Considerându ca bugetele statului pre anulu 1869 nu suntu inca votate in totalu ;

„Considerându ca pentru a le votá sî ecuilibrá, adunarea aru avea neaperata trebuintia de o mai lunga desbatere sî de o perfecta incredere reciproca intre ambele puteri ale statului, care incredere acum a voitu guvernulu cá sa nu mai esiste ;

„Adunarea votéza in totalu bugetele pre an. 1869, astfeliu precum s'au elaboratu sî ecuilibratu de comissiunea bugetaria, din care au facutu parte chiaru doi din ministrii actuali, suprimandu-se tóte sporurile sî scaderile facute pâna acum in discutiunile urmate.

„C. Lapati, C. Cantacuzino, Gr. Eliade, Chitiu, A. C. Golescu, Siaicaru, P. Opranu, Gr. Serurrie, Achile Techari, St. Budurescu, C. Cristescu, I. Nicolescu, R. Campiniu, E. Carad'a, Zeucianu, A. V. Ionescu, Ap. Manescu, B. Radianu, I. Lerescu, M. Atanasiu, Gr. Iorgulescu, Pr. G. Sierbanescu, Pilatu, Al. Giani, C. A. Rosetti, N. C. Zetrianu.“

Aci trebuie sa ne mantienemu toti, adauge d. Rosetti, câci din momentulu cându lipsesce deplin'a incredere intre ministeriu sî camera desbaterile nu se mai potu urmá cu profitu sî chiaru cu acea buna cuviintia ce este neaperata pentru ambele puteri ale statului.

Dupa óre-cari reserve facute de ministeriu in privinti'a unoru angagiaminte la cari trebuie se faca onóre, cu tóte ca nu suntu prevediute in bugetu, acesti deputati ai majoritâtiei cari, dupa unii, nu suntu miscati decâtu de passiuni de partide, de intentiuni subversive, cum se dicea ieri in camera, de conspirâri, de resturnâri, votara in unanimitate propunerea de a se dá in blocu bugetele cerute de ministeriulu ce-i disólve. Apoi votara intr'o óra luarea in considerare, pre articule sî in totalu legea bugetaria, sî astfeliu satisfacendu tóte cererile ministeriului, d. primu ministru nu mai avù decâtu a se suí la tribuna, a multiamí insusi d-sea cá românu, camerei pentru purtarea sea, sî a ecrí apoi decretulu de disólvere. Repetite strigâri de „traiésca Carolu I!“ „traiésca libertâtile publice!“ sî aplause prelungite primira domnescului mesagiu de disólvere. D. Donici, ce ocupase fotoliulu presiedintiei, se scóla in picióre, anuntiá radicarea siedintiei, incetarea functiuniloru acestei Camere sî termina cu strigatulu, traiésca Constitutiunea! Strigatu repetitu cu caldura de tóte gurele impreune cu acelu de traiésca Carolu I! numele aceluia-siu drapelu sântu in jurulu câruia au a luptá sî'n viitoru.

Astufelu abésta Camere insultata cu cuvintele de servila, de lasia, de conspiratóre respunse in cea din urma siedintia a sea tutoru acestoru injurii si'unu viitoru, apropiatu póte, va judecá intre intentiunile sî 'ngrijirile aceloru ce au redicatu cestiunea generariului Macedonski sî intre acei ce facendu-si din elu unu drapelu, l'au pusu in cumpana cu natiunea intréga, cu liniscea, stabilitatea si'ntarirea ei, in imprejurârile politice actuale!

Senatulu astadi a tînutu o scurta siedintia in care sa tratatu cestiuni de putiena importantia. Aflâmu din sorginti secure ca Senatulu nu va fi disolvatu. Conformu anse art. 81 alu Constitutiunii, care otaresce ca „ori ce intrunire a Senatului, afara de timpulu sessiunii Adunârii deputatiloru, este nula de felu,“ elu va fi prorogatu. Acést'a negresîtu trebuia sa se faca astadi, câci intrunirea de mâne a Senatului este ilegale. Déru ministeriulu n'a pututu prevedé ca Camera o se scie se dea natiunii unu bugetu intr'o singura óra, sî d'acea mâne se va 'ntrunî Senatulu numai spre a ascultá citirea mesagiului de prorogare.

Jurnalu alu consiliului de ministri, aprobatu prin decretu domnescu.

Consiliulu de ministrii in siedinti'a sea de astadi. Mercuri 29 Ianuariu, anulu 1869.

Avendu in vedere ca adunarea deputatiloru in siedinti'a sea dela 25 a lunei curente, a datu ministeriului unu votu de incredere ;

Vediendu cu trei dile mai in urma, adeca la 28 curentu, totu cu ocasiunea cestiunei care provocase acelu votu, acestu corpu, revocându-si votulu seu precedentu de incredere, a votatu o motiune care nu numai ca implica in sine blamulu celu mai categoricu in privinti'a cabinetului, dara inca este inconstitutiunalu, câci calca in atributiunile puterei executive ;

In urmarea refusului Mariei Sele pré inaltului nostru Domnu de a primí demissiunea ministeriului, care pentru motivele susu aretate, nu mai puté lucrá cu acésta camera ;

Consiliulu gasesce de cuviintia a se face apelu la tiéra, prin convocarea unei nóue adunâri, potrivitu art. 95 din constitutiune.

Dispositiunile ací cuprinse se voru aduce la indeplinire de câtra d. ministru presiedinte, prin intielegere cu d. ministru de interne, dupa domnésc'a aprobare.

Dimitrie Ghic'a, M. Cogaluicianu, A. G. Golescu, B. Boerescu, Colonelu Duc'a sî Al. Cretiescu.

(Monitoriulu.)

Varietâti.

*** Elisabetopole. In 17 Ianuariu tienù comitele nou denumitu cont. Franciscu Haller instalarea sea cu o solenitate mare in loculu jurisdictiunei comitatense, cu care ocasiune depuse juramentulu sî se esmise totu odata sî comissiunea centrale pentru conscrierea alegatoriloru de deputatu pentru sessiunea viitóre a dietei pestane.

*** Pest'a. Procesulu esprincipelui Karageorgieviciu capetà dimensiuni mari. Materialulu de acusatiune se inmultiesce pre tóta ór'a Acusatii denéga totu. In 12 Fauru se finí ascultarea exprincipelui Karageorgieviciu. Sî elu denéga totu. Provocatu cá sa marturisésca 'si esprimà de repetîte ori nevinovati'a sea, precum sî sperantia ca legile ungaresci i va restituí câtu de curendu onórea.

*** Statistic'a advocatiloru. La jurisdictiunile comitatense sî districtuali a câroru instantia e tabla regie din M. Vasarheliu lucra 129 de advocati sî adeca in cottulu Clusiului 18, in a Dobocei 7, Solnocului interioru 2, Alb'a inferióra 18, Alba sup. 6, Cetatea de balta 5, Hunidóra 12, a Tordei 12, in districtulu Fagarasiului 5, in scaunulu Muresiului 24, a Odorheiului 10, in 3 Scaune 10, in Ciucu 5, in scaunulu Ariesiului sî in districtulu Naseudului nu e nice unulu.

*** Catedra pentru limb'a sî literatur'a româna la universitatea din Vien'a. Primimu urmatórele : Domnule redactoru! Tinerimea româna de aici m'a insarcinatu a conduce la ministeriulu respectivu o petitiune privitóre la infiintiarea unei catedre pentru limb'a sî literatur'a româna la universitatea din Vien'a. Te rogu sa binevoiesci a publicá resolutiunea ce mi s'a adresatu sî carea suna : „Conformu principieloru sustienute pâna acum la infiintiarea de catedre pentru limbi, ministeriulu nu aflà cu cale a satisface petitiunei privitórie la infiintiarea unei catedre pentru limb'a sî literatur'a româna la universitatea din Vien'a, este inse aplecatu a instalá la universitatea acést'a pre unu docente carele se tiena prelegeri despre limb'a româna primindu pentru ostenél'a sea o remuneratiune cerespundietória.“ In fine s'a adausu ca la tempulu seu mi se va comunicá sî resultatulu pertratâriloru cari au sa urmeze in afacerea acést'a. Comunicandu-le acestea mandatoriloru mei le multiamescu totodata pentru onórea cu carea dimpreuna mi-au datu ocasiunea de a servî unui scopu multu cumpenitoriu pentru aventarea culturei natiunale, — Ipolitu Ilasieviciu m. p. candidatu de profesura gimn. „Albina“

*** Agentulu Romaniei din Parisu e avisatu a esprimá cabinetului imperialu cea mai adenca displacere, câci s'a rechiamatu missiunea militaria francese din Bucuresci, in care tiér'a privi cea mai pretiósa cautiune a binevointiei francese, sî de a esprimá totu odata sî speranti'a, ca Franci'a din caus'a óre-si câroru neintielegeri, nu va priva Romani'a de simpathiele ei sî de espressiunea acestoru simpathii, cari suntu chizesi'a cea mai eclatanta a esistintiei sî a independintiei sele.

*** Adunarea generale a societâtii „Transilvani'a“ D. Membrii cu onóre suntu convocati la Adunare pentru diu'a de 26 Ianuariu corent: (Dumineca): in sal'a Tirului National: (casa Corneseu : unde este sî gimnastica Mihaiu Vitézulu.

Dela 12 óre din dî pâna la óra, 1 va fi conferintia privata intre Membrii Adunârei Societâtii. La 1 óra precis siedinti'a va fi publicá.

In acést'a prima siedintia ordinea dilei va fí urmatóre : Darea de séma a Comitetului rostita de Presiedintele Societâtii. Proclamarea noiloru membrii ai Adunâri. Alegerea Comissiunei verificatória socoteliloru. Diverse propuneri. In fine, unu discursu de D. Misail, membru alu Comitetului sî alu Adunârei.

Diu'a siedintiei a dona sa va face de Adunare. La ordinea dilei : Raportulu comissiunei. Diverse propuneri. Alegere unui Vice-presiedinte sî unui Membru alu Comitetului. In fine, o poesia declamata de D. Pompiliu.

*** (Cérta beserecésca intre Bulgari sî Greci) Sultanulu a facutu, la cererea Bulgariloru, dispusetiuni ca biseric'a ort. bulgara se reintre, macaru in parte, in drepturile sele de autonomia. Totu-odata pre episcopii natiunalisti bulgari, alungati in urmarea uneltiriloru grecesci, i-au rechiamatu se-si ocupe posturile loru. Ce dusimania domnesce in urmarea acestei despusetiuni, intre preotii greci sî bulgari, — despre acést'a marturisesce urmatoriulu casu, celu estragemu din „Le Courrier d'Orient“ : In diu'a s. Ioanu Botezatoriulu preotii bulgari din Constantinopole mersera, a portá apa santita in casele crediuciosiloru sei : Inse, ajungendu inaintea suburbiului Fanar, servitorii patriarculai grecescu se aruncara asupr'a preotiloru sî i condusera, cu fortia inaintea Patriarculai. Acést'a dechiará in fati'a preotiloru, cá fâra de autorisatiunea sea, loru li e opritu a esercitá ritulu ortodocsu sî ca in casu de neascultare din partea loru, elu va face se li se inchida beserich'a.

29—1 **Concursu.**

Spre ocuparea postului de profesoru pentru prim'a clasa gimnasiale privata la infiintiandulu gimnasiu românu greco-orientale din Bradu, comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 29 Fauru a. c. st. vechiu.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu de 400 fl. v. a. sî 50 fl. pentru cuartiru.

Doritorii de a competí la acestu postu au a-si tramite recursele loru subscrisului pâna la datulu susu insemnatu prevediute :

1. cu atestatu de botezu sî
2. cu atestatele de cualificatiune despre studiile percurse precum sî atestatulu despre purtarea loru morale.

Bradu 28 Ianuariu 1869.

Presiedele comissiunei scolare a infiintiandului gimnasiu romanu gr. or. in comit. Zarandului.

29—2 **EDICTU.**

Ioann Haragusiu din comun'a Dupa-pétra, parochi'a Valea Cornetielu, carele de 9 ani si-a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Samfir'a Haragusiu totu din amintit'a comuna ; nesciindu-se ubicatiunea lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu sî o di dela datulu subsemnatu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale ; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide cererea amintitei femei dupa prescrisele canonice.

Bradu, 26 Ianuariu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului prot. alu Zarandului.

Moise Lazaru,
Protopresviteru.

Indreptare. In corespondinti'a din Orestia Nr. 10 a acestei fói'a vine in seria 19 sî 20 in locu de : „din aceste comune trebuie se vine dintre 21 deputati 2 romani sî 2 neromâni“ „din aceste comune trebue se vina lânga 2 deputati râmani sî 2 neromani — ca cesti din urma cu cei neromâni din Orestia se faca numeru egalu cu a deputatiloru scaunului.“ La seria 66 sî 67 vine intre vorbele; Dlu oratoru, sî : despre, „dintre membri neromani ai comunitâti orasiene s'au alesu in Comitetu asemenea 20 insi„. La seria penultima a corespondentiei in locu de vorba impedecare, vine : anulare.

Orestia 16 Februariu 1869.

Tabacariu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 15/27 Februaaiu 1869.

Metalicele 5%	62	40	Act. de creditu	280	60
Imprumut. nat. 5%	68	50	Argintulu	120	50
Actiile de banca	723		Galbinulu	5	78

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu, la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 12. ANULU XVII.

Sabiiu, in 9/21 Februariu 1869.

Prea Cinstitiloru Parinti Protopopi, Cinstitiloru Parinti Administratori, si Cinstita Preotime din Archidieces'a nóstra transilvana !

Consistoriulu Archidiecesanu afla de lipsa a aduce la cunoscinti'a Clerului si Poporului nostru credinciosu dóue legi dietali, si anume, un'a despre procesele divortiali de casatorii mestecate, si alt'a despre reciprocitatea confessiuniloru crestine recepte prin lege. Cuprinsulu amintiteloru legi este urmatoriulu :

A. Articululu de lege alu 48, din anulu 1868, despre procesele divortiali de casatorii mestecate.

§. 1. Procesele divortiali de casatorii mestecate, incâtu acelea tractéza despre validitatea legaturei matrimoniali si despre despartirea temporale séu totale, trebue sa se incépa la judecatori'a competenta a partii acusate, si dupa-ce sentinti'a pronunciata asupr'a pârtiei acusate s'a ridicatu la valóre de dreptu, procesulu trebue sa se transpuna din deregatoria celu multu in terminu de 30 dîle la judecatori'a competenta a pârtiei acusatóre, carea aduce sentintia asupr'a pârtiei acusatóre. Pentru fie-care parte este obligatóre cu valóre de dreptu numai sentinti'a judecatoriei sele competente adusa pe temeiulu principieloru propriei religiuni a respectivei pârti.

§. 2. In afaceri matrimoniali, in intrebarea de validitate a legaturei casatoriei, in privinti'a romano — si greco-catoliciloru, si greco-orientaliloru, precum si in privinti'a credinciosiloru celoru dóue biserici evangelice din Ardélu si in privinti'a unitariloru, suntu judecatorii competente scaunele de judecatorii bisericesci ce esista in presentu, iéra in privinti'a credinciosiloru celoru dóue biserici evangelice din Ungari'a respectivele scaune judecatoresci civile.

§. 3. Cu esecutarea acestei legi se imputernicescu ministri de cultu si invetiamentu.

B. Articululu de lege alu 53 din anulu 1868. despre reciprocitatea confesiuniloru crestine recepte prin lege.

§. 1. Pre lânga implinirea conditiuniloru si formalitatiloru, statorite prin lege, sta in voi'a fiacârui de a trece in sinulu altei confessiuni si respective altei religiuni.

§. 2. Acelui este iertatu a trece, a cârui etate a implinitu dejá anulu alu 18-lea.

§. 3. Celu ce doresce a trece, fie elu membrulu ori-cârei biserici, trebue sa-si descopere intentiunea sea acést'a inaintea parochului seu propriu si in fiinti'a de fatia a doi martori alesi de elu.

Si dupa-ce dela intâi'a dechiarare au trecutu 14 dile si inainte de a se fi implinitu celu multu 30 dile, doritoriulu de a trece, in presinti'a acelor'a-si martori, séu a altoru doi alesi de elu, dêchiara iérasi inaintea parochului seu, ca remâne si mai departe pre lânga intentiunea sea de a trece.

§. 4. Despre dechieratiunea facuta, atâtu in terminulu intâiu câtu si in alu doilea, doritoriulu de a trece cere dela parochulu, inaintea cârui a descoperitu intentiunea sea de trecere, de amendóue orile câte unu deosebitu atestatu liberu de timbru.

§. 5 Déca parochulu, in ori-care casu, din ori-ce causa nu aru estradá atestatulu cerutu, martorii, ce au fostu de fatia, dau despre dechiaratiunile facute in ambe terminele câte unu atestatu deosebitu liberu de timbru.

§. 6. Atestatele ast-feliu castigate, aretându-le celu ce vrea sa tréca parochului confesiunei la care vrea sa tréca, prin aceea biseric'a respectiva e deplinu indreptatita de a-lu primí in sinululu seu.

§. 7. Acelu parochu, caruia celu trecutu si-a aratatu atestatele sale, adeca la carele s'a seversitu trecereà, e datoriu a incunosciintiá despre acést'a pre preotulu parochiei de care celu trecutu s'au tienutu mai inainte.

§. 8. Tóte faptele de dupa trecere ale celui ce a trecutu, suntu de a se judecá dupa invetiaturile acelei biserici, in care a trecutu, si principiele bisericei din care a esitu nu-lu deobléga intru nimicu.

§. 9. La casatoriile mestecate provenite din cununi'a individiloru de diferite confessiuni crestinesci, trebue sa se provóce pentru mijlocirea celoru trei vestiri parochii ambeloru pârti.

Déca preotulu óre-cârei pârti aru negá acést'a, pre langa atestatulu liberu de timbru a doi martori, despre aceea ca parochulu a fostu provocatu a face vestirea, e de ajunsu si vestirea facuta de parochulu unei pârti.

§. 10. Déca s'a facutu vestirea de trei-ori, insa parochulu unei parti aru refusá de a estradá scrisórea dimisionale : infatisindu-se la elu doi martori din partea celoru ce vréu a se casatorì, ceru estradarea scrisórei dimisionali si, in casu de a se refusá aceea, unulu dintre martori indrépta catra preotu intrebarea, ca in contr'a intentiunatei cununii insinuatu s'au vre-o pedeca séu nu ? Despre respunsulu datu séu refusátu din partea parochului la intrebarea acést'a, martorii dau atestatu fara timbru, carele suplinesce cu deseversire scrisórea dimisionale.

Pentru tainuirea eventuale a pedecei insinuate, parochulu, pre lânga pedéps'a disciplinara ce i se póte dictá din partea potestatii bisericesci, este de a se pedepsí cu o amenda (pedépsa de bani) ce se póte urcá pana la 500 fl. si cu prinsóre, carea se póte estinde pana la o jumetate de anu.

§. 11. Casatoriele mestecate se potu incheiá validu inaintea parochului ori-carei pârti.

§. 12. Dintre copii nascuti din casatorii mestecate, fiii urméza religiunea tatalui,' eara ficele a mamei loru.

Ori-ce contractu, reversu, séu dispositiune in contr'a legei e fara valóre si de ací inainte si in nici unu casu nu póte avé putere de dreptu.

§. 13. Crescerea confesionale a copiiloru nu se póte schimbá nici prin mórtea ori-carui dintre parinti, nici prin despartirea legale a casatoriei.

§. 14. Déca vre unulu dintre parinti trece la alta religiune, decâtu ceea de carea s'a tienutu mai inainte, copiii, carii n'au implinitu inca 7 ani, urméza trecerea dupa sexulu loru.

§. 15. Copii nascuti inainte de casetoria, cari insa prin cununia au devenitu legiuiti, in privinti'a crescerei confessionali stau sub aceeasi norma cu copii nascuti legiuiti.

§. 16. Copii nascuti afara de casatoria si prin urmare nelegiuiti, déca suntu recunoscuti de tatii loru, cadu asemenea sub aceeasi norma cu copii legiuiti; in casu contrariu ei urméza religiunea mamei loru.

§ 17. In privinti'a crescerei confessionali a copiiloru, carii s'au nascutu séu se voru nasce din casatorii mestecate, incheiate inainte de intrarea in vietia a acestei legi, determinatiunea acelei legi remâne in valóre, care a fostu in putere in timpulu incheierei unei asemenea casatorii.

§. 18. Copii aflati si preste totu aceia a caroru mama nu se scie urméza religiunea aceluia ce l'au primitu. Déca se da in institutulu pentru copii aflati si institutulu este alu vreunei confessiuni, se cresce in confessiunea aceea. Déca nici unulu din casurile amintite in §. acest'a nu vine inainte copiii aflati se crescu in aceea confesiune, carea este in majoritate in loculu aflârei.

§. 19. Membrii nici unei confesiuni nu se potu indetorá, cá sa tiena ritulu si serbatorile celoru de alta confesiune, séu cá in dilele acestea sa se retiena dela ori-ce lucru.

In domineci insa tóte lucrurile publice, si cari nu suntu neincungiurabilu necesarie, suntu de a se suspende. Asemenea, in serbatorile ori-carei confesiuni, in apropierea bisericei si la ocasiunea mergerei la biserica, prin locurile si ulitile prin cari se intempla acea mergere, este de a se delaturá totu ce aru poté conturbá ritulu bisericescu.

§. 20 Credinciosii tiitori de ori-care confesiune, cari nu formézа parochia deosebita, suntu detori a se incorporá in aceea parochia de sine statatóre de confesiunea loru, carea este mai aprópe de ei, si se afla in intrulu teritoriului statului magiaru.

§. 21. La óste si in institutele publice ale statului (d. e. in institutele de crescere militare, in institutele pentru orbi, in cele pentru copiii aflati s. a.) asemenea in spitalele civile si militare, membrii ori-carei confesiuni sunt de a se impartasí de invetiatur'a religiósa si de tóte servitiele spirituali prin preotii bisericei loru proprie.

§. 22. In ingropatori (cimiterii) membrii diferiteloru confesiuni se potu ingropá la olalta si fâra impedecare.

§. 23. In comunitatile si orasiele locuite de credinciosi de diferite confesiuni, cararo din cass'a domesticali s'a datu ajutoriu pentru scopuri bisericesci, séu spre folosulu óre-carei scóle confesiunali, din ajutoriulu acest'a tóte confesiunile aflatóre acolo sunt de a se impartesì in proportiune drépta.

§. 24. Formarea de comunitati nóue bisericesci si straformarea filieloru in matere, séu a acestor'a in filie, se tiene esclusivu de drepturile confesiuniloru.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale, tienuta in 16 Ianuariu 1869.

De totu binele voitoriu
(L. S.) Archiepiscopu si Metropolitu
Andreiu m. p.

Sabiiu, in 8 Februariu.

Conferinti'a natiunale, despre care amintiseramu mai inainte dupa diuariulu „Albin'a“, conchiamata prin dlu Antoniu Mocioni, s'a tienutu in Temisiór'a in 26 Ianuariu (7 Fauru) 1869. La acésta convenire natiunale s'a adunatu mai din tóte pârtile Banatului si ale Ungariei unu numeru de inteligenti români fórte insemnatu. Ma ce e mai multu, si conlocuitorii serbi inca-si dara concursulu loru sub conducerea renumitului loru anteluptatoriu Dr. Svetozaru Mileticiu, cá representante alu comitetului loru natiunalu din Neoplanti'a. Insemnatatea, ce s'a atribuitu acestei adunâri si programului ei, se póte vedea din numerulu celu mare alu celoru conveniti. Conferinti'a preliminaria s'a tienutu Dumineca diminéti'a la 9 óre in casele familiei de Mocioni, la care ocasiune se atinsera pre scurtu obiectele séu cestiunile de pertractatu, si se staveri ordinea in carea aveaua fi propuse si desbatute, apoi se impartira si unele role principali, ca adeca conducatoriulu conferintii, pentru de a scutí pre acést'a si macaru numai de umbr'a de o influintiare unilaterale se nu fie convocatoriulu conferintii ; iéra din respectu câtra numerosii frati serbi, ce-si insinuasera presinti'a, sa se numésca si unu notariu serbu.

La 11 óre sal'a spatiósa a redutului cetatienescu era desu indesata, asiá incâtu unii puneau numerulu celoru adunati preste 500 de persóne. Cându intrara Dnii Mocionesci : Antoniu Georgiu, Alesandru, Zenone, Eugeniu si Victoru cu

Babesiu, Mileticiu, Radulescu sî altii, adunarea prorupta in cele mai entusiastice eschiamâri de „se traiésca!“ sî „jivio!“

D. A. Mocioni ia cuventulu sî dupa ce mulţiemesce adunârei pentru ascultarea modestului seu cuventu de invitare, deriva, fiindu provocatu de a o copá presidiulu, dela sine acést'a onóre sî propune de a se alege de presiedinte dlu advocatu sî inginieriu din Lugosiu Const. Radulescu, care dupa ce donumesce sî pre notarii receruti, deschisa siedinti'a sî propune a purcede la desbaterea programului publicatu.

Dupa o desbatere lunga sî infocata, la care participara asemenea sî serbii prin representantii loru se statorira resolutiunile ce urméza: — Câtra séra se intruní in casele Mocionesciloru conferinti'a privata, pentru compunerea unui comitetu centralu, cârui'a sa-i incredintiedie continuarea activitâtiei conferintiei sî se alesera in comitetulu acest'a urmatorii domni:

Dr. Ales. Mocioni, Laz. Ioanescu, M. Dregiciu, St. Adamu, E. B. Stanescu, P. Alessandru, A. Sacosianu, V. Popu, G. Craciunescu, P. Popoviciu, V. Seimanu, T. Lungu, N. Nicolaeviciu, T. Tieranu, N. Christianu, S. Davidu, V. Grozescu, A. Popoviciu, I. Ciacovanu.

Acestu comitetu centrale constituindu-se indata, sî alese de presiedinte pre dlu Dr. Ales. Mocioni sî-si incepù numai decâtu activitatea.

Resolutiunile.

Conferintiei natiunale generale din Temisióra;

Resolutiunea I.

Se respica multiamire D-séle dlui Antoniu de Mocioni pentru conchiamarea conferintiei; totu o data se dechiara recunoscinti'a tuturoru membriloru ilustrei familie de Mocioni pentru trecutu sî incredere pentru viitoriu, cu rogarea, ca densii, séu câte unulu dintr'ensii, sî de ací nainte pururea, de câte ori va cere trebuinti'a, se-si radice vócea sî se adune sî sfatuésca sî conduca intieliginti'a poporului in lupt'a pentru natiunalitate.

(Primita cu unanimitate.)

Resolutiunea II.

Se respica votu de incredere sî recunoscintia publica deputatiloru natiunali de la diet'a trecuta, cari votara pentru proiectulu de lege combinatu in caus'a natiunalitâtiloru intre deputatii români sî serbi; acelu proiectu de lege se dechiara de alu conferintiei; elu se va susţiené sî aperá sî mai de parte cu tóte midilócele legali.

(Primita cu unanimitate.)

Resolutiunea III.

Se recunósce do unu medilocu legale eficace sî se va infiintiá o partita politica natiunale de sine statatória, ai cârei' membri se nu stee in legatura sî solidaritate cu alta careva partita politica.

(Primita cu unanimitate.)

Resolutiunea IV.

Se statoresce urmitórea programa pentru partid'a politica natiunale de sine statatória:

1. Solidaritatea cu natiunile patriei de asemenea interesu.

2. In caus'a natianalitâtiloru tienerea la proiectulu de lege alu deputatiloru români sî serbi dela diet'a trecuta.

3. In caus'a Transilvaniei tienerea la cunoscutulu proiectu de resolutiune alu deputatiloru români.

4. Fiindu ca dupa esperiintiele de pâna acum n'a pututu a nu fi observatu unu feliu de nesu internu intre art. de lege alu XII din 1867 sî intre negatiunea egalitatei de dreptu pentru natiunile nemagiare: din caus'a acést'a este detorinti'a partidei natiunali, a privi acestu articulu de lege sî din acestu puuctu de vedere sî a-lu combate cu tóte mijlócele legali.

5. Spriginirea programului natiunale alu croatiloru in privinti'a autonomiei tierei loru.

6. Regularea municipieloru pre basea cea mai lata a democratiei sî autonomiei

7. Adoptarea principieloru liberalismului si democratiei in tóte sferele organismului vietiei publice.

(Primita in privinti'a puncteloru 1, 2, 6 sî 7, cu unanimitate, in privinti'a puncteloru 3, 4, 5, cu o majoritate aprópe de unanimitate.)

Resolutiunea V.

Insinuatiunile ce se facu natiunalistiloru români din diferite pârti contrarie, cá sî cum caus'a loru natiunale in miscârile sî luptele intru interesulu acelei'a, aru cuprinde atacuri contra tronului, patriei sî constitutiunei, — ca unele ce stau în contradicere cu caracterulu, cu totu trecutulu sî presintele natiunei române, sî asiá dara ca neintemeiate, cá calumnie tendentióse, intru interesulu patriei se iéu la cunoscintia cu cea mai viua parere de reu, fiindu ele calificate dea ingreuia sî periclitá desvoltarea sî fericirea patriei comune; iéra intru interesulu adeverului se respingu cu tóta resolutiunea. (Primita cu unanimitate.)

Resolutiunea VI.

In lupt'a pentru natiunalitate, românii din Ungari'a sî din Banatu fatia cu alegerile sî cu diet'a voru urmá politic'a de activitate.

(Primita cu unanimitate.)

Resolutiunea VII.

Candidatii sî respective deputatii natiunali au a se oblegá cu parol'a de onóre, cumca sé voru tiené de partid'a natiunale, sî de program'a ei.

(Primita cu voturi aprópe unanime.)

Resolutiunea VIII.

Nici unu deputatu natiunale nu póte primí vr'unu oficiu de statu.

Primita cu unanimitate.)

Resolutiunea IX.

Pentru privighiare asupr'a alegeriloru sî conducerea sî spriginirea loru in tóte, intru interesulu partitei natiunali, se va infiintiá.

1. Unu comitetu centrale in Temisióra de celu pucinu 15, celu multu 25 membri din locu sî de prin pârti; — iéra prin medilocirea acestu'a se voru infiintiá.

2. Comitate natiunali parteculari in tóte comitatele, unde nu esista inca; — mai departe prin staruinti'a acestor'a se voru infiintiá. —

3. Comitete cercuali prin tóte cercurile sî comunele, cari comitete voru stá intre sine in atingere, in legatura sî in conlucrare cu comitetele comitatense sî respetive cu comitetulu centrale.

4. Comitatele cercuali voru avé nemidilocit'a ingrigire; ele voru lucrá sî de a dreptulu sî prin comitetele comunali; ele voru conduce la inscriere sî votare pre alegatori, sî totu ele voru medilocí adunare pentru a pune candidatu sî a-i luá acestui'a parol'a natiunale, precum si pentru veri care alta trebuintia.

Cându unu cercu n'aru avé candidatu natiunale séu nu s'ar poté intruní pentru pnnerea unui atare, elu, respective partit'a natiunale de acolo, va face apelu la comitetulu, comitatense, resp. centrale, sî acest'a va intrevení cu suatulu seu sî cu conlucrarea sea.

5. Comitetele suntu impoterite a incheiá compromise cu alte partite politice — intru interesulu alegeriloru natiunale; comitetele cercuali insa pururea numai cu scirea sî pre lânga suatulu comitetului superioru.

Primita cu unanimitate.)

Revista dîuaristica.

Politic'a dîlei, dela care ascépta toti o decisiune finale in turburarea iu care se afla mai tóte statele Europei, se invertesce mai cu séma intre Prussi'a sî Franci'a, cari prin diplomati'a loru va se decida destinele Europei in viitoriulu celu mai deaprópe, firesce sî prin concursulu eventualu a celoru lalte state, cari tóte suntu supuse fortunei schimbacióse.

Jurnalului din Parisu „Siéde“ are unu intielesu fórte dubiu cându vorbesce despre Prusi'a. Elu ne da sa intielegemu mai multu ca foile oficiale, ca in contr'a Prusiei se ridica ceva din partea francesa. Câci e de insemnatu, ca acestu jurnalu tocmai asiá se intrebuintiaza din partea regimului francesu pentru publicatiuni populare sî de intentiuni dubióse, cá „gazet'a nationale“ din partea lui Bismark, sî ce e mai multu vrajiatori'a jóca in Franci'a cu multu mai mare rola precum dîcu jurnalele germane ca in Prusi'a sî in Germani'a. Primavar'a e aicea sî ea va fi, precum se vorbesce, tempulu de activitate pentru Franci'a. Alegerile insa, care stau inainte, va trebuí se aiba sî ele oresicare inriurintia spre consolidarea imperiului napoleonidu.

Ce privesce cele-lalte evenimente ale politicei dîlei, putemu dice cu privire la Greci'a, ca prin intrevenirea celoru-lalte puteri, conflictulu greco-

FOISIÓRA.

Destinatiunea si problem'a omului in generalu si a invetiatoriului in specialu!

(din punctu de vedere alu religiunei.)

Motto:

Fratiloru! numai un'a sa ajungemu, cele dinapoi uitându-le sî la cele dinainte intindiendu-ne, la semnu sa alergâmu, la resplatirea chiamârei celei de susu a lui Ddieu intru Christosu Iisusu. Filip. III. 14.

Déca vomu aruncá o privire preste tóta creatiunea, vomu vedea ca nimic'a din ce s'a facutu nu s'a facutu fâra destinu, fâra unu scopu finalu, la care este supusa. Sórele, lun'a sî tóte planetele 'si urméza cursulu loru firescu dupa legile naturei, ce le-a otaritu creatoriulu Ddieu; cá sa servésca scopului pentru care suntu facute. Asemenea elementele sî tóte corpurile organice sî neorganice urméza necessitâtii absolute, la care suntu supuse, astfeliu sî animalele, conduse de instinctulu, care e nascutu in natur'a loru, nu calca voi'a creatoriului, ci mergu cu cea mai mare securitate câtra destinatiunea loru.

Déca pentru tóte aceste'a s'a ingrigitu Ddieu atât'a, trebuie sa presupunemu, ca de óre-ce Ddieu a pusu acestoru creatiuni simple hotarulu cursului loru fiirescu, cu atât'a mai multu se vá fi ingrigitu pentru omu, pentru fiinti'a aceea, pre care o a facutu partasia insusîriloru sele, indiestrându-o cu ratiune, sî i vá fi pusu met'a la care sa alerge, scopulu câtra care trebuie sa nisuiésca, care e destinatiunea vietiei sele cei pamentesci vremelnice, ce conditiunéza viéti'a cea cerésca vecinica. Pre omu insa nu-lu conduce câtra destinatiunea acést'a nici unu instinctu, nici o volnicia firésca, elu nu sta sub legea necessitâtiei, ci sub cee'a a libertâtiei interne. Elu se otaresce pre sine insusi, 'si croesce legile sî-si preparéza mijlócele, care sa-lu conduca spre a ajunge la destinatiunea sea cee'a sublima. Dela elu aterna cà sa-si ajunga scopulu seu finalu deplinu séu numai in parte, séu sa se abata cu totulu dela acest'a. Cunoscinti'a de sine sî cunoscinti'a chiamârei sele trebuie sa-i fia chiara inaintea ochiloru; sa se lupte neincetatu, sa cerce sî sa petrunda spiritualminte tóte, cá sa afle tient'a, destinulu, sa afle calea sî mijlócele prin care sa se póta aventá câtra densulu. Cunoscinti'a destinatiunei sele trebuie sa-i fia omului indemnulu sî regul'a vietiei sele cei morali. Pentru aceea sî dîce intieleptulu Sirachu VII. 38. „Intru tóte lucrurile tale aduti aminte de cele mai de pre urma ale tale sî in veci nu vei gresí“. —

Pentru aceea a fostu inca din vechime indemnulu celu mai puternicu, care a stimulatu pre toti invetiatii lumei sî adeveratii invetiatori ai genului omenescu, cunoscinti'a destinatiunei omului, care pre tóte câlile sî cu tóte mijlócele se incercau a o perscrutá. Multi dintre acesti'a, mergându in perscrutârile loru pre deosebite câi ale ratiunei esîra la deosebite resultate, pre care le tieneá sî le cugetá a fi destinatiunea omenésca, a cârei ajungere si-o puncau de problema, pentru de a o resolví singuri sî a face sî pre altii cá sa o resólve sub totu decursulu vietiei. Asiá dîceau unii, ca destinatiunea vietiei omenesci e virtutea sî felicitudinea, — adeverulu, frumosulu sî bunulu — umanitatea; altii iérasi, ca aru fi cultur'a preste totu sî desvoltarea tuturoru facultâtiloru sî puteriloru omului, sî altii apoi combinau principiulu acest'a formalu alu destinatiunei cu celu materialu alu altoru filosofi sî dîceau: ca destinulu omului este desvoltarea facultâtiloru lui in servitiulu adeverului, frumosului sî a-lu bunului.

Noi insa din punctu de vedere alu crestinismului, nu avemu lipsa de a cautá destinatiunea nóstra in perscrutâri rationale. Neresturnabile pentru tóte vécurile suntu revelatiunile Mantuitoriului nostru Christosu. Elu ne arata cu cea mai mare chiaritate destinatiunea nóstra, ne arata problem'a séu chiamarea nóstra pre pamentu, cá sa ajungemu pre o cale sigura fâra de a ratací prin obscuritâtile mintiei omenesci câtra destinulu nostru celu mai inaltu, care intru adeveru in viéti'a acést'a nu-lu vomu putea aflá, câci elu e fericirea eterna, pentru care trebuie sa se preparedie omulu in lumea acést'a implinindu-si chiamarea sea cu tóta acurateti'a sî prin aceea sa se faca vrednici de fericirea cea cerésca eterna. Insa adeverata fericire, odihna neturburata sî desfatare neamarita in viéti'a acést'a nu trebuie sa cautâmn. Totusi adeverat'a fericire 'si ia inceputulu seu aici, câudu adeca

turcescu se póte privi cá delaturatu. Conferinti'a din Parisu va tienea in dîlele acestea cea mai din urma siedintia, pentru de a luá dechiaratiunea de aplacidare a Greciei la protocolu. Ministeriulu francesu de esterne lucra acum la inrotolarea sî asiediarea acteloru diplomatice despre neintielegerea intre Greci'a sî Turci'a sî despre conferinti'a tienuta in caus'a acést'a. Acestea acte se voru imparti deputatiloru cá adausu la „cartea galbina".

Despre deslegarea conflictului acestui'a, dice „M-m. Diplom." urmatórele:

Contele Valevski aduce invoirea, insa nu respunsulu regimului grecescu la dechiaratiunea conferintiei. A fostu de insemnatu, ca conferinti'a sa fie insciintiata câtu mai curendu despre primirea, ce o va aflá dechiaratiunea sea la cabinetulu grecescu, sî pentru acést'a a sî trimesu cabinetulu francesu pre contele Valevski, a aduce documentulu in Athena sî dea asceptá acolo terminulu, care i s'a fostu pusu Greciei pentru formularea respunsului seu. Déca dupa decurgerea acestui terminu naru fi respunsu regimulu grecescu, contele Valevski, dupa demandatiunea data lui, numai decâtu s'aru fi intorsu la Parisu, sî tacerea regimului grecescu s'aru fi privitu din partea cenferintiei ca o recusatiune séu neinvoire. Acum, dupa ce plenipotentiatii suntu siguri de invoirea Greciei, potu asceptá fâra grija pâne li se va predá respunsulu scrisu alu marchisului Lavalette prin Rangabe.

Acee'a fóie ne spune, ca regele Georgiu s'aru fi intaritu in intentiunile sele pacinice mai cu séma prin o epistola a imperatoriului Rusiei. Cu tóta formalitatea s'aru fi dechiaratu acest'a in scrisórea sea, ca Rusi'a legata prin subscrierea dechiaratiunei colective, n'aru putea dá, in casulu unui resbelu intre Turci'a sî Greci'a, aceste'a nici unu ajutoriu, sî aru fi necessitata a-o lasá in mâna sortii, cându din caus'a recusatiunei sele s'aru escá afronturi din partea Turciei.

Sî mai incolo se dîce, ca regele Georgiu in convorbirile sele cu politicii tierei, cari au influintia mai multa, li-aru fi aretatu trebuinti'a, de a face din necessitate o virtute, sî mai bine a subscrie pretensiunea conferintiei, decâtu sa le dictedie Turci'a loru legi. Sî mai departe sa-i fi facutu a intielege, ca elu e gat'a mai bine a abdîce, decâtu a subscrie mai târdîu cu Pórt'a o pace umilitóre. Acést'a prejudecare sanatósa si drépta a positiunei Greciei cautá sa dispuna pre adeveratii patrioti, a formá unu ministeriu, care sa se arete aplicatu ideiloru de impacare.

Din Belgradu se scrie, ca diuariulu oficiosu „Unitatea" aru fi datu asiá numitiloru „nationali" ai lui „Novi Pozor" din Vien'a o lectiune drastica. Acést'a partida croatica nu póte vedea cu ochi buni relatiunile cele bune, ce suntu intre Pest'a sî Belgradu. „Pozor" face de repetîte ori regimulu atentu, se lucre pentru salvarea intereseloru natiunale, insa sa nu se increda prea multu magiariloru. La acesta dîcu cei dela „Unitate", ca „Pozor" nu are alta intentiune, decâtu a desbiná Serbi'a de Ungari'a. Sî ce interese, continnéza, aru cresce Serbiei din o positiune contrarie Ungariei? Ungari'a e statulu celu mai mare invecinatu, pentru aceea trebuie sa traimu cu elu in armonia; Ungari'a e mai departe unu factoru indreptatitu la deslegarea cestiunei orientale, pentru aceea firea lucrului ne indémna de a trai cu ea in relatiuni amicale. Afara de acést'a Ungari'a ne-a facutu numai mai inainte servitii insemnate. Deci n'avemu causa a stá fatia cu Ungari'a pre picioru Bratianescu. Dara Faiseurii dela „Novi Pozor" au cu totulu alti calculi. Ei nu urméza nici inspiratiuni austriace nici croate nici preste totu sudu-slavice. Loru le trebuie, cá pânea de tóte dilele massima „divide et impera", vrendu pentru de a putea jucá rol'a cea vechia a disolvá prin anuncieri inimice cu totulu sudu ostulu. Asiá dîcu cei dela „Unitate". Noi insa credemu ca „Novi Pozor" va avea sî alte motive, pentru de a face pre serbi precauti sî de a nu intentiuná chiaru discordia malitiósa intre consangenii sei. —

La confiniile montenegrine nu s'a intemplatu nimicá, ce aru putea desceptá ingrigiri serióse.

Primirea ce o avù principele Nicola in Petropole a desceptatu ingrijiri la Pórta. Mai cu séma juramentulu principelui, ca va manua sabi'a, ce i s'a donatu de societatea filoslavicá la lucrulu celu greu, cei ascépta, a facutu o impresiune neplacuta asupra Pasiloru turcesci. Principele insa nu e resbelnicu ca Danilo. I., sî asiá se póte, ca e mai multu omulu vorbii de câtu alu sabii. Dealtmintrenea Montenegru neavendu nici portu la mare nici agrii fructiferi va avea nolens volens a deslegá o cestiune montenegrina.

In Rusciucu intrebuintiéza Osman pasi'a mesuri energice pentru de a liniscí populatiunea. De o parte vrea se merésca autonomi'a comunala, de alta sa radice comerciulu prin drumuri bune. In ambe directiunile prepara projecte sî are de cugetu, dupa cum se spune a delaturá sî unele feliuri de contributiuni. In tóte pârtile protegiaza partid'a bulgara contra Greciloru, sî astfeliu si castiga simpathiele bulgariloru. Pre calea acést'a mai multu va profitá, decâtu prin rigórea antecesoriloru cari nu cunosceau buna vointi'a.

Telegrame.

Parisu, 15 Februariu. Contele Valewski a ajunsu astadi la 11 óre in Marsiele. „Journal officiel" dîce ca pre mâne séra se ascépta in Parisu.

„France" ne spune ca conferinti'a va convení Joi séu Vineri, pentru de a se informá despre respunsulu Grecie.i

Bucuresci, 15 Februariu. Lavalette respinge rugarea Romaniei pentru delaturarea jurisdictiunei consulare. In Romani'a mica domnesce neindestulire.

Constantinopole, 15 Februariu. Siahulu din Persi'a amenintia Turci'a cu o espeditiune militara. Pórt'a se pregatesce de a-lu impedecá.

Mostaru, 14 Februariu. Principele Nicola se ascépta in 20 a l. c. in Cetinje. Unu comandante rusescu va veni cu elu.

Parisu, 16 Fauru. „Journal officiel" dîce, ca jurnalele aru vorbí despre o nota circulare rusésca in caus'a Greciei. Agentii Russiei din strainatate n'au primitu astfeliu de impartasîri.

Madridu, 15 Fauru. „Corespondenzia" publica, ca aru fi venitu ordinatiune, pentru de-a inarmá fâra intardiere unu coru de 6000 ficiori in esped tiunea din Cuba.

Madridu, 15 Fauru. „Imparcial" insciintiaza: In Valladolidu s'a publicatu eri delaturarea conscriptiunei militare, sî in Malag'a libertatea cultului, delaturarea pedepsei capitale sî aplicarea principiului acestui'a asupra celoru condemnati pentru atentatulu diu Burgos.

Madridu, 16 Februariu. „Corespondenti'a" scrie: Cercurile parlamentare voiescu a incredintiá lui Serrano, Primu si Topete, formarea unui cabinetu nou. Ministrii va se fie Rivero, Ulloa, Cantero, Sivela sî Martosu. Rios-Rosas va fi alesu de presedintele Cortesului. — Acésta fóie insciintiaza, ca Angli'a aru fi primitu in principiu candidatura lui Don Fernando cu aceea conditiune, ca elu se abdîca de ori ce pretensiune ereditare la tronulu Portugaliei.

London, 16 Februariu. Parlamentulu se deschise la 2 óre dupa amédi prin o comissiune regale. Cuventulu de tronu asiguréza, ca regimulu a intrebuintiatu tóte mijlócele pentru de a putea sustienea pacea européna, mai cu séma pentru de a complaná diferintiele in orientu intre Greci'a sî Turci'a. A facutu negotiatiuni cu statele unite americane, pentru deslegarea unoru cestiuni, cari atingu nemijlocitu interesele sî relatiunile internatiunale a ambeloru state, sî speréza in fine ca populatiunea va manifestá energia destula de a suprimá sî turburârile de pace, ce s'au ivitu in Neuseland.

Pest'a, 18 Februariu. Fói'a oficiala publica denumirea bar. Eder in postulu de legatu estraordinariu in Greci'a.

Zulauf, cousilieriu de legatiune fù denumitu de consulu generalu in Bucuresci. Test'a s'a pensionatu.

Pertractarea procesuale contra lui Cerageorgieviciu s'a finitu. Toti trei acusatii se pusa pre bas'a indicieloru, in starea de acusatiune pentru participarea la crim'a de omoru.

Romani'a.

De órece s'a vorbitu in numerii trecuti despre politic'a, care domnesce in administratiunea tierei, mai cu séma insa in cercurile legislative ale ministeriului sî ale camerei, tienemu cu ocasiunea acé-

---

implinimu preceptele Mantuitoriului cu tóta scumpetatea sî nu perdemu nici odata dinaintea ochiloru destinulu nostru, atunci putemu sa ajungemu la o stare in care sa stapanésca odihn'a sî desfatarea sufletésca, care trebuie insa sa-si afle nutrimentulu seu curatu numai in sine, in spiritulu séu, in consciinti'a sea, câci despre acést'a dîce sî Apost. Pavelu:

„Laud'a séu fericirea nóstra acést'a este, marturi'a consciintii nóstre, ca intru dreptate sî intru curati'a cea Ddeeasea, nu intru intielepciunea trupeasca, ci intru darulu lui Ddieu amu petrecutu in lumea acést'a."

Sa vedemu insa cum ne arata mantuitoriulu Chist. destinatiunea nóstra, cá sa o cunóscemu din isvorulu acest'a siguru, dela o autoritate Ddieeasca sî se numai orbecâmu prin labirintele ratiunei omenesci. Deci cuvintele Lui ne suntu stindardulu conducatoriu câtra scopulu finalu, câtra viéti'a vecinica. Sî mantuitoriulu ne arata viati'a acést'a vecinica dîcându: „Acést'a este viéti'a cea vecinica, cá sa te cunósca pre tine unulu adeveratulu Ddieu sî pre cela ce l'ai trimisu tu, pre Iisusu Christosu." Destinatiunea nóstra este asiá dara a cunósce pre Ddieu sî pre trimisulu seu. — Óre numai de alu cunósce? Acést'a nu o a pututu sa o intieléga Christosu, ci din cunoscinti'a fiintiei Lui sa cunóscemu sî voi'a Lui sî sa o implinimu câci sî singuru dîce intr'altu locu: „Celce crede intru mine sî poruncile mele va pazí, are viétia vecinica". Deci e invederatu, ca a cunósce pre Ddieu sî a implini voi'a lui este destinatiunea nóstra; pentru aceea se sî dîce. Lui Ddieu a slugí sî a fi fericitu este omului pre pamentu oranduitu.

Poruncʼa lui Christ. insa, care trebue sa o inplinimu pentru de a corespunde chiamârei nóstre sî sa resolvimu problem'a nóstra spre ajungerea scopului mai inaltu este: „Sa iubesci pre Ddieu mai multu decâtu pre tóte, din tóta inim'a tá, din totu cugetulu sî din totu sufletulu teu, sî pre deaprópele teu, cá pre tine insuti. Acést'a este poruncʼa cea mare intru care tóta legea sî prorocii se cuprindu." Acést'a trebue sa o implinésca crestinulu de voiesce cá sa-si ajunga destinatiunea sea inalta, pentru de a fi fericitu in viéti'a acést'a sî in viéti'a cea viitóre. Amu dîsu de voiesce, pentrucá omulu nu e supusu necesitâtii naturale cá tóte cele-lalte vietâti, elu are voia libera de a se otarí pre sine, de a implini legea lui Ddieu sî de a fi fericitu séu de a nu o implini sî a fi osanditu. Omulu, de voesce sa-si ajunga fericirea sea, sa lucreze cum se cuvine, dea lucrá unei fiintie spirituale, cá se-si manifesteze in tóte afacerile séle ratiunea sea. Acést'a regula moral-rationale nu numai nu e in contradîcere cu poruncʼa lui Christosu mai susu amintita, ci sa póte numí o conclusiune dela aceea, dela care emanându, putemu sa ajungemu sî pre calea ratiunei câtra voi'a séu poruncʼa lui Christosu cea principala. Câci cu câtu ratiunea in afacerile nóstre esercitându-se se va desvoltá mai tare sî va capatá despre sine, despre spiritualitatea sea o cunoscintia mai chiara sî mai estinsa, cu atât'a mai multu se face totu odata sî conscie, ca nu sta numai singura, ci e membra alu unui corpu de inteligintie, de fiintie rationale, in a câroru frunte sta o fiintia absoluta dela care tóte celelalte si-au luatu fiinti'a loru atarnatóre, sta Ddieu. Cunoscându iubirea, cu care tiene Ddieu sî cuprinde tóte fiintiele, sî cunoscându totu odata sî beneficiile enorme, care conditionéza, amu putea dîce, esistinti'a omului, sî tienu pre ómeni in referintia vicisitudinaria, prin care se punu in stare de a-si implini trebuintiele loru spirituale sî materiale inprumutatu, se nasce unu semtiementu de veneratiune câtra finti'a cea mai inalta dela care sa revarsa preste tóta lumea tóta darea sî totu darulu de savarsîtu, unu semtiu de iubire de stima câtra fiintiele coordinate, care ii inlesnescu viéti'a acést'a pamentésca.

Plinu fiindu de dragoste câtra Ddieu sî deaprópele, se va straduí, ca acést'a se o planteze sî in inima semeniloru sei sî astufeliu generalisându-o se aduca imperati'a lui Ddieu pre pamentu in care toti va nezuí câtra o perfectiune spirituala mai inalta, câutandu-si fericirea loru intru inplinirea poruncciloru lui Ddieu, ca asiá sa se faca una cu densulu de saversîtu precum sî elu de savarsîtu este sî precum insusi mantuitoriulu dîce: „Celce inplinesce poruncile mele sî ale celui'a ce m'a trimisu pre mine, intru mine petrece sî eu intru densulu."

(Va urmá.) N. P.

st'a de oportunu a reproduce dupa „Terra“ urmatórele principii de dreptu in legislatiune si administratiune

Despre legile civile de unde 'si au originea si cum erau constituite.

Pre la antei'a olimpiada, pre cându lumea numerá alu optulea anu dupa patru mii siepte sute de ani, Romulu domnea in Rom'a, câruia au succedatu alti siése unii dupre altii, si erá alu doue sute patru-dieci si patrulea anu alu imparatiei loru. Asiá daru cetatea guvernându-se dupa form'a monarchica, regii dirigiéu afacerile Statului si avendu stapanirea dupa inperatu, faceau oru ce voiéu, si acest'a avea putere de lege in Statu, câci nici o lege scrisa nu era. Iér pre la a sieidieci si optá olimpiada, pre cându Statulu se guverná in republica si dupa ce au disparutu regii si a venitu regimulu consularu, poporulu românu se guverna dupa óre care lege nedeterminata, s'au ca se dicu mai bine, dupa datine; Nu trecura dou-dieci de ani insa cându poporulu alegându diece barbati, puindu de capeteni'a loru pre Appiu Claudiu care le-a datu legi divine, câci adunându tóte datinele si legiuirile Romei risipite pre ici si pre colea, au culesu si din Aten'a nu mai putiene legi grecesci, câte se pretindéu a fi ale lui Solonu si Draconu precum si acelea ce aveau de parinti pre Licurgu si pre Minu si din acestea róte au compusu cârti doue-sprediece. Solonu si Licurg erau vechi, câci erau cunoscuti in alu siei-dieci si cincilea anu dupa luarea Trojei, pre cându preste Latini imparatiea Proca Siliu. Iéra Solonu a datu legi Atenieniloru in a patru-dieci si siéselea olimpiada, luându pre a le lui Draconu, afara de cele fenice. Ast-felu poporulu s'a servitu cu aceste cârti, in totu timpulu consulatului si alu republicei, precum s'a disu. Dupa aceea Cajus schimbându iéra consulatulu si republic'a in imperatia, si statulu marindu-se, afacerile precum si judecâtile avura trebuintia de legi mai nóue si mai variate. Astfeliu Imperatulu Augustu, care a imperatitu dupa Caju, nu numai ca a pusu pre cei mai buni dintre invetiati sa faca legi, ci chiaru dintre ómenii poporului, si dintre generalii ostirei, si dandu ascultare la ori-ce aru fi disu cine-va aceea se cercetá de câtra toti si déca se parea ca e bunu se adaugá indata pre lânga legile de mai inainte ..... acestea iéra, nu multu dupa Augustu venindu Adrianu la imperiu si adunându-le intr'un'a, a fâcutu cá propri'a sea lucrare pre ale tuturoru celoru-lalti intocmindu-le in cinci-dieci de cârti si dându-le numirea de Digeste séu Pandecte, cá unele adeca ce erau culese din mai multe; iéra câte au orenduitu imperatii in deosebi, le-a scrisu in dóue-sprediece cârti pre cari le-a numitu coduri adeca regulamente imperatesci. Dara si astfeliu intielegerea legiloru erá anevoia, avendu multa intindere si argumentâri nemarginite, iéra mai cu séma multe adaugeri de cele chipsuite de câtra imperatii ce au succedatu in mai multe renduri; care acésta multime de legi, renumitulu intre imperati Justinianu, dupa cum se crede, reducendu-le si alegându numai cele mai trebuincióse pentru epoc'a de atunci, a amendatu prin regulamentele cele vechi vre-o suta siepte-dieci prin altele nóue. Nu putù insa sa aduca lucrarea lui pâna la capetu, din causa ca a fostu rapitu de mórte si a lasat'o prin urmare necompleta. Iéra celu din urma din toti imperatii, Leon celu invetiatu, facendu din tóte lucrârile un'a singura le-a impartitu in siése-dieci de cârti si omitiendu totu ce a gasitu contrariu si nepracticu in trensele, pentru cá sa remana in urma mai celebre decâtu tóte legiuirile antice. Si elu a adaugatu asemenea inca o suta dóue-dieci de regulamente, din care cele mai multe nu mai suntu astadi in vigóre.

Despre dreptate, legi si datine indelungate.

1. Dreptatea este o vointia statornica si continua de a dá fia-cârui'a ce e alu seu.

2. Legea este o ordonantia generala, o doctrina a unoru barbati intielepti, indreptarea gresieleloru voluntarie si involuntarie, si unu pactu socialu.

3. A cunósce cine-va legile, acést'a nu va se dica a cunósce simplu disele legiloru, ci si intielesulu si puterea loru.

4. Resistinti'a la legi va se dica a se opune cine-va la cele rostite de lege, care apasa o lege, este de a schimbá intielesulu prin chiaru terminii proprii ai legei.

5. In afacerile pentru care nu se afla lege, trebuie sa se pazésca datin'a locului, care se pasesce si se tiene in locu de lege.

6. In interpretarea legiloru trebuie sa tienemu séma si de datinele locului si de ceea ce otaresce totu-déun'a in afaceri de asemenea fire.

7. Scopulu tuturoru legiloru privesce la dreptate, pre care o profesézа toti legiuitorii.

8. Trebuie sa interpretâmu legile cu cugetulu curatu, si in indoielile ce amu avea despre ele, trebuie sa primimu interpretarea loru cea mai favorabila.

9. Nu trebuie sa stramutâmu legile in casurile unde intielesulu loru e invederatu si sa judecâmu séu sa otarimu dupa o dispositiune partiale a legi

10. Mai intâiu de tóte trebuie sa aiba cine-va in vedere dreptatea, iéra dupa dens'a drépt'a aplicare a legiloru.

11. Celu ce aplica legile nu trebuie sa privésca numai la liter'a loru, ci si la puterea intielesului loru.

12. Legiuitoriulu trebue s'aplice legile dupa cuviintia la tóte cestiunile necesarie, pentru aceea si trebue sa aiba nu numai esperinti'a legiloru, daru si a datineloru locului, pentru ca sa judece cu tóta dreptatea.

13. Atunci intrebuintiâmu datin'a dreptu lege, cându ea a fostu primita si tienuta multi ani si are astfelu taria ca o lege scrisa.

14. Domnitorulu ceea ce gasesce consacratu prin datina in vre o afacere, aceea trebue s'o si pazésca.

15. Ori ce otarire contrarie legiloru, nu va avea taria.

16. Studiulu legiloru devine deprinderea dreptâtii.

17. Inscrisele au mai multa taria si se prefera celoru ce nu suntu scrise.

18. Legea si datina intru acést'a numai se deosebescu, caci legea este o datina scrisa, ear datina o lege nescrisa.

19. Atunci are taria datin'a, cându nu este lege si cându acea datina e rationala.

20. Cele legiuite in genere si in parte pentru folosulu tuturoru, trebue sa aiba mai multa taria de câtu ceea ce se face spre contestarea legiloru cu scopu reu din partea unor'a.

21. Cându se voru gasí mai multe legi conglasuitóre intr'o cestiune, si se va gasí alta lege care se contradica multe legi, atunci sa se parasésca acea lege care e contraria mai multor'a.

22. Preceptele dreptului suntu trei: a vietiui bine, a nu vatema pre altu, si a da fia-câruia ce e alu seu.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** (Invitatiune de balu.) La balulu, ce se va dá din partea inteligintiei române in folosulu fundului scólei rom. gr. or. din Orestí'a in sal'a otelului „La contele Secheny“ in 20 Februariu 1869 st. nou, rugâmu pre toti acei p. t. domni si dómne, cari din óre-ce sminta nu voru fi primitu invitatiuni speciali, sa binevoiésca a ne onorá cu presentiele; in casu insa a nu ne puté multiamí infatiosindu-se, ne esprimâmu cea mai caldurósa multiamita pentru ofertele ce ni se voru tramite spre propasirea acestui fondu. Cá sa se dea acestei petreceri caracteru natiunalu românu, studentii români din colegiulu din locu, in uniforma calusiarésca voru jucá intre alte jocuri de salonu si romanulu, roman'a si batut'a. Adresele au a se indreptá: On. domnu Ilie Popu, Epitropu in Orestia.

* Orestia 11/2 1868. Astadi se tienù in biseric'a rom. cat. de aici requeem'u pentru honvedii cadiuti in batali'a d n 10 Februariu 1849. la podulu Simeriei — (Piski) — Miss'a se incepú la 10 óre dimnéti'a, si se celebrá de 3. Preoti. Dinaintea altarului erá asiediatu unu sicriu imbracatu in negru, la fruntea lui erá o cruce, carea se redicá preste sicriu, si pre care ardea 15 luminâri.

De ambe pârtile crucei erá câte o piramida din câte 12 pusci: pre sicriu la mijlocu erau 2 sabii puse crucisiu si alte insignii militari, flori, tricolóre ungaresci s. a.

Biseric'a erá plina de ascultatori, magiari si germani catolici; Români si Sasi nu amu vediutu.

Dintre Preoti tienú superiorulu de aici o predica amintindu evenemintele fatali din 1848/9: ca popórele Transilvaniei si Ungariei nu pórta vin'a pentru cele atunci intemplate, ca ele au fostu folosite de instramonte din partea reactiunei s. a. de felulu acest'a.

*** Toti oficierii din armat'a francesa, cari s'a demissiunatu de 3 ani incóce pentru reserva, suntu avisati a nu-si parasí locurile ubicatiunei loru presente, cá in urm'a referintieloru nesigure din Europ'a, sa se póta conchiamá in tóta diu'a.

*** (O profetia de temperatura.) Seicek, unu profetu renumitu alu temperaturei din Prag'a, predice. in privinti'a acést'a urmatórele: Dupa observârile mele meteorologice si dupa insciintiârile esterne in privinti'a temperaturei, va escelá inceputulu primaverei in cele cinci dîle din urma ale lunei lui Martiu. pre lânga o temperatura moderata, cu néua si plóia. Lun'a lui Maiu se va aretá cam frigurósa. In 16—18 Maiu se va aretá o mestecatura de néua si plóia. In anulu acest'a economii potu avea cea mai buna sperantia de o racolta manósa in privinti'a cerealeloru, pómeloru si a tuturoru alimenteloru. Semenaturile, prin udimea ploiloru moderate au capatatu radecini multe si e celu mai invederatu prospectu, ca si greutatea spiceloru nu va lipsi de a umplea siurile cu grâne manóse.

*** (Rapiri.) intre Ciclov'a romana si Iladi'a s'a comisu locuitoriloru din Iladi'a mai multe rapiri. Femeii unui papucariu i s'au rapitu peile cumperate; unu barbatu fù desbracatu pâna'n camsia, asiá incâtu a mai muritu de frigu. Asemenea se afla, precum scrie „Allöld“, in prejurulu Camsei turcesci, rapirile la ordinea dilei. Oficiolatulu nu arata nici o energia; persónele cele mai prostituite se eliberédia cu chi-asia. Pre preotulu din Török. st Miclos 'lu amenintiau lotrii cu mórte, déca nule va pune lânga biserica dóue bancnote de câte o suta. Ce e mai originalu, adjunctulu cantorului a fugitu, si pre acest'a lu tinu ómenii de Rinaldulu regiunei acesti a.

*** (O omorire cu Norcose) In Rom'a, principatulu Newiorcu in Americ'a strangulara pre unu ucigasiu intr'unu modu deosebitu. Delinquentului i dara sub furci cloroforu de mirosatu, si dupa ce se ameti delatura justicierulu pamentulu de sub picióre, si asiá muri fâra de celu mai putienu semnu de durere, incetându in 12 minute si pulsulu de a mai bate.

*** Unu leopardu ca premiu jurnalisticu) Jurnalele continentului gandescu, ca facu fórte multu, cându promitu abonantiloru sei ca premiu Cârti, icóne, cele francese mai cu séma, orange si bombons! — Unu jurnalu alu stateloru unite americane promite Yankees'iloru unu Leopardu domesticatu, déca se va abouá pre cinci ani. —

*** In Pest'a se redica doue catedre pentru limb'a francesa si italiana cu câte 1000 fl. salariu.

*** Tractatulu intre Austro-Ungari'a si Turci'a in privinti'a oieriloru din Transilvani'a e fórte favoritoriu, fiindu ca sudditi din ambe pârtile au dreptu a posedé bunuri nemiscatórie, cu atâtu e mai lesne cu arenzile si inchirierile locuriloru, cu cari mai inainte erau atâtu de maltratati de autoritâtile turcesci. —

29—2 **Concursu.**

Spre ocuparea postului de profesoru pentru prim'a clasa gimnasiale privata la infiintiandulu gimnasiu românu greco-orientale din Bradu, comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 29 Fauru a c. st. vechiu.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu de 400 fl. v. a si 50 fl. pentru cuartiru.

Doritorii de a competí la acestu postu au a-si tramite recursele loru subscrisului pâna la datulu susu insemnatu provediute:

1. cu atestatu de botezu si

2. cu atestatele de cualificatiune despre studiile percurse precum si atestatulu despre purtarea loru morale.

Bradu 28 Ianuariu 1869.

Presiedele comissiunei scolare a infiintiandului gimnasiu romanu gr. or. in comit. Zarandului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. óra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. v.

Nru 13. ANULU XVII.

Sabiiu, in 13/25 Februariu 1869.

APELU.

câtra inteligintí'a romana din Transilvani'a.

De si meetingurile séu adunârile de partide suntu la ordinea dilei in tóta Ungari'a, Banatu si Transilvani'a, trebue totusi se constatâmu cu durere, ca dintre tóte clasele de poporu, romanii din Transilvani'a sau folositu pân'acum mai pucinu de unulu dintre cele mai frumóse drepturi sanctionate de multu prin pracs'a constitutionala: de dreptulu consvatuirei in privinti'a tienutei proprie si a aplicârii midilóceloru legale pentru aperarea intereseloru loru de viétia.

Delaturarea acestui reu nu se mai póte nici cum amená fâra o si mai mare periclitare a celoru mai sânte interese ale nóstre patriotice si natiunale. De aceea atâtu din pres'a nóstra natiunale, cum si din descoperirile tuturoru barbatiloru nostri bine simtitori se vede, ca necessitatea unei adunantie a inteligintiei nóstre n'a fostu nici cându mai simtita cá astadi.

Considerantele premise cum si apropiarea tempului de alegeri la diet'a din Pest'a me determinara a urmá provocâriloru ce mi se facu din multe pârti si a-mi luá libertatea se invitu prin acést'a pre multu stimat'a nóstra inteligintia româna din Transilvani'a la conferintia fratiésca in opidulu Mercurea pre diu'a de 23 Februariu (7 Martiu) a. c.

Scopulu acestei conferintie va fi:

1. Constituirea partidei nationale romane din Transilvani'a dupa esemplulu altoru partide si cluburi constitutionale deja demultu organisate in tiéra

2. Statorirea unui modu de procedere solidara in privinti'a alegeriloru viitóre si a dietei din Pest'a, cum si preste totu in privinti'a intereseloru nóstre nationale si patriotice.

Speru, ca fia-care inteligente alu natiunei nóstre va fi petrunsu de importanti'a lucrului, se va sli in ori-ce modu si cu ori-ce sacrificii a-si implini prin urmarea acestei invitâri fratiesci o frumósa detorintia câtra patri'a si natiunea sea si ca prin urmare conferinti'a convocata va fi câtu mai numerósa.

Mercurea 10/22 Februariu 1869.

Elia Macelariu.

Sabiiu 12/24 Februariu.

Déca vomu aruncá o privire asupra positiunei in care se afla Europ'a intréga, trebue se marturisimu, ca este o positiune fórte critica. Ba ce e mai multu acést'a se póte dice despre tóta lumea civilisata. America inca e in ferbere, in dilele trecute chiaru ea a fostu teatrulu unui resbelu fórte seriosu, care deabea acuma incepe a se mai moderá. Caus'a, care a adusu Europ'a in o astfelu de positiune a fostu ambitiunea si rivalitatea puteriloru mari ale Europei si in prim'a linie cestiunea orientului, la acarei deslegare lucra tóte puterile prin diplomatia pâna voru putea. Iéra dupa ce voru vedea ca nodulu gordianu cu pén'a nu-lu potu deslegá, voru prinde sabi'a si voru manuá acestu midilocu, care e mai vorbitoriu decâtu tóte cuventârile parlamentarie. Cum ca deslegarea cestiunei orientale ne va atinge si pre noi, pre românii transilvaneni, putemu afirmá fâra indoiéla, de óre-ce, situati in oriente, tóta viéti'a nóstra politico-natiunale e atinsa in punctele cele mai cardinali de cestiunea orientale, care de siguru deslegându-se va aduce o schimbare in Transilvani'a, Ungari'a si Romani'a si in tóte tierile dela resaritu.

Ce privesce Romani'a trebuie sa marturisimu, ca confusiunile si turburârile, ce s'au produsu prin disólverea camerei din caus'a crisei ministeriale ce s'a fostu ivitu ne-au cam ingrigitu. Speranti'a insa in soliditatea si virtutea romanésca ne afidéza a dice, ca lupt'a care e incordata intre partidele Romaniei va servi mai multu spre consolidarea decâtu spre disolvarea ei, câci numai lupt'a da viéti'a si numai unu poporu, carele scie luptá si scie sa iésa din lupta invingatoriu póte avea sperantia de viétia si de unu viitoriu ferice.

Cu privire la occidentu, ca cum se va purtá elu fatia cu cestiunea orientale, care acuma e la ordinea dilei, si cum se va purtá chiar si cu cestiunile sele, cari asemene cadu greu in cumpena, nu se póte prevedea nici chiaru de aceia in a câroru mâni sta viitoriulu Europei. Deci nu e de miratu, déca Europ'a se afla intr'o positiune atâtu de critica. Intre Franci'a si Prusi'a este Rinulu, Prusi'a 'lu stapanesce, Franci'a voiesce sa silu apropiedie. Cum se voru potea impacá acestea doue pretensiuni? Prin diplomatia séu prin resbelu? Totu ce póte isbutí diplomati'a este a face cá sa se mai amâne conflictulu. Alu delaturá mai ca este cu neputiutia. Francesulu carele scie, ca e francesu a invatiatu in geografie ca Rinulu aru fi alu seu, si va silí pre guvernu, cá de voia séu de nevoia se realisese acést'a pretensiune nationale. Déru guvernulu se afla in fatia cu doi mari adversari, de o potriva ambitiosi, urmarindu ambi o idee mare. Elu se afla fatia cu Prusi'a si Rusi'a. Aceste puteri prin natura ambitiunei loru suntu strensu legate, putemu dice, astadi suntu coalisate pentru unu resbelu ofensisu si defensivu.

Acésta coalitiune insa nu amenintia numai pre Franci'a din caus'a Rinului, ea amenintia cu deosebire pre Austri'a. Austri'a e punctulu care impedeca si pre Prusi'a de a germanisá si pre Russi'a dea rusificá.

In fati'a acestei aliantie Austri'a e legata naturalminte de Franci'a. Iéta puterile cele mari unite una in contr'a ceilalte. Dar' Rusi'a nefiindu inca gata pentru resbelu, a trimisu pre principele Gorceakoff la Parisu, ca, pentru de a mai castigá tempu se cerce a face óre-care apropiere cu cabinetulu dela Parisu. Napoleonu fâra a respinge insinuârile Russiei lucréza la Florenti'a, pentru de a castigá pre Italieni in partea sea si asiá a se asigurá din tóte pârtile. — Eata dara operatiunile care se pregatescu, ca déca nu va isbutí diplomati'a se decida sabi'a sórtea popóreloru.

Revista diuaristica.

„Cor. part. de l'Allemagne“ vrea se scie ca in Berlinu s'a subscrisu in dilele aceste unu pactu preliminariu, cari cuprinde urmatórele puncte. 1., Déca Turci'a va primi din partea Austriei séu a Franciei vre unu ajutoriu materialu, atunci se obligá Rusi'a si Prusi'a a ajutorá asemenea Greci'a cu putere armata; 2., Prusi'a se obligá a tienea Austri'a in siachu, pâna cându Rusi'a va face o diversiune prin Romani'a; 3., Rusi'a din contra se obliga a incepe numai decâtu dea pune armat'a sudica pre picioru de resbelu, pentru dea fi in tóte casurile gata a da nevala; 4, nici o putere contractande nu e antorisata fâra inputernicirea celeinalte a declará resbelu.

In Parisu s'aru fi esprimatu dupa „Volksb.“ unu barbatu de posetiune inalta, ca inainte de 31 Maiu va durdui tunulu celu din taiu la Rinn si la Dunare.

„Corespondinti'a democratica“ din Stuttgartt ne istorisédia unu dialogu fórte interesantu, ce s'aru fi tienutu intrunu orasiu dincolo de Leitha (póte in Vien'a?) in septamân'a din taiu a lui Februariu, si dice: intr'unu salonu elegantu se intalnesce unu aginte germanu cu unu ministru negerman (Andrassi? Werther?) intre care se incepù urmatoriulu discursu: agintele: Escelentie, dóra nu Veti crede ca noi facemu in Ungari'a agitatiuni electorale cu bani?! — Ministru: A,! acei'a nu credu, dér sum in stare, a ve numí personale cu numele, cari agitéza pentru D-Vóstra, si a ve numí si persónele acelea de acasa, cu cari stau acesti domni in comunicatiune si ce privesce cestiunea banala, ve potu aratá pâna la unu fiorinu, spesele carele faceti in privinti'a acést'a. Déca voesci ve pociu informá si mai detaiatu. — Agintele: O! Ve insielati Escelentie — atunci ai putea demustrá acestea si in privinti'a Romaniei. Veincredintiediu; ca sunteti reu informati. —

Ministru: Ve potu spune acést'a, Escelentie, si despre Romani'a, déca poftiti Ve numescu agentii, corespondintii si ve dau socota despre midilócele banale, ce lea-ti intrebuintiatu pâna la unu crucerin. — Corespondenti'a dice mai departe, ca agintele aru fi venitu in perplesitate, noi insa dicemu, ca asiá ceva nu póte face impresiune asupr'a unui barbatu de statu, pre carelu representéza, ci dicemu numai, se non è vero, è ben trovato.

„Gazetta de Colognи'a“ asigura, ca imperatulu Napoleon tractéza in secretu cu Victoru Emanuilu pentru a incheiá o aliantia offensiva si defensiva in casulu cându aru incepe resbelulu la Rinu. Prin acésta aliantia, dice gazet'a prusiana, Itali'a va obtienea Tirolulu, iéra Austri'a va fi despagubita in alta parte cu avantage proportionali (?) — Ce feliu de avantagiuri intielege Gazetta comunicatórie prin acestea, le póte pricepe ori si cine. Noi insa nu credemu adeverulu acestei sciri, nu o credemu pentru aceea, ca Napoleonu nu-si va dá nici odata concediulu seu in o astufeliu de deslegare a cestiunei orientale.

Ce privesce cestiunea Greciei si a Bulgariloru, iéta ce dice proclamarea comitatului Bulgaru: „Fratiloru!“ Ultimatum adresatu de câtra Pórt'a Greciei este o declaratiune de resbelu contra tuturoru crestiniloru din imperiulu turcescu. Nu sperati sa recapatati libertatea alifel'u decâtu cu sabi'a. Adunati subscriptiuni; totu cetatiénulu sa ofere aceea ce póte, si mai multu decâtu póte, cá sa putemu sa ne desrobimu prin armele nóstre. Nu ve temeti, cá puterile sa se opue. Sculative! sacrificati o parte din averea vóstra, procurati-ve pusci si sa ve scuturati jugulu. Elenii, Romanii, Bulgarii, acesti'a voru face sa se darîme edificiulu putreditu alu imperiulni semilunei.“

Privindu mai seriosu cestiunea grecésca si deslegarea ei prin conferinti'a din Parisu se esprima Tromp. Carp. in urmatoriulu chipu:

Astadi caus'a Greciei, de si avea pentru sine dreptulu, dreptulu care purcede din principiulu proclamatu de Franci'a, principiulu emancipârei popóreloru; astadi insa acésta causa este compromisa, câci ómenii politici din Greci'a in locu d'a asceptá cá evenimentele sa le vina in ajutoriu, au preferitu a devansá aceste evenimente, a face din Grêci'a o causa care aru fi facutu cá sa grabésca esplosiunea. Atentiunea Europei ne fiindu concentrata asupr'a orientului, câci caus'a cea mai grava ocupa occidentulu, negresitu ca tóta Europ'a a trebuitu sa se intrunésca spre a inlaturá conflictulu escatu in Greci'a, si care negresitu ca erá de natura a dá nascere cestiunei orientului.

Greci'a in fati'a Europei unanime, care apésa asupra strigatului ei de durere, este nevoita sa cedeze. Intr'o alta epoca, câudu spiritele in Europ'a aru fi fostu destulu de pregatite pentru acésta cestiune, Cret'a aru fi fostu considerata cá o insula sacra din care a purcesu foculu divinu care a emancipatu pre chrestini.

Astadi atât'a bravura, atâta abnegatiune, atâtea sacrifice suntu nesocotite. Cret'a este pustiita;

Greci'a este abandonata. Sî pentru ce? Pentru ca ómenii de statu n'au avutu atât'a prevedere ca celu pucinu sa védia ca Europ'a nu este dispusa a atîtiá toculu in oriente.

Telegrame.

Pest'a, 19 Februariu. Fói'a oficiósa publica unu rescriptu reg. prea inaltu prin care se convóca diet'a pestana pre 20 Aprile a. c.

Parisu, 19 Februariu. Conferinti'a in caus'a relatiuniloru greco-turcesci s'a tienutu ieri siedinti'a de incheiare.

Pest'a, 19 Februariu. Majestatea Sea regele s'a induratu a denumí pre comitele provisoriu Moritz Conrad de comite definitivu alu natiunei sasesci.

Pest'a, 21 Februariu. Corabi'a imperatésca de resbelu „Radetzki“ a esploatatu in apele dela Lisina. Armat'a intréga de pre corabia s'a innecatu. In Fiume se facu pregatiri mari, pentru de a primí pre regele.

Pest'a, 19 Fauru. „Pesti Napló“ vrea sa scie, ca Brateanu aru avea de cugetu a vení la deschiderea dietei la Pest'a, pentru de a se pune in contactu cu diplomatii ungaresci.

Vien'a, 19 Februariu. Principele de Monte-negru s'a dechiaratu a lasá tóta implinirea dorintieloru poporului seu simtiului de ecuitate sî de buna vointia a Portiei.

Parisu, 18 Februariu. „Journal officiel“ publica o scrisóre circulare a ministeriului de interne Forcarde dela Roquette in privinti'a adunâriloru publice. Acésta scrisóre dice: Pâna acum a crediutu regimulu a se marginí numai la supraveghierea sî incungiurarea abusului ce aru provení din libertatea cea nóua, lasându oratoriloru frêulu liberu, de a discutá chiaru sî despre obiecte legalminte oprite.

Nu póte insa suferi mai multu aceste anomalii sî trebue sa se opue desfranârei, pentru dea scutí libertatea adunârei de transgresiunile, ce o aru putea amenintiá.

„Constitutionel“ crede, in privinti'a diferintieloru ce s'a escatu intre Franci'a sî Belgi'a, ca ori va dá ministeriulu o deslusîre, ori apoi regimulu imperialu apelându la intielepciunea poporului belgicu sî la interesele lui bine pricepute, va ajunge dea putea delaturá consecuintiele, ce s'aru nasce din legea, care e votata de camera sî substernuta spre ratificarea senatului. Noi vedemu ca ingerinti'a streina nu va putea ametí simtiemintele sî referintiele amicale ale poporului belgicu, sî nu va aflá ocasiunea inimicii a perturbá pacea Europei.

Madridu, 18 Februariu. Cortesulu acusi va fi gat'a cu verificarea mandateloru sî pâna vineri se va putea constitui definitivu. Asta séra voru tienea membrii majoritâtiei cortesului o adunare privata, pentru de a se consultá despre alegerea noului ministeriu sî despre proclamarea unui suveranu indata dupa constituirea cortesului, cârei'a va urmá consultarea natiunei prin plebiscitu.

Precum se aude regele Dom Fernando s'aru fi esprimatu câtra ducele de Montpensier, ca n'aru fi aplicatu a primí corón'a Ispaniei.

Londr'a, 16 Fauru. Gladstone si esprimà in siedinti'a de astadi bucuri'a, câci s'a finitu conflictulu greco-turcescu sî lauda purtarea puteriloru representate in conferinti'a dela Parisu, mai cu séma pre Russi'a, Prussi'a sî Turci'a.

Suum cuique tribuere.

I.

Fia-care omu este lasatu dela creatorulu, sa se ocupe cu ce-va in viétia pentru de a traí onestu, pentru de a se chivernisí pre sine sî pre ai sei in limitele religiositâtiei si moralitâtiei, ce reclama chiamarea omului in ajungerea scopului seu finalu. Ei bine! subsistinti'a singuraticiloru individi — ocupare-aru ei ori-ce cariera in viétia — este conditiunata de ajutoriulu, ce-lu ofera ei societâtiei. Asiá dara acésta subsistintia este mare séu mica dupa capitalurile morale, scientifice sî materiale, ce posedu ei. Acést'a aru fi mesur'a, barometrulu dupa care ómenii aru trebuí sa dea recompens'a cuvenita fia-cârui muritoriu! Este insa evidentu, ca recompensele suntu multifere intocmai cá sî referintiele vietiei.

Cine nu scie la câte chiamâri sî datorii este omulu chiamatu in lumea acést'a? Toti scimu, ca propunerile de recompensa sî referintiele de subsistintia dovedescu pâna la evidintia, ca ele suntu atarnatórie de totu atâti'a factori: câte sî ocupatiuni; câte sî carieri; câte sî chiamâri; câte sî datorii le are omenimea de implinitu pâna sa-si ajunga destinulu seu generalu! —

Dara lasându generalitâtile, va sa vorbescu mai detaiatu sî sa intru in meritulu obiectului, care se gasesce pusu pre terenulu discussiunei.

Vreau sa vorbescu putienu despre o clasa de ómeni, ai cârei membrii cele mai frumóse sî cele mai tinere dîle din viéti'a loru sî le consacra pentru binele omenimei, sî totusi suntu inca sî astadi pré putienu recompensati! — De acei individi, ale câroru ostenele au fostu multu tempu sî suntu inca pâna in diu'a de astadi pré putienu recompensate se tienu sî invetiatorii scóleloru populare.

Aru ratací cându aru crede cine-va, ca sub: „scól'a populara“ intielegemu numai seracele scolutie satesci! Sub „scól'a populara“ intielegemu tóte scólele publice afara de gimnasie sî scólele reale; — asiá dara tóte **scólele elementarie sî real-elementarie**. Lasa ca sî invetiatorii scóleloru mai inalte primescu o recompensa pré modesta; câci instructiunea nu se póte recompensá nici odata in meritulu ei; dara invetiatorii scóleloru populare suntu despretiuiti cu unu bagatelu, cu unu salariu mai micu sî decâtu alu aceloru ómeni, cari ofera omenimei cele mai miserabile servitii! —

Din nesciintia a esîtu unu prejudetiu de o forma fórte bizara.

Sa me esplicu. Ómenii credeau mai demultu, ca este unu lucru de totu bagatelu, o secatura chiaru, a invetiá pre copii a, b, c, d, etc. — nici mai multu nici mai putienu decâtu o usióra jucaria. — Cu alte cuvinte ómenii i denegau sî cu durere trebuie sa marturisescu, ca mai suntu inca sî astadi ómeni asiá de intunecati la capu cu tóte ca pretindu a fi culti — cari denéga scólei popularie **importanti'a ponderositatea sî marile folóse**, ce vinu din instructiunea elementaria. De aceea apoi sî pentru representantii sei legali le otareau câte unu micu salariu, care se póte asemená cu „nimic'a tóta“. Dara pedagogi'a inca de pre tempurile lui Pestalozzi a inceputu a recunósce marile folóse, ce dovedescu principiele pedagogiei moderne; pentru ca acum pedagogi'a incepuse a nu mai fi jucari'a câtoru-va impiegati, cari tiranisau lumea sî cari printr'unu capriciu alu falsei loru educatiuni o priveau cu uriciosulu epitetu in gura: „misera plebs,“ ci ea pre incetulu se apropiá de demnitatea sea de omu. Omenimea venise la convingere, ca numai cartea respandita intre popóre este cea mai sigura arma otaritória in lupt'a pentru ajungerea celoru mai mari bunuri, de cari este capabila fiinti'a nóstra omenésca. Sî ce erá dara de facutu? Eata o intrebare, pentru a cârei resólvere se framenta omenimea de vécuri! Ce este de facutu? intrebâmu sî noi: pre câtu tempu cei, cari se ocupau cu crescerea omenimei (invetiatorii) se gasescu sî astadi intr'o pré miserabila stare de a nu-si puté stemperá nici chiaru lipsele de tóte dîlele.

Ei vrendu sa-si faca unu venitoriu 'si vedu ostenelele loru zadarnicite ba recompensate cu dispretiu! Mi va obiectá póte cineva, cá chiaru chiamarea invetiatorésca reclamá abnegatiune, ca invetiatorii nu trebuie sa capete plata pré mare, fiinduca se pré imbogatiescu (dificile est satyram non scribere) — sî alte multe idei nebune, ce turbura capetele multoru muritori pucini cugetatori.

Noi intrebâmu pre uni cá aceia, sa ne respunda, déca potu, la urmatórele intrebâri: Unu invetiatoriu conscientiosu de chiamarea sea din vr'o doue trei sutisióre cu ce sa traiésca? Cu ce sa se chraniésca? Cu ce sa se imbrace? Pre

FOISIÓRA.

Destinatiunea si problem'a omului in generalu si a invetiatoriului in specialu!

(din punctu de vedere alu religiunei.)

(Urmare.)

Pentru de a ajunge la fericirea acést'a inalta, care ne-o arata Mantuitoriulu, trebuie sa implinimu multe sî deosebite datorii din tote punctele de vedere ale relatiuniloru nóstre, in care trâimu cá membrii ai omenimei, ai natiunei, ai bisericei sî ai familiei. Sî numai atunci cându ne vomu pune in stare, cá prin activitatea nóstra asia sa ne desvoltâmu puterile, incâtu sa putemu implini tóte datorintiele acelea, vomu putea avea linisce sî odihna sufletésca sî constanti fiindu in principiele lui Christosu, prin care vrea sa generalisedie dragostea intre ómeni, care e fundamentulu la tóta virtutea, vomu putea prin vietuirea nóstra incâtu-va a corespunde sî a realisá cuvintele din rugaciunea domnésca: „vie imperati'a ta, precum e in ceriu, asiá sa fia sî pre pamentu“, vomu putea sa plantâmu in inimile nóstre a tuturorá, imperati'a lui Ddieu sî pre pamentu, care e sî trebuie sa fia problem'a fiacârui omu.

Tractându lucrulu mai generalu nu voiu sa atingu datorintiele speciale care le are, pentru de a-sî implini missiunea sea, fiesce-care omu câtra omenime preste totu, câtra natiunea sea, câtra biserica sî câtra famili'a sea; aceste aterna tóte mai multu dela relatiunile in care traiesce, sî care suntu fórte feliurite. Nu voiu sa le atingu tóte, câci nu tóte ne intereséza in acel'a-si gradu, ci voiu amintí in scurtu ce-va despre relatiunile ce stau in contactu nemijlocitu cu chiamarea Invetiatoriloru nostri sub carea se intielegu sî preotii, câci acesti'a suntu factorii, cei mai cardinali, pre care e basatu viitoriulu natiunei nóstre. Deci in scurtu, despre problem'a sî chiamarea invetiatoriului in specialu.

Invetiatoriulu, déca vrea cá sa-si implinésca chiamarea sî sa-si ajunga problem'a sea trebuie mai inainte de tóte, cá acést'a sa o cunósca, sa cunósca dificultâtile ei cele multe, sî sa se pregatésca in totu adinsulu la lupta cu ele, la lupta invingatóre. Pre lânga aceea, ca elu trebuie se aiba tóte insusîrile, care se ceru dela fiesce-care omu, ce vrea sa corespunda chiamârei sî destinatiunei sele, se cere inca dela elu, cá nu numai pre sine sa se desvólte sî sa se faca perfectu pentru de a putea corespunde chiamârei sele, ci sî pre altii sa-i desvólte sî sa-i aduca la perfectiunea ceruta spre a fi de sine statatori sî apti la implinirea missiunei cei inalte. — Invetiatoriulu si-a facutu de problem'a vietiei educatiunea sî cultivarea némulu omenescu sî pentru de a corespunde problemei acestei'a, elu trebuie sa recunósca;

1) ca nimenea nu póte dá altui'a, aceea ce elu singuru nu are sî nimenea nu póte desvoltá, educá sî cultivá, déca elu singuru nu e desvoltatu, educatu sî cultivatu;

2) ca elu numai in mesur'a sî gradulu acel'a póte influintiá cu educatiunea asupra elevului, incâtu s'a facutu elu partasiu de educatiune sî de cultura, care si-o insusit'o siesi sî a

3) ca numai pâna atunci este intru adeveru in stare de a educá sî cultivá pre altii pâna pâna cându elu singuru nu va incetá de a lucrá cu tóte puterile la inaintare in adeverat'a educatiune sî cultur'a sea propria.

Déca invetiatoriulu e petrunsu de chiamarea sea, atunci elu intru adeveru trebuie sa recunósca, ca elu pâna atunci nu-si va putea implini missiunea sea nici decâtu, pâna nu va fi asiá de eserciatu in tóte lucrurile inaintatóre ale educatiunei, incâtu sa le aiba precum se dîce in degetulu celu micu, cá despre tóte sa póta vorbí, sa póta desbate obiectulu de propunere din tóte pârtile, sî sa se silésca a-lu luminá prin cuventu prin intuire sî prin tóte mijlócele educatiunei asiá, incâtu elevii sa-lu póta cuprinde sî sa sî-lu póta insusî lorusi. Acestea inse educatorulu nu le va puté face, déca cunoscintiele lui voru fi marginite, déca objectulu de pertractare nu-i va fi chiaru, de nu va avea notiuni esacte despre ele; atunci elu va vorbi asiá, precum verbesce unu omu despre unu lucru, ce nul'u cunósce, si vorbira lui nu o va intielege nimenea; pentru aceea educatoriulu, pre lânga datorinti'a de a avea cunoscintie despre tóte lucrurile, care cadu in sfer'a pertractâriloru sele, trebuie cá cunoscintiele acestea sa le inavutiésca neintreruptu prin studiu seriosu; câci elu numai pâna atunci va putea dá educatiunei nutrimentu, pâna cându-lu va castigá din tóte isvórele, ce-i voru stá la dispositiune sî nutrimentulu acest'a lu va pune in ordine, cá sa se póta mistui de mintea elevului. Nu-mi concede spatiulu, cá acést'a asertiune sa o ilustrediu cu esemple din viéti'a practica; dicu numai atâtá ca cine nu se silesce a merge inainte, remane indareptu. Lumea inaintéza sî noi trebuie sa inaintâmu cu ea, sî sa facemu cá sî altii sa inainteze; câci numai asiá vomu putea sa luminâmu, déca vomu fi noi insine luminati sî vomu putea conlucrá la implinirea missiunei impuse.

ce sa 'sî cumpere opuri pedagogice etc. cá sa mérga progresându in chiamarea sea ținendu astufeliu contu de progresulu, ce lu facu sciintiele pedagogice la fiacare momentu? Tóte astea pentru binele seu sî alu celoru ce i suntu lui incredintiati. Déru de va avé familia, cu ce sa sî o sustiena sî cu ce sa-si crésca copii? Acestea si alte multe intrebâri precâtu de triste pre atâtu de adeverate, suntu cari lovescu de mórte ori ce prejudetiu. Câci unu invetiatoriu zelosu in chiamarea sea vrea — sî cu totu dreptulu — sa se arate sî pe dinafare aceea, ce pretinde dela elu chiamarea sî positi'a, ce trebuie se ocupe in societate, d'a fi adeca modelu tuturoru sî prin interiorulu seu sî prin esteriorulu seu! Nu crede, ca se va gasí cineva, care sa póta combate adeverurile sus'aratate; câci acele intrebâri suntu cu multu mai puternice in apararea loru: decâtu sa le póta cineva paralizá macaru in valórea loru! — Sî apoi acei'a, cari suntu pentru omenime mai multu decâtu avangard'a culturei sî sciintiei, sa i potemu vidé óre incatenati in lantiurile cele amari ale miseriei? Este cu potintia macaru sa lasâmu unu singuru momentu pre acei ómeni, sa duca astufeliu de viétia, care sa n'aiba in program'a sea decâtu lipsa, necasuri, sî o completa miseria, care sa se perpetueze din anu in anu din tata in fiu? Nu scimu noi, ca totu ce traiesce, are pucinu dreptu la esistinti'a sea?

Sî fiinti'a cea mai buna fiindu osandita la o vecinica miseria, prin care cá printr'unu microscopu intunecosu vadiendu-si amenintiatu venitoriulu esistintiei sele cade intr'o stare de neodihna, care trecandu prin mai multe fase la urma se chiama disperare, acârei suflare trista inghiatia sufletele intocmai dupacum se usca campiile la disperat'a suflare a ventului de tómna. Mi va objectá póte cineva, ca unu invetiatoriu trebuie sa lupte cu curagiu contr'a tuturoru calamitâtiloru, ce i amenintia esistinti'a! Déru cine nu scie, ca musele nu potu prosperá, cându sufletele suntu apasate de miseria! — Sî spiritele potu chezasiuí progresulu numai acolo, unde trebuintiele vietii fisice suntu indestulu de favorabile. Numai in astufeliu de imprejurâri spiritulu garantéza progresu cu abundantia, — sî sentimentele de dreptate, bunatate sî onestitate facu pre omu sa créda sî sa spereze.

(Va urmá.)

Ioanu Petrasicu.
invetiatoriu la Resinari.

Brasiu, 12 Februariu.

Prin aceste câteva sîruri, voi se aducu on. publicu cetitoriu la cunoscintia, ca prin articlulu meu din Nr. 100 alu acestei foi din anulu espiratu, care tientesce la interesarea mai mare a braneniloru de scóla, cá de midilocilu celu mai siguru pentru de a prosperá cineva intru tóte; n'amu intunecatu adeverulu, dupacum vré se créda autoriulu articlului din Nrulu 1 totu alu acestui diurnalu dto Branu.

Dlu reflectatoriu sustiene, ca branenii 'au inaintatu in privinti'a scolara fórte multu; câci dupa cum dice D-lui, inBranu suntu 12 scóle cu 14 invetiatori,care le frecuentéza 580 copii sî ca se tiene catechisatiune in tóte parochiile. (?) — Da, Dlu meu, suntu 12 scóle, suntu 14 invetiatori, suntu 580 copii de scóla; iéra la scól'a centrale, scól'a superióre in Branu cu 2 invetiatori, suntu numai 35. Cercetéza, D-le reflectatoriu, gimnasiulu nostru romanu din Brasiovu sî convingete despre numerulu celu prea micu de studinti braneni, — carele, dupacum sum eu convinsu, incependu din class'a prima normale pâna intr'a patr'a gimnasiala (câci in gimnasiulu superioru nu e nici urma de studinte branénu) nu e mai mare decâtu de 10. — Acum comparându numerulu celu frumosu de 580 elevi de prin scólele satesciu cei de la scól'a centrale 35 sî cu cei dela Brasiovu 10 studinti, ce resulta alt'a decâtu o disproportiune daunósa!

Abstragendu dela invidia, se vorbimu adeverulu; Zernescii, unu singuru satu, o singura comuna, in comparatiune cu Branulu mica, totusi are studinti la Brasiovu in tóte classele atâtu ale gimnasiului inferióre câtu sî ale celui superióre, sî multi din ei suntu fii de veduve; dér fiindca cunoscu fruptele cele dulci ale studiului, nu crutia a consacrá totu, ce potu, pentru de a ajunge la o stare câtu mai perfecta.

Intentiunea mea in acelu articlu a fostu, a dá poporului nostru branénu unu impulsu, cá sa se intereseze mai multu sî de scólele mai inalte, sî apoi eu nici ca amu amintitu despre frecuentarea scóleloru comunali, ci numai de cea centrale. — Eu sum de opiniune ca déca toti copii unei comune cercetéza numai scól'a loru comunale, iéra mai departe nimicu, prin aceea poporulu respectivu inca n'a satisfacutu interesului de scóla.

Mai departe amu dîsu in articlulu meu, ca factorii principali, cari au sa capaciteze sî sa indemne pre poporu a fi mai interesatu de scóla, suntu preotii sî invetiatorii. E adeveru, ca suntu preoti sî invetiatori multi, cari sî implinescu missiunea loru cu tóta acuratetia, sî de aceea unii cá acesti'a n'au sa se simta vatemati cându amintesce cineva de chiamarea loru; iéra pre acei'a cari si-au uitatu de postulu celu ocupá, câte unu cuventu in publicitate i face, cá sî ei sa-si cunósca positiunea loru — Vréu sa dîcu dara, ca n'amu intunecatu adeverulu, dupa cum se pare Dlui reflectatoriu, sî ca branénu cunoscu Branulu.

In fine Dlui in articlulu seu dice, ca eu se fiu mai energicu spre venitorin in carier'a mea de invetiatoriu. Dupa cum se vede aici domnului reflectatoriu i se pare ca n'asiu corespunde chiemârei mele. — Deórece numai unu anu amu fostu invetiatoriu, n'amu potutu depune cu elevii mei mai multe esamine decâtu unulu. Incâtu despre progressulu (sporiulu) facutu, rogu pre Dlu reflectatoriu a cercetá protocolulu scolaru, unde s'a insemnatu din partea Rodsm. D Protopopu sî Inspectore districtualu de scóle progressulu facutu, carele, dupa cum sciu e fórte bunu. Mai incolo cetésca D. reflectatoriu scrisórea Dlui Protopopu adressata câtra Efori'a scólei centrale branene, prin care aducendu-le aminte de sporiulu, ce s'a vediutu la essamenu, i indémna a infiintiá sî class'a IV, in urm'a cârei'a se sî infiintiá. — In anulu acest'a inca nu s'a tienutu nici unu esamenu, de unde aru poté vedé cineva, ca fost'amu energicu in chiamarea mea ori nu.

Prin urmare cându ai dîsu, dupa cum te-ai esprimatu in reflessiune contr'a mea, n'ai vrutu alt'a decâtu sa intuneci adeverulu; dar insa nu uitá D-le, cá adeverulu nu prea se intuneca lesne.

I. P.

Se cere asiá déra mai antâiu dela educatoriu cá sa fie bine educatu sî in elu sa fia desvoltate tóte acelea insusîri, cari suntu de a se desvoltá sî in elevu, pentruca influinti'a cea mai puternica asupra elevului vine dela personalitatea educatoriului. Elu trebue sei fie elevului modelu demnu de imitatu, atâtu ce se atinge de invatietura, câtu sî de moralitate, in care cu deosebire trebue se esceleze invatietoriulu cá sî preotulu, deórece ambi suntu lucratori in vi'a Domnului lucrându pentru unu scopu, de a cresce ómeni sî de ai povatiui câtra implinirea destinatiunei loru, ambi trebue sa lumineze inaintea ómeniloru, cá vediendu acesti'a faptele loru cele bune sa marésca pre tatalu din ceriuri.

Acestea putiene trasuri le-amu espusu cá se ilustrezu incâtu-va celu putienu o insusîre mai cardinale, care trebue sa o aiba educatoriulu, pentru de a se putea apropiá catu de câtu de missiunea sea cea inalta.

Problem'a séu chiemarea educatoriului atâta e de mare sî de insemnata, fiindu ca tae in tóte ramurile vietii, sî destinatiunea lui câtra care elu debue se nezuiésca, asiá e de sublima, incâtu aru trebuí, vrendu a o illustrá din tóte pârtile, cá sa se scrie tomuri intregi, precum intru adeveru s'a sî scrisu mai cu séma din partea altoru nationalitâti. Eu insa din partemi voi mai amintí inca numai unele, puncte tienatóre de chiemarea sî de problem'a invatietoriului, care cadu mai aprópe in cerculu activitâtii sî a datorintieloru lui.

(Va urmá.) N. Pr.

Romani'a.

Situatiunea.

Multi se voru mirá póte, ca dupa atâtá tempu ce a decursu dela retragerea ministeriului Golescu, se mai ocupa iuca opiniunea publica, despre acést'a. Mirarea insa va disparea cându fia-care, si va dá séma ca retragerea acelui ministeriu n'a fostu o retragere simpla, séu motivata pre lipsa de incredere a majoritâtiei adunârei, a tronului séu a opiniunei publice, ci pentru ca a fostu causata de o alta specie de motive care privescu fórte multu la destinele tierei, sî care eveneminte va tiené celu intâiu locu, in analele istorice ale Romaniei. Este necesariu sî instructivu chiaru a se avea in memoria totu-déun'a acele cause, sî a culege invetiaminte care suntu fórte folositóre pentru natiune.

Sî cum n'aru trebuí se dâmu o seriósa atentiune, aceloru eveneminte, cându tóta lumea scie ca numai natiunea româna, nu se asceptá la caderea acelui ministeriu, precum insusi mesagiulu tronului, la deschiderea corpuriloru legiuitóre, au atestatu despre numerósele imbunatâtiri, aduse Romaniei de acelu guvernu; iéra contra ministeriului aparea numai câte-va opiniuni individuale. Se scie ca, pre tempulu acelui ministeriu se inventase nisce calumnii in Europ'a, ca bande bulgare s'aru infiintiá in Romani'a pentru a aduce perturbatii in orientu, ca s'aru inarmá tiér'a intr'unu gradu inspaimentatoriu, sî de care se facea a se inspaimentá contele Andrássy sî dlu de Beust, sî ca persecutiuni inspaimentatóre se intrebuintiá de guvernu contr'a israelitiloru, sustienute aceste calumnii sî de unele foi din Romani'a, care a deservitu fórte multu tiér'a; fâra insa ca aceste alegatiuni sa fia esacte, se sustieneau cu multa tenacitate in Europ'a, sî mai cu séma persecutiunea evreiloru se sustienea susu sî tare sî se reprosiá guvernului cu multa nedreptate, totu atunci pre cându in Candi'a nu numai se persecutá, se ucidea, se tortura, se macelarea, crestinii cari cereau drepturile natiunale, sî cabinetulu de Vien'a, sî cabinetulu de Parisu care mai alesu i-si da aerulu câte odata ca sustiene natiunalitâtile, erau surde la acele oribile tânguiri facute némului omenescu, facute crestiniloru cari se inchina la acel'a-si Dumnedieu la caro se inchina sî acele puteri sî au lasatu a se macelarí de o putere pagâna, iéra in Romani'a sustienea cu târia ca se persecut'au jidanii, sî in ce tempu? Tocmai atunci cându o fractiune din tiér'a, care se dîce libera sî independinta, sustienea susu sî tare ca guvernulu protege pre evrei cu mai multa buna vointia decâtu pre români, sî ca in fine voiesce a dá loru tiér'a romanésca. Se scie totu odata ca comunicâri serióse se schimbara de puteri in privirea aceloru acusatiuni sî ca cartea rosîa a guvernului Austriei, sî cartea galbina a guvernului Franciei, invinovatiá guvernului Romaniei despre acele inventiuni câtu sî despre ingrigirea ce aru fi avendu Austri'a contra intentiuniloru guvernului Romaniei, care se asemenau cu acusarea ce face lupulu mielului cându are de cugetu sa-lu manance. Ministeriulu in fine se retrase, sî cabinetulu se compuse din persónele care forméza astadi cabinetulu. Acusatiunile insa nu incetara, cu tóte ca agentii din strainatate se schimbase cu alti favorabili aceloru puteri, acusârile erau mai totu acele, schimbandu-se numai refrenulu ca guvernulu actualu aru fi continuarea celui retrasu; majoritatea camerei ajunsa a fi cualificata intre altele sî de revolutiunaria sî care camer'a displacea fórte multu mai cu séma cabinetului de Vien'a, sî pentru ce? Pentru ca lucrá eminamente in interesulu natiunalu; in fine vení o dî precum cunósce publicu din siedintiele adunârei dela 27 sî 28 Ianuariu, cându armoni'a dintre guvernu sî camera numai erá possibila, cestiunea numirei dlui generalu Macedonski in armata, vení a pune terminu lucrâriloru camerei; dara eata bugetulu nevotatu inca in regula, sî ierasia ajunsu la punctulu de a remanea tiér'a in suferintia; fu dara nevoita camer'a se alerge la unu espedientu, sî adoptá de a votá en blocu bugetulu asiá cum lu presentase comissiunea bugetaria, care bugetu ori cu câtu de multa petrundere sa se fi lucratu de comissiune, totu avea lacune, avea nevoia de o cercetare prealabila a camerei sî de órecari modificâri.

Astfeliu fiindu situatiunea tierei, cea intâiu necessitate in interesulu Romaniei este a se pune astadi fia-care mai pre susu de interesele individuale, a fi strinsu uniti intr'unu cugetu pentru stabilitatea Romaniei, sî cându in lun'a lui Martiu urnele alegerei deputatiloru voru fi deschise, voturile nóstre se fia date adeveratiloru aperatori ai stabilitâtiei sî ai marirei Romaniei. „Reforma“.

(Urmare din nr. tr.)

Despre Domnitoriu.

1. Domnitoriulu trebuie sa imite, pre câtu póte o sânta natura, sî se fia câtra toti compatimitoriu, neresbunatoriu, rabdatoriu, blându, nepartinitoriu, necoruptibilu, se nu dea credimentu lesne sî fâra cercetare calomnieloru, pentru ca déca Domnitoriulu nu este astfeliu, multi dintre supusi sei se vatema adesea.

2. Domnitorulu trebue se fia lesne de intalnitu de către cei ce vinu la densulu, insa intr'unu chipu astfelu cá sa nu ajunga se fia despretiuitu din caus'a acést'a. Acést'a consista intru a nu primi pre acelasi picioru pre toti cei guvernati: iér pre fati'a sea sa nu se arate nici mila nici mania.

3 Domnitorulu trebue se fia aspru câtra cei gresîti, sî câtra acei'a ce nedreptatiescu Vistieri'a, ear fórte blându sî dulce câtra toti cei drepti sî recunoscatori, sî se'i ingrijésca imbratisiendui parintesce.

4. Domnitoruiu trebue se aiba ministri barbati buni sî de omenia, iér pre cei rei se'i departeze.

5. Domnitorulu are datoria se fia cu igrijire despre indestularea tuturoru celoru trebuincióse pentru vietuire.

6. Domnitorulu se nu chieme pre cineva din domiciliulu seu la judecatoria, câci casa fia-cărui'a este unu adapostu neviolabilu, sî déca din intamplare se va face una ca acést'a, nu trebue se fia târîtu cu violentia din locuinti'a sea.

Notitia.

Câci e destulu numai] se audia pre omulu domnescu séu se véda ordinulu domnescu inscrisu, sî déca nu se va supune, se va pedepsí ca unu neascultatoriu, afara numai de va fi acusatu de vre-o crima in contr'a celoru sfinte.

7. Domnitorulu, in Statulu seu, are stapanire absoluta sî discretionale.

8. Domnitorulu trebue se oprésca pre cei puternici de a vatemá pre cei mici sî pre cei ce apará pre acesti'a.

9. Domnitorulu trebue sa oprésca faptele ilegale sî violente, precum sî vendiârile silnice séu cari se facú de favóre, asemenea sî castigurile cele nedrepte sî daunele.

10. Domnitorulu trebue se ingrijésca pentru pacea generala, sî se cerceteze despre hoti sî facatori de rele, pentru ca se'i pedepsésca dupa cuviintia.

11. Domnitorulu trebue se puia in inchisóre pre cei nebuni, déca rudele loru nu voru putea se 'i padiésca.

12. Cându cineva va meritá pedépsa sî osînda Domnitorului pre acel'a sa-lu pedepsésca, iér lucrurile lui se nu i le iea, ci se i le lase la urmasii sî la mostenitorii lui.

13. Domnitorulu, mai nainte de tóte, trebue sa-si pastredie mânele curate câtra Dumnedieu, sî câtra lege, adeca se fia piosu sî dreptu, sî se n'aiba osebite consideratiuni pentru nimenea. --

Varietâti.

*** Sabiiu, 19 Fauru. Enquetulu de dare, ce a fostu convenitu din tóte pârtile Transilvaniei la Sabiiu, si-a finitu problem'a sea sub presidiulu bar. Conradsheim. De representanti ai deputatiloru municipali resp. a intereseloru purtatoriloru de contributiune in reclamatiunile loru contra impartirei de dare s'a alesu Carolu Siochterus sî postariulu din Seic'a-mare Ciongradi; de suplenti s'au alesu Balasiu din Hatiegu sî Franciscu Toth din Alb'a infer. In calitate de representanti ai intereseloru erariului functiunéza in acea comissiune: Oratoru I. Baieru sî economulu Ioann Brote.

*** Siosezki, casieriulu casei personale a liniei nordice de Vien'a a fugitu in urm'a unei defraudâri de 260,000 fl. Tóte politiele suntu avisate de a urmarí pre criminalistulu disparutu.

*** (Statistic'a advocatiloru sî aperatoriloru in fundulu regescu). Pre la judecatoriele a câroru instantia a dóu'a e r. tribunalu supremu din Sabiiu au functiunatu in an. 1868 53 cá advocati, sî adeca in scaunulu Sabiiului 18, — in alu Sighisiórei 2, — Brasiovului 15, — Mediasiului 3, — Bistritiei 3, — S. Sebesiului 1, — Cincu-mare nici unulu, — Cohalmu 2, — Nocrichiu nici unulu, — Orestia 3, Sas-Regenu 4, — sî Mercurea 2.

Unu numeru sî mai mare e statulu aperatoriloru de care se mai tienu inca afara de advocati, profesori de drepturi sî notarii publici, cari prin tóte scaunele suntu stabiliti in functiuni definitive, sî adeca in scaunulu Sabiului 17, a Sighisiórei 3, Brasiovului 12, Mediasiului 3, Bistritiei 5, Sebesiului 6, Cinculi-mare 6, Cohalmului 6, Nocrichiului 1, Orestiei 3, S. Regenului 5, Mercurei, cu totulu 68.

In tempulu celu mai de aprópe au facutu 10 Domni esamenulu de advocatu provediendu-se totu odata sî cu stallum agendi.

*** Domineca in 21 ale c. avuramu norocire a intempiná pre stradele Sabiiului o multime mare de frati consangeni ai nostrii din Itali'a, cari calatoreau câtra Romani'a de a-si dá concursulu loru laboratoriu confratiloru loru la pregatirea calei ferate, care asemenea va fi o pétra dintre cele mai fundamentale la radicarea edificiului patrioticu sî a bunei stâri atâtu materiale câtu sî spirituale a fratiloru din Romani'a. Itali'a cea vechia, antic'a nóstra patria 'si manifestá prin fiii sei, ce ne cercetara prin trecerea loru, caracterulu seu artisticu implantatu in poporulu italianu de o parte prin firea lui, de alta prin poetii sei cardinali precum a fostu unu Dante, Petrarca, Tasso sî altii. Melodiele loru cele sonore cântate cu tactu artisticu incântara pre auditori. Departarea de patria de o parte, de alta aducerea aminte de familia sî vatr'a parintésca i dispuneau a-si aflá in totu loculu salonu de concertu, unde sa-si dee espressiune simtieminteloru loru doióse.

*** (Sporiu frumosu.) In Ungari'a a nascutu o judaica trei copii, dóue fete sî unu feciorn.

*** „Századunk“ raportéza, ca Principele Romaniei, Carolu I. aru avea de cugetu a tramite unu barbatu din Romani'a cu missiune, cá sa mijlocésca o apropiare de amicitia intre guvernulu magiaru sî românu.

*** Amintiseramu in unulu din numerii trecuti, ca tinerimea româna studiósa din Sabiiu incepuse a se constitui intr'o societate de cantâri, dara cu parere de reu audîmu, ca chiaru sî societatea acést'a ori-câtu ia fostu scopulu de modestu sî inocintu, totusi n'a remasu crutiata de calumniele sî suspiciunârile, de cari suntemu cercati de unu tempu incóce in Transilvani'a. Aru fi de doritu in interesulu concordiei sî a bunei intielegeri, precum sî a progresului culturei spirituale a protegiá mai multu astfeliu de insociri, cari dupa spiritulu tempului de astadi suntu singurele mijlóce pentru perfectiunarea omnilaterale.

*** (Casin'a romana) Casin'a romana din Sabiiu infiintiata in 1863 sî aprobata de In. Gubernu regescu, se va reorganisá de nou pre bas'a statuteloru. I dorimu celu mai bunu succesu.

*** (Bólade vite) Precum se aude dela Mediesiu in susu pre Tarnav'a mare, pâna la Odorheiu câtra Zetelacka aru fi cam oprita comunicatiunea cu vite cornute din caus'a bólei de vite, ce a inceputu a-si aratá sintomele sele mai cu sama prin secuime.

*** Conducatoriulu lucrâriloru la drumulu de feru a fostu nu de multu la Sigisiór'a pentru dea inspiciá lini'a trasiva câtru Brasiovu. Buroulu seu 'lu va deschide in Blasiu pentru dea conduce de aci lucrârile Drumului de feru, ce va fi pentru tiér'a cea manósa a Tarnavei unu isvoru eminentu de comerciu sî comunicatiune. — Pre langa aceste se mai vorbesce, ca in cercurile industriale sî bursale din Pest'a sî Vien'a puteri mari finantiale nu aru fi neaplicate dea continuá lini'a ferata dela Aradu Alvinz prin Sabiiu câtra Turnulu rosiu. —

Sabiiu, 18 Fauru. (La misicamintele electorali.) In scaunulu Mercurei se angagiadia pentru dea fi alesu de deputatu concipientulu ministerialu Iuliu Bömches sî consilieriulu dela tabl'a Septemvirale, sectiunea Transilvaniei bar. Franciscu Fillenbaum.

*** Dela 1 Iuliu 1868, pâna in finea lui Dec. 'si magiarisara numele 184 insi sî familii. Dara români nu se afla intre acesti'a mai nici unulu.

29—3 **EDICTU.**

Ioann Haragusiu din comun'a Dupa-pétra, parochi'a Valea Cornetielu, carele de 9 ani si-a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Samfir'a Haragusiu totu din amintit'a comuna; nescindu-se ubicatiunea lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide cererea amintitei femei dupa prescrisele canonice.

Bradu, 26 Ianuariu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului prot. alu Zarandului.

Moise Lazaru,
Protopresviteru.

Nr. 2,455. 1869. (40—1)

Publicare de concursu.

Spre ocuparea postului vacante pentru limb'a sî literatur'a ungurésca sî pentru limb'a latinesca la Gimnasiulu superióre Regecu ungurescu de statu in Sabiiu, sî anume pentru celu dintâiu in totu gimnasiulu, iéra pentru celu depre urma numai in gimnasiulu inferioru se deschide concursu cu lefile anuali fipsate pentru profesore ordinariu de 945 fl. v. a. pre lânga prospectu de adausu decimale de 105 fl. v. a.

Deci se pofiescu concurentii pâna la 20. Martiu a. c. sa-si astérna petitiunile instruate cu cartea de botediu cu testimoniele scolastice — cu atestatu despre depusulu esemenu de capacitate din studiile concerninte — cu atestatu despre aplecarea de pâna acum, sî cu o tabela de cualificatiunea prescrisa la acestu Guberniu regescu sî anume déca concernentii fungiadia dejá cá profesori pre calea Directiunei preposîte, éra din contra prin directiunea gimnasiale din Sabiiu, insa sî cunosciinti'a limbei ungaresci sî germane precum sî desteritatea in limb'a romanésca este a se dovedi.

Dela Guvernulu Regescu Transilvanu.

Clusiu in 11 Februariu 1869.

28—3 **Citatiune edictale.**

Nicolau Michaiu, nascutu din Caransebesiu, in confiniulu militaru romano-banaticu, a parasitu cu necredintia de 7 ani pre legiuit'a sa socia Sofi'a Mihaiu, nascuta Seutiu, din Boccea-montan, a in maritulu comitatu alu Caransebesiului, sî a câruí'a ubicatiune pâna astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in termimu de unu anu sî o dî dela publicarea acestei citatiuni sa se infacisieze inaintea subscrisului Consistoriu diecesanu, câci la dincontra, — amesuratu prescriseloru s. s. Canóne ale dreptu-maritórei nóstre biserici resaritene, — pre bas'a actiei substernute de legiuit'a lui socia se va decide caus'a divortiale sî in absenti'a lui.

Caransebesiu 9. Ianuariu 1869.

Consistoriulu diecesei dreptu. maritóre române a Caransebesiului.

250,000 marce castigulu capitalu!

Cea mai nóua loterie mare de premii

constituita sî garantata de

Cetatea libera Hamburgu

22,400 de sorti libere de castigu in suma de

Trei milióne 205,000 marce

se realiséza in putiene luni sub decurgerea tragerei Intre acestea se afla castiguri mari de marce 250,000, 150.000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000 15,000, 12,000, 10,000, 8000 6000, 5000, 4000, 3000, 105 de ori 2000, 156 de ori 1000, 296 de ori 500, 300, 200 etc.

Acést'a loterie mare de capitale e fórte interesantu constituita, ea oferesce participatoriloru cele mai mari avantagiuri sî cea mai buna garantia in tóta privinti'a

In 14 Aprile st. n. 1868 e tragerea cea mai de aprópe a castiguriloru.

1 losu de statu intrégu in originalu costa fl. 3½ v. a. 1 jumetate séu ²/₄ dto fl. 1 75 xr. v. a.

Tóte comissiunile lânga care e alaturata tax'a amintita in val. aust. le implinimu cu cea mai mare promptitudine, alaturâmu planurile recerute sî dâmu gratisu ori-ce deslusîre. Dupa tragere primesce fia-care participatoriu fâra provocare list'a oficiósa, castiguri mai mici se voru tramite cu punctualitate, iéra cele mai mari se voru solví cá sî pâna acum prin agentiele nóstre in tóte piatiele austriace.

Adresele suntu de a se indreptá câtu mai curendu directe câtra

S. Steindecker et. Comp.,
Comerciu de banca sî cambiale
in Hamburgu.

In interesulu aceloru persóne cari participa bucurosu la loterii solide de bani, tragemu cu deosebire atentiunea asupr'a Anoncei Dlui **S. Steindecker et Comp.** in Hamburgu. Cas'a acést'a a solvitu nu de multu iérasi cele mai mari castiguri sî e cusoscutu ca fia-cine e servitu promptu, reelu sî discretu.

Indreptare. In concursulu din nrii 11 sî 12 a acestei foi e scrisu pentru ocuparea postului de profesore la infiintiandulu gimnasiu rom. gr or. in comit Zarandului sa se cetésca in locu de: „se escrie prin acést'a concursu pâna in 29 Fauru a. c. st. vechiu.“ — „se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Fauru a. c. st. vechiu“.

M. Lazaru.
Protopresviteru.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 14. ANULU XVII.

Sabiiu, in 16/28 Februariu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. óra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Bud'a, 24 Fauru 1869.

Onorat'a redactiune a „Telegrafului Romanu“ e rugata a primí urmatoriulu r e s p u n s u indreptatu câtra redactiunea „Federatiunei“:

„Die Redactoru alu „Federatiunei!“

In nr. 6 alu „Federatiunei“ a. c. ai primitu reflessiunile mele la nóuele invective asupr'a mea din ans'a unei corespundintie din Fagarasiu in nr. 185 a. tr. a jurnalului d-tale. —

Cu acele reflessiuni demintindu eu impartâsîrile acelei corespundintie, sî desaprobandu program'a passivitâtiei sî a politicei personale representate in jurnalulu d-tale, — amu facutu câtra acest'a unu apelu, ca aru fi bine sî tempu sa mai inceteze cu acele insulte personali, sî sa deschida o discussiune mai obiectiva asupr'a diferintieloru de opiniune in caus'a natiunale. —

Gresît'amu eu, carele la atacurile jurnalului d-tale continuate de atât'a tempu asupr'a mea, sî a consociloru mei, amu tacutu numai cá sa nu dau ansa la polemia intr'unu tempu, cându aveamu mai mare lipsa de cointielegere? — Sî trecut'amu eu marginile cuviintiei, cu acele reflessiuni, ce le-amu indreptatu numai in contr'a programei passivitâtiei sî a insulteloru personali din jurnalulu d-tale, iéra nici decum in contr'a persónei d-tale, — fost'an ele dîcu — astfeliu de atacuri, cari sa provóce dreptu respunsu din partea d-tale atari insinuatiuni in contr'a mea, cari — lasu ca suntu lipsite de tota adeverulu — nici nu stau in vre-o legatura cu obiectulu discussiunei? — lasu sa judece opiniunea publica! — Eu insa din sîrulu celu lungu alu insinuatiuniloru d-tale m'amu convinsu din nou, ca jurnalulu d-tale are cu multu mai mare inclinatiune câtra politic'a personale, decâtu sa ne putemu servî de elu in desbateri obiective. —

Cându ti-amu anunciatu, ca provocatu fiindu din nou, voiu luá lupt'a, sî o voiu portá pâna in fine, amu presupusu o desbatere plausibile, sî restrinsa intre marginile convenientiei, iéra nu o diversiune in directiunea, ce ai luatu, pre care eu o amu condamnat'o a p r i o r i.

Din Pasquilulu, cu care mai intempinatu, se vede lamuritu, ca d-ta n'ai lucratu fatia cu mine din obiectulu diferintieloru de opiniune, ci din urgia personale cu multu mai vechia, a cârei renoire aru fi neesplicabile, déca nu o ai fi vedit'o de o simpla manevra electorale, sî totu deodata sî de o preservativa in contr'a imaginateloru — cum dîci — „p r e s s i u n i m a i i n a l t e“. —

In atare preocupare ai uitatu cu totulu de simtiulu moderatiunei, sî de dreptulu unei juste competintie, ce l'ai pretinsu pentru jurnalulu d-tale, cându l'ai radicatu la inaltimea unui tribunalu alu opiniunei publice. —

Sub astfeliu de auspicie, ce discussiune ulterióre mai póte avé locu intre mine sî d-ta?

Sa iesu sî eu cu unu Pasquilu in contr'a dtale, cum ai facutu d-ta? Ast'a póte aru fi celu mai lesne lucru! — dara atare procedere cu totulu ne compatibile cu decorulu discussiunei jurnalistice — aru fi totu deodata sî démna de ocar'a publica. —

Destulu de tristu lucru! ca vedemu atari esemple deplorabile in o parte a jurnalisticei române; destulu de tristu! ca libertatea de opiniune prin atari mijlóce funeste este constrinsa — cum ai pretinsu — „de a se subtrage dela discussiunea jurnalistica“. —

Standu asiá lucrulu, preferu de a renunciá la ori-ce discussiune ulteriore pre terenulu sî in directiunea, ce ai luatu. —

Cu acésta dechiaratiune incheiându aru trebuí, sa dîcu remasu bunu jurnalului d-tale pentru totudéun'a, — déca reputatiunea, cu care snm datoriu positiunei mele sociale, nu m'aru indatorí, ca chiaru in jurnalulu, ce m'a atacatu, sa respingu macaru odata acele insinuatiuni, cu cari mi-a atentatu onórea; pentru ca vedi dlu meu! déca dta ai concesu, ca c á f u n c t i u n a r i u p u b l i c u m a i m u l t u p o t u f o l o s í n a t i u n e i r o m â n e s î p a t r i e i“, apoi trebuie sa-mi concedi sî intregitatea onórei.

La respingerea aceloru insinuatiuni, lipsite fiindu ele de ori-ce dovéda, n'aru trebuí alt'a decâtu sa le reindrumediu cu tóta indignatiunea, dara fiindu ca ele involvu totu deodata sî simburele nimicirei de sine, mi va fi usioru — pre lânga tóta reserv'a strictei mele defensive — sa le desgolescu totu deodata sî in deplin'a loru imbecilitate. —

Dîci dlu meu! c a a m u f o s t u t r i b u n u l a 1848.

Ce are tribunatulu meu de atunci cu situatiunea presente? nu te pricepu; de sî-ti pricepu bine intentiunea.

Déca d-ta sub acelu tribunatu intielegi o a c t i v i t a t e in genere a barbatiloru români, apoi dá! Dlu meu! amu fostu tribunu la 1848, amu fostu tribunu dupa aceea in totu feliulu de functiuni publice, amu fostu tribunu in tóte adunârile natiunali, bisericesci sî literarie, amu fostu tribunu la tóte dietele, amu fostu tribunu a c t i v u pretutindenea, unde au cerutu interesele natiunali, — pentru ca program'a mea a fostu sî este activitatea. — Cu atare nume de tribunu sum falosu dlu meu! —

Iéra déca d-ta intielegi sub numele de tribunu numai unu conducatoriu de glóte din 1848, apoi trebuie sa scii, ca eu in 1848 amu fostu numai unu simplu „b u r o c r a t u“ in Fagarasiu, care n'a mirositu iérb'a de pusca, sî care déca a esitu sî elu vre-odata cá gardistu la vre-o parada, nu-si póte retribuí numele de atare tribunu, cum vrei astadi sa pricepi. Aru trebuí sa comprobezi vre-o fapta de atare eroismu! — De altele astadi vedemu tribuni sî honvedi dandu mân'a unii cu altii, unii in castrele guvernamentali, altii in cele opositiunali, ba póte chiaru sî in acelor'a de politic'a passivitâtiei. — Deci numele de tribunu, ce mi-lu ascrii, nu mai póte avea acea insemnatate, ce o ai intentiunat'o, cându m'ai glorificatu. Ti multiamescu asiá dara pentru bunetatea cu care vrei astadi sa me recomendi, — dara ce nu-mi compete nu primescu. —

D-ta i n d i s c u s s i u n e a a c t i v i t â t i e i sî p a s s i v i t â t i e i t e - a i i m p e d e c a t u sî d e d e c o r a t i u n e a m e a. —

Ce se atinge de acestu obiectu, — sa-lu lasâmu in competinti'a celui ce are dreptulu de conferire. —

Totu ce e de lipsa sa scii sî d-ta, déca n'ai sciutu este numai acea impregiurare, ca eu n'amu rugatu nici odata pre presiedintele dietei dupa cum dîci, sa-mi concéda favórea de a subscrie vre-unu actu memorabile, sî ca actele memorabile cá sî cele nememorabile ale dietei se subscrieau — in testulu magiaru de unu notariu magiaru, celu germanu de unu notariu germanu, celu românu de unu notariu românu, sî adeca de acei'a, cari erau la ordine, sî ordinea erá pre septamâna. — Acum déca subscrierea unui actu memorabile a produsu capabilitatea de o decoratiune, trebuiá sa o capete sî unu notariu magiaru, sî unulu sasu, cari au subscrisu acel'a-si actu in limb'a loru, — totusi eata ca acést'a nu s'a intemplatu; din contra s'a intemplatu ca cei mai multi au capetatu decoratiuni, cari n'au subscrisu atare actu memorabile.

In fine trebuie sa scii dlu meu sî aceea, ca decoratiunile acelea s'au conferitu la initiativ'a guvernatorelui tierei fâra de a competí care-va dupa ele, cá sa-si póta numerá intre alte merite sî atare subscriere. — Apoi chiaru sa o fi sî numerat'o — pasa-ti ce-va? —

Sa-ti vedemu acum sî pâsulu diplomaticu, cându m'ai trasu sî pre mine pre terenulu acest'a. —

Déca d-ta sub „b a r b a t u l u d e f u n c t i u n e d i p l o m a t i c a alu R o m a n i e i l i b e r e l a u n u g u v e r n u a m i c u, c u c a r e a - s i f i a v u t u o c o n v e r s a r e d e r e v e l a t i u n i m a i i n a l t e“ intielegi pre acelu barbatu, care mai cesti ani, cându locuiamu in Sabiiu, in trecerea sea la loculu acreditârei sele (mi se pare Belgradulu serbescu), ori de acolo indereptu, comorându câtu-va tempu in Sabiiu, sî facându mai multe visite amicabili, m'a cercetatu sî pre mine nu in otelu, ci in cuartirulu meu privatu sî in cerculu familiei mele, in care se aflá sî unu corespundinte poetu alu jurnalului d-tale (tocmai depunea censur'a de advocatu) apoi sum convinsu de onestatea acestor'a, ca voru constatá pre deplinu adeverulu, precum ca tóta discussiunea nóstra s'a invertitu pre lânga obiecte obicinuite la primele visite, d. e. de tempu, de caletoria, de activitate sî passivitatea ablegatiloru nostri, de caus'a judeiloru in Romani'a sî alte asemenea lucruri, ce erau la ordinea dîlei prin jurnale.

Iéra déca la finirea visitei petrecându eu pre acelu barbatu dupa cuviintia pâna la usia, m'amu despartitu de elu cu o gluma din parte-mi, cá sa nu faca intrebuintiare d i p l o m a t i c a din politisarea nóstra — nu pentru obiectulu discussiunei, ci pentru ca „l i m b i l e r e l e“ pre la noi abuséza sî de cele mai nevinovate politisâri, — apoi ti concedu ca acelui d. diplomatu i s'a pututu paré gluméti'a mea precantela pré paradoxa, dara acum dupa revelatiunile cele nediscrete ale d-tale, sum siguru, ca o va aflá celu putienu de j u s t i f i c a t a, ut figura docet.

Ai insîratu d-ta sî alte insinuatiuni mai putienu diplomatice cá aceea, cându ai dîsu, ca a-si fi denunciatu pre cumnatulu meu (amu nóue cumnati); ca amu mesuratu romanismulu meu mai mare cá alu unui amicu; ca amu avutu care-va lupta nu sciu unde la Neue Welt s. a. — La aceste tóte, scornituri lipsite de ori-ce dovéda, n'amu alta ce dîce, decâtu ca le dechiaru simplu de calumnii, — precum e sî aceea, ca eu m'amu plansu d-tale pentru perderea postului meu. — Déca m'amu plansu vre-o data cui-va, m'amu plansu pentru perderi de posturi in genere, sî pentru acele insinuatiuni, ce tentéza la subminarea sî a puciniloru functiunari români, ce mai suntu. —

Tóte aceste denunciâri ale d-tale — ori sî câtu le-ai maiestritu — nu-ti spriginescu de locu insinuatiunea principale, c a c e i 7—8 i n s i d e l a s e n a t u l u i m p e r i a l e, sî c e i d e l a d i e t'a p e s t a n a t e - a u d e n u n c i a t u i n p r o c e s e l e d - t a l e d e p r e s a.

Numai atât'a insemnatate dai d-ta jurnaleloru d-tale, ca sa credi ca leau cetitu numai cei 7—8? ai scrisu d-ta numai pentru acesti'a? sî numai atât'a valóre dai curagiului d-tale, cá sa te vaieti asupr'a denunciantiloru? Déca e asiá, apoi ti dâmu sî noi sfatulu, c á s a p r e m e r g i c u e s e m p l u l u i n t ó r c e r e i f r o n t a r i u l u i d e l a z i d i r i l e d - t a l e c â t r a c u r t e! — D-ta scii bine (cum naib'a sa nu scii cá fostu translatoru la locotientia) ca tóte regimele au buroiele sele de presa, unde se traducu sî se cetescu toti articulii politici de ori-ce limba sî colóre. Au ai presupusu d-ta numai atât'a „d i p l o m a t i a“ dela barbatii „d i n r e g i u n i l e m a i i n a l t e“ (séu din cele de pre lânga acestea), cu cari te laudi ca stai in „c o r e l a t i u n i m a i d e a p r ó p e“ — cá sa nu-ti faca macaru atât'a complimentu, ca nu dela ei, ci iéc'asiá siliti de reclame sî denunciâri din cóce

sî dincolo se vedu indemnati a purcede dupa rigórea oficiului loru ? — Séu te-ai crediutu in pusetiunea aceloru soiu de jurnalisti, câror'a ministrulu francesu Villéle sub Carolu alu X le dete indemnitatea sa faca cea mai estrema opositiune sî sa injurieze in drépt'a sî in stâng'a ce le vine inainte, numai cá sa póta trage din aceea cele mai acomodate consecintie ? — Eu te tienu pre d-ta cu multu mai „independinte“, decâtu sa-ti potu crede, ca stai „in asiá de aprópe relatiune cu barbatii ce conducu destinele Ungariei“, — dara atât'a vei pricepe sî d-ta, ca unu regimu constitutiunale trebuie sa se tiena cu multu mai strinsu de formele constitutiunali, decâtu sa se póta subtrage dela iritatiunea parlamentaria provocata prin atare servitiu, precum lu face jurnalulu d-tale „gratuitu sî fâra léfa“. —

Déca n'ai precugetatu tóte acestea, apoi sa fi trasu putienu socotél'a cu neconsecintiele logice, cu cari te-ai adoperatu sa infatisiezi inventiunea denunciârei celoru 7—8 dela senatulu imperiale, sî a celoru dela diet'a din Pest'a. —

Cum sa fi pututu denunciá cei 7—8 insi la „atotu puterniculu Reichenstein“ pre stimaverulu redactoru alu unei foi, ce inaltiá diplom'a de Octobre sî patent'a de Fauru pâna la ceriu, sî discutá de alegerile directe in Ungari'a spre a ajunge mai curendu la cei 7—8 insi, pre cari i combatea atunci numai pentru ca nu suntu destulu de Reichsrathisti, iéra mai târdîu 1865/6 pentru ca nu se tienu strictu de legile urmate cá efluse naturale alu diplomei sî patentei celoru parasite „chiaru de nemtii“ ce le-au creatu ? —

Déca d-vóstra cari a-ti postitu numai pentru ca strugurii Reichsrathiani erau pré susu acatiati pentru d-vóstra, credeti acum ca e usioru a dîce: multiamescu-ti Dómne ca nu suntu sî eu unulu dintre acesti'a, — apoi nu perdeti macaru atât'a din vedere, ca eschiamatiunea acést'a se infatisiéza cá o lasitate totu asiá de mare, pre câtu e sî neconsecinti'a argumentârei d-tale, ca nu pentru muntii revindecati, pentru cari n'ai curagiulu a dîce ca te-au denunciatu cei 7—8, sî pentru cari ai avutu necasulu de presa, ci pentru combaterea politicei „Domniiloru nóstre“ celoru 7—8 insi, cari te-au denunciatu pentru acea combatere, pentru cari n'ai fostu trasu la judecata (ci numai la o dojana, de care ti-a venitu a ride — cum dîci — cu caprariulu de Bud'a) ai fostu incaminatu in procesu de presa. — Atare logica aru fi impenetrabile, déca nu i-ai fi deochiatu tendinti'a intr'acolo, cá cu o lovitura preste toti cei 7—8 insi, sa turtesci sî pre ablegatii granicieriloru cu muntii revindecati. — Dara servitiele sî meritele aceloru ablegati pentru granicieri, sî anume a lui Bohatielu din districtulu Naseudului, sî de e iertatu a me aminti sî pre mine din districtulu Fagarasiului, — despre a câroru urme de activitate incependu dela prim'a loru functiune oficiósa sî pâna la memorandele loru din diet'a din Pest'a pentru acei granicieri, vorbescu numerósele acte din archivele districtuali sî comunali precum sî multele resultate reali ce le-au fostu cu putintia a le reluptá, — suntu cu multu mai stabile, decâtu cá suspiciunârile d-tale trase cá de peru in logic'a infatisiârei proceseloru d-tale de presa sa póta alterá câtu de putienu simtiulu de recunoscintia a aceloru nobili granicieri, cari au aperatu patri'a sî natiunea româna din cei mai vechi tempi sî pâna la gloriosulu loru periódu de arme graniciere, dara pre cari d-ta astadi i insultezi de .... (vedi „Feder.“ nr. 9) numai pentru ca nu alegu ablegati pre placulu „Federatiunei“.

Sa mai amintimu sî numele celoru 7—8 insi dela senatulu imperiale, pre cari i-ai infatisiatu cá denuncianti ai muntiloru revindecati sî ai proceseloru d-tale de presa ? Ba nu ! pentru ca acei barbati suntu cu multu mai distinsi, decâtu sa-i tragemu in odiós'a acést'a polemia. — Caracterulu loru e cu multu mai probatu, decâtu sa faca macaru possibile denunciarea ce li-o ascrii — intregitatea onestâtiei loru e destula garantia, de a puté constatá, ca necum sa te fi denunciatu la atotu puterniculu Reichenstein, dara ei cei 7—8 cu mine dimpreuna (nu vei denegá intalnirea nóstra in cabinetulu de lectura a cancelariei aulice) amu intrecesu cu totii pentru eliberarea d-tale de urmârile procesului de pres'a de atunci — tocmai asiá, dupa cum sî acum la Pest'a noi : Bohatielu, Hoszu, Pap Mateiu sî e u in corpore amu umblatu pre la ministrii sî la alte persóne de influintia spre a esoperá incetarea procesului d-vóstra pentru pronunciamentu, — pentru pronunciamentulu acel'a dlu meu ! pre care l'a-ti intentatu chiaru asupr'a nóstra a ablegatiloru dela Pest'a.

Iéta Dlu meu ! cá noi cesti vr'o 7—8 dela senatulu imperiale, sî cei dela Pest'a, pre cari Dta — intr'adeveru denunciandu-i —, i-ai caracterisatu de denunciatori etc. amu umblatu nu cu denunciâri, ci cu intentiuni nobile, incoronate cu succese sî mai nobile. —

Ast'a e Dlu meu totu, ce scimu de procesele Dtale de presa, sî altu-ceva nu. Amu ajutatu unde amu potutu, déra de stricatu n'amu stricatu nimenui. —

Daru Dta dîci : ca scii mai multe, te provoci la persóne nenumite ! la corespondintie dela „amici“, la actele de procesele Dtale, ba chiaru sî la biografie esîte din regiunile denunciatoriloru etc.

E bine ! Dlu meu ! eu nu me precepu sa jocu cu cârtile inchise, sî n'amu sondatu terenulu nimenui, — pre alu meu vreu sa'lu cunoscu pre deplinu, — dâ cârtile tóte pre facia !

Mai justa dechiaratiune, ce poti astepta dela mine ?

Acum sa trecemu sî la critic'a Dtale referitóre la conduit'a nóstra din diet'a din Pest'a ! —

(Va urmá.)

Cav. de Puscariu.

Revista diuaristica.

Cetimu in „N. Fr. Bl.“:

In 18 Februariu se adunara de nou conferiti'a, pentru dea primí respunsulu Greciei. Membri conferintii se indestulira cu respunsulu, cu aceia adaugere, ca comunicatiunea intre Greci'a sî Turci'a sa se stabileze ipso facto de nou. Marcuisulu Lavallette a decisu pâna câudu va se stea deputatiunea grecésca sî turcesca in Parisu. Insa respunsulu Greciei nu e prea otaritoriu.

Grecii provocati la respunsu se dechiara, ca se voru supune vointiei puteriloru Europene, pentru ca vedu impossibilitatea unei resistintie, 'si retienu insa dreptulu dea ajutorá pre crestinii respanditi prin tiér'a turcésca sî nu abdîce nici odata la dreptulu legitimu, de a-si marí teritoriulu loru incâtu va cere trebuintiele politice sî geografice ale Greciei.

In intielesulu acest'a suna sî proclamatiunea ministeriului Zaimis in Athena; sî preste totu declaratiunea conferintiei s'a primitu din partea greciloru numai sub conditiuni. —

Ce se tiene de cestiunea belgica, scimu atâta ca votulu camerei belgice, care din cause importante strategice sî asiguratu linia ferata de a nu atinge pamentulu francesu, a produsu in pres'a francesa o fortuna fórte mare. Regimulu francesu, a

FOISIÓRA.

Destinatiunea si problem'a omului in generalu si a invetiatoriului in specialu !

(din punctu de vedere alu religiunei.)

(Capetu.)

Presupunendu pre Invatietoriu ca are tóte insusîrile, ce se ceru dela unu pedagogu bunu, adeca mai nainte de tóte moralitate, sciintiele recerute pentru de a putea corespunde chiemârei sele precum amu aratatu mai susu, sa-si scie ttnea autoritatea inantea eleviloru, sa aiba óre-si care rutina sî tactu pedagogicu, se mai cere inca dela elu, pentru dea-si implini chiemarea sea, unu ce, care e neaparatu de lipsa in tóte afacerile sele, adeca zelu sî iubire câtra chiemarea sea de educatoriu alu poporului, fâra de care elu e numai o arama sunatóre, care nu are nici unu pretiu internu. Fâra iubire nu-si va putea implini missiunea, ca cuvintele lui superficiale fiindu, nu-si voru aflá pamentu roditoriu, ci voru trece pre lânga preceperea sî inim'a eleviloru sei fâra a le atinge ; chiar elu insusi nevadiendu resultate favorabile sî cadiendu pentru purtarea sea cea rece si nepasatóre in dispretiulu atâtu alu eleviloru câtu sî alu poporului, va desperá sî-si va urí viéti'a in implinirea seu mai bine disu in neimplinirea misiunei sele, sî unulu cá acest'a intru adeveru va sî dîce : quem dii odere pedagogum fecere.

Unu educatoriu insa, care va fi plinu de dragoste câtra misiunea sea, acelui'a nui va lipsí midilócele de a se face iubitu eleviloru sei, de a-si câstigá prin activitate tóte insusîrile, ce se ceru dela unu educatoriu bunu, sî acel'a intru adeveru va vedea sî fructele cele mai frumóse ale ostenelelor sele. Zelulu numai sî dragostea de a implini misiunea acést'a inalta, póte sa resplatésca invatietoriului ostenelele sele, care obvinu la delaturarea pedeciloru. Sî cumca invatietoriulu are intru adeveru sa se lupte cu multe sî grele impedimente, aceia trebue sa o marturisimu noi romanii mai cu séma sî mai multu cá tóte cele-lalte natiuni civilisate ; ca de-sî invetiatoriulu se póte numerá intre cei mai mari binefacatori ai omenimei, totusi mai cu séma la noi, elu este care primesce din partea poporului, cea mai putiena multiamire, ba de multeori chiar sî nemultiamire. Pentru aceea se cere dela invatietoriu, cá sa fia tare de caracteru, sa nu ia asupr'a sea misiunea acést'a grea din óresi-care interese materiale, câci acestea fórte a rare ori lu voru indestulí, ci dragostea singura sa fia indemnulu lui, intru implinirea acestei missiuni grele, numai prin zelu adeveratu sî prin iubire neintresata va putea sa invinga pedecile, ce i se punu de multe ori tocmai din partea acelor'a, câror'a le face mai multu bine, sî numai o credintia tare in Ddieu sî o insufletîre adeveratu crestinésca póte sa-lu consoleze intru objectiunile ingrate ce le intempina, sî sa-lu tiena in statornicia pre lânga implinirea missiunei sele.

Pentru ce insa afla Invatietoriulu mai cu séma numai la poporulu românu semtieminte nemultiemitóre nerecunoscatóre pentru ostenelele sî binefacerile cele enorme cei ofere ?

Respunsulu la intrebarea acést'a e aprópe ; câci câudu omulu nu e invetiatu, nu e umblatu, câudu in elu e inradacinatu slendrianulu stramosiescu, atunci elu nu scie pretiuí invetiatur'a sî prin urmare nu partinesce nici pre invetiatoriu, sî de óre-ce castigarea invetiaturei este impreunata sî cu óresi-cari greutâti la a câroru suportare se silesce prin superiorii sî binevoitorii sei, atunci elu greutatea acést'a o privesce cá o sarcina odiósa care o pórta silitu, sî uresce pre toti acei'a, cari cugeta ca suntu caus'a insarcinârei acestei'a.

Acést'a judecata neintielépta sî periculósa nu o vomu puté radicá sî delaturá dela poporulu nostru, decâtu prin luminarea lui, prin desvoltarea spiritului sî inaintarea lui in cultura de o parte, de alta insa prin iubire sî resignatiune din partea invetiatoriului câtra implinirea chiamârei sele. Sî intru adeveru elu este unu factoru principalu, dela care póte sa atârne fericirea unui poporu. Pentru aceea educatoriulu e datoriu sa lucre cu tóte puterile pentru de a luminá poporulu sî acést'a o va putea face cu succesu déca va cresce tinerimea, ce i se incredintiéza pentru educatiune, sî ii va dá sub decursulu petrecerei in scóla o desvoltare omnilaterala atâtu in privinti'a spiritului câtu sî a corpului, o va intarí in moralitate sî in religiositate prin mijlocirea credintiei in Christosu Mantuitoriulu lumei, sî astfeliu o va dispune cá sa-si cunósca inca de tempuriu binele sî reulu seu, crescendu fii adeverati natiunei sî bisericei, cari apoi petrunsi fiindu de insemnatatea culturei, nu voru mai despretiuí sciinti'a, invetiatur'a sî pre invetiatoriulu, ci voru scí numerá bine-facerile unui invetiatoriu care e petrunsu de chiamarea sea, voru recunósce meritulu educatiunei, precum lu recunoscu intru adeveru englesii, germanii, francesii sî tóte popórele cele culte.

Acést'a este problem'a sî chiamarea invetiatoriului in specialu, câtra acést'a trebuie sa nisuiésce fiesce-care educatoriu adeveratu, câci numai stradani'a sî activitatea lui voru fi vehicululu, ce-lu va purtá preste valurile vietiei sî numai implinirea missiunei sele cu scumpetate, constantia sî solidaritatea, va putea dispune, chiaru sî pre acei'a, cari póte la inceputu nu va voí sa recunósca meritele lui, ca totusi se vina la cunoscinti'a binelui sî sa remuneredie virtutea. — Deci o ! educatoriloru, inarmati-ve cu sciinti'a, pasîti cu bratiu tare sî virtuosu in lupt'a vietiei. Arm'a vóstra este cuventulu sî esemplulu. Lucrati cu amendóue in agrulu Domnului sî pregatiti in fii lui pamentu bunu, inimi primitóre de tóta invetiatur'a sî intieleperciunea.

N. Pr.

staruitu deci din tóte puterile ca senatulu se nu primésca acestu conclusu alu camerei. E curiosu — Belgiulu singuru sa se oferésca a fi anectatu de Franci'a. —

Din Russi'a ne insciintiéza „Ind. belg.“, cá prin staruinti'a metropolitului de Moscv'a se afla tocmai acum spre esaminare unu projectu de reforma fórte momentosu pre terenulu teologicu. Scopulu e a micsiorá influinti'a clerului ordinariu, prin aceea, ca de ací inainte episcopii sa nu mai fia alesi din statulu monachalu, ci dintre preotii de miru, restringendu-se monachii la rugaciuni sî la postu. O conditiune de capetenia a projectului nou de reforma e, ca de ací inainte fiii preotiloru sa nu mai apuce carier'a parintiloru, obvenindu prin acést'a usantiei stricacióse a clerului ereditariu. In legatura cu acést'a sta desfiintiarea seminarieloru ortodocse, cari erá cuibulu „levitiloru“ rusesci.

Studiulu teologiei la academii sî universitâti publice sa fia singuru datatoriu de mesura in viitoriu la pregatirea pentru preotia.

Deslusîri mai detaiate la legea cea noue de inarmare.

Deórece stilisarea legei cei noue de inarmare în ori ce limba va fi fostu pentru multi nechiara, credemu a nu fi de prisosu a dá celu putienu pentru casurile cele mai importante ale acestei legi de inarmare generala óresi-cari deslusîri mai detaiate dupa Wochbl.

Legea cea noua de inarmare indatorésce prin art. de lege 40. 1868 pre fie-care cetatianu a militá, prin urmare o absolutiune prin depunerea unei tacse séu prin inlocuirea unui substitutu numai are locu.

Indatorirea de a intrá in armata incepe cu 1. Ianuariu a anului, in care junele a inplinitu 20. ani (unu anu, mai curendu cá pâna acum). In fiiacare anu se chiama la assentare trei clase sî toti cei apti de arme se assentéza dupa numerulu sortii pre doisprediece ani de servitiu:

a) pâna la completarea contingentului de trei ani servitiu la linia, siepte ani reserva sî doi ani la gard'a (Landwehr)

b) dupa umplerea contingentului cei cu numeri de sórte mai mari pre doisprediece ani servitiu la garda.

Gardistii in anulu celu dintâiu trebue sa se eserceze ca recruti 8. septamâni, dupa aceia se voru chiemá pre fiecare anu numai la unu esercitiu de 2-3 septamâni. Remanendu insa din cele 82 batalióne gardisti câte o companie sî din cele 32 escadróne totu dela a patrulea escadronu unulu, chiaru sî in vreme de pace instare copleta, asiá va fi totu deuna a patra séu a siese parte din gardisti schimbându-se periodice in stare activa, sî acesti'a se voru licentiá numai pâna la casu de trebuintia, cari se póte ivi sî in vreme de pace. —

In clas'a dintâiu au de a se infaciosiá la assentare in anulu acest'a 1869, junii nascuti in anulu 1849.

Assentarea se va face din 15 Ianuariu pâna in 15. Martiu, — pentru anulu acest'a insa numai mai tardiu.

O eliberare dela datori'a de a militá póte cineva pretinda sî ajunge — totudeun'a numai temporalu pre unu anu: (§. 17.)

1. Uniculu fiu, séu déca n'are nici unu fiu, uniculu ginere, (acest'a insa va veni arareori inainte, deorece casatori'a celui datoriu de a militá numai dupa esîrea din clas'a a trei'a i se concede), a unui parinte neputinciosu séu a unei meme veduve.

2. dupa mórtea tatalui, uniculu nepotu alu unui mosiu neputinciosu séu a unei bune veduve, déca n'au nici unu fiiu;

3. Uniculu frate alu fratiloru de totu orfani;

incâtu sustienerea parintiloru, mosiloru séu a fratiloru depinde dela elu intr'adeveru 'si sî inplinesce acést'a datorintia. Inca sî fiiulu necasatoritu póte pretinde de a fi eliberatu, déca sustienerea mamei sele aterna dela elu sî elu o sî sustiene intr'adeveru. Cá uniculu fiu, nepotu séu frate se eliberéza sî acei'a, a câroru frati:

a) servescu in linia séu reserva; (nu insa sî în garda)

b) déca suntu mai mici de 18. ani;

c) déca din caus'a defecteloru corporali suntu de totu neputinciosi (neapti.)

Asupra pretensiunei de eliberare decide comissiunea de asentare, pre calea recursuale câtra ministeriulu de resbelu. — Alte eliberâri dupa legea cea nóua de inarmare nu esista. — Cei eliberati de militia, precum sî cei neapti da servitiulu militariu (§. 56) au in proportiune in averea loru de a platí o tacsa anumita — pentru ingrigirea invalidiloru — despre carea (tacsa) va tractá o lege deosebita.

Acésta lege este favorabila in rendulu celu dintâiu pentru studenti (§. 21).

Tineri cari au absolvatu gimnasiulu superioru, scólele reale superióre séu unu institutu de invetiamentu asemenea acestor'a séu mai inaltu sî acést'a o potu documentá prin testimonii demne de credintia, séu acei'a, cari studiéza inca la unu atare institutu de invetiamentu potu face pretensiuni la favorulu acest'a intru atât'a, incâtu li se concede cá in tempu de pace sa faca servitiu activu numai unu anu:

déca ei voru intrá în linia ca voluntari, sî in decursulu tempului de servitiu se voru imbracá, inarmá sî sustiené pre spesele loru proprii. (la cavaleria asi procurá sî sustienea sî unu calu). Cine posede gradulu corespundiatoriu de cultura déra nu o póte documentá prin testimonii legale trebue sa arate acést'a printr'unu esamenu speciale sî numai dupa aceea se va poté bucurá de favorulu acest'á.

Dupa servitiulu de unu anu se voru inserá — in tempu de pace — ca reservisti pe 9 ani.

Déca atari tineri la intrarea loru in anulu alu 20 — fâra vin'a loru propria — inca n'au finitu studiile, si se legitiméza prin atestatu de frecuentare, potu sa-si aléga insisi tempulu de servitiu cându voru voi pâna la implinirea anului alu 25. Tocma asiá le sta in voia libera a-si alege trup'a sî garnisón'a sî a locuí in locuintia privata, carea trebue sa o tiena pre spesele proprii.

Si studintii seraci — la propunerea ministeriului loru, cu consensulu ministrului comunu de resbelu — se potu inrolá cá voluntari pre unu anu pre spesele statului:

déca suntu ordinari la institutulu de care se tienu, déca potu produce testimonii bune de moralitate sî déca din obiectele principali de invetiamentu au avutu peste totu clas'a de eminentia.

Atari voluntari dupa implinirea servitiului activu de unu anu potu depune esamenulu de oficieru, prin care intra in rendulu aspirantiloru de oficieri sî amasuratu acestui rangu se denumescu oficieri in reserva. —

Pentru de a fi favoritu a face servitiu activu numai unu anu, precumu sî pentru de a potea continuá studiile sî dupa intrarea in anulu alu 20. — celu multu pâna la implinirea anului alu 25. — fiacare studiosu trebue sa se insinue ca voluntariu pâna la terminulu prescrisu — adeca pâna la 25. a acestei luni. Petitiunile de insinuare suntu eliberate de timbru.

Cine nu se insinua, perde dreptulu de pretensiune la acestu favoru sî intra in rendulu tuturoru celoru lalti indatorati de a militá — la unu servitiu activu de trei ani.

Dupa o ordinatiune a ministrului de resbelu r. ungurescu din 8 Ianuariu a. c. Nr. 155. se privescu intr'unu rangu cu gimnasiile superióre sî scólele reale superióre sî urmatórele institute de invetiamentu:

a) Academi'a c. r. de arte din Vien'a; academi'a de arte din Prag'a, sustienuta de societatea patrioticiloru filotechnici; scól'a de belle arte dela institutulu technicu c. r. din Cracovi'a; scól'a technico-industriale din Vien'a;

b) acadeni'a montana c. r. din Leoben sî Prsibram; academi'a silvanistica c. r. din Mariabrunn.; academi'a montana sî silvanistica r. ungurésca din Schemnitiu; institutele economice din Altenburgulu ungurescu. Debrecin, Chesthely, Tabor sî Dublany, institutele silvanistice din Veisvasser, sî Eulenberg; academi'a de comerciu c. r. din Triestu, Vien'a sî Prag'a sî academi'a de comerciu sî industria din Gratiu;

c) institutulu militariu veterinariu din Vien'a, incâtu se privesce sî cá institutu civile sî institutulu veterinariu din Pest'a.

d) tóte instutele de drepturi Academii sî facultâti déca cá atari suntu autorisate din partea statului.

Medicii sî medicinistii potu sa-si faca servitiulu loru voluntariu de unu anu in spitaluri militarie, veterinarii sî vetenilar'stii ca practicanti la vre unu escadronu de artileria.

Spicierii potu sa-si inplinésca anulu loru voluntariu de servitiu intr'o specieria militaria.

Candidatii sî elevii statului preotiescu ai tuturoru religiuniloru recunoscute prin lege se voru inrolá in garda, daru cu tóte acestea pentru continuarea studiiloru loru teologice se concesionéza.

Dupa primirea sacramentului preotiescu, dupa instalarea loru cá preoti séu capelani se primescu in list'a preotiloru de linia sî in casuri de resbelu dupa trebuintia se intrebuintiéza ca preoti la linia, — garda séu la spitaluri.

Déca atari candidati parasescu chiemarea preotiasca séu studiile ei, atunci se chiama la servitiu in armata.

Cu privire la oficialii de statu, professorii sî invetiatorii dela institutele publice sî scólele popularie, cari se tienu de linia séu de garda, se concesionéza la propunerea ministeriului respectivu de majestatea sea chiaru sî in tempu de resbelu, déca suntu neaparatu de lipsa in oficiele loru, de altmintrenea insa se chiemá la servitiulu militariu.

Acést'a are valóre sî pentru oficialii bunuriloru private ale Casei domnitórie, pentru oficialii fonduriloru publice, pentru representantii tierei sî ai municipiiloru (cercuriloru), pentru oficialii comitatensi sî cetatienesci sî pentru acei'a, câror'a li este incredintiata administratiunea politica a comuneloru intr'atât'a, incâtu pentru ocuparea posturiloru loru se ceru studii juridico-politice. De acestu favoru se bucura inca sî oficialii dela posta, telegrafu sî drumulu de feru, incâtu suntu de neaparata lipsa pentru oficiulu loru.

In fine se concessionéza dupa unu tempu de esercitiu de 8 septamâni chiemânduse in tempu de pace numai la unu esercitiu periodicu de arme, toti invetiatorii scóleloru popularie precum sî candidatii de pre la institutele pedagogice.

Mai departe economii de sine statatori, déca prin mostenire au devenitu intr'o posessiune, locuescu in posessiunea loru, pórta insisi economi'a, sî venitulu acestei economii este de ajunsu pentru sine sî pentru o familia de 5. persóne.

Decisînnile ce privescu marin'a nu ne interesiéza sî asiá le putemu omite.

Aceste otarîri dealtmintrea umane sî acomodate inpregiurâriloru voru avea totusi multe lacune in practicarea loru. Mai cu séma e apasatória legea acést'a pentru studintii seraci in privinti'a câror a mai asceptâmu inca deslusîri mai detaiate.

Suum cuique tribuere.

II.

(Urmare.)

Pretindemu noi dela unu invetiatoriu o virtute cardinale; trebuie sa tienemu contu de demnitatea caracterului sî a esistintiei sele. Unu invetiatoriu numai cându este intempinatu cu incredere, cu bunavointia sî apretiare: numai atunci póte elu influintiá esupra copiiloru; caci inim'a lui este alimentata in continu de simpathiile concetatieniloru sei astufeliu, incâtu elu este indemnatu a luerá din tóta inim'a, din profunditatea sufletului seu in vi'a Domnului. Numai atunci munc'a lui va fi binecuventata. Atunci sî numai atunci totulu, ce ese din gur'a lui vivifica, insufla noua viétia, noua poteri, noue nisuintie spre totu ce este frumosu, spre totu ce se numesce virtute! Daru in casulu contrariu nu potemu nici macaru presupune vr'o influintia binefacatória, ce aru poté-o esercitá atare invetiatoriu asupr'a eleviloru sei; pentruca neincrederea sî ur'a, a câroru tînta este elu, trece dela cei mari la cei mititei astufeliu, incâtu invetiatoriulu ajunge la discreditu inaintea eleviloru! Eaca cum se paraliséza invetiamentulu sî din astu punctu de videre spre pagub'a nóstra a tuturor'a!

Unu invetiatoriu dar, care are d'a se luptá pre deoparte cu miseri'a, ce i amenintiá venitoriulu, sî pre dealta parte cu prejudetiele, póte lucrá in carier'a sea linistitu fâra sa fia atinsu macaru câtusi de pucinu de acele calamitâti? Ast'a este intrebarea, ce ne preocupa sî pre acârei resolvere aru trebuí cá cei mai aprópe de scóla sa dea satisfactiunile necesarie, pentrucá invetiamentulu nostru natiunalu sa chezasiuiésca mai multu progresu in venitoriu! Daru invetiatoriulu scólei populariu

vadindu-se in nisce referintie apasatórie cá cele de mai susu, mai ca nu póte fi vorb'a de unu tonu potericu pre tempulu óreloru de instructiune séu de vre-o promovare a intereseloru scolari. — Déca unu bunu profesionistu vediendu-si venitoriulu seu câtusi de pucinu asiguratu ese la munca cu faci'a senina cu inim'a deschisa — pentrucá intreprinderile sele sa aiba unu resultatu din cele mai bune: câta seninatate, câta bunavointia nu se cere dela unu invetiatoriu; — cându sî incepe grav'a sea opera d'a invetiá pre altii! De sicuru elu sî va incepe munc'a sea cu o mare bucuria vediendu ca prin acest'a sî va face unu venitoriu! Numai dela unu invetiatoriu, care traiesce in impregiurâri favorabili, órele de instructiune potu avé o inriurintia binefacatória, — se potu revarsá cu abundantia invetiaturile lui asupr'a miciloru elevi; câci vorbele esindu dela inima, la inima sî intra.

Daru tristeti'a, grigea sî unu sentimentu de disperare, acestea suntu, cari paraliséza ori ce influintia a óreloru de instructiune a le unui invetiatoriu ingrigiatu de sórtea sea sî amenintiatu ch'aru in esistinti'a sea. Asiá se vestejescu florile primaverei ale tinereloru suflete sub suflarea cea trista a unui sufletu sdrobitu!

Sa ne oprimu pucinu, iubite lectore, pentru d'a face o mica revista, o mica reprivire asupr'a celoru dîse. Ne punemu daru intrebarea: unu invetiatoriu osanditu la o perpetua miseria, de unde sa sî câstige tempu sî bani pentru d'a-si continuá studiulu, pentru a se perfectioná in chiamarea sea? Cum póte elu tienea contu de progresulu sciintieloru? Cum sî póte câstigá materialu nou instructivu? Cum sî póte ameliorá metod'a sea, care se i procure noue inlesniri in propunere sî ajungerea resultatului, cându critic'a positiune, in care se gasésce, lu impinge a se margini in activitatea sea numai asupr'a celoru mai necesarie; pentruca tempulu liberu lu consacra altoru treburi, prin cari sî inplinesce lipsele de tóte dîlele.

Pâna a nu incheiá aceste observatiuni mi permitu a mai aduce aminte lectoriloru inca o calamitate totu asiá de teribila, care bantuesce invetiamentulu nostru natiunalu. Sa me esplicu. Asta calamitate se chiama **nestabilitatea invetiatoriloru.**

Sa ne aducemu aminte din istori'a universala de unele perióde ale vietii omenesci cându vietuirea erá nomadica!

Fiindu populi nomadi cum se gasean atunci in privinti'a culturei, in privinti'a sciintieloru? Eaca sî respunsulu: nici o sciintia, nici o cultura — dincontra o ignorantia in tóta puterea cuventului acoperiá mintea umana! Dar de cându s'a pusu inceputulu pentru d'a-si creá ómenii locuintie stabile, de atunci tratéza sî perfectionarea omenimei in sciintie sî bele arte.

Eaca pentruce amu facutu alusiune la viiéti'a nomadica a omenimei din seculii primitivi, pentruca viati'a celoru mai multi din invetiatorii nostri este analoga cu aceea. *)

Sciindu din pracsa credu, ca nu esagerezu, déca sustienu cu taria, ca invetiatorii nostri suntu nevoiti a merge dintr'unu locu intr'altulu cautându-si pânea de tóte dîlele. Mai de multe ori nu se cauta **harnici'a**: ci care se tocmesce mai eftinu..... **) Din astea póte videa ori sî cine, ce calamitâti isbesce invetiamentulu nostru natiunalu. Sî cum sa nu sufere invetiamentulu, cându representantii instructiunei nau **stabilitate duratória**. Numai cându invetiatorii nostrii voru fi **stabili** in posturile loru invetiamentulu ne póte chezasiuí progresu in mesura satisfacatória! Numai cându vomu avé o anumita clasa de ómeni, cari viéti'a loru se o petréca in scóla sî inca posturi stabile avansându **numai prin meritulu** ce sî lau eluptatu pre câmpulu pedagogiei, numai atuncea se potu promová interesele scólei populare intr'o mesura corespundietóre — Sî dupacum studiulu pedagogiei pretinde o seriositate mare, togmai asiá au sî factorii, cari suntu imediatu in atingere cu scól'a, sant'a datoria d'a ameliorá starea materiale a invetiatoriloru pe deoparte, iéra pedealta parte a pledá pentru stabilitatea in posturi; câci nestabilitatea duce la distrugerea invetiamentului. *) Deci stabilitatea barbatiloru de instructiune in posturile loru este o pretensiune totu asiá de importanta ca sî dorinti'a d'a vedea inflorindu invetiamentulu nostru natiunalu. —

Cestiunea déra, ce atinge salarisarea invetiatoriloru, este o cestiune generala de cultura. Pre câtu tempu banii suntu representantii tuturoru lucruriloru prin urmare sî ai mintii, si'ai culturei sî sî ai sciintieloru!

Iéra cestiunea, ce atinge stabilitatea invetiatoriloru, este o cestiune generale de cultura, ce se cere pentru de a inflorí educatiunea sî instructiunea.

Va vení odata tempulu, sî speru ca secululu nostru va face initiativ'a, cându cei cari se ocupa cu crescerea omenimei; cându cei cari neobservati de ómeni se afunda in launtrulu spiritului umanu pentru d'alu scrutá, pentru de a esploatá noue bogatii, cari sa curga din abundanti'a pentru omenime, voru primí o recompensa cuvenita, mai acomodata binefaceriloru, ce ei le ofere omenimei; cându intrég'a omenime va recunósce, ca un'a din cele mai mari conditiuni, ce chizasiuiesce prosperarea omenimei pre calea virtutiei, se gasésce in mânile scólei popularia; — sî ca nici unu capitalu nu ofera societâtii asiá de mari interese, decâtu capitalulu acel'a, ce lu dau invetiatorii poporului cu cea mai mare bucuria sî bunavointia, cu cea mai mare filantropia sî cu cea mai invederata resignatiune.

Ioann Petrasicu
invetiatoriu la Resinari.

*) In staturile nordamericane variaza invetiatorii fórte tare sî totusi vedemu ca esu din scólele loru ómenii cei mai practici. Red.

) Incâtu scimu noi, invetiatorii suntu stabili, nu credemu ca Dlu docinte ni-aru potea demustrá prin vr'unu esemplu ca cutare séu cutare docinte **harnicu s'aru fi destituitu numai din caus'a nestabilitâtiei. Red.

Varietâti.

*** Comandantele generalu a divisiunei sî militiei din Transilvani'a bar, Rodich a sositu Mercuri in 12/23 a l. c. la Sabiiu.

*** In 13/25 Februariu a juratu mai multi tineri dela institutele superióre de invetiamentu din Sabiiu sub stégu, intrându dupa legile cele nóue cá voluntari pre unu anu in armata.

*** Precum audîmu Consululu generale cavalerulu de Zulauf a ajunsu in 18 Februariu in Bucuresci. — Baronulu Eder va merge dupa predarea acteloru prin Vien'a la Athen'a.

*** Despre esplodarea corabiei „Radetzki“ in apele dela Lesina, amintita in telegramele din Pest'a, avemu date mai detaiate. Acést'a corabia facea esercitiu pre marea Adriatica. Pre cându militi'a de mare cu corabierii siedeau la amédi, se escà focu in apropierea camerei de pravu, fâra de a fi observatu. Focului ajungendu la pravu efeptui intr'o secunda esplodarea cea infricosiata, a cârei victima a fostu pre lânga nimicirea corabiei, care costa pre statu mai multe milióne, 365 de persóne, dintre cari abiá 20 de persóne a scapatu cu viétia. Asiá se nimicira in apropiere de Liss'a, unde a reportatu flot'a austriaca un'a din victoriele cele mai stralucite, o corabia, pre care inimiculu n'a fostu in stare sa o invinga, reservându-se acést'a invingere elementeloru crudele.

31—1 **Concursu.**

Pertru ocuparea postului vacantu de invetiatoriu la scól'a trivialagreco orientale din Padin'a Matje in N. Moldov'a in districtulu Oravitiei.

Petitorii pentru acestu postu, cu care e inpreunatu unu salariu anualu de 126. fl. v. a. sî o remuneratiune de 16 fl. 80 xr. v. a. pre fiacare anu pentru catechisatiune, au de a-si adresá petitiunile scrise cu mân'a loru propria alaturându sî testimoniile de botezu, de moralitate sî de cualificatiunea despre studiile prescrise in 6. septamâni dela escrierea acestui concursu câtra venerabilulu ordinariatu episcopescu greco-orientale din Caransebesiu.

Vien'a in 20 Februariu 1869.

Dela Directiunea generale a societâtii privilegiatei c. r. destatu austriace a câiloru ferate.

*) Dlu invatietoriu si'a uitatu cu totulu ca toti docentii autorisati au **Decrete** intarite din partea consistoriulu Archidiecesanu prin care suntu asiá de stabili in posturile loru, incâtu déca sî implinescu chiemarea loru cu tóta scumpatatea nui póte delaturá nimenea din ele decâtu mórtea. Red.

Nr. pres. 84.

Publicare.

La comand'a divisiunei trupeloru Nr. 16 sî militaria in Sabiiu se afla din darurile patriotice, care au intratu din Transilvani'a pentru cei vulnerati ai armatei c. r. in anulu 1866 la fost'a comanda generale a tierei, inca cinci sute optu dieci sî patru (584) florini 15 xr. v. a. in bancnote, dupa acei'a 2 florini v. a. sî unu talerù in argintu.

Esista intentiunea, banii acesti'a ai intrebuintiá amesuratu scopului menitu, sî ai imparti parte intre individii transilvaneni din statulu fecioriloru, cari s'au facutu neputinciosi in urm'a raniriloru, ce au capetatu in resbelulu celu de pre urma, fâra deosebire de câmpulu bataliei, parte intre veduvele sî orfanii lipsiti ai aceloru soldati transilvaneni incependu dela sergentu in josu, cari au cadiutu in resbelulu ce-lu de pre urma, séu au muritu in urm'a raniriloru capetate in bataia, fâra deosebire de religiune, natiunalitate sî a trupei.

Acést'a se face cunoscutu cu acelu adausu, ca insinuârile respective sa se indrepteze celu multu pâna in 20 Martiu a. c. câtra respectiv'a comanda de intregirea trupeloru.

Sabiiu, in 25 Februariu 1869.

Dela comand'a divisiunei trupeloru
39—1 Nr. 15 sî militaria.

Nr. 2,455. 1869. (40—1)

Publicare de concursu.

Spre ocuparea postului vacante pentru limb'a sî literatur'a ungurésca sî pentru limb'a latinésca la Gimnasiulu superióre Regecu ungurescu de statu in Sabiiu, sî anume pentru celu dintâiu in totu gimnasiulu, iéra pentru celu depre urma numai in gimnasiulu inferioru se deschide concursu cu lefile anuali fipsate pentru profesore ordinariu de 945 fl. v. a. pre lânga prospectu de adausu decimale de 105 fl. v. a.

Deci se pofiescu concurentii pâna la 20. Martiu a. c. sa-si astérna petitiunile instruate cu cartea de botediu cu testimoniele scolastice — cu atestatu despre depusulu esamenu de capacitate din studiile concerninte — cu atestatu despre aplecarea de pâna acum, sî cu o tabela de cualificatiunea prescrisa la acestu Guberniu regescu sî anume déca concernentii fungiadia dejá cá profesori pre calea Directiunei preposîte, éra din contra prin directiunea gimnasiale din Sabiiu, insa sî cunosciinti'a limbei ungaresci sî germane precum sî desteritatea in limb'a romanésca este a se dovedi.

Dela Guvernulu Regescu Transilvanu.

Clusiu in 11 Februariu 1869.

31—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. romana din comunitatea Dragomiresci, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. rom. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a, in bani gat'a: 63 fl. v. a.

b, in naturalii: 10 meti de grau, 15 meti de cucuruzu, 100 Pfunti de clisa, 50 Pfunti de sare, 15 Pfunti de lumini, 8 orgii de lemne, 2 jugeri de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale,—timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului padagogicu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morale sî politica, sî astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 20. Martiu vechiu a. c.

Caransebesiu 6 Fauru 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Actii de câte 1000 fl. v. a. de a le societâtei de asiguratiune din Clusiu „Victoria“ pentru care s'au platitu 300 fl. v. a. se vendu cu 30 fl. scadere — adeca cu **270** fl. v. a. (acestea actii in anulu din urma au avutu unu venitu de 19 fl. 50 xr. v. a.)

Voitorii de a cumperá atari actii au a se adresá franco câtra

I. Demeter Fogarasi in Tirgulu Muresiului (M. Vásárhely).

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 15. ANULU XVII.

Sabiiu, in 20 Februariu (4 Mart.) 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Suntemu aprópe de a ne intielege ?

Dupa o absentia de vre o diece dile, la reintórcere, aflâmu ca pre terenulu politicu natiunale, s'au facutu unele lucruri, cari la tóta intemplarea trebuie sa promoveze, celu putienu incâtuva, chiarificarea situatiunei nóstre. Unulu din aceste lucruri este apelulu dlui Macelariu indreptatu câtra inteligenti'a romana din Transilvani'a, publicatu in nr. 13 alu acestui diuariu. Fiindu ca suntemu asiá de aprópe de diu'a intrunirei cu carea inteligenti'a are sa respunda la apelu nu voimu a preocupá cu nimica, cele ce se voru pertratá acolo, ci trecemu la a dou'a impregiurare mai de a doua mâna si adeca la unu articulu alu pretiuitului diuariu natiunale din Vien'a „Albina“ nr. 17 a. c., „Despre passivitatea romaniloru din Transilvani'a.“

Articululu acum memoratu este unu complesu de reflessiuni la articululu nostru din nrulu 11 a. c. „Caus'a romaniloru din Transilvani'a.“

In articululu nostru amu recomândatu seriositate in apretiarea situatiunei nóstre. Noi ne vomu straduí a remané si acum cá totu deun'a strinsu in marginile unei astfeliu de apretiári si in tipulu acest'a vomu reflectá si noi la cele ce ni reflectéza pretiuit'a „Albina.“

Mai nici unu prilegiu nu amu lasatu sa trécа, in care sa nu fimu indicatu conduit'a nóstra politica. Si in articululu nostru din nrulu 11 amu facutu amintire de basea de operatiunea a activitâtiei nóstre politice; si ce avemu de a intielege priu acésta basé, presupunemu si amu presupusu totu deun'a, ca acei ce se ocupa cu politic'a ; o pricepu ; ca este unu punctu de manecare dela care déca mergi inainte pentru vre o actiune, ti asecurezi drumulu in urma si la casu de nevoia te poti intórce la unu adapostu : déca sórtea luptei nu te invrednicesce de o alta basa si mai favorabile, de unde sa poti desvoltá o noua activitate. Asiá urméza beliducii in operatiunile loru, si fiindu ca ei urméza dupa unu calculu câtu se póte de ratiunale si reale, credemu ca nici in politica nu e de a se despretiuí nici ratiunea nici realitatea.

Activitatea politica, intielésa si sustienuta de noi se incepe cu votulu separatu alu romaniloru in diet'a din Clusiu anulu 1865. Acelu votu nu a fostu unu secretu nici pentru diet'a Ungariei nici pentru alti, cu atâtu mai putienu pentru romani si in specialu pentru barbatii politici.

Amu abdisu noi séu amu sfatuitu noi pre cineva a abdice dela primulu pasu alu activitâtiei ? Nici decum, ci amu disu cu ori ce ocasiune, ca in totu locúlu, unde numai va fi vorb'a de interesele nóstre sa le aparâmu, si apoi se intielege de sine, ca unde vedemu ca majoritatea, si inca majoritatea cea maiestrita, face ceva in contr'a intereseloru nóstre sa protestâmu „la tóta ocasiunea, pre tóta diu'a“, dupa cum dice si „Albina“.

„Dara cestiunea este inca cu multu mai grea“ dice pretiuit'a „Albina“, la care noi adaugemu : si cu multu mai pre usioru luata din partea multoru barbati „politici“ de ai nostri.

Care cestiune ? Nu scimu pre care o va fi intielegendu corespundintele onorabilu alu desmentiunatului diuariu. Noi insa intielegemu pre a nóstra natiunale, pre carea o vedemu infasiurata de cestiuni, cari pre noi nu ne atingu in prim'a linia, si pre cari multi se straduiescu a le stringe si mai tare in giurulu corpului natiunale ; nu inse a le deslegá pentru cá viati'a sa cerculeze mai liberu in trensulu.

Dicemu ca e pré usioru luata, pentruca de câudu o vedemu trasa si impinsa de atâtea contradiceri, ca adeca sa aparâmu caus'a natiunale déra sa nu ne infatisiâmu unde sa trateza despre dens'a, venimu la acea idea, cá séu e unu focu infernale la mijocu, carele cá unu altu . . . . . seduce pre multi sa nu cugete la insemnatatea situatiunei, séu apoi s'au estinsu o inertia spirituale, carea ne tiene legati cá de unu stâlpu, de passivitate, adeca de far nientе. (facere nimic'a).

Suntu grele cuvintele ce le amu pronunciatu. Ele inse suntu radimate de acea impregiurare, ca noi câudu vedemu prefacerea cea rapede nu numai aici acasa, dara in lumea politica intréga, sa stâmu si sa calarimu nu pre ide'a none priinciósa si, carea in esentia are scopulu de a ajunge la respectulu natiunale ce ni se cuvine, ci sa calarimu pre unu tipu cioplitu de materialu invechitu si sbeutu de spiritulu retragerei in unu unghiu, retragere, care sa faca sa ne crésca evenemintele asupra capeteloru nóstre si sa ne acopere, incâtu sa nu mai scie lumea déca esistemu séu nu. Dara sa dicemu ca aru fi buna o atare retragere ; intrebâmu inse ca pâna câudu ? Cine ni garantéza noue ca vomu fi mâne suprinsi de unu evenementu sguduitoriu ? si déca s'aru intemplá unu asemenea evenementu si ne aru gasí luptându pentru drepturile nóstre, aru fi dóra o stricaciune pentru noi ?

Celu mai greu argumentu, dupa parerea pretiuitei „Albine“ ; pre care-lu asemena cu : de dóue ori ori doi-patru, de a protestá solenelu in contra uniunei; nu mai sta asiá dara de multu. Acel'a e dejá superatu. Noi amu trecutu de multu nu numai preste de dóue ori doi, ci preste de optu ori optu mai multu patru si suntemu, déca considerâmu evenemintele europene, la o aditiune inceputa cu 59 in Romani'a si Itali'a ; la 1866 in Germani'a si carea la 1867/8 ne-au atinsu si pre noi.

Unu alu doilea argumentu séu reflessiune mai essentiale este in articululu din cestiune alu „Albinei“ incuviintiarea activitâtiei, care merita atentiunea fia-câruí barbatu politicu românu. Acel'a se cuprinde in pasagiulu. unde ni se spune ca déca vomu „pledá pentru infatisiarea la dieta spre scopulu atinsu, adeca pentru a protestá si a respinge afrontulu . . . . atunci numai atunci vomu dice si noi ca nu passivitate ci activitate. Pâna atunci insa noi banatienii si ungurenii vomu staruí la passivitate.“ Mai la vale insa adauge, ca nu intielege passivitatea a siedé cu mânile in sinu, ci inteligenti'a sa lucre mai multu a casa ; ca românii unde suntu mestecati sa alége, dara deputatulu sa-si dea parol'a ca nu va merge la dieta si in fine ca in modulu acest'a „comodu“ (?) si „nevinovatu“ (va se dica : naivu) se sustienu drepturile „si ce e mai de frunte onórea si demnitatea.“

Mai intâiu sa spunemu ca amu omisu unu pasagiu care nu ne privesce. Câudu ne vedemu pusi inaintea asertiunei cá sa pledâmu pentru de a protestá in contra a totu ce e vatematoriu drepturiloru nóstre, ne vine sa credemu ca stimatulu corespundinte face tocmai cá mai anulu trecutu unu — „inteligente“ românu, carele desaprobá din totu sufletulu politic'a „Telegrafului Romanu“. Din desaprobare insa amu intielesu ca densulu nu scie ce s'a scrisu in Telegrafu, dara spre deplina convingere lu intrebaiu, ca densulu cetesce Telegrafulu ? Respunsulu fu negativu, dara adausé ca a „auditu dela altii“. In casulu de fatia ni se face o intrebare care involva celu putienu presupunerea, ca asiá trebuie sa fia patitu si coresp. „Albinei“, carele se pare a crede, ca noi nu avemu altu lucru decâtu sa tamaiemu majoritatea dietei ungurésci, precum tamaeau ani tierli unii opositiunea ungurésca.

Déca s'aru tratá politic'a intre noi mai seriosu, celu putienu nu aru cadé nimenea in astfeliu de contradiceri ; nu aru cadé nici in acea contradicere, care deodata presupune ca pentru activitate nu avemu barbati apti si apoi, ca dela acei'a-si barbati ne apti de activitate se aru puté asceptá o passivitate activa, séu o activitate passiva a casa, dupa cum ni se recomanda de acel'asi stimatu dnu dela pretiuitulu diuariu „Albin'a“.

Sa mai repetîmu odata si noi ca cestiunea mai este inca cu multu mai grea, si ací venimu la practic'a citata, fatia de congresulu serbescu din 1864. Este cu totulu alta tréba unde dóue biserici natiunale stau fatia in fatia cá doi factori cari se potu paralisá unii pre altii. Si aru fi cu totulu alt'a câudu dóue tieri, iérasi cá doi factori, s'aru pune fatia in fatia cá sa se paraliseze unele pre altele. Insa noi scimu cu totii, cá Transilvani'a ca factoru politicu in referintiele politice din intrebare, pre dreptu séu pre nedreptu, in urm'a abtinerei nóstre póte fi faptice representata in diet'a din Pest'a. „Diet'a din Pest'a inse aduce legi si in privinti'a Transilvaniei si fára da noi ; legi a câroru valóre noi prin tóta passivitatea nóstra nu o vomu puté declinà dela noi, si contr'a câroru, in absenti'a nóstra nu se va radicá nici o voce, care bateru sa protesteze si sa arate lumei ca ele suntu in contr'a intereseloru nóstre.

Mangaierea ce ni se face din partea „Albinei“ ca si românii din Ungari'a si Banatu nu suntu de parte de passivitate, déca magiarii voru urmá a-si bate joculu de patriotismulu, constitutiunea si parlamentarismulu loru, — nu este de ajunsu pentru noi, din causa, ca déca cugetâmu numai la legea pentru natiunalitâti, nu credemu ca va mai fi o a dóu'a ocasiune, carea sa ignoreze mai tare pretensiunile de egale indreptatire ale romaniloru din intregu teritoriulu corónei ungaresci. O procedere cá cea indigitata aru semená cu cea, sit venia exempli, a tiganului batutu, carele incuragiatu de fiiulu seu s'au mai intorsu odata la celu ce lu palmuise si dupa ce maiprimí vre o trei pâlmi dîse totu fiiulu seu : „vina tata acasa, ca acest'a nu glumesce.“

De suportarea unui astfeliu de afrontu, noi nu credemu capabile pre natiunea româna. Noi presupunemu intrens'a si mai multu simtiu de onóre si mai multa putere de viatia spre a indrasní de a-si apará onórea sea in fati'a ori câruí atacu si in fati'a ori cárei insulte, déca vine tréb'a pâna la atât'a.

Sa ne orientâmu dara bine si déca aflâmu ca este de lipsa a ne apará drepturile nóstre, despre cari avemu deplina convingere ca ni competu, sa lasâmu intrebarea, ca nnde sa le aparâmu, pentruca acest'a ni o arata destulu de chiaru situatiunea carea nu e creata nici de noi nici din vin'a nóstra si atunci eata ca neamu intielesu si deosebirea de activisti si passivisti a incetatu si vomu avea iérasi numai pre luptatorii nostrii natiunali si patriotici.

Bud'a, 24 Fauru 1869.

Respunsu la redactiunea „Federatiunei.

(urmare si fine.)

Trecendu la insinuatiunile privitórie la conduit'a nóstra din diet'a pestana, aru fi pré lungu lucru, déca amu urmarí pre rendu tóte maiestrósele espressiuni ale sofismeloru d-tale, si dîci ca numai d-ta lucri gratis iéra tipografulu nu. De aceea me voiu restringe de a opune acelor'a numai o enaratiune simpla si fugitiva a lucrului. —

De vomu purcede in discussiunea acestui objectu numai din punctulu de vedere alu impressiuniloru momentane, apoi nu vomu perde din ochi acelu adeveru istoricu, ca ori-ce intemplare sta in legetura concatenata de cause mai vechi, a deseori ascunse, fára de a câroru contemplare judecat'a ultimeloru momente aru fi manca sterile. — Insa

esaminarea aceloru cause aru trece preste marginile polemiei acesteï'a, sî póte sî preste renunciarea mea la alta discussiune, decâtu cea strictu defensiva.

De aceea va ajunge, cá — cu provocare la asertele scriitoriului, care 'tocmai si marturisesce pecatele sî episodele istorice dela an. 1861 incóce" — sa constatâmu celu putienu aceea indigitatiune nimerita, ca tóte evenimentele politice se conducu — afara de influinti'a naturale a constelatiunei politice esterióre, ce incungiura miscârile cercuriloru mai anguste —, sî prin feliuri de cause interne, precum suntu frecârile confessiunali, rivalitâtile personali, sî alte asemenea.

E pré cunoscutu lucru, ca sî la intorsetur'a politica de statu in 1865 cá sî acum miscârile natiunali la noi nu au fostu scutite de cele mai deplorabile insinuâri asupr'a celoru mai meritati barbati, sî cu deosebire asupr'a acelui'a, care conducese destinele natiunei cu câta barbatia, cu atât'a sî succese onorifice, sî a cârui cârma a scosu la limanu nu numai biseric'a sea, dara sî pre aceea, sub a cârei scutu stai d-ta sî consocii d-tale, cei ce dreptu recunoscintia i aduna astadi „biografia" pentru „istori'a natiunale". —

Déca acelu barbatu atunci (1865) aru fi radicatu stégulu opositiunei passive, — rivaliloru sei politici sî bisericesci nu le-aru fi remasu alt'a decâtu sa radice ei insusi stindardulu activitâtiei. —

Tiene minte dlu meu! asertulu acest'a, — e proprietate istorica, — sî nu va remanea neconstatatu prin esemple noue. —

Hinc illae . . . . . !

La acelu isvoru s'a turburatu ap'a! Cu termometrulu acelei temperaturi s'a mesuratu ori-ce miscare, ce s'a facutu din partea celoru angagiati la program'a activitâtiei. Ori-ce s'a intreprinsu din partea acestor'a bine reu a fostu privitu numai prin ochiclarii contr'angagiementului de passivitate.—

Inca odata a succesu resignatiunei celei nobile a indigitatului barbatu, sa intrunésca diferintiele partideloru, sî intruniti sa pasiésca la diet'a din Clusiu cu acelu actu natiunale, pre care-lu consideréza cu lauda tóte jurnalele sî adresele de recunoscintia.

Totu acolo s'au fostu inauguratu acelu programu alu activitâtiei, dupa care sa purcedemu inainte sî la diet'a din Pest'a, sî care aru fi fostu compasulu celu naturale sî mai siguru conducatoriu, déca nu l'aru fi paralisatu patimile rivalitâtiloru. —

Pre-cându românii din Ardélu pre basea programului dela Clusiu se avantase din tóte pârtile spre participarea energica la alegerile pentru diet'a pestana, — pre atunci — tocmai in mijloculu actului de alegere se radica avisulu passivitâtiei cu insinuarea, ca cei ce au intratu in diet'a din Clusiu suntu unionisti etc.

Eata dle! Ce a contribuitu, ca ablegatii români au sositu numai unulu câte unulu la Pest'a! —

Intrebati-i cum a tratatu ospitalitatea d vóstra cu ei? — Intrebati-ve pre d-vóstra, ca adunatu-ia-ti in pregiurulu d-vóstra, cá sa-i conduceti cu sfatulu fratiescu? Intrebati-ve d-vóstra pre d-vóstra insî-ve, cari aveati curagiulu de ai insultá pre afara sî prin jurnale, avut'a-ti sî curagiulu sa intrebati diet'a, ca ce cauta 75 de ablegati straini, unguri, secui, sasi sî români din Ardélu in diet'a din Pest'a? Esît'a-ti d-vóstra dintr'o dieta — necompetente prin intrarea acelor'a? — apoi ce ne mai invinuiti pre noi ca amu intratu sî amu remasu necompetenti aici? Dara v'a-ti mangaiatu in indulgenti'a d-vóstra cu aceea, ca ardelenii au venitu numai pentru actulu incoronârei! A-ti cetitu vr-o lege ardeléna pentru atare missiune? A-ti precetitu rescriptulu convocatoriu sa vedeti pentru ce au fostu chiamati ardelenii la diet'a din Pest'a?

Ba nu! pentru ca se vede ca d-vóstra nu a-ti avutu de a face seriosu cu obiectulu, ci cu persónele.

Dela Fagarasiu s'au alesu la inceputu doi ablegati, dintre cari unulu a fostu impedecatu din caus'a servitiului militare de a primí mandatulu, iéra alegerea acelui-laltu devenise dificultata. —

La unu anu dupa deschiderea dietei pestane, pre cându adeca neimpaciuirea Ungariei cu Austri'a erá fapta implinita, sî deslegarea cestiunei ardelene, ce prin rescriptulu convocatoriu se conditiunase dela acea impaciuire, erá dejá nedubitavera, la a dóu'a alegere la Fagarasiu amu fostu sî eu alesu de ablegatu, sî punendu-me in corespundintia cu cei'alalti ablegati români amu sositu cu ei la Pest'a. Cu acesti'a indata amu tienutu ací consultare, sî amu otaritu intre noi, cá sa mergemu pre la barbatii „ce conduceau destinele Ungariei", cá sa ne informâmu despre situatiunea carsei ardelene. — D-vóstra a-ti anunciatu ca amu otaritu sa ne inchinâmu pre la „stapâni". —

Noi amu cercetatu numai pre Deák cá pre unu deputatu, care conducea „destinele" dietei, sî care ne-a respunsu, ca aru dorí sa ne formulâmu postulâtele nóstre in privirti'a Ardélului in scrisu. Amu facutu acésta formulare, sî amu otaritu sa purcedemu cu ea pre terenulu activitâtiei in dieta. — D-vóstra a-ti anunciatu prin jurnale, ca formularea postulateloru nóstre e inspirata de regimu.

Cu aceste postulate formulate amu mersu — nu cum ai dîsu d-ta in conferinti'a d-vóstra, pentru ca d-vóstra otariseti ca ardelenii n-au locu in aceea, — ci mai intâiu la Deák, care cetindu-le a dîsu, ca suntu bine lucrate, dara nu primesce principiulu federalu analogu Croatiei. D-ta ai sciutu inca in aceeasi dî de tóte acestea, sî n'ai amintitu nimic'a in jurnalulu d-tale, cá sa nu-tí demintiesci pré prospet'a anunciare, ca program'a nóstra e inspirata. —

Neputendu asiá dara castigá pre Deák pentru program'a nóstra in cestiunea ardeléna, amu cercatu sa ve castigâmu pre d-vóstra ablegatii români din Ungari'a, sî fiindu ca noi nu aveamu locu in conferinti'a d-vóstra, v'amu rugatu noi cá sa veniti d-vóstra in conferinti'a nóstra, — ca asiá intielegendu-ne sa putemu pasî cu operatulu acest'a in dieta „in forma de proiectu de lege". — Unii dintre d-vóstra, sî intre acesti'a sî d-ta a-ti aflatu proiectulu nostru de aptu pentru a-lu luá de basea ulteriórei desbateri, pre cându altii din d-vóstra nu l'au incuviintiatu, ci au pretinsu sa ne punemu pre terenulu negatiunei, sa protestâmu, sî sa mergemu a casa. — La acésta parere alaturandu-se sî vre-o câti-va dintre ardeleni, scisiunea intre noi a fostu gat'a sî a duratu pâna cându deodata ne sosira pre més'a dietei sî proiectele de lege pentru natiunalitâti sî acel'a pentru regularea detaiata a uniunei ardelene.

In cestiunea natiunale amu purcesu cu totii unanimu, pentru ca de-sî proiectulu, d-vóstra cuprindea in sine nisce cestiuni ce-i debilet'au puterea, precum erá sistem'a teritoriale, pentru care in diet'a ardeléna ne combateati asiá de amaru, elu totusi erá o propunere, ce nu venea in colisiune cu legalitatea.

Amu subscrisu ursorinlu in acésta cestiune, amu aperatu proiectulu d-vóstra in sectiuni sî in dieta, amu votatu alaturea cu d-vóstra, sî cá d-vóstra cu afirmativulu „Igen" (vedi stenografiele). —

D-vóstra a-ti publicatu tóte actiunile dietali, dara de aceste subscrieri, spriginiri, cuventâri sî votisâri, a-ti tacutu cá pescele, numai cá sa nu se auda sî numele nostru intre cei „24 de insi". —

Din contra ai aflatu de bine in program'a d-tale fatia cu mine (nr. 12)" de a suspiciuná actiunea mea din sectiunea VI dîcându, ca eu amu calcatu conclusulu conferintiei, déca amu remasu aperatoriu acolo. Sa-mi permiti dlu meu a-ti respunde ca sî obiectiunea acést'a a d-tale e cu totulu nefundata. — Conclusulu conferintiei natiunale, la care m'amu deoblegatu sî eu, a fostu, cá indata ce s'aru primí in sectiuni proiectulu lui Horváth — Kerkapoly de basea desbaterei speciali, ablegatii natiunali sa parasésca sectiunile. —

In sectiunea VI unde eramu eu la propunerea reasumata de mine in II siedintie, Deák a delaturatu proiectulu lui Horváth-Kerkapoly incâ la desbeterea generale, pentru ca acésta delaturare, indata ce asupr'a proiectului lui Horváth-Kerkapoly se incepea desbaterea speciale, nici nu aru mai fi fostu possibile. —

Cu ce cuventu asiá dara me invinovatiesci d-ta acum, ca a-si fi calcatu conclusulu conferintiei? —

Revenindu acum la cestiunea Ardélului scisiunea de opiniune produsa prin conferintia cu d-vóstra, remase sî intre ablegatii ardeleni permanente. Maioritatea acestor'a erá pre lânga terenulu legalitâtiei, pre cându minoritatea pre lânga negatiune. — Cu aceste dóue pareri amu pasîtu in conferinti'a plenaria a natiunalitâtiloru, unde D. Hodosiu a pasîtu cu o a trei'a propunere. —

Dupa o desbatere a lucrului din tóte pârtile, a esîtu Dr. Ales. Mocioni cu o propunere intermediatóre, cu care delaturându cestiunea legalitâtiei séu a nelegalitâtiei, a tratatu obiectulu numai din punctulu de vedere alu oportunitâtiei sî a intereseloru populatiunei ardelene. Cu acésta propunere amu fostu cu totii cointielesi, sî trebuie sa repetu sî eu parerea de reu esprimata de D. Bohatielu, ca nu amu avutu unu stenografu, sa o prinda din vorba in vorba. —

S'a alesu o comissiune, care sa o formuleze in scrisu; — a dóu'a dî acésta comissiune a adusu proiectulu formulatu; dara in locu sa cunóscemu in elu propunerea lui Mocioni amu vediutu unu operatu ce conglomerase motivele tuturoru propuneriloru de ieri intre sine opuse. —

In zadaru amu combatutu, ca comissiunea s'a departatu dela propunerea Mocioniana, sî ca anume motivele suntu parte neconstitutiunali, parte intre sine contradîcatóre; operatulu comissiunei cu unele modificatiuni stilare neesentiali se primí cu o majoritate de dóue voturi fatia cu amendamentele mele spriginite chiaru sî de Dobransky. —

Venindu tréb'a la subscrierea resolutiunei asia motivate, amu dechiaratu ca formularea acelei'a e in contr'a convingeriloru mele, cu tóte acestea, déca o voru subscrie cu totii din punctulu de vedere alu solidaritâtiei o voiu subscrie sî eu. — Cându colo ce sa vedi: pre de o parte multi chiaru dintre acei'a, cari au fostu votatu in contr'a mea nu au vrutu sa o subscrie, pre de alta parte se face indata a dóu'a dî celu mai neconveniente abusu de indiscretiune asupr'a intielesului, ce involvá motivarea resolutiunei, precum sî indigitâri din partea acelor'a ce inca nu erau impacati cu venirea nóstra la Pest'a, ca ne vomu infatisiá in dieta de neconsecinti chiaru pre basea celoru subscrise de noi. —

Spre incungiurarea ataroru inconvenientie amu mai cercatu destulu concertarea motiveloru premergatóre resolutiunei, dara in zadaru!

Asiá vedindu ca solidaritatea, cârei'a mi subordinasemu convictiunea, — prin retragerea multor'a dela subscriere — nu se ajunge, ba inca se tentéza a se face capitalu politicei personale din subscrierile nóstre, sî ca pre lânga prevederea totalului nesuccesu alu lucrului devenimu sî intr'o neconsecintia parlamentaria fatia cu antecedentiele nóstre: amu fostu mai multi constrinsi sa ne retragemu; — ne-amu retrasu numai dela hârthi'a d-vóstra, dara nu sî dela meritulu causei, cu care in dieta n'amu remasu datori.

Sa vedemu asiá dara cari au fostu sî diferintiele de pareri? —

Eu nu me indoiescu, ca fia-care a purcesu din convictiune sî din indemnu corectu, sî de acea nu vréu sa criticu parerea nimerui. Dara spre justificarea mea trebuie sa constatezu, in ce tipu mi s'a infatisiatu acea diferintia.

Pre cându proiectulu de resolutiune alu d-vóstra, — motivatu in intielesulu celu adeveratu asiá: Ardélulu in puterea sanctiunei pragmatice are autonomi'a sea, dara noi totu amu venitu la diet'a Ungariei, sî dupa ce amu luatu parte la tóte cestiunile ací pertratate, acum nu vremu sa mai luâmu parte, dara totusi mai facemu ací o propunere de resolutiune; mai incolo diet'a din Pest'a nu e competente de a otarí ce-va despre Ardélu, dara totusi sa otarésca resolutiunea nóstra despre Ardélu; uniunea nu e fapta complinita sî noi avemu legile nóstre dela Sabiiu, dara totusi ne mai place legea electorale dela Pojonu; noi avemu constitutiunea nóstra sî cá ómeni constitutiunali respingemu orice octroire, dara totusi dorimu cá acea lege electorale dela Pojonu séu un'a asemenea sa ni se dea pre calea octroirei, sî inca dela regele constitutiunale, care n'are dreptu de a face nici o lege afara de calea legislatiunei; nóue nu ne place ce a otaritu diet'a Ardélului despre uniune, dara totusi amu vré cá cestiunea Ardélului sa se mai desbata odata prin o atare dieta, cá sa mai tréca odata prin acelu cercu vitiosu, prin care a mai trecutu de vre-o câte-va ori, cá sa ajungemu inca odata acolo, unde tocmai ne aflamu; — sî din tóte aceste motive facemu o propunere de resolutiune, care arata o cale batuta de giab'a, dara nu finea, la care sa esîmu cu cestiunea: — pre atunci dupa propunerea mea, care o amu manifestat'o pre fatia sî in dieta, sî care mergea intr'acolo, cá cestiunea Ardélului sa se deslege analogu celei croate, se arata nu numai calea, déra sî esîtulu causei. —

Care dintre aceste doue opiniuni erá mai conform'a scopului sî mai corespondiatóre terenului pre

care stámu fiindu acum obiectulu istoriei, o lasu sa o judece istori'a impartiale. —

Cu acésta enarare a decursului lucrului, credu ca amu respunsu pre deplinu sî corespondentelui Dtale — N o s p o m a n a t a m u s — dela Vinerea in Nr. 12/13 alu „Feder.“ la ceea ce numai atât'a mai adaugu, cá nu e adeverata afirmatiunea lui, pre cumca eu a-si fi dîsu, cá amu impartasîtu proiectulu Dvóstra la ministri, ci la barbati romani nedeputati, cu cari m'amu consultatu asupra obiectului sî cari n'au incuviintiatu formularea propunerei Dvóstra. Mai incolo nu e adeveratu cá asiu fi dîsu ca e unu H o c h v e r r a t h, déra nnu Verrath de neconsecinti'a parlamentaria. —

De altele intrebarea, déca deslegarea cestiunei ardelene a aternatu numai dela 7—8 ablegati romani facia cu 67—8 ablegati unguri secui sî sasi d n Ardealu? déca politic'a pasivitatii a Dvóstra aru fi potutu impedecá uniunea asiá cum s'a facutu? déca acésta uniune e mai perniciósa decâtu autonomi'a ce o amu gustat'o de vr'o 400 ani? déca prosperitatea elementului românu impartita la Királyhago aru fi mai fruptifera cá intrunirea loru? sî alte asemenea cestiuni — fiindu ele meritali — sî la atare discusiune renunciându deja a priori — le lasu la o judecata mai ferita de polemie personali. —

Atâtu inse cutezu a dîce: cá atâtu cestiunea Ardealului, câtu sî a nationalitâtiloru aru fi potutu luá o deslegare mai liniscita sî unu resultatu mai putienu nefavoritoriu, déca — pre lânga incurcârile nefericitei programe a pasivitâtii, sî a politicei personali n'aru fi coincisu sî esorbitantiele jurnalistice fatia cu miscârile de preste carpati, déca acestea tóte n'aru fi ajunsu la cea mai estrema culme tocmai precându acele cestiuni interne se aflau pre més'a dietei.

Nu me voiu lasá nice in meritulu nouei Dtale programe, inse nu potu suprime acea observare cá ai „i n t o r s u n i t i e l u r ó t ' a“ câudu — dupa principiele f e d e r a l e representate in „f e d e r a t i u n e a“ in totu decursulu anului trecutu in contr'a dualismului — astadi dîci ca te impaci sî cu dualismulu. — Câte „n i t i e l u“ câte „n i t i e l u“ sî ról'a Dtale se intórce cum vedemu. —

Ti gratulezu la s a p i e n t i e s t m u t a r e c o n s i l i u m i n m e l i u s, numai altadata nu cadé (sa intrebuintiezu chiaru cuvintele Dtale) in a r o g a n t i 'a ducelui de Bragantia „sî a d e s p o t u l u i b i z a n t i n u“ tocmai câudu intorci „l a r ó t a,“ — sî nu prescria pentru altii medicin'a, câudu ai lipsa de hapurile: d o f t o r e v i n d e c a t e p r e t i n e. —

Déca programulu Dtale e espresiunea publica a celoru 900 (mai de multu aveati 1400) de insi, apoi ce te jeneaza vr'o câtiva — cum dîci — isolati? Nu incapi de functionâri? Dapoi nu mânânci sî Dta din blidulu (bugetulu) cultului? Apoi sa te intrebu cum a intrebatu unulu din adunanti'a generale a Franciei in 10 Maiu 1848 pre Louis Blanc: n u m a i D t a a i m o n o p o l u l u d ' a f e r i c í n a t i u n e a?

Câte „coji“ ai mai mancatu afara de „leafu“ sî la câti „stapâni“ ai facutu óle „d e l u t u,“ nu e treaba mea, insa totu aru fi mai bine s a t i m a t u r i m a i a n t â i u l a u s ' i a D t a l e.

De alte cestiunea incompatibilitâtii ablegatiloru cu functiuni publice e ventilata mai prin tóte parlamentele, sî s'a constatatu cá ablegatii aspiranti la functiuni potu fi mai dependenti decâtu cei dejá asecurati prin ele. — Câudu va fi cestiunea acést'a regulata sî la noi, se voru acomodá sî românii la aceia, iéra pâna câudu elementele neromane concatenéza actiunile sele in consunantia sistematica incependu dela ministerialisti pâna la estrem'a o positiune, pâna atunci va fi de lipsa sa se folosésca sî ei de asemene stratageme. — Eu d.n partemi amu datu dovada ca unde e de lipsa amu fostu sî oponentu. Cuventârile mele in cestiunea bisericésca, nationale, ardeléna, bugetaria etc. au fostu ele pentru propunerile regimului séu a majoritâtii? Déca n'amu facutu opositiune a tout prix n'amu aflatu de lipsa dupa convictiunile mele, — sî nu tóta opositiunea, nu tóte ideile ultraliberali suntu singuru mântuitóre. — Profesorulu Lelewel a potutu provocá revolutiunea polona din 1830 chiaru sî in contr'a admonitiuniloru celoru mai competenti barbati, dar n'a potut'o dominá, sî astadi istori'a condamna pre Lelewel cá a ingropatu natiunea polona. —

Sa póte ca program'a Dtale e mantuitóre, sî eu gresitu in parerile mele, dara se póte sî contrariulu; de acei'a amu declaratu ca nu me voiu face sclavu opiniuniloru nice a Dtale nice a altor'a, Totu ce amu doritu este, ca sa avemu libertatea de a ne poté esprimá liberu sî opiniunile contraria sî câudu n'amu recunoscutu tribunalulu jurnalului Dtale n'amu dîsu ca n'ai dreptulu de a reflectá la ele, — dovéda ca de doi ani amu tacutu, sî sî acum numai provocatu amu esîtu din reserv'a „b u r o c r a t i c a“; totu ce amu dîsu a fostu, ca n'ai dreptulu de a me s' judecá, sî ca câudu reflectezi asupr'a opiniuniloru contrarie, Dta, carele esci profesoru alu literaturei romane sî cresci tinerime in acést'a, sa nu substitui discusiunei obiective pamflete personali

Publiculu cultu scia ce valóre au astadi atari manevre, sî câudu vei judecá sî D-ta asupr'a loru mai cu sange rece „c r e d e m u c a t e a i i n t r i s t á s î d é c a s e p ó t e t e - a i i n d r e p t á (i p s i s s i m a v e r b a“)

In fine déca ai crediutu ca numai eu ti stau in cale de a fericí natiunea, apoi trebuiai sa te fi indestulitu câudu amu dechiaratu nu numai in epistolele mele câtra „amici“ déra chiaru sî in jurnalulu Dtale Nr. 6. ca eu amu lasatu treab'a alegerei de ablegatu in liber'a voia a fostiloru mei alegatori. —

Cu acestea finindu dorescu programei Dvóstra sucesu mai bunu ca celei dela an. 1865, — numai câudu vreti sa o aduceti la valóre, cugetati la vechiulu intieleptu, care a dîsu: Nemo ante mortem beatus!

B u d ' a in 20 Fauru 1869.

Cav. de Puscariu.

V a r i e t â t i.

*** „Biblioteca romanésca“ sî alte cârti daruite de dlu Capitanu C r i s t u r e a n u. Din isvoru demnu de tóta credinti'a aflâmu ca dlu Capitanu Cristureanu, carele a facutu atâtea binefaceri maretie pentru gimnasiulu romanu gr. or. din Brasiovu, pentru Seminariulu romanu gr. or. din Sabiiu sî Caransebesiu, a daruitu acum de curendu Seminariului gr or. de aici „Bibliotec'a romanésca“ constatatória din 9 brosiuri scrise de Zacharia Carcalechi sî unu esemplariu (legatu) de fabulele lui Tichindealu. — Din acela-si isvoru aflâmu, ca susu memoratulu domnu a daruitu bibliotecei sî mobilariei gimnasiului din Brasiovu: In an. 1863,100 fl. pentru facerea unei catedre in Auditoriu, in an. 1864, Tablele istorice de Dr. Vehse traduse romanesce de Col. Voinescu; in 1866 urmatórele cârti sî brosiure:

1) Souveniers et impressions de un proscrit. I. Radulescu. 2) Memoire sur l'histoire dela generation roumaine idem. 3) Quelques mots sur la Valachie. 4) Voyage autour de ma chambre suivi de Lépreux de la lite a etoste. 5) Gramatic'a italo-româna de Abbeutici. 6) Brosiura Larpe d-ll' esule di Rom'a. 7) Descrierea apeloru minerale. 8) Petite dictionaire de poche Franc. et Alemande par Gerlach. 9) Rugamintea celorn 2 Episcopi români Bros. 10) Le protectorat du Csar. Bros. 11) Petit Atlas de Greographie ancieneet moderne E. Cortambert. 12) Minunile naturei de Barach. 13) Muzeulu Papazoglu. 14) Inalta curte de justitia fóia volante. 15) Poretie filosofice brosiurica. 16) Biografiele celoru mai vestiti români. 17) Prescurtarea de gram. francesa. 18) Elemente de Geografia. 19) Nesdravaniele lui Nastratiu Hodja. 20) Anticile românîloru. 21) Agricultur'a sî economi'a casnica. 22) Varietâti. 23) Abecedaru franczo-romanu de Abbeatici. 24) Dialoguri in trei limbi idem. 25) Ceasuri de petrecere de F. K. mai multe esp. 16) 0 comedie de F. Cristureanu in mai multe esp.

Cu aceea-si ocasiune aflâmu ca pentru pastrare la scóle au transpusu o parochia de epoleti oficieresci sî o cinga de sabia cusuta cu firu.

In legatura cu cele de mai susu aflâmu ca Parintele Varlaam fostulu câutaretiu la bis. S. Nicolau din Brasiovu sî acum protosincelu la Ghigiu a daruitu cârti in pretiu de sute de florini scóleloru normale române gr. or. din Brasiovu.

† C o n s t a n t i n u H u r m u z a k i, Primpresiedinte alu inaltei curti de casatiune in Romani'a etc. etc., dupa unu morbu indelungatu a adormitu in Domnulu astadi in 15/27 Februariu 1869 la 11 óre de nópte, in etate de 57 ani, dupa ce mai nainte primi sântele sacraminte.

Servitiulu funebrale se va serbá luni in 17 Februariu (1 Marte) a. c. la 10 óre nainte de ameadiadi in biseric'a parochiale greco-orientale, dupa carele va urmá petrecerea resturiloru mortali la cimiteriulu St. Marcu spre depunere provisórie pâna la transportarea loru in pamentulu patriei in Romani'a la mosia Dulcesci, judetiu Romanu.

Aducendu asta trista intemplare la cunoscintia publica, recomânda pre reposatulu memoriei amiciloru sî compatrioliloru a d u n c u i n t r i s t a t i i F r a t i s î S u r o r i

V i e n ' a, 15/27 Februariu 1869.

*** S a b i i u 26 Februariu.

Eri a felicitatu magistratulu Sabianu in corpore pre comitele natiunei sasesci Moritz Conrad in urma denumirei sele definitive. Primariulu cetâtii Gibel conducea magistratulu la actulu acest'a de courtoasie sî desvólta in agrairea sea scurta sî simburósa mai cu séma acea ideia dorindu cá sa-i succéda Dlui Comite cá, cá midilocitoriu intre In. regimu sî a natiunei sasesci, se-si implinésca problem'a cea grea spre indestulirea tuturor'a.

Dlu Comite multiamí dupa aceia pentru felicitârile binevoitóre sî intoná mai cu séma, ca sa se supuna in tóta privinti'a legiloru sustatatóre; sî acést'a se cere in primo gradu dela oficiali, dela care se mai cere inca, cá se aiba o judecata objectiva, fâra privire la persóna. Din partei cá amploiatu se supune acestoru principii sî acést'a o cere cu strictetie sî dela subordinatii sei silinduse sî din partei a fi objectivu sî de a nuse seduce prin respecte personali.

Positiunea sea e o positiune critica sî datéza inca din ultimulu deceniu a secululi trecutu, in care tempu s'a intemplatu cele mai insemnate perderi a independintiei sasesci cu care a fostu impreunate, cele mai mari schimbâri in usanti'a sea de dreptu. Le aduce aminte, ca dupe ce a incetatu comitele a mai fi conducatoriulu natiunei in resbelu, a incetatu sî demnitatea unui jude regescu a Sabiiului, sî in urm'a regulatiunei de atuncea nice n'a mai avutu influintie in politicis asupra celoru 11 cercuri, ce stá directe sub reg. Guberniu.

Totusi in interesulu regimului i s'a mai lasatu prin aceea regulatiune sî i s'a transpusu de nou: dreptulu de candidatiune sî de o denumire restrinsa; unu dreptu restrinsu de espense, concessiune, sî pretensiune in oeconomicis; sî in sfersîtu dreptulu suprainspectiunei sî a disciplinei.

Deatuncea totu atât'a i se pare a fi comesulu, fie denumitu, fie alesu, mai cu séma amploiatu alu regimului; pentru aceea o alegere numai e naturale; pentru aceea denumirea tuturoru antecesoriloru sei pâna la bar. Salmen.

Trecendu la greutatea, care prin denumirea sea s'a pusu pre umerii sei debili, concede bucurosu, ca d'abea o va putea portá, asigura insa bunavointi'a sea, sî provóca pre toti Dnii, ca selu ajuture in chiemarea sea cea grea prin aceea, ca fie care in oficiulu seu sa-si implinésca datori'a. Asiá relatiunile reciproce se voru face intime sî numai asiá va fi cu putintia realisarea dorintiei vorbitoriului magistratuulu.

*** Legatur'a intre curtea drumului de feru din Vintiu sî a drumului de tiéra dela S. Sebesiu e cunoscutu ca e intr'o stare fórte rea, asiá incâtu Vintiu incepe a-si perde insemnatatea sea de statiune. Câstigarea de tempu, care o aru oferí Vintiulu prin apropierea sea mai mare de drumulu Sabiiului, comerciului se paraliseaza prin starea cea rea a drumului, asiá incâtu comerciantii din Brasiovu sî din alte locuri sî trimitu marfurile mai bucurosu la Belgradu (Alb'a Juli'a), cá de acolo sa le puna pre vagone.

*** (C o n f i s c a r e.) In tempulu mai nou s'a confiscatu prin oficiolatulu de censura mai multe brosiuri venite din Principatele dunarene. Intre acestea se afla sî o carta a viitoriului Romaniei, care póte e identica cu aceea despre care vorbescu foile din Pest'a. Cart'a acést'a se afla intr'unu atlasu sub numirea „Daci'a moderna“. Acést'a carta cuprinde, afara de Romani'a, Moldavi'a, sî Transilvani'a intréga, apoi comitatele Maramuresiului, Bereg, Unga, Zemplinu (pâna la Latorci'a) sî dela Tocai incependu totn. Dincolo de Tis'a pâna la Dunare sî anume comitatele Sabolciu. Satumariu, Ugoci'a, Biharu, asiá numite partes adnexae, districtulu Haiduciloru, Cumania mare, o parte a Hevesului, sî a Ciongradului, Comitatulu Bekes, Cianadu, Aradu, Carasiulu, Torontalulu, Temesului precum sî teritoriulu regimentului banatianu romano-germano-illiri. Daci'a intréga e inpartita in urmatórele provintii; Bessarabi'a, Principatele dunarene,

Bucovin'a, Transilvani'a, Maru muresiulu, Crisian'a si Timisiora. —

*** La cronic'a balului de Borgo-Prundu (in 14 Februariu 1869.) Carnevalulu e tempulu pre care tóte animele tenere l'ascépta in ardóre saltându, frenele reci a curteasii se prefacu in brîuri de rose. — Amantii, in a câror'a senu ferbe amorulu ca unu vulcanu inaintea eruptiunei, se potu apropiá deolalta, jóca, salta, sioptescu cuvente line d'amoru ferbinte, de multu pastratu in sînulu dulce patimitoriu.

Barbatii obositi de lucru fisice séu spiritualu parasescu laboratoriulu si pulberele acteloru cautându consolare si puteri nóua in gandiulu petrecereloru. —

Carnevalulu e in viéti'a umana aceea, ce e primavér'a in sesiunile anului: „re'nvierea naturei.“ —

Natiunea Romana e una dintra cele mai vive popóre.

Unii membii acestei origine glorióse nu sciu trai si nu precepu intentiunea carnevalului, si schimba campulu de flori cu aria batucita. —

Voimu a refletá pre aristocrati'a Borgavana de Prundu.

Onoratulu comitetu alu casinului de Borgo-Prundu a imbucuratu cu stimat'a loru invitare subscrisa de d. jude singularu Danila Lic'a, d. adjunctu cercuale Simeonu Popu si d. chirurgu Manuschötz de dato 6. Februariu a. c. — oficiarii si amploiatii militari a garnigiunei Bistritia la fostulu „Balu de 14. Februariu 1860.“

Unu semtiu natiunalu incaldîra piepturile soldatiloru romani, câci si ei sermanii ca fii lui Marte, suntu din originea lui Ulpiu Traianu. 4. oficiari, si 6 sargenti flórea junimei, gentiletii si soliditatii din militi'a Bistritii se decisera spre glorificarea acestui balu generale cu pretiu de intrare:

pentru una persóna fl. 1
„ „ famili'a „ 2,

a participá, — si plecara in 14 Februariu a. c. lasându in tóta confedinti'a anim'a tenera sperantiei placeriloru. Ma fortun'a nu fu pré gratiósa fiiloru lui Marte, câci nu multu dupa sosire i trezira unu deputatu alu comitetului din visulu auriu, cu cuvintele: „comitetulu n'a invitatu sub-oficiari ci numai oficiari-supremi.“

Acela, care scie ce e in armat'a austro-magyara „Esprit de Corps“ si in privinti'a oficiariloru „Point d'honneur“ acel'a va gací de locu ce fu datorinti'a oficiariloru d'a faptui. —

Vediendu oficiarii cumca cameradii loru ostasi, cu cari trecura densii intr'unu sieru de ani de servitiu prin catastrofe sangeróse, — cu cari fratii d'unu sange si de una mama — „de Mam'a lui Mihaiu celu mare“ impartîra in fatige grele culcusiulu si bucatura — eschisi de societatea generala, — se retrasera cu anima frânta si adencu ofesa de la tóta petrecerea, si plecara, dupa contentarea necesitâtei fisice impreuna cu viptimele nedemne de onorat'a societate aristocrata din Borgo-Prundu — câtra asilulu loru modestu.

In anim'a Borgovaniloru mi se pare ca nau aflatu locu vorbele scrise cu litere de auru ale lauriatului poetu Andreiu Muresianu, acelu eco dulce, care asiá melodicu resuna din tóta inim'a:

„Pre voi ve nimicira a pismei reutate
„Si órb'a neunire la Milcovu si Carpati,
„Ear noi petrunsi la sufletu de sânt'a libertate!
„Jurâmu ca vomu dá mân'a sa fimu pururea frati!“

De amu crede in spiritualismu, si de amu aflá o Somnambule cu magnetulu corespondinte alu nemuritoriului nostru poetu, aceea alésa a Domnului, ne-aru puté spune, cumca in nóptea de 17 Februariu 1869 Andreiu Muresianu s'a intorsu de superare in mormentulu seu. d. M.

Nr. pres. 84.

Publicare.

La comand'a divisiunei trupeloru Nr. 16 si militaria in Sabiiu se afla din darurile patriotice, care au intratu din Transilvani'a pentru cei vulnerati ai armatei c. r. in anulu 1866 la fost'a comanda generale a tierei, inca cinci sute optu dieci si patru (584) florini 15 xr. v. a. in bancnote, dupa acei'a 2 florini v. a. si unu taleru in argintu.

Esista intentiunea, banii acesti'a ai intrebuintiá amesuratu scopului menitu, si ai imparti parte intre individii transilvaneni din statulu feciorilor, cari s'au facutu neputinciosi in urm'a raniriloru, ce au capetatu in resbelulu celu de pre urma, fâra deosebire de câmpulu batalei, parte intre veduvele si orfanii lipsiti ai aceloru soldati transilvaneni incependu dela sergentu in josu, cari au cadiutu in resbelulu ce-lu de pre urma, séu au muritu in urm'a raniriloru capetate in bataia, fâra deosebire de religiune, natiunalitate si a trupei.

Acést'a se face cunoscutu cu acelu adausu, ca insinuârile respective sa se indrepteze celu multu pâna in 20 Martiu a. c. câtra respectiv'a comanda de intregirea trupeloru.

Sabiiu, in 25 Februariu 1869.

Dela comand'a divisiunei trupeloru
39—2 Nr. 15 si militaria.

Nr. 2,455. 1869. (40—2)

Publicare de concursu.

Spre ocuparea postului vacante pentru limb'a si literatur'a ungurésca si pentru limb'a latinésca la Gimnasiulu superióre Regecu unguresc de statu in Sabiiu, si anume pentru celu dintâiu in totu gimnasiulu, iéra pentru celu depre urma numai in gimnasiulu inferioru se deschide concursu cu lefile anuali fipsate pentru profesore ordinariu de 945 fl. v. a. pre lânga prospectu de adausu decimale de 105 fl. v. a.

Deci se poftescu concurentii pâna la 20. Martiu a. c. sa-si astérna petitiunile instruate cu cartea de botediu cu testimoniele scolastice — cu atestatu despre depusulu esamenu de capacitate din studiile concerninte — cu atestatu despre aplecarea de pâna acum, si cu o tabela de cualificatiunea prescrisa la acestu Guberniu regescu si anume déca concernentii fungiadia dejá cá profesori pre calea Directiunei preposite, éra din contra prin directiunea gimnasiale din Sabiiu, insa si cunosciinti'a limbei unguresci si germane precum si desteritatea in limb'a romanésca este a se dovedi.

Dela Guvernulu Regescu Transilvanu.

Clusiu in 11 Februariu 1869.

31—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. romana din comunitatea Dragomiresci, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului si protopresbiteratului gr. res. rom. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a, in bani gat'a: 63 fl. v. a.

b, in naturalii: 10 meti de grau, 15 meti de cucuruzu, 100 Pfunti de clisa, 50 Pfunti de sare, 15 Pfunti de lumini, 8 orgii de lemne, 2 jugeri de pamentu si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale,—timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului padagogicu, apoi despre serviciulu de pâna acum si portarea loru morale si politica, si astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 20. Martiu vechiu a. c.

Caransebesiu 6 Fauru 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

29—3 **Concursu.**

Spre ocuparea postului de profesoru pentru prim'a clasa gimnasiale privata la infiintiandulu gimnasiu românu greco-orientale din Bradu, comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Fauru a. c. st. vechiu.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu de 400 fl. v. a. si 50 fl. pentru cuartiru.

Doritorii de a competí la acestu postu au a-si tramite recursele loru subscrisului pâna la datulu susu insemnatu provediute:

1. cu atestatu de botezu si
2. cu atestatele de cualificatiune despre studiile percurse precum si atestatulu despre portarea loru morale.

Bradu 28 Ianuariu 1869.

Presiedele comissiunei scolare a infiintiandului gimnasiu romanu gr. or. in comit. Zarandului.

30—1 **Edictu.**

Radu Poplacianu din comun'a Resinari, scaunulu Sabiiului, care de patru ani, cu necredintia si-a parasitu pre legiuit'a sea socia Dobr'a lui Dumitru Bab'a, totu din Resinari, si a prebegitu in lume, nesciidu-se loculu aflârei lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu, si o di, dela datulu de fatia, sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, si in absenti'a lui se va pertractá, si decide cererea amintitei femei, dupa prescrisele canonice.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului Sabiiului alu II-lea.

Sabiiu, 14 Fauru 1969.

Ioann Panoviciu,
Protopresviteru.

29—1 **EDICTU.**

Ev'a lui Georgiu Savu, din comun'a Sebesiulu de susu in scaunulu Sabiiului, care de siepte ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Tom'a Ghipu, totu din dis'a comuna, si scaunu, au pribegitu in lume, nesciindu-se ubicatiunea ei, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu, si o di, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, si in absenti'a ei, se va pertractá, si decide cererea amintitului Tom'a Ghipu, dupa prescrisele canonice.

Sabiiu, 14 Fauru 1869.

Forulu matrimoniale alu tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioann Panoviciu,
Protopresviteru.

250,000 marce castigulu capitalu!

Cea mai nóua loterie mare de premii

constituita si garantata de

Cetatea libera Hamburgu

22,400 de sorti libere de castigu in suma de

Trei milióne 205,000 marce

se realiséza in putiene luni sub decurgerea tragerei. Intre acestea se afla castiguri mari de marce 250,000, 150,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000 6000, 5000, 4000, 3000, 105 de ori 2000, 156 de ori 1000, 206 de ori 500, 300, 200 etc.

Acést'a loterie mare de capitale e fórte interesantu constituita, ea oferesce participatoriloru cele mai mari avantagiuri si cea mai buna garantia in tóta privinti'a

In 14 Aprile st. n. 1868 e tragerea cea mai de aprópe a castiguriloru.

1 losu de statu intrégu in originalu costa fl. 3½ v. a. 1 jumetate séu ¾ dto fl. 1 75 xr. v. a.

Tóte comissiunile lânga care e alaturata tax'a amintita in val. aust. le implinimu cu cea mai mare promptitudine, alaturâmu planurile recerute si dâmu gratisu ori-ce deslusire. Dupa tragere primesce fia-care participatoriu fâra provocare list'a oficiósa, castiguri mai mici se voru tramite cu punctualitate, iéra cele mai mari se voru solví cá si pâna acum prin agentiele nóstre in tóte piatiele austriace.

Adresele suntu de a se indreptá câtu mai curendu directe câtra

S. Steindecker et. Comp.,
Comerciu de banca si cambiale
in Hamburgu.

In interesulu aceloru persóne cari participa bucurosu la loterii solide de bani, tragemu cu deosebire atentiunea asupr'a Anoncei Dlui **S. Steindecker et Comp.** in Hamburgu. Cas'a acést'a a solvitu nu de multu iérasi cele mai mari castiguri si e cusoscutu ca fia-cine e servitu promptu, reelu si discretu.

Actii de câte 1000 fl. v. a. de a le societâtei de asiguratiune din Clusiu „**Victoria**“ pentru care s'au platitu **300** fl. v. a. se vendu cu **30** fl. scadere — adeca cu **270** fl. v. a. (acestea actii in anulu din urma au avutu unu venitu de **19** fl. **50** xr. v. a.)

Voitorii de a cumperá atari actii au a se adresá franco câtra

I. Demeter Fogarasi in Tirgulu Muresiului (M. Vásárhely).

Burs'a de Vienn'a.

Din 18 Februaaiu (2 Martiu) 1869.

Metalicele 5%	63	50	Act. de creditu	298	30
Imprumut. nat. 5%	71	50	Argintulu	112	25
Actiile de banca	737		Galbinulu	5	81

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 16. ANULU XVII.

Sabiiu, in 23 Februariu (7 Mart.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intein óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O adunare scaunale amanata.

In 5 Martiu n. avea sa se tiena o adunare scaunale in Sabiiu. In acést'a trebuea sa fia representate sî Scaunele filiali a le Salistei sî Talmaciului sî comunele Orlatu, Vestemu, Jin'a sî Racovitia cá unele ce in urm'a unui emisu ministeriale alu ministrului de interne suntu incorporate la Scaunulu Sabiiului. Scaunele sî comunele memorate vedienduse ne avisate spre a fi representate la adunarea scaunale, au telegrafatu ministeriului respectivu despre eschiderea acést'a volnica dela usarea drepturiloru loru sî dupa cum audîmu ministeriulu a sî facutu dispositiunea de lipsa cá civii din susu amintitele locuri sa fia câtu mai curendu pusi in positiune de a se puté folosí de esercitiulu dreptului ce li compete.

Dupa cum audîmu mai departe inspectorii respectivi suntu insarcinati de a organisá comunele in intielesulu punctelor regulative, pentrucá sa póta alege sî ele deputati cá cele ce s'au folositu de drepturi constitutiunale pâna acum. — Deci pâna la implinirea organisatiunei adunarea scaunale e amanata.

Numai scirea despre gravaminele de mai susu a produsu o sensatiune, cá sa nu dicemu mai multu, intre fratii sasi sî au inceputu a escugetá feliu de greutâti, cá sa impedece emisulu ministeriale, prin care acesti esilati de sute de ani din drepturile loru constitutiunali se potu reintórce inca la aceste.

Atragemu atentiunea cu deosebire a scauneloru sî comuneloru respective a se purtá cu acel'asi interesu de sórtea loru in venitoriu cu care s'a portatu sî in trecutu. Sa staruiésca pentru câtu mai curend'a organisare in intielesulu punctelor regulative, pentru cá sa-si póta tramite deputatii loru in adunare sî sa ia parte la deciderea trebuintieloru loru scaunali sî la folosirea drepturiloru loru de cetatieni ai statului. Destulu amu fostu tutorati de altii, e tempulu cá sa vorbimu sî sa ne interesâmu sî noi de sórtea nóstra.

Concetatienii nostri sasi insa dupa ce se voru reculege, voru aflá ca este numai dreptu sî ecuitabile déca toti locuitorii din scaunu voru fi partasi la desbaterile scaunali sî déca sî aici egal'a indreptatire va fi o realitate sî nu numai o frasa frumósa pre hârthia.

In legatura cu cele de mai susu comunicâmu in estrasu decursulu siedintiei comunitâtiei din cetatea Sabiului tienute in 4 Martiu nou. La propunerea lui Carolu Schochterus se pune la desbatere emisulu ministeriului regescu unguresc de interne, prin carele se restauréza scaunele Talmaciu sî Saliste, precum sî comunele Orlatu, Jin'a, Vestemu sî Racoviti'a in drepturile loru intrupandu-se la Scaunulu Sabiiului. Propunerea se facù pentru aceea cá comunitatea sa vina in posetiunea de a tramite representanti de acei'a la adunarea scaunale, cari sa se intrepuna pentru emisulu ministeriale.

Se primesce propunerea sî numai de câtu se cetesce emisulu ministeriale indreptatu câtra reg. guberniu, sî dupa acést'a o nota a magistratului, ambe acte tratéza despre incorporarea scauneloru sî comuneloru amintite sî in privinti'a usârei drepturiloru.

Presiedintele (Iosifu Bayer, oratoru suplinitoriu) face cunoscutu ca objectulu din cestiune e de mare importantia sî pentru aceea s'a desbatutu mai naainte in o comissiune. Acést'a a insarcinatu pre baronulu Bedeus sa faca unu raportu in siedinti'a plenaria, care sî face o propunere fórte lunga, prin carea protestéza in contr'a incorporârei desu mentionateloru comune sî la casu cându incorporarea totu s'aru face, protestéza sî in contr'a compunerei ilegali a adunârei scaunali cu tóte consecintiele ei. Cere inse cá emisulu ministeriale sa se transspuna universitâtiei sasesci inca inainte de esecutare spre a se desbate sî decide sî apoi a se tramite comunitâtiloru tuturoru cetâtiloru, scaunelorn sî districteloru spre sciintia.

Paulu Dunc'a de Sajo este cu totulu in contr'a protestului, pentru ca resolutiunea definitiva, precum se vede sî din emisulu ministeriale, se tiene de competinti'a forului dietale. In casulu de fatia e vorb'a numai de punerea in lucrare a unei ordinatiuni ministeriali, carea dupa parerea densului trebuie sa se sî puna in lucrare. Nu se póte nici decum alaturá lânga protestu.

Asemenea se dechiara Dr. Lindner, carele nu póte intielege, ca pentruce comunele romane sa nu se póta bucurá inca de drepturile municipali; iéra Schochterus se provóca la Dr. Bach absolutistulu celu mare sî lu lauda de mai blându decâtu ministrulu de interne, pentru ca vrea acést'a ca sî romanii sa se bucure de binefacerile averei natiunali, la cari românii au contribuitu sî din cari pâna acum s'au folositu mai numai esclusivu sasii sî se folosescu sî astadi. — In nrulu viitoriu vomu reproduce sî actele respective.

Protestulu lui Bedeus s'a primitu sî va vení la pertratare in adunarea scaunale.

Tóte comunele române suntu datóre a cautá sa tramita barbati harnici la fiitórea adunare scaunale sî a staruí cá sa se puna capetu unei nedreptatiri, ce face rusine nu numai unei natiuni ce pretinde a fi culta, dara sî secululuí nostru; iéra nóue ne-a adusu stricaciune insemnata pre campulu materiale sî intelectuale.

Revista diuaristica.

Mai multi cetatieni romani, locuindu in Parisu, au adresatu diariului L'opinion nationale urmatórea epistola.

4 Februariu 1869.

Domnule Redactore. In numerulu din 4 Februariu alu stimabilului d-vóstre diuariu, suptu titlulu de Buletinu esterioru, s'a publicatu unu articlu consacratu in mare parte Romaniei sî suptsemnatu Alesandru Bonneau.

In acelu articlu trebue se relevâmu mai multe erori. D. Bonneau, pentru mai multa esaptitate, da cifra poporatiuniloru romane locuindu in Romani'a libera sî 'n provinciele supuse unoru puteri straine. Nu scimu de unde au fostu luate aceste cifre, insa scimu bine ca Romanii suntu in numeru de diece milióne, fâr'a numerá pre acei ce locuescu in imperiulu otomanu.

Afara de acésta eróre de cifre, ne credemu datori, domnule redactore, se respundemu unui sfatu, ce bine-voiti a da romaniloru, acela d'a se intruní cu Ungari'a pentru a formá o confederatiune dunaréna. Scimu, domnule redactore, ca mai multe foi politice au emisu acésta opiniune sî mare a fostu durerea nóstra d'a o vedé patronata de stimabilulu d-vóstra diuariu. Fâr'ndoiéla, domnule redactore, intemeiarea unei confederatiuni dunarene trebue sa fia scopulu tutoru spiriteloru luminate, insa adeverat'a dificultate a acestei nobile ideie nu vine de la Romani'a, ci dela Ungari'a.

Maghiarii voiescu ca ei singuri se fia stapâni, sî nu suntu de câtu cinci milióne. Romanii nu voiescu sa fia sclavi sî numera diece milióne. Avemu in favórea nóstra numerulu sî dreptatea, nu vomu cede.

Istori'a este de facia, pentru a probá ca Maghiarii au voitu in totu deuna se fia stapânii vâlei dunarei. Acésta istoria ve va dîce ca 'n timpu de noue seclii romanii au fostu sclavi; ca 'n 1848 Maghiarii au refusatu romaniloru din Transilvani'a drepturile de cetatiéni sî ca acést'a este causa care, cu marea loru parere de reu, impinse pre Romani a sustienea pre Austri'a sî ca astadi in fine legea, care intrunesce Transilvani'a cu Ungari'a, radica in faptu romaniloru limb'a sî nationalitatea loru pentru a'i supune arbitrariului unguresc.

Noi nu facemu ací romanismu, noi nu ceremu anecsarea Transilvaniei la Romani'a, trebue se protestâmu insa cá romani, trebue sê protestâmu contra doctrineloru ce 'ncepu a se 'ntroduce in Franci'a, sî alu câroru ultimu cuventu va fi, cá sî 'n 1848, redicarea unei spendiuratori pre pamentulu Romaniei.

Anca unu cuventu, domnule: nimeni printre romanii din Transilvani'a nu refusa intrunirea cu Ungari'a, déca acésta intrunire e sincera de ambele pârti; pentru acést'a inse trebue unu ministeriu transilvanu, cum este unu ministeriu unguresc. Câtu despre Romani'a libera, noi nu vedemu ce aru puté câstigá supuindu-se Austriei séu Ungariei. O simpla legatura, federale cu conditiunea se faca dreptate romaniloru din Transilvani'a, aru puté se unésca guvernulu principelui Carolu cu imperiulu austro-ungurescu!

Aceste simtiemente, domnule redactore, ve asicurâmu ca suntu ale marei majoritâti a romaniloru. V'amu fi indatorati se reproduceti in stimabilulu dvóstra diariu acésta epistola, destinata a pune cestiunea in adeverata ei lumina.

Primiti, domnule redactore, asicurarea destinei nóstre consideratiuni.

6. Hagiescu, — Laurianu fiiu; — I. Buzorénu; — B. Florescu; — M. Strajanu; — I. Lassedalo; — C. Leonardescu; — G. N. Paianu.

„Romanulu.“

Scrisórea generalului Türr câtra alegatorii sei.

Inainte de resbelulu din a. 1866 mi dîce Kossuth: In lumea magiara suntu numai doue nume, care suntu unu drapelu sî au numai unu sensu politicu, unu sensu, care e preceputu de toti. Unulu e numele lui Deak sî celalaltu e alu seu. Numele lui Deak insemnéza inaintea fiecârui magiaru o Ungaria constitutionale sub dinasti'a austriaca, adeca fidelitate sî impaciuire casei austriace. Numele seu din contra insemneaza, independenti'a Ungariei, nu transactiune, pentru nici unu pretiu, ci resbelu sî lupta in contra Austriei. Acést'a erá limpede vorbitu, dar sî Ungari'a respunse chiaru la a. 1866; in loculu esperimentului periculosu alu perfectei independintie, care aru fi costatu multu sange sî multe lacrami, si'a alesu inpacarea cu dinasti'a; a ascultatu de Deak sî a acceptatu constiiutiunea din a. 1867.

Precepu, ca suntu partide, care aru fi doritu mai multu, déra credu, ca nui procedura drépta a vitupera situatiunea de astadi, care fâra indoiala e unu progresu in viati'a nationale, sub pretestu ca nu aru fi perfecta.

Nu sum omulu doctrinei aceleia, a cârei massima e: Totu séu nimicu! ci sum omulu acelei doctrine, ce se silesce, de sî incetu pre tóta dîua intr'o directiune progressiva. Eu nu vedu numai aceea ce nu e: o armata regulata independinta, ci vedu sî aceea, ce e; organisatiunea cea noua a honvediloru. In 1848 n'avéamu decâtu 10 batalióne, sî totusi natiunea erá in stare, cându reactiunea vienesa ofensá drepturile tierei nóstre, a indiecí cele 10 regimente. Cine e asiá fricosu, cine s'aru invoí, ca natiunea n'aru fi in stare a pune din cele 78 batalióne 300 pre picioru de resbelu in contr'a unei puteri, din afara séu din intru, ce aru cutezá a impugná drepturile constitutionale ale natiunei sî ale regelui constitutionalu?

Nime nu e indreptatîtu a presupune dela ómenii regimului nostru, ca ei aru dá mâna de ajutoriu la nimicirea drepturiloru patriei. Dar se lasâmu la o parte aceste icóne triste; indoiél'a sî temerea se potu delaturá prin o discussiune franca sî numai asiá va puté privi patri'a la o era nóua.

Ce folosesce a nimicí opulu la inceputu prin lamentâri? Se fimu gat'a spre jertfe, pentru binele patriei nóstre sî se lasâmu dorintiele sî politic'a extravaganta, sa nu créda nime ca elu singuru aru posede monopolulu liberalismului; de nu, oferimu inimiciloru patriei spectrulu tristu alu discordiei nóstre; discordi'a maiestrita corumpe poporulu sî folosesce numai acelui'a care aru suprimá-o.

Cându jacea preste patri'a nóstra regimulu arbitrariu sî n'aveamu ce alege de câtu supunere rusisinósa séu revolutiune, atuncea eramu omulu revolutiunei. Astadi cându constitutiunea din 1867 deschide patriei unu câmpu legalu de activitate acceptezu acést'a constitutiune nu cu intentiunea de a sferemá, ci eventualminte de a o perfectioná, ce vomu puté face numai atuncea, déca nu vomu agitá contr'a legiloru

Sa ne adunâmu tóte puterile nóstre; se invetiâmu cá se aducemu in Ungari'a diplomati'a sî se o putemu representá prin consulate dându armatei regulate totuodata câti mai multi oficieri magiari,

Se delaturâmu lamentârile se declarâmu suspiciunile sî mai cu séma promissiunile care dupa ajungere fie cârei partide la putere se potu implini. Sa ne aducemu aminte intemplarea trista din Franci'a la anulu 1848; opositiunea promitea poporului lucruri cari dupa ce a ajunsu la putere n'a pututu implini sî asiá poporulu se de partá neindestulitu dela regimulu seu care de sî erá celu mai liberale, improscá poporulu neindestulitu cu tunurile. Cine 'si iubesce patri'a sî pre concetatienii sei nu va seduce prin astufeliu de midilóce a popularitâtiei. La Martine dîcea la 1848 câtra lucratorii din Parisu: Déca ati indreptá chiaru tunurile care stau acolo câtra peptumi, totusi nu v'asiu promite ce nu sum in stare a implini. Se urmâmu acestu esemplu sî sa nu escitâmu passiunile poporului. Massim'a nóstra se fia stim'a inaintea legiloru; sa ne fia de problema cá diet'a viitóre se nu mai pérda dóue tertialitâti a tempului seu cu discussiunea basei constitutiunale, ci se apuce cu tóta puterea de reforme interne. Asiá va cresce puterea natiunei sî prin conecsiunile viitóre va fi in stare a castigá patriei magiare tóte avantagiurile care suntu de lipsa pre terenulu practicu. Primiti cea mai intima multiemita pentru confidenti'a cu care me onorati vrendu a me alege de ablegatulu Dvóstra. Relatiunile mele esterne numi concedu acuma a primi ofertulu acest'a. Pastratimi memori'a DVóstre sî me priviti ca pre celu mai bine voitoriu concetatianu. Stefanu Türr.

(Astfeliu vorbesce unu fostu revolutiunariu câtra connatiunalii sei.)

Impartasimu cu tóta reserv'a dupa o epistola privata despre „conferinti'a inteligintiei“ din Brasiovu urmatórele:

In 19 Fauru se adunara dintre Protopopi sî preoti, profesori sî multi negutietori (Preoti sî invetiatori se aflara sî din Sacele) la o consfatuire confidentiale.

La inceputu dupa alegerea unui presiedinte sî secretariu fu vorb'a despre o intielegere asupr'a participârei la adunarea dela Mercurea sî care cu ce principie se ducu. Acést'a indata fu spriginita de unu membru alu cenferintiei carele se pronunciá pentru activitatea demustrativa.

Dupa decursulu mai multoru vorbiri, unulu din cei adunati atrase atentiunea unoru vorbitori ca ací se vorbesce de Brasiovu sî cercu, sî nici vecinatâtile nici cercului nu suntu representate. Discutandu-se mai departe cestiunea tramiterei la Mercurea se arata dorinti'a mai multor'a, ca aru fi bine sa mérga din Brasiovu patru individi.

Modulu insa inca a provocatu o discussiune, pentru cá erau opiniuni ca sa nu se restringa voi'a nimenui de a merge sî ca sa se aléga unu numeru otaritu de individi.

Cându veni vorb'a de alegere unu altu membru cere cá sa se desbata mai anteiu principiele cá sa scie conferinti'a pre cine sa aléga, sî asiá se sî incepe desbaterea numai decâtu, pledându unu oratoru pentru passivitate sî altulu pentru activitate. Mai urmara intermezuri, cari nu se potu evitá la adunâri libere.

In fine advocatulu Stravoiu ia cuventulu sî discutá din punctu de vedere alu dreptului déca este aplicabile passivitatea seu activitatea sî resólva cestiunea in favórea activitâtiei. Dlu Baritiu, dupa ce insira despre batrenetiele sele sî esperiinti'a sea apeléza la juramentulu din 48 pre care dice ca nu póte salu calce (cine vrea salu calce? R.); apoi vorbesce din istori'a secuiloru cum uriau ei pre magiari sî Pest'a sî intréba ca noi sa mergemu acolo? Dupa acésta intrebare mai vorbira vre-o câtiva insi pentru passivitate. Dara dupa acesti'a urmare advocatii Puscariu sî Stravoiu, cari cu argumente ratiunabile sî reale pledara pentru principiulu activitâtiei.

Fiindu tempulu inaintatu se pune cestiunea la votu, majoritatea votá pentru passivitate. Doi profesori sî doi advocati Stravoiu sî Puscariu s. a. cu minoritatea votara pentru activitate.

(Coresp.) Brasiovu, 20 Febr. 1869.

Dle Redactoru! Fiindu ca jurnalele ce iesu aici in nrele loru cele mai nóue amintescu despre o conferintia electorale la care a participatu inteligenti'a de aici, vinu a ve comunicá sî eu atât'a, ca in 18 Febr. a. c. in urm'a Apelului dlui Macelariu, prin care se chiama inteligenti'a româna din Transilvani'a la o conferintia fratiésca la Mercurea pre 23 Febr. a. c. s'a fostu adunatu dupa o conchiamare preste 50 de brasioveni. Fiindu adunati unu domnu juristu ne descoperí scopulu acestei'a: pentru a se indemná cá sa mérga dintre barbatii de aici la Mercurea.

Altu domnu desvólta necessitatea pentru atari participâri sî barbatii adunati se invoira cu totii sî consultara mijlóce cá sa participe mai multi.

S'a vorbitu colegialmente unele sî altele in modu familiaru, tóte vorbirile a fostu pentru solidaritatea româniloru, câci barbatii de aici suntu otariti a jertfí ori-ce pentru solidaritate, cá cea mai necesarie as'adi sî totu-déun'a.

Resultatulu dare a fostu invoirea comune d'a participá patru individi la Mercurea cu dorintia, cá ei sa se supue hotarîriloru majoritâtiei d'acolo cá se iésa solidaritatea ce o dorimu.

Deci nu s'a hotarîtu neci ca se voru tienea de Diplom'a Leopoldina neci de sanctiunea pragmateca cum resteace Hr. Zeitung in nr. 35. a. c. sî neci propunere n'a fostu despre acést'a, ci unu stimatu barbatu a facutu in vorbirea sea despre legile Transilvaniei numai o amintire despre acelea.

La o adunare cá acést'a, care eu o privescu mai multu amicabila privata pentru consultarea celoru amintite, decâtu publica, nu aflu de cuviintia a insirá cursulu consultâriloru sî vorbiriloru ei fie câtu de nobilu, fiindca a fostu confidentiale De allfeliu neci nulu tîu minte. Sî despre desbateri politice publice asupra participârei sî neparticipârei la alegeri a fostu luni in 1 Martiu a. c. adunarea Brasioveniloru sî a Destrictului nu sciu ce voru fi facutu ei acolo· Credu ca ve va scrie din cei ce au participatu. *)

Clusiu 20 Februariu

(Inspectorii scolari sî — Schulrattii) Legea cea noua scolare sustienendu scolele confessiunali dispune, ca pentru atari comune, unde confessiunile nu suntu in stare a sustiené scóla indestulitória instructiunei publice, statulu va fundá scoli comunali, fâra caracteru confessiunale sî spre dirigerea acestor'a va denumí inspectori districtuali, prin cari va esercitá sî dreptulu de supra inspectiune a statului a supr'a intregei instructiuni publice, cum o a esercitat'o sî pâna acum prin Guvernu sî respective prin asiá numitii Schulrathi.

Ministrulu instructiunei publice sî pâna la denumirea atâroru inspectori a esmisu in mai multe pârti (ba chiaru in staturile vecine) comisari ministeriali, cari sa adune datele pregatitórie pentru punerea in lucrare a legiloru scolastice.

Dintre romani inca s'au tramisu atari comisari in Ungari'a vre o trei insi, a câroru esmitere „Federatiunea“ o a salutat'o cu bucuria.

Acum dintr'o corespundintia din Clusiu dto 22 Fauru a. c. afla ca sî consiliariulu de sectiune Puscariu este tramisu cu atare missiune in unele pârti ale Ardélului, — cu ceea ce nu se póte impacá, aducendu acea esmissiune in combinatiune cu miscârile electorali.

*) Ne amu bucurá. Red.

Nu ne mirâmu de astfeliu de combinatiune a „Federatiunei“, pentru ca traimu intre miscârile electorali, sî ori-ce frundia se misca o sufla ventulu alegeriloru. Nici nu scimu incâtu se adeverésce missiunea dlui Puscariu in trebile scolare, de atât'a insa putemu fi siguri, ca dlu Puscariu, care a datu destula proba pentru aperarea intereseloru bisericei nóstre, va scí sî acum a satisface atâtu missiunei sele, câtu sî bisericei a cârei fiiu este, — sî póte mai bine cá corespundentii „Federatiunei“ dela Clusiu, a câroru actiune s'a concentratu mai multu intr'acolo, cá sa se ia scólele din mân'a bisericei. Y—Z.

Ni se tramite spre publicare urmetórele:

Propunere

Cu privire la rescriptulu regescu dto 6 Febr. 1869 convocatoriu de diet'a tierei la Pest'a pre 20 Aprile a. c.

Considerându ca diet'a convocata are sa se compuna din ablegatii alesi dupa legea sustatatória electorale.

Considerându ca acésta lege electorale cu privire la Transilvani'a este eflusulu legei de uniune a Transilvaniei cu Ungari'a;

Considerându ca legea uniunei s'au adusu fâra invoirea, sî fâra concursulu natiunei române, sî inca cu total'a desconsiderare a ei, sî a justeloru ei pretensiuni,

considerându ca legea electorale feudale transilvana din 1848 sustienuta prin legea uniunei, lipsesce pre natiunea româna chiaru sî de cele mai de pre urma mijlóce cá sa póta avea o representatiune corespundietória pusetiunei sî insemnatâtiei sele politice, sî care sa fia in stare de a reluptá pre cale legale drepturile politice natiunale, inca in anulu 1867 prin decretu regescu unilateralminte scóse din valóre.

Considerându, ca dupa cele petrecute in sessiunea trecuta a dietei pestane, natiunea româna nici ca póte avea cea mai mica sperantia, ca justele ei pretensiuni se voru multiamí;

Considerându ca intr'unu statu care baremu dupa nume aru fi statu constitutiunale, fia-care alegatoriu este indreptatitu a se folosí séu nu de dreptulu electorale,

Considerându insa ca acestu dreptu electorale, cá unulu din cele mai principali sî vitali constitutiunale numai atunci póte produce vre-unu resultatu salutariu doritu, cându interesele private nu-lu paralisézа cu cortesiuri demoralisatórie. *)

Considerându ca fatia cu aceste inconvenientii nu esista dispusetiuni cari folosirea dreptului de alegere sa-lu marginésca numai la consciinti'a sufletului, sî la convingerea interna morale pentru alegatorii din poporulu cu educatiunea neglesa, cari nu au târia morale de a resistá incercâriloru seducatórie, — prin urmare nici resultatulu alegeriloru nu póte corespunde intereseloru patriei, — **) propunu: ca inclitulu comitetu permanentu prin decisiune sa se declare:

ca pre lânga tóta supunerea neconditiunata tronului, sî pre lânga reverinti'a cuvenita legiloru nu ne putemu demite la alegeri de deputati sî tramiterea de deputati pentru diet'a viitória conchiemata pre 20 Aprile a. c. la Pest'a.

Desiu 27 Febr. 1869.

(Urméza 3 subs.)

Desiu, 27 Fauru 1869.

In adunarea ad hoc a comitetului comitatensu, inteligenti'a româna, in consecintia cu propunerea facuta in 12 Ianuariu, sî in urmarea conclusului conferintiei din 3/15 Febr. au facutu recticus au predatu propunerea de mai susu,

despre care Il. Sea d. Comite supremu Carolu de Torma, impreuna cu testulu ei inconosciintiandu pre comitetu, aceea nu au pus'o la desbatere, — sî nici ca au luat'o la protocolu, din acea pré naturala (?) causa, câci protocolulu adunârei acestei estraordinarie au fostu dejá sî gatitu inainte de adunare atâtu in limb'a magiara, câtu sî cea româna, iéra la pretensiunea iterata a româniloru ca despre propunerea loru sa se faca amintire in protocolu, câci din contra ei aru fi siliti a se declará ca româniloru acum nu li se iérta a-si descoperí baremu

*) Adeveratu! inse cortesiurile sa se paraliseze prin probitatea alegatoriloru, respective, energi'a sî inteligenti'a conducatoriloru alegatoriloru. R.

**) Vedi observarea de mai susu. R.

nici durerile, Ilustr. Sea dlu Comite supremu acésta declaratiune au respins'o, cá insinuatiunea! ne dandu declaratoriului dlu Gell cuventu sî locu de aperare! — eata tempurile fericite ale constitutiunalismului magiaru, séu totu mai asceptati românilor inca colacii apromisi dela diet'a magiara din Pest'a? numai sa nu remaneti flamandi! — *) I. P.

In legatura cu cele premise mai amintimu dupa alte jurnale sî despre conferinti'a romaniloru din comitt. Solnocului interioru tienuta in Desiu in 15/3 Februariu.

Conferinti'a acést'a la care se adunara partea cea mai mare a intelegintiei romane in numeru de 140 persóne, fu deschisa prin D. Gavr. Maniu, carele in o cuventare lunga facendu o reprivire la trecutulu istoricu a suferintieloru natiunei romane, carea in patri'a sea avitica a fostu tractata ca helota sî debea in 1848 si-a pututu recâstigá libertatea individuale, arata cum fu nimicita acést'a eluptare din an. 1863/4 prin o trasura de péna a regimului, introducendu legea de uniune sî a nationalitâtiloru arata ca magiarii ori ce promissiune a facutu romaniloru, n'au tienut'o.

Dupa acést'a cuventare aplaudata din partea ascultatoriloru fú alesu de presiedinte r. D. Andr. Antoniu protopresbiteru g. c. din Gherl'a, carele declara scopulu acestei conferintie consultarea asupra cestiunei, ca se participe romanii comitt. amintitu la alegerea de deputatu séu nu?

Stef. Timbusu, proprietariu, face intr'o cuventare mai lunga propunerea, ca romanii se participe la alegere, sî se-si aléga unu representantu tare in characteru cu simtieminte curate, carele mergându in dieta se protesteze cu tóta energi'a in contr'a ne'ndreptatîriloru, ce se facu romaniloru. I. Muresanu e de parere, cá conferinti'a sa se declare: ca romanii nu voru a-si alege sî a-si trimite deputatulu loru in o legislatiune, care a privatu o tiéra de independinti'a ei sî ignoréza dorintiele unei natiuni.

Aug. Munteanu face la propunerea lui Timbusu amendamentulu: ca românii sa-si aléga deputatu, dara acest'a sa nu mérga in dieta.

Lad. Papu din Gherl'a luându cuventulu arata intr'o cuventare mai lunga, ca prudenti'a politica sî circumspectiunea cere a participá la alegeri. Sa remana pre terenulu legalitâtiei, fiesce-care sa-si incredintiedie dreptulu seu constitutiunale sî se puna in miscare tóte mijlócele iertate, pentru de a alege sî a tramite in dieta unu representante, cunoscutu de patriotu bunu neinteresatu care sa lucre cu tóta energi'a pentru recastigarea drepturiloru natiunei române, ce nu se va putea ajunge déca nu va participá nimenea la lupt'a constitutiunale, sî déca nu va fi nimenea in dieta din mijloculu loru, cari sa le apere sî sa le represente interesele natiunale.

Ioann Muresianu sî protop. I. Papiu vreau a reflectá pre antevorbitoriu sî se declara pentru passivitate; asemenea invatietoriulu P. Iliciu.

Aug. Munteanu vediendu ca majoritatea e pentru passivitate politica 'si retrage amendamentulu sî se dechiara asemenea pentru retienerea dela alegeri. Dupa aceea mai vorbira Bohatielu sî unii protopopi spriginindu propunerea lui Timbusiu.

Dupa acést'a desbatere presiedentele vediendu objectulu pertractatu din tóte pârtile propune, cá sa se voteze. La votizare majoritatea se declara pentru passivitate. Formulându comitetulu conclusulu votisatu se celi, sî aprobându-se fu luatu la protocolu. Motivele pentru retienerea dela alegeri urmande acestui conclusu suntu: suferintiele indelungate ale natiunei romane, delaturarea drepteloru séle pretensiuni prin diet'a din Pest'a sî sustienere in valóre a legei electorale, cei nedrepte sî atâtu apesatóre.

La 5 óre dupa amédi se inchise conferinti'a sî membrii se adunara in „Otelulu natiunalu“ la unu banchetu, unde se radicara toaste numeróse asupr'a Imperatorelui sî Regelui, asupr'a natiunei române, sî alt.

Debrecinu, 1 Martiu 1869 n.

Dle Redactoru! Diet'a din Pest'a este conchiamata pre 20 Aprile n. Dupa cum se vorbesce, alegerile de deputati se voru incepe inca in lun'a acést'a; dara sî pâna atunci pregatirile de alegere curgu in tóte pârtile intr'unu modu infioratoriu — ne mai audîtu — frecârile intre partidele magiare nu mai voru se iae capetu, se intrebuintiéza mijlócele cele mai marsiave, asiá incâtu unii incepu a se ingrigí, ca tienendu multu asiá, poporulu totu mai tare se va demoralisá.

Eata ce scrie unu publicistu magiaru in fói'a sea „M. Ujság“ in nr. din 27 Fauru sub rubric'a „Maturitatea nóstra politica“:

„Ce se intempla de presentu in tiéra cu privire la pregatirile de alegeri, e atâtu de intristatoriu, atâtu de batatoriu la ochi, incâtu ne tienemu de datorintia a chiamá atentiunea celoru mai intielepti fâra deosebire de partida. . . . . Abiá s'a fostu inchisu diet'a, sî indata au sî inceputu unii in tiér'a intréga a intrebuintiá totu feliulu de corruptiuni, beuturi, cu o astfeliu de nerusînare, cá cându tóte acestea aru fi lucruri legali, de omenia. Sî eata acum, inainte inca de a fi sositu diu'a alegeriloru, mass'a poporului (firesce pâna acum numai celu magiaru, cor.) sedusa prin beuturi sî prin patim'a de partida radica mân'a asupr'a celui'a-laltu, cá cându n'aru fi fiii acelei patrii, totu acelei mame, ci cá tabere de inimici, ba inca intr'unu modu mai selbaticu decâtu acelea, pentru ca se scóla asupr'a celoru nearmati, necrutiandu nici macaru bisericile de invasiunile loru.

Dara ce va mai fi dupa acést'a pâna la tempulu alegeriloru, sî ce se va intemplá cu ocasiunea alegeriloru, cându multimea alegatoriloru se voru concentrá intr'unu locu!

„Se voru bate, cá cum se bateau in contr'a turciloru, in contr'a tatariloru, sî cetatiénulu numai sub scutulu puterei fisice 'si va putea esercitá unulu din cele mai frumóse drepturi ale sele.“

„Dara noi pentru aceea totusi suntemu poporu maturu, sî numai cu dispretiu privimu la vecinii nostri, cari fâra vînu, fâra vinarsu, fâra batâi alegu deputati!“

„Acestea nu-su semne de maturitate, ci de putrediune.“

„Asiá suntemu, cá fruptulu, care inainte de a se fi desvoltatu, lu ajunge morbulu sî incepe a se putrezí.“

Mai departe dîce acelu scriitoriu magiaru, ca acestu morbu atâtu e de estinsu, incâtu mai prin tóte clasele societâtiei se póte observá.

„A cleveti“ — continua — „partid'a contraria sî pre partisanii ei, adeca a respandí despre ei lucruri deonestatóre; cu totu feliulu de mijlóce, atâtu prin amagiri, câtu sî prin fortia a-si inmultí partid'a sa, astea suntu lucruri de tóte dilele anca chiar' sî la oficiali, la judi, ba ce se dicu — se privescu de o astfeliu de virtute, cá cându acea invatiatura nemorale strica contrariului, dupa cum numai poté-s'aru tienea de invatiaturile evangeliei. Pentru ca nunumai le comitu, ci anca se lauda cu ele inaintea ori cârui'a.“

„Câta vatamare de lege, câta nedreptate comitu comissiunile conscrietóre, ba chiar' comitetele centrali, e de comunu cunoscutu, dar' sî aceea e cunoscutu, ca acei'a, cari le comitu, le arata inaintea prietiniloru loru in semnu de impartialitate.“ —

„Dar' pentru aceea noi suntemu poporu maturu; la noi domnesce cinstirea legii.“

„Totu asiá s'a intemplatu in 65 — sî póte chiar' pentru aceea nu a aflatu de demnu diet'a a evitá acestu reu prin revisiunea legei electorali. . . . . .

In fine incheie articululu cu aceea, ca de sî nu va putea impedecá acestu pecatu uriciosu; dar celu pucinu va condemná totdeaun'a acésta fâra de lege, pre acei'a, carii o comitu. „Pecatu“ dîce, „care inveninéza moralitatea poporului, pecatu, care mistifica vointi'a poporului; pecatu, care ne rusinéza inaintea lumei culte; pecatu, care impinge natiunea spre piere.

„Poporulu se scuturase odata din ametiala, in carea a cadiutu. Cugete, ca care 'lu cumpara astadi, mâne 'lu póte sî vinde. Vina-'si in fire, câci altcum va ajunge sclavu.“ — Óre la poporulu nostru nu s'aru putea reduce aceste cuvinte din urma? —

Romani'a.

Bucuresci, 25 Februariu. Cogalnicénu ministru de interne, au emisu dupa cum ne insciintiéza jurnalele, câtra toti prefectii tierei urmatórea scriere circulara atingatóre de cestiunea jidaniloru, cari ne cum sa arete vre-unu patriotismu, câtra tiér'a care-i nutresce, dara neincetatu insulta nesuindu-se a descreditá pre români inaintea Europei sî a blamá tiér'a, in care si-a facutu averile cele mai colosale. Scrisórea circulara suna esentialminte in urmatoriulu chipu: Dupa legile tierei jidovii n'au dreptu de posessiune prin municipii sî prin urmare nu le e iertatu a tienea ospatarii sî arende prin comunele satesci. Toleranti'a de care s'a bucuratu pâna acum a fostu numai o abatere dela lege, nici decum insa o schimbare a legei.

Jidovii emigrati din Austri'a sî Rusi'a in Romani'a au o religiune, o nationalitate, moravuri sî obiceiuri streine cu totulu de ale romaniloru, sî esperienti'a nea invatiatu, ca unde s'a asiediatu prin comune a fostu unu biciu pentru poporulu romanu. Acést'a abatere nu mai póte fi suferita sî trebue sa ne straduimu a eliberá pre bietulu poporu romanu de acést'a calamitate stricaciósa.

Deci binevoiesce dle Prefectu a face cunoscutu in comunele subordinate d-tale, ca jidovii din 23 Aprilie a. c. se fie opriti a mai tienea prin comunele rurale ospatarii sî arende sî in privinti'a acést'a sa nu se mai incheie cu densii nici unu contractu. —

Dupa acést'a ordinatiune circulara urméza o admonitiune cá sa nu se mai faca abateri dela legile sustatatóre promitiendu totu odata, ca déca jidovii se voru straduí a revindecá calamitâtile, care leau produsu in tóte locurile unde s'au asiediatu, voru staruí din partei la camere, cá jidoviloru invatiati sî acelor'a, cari voru escelá prin arte sî sciintie séu prin meritu in armata, sa li se dee drepturi politice, remunerandu meritele dupa cuviintia.

Bucuresci, 1 Martiu. Armat'a romana dupa cum suntemu informati se va asiediá in castre intre Focsiani sî Tecuciu.

Scólele satesci.

Domnule Redactoru! Suntemu bine incredintiati, ca mai toti barbatii, cari au fostu sî suntu la administratiunea instructiunei publice, au avutu sî au tóta buna-vointi'a a face sa se respandésca lumin'a in mass'a poporului.

Scólele satesci functiunéza de aprópe 30 ani sî nu uita nimenea sacrificiele banesci ce s'au facutu in numele loru, dara fatalitatea a adusu cá ele se produca putiena rodu, câci mai toti domnii proprietari de mosii mari n'au datu concursulu d-loru. Programele scóleloru s'au schimbatu din anu in anu, sî schimbarea loru a fostu asiá de ciudata incâtu scólele satesci s'au paralisatu sî invetiatorii au fostu lasati fâra a se fortificá in fia-care anu la scólele judetiului, pentru a-si dobendí cunoscintiele didactice sa dea lectiuni dupa nóuele programe. Asiá dara trecutulu s'a dusu sî viitoriulu póte sa ne céra socotéla despre ródele ce a produsu gradin'a cultivata in tempu de 30 ani. Sî, vediendu inalt'a buna-vointia ce are Mari'a Sea Domnitoriulu pentru instructiunea publica, propunu sî eu urmatórele in vederea intrunirei viitórei camere:

1. Scólele in comunele rurale sa functiuneze dela 15 Septembre pâna la finea lunei lui Martiu, câci din sperantia s'a vediutu ca tieranii in lunile de véra iéu pre copii loru la munc'a câmpului.

2. Invetiatorii comuneloru rurale sa fia obligati cá dela 15 Aprilie pâna la 15 Iuniu sa stea la scól'a centrala a judetiului pentru a se fortificá, ascultandu lectiunile revisorului scóleloru satesci alu judetiului. Ei sa fia datori a dá esamenu in fati'a membriloru comitatului scolariu pre fia-care anu.

3. Revisorii scóleloru sa fia obligati cá dela 8 Augustu sa mérga in judetiu, cá prin ajutoriulu administratiunei sa faca repararea caseloru de scóla, caci nici o coliba nu este mai prósta in satu decâtu cas'a de scóla.

Aducu aminte ca scólele satesci, la prim'a loru deschidere, au datu mai mare progresu, de-sî invetiatorii sî profesorii superiori ai districteloru erau mai putienu platiti decâtu acum. Unde este buna-vointia sî mare staruintia cu târi'a credintiei, se face minuni. Nu criticu, dara vedu ca din scólele orasieloru, unde domnii profesori suntu destulu de luminati sî bine platiti, iesu din scólele loru numai cersitori de functiuni.

Alessandru Dimitrescu.

„Rom.“ Giurgiu.

---

*) Cu colaci sî cu porumbi fripti nu sta nimenea gat'a sa-i indese cui-va in gura. Viéti'a constitutiunale preste totu e o lupta, ori in ce statu constitutiunale, sî mai vertosu la noi unde suntu partide de natiuni sî nu numai de colori politice. Sa nu asceptâmu nimic'a dela diet'a magiara, dara sa cautâmu sa ne esoperâmu competinti'a nóstra de drepturi. R.

Varietâti.

*** Adunare districtuale s'a tienutu in Brasiovu in 19 Februariu, unde au fostu representate tóte comunele districtuali afara de comun'a Apati'a. Judele superioru a rostitu o cuventare cu multa elocintia in carea arata ca Maj Sea Regele e determinatu a sustiené constitutiunea, a asecurá popóreloru sele participarea la legislatiune sî a fericí patri'a. Dupa acésta cuventare care fu salutata cu vivate entusiaste se ceti rescriptulu regescu sî membri magistratuali se departara. — Dlu deputatu alu cetâtiei, Baritiu, face propunerea sa se recerce regimulu cá pre venitoriu la acte cá sî acestu de fatia (rescriptulu), cându se tramitu municipiului sa se alature sî o traducere oficiale in limb'a nemtiésca sî cea romana, pentruca densulu e de convingere ca multi nu au priceputu rescriptulu ce s'a cetitu in adunare. Propunerea se primesce unanimu sî se radica la valóre de conclusu. — Dupa acést'a se aduce la cunoscintia denumirea definitiva a comitelui natiunei sasesci, se votéza o adresa de gratulatiune cu a cârei compunere se insarcinéza magistratulu.

*** Dlu advocatu Mateiu Nicol'a ince convocase pre 20 Februariu la Abrudu o conferintia a intelegintiei din muntii apuseni. Pâna acum inca nu avemu scire despre resultatu. Dupa o scire telegrafica ce o primirâmu inca de Vineri diminéti'a din Clusiu, conferinti'a conchiamata de dlu Protopopu gr. cat. Pamfiliu a conclusu unanimu neparticipare la alegerile dietali.

*** Batâi electorali. Diuariele aducu sciri din mai multe pârti ale Ungariei despre conflicte escate cu ocasiunea alegeriloru, cari conflicte terminara totu-déun'a cu morti sî râniti. Din caus'a acést'a suntu denumiti dejá optu-spre-diece comisari regesci, cari au sa se infatisieze indata, unde esacerbarea alegatoriloru va face necesaria presenti'a loru.

*** (Alfons de Lamartine.) Telegrafulu ni aduce scirea intristatória despre mórtea renumitului poetu sî istoricu francesu Alfons de Lamartine. Lamartine a fostu nascutu in 21 opt. 1790. in Macon. Educatiunea prima i se dede in scól'a Jesuitiloru din Belley la otarulu Sabaudiei; mai tardiu merse la Paris sî dupa ce vietui aici trei ani, plecá in anulu 1808 spre Itali'a, remase aici doi ani sî apoi re'ntornà in patri'a sa. Primulu productu alu activitâtii lui literarie aparù la anulu 1820 sub titlulu „Méditations poetiques“. Opulu acest'a avú asié succesu insemnatu in câtu se tiparí in 45,000 mii de esemplarie. Succesulu acestei incercâri prime i deschise carier'a diplomatica. Dup'olalta fu aginte in Firenti'a. Neapole, Londr'a sî Toscan'a. Casatorindu-se cu o englesa avuta, Lamartine incepù a desvoltá unu lussu straordinariu, fâra inse d'a sî parasí mus'a. Celu mai insemnatu opu alu seu de sub timpulu acest'a e „Childe Harolds.“ Pre vremea revolutiunii din Iuliu Lamartine erá aginte in Greci'a; ocasiunea binevenita o intrebuintiá spre a studiá relatiunile Orientului, ce sî avù de resultatu aparerea „Caletorii in Orientu“ la anulu 1835. Celu mai insemnatu opu alu seu e: „Girondistii“. Influinti'a cea mai mare supra afaceriloru din Franci'a au avut'o L. sub revolutiunea din fauru, carea contr'a vointiei sele pregatí ajungerea lui Napoleonu pre tronu. Dupa revolutiunea anului 1848 se retrase L. de la viéti'a publica sî incepú a se ocupá numai cu sciintiele; asié scrié: „Istori'a revolutiunei din 1848“, „Istori'a Turciei“, Istori'a Restauratiunei.“ Spre finea vietii lui trebuí se faca apelu la misericordi'a publicului. Napoleonu, inimiculu politicu alu poetului sî poporulu francescu, usiurara prin contributiuni materiali sórtea betrânului. Poporulu francescu a perdutu prin mórtea lui Lamartine pre unulu din cei mai insemnati barbati ai sei. dupa „Alb.“

*** (Balulu curtii de Bucuresci) sî in anulu acest'a fu splendidu. De alta-data Alteti'a sa la cuadrilu avea pre br. Eder, de vis a-vis, acuma inse avú pre Green sî contele Kaiserling, celu d'antâiu consululu Angliei, iára alu doile consululu Prussiei. Principele angagià pre indata câte o dama din aristocratia, sî apoi una din starea cetatianésca. Dómnele Siarlot'a Ghica. Cleopatra Trubeckei, Popu sî Ghermanu avura acea rara norocire. Câtra mediulu noptii se desiertara mai multe toaste. Domnitoriulu redicá toastu pentru fericirea urbis et orbis, (asié numira romanii, strabunii nostri, cetatea sî imperiulu loru.) cându cele siepte capele militarie musicale in curtea palatiului intonara serenad'a lui Schubert. Balulu se finí pre la trei óre cu cotilonu. — Oficierii de la corpulu de artileria inca dedera unu balu in onórea domnitoriului romaniloru.

(Conferinti'a natiunala la Beiusiu) s'a tienutu joi in 18 Fauru, in domiciliulu dlui Ioane Vasiu, participandu la acést'a intrunire constitutiunala unu numeru frumosu de inteliginti sî de tierani. Conferinti'a proclamá principiulu solidaritâtii deputatiloru romani. Unanimu candidara pre dlu Demetriu Ionescu pentru Beiusiu

(Duelu femeiescu) In dîlele trecute, — scrie unu jurnalu francesu, in padurea de Bologne lânga Parisu s'a intemplatu unu duelu raru in felulu seu. Doue dame, pre câtu de rapitórie sî frumóse pre atâtu de tenere, naintau prin o vale pâna la unu locu mai ascunsu. Aci ambele statura. Un'a scóse dóue pistóle sî intindiendu câtra cealalta, i dise: „alegeti“ — In momentulu urmatoriu un'a descarcá pistolulu sî cealalta — lesinà de frica. Caus'a duelului a fostu unu tenoristu. „Pam.“

Nr. pres. 84.

Publicare.

La comand'a divisiunei trupeloru Nr. 16 sî militaria in Sabiiu se afla din darurile patriotice, care au intratu din Transilvani'a pentru cei vulnerati ai armatei c. r. in anulu 1866 la fost'a comanda generale a tierei, inca cinci sute optu dieci sî patru (584) florini 15 xr. v. a. in bancnote, dupa acei'a 2 florini v. a. sî unu taleru in argintu.

Esista intentiunea, banii acesti'a ai intrebuintiá amesuratu scopului menitu, sî ai imparti parte intre individii transilvaneni din statulu fecioriloru, cari s'au facutu neputinciosi in urm'a raniriloru, ce au capetatu in resbelulu celu de pre urma, fâra deosebire de câmpulu bataliei, parte intre veduvele sî orfanii lipsiti ai aceloru soldati transilvaneni incependu dela sergentu in josu, cari au cadiutu in resbelulu ce-lu de pre urma, séu au muritu in urm'a raniriloru capetate in bataia, fâra deosebire de religiune, natiunalitate sî a trupei.

Acést'a se face cunoscutu cu acelu adausu, ca insinuârile respective sa se indrepteze celu multu pâna in 20 Martiu a. c. câtra respectiv'a comanda de intregirea trupeloru.

Sabiiu, in 25 Februariu 1869.

Dela comand'a divisiunei trupeloru
39—3 Nr. 15 sî militaria.

Nr. 2,455. 1869. (40—3)

Publicare de concursu.

Spre ocuparea postului vacante pentru limb'a sî literatur'a ungurésca sî pentru limb'a latinésca la Gimnasiulu superióre Regecu ungurescu de statu in Sabiiu, sî anume pentru celu dintâiu in totu gimnasiulu, iéra pentru celu depre urma numai in gimnasiulu inferioru se deschide concursu cu lefile anuali fipsate pentru profesore ordinariu de 945 fl. v. a. pre lânga prospectu de adausu decimale de 105 fl. v. a.

Deci se poftescu concurentii pâna la 20. Martiu a. c. sa-si astérna petitiunile instruate cu cartea de botediu cu testimoniele scolastice — cu atestatu despre depusulu esamenu de capacitate din studiile concerninte — cu atestatu despre aplecarea de pâna acum, sî cu o tabela de cualificatiunea prescrisa la acestu Guberniu regescu sî anume déca concernentii fungiadia dejá cá profesori pre calea Directiunei preposîte, éra din contra prin directiunea gimnasiale din Sabiiu, insa sî cunosciinti'a limbei unguresci sî germane precum sî desteritatea in limb'a romanésca este a se dovedi.

Dela Guvernulu Regescu Transilvanu.
Clusiu in 11 Februariu 1869.

31—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. romana din comunitatea Dragomiresci, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. res. rom. alu Lugosiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a, in bani gat'a: 63 fl. v. a.

b, in naturalii: 10 meti de grau, 15 meti de cucuruzu, 100 Pfunti de clisa, 50 Pfunti de sare, 15 Pfunti de lumini, 8 orgii de lemne, 2 jugeri de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a înzestrá petitiunile loru concursuale,—timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului padagogicu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morale sî politica, sî astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 20. Martiu vechiu a. c.

Caransebesiu 6 Fauru 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

31—2 **Concursu.**

Pertru ocuparea postului vacantu de invetiatoriu la scól'a trivialagreco orientale din Padin'a Matje in N. Moldov'a in districtulu Oravitiei.

Petitorii pentru acestu postu, cu care e inpreunatu unu salariu annalu de 126. fl. v. a. sî o remuneratiune de 16 fl. 80 xr. v. a. pre fiacare anu pentru catechisatiune, au de a-si adresá petitiunile scrise cu mân'a loru propria alaturându sî testimoniile de botezu, de moralitate sî de cualificatiunea despre studiile prescrise in 6. septamâni dela escrierea acestui concursu câtra venerabilulu ordinariatu episcopescu greco-orientale dlu Caransebesiu.

Vien'a in 20 Februariu 1869.

Dela Directiunea generale a societâtii privilegiatei c. r. destatu austriace a câiloru ferate.

30—2 **Edictu.**

Radu Poplacianu din comun'a Resînari, scaunulu Sabiiului, care de patru ani, cu necredintia si-a parasitu pre legiuit'a sea socia Dobr'a lui Dumitru Bab'a, totu din Resînari, sî a prebegitu in lume, nesciidu-se loculu aflârei lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu, si o dî, dela datulu de fatia, sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va pertractá, sî decide cererea amintitei femei, dupa prescrisele canonice.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului Sabiiului alu II-lea.

Sabiiu, 14 Fauru 1969.

Ioann Panoviciu,
Protopresviteru.

29—2 **EDICTU.**

Ev'a lui Georgiu Savu, din comun'a Sebesiulu de susu in scaunulu Sabiiului, care de siepte ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Tom'a Ghipu, totu din dis'a comuna, sî scaunu, au pribegitu in lume, nesciindu-se ubicatiunea ei, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, sî in absenti'a ei, se va pertractá, sî decide cererea amintitului Tom'a Ghipu, dupa prescrisele canonice.

Sabiiu, 14 Fauru 1869.

Forulu matrimoniale alu tractului Sabiiului alu II-lea,
Ioann Panoviciu,
Protopresviteru.

(40—1) **EDICTU.**

Prin care Dimitrie Ioanesiu Pop'a din Saliste scaunulu Sabiiului, care de tempu indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuit'a sea socie Ann'a Pop'a sî patri'a, fâra a se scí loculu aflârei lui, se indetoréza, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu matrimoniale asupra-i urditu, sî fâra de elu se va pertractá sî otarí dupa prescrisele s. s. canóne bisericesci.

Sabiiu 21 Fauru 1869.

Forulu matrim. gr. or. alu protop. tract. Sabiiului I.
I. Hanni'a,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 22 Februaaiu (6 Martiu) 1869.

Metalicele 5%	63	10	Act. de creditu	297	40
Imprumut. nat. 5%	60	40	Argintulu	121	
Actiile de banca	730		Galbinulu	5	80

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 17. ANULU XVII.

Sabiiu, in 27 Februariu (11 Mart.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Conferinti'a natiunale dela Mercurea.

In nrulu 15 alu diuariului nostru amu disu ca nu voimu sa preocupâmu conferinti'a, sî in adeveru noi amu asteptatu resultatulu ei.

A ne d'a o judecata asupra resultatului inca nu voimu. Cetitorii voru aflá din cele de mai la vale publicate, ca resultatulu este contra principieloru nóstre sî asiá judecat'a nóstra aru putea fi privita de unu feliu de isbenda, de ceea ce sa ne ferésca Ddieu.

Unu lucru ne mahnesce sî acel'a adeca, ca nu amu pututu câstigá convingerea despre ratacirea nóstra in directiunea pentru care amu pledatu. Sperámu ca vomu fi desbracati prin argumintele contrariloru nostri, inse nu fu asiá. Caus'a pentru carea parerile nóstre nu au pututu petrunde in conferintia o lasâmu neatinsa, pentru alte tempuri mai bune, cându d. e. nu va siedé nici unu vecinu reu pre la ferestile nóstre, sa asculte cu placere cându ne spunemu adeveruri neplacute, noi intre noi, in casa; pentru tempuri, cându vomu vorbí fâra de a ne suspiciuná noi unii pre altii. *)

Aducemu inse sî acum aminte fia cârui romanu, sî cu deosebire celoru ce suntu de a dreptulu partasi la conducerea natiunale, a luá cestiunea in modu mai objectivu, a esaminá situatiunea din tóte punctele de vedere sî a nu se pune numai in pusetur'a pura a simtieminteloru, pentru ca in casulu din urma putemu fi lesne sedusi, precându in casulu primu, e ce e dreptu, invingerea mai grea, câci are omulu a se luptá sî cu sine, inse invingerea e mai probabile

Ce ne atinge pre noi vomu cautá fâra a ne amestecá in lucru pâna atunci, pâna cându vomu fi provocati de a muiá condeiulu, — pentru cestiuni de feliulu celoru deslegate in Mercurea, séu pâna cându vomu vedé ca amenintia de undeva vré unu periculu, pentru natiune.

Atunci nu din isbânda, dara din obligamentu vomu reluá de nou greau'a missiune de a scrie sî a pledá pentru parerile nóstre.

Conferinti'a natiunale dela Mercurea.

Conformu apelului publicatu in nrulu 13 alu acestui diuariu, erau in 23 Februariu adunati in Mercurea unu numeru frumosu de barbati inteligenti preoti sî mireni, sositi din cele mai multe pârti a le tierei, parte cá representanti ai conferintieloru partiale, parte cá participanti spontanei; lânga acesti'a se mai aflau unu numeru frumosu de junime studiósa academica (parte din Sabiiu, parte din Pest'a) sî fruntasi de ai comuneloru satesci de prin pregiuru.

Conferinti'a se incepù la 10 óre inainte de amédi. Dlu Convocatoriu alu conferintiei Elia Macelariu saluta pre cei adunati sî desfasiura in o cuventare scopulu convenirei. Conferinti'a lu alege prin aclamatiune de presiedinte alu seu, pentru care incredere onorifica multiemesce adunârei.

Se alegu notari: dd. Visarionu Romanu sî Aronu Densusianu.

La propunerea presiedintelui adunarea se scóla sî pentru cá totu inceputulu sa fia de la Dumnedieu, D. Prot. Hane'a rostesce o rugaciune, in audiulu tuturoru.

Inainte de a trece la ordinea dîlei presiedintele propune ca sa se esprime in protocolu, ca adunarea este neclatita sî nestramutata in credinti'a sî loialitatea sea câtra préinalt'a dinastia Habsburg-Lothringen sî câtra Majestatea Sea Imperatulu sî Marele Principe Francisc u Iosifu I. Se primesce intre aclamatiuni entusiastice. Mai departe, sa se esprime: iubire sî fratietate câtra tóte natiunile colocuitórie, sî in fine ca adunarea se supune legiloru sanctiunate, sî ca legile cari vatema pre natiunea româna, acést'a se va nisuí a le modificá numai pre cale legale. Aici se incepe o desbatere la care iau parte mai multi insi. Dlu Branu de Lemenyi face propunerea, ca legile sanctiunate trebuiescu respectate incâtu acele suntu basate pre egalea indreptatire a natiunalitâtiloru. In tipulu acest'a emendata se primesce propunerea presiedintelui.

Horj'a, doctorându in drepturi sî colaboratoru alu „Federatiunei“, saluta conferinti'a in numele junimei din Pest'a sî face propunerea sa se concluda ca minoritatea se va supune majoritâtiei. Cea dintâiu se primesce cu bucuria sî se ia spre sciintia placuta; cea de a dou'a nu se primesce, pentru ca dupa usulu parlamentariu se intielege de sine.

La ordinea dîlei propune dlu Visarionu Romanu, punctulu alu doilea din apelu, in privinti'a alegeriloru la diet'a din Pest'a. Se primesce propunerea sî propunetoriulu continua discursulu esprimendusi parerea de reu, ca natiunea dela 1864 incóce nu se intielege a supra unui programu. Se pronuncia pentru passivitate.

De ací incolo se incinge o desbatere viua la carea participara: Hoszu pentru participarea la alegeri sî activitate, Muresianu pentru passivitate, Puscariu pentru activitate, Dr. Ratiu pentru passivitate, Porutiu pentru activitate. Mai urmara a se pronunciá contra activitâtiei Densusianu, Axente, prof. Moldovanu sî Dr. Tincu. *)

In fine mai vorbí Hosszu cuventulu de incheiere sî Vis. Romanu cá propunetoriu sî apoi presiedintele.

(Inca inainte de a incepe Dr. Tincu cuventarea sea sosesce unu telegramu dela Timisiór'a subscrisu de Al. Mocioni sî Craciunescu carele saluta conferinti'a; s'a conclusu a se respunde pre aceea-si cale).

Facendu-se propunerea cá sa se inchida desbaterea pentru de a se pune cestiunea la votu, conferinti'a cu majoritate se decide pentru passivitate numai cinci insi: Hosszu, Porutiu, Bardosi sî Cristea pentru activitate.

Conferinti'a se suspende sî din ospitalitatea cea marinimósa a presiedintelui se rástauréza la unu frugalu dejunu.

Dupa acésta pausa se desbate procederea speciale a politicei passivitâtiei. Se alege unu comitetu centrale cu resiedinti'a in Sabiiu, sub presiedinti'a dlui Elia Macelariu. Membrii fura alesi din Sabiiu:

Hane'a, Bolog'a, Pope'a, Dr. Nemesiu, Visarionu Romanu sî Russu;

din Brasiovu: Baritiu, I. G. Ioann sî Demetriu Ing'a;

din Fagarasiu: Antonelli, Branu de Lemény sî Densusianu;

din Blasiu: Elia Vlassa sî I. Moldovanu;

„ Resînari: Dr. Stoi'a;

„ Cricâu: Axente;

„ Rosi'a Abrudului: Balintu;

„ Turd'a: Dr. Ratiu;

„ Gherl'a: A. Muresianu;

„ Desiu: Gavriilu Maniu sen.

„ Naseudu: Ioachimu Muresianu;

„ Szasz-Regenu: Maieru;

„ Orestia: Dr. Tincu;

„ Aiudu: Nicol. Gaetanu.

Se propune a se considerá memorandele asternute de Baritiu sî Dr. Ratiu de ale conferintiei, la ce se reflectéza ca de óre-ce li s'au votatu multiamita pentru purtarea densîloru propunerea acést'a devine de prisosu. La 5¾ se incheia conferinti'a sî dupa acést'a urméza unu prândiu grandiosu la presiedintele, carele dura pâna târdiu. Cam pre la 8 óre junii dela academi'a de drepturi din Sabiiu sî altii facura unu conductu frumosu de facle, carele se postà dinaintea locuintiei presiedintelui. Acest'a esî, la aclamatiunile purtatoriloru de facle, pre balconu. Juristulu N. Densusianu rosti unu cuventu acomodatu solemnitâtiei, la care presiedintele respunse cu caldura, terminandu cu: „sa traiésca Majestatea Sea Imperatulu sî Marele Principe Franciscu Iosifu I.“ la care se respunse cu vii aclamatiuni. Dupa retragerea dlui Elia Macelariu de pre balconu, mai fura provocati prin aclamatiuni sî altii.

A dóu'a dî se verificà protocolulu sî dlu Dr. Tincu asterne pre més'a conferintiei unu memorandu, care-lu primise spre a raportá asupra-i; facù propunerea, ca sa se predé comitetului centrale cá sa-lu póta studiá mai cu deameruntulu, dupa cum se cuvine unui asemenea actu. Se mai face propunerea unei colecte pentru acoperirea speseloru pentru agendele comitetului; inceputulu se face dejá ací in sala.

*) Vedi sî „Albina“ nru 19. Red.

*) Cuventârile cele mai insemnate ne vomu straduí a le procurá dupa stenografia sî a le publicá. Red.

Evenemінte politice.

In politic'a din laintru sî din afara a fostu de unu tempu incóce linisce mare. Caletori'a Majestâtiloru Loru prin Croati'a este unu evenementu mai momentuosu sî apoi vre-o câte-va miscâri electorali in Ungari'a, cari au datu de grigia ministeriului sî cari, déca nu ne insielâmu in semnele ce le vedemu in diuaristic'a pestana, voru puté avé urmarea, ca legislatiunea va restringe libertatea de pâna acum de intruniri etc.

In politic'a din afara putemu privi cuventarea regelui Prussiei, cá presiedinte alu federatiunei nordice, drepto de unu evenementu mai insemnatu. Ea inse, prin tienut'a cea mai multu privitória la afaceri curente, perde coloritulu politicu sî doritoriulu nu afla nici in trens'a ceva ce aru avé natur'a de a schimbá liniscea politica de acum.

Revista diuaristica.

Cetimu in „Tromp. Carp.“

Preste curendu Reichsratulu din Vien'a va luá in deliberatiune cestiunea privitória la autonomi'a Galitiei. Tóta pres'a austriaca este seriosu preocupata despre resultatulu ce va obtiené acésta cestiune, care nu tientesce mai multu decâtu a atinge dualismulu inauguratu de politic'a domnului de Beust.

In adeveru, déca autonomi'a Galitiei se va admite in principiu, sî se va aplicá in faptu, conformu cererei formulate de diet'a din Lemberg, Galiti'a va luá in imperiulu austro-magiaru, totu aceea-si positiune sî insemnatate politica, de care se bucura astadi Ungari'a. O asemenea isbenda aru loví tare in dualismu sî aru merge sî mai departe: aru dá o ocasiune de a revisuí chiaru constitutiunea imperiului, sî prin urmare reorganisarea imperiului aru dá din nou de lucru ómeniloru politici din Vien'a; la din contra, déca Reichsratulu va respinge cererea dietei din Lemberg, lasendu lucrurile in starea in care se gasescu, atunci dupa cum asigura jurnalulu „Independinti'a“ deputatii poloni suntu otariti a se retrage din adunare, sî in casulu acest'a Reichsratulu nu va mai putea functiuná.

Cestiunea acést'a, dara, póte sa dea ocasiune guvernului vienesu a revení asupr'a dreptului speciale ce s'a recunoscutu unguriloru, cu nimicirea drepturiloru celoru-lalte natiuni, a face astfeliu cá autonomi'a sa fia unu principiu generale aplicatu la tóte natiunalitâtile fâra esceptiune. Noi credemu ca

numai cându s'aru admite acésta sistema in organisarea imperiului, se va putea crede ca s'a organisatu ce-va stabile. Pâna atunci ori câtu de puternica s'aru parea sistem'a dlui de Beust, oricâtu de multu s'aru propti ungurii in pinteni sî corón'a sântului Stefanu, preste tóte aceste pretensiuni esista unu dreptu, dreptu taro sî nestramutatu, dreptu care face parte din politic'a secului in care traimu, dreptulu care recunósce natiunalitâtiloru o esistintia propria, autonomi'a loru, dreptu care s'a reclamatu necontenitu de unguri, sî care dreptu nu póte sa dispara astadi, numai pentru ca ungurii l'au obtienutu pentru natiunea sî gintea loru.

Emisulu

ministrului r. ung. de interne bar. Wenkheim câtra Guvernulu reg. in afacerea scauneloru Salistei, Talmaciului sî a unoru comune granicierie Nrulu 20,826/1868.

Comunele scauneloru filiale a Seliștei sî a Talmaciului, mai departe representantii fosteloru comune granitiere, Jin'a, Orlatu, Vestemu sî Racoviti'a s'a adresatu nemijlocitu câtra mine, ca populatiunea representata prin ei, care in fapta se administréza din partea scaunului Sabiiului sa se impartasiésca de asemenea drepturi politice, cá sî ceea-lalta populatiune a scaunului Sabiiului.

Numitele scaune filiale au urgeatu organisarea relatiuniloru publice ale drepturiloru loru sî prin unu memorandu asternutu casei representantiloru sî dela acést'a transpusu mie spre esecutare sî din scrisor.le acestoru objecte m'amu convinsu, ca populatiunea comuneloru suplicante a fostu intru adeveru pâna acum eschisa dela drepturile politice ale propriei administratiuni.

Inconvenienti'a acestei stâri nu o desconsidera nici comitele provisoriu alu natiunei sasesci in raportulu seu din 5 Iuniu a. c. nr. 539 sî dîce, ca starea acést'a numai pentru aceea sa se mai sustiena pâna la eventual'a impartire a tierei, pentru ca dupa parerea lui comunele cestionate de jure nu se tienu de fundulu regescu, ce sî Majest. Sea c. r. apostolica a bine-voitu prin prea in. resolutiune din 7 Maiu 1863 a recunósce ordinandu despartirea acestoru comune de scaunulu Sabiiului.

De óre-ce insa partea aceea a prea in. resolutiuni, in urm'a câreí'a comunele numiteloru scaune filiale aru fi fostu sa se incorporeze pre basea unei dispositiuni din partea guvernului reg., séu unei jurisdictiuni streine séu se formeze o jurisdictiune proprie, inca pâna acum nu s'a pututu efeptui, prin urmare suplicantele scaune filiale se administréza in fapta sî acum din partea scaunului Sabiiului sî totu nu suntu impartasîte de drepturile politice sî ale propriei administratiuni cá ceealalta populatiune a fondului regescu:

sî de óre-ce intrebarea, ca câreí jurisdictiuni sa se incorporeze comunele cestionate, séu sa se formeze o jurisdictiune propria, se póte resolvá numai prin corpulu legiuitoriu, suplicantii insa sî pâna atunci neputendu-se eschide in contr'a legei dela esercíarea drepturiloru politice:

Ordinezu regescului Guvernu pre basea art. de leg. 43. 1868 in privinti'a detaiuriloru uniunei Transilvaniei cu Ungari'a dupa §. 18 a plenipotentii primite cu sustienerea facticiloru relatiuni administrative a acestoru comune pâna la o dicisiune legislative — a trimite comitelui provisoriu a natiunei sasesci o copie a acestei ordinatiuni sî ai demandá fâra intardiere: ca comunele numite a scaunului Sabiiului in sensulu §. 12 ruprica 2 a puncteloru regulative din a. 1804, se esercieze asemenea drepturi municipale, ca celelalte comune, luându in privire, ca in sensulu art. de lege II 1848 a dietei din Clusiu sî a instructiunei electorale din 24 Decembre a. t. se particípeze sî la alegerea de deputatu pentru diet'a viitóre.

In urm'a petitiunei din districtulu Brasiovului pentru organisarea drepturiloru loru municipali adresata casei representative sî dela acést'a spre esoperare mie predata, ordinezu pre basea art. de lege 43, 1868 in privinti'a detaiuriloru uniunei Transilvaniei cu Ungari'a § 10 rubr. 2, reg. guvernu totu odata cá sa iee astfeliu de dispositiuni, cá comunele cestiunate pana la o organisatiune definitiva pre calea legislatiunei, sa se impartasiésca in sensulu puncteloru regulative a legei electorale de asemenea drepturi politice sî autonome cá tóte cele-lalte comune a fundului regescu.

Aclusele raportului de sub nr. 11,322/1868 sî petitiunile respective se retrimitu pentru insciintiare resultatóre a suplicantiloru, retienendu-se actele premergatóre de sub nr. 26,289. 1868 pentru vre-o intrebuintiare oficiósa.

Bud'a, in 24 Ianuariu 1869.

Bar. Bela Wenkheim, m/p.

Nota Magistratului.

Nr. M. 949/1869.

Nr. Comit. 136 transmite o copia vidimate a in. emisu ministeriale din 24 l. tr. Nrulu 20,826/1868, prin care se ordinéza incorporarea in scaunulu Sabiiului a comuneloru scauneloru filiale, a Salistei sî a Talmaciului, apoi a comuneloru, Orlatu, Jin'a Vestemu sî Racoviti'a, cu acea demandare, ca in sensulu in. ordinatiuni sa se faca fâra intârdiere dispositiunile necesarie, ca comunele numite se devina — pâna la o organisare definitiva a acestoru relatiuni prin legislatiune — la esercíarea drepturiloru politice, ce suntu garantate prin punctele regulative din an. 1804 §. 12 II. comuneloru din pamentulu sasescu; ingrigindu-se totu odata, cá acelea pre basea legiloru electorale din 1848 se póta participá la alegerile de deputatu.

Despre acést'a sa se incunosciintieze suplicantii pre lânga retramiterea petitiuniloru avendu de a raportá despre dispositiunile facute in tempu de 14 dile.

In. emisu ministeriale se impartasiesce in traducere germana pentru luarea spre sciinti'a onor. comunitâti cetatiene cu privire la constelatiunile facute din 16 Maiu 1861 nr. com. 208 cu acea adaugere, ca magistratulu corespundiendu in. ordinatiuni numai decâtu se incépa organisarea dupa punctele regulative a oficieloru comunale sî a comunitâtiloru in comunele Talmaciu, Talmacelu, Boiti'a, Porcesci, Sebesiu de susu, Sebesiu de josu, Selisce, Galesiu, Cacova, Sibielu, Tilisca, Vale, Orlatu, Jina, Racoviti'a sî Vestemu, cá sî acestea de ací 'nainte precum cele-lalte 27 comune scaunale se-si póta trimite representantii loru in adunârile scaunale.

In privinti'a alegeriloru dietali n'a fostu nici o dispositiune necesarie, deórece comunele acestea sî locuitorii loru indreptatiti la alegeri n'a fostu eschisi nici pâna acum dela dreptulu alegerei de deputati pentru dieta.

Conchiemarea cei mai deaprópe adunâri scaunale se se estinda asemenea cá pâna acuma numai la cetate sî la cele 27 comune scaunale, pentru cá sa se incunosciintieze acést'a corporatiune, care pana acuma a fostu representanti'a scaunului Sabiiului despre acést'a in. resolutiune, prin care se ordinéza incorporarea sî a altoru 16 comune, in scaunu sî adunârile scaunale, ce pâna acuma a statu numai sub jurisdictiunea magistratului din Sabiiu fâra dá fi comune scaunale.

Dupa ce adunarea scaunala va primí acésta insciintiare, sî dupa ce se vá organisá representanti'a comunale, numai decâtu se va conchiemá sî aceste 16 comune incorporate la fiecare adunare scaunale pâna atuncea, pâna cându diet'a va otari séu administrarea loru in o jurisdictiune proprie séu incorporarea definitiva la vre-o alta jurisdictiune.

Sabiiu in 17 Februariu 1869.

Magistratulu cetatianu sî scaunalu
prin Fleischer.

In contra emisului ministerialu de mai susu. Bar. Bedeus face urmatórea

Propunere.

In consonantia cu conclusele mai inainte aduse in privinti'a acést'a de comunitate, in 29 Aprilie, 16 Maiu, 6 Iuniu sî 20 Augustu 1861 Nrii 156,108—254 sî 357/1861 aru fi de otaritu despre substratulu inclit. Magistratu scaunalu sî cetatiénu, dandui urmatórea dechiaratiune ce aru fi sa se aduca la cunoscinti'a celei mai de aprópe adunâri scaunale prin o deputatiune alésa din midiloculu comunitâtiei spre scopulu acest'a.

Dechiaratiunea comunitâtiei scaunului Sabiiu in privinti'a incorporârei ordinate prin emisulu ministerialu din 24 Ianuariu 1869 Nr. 20,826/1868 a comuneloru din cele siepte judetie a Talmaciului sî Salistei sî a comuneloru granitiere Jin'a, Orlatu, Vestemu sî Racoviti'a, in adunârea scaunale a Sabiiului.

Cum se vede din emisulu in. ministeriu r. ung. de interne din 24, Ianuariu a. c. nr. 20,826 1868, impartasitu acestei comunitâti din partea incl. magistratu in traducere germana sub 17 Februariu nr. m. 949.1869, a dispusu o petitiune a celoru siepte judice Talmaciu sî Salisce sî a fosteloru comune granitiere Jina, Orlatu, Vestemu sî Racoviti'a pre dlu ministru de interne a ordiná pre calea r. guberniu, cá mentionatele comune — cu sustienerea administratiunei loru factice — se eserciese in sensulu §. 12. rub. 2 a puncteloru regulative din a. 1804, asemenea drepturi municipale cu celelalte comune din scaunulu Sabiiului sî se participe in sensulu art. II. de lege din Clusiu 1848 sî a instructiunei electorale din 23 Decembre a. tr. la alegerea de deputatu pentru diet'a viitóre.

La o cerere unilaterale s'a esmisu acést'a ordinatiune, ce atinge atâtu de aprópe scaunulu Sabiiului sî in genere natiunea sasésca, fâra dea respectá principiulu de dreptu in comunu cunoscutu: audiatur et altera pars.

Dlu ministru s'a indestulitu cu dechiaratiunile organeloru regimului a gubernului reg. sî a comitelui provisoriu a natiunei sasesci consilieriulu r. u. de sectiune M. Conrad. In positiunea s'a de comisariu alu regimului sî a facutu acést'a raportulu seu din 5 Iuniu a. t. fâra d'a asculta universitatea, care singura representéza natiunea sasésca. Sî nu s'a ascultatu nici acést'a comunitate cetatiana, precum nici incl. adunare scaunale, de sî aru fi fostu tempu de ajunsu spre acést'a.

Asiá ni sau detrasu ocasiunea a motivá pre cale legale aceia, ce in raportulu Dlui comite provisoriu s'a pusu numai cá o parere individuale.

Sî numai emisulu, din care vedemu cu neliniscire intentiunile cele mai contrarie intereseloru nóstre, sî totu odata sî otarirea contraria nóua, ne da ocasiune, a ne dechiará sî noi in privinti'a acést'a.

Chiaru sî acum ne e cu neputintia a dá o chiarificare petitiunei numiteloru comune câtra in. ministeriu de óre-ce nu o avemu inaintea nóstra.

Sî trebuie sa ne marginimu a luá in considerare numai motivarea din in. emisu ministeriale a dispositiunei facute.

Emisulu, mai inainte de tóte privesce in fapta aceea, ca populatiunea comuneloru suplicante aru fi eschise in contr'a legei dela eserciarea drepturiloru politice. Acésta presupunere se primesce fâra esaminare asiá, precum póte va fi pusa in petitiune sî e sorgintea dispositiunei respective, ce nu se marginesce a concede locuitoriloru acestoru comune esercíarea propriei administratiuni, ci cuprinde sî aceea otarire, cá comunele aceste sa participedie sî la alegerea deputatiloru pentru diet'a viitórie.

Acésta presupunere insa e tocmai in privinti'a participârei la alegerile dietali gresîta. Câci precum e cunoscutu locuitorii aceloru comune indreptatite la alegeri s'au conscrisu atâtu in an. 1865 sî 1866 câtu sî la alegerea presenta de deputati, din partea comissiuniloru electorale respective.

Spre acést'a n'a trebuitu nici o otarire sî déca s'a adusu a pututu se provina numai dintr'o operatiune, ce s'aru fi pututu delatorá prin o esaminare mai de aprópe a stârei lucrului.

Acést'a presupunere falsa va fi contribuitu fórte multu la acei'a, ca, cându a luatu ministeriu acést'a causa la pertractare, n'a adusu otarirea de fatia cu o charitate deplina in apreciarea stârei adeverate a lucrului precipitenduo cu respectu la alegerile dietei viitóre intr'unu modu destulu de tristu.

Actiunea comuneloru neindestulite sî a populatiunei loru contra marginirei drepturiloru loru politice, n'a trebuitu a se reduce la eserciarea dreptului cetatienescu de statu, câci ea a fostu indreptata numai in contr'a restrictiunei dreptului sî la participarea in administratiunea propria sî autonoma, ce e garantata prin lege municipieloru.

In privinti'a acést'a au avutu de a cere acelea comune ajutoriu, in privinti'a acést'a au fostu neconsiderate din caus'a nefavórei relatiuniloru ani indelungati din partea regimului. Caus'a acestor'a n'a zacutu numai in nestatornica desvoltare a vietiei de statu, ci mai multu inca in divergínti'a opiniuniloru, ca cum sa se aduca acestu ajutoriu mai bine. Necessitatea acést'a nu s'a potutu desconsiderá, dara nu se potea intielege, ca in ce municipiu sa-si esercieze cestionatele comune dreptulu administratiunei proprii?

O perceptiune nechiara a stârei lucrului a produsu, purcedîndu la deslegarea acestei cestiuni, o otarire nedrépta.

Purcediendu din acestu punctu de vedere falsu ca disele comune se administréza de scaunulu Sabiiului, in. ministeriu da ordinulu, ca acestea sa se conchieme, ca cele-lalte comune ale scaunului Sabiiului la adunârile scaunale, sî se esercieze egale drepturi municipale cu acelea.

Nu e adeveratu ca scaunulu Sabiiului aru fi purtatu administratiunea in acelea comune. Adunarea scaunale nici odata nu si-a estinsu cerculu seu de activitate in administratiunea comuneloru mai inainte supuse. Ea nici n'a fostu in positiune a avea influintia in regularea mesuriloru economice sî politiene a aceloru comune, avendu dupa punctele regulative de a-si estinde agendele sele numai asupr'a teritoriului scaunale. Sî asiá nu ei i se póte ascrie, ca acele comune s'a lasatu sub administratiunea politica sî sub jurisdictiunea magistratului din Sabiiu precum pâna la a. 1848 asiá sî dupa reorganisatiunea din 1861 pâna acum.

Acést'a relatiune datéza inca din aceea perioda, câudu magistratulu din Sabiiu, ca a capitalei vechiei provintie cibiniense administrá bunurile donate cetâtiei sî celoru siepte scaune asiá numite siepte judetie eserciendu asupra populatiunei acestoru comune supuse sî jurisdictiunea competenta de domnu alu posesiunei.

Administratiunea economica a bunuriloru celoru siepte judetie s'a luatu mai tardîu dela magistratu, câudu, pre tempulu regulatiunei postulu de comite alu natiunei sasesci s'a despartitu de oficiulu unui jude regescu a Sabiiului, formandu-se cu tempu o cancelaria deosebita a universitâtiei sî a administratiunei cassei natiunale. In privinti'a administratiunei politice sî juditiele a remasu insa magistratulu Sabiiului insarcinatu cu eserciarea jurisdictiunei dominale, nu cá oficiolatulu cetâtiei sî a scaunului, ci numai jure delegationis din partea possesoratului celoru siepte judetie eserciindu dreptulu de jurisdictiune ce-i competea acestui'a.

Acestea aveau valóre sî in privinti'a bunuriloru cetâtiei, preste care nu avea adunarea scaunale formata prin punctele regulative nici unu dreptu de administratiune sî prin urmare nici jurisdictiune.

Comunele cestionate care dupa 1848 s'a despartitu de cas'a de josu resp. de complesulu confiniului militariu reintrara dupa raportulu oficiolateloru c. r. in a. 1861 eara-si in relatiunile administratiunei vechi.

Sustienerea relatiuniloru facticei administratiuni a acestoru comune, precum o esprima emisulu ministerialu, n'aru potea se aiba altu intielesu, decâtu, ca acelea comune se remana sub jurisdictiunea vechiului dominiu a celoru siepte judetie sî a cetâtii Sabiiului, nu insa sub administratiunea scaunului Sabiiului.

In respectulu acest'a, tienerea referintieloru vechi se arata mai intâiu cá o impovarare a Magistratului Sabiiului, care de abiá póte suportá administratiunea comuneloru tienatóre de scaunu sî jurisdictiunea in teritoriulu scaunului, care cu personalulu tempuriloru mai dinainte se ingrijésca de agendele ordinatiuniloru esmise pentru oficiurile s' jurisdictiunile c. r. de mai inainte, sî cârui'a sa-i mai asigneze in modu necuviinciosu administratiunea unui numeru insemnatu de comune fórte impopulate, care nu se tienu de scaunulu acest'a Ce sarcina e acést'a pentru magistratulu Sabiiului se póte vedea chiaru, lnându-se in considerare, ca acel'a-si magistratu a fostu insarcinatu nu numai cu agendele fosteloru oficiolate cercuale c. r. din Sabiiu sî Orlatu, in parte sî Avrigu sî oficiolatulu delegatu alu cetâtiei, ci a luatu asupra-si sî o parte insemnata a agendeloru fostului oficiolatu cercualu c. r. in Sabiiu sî ale judecatoriei c. r. provintiale.

O urmare firésca a acestora e neincunjuravera traganare sî pertractarea superficiale a multoru afaceri. De sî acestea aru devení totu mai daunó-e pentru populatiunea cetatiana sî scaunala, totusi scaunulu sî comunele lui nu potu înmulti personalulu, nepotendu oferi spesele impreunate cu acest'a; câci pentru administratiunea cetâtiei sî a comuneloru tienatóre de scaunu aru fi de ajunsu magistratulu cu numerulu amploiatiloru presenti. Nu e insa tréb'a scaunului de a ingrigí de administratiunea comuneloru straine.

Prin sustienerea relatiuniloru faptice a administratiunei in comunele suplicante, séu cu alte cuvinte, prin incorporarea acelora sub administratiunea magistratului din Sabiiu pre basea in. emisu ministerialu, s'aru vetamá atâtu cetatea câtu sî scaunulu astufeliu, incâtu luându in considerare consecintiele ne'ncunjurabile a le acestei ordinatiuni ne simtimu necessitati a protestá chiaru sî in contr'a acestei pârti din emisu. Intrebarea ca in ce municipiu sa-si esercieze comunele suplicante dreptulu de administratiune propria nu se póte deslegá dupa aceea, ca care oficiolatu sa le administreze?

Ea depinde dela aceea inprejurare sî nu insemnéza alta decâtu sa se midilocésca, ca de ce municipiu sa se tiena aceste comune? Numai aceia póte fi deci intrebarea, déca nu se va formá unu municipiu propriu, ca in ce comitatu, scaunu séu districtu e teritoriulu aceloru comune, nu sub ce oficiolatu a fostu.

Municipiulu trebue sa-si formeze organulu proprii sele administratiuni; municipiulu e corporatiunea ce-si forméza, oficiulu seu. Numai o perceptiune gresita póte devení la ideia ca municipiulu are de ase formá in prejurulu oficiului.

Pâna nu se incorporase comunele suplicante romanesci unui cercu sasescu trebuiá chiarificata intrebarea ca suntu ele intru adeveru pre pamentu sasescu, sî tienuse de complessulu municipalu sasescu?

Ca acést'a n'a fostu nici odata, e cunoscutu, sî se vede din aceia inprejurare, ca aceste comune a fostu donate de principele tierei, care n'avea dreptu se doneze din fundu regescu nici o palma de pamentu nici se despartiasca din corpulu nationalu.

Tóte aceste comune stase din vechime, afara de Vestemu, in referintie subordinate, ce nu era convenientu naturei fundului sasescu.

Din referinti'a acést'a se esimase unele comune: Jin'a, Orlatu, Racoviti'a, dupa ecei'a comun'a scaunale Vestemu incorporendu se confiniului militariu, pentru celelalte a duratu acésta referintia pâna la anulu 1848.

Cumca atâtu comunele dominiului Seliscei sî a Talmaciului, câtu sî bunurile donate cetâtiei Sabiiului suntu in teritoriulu comitatului, se vede sî din intielesulu verbalu a cârtiloru fundationale, in care acestea suntu insemnate totu dea una ca posessiones sî portiones possessionariae „omnino in comitatu existentes.“

Acést'a se vede din legea Approbatarum constitutionum pag. III. Tit: 46. art 6, unde se reguléza possesiunile natiunei sasesci din comitate, ce stá sub jurisdictiunea oficialiloru comitatensi, unde intre altele se póte ceti: A Szász Nation levö Possessor Patrunosoknak Vármegyebeli jószágok, mellyeket eddig is nem külünben birtak, mint, más nemes emberek, ezután is azon karban hagyatatnak: a mellyek pedig hét birák Ioszáginak hivattatnak avagy egyebképen is Vármegyken bizatatnak a Czirkalás és abbol következendö latrok büntetèsefelöl a minemü declaratio tétetett in anno 1651 ezután is observáltassék.“

Acést'a o dovedesecu mai incolo otaririle respective ale acordeloru incheiete intre natiunea sasésca, ungurésca sî secuiésca la an. 1692, unde s'au statoritu, pentru de a se incungiurá frecâri, in „bonis ut vocant VII judicium generalis malefactorum inquisitionis tempore VII, judices tamquam domini terestres inquisitionem peragant in qua inquisitione pro testimonio adhibeatur unus vice-judex Nobilium“; sî mai departe: „in Sede Szeliste maneat jurisdictio Cottus Offium juxta usum hactenus observatum.“

Nu mai putienu documentéza acestea otaririle oficiolateloru, ce se esprima, pentru de a aminti numai un'a, fórte chiara din partea forului productionalu din 28 Maiu 1772, ca sedes Selistei se tienu de bunurile nobilitarie celoru siepte judetie, nu de fundulu regescu, ci de teritoriulu comitatului.

Ce a fostu atunci e sî acum dreptu, pâna nu se va otarí altmintrea pre cale legale.

Dupa ce in urm'a prea in. resolutiuni din 24 Martiu 1861, comitatele, scaunele sî districtele iérasi a pasîtu in confiniele de mai inainte restabilindu-se sî positiunea autonoma, s'a renoitu sî starea dreptului, ce in decurgerea tempului adese a fostu intrerupta.

La reorganisarea magistratului din Sabiiu scaunulu 'si primí estensiunea de mai inainte; comunele, care nu se tienea de elu, nu potea fi chiamate in adunârile scaunale, nu putea participá la alegerea oficialiloru supremi. Punctele regulative putea fi singure datatóre de mesura in privinti'a acést'a sî se servésca de indreptariu. Acestea insa erá prescrise numai pentru comunele tienatóre de scaunu, sî nu aveau valóre pentru comunele, ce erau pre tempulu regulatiunei supuse sî incorporate confinieloru militarie; ce se póte vedea sî de acolo, ca acelea dela regulatiune pâna astadi nu s'a organisatu nici odatata dupa punctele regulative, nici n'au luatu parte vre-odata in adunârile scaunale.

Purcederea nici n'a pututu sa fia alt'a, precum s'a recunoscutu acést'a espressivu prin pré in. resolutiune din 7 Maiu 1866.

Cumca partea aceea a acestei pré in. resolutiuni, in urm'a câreia comunele dominiului Talmaciu sî Seliste sa se incorporedie séu unei jurisdictiuni streine, séu se formedie o jurisdictiune propria independinta nu s'a pututu realisá pâna acum e tristu sî din acelu punctu de vedere, in care a fostu comunitatea mai inainte.

Déca insa in. regimu a crediutu de a nu se abate dela deslegarea acestei cestiuni pre calea legislativa, atunci numai o cale stá deschisa, pentru de a dá comuneloru suplicante dreptulu propriei administratiuni.

Fâra schimbare a stârei legale, fâra vatamare de dreptu s'a potutu concede acestoru comune participarea la administratiunea municipale numai in comitatu, de care dupa dreptu se tieneau.

Incorporarea comuneloru celoru siepte judetie sî care suntu pre bunurile cetâtiei, in scaunulu Sabiiului vatama in modu voluntariu relatiunile statatóre de dreptu, sî nu se póte privi nici decâtu de o masura, ce aru potea se motiveze provocarea la § 18 a legei despre indeplinirea uniunei.

Ministeriulu insarcinatu cu esecutarea acestei legi e plenipotentiatu, a intrebuintiá **sub responsabilitatea sea** tóte acelea modalitâti de esecutare, ce va fi necesarie sî acomodate referintieloru locali. Minisrii suntu dupa §. 32 a art. III. de lege din a. 1847/8 responsabili pentru tóte faptele sî ordinatiunile ce aru vatamá „legile statatóre“ sî „santieni'a proprietâtii.“

Fâra privire, ca in emisulu presentu nu se tractéza despre dispositiunile ducerei la indeplinire a uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, nu se estinde plenipotenti'a data ministeriului pâna acolo de a rectificá incorporarea comuneloru suplicante la scaunulu Sabiiului.

Pentru ca acést'a ordinatiune esmisa sub responsabilitatea sea e atâtu in contra stârei legale, câtu sî in contra santieniei proprietâtiei. Se poruncesce cá sa se concéda celoru 16 comune incorporate, c'a in sensulu §. 12 rubr. 2 a punctelor regulative se esercieze acelea-si drepturi municipali, ca celelalte comunitâti rurale a scaunului Sabiiului. Se capete deci dreptu a-si trimite câte doi ablegati in adunârile scaunale, a avea influintia asupra tuturoru otarîriloru tienatórie de agendele scaunului, a participá la alegerea oficialiloru supremi sî a ablegatiloru la universitate sî a decide cu votu decidietoriu nunumai in afacerile scaunali economice, ci a votisà sî in referintiele tienatórie de averea nationale sî a celoru siepte judetie.

(Va urmá.)

O impacare.

Biserica alba (in Banatu). Comun'a mestecata romana sî serbeasca au dusu mai de 40 ani o cérta intre sine pentru egal'a indreptatire bisericeasca. Acumu venindu sî partea serbeasca la cunóscerea adeverului au incheiatu cu coreligionârii sei romani o impacaciune cu aceea, ca biserica sî scola sa remâna pre partea serbeasca „si romanii sa primeasca partea loru in sum'a de 11,432 fl. 17 xr. Partea serbeasca au sî depusu numai decâtu 7280 fl. 50 xr. eara restulu de 4151 fl. 97 cruceri impreuna cu interesulu de siése la suta s'au deobligatu a'lu platí in ultima Februariu 1870.

Astfeliu sau impacatu pârtile invrajbite de 40 ani, la care impacaciune prea multu sau meritatu inclitulu Magistratu localu, sî barbatulu nostru Vasiliu Radulovîciu.

Romani'a.

Domineca, 16 Februariu curentu, la óra 1 dupa amédia, D. Zulauf, cavaleru de Pottemburg, consiliaru de legatiune alu Majestâtii Sele Imperiale Regale Apostolice, a avutu onórea d'a fi primitu in audientia oficiale de câtra Inaltimea Sea Domnitoriulu

D. Zulauf de Pottemburg, insotitu de unu adjutantu domnescu, a fostu condusu la palatu impreuna cu personalulu agentiei sî consulatului generale alu Austriei in trasurile de gala ale curtiei, escortate de unu detasiamentu de cavalerie, sî introdusu cu ceremonialulu obicinuitu in apartamen-

tele particulare ale Mariei Sele. Acolo d. consiliaru de legatiune a remisu in mânele Domnitorului, incongiuratu de casa sea civila sî militara sî in presenti'a dlui ministru secretariu de Statu la departamentulu de esterne, scrisorile sele de credintia ce 'lu acreditéza pre lânga persón'a Inaltimei Sele in cualitate de agentu sî consulu generalu alu Majestâtii Sele Imperiale Regale Apostolice.

D. consiliaru de legatiune a pronuntiatu urmatoriulu discursu:

„Pré Inaltiate Dómne.

„Remitiendu Altetiei Vóstre scrisorile prin care amu onórea a fi acreditatu pre lânga persóna Mariei Vóstre, in cualitatea de agentu sî consulu generalu alu Majestâtiei Sele Imperiale sî Regale Apostolice, cutezu a sperá ca Inaltimea Vóstra vá bine voí a 'mi acordá aceea-si bine-voitóre confidentia cu care a onoratu pre predecesorulu meu.

Acésta confidentia n'a-si puté-o meritá mai bine, de câtu conformându-me instructiuniloru mele, cari îmi prescriu d'a nu neglige nimicu spre a intretiné sî a consolidá cele mai bune raporturi intre guvernulu Altetiei Vóstre sî acela alu Majestâtiei Sele imperatorulu sî rege, augustulu meu suveranu.“

Inaltimea Sea Domnitorulu a respunsu:

„Domnule Agentu,

„Suntu fericitu a recunósce in cuvintele dvóstre sentimentele de buna vointia ce anima pre guvernulu Majestâtii Sele imperatorulu sî regele in privinti'a Romaniei. Nu e numai unu interesu reciprocu alu ambeloru tieri, déra sî o dorintia a mea pré sincera d'a 'ntretiné relatiunile cele mai amicale cu Statele Ungariei. Primindu scrisorile ce ve acreditéza pre lânga mine, in cualitatea de agentu sî consulu generalu alu Majestâtiei Sele Apostolice, ve promitu concursulu guvernului meu, care se va grabi, pre câtu va depinde de dânsulu, a ve inlesni sî a ve face mai placutu esercitiulu functiuniloru d-vóstre in Romani'a.

„Viua mea dorintia este ca siederea aci se ve fia câtu se póte mai agreabile sî mai indelungata.“

(Monitorulu.)

De mai multu timpu jurnalele straine reproducu corespondintie din Bucuresci prin cari se cauta a se infacisia Romani'a intr'o necontenita agitatiune sî guvernulu dându sprijinulu seu la totu felulu de uneltiri in contr'a pâcei Europei. Imprastiarea de proclamatiuni maziniane, organisare de bande greco-bulgare, aspiratiuni de a cucerí Transilvani'a, nimicu nu a lipsitu spre a acitia spiritele in contr'a nóstra sî spre a ne compromite inaintea puteriloru garante.

Guvernulu, cautându a aflá pre uneltitorii acei'a cari, abusându de ospitalitea ce li se dá, imprâstie in strainatate sciri pre câtu neadeverate pre atâtu sî vatematóre positiunei Romaniei ca Statu neutralu, a isbutitu in fine a constatá ca unulu din acestia erá unu Polonezu, anume Dunin. Acest'a in ultimele dile, a adresatu depesi'a aci câtra redactiunea Kray sî prin care afirma ca in Romani'a se impartu proclamatiuni mazziniane sî se organiséza bande greco-bulgare.

D. ministru de interne, avendu datoria de a asecurá ordinea publica in tiéra, a provocatu pre numitulu Dunin a'i aretá actele sî dovedîle ce are despre totu ce afirmase prin depesia. La declararea sea ca nu are nici o asemenea dovéda, d. ministru a significatu d-lui Dunin ca are a parasí negresîtu in 48 óre tiér'a, de a câria ospitalitate se facuse nedemnu prin depesile sele calomnióse. La refusulu de a se supune acestei significâri, d. ministru a fostu nevoitu de a luá mesurile cuvenite in asemenea casu, sî ieri numitulu Dunin a fostu datu peste frontier'a pre la punctulu Giurgiu.

Traductie dupa depesi'a domnului Dunin câtra redactiunea Kray la Cracovi'a.

In tiéra se imprastie o pretinsa proclamatiune maziniana, care tradá o origine rusa. Cu tóte solutiunea data conflictului turco-grecu, Grecii sî Bulgarii continua de a lucrá. — Romanulu escita contra ministerului. — Periculósele agitatiuni electorale mergu crescându.

(Monitorulu) Dunin.

Varietâti.

⁂ (Senatorulu) din partea colegiului universitâtiei din Iassi s'a alesu Duminnc'a trecuta D. Petru Suciu. „Cur. d. l.“

⁂ Prunculu lui Teodoru regele din Abiseni'a), carele 'si capeta crescerea sub auspiciele guvernului englesu, se bucura de cea mai buna sanetate, cu totulu ca se afla sub clim'a negurósa a Albionului. Earn'a acést'a o va petrece in Angli'a, apoi va merge pre insul'a Wight, unde-si va continuá studiele incepute.

Publicatiune

Prin carea se aduce la cunoscintia on. publicu urmatoriulu

ESTRASU:

alu socotceleloru anului civilu 1868 despre cele patru fonduri, carele s'au testatu de repausatulu Domnu Ioann Iug'a de Báci din Brasiovu spre scopuri filantropice sî scolastice.

Sum'a totala a aceloru fonduri este 25,200 fl. valuta austriaca, asiediata primo loco in pretiulu Casei, carea s'au cumperatu in piéti'a Brasiovului sub nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din anulu 1867 au fostu remasu din venitulu prediseloru fonduri cu finea lui Decembre 1867 unu restu in bani de 2002 fl. 91½ xr. din carele trebuie sa se scada contingentulu din destinatiunea Legatulu I carele din erore s'a erogatu in anulu 1867 pre contulu anul i 1868 cu . . 105 fl.

Prin urmare au remasu acelu restu recte	1897 fl. 91½ xr.
La care se adauge interesulu aceloru fonduri alu anului 1868 cu	1260 fl. —
Sî competinti'a interesului la formandulu alu 2-lea fondu de 6300 fl. alu Legatului IV pre anulu 1868 cu	315 fl.
Apoi interesulu a 5% totu pre anulu 1868 la sum'a de 1326 fl. 92 xr. carea s'au adunatu pâna la ultim'a Decembre 1867 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsulu Legatu cu	66 fl. 34 xr.
Sum'a primirei in an. 1868	3529 fl. 25½ xr.

din carea s'au datu

1) La destinatiunea Legatului alu II.	4 fl.
2) La destinatiunea Legatului alu III.	630 fl.
3) La destinatiunea Legatului alu IV	315 fl.
cu totulu	949 fl.
Dupa detragerea dârei dela primire remane unu restu de	2590 fl. 25½ xr.

carele se tiene:

a) de fondulu Legatului alu II cu	881 fl. 99½ xr.
b) de formandulu alu 2-lea fondu a Legatului alu IV. cu	1808 fl. 26 xr.
cu totulu	2590 fl. 25½ xr. valut'a austriaca.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru Iuganiane.

Brasiovu, 31 Decembre 1868.

53—1 **Concursu.**

Fiindu in parochi'a nóstra gr. or. Nucsiór'a cu fili'a Malaesci din Protopopiatulu Hatiegului lipsa de unu preotu, — se escrie concursu pentru ocuparea numitei parochii — care pre lânga o casa de locuitu pentru parochu are o portiune canonica (livadia) de 15—20 cara de fenu sî, pre lânga taxele stolari, câte 2 ferdele de cucuruzu cu tuleu dela tóta famili'a — cu acelu adaosu, cá concurentii, cari trebuie se fia séu clerici absoluti séu preoti in functiune, sa-si indreptedie suplicele loru instruate cu atestatele necesarie la „secretariatul Consistoriului archidiecesanu“ in Sabiiu celu multu pâna in 8 septamâni.

Sabiiu, in 24 Februariu 1869.

Secretariulu Consistoriului Archidiecesanu gr. or.

31—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului vacantu de invetiatoriu la scól'a trivialagreco orientale din Padin'a Matje in N. Moldov'a in districtulu Oravitiei.

Petitorii pentru acestu postu, cu care e impreunatu unu salariu annalu de 126. fl. v. a. sî o remuneratiune de 16 fl. 80 xr. v. a. pre fiacare anu pentru catechisatiune, au de a-si adresá petitiunile scrise cu mân'a loru propria alaturându sî testimoniile de botezu, de moralitate sî de cualificatiunea despre studiile prescrise in 6. septamâni dela escrierea acestui concursu câtra venerabilulu ordinariatu episcopescu greco-orientale din Caransebesiu.

Vien'a in 20 Februariu 1869.

Dela Directiunea generale a societâtii privilegiatei c. r. destatu austriace a câiloru ferate.

30—2 **Edictu.**

Radu Poplacianu din comun'a Resînari, scaunulu Sabiiului, care de patru ani, cu necredintia si-a parasitu pre legiuit'a sea socia Dobr'a lui Dumitru Bab'a, totu din Resînari, sî a prebegitu in lume, nesciidu-se loculu aflârei lui, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de fatia, sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va pertractá, sî decide cererea amintitei femei, dupa prescrisele canonice.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului Sabiiului alu II-lea.

Sabiiu, 14 Fauru 1969.

Ioann Panoviciu,
Protopresviteru.

29—2 **EDICTU.**

Ev'a lui Georgiu Savu, din comun'a Sebesiulu de susu in scaunulu Sabiiului, care de siepte ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Tom'a Ghipu, totu din dis'a comuna, sî scaunu, au pribegitu in lume, nesciindu-se ubicatiunea ei, prin acést'a se citéza, cá in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, sî in absenti'a ei, se va pertractá, sî decide cererea amintitului Tom'a Ghipu, dupa prescrisele canonice.

Sabiiu, 14 Fauru 1869.

Forulu matrimoniale alu tractului Sabiiului alu II-lea.
Ioann Panoviciu,
Protopresviteru.

(40—1) **EDICTU.**

Prin care Dimitrie Ioanesiu Pop'a din Saliste scaunulu Sabiiului, care de tempu indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuit'a sea socie Ann'a Pop'a sî patri'a, fâra a se scí loculu aflârei lui, se indetoréza, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu matrimoniale asupra-i urditu, sî fâra de elu se va pertractá sî otarí dupa prescrisele s. s. canóne bisericesci.

Sabiiu 21 Fauru 1869.

Forulu matrim. gr. or. alu protop. tract. Sabiiului I.
I. Hanni'a,
Protopopu.

Pasiune

pentru 1—2000 de oi de acum pâna la Sântulu-Georgiu se afla la Thiuriu in „Nagy-végyiu“ informatiune mai de aprópe dà Canoniculu Michali in Blasiu, sî Axentie Severu in Cricâu. 33—1

Burs'a de Vienn'a.

Din 26 Februaaiu (10 Martiu) 1869.

Metalicele 5%	62 10	Act. de creditu	290
Imprumut. nat. 5%	69 40	Argintulu	121 50
Actiile de banca	720	Galbinulu	5 83

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 18. ANULU XVII.

Sabiiu, in 2/14 Martiu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Un'a dintre cardinalele trebuintie.

Politic'a ne absórbe de multe ori incâtu abiá mai putemu sa cugetâmu sî la alte lucruri cari ne atingu totu asiá de tare.

Dorinti'a nóstra generale este cá sa ocupâmu unu locu demnu intre natiunile Europei. Insa alte natiuni au clase, cari impartu sî lucrulu sî sarcinele, sî prin urmare sî folósele cu multu mai potrivitu decâtu cum se póte efeptui acést'a la noi.

Noi avemu din clas'a numita a cetatieniloru, in proportiune cu numerositatea nóstra, unu contingentu fórte micu. Lips'a acést'a trage a dese in cumpena sî in cestiuni de natura politica, pentru ca cându vine tréb'a cá sa ne apretuimu radîmulu ce trebuie de atâtea ori in lupte politice, simtimu cu totii ca radîmulu aru trebuí sa fia mai numerosu, mai diversu sî mai estinsu.

Ceea ce nu avemu insa se aru putea face. Elementele nu ne lipsescu. In tóte tierile de cultura prisosulu locuitorimei dela tiéra lasa pre cei putieni la lucrarea pamentului a casa, cá acesti'a sa-lu póta lucrá cu succesu. Prisosulu insa se respandesce in tóte pârtile sî imbratisiéza alte moduri de viétia sî asiá impartu lucrulu sî impartu sî sarcinile.

Noi inca amu sositu demultu la aceln stadiu, unde mosîele dela tiéra vedemu ca se impartiescu mai pâna la disparere, mai pâna sa nu le mai poti vedea cu ochiulu liberu. Ba noi amu sositu in fórte multe locuri incâtu nici de unu petecu de pamentu nu mai póte fi vorb'a ca aru avé, nu un'a, ci multe familii.

Dara óre a inceputu sî la noi sa urmeze asiá dupa cum urméza locuitorii tieriloru de cultura? Pré putienu. Din contra, vedemu cu durere, ca bratie june sî vengióse, spre a o mená, cu unu traiu tigoritu, de pre o dî pre alta, se indatoresc pre la unii sî altii a face la dile de camete, care in comparatiune cu ostenél'a sî tempulu nu aducu folosu de ajunsu nici oferitoriului de lucru sî nici datatoriului de lucru.

O economia mai ratiunale ne-aru trebuí asiá dara sî cu puterile sî cu averea nóstra.

Pentru cá sa venimu la ratiune ne trebuie sî o crescere de asiá. Nu intielegemu ací nici decum numai individi singuratici, ci intielegemu mai cu séma totalitâti, déca nu totalitatea nóstra natiunale. A cresce in feliulu acest'a poporulu ne trebuiescu scoli in cari sa se lumineze nu numai o parte a junimei, ce are sa devina functiunari séu preoti séu altu ce-va tienatoriu de numit'a inteligintia mai inalta, ci sa putemu capetá din acele scoli sî inteligintia de aceea, care sa scie esplotá productele naturali séu deadreptulu, prefacendu-le cu mânile sele in manufacturi, séu trecendu-le sî cá producte sî cá manufacturi dela unu locu de comerciu la altulu, cu unu cuventu, inteligintia de aceea, care se dîce a trebei (travaiului).

Indata ce acésta din urma aru fi mai spornica s'aru pune cá unu mijlocitoriu tare intre inteligînti'a inalta sî intre poporu. Pre cea dintâiu aru spriginí-o, ca o aru face cá sa resara mai numerósa din sinulu cestei de a dóu'a, adeca a trebei. Aru creá barbati sî familii independinte de fluctuatiuni politice; iéra pre poporu l'aru ajutá largindu-i câmpulu de lucru, sporindu-i pretiulu sudórei sele sî prin acést'a imbunatatîndu-i successive sî modulu lucrârei sele prin possibilitatea de a-si castigá instrumente cu cari sa lucre mai multu sî mai usioru.

Este o cale batuta sî resbatuta acésta tema, de carea ne ocupâmu sî noi acum sî asiá déca vomu recomandá infiintiarea de scoli reali, de comerciu sî de industría, nu dicemu ceva nou.

Dara óre vomu gresî déca le vomu recomandá de nou?

Pâna cându se voru infiintiá aceste insa atragemu atentiunea tuturoru inteligintiloru celoru ce vinu in atingere cu poporulu dela tiéra sî i rugâmu sa nu scape din vedere lips'a unui faptoru mijlocitoriu intre inteligînti'a inalta sî poporu sî sa dea povetie de acelea, cá sî inainte de infiintiarea institutelor sa se immultiésca contingentulu mentiunatului faptoru.

In strinsa legatura cu cele de mai susu amu mai avé detoria de a tiené socotéla de impregiurârile locali sî déca vedemu ca in unulu seu altulu locu, unulu séu altulu ramu de industria, a cârei câmpu e atâtu de largu, aru fi mai priinciosu, atunci sî directiunea trebuie indreptata spre acest'a sî poporulu.

In impregiurârile de fatia, bine observá, mai de une dîle, unu barbatu romanu, ca nu aru fi reu, déca sî din junimea pregatita cu sciinție mai inalte s'aru familiarisá, o parte celu putienu, cu imbratisiarea unui séu altui ramu de travaliu. Se intielege ca in casulu acest'a aru fi sî detori'a aceloru ce practiséza deja vre unu ramu de acestu feliu, sa intempine pre asemenea juni cu incredere sî cu spriginu materiale sî sa nu astepte umilintia necondîtiunata, pentru ca sórtea l'a facutu pre carева sa se nasca in o familia mai bogata sî pre altulu in un'a mai sermana, incâtu abiá a pututu innotá pâna sa sî termine studiele.

Aceste de pâna acì dise suntu nisce liniamente cari aru putea serví de materialu pentru un'a din temele cele mai interesante sî vaste. Inse tocmai pentru ca suntu numai liniamentele credemu, ca cei mai multi cetitori voru fi curendu in pusetiunea de a-si face insi-si tem'a asiá dupa cum se va potrivî mai bine cu trebuintiele locali sî ocasiunali ori in care parte, unde locuiescu romani.

Amu fi fórte multiamiti cându amu audî din multe pârti ca se afla puse in lucrare cele ce le amu indigitatu in cele scrise pâna ací. In modulu acest'a aru contribuí poporulu nostru fórte, fórte multu la consolidarea unei pusetiuni firme in societate preste totu.

Deci sa dea Dumnedieu cá in scurtu sa vedemu inflorindu meserii, comerciu sî preste totu industri'a cu toti ramii ei sî intre romani sî totu asiá sa vedemu crescendu institutele in cari sa se puna temeiu la o crescere in sensulu acest'a a poporului nostru. Atunci pare ca nu ne aru fi tocmai asiá téma ca ce feliu de politica urmâmu, pentru ca sî acést'a aru fi o politica sî inca reale, prin urmare sî buna.

Evenemințe politice.

Pentru impedecarea esceseloru dela alegeri a dispusu regimulu sa plece mereu dela Pest'a trupe câtra diverse cercuri de alegere. Aceste voru imblandî poft'a de lupta a partideloru ce se intalnescu la urna.

Despre Galiti'a se suna iéra-si, ca regimulu va face concessiunile putincióse autonomiei acestei tieri.

In politic'a din afara inca totu domnesce linisce. Börsen=Zeitung, póte ca spre a aduce o variatiune in monotoni'a presenta, spune ca Bismarck are de cugetu a sulevá cestiunea, ca cine are dreptu de a tiené garnisóne de trupe in U l m sî R a s t a t t. Se intielege, ca o atare cestiune aru provocá proteste séu amestecuri din partea unoru puteri; cu tóte aceste afirma dis'a fói'a, Bismark vrea sa o faca.

In Madridu decurgu desbaterile cortesiloru. Din cându in cându se atinge din partea câte unui deputatu sî cestiunea guvernului fiitoriu. Serrano reléga tóte discussiunile aceste la tempulu precându se va desbate constitutiunea.

In R o m a n i 'a se facu pregatiri de alegeri pentru camer'a fiitória.

Pre cându incheiasemu ne mai aducu diuariele sciri despre possibil'a apropiarea intre curtea din V i e n 'a sî F l o r e n t i 'a. Cá unu semnu alu acestei apropiâri se esplica sî urmatórea impregiurare sî adeca: ambasadorulu italianu de lânga cabinetulu din Vien'a, la diu'a onomastica a lui Victoru Emanuele va dá unu prându diplomaticu, la care, cu invoirea Maj. Sele Imperatului, voru luá parte mai multi archiduci sî afara de acést'a Maj. Sea, prin unu tramisu anume, sî va esprime ambasadorului felicitârile Sele pentru Victoru Emanuele.

Astfeliu de scire vinu acum sî din Berlinu, pentru ca se dîce ca bar. Werther ambasadoru prussianu din Vien'a va fi inlocuitu cu altulu. Se vorbesce sî de repasîrea lui Bismark. — Scirile din urma de feliulu acest'a trebuiescu luate cu reserva, pentru ca mâne poimâne potu fi desmintite.

Temerea de unu conflictu intre Franci'a sî Prussi'a sî acum mai neliniscesce diuaristic'a.

In cercurile deputatiloru in Parisu curgeau in dilele trecute scirile cele mai minunate. Erá vorb'a de reforme noue, de introducerea ministeriului responsabile prin unu senatusconsultu sî de denumirea principelui Napoleonu de ministru presiedinte. Se mai vorbea sî de unu plebiscitu pentru dechiararea sî ratificarea dreptului de ereditate in favórea principelui imperiale. O fóia oficiósa totu din Parisu dechiara ca aceste tóte suntu „luate din ventu“ sî adauge ca de o schimbare in ministeriulu francesu nu póte fi vorb'a decâtu dupa ce voru trece alegerile generali.

Revista diuaristica.

Cetimu in „Tromp. Carp.:“

Pre cându publicistii nostri, cei mai isteti sî mai priceputi considera conflictulu dintre Belgiu sî Franci'a cá o afacere terminata, sî ca prin urmare, nici ací nu este punctulu din care are sa iésa radi'a care va luminá amiciti'a ce esista intre Franci'a sî Prussi'a, jurnalele din Parisu, jurnalele opositiunei cá sî cele guvernamentali, au scosu iérasi la meidanu cestiunea otareloru firesci. Acésta cestiune a otareloru firesci cere cá Franci'a sa mérga dreptu la Rhinu, trecendu acum sî preste Belgiu, „cá sa scape in fine poporulu Belgianu de acea adunatura de advocati sî de francmasoni, care i-lu esploata sî-lu apasa sub pretestu de a-lu guverná.“

Acestea suntu propriele cuvinte cu cari se servesce unu jurnalu oficiosu francesu, spre a demonstrá negresîtu, dupa mod'a introdusa la Berlinu, ca sî anecsarea este unu dreptu, sî ca otarele firesci este politic'a cea mai justa câci duce pre Franci'a la Rhinu.

Jurnalulu dlui Girardin, „La Liberté“, este mai esplicitu. Dupa ce demonstra cu multa vioiciune ca legea drumului de feru, nu este dcâtu o semnificatiune prussiana, apoi adauge:

„Au dóra Franci'a superata de banuielele belgiene sî lacomi'a prussiana, mai póte remanea multu tempu in situatiunea cea dificile ce i s'au facutu?

„Déca intre contradictorii nostri se gasesce unulu care sa respunda afirmativu, noi primimu, fâra a protestá, primimu cualificarea de prusso-fili.

„Belgiulu a fostu alu nostru pâna la a. 1814 in deplin'a legitimitate, sî totu legitimu elu ne va apartiené sî de acum inainte“.

Asemenea declaratiuni negresîtu ca nu suntu de natura a asigurá pre belgiani, si greutatea vo-

turiloru emise de adunâri, pentru legea drumului de feru, voturi ce se cualifica de press'a francesa cu o semnificatiune prussiana, póte ca au sa dea nascere la multe cestiuni, póte chiaru va deslegá sî cestiunea cea mare a Rhinului, pre care o totu ocolesce cabinetulu dela Berlinu sî pre care politic'a francesa nu o perde unu momentu din vedere.

Pre cându dara publicistii desléga astfeliu cu o trasatura de condeiu esistinti'a natiunalitâtiloru: pre cându cestiunea otareloru firesci pare a luá loculu dreptului celui mare ce au popórele de a traí prin propri'a loru esistintia, fâra a se preocupá déca cutare apa séu cutare munte aru fi mai favorabile vederiloru sî ambitiunei cutârui capu incoronatu, sa vedemu ce dîcu popórele cari au devenitu victim'a acestoru nóue pretensiuni, de otare firesci, sî de drepturi de concuista prin fortia. Nu credemu de prisosu a transcrie pentru cetitorii nostri urmatoriulu pasagiu dintr'o corespundintia adresata din Hanover'a la München:

„Intielegemu fórte lesne ca multa lume in Bavari'a pune temeiu pre unu resbelu intre Franci'a sî Prussi'a. Totu astfeliu este sî pre la noi, sî acést'a se esplica prea lesne, avemu mai putiene simpathii in Franci'a decâtu in Bavari'a, care datoréza Franciei marirea sea, sî cu tóte acestea lucrurile au mersu asiá de departe in Hanover'a, ca glótele, ca mass'a poporului adeca clas'a tieraniloru, aru salutá cu bucuria pre francesi cá pre nisce salvatori. Bavari'a nu póte sa mai conserve in contr'a Franciei antipatiele sele de asta data. In adeveru adesea ea a facutu causa comuna cu Franci'a, sî totu-déun'a acést'a a fostu in avantagiulu seu. Acum la noi, toti acei'a cari iubescu libertatea dorescu cu infocare resbelulu, câci numai resbelulu ne mai póte dá libertatea sî ne póte scapá de jugulu prussianu".

Cum vedemu anexarea nu este din sistemele acelea cari atîtia simpathie, sî judecându dupa strigatulu de durere alu Hanovresiloru sî nemultiamirile ce acestu sistemu a atîtiatu in tóte regiunile de la popóre pâna la suveranu, va face negresîtu a nasce resbelulu in care Hanovresii punu tóte sperantiele loru pentru libertatea sî sdrobirea jugului de cari suntu apesati. —

Totu in acelu diuariu:

Pregatirile militare ce se operéza in Russi'a c'o activitate nespusa sî necunoscuta pâna acum in regiunile guvernului russescu, anuncie cele mai ingrijitóre simptome pentru o lupta crâncena. Invaliidulu spune ca arsenalele suntu de o activitate spaimantatóre. Numai in arsenalulu de la Petersburg s'a turnatu pâna la 500 tunuri de tóte sistemele sî de tóte calibrurile. Artelierele de la Kiev in sieptespre-diece lune au predatu 70000 de pusce.

Câtu pentru reformele morali ce se introducu in ostire, aflâmu dupa jurnalulu din Moscv'a, ca s'a adoptatu sistem'a d'a nu se inaltiá nici unu officieriu in gradu pâna ce mai anteiu nu va trece unu examenu. Cum vedemu sistemele care se invechescu sî se lépada chiaru de guvernele acele care nu s'au deosebitu multu prin progresulu loru, le adoptâmu noi romanii. Se scie ca in Russi'a militi'a erá mijloculu celu mai siguru de a-si face cine-va cariera fâra sa scie carte, sî fâra a se deosebi multu in cele alte calitâti. Militi'a in Russi'a erá refugiulu tuturoru acelor'a care voiau sa traiésca o viétia eleganta sî desordinata, câci le lipsia totu ce trebue ca sa se póta deosebi in viétia civile. Acum s'a pusu o bariera acestei sisteme; nu e destulu a fi cine-va officieriu pentru ca-i place a fi in ostire; se cere a avea sî cunoscintiele trebuincióse, spre a putea fi bunu militaru.

Pre lânga aceste reforme introduse in corpulu ostirii, nobletia din Moscva, respundiendu unui proiectu de reforme formulatu de guvernulu rusu, a emisu in termini fórte limpedi sî prea pucinu acoperiti, a emisu dorinti'a de a se convocá o constituanta in care sa fie representata burgesia sî clas'a plugariloru. In alti termeni nobletia din Moscva, face a se mirosí dorinti'a unui guvernu constitutionale, care amu dorí sa nu fie ast-felu dupa cum îlu definéza unu jurnalu francesu; acésta definitie este opera lui Ludovicu alu XVIII pre cându ministri in Franci'a ca sî la noi, erau resdorsabili.

léta ce cetimu in asta privintia:

Regele dejuna, sî dejuna bine. Dupa acést'a primesce pre ministri sei.

„—Ei bine! cum mergu trebele!

„—Fórte bine, sire.

„—Déca e asiá, esu sî eu sa me plimbu.

„A doua dî aceea-si intrebare.

„—Cum mergu trebele?

„—Fórte reu, sire.

„ Déca e asiá, acum duceti-ve d-vóstra de ve plimbati."

Sa nu uite cetitorii ca acésta definitie este a regelui Ludovicu alu XVIII.

Caletori'a Majestâtiloru la Agram

a fostu, dupa cum raportá diuariele, unu triumfu continuu. Salutâri entusiastice de tóte pârtile. La curtea drumului de feru din Agram fura intempinate Majestâtile de banulu Croatiei Rauch, de gen. de cav. bar. Gablenz sî Episcopulu Soic. In salonu bineventa primariulu pre MM. LC. Maj. Sea respunse: „Me bucuru ca dupa unu tempu mai indelungatu revediu cetatea mea credinciósa Agram. Sî eu sî Regin'a e fórte multiamita, câci potemu personalminte primí espressiunea simtieminteloru loiale a D-vóstre. Salutati din partene pre concetatienii D-vóstre. Iluminatiunea a fostu pâna la ce e numai cu putintia. La unu semnalu de rachete s'au aprinsu doi sori electrici pre doue turnuri cari luminá ca dîu'a.

Scirile despre petrecerea MM. LL. in Agramu spunu despre primirea autoritâtiloru, despre primirea deputatiunei dietali s. a. Deputatiunei dietali a respunsu M. S. mai intaiu in limb'a croata apoi in cea germana. „Me bucuru", dîse Maj. S. „ca amu ocasiune sa ve comunicu verbalminte deplin'a Mea recunoscintia pentru buna vointi'a patriotica, cârei i ati datu espressiune cu ocasiunea impacârei. Eu sumu convinsu ca prin acést'a a-ti câstigatu basea cea mai sigura pentru o eficace desvoltare a patriei D-vóstre sî ca sincer'a armonia intre aceste dóue popóre surori se va aretá cá mijloculu celu mai potrivitu in radicarea bunei stâri de amendóue pârtile."

Majest. Sea imbracatu in uniforma de colonelu graniciariu a mersu la teatru cu Maj. Sea Imperatés'a. Ministrii Andrássy, Bedekovics sî Festetics fura intempinati cu „zivio". Mai târdiu a sositu sî Beust, carele se dice ca a atrasu atentiunea generale.

Lui Andrássy se dice ca inainte de productiunea teatrale i s'a facutu o ovatiune.

In legatura cu cele de mai susu inregistrâmu ca generalulu italianu della Rocca este insarcinatu de Regele Italiei Victoru Emanuele sa salute pre M. S., spre care scopu dîsulu generalu vine la Trieste.

In 10 Martiu n. a cercetatu intre alte biseric'a gr. orientale spitalulu militariu sî alte institute. In aceea-si dî a tienutu o revista preste trupele concentrate acolo. In tóte pârtile a fostu M. Sea primitu cu entusiasmu.

Majestatea Sea Regina a visitatu institute de crescere sî alte institute publice.

Contele Andrassy a primitu in aceea-si dî deputatiunea dietei croate sî a autoritâtiloru municipali.

Scirile cele mai nóue spunu ca ieri a plecatu M. Sea Regele spre Fiume; iéra Maj. Sea Regin'a a sositu ieri in Bud'a.

Conferinti'a natiunale dela Mercurea.

Dupa promissiunea din nrulu trecutu dâmu parte in estrasu parte perextensum cuventârile dela conferintia. Cea dintâiu in objectulu desbateriloru fu a dlui Vis. Romanu. Densulu cetesce punctele de programa din apelu sî propune ca sa se puna mai intâiu punctulu alu doilea la desbatere sî apoi sa purcéda la punctulu intâiu. (se primesce). Cetesce deci punctulu alu doilea din apelu sî deschide desbaterea asupr'a acestui punctu. Luându mai intâiu singuru cuventulu dîce ca numai cându in functiunarea tuturoru membriloru unui corpu se presinta armonia deplina, numai atunci corpulu acest'a e sanatosu, sî póte intrá cu sigurantia in viétia, asemenea numai cându membrii unei societâti suntu bine organisati, acést'a póte sa-si ajunga scopulu seu.

Amintesce mai departe, ca de-sî românii, si-au formatu la an. 1848 o programa, totusi ei nu s'au tienutu de program'a acést'a, intrandu in diet'a feudale din Clusiu sî Pest'a. Intrarea deputatiloru in aceste diete s'au desaprobatu din partea poporului romanu pre calea diuaristicei romane sî pre alte câli. Deputatii intrati in diet'a de incoronare din Pest'a au calcatu mandatele loru remanendu acolo sî dupa sevarsîrea actului de incoronare, luându parte fâra a fi fostu autorisati de cine-va sî la desbaterile ulterióre, care taie adencu in viéti'a natiunale, sî care prin maioritatea ungurésca s'au decisu in desfavorulu natiunei romane, propune deci, ca conferinti'a sa se dechiare fatia cu alegerile viitóre pentru diet'a din Pest'a pentru passivitate absoluta. (sa traiésca aplause indelungate).

Câci dela diet'a din Pest'a nu are natiunea romana sa spere nimic'a. Libertâtile, care sau adusu de unguri au pretiu numai pentru nationalitatea loru; tóte câte s'au decisu in diet'a acést'a suntu daunóse pentru romani. (Aplause frenetice.)

I. Hoszu. *) Onorat'a Conferintia! Dupa aplausele acestea mari nu amu nici o sperantia a reesî cu projectulu meu; (voci: dreptu e) insa dela convingerea mea nu me abatu aplause nici me abatu amorea sî favórea regimului; deci ve spunu convingerea mea francu, dupa cum o simtu, va fi buna o veti primi sî eu voiu fi liniscitu, ca amu esprimatu liberu ce amu simtitu sî viitorimea séu 'mi va da mie dreptu séu nu. Nume condemnati D-vóstra astadi, Dloru, dupa ce veti fi ascultatu parerea mea, ca mai mare va fi condemnarea viitoriului sî mai amara decâtu, a domniiloru Vóstre de astadi. Domniloru! Eu sum amploiatu, sî fiind ca unii au dîsu ca regimulu m'aru fi trimisu pre mine aici, trebue se constatezu ca acést'a nu este adeveratu. Eu amu urmatu indemnului meu propriu, ca se lucru câtu voiu putea pentru fericirea scumpei mele natiuni sî a poporului romanu. Nu amu venitu dara la demandarea regimului aici. Eu a-si fi dîsu regimului categoricu, ca nu vinu. Antevorbitoriulu meu, cá se vinu la objectu nea condemnatu politic'a activitâtii, au adusu aceia inainte, ca noi amu gresîtu cându amu intratu in diet'a din Clusiu sî Pest'a; póte ca viitorimea ne va judecá pentru acést'a, pentru ca ea judeca dupa resoltate; insa ve intrebu, Dloru, cându a fostu sórtea romaniloru mai mástera in Transilvani'a. Anu sub principii patriotici, cându nu aveau romaniu barbati, cari se vorbésca in interesulu loru? i

Atunci s'a adusu acelea legi asupritóre, care dejosescu pre romanu a fi sclavu sî'lu degrádéza la sórtea dobitóceloru. Politic'a acést'a s'a luatu inceputulu la a. 1347, cându cele trei natiuni regnicolare a facutu intre sine uniunea aceia, care a fostu indreptata in contra romaniloru. De atunci incóce romanii a incetatu da a-si mai apará drepturile loru sî perderile urmate de aici a fostu mari sî grele. Dupa ce a inceputu romani a fi iéra-si activi sórtea nóstra s'a ridicatu. Nume voiu slobodí in istoria, cá se aratu activitatea infiintiata prin episcopii, cari au introdusu unirea cu biserica cat. Acést'a a fostu dupa unu intervalu lungu primulu casu de activitate politica, pentru ca acést'a causa, n'a fostu numai causa sî intrebare confesionale, ci mai multu póte causa politica. Nu aducu inainte pre Epp. Sav'a, care pre calea activitâtii au aratatu ce voiescu romanii, nu amintescu ce a facutu Epp. Babu la diet'a dela anulu 1791 sî Epp. gr. res. care iérasi pre calea activitâtiei au aratatu, ce voiescu romani, nu amintescu despre cele facute in 1848, câci acestea vorbescu in favórea mea; déca se va primi parerea antevorbitoriului intrebu ce va fi cu natiunea romana sî ce se và alege de caus'a ei, déca inteligînti'a care trebue se manuduca pre poporu la scopulu acela, care trebue sa fie scopulu fiecârui romanu adeveratu, ve intrebu, ce va urmá, déca vomu intrá in passivitate? Déca romanii, cari traiescu intre sasi, unguri, sî secui, cari voru intrebuintiá tóte mijlócele sî persuadârile, a seduce pre poporulu nostru, care nu judeca mai departe, cá sa aléga pentru ca acei'a ei voru spune, ca déca voru alege deputati sî acei'a voru merge in dieta, li se voru inlesní contribuirile sî alte greutâti. Sî atunci ei voru indemná pre deputati sa mérga sî acesti'a voru merge. Sî atunci inca se va intemplá aceea, ca unde romanii cu sasii sî cu cele-lalte natiuni suntu mestecati sî unde nu suntu in majoritate preponderanta, se va alege unu deputatu de natiunalitate straina sî va dîce, dupa cum a dîsu unulu din diet'a din Pest'a, sî ca unu atare nici odata nu va aperá interesele poporului românu, precum le-aru aperá unu deputatu natiunalu, ci din contra strica fórte multu, sî asiá noi vomu fi iérasi proscrisi sî numai cá suferiti in patri'a nóstra. Noi trebuie sa vedemu, cá sa reesîmu cu romani de acei'a inteligenti, cari sa se lupte necurmatu sî cu abnegatiune de sine fâra interese particulari pentru binele natiunei romane, care ne este scopulu nostru celu mai sântu. (O voce: amu vediutu!) Dara se mergemu mai incolo

*) Pre câtu ni aducemu aminte, ici sî unde, va mai fi vre unu defectu, care inse nóue sa nu ni se impute. R.

tocmai dupa principiulu acel'a, care sau statoritu aici, ca pre basea constitutiunale sa ne redobandimu tóte drepturile acelea, cari ni sau luatu cu nedreptulu, sî se departâmu dela noi tóte nedreptâtile, cari ni s'au facutu sî acést'a nu o putemu face prin passivitate, ci calea cea adeverata este activitatea. Se mergemu dar' la diet'a din Pest'a, sa ne reclamâmu drepturile nóstre in audiulu Europei intregi, pentru ca proverbulu romanescu ne invatiá, ca maic'a nu da lapte la copilulu acel'a ce nu plânge. Nu cugetati, Dloru, ca ungurii inca suntu indestulati perfectu cu starea de astadi a lucruriloru create prin diet'a din Pest'a, sî ei dar' sa se retraga in passivitate? Ei se omóra la alegerile loru sî varsa sange, pentru cá Petru séu Pavelu se fie deputatu. Din cele ce amu disu pâna ací, puteti vedea ca eu cu sufletu sî cu trupu suntu pentru activitate, sî acést'a o recomendu din tóta inim'a pentru ca numai prin ea vediu asigurata sórtea nóstra (sgomotóse strigâri: nu primimu). I. Muresianu din Gherl'a incepându dela an. 1848, arata cum romanii provocati prin patimile sî intrigile cabinetului la arme au aparatu tronulu sî nationalitatea loru jertfiinduse pâna la 40,000 de romani. Sî pentru tóta acést'a jertfa inlocu de a fi remunerati a fostu pedepsiti sî desconsiderati oferinduse favorurile, care le aru fi meritatu romanii, inimiciloru tronului. Pedépsa a duratu pâna la 1861, cându o formá de constitutiunea ne au garantatu prin diet'a din Sabiiu la a. 1863/4 celu putienu nationalitatea sî limb'a, pentru care s'a luptatu parintii nostri sî e datorinti'a ca sa ne luptâmu sî noi. Amintesce mai incolo despre resoltatele anului 1866, la care iéra-si s'a versatu romanii sângele pentru tronu avendu dreptu remuneratiune stergerea nationalitâtii sî limbei garantate, crearea dietei din Pest'a sî tienerea in vigóre a legei electorale feudale. Arata mai departe cum romanii alegându-si dupa legea acést'a vre-o câtiva representanti iau trimisu la actulu de incoronare in Pest'a, sî amagindu-se acesti'a, ca dela diet'a din Pest'a vomu câstig'a legi mai bune, ca dela diet'a lui Schmerling din Sabiiu, a remasu acolo. Imputârile care s'au facutu acelor'a, cari aperá caus'a nationale, ca aru fi daco-romanisci sî nu aru esprimá vointi'a poporului romanu, care e blându sî nu conspira in contr'a regimului, suntu cunoscute, pentru acei'a regimulu aru fi fostu datoriu a ne concede unu congresu nationalu, in care poporulu insusi si-aru fi esprimatu liberu dorintiele sele. Dice dupa aceea, ca romanii nu suntu in contra uniunei, voiescu cá sa se faca aici in tiéra cu invoirea loru, dar nu precum s'a creatu sî sanctionatu contr'a vointiei poporului. Trece mai departe la coruptiunile de prin comitate, ce se facu cu ocasiunea alegeriloru de deputati prin care se omóra totu simtiulu unei alegeri libere sî nesilite sî se dechiara in sfersîtu contr'a activitâtiei. (Va urmá.)

Ordinatiune catra jurisdictiunile tierei.

Dintre drepturile care le oferesce constitutiunea cetatieniloru, celu mai frumosu e dreptulu de a-si putea alege representanti in diet'a tierei.

Acestu dreptu, de a constá legislatiunea din ómenii natiunei, practiséza in fapta principiulu fundamentalu alu constitutiunalismului, dupa care natiunea î-si prescrie siesi legi.

Pentru de a fi insa corpulu legislativu o espressiune fidela a vointiei natiunale, e de lipsa cá acésta vointia sa se esprime la alegere, libera pentru omulu celu mai de incredere alu natiunei, care se represinte neimpedecatu sî fâra reserva principiele sî dorintiele natiunale. Deci garanti'a cea mai cardinale a vietiei constitutiunale e, cá eserciarea dreptului de alegere sa fia scutita de ori-ce pressiune.

Cu durere insa au observatu regimulu ca miscârile electorale a devenitu prin mai multe locuri pâna la conflicte, parte din o conceptiune falsa a libertâtiei sî parte din unu patriotismu esageratu, cari privesce de inimici pre toti acei'a, care suntu de alta opiniune vrendu de a-i departá din positiunea loru.

Ori-care aru fi sorgintea acestoru abusuri, regimulu 'sî tiene de cea mai strinsa datorintia, a le delaturá sî asigurandu libertatea vointiei individuale va pedepsí fia-care escesu dupa legile penale, cu atât'a mai multu, cu câtu prin astfeliu de abusuri se periclitésa nu numai siguranti'a unoru persóne singuratice, ci chiaru sî libertatea patriei.

Intemplârile triste, ce s'au ivitu pâna acum ascu pre regimu in favórea libertâtiei personale a luá mesuri mai stricte sî a esmite urmatórea ordinatiune:

1) Toti acei'a cari va cuteza a inpedecá séu a restringe pre concetatieni loru in libertatea ideiloru sî in espresiunea vointiei ne'npedecate la alegerea deputatiloru dietali fie prin vatamâri faptice séu prin amenintieri, se va trage fâra cercetare la judecata.

2) Fiecare jude comunalu e indatoratu a insciintiá in ori ce casu de vatamare séu amenintiare pre escedentele judecatorici cercuale in 24 de óre, iéra acest'a va aretá casulu in alte 24 de óre vice-Comitelui (séu vice Capitanului) — din contra se va pedepsí cá participatori.

3) Vice Comitele (Vice Capitanulu) va ordiná indata, ca vinovatii sa se duca inaintea judecatoriei criminale.

4) Fiscalii comitateloru suntu indatorati tóte sentintiele referitóre la astfeliu de casuri, fia condamnatóre séu eliberatóre a le apelá ex offo.

5) Comitii supremi voru priveghiá cá acestea ordinatiuni sa se urmedie cu cea mai mare acuratetia sî in casu de negligintia sî partialitate se suspende pre neascultatorii din oficiulu loru numai decâtu. Cunoscendu insa necessitate de a delegá din caus'a cercetârei mai stricte, casulu la alta jurisdictiune, au a se adresá câtra ministrulu de justitia.

Datorintiele perscrise din punct. 2. referitóre la judii comunali sî judecatoriele cercuale se estindu in cetâtile libere reg. la Capitanulu cetâtiei; iéra datorintiele perscrise in §. 3 v. comitiloru se referescu in cetâtile libere r. la Primariulu cetâtiei.

Acést'a ordinatiune sa se publice afara de câlile usuate sî prin efigerea la pareti sî prin tóte locurile publice.

Pest'a-Bud'a, 2 Martie 1869.

Propunerea Br. Bedeus.

(Urmare din nr. tr.)

La tóte agendele acestea suntu indreptatite dupa punctele regulative numai comunele tienatórie de scaunu.

Incorporarea de comunitâti streine la scaunulu Sabiiului sî in adunârile scaunale involvéza o mutare a limiteloru legale a teritoriului natiunei sasesci, o schimbare a regulatiunei aduse in urm'a intrebârei jurisdictiunei sasesci sî mai târdîu de natiune primita, despre care statutele transilvanene a scrisu in diet'a din 1810/11 in alu 61 art. de lege urmatórele: „Natione saxonica . . . eo se declarante, quod regulatione fororum judiciariorum ex altissima regulatione regia anno 1804 emanata, constitutioni et legibus municipalibus conformiter in gremio suo constitutorum omnimodo contenta sit, eidem plenarie acquiescat, status quoque et ordines eandem nationem pro voto illius in altissimo stabilita eadem fororum regulatione publica lege conservandam decreverunt.“

Acést'a incorporare involvéza insa sî o vatamare a dreptului de proprietate a natiunei sasesci sî a celoru siepte judetie, incâtu vreau sa se puna in egala impartasîre, comune, cari ca pârti a donatiunei facute natiunei sasesci, a fostu sî suntu sî acuma in multe privintie unu objectu alu possesiunei ei, din care causa ele nu potu formá unu membru alu corpului nationalu; natiunei i sta spre dispositiune dreptulu eschisivu alu proprietâtii asupra bunuriloru câstigatu prin donatiuni sî inscriptiuni, a cârei populatiune singura e indreptatita a dispune in privinti'a acést'a sî nu se póte indatorá a face locu vre-unui representantu a comuneloru streine; tocmai asiá, ca cându i-aru plesní cui-va prin capu a dá fostiloru supusi in vre-o posessiune a óresi-cârei familie nobile jure nobilitare a posiede sî a eserciá dreptulu de comproprietariu condecisatoriu despre materia sî veniturile acestoru bunuri.

In ministeriu a cadiutu cu sine insusi in contradîcere, nevrendu a devolve cu decisiunea sea in dreptulu legislatiunei, au lucratu in contr'a legei sî a dreptului statatoriu. Plenipotenti'a primita prin § 18 a indeplinirei uniunei, care nu radica respunsabilitatea regimului in nici o privintia, nu-i póte servi aici de scutu aperatoriu. Aru fi trebuitu, cum vomu aretá mai la vale, sa se fi luatu de cinosura alta otarire a acestei legi, pentru de a decide in caus'a comuneloru suplicante.

Incorporarea acestoru comune in complexulu unui scaunu sasescu, precum o ceru acestea, sî prin acést'a schimbarea constitutiunei natiunei sasesci dupa dreptu sî lege nu se póte decretá fâra conlucrarea representantiloru natiunali.

Constitutiunea municipale asigurata prin legile tierei sî prin contracte se póte schimbá dupa trebuintiele presente numai sub conlucrarea universitâtiei natiunale.

Universitatea are sa se dechiare asupr'a constituirei corpului representativu. Ei trebuie sa i se aplacideze o influintia datatóre de mesura la pertractarea despre schimbarea limiteloru teritoriului natiunalu. Sî cându aru esistá intru adeveru cause silitóre, pentru de a dispune pre regimu sî pre natiune a incorporá teritoriului municipalu sasescu, comune cari pâna acum au statu sub dominiulu sî administratiunea netiunei, totusi nu s'aru putea detrage dupa dreptulu sî legile sustatatóre cercului de activitate a universitâtiei natiunale, de a se consultá sî a decide, ca care comune incorporande pamentului sasescu se aiba unu cercu de administratiune propria séu cârui scaunu sa se incorporeze comunele singuratice. De sine se intielege, ca sî scaunele respective aru avea de a se dechiará in privinti'a acést'a, sî nici odata nu s'aru putea presupune de scaunulu Sabiiului, déca nu vrea sa abandonedie esistinti'a-i ereditata, dreptulu seu sî consciinti'a natiunale, ca aru primí singuru in complexulu seu sîrulu de comune din cele siepte judetie.

Asiá sta lucrulu dupa dreptu pâna in dîu'a de astadi. Pentru ca sî de aci inainte universitatea natiunei sasesci trebue sa se lase precum dice §. 11 alu legei de uniune in cerculu seu de activitate garantatu prin art. XIII. 1791 („in Legali Diplomatique Leopoldino conformi statu“ art. XIII. 1791) sî ministeriulu are dupa §. 10 din otarirea despre administratiune interna a scauneloru, districteloru sî cetâtiloru din fundu regescu a pune pre mas'a dietei unu projectu de lege in privinti'a organisârii representatiunei acelor'a numai dupa ascultarea loru.

Acesti § ai legei n'aru fi trebuitu sa se incunjure le esecutarea dicissiunei. Universitatea nationale aru fi preventata in dechiararea ei, cându comunitatea s'aru esprimá intr'acolo, ca comunele suplicante sa se primésca in adunarea scaunala sî sa li se concéda participarea la alegerile de deputati la universitate sî de oficiali supremi. Deci comunitatea nu se tiene indreptatita a conglasui cu o astufeliu de procedura. Ea se privesce mai multu de indatorata, de sî pretiuesce dorinti'a comuneloru respective de a se impartasî dupa delaturarea restringeriloru indelungate de drepturi municipale, sî vointi'a in. regimu dea realisá aceste dorintie, a se aperá in contr'a vatamârii dreptului seu sî a aduce in respectulu acest'a urmatórea dechiaratiune:

Comunitatea se dechiara solenu contr'a in. emisu ministeriale din 24 Ianuariu a. c. nr. 20,826-1868, prin care se indatoresce magistratulu a conchiemá sî a concede participarea in adunârile scaunale comuneloru din dominiulu Talmaciului sî Selistei precum sî fosteloru comune graniciere Orlatu, Jin'a, Racoviti'a, cu aceia declaratiune, ca ea, déca incorporarea acei'a nedrépta totusi s'aru efeptuí, protestéza contra tuturoru concluseloru aduse de acést'a adunare illegale sî contra tuturoru consecintieloru acestor'a.

Sî afara de acést'a se tiene indreptatita a cere, ca emisulu in. ministeriu de interne, mai nainte de esecutarea lui, sa se ascérna spre consultare sî mai de parte decisiune onor. universitâti nationale sasesci aducându totu odata acést'a dechiaratiune spre sciinti'a comunitâtiloru din tóte cetâtile, scaunele sî districtele sasesci.

Sabiiu, 4 Martie 1869.

Bar. Bedeus m. p.

Romani'a.

Adunarea Societâtiei Transilvani'a

Procesulu verbale. Siedinti'a I, Dumineca 26 Ianuariu 1869, la una óra dupa amédia-di. In localulu societâtii de arme etc.

Presiedinti'a dlui A. Papiu Ilarianu.

I.

Afara de membrii adunârii, unu publicu numerosu sî alesu se adunase la acésta siedintia. Intre asistinti se deosebiá mai multi deputati, senatori, profesori sl altii.

D. presiedinte deschide siedinti'a adunârii prin urmatórea dare de séma facuta in numelo comitetului:

Domnii mei! Amu onóre de a supune d-v. darea de sému a comitetului.

O impartu in cinci capitole:

1) Despre venitulu sî cheltuielile societâtii de la 1 Iliu pâna la finea lui Decembre anulu trecutu.

2) Despre cei ce s'au distinsu mai multu prin zelulu sî activitatea loru, precum sî prin sumele ce au oferitu societâtii.

3) Despre restantie sî subventiunile accordate, daru anca ne respunse.

4) Despre stipendiele societâtii.

In fine.

5) Câte-va cuvinte despre atacurile indreptate asupra societâtii.

1. Dela 1 Iuliu pâna la finea lunei Decembre anulu trecutu, in cursu de doue trimestre, s'au formatu 113 membri noi ai societâtii sî 116 donatori. Primiramu subventiuni de la unu consiliu urbanu (Galati), sî de la câte-va rurale (Belgradu.)

Sum'a realisata dela totî acesti membri noi, din donatiuni, subventiuni, din procentele capitalului sî din estraordinare face 'n totulu lei noi . . . . . 10,910, 31.

Din acésta suma s'au cheltuitu pentru diferite trebuintie ale societâtiei sî pentru stipendii . . . . . 6,213, 50.

Remâne prin urmare venitu curatu alu societâtiei, in cursulu acestoru doue trimestre 4,696 81.

Adaugendu la acésta suma banii remasi in cas'a societâtii in bonuri sî in numeraru cu finele anului trecutu alu societâtii, dupa verificarea facuta de adunarea precedinte, tienuta in luna Septemvre in suma de . . . . . 56,755. 46.
se constata ca averea totala a societâtii, scotiendu tóte cheltuielile, e astadi de . . . 61,452.27.

Asta avere consista in trei bunuri ale tesaurului publicu sî in putienu numeraru.

Despre tóte acestea veti binevoi a ve incredintiá din condicele sî dosariele societâtii sî din bilantiulu casieriei, cari tóte se supunu esaminârii d-vóstre.

Craiov'a sî onorabilulu ei cetatiénu, membru alu societâtii nóstre, d. deputatu G. Chitiu, acum ca sî in alte renduri, s'a distinsu prin sacrificiile facute pentru societate· De la dlui primiramu sum'a importanta de lei noi 1916 73, adunata de la mai multi membri formati in Craiov'a,

Onor. d. Nicolae Opranu a oferitu societâtii o donatiune de 500 galbeni de a se platí incursu de 10 ani, câte 50 galbeni pre fia care anu (aplause frenetice).

Onor. d. prefectu C. Racoviti'a ne tramite lei noi 1604, suma adunata in districtulu Romanatii, din care 583. 33 de la dlui insu-si (aplause).

D. Filipescu Dubau lei noi 1007, 8 bani adunati in Dorohoiu (aplause).

D. Fantaneanu 234. 44, adunati in Giurgiu.

D. Hodosiu 176. 25, adunati in Romani'a de peste Carpati.

D. prefectu Simulescu 115. 53, din Vâlcea.

D. Pavli 110, din Bacâu

D. Fulgeru 102, din Barladu.

D. Giurgea 95, din Galati.

Dr. Istrati 85. 50. din Iasi sî altii.

In cursulu acestoru doue trimestre 26 insi au respunsu 12 galbeni séu mai multu. Acesti'a se voru proclamá indata, conformu statuteloru, de membrii ai adunârii.

Cei mai multi suntu Craioveni (aplause).

Suma mai insemnata a respunsu d. C. Racoviti'a din Caracalu 583. 33.

Apoi d. B. Golfinénu 196. 29; El. Vergotti 296. 25; d. Caprianu 200. toti trei din Craiov'a; d-na Catrina Panu, Craiov'a, (vii aplause) 169 90 sî altii alte sume.

19 membrii ai societâtii au respunsu mai multu de 10 lei noi, tasa prevediuta prin statute. Din acesti'a merita mentiune: Capit. Horadénu 137. 77; Mat. Gane, Dorohoiu 58. 25; I. Dobrénu, Focsiani 58, 75; Dim. Stamatopulo sî Grig. Demetrianu, Caracalu, câte 60, mai multi câte 40, intre cari Al. Romanu din Pest'a. (Va urmá.)

Varietâti.

*** Scirea ca Maj. Sea Imperatulu are sa se intalnésca cu regele Italiei sî acum mai cerculéza prin dîuare, dara afla putiena credintia.

*** Conveniri. Nu scimu bine, ieri sér'a séu numai asta séra se voru intruní romanii brasioveni la o productiune de musica vocale. Acést'a se esecuta de unu coru fórte frumosu. Ne place a amintí de acést'a, pentru ca, fia dîsu spre laud'a intreprindietoriloru dd. profesori Pandelie Dim'a sî Dr. Nicolau Popu sî celoru-lalti sî celorulalte, participanti sî participante, sî tuturoru sprigînitoriloru, intreprinderea acést'a aduna sî mai bine legaturile sociali; unu ce fórte de lipsa pentru societatea româna preste totu; sî latiesce gustulu pentru music'a classica, care nu contribuie putienu la nobilarea simtieminteloru

*** Conferinti'a dela Abrudu convocata de Dlu adv. Mateiu Nicola inca s'a pronunciatu pentru passivitate.

*** Dupa cum aflâmu din Gazet'a Transilvaniei la Fagarasiu inca a fostu in 8 Martiu n. o conferintia le carea au luatu parte vre o 80 insi. Acolo inca se decise abtienere totale dela alegerile pentru diet'a din Pest'a. —

*** Audîmu ca dlu Iacobu Muresianu redactoru alu „Gazetei Transilvaniei, dupa ce dejá absolvitu de procesulu de presa, este acum sî restituitu in postulu seu de mai inainte.

*** Joi a fostu 20 de ani de cându Bem a luatu Sabiiulu.

*** Gratulatiune. Deputatiuni sî adrese sasesci vinu din tóte pârtile fundului regiu spre a gratulá nou denumitului comite alu natiunei sasesci.

*** Alegeri. In Pojonu se alesera cu majoritate pre cumpanitória deputati: ministru Lonyay sî secretariulu de statu Slavy.

*** Opositiunea din Ungari'a sî intemeiaza in primavér'a acést'a o fóia germana carea se represente principiee lui „Hon" — O lipsa simtita sî la romani preste totu. Despre Romani'a se dîce ca sacrifica bani pentru presa, póte in Franci'a, câci la noi nu vedemu nici o fóia care sa apere interesele nici a le loru nici a le nóstre. Cându sî cându câte o scótere de ochi se mai templa de vedi, vre o câteva notitie nevinovate, pentru cá sa póta reproduce articuli intregi degradatori pentru romani, sî câte o aberatiune necalita, póte chiaru dela vre unu romanu, carele lucra din intentiune buna, inse reu, — mai vedi in o fóia nemtiésca din Vien'a. Mai departe nimica. —

*** La legea despre armarea gloteloru in Austri'a apuséna. Comitetulu respectivu din cas'a deputatiloru senatului imperiale s'a pronunciatu contr'a legei de inarmarea gloteloru. Motive s'a adusu din partea majoritâtiei fric'a ce o insuflara glotele croate la 1848 cându s'au aratatu inaintea Vienei; apoi motive finantiali. Déca senatulu imperiale respinge legea acést'a atunci sî legea ungurésca analoga, adeca a gardeloru nu póte obligá pre monarhci'a intréga ca sa o sustiena sî acést'a in puterea afaceriloru comune. Celu putienu asiá se esprima sî „U. Ll."

*** Honvedii capeta pusci de sistem'a Wörndl. P. Ll. scrie ca s'au acceptatu pentru armat'a ungurésca puscile Wörndl; dlu Wörndl va face o fabrica filiale in Ungari'a. Dlu Kerkapolyi calatoresce in afacerea acést'a la Pest'a.

*** In comitatulu pestanu s'a luatu mesuri sa sa oprésca cracimele in cari se facu betii tendentióse; sér'a la noue óre se inchidu tóte cracimele in totu comitatulu.

*** Scirea ca consululu francesu au ruptu relatiunile cu regimulu romanu se da de golu ca e o scornitura.

*** Convorbirile literari" au capetatu concessiune de a trece sî in Russi'a. Inse tóte esemplariele au sa caletorésca mai anteiu la Varsiovi'a cá sa le censureze.

Pretiulu de prenumeratiune va fi pentru Austri'a pre anulu acest'a 5 fl. sî nu 4 fl. cá pâna acum. Recomandâmu acésta fóia din nou publicului cetitoriu.

*** Albin'a pindului nu scimu mai aparé pentru ca in anulu acest'a nu amu primitu nici o brosiura. Aru fi paguba déca aru fi incetatu câci aducea materii interesante.

*** Diet'a prussiana s'a inchisu sambata a fostu septamân'a.

*** Contele Ricciardi deputatu italianu au tiparitu o provocare in limb'a francese prin carea invita la Neapole pre toti cugetatorii liberali, pre 8 Decembre a. a. spre a formá unu conciliu, carele sa fia contrastulu celui din Rom'a. Elu dîce .... „contra Romei celei vechi, neimpacat'a inimica a ori-cârei lumini, a ori-cârei libertâti". Programulu seu se cuprinde intru devis'a: Binefacere sî instructiune respandita in modulu urmatoriu: „Sa se câstige de lucru fia cârui individu carele e capace de lucru, dara nu afla; sa se asigure esistinti'a fiacârui, carele nu e in stare sa se nutrésca pre sine. Ce se atinge de instructiune, carea e pânea sufletului, trebuie sa fia generale. Sa combatemu seraci'a sî nesciinti'a sî atunci vomu fi noi in stare — sî numai noi — adeveratii discipuli ai lui Cristosu de a purtá resbelulu celu mai crâncenu contr'a Papei sî a papismului."

*** Unde duce temerea de a-si perde popularitatea putemu vedé din urmatórele: In America se agita acum intrebarea, ca sa li se dea sî femeiloru dreptu de alegere. Cei radicati nu voru sa se opuna la pretensiunea acést'a, pentru ca sa nu sî pérda popularitatea la „resfatiatulu poporu" femeiescu. Unele foi nemtiesci abiá s'au decisu a pasî sî a combate acést'a nebunia. Numit'a Illinois Staats Zeiteng desbatându cestiunea acést'a vorbesce aspru inse nimeritu. Ea dîce ca acei ce apara dreptulu electorale alu femeiloru au de base notiunea abstrasa „omu" (limb'a englesa, durere, nu are terminu pentru acésta notiune), carea este representata in fia care individu, fâra privire la genu, câci pentru densii deosebirea genului e unu ce neesentiale. Natur'a, cá unu ce neindreptatîtu trebuie pusa la o parte, la cerinti'a ratiunei (mintiei) destilate. In viéti'a publica trebuie toti individii priviti de ermafrodi, cari cá atari au functiuni egali sî apoi se potu bucurá sî de drepturi egali. Se póte ca acést'a va fi odata opiniune generale, pentru ca muierile americane sî asiá se silescu a se desface de functiunile de lipsa pentru durarea societâtiei omenesci, pre cale mecanica, de functiunile, cari barbatii nu le potu luá asupra-si. Póte ca déca va sosí imperati'a radicalismului mai inaltu, se voru face sî ómenii pre cale chemica. Atunci niminea nu va mai puté objectá nimica contr'a deosebirei genuriloru.

Cei care apara dreptulu electorale alu femeiloru dîcu ca déca aru luá sî ele parte la alegeri aru „curatí" (purificá) viati'a publica, pentru ca, ele au unu simtiu morale mai chiaru mai ascutitu sî mai desvoltatu.

53—2 **Concursu.**

Fiindu in parochi'a nóstra gr. or. Nucsiór'a cu fili'a Malaesci din Protopopiatulu Hatiegului lipsa de unu preotu, — se escrie concursu pentru ocuparea numitei parochii — care pre lânga o casa de locuitu pentru parochu are o portiune canonica (livadia) de 15—20 cara de fenu sî, pre lânga taxele stolari, câte 2 ferdele de cucuruzu cu tuleu dela tóta famili'a — cu acelu adaosu, cá concurentii, cari trebuie se fia séu clerici absoluti séu preoti in functiune, sa-si indreptedie suplicele loru instruate cu atestatele necesarie la „secretariatul Consistoriului archidiecesanu" in Sabiiu celu multu pâna in 8 septamâni.

Sabiiu, in 24 Februariu 1869.

Secretariulu Consistoriului Archidiecesanu gr. or.

(40—3) **EDICTU.**

Prin care Dimitrie Ioanesiu Pop'a din Saliste scaunulu Sabiiului, care de tempu indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuit'a sea socie Ann'a Pop'a sî patri'a, fâra a se scí loculu aflârei lui, se indetoréza, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu matrimoniale asupra-i urditu, sî fâra de elu se va pertractá sî otarí dupa prescrisele s. s. canóne bisericesci.

Sabiiu 21 Fauru 1869.

Forulu matrim. gr. or. alu protop. tract. Sabiiului I:

I. Hanni'a,
Protopopu.

Pasiune

pentru 1—2000 de oi de acum pâna la Sântulu-Georgiu se afla la Thiuriu in „Nagy-végyiu". Informatiune mai de aprópe dà Canoniculu Michali in Blasiu, sî Axentie Severu in Cricâu. 33—2

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 19. ANULU XVII.

Sabiiu, in 6/18 Martiu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru a treia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Editur'a „Telegr. Rom.“

Mijlócele.

Pestalozzi dice: „Pretensiunea omu„lui ce o face asupr'a mancârei si acoperementului, „va se dica, unei esistintie, carea indestulesce na„tur'a omenésca in totu cuprinsulu ei, e dela Dum„nedieu si crestinismu, mai pre susu decâtu ori-ce „dreptu de proprietate“.

Trebuintiele omenesci, e dreptu, ca originea si-o au in mancare si acoperementu, cele-lalte suntu prisosulu dela acestea. Insa referintiele sociali ale omenimei au adusu cu sine de acesti doi rami de trebuintie omenesci s'au immultitu, incâtu mai nu mai cunosci, care este matc'a de unde s'au desvoltatu cele-lalte. Nu numai atât'a, ci ele au devenitu o necessitate pentru ómeni, déca voru sa nu vietuiésca in o stare selbatecita. Si e ce-va firescu, e ce-va aretatu cá cu degetulu, pentru ca Dumnedieu au datu omului mintea, si in natura au pusu lucrurile, cá de acolo sa ia ce-i este de lipsa si de folosu si sa intrebuintieze.

Asiá dara nu e numai avaritia, nu e numai molesire, déca ómenii se voru stradui a-si agonisi câtu de multe obiecte trebuincióse din natura si déca din aceste voru face lucruri cari sa le inlesnésca traiulu si sa li-lu faca si mai placutu.

In o societate omenésca, unde se urméza in modulu indigitatu este mai multa viétia, este indestulire, nu vedi fetie multe posomorite si aflarea moduriloru nóue de traiu suntu unu isvoru nesecabile.

Este tristu, ca déca cautâmu dupa astfeliu de societâti omenesci abiá le aflâmu in dóue unghiuri ale Europei in Elveti'a si Belgiu. In cele mai multe pârti insa acésta drépta cumpena in societate nu esista pre deplinu, pentru ca ómenii mergu in ceea ce se dice comoditate pre departe. Unii se facu comodi cu mintea, va se dica, nu-si batu capulu multu nici cu unu feliu de invetiatura, ci traiescu depre o di pre alta, dupa cum a datu Dumnedieu. Acesti'a apoi pentru nedeprinderea mintiei loru devinu si mai tiermuriti in prevederile loru de ori-ce natura, si apoi devinu sclavi ai acelor'a, cari au mai multa siretía si nici unu picu séu de totu putiena anima. Acesti din urma cauta apoi cá tóte comoditâtile sa le aiba pre socotél'a sudórei celoru dintâiu.

Unde intra desordinea acést'a in societate acolo binecuventare nu mai póte fi. Acolo e numai o macinare imprumutata a puteriloru morali si fisice; acolo de o parte se vatema simtiulu de dreptate pentru ca nu se resplatesce sudórea muncitoriului de ajunsu; de alta parte se gramadesce avere, carea tocmai din aceea-si consideratiune dupa firea lucrului nu este a celui ce o stapanesce. Simtiulu produsu din impregiurâri de aceste nu se insiéla de formalitâtile juridice, ci strica tóte barierile ce le statorescu regulile morali intre ómeni, si cei mai multi apoi incepu a si luá refugiu la o insielare aparinte a unei pârti, in realitate inse la insielaciunea ambeloru pârti, séu a soeietâtiei din cari facu parte.

Déca cautâmu inapoi asupra impregiurâriloru nóstre din tiéra, trebuie sa esîmu afara din natiunea nóstra, sa cuprindemu societatea intréga, cá sa putemu vení la o conclusiune reala-practica, cum s'au urmatu, cum s'au nutritu la noi simtiulu acel'a, pre care trebuie sa'lu aiba cineva despre trebuintiele, ce Pestalozzi le pune preste dreptulu proprietâtiei. Inse sa nu fimu retrospectivi, ci sa cautâmu mai bine inainte spre viitoriulu nostru, viitoriulu in carele avemu sa indreptâmu, déca amu gresîtu si sa cautâmu a face si pre altii bagatori de séma déca au gresitu.

Noi suntemu populatiunea cea mai numerósa, cea mai respandita in tiéra. Relativu avemu si proprietate multa in stapanirea nóstra; cu tóte aceste, vedemu ca o parte insemnata este carea chiaru pretensiunile cele done statorite de Pestalozzi le scie aduce la valórea loru cea adeverata atâtu de putienu.

Lasa ca de aci potu urmá si la noi aceea ce amu vediutu mai susu ca póte sa urmedie, dara pentru noi mai potu urmá si alte necasuri.

Evitarea releloru, pre cari nu voimu din deosebite consideratiuni a le numí, se póte intemplá prin sternirea unei emulatiuni generali in poporulu intregu de a-si intrebuintiá bine puterile sele intelectuale si fisice.

Aici parintii poporului, ori in ce cornu de tiéra, ori in ce satu aru fi ei, au cea mai mare datoria de a deslusî starea cea fericita ce va urmá déca unii voru fi economi buni de agricultura, altii de vite, altii térasi voru scí pre alta cale sa scóta mijlóce in abundantia pentru acoperirea celoru dóue pretensiuni.

Omulu carele este indestulitu in cas'a sea iubesce ordinea, si poporulu carele este multiamitu cu tóte trebuintiele in sinulu seu iubesce asemenea ordinea, si unde e ordine este totu odata si locasiu de feliu de feliu de bunetâti.

Pre temeiulu acestoru bunetâti se inaltia independinti'a individului cá si a poporului; — de aceea sa le cautâmu mai curendu, cá mai curendu sa fia si bucuri'a nóstra mai aprópe de perfectiune.

Evenemінte politice.

Miscârile electorali in Ungari'a au datu in multe locuri pâna acum resultate. Cei mai multi suntu, dupa câtu putemu sci, din partea deakistilóru; insa opositiunalii inca era pre ací sa-i ajunga. Sfersîtulu ne va aretá pre a câroru parte va fi majoritatea.

Intre cestiunile flotante din launtrulu monarchiá vedemu ca dóue a inceputu a interesá mai tare opiniunea publica. Aceste suntu: cea cunoscuta de multu a cechiloru din Boemi'a si a poloniloru din Galiti'a. „P. Ll.“ le asémena cu cestiuni de dicóce de Lait'a, punendu in paralela pre cea polona cu a Croatiei, si pre cea cecha cu a slovaciloru, va se dica, a poloniloru aru fi mai favorabile deâtu a cechiloru. Aceste dóue cestiuni le tratéza si unu diuariu francesu, ce apare in London in unu articulu carele are scopulu de a atrage atentiune Austriei asupr'a stârei ei interne.

Aceh-si diuariu presupune, ca Austri'a póte fi din parea Ungariei liniscita, pentru ca acest'a nu se va tá dupa agitatiunile acele periculóse, cari voru sa inerce o rumpere a Ungariei de câtra monarchia; de alta parte dice aceea si fóia, ca nici Bismarck nu umbla seriosu cu intrigile sele in Ungari'a, pentru ca elu sépa in altu locu, unde terenulu i e ui favorabile. Terenulu celu favorabilu pentru consulu este Galiti'a si Boemi'a. Césta din urma este cea „glorificata“ de pre tempulu ocupatiunei prusiane. (Alusiune la o prochiamatiune prussiana din 1866, carea se incepea cu cuvintele: „Câtra gloriós'a Boemia“). Diuariulu mentiunatu dice, ca tem'a depusa in prochiamatiunea dela 1866. o tréza Bismarck din nou. Planulu lui dice ca e gat. Cá nu cum-va Boemi'a sa devina préda Russie vrea sa o dechiare de statu independinte. Si entru cá pre regele Sassoniei sa-lu desfaca penu totu-déun'a de câtra Austri'a, cauta sa-lu indupleca primi corón'a boema si regatulu seu (Sassoni'a) a-lu cede ze Prussiei. Combinatiunea acést'a aru fi potrivita si pentru câci regele Sassoniei e din o familia vechia slavica (Podiebrad), a cârei suveniri suntu fórte populari intre cechi. Diuariulu din cari sun'u scóse aceste adauge, ca in momentele cându se scrise aceste, curtea din Dresda era dejá sondata si póte si pactulu incheiatu. Déca va veni unu resbelu si Austri'a nu e decisa de a face concessiunile necesarii, atunci se póte intemplá, ca tocm'a Boemi'a se introduca pre inimicu in fortaretia si sa se implinésca ceea ce a decisu Bismarck.

Cu Galiti'a inca cugeta cancelariulu sa lucre cá sa o traga in partea sea. Prussi'a vede ca nu e bine sa se puna in vecinatate nemijlocita cu Russi'a si de aceea vrea sa puna o bariera intre sine si Russi'a, restituindu regatulu polonu. Spre acestu scopu Prussi'a are sa cedeze ducatulu Posen póte si cetatea Danzig, inse sa se despagubésca din destulu cu Sacsoni'a provinciele austriace nemtiesci si cu statele nemtiesci sudice. Statulu polonu readunatu din Posen, Galiti'a si Poloni'a rusésca nu va fi amenintiatoriu pentru Prussi'a, dara va fi unu bulevardu siguru contra barbarismului nordicu. — Dupa desfasiurarea acestoru idei politice repetiesce fói'a francesa sfatulu seu: ca se caute de Beust si indestulésca pre aceste done popóre pâna nu va fi pre tardiu, câci altmintrea de s'aru mai repeti o catastrofa cá cea dela Sadova, aru vedé cum trecu polonii la inimicu, asiá dupa cum trecura ungurii in 1866.

Revista diuaristica.

N. Frd. Bl. scrie despre evenemintele din Ispani'a unu articulu fórte intresantu, din care estragemu urmatórele: Trebue se laudâmu pre republicani, cari representati fiindu prin Castelar si Figueras 'si indreptara atacurile sele contr'a regimului si a majoritâtiei cu o moderatiune demna de tóta stim'a. Aruncându o privire asupra resbelului din Cadix si Malaga, trebue se constatâmu, ca loviturile primite in acestu resbelu finitu mai numai de optu septamâni, a invatiatu pre republicani de a resignâ la realisarea passiunata a idealului loru. Uniculu atacu violentu s'a facutu din partea unui membru clericalu si absolutisticu; dar' respunsulu lui Zorilla a mersu si mai de parte, erá peste mesura. Déca insa revolutiunarii au resignatu la passiune, argumentele loru a fostu cu atât'a mai valide. Mai cu seama descoperí Figueras goliciunea positiunei politice a majoritâtiei intr'unu modu fórte petrundietoriu, cum adeca cele trei partide din care consta majoritatea, diferescu fórte tare in tóte cestiunile importante, nunumai in privinti'a monarchului ce e a se alege, dara si in privinti'a atributeloru esentiali ale monarchiei precum si in privinti'a cestiunei eclesiastice. Nimenea nui potea contradice.

Acést'a firesce nu impedecà majoritatea a invinge cu 180 de voturi contra 62, priminduse propunerea, de a aduce regimului provisoriu multiamit'a adunârei constituinde si de a imputernicí pre Serrano cu formarea regimului. Cuventarea de multiamire a lui Serrano pentru increderea cu care'lu onoréza adunarea, câstigà si indestulirea republicaniloru si una sfarsîtu, mai doritu decâtu acest'a nu se potea asteptá. Retienendu insa Serrano in 25 Februariu ministeriulu asiá precum a fostu formatu in 8 Octomvre a produsu incâtv'a ne'ndestulire, se póte privi totusi sub inpregiurârile de fatia cá unu avantagiu, ce face multu servitiu consolidârei relatiuniloru sustatatóre, sub conditiune firesce déca ministeriulu se va potea sustiené contra atacuriloru numeróse Regimulu si majoritatea lucra din tóte puterile pentru dea sustiené starea lucruriloru in directiunea pre care au apucatu. Dominatiunea asupra passiuniloru, cu care s'au delaturatu pâna a-

ouma totu conflictulu mai seriosu dintre elementele disparate, se póte privi, considerându temperatur'a spaniola, trecutulu persóneloru de influintia, positiunea cea grea a partideloru majoritâtiei intre sine si mai cu seama relatiunile nefavorabile ale tierei, se póte privi dicu cá documentu imbucuratoriu de circumspectie fatia cu positiunea periclitata.

Prin acést'a insa putienu e castigatu spre deslegarea practica a problemei cei mari. Déca le-au succesu a conservá statusu quo formatu prin revolutiune, se intielege de sine, ca o incetare a miscarei póte sa aiba urmâri rele. Dupa ce au sustienutu unu provisoriu de cinci luni nu sciu ce-va mai bunu, decâtu a creá cu ajutoriulu cortesiului suveranicu unu provisoriu nou fâra cá desbaterea de trei dile, despre scopulu ce-lu urmaresce partid'a revolutiunaria si mijlócele pentru de a-lu ajunge, se fi datu cea mai mica chiarificare. Toti vorbitorii majoritâtiei s'au pazitu cu cea mai mare timiditate a dá óresi-cari indegitâri pentru viitoriu; au vorbitu firesce numai acei'a a câroru programa se reduce la liniamente vagi a libertâtiei democratice, a drepturiloru umane nealienabili. Prin acést'a atingemu trasur'a cea mai insemnata a revolutiunei. Ea a fostu oper'a coalitiunei de trei partide, a uniunei liberale, a progresistiloru si a democratiloru. Cele doue dintâiu, mai cu séma uniunea liberale dase armele, generalii si preste totu personalulu conducatoriu, iér' partid'a a trei'a, cea democratica, scrise program'a revolutiunei. Unionisti si progresisti declarase bourboniloru resbelu si delaturându tronulu implantáse drapelulu democraticu. Sub acestu drapelu a traitu regimulu provisoriu cinci luni, producendu la tóta ocasiunea ordinea de statu in libertatea democratica, unu regimu, **in care nu afla locu nici unu democratu.**

Unu regimu, carele-si imprumuta programulu seu dela o partida, care nu e de locu representata e unica in feliulu seu; proportiunea e si mai curiósa, de órece democratii suntu cei mai debili dintre tóte partidele liberale, de cându s'au despartitu republicanii de ei. Asiá vinu si ei in Cortesiu si numerulu loru d'abea va trece preste do edieci. Dara Rivero, conducatoriulu acestei partide nici se va alege de presiedintele adunâriei. Acum urméza desbaterea despre votulu de multiamire pentru regimulu provisoriu, care constá numai din unionisti si progresisti; dar la desbaterea iau parte pentru majoritate afara de ministrii mai cu séma numai democratii, uniunea liberale tace cu totulu. Remuneratiunea elocuintiei democratiloru e ca suntu eschisi dela regimulu, ce se nutresce cu ideile loru acum, cá si mai inainte.

Se intielege ca astufeliu de abnorbmitâti nu dau pentru momentulu mai de aprópe nici cea mai mica garantie. Unitatea acestoru trei partide, e unu ce cu totulu sfortiatu, nimicu naturalu. —

Asiá amenintia ne'ncetatu esplodarea inimicitieloru cu mare greutate inadusite. Câtu se va apropiá de deslegarea vre-unei cestiuni mari, trebue sa se despartiasca elementele eterogene, precum o prevestescu acést'a si unele simptome. Mai multi membrii insemnati ai uniunei liberale incepu a numai suferi jugulu programei democratice; de alta parte se vede, ca o parte a moderatiloru se punu in relatiuni cu revolutiunea si vreau sa se desfaca de aberatiunile pre care au pornitu Narvaez si Gonzalez Bravo; din aceste doua elemente se va formá o partida moderata si liberale si suntu prospecte de a se formá o singura partida adeveratu constitutionale. Dincontra amenintia progressistii cu o intórcere la stâng'a, pentru care lucru republicanii cu tóte puterile si in desbaterea din 22 pâna in 24 Februariu amintindu de repetite ori de dilele sângeróse din Iulie 1856 si Iunie 1866, cându Serrano lânga O. Donell prosterne pre progresisti in stradele din Madridu la pamentu.

De vrea Ispani'a se restabileze monarchi'a trebue sa se desfaca de program'a democratiloru, precum a fostu desvoltata pâna acuma si pre cum a esplicat'o mai cu seama Riverro in vorbirea sea din 22 Februariu. Pentruca pre o libertate fâra margini de drepturi individuali, pre o preputintia a suveranitâtiei populare, pre care le laudá cu atât'a entusiasmu Riverro de basea pre care trebue sa se zidésca constitutiunea cortesiloru, e cu neputintia a se ridicá si sustienea o monarchia. Totusi atât'a consolatiune póte so aiba câci a datu lui Serrano, capului partidei uniunei liberale votu de incredere. Dar cându cetimu apoi cuventârile, cari le au tienutu Serrano in nóptea din 24 Fauru multiemindu pentru votulu de incredere si in 26 anunciându formarea nóua a ministeriului, putemu vedea, ca nici Serrano numai representéza celu putienu acum o politica independenta. „Ministeriulu", dice elu, „nu arata altu programu, de câtu realisarea principieloru proclamate de revolutiune si voinți'a acestei adunâri! Dependinți'a de Cortes o intonă mai cu seama intr'unu modu fórte invederatu. Regimulu, dice elu, nu va face nici unu projectu de lege fâra concessiunea cortesului, nu va face nici o initiativa mai multu de câtu ce aru compete fiecârui membru alu adunârei. Despre respectulu si ascultarea, ce va debui regimulu cortesiloru, e de prisosu a vorbi, pentru ca regimulu fâra acestu respectu si ascultare nu póte se traiésca. Déca intru adeveru vá realisá Serrano aceste promisiuni, atunci i vá succede precum se magulea a disólve minoritatea republicana, pentru ca atuncea s'aru constatá afirmatiunea de tóte dilele a minoritâtiei, ca republica aru fi unic'a consecuintia intielépta a principieloru proclamate de revolutiune. —

Suspendemu pentru numerulu de astadi publicarea cuventâriloru stenografice de la conferinti'a din Mercurea, fiindu recercati si aflându ca se presupune, ca voimu prin acea publicare sa blamâmu (!!!) conferinti'a. In cele viitórie vomu publicá, prepter bonum pacis, de a le aceloru oratori ce se voru voi cá sa li le publicâmu, de si amu fi in dreptu de a le publicá pre tóte dupa cum le avemu, de óre ce siedinti'a a fostu publica.

In raportulu ce l'amu fostu datu ni se imputa ca amu referatu neadeveruri, pentru ca „dlu Visarionu Romanu nu si'a luatu cuventulu", ci „i l'a datu presiedintele". In diplomati'a ce e dreptu suntu fórte fine deosebirile si asiá pentru cá de o parte publiculu sa póta indreptá erórea ce amu comisu (?) in raportu si de alta parte celoru ce li se cuvine, sa sa convinga ca nu avemu „tendintie", si mai scie Ddieu ce, publicâmu protocolulu per extensum, dupa cum l'amu primitu dela buroulu conferintiei spre publicare.

Protocolulu

Conferintiei inteligintiei române din Transilvani'a, tienuta in 7 si 8 Martiu st. n. 1869 in opidulu Mercurea.

Siedinti'a I din 7 Martiu.

1. In urm'a apelului dlui consiliariu gubernialu in pensiune Elia Macelariu din 22/10 Februariu 1869, publicatu prin dinariele natiunale si aclusu la acestu Protocolu sub **A** inteligenti'a natiunei române din Transilvani'a s'a adunatu astadi in opidulu Mercurea in numeru de 400 pentru constituirea partidei natiunale române din Transilvani'a si pentru statorirea unui modu de procedere solidaria in privinti'a alegeriloru viitórie dietale in privinti'a dietei din Pest'a, precum si preste totu, in privinti'a intereseloru nóstre natiunale si patriotice.

La 9 óre diminéti'a toti membrii conferintiei se aflara in sal'a de siedintia.

Dlu convocatoriu Elia Macelariu ia cuventulu si in o vorbire pre câtu de simtita si meduóa pre atâtu si de inspirata de cele mai nobile sentieminte natiunali, desfasiura motivele, ce ia datu impulsu a convocá inteliginti'a natiunale la acésta conferintia, precum si scopulu ce si l'au prefiptu pentru agendele ei

acea cuventare se aclude la acestu protocolu sub **B.**

2. Se procede apoi la constituirea dunârei si

Domnulu Elia Macelariu se proclama unanimu de presiedinte alu conferintiei, iéra dnii: Vis. Romanu, si Aronu Densusianu de notari ai acelei'a.

3. Dupa acei'a se procede la conscrierea membriloru conferintiei

evidenti in consemnarea aclusa l acestu protocolu sub **C.**

4. Presiedintele dechiara apoi adunarea de constituita si propune, cá inainte dóle sa se invóce prin o rugaciune ajutoriulu cerescu pentru unu fericitu resultatu alu acestei conferintie.

Dlu Protopreb. Ioane Hania si dupa densulu tóta adunarea rostesce: „Inerate cerescu".

5. Presiedintele propune: se face apromissiune solemna de loialitate, credintia si alipire câtra Majestatea Sea Imperatulu i Marele Principe alu Transilvaniei Francisu Iosifu I si intrég'a casa domnitóre; precum si amóre si fratietate fatia cu tóte natiunile conlocuitóre, respectarea legiloru sanctionate si eluptarea reformârei celoru pentru români asupritóre numai pre cale si mediloce legali.

Dlu Ioane Branu de Lemenyi este pentru primirea acestei propuneri, insa e de parere, cá dupa vorbele: „natiunele conlocuitóre" sa se adauge: „pre basea perfectei indreptatiri egale natiunale"

adunarea primesce propunerea presiedintelui cu adausulu dlui Branu.

6. Dlu Augustinu Horsi'a descopere adunârei, ca este tramisu a representá in conferintia pre junimea romana din Pest'a, esprime in numele ei multiamita dlui convocatoriu si presiedinte Elia Macelariu, pentru initiativ'a luata si spera cu tóta junimea din Pest'a ca conclusele conferintiei voru fi in perfecta armonia cu interesele si drepturile neprescriptibile ale natiunei române,

adunarea intempina cu manifestâri de bucuria acea descoperire iéra presiedintele esprima multiamita adunârei pentru interesarea via cu carea junimea româna din Pest'a se aratà câtra caus'a nóstra natiunale.

7. Dlu Augustinu Horsi'a insinua conferintiei urmatórea propunere: „Conferinti'a sa se dechiare de solidara si minoritatea sa se supuna votiulu majoritâtiei!"

Vorbindu mai multi insi contr'a acestei propuneri si nimene pentru dens'a presiedintele o amena pâna la altu momentu alu conferintiei.

8. Presiedintele pune apoi la desbatere punctele din apelulu convocatoriu.

La propunerea Dlui Visarionu Romanu se primesce ordinea inversa a aceloru dóu'a puncte, adeca ca sa se desbata mai antâiu punctulu II despre modulu de procedere solidara si apoi punctulu I despre constituirea partidei nationale in Transilvani'a.

Antâiulu insinuatu la cuventu pentru objectulu din desbatere Dlu Visarionu Romanu dovedesce prin arguminte tari si numeróse, ca romanii din Transilvani'a trebue se stea neclintiti pre lânge cunoscutulu loru programu nationalu si propune ca fatia cu diet'a pestana si anume cu alegerile viitóre pentru acea dieta, conferinti'a sa se dechiare pentru o passivitate absoluta.

La acésta propunere intempinata de intrég'a adunare cu aplause prelungite, se desvólta in conferintia o desbatere din cele mai serióse si frumóse.

Mai intâiu dlu consiliariu de sectiune la ministeriu Iosifu Hoszu se respica in contr'a acelei propuneri pentru ca e de parere, ca calea passivitâtiei nu ne duce la scopu si face o contra propunere pentru activitate electorale fatia cu diet'a din Pest'a.

Dnii Ioann Muresianu, Dr. Ioann Ratiu, Aronu Densusianu, Axente Severu, Ioann M. Moldovanu, Dr. Avramu Tincu, Parochulu Vlass'a si Presiedintele vorbescu cu argumente tari intre aplausele insufletite ale adunârei pentru propunerea dlui Romanu, iéra DD. Ioane Puscariu, consiliariu de sectiune la ministeriu si Samuilu Porutiu consiliariu regescu si secretariu gub. pentru propunerea dlui Hoszu.

Dupa ce in fine ambii propunetori mai vorbescu câte odata discussiunea se incheia si presiedintele resumandu pune la votu mai intâiu parerea minoritâtiei pentru activitate pentru care din tóta adunarea votéza numai patru (cinci R.) insi, iéra majoritatea este preste totu pentru propunerea dlui Vis. Romanu.

Dupa votare presiedintele enuntia:

„Conferinti'a inteligintiei natiunei române din Transilvani'a se dechiara intréga — afara de 4 membrii — pentru passivitate absoluta a natiunei romana din Tranni'a fatia cu alegerile viitória la diet'a din Pest'a.

9. Presiedintele da spre cetire unu telegramu sositu dela comitetulu natiunalu românu din Timisióra, prin care saluta conferinti'a si-i doresce resultate fericite.

La propunerea presiedintelui se decide: a se esprimá acelui comitetu multiamita si a-i tramite asemenea salutare fratiésca din partea conferintiei prin telegrafu.

Dupa acésta siedinti'a se suspende pre ½ óra.

10. La deschidere dlu presiedinte propune: ca dupa ce conferinti'a s'a dechiaratu in principiu

pentru passivitate si dupa ce acést'a s'aru putea intielege in mai multe moduri, adeca ca alegatorii sa ia parte la alegerea de deputati, dara acesti'a sa nu intre in dieta sén cá in cercurile unde alegatorii nostrii suntu in majoritate se aléga si unde nu suntu, se nu aléga;

Conferinti'a sa se respice intr'unu intielesu, care se delature tóta dubietatea.

Dlu Axente Severu motivéza necesitatea acéstii respicări si este pentru propunerea presiedintelui.

Dlu Visarionu Romanu este de parere ca: „passivitatea absoluta“ cuprinde in sine esplicare destulu dechiara; daru pentru c'a mai venitu lucrulu inainte propune cá acea passivitate in sensulu: cá romanii ardeléni sa se abstiena absolutu in totu loculu dela veri ce participare la actulu de alegere pentru diet'a din Pest'a, asiá dara nici se aléga nici se mérga acolo; acésta propunere e sprijinita din tóte pârtile si se primesce de intrég'a adunare. (Va urmá.)

Fagarasiu, 2/14 Martiu 1869.

Domnule Redactoru! Dupa ce pretiuitulu nostru jurnalu „Telegrafulu Romanu“ intre altele, se intereséza multu si de scólele nóstre poporali, si prin acést'a si de luminarea poporului nostru, asiá dara-mi iau voie a-ti impartasi, ca in dilele acestea, unele dintre scólele nóstre mai insemnate avura norocirea a fi cercetate de D. consiliariu ministerialu cav. de Puscariu. Venirea-i fu fára veste, dara primirea-i fu caldurósa din partea vechiloru sei cunoscuti, si cu onórea cuveni'a din partea preotimei si a fruntasiloru comunitâtiloru cercetate. — Cu ocasiunea visitârei scóleloru, D. consiliariu animá pre invetiatori la implinirea chiamârei loru, si pre elevi la invetiatura diligente, iéra dupa cercetare tienù conferintia cu conducatorii de scóla, pentru inaintarea invetiamentului, — intre alte objecte discutate in aceste conferintie se numera si intrebarea aceea a dlui consiliariu, ca cum se multiamescu ómenii, cu legea scolastica cea de curendu adusa in diet'a Ungariei? respunsulu conferintieloru se fia fostu uniformu, cam asiá: ca de-si legea aceea, pre aici inca nu este bine cunoscuta, totusi dupa câtu se póte sci, ea intr'atât'a nu multiamí pre poporulu nostru, incâtu nu e basata pre deplinu pre principiulu confessiunale, care la noi e si natiunalu, si de aceea se ascépta modificarea ei, insa si pâna atunci poporulu si intelegenti'a nóstra doresce cá Inspectorii districtuali de scóle, cari se voru denumí, in puterea si sensulu acelei legi, de câtra inaltulu regimu, pentru scólele nóstre, se fia de confessiunea nóstra, pentru ca scólele astadi esista, si inca cu caracteru confessiunalu, asiá dara si Inspectorii acestor'a (câci astfeliu de scóle pre la noi nu suntu) inca trebuie sa fia de caracterulu scóleloru, adeca confessiunali, câci acesti'a suntu pentru scóle, iéra nu scólele pentru ei, si câci numai asiá credemu noi ca scólele intr'adeveru voru inflori.

Noi amu rugatu pre Dlu Consiliariu se relationeze si se conducre la Inaltulu regimu in sensulu acest'a, dar' l'amu rogatu si aceea, cá si pâna la modificarea legei scolastice, se binevoiasca a intrevení la acela-si inaltu regimu, cá barbatii ce se voru denumí de Inspectori districtuali de scóle, se fia numai barbati indiestrati cu sciinti'a; si esperinti'a receruta pre terenulu crescerei poporului, barbati, cari in adeveru se corespunda adeveratului scopu, pentru ca la din contra, nunumai legea va fi zadarnicita, dar si poporulu, — pentru carele e adusa aceea, — va fi disgustatu; — amu facutu dlui consiliariu intr'adinsu observarea acést'a, pentru ca de câte-v'a septamâni circula prin districtu faim'a, cá pentru districtulu Fagarasiului si alu Brasiovului, care ambe impreuna form'za unu districtu scolasticu, s'ar fi recomandatu dela Fagarasiu, de Inspectoru scolaru, unu individu, carele dupa noi, nece pre departe nu va poté corespunde scopului, unu individu nunumai trecutu in dilele lui, dar carele n'are nici o esperintia pre terenulu crescerei, unu individu de natiunea neromana, la unu districtu scolariu cu 120 mii suflete romane, cu vre o 36 mii suflete sase, si abiá cu vre o 10—15 mii suflete magiare, pre cându noi, multiamita lui Ddieu, avemu multi barbati meritati pentru atare postu, in acestu districtu scolariu. Déca s'ar intemplá sa se denumésca unu atare individu nemeritatu, intrebâmu ce ar' potea face elu pentru luminarea poporului nostru? si nepotendu face, cine este mai multu pagubitu? de câtu maioritatea poporului, adeca ai nostrii.

Deci intr'un'a cu observarea facuta de noi dloi consiliariu min. cav. de Puscariu, ne luâmu indrasnéla a trage atentiunea tuturoru barbatiloru nostrii celoru competinti, asupr'a propuneriloru, recomandatiuniloru, si modului denumindiloru Inspectori scolari, cá sa nu ne pomenimu odata, ca necasurile nóstre in locu sa se impuntieneze, sa ni se inmultiésca si pre terenulu crescerei poporului.

Unu amicu alu scóleloru.

Sas-Regenu 13 Martiu 1868.

Dle Redactoru! Indignati de nedreptâtirile cele multe ale natiunei magiare in contr'a natiunei romane in urm'a uniunei, facute fára invoirea nóstra, au decisu unanimu inteligenti'a româna de aici in 12 Martiu 1869 intrunita intr'o conferintia privata: ca si dens'a se alature lânga principiu lu acel'a de a se abtienea dela participarea la alegerile dietale. —

Pianulu infer. 4 Mart. 1869.

In sceaunulu Sebesiului se afla si comun'a nóstra numita Pianulu de josu pentru ca in vecini jace Pianulu de susu comuna curatu romana, pre cându Pianulu de josu este comuna mestecata cu sasi de unde mai ieri alalta-ieri i se dede numirea tenera de „Deutsch Pian“, acésta comuna pâna la an. 1848 asiá cá de inflorita — câtu potu d'ice cu totu dreptulu ca au servitu de esemplariu scaunului intregu, e de insemnatu ca in acésta comuna totu-déun'a au domnitu intre români si sasi cea mai frumósa concordia si buna intielegere pâna chiaru si astadi, durere insa! ca acésta comuna care possede unu otaru frumosu si roditoriu, vii multe si bune, paduri comune de totu soiulu de lemne, prin economi'a cea rea politica au ajunsu a fi un'a din cele mai slabe comune scannali — astadi comun'a Pianulu de josu e silita a-si cere pari la viile ei din otare streine, drumurile comune suntu asiá de reu grigite — câtu chiaru si prin satu te poti periclitá diu'a la amédi prin ogasi si rozóra, padurile suntu préd'a streiniloru, dobend'a unoru egoisti precum si total'a seracia a locuitoriloru.

Becleanu, in 24 Febr. st. v. 1869.

Intendas animum studiis et rebus honestis. (Horat.)

Unde o póte aduce omulu cu vointia buna, déca posede curagiu si durantia mai alesu cându premerge unulu cu esemplulu si da impulsu la altii, carele se strafilanta cá dupa regulele fisice, aceea se póte vedea din urmatoriulu esemplu:

Copii diligenti si aplecati câtra studiu din comun'a Becleanu districtulu Fagarasiului fura siliti, a alergá pâna in anii de pre urma, la alte scoli in sate departate, spre a-si stemperá setea câtra invetiatura. Cu câtu necazu e impreunata asifeliu de invetiatura se pricepe de sine nu numai ca hran'a trupésca face multe incomodâti, dara si elevii perdu, prin reintórcerea loru la cas'i parintiloru, si iérasi mersulu la scóla, unu tempu destulu de insemnatu alu studieloru; ba de multe ori se intardiaza de scóla, devine in apatia câtra scóla, o frecuentéza totu mai neregulatu si in urma incéta cu totulu.

Pricepandu acestea Beclerenii in fruntea loru d. Preoti Ioane Bursanu senioru et junioru, economulu Ioane Trombitasiu si altii, propusera o colectiune in genere pentru fundarea unei scoli triviale in Becleanu.

Indata cursera bani cá dintr'un fonte nesecabilu; si celu mai seracu poporénu din Becleanu si-aduc'ea cu bucuria denariulu la altariulu museloru. Prin mai multe ajutorintie din diverse fonduri si locuri se urca banii la o suma de 1200 fl. v. a. iéra acum, parte prin economisarea cea esemplara a acestoru bani, parte prin arendarea crijmaritului precum si prin alte venituri incurse prin judele séu notariulu localu se sui sum'a la 1700 fl. v. a. Ascultandu Ilustr. S. dlu Dr. Pavelu Vasiciu consiliariu de scoli cererea Beclereniloru, se interesá de se provedi'ura cu unu docinte straduitoriu si zelosu, carele-si cunósce chiamarea sea cu tóta seriositatea, dovéda la acést'a succesulu esameneloru pâna acum ivite. Domnulu docente Nicolau Reitu facù si in acestu anu obicinuitele invitatiuni la esamenulu semestralu destinatu pre Sambeta 22 Febr. (st. vechiu). Eramu suprinsu de totu placutu intrandu in localulu scólei si aflandu acolo pre lânga poporenii satului si mai multi din Fagarasiu participandu si dandu-ne onórea a fi auditori la esamenulu semestrale de iérna.

Progresulu celu frumosu indémna pre Revd. domnu Protopopu Petru Popescu precum si cei'a-lalti domni si anume dlu presiedinte Schustai, dlu Pretore Negrila etc. a-si esprimá bucuri'a loru pentru succesulu ce l'au observatu. Mai cu séma me bucurau respunsurile cele vii ale eleviloru, din religiune Geografi'a, Computulu, Istori'a si limb'a româna.

Poftescu scólei acelei'a din Becleanu a avea si elevii viitori, cá acei'a cari dejá propasira in institutele mai inalte, sa esceleze acolo prin diligintia si sciintiele loru. Gratulâmu docintelui de sub cari iesu atari scolari, gratulâmu comunei Becleanu si conducatoriloru ei pentru esemplu ce-lu dedura adeverându proverbulu „ajuta-ti tu si Ddieu i-ti ajuta“ imitarearu si acele comune cari tramitu copii loru in scól'a Becleanului esemplulu acest'a socotindu ca si comun'a Becleanu se afla intr'o stare cá ele.

Unu moravu reu s'au incuibatu intre Beclerenii ce nu se póte carti destulu si adeca: ca (Beclerenii) cá carausii cei mai vestiti in tiér'a ollului, voindu a face unde-va o carausia mai lunga 'si smulge copilulu din scóla si-lu implanta pre siéu'a calului sa mâne si caii, prin care copilulu scandeliséza de totu in invetiatura. A servi la domni nu e cu putintia déca servitiulu se fia bunu.

M. V.

Romani'a.

Adunarea Societâtiei Transilvani'a

(Urmare).

3. Avemu o multime de restantie dela membrii, in Bucuresci si in districte, atâtu din anulu trecutu câtu si celu curentu.

Afara de acést'a, s'au impartitu in totulu 233 liste si numai 83 s'au reintorsu.

Dara ce e mai insemnatu, mai multe subventiuni votate in au. tr. de consilie judetiane si comunale inca nu le primirâmu. Si anume au sa ne tramita:

Consiliulu judetianu de	Puten'a,	l. v.	4000
„ „ „	Romanu.	.	2000
„ „ „	Botosiani.	.	1620
Consiliulu comunalu de	Buzeu,	l. n.	200
„ „ „	Botosiani.	.	740 74
„ „ „	Romanu	.	1481 43
„ „ „	Cahulu	.	370 37
„ Curtea de	Argesiu..	.	l. v. 4000
„ Craiov'a.	. . . . .	.	2000

Mai incolo sciti cumca in vér'a anului 1867 consiliulu judetianu de Covurluiu si celu comunalu de Galati au prevediutu in bugetele loru fia-care câte 4 stipendii de câte 2000 lei vechi pentru studentii români din provinciele vecine. Administratiunea acestoru stipendii, incredintiata la inceperea societâtiei acad., a trecutu in urma la societatea „Transilvani'a“. Banii s'au tramisu regulatu pâna la finea anului trecutu. Iéra dela Ianuariu incoce nu primirâmu inca nimic'a, si astfeliu acei tineri alesi de societatea academ'ca si standu astadi sub ingrigirea nóstra, cari plecasera la institute straine in speranti'a acestoru mici subventiuni, — sunt acum in suferintia, pâna ce vomu primí subventiunile dela laudatele consile judetiénu si comunale din Galati.

Tóte mai susu atinsele subventiuni suntu prevediute in bugetele an. tr. ale diseloru consilie, bugete cari inca de atunci suntu aprobate de guvernu in tóta form'a. Prin urmare nu incape cea mai mica indoiéla, cumca aceste subventiuni le vomu primí.

Cu tóte acestea, pentru cá societatea sa nu sufere pagub'a din intardiarea incasârei si cu deosebire in ceea ce privesce subventiunea acordata de cons. jud. si com. de Galati, cá sa nu sufere studentii câror'a s'au acordatu, m'amu credutu indatoratu de a me adresá mai intâiu cu insumi, atâtu verbalu câtu si prin o scrisóre particulara, câtra d. ministru de interne, iéra in urma s'a adressatu formalu insusi comitetulu prin adres'a formale din 5 Ianuariu a. c. ce i-o a inmanatu o deputatiune din sinulu comitetului. D. ministru, convinsu de dreptatea cererei nóstre, ne-a promisu totu sprignulu seu. Prin urmare putemu fi incredintiati ca

preste putienu vomu primí tóte aceste subventiuni prevediute prin bugete, de multu aprobate de guvernu.

In bugetulu statului pre anulu tr. 1868 (minist. cult. sî instr. publ.) se prevediuse o suma de lei noi 7407 bani 40, pentru societâtile „Ateneului“, „Transilvani'a“, „Invetiatur'a poporului rom.“ „Societ. de cult din Bucovin'a“ sî „Societatea de cult. din Transilvani'a“, remanendu cá d. ministru culteloru sa imparta acést'a subventiune dupa cum va gasí mai cu cale. Fiindu insa ca nimenea nu ne incunosciintiase, numai din desbaterile camerei din lun'a trecuta aflarâmu despre acést'a subventiune. Mergendu deci la ministeriulu culteloru, din dosariele ce amu consultatu, m'amu incredintiatu ca acést'a frumósa subventiune erá repartita inca din 10 Sept. an. tr. in urmatoriulu modu:

Societâtiei invetiaturei poporului românu s'a datu lei noi	4166 96
Ateneu	2222 22
Transilvani'a . . .	400 —
Soc. din Transilvani'a . .	322 22
„ „ Bucovin'a . .	300 —
	7411 40

In cursulu lunei curente ministeriulu ne-a sî respunsu aceste 400; fiindu insa ca socotelile nóstre erau dejá incheiate cu finea lui Decembre, despre acésta suma se va dá séma in adunarea viitória.

In bugetulu anului curentu adunarea tierei a avutu prevederea de a deosebí, dupa propunerea domniloru deputati Codrescu, Chitiu s. a. sum'a ce se cuvine fia-cârei societâti. Societâtiei nóstre s'a votatu l. n. 6000.

De asemenea au prevediutu sî in budgetele anului curentu subventiuni frumóse pentru societate mai multe consilie jud. sî com., din cari cunóscemu pân' acum subventiunea de 6000 l. n., acordata de muncipalitatea capitalei, subventiune care in totu momentulu ne sta la dispositiune. Ne-a votatu anca cons. jud. Romanati, celu de Doljiu, Ploesci, Turnu-Severinu s. a.

Sperâmu déru ca sî in acestu II anu, societatea, multiamit'a luminatului patriotismu alu Romaniloru, vá prosperá cá sî in anulu trecutu.

4. Domnii mei, conformu decisiunei Adunârii din 12 Maiu an. tr., s'a datu cea mai intinsa publicitate posibile regulamentului de concursu la cele trei stipendie ale societâtii, publicându-se in foile publice de dincóce sî de dincolo de Carpati, de aseminea s'a comunicatu formalu sî celoru trei societâti de cultur'a din Sabiiu, Aradu sî Cernauti, cu rugaminte, cá sa bine-voiésca a primi sî esaminá petitiunile sî atestatele concurentiloru sî a le inaintá apoi cu recomandatiune din partele acestui comitetu, pâna la 1 Sept. an. tr. S'a intemplatu inca ca, pâna la 6 Oct. dîu'a in care s'a intrunitu comitetulu d-v. pentru impartirea stipendieloru, numai de la Sabiiu se primise recomandatiune in tóta regul'a. De la presied. soc. din Aradu primirâmu sciintia ca acolo nu se presintase inca nici o cerere de stipendiu. De alta parte presiedintele societâtii din Bucovin'a ceru reservarea unui stipendiu, déca se póte, adaugendu ca va inaintá prin posta recomandatiunile cerute. Timpulu insa fiindu inaintatu, comitetulu in siedinti'a din 6 Oct., dupa lungi sî serióse desbateri, s'a vediutu nevoitu a impartí tóte trei stipendiele la trei din cei mai eminenti concurenti, ce se presentasera la terminu. Procesulu verbalu alu comitetului s'a publicatu prin dîuare. Unulu din stipendistii societâtii s'a destinatu pentru medicina in Turinu, altulu pentru litere in Parisu, altulu pentru sciintiele politechnice de asemenea in Parisu. Asiá dara toti trei in Europ'a latina, câci cultur'a occidentale latina este adeverat'a cultura romana, a cârei'a necesitate nicairi nu se simte mai multu ca la fratii nostrii de peste Carpati. Li s'a datu 20 galbeni bani de drumu sî alti 150 galbeni pre anu. Celu din Turinu are s'o scóta cu 150, iéra cei din Parisu anevoie se voru puté ajunge cu mai putienu de 200. Prin urmare pentru acesti din urma comitetulu va usá de latitudinea, ce a-ti bine-voitu a-i acordá, fisându aceste stipendie de la 150 pâna la 200 galbeni.

De altmintrea, dupa câte sciintie avemu, suntemu securi, ca acesti tineri voru face onóre societâti prin studiele sî purtarea loru.

De asemenea societatea se póte felicitá de purtarea tineriloru alesi de societatea academica, cari se bucura de subventiunile acordate de cons. jud. sî com. de Galati. Pre acesti tineri cu micile loru subventiuni Academi'a nu-i putea tramite in Franci'a séu Itali'a. Ei studiéza in Austri'a. Dupa ce î-si voru terminá studiele, subventiunile de la Galati, déca ni se voru mai acordá, precum sperâmu sî in viitoru se voru capitalizá, conformu statuteloru, spre a se crea din interese stipendie pentru Franci'a sî Itali'a.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Din Scaunulu Mercurei a fostu ieri o deputatiune de a gratulatu comitelui pentru definitiv'a sea denumire.

*** Se dîce ca ieri nópte au scapatu din prinsórea din strad'a urezului 4 arestanti, de a câroru urma inca nu se scie.

*** Trei lucratori italiani perira spargendu cu prafu la stânca pre lini'a drumului de feru Pischi-Petrosiani.

*** „Cuventulu“ spune ca colonelu Kreaski are sa se intórca in curendu la Bucuresci in fruntea unei comissiuni militarie prussiane.

*** Despre Dunin, carele fu datu nu demultu preste fruntarîe din Romani'a se scrie ca aru fi unu agentu polonu de ai partidei Czartorynski.

*** „Hrm. Ztg.“ de ieri spune ca dlu consiliariu gubernialu Elia Macelariu a primitu inspectoratulu generale dela banc'a de asecuratiune „Transilvani'a“.

*** In Transilvani'a a incetatu epidemi'a de vite.

*** Alegerile pentru Sabiiu sî Scaunu au fostu Luni, Marti sî Mercuri. Resultatulu voturiloru abiá se va pnté scí pâna in momentulu câudu punemu sub tiparin. — Din alte pârti se spune ca miscamintele suntu fórte vii. - -

*** Iasi. Sâmbata trecuta a fostu in sala Primariei o intrunire a alegatoriloru, convocati de fostii deputati iasiani din partida asiá numita „nedependenta“, spre a da sama alegatoriloru despre conduit'a loru in adunarea disolvata. Intrunirea a fostu presidata de D. Sandu Dudescu, membru a primârei. D-nii A. Gheorghiu sî P. Suciu a vorbitu despre purtarea loru in Camera in cestiunea evreiloru sî a cailoru ferate, mai despre cleru sî despre invetiamentulu publicu, despre milionulu cuvenitu Iasiului sî despre drumuri judetiane sî comunali. Mai au vorbitu d-loru despre caderea cabinetului Golescu-Bratianu sî despre cestiunea numirei generalului Macedonschi. In contr'a dloru sî a partidei „nedependinte“, a vorbitu pre urma D. Nicu Aslan, care a fostu combatutu de D-nii Suciu, Dim. Tacu, St. Siendrea sî N. Ionescu.

In locului Dlui Generalu Golescu s'a numitu D. Colonelu Boleanu inspectoru generalu alu gardei civile.

In dîu'a de 11 Febr. s'a vendutu in Iassi in piatia nisce portrete a fostului Domnu Cuza, incadrate in cocarde nationale. Politi'a a opritu indata acestu comertiu. Relativu la acést'a „Monitorulu oficialu“ publica unu comunicatu, in care sa dîce, „ca portretele a fostu date de D-na Ioanidi spre a le aruncá in piatia, insa impartitorulu a socotitu ca este mai bine sa le vendia cu unu pretiu micu ca sa póta câstigá ceva. Portretele s'au facutu deja inainte de anulu 1862 sî numerulu loru nu se sue la cifra de 30. Faptulu s'a inaintatu parchetului.“

Intr'unu raportu a ministrului de interne publicatu in nr. 33 a Monitorului oficialu vedemu ca postele straine in Romani'a voru incetá cu 1 Aprilie viitoru.

Din Bucuresci i se scrie dîuariului „Osten“ cá bulgarii de acolo au primitu dela amicii loru din Constantinopolu descrierea numeloru sî persóneloru a doi agenti, pre care a trimesu guvernulu in Romani'a pentru a spioná intreprinderile secrete ale bulgariloru de acolo. Ambele aceste persóne misterióse au fostu deja in Rusciucu sî acuma se afla pre drumu câtra Bucuresci, anse cu greu î-si voru puté implini misiunea, fiindca cercurile respective s'au facutu atente inca de timpuriu, ca sa fie cu bagare de seama.

In Giurgiu s'a infiintiatu o societate bulgarésca de lectura, care va arangiá prelectiuni in limb'a bulgara in tóte duminecile. „Cur. de Iassi“

*** (Unu procesu interesantu.) La tribunalulu din Neapole se pertractéza unu procesu, ce a atrasu atentiunea publicului de acolo. Procesulu e contra preotului Tregli'a; tribunalulu trebuie sa judece sî sa desbata aceea intrebare, ca: „concetu legile preotiloru (catolici) a se puté insurá?“ Advocatulu catucci prin o vorbire frumósa sî plina de logica, a demustratu ca preotulu cá cive a statului nu numai are dreptu ci trebuie sa se insóre. Replic'a advocatului Origli'a a fostu cu multu mai debila decâtu se póta resturná argumentele contrariului seu. E verosimulu, ca intrebarea se va deslegá in favórea preotului Tregli'a, ceea ce dorescu sî Napolitanii.

53—3 **Concursu.**

Fiindu in parochi'a nóstra gr. or. Nucsiór'a cu fili'a Malaesci din Protopopiatulu Hatiegului lipsa de unu preotu, — se escrie concursu pentru ocuparea numitei parochii — care pre lânga o casa de locuitu pentru parochu are o portiune canonica (livadia) de 15—20 care de fenu sî, pre lânga taxele stolari, câte 2 ferdele de cucuruzu cu tuleu d-la tóta famili'a — cu acelu adaosu, cá concurentii, cari trebuie se fia séu clerici absoluti séu preoti in functiune, sa-si indreptedie suplicele loru instruate cu atestatele necesarie la „secretariatul Consistoriului archidiecesanu“ in Sabiiu celu multu pâna in 8 septamâni.

Sabiiu, in 24 Februariu 1869.

Secretariulu Consistoriului Archidiecesanu gr. or.

250,000 marce castigulu capitalu!

Cea mai nóua loterie mare de premii

constituita sî garantata de

Cetatea libera Hamburgu

22,400 de sorti libere de castigu in suma de

Trei milióne 205,000 marce

se realiséza in putiene luni sub decurgerea tragerei. Intre acestea se afla castiguri mari de marce 250,000, 150,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000 6000, 5000, 4000, 3000, 105 de ori 2000, 156 de ori 1000, 296 de ori 500, 300, 200 etc.

Acést'a loterie mare de capitale e fórte interesantu constituita, ea oferesce participatoriloru cele mai mari avantagiuri sî cea mai buna garantia in tóta privinti'a

In 14 Aprile st. n. 1868 e tragerea cea mai de aprópe a castiguriloru.

1 losu de statu intrégu in originalu costa fl 3¼ v. a.
1 jumetate séu ⅔ dto fl. 1 75 xr. v. a.

Tóte comissiunile lânga care e alaturata tax'a amintita in val. aust. le implinimu cu cea mai mare promptitudine, alaturâmu planurile recerute sî dâmu gratisu ori-ce deslusîre. Dopa tragere primesce fia-care participatoriu fâra provocare list'a oficiósa, castiguri mai mici se voru tramite cu punctualitate, iéra cele mai mari se voru solví cá sî pâna acum prin agentiele nóstre in tóte piatiele austriace.

Adresele suntu de a se indreptá câtu mai curendu directe câtra

S. Steindecker et. Comp.,
Comerciu de banca sî cambiale
in Hamburgu.

In interesulu aceloru persóne cari participa bucurosu la loterii solide de bani, tragemu cu deosebire atentiunea asupr'a Anoncei Dlui **S. Steindecker et Comp.** in Hamburgu. Cas'a acést'a a solvitu nu de multu iérasi cele mai mari castiguri sî e cusoscutu ca fia-cine e servitu prompt, reelu sî discretu.

Pasiune

pentru 1—2000 de oi de acum pâna la Sântulu Georgiu se afla la Thiuriu in „Nagy-végyiu“. Informatiune mai de aprópe dà Canoniculu Michali in Blasiu, sî Axentie Severu in Cricâu. 33—3

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Martiu 1869.

Metalicele 5%	62 75	Act. de creditu	298 40
Imprumut. nat. 5%	70 40	Argintulu	121 75
Actiile de banca	730	Galbinulu	5 84½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 20. ANULU XVII.

Sabiiu, in 921 Martiu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lunga conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Editur'a „Telegr. Rom.“

Partidele politice.

Natur'a vietiei constitutiunali este aceea, ca lucrurile in o societate constituita in statu séu natiune, nu se pórta dupa bunulu placu alu unui'a, ci dupa resultatulu consfatuiriloru mai multor'a. Se intielege de sine, ca la atari consfatuiri nu se póte ivi numai o parere, ci doue, trei séu mai multe, de multe ori opuse cu cotulu un'a altei'a. Recerinti'a principale e, ca la darea astoru feliu de pareri opuse sa fia individii séu pârtile nepreocupate de interese personali séu de interese materiali; sa fia conduse de adeverat'a convictiune, ca cestiunea despre care se tratéza, numai in cutare modu se va deslegá in favórea celoru pentru cari se tratéza séu se desbate.

Fericita societate unde nu ocuru altu feliu de interese in consultatiunile ei! La o atare societate lucrurile totu de un'a au unu decursu netedu, pentru ca dupa ce multimea se alatura la o parere a unui'a séu combinata din multe pareri, intra liniscea pentru acea cestiune, pâna cându vine alt'a unde iera se urméza cá dintâiu.

Realitatea, firesce, ca ne arata fórte de multe ori ca procederea in casuri de acestea e altfeliu. Realitatea ne arata ca din diferintie de opiniuni despre unu séu altu objectu se nascu certe lungi, cari degeneréza a une-ori in frecâri de ani indelungati, de persecutiuni reciproce, impreunate cu unu lantiu de nefericiri, in a cârui capetu sta abisulu, in care se adancescu pentru totu deun'a ambe pârtile, cá sa aiba pace eterna.

Istori'a are monumente de aceste triste sî admonitóre pentru posteritate, cu tóte ca posteritatea putienu vrea sa asculte de densele.

Istori'a ne arata resbele civile, cari au mistuitu popóre, cetâti si sate pentru diferintie de opiniuni. Unu regatu mare, dara nefericitu, erá pâna la 1772 in partea resariténa a Europei. Era regatulu polonu. Nu era o consultare dietale, unde sa nu erumpa certe, cari adese se terminau cu versâri de sânge. Urm'a urmeloru fu ca slabirea acést'a interna povocà gustulu veciniloru de a le luá regatulu sî ai imparti pre poloni intre sine cá sa fia pace in tiéra.

La 1848/9 diferintiele de opiniuni intre popórele imperiului nostru fura atâtu de netolerante sî neconciliante din partea unor'a, incâtu ele s'au manifestatu in persecutiuni sângeróse sî nesangeróse, cari au provocatu resbeluln intre popóre insesi, care resbelu, s'au terminatu cu unu absolutismu, in carele fusese ingropata tóta miscarea sî suflarea libera constitutiunale.

Acele-si cause au mai totu acele-si urmâri, pentru ca indata ce pasiesce de óre care parte netoleranti'a la mijlocu partea contraria nu mai póte fi audîta cum se cade, i se innéca tóte cuvintele sî tóte argumintele i mergu in ventu sî pentru tóte aceste, in locu de a fi ascultata cu sânge rece, ai fi rumegate parerile sî respinse prin altele, ea se vede insultata in tóte modurile, pentru cá sa fia adusa in despretiulu sî urgi'a multimei. Acést'a e o eróre fórte mare. Eróre fórte mare, pentru ca prin asemenea mesuri convingerea din peptulu ómeniloru de caracteru nu se sterge, ci se intarresce; de alta parte se vatema bunulu simtiu alu partinitoriloru la convictiunile celoru insultati sî asiá terorismulu in locu sa suprime, dupa cum doresce, opiniunile siesi opuse, le inaspresce numai pentru o opositiune cu multu mai tare, sî intielegerea devine din ce in ce mai cu greu.

Amu facutu acestu tablou in genere fâra de ai face sî aplicatiunea mai speciale.

Ilu punemu in ochii publicului remânu cá o tabla admonitória, pentru cá nu cumva sa cada vre o data in pecate de cele insirate mai susu, pentru ca atunci viitoriulu nostru natiunale romanu aru fi pusu in intrebare fórte indoiciósa. Nici unu periculu nu e asiá greu pentru o natiune, cá celu ce vine din sînulu ei.

Sa nu ne seduca procederea natiuniloru june sî inca nepetrunse pâna la meduva de cultura, pentruca acestea inca nu suntu ajunse nici un'a la stadiulu acel'a, unde sa póta dice, ca amu seversîtu lupt'a. Sa luâmu chiaru pre natiunea magiara sî noi trebuie sa ne inspaimentâmu de purtarea partideloru in sinulu ei sî sa cugetâmu ca la ce sfersîtu potu duce. Splendórea de adî sa nu ne incele, pentru ca ea póte fi sguduita de partidele interne asiá de tare, incâtu in o dî sa o vedemu amenintiata de a luá focu de tóte pârtile; in atare casu se póte intemplá ca acei ce voru alergá sa stinga focului sa o ié in eterna posessiune.

Ceea ce se póte intemplá cu unii se póte sî cu altii.

Sa sperâmu dara ca credintiele politice in totu cuprinsulu romanescu voru fi respectate de ori ce parte cu aceeasi loialitate, cu carea astepta sî pretinde fia carea a fi respectate a le sele.

Sa o sperâmu acést'a in interesulu binelui in laintru sî onórei nóstre in afara. Câci noi trebuie sa presupunemu ca divergenti'a la romani nu póte fi alt'a decâtu in pareri; scopulu inse trebuie sa fia unulu sî acel'asi.

Avendu aceste inaintea ochiloru fia care dintre noi, sa nu supunemu séu sa nu verimu supositiuni personali séu de alte interese, intereseloru politice, ci sa ne aducemu aminte de invetiaturile celoru mai vechi si a altoru mai din cóci, barbati politici ce ni le dau ei nóue, posteritâtiei loru, pentru impregiurâri de feliulu cum suntu si a le nóstre, in cari are a se decide resultatulu din opiniuni diferite. Aristotele, Platone sî Pitagora arata ca referinti'a cardinale intre ómeni cu privintia la viati'a loru sociale se imparte in doue pârti, sî ca dreptatea in cele mai multe casuri e de a se cautá intre amandoue, va se dica, fia care parte póte fi mai multu séu mai putienu aprópe de adeveru. léra Montesquieu dice: ca „binele politicu cum sî binele morale se afla totu de un'a intre doue margini séu limite (le bien politique comme le bien morale se trouve toujours entre deux limites).

Sa cugetâmu mai departe sî la impregiurâri de acele ocurse la natiuni, cari noue ni suntu de aprópe cunoscute, la impregiurâri de acele, unde se dedù cu precipitatiune multimea unui torente care napastuí cu totulu vocea opusa, sî dupa unu cursu de doue dieci de ani, o natiune intréga purtá in semnu de gele dupa mórtea barbatului a cârui voce fu inadusîta (Szechenyi) floru negru sî vesminte negre.

Accentuâmu ca tóte aceste nu le dîcemu din altu motivu, de câtu pentru cá sa fimu mai cu indulgintia unii câtra altii, sî sa ne ocupâmu numai curatu de cestiuni, câci numai asiá vomu urmá mai siguri calea cea adeverata, de care avemu multa sî mare trebuintia.

Caletori'a Majestâtiei Sele.

Majestatea Sea Imperatulu sî Regele a cercetatu mai multe locuri in Croati'a sî dupa aceea a continuatu caletori'a câtra litoralele adriaticei; iéra Majestatea Sea Imperatés'a sî Regin'a s'a intorsu la Bud'a. Majestatea Sea Imperatulu sî Regele a fostu primitu in Fiume in unu modu fórte splendidu. Aici a cercetatu stabilimentulu technicu, portulu sî alte institute insemnate. De aici a facutu escursiuni pre yactulu „Greif“ comitatu de ministri Andrássy, Festetics sî Bedekovics la Buccarii, Porto-Re sî Zengg. In 18 Martiu se intórce la Bud'a.

Majestatea Sea se esprimà atâtu câtra Bar. Rauch din Agramu câtu sî câtra Cheh din Fiume cu cele mai calduróse cuvinte pentru primirea ce a avutu din partea populatiunei din cetâtile amintite sî tienuturi.

Osmanu pasi'a locutiitoriulu sultanului in Bosni'a, a fostu insarcinatu de suveranulu séu sa felicite pre Majestatea Sea, spre care scopu a calatoritu cu suit'a sea la Fiume.

Ministrului Andrassy inca i s'au facutu ovatiuni din partea fiumaniloru, cari l'au salutatu cá pre unu cive onorariu alesu de representanti'a municipiului.

Revista diuaristica.

„N. Fr. Bl.“ ne aduce despre o eventuala repasîre a contelui Beust sî inlocuirea lui prin contele Andrássy, urmatórele pasagie, ce pentru curiositatea loru le reproducemu in cele urmatóre:

Partid'a natiunale sî feudale se baséza pe ide'a, cá o eventuale repasîre a cont. Beust sî primirea portufoiului de cancelariu imperiale din partea cont. Andrássy aru causá, celu putienu in parte, o invingere a ideiloru loru. Amu fostu totu de acea convictiune, ca intre cancelariulu imp. sî ministrulu ung. domnesce cea mai buna cointielegere; dara acum se vede, ca cont. Andrássy e cu multu mai radicalu in privinti'a cestiuniloru constitutiunali decâtu cont. Beust. In „Debatte“ ne asiguréza unu coresp. fórte onestu sî vrednicu de tóta credinti'a, ca cont. Andrássy a respunsu unui agitatoriu cechicu, care se plangea ca sub Beust lucrurile mergu reu, sî aru merge mai bine, cându aru fi elu (Andrássy) cancelariu imperiale, sî dîse: „Ti multiamescu frumosu, ca nu me gasesci la loculu meu! Dara sinceritatea poftesce asemenea sinceritate. Eu me temu, ca d-vóstra v'aru umblá cá brósceloru dintr'o fabula cunoscuta, cari nu erá multiamite cu regele loru, sî pentru acea Joie le puse rege unu cocostercu. Beust e prea bunu sî conciliantu; eu mi-asi incordá tóte puterile pentru de a face ordine.“

Ce relatiuni se afla intre acesti doi barbati de statu se póte vedea sî din respunsulu, ce-lu dase cont. Beust deputatiunei gratulatóre din Croati'a. Cancelariulu departa dela sine ori-ce meritu in privinti'a complanârei croato-magiare. Dîse, ca n'are in privinti'a acést'a nici unu altu meritu, decâtu ca n'au conturbatu deslegarea acestei cestiuni. Fâra indoiéla aru fi cunoscutu, indata ce au primitu in mânile sele conducerea politicei esterne, necessitatea impacârei austro-magiare. Ce l'aru fi favoritu in privinti'a acést'a, aru fi fostu positiunea lui cá streinu, ce l'au scutitu de ori sî ce partinire, sî l'au favoritu a putea impacá tóte partidele. Pentru aceea-i causéza mare bucuria dispositiunile solene ale cetâtiei Agram, sî fiindu martoru acestui resultatu frumosu, nu póte suprime firm'a sea sperantia, ca tienendu poporulu tare la constitutiunea liberale presenta in directiune paciuitóre, se voru paralisá sî acele anomalii, ce inca mai esista. Acést'a stare a lucruriloru aru dá cea mai sigura garantia pentru sustienerea vadiei esterne a monarchiei, care aru fi problem'a sea, cá ministru de esterne. Cá atare aru dorí sa se privésca sî aici, sî cá atare aru avea confidenti'a tuturoru popóreloru, a câroru interese le-au representatu in afara, atâtu de necesariu, incâtu fiesce care dovéda a acestei'a aru fi unu radîmu sî o remuneratiune. De

óre-ce insa in cerculu seu de competintia à rare ori vine in positiune de a inaintá interesele speciale a acestei tieri, totusi crede a corespunde prevenientiei sî conferintiei, ce a aflatu aici, in acelu modu mai bine, cá sa-si indrepte tóte puterile sele, cá sî pâna acum, pentru sustienerea pâcei.

Cestiunea belgica, precum scriu jurnalele, inca se face totu mai interesanta. Laguérronuiére, representantele Franciei in Belgiu e obiectulu multoru depesie telegrafice din 13 sî 14 Martiu contradîcatóre unoru altor'a; asiá insciintiéza unele ca a ajunsu in Brusselu, altele ca pléca din Parisu, sî altele, ca-lu ascépta spre primire ministrulu de esterne din Belgiu. De asemenea natura e sî fras'a, ca Laguérronuiére aru transportá prin depesi'a, ce o duce la Brusselu, cestiunea economica pre terenu diplomaticu. De altmintrea „France", organulu lui Laguérronuiére merita incâtu-va crediamentu, sî ea notéza faim'a aceea, ca sî regimulu Olandiei aru redicá protestu contra câlei ferate ostice a Franciei sî dice: Nu scimu de e drépta acésta scire, mai cu séma de se baséza pre contractulu acel'a, ce a causatu in Belgiu legile despre calea ferata. Dara credemu a putea afirmá, ca nu se va modificá in tóta privinti'a starea cestiunei dependinte de Franci'a sî Belgiu. — „Etendard" asigura, ca regimulu Franciei n'are sciintia despre vre-unu protestu a cabinetului olandicu. Adauge mai departe, ca comissiunea, care s'aru esmite spre contractare intre Parisu sî Brusselu, n'are in nici o privintia caracteru internatiunale, nici nu intentiunéza a trage pre Russi'a séu pre o alta putere streina in negotiatiunile loru, ci comissiunea va fi singura numai franceso-belgica.

Laguéroniere, dupa „Public", in 12 a. c. n'a fostu plecatu inca din Parisu.

Nu de multu, cursá faim'a, ca regimulu turcescu, aru avea de cugetu a retrage privilegiele locuitoriloru de pre insulele sporadice din Archipelagu, intre care e cea mai insemnata Samosu. Acum insa ni se insciintiéza, ca intentiunea Portiei aru tractá singuru numai óresi-cari mesuri politiene. Ce-va adeveratu insa totu a fostu in aceea scire. Pórt'a atât'a avea a se ingrigí pentru politi'a Sporadeloru, precum aru avea in Romani'a dreptu a esercitá o asemenea mesura. Se póte serví la tóta intemplarea de flot'a sea pentru siguranti'a navigatiunei in acésta parte a Archipelului, dara dreptulu ei nu se estinde pâna la o ocupatiune. —

Protocolulu

Conferintiei inteligintiei române din Transilvani'a, tienuta in 7 si 8 Martiu st. n. 1869 in opidulu Mercurea.

Siedinti'a I din 7 Martiu.

(Urmare.)

11. Presiedintele pune la ordinea dilei punctulu II. din programu. Constituirea partidei nationale romane din Trani'a. Dlu Aronu Densusianu face in acelu objectu o propunere din optu puncte, pre care inse dupa ce Dlu Presiedinte pune pre més'a adunârii unu projectu de memorandu de acela-si sensu, si-o retrage.

Dlu presiedinte crede ca acelu punctu s'aru deslegá asta data mai bine prin alegerea unui comitetu natiunale centrale, care-si are bas'a sea in mai multe concluse ale adunantieloru nóstre natiunale din trecutu.

Acceptându adunarea acésta parere, siedinti'a se suspende pre ¼ de óra, pentru o intielegere in privinti'a membriloru din cari aru fi de a se compune acelu comitetu.

La redeschiderea siedintiei presiedintele róga pre adunare a decide mai intâiu, ca unde are a fi resiedinti'a acelui comitetu sî apoi ca din câti membrii sa se compuna.

adunarea decide cu unanimitate;

ca resiedinti'a comitetului se fia cá sî in trecutu Sabiiulu, sî ca acest'a sa constea din 25 membrii impreuna cu presiedintele.

12. Se da apoi cetire unei liste compuse in consultarea preliminaria despre membrii cari aru fi se compuna comitetulu;

adunarea proclama de membrii ai comitetului nationalu centralu pre d-nii:

1) Elia Macelariu consiliariu gub. in pensiune;

2) Georgiu Baritiu, directoru sî redactoru alu fóiei literaria „Transilvani'a".

3) Ioann Hanni'a Protopresb. vice-presiedinte alu „Asoc. rom. tranne" sî vice-presiedinte I. alu bancei de asiguratiune „Transilvani'a".

4) Iacobu Bologa, consiliariu aulicu in pensiune.

5) Nicolau Popea Protosingelu.

6) Ioane Antoneli vicariu,

7) Elia Vlassa canonicu.

8) Dr. Ioane Ratiu advocatu.

9) Ioane Branu de Lémenyi capitanu supremu in pensiune.

10) Visarionu Romanu proprietariu sî Inspectoru alu bancei de asecuratiune „Transilvani'a".

11) Dr. Nicolau Stoi'a medicu.

12) Dr. Ioane Nemesiu advocatu.

13) Ioane M. Moldovanu profesoru.

14) Ioane G. Ioann comerciante.

15) Ioane Russu protopresbit.

16) Augustinu Munteanu advocatu.

17) Gavriilu Maniu jude supr. in pens.

18) Simionu Balintu protopresbiteru.

19) Axente Severu proprietariu.

20) Ioane Pamfiliu protopresbiteru.

21) Dr. Avramu Tincu advocatu.

22) Aronu Densusianu advocatu.

23) Nicolau Gaitanu advocatu.

24) Ioachimu Muresianu vice-notariu.

25) Demetriu Iug'a comerciante.

13. La propunerea dlui vicariu Petru Popu, adunarea proclama unanimu de presiedinte alu acelui comitetu pre dlu Elia Macelariu.

14. Adunarea decide mai departe:

ca comitetulu se póta tienea siedintia sî conclude de câte ori voru fi fatia celu putienu optu membrii insa presiedintele se invite la tóte siedintiele pre toti membrii comitetului.

15. Presiedintele propune adunârii unu operatu gat'a pentru unu memorandu, ce dupa parerea s'a ar' mai fi a se face din partea conferintiei cá motivare la conclusele ei de astadi.

Fiindu inse acestu operatu camu volumenosu sî fiindu sî tempulu inaintatu,

Se concrede la o comisiune de 5 compusa din DD. Dr. Ratiu, Ioanu M. Moldovanu, Iacobu Bologa, Dr. Tincu, sî Ioanu Branu de Lémenyi, carii in siedinti'a de mâne se sî dea opiniunea asupra-i

16. La propunerea Dl. Ioanne M Moldovanu, conferinti'a accepta cu unanimitate de a sea petitiunea substernuta Majestâtii sele Imperatului sî marelui Principe alu Transilvaniei Franciscu Iosifu I in 30 Decembre 1866. prin plenipotentiatii George Baritiu, sî Dr. Ratiu provedinta cu 1493 subscrieri sî esprime protocolarminte multiamit'a sî recunostinti'a s'a numitiloru barbati pentru zelulu doveditu sî cu aceea ocasiune intru apararea sî sustienerea Drepturiloru nóstre.

Amintit'a petitiune se aclude la acestu protocolu sub D. cu acestea siedinti'a de astadi se inchieia.

Siedinti'a a dou'a din 8 Martiu.

17. La 9 óre diminéti'a presiedintele deschide siedinti'a punându la ordinea dilei mai antâiu cetirea protocolului siedintiei trecute care dupa unele modificâri se autentica.

18. Presiedintele comunica o chartia sosita in ór'a aceea din partea inteligintiei romane din districtulu Fagarasiului; prin care acest'a trimite conferintiei salutâri cordiale sii uréza solidaritate adunarea primesce cu multa bucuria sî vii aplause acésta impartasire.

19. Se pune la ordinea dilei referad'a comissiunei de 5, despre projectulu de memorandu.

Dr. Tincu, cá referinte alu comissiunei impartasiesce opiniunea acestei'a, cá projectulu sa se concrédia comitetului natiunale centrale spre ai dá form'a corespundietóre sî a face cu elu intrebuintiarea in modulu celu mai corespundietoriu intereseloru natiunale.

Conferinti'a primesce acést'a propunere.

20. Presiedintele propune, ca romaniloru sî Serbiloru din Ungari'a sî Banatu, cari in comitetele loru natiunali din Timisióra, Neoplanta sî Becskerek au datu espressiune de simpatia pentru romanii din Transilvani'a, se li se esprime asémene protocolarminte fratiésca multiamita sî recunoscintia, cumu sî firm'a asecurare despre acele-si simpatii.

Conferinti'a primesce unanimu si cu mare insufletire acésta propunere.

21. Ne mai fiindu nici unu objectu de pertractatu:

Presiedintele prin o vorbire scurta multiamesce membriloru conferintiei, pentru ca — pre lânga tóte greutâtile unei calatorii in tempu de iarna sî atâtu de nefavoritoriu — au acursu totusi intr'unu numeru atâtu de considerabilu din tóte pârtile, ce dovedesce celu mai inflacaratu zelu pentru interesele nationali, sî pentru ca sub intregu de cursulu desbateriloru au doveditu o maturitate sî solidaritate esemplara.

22. Dlu protopresviteru Ioane Hani'a sî dupa densulu Dlu profesoru Ioane M. Moldovanu multiamescu in numele adunârii prin cuvinte alese sî purcese din inim'a presiedintelui pentru conchiemarea conferintiei sî pentru intieliépt'a conducere a desbateriloru la care adunarea consimte cu: „se traiasca"!

23. Siedinti'a se suspende apoi pre o jumatate óra pentru redactarea protocolului siedintiei de adî.

Dupa redeschidere acelu protocolu se citesce sî se verifica.

Dupa verificare protocolulu se inchiaie sî subscrie.

Mercurea in 8/24 Februariu 1869.

Elia Macelariu presiedinte. — Visarionu Romanu m. p. Aronu Densusianu m. p. notariu conferintiei.

Cuventarea dlui I. Puscariu rostita in conf. nat. dela Mercurea.

Dr. Ratiu dechiarandu-se pentru passivitate voiesce sa vorbésca inaintea sea unu membru, care aru pledá pentru activitate.

Deci ia cuventulu D. I. Puscariu: *)

Onorata adunare! Eu amu salutatu cu bucuria convocarea adunârei acestei'a, pentru ca este prim'a data, unde românii se bucura de unu dreptu nerestrinsu alu liberei intruniri, pre care natiunea romana l'au pretinsu pre câmpulu libertâtiei in an. 1848, sî a cârui apretiuire este cu atâtu mai marcabile, cu câtu scimu, cu câte necasuri se esoperá pân'acum licentia de a tienea atare adunare; a dóu'a amu salutatu acést'a adunare pentru scopulu ei, pentru obiectulu insusi, care trebue deslegatu pentru ca, d-loru, sî eu amu fostu deputatu la diet'a din Clusiu sî Pest'a, sî prin urmare trebuie sa iau asupra-mi sarcinele aceloru invinuiri, care s'au auditu parte prin diuaristic'a romana, parte pre alte locuri, chiaru sî in mijloculu acestei adunâri sî de aceea trebue sa reflectezu la ele. Cumca trebile au mersu asiá reu, caus'a au fostu tocmai ca s'a opumnatu din multe pârti precum ca n'amu fi avutu o programa de purcedere statorita intr'o adunantia de representanti din tóte pârtile, (voci: programa de pre câmpulu libertâtiei, la care ai luatu sî d-ta parte). Me rogu sa me ascultati cu tóta bunavointi'a ca eu nu voiu escedá. Au fostu, dloru, o sarcina mare asupr'a nóstra, de a merge la diet'a din Pest'a, sî respunsabilitatea sî mai mare; sî déca noi nu amu reportatu acele resultate, care poporulu sî natiunea româna le-aru fi asceptatu dela noi, caus'a a fostu tocmai objectulu pentru care ne-amu adunatu astadi aici, adeca intrebarea de activitate séu passivitate, inca nedecisa, sub a cârei pressiune amu statu pâna acum Eu dloru, nu amu venitu aici sa capacitezu pre nimenea, fiacare a venitu cu convingerile sele, cari nu se potu alterá prin cuventarea unui'a séu altui'a. Eu amu venitu, cá sa-mi descoperu sî eu parerea mea individuale. Ce se atinge de intrebarea solidaritâtiei. (o voce: mai târdîu), Eu sum de parere contraria a dlui Horj'a; déca onorat'a adunare aru constá numai din representanti alesi din tóte pârtile, cá natiunea se fia representata pre deplinu, aru fi datorinti'a fia-cârui fiiu alu ei sa se subordineze concluseloru maioritâtiei. Dara fiindu noi aici adunati parte tramisi din partea unoru intruniri particulari, parte numai casualu, mie nu-mi remane alt'a decâtu sa mi tienu de datorinti'a de a constatá care a fostu parerea majoritâtiei acestei adunantie, — insa mai multu sa nu pretindeti dela mine. —

Venindu la objectu eu me declaru pentru activitate (strigâri sgomotóse: nu se primesce).

Presiedintele provóca adunarea la

*) Sî la acést'a cuventare trebuie sa premitemu ca cu tóte ca e dupa notitie stenografice, suntu mai multu numai pârti esentiale reproduse. R.

ordine lasandu vorbitoriloru voia libera a-si esprimá ideile.

Puscariu continua: Eu dloru, déca n'asi fi convinsu a priori, ca aici este libertatea vorbirei, eu nici n'asi fi inceputu a vorbi. Dloru! eu amu auditu si propunerea pentru passivitate; amu auditu si motivele pentru aceea, — insa acestea au fostu mai multu negative decâtu positive. Negative intru atât'a, incâtu se dice, ca cu activitatea nu s'a castigatu nimic'a. Adeveratu ca cu activitatea n'amu ispravitu multe, insa totu s'au eluptatu unele resultate si favoritóre. — Unde-i numai negatiune nici dupa regulele matematice nu póte resolvá unu resultatu positivu. Déca amu trai in Croati'a, unde aristocrati'a e croata, unde burgeosi'a e croata, unde poporulu e croatu, unde partea cea mai insemnata a militiei e in mân'a loru, unde nu suntu sasi, unguri, secui, déca amu fi noi singuri români in Transilvani'a atunci a-siu dice si eu passivitate. Dara fiindu noi aici in mijloculu aceloru natiuni, in o tiéra poliglota, pasivitatea o tienu de nepossibile, si urmarea va fi, ca unii voru alege, altii nu; sasii si ungurii si chiaru si unii dintre romani ve[illegible]lege si Transilvani'a va fi representata in dieta.

(V. Romanu. Romanii nu voru merge.)

Déca romanii nu voru alege nici intr'unu locu, atunci a-siu dice si eu passivitate. Argumentulu meu celu mai tare in contra passivitâtiei e ca este impossibile, dara totu deodata e fórte in detrimentulu nostru. E adeveratu dloru ca noi deputatii romani din Ardélu multe nu amu ispravitu in diet'a din Pest'a. (strigâri: asiá este). Caus'a principale a fostu, ca nu au avutu spriginu morale de acasa. —

Pressiunea sub cari amu statu noi nu o poftescu nici altui ablegatu. Ablegatii români din Ardélu n'au avutu alta cinosura, decâtu cointielegerea ablegatiloru si regalistiloru dela Clusiu, cá se mergemu activi mai incolo. In jurnale s'a radicatu avisulu de passivitate etc. De aceea noi amu facutu in diet'a din Pest'a, ce amu pututu, de-si multe n'amu pututu ispravi. (asiá e).

Activitatea celoru putieni ablegati insa totusi a reportatu unele resultate. Unele resultate suntu nenegavere; cei ce voru urmá voru raportá mai multu „guta cavat lapidem", pâna cându prin negatiune noi nu amu castigá nimic'a.

S'au facutu, aici obiectiunea, ca noi nu ne-amu tienutu de program'a ratiunale. La acést'a trebuie sa respundu ca noi dupa putintia ne-amu tienutu de aceea. — Resultatele n'au aternatu numai dela noi; déca amu intratu in diet'a din Pest'a, n'amu fostu noi primi, noi amu fostu cei de alu treilea rendu. Romanii au tramisu in 1848 ablegati la diet'a din Pest'a, la diet'a din Clusiu, din Sabiiu, la senatulu imperialu, va se dica; natiunea si-a manifestatu program'a sea pentru activitate, si asiá se facemu si acum. S'a dîsu ca mergerea la Pest'a ne duce program'a lui Szécsenyi, cá sa ne stérga natiunalitatea, dara eu dicu ca desnatiunalisarea astadi e nepossibile. S'au dîsu ca noi amu fostu tramisi la actulu incoronârei, si mai departe nu. Acést'a o negu. In rescriptulu convocatoriu se dice: Ve convocu, (Moldovanu: ve concedu) asiá este, sa veniti la diet'a de incoronare din Pest'a pentru deslegarea cestiunei comune, pentru caus'a de natiunalitate, pentru caus'a in privinti'a religiunei si in fine pentru deslegarea cestiunei ardelene, care o conditiunezu dela cele-lalte. Dupa ce s'au deslegatu cestiunile conditiunate, uniunea Ardélului n'a mai statu in puterea nóstra. Aduceti-ve aminte dloru, ca celu mai tristu periodu alu natiunei romane s'a inceputu in anulu 1437, cându s'au conjuratu cele-lalte natiuni din Transilvani'a in contra natiunei romane si de atunci se datéza tóte nenorocirile in contra natiunei nóstre. Caus'a a fostu analoga, pentru ca romanii s'au pusu pre terenulu passivitâtiei. Parerea mea este, ca ori unde ne va chiamá Majest. Sea sa mergemu si se aperâmu caus'a nóstra. Ve recomendu dara activitate. (strigâri: nu primimu!)

Romani'a.

Adunarea Societâtiei Transilvani'a

(Urmare).

5. Domnii mei, in midiloculu vertejiului pasiuniloru politice, de care e agitata Romani'a de câtuva timpu, n'aru fi nici o mirare, déca societatea nóstra inca n'aru fi remasu neatinsa. Déra cauta se fimu drepti si se recunóscemu ca, ori-câtu de deplorabila e violenti'a limbagiului unoru diuare, nici unu diuaru onorabilu nu a atins'o pâna acum; societatea nóstra e societate de cultura, de binefacere; n'are nimicu a face cu aceea ce numesce vulgulu politica. Ea e mai presusu de verice partitu politicu. In societatea nóstra, in adurare si chiaru in comitetu, incapu la unu locu barbatii cari sustienu cele mai deosebite opiniuni politice, câci nu aceste opiniuni potu fi vre odata obiectulu desbaterii. Ast'a amu dîs'o de la inceputu, s'o repetu acum si ast'a face taria si puterea societâtii nóstre.

O singura voce s'a redicatu in Senatu chiaru asupr'a societâtii; déra acea voce a remasu fâra nici unu resunetu, a amutitu la momentu, condamnata de tóta lumea. In urma a venitu editiunea francesa a Monitorului oficiale a publicá discursulu acelui senatoru intr'o traducere destulu de infidele, traducere dupa care societatea nóstra aru fi politica si chiaru secreta si ca banii s'aru intrebuintiá spre scopuri politice. Amu gasitu de cuviintia a respunde mai anteiu eu insumi acestui d. senatoru. Dupa aceea a protestatu comitetulu in tóta form'a. Protestulu s'a publicatu in diuarie. De asemenea s'a comunicatu si dlui ministru de interne in traducere francesa, cu rugaminte cá se binevoiésca a ordoná redactiunii se-lu publice in editiunea francesa a Monitorului. D. ministru a binevoitu a ne promite acést'a.

Societâti politice suntu permise in Romani'a. Déra puterea, precum amu dîsu, a societâtii nóstre sta chiaru intru aceea ca e mai presusu de politica efemera a dilei. Scopulu societâtii nóstre e cultur'a nationala e ajutorarea fratiloru nostri in suferintia. Care e romanulu, fie de verice partitu aru fi, care ne aru refusá concursulu seu?!

Societate de cultura si bine-facere, noi nu putemu fi decâtu armonie si in pace cu tóta lumea De acésta pace ne bucurâmu si in sinulu nostru si afara din societate. Rare societâti se bucura ca a nóstra de respectulu si stima tuturoru. Ve aduceti aminte de justa indignatiune, ce a coprinsu pre toti aceea voce isolata din Senatu si acea traducere francesa. In siedinti'a din 13 Decembre a Camerii onor. si elocuentulu deputatu Chitiu se redica cu acea remarcabila interpelatiune pre care o cunóscemu cu totii, facuta asupra calomnieloru indreptate contr'a societâtiei nóstre. (vii aplause) D. Ministru, departe de a contestá erorile traducerii, a bine voitu a promite ca in viitoru are se ingrijésca, ca asemine lucru se nu se mai intâmple. Intr'o siedinti'a din Ianuarie deputatii Codrescu, Chitiu s. a. unulu dintr'o parte, altulu din alt'a a camerii, propusera o subventiune pentru societate, care se si acordá, (vii aplause). Totu atunci onor. D. vicepresiedinte alu Camerei, d. Roseti, (aplause), interpelá pre d. Ministru de culte pentru subventiunea ce ne erá acordata prin budgetulu an. tr. si facu a se constatá ca societatea inca nu o primise. In siedinti'a din 15 Ianuarie totu d. Codrescu lauda, ca si d. Chitiu cu o dî mai nainte, esemplara regularitate a administratiunii societâtii nóstre si apera libartatea si independinti'a ei contra a verice amestecu guvernamentalu. Comitetulu, domnii mei, s'a gasitu datoru a aduce formale multiamiri acestoru generosi amici ai societâtii.

Unu lucru mai insemnezu: cartea III si VI s'a publicatu. In acést'a, pre lânga alte acte ale societâtii, se cuprinde list'a tuturoru membriloru societâtii pâna la 1 Iulie 1863. Ori-cine a contribuitu la societate pâna la acestu terminu si nu s'aru vedé trecutu cu sum'a ce a respunsu, e rugatu a reclamá.

Astu-felu stâmu noi astadi, domnii mei, micele atacuri indreptate asupra nóstra se ne incurageze si mai multu a merge inainte pre buna cale ce amu apucatu. In câtu timpu scopulu nu-lu vomu perde din vedere, in câtu timpu concordi'a va domní in sînulu nostru, societatea se va bucurá ca pân'acum de stim'a, respectulu, de ajutorulu si sprijinulu tuturoru, generatiunea viitóre ne va bine-cuventá, (aplause prelungite).

II. Dupa acésta dare de séma, d. presiedinte, conformu art. 24 din statute, propune alegerea a trei secretari din sinulu adunârii.

Se alegu si se proclama de secretari ai adunârii dd. Gr. Demetriade, N. B. Drocu, P. G. Cetatiénu.

III. In virtutea art. 19 lit. c) din Statute se proclamá de membrii ai adunârii urmatorii dd.

	Lei	bani
1. 3. Racoviti'a, din Caracalu,	583	33
2. B. Golfinénu, „ Craiova,	296	29
3. Eliodoru Vergati „	296	25
4. Demetriu Caprénu „	200	
5. D-na Ecaterina Panu„	165	90
6. Generalu G. Adrianu, Bucuresci,	150	

Se da lectura frumósei scrisori pre lânga care d. generalu inaintéza Societâtii acésta suma.

Scrisórea se asculta intre cele mai vii aplause.

	Lei	bani
7. E. C. Corneti, Craiova	142	22
8. I. Teodorianu, „	142	22
9. Aless Cristofi, „	142	22
10. T. Gigurtu, „	142	22
11. Vasile Manu, Bucuresci,	141	68
12. Colonelu D. Leca, Iasi,	141	

se da lectura depesiei telegrafice, prin care d. Colonelu Leca inaintéza acésta suma dlui Presiedinte alu societâtii, in urmatorii termeni: „Vediendu cele relatate de d-vóstra in diuariulu Romanulu si „in care sfersîti cu frasea: nu toti generalii romani „voru scóte sabia asupra societâtii nóstre, me gra„bescu a ve anunciá ca prin posta v'amu tramisu „doi-spre-diece galbeni pentru a putea fi si eu membru." (vii aplause).

13. St. Sichlénu, Iasi.	141	—
14. Printiulu A. Constantinu Moruzi Svoresci . . . lei noi	141	
15. N. Socolescu, Craiov'a „	140	
16. Ilie Popescu „ „	140	
17. G. Carcénu „ „	140	
18. I. Georgescu „ „	140	
19. M. Zaveru „ „	140	
20. G. D. Amanu „ „	140	
21. Iordache Balacescu „	140	
22. Amza Protopopescu „	140	
23. I. Virvorénu „ „	177	75
24. Printiulu G. A. Siutiu, Hantesci	117	50

Se da lectur'a telegramei d-lui Sichlénu câtra presiedintele societâtiei, in urmatorii termeni: „Inscriti-me, ve rogu, cu 12 galbeni ca membru „alu societâtii, ce presidati! acést'a pentru a avé „si eu o mica particica intru acésta opera de bine„facere natiunale si ca protestare in contr'a reu„voitoriloru cutesatori, cari au ajunsu a nu respectá „nici simtimintele generóse,

remâne datoru dupa statute lei noi 23, bani 56.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Despre convenirile romaniloru brasioveni de cari amintirâmu cu alta ocasiune aflâmu dupa „Gaz. Trans." urmatórele:

Convenirile se deschisera fiindu unu numeru mare de romani in 1 Martiu pela 8 óre sér'a prin presiedintele cu una cuventare, care se lauda ea pre sine, si pre care o vomu reproduce. Apoi se executá programulu urmatoriu, cu aplause esite din saltarea animeloru de bucuria, repetite si entusiaste.

1) „Mersulu lui Iancu", comp. de Misliveczeh. Choru de barbati. 2) „Nóu'a calugaritia" de Mezzetti. Solo pentru baritonu. 3) Quintetu si choru din oper'a „Tigan'a" de Balfe. Executatu de dame si barbati. 4) „Sentinel'a romana" de V. Alessandri. Declamatiune. 5) Terzetu din oper'a „Taber'a de nópte in Granad'a" de C. Kreutzer. 6) „Joculu valuriloru" de Fr. Spindler. Executatu pre piano. 7) Solo si choru din oper'a „Norma" de Bellini. Executatu de barbati. 8) „Ceasulu reu" de V. Alessandri. Declamatu. 9) Sextetu din oper'a „Luci'a de Lamermoor" de G. Donizetti 10) Rugatiunea din oper'a „Taber'a de nópte in Granad'a" de C. Kreutzer. Chor de dame si barbati. 11) „Meditatiuni patriotice-astronomice a le unui Romanu, cârui'a 'i place vinulu romanescu." Monologu.

*** Resultatulu alegeriloru in Sabiiu e, ca s'au alesu Iacobu Rannicher si Gustav Kapp.

*** Ni se scrie: in districtulu Fagarasiului se voru face alegerile in 22 si 23 Martiu; candidatii din partea romaniloru suntu: in cerculu superioru D. Baritiu, in cerculu superioru D. Vicariu Antoneli. Din partea unguriloru din Fagarasiu s'a pusu contracandidatu lui Baritiu advocatulu de acolo Benedek, care si-a sciutu castigá o partida mare si dintre boeri. — Alti candidati nu

s'au insinuatu. — Comentariulu la acestea lu vomu face mai târdiu, cá sa nu preocupâmu. —

*** Procuraturile in Pest'a sî Temisiór'a suntu desfiintiate. Afacerile respective la aceste procuraturi se voru strapune unui foru finantiale ce are sa se infiintieze in lun'a lui Maiu.

*** Unii dintre corifeii cei dintâi ai partidei deakiste au remasu ne alesi in cercurile unde au candidatu.

*** In Szegedinu s'au alesu cunoscutulu istoricu, Episcopulu Horváth sî in Kapossvár Kossuth. Stâng'a avea pâna alalta-ieri 93 de deputati alesi.

*** In Austri'a cislaitana se publica introducerea jurieloru in afaceri de presa.

*** Din M. Osiorheiu se scrie la Hr. Ztg. ca partid'a stânga vediendu ca a invinsu deakistii a inceputu a strigá „sa traiasca stâng'a“, „josu drépt'a“ sî apoi urmá unu bombardamentu de petri din pavagiulu piatiei asupra ferestriloru dela casele municipalitâtiei, incâtu comissiunea electorale fú necessitata a se retrage in unu din incaperile din curte. Multimea se rostogolí apoi câtra locuinti'a alesiloru sî ferestrile loru nu e patîra mai bine, ci mai reu pentru ca li au ruptu sî crucile josu. In fine militia recuirata de presiedintele comissiunei facu linisce sî arestá vre o 30 de escedenti.

*** Adunârile publice in Parisu, in care cooperéza provocatiunea sî inprudinti'a atragu asupra-si atentiunea foiloru. „Constitutionel“ ne insciintiéza iérasi despre mai multe adunâri publice, cari trebuì sa le disólve politi'a. Mai periculósa se pare a fi iérasi adunarea dela Boulevard Rochechonart in asiá numit'a Salle dela Revolution, unde dnii Peyrouton sî Bachellery pórta o vorbire intru adeveru jacobina. Celu dintâiu citéza neincetatu pre Robespierre, asiá in adunarea din urma urmatoriulu pasagiu: „Regii sî principii suntu incoregibili; numai unu midlocu i póte departá, sî acel'a e mórtea“. Admoniindu-i comisariu la aceste cuvinte, dechiara presiedintele adunârei, ca elu nu póte decâtu se conglasuiésca cu vorbitoriulu. Bachellery dîce: „Va sa me ocupu cu consulatulu sî cu imperiulu. Unu omu, unu streinu, pre care l'a radicatu revolutiunea a fostu Bonaparte. Cându esprimu numele acest'a, atunci revocu in memoria o tiesatura intréga de crime, ucideri sî infamii“. Comisariulu face a dóu'a admonitiune, dupa care vorbitoriulu continua: „Déca gasesce cine-va in cuvintele mele o analogia intre Napoleonu I sî Napoleonu III cu atât'a mai reu“. La cuvintele aceste comisariulu politiei disolva adunarea indreptându o provocatiune la lege câtra cei de fatia. Bureaulu dechiara disólverea de ilegale sî adauge, pre cându publiculu indreptà cele mai scandalóse injuraturi câtra representantii oficiului, ca deocamdata se voru retrage protestându; pre viitoriu insa adunarea va remanea, fatia cu o astfeliu de disólvere in permanentia. Comisariulu politiei amenintiatu a fi aruncatu in pivnitia, putù multiami numai unui d. Petit, membru organisatoriu alu adunârei, care'lu scapà de acestu periculu. —

Din Beyrut (in Turci'a) se insciintiéza cam unu asemenea casu seriosu. Consululu grecescu de acolo a plecatu in urm'a ordinatiunei de a se departá din locu. Cancelariulu consulariu trebuí sa-si amane putienu plecarea din caus'a vre-unei afaceri private. Terminulu departârei consulatului prelungitu pre trei septamâni inca n'a fostu trecutu, cându unu numeru mare de turci irupse asupr'a cancelariului sî scotiendulu afara din casa lu maltratara in modulu celu mai crudelu. In urm'a acestei'a consulii puteriloru streine, indignati de acést'a purtare a turciloru câtra unu omu, cari nu le-a datu nici o ansa la o astfeliu de barbaria sî preste aceste purtatoriu de caracteru oficiosu, indreptara câtra prefectulu cetâtiei gravamine fórte energice. Casulu acest'a va dá de nou ansa regimului grecescu a se plânge contra turciloru; sî diplomati'a européna iérasi va avea ocasiune a complaná certe sî neintielegeri greco-turcesci. —

*** La alegerea ablegatiloru in Brasiovu s'au infatisiatu sî romanii din districtu, ei insa fura parte mare duduiti a casa prin passivistii din orasiu. — Resultatulu a fostu Bömches sî Wächter; Trauschenfels a cadiutu. —

*** Vineri diminéti'a primirâmu urmatoriulu telegramu:

Conferinti'a intieligintiei districtului Nasendu 250 insi, primí unanimu conclusele Mercurei. Desbateri serióse, entusiasmu. Tramise telegrame salutatórie lui Mocioni sî Macelariu pentru initiativ'a in caus'a natiunale. Moisilu, presiedinte.

*** „Hr. Ztg.“ spune in unu telegramu dela Pest'a, ca redactorulu „Federatiunei“ Alessandru Romanu e osanditu pentru delictu de presa la o amenda de 500 fl., una anu inchisóre sî spese procesuali de 24 fl.

*** Baronulu Eder carele fusese mai nainte consulu generalu austriacu in Bucuresci a parasitu nu de multu Romani'a spre a se reintórce la Vien'a sî a calatorí de acolo in calitate de ambasadóre la Aten'a. Inainte de plecare a avutu onórea a prandî la Domnitoriulu, la care ocasiune se invitara mai multe persóne distinse din capitala. La trecerea sea prin Pest'a dedera jidovii de acî in onórea sea unu banchetu la care ocasiune dupa cum se póte cetí sî in Osten romanii fura regalati din partea fostului consulu generale cu epitete nu pré frumóse.

*** Nu de multu cerculà prin dîuarie scirea despre o petitiune a sloveniloru din litoralele adriatice prin care reclamau restituirea regatului iliricu de carele sa se tiena Istri'a, Goriti'a sî Carnioli'a, precum sî pârtile locuite de sloveni din Carinthi'a sî Stiri'a. Dîuariele inse nu spunu nimic'a, dîce „Coresp. italiana“, nici despre originea acestei petitiuni nici despre caracterulu sî importanti'a ce trebuie a i se atribuí.

*** Despre missiunea francese in Bucuresci se scrise mai de multu ca e rechiamata a casa. Dupa cele ce aflâmu in „Etoile d' orient“ scosu din „Patrie“, doi oficieri, unu comandante de venatori sî unu capitanu de artileria au parasitu in 16 Fauru capital'a Romaniei. Multe persóne cu cari se impretinise in tempulu petrecerei loru aci îi petrecura pâna departe, lânga cari se adausera sî corpulu oficieriloru romani de la artileria. Capitanulu a primitu o sabia de onóre cá suvenire de amiciti'a loru. Cu vre o câteva dîle acelu corpu dedu in onórea missiunei francese unu banchetu de dîu'a buna, la care unu oficieru romanu multiamí ospetiloru sei de simtiemintele amicabili ce óspetii le au manifestatu totu deun'a tierei sî armatei romane, sî a espresu speranti'a ca missiunea acusi se va reintórce la Bucuresci.

*** In „Hazánk“ sub rubric'a „spini“ aflâmu intre altii „spinulu“ urmatoriu:

„(U.) autoriulu articlului din „Esti Lap“ cere dela „Hazánk“ cá sa o liniscésca despre impregiurarea, ca „cum are sa fia viitoriulu“ déca sî Comorulu are sa fia cuprinsu in limitele Germaniei ce are a fi un'a . . . In privinti'a acést'a celu putienu Napoleonu III aru sci sa dea óresi-care orientare, pre care dlu (U.) aflandu-se in relatiuni mai de aprópe cu densulu póte sa-lu sî intrebe. Dealtmintrea ce se póte dela noi ne grâbimu sî noi cu liniscirea. (U.) tocm'a asiá scie de bine ca abiá va fi in Europ'a vre-unu statu, carele afara de marginile celo aieve sa nu aiba sî margini intipuite. Inscriptiunea pre pórt'a Chersonulu („Aici merge calea câtra Constantinopole“), „limitele naturali“ ale Franciei, Daco-Romani'a estinsa pâna la Tis'a sî limitele celoru trei porturi de mare magiare nu suntu idei nóue sî de cari prin neimplinirea loru de atât'a tempu au doveditu ce departare e intre intipuire sî realitate. Cutezâmua afirmá ca intre tóte aceste limitele draviane a le imperiului lui Bismark suntu cele mai fantastice. Dara déca se aru intemplá asiá ceva, aru trebuí cu atâtu mai taro grabitu, ca Ungari'a numai ea singura sî cu regele ei sa reguleze trebile séle“.

*** Dupa scirile de pâna eri despre cum au esîtu legerile la diet'a Ungariei, partid'a deakista va avé majoritate, inse stâng'a a crescutu in proportiune cu sessiunea trecuta fórte multu. Déca va progresá crescerea in tipulu acest'a, atunci partid'a deakista va avea lupte mari cu cea din urma, cá sa nu-i crésca preste capu.

*** Renumitulu lotru Vajda Bandi — dupa cum se scrie din Mak'o la Temesv. Ztg. s'a impuscatu cu unu pistolu, vediendu-se incungiuratu de soldati sî panduri. Mai anteiu a cercatu sa-i sparie pre acesti'a cu vre o câteva puscaturi date asuprale din cas'a, unde era incungiuratu.

*** Foile lettice spunu ca o muiere letta (in Russi'a) a nascutu cinci prunci sî dupa nascere a sî muritu.

*** Esfundarea emporiului dela Tibru chiama in tóta diu'a o multime de streini din Rom'a. In septamânile trecute s'a scosu o mésa mare de marmoru ceristicu, mai multe rupturi de ruine africane sî o mésa de alabastru. O columna mare, scósa la lumina cu vre-o câte-va septamâni mai inainte din pétra africana, voiesce Pap'a se o puna in verfulu Janiculului in onórea conciliului sî desgropandu-se, dejá de totu se va aduce la loculu destinatiunei sele.

(40—1) **EDICTU.**

George G. Cheru din Brasiovu, — carele de 4 ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a nascuta Teodoru Canderu totu din Brasiovu, sî pribegiesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, — este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu si o dî dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. Canóne ale bisericei nóstre gr. res. — cererea de divortiu totale a sociei sele.

Brasiovu, 5 Martiu 1869.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tract. I topopescu I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
Protopopu.

250.000 marce castigulu capitalu!

Cea mai nóua loterie mare de premii

constituita sî garantata de

Cetatea libera Hamburgu

22,400 de sorti libere de castigu in suma de

Trei milióne 205,000 marce

se realiséza in putiene luni sub decurgerea tragerei. Intre acestea se afla castiguri mari de marce 250,000, 150,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000 6000, 5000, 4000, 3000, 105 de ori 2000, 156 de ori 1000, 206 de ori 500, 300, 200 etc.

Acést'a loterie mare de capitale e fórte interesantu constituita, ea oferesce participatoriloru cele mai mari avantagiuri sî cea mai buna garantia in tóta privinti'a

In 14 Aprile st. n. 1868 e tragerea cea mai de aprópe a castiguriloru.

1 losu de statu intrégu in originalu costa fl. 3½ v. a.
1 jumetate séu ¾ dto fl. 1 75 xr. v. a.

Tóte comissiunile lânga care e alaturata tax'a amintita in val. aust. le implinimu cu cea mai mare promptitudine, alaturâmu planurile recerute sî dâmu gratisu ori-ce deslusire. Dupa tragere primesce fia-care participatoriu fâra provocare list'a oficiósa, castiguri mai mici se voru tramite cu punctualitate, iéra cele mai mari se voru solví cá sî pâna acum prin agentiele nóstre in tóte piatiele austriace.

Adresele suntu de a se indreptá câtu mai curendu directe câtra

S. Steindecker et. Comp.,
Comerciu de banca sî cambiale
in Hamburgu.

In interesulu aceloru persóne cari participa bucurosu la loterii solide de bani, tragemu cu deosebire atentiunea asupr'a Anoncei Dlui **S. Steindecker et Comp.** in Hamburgu. Cas'a acést'a a solvitu nu de multu iérasi cele mai mari castiguri sî e cusoscutu ca fia-cine e servitu promptu, reelu sî discretu.

Pasiune

pentru 1—2000 de oi de acum pâna la Sântulu-Georgiu se afla la Thiuriu in „Nagy-végyiu“. Informatiune mai de aprópe dà Canoniculu Michali in Blasiu, sî Axentie Severu in Cricâu. 33—4

Burs'a de Vienn'a.

Din 8/20 Martiu 1869.

Metalicele 5%	62 70	Act. de creditu	298 40
Imprumut. nat. 5%	71	Argintulu	122 75
Actiile de banca	728	Galbinulu	5 88½

INDREPTARE. In numerulu 19 pag. 75 in coresp. dela Becleanu indata la inceputu sîrulu 4 e a se indreptá in locu de strafilanta: straplanta.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 21. ANULU XVII.

Sabiiu, in 13/25 Martiu 1869.

tru provinciele din Monarchie pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intêia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Editur'a „Telegr. Rom.“

Elementele nu ne lipsescu.

Asiá amu disu in articululu nostru din nrulu 18 alu acestei foi, intitulatu „Un'a din cardinalele trebuintie.“

Chiaru si cu acea ocasiune amu indigitatu ca ce feliu suntu elementele acelea: prisosulu din locuitorimea de la tiéra. Cându vorbimu de noi intielegemu pre locuitorimea nóstra natiunale, câci de celelalte are cine sa ingrigésca si esperinti'a ne documentéza ca s'au ingrigitu si se ingrigesce in totu modulu.

Sa cautâmu dara unu momentu la suprafati'a pre carea locuiescu romanii din monarchi'a austro-ungurésca, si sa vedemu, déca este adeveratu ca elementele de a creá cetatieni le avemu.

De inteligînti'a naturale a romaniloru amu vorbitu cu alta ocasiune si inca dupa martori streini, prin urmare nepartinitori. Si apoi unde este inteligînti'a acést'a, este si darulu de inventiune, si inventiunea jóca unu rolu mare in afacerile cu cari se ocupa acea clasa a cetatieniloru, cari producu manufapturi. Pre darulu inventiunei radima perfectiunarea instrumenteloru de lucru, pre acela-si daru radima insusîrea de lucrurile ce se intrebuintiéza la traiulu de tóte dîlele s. a. m. d. Si cumca darulu acest'a esista in mesura mare ni dovedescu casuri reale, destule, chiaru si pâna acum, cându industri'a e imbratisiata numai de individi singuratici, sporadici in câte unu cotu de tiéra, si si acesti'a, parte mare cá diletanti si numai putini cá mijlocu de a-si câstigá pânea de tóte dîlele.

Aici in apropierea nóstra este unulu, carele face orologie de turnuri, din lemnu, pregatite de asiá, incâtu suntu mai trainice si mai neespuse influintiei temperaturei séu aerului, decâtu cele de metalu. Din pârtile Cohalmului ni se scrise anulu trecutu nóue, si amu cetitu si in diuarele nemtiesci de aici, despre unu maestru de mori de ventu, despre cari mori multi voru scí cu câtu nesuccesu se potu aclimatisá la noi in tiéra, unde venturile suntu fórte schimbacióse. Amu vediutu cu ochii o masîna de reschiatu, facuta de unu diletantu romanu (Protopopu gr. cat. in Indolu) care reschia singura si sta in locu cându papusi'a e gat'a. Totu acest'a face si orologie atâtu de casa câtu si de turnuri; ceste din urma de le trage, dupa cum dîcemu noi, la optu dîle si la o luna odata. Muntenii apuseni cari suntu cunoscuti cá baiesi si ciuberari, se ocupa cu lemnaritulu (bardasîtulu) in mare si in micu cu sucese fórte de admiratu, asemenea cu fauritulu. Avemu desu maestri de vase de lutu in unele pârti de tiéra s. a. s. a afara de pelarii cei multi d. e. din Porcesti, (cari suntu premiati de espositiunea din Londonu) din Alb'a Juli'a, Oresti'a, Fagarasiu etc.

De plantele cele june respandite in industri'a moderna nici nu amu facutu amintire, cu tóte ca si ací avemu individi distinsi, cari nu stau in privinti'a lucrului inapoi'a altoru maiestri de alta natiunalitate.

Inmultiti acesti'a si radicati ceilalti, cari se afla dejá adusi la starea de a se puté perfectiuná si in folosinti'a meserieloru loru: — in unu decieniu societatea nóstra natiunale aru capatá alta fatia. Satele respandite pre teritoriu de câte unu milu, a le muntenilloru apuseni si ostici, se aru aduná si in locu de sate se aru preface unele in orasie. Totu asiá s'aru puté preface si altele din alte pârti a le tierei.

Cu privintia la acésta materia aru fi multu de disu inca, inse credemu, ca cele ce aru fi de a se continuá mai departe aru fi mai de doritu sa f a c e m u.

Pâna ací amu vorbitu numai de o jumetate a elementeloru. Acést'a o dicemu pentru accea, câci trebuie sa ne fia aminte, ca nu e de ajunsu de a recomandá numai immultirea producatoriloru de manufapturi. Aici cetitorii sa ne permita a repetí unele idei esprese cu alte ocasiuni. A repetí ca prin imbratisiarea meserieloru mósiele de la tiéra nu sufere deraburiri asiá insemnate. Impregiurarea acést'a mijlocesce de acei ce remânu la tiéra si potu estinde mai tare activitatea si câstigulu. Si déca perderea de bratie lucratórie e mai mare, scadiementulu de ací se suplinesce prin masini séu instrumente cari suntu mai spornice la lucru. O stare mai buna a tieraniloru immultiesce trebuintiele loru dara si inlesnesce procurarea loru si acést'a aduce cu sine si factorii, la care producatorii de manufacturi si depunu manufapturile loru. Acesti'a suntu cealalta jumetate.

Noi si pâna acum audîmu adese pre maestri neromani laudându contingentulu de cumparatori ce lu dau romanii din giurulu cetâtiloru, afara de ceea ce se espórta in strainatate.

Aru fi pecatu dara, ca poporulu nostru sa nu se folosésca de prilegiulu ce i sta asiá dicendu dinaintea usiei; de prilegiulu celu costa asiá de putînu, pentru ca in casu cându unu parinte e seracu si are fii mai multi, nu are lipsa de alta, decâtu cându va fi unulu de 12-14 ani sa-lu dea unui maestru si dupa patru ani fiiului seu i sta calea deschisa de a se hrani, de a amblá in lume si a o cunósce si in urma de a devení unu cetatiénu cu stare si si cu tignéla si omulu seu, neaternatoriu de nimenea.

O reflessiune.

Dlu corespundinte de „lânga Timisiu“ respunde in nrulu 27 alu „Albinei“ la articululu nostru din nrulu 15.: „Suntemu aprópe de a ne intielege?“

De óre-ce dlu corespundinte se tânguie ca a fostu pré lungu articululu citatu, ne vomu sili de astadata cá sa scriemu câtu se póte de pre scurtu.

Dlu cerespundinte evita obiectulu articulului nostru si se face picantu, pentru ca indata la inceputu face din intrebarea nóstra o afirmatiune: ca „amu fi intielesi“, insa mai târdiu cu vre-o câte va pasagie ne spune o istoria: cum densulu, cându s'a invrednicitu a vorbí asta véra in Bucuresci cu unu i n t e l i g i n t e de renume europénu, C. A R o s e t t i, si cum acest'a fiindu intrebatu de dlu corespundinte, ce scrie „Telegrafulu“ in nrii mai recenti, ii respunse, ca n u - l u p r i c e p e. Deci acum si dlu corespundinte, nu scimu din respectu câtra dlu Rosetti, inca marturisesce ca nu-lu p r i c e p e.

Marturisimu, câ nu voimu a ne insusî dreptulu de a judecá asupr'a capacitâtiei nimenui, acést'a póte ca e unu daru dela Ddieu, cá fia-care se p r i c é p a numai pre câtu-lu taie capulu; dara dlu corespundinte, carele ni-a povestitu si pre ací, inca asta tómna istori'a acést'a, ne pune in critic'a positiune de a ne intrebá, ca óre a spusu densulu a t u n c i neadeveru, séu acum in corespundinti'a sea de „lânga Temisiu“, pentru ca atunci spunea lucrulu altfeliu, nu cá acum. De cum-va si-a uitatu ce a spusu atunci, apoi i-amu puté serví cu putiena reimprospetare de memoria, si noi inca amu isbutí sa esîmu din dilem'a ast'a fatale; cu tóte, ca ni se pare ca totu atât'a va fi, dupa ce avemu aceste dóue descoperiri, ori ne vomu tiené de cea din urma ori de cea dintâiu.

Dlu coresp. face apoi alusiuni la decoratiuni, cari dupa imaginatiunea cea pré poetica se pórta pre „capetiena“, si dice ca capetien'a este de vina déca nu pricepe „Telegrafulu“, câci „nu e decorata etc“. Nu vomu judecá déca decoratiunile potu sa ajute ce-va la desvoltarea unei capatieni séu la cualificarea ei; dara nu intielegemu cum vinu decoratiunile aici in vorba? Un'a, nóue nu ni se va putea aruncá nici o imputare ca suntemu decorati, pentru ca nici nu amu visatu de asiá ce-va nici odata. De alta parte déca statulu afla cu cale sa distinga pre cine-va meritatu, nu e o crima, cá meritatulu sa primésca distinctiunea, si acest'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu ómenii primescu beneficii cu multu mai de a dóu'a mâna, nu cá sa le aterne de peptu, ci sa le intrebuintieze si altu feliu, nu dela statu, ci dela privati si pentru aceea cine le va face vre-o imputare? Sa fimu drepti si ecuitabili dle de „lânga Timisiu“.

Dlu corespundinte ne d e n u n c i a, bine sa observe cetitoriulu cuventulu, publicului seu ca facemu „siega si scriemu ironia despre — o n ó r e a s i d e m n i t a t e a n a t i u n a l e“.

Cându amu voí noi sa facemu siega etc. din onórea si demnitatea natiunale, amu tratá lucrulu mai cu indiferintia; amu magulí pârtiei sentimentali a aspiratiuniloru natiunali, amu orbí natiunea sa nu véda starea lucruriloru de fatia. Dlu corespundinte séu nu scie, séu nu vrea sa mai scie despre ce e intrebarea la noi. Cá sa primésca mai ingraba consimtiementulu publicului, pre care vrea a si lu apropriá, ne pune dintr'o data „fatia in fatia natiunea romana cu natiunea magiara“. Cându s'aru puté acést'a asiá dintr'odata nu amu avé nimica in contr'a, amu fi de acordu cu dlu corespondinte. La noi inse stau lucrurile altfeliu, ele inca nu au inaintatu incâtu totalitatea nóstra natiunale sa faca o singura cestiune din cestiunea ei. Noi suntemu, chiaru dupa D vóstra, inca numai la stadiulu autonomiei Transilvaniei, va se dica, inainte de 1848.

Deci dle cor, dupa stadiulu in care se afla cestiunea de care se tratéza, bine sa bagi séma, cá sa nu uiti, ca factorii cari-si stau fatia in fatia suntu: T r a n s i l v a n i 'a si U n g a r i 'a.

Vei fi umblatu p u t i e n u prin Transilvani'a si póte ca nu scii bine, déra de cumva intalnesci pre careva de aici pre acolo, intrébalu fii bunu, sati spuna, ca in Transilvani'a, dupa desvoltarea lucruriloru remase incurcate dela 1848 in cóce, representantiele tierei nu se facu dupa natiunalitâti, ci dupa jurisdictiuni, adeca, dupa comitate, scaune si districte si unele municipii. Acum dle cor., déca tiér'a acést'a, a câroru municipii suntu mai tóte amestecate cu neromani, are sa si apere in fati'a Ungariei autonomi'a, ea trebuie intrégа sa se puna fatia in fatia cu Ungari'a, spre a p a r a l i s á dorinti'a cestei din urma de uniunea celei dintâiu. Deci dle cor. intrebarea ce o pui, ca dóra pentru aceea nu incape asemenarea intre biseric'a serba si romana, câci faptorulu romanu nu e recunoscutu de statu, — e o intrebare superflua. De alta parte déca legea electorale in Transilvani'a nu aru fi asupritória, nu aveamu multu habariu de recunóscerea séu nerecunóscerea romanului de factoru recunoscutu de statu, ci alegeamu o majoritate de deputati, cari faptice aru fi v a l o r a t u, ca suntu unu factoru in statu si resultatele cumpaneau atunci in partea româna. Atunci si cestiunea autonomiei si ori-care alt'a, ce ne intereséza mai de aprópe se putea deslegá altfeliu.

Fa unu proiectu dupa care tiér'a Ardealului sa fia representata dupa natiuni, séu déca se alegu in tóte jurisdictiunile tierei deputati, tiér'a (fiindu ca romanii nu s'au folositu, cá in districtulu Fagarasiului de dreptulu seu) totuti sa nu-si póta avé representanti'a sea recunoscuta de formele dreptului de statu in vigore, — si-ti vomu fi fórte re-

cunoscatori, pâna atunci inse nu o luá la sanatós'a in drépt'a sî in stâng'a, pentru ca dupa cum singuru te vei convinge de la 20 Aprile in colo, Transilvani'a va fi r e p r e s e n t a t a in Pest'a, pre lânga tóta abtienerea nóstra, de magiari, secui sî sasi.

Inca un'a sî apoi — sanatate buna!

Lasate dt'a, lasase sî altii de vorbe sî frase frumóse, câroru nu aveti sa le puneti altu temeiu, decâtu ca d ó r a se voru schimbá impregiurârile. Sciti ca cu d ó r a sî p ó t e se „p a c a l e s c e“ omulu, sî sciti ca te poti, ve puteti, ne putemu „p a c a l i“ cu totii?

N a t i u n e a romana nu va „a m a g i“ pre nimenea, câudu va cercá totu prilegiulu, recunoscutu in statu de legale, spre a-si aduce la valóre pretensiunile sele cele drepte. Dara ea va fi a m a g i t a de sine ins'a, déca va fi imbetata mereu de cestiuni locali sî póte sî personali, sî pâna câudu alte natiuni colocuitórie sî din giurulu nostru sî cauta de trebi, ea cu cuvinte frumóse va fi retienuta de a face ce-va. E dreptu ca nu insielâmu, nu tradâmu pre nimenea; ni e téma inse, cá nu cumva sa se faca aceste cu noi insîne din neprevedere. . . .

Eveneminte politice.

„Gazet'a de Colonia“ ne aduce urmatórea scire:

Regimulu francesu a pusu sa se imparta la tiéra gratisu o brosiura edata la Dentu, care pórta titul'a: „Convenirile publice in Parisu“. Acésta brosiura contiene unu sîru lungu de estrase din vorbirile cele infocate tienute in Belleville etc. Aceloru estrase le premergu nisce pasagie, care suntu menite a spaimentá pre bietii tiereni fricosi, punendu-le inainte periculele ce provinu din nisuintiele cele revolutiunarie ale opositiunei.

Dara regimulu inca nu dórme. Chiaru in momentulu acest'a e tiér'a impenata de epistole volante, in cari se espunu in modulu celu mai infioratoriu cuventârile tienute in unele adunâri publice din Parisu. Dara nu e destulu cu atât'a, ci inca-si punu tóte puterile de a reimprospetá iérasi cultulu bonapartianu, care se pare, ca a decadiutu câtu de bine sî la tiéra. Spre scopulu acest'a se esoperéza in tipografi'a imperiale o epistola volanta, care prin estrase tendentióse din Idées Napoléonienns se invetie poporulu, ca n'are in lume unu amicu mai bunu, decâtu pre Napoleonu III. Lucrulu erá sa se tiena secretu sî numai in momentulu alegeriloru se fia imprasciatu in tiéra. Prin o indiscretiune insa, proiectulu ajunse la publicitate, sî asiá, precum se aude, epistol'a aceea, va se iésa in lun'a curenta.—

Scîri din Bucuresci anuncia in Parisu, ca casulu privitoriu la polonulu Dunin s'a complanatu pre cale pacinica. Dintr'o parte se afirma ca principele Carolu din Romani'a aru fi indreptatu din motivulu acest'a câtra imperatorulu Napoleonu o scrisóre, in care se róga pentru rechiamarea consulului gen. francesu Mellinet din Bucuresci. „France“ sî „Patrie“ dechiara acést'a scire de o scornitura. Dara „Cor. franc.“ dîce ca tienut'a lui Mellinet in caus'a acést'a totusi n'a fostu corecta; celu putienu se vorbesce in cercuri confidentiale ca Lavalette aru fi facutu lui Mellinet in modu crutietoriu, óresi-care imputare, de-sî e Mellinet in oriente unulu dintre cei mai energici agenti ai Franciei.

Scirile privitóre la Ispani'a vorbescu ca domnesce pace in tóta tiér'a afara de Xeres, unde insurgentii iérasi a inceputu a conturbá liniscea publica. O armata sub conducerea generalului de brigada Pazos tramisa in contr'a loru a atacatu pre insurgenti in 18 Martiu, sî dupa cum insciintiéza depesiele venite din Xeres ia batutu, insa cu multa versare de sânge din ambe pârtile; 600 de insurgenti mai cu séma totu streini s'a prinsu, cei'alalti s'au imprasciatu fugindu. —

Unu telegramu din Serapeum sositu in Londra in 19 ne insciintiéza ca in 18 Martiu, s'a delaturatu cateractele din canalulu dela Suez sî diminéti'a la 11 óre s'a deschisu navigatiunea din marea Meditierana in marea Rosîa fiindu de fatia sî vice-regeleEgiptului. —

Prussi'a-si aróga, precum spunu foile germane, in Germani'a drepturi, cari nu respectéza istori'a nici unui statu; ea anesséza pre rendu statele cele mai mici, precum a facutu sî in dîlele trecute cu cetatea libera Frankfurt de lânga Main, calcându in picióre drepturile ei cetatienesci, pentru 1 mil. de taleri.

Aceste volnicii au produsu o indignatiune mare intre germani, sî a instreinatu Prussiei pre multi amici. —

In caus'a Belgiei unu telegramu nou ne infatiosiéza situatiunea intr'unu modu fórte optimisticu. Acestu telegramu dîce ca parerile Franciei sî Belgiei divergéza numai intr'unu punctu. Dara cumca acest'a este punctum saliens nu pomenesce nimic'a.

In „Independance“ cetimu: Pertractârile intre cabinetulu nostru sî ministeriulu francesu suntu in lucrare. In 17 a. c. a pertractatu unu consiliu de ministri propunerile aduse de Laguéronniére sî precum se vede in privinti'a unoru puncte de siguru se voru invoí. Adunarea unei conferintie s'a primitu in princípiu; acésta conferintia se va tienea la dorinti'a regimului francesu in Parisu. Regimulu belgicu propune, cá tarifele internatiunale sa se esaminedie de acésta comissiune pentru ca in modulu acest'a sa se asecuredie transporturile pentru societâtile francese, care i s'aru cuvení prin usuarea directa a câlei ferate de Luxemburg sî Lüttich-Limburg.

Regimulu francesu afla ca aceste propuneri suntu pré restrinse, deci pretinde cá conferinti'a sa se ocupe cu tóte afacerile economice ce suntu de interesu pentru ambele tieri, sî ca o parte din acele afaceri se fia esaminarea tractateloru privitóre la calea ferata. Acestea suntu propunerile, cu care e insarcinatu Laguéronniére de a le aduce la cunoscinti'a conferintiei sî a le sustienea. Pâna acum e inca diferintia intre opiniuni in privinti'a acést'a; insa se spera, ca se voru aflá mijlóce de complanare.

Caletori'a Majestâtiei Sele.

Majestatea Sea Imperatulu a ajunsu sér'a in 17 Martiu din Fiume in Pol'a, unde fu primitu cu entusiasmu sî dusu in teatrulu cetâtiei. Diminéti'a in 18 Martiu visità escadrónele imperatesci, marin'a, arsenalulu sî alt. unde se facura productiunile cele mai frumóse. Sér'a la 6 óre au fostu unu diner militariu, la care au participatu toti dignitarii militari sî marinari. La 8 óre dupa diner plecà Majestatea Sea câtra Trieste.

In 19 diminéti'a dupa 8 óre anunciara salvele de tunuri, campanele bisericeloru sî strigârile poporului, venirea Majest. Sele pre vaporulu „Greif“. Primirea fu entusiastica. Podestá cetâtiei P o r e n t 'a saluta pre Maj. Sea sî-lu bineventà in numele cetâtiei dicendu, ca cetatea Trieste au privitu totudéun'a cu confidentia la cas'a Habsburgica incredintiendu-i destinele sele. De numele principiloru ei suntu legate reminiscintie nesterse sî in sîrulu acestor'a stralucesce numele Majest. Sele pentru institutiunile liberale date popóreloru Austriei, incheiandu cu felicitârile cele mai calduróse, ce fura acompaniate din partea multimei adunate.

La aceste respunde Majestatea Sea in limb'a italiana: „Cu multiamire primescu ovatiunile ce-mi aduceti, sî sperù ca simtiemintele de loialitate nu voru incetá nici odata de a formá patriotismu pentru monarchia sî interesele ei. Ve incredintiezu ca destinele cetâtiei Trieste sî a locuitoriloru ei fâra deosebire de natiunalitate mi jacu asemenea la inima, sî me bucuru pentru buna starea cetâtiei sî a teritoriului ei“.

Dupa intrarea in Despartemente primí Maj. Sea indata ovatiunile tuturoru jurisdictiuniloru sî corporatiuniloru. Mai intâiu primí Maj. Sea pre ambasadorele regelui de Itali'a, generalulu Morozzo dela Rocca, care-lu felicità in numele monarchului seu; dupa aceea urmá representatiunea preotimei inalte, a consiliului cetatienescu, a corpului militariu — consulariu sî a tuturoru corporatiuniloru.

Dupa cum se scrie din Vien'a Maj. Sea va sosí Dumineca in 21 Martiu la Vien'a. —

Dela senatulu imperiale.

Venindu vorb'a despre bugetulu cultului in siedinti'a dela 18 a curentei dlu Eudoxiu Hurmuzachi vorbesce dupa cum raportéza „Albin'a“ urmatórele:

Biseric'a gr. or. din asta parte a monarchiei trece preste jumetate de milionu sî sta in legatura ierarchica cu trupin'a din Transilvani'a sî Ungari'a, care singura numera preste trei milióne. Cu tóte ca prin legile fundamentale de statu e garantata autonomi'a bisericeloru, cunoscinti'a relatiuniloru interne sî esterne ale bisericeloru este pentru regimu sî acum de lipsa cá sî mai inainte; câci regimulu nu numai ca este indetoratu a scutí autonomi'a bisericeloru, ceea ce nu e cu putintia fâra de cunoscinti'a organismului sî marginiloru ei, ci densulu are sa recunósca sî sa respectedie reportulu singuraticeloru biserici câtra statu, spre care scopu este necesaria cunóscerea constitutiunei loru canonice.

Déca s'a aflatu de bine sî de necesariu, in mijloculu unei cetâti rom. catolice sî intr'unu ministeriu de culte asiediatu numai sî numai cu barbati de confessiunea rom. cat., a mai atrage sî pre unu episcopu rom. cat. in calitatea de espertu sî consultatoriu, precum se respicà d. ministru de cultu in respunsulu interpelatiunei din 28 Ianuariu, atunci cugetu eu, ca atragerea unui consultatoriu din sinulu unei biserici mai putienu cunoscute de pre marginile imperiului, nu póte fi mai putienu de lipsa, câci numai asiá póte avé regimulu o garantia pentru dejudecarea drépta a referintieloru acestei biserici.

Ca necessitatea acést'a s'a sî aretatu pre fatia, dovedesce fapt'a cunoscuta, ca ministeriulu ia adese refugiulu la unu barbatu versatu in sciintiele canonice orientale, spre a se informá despre institutiunile acestei biserici, care barbatu insa nu este nici din gremiulu ministeriale, nici din sinulu bisericei ortodocse. (Intielege pre profesorulu Tschismanu. Trad.)

Dara nu numai cu privire la cunoscinti'a institutiuniloru acestei biserici, ci sî a traganârei cu resolvirea afaceriloru bisericesci orientale este necesaria atragerea unei puteri lucratórie, ca legile fundamentale de statu se devina odata litera via in privinti'a bisericei orientale. Este adeca cunoscunoscutu, ca petitiunea diecesaniloru din Bucovin'a pentru efeptuirea autonomiei bisericei, prin conclusulu senatului imperiale din 19 Iuniu 1868 s'a tramisu regimului c. r. cu provocarea, de a pune la cale cele de lipsa, cá biseric'a orientale se devina câtu mai curendu in posessiunea autonomiei sele garantate prin art. 15 a legei fundamentale de statu. Ce e adeveru, ministeriulu a provocatu fâra intardiare sî pre episcopulu din Bucovin'a, ca densulu intru intielegere cu consistoriulu sî cu diecesanii se faca propunerile respective. De atunci suntu trecute optu luni, sî caus'a autonomiei inca totusi nu e resolvata, ci jace in studiulu primu. Concedu, ca vin'a acestei traganâri nu jace susu ci josu, nu asiá in ministeriu ci mai multu in diecesa; totusi nu se póte negá, cá o energia din partea ministeriului, caro este indatoratu a efeptuá legile fundamentale de statu, aru fi miscatu lucrulu din locu, sî déca nu s'a desvoltatu atare energia, pare-mi-se, ca caus'a jace in lips'a unui organu in gremiulu ministeriului, care sa se ocupe cu seriositate de afacerile bisericei orientale.

Pentru propunerea mea sî pretensiunea drépta a bisericei orientale vorbesce sî procedur'a observata in favórea altoru confessiuni. Precum a desfasiuratu dlu superintendinte Schneider, se afla in ministeriulu de cultu dejá de multi ani unu consultatoriu din partea bisericei évangelice. De ce dara se remana neconsiderata asemenea pretensiune drépta a bisericei orientale? Séu póte ca biseric'a acést'a se aiba sî de ací inainte sórtea, cá afacerile ei se fia dejudecate sî resolvate dupa mesur'a asiediaminteloru bisericei rom catolice?

Nu sum siguru, déca inaltulu ministeriu este intielesu cu pretensiunea mea facuta in numele confessionaliloru orientali. Dara pre câtu sciu positivu, este unu factoru mai inaltu decâtu ministeriulu, care a recunoscutu asta pretensiune. Cuventulu imperatescu, care s'a datu in anulu 1860, sî pâna acum nu s'a retrasu, stà la mijlocu pentru propunerea mea. Rescriptulu Majestâtiei Sele din 27 Septembre 1860 câtra patriarchulu Rajacici contiene spre fine urmatórele: „In fine voiu purtá de grigia, ca pentru tratarea afaceriloru bisericei gr. or. la instanti'a suprema sa se asiedie unu barbatu de confessiunea acestei biserici“. Credu dara, ca inaltulu ministeriu nu va face ilusoriu cuventulu imperatescu, ci-lu va aduce câtu mai curendu in realitate“.

Propunerea dlui Hurmuzachi se spriginí sî din partea pré sântiei sele parintelui episcopu Cnezeviciu cu urmatórele cuvinte: „Propunerea facuta de dlu Hurmuzachi jace intru interesulu bisericei gr. or. sî este basata in legile fundamentale de statu despre egalitatea confessiuniloru. Sî eu sustienu acésta propunere sî o recomendu cu caldura“.

Cu tóte acestea, a respunsu d. Hasner intr'unu modu, care marturisesce putienu pentru o nepreocupare, precum se pretinde acést'a dela unu ministru. Cuvintele dlui Hasner suntu urmatórele:

„D. Hurmuzachi m'a intempinatu astadi cu multa buna vointia; densulu avù de scopu a su-

pliní cu o persóna neajunsulu puteriloru, ce-mi stau spre dispusetiune; de asemenea avù bunetatea a-si esprimá parerea intr'unu modu favorabilu despre referintiele afaceriloru cultului gr. or. Prin patent'a pentru protestanti sum indetoratu, in despartiementulu evangelicu a pune de referinte pre unu barbatu de confessiunea evangelica. Eu amu dechiaratu sî mai de une-dîle, ca e dorinti'a mea, a posiedea barbati de esperintia. Dara ajunge déca acesti'a suntu barbati esperti sî de concepte nepreocupate. Referintele de care este vorb'a, se ocupa de mai multi ani cu succesu bunu (?! Red.) cu afacerile cultului gr. or. care cultu nu e numai in Bucovin'a ci sî in Dalmati'a. In asta tiéra din urma se afla cu totulu alta natiunalitate, sî paremi-se a fi unu lucru greu a atrage pre unu barbatu din Bucovin'a, care aru putea corespunde sî pareriloru eterogene din Dalmati'a. Pre lânga acést'a aru fi se fiu cu precautiune la atragerea unui organu cunoscutu cu cercustârile, care póte tocm'a pentru aceea nu aru posiedé nepreocuparea necesaria. Déca insa inalt'a casa va avea bunetatea a-mi octroá o putere lucratória, o voiu primí cu multiamire".

Asiá d. Hasner. Iéra d. Hormusachi la rubric'a cultului orientalu i-a replicatu urmatórele. „Pentru cultulu orientale din Bucovin'a nu s'a preliminatu neci o subventiune din venitulu statului. Cultulu orientalu s'a sustienutu pâna acum cu medilócele sele. Inse de ast'a nu póte fi cultulu acest'a asecuratu pentru totu timpulu. Suntu de abié câtiva ani, de cându se face incercarea, de a intrebuintiá fondulu gr. or. sî pentru scopuri catolice. In anulu 1858 a scopositu ministeriulu de cultu sî a sî provocatu pre episcopulu Bucovinei spre darea dechiaratiunii ca pentru hospitiulu catolicu din Jirusalimu sî fâra de o garantia din partea statului sa se dee impramutu 70.000 fl. din fondulu religiunariu orient, din Bucovina, cu alte cuvinte: sa se daruiésca. Episcopulu, asupra cârui'a se face pressiune, se dete dupa voi'a ministeriului, sî e de multiamitu numai interventiunii consiliului de statu cá nu s'a efeptuatu acea dedicatiune pentru scopuri straine.

Ceea ce s'a potutu iutemplá atunci, póte sa se intemple sî astadi, de órece fondulu religiunariu orientale stá fâra de control'a legelativei. Elu stá eschisivu in mân'a ministeriului, care nu mai intréba de episcopulu, daca afla de bine. Depinde asiá-dara numai de la parerea subiectiva sî voinți'a momentana a ministrului respectivu, de a intrebuintiá averea bisericei gr. orientale sî pentru alte scopuri.

Propunerea mea de mai nainte o facui asiá-dara in doue directiuni: un'a, ca tratarea afaceriloru bisericei gr. or. se nu sufere amenâri, iéra alt'a, ca tratarea acestoru afaceri se fia mai corecta. Obiectârile facute de d. ministru, mi se paru a nu fi fundate. Ca de dîce d. ministru cá referintele orientale din Bucovin'a aru avé de lucru si cu afacerile bisericei din Dalmati'a, respundu cá biseric'a din Dalmati'a este aceia-si ce sî in Bucovin'a, adeca gr. or. Iéra de dîce d. ministru, cá referintele din Bucovin'a nu aru scí limb'a dalmatina, intrebu óre nu aru fi totu mai consultu, de cum este de presentu, cându referintele nu scie neci un'a neci alt'a limba, sî ceea ce e mai multu, ca este de confesiune straina?

Ce se atinge inse de momentulu principale, pre care amu basatu pretensiunea mea, acest'a a remasu neatinsu sî neclatitu de d. ministru. Propunerea mea e basata pre rescriptulu imperatescu din 27 Septembre 1860 prin care s'a promisu asiediarea unui membru alu bisericei gr. or. in ministeriulu de culte. Acestu rescriptu se datéza din unu timpu, cându Maestatea Sea n'a fostu inca legatu de formele constitutionale. Ceea ce a emanatu atunci din plenitudinea poterii imperiale, este legalu sî oblegatoriu. Asiá-dara stâmu naintea unei alternative. Au ca este acelu rescriptu imperiale validu sî eficace, au ca nu este validu sî oblegatoriu. De este inca validu, atunci este sî o detorintia a ministeriului, de a aduce intru implinire ceea ce a promisu Maestatea Sea, câci nu depinde de la parerea subiectiva sî bun'a placere a unui ministru, a lasá ne efeptuatu ceea ce a promisu Imperatulu. Acést'a este acum o pretensiune drépta a bisericei orientale, carea nu póte fi alterata de unu ministru, pâna cându sta in validitate rescriptulu imperatescu.

Déca inse acelu rescriptu nu mai are validitate, atunci nu pricepu, de ce sta in „Actele oficióse a le bisericei gr. or. tiparite sub auspiciele ministeriului de cultu? Déca nu are validitate, atunci aru fi se dechiare regimulu, de a dreptulu, ca rescriptulu imperatescu din 27 Septembre 1860 e resuflatu. Câci pâna cându nu e acést'a, este basata sî provocarea regimului, de a aduce intru implinire promisiunea data bisericei orientale, sî ministeriulu, ca unulu ce e responsabile, este constrinsu, a incungiurá totu, ce aru fi spre scaderea de onóre a corónei, adeca prin neimplinire a promisiunei. Pâna cându asiá-dara acelu rescriptu nu e revocatu, posiede biseric'a orientala dreptulu, a perseverá in pretensiunea sea, sî eu declaru, in numele bisericei gr. or. a unei tieri, carea m'a ablegatu in cóce, ca pâna cându mentiunatulu rescriptu va stá, sî nu va fi revocatu pre calea legala, nu voiu incetá a aduce aminte la fie-carea ocasiune sî mai cu séma la votarea bugetului, sî de aru fi concesu dupa ordinea casei, a anunciá cu unu anu mai nainte propunerile, a-siu face acést'a astadi pentru sesiunea venitória. In fie ce casu voiu eschiamá dupa modulu lui Cato: „Ego vero censeo, promissionem esse tenendam".

Revista diuaristica.

„Corespundinti'a democratica" scrie intr'unu nr. mai din urma unu articulu, in care ilustréza referinti'a intre Austri'a sî Itali'a. Acestu art. suna: „Itali'a sî Austri'a suntu despartite, n'au pentru ce se mai certá, sî déca italienii n'au nebunitu, atunci óresi-cari complanâri viitóre se potu face prin cointielegeri pacinice. Sî noi ne dechiarâmu francu, ca implinirea unei datorintie germane merita pentru Austri'a jertfirea Trentinului, (sic!) déca e de lipsa". La aceste respunde „Gaz. de Tirol": Sî noi afirmâmu fórte francu, ca domnii democratici din Stuttgart pórta o politica ideale. D-loru nu si-au luatu tempu la dechiararea cea sincera a apreciá positiunea politica mai deaprópe sî a o invrednicí de o privire mai seriósa. Mai intâiu le observâmu ca „Trentinulu", cá complesulu pârtiei acei'a din tirolulu sudicu, ce vorbesce limb'a italiana, e o fictiune contra istoriei, ce néga tóta istori'a evenemînteloru dela a. 1027 incóce. Ea néga tóte drepturile teritoriale, posessiuni sî jurisdictiuni, ce au castigatu pârtile acelea din dîlele principelui Meinhard I din Tirolu. Ea are o parte dupla: dinainte construéza pentru cunoscutele teorii de anessiune a diplomatiei italiane, o provincia nóua italiana, ce aru mai fi de castigatu in óresi-care modu, din deretru representa o restauratiune de dreptu a puterei lumesci episcopale, de-sî pare ridicula ómeniloru progresului; dara ea devine seriósa, déca o vomu privi dupa nisuintiele partidei reactiunarie, care, cându aru invinge, s'aru reintórce pre carulu triumfatoriu, câtu aru putea in evulu mediu. Supusii monastirei de Trient sî a confinieloru sudice se priveau de seculi sî fatia cu italienii, de tirolesi; sî asiá nici „Coresp. Democrat." nu trebuie sa intrebuintieze in locu de „Trentino" numele veneratu a Tirolului sudicu. Mai departe-i poftimu a ne spune, cum s'aru puté defendá Tirolulu sudicu germanu (esceptiunalminte de rigiunea Sterzing) indata ce Tirolulu sudicu cu valile laterale dela Avisio sî Noce precum sî valea Eciului pâna la Salurn, aru devení in mâni streine. Dara italienii nu voru fi nebuni, dîce Cores. Nu, ei nu suntu nebuni, ci se deosebescu de corifeii partidei natiunale germane mai cu séma prin aceea, ca nu pórta o politica idealu sentimentale, ci o politica reale natiunale. Geografiele sî mapele loru scolare vorbescu in genere de montele Brenneru cá limite teritoriale. Cugetulu sî tient'a acést'a n'au abandonat'o nici odata. Nu-si facu nici unu scrupulu a anessá de dincolo de Brenner 220,000 germani, câci sî acesti'a, precum dîcu ei, suntu jumetate romani. Cu atât'a mai mare dreptu putemu dîce noi de tirolesii sudici, ca ei totusi suntu jumetate germani, de-sî curi'a trientina n'a incetatu a introduce in biseric'a sî scólele loru limb'a italiana. Complanâri limitorale suntu cu putintia, insa impreunate cu mari greutâti. Tóte ce amu dîsu aici, incheia fói'a din Insbruck art. seu, le recomendâmu consideratiunei organului partidei democratice germane din Stuttgart. E tempulu cá sa se deschida in tóte pârtile Germaniei ochii adeverului in privinti'a confinieloru sudice a poporului germanu sî delaturendu politic'a ideale sa o inlocuiésca cu un'a reale libera de ori-ce scrupulositate lucrandu totu odata in sensulu acest'a; câci ocasiunea nu va lipsí.

Sighisiór'a, in 21/9 Martiu. Dupa lupte indelungate sî inversiunate intre partidele sasiloru vechi sî noi, la alegerea de deputatu pentru diet'a din Pest'a urmata ieri, reusîra cei din urma cu maioritate de 397 voturi contr'a 363, sî asiá se realese cunoscutulu capu alu partidei, Parochulu Carolu Fabricius. Contracandidatulu a fostu Directorele gimnasiale, dlu Friderieu Müller. Romanii, de-sî incungiurati de petitori de ambe partitele, in urm'a unei conferintie avute se decisera a se subordiná votului dela Mercurea, sî se abtienura de totu dela votare. Este buna ori este gresîta pentru noi calea passivitâtiei, venitoriulu va aretá; atât'a constatâmu cu bucuria, ca romanii de aici, cari aveau preste 100 voturi, au doveditu cea mai stricta armonia sî solidaritate.

Orescia, 7/19 Martiu 1869.

Dle Redactoru! Me rogu sa aveti bunatate a publicá in pretiuitulu d-vóstre diuariu urmatórele:

In 8/20 Februariu a. c. a datu efori'a scólei gr. or. de aici unu balu in folosulu acestei scoli care, fiindu spriginite prin oferte marinimóse din pratea mai multoru binefacatori avù unu resultatu fórte favoritoriu. A contribuitu;

din Brasiovu: Préstimatii dd. Georgiu Nicolau Orgidanu 1 fl. Ioann Dusioiu 1 fl. Georgiu S. Nic'a 1 fl. Ioseff Prentner 1 fl. Stefanu Sotiru 1 fl. Dimitrie Erimie 1 fl. Dimitrie Iancioviciu 1 fl. Stefanu Poenariu 1 fl. Tache Stanescu 1 fl. Georgiu Dicu 1 fl. Ioann Babancu 1 fl. Andreiu A. Popoviciu 1 fl. Nicolu T. Ciurcu 1 fl. George C. George Ioanu 1 fl. Teodoru T. Ciurcu 1 fl. D. V. Sofi'a C. Popoviciu 1 fl. —

Din Sabiiu: D. I. Tulbasiu 2 fl. D. profesoru Ioane Popescu 1 fl. —

Din Ord'a: dela D. S. D. Nicolau Siandoru de Vistea 10 fl. —

Din Alb'a-Juli'a: dela DD. Samuila Cirlea 1 fl. Nicolau Berghianu 1 fl. Petru Cirlea 1 fl. v. a.

Din Cietea: dela Dlu Nicolau Padericiu 2 florini.

Din Sacarimbu: dela DD. Beniaminu Densusianu Protopopu gr. c. 50 xr. Nicolau Florea 1 fl. Ioann Varmajanu 1 fl. Ioann Onea parochu in Bradetu 1 fl. Rvrd. D. Protop. Sabinu Piso 1 fl.

Din cerculu Iliei: dela DD. Ales. Herbay 1 fl. Alessiu Olariu 1 fl. I. Olariu 1 fl. I. Orbonasiu 1 fl. Zacharia Popu 1 fl.

Din Dobr'a: dela Revrd. D. Prot. Nicolau de Crainicu 1 fl. Petru Fogarasi 1 fl. Georgiu Herbay 1 fl. Alessiu Nemesiu 1 fl. Iosifu Olariu 1 fl.

Din Zarandu a administratu rev. d-uu protopopu Moise Lazaru la susu numit'a eforia 9 fl.

Laolalta 61 fl. 50 xr. v. a.			
Adaugendu la acesti'a cei incasati din Orestia	225	fl.	80 xr.
Resulta unu incasatu d. . .	287	„	30 xr.
Din care subtragendu-se spesele avute cu	152	„	64 xr.
A remasu pentru scóla unu venitu de	134	„	66 xr.

Publicandu-se acestu resultatu imbucuratoriu aducemu totu deodata cea mai adenca multiamita marinimosiloru contribuitori. —

Ilie Popu,
curatorulu bis. gr-or. de aici.

Reuniunea musicale de 27 Fauru sî ultimulu balu de la 6 Martiu 1869 in Nasaudu.

(din Bistritia.)

Fugi politica obscura, tu tîpu de urgia
Fugi! sî me parasesce, câci a mea sórte
Dulce misteriosu,
Sublimu frumosu.
Mi-o incânta, Apolu p'a s'a lira auria,
Sî-o conduce Erme cu batiulu peregrinu,
P'aurorei aripi lini
Plete de rose pline de crini! —

Asiá-mi eschiamà anim'a in dîlele trecute a le carnevalului, — convinsu de virtutile suave a scumpei mele natiuni. —

Dupa umbr'a de la Borgo-Prundu, care fù numai reflesulu unei fapte fâr' de svatu, nu din sentiu inamicu, ci numai din prim'a furi'a, ni adise mus'a teneretieloru:

Dîle divine
Fara suspine!

Un'a invitare amicabila a d. presiedinte Ioachimu M u r e s i a n u, sî un'a epistola a d. Ioane F l o r i a n u — in numele comitetului, ni-a indreptatu pasii cu placere câtra Nasaudu, . . . Elisiulu romaniloru din Transilvani'a.“

Natur'a intréga ni fu favoritóre. Ajungendu d'asupr'a Tradamului ni salutau anticii munti cu capetele loru serióse sî albe, . . . vecinice testimonii a eroismului proteparintiloru nostrii, . . . martori a resignatiunii, ale dorerilor sî modeste placeriloru nóstre, . . . ni saluta Somesiulu cu undele sele argintie, a câroru spume alabastre adese fura rosite de sânge de dusmanu!

Sosindu, luarâmu adio de la stelele arcului azuru, sî intrarâmu in „paradisulu pre pamentu“ in care admirarâmu stele splenditóre: . . .

Romancutie tenerele
Visuri de amoru!! . . .

Sal'a reuniunei fù cu gustu laudabilu decorata. Capel'a de musica, constându din r o m a n i carunti, membri a musicei fostiloru bravi graniceri ai II. regimentu de romani, sub directiunea demnului profesore de musica d. Hanusecu, asceptara cu ardore momentulu inceperei la 8 óre.

Acest'a batu sî apolu in persóna d. profesore Hanusecu, — pre care june eselentu l'a adusu destinulu la Nasaudu, (unde se afla profesore de musica la gimnasiu) cá se incânte, se console sî se re'nvia, inspiratu de mus'a sa suava un'a natiune, in a câria senu jace — de somnulu secolariu amortîtu — unu tesauru de atât'a sensibilitate . . . d'atât'a poesia! . . . ne redicara animele cu cele mai placute sî alese melodii natiunali sî universali.

Cu atât'a placere sî cu asiá mari aplausuri de dame sî de domni póte ca de multu n'a fostu music'a natiunala pre terenulu patriei nóstre „Daci'a ferice“ — primita.

Dupa finea programei — la 4 óre demanetia a câri'a ordine geniala o multiamimu d. fiscalu Ioane F l o r i a n u, se departara onoratele dame sî barbatii arangiara spre onórea ó s p e t i l o r u unu banchetu; insufletîtu dupa usulu natiunale prin oratiuni, cânteci, sî povesci natiunali! —

Aprópe tóte natiunele austro-magiari fura representate, acâroru membri merser incantati sî multiamiti parte de music'a escelenta, parte de primirea sî tratarea atâtu de gentile sî fratiasca ce o avura din partea romaniloru din Nasaudu. —

In 6 Martiu a. c. fu ultimulu balu. Invitarea cu nerabdare asceptata veni tempuriu sî sér'a la ½ 8 fù sal'a de danzu plina de partecipatori.

Magnetulu, care aduse pre omu din singuratate in societate, a adusu, bateru ca fu tempulu fórte nefavoritoriu — tóta inteleginti'a districtului, sî óspeti d'aprópe sî de departe la olalta; sî aru fi fórte lungu, cându a-siu probá d'a descrie acestu balu escelentu care tienù pâna demenéti'a.

Me restringu dara de a numí dintra tóte piesele perfecte numai unu c a d r i l u romanescu compusu de d. profesore Hanusecu, care a representatu cele mai importante doine natiunali, a câror'a variatiuni maestrice magnetis'au tóte animele.

„Desceaptate romane“, „Hor'a unirii“, „Ardelénu copilu de munte“, a lui „Racoltia“, a lui Mihaiu celu mare“ etc. — schimbau piano séu alegro: — cadrilulu fù repetîtu sî petrecutu de aplause viforóse.

Dupa balu urméza iéra unu banchetu in onórea óspetiloru cá sî in 27 Fauru.

Nu esista poetu nici literatu, mai nici péna terestre care aru potea descrie primirea nóstra asiá de insufletita de fratietate, sinceru amoru sî adenca amicétia.

Vampirulu politicei ni-a crutiatu in tóta privinti'a cu presenti'a sea, sî potemu dice cu fatia stralucitóre de bucuria: „ca ni amu sentîtu in mediloculu romaniloru cá acasa.“ —

Oferimu dara toti fratiloru de la Nasaudu sincera sî adencu sentit'a multiamire, sî i asicurâmu ca suntemu patrunsi pâna la sufletu de sântulu adeverû, ca unu poporu cu atâtea virtuti sublime debe sa aiba esistintia eterna.

In numele óspetiloru
de M. . . . .

V a r i e t â t i.

*** Din „Hr. Ztg.“ aflâmu ca la 15 a acestei luni Maj. Sea Imperatulu a facutu o revista asupra Regimentului de infanteria Mecklenburg Strelitz Nr. 31, carele s'a pusu in piati'a Uermény in linia desvoltata sî adeca, doue bataliuni a 4 companii, 1 a doue companii.

Trup'a intréga in unu atacu fu comandata de comandantele regimentului Hoffinger.

La 8¼ óre Majestatea Sea in uniforma husarésca a trecutu in pasu pre dinaintea frontului sî dupa ce bataliunea a dou'a a facutu unele evolutiuni in colóne mai multe sî o colóna dupla, in fine unu quarée, Majestatea Sea sî esprima cea mai deplina multiamire.

Acum fura chiamati oficierii sî Majestatea Sea s'a induratu a esprime gratiosu cea mai deplina a sea indestulire cu regimentulu, in ori ce privintia, sî adause ca regimentulu acest'a este celu mai bunu din tóte regimentele armatei. — Dupa acést'a urmà defilarea in jumetâti de companii la distantia intréga. Soldatii au capatatu lefa dupla pre cinci dile. —

Ne bucurâmu cându audîmu de fiii sî fratii nostri cei bravi, cari nu lasa prilegiu in care sa nu se distinga, cari la Solferino a aratatu ca suntu l e i, dupa marturisirea inimicului chiaru, la Custozza au aratatu, ca arm'a loru trage mai greu in cumpan'a unei batalii. Bravi au fostu, bravi voru remané. Sa merite pururea laude cá cea a Majestâtiei Sele, incâtu sa fie cei mai buni intre tóte regimentele armatei!

*** Celimu ca guvernulu provinciale alu tierei incetéza functiunarea dejá cu 1 Aprile a. c. pentru cá guvernulu sa se póta mantuí de restantiele ce le are. Corespundinti'a jurisdictiuniloru va fi deadreptulu cu ministeriulu. Comissariatulu ce are sa intre in viétia la 1 Maiu, nu scimu ce functiune va avé, atât'a aflâmu ca nici in o cestiune nu va functiuná dreptu de a dóu'a instantia.

*** In Ungari'a s'a facutu pâna dumineca 254 de alegeri, dintre cari 137 suntu deakisti sî 117 opositionisti. —

*** Din Pojonu se scrie, ca in cerculu de alegere Comoru o partida a aprinsu câsile celeilalte sî cu furci sî inblacii inarmati oprea pre proprietari a stinge focului. Totu semne invederate de civilisatiune moderna.

*** Profesorulu de medicina din Vien'a Brühl intentionéza a infiintiá unu museu anatomicu popularu, pentru de a dá prelegeri practice din medicina sî din alte sciintie folositóre in viatia practica. Participatorii la acést'a insotire au de a solví pre septamâna 5. xr. Inscriinduse cinev'a pre unu anu sî obligându-se a solví tacs'a acést'a mica, se face „membru a museului anatomicu popularu“ sî primesce dupa unu anu diplom'a de atare.

*** U n u f u n d u d e b u t e a p a p a t u u n u m a n d a t u d e d e p u t a t u. La alegerea de deputatu in Süt- Szerdahely, deákistii aveau o bute de vinu din care sa-si ude gâturile alegatorii dupa ce voru fi votatu pentru candidatulu deakistu Bartal. Butea trebuie se fie fostu fórte mare câci alegatorii venisera din departare sî asiá insetara fórte tare sî erau multi. Unu cortesiu de a lui Bartal se suí in verfulu butei, sî incepù se jóce acolo ciardasiu, spre bucari'a mare a aderintiloru politici ce-lu incunjurau. Vediendu cortesiulu cá joculu seu place alegatoriloru mai multu de câtu tóte programele deákiste, incepù se sara sî mai cu focu. Daru nenorocire, prin o buna saritura se sparse fundulu butei, sî pre cându cortesiulu strigá hopu, se pomení in bute, cufundatu in vinu pana in grumadi Scaldatulu acest'a nu-lu aduse in perplesitate, ci liniscitu cortesiulu incepù a sórbe vinulu din prejuru dreptu precautiune ca se nu devina innecatu intr'unu potopu de vinu, dechiarându a buna séma vinului: De câtu tu pre mine, mai bine io pre tine Privitorii cari mai nainte aplaudasera, crediura acum de o detorintia a loru se mérga in ajutoriulu coreligiunariului loru politicu, sî neavendu vase a mâna, alergara cu pelariele dupa cunoscut'a maniera. Urmârile fura fórte fatale pentru candidatulu Bartal, in 30 de minute o parte din alegatori erá tavalita pre josu, altii se certau, bateau, militi'a trebuí se intrevina, se intemplara raniri, partit'a se imprasciá sî n'o mai potura aduná. Contracandidatulu stângei câstigá la votare maioritate de 135 voturi sî asié se alese Franciscu Krasesenits de ablegatu in cerculu Süt-Szerdahely.

„Alb.“

*** O t r i s t a u r m a r e a b e t i e i. Primimu dóue corespundintie despre intemplarea acést'a: In comun'a Tulc'a (lânga Tinc'a) repausându o muiere betrâna, sî avendu sa se tiena, dupa datina, priveghi in nóptea de 27 spre 28 Fauru v. se adunara ómenii la priveghiare. La asemene priveghiu, prin unele locuri romanesci s'a incuibatu datin'a cea rea de beu priveghiatorii rachiu. Capetându sî ací multu rachiu, a beutu pâna s'au imbetatu sî au adormitu cu toti. Inse in tinda (culina) s'a fostu coptu pâne, sî fiindu paie in apropiare, s'au aprinsu paiele sî apoi cas'a. Vecinii bagându pe séma, au alergatu, sî desceptându-se cei din lantru, numai pre feréstra si-au potutu mântuí viéti'a. Mortulu a arsu sî o fetitia de 12 ani. — Cine scie câtu de mare este reverinti'a poporului nostru câtra cei morti, 'si póte intipuì impresiunea ce a causat'o acésta trista urmare a betiei. (Alb.)

*** In Vien'a tienura in dilele trecute s u r d o - m u t i i o festivitate grandióse, la care nu lipsira toaste insufletitóre cu semne, pentru sanetatea Imperatului, pentru directorulu institutului sî alt.

*** In Americ'a au tienutu nu demultu nisce prinsioneri condemnati la mórte in capel'a inchisórei din Thomastonu, unu meetingu, unde a desbatutu despre stergerea pedepsei de mórte. Opositiune intre ómeni cu stréngu de gâtu firesce nu erá. Toti erau ucigatori intre cari presiedintele G. Ding unu lotru cu unu renume deosebitu. Resolutiunea la care se unira cu totii suna in urmatoriulu tipu: Apelâmu la cetatienii sî legislatorii umani sî crestinesci ai statului in interesulu societâtiei, cari s'a facutu brutale, crescendu delicuenti prin pedepse resbunatóre sî i rugâmu: a nu repasî cu unu patrariu de seculu introducendu furcile — acésta relicuia a barbarismului; sa nu se espuna periculului a versá sânge nevinovatu sî a nu innoí legi ce periclitéza persóne sî proprietate. — Unu comitetu de doi dintre condemnatii la mórte se alesera a aduce acést'a resolutiune legislaturei statului, de cum-va le va concede directiunea inchisórei.

250,000 marce castigulu capitalu!
Cea mai nóua loterie mare de premii
constituita sî garantata de
Cetatea libera Hamburgu
22,400 de sorti libere de castigu in suma de
Trei milióne 205,000 marce
se realiséza in putiene luni sub decurgerea tragerei. Intre acestea se afla castiguri mari de marco 250,000, 150,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000 6000, 5000, 4000, 3000, 105 de ori 2000, 156 de ori 1000, 206 de ori 500, 300, 200 etc.

Acést'a loterie mare de capitale e fórte interesantu constituita, ea oferesce participatoriloru cele mai mari avantagiuri sî cea mai buna garantia in tóta privinti'a

In 14 Aprile st. n. 1868 e tragerea cea mai de aprópe a castiguriloru.

1 losu de statu intrégu in originalu costa fl. 3½ v. a.
1 jumetate séu ²/₄ dto fl. 1 75 xr. v. a.

Tóte comissiunile lânga care e alaturata tax'a amintita in val. aust. le implinimu cu cea mai mare promptitudine, alaturâmu planurile recerute sî dâmu gratisu ori-ce deslusire. Dupa tragere primesce fia-care participatoriu fâra provocare l i s t ' a o f i c i ó s a, castiguri mai mici se voru tramite cu punctualitate, iéra cele mai mari se voru solví cá sî pâna acum prin agentiele nóstre in tóte piatiele austriace.

Adresele suntu de a se indreptá câtu mai curendu directe câtra

S. Steindecker et. Comp.,
Comerciu de banca sî cambiale
in Hamburgu.

In interesulu aceloru persóne cari participa bucurosu la loterii solide de bani, tragemu cu deosebire atentiunea asupr'a Anoncei Dlui **S. Steindecker et Comp.** in Hamburgu. Cas'a acést'a a solvitu nu de multu iérasi cele mai mari castiguri sî e cusoscutu ca fia-cine e servitu promptu, reelu sî discretu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Martiu 1869.

Metalicele 5%	62	90	Act. de creditu	304	90
Imprumut. nat. 5%	71	30	Argintulu	123	35
Actiile de banca	726		Galbinulu	5	92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 22. ANULU XVII.

Sabiiu, in 16/28 Martiu 1869.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Puterea instructiunei.

„Sciinti'a e putere“ este o macsima cunoscuta si desu intrebuintiata la ocasiuni de acelea, in cari vine vorb'a de a incuragiá poporulu, sa ia mai via parte la instructiune. Aplicata, macsim'a acést'a, a da in tóte dilele probe de adeverulu ce lu contieno.

Sa nu mergemu departe dupa esemple, ci sa ne uitâmu aici in giurulu nostru si vomu vedé la unu poporu ce constà din o mâna de ómeni, la sasi, ca si dela scapatarea privilegieloru incóce, inteligint'a loru esita din o neobosita straduintia si alipire câtra instructiune, materialminte, intelectualminte si chiaru politicesce scie a si câstigá o sórte mai considerabile de câtu noi cari suntemu milióne.

Ne dóre cându facemu acésta sincera dara totu odata si amara marturisire, inse e datori'a nóstra câtra noi insine, cá sa o facemu, déca voimu sa vindecâmu reulu de care suferimu.

E dreptu ca vicissitudinile trecutului ne au apasatu greu. E dreptu ca ele au impedecatu a une ori, si inca tempu indelungatu cu putere bruta chiaru, impartasirea nóstra la instructiunea de totu feliulu.

Suntemu acum insa de doue decenii, mai multu séu mai putienu, domni de sórtea nóstra si déca ne aruncâmu reprivirea asupra fapteloru nóstre vedemu inca unu sporiu desproportiunatu, va se dica nu de ajunsu fatia cu trebuintiele nóstre.

Câmpurile cele mai multu promitietórie in impregiurârile, in cari amu trait in acesti doue dieci de ani, nu le amu cautatu dupa cum aru fi trebuitu sa le cautâmu. Ne amu aruncatu mai cu tóte bratiele in sfere politice si pentru partea practica a vietiei ne a remasu grigia si poteri neinsemnate. Instructiunea data junimei inca a fostu mai intréga indreptata in directiunea acést'a, si eata ca acum cându vedemu ca lumea devine din ce in ce mai materialista, noi pentru partea acést'a nu avemu ómeni destui pregatiti; de alta parte vedemu cu durere, ca viati'a politica are o multime de nemultiamiri si in speciale nu resplatesce, dupa cum se dice, ostenelele cele scumpe a le pregatirei pentru dens'a.

Si in cestiunea nóstra se póte aplicá „ór'a a unspradiecea“ din evangeliu. Si acum directiunea instructiunei, aru puté fi data in partea acést'a. Se cere insa o energia staruitória de a se face inceputulu bater.

Scólele cari le avemu la sate aru fi bine déca aru fi frecuentate mai regulatu; baietii sa se deprinda dupa ce ajungu de cetescu si scriu, mai multu cu socotelu, cu cunoscintie geografice si din istrori'a naturei. Firesce ca tóte aceste in unu modu, dupa cum suntu puterile copiiloru si dupa cum are sa fia si trebuinti'a loru. Asiá de c. socotelele sa nu fia dupa nisce reguli teoretice, dupa cari se invetie numai mecanice copiii a socotí, ci mai multu prin esemple luate din viatia, de asiá incâtu si in trensele sa se descepte spiritulu de intreprindere si de specula. Asemenea geografi'a trebuie impreunata cu espunerea productelor naturali a cutârui si cutârui tienutu; impreunata cu cautarea si trecerea productelor; cu preschimbarea acelora in alte producte si cu comerciulu loru si in fine cu resultatele, care le lasa dupa sine in cutare si cutare tienutu, cutare si cutare productu. Dupa tóte aceste vine inca si rubric'a desemnului, la care din cea dintâiu junetia e bine sa se deprinda copiii, nu cá sa se faca pictori séu nisce desemnatori de meseria, ci pentru cá sa si scie in tóta privinti'a pune ide'a sea, despre ori ce lucru, pre charthia; pentru ca face fórte multu, cându unu tieranu chiaru vrea sa si reguleza macaru numai o gradina câtu de simpla, déca si póte planui mai anteiu dorinti'a sea infatisinduo pre charthia si diregându acolo, ce are de diresu, dara nu dupa ce a lucratu odata se vrea a preface ceva, cându acum nici ca mai póte. Folosulu mai departe de aici e si acel'a, ca, déca unulu séu altulu trece in scoli reali séu vrea sa mérga mai tardiu la vre unu institutu mai inaltu technicu, nu trebuie sa incépa cá copiii cei mici de la liniamentele cele primitive, ci are óre-si care pregatire.

Noi credemu ca déca inceputulu instructiunei poporarie nu aru perde din vedere aceste indigitatiuni, atunci aru folosí fórte multu juniloru si ajutoriulu ce li se aru dá pentru de a-si alege chiamarea sea in viatia. Intre asemenea impregiurâri, inclinarea unui'a séu altui'a se manifestéza mai ingraba, si sciu si parintii, ba simte si junele respectivu, ca spre ce e atrasu mai tare si atunci nu perde in desiertu póte câte patru cinci ani in vre unu gimnasiu, de unde vediendu ca nu are chiamare pentru studii mai inalte, de o parte, de alt'a, trecendu pré inainte in etate, imbratisiéza de necessitate o cariera, pentru carea elu póte nu au simtitu in viati'a lui.

La oper'a prospectata aici se cere inse si mai multu. Pareutiele aceste mici, cari voru incepe a pune in cursu, indreptatu spre calea practica, viati'a sociale si la noi, trebuie sa aiba centre, unde inceputulu sa se póta continuá, unde acei ce voiescu sa se consacreze unei séu altei chiamâri sa póta capatá si pregatire mai mare.

Si asiá séu ne trebuiescu pre lânga scóle capitali scóle reali, séu apoi aru trebuí cercetatu mai de aprópe, déca voru fi mai multu promitietóre gimnasiele reali, din cari inca sa fia continuarea pregatirei mai fâra pedeca decâtu din unu gimnasiu dupa formele de acum.

La asemenea institute trebuie cugetatu. Trebuie cugetatu apoi si la locurile cari aru fi mai potrivite pentru institutele aceste si intracolo sa se concentréze si puterile nóstre.

Noi sperâmu ca nu vomu fi unicii, cari meditâmu asupra lucruriloru de feliulu acest'a, si asiá déca cineva se va aflá, cá vorbindu la materi'a acést'a sa indigite locurile cele mai potrivite, amu reflectá si noi la densele.

La tóta intemplarea procederea generale pre calea acést'a aru deschide unu succesu siguru celoru despre care amu vorbitu cu alte ocasiuni. Tóte ramurile sociali aru fi imbratisiate si de ómenii nostri si ceea ce amu neglesu in cei douedieci de ani in alti doue-dieci aru fi reparatu pre deplinu.

Si cu acestu prilegiu repetimu, ca tóta inteligint'a nóstra trebuie sa-si intórca atentiunea asupra acestei directiuni. Tóta inteligint'a sa indemne in totu tipulu si sa imbarbateze, câci de sine nu se face nici unu lucru.

Fruptele din astfeliu de ostenele si asia voru fi a le tuturoru, pentru ca vediendu noi odata, ca tóte clasele sociali ne suntu representate si inca bine, bucuri'a si mandri'a va fi a nóstra a tuturoru.

Evenemințe politice.

Faim'a despre unu resbelu europeanu, ce erá se erumpa in primavér'a acést'a, a disparutu cu totulu si dechiaratiunile de pace, precum ne insciintiaza intre altele si N. Fr. Bl., vinu din tóte pârtile intr'unu modu fórte confident'alu. Nu trece nici o dî, care se nu vestésca prin telegrame sciri liniscitóre din Parisu si Berlinu, locuinti'a cabineteloru, unde se croiescu destinele Europei.

„Patrie“ ne insciintiéza despre comissiunea internationale franceso-belgica, care va avea se resolveze mai intâiu cestiunea contractului vamale, care espira in anulu acest'a. Acestu contractu e de a se revedé si asiá inoitu a se prelungí inca pre diece ani. Dupa acést'a vine la rendu resolverea cestiunei câlei ferate, care inprennata fiindu cu mai multe pretensiuni a ambeloru tieri, va dá ocasiune la desbateri economice si finantiali, cari inse, precum amu amintitu si in nr. trecutu au prospectu sicuru de o complanare paciuitóre.

Cumca Franci'a, precum se vede, are idei pacinice, putemu vedé si dintr'unu pasagiu a diuar. „Constitutionnel“ care vorbindu intre altele si de cestiunea belgica dice urmatórele :

„Regimulu francesu aru putea incepe resbelu. Cine in Europ'a se indoiesce, ca Franci'a n'aru fi in stare a purtá unu resbelu cu prospectu de reesire ? Dara voiesce si cauta ea resbelulu ? Nu. Ea se straduiesce totu-déun'a a-lu departá, decâte ori e silita prin impregiurâri serióse a se dechiará ? Nu, respundu diferintiele belgice impreunate cu alte casuri desbinatóre, pentru ca ea totu-déun'a s'a intrepusu a delaturá tóte diferintiele, ce aru causá neintielegeri pre cale paciuitóre Dovedi destule a delaturá tóte presupunerile despre intentiunile ei iubitóre de linisce.“ —

Ce se tiene de Prussi'a, putemu afirmá, ca si ea incepe a pledá pentru pace. Si acést'a o vedemu din procederea, ce o ia, rechiamandu-si tramisii revolutiunari din Austri'a pre Werther si din Itali'a pre Usedom, fabricatoriulu notei celei renumite, ce planisá perderea Austriei. In loculu lui Usedom s'a tramisu in Itali'a cá ambasadoru cont. Brassier de St. Simonu.

„Perseveranza“ din Milanu scrie in privinti'a acest'ui'a intre altele urmatoriulu pasagiu magulitoriu : Tramiterea cont. Brassier e intru adeveru unu semnu de amicitia a Prussiei câtra Itali'a. Acest'a a petrecutu mai multi ani in Turinu, fu amiculu si admiratoriulu cont. Cavour, si-si atrase inimicitia partidei feudale din Berlinu, care urea fórte pre marele barbatu de statu italianu“ . . . .

„Acésta denumire e totu odata celu mai bunu respunsu acelor'a, cari ne'ncetatu afirma, ca regimulu italianu sta in relatiuni reci cu cabinetulu din Berlinu. . . . . Déca acésta denumire a stricatu socotél'a inimiciloru nostri e atâtu mai reu pentru ei, cu câtu e mai bine pentru regimulu italianu. —

Din Vien'a se scrie sub dat. 23 Martiu, ca consulatulu c. r. din Rusciucu se ridica la consulatu generalu, pentru ca acolo e resiedinti'a unui gubernatoru turcescu, din contra consulatulu generalu din Iassi se schimba intr'unu consulatu. —

Cu privire la Ispani'a, regimulu, francesu pre paréza, precum se aude, unu operatu, ce se va inpartí si celorlalte puteri, prin care vrea se documenteze, ca sub impregiurârile de fatia constituirea unui regimu republicanu in Ispani'a amenintia mai intâiu tiér'a, si in lini'a a dou'a tóta ordinea Europei, cu periclulu disolutiunei. Deci pune cestiunea acést'a spre considerarea puteriloru la o procedere solidara in caus'a Spaniei, influintiandu intr'o directiune positiva otaritória asupr'a restabilirei regimului spaniolu. —

Din Aten'a aflâmu scirea, ca ambasadorulu grecescu din Parisu Rangabe, e denumitu ambasadoru in Constantinopole. Relatiunile diplomatice intre Greci'a si Pórta s'a inceputu iérasi pre cale oficiósa. — Calergis secretariulu legatiunei va plecá in 21 Martiu intr'o missiune speciale la Constantinopole. — Regele s'a reintorsu din calatori'a facuta prin tiéra in 14 l. c. la Aten'a. —

Revista diuaristica.

In „Courrier d'orient“ dela 12 Martiu aflâmu unu articulu reprodusu din „Siècle“ despre Transilvani'a. Dupa cum se vede din tecstulu ar-

ticului mai inainte s'a publicatu in Siécle o alta corespundintia care tratá acést'a-si tema.

Articului reprodusu de curieriu e urmatoriulu:

„O corespundintia insîrata in dîlele aceste din urma in S i é c l e a pusu inaintea cetitoriloru nostri cestiunea cea mai incurcata sî periculósa, póte fi, ce este astadi in Europ'a orientale, fertile de probleme infricosiate. Ceea ce privesce la Transilvani'a e putienu cunoscutu la noi, sî fia-care cuventu de esplicatiune nu va fi inutilu (de nefolosu) pentru de a esplicá obiectulu de desbatere, déca nu de a-i dá sî solutiunea.

„Populatiunile române sî au originea de la popóre diverse antice, Traci, Celti, Daci sî Geti preste cari s'au adausu cuceritorii romani sub Traianu. Coloni'a romana a intiparitu asiá de tare caracterulu seu, incâtu numele sî limb'a sî o trage de la dens'a. Acésta limba este un'a din cele ce se numescu neolatine: ea e aprópe inrudita cu cea italiana sî provenciale. Românii formézа o massa de populatiune, carea trebuie sa se apropia de optu milióne de suflete; inse ei suntu despartiti unii de alti de seculi, prin domnii deosebite. Grup'a principale, camu la cinci milióne, carea locuiesce regiunea intre lantiulu Carpatiloru sî marea négra, sî carea formézа cele doue vechi principate Valachia si Moldavi'a, a cadiutu, pre la finea vécului de midilocu, sub suzeranitatea Turciei, sî acum de curendu s'a reunitu in unu singuru corpu de statu liberu, legatur'a conservata cu sultanulu i lasa o deplina autonomia. Franci'a a favorisatu faptice cu tóta ratiunea formarea acestui statu nou de origine inrudita cu noi.

„Cea mai considerabile grupa româna, dupa Romani'a moldo-valacha, este ceea ce locuiesce in Transilvani'a sî Banatulu Temisiorianu sî carea este despartita de ceealalta grupa prin Carpatii masivi.

„Mai departe este o populatiune romana in provincia rusésca Besarabi'a sî mic'a provincia Bucovin'a, anecsata (? R T. R.) la Galiti'a (? R. T. R.) inca e populata de români.

„Transilvani'a a fostu parte anecsata Ungariei, parte unu principatu separatu.

„Corespundinti'a romana, ce s'a cetitu in Siecle reclama neteau reuniunea tuturoru populatiuniloru, va se dîca, anessiunea Transilvaniei sî a restului la statulu românu de dincoce de Carpati, la Romani'a moldovalaca.

„Inse pâna câudu romanii din Moldo-valachia formézа unu corpu de natiune compacta, fâra amestecu sî suntu numai sî numai ei singuri, nu e totu aceea-si sî in Transilvani'a, pentru de a nu vorbí decâtu de acestu objectu capitalu de desbatere; ací suntu celu putienu unu milionu sî jumetate de romani mestecati cu cinci séu siese sute de mii unguri, fâra de a computá coloniele nemtiesci".

Aici spune articului din Siècle, ca trei sute de mii celu putienu de pastorí de munti, póte ca intielege pre secui, suntu intre magiari, toti soldati intrepidi in tempu de lipsa (soldats intrépides au besoin), iéra restulu formézа, in partea cea mai mare, clasea superióra a populatiunei transilvane. Mai departe dîce ca nu se póte asemená Transilsilvani'a cu Boemi'a, pentru ca suvenirile de numele cele mari, cum e Ioanu Huss, Ieorome, Ziska etc. in Boemi'a suntu slave, precâudu in Transilvani'a traditiunile principatului suntu pre partea minoritâtiei unguresci. Nu voiesce se dîca ca romanii nu aru avé dreptu de a relevá suvenirile sele fórte vechi: „inse in fine numele eroice din tempulu câudu Transilvani'a intrevine cu eclatu in evenemintele Poloniei, Turciei sî Austriei, Batori, Rakoczi, Tekeli suntu nume unguresci."

Dupa acestea continua:

„Se intielege, ca intreprinderea ce aru urmá, fortiându asemenea minoritate la o anecsiune, va pune la spatele minoritâtiei patru milióne sî jumetate de magiari din Ungari'a, ómeni de cei mai energici ce suntu in Europ'a.

„Dupa marturisirea propria a autoriului corespundintiei, mass'a romana din Moldo-Valachi'a e departe de acésta vigóre sî starea ei morale sî politica lasa multu de doritu. Noi credemu ca ací este unu poporu bunu sî inteligentu de natur'a sea; elu a fostu óre-câudu unu poporu fórte bravu; insa apesarea secularia l'au cufundatu (plongé) in o oboséla apathica, din carea inca nu a esîtu bine. In totu casulu, e departe cá autoriulu corespundintiei sa ascepte dela Romani'a actuale eliberarea romaniloru din Transilvani'a, ci elu pretinde in unu modu otaritu de a i se dá puterea ce-i lipsesce (Romaniei), pentru carea se reclama pentru statutulu romanu anecsiunea transilvaniloru, dupa cum dîce elu remasîtiele cele mai energice.

„Elu face apelu la natiunile l a t i n e, la Franci'a sî Itali'a fâra indoiéla (a trei'a sorora Spani'a are destulu de a face la ea a casa) pentru a supliní ceea ce romanii nu potu face de sine-si; va se dîca, pentru ca trebuie vorbitu chiaru, pentru de a luá Transilvani'a dela Ungari'a.

„Interesulu ce-lu pórta Franci'a câtra Romani'a nu póte fi trasu la indoiéla, sî Itali'a profeséza acele-si simtieminte pentru acésta avant-garda neolatina a occidentului. Amendóue dorescu din tóte puterile de a vedé statulu românu consolidându-se sî desvoltându isvóre pentru viitoriulu seu; amendóue dorescu de asemenea amelioratiunea conditiunei sociale sî politice a româniloru din Transilvani'a. Insa este unu punctu esentiale de care trebuie tienutu socotéla. Franci'a nu póte fi inimica Ungariei. Franci'a scie pré bine ca acestu poporu bravu e necesariu in Europ'a. Cea dintâiu bariera contra inimicului Europei, Poloni'a a cadiutu. Nu se póte cá noi sa derimâmu pre a dóu'a. Ungari'a la resaritu, Svedi'a la nordu suntu dóue bastiuni, pre cari Franci'a nu va contribuí nici odata sa le surpe. Ori-ce omu politicu, la noi, nu va puté admite alta cale, decâtu cea a unei transactiuni amicabile intre unguri sî români."

Acest'a e articului din S i é c l e, care-lu recomandâmu atentiunei cetitoriloru, cá sa véda cum judeca pres'a dela carea suntemu indreptatiti a asceptá celu mai bunu spriginu noi românii. Ne pare reu ca nu cunóscemu sî corespundinti'a amintita in articulu, pentru ca atunci sî judecat'a nóstra asupr'a lui S i é c l e aru fi mai libera. — La tóta intemplarea este unu progresu câudu vedemu ca cestiunile nóstre incepu a strabate asiá departe in opiniunea Europei. Detori'a romaniloru competenti este de a luminá acésta opiniune, insa in unu modu mai norocosu de cum ne testéza articului de mai susu, ca a succesu corespundintelui lui Siècle.

„Kolosv. Közl." aduce unu articulu intitulatu: e g a l i t a t e a n a t i o n a l e d i n p u n c t u d e v e d e r e m a t e m a t i c u. Autorulu acestui art. dîce: deóre ce egalitatea e o notiune matematica, crede ca are dreptu a o ilustrá, sî cu privire la egalitatea nationale, din punctu de vedere matematicu.

Dupa regulele matematice, dîce autorulu articului, fractiunile eterogene suntu neacomodate in lucrârile matematice sî in resolverea ecuatiuniloru, pâna atunci, pâna câudu nu se schimba in omogene. Acést'a insa se face déca gasimu pentru tóte fractiunile unu nominatoru comunu, care sa se póta acomodá la fiesce care fâra de ai schimbá valórea sea originale.

Nationalitâtile Ungariei suntu fractiuni eterogene. De vremu se ajungemu la resultatulu egalitâtiei, trebuie se gasimu unu nominatoru comunu, care acomodându-se la tóte se nu schimbe valórea nici unei'a.

Dupa perceptiunea mea nominatorulu comunu aru fi: „c i v e a l u p a t r i e i;" pentru ca nime nu póte dîce, ca nu e cive alu patriei. Daru fiindu in lume multe patrii, adaugu spre distingtiune „m a g i a r a," deci intregulu nominatoru, „c i v e a l u p a t r i e i m a g i a r e."

Acést'a inca n'o póte negá nimenea; câci cine aru nega-o s'aru eschide singuru pre sine din tiéra, unde decurge operatulu acestei mari ecuitâti matematice. Lânga acésta nominatiune sta regul'a: a potiori fit denominatio. Sî o possesiune de 8 seclii nu se póte schimbá, fâra pedépsa de conturbatiune nici dupa procedur'a civile.

Urmându pâna aici regulele matematice venimu la resultatulu acel'a, ca in tiér'a ungurésca, toti cetatienii fâra privire la natiunalitate séu religiune, fia numai credinciosi sî morali, — suntu egali unii cu altii. Dara a statorí, ca o natiune e egala cu ceea-lalta, e absurditate sî minciuna matematica. Sî totusi partid'a estrema a natiunalitâtiloru acést'a o afirma, câudu dîce, ca ungurii suntu egali cu romanii, sî romanii egali cu rusnecii etc. O resolvere cu totulu absurda, ce vomu aretá intr'unu modu pregnantu prin numeri simpli.

Ecuatiunea câstigata prin omogenitatea fractiunei corespunde egalitâtiei individuali; monstruositatea ecuatiunei câstigate fâra omogenitate corespunde egalitâtiei nationale. Ecuatiunea din tâiu e posibila sî adeverata; a dou'a e absurditate sî nedrépta. E adeveratu ca dieceriulu (pitiul'a) sî ea originea din bancnot'a de 1000, 100, 50 de fl. etc. sî se primesce in comerciu de 10 xr. daru n'aru fi adeveratu a declará dieceriulu de egalu cu o bancnota de 1000, 100, 50 xr. de fl.

Estremii dîcu: divisio equalis non conturbat fratres. Oare adeverata e asertiunea acést'a in tóte inpregiurârile sî corespunde deductiuniloru matematice? Eu credu ca nu. Copii dela o mama, daru dela mai multi tati cu avere deosebita, potu pretinde ei dupa mórte acestor'a, pe base'a dreptului o impartire egale? Eu credu ca nu. Unu impartitoriu impartindu averea egalu intre toti, n'aru face dreptu sî s'aru potea dîce, ca face destulu invidiei pre contulu dreptâtiei.

Intr'o interprindere sociale, aiba câstigu séu perdere, se impartasiescu participatori dupa regulile matematecei sociale, nu insa dupa regulile ecuatiuniloru. Deci nici aici nu se póte aplicá impartirea egale. Nu se póte aplicá, pentru ca nu e dreptu, ca proprietariulu natiunei ce vine in ajutoriulu statului cu 8,000,000 de pârti (indivisi), se capete numai atât'a câstigu, cá acel'a (natiune), ce contribue numai 800,000 pârti (individi). Acést'a aru vatemá egalitatea individuale; pentru ca acele 8 mil. de individi aru primí o parte cu multu mai mica din quot'a, ce li s'aru veni, decâtu cei 800 mii individi, de órece fiesce care asemenea a contribuitu la prosperarea statului. Pentru aceea e dreptu ca fiecare individu dupa contributiunea sea individuale sa se inpartasiésca de binefacerile statului individualminte. Deci sî din acestu punctu de vedere e drepta egalitatea individuale, daru nu nationale.

La aceste voru respunde romanii din Transilvani'a, ca ei se invoescu bucurosu numai se nu se unésca Transilvani'a cu Ungari'a.

Daru fâra privire la uniunea ce s'a efeptuitu pre cale constitutionale unde gasescu secui, unguri, sasi sî celelalte natiuni, garanti'a individuale, ce le-o oferesce Trani'a unita cu Ungari'a. — Zarandulu, Fagarasiulu sî tiér'a romanésca nu le-o dau. Daru se mergemu iéra la cifre. In Trani'a suntu 1,200 000 romani sî 800,000 (?) secui, unguri, sasi sî alte nationalitâti; asiá romanii stau fatia cu cele lalte natiuni cá 12—8. Acést'a proportiune arata, ca Trani'a nu se póte numí tiéra romanésca contr'a voiei a 8 sute mii de alte natiuni; ca nu póte dá garantia destula acestora pentru egalitatea loru individuale. Dara acést'a o asigura unirea Tranniei cu Ungari'a, pentru ca in ambe tieri, natiunalitâtile suntu in proportiune egale cu magiarii, ba proportiunea acést'a le-aru fi sî mai favorabile, fiindu unguri dupa asertiunea romaniloru numai 5 mil. Proportiunea acést'a egale garantéza egalitatea individuale; pentru ca de câte ori magiarii voru vrea sa se departe de pre calea egalitâtiei individuale, celelalte natiuni i potu oprí tienendu laolalta, ce insa in Tranni'a deosebita fiindu nu se póte fatia cu romanii.

Mai in urma dîce corespundintele, ca in tierile aceste e amestecarea limbiloru din Babilonu sî de óre-ce vorbimu cá sa ne pricepemu, pentru aceea intr'o tiéra constitutiunale trebuie sa se vorbésca limb'a care o intielegu toti (care e aceea? R.), in acést'a sa se aduca legile sî otaririle sî limb'a majoritâtiei dietei se fia limb'a oficiósa.

Paguba de tempu sî pentru autorulu articului sî pentru noi ca ne ocupâmu cu estragerea lui. Insa cá sa vedemu, sî români sî unguri, ca la ce aberatiuni duce iubirea de sine, ne-amu luatu ostenél'a de a insîrá acésta incercare de a demustrá ce erá dejá demultu demustratu. Autorulu trebuiá sa bage de séma, ca punctulu de vedere matematicu e periculosu pentru demonstratiunea lui, câci déca face elu proportiuni, potu vení sî altii la ide'a proportiuniloru, câci matematic'a te duce la permutatiuni infinite.

In tipulu acest'a nu ajungemu la tienta, déca umbla cine-va sa se insiele pre sine, cugetându ca va seduce sî pre altti. In politica nu merge cu matematic'a m a r i m i l o r u imaginarie, ci cu reale sî pretensiunile egalei indreptatiri nu se potu momi cu r e b u s u r i matematice. Trebuie cautatu actele natiunalitâtiloru, cari voru sa fia cetatieni, insa cetatieni liberi, cu drepturi egale sî apoi trebuie socotitu; câci altmintrea voru cugetá ómenii, ca cestiunile cele mai serióse se iau in bataia de jocu.

Resultatulu alegeriloru de ablegati dietali in Ungari'a si Banatu.

I. Urmatórele cercuri au alesu deputati români:

1	Cerc.	Halmagiului	alese pre	Sig. Borlea.
2	„	Bradului	„	Dr. Ios. Hodosiu.
3	„	Beiusiului	„	Dem. Ioanescu.
4	„	Ceic'a ung.	„	Ales. Romanu.
5	„	Buteniloru	„	Sig Popoviciu.
6	„	Siriei	„	Ant. Mocioni.
7	„	Radnei	„	Lazaru Ioanescu.
8	„	Sasc'a	„	Vinc. Babesiu.
9	„	Moravitiei	„	Georgiu Mocioni.
10	„	Chisineului	„	Mirone Romanu.
11	„	Zorlentiului	„	Aloisiu Vladu.
12	„	Fagetului	„	Aureliu Maniu.
13	„	Bocsia	„	Georgiu Ioanoviciu.

Totu pre atâtea suntu cercurile romanesci din Bihari'a, Aradu, Temisiu si Carasiu cari au trecutu in stapanirea candidatiloru unguresci, prin urmare suntu perdute cu totulu pentru caus'a nóstra de natiunalitate si de usiorarea dâriloru.

In Bihari'a le-amu perdutu pentru ca corifeii inteligintiei natiunale de acolo au trecutu pre nesentite in castrele streiniloru, de aceea s'au feritu a conchiamá — cá si de alta data — adunantie natiunali pentru a se intielege de tempuriu. Inteligenti'a totu a asceptatu dupa corifei, si asceptà pâna sosí diu'a de alegere care ii gasí nepregatiti, adeca fâra de candidati natiunali. Astfeliu o dedera de golu.

In Aradu nu s'au perdutu, dara s'au renunciatu la aceste cercuri in urmarea tristului pactu cu deákistii.

In Temisiu si Carasiu lucrara intrigele si baniì contrariloru, câror'a romanii cadiura victima.

Preste totu, resultatulu nu e pré imbucuratoriu, dara neci ne póte descuragiá daca socotimu câtu de mari si multe au fostu si suntu medilócele stepânitoriloru ce le aplica in contr'a nóstra. Pre cându inteligenti'a nóstra este anca putiena la numeru, strainii aveau de unde se trimita si aginti si bani cu multimea prin cercurile nóstre apoi: neci Hercules contra plures. Peste acestea, multe cercuri depindu de la fostii domni de pamentu toti unguri.

Mai asceptâmu sciri despre resultate bune din Torontalu si din Cetatea de pétra.

(Estr. dupa „Albin'a".)

Agribiciu, 10 Martiu 1869 st. v.

In 3 Martiu a. c. a reposatu Sofi'a Vasiliu Aronu nasc. Dorc'a in flórea etatei sele, lasendu spre mare greutate si jele a sociului ei Vasilie Aronu, invetiatoriu gr. res., trei fii: Valeriu, Octavianu si Nicolae. —

Mormentulu acestei reposate afara de numeróse rudenii, afara de multi cunoscuti si consateni, l'a udatu cu lacrimi ferbinti cu deosebire fratele reposatei, on. D. Ioane Dorc'a, Directorulu scóleloru capitali din Satulungu; a versatu acestu on. domnu lacrimi ferbinti mai alesu privindu la starea remasului sociu a reposatei si invetiatoriulu scólei gr. or. din locu, privindu si la maruntieii, fâra mama remasii fii ai reposatei.

Aceste priviri a datu on. d. Ioane Dorc'a ansa, de a intrebá si a se interesá mai departe de starea si ajutorirea invetiatoriului, precum si a copiiloru scolari lipsiti de mijlóce si asiá aflându necessitatea, de a mijlocí vre-unu ajutoriu, câtu pentru invetiatoriu, atâtu pentru tinerimea scolare lipsita de mijlóce, din marinimositatea si generositatea sea a facutu on. D. Ioane Dorc'a dóue donatiuni prin unu instrumentu de donatiune.

Prim'a donatiune, ce pórta caracteru de fundatiune, sta din 10 fl. v. a., care suma dupa dorinti'a donatoriului are a se capitalisá in totu anulu, adaugendu-i-se procentele. Dupa o suta de ani din diu'a donatiunei sa se bucure invetiatoriulu rom. gr. res. din locu de procentelele curente a capitalului crescutu pâna atunci.

A dóu'a donatiune sta din o via, din a cârei'a venitu curatu anualu sa se cumpere tineriloru români din Agribiciu, cari suntu lipsiti de mijlóce, cârti si alte recuisite scolare.

Punctele si conditiunile, sub care generosulu domnu Ioane Dorc'a a bine voitu a face aceste donatiuni suntu contienute mai in detailu in mai susu numitulu instrumentu de donatiune.

Acestu esemplu frumosu preste putienu tempu l'a urmaritu partea cea mai mare a poporului romanu din Agribiciu; câci insufletitu de pasiulu din partea on. D. directoru Ioane Dorc'a si petrunsu prin o cuventare despre scóla si folosulu ei, tienuta in biseric'a gr. res. din Agribiciu, s'a adunatu o multime mare dupa amédi in numit'a biserica si cu mare insufletire si bucuria s'a dechiaratu a fi gat'a a contrtbuí fia-care dupa putinti'a sea spre ajungerea scopului initiatu prin on. D. directoru Dorc'a. Unii dintre contribuenti si iubitori de inaintarea scólei s'au obligatu a respunde câte o sumulitia anuale pe viétia, iéra altii si partea cea mai mare ajutoréza scopulu mentiunatu parte prin naturale parte prin bani odata pentru totu-déun'a. —

Dupa ce s'a finitu subscrierile spriginitoriloru binelui acestui particulariu si comunu, s'a incheiatu protocolulu, luatu in 10 Martiu a. c. in biseric'a gr. res. de aici, si s'a subscrisu si intaritu din partea comitetului bisericescu a acelei'a-si biserici.

Cu ce placere si bucuria a primitu romanii nostri spriginirea, marinimositatea on. D. Ioane Dorc'a, se vede, precum arata si protocolulu mentiunatu mai indetailu, si din acea impregiurare, ca: „se traiésca domnulu nostru Ioann" nu mai aveau incetare, si ca din multe guri puteai audí: dée bunulu Ddieu, cá acésta intreprindere a D. Ioane Dorc'a se fia incoronata cu roduri insutite. —

Romani'a.

Adunarea Societâtici Transilvani'a

PROCESU-VERBALE.

Siedinti'a II, Februariu 9 1869, la un'a óra dupa amédi. In localulu societâtiei de arme etc.

(Capetu din nr. 20).

Presedinti'a dlui A. Papiu Ilarianu.

I. D. Secretariu Demetriade da cetire procesului verbale alu siedintiei trecute.

Se primesce.

II. D. Timolénu, raportorele comissiunei insarcinata cu verificarea socoteleloru societâtiei, da cetire raportului comissiunei, prin care se constatà ca darea de séma a comitatului si a casieriei si tóte lucrârile comitatului suntu in cea mai perfecta regula.

Neluându nimenea cuventulu, se punu la votu conclussiunile raportului, si se primescu in unanimitate, intre cele mai vii aplause.

III. D. presiedinte aduce la cunoscintia adunârei donatiunea ce onorabilulu d. N. Opranu din Craiov'a face societâtiei Transilvani'a, in suma de 500 galbeni a se respunde in cursu de diece ani, câte 50 galbeni pe fia-care anu.

Se da lectura actului de donatiune intaritu in tóta form'a de câtra tribunalulu Doljiu.

Se da lectura scrisórei dlui N. Opranu din 24 Ianuariu corentu, adresata presiedintelui societâtiei.

Ambele aceste acte se ascultà intre cele mai vii aplause.

Dupa care, d. presiedinte continua dîcendu ca famili'a Opranu s'a distinsu totu-déun'a in Romani'a de preste Oltu; parintele dlui Opranu erá unulu din acei români, cari luptara pentru isgonirea limbei grecesci din biseric'a romana; pre d. N. Opranu a avutu fericirea de a-lu cunósce de suntu acum aprópe 20 de ani, atunci dlu presiedinte voiá se scóta la lumina istori'a româniloru din Daci'a superiore; acésta opera inca nu erá sa véda lumin'a fâra ajutoriulu dlui Opranu, care de abiá cunoscendu pre autore, se prenumerà la unu numeru insemnatu de esemplarie din oper'a inca nepublicata, astfeliu incâtu din sum'a respunsa, anticipandu-o, putù sa se publice oper'a intréga, d. Opranu vine acum a ne oferí donatiunea ale cârei acte se cetira. (aplause prelungite)

Punendu-se la votu acceptatiunea acestei donatiuni, adunarea o acceptà cu recunoscintia in unanimitate.

D. presiedinte propune de a se proclamá d. N. Opranu, pentru acésta fapta atâtu de natiunale, de bine-facatoriu alu societâtiei.

D. Lazarescu propune si de presiedinte de onóre.

Se observa insa ca titlulu de presiedinte de onóre s'a datu la mai multi insi; iéra titlulu distinctivu de bine-facatoriu alu societâtiei nu-lu are inca nimenea in societate si nimenea nu-lu merita mai multu decâtu d. N. Opranu.

Se pune la votu titlulu de bine-facatoriu alu societâtiei si membru alu adunârei, si se primesce in unanimitate si intre cele mai frenetice aplause.

IV. Se da lectura demissiunei dlui P. I. Cernatescu, vice-presiedinte alu societâtiei, care, esprimendu profund'a sea recunoscintia pentru alegerea distinsa cu care l'a onoratu adunarea in sessiunea precedinte, se róga cá adunarea, luându in consideratiune ca-i lipsesce tempulu de a se ocupá intr'unu modu constantu cu lucrârile societâtiei, se bine-voiésca a-i acceptá demissiunea ce o da cu o via parere de reu.

De asemenea se da lectur'a demissiunei dlui Doctore I. T. Chetianu, membru alu comitetului, care, stramutându-se la Iassi, nu póte luá parte la lucrârile comitetului.

Dlu presiedinte deci propune alegerea unui vice-presiedinte alu societâtiei si a unui membru alu comitetului.

Siedinti'a se suspinde pentru cinci minute.

La redeschiderea siedintiei, se procede la alegere prin votu secretu.

Resultatulu votului este urmatoriulu:

D. G. Chitiu vice-presiedinte cu 31 voturi din 32 (vii aplause) alu 32-lea votantu n'a propusu vice-presiedinte. —

D. Stoianu membru alu comitetului cu 18 voturi din 32. Cele-lalte voturi s'a impartitu intre dd. Demetriade, Stravolc'a etc.

D. Chitiu se proclama de vice-presiedinte si d. Stoianu de membru alu comitetului in aplause.

D. I. Stoianu, care erá presentu multiamesce adunârei pentru onórea ce i-a facutu cu acésta alegere, si promite ca-si va dá tóta silinti'a de a se aretá demnu de increderea ce a pus'o in trensulu.

V. D. Pompiliu declama o poesia intre cele mai vii aplause.

VI. Ne mai fiindu nimic'a la ordinea dîlei, siedinti'a se radica la 3 óre din dî, remanendu ca acestu procesu-verbale sa se verifice de comitetulu societâtiei.

Datu in Bucuresci, in sal'a societâtiei de arme.

Presiedinte: A. Papiu Ilarianu.

Secretarii: P. G. Cetatiénu, Demetriade.

(„Romanulu".)

Varietâti.

*** Alegeri in districtulu Fagarasiului. Despre aceste cetimu unu telegramu in „Hr. Ztg." de ieri de urmatoriulu cuprinsu:

„Fagarasiu, 27 Martiu. Vicariulu Antonelli si advocatulu Benedek se alesera deputati. Alegerea celui din urma a fostu fórte miscata si a duratu 3 dîle. Contracandidatulu seu a fostu Georgiu Baritiu. Publicatiunea resultatului alegerei s'a denegatu."

*** Din unu telegramu de la Naseudu ce ne sosí joi dupa espedarea foiei nóstre aflâmu, ca Nasaudenii nu au alesu dându comissiuniloru dechiarâri motivate. Cu tóte aceste din telegrama se vede mai departe ca in unu cercu s'a alesu Sigismundu Popu si in altulu Alecsiu Hoszu. Telegramulu indica pre scurtu si cum a fostu alegerea. Noi, de-si scimu ca telegramulu se va tiparí in form'a si natur'a lui in alte diuarie române, nu reproducemu indignatiunea espresa, in tóta form'a ei, pentru ca lucrurile se potu schimbá, si Nasaudenii insisi potu vedé, ca nu jace reulu in alegerea de deputati. Atunci voru judecá mai cu sânge rece, déca au facutu bine respingându alegerile, séu erá mai bine sa fia alesu si apoi sa faca mai departe ce aru fi cugetatu ca cere interesulu causei natiunali, de carea suntu zelosi.

*** „Albin'a" nr. 28 aduce urmatoriulu telegramu:

Lugosiu, 20 Martiu 2 óre.

Dupa o durata de siése óre a alegerei, presiedintele comissiuuei electorale carele insusi se tiene de partit'a lui Szende, desfacù comissiunea electorale numai cu propri'a putere a lui si in contr'a legei. Caus'a desfacerei dise a fi: cumca notarii comissiunei nu mai voira sa-si continue functiunea loru. Noi credemu in caus'a faptica câci candidatulu natiunale Alessandru Mocioni a capetatu 302 de voturi, pre cându Szende candidatulu guvernului capetase numai 62 de voturi. Dupa suspinderea alegerei, alegatorii lui Mocioni pre cându se intorceau câtra casa fura atacati de partisanii lui Szende. Dóue flamuri natiunale se sfârticara. Atacatii nu fura operati de militi'a ce a intrevenitu.

*** Dela Blasiu ni vine scirea cu datu 22 Martiu a. c., ca Ilustritatea Sea Metropolitulu gr.

cat. Ioanu Vancea in septamân'a venitória va sosí acolo.

*** Ministrulu Gorove si-a datu demimissiunea inse nu a fostu primita de consiliulu ministriloru.

*** Procedur'a cea nóua civile intra în valóre cu 1. Iuniu a. c.

*** Böszörményi fostulu redactoru de la Magyar Ujság, carele erá arestatu pentru publicarea epistoleloru lui Kossuth a muritu in arestu. Immormentarea a fostu alalta-eri in tacere. Erá temere de o demustratiune, ce inse nu s'a intemplatu.

*** Curiositate. Dupa „Hazánk“ aflâmu ca o fóia deakista a scrisu acum de curendu urmatórele: Alesandru Romanu, vediendu in tempulu din urma trecutulu celu fâra de succesu alu opositiunâei sî alu agitârei pentru natiunalitâti, s'au dechiaratu pre fatia, ca se alatura in tóta privinti'a la starea presenta sî a intratu in scól'a politica a dreptei (deakistiloru). — Respunderea o lasâmu foiloru amintite.

*** Mauritiu Iokai a câstigatu in Pest'a majoritatea la alegerea de deputatu contra lui Gorove ministrului de comerciu.

*** Alegerile, dupa scirile ce ni le aducu diuariele pestane de joi, erau asiá: deakistii aveau 185 sî opositiunea 155 de deputati.

*** Senatulu imperiale a respinsu legea pentru inarmarea gloteloru.

*** Unu telegramu din Bucuresci de dto 20 Martiu anuncia, ca in consonantia cu legea, dupa care oficierii gardei natiunale suntu de a se schimbá totu la trei ani, s'au depusu toti oficierii mai inalti ai gardei natiunale din Bucuresci sî Ploiesci, sî unu decretu a Principelui denumesce cinci comandanti de legiune, unspredece de bataliune sî siepte-dieci sî patru de compania. —

*** In o notitia scurta amintirâmu de unedile, cum se tratéza romanii prin foile straine, spriginite chiaru de publicu romanescu. Acum suntemu in positiune de a reproduce dreptu dovéda toastulu lui bar. Eder, tradusu din „Osten“, unde a esitu in origine, de unu corespundinte din Pest'a, care scrie corespundintie particularie „Romanului“, despre tóte cele ce iesu in jurnalele din Pest'a sî Vien'a in limb'a nemtiésca sî ungurésca. Eata toastulu:

„Cea mai poporata sî mai inaintata comuna bisericésca a israelitiloru magiari me onorà ieri cu invitarea la acestu banchetu serbatorescu. Cându in anu trecutu luasemu cu tóta energi'a in apperare caus'a evreiloru din Principatele-Dunarene fatia cu guvernulu de acolo, amu lucratu in numele pré gratiosului nostru domnu Imperatu sî Rege sî in numele celoru doi mari barbati de statu, cari au inceputu oper'a regenerârei Austriei s Ungariei pre basele libertâtiei adeverate Eu din parte-mi. mi-amu implinitu o datoria umanitaria. Sî persecutarea evreiloru a incetatu, evreii isgoniti s'au reintorsu pre la casele loru. Acèst'a fu la tóta intemplarea unu bunu resultatu. Eu insa a-siu retacea o parte a adeverului, cându mi-asi dá numai mie acelu resultatu. Partea cea mai mare a resultatului a fostu oper'a domniei-vóstre. In energie'a spriginire a d-vóstre aflara ajutoriu putinte acei'a, cari se facura aperatori causei coreligiunariloru d-vóstra.

„La cea dintâiu scire despre persecutarea evreiloru in Principatele-Dunarene amu disu Ministrului Presiedinte Brateanu: Principatele-Dunarene suntu intr'o stare de transitiune, cei vechi au incetatu de a mai fi, iéra cei noi inca nu suntu consolidati. Gubernulu trebuie sa lupte cu multe greutâti cu puteri unite, elu se incurcà intr'o lupta necugetata cu o putere mare, adeca cu evreimea intréga! Resultatulu acestei lupte nu póte se fia indoiosu. In cestiuni particularie se póte cá evreii se nu fia uniti intre sine; insa acolo, unde-i amenintia vre-unu periculu comunu, ei lupta cu puteri unite. Aceste puteri unite, acestu simtiu viu de concordia, a sustienutu in decursulu seculiloru religiunea loru stravechia sî le-a asiguratu positiunea chiaru sî in tempuri triste, pâna ce in fine in staturi singuratice au invinsu ide'a tempului, care nu cunósce diferintia de stare sî religiune. In Austri'a sî Ungari'a evreii se bucura de beneficiele ideiloru nóue, in Principatele-Dunarene insa nu; cu tóte aceste putemu sperá cu sicurantia sî putemu crede in puterea cea neprescriptibile a dreptului, care, de-sî astadi este calcatu, totusi la urma va triumfá. Se credemu sî se sperâmu ca Carpatii orientali nu voru mai formá hotarele libertâtiei adeverate, sî ca sî pentru coreligiunarii d-vóstre de preste munti se va aretá in curendu auror'a unui viitoriu mai bunu sî mai ferice (aplause sgomotóse). Radicu paharulu pentru comun'a israelita pestana sî pentru egal'a indreptatire a evreiloru din Principatele-Dunarene“ (aplause).

*** (Meteorologicu.) Pre la noi tempulu pasciloru calindariului nou era cam iernaticu. Ventu sî frigu sî patiena neaua a fostu cari se au schimbatu in dilele de inaintea pasciloru. Frigulu duréza inca inse ceriulu e seninu de eri incóce. — Pascile nóstre, cari cadu cu cinci septamâni mai târdiu voru avé de siguru alta fisionomia.

*** (Banchetu). Cetimu in „Hr. Zt.“ despre unu banchetu din Brasiovu datu in onórea deputatului alesu Waechter in edificiulu datatoriloru la semnu, la care a participatu preste 300 persóne din cetate sî giuru.

Tóta inteligint'a sasésca din Brasiovu sî comunele invecinate a fostu representata. Sal'a a fostu fórte frumosu decorata. Iluminatiunea edificiului sî a alcului invecinatu n'a lipsitu. Deputatulu Waechter fù salutatu la intrarea sea in sala cu strigâri entusiastice. Toaste infocate erau la ordinea dilei. Celu dintâiu lu ridica judele districtual C. Schnell pentru sanatatea lui Waechter. Iéra senat. Waechter respondiendu-i intretiesù in vorbire sî credendu seu politicu. Alte toaste sunara spre sanetatea lui Deak, a ministeriului ung. a comitelui nationalu etc. La banchetulu acest'a s'a ingropatu cum dice corespondintele discordia intre sasii batrâni sî tineri.

Inteligint'a româna din Brasiovu inca a fostu representata la acestu banchetu. Toastele lui S. Rusu, adv. Puscariu sî Strevoiu fura aplaudate; iéra vorbirea prof. Lengheru, care din punctu de vedere natiunale desvoltà causele abtienerei romaniloru dela alegeri fu adese ori intrerupta prin espressiuni contradîcatórie. Waechter i respunse replicandulu pre lânga aplause afirmatóre. Horváth din treiscaune toastà pentru libertate, egalitate sî fratietate. Alte toaste din mai multe pârti contribuira asemenea la radicarea festivitâtiei. Cetatienii din Brasiovulu vechiu presentara lui Wächter unu buchetu grandiosu de flori. Dupa mediulu noptiei se despartí adunarea ducendu cu sine suveniri placute.

*** Din Bucuresci aflâmu dupa diuarie, ca prin unu ordinu de dî alu Principelui, suboficieriloru sî soldatiloru esiti din servitiu li se da facultatea de a putea face pretensiuni la posturi civile amesuratu cualificatiunei loru.

*** (Hotia). La tergulu de vite mai din urma de aici — sî numerá unu orlatianu banii cei primise pentru o iépa, ce o venduse, cându deodata dedu preste elu unu omu cu unu tipu pregnantu orientalu sî dise cu o mina imposanta de amploiatu câtra orlatianu, sa aiba de grigia, se esamineze bancnotele, de óre-ce s'au schimbatu multe bancnote false in acelu tergu de vite. Bietulu orlatianu speriatu i dedu banii ca sa se convinga despre falsitatea séu nefalsitatea baniloru sei sî salta de bucuria, cându bunulu censore i rededú banii cu observarea, ca nu sunu falsi; dara cu atâtu mai mare, fu disperarea, cându in decursulu numerârei observà ca i lipsescu 42 fl. v. a. Alérga in cancelari'a tergului de vite, cá sa caute pre pseudo-amploiatulu carele, firesce nu erá nicairi. Tramisera indata poliți'a dupa elu, insa hotiulu disparuse. — Joi'a trecuta venindu orlatianulu la cetate intr'o afacere a sea se intalnesce cu pretinulu seu cunoscutu din Ianuariu; nici un'a nici dóue, lu apuca de guleru sî-lu târaie la politia. Aci se descopere ca presentatulu e unu vagabundu. Elu, ce e dreptu ca negá barbatesce, ba chiaru se sî jurá ca nici n'a fostu in Sabiiu pre vremea tergului de tiéra; insa fiindu ca nu-si aducea aminte, ca unde a fostu pre tempulu acel'a i se dedù deocamdata unu cabinetu gratisu, cá sa-si reculéga memoria, ce se parea ca a slabitu. (Hr. Zt.)

*** Despre o etate fórte mare ni se scrie urmatórele:

Amu cetitu sî intr'alte foi, precum sî in organulu „Telegrafului Romanu“, despre ómeni inaintati in etate, cugetu asiá dara a face publicului cetitoriu unu servitiu comunicându o asemenea etate a unui plugariu, cu numele Atanasie Popu, din parochia Marisielu, care se mutà la eternitate in 26. Februariu a. c. pre lânga unu traiu de totu simplu, — in etate de 126 de ani. Elu in tóta viati'a s'a mentionata n'au fostu nici de doue ori morbosu ci totu deuu'a vialu, (veselu), ba sî mai inainte de a se mutá la cele vecinice cu doue septamâni au jucatu ca multi juni, — dantiulu dela mâna. Bolnavu nu au fostu sa nu póta mâncá sî bea nu mai doue dîle. In vér'a trecuta au cositu cu feciorulu seu Simeonu.—

N'au fostu omu mare, ci numai de statura mijlocia, — insa au fostu fórte peptosu.

250,000 marce castigulu capitalu!

Cea mai nóua loterie mare de premii

constituita sî garantata de

Cetatea libera Hamburgu

22,400 de sorti libere de castigu in suma de

Trei milióne 205,000 marce

se realiséza in putiene luni sub decurgerea tragerei. Intre acestea se afla castiguri mari de marce 250,000, 150.000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20.000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000 6000, 5000, 4000, 3000, 105 de ori 2000, 156 de ori 1000, 206 de ori 500, 300, 200 etc.

Acést'a loterie mare de capitale e fórte interesantu constituita, ea oferesce participatoriloru cele mai mari avantagiuri sî cea mai buna garantia in tóta privinti'a

In 14 Aprile st. n. 1868 e tragerea cea mai de aprópe a castiguriloru.

1 losu de statu intrégu in originalu costa fl. 3½ v. a.
1 jumetate séu ½ dto fl. 1 75 xr. v. a.

Tóte comissiunile lânga care e alaturata tax'a amintita in val. aust. le implinimu cu cea mai mare promptitudine, alaturâmu planurile recerute sî dâmu gratisu ori-ce deslusire. Dupa tragere primesce fia-care participatoriu fâra provocare lista oficiósa, castiguri mai mici se voru tramite cu punctualitate, iéra cele mai mari se voru solvi cu sî pâna acum prin agentiele nóstre in tóte piatiele austriace.

Adresele suntu de a se indreptá câtu mai curendu directe câtra

S. Steindecker et. Comp.,
Comerciu de banca sî cambiale
in Hamburgu.

In interesulu aceloru persóne cari participa bucurosu la loterii solide de bani, tragemu cu deosebire atentiunea asupr'a Anoncei Dlui **S. Steindecker et Comp.** in Hamburgu. Cas'a acést'a a solvitu nu de multu iérasi cele mai mari castiguri sî e cusoscutu ca fia-cine e servitu promptu, reelu sî discretu.

(40—2) **EDICTU.**

George G. Cheru din Brasiovu, — carele de 4 ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a nascuta Teodoru Canderu totu din Brasiovu, sî pribegiesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, — este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu si o dî dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. Canóne ale bisericei nóstre gr. res. — cererea de divortiu totale a sociei sele.

Brasiovu, 5 Martiu 1869.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tract. protopopescu I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
Protopopu.

Pasiune

pentru 1—2000 de oi de acum pâna la Sântulu-Georgiu se afla la Thiuriu in „Nagy-végyiu“. Informatiune mai de aprópe dà Canonicului Michali in Blasiu, sî Axentie Severu in Cricâu. 33—5

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Martiu 1869.

Metalicele 5%	62	90	Act. de creditu	304	90
Imprumut. nat. 5%	71	30	Argintulu	123	35
Actiile de banca	726		Galbinulu	5	92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 23. ANULU XVII.

Sabiiu, in 20 Martiu (1 Apr.) 1869.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Romanii din Macedoni'a.

„O corespundintia din Prelepè, in Macedoni'a ne spune ca clerulu inaltu grecescu persecuta cu inversiunare pre profesorii cutio-vlachi (macedo-romani R. T. R), cari vreau sa propuna limb'a loru materna.

„Autoritâtile otomane pare ca cuprindu putienu importanti'a pentru guvernamentulu imperiale, de a favori separatiunea macedo-romaniloru de de câtra comunitatea grecésca. In acésta privintia se face in momentulu acest'a in spiritele de pre laturile Pindului o tréba démna de atentiune.

„Primulu resultatu alu acestei trebi e, ca macedo-romanii au refusatu la dóue incercâri repetite, de a se asocià cu grecii la tentativele de disordine, facute de cei din urma contra guvernului turcescu“.

Asiá scrie „Curieriulu orientului“ dela 19 Martiu a. c.

Póte abiá voru scí toti cetitorii nostri despre cari romani e vorb'a aici. Acést'a nu e de miratu, câci nu suntu dóue-dieci de ani sî vicissitudinele tempuriloru, scimu ca ne erá adusu acolo de a mai nu ne mai cunósce nici cei ce vorbimu un'a sî aceeasi limba, unulu sî acel'a-si dialectu.

Acum inse a datu bunulu Dumnedieu de incepemu a scí de toti fratii nostrii câti au scapatu din naufragiulu celu mare cu caderea imperiului romanu sî câti s'au pututu stracurá in viatia prin viforile evului mediu, de totu feliulu. Sî asiá acum dupa ce avemu deplina cunoscintia despre toti fratii nostrii de dincóci de Dunare, va se dica, din Romani'a, Austro-Ungari'a (Transilvani'a, Banatu, Ungari'a sî Bucovin'a) sî Russi'a (Besarabi'a partea remasa inca la Russi'a) incepemu a cunósce mai de aprópe sî pre acei ce se afla dincolo de Dunare de cari se afla respanditi in provinciele turcesci pâna la Constantinopole sî pâna in Greci'a in apropierea Atenei.

Amu cetitu despre densii in scrieri natiunale sî straine. Sî de o parte sî de alt'a, cu deosebire macedo-romanii suntu laudati de ómenii cei mai activi, cei mai industriosi sî cei mai avuti, inse educatiunea multor'a fiindu grecésca a instrainatu multe capacitâti sî capitale din sinulu romanismului le au straplantatu in sinulu elenismului. Unu blastemu acést'a nu numai pre acei macedo-români dara sî pre noi, câci sî la noi averile cele mai colosale romane, dupa ce a crescutu, trecu prin mijlocirea vre unui titulu desiertu in mâni straine.

Dedati asiá dara a audî din pârtile de dincolo de Dunare, numai sciri de perdere de materialu natiunale, in favórea natiuniloru straine, este naturalu, ca ori-câtu de neinsemnata sa fia scirea ce ni-o presentéza „Curieriulu orientului“ in cele de mai susu, ea ne mangaie. Caus'a o póte aflá curendu ori-ce romanu, pentru ca din acea scurta notitia suntemu indreptatiti a crede sî mai multu cele ce se scriu din partea romaniloru, despre desvoltarea natiunalismului sî dincolo de Dunare; câci acést'a o constatéza chiaru strainii.

Romanii acesti'a se afla pre locurile de dincolo de Dunare din tempurile cele mai vechi, dara dupa ce s'a intreruptu comunicatiunea cu noi, s'au instrainatu sî cu limb'a, incâtu óresi-cari osebiri facu greutâti de a o intielege pre indata. Tipulu ei internu insa sî l'a pestratu, e asemenea celui alu limbei nóstre.

Dlu Caragiani in unu tratatu „Romanii din Macedoni'a sî poesi'a popularia“ le descrie originea loru sî o deduce dupa traditiunile populare de acolo (a celoru din Greci'a, Peloponesu, Tasali'a sî Macedoni'a) deadreptulu din Itali'a. Numai o parte cari locuiescu in Rumeli'a tienu ca se tragu de dincóce de Dunare.

Grecii póte ca mai câstigau multi individi din acesti români, pentru cá sa sî sporésca sî intaresca elementulu loru, déca nu veneau incidenti de acei'a, cari sa le atraga atentiunea românîloru, ca ei mai au frati de originea loru in alte pârti. Ceea ce se intempla de multe ori, s'a intemplatu sî ací. Cu câtu vrura grecii sa batjocorésca elementulu romanescu (pentru ca le luara manastirile inchinate), cá sa disguste pre români de câtra originea loru, cu atât'a atragerea a crescutu sî cu atât'a ur'a s'a maritu câtra elementulu egoistu sî calumniatoriu. Sî asiá au inceputu a se trezî simtiulu natiunale in trensii, carele fu nutritu din o scóla de macedoromâni ce s'a infiintiatu pre la anulu 1860 in Romani'a.

Acum vedemu ca resultatele suntu imbucuratóre, simtiulu natiunale a ajunsu a castigá consciinti'a de sine sî alege interesele sele din interesele straine.

Amu dorí cá românii macedoneni, sî toti cei respanditi in imperiulu otomanu, sa faca progrese in directiunea natiunale, sî sa nu se lase ei de sine-si a fi inghitîti de elementulu grecescu.

Dara densii au lipsa de incuragiare. Celu mai bunu modu de a incuragiá va fi, déca cesti'alalti romani, cari au castigatu de multu consciinti'a de sine, voru continuá mereu a dovedí lumei, ca suntu o natiune démna de cele-lalte natiuni din Europ'a, prin urmare démna de viétia. Acest'a va fi unu radimu puternicu morale sî pentru macedoromanii, le va insufflá viétia sî cându va sosí ór'a, cá in imperiulu otomanu se fia tóte popórele libere, sa formeze tóte, fia-care cu partea sea, o cununa politico-sociale : elementulu romanescu inca se cuprinda unu locu frumosu in cunun'a aceea.

Lupt'a e viéti'a.

„Lupt'a e viéti'a“ dîce unu invetiatu, sî intru adeveru, ca cine nu se lupta acel'a nu traiesce, nu póte se dica cumca a traitu, pentru ca precum scimu prea bine sî viéti'a e lupta. Precum omulu din nascere pâna la mormentu are sa se lupte sî se invinga fórte multe greutâti, asemenea lupta proportiunalminte mai mare este destinatiunea tuturoru popóreloru.

Istori'a ne invatia, ca tóte popórele mici sî mari s'au luptatu intre sine sî contra altor'a; sî care n'au peritu in luptele loru acelea s'au intaritu, au capetatu totu mai multa viétia, pâna ce au devenitu invingatórie sî a ajunsu culmea dorintieloru sele.

Eu credu, ca déca lupt'a e viétia, cine se lupta mai multu, acel'a trebuie se sî traiésca mai multu. Romanii s'a luptatu fórte multu, sî totusi potu dîce ca n'a fostu nici unu tempu, in care reportându o victoria sa se fi odihnitu pre laurii eluptati. Cá invingetori ai Daciei, cá suportatori impilatiuniloru feudale, ei s'au luptatu sute de ani necontenitu. In tempii mai de curendu evenemintele iau aruncatu iérasi la lupta. Iau pusu pre terenulu defensivu, cá sa se lupte. La aperare insa sî la sustienerea luptei trebuie midilóce. E vorb'a de lupta politica, trebuie sa ne luptâmu pre unu terenu politicu, care lupta cere midilóce spirituale sî materiale. Ambe se receru, câci unde lipsesce unulu cel'a-laltu nu póte sa lucre cu succesu.

Cine va stá sî va dejudecá cu seriositate tóte impregiurârile, in care ne aflâmu noi romanii mai ca numai cu viitoriulu se va putea mangaiá. Dara prin velulu celu desu alu viitoriului celu putienu in tempulu de acum nu póte strabate vederea nimenui. Pentru aceea de vremu se fimu ómeni tari, ómeni cari se sciu luptá, cari nu visédia munti de auru, ce nu se potu prevedea, ómeni dicu, cari vreau se traiésca, sa nu ne ocupâmu esclussivu de politica.

Politic'a nu ne multiamesce parte din vin'a nóstra, parte din a altor'a, deci sa ne lasâmu pre unu tempu de ca sî sa ne indreptâmu atentiunea sî la nepolitica, la o apreciare mai seriósa a impregiurâriloru nóstre sî la perfectiunarea interna a mijlóceloru materiali sî spirituali.

Déca vomu cugetá la o perfectiunare omnilaterale, vomu vedea, ca o atare ne lipsesce in tóta privinti'a. — Noi suntemu numai initiati, avemu numai elemente, pre care trebuie inca sa le desvoltâmu spiritualminte sî materialminte, trebuie inca sa ne castigâmu mijlóce, cá sa putemu pasí cu energia sî cu succesu in lupta cu cele-lalte popóre ale Europei.

Dara pentru cá sa putemu acést'a trebuie sa ne formâmu unu fundamentu largu, pre care sa putemu zidí fâra temere de tempestâti, unu edificiu mare sî frumosu.

Fundamentulu, care e dejá pusu, sî pre care au sa se desvólte ramii vietiei sociali pentru de a prepará mijlóce onorifice pentru lupte ulterióre, suntu agricultur'a, léganulu civilisatiunei, suntu meseriele diferite, unu aventu giganticu alu civilisatiunei, sî suntu in gradulu supremu sciintiele. Unu poporu, in a cârui sinu suntu desvoltate sî perfectiunate aceste trei idei, acesti trei „rami vitali ai omenimei, acel'a póte pasí sub ori-ce impregiurare la lupta, pentru ca esistinti'a lui e asigurata, elu posede materialu, care-i indestulesce interesele particulari impingendulu de a se luptá pentru interese comune, interese natiunale sî interese in genere filantropice.

Cumca noi romanii amu inceputu a realisá aceste trei idei, ne-amu initiatu in elementele acestoru ramuri ale civilisatiunei nu va putea negá nimenea. Dara fiindu ca cine nu merge inainte remane indarepto, trebuie cá sî noi, pentru de a nu remané indareptu, sa ne indreptâmu tóta atentiunea nóstra asupr'a perfectiunârei ideiloru acestor'a. Sî sum de cea mai buna sperantia, ca déca ne vomu straduí ale perfectiuná, ele ne voru multiemí.

Pentru aceea credu, ca e mai consultu a pledá mai vertosu pentru desvoltarea celoru trei idei fundamentali, basea civilisatiunei moderne, pre cari le putemu perfectiuná cu stât'a mai usioru cu câtu ele suntu dejá perfectiunate mai la tóte popórele din apusulu Europei; sî prin urmare nu mai trebuie, cá noi sa facemu esperimente órbe, pentru de a aflá mijlóce sî o cale drépta pre care se propasîmu, ci pre basea principieloru statorite, a cunoscintieloru aflate de alti, putemu se propasimu in tóte ramurile civilisatiunei cu pasi gigantici, câci calea ne e complanata, noi n'avemu decâtu se o aplicâmu.

Daru se vedemu pre scurtu, pâna unde amu ajunsu cu perfectionarea ideiloru fundamentali a le civilisatiunei. — Privîmu agricultur'a. Poporulu nostru de cându a descalecatu intâia-si data in campiile fructile a le Daciei a fostu lucratoriu de pamentu. Agricultur'a ia stabilitu domiciliulu in tiéra, ia confirmatu iubirea patriei celei nóue, sî lau scutitu, ca tóte órdele barbare, ce navaleau din tóte pârtile se nu-lu atinga cu spiritulu loru nomadicu. Dara cu durere trebuie se vedemu ca agricultur'a sî preste totu economi'a rurale n'au trecutu la poporulu nostru inca prin nici unu stadiu alu perfectionârii. Romanulu intrebuintiéza acelu plugu, ce l'a intrebuintiatu stramosii lui, acelea unelte economice sî preste totu aceea cultivare a pamentului. Déca vremu se nu remanemu indereptu, atunci agricultur'a trebue sa capete sî la noi alta colóre. Inmultirea ómeniloru de o parte, de alt'a inceputulu

unui comerciu mai viu ne silescu a schimbá datinile strabune in economia cu o lucrare rationale a pamentului sî e cea mai intelitóre datorintia a barbatiloru de specialitatea economica, de care avemu fórte putienu, a aflá midiló e aplicative la poporulu nostru, prin care sa se póta perfectioná agricultur'a dupa recerintiele tempului presentu, a 2; se privimu meseriile, cari suntu pentru inaintarea sî pentru asigurarea vietiei nationale o trebuintia dintre cele mai cardinali. Folosulu celu mare intelectualu sî materialu, celu aducu meseriile particulariloru sî natiunei nu'lu va poté trage nimenea la indoiale. Nu vedemu la alte natiuni, cumca meseriesii suntu cei mai cu stare? Ei dispunu preste capitaluri mari. Maseriesii suntu in stare a contribuí fórte multu la ridicarea unei natiuni sî ai pregatí unu viitoriu sicuru. Sî pre lânga tóte aceste putienu progresu in privinti'a acést'a vedemu la poporulu nostru. Indemnulu celu mai puternicu la ori sî ce e câstigulu realu, daru fiindu ca acést'a nu se póte produce asiá iute, e datorinti'a inteligintiei nóstre, a intrebuintia tóte midilócele, spre a indemná pre poporu la inbratiosiarea sî a câlei acestei a progresului. a 3. ideia fundamentale sî datatóre de mesura in viati'a sociale suntu sciintiele. Deosebitele ramuri a le sciintieloru trebue se fie representate pre deplinu la o natiune. Ele trebue sa se perfectioneze atâtu pre terenu nationale, câtu sî comunu. Se aiba unu sprijinu afara de ele, cá teoriile aflate prin perscrutâri intelectuale, sa nu devina mórte, ci sa se póta practisá, déca suntu bune. Cum suntu tractate la noi sciintiele, camu scimu cu totii. Nu le pretiuimu pentru valórea loru interna, ci pentru cá se traimu dupa ele in comoditate. De aicea superficialitatea celoru mai multi ómeni de sciintia. Caus'a reului acestui'a e seracia, lips'a de mijlóce materiale, ce suntu o necessitate neincungiurabila la inflorirea sciintieloru sî a arteloru preste totu.

Aceste aru fi dupa parerea mea ideile cordinale, ce aru meritá o atentiune mai seriósa din partea nóstra, pentru ca, fiindu ele basea civilisatiunei, stabilite odata avemu terenu, pre care ne putemu miscá liberu, avemu unu radimu, dela care ne vomu puté indreptá armele luptatóre cu succesu favoritoriu sî atuncea se fimu siguri, ca sî starea nóstra politica inca ne va aratá o fatia mai vesela. *)

Pr.

Eveneminte politice.

Alianti'a Austro-franceso-italiana. Unu corespondinte din Florenz'a a „G. de Col.“ dîce despre acést'a monstrositate, ca in cercuri bine informate se denéga esistinti'a unei atare aliantie; lar' jurnalele s'au acatiatu tare de ea sî multe dîcu, ca aceea aliantia e dejá fapta complinita. In „Diritto“ o fóie midilocitóre intre regimu sî opositiune, se apreciaza starea lucruriloru mai cu deamenuntulu sî dîce in fine, ca Itali'a trebue se observe o neutralitate prudenta . . . Sî in genere ide'a acést'a e generale. O aliantia cu Austri'a s'aru poté face la casu de lipsa; daru neincrederea in Franci'a iéra-si se dovedesce cu ocasiunea acést'a. Corespondintele 'si inchiee corespondinti'a sea cu urmatórele: Nu ve incomodezu cu versiunile deosebite, cese respandescu, dupa care, una dîce, ca Austri'a nu s'aru pré invoí pentru Triestu, alta, ca Franci'a aru fi aplicata a se invoí cu o ocupare mixta a statului papale, dar Rom'a sa se ocupe definitivu numai dupa mórtea papei etc. Credu ca v'amu aratatu directiunea opiniunei publice. Inca curgu corespondintiele sî faimele despre o aliantia austro-franco-italiana sî unu altu projectu de aliantia e in vedere. Unu corespondentu din Prag'a a jurnalului „Timpu.“ asigura, ca in cercuri bine informate din Parisu curseaza scirea, ca principele Gorciacoff aru fi indreptatu câtra cont. Stakelberg ambasadorulu Russiei din Parisu o nota de mare insemnatate. Not'a acést'a i s'a cetitu la inceputulu lui Martiu lui Lavalette, dar in copia nu i se deduse. Totusi se dîce, ca ministrulu indata ce o cetise, s'a dusu la imperatulu sî ia spusu despre cuprinsulu ei. Not'a cuprinde unu programu perfectu a entetei franceso-rusesci mai cu séma cu privire la orientu. Pre acést'a se baséza sî presupunerile despre o apropiere mai intima intre Franci'a sî Russi'a. —

„Journal officiel“ ne aduce cuventarea imperatorului Napoleonu rostita in consiliulu statului. Imperatulu dîse:

„Domnii mei! Amu aflatu cu cale a presiedé astadi in consiliulu statului pentru de a ve spune, ce intentiune amu avutu cându amu insarcinatu pre ministrii a ve substerne unu projectu de lege pentru delaturarea cârtiloru de lucru sî servitiu. Trebue se marturisimu, ca societatea nóstra contiene multe elemente contrarie. Nu vedemu pre deo-parte nisuintie sî dorintie drepte spre ameliorare, pre de alta parte insa teorii subversive sî pofte pernicióse? Datorinti'a regimului e a satisface celoru dintâiu cu resolutiune, sî a impedecá cele din urma cu taria. Déca vomu compará positiunea de astadi a multimei cu ceea din seclulu trecutu trebnie sa ne bucurâmu de progresulu eluptatu, de abusurile nimicite sî de indreptarea moralitâtiei. Insa déca vomu cercetá ran'a chiaru sî a popóreloru celoru mai infloritórie, vomu aflá sub crust'a esterióre a fericirei multa miseria nemeritata, care-'si atrage simpathiele tuturoru sufleteloru nobile sî ascépta deslegarea multoru probleme, ce ceru conlucrarea tuturoru intelegintieloru.

In sensulu acest'a a-ti facutu legi, ce s'nu primitu de corpulu legiuitoriu; unele suntu de natura curatu filantropica, precum legile in privinti'a binefaceriloru publice, ajutóriloru reciproce sî asigurârei pentru casuri de nevoia sî de mórte, altele suntu pentru de a dá lucratoriloru dreptu a-si depune superfluulu lefei loru de dî in case de pestrare, a paralisá solidaritatea capitaleloru prin solidaritatea lefiloru de dî, a le concede lucratoriloru consultara despre interesele loru in adunâri publice sî a le deschide calea inaintea judecatoriloru.

Delaturarea cârtiloru de servitiu, ce se cere mai cu séma, cá o satisfacere morale, pentru de a eliberá pre lucratori de formalitâti odióse, va implini sîrulu mesuriloru, ce-i va pune pre basea dreptului comunu sî i va radicá chiaru sî in vadi'a loru propria..

Nu traiescu in credinti'a aceea, ca déca voiu urmarí politic'a acést'a, voiu nimicí tóte prejudetiele, voiu desarmá ur'a sî-mi voiu marí popularitatea; dara sum deplinu convinsu, ca urmându-o voiu desceptá o energia nóua pentru de a resiste passiuniloru rele. Déca s'au introdusu tóte ameliorârile folositórie, déca s'au facutu totu ce e dreptu sî ecuitabilu, atunci ordinea se póte sustiené cu o autoritate cu multu mai mare, pentru ca puterea se baséza atunci pe o ratiune indestulita sî consciintia liniscita.

Este adeca sciutu, ca numirile de familia intre romani suntu luate in o parte mare sî dela ocupatiunile strabuniloru in viéti'a sociale, precum suntu numirile: Argintariu, Berariu, Bodnariu, Ciobanariu, Dulghieriu, Croitoriu, Cojocariu, Pandiariu, Morariu, Postavariu, Cerarariu, Padurariu, Rotariu, Pescariu, Pecurariu, Blanariu etc. In tempulu trecutu, cându meseriele sî ocupatiunile agrarie se socoteau de unu ce putienu onorificu, nu unulu din carturari, voindu a trece inaintea lumei (aristocrate de atunci) de o vitia mai buna, renegá numele parintescu de familia, sî numai ce-lu vedeai subscriindu-se cu unu viciu séu schi.

Este inca un'a, prin carea se schimosira numirile române de familia mai cu séma in poporulu de tiéra, ast'a este conscriptiunea poporului. Mândatarii dominicali sî alti directori, cari se ocupau cu acést'a, erau cei mai multi din Galiti'a, sî de órece acolo numirile de familia a poporului de tiéra suntu formate de rondu in iucu, asiá dara acei conscriptiari, parte din nesciintia, iéra mai adese cu intentiune, numirile locuitoriloru formate pre „anu“ sî „ariu“ le scrieau cu final'a „iucu“ sî ceea ce s'a scrisu o data in conscriptiune, a remasu scrisu pâna in dîu'a de astadi.

Cu tóte acestea, acele incercâri reutacióse nu isbutira a poté stinge in poporatiune sî consciinti'a natiunalitâtii române. Din contra vedemu acum manifestându-se acea consciinti'a intr'unu modu, de la care potemu conchide, ca se voru repará daunele casiunate in dieceniele de mai nainte. Parintele Artemiu Berariu, parocu in Ciahoru, cârui'a i se impuse in asemene modu numele strainu „Ieremieviciu“ a revindecatu pre calea instantieloru politice numele seu românu de familia. Noi credemu, ca densulu nu va fi uniculu, ce si-a facutu detorinti'a natiunala, ci cá pre ór'a acestui barbatu, condusu de convingere sî pietate câtra parintii sei, voru manecá sî alte familii române a-si revindecá numele loru anticu. „Albin'a.“

Romani'a.

Unu actu de cea mai mare importantia istorica cetirâmu in jurnalulu „Tiér'a“ de ieri, unu actu care emanendu dela o persóna stimata de noi, dela Generalulu Barbu Vladoianu, nu putemu sa-lu asiediâmu mai bine decâtu in capulu „Trompetei“ reproducendu-lu dupa jurnalulu „Tiér'a.

„Eramu siguri ca d. Generalu Vladoianu nu va remanea surdu la apelulu facutu la lealitatea sea, asiá de cunoscuta.

„Astadi Generalulu, ne face onórea a ne adresá o epistola, scrisa sub emotiunea ce tóte aceste suveniri a trebuitu negresîtu sa destepte in nobil'a sea inima sî care o face a fi sî mai elocuenta, epistola care-lu va inaltiá sî mai multu in stim'a publica sî unde d-sea confirma pre deplinu alegatiunile nóstre.

„Toti voru admirá modesti'a Generalului care in privinti'a evenemînteloru din 1859 nu uita pre nime, pre nime decâtu pre sine. Ací e rendulu nostru a protestá sî a repará acésta nedreptate, sî de a observá ca déca altii au avutu ide'a séu au pregatitu lucrulu, in dîu'a aceea insa totulu aru fi fostu compromisu, fâra abnegatiunea sî devotamentulu d-tale la caus'a natiunale. Ai tienutu in acelu momentu destinele tierei in mâna sî ai fostu adeveratulu erou alu dîlei. Meritulu ce-lu recunosci intr'altii nu face decâtu a pune sî mai multu in ivéla pre alu d-tale“.

Domnulu meu! Primindu epistol'a d-tale, fuseiu adencu miscatu la suvenirea celui ce nu mai este intre noi astadi, sî, in interesulu adeverului, me crediuiu datoriu a ve respunde: „Repausatulu Voda-Ghic'a, pre câtu cunoscu a fostu celu dintâiu care a pregatitu terenulu pentru er'a cea nóua de astadi“; elu a fostu care a adusu in tiéra pre espatriatii dela 1848; sî pre cei mai multi ia ajutatu; sub inspiratiunea sea s'au implinitu cele petrecute la 1859. Nu putemu avea unu povetiuitoriu pentru mine decâtu pre acelu venerabilu betrânu esperimentatu, care avea adenca cunoscintia de lucruri sî de ómeni, sî cârui'a pestrâmu tóte simpatiiele sî adenc'a mea recunoscintia, in acele impregiurâri atâtu de grave sî dificile cându candidatii la domnia erau numerosi, iéra desbinarea sî neintielegerea urmá intre densii cu atât'a passiune sî inversionare; cându se pregateau liste de proscriptiune intocmai cá la Parisu in nóptea de 2 Decembre 1852, in cari figurau: Alessandru Ghic'a-Voda, principele Dimitriu Ghic'a, fratii Golesci,

Cernauti, 6/18 Martiu 1869.

(Slavisarea numeloru romane de familia). Din mai multe pârti ale lumei romane se facura observâri, cum de vine, ca in preotimea romana din Bucovin'a figuréza nume de familia, cari se tiermurescu in finalele vici, schi sî ucu? Sî pentru noi este acestu lucru durerosu, cu atât'a mai vertosu, cându cugetâmu, ca acést'a se face din partea unoru organe publice cu intentiunea, de a cufundá elementele romane in abisurile slavismului, sî ca cei ce se incórda a intunecá in presentu romanitatea poporatiunei nóstre, au cutezarea, de a provocá la acésta impregiurare sî a seduce opiniunea publica. Este asiá dara de interesu, a lamurí starea lucrului sî a ne cugetá despre lepadarea aceloru potece sî códe straine de pre numirile romane de familia.

Cá pre alte locuri sî in Bucovin'a, inainte de venirea tierei sub regimulu Austriei in anulu 1777, sî câte-va diecenie dupa aceea, nu se mai audiá de vici, de schi sî de iucu, ci numai sî numai de nume de familia in terminii finali indatenati romanesci. Acést'a demustra cârtile vechi matriculale sî alte documente de familii. Insa cu venirea episcopului serbu Danielu Vlahoviciu in an. 1792, sî a unoru dascali din Galiti'a, cari precum se vede 'si pusera de problema, a se face apostolii slavismului in Bucovin'a, luà inceputulu mistificarea numeloru romane de familia. Ori-care parinte, se fia fostu preotu, orasiénu séu tieranu, aducendu-si baiatulu la scóla, la inscriere pre-locu lu botezá in viciu séu schi séu sî iucu, sî déca unulu séu altu parinte observá ca numele lui de familia este altulu, primiá respunsulu, ca numele lui nu se stinge, de óre-ce din Grigoriu se face Grigoroviciu, din Vasiliu Vasiloviciu, din Mitrofanu Mitrofanoviciu, din Mandea Mandicesci, din Bendea Bendevschi, din Caliniciu Calinovschi etc. Trebuie sa insemnâmu cu durere, ca sî mandri'a unoru carturari, slabi sî neputinciosi precum erau pre atunci, inlesni slavirea numeloru romane de familia.

*) Vedi sî articulii nostrii din mai multi numeri, cari tratéza aceia-si materia. Red.

fratii Bratieni, C. A. Rosetti, Cesar Boliacu, Valentinianu, Orasianu sî altii ; cându camer'a nóstra nu se putea constitui, nici chiaru dupa optu dile, guvernulu nu putea gâsí instrumente destulu de servili cá sa faca arestârile unoru asemenea barbati. Colonelulu Caragea, atunci prefectu alu politiei, póte marturisí acést'a. Erau grave sî ingrigitórie acele dile ! — Cându erá vorb'a, la Caimacamia, de a me destiná pre mine sî pre colonelulu Karagea, Duat-Efendi, atunci comisariu in Bucuresci, ne dicea ca vomu stá neclatiti, vorbindune de nisce stelpi de feru de cari se léga corabiele in portulu dela Stembulu. Colonelulu Karagea póte marturisí acést'a. Voda-Ghic'a lucrá-se puternicu in privinti'a mantienerei nóstre.

Este adeveratu ca celu dintâiu care-mi facù propunerea unirei, fu d. Cesar Boliacu, cându veni intr'o diminétia la mine sî-mi dîse : „Sciu ca poti sa me tramiti de aici deadreptulu la inchisóre, dara eata propunerea ce amu sa-ti facu : Sa alegemu pre Domnulu Moldovei“. Fuseiu frapatu sî i respunseiu ca, avendu cine-va asemenea idei mari, nu se póte teme de inchisóre. Dupa aceea consultaiu pre Voda Ghic'a, sî fuse cu totulu de acésta idea.

Mai in urma séu a dóu'a dî, avù locu sî intalnirea mea cu d. Brateanu, asiá precum a aretat'o in sal'a Slatinénu sî de aceea l'amu intrebatu atunci : „Ce vreti dela mine ? care ve este candidatulu ? Este Golescu ? — „Nu“, 'mi respunse, „sa alegemu pre Domnulu Moldovei“. Atunci ii dedeiu mân'a ca vomu merge impreuna.

Este adeveratu ca dupa acést'a atâtu Bratianu câtu sî Rosetti au contribuitu multu la realisarea unirii, ca ómeni de actiune sî deputati, precum nu mai putienu Printiulu Dimitrie Ghica, cându celu d'anteiu, la Concordia, in nóptea de 22 Ianuariu, propuse unirea in fiinti'a celoru adunati ; d. Costache Bosianu aprobá ideia ca mântuitóre. A dóu'a dî, 24 Ianuariu, discursulu d-lui Vasile Boerescu trase greutatea in cumpena; betrânulu doctoru Arsache, aderându sî vorbindu-ne de Danemarca sî Sleswig, indupleca sî pre cei mai departati de ideile cele nóue. Unirea se facu cu unanimitate ; a facut'o natiunea; au facut'o barbatii din camera; au facut'o tribunii impreuna cu poporulu Bucurescilor ! „La fapta buna, multi se aduna,“ a disu poetulu Vacarescu.

A dóua-dî dupa unire mersei la Voda Ghica : salónele erau pline.

Cându me vediú, me luá in bratie sî me sarutá facia cu mai multe persóne, diecendu-mi : „Se traiesci ; te-ai purtatu intocmai dupa anim'a mea.“ Barbatii din partitulu lui Voda Ghica erau toti voiosi ; déru se aflau in Bucuresci multe fece palide sî fórte ingrijate de aceea ce facusera intr'unu aventu de patriotismu generosu, din cari unii totu mai sperau ca unirea nu va fi primita de puteri sî ca au sa se mai intórca iara lucrurile perdute.

Meritulu ostirii ce comandâmu atunci sî alu capiloru superiori din garnisóna, este ca au tienutu linistea, ca nu au lasatu o traditiune de sânge intre ostire sî poporu ; ca nu s'a facutu ceva mai reu de câtu la 3 Augustu 1865, situatiunea fiindu multu mai grava la 1859, sî cu tóte astea nu s'a datu o palma cui-va, nu s'a spartu unu geamu macaru.

Voda Ghica in dóue renduri tramise la mine pre colonelulu Jeroinu sî mai pre urma pre Iorgu Ghica a-mi aretá grijea ce are d'a nu se face vre o versare de sânge.

Voda Ghica era capitanulu nostru sî din verfulu sulitiei lui a esîtu unirea. Lui déra se cuvine recunoscinti'a nóstra tuturoru.

Déca unirea nu a produsu tóta fericirea sî marirea la care eramu in dreptu a crede; respunderea este a celoru ce au administratu tiér'a in intru sî au condusu politica esterióra.

Politica esterióra a tierei se va indreptá, de va domní pacea in Europ'a; déru finantiele mai greu, sî administratiunea mai tardîu.

Iéta ce crediu eu.

Ve[illegible]gu, domnulu meu, primiti cu acésta ocasiune [illegible]redintiarea despre cea mai distinsa consideratiu[illegible] sî stima.

B. Vladoianu.
fostu ministru,
1869 Marte 11, orasiulu Bucuresci.
„Tr. Carp.“

Inaltu ordinu de dî.

Sub-oficieri, brigadier, corporali sî soldati !

Ingrigirea mea pentru imbunatatirea armatei romane in generalu, sî in deosebi a positiunei soldatiloru, nu are margini decâtu in pedecile sî greutâtile impregiurâriloru neaternate de voinți'a mea. Dara anim'a mea este necontenitu cu voi sî pentru voi, sî nici o ocasiune nu-mi remane straina, cându potu a ve dá dovedi despre simtiemintele mele.

Un'a din aceste dovedi este decretulu meu, care l'amu sanctiunatu in dilele trecute sî care s'a publicatu prin „Monitoriulu Óstei“ din 3 Martiu.

Prin acestu decretu eu amu asecuratu in parte viitoriulu acelor'a dintre voi, cari dupa ce-si voru fi implinitu trei ani in sîrurile armatei, voru mai remané in servitiulu activu sî acei patru ani de reserva, otariti de lege.

Prin acestu decretu, preste nóue sute cincidieci functiuni civili, cu lefi dela 200 lei noi pâna la 2400 pre anu, suntu pestrate pentru sub-oficierii, brigadierii, corporalii sî soldatii, ce voru indeplini conditiunea de mai susu. Ingrigirea mea pentru voi nu se va oprí ací. In curendu are a se organisá corpulu padurariloru statului in numeru de preste dóue mii ; pre lânga salariu, acesti padurari voru avé casa de locuintia sî pamentu de hrana pentru densii sî famili'a loru. Jumetate din aceste posturi voru fi asemenea pestrate pentru militarii esîti din óste, dupa siepte ani de servitiu activu.

Alte nóue proiecte menite de a asecurá betrânetiele soldatiloru, se pregatescu de guvernulu meu sî se voru supune cameriloru legiuitórie indata dupa deschiderea loru.

Asiá dara positiunea vóstra, dupa unu onorabilu servitiu, chiaru de pre acum fiindu-ve asecurata, eu cá domnu sî cá siefulu vostru supremu, ve indemnu sa tieneti séma de aceste avantagie sî sa remaneti sub drapelu pâna la implinirea de siepte ani. Prin acést'a, pre lânga imbunatatirea viitórei vóstre sórte, voi ve-ti face unu mare servitiu tierei sî armatei, urmandu a deprinde cu viéti'a si disciplin'a militaria pre junii conscrisi, cari anualu voru intrá in sîrurile vóstre. Acestu servitiu eu nu-lu voiu uitá, sî ochii mei cu neadormire ve voru urmá in totu cursulu vietiei vóstre, soldati séu simpli cetatieni !

CAROLU.

Luni, 10 Martiu curentu, cu ocasiunea aniversârei nascerei M. S. regele Prussiei, s'a celebratu in biseric'a luterana din capitala unu Te-Deum solemnu. Din partea I. S. a fostu delegatu d. maresialu alu curtiei sî casei Mariei Sele sî unu adjutantu domnescu, spre a asistá la acestu servitiu divinu la care s'au aflatu sî dnii ministrii, precum sî notabilitâtile civile sî militarie.

La 1 óra dupa amédi, d. presiedinte alu consiliului sî secretariu de statu la departamentulu de esterne intr'unu echipagiu alu curtiei sî cu ceremonialulu obicinuitu, a facutu dlui agentu sî consulu generalu alu confederatiunei Germaniei de nordu visita oficiala de felicitare.

Inaltimea Sea Domnitoriulu, in onórea M. S. regelui Prussiei, a intrunitu la prândiu pre d. comite de Keyserling Rautemburg, cu personalulu legatiunei, pre d. presiedinte alu consiliului, pre d. comandantu alu divisiunei I teritoriale pre d. agentu alu Romaniei pre lânga sublim'a Pórta, actualminte in congediu la Bucuresci sî mai multe alte notabilitâti civile sî militarie.

(Monitoriulu.)

Varietâti.

*** Dupa caletori'a M. S., in carea fu intempinata preste totu loculu cu ovatiuni, a fostu unu consiliu ministeriale sub pr. in. presiedintia. „Osten“ dice ca in acestu consiliu s'au adusu concluse cari privescu deslegarea dorintieloru dietei din Galiti'a sî stergerea stârei esceptiunali din Boemi'a. — Se mai dice, totu acolo, ca M. S. va caletorí in Maiu sî Iuniu la Galiti'a.

*** Archiducele Albrecht e demissiunatu din postulu de comandante alu armatei sî e denumitu Inspectoru alu armatei.

*** Se vorbesce ca Escel. Sea comisariulu regescu contele. Pechy a ordinatu sistarea comitetului centrale alesu la Mercurea, in urm'a unui emisu ministeriale alu ministrului de interne.

*** Alegerea din cerculu Siercaiei se dice in „Hrm. Ztg.“ sî in „Gazeta“, ca nu a fostu dupa cum se telegrafa-se, ci candidatii numiti in depesia, Benedek sî Baritiu, necapetandu nici unulu majoritate absoluta, alegerea va trebuí sa se faca din nou. Alta versiune (ungurésca) spune, ca Benedek a capetatu 530 voturi sî Baritiu din 1017 a capetatu 455. Comissiunea electorale, dîce totu versiunea acést'a, ca nu a vrutu sa publice resultatulu alegerei. — „Gazet'a“ spune de betii infioratórie pre partea lui Benedek ; bietii boieri, spune „Gazet'a“, erau tratati fórte bine cu beutura sî cu mancare. Asceptâmu putienu chiarificarea lucrului, câci, dupa cum se obicinuiesce adesea „Romanulu“ din Bucuresci a dîce, lumina trebuie sa se faca.

*** Fói'a oficiale din Buda Pest'a publica o ordinaciune ministeriale, prin carea provisórie se organiséza fundulu regescu, pre basea proiectului asternutu de universitatea natiunei sasesci.

*** Comunicatiunea postale cu Romani'a se incepe astadi 20 Martiu 1 Aprile, conformu conventiunei incheiate intre Autro-Ungari'a sî Romani'a. Pentru epistole simple se platesce portu 10 xr. cându acele suntu francate, nefrancate 20 xr. speditiuni de mustre, tiparituri epistole esprese sî recomandate au determinatiunile loru propri; bani sî alte lucruri de pretiu se franchiéza numai pâna la frontaria. Serviciulu stafetale sî alu avisârei reciproce de bani va pasî in viatia numai mai tardîu.

*** „Speranti'a“ fói'a literaria-bisericésca, apare in Aradu dela 1/13 Februariu a. c. sub redactiunea colegiale a teologiloru : Custante Gurbanu, Ioann Besanu, Iustinianu Cernetiu sî Georgiu Morariu, de doue ori pre luna. Pretiulu e pre anu 4 fl. pre ½ 2 fl. v. a. in tierile austro-magiare ; pentru stramatate e pretiulu de mai susu indoitu.

Afara de lucruri bisericesci, tratéza sî teme despre cultur'a natiunale, limbistica sî alte lucruri varie. Dorimu junei intreprinderi, carea de altmintrea a sporitu pâna la nrulu 4. o estindere mai mare in materiele de pertratatu sî in respandirea ei la poporulu nostru.

*** Burs'a de unu tempu incóce urca pretiurile monetei in mesura insemnata. Multi nu-si potu esplicá acést'a, pentru ca diuariele suntu fórte liniscite. Argumentulu acest'a nu aru prinde tocm'a asiá tare, pentru ca de multe ori inaintea furtunei e liniscea cea mai mare sî asiá fiindu atâtea cestiuni flotante in Europ'a póte sa erumpa ce-va in dóue-dieci de dîle. Armatele stau gat'a de ani. Dara se dîce ca bataia nu va fi. Sî déca se urca pretiulu monetei caus'a e de a se cautá in alta impregiurare pacinica. Au sa se faca intreprinderi colosale de drumuri de feru, sî acele voru consumá multa moneta. Speránti'a, ca la burse se voru face in scurtu treburi bune, face pre banchieri sa slobóda putienu auru sî argintu in piétia sî acelu ce e dejá in vendiare se urca in pretiu. Argumentulu asertiunei acestei'a e ca sî pretiulu harthieloru se suie, ceea ce nu aru fi cându monet'a s'aru urcá in pretiu de fric'a vre-unui resbelu.

*** Din Agram se scrie la „Corespondenz“, ca magnatii unguresci se folosescu de legea cea nóua turcésca, ce indreptatiesce pre straini a cumpera proprietâti in Turci'a, sî cumpara (magnatii) in Bosni'a prin mijlocitori speculativi multime de mosii.

*** Din Pojonu iéra cetimu : ca din pârtile comorului se aude ca alegatorii unei partide a datu focu la casele celei lalte sî apoi s'au postatu cu furci de feru sa nu lasa pre nimenea sa via sa stinga. S'a recuiratu militia sî póte ca se va fi sî dusu acolo, cá sa impedece alte nenorociri, ce aru poté sa mai urmeze.

*** (Procesulu de presa alu „Federatiunii“,) intentatu din caus'a pronunciamentului sî pentru reproductiunea unui aticulu din diuariulu „Osten“, s'a pertractatu joi la 6/18 Martiu inaintea curtii juratiloru de Buda Pest'a. Precum la primulu procesu, asié sî la acestu d'alu doile a participatu unu publicu numerosu. Acusatulu, dlu Alesandru Romanu nu siedea pre banc'a acusatiloru câci erá dusu in cerculu seu electoralu, unde chiaru in diu'a aceea se intemplá alegerea, deci la acést'a pertractare erá representatu numai prin advocatulu seu. Pertractarea se incepù la 10 óre sî durá pâna dupa miédia-di la trei sî diumetate. Se ascultara sî doi martori, colaboratori ai „Federatiunii“ dnii Horsia sî Porutiu, carii adeverira, ca pre tempulu publicârii articulului incriminatu „In locu de articolu de fondu“, dlu Romanu absentá de la redactiune. In urma pre la trei óre dupa miédia-di juratii se retrasera in odai'a laterala sî peste cá-

te-va mominte revenindu in sala, cu unspre-diece voturi contra unui'a enunciara, ca s'a comisu delictu de presa, sî ca pentru acest'a este a se judecá dlu Ales. Romanu. La acést'a apoi tribunalulu, dupa o consultare in odai'a laterala, enunciá sentinti'a, care condamna pre dlu Alesandru Romanu la inchisóre de unu anu sî la pedépsa de cinci sute de florini. Avocatulu representante a insinuatu numai decâtu apelata.

*** Dela Clusiu se scrie, ca in nóptea dela 20 Martiu n, prin gend'armeria, se arestara doi preoti, Vasiliu Popescu sî Nicolau Cosm'a in arestulu comitatense. Se dice ca au staruitu pentru neparticipare la alegeri.

*** Se vorbesce de o intalnire a lui Bismarck sî Beust. Multe diuarie arata ca acésta convenire e impossibile.

*** Serbi'a cere dreptulu de a puté singura incheiá tratatele comerciali. Pórt'a nu vrea sa recunósca principiulu acestui dreptu, dara din casu in casu va face concessiune.

*** Colonisti. Din Boemi'a se ducu cechi multi de se asiéza in Russi'a, colonisti.

*** „Kraj.“ spune, ca a trecutu din Prussi'a câtra Romani'a o mia de mâji de plumbu. — Déca nu va fi sî acést'a cá povestea cu lupii, pre cari fi vediuse tîganulu in padure.

*** Dupa scirile dela 26 Martiu n. Marele principe rusescu Vladimiru cercetà Vien'a. Majestatea Sea l'a cercetatu in uniforma de colonelu a regimentului rusescu, a cârui proprietariu este. Mai târdîu fù M. principe primitu in castelulu curtiei.

*** Turci'a, spune „Vidovdanu“, a tocmitu in Americ'a 150,000 de pusci pentru garda.

„Vidovdanu“ publica o nota a Portiei câtra representantii sei la puterile mari, prin carea protestéza contra intentiunei principelui Carolu din Romani'a, de a fi representatu oficialminte la curtile din afara; acést'a, dice not'a, aru fi contra tratateloru.

*** Din Constantinopole se telegrafà la 25 Martiu n. ca principele Stirbeiu a esoperatu dela Pórta pentru Romani'a cá acést'a sa póta bate monete fâra de nici o tiermurire. Acestu dreptu l'a avutu.

*** Sambata s'a inceputu in Romani'a alegerile in colegiulu IV. Acést'a e alu tierani-loru, cari nu au dreptu de a alege deputati de a dreptulu in camera, ci numai alegatori, cari intrunindu-se, apoi alegu deputatulu.

*** Rieger, cunoscutulu nationalistu cechu din Boemi'a, a fostu de curendu la Parisu cu scopu de a face cunoscute pre acolo suferintiele connatiunaliloru sei. Se dice ca a venitu fórte indestulitu cu cele ce a vediutu sî auditu in Parisu. A aflatu adeca dela persóne insemnate ca caus'a de acolo e cu multu mai cunoscuta decâtu era in rendulu trecutu cându iéra fusese la Parisu. Dovéd'a amu avutu ocasiune sa o vedemu sî noi.

*** Din Genev'a se scrie la „Osten“. Democrati'a polona a luatu pusetiune sî s'a determinatu fâra de nici o ambiguitate sa ia partida contra dominatiunei turcesci, pentru independinti'a popóreloru crestine din orientu. Organulu democratiei polone este „Le peuple polonais“.

*** Bóla de vite cornute, ni se spune, ca a eruptu de nou la Boiti'a de lânga Turnulu rosiu.

*** Dintre italianii, cari treceau cu vre o câteva septemâni mai nainte c'a sa lucre la drumulu de feru in Romani'a, se intorcu multi inapoi in o stare deplorabile. Suntu avisati la cersîtu. Dupa spusele loru intreprindietorii cari avé sa le dea lucru, nu vreau sa le platésca câtu au tocmitu.

*** La Porcesci a injunghiatu unu sateanu pre altulu. Caus'a a fostu o cérta pentru o datoria de 18 fl., ce s'a petrecutu in crajima.

*** Aprópe de Sebesiu, in o padure, s'a taiatu in dîlele trecute unu arbore a cârei grosime a fostu de 7½ urme.

*** (Venitulu curatu) din balulu tenerimii remâne din Pest'a pân' acum'a e 353 fl. 54 cr., din care suma — coformu decisiunii tenerimii — 50 fl. s'au retienutu pentru societatea de lectura „Petru Maioru,“ iéra ceialalti s'au impartitu intre tenerii studiosi mai lipsiti.

*** (Daru frumosu.) Cetimu in „Sperantia,“ ca dlu capelanu castrensu de la regimentulu de infanteria alu archi-ducelui Iosifu nr. 37, Demetriu Bozganu a depusu unu fondu de 600 fl. v. a. in hartii de statu, pentru latirea unei foi bisericesci, sî a nume pentru latirea foii „Speranti'a.“

*** (Cum se prindu hotii de buzunari in Parisu.) In teatrulu de opera in Parisu unu Anglesu intru atât'a a fostu farmecatu de tonulu primadonei, incâtu nici n'a visatu ca cineva lu usiuréza de orologiulu seu. Cându inse din intemplare a voitu sa se uite la orologiu, a observatu ca e jefuiitu. Ce se faca? Cu sânge rece a strigatu: „Se aibe de grige, domnulu acela, care mi-a furatu orologiulu, câci acela in fia care patrariu bate sî inca cu sgomotu!“ La acést'a unu domnu de lânga Anglesu a inceputu a se miscá sî preste câte-va minute voiá sa se indeparte. Anglesulu iute lu agraí, iéra domnulu cu unu complimentu i-a predatu orologiulu sî s'a carátu. Publiculu a eruptu in hohote sî aplaudá pre prindietoriulu de hotiu. „Fam.“

*** Corifeii partidei deakiste candidéza acum prin Transilvani'a. Asiá vedemu pre Tanárky cá deputatu in Scaunulu Orestiei, Kerkapoly la Cojocn'a sî se vorbesce ca min. Gorové se va alege la Elisabetopole.

*** Dumineca s'a intemplatu o nenorocire la magazinulu imperatescu de lemne sî paie. Ací veni unu soldatu licentiatu cu o femeia .... Soldatulu care padiá le striga sa se departeze de acolo, mai alesu pentru ca licentiatulu fumá. Dara sî licentiatulu sî femeea se ducu asupra guardei. Acest'a aparându-se strapunge cu baionet'a pre femeia de numai decâtu móre. Licentiatulu a scapatu cu o plesura usióra.

*** Parastasulu pentru rep. archim. Patriciu Popesculu s'a celebratu la ½3. Martiu conformu anunciului din nrulu 2, la care actu a partecipatu afara de intrég'a tenerime româna, sî unu numeru frumosielu dintre cetatienii aradani; cea mai mare parte a intielegintiei inse fù impedecata de la partecipare prin sessiunea congregatiunale, in carea tocma atunci erá lipsa mare de dens'a. Cultulu funebralu se esecutá cu destula pómpa, démna de barbatulu nemoritoriu.

Esamenele semestrali la institutulu nostru teologicu, se tienura in 3. 4. sî 5. Martiu st. v. su presiedinti'a Ilustritâtii Sele parintelui Eppu Procopiu, lânga care asistara: Rdss. d. Corneliu, archimandritulu Bodrogului, sî M. on. d. I. Rusu, parochu sî catichetu la institutulu pedagogicu din Aradu. — „Speranti'a“

*** Cestiunea bulgara bisericésca. Despre acést'a referarâmu cu alta ocasiune, reproducendu unele projecte, dupa cari sa se faca separatiunea intre biseric'a bulgara sî grecésca. Parerea asupr'a programeloru data erá, ca acelea suntu asupritóre pentru popórele negrecesci sî de aceea le amu desaprobatu. Cu tóte aceste, bulgarii au fostu multiamiti sî cu atât'a. Ei au inceputu a se constituí in sinóde sî a incepe o viétia bisericésca poporaria. Intr'aceea tendintieloru de grecisare se pare a le fi succesu a mâna tóta cestiunea bulgaro-bisericésca in o infundatura. Patriarchulu protestéza contra acestei procederi sî au tramisu cu puterea pre unii episcopi cari venisera la Constantinopole spre a face proiectu de unu statutu nou. — Se póte ca patriarchulu intr'atât'a se fia fostu in dreptu, incâtu Pórt'a n'avea a sa amesteca in facerea proiecteloru, pentru ca aceste se tienu curatu de biserica (sinodu séu congresu). Asiá pre câtu este de condemnabile netoleranti'a grecismului, asiá e de vaieratu sî nesciinti'a aceloru ce amesteca afacerile, trecendu-le din cercurile competente la foruri cari n'au nici chiamare dara nici cunoscintia sî in fine nici interesu adeveratu de causa.

*** In parlamentulu Angliei a fostu o desbatere fórte interesanta dela 19 pâna la 23 Martiu n. Resultatulu fu ca se primí legea privitória la biseric'a din Iri'a, carea fiindu rom. catolica se afla pâna acum sub tutoratulu bisericei anglicane, ce erá biserica statului. Déca va trece legea acést'a sî prin cas'a lordiloru, consecuinti'a acestei decisiuni trebue sa duca cu tempulu la biserica libera in statu liberu, E de miratu, ca englesli cari suntu modelu de poporu constitutiunale sî liberale au temendatu atât'a cu eliberarea iriloru.

*** Scald'a dela Corondu luata in arenda de unu negutiatoriu din M. Vasarhely va fi infrumsetiata sî renovata pentru sessiunea venitória.

„DER OSTEN“

Dela 1 Aprile 1869, fói'a **„Der Osten“** incepe unu nou trimestru.

„Der Osten“ o fóia septamanala politica, a cârei tienta este a se intielege cu popórele Austriei sî mai cu séma a se ocupá multu cu circumstantiele grave ale orientului, acést'a e de ajunsu pentru a caracterisá publiculu, care trebuie sa se interesedie de acésta fóia. Fói'a **„Der Osten“** este o pretiósa completare a diuaristicei vienese, sî in realitate Vien'a este intre tóte capitalele europene, mai potrivita spre a fi loculu unde apare o fóia care da informâri despre starea politica, economica sî sociale a resaritului Europei.

Prin curagiós'a sea intrevenire, pentru adeveratele interese ale Austriei sî pentru emanciparea tuturoru popóreloru, elu s'a atrasu dejá unu circulu de lectori fórte considerabili.

Fói'a **„Der Osten“** aduce cele mai interesante nuvele politice sî diplomatice, care, din colónile sele trecu in tóte jurnalele sî are principalmente cele mai autentice sciri despre Orientu.

Fói'a **„Der Osten“** lupta cu energia pentru inpacarea sî buna intielegere, cu Bohemi'a sî Poloni'a, sî pentru drepturile naturale popóreloru nemagiare care traiescu in Ungari'a.

Fói'a **„Der Osten“** aduce articole politice, sî foitie, corespondintie originale din tóte locurile principale, interne sî esterne, tóte nuvelile din intru sî afara, scrieri, sciri economice, politice si bursale, notitie curseloru de monete sî comunicatii privitóre la literatura, arte sî spiritu.

Acésta fóie se ocupa cu multu zelu sî de cestiunele ce atingu pre Români. Nu vomu scí face o mai buna recomandatiune la romani'a, carii dorescu a se aboná la unu diuariu germanu, bine redactatu sî de celu mai mare interesu de câtu a dá preferintia diuariului **„Der Osten“**.

Cu tóte aceste **„Der Osten“** costa numai 2 fiorinu 50 kr. pentru unu trimestru, 3 fl. 50 xr. pentru unu semestru sî 6 f. pre unu anu.

A se adresá la Administratiunea Fóiei.

„DER OSTEN“

Vien'a, Parkring, in cas'a societâtii pentru Horticultura.

(40—3) **EDICTU.**

George G. Cheru din Brasiovu, — carele de 4 ani sî mai bine a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a nascuta Teodoru Canderu totu din Brasiovu, sî pribegiesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, — este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra, sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. Canóne ale bisericei nóstre gr. res. — cererea de divortiu totale a sociei sele.

Brasiovu, 5 Martiu 1869.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tract. protopopescu I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
Protopopu.

Anunciu.

Subscrisulu sî permite a face cunoscutu onoratului publicu ca dela 1 Aprile 1869 c. n. deschide cancelari'a sea advocatiale in **Mediasiu** sub nru 147 in piétia. Se róga totu deodata de on. publicu a-lu onorá cu increderea.

Mediasiu 17 Martiu n. 1869.

Ioane Pop'a,
(11—1) advocatu.

Pasiune

pentru 1—2000 de oi de acum pâna la Sântulu-Georgiu se afla la Thiuriu in „Nagy-végyiu“. Informatiune mai de aprópe dà Canoniculu Michali in Blasiu, sî Axentie Severu in Cricâu. 33—6

Burs'a de Vienn'a.

Din 19/31 Martiu 1869.

Metalicele 5%	62 90	Act. de creditu	317 40
Imprumut. nat. 5%	71 45	Argintulu	124 50
Actiile de banca	730	Galbinulu	6 01

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nr. 24. ANULU XVII.

Sabiiu, in 23 Martiu (4 Apr.) 1869.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p^e 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intein óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

La Statutu.

Scirile sosescu si la noi cá la lovu, un'a dupa alt'a, si fia carea mai grea cá cea premergatória. Cându amu sci ca vo nu fi si noi baremu asiá de norocosi, cum fu acelu patriarchu, cá sa revenimu la tóte bunetâtile si indestulirile, atunci aru mai fi ce aru fi. Sa nu considerâmu istori'a, cartea fâra de indurâri, carea nu prea arată reveniri de aceste ; ci mai bine sa credemu, ca tóte se potu schimbá, si dupa plóia sa asceptâmu sa se faca seninu.

Cea mai próspeta din sciri este introducerea statutului provisoriu in fundulu regescu, elaboratu de universitatea acestui fundu.

La anulu 1867 19 Faurn (3 Martiu) in nr. 15 alu „Telegr. Rom.“ ne temeamu de asemenea sciri, inse speramu cu tóte aceste mai bine. Vorbindu atunci de s i t u a t i u n e, amu numeratu pretensiunile natiuniloru din imperiu cu evenemintele si resultatele loru si amu disu, ca se va face o combinatiune din tóte aceste spre impacarea comuna. Si apoi amu adausu : „Déca combinatiunea multiamitória, facuta pre basele princi„pieloru celoru mai sânte, aru fi de un'a séu de „alta parte imbrancita, nu mai putemu aflá la aceea „constitutiunalismulu, ci unu absolutismu, unu au„tocratismu, imbracatu in vestmentulu unei consti„tutiuni inghiatiate, care amurtiesce miscarea libera „a pârtiloru unui statu si prin urmare si viati'a „in trensulu.“

Amu fostu noi óre ominosi atunci? au sa se implinésca óre cuvintele nóstre? O radia a principiului indicatu in cuvintele nóstre citate a strabatutu dejá. Sa cetésca cineva statutulu celu publicâmu mai la vale, si va vedé, ca in o parte a tierei, participarea cetatieniloru la viéti'a constitutiunale devine fórte tiermurita.

Ne mirâmu in adeveru, cum de in unu tempu, unde aru trebui se vedemu progresare in ideile de libertate, sub unu regimu esitu din sinulu unui poporu constitutiunalu, póte, cá si p r o v i s o r i u numai, sa se faca locu tiermurirei de dreptu constitutiunale, — tiermurire, de carea insii legislatorii s'au spariatu cându au compusu statutulu. Dicemu ca s'au spariatu, pentru ca, dupa ce unulu din paragrafi (§. 2) in o alinia sustiene censulu electorale aplicatu la alegerile dietali transilvane (cari suntu mai de doue ori asiá de impoveratórie, cá cele din Ungari'a), in alt'a, acei'a-si legislatori, vedu ca legea este neindestulitórie, vedu ca au intinsu córd'a pré tare, incâtu in unele comune dieu! nu se voru puté constitui comunitâti, dupa chei'a acést'a, si asiá au comisu o adou'a eróre constitutiunale de lasa la discretiunea vre o câtoru-va, sa judece : cine mai potu esercitá drepturi constitutiunale.

Este o impregiurare, carea mai lasa unu potecu câtra speranti'a, ca acestu statutu introdusu va fi unu esperimentu provisoriu pâna ce legislatiunea va face unu ce definitivu. Inse totu atât'a póte fi de mare si temerea, ca acést'a e unu inainte mergatoriu alu unei tiermuriri generali a dreptului constitutiunale in tóta tiér'a si in tóte afacerile si atunci in locu de egale indreptatire vomu avé unu amestecu de burgesocratia, plutocratia séu aristocratia dupa avere.

Interesulu celu avemu noi fatia cu mesuri de feliulu acest'a ne impune datori'a de a reflectá asupra cestiunei principialminte, pentru ca de a dreptulu in contr'a acestei legi acum nu mai putemu vorbí. Iéra principialminte pentru aceea, câci póte in sessiunea acést'a se va face o revisiune a legei electorali, carea are o intensitate mare asupra destineloru tierei.

Din acestu punctu de vedere suscitâmu acestu objectu si acum, si va fi bine déca elu se va discutá cu tóta scrupulositatea.

Nu amu atinsu de locu si partea natiunale, in cestiunea despre carea ni e vorb'a. Si in sine se aru parea ca acést'a e si de prisosu, pentru ca prin mesuri cum suntu cele din o lege cá statutulu, suntu asemenea atinsi cetatienii de ori ce natiunalitate.

Referintiele nóstre sociali-nationali, fiindu preste patru sute de ani in disarmonia, au patimitu fórte multu si au lipsa de o cura mai indelungata ; de carea inse in cesti dóue dieci de ani din urma abiá a pututu avé putiena parte.

Noi românii, a câroru sórte a fostu asiá de defavorabile in trecutu, prin rigurositâtile ce ni le impunu tiermurilile aceste, suntemu redusi in mare parte, indirectu, la starea de neegale indreptatire. Acést'a e in desinteresulu statului, carele trebuie sa silésca a radicá pre cetatienii sei si prin acést'a ai face capabili de a folosí acesti'a si lui totu mai multu si mai multu.

De aceea incheiâmu si acum cum amu incheiatu in 9/21 Martiu 1867 vorbindu despre situatiune (in nr. 20 alu „T. R.“) cu cuvintele : „... credemu si sperâmu, ca diet'a Ungariei nu va continuá a nebagá in séma aceste lucruri ..... si va conformá pasii spre adeverat'a multiamire a popóreloru, pre cari provedinti'a ni-a pusu sa traimu si sa prosperâmu laolalta“.

Déca aru face asiá diet'a si toti câti dirigu astadi sórtea popóreloru patriei, scirile cele neplacute aru trebuí sa inceto si in loculu animositâtiloru aru luá locu increderea si infratirea ceea ce, durere, ca multu face sa o asceptâmu.

Evenemінte politice.

Dîuariului „Süd deutsche Presse“ i se scrie din F l o r e n t i 'a, ca in consiliulu ministeriale tienutu in nóptea dela 16 spre 17 Martiu n., cavalerulu Nigra, ambasadorele italianu lânga curtea din Parisu, a facutu descoperiri cari nu pré suntu de pace si cari nu lasa Italiei sperantia de a-si puté pestrá neutralitatea la casu de isbucnirea unui resbelu. Ambasadorulu italianu acreditatu lânga Napoleon, dîce corespundintele, a descrisu fórte respicatu situatiunea. Elu a spusu ca déca va erumpe unu resbelu intre Franci'a si Prussi'a, séu mai bine Germani'a, din partea francesa nu va puté fi s u f e r i t a neutralitatea. Dupa cavalerulu Nigra, neutralitatea e o impossibilitate ; si a acceptá possibilitatea ei e o fictiune. O aliantia cu Prussi'a dîce numitulu diplomatu ca e o absurditate si — adauge corespundintele mentiunatei foi „trebuie recunoscutu ca unei atari aliantie i se punu greutâti in cale si inca asiá de mari, incâtu ea (aliant'a) aru puté pasí in viétia numai dupa ce francesii aru perde o bataia“. Francesii — dîce corespundintele — „posedu tóte pasurile fruntarieloru apusene ale Italiei. In civita-vechia stau dupa siantiuri. Intre asemenea conditiuni ei potu in unu momentu avé Turinulu, Genu'a, Rom'a si Neapolea, si Austri'a nu aru intârdiá de a ocupá de nou Veneti'a si Lombardi'a“. Nu este pentru prim'a óra de Franci'a s'a luptatu cu succesu bunu intr'un'a si in Itali'a si in Germani'a. Si déca a invinsu cându Austri'a erá inimiculu Franciei celu mai insemnatu, cu câtu nu voru fi prospecte de o reesire si mai splendida, cându Austri'a va fi si in Itali'a si in Germani'a celu mai siguru aliatu. Cavalerulu Nigra a facutu alusiune si la o desbinare in Germani'a, la o resculare a Hanoveraniloru si la o invasiune din partea Daniei in Schleswig-Holstein.

Acestu limbagiu, déca este adeveratu, ca asiá a vorbitu cavalerulu Nigr'a, e fórte categoricu si pipaitu. Elu aru fi prevestirea cea cobitória, ca preste putienu au sa vina evenemінte de totu serióse. Ori-unde va isbucní focului, aprinderea va petrunde dela unu coltiu de Europ'a la cel'a-laltu.

In diuariele austro-ungaresci aflâmu adese vorbinduse de pace si de neutralitate. Se accentueza fórte desu ca monarchi'a dupa sguduirile ce le a suferitu in anii din urma are lipsa de a se recu-lege. Dara acum precându suntemu in positiune sa celimu espectorâri ca cele a le domnului Nigra vedemu de alta parte totu asiá de serióse espectorâri si din partea austriaca déca este drepta presupunerea, ca o face Tr. carp. despre o brosiura ce a esitu de curendu in Dresda la inspiratiunea contelui Beust.

Brosiur'a dîce intre altele :

„Déca resbelulu ce pre totu minutulu este inevitabile intre Franci'a si Prussi'a, va isbucni, — déca in acésta eventualitate o campania Russo-Româna aru pune in cestiune existentia imperiului, séu déca propagand'a straina aru provocá pre Slavii din monarchia la o lupta in contr'a Austriei si Ungariei, ori care aliantia s'aru gasí pre deplinu jusificata si necessitatea pentru conservarea imperiului va predomni preste ori ce alte considératiuni si va face a se cheltuí celu din urma creuzaru si celu mai din urma omu pentru aperarea patriei. Impregiurâri de acésta natura justifica tóte aliantiele.“

Revista diuaristica.

„Szazadunk“ scrie despre resultatulu alegeriloru urmatórele : In capitala cele mai multe alegeri au resultatu contra partidei deakiste, ce e pentru opositiune o victoria de influintia asupra viitoriului patriei. Suntu momente, in cari ascunderea unoru lucruri nunumai ca nu ajuta nimica, ci suntu chiaru stricacióse ; asiá e si cu alegerile in capitala. Aru fi o ostenéla zadarnica a acoperi invingerea reportata de altii, si pentru aceea e mai bine a marturisí, ca suntemu invinsi.

Alegerile in capitala suntu n mai urmarea séu inchierea sirului de perderi morale, ce leau suferitu partid'a deakista in tóta decurgerea alegeriloru. Situatiunea insa prin aceea nu s'a indreptatu; daru spectrulu in care vedemu situatiunea acuma e altulu. Regimulu si de ací inainte va avea majoritate — insa o majoritate eluptata cu jertfe, ostenele si cu multa resignatiune. Acum'a dupa alegeri se póte dîce fâra reserva, ca aperatorii basei statului se potu provocá la majoritatea numerica, daru nu si regimulu. Si câci s'a identificatu acesti doi factori, de nu s'a trasu o linia democratica intre regimu si intre aperatorii constitutiunei presente ; acést'a a fostu o causa de capetenia a esperintieloru triste ce leamu facutu in mesura atâtu de mare cu ocasiunea alegeriloru. Victori'a in capitala, nu e victori'a acelei opositiuni, ce voesce a ruiná basea constitutiunei statului. —

„N. Fr. Pr.“, in unu articulu inversiunatu asupra Franciei, scrie, ca in siedinti'a din 20 c. corpului legislativu din Franci'a a acelei adunâri pseudo-parlamentarie, ce pórta unu nume contradicatoriu cu lucrârile sele, e tienutu maresialulu Niel, parintele organisatiunei militarie francese o cuventare, ce laudá creatiunea sea. Nu se póte luá acést'a unui ministru de resbelu in nume de reu, câci in calitatea sea dupla de o parte, cá barbatu de statu, de alt'a cá soldatu s'a simtitu si elu indoplecatu la o oratiune pro domo. Cuprinsulu acestei cuventâri, care au tienut'o maresialulu Niel, dupa asigurarea corespundintelui din Parisu, intr'o emotiune fórte mare o vomu vedea-o in jurnalulu oficiosu“. Unele pasagie frumóse insa merita a se mentiuná indata. De-si nu dîce Napoleonu III, ca celu mai aprópe inimei mele e elu, totusi unu generalu alu imperiului secundu nu vorbesce fâra de ordinu mai inaltu, si toti ministrii suveranului francesu asculta pre unulu si acel'a-si sufleru : adeca pre Elu (Napoleonu) insusi.

La inceputulu vorbirei intrebuintiá maresialulu Niel sî acele asecurâri usitate, ce le intrebuintiéza fie-care ministru de resbelu in Europ'a facia cu representantii poporului spre a le indulci amaraciunea inmultirei armatei. Dîse, ca reducerea tempului de servitiu dela siepte la cinci ani aru fi o binefacere pentru tiéra, precum sî intrebuintiarea gardei mobile inaintea inimicului ce s'aru potea face numai prin o lege speciale. Contradice lui Picard, de óre ce tóte statele sî immultiescu armat'a, chiaru sî Angli'a aduce in locu de inrolarea de pâna acum o recrutare ordinaria, deci Franci'a n'aru trebuí se remana in dereptu. Liniscí comerciulu asicurându, ca armat'a vighiaza pentru binele sî onórea Franciei, 'lu intimidà insa totu o data prin asertiunea, ca Franci'a e gat'a de resbelu. Déca nu s'aru fi sciutu inca mai dinainte, ca maresialulu Niel incepe fiesce care cuventare cu fras'a acést'a, sî care in gur'a sea nu insemnéza alt'a, decâtu unu Dixi militarescu! — atunci aru fi scadiutu tóte cursurile la burs'a din Parisu cu mai multe percente.

Insa maresialulu Niel a presentatu pre lânga modurile de vorbire obligate sî tese generali, tese, care in gur'a sea, in gur'a unui generalu sî soldatu francesu de alu doilea imperiu, suntu chiaru deadreptulu provocatória. Se luâmu mai intâiu prim'a tesa: „O ormata tare permanenta este cea mai secura garantia in contr'a abusului de putere. Acést'a o dîce maresialulu Niel representantiloru poporului francesu fâra de a se rosí, fâra de ai curmá firulu vorbirei aducerea aminte de 2 Decembre séu privirea la starea presenta a Franciei. Maresialulu Niel se tiene de generalii cei evlaviosi; elu aru fi cerutu fâra indoiéla a i se santí spad'a din partea Papei, elu a invetiatu in scól'a ultramontaniloru, a schimonosí lucrurile sî a le intortochiá. Dara pentru de a esprimá tes'a acést'a propusa de elu, care in abstractu e o absurditate sî ominciuna, in concretu batjocur'a cea mai mare, pentru acést'a se cerea mai multu curagiu decâtu a aretatu Niel inaintea Sebastopolei — déca curagiulu e cuventulu, ce se potrivesce aici. Dieu, francesii sciu, ce feliu de garantia oferesce armata statatóre contra abusului de putere. Cu sânge li s'a scrisu pre spate inainte cu optu spredîece ani, ca societatea numai prin soldati se póte mântuí. De atuncea Franci'a pasiesce inainte cu reorganisatiunile de armata. Abusulu de putere a fostu cu putintia, numai pentru ca Napoleonu avea o armata tare statatóre la dispositiune; armat'a trebue sa se immultiasca, pentru cá abusulu puterei se fie mai durabilu. Acest'a e conexulu internu intre situatiunea politica sî intre immultirea armatei francese. Marsialulu Niel intórce lucrulu schimbându numai unu cuventu. Lucrulu e atâtu de simplu, atâtu de usioru; nu costa nici o ostenéla a sucí adeverulu. Câci déca dîcemu: „O armata tare permanenta e cea mai buna garantia pentru abusulu de putere“ — nu ne-'o documentéza istori'a tempului mai nou cu sute de dovedi?

Maresialulu Niel presentéza sî a dóu'a tesa. Elu dîce ca e tristu déca chiaru acum umbla a sgudui institutiunea militarie a Franciei, intr'unu tempu, in care se vedu „puteri invinse sî popóre anectate“, Puteri invinse — pre care se póte acést'a aplicá decâtu pre Austri'a? E dreptu ca fusesemu in 1866 impinsi afara din Germani'a; conducerea confederatiunei, victori'a, o provincia sî chiaru sî consciinti'a nóstra o amu perdut'o in dîlele acele triste, sî nu ni se póte luá in nume de reu, déca ne aducemu cu durere aminte de catastrof'a aceea. Dara a cersî compatimire eramu pré mandri chiaru sî atunci, câudu calamitatea erá asupr'a nóstra; cine ne compatimesce astadi, ne ofenséza. Sî câudu amu fi destulu de afemeiati, a avea lipsa de consolare, cea din urma tiéra din lume, dela care amu primí compatimire aru fi Franci'a. Cine a sguduitu positiunea dupla a Austriei in Germani'a sî Itali'a prin resbelulu din 1859, sî cine n'a observatu conditiunile armistitiului dela Villafranca sî a pâcei dela Zürich? Cine a mijlocitu federatiunea prusso-italiana, cine o a patronatu sî desvoltatu cu intentiunea firma a slabi Austri'a prin acea aliantia? Franci'a Napoleonidiloru. De ascultatu n'a ascultatu niminea convorbirile lui Bismarck sî a imperatului Napoleonu in Biaritiu, atât'a insa e siguru ca planulu din tómn'a an. 1865 se cópse pentru espeditiunea anului venitoriu. Conjuratiunea contrá Austriei, nu avea numai doi, ci trei complici.

Câudu Napoleonu III n'aru fi sciutu planurile Prussiei, sî i-aru fi venitu esplodarea resbelului pre neasceptate, anevoia aru fi observatu acea neutralitate atenta, ce-i facea Prussiei possibilu, a desiertá provinciele apusene mai de totu de trupe. In tiér'a Rinului sî Westfali'a avea in tempulu resbelului numai vre-o câte-va mii feciori din gard'a natiunale, sî chiaru sî castelele erau debile, debea ocupate cu o putere necesarie sî in vreme de pace. Dara contielegerea acestoru dóue inimi frumóse, a magistrului din Parisu sî a discipulului crescutu preste elu din Berlinu se finí firesce cu o neintielegere odiósa. Fia ca Bismarck i-a facutu concessiuni, cari Prussi'a invingatóre nu vrea sî nu le putea implinî, fia ca Napoleonu puse prea multu pretiu pre puterea resistatóre a Austriei, destulu ca elu esí in pace din 1866, la care a contribuitu sî elu, cu budiele umflate. De atunci ne persecuta Franci'a cu participarea sea misteriósa sî cu amiciti'a sea ecuivoca. Aceea-si putere, care ne strica positiunea de mai inainte, acum ne intinde mâna de ajutoriu. Noi nu voimu acé-t'a bunavointia nu voimu spriginulu Franciei. Nici cá germani, pentru ca noi n'amu incheiá bucurosu legaturi cu o tiéra esterna, cu vechiulu inimicu alu imperiului; nici cá liberali, pentru ca noi urimu sî urgisimu cesarismulu; nici cá austriaci, pentru ca nici unu patriotu, care se pretiuiesce sî-si iubesce patri'a va voí a se inaltiá mai bine prin ajutoriulu patriei sele, decâtu prin ajutoriulu unei puteri straine. Sî câudu n'aru fi tóte aceste, totusi noi trebuie se evitâmu o aliantia cu Franci'a câci ea ne-aru aduce resbelulu celu mai sangerosu sî inversiunatu — unu bunu mijlocu inrtru adeveru a ne radicá. Nu prin batâi se restaurézа unu statu de ranele sele, nu vomu cautá fantom'a marirei intre music'a tunuriloru. In o desvoltare pacinica, in desvoltarea puteriloru intelectuale nesnimu câtra unu viitoriu mai bunu — sî pentru acést'a trebuie singuri sa ne ingrigimu, nu ne trebuiesce alianti'a Franciei.

Sî „popórele anecsate“ sî le-aru fi pututu pestrá maresialulu Niel pentru sine. Cumca Prussi'a a destronatu vre-o câti-va principi germani, bagându teritóriele loru in busunariu, — e fapta. Anectatii afirma, ca prin acestu schimbu a castigatu, sî ei suntu la tóta intemplarea competinti in acésta cestiune. Dara nu mai e poporulu Hanoverei sî a Curhessei. Cetatienii hanoverani sî curhesseni, fia-le câtu de reu cá prussieni, nu voru cere consiliu sî ajutoriu din Parisu. „Popórele anectate“ considerézа pre Franci'a atâtu de putienu câtu sî „puterile invinse“. Pre ele sî pre noi ne putea trece maresialulu Niel cu vederea. Nici Austri'a, nici Germani'a neprussiana nu asceptá din Franci'a vreunu bine. Austri'a nu, câci Bonapartismulu a tradat'o de destule ori; Germani'a nu, câci nu vrea se fia tradata.

Statutulu Provisoriu

despre alegerea corpului representativu, a oficialiloru scaunali, districtuali sî comunali in fundu regescu, ce s'au emisu din partea ministrului r. ung. de interne in sensulu §. 10 a art. de lege L. III din a. 1868 despre regularea detaiata a unirei Ungariei sî Transilvaniei, e urmatoriulu:

I. Despre corpulu representativu.

§. 1. Corpurile representative, precum: comunitâtile locale, adunârile scaunale sî districtuale sî universitatea se va organizá de nou, pre lânga delaturarea:

a) a dreptului de intregire a comunitâtiloru locali

b) a dreptului de candidatiune a comesului sî a magistrateloru (inspectorateloru)

c) a dreptului de a dá instructiuni precum urméza:

A. Corpulu representativu in comune.

§. 2. Dreptulu de alegere pentru comunitâtile locali 'lu posedu toti acei'a, cari au dreptu la alegerea de deputatu dietalu.

In acelea comune, unde dupa censulu acest'a numerulu celoru indreptatiti la alegere nu ajunge pâna la jumatatea membriloru comunali ce solvescu dare, trebue sa se completeze acést'a jumatate cu acei'a, carí nefiindu eschisi dintre membrii comunali solvescu dupa cei indreptatîti la alegere cea mai mare dare.

§ 3. Dreptulu de alegere e unu dreptu personalu sî se esercîaza numai in loculu domiciliului permanentu.

§ 4. Dela esercîarea dreptului de alegere suntu eschisi afara de femei si straini sî acei'a cari, dupa legile tierei suntu necapaci a-si administrá personalminte causele sele de dreptu, mai departe, cari pentru o crima séu pentru o fapta criminale comisa din avaritia suntu sub cercetare criminale séu condamnati; in fine acei'a, ce stau in legatura de servitiu la stapanulu loru.

§ 5. Fia-care alegatoriu se póte alege in representatiune, perde insa dreptulu de a fi alesu in casulu causeloru eschisive de mai susu, precum sî validitatea alegerei, déca s'a alesu.

§ 6. Comunitatea locale in comune, unde nu suntu mai multi de 50 indreptatiti la alegere constà afara de oratoru celu putienu inca din 12 membri.

In comune insa, unde suntu mai multu cá 50 alegatori se va immultí comunitatea cu unulu la 10, dara nu mai multi de 150 in Sabiiu sî Brasiovu, 120 in cele-lalte cetâti, 60 in emporii, 48 in opide sî 36 in tóte cele-lalte comune satesci.

§ 7. Alegerea in representatiunile comunale are valóre pentru 6 ani. La câte doi ani o tertialitate din membri ese din comunitate completandu-se prin alegeri noue. Esîrea dintâiu sî a dóu'a óra se otaresce prin sórte, dupa aceea prin tempulu de functiune. — Cei esîti se potu realege.

Locurile venite vacante in acestu intervalu se inlocuiescu prin acei'a, cari la alegere au avutu voturi mai multe dupa cei alesi.

Oratorulu se alege pre doi ani, dupa acesti'a comunitatea face alegere nóua; in cetâti sî emporii se face alegerea sub presidiulu unui oficialu superioru politicu, in opide sî sate insa sub presidiulu judelui comunalu.

B. Corpulu representativu in cercuri.

§. 8. Adunarea cercuale consta din ablegatii comuneloru scaunale sî cercuale; de aceste se tienu sî comunele foste odata supuse, ce stau sub jurisdictiunea scaunale séu cercuale, pâna ce nu se va incorporá pre calea legei vreunei jurisdictiuni cercuale.

§. 9. Ablegatii se alegu de alegatorii din §. 2 pre doi ani, déca regularea definitiva pre calea legislatiunei nu se va intemplá mai curendu; comune adeca, unde suntu mai putienu cá 50 indreptatîti dupa §. 2 la alegere trimetu in adunarea scaunale câte unu ablegatu, — unde suntu 50 — 100 de atare alegatori, câte doi ablegati in fine comune cu unu numeru sî mai mare câte trei, opidele inse câte patru ablegati.

Sabiiulu sî Brasiovulu trimite in adunarea scaunale jumetate, celelalte cetâti $^2/_5$, locurile pretoriale $^1/_5$ a numerului intregu a ablegatiloru cercuali.

§ 10. Adunarea cercuale trebuie sa se conchiame in fia-care anu celu putienu odata, mai incolo trebuie sa se conchieme de câte ori o va aflá cu cale oficialulu superioru a cercului séu comissiunea permanenta denumita spre scopulu acest'a din partea adunârei scaunale.

Presidiulu 'lu pórta oficialulu superioru a administratiunei cercuale séu locutiitoriulu seu.

Adunarea scaunale póte aduce concluse, déca ablegatii voru fi mai multu de jumetate presenti.

Oficiulu comunale va dá ablegatiloru sei cercuali spre legitimatiune o scrisóre credentionale.

C. Universitatea.

§ 11. La universitatea natiuuale tramite:

a) scaunulu Sabiiului sî districtulu Brasiovului câte trei, cele-lalte cercuri câte doi ablegati,

b) cetatea Sabiiu sî Brasiovu câte trei sî cetatea Sighisiór'a, Mediasiu, Bistriti'a, S. Sebesiu, Orestia câte doi ablegati;

c) emporiele Cincu-mare, Cohalmu, Mercurea s Nocrichiu câte unu ablegatu.

§. 12. Ablegatii scauneloru se alegu de corpurile representative ale respectiveloru cetâtii séu cercuri.

§. 13. Universitatea se conchiama de comitele celu putienu odata pre anu sî ablegatii se alegu totudeuna de nou.

§. 14. Dreptu de a fi alesu cá ablegatu la universitate are fiecare membru a vreunei comune din fundu regescu, care posede dreptulu activu de alegere.

Cu perderea indreptatîrii la alegeri incéta totu odata sî mandatulu de ablegatu.

§. 15. Oficialiloru municipali nu li se póte refusá concediu de la oficiu déca se elegu cá ablegati la usiversitate.

§. 16. Universitatea póte aduce conclusu, cându membri suntu mai multu de jumatate presenti.

§ 17. Presidiulu universitatii 'lu pórta comitele definitivu séu provisoriu denumitu de Majestatea Sea, in absenti'a acestui'a primariulu cetatiei Sabiiului.

§ 18. Universitatea se delasa prin § 11 a art. de lege XLIII. din an. 1868. in cerculu de activitate statoritu prin art. de lege XIII din an. 1791 si nu va transgresá marginile acestui'a.

Otariri finale.

§ 19. Protocólele representatiuniloru cercuale precum si ale universitâtiei suntu de a se asterne dupa fia-care perioda a siedintieloru ministeriului reg. ung. de interne.

§ 20. Purcederea la conscriptiunea alegatoriloru si la alegeri otaresce dupa ascultarea comitelui sasescu ministeriulu care supravighieza esecutarea cuviinciósa prin comitele sasescu.

Ordinea de afaceri, ce si o statoresce respectivulu corpu representativu in afacerile sele se va substerne prin comitele sasescu ministeriului de interne spre aprobare.

Siedintiele suntu de regula publice.

§ 21. Tóte alegerile trebuie sa se faca in secretu, individualminte si prin bilete scrise.

§ 22. Asupr'a credentiunaleloru si jeluiriloru contr'a actului de alegere decidu corpurile nóue representative dupa constituirea loru prin acei membrii, contra a câroru alegere nu s'a facutu nici unu protestu.

II. Despre alegerea oficialiloru.

§ 23. Representatiunile comunale scaunale si cercuale alegu indata dupa constituirea oficialiloru respectivi, insa numai pâna atunci pâna cându va urmá pre calea legislatiunei o organisatiune definitiva. Calitatea si statulu oficialiloru remane celu de pâna acum.

§ 24. Oficialii scaunali si cercuali se voru alege din partea representatiuniloru scaunale si cercuale respective, oficialii comuneloru cetatiene si emporiane din partea representatiuniloru cetatiene si emporiane, din acei trei candidati, ce i va propune comitele sasescu; in privinti'a acést'a comitele n'are de a luá in considerare nici personalulu magistratualu pentru posturile oficialiloru superiori, nici membri representatiuniloru pentru candidarea de senatori si asesori.

§ 25. Pâna la o dispusetiune a puterii legiuitóre nu suntu supusi alegerii cá si pâna acum: secretarii si oficialii de manipulatiune, cari se voru denumí din partea oficiolateloru respective, dupa aceea fiscalii, notarii scaunali si cercuali, cari se voru denumí de comitele sasescu.

§. 26. Judecatorii trebue se fie cu deosebire cualificati pentru esercitiulu oficiului loru de judecatori. Pentru oficialii politici nu e de lipsa documentarea specialitâtii loru juridice.

§. 27. Representatiunile comunale 'si alegu oficialii loru, pentru cas'a alodiale, pentru perceptoratu si oficiulu orfanalu, pentru care ei suntu respondiatori; mai departe si alegu pre ingenerii architectii si oficialii silvanistici si mediciloru comunali etc.

§. 28. In sate si opide, ce nu suntu emporii se alegu oficiali comunali de representatiunea respectiva pe basea candidatiunei oficialului superioru scaunalu séu cercualu, in care privintia suntu otarîrile finale din §. 24. datatóre de mesura.

§ 29. Spre ocuparea posturiloru de medicu, ingeneru, si a oficiului silvanisticu scaunalu séu cercualu e de a se eserie concursu.

Se tiene de sfer'a de activitate a comitelui, a dejudecá facultatea speciale si aplicabilitatea concurentiloru, si dintre acesti'a a candidá pre cei mai cualificati dintre concurenti, séu déca suntu mai multi de acesti'a, pre trei dintre ei care apoi representatiunea scaunale séu cercuale i alege.

§. 30 Alesii Oficiali superiori politici ai scauneloru si cercuriloru suntu a se face cunoscuti ministrului de interne spre aprobare.

§. 31. Posturile, ce pâna la organisetiunea definitiva voru devení vacante suntu de a se inlocuí in modulu prescrisu.

§. 32. Protocólele tienatóre de causele curatu politice a oficiolateloru scaunale si cercuale (magistratuale) au de a se substerne comitelui sasescu la fiecare luna.

§. 33. Acei oficiali, cari au fostu pre viatia alesi, si acâroru posturi de regula n'au fostu supuse unei alegeri nóue, insa in sensulu otarîriloru de mai susu prin alegerile nóue nu s'au realesu, au de a se sustienea dupa art. de lege XXIII din a 1848 pre spesele casei alodiale a comunitâtiei respective.

Brasiovu, 19 Martiu 1869.

Dle Redactoru! In nr. 15 alu pré stimatului diuariu „Telegrafulu Romanu“ din estu anu sub rubric'a: „Varietâti“ intre altele aduceti inainte si cumca a-ti aflatu, ca: „Parintele Varlaam fostulu cantâretiu la biseric'a St. Nicolae din Brasiovu si acum Protosingelu in Ghighiu au daruitu cârti in pretiu de sute de fiorini scóleloru normale rom. gr. res din Brasiovu“.

D-vóatra a-ti aretatu, ca ve interesati, cà unu romanu bunu, si de bibliotec'a scólei nóstre. Interesulu vadesce dragoste; dragostea merita recunoscintia. Eu sum de convingere, ca dragostea d-vóstre vedita cu acésta ocasiune nu aru putea-o intempiná cine-va cu o recunoscintia mai potrivita, decâtu aretandu-se si cu deamenuntulu marimea darului amintitu. *) Si déca este asiá, ve rogu, dati-mi voia, se o facu acést'a.

Fiindu ca prin publicarea celoru citate deschidiendu vorb'a despre filantropi'a revarsata asupr'a bibliotecei scólei nóstre a-ti cuprinsu in cugetarea d-vóstre firesce intréga scól'a nóstra, cá pre unu lucru ajutatu in desvoltarea sea prin filantropia; câci altmintrea dupa cum „bibliotec'a scólei“ fâra „scóla“, asemenea nici „scóla cu invetiatori fâra „scolari“ ori la din contra, nu se póte cugetá: me voiu silí si eu, a ve indestuli intréga placerea, ve voiu descoperí caldur'a filantropica inceputa in animile nobile, indreptata spre si revarsata asupr'a bibliotecei scólei nóstre, dara apoi si ceea asupr'a scólei nóstre, apoi si ceea asupr'a scolariloru nostri; totusi cá nu prin acést'a sa ve obosescu cum-va paciinti'a, voiu remané deocamdata numai pre lânga anii scol. 1867/8 si 1868/9 — pâna acum. —

A. In an. scol. 1867/8 au incursu la scól'a nóstra normale urmatórele daruri:

a) pentru scóla:

dela Inaltulu ministeriu regiu ungurescu prin Escelenti'a Sea Inaltu pré sântitulu Parinte Archiepiscopu si Metropolitu, Andreiu Baronu de Siaguna un'a icóna, carea infatisiéza incoronarea Majestâtiei Sele, Franciscu Iosifu I, cá rege alu Ungariei;

b) pentru bibliotec'a scólei;

1. Dela Revrd. DD. Protopopu I alu Brasiovului, Iosifu Baracu, urmatórele cârti:

1) Grundsätze der Erziehung und des Unterrichts de Dr. A. H. Niemeyer in 3 vol. 2) Methodenbuch für Lehrer etc. de administratiunea de cârii scol. in Vien'a in 1 vol. 3) Die Stadt= u. Landschule de L. Wünkert si W. Haan in 1 vol. 4) Catechismus der sittlichen Vernunft de I. G. Schollmeyer in 1 vol. 5) Practische deutsche Sprachlehre de Flichenschild in 1 vol. 6) Aristomenes und Gorgus de August Lafontaine in 1 vol. 7) Oesterreich über Alles de P. W. v. H. in 1 vol. 8) Az erdély-országi gazdagságbéli Tárhaz in 1 vol.

Sum'a 10 vol.

2. dela Rvrd. d. Protopopu II alu Brasiovului, Ioann Petricu; „Man'a lui Damaschinu“ de Archimandritulu Nichiforu;

3. dela on. camera comerciale si ind. sasésca din Brasiovu: Bericht über die Pariser Weltausstellung de C. Maager;

4. dela corpulu invetiatorescu alu scólei nóstre din Brasiovu: Schul-u. Kirchenbote, 1866, de Fr. Obert;

5. dela dlu invetiatoriu la scól'a nóstra, Ioann Dobreanulu: Der Oesterreichische Kaiser-Staat de F. Handtke;

6. dela dlu invetiatoriu la scól'a nóstra, Dimitriu Cioflecu: Carte de iertare;

c) pentru scolarii seraci:

1. dela inclit'a politia locale: vestminte de iérna la 4 copii si copile;

2. dela onorat'a eforia a scólei nóstre: optuspre-diece florini si 26 xr. spre a cumperá cârti de scóla; acestea s'au datu la 16 copii si 10 copile;

3. dela dd. ospatari din Brasiovu Ioann Baskofsky si Alessandru Tertschek prin incl. Politia locale: trei florini si 75 xr.; pre acesti'a s'au cumperatu de craciunu cisme 2 parechi, cari s'au datu la 1 copilu si la o copila.

B. In anulu sc. 1868/9:

a) pentru scóla:

dela Cuviosi'a Sea Parintele Protosingelu Varlaam: unu globu terestru de 5½ policari in diametru, provediutu cu compasu si asiediatu in invelisiu de mucava;

b) pentru bibliotec'a scólei:

1. dela Cuviosi'a Sea Parintele Protosingelu, Varlaam, urmatórielе cârti:

1) Die heilige Schrifte de Allioli in 1 vol. 2) Die Familien Bibel de Leander v. Ess in 1 vol. 3) Vocabulariu franceso-romanu de Poienariu in 2 vol. 4) Catholiches Exempelbuch de Herbst in 2 vol. 5) Istori'a bisericésca, Meletie de Costachi in 4 vol. 6) Die 100 Wonder der Welt de Haumann in 1 vol. 7) Istori'a Daciei de Sionu in 1 vol. 8) Eine Selbstschau de Zschoke in 1 vol. 9) Gramatica rom.-francesa de Vida in 1 vol. 10) Machats franz. Sprachlehre de Legat in 1 vol. 11) Date istorice din Moldo-Romani'a de Ghihchilovena in St. Petersburgu in 1 vol. 12) Monastirile din Romani'a de Bolliacu in 1 vol. 13) Doctorulu Negru de Valentinénu in 1 vol. 14) Elemente de istori'a naturale de Stamati in 1 vol. 15) Vocabule greco-romane de Georgiu in 1 vol. 16) Christliche Betractungen de Eschenlocher in 1 vol. 17) Leitf. beim 1-ten Unter ind. Geschichte de Dr. Volger in 1 vol. 18) Uebungsbuch fr. d. Unterr. in d. lat. Formenlehre de S. Schiel in 2 vol. 19) Merkw. Begeb. 's d. Weltgeschichte de G. Bredow. in 1 vol. 20) Hist. krith Abh. über d. Bild I. Christ de M. Samueliann in 1 vol. 21) Prostestantism de R. Frorey in 1 vol. 22) Die evang. Lehre de M. Kritz in 1 vol. 23) Voiajulu lui Anaharhis de M. Filipescu in 1 vol. 24) Leitf. beim Unterr. in d. Naturlehre de P. Müller in 1 vol. 25) Carte metodica de limb'a franc. de G. Michaescu in 1 vol. 26) La Sainte Bible de Sotiet. anglica in 1 vol. 27) Macroviotica de Dr. Vasiciu in 1 vol. 28) Acathistieriu de — in 1 vol. 29) Die Gegenwart de Brockhaus in 1 vol. 30) Apostolulu greecesc. — in 1 vol. 31) Aufschlüsse zur Magie de C. v. Eckartshausen in 1 vol. 32) Crimea de Pelimonu in 1 vol. 33) Anl. zum Uebers. 's d. Deut. ins Lat. de F. Döring in 1 vol. 34) Wal. Sprachl. fr. Deutsches de A. Iszer in 1 vol. 35) Epistolii despre datoriile preot. de Arch F. Scribanu in 2 vol. 36) Gramatica Daco-romana de I. Alexi in 1 vol. 37) Lese-u. Lehrb. fr. Volksschulen de Dr. Schwabe in 1 vol. 38) Biblische Spruchbuch de Asotiat. de Calw. in 1 vol. 39) Mystische Erkl. üb d. Hohelied Salom. — in 1 vol. 40) Der grosse Catechismus — in 1 vol. 41) Der Weg zum Paradies de W. Zimmermann in 1 vol. 42) Katholikon de G. V. Keller in 1 vol. 43) Elem. Gram. d. grich. Sprache de Dr. Kühner in 1. vol. 44) Abedariu greco-romanu de G. Plesioianu in 1 vol. 45) Cathalogu de cârti dela libr. Hinrich in Lipsia in 1 vol. 46) Magazinu istoricu pentru Daci'a de Laurianu si Balcescu in 5 vol. 47) Revist'a Carpatiloru, 1861 de G. Sion (brasi.) 7 — 48 dt. 1861 dt. in 18 — 49) Agronomi'a, jurnalu, 1860/1 de P. Buescu in 11 vol. 50) Istori'a Româniloru de I. Fetu in 2 vol. 51) Deutüb ngen de K. Crause in 3 vol. 52) Don Chisiotu de Florianu in 2 vol. 53) Tugendschriften de Chr. Schmid in 4 vol. 54) Spiegel unserer Zeit de P. Klobuschintzky in 1 vol. 55) Iugendschriften de Chr. Salzmann in 4 vol. 56) Schillers Leben u. Wirken de I. Greiner in 1 vol. 57) Schillers Werke de I. Grainer in 3 vol. 58) Omiletica de T. Scribanu in 1 vol. 59) Introducere in stud. teol. de A. Melchisedecu in 1 vol. 60) Tipiculu bisericii orient. de Pr. Melchisedecu in 1 vol. 61) Sor'a An'a de N. Orasianu in 1 vol. 62) Handv. d. deut. Sprache de F Weber 1 vol. 63) Schulgram. d. lat. Sprache de Dr. Kühner 1 vol. 64) Ciocoi vechi si noi de N. Filimonu in 1 vol. 65) Flórea din Sfintele scripte de C. Gane in 1 vol. 66) Liturgieriu rusescu — in 1 vol. 67) Handwb. d. deut. Sprache de I. Eberhard in 1 vol. 68) Frühlere falte von-u. fest. Evangelien de Fr. Huemer in 1 vol. 69) Itori'a naturale de Dr. Cihacu in 1 vol. 70) Russland in Iahre 1839 de Dr. Diezmann in 2 vol. 71) Lat. Sprachlere de Fr. Döring in 1 vol. 72) Sateanulu crestinu de C. Aristi'a in 1 vol. 73) Deut. Sprachlere de I. Bauer in 1 vol. 74) Evangeli'a si Apostolu grec. — in 1 vol. 75) Gramatica rom. de N. Balasiescu in 1 vol. 76) Lesestücke fr. Volkssch. de I. Fischer in 1 vol. 77) Der deut. Kinderfreund de F. Wilmsen in 1 vol. 78) Bibli-

*) Pentru putienu d. coresp.! Red.

sche Sittenlehre — in 1 vol 79) Antichitati despre Crucea lui Christs. de A Lesviodacsu in 1 vol. 80) Patezicon — in 1 vol. 81) Talcuirea celoru 12 art. ai cred. de Neofitu in 1 vol. 82) Anleit. z. lat. Sprache — in 1 vol. 83) Invetiatorinlu primariu de Brezoianu in 1 vol. 84) Die 4 Bücher v. d. Nacsfigg Christi de F. Kempen in 1. vol. 85) Infl. stric. ale vinarsului de I Petricu si G. Munteanu in 1 vol. 86) Elem. de limb'a latina de Z. Columbu in 1 vol. 87) Basulu musichii bisericesci de A. Panu in 1 vol. 88) Manualu de filosofia de A. T. Laurianu in 1 vol 89) Allgemeine Geschichte de I. Bumüller in 1 vol 90) Geniulu Christianismului de Arch. Dionisie in 1 vol. 91) Der Schnellrechner de I. Lövensohn in 1 vol. 92) Die Sprichw. d. Deutschen de Dr. Körte in 1 vol. *)

Sum'a 151 fl

2. Dela Cuviósi'a Sea Parintele Monachu si Psaltu de acum la biseric'a St. Nicolau in Brasiovu, Filaretu Dumbrava, 2 fl. v. a. ajutoriu la abonementulu foiei „Convorbiri literare“;

c) pentru scolarii saraci:

1) dela Incl. Politia locale vestmente de iérna la 4 copii si 1 copila;

2) dela On. Comitetu Parochialu alu Bisericii St. Nicolau in Brasiovu dóue dieci si siepte fiorini si 50 xr. v. a.; pre acesti'a s'au cumparatu de Craciunu 12 parechi cisme, cari s'au datu la 10 copii si 2 copile;

3) dela On. Eforia a scólei nóstre doue dieci de fiorini v. a. si 33 xr. spre a cumpará cârti de scóla; acestea s'au datu la 26 copii si 7 copile.

Si la cumpararea premieloru pentru scolari eminenti amu capatatu unu daru; acest'a dela On. D. Dr. in medicina etc. F Ottroban, si adeca in a. 1867 v. a. 2 fl; in a. 1868 v. a. 2 fl.

Dealmintrea bibliotec'a scólei nóstre are unu venitu numai de 5 xr. v. a. pre semestru, acordati de câtra On. Eforia a scólei nóstre din taxele scolari dela elevii de parinti avuti; acesti'a dau totusi o suma anuale de 24/25 fl. v. a.

Aducendu prin acést'a totu odata din tóta a-m'a, cu totu respectulu si cu tóta umilinti'a Inaltelor u, Cuvióselor u si Onoratelor u Persóne daruitórie susnumite cea mai fierbinte multiamire, multiamindu-ve si D-Vóstre cordialu pentru dragostea, pre care o vedirati câtra bibliotec'a scólei nóstre, remánu

alu D-Vóstre, On. Dle Redactoru,

Brasiovu, 19 Martiu 1869.

nmilitu servu
G. C. Bellistimus,
Directorulu Scólei Normali-principali
romane de conf. g. res. in Brasiovu.

Romani'a.

Ací suntu tóte spiritele ocupate de alegerile pentru camera. Ferberea e mare intre partide. Diuaristic'a cu deosebire desvólta o activitate mare si duce totu felulu de trupe in focu, numai cá sa invinga. Inspaimentâri se facu si de o parte si de alta cu câte si mai câte amenintiâri de dinlaintru si de din afara. Guvernulu inca e activu spre a obtiené majoritatea in camer'a viitória. Unu micu esemplu din cele multe despre focului luptei electorali aflâmu dupa „Romanulu“ in urmatórele:

Comitatulu electorale din Bucuresci.

Cetatieni alegatori!

Violârile legei se facu pre tóta diu'a si delirulu agentiloru guvernului merge spre culme, precum se constatá acum chiaru prin acte oficiale, despre cele petrecute in ins'a-si capital'a Romaniei, in alegerile de delegati pentru colegiulu alu 4-lea.

In fati'a unei situatiuni atâtu de critice si din tóte punctele de privire periculóse Comitatulu electorale nu mai scie ce consilie mai nimerite sa ve póta dá. Acum insa scimu toti ce este datoriu a face fia-care cetatiénu, si scimu bine si pre deplinu, câci ne da acésta cunoscintia insusi d. ministru alu justitiei si doctoru in legi Vasiliu Boerescu.

Domni'a Sea, prin circulara ce a datu câtra Tribunale, cu nr. 3318, Marte 15, si publicata in Monitorulu Oficiale de Duminec'a trecuta, 16-28 Marte, ne-a aretatu tuturoru care este datori'a nóstra.

Cetatienii alegatori, Comitatulu electorale din Bucuresci ve dice acumu, in numele d'lui ministru alu justitiei si prin ministrulu justitici:

„Nu este libertate in alegeri, cându persón'a séu onórea alegatoriloru se afla violentata séu amenintiata de cei ce voescu se-si impuna, cu ori ce pretiu, vointi'a loru, altor'a. Loviti déra presiunea si violenti'a, ori din ce parte aru veni, si cautati prin rigurós'a si impartial'a aplicare a legii se asecurati libertatea alegeriloru, garantându respectarea persónei si onórea alegatoriloru.“

Presiedintele comitatului electorale din Bucuresci.

C. A. Rosetti.

Romani'a cá tergu principale de producte alu Europei.

„Romani'a prin positiunea ei geografica si teritoriu abondantu are perspectiva de a devení bulevardulu orientului si tergulu principalu de producte alu Europei“. Aceste cuvinte ni se presinta ori de câte ori este vorb'a de tiér'a nóstra. Ne vomu incercá a detailá ací in scurtu cu micile nóstre cunoscintie numai a dóu'a parte a acestei frase:

De vomu analisá mai de aprópe aceste cuvinte, vomu vedea ca numai cu abondantulu nostru teritoriu nu putemu realisá dorinti'a nóstra, ci pre lânga acésta dotare divina se mai cere activitate materiale, si inca activitate fórte multa. Aruncandu-ne ochiulu asupr'a biografieloru aceloru orasie mari, cari au devenitu astadi cele mai principale terguri ale intregei Europe, vomu vedea ca nu numai abundanti'a teritoriului statului in care se afla, i-au facutu sa jóce unu asiá mare rolu. Orasiulu Liverpool este principalulu tergu de bumbace americane, indiane si egiptiene, nu numai alu Engliterei, ci alu intregei Europe; Londr'a va devení totu asiá pentru lâna, Amsterdam au fostu asemenea pentru cereale, mai târdiu au devenitu Danzig si Odess'a si tóte acestea au devenitu asiá de mari numai din causa, ca ori de câte ori in tóte pârtile erá lipsa de asemenea articuli, ací se gaseau in abundantia.

Recólt'a nóstra din ultimii doi ani au datu Europei destule probe ca ea contribuiesce mai totu atât'a câtu alte state mari la indestularea ei, cu tóte acestea nu si-au luatu inca loculu intre aceste din urma, pentru ca comerciulu celu mare da mai multa preferintia aceloru terguri unde scie ca póte gâsí in totu-déun'a marfa in cuantitâti mari.

Orasiulu Odes'a datorédia inflorirea sea numai enormelui comerciu de producte, câci poseda magasii asiá de colesale incâtu îi este possibile a conservá in totu deaun'a tóta recolt'a Russiei de Sudu. Pre câtu scimu magasiile din Odesa potu lua mai multu de câtu unu milionu de chile. Comerciantulu englesu scie fórta bine, ca indata ce au sositu cu corabi'a in Odesa, nu trebue se mai ascepte decâtu pâna se o incarce, pre cându Triestulu este in acésta privintia mai indaratulu orasieloru Russiei. Câtu despre porturile nóstre cunóscemu toti fórte bine câta greutate se intimpina si câtu timpu ne trebue pâna cându incarcâmu câte unu slepu de 4—500 chile spre a'lu transportá la Braila séu Galati, si acést'a devine in presentu numai din causa ca transportarea de la proprietate pâna la schela nu se póte face asiá curându. Indata ce Europ'a va cunósce ca porturile Romaniei suntu in stare a acoperí momentanu necesele ei de cereale, de siguru ne va preferá mai multu de câtu pre alte State.

Afara de acést'a mai este de observatu ca in Russi'a, in urm'a evenimenteloru politice in Poloni'a, bratiele muncitóre s'au cam imputinatu, si importârile au cam scadiutu. Aru fi dara fórte nemeritu ca inainte de a se reinputernicí, noi se depunemu tóte silintiele a atrage pre comerciantii streini in porturile nóstre, si acést'a nnmai cu modulu aretotu mai susu, adeca de a se gasí in totu-dea-un'a si la ori ce momentu quantitâtii mari de producte.

Si spre a a se putea adjunge nu este de facutu alt'a, de câtu a infiintiá nu numai in porturile principale tierei nóstre precum Galati, Braila etc., — pre unde se afla dejá asemenea magasii, — ci si in cele mai mici, precum: Cetatea, Grui'a etc., etc.; si atunci putemu fi siguri, cá de si in cei d'antâiu ani, nu va adjunge la resultatulu doritu, insa mai târdiu fie-care va vedea ce serviciu salutariu s'aru aduce cu acést'a tierei nostre in totalu si comerciului producteloru in parte.

(Mercantilulu)

Varietâti.

*** Majestatea Sea Imperatulu si Regele si mai multi archiduci au primitu decoratiuni inalte italienesci.

*** Majestatea Sea Imperatulu s'a induratu prégratiosu a aplacidá pentru comunele reformate din Bai'a de Crisiu, Comitatulu Zarandului, Szamos-Udvarhely in comit. Solnocului interioru si alte trei, câte 200 fl. v. a.

*** Din Florenti'a se telegraféza in 30 Martiu, ca L. d. M. C. Moering generalu austriacu a sositu acolo. In caletori'a lui a fostu salutatu de generali italiani la garele Venetiei, Paduei, si Bologuei.

*** Principele de Wales (urmatoriulu pre tronulu Angliei) caletoresce in orientu joi'a trecuta lu asteptau in Constantinopole.

In fói'a oficiale a aparutu joi ordinaciunea ministeriale, in privinti'a punerei in lucrare a procedurei civile si in privinti'a mesuriloru, ce suntu de observatu la predârile respective.

*** Din fói'a oficiale aflâmu despre suspenderea din oficiu a dlui Asesoru de Tabl'a regésca Vincentiu Babesiu si inlocuirea densului cu dlu asesoru alu tribunalului cambiale din Aradu Ladislau Bogdanu.

*** „Correspondenz“ din Prag'a dice, ca in urm'a unei mijlociri din partea ungurésca, opositiunea polona este aplecata a pactá cu regimulu. Intemplandu-se acést'a, opositiunea cecha devine isolata In legatura cu scirea de mai susu se dice ca caletori'a Imperatului la Galiti'a va urmá de siguru.

*** Preotii, despre cari facurâmu amintire ca suntu arestati pentru agitâri in contra alegeriloru, spune „P. N.“ ca s'au purificatu de inculparea ce li se facuse si suntu eliberati inca dela 23 Mart. n.

*** Din Siomen'a se telegraféza ca s'au alesu deputati la dieta Iosifu Popu si Ladislau Buteanu.

*** Diuariele vienese iau in telegrame notitia despre sistarea comitetului centrale romanu si K. K. scrie unu articulu de fondu intitulatu „S'a dusu in ventu opintél'a natiunale“. — In politica mai multu stemperu e de recomandatu in tóte pârtile.

*** Unu respunsu. Teologii protestanti dela universitatea Grönningen din Oland'a inca fura invitati la conciliulu ce se va tiené in Rom'a. Ei respundu asiá dara Papei la invitatiune, se intielege ca negativu. Motivulu celu mai de aprópe alu negatiunei loru e ca nu recunoscu ca numai biseric'a catolica este unic'a adeverata; nu recunoscu mai departe ca Pap'a este pastoriulu bisericei intregi. Marturisescu si ei ca Pap'a are unele virtuti sublime crestine si credu ca si in biseric'a aceea, a cârei capu e Pap'a se afla unele elemente de crestinismu adeveratu etc.

*** Starea esceptiunale din Boemi'a are sa inceteze, dupa cum se dice la Rusaliele apusenilor.

*** Dupa scirile ce le are „Presse“, baronulu Werther, carele a fostu ambasadoru prussianu lânga curtea din Vien'a se va stramutá in loculu lui Goltz la Parisu. Dupa alte sciri Werther s'a intorsu din caletori'a sea dela Berlinu, la Vien'a.

*** Din Pojonu se scrie ca partid'a sociale-democratica-constatatória din lucratori a acceptatu programulu facutu intre aclamatiunile a 1000 de lucratori.

Burs'a de Vienn'a.

Din 22 Martiu (3 Apr.) 1869.

Metalicele 5%	62 90	Act. de creditu	295 50
Imprumut. nat. 5%	70 90	Argintulu	123 75
Actiile de banca	730	Galbinulu	5 98

*) Tóte cârtile daruite de Par. Varlaam cu acésta ocasiune se cuprindu in 201 bucâti (tomuri, fasciore); daru 50 din acestea s'au venitu bibliotecii Gimnasiului nostru si adeca: 1, Conversations Lex. de Brockhaus in 15 vol. 2, Rotteck alg. Weltgesch. 7 vol 3, Zet. univers. 2 vol. 4, Strauss Leben Iesus 3 vol. 5, Bilder-Atlas v. 9. Steck 10 vol. 6, Krug's theor. pract. Philosophie 5 vol. 7, Krebs Lateinisch-schreiben 1 vol. 8, Krug's Furdamental Philosophie 1 vol. 9, George's deutsch-lat. Wörterbuch 2 vol. 10, Lauriani Tentamen criticum 1 vol. 11, Teon'a Pamentului de Russu in 3 vol.

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 25. ANULU XVII.

Sabiiu, in 27 Martiu (8 Apr.) 1869.

tre provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a ungurésca.

Inca vre-o trei septamâni si diet'a ungurésca se deschide. Luptele ce au decursu in cercurile alegeriloru, parte se voru mai reimprospetá prin escrieri de alegători óue, unde la verificare se voru aflá defecte in procederea la alegerea vre-unui deputatu, parte iérasi se voru aminti scenele petrecute la alegeri in decursulu disputeloru, ce voru avé locu cu ocasiunea verificârei.

Aceste voru formá preludiulu dramei ce se va desvoltá dupa inceperea desbateriloru asupr'a cestiuniloru ce se voru pune la ordinea dilei.

Suntu siópte, ce paru a predice, adeca a prorocí lucrurile ce voru urmá dupa deschiderea dietei. In aerulu politicu din Europ'a intrega este o bóre de reactiune, si asiá nu e mirare, déca audîmu sioptindu-se si pre aici, de reintórcerea tempuriloru lui Eszterházy et consortes, cari sa reintroduca unu absolutismu in forme constitutiunali.

Ce nu e in lume cu putintia? Déca Bismarck se pare a avé lipsa a departá dela sine pre liberalii natiunali, cu cari a mersu pâna acum, pentru cá sa faca locu conservativiloru, de ce sa nu se póta intemplá asiá ce-va si in Ungari'a, unde conservatismulu a domnitu pâna mai numai si cu doi ani mai inainte?

Sa cugetâmu insa, ca aceste siópte iesu de asta data din acea parte, carea s'a insielatu in calculii sei politici; sa cugetâmu ca diet'a, dupa compusetiunea ei de astadi, nu póte lasá sa vina unu guvernu asiá de conservativu, si indata ni se va deschide altu prospectu. Chiaru sa aiba guvernulu, ce se bucura astadi de majoritate, lipsa de a introduce elemente vechi conservative (ceea ce insa nu se vede), pentru cá sa nu pérda de totu terenulu in tiéra, la asiá ce-va nu se póte incumetá. Diet'a aru capetá in scurtu tempu alta fatia si elu aru devení impossibile. Atunci aru trebuí sa urmeze disólverea dietei, si alegerile ce aru avé sa urmeze nu aru lasá pre nimenea sa se indoiésca de resultatu.

Asiá dara, in legatura cu cele ce audimu si cetimu, guvernulu de fatia, avendu majoritate, se va gandí numai cum se prinda radacini si mai bune, si majoritatea dietei va cautá sa stabilésca si sa desvólte mai departe sistemulu inauguratu de dens'a.

Acest'a din urma cugeta a nu se demite in cestiuni de dreptulu publicu, ci a remané pre lânga organisarea si reorganisarea interna.

Dupa esperinti'a ce o avemu de doi ani incóce, combinatiuni interne anevoia voru puté abate lucrurile de la cararea acést'a. O dicemu acest'a si pentruca o impacare a elementeloru neliniscite din partea apuséna a imperiului póte lasá partea de dincóce ne atinsa.

Stâng'a va cercá sa aduca pre tapetu cestiuni de dreptulu publicu, pre cari se va straduí a le deslegá in intielesulu uniunei personali. Diuariele stângei moderate d. e. impartu de multu rubricele loru de asiá, incâtu corespundintiele din Vien'a vinu din „strainatate.“ Stâng'a inse de si are meritulu, ca a sciutu eluptá unu numeru insemnatu de cercuri electorali pentru sine, fâra de o favorisare de din afara si adeca de eveneminte neprevediute, nu va avé succesu, déca se va incercá a pune pre tapetu ori care cestiune de dreptu publicu. Deputatii transilvaneni dau unu contingentu pré mare contra stângei, cá sa póta isbuti acést'a cu o majoritate.

Pre lânga aceste, trebuie sa ne mai aducemu aminte, ca unguri, nu scimu cu intentiune séu numai din intemplare, au o tactica parlamentaria incâtu partidele loru sciu la tempulu potrivitu sa faca cessiuni. Amu vediutu si in decursulu sessiunei trecute, mai alesu la afacerile comune, cum facea stâng'a pressiune a supra dreptei pâna cându s'a asiguratu guvernulu de câstigu din-colo de Lait'a pentru Ungari'a si apoi stâng'a s'a supusu necessitâtiei. Mai departe amu vediutu cum stâng'a cea liberale a mersu mâna in mâna cu drépt'a, cându a fostu vorb'a cum sa se asigure contr'a pretensiuniloru natiunalitâtiloru.

Partidele dietei unguresci, magiare, suntu partide organisate si disciplinate. Ele nu suntu órbe pentru ce trece preste sfer'a partidei respective, si incâtu ne dovedescu resultatele din tempulu din urma, personalitâtile nu au jucatu rolu, ci cestiunile.

Acei ce au dara de a asceptá ce-va eróre de esplotatu dela diet'a ungurésca, credemu ca voru puté culege din cele de mai susu, ca maginrii voru cautá a cumpaní cumpenile parlamentari in favórea loru, si numai pâna acolo voru merge cu intreprinderile pre terenulu desbateriloru, pâna unde nu-si voru vedé interesele periclitate. Mai incolo nu.

Aceste nu le dicemu pentru cá sa laudâmu pre magiari pentru tactulu loru parlamentariu, ci pentrtru chiarificarea acelor'a ce au de a lucrá cu ei, iérasi cá factori parlamentari, fia acest'a in, séu afara de parlamentu.

Cá sa ne oprimu aci, vomu mai adauge numai atât'a, ca acei ce au intreprinsu o lupta parlamentaria, déca nu voru fi organisati si disciplinati; déca nu voru ave o programa chiara si totu odata prosaica, — dara nu poetica, carea sa aiba base numai unde se aude music'a sfereloru —, nu potu castigá nimic'a, din contra: se voru frementá pâna se voru nimicí pre sine insisi.

Amu voi sa fimu profeti rei de asta data, dara ne e f ó r t e téma, ca noi romanii ne aflâmu in pecatulu acest'a, si apoi, noi cari avemu contrari politici asiá de bine disciplinati si organisati, cari asiá dîcendu muta greutatea politica de pre unu umeru pre cel'a-laltu. — iéra noi umblâmu cu sofisme sa scapâmu de acésta greutate, — nu vomu pati-o bine.

Suntu vre-o câte-va semne, la n o i a c a s a, va se dica in sinulu natiunei . . .; dara sa nu pripimu lucrulu, câci póte (eata ca mai facemu si acésta concessiune) e o insielaciune optica.

Eveneminte politice.

Orizontulu politicu nu infatisiéza astadi nici o cestiune mai memorabile, nici bateru de cele interne. Abiá mai aflâmu din cându in câudu despre óre-cari incordâri in sinulu unui séu altui ministeriu, cari dupa ce petrundu bine in publicu, vine fói'a oficiale, cá unu torente si le spala cu o desmintire. In dilele din urma cetimu, ca in sinulu ministeriului austriacu e o scisiune, din causa ca nu se póte consiliulu ministeriale invoí asupr'a resolutiuniloru ce sa le dea in privinti'a Boemiei si Galitiei. Fiindu ca totu lucrulu trebuie privitu de o conjunctura, asiá trecemu preste densulu inregistrandu lu.

In Ungari'a a incetatu agitatiunile electorali, despre cari se povestescu minuni. In unele notitie scurte amu aretatu si noi publicului nostru ceva despre esacerbarea partideloru electorali, din cari-si póte face cine-va idea despre decursulu loru. Aici mai vaierâmu numai, ca acésta instiutiune frumósa o folosescu multi spre demoralisarea poporului, câci unde va ajunge poporulu, carele vede ca partea inteligentiei sele lu corumpe, ea ins'a-si, cu mancare, cu beuturi, cu bani (s'a datu in rendulu acest'a, asiá ni se spune, si câte 300 fl. v. a. pentru u n u votu) si cu alte promissiuni numai sa se lapede de consciinti'a sea castigata din convingerile sele si sa voteze minciuna? In tipulu acest'a dreptulu electoralu devine o specula si in viitoriu o se ajungemu, de acel'a, carele va dá mai multu, va capetá voturi si va devení deputatu.

In locu de temeri de resbeluri, de asta data ne aducu diuariele cele mari numai conjecturi despre lucruri secundarie.

In Romani'a vedemu de astadata viati'a cea mai mare. Acést'a e produsa de alegerile pentru camera. Diuariele de acolo cu deosebire a le partidei Rosetti-Bratianu, nu se ocupa de alte lucruri de câtu de afaceri de alegeri. Dupa densele judecându aru trebuí sa créda omulu, ca guvernulu de acum nu are alt'a de lucru de câtu persecutarea liberaliloru. Celelalte diuarie suntu mai domóle, vorbescu mai cu putienu focu de asta data, insa arunca si ele bómbe destulu de grele asupr'a contrariloru loru. Colegiulu alu patrulea si celu dintâiu a alesu si alegerile au esitu in partea liberaliloru moderati. —

In unulu din nri. trecuti amu amintitu despre o aliantia a Austriei cu Itali'a si Franci'a. Scirea acést'a afara de aceea, ca se demintiesce si prin jurnale, a indemnatu pre cont. Beust, dupa cum se scrie „Tempului“ din Prag'a, a indreptá, cá si cont. Menabrea din Florenti'a, o harthia circulare câtra representantii Austriei din streinate, in care desfasiura nefunditatea sciriloru impresciate si intonéza cu deosebire, ca Austro-Ungari'a aru fi de parte de a se amestecá in intreprinderi periculóse, si va intrebuintiá mai multu tóte mijlócele, ce-i suntu cu potintia, pentru sustienerea pâcei, de care Austro=Ungari'a are póte mai multa lipsa, cá ori care altu statu, pentru de a se consolidá in intru si a-si regulá finantiele. Representantii suntu avisati a aduce la ocasiuni obvenitóre intentiunile regimului loru la cunoscintia. —

In siedinti'a corpului legislativu din Parisu se esprima ministrulu Rouher, precum scrie unu telegramu din Parisu din 2 Aprile, respondiendu consilieloru lui Thiers, si dîce, ca pacea e necesaria pentru desvoltarea civilisatiunei, pentru libertatea si marirea tierei. Regimulu a nisuitu ne'ncetatu pentru sustienerea pâcei pre continentu; periclitarea pâcei nu se face din partea regimului, ci mai multu din vorbirile ce subminéza institutiunile din intru si strica respectarea loru din afara.

„France“ scrie in caus'a alegeriloru de ablegati la diet'a din Parisu, ca in dilele aceste a esitu o brosiura intitulata „Epistola câtra unu alegatoriu de unu fostu membru alu constituantei.“ Epistol'a acést'a e o esplicare elocuenta a fapteloru ce leau interprinsu regimulu, parte pentru marirea natiunale in afara, parte pentru bunastarea morale si materiale a poporului in intru. Mai departe este unu respunsu la tóte afrontârile facute de opositiune contra acteloru si a politicei regimului presentu. Epistol'a se incheia cu unu sfatu câtra cetatiéni, consiliându-i a votá pentru acei candidati, cari suntu aplicati dinastiei si voiescu intru adeveru ordinea, libertatea, progresulu si marirea tierei.

Ordinatiunea ministrului de justitia

d e s p r e i n t r a r e a i n v i g ó r e a a r t. d e l e g e LIV. d i n a n. 1868 i n p r i v i n t i 'a **Procedurei civile** s i d e s p r e d i s p u s e t i u n i l e n e c e s a r i e d e t r a n s i t i u n e.

In sensulu art. de lege LIV. din an. 1868 si in puterea plenipotentiei spre aducerea la vigóre a acestui art. de lege si a dispusetiuniloru necesarie de transitiune referitóre la elu ordinezu, precum urméza:

I. Art. de lege LIV din an. 1868, ce cuprinde procedur'a civile intra cu 1 Iuniu 1869, in care di esu din valóre tóte legile si ordinatiunile contrarie acestui'a

II. Procedur'a in tóte actiunile (parile) sî causele, ce din diu'a intrârci in viétia a art. de lege LIV. din a. 1868, se voru relná de nou séu aduce la pertractare, va fi dupa legea amintita. Acést'a regula sta sî in privinti'a causeloru dejá predate, asupra cârora insa nu s'a adusu inca otarîre de citatiune séu suntu inca dupa §. 46 a procedurei judiciale in pertractare dupa modulu procesualu.

III. In privinti'a proceseloru ce suntu inca in pertractare suntu de a se observá urmatórele reguli:

1. In procese sumarie verbale — déca pertractarea s'a finitu fâra a se aduce inca sentinti'a — se aduce sentinti'a, sî déca pertractarea inca nu s'a finitu, se face sî acést'a in sensulu art. de lege 54 ex 1868.

2. Procesele ordinarie fâra de a luá in considerare modulu sî stadiulu procedurei se punu in archivulu procesului sub nrulu inregistratu sî se tractéza mai incolo dupa procederea archivale.

3. Cându este destinata diu'a de pertractare in procesele ordinarie verbale, sî cându e inmanuá actulu procesualu in procese scripturistice ordinarie, atunci trebuie sa se infatisieze partidele respective representantii loru in archivu. In alte casuri póte petitiuná ori care partida pentru amenarea terminului de infatisiare.

4. La terminulu de infatisiare, amesuratu ordinatiunei din art. de lege 54 ex 1868, trebuie sa-si aduca partid'a sî atunci actulu procesualu, cându caus'a sea s'a pertractatu pre calea ordinarie verbale.

5. La inmanuarea celoru-lalte acte procesuale, la terminulu de inmanuare, la prelungirea terminului sî in genere la pertractarea archivale resp. protocolarie servescu regulele din art. 54 ex 1868 de indreptariu.

IV. La procesele ordinarie verbale, in care s'a incheiatu pertractarea, sî la procesele scripturale, in care s'a inmanuatu dejá actele procesuale suntu de a se aplicá regulele art. de lege 54 ex 1868 atâtu cu privire la cercetarea dovediloru, câtu sî cu privire la referate sî sentintie.

Insa in casuri de acelea, unde o partida séu a provocatu pre contrariu la juramentulu principalu séu s'a declaratu alu depune insasi, — e obligata judecatori'a, cá mai inainte de sentintia se tiena o pertractare amesurata procedurei prescrise in §. 144, pentru cá partidele sa se póta dechiará in privinti'a proponerii, sî primirii séu respingerei juramentului principalu, amesuratu ordinatiuniloru din art. l. 54 ex 1868.

V. Apelatiunea (§. 175.) in contra decisiuniloru aduse mai inainte de a intrá in valóre art. l. 54 ex 1868, in privinti'a câror'a terminulu de inmanuare inca nu espirase la intrarea in valóre a mentiunatei legi, trebue sa se imanueze la aceea judecatoria, care a fostu competenta mai inainte, chiaru sî cându legea cea nóua aru prescrie ceva contrariu. In casulu din urma insa efeptuéza o astfeliu de judecatoria numai primirea; resolvarea amesuratu art. l. 54 ex 1868 o esoperéza aceea judecatoria, la care e de a se transpune dupa pct. X.

Acést'a se observéza sî in privinti'a rectificârei sî a reinoirei proceesului, déca pâna la intrarea in valóre a art. l. 54 ex 1868, n'a espiratu inca terminulu, in care se putea face intrebuintiare de beneficiulu acest'a dupa procedur'a de mai inainte.

Unde legea mentiunata are in privinti'a termineloru dispositiuni deosebite de procedur'a vechia, suntu acelea beneficii de observatu cari au terminí mai lungi.

VI. In privinti'a stadiului de apelatiune in cause de dreptu se ordina urmatórele:

1. Acelea judecatorii de instantia I, acâroru dreptu de apelatiune esercitatu pâna acum'a, séu ridicatu prin art. l. 54 ex 1868, suntu indatorate a tramite causele, inca nedecise pâna la intrarea in valóre a acestei legi la tabl'a reg. cá judecatoria de instantia a II, spre mai de parte tractare.

2. Acelea cause de dreptu, asupr'a câror'a s'au adusu sentinti'a dupa procedur'a vechie, inainte de a intrá in valóre a. l. 54 ex 1868, suntu de a se transpune in casulu unei apelatiuni — fia acést'a facuta dupa, séu inainte de a intrá in valóre mentionatulu art. l. — fâra deosebire spre resolvere la curi'a reg., cá instanti'a a trei'a.

3 Acelea cause de dreptu, ce pâna la intrarea in valóre a art. l. 54 ex 1868, nu s'au decisu de tabl'a reg. in instanti'a a dóu'a suntu asemenea a se transpune la curi'a reg., cá la a trei'a instantia.

4. In privinti'a causeloru mentiunate de art. l. 54 ex 1868, asupr'a câror'a tabl'a reg. a adusu dejá, inainte de a intrá in valóre acestu art. sentinti'a finale dupa procedur'a de mai inainte, cá instanti'a a trei'a, nu mai incape nici o apelatiune.

5. Causele de dreptu neamintite in pct. 4, in care apelatiunea erá iertata dupa procedur'a de mai inainte sî dupa sentinti'a tablei reg. aduse in a trei'a instantia, se potu apelá in terminulu din pct. V asemenea la curi'a reg.

6. Resolverea petitiuniloru de nulitate imanuate inainte de intrarea in valóre a art. l. 54 ex 1868 fie cu apelatiunea deodata séu separatu, nu se face de curtea de casatiune, ci in sensulu procedurei de mai inainte de judecatori'a competenta de apelatiune, — cu esceptiunea aceloru judecatorii, cari cu intrarea in valóre a mentionatei legi nu, mai fungéza cá instantie de apelatiune.

7. Causele tutelare sî curatele apelate la ministrulu de justitia sî inca ne resolvate se voru predá la intrarea in valóre a mentionatei legi, tablei regesci.

VII. Causele de executiune, ce se afla in curgere, in privinti'a câror'a dupa procedur'a de mai 'nainte se punea o dî pentru stabilirea conditiuniloru de licitatiune sî termine precum sî pentru ordinea objecteloru licitande, suntu de a se aplicá numai intru atât'a art. l. 54 ex 1868 incâtu pâna la intrarea in valóre a acestei legi, nu s'a pusu unu terminu de pertractare.

In privinti'a midilóceloru de dreptu suntu insa de a se observá regulile art. mentionatu.

VIII. Predarea decisiuniloru judecatoresci e de a se face incependu de la intrarea in valóre a art. 54 ex 1868, chiaru sî in causele ce se pertractéza dupa regulile de mai susu.

IX. In privinti'a procederei in cause de ereditate suntu de a se observá, incependu de la intrarea in valóre a art. l. 54 ex 1868, chiaru sî in causele, ce suntu in pertractare, prescriptele legei desu memorate. (Va urmá.)

Donatiune.

In legatura cu cele publicate in corespundinti'a de la Agribiciu in nrulu. „Tel. Rom.“ facemu sa urmeze sî urmatórele acte, pre cari le punemu inaintea publicului, ca nisce lucruri ce aru fi bine sa fia imitate sî in alte comune, nu numai la ocasiuni ca cea din memorata corespundintia ci sî la altele. Din picaturi se aduna laculu.

Petrunsu de durere sî cu inim'a sagetata amu plecatu eu Ioanne Dorc'a, directoru alu scóleloru normali romane din Satulungu, cá sa immormentezu pre multu iubit'a mea sora Sofi'a Vasilie Aronu nascuta Dorc'a, ea s'au nascutu la an. 1831 28 Sept. in Agribiciu, sî casatoritu la an. 1857 in dî'a de Rusalii, iéra in 3 Martiu 1869 st. v. in urm'a unui morbu de bóla de apa s'a mutatu la cele eterne lasandu dupa sine trei fii in viétia pre Valeriu, Octavianu sî Nicolau spre greutatea sî mangaierea iubitului ei sociu Vasiliu Aronu.

Lacremile versate prin trecerea sorei mele Sofi'a la cele eterne nu a fostu in stare sa-mi liniscésca nici câtu e mai putienu inim'a mea durerósa, ci amu aflatu o singura mangaiere numai in urmatoriulu actu facutu din liber'a mea vointia sî propri'a mea putere sî avere.

Eu Ioanne Dorc'a; directore alu scóleloru normali din Satulungu, intemeiezu prin liber'a mea vointia sî din propri'a mea avere asiá numita: „Fundatiunea Sofi'a Vasilie Aronn nascuta Dorc'a“ sî donezu parte in favórea tinerimei scolare romane lipsite de mijlóce, parte in favórea invetiatoriului romanu gr. res. din Agribiciu sub urmatórele conditiuni:

A.

Unu capitalu de diece florini val. austr. ca:

1. Acestu capitalu de diece fl. v. a. in tempu de un'a suta de ani din diu'a donatiunei sa se capitalisedie cu 10% adeca diece procente pre anu.
2. Procentele acestea au de a se respunde anticipative, adeca deodata cu primirea capitalului séu dupa impregiurâri a pârtiloru sele impreunate cu respunderea percenteloru pre lânga contra-cuitantia.
3. Representantii comunei bisericesci gr. or. din Agribiciu au se ingrijésca cu cea mai buna sciintia sî consciintia de administrarea acestui capitalu sî de crescerea lui.
4. Dupa un'a suta de ani din diu'a donatiunei adeca din an. 1969 10 Martiu incependu invetiatoriulu scólei romane gr. res. din Agribiciu sa se folosésca sî sa se bucure in totu anulu de percentele curente a capitalului crescutu pâna atunci, fâra de perderea ori-câroi altu dreptu alu seu.
5. Intregu dreptulu supraveghierei jace in mân'a suprainspectoratului scólaru rom. gr. res. din (de unde ? R.)
6. In casulu de administrare necuviinciósa a acestui capitalu crescendu, 'mi reservu eu donatoriulu totu dreptulu de terminatu in legile civile; iéra eredii mei la tóta intemplarea nu voru mai puté avea dreptulu cuprinsu in acestu punctu.

B.

Donediu eu Ioanne Dorc'a din impulsulu inimei mele, sî din liber'a mea vointia din propri'a mea avere asiá numita: „Vii'a dela meru“ intra vi'a lui. Vasilie Boariu sî Ioane Dorc'a in folosulu sî ajutoriulu tinerimei scolare romane lipsite de mijlóce, de ambe confessiuni din Agribiciu sub urmatórele modalitâti sî conditiuni, cá:

a) De productele acestei vii lucrate in totu anulu rationalminte sî economice din partea membriloru bisericei gr. res. cu dóue tertialitâti, sî din partea membriloru bisericei gr. cat. cu o tertialitate, sa se bucure in totu anulu tinerii romani scolari de confessiunea gr. orient. cu dóue tertialitâti, sî cei de confessiunea gr. cat. cu o tertialitate sî adeca:

Dupa platirea tuturoru cheltuieleloru proportionalminte sî adeverate, representantii ambeloru biserici se procuredie din venitulu curatu iéra-si proportionalminte cârtile sî recuisitele necesarie pentru scolarii lipsiti de mijlóce cari voru fi propusi de respectivii invetiatori, sî intariti de respectivii representanti bisericesci.

b) In casu cându aru remanea din productele viei numite in vre-unu anu ce-va nefolositu in modulu aretatu, remasulu sa se capitalisedie, pastrendu-se pre alta data totu spre scopulu acest'a.

6. Dreptulu supraveghierei jace in mânile suprainspectoratului scólei gr. res.

c) In casu de administrare necuviinciósa 'mi reservu totu dreptulu de terminatu in legile civili, eredii mei insa nu-lu voru avea.

d) Clausul'a intabulatiunei pre numele bisericei gr. cat. cu o tertialitate a susu numitei „Via la meru“ intre Vasilie Boariu sî Ioann Dorc'a in Agribiciu concedu cu dorinti'a, cá bunulu Dumnedieu sa prosperedie sî se incoronedie cu resultate folositória pentru natiunea romana acésta intreprindere a mea.

Agribiciu 10 Martiu 1869.

Ioane Dorc'a,
direct. de scóle cá donatoriu.

Protocolu.

Luatu in 10 Martiu 1869 in biseric'a gr. or. din Agribiciu inaintea comitetului sî representantiloru acestei biserici cu ocasiunea intemeierei, „fundatiunei Sofia Vasilie Aronu nasc. Dorc'a“ din partea onor. Domnu Ioane Dorc'a, Directore alu Scóleloru normali din Satu-lungu. Spre crescerea sî inflorirea numitei fundatiuni contribue urmatorii cari dupa vointi'a sî putinti'a loru propria precum urméza:

Parintele Nicolae Dorc'a 5 galete de grâu. Nicolau Dorc'a teol. an. I in Instit. archidiecesanu 5 fl. Nicolau Manoviciu teol. an. I din Chesleru 50 xr. Aronu Trifu invetiacelu la tipogr. archidiecesana 1 fl. Vasiliu Aronu 10 vedre de vinu. Chirionu Clotianu 1 fl. Ilie Radu 1 fl. Nicolae Radu 1. fl. Vasilie Mara 2 fl. Ilie Munteanu 1 fl. Vasilie Bacila 1 fl. Nicolae Gaspar 1 fl Nicolae Rotariu 1 fl. Todoru Burza 1. fl. Costandinu Dorca 1 fl. Nicolae Mara 2 fl. Nicolae Dorca 1 fl. Ioann Boariu jun. 1 fl. Ioann Boariu seni. 1 fl. Ioann Bardasiu 2 vedre vinu. Zaharie Baciu 1 fl. Ioann Radu 1 fl. Vasilie Boariu 1 fl. Nichie Rotariu 2 fl. Iacobu Suciu anualiter 1 fl. Ioane Clotianu 1 fl. Vasilie Boariu cantor 1 fl. Gligoru Trifu 1 fl. Gavrila Boariu 2 fl. Gligoru Boariu 1 fl. Eftimie Fagetianu 1 fl. Precupu Boariu 2 fl. Antone Radu 1 védra vinu. Nichie Sandu 1 viédra de vinu. Ioanne Clotianu 1 fl. Ioanne Mara 1 viédra de vinu. Nicolae Triff jun. 1 viédra de vinu. Ioann Boariu 1 viédra vinu. Ioann Vintila 1 fl. Simonu Dorc'a 40 xr. Nicolae Vintila 50 xr.

Ioann Margineanu 1 fl. Thoma Floc'a 40 xr. Vasilie Balo 50 xr. Ioane Clotianu senioru 1 fl. Nicolae Petrisioru 1 ferdela de bucate. Ilie Margineanu 50 xr. Achimu Barth 1 viédra vinu. Maria Radu tiarianu 1 viédra de vinu. Nicolae Dorc'a Nistoru 50 xr. Ioane Clotianu I viédra de vinu. Nicolae Brunea 1 viédra de vinu. Savu Fagetianu 1 viédra vinu. Ioanu Boariu Nistoru 50 xr. Ioann Fagetianu 1 viédra de vinu. Antonie Boariu 40 xr. Ioann Trifu 1 fl. Ioann Petrisioru 50 xr. Stefanu Dorc'a 40 xr. Ioann Caramidariu 1 fl. Ioann Suciu 1 fl. Mari'a lui Nicolae Brunea 40 xr. Ioann Suciu 10 xr. solvit. Nicolae Mitrea 10 xr. Danila Micu 1 viédra de vinu. Nicolae Fagetianu 40 xr Mafteiu Lazaru fl. 40. Ioann Fagetianu sen. 1 fl An'a Boariu Petrisioru 1 viédra de vinu. Filipu Oancea 20 xr. Ioann Moldovanu 40 xr. Floric'a Boariu 1 viédra de vinu. Ioann Dorc'a Gligoru 40 xr. Rafir'a lui Ioann Boariu 20 xr. An'a Radu 40 xr. Achimu Baciu 1 viédra de vinu An'a Czucudeanu 50 xr. Ioann Vasii Eftimie Boariu 40 xr. Ilie Bacila anualiter pro 1869 solvit. 10 xr. Ioana Irimie Boariu anualiter 20 xr. Ioana Fagetianu 20 xr.

Comitetulu parochialu gr. ras. din Agribiciu concrede lui Vasilie Aronu invetiatoriu com. gr. res. cá unui barbatu cu caracteriu sî devotatu scopului fundatiunei, cá densulu se fia colectante sî ingrigitoriu pentru susu aratatii bani sî venitu in natura pâna la o alta dispusetiune.

Incasarea baniloru sî naturaleloru de susu in urm'a invoirei tuturoru contribuentiloru au sa urmeze pâna in 31 Decembre 1969 st. v. banii solviti, dati iarasi in camata sa fia respunsi (afara de obligatiile A. sî B.) pâna in ultima decemvrie 1869 sî casieriu se-si dea atunci ratiuciniu despre toti banii.

De igrigitoriu sî secretariu in afacerile acestei functiuni sa imputernicesce Dionisiu Romanu juristu in Sabiiu.

Comitetulu parochialu gr. res. din Agribiciu, primesce cu cea mai via bucuria.

Donatiunea Onoratului domnu Ioanne Dorca de dto. 10 Martiu 1869 sî i se esprima cea mai adenca multiamita. Totuodata se obliga, cà atâtu dinsulu câtu sî urmatorii representanti ai numitei biserice voru padî cu acuratétia tóte punctele memorate in donatiunea numita sî se voru ingrigí cu cea mai buna sciintia sî consciintia de respunderea contribuiriloru susuinsemnate sî de frupticarea loru.

prin Donisiu Romanu
juristu.

Membri comitetului parochialu gr. res. din Agribiciu.

Nicolae Dorc'a parochu gr. res: Vasilie Aronu, casieriu, Constandinu Dorc'a, Ilie Radu, Vasilie Mar'a, Nicolae Vintila, Chirionu Clotianu, Gavrila Boariu, Ilie Munteanu, Nichie Rotariu, Ioanne Boariu, Vasilie Bacila, Nocolae Mar'a.

Sabiiu 23 Martiu st. v.

Regia crede mihi res est succurere lapsis.
(Ovid.)

(**Multiamita Publica.**) Este cunoscutu ca studintii cei lipsiti materialmin e din tienutulu Sabiiului, sî din departare mai mare alérga la Gymnasiu reg. ung. de Statu din Sabiiu spre a-si stamperá dorulu loru câtra studiu, sî mai cu séma din aceea causa, câci la dîsulu institutu suntu studintii in genere suspendati de platirea baniloru scolari.

Este sî aceea cunoscutu ca o parte bunisióra dintre studintii cei seraci dela acestu Gymnasiu se sustienu sî 'si agonisescu pânea cea de tóte dilele din venitulu óreloru private care le intrebuintiaza ei ca instructori casnici (privati), câroru óre, de sî suntu impreunate cu multe incomoditâti osteneli, le urméza nu numai o remuneratiune lunara in bani destulu de frumósa ci sî adese invitatiuni la mésa (Freitische) din partea parintiloru respectivului elevu. Resumându tóte aceste sî propunându sî unu micu ajutoriu de la cas'a parintésca delatura studintulu celu seracu impedementulu celu importantu adeca lips'a materiala sî absolvéza Gimnasiu. Asemenea corepetitiuni 'lu puse sî pre subsemnatulu in stare, mai bine de siese ani, a sî continuá studiele in Gimnasiulu de statu din Sabiiu. Insa — tempora mutantur — si la institutulu numitu se iutroduse ca limb'a esplicativa cea magiara, parte sî cea germana, cu care reforma multi elevi din gimn. inferioru parasira institutulu sî alergá la alte. Pre mine me atinse ast'a fórte amaru, câci fui deodata aruncatu intr'o stare de totu deplorabile; de odata-mi secà fontele ajutoriului; eramu espusu periculului de a parasí cu totulu studiulu. Intr'aceea alergaiu la Revrd. d. Parochu gr. or. alu cetâtiei, profesoru la institutulu teologicu sî catechetu pentru studentii gr. or. dela ambele gimnasii superióre din Sabiiu Zacharia Boiu, sî-lu rugaiu de unu sfatu in positiunea mea cea critica.

Bunetatea d-lui cea innascuta, provocarea la statornicia in dîu'a necasului, cuvintele cele mangaitórie sî promissiunea, ca va face pasii cei de lipsa la comun'a mea spre a me ajutá cu ce-va, tóte aceste 'mi suscitara curagiu in miseri'a mea. Promissiunea si-o implini domni'a sea cu tóta urginti'a sî punctualitatea, provocându prin o epistola pre dd. Preoti din Becleanu Ioane Bursanu sen. sî jun. cá sî pre autoritâtile comunei a me ajutorá cu ce-va séu din fondulu scolariu séu bisericescu, enarându-le mai detaiatu lips'a sî necasulu cu care me luptu. Resultatulu acestei scrisori fu conchiamarea comitetului tutoralu din partea respectiviloru Preoti spre consultare sî decidere in tréb'a acést'a. dupa mai multe desbateri din partea membriloru comitetului, s'au decisu a me ajutá deocamdata cu 10 fl. v. a. dî: diece florini valut. austriaca sî adeca: cinci florini din fondulu pauperiale sî cinci din fondulu bisericescu. Nu potu trece fâra de a memorá caldurós'a participare sî ajutorinti'a ce o patisemu eu, pre lânga dd. Preoti cá ómeni ai progresului, dela tutori sî mai cu séma dela Savu Stroie, Moise Zsiga, Tanase Siposiu, Ioane Bodirnea sî altii cari la tóta ocasiunea 'si punu carulu in petri pentru progresulu sî inaintarea poporului romanu; cari cu jertfirea insasi averei loru ajuta pre ori-ce copilu straduitoriu; cari in adeveru posedu virtuti romane sî pricepu in cuprinsulu ei importanti'a sciintiei; cari nu urméza scopuri sî interese unilaterali, ci dorescu sî sporescu binele comunu natiunalu. Pâna va posede comun'a Becleanu atari ómeni, in fruntea loru pre d. Preotu Ioane Bursanu iunioru et senioru voru inaintá cu pasii gigantici Beclereni. —

Dândusi sî Reverendis. Protopopu alu Fagarasiului Petru Popescu aprobatiunea sea la ajutorinti'a susumemorata, eu primiiu banii in 27/3 st. nou pre lânga edarea unei cuitantie din partemi. Tocmai in aceia-si dî (27/3 st. n.) fù conchiematu comitetulu tutoralu din partea presidiului Ioane Bursanu iunioru cá parochu in Becleanu. Control'a cea stricta sî acurata la revisiunea baniloru fondului bisericescu, scolariu sî pauperialu ce o pórta sî o cere asemenea presiedintele sî dela cassieri sî de la totu membrulu comitetului; improtocolarea fiesce cârui cruceriu; ingrigirea presiedintelui ca parochu pentru imfrumsetiarea cemiteriului (progazi), pentru reparatur'a bisericei tóte aceste mi stórse admiratiunea sî lauda. Energiei sî staruintiei lui multiamescu Beclerenii scól'a normale, care póte rivaliza cu ori ce scóla normale din Transilvani'a. D-lui 'mi inmanuara ajutorinti'a susunumita adaugendu promissiunea sî altei ajutorintie in casu cându a-siu devení iérasi in o stare de asemenea.

Sa-mi concedeti domnule redactoru câci ve pré ocupu cu aceste renduri; intentiunea mea singura este a-mi aduce publicalminte multiamita din profundulu animei mele, Revrd. d. Profesore Zacharia Boiu, onor. Preoti din Becleanu Ioane Bursanu senioru et. jun., comitetului tutoralu sî comunei intregi. *)

Mateiu Vulcanu,
Studinte.

---

*) Precâtu este de frumosu, de ecuitabilu sî de justu, cá pentru bine faceri, fia acele câtu de mici, respectivii se multiamésca, pre atâtu credemu de alta parte ca nu e de lipsa, sî póte in unele casuri nici consultu cá pentru ori-ce ajutoriu neinsemnatu sa alergâmu cu multiamit'a in publicu. Suntu sî alte câli prin care binefacatoriloru li se póte manifestá recunoscinti'a. Corespundinti'a de fatia, de-sî cam lunga in asemanare cu esenti'a cuprinsului, o amu publicatu mai multu pentru datele ce suntu impletite in enaratiunea genesei ajutoriului mentiunatu. Sa ne ferimu de a nu fi ursosi, dara sa ne ferimu sî de a magulí pré multu sî de a lasá cá recunoscinti'a nóstra sa degenereze in unu feliu de pré multa umilintia. Sa avemu óresi-care atentiune sî asupr'a pârtiei acestei'a a educatiunei nóstre, in genere, pentru ca dela acest'a aterna formarea ómeniloru . . . , cari ne cam lipsescu. Cuvintele aceste nu le dîcemu cu privintia la corespundinti'a de fatia, ci folosindu-ne de ocasiune le dîcemu pentru tóte casurile. Red.

Sas-Sebesiu, in 30 Mart. 1869.

Cu tóte ca in orasiulu nostru e o inteligintia frumusica româna intrunita sî de prin scaunu concentrata, totusi a rare ori se strecura câte ce-va — sî interesantu — prin jurnale, la cunoscinti'a publicului cetitoriu; sî asta data voiu trage atentiunea stimatiloru lectori, asupr'a intemplâriloru privitórie la esamene sî alte merutisiuri

Inlocuindu-se catedrele fostiloru doi invetiatori normali de aici, prin doi mai noviti, dara mai cualificati, sî immultiendu-se lefsiór'a, se asceptá la esamenele semestrali unu resultatu mai imbucuratoriu, cá precum din tempuri se totu dovedi-se, ceea ce s'a sî intemplatu.

In lun'a acést'a au depusu cele dóue clase normale gr. or. de aici esamenele semestrali, in presenti'a d-loru preoti locali, a inteligintiei sî a parintiloru copiiloru. Inceputulu facuse clas'a prima, cu unu succesu laudaveru, atâtu in catechisu, biblia, rugaciuni, cantâri, câtu sî in cetitu, scrisu computu sî memoratu; asiá incâtu n'ai putea-o caracterisá mai bine decâtu dîcendu, ca in tóte respunsurile vedea-i inclinarea copilasiloru la studiulu sî diliginti'a invetiatoriului.

Clas'a a dóu'a nu numai ca a imbucuratu ci a sî surprinsu pre ascultatori cu respunsurile ei. Unu ce inaltiatoriu sî datatoriu de sperantia este a vedea pre tinerii romanasi serini sî ne intimidati, celindu de pre fati'a loru desteritate, bucuria sî incredere de ceea ce sciù. Respunsurile din religia, geografi'a, istori'a, sî din computu cu numeri numiti, ori pentru viétia practica, erau laudavere sî imbucuratórie.

Asisderea a fostu declamarea poesieloru, fabuleloru sî a dialógeloru fórte surprindietórie (fatia cu esamenele de pâna acum) . . .

In fine-si esprimase publiculu ascultatoriu indestulirea deplina cu esamenele acestea, sperându, ca celea a semestrului secundu nu voru face pre acestea de rusîne; parintii erau imbucurati sî tinerii insufletiti eschiamasera unanimu, ca sî in semestrulu secundu voru cercetá scól'a diligente.

Tóte aceste servescu sî spre laud'a sî onórea invetiatoriloru de aici dloru Ioanu Irimie sî Ioann Stanc'a, cari cunoscendu-si missiunea loru, au formatu din nisce tineri de multu negligati, tineri diligenti sî au plantatu in ei inclinare sî insufletire câtra cultura, ori in studii mai inalte, ori in meserii, in agricultura etc. lipse simtite fórte tare la noi.

Aici s'a constituitu o reuniune de imprumutatulu sî primitulu baniloru cu interese („Mühlbächer Vorschuss = u. Sparkasse Verein") avendu de scopu a ajutorá prin sume de bani meseriasii sî industriasii sî invia totu odata spiritulu parsimoniei intre cetatieni

I. Barcianu.
iunioru.

Romani'a.

Astadi, 20 Martiu curentu, s'au desfiintiatu postele straine in Romani'a.

Inaltimea Sea Domnitoriulu, spre a inaugurá intr'unu modu solemnu deschiderea serviitiului internatiunalu de câtra post'a romana, a bine-voitu a merge, pre la 10 óre diminéti'a insocitu de domnulu ministru de interne, la palatulu posteloru sî telegrafeloru, pavosatu sî impodobitu pentru impregiurare sî unde o asistentia numerósa-lu asceptá, in vederea acestei serbâri.

Inaltimea sea a fostu intempinatu, in josulu scârei de onóre, de d. directoru generalu alu posteloru sî telegrafeloru, incungiuratu de totu personalulu acestui servitiu.

Domnitoriulu a bine-voitu a luá insusi initiativ'a remiterei celoru dintâiu epistole inscrise pre registrele administratiunei internatiunale române, incredintiându-i dóue scrisori adresate augustei sele familii, din cari un'a francata, ceea-lalta recomandata, achitându portulu loru in moneta de auru natiunale sî urmându cu celu mai viu interesu indeplinirea tuturoru formalitâtiloru necesarie pentru a loru espeduire.

In fine, Inaltimea Sea a trecutu susu in biurourile administratiunii telegrafo-postale, unde D. directoru generalu alu acestui serviciu avú onó ca d'a presintá Domnitorului itinerariile sî tarifele internationale, tóte stabilite sî tiparite in limb'a româna.

Inainte d'a parasí palatulu acestei administratiuni, Mari'a Sea a bine-voitu a esprimá a sea inalta satisfactiune, atâtu D-lui directoru generalu,

câtu sî D-loru membrii ai misiunei postale elvetiane, pentru mesurile indemanatice luate de densii in vederea unei practice sî cuvióse instalatiuni a noului serviciu.

Dupa acést'a, Inaltimea Sea Domnitorulu a plecatu spre Vacaresci unde a bine-voitu a visitá penitenciarulu cu amenuntulu, mai alesu insa atelierulu cismariei spre confectionarea incaltiaminteloru armatei sî constatându, in urm'a unei minutióse esaminâri, necessitatea a mai multoru imbunatatíri a recomandatu grabnicu a loru realisare, D-lui ministru de interne, lasându sî unu suveniru alu trecerei séle pre acolo prin o gratiare ce a bine-voitu a acorda la trei condamnati pre cari prin bun'a loru purtare, 'i-a gasitu demni d'a sea domnésca clementia. „Tiér'a“

Varietâti.

*** Dupa „Szekely Hirlap“ statulu personale sî salariale alu tablei regesci din M. Osiorheiu va fi urmatoriulu: 1 presiedinte cu salariu anuale de 5000 fl., 3 vice presiedinti cu salariu de câte 3000 fl., 20 de consiliari cu câte 2000 fl., 4 referenti ajutatori cu câte 1200 fl., 1 fiscalu cu 2000 fl, 2 vicefiscali, dintre carii primulu cu 1400 sî alu doilea cu 1200 fl., — 1 secretariu presidiale cu 1200 fl, 5 concipienti cu câte 700 fl., 5 concipienti cu câte 500 fl., 10 adjuncti la conceptu cu câte 400 fl, 5 practicanti de dreptu cu câte 300 fl, — Manipulatiunea: 1 directoru de cancelaria cu 1200 fl., 3 adjuncti cu câte 900 fl., 3 cancelisti cu câte 600 fl., alti 3 cu câte 500 fl., sî iéra alti 3 cu câte 400 fl. — Personalulu servitoriloru e: unu portariu sî optu servitori.

*** Postalu. Dela 1 Aprile se predau in Brasiovu epistole, pachete sî totu ce pórta posta austro-ungurésca pâna acolo spre a se transportá mai de parte in Romani'a, — condoctoriloru dela post'a romanésca. Diligenti'a romanésca pléca tocma dela post'a austro-ungurésca din Brasiovu sî aduce pasagieri, epistole, pachete etc. iara-si pâna acolo. Diuariele ne vinu dejá cu marce sî timbre postale romanesci, cari vinu din Romani'a.

*** In „Hr. Ztg.“ de luni se deminte, ca vicecapitanatulu din Fagarasiu a telegrafatu ca alegerea lui Benedek e „unu neadeveru tendentiosu“ si provóca pre redactiune a publicá depesi'a, dupa cum o primise dela Fagarasiu. „Hr. Ztg.“ o publica sî esprima totu odata sî parerea de reu, ca óre cine din malitia condamnabile a folositu numele dlui vicecapitanu per abusum, telegrafandu in numele lui. — Dupa tóte tótele nu scimu acum nici resultatulu alegerei.

*** Unu telegramu din Pest'a din 3 Aprile insciintiéza ca ministrulu de justitia a ordinatu sî in Transilvani'a introducerea j u r i l o r u in procese de pressa; ordinatiunea pentru conscrierea juriloru s'a sî emisu.

*** Remasitiele D-lui C. Hurmuzachi, fostu primpresiedinte alu inaltei curti de casatiune sî justitie, s'a immormentatu, la 7 Martie curent, la Dulcesci, unde Prea Santi'a Sea episcopulu din Romanu îi a facutu cuvenitulu serviciu funebru, la care au asistatu D. Prefectu sî autoritâtile administrative sî militare ale judetiului. Famili'a defunctului a insarcinatu pe D. Prefectu sa transmita guvernului multiumirile sele pentru ingrigirea ce a avutu de a onorá, prin o asemenea ceremonie, memori'a reposatului.

*** (C e s t i u n e a c a t o l i c a i n U n g a r i 'a.) Foile austriace ne insciintiéza sub rubric'a acést'a, ca câtu de curendu se va regulá autonomi'a bisericei catolice in Ungari'a. Conferintie tienute din partea competintieloru au facutu statutulu electivu pentru conchiamand'a adunare organisatórie ce cuprinde pre ablegatii episcopatului cat. din Ungari'a, dupa aceea pre ablegatii clerului sî a mireniloru din deosebitele diecese. Elaboratulu acest'a e intaritu sî aprobatu din partea ministrului r. ung. de cultu sî s'a impartitu dejá prin primatele Ungariei la toti episcopii catolici. Punctele singuratice a elaboratului statorescu modulu de alegere a ablegatiloru. Ablegatii clerului se alegu prin epistole sigilate adresate din partea preotiloru câtra episcopu, in care numescu pre carele voiescu a-lu alege; iéra ablegatii mireniloru se alegu dupa decanate; diaconulu respectivu aduna voturile de prin tóte comunele, sî le asterne apoi impreuna cu protocólele alegeriloru episcopului, carele le preda unei comisiuni statatóre din 2 clerici sî 5 mireni spre esaminare. Resultatulu alegerei 'lu trimite fiecare episcopu primatelui Ungariei. — Cu totulu voru fi 103 ablegati.

*** In Ungari'a se introduce sî vagone de class'a a p a t r a pentru lucratori sî alti ómeni cu midilóce putiene.

*** Contele Bismarck iéra a calatoritu la bunulu seu Varziu pentru de a petrece óre câtu tempu acolo. Baronulu Werther ambasadorele prussianu in Vien'a petrece in Berlinu sî a avutu audientia lunga la regele.

*** (C o n s u l a ț e r o m a n e s c i) Cetimu in mai multe diuarie, ca Romani'a a fundatu consulate in Varn'a si Alesandri'a, Port'a a tacutu la fundarea acestor'a si prin acest'a a recunosutu dreptulu Romaniei de a fi in tipulu acest'a representata in strainatate cá unu statu suveranu. Despre Romaniá se dice mai departe ca are de cugetu a face intrebuintiarea cea mai estinsa de dreptulu acest'a.

*** Din Spani'a se scrie, ca curtile voru alege pre don. Fernando tatalu regelui Portugaliei, cu tóte ca elu nu primesce candidatur'a.

*** In Arva s'a intemplatu de in batai'a electorale au cadiutu doi morti.

*** La B o i t i 'a se luara mesuri pentru impedecarea bólei de vite.

*** Tabaculu din tómn'a trecuta a fostu, in privinti'a cualitâtiei, fórte reu. Din tienutulu Aradului au respinsu dregatoriele respective 8000 mâji de tabacu din causa ca erá de totu reu.

*** In spitalulu din Temisiór'a erá unu bolnavu carele patimea de aprindere de gâtu. Aprinderea a inaintatu asiá de tare incâtu a astupatu canalulu prin care resuflá omulu sî asiá a muritu inainte de ór'a operatiunei ce avea sa se faca cu vre o trei óre mai tardîu. D. Bécsi se apuca sî taie gatulu mortului numai decâtu sî conducendui prin taietura aeru in canalu sî prin acést'a la plumâni mortulu incepe a se miscá sî reinviiá. Se vede, ca erá numai nadusîtu incâtu déca remanea asia nici nu se mai sculá.

*** Dupa ce a vediutu pap'a, ca patriarchulu constantinopolitanu a refusatu de a merge la conciliu, s'a adresatu deadrepulu câtra episcopii orientali invitandui la conciliu.

*** (U n u f e n o m e n u.) In Parisu s'a ivitu unu fenomenu nou, despre care vorbiá in dîlele trecute jurnalele din Parisu insciintiandu cumca unu omu dórme de siése luni sî nus'a mai desceptatu. Vestea acést'a nu se crediù sî prin urmare nu interesá pre nimenea. Dara totusi e adeverata. Unu ingrigitoriu de bolnavi din hospitalulu Bicêtre unde e depusu fenomenulu a istorisitu cu deamenuntulu istori'a acestui dormitoriu deosebitu. Elu e nascutu in Turinu sî a fostu in Parisu in servitiulu unui negulietoriu. Erá unu omu serguitoriu sî punctualu sî nu dá nici o dovéda despre vre-o conturbare spirituale — póte religiositatea lui cea mare, ce se vedea din cercetarea desa sî indelungata a bisericei, precum sî din vorbirile religióse esaltate. Traia simplu sî moderatu, sî din léf'a sea si-a fostu pestratu o sumulitia frumósa. Intr'o deminétia sî strense sumuliti'a sea constatatórie din 1500 Franci, o luá la sine sî o aruncà in cosiulu unui adunatoriu de sdrentie. Dlu seu a vediutu acésta depositiune curiósa a averei sele sî se ingrigí pentru aflarea spirituale a tinerului; sî acést'a ingrigire se rectificá prin unu incedentu tristu. Bietulu tineru sarí, in o esaltatiune religiósa, din alu dolle etagiu alu casei pre ulitie sî-si rupse unu picioru, in urm'a cârei'a fu adusu in hospitalulu din Bicêtre. Cur'a a fostu progresatu, cându deodata se ivi iéra-si monomani'a religiósa, sî intr'o di, cându tocmai 'lu cercetá spiritualulu hospitalului cadiu intr'unu somnu, din care nu s'a mai desceptatu. Acést'a s'a intemplatu in lun'a lui Augustu an. trecutu sî — elu inca totu dórme. L'amu vediutu dormindu, dice coresp. dela N. Fr. Bl.

De departe se vede cum se ridica in intervaluri regulate lintiolulu cu care e acoperitu; acest'a e uniculu semnu de viatia; dormitoriulu jace nemiscaveru pre spate; capulu esprima unu ce caractristicu cu trasuri remarcabile; colórea feciei e de totu sanatósa. Medicii, pre care, vedi bine, cai intereséza acestu fenomenu, clatescu cu capetele, pentru ca nu sî'lu potu esplicá. S'a intrebuintiatu tóte midilócele posibile interne sî esterne, c'a se descepte pre dormitoriu; l'au scuturatu, l'au frecatu, l'au biciuitu, l'au batutu, l'au imuiatu in bai de musitariu, l'au batutu cu urdici pre pelea góla; urdicile au produsu besici mari, insa dormitoriulu nu s'a misicatu; nutrimentulu i se da intr'unu modu fórte ciudatu: Ise puné o tieve in nasu, sî in chipulu acest'a ajunge nutrimentulu la loculu seu. Acestu modu de viatia, dupa cum se vede i priesce; câci in decursulu somnului s'a facutu mai tare. Daru fiindu ca medicii, nu mai sciu ce se mai faca cu elu, s'a datu voie unui magnetisatoriu renumitu, sa-si probeze sciinti'a sea la acestu dormitoriu cerbicosu; sî déca nici magnetisatoriulu n'aru ajunge la unu resultatu multiamitoriu, nu va mai fi in fine alt'a de facutu, decâtu a descoperí acelu renumitu cornu facatoriu de minuni, cu care, dupa cum spunu povestile, s'a desceptatu odata o princésa in o padure vrajita.

*** Diuariulu „Dreptatea“ afirma ca D. Ministru de interne aru fi datu promissiunea de a disface u n i r e a, acésta afirmare este o pura inventiune sî o arma totu atâtu de tocitu ca sî acea de care adversarii ministerului din dincolo de Milcovu se servescu in contra dlui Ministru de Interne, pretindiendu ca déca guvernulu va isbutí in alegere are sa ia din proprietatea sateniloru pamenturile sî sa statornicésca boerismulu. Ambe aceste asertiuni suntu calumnii malitióse demne numai de acei ce le respandescu.

Numele Dlui Ministru de Interne Cogalniceanu va fi totu deaun'a lipitu de legea rurala sî de proclamarea Unirei; sî aceste dóue mari, nationale sî patriotice acte, le va lasá intacte copiiloru sei ca pre o moscenire sacra sî neperitóre. „Mon.“

*** Iassi. Din isvoru siguru aflâmu ca in curendu se va face drumulu de feru de la Chisinau pâna la Prutu, in apropiere de Iasi la care se va uni sî drumulu de feru de la Suceava — Iasi. Prin acást'a orasiulu nostru va prosperá in ceva. Mai aflâmu ca guvernulu actualu vré sa presinte in sessiunea viitóre a corpuriloru legiuitóre unu projectu de lege pentru dechiararea Iasiului ca portu-francu.

*** Parisulu a fostu expusu la o mare nenorocire. Materie fulminarte isbucnindu intr'unu laboratoriu de lânga Sorbona, a adusu nenorociri atâtu de mari ca abiá acum se potu aduná de pre piece trunchiuri de cadavere, atâtu de violenta a fostu explosiunea. Laboratoriulu aflându-se la ultitia, tóta cas'a a luatu focu; îsi póte inchipuí ori cine durerosulu spectacolu ce infacisiá individii, ce locuiau d'asupra incendiului pâna la alu siese-lea etagiu. Totu cartierulu a fostu cutremuratu de acésta formidabile explosiune.

*** Jurnalile straine ne aducu scirea, ca Guvernulu românu a dobanditu de la pórta recunóscerea unui'a din drepturile sele regaliane, acel'a de a taiá monede de auru sî de argintu. In urm'a acestei importante concesiuni, care e o nóua dovéda de bunele relatiuni, ce esista intre Pórta sî Romani'a, Ministerulu Ghica-Cogalniceanu a deschisu cu guvernulu francesu negociâri cu scopu de a face a se taiá 25,000,000 monede divisionare intr'unulu din óspelele de monede din Franci'a.

30—1 **Edictu.**

P a r o c h i 'a lui Nicolae I s t r a t h i e din Comun'a P o r c e s t i, S e a u n u l u S a b i i u l u i in Ardélu, care mai de multu tempu, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Achimu C o s t e i u, totu din P o r c e s t i, sî au prebegitu in lume, fâra de a sa scí loculu unde se afla, prin acést'a sa sî citeaza, ca in terminu de unu anu sî o dî de la datulu mai josu, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, sî in absenti'a ei se va pertractá, sî resolvá in intielesulu S. S. Canóne ale bisericei nóstre gr. res. cererea de divortiu totale a sotiului seu.

S a b i i u 24 Martiu 1869.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului Sabiiului alu II-le —

Ioanne P a n o v i c i u
Prot popu.

Anunciu.

Subscrisulu sî permite a face cunoscutu onoratului publicu ca dela 1 Aprile 1869 c. n deschide cancelari'a sea advocatiale in **Mediasiu** sub nru 147 in piétia. Se róga totu deodata de on. publicu a-lu onorá cu increderea.

Mediasiu 17 Martiu n. 1869.

Ioane Pop'a,
advocatu.
(11—1)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 26. ANULU XVII.

Sabiiu, in 30 Martiu (11 Apr.) 1869.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenemінte politice.

In „Hazánk“ dela 7 Apr le se afla o dechiaratiune care luminéza caracterulu partideloru unguresci.

„Dupa parerea nóstra“, se dice in „Hazánk“ se afla acum in tiéra, dupa terminarea alegeriloru, dóue partide. Un'a — si acést'a e partid'a regimului la care acest'a póte se computeze — dice ca revisiunea articulului XII. din 1867, preste totu, nu e de lipsa. Cealalta partida — si acést'a nu e a regimului — dice, ca articululu de lege de la 1867 póte si trebuie supusu revisiunei, insa astadi inca nu. Fusiune nu se póte face intre partidele aceste dóue. Nu putemu pricepe inse pentru ce sa nu se póta face o intielegere intre acei'a, carii bas'a de la 1867 o iau numai cá punctu de manecare, carii privescu in ea numai o transitiune, carii recunoscu, ca autorni'a Ungariei si dreptulu ei autonomu suntu angustate in deplinetatea loru, cari nu s'au abatutu dela principiulu cardinale, ci numai dela mijloce si modulu de procedere. In adeveru aici nu póte fi vorba, ca unulu séu altulu — tiene-se de numele lui Deák ori de stindartulu opositiunei, — sa-si nege principiele séu trecutulu, — tocmai despre realisarea principieloru e vorba. Nici de aceea nu póte fi vorb'a, ca deputatii respectivi sa incele pre alegatorii loru, — pentru ca noi cei dela centrulu stângu amu dechiaratu, ca primimu cá punctu de manecare art. de lege XII. din 1867, si din partea drentei au dechiaratu multi, ca starea acést'a de lucruri nu e definitiva, ci e supusa desvoltârei, schimbârei si modificatiunei. Acei ce suntu alesi pre temeiulu unui astfeliu de programu, se potu constitui in o partida nóva carea sa inscrie pre flamur'a sea desvoltarea basei dela 1867 in directiune nationale.“

Vine „Hazánk“ acum la insemnatatea practica a grupârei acestei nóue a partideloru. Majoritatea si regimulu a deslegatu gravamine de dreptulu publicu spre pagub'a autonomiei si independintiei Ungariei, nu dóra pentru ca a vrutu asiá, ci pentru ca nu a pututu altmintrea. Alta majoritate, carea nu aru fi avutu consideratiunile acele-si aru fi pututu ajunge unde cea fosta nu a pututu ajunge. Amintesce ací apoi de reincorporarea confinieloru militarie si alte cestiuni unde din cause de oportunitate nu s'a facutu nimic'a.

De vre o câteva dîle iéra incepu unele diuarie a vorbi despre bande bulgare, grecesci si dóra si rusesci. De asta data bandele vinu din Bessarabi'a 560 de ómeni la numeru si trecu preste fruntariele romanesci in despartieminte de câte 10 si 12 ómeni. Turcii padiescu bine; cu tóte aceste nu se scie déca nu voru fi pututu trece cumv'a in Turci'a din bandele aceste unele despartieminte. Punerea in miscare a acestoru agitatiuni o a scriu diuariele Russiei. Se dice ca Rusii mirósa viforulu in oriente, ba despre consululu generale rusescu din Bucuresci se spune ca s'a esprimatu: „nous aurons la guerre avant le mois doux du printemps“ noi vomu avé resbelu inainte de lun'a dulce de primavéra. Mai departe se spune „ca sub auspicie rusesci s'a facutu fusiunea partideloru bulgare. Pre Serbi'a o face necredinciósa fatia cu popórele balcanice, pentru ca „regimulu serbescu s'a intielesu cu Ungurii.“

E de miratu ca in lagatura cu cele de mai susu se punu agitatiunile alegeriloru din Romani'a si presentéza situatiunea de asiá cá cându Bratianu aru fi gat'a a paralisá alegerile in favórea regimului chiaru si prin resolutiune si acést'a la inspiratiunile lui Offenberg. Pre eri erá anunciata revolutiunea séu déca acést'a nu va fi apoi regimulu face o lovire de statu; tertium non datur. — Sa le privimu pre tóte aceste de faime de sensatiune, pentru ce stâtu de uitati de sine nu voru fi romînii, ca sa se lase a fi instrumente in mânile inimiciloru loru.

Alte sciri totu de soiulu acestor'a spunu ca ministrulu Dimitrie Ghic'a aru fi datu autoritâtiloru turcesci de scire, ca pre la Reni vreau sa tréca bande bulgare. Insa se dice ca avisulu acest'a nu a folositu nimic'a, pentru ca bandele au trecutu pre alte locuri si asiá regimulu romanescu, presupunu autoritâtile turcesci, ca au vrutu numai sa incele pre turci, cá in linisce bandele se póta trece pre alte locuri, dara nu unde padiescu ei.

Revista diuaristica.

Cetimu in „Kr. Ztg.“ unu articulu sub titul'a: „Codic'a dreptului civilu“, ce pentru insemnatatea lui lu reproducemu in cele urmatórie:

„Codic'a dreptului civilu, ce s'a introdusu, precum e cunoscutu, si in Transilvani'a in lun'a lui Septemvre 1853, a servitu de atunci incóce de indreptariu pentru tóte cestiunile dreptului privatu si pentru tóte fórurile civile si asiá s'a incetatienitu la noi cu paragrafii sei 1502. Inca in anulu 1842 s'a vorbitu despre necessitatea introducerei dreptului civilu prin fóile publice, ce dovedesce evidentu fói'a septamanarie transilvana din acelu anu.

„Codic'a acést'a insa merita intru adeveru a se pune lânga ori-ce codica de legi din Europ'a, pentru ca e fructulu esperintieloru juridice de sute de ani, si sta la inaltimea sciintieloru fiindu totu odata pusa si in rendu sistematicu. Mai ca nu se afla nici o cestiune importanta in vieti'a sociale, ce nu s'aru putea subsumá sub vre-unu paragrafu a acestei codice de legi. Legislatorii ei s'au ingrijitu pentru tóte casurile esentiale din viéti'a privata. Si tocmai trebuinti'a cea simtitórie de o astfeliu de codica ia castigatu asiá lesne dreptulu de incetatienire introducendu-se asiá dicendu de sine insa'si. Dela introducerea codicei civile, si-a formatu usanti'a de dreptu din Transilvani'a unu caracteru scientificu nedisputabilu. In Itali'a lombardo-venetiana s'a retienutu codic'a dreptului civile austriacu. Nu se póte negá, ca unii paragrafi suntu dejá invechiti si neaplicabili la relerinliele nóstre presente d. e. paragrafii pentru israeliti, despre casatoria si despre fideicomise. In genere insa e o codica de dreptu fórte aplicabile la relatiunile nóstre cetatienesci

„O codica de legi e de a se judecá, dupa cum dice renumitulu Montesquieu, totu-déun'a cu privire la relatiunile si gradulu de cultura a unui poporu cu respectu la moravurile, dorintiele si obiceiurile sele, si numai déca corespunde acestor'a, se póte numí buna. Ce e bunu pentru chinesi, póte fi pentru noi stricaciosu.

„Si in Ungari'a, cu cari suntemu acum impreunati a avutu valóre acésta lege pâna la an. 1861; se delaturà insa deodata in anulu acest'a, fâra de a se putea introduce dupa delaturarea relatiuniloru avitice si a privilegieloru nobilitarie, articulii dietali ai dreptului privatu de mai inainte. Cu respectu la relatiunile de dreptu schimbate in 1848 se incérca ómenii a se scóte din perplessitate cu asiá numitele conclusiuni a conferintiei judex curiale. In Ungari'a se impretinira mai anevoia cu dreptulu civilu austriacu, pentru ca urgisiti oficialii streini, cari cunosceau dreptulu acestu civilu si lu si practicau in casurile obvenitórie, nu intielegeau limbile tierei, iéra oficialii indigeni, fii ai patriei fiindu, intielegeau limbile patriei, dara nu cunosceau de ajunsu acesta codica, in fine póte si pentru aceea, câci acestu codice veni-se din Vien'a si in anulu 1861 'si tieneau magiarii de o datorintia patriotica a nisui dupa o restitutia in intregu.

„Póte din asemenea motive au propusu 23 deputati din Transilvani'a, unguri si secui, delaturarea codicei dreptului civilu austriacu. Acés'a propunere se dase unei comissiuni spre resolvere: prin urmare nu s'a respinsu, ci numai amenatu, si va putea fi luata in desbatere in sessiunea mai de aprópe a dietei. E intrebarea acum ca ce-posisiune voru luá deputatii nostri fatia cu acea propunere?

„Déca codic'a civile se va delaturá in Transilvani'a fâra de a se inlocuí cu ce-va mai bunu, atunci s'aru ivi regressarea si multa stricaciune. — Nimic'a nu derapana atâtu de multu autoritatea legei si a legislatoriloru, decâtu schimbarea loru precum ne arata acest'a si schimbarea cea désa a ministriloru din Bucuresci.

„Ministrulu de justitia cunósce de altmintrea avantagiurile acestei codice, precum si urmârile pernicióse a delaturârei ei, mai inainte de a se inlocuí cu ce-va mai bunu, cu multu mai bine decâtu sa se precipitedie in punctulu acest'a. Prin o dulaturare rapede a acestei codice, inainte de a se introduce in loculu ei o codica mai buna lucrata asemenea in rendu sistematicu amu devenî in tóte afacerile si tóte relatiunile de dreptu in o confusiune generale, ce aru fi impreunata pentru viéti'a sociale civile cu cele mai triste urmâri. In fine n'aru mai scí nici judecatoriulu, nici advocatulu in casurile obvenitóre ca ce e dreptu séu nedreptu? si care lege de mai inainte sistematice neregulata, e de a se aplicá la casulu cutare séu cutare.

Ordinatiunea ministrului de justitia la introducerea procedurei civile.

(Urmare si capetu din nr. tr.)

Déca o judecatoria s'a facutu in urm'a art. l. ex 1868 in vr'o causa incompetenta, atunci e indatorata a transpune caus'a acést'a cu tóte actele referitóre la ea, acelei judecatorii, ce e in sensulu art. de mai susu competente. Causele din apelatiune insa, se voru tramite, indata dupa resólvere, prelânga exceptiunea din art. urmatoriu, la aceea judecatoria, carea a adusu sentinti'a intâiu, chiaru si in casu, câudu aceea judecatoria va fi devenitu in urm'a art. l. 54 ex 1868 incompetente. In casulu din urma ingrijesce acést'a judecatoria si de transferarea causeloru retramise dupa otaririle acestui art. ex offo.

Judecatori'a insciintiéza indata partidele respective despre primirea causeloru devenite sub competenti'a sea si face déca e de lipsa dispositiunile necesarie pentru continuarea procesului in sensulu art. 54, ex 1868.

Déca vr'o partida voiesce a replicá contr'a competintiei, atuncea are de a-si indreptá replicá in privinti'a actiunei in modulu si tempulu prescrisu de art. de lege (§. 98), in casurile acelea insa, in care legea nu dispune asupra terminului pentru immanuarea replicei contra competentiei, e de a se indreptá in tempu de 15 dîle de la primirea insciintiârei, câtra aceea judecatoria, la care s'a transferatu caus'a respectiva.

XI. Disolvendu-se prin intrarea in valóre a art. l. 54 ex 1868, tablele districtuale, predau aceste tóte causele, ce le au pertractatu, fâra privire la stadiu, acelei judecatorii, ce dupa art. de mai susu s'a facutu competente.

Predarea se face prin o comissiune constatatória din unu judecatoriu si unu protocolistu.

Déca in privinti'a vreunei cause de concursu séu fidei-comisu, ce e in pertractare, nu e evidente competinti'a judecatoriului; atunci comissiunea va ascultá in cause concursuale pre ingrijeriulu massei si pre curatorulu litigantiloru pre-

cum si comissiunea creditoriloru, in privinti'a fidei-comiseloru inse pre posesorulu si curatorele fidei-comisului precum si pre urmatorii indreptatiti la fidei-comisu din locu séu din apropiere, si pre basea dechiaratiuniloru primite va otarî la ce judecatoria e de a se transferá caus'a.

Déca vr'o causa pertractata la tabl'a districtuale se afla la judecatori'a de apelatiune, atunci comissiunea ascultându partidele otaresce, la ce judecatori'a sa se retrimita caus'a acést'a dupa resolvarea judecatoriei de apelatiune. Protocolulu luatu in privinti'a casului cestionatu e de a se asterne prelânga raportulu comissiunei acelei judecatorii de apelatiune, la care se afla caus'a spre resolvere.

In privinti'a objectiunei contra competintiei judecatoriului este de a se observá si aici procedur'a normata in art. precedentu cu aceea esceptiune, ca petitiunea de nullitate cu respectu la competinti'a in privinti'a causeloru fidei-comisale se va substerne, pentru semnalare, unei judecatorii in sensulu art. l. 54 ex 1868 a ministrului de justitia.

XII. Incetându tabl'a reg. de a mai fi in cause civile forulu primei instantii, preda acum mentionatele cause, ce prin actiune s'a adusu in pertractare la tabl'a reg. si inca nu s'a resolvatu prin sentintia meritória, acelei judecatorii de instanti'a prima spre pertractare, ce s'a facutu dupa art. l. 54 ex 1868 competente. In privinti'a objectiunei contra competintiei judecatoriului, e de a se observá si aici procedur'a normata in art. X, cu aceea esceptiune insa, ca dala primirea insciintiârei pâna la immanuarea objectiun i e unu terminu de 30 de dile.

Jurisdictiunea de pâna acum'a a tablei reg., cá instanti'a prima pentru acelea procese criminale, ce le incaminéza r. directoru causarum, nu se altéreza nici prin art. l. 54 ex 1868, nici prin otarîrile ordinatiunei presente.

XIII. Petitiunile pentru delegatiunea judecatoriei, ce nu s'a resolvatu de tabl'a septemvirale reg pâna la intrarea in valóre a art. l. 54 ex 1868, se voru predá cu intrarea in valóre a mentionatei legi spre resolvere ministrului r. u. de justitia. Acést'a se intielege si in privinti'a raporturiloru oficióse cerute de la judecatoriile de instanti'a prima séu ce eventualminte au incursu la curi'a reg.

XIV. In priviati'a proceseloru aflatóre la forurile clericale se otaresce precum urméza:

1. Cause, pentru care, dupa §. 22. a art. l. 54 ex 1868, a incetatu competinti'a forului clericale, si a câroru objecte se tienu de dreptulu civilu, suntu de a se transpune a mesuratu legei prescrise jurisdictiuniloru competente ex officio.

2. Déca in vre o causa se pertractéza cestiuni tienetóre de competenti'a forului clericalu si mirenescu, atunci forulu clericalu are d'a judecá numai cestiunile care e competentu dupa §. 22 a legei prescrise, e insa indatoratu a transferá procesulu ex officio, dupa aducerea sentintiei finale, la judecatoria competente dupa §. 22 a legei prescrise pentru de a se decide aici asupra cestiuneloru civile.

3 Déca unu procesu, a cârui objecte suntu numai cestiuni civile, sta in apelatiune, atunci forurile apelative suntu obligate, a transmite procesulu cestionatu fâra vre o resolvere la acelu foru de apelatiune mirenescu, ce e competentu, dupa cursulu de apelatiune statoritu in art. l. 54 ex 1868.

4. Déca in vr'o causa aflatóre in apelatiune, sentinti'a forului clericalu se referesce atâtu la cestiunile din competinti'a forului clericalu câtu si a mireniloru; atunci forulu clericalu apelativu are de a judecá numai cestiunile acelea, la care e dupa art. l. 54 ex 1868 competentu. Dupa resolutiune se va retrimite procesulu acest'a forului clericalu de instanti'a prima; la judecatori'a civile sa se transfereza insa numai atunci, déca forulu clericalu a adusu asupra cestiuniloru de sub competinti'a sea sentinti'a finale.

La intemplare cându competinti'a forului mirenescu, n'aru fi evidente, sa se urmeze dupa procedur'a urmata in art X.

XV. Cu diu'a, in care intra in valóre art. l. 54 ex 1868 incéta tóte judecatoriile de impartiali. Prin urmare judecatoriile aceste au de a sistá fâra amenare tóta pertractarea causeloru resolvende — si déca s'a adusu si o sentintia finale — esecutiunea inceputa si va tramite actele pentru d'a procede mai de parte resp. a esoperá esecutiunea acelui foru, ce e competentu in caus'a cestionata dupa art. l. 54 ex 1868.

XVI. Cause predate unui foru arbitrariu si aduse in pertractare se voru resolve din partea forului acestui'a dupa procedur'a de pâna acum'a.

Daru in casu cându forulu arbitriloru inca nu s'a constituitu, se va constituí si déca inca nu si'a inceputu activitatea, atunci procede dupa otarîrile din art. l. 54 ex 1868.

XVII. Acelea foruri de instanti'a prima si de apelatiune cari dupa regulile de competintia din art. l. 54 ex 1868 si in sensulu ordinatiunei presente, suntu indatorate a transferá causele supuse pertractârii, la alte foruri au de a face acést'a transferare resp. predare in tempu de 30 de dile prelânga registru.

XVIII. Causele din pertractare suntu dupa efectu si urmâri d a se judecá atâtu in privinti'a procedurei, câtu si a pertractâriloru oficióse — incâtu ordinatiunea presenta nu otaresce vr'o esceptiune dupa acele legi, cari pre tempulu luârei in pertractare erau in valóre.

XIX. In privinti'a celorlalte otariri din ordinea jurisdictiunei provisoria se otarescu urmatórele:

1. Dispositiunile atingatórie de regularea provisórie a pârtiei materiale din dreptulu privatu civilu, a causeloru criminale, concursuale, comerciale, marfale, urbariale, de desdaunare funduale, proportionale, politiale si montanale si a causeloru advocatiale, precum si dispositiunile, ce sustienu alte legi mai vechi, remânu neatinse si de acésta ordinatiune.

2. Din cap. cârtiloru funduare se sustienu provisorice §§. 145, 148, 149, 150, 154, 156 si 158 si mai departe.

3. Sectiunea II a forului cambiale remâne dimpreuna cu modificatiunile ulterióre asemenea in valóre; in privinti'a executiunei se va emite o ordinatiune nóua.

4. Unde in dispositiunile aceste, precum si in legile si ordinatiunile sustienute prin ele se ia privire la procedur'a civile austriaca séu la ordinea jurisdictiunei provisoria séu la legile formale sustienute prin aceste, suntu d'a se aplicá otaririle art. l. 54 ex 1768.

XX. Otaririle art. precedentu se reducu si la legile, ce au valóre in sfer'a de activitate a tablei reg. din Muresiu-Osiorheiu, precum si la prescriptele referitóre la relatiunile urbariale din comitatulu Crasn'a, Solnoculu interioru si Zarandu si din districtulu cetâtiei de pétra, cari in sensulu art. I. a ordinatiunei presente, — nefiindu in contradicere cu art. l. 54 ex 1868 — nu se nulifica nici se schimba.

XXI. In cerculu de activitate a tablei reg. din M. Osiorheiu suntu de a se aplicá aceste dispositiuni cu urmatoriulu suplementu:

1. In pct. 2 a art. II, unde se ia privire la I., §. 46 a ordinei provisorie de jurisdictiune, suntu de a se intielege §§. 49 si 62 a procedurei civile provisorie de pâna acum.

2. Unde art. l. 54 ex 1868 vorbesce de judele scaunalu si jurii, e de a se intielege judele singularu.

3. Institutiunea unui notariu publicu se va lasá deocamdata in sfer'a de activitate da pâna acum.

4. Causele de ereditate din pertractare suntu de a se continuá in modulu indicatu in art. IX din partea notariloru publici, cá si pâna acum.

5. In cause politiane campestre se voru relasá, pâna la — o alta dispositiune a legislatiunei, legile si procedura in presentu usitata.

6. Procedur'a observanda in cause cambiale se va regulá prin unu emisu separatu.

P e s t 'a, in 30 Martiu 1869.

Baltasar Horvath, m. p.
ministru r. u. de justitia.

B r a s i o v u 24 Marte 1869.

Domnule Redactoru! Cea mai ardietóre cestiune de di, ce trebue se ocupe pre fie care cetatiénu romanu, este fara indoiéla cestiunea scolastica. Ea este cestiunea vitala a natiunei, ea este cestiunea, de care atârna viitorulu nostru, ea este cestiunea, de care atârna esistenti'a nostra ca natiune. Ea este cestiunea, de care atârna, ca noi sa remânemu ceea ce suntemu, ori sa ne perdemu individualitatea nostra nationala, sa ne perdemu limb'a, sa ne perdemu caracterulu, sa ne perdemu tóte, ce ne facu pre noi romani, romani.

Cestiunea scolastica este cestiunea, care ne-a facutu pre noi romanii de sub coron'a ungara, ca dupa ce ne-am luptatu cu atâta barbatia pentru libertate, pentru egalitatea de drepturi, pentru esistenti'a nostra ca natiune, dupa ce ne-am versatu sangele pentru tóte aceste, dupa ce ne-am datu tóte, ce ne-au fostu cu potentia, pentru tóte aceste, ne-am pomenitu, ca ne-am perdutu tóte, ca ne-am perdutu libertatea, ca ne-am perdutu egalitatea de drepturi, ca ne-am perdutu esistenti'a nostra ca natiune, ca ne-am perdutu tóte, ce ne facu pre noi romani, romani.

Cestiunea scolastica este cestiunea, care ne-a facutu pre noi romanii de sub coron'a ungara, ca dupa ce ne-am luptatu cu atâta barbatia pentru libertate, pentru egalitatea de drepturi, pentru esistenti'a nostra ca natiune, dupa ce ne-am versatu sangele pentru tóte aceste, dupa ce ne-am datu tóte, ce ne-au fostu cu potentia, pentru tóte aceste, ne-am pomenitu, ca ne-am perdutu tóte, ca ne-am perdutu libertatea, ca ne-am perdutu egalitatea de drepturi, ca ne-am perdutu esistenti'a nostra ca natiune, ca ne-am perdutu tóte, ce ne facu pre noi romani, romani.

FOISIÓRA.

C l u s i u, 4 Aprile 1869.

Intre miscârile politice si luptele de partite, mai nu se afla in diuariele nóstre nici unu articulu despre viéti'a sociale si desvoltarea arteloru frumóse. Iertati-mi dara putienu locu in colónele multu pretiuitului diuariu alu d-vóstre, cá sa descriu nisce momente interesante din viéti'a nós'ra sociale si mai alesu musicale.

Pentru ca maioritatea cetatieniloru Clusieni e ungurésca, s'aru insielá fórte, cine aru socotí, cumca miscârile pre terenulu arteloru, facute aici, nu potu interesá si pre publiculu românu. Separatismulu natiunalitâtiloru si in politica e fórte nefavoritoriu, dara in societate e cu adeveratu unu pecatu mare in contr'a culturei comune. Orasiulu nostru convinsu de adeverulu acest'a, cu bucuria mare se folosesce de ocasiuni, cá se abata zidurile despartitórie de natiuni, in viéti'a sociale, in cultura, desvoltarea spiritului si simtiului celui frumosu. Spre efectuarea scopului acestui'a avemu de a multiamí multu reuniuniloru musicale arangiate de D. Felice P i c h l e r sub nume: „házi zenekör“, care pentru romani suntu cu atâtu mai interesante, incâtu membrii de natiunea romana, arata in ele multu talentu si au multu meritu in perfectiunarea simtiului musicale. Câte-va cuvinte despre concertele Clusieniloru voru fi aici la loculu loru.

Abiá se sterse reminiscintiele concertului domnisiórei Luiz'a S c h u l l e r, virtuósa in piano, carea ne-au facutu bucuri'a de a audí si unele piese romanesci, astadi iéra amu avutu unu concertu in sal'a redutei de aici. Iosifu Nalenezi O d r z y w o l s k i virtuosu in guitaru l'a datu, pre lânga conlucrarea membriloru dela „házi zenekör“.

Cine cunósce dificultâtile dicerei cu guitarulu, au fostu petrunsu de admirare de technic'a sublima a artistului. „Concertino“ compusu de C i e b r 'a, cantâri populari de Krakoviak, Ukrain, si Idyla, frumósa compositiune de artistulu susu numitu insusi, tóte au fostu esecutate de minune. Precissiunea tactului in acórdele cele mai grele; trecerile de „crescendo“ si „diminuendo“ fórte acurate; trillerii si mordantii esecutati cu acórde intregi; temele esprimate cu unu degetu, pâna cându cu cele-lalte patru au disu (jucatu) acompaniamentulu: tóte au doveditu ca virtuosulu este la punctulu celu mai inaltu alu artei, si câte odata gandeamu a audí in locu de guitaru harpa séu violonu cu sonurile cele mai curate.

Dara sa trecemu la alte piese. Concertulu s'a inceputu cu „Oberon“, oper'a a lui C. M. Weber. Classicitatea netrecatória a compositiunei acestei'a nu póte sa incânte pre cei cari au óre-care simtiu de musica. Melodi'a dulce ne radicà de pre pamentu in tiér'a genieloru poesiei vechi, polyphoni'a perfecta ne mai ajunsa sternesce in noi simtiemente si cugetele cele mai deosebite; totudéun'a ce-va schimbare in form'a din afara si totusi caracteru permanentu, carele remane unulu si intregu; armoni'a cu transitiuni neasceptate si târi'a espressiunei; aceste suntu semnele caracteristice ale operei „Oberon“. Orchestrulu intregu a lui „házi zenekör“ l'au esecutatu cu multa acuratetia si espressiune. Paguba ca nu putemu dice totu asiá despre „Stabat Mater“ Oratoriulu vestitu a lui G. Rossini, cu carele s'a incheiatu concertulu. La acést'a orchestrulu si corulu nu au armoniatu totudéun'a, cum aru fi trebuitu, si fiindu ca corulu au fostu compusu mai alesu de diletanti tineri, a câroru voce inca nu are fermitatea ceruta, câte odata nu se putea audí de orchestrulu, carele, in proportiune cu ei erá prea tare. Pârtile de „solo“ amestecate au fostu bine cântate. D-siór'a Paulin'a V i k o l au cântatu cu curagiu, ceea ce in etatea d.-ei ne-au surprinsu. Vocea ei flessibila, placuta si curata au provocatu multe aplause. Dlu Carolu S z a k á c s bassistu inca au cântatu cu espressiune pies'a lui.

„Stabat Mater“ va avea totu-déun'a onórea intre compositiunile cele mai vestite. Rossini au fostu fundatoriulu musicei italiane, musicei simtiemînteloru si ale animei. Stilulu lui, cu unele schimbâri causate de scól'a francesa si germana, l'au urmatu Meyerbeer; si in „Robertu Diavolulu“ music'a italiana e predomnitória. Melodia perfectiunata, modulatiuni doióse e caracteristic'a lui. Romanulu audiendu aceste melodii nu póte suprime unu simtiementu dulce si totu odata tristu; elu-si aduce aminte de satele lui muntene, unde pecurariulu siediendu la umbr'a fagului esprima cu fluier'a durerile unui amoru sacru, unde risulu si glum'a lucratoriloru câmpeni trece in cantârile acele melancolice, care asiá de bine sciu aflá calea in animele omenesci. Music'a italiana, si music'a lui Meyerbeer ne aduce aminte tóte aceste. Noi amu fostu asiá de fericiti de cantatórea Cavatinei din „Robertu Diavolulu“ au fostu chiaru o domnisióra romana, dsiór'a Isabel'a V a s i c i u. Nu numai

tiénu din vechiulu fundu regiu este reorganisarea municipieloru in intielesulu ordinatiunei ministeriului ungurescu emanate câtra comitele fundului reg. Pre unde numai se afla putiena inteligintia româna in fundulu reg. credu ca ea se ocupa seriosu de acésta cestiune. Dupa cum s'aude reorganisarea se va face mai antâiu in Brasiovu. Cá nu cumva sa ne afle nepregatiti, inteligint'a nóstra d'aici dupa o consfatuire privata afla de tempore a conchiemá unu meetingu, la care sa fie representate tóte clasele societátii române, pre ieri dupa prândiu. Bravii nostri concetatieni se adunara intr'unu numeru destulu de considerabilu, amu putea dice chiaru preste asceptarea nóstra. Adunarea se constitue alegându sî de conducatoriu ad hoc pre unu stimabilu betrânu, carele luându presidiulu desfasiurá in termini scurti, daru pregnanti scopulu adunántii. Dupa acést'a se citesce sî esplica decretulu ministerialu mentionatu. Unulu dintre membrii adunârii ia cuventulu sî espune motivele, prin care suntemu constrinsi a ne interesá cu totu de adinsulu de acésta cestiune de viatia pentru noi. La objectiunea, ce sî o face insusi, ca óre luându parte la alegerea, ce ne sta in nainte nu vomu paralisá actiunea nóstra de pâna ací in caus'a comuna nationale, 'si dá respunsu: ca luâmu parte la alegere pre lânga o reserva in form'a de protestu. Asupra acestei cestiuni se incinge o desbatere infocata, in fine lamurindu-se cestiunea se decide unanimu: cá românii indreptatiti spre acést'a sa ia parte la alegerea representantii comunali conformu literii decretului ministerialu, insa pre langa reserva in form'a de protestu, pre carele 'lu va formulá comitetulu, ce se va compune din sînulu adunârii. Mai multi dintre membrii adunati desbatu asupra modului celui mai corespundietoriu, prin carele sa se induplece ómenii a concurge la alegerea fiitórie in numeru câtu se va putea de mare. In fine mai reasumându inca odata statulu cestiunii unulu dintre dd membrii provóca pre totu românulu cu dreptu de alegere a luá parte la actulu reconstituirei representantiei comunale, desvalindu pusetiunea nóstra de pâna ací in ceea ce privesce la afacerile comunale.

Se propune alegerea unui comitetu, carele sî alegându-se indata, fu insarcinatu din partea adunârii cam cu urmatórele: a staruí cu totu deadinsulu cá cei indreptatiti sa ia parte la alegerea representantii comunale mentionate; a formulá o representantia câtra comitele sasescu pentru cá sa se ia in drépt'a considerare numerulu poporatiunii române la punerea in candidatiune a amploiatiloru; a formulá protestulu precum sî a compune list'a alegandiloru; in fine a chipsuí midilócele cele mai eficace ce ne aru duce la scopulu doritu.

Ce resultatu voru avea aceste staruintie, care caracteriséza indestulu timpulu, in carele traimu, vomu vidé! —

Unu observatoriu.

Cincu-mare, 24 Martiu 1868.

Domnule Redactoru! Nimic'a nu avemu, tóte suntu ale lui Dumnedieu.

Ieri in 23 l. c. tocm'a pre cându eramu in biserica la servitiulu dumnedieescu de sér'a au erumptu focu intr'o siura, carele fiindu ajutatu de unu ventu, cá unu fulgeru veementu intr'o óra prefacù 140 de nimestii, siuri sî case, nu in cârbuni sî cenusia, câci pre aceea o au dusu ventulu, ci chiaru in nimic'a, incâtu multi sermani locuitori fii ai bisericei nóstre au remasu fâra de unu darabu de páne séu mamaliga, numai cu copiii goli, plangendu in mijloculu ulitieloru sî in paraie.

Vite tragatórie sî alte cari serveau spre hran'a ómeniloru inca au cadiutu multe jertfa infricosiatului elementu.

Cei mai multi locuitori sî mai pagubiti suntu romani, 92 de numeri, familii insa mai multe.

Aducemu mai intâiu multiamita publica parochului nostru Ignatiu Mandocea, — carele, de-sî tóta averea densului erá in primejdia cá sî a nóstra sî in mijloculu focului — totusi si-au uitatu de ale sele sî au alergatu imbarbatându poporulu la stingerea sî oprirea focului, ba l'amu vediutu cu ochii, de-sî e bolnaviciosu cu o mâna vatemata sî stricata, rumpendu siuguru garduri prin care se ducea focului la alte siuri acoperite cu paie — sî de nu se rumpea acel'a erá astadi toti romanii cu tóta averea loru perliti de focu.

Dupa aceea aducemu multiamita domnului fiiscalu scaunalu Capesius sî domnului juratu opidanu Henning, carele au contribuitu multu la stingerea focului si in fine comuneloru invecinate Rodbavu, Cincusioru sî Toarcl'a, cari, de-si cam târdîu, totusi au venitu cu aparate pentru stingere.

Rugâmu in fine pre onoratulu publicu, cá sa bine-voiésca a intinde mâna de ajutoriu, pagubitiloru, goliloru sî flamendiloru Cincani, cari in 23 l. c. erau in stare buna materiale; astadi insa n'au o bucatura pentru sine sî pentru vite, — ci fórte multi suntu siliti a locuí cu vitele chiaru sub ceriulu liberu, toti flamendi. *)

Ioann Bastea,
vice-sergentu in armata, sî alti mai multi.

Branisc'a, 28 Martiu c. v. 1869.

Dupa cum se ingrijescu in mai multe comune precum Bretea, Vorti'a, Sirbi, etc. din pregiurulu nostru pentru buna-starea sânteloru nóstre biserici gr. or. astfeliu sî in comun'a nóstra de vre-o câtu-va tempu se ocupa cu energia comitetulu nostru bisericescu comunalu sub presidiulu onoratului parochu localu M. M. cu reparatiunea sântei nóstre biserici din locu. Pentru care cu mare bucuria esprimu, ca nu lipsescu nici contribuirile a multoru economi onorati la acoperirea speseloru necesarie. — In Dumineca trecuta in 23 a curentei c. v venindu o persóna nobila, insocita de dóue dómne, la sânt'a nóstra biserica, la ascultarea servitiului sântei liturgii, au privitu putientelu sî la edificiulu celu frumosu in reparatura, sî au donatu numai decâtu o bancnota de 5 fl. v. a. Noi nu scimu de ce natiunalitate sî confessiune a fostu, fiindu ca ni e necunoscutu; dara noi ne esprimâmu multiamit'a nóstra publica.

I. Cioranu,
Docente.

Protocolulu.

Siedintiei V.

(ordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 25 Martiu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Mirone Romanu directoru secundariu.

Membri: Lazaru Ionescu fiscalu, Emanuilu Missiciu perceptoriu, Ioane Popoviciu Dessénu, Demetriu Bonciu sî Ioane Goldisiu esactoriu.

Notariu: Petru Petroviciu.

51. Presiedintele directoriu secundariu Dlu Mirone Romanu face cunoscutu: ca fiindu alesu de deputatu dietalu, sî afara de acést'a avendu inca sî alte missiuni importante a câror'a realisare lu impedeca pentru unu timpu mai indelungatu de la presiedinti'a directiunale, se areta lips'a de a se face provisiune cu alegerea unui suplinte alu directoratului in sensulu § 40 din regulamentulu casei — pre timpulu absentiei Dnei Sele — respective pâna la fitórea adunare generala. —

Determinatu: Pentru suplinirea directoratului — conformu § 40 alu regulamentului casei — se alege cu unanimitate comembrulu directiunei Ioane P. Dessénu de directoriu secundariu substitutu, avendu de a se ingrigí pre viitoriu pentru tóte afacerile directoratului, — pâna la venitórea adunare generale.

52. Presiedintele directoriu secundariu — cu privire la determinatiunile adunârei generale sustatóre — face propunere: ca pentru eternisarea memoriei reposatului Georgiu Popa fostului comite supremu alu comitatului Aradu, — membru fundatoru sî vice-presiedinte alu asociatiunei, — sa se tiena parastasulu indatinatu.

Determinatu: Propunerea presidiale se primesce; sî pentru tienerea parastasului in biseric'a catedrala gr-or. din Aradu se defige terminu de sâmbet'a in dóue septamâni, adeca in 10 Aprile nou, a. c. la 10 óre nainte de miédia-dî, fiindu poftitu comembrulu Ioanu P. Dessiénu ca preside sî directoriu substitutu cu arangiarea parastasului; iéra publiculu românu va fi invitatu la participarea acestui parastasu prin unu anunciu publicatu in dîuarele natiunale. —

53. Asemenea propunere face presiedintele directoriu secundariu sî pentru parastasulu reposatului binefacatoriu alu asociatiunei Iova Cresticiu din Siri'a, spre ce scopu:

Determinatu: se decide: ca pentru reposatulu binefacatoriu alu asociatiunei Iova Cresticiu sa se tiena sî in anulu acest'a parastasulu indatinatu la Siri'a, sî adeca: de sâmbeta in trei septamâni, care terminu cade pre 17 Aprile a. c. fiindu a se recercá Dlu protopopu alu Siriei Georgiu Popescu pentru bunavointi'a aretata sî in anii trecuti, ca se binevoiésca a dispune pentru implinirea functiuniloru funebrale cu ocasiunea serbârii acestui parastasu; iéra membrii asociatiunei binesimtitori voru fi poftiti la acestu parastasu prin publicarea unui anunciu in diurnalele natiunale. —

54. Cu referintia la decisulu directiunalu din 9 Ianuariu a. c. nr. 34, comisiunea, emisa pentru censurarea opului de gramatica a Dlui Mihailu Valceanu parochu in Docnecea, substerne elaboratulu seu censuratoriu care de o parte arata: cà opulu din cestiune n'aru avé perfectiunea recerута de a se face usu prin tiparirea lui; iéra de alta parte abatendu-se de la censurarea stricta a manuscrisului, de odata cuprinde in sine in privinti'a scientiei gramaticali in genere o disertatiune pré momentósa sî démna de atentiune. —

Determinatu: De sî zelulu sî diligint'a autoriului gramaticei cestiunate se apretiuesce din puntulu de vedere alu intreprinderiloru literarie folositórie culturei nóstre natiunali, totusi fiindu ca opulu d. Sele dupa opiniunea comisiunei censuratória n'are calitatea deplina a unei gramatice corespundietóre, — aprobarea ceruta pentru tiparire, din partea directiunei acestei'a nu se póte acordá.

Despre ce d. Mihailu Valceanu pre lânga comunicarea spre usu privatu a elaboratului comissiunei censuratórie prin estrasu protocolariu se insciintiéza. (Va urmá.)

Romani'a.

„Romanulu“ dela 24—25 Martiu publica list'a deputatiloru alesi in colegiulu I cari representa proprietatea cea mare in Romani'a. Eata list'a:

Deputatii colegiului I.

Ilfovu, Principele Dimitrie Ghic'a, cu 170 contra 30. Iassi, Constantinu Casimiru. Dolju, Nicolau Gr. Racoviti'a. Covurluiu, Mantu Rufu. Brâil'a, Alessandru Vericénu. Ismailu, Dimitrie Iconomu. Bolgradu, Colonelu Duc'a. Botosiani, Constantinu Silionu. Cahulu, Carabet Ciolacu. Fâlciu, Petru Mavrogeni. Vasluiu, Nicu Racovitia. Giurgiu, Nae Tataranu. Gorjiu, Constantinu Blaremberg. Ialomiti'a, Nicu Moscu. Putn'a, Alessandru Balsiu. Tutov'a, Iorgu Radu. Prahov'a, Ioann Cantacuzino, contra dlui Grecénu. Némtiu, Grigorie Cozadini,

---

*) Cugetâmu a ne implini o datoria, cându spunemu ca referatulu de mai susu ni-a venitu dela unu filoromanu, se vede, de origine magiara, scrisu, dupa cum lu vede cetitoriulu in limb'a romana. Multiamimu dlui referinte pentru interesulu ce-lu dovedesce chiaru sî cu acésta ocasiune câtra music'a romana sî câtra talentele musicale ce le-au observatu in sinulu natiunei nóstre sî totu odata pentru atentiunea câtra publiculu romanu, luându-si ostenél'a a mijlocí cunoscinti'a despre concertulu de mai susu in o limba pentru densulu straina, in limb'a nóstra romana. Déca aru dá Ddieu, cá acést'a sa fia auror'a unui inceputu, de o astfeliu de interesare reciproca a acestoru dóue popóre, unguri sî romani, sî pre câmpulu politicu! Red.

ca au cantatu dara au sî intielesu au sî simtitu ce au cântatu. Cu o dimensiune sî târi'a de voce fórte insemnata, carea cu usiuretate mare ajunge tonurile cele mai inalte, asemenea usioru trece prin tóte scalele sî figurele — câtu de grele se fia de cântatu —; Dsiór'a t. V. au castigatu deplina admirarea nóstra, nesocotindu aplausele, cari nu voiau sa incete. Precissiunea sî accentulu bunu in tactu, intonarea acurata a tonuriloru, carea multi operisti o aru invidiá, espressiunea minunata ce scie dá cantârei sele: tóte ne-au doveditu ca D-r'a scie stapaní deodata vocea densei, sî simtiemintele ascultatoriloru.

Fórte multe a-si putea dîce inca despre concertulu acest'a sî despre impressiunile causate de elu, dara nevoindu a abusá de atentiunea cetitoriloru, incheiu corespundinti'a dejá lunga, dorindu cá pretutindenea sa se desvólte spiritulu arteloru sî sa resara talente asiá stralucite cá celu admiratu astadi in concertulu Clusianu. *)

V. K.

*) Redactiunea inca primesce oferte, cari se voru publicá sî se voru administrá comitetului parochialu din Cincu. Red.

Teleormanu, Constantinu Boerescu, contra dlui Ion Ghic'a. Dâmboviti'a, George Cantacuzino. Valcea, Alessandru Lahovari. Romanati, Alessandru G. Golescu. Buzeu, Ioann Marghilomanu, contr'a dlui Iatiopulo cadiutu cu 3 voturi. Râmnicu-Saratu, Constantinu Gradisténu. Oltu, Alessandru Cretiescu. Bacâu, Ernest Sturz'a. Mehedinti, Constantina Scafesiu, contra dlui Ioann Ghic'a. Romanu, Dimitrie Ioann. Argesiu, Majorulu Radu Michailu, cu unanimitate. Muscelu, Alessandru C. Golescu. Sucéva, Petru Soft'a. Dorohoiu, Iorgu Holbanu. Tecuciu, Constantinu Iacovache.

Varietâti.

*** Unu telegramu din „Hr. Ztg." de alalta ieri aduce de la Pest'a scirea ca Maj stâtule Loru voru cercetá in luna lui Maiu tiér'a nóstra Transilvani'a.

— Acela-si telegramu spune ca M. S. a concesu la universitatea din Pest'a prelegeri despre sciintie resbelice.

— Suntu prospecte ca statulu efectivu alu trupeloru se va reduce; iéra asentarea ce avea sa se faca acum se amâna pâna la tómna.

*** Mercuri a tienutu siedintia comitetulu Asociatiunei romane transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. In acést'a s'a presentatu o obligatiune de 100 fl. de imprumutulu statului dela 1860 cu unu numeru de castigu, dela dlu comerciante din Brasiovu, Demetriu Ionciovicin pre lânga alti 20 fl. cá taxe restante. Prin acést'a densulu a devenitu membru alu Asociatiunei pentru totu-déun'a. La acést'a mai e de a se adauge, ca mentiunatulu Domnu a prevedintu si possibilitatea unui castigu in decursulu sortiriloru obligatiunei. Pentru unu asfeliu de casu norocosu a dispusu cá din castigu sa tréca la fondulu Asociatiunei, un'a din trei pârti; iéra cele-lalte sa se intrebuintieze spre stipendiarea unoru tineri cari voru invetiá sciintiele technice. Acésta fapta nobila se lauda de sine si noi nu avemu alta de disu, decâtu, ca de aru fi multi, cari sa o scie apretiui si sa o póta si imitá.

*** Dupa „K. K." denumirile pentru comisariatulu regescu transilvanu voru urmá câtu de curendu. Adlatus lânga comisariu, cá consiliariu ministeriale va fi Alecsiu Nagy; iéra Grois fostulu vice presiedinte guv., se va stramutá la ministeriulu de interne cá consiliariu ministeriale.

*** Bar. Apor e chiamatu la Buda-Pest'a la ministeriulu de justitia. Caus'a chiamârei se dice ca e parte administratiunea justitiei parte jurii, cari au sa intre in viétia. In fine se spune, ca bar. Apor nu va mai fi in fruntea tablei regesci, ci va merge la Pest'a cá presiedinte de sectiune la tabl'a regésca de acolo.

*** Contele Beust se afla dela 6 Aprile n. in Pest'a. Petrecerea lui aici, se dice, ca are de scopu regularea afaceriloru delegatiunei viitórie.

*** „Századunk" aduce sciri despre agitatiuni ostile unguriloru, in pârtile Ungariei superióre.

*** In privinti'a juriloru de pace din Transilvani'a, se spune, ca comisariulu regescu a capetatu insarcinare dela ministeriulu de justitia se compuna o lista de persóne potrivite de functiunea juriloru. Tabl'a din M. Osiorheiu va fi eschisivu esmisa pentru de a judecá in afaceri de presa séu de tipariu.

*** „Kr. Ztg." spune ca s'a resturnatu monumentulu rusescu de pre temp'a Brasiovului Nenorociri nu s'a intemplatu.

*** Din partea austriaca a imperiului se spune ca ministrulu de finantie a tramisu deputatiloru pre acasa unu proiectu de lege, in urm'a cârui sa i se dea plenipotintia de a aduná toti diecerii, respective, sieserii de argintu, batuti la 1848 si 1849. Caus'a acestei grabiri este cá sa nu se faca speculatiune cu ei si sa-i tréca speculantii in strainetate. Altii insa dicu, ca ministrulu vrea sa intrebuintieze sum'a ce resulta din prefacerea diecerilor vechi in noi pentru vistieri'a statului, pentru ca avendu cei vechi mai multu argintu decâtu cei noi vistieri'a are unu castigu insemnatu.

*** Alegerile in diet'a Ungariei pre câtu suntu cunoscute numera 235 deakisti si 156 opusetiunali.

* Metropoli'a rutena gr. catolica. Cetimu ca Episcopulu din Eperies are sa fia — cu invoirea regimului cislaitanu — Metropolitulu Ruteniloru din Ungari'a si galiti'a orientale.

* „Neuer Freier Lloyd": o fóia opositiunale ese ir limb'a germana in Pest'a de la 1 Maiu incolo. Fundatorii ei suntu lokai si consoti.

*** Restantiele de dare din regatulu Ungariei au fostu la inceputulu anului curente 36.501,342 fl.

*** Ból'a de vite la Boiti'a inca totu nu e curmata. Se dîce ca s'a aratatu simptome de acésta bóla si la Talmaciu. — Din caus'a acést'a e probabilu ca se va oprí tergulu de vite alu Sabiiului, déca nu va incetá ból'a de totu in vre o 10-12 dile.

*** Pré Sânti'a Sea parintele Melchisedek, Episcopu alu Dunarei-de-josu, inainte de a plecá din capitala a avutu onórea de a fi primitu de inaltimea sea Domnitoriulu in audientia privata si cu acésta ocasiune a-i presentá srierea sea intitulata „Cronic'a Husiloru", o carte fórte insemnata prin eruditiunea ei, unu adeveratu tesauru pentru acei cari iubescu a studiá istori'a nóstra bisericésca si politica, archiologi'a tierei, istori'a limbei romane, precum si starea economica a patriei.

Inaltimea sea a bine-voitu a esprimá pré sântiei sele, in termini fórte magulitori, a sea inalta satisfactiune pentru activitatea si zelulu ce eruditulu episcopu depune, spre a dotá Romani'a cu cârti teologice si istorice. „Monit."

*** In Ploiesci apare „Curier Electoral", va esí pre septamâna de atâtea ori, de câte ori va fi trebuintia. Acésta gazeta (dice ea ins'a-si) este facuta pentru alegeri.

*** De une-dile impartasîramu o notitia desrpre etatea unui romanu Atanasiu Popu din Marisielu. In nrii din urma ai lui „K. K." aflâmu in alta notitia despre acelu'a-si, cu carea ocasiune numit'a fóia mai adauge, cá fiindu elu citetu in anulu acest'a cá marturia la Clusiu, fu intrebatu intre alte de câti ani este? „De 26" a respunsu betrânulu. Judecatoriulu lu mai intrebà odata. Betrânulu repetiesce iéra ca e de 26 ani, dara acesti'a, adauga elu, stau deasupr'a pre suta, pre carea acum nu o mai numera.

*** In teatrulu din Pest'a unu conte Carolu Eszterházy dimpreuna cu unu altu domnu convers'au tare, in mani'a publicului si rideau cu hohotu la locurile cele mai seriése, ce se petreceau pre scena, si in fine incepù cont. sa fluiere o piesa, ce se vedé ca i place sa o fluiere de multe ori. Provocatu in dóue renduri de comisariulu politianu sa nu faca scandalu, a inceputu sa injure si se faca pre publicu sa asculte vre-o dece minute la elu. Apoi si-au aprinsu la flacar'a gasului de dinaintea logei sele (fumatulu e opritu ori in ce teatru) contele si companionulu seu cigârile si s'au dusu S'a inceputu cercetare in contra-i. Contele insa au provocatu pre capitanulu cetâtiei la duelu; se intielege, ca capitanulu, cá omu cu minte, a respinsu o absurditate cá acést'a dela sine.

*** Averea remasa de bar. Rotschild s'u aflatu, dupa socotele de vre-o câte-va luni, ca e de 1700 milióne.

*** Unu remasîtu. In Parisu a facutu sensatiune mare in tóte cercurile remasîtului duoru persóne, ca pâna la finea lui Maiu va fi resbelu. Sum'a depusa la unu schimbatoriu face 100,000 franci. Persónele suntu ambe de acele, cari potu fi bine informate; un'a insa dîce, ca pâna la finea lui Maiu va fi bataia, ceea-lalta, ca nu va fi, ci va fi pace.

*** Escese contra jidoviloru s'au inceputu si in Austro-Ungari'a. Asiá se telegraféza din Iaroslau, ca jidovii au fostu siliti (erá dumineca) sa inchida pravaliele. Politi'a nu a fostu de ajunsu sa impedece escesele. Au trebuitu sa intrevina militi'a.

*** Dupa cum audîmu in momentele cându se punemu fói'a sub téscu, la Ogna si Siur'a mare a arsu in septamân'a trecuta. In loculu primu in dóue renduri.

*** Demnu de atentiunea Bucurestenilor. Mai cându erá prin unele foi anunciata deschiderea unei espositiuni a Reuniunei industriarie nemtiesci din Bucuresci. Astadi aflâmu ca intreprinderea nu a succesu. Comitetulu inse róga in o scrisóre pre mecenatii sei ai pastrá la tóta irtemplarea simtiementulu pentru inflorirea arteloru si meserieloru „in acésta patria nóua a nóstra, dice comitetulu, „pentru ca suntemu de acea firma convingere ca tempulu, cându se se simta si aici lip'a de o espusetiune de arte si industria nu mai e departe."

Nr. 52

Seri'a: V.

Anunciu. *)

Cu privire la determinatiunile adunârli generali din anii trecuti, — subscris'a directiune a decisu: ca pentru eternisarea memoriei pré meritatului si reposatului barbatu alu natiunei Georgiu Popa fostulu comite supremu alu comitatului Aradu, membru fundatoru si vice-presiedinte alu Asociatiunei, sa se tiena parastasulu indatinatu si in anulu acest'a in biseric'a catetrala româna greco-orientala, sâmbeta in 10 Aprilie nou, a. c. la 10 óre nainte de miéda-dî. —

La care serbare funebrala onoratulu publicu cu acést'a este invitatu.

Aradu in 27 Martiu 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Ioane Popoviciu Desiénu m. p.
Petru Petroviciu
notariulu asociatiunei.

Nr. 52.

Anunciu. *)

Onoratulu publicu românu cu acést'a e invitatu la parastasulu, care pentru reposatulu binefacatoriu alu asociatiunei lóva Cresticiu se va tiené in biseric'a greco-orientale din Siri'a, sâmbeta in 17 Aprile, nou a. c. la 10 óre nainte de miédia-dî.

Aradu, in 27 Martiu, 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Ióne Popoviciu Desiénu m. p.
presiedinte substitutu.
Petru Petroviciu
notariulu asociatiunei.

*) Tóte onoratele redactiuni a celor'a lalte foi suntu rogate a reproduce acestu anunciu in colónele sele.

30—2

Edictu.

Parochi'a lui Nicolae Istrathie din Comun'a Porcesti, Seaunulu Sabiiului in Ardélu, care mai de multu tempu, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Achimu Costeiu, totu din Porcesti, si au prebegitu in lume, fâra de a sa sci loculu unde se afla, prin acést'a sa si citeaza, ca in terminu de unu anu si o dî de la datulu mai josu, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, si in absenti'a ei se va pertractá, si resolvá in intielesulu S S. Canóne ale bisericei nóstre gr. res. cererea de divortiu totale a sotiului seu.

Sabiiu 24 Martiu 1869.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului Sabiiului alu II-le —

Ioanne Panoviciu
Protopopu.

Publicare.

In diu'a de Florii si in diu'a de S. George a. c. se va dá in licitatiune pasiunea din muntele Surulu, hotarulu Avrigului preste 400 jugere, pentru anulu 1869, in cancelari'a comunale Avrigu.

Oficiulu comunale.

Anunciu.

Subscrisulu si permite a face cunoscutu onoratului publicu ca dela 1 Aprile 1869 c. n deschide cancelari'a sea advocatiale in **Mediasiu** sub nru 147 in piétia. Se róga totu deodata de on. publicu a-lu onorá cu increderea.

Mediasiu 17 Martiu n. 1869

Ioane Pop'a,
advocatu.

(11—2)

Burs'a de Vienn'a.

Din 29 Martiu (10 Apr.) 1869.

Metalicele 5%	62	45	Act. de creditu	294	30
Imprumut. nat. 5%	70	65	Argintulu	123	75
Actiile de banca	730		Galbinulu	5	93

INDREPTARE In protocolulu publicatu in nrulu trecutu pag. 99 col. I. sîrulu 34, in locu de 1969 sa se cetésca 1869.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editor'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adrésate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 27. ANULU XVII.

Sabiiu, in 3/15 Aprile 1869.

tru provinciole din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Tergulu Sabiiului.

Aflâmu ca tergulu Lipovei este amanatu, din causa, ca erá sa cada togm'a in acel'a-si tempu, in care cadu serbatorile pasciloru nóstre.

Sciindu ca tergulu Sabiiului de tiéra va dură dupa obiceiu septamân'a patimiloru si putemu luá si cea mai mare parte din septamân'a cea luminata, credemu a fi indreptatiti a ne pune intrebarea, ca in adeveru nu se stramuta acestu tergu pre altu tempu mai potrivitu ?

Acésta cestiune, neinsemnata la parere, si are si ea insemnetatea ei din mai multe puncte de vedere.

Sa luâmu pre celu mai de aprópe de firea unui tergu.

Tergulu are sa intrunésca negotiu de totu feliulu, are sa depuna pentru pretiu bunu productele din locu si din departare, va se dica, ale producentiloru si ale negutietoriloru, cari le aducu din departare. La acésta intrunire cu asemenea scopu se ceru concurenti multi cá sa se póta dice ca tergulu este bunu. Cei mai multi concurenti insa suntu romanii, in giurulu celu mai largu, trasu in tiér'a nóstra, si asiá déca voru lipsí ei, — si unu crestinu bunu numai silitu se indupleca a-si parasí cas'a si a alergá, cá in tempulu cându are sa fia mai liniscitu in anu, se fia in zarva si valurile tergului — alti concurenti voru fi putieni. Piati'a asiá dara intréga, intielegemu industri'a intréga, in toti ramii ei, are sa pérda o ocasiune de a face vre-unu castigu Ne mirâmu ca camerile comerciale si industriale scapa asemenea lucruri din vedere si le lasa spre detrimentulu industriei spre detrimentulu ce are si trebuie sa aiba influintia in tóta tiér'a. Ne mirâmu ca in unu punctu, unde se intalnescu interesele tuturoru locuitoriloru asiá de minunatu, sa nu cugete cetatienii insisi la o modificare a terminului tergului, dupa cum aru vení pentru tóte pârtile mai bine si sa róge autoritâtile pentru acea modificare ; acést'a nu numai ca aru vatemá vre-o lege, ci le-aru indeplini pre cele dejá esistande.

Unu altu punctu de vedere credemu ca e alu civilisatiunei, alu culturei. In diu'a de astadi pentru ca unu poporu pórta cutare nume, nu presupunemu ca trebuie persecutatu incâtu nici serbatorile lui sa nu fia respectate, pre cându pentru ale altor'a se intrebuintiéza o prea mare atentiune.

Este atât'a vorba de indreptatirea egale, de respectarea confessiuniloru fia cârei natiuni si cu ori ce ocasiune vedemu câtu de putienu respectu este câtra aceste afirmatiuni. Déca in afaceri asiá de secundarie cu referintia la starea politica, se arata netoleranti'a in mesura asiá de mare, ce vomu tiené de dispusetiuni in alte privintie de mai mare insemnetate politica ? Si din acestu punctu de vedere dara aru trebuí cautatu leacu si adeca léculu acest'a sa'lu caute partea respectiva a autoritâtiloru, ce suntu chiamate a pune in lucrare nu numai legile, déra si principiele egalei indreptatíri si preste totu a le constitutiunalismului.

Alu treilea punctu de vedere este celu alu religiositâtiei. Acest'a este celu mai gingasiu dintre tóte. Si totusi póte mai putienu bagatu in séma de crestinii de astâdi.

Omulu dóra nici odata nu e asiá de puternicu dispusu la pietate, cá in dîlele acele, câudu se face cea mai multa amintîre de intemplârile dela ocasiunea mantuirei nóstre. Si in estu anu unu numeru mare de crestini de ai nostri constrinsi de interesele loru materiale trebuie sa negutiatorésca in diu'a de pasci, se vendia, sa calatorésca s. a. tocmai in tempulu celu mai supremu, câudu ori cui i pare bine sa mérga la biserica si dupa aceea sa-si petreca in o linisce si bucuria intima in midilocului a loru sei.

Audîmu ca din partea gremiului comerciale românu de aici s'a facutu pasi in privinti'a acést'a la loculu celu mai de aprópe competentu in afaceri comerciali ; resultatu inse nu vedemu, precum se vede la Lipov'a. Cugetâmu irse ca bunulu simtiu trebuiá sa conduca pre ori si cine la consideratiunile nóstre de mai susu si la ide'a de a se face de vre-o parte unu pasu macaru la autoritâtile respective, séu aceste sa fia cu óre care prevenintia in cestiunea de fatia si sa nu astepte imboldituri din partea nimenui.

Ne amu facutu acum a trei'a óra datoria cá diuaristi a atrage atentiunea asupra la astfeliu de intemplâri. Dóra dupa dîs'a nemtiésca, ca tóte lucrurile bune suntu trei, vomu fi atâtu de respectati, incâtu sa se faca odata vre o mesura consolatória pentru unu numeru insemnatu de consumenti ai piatiei Sabiiului.

Revista diuaristica.

Atingetoriu de politic'a dîlei „Hazánk“ scrie urmatórele :

„Franci'a se pregatesce in ascunsu. Acésta scire ne vine prin jurnale si prin epistole si foile vienese asemenea amintescu despre acést'a pregatire generale. Cetitoriulu va intrebá de causa, — pentru ce se pregatesce ? Resbelulu va fi indreptatu firesce contra Prusiei, chiaru si de nu se voru aflá motivele dupa cari ascépta acum din an. 1866 cá aceste dóue tieri sa se incaiere. Franci'a póte se afle destule cause esterne. Incorporarea Badenului, ocuparea cetatiloru confederatiunei germane de militi'a prussiana, alianti'a de aperare incheiata cu tóte statele germane s. alt.

„Scirea de inarmare totusi inca nu e intarita. Se póte, ca miscârile trupeloru se facu numai pentru esercitiulu de véra. Dara in sfersîtu totusi e cu putintia si o inarmare seriosa, si póte se urmedie aceea, ce atâtu in Parisu câtu si in Berlinu se tiene de neincungiurabilu. Franci'a cá cea mai mare putere a Europei se simte atacata prin latirea teritoriului prussescu. Prussi'a din contra se vede impedecata la continuarea operei incepute. Sabi'a trebuie sa decida.

„Dara óre poté-va remanea resbelulu numai intre Franci'a si Prusi'a. Nu se póte crede. Fiecare partida va pune in miscare tóte mijlócele In casulu unei batalii, toti se voru ingrigí de alantie si voru intrebuintiá tóte mijlócele pentru cá sa se intarésca. Scimu demultu ca pre cine contéza Franci'a si pre cine Prussi'a. Cea dintâiu cauta alianti'a Italiei si a Austro-Ungariei, pre care póte le-a si castigatu. Prusi'a insa 'si indrepta privirea câtra nordu si câtra principatele dunarene. Si ceste din urma-i voru fi celu mai tare sprigínu.

„De succede politicei prusso-russesci a resculá Turci'a, atunci resbelulu nu va cuprinde numai Austro-Ungari'a, ci asiá dicendu tóta Europ'a. Pórt'a cea debila nu e in stare a se mesurá cu crestinii din principatele turcesci in casulu unei revolutiuni. Colo Greci'a, ici Principatele dunarene, Serbi'a, Bulgari'a, Montenegrulu. De unde sa-si ia militia pentru de a stá in contra atâtoru inimici. Trista infatisiare; dara unu resbelu prusso francesu o va realisá. Sfersitulu si resultatulu luptei nu se póte nici prevedea nici presimti.

„Franci'a intr'adeveru e pregatita; dara ce sa dîcemu despre partidele desbinate din launtru, care amenintia neincetatu din Itali'a, din Austro-Ungari'a si mai cu séma din Ungari'a, cu deosebire déca politic'a acea de care ne e frica si care fára de a privi la interesele nóstre va cercá a se despagubí pentru positiunea sea din Germani'a si nu va fi circumspecta, precum n'a fostu nici pâna acum. In fine ce sa dicemu despre Turci'a ?

„Pentru aceea aru fi cu multu mai bine de politic'a nóstra déca amu temandá lucrulu fatia cu Franci'a si amu castigá tempu spre a vedé dechiararea stateloru nepregatite. Prussi'a si Russi'a de altmintrea suntu pregatite câci demultu asceptá esplosiunea ; dara chiaru si cându n'aru fi inca pre deplinu pregatite, totusi aru fi o cutediare mare din partea Franciei de a incepe resbelu, de órece chiaru statele acele suntu inca nepregatite, care au sa o insotiésca si i pastréza simpathiele loru.

„Pentru aceea dorimu, cá scirile inspaimentatórie sa nu se realiseze, si mai bine sa se adeverésca vorb'a lui Rouher, carele a disu, ca civilisatiunea si libertatea au lipsa de pace, si regimulu francesu va si staruí din tóte puterile a o sustiené pre continentulu Europei“

In legatura cu cele mai de susu eata ce dîce mai departe „Hazánk“ in altu numeru :

„Trei sciri mai de capetenia ne ocupa in presentu. Tóte trei atingu Austro-Ungari'a.

„Vilelm regele Prussiei se intielege precum scrie „Sächsische Ztg.“ demultu cu Bismarck, ca pentru de a putea sustienea lini'a dela Main nevatemata se pregatésca unu modu de impacare totale cu Austri'a.

„A dóu'a scrie „Gaulois“ din Parisu, ca imperatulu Napoleonu, a felicitatu prin ducele Gramont pre Austro-Ungari'a pentru progresulu facutu in arti militare, insciintiandu-o totu odata, ca in anulu acest'a trebuie sa se ferésca de unu resbelu.

„In fine e sciutu, ca alianti'a facuta intre Austro-Ungari'a si Itali'a e operatulu lordului Clarendonu din Londr'a. Ostenelele ministrului de interne din Angli'a intru adeveru n'a remasu fâra succesu, câci neutralitatea Austro-Ungariei si a Italiei in casulu unui resbelu pruso-francesu e asigurata.

„Din tóte trei scirile se vede, ca resbelulu pruso-francesu e pre cale de a se incepe, si diplomati'a Angliterei, ce a-jucatu rol'a de midilocitóre pâna acum'a nu s'a impotrivitu, ci s'a straduitu a influintiá, cá statele invecinate se remâna in neutralitate séu resbelulu sa se localiseze.

„Imperatulu Napoleonu promite, ca in anulu acest'a sa nu se infricosieze nime de unu resbelu. Asiá dar va fi pre anulu venitoriu resbelu. Prospectu imbucuratoriu !

„Ce e unu anu ; si dóra o parte séu alta nu póte aflá cause pentru de a incepe resbelulu si mai curendu preste voinți'a celei-lalte. Despre resbelu se vorbesce cu tóta sicuritatea si prin urmare esplosiunea lui o putemu asteptá in totu minutulu.“

„N. Fr. Bl“ ne aduce sub articululu „Positiunea lumei imbunatatita“ urmatórele :

„De cându s'a descatenatu viforii cotropitori ai primaverei an. 1866 in centrulu Europei, tempulu celu placutu, lun'a lui Maiu si-a perdutu in lumea politica totu creditulu. Unu resbelu nenaturalu a produsu referintie nenaturali, si Europ'a se afla intr'unu disgustu permanentu. Temerea de cutremururi nóue, de eruptiuni nóue violente se sustiene si a devenitu o dispositiune normale a inimeloru. Nu se mai intréba c a f i - v a, ci c â n d u se va intemplá esplosiunea resbelului, si — dupa ce opiniunea publica s'a invetiatu in modulu acest'a a judecá eventualitatea unui resbelu dupa gradulu de comoditate, cu care se ducu domnii pamenteni ai armateloru pre câmpulu de batalie, resbelulu s'a facutu intru adeveru unu articulu de petrecere. De trei ani se astépta resbelulu, cá unu daru alu primaverei. Cu câtu lucesce sórele mai tare cu câtu natur'a se investéza mai frumosu, cu atât'a se crede a fi mai aprópe durduitulu tunuriloru ; viólele si florile din Maiu se privescu cá pregatiri resbelice.

„Primavér'a presenta se pare pessimistiloru cá o investitura martiale. Si e curiosu destulu, ca nu

staruinti'a natiuniloru inhitóre de lupta de a-si umplea arsenalele de arme, facu pre vecinii de dincolo de limitele negro-albe a se teme ; unu simptomu eminalminte pacinicu le incretiesce fruntea. Austri'a a incheiatu cu Itali'a dupa unu resbelu sangerosu, dupa o inimicitia de 20. ani o pace onesta. Nu o pace pre rapiru, ci cunoscinti'a reciproca a intereseloru proprii a superatu o animositate ruginita, dorinti'a unei pâci adeverate erá reciproca, focului sî ap'a se impacara, inimicii de mórte s'au facutu amici sî stau bratiu la bratiu lânga olalta. Dar in locu de a se salutá pacea generala, se arunca neincetatu preste faptulu acest'a cele mai ardietóre rachete de alarma.

„Nu ne lingusimu a complaná temerea adeverata séu imaginata a amiciloru nostri de lânga Spree cu deslusîri modeste. Dara totusi ne tienemu de datorintia publicistica a aratá nefunditatea temerii loru prin o apreciare seriósa a obiectului inspaimantatoriu. Pentru de a cunósce natur'a inofensiva a relatiuniloru de curendu statorite intre Vien'a sî Florenti'a e destulu pre lânga o buna vointia a aruncá numai o privire asupr'a relatiuniloru Austriei. Mai multu cá tóte celelalte epitete, care iau datu limbagiulu diplomaticu statului austriacu s'a adeveritu in istori'a acea caracteristica, ce denéga acestei puteri mari ori-ce aplecare agressiva. E o nepricepere invederata a presupune, ca natur'a conservativa a patriei nóstre sa se schimbe tocmai acum sî sa insetedie dupa fapte, cându nu mai conduce vointi'a unui'a destinele ei, ci poporulu prin representantii sei veghiéza asupr'a intereseloru sele sî-si pregatesce calea pre care sa mérga politic'a sea. Pre cine nu-lu liniscesce acésta apreciare simpla, incerce-se a arancá o privire, o privire liniscita in positiunea lumei. Se vedemu cum au lasatu evenimintele din 1866 situatiunea in Europ'a sî cum e astadi.

„Prussi'a erá liata la an. 1866 cu Itali'a contra Austriei. Cea dintâiu avea de cugetu ai dá o lovitura de mórte ; Itali'a privea la unu obiectu de cucerire. Cea din urma-si ajunse scopulu de-sî pre o cale neprevediuta ; dara lovitur'a de mórte fu gresita. Ostenita prin unu resbelu mai pâna la oboséla, jacea Austri'a invinsa, insa inim'a-i batea inca ! Provedinti'a-i aduse uriasiului vulneratu, unu medicu intieleptu, care-lu puse curendu in picióre Din partea Austriei invinse pacea nu erá amenintiata ; nici atunci, nici mai târdiu. Acést'a se vede, câci Austri'a nu numai ca vedea liniscita moralicesce pre invingatoriu trecendu preste marginile puse prin pacea dela Prag'a, dara nu fu aplecata nici a se uní cu actiunea intentiunata pentru efeptuirea totale a pâcei dela Prag'a.

„Insa prin buna vointi'a Austriei pacea Europei inca nu erá asigurata. Periclitarea pârei putea se vina din Parisu sî din Berlinu. Franci'a trebuea sa se ingrijésca in urm'a notei lui Usedom, câci intentiunea Prussiei erá indreptata spre nimicire totale a acelui statu din Europ'a a cârui esistintia e celu mai puternicu radimu contra egemoniei européne a vecinului seu. Alianti'a de protectiune din Augustu 1866 sî sórtea art. V din pacea dela Prag'a dictatu de Franci'a, n'au fostu nici decum cualificate, a desceptá in invingatoriu moderatiune. Cu câtu erá mai multe garantii pre partea Prussiei cu atâtu mai chiaru trebuí sa védia Franci'a periculului, ca tocmai instrumentulu de pace din Prag'a, in care Napoleonu alu III privea siguranti'a ecuilibrului européu se potea preface preste nóptre intr'o maculatura. Itali'a in prim'a linia sî Russi'a in a dóu'a erau spriginulu efectivu alu Prussiei, cá garantie a sucesului seu pre care redimandu-se putea se fia indemnata a urmarí, sî pre lânga periculului unei conflagratiuni europene, cu energia planurile sele secrete.

„Asiá stá lucrurile dupa Sadov'a. De atunci s'a schimbatu situatiunea cu totulu. Atacurile candiotiloru, sî inca mai multu conflictulu greco-turcescu a doveditu pâna la evidentia, ca Russi'a nu e de a se numerá lânga factorii neconditiunati ai politicei prussiene. Intr'aceea s'a scosu sî Itali'a din cerculu aceloru potintie, ce figurau cá motori in politic'a Prussiei. Itali'a e castigata pentru politic'a de pace a Austriei, acést'a se póte afirmá cu sicuritate, sî pacea a capetatu o garantia nepretiuibile.

„Austri'a, precum amu aretatu, nu voiesce sî nu póte se voiésca a scuturá starea presenta a lucrurilorn. Cumca Franci'a recunósce acést'a stare, se intielege de sine, de óre-ce acést'a numai s'a pututu desvoltá sub egid'a sea, intarindu-o prin subscrierea pâcei dela Prag'a. In Berlinu e asiá dara in momentulu de fatia a se cautá loculu geometricu a pâcei. Dela Prussi'a aterna sustienerea ei, dela gradulu de onestitate si sinceritate, cu care va respectá Prussi'a otaririle pâcei sî se va ferí a nu trece preste limitele ei.

„Nu ne indoimu, ca preclarulu barbatu de statu, care de multu conduce destinele Prussiei cu unu succesu atâtu de estraordinariu, nu va putea tiené in frâu elementele impulsatóre, cari aperte sî secretu provóca actiuni violente si in orbirea loru chauvanistica nu voiescu se respecteze veto Europei. Pentru ca elementeloru acelor'a in Itali'a li s'a luatu o piétra din jocu, póte se ridice valórea vocei acelor'a, cari vorbescu in Berlinu pentru moderatiune intielépta. — Sî singuru aici jace insemnatatea de Entente cordiale intre Vien'a si Florenz'a. Dealmintrea intimitate intre Austri'a sî Itali'a e asemenea o garantia esentiale pentru pacea Europei.“

Sabiiu, 1/13 Aprile 1868.

Domnule Redactoru ! Tinerimea studiósa romana din Sabiiu sî mai cu séma juristii dela academi'a de drepturi au cugetatu, vediendu cum se incérca inteliginti'a la tóte popórele a-si nobilitá simtiemintele prin musica, cantâri, pictura sî alte arte frumóse, ca sa se intrunésca provisorminte, sî sa se esercitedie o óra séu dóue pre septamâna in cantâri, cá cu tempu sa formedie unu coru, sî se póta dá vre-unu semnu de viétia la vre-o solemnitate obvenitórie séu din cându in cându sa arangiedie vre-o petrecere in favórea vre-unui scopu filantropicu. Pentru de a putea desvoltá in cine-va vre-o calitate, sî pentru de a o sci pretiui, trebuie singuru se fii cualificatu in trens'a séu celu putienu o cunosci.

Acést'a a fostu intentiunea studentiloru romani; cându au inceputu sa cânte. N'au fostu vorb'a de societate dupa tóte formalitâtile societâtiloru ci numai de o intrunire colegiale de a se esercitá in cantâri. Fâra multe desbateri sî formalitâti amu rugatu pre dlu Dr. Brote, carele cá celu mai competentu romanu din Sabiiu in privinti'a musicale, sa ne conduca sî sa ne instrueze in desvoltarea artei acestei'a sublime. Primindu dlu Dr. Brote acésta sarcina, cu bucuria amu sî inceputu a tienea regulatu óre de cantâri. Insa cu durere trebuie sa marturisimu, ca mai dela inceputulu esercitiului nostru, incepura unii ómeni a ne suspiciuná sî a ascultá pre la feresti sî a face raporturi gubernului, cá cându noi cine scie ce comploturi amu tiese contra statului sî ce politica inalta avemu de desbatutu, cându ne incercâmu in esercituri musicale. Sciindu-ne ca nu suntemu in stare de asediu sî ca ne incercâmu sa progressâmu sî noi in arte conformu spiritului tempului, ne tredîmu numai deodata cu sciri intr'adeveru neliniscitórie, ca regimulu resp. guvernulu a facutu intrebare oficiósa pre la deosebitele directorate despre intrunirea nóstra corale. Directorulu academiei in raportulu seu facutu guvernului in urm'a intrebârei oficióse a constatatu, ca au auditu despre intrunirea nóstra musicale, care este unu esercitiu pacinicu fâra de nici o colóre politica.

Tóte s'au fostu uitatu, cându deodata ne tredîmu in 12 Aprilie a. c. cu o citatiune din partea directoratului, prin care provóca pre toti juristii de românu a se aduná, pentru de a ascultá o ordinatiune ministeriale, venita in privinti'a loru. Adunându-se, le spune directorulu despre intrebarea facuta, raportulu datu sî ordinatiunea presenta ministeriale, prin care se opresc juristii români de la ori ce convenire sî insotire, pâna nu voru capatá din partea ministeriului concessiune, pre basea unui regulamentu in forma de statutu, ce se va aprobá, déca se va aflá cuviinciosu.

Nu potu se negu, ca acést'a n'aru fi o cale legale a tuturoru societâtiloru publice, care pre basea unoru statute bine formulate vreau sa urmarésca unu scopu. Insa insotirea nóstra n'a fostu societate publica, n'a avutu regulamentu, cari se constringa pre membri la observarea óresi-câroru reguli, ci a fostu simplu numai o intrunire colegiale privata, care sa se eserciteze deocamdata in cantâri, sî vediendu progresu mai tardîu sa se insotiésca intr'o societate formale, cu care ocasiune s'aru fi facutu firesce statute, a câroru aprobare fâra amanare o recuirá de la inaltulu ministeriu.

Insa acum iéta ca ni s'a taiatu calea, care ne ducea la scopulu sublimu alu desvoltârei simtiului esteticu, ni se inchide calea câtra acestu ramu alu civilisatiunei de câtra acele inaltelocuri cari singure aru trebuí sa ne incurageze la asemenea intreprinderi.

Tinerimea studiósa din Sabiiu, intre care potu numí, fâra cá se ne falimu. pre studentii români, n'a datu nici odata ocasiune la scandaluri, la excesuri sî alte asemenea transgresiuni, cari d'abiá prin ajutoriulu militiei se potú domoli, precum ne spunu jurnalele din dilele trecute, ca s'a intemplatu prin Boemi'a, Galiti'a, sî alte locuri. Pacea sî loialitatea a fostu totu deun'a devis'a loru, prin aceste voiescu ei in linisce sa sî câstige cultur'a spiritului sî a inimei.

Déca s'a informatu regimulu despre intrunirea nóstra la cantâri, sî a tienut'o periculósa intereseloru statului findu póte reu informatu, sa fia cercetatu dupa adeverat'a stare a lucrului prin organele sele respective sî pre cei vinovati sa i fia pedepsitu, dara nu sa sufere tóta junimea româna pentru nisce prepusuri nefundate. Pr.

Dela Cinculu-mare ne vine sî a dóu'a corespundintia din carea impartasimu acum dupa publicarea celei dintâiu numai unele pasagie.

Dupa ce se descrie escarea focului continua :

Nóue-dieci sî dóue de gazde din acei nenorociti suntu romani, dintre cari la unii, ardiendu-le casele sî heiurile cu tóte adunaturile sî apertinentiele, ba sî vitele, au devenitu la stare de cersîtori. —

Este de deploratu ca tocm'a romaniloru, cari se aflau in vecernia, le-au arsu sî vitele, carele aratrele (plugurile) sî bucatele, incâtu nici nu potu acum se iésa la semanatulu de prima-véra.

Dupa câtu s'a pututu constatá numerulu de vite arse pâna acum se suie la 17 daraburi, parte boi, parte bivoli sî cai s. c. l. —

Pagub'a causata prin acestu elementu infiorat'oriu trece preste 30,000 (trei-dieci mii fl. v. a.) de fl. v. a.

In numele celoru arsi se aduce in publicu multiamita braviloru aceloru barbati atâtu din Cinculu-mare câtu sî din comunele vecine cari vediendu primesdi'a amenintatóre, au alergatu in mare numeru la Cineu, sî multu au contribuitu. cu puteri unite. Se au mai scapatu unele case de piétra, care in mediloculu focului au inceputu a se aprinde, sî de alta parte au pusu stavila elementului nimicitoriu de a mai poté luá alta dimensiune sî directiune.

Este lucru deplorabile, ca cu totu au remasu 56 familii fâra casa sî ajutoriu propriu, tiepati pre strata sî rapiti sî de vitele, cu care aru avé a-si semaná locurile de pre câmpu. —

Onorate Dle Redactoru, sunteti rogati in numele celoru napastuiti sî veniti la sapa de lemnu, ca se bine-voiti a primí acestea renduri pline de intristaciune in colónele st. Dv. jurnalu „T. R.“ cu acelu adausu, rogându pre P. T. publicu nostru, ca se binevoiésca a aduce obolulu seu pentru ajutorirea momentana a numitiloru arsi. —

Cincu-mare in 6/4 1869. c. n.

Sas-Regen in 8 Aprilie. 1869.

Onorata Redactiune ! Adî s'au finitu alegerile sî aici. Deputatu au recesitu Báro Bánfy János din partid'a drépta cu 580 majoritate de voturi, inse numai prin ajutoriulu româniloru, cari parte manati de judii procesuali prin poruncâ de m u s a i u, (?!), parte sedusi prin diferite promisiuni cu impartirea de paduri, de lemne sî de locuri de pasiunitu din partea aristocratiei a cercului acest'a fura siliti a se presentá la alegere in numeru de peste 400 dintre 1200 alegatori români si la sosirea loru fura inconjurati de calareti, haiduci, amploiatii comitatului sî servitorii orasiului, fâra cá se i se erte vrunui alegatoriu, cá sa se departeze spre a se potea sfatuí cu inteligint'a sea despre agendele facânde. Iata ce se intempla sub erá constitutiunala in anulu Domnului 1869 in 7 Aprilie. *)

In caus'a demissiunei lui Babesiu celimu in „Corespundenz“, organulu federalistiloru din Prag'a, urmatórele :

Pest'a, in 4 Aprile.

Radicarea din postu a conducatoriului romanu natiunale Babesiu pre care o publicá buletinulu ofi-

*) Pâna cându numai cu vaieraturi? Red.

ciale inainte cu optu dile, este inca si acum'a objectulu celei mai viue discussiuni in cercurile publice si private. Astadi pasiesce Babesiu insusi in „P. Lloyd“ cu observatiuni si desluciri, a cărora seriositate si positivitate nu va lipsí a mari impressiunea. D. Babesiu respinge cu argumente convingatórie insinuatiunile ce se produsera in tipu de motive in colónele citatului jurnalu. Densulu spune ca adeveratele motive a radicârei sele din postu, cu perderea dreptului seu de pensiune, a unui dreptu castigatu prin servitie fidele si folositórie de multi ani, suntu — „opositiunea natiunale“ de o parte, „netoleranti'a natiunale“ de alta parte. Acestea asiá fiindu, Babesiu prevede triste urmâri pentru patria.

Amu trasu informatiuni mai de aprópe despre impregiurârile acestei redicâri din postu si sum in pusetiune de a le esplicá in multe privintie.

Babesiu se bucura la intréga natiunea romana de védi'a celui mai bravu, mai solidu si mai lojalu anteluptatoriu pentru natiunalitate si drepturile poporului. Poporulu dela tiéra, alu cărui'a fiiu este, are câtra elu o astfeliu de alipire si veneratiune, incâtu numai dela 1861 pâna acum de patru ori lu alese la dieta si afara de aceea la tóte congresele natiunali — fâra cá elu se fia cautatu aceste mandate.

Elu este membru alu societâtiei academice din Bucuresci si alu tuturoru insociriloru romane natiunali pentru cultur'a limbei si poporului romanu. Babesiu si asta data este chiamatu prin alegere i n d o i t u la diet'a tierei, odata din partea cercului seu de pâna acum curatu romanescu, iéra apoi si din partea cercului mestecatu, serbescu-romanescu, alu St. Nicolaului-mare in comitatulu Torontalului. Cá judecatoriu la curi'a regia impartialitatea lui a fostu de proverbu. Dara Tocmai pentru aceste considerante corifeii partidei domnitórie l au privitu pururea de celu mai periculosu contrariu alu loru si de multu ia pregatitu caderea, care insa numai dupa cunoscut'a conferintia din Temisiór'a si succese. Ei, acesti corifei, lu facura de autoriulu si organisatoriu lu partitei natiunali de sine statatória cârei'a i insinuara scopuri de inalta criminalitate. Dupa dovedi — cine umbla astadi la noi!

Babesiu nu este prim'a victima a netolerantiei magiare; indata dupa inaugurarea dualismului si de atunci incóci fusera, radicati din posturile loru intru acel'a-si modu: pré laudatii supremi comiti români — Pop'a, Piposiu, Siorbanu si Ionescu; consiliariulu de curte Moldovanu, capitanulu supr. Puscariu, asesorii tablei regie din Transilvani'a Romanu si Gaietanu, si consiliariulu guverniale Macelariu. Unii dintre acesti'a s'a pocaitu si as á deveniia iérasi aplicati séu provediuti cu pensiuni bune; cei mai multi insa remasera credinciosi causei natiunali, dara si part d'a domnitória le remase dusimana. Nici unui'a insa nu s'a aplicatu o lovitura atât'a de grea, perderea dreptului de pensiune. Babesiu este fâra fóta averea si are optu copii mici deci asiá se pare, ca tocmai cu privintia la acést'a a fostu calculata aspr'a lovitura. Viitoriulu va aretá, unde au sa ne duca astfeliu de mesuri; judecându din istoria firesce aru trebuí se dicemu pururea la — catastrofe! („Albin'a.“)

Protocolulu.

Siedintiei V.

(ordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunnei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 25 Martiu 1869.

(Capetu.)

55. Colectantele mai de curendu denumitu pentru Lugosiu, Dlu Mihailu Besanu asesoru la tribunaiulu comitatensu din Oravitia — din causa: ca nu mai locuesce in Lugosiu si i este cu nepotintia a implini misiunea de colectante cu privire la agendele colecturei din Lugosiu, abdice de acésta misiune, si róga a i se face cunoscuta denumirea noului colectante pentru de a-i predá actele la elu aflatórie.

Determinatu: Abdicerea susnumitului domnu fostu colectante se primesce, si in loculu Dniei Sele se denumesce de colectante pentru Lugosiu Dlu protopopu de acolo Georgiu Pesteanu, cu acea recercare: ca se binevoiésca a primí de la dlu Besanu tóte actele referitóre la aceea-si colectura; — si a efeptuí câtu mai curendu licuidarea postita a oferteloru, cu care suntu in restantia membrii asociatiunei de acolo; — despre ce ambii domni, prin estrasu protocolariu se insciintieza.

56. Se presenta petitiunea fostului capelanu si locuitoriu din Zarandu Iacobu Varga, prin carea se róga pentru unu ajutoriu stipendariu pre partea fiului seu Aureliu, normalistu de a IV clasa, fiindu fórte lipsitu de medilóce materiale.

Determinatu: Suplicantele — prin indorsata — este de a se indrumá: ca se-si astérna rogarea la timpulu seu, cându se va publicá concursu pentru impartirea stipendieloru asociatiunei.

57. De la colectantii asociatiunei au intratu in urmarea recercârii de aicia de datulu 28 Noemvre 1868 nr. 5 si cu referintia la decisulu directiunalu sub nr. 68 raportele urmatórie:

1) Colectantele din Bai'a de C'risiu Dlu asesoru comitatensu lóne Motiu strapune actulu de licuidare provediutu cu mai multe documinte despre solvirea oferteloru din partea unoru membri aflatori in restantia din banii trecuti, pre lânga mai multe dechiaratiuni ale membriloru renoiti.

2) Colectantele din Radna dlu Paulu Goronu strapune o parte a computului facutu cu unii membri restantieri, cu o suma incasata de la densii de 37 fl. si mai multe dechiaratiuni ale membriloru renoiti si nou intrati in asociatiune.

3) Colectantele din Beliu dlu protopopu Iosifu Marchisiu aréta ca in totu protopresviteratulu, respective cerculu de colectura pâna acum'a neci unu membru la asociatiune n'a fostu, prin urmare nici restantie de oferte nu esistu; totodata strapune 18 dechiaratiuni câstigate de la membrii nou intrati in asociatiune.

4) Colectantele cercului Bersa dlu notariu comunalu din Buteni Nicolau Ardeleanu strapune 23 dechiaratiuni a le membriloru restantieri, prin care se deobléga in diferite termine a solví sumele ofertéloru restante.

5) Colectantele din Chisiu-Ineu dlu jurasoru cercualu Sava Fercu strapune partea intregitóre a computului facutu cu restantierii de acolo, din care se vede ca cei mai multi a platitu, si nu suntu restantieri cu ofertele loru.

6) Colectantele din Cuvinu dlu parocu si asesoru consistorialu Simeonu Popescu strapune protocolulu de licuidare provediutu cu documintele recerute la computulu facutu cu restantierii de acolo, si o suma incasata de la densii de 34 fl. v. a.

Determinatu: Raportele acestea se estradau comissiunei emise cu decisulu directiunalu din 21 Noemvre 1868 nr. 5 spre censurare si conferare cu protocólele de manipulare ale membriloru asociatiunei, avendu nesmintitu a asterne resultatulu pâna la siedinti'a viitória.

Banii incursi in suma de 70 fl. la olalta se strampunu la perceptoratu cu insarcinare de a estradá pre partea solvitoriloru membri cuitele prescrise.

58. Notariulu directiunei Petru Petroviciu propune de membru nou in asociatiune pre dlu Corneliu Ratiu vice-archivariu comitatensu din Aradu cu unu ofertu anualu de 2 fl. adeca pre anii: 1868/9, 1869/70 si 1870/71.

Determinatu: Tienendu-se votare secreta, dlu dechiaratulu Corneliu Ratiu se alege de membru alu asociatiunei pre amintitii trei ani, fiindu a se inmatriculá intre menbri cei'a lalti ai asociatiunei si a i se estradá diplom'a indatinata.

59. Notariulu Petru Petroviciu reportéza: despre efeptuirea tuturoru espeditiuniloru din siedinti'a trecuta.

Se ia spre scire.

60. Din caus'a unoru espeditiuni mai urginte, pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Determinatu: Se defige terminu pre Sambeta in 27 l. c. la 6 óre sér'a fiindu comembrii presenti poftiti a convení in cancelari'a asociatiunei.

Protocolulu acest'a in presenti'a comembriloru Ioane Popoviciu Desseanu, Emanuilu Missiciu, Ioane Goldisiu si Petru Petroviciu cetindu-se s'a autenticatu.

Aradu, in 26 Martiu 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Ioane Popoviciu Desseanu m. p.
Presiedinte substitutu

Petru Petroviciu m. p.
notariulu asoc.

(Dupa „Alb.“)

Romani'a.

In dilele 26 si 27 Martiu operatiunea electorale a colegiului alu treilea s'a savarsitu, in tóte orasiele Romaniei, in ordinea cea mai perfecta.

In patru orasie numai Bucuresci, Craiov'a, Ploesci si Pitesci, s'au intrebuintiatu manopere pentru a impedecá pre alegatori in indeplinirea misiunei loru.

La primaria capitalei, unde erá localulu destinatu pentru sectiunea I, colórea Rosia, pre la órele 10 de diminétia cându incepura a se presentá alegatorii pentru formarea biuroului provisoriu, cu sgomotu se respandí de o data din usia primârei: Focu, revolutie! . . . ostirea vine! . . inchideti pravaliile! . . . Mai multe persóne reu intentionate au inceputu indata a cutreerá stradele capitalei, repetându acela-si sgomotu. Unele pravalii incepura a se si inchide. Daru tóte aceste incercâri de turburare nu durara multu. Primulu ministru singuru fâra nici o escorta se transportá in midiloculu multimei si liniscí populatiunea.

Mai multi agenti provocatori, cari sperau, a intimidá pre alegatori pentru ca acesti'a sa se abtiena de la votu, fura denunciati, prinsi asupra faptului si tramisi in mân'a justitiei.

Indata dupa acést'a linistea cea mai perfecta s'a restabilitu.

In orasiulu Ploesci s'a petrecutu mai multe neorânduieli. D. Alexandru Candiano s'a suitu pre conulu primâriei si alu casinului de unde indémna pre poporu ca se ia cutíte si ciomege spre a isgoní din sal'a alegeriloru biurourile constituite conformu legei si a'i inlocuí cu partisanii D-loru. Unu altu oposantu s'a preumblatu prin strade strigându sa se intrebuintieze arme in contr'a acelor'a cari se refusau a'i da ascultare. In urm'a unoru asemenea provocâri, voitorii de reu navalira asupra persóneloru cari presidau biurourile si lovira cu ciomege ómenii cari se gasiau acolo in virtutea legei. D. Candiano a mersu cu indrasnéla pâna a amenintiá cu revolverulu pre siefulu gardei cetatienesci colonelulu Culoglu. Mai multi din fostii oficieri de guardisti s'au imbracatu in uniforma si prin amenintiâri de totu feliulu au pusu tóte silintiele spre a mantiené agitatiunea si desordinea. Justiti'a este in cale de a instruí si de a descoperí pre uneltitori.

In orasul Pitesti, unu numeru de oposanti au luptatu spre a sperià lumea prin sgomote îngrozitóre in urm'a câror'a s'au si cercatu a violá urnele, insa, din nenorocire, tóte aceste cercâri au fostu zadarnice si liniscea cea mai complecta s'a restabilitu pre data.

Asupra Dlui Valentineanu s'au gasitu osebite hartii cari dovedescu in destulu culpabilile séle intentiuni.

In Craiov'a, in fati'a amenintiâriloru de totu feliulu facute pacinicilor alegatori, acesti'a s'au hotaritu a se abtiené de la votu si numai cu chipulu acest'a s'a feritu orasiulu de mai grave turburâri. Astu-feliu au luatu parte la votu numai vr'o 560 alegatori toti din opositiune.

In tóte cele-lalte judetie, ordinea cea mai deplina a domnitu in totu timpulu alegatoriloru.

(Din „Monitoru.“)

Deputatii alesi la coleg. II.

Ilfovu, Simeonu Marcovici. Ploiesci, Istrate Negulescu. Tergovisce, Enachitia Vacarescu. Buzeu, Dim. Chirculescu. Brâil'a, Mih. Marghilomanu. Galati, N. Hagi Nicol'a. Bolgradu, Petru Maniu. Ismailu, Al. Tulciano. Râmnicu-Saratu, Ioann Balacénu. Focsiani, Georgiu Apostolénu. Bacâu, Iorgu Levegeanu. Romanu, Ioann Agarici. Piétr'a, Gr. Balsiu. Falticeni, Const. Ghitiescu. Tecuci, Al. Pap. Callimachi. Berladu, Iepureanu. Vasl'ui, Colonelulu Gr. Sturz'a. Husi, Berea. Cahulu, Vasilie Botezatu. Iassi, Dim. Cozadini. Botosiani, Cost. Magestanu. Dorohoi, Iorgu Hermezi'a. Pitesci, Dim. Berendei. Câmpu-Lungu, Ioann Sioimescu. Râmnicu-Valcea, Mih. Const Râmniceanu. Târgu-Jiu, Gr. Mihuletiu. Slatin'a, Cost. Valeanu. Caracalu, Petru Hagiopolu. Severinu, Vasilie Boerescu. Giurgiu, Al. Lazarescu. Magurile, Const. Bozianu. Calarasi, Simeonu Mihalescu la a dóu'a votare, contra dlui Ulise Crezzeanu. Doljiu, Petru Opranu.

Deputatii alesi la col. III

Slatin'a, Georgiu Meitani. Calarasi, Petru Gradisténu. Vaslui, Alecu Strajescu. T. Magurele, Guna Vernescu. Vlasc'a, Nitia Gogósia. Buzeu,

Nae Stanescu. T. Jiu, Grigorie Saftoiu. Dorohoi, Costache Christodulo. R. Seratu, Costica Ghitta (Niculescu). Tecuci, A. Cincu. R. Valcea, Constant Vladimirescu. Focsiani, Nicu Voinov, Gr. Balanescu si Vasilie Vidrascu. Romanati, C. Cioflanu. Tergoviste, Generalulu Florescu. Bacâu, Iancu Ganea si Alecu Wilner. Romani, Leonu Eraclide si Michailu Jor'a. Petr'a, Dimitrie G. Siórecu. Berladu, Iacovu Fetu, Stroe Beloescu si I. Codrescu Husi, Castroianu. Brâil'a, Tom'a Tempénu si Ahil Cerlenti. Ismailu, Vasilie Alessandrescu Urechia. Craiov'a, Boicea Radianu, Stolojanu, Chitiu alesi cu câte 572 voturi din 593. Cahulu, Leonid'a Sterea. Severinu, Sefendache si Grigorie Miculescu. Bolgradu, Ioann Ianovu. Falticeni, Alessandru Agioglu. Galati, Mihailu Cogalnicénu, Braescu si Georgiu Manu. Botosiani, Adamu Haretto, Iancu Carusso si Costache Bobeic'a. Iassi, Mih. Cogalnicénu, Vasiliu Alessandri, N. Ceaur Aslan si Constantinu Constantiniu. Pitesci, Ploiesti, C. Lungu.

Dela aceste trei judetie nu avemu nici o scire pâna acum. „Rom.“

Varietâti.

*** Caletori'a MM. LL. in Transilvani'a, despre carea se suna in dilele trecute se deminte oficiosu.

*** M. S. Regele a câlatoritu la Vien'a, unde va petrece optu dile.

*** Ilustritatea Sea Metropolitulu gr. cat. a sositu Sâmbeta in 22 Martiu v. in Blasiu la resiedinti'a sea.

*** Cuventulu de tronu cu care are sa se deschida diet'a Ungariei, va cuprinde unu pasagiu, in care se va accentuá situatiunea cea pacinica cu privintia la politic'a din afara.

*** Fói'a oficiale din Bud'a-Pest'a publica unu emisu alu ministeriului de culte câtra clerulu si jurisdictiunile tierei, in care provóca la asediarea de comissioni scolare comitatense.

*** Dela procuratur'a financiale din Sabiiu. Dupa cum se aude dlu Zareczky, capulu procuraturei de aici este chiematu la Bud'a, pentru cá sa ia parte la consultarea asupra reorganisatiunei, respective a straformârei, procuraturei de aici in unu despartiementu séu epositura a directoratului causarum fiscalium din Pest'a. Indata ce se va incepe straformarea acést'a sa se strapuna resiedinti'a procuraturei de aici la Clusiu.

*** (Fundatiunea Pumnuléna.) Fratii nostri din tiér'a Bucovin'a dovedescu, ca densii nu numai pro eptéza, ca noi o multîme de monuminte, inse totu-odata au si patriotismulu de a realisá proiectele loru. Abiá dupa mortea fericitului Pumnulu se proiectá intre dînsii infiintiarea unei fundatiuni Pumnuleane, si astadi fondulu acesteia — precum aflâmu din fói'a societâtii — se urcá la 3096 fl. cr. si 170 fl. in obligatiuni.

*** Delegatiunile se voru intruní in Iuliu.

*** (Monumentulu lui Andreiu Muresianu.) Sub acestu titlu „Transilvani'a“ publica unu articolu interesantu, in care ni se relatéza, ca criticele aparute mai anu intr'unu diuariu óre-care a supra poesieloru lui Andreiu Muresianu, au alte atu zelulu multor'a carii voiau sa se faca unu monumentu in onórea acestui poetu mare alu nostru, pentru ca din acele critice s'aru fi vediutu, ca aru fi ómeni, carii nu aru suferí bucurosu, ca sa se faca lui Andreiu Muresianu nici unu feliu de apoteósa. Motivulu acest'a e multu mai naivu, decâtu se insistâmu macaru unu momentu a supra lui, refrangându-lu prin cuvinte serióse. Oamenii atâtu de minoreni in estetica incâtu nu admitu nici o critica, nu suntu la inaltîmea poesieloru lui Andreiu Muresianu. Déca despre poetii cei mari nu s'aru fi scrisu critice, estetic'a n'aru fi ajunsu la acelu gradu alu perfectiunii, la care se afla astadi, — câci, tóta lumea literaria scie, comca chiaru despre creatiunile cele mai gigantice se potu face criticele cele mai instructive. Criticele, fia câtu de aspre, revérsa numai lumina, si nici odata nu detragu din meritele talenteloru mari. Poetii adeverati voru remané totu-de-un'a mari. „Famil.“

*** Universitate croata. Majest. Sea a sanctionatu universitatea ceruta pentru Croati'a. Entusiasmulu fu generalu in tóte foile pentru acestu actu pré inaltu.

*** In diet'a Croatiei s'au inceputu alegerile pentru diet'a Ungariei.

*** (Scóla de domineca.) Dlu preotu B. Bainlescu si dlu profesoru dr. Vasilie Glodariu deschisera in Brasiovu o scóla gratuita pentru junimea seraca din suburbiele Brasiovului. In scól'a acést'a se va invetiá a celí si scrie cu litere latine si bisericesci, se voru propune elementele trebuincióse pentru vétí'a sociala si religiósa. Salutâmu cu bucuria acést'a intreprindere frumósa, si ni-aru placé s'o imite si altii, deosebitu preotii nostrii de la sate, câci fára cultivarea si luminarea poporului nu potemu inaintá.

*** (Sciri mai nóua.) Astadi sâmbeta tabl'a septemvirala, ca foru de casatiune, a respinsu apelat'a dlui Alesandru Romanu in procesulu seu de presa. „Fam.“

*** Ducele de Aost'a (principe Amadeo) a sositu in 10 Aprile in celu mai strictu incognito in Berlinu, unde inca in acea-si dî a visitatu mai multe lucruri demne de visitatu.

*** Curieriulu de Iasi spune, ca Domnitorulu va visitá inca inaintea Pasceloru orasiulu Iasii, si ca va fi insotitu de D. Ministru de interne M. Cogalnicéanu, in a cârei'a casa va luá si locuinti'a sea.

*** Joi sér'a la 13 curentu s'a tienutu o reuniune de alegatorii colegiului III in sal'a Slatineanu, sub presedinti'a onor. generalu Tell, aclamatu de adunare. Asistentii erau asiá de numerosi in câtu, nepu'ându incape in sal'a care este destulu de mare, acoperise scara si chiaru si stradele invecinate. Cu tóte acestea ca au fostu multi, buna ordine a fostu pazîta, afara de dóue casuri isolate: doi turburatori de meserie ce au fostu ecspulsati din sala, din caus'a necuviinciósei loru purtâri.

*** Bucuresci. Telegramele diuariloru din Vien'a si Pest'a spunu, ca partid'a rosiloru a cadiutu cu ocasiunea alegeriloru presente pentru camera. Nici Brateanu nici Rossetti nu fura alesi nici intr'unu colegiu.

Noi insa aflâmu din Romanulu din 31 Martie, ca Bratenu s'a alesu in cerculu Craiovei.

*** In Ploiesci se dice, ca gard'a fu desarmata de câtra militia pentru o miscare. Liniscea s'a restabilitu.

*** (Domni suntu voluntarii din Vien'a?) Voluntarii din Vien'a erau la esercitiu afara. La unulu nu se slobodiá cocosiulu puscii nici de cum. Maiestrulu de esercitiu se duse la dînsulu si i dice: „Dta de siguru ai capetatu arma rea!“ „Ce arma rea? ce domnule?“ strigá cu mania oficieriulu umblându cu pasi repedi intre ei. — Audindu ast'a voluntarii incepura a murmurá: „Da! suntemu domni!“ Oficierulu strinse din sprîncéna si dise: „De acum inainte trebuie se dati arme bune la domnii acesti'a!“ Voluntarii se uitara unulu la altulu, daru nu au surisu.

*** (Ateneulu românu) si-a constituitu biroulu asié. Se alesera: presiedinte dlu Ioanu Eliade Radulescu, vice-presedinti v. a Urechia, P. Aurelianu; secretari dnii Garleanu, C. Robescu; casariu dlu Ananescu.

*** Consciinti'a. Unu alegatoriu din Vörösberény s'a sedusu a primí 20 fl. pentru cá sa dea votulu seu la altu candidatu si nu la alu partidei de carea se tienea. Cugetându elu asupr'a acestei necredintie intr'atât'a l'au mustratu consciinti'a incâtu s'au sinucisu.

*** Din Kiew vine scirea, ca s'a ruptu podulu drumului de feru carele duce preste riulu Seim, cându trecea trenulu de pasagieri. Trenulu a cadiutu in apa si multi ómeni acolo si au aflatu mormentulu.

*** In Franci'a a votatu senatulu unanimu contingentulu pentru trupe 100000. Maresialulu Niel in cuventarea sea vorbesce de referintie de pace, adauga inse ca Franci'a are lipsa sa fia tare militaresce.

*** In Spani'a se dice ca se va infiintiá unu directoriu. Fernando nu a primitu ofertulu ce i s'a facutu cu tronulu spaniolu si altulu nu a mai fostu propusu din partea cortesiloru.

*** (Placere pentru biboli). O fóia din Americá apuséna enareza: Bibolii aflau o desfatare deosebita, pre livedile cele estinse si fára arbori, sa se frece de stâlpii telegrafeloru. Desfatarea acést'a inse aducea mare paguba companiei telegrafului, câci trebuiau sa puna stâlpii si sa diréga drotulu ce se rupea cându vre-unu stelpu erá resturnatu de frecatulu biboliloru. Compani'a cumpara cuie si le bate in stâlpi, cu cugetu ca in modulu acest'a va departá biboli de la stelpi. Acesti'a inse déca au aflatu ca gadilitura e mai simtitória cá pâna ací au alergatu din tóte pârtile sa se scarpine, si asiá in scurtu tempu toti stelpii erau pre josu.

*** (Duelu.) In urm'a unei discutiuni dintre d-nu Cestica Cerchez si dnu A. Georgiu cu ocasiunea unei intruniri electorale la Primarie, dnu Cerchez, simtindu-se insultatu, a provocatu pre dnu Georgiu la duelu. Cu tóte incercârile staruintiele secundantiloru amanduror'a de a terminá afacerea in modu pacinicu, o intielegere nu a pututu sa urmeze si o ajunsu a se sfirsí prin lupta. Intalnirea avù locu luni in 17 curentei pre la órele 2 dupa amiadi, in gradin'a Socolei. Ca arma se alesese pistolulu, distantia hotarita erá de 15 pasi, si la comanda un'a, dóue, trei, amandoi duelantii trebuiau sa traga a tempo fára a chiti. Ajunsi pre teremu, secundantii facura o ultima incercare de impacaciune, care inse remase infructuósa, cá si cele anteriore. Atunci prin comunu acordu intre toti secundantii, distantia se mârí cu mai multi pasi. La comanda unu, amandoi duelanti tieneau armele in susu. la dóue le plecare si la trei trasere. De si cómand'a se facu cu cea mai mare iutiéla, asiá incâtu nu remase nici o clipiéla pentru chitire, dlu Cerchez cadiù lovitu in bratiu si in peptu. Mediculu care erá fatia aduse celu anteiu ajutoru si scóse plumbulu din spate chiaru pre locu. Dupa aplicarea bandagei, ranitulu fu transportatu la o ruda a sea care locuesce in apropiere de Socola. Indata toti medicii cei mai cunoscuti ai orasiului nostru fiindu chiemati, prescrisera cura dupa o intielegere urmata. De si asupra natur'a ránei se audu parerile cele mai opuse, si chiaru intre medici se dice ca opiniunile aru fi contrare, sperâmu ca rana nu va fi din cele mai grave si ca ranitulu, care este parinte de familie, se va indreptá in curendu. — In câta vreme duelulu va fi inca admisu de legile sociale, rationamentulu celu mai fundatu remâne infructuosu si vomu avé de multe ori a deplânge asemine nenorociri. „Curierulu de Iasi.“

*** Meteorologicu. Alaltaeri intre 5—6 óre dupa amiédi a fostu o tempestate veementa cu fulgere tunete si in fine cu plóia, amestecata putienu si cu melusiei. Tempestatea s'a repetitu in mesura mai mica si fára de melusiei inca in dóue renduri, odata intre 6—7 óre si dupa 7 óre séra. Dupa aceste a intratu o plóia lina. Temperatur'a a cadiutu, ceea ce erá de temutu, dupa o curatire asiá radicala a aerului. Pre muntii din apropiere e inca nea multa.

30—3

Edictu.

Paraschiv'a *) lui Nicolae Istrathie din Comun'a Porcesti, Seaunulu Sabiului in Ardélu, care mai de multu tempu, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Achimu Costeiu, totu din Porcesti, si au prebegitu in lume, fára de a sa scí loculu unde se afla, prin acést'a sa si citeaza, ca in terminu de unu anu si o dî de la datulu mai josu, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, câci la din contra, si in absenti'a ei se va pertractá, si resolvá in intielesulu S. S. Canóne ale bisericei nóstre gr. res. cererea de divortiu totale a sotiului seu.

Sabiiu 24 Martiu 1869.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului Sabiiului alu II-le —

Ioanne Panoviciu
Protopopu.

*) In nrii trecuti 25 si 26 e a se ceti in locu de: Parochi'a, Paraschiv'a.

Publicare.

In diu'a de Florii si in diu'a de S. George a. c. se va dá in licitatiune pasiunea din muntele Surulu, hotarulu Avrigului preste 400 jugere, pentru anulu 1869, in cancelari'a comunale Avrigu.

(33—3) Oficiulu comunale.

Burs'a de Vienn'a.

Din 2/14 Aprilie 1869.

Metalicele 5%	62	15	Act. de creditu	291	30
Imprumut. nat. 5%	70	40	Argintulu	122	25
Actiile de banca	728		Galbinulu	5	84

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 28. ANULU XVII.

Sabiiu, in 6/18 Aprile 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

In afaceri constitutiunali.

De câte ori amu luatu cuventulu in vre-o cestiune, amu cautatu sa nu perdemu din vedere realitatea objectului despre carele vorbimu. Amu consideratu obiectulu, amu consideratu aplicabilitatea lui si folósele lui. Si cu deosebire partea acést'a din urma, folosulu, nu a fostu nici odata luata din punctu de vedere unilaterale, ci cu consideratiune nepartinitória, câtra societatea, in care ne aflâmu si in carea avemu sa traimu.

Si in afaceri constitutiunali de o cestiune mai mica séu mai mare, amu procesu astfeliu si la ocasiuni amu atrasu atentiunea guvernului, amu atrasu atentiunea legislatiunei sa nu se puna pre o linia pedisia; acést'a o amu facutu la mai multe ocasiuni, acést'a o amu facutu si la ocasiunea cându diet'a Ungariei a datu ministeriului respunsabile din Pest'a carte blanche (carte alba) pentru Transilvani'a.

Erá dara o consecintia naturale cá acum cându s'a publicatu statutulu reorganisatoriu provisoriu pentru fundulu regescu sa nu-lu trecemu cu vederea. Observârile nóstre au fostu in limitele de mai susu. Amu consideratu impregiurârile nóstre cele nefavoritórie in care ne aflâmu de seculi, impregiurârile, cari in cei dóue-dieci de ani din urma ne-au adusu o gramada de sarcini, dara nici o imbunetatire si apoi impregiurarea ca cu tóte aceste poporulu din acésta tiéra, tratata de tóte guvernele asiá de masteru, este sfortiatu la censulu celu mai inaltu, pentru ca sa se faca partasiu, nu de alta, decâtu de a-si dá si elu parerea in afaceri constitutiunali si in cerculu celu mai strimtu alu unei comune.

Déca se afla cine-va, precum s'a aflatu „Kol. Közlöny“, cá sa bage vina la astfeliu de inocenta si justa pretensiune si se faca alusione, ca numai „daco-romanistii“ potu face asemenea pretensiuni, vomu dice simplu, ca a incetatu ori-ce discussione cu opinatori de acesti'a. Ei se vedu ca in zelulu loru de a laudá totu ce face guvernulu mergu asiá de departe, incâtu acest'a va trebuí sa le strige câtu de curendu: prea multu zelu!

Ce erá parerea nósta cându in unulu din nrii precedenti ai acestei foi ne-amu ocupatu de un'a din afacerile constitutiunali din tempulu mai din urma, de statutu? Erá cá cetatienii cei numerosi, din causa ca nu s'a ingrigitu nimenea mai inainte, cá agricultur'a, cá industri'a sa se radice si agonisél'a si a agricultoriloru si a industriasîloru se póta fi mai buna, — acum sa nu fia ingreuiati cu censuri, cari sa-i eschida dela esercitiulu drepturiloru cetatienesci, sa nu se puna iérasi pareti de caste si clase intre locuitori, ci sa póta, cum amu mai dîsu, sa contribue fia-care la radicarea celoru remase atâtu de pre josu.

Dara sa vedi si alta minune. Pre cându acelu statutu dupa cum amu vediutu chiaru si din trensulu de o parte eschide si in afaceri comunali pre multi cetatieni dela esercitiulu drepturiloru cetatienesci, pre cându pre unii despre cari ins'a-si legea presupune ca voru mai fi de lipsa a se recrutá din cei fâra de censulu normatu de dens'a in comune spre a completá numerulu recerutu la constituirea comunitâtiloru, ii lasa in discretiunea, nici nu scimu a cui: vedemu ca chiaru acea parte de locuitori, carea are dupa statutu prospectele cele mai sigure de a dispune de majoritâti, afla, ca statutulu e pré liberale si ca da d. e. in scaunulu Sebesiului pré multa libertate romaniloru si voru majorisá inteligenti'a si burgesi'a sasesca. Va se dica nu e destulu unu focu, ci sa mai vina si alu doilea, cá sa fimu intre dóue focuri. (Vedi si cor. dela Sebesiu reprodusa dupa „Hrm. Ztg.“)

Cine vrea in adeveru fericirea unei tieri, nu se póte pune in o pusetiune asia de unilaterale seu paratistica séu egoistica. Nu se cade a se pune, pentru ca fia care stare sociale ase in proportiune cu scutulu cei da patri'a si meritele pentru ea. Un'a norma corespundietória sa fia; sa nu fia privilegii pentru nimenea si cine corespunde acelei norme sa se bucure de dreptu. Atunci de siguru ca stârile sociali, ce se afla in impregiurâri mai favorabili, cum e d. e. industri'a dela cetâti si va avé multiamirea sea cu partea ce i se vine; a tutorí inse industri'a agronomi'a dela tiéra nu mai e de tempulu de astadi.

Dupa noi nici un'a din mesurile si aspiratiunile ce tindu spre apasare si privilegie nu voru innaintá binele generalu alu tierei, ci lu voru tiermurí. De ací inse multiamire nu póte sa resulte, pentru ca unde nu e multiamire nu e nici binecuventarea de susu.

De aceea nóue ni aru paré bine, cându nu se aru adeverí nici scirea, ca in sessiunea dietei viitórie, censulu pentru alegerea la dieta se va urcá la 50 fl. dare de venitu in cetâti, si 10 fl dare directa la sate. Ungari'a a fostu si este si adî mai favorita si in privinti'a midilóceloru de comunicatiune, si in privinti'a productelor de traficatu in tiéra si de esportatu in strainetate, si a alesu cu unu censu mai micu decâtu Transilvani'a, cea fâra de midilóce de comunicatiune, si in carea productele parte nu se potu esplotá cum se cade, parte, déca suntu produse, nu au nici unu pretiu.

Urcarea censului aru fi a estinde acésta sarcina si a supra Ungariei, cu scopu de a eschide si de acolo si dela noi pre poporu dela afacerile constitutiunali.

Eéta dara motivele nóstre, câroru mai curendu li s'aru puté imputá ca suntu cosmopolite decâtu dacoromaniste. Déca nu ne convinu mesurile ce vedemu ca incepu a se pune in lucrare, caus'a suntu mediele restringatórie de libertate si cari dau sortile tieriloru in mânile vre-o câtoru-va, cari sa faca cu ceilalti locuitori eschisi din barierele constitutiunali ce voru vré, si ce le voru placé. *)

Atragemu atentiunea româniloru ce se afla la diet'a Ungariei, atragemu atentiunea tuturoru deputatiloru, carii pastréza in pepturile loru adeveratele simtieminte democratice si le dicemu: sa-si puna tóte puterile pentru valorarea principieloru ce suntu chiamate sa radice si clasele de josu a le societâtiei, pentru cá sa le aduca, nu numai pre chârthia, dara si in realitate la dreptulu egale. Acest'a este carele da puterea societâtiei omenesci, carele apropia omu de omu si natiune de natiune. Acest'a are sa dea adeverat'a infratire si in fine p a c e a popóreloru.

*) Sciri mai nóue spunu ca in gonere censulu va fi mai scadiutu.

Resolutiunea galitiana.

Dreptatea e recunoscuta de o idea sublima si cá atare o profeséza toti invetiatii si la ea se provóca tóta lumea. Insa ea e numai unu idealu, si nime nu voiesce a o pune in pracsa. Acest'a o documentéza starea nostra in genere starea poporului din statulu austro-magiaru, si putemu dice mai multu séu mai putienu, tóte evenemintele din lume.

Unu esemplu invederatu a adeverului acestui'a ni se presentéza in resolutiunea poloniloru din Galiti'a. Mai inainte amu fostu amintitu in scurtu si in fói'a acést'a, despre o resolutiune a dietei galitiane carea pretindea o autonomia mai restrinsa, ce fu asternuta senatului imperialu din Vien'a. Pâna cându Austri'a cislaitana a avutu lipsa, pentru constituirea sea, de ajutoriulu poloniloru, le-a promisu implinirea tuturoru dorintieloru. Cându se vediù constrinsa a face o revisiune nóua in constitutiunea sea, avú lipsa de popórele cislaitane. Dara boemii (cechii) se opusese la formarea atâtoru revisiuni nefavoritória, si cându aru fi denegatu conlucrarea loru si polonii atunci trebuiá sa incete tóta masîn'a statului. Insa representantii loru nu au pututu castigá pentru o actiune comuna pre cechi si nici nu s'au pututu decide pentru o abtienere, vediendu pre cechi ca alérga celu putienu cu demustratiunile la inimiculu eternu alu poloniloru la Russi'a. Deci au intratu in senatulu imperialu, a conlucratu cu energia la formarea dualismului si la constitutiunea presenta, cugetându ca dupa complanarea afaceriloru la ordinea dilei, dupa finirea revisiunei constitutiunei generale pentru Cislaitani'a, se voru respectá si dorintiele loru. Dara ei s'au insielatu, câci revisiunea se finì, dara despre recunóscerea autonomiei galitiane nu erá vorba; senatulu imperiale nici nu voí se auda de cestiunea galitiana si dupa ce diet'a tierei si formulà dorintiele sele intr'o resolutiune, prin care sa-i se garanteze óresi-care autonomia administrativa propria si o asternù acést'a prin representantii sei senatului imperialu. Ómenii „constitutiunei“ insa se indiguara de atât'a temeritate, si, la urginti'a ablegatiloru galitiani, o da-se totusi in fine unei comissiuni constitutive, a cârei resultatu fu neprimirea puncteloru celoru mai esentiali. Se respinse cererea, de a avea diet'a tierei dreptu legislativu in afaceri economice si comerciali, in causa de indigenitate in afacerile instructiunei publice, de a avé dreptu esecutivu pre basea drepturiloru sustatóre. Li s'a respinsu legislatiunea in cause de reciprocitate cu alte state autonome, asemenea cererea pentru constituirea unui foru apelativu supremu; li s'a respinsu cererea de avé unu guvernu respundietoriu si autonomu si in scurtu tóte drepturile, ce forméza per escellentiam autonomi'a unei tieri.

In urm'a respingerei acestoru dorintie a poloniloru, de altmintrea fórte netoleranti cu alte natiunalitâti, de siguru ca tiér'a putienu va resimtí. Rutenilor cari au sa sufere supremati'a polona, indata ce lucesce sórele dea supra Galitiei mai dulce, putienu va sa le pese, déca conlocuitorii loru poloni nu au pututu ajunge, cá sa fia domnii celor'a nemidilociti. In Vien'a acést'a e cunoscutu. Eéta ce face despretiulu unei natiuni fatia cu alt'a. Respingerea s'a facutu din dóue cause. Dintâiu dice comissiunea ca nu se póte primi resolutiunea poloniloru din causa, ca concediendu constitnirea autonoma a Galitiei, trebuie sa se ia la o revisiune nóua tóta constitutiunea statului, ce este impreunata de siguru cu cele mai mari greutâti. A dóu'a causa, mai pre sub mâna, s'a adusu inainte, ca déca voru concede Galitiei o astu-feliu de autonomia se va vatamá Russi'a, pentru ca in apropierea Galitiei suntu polonii rusesci, pre care imperatulu Russiei nu-i prea iubesce si prin urmare dându veciniloru din Galiti'a autonomia tierei, Russi'a va privi acést'a cu cea mai mare neplacere.

Aceste suntu causele respingerei resolutiunei dela comisiunea constitutiva si senatulu imperialu póte ca inca nu o va primí. Russi'a, nu scimu pâna acum ce va dice la mesur'a acést'a. E dreptu ca prin acést'a se departa o temere de o representatia natiunale polona in Lemberg, dara de alta parte perde si o tórta de carea putea sa prinda pentru de a se amestecá in afacerile galitiane si prin urmare a le imperiului. Nereesît'a acést'a ori cum vomu lua-o e de a se atribuí si supremati ei ce tinde elementulu polonu sa esercite asupra rutenismului, ba elu nu se sfiesce a se simtí chiamatu a supremati sá si elementulu romanu din Bucovin'a si a uneori viséza de civilisatiunea orientului intregu.

Cumca polonii nu se voru multiamí cu acea respingere ne incredintiaza cuvintele representan-

tului Zyblikieviciu carele dise, cà polonii nu voru abandoná nici odata dorintiele loru ; déca s'a respinsu ele se voru face o cestiune de tempu, si acest'a va vení, câci Galiti'a sî representantii poloniloru nu voru incetá nici odata dela lupta in directiunea luata sî scopulu prefiptu trebue se'lu ajunga.

Polonii voru trebuí sa se impace cu rutenii, ungurii cu românii si celelalte natiunalitâti, sî nemtii cu cechii sî ceilalti slavi sî atunci póte vení imperiulu la o stare liniscita; altmintrea vomu fi totu amenintiati si cestiunile ce se totu deschidu voru fi totu atâtea râni periculóse, cari facu nesiguru viitoriulu.

Evenemінte politice.

Ceea ce privesce politic'a interna este acum la ordine, diet'a Ungariei in lini'a prima. Acést'a dupa cum este cunoscutu are sa se constitue in curendu. Constituirea ei insa ne spune „Századunk“ ca se póte intemplá se fia paralisata. Caus'a la acést'a e stâng'a estrema, carea vrea se puna in miscare tóte petrile sî sa protestedie contra unui numeru insemnatu de deputati de ai dreptei. Insa de óre-ce se aude ca voru sosí proteste in dieta, si in contr'a multoru deputati din stâng'a, póte urmá ca in cele din urma diet'a sa nu se póta constituí de locu, pentru ca nu va avé numerulu de deputati recerutu la constituirea casei. Temerea acést'a nu e intemeiata.

„Pesti Naplo“ constatéza ca in Ungari'a se arata agitatiuni comunistice. Face prin acést'a alusiune la o intemplare in Babocs, unde tieranii se dice ca se apucasera sa imparta mosiele preprietariloru celoru mari intre sine. Sî asiá cu privintia la acésta intemplare provóca pre partid'a lui Deak sa desvólte putere câtu se póte de multa spre a pune stavilu acestoru resturnâri de ordinea sociale.

Relatiuni bune intre Franci'a, Itali'a sî Austri'a ne vestescu pre tóta dîu'a dîuariele. Cu deosebire intre puterile cele dóue din urma domnesce atât'a intimitate, se schimba atâtea decoratiuni pentru persóne de inalt'a destinctiune, incâtu ai credo ca amicitî'a intre aceste dóue puteri e de veci sî are sa dureze iéra veci. Unu telegramu de unu cuprinsu micu dara insemnatu a produsu óre-si care sensatiune. Acel'a erá telegramulu caletoriei ducelui de Aost'a la Berlinu. Demîntirea cea grabnica ce s'a datu dela Florenti'a acestei telegrame, aretându sî loculu unde se aflá dîsulu duce, adeca la Spezzi'a spre a inspectiuná o escadra, a adusu spiritele la locu sî incepura a-si esplicá tendinti'a telegramei din Berlinu. Ea vede cu ochi rei, dîcu diuariele de Vien'a, intimitatea intre Austri'a sî Itali'a.

Asecurârile de pace inca nu lipsescu din tóte pârtile. Despre cuventulu de tronu cu carele se va deschide diet'a Ungariei amu sî amintitu ca va fi pacinicu. Ministrulu de interne alu Franciei inca a vorbitu in siedinti'a dela 10 Aprile forte pacinicu sî Prussi'a inca se aratá multiamita cu vorbirea mentiunatului ministru. Asiá dara pace in tóte sî din tóte pârtile, celu putienu pentru primavér'a acést'a.

In Romani'a au decursu alegerile. Dupa „Stéu'a orientului“ din Bucresci din fost'a majoritate a camerei abiá voru fi o duzina de deputati. Majoritatea e dara a guvernului. E fórte greu de a judecá bunetatea unei constelatiuni de partide in Romani'a. Partidele atâtu diferescu de tare intre sine incâtu, in ori-care dîuariu alu cutârei partide vedi pre cele-lalte descrise de necapace de a face ce-va. Cine cetesce cu atentiune dîuariele câte le póte capetá de acolo (ca regulatu nu au venitu tóte sî se vede ca nu vinu nici acum) vede acele-si acusatiuni din partea invinsiloru, cari le aruncau invingetorii, déca sa ne servimu de astfeliu de espressiune, asupr'a celoru-lalti, cându acei'a erau la putere. Acést'a impregiurare ne-aru duce la trist'a conclusiune, ca acolo tóte frecârile suntu mai multu din ambitiune nu insa din principiu. Amu publicatu in nrulu trecutu ce dîce „Monitoriulu“ despre unele iregularitâti la alegeri; astadi publicâmu sub rubric'a Romaniei pasagie din Romanulu sî din „Tiér'a“, cari dovedescu ceea ce amu dîsu mai susu.

Abiá asceptâmu deschiderea camerei cá sa vedemu ce va lucrá sî cum. — Sciri despre o crisa ministeriale se repetiescu.

Unu corespundinte a lui „Hr. Ztg.“ din scaunulu Sabiiului indignandu-se de introducerea statului provisoriu in fundulu regescu sî pentru incorporarea comuneloru din scaunele filiale Saliste sî Talmaciu scrie intr'unu numeru a mentiunatei foi urmatóriele:

„Cându fusesemu chiamati la adunarea scaunale sî audîsemu despre emisulu ministeriale, prin care suntu de a se incorporá sî alte 16 comune romanesci la scaunulu Sabiiului, nu ne simtiamu pré bine. Si ne parea curiosu, ca adunarea scaunale prefipta fiindu, deodata s'a sistatu fâra cá se mai fimu convocati la ea. Se dîce ca s'a denegatu o adunare scaunale fâra conchiamarea comuneloru de curendu incorporate. Totu porunci preste porunci se aducu sî se detragu in tempulu de fatia!

„De atunci amu primitu ordinatiunea despre organisatiunea corpului representativu sasescu, care pune capetu puncteloru regulative. O adunare scaunale dupa form'a de mai inainte nu vomu mai avé. Si noi ne invoimu bucurosu la aceea, cându s'aru fi facutu numai ce-va mai bunu. Noi ne-amu indestulitu cu aceea, ca universitea facuse unu statutu nou despre corpulu representativu sî-lu asternu-se regimului. Adunarea nóstra scaunale inca a conglasuitu in genere cu proiectulu, ce i s'au impartasîtu mai inainte. In acel'a insa nu stá, ca deputatii la adunarea scaunale sa nu se mai aléga de comunitatea locale, ci de alegatorii, ce suntu indreptatiti la alegeri dietali, precum s'a ordinatu acum. Ómeniloru nostri le vine siodu, ca comunitatea locale, care de altmintrea dispunea asupr'a tuturoru causeloru comunale, prin urmare 'si putea tramite representantii sei cu plenipotinti'a comunei ori sî unde, se nu mai aiba dreptu a-si alege representantii sei pentru adunârile scaunale. Nu le place a fi incomodati de atâtea ori sî cu atâtea alegeri.

Dara cum va fi in viitórea adunare scaunale? Mai inainte aveamu din 25 comune rurale a scaunului Sabiiului 50 de deputati sî 6 membri din comunitatea cetatienésca cu totulu 56 capete, la alegerea oficialiloru supremi de abiá 100. Acum s'a adausu mai intâiu 2, dupa aceea 16 comune mai inainte supuse sî tienatórie de confiniele militarie. Pre lânga 20 comune sasesci, va cuprinde acum scaunulu 24 comune romanesci. Cu esceptiune cam de 6 comune cu alegatori putieni, ce voru tramite numai 2 deputati, voru tramite comunele rurale câte trei, sî asiá voru fi in adunarea scaunale 123 de deputati. Cu numerulu egalu a representantiloru cetâtiei, voru siedé laolalta 246 deputati séu voru stá déca nu voru ajunge scaunele. Cu descussiunile sî conclusele nu vomu pré puté sporí intr'unu corpu atâtu de greoiu.

Acést'a nu s'a proiectatu de universitate. Numai comunele, ce au mai multu de 100 locuitori cu censu de 8 fl afara de darea capului, erá indreptatite dupa acelu proiectu a tramite 3 deputati in adunarea scaunale; comunele cu mai putienu de 50 locuitori cu censulu susu numitu câte 1; celelalte câte 2.

Asiá aru avea cam 12 comune cu câte 3 deputati, 36; 16 comune cu câte 2 deputati, 32; 15 comune cu câte 1 deputatu, 15, cu totulu 83, cu numerulu egalu alu cetâtiei aru fi cu totulu 166 deputati in adunarea scaunale.

Chiaru pre lânga incorporarea dominiului Talmaciu sî Seliste vinu in scaunulu nostru circiter 39 deputati din comunele romane; pre cându asia, câtu se voru eschide representantii cetâtiei, au majoritate. Nu e acést'a inecuitabilu, candu cugeti ca la alegerea din urma de deputatu dietalu aceste 24 comune aveau numai 275 alegatori, pre cându cele-lalte 19 comune sasesci aveau 917 alegatori.

O alta inecuitabilitate, póte o urmare a celei amintite, e, ca representantii cetâtiei se participe in adunare scaunale la alegerea de deputati pentru universitate, de-sî comunitatea tramite atâti'a ablegati, cati are sa arete realitatea góla sî simpla; chiamarea poetului insa este idealisarea sî nobilisarea realitâtei. Poetulu póte creá din nimic'a; istoriculu insa nu póte creá nimic'a. Eata diferinti'a intre istoricu sî poetu! Eata greutatea istoricului sî usiuretatea poetului! Cu tóte acestea inca nici unu poetu romanu n'a cântatu despre faptele lui Radulu Negru sî despre ale lui Dragosiu. Câmpulu poesiei epice jace la romani inca nelucratu.

Modele stralucite sî demne de imitatu in privinti'a formei interióre au fostu sî voru remané pururea grecii antici. Iliad'a sî Odiseea lui Omer au fostu sî voru fi pururea cele mai sublime poeme epice. Omer este puterniculu isvoru, din carele se adapara Eschilu, Sofocle sî Euripide, pentru cá sa creedie nemuritóriele loru tragedii. Celu mai mare imitatoriu alu lui Omer este la romani indieitulu Virgiliu. Numai Virgiliu l'a sciutu imitá atâtu in form'a esterióre, adeca in metru, câtu sî in cea interióre, adeca in cuprinsu. Metrulu omericu, metrulu poesiei epice grecesci sî latine e greu de introdusu in poesi'a romana, e cu neputintia. Celu putienu pâna astadi inca nu s'a aflatu unu maiestru la romani, carele aru fi documentatu, ca este in stare a face unu esametru dupa tóte regulele recerute.

Cine este insa inanguratoriulu epopeii natiunale la români? Este venerabilulu nostru poetu Eliade cu cele dóue cânturi celebre din Mihaid'a sea. Durere insa ca acestu opu sublimu sî unicu in feliulu seu nu s'a finitu inca de câtra autoriu! Sa sperâmu óre cumca-'lu va indeplini?

Prin epopee au cântatu poetii greci glori'a dieilorn sî a eroiloru sei; au cântatu intemeiârile de cetâti sî de state, de temple sî de sarbatori natiunale; au

---

FOISIÓRA.

Descalecarea lui Dragosiu in Moldov'a.

(Epopee in 12 cânturi, de V. Bumbacu.)

(Estrasu dupa „Fói'a soc. din Bucovin'a“.)

Introducere.

In istori'a poporului romanu este o pagina de mare insemanatate, este unu momentu de miscare nóua, de viétia, de valóre pentru istoria, de interesu pentru poesia. Este acelu vécu de vecinica memoria, in carele daco-romanii 'si radica capulu de nou de sub velulu posomoritu alu suteloru de ani; ce se strecurara preste densii, amenintiandu-i de atâtea ori cu lovituri de mórte. Este véculu alu XIII in carele Radulu Negru ducele Fagarasiului, trece cu cetele sele din partea resariténa a Transilvaniei in tiér'a romanésca sî-si organiséza unu statu nou politicu. Totu asiá se intemplà sî cu o parte din romanii locuitori in Marmati'a, intre Tis'a sî Carpati. Ei trecu muntii cu glóte numeróse sî se asiedia in partea média-noptiale a Romaniei de susu, adeca in Moldov'a, sub cârm'a nemuritoriului Dragosiu. Astfeliu se intemeiéza alu doilea statu politicu românu. Aceste dóue ramuri suntu mai fericite decâtu trupinele loru remase in Transilvani'a sî Marmati'a. Fiicele suntu mai fericite decâtu mamele loru.

Eata pentru ce dîcu, ca véculu alu XIII d. Cr. inauguréza o epoca nóua sî stralucita in istori'a nóstra natiunale. Istoricii au sa referésca posteritâtiei despre urzirea a dóue state gemene romane, carele mai târdîu se contopescu in unulu. Fruptele vécului alu XIII se primenescu in véculu alu XIX. prin unirea principateloru Moldov'a sî Muntenia. Poetii romani au sa cânte despre intemeiarea a dóue state române. Greu este pentru unu istoricu sa scrie despre aceste dóue intemplâri istorice. Mai usioru i este unui poetu sa cânte aceste dóue momente insemnate. Istoriculu are lipsa de documente necontestavere pentru intarirea adeverului seu. Adeveru radimatu pre puterea argumenteloru critice se cere astadi dela unu istoricu. Lips'a isvóreloru, a monumenteloru sî remasîtieloru istorice de ori sî ce soiu, referitóre la intemplârile vécului amintitu, casiunéza, cu privire la Daco-romani, greutâti nespuse de mari. Incursiunile barbariloru din evulu mediu au stersu mai tóte urmele istorice din Daci'a lui Traianu. Urm'a cea mai insemnata insa nu o putura sterge; sî acést'a este esistinti'a poporului romanu, coloniele Traiane.

Istoriculu, dupa cum dîsei, cauta sa pasiésca in fati'a lumei cu documente neresturnavere. Poetulu i-si póte urdî cântarea sea avendu de base chiaru sî numai o traditiune poporale. Istoriculu trébuie se convinga lumea despre tóte câte le scrie; poetulu insa n'are lipsa neaperata de dovedi istorice autentice. Dreptu aceea poetulu are unu câmpu liberu, unu câmpu cu totulu diferitu de alu istoricului. Poetulu póte schimbá adeverulu realu istoricu, inlocuindu-lu prin celu idealu poeticu, adeca prin acelu farmecu alu cantârei sele, carele rapesce pre cetitoriu pâna intr'atât'a, incâtu descépta in elu consimtiementu sî-lu face sa créda vrendu nevrendu in cele cântate de densulu. A desceptá credintia sî consimtiementu este unu momentu, ce trebuie sa-lu poséda fia-care poetu adeveratu. Istoriculu

gati, câti sî scaunulu. Cum se va infatiosiá acést'a ? Se va numerá votulu representantiloru scaunali la universitate duplu, sî a deputatiloru cetâtiei numai odata ? Sî cându se va pertractá despre averea natiunale, se voru numerá voturile iéra altmintrea, de óre-ce nu e dreptu, cá deputatiloru cari representéza in majoritate comunele foste odata supuse, sa li se concéda acessi influintia asupr'a administratiunei averei natiunale, cá sî deputatiloru altoru scaune, ce cuprindu comune libere sî din vechime tienatóre de pamentulu sasescu ?

Multe amu puté intrebá ; dara vomu incetá, câci lesne se póte intemplá, cá respunsulu sa nu ne pré placa. Sî otaririle asupr'a esecutârei alegeriloru din prospectu, ce se voru esoperá in edificiulu natiunale, insa fâra conlucrarea universitâtiei, ne voru causá inca multe surprinderi, ce nu voru fi pré consolatória."

Activitatea societatei de lectura a teologiloru din Aradu in decurgerea an. scol. 1868/9.

Mi implinescu cea mai placuta detorintia, incunosciintiandu on. publicu romanu despre activitatea societâtiei de lect. a teologiloru aradani, carea de-sî numai de unu tempu pré scurtu se bucura de infiintiarea ei, totusi cu puteri duplicate nisuiesce de a oferí câtu mai multu pre altariulu literaturei natiunali, sî de a se urcá la acelu terenu, pre care trebuie sa stee o corporatiune, a cârei'a devisa este inaintarea intereseloru poporului romanu sî prosperarea pre câmpulu literaturei bisericei nóstre crestinesci, in carea directiune cu viua bucuria potu anunciá, ca sub impregiurârile presinte se magulesce de o activitate continua cu progresu recerutu.

Petrunsa dreptu aceea tinerimea nóstra clericala de santiemi'a scopului sî incuragiata de sporiulu facutu in decurgerea anului trecutu, la inceputulu anului curentu scol. s'a coadunatu pentru de a se reconstituí in societate sî apoi de a continuá firulu intreruptu preste intermediulu ferieloru scol.

Prim'a data in siedintia preliminaria se tienura consultâri despre modulu sustienerei ordinului bunu in afacerile sociali, se facura inscrierile membriloru factori si partinitori, sî se alesera de oficiali ai societâtiei : Dimitriu Pop'a de presiedinte, Custante Gurbanu de bibliotecariu, — ambii teologi de anulu III, Zacharia Popoviciu din anulu II — de notariu, Iustinu Cernetiu de casieriu sî Michaiu Sturz'a din cursulu I — de controloru.

Cu deschiderea siedintieloru societâtiei — in 26 Nov. — din partea presidiului se denumescu membri, cari voru de a-si presentá operatele pentru siedintiele viitórie.

In semestrulu primu alu anului curinte scol. se tienura 9. siedintie ord., in cari dupa autenticarea protocolului din siedinti'a precedinte — conformu reguleloru usuali, — se citescu operatele presintate dimpreuna cu criticele facute asupra loru sî se dechiamá câte-va poesii parte prose literarie ale celoru mai celebri autori români. — In fine urméza consultârile generali despre inaintarea intereseloru societâtii, care avendu fatia seriósa — de multe ori suntu de mare importantia.

Cá efecte din aceste consultâri se realisá idei'a consolidârei nóstre cu fratii dela institulele teologice din Sabiiu, Caransebesiu sî Cernautiu : o placere nespusa simtîmu, cându in siedintiele nóstre sociali audimu cetindu-se corespundintiele fratiloru indepartati, cu cari inse la olalta aspirâmu la acelea-si tendintie natiunali-bisericesci. —

Altu eflusu mai importantu alu acestoru consultâri este edarea fóiei „Speranti'a", carea ca organu alu societâtii nóste apare dela 1. Februariu a. c. regulatu de dóue ori in luna. On. publicu câruí'a suntemu cu multiemire pentru partinirea caldurósa in acésta intreprindere a nóstra cunósce din destulu indreptariulu sî scopulu acestei fóie-periódele fâra de a mai adauge sî din partea nóstra nisce splicatiuni; ne vomu silí dreptu aceea ca partinirea acést'a se ni-o eluptâmu sî pre viitoriu.

Bibliotec'a institutului, carea de presentu e in posessiunea societâtiei, — asisderea inflorésce din dî in dî sporindu-se cu cârti interesante ; sî pre lânga impregiurarea aceea, ca inca nu s'a reconstituitu din tóte bucâtile ce se afla in inventariulu dela anulu 1840 : — inventariulu de acum a ajunsu la positiunea 426, dintre cari numai in an. cur. scol. au incursu 42 de bucâti.

Dupa reportulu casieriului starea materiale a societatei inca e indestulitória.

Dara activitatea societatei nóstre se dovedesce mai alesu prin infiintiarea unui cabinetu potericu de lectura, in care si-are spre dispusetiune pâna acum 18 jurnale romane unulu magiaru si trei germane, care atâtu gustu de lectura a sternitu intre membri, câtu acele (22. de diurnale) necurmatu suntu folosite, mai la recercarea fratiloru gimnasisti sî pedagogi, se face despusetiunea ca sî densii se póta cercetá acestu cabinetu, menitu altcum binelui comunu.

Mi incheiu referad'a cu acea sperantia, cá zelulu acest'a alu tenerimei nóstre nici cându nu se va stinge, iér' vincurile insocirei, cari producu fruptele folositórie, — de acum nainte ne voru impreunâ sî mai strensu laolalta, prin ce putemu câstigá societâtii nóstre sî in viitoriu, apretiuirea, ce o are astadi din partea on. publicu românu sî a veu. superioritâti scol.

Zacari'a P o p o v i c i u.
„Speranti'a" notariu.

R o m a n i 'a.

B u c u r e s c i, 28 Martiu v.

Operatiunea electorale putemu dice ca s'a sfersîtu, câci n'a mai remasu a se operá decâtu colegiulu alu 4-lea. Acésta de pre urma operatiune, inceputa astadi, se va sfersî Sambeta sér'a sî atunci, creatiunea terminata Dumineca, se va repausá in sfersîtu administratiunea sî justiti'a, sî cu dens'a sî prin trens'a natiunea intréga.

Sî repausulu pentru natiune este cu atâtu mai asiguratu cu câtu ca s'a pronunciatu cu o unanimitate din cele mai uriasie in favórea guvernului sî contr'a nóstra, contr'a fostei camere, sî inca amu puté dice contr'a tuturoru celoru-lalte partite sî chiaru fractiuni. Afara de Craiov'a, unde alegatorii s'au manifestatu pentru maioritatea fostei camere mai in tóte colegiele — câci printr'o telegrama de ieri séra d. Stolojanu ne spune ca chiaru sî in colegiulu alu IV-le maioritatea este asecurata pentru acel'a-si principiu — sî afara din 4—5 colegie isolate, incolo pretutindenea natiunea s'a pronunciatu pentru opiniunile representate in guvernu de d. Cogalnicénu.

Triumfulu guvernului este cu atâtu mai mare, cu câtu insa-si capital'a s'a manifestatu de asta data in contr'a nóstra sî pentru guvernu. Sî ce manifestare ! Este sciutu ca nici odata la alegerile din Bucuresci pentru camera, cá sî pentru comuna, alegatorii, cari au votatu, n'au fostu in numeru mai mare de vre-o 1700 ; de asta data alegerile au fostu atâtu de libere sî liniscite sî setea de a sî esercitá dreptulu si de a se manifestá in contr'a nostra a fostu atâtu de mare pentru fiacare cetatiénu, incâtu, de-sî la sectiunea de Rosiu, unde a votatu preste 570, d. Ioanu Brateanu a avutu preste 500 voturi, totusi aflâmu ca la celelalte patru sectiuni au votatu de asta data mai multe mii, sî nu póte fi indoiéla ca candidatii guvernului au obtienutu tóte acele voturi — dice ironice „Romanulu".

Iéra „Tier'a dela 29 Martiu dice :

Tóte prevederile sî predîcerile nóstre se realiseza unele dupa altele.

Nu suntemu pentru acést'a nici mai mândri, nici mai inaintati, câci traimu intr'unu midilocu unde vederea limpede nu adaoga la creditulu individiloru. Trebuie se ai nu dreptate ci succesu in Romani'a ca sa fii pretiuitu. Nu este adeverulu sî sinceritatea care captiva, ci acea dibacia ecuivoca, care consista in ati rîde de legi sî de morala, spre a ajunge la sfersîturile téle. Cu câtu unu omu e mai cinicu, cu câtu se accomodéza mai lesne de tóte sistemele sî de toti ómenii, cu câtu se taresce mai multu cu atâtu siansele lui de a ajunge, de a se mentiené sî a se perpetuá la putere se maresc sî plecându de aci s numerulu adherentiloru atrasi prin perspectiv'a apropiata de a face treburi !

Daru ori cum aru fi, in ceea ce privesce alegerile Bucurestului in specialu, publiculu î-si aduce fâra indoiala aminte de ceea ce amu sustienutu neincetatu sî in colónele acestei foi sî din inaltîmea tribunei, adeca ca partidulu Domnului Bratianu erá unu partidu factici, ca erá o umbra nici decum o realitate. Trup'a pre care D. Bratianu o ingajase spre a jucá rolulu unui partidu seriosu vediendu de asta data pre directorulu seu incurcatu in greutâti sî fâra sianse apropiate de a revení la putere, l'a parasitu fâra hezitatiune cá sa se puie la suld'a unui altu impresario mai favorizatu deocamdata de sórte. N'avusesemu óre dreptate de a dice ca succesele pretinse populare ale Dlui Bratianu tieneau in mare parte, tieneau mai alesu la creditulu de care lumea scie ca se bucura in inaltu locu, la coquetâriile puterei cu demagogi'a ? Tóte acestea disparându, partidulu seu s'a evaporatu la minutu. Point d'argent, point de Suisses !

Daru condotieri ce avusese la servicinlu seu nu s'au multiamitu a'lu parasí, ei au facutu mai multe momite prin perspectiva de mai mari câstiguri, ei s'au inrolatu subtu drapelulu cabinetului actualu. O a totu puternica magia a sacului ! — Atinsi deodate de graci'a . . . ministeriale, toti acesti pagâni au primitu botezulu pre fondurile sacre (a nu se ceti fondurile secrete !) ale bisericei . . . adeca, nu, ale puterei executive, sî puindu de asta data la serviciulu seu, cutezarea sî musculii de care partidulu Bratianu profitase pâna aci, ei au facutu de asta data ca cumpan'a sa se aplece in favórea noului intreprinzatoru a boxei electorale.

D e p u t a t i i a l e s i l a c o l e g. IV.

Ilfovu, Vladimiru Ghic'a. Bolgradu, T. Horozov. Vaslui, Iordachi Rascanu Galati, Georgiu

---

petrecutu coloniile loru respandite peste tiâri sî peste mâri au respanditu marirea natiunale preste tóta lumea vechia, sî au radicat'o pâna la inaltulu ceriului. Epopeea a câutatu faptele sî virtutile eroiloru, ea a fostu o scóla de crescere pentru fiii Eladei antice. Grecii clasici au muritu. Grecii clasici au fostu admirati in viétia de câtra tóta lumea vechia; lumea moderna 'i admira dupa mórte, cetindu pre Omer de asupr'a mormînteloru loru

Românii au sî ei destula materia pentru astu feliu de literatura poetica, pentru epopei'a natiunale, ce cresce caractere mari sî nobile, represintându fapte glorióse ale strabuniloru, virtutea stramosésca.

Resbóiele lui Traianu in Daci'a, Radulu Negru sî Dragosiu, Stefanu celu Mare sî Mihaiu Vitiadiulu etc. etc. óre nu suntu aceste imagini glorióse, aceste umbre maretie totu atâtu de demne de câutatu ca sî resbóiele Argiviloru cu Troenii, ca sî emigrarea lui Enea la Itali'a ? Déca s'aru stramutá tinerii nostri poeti pre aceste câmpii incantatóre ale poesiei epice, atuncia aru câutá mai putienu despre amoru ; atunci aru câutá mai multu despre virtutea strabuniloru nostri sî aru aduce mai multu folosu literaturei sî natiunei nóstre.

Eu mia-mu alesu de subiectu pentru o epopee natiunala „Descalecarea lui Dragosiu in Moldov'a," carea va cuprinde XII. câuturi. Impregiurârile nu miau permisu, a o duce spre capatu ; ca sa aiba insa publiculu cetitoriu românu o idee despre intreprinderea acést'a, publicu câutulu I. supunându-'lu astu feliu judecâtii sele. Metrulu este celu de 14 sî 13 silabe, adeca a l e s a n d r i n u l u modificatu, precum se afla elu intrebuintiatu de poetii români. Metrulu acest'a este celu mai aptu pentru epopee in limb'a româna, sî numai prin acést'a se póte supliní incâtu-va esametrulu grec. seu latinu. In metrulu acest'a 'si a scrisu Dlu Eliade cele dóue câuturi ale Mihaidei sele, insa cu deosebirea, ca Mihaid'a este scrisa in versuri albe, adeca nerimate, pre cându incercarea mea consta din versuri cadintiate.

Ca isvóre 'mi-au siervîtu atâtu istori'a, câtu sî traditiunea poporala culeasa de câtra stimatulu meu colegu G. L. Buliga din acelu locu din Bucovin'a, unde s'a asiediatu Dragosiu de prim'a data cu voinicii sei. Istori'a lui Dragosiu dreptu ca este fórte scurta sî seaca, déra pentru scopulu unei epopei este pré destula. Traditiunea poporala este mai lunga, mai variósa, sî cuprinde in sine multe mominte interesante pentru poesia. Traditiunea spriginesce pre autoriu in multe privintie, fiindu ca impedeca monotonismulu istoricu prin episode poetice, cari sântu pentru epopee aceea, ce suntu aromatele pentru bucate. Afara de acestea amu facutu intrebuintiare sî din dreptulu meu adaugendu din parte-mi atât'a, câtu amu crediutu ca este de lipsa.

Déca voiu fi corespunsu baremu incâtu-va pretensiuniloru facute unui poetu, atunci 'mi voiu fi ajunsu sî scopulu in asemenea gradu. Neavendu incercarea mea altu meritu, ea va fi celu putienu unu boldu pentru alte talente mai ingenióse.

V i e n 'a, in 10 Novembre 1868.

(Va urmá câutulu.)

Focsi'a. Slatin'a, Iancu Petrescu. Berladu, Iordache Docanu. Tecuci, Petre Ciuca. Calarasi, Ulis Cretianu. Iassi, Tom'a Antoniadi. Dorohoi, General Tobias Gherghel. Magurele, Costache Racota. Buzeu, Dimtrie Filiti. Tergovisce, I. N. Alessandrescu. R. Saratu, Oprisianu Iorgulescu. Romanu, Vasilie Alessandri. Falticeni, Alessandru Botez. Pétr'a, Nicu Roset Balanescu. Ploiesci, Teodoru Vacarescu. Caracalu, Const. Darvari. Jiu, Grigoriu Busueceanu. Giurgiu, Cesaru Boliacu. Husi, I. Costandachi. Bacâu, Eugeniu Ghic'a. Cahulu, I. Nicolau. Craiov'a, Ioann Brateanu. R. Valcea, Oscaru Eliade. Pitesti, C. Varzariu. C. Lungu, Pavelu Arghelescu. Focsiani, Dimitrie Prunca. Severinu, Nicolau Isvoranu. Botosiani, Anibalu Ghergel. Brâil'a, Massimu.

Varietâti.

*** Maj. Sea Regele a decisu, sa se desvalésca monumentulu radicatu palatinului Iosefu in 25 Aprile.

*** Garde, (honvedi). Maj. Sea Imperatulu a incuviintiatu organisarea successiva a honvediloru, dupa planulu unui majoru conte Schweinitz. Organisarea va succede asiá incâtu pâna la 1. Octobre a. c. sa fia tóte cadrele incheiate. Incepulu se va face in Pest'a in lun'a cea mai de aprópe.

*** In 12 Aprile nou a primitu Maj. Sea pre generalulu italianu Sounaz sî pre comitentii sei. Acesti'a, precum sî legatiunea italiana, dupa aceea Beust, Kuhn sî Moering au fostu invitati la més'a imperatésca.

*** Procuratur'a finantiale din Sabiiu se disólva sî se asiéza in Clusiu sub numele de „Directiunea causeloru fiscale reg.“ Directorulu acestei deregatorie e denumitu Zarecky consiliariu finantiale.

*** In ocnele dela Wieliczka s'a ruptu unu ventilu dela sorbu. Reparatiunea va recere tempu indelungatu. Ap'a s'a suitu dejá 23 de stângini.

*** Dupa cum audîmu sî cetimu, in vér'a acést'a se voru face unele deslocatiuni de trupe. Asiá regimentele din garnisónele Brasiovului sî Sabiiului voru trece in partea apuséna a monarchiei. Regimentulu Ahlemanu, carele garnisonéza acum in Clusiu. va trece la Pest'a. La Sabiiu va veni regim. Molinari, la Clusiu regim. Rodici, la Brasiovu regim. Archiducele Heinrich (nr. 62 cerculu de inrol M. Vásárhely) sî la Bistritia batal. 23 de venatori.

*** In sinulu ministeriului ung. pentru agronomia, industri'a sî comerciu s'au inceputu desbaterile unei comissiuni, insarcinate cu compunerea unei legi montanistice.

*** „Ung. Ll.“ spune ca mam'a Principelui Milanu domnitoriulu Serbiei calatoresce in dîtele acestea la fiiulu ei la Belgradu.

*** Deputatulu stângei Lad. Tisza alesu la Turd'a a fostu intempinatu sî in Clusiu sî in alte pârti cu ovatiuni.

*** Comitatele Bihorului sî Pestei dechiara emisulu ministeriale, pentru incungiurarea esceseloru la alegeri, de vatemarea autonomiei comitateloru.

*** Din Bucuresci se telegraféza, ca governulu a despagubitu pre evreii (austriaci) din Galati cu dóue mii de galbini, cari sî fura espedati prin agentulu austriacu Zulauf.

*** Dominec'a trecuta au serbatu catolicii apuseni jubileulu de 50 ani, de câudu papa de acum s'a santîtu preotu.

*** Fantân'a Schulhoff. Inventiunea acést'a americana a aflatu aplicatiunea sea sî aici in Sabiiu in casarm'a artileriei, din apropiarea orfanotrofiului teresianu. Inventiunea este, ca prin midilocirea unoru tievi ce se batu in pamentu, in tempu de dóue óre au scosu ap'a cea mai buna de beutu. Inventiunea e de mare insemnatate pentru ori cine, cu deosebire pentru trupe, pentru ca ele ori unde voru tabarî potu sa capete prin midilocirea acéstei'a ap'a trebuinciósa.

*** Brasiovu 13 Aprile. Astadi petrecuramu remasîtiele pamentesci ale capitanului c. r. din regimentulu de linia conte Gondrecourt nr. 55 Simeóne Mazutu nobile de Augustinheim cu o pómpa din cele mai stralucite la cas'a eternitâtii, in cemiteriulu bisericei gr. or. de aici. Repausatulu comandandu unui batalionu in suburbiulu numitu „Floreria“ ajungându la podulu de piétra calare cu adiutantulu i se infuriâ calulu de sub densulu sî luâ fug'a cu repeditiune câtra mór'a de charthia sî apucându deodata pre o strata cu intórcere rapedita in stâng'a, capitanulu cadiù in drépt'a, lovindu-si capulu in câtu i se crepà in trei pârti nabusîndui sângele pre ochi sî pre urechi Indata fu dusu la spitalulu ostasiescu, unde impartasîndu se cu cele sânte sî a datu sufletulu in alu 49-le anu alu vietii, lasându in doliu pre socia sea sî unu fiiu, cari se afla departati in Leoben in Stiri'a.

Repausatulu e nascutu banatianu; aici cercetá desu beserc'a romàn sî cá atare si cá pre unu ostasiu imperatescu decoratu pentru bravurile sele, pre cari românulu ei scia sî stimá, fu onoratu din partea românîloru brasioveni cu o petrecere funebrale splendida, avendu unu convoiu fórte numerosu sî alesu, la care luâ parte a âtu incl. magistratu câtu sî ostasîmea cu corpulu oficirescu in frunte. Preste mormentu i se desisrtara trei salve urmate de imnulu poporalu. Fia'i tierân'a usiora!

„Gaz. Trans.“

*** **Invitare de prenumeratiune:** Se afla sub tipariu, sî celu multu pâna la finea lunei acestei'a se va predá prenumerantiloru:

procesur'a civile, ce s'a promulgatu in diet'a trecuta dimpreuna cu ambele ordinatiuni, emise de câtra ministrulu r. u. de justitia in privinti'a introducerei acestei proceduri sî aplicârei ei la esecutiunile cambiali, tradusa de

Dr. **Iosifu Gallu** v. notariu la sectiunea transilvana a tablei r. u. septemvirali. Opulu acest'a va constá din 13—14 cóle de tipariu, sî va contiené la capetu sî o terminologia scurta pentru orientare mai usióra.

Pretiulu de prenumeratiune e 1 florinu pentru unu esemplariu. Dupa 10 esemplarie se va dá rabatu. Banii de prenumeratiune suntu a se tramite in epistole francate editoriului deadreptulu, sub adres'a: Pest'a, strad'a lui Leopoldu (Lipót=utsza) nrulu 5 r. II.

*** Meteorologicu. De joi incóce s'au pornitu tempu seninu sî caldu cu nopti recoróse cari au tienutu pâna ieri nópte, câudu fu nuerélа caldurósa. Diu'a e seninu sî ventu.

*** Comissiunea cercetatória (enquête) in privinti'a reformei de contributiune s'a deschisu in Pest'a sub presidiulu lui Lónyay.

*** Festivitate grandiósa va fi in Parisu in 15 Aug. a. c. Atunci se va serbá diu'a de o suta de ani dela nascerea lui Napoleonu I.

*** In comitatulu Solnocului interioru, la ocasiunea siedintiei comitetului comitatense, Gavr. Maniu sî diece soci au datu o declaratiune, in carea se esprima nemultiamirea cu legile despre uniune cu adausulu ca sa se sustiena marginele legali a le tierei sî intregitatea ei.

*** Ellönör cere reformarea casei magnatiloru, câci in starea ei presenta imfatisiéza o remasîtia din tempulu antemartiale.

*** Infioratoriu din unu circu. Din Bailleul (la frontariele franco-belgice) se scrie la unu diuariu „Echo de la Lys“ ca unu domitoriu (imblânditoriu) de lei, ce se afla in societatea circului Brenet, intr'o di se bolnavesce incâtu nu se póte produce. Dara in programa era dejá pusa scen'a cu leii sî cá punctulu celu mai interesantu din tóta productiunea nu puté sa remâna. Ca sa se incungiure perplessitatea acést'a se decide directoralu Brennet a se apucá elu de art'a acést'a cutezata. Destulu l'au rugatu amicii lui sa se lase de intreprinderea acést'a. Nu a ascultatu sî intra in casciór'a leiloru. La inceputu mergeau tóte bine; inse câudu a venitu momentulu cá sa tiena inaintea leóci o bucata de carne cruda, in fiéra s'a desceptatu instinctulu celu selbateu. Directorulu Brennet atunci sî perde cumpetulu sî de frica pasiesce odata inapoi. Acést'a a fostu nenorocirea lui. Urméza un'a din scenele cele mai infioratórie, carea nu se póte deserie. Mai tardîu trasera ómenii vre-o dóuedieci de bucâti de carne sângerósa svecninda, — erau remasîtiele directorului.

Nr, 62. Seri'a: VI.

Provocare. *)

Câtra toti p. t. domni colectanti ai Asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu, cari suntu in restantia cu agendele loru.“

Apropiându-se terminulu adunârii generale ce se va tiené in lun'a viitória a lui Maiu, a. c. la care subscris'a directiune este insarcinata a substerne raportu specialu despre resultatulu lieuidâriloru sî incasâriloru aceloru enorme pretensiuni ale asociatiunei nóstre cu care o parte mare a membriloru inca de la urdîrea ei — se afla in restantia cu ofertele anuali, sî de óre ce in privinti'a acést'a cea mai mare parte a respectiviloru domni colectanti nici pâna astadi n'au corespunsu recercâriloru facute de aici prin decisiunile cu datulu 10 Maiu, sî 14 Iuniu 1868 nr. 43 sî 68, apoi la repetît'a provocare din anulu curinte sub nr. 5; prin urmare directiunea vediendu-se in perplesitate in privinti'a realisârii mai susespuseloru misiuni, se simte constrinse „a provocá de nou“ pre toti p. t. domni colectanti cari au primitu a supra-le agendele de colectura, sî pâna in diu'a de astadi n'au aretatu directiunei neci unu resultatu ori positivu ori negativu: ca se binevoiésca a grabí numai decâtu cu efectuirea celoru agende sî pentru scurtimea timpului a strapune resultatulu nesmintitu „pâna la 1 Maiu a. c“ ca directiunea se aiba timpu de a continuá mai departe lucrârile sele in obiectulu acest'a atâtu de importantu.

Acei p. t. domni colectanti, cari — in contr'a asceptâriloru asociatiunei nóstre — nu cumva aru fi in pusetiune de a nu poté spriginí scopurile sublime a le asociatiunei nóstre in sfer'a acést'a cu concursurile loru, — suntu rogati cu tóta onórea a restituí tóte actele sî tipariturile ce li s'a trimisu cu suscitatele decisiuni spre dispusetiune ulterióra.

Câudu subscris'a directiune sî tiene de detorintia a trage tóta atentiunea p. t. domni colectanti a supr'a momentuositâtei sî importantiei aceloru pretensiuni enorme, care suntu consacrate sî oferite „unui scopu filantropicu natiunalu“, nutresce cea mai firma sperantia: cá toti respectivii domni colectanti nu voru intardiá cu realisarea celoru de lipsa, cu atât'a mai vertosu câci venitoriulu sî inflorirea Asociatiunei nóstre — mai alesu in timpulu de fatia — suntu incopciate cu esistinti'a sî onórea natiunei nóstre, care trebue se jaca in interesulu fiacârui românu binesimtitoriu sî doritoriu de cultur'a natiunale a poporului românu.

Aradu, 10 Aprile nou. 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Ioanu Popoviciu Desénu, m. p.
presiedinte, directoriu substitutu.

Petru Popoviciu m. p.
notariu.

Nr. L3. Seria: VI.

Provocare.*)

Espirându terminulu defiptu pre 31 Martiu, nou a. c. pentru tramiterea daruriloru binefacatórie pre scopulu sortiturei de loteria, ce se va arangiá in folosulu fondului asociatiunei nationale, cu ocasiunea adunârii generale celei mai de aprópe; — subscris'a directiune vine cu tóta onórea a rogá pre onoratulu publicu românu doritoriu de cultur'a natiunale sî cu deosebire pre respectivii domni sî pre stimatele loru dómne sî domnisióre — câtra care s'au adresatu prin cunoscutulu Apelu — ca se binevoiésca a grabí cu tramiterea binevoitóreloru daruri spre scopulu menitu mai tardîu „pâna la 1 Máiu a. c.“ spre a se poté orientá directiunea inca din buna vreme despre facerea planului sî a sortiloru trebuinciése

Iéra respectivii domni colectanti asisderea suntu poftiti a grabí cu tramiterea listeloru sî a efecteloru ce le-au potutu dejá procurá, séu de cumv'a n'au fostu in stare a procurá de aceste daruri, se restitue listele macaru sî góle.

Aradu, 10 Apriliu nou 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu.

Ioanu Popoviciu Desénu m. p.
presiedinte, directoriu secundariu.

Petru Petroviciu m. p.
notariu.

---

*) Suntu rogate sî cele lalte onorate redactiuni se binevoiésca a reproduce in dîuariele loru aceste provocâri. Directiunaa.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 29. ANULU XVII.

Sabiiu, in 10/22 Aprile 1869.

tre provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Romani'a in trecutu si presentu.

Popórele suntu chiamate a conlucrá la prosperarea némului omenescu. Chiamarea acést'a a fostu indreptata totu de un'a câtra densele; ele inse nu o au cuprinsu totu de un'a si drepto pedépsa a trebuitu sa sufere calamitâtile prin cari au trebuitu sa innóte intregu evulu mediu, unele intr'unu feliu si altele intr'altulu.

Se remanemu pre lânge partea resariténa a Europei si vomu vedé unu siru de seculi, in cari nu a fostu decâtu certe, ce in cele din urma nu se potu reduce decâtu la nisuinti'a de a cucerí.

Era spiritulu seculiloru de atunci de asiá? era naturelulu primitivu alu popóreloru ce se intalneau in resaritulu européu? totu atat'a ne este. Istori'a, ne duce pre urmele ei la acestu resultatu. Ea ne arata d. e. nisuinti'a poporului magiaru, a popóreloru slavice chiaru, a osmaniloru de a cucerí. Fiecare din aceste, séu impinse de influintie religiunarie, cum erau regii Ungariei, cari aveau missiune de la papi se sterpésca „schismaticismulu", séu influintie politice cum erau la poloni, carii vreau sa domnésca, séu iéra-si religiunarie cum au fostu d. e. la turci, — cautau a-si estinde puterea preste alte popóre.

Nu gresimu, pentru ca istori'a ni e martora, ca românii in acestu vertegiu de lupte au pastratu in genere o pusetiune, ce nu are nici amestecu, nici asemenare cu nici un'a din aceste influintie si dorintie. Pre români i vedemu in totu periodulu acest'a nefericitu pentru omenime, aparându-se in contr'a tuturoru, cari, fia ca au fostu impinsi de influintie religiunarie, fia ca au fostu impinsi de influintie politice séu póte si de amendóne, ii atacara. Si cu tóte aceste ei erau gat'a, dupa terminarea certei, a dá mân'a si a-si pune peptulu dimpreuna cu inimicii loru de alte dâti cá sa respinga pre inimiculu celu mai mare, celu mai grósnicu, carele atacá principiele crestinetâtiei, — pre Turculu.

Romani'a a facutu in acestu punctu fórte multu. Ea atâtu cá Muntenia (Valachia) câtu si cá Moldavia a pusu stavila torentelui pagânu, carele vrea sa inunde crestinismulu. A'âtea nume mari de eroi vestiti ilustréza istori'a tieriloru acestor'a, incâtu in asemenare cu pusetiunea loru e de admiratu atât'a curagiu si asiá mari succese.

Câci pre cându alte popóre care venisera in contactu cu turcii, fura supuse in modulu celu mai umilitoriu. pre cându pre zidurile Budei, in inim'a Ungariei, falfaiá cód'a de calu si se zidí acolo o mosiée turcésca, nici in Munteni'a, nici in Moldavi'a la atât'a sumetia nu au avutu regazu a se aventá turcii. Câudu a incheiatu tratatele prin cari recunoscura suzeranitatea si tributulu, inca a pusu conditiuni, cari invinsii nu le potu pune nici odata. Romanii si-au pestratu autonomi'a interna in'ru tóte; ba turcii nu aveau voia sa petréca tempu indelungatu in tiéra, nici sa-si radice vre-o mosiée séu giamia pre pamentu romanescu. Déca s'au facutu in privinti'a petrecerei mai indelungate vre-o abatere din partea turciloru, aceea a fostu séu in tempuri de resbelu séu in tempulu molestiloru fanarioti, cari nu aveau nici o grigia de tratatele tieriloru cu Pórt'a.

Românii dara au facutu din tierile loru inca pre tempurile vechi unu bulevardu, redimu alu crestinismului.

Astadi câudu crestinismulu nu mai este amenintiatu din partea islamului acea chiamare ce si o au luatu tier'a a6-t'a asupra-si a incetatu. Astadi inse considerându pusetiunea ei geografica, considerându apele ce i inlesnescu comunicatiunea cu lumea, aflâmu pre cele dóue tieri de odinióra, unite acum in o Romania, reapucându-se de esercitarea drepturiloru autonomiei sele si cá atare incependu a se face midilocitória intre lumea occidentale si lumea orientale.

Midiloculu celu mai siguru de o apropiare a ecestoru dóue lumi intre cari se afla pusa Romani'a este cultur'a. Acésta binefacere déca va fi in stare sa o pastreze si sa o latiésca mai departe spre orientu Romani'a va aflá indoita recunoscintia.

Pentru astadi interesulu celu mai mare alu unui poporu, a unei natiuni trebuie sa fia numai inaintarea culturei si prin acést'a apropiarea ómeniloru unii de altii spre a se recunósce ca suntu frati; totu ce se opune, ce contradice acestui principiu e o incelatiune e o mistificare a ideiloru celoru mari, dela cari omenimea, mai póte fi inca pre unu tempu impedecata de incelatori spre a nu le ajunge, dara de ajunsu totu le va ajunge.

De diece ani de câudu a reintratu Romani'a in drepturile sele, luptele de partite interne o a ocupatu intr'atât'a, incâtu câudu cugetâmu la chiamarea ei, si vedemu ca de ce se ocupa mai cu séma spiritele acolo incepemu a slabí in credinti'a destinului ei.

De diece ani dara, Romani'a credemu ca se va fi reculesu de ajunsu, cá sa se póta desbracá de spiritulu de partide, de carele se vedea asiá de greu atacata, si va putea incepe a se gandí la destinatiunea sea.

Camer'a, carea vine astadi, cá sa lucre pentru tiéra si mediatu in interesulu culturei europene, contiene elemente, cari au unu nume cunoscutu din partea cea buna si cari pre lânga nume impreuna si capacitate.

Aru fi dara cá ea, adeca camer'a, sa urmeze politic'a traditiunale a tierei: pace si fratia cu toti vecinii, si precum stramosii s'au luptatu pentru ide'a crestinismului asiá si urmatorii loru sa se lupte pentru ide'a culturei carea este o fiica a crestinismului. Stramosii au conservatu tiér'a luptandu-se pentru o idea, stranepotii potu face sa prospereze tier'a luptându-se iérasi pentru o idea.

Atunci si puterea factiuniloru trebuie sa incetedie, cu deosebire a acelor'a, cari suntu puse la cale de interese straine. Si Europ'a aru avé in scurtu tempu tiér'a cea mai de interesu pentru densa, carea o aru aperá din tóte puterile, câudu de órecare parte i-aru amenintiá vre-unu periculu.

Evenemінte politice.

In privinti'a constituirei ministeriului din Vien'a (vedi la varietâti) scrie „N. Fr. Presse" cu dto 18 Aprile urmatórele:

Contele Taaffe a devenitu ministru presiedinte. Postulu in fine e ocupatu si cestiunea deschisa de 8 septamâni resoluta. Asiá este, e adeveratu, ca cestiunea e resoluta, si cu câta nerabdare asceptâmu momentulu pentru de a notifica acést'a resolvere, cu atât'a nemultiamire ne-a umplutu resultatulu ei. Cum amu si putea fi indestuliti cu o combinatiune, ce e numai resultatulu perplessitâtiei, si pre care numai autorii ei simtu trebuinti'a de a o esplicá, si mai de a o escusá fâra de a avé curagiulu a o rectificá séu aperá? Si e resólverea acést'a intru adeveru o resólvere?

Venit'au intru adeveru in fruntea ministeriului o capacitate conducatória, combinatórie si paciuitórie? Ne indoimu tare. Titlulu de ministru presiedinte s'a pututu oferí contelui Taaffe, i s'a pututu predá si agendele unui ministru presiedinte in sensu de oficialu. Dara nici odata nu vomu crede, cá unu conte Taaffe, presiedintele provinciei Salisburgu, carele dupa caderea lui Belcredi era silitu sa primésca deocamdata aici o rola de ministru, pâna va fi cu putintia formarea unui ministeriu parlamentariu, ce-lu primi dupa infiintiarea sea numai din caus'a mai multoru respecte, in mijloculu seu, cá acestu Taaffe se fia chefulu ministeriului Gi-kra - Herbst - Brestel - Hasner. Unu ministru presiedinte e firesce denumitu in contele Taaffe, insa ministeriulu si de ací inainte nu va avé presiedinte, câci unu presiedinte a ministeriului parlamentariu aru trebuí se fia o capacitate politica, aru trebuí se aiba valóre parlamentaria, aru trebuí se fia recunoscutu dupa nume si dupa fapte de conducatoriu si tóte aceste notorice si nedisputabilu nici unui'a dintre totu colegiulu ministriloru, nu-i lipsescu mai multu, cá tocmai acestui barbatu de statu de 36 séu 38 de ani, carele de ací inainte din oficiu va oferí numele séu politicei unui Giskra, unui Herbst, unui Brestel si unui Hasner.—

In diet'a din Berlinu in siedinti'a din 16 Aprile a fostu la ordinea dilei proiectulu Twesten-Münster pentru infiintiare de ministerie federative. Friesen, ministrulu de statu din Sacsoni'a, combatù acésta propunere ce e vatematória pentru statele singuratice si provóca conflicte de competintia. Cont. Bismark privesce in propunerea aceea unu votu de neincredere contra stârei presente federative. Proiectulu aru delaturá comissiunea senatului federativu si cancelariatulu confederatiunei, cari implinescu de presentu in cea mai buna ordine functiunile unui ministeriu confederativu. Proiectulu arata si o neincredere fatia cu Germani'a sudica, pre care o desconsidera si maresce contrastulu intre nordu si sudu, unde se vede putiena aplicare la o unitate a statului. Eu amu primitu cancelariatulu confederatiunei, precum e. Urmatoriulu meu aru trebuí se primésca unu colegiu intregu de ministri. Centralisatiunea statului germanu e cu potintia fâra de o rumpere adenca si pagubitória tuturoru relatiuniloru. Sa se lase tempu confederatiunei pentru desvoltare; se descentralisieze mai bine in locu de centralisare. Scopulu nostru, marirea Germaniei, e acela-si; insa câile nóstre diferescu; sa nu ne ingreunâmu problem'a prin impossibilitâti. Lasker dice, ca projectulu nu voiesce ai dá cancelariului confederatiunei colegi, ci cancelariulu confederatiunii se denumésca pre ministrii de specialitate si se ingrigésca, cá nici unulu sa nu se opuna spiritului conducatoriu a ministeriului. Contele Bismark se invoiesce cu acést'a perceptiune si dice ca in sensulu acel'a se alatura si elu lânga projectu, deórece conglasuesce cu rolatiunile cancelariatului confederatiunei de acum, fiindu ca lipsescu numai unele titulaturi ministeriali, ce n'au nici o valóre. Projectulu se primise la votarea nominale cu 111 contr'a 100 voturi. —

Precum cetimu in Lembergu s'a facu in 11 a. c. Dlui Libelt din Poten o demonstratiune mare nationale din partea fractiunei polone. Ise aduse unu conductu de facle, la care óspele tienu depre balconulu otelului o cuventare lunga câtra multime. Vorbitoriulu salutá pre poporu in numele Poloniei mari (Posenului) si dupa ce-si esprimà emotiunea dise intre altele: Iubirea ce o gasescu in tóte tierile polone câtra Poloni'a, mi servesce de o predicere, ca Poloni'a se va resculá inca odata tare si mare. Se va adeverí la ea legenda st. Stanislavu, despre care se dice, ca membrele taiate, ale mucenicului dupa mórte iéra-si se voru impreuná. Multimea primí aceste cuvinte cu aplause sgomotóse. Sa trazésca Libelt! Sa traiésca Poloni'a! Sa traiésca Poloni'a mare! resuná din tóte pântile pâna incepù music'a cântarea: „Inca nui perduta Poloni'a!" —

Din Franci'a vine astadi intre alte sciri cea despre care facurâmu amintire pre scurtu in numerulu trecutu.

„Journal officiel" publica adeca urmatórea scrisóre a Imperatului Napoleonu III indreptata câtra ministrulu de statu:

Tuilerii, 12 Aprile 1869.

Domnule Ministru! In 15 Augustu voru fi 100 de ani, de cându s'a nascutu Imperatulu Napoleonu. Din tempulu acest'a s'a facutu multe ruine, dara persón'a lui Napoleonu a remasu neclatita. Ea e inca, care ne conduce sî ne apera, ea e, care m'a facutu pre mine din nimic'a aceea ce sum. A serbá diu'a nascerei secularie a barbatului, carele a numitu Franci'a o natiune mare, pentru ca a desteptatu in ea acele virtuti barbatesci, ce fundéza state, e pentru mine o datorintia dintre cele mai sânte, la care se va supune tóta tiér'a. Modulu celu mai acomodatu, a onorá acestu jubileu natiunalu e dupa parerea mea, acel'a, a impartasî pre sotii de arme ai Imperatului de unu traiu ce-va mai bunu.

Cei 2,700,000 de franci, ce-i impartiesce legiunea de onóre in totu anulu intre ei, nu suntu de ajunsu, pentru de a le asigurá esistinti'a. Amu crediutu, ca se va putea demandá cassei de depositu sî de consignatiune, a solví acestoru militari betrâni mai mari pensiuni pre viétia, lasandu-i creditulu spre dispositiune, ce camer'a, pentru numerulu aniloru necesari spre incasarea imprumuteloru, l'a pusu in bugetu. In modulu acest'a se potu ajutorá invalidi gloriosi fâra de a schimbá otaririle bugetului. A-siu dorí deci, cá incependu din 15 Augustu a. c. fia-care soldatu a republicei sî a imperiului dintâiu se primésca o pensiune anuale de 250 franci. Corpulu legislativu va primí propunerea acést'a nu me indoiescu, cu acelu zelu natiunalu, ce-lu inspira intr'unu gradu atâtu de mare. Sî va fi de o opiniune cu mine, ca intr'unu tempu, cându lumea se plangea contra progresului scepticismului, e bine a remunerá credinti'a patriotica, pentru de a o revocá in memoria generatiuniloru nóue. A redesceptá reminiscintiele istorice, e a inviá credinti'a in viitoriu; a aduce unu omagiu memoriei barbatiloru mari e a recunósce o espressiune dintre cele mai stralucite a vointiei dumnedieesci.

Ve rogu, a ve intielege cu mininistrulu de finantie sî alu casei mele sî a prepará unu projectu de lege, pentru d'alu asterne indata dupa aprobarea consiliariului de statu corpului leegislativu. Prelânga aceste, Dle Ministru, D-dieu sa va fie in ajutoriu sî sa ve protege. Napoleonu.

In speditiunea de sér'a scrie fói'a oficiósa despre epistol'a acést'a: „Epistol'a imperatului câtra ministrulu de statu va aflá in tiéra unu resunetu mare, câci revóca reminiscintiele patriotice a epocei imparatesci, remasîtiele glorióse a armatei nóstre.“

Unn remasu bunu.

Clusiu, 4/16 Aprile 1869.

Dupa o petrecere de 33 ani in Transilvani'a cá directoru de cuarentina cesaro-regescu sî consiliariu de scóle cesaro-regescu si Inspectoru reg. alu scóleloru gr. res. din Transilvani'a me reintorcu in patri'a mea mai strinsa respective la loculu nascerei mele Temisiór'a de unde chiamatu de diregatori'a ce amu imbracatu, amu esitu inainte cu 35 de ani.

La acést'a despartire de frumós'a Transilvania, unde amu petrecutu multe voióse dara sî dureróse dîle, nu potu a nu aduce la toti acei'a, cari m'au spriginitu in carier'a diregatoriei mele sî anume: DD. Inspectori de scóle districtuali, eforieloru sî representantieloru scolarie, DD. directori sî profesori gimnasiali, DD. directori ai scóleloru normali sî elementarie, sî invetiatoriloru scóleloru popularie, judiloru cercuali sî comunali, inspectoriloru mireni sî tuturoru amiciloru sî cunoscutiloru multiemit'a mea cea mai caldurósa sî a le dîce unu remasu bunu rugându-i, cá sa-mi pastredie in anim'a loru unu semnu de suvenire.

Dr. Pavelu Vasiciu,
Cons. scolariu regescu in pensiune.

In legatura cu cele aduse in nrulu trecutu, nemultiamirea din partea sasiloru contra statutului provisoriu se continua.

Eata ce dîce unu coresp. a lui „Hrm. Ztg.“ din Sebesiu in privinti'a acést'a:

„Regulamentulu provisoriu pentru organisatiunea oficiuriloru comunale sî municipale a produsu in tóte cercurile sasesci unu disgustu fórte mare, precum nici nu se putea altmintrea cugetându la cuprinsulu sî la modulu infiintiârei lui. O impressiune mai durerósa, cá la noi, n'a pututu sa se faca prin introducerea lui mai nicairea, câci orasiulu nostru fiindu unu postu espusu a pamentului sasescu prin regûlamentu se pre face intr'unu locu cu totulu abandonatu. Pre lânga tóta resignatiunea, cu care privimu noi desvoltarea lucruriloru, totusi nu ne putemu radicá la o intielepciune de statu atâtu de mare, a cunósce pretiulu pentru care se jertfescu elementele culturei si a ordinei in orasiulu nostru, majoritâtiei inundatórie a numerului capeteloru.

Se póte, ca populatiunea germana a orasiului nostru sta fatia cu unu numeru duplu de suflete a populatiunei române; dara ia s'a sciutu sustienea cu onóre prin posessiunea sea, prin stradania industriale sî prin inteligintia, pâna cându momentele aceste aveau in statulu nostru insemnatate. Sa se fi facutu ori-ce censu, preponderanti'a alegatoriloru germani in Sebesiu nu se periclitá. Acést'a se aretá-se la alegerile pentru diet'a din Sabiiu, unde se luase unu censu de 8 fl. cu darea capului cu totu, precum sî la alegerile ulterióre, unde servea de regulatoriu ordinatiunea dîn art. de lege II din 1848.

Acum se va estinde numerulu alegatoriloru la jumetatea membriloru purtatori de contributiune, sî nu numai in cetâti, dara sî in comunele satesci, unde numerulu alegatoriloru dupa legile electorale din presentu firesce e fórte micu. Prin urmare opidulu nostru, in care se afla numai 191 de membri cu censu de 4 fl. (afara de darea capului), va produce la alegerile viitórie oraseane mai la 800 alegatori.

Pre care parte va fi majoritate nu mai este indoiéla.

Fatia cu form'a cea nóua, ce o va luá representatiunea comunale, ne paré reu cá orasiulu nostru, ce tramitea pâna acum atâti'a ablegati la alegerile oficialiloru in adunarea scaunale, câtu tóte cele-lalte comune scaunale, s'a pusu fórte tare indareptu, de óre-ce dupa regulamentulu acest'a provisoriu nu póte sa tramita mai multu, cá $^2/_5$ a numerului totalu a membriloru din adunarea scaunale adeca 11 ablegati, pre cându comunele rurale tramitiendu afara de Strugariu, câte 3 ablegati, voru numerá cu totulu 28 de ablegati.

Ce scutu neputinciosu va oferí chiaru sî dreptulu de candidatiune a comitelui oficialiloru nostri de pâna acum, fatia cu unu astfeliu de corpu electoralu, nu mai este nici o indoiéla.

Romani'a.

Erá multa vorba despre disólverea jurisdictiuniloru consularie d'n Romani'a. Franci'a inse se arata spre mare mirare fórte cerbicósa in cestiunea acést'a. Acum aflâmu in „Trompet'a Carpatiloru“ despre obiectulu jurisdictiuniloru consularie urmatórele:

„Amu intretienutu pre lectorii nostrii despre cestiunea capitulatiuniloru, cestiune care face obiectulu preocupârei guvernului francesu; astadi acésta cestiune este de domenulu tuturoru organeloru de publicitate, cari fiindu liniscite vediendu-ne, ca amu intratu pre adeverat'a cale a progresului, au luatu aperarea drepturiloru sî autonomiei nóstre intr'unu chipu care descépta in animele nóstre cea mai sincera recunoscintia. Initiativ'a resolvârei acestei cestiuni revine iérasi deadreptulu Imperatului Napoleonu III, acestu puternicu protectore alu natiunalitâtiei romane. Dupa organulu dlui Rouher, ministrulu primariu, eata acum unu altu organu, „Mémorial Diplomatique“, care intr'unu articulu speciale intitulatu: „Capitulatiunile in Romani'a“, tractéza acésta importanta cestinne din punctulu de vedere de dreptu, cu atât'a sciintia catu nu ne putemu oprí de a lu transcrie ací mai in tóta intregimea sea.

Autoriulu vorbindu despre desfiintiarea capitulatiunei dîce: „Initiativ'a pentru remediarea acestei stâri de lucruri revine mai cu deosebire Fran-

---

FOISIÓRA.

Descalecarea lui Dragosiu in Moldov'a.

(Epopee in 12 cânturi, de V. Bumbacu.)

(Estrasu dupa „Fói'a soc. din Bucovin'a“.)

(Urmare.)

Cântulu. I.

(Cuprinsulu: Planulu descalecârei urediîu de câtra Dragosiu sî primitu de fruntasii Marmatiei.)

O! spune-'mi, Musa, calea sî faptele faimóse
Sî invegerile multe din lupte sângeróse,
Ce le-a purtatu asupr'a fierosiloru pagâni —
De multu — vitédiulu Dragosiu cu bravii sei români,
Ce-si parasí caminulu sî vétr'a parintiésca
Sî strabatù Carpatii cu fala barbatésca,
Ducendu cu sine-o cruce sî unu sceptru de cârmaciu
Si-o céta numerósa de luptatori tenaci,
Intr'unu pamentu ce varsa din sinu-si cu prisosu
Isvóre dulci de miere sî lapte multu manosu;
Sî cum s'a pusu temeiulu acelei tieri vestite,
De-alu cârei nume falnicu sî bratie neclatite
Se 'nspaimentau dusmanii, cu câti se mesurá
Pre câmpii de resbóie pre cari-i triumfá!
Sosindu cu tempulu dîu'a de vecinic' amintire,
Ce-a statorit'o Dragosiu spre svatu, spre hotarire,
Prin soli tramisi anumea de scire cá sa dea
La toti fruntasii tierei, ce glasulu 'i-ascultà
Fruntasii din totu sinulu Marmatiei betrâne,
Mosiei stapanite de bratiele romane,
S'aduna la cetatea câruntului Bogdanu,
Ce cârmuiesce tiér'a cá domnu sî cá mosténu,
Barbatu de viétia 'nalta, vlastare stralucita,
Ce pretiuiá virtutea dela stramosi primita.
Aprópe de cetate fruntasii se 'ntrunescu,
Sî cinci barbati la Dragosiu de soli ii renduiescu:
Bolduru, Baliti'a, Pintea, sî Arbure sî Vladu,
Voinici de versta tineri, barbati de rangu inaltu,
Cumnati sî veri cu Dragosiu, cu carele statura,
Din crud'a loru pruncie in strensa legatura
In tempi de dîle bune, sî 'n tempii de nevoi,
In dîlele de pace sî 'n dîle de resboiu. —
Soli'a deci ajunge sî Dragosiu o primesce,
Sî arbure cuventulu apuca sî vorbesce:
„O! Capitanu marite, alu tierei nóstre scutu,
Iubitu de fratii nostri sî de vrasmasi temutu!
Multi ani sa te pastredie cerésc'a provedintia,
Sa cuceresci dusmanii cu bratiu de biruintia!
Prmindu fruntasii tierei prin soli poruncia ta,
Venira toti la tine sî voru a-ti ascultá
Acum sî totu-déun'a cuvintele sî sfatulu,
Ce patri'a le cere. — Sî de cum-va 'ngâmfatulu
Pagânu in pribegire-i de sânge pângaritu
Aru vré cá sa ne calce hotarulu mostenitu
Dela strabunii nostri, — cu bratiele 'narmate
Sa-lu navalimu in pripa, cându semnele-oru fi date!
Incungiurându-ti stégulu, pre dusimanu sa-lu lovimu
Sa cada 'n umilintia, ear noi sa biruimu!
Sub cârm'a ta 'ntielépta luptá-vomu toti cá tine
Pentr'ale nóstre vetre sî pentr'alu nostru bine;
Luptá-vomu si-omu invinge, câci inca nici odata
N'amu fostu invinsi de dusimani, de cându teamu capetatu
Cârmaciu pre câmpulu luptei. — Radica-ti dara glasulu!
Da rostu gandirei tale, precum ti-o spune ceasulu!
Ear' noi, cârmaciu de fala, cu dragu te-omu ascultá
Sî voi'a ta sî svatulu le omu face le-omu urmá“.

Astfeliu vorbesce falnicu voiniculu sî se'nchina
C'o mâna 'n josu lasata, pre sabia c'o mâna.
Ear Dragosiu i-lu asculta voiosu sî 'nsufletitu
De vorbele maretie ce solulu ia rostitu.
Sî cugetându la visulu ce sufletu-i petrunde,
Spre soli si 'ndrépta glasulu sî dîce sî respunde:
„O! voi barbati de nume, barbati cu bratie tari
In pieptu cu vitejia, cu sufletele mari!
Ferice este-acel'a, ce pentr 'a sea mosîa
Cá pretiu 'si pune viéti'a in lupt'a din câmpia;
Dar mai ferice este acel'a ce 'n resboiu
Sub stégulu seu unesce barbati voinici cá voi
Voinici cari se inchina la glasulu ce le dîce:
„Fartati! unire numai! sî patri'a-i ferice“,
Sa fimu deci totu-déun'a, precum amu fostu uniti,
Câci numai prin unire vomu fi nebiruiti!
Sî cându va cere timpulu, sub flamura strabuna
Vomu sfarimá catusia ce aru vré ca sa ni-o puna
Salbatecele turme, ce navalescu mereu
Sî samana prin lume chinu, patima sî reu.
Norocu va dee ceriulu, noroculu sa incunune
Virtutea vóstra vechia sî a vóstra intielepciune. —
Dorinti'a mea sî scopulu, spre care v'amu chiamatu
Prin soli din tóta tiér'a, o sa le sciti indata!
Daru mai intâiu de tóte asteptu ca sa sosésca
In curte toti vitejii, sî toti sa le cunósca,
Acei cari de impreuna cu voi s'au intielesu
Sî in falnica solia la mine v'a trimesu.“
Asià respunse Dragosiu, sî indata rânduesce
Dintre curteni pre unulu, la care-i poruncesce,
In curte sa invite pre toti voinicii sei,
Incungiuratu de dânsii se sté la svatu cu ei.
O clipa trece numai — sî o ceatà de trei sute
De calarasi rasboinici sosesce in larga curte;
Bogdanu cu plete sure, alu tiarii domnitoriu,

ciei, augustului seu suveranu, care necontenitu s'a aretatu generosu sî bine-voitoriu câtra romani, sî care acceptându cererile loru, va face unu actu de justitia, dându totu deodata prin acésta nóua dovéda de simpathia, sî o puternica incuragiare acelor'a cari in Principate lucréza din tóte puterile loru la mantienerea ordinei sî la triumfulu politicei civilisatórie a occidentului".

„Eata dara ca politic'a sustienuta din „Trompeta" a inceputu a-si dá ródele sele. Pre cându agentii tierei tractau la Petersburgu cestiunea bandeloru bulgare sî a propagârei ideei panslavismului, occidentele erá recitu de noi, Franci'a i'si rechiama missiunea militaria, sî guvernulu banchetá pentru triumfulu acelei politice. Abiá propoveduitorii panslavismului au cadiutu dela putere, sî eata ca sabi'a cea puternica a Imperatului Napoleonu III ne-a luatu iérasi cu multa simpathía sî interesu sub patronagiulu seu, sî spre a mai dá o nóua dovéda despre acestu nepretiuitu interesu, agitéza cestiunea desfiintiârei capitulatiuniloru pentru deplin'a asigurare a autonomiei nóstre, pentru chiamarea natiunei romane in sinulu natiuniloru celoru de gintea latina, pregatindu-ne astfeliu unu locu independinte in famili'a cea mare a orientului.

„Sa lasâmu pre autoriulu acestui articulu sa espuna ideile sele in privinti'a acestoru capitulatiuni: „Capitulatiunile suntu nisce tractate incheiate la diferite epoce intre sublim'a pórta sî mai multe puteri europene, cu scopu de a asigurá óre cari avantagie strainiloru de pre teritoriulu otomanu".

„Acestea suntu capitulatiunile a câroru desfiintiare, intru ceea ce ne privesce pre noi romanii, o cere Imperatulu Napoleonu; sî acést'a negresîtu cá o consecuintia politica a situatiunei ce ne-a creatu in Europ'a tractatulu dela Parisu. „Desfiintiarea astoru capitulatiuni, dîce autoriulu, este reclamata de progresulu epocei in care ne aflâmu, sî de spiritulu de ecuitate sî de justitia care reguléza relatiunile dintre popóre".

Dupa acést'a autoriulu facendu unu tablou veridicu de starea crestiniloru din imperiulu turcescu, unde legile nu au destula autoritate cá sa apere persón'a sî averea fia-cârui'a, de ací a nascutu trebuinti'a de a se intemeiá jurisdictiunea consulara, adeca dreptulu, ce au consulii de a deslegá prin autoritatea loru propria diferentiele, ce aru esistá intre conatiunalii loru.

Intru ceea ce privesce cestiunea jurisdictiunei consularie pre teritoriulu propriu dîsu turcescu, n'avemu a ne ocupá aici; vomu urmá dara pre autoriulu francesu in consideratiunile ce ne suntu proprie. „Printr'unu abusu in totulu nejustificatu aceste capitulatiuni s'au intinsu in tierile crestine, unde Coranulu este necunoscutu, sî unde tribunalele regulate dau dreptatea conformu legiloru sî in formele usitate in societâtile civilisate; vomu citá intre altele Principatele unite române, in privinti'a câror'a sî acum ne intrebâmu care póte fi bas'a legitima a unei asemenea stâri de lucruri? . . .

„Principatele dunarene au autonomi'a loru garantata prin tractate; ele se potu administrá, potu face legi, potu schimbá institutiunile loru politice dupa cum le vine la socotéla, fâra ca sa aiba cineva dreptulu de amesticu; intr'unu cuventu, legamintele loru cu inalt'a Pórta, sî cari se numescu legaminte de suzeranitate, suntu pentru dânsele mai multu unu beneficiu de câtu o sarcina. Capitulatiunile n'au fostu vre odata promulgate in Principate sî apoi cum s'aru fi potutu promulgá acolo aceste capitulatiuni de óre ce Port'a n'avea mandatu ca sa oblige pre români in ceva nici cele-lalte puteri europene, sî cu care nici odata Romani'a n'a inchiaiatu vre o capitulatie sî inca sî mai multu, guvernulu Principateloru, intocmai ca celelalte guverne chrestine, se bucura, in intrulu Stateloru Sultanului, de o jurisdictiune exceptionale in privinti'a nationaliloru sei sî agentele Romaniei la Constantinopole este investitu de acelea-si drepturi ca sî representantii celoru-lalte puteri".

Cum vedemu din punctulu de privintia alu dreptului, capitulatiunile nu potu avea pentru noi nici o insemnatate legale, mai cu osebi e de cându ni s'a recunoscutu sî de puterile Occidentelui dreptulu nostru de autonomia. Autonomi'a ne indreptatiesce a inchiaiá ori ce feliu de conventiuni ne aru convení cu ori care putere. Acésta autonomia ne scutesce de pretensiunea ce a radicatu Pórt'a d'a aplicá la noi capitulatiunile, ce dâns'a a crediutu de trebuinti'a se inchiae cu alte puteri; câci in fine, cum dîce scriitorulu francesu, aceste capitulatiuni s'au introdusu pre nesciute in Principate; ele n'au avutu altu scopu, de câtu acel'a de a da óre-care importantia consulateloru, permiliendu-le a se amestecá in afaceri cari suntu de domenulu tribunaleloru, sî n'are nici o legaminte cu misiunea loru politica. Óre aceste capitulatiuni dau veri o garantia afaceriloru ce potu avea supusii straini in tiéra? Cetitorii nostri cunoscu din singura marturisire facuta totu de acesti supusi, ca procesele cautate de tribunalele tierei au fostu multu mai avantagióse pentru dânsii de câtu acelea cari s'au cercetatu pre la consulate; afara de acést'a vomu dîce impreuna cu scriitorulu francesu, Russi'a a atinsu óre acelu gradu de perfectiune in institutiunile séle politice sî juridice, ca sa inspire strainiloru o deplina incredere in protectiunea legiloru? Sî cu tóte astea acolo nu exista jurisdictiunea consulara.

„Spani'a sî Greci'a, adauge scriitorulu se gasescu óre la acei'a inaltime a civilisatiunii in privinti'a administratiunii si-a justitiei? Strainii cari traescu acolo n'au sa se plânga óre de abusuri sî injustitia?"

Sî cu tóte astea cine gandesce acolo la jurisdictiunea consulara?

Vomu dîce déra sî noi impreuna cu d. de Sigfeld: „e timpulu a se repará o injustitia, a se pune capetu unui abusu de putere, care din dî in dî devine sî mai nesuferitu, facia cu desvoltarea morale sî materiale a Romaniei" mai cu osebire de cându amu introdusu la noi codicele Napoleonu, amu organisatu justiti'a intocmai cum este organisata in Franci'a, sî prin urmare magistratur'a româna se afla in positiunea de a fi cu totulu independenta in actiunea sea.

Societatea „Transilvani'a"

Estrasu din procesele verbale ale comitetului societâtii, din 9 Februariu sî 2 Martiu 1869.

I. La 1 Februariu, afara de lei noi 402, bani 54, procente cuvenite societâtii dupa trei bonuri; afara de 400 lei noi, subventiune primata dela ministeriulu culteloru; sî afara de 6000 lei noi, subventiune primata dela comun'a capitalei, s'au mai constatatu urmatóriele primiri:

1.	Petru Popescu, Bucuresci,	l. n.	10	
2.	Dr. Fetu, Iasi	—	10	
3.	Porumbaru, Bucuresci	—	10	
4.	Ignatu, idem	—	10	
5.	Stefanu Sihlénu, Iasi	—	141	
6.	G. M. Bogza, Bucuresci	—	10	
7.	Dimitrie Morfu, idem	—	10	
8.	A. Duhamelu, idem	—	10	
9.	M. I. Balasidi, idem	—	10	
10.	B. Marginénu, idem	—	10	
11.	Taxe de diplome	—	8	40

II. La doi Martiu s'a constatatu de comitetu urmatóriele primiri:

1. Dela primari'a urbei Galati s'a primitu, cu adres'a sea din 10 Februariu, subventiunea cuvenita studentiloru Simióne Botezénu, Ioane Cornescu, Ioachimu Fulea sî Dimitrie Selagianu, pre patru luni din an. cur., in suma de lei noi 987 64.

2.	Dela primari'a urbei Ploiesci s'a primitu, cu adres'a sea din 20 Februariu, subventiunea acordata societâtii pre anulu curente in suma de lei noi	1000	
3.	Dela d. A. Odobescu	140	
4.	Dela d. N. V. Ciurcu, remasîtie	6	72
5.	Dela d. I. Procopiu idem	27	32
6.	Dela d. Dim. Comsia	20	
7	Dela d. Dim. Diacu	10	
8.	Taxe do diplome	30	
9.	Du'a Ecaterin'a Pascalu	117	50
10	D. Dimitrie Miller, taxa	10	
11.	D. Al. Lupascu	20	
12.	Dela d. vice-pres Lupascu	235	

Alaturea cu Dragosiu, iéra soli in urm'a loru,
Esu din palatu sî in curte voiosi intimpiniéza
Pre calaretii sdraveni, ce falnicu naintéza:
„Bine-ati venitu!" Le dîce Bogdanu cu sceptru in mâna,
Ear' ceat'a fruntasîmii se placa sî se închina.
In urma mergu cu toti in marele palatu,
Sî dau in sal'a mândra, in sal'a cea de svatu:
Dea drépt'a sî de a stâng'a se intrecu in stralucire
Icóne d'aurite cu chipuri de marire,
Ce imbraca in giuru paretii scobiti de sapatori
Sî zugraviti in vârste sî pintre vârste flori:
Eér colo in fruntea salei unu tronu maretiu se vede,
Pre care in stralucire Bogdanu batrânulu siede;
De-a drépta lui s'asedia pre unu jâtiu de auru cursu,
Pastratu din stravechime sî spre podóba pusu,
Nebiruitulu Dragosiu; de a stâng'a lui se pune
Varu Arbure istetiulu, barbatu de intielepciune
Sî dintre toti fruntasii mai vrednicu la cuvântu
Mai iscusîtu in arme sî in lupta mai cu avântu.
Elu prin aceste daruri si'a câstigatu iubirea
Intregei sele patrii sî rangulu sî marirea
Dela Bogdanu batrânulu pre lânga alu seu fecioru.
Apoi sî ceilalti óspeti se insîra in prejm'a loru
Pre jâltiurile dese, luându-se in privire
Virtutile sî vârst'a sî rangulu de marire.
Toti sântu voinici de nume cu inime de lei
Dedati cu reu sî bine, iubiti de câtra ai sei,
Iubiti de tóta tiér'a, pentru a câri'a sórte
Sântu gat'a in tóta clipa sa lupte pâna la mórte
Sî sângele sa-si verse, dar crudului barbaru
Sa nu'i predee o palma din vechiulu loru hotaru.
Dar mai cu séma unii se vadu din trânsi anume
Distinsi prin bârbatia legata de alu loru nume,
Prin semne de virtute, ce le-au agonisitu
In luptele grodiave cu dusmanulu cumplitu.
Mai stralucitu aevé sî falnicu la statura,
Voinicu cu sufletu ageru sî plinu de invatatura
Este intieleptulu Hurulu, ce multe tiari calcá
Sî cunoscinti adânce de carte-si adunná;
De cârturariulu curtii Bogdanu si 'la luatu
Sa-i fie de indemâna pentru ajutoriu sî svatu.
Sî marginasiulu Pintea, ce-i numai focu sî viatia,
Crescutu pre câmpulu luptei din fraga tinerétia;
Elu sabi'a din mâna sî arculu nu lasá
Prin diece ani de dile, de cându le imbratisiá.
Nici unu resboiu pre lume nu-i póte aduce fric'a,
Dusimanulu de a lui mâna lovitu in sânge pica.
Elu e nepotu de sora alu marelui Bogdanu,
Comânda marginasii cu sufletu nasdravanu. —
Sî Vladu, numitu Pletosulu, vatavu alu muntiloru.
Ce a nimicitu cu totulu naval'a Untiloru
In trei batai de mórte, cându sub a lui comânda
Plaesii sei lovira pre dusimani cu isbânda.
E veru primariu cu Dragosiu sî altu feliu inruditu
Cu multi fruntasi din tiéra, nemu vechiu sî stralucitu.
Asisidere puternicu in bratiu, in cugetare,
In cârm'a ostasiésca, barbatu de veste mare
E batausiulu Borsia cu capulu inalbitu,
Daru sângele nu-si schimba cu unu teneru infloritu;
Cumnatu cu Bogdanésa, legatu prin incuscria
Cu cas'a domnitória. Maestru in batalia,
Sub agerá sa mâne pre Dragosiu l'a crescutu
S' unu capitanu puternicu din trânsulu a facutu.
Faimosu in cârmuirea ostirii calarasie
Elu respandí perire prin órdele trufasie
De limbi fâra de lege, ce odata se incercau
Orbisiu sa treaca Tis'a sî tiara merintiau.
Sî capitanulu Varg'a, cârmaciu de pedestrime,
De dânsulu se inspaimânta selbaticulu Magiaru,
Câci i-a gustatu puterea de atâtea ori cu amaru.
Bolduru, Novacu sî Bistra, Urechia sî Cercelu,
Sutasi de vârsta tineri, cu bratiele de fieru,
Patrunsi de datori'a ce patri'a li-o cere,
In pieptu cu voinicia sî in sufletu cu putere,
Statornici in chiamare, deprinsi in lupta grea
Sî vrednici de marirea, ce tiéra li-o dedeá.
Sî falniculu Balitia, arcasiu de mare nume,
A cârui veste sbóra prin tiara sî prin lume;
Crescutu de micu pre lânga Bogdanu, si-a câstigatu
Iubirea intregei case, sî in urma a capatatu
Pre fica cea medina a lui Bogdanu de sótia,
Ostirile cetâtii stau sub a lui povatia.
Arcanu, Potop sî Ciurea sî Tis'a sî Craciunu,
Sî Ursii, frati de a gemeni, sî Fauru si Strabunu,
Sî alti fruntasi din tiara, de rangu, de vrednicia
Sî mai batrâni sî tineri din munti sî din câmpia,
Toti imbracati in dîele cu sabiile in tiocu,
In pieptu cu consciintia sî in suflete cu focu.
O tainica tacere cuprinde sal'a tóta,
Din lontrulu unei cameri de tronu apropiata
Pre 'ncetulu scârtiaesce diavorulu usici mari
Sî unu preotu se ivesce in haine de altariu,
In stâng'a avându o carte, in dreapt'a avându o cruce,
Cu carele spre o masa de lânga tronu se duce:
Bogdanu sî toti fruntasii se scóla sî i se inchina,
Eér' elu deschide cartea, sî sânta cruce in mâna
Tienându, cu glasu rostesce o sânta rugaciune
Sî cere sporiu in fapte sî haru in fapte bune.
Sî binecuvinteaza pre alu tiârii domnitoriu
Sî pre vitédiulu Dragosiu sî tronulu lucitoriu
Sî apoi pre toti fruntasii din sal'a infrumsetiata,
La tronu se pleaca umil sî in urma se departa.

(Va urmá)

Acést'a din urma suma de dóue sute treidieci si cinci lei, tramisa dlui Lupascu de catra d. Plesnila nu a inapoiatu inca listele societâtii, nu se scie dela ce anume persónne provine acésta suma.

13. D. vice-presiedinte Lupascu presenta comitetului unu i n e l u si o pareche de cercei de auru, oferiti societâtii de dn'a Grigorie Alesandrescu. Comitetulu decide a se aduce multiamiri onorabililoru consilii comunale, cari au tramisu societâtii subventiunile acordate; si de asemenea sa se aduca multiamiri dnei Ecaterin'a Pascalu si dnei Grigorie Alexandrescu.

Totu odata comitetulu, dupa ce incuviintiéza tramiterea imediata la destinatiunea loru a subventiuniloru acordate de consiliulu urbei Galati, precum si alte óre care mai mici cheltuieli ale societâtii, decide ca restulu baniloru sa se depuna la visteri'a statului spre fructificare.

Secretariulu comitetului: I. P e t r i c u.

V a r i e t â t i.

*** Maj. S. Imperatulu si Regele a sositu alaalta eri in Bud'a.

*** Metropolitulu gr. cat. Ioann V a n c e a, audimu ca a capetatu demnitatea de consiliariu intimu alu Maj. Sele si prin urmare titlulu de Escelentia.

*** Deschiderea dietei cu solemnitate va fi numai Sambeta in 24 Aprile a. c. nu in 20, dupa cum erá anunciata; in 22 Aprile si va constitui diet'a sub presidiulu lui B o c z k o, celu mai betranu intre deputati.

*** D e s p r e r e s u l t a t u l u a l e g e r i l o r u din F a g a r a s i u aduce „P. N.“ unu raportu lungu, in carele espune, ca numerulu votantiloru a fostu acolo 1017; din acesti'a 2 nu au vrutu sa voteze pentru nimenea. Cá sa fia majoritate absoluta se cerea 508 voturi. Benedek a avutu iusa 530 voturi, pentru ca s'a datu 451 voturi pentru Bened k Gyula 53 pentru Benedek, 13 pentru advocatulu Gyula, 8 pentru Benedek Gyulai 1 pentru George Benedek Gyula. Presiedintele comissiunei electorali dimpreuna cu membrii partidei contrarie (Baritiu) au aflatu numai 462 voturi valide si asiá presiedintele nu a voitu sa prochiame pre Benedek de alesu nici sa-i dea credentiunale. Comitetulu centrale a si ordinatu o alegere nóua. Ministeriulu de interne insa, la care a recursu partid'a lui Benedek a interdisu alegerea cea nóua si a cerutu protocolulu electorale. Comissiunea a demissiunatu.

*** Ministru Eötvös, deschidiendu siedinti'a academica din anulu acest'a a dîsu: Numai esistinti'a acelei natiuni e asigurata, carea jace in interesulu civilisatiunei; legile liberale remânu incercâri nefructifere, pâna atunci pâna cându referintiele culturei nu stau in aceea-si linia in care se afla institutiunile politice; starea castigata de natiune se póte pastrá numai prin lucrâri cari dovedescu o sciintia mai inalta.

*** Circuléza scirea ca in lun'a lui Iuliu diet'a se va prorogá.

*** Deputatii parte au plecatu, parte pléca la diet'a din Pest'a.

*** „Ung. Ll“ impartasiesce ca ministrulu de interne bar. W e n k h e i m vré sa se retraga din ministeriu, si in loculu densului se vina in fruntea acestui ministeriu contele P e c h y comisariulu reg. din Transilvani'a. P. C. deminte scireu acést'a

*** Din Alb'a-Juli'a ne aduce „Hr. Ztg.“ urmatórea corespundintia:

„Mai inainte cu vre-o 2 septemâni descalecara in curtea drumului de feru de aici o divisiune a trupei de geniu constatatória din vre-o 9 insi. Nimenea nu se interesá de venirea loru. Dara de vre-o câte-va dile ne-amu informatu altmintrea. Sub conducerea unui majoru de genii, carele asemenea a venitu numai de curendu, se mesure terenulu Albei-Iulie, pentru de a se intari fortaréti'a si prin forturi.

„Numerulu si loculu acestoru forturi edificande se pare, ca nu s'a otaritu inca. Dupa cum se vorbesce insa, unu fortu se va pune pre delulu furciloru câtra média di, altulu câtra resaritu pre délurile de preste satele Drombariu, Ciugudu si Limb'a, altulu câtra média-nópte asupr'a satului Barabantiu, si celu mai susu se va face câtra apusu pre délulu Mamutu, de unde ai unu prospectu asupr'a cetâtiei si asupr'a siesului intregu dela S. Sebesiu pâna câtra Teusiu si dela Siardu pâna preste Totoiu.

„Cu aceste mesurâri pentru fortificare se pare ca sta in legatura si sosirea M. C. si comandantelui militariu Bar. G. de Rodich in Alb'a-Juli'a. Generalulu veni luni in 12 c. aici si in 14 c. plecá iérasi câtra Clusiu. In decursulu petrecerei lui aici pre bastil'a nr. 1 se puse stindardulu c. r. austriacu, si militi'a in parade a facutu mai multe esercitiuri mari.

„Totu odata se mesura si terenulu siesului nostru de ingenerii câlei ferate. Se otarise, cá sa se continue cea dintâiu cale ferata transilvana de aci câtra Gerendu din lun'a lui Aprile incependu; continuarea lucrului insa póte se va mai traganá câtu-va tempu de óre-ce proprietarii preste ale câroru mosii au se tréca sinele inca nu suntu espropriati.

„Cându amu fi egoisti, ne-aru parea bine de stagnatiunea lucrului, de óre-ce Alb'a-Juli'a statiunea din urma fiindu, are fórte mare profitu, insa avendu in vedere binele comunu, ne pare reu, ca lini'a Oradea-mare — Clusiu — Brasiovu, cu care aru veni in legatur'a cea dela Alb'a-Juli'a la M Osiorheiu, ne faca sa asceptâmu atât'a. Spatiulu celu scurtu a liniei dela Aradu pâna la Alb'a-Juli'a (cam 28 mile) au avutu dupa cum arata conspectele lunarie succese stralucite, insa calea ferata transilvana ca atare, 'si va avea insemnatatea sea numai cându va fi in legatura cu orientulu“.

*** (D e n u m i r e) Dlu Alessiu O n i t i u fostu asesoru de sedria in comitatulu Albei-superiore este denumitu de Asesoru suplente la judecatori'a urbariale din Szépsi Snt György.

*** Despre contele Mico se spune ca si a datu demissiunea din caus'a unoru ne intielegeri escate in sinulu ministeriului; la cererea colegiloru sei inse si a retras'o.

*** Astadi are sa se faca alegerea de deputatu in cerculu Lugosiului. Din „Albin'a“ vedemu ca romanii pre acolo desvólta o activitate plina de energia, carea nu póte avé alta urmare, decâtu ca alegatorii romani se voru aflá toti la loculu de alegere si voru votá pentru alesulu convingerei loru. In Lugosiu se afla la cassin'a romana o flamura cu inscriptiunea: „Asiá e romanulu si romanu sum eu, si sub jugulu barbaru nu mi plecu capulu meu. Sa traiésca Alessandru Mocioni alesulu cercului Lugosiului“. La biseric'a gr. or. romana se afla o flamura cu inscriptiunea: „Ddieu tiene cu natiun'a romana si natiunea romana cu Alessandru Mocioni“. Flamurile suntu cu cruci, — spune M. A.

*** Principele Demetriu Bibescu S t i r b e i u fostu Domnu alu Munteniei a reposatu in 13 Aprile n. la vil'a sea dela N i z z a in etate de 68 ani. Remasitiele i se voru stramutá la Bucuresci. Fii remasi dupa densulu suntu trei: Georgiu, Alesandru si Demetriu.

*** Nu scimu déca este adeverata scirea ca jurii pentru procesele de presa se voru recrutá numai din M. Vásárhely.

*** Dincolo de Lait'a s'a denumitu ministru presiedinte contele Taaffe si vicepres. ministru Plener si ministru pentru apararea tierei L. de M. G. de Möring.

*** In Ambasad'a prussiana din Vien'a se dice ca se va inloc á bar. Werther cu dlu de Magnus, carele e o persóna grata la curtea din Vien'a, de cându fusese in Mesicu.

*** Din cercuri de influintia se scrie din Agramu la „P. Ll.“ ca disolverea confinieloru militarie croatice se va intemplá câtu de curendu. In privinti'a acestui objectu, s'a tienutu desbateri cându erá M j. Sea acolo si s'a decisu disolverea si incorporarea confinieloru la Croati'a.

*** „Monitoriulu“ din Bucuresci saluta cu multiamire articululu unei foi vienese, din care se deduce ca sub ministeriulu de fatia se voru puté legá relatiuni amicabile intre Vien'a si Bucuresci, asiá dupa cum esista intre Vien'a si Belgradu. — Famele despre o crisa ministeriale s'au dovedit de neintemeiate séu anticipate.

*** In Lembergu suntu spiritele iritate pentru resolutiunea galitiana. O parte cere retragerea poloniloru din delegatiune; ceea-lalta recomanda perseverantia pre terenulu constitutiunei, de pre care se potu luptá polonii mai cu succesu, decâtu déca nu voru avé terenu.

*** „Gemeinde Zeitung“ din Vien'a face senzatiune cu scirile sele din Parisu. Dupa aceste sciri, in Franci'a suntu mi scâri de trupe fórte mari, ce nu mai lasa pre nimenea la indoiela, ca resbelulu are sa se incépa preste vre-o câle-va septemâni.

*** Din Spani'a sosescu totu mai numeróse scirile, cari interescu ca republic'a va fi form'a regimului viitoriu acolo. Eventualitatea acést'a este abjectu de desbateri serióse mai intâiu intre Franci'a si Itali'a.

*** Ból'a de vite la Boiti'a a incetatu; ceea ce se aratase la Talmaciu nu a fostu din caus'a bólei ci din alte impregiurâri si adeca din negrigi'a respec iviloru cu nutretiulu.

*** Pentru cei arsi dela Cincu nu a intratu la redactiune nimic'a; credemu inse ca compatimitorii acesteru nenorociti au contribuitu si voru contribuí pentru alinarea lipseloru loru si apoi pre calea ce o voru aflá de bine voru face ca acele midilóce sa ajunge la cei lipsiti.

*** O m u b r a v u. Pre rîulu Dnistrului, spune Messagerulu de Odess'a, trecea in lun'a lui Fauru a. a. unu vasu pre carele se aflau 68 ómeni si marfa de pretiu insemnatu. Pre tempulu ocest'a erau inca multi sloi de ghiatia si acesti'a gramadinduse tare lânga vasu au rupt'u cord'a (funi'a) cu care trageau vasulu la rîp'a ceealalta. Vasulu fi manatu acum pre apa in josu si era téma ca se va rumpe si partea aceea de córda, carea léga inca vasulu de ripa de unde porni se. Pericululu erá ca de siguru. Atunci unu Constantinu Favricadorov si scóte pung'a cu banii ce portá la sine, ii da cunoscutiloru ce erau pre vasu dicendu: „Aici suntu banii; déca voiu peri in riu, datii acelui'a care ve va scapá pre voi.“ Se desbraca iute, cu capulu cordei in mâna sare in apa strigându: „Rugative lui Dumnedieu si sperati!“ si parte innotându, parte terinduse printre sloi ajunge malulu, léga córd'a de unu arbore si scapa viati'a a 68 ómeni si marf'a ce erá pre vasu.

*** Au esitu si se afla de vendiare la subsemnatulu si la tóte librariile: Poesie germâna, intitulata: K a r p a t h e n - R ö s c h e n (Rosele Carpatiloru) de Theochar A l e x i.

Autorele românu a publicatu aceste poesie germâne, dupa cum declara insusi in dedicatiunea sea câtra Maria Sea Serenisime, Carolu I, Domnitoriulu româniloru, cu scopu de a demonstrá locuitoriloru Europei apusene, ca si pamentenii teritoriului Dunârei inferióre suntu in stare de a combate si chiaru intr'o limba straina si dificila pentru straini, aceea acusare, de multeori sustienuta, dupa care noi amu fi popóre pré inculte si cu putiena inteligintia. Facemu apelu la toti acei'a câci intielegu scopulu ce si-a propusu autorele de a contribuí cu midilóce materiale la acésta intreprendere. Pretiulu unui esemplaru de 9 cole, 3 editiune de lux, iér' in legatura eleganta 6 sfanti, impodobita cu o illustratiune cadra catedralei române de la Episcopi'a Argesiului.

Ioann Weiss, Biseric'a leni nr. 1.

Publatiune.

In comun'a **Mihaesci** Tractulu D o b r e i este a se zidi unu'a beserica nóua de materialu solidu, pentru a cârei zidire sa publica ca in Dumineca Tomei in 27 Aprile st. v. se va tiená licitatiune publica, pentru maestrii cari doresc u a primí zidirea acestei beserici dela pretiulu pusu in planulu zidirei de 1900 fl. mai in josu, adeca cu licitatiune minuenda. Doritorii de a zidí acésta biserica, primindu asuprâ-si tóte lucrurile cu predarea cheii, afara de trebuintiosulu materialu, au a se infatisiá in datulu mai susu pusu in fati'a locului, depunendu unu Vadium de 20 0/0 la licitatiune, — celelalte conditiuni se voru aratá atunci, — ceéra planulu zidire se aflá la sc. Prot. in Dobr'a, unde se póte informá fiecare.

D o b r ' a 6 Aprile 1869.

Micolau de C r a i n i c u
Protopresviteru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 8/20 Apriliu 1869.

Metalicele 5%	61 90	Act. de creditu	288
Imprumut. nat. 5%	70	Argintulu	122
Actiile de banca	726	Galbinulu	5 83

INDREPTARE. In urulu trecutu pag. I. col. 1 in parenteze e de a se indreptá in locu de „dela Sebesiu“: „dela téra.“

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 30. ANULU XVII.

Sabiiu, in 13/25 Aprile 1869.

tru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. cons. 351 ex 1869.

Câtra inspectoratele districtuali de scóle din Archidiecesa nóstra gr. orientala din Ardélu.

Inaltulu Ministeriu r. ung. de Cultu si Invetiamentu, prin rescriptulu seu din 17 Martiu a. cur. Nr. pres. 435, arata acestui Consistoriu, cá Supremului Inspectoratu scolasticu archidiecesanu, ca, dupa rapórtele ce i s'au facutu, starea scóleloru confesionali din patria nu corespunde decisiuniloru cuprinse in § 11 alu articulului de lege 38 din anulu 1868, anume Inaltulu Ministeriu arata, ca edificiele scolastice si odaile pentru invetiamentu suntu necorespundietóre si in multe locuri nesanatóse si in stare rea, si ca in deosebi s'aru fi descoperitu urmatórele defecte: a) nu se tiene terminulu de 8 luni, statoritu prin lege pentru cercetarea scóleloru, si dupa esamenele de primavéra din Martiu in multe locuri cercetarea scólei incetéza de totu; b) copiii obligati de a cercetá scól'a, o cercetéza fórte neregulatu si in privinti'a acést'a nu se face aratare nici la oficiulu parochialu, nici la celu comunalu; c) scólele afara de o tabla pentru computu si tabele de parete pentru cetire nu au nici unu altu aparatu de invetiamentu; d) defectulu celu mai esentialu e, ca din obiectele de invetiamentu, prevediute in lege, se invatia prea putinu, si preste totu afara de invetiatur'a religiunei si de computu nu se invatia de regula nimicu altu-ceva.

In legatura cu cele din acésta harthia ministeriale datoriu sum a aminti cu acestu prilegiu, cumca atâtu sinódele nóstre din an. 1850, si 1864, si congresulu nationalu romanu bisericescu din an. 1868, cât si Consistoriulu nostru tóte leau facutu cele ce recere crescerea si luminarea poporului nostru credinciosu, si inaintarea trebii scolare, si ca prelanga tóte stradaniile neobosite ale Consistoriului nostru, ale Protopopiloru cá directoriloru districtuali de scóle, ale preotimei si comuneloru nóstre bisericesci, n'amu potutu spori atâtu, câtu amu fi potutu spori de nu nearu fi impedecatu urmârile naturali ale pusetiunei nóstre bisericesci si nationali din timpii de mainainte, care tóte Consistoriulu nostru leau aratatu inaltului Gubernu cu mai multe ocasiuni si cu deosebire la an. 1865 candu inaltu acelasiu au scrisu Consistoriului, ca starea interna si esterna a scóleloru nóstre infatisiaza o icóna trista; ca adeca: „inaltulu Gubernu sa nu credia, cá si cum scólele nóstre preste totu aru infatisiá o icóna trista, pentru ca cladirile scolare numai in parte suntu neglese, si inparte suntu bine grijite, si asiá róga pre Inaltu-Acelasi a nu se machiní, cá si cum starea cea esterna a scóleloru nóstre preste totu aru infacisiá icón'a cea mai trista, câci ací vinu a se considerá mai multe impregiurâri, si adeca, cà legislati'a patriei nici cându nu s'au ocupatu cu tréb'a culturei poporului, dîcendu: rusticus praeter mercedem laboris nihil habet; câci comunele nu suntu organisate politicesce nici pana astadi, ca poporulu tieranu simte si astadi urmârile fóstei grelei sele iobagii atâtu mai multu, cu câtu 'lu apasa si scumpetea mare, si anii cei neroditori, si feliuritele vijelii elementari, care l'au ajunsu in cesti ani din urma. Aceste impregiurâri tragu apoi dupa sine si frecuentarea iregulata de scóla a copiiloru, si negligarea gradiniloru de pomi in multe locuri, iéra in altele lipsirea loru totala. Cumca voru fi si astfelu de casuri, unde cladirile scolari s'au ruinatu din negrijea individiloru bisericesci si politici, cari suntu chiamati a tiné cladirile acestea in buna stare, este afara de tóta indoiél'a; inse cá neajunsurile acestea se se póta indreptá, dupa parerea smerita a subscrisului Ordinariatu s'aru cere colaudarea speciala a individiloru, carii s'au meritatu in ingrijirea infiintiárei si a sustinerei cladiriloru scolari in bun'a stare si a immultirei lefiloru dascalesci, precum si infruntarea speciale a toturoru, cu a câroru vina s'au ruinatu acele cladiri scolari si lefile dascalesci au scadiutu, câci altcum nu se ajunge scopulu".

Spre delaturarea unoru asemenea defecte, ce s'aru aflá in scólele nóstre confesionali, in conformitate cu recuisitiunea Inaltului Ministeriu, vi se aduce ací inainte in traducere romanésca respectivele decisiuni, cuprinse in susu citatulu articulu de lege pentru scólele poporali. Acea lege prescrie:

1, ca edificiele scolastice sa se asiedie in locuri sanetóse, uscate, odaile sa fia spatióse, amesurate numerului scolariloru (computandu-se pentru o odaia 60 scolari si pentru fia-care scolaru unu spatiu de 8—12 urme patrate), sa fia luminóse, si sa se póta usioru sventá;

2, baietii sa fia deosebiti de baiete, si incâtu e cu putintia sa se instrueze in odai separate, unu invetiatoriu de regula sa nu aiba mai multi decâtu 80 elevi, ear in casuri estraordinari prin invoirea autoritatiloru scolastice superióre se potu face abateri dela acést'a regula;

3, invetiatori potu fi si de aci inainte numai individii, cari au absolvitu cursulu pedagogicu intregu si cari dupa depunerea esamenului prescrisu au primitu decretu,—séu déca n'au terminatu cursulu pedagogicu intr'unu institutu publicu, au depusu in unu asemenea institutu atâtu esamenulu teoreticu câtu si celu practicu cu succesu bunu, —eara invetiatorii, cari la publicarea legei acesteia au fostu in oficiu, se lasa in oficiulu loru, dar sunt indatorati a-si dovedi inaintea autoritatiloru, ce inspectionéza scólele, esperinti'a si desteritatea de a instruí,—ear cei ce nu potu dovedí acést'a, se potu deobligá a face unu cursu supletoriu in vacantiele de véra la institutulu pedagogicu;

4, in scólele poporali trebue sa se predea celu putienu urmatórele obiecte de invetiamentu:

a) invetiatur'a religiunei si a moralei,
b) cetirea si scrierea,
c) computulu de rostu si in scrisu si cunoscinti'a mesuriloru din patria,
d) gramatic'a,
e) elementele fisicei si istoriei naturale, cu privire la modulu de vietuire si la districtulu, de care se tienu parintii majoritatii copiiloru,
f) geografi'a si istori'a patriei,
g) inviatiuni practice asupr'a economiei câmpului si cu deosebire asupr'a gradinaritului,
h) cunoscinti'a pe scurtu a drepturiloru si detorintieloru cetatienesci,
i) cantarea,
l) deprinderi corporali (gimnastice), cu privire la esercitiulu militarescu.

5, Scólele sa fia provediute cu table, incâtu e cu putintia cu globulu pamentului, cu mappe, cu icóne pentru istori'a naturale si preste totu cu cele mai necesarie aparate de invetiamentu;

6, cercetarea scóleloru pe sate sa tiena celu pucinu 8 luni si in orasie celu pucinu 9 luni.

Pentru de a efectuá o cercetare câtu mai regulata a scóleloru, se recomanda Inspectorateloru districtuali, de a deobligá strinsu in scrisu pre fia-care invetiatoriu, cá sa arate din cându in cându casurile de absentare si pre individii negligenti intru cercetarea scólei, eara apoi Inspectoratele districtuali scolastice in urm'a aceloru aratari sa intrebuintieze tóte mijlócele morali spre vindecarea reului, si in casu de a nu se putea vindecá reulu prin mijlóce morali, sa se adreseze pentru lecuirea lui la autoritâtile civile.

Cu prilegiulu unoru asemene recuisitiuni câtra jurisdictiunile politice sà se faca provocare la emisulu escelsului ministeriu de invatiemantu din 24 Aprilie 1868 Nro. 105 din Buda-Pesti Közlöny.— Nr. cons. 528. 1868.—

Totodata spre a corespunde legii susamintite, se voru face pregatirile necesarii, cá dela inceputulu anului scolariu 1869/70 sà fia rândulu invatiemantului in scólele populari si capitali amesuratu legii susamintite; randulu acest'a se va publica mai nainte de inceputulu anului scolariu viitoriu.

Acestea se comunica Inspectorateloru districtuali de scóle spre strinsa observare si apoi publicare directoriloru locali de scóle si dascaliloru de scóle parochiali si capitale precum si aceea, ca in tipografi'a archidiecesana se afla tabele pentru cunóscerea literiloru si cetire cu pretiu de 10. cruceri mon. aust. — apoi si cartea despre gradinaritu cu 50 cruceri. Sabiiu din Siedinti'a consistoriale, tienuta in 27. Martiu 1869. *)

Archiepiscopulu si Mitropolitulu
Andreiu m. p.

Drumulu de feru transilvanu.

Acestu drumu dupa multe chinuri, a intratu si in tiér'a nóstra pâna la Alb'a-Juli'a, lucru dejá destulu de cunoscutu. Ori-unde se infunda drumulu de feru, precum e acest'a si in Transilvani'a, nu e de a se asceptá vre-unu resultatu asiá cine sci câtu de imbucuratoriu, mai alesu déca tiér'a unde se infunda unu drumu de feru se afla in starea cea negrigita, desbracata de bunetâtile civilisatiunei in o mesura asiá mare si incarcata de greutâti, pâna preste capu. Resultatele suntu acolo de asceptatu, unde se afla o industria de ori-ce ramu asiá incâtu sa se faca esporturi intr'acolo in catrâu duce drumulu din tiéra

Lini'a e prea scurta pentru cá sa putemu fi simtitu bine ce influintia are drumulu asupr'a locuriloru celoru din nemijlocita apropiare a drumului de feru, cu deosebire unde se afla statiuni. Urmarea firésca, carea avemu sa ni-o deducemu si ací ne spune ca influintia trebuie sa fia, numai pentru cá acést'a se fia buna se recomanda celoru mai numerosi óre-care grigia, pentru ca speculantii, cari vinu sa esploteze bunetatea drumului de feru, computa fórte multu la neesperinti'a acelor'a din poporu, cari nu au fostu póte mai multu de dóue mile din loculu nascerei sele. Atentiunea loru e indreptata asupr'a locului pre care, déca li se pare, voru sa se faca stapâni si sa-lu folosésca cladindu case pentru ospetarii, bolte, magazine, din cari ei tragu, dupa ce comerciulu va devení mai viu, folosu insutitu.

Cei ce s'au pututu incredintiá pâna acum putienu de óre-si care folosu alu drumului de feru sa nu se radieme multu pre credinti'a acést'a, ci se cugete ca acest'a s'a facutu umblatoriu numai de vr'o câteva luni, sa cugete ca are sa se intinda spre orientu, si lumea va sa se misce in susu si in josu prin tiér'a nóstra si atunci tóte lucrurile ce se potu folosí de ómeni se voru radicá in pretiu, fia care dupa proportiunea sea.

Vedemu ca pâna acum, cându noi, d. e. de aici din Sabiiu, simtimu fórte putienu influinti'a drumului, si in privinti'a unoru articuli pretiurile suntu la o inaltime ne mai pomenita pâna ací. Esceptiune facu cerealele, cari in o parte insemnata de locu, pâna mai la gur'a drumului de feru, suntu asiá de ettine incâtu agricultorulu nici lucrulu nu sîlu scóte din trânsele.

Fiindu ca ni e vorb'a despre cereale repetîmu ceea ce amu disu cu alte ocasiuni ca o de-

*) Invetiatorii suntu datori a petrece in protocolulu scolariu acestu Cerculariu, si apoi publicanduse prin parochii respectivi in Biserici, are a se pastra bine in archivulu parochialu.

svol'are a ramului acestui'a de industria, pentru de a face câstigu cu ea, totu dcun'a va rentá putienu, din causa ca suntemu incungiurati de trei pârti cu locuri, cari producu sî mai cu inlesnire sî mai cu putienu lucru mai multe bucate, sî apoi au sî locuri la indemâna, unde sa le depuna cu spese mai putiene pentru esportare in comerciulu celu mare. Póte nu va fi de prisosu a atrage sî cu ocasiunea acést'a atentiunea agricultoriloru asupra impregiurârei acestei'a sî totu odata a adauge, ca nu va fi reu déca voru cautá a produce alti articuli, adeca, crescendu vite de totu feliulu seu prasîndu vinuri sî plante de acele ce au cautare pentru meserii sî comerciu.

Urmându vocei acestei naturali sî ingrigindu autoritâtile publice de drumuri mai bune de comunicatiune de cum le avemu astadi sî influinti'a drumului de feru va fi mai binefacatórie asupr'a ómeniloru nostri din tiéra. Negandinduse cineva astfeliu sî nesondându impregiurârile de fatia sî neorientându-se in ele, va sa se trezésca ca drumulu de feru lu desbraca sî lu lasa de peritu.

Pentru cá sa aiba cetitorii nostri o idea despre miscarea ce a produsu drumulu de feru in tiéra pâna acum impartasîmu acî unele date, cari arata in cifre ce póte drumulu de feru inca pâna acum. Asiá vedemu ca in

lun'a lui I a n u a r i u a. c. nrulu calatoriloru a fostu 8491, iéra povér'a 136,835·02 mâgi; venitulu dela calatori, pachete, poveri a fostu 45,783 fl. sî 31 xr.; in

lun'a lui F e b r u a r i u a. c. nrulu caletoriloru a fostu 8476, iéra povéra s'a espedatu 374,741 mâgi 28 punti; venitulu a fostu 54,977 fl. 8 xr.; iéra in

lun'a lui M a r t i u a. c. nrulu caletoriloru a fostu 10,821, povéra a fostu 196,728 mâgi 34 punti; venitulu 63,372 fl. 31 xr.

Eveneminte politice.

Senatulu imperiale se va inchide in 6 séu 8 Maiu cu unu cuventu de tronu. Delegatiunile se voru adunâ in Iuliu in Vien'a pentru desbaterea bugetului comunu. Pâna la deschiderea delegatiuniloru, voru lucrá dietele provinciale. In tómna se aduna senatulu imperiale in o sessiune nóua.

Majestatea Sea Imperatulu sî Regele, reprobéza, prin unu rescriptu pré inaltu din 11 Aprile adresatu câtra banulu sî diet'a Croatiei, unele puncte din art. de lege despre regimulu supremu autonomu alu tierii adusu in siedinti'a dietale in 20 Martie a. c. sî se adreséza câtra ministrulu croato-slavono-dalmatinu, cá motivandu reprobatiunea, sa se aduca prin banulu sî presiedintele dietei la cunoscinti'a dietei croato-slavona: sî modificându acést'a punctele reprobate in sensulu projectului regimului sa'lu asterna iéra-si spre sanctiunare.

In urm'a acestui rescriptu pré inaltu, banulu Croatiei bar. Levin Rauch se adreséza câtra dieta sî motivandu reprobarea celoru 5 puncte din art. de lege arata modificarea facuta din partea Majestâtiei Sele, ce privesce mai multu partea formala sî óre-si cari pretensiuni neecuitabile a dietei sî recomanda casei representative acésta schimbare promitiendu totu odata, ca déca diet'a va primí acést'a modificare, autonomi'a regatului Croatiei, Slavoniei sî a Dalmatiei se va sanctiuná sî principiulu de respunsabilitate sî constitutiunalismu se va garantá in sensulu otaririloru §-ului 44 sî 50 a art. de lege despre complanarea dreptului de statu, intr'unu modu mai acomodatu.

Revista diuaristica.

Nrulu celu mai próspetu din „Osten“ are unu articulu intitulatu: „la situatiunea interna“ de cuprinsulu urmatoriu:

„Din dî in dî provisoriulu situatiunei nóstre interne devine mai in valóre, sî fanaticii legiloru din Decembre, carii in fati'a opusetiunei boemice, polone, slovene sî tirolice, cá nisce musulmani, arunca totu ce nu se afla in coranulu loru, suntu aprópe de pericululu de a suferí naufragiu“.

Dupa introducerea acést'a dîce ca se va retací cineva, crediendu ca cu denumirea unui presiedinte alu cabinetului cislaitanu se va domolí pericululu amintitu. „Osten“ cere unu programu, nu unu barbatu, carele sa unésca popórele senatului imperiale sî prin acést'a sa se termine superbi'a magiara, carea vrea sa dicteze legi imperiului intregu, sî in Pest'a sa se lase de pretensiunea ridicula, ca o rasa asiá neculta sî necapace de ceva, cum e cea magiara, e sórele impregiurulu cârui celelalte popóre „inaltu civilisate“ a le monarchiei sa se grupeze, cá nisce stele fipte impregiurulu ei. („Der Osten“ uita numai ca ras'a cea m a i inaltu civilisata din imperiu totu asiá a vrutu sa faca, sî vrea inca, precum vomu vedé din articulu mai la vale. Ea a avutu apoi slabiciunea de a nu-si scí pastrá pusetiunea in carea se aflá, ci a o parasí singura, numai la simpl'a imaginatiune, ca centralisându totu sî germanisânda totu va sa faca lucruri mari: — o Germania dela marea nordica pâna la Bosforu sî marea négra, cu 80 milióre de nemti, recrutati din totu feliulu de natiunalitâti. R.)

Dîce numai decâtu apoi „Osten“ ca naturalea drépta-cumpena (ecuilibrulu) a factoriloru statului nostru e smintita dela locu, ceea ce trebuie indreptatu sî rolulu conducatoriu sa-lu ia iérasi elementele acele in mâna, câroru pentru insemnatatea culturei loru sî pentru pretiulu lucrului loru li se sî cuvine (adeca: nemtii sî jidovii. R.)

Un'a trebuie sa-i dâmu dreptu lui „Osten“, ca nu legaturile constitutiunali tienu popórele grupate in imperiulu acum austro-ungurescu, pentru ca sî mai inainte, cá sî acum, ministrii destui se silira din tóte puterile sa risipe imperiulu, insa nu au pututu.

Mai insemnate suntu pentru politic'a dilei interna urmatóriele pasagie:

„Sî preste tóte aceste noi trebuie sa ne nisuimu sa desvoltâmu i m p a c a r e a cu Ungari'a, carea e o putiena recunóscere a ideei imperiali austriace, intr'acolo, cá sa cada paretele despartitoriu intre cis-sî-translaitani'a, sî sa ne reaflâmu iéra-si in unu p a r l a m e n t u c e n t r a l e, care parlamentu sa ea loculu delegatiuniloru sî sa faca cu putintia garanti'a unei autonomii mai mari a pârtiloru singuratece a le imperiului.“

Unu altu pasagiu ne face sa presupunemu ca cancelariulu B e u s t sî ministrulu presiedinte T a a f f e voru urmá o directiune mai mulcomitória, carea va duce la limanulu unoru impregiurâri mai consolidate.

„Resolutiunea dietei galitiane e respinsa cu totulu sî nu mai remâne alt'a decâtu, cas'a deputatiloru sî ministeriulu sa ratifice votulu comissiunei ceea ce se va sî intemplá. E temeiu de ajunsu de a deplânge unu astfeliu de resultatu, pentru ca preste multu séu putienu, regimulu va fi silitu sa revina asupra dorintieloru poloniloru, sî tempulu, carele se perde cu ure sî certe nefructifere, atunci se va cunósce ce perdere nereparabile a fostu. De remânu polonii in senatulu inperiale ori de lu parasescu — demustratiunea acést'a esterióra nu schimba nimic'a in meritulu lucrului, pentru ca in cele din urma nu e vorba de cei vre-o câti-va deputati, ci de mulcomirea regatului Galitiei“.

In fine inregistréza scirea despra candidatur'a L. d. M. C. M ö r i n g la postulu de presiedinte alu ministeriului cislaitanu; „Osten“ insa crede in denumirea lui T a a f f e, dupa cum s'a sî intemplatu. Acestu din urma, crede „Osten“, se va intielege cu polonii sî cu boemii sî apoi va urmá compunerea unui ministeriu de c o a l i t i u n e. Sessiunea acést'a insa va decurge asiá, sî numai cea viitória va avé in fatia unu cabinetu nou.

Din „Federatiunea“ aflâmu despre unu articulu alu lui „Zkft“ intitulatu dupa alegeri (din Romani'a). Acest'a spune ca agitatiuni au fostu de partea guvernului sî a fostu sî de partea roşiiloru, numai guvernulu nu le-a pututu ascunde asiá cá partid'a practica a rosîiloru. Mai la vale continua:

„. . . . Altu-cum ori-cine se insiéla amaru, cându crede ca guvernulu actualu alu Romaniei e inimicu séu sî numai contrariu intereseloru natiunali. E adeveratu ca capii loru au a luá multe in consideratiune, insa in momente decidietórie disparu ori-ce influintie de acestea

FOISIÓRA.

Descalecarea lui Dragosiu in Moldov'a.

(Epopee in 12 cânturi, de V. Bumbacu.)

(Estrasu dupa „Fói'a soc. din Bucovin'a“.)

Cântulu. I.

(Cuprinsulu: Planulu descalecârei uredîtu de câtra Dragosiu sî primitu de fruntasii Marmatiei.)

(Urmare.)

Fruntasii ear s'a siédia pre jiltiuri asteptându
Poruncile s'au vestea, s'au ce va fi la rându
Bogdanu caruntulu mâri cu sceptru in mân'a dreapta
Câtra fruntasii tierii acestu cuvântu indrépta:
Barbati betrâni sî tineri, voinici din tiér'a mea!
Voi radîmulu acestei mosii in vreme gré!
Multiésca-vi-se anii cuprinsi de fericire,
Multiéscasa ale vóstre isbânde cu marire!
Pre astâdî fiiu-mi Dragosiu, alu vostru Capitanu,
Chiamatu-v'a din tiara, ca sa urdîti unu planu,
Unu lucru care póte sa inaltie; sa radice
Spre fala neamulu nostru, spre o sórte mai ferice,
De a fi sa isbutésca sa'lu vada in capetu scosu,
Precum îlu vede in cugetu de inaltu sî de frumosu.
O! darearu dieetatea din ceriu asiá sa fie!
Si atunci serbavomu mândre sarbâri de bucurie. —
Deci voi luptasi de nume, osteni adevarati,
Prin cercetare adânca totu lucrulu judecâti!
Prin svaturi intielepte croitiva o carare
Sî inaintati cu râvna spre scopulu sântu sî mare!“
Aceste le vorbesce batrânulu domnitoriu
Cu tonu de barbatia, cu glasu patrundiatoriu:
Sî sutele de glasuri rasclocotescu pri sala:
„Traiésca Domnulu nostru, alu tiarii scutu sî fala.“
Sî linisce se face sî toti voinicii vréu
Ca sa vorbésca Dragosiu, sa-si spuia gândulu seu.
Deci se radica Dragosiu cu chipui de marire,
Voinicu, viteadiu, puternicu sî mândru la privire,
Cu plete lungi sî negre, cu negri ochi genosi,
De statu nici micu, nici mare, cu focu dela stramosi,
Cu bratiele muschióse, cu pieptu sî spete late,
Vingiosu sî viu sî sprintenu sî curagiosu in fapte,
C'o burca preste umeri lasata 'n voi'a sea,
Ear cópsele-i cuprinde o cinga de curea
Cu catarâmi de auru sî altfeliu aurita
Sî dela brâu aterna o sabia-ascutita,
Unu daru ce dela tat'a Bogdanu l'a capetatu
Cá pretiu pentr'o bataie, in care-a triumfatu.
Deci Dragosiu se 'ndreptéza spre sotii ce-lu asculta,
Sî dîce câtra densii cu 'nsufletire multa:
„O! voi fartati de cruce, legati prin infratîre
Spre fapte 'nnaltiatórie, spre a patriei iubire!
De multu ma 'nvaluiesce, sî nu-mi ese din gându
Unu visu maretiu sî falnicu, cu care me deprindu;
Voi sciti cu totii bine, câci faim'a ne vestesce,
Ear unii póte anumea vediurati ca traiesce
Din némulu nostr' o parte dincolo preste munti,
Ce cá sî noi se lupta cu veneticii crunti;
Vorbescu a nóstra limba, ce-i léga sî-i direge,
Sî-su frati de-alu nostru sânge, crestini de-a nóstra lege.
In susu spre miediulu noptiei, in josu spre resaritu
Se 'ntinde, se resfatia acelu pamentu vestitu
Cu munti frumosi sî veseli, cu riuri recoróse,
Cu vâi incântatórie, cu siesuri largi sî grase;
Si-acele mandre locuri, acelu pamentu bogatu
Romaniloru stramosii spre diestre le-au lasatu;
Dar limbile pagâne de prin pregiuru se scóla
Sî preste fratii nostri dau busta, dau navala
Sî pustiescu sî calca sî ardu fratiesculu locu
Prin jafuri fâra margini, prin sabia, prin focu.
Tatarulu fâr' de lege, dusimanulu crucei sânte,
Ce 'n calea sea nu crutia nici mortii din morminte,
Si Leahulu celu fatiarnicu, trufasiu, viclénu sî reu,
Ce n'are 'n pieptu credintia, tataru-i sotiulu seu.
Acesti'a suntu vrasmasii, ce bantuiescu sî prada
Fratiescile hotare, cá lupi deprinsi la nada.
Ai nostri frati se lupta cu-aceste lipitori
Si-'si apera hotarulu calcatu de multe ori;
Dar tiér'a loru e mare, sî 'n multe pârti croita
Sî de mai multe capuri se vede cârmuita:
Unu capu domnesce muntii, ear siesu-i impartitu
In optu domnii cu sceptru, cu dreptu deosebitu;
Si 'ntre cârmaci se nasce gâlceav' adesu sî cérta,
Ce-i fréca sî-i desbina, sî-i strica sî-i intarta.
Dusmanii, vulpi viclene, pandescu insetosiati
Si navalescu atuncea câudu frati-su desbinati
Sî cu puteri grodiave de numeróse glóte
Pre rendu câte pre unulu lovindu usioru 'lu bate
In urma suntu cu totii de dusimani biruiti,
Acést'a-i sórtea celoru ce lupta despartiti!
Asfeliu e statu 'n care, o frati de barbatia,
Viédia fratii nostri in vechi'a loru mosia.
Eu cugetându la densii, prin cugetu amu aflatu,
Ca potu sa pice 'n prad'a pagânului turbatu;
Câci unde nu-i unire, nu póte fi putere,
Viéti'a desbinata e mórte, e cadere!
Priviti la tiér'a nóstra, ce-i mica 'ntr'adeveru,
De-i cumpanesci hotarulu sî-lu cerci din firu in peru,
Dar tiér'a nóstra-i tare sî-i tare prin unire,

„Despre stimulatiunea cea agitata, in carea traimu de presinte, mai bine ve puteti convinge din faimele cari se respandescu mai in tóta diu'a despre crise ministeriali, demissiunarea principelui Carolu etc.; — faime cari cercula pre aici, sî apoi se tramitu in Europ'a pre tóta diu'a cu o aviditate nespusa. In fapta insa pre aici nu cugeta nici unu sufletu de omu la vre-o crisa ministeriale séu chiaru la demissiunea principelui ; barbatulu acest'a se afla fórte bine aici, sî afara de acést'a reesîndu guvernulu la alegeri cu un'a majoritate absoluta, nu esiste nici cea mai mica ansa la o astfeliu de resolutiune desperata.

„La deschiderea parlamentului totu lucrulu aru puté vení celu multu pâna la o fusiune a partitei guvernamentali cu rosii cei moderati, din carea apoi aru avé sa iésa unu ministeriu fusiunistu, insa sî despre acést'a ne indoimu fórte tare. O cadere a guvernului numai atunci va puté obvení, cându s'aru eserciá asupr'a Romaniei óresi-cari influintie straine. Despre astfeliu de influintie straine insa pâna in momentulu presinte nu scimu inca nimic'a.

„Numai un'a impregiurare voiescu a mai atinge, sî acei'a e conduit'a actuala a fóieloru austro-magiare facia cu principatele nóstre. Limbuti'a acestoru fóie nutrite din alte fonduri dispositiunarie se considera aici fórte putienu séu chiaru neci de câtu. Tint'a, la care nesuiescu ele o cunoscemu pré bine , sî acést'a suntu banii ; sî de aceea rîdemu noi adese ori de ignoranti'a, cu care ele scriu despre afacerile nóstre. Fóiele magiare radica unu scandalu infernalu despre Braténu sî-lu dechiara de celu mai mare inimicu alu Ungariei , care aru voí sa anecteze Ungari'a Romaniei. — Ceva mai ridiculosu de câtu acésta imputare nu esiste ; inse ast'a nu impedeca nimicu pentru cá sa nu se mai repetiésca de sute de ori. De vine unu transportu nou de arme in Romani'a, tóta Pest'a este alarmata sî sbiéra , ca óstea române e dejá la fruntariele Transilvaniei ! Poternic'a Ungaria chiama Europ'a intréga intru ajutoriu contr'a „mituticei Romanie.“ Intru adeveru aru fi tempulu , cá partitulu guvernamentale unguresc sa incete odata cu manevrele acestea; câci acest'a este un'a cale cu totulu ratacita, care neci odata nu-lu póte conduce la scopulu seu. Scimu noi pré bine ce cugete are guvernulu unguresc ; însa nu fia ingrigitu, noi i vomu sci incrucisiá tendintiele. Emisarii platiti de unguri , cari ambla , prin Romani'a sî prepadescu banulu de contributiune storsu de la slovacu , serbu sî românu , nu voru ajutá nemic'a guvernului unguresc , de aru semaná ei intre noi ori câta neintielegere, cérta sî ura fratiésca. Noi românii ni cunóscemu missiunea nóstra; intrigele nu ne voru conduce pre câi ratecite; sî venindu ór'a care o asceptâmu, tóta Romani'a ca unulu va fi in pecióre, pentru a corespunde chiamârii ce i este incredintiata in orientu, sî asceptâriloru intregei poporatiuni crestine.“

Ordinatiune

ministeriale in privinti'a causeloru urbariali sî transgressiuniloru.

Ministrulu de interne bar. Bel'a Wenkheim face, prin ordinatiunea sea din 14 Martiu 1869, óresi-care dispositiuni provisorie in privinti'a recurseloru sî a decissiuniloru Gubernului carele desfiintiandu-se in 1 Maiu a. c. sî perde totu odata sî jurisdictiunea, ce o avea in cause urbariale sî transgressiuni cá instanti'a a dóu'a.

Deci ministrulu ordina cá in cause urbariali sî in cause de diferintia provenitórie din acestea intre fostii urbarialisti sî fostii domni de pamentu, in cause de servitii restante sî incasare a tacseloru pentru mori, mai departe in cause diferintiale pentru esercitarea dreptului de crijmaritu sî a indreptatiriloru de pasiunitu intre fostii supusi sî proprietarii regaleloru, in care cause pâna acum erau cá instanti'a prima deosebitele oficiolate comitatense sî districtuale in fundulu regescu magistratele, cá instanti'a a dóu'a Guvernulu, se fia de ací inainte instanti'a intâiu la vicecomitele, vice-capitanulu, vice jude regescu séu inspectorulu respectivu, iéra cá instanti'a a dóu'a oficiolatele, ce functioná pân'acum cá instanti'a intâiu.

Asemenea ordinéza sî in privinti'a transgresiuniloru, cá acele sa se judece in instanti'a prima de judele cercualu (szolgabiró, dulló) in fund. reg. de inspectorulu resp. sî in orasie de directorulu politiei, iéra in instanti'a a dóu'a de oficiolatele comitatense, districtuale , sî magistratele scaunale sî cetatienesci.

Decisiuni in instanti'a a trei'a se voru aduce din partea ministrului de interne resp. la transgresiuni tienatóre de politi'a rurale séu comerciale de ministrulu industriei sî a comerciului.

Instantiele enumerate aici intra in valóre cu 1 Aprilie a. c. Acést'a ordinatiune s'a publicatu din partea Gubernului cu acelu adausu inca, cá opidele care de sî nu suntu privilegiate totusi au unu magistratu se fia indreptatite a judecá transgressiunile locale tienatóre de judele cercuale prin unu oficialu aptu alu seu.

Unu prospectu asupr'a cuprinsului intregu a procedurei civile ungaresci votate de diet'a din Pest'a in an. 1868.

Procedur'a civile ungurésca intra cu 1 Iuniu 1869 in valóre la tóte jurisdictiunile din Transilvani'a sî Ungari'a. O tractare detaiata a acestei legi, ce taie afundu in viéti'a dreptului, trebuie se fia bine-venita atâtu juristiloru câtu sî laiciloru cu atât'a mai multu, de óre-ce traducerile autentice in cele-lalte limbi ale patriei votate in an. 1868 cu ocasiunea publicârei legei natiunalitâtiloru, inca nu s'au facutu sî prin urmare inca nu ne-au venitu la mâna. Caus'a acestei intârdieri nu ne e cunoscuta. Ne pare reu insa, câci ne tememu, ca bun'a vointia de a aplicá sî introduce acésta lege nóua, va dá preste greutâti póte neinvingibile.

Sî aru fi bine cá regimulu sa nu-si uite cuvintele lui Deák, ce le-au rostitu in cas'a ablegatiloru in siedinti'a din 24 Novembre 1868 dîcendu: „Idea, ca unde populatiunea nu e magiara , procesele sa se pórte in limb'a magiara, eu nu o tienu in interesulu natiunei magiare, dara nici esecutabile.

Ce aru dice Deák la ide'a aceea, ca legile in regatulu constitutionalu magiaru se fie unu secretu numai a acelor'a , cari cunoscu limb'a magiara sî suntu versati in sciintiele juridice magiare.

Din parte-ne, voimu sa contribuimu , ce ne e cuputintia la cunóscerea sî intielegerea acestei legi nóue prin o tractare despre cuprinsululu ei. Academiele de drepturi din Transilvani'a sî esperinti'a vietiei practice asemenea va contribuí pentru intielegerea acestei specialitâti. Noi prin tractarea acést'a avemu interesele generali ale publicului inaintea ochiloru.

Procedur'a cea nóua e o lege cam voluminósa, ce cuprinde 594 de paragrafi impartiti in 9 taieri.

In privinti'a impartirei sistematice a materialului, prevaléza procedur'a ungurésca pre cea transilvana din presentu, sî merita recunoscintia, ca nu s'au desconsideratu autorii germani la impartirea procedurei unguresci.

Taierea intâi'a tractéza despre judecatori sî adeca: I. despre organisatiunea judecatoriiloru ; II. despre sfer'a de activitate a judecatoriului ; III. despre competinti'a judecatoriei.

Otarîrile legei despre tóte aceste objecte suntu respandite in manualele de legi statatóre pâna in 1 Iuniu a. c., in norm'a de jurisdictiune , in legile despre constituirea sî organisatiunea interna a foruriloru judecatoresci sî in procedur'a civile din Transilvani'a. Procedur'a ungurésca le cuprinde sub titul'a „despre judecatorii“ sî ori sî cine , care a facutu studii asupra procedurei civile, va aprobá ordinea, in care s'au asiediatu otarîrile despre judecatorii in procedur'a ungurésca sî o va preferá inaintea incurcaturiloru , ce nu potea dominá starea presenta prin o intielegere mai usióra.

A dóu'a taiére a procedurei unguresci tractéza despre partide sî adeca , I. despre paratoriu (actoru); II. despre paratu (inctu) sî a III. despre representanti séu plenipotentiati.

In taierea a trei'a, care tractéza despre procedura, se desvoltá mái I. principii generali a proce-

---

De carea se 'ngrodiesce dusimanulu in uimire,
Dusimanulu ce se 'ncérca de multu a ne robí,
Sî limb'a-ne sî legea de totu a le sterpí.
Sî déca prin unire unu pumnu de ómeni póte
Sa dee pieptu c'unu dusimanu in luptele de mórte,
O ! ce-aru putea sa faca vecinii nostri frati
Sub flamur'a unirei fiindu impreunati ?
Hei ! déc' aru fi de-o mâna puternica, tienace
Povetiuiti pre câmpulu resbóieloru mortace,
Ar fi-unu poporu de fala, poporu nebiruitu,
Prin numeru, prin virtute, prin numele-i vestitu.
Atunci dusimanii nostri , ce stau cu guri cascate
Viéti'a sa ne sórba, cá fiarele 'nsetate,
De bratiele române adâncu s'aru sgudui
Sî poft'a loru de prada in pieptu s'aru nadusí.
Dincolo fratii nostri cu fal'a aru 'naintá,
Eara noi dincóce-unu radîmu in trânsii amu cflá
Acestea'su ale mele pareri sî socotintie
Sî legi, carile in pieptu-mi au capatatu credintia.
Daru care-aru fi midiloculu sî chipu-adevaratu,
Prin care s'aru ajunge unu scopu atâtu de inaltu ?
Eu mi-amu sleitu din parte-mi unu planu prin cugetare
Sî credu ca ni'aru deschide cararea spre scapare ;
Cerut'amu dela Tatalu cinci capitani sa-mi dea
Sî iéra-si fiecare din capitani sa-si ia
Cu sine câte-o mie de luptatori alesi,
Feciori de vârsta tineri, voinici de cei viteji.
Sî sub a mea comanda, de veti increde-o mie ,
Uniti sa trecemu muntii. — Sî dincolo in campia
Sa ne intalnimu cu fratii sî sa ne 'mpreunâmu,
Sî ajutoriulu nostru sî svatulu sa li dâmu;
Sa fiia-a nóstra lege sî tinta neschimbata
A'i pune subtu o cârma puternica intieleapta,
O cârma barbatésca, unu bratiu neindoiciosu,
Cu sufletu sî cu viétia, sî in lupte curagiosu,
Ce dupa datini vechie aru fi ca sas'aleaga
Prin slobod'a vointia de câtra tiér'a intreaga.
Atunci'a voru sa incete gâlceve sî frecâri
De pintre fratii nostri; sî próspete puteri
Voru infruntá dusimanulu, ce a-dî-i amerintia
Sa li robésca tiar'a prin jugu, prin umilintia.
Acest'a-mi este planulu, ce in cugetu l'amu croitu,
Cu carealu meu parinte sî Domnu este invoitu.
Voi ! fratiloru de lupta, acum aveti cuvântulu,
Vorbiti curatu din sufletu, cum vî sioptesce gândulu !“
Asiá vorbesce Dragosiu cu focu de vitejia,
Cu focu cerescu ce-aprinde scântei de bucuria,
Cu stâng'a radimata de-alu sabiei manunchiu
Ear' drépt'a-i jóca in aeru in linia sî 'n unghiu.
Sî glasulu fruntasîmii prin sala clocotesce :
„Asiá, asiá sa fie !“ La strigatele-aceste.
Din ceriu svâcnesce-unu fulgeru sî piere scânteindu
Sî-unu tunetu greu s'aude pamântulu hurducându.
Fruntasii in umilintia se scóla sî se inchina
Sî fie-care in taina sioptesce-o ruga lina.
Deci tunetulu inceatu, ear' marelu Bogdanu
Cuvântulu ia sî dîce : „Astu feliu acum unu anu
S'a mai tâmplatu cându fiiu-mi se svatuiá cu mine,
Vorbindu-mi despre planulu aflatu de câtra sine.
Atunci ca sî acum'a din ceriu a fulgeratu
Sî trasnetulu cu larma pamântu a scuturatu;
Sî atnnci'a fulgerase de câtra mân'a dreapta;
E semnu de imbarbatare, e semnu de mare fapta.
Vedeti ca Dumnedieulu, la care ne 'nchinâmu
Sî dorulu sî durerea prin rugi i le varsâmu,
Plecatu-si'a urechi'a spre-a nóstre adânci suspine
Sî ni-a respunsu prin semne de multu norocu sî bine.
Pasîti deci inainte sî dative la svatu,
Câci ceriulu se invoesce, câci ceriulu e impacatu !“
Acestea le vorbesce sî bucuria mare
Desceapta in fruntasîme Bogdanu prin cuvantare.
Sî falnicu se radica din jiltiulu stralucitu
Vêru-Arbure intieleptulu, in vorba iscusitu,
Sî dîce : „O ! marite cârmaciu din asta tiéra,
Sî voi fartati de lupta ! Stravechile hotara,
Mosî'a nóstra scumpa din giurulu de Carpati
Ni cere scutulu nostru, ni cere-alu nostru bratiu.
O ! póte fi pre lume unu glasu mai sântu, mai mare
Ca glasulu, care strîga :“ Plecati sî dovediti,
Ca in vetrele strabune barbari nu suferiti !
Sa vada, se intieleaga gagin'a samintie,
Ca viti'a Romei vechia sî astadî inca scie
Sa móra, sa traiasca pentru mosî'a sea,
Câci e moscenitória sî dómna peste ea !“
Sa imbratisiâmu, cu toti, o frati de biruintia.
Cu inima de flacari , cu sufletu, cu credintia,
Acestu puternicu cugetu, acestu puternicu planu
Urditu cu intielepciune de alu nostru Capitanu.
Sa radicâmu din tierna marirea stramosiésca,
Pre vechile hotare falosi sa falfaiésca
Ai stéguriloru vulturi ! si-alu veghiloru glasu
Sa 'mpedece, sa 'nfrunte alu dusimaniloru pasu.
Sî Daci'a prin sórtea trecutului smerita
Curându o sa-si rasfire puterea intinerita.
Cerbici ne indoicióse din sânu-i s'oru sculá,
Sî faima despre dâns'a prin lume va sburá
Sî in sboru va spune lumii, ca Daci'a traesce,
Sî s'a infranatu dusimanulu, ce-acum o bântuesce ;
Câci e cu neputintia, din vulturii faimesi,
Din pajuri sa se nasca porumbi neputinciosi !“

(Va urmá)

dorei; a II. vinu otarîrile despre procedur'a sumaria sî a III. otarîrile despre procedur'a ordinaria.

A patra taere tractéza despre probatiune. Cu acést'a se voru familiarisá procesualistii nostri transilvaneni mai usioru, câci taiérea acést'a consuna fórte tare cu dreptulu procesualu, ce e inca pâna in 1 Iuniu 1869 in valóre.

Taiérea a cincea tractéza despre dispositiunile judecatoriei sî adeca despre decisiuni sî sentintie sî despre predarea dispositiuniloru judecatoresci.

A siesea taiére tractéza despre remediile dreptului.

Dupa otarîrile generali despre apelare urméza otarîrile speciale despre cele dóu'e moduri ale apelârei adeca: Apelatiunea sî gravamenulu de nulitate. Unu recursu, cá remediu specialu, precum l'amu avutu in procedur'a civile din Transilvani'a nu cunósce procedur'a ungurésca. Suntu numai putiene decisiuni, contr'a câror'a inchiepe apelatiune.

Remediele estraordinare ale procedurei unguresci e rectificarea (igazolás), ce corespunde incâtuv'a restitutiunei in integru contr'a negligerei terminului de predarea vreunui actu séu a dîlei de pertractare; sî novatiunea causei procesuali (perujtás), ce asisderea sémana cu restitutiunea in integru din caus'a greseleloru advocatului seu a acteloru de probatiune mai tardiu gasite.

In taiérea a sieptea se tractéza despre mesurile asiguratóre.

O modificare fundamentale a dreptului sî procedurei de executiune se face prin a opt'a taiére a procedurei unguresci despre executiunea coercitiva (Zwangsvollstreckung), câreí'a in decurgerea tractârei nóstre i vomu atribuí tocmai pentru diferinti'a de dreptulu de pân'acum usitatu, cu deosebire atentiunea nóstra.

Taiérea a nóu'a se ocupa cu deosebitele moduri a procedurei estraordinarie.

Acest'a e in scurtu prospectulu asupr'a cuprinsului procedurei nóue unguresci, care-lu permitemu discussiunei speciale, pentru ca credemu a fi mai bine inainte de a intrá in detaiuri a avé obiectulu in totalitatea sea inainte de-sî numai in liniamente generali. Câci deca cunosci totulu te poti eflá sî in deosebitele pârti cu multu mai usioru.

(„Hrm. Ztg.“)

Romani'a.

Inaltimea Sea pléca astadi, Sambeta, la 5 ale curentei, la 11 óre diminéti'a din capitala sî merge la Buzeu, fâra a se mai oprí nicairi.

La Buzeu va petrece nóptea, sî Dumineca, in 6 ale curentei, va inaugurá podulu de feru spre Buzeu, datoritu initiativei Mariei Sele, implinindu-se astfelu vii'a sea dorintia de a vedé acésta cale, arter'a principale a Romaniei, deschisa cu unu momentu mai inainte.

Din Buzeu Inaltimea Sea va porní deadreptulu la Focsiani. Acolo va petrece nóptea de Dumineca spre Luni, 7 Aprile cându va plecá la Tecuciu, spre a inspectá terenulu pre care are a se stabilí taber'a, sî in fine se va indreptá, prin Bacâu sî Romanu, la Iassi, unde sosesce Mercuri, in 9 Aprile curentu. Dupa „Mon.“

Despre decurgerea alegeriloru in Romani'a spune „Gazet'a Trans.“ ca au fostu sub pressiunea Guvernului presentu sî inca in o mesura destulu de mare. Adauge insa sî urmatórele:

„Tromp. Carpatiloru“ inse lauda procederea sî decursulu alegeriloru, ea ca profesanta democratismului sî a votului universalu vorbesce despre alegeri int'unu modu, cá cum rosii aru face o casta deosebita de ómeni dusmani numelui, natiunei sî intereseloru Romaniei Noi nu precepemu acésta enigma, câci Romanulu“ diurnalulu rosiloru, e destulu de liberalu, democratu sî chiaru sî nationalu, cari virtuti predicate nu potu se iésa din sorginti putredi. Vomu vedé in Nr. viit. cum vorbesce „Trompeta“ despre rosii, sî apoi vomu face paralela intre diurnalele acestea, câci ambe se profeséza, casu cele mai române, cele mai democratice sî totusi in obiectulu alegerei suntu dusmane, opuse sî atâtu de antagóne unulu altui'a. Vomu vedé pre ce cale voru apucá noii alesi, câtu suntu de români, sî déca suntu pre atât'a de resoluti pre câtu vediuramu, ca suntu cei trecuti. Vederemo. Din fructe se va cunósce arborele —

Varietâti.

*** Imperatés'a Franciei voiesce se calatorésca in anulu acest'a in orientu. Tempulu pentru caletoria lu va alege de asiá incâtu la deschiderea canalului Suez (carele léga marea meditierana de marea rosia) se fia acolo. Deschiderea se va face in Octobre a. c.

*** Principele Napoleonu a plecatu in 20 Aprile n. spre Itali'a.

*** Dlu Steeghe agentulu diplomatu alu Romaniei sosesce in septamân'a acést'a la Vien'a dupa o absentia mai indelungata. Missiunea sea este de a aretá câtu de mare dorintia are regimulu romanescu de a intretiené relatiuni bune cu Austri'a sî in legatura cu acést'a de a oblí diferintie pre calea cea mai scurta, diferintie de cari comunicatiunea marginasie le póte produce adese ori.

*** Ld. MC. bar. Rodich petrecù, dupa cum spune K. K. vre o câteva dile in Clusiu. Aci a trecutu in revista tóta garnisón'a; la ocasiunea acést'a a distinsu pre voluntari. Ei erau pusi de mai marii loru in sîrulu din urma; generalulu observându acést'a a ordinatu sa-i stramute in sîrulu primu pentru ca densii representa inteliginti'a trupeloru. Dupa aceea a cercetatu pre voluntari in casarme. Acolo s'a incunosciintiatu de numele fiacârui sî a conversatu afabilu cu fiacare.

*** Mauritiu Conrad a plecatu in 22 Aprile la Pest'a; — dupa cum audimu este chiamatu in cas'a magnatiloru.

*** Personalulu dela guvernulu reg. din Clusiu va presentá inainte de disolverea guvernului unu album comisariului regescu, comitetului Pechy. In acestu album se voru aflá fotografiele dela intregu personalulu guberniale.

*** Unu telegramu din Pest'a din 22 Aprile ne insciintiaz, ca in siedinti'a din tâiu a dietei cerú stâng'a estrema, cá stindardulu negru-albu sa se delature dea supra cetâtiei regale Bud'a celu putienu sâmbata (in 24 a l. c.) la ocasiunea deschiderei dietei. —

*** In dieta s'a alesu Joi presiedinte dupa etate, deputatulu Pribék din comitatulu Ungu.

*** Fói'a oficiale dela 22 Aprile aduce mai multe denumiri cari stau in legatura cu punerea in lucrare a comandeloru cercuali de garde, sî divisiunile de instructiune.

*** Diet'a se va prorogá cu 1 Iuliu inainte de intrunirea delegatiuniloru. Inainte de prorogare sî indata dupa desbaterea adresei se va supune legea electorale unei revisiuni.

*** In ministeriulu de interne s'a tienutu in 15 Aprile o siedintia a comissiunei de enquéta pentru afaceri ce privescu organisatiunea politiei de statu pentru Ungari'a sî tierile laterale.

*** Deputatii din diet'a Ungariei dupa partide. „Ung. Ll.“ afla ca in sessiunea presenta suntu alesi 264 deakisti sî 159 opusetiunali 15 alegeri suntu inca in restantia.

*** Projecte de fusiune erá vorba ca s'au facutu, adeca de o fusiune intre partid'a deakiana sî cea a stângei din centru. Redactorulu lui „P. N.“ respinge ori-ce proiecte de fusiune.

*** Ministrulu Andrássy sî secretariulu de statu Hollan suntu denumiti de coloneli la gard'a tierei (honvedi.)

*** Opositiune contra legei scolastice in Freiwaldau, (Silesi'a austriaca). De acolo se scrie dto 15 Apr. a. c. la N. Fr. Bl. urmatóriele: Astadi sî mâne au sa se tiena esamenile anuale la scól'a de aici. Preotimea inse nu voiesce a esaminá din religiune sî voiesce, sa esamineze in biserica pre copii cându va vení sî episcopulu respectivu acolo.

*** La ocasiunea Rusalieloru celoru nóue va vení unu trenu de petrecere dela Aradu pâna la Deva.

*** Regimulu romanescu, se dice, ca va pasí energicu contra bandeloru straine ce aru voí a se formá in tiéra; iéra pre acei ce voru fi renitenti i va tramite inaintea tribunaleloru.

*** „Kreutz Zeitung“ dechiara de scornita scirea, ca bar. Werther are sa fia stramutatu dela Vien'a sî sa fia inlocuitu prin bar. Magnus

*** Conjuratiune mazzinista au descoperitu autoritâtile din Milanu. Bómbe orsinice, documente chiffrate se confiscara sî vre-o câti-va individi se arestara. Cetatea e in linisce.

* In parlamentulu englezescu s'a respinsu propunerea lui Disraeli in privinti'a mesuriloru pentru desbracarea bisericei irice de caracterulu seu de statu pâna la 1872.

*** Revolutiune in Portugali'a. In Zambasi'a sî Mafr'a a eruptu revolutiune. Trupele tramise la Zambasi'a au revoltatu. Trupe s'au tramisu sî in alte pârti.

*** „Trompet'a Carpatiloru“ nr. 717 e imbracata in doliu pentru mórtea principelui Stirbeiu. (Totu respectulu câtra repausatulu, dara semnele de doliu ni se paru prea).

* Publicatiune. Din partea comitetului partidei natiunale române din comitatulu Aradului, cu acést'a se face cunoscutu tuturoru membriloru partidei, cumca in 6. Maiu a. c. nou, adeca joi dupa pascile greco-orientale, la 9 óre se va tiené in Aradu la loculu indatinatu un'a adunare generala straordinaria a partidei, — la care cu acést'a suntu provocati toti membrii partidei a se infatisiá numeru de câtu mai mare, de órece in acea adunare generala voru fi puse la ordinea dilei mai multe obiecte fórte momentóse sî afundu taiatórie in trebile partidei.

Totodata se facu atenti membrii comitetului partidei, cumca nainte de adunarea generala cu o dî, adeca in 5 Maiu a. c. st. nou la 9 óre deminéti'a se va tiené siedinti'a de comitetu, fiindu de doritu ca la acei'a se participe in câtu aru fi cu potintia toti membrii comitetului stându-ne nainte agende de mare interesu.

In fine se face observare, ca afara de acésta provocare facuta prin diuarie, nu se va indreptá neci câtra membrii partidei, neci câtra membrii comitetului provocare deschlinita; sî asiá domniele loru se nu ascepte alta provocare ci cei cu influintia se caute a incunoscintiá sî provocá la partecipare sî pre altii cari se afla in apropiarea lora.

Datu din siedinti'a comitetului partidei natiunale in Aradu 7 Aprile 1869 stilulu nou.

Ioane Popoviciu Desénu m. p.
Presiedinte substitutu.

Ioane Goldisiu m. p.
notariulu partidei.

*** Guvernulu a facutu acum dispusetiuni ca in scaunulu Sabiiului, Nocrichiului, Mediasiului, Seghisiórei, Cincului-mare, Cohalmului, distr. Fagarasiului; apoi in scaunulu Mercurei sî alu Sebesiului sa nu se tiena tergu de vite cornute, sî sa nu se intrebuintieze vitele in comunicatiune, ci in tóte jurisdictiunile sa intre in viétia lazaretele, sa se restitue comitetele pentru aperarea de bóla sî in tóte locurile sa se numere vitele cornute, sa se inchida in grajduri sî sa grigiésca de starea sanatâtiei viteloru. — Sî trecerea producteloru crude animalice (piei etc.) suntu oprite de a se trece pre la Turnulu rosiu.

*** Bóla de vite. Abiá amu fostu incunosciintiatu publiculu nostru despre incetarea acestui flagelu sî iéra audimu ca s'a aretatu, acum in Talmaciu.

*** In dilele aceste s'a aflatu unu copilu mortu dincolo de Schelimberu in unu riu. Dupa infatiatur'a in care se afla se vede ca e espusu. Ni se pare ca autoritâtile respective au sî pusu la cale cele de lipsa pentru eruirea criminalistului.

*** Furtu de veninu. In Kalocsa (Ungari'a) s'a furatu din o apoteca patru-sprece sticle de nicotinu.

*** Din Parisu sub datulu 14 Aprile se scie de nou despre dormitoriulu celu renumitu, despre care amintirâmu sî noi intre varietâtile unui nr. de mai nainte. Acest'a adeca adusu fiindu in 7 Septembre a. tr. in ospitalu sî dormindu neintreruptu fâra de a bea sî mâncá ce-va, a muritu. In nóptea din 10 pre 11 Aprile se desteptà intâi'a óra; agoni'a provóca in bietulu omu o schimbare organica sî vorbindu la desteptare unele cuvinte nepricepute, adormi pentru totu-deun'a. Siepte luni fu nutritu in modu artificiosu pre nasu. —

Anunciu.

Facu onoratului publicu cunoscutu, ca din 15 Aprile st. n. a. c. voiu esercitá profesiunea de advocatu cu locuinti'a in Sabiiu sî me recomendu la purtarea afaceriloru procesuale.

Localulu cancelariei e strad'a pinteniloru (Sporer=Gasse) nr. 319, iéra din 1-a Septembre a. c. incolo strad'a Cisnadiei nr. 158.

Sabiiu, 15 Aprile 1869.

(24—1) **Dr. A. Brote**

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Apriliu 1869.

Metalicele 5%	61	40	Act. de creditu	282	10
Imprumut. nat. 5%	69	60	Argintulu	121	25
Actiile de banca	724		Galbinulu	5	82

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. ér pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 2 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 31. ANULU XVII.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, in 17/29 Aprile 1869.

Nr. cons. 340. 1869.

Catra Inspectoratele districtuali de scóle din Archidiecesa nóstra gr. resariteana in Ardealu.

Inaltulu Ministeriu r. ung. alu culteloru si instructiunei publice, in vederea infiintiârei si organisârei Senateloru scolari districtuali, prevediute in art. de lege 38 din anulu 1868, prin rescriptulu seu din 1-a Aprilie a. c. Nr. pres. 492 recuira pre acestu Consistoriu archidiecesanu, sa faca dispositiunile necesarie, cá si religiunarii nostrii sa fia representati la infiintiarea Senateloru scolari districtuali, in intielesulu amintitului articulu de lege, provocandu-ne totodata de a indreptá tóte dregatoriele nóstre bisericesci si parochiale cá sa alega in intielesulu § 125 punctulu 1 alu legei 38 din anulu 1868 pre representantii sei la senatele scolari districtuali.

Determinatiunile cele mai esentiali pentru noi din acelu articulu de lege suntu cuprinse in urmatorii paragrafi:

§. 124. institutele scolare comunale dintr'unu districtu de scóla le conduce Inspectorulu districtualu de scóla denumitu prin Ministrulu de invatiemântu, si sub presiedinti'a lui statatoriulu senatu districtualu scolasticu, ear asupr'a scóleloru confesionali suprainspectiunea se esercitéza cu intrevenirea inspectoriului de scóla.

Unu inspectoru scolaru póte functioná in mai multe districte scolarie, déca in districtele loru nu suntu preste 300 de scóle.

Déca multimea agendeloru sale va cere, regimulu póte denumí prelanga elu pe unu inspectoru secundariu, séu ajutatoriu.

§. 125. Senatulu districtualu de scóla se formeza in urmatoriulu chipu

1. fiecare confesiune, care are pe teritoriulu Comitatului scoli confesionali, alege din sinulu seu câte unu membru;

2. toti dascalii dintr'unu districtu scolariu alegu din sinulu loru patru membrii;

3. pe ceialalti membrii i alege comitetulu comitatense din sînulu seu, numerulu acestoru póte fi dela 14 pana la 34.

4. in care Comitatu se afla orasie regesci, acolo ele alegu din sinulu loru dupa punctulu 3 atâti'a membrii, câti li se cuvinu in proportiunea numerositâtii locuitoriloru orasieni fatia cu total'a populatiune din Comitatu.

§. 126. senatulu districtualu scolariu se alege pe cinci ani, membrii lui insa se potu realege.

Deci prin acést'a vi se da acea indreptare, cá intr'unu municipiu (comitatu, districtu, séu scaunu), in care se afla comune bisericesci de ale nóstre, ce se tienu numai de unu protopopiatu, protopopulu respectivu, cá inspectoru districtualu de scóle, sa adune sinodu protopopescu cu preoti si mireni, si in acel'a sa se aléga, in intielesulu punctului 1 din §. 125 unu representantu la senatulu scolasticu comitatensu séu scaunalu; eara déca intr'unu municipiu s'ar aflá comune de ale nóstre bisericesci, ce se tienu de mai multe protopopiate, atunci P. P. protopopi respectivi sa se puna in contielegere unii cu altii spre a alege laolalta unu representantu de religi'a nóstra pentru senatulu scolasticu comitatensu séu scaunulu, potrivitu punctului 2 din § 125,—dupa aceea fia-care P. protopopu, séu déca dóue, ori trei protopopiate ar veni sub unu senatu scolasticu comitatensu séu scaunalu, protopopii aceloru scoli sa conchieme la o adunare pre toti invetiatorii din protopopiatu séu din protopopiatele loru, cá sa-si aleaga din sinulu loru patru membri. In fine numele representantiloru alesi din poporu si din invetiatori sa se arate atâtu aici la Consistoriu, câtu si la siefulu municipiului respectivu, fâra cea mai mica intardiere.

Consistoriulu archidiecesanu, cându ve impartesiesce cele susatinse, nu face alt'a, decâtu implinesce datorinti'a sea fatia cu legea santionata a patriei — remanendu credinciosu si celoru ce s'au otaritu in treab'a scolastica prin Congresulu nostru nationalu romanu bisericescu in anulu trecutu, si recomendandu intregului nostru cleru si poporu credintiosu si cu deosebire celoru ce voru fi alesi de representanti la senatele scolari comitatense séu scaunale, cá sa studieze otaririle sinódeloru bisericei nóstre din Ardealu, din anii 1850, 1860 si 1864 apoi statutulu congresului din anulu trecutu, si cercularele consistoriali Nr 657 din 1862, Nr. 337 din 1865, Nr. 351 din 1869, cá sa scia apará treb'a scóleloru nóstre confesionali.

Cu acestu prilegiu ve facu cunoscutu totodata, ca excelsulu Ministeriu de invatiementu au denumitu in 19 Aprilie a. c de supremu Inspectoru scolaru pentru Ardealu pe Domnulu Alexandru Páll secretariu gubernialu.

Sabiiu 14 Aprilie 1869.

Archiepiscopulu si Metropolitulu
Andreiu m. p.

Diuariele despre Romani'a.

Camere se mai intempla sa se disólva si sa se conchieme in tóte staturile constitutiunale. Lumea insa a uneorea abiá ia notitia despre intemplâri de aceste si apoi trece iéra la ordinea dilei.

Nu e asiá de asta data cu convocarea camerilor dela Bucuresci. Ele suntu petrecute de atentiunea diuaristicei putemu sa dicemu mai multu decâtu de alte dâti si resultatului celu vedemu realisatu asemenea i se atribuie mai multa insemnatate.

Si celui mai indiferentu de afaceri politice trebuie sa i bata la ochi impregiurarea acést'a si cu deosebire si modulu cum e tratatu evenementulu acést'a din viati'a constitutiunale de dincolo de Carpati.

In lini'a prima aru fi datorinti'a sa cautâmu la constelatiunea partideloru din tier'a respectiva, va sa dica, sa cautâmu in diuaristic'a loru sa vedemu ce atitudine iau si la ce urmâri avemu sa ne asteptâmu dupa schimbârile produse acolo prin nóu'a camera. Ori pentru care partida va consimtí cineva, un'a trebuie sa'lu puna pre grigi pre cetitoriulu cu atentiune despre starea de acolo, cându vede veementi'a cu carea se arunca partidele asupra guvernului de fatia, cându vede ca nu se crutia nimic'a nici de diuarie pretinse serióse si respectabile spre a scóte totu in tergu ce e mai uritu ce e chiaru gretiosu cá sa se arunce asupr'a lui.

Intielgemu a avé antipathia cineva câtra ómenii guvernului séu câtra guvernu chiaru, atunci inse este de ajunsu de ai combate principiile dupa cari elu vrea sa guverneze, ai aretá scaderile cu cari elu guvernéza; nu inse alu face hoiu si telhariu, alu stigmatisá si totusi a ti se paré ca nu e stigmatisatu de ajunsu. Din espeptoratiuni de aceste se vede passiunea in tóta golatatea ei si acelu ce a crediutu vre-odata in seriositatea presupusa in acesti inversiunati, astadi trebuie sa se puna pre gânduri pentru amar'a deceptiune, trebuie sa despereze mai multu de fenomenulu acest'a decâtu de misielatatea unui guvernu, carele in unu statu constitutionale adi e si mâne numai este.

Din diuaristic'a cea mai de aprópe de impregiurârile despre cari ni e vorb'a nu putemu dara luá alte informatiuni de câtu ca cért'a e pentru putere.

Dupa ce vedemu ce resultatu ne da revist'a diuarieloru române sa ne indreptâmu câtra cele straine. Intre aceste si chiaru intre cele magiare aflâmu o schimbare insemnata spre bine dela scirea despre majoritatea ce va fi in camer'a viitória. Ele si promitu o intorsetura politica, carea pre lânga ca e pacinica si favoritórie politicei occidentali europene, face possibile si o desvoltare liniscita in laintru. Acest'a are sa dea fia-cârui patriotu ocasiune sa cunósca beneficiele patriei sele, pentru carea póte va avé óre cându sa se lupte.

Politicii de momentu voru fi disu si dincolo precum dicu multi si pre aici, ca acest'a e unu semnu reu, pentru ca logic'a loru e: totu ce lauda ungurulu séu strainulu trebuie sa fia reu pentru romanu. „Ne hidd a németnek“ (nu crede némtiului), se dice in o anecdota ungurésca, ca a strigatu unu magiaru câtra sotiulu seu, carele mancá inghiatiata si suflá in trens'a, póte cá sa se mai stempere, cându a vediutu ca unu némtiu i dice sa nu sufle ca e rece destulu.

A ascultá parerile ómeniloru e unu ce fórte recomandabile. A-ti face prejudecat'a insa despre parerea cui-va pâna nu o a scosu din gura este ignorantu. Nu singura parerea ce si-o da cine-va are sa decida intreprinderile nimenui, pentru ca atunci aru decide numai parerea straina in sórtea ori si cui, ci combinatiunea din partea tea si a altor'a, cu privintia la impregiurârile despre cari e vorb'a, au sa contribuie ea sa decida séu sa se decida cine-va. Asiá si in caus'a de fatia, nu potu fi singure diuariele straine normative pentru camer'a viitória si politica ce se va urmá cu dens'a, ci va fi parerea séu credinti'a politica a ins'a-si camerei, dupa ce va studiá insa bine lipsele tierei, situatiunea Europei, dupa ce va studiá din catrâu au se sufle periculi mai mari si mai multu amenintiatori. Atunci va apretiui camer'a, va apretiui lumea romanésca dreptu si vocea séu parerile diuarieloru straine.

Deosebi insa amu dorí sa nu scape din vedere nici unui romanu cele ce amu disu in nr. 29 alu acestei foi despre trecutulu si presentulu Romaniei, pentru ca acest'a, dupa parerea nóstra, inca va contribui la o sanatósa decidere a politiciloru români.

Detori'a camerei insa va fi sa justifice tóte dorintiele tierei si natiunei ce representéza; sa astupe isvórele acele de invinuiri interne si esterne aruncate asupr'a tierei de fii de ai ei si de straini.

Chiamarea ei nu e numai natiunale dara si crestinésca, civilisatória; implinésca si o, si chiaru si inimicii voru fi siliti sa-i aplaudeze.

Diet'a Ungariei.

Pest'a, 22 Aprile 1869.

Siedinti'a casei deputatiloru conchiamata pre astadi la 10 óre erá plina de representanti. Franciscu Deák si toti ministri, asemenea si ministrulu Bedecoviciu erau de fatia; galeriele erau fórte ocupate. Jumetate la 11 óre se audiau strigâri: „Unu presiedentu dupa etate“, si asiá se provocá Daniilu Boczko, celu mai betrânu dintre representanti a occupá presidiulu. Abdicendu acest'a, majoritatea proclama pre Anton Pribek de presiedinte dupa etate. Pribek tiene o cuventare scurta primita cu aplause si face cá presiedinte cunoscutu, ca Regele va deschide in 24 a. c. la 12 óre a. m. diet'a in cetatea Bud'a. (aplause).

D. Iranyi (stâng'a estrema) cere cuventu si dice, ca art. de lege 4 din 1848 otareace, ca diet'a sa se tiena in Pest'a. De aici urméza, ca si deschiderea ei trebuie se fia in Pest'a precum s'a si facutu acést'a la an. 1848 prin palatinulu Stefanu. De-si scie vorbitoriulu ca la an. 1865 die-

t'a s'a deschisu in Bud'a, totusi unu casu precedentu nu se póte considerá in fati'a unei legi esistente. Iéra déca la acésta impregiurare nu se va luá nici unu respectu, nu crede totusi a se puté ignorá aceea, ca asupr'a cetâtiei Bud'a falfae stindardulu negru galbenu in loculu unui stindardu natiunalu-ungurescu. (miscare in drépt'a, aplause in stâng'a estrema, cont. Andrássy striga : „nici nu se va delaturá“)

De-sî s'a incercatu unu onor. membru alu casei a documentá in sessiunea dinainte, ca stindardulu negru galbenu e drapelulu casei regesci, totusi aceea nu e asiá, ci stindardulu negru galbenu e stindardulu monarchiei austriace. Dara chiaru candu aru fi stindardulu casei regesci, totusi nu trebuie implantatu asupr'a unui edificiu publicu, precum e cetatea Bud'a, cu atât'a mai putienu atunci, cându diet'a ungara se deschide in edificiulu acest'a.

Deci cas'a se provóce pre ministeriu a rugá pre Majestatea Sea, cá sa delature stindardulu negru-galbenu de deasupr'a cetâtiei Bud'a. La casu cându i s'aru respinge propunerea, trebuie se marturisescu, ca eu sî amicii mei nu vomu puté fi de fatia la deschiderea dietei in Bud'a. (Aplause in stâng'a estrema).

Ales. Csanády asemenea se dechiara pentru delaturarea stindardului negru-galbenu.

Ministrulu presiedinte cont. Andrássy dîce ca de-sî antevorbitoriulu aduse motive, pentru cá diet'a sa se deschida in Pest'a sî nu in Bud'a, din parte-i totusi tiene aceea de o marginire fórte mare, a nu vrea, sa se recunósca Bud'a-Pest'a de capital'a Ungariei, (Aplause in drépt'a) sî déca noi dîce, in a câroru interese jace de a privi Bud'a-Pest'a de capitala, vomu dá preferintia deosebirei municipale, privindu diet'a deschisa in Bud'a, afara din capitala. Mai departe antevorbitoriulu a afirmatu, ca procederea acést'a nu corespunde pracsei, eu credu insa, ca atâtu inainte, câtu sî dupa 1848 s'a observatu pracs'a aceea, ce a corespunsu mai multu pietatei poporului magiaru catra regele seu, deschidienduse diet'a in cetatea regésca; n'avemu deci motive a schimbá usulu acest'a. (Aplause in drépta). In privinti'a stindardului trebue se observezu, ca cetatea regale nu e unu edificiu publicu, ci palatulu regelui, sî cá atare trebue se pórte colorile casei domnitóre. (miscare in stânga estrema.) Cumca stindardulu negru-galbenu e stindardulu monarchiei austriace, nu potu concede, pentru ca de sî a fostu colórea acést'a in stindardulu imperiului germânu, totusi atunci a fostu trei colori. Mai tardîu insa remase numai dóue, sî aceste suntu colorile casei imperiale. Stindardulu ce fâlfae asupra cetâtiei Bud'a e stindardulu principelui dinastiei sî asiá arata ca Domnitorulu celoru dóue pârti ale monarchiei residéza de presentu in Bud'a. Credu deci ca cas'a se va invoí, ca se remanemu la usulu de pân'acum. (Aplause in drépt'a).

Deák e de parere, ca cas'a nefiindu constitnita nu póte aduce conclusiuni. Irányi insa sî pretenii lui, déca nu voru se vina la deschidere, potu se remâna acasa, cáci nepresentarea loru nu va impedecá deschiderea dietei. Ce se tiene de stindardu, elu a privitu sî privesce stindardulu negru-galbenu de stindardulu casei domnitóre, daru totusi nu-si póte oprime dorinti'a, cá la deschiderea dietei sa se asiedie lânga stindardulu negru-galbenu sî stindardulu ungurescu. (Aplause sgomotóse in tóta cas'a.)

Cont. Kegleviciu vrea se observeze, ca deórece póte voru absentá mai multi dela deschiderea dietei, cá se póta aplicá absentarea la causá stindardului, pentru aceea se nu se privésca neinfatiosiarea la cuventulu de tronu, cá o absentare pentru stindardulu negru-galbenu.

Cont. Andrasy dechiara, ca s'a luatu mesuri, ca in tempulu festivitâtiei de deschidere a dietei sa se inaltie in Bud'a tricolorulu ungurescu sî crovatu. (Aplause.)

Col. Tisza e de parere, ca diet'a se póte deschide dupa usulu de mai inainte, ori si unde, ear cu privire la cestiune dice, ca déca la a. 1865 au mersu toti ablegatii fara deosebire de partide la Bud'a pentru deschiderea dietei, sî déca au facuto acést'a la voinți'a unui rege legalminte ne'ncoronatu, pentru ce se nu o faca astadi?

Ios. Madarasz de pe tribuna intre ilaritatea casei dice, ca esemplulu din 1865 nu e acomodatu, pentru ca déca vrei se te impaci cu unu rege trebue sei faci concessiuni; dar deórece acum sa facutu complanarea trebue sa se observe legile statatóre. Cu acést'a e delaturata discordi'a.

Cu aceste s'a inchieatu siedinti'a acést'a preliminaria.

Sâmbata in 24 Aprile s'a deschisu cu solemnitate diet'a Ungariei. Deschiderea solemna s'a intemplatu la 12 óre amiédiadi.

De diminéti'a fu semnalisatu evenementulu acest'a. De diminéti'a fluturau flamurile Ungariei sî Croatiei de drépt'a sî de stâng'a sî in midiloculu acestor'a cea imperatésca négra-galbena.

Multimea publicului carea se indesá pre stradele prin cari aveau sa tréca membri caseloru representative, aratá insemnatatea actului.

Pre la 11½ óre erau adunati membrii ambeloru case in sal'a cea mare a castelului. Cea mai mare parte a celoru adunati se dusera in capel'a castelului, unde primatele seversî o missa, fiindu asistatu de o multime de preoti. Majestatea Sea erá in oratoriulu capelei fâra suita. Dupa missa s'a retrasu in apartamentele sele.

Dupa missa sî dupa implinirea formeloru ceremoniali usitate la deschiderea corpuriloru legiuitórie a intratu Majestatea Sea in sala precesu sî urmatu de personalulu menitu sî se asiédia pre tronu sî acoperindu-si capulu ceti cuventulu de deschidere.

La intrare in decursulu cuventârei sî dupa cuventare resunara eljenuri sgomotóse.

Dupa cetirea cuventului de tronu se departa Maj. Sea din sala cu aceea-si ceremonia cu carea sî intrase.

Pre la 2 óre dupa amédi se aduna membri casei deputatiloru in sal'a dietale. Presiedintele de etate comunica casei ca Luni va primí M. S. membrii casei deputatiloru, iéra cas'a decide ca spre scopulu acest'a sa se adune deputatii luni la 9 óre in siedintia.

Presiedintele spune dupa verificarea protocolului ca presiedintele ministeriului ia manuatu unu esemplariu din cuventulu de tronu rostitu de Maj. S. la ocasiunea deschiderei dietei in castelulu Budei. Se mai cetesce odata pentru acei ce nu au fostu de fatia la deschiderea solemna sî apoi s'a incheiatu siedinti'a la 3 óre.

Fói'a oficiale aduce urmatoriulu autografu :

Iubite conte Pechy! De óre ce guvernulu meu transilvaneanu, a cârui presiedinte esti Domni'a ta in calitate de comsariu regescu, cu finea acestei luni se va desfiintiá, Ti incredintiezu functiunile comisariului regescu pentru Transilvani'a, cu care cercu nou de activitate esti investitu pre basea § 13 a art. 43 d. l. din 1868, esprimenduti intr'un'a pentru servitiele pline de efectu sî distinse in calitatea de pâna acum recunoscinti'a mea deplina.

Vien'a 18 Aprile 1869.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Festetics m. p.

In legatura cu actulu de mai susu insemnâmu totu dupa fói'a oficiale urmatóriele denumiri la comissariatulu reg. transilvanu sî adeca:

Consiliariulu guberniale Alexiu Nagy e denumitu consiliariu ministeriale, consiliarii regesci sî secretarii guverniali Carolu Gebbel sî Samuelu Porutiu suntu denumiti consiliari de sectiune, secretariulu guverniale Ladislau Vajda, concepistulu guverniale Petru Nemes, Harsányi sî Lugosi suntu denumiti secretari ministeriali. — Consiliariulu reg. sî secretariulu guverniale Hajos capata demnitate sî salariu de consiliariu de sectiune.

FOISIÓRA.

Descalecarea lui Dragosiu in Moldov'a.

(Epopee in 12 cânturi, de V. Bumbacu.)

(Estrasu dupa „Fói'a soc. din Bucovin'a“.)

Cântulu. I.

(Cuprinsulu: Planulu descalecârei urediu de câtra Dragosiu sî primitu de fruntasii Marmatiei.)

(Urmare.)

Asiá voiniculu dîce sî vitejia multa
Desceapta in pieptu la cei'a ce siedu sî ce'lu asculta.
Deci batausiulu Borsia se scóla inflacaratu,
Sî dîce sî vorbesce cu glasu inaripatu:
„Frumosu sî mare cugetu, o frati de barbatia,
E cugetulu acest'a, ce nasce cá sa 'nvie
Sî cá sa innoiesca puterea ce-a cadiutu
Lovita de urgi'a grodiavului trecutu;
Dar fratiloru de arme, nu-i tempu de traganare,
Câci dusimanulu pandesce, sî nici nu-lu scii cându sare
Sa-si dobandésca prad'a, cá leulu hamisitu,
Sî déca nu-lu intempini la ceasulu cuvenitu,
Diadarnica ti trud'a, diadarnice-'ti suntu tóte,
Deci sa scurtâmu cuventulu sî sa venimu la fapte!
Parerea mea sî gândulu, de vreti sa le-auditi,
Eu voiu sa le descoperu, ear' voi le socotiti:
Sa hotarimu anumea unu tempu de pregatire,
Sa statorimu chiaru astadi vadeaua de pornire
Sî numele celor'a ce parte voru sa ia,
Sî loculu de 'ntalnire de unde voru plecá!“
Asiá respunde Borsi'a, sî 'n jiltiu apoi s'asiédia,
Uratu de fruntasîme. Dar' tempu 'naintédia
Sî lucrulu va sa fia cu graba hotaritu.
Deci se radica Hurúlu cu fala 'mpodobitu
Sî liniscea 'ntrecurma prin astfeliu de cuvinte:
„O fratiloru de lupta! dorinti'a cea ferbinte,
Ce capitanulu nostru acum ni-o 'mpartasî,
In sufletele nóstre unu radîmu bunu gasí;
Sî de-a voire sórtea sa ne 'mplinésca dorulu,
Scapá-vomu de perire mosi'a sî poporulu!
Sub stégu pasîndu cu totii unu bratiu ne-omu face toti
Sî vomu scapá hotarulu de venetici, de hoti.
Deci cei ce voru sa tréca Carpatii de 'mpreuna,
Radice-'si acum glasulu sî voi'a sa si-o spuna.
Eu, fratiloru de lupta, eu voiu sa plecu cu doru,
Voiu sa trecu cu Dragosiu, cu densulu voiu sa moriu;
Câci m'amu deprinsu cu densulu din rea copilaria,
Pre lânga densu 'n pace amu fostu sî 'n batalia.
Prin legatura vechia cu elu me simtu legatu,
Iubitu-l'amu din sufletu cá pruncu sî cá barbatu.
Unu tainicu glasu-mi dîce, unu glasu de consiciintia,
Cá sa me tienu de densulu cu sufletu, cu credintia.
Astfeliu a sortiei lege i-mi dîce ne'ncetatu,
Si-alu ei cuventu puternicu e vecinicu, neschimbatu!“
Asiá le cuvintéza vitézulu cu 'n focare
Sî glasulu lui resuna jucându cu tresaltare.
Dintre fruntasi se scóla cinci insi ce 'n fapta spunu,
Ca-su otariti sa plece cu Dragosiu de 'mpreuna,
Barbati viteji anume: Veru Arbure 'nțieleptulu,
Bolduru sî Vladu sî Pintea, (la care-i dîcu sî dreptulu),
Sî falniculu Balitia cu rangu de capitanu,
Ostasiu de cei de frunte din óstea lui Bogdanu.
Sî ear se scóla Dragosiu in fatia cu mandria
Sî dîce sî vorbesce petrunsu de voiosîa:
„O, voi fartati resboinici, ce vreti a ve 'nsoti
Cu mine, si-a mea sórte doriti a o 'mpartí,
Spre voi, spre voi acum'a, o frati, cuventu-mi sbóra,
Luati deci dar aminte cu judecata chiara!
„In dóue luni de dile gatiti pentru plecatu
Sa tabariti aicia barbatu dupa barbatu,
Sî voi cei cinci anume: Boldur sî Vladu sî Pintea
Sî Arbure-alu meu radîmu cu fapt'a sî cu mintea,
Si-alu meu cumnatu Balitia din tiéra s'adunati
Totu insulu câte-o mie de batausi armati
Cu sabii sî cu arce, cu tulge de sagete,
Ce sciu luptá 'n falanga sî 'n pâlcuri mici sî 'n cete;
Sotiele sî pruncii celoru casatoriti
Si lucruri miscacióse, ce-aici le stapaniti
Plecându cu voi de-odata luati-le pre cale;
Astfeliu sî ostasii vostri sa faca cu-ale sele;
Dar, fratiloru, unu lucru mai e de cercetatu,
Sa-lu cercetâmu deci dara, câci lucru-i insemnatu,
Eu cugetu drumulu care spre duca-lu vomu alege,
Sî care câtra tienta prin munti ne va direge.
„Suntu numai dóue drumuri ce ducu preste Carpati
Sî tiér'a nóstr' o léga cu tiér'a dela frati;
In stâng'a se deschide o cale multu mai scurta,
Dara 'n suitu poncisia sî cam necunoscuta
De patriotii nostri. — Cu greu si-arare ori
Se cérca drumulu cel'a de-ai nostri venatori;
Deosebitu de-acesti'a nu sciu sa tréca nime
Pripisii munti pe-acolo. Venându selbaticime
Sî eu cu dragu-odata pe-acolo me preumblamu
Sî cerbi sî ursi sî bouri cu arcu-i sagetamu;
Dar' dintr' acele locuri cunoscu numai o parte,
Si-anume patru plaiuri de culmi invecinate.
Ear' ce va fi de-acindea, nu mi este cunoscutu,
Câci pâna 'n ceea parte nici cându n'amu strabatutu;
Dar' totu-su de parere, pe-acolo sa cercâmu,
Taiendu de-a dreptulu muntii, spre siesu sa 'naintâmu.
De-sî-i acésta cale mai grea spre coborire
Cu pravalisiuri multe, selbatice de fire,
Cu pesceri incalcite sî codri 'ntunecosi;
Totu e mai de 'n domana, câci arborii frundiosi
Ne voru scutí de venturi, de ploi sî de furtuna,
Sî pedeci tientei nóstre nu póte sa ne puna

Despre pertractarea publica sî verbale dupa procedur'a cea nóu'a ungurésca.

Pertractarea publica sî verbale inaintea judecatoriiloru colegiale suntu cele dóue cerintie cardinale, cele face tempulu presentu procedurei civile in cause procesuali.

Form'a sî modulu in care se va face destulu acestei cerintie e totu odata metrulu, cu care se va mesurá pretiulu sî progresulu fie cârei legi nóue procesuali.

Nu este loculu aici, a aratá pretiulu internu alu acestei cerintie, ce e garantatu prin intimea sî sicuritatea practisârei dreptului civile. Aici se va aretá numai incâtu procedur'a cea nóua civile concede pertractarea publica sî verbale, sî incâtu otarîrile ei stau la inaltîmea sciintiei sî a esperintiei practice a tempului presentu.

Procedur'a nóua ungarésca de sî a facutu pertractârei publice óresi- cari concessiuni, cari nu se afla in procedur'a vechia usitata pâna acum, totusi in privinti'a pertractârei verbale inaintea judecatoriiloru colegiale n'a facutu nici unu pasiu inaintea procedurei transilvane de pân'acum'a.

§. 100 a procedurei unguresci dice: „A sommás eljárásban a tárgyalás szobeli és nyilvános.“ (In procederea sumaria pertractarea e verbale sî publica.) Insa in procederea ordinaria inainte judecatoriiloru colegiale nu e vorb'a despre vr'o pertractare verbale, sî chiaru in procederea sumaria verbalitatea nu e alt'a, decâtu procedera verbale usitata de procedur'a civile transilvana de pân'acum. Ce s'a numitu in procedur'a acésta procedere (legisactiune) séu pertractare verbale se numesce in procedur'a nóua ungurésca, pertractare sumaria. Numele e altulu, dara lucrulu in sine nu s'a schimbatu.

Pertractarea verbale inainte sî dupa 1 Iuniu 1869 va fi aceea, ca partidele seu representantii loru se infatiosiéza inaintea judecatoriului, sî acest'a ia la protocolu cea ce aducu inainte partidele pentru persecuarea séu defenderea dreptului loru.

O deosebire in pertractarea verbale se face in procedur'a ungurésca numai prin aceea, ca judecatoriulu e indatoratu a aduce indata dupa inchierea pertractârei verbale sentinti'a sî a-o publicá oralminte. Sentinti'a publicata verbalminte in 24 de óre trebue sa se póta predá sî in scrisu.

O predare in scrisu e numai pentru uniculu casu prescrisa, cându sentinti'a se aduce sî fara de infatiosiarea unei partide.

Otarîrea, ca judecatoriulu se aduca sentinti'a indata dupa finirea pertractârei, se póte intielege si in sensulu §. 904 a dreptului civilu, unde „indata“ nu se intielege cá sinonima cu „momentanu“, ci fâra dilatiune (amanare) neoportuna.

Déca judecatoriulu are lipsa de amanare pentru de-a nu precipitá sentinti'a prin urginti'a agendeloru séu prin alte cause meritóre pentru o sentintia; atunci sentinti'a nu se póte aduce dupa pertractarea verbale numai decâtu, de altmintrea tempulu oportunu pentru de a poté aduce o sentintia buna nu e indelungatu nici odata. Asiá s'aru potea formá d. e. o pracsa dupa §. 389 din procedur'a hanovriana, ce dîce: „dupa finirea pertractârei verbale, judecatoriulu de regula trebue se publice sentinti'a numai decâtu. Daru déca obvinu greutâti la dejudecarea lucrului, judecatoriulu póte amaná publicarea sentintii pre un'a siedinti'a viitóre, nu insa preste o septamâna.

Protocolulu, ce se ia la pertractarea sumaria servesce de basea la decisiunile forului de instantia.

Numai in sensulu acest'a se intrebuintiéza verbalitatea in pertractarea sumaria. Dealtmintrea pertractarea scripturistica nu s'a schimbatu.

Procedur'a ungurésca n'a facutu pertractârei verbale concessiuni, ci s'a supusu in pertractarea sumaria numai necessitâtii.

Cunoscendu-se neesactitatea informatiunei judelui decisatoriu prin cetirea estrasului din acte facutu de referentu, aru fi trebuitu, cá neesactitatea acést'a a informatiunei sa se delature pre calea pertractârei verbale sî publice, informându-se judele decisatoriu prin pledarea advocatiloru ambeloru partide. Insa acést'a nu s'a facutu, ci legislatorii unguresci si-au luatu refugiulu la unu mediocu, uniculu in feliulu seu in tóte procedurele continentului européu. Acést'a se vede, câci propunerea referentului inaintea judecatoriei colegiale, in tóte procesele inchieiate pre calea pertractârei ordinarie, e totu deun'a publica, asemenea in instanti'a a dóu'a sî a trei'a atâtu in procese scripturistice câtu sî sumarie.

Din 1 Iuniu incependu trebue insciintiate partidele sî publiculu despre pertractarea proceseloru la judecatoriile colegiale celu putienu cu 3 dile mai 'nainte prin infingerea unei insemnâri a proceseloru pertractande.

Publicitatea se póte eschide numai in urmatórele casuri:

1. La propunerea partideloru séu din oficiu déca e necesariu in interesulu bunei cuviintie;

2. Cu invoirea reciproca a partideloru, déca suntu de a se pertracti in procesu referintie ce aru vatamá interese séu numele celu bunu a vre unei partide.

Daru sî la astfeliu de pertractâri secrete potu se fie de fatia partidele sî plenipotentiatii loru cu câte doi individi.

Partidele, representantii loru sî totu publiculu in decursulu pertractârei au de a se retiené dela ori-ce amestecare, observatiune sî dela ori ce semnu de placere séu neplacere. Escedentii, déca nu se supunu admonitiunei judecatoriului se potu eschide din sal'a siedintiei.

Judecatorii colegiului se retragu spre aducerea sentintiei in un'a siedintia secreta, sî aducu sentinti'a, déca e cu potintia, inca in aceea siedintia, la tóta intemplarea insa publice.

Se va vedea, ca ce efectu va produce publicitatea asupr'a propunerei referentului. Déca propunerea referentului e defectuósa séu nedrépta partidele sî publiculu o audu, daru unu gravamenu de nulitate séu unu remediu a dreptului nu au la dispositiune. Procedur'a ungurésca are mare confidentia pentru publicitate presupunendu ca referintele se va padî a face in publicu o propunere defectuósa sî nedrépta sî va efeptuí asupra fiecârui votantu informatiunea receruta pentru de a poté aduce o decisiune buna sî drépta. (Hr. Ztg.)

Varietâti.

*** **Din consistoriulu ev.** Dupa Hr. Ztg. in siedinti'a consistoriale a evangeliciloru tienuta la 26 Aprile intre alte afaceri administrative, proiecte de legi sî decideri judecatoresci, s'au adusu la cunoscinti'a consistoriului sî unele emise a le guvernului reg. ce se desfiintiéza sî de ale ministeriului reg. de culte, mai cu séma despre **recurse** cu totulu **neadmissibili**, date de partide **puterei de statu** contra supremului foru bisericescu. Aceste emise cari suntu de natura de a **multiamí pre deplinu** biseric'a evangelica. Puterea de statu respinge cu totulu dela sine ori ce amestecu ce nu i se cuvine dupa lege sî declara ca voiesce a sustiené neingustata pusetiunea autonoma a consistoriului (sî a adunârei bisericesci, Landeskirchenversammlung), reintornându tóte afacerile de feliulu acest'a la propri'a loru sfera de activitate, la autoritâtile ev. bisericesci.

*** **Alegere de Parochu.** In Dominec'a trecuta s'a alesu in Cisnadia din partea ev. luterani (sasi) parochu fostulu directore gimnasiale Enricu **Wittstock**. Hr. Ztg. din carea scótemu aceste adauge: „Ca cea dintâiu dovéda despre iubirea sî respectulu cu care intempina comun'a Cisnadi'a pre nou alesulu ei parochu, amintitu, este, ca curtea parochiale se restauréza sî sa indrépta in tóte incaperile ei pre câtu se póte de bine sî spre comoditate. Gradinile tienetórie de curtea parochiale, precâtu iérta anutempulu de fatia suntu sapate sî semanate. Cu unu cuventu, tóte se facu câte se potu din partea bravei comune numai cá sa-i póta face noului parochu patri'a cea nóua pre câtu se póte de placuta.“

Chiaru nimenea pe-aici. Romani pe-acolo nu-su,
Nici alta seminti'a, (acést'a multi mi-au spusu).
Astfeliu fâra de grigia deadreptulu vomu strabate
Si-omu coborí cu pripa in siesu pe neasteptate.
Sî taber'a ne-omu pune-o sub póle de Carpati
Fiindu dusimani 'n stâng'a sî 'n drépt' ai nostri frati,
Ear' muntii dela spate spre scutu voru sa ne fia,
Cându ne-a 'mbulzí vrasmasiulu pre siesuri pre câmpia.
„Alu doilea drumu insa, ce 'n stâng'a-i abatutu,
E mai usioru de-alu trece, e multu mai cunoscutu
De câtra tiér'a nóstra. — Multi musterei dincóce
Cu feliu de feliu de lucruri se ducu la ermaróce,
Si terguiescu pe-acolo adesu cu fratii loru
Prin sate, prin orasie de-a largulu muntiloru;
Ear d'ntr' acele locuri de multe ori cobóra
Munteni ce vinu cu marfa si-o vendu la noi in tiéra.
Usioru e drumulu cest'a, dar' e sî departatu
De sinulu tierei nóstre. Unu tempu indelungatu
Aru trebuí sa perdemu sa dea 'n calatoria;
Si-apoi n'amu face bine, câci nimenea nu scie
Ce pedeci ne-asteptate ni s'aru puté 'ntemplá,
Sî ce neliniscire de câtra cine-va!
De-aceea, frati de lupte, pre ceea-lalta cale
Pornindu vomu trece muntii si-omu coborí la vale.
Bujechi ti, acareturi, mijlócele de traiu
Le-oru duce boi 'n care sî 'n spate-ai nostri cai,
Ear dupa ce-omu ajunge in vetrele dorite
Sî vomu intinde corturi sî tabere 'ntarite,
Scapati fiindu odata de grigi de greutâti,
Atunci'a vomu tramite de-acolo soli sî cârti,
La vechiulu meu pretinu, ce 'n Câmpul-lungu traiesce,
Sî care 'n asta vreme toti muntii cârmuiesce;
Elu e alesu prin sórte de câtra cetatieni,
Precum e obiceiulu pestratu pre la munteni,
Sî se numesce Teutu. Se póte ca-lu mai scie
Si dintre voi vre-unulu. Eu inca din pruncia
Cunoscu-lu, câci adese prin munti ne-amu intalnitu
La cerbi, la caprióre venatu sî haituitu
Despre sosirea nóstra prin soli 'i-om face scire
Sî ne-omu legá cu dânsulu prin latiuri de 'nfratîre.
Elu nu ni-a pune piedici vadiendu cum c'amu trecutu
Sa fimu la fratii nostri de radîmu sî de scutu.
Sî daca 'n legatura vomu stá cu munti-o data,
Atunci'a sî câmpi'a de litfe trierata
La glasulu de unire mai lesne s'a plecá
Sî astu feliu scopulu nostru maretiu va triumfá!
Acést'a 'mi-i parerea! — De cumv'a deci vi place
Atunci asiá sa fie, atunci asiá vomu face!
Ear' daca póte dintre voi, frati, niscare-va
O cale mai usióra voesce-a ni-aratá,
Rostésca-'si socotinti'a! câci astu feliu se cuvine
Sa se 'ntieléga fratii cându voru sa faca bine!“
Asiá vorbesce Dragosiu cu focu cu insufletire
Sî fatia-'i stralucesce in falnica marire.
„Asiá sa fie Dóme! Fruntasii au strigatu,
Sî strigatulu puternicu rasuna prin palatu.
Dar' sórele se culca sî ciurdele de stele
Ici cole licurédia cá focuri micuri micutele,
Plutindu de-asupra noptii pre departatulu ceriu
Trecându peste vasduhuri sî peste tieri sî mâri.
Deci svatulu se inchieia sî lui Bogdanu se 'nchina
Fruntasii ce se scóla sî esu sî mergu la cina;
Câci mas'a stralucita, câci stralucitu ospatiu
S'a pregatitu in lontrulu palatului maretiu,
In sal'a cea de banchetu pomposu impodobita
Cu flori sî cu verdétia, cu auru poleita;
Icóne mari sî scumpe de mesteri iscusiti
Imbraca 'n giuru cu fal'a paretii dingraviti.
O! scii cu cine privirea-'ti se 'ntalnesce,
Cându de minuni rapita prin sala ratacesce?
De-o parte 'ntimpini chipuri de falnici luptatori
Cu plete lungi sî dalbe, ca dalbele ninsori,
Cu scuturi sî cu sabii, cu arce 'ntiepenite,
Ear' bratiele sî pieptulu cu diele-acoperite;
Acesti'a suntu stramosii caruntului Bogdanu,
Urmasi viteji sî falnici de-ai marelui Traianu,
Ce 'n vremile trecute cu focu de barbatia
Au aperatu de dusimani stravechi'a loru mosia
Predând'o nejignita la fii sî la nepoti,
Sî blastamându pre cei'a ce-o voru tradá la hoti.
Ear' colo 'n fruntea salei acopere-unu parete
O tabla multu marétia, pre carea ochiulu vede
Rasbóiele strabune cu batausii Daci,
Ce fugu sî lasa 'n urma armate de copaci,
Ear' imperatulu Romei incinsu cu biruintia,
Câci umilí dusimanulu, a Romei umilintia,
Isi rumpe de pre sine vesimintele 'n bucâci
Sî ranele croite prin sabii, prin sageti
Ostasiloru sei léga Traianu cu mân'a sea!
Sî de-'ti doresce gândulu ca sa mai vedi ce-va,
Privesce cele chipuri ce 'n drépta-'su asiediate,
Vedi chipuri de fecióre cu plete rasfirate,
Cari impartiescu cununi de lauri sî de flori,
La Feti frumosi ce 'ntórna din lupta 'nvingatori;
Ear' altele torcu lâna sî depana sa tiésa,
Ca sa-'si imbrace cas'a cu diestre de mirésa.
Mai dincolo spre stâng'a o sora vedi plângându
La capulu unui frate ce-'lu vede-acum murindu
Strapunsu de arculu unui paginu intr'o bataia;
Ear' alt'a lânga dens'a unu cretiu din peru i'si taia
Sî-'lu da spre pomenire fratiene-seu iubitu,
Ce pléca sa 'nfruntedie pre-unu dusimanu otiaritu.
Sî alte-odóre scumpe pastrate din vechime
Spre vecinic' amintire, spre boldu la urmasîme.
(Va urmá)

Cându vomu puté sî noi scrie asiá despre intempinarea parochiloru nostri? Cându vomu puté dice ca cas'a parochului se drege sî resteuréza pentru cá acestui'a sa i fia petrecerea in midiloculu poporului seu câtu se póte de placuta? Noi, din nefericire amu puté de multe ori sa inregistrâmu contrariulu: pretensiunile poporului ca parochulu déca are numai ceva portiune canonica, câtu sa pasca unu cocosiu pre ea: sa boteze, sa cunune, sa ingrópe pre nimic'a, séu celu putienu sa mai scada din cuvenintia statorita de mai nainte. Sî apoi totu facemu pretensiuni ca sa avemu cleru mai luminatu!

*** In privinti'a tergului Sabiiului aflâmu ca in publicu domnesce o confusiune mare. Unii credu sî afirma ca tergu nu va fi din caus'a pasciloru, altii doresc sa nu fia, chiaru sî din straini, pentru ca se temu ca va fi numai o ameliéla. Unii dintre maiestri (neromâni) dicu ca nici ca se voru duce in piétia, pentru ca déca nu voru concurge romanii totu nu au ce face acolo.

*** Tergulu A b r u d u l u i s'a amenatu din caus'a serbatoriloru romanesci.

*** „Gaz Tr.“ are unu telegramn din Lugosiu dela 22 Aprile n. din care se vede ca Alessandru M o c i o n i e alesu deputatu cu majoritate prevalenta. Bucuri'a, dice telegramulu subscrisu de dlu Iov'a Popoviciu, e generale.

*** D i n C r o a t i 'a vine scirea ca a esundatu riulu Sav'a sî a facutu pagube insemnate.

*** Unu Episcopu rom. cat. a daruitu unui invetiatoriu de 75 de ani, in a câruí prelectiuni a amblatu sî Eppulu, 100 fl., fâra de a-lu fi rugatu invetiatoriulu.

*** Legea pentru regimu autonomu alu Croato-Slavono-Dalmatiei e dejá sanctiunata. La cetirea ei in diet'a croata entusiasmulu erá mare. Diet'a s'a prorogatu pre 15 dile pâna la reintórcerea deputatiloru dela Pest'a.

*** Santirea capelei române gr. or. in Beseric'a-Alba 6 Aprile v. In nr. 23 amu aretatu modulu cum ne-amu despartitu de ierarchi'a serba sî ne-amu constituitu in comunitate bisericésca propria româna, apoi ni-amu cumperatu locu sî edificiu cá sa facemu cas'a Domnului. Pre acelu locu avemu acum o capela, in ale câreí'a incaperi laterali e cortélulu preotului sî scól'a. Capel'a este frumósa sî bine decorata, desi se facura tóte intr'unu timpu scurtu, cum a-siu diee: in fug'a mare. Astadi a fostu santirea capelei, ponteficându protopopulu localu revs. Iosifu Popoviciu. S'au infatisiatu unu numeru mare sî de straini, domni sî dómne, generariulu sî intregulu corpu ulu oficiriloru regimentului nostru granitianu, corpulu magistratualu, celu invetiatorescu de la tóte scólele scl. Rdssmulu prota tienú o cuventare ocasiunale, pomenindu de Imperatulu sub a câruí'a domnire ni s'a restituitu beseric'a romanésca, de ostanelele Archiepiscopului sî Metropolitului nostru, de straduintiele episcopului nostru, indemnându poporulu a padí cu santienia legea parintiloru nostri, sî in fine adresându-se preotului ii incredintiá pastorirea turmei ddieesei. Solenitatea acést'a frumósa sî rara, s'a sfarsîtu, precum se sî incepuse, intre salve de trésceuri. La 2 óre fu unu prândiu stralucitu la d. Vasilie Raduloviciu, partecipându preotîmea cu óspeti numerosi, sî unde se radicara tóste pentru Imperatulu, Metropolitulu sî pentru eppulu nostru. De acum dara ne vomu rugá lui Ddieu in limb'a nóstra. Membrii comunei merita laud'a pentru zelulu cu care si-au realisatu dorintiele loru religióse, desclinitu d. Raduloviciu prin ostanelele sele ne-a invetiatu ca nu trebue sa ne spariâmu de neci o sarcina séu pedeca ci sa mergemu curagiosi, cându asié ni pretinde interesulu religiunei sî natiunea. — I. M.

(Invitatiune la consultare pentru a infiintiá scóla reala superióra româna.) Din indemnulu unoru barbati de incredere, representantii comuneloru, Bosoviciu, Bani'a Prilipetiu sî Gerbovetiu din compani'a Bosoviciu, venira la convingerea sî provediura lips'a cea mare a scóleloru române mai nalte; deci au nesuitu cu tóta energi'a, in câtu au câstigatu invoirea generale a numiteloru comune spre infiintiarea unei scóle reale române natiunale in orasielulu Bosoviciu.

Pentru acésta intreprindere si-au sî datu numitele comune dechiaratiunile, subscrise naintea companiei, a jerfí intr'un'a 21.000 fl. v. a. sub conditiune daca sî comunele invecinate sî altele mai indepartate se voru invoí. Asiá dara cá sa potemu fi in positiune a naintá sî mai bine in privinti'a acést'a, sî cá sa ia asemenea parte sî fratii români din cerculu companiei Dalbosietiu sî Prigoru la acésta fundatiune importanta cu ale loru 12 comune, s'a datu rugarea câtra marit. regimentu, cá sa ni dee voinți'a de a conchiamá o conferintia din toti o. preoti, invetiatori sî alesii comuneloru cercului Almajanu; in urm'a câreí rogâri comandantele regimentului II. Sa D. Colonelu Iosifu Stanoiloviciu a emisu unu circulariu prin care ni-a datu voia, cá toti alesii comunali din cerculu Almajanu, sub conducerea dloru capitani sî a dloru oficiri de administratiune, sa se póta concentrá fâra nici o pedeca pentru convorbirea mai departe spre acestu scopu de seculi doritu.

Pentru aceea cá impoternicitu mi-ieu libertatea in numele comunei intregi prin acésta incunoscintiare a invitá pre tóta inteleginti'a româna natiunale la conchiamat'a conferintia carea se va tiené in 24 Aprile / 6 Maiu 1869 in comun'a Bosov ciu, sî speru ca din indemnulu inteligintiei nóstre române se voru insotí ca fundatori sî comune intregi din sî afara de granitia, ca numai asiá urmându, vomu fi in positiune a dice, ca lucrâmu pentru interesulu viitoriului natiunei nóstre.

N. B r i n z e i u m. p. diaconu rom. or.
„Albin'a.“

* **Bibliografiu.** La stabilimentulu tipograficu alu societâtiei D e u t s c h in Pest'a este sub tipariu opulu: **„Vocabulariu italiano-romanu, franceso-romanu“** sî **romano-italiano-francesu“** cu trei tractate gramaticale sî cu adaugerea numeloru proprie celoru mai principale, prelucratu de **I. L. Frollo**, Profesoru la gimnasiulu Carolu I in Brâil'a.

Tóta oper'a, formandu trei volume mari, va aparé in 8° mare, cu litere compacte, in 10 fascicle séu aprópe, cuprindiendu fia-care fasciclu câte 10 cóle.

I n s c u r t u v a e s î d e s u b t i p a r i u V o l u m u l u I, a d e c a p a r t e a i t a l i a n o - r o m a n a, p r i m u l u o p u l e s s i c o g r a f i c u p e n t r u l i m b 'a i t a l i a n a i n l i t e r a t u r 'a r o m a n a, c a r e v a c u p r i n d e t r e i f a s c i c l e, p l u s 4—5 c ó l e, c a r i v o r u i n t r e g í o p e r 'a, a d e c a 34—35 de cóle.

Abonamintele p e n t r u t ó t e p r o v i n c i e l e a u s t r i a c e **se primescu la Librari'a „Aigner et Rautmann“** (Pest'a, Waitzner=Gasse, Hotel Natiunal.)

Pretiulu fia-câruí fasciclu va fi de 5 lei noi (2 fl. val. austr.)

Consemnarea

obiecteloru intrate la Asociatiunea natiunale aradane pentru cultur'a poporului romanu intru spriginirea sortiturei de loteria, ce se va arangiá in folosulu fondului asociatiunei pre adunarea generale din lun'a lui Maiu 1869 sî adeca: dela

1. Dsiór'a Elen'a Novacu din Somosichesiu: unu stergariu tiesutu in colori natiunali, mf. propria.

2. Dn'a Etelc'a Popoviciu nascuta Steinitzer din Aradu: unu pedalu pentru caltiuni trasu cu o perdea lucrata in cosuturi de flori.

3. Dn'a Mari'a Rosc'a nascuta Pannoviciu din Sabiiu: o cutie de mésa, cu acoperisiu lucratu in brodaria; mf. propria.

4. Dsiór'a Mari'a Romanu din Aradu: o parechia de papuci de casa, lucratu in brodaria; mf. propria.

5. Dsiór'a Etelc'a Tomuti'a din Cigirelu: unu portagiu de sugare, lucratu in fire aurite.

6 Dsiór'a Emili'a Popu din Seleusiu: unu portagiu de sugare sî note, lucratu in fire aurite.

7. Dsiór'a Irin'a Tomutia din Cigirelu: unu saculetiu portativu de tabacu, lucratu in cordi, mf. propria.

8. Dn'a Livi'a Besanu, nascuta Atanasieviciu din Oravitia: unu pulpitu de scriere pentru dame, decoratu cu lamele de osu in taieturi.

9. Dsiór'a Olg'a Frosia din Aradu: o corbea de flori de galanteria: mf. propria.

10. Dn'a Olg'a Missiciu nascuta Popescu din Aradu: o perina rotunda de canapea; brodaria cuprinsa in cretie de metasa; mf. propria.

11. Dn'a Antoni'a Haica nascuta Sieberu din Soborsinu: o perina de scabelu pentru salonu, cuprinsa in impletituri de metasa: sî decorata cu cosuturi de margele sî fire aurite; mf. propria.

12. Dn'a Ermin'a Mircu nascuta Cociub'a din Lipov'a: o cununa de brodaria, cu margini de ace-l'a-si sortu, decorata cu margele sî coltiei de auru, pusa in cadra aurita; mf. propria.

13. Dn'a Mari'a Popoviciu din Sioimosiu: unu mesariu de lâna cu colori natiunali, trasa cu firu de argintu; mf. propria.

14 Dn'a Gabriel'a Ionescu nascuta Gergurevíciu din Aradu: unu aternagiu de vestminte; politura de lemnu decorata cu lucru de brodaria.

15. Dsiór'a Sofi'a Istvanescu din Secusiciu: o perina de cosele cu sicrieru, obdusa in brodaria.

16. Dsiór'a Victori'a Dimitrescu nasc. Cociub'a din Sioimosiu: o perina rotunda de canapea; lucru de brodaria impregiuratu cu franghii in diferite colori; manuf. propria.

17. Dsiór'a Mari'a Budai din Zarandu: unu scutu antiluminariu; brodaria cu inscriptiune in fire de auru, cuprinsa in cadre de catifea; mf. propria.

18. Dsiórele An'a sî Paulin'a Dunc'a din Sabiiu: o pendea lata de catifea pentru clopotielu, lucratu cu margele in brodaria; mf. propria.

19. Dn'a Ros'a Hatiegu nascuta Fodoru din Lugosiu: unu albu in latime indoita cu fatia brodarita.

20 Dsiór'a An'a (Nina) Petrila d'n Macea: o parechia de papuci lucrati in brodar'a; mf. propria.

21. Dn'a Ecaterin'a Bordanu din Oraviti'a: o perina de cosele, in politura de lemnu aurita.

22. Dn'a Julian'a Miclea din Cacov'a: dóue oliele de porcelanu rosiu auritu pentru flori.

23. Dn'a Agnes Filipoviciu din Maidanu: óla de porcelanu negru pentru tabacu, in form'a unui capu de arabu.

24. Dsiór'a Corneli'a Cadariu din Chiseteu: unu aternagiu de stergura, decoratu cu brodaria in cadra. (Va urmá).

34—1) **EDICTU.**

Prin care Anica Magda din Coroi-szt-martonu comitatulu Cetâtiei de Balta, care de 3 ani cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Mihaila Florea din Lasleu românu, fâra a se scí loculu aflârei ei, se citéza cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu asuprâi urditu, sî fâra de dens'a se va pertractá, sî decide, dupa prescrisele SS. canóne a Bisericei resaritene.

A l m 'a in 10 Aprile 1869

Jurulu matrim. gr. res. alu tractului Tarnavei de susu.

Ioann A l m a s i a n u
Prot. gr. or.

A n u n c i u.

Facu onoratului publicu cunoscutu, ca din 15 Aprile st. n. a. c. voiu esercitá profesiunea de advocatu cu locuinti'a in Sabiiu sî me recomendu la purtarea afaceriloru procesuale.

Localulu cancelariei e strad'a pinteniloru (S p o r e r = G a s s e) nr. 319, iéra din 1-a Septembre a. c. incolo strad'a Cisnadiei nr. 158.

S a b i i u, 15 Aprile 1869.

(24—2) **Dr. A. Brote**

P u b l i c a r e.

In diu'a de Florii sî in diu'a de S. George a. c. se va dá in licitatiune pasiunea din muntele Surulu, hotarulu Avrigului preste 400 jugere, pentru anulu 1869, in cancelari'a comunale Avrigu.

(33—3) Oficiulu comunale.

Burs'a de Vienn'a.

Din 14/26 Aprilie 1869.

Metalicele 5%	61	20	Act. de creditu	276	80
Imprumut. nat. 5%	69	10	Argintulu	120	50
Actiile de banca	721		Galbinulu	5	81

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 32. ANULU XVII.

Sabiiu, in 19 Aprile (1 Maiu) 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventulu de tronu

alu Majestâtiei Sale Imperatorele si Regele, cu care a deschisu in 24 Aprile diet'a ungurésca in cetatea B. d'a, e urmatoriulu :

„Domniloru magnati ! Domniloru deputati !

Cu bucuria salutu la pragulu acestei sessiuni legislatiunea, cu atât'a mai multu, câci simtu necessitatea spriginirei puternice si intielepte a D-vóstre, pentru de a putea resolvá bine grelele probleme, ce ne stau inainte.

De-si diet'a trecuta deslegându cestiunile referintieloru de dreptulu de statu, ce a fostu pendenti de generatiuni intregi, si a creatu o base solida, pre care-si va puté continuá mai cu inlesnire agendele sele, totusi trebuie inca multu sa se faca, ce conditiunéza unu viitoriu mai ferice si partea ce mai mare si cea mai urginta a acestoru conditiuni fundamentale jacu pre umerii legislatiunei presente.

Relatiunile favorabile a dreptului de statu nu dau garantia de ajunsu pentru sórtea unei natiuni; garanti'a cea mai prevalenta si mai cardinale, fâra de care chiaru si relatiunile cele mai stralucite a unui statu nu potu oferí succese duratórie, jace in desvoltarea puterei interne a natiunei insesi

Desvoltarea acestei puteri vitale aterna dela reformele din intru.

Acest'a Ve e terenulu asignatu de interesele tierei.

Chiamarea D-Vóstra e a indreptá tóta puterea natiunii fóra intardiere cu resolutiune asupra operei celei mari a reformatiunei interne, a repará daunele causate prin eventualitâti, a rumpe cu traditiunile trecutului, ce se opunu progresului secularu, a reformá institutiunile tierei amesuratu spiritului tempului si amesuratu trebuintieloru impregiurâriloru nóue, a disvoltá in tóta privinti'a valórea morale si materiale a natiunei, pentru cá positiunea, ce a luat'o in sîrulu stateloru constitutionali se o cuprinda cu vrednicie ca unu factoru si custode a culturei apusene.

Regimulu meu nu va intardiá a pretinde in directiunea acést'a activitatea D-Vóstra.

Mai inainte de tóte Ve recomându cu deosebire atentiunei D-Vóstra caus'a importanta a justitiei.

O intrebuintiare a dreptului neintardiata si impartiale e cerinti'a cea dintâiu pentru viati'a regulata a unui statu.

Pentru aceea e de cea mai mare necessitate, cá de o parte acel'a, câruia e in credintiata puterea judecatorésca sa-si aiba garantata independinti'a atâtu fatia cu privatii, câtu si cu potestatea publica, eara de alta parte se fia asicuratu fiecine contr'a abusârii de acést'a putere.

Deci regimulu meu Ve va face propuneri despre intrebuintiarea puterei judecatoresci asemenea si despre responsabilitatea judecatorésca.

Cu aceste sta in legatura projectulu de lege despre organisatiunea judecatoriiloru de instanti'a prima. Acest'a dispune: cá organele judecatoriiloru de instanti'a prima sa fia legate de oficiuri stabile si incâtu se voru localisá aceste oficiuri amesuratu cerintieloru numerului locuitoriloru si a comunicatiunei publice, se póta fia-cine, care are trebuintia de ajutoriulu justiei, alu gasí iute si cu sicuritate.

Mai tardîu se va subscerne desbateriloru D-Vóstre constitutionale si unu projectu pentru legea penale, ce va asiedá atâtu interesele ordinei sociale, câtu si sicurantia individuale sub scutulu unoru norme precise si organice, in locuiu legiloru defectuóse si nechiare si a pracsei penale dubióse de pân'acum.

In sferele mai inalte ale sistemului de gubernare e adusu la valóre principiulu responsabilitâtiei; precându noi tienemu in cadrele inferióre ale administratiunei publice inca totu institutiunile sistemului vechiu.

In acestu contrastu jace caus'a naturale a cursului incetu a agendeloru precum si frecârile, ce spre daun'a intereseloru celoru mai esentiali se intempla de multe ori intre regimulu centralu si intre municipii.

Va fi dar o problema de capetenia a D-Vóstra, a reformá partea aceea a organismului municipale, ce in urm'a relatiuniloru schimbate si a indegetâriloru date de esperintia, nu se mai potu sustiené, ale reformá intracolo, cá principiele de autonomia si de responsabilitate sa se aduca in legatura unele cu altele, si asiá sa se asecuréze armoni'a intre regimulu centralu si intre organele administratiunei.

Miscamintele electorali de curendu V'au datu nóue dovedi despre defectele legei electorali din 1848.

A delaturá aceste defecte si a regulá cursulu alegeriloru asiá incâtu libertatea alegerei se fie scutita de escesele pasiuniloru de partide, e asemenea o problema dintre cele mai serióse si urginte ce astepta activitatea D-Vóstra.

Legile din a. 1848 a pusu legislatiunea tierei in loculu representatiunii deosebiteloru caste privilegiate pre basea representatiunii poporului, dar organismulu casei magnatiloru l'a lasatu neschimbatu. Va fi deci unu objectu esentiale a activitâtiei D-Vóstre creatórie, ca sustienendu avantagiurile, ce le oferesce pentru unu progresu sicuru si liberu de improvisatiune cass'a de susu, desvoltata in istori'a nationale si legata cu cele mai sublime interese, se reformati organismulu casei magnatiloru conformu relatiuniloru presente a tierei.

Pentru libertatea presei s'a depusu in legile de pân'acum dóue garantii mari : un'a e delaturarea censurei, alta predarea delicteloru de presa la forulu juriloru.

Prelânga sustienerea acestoru dóue principie insa trebuie sa se mai ingrigiésca, ca defectele, ce le-a descoperitu esperinti'a atâtu in partea formale câtu si materiale, sa se delature câtu mai ingraba.

Asemenea neamenavera e regularea dreptului de asociatiuni si adunâri, cá acestu dreptu fundamentalu alu constitutiunalismului sa se puna sub scutulu si intre limitele legei, iéra cerculu dreptului si datorintiei de inspectiune a regimului asemenea sa fia precisu otaritu.

Diet'a trecuta a dusu o lege pentru delaturarea contributiunei de vinu. Problem'a dietei presente va fi a delaturá si celelalte remasitie a le feudalismului cu respectu la santieni'a proprietâtiei si pre basea unoru principie adeveratu economice.

Diet'a trecuta a estinsu prin legea de instructiune publica, beneficiile instructiunii asupr'a tuturor'a.

Cu aceste insa s'a pusu pentru sistem'a instructiunei numai basea, dar interesulu natiunei urgeaza si regularea aceloru sfere mai inalte ale instructiunei, in care cetatienii se-si póta câstigá educatiunea speciale receruta de spiritulu tempului si de trebuintiele sociale ale tierei.

Regimulu meu Ve va substerne deci projecte de lege atâtu in privinti'a reorganisatiunei scóleloru de mijlocu, reale si umanistice câtu si in privinti'a universitâtiei si a politechnicei.

In sensulu art. d. l. XVI din a. 1867 vi se voru predá óresi cari tractate internationale inchiate cu state esterne, cá pentru aprobare sa le supuneti desbateriloru D-Vostre constitutionale.

Ne'ncungiurabile e necessitatea de a organisá relatiunile industriale, in privinti'a câror'a séu n'avemu legi séu fórte defectuóse.

Inaintarea spiritului interprindietoriu si inflorirea comerciului aducu cu sine necessitatea, cá interprinderile actionarie sa se reguleze prin o lege nóua amesuratu progresârei cerintieloru economice nationale.

In privinti'a ambeloru objecte, câtu si in privinti'a altoru dispositiuni, ce au de scopu pastrarea si inmultirea averei nationali, Ve va face regimulu meu propunerile necesarie.

Resolvere astepta si projecte de lege despre coaccesionarea mai multoru drumuri de feru, mai departe despre regularea lucrâriloru publice si relatiuniloru dreptului de apa projecte de lege, ce prin resoltatele loru practice, voru dá comunicatiunei si bunei stâri materiali o inflorire nóu'a.

Activitatea D-Vóstra constitutionale se va estinde legislatorice si asupra budgetului, la a cârui statorire veti ingrigí, precum sum convinsu, ca economi'a statului prin parsimonia bine intrebuintiata sa se tiena pré câtu se póte in ecuilibru, si finantiele tierei sa se reguleze pre base solide.

Pre lânga acést'a mai recomându atentiunei D-Vóstre si necessitatea de a reformá contributiunea, ce e pentru bunastarea materiale a tierei unu factoru dintre cei mai cardinali.

Desbaterile dietei Ve voru dá totu odata si ocasiunea o legá legatur'a acéea legale si mai strensu ce a stabilitu diet'a trecuta intre Ungari'a deo parte si Croati'a si Slavoni'a de alta parte, prin simtieminte vii de amóre si aderintia si a impartí fratiesce atâtu purtarea sarcinei pre basea complanârei deplinite a referintieloru statului, câtu si glori'a aceloru dispositiuni legislative, dela care aterna binele si marirea comuna a tuturoru tieriloru corónei unguresci.

Domniloru Magnati, Domniloru deputati!

D-Vóstra stati in fati'a tuturoru greutâtiloru, unei perióde de transitiune.

Afara de cele amintite Ve ascépta inca o multime de probleme.

A scóte din traditiunile trecutului aceea, ce nu se mai póte sustiené si totu odata a creá institutiuni corespundietórie ideiloru nóue, e o problema dupla si nedespartita, cu care aveti de a Ve luptá.

Acést'a purificatiune a relatiuniloru cere ostenéla si tempu multu, si greutâtile realisârei se maresc nunumai prin mantienerea reminiscentieloru trecutului, ce defendéza si aceea, ce numai are viatia impedecându astfeliu creatiuni nóue, ci de alta parte si prin precipitarea ce nu voiesce a scí de referintiele cele nóue, ci acopere câmpulu, pre care aru trabuí sa se zidésca, cu ruine silu face inaccessibilu.

Dar firea drépta si moderatiunea natiunei, precum si intielepciunea ei, voru gasí intre aceste dóue estreme calea cea drépta, pre care vomu progresá câtra binedictiunile unoru tempuri mai bune.

Relatiunile amicabile, in care ne aflâmu cu puterile esterne, ne oferescu unu prospectu sicuru, ca pacea si liniscea necesarie pentru ducerea la implinire a reformârei interne, voru remané neturburate.

Ddieu sa Ve fia conducatoriu la oper'a D-Vóstra

Sub sarcin'a lucrului sa Ve intarésca consciinti'a, ca fericirea generatiuniloru jace in mânile D-Vóstre, si desi sacrificiulu patriotieu nu secera in astfeliu de epoce multiamire totusi aceea e secura si eterna, câci viitoriulu o va oferí din generatiuni in generatiuni neobositiloru lucratori ai acestei opere mari de reformare.

Si cu aceste declaru diet'a de dechisa.

Pentru de a puté avé publiculu nostru unele din ante actele (cercularíele) la care se provóca cercullariulu metropolitanu publicatu in nrulu din urma alu acestei foi, publicâmu cu ocasiunea acést'a urmatoriulu cercullariu :

Nr. cons. 657. 1862.

Prea cinstitiloru Parinti Protopopi, sî cinstitiloru Administratori protopopesci!

De o vreme incóce se publicara in diuariele nóstre natiunale mai multi articuli despre necessitatea unoru scóle asiá numite natiunale, la a câroru intemeiere sî sustienere se contribuie mai multe comune române fara deosebire de religiune, sî de motivu principalu se aduce acea impregiurare, ca in modulu acest'a s'aru puté inaintá mai multu cultur'a natiunale, cá prin scóle religiunarie, de vreme ce comunele romane de ambele confessiuni, luându-se de osebi un'a câte un'a suntu serace, sî nu potu avé mijlóce banale pentru infiintiarea sî sustienerea scóleloru, unde copiii loru aru puté capetá crescere mai coversîta, s. a.

Articulii acesti'a jurnalistici au indemnatu pre mai multi din cleru sî intelegintii nostri, cá sa céra parerea mea in privinti'a acést'a ; câci se intereséza a scí parerea mea in privinti'a acelei scóle centrale, ce se projectà din partea intieligintiei din comitatele Dobâcei sî Hunedórei.

Eu, pre câtu din privirea acestoru rugâri din partea mai multoru din cleru sî inteligintii nostri natiunali, pre atât'a sî din privirea momentuositatei lucrului, câci atinge cultur'a natiunale, m'amu otaritu a me enunciá in privinti'a acést'a câtra toti fiii sî membrii bisericei nóstro din Ardélu, luându-mi de punctu de manecare legalitatea, cá bas'a cea unica sigura, sub alu cârei scutu se póte inaintá crescerea sî cultivarea moralo-religiósa sî natiunale a tinerimei nóstre.

Ne este tuturoru cunoscutu, ca dupa ce dela a. 1700 pâna la 1783 se opri-se din partea politica reintregirea scaunului nostru archiepiscopescu, care se vaduvise in urm'a unoru fatalitâti mari sî remase-se ne reintregitu din cause, ce suntu in deobsce cunoscute, sî dupa ce Guvernulu a cunoscutu, ca reintregirea postului archierescu nu numai aru fi in interesulu bisericei nóstre, ci sî in interesulu seu propriu, — la a. 1783 s'au restauratu acelu scaunu archiepiscopescu din partea stapanirei politice prin denumirea unui Episcopu, sî atunci numai decâtu ierarchi'a nóstra cea reinviata si-au indreptatu ingrigirea sea câtra tréb'a scolare, sî spre mai sigura inaintare a intereseloru scolare au denumitu unu directoru natiunalu de scólele nóstre cu aprobarea maiestatica. Sî de atunci adeca dela a. 1783 pâna la a. 1850 amu avutu nentreruptu lânga episcopi'a nóstra unu directoru natiunalu de scólele nóstre in Marele Principatu alu Ardélului, carele léf'a sea o tragea din fondulu nostru sidocsialu.

La anulu 1850 tienendu-se sinodu eparchialu, sî tractându-se tréb'a scolare, sinodulu au organisatu in § 17 cu privire la impregiurârile tempului, directiunea scolare astfeliu, cá fia-care Protopopu se fia inspectoru scolariu in tractulu seu, ceea ce sî ministeriulu de invetiamentu din Vien'a au aprobatu, iéra inspectiunea suprema a scóleloru, sî a ori-câroru alte institute din eparchi'a nóstra au remasu lânga Episcopu, cá mai marele sî representantele legiuitu alu bisericei nóstre autonome, va se dica : independinte de ori-ce influintia straina. Fostulu ministeriu c. r. se nevoiá a strimtorá dreptulu episcopescu de suprem'a inspectiune scolare, precum archivulu eparchialu dovedesce, dara fâra efectu, câci mai pre urma au recunoscutu, ca Episcopului nostru intocmai i se cuvine suprem'a inspectiune asupr'a tuturoru scóleloru şî institutéloru literarie din eparchia, cá sî Episcopiloru catolici.

Totu acel'a-si sinodu, precum arata § 12 din afacerile sele au asternutu la Majestatea Sea rugarea preumilita pentru denumirea unui consiliariu de scóla la gremiulu Guvernului tierei, carele se inainteze tréb'a nóstra scolare sî se fia referinte la Guvernu in trebile bisericei nóstre, in urm'a acestei rugâri amu castigatu unu consiliariu de scóle de religiunea nóstra, cá sî cele-lalte religiuni autonome, carele pâna la a. 1861 au fostu in activitate ; cum va fi spre viitoriu, dupa ce guvernulu constitutionale patrioticu s'au restauratu, se va vedé curendu, câci tréb'a au ajunsu la Majestatea Sea spre final'a decissiune. Noi insa dorimu, cá consiliariulu de scóle câtu mai curendu sa tréca din disponibilitate in activitate.

Acel'a-si sinodu m'au poftitu cu graiu viu, cá sa mijlocescu Par. Protopopu Moisi Fulea, carele pentru betranetie nu mai póte duce servitiulu de directoru natiunalu, o pensiune, ceea ce amu sî facutu, sî pensiunea de 210 fl. v. a. i se da pre anu din fondulu sidocsialu.

Din cele pâna ací espuse se vede lamuritu, ca tréb'a scolare in biseric'a nóstra din Ardélu are organismulu seu legiuitu, sî pârtile constitutive ale acestui organismu scolariu suntu : I. Inspectiunea suprema scolare ce este lânga Episcopulu ; II. Inspectiunile tractuale, ce suntu lânga Protopopii respectivi ; sî III. Inspectiunea locale scolare, ce este séu lânga parochu séu lânga unu membru cualificatu. Acestu organismu scolariu este urmarea firésca a organismului bisericei nóstre autonome. Sî cându dicemu : ca biseric'a nóstra este precunoscuta de statu de independinte, atunci se intielege de sine, ca sî pârtile organice ale bisericei nóstre autonome, precum suntu Protopopiatele, si parochiele, au autonomi'a sî drepturile loru, care le esercitéza sub supraveghiarea Episcopului in treburi bisericesci sî scolare ; de aceea o parochia vecina n'are dreptu a conturbá autonomi'a altei parochii invecinate, precum sî Protopopiatulu vecinu n'are dreptu a se mestecá in treburile Protopopiatului invecinatu, câci pârtile constitutive ale unei eparchii suntu pentru sine autonome, sî esercitéza dreptulu loru parochialu, sî protopopialu in form'a representativa prin sinóde parochiale sî protopopiale, sî afacerile loru le asternu Episcopului spre censurare sî aprobare pentru sustienerea legaturei organice sî uniforme, prin urmare ori-ce lucru unilaterale, sî volnicu in lucruri tienatóre de dreptulu publicu internu alu Protopopiatului sî parochiei, ce aru comite protopopulu, parochulu, séu ori-care christianu unilateralu fâra sinodu, este ilegale, sî invalidu.

Stându asiá dara tréb'a scolare a bisericei nóstre autonome din Ardélu in tocmai astfeliu de regulata, sî organisata cá sî trebile scolare ale altoru religiuni autonome din tiéra, urméza pré firesce, ca tréb'a nóstra scolare are organismulu seu legalu, sî ca tocm'a in acésta impregiurare este sî legalitatea trebei nóstre scolare, va se dica, modulu legalu de inaintarea culturei popularie, sî asiá totu, ce nu este eflucsu naturalu de ací, este anomalia, ilegalitate cu atâtu mai multu, câci legea dietale din a. 1791 in art. 60 dupa ce au otaritu, ca religiunea nóstra se intaresce in liberulu seu esercitiu, renduiesce apoi sî despre tréb'a scolare : „ca drepturile Majestatei Sele c. r. au a remanea in intregime in privinti'a trebiloru clerului, bisericei, fonduriloru, sî ale crescerei tinerimei.“ Prin urmare schimbarea esentiale in organismulu trebei nóstre scolare nu se póte face fâra aprobarea maiestatica ; insa nici guvernulu nu póte octroá nimic'a in tréb'a scóleloru nóstre, precum adeveréza otarirea regésca din 13 Sept. 1861 Nr. 2810 ce ni s'au impartasîtu dela inaltulu guvernu alu tierei sub 25 Sept. 1861 Nr. 7750 sî carea o comunicâmu mai josu in totu cuprinsulu ei.

Aceste, câte amu espusu pâna ací, se tienu de dreptulu publicu internu, ce se cuvine unei biserici autonome in trebile scolare.

Acum se vedemu, cum sta cu dreptulu publicu esternu, ce biseric'a nóstra lu are in tréb'a scolare ? acestu dreptu privesce la referintie oficióse, ce suntu intre biseric'a nóstra autonoma sî statu in privinti'a trebei scolare, va se dîca, dreptulu publicu esternu arata mesur'a influintiei statului in trebile nóstre scolare. Punctulu celu cardinalu alu acestui dreptu publicu esternu pentru o biserica autonoma este, cá statuln numai atât'a influintia sa-si iee in tréb'a scolare, cá autonomi'a, va se dîca, independinti'a bisericei sa nu se vateme, sî sa nu se strimtoreze, séu cu alte cuvinte, cá biseric'a autonoma sa remana in esercitiulu liberu alu dreptului seu internu cu privire la tóte pârtile ei constitutive, de care se tiene negresîtu sî tréb'a scolare. Statulu in patri'a nóstra esercitéza influinti'a sea in treburi scolare I. prin pertractâri oficióse cu jurisdictiunile bisericesci, cá inspectoratele supreme scolare ale deosebiteloru religiuni recepte ; II. prin inspectiunarea scóleloru, cá acolo nimic'a se nu se predee, ce aru puté fi pentru statu perniciosu, sî daunosu. Statulu nostru nu se lasa mai departe in treburi scolare, câci scie, ca lasându-se la initiative in privinti'a trebei scolare, aru produce putiena multiamire, dara cu atât'a mai mare nemultiamire sî zelotipie din partea religiuniloru recepte sî autonome.

Cându asiá dara statulu intr'unu modu, prin care nu se strimtoresce dreptulu publicu internu alu

FOISIÓRA.

Descalecarea lui Dragosiu in Moldov'a.

(Epopee in 12 cânturi, de V. Bumbacu.)

(Estrasu dupa „Fói'a soc. din Bucovin'a“.)

Cântulu. I.

(Cuprinsulu : Planulu descalecârei uredîtu de câtra Dragosiu sî primitu de fruntasii Marmatiei.)

(Urmare.)

Trei-dieci de policandre cu lantiur din argintu
Ear crestele de auru de celu mai lamuritu
Vioiu lucescu la foculu facliele aprinse,
Ce luminédia sal'a de straluciri cuprinse.
Trei mese stau dealungulu odâiei aternate,
Tustrele-acoperite cu fetie 'nciucurate,
Tiesute-acolo 'n casa de-a Bogdanesei mâni
Cu gustu, cu iscusintia lasata de betrâni ;
Cusute pre la cornuri cu scumpa stramatura
Sî mandre gaurele pre lânga tivitura,
Cu dîmti pre lânga margini, cu fluturi sclipitori,
Pre câmpulu din launtru cu feliu de feliu de flori ;
Ear ciucurii din cornuri, ce greu in josu aterna,
Suntu numai firu de auru, lucrati de-a Dómnei mâna.
Sî fel u de vinuri prin plosce puse 'n rendu
Pre lucedele mese te 'ngâna sî-ti aprindu
Unu gustu si-o sete-adenca. Sî multi slujbasi de casa
Bucate reci sî calde carându le punu pe mésa.

In capulu mesei eata Bogdanu s'asiédia 'ntâiu,
Apoi se pune Dragosiu, sî 'ndata dupa ei
Se 'nsîra fruntasîmea la mesele 'ncarcate
Sî cin'a se deschide cu vinu sî cu bucate.
O céta numerósa de lautari alesi
Insufletiescu prin dîceri pre falnicii viteji.
Bucatele se schimba sî próspetu vinu s'aduce,
Ear lautarii 'ntóna unu cântecu dragu sî dulce,
Sî eata ca se scóla Bogdanu dintre barbati
Sî-acestu cuventu rostesce cu ochii 'nlacrimati :

„O, voi barbati de frunte, voi stâlpi de neclatire
Ce va jertfiti viati'a spre-a patriei marire !
Optsprece veri trecura de cându m'ati radicatu
Pe tronulu tiarii nóstre sî sceptrulu ei 'mi-ati datu;
Optsprece veri trecura sî eu sî voi cu mine
Cu bratiele 'narmate pentr' alu mosîei bine
Amu infruntatu ursit'a, ce reu ne totu voiá,
Dusmanii intiarcat'amu, ce-adesu se rapediá,
Cá lupi setosi de sânge, cá sa ne cotropésca
Sî patri'a sî legea pe veci sa le robésca.
Optsprece veri trecura sî noi nu ne-amu plecatu
La sabi'a dusimana, cu carea ne-amu luptatu !
Sî pâna cându va curge prin vine-alu nostru sânge,
Cum curge astadi inca, noi pururе-omu invinge,
Sî vomu predá mosî'a l'ai nostri urmatori
Neatinsa nepiscata de crudii pradatori,
Precum o apucarâmu din vremile betrâne,
Dela parintii nostri ce ne-au pestrat'o bine !
Dar anii vinu si sbóra pe-alu tempuriloru cercu
Cu anii viéti'a nóstre sî dîlele se trecu.
Mai ieri inca fuserâmu petrunsi de tineretie,
Cá flori de primavéra pre câmpulu de verdétia,
Nu ne prindea nici somnulu, rideamu de femeiati,
Despretiuiamu odihn'a de lucru 'nsetosiati,
Faceamu din nópte dîua, din luna faceamu sóre,
Sî nici unu lucru 'n lume nu ne parea pré mare ;
Dar adî puterea nóstra nu este ce-a fostu ieri,
Câci ne'ncetatu slabesce cu-a dileloru schimbâri.
Sî scump'a nóstra tiéra din tempu in tempu totu cere
Focu nou sî viétia nóua sî próspeta putere !
De-aceea frati de arme, grigili de-ai vostri fii,
Sî da-ti-le putere sî focu de flacari vii ;
Sî-i cresceti in virtutea sî 'n legile strabune,
Sa aiba sufletu mare spre fapte mari sî bune !
Sa fia bravi, statornici, in pace sî 'n resboiu
Precum a fostu stramosii, precum sunteti sî voi.
Mai cugetati si-aceea, ca mâne séu poimâne
Eu moru sî tronulu tiarii chiaru veduvitu ramâne
Sî-'ti cautá sa puneti pe tronu unu nou cârmaciu,
Cuprinsu de intielepciune, bunu, dreptu, vitézu, dibaciu,
Sî pré usioru se póte alu sortii ochiu sa cada
Pre unulu dintr'ai nostri feciori, care-o sa seada
Ca domnu pre tronulu tiarii. Sî iéra-si cugetati,
Ca 'n dóue luni de dîle se ducu peste Carpati
Din bravii nostri siepte barbati de cei de frunte
Voinici, viteji sî mândri, ca siepte bradi din munte,
Sî 'n loculu loru alti siepte barbati ni trebuescu
Spre departarea lipsei din sîrulu ostasescu,

unei biserici autonome, esercitéza influinti'a sea in treburi scolare, atunci urméza prea firesce, ca unu amploiatu politicu nu póte merge in treburi scolare mai departe de statu, sî asiá totu, ce are, sî ce póte face, este, 1, a inspectiuná, cá in scóle sa nu se predea nimic'a in contr'a pâcei sî ordinei publice ; 2, a sfatuí pre parinti, sî ai sili in casuri necesari, cá fii sî fiicele loru sa cerceteze scól'a dela 7—14 ani ai verstei loru ; 3, a dá invetiatoriului asistintia pentru scóterea lefei ; 4, a stâruí, cá zidirea scolare sa se tiena in starea buna, sî unde face debuintia a se cladí nóue. Sî asiá amploiatulu politicu n'are voia a estinde mai multu sî mai departe afacerile sele in privinti'a scóleloru, câci numai decâtu parasesce terenulu legalu alu oficiului seu, sî trece in sfer'a activitâtiei jurisdictiunei legale de scóla, vatema dreptulu publicu internu alu acelei biserici autonome, cu ai cârei preoti sî hristiani va sa se consulte despre organisarea vreunei scóle particularie, ce nu se potrivesce cu organismulu legalu scolariu alu bisericei autonome, sî asiá unu amploiatu politicu, cá oficialu esecutivu, numai aceea póte se faca, ce i se demandâ spre esecutare in sfer'a publico-politica.

Acei'a, cari vreau scóle natiunale fâra caracteru confessiunalu, aducu inainte spre aperarea nezueleloru loru sî Asociatiunea transilvana pentru cultur'a limbei sî a poporului romanu, ce in anulu trecutu s'au infiintiatu de câtra natiunalii nostri fâra deosebire de religiuni, sî inca argumentéza asiá : déca unu Episcopu ortodocsu póte sa fia presiedintele acestei asociatiuni, de ce n'aru puté sustá o scóla natiunale sub 'suprainspectiunea unui Episcopu greco-catolicu ?

Cá sa nu remanu datoriu acestoru natiunalisti cu respunsulu, voiu cercá a aretá, ca toti acei'a, cari astfeliu gandescu, se afla in idea confusa. Din cele mai susu aretate s'au vedintu, ca tréb'a scolare in patri'a nóstra este organisata dupa religiuni, sî se tiene de dreptulu religiuniloru autonome, prin urmare fia-care comuna bisericésca are a se tiené de positiunea sea legale, de scól'a sea confessiunale, sî a se ingrigí pentru ea, sî nu se póte asociá cu nici o comuna de alta religiune in privinti'a scolare din punctu de vedere alu natiunalitâtiei, pentru ca acést'a opresce organismulu fia-cârei biserici autonome ; insa din contra fiindu toti romanii fâra deosebire de religiunile loru in privinti'a natiunalitâtiei sî a limbei unu poporu sî unu trupn politicu, va se dîca : elemente homogene, sî in privinti'a acést'a au unulu sî acel'a-si interesu, ce fatia cu religiunile, de cari se tienu, se afla altmintrea, au infiintiatu pre bas'a legiloru de reuniune Asociatiunea transilvana otarindu, ca scopulu Asociatiunei este inaintarea literaturei romane sî a culturei poporului romanu in deosebite ramuri prin studiu, prin elaborarea sî edarea de opuri, prin premii sî stipendii pentru diferitele specialitâti de sciintia sî arte — § 2 din Statut. Asoc. — De ací se vede, ca Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu s'au formatu pre basa legale fâra vatemarea autonomiei unei séu altei religiuni, de care se tienu românii, va sa dîca : urzitorii acelei asociatiuni nu s'au lasatu in tréba bisericésca s'au scolare, sciindu ca legile de reuniuni oprescu acést'a, ceea ce se vede din §-fulu alu 3. din statute, care asiá suna : „in adunantiele acestei Asociatiuni suntu oprite ori-ce desbateri asupr'a obiecteloru religióse sî politice, incâtu acestea privescu la presentu“. Astfeliu de Asociatiune legale sî amesurata legiloru de reuniune au facutu sî natiunea ungurésca la Pest'a sub nume de : „Asociatiune literaria ungurésca“. Asiá dara fiindu noi romanii toti cá atare elementu homogene, sî avendu unu interesu natiunalu, amu infiintiatu Asociatiunea nóstra, sî m'amu inscrisu sî eu cá membru fundatoriu alu ei. Cându in anulu trecutu in lun'a lui Octobre 23 cal. vechiu s'au constituitu Asociatiunea cu aprobarea maiestatica, sî in adunarea cea dintâiu generale din 24 Octobre 1861 m'au alesu pre mine cu pluralitatea voturiloru, credu tare, ca adunarea aceea generale n'au fostu povatiuita la alegerea mea de presiedinte de acelu cugetu, câci suntu ortodocsu, ci au pornitu din celu adeveratu punctu intieleptu sî tientitoriu la prosperarea scopului ei. Ne iertându-mi modesti'a a vorbí despre acésta impregiurare mai multu, mai dîcu inca atât'a spre orientare, ca spre formarea unei asociatiuni scolare se ceru in locm'a, cá sî la formarea ori-câroru asociatiuni, elemente homogene. In patri'a nóstra sî dupa legi sî dupa pracs'a legale, elementele homogene pentru formarea unei asociatiuni scolare suntu christianii de un'e sî aceea-si religiune sî natiunalitate, sî nu se numescu cu numire profana „Asociatiune“, ci cu numire diplomatica „biserica autonoma“, sî aceste corporatiuni legale confessiunalu-scolare suntu dupa firea loru séu efusulu dreptului parochialu, séu alu dreptului parochialu, séu alu dreptului protopresviteralu, séu in sfersîtu suntu efusulu dreptului eparchialu séu sî metropolitanu, precúm adeca scól'a este fundata prin hristianii unei parochii séu a unui protopopiatu, séu ai unei eparchii, séu sî prin toti christianii unei metropolii. De unde urméza ca in patri'a nóstra nu se póte formá nici o asociatiune scolare legale, sî a se dá sub inspectiunea Asociatiunei nóstre transilvane, ci scólele se forméza dupa dreptulu parochialu, protopopescu, eparchialu sî metropolitanu, ce corespundu autonomiei organice a bisericei respective, sî acésta autonomie n'are voie a o vatemá nimenea.

Stându astfeliu legalitatea trebiloru scolare, sperezu, ca sî acei'a voru imbratisiá terenulu legalu alu trebiloru scolare, cari pâna acum au fostu de parere contraria sî voru parasí terenulu problematicu sî alunecosu alu esperimenteloru, sî ca nu voru luá indesiertu numele Asociatiunei nóstre transilvane, câci potu incredintié pre fi-care romanu, ca noi n'amu avea astadi Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana, sî cultur'a poporului romanu, de nu m'a-si fi feritu de esperimente la infiintiarea ei, niei aru fi Asociatiunea nóstra astadi idolulu nostru sî admiratiunea strainiloru, de nu o a-si ferí de esperimente. De aceea sa pazimu Asociatiunea nóstra cá lumin'a ochiloru, sî sa nu facemu cu sî prin ea esperimente, câci esperimentele n'au caracteru statornicu, ci cérca a ajunge la scopu prin promissiuni nalucitória.

Din acést'a a mea deslusire temeinica póte intielege veri cine parerea mea in privinti'a nisueleloru pentru formarea unoru scóle nationale fâra caracteru confessionalu, ca adeca eu nu numai nu aprobezu acele nisueli, ci inca silitu suntu ale declará de ilegale sî anomale; ba inca î-mi vine a zîce : ca tuturoru aceloru, carii au incepulu cu acele nezueli ilegale sî anomale, nu le place de autonomi'a bisericei nóstre, sî cauta modu, cum sa conturbe organismulu ei celu basatu pre principiele cele corecte ale christianismului primitivu sî genuinu.

Deci prin acést'a va poftescu pre précinstiile vóstre, ca sa impartasîti preotîmei sî inteligintiei nóstre câte unu esemplariu din acésta hârthie archierésca, ca noi toti sa sustienemu nevatamatu clenodiulu nostru celu mai scumpu bisericescu sî scolariu, adeca independinti'a nóstra in afaceri bisericesci sî scolare pre bas'a Dreptului publicu internu sî esternu, ce'lu are Sfânta Maic'a nóstra biserica din Ardélu sî din Mitropoli'a nóstra vechia ardeléna, câci astfeliu purtându-ne vomu procurá autonomie inca sî aceloru pârti constitutive, care dupa dreptulu canonicu sî istoricu se tienu de Mitropoli'a nóstra vechia ardeléna, insa din caus'a unoru mesuri politice se afla inca sî astadi in stare anomala, precum suntu eparchiele ortodoxe române din Ungari'a sî Banatu.

Cu binecuventare archierésca fiind
Alu Pré Cinstieloru Vóstre
Sabiiu 26. Augustu 1862.

de totu binele voitoriu Episcpu
Andreiu Baronu de **Siaguna** m. p.

Acésta este ordinaciunea regésca, despre carea ce amintesce in acestu Circulariu.

Cuprinsulu gratiósei ordinaciuni regesci, ce suptu 13. Sept. a. c. nr. 2810. au sositu la acestu Guvernu regescu, este urmatoriulu :

In declaratiunea Episcopului ardelénu greco-neunitu Andreiu Baronu de Siagun'a, data in 1 Augustu a. c. sub. N. 635. sî prin Guvernulu regescu in 19 Augustu a. c. N. 5784 incóce asternuta, — pré bine fiindu desfasiuratu aceea : cá o dispositiune guverniale, carea unilateralu, sî cu eschiderea influintiei inspectiunei supreme bisericesci, intreprinde regularea scóleloru populare, sternesce in ordinariatulu episcopescu greco-neunitu temeri temeinice pentru autonomi'a sea bisericésca; mai incolo ca in urmatórele cuvinte a adresei, ce s'au asternutu préinaltului locu de câtra staturile sî ordinele transilvane in 12 Sept. 1842. : „pârile nascute din urmârile cele mai ingrate ale intolerantiei pelicióse devenira la loculu celu mai inaltu — querelas ex ingratissimis intolerantiae religiosae sequentiis enatas ad Altissimum locum pervenisse,“ „precum sî in urmatórele cuvinte :“ „cu devotiunea omagiale ne incumetâmu a suplicá Majetâtii Vóstre sacratisime : ca sa te induri a tamaduí aceste gravamine, a radicá feliuritele midilóce ale siluirei, câror'a greco-neunitii pré desu se espunu, sî acelora-si sa te induri pré gratiosu a concede intrebuintiarea tuturoru libertâtiloru, de care se bucura crestinii sî preotii de alta religia, — se afla acésta temere pentru autonomi'a bisericésca manifestata prin ins'asi tiéra; sî mai preurma, ca prin patent'a ces. reg. din 1 Sept. 1859. a Majestâtii Sele c. r. apostolice gratiosu s'au intaritu organisatiunea interna a bisericei de confessiunea augsburgica, ce privesce la instructiunea publica, s' publicele ei relatiuni câtra statu : din tote aceste cause, sî pre basea dreptâtii, ordinaciunea circulare a fostului ministeriu de invatiamentu publicu din 23 Febr. 1859. Nr. $\frac{1441}{16665}$ 1865 prin carea se dispune regularea scóleloru populare greco-neunite cu delaturarea jurisdictiunei bisericesci, — ne fiindu aplicabile fatia cu obiectiunele aduse in midilocu din partea susmemoratei declaratiuni episcopesci, se rescrie guvernului regescu : ca propunerea aceea a aceluia-si se incuviintéza sî din partea pré inaltului locu, cá adeca dispositiunile susmentionate ale fostului ministeriu de instructiune, schimbându-se ralatiunele patriei sa incete, sî dupa principiulu autonomiei bisericesci sa se increda ordinariatului episcopescu, ca elu instructiunele scolare dupa judecata sea propria, sî atunci, cându v'a aflá de lipsa, sa le gatésca, sî sa le ascérna spre dispositiunea mai inalta.“ Clusiu 25. Sept. 1861. Nr. 7750. 1861.

La situatiune.

Dupa o linisce de mai multe septamâni, in lumea politica se incepe iérasi o miscare carea pórta in sine germeni de eveneminte mari.

Nu e multu de cându amu apretiatu in unu articulu doosebitu diet'a acnm redeschisa a Ungariei cu tóte consecintiele ei. Desi astadi diet'a e deschisa, despre ea nu putemu inca dîce mai multu decâtu atunci, din causa ca ea abiá e constituita. O singura desbatere indata la inceputu a radicatu fórte putienu velulu viitoriului ei, intielegemu desbaterea pentru loculu unde are sa se deschida diet'a sí pentru flamurile ce aveau se fâlfaie pre murii cetâtiei regali. Inse ceea ce amu pututu vedé cu acésta ocasiune este de natura de a confirmá parerea nóstra : ca partidele unguresci suntu bine disciplinate. Irányi sî cu ai sei din estrem'a stânga dau semnalulu câtra independinti'a absoluta a Ungariei de câtra partea de dincolo de Lait'a; stâng'a centrale consimte cu Irányi pâna la pur'a uniune personale; nu afla inse consultu a ascultá de acestu semnalu; Deák sî ai sei inse retienendu pre magiari dela unu atare pasu, face insusi unu pasu inainte cu pretensiunea ce se sî realiséza in data, adeca cu radicarea flamurei unguresci sî croate lânga cea imperatésca.

Deák prin acést'a a coordinatu semnele esterióre ale pârtiloru monarchiei, de dincóci sî de dincolo de Lait'a ; dara sî aci e de a se cautá unu

---

Ca nu cumva mosia sa sufera scadere
Din lips'a celoru siepte resboinici cu putere.
Acestea, frati de lupta, dorit'am sa le spunu
In clip'a cast' marétia vadiendu-va 'mpreun' ;
Câci numai ceriulu scie cându vomu mai stá la mésa
In numerulu de-acum'a. — Dar' o! pré luminósa
Putere-a veciniciei, revers' a tale diori
De susu spre tiér'a nóstra sî-ai sei aparatori!“

Asiá vorbesce Domnulu sî la fruntasi inchina
O cupa daurita cu vinu cu spume plina
Cu fetie 'nlacrimate se scól' ai sei lu tasi
Si striga : „Sa traiasca alu patriei Cârmasiu!“
Farmecatórie sonuri scotu arcele din strune
Si cupele direse cu vinuri vechi sî bune
Fruntasii le radica sî 'nchina sî ciocnescu.
Si cina stralucita timpu lungu se traganeadia
Sî glasulu de-alauta ospatiulu desfateadia.
Dar' diorile s'arata de câtra resaritu,
Sî nóptea-'si paturesce vestmentulu seu cernitu,
Si fuge 'nspaimentata prin pescerele-afunde ;
A steleloru lumina dispare sî s'ascunde.
Si banchetulu se 'nchieia cu-a' sale desfatâri
Sî toti fruntasii pléca pre soimi bueci calâri- —
Dar' cum oru sa 'ntórca sî com oru sa s'adune
Voinicii cá sa plece, o Musa! ni vei spune ?

(Finea cântului I.)

Vien'a in 24 Octobre 1868

feliu de moderatiune, carea detrage ceva din coordinarea va se dica, din egalisarea perfecta a flamuriloru, cu adausulu flamurei croatice.

Procederea acést'a dara a partideloru ne constatéza legatur'a cea principiale care esista intre ele; ea inse ne lasa sa vedemu sî in viitoriulu lucrâriloru sî ne atrage atentiunea câtra scopulu celu urmarescu: consolidarea autoritâtiei de statu a regatului ungurescu. —

Dincolo de Lait'a au datu senatulu imperiale de greutâti cari sî invinse inca facu nesiguru viitoriulu complesului de tieri reunite in acea representantia. Greutâtile constau din cestiunea resolutiunei galitiane, despre carea amu vorbitu cu alta ocasiune, sî cestiunea scóleloru poporali carea se desbatú cu mare focu in dilele din urma. In cestiunea acum amintita facu opusetiune sî polonii sî slovenii sî tirolenii, trei factori insemnati ai senatului imperiale, lânga cari déca mai adaugi sî opusetiunea cechiloru din Boemi'a sî Moravi'a cresce la o pedeca insemnata, carea face greutâti de totu mari miscârei parlamentari in sînulu senatului imperiale. —

Lânga tóte aceste se mai adauge o aretare nóua pre orizontulu politicu. Ea se afla la marginea orizonului de méza-nópte sî se arata pâna acum intocm'a unui nouru a cârui fulgere tramitu din câudu in câudu câte o scaparatura de lumina, insa abiá se vede o angusta margine a nourulu.

Nu e demultu de câudu amu cetitu despre unu opu de mai multe tomuri, care cuprinde multe amenunte, asiá dicendu de dupa culise, intemplate inainte, in tempulu sî dupa resbelulu din 1866 Amenuntele aceste suntu de natura de a aruncá o umbra neplacuta asupr'a Prussiei.

Se intielege de sine ca au facutu impressiune neplacuta asupr'a cabinetului prussianu edarea acestui opu sî espectoratiunile prussienesci nu au lasatu multu tempu sa ascepte lumea dupa densele. Bismarck a facutu in parlamentulu federatiunei germane nordice o palida alusiune, in carea si-a investitu neplacerea sea cu edarea in publicu a amenunteloru amintite; diuariulu seu inse, „N. A. Ztg.“ e mai putienu discretu sî incepe a emite câte unu fulgeru asupr'a Austriei. Diuariulu dîce, ca Beust, pre carele-lu presupune de autoriu primitivu, face prin acést'a o „provocare malitiósa sî ostila“, pentru cá Prussi'a sa devina suspecta inaintea federatiloru sei; invinue pre Austri'a de a fi desfiguratu testulu unoru acte publicate in desu amintitulu opu sî deduce de ací tendintie din partea Austriei, cari au de scopu turburarea pâcei. Imputarea acést'a grea sî lectiunea ce o tienù numitulu organu prussianu dupa acést'a Austriei aretându câte are ea de facutu in laintrulu seu nu e de a o trece cu vederea. Ea are sî din acea causa insemnatatea sea, câci diuariulu oficiosu prussianu spune mai la urma pre fatia, ca Austri'a crede a-si puté delaturá trist'a stare finantiale prin unu resbelu; ca Austri'a speréza a castigá pre unguri sî pre popórele slavice pentru unu resbelu de isbanda contra Prussiei.

Opulu despre care e vorb'a nu e nici oficiale nici oficiosu, ci e curatu militariu; Prussi'a inse lu folosesce cá pre unu manunchiu de care póte prinde sî invinuesce pre Austri'a de turburatória de pace.

Dara ce dîce „aliata“ austriaca de deunedîle, Franci'a? Pâna acum — tace.

Ea póte pastreza tacere pentru ca e ocupata cu alegerile pentru corpurile legislative. Se póte. Dara se póte sa fia sî alta causa. Noi amu indigitat'o vorbindu despre lucruri de natur'a acést'a cu alta ocasiune câudu amu dîsu, ca cu deseversîre nu credemu in unu conflictu intre Franci'a sî Prussi'a“, esponendu acolo sî motivele nóstre.

Asiá dara ce e de alege din aretarea acést'a nóu'a? Dilele mai de aprópe ne voru deslusî mai bine; pâna atunci inse avemu dreptu de a presupune ca sagét'a e indreptata mai anteiu asupra cancelariului cont. Beust.

Diet'a Ungariei.

Cas'a deputatiloru s'a constituitu, in siedintiele ce le-a mai tienutu dela cea dintâiu incóce, in nóue sectiuni. In siedinti'a dela 27 Aprile erau 326 deputati unguresci sî 27 croatiesci, cari-si predasera credentiunalele loru. Deputatii croatiesci se inscriu in o lista deosebita, pentru verificatiune sî credentiunalele loru se voru transpune, câte trei la fia-care din sectiunile de verificare.

Unu rescriptu regescu adusu de nuntiulu casei magnatiloru arata ca presiedintele primu sî alu doilea alu casei magnatiloru suntu alesi. Cas'a deputatiloru nu póte aduce nici unu conclusu in privinti'a acést'a nefiindu membri de ajunsu la numeru. Lucruri mai insemnate nu s'a petrecutu in nici un'a din casele dietali.

In legatura cu rapórtele dela dieta impartasîmu, dupa alte diuarie, respunsulu ce l'a datu Maj. Sea deputatiloru la ocasiunea primirei acestor'a. Respunsulu suna:

„Salutarea d. Vóstre o primescu cu simpathia sincera. Interesele neincungiurabili ale progresului timpului voru pretinde conlucrarea D-Vóstre in mesura sî mai mare. Multime de lucruri sî ascépta deslegare grabnica, lucruri, cari suntu totu atâte conditiuni pentru desvoltarea sî inflorirea Ungariei. Amu firm'a sperantia ca Veti urmá in concordia patriótica acestu nobilu scopu, sî cumca acésta dieta va fi avuta in resultate practice.

Magnatiloru respunse Majestatea Sea urmatóriele: „Sum convinsu ca cuvintele D-Vóstre suntu inspirate de aplecare sî alipire sincera, sî cumca la efeptuirea intentiuniloru mele parintesci la totu timpulu potu contá pre ajutoriulu sinceru alu D-Vóstre Primescu cu bucuria salutarea D-Vóstre sî respundu la ea din inima.“

Cerculu de activitate alu comisariului reg. pentru Transilvani'a, se delimitéza in urmatóriele puncte:

1. Comisariulu reg. tramisu provisoriu pentru teritoriulu Ardélului, veghiaza ací inainte de tóte asupra securitâtiei statului, asupra esecutârei legiloru sî a ordinatiuniloru, asupra securitâtiei individuale sî a proprietâtiei sî asupra mesuriloru pentru esecutarea uniunei sî decide de sine statatoriu asupra acestoru cause, iér' in casuri estraordinarie fiindu de lipsa cu putere plenipotentiaria, raportându ministeriului despre procederea sea.

2. Elu esoperéza dislocarea sî intrebuintiarea militiei din respecte guvernamentale: Ordinarea brachiului militariu; incâtu organele jurisdictiuniloru nu suntu competente a cere o astfeliu de asistintia immediatu au dé-o recuirá prin comisariulu regescu.

3. Elu ordinéza dislocarea sî intrebuintiarea gendarmeriei.

4. Elu resólva causele predate lui din partea ministeriului specialminte spre pertractare sî esecutare.

5. In casuri dubie sî urginti impartiesce oficialiloru superiori ai jurisdictiuniloru, instructiuni.

6. Dispune asupra gravameniloru din cerculu administratiunei venite la elu in casulu unei procederi evidentu ilegale, sî pentru evitarea de calamitâti mai mari raportéza ministeriului respectivu.

7. Sî da parerea séu face propuneri: a) in privinti'a normatiuneloru speciale in cause religionare sî nationale pentru teritoriulu transilvaniei; b) in privinti'a ocupârii tuturoru oficiuriloru transilvane aternatóre de denumirea Majestâtiei Sele séu a ministriloru, precum sî in privinti'a decoratiuniloru; c) in privinti'a reuniuniloru de natura politica; d) in tóte causele administrative mai insemnate; e) despre fiecare lege séu ordinatiune ministeriale i se va trimite o copia.

8. De óre ce elu supravegiéza miscârile politice sî manipulatiunea politiei statului, asiá se tienu de resortulu lui sî dispositiunile midilocite sî nemidilocite in privinti'a edârei pasapórteloru de calatoria in streinatate, a pasaporteloru de arme, a licentieloru de arme sî pravu, a concessiuniloru de productiuni teatrale sî a altoru espositiuni publice dupa normele statatóre pâna acum in Transilvani'a.

9. Cause tienatóre de treb'a sî politi'a sanitaria, ce suntu neamenavere sî specialminte lui predeta le resolvéza asemenea elu singuru.

10. Elu inspectionéza institutulu contumatialu din punctu de vedere alu politiei statului sî sanitaria.

11. Elu pórta superinspectiunea asupr'a teatrului nationalu din Clusiu, asupra archivului gubernialu sî altoru archive tienetóre de acést'a, asupra archiveloru tierei dela capitlulu din Alb'a-Juli'a sî dela conventulu din Colos-Monostoru.

12. Elu presiedéza siedintieloru directiunei fondului de despagubire sî controléza cursulu agendeloru.

13. Din personalulu seu lasa de presidéza la directiunea cârtiloru funduarie instituite in Clusiu.

14. In tóte causele tienatóre de cerculu seu de activitate suntu datórie tóte organele regimulu, ce se afla in Transilvani'a, ai dá deslusiri la recuisitiunea sea sî tóte jurisdictiunile suntu datórie a urmá demandâriloru sele.

Ibanesci 14 Aprile st. v. 1869.

Domnule redactoru! Din nr. 26 dto 30 Martiu a. c. a pretiuitei fóie, ce redigeti, amu aflatu cu parere de reu despre trist'a intemplare dela Cincu-mare, in urmarea câreia unu numeru insemnatu de crestini de religiunea nóstra au devenitu lipsiti de averile loru, cari tóte fura consumate de infricosiatulu elementu nimicitoriu. — Totu odata, aflându ca domni'a vóstra a-ti bine voitu a primí ofertele, ce s'aru tramite pentru acei nefericiti, — subscrisulu, petrunsu de compatimire, numai decâtu in 13 Apr. a. c. amu deschisu o colecta pentru scopulu acest'a. Ajutoriulu incursu intr'unu tempu asiá scurtu e de 21 fl v. a., cari me sî grabescu a vi-i tramite, cá acei lipsiti sa se póta ajutá câtu de putienu pre s. serbatori.

Ve rogu insa, dle redactoru! cá se aveti bunatate a semná sî numele bine-voitoriloru crestini contribuenti, cá astfeliu se fia unu indemnu sî pentru altii, cari sciu cum ca voru concurge din tóte pârtile la unu faptu atât'a de generosu sî umanu. Numele contribuentiloru este urmatoriulu:

Subscrisulu 5 fl; Iacobu Glig'a a. I. Sandului 1 fl: Elia Sucév'a, cantoru gr or. 34 xr.; Elia Danu, fêtu 20 xr.; Ioann Chirtosiu 11 xr.; Ioann Petrea a Simeonu, 10 xr.; Dumitru Mate 10 xr; Andreiu Petrea 10 xr., Grigoriu Kürtösiu 15 xr.; Leontin Popu 20 xr.; Petru Todoranu a Iacobutu 40 xr.; Melitonu Glig'a soldatu, 40 xr.; Ioanu Cofariu a Schiópei 10 xr; Dumitru Kürtösiu a P. 10 xr.; Gavriilu Todoranu a M. 20 xr.; Ioann Cofariu a st. 40 xr. Andreiu Glig'a 40 xr; Luc'a Todoranu a M 1 fl; Ioanu Cofariu a M. 20 xr.; Ioanu Petrea a O. 10 xr.; Avramu Petrea 10 xr.; Ioanu Glig'a a T. Filimonu 10 fl. — Sum'a totale de dóue-dieci sî unulu de florini v. a.

Pre lânga cari amu onóre a me recomandá alu d-vóstre Ibanesci ut supra

Demetriu Cornea,
parochu gr. or. in locu.

Banii se tramitu cu „Post-Anweisung“. *)

Varietâti.

*** Colonelulu Trajanu Doda e denumitu brigadieriu la o brigada in Pest'a.

*** Eri nópte a fostu frigu cu bruma. E probabilu ca florile din pomi voru fi patimitu. Adi se incérca sa ninga; suntemu amenintiati de pasci albe.

34—2) **EDICTU.**

Prin care Anica Magda din Coroi-szt-martonu comitatulu Cetâtiei de Balta, care de 3 ani cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Mihaila Florea din Lasleu românu, fâra a se scí loculu aflârei ei, se citéza cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu asuprâi urditu, sî fâra de dens'a se va pertractá, sî decide, dupa prescrisele SS. canóne a Bisericei resaritene.

Alm'a in 10 Aprile 1869

Jurulu matrim. gr. res. alu tractului Tarnavei de susu.

Ioann Almasianu
Prot. gr. or.

☞ **Din caus'a SS Serbatori a Invierei Domnului sî Mantuitoriului Iisusu Christosu nrulu acest'a ese cu o dî inainte, sî fiindu ca mercuri serbâmu dîu'a S. Georgiu nrulu viitoriu va esî numai Duminec'a in 27 Aprile.**

---

*) Joi s'au primitu sî tramisu presiedintelui comitetului parochiale P. Ignatiu Mandocea spre a urmá cele de lipsa cu densii. — Amu intielesu ca sî din alte pârti voru mai sosí ajutórie de aceste, pre cari bucurosu le vomu mijlocí la locurile respective, de unde sa primésca cei nenorociti mangaiere dupa câtu numai va fi cu putintia. Red.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 33. ANULU XVII.

Sabiiu, in 27 Aprile (9 Maiu) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

De ce reu patimimu ?

La ori ce ocasiune, cându e vorb'a de sórtea nóstra natiunale-politica, nu aflâmu cuvinte destule de a spune lumei de vitregitatea tempuriloru trecute, de barbari'a carea s'a reversatu asupra-ne si de nedreptâtile ce amu avutu sa le suferimu din partea barbariloru si natiuniloru nóue inimice.

Ei bine ! istori'a ni le constatéza pre tóte aceste si ne lasa urme fórte manifeste dupa densele ; insa ne vine a ni pune intrebarea, déca numai acelea au fostu, déca numai acelea mai suntu si astadi uniculu isvoru alu reului de care patimimu ? Déca cautâmu cu atentiune mare la intemplârile din diu'a de astadi ni se deschide alta perspectiva pentru presentu si din acést'a suntemu indreptatiti a face judecata si asupr'a trecutului, déca nu preste totu, celu putienu in parte. Sa luâmu numai o impregiurare, carea s'a intemplatu inaintea ochiloru nostri si vomu vedé indata ca reulu de care patimimu nu e de a se cautá numai si numai in asupririle strainiloru.

In anii 1865—67, venindu cu rapediune schimbârile politice romanii transilvani nu scieau ce sa faca, in catrau sa apuce. In fine se intielegu deputatii si regalistii dela diet'a din Clusiu pentru activitate politica pre lânga reserv'a pretensiuniloru de dreptu, depuse mai târdiu in unu votu, carele sa-i scutésca de ori-ce prejudetiuri fatia cu dreptele loru pretensiuni. Natiunea aplaudéza procederea loru, pentru ca intempina pre deputati si pre regalisti cu bineventâri la intórcerea loru câtra casa si pentru ca diuariele române suntu pline de reproducerile acestoru intempinâri si de articuli de intielesulu acestei urmâri politice. Sa nu uitâmu insa de impressiunea respectabile ce a facutu asupr'a celoru-lalte natiuni procederea cea resoluta si solidaria a romaniloru.

S'a schimbatu insa fói'a indata câtu au inceputu a fi verite indoieli le in natiune si apoi in inteligintia si in fine chiaru in sinulu deputatiloru tramisi mai târdiu la diet'a din Pest'a. Bate-voiu pastoriulu s se voru resipí oile dîce scriptur'a ; iéra in impregiurârile nóstre politice : otravesce increderea representantiloru natiunei si lasa-i in nesigurantia si vei vedé cum va fi de despectata si calcata natiunea ins'a-si de fia-cine.

Nu ni este cá sa desvoltâmu istoriculu intemplaminteloru mai departe, pentru ca acést'a s'a facutu destulu cu alte ocasiuni si e cunoscutu tuturoru, pentru ca s'a intemplatu acum de curendu; dara tragemu numai consecuintiele din intemplâri cá acele si adeca, ca romanii transilvaneni adusi odata la indoieli au clatinatu si terenulu de sub piciórele deputatiloru loru. Acesti'a nu mai aveau radîmu acasa, pentru ca s l u g i l e nopturne, in fo'e de scandela publica, se grabeau a face totu ce putea face vilitatea incapabila de idei, cá sa derime totu terenulu aceloru deputati. Urmarea erá firésca, cá strainii sa ne palmuiésca cu dispretiulu in acel'a-si momentu câudu ne despretieamu si noi pre noi insine. La tóte aceste insa trebuie sa ne intrebâmu, cum de atât'a neintielegere, câci neintielegerea a fostu reulu celu cardinale, din care ni se tragu relele de cari suferimu astadi si de cari suntemu amenintiati a suferi si in viitoriu ?

Neintielegerea dupa cum o vedemu manifestându-se si acum intre cei dóue-dieci si doi deputati români la diet'a din Pest'a, provine din o ambitiune cerbicósa si acést'a mai departe din dorinti'a de a fi cine-va capu de partida si a face programe natiunale in cele mai multe casuri nerealisabile.

E fórte nobilu cá cine-va sa se avente la rolulu de a fi conducatoriu si mai cu séma politicu, dara la asiá ce-va se cere mai multu decâtu dorinti'a de a fi n u m i t u capu de partida, prefumatu cu epitetulu de „barbatulu doririloru“ si „omu providentiale“ si „lucéferulu natiunei“ si alte câte tóte cu care se impenéza nisce oratiuni ocasiunali. La asiá ce-va se cere a studiá si a scí cantâri pre popóre cu tóte impregiurârile loru interne si esterne; a scí de ce valóre e puterea loru intielesuale naturale si castigata prin invetiatura ; a scí cum stau ele intre sine, va se dîca care este marimea loru numerica, care e târi'a loru geografica si carea e influinti'a loru asupr'a celoru-lalte.

Din aceste puncte de vedere sa se reverse apoi lumina ; dara sa nu se sparie mereu — cá si copiii cei mici cu: vine t . . . . . cu saculu si altele, — cá se taca si se asculte numai la cuvintele unui ce are ambitiunea sa véda o multime carea asculta si la gur'a lui.

Ambitiunea acést'a sfermatória nu are decâtu dóue nisuintie de a impune despotice cine-va ideile sele si altor'a spre urmare si de a vedé ca toti se pléca acestoru idei. Si tocm'a aici jace cuibulu celu nesecabile alu cabaleloru, alu intrigeloru, cari orbesce pre celu ce s'au incurcatu in ele pâna la pretiulu de perderea lumei intregi, déca se aru puté, numai densulu cu parerea sea sa nu remana pre josu.

Acum déca o natiune este asiá de nefericita se aiba mai multi „lucéferi“ de acesti'a in sinulu ei, cum se va zidí ea, cum va capetá insufletire, dara cum va fi respectata, câtu „luceferi“ ei arunca cu tina unulu asupr'a altui'a, si asupr'a a totu ce e respectabilu in sinulu ei : pentru ca nu se pléca si se supune ideiloru loru ?

Unui astfeliu de poporu nefericitu, tocm'a acesti pretinsi salvatori i suna clopotulu celu ingrozitoriu : „perirea tea din tine . . . “

Scaparea de acestu reu este scaparea de tóte cele-lalte. Natiunea câudu nu va fi bantuita de passiuni in sinulu ei, la momentu, intineresce impuneresce, si indrasnél'a strainului palesce si devine neasupritória.

Deci : videant patres conscripti !

In legatura cu cercularlulu publicatu in nrulu 31 mai publicâmu si anteactulu urmatoriu :

Nr. cons. 337. 1865.

Précinstitiloru Parinti Protopopi si Administratori Protopopesci !

Ce impregiurâri si lucruri horibili si scandalóse au referatu Dlu Consiliariu scolariu Dr. V a s i c i u Inaltului gubernu alu tierii despre starea interna si esterna a scóleloru nóstre, acestu consistoriu archidiecesanu nu si le póte inchipuí acele; destulu este insa, ca inaltulu Gubernu dice acestui consistoriu in harthi'a sea din 16. Novembre 1861. nr. 13727, carea din caus'a mai indelungatei absentie a subscrisului nu s'au potutu pertractá mainainte, ca adeca din raportulu consiliariului scolariu Dr. V a s i c i u au vediutu cu machnire, ca starea esterna si interna a scóleloru nóstre infatiesiadia icóna cea mai trista, si ca acést'a cea mai trista icóna a scóleloru nóstre provine intre altele de acolo : câci

1) zidirile scolare suntu parasite, neglese, semanându mai multu unoru ruine, de câtu unui institutu de invatiementu si ca multe din cele edificate scoli fâra a fi ispravite cu totulu, au inceputu eara-si a se ruiná ;

2) ca preotii si protopopii cá directori locali, si ca inspectori districtuali de scóla se vaiata, câci poporulu intimpina oranduelele loru cu indolentia si prejudetie inradacinate, a câroru combatere este cu atâtu mai grea, pentru ca poporulu nu asculta nici de vorb'a Evangeliei ;

3) cá oficiolatelo politice pentru zelotipi'a preotimei nóstre in sustienerea autonomiei bisericesci nu potu inainta tréb'a scolare, câci preotii privescu amestecului amploiatiloru politici de o lovitura in autonomi'a bisericei ;

4) câci abusuri se comitu atâtu din partea comuneloru bisericesci, câtu si a recurintiloru individi pentru posturi dascalesci ;

5) ca pruncii capaci nu umbla la scóla séu nici decum, séu neregulatu, mai cu séma vér'a, si acolo, unde nu suntu cause desvinovatietórie, si invatietorii suntu bine inzestrati, atarnându tare dela comunele bisericesci autonome, au a implini de multe ori voi'a acestor'a, cá sa remâna in posturile sele, si astfeliu suntu impedecati a se miscá mai libero in sfer'a activitâtii loru ;

6) ca invetietoriloru li se imputienescu lefele dupa placulu comuneloru, si cá si acestea nu le primescu tutdeun'a si pretutindenea intregi, ca scólele se facu de multe ori asilu pentru acei tineri, carii vreau sa se subtraga dela indatorirea militare;

7) ca gradinile de pomi si acolo, unde au fostu bine cultivate, suntu desgredite, lasate prad'a dobitóceloru ;

8) ca consistoriulu sa dea consiliariului de scóla ocasiune de a puté functioná in institutulu nostru pedagogicu la esamene, câci dupa §-fulu 26. din instructiunea pentru consiliarii scolari, ei au sa indrepte o deosebita atentiune asupr'a institutelor de preparandia.

Inaltulu gubernu dupa ce au espusu aceste neajunsuri, ce leau aflatu in raportulu consiliariului de scóla, impartasiesce acestui consistoriu si masurile luate spre incetarea aceloru neajunsuri, si adeca au emisu câtra organele sele politice acea demandaciune, cá

1) la escursiunile oficióse sa echiedie si starea cladiriloru scolari, si in câtu aru observá defecte, ce cadu in sfer'a activitâtii loru, sa le delature de locu, eara déca tréb'a aru cere vre-o pertractare, se faca cuviinciós'a aratare, sa invetie si sa admonedie poporulu despre folosulu invatiementului s. a.;

2) ca despre cladirea nóua a scóleloru, unde cere necesitatea, si despre dotatiunea invatietoriloru sa faca cele de lipsa in cointielegere cu concernentii inspectori districtuali de scóle, si cá unde lipsescu midilócele pentru infiintiarea scóleloru, acolo sa impreune puterile ale doue séu mai multoru comune invecinate, si sa ridice scoli comune, si ací sa urmeze dupa ordinaciunea din 12 Aprile 1860. nr. 4404 ;

3) cá amploiatii politici se ingrijésca, cá dotatiunea invatietoriloru ficsata odata sa nu se micsioredie dupa placulu comuneloru, si cá invatietorii sa nu fia scurtati in competinti'a loru ;

4) sa priveghiedie asupra cercetârii scólei in timpulu prescrisu din partea eleviloru, si in privinti'a acést'a sa invetie si sa controledie pre antistii comunali si pre inspectorii mireni locali ;

5) sa privésca cu tóta stricteti'a, cá scólele populare sa nu se faca asilu pentru tineri, carii vreau sa se subtraga dela obligatiunea militare, si cá numai acei invatietori sa fia scutiti, carii prelânga cualitâtile cerute suntu asiediati la acele scoli, a câroru esistentia este asecurata; si in fine

6) cá sa aiba o deosebita ingrigire asupra gradineloru de pomi, si in privinti'a loru sa padiasca cu acuratetia ordinaciunile din 18 Dec. 1856, si din 16 Noembre 1858. nr. 1336. si 17656.

7) Cá acestu consistoriu inca sa dea Protopopiloru si preotimei asemene inviatiuni, precum inaltulu gubernu au datu amploiatiloru politici.

Acestu consistoriu archidiecesanu n'au lipsitu in generalu numai a respunde inaltului gubernu :

I. cá adeca sa binevoiasca a nu trage din raportulu consiliariului de scóla acea consecuintia, cá sî cum starea interna sî esterna a tuturoru scóleloru nóstre aru infatiesiá icón'a cea mai trista, câci nu suntu cladirile tuturoru scóleloru nóstre parasite, neglese, nici sémana tóte ruineloru, sî ca starea cea trista a cladiriloru scóleloru nóstre, unde aceea se afla, provine de acolo, ca legislati'a patriei nici cându nu s'au ocupatu cu tréb'a scolare, va sa dîca, crescerea poporului, câci dîcea: „ca tieranulu are numai plat'a lucrului seu"; câci comunele satesci nu suntu nici pâna astadi organisate este apasatu inca sî astadi de urmârile fostei sele grelei iobagii cu atât'a mai multu, cu câtu îlu apasa si scumpetea cea mare, sî anii cei neroditori, sî feliuritele vijelii elementari, care l'au ajunsu in cesti ani din urma. Acestea impregiurâri tragu apoi dupa sine sî frecuentarea irregulata de scóla a copiiloru sî a copileloru, sî negligarea gradiniloru de pomi in multe locuri, ear' in altele lipsirea loru totale. Cum ca voru fi sî astfeliu de casuri, unde cladirile scolari s'au ruinatu din negrij'a individiloru bisericesci sî politici, carii suntu chiemati a tiené cladirile acestea in buna stare, este afara de tóta indoial'a; insa cá neajunsurile acestea sa se póta indreptá, dupa parerea smerita a subscrisului ordinariatu s'aru cere colaudarea speciale a individiloru, carii s'au meritatu in ingrigirea infiintiârii sî a sustienerii cladiriloru scolari in buna stare, sî a inmultirei lefeloru dascalesci, sî infruntarea tuturoru aceloru, cari n'au implinitu in privinti'a acésta chiemarea loru;

II. ca, de sî inaltulu gubernu binevoi a amintí acestui consistoriu archidiecesanu pre bas'a raportului organului seu, cá sî cum oficiolatele politice pentru zelotipi'a preotimei nóstre in sustienerea autonomiei bisericesci n'aru puté inaintá tréb'a scolare, acestu consistoriu sî acî se róga de inaltulu gubernu, a nu trage cu machnire de acî acea consecuintia, cá sî cum starea esterna sî interna a scóleloru nóstre aru infatiesiá icón'a cea mai trista din caus'a acést'a, pentru ca intregulu coru preotiescu sî protopresbiterale scie pré bine, ce va sa dîca autonomi'a unei biserici recepte in Patri'a nóstra, sî nu trece preste graniti'a cea prin legea tierii din 1863 prefipta, ci intre siantiurile ei priveghiaza. Déca organulu inaltului gubernu scie, ca in acestu punctu aru fi pecatuitu Preotîmea nóstra, séu sî insusi acestu consistoriu, atunci sa arete casuri speciali. Dar sî pâna atunci pusetiunea oficiósa silesce pre acestu consistoriu a protestá cu acestu prilegiu serbatoresce asupr'a aceloru oficiali politici, carii arunca pat'a zelotipiei ultranee asupr'a preotiloru sî protopopiloru nostrii, séu sî asupr'a acestui consistoriu, cá sî cum noi amu abusá cu dreptulu autonomiei bisericei, sî acést'a dîce nu fâra cause fundate; de aceea au sî emisu pre acî aleturatulu circulariu inca in anulu 1862 *) spre orientarea intregii preotîmi sî a poporului credinciosu despre dreptulu autonomiei a unei biserici recepte in Patri'a nóstra, sî spre rusienarea celoru ce'si batu jocu de unu dreptu cardinalu, pre care legislatiunea constitutionale a patriei nóstre 'lu da bisericeloru crestine spre liniscea sufletésca a popóreloru sele crestine sî spre sustienerea ordinei bune si salutarie intre fiii unei sî aceleia-si patrie de diferite religii crestine;

III, ca, de-sî inaltulu gubernu pre bas'a consiliariului de scóle, cá unu reu impedecatoriu alu prosperârei scolastice bine-voiésca a aduce inainte sî abusurile, ce se comitu atâtu din partea comuneloru bisericesci, câtu sî a recurentiloru individi pentru posturi invetiatoresci, acestu consistoriu sî la acést'a dîce cu modestia, ca nici acestu punctu de vedere nu se póte afirmá, ca starea scóleloru nóstre interna sî esterna aru infatisiá icón'a cea mai trista, câci precum din acte oficióse scie acestu consistoriu, numai in putiene locuri se facu abusuri cu lefile invetiatoresci, care nu suntu urmâri ale autonomiei bisericesci, ci suntu urmâri triste acelui adeveru, ca adeca pat'a unei religiuni tolerate s'au radicatu de pre biseric'a nóstra numai in anulu 1863, sî ca regulamentulu organicu alu trebiloru nóstre bisericesci, scolari sî fundatiunali, pre care sinodulu bisericei nóstre din anulu 1864 l'au compusu, sî inaltului gubernu l'au asternutu cu rugarea din 4 Maiu 1864, spre a mijlocí dela Maiestatea Sea sanctiunarea lui, nici pâna astadi nu s'au pusu in lucrare, câci nu ni s'au tramisu nici cu, nici fâra dorit'a aprobatiune préinalta. Suntu inca sî alte cause momentóse, care demoralisêza pre comunele nóstre bisericesci sî le seducu la apucatur'a aceea miserabile, cá se scada léf'a invetiatoriului loru, despre care ací numai atât'a se observa, ca sî acele voru incetá, câci poporulu credinciosu arata aplecare mare câtra cele bune, sî bas'a acestoru abusuri nu provine din aplecâri inmorali naturali, ci din trecutulu celu multu vitregu alu stârei feudali a acestui poporu, sî din seraci'a lui, cu care se lupta sî astadi, sî din scumpetea tempului presentu, care-lu apasa tare, sî-lu impedeca a se puté orientá totu-déun'a spre folosulu seu intelectuale sî alu copiiloru sei. Insa pre lânga tóte acestea impregiurâri apesatóre sî pre lânga acea invinovatire din raportulu organului guberniale, ca preotii sî protopopii cá directori locali sî inspectorii districtului de scóla se tanguiescu, ca poporulu intempina ordinatiunile loru cu indolentia sî prejudetie inradacinate, a câroru combatere este cu atât'a mai grea, cu câtu elu nu asculta de urm'a Evangeliei: totusi consistoriulu are onóre a afidá dupa date oficióse pre inaltulu gubernu, ca poporulu nostru credinciosu au fipsatu astfeliu de lefi pentru invetiatori, incâtu un'a tertialitate din ei trage o léfa dela 160 f. pâna preste 200 fl. alta tertialitate dela 100—150 fl., sî numai a trei'a tertialitate mai josu de 100 fl v. a.;

IV, ca de-sî consistoriulu nu pricepe motivulu, care au indemnatu pre inaltulu guberuu spre a provocá acestu consistoriu, cá sa dea dlui consiliariu ocasiune, de a puté functiuná cá atare la esamenele pedagogiloru in intielesulu § 26 din instructiunea pentru consiliarii scolari: totusi are onóre a se rugá cu tóta modesti'a, ca inaltulu gubernu sa bine-voiésca a nu crede, cá sî cându dlu consiliariu de scola Dr. Vasiciu nici cându nu s'aru fi fostu invitatu la esamenele pedagogiloru, cá sî cum acestu institutu aru fi pentru organulu scolariu alu inaltului gubernu o tiéra incognita, pentru ca profesorii respectivi fiindu intrebati despre acésta impregiurare, s'au descoperitu intr'acolo, ca dlu consiliariu scolariu au fostu poftitu totu-déun'a la esamenele pedagogiloru sî ale clericiloru, sî ca cu prea mica esceptiune au sî luatu totu-déun'a parte la acele, ca i s'au datu loculu dintâiu intre óspeti, déca n'au fostu de fatia altu amploiatu politicu cu rangu mai inaltu, sî ca acel'a-si domnu consiliariu scolariu au pusu eleviloru intrebâri diferite. Mai departe, cându in § 26 citatu in inalt'a hârthia guberniale stau aceste cuvinte: „Consiliariulu are a fi de fatia la esamene, déca nu suntu cause impedecatórie deosebite, spre care sfersîtu elu are a-si procurá siesi cunoscintia despre dîlele esameneloru"; atunci acestu consistoriu din provocarea guberniale nu este in stare a deduce alta, fâra aceea, ca consiliariulu scolariu se fia de fatia la esamenele pedagogiloru, sî spre acestu sfersîtu a-si procurá siesi cunoscintia despre dîlele esameneloru; sî asiá se deobliga acestu consistoriu, ca precum pâna acum, asiá sî spre viitoriu se va dá dlui consiliariu scolariu ocasiune de a functiuná in intielesulu citateloru cuvinte din § 26 la esamenele pedagogiloru; inca va insarcinâ acestu consistoriu pre profesorii respectivi, a se acomodá sî aceloru cuvinte din 26 §, care nu se espunu in laudat'a hârthia guberniale, déca dlu consiliariu de scóla va voí a le observá, care suna asiá: „Consiliarii de scóla au a indreptá asupr'a scóleloru preparandiale o deosebita atentiune, a conchiamá pre profesori la o convorbire despre starea acestoru institute, sî cu acelu prilegiu a le dá consiliulu seu". (Va urmá.)

*) Celu de sub nr. cons. 657 din 26 Augustu 1862.

Evenemінte politice.

Dîlele din urma ale septamânei premergatórie a fostu marturele unui evenementu de intensitate politica. Acést'a fu desólverea regescului guvernu transilvanénu sî inlocuirea lui prin comisariatulu, despre a cârui cercu de activitate s'a incunosciintiatu sî publiculu nostru in nrulu trecutu.

In diet'a Ungariei se alegu pâna acum comisiuni sî sectiuni. Despre lucrârile ei in plenum vomu referí din siedintia in siedintia; aici insa inregistrâmu o intemplare, carea déca se va adeverí are insemnatate destulu de mare de a fi inregistrata aici. Se dîce ca clubulu stângei estreme, carele de asta data erá mai numerosu cá in sessiunea trecuta, se desfiintiéza sî ca cei mai multi membri trecu in clubulu stângei centrali séu moderate.

Despre acést'a se dîce ca la desbaterea respunsului la cuventulu de tronu, va trece cu tacerea preste cestiunile de dreptulu publicu intre Ungari'a sî Austri'a; va accentuá insa cu energia reformele interne sî adeca, pârtile acele, cari in cuventulu de tronu suntu numai atinse. Cu deosebire va accentuá cestiunile bisericesci sî confessiunali, cari in cuventulu de tronu nu suntu amintite de locu. Stâng'a moderata nu va face o adresa deosebita dupa cum se vorbea, ci va face amendâri. Unulu din aceste va fi cam de cuprinsulu acest'a: Regretâmu ca regimulu Maj. V. se indoiesce inca de a regulá referintiele intre biserica sî statu pre temeiulu principiului urgitatu de atâtea ori de dieta, pre principiulu „bisericei libere" in statu liberu. Acestu principiu semnificativu alu vietiei statului modernu pretinde eschiderea tuturoru demnitariloru bisericesci dela legislativ'a statului sî a legislatiunei cu respectu la cele mai sacre interese ale societâtiei, cu respectu la viati'a conjugale sî la educatiune. In contradîcere cu acést'a se sustiene inca privilegiulu din evulu mediu a unei singure biserici.

Mai incolo desaproba legile dupa cari se deschide universitatea, unde are preferintia numai un'a biserica (rom. catol.) apoi va continuá: credemu ca e de lipsa a accentuá delaturarea releloru acestor'a sî altor'a ca aceste, pentru ca regimulu M. V. in decursulu sessiunei trecute, in projectele asternute despre scól'a poporale, a crediutu ca la regularea afaceriloru interconfessiunali sî la cele ale bisericei gr. or. sa urmeze acea metoda de mesuri injumetatite, cari nu satisfacu nici drepturiloru inalienabile de statu nici libertâtiei bisericei sî confessiunei. — Póte ca in decursulu desbateriloru sa se mai modifice, dara ductulu ideei va remané acela-si.

Scirile despre referintiele intre staturile Europei variaza de unu tempu incóce asiá de tare incâtu se vede ca multe dintrensele au numai chiamarea de a mai face câte o variatiune in monotoni'a politica de presentu. (Post'a din urma e seriósa.)

Franci'a e ocupata cu alegerile pentru corpurile legislative, cari au sa se adune in tómn'a viitória.

Cért'a escata intre oficiósele vienese sî berlinese (austriace sî prussiane) inca nu a incetatu. „N. A. Zig." staruiesce tare sî pre lânga Ungari'a sa pretinda mai multa influintia in politica esterióra.

In Itali'a suntu semne de comploturi mazzinistice.

In Spani'a se spune ca se va alege unu directoriu.

In Iri'a se intempla conflicte sângeróse intre irii catolici sî anglii protestanti.

Revista diuaristica.

„Hazánk" ne aduce unu programu nou scosu din jurn. slovacu „Bielo Uhorsko (Ungari'a alba) care face o impartire nóua" Ungariei. Mai intâiu vorbesce de regatulu intregu a Ungariei, sî sustiene 1) de dogma politica, idea statului ungurescu pre basea istoriei, adeca unu statu ungurescu de sine statatoriu şi independentu pre o basa federalistica, dar nu centralistica. De a 2) dogma politica privesce intregitatea teritoriale sî unitatea politica. Sub unitatea politica intielege a 3) unu ministeriu comunu in Buda-Pest'a sî unu parlamentu constatatoriu din delegatiunea croata, pononiana (cerculu de dincolo de Dunere), transilvana (impreunata cu cerculu dela Tiss'a) sî a Ungariei superióre séu a slovaciloru. A 4) privesce statulu ungurescu in intregitatea teritoriale sî in unitatea geografica punendu-se astfeliu Cetatea alba (Fehervár) de capital'a provintiei Panoni'a, Ardélulu maritu cu tienuturile de dincóce sî de dincolu de Tiss'a, Croati'a cu capital'a Agram, sî Ungari'a superióre séu Slovaci'a cu capital'a Neutra.

Dupa statorirea acestui programu jurnalulu amintitu facendu o revista in trecutu amintesce despre autoritatea sî marirea Slovaciei pâna in secululu 13. Arata cum suveranii Slovaciei le-a asiguratu unguriloru, nemtiloru (scepusiensi) sî jidoviloru esistinti'a, prin literile de garantia sî prin avisare de pamentu spre colonisare, sî se incérca a documentá acést'a chiaru sî cu dreptulu a mâna pretindiendu, ca déca drepturile istorice au vre-o valóre, Slovaciei sa i se faca restitutio in integrum de óre-ce sî acum'a mai tóta Ungari'a 'si trage nutrimentulu seu materialu din teritoriulu Slovaciei. Ungurii deci, cari suntu isolati de tóta lumea trebuie sa se puna in referintie amicabile cu slovacii, câci astfeliu sî castiga in ei vre-o 4 mil. (?) de amici slovaci sî prin ei vre-o 80 mil. de slavi si ei (ungurii) numai astfeliu 'si voru puté asigurá

esistinti'a. Pentru aceea sa li se dee o independintia federalistica, cá in Neutra sa-si aiba guvernulu loru sî diet'a loru nationale, concurendu prin delegatiune la unitatea federalistica. Mai departe Slovaci'a sa-si aiba in ministeriulu comunu ministrulu seu, carele se o representeze prin votu consultativu sî decisivu. Sa se stabileze in Slovaci'a o contributiune proportionale. Câci ea platesce acum 50 mil. sî nu scie pentru ce, deórece nu trage nici unu folosu dela statu; pentru ca nu natiunea slovaca esista pentru statulu magiaru, ci acest'a esista pentru folosulu natiunei slovace. Acést'a e devis'a incetatianirei moderne. Militi'a mai departe se nu se urce preste 40,000, prin urmare pre Slovaci'a vinu 10,000. Neutra cá capitala sa-si aiba universitatea sea cu unu politechnicu, se-si aiba mitropolitulu sî superintendentulu seu, sî de ací sa se pórte superinspectiunea scóleloru, câci Pest'a fiindu mai multu orasiu de comerciu nu e acomodata pentru universitate sî pentru locuinti'a museloru. In fine doresce sî pretinde respectarea marcei Slovace sî a flamurei ei, ce e colóre rosia alba sî venata. „Hazank“ dice ca programulu acest'a nu are lipsa de comentariu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 1 Maiu se tienù inca sub presidiulu lui Pribek cá presidinte dupa etate. De fatia erá toti ministri. Siedinti'a se incepù la 10 óre.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului din siedinti'a trecuta, se cetescu membri alesi in comissiunea pentru esaminarea credentionaleloru. Mai de parte presiedintele dupa etate presentéza dóua proteste venite contr'a lui G. Klapka sî Iusth Kal., cari din causa ca lânga cea din tâiu nu e alaturata nici o copia, ear lânga a dóu'a nu e pusa 1000 fl., se respingu.

Dupa aceste presiedintele provóca cas'a la alegerea oficialiloru; eara Madarász propune, ca sa se cetésca ablegatii odata in rendu alfabeticu. Deci presiedintele dupa etate primindu conscrierea deputatiloru alfabetica provóca cas'a la votisare. Votându-se pentru presiedintele dietei reese cu majoritatea voturiloru Somssich Pal.

La votisarea pentru doi vicepresiedenti reesu cu majoritate Gajzagó Salamon sî Bittó István. (Antoniu Mocioni inca capatà 29 de voturi, sicuru nu dela unguri). De notari se alesera Iámbor P., Mihályi P., Fodroczy S., Bujanovicìu S., Majlath I. sî Széll K.,

Dupa alegerile aceste presiedintele dupa etate Pribek multiamesce casei pentru increderea ce ia datu sî intre aplause parasíndu scaunulu presidialu face locu presiedintelui alesu Pavelu Somssich. Asemenea facu sî notarii alesi dupa etate.

Somssich ocupându presidiulu dice, ca se supune vointiei representantiloru casei, desi aru fi fostu altii mai vrednici cá densulu pentru ocuparea acelui locu onorabilu. Multiemesce in numele casei lui Szentiványi, carele in decursu de trei ani a portatu cu onóre greutatea presidiului, sî cerendu asemenea ajutoriulu condeputatiloru la portarea presidiului promite ca totu deuna va supune convictiunea sea majoritâtiei casei. Va sustiené cu scumpetate libertatea votisârii sî numai unde va fi ne aperatu de lipsa va dá deslusîri necesarie. Speréza ca toti deputatii voru conlucrá in armonia spre resolvarea problemeloru, ce Majestatea Sea lea amintitu in cuventulu de tronu sî toti sî voru desvoltá puterile pentru glorificarea patriei sî pentru inaintarea ei amesuratu spiritului tempului. Multiemesce apoi in numele casei presiedintelui sî notariloru alesi dupa etate pentru conlucrarea loru la constituirea casei sî declara in fine diet'a conchiemata de Majestatea Sea pre 20 Aprile de constituita sî cá atare de deschisa.

Gajzágs sî Bitto ca vicepresiedinti sî Iámbor in numele notariloru asemenea multiamescu casei pentru increderea pusa in ei.

In fine presiedintele face cunoscutu, ca din caus'a serbatoriloru gr. res. siedinti'a viitóre se va tiené Mercuri in 5 Maiu, in care se voru mai alege afara de primariulu casei sî óresi cari membri entru deosebitele comissiuni. Siedinti'a se inchiee la 4 óre d. m.

Sublimitatea conferintieloru invetiatoresci.

Cunoscu o institutiune la noi menita pentru de a promová interesele scólei nóstre popularie. Acésta frumósa sî folositóre institutiune avemu de a o multiamí numai Escelentiei Sele pré bunului nostru Metropolitu, A n d r e i u. Este alu cincilea anu de cându acésta ins itutiune prospera sî chizesiuiesce perfectiunarea invetiatoriloru din scólele nóstre populari. Este alu cincilea anu, de cându amu inceputu sî noi, invetiatorii, a trâi cá invetiatori! Este alu cincilea anu de cându representantii instructiunei nóstre natiunale au gasitu unu terenu de a se pronunciá sî ei liberu asupr'a problemeloru de educatiune. — Toti invetiatorii interesati de chiamarea loru cunoscu sî apróba importanti'a conferintieloru din cestiune. — Mi s'a intemplatu totusi, sa audu cu urechile mele dela câte cine-va, ca cine merge la conferintie, este unu nebunu; fiindu ca totulu ce se pertractéza acolo, suntu numai flécuri! — este numai tempu perdutu. Difficile est satyram non scribere.

Cu bucuria insa trebuie sa constatezu, ca dupa esperinti'a mea multa putiena câta o amu, numerulu acelor'a este pré micu sî apoi o rendunica nu face primavér'a. — Dara pentru unu invetiatoriu, care se intereséza de chiamarea sea, conferintiele invetiatoresci suntu dejá o necessitate imperiósa, care cu atât'a devine mai sentitória, cu câtu romanii au mai multa nevoia de carte sî lumina. Scurta este viéti'a sî grea este chiamarea unui invetiatoriu; grea este maiestri'a de a cresce pre ómeni. Sî chiaru din punctulu de vedere alu importantiei asupr'a cestiunei, ce ne preocupa, trebuie sa muncimu, câtu putemu, cu vreme sî fâra vreme dupa dis'a s. apost. Pavelu. Art'a nóstra de a dá crescere finerimei este sî cea mai lunga sî cea mai grea. Sî cum sa nu fia grea o astfeliu de ocupatiune, cându subiectulu ei este nevediutu, este spiritu de o nemarginita profunditate?!

Pentru ca cine din muritori a pututu vreodata macaru a scrutá pâna in fundu fiinti'a umana? Ea ascunde in sine o mare bogatia, numeróse sorginti de germini sî aplecâri spre cele mai maretie lucruri, cari grigite sî conduse intieleptiesce potu radicá pre omu pâna la demnitatea, ce ia semnat'o Dumnedieu, cându 'lu facù! — Sî din contra, ce face din elu o mâna negrijnica?

Lunga dara este maiestri'a de a cresce pre ómeni, efectulu câreia ajunge sî trece preste mórte departe pâna unde nu mai ajunge ochiulu muritoriului!

Cumca chiamarea invetiatorésca e grea, de multu a disparutu ori-ce indoiéla; pentru ca cu ea este impreunata o mare respunsabilitate. De aceea trebuie sa ne armâmu, pentru cá sa fimu capabili a ne aperá terenulu, ce-lu ocupâmu. Sî cum ne vomu armá me va intrebá cine-va? Sciindu ca unirea face forti'a, sa ne asociâmu. Sa ne intrunimn in conferintie. Sa ne facemu membrii ai conf. invet. nu numai membrii passivi ci chiaru activi; câci conferintiele pretindu dela membrii ei o activitate barbatésca sî matura per escelentiam!. — Numai asiá unu invetiatoriu se póte numí intru adeveru membru alu conferintieloru invetiatoresci. Este evidentu, ca fiacare omu trebuie sa mérga progresandu in carier'a, ce a imbratisiatu: cu câtu mai vertosu unu invetiatoriu? Câci importanti'a chiamârei sele este cuprinsa in sânt'a missiune d'a regenerá marea societate omenésca in genere, sî natiunea de care apartiene in specie. Elu imbracisiându asta chiamare are d'a dá familiei, bisericei, statului sî natinei barbati apti pentru chiamarea, ce i ascépta in viatia. Cine nu scie, ca maiestri'a d'a cresce pre omu este sî cea mai grea sî cea mai lunga; fiindu ca tinde pâna la infinitu. O mare sî totudeodata grava problema acést'a, dela acârei norocósa resolvere atârna fericirea atâtoru populi! — Oprindu-ne putienu sî judecându cele dise din punctulu de videre alu importantiei curatu sî limpede se vede: câte cunoscintie, câte invetiaturi, câta esperintia de lume nu se cere dela unu invetiatoriu pentru d'a corespunde chiamârei sele macaru sî o parte? Câta praxa, câta desteritate, câta rutina pedagogica nu se cere dela unu invetiatoriu pentru cá sa sî implinésca missiunea sea d'asi cresce adeca pre fiitorii cetatieni in adeveratele limite ale religiositâtii sî moralitâtii, ce destinulu finalu alu omului reclama? Câtu studiu nu se cere dela unu invetiatoriu, pentru cá sa cunósca atâtea inimi, atâtea individualitâti, atâtea contrarietâti de caractere, de vointie sî prin urmare de directiuni? Eac'a déra pentruce recomându fratiloru colegi o neobosîta munca sî lupta pre terenulu, care ni l'amu disputatu! Eac'a pentru ce sustienemu cu taria sî recomandâmu cu totu deadinsulu invetiatoriului sa nu fia statiunariu in calea sea: ci elu sa tinda necontenitu totu la mai mare perfectiunare a caracterului seu, a cunoscintieloru sele sî a metodei instructive; câci vastulu câmpu alu pedagogiei este de cea mai imensa estensiune. Si chiaru din puntulu de videre alu importantiei asupr'a celoru dîse invetiatoriulu este necessitatu a cautá societatea ómeniloru de asemenea specialitate. De cea mai mare importantia suntu dara conferintiele invetiatoresci. Dara domnii mei! câci ele suntu menite d'a pune scol'a in strînsa legatura cu adeveratii ei representanti, — sî astfeliu ai dá acelei'a adeverat'a viétia, adeverat'a valóre sî interna sî esterna.

Acum intorcendu-me dela aceste reflexiuni generali permitemi, iubite lectore, a vorbí mai detaiatu despre sublimitatea, despre demnitatea acestoru frumóse meetinguri pedagogice. In numerii venitori, déca mi se voru deschide colónele acestui diuariu, voiu tratá cestiunea din trei puncte de videre; câci resolverea din tóte puncturile de videre o lasu celoru mai competinti.

Ioann D. P e t r a s i c u
invetiatoriu la Resînari.

De lânga P i é t r'a C r a i u l u i
in 13/25 Aprile 1869.

Dle Redactoru! Unu evenementu de mare insemnatate, a-siu dorí se impartasiescu onoratului publicu cetitoriu, déca a-ti binevoí a dá acestoru sîruri locu, in multu pretiuitulu jurnalu „Tel. Rom.“, sî déca altulu nu mi va fi prevenitu in asta privintia.

Intielegendu eu, ba, dupa mai desele cercetâri, convingendu-me pre deplinu, ca onoratulu domnu I o a n n C o m s i'a parochu in comun'a Zernesci, tiene cu tinerimea inca din 14 Octobre 1868, nu numai in tóte Duminecile, ci sî in tóte serbetorile din catechisatiune prelegeri serióse sî regulate, asceptámu cu mare dorire esamenulu catehumenalu.

Dorinti'a mea nu fu zadarnica, câci esamenulu acest'a se sî tienù in 13/25 Apr. a. c. Diminéti'a se incepù servitiulu divinu in biseric'a din piétia, prin Revrd. Dlu Protopopu Ioann Metianu. Poporulu se adunà in numeru mare. La inceputulu sf. Liturgii venira baietele sî baietii scóleloru comunali sub conducerea d-loru invetiatori in unu ordinu fórte frumosu sî se asiediara fâra sgomotu la loculu loru.

Apoi venira c o r i s t i i sub conducerea dlui invetiatoriu Iosifu M i c u si acompaniara cu cantâri corale sânt'a liturgia in unu modu fórte frumosu. Dupa servitiulu divinu prea on. domnu Protopopu provocà sî indatorà pre poporu, cá fâra deosebire sa iee parte la esamenulu ce-lu va tiené dupa 10 óre a. m. Parintele Comsi'a cá catichetu cu catehumenii sei; spre a vedé sî spre a se convinge despre progresulu tinerimei pre calea spirituale. Poporulu primí cu multiamire acésta provocare sî la tempulu otaritu scólele erau incungiurate de o multime mare de barbati sî de femei.

Mai tóta inteliginti'a romana zernescéna, in fruntе cu Rvrd. d. protopopu, on. domnu judecatoriu Penciu sî cu onor. domnu pretoru Ratiu, luà parte la acestu esamenu. Mai inainte se esaminara catehumenii din catechismulu micu cu resultatu imbucuratoriu. Dupa aceea intrebându-se despre rugaciunile feliuriteloru ocasiuni, sî despre acelea cari trebuie sa le rostésca fia-care crestinu sub decursulu sf. liturgii, se audîra respunsuri de totu multiamitóre.

In sfersîtu se esaminara tinerii din istori'a romaniloru, despre numele despre originea romaniloru sî despre tóte evenimentele mai insemnate. Respunsurile deschise sî pline de curagiu facura impressiune asupr'a auditoriloru. Dara bucuri'a loru fu sî mai mare, cându deodata unu tineru esî in mediu sî declamà o poesia morale cu o voce sonora sî mangaióse in urm'a câreia corulu numai decâtu intonà: „Multu e dulce sî frumósa limb'a ce vorbimu“ etc.

Urmà apoi altu tineru, cu alta poesia de feliulu celei dintâiu, dupa care intonà corulu: „Cá unu globu de auru“ etc.

Sub totu decursulu esamenului, dara acum cu deosebire se puté cetí pre fetiele ascultatoriloru multiamirea sî bucuri'a ce o aretau fatia cu tinerimea sî cu conducatorii ei. — Acum Rvrd. domnu Protopopu Ioann Metianu cá presiedinte, tienù unu cuventu de incheiere infrumsetiatu cu nisce asemenâri fórte potrivite pentru tinerimea de ambe secsurile, esprimendu-si totu odata multiamirea fa-

tia cu cercetarea regulata in órele otarite la catichisatiune, fatia cu purtările morale aretate sî fatia cu respunsurile date din partea tinerimei. La cuventulu acest'a respunde unu tineru dintre catehumeni aretandu recunoscinti'a fatia cu mai marii loru, dîcendu ca tinerimea numai sî numai prin conducerea cea buna sî intielépta a braviloru ei conducatori au pututu ajunge la atât'a, prin urmare, ea are totu dreptulu a aduce conducatoriloru ei cea mai intima sî profunda multiamita. In urma incheia vorbitortulu cuventulu seu cu unu intreitu „sa traiesca bravii nostri conducatori!“

Cu aceste esamenulu de catechisatiune se finí; iéra ascultatorii se departara cu animile incântate sî pline de bucuria, dorindu asemenea progresu in tóte comunele romane, câci numai atari succese potu asigurá unu viitoriu splendidu natiunei intregi.

Unu martoru.

Orestia, 20 Aprile c. v. 1858.

Domnule Redactoru! Din partea unoru ómeni din Pianulu de josu mi s'a facutu imputări cá cându eu a-siu fi datu unu articulu in „Tel. Rom.“ cu care unii dintre fruntasii séu mai bine dîsu dintre representantii comunei Pianu s'aru fi aflându cam vatemati — acea scornitura o declaru din parte-mi ca un'a faima reutaciósa sî numai scornita din capetele unor'a fâra cea mai mica umbra de adeveru, pentru ca eu acelu articulu inca l'amu cetitu, insa fâra a sci ca cine l'a datu publicitâtiei — declaru prin acést'a dara acea faima de minciuna sî sî scornitura falsa.

Ce privesce insa meritulu acelui articulu nu voiescu deocamdata a me lasá la judecarea lui déca sî cá fiu sî proprietariu in Pianulu de josu a-si fi indreptatitu la asiá ce-va, insa nu m'amu obicinuitu in tóta viéti'a a atacá pre cine nu m'au atacatu, sî apoi iérasi nu voiescu a remanea nimenuí datoriu, eu cunoscu pre toti representantii comunei Pianulu de josu ba o parte insemnata mi suntu chiaru rude, sî credu ca acei'a cá ómeni in a câror'a virtute sta, sî dela care aterna binele, fericirea sî progresulu comunei chiaru intr'o viétia constitutiunale nu absolutistica? potu face chiaru acum a-si alege unu notariu din sînulu comunei loru pre care-lu voru recunósce de mai aptu concentrandu-si voturile toti cá unulu intru unulu sî acel'a-si individu pre care-lu voru recomendá barbatii de incredere alu natiunei demnu de acelu postu, atunci voru dá dovedi ca representantii comunei suntu demni de chiamarea loru, sî ocolindu alti lipsiti straini cari nu vinu in Pianu de notari pentru a ferici Pianulu, ci pentru a-lu despoiá (?! R.) câtu potu in folosulu propriu, atunci numai voru dá dovedi credibili de barbati representatori ai unei comuni, la din contra insa se voru mai ivi credu eu in colónele a mai multoru jurnale starea presenta sî viitóre a comunei Pianulu de josu fatia cu representantii sei comunali sî publici. *)

Me rogu domnule redactoru a dá locu acestoru renduri in colónele pretiuitului d-vóstre jurnalu sub espres'a-mi subscriere naturala fiindu

Alu multu stimatu d-tale servu oblegatu,

I. Benn'a.

Romani'a.

Instructiuni pentru punerea in aplicarea legei armârei dela 11 luliu 1868.

Teritoriulu românu, dupa cum se vede din tablourile alaturate, se imparte deocamdata in 39 de batalióne teritoriale de militie, cari, afara de unu batalionu alu Bucurescilor, corespundu fiia care unui districtu (esceptându-se Bolgradulu sî Ismailulu.)

Resiedinti'a districtului, precum sî fia-care plésa, reformêza teritoriulu unei companie; prin urmare batalionele voru numerá atâte companie, câte suntu plase intr'unu judetiu, plus compani'a resiedintiei.

Comandantii de companie, subprefectii respectivi sî primarii comuneloru, constituiti in comissiune, voru procede la formarea pentru fie-care comuna a urmatórieloru liste:

I. In list'a A se voru inscrie toti locuitorii, partea barbatésca, de la 1 pâna la 20 ani impliniti; pentru fie-care comuna se va formá o lista deosebita. La asésta operatiune se voru avé in vedere cârtile bisericesci sî registele stârei civile.

II. In list'a B se voru inscrie toti locuitorii, partea barbatésca, dela 20 pâna la 36 de ani insemnându-se in deosebitu acei ce au servitu deja, fia in armata fia in corpurile de dorobanti, gendarmi séu granitiari. Pentru fie-care comuna se va formá lista deosebita.

Subprefectii, pentru comunele rurale, iéra in orasie primarii, voru fi respundietori pentru inscrierea esacta a tuturoru locuitoriloru.

Fie-care din listele mentiunate mai susu va fi formata in trei esemplare sî se voru subsemná de toti membrii comissiunei. Nici o radietura séu stersetura nu este permisa. Unu esemplariu din aceste liste se va tramite comandantului batalionului, unulu se va oprí de comandantulu de companie sî unulu va remané la primarie.

Comandantii de batalióne voru formá imediatu unu tablou de numirea pleseloru in ordinea companieloru (conformu ordinantiei cu nr. 371), sî in fiecare din acestea voru inscrie numele comuneloru astfeliu dupa cum voru otarí a se urmá cu inscrierea. Acestu tablou de operatiune se va comunicá atâtu comandantiloru respectivi ai brigadeloru de militia, precum sî suprefectiloru.

Operati'a inscrierii se va organisá astfeliu incâtu ea se póta fi terminata celu multu in dóue luni.

Se va comunicá tuturoru locuitoriloru, in etate de la 20 pâna la 36 de ani, cari, dupa lege, facu parte din reserv'a armatei sî din militie, ca suntu datori la stramutarea locuintiei dintr'o plesa in alt'a, iéra pentru Bucuresci, Iasi, Craiov'a sî Galati dintr'o colóre in alt'a, se incunosciintieze despre acést'a atâtu pre comandantulu companiei din care facea parte, câtu sî pre acelu in a cârui plesa s'a mutatu.

Cercetarea sî indreptarea acestoru lucruri este incredintiata in fie-care judetiu unei comissiuni superióre, compusa de prefectu, de celu mai in vresta din membrii comitetului permanentu sî de siefulu de batalionu alu militiei.

Ministru de interne: M. Cogalnicénu.
Ministru de resbelu: colonelu Duc'a.
Aprile 4 1869. („Rom.“)

*) Modesti'a acést'a nu are sotia. Red.

Varietâti.

*** Literatura (Publicare.) Onoratulu publicu românu sî va aduce aminte, ca s'a facutu apelu de prenumeratiune la poesiile lui Julianu Grozescu. De óre-ce inse pâna la decurgerea terminului defiptu n'au fostu incursu atâti'a prenumeranti, câtu sa se póta acoperí spesele editurei, — tiparirea acelor'a a trebuitu sa se intardie. Cá inse sa se satisfaca on. publicu, autoriulu s'a adresatu la mine, ca sa primescu editur'a poesiiloru sele pre lânga câta ocupatiune tóta, din motivulu referintieloru amicabile, ce le amu câtra conscolariulu meu, amu fostu indatoritu a primí editur'a, menita. Sî cu acést'a de locu m'amu ingrigitu de tiparirea loru. Pâna acum suntu 6 cóle tiparite, sî in poterea contractului facutu cu tipografulu Stefanu Gyulai din Aradu — este prospectu siguru, cá celu multu in trei septemâni sa apara opulu gat'a la despusetiunea stimatului publicu cetitoriu. Amu avutu sî acelu respectu in intreprinderea acést'a, ca on. publicu pentru ceva intardiare decursa in lips'a abonantiloru sî in lips'a editorelui sa profite cu o editiune mai galanta (? R) sî mai voluminósa, decâtu ce s'a fostu apromisu. Deci sî pâna ce se voru gatá aceste poesii se potu prenumerá, iéra dupa aceea se potu trage esemplariulu provediutu cu portretulu poetului câte cu florini 2 la, respectivu de la subsemnatulu (Aradu pre strad'a Telechiana, in cas'a sea propria.) Dela 10 prenumeranti, colectantele se gratifica cu unu esemplariu. De almintre remânu cu devotamentu natiunalu. Emericu B. Stanescu, advocatu.

Aradu, in 21 ale lui Prieriu. 1869.

*** Despre organisatiunea gardei „Naplo“ ne aduce urmatórele date: Pasulu celu din tâiu la organisatiunea gardei este infiintiarea unui despartiamentu de invatiatura superióra in Pest'a, ce a intratu in activitate inca in 23 l. tr. Acestu despartiementu va fi basea celorlalte despartieminte sî va servi spre cultivarea militiei sî a subofcieriloru. Indata ce militia sî va fi câstigatu in acestu despartiamentu de instructiune calificatiunea receruta, se va impartí in deosebitele despartiaminte de esercitiu ale districteloru. Incependu-se tempulu de servitiu pentru cei ce se voru recrutá numai in 1 Octomvre, asiá va capatá sî gard'a atunci pre calea sortiei recrutele cele din tâiu. Transferarea din regimentele de linia in garda se va putea intemplá numai in lun'a lui Decembre. Asiá despartiamentulu de invetiamentu deocamdata nu are elevi sî prin urmare gardistii cei noi nu aru avea subofieieri. Pentru dea incungiurá acést'a, ministeriului pentru apararea tierei-i stá numai o cale deschisa, adeca a inrolá voluntieri. Ministeriulu deci luându mesuri in privinti'a acést'a a sî esmisu comisiuni de inrolare sî a insciintiatu despre acést'a tóte jurisdictiunile tierei.

*** Unu corespondinte arata in „Ellenör“, ca déca stâng'a estrema nu va voi se aléga in delegatiune, ea se va privi ca revolutionaria, câci delegatiunile fiindu o prescriere a legei, cine se opune loru, lucra in contr'a legei.

Consemnarea

obiecteloru intrate la asociatiunea natiunale aradana pentru cultur'a poporului românu intru sprijinirea sortiturei de loteria, ce se va arangiá in folosulu fondului asociatiunei pre adunarea generala din lun'a lui Maiu 1869 sî adeca: dela

(Urmare din nr. 31.)

25) Dsiór'a Sidoni'a Obercnezu din Aradu: unu portagiu de moneta lucrata in cordi de metasa cu colori natiunali; mf. propria.

24) Dsiór'a Mari'a Romanu din Aradu: alu doilea donu: o perina cadrata de canapea; lucru de brodaria cu cordele in colori diferite; mf. propria.

27) Dsiór'a Sofi'a Tiaposiu din Aradu: o perina pentru orologiu in form'a de papucu; mf. propria.

28) Dsiór'a Iuli'a Tiaposiu din Aradu o cosiara de parete cu flori cosute de lâna colorata.

29) Dsiór'a Mari'a Chirilescu din Chitigház (Kétegyház) unu portumonais brodatu cu margele; mf. propria.

30) Dsiór'a Mari'a Chirilescu din Chitigház (Kétegyház) alu doilea donu tiitoriu de orologiu sî inele de lemnu poleitu sî bronzu.

31) Dsiór'a Sidoni'a Secosianu din Siri'a (Világos) o curea de pusica, lucru de brodaria; mf. propria.

32) Dn'a Irin'a Milovanu nascuta Ratiu din Mândruloc: unu tiitoriu de flori, lucru de bronzu cu sticla de cristalu.

33) Dn'a mari'a Fett nascuta Frusia din Aradu: o tassa de sugâri.

34) Dsiór'a Iuli'a Ratiu din Aradu: unu scaunu de tabara, lucru brodaritu; mf. propria.

35) Dsióra Eremi'a Bocusianu din Curticiu: o parechia de papuci brodariti; mf. propria.

36) Dn'a Ecaterin'a de Mocioni din Pest'a: o caseta.

37) Dn'a Ecaterin'a de Mocioni din Pest'a: alu doilea donu, o mapa de scrisu.

88) Dsiór'a Ros'a Ardeleanu din Chitighazu: o caciula comoda legata din lâna colorita cu fire de bronzu sî cu ciucurelu impletitu din fire de auru mf. pr. (Va urmá.)

34—1 **EDICTU.**

Anna Ioann Avramu maritata Ioann Bucuru Bretu din Poplac'a, Scaunulu Sabiiului, carea de tempu mai indelungatu, paresindu patri'a sî pre barbatulu ei Ioanu Bucuru Bratu au pribegitu in lume fâra a se scí loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva processulu matrimoniale incaminatu de Ioann Bucuru Bratu, sî fâra de ea se va otarí in intielesulu p. escrieriloru legei bisericesci.

Sabiiu, 14 Apr. 1869.

Forulu matrimonialu gr. or. alu protopresviteratului tractului Sabiiului I.

Ioann Hanni'a,
Protopresviteru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 26 Apriliu (8 Maiu) 1869.

Metalicele 5%	61 70	Act. de creditu	283 50
Imprumut. nat. 5%	69 50	Argintulu	121 75
Actiile de banca	749	Galbinulu	5 88½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 34. ANULU XVII.

Sabiiu, in 1/13 Maiu 1869.

Nr. cons. 337. 1865.

Précinstitiloru Parinti Protopopi si Administratori Protopopesci!

(Capetu.)

V mai departe consistoriulu au respunsu Inaltului gubernu, ca mai nainte de a putea satisface acelei provocâri guberniali, ca asemenea dispusetiuni sa faca câtra organele sele, precum au facutu si inaltulu gubernu câtra ale sele in urm'a raportului Dlui Consiliariu scolariu Dr. Vasiciu, — are lipsa de a-si procurá dela Inspectorii scolari districtuali date directe estraordinarie despre starea esterna a scóleloru cu atâtu mai multu, de óre ce raportulu laudatului consiliariu scolariu au pusu in grija mare pre acestu consistoriu, intielegându, ca Inaltulu gubernu au vediutu cu machnire din acel'a, ca starea esterna si interna a scóleloru nóstro infatiesiédia icón'a cea mai trista, si dupa ce consistoriulu va avea date sigure, nu va intardiá a luá masuri convincióse dupa impregiurâri faptice. — Si fiindu ca consistoriulu crede, ca starea interna a scóleloru nóstre prosperédia in urm'a mesuriloru luate din partea consistoriului in directiunea acést'a, de si inaltulu Gubernu dice si despre starea interna a scóleloru nóstre pre basea raportului consiliariului scolariu, insa fâra provocare la vre unu casu specialu, ca aceea inca infatiesiadia icón'a cea mai trista: pentru aceea numai optu momente cá atâtea dovedi faptice privitóre la starea interna a scóleloru nóstre va sa aminta acestu consistoriu si adeca:

1) provederea scóleloru nóstre cu cârti necesari;

2) Institutulu pedagogico-teologicu, unde siase Profesori suntu aplicati, dintre carii cinci au facutu studiele loru de specialitate pre la Universitâti, si suntu bine cualificati;

3) Instructiunea penru invatietori din scólele populari capitali dela consistoriu in a. 1862.

4) Abcdariulu cu manuducerea in elu dela Zacharia Boiu, Profesoru in institutulu nostru pedagogico-teologicu din a, 1862;

5) Introducerea si tienerea conferintieloru invatietoresci pre timpulu ferieloru aniloru scolari 1863. si 1864;

6) Cartea despre Compulu in scólele populari dela Ioanu Popescu Profesoru in institutulu nostru pedagogico-teologicu din a. 1864;

7) Siése scoli capitali, care au dobanditu dela inaltulu gubernu dreptulu de publicitate; si

8) Gimnasiulu mare din Brasiosu indiestratu cu nisce puteri morali si intelectuali spre osbcésca multiamire.

Dupa aceste desluciri generali facute câtra inaltulu gubernu alu tierii despre starea cea adeverata interna si esterna a scóleloru nóstre, s'au rugatu inca acestu consistoriu, ca Inalt-acela-si sa binevoiasca a numai tractá tréb'a scóleloru nóstre dupa ordinaciunile ministeriului absolutisticu de invatiementu, ci dupa legea dietale sanctionata din a. 1863, si a emite amploiatiloru desluciri despre aceea, ce va sa se intieléga in patri'a nóstra, cându inaltulu gubernu dice: ca statulu privesce tréb'a scolare de o causa comuna a statului si a bisericei, câci unii amploiati cu sciinti'a séu nesciinti'a abusédia in privinti'a acést'a, si gonescu scopuri mascate sub acestu titlu; iér consistoriulu din partesi intielege in acea espunere guberniale „suprem'a inspectiune de scóla a statului“ normata in articululu I. §. 2. alu legii dietale din anulu 1863.

Acestea aducându consistoriulu la cunoscinti'a Précinstieloru Vóstre, este silitu a Ve pofti, cá in patru Septemâni dela primirea acestei ordinaciuni consistoriali sa raportati incóce conscientiosu despre urmatórele impregiurâri privitóre la starea esterna a scóleloru nóstre, si adeca:

1) ce si unde s'au ziditu scoli nóue dela anulu 1850 pâna in diu'a de astadi, si prin cine, si de unde s'au ziditu?

2) care scoli s'au inceputu a se zidi in anii nu de multu trecuti, si nu s'au ispravitu cladirile nici pân' astadi, si pentru ce nu s'au ispravitu? si care s'au inceputu a se cladi in anulu acest'a, si sevarsisevoru acele in acestu anu, si prin cine si de unde se didescu acele?

3) cumparatus'au in vre-o comuna loculu scólei cu bani, si dela cine s'au cumparatu, câtu au costatu, si cu ce bani s'au cumparatu?

4) unde suntu parasite, si neglese cladirile scolari, si sémana unoru ruini?

5) intrebuintiadiase cladirile scolari pretutindenea spre scopulu scolariu, séu se intrebuintiaze si spre alte scopuri ale comunei politice, séu se dau in chiria, si cu a cui porunca se facu unele ca aceste?

6) de ce nu suntu scoli in tóte locurile, ci se iau case in chiria?

7) de ce comunele nu siau facutu cladiri frumóse de scóla pretutindenea?

8) au comunele gradini de pomi; si déca n'au, de ce n'au? si care gradini de pomi fiindu mai nainte bine grigite acum s'au negligatu, si s'au facutu prada dobitóceloru? si din ce causa?

9) la care scoli si in ce suma s'au asiediatu léfa ficsa aprobata dela acestu consistoriu si jurisdictiunea politica in anii trecuti? si care suntu comunele acele, care nu dau dascaliloru léf'a cea otarita in contracte?

10) care comuna au scadiutu léf'a dascalului, si din ce causa? si cerutus'au interventi'a amploiatului politicu de câtra Précinstiele Vóstre, si incâtu cu sporiu, séu fâra sporiu au fostu undeva interventi'a acést'a?

11) cari suntu acei dascali, carii s'aru fi pusu de dascali din fric'a regrutâtiei, si unii ca acesti'a au séu n'au decretu de intarire in postulu loru dascalescu?

12) de ce nu se tiene in semestrulu de vara scóla pretutindenea? Ce activitate au desvoltatu parochulu localu, Inspectorulu mirénu de scóla, si autoritatea concernenta locale, si amploiatului politicu in privinti'a aceea, cá scóla sa se tiena si var'a, si parintii sa triméta la scóla pre copiii si copilele loru? si unde au succesu stradani'a acestoru factori scolari? si unde n'au avutu nici o ascultare, si pentru ce n'au ascultatu parintii tineriloru?

13) cerut'au vreo comuna nóstra bisericésca ajutoriu pre sém'a cladirei scolare si a lefei invetiatoresci dela comun'a politica locale, si unde au capetatu si unde n'au capetatu ajutoriu? si câtu au capetatu? séu de ce n'au capetatu?

14, fost'au si unde au fostu vre-o intemplare, ca unulu séu mai multi amploiati n'au pututu inaintá tréb'a scolare pentru zelotipi'a in aperarea autonomiei bisericesci din partea vre-unui'a séu altui'a dintre protopresbiteri séu parochi, si ce au datu ansa la neintielegerea acést'a? si cum sta astadi acésta neintielegere?

15) scóle afiliate unde esista pre cari mai multe comune bisericesci le-au facutu laolalta, si le sustienu? si de ce nu suntu mai multe astfeliu de scoli, cându précinstieloru vóstre vi s'au recomandatu prin ordinatiunea consistoriale din 25 Apriliu 1860 Nr. cons. 378, cá sa indemnati pre comunele nóstre bisericesci, care suntu mici si risipite, se faca laolalta scoli, cá asiá sa aiba scoli bune, invetiatori bine platiti, câci comunele mici si serace nu suntu in stare se faca cladirea scolare cum se cade, si nici au mijlóce banali, a platí pre unu invetiatoriu harnicu.

Consistoriulu se simte provocatu a mai aminti cu acestu prilegiu, cá si elu insusi, si précinstiele vóstre, si intrég'a nóstra preotime este pre calea cea mai legale in privinti'a trebei scolare in deobsce si in deosebi; nimenea dintre noi nu s'au pusu cu volnicia in fruntea trebiloru scolari, ci dupa insarcinarea sinodului bisericei nóstre din Ardélu din anulu 1850, care in § 17 din protocolulu sinodalu asiá s'au formulatu:

„De-si comunitâtile nóstre parochiale au fostu intr'o stare materiale fórte rea, totusi multe dintre ele au radicatu scoli pentru copiii sei, in care se invetiá cetirea, scrierea, invetiatur'a crestinésca, si datorintiele supusiloru câtra Imperatulu. Dara multe suntu inca in ster'a acést'a, care au lipsa de indreptare si coversîre, si adeca invetiatori bine pregatiti, cârti scolastice bine intocmite, cas'a de scóla, cuvenit'a indiestrare a invetiatoriloru, si a scóleloru si asiediarea inspectoriloru scolari, s. c. a.

„Adunarea acést'a bisericésca cunósce marimea si ponderositatea crescerei tinerimei, si a pregatirei invetiatoriloru celoru de lipsa, si asiá dupa desbateri serióse in privinti'a acést'a facute afla de lipsa a otarí:

„1, cá pâna la alta renduiéla totu insulu dintre protopopi se fia inspectori de scóle in districtulu seu, si din tempu in tempu sa reportedie Présântiei sele, iéra Présânti'a sea inaltului ministeriu de cultu;

„2, cá scól'a clericale a diecesei acestei'a sa se prefaca intr'unu institutu pedagogico-teologicu; sa se indiestredie intocmai cum suntu intocmite alte seminarie, si totu clericulu se fia datoriu inainte de preotia a fi invetiatoriu dupa stârile impregiuru;

„3, in acestu punctu designéza sinodulu cârtile scolare si rugarea câtra Majestatea Sea, cá sa se indure a infiintiá pentru romani scóle reale, gimnasiale, academice, si o universitate s. a.“.

Pentru sustienerea in valóre a acestei otariri sinodale au avutu acestu consistoriu multu de a se luptá, câci ministeriulu absolutisticu de invetiamentu vrea sa ne tractedie cu despretiu, si sa ne subordinedie oficiolateloru pretoriale, si sa ne octroieze cârti scolarie, spunendu, ca noi nu suntemu harnici de a conduce tréb'a scolare, si consistoriulu remanendu neclatitu credinciosu otarirei sinodului, au refusatu inca si aceea ordinatiune a ministeriului absolutisticu, prin care au vrutu acest'a a face pre episcopulu nostru de Inspectoru supremu asupr'a scóleloru nóstre dupa asemenarea episcopiloru de relegea catolica, spunendu-i, ca episcopulu nostru este pusu de supremu inspectoru alu scóleloru nóstre de câtra sinodulu bisericescu, si alta nu doresce, fâra cá inaltulu ministeriu sa recunósca de valida acésta otarire sinodale. —

Insufletirea parintésca a acestui ministeriu absolutisticu se documentéza si cu aceea, ca tréb'a infiintiârei unei scóle reale de relegea nóstra, pre care Maiestatea Sea s'au induratu a resolví la rugarea nóstra sinodale din Ianuariu 1853, cá aceea sa se zidésca si sa se sustiena cu spesele statului, asiá o au incurcatu si schimonositu cu mesurile sele administrative, incâtu aceea nici pâna astadi nu s'au infiintiatu.

Astfeliu ne-amu purtatu atunci, cându pentru egal'a indreptatire a bisericei nóstre cu cele-lalte biserici crestine n'amu avutu legea constitutiunale, ci numai proclamatiuni imperatesci, dar astadi avemu scutulu legei sanctiunate din a. 1863, si consistoriulu este otaritu a sustiené in valóre conclusulu acum amintitu alu sinodului bisericei nóstre, si legea dietale din 1863 pâna atunci, pâna cându biseric'a

prin representantii sei preotiesci sî lumeni in sinodu nu se va adună, sî nu va fi norocosu a vedé sanctiunarea pré inalta a regulamentului organicu din sinodulu bisericei nóstre din anulu 1864 pentru treburi bisericesci, scolari, si fundatiunali, sî alu pune in lucrare. — Despre tréb'a scóleloru nóstre se póte vedé sî din cuventarea archierésca, prin care s'au deschisu sinodulu bisericei nóstre ardelene din anulu 1864 pag. 60 consistoriulu au aflatu de bine a se tiparí acestu cercularíu sî pre sém'a preotimei; de aceea vi se tramite unu numeru cuviincios spre impartire intre tóta preotimea nóstra, dela care se ascépta, cá dens'a se informedie cu date sigure pre précinstiele Vóstre despre unele intemplâri momentóse in fia-care parochia, sî despre sacrificiele, pre care unii séu altii parochi le-au facutu cu bani, cu lucrulu mâniloru, cu slugile, sî vitele loru séu sî in ori-care chipu spre inaintarea trebei scolare esterna, câci in gur'a mare se vorbesce sî se scrie, ca protopopii, preotii sî consistoriulu nimic'a nu facu, nu misca, sî nu inaintéza tréb'a crescerei poporului, de sî este unu adeveru neresturnaveru, ca cu indemnulu preotimei s'au facutu multe cladiri scolarie, sî s'au fipsatu lefi frumóse invetiatoresci in prea multe locuri.

Cu acestu prilegiu se recomenda atentiunei Précinstieloru Vóstre cartea „Invetiatoriulu sî poporulu dela D. Atanasiu Marienescu cu aceea, cá nu numai in clas'a III sa se predea, precum va acést'a instructiune pentru invetiatoriu fipsata in § 34 de ací din anulu 1862, ci sa indemnati sî singuri sî preotii pre toti carturarii nostri spre a se cunósce cu cuprinsulu acestei cârti spre folosulu viitoriu alu natiunei, câci cartea acést'a póte desradacinâ unele prejudetie, care pân'acum au instrainatu poporulu nostru dela imbratiesiarea maiestrieloru spre cea mai mare paguba a sea.

Din siedinti'a consisoriale tienuta in Sabiiu la Metropoli'a româniloru ort-or. din Transilvani'a sî Ungari'a in 10. Maiu 1865.

Archiepiscopulu sî Metropolitulu
(L. S.) **Andreiu** Bar. de **Siagun'a** m. p.

Scolaru.

O privire fugitiva asupr'a activitâtii conferintieloru nóstre invatietoresci.

Intr'unu concertu musicale, cá sa se póta produce cu securitate efeptu in audîtori, tóte instrumentele concertante trebuie sa acordeze bine, câci numai asiá armoni'a — remanendu neconturbata de disonantie — va poté produce cu poterea-i magica efectulu doritu. —

Dara nunumai in concerte musicale, ci sî in concertulu afaceriloru publice de orice natura, — unde spre ajungerea unui'a sî aceluia-si scopu — suntu chiamate a conlucrá mai multe poteri, armonic'a lucrare intre acele poteri este conditiunea — „sine qua non“ — la ajungerea scopului.

Dar sa me apropiu la obiectu.

Inspectoratulu supremu alu scóleloru nóstre greco-resaritene din archidieces'a Ardealului, pentru de a poté asecurá scóleloru nóstre poporale sî capitale o lucrare armonica sî ducatóre la scopu din partea tuturoru organeloru chiamate a conlucrá la promovarea causei scolare, prelânga aplicarea altoru mesuri, au aflatu de lipsa a edá spre acestu scopu sî unele instructiuni speciale, care sa serveasca singuraticeloru organe scolarie de manuduceri sî directive in afacerile ce cadu in sfer'a loru de activitate pre acestu terenu.

Asiá la anulu 1862. au edatu o instructiune pentru invatietori, care contiene principiile mai esentiali ale didacticei generale precum sî unele prescripte speciali mai inalte pentru invatietori; — iéra la anulu 1865. au edatu o alta instructiune pentru directorii scóleloru poporale, pentru directorii sî inspectorii scóleloru capitale sî pentru inspectorii districtuali de scóla.

Prin edarea acestoru instructiuni, in care s'au desemnatu cá in totu atâtea tablouri cerculu de activitate alu singuraticeloru organe scolarie, Inspectoratulu supr. scol. au pusu bas'a cea mai solida la regularea referintieloru intre acele organe, — o mesura acést'a, care de siguru este capace a asecurá scóleloru nóstre o lucrare armonica sî ducatóre la scopu, déca din partea organeloru scolare acele instructiuni sî prescripte se voru aplicá sî manutiené cu scumpetate.

Prelânga acestea inse, pentru cá invatietorii, ca unii, carii in concertulu afaceriloru scolare suntu chiamati a duce rol'a principale sî cea mai grea, sa aiba ocasiune a-si impartasî imprumutatu cunoscintiele sî esperiintiele facute pre câmpulu studieloru pedagogice teoretice sî practice, sî asiá sa póta conlucrá solidariu, armonicu sî imprumutatu, atâtu la perfectionarea loru reciproca in specia, câtu sî la inaintarea causei scolare preste totu, — au aflatu de bine Inspectoratulu supr. scol., a ordoná tienerea de conferintie invatietoresci anuale in tóta archidieces'a.

Scopulu inaltu sî sublimu alu conferintieloru invatietoresci, cá a unei institutiuni demultu cercate sî aflate de fórte folositórie la inaintarea culturei, sî din cele pâna ací dîse este evidente, déra acel'a devine sî mai invederatu considerânduse: ca — abstragendu dela alte folóse formale, ce potu ele intinde invatietoriloru in interesulu culturei loru, — in conferintie, prin impartasîrea imprumutata a resultateloru la care ei au potutu ajunge in scóla in urm'a aplicârei reguleloru didactice teoretice, — le este data ocasiunea cea mai buna de a-si poté immultí din ce in ce mai multu sî cunoscintiele practice de didactica, fâra de care ajungerea scopului in scóla — este nunumai problematica, dara potu dîce — preste putintia, dupacum afirma sî proverbulu: „teoria sine praxe, sic ut rota sine axe.“

Prelânga acestea, conferintiele au a staruí in invatietori zelulu pentru de a desvoltá totu mai multa activitate atâtu intru perfectionarea loru ulterióre, câtu sî intru implinirea chiamârei loru invatietoresci, — dara totdeodata sî o nobila ambitiune sî emulatiune pentru de a devení cu totii — totu mai demni de numele celu pórta, sî asiá a conlucrá cu poteri armonice la redicarea vadiei statului invatietorescu, la gradulu ce compete lui.

Fiindu dara scopulu conferintieloru nóstre invatietoresci atât'a de inaltu sî sublimu, credu a face unu micu servitiu la inaintarea scopului acelor'a, déca me voiu incercá a face o scurta revista despre activitatea loru de pâna acum'a.

(Va urmá.)

Eveneminte politice.

In diet'a Ungariei inca nu s'a inceputu nici o desbatere importanta, diet'a lucra pâna acum totu la constituirea ei.

Senatulu imperiale 'sî va terminá lucrârile in 15 Maiu. Resolutiunea dietei galitiane sî reformarea legei electorali, se dîce, ca se voru desbate inca in sessiunea acést'a; pentru ca déca aru remanea cea dintâiu nedesbatuta, lumea aru puté presupune ca majoritatea senatului imperiale nu au avutu curagiulu sa lase, cá se vina pre tapetu. — Senatulu imperiale avù in dilele trecute o desbatere interesanta asupr'a titulaturei tieriloru de dincolo de Lait'a. Pâna acum trebuiá sa se numésca aceste prin o cercumscriere: „tierile sî regatele representate in senatulu imperiale“, acum insa, dupa deciderea senatului imperiale, au a fi numite simplu: Imperati'a Austriei (Kaiserthum Oesterreich) iéra cas'a deputatiloru simplu „cas'a deputatiloru imperatésca austriaca“.

Despre comitele Beust se spune ca a votatu cá deputatu dela Reichenberg contra acestoru numiri nóue; nu a vorbitu insa in contr'a loru, pentru ca atunci elu vorbea cá cancelariu imperiale sî cá atare elu nu are se vorbésca in cas'a austriaca imperatésca a deputatiloru.

Gazetele prussiane inca nu uitara publicarea acteloru dela 1866 intemplata in Austri'a. O depesia este carea face atât'a sânge reu sî adeca o depesia chiffrata (scrisa cu semne), carea erá indreptata ambasadorelui prussianu la Parisu. Despre acest'a sustiene „N, A. Z.“ ca s'a furatu sî ca s'a furatu sî chei'a semneloru, sî furtulu acest'a lu arunca asupr'a Austriei.

Mai multu cá mai inainte se vorbesce acum in diuaristica de o apropiare sî impacare intre Franci'a sî Prussi'a séu déca nu atâtu celu putienu de cautarea unei modalitâti spre a se puté apropiá. Bismarck se dîce, ca a sî lucratu unu planu prin care vrea sa impace afacerea hanoverana sî se indestulésca pre Napoleonu, carele la ori-ce ocasiune da Prussiei se intieléga, ca e o necessitate pentru Franci'a, cá sa se recompensedie cu ce-va, pentru cá se fia in linisce in fati'a puterei celei mari hohenzollerniane.

„P. Ll.“ scrie: Se intempla ceva! Cuvintele aceste se vedu din tóte impartasîrile ce le avemu adî despre politic'a inalta sî déca semnele nu ne insiéla, se vede ca se lucra la stramutarea pusetiunei staturiloru singuratice, mai multu, mai ca poté presupune cineva cu óre care sigurantia, ca dlu de Bismarck sî a intinsu cornitiele pipaitórie pâna preste Renu dincolo, déca nu pentru altu ceva, bateru pentru cá se impedece alianti'a intre Franci'a sî Austri'a. De sî nu suntu inca date amenunte despre caletori'a lui Benedetti la Parisu, cari date sa 'lu faca pre omu a presupune ca suntu planuri secrete la midilocu, se vede totusi din purtarea presei oficióse din Berlinu, ca acolo sî dau tóta silinti'a sa se strice relatiunile intre Austri'a sî Franci'a „Hon.“ sî „Ellenör“ suntu citate ca dovéda, ca Ungari'a nu voiesce sa scie nimic'a despre o aliantia cu Franci'a, de alta parte sciu domnii, sa spuna fórte multe despre o carte tiparita lucsuriosu, intitulata: „L'alliance franco-prussienne“ esîta in Luxemburgu sî carea pledéza pentru o intielegere intre Franci'a sî Prussi'a.

Aceste le dîce „P. Ll.“. De interesu va fi a scóte dupa aceea-si fóia unele pasagie din cartea amintita. Ea dîce despre intielegerea intre amintitele dóue puteri sî despre concessianile ce aru avé a se luá in consideratiune cu prilegiulu acest'a intre alte urmatórele:

„Concedemu ca Prussi'a nu le póte (concessiunile) face de buna voia sî in pace. Atunci vine lucrulu la frângere, pre lânga tóte nisuielile de pace.“ Dupa unele sî altele presupuneri inca continua:

„Optu dile dupa erumperea resbelului va fi lovirea cea dintâiu sî francesii voru fi invingatori. Acést'a se presupune in Franci'a.“

„Ce se va intemplá déca se adeveresce calcululu acest'a?“

„Franci'a va dîce atunci Prussiei: — Sa facemu pace. — Eu sciu ca unitatea Germaniei nu se póte impedecá. — Eu sciu ca Prussi'a a capetatu din mân'a sortiei missiunea de a realisá unitatea acést'a, ca incâtu se póte (unitatea) sa capete o forma moderata sî neamenintiatória. Observéza cererea acést'a ecuitabile sî cu scopu sî pentru tine. — Pusetiunea mea in Europr'a sî onórea numelui francesu e pastrata prin victori'a acést'a. Ce voiu crede ca mai amu de a face afara de Germani'a corespundietoriu intereseloru mele, voiu face. Acést'a nu te privesce. Fa tu in Germania ce vei aflá de bine. Eu, afara de unele regulâri de fruntarie, — singuru in interesulu scopului sî alu comoditâtiei, nu ceru teritoriu nemtiescu. Sî sa fimu de ací incolo amici sî aliati pentru intemeiérea nóuei ordine in Europ'a.

In Franci'a iau alegerile dimensiuni fórte mari. Afara de aceste diuariulu „Pays“ spune despre sciri neliniscitórie din Belgi'u. Viitoriulu celu mai de aprópe ne va dá deslusîre, déca presupunerea acést'a a fostu intemeiata.

In Romani'a s'au deschisu alalta-ieri camerile.

O comissiune mestecata din partea Romaniei sî Ungariei are sa cerceteze asupr'a unoru conflicte de fruntarie (in partea Secuimei sî Moldaviei). Din partea Romaniei e denumitu comisariu Donici fostulu ministru.

Revista diuaristica.

„Gaz de Col.“ vorbesce de o prosiura intitulata „Conciliulu ecumenicu sî drepturile statului,“ ce va se apare câtu de curendu in Dentu. Acést'a brosiura, acârui cuprinsu nu e necunoscutu in Itali'a, este de o insemnatate fórte mare, cu atât'a mai multu, cu câtu ea ese din cuibulu catholicismului din Franci'a, sî inca precum se aude din pén'a unui prelatu inaltu a bisericei galicane. Se da cu socotéla, ca pârerile regimului francesu inca n'au lipsitu a influintiá asupra cuprinsului acestei opere, ce inca inainte de a aparea sî-a capatatu atât'a insemnatate in lumea politica.

Cursulu ideiloru depuse in brosiur'a aceea insemnata lu reproducemu sî noi in cele urmatórie:

Conchiamarea conciliului ecumenicu prin Piu IX. fiindu o cestiune dintre cele mai importante sî delicate a tempului nostru, merita cea mai seriósa atentiune din partea regimului. Ea are de scopu a dá partidei active sî bine organisate, ce pretinde a se numí catolica, unu aventu sî o putere nóua. Aru fi periculosu câudu regimele, fatia cu aceste tendintie, s'aru leganá in visuri prin idea insielatóre, ca biseric'a se despartiesce de statu, sî prin nesce fraseologie, ca elementele religióse aru fi in agonia. Piu IX, la a cârui caracteru trebue se privimu vrendu a apreciá o eventualitate

atâtu de insemnata, sî face idei mari despre puterea spirituale incredintiata lui, sî din acést'a se vede, ca sî elu se tiene de acele caractere, cari esceléza mai multu prin facultatea unui entusiasmu mare, decâtu prin unu spiritu ageru observatoriu. Inim'a lui sî afla indestulirea sî entusiasmulu in credintia, sî credinti'a lui se intaresce in contemplatiunea a totu potentiei bisericesci. Ce predecessori lui n'au cutezatu in seculi, cá adeca prin conchiemarea unui conciliu se vindece relele incuibate in biserica, aceea interprinde elu, cu acelu prejudetiu nou, firesce latîtu in lumea catholica, ca papei i sta la dispositiune puterea nemarginita asupra bisericei, sî conciliulu are d'a documentá acést'a puterea. Elu scie, ca episcopii, cari voru veni la conciliu, cu putiena esceptiune, voru fi supusi orbesce vointiei lui sî totu ce se va vorbí sî face la acestu conciliu e de multu sî bine pregatitu. Nu va fi indreptatu conciliulu acest'a contr'a operei jesuitiloru, ci din contra va fi chiematu a da operatiuniloru jesuitice o sanctiunare solena.

De órece insa societâtiei se va aduce o calamitate fórte mare, déca conciliulu va proclamá silabulu de lege suprema a bisericei, ratiunea cere cá sa se eie mesuri, pentru de a nu se mai falsificá consciintia, sî de a nu se mai aruncá elemente de discordia intre natiuni. — Conciliulu ecumenicu e biseric'a impreunata. Dar biseric'a consta din toti credinciosii, atâtu laici câtu sî preoti. Deci sî laicii trebue sa fie representati. Acést'a se vede nunumai din istoria, ci chiaru sî din natur'a concilieloru. Prelânga aceste s'a recunoscutu intr'o epistola a papei Nicolau I. ca ambele pârti (non solum ad clericos, sed etiam ad laicos) au dreptu a lua parte la consultârile referitóre la credinti'a comuna. Pâna cându biseric'a crestinésca erá inca mica, credinciosii ei luau parte directa la consultârile ei, latîndu-se insa s'a transpusu dreptulu acel'a statului. Nici odata nu sa tienutu unu concilu ecumenicu fâra cá laicii se nu fie representati prin unu ablegatu alu statului. Participarea statului se deduce din obligamentulu acel'a, celu indatoréza a vigea, cá nimicu se nu conturbe pacea sî ordinea societâtiei civice. O adunare atât'a de mare, precum e conciliulu nu se póte impreuná afara de vr'unu statu, fâra aprobarea puterei politice, cându participatorii ei representéza, cà in casulu acest'a, majoritatea cetatieniloru sî cându conclusiunile ei suntu de a se esecutá inlauntrulu statului.

Inainte de tóte statulu are dreptu a luá parte la pregatirile pentru conciliu. Cele optu concilie ecumenice din taiu s'au conchiematu prin imperatii romani parte sî contr'a vointiei papei, fâra de a fi trasa legalitatea sî validitatea loru la indoiala. Mai tardîu numai prin scisiunile europene s'a schimbatu praes'a conchiemârei prin capeteni'a statului; din motivu curatu disciplinariu s'a concesu conchiemarea papei prin o invoire tacenda. Prin acést'a dreptulu nu s'a ridicatu, desi Gregoru VII. sî pretindea dreptu eschisivu de a aduná biseric'a cându sî unde-i va placea. Piu II. recunoscuse espresu dreptulu acest'a principiloru; sî la conchiemarea conciliului din urma dela Tridentu acestu dreptu a sî avutu influintia. Atâtu despre conchiemare. Dar sî otarîrea tempului sî a locului se facuse la cele optu concilii dintâiu prin imperati. Gregoru X. se opuse; dar mai tardîu iéra-si venira tréb'a la usulu de mai inainte sî la alegerea locului pentru conciliulu tridentinu papa nu putuse reesi cu planulu seu. Elu aru fi tienutu conciliulu mai bucurosu in Lateranu. Conciliele tienute in Lateranu, dice autorulu, tóte au fostu pernicióse stateloru,

Statulu, cându intervine la adunârile bisericei nu-si baséza dreptulu seu pre vr'unu privilegiu datu de biserica, ci elu lucra jure proprio. Sî dreptulu lui nu se estinde numai la pregatirile pentru conchiemarea conciliului, ci asemenea la participarea consultâriloru in conciliulu dejá conchiematu. Acést'a se vede din cele dîse la inceputu sî corespunde pre deplinu datiniloru istorice. Constantinu singuru a presiediatu la conciliulu din Nice'a, ministri imperiali la celelalte siepte concilii, ce a premersu sismei orientale. Dupa decaderea imperiului s'a otaritu, cá intre óresi-cari margini toti principii tieriloru, ce s'au radicatu asupra ruineloru imperiului, se poséda drepturile imperatiloru romani. La conciliulu tridentinu ablegatii Germaniei, Spaniei sî Franciei se certau pentru postulu de onóre; sî din actele conciliului se vede, ca nici o siedintia nu s'a tienutu fâra participarea loru.

Statele nu iau parte la conciliu numai cá auditori séu privitori simpli. Ele iau intr'adeveru parte activa, cu deosebire, pentru d'a sustienea, precum se dice astadi, ordinea dilei, de a face propuneri la objectu sî d'a eschide cestiuni, ce nule afla cu cale, dela discusiune. Pentru aceste e de lipsa, ca sî statulu sa se pregatésca la conciliu tocmai precum se pregatesce congregatiunea Romei. Regimele au sî consideratu acést'a cu ocasiunea conciliului dela Tridentu sî adunarea se acomodase in tóte disciplinei eserciate de ele. Pre lânga aceste statulu are sî dreptulu de aprobare; câci conclusiunile sinodale mai totu déun'a atingu ordinea publica.

Mai cu séma erá o prerogativa a bisericei galicane a aprobá séu a desaprobá decisiunile concilieloru in casu déca s'a facutu fâra participarea legatiloru regelui. De-sî Piu IV. a avutu fericirea d'a inchieá conciliulu dela Tridentu, totusi s'a esprimatu, ca acestu conciliu n'a facutu nimic'a, pâna cându statele catolice nu-lu voru recunósce, sî ce se tiene de partea disciplinaria intr'adeveru s'a pusu multe pedeci.

In fine statulu are dreptu a-si da invoirea sea la participarea episcopiloru la conciliu; chiaru sî in evulu mediu s'a fostu sustienutu legea aceea, ce opresce pre episcopi a merge la conciliu fâra invoirea principelui.

Fatia cu aceste deslusîri depuse in brosur'a din Dentu, conchiemarea emisa din partea papei Piu IX. nu se vede a fi in contielegere preventive cu statele catolice sî prin urmare ea e unu atacu asupr'a prerogativeloru puterei civile. Acést'a pâna acum, celu putienu publice, n'a lucratu contra curiei romane, sî asiá a intarit'o numai in intentiunile sele notorice. Dar tempulu asteptârei sî a inertiei trebue sa incete sî sa se inlocuésca prin o unire a stateloru catholice spre apararea intereseloru comune.

Saliste, in 25 Aprile 1869.

Domnule Redactoru! Cetindu in nr. 26 dto 30 Martiu a. c. a pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu“ despre trist'a intemplare a confratiloru sî coreligionariloru nostri din comun'a Cincu-mare, prin care densii dimpreuna cu familiele loru devenira in dîu'a de 4 Apr. a. c. din furi'a elementului infricosiatu alu focului in cea mai compatimitória stare, ardiendu-le tóta averea remanendu sub ceriulu liberu. Subscrisulu aflându-me in cerculu unei societâti, facui propunerea, cá sa se mijlocésca un'a colecta pentru ajutorirea celoru lipsiti. Acésta propunere fu primita cu caldura sî indata se sî alese unu comitetu statatoriu din urmatorii: Stanu Banciu, Nicolau Nartea, Dimitrie Chirc'a sî subscrisulu, cari numai decâtu au deschisu o colecta pentru scopulu acest'a. Ajutoriulu incursu pâna acum e de 26 fl. v. a., cari me sî grabescu a-i tramite spre a-i espedá la cei lipsiti spre impartire: Conformu dorintiei comitetului ve rogu dle redactoru! cá sa bine-voiesci a concede sî publicarea numeloru stimatiloru contribuenti, ceea ce ne va servî de unu feliu de ratiociniu. Numele acelor'a e urmatoriulu:

Stanu Banciu 1 fl. M. Stoic'a 1 fl. Mari'a Stoic'a 50 xr. Lucreti'a Stoic'a 30 xr. Virgilie Stoic'a 20 xr. Corneliu Stoic'a 10 xr. Aureliu Stoic'a 5 xr. Ioann Pop'a 50 xr. Nicolau Tarcea din Magu 20 xr. Dimitrie Chirc'a invet. 1 fl. Paraschiv'a Dtru Chirc'a 50 xr. Dtru Iosofu invet. 1 fl. Stefanu Pric'a din Tilisc'a 1 fl. Constantinu Anasie din Rodu 30 xr. Ilie Hociota invet. 50 xr. Dtru Florianu 2 fl. Dtru Pop'a jun. 1 fl. Ioann Mog'a 75 xr. Petru Cergau 1 fl. Paraschiv'a Cergau 25 xr. Macaveiu Berghea invet. in Vale 50 xr. Ioane Ivanu invet. in Cacov'a 50 xr. An'a I. Ivanu 25 xr. Oprea Petr'a jun. din Sabielu 50 xr. Unu anonimu din Sabielu 40 xr. Ioann Lazaru invet. in Galesiu 30 xr. Bucuru Comsi'a 1 fl. Petru Comsi'a 1 fl. Alessandru Steflea 1 fl. Nicolae Greavu 1 fl. Nicolae Vladu 1 fl. Davidu Munteanu 50 xr. Mihaiu Berza 50 xr. Andrasiu 20 xr. Ilie Ghibu 1 fl. Nicolae Pop'a jun. 50 xr.

Sum'a totala de dóue-dieci sî Stanu Banciu in numele repausatului socru Petru Capitanu siése fl. v. a. Cu care amu onóre a me recomandá alu d-vóstre.

Mihaile Stoic'a,
invet. sî directoru la scólele norm. cap. romane gr. or. din Saliste.

Cu acesti'a s'au tramisu inca dela dl. c. r. capitanu in pensiune Constantinu Stezariu 2 fl. dela Dr. D. Racuciu 1 fl. N. C. 1. fl. — sum'a 4 fl. v. a.

Cincu-mare 23 Aprile 1869.

Domnule Redactoru! Banii tramisi de d-vóstra in suma de 21 fl. v. a. dela preotulu Dimitrie Cornea sî alti binefacatori din Ibanesci, cari s'au sî publicatu in „Tel. Rom.“ nr. 32 i-amu primitu sî comitetulu i-au impartitu celoru mai lipsiti locuitori arsi — câroru pre sântele serbatori nu le-au reservatu infricosiatulu elementu nici o bucatura de pâne din averea loru castigata de câte 20—30 de ani cu mare asudóre. Primindu lipsitii ajutoriulu cu lacremi au multiemitu contribuitoriloru sî induratoriloru. —

Deci, in numele arsiloru aducemu multiamita publica preotului Dimitrie Cornea sî celoru-lalti induratori, — precum sî d-vóstra pentru primirea sî tramiterea milei. —

Ignatiu Mandocea,
presied. comit. paroch.

Bucerdea-Vinósa 27 Apr. v. 1869.

Domnule Redactoru! Ieri pre la 10 óre inainte de amédi se audî in comun'a nóstra unu strigatu infricosiatu „focu“ — „arde“, unde, ce arde? arde Tieln'a, acésta trista scire o aduse unu fumu grosu carele se vedea ca iésa din Tieln'a, care acum se sî inaltiase câtra nuori. Bucerdeanii nostri atâtu cei de pre acasa câtu sî cei din câmpu indata lasara tóte la o parte sî alergara la invecinatulu satu Tieln'a spre a dá mâna de ajutoriu la stingerea focului; dara cându ajunsera Bucerdeanii la locului espusu nenorocirei turbatulu elementu ajutatu de ventu, cuprinse-se vre-o 10—15 case, sî asiá pre lânga tóta opunerea in tempu de 2 óre prefacù in cenusia 24 de case cu tóte edificiele economice de lânga ele intre care durere! au cadiutu jertfa elementului sî biseric'a nóstra gr. or. Satulu Tieln'a este locuitu totu de romani de relig. gr. or. afara de 4 curti ale C. Telekistiloru sî asiá astadi 23 de gazde crestini toti de ai nostri plângu in spuza neavendu nici o farimitura de pâne; — Focului dupa cum sum informatu s'au escatu de acolo, câci 2 prunci (a câroru parinti erau in câmpu la lucru) ce se socotira ei? — facura focu in grajdu, grajdulu carele erá de lemnu — acoperitu cu paie, de locu se sî aprinse sî flacar'a fiindu batuta de ventu de locu cuprinse sî cas'a, bietulu copilu celu mai marisioru vediendu ca arde grajdulu pricepù sî elu periculului sî ca n'a facutu bine, de locu se ascunde in nisce paie unde sermanulu pruncutiu si-a sî aflatu mormentulu, iéra pruncului alu 2-lea o tulí la fuga sî asiá au scapatu de mórte. — Déca dara acesti crestini nenorociti nu voru aflá compatimire, mangaiere sî ajutoriu celu putienu la conatiunalii loru, alt'a nu voru avea de a face in desperati'a loru decâtu a se tanguí cu Davidu sî a dîce: „Amu asceptatu pre celu ce s'aru mahní cu mine, sî nu erá, sî pre celu ce m'aru mangaiá, sî n'amu aflatu“ Psalmu 68. V. 24.

Pop'a Mihaiu.

Romani'a.

Ceremoni'a immormentârei M. S. fostului domnu alu tierei romanesci Barbu Dimitrie Stirbey.

1. Sambeta 19 Aprile 1869, la 7 óre diminéti'a, unu regimentu de cavaleria va primí corpulu repausatului domnu la barier'a dela cimiteriulu Sierbanu-Voda, presentându armele, sî-lu va escortá pâna la Metropolia, urmându sioséu'a Filaretului, strada Craiovei, strad'a Bibescu sî délulu metropoliei, dupa care regimentulu se va inturná la casarma.

2. La aceea-si óra se va aflá la metropolia o garda de onóre, cu drapelu sî musica, formata de o compania din regimentulu nr. 5 de infanteria.

Acésta garda la sosirea corpului va presentá armele sî indata dupa depunerea-i in biserica va asiediá sentinelele necesarie, dintre cari, doi suboficieri la usi'a bisericei sî doi oficieri cu sabiele scóse, de-a drépt'a sî de-a stâng'a cosciugului.

Acésta garda va stá la metropolia, pâna la radicarea cosciugului sî pornirea paradiei, dupa care se va intórce la casarma.

3. La aceea-si óra o bateria de artileria, asiediata la positie pre délulu metropoliei, va dá 21 tunuri la unu cuartu de óra intervalu intre fiacare lovitura; iéra la cuvintele (vecinic'a pomenire) va trage (independinte de acele 21 lovituri) trei salve.

4. Ceremoni'a religiósa se va incepe la órele $10\frac{1}{2}$ care se va oficiá de Eminenti'a Sea Pré sântitulu Metropolitu primatu alu tierei. La acésta

ceremonia voru asistá dd. ministri, inaltele corpuri constituite, tóte autoritâtile civile sî militarie din capitala in tienuta de gala sî publiculu ce va bine-voi.

5. Dupa sevarsîrea servitiului divinu, cosciugulu se va radicá de vechii ostasi, onor. coloneli in retragere : Stoic'a, Locusténu, N. Nicolescu, sî Cost'a-Foru, cari voru sî remanea pre dricu tienendu de colónele oranistului. Panglicele cosciugului se voru tienea de vechii generali, Constantinu Nasturelu Herescu, Barbu Vladoianu, Ioanu Florescu, sî colonelulu Ioanu Voinescu fosti inalti demnitari ai statului.

6. Pern'a cu sceptrulu sî sabi'a domnésca se va tiené de inspectorulu generale alu gardei natiunale ; asistatu sî ajutatu de doi siefi de legiune diu gard'a natiunale.

Pernele cu decoratiuni in numeru de siése se voru tiené de maioru Papazoglu, locotenenti coloneli Boténu, Barutiu, Heret, Stârcea sî Zefchari. — Fia-care din acesti 6 oficieri superiori, voru fi asistati de câtra unu oficieru inferioru din regimentulu nr. 5 renduiti din vreme de comandantulu regimentului.

7. Parad'a militara se va regulá prin ingrigirea divisiunei teritoriale sî a inspectorului generale alu gardei natiunale in chipulu urmatoriu :

La órele 10 de diminétia se voru asiediá pre délulu metropoliei sî pre stradele sî pietiele invecinate, trupele si anume :

„Unu plutonu de gendarmi.
„Unu regimentu de cavaleria (venatori calâri).
„Dóue baterii de artileria.
„Unu divisionu de pompieri.
„Unu divisionu de garda natiunale.
„Regimentulu alu 2-lea de linia.
„Regimentulu alu 8-lea de linia.
„Scólele de medicina sî agricultura.

Toti d nii oficieri voru purtá doliu la dragona sî la bratiulu stangu.

Asemenea voru fi in doliu tobele, cornurile sî instrumentele musicali.

8. Pre strad'a Carolu I, sî calea mogosióei se voru asiediá sergenti de orasiu pre ambele pârti ale stradei, la 5 pasi distantia unulu de altulu, pâna unde voru ajunge.

9. Politi'a sî sergentii de orasiu, voru ingrigí de bun'a ordine sî de liber'a circulatiune.

Ordinea marsiului.

Cortegiulu se va porní in orenduiél'a urmatóre (trupele fiindu in colóne din drépt'a de semiplutóne cu plina distantia).

a) Unu plutonu de gendarmi care deschide marsiulu.

Dóue escadróne din regimentulu de venatori cu musica. *)

b) Regimentulu 2 de linia. O bateria de artileria. Unu divisionu de pompieri cu musica. Pernele cu sceptru sî sabia. Pernele cu decoratiunile. Clerulu. **)

c) Driculu. Famili'a. Domnii ministri sî corpulu diplomaticu. Tóte autoritâtile civile sî militarie. Invitatii sî oficierii fâra trupa. Calulu de calarie tienutu de unu sergentu de cavaleria. Trasur'a de parada a repausatului. ***)

d) Gard'a natiunale. Regimentulu alu 8-lea de linia. O bateria de artileria. Dóue escadróne de cavaleria cari inchidu marsiulu. [1])

10. Musicele corpuriloru voru sunâ marsiulu alternându, a pompieriloru cu a regimentului alu 8-lea, iéra cele-lalte alternându cu tobosiarii.

11. In totu tempulu trecerei cortegiului prin capitala se voru sunâ clopotele bisericeloru.

12. La barier'a Mogosióei trupele voru urmá a merge pre siosea formându-se spre drépt'a in bataie sî asceptându cá comandantulu divisiunei sa le intórca in orasiu ; iéra cortegiulu mortuaru (propriu dîsu) apuca pre siosé'a din stâng'a unde indata prefectulu de Ilfovu cu o escorta de unu escadronu de cavaleria (dorobanti), inlocuindu marea parada sî luându locu inainte sî inapoi'a cortegiului mortuaru i-lu cá conduce la proprietatea Bufiea. Aici o compania de infanteria tramisa mai din nainte, i-lu asceptá spre a-i dá ultimele onoruri, sî anume : presentarea armei cându va sosí sî slobozirea a trei salve cându se va coborí corpulu in grópa.

13. Parad'a se va comandá de colonelulu Solomonu care escortatu de statu-majorulu seu, se va asiediá in parada la loculu ce va crede mai favorabile pentru dirigerea paradei ; iéra dupa trecerea barierei Mogosióiei i-si va intórce trupele in orasiu.

*) I-a brigada comandata de locot. colonelu Angelescu.
**) Scólele de medicina sî agricultura se voru insîruí la doi pasi distantia la drépt'a sî la stâng'a acestei pârti de cortegiu, formandu unu careu mergatoriu pre fati'a dinainte.
***) Scólele de medicina sî agricultura se voru insîruí la doi pasi distantia la drépt'a sî la stâng'a acestei pârti de cortegiu, formandu unu careu mergatoriu pre fati'a dinainte.
[1]) A dóu'a brigada comandata de colonelulu Cernatu.

Bucuresci 7 Maiu. Domnitorulu Carolu a reintorsu astadi, sî mâne va merge cu frate-seu d'impreuna spre a deschide camer'a.

Varietâti.

*** Se vorbesce ca partea transilvana se va impartî in trei municipie romanesci (Fagarasiu, Hunedór'a sî Nasendu), trei sasesci, dóue magiare sî dóue secuiesci, cari voru fi cele din urma anume nu scimu.

*** Adunarea generale a partitei natiunali române au decisu : 1) A conlucrá energiosu pentru aplicarea faptica a legei pentru natiunalitâti. 2) A petitiuná la intregu ministeriulu pentru numirea unui prefectu romanu (comit. supr.) in comitatulu Aradu 3) A conlucrá cu energia pentru sustienerea scóleloru confessiunali. Conclusele fura aduse cu insufletire sî unanimitate. telegr. „Fed."

*** Denumiri. S'au denumitu la Curi'a regale la despartiementulu de cassatiune de presiedinte Georgiu Majlath ; judecatori suntu la acela-si despartiementu denumiti septemvirulu Ig. Lukacs, dep. diet. Samuilu Bonis, sept. Teofilu Fabiny, cons. min. Laur. Toth sept. Em. Szabo, adv. Soltész, sept. Aloisiu Pap, vic. pr. dela tribunalulu superióre din Sabiiu Ed. Herbert, judecat. Lud. Chernel. cons. de sect. Al. Vértessy sî adv. sî dep. Manoilovics ;

la despartiementulu supremu de justitia : presiedinte : Stefanu Melczer ; presiedinti ai senatului : W. Lipovniczky, Lad. Basiliu Popu, Nicol. Szabo, Ign. Zsoldos, Nicol. Mihajloviciu ;

judecatori definitivi : prof. de univ. Dr. T. Pauler, sept. Stefanu Kovacs si Ios. Kopacsy, Carolu Rath, sept. Carolu Szutsits sî Antoniu Somoskeöy : adv. Lud. Vadnay, sept. Marcu Popovics, Ioanu Fogarasy, Cristofu Széll, ad. la desp. trans. Gavriel Bethlen, sept. Em. Gozsdu, adv. Ios. Deák, cons. min. de just. Ioanu Alduleanu, Fr. Ocsvay, adv. Dapsy, Fried. Bömches, Ios. Ostrovszky, Dr. I. Suhajda, adv. Antoniu Balazsy Ign. Hersch, Ioann Veffner, Alesandru Cosm'a, Constantinu Raisz, Leep. Iamninczky, Em. Szentgyörgyi, Ioann Nemeth ;

in fine de judecatori supranumerari : cons. de sect. in min. de culte sî instr. publica Ioann Puscariu, ases. de tabla Alois. Daruvary, sî Carolu Vajkay, ref. ausiliariu la tabl. sept. despart. transilvanu Ioanu Gall de Hilib. — Lui Nic. Szaboi se concede a fi inca intrebuintiatu la agendele secretariatului in ministeriulu de justitia.

Nr. 66. Seria VII.

*** Publicatiune. *)

Subscris'a directiune, amesuratu §. 10. alu statuteloru, sî determinatiunei adunârii, generale din 3/15. Septembre 1868. nr. 17. prin acést'a aduce la cunoscinti'a onor. publicu românu : cumca „terminulu adunârii generale din anulu curinte a asociatiunei natiunale din Aradu, pentru cultur'a poporului românu e defiptu pre 2/14 Iuniu 1869 si dîlele urmatórie, la 9 óre nainte de miadiadi."

Deodata toti p. t. membri sî binevoitori ai asociatiunei, se invita a participá câtu mai numerosi la acésta adunare generala, carea promite a fi un'a dintre cele mai interesante, câtu cu privire la agendele ce se voru pertractá, asiá sî la arangiamentulu sortiturei de loteria filantropica, sî a petrecerii natiunale de saltu (balu), ce se voru esecutá cu tóta solenitatea in diu'a prima a adunârii generale.

Cu ocasiunea acést'a se provóca iérasi „de nou" toti acei respectivi domni colectanti ai asociatiunei, cari neci in urmarea repetitei provocâri facute sub nr. 62. inca n'au corespunsu misiunei loru : sa binevoiésca a strapune resultatulu licuidârii sî incassârii cunoscuteloru restantie, — nesmintitu pâna la finea lunei lui Maiu a. c. st. n. séu se restitue actele in sensulu susamintitei provocâri.

Datu din siedinti'a estraordinaria tienuta in Aradu, in 17/29. Aprila 1869.

Directiunea Asociatiunei natiunale in Aradu, pentru cultur'a poporului românu. Presiedinte : Ioane Popoviciu Deseanu m/p.
direct. secund. sub.
Petru Petroviciu m/p.,
notariulu asociatiunei.

*** (?) (Principele Napoleonu) se ascépta in Zagrabi'a, de unde trecendu prin Belgradu, Timisór'a, Pest'a sî Vien'a se va reintorce in Franci'a.

*** O veste buna. Cetimu in diuariele parisiane La France sî Le Peuple cu data de 30 Aprile, urmatórea scire, care e de natura, déca s'aru adeverí, a veseli pre toti românii :

„Se asigura ca un'a din cele d'antâiu comunicatiuni ce se va face adunâriloru (Bucurescene) la deschiderea viitórei sessiuni va fi anuntiulu maritisiului apropiatu alu principelui Carol cu Principéss'a Thyr'a de Danemarka, sor'a a Princessei de Galla, a Mariei Ducese mostenitóre a tronului Russiei sî a regelui George alu Greciei. Acést'a Princésa este astadi in alu 16-lea anu alu vârstei sele." — „Terra."

*) Suntu rogate si cele lalte diuarie natiunale, pentru bunavointi'a de a reproduce acésta publicatiune in colónele loru. Directiunea.

34—2 **EDICTU.**

Anna Ioann Avramu maritata Ioann Bucuru Bratu din Poplac'a, Scaunulu Sabiiului, carea de tempu mai indelungatu, parasindu patri'a sî pre barbatulu ei Ioanu Bucuru Bratu au pribegitu in lume fâra a se scí loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva procesulu matrimoniale incaminatu de Ioann Bucuru Bratu, sî fâra de ea se va otarî in intielesulu prescrieriloru legei bisericesci.

Sabiiu, 14 Apr. 1869.

Forulu matrimonialu gr. or. alu protopresviteratului tractului Sabiiului I.
Ioann Hanni'a,
Protopresviteru.

34—3) **EDICTU.**

Prin care Anica Magda din Coroi-szt-martonu comitatulu Cetâtiei de Balta, care de 3 ani cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Mihaila Florea din Lasleu românu, fâra a se scí loculu aflârei ei, se citéza cá in terminu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu asuprâi urditu, sî fâra de dens'a se va pertractá, sî decide, dupa prescrisele SS. canóne a Bisericei resaritene.

Alm'a in 10 Aprile 1869

Jurulu matrim. gr. res. alu tractului Tarnavei de susu.
Ioanu Almasianu
Prot. gr. or.

Anunciu.

Facu onoratului publicu cunoscutu, ca din 15 Aprile st. n. a. c. voiu esercitá profesiunea de advocatu cu locuinti'a in Sabiiu sî me recomendu la purtarea afaceriloru procesuale.

Localulu cancelariei e strad'a pinteniloru (Sporer=Gasse) nr. 319, iéra din 1-a Septembre a. c. incolo strad'a Cisnadiei nr. 158.

Sabiiu, 15 Aprile 1869.

(24—3) **Dr. A. Brote**

Burs'a de Vienn'a.

Din 30 Apriliu (12 Maiu) 1869.

Metalicele 5%	61	40	Act. de creditu	282	40
Imprumut. nat. 5%	69	40	Argintulu	121	75
Actiile de banca	745		Galbinulu	5	88

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 35. ANULU XVII.

Sabiiu, in 4/16 Maiu 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sa nu perdemu speranti'a.

Au trecutu dóue dieci si unulu de ani, de cându, dupa unu decursu de seculi, resuná iéra-si puteric'a voce a libertâtiei si pentru noi românii. De atunci ne-amu straduitu continuu a devení unu factoru, carele cu mandria sa póta umplea unu golu in cununa'a societâtiei omenesci si sa conlucre la armoni'a cea frumósa a activitâtiei popóreloru.

Impregiurârile politice au fostu din cându in córte in defavórea nóstra si de atunci incóce; inse românii in unele afaceri au cautatu prin representantii sei, cari s'au luptatu in fruntea loru, sa ajunga la nobil'a cinta indigitata mai susu, in altele au pusu ei insii mân'a si au conlucratu spre acela-si scopu. Inca sub decursulu absolutismului vedemu, dreptu resultatu alu luptei, de o parte biseric'a si scól'a nóstra natiunale, facendu progrese si aparându-se de ingerinti'a influintiei straine, de alta parte vedemu ca poporulu incepe a se folosí de prilegiu si prin imbratisiarea sciinticloru si a industriei in o mesura mai mare decâtu o a pututu face pâna ací, vrea a-si intarí esistinti'a moralicesce si materialicesce.

De aru urmá asiá cu insutita energia, pentru ca unu procesu, din care sa iese unu poporu cu tóte calitâtile recerute la oper'a cea mare a omenimei, in intregu intielesulu ideei, ne invatia esperinti'a istorica, ca trebuie se fia mai lungu de dóue diecenii. Asiá dara déca noroculu nu ne-au surisu, pentru cá sa ajungemu totu cu ce trebuie sa fimu indiestrati spre o mai perfecta conlucrare comuna in concertulu popóreloru, sa nu perdemu tóta speranti'a, ca vre-odata vomu puté sosí si la implinirea acestei dorintie asiá dupa cum se cade cá sa ajungemu, ci sa cugetâmu cu linisce la multele nóstre datorii, cari avemu inca sa le implinimu in interesulu nostru.

Nu suntemu numai noi in pusetiunea acést'a neplacuta. Noi vedemu ca, in unu feliu de proportiune, tóte popórele Europei regretéza unele defecte, cari trebuiescu indeplinite, si cu a câroru indeplinire are sa intre in stadiulu acel'a, de unde lucrarea loru sa dea acelu fruptu nobilu in o mesura mai completa, fruptu pre care-lu numimu: prosperarea omenimei.

Sa cautâmu la conlocuitorii nostri si sa vedemu, ca, pre lânga tóte libertâtile loru privilegiate de mai inainte, au facutu putienu sporiu; si déca politicesce nu le suridea noroculu mai multu decâtu nóue, ei astadi erau departe in napoi'a nóstra.

Asiá dara inca odata nu desperarea sa intre in animile nóstre, ci innoirea puteriloru spre indoita truda si ostenéla, sa fia dara ide'a, carea sa ne conduca si mai departe pre cararea care amu pasitu de cându ni s'au desleg[illegible]atu bratiele si piciórele.

In modulu acest'a vomu dovedí mai bine ca amu intielesu er'a, in care traimu de dóue diecenii.

Cá sa fimu inse mai norocosi si pre terenulu politicu, trebuie sa ne desbracâmu de interese particularie, fia acele de ori ce natura voru fi. Mai departe, ceea ce amu repetîtu de multe ori o dicemu si cu acésta ocasiune: sa cautâmu ca sa nu fimu predomniti numai de simtiemintele nascute din dorintiele nóstre, ci sa avemu in vedere si realitatea cu carea avemu sa facemu socotél'a, pentru cá sa ajungemu la aspiratiunile nóstre.

Scolaru.

O privire fugitiva asupr'a activitâtii conferintieloru nóstre invatietoresci.

(Capetu.)

Conferintiele s'au introdusu la noi in vér'a an. 1863, — se tienu regulatu in totu anulu pre tempulu ferieloru si duréza de regula 2—3 dile.

In anii 1863 si 1864, conferintiele au fostu conduse prin comisari scolari, cari provediuti cu instructiuni necesarie, au fostu tramisi anume spre acelu scopu in eparchia cu acea insarcinare speciale, cá dupa finirea missiunei loru, sa raporteze inspectoratului supr. scol. despre resultatulu conferintieloru.

Dintre actele conferintieloru din acesti doi ani, cuventârile comisariloru si protocolulu conferintiei tienute in Sabiiu la anulu 1864 cu invetiatorii amboloru tracte protopresbiterale alu Sabiiului I si alu II-lea — in fruntea câror'a — cercullariulu convocatoriu si cuventarea Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu bar. de Siagun'a, rostita câtra comisarii scolari la an. 1863, s'au adunatu si tiparitu. *)

La anulu 1865, convocarea conferintieloru s'au incredintiatu PP. Protopresbiteri, cá inspectoriloru districtuali de scóla cu aceea, cá acelea sa le conduca séu précinstiele sele, séu vre-unulu dintre invetiatorii tractuali, pre carele membrii conferintiei lu va alege de conducatoriu, care modalitate din urma se si practiséza acum mai de comunu — alegendu-se din sinulu conferintiei si unulu séu doi notari pentru purtarea protocolului si conscrierea invetiatoriloru.

Obiectulu de pertractare séu temele, stabilindu-se in conferinti'a unui anu pentru conferinti'a anului urmatoriu, PP. Protopresbiterii suntu insarcinati a le substerne celu multu pâna la finea lunei lui Maiu in totu anulu la inspect. supr. scol. spre revisiune, de unde retramitiendu-se, acelea se comunica invetiatoriloru tractuali de tempuriu, cá asiá acesti'a facendu studiu asupr'a loru — la tempulu prefiptu — se póta veni pregatiti la conferintie. — Temele acestea, scóse din deosebiti rami de sciintie, dara mai cu séma din materialu de invetiamentu prescrisu pentru scólele popularie si capitale séu si din alte obiecte scolare, conducatoriulu le propune conferintiei un'a câte un'a spre pertractare; iéra dupa ce acelea s'au discutat'u de ajunsu, — reasumandu acel'a opiniunile singuratecioru invetiatori cari au luatu parte la discussiune, — pune intrebarea de spriginire; si asiá prin majoritatea conferintiei se resólva si se petrecu la protocolu cá concluse ale conferintiei — dându-se locu in protocolu si opiniunei minoritâtiei, mai cu séma déca acest'a — opiniunea sea si-o motivéza prin argumente mai considerabile.

Este afara de tóta indoiél'a, ca dela modulu de procedere dupa care se purcede la desbaterea si pertractarea temeloru in conferintie, aterna in cea mai mare parte si resultatulu desbateriloru, iéra dela resultatulu la care conferinti'a au pututu ajunge in urm'a desbateriloru, aterna apoi influinti'a bine-facatória asupr'a membriloru conferintiei in mesur'a aceea, in care i-au sciutu deslusí si lamurí lucrulu — séu din tóte pârtile, séu numai din unele pârti séu si numai din un'a parte; de aceea modulu de procedere aretatu — mai susu, de care pâna acum'a ne-amu folositu cu succesu bunu la desbaterea temeloru — merita a fi bine studiatu si aplicatu si pre viitoriu cu scumpetate. —

Dupa incheierea conferintieloru, actele conferentiale, adeca: protocolulu si conscrierea invetiatoriloru, la care se alatura si peroratiunile tienute in conferintie, din partea unui'a séu altui'a invetiatoriu pre lânga o comitiva din partea PP. Protopresbiteri, — se substernu la Inspectoratulu supremu scolariu spre revisiune. Actele astufeliu incurse ací, se revedu regulatu in totu anulu facendu-se la ele observatiunile de lipsa, care observatiuni prin PP. Protopresbiteri se cumunica apoi conferintieloru anului urmatoriu spre sciintia si acomodare, ceea ce s'au urmatu in togm'a si cu actele conferintieloru din var'a anului trecutu 1868. —

Sumu in favorulu de a potea scrutá prin actele conferintiale din acestu anu, deci folosindu-me de acésta giurstare, nu potu a nu constatá ací cu bucuria: ca, dupacum m'amu potutu convinge din acele acte, colegii invatietori in cele mai multe pârti desvólta in conferintie o activitate laudabila, — semnu invederatu, ca sciu pretiuí si se sciu folosí de acésta institutiune precâtu de frumósa preatât'a de folositóre, ceea ce se vede si de acolo, ca inspect. supr. scol. vediendu cu multiemire resultatulu imbucuratoriu alu conferintieloru din acestu anu, s'au vediutu indemnatu a descoperí prin organele sele invatietoriloru din mai multe tracte protopresbiterale complacerea sea pentru zelulu si diligenti'a ce au desvoltatu in conferintie la desbaterea temeloru.

In interesulu adeverului trebue sa constatezu inse si aceea, ca unii dintre invatietori — absentându dela conferintie fâra causa, s'au osenditu din partea colegiloru loru adunati in conferintia cu pedepse banesci, care pedepse aprobându-se si din partea inspect. supr. scol. banii incasati s'au adausu la fondulu invatietoriloru spre administrare.

Inainte de a incheiá aceste renduri, nu potu a nu amintí ací inca despre unu obiectu importantu, care merita o deosebita atentiune din partea nóstra.

Inca la inceputulu conferintieloru insp. supr. scol. au aflatu de bine a statorí si acelu principiu, cá invatietorii, carii din diligintia si indemnu propriu voru elaborá unele teme despre obiecte de invatiementu séu despre alte afaceri, ce se tienu de chiamarea loru speciale, sa li se dea voia a cetí in conferintie asemenea elaborate. Cu bucuria trebue se constatezu ca colegii invatietori in cele mai multe pârti au inceputu a concurge in modu imbucuratoriu cu aseminea elaborate la conferintie. Aru fi inse de doritu, cá si acele elaborate sa devina obiecte de pertractare in conferintiele nóstre cu atât'a mai vertosu, cu câtu ca — cu greu se póte presupune — ca aseminé elaborate aru purtá marc'a adeverului pedagogicu tocm'a n tóte detaiurile, — in care casu inse, nunumai compunatoriulu elaboratului — aru remané insielatu in parerea sea, déra si altii dintre membrii conferintiei, pré lesne 'siaru insusí o parere gresîta ascultându aseminea elaborate la care nu se face nice o observatiune.

La desbaterea elaborateloru de feliulu acest'a, amu potea adoptá modulu de procedere ce se practiséza totu la aseminea elaborate in conferintiele eleviloru institutului nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu, care modu de procedere aru fi urmatoriulu: Elaboratulu aru fi a se presentá in siedinti'a prima séu si mai de timpuriu presidiului conferintiei din partea câruí'a inca in acea siedintia aru fi a se face cunoscutu membriloru conferintiei atâtu numele compunatoriului câtu si cuprinsulu elaboratului. Conferinti'a aru alege apoi din sînulu seu unulu séu doi censori, câror'a aru fi a se predá elaboratulu cu insarcinarea, cá cetindulu câtu mai curendu cu atentiune, sa-si faca observatiunile sele in scrisu, iéra precându censorii aru fi gat'a cu observatiunile sele, elaboratulu aru fi a se pune la ordinea desbateriloru, — unde dupa cetirea acelui'a din partea compunetoriului — aru urmá cetirea observatiuniloru facute din partea censoriloru

*) Cartea ce contiene acele cuventâri este intitulata: „Adunarea cuventâriloru comisariloru scolari din anii 1863 si 1864, se afla de vendiare in tipografi'a nóstra archidiecesana si costa 60 xr. v. a.

alesi. Dupa aceea membrii conferintiei in ordinea in care s'aru insinuá la presidiulu — aru avea cuventu a'si face observatiunile sî reflecsiunile sele atâtu la elaborate, câtu sî la observatiunile censoriloru. In fine dandu-se cuventu compunatoriului spre a-si motivá inca odata (déca vá) elaboratulu — respective — pedagogiele censurate in desfavórea opiniunei sele, observatiunile primite cu maioritatea conferintiei aru fi a se petrece la protocolu, iara elaboratulu a se aclude ne schimbatu la actele conferintieloru, cá asiá le insp. supr. scol. sa se póta esaminá elaboratulu atâtu in originalu, câtu sî cu observatiunile conferintiei.

La casu, cându invetiatorii aru concurge intr'unu numeru asiá de mare, incâtu acelea sa nu se póta pune tóte la ordinea desbateriloru in conferinti'a actuale, — dupa parerea mea — aru fi a se decide prin maioritatea conferintiei, care din acele elaborate sa se ia la pertractare in acea conferintia, iéra pertractarea celoralalte sa se amâne pre conferinti'a anului urmatoriu.

Incheiu aceste renduri cu salutarea obicinuita la Pasci — „Christosu au inviatu“ — câtra toti colegii invetiatori sî cu acea inviatiune fratiésca, cá sa nu intardîe a ne impartasî pre calea publicitâtii sî parerile sele, atâtu in privinti'a celoru atinse de mine, câtu sî in privinti'a altoru cestiuni scolare, cá asiá sî pre acésta cale conferându, sa conlucrâmu solidaru, armonicu sî imprumutatu la inaintarea causei celei mai sânte — scolarie.

Dimitrie Cuntianu,
diaconu sî invetiatoriu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 5 Maiu, de fatia fiindu presiedintele P. Somsich notarii sî ministrii, se deschide la 10 óre a. m.

Dupa cetirea sî verificarea protocolului din siedinti'a trecuta presiedintele pune la ordinea dîlei alegerea primariului casei sî alegerea comissiuniloru: verificatóre, petitiunaria, economica sî censuratóre a dîuariului casei.

Col. Ghiczy propune, ca deórece in sessiunea trecuta in comisiunea pentru censurarea dîuariului casei a fostu 30 membri, sa se aléga sî acum atâti'a.

Presiedintele insa observa, ca incâtu sî aduce aminte a fostu numai 20 membri, sî atâti'a suntu destui sî pentru sessiunea presenta. (Strigâri din stâng'a: 30! din drépt'a: 22!) La votare se decide cas'a pentru nrulu de 22.

La alegerea primariului casei reese cu majoritatea voturiloru Ladislau Kovacs, cari a purtatu acést'a dignitate sî in sessiunea trecuta. In cuventulu seu, prin care multiamesce casei pentru onórea ce ia datu, intretiese sî óresi-cari defecte a casei, ca adeca cas'a n'are biblioteca, n'are salonu de primire etc. ce produse ilaritate sî strigâri la ordine.

Apoi urméza presentarea voturiloru pentru membri celoru 9 comissiuni ale tribunalului verificatoriu (7 membri in câte un'a). Resultatulu se reserva pentru siedinti'a viitória. Asemene se amâna sî resultatulu votârei pentru membri comissiuni.

Dupa aceste Presiedintele pre deputatii alesi in dóue cercuri:
unulu; acesti'a suntu: Vincentiu Babesiu, E. [illegible]ka, M. Lonyai, I. Madarasz sî I. Ludvigh.

I. Ludvigh numai decâtu se multiamesce de increderea cetâtiei Segedinu remanendu representante alu opidului Chesmarck.

Ales. Mocioni propune a se amená renunciarea deputatului Vinc. Babesiu pre atunci, cându comissiunea verificatória 'si va fi pronunciatu sentinti'a in privinti'a petitiunei intrate contra alegerei deputatului numitu.

Dupa mai multe desbateri se decide in urma, cá presiedintele se invite pre deputatii respectivi a se dechiará in cestiune.

Ministrulu presiedinte Iliu Andrassy atrage atentiunea casei asupr'a cestiunei cetâtiei Fiume, sî dice, ca cu ocasiunea inchieârii impacaciunei Croatiei cu Ungari'a Fiume s'au dechiaratu teritoriu separatu. In caus'a acést'a regnicolara s'a esmisu 3 comissiuni, din partea dietei Ungare, Croate sî din parte cetâtii Fiume; intréba deci, ca sa remâna in activitate comissiunea alésa in sessiunea trecuta sî pentru sessiunea acést'a? (Doi delegati din comissiunea aceea de 3, acum nu suntu deputati.)

Intrebarea acést'a la propunerea lui C. Ghyczy se amena.

In fine presiedintele mai anuncia unele credentiunale intrate sî desbatându-se inca unele cestiuni economice ale casei precum tiparirea raporturiloru dietei, manipularea stenografieloru s. alt. se incheia siedinti'a la 1 óra d. am.

In siedinti'a din 7 Maiu fiindu de fatia presiedintele Paulu Somsich, notarii sî ministrii, dupa cetirea sî autenticarea protocolului, presiedintele anuncia credentiunalulu deputatului V. Melas, rugarea unui polonu pentru indigenare, petitiunea cetâtiei Pest'a pentru acoperirea speseloru sele politiarie din cas'a statului sî renunciarea dep. G. Varady, E. Ivanka sî M. Lonyai dela câte unu cercu de alegere, fiindu alesi in dóue cercuri.

Vinc. Babesiu in epistol'a sea tramisa presiedintelui desfasiura motivele, pentru care-i este impossibilu ase dechiará, care dintre cele dóue cercuri (Sasc'a sî SS. Nicolaulu-mare) voiesce a-lu representá.

Venindu prelânga acést'a sî respunsulu lui Madarasz la desbatere prin votu se primesce propunerea lui Zsedény, ca déca deputatii alesi in dóua cercuri nu voru renunciá in tempu de trei dîle, la unulu din cercurile respective, cas'a va desemná insa-si cerculu in care se va dispune alegere nóua.

Dupa aceste observa L. Bezeredy, ca aru fi bine a se defige terminulu pentru crearea adresei. Presiedintele defige siedinti'a viitóre pentru cestiunea acést'a

Notariulu Buianovics cetesce apoi numele membriloru alesi in comisiunile verificatóre, economica, petitionaria sî censuratóre a dîuariului, cari numai decâtu, dupa decisiunea majoritâtii, depunu juramentulu.

Presiedintele anuncia ca in contra 50 alegeri au intratu petitiuni, la 5 s'au facutu esceptiuni contra protocóleloru de alegere sî asiá comissiunile verificatórie voru avé a decide despre 55 alegeri. Se impartiescu câte 6 pentru fia-care sectiune.

In privinti'a comissiunei fiumane se decide cu unanimitate o alegere nóua sî se sî face votare. Resultatulu se va publicá in siedinti'a urmatória.

In sfarsîtu St. Majláth cetesce raportulu de contielegerea in privinti'a publicitâtiei desbateriloru dietali, sî tramitienduse la tiparu membrii dietei sa impartu in sectiuni pre calea sortiturei, sî cu aceste se incheia siedinti'a.

Pentru insemnatatea celoru urmatórie le reproducemu sî noi dupa alte dîuarie.

Actulu desfiintiârei

regiului guberniu alu marelui Principatu Transilvani'a sî introducerea comisariatului regiu.

In 30 Aprile 1869, in puterea §-lui 7 alu art. de lege XLIII din anulu 1868, care tractéza [illegible]larea dotaiata a uniunei Ungariei cu Tran[illegible] desfiintiarea regiului guberniu in Clusiu in sal'a [illegible]i r. [illegible] c. Emanuele Péchy incepù actulu, salutându pre membri guberniului cu o cuventare scurta. Indata dupa aceea se celí cerculari'a regiului ministeriu unguresc de interne, despre actulu desfiintiârei guberniului, care se impartasî-se atâtu guberniului câtu sî celoru-lalte jurisdictiuni din tiéra; altu inscrisu alu ministeriului de interne, in care se facu cunoscute pré inaltele resolutiuni, prin care se dispenséza dela oficiulu de consiliariu gubernialu episcopulu Mihaile Fogarasy, br. Ioane Bornemisza, comitele Moritz Conrad sî Alessandru Lázár aducendu-se la cunoscintia sî distinctiunile date cu ocasiunea acést'a lui Bornemisza, secretariului Iosifu Gocz, directoriului de espeditu Franc. Csány sî Usiarului Iosifu Bodó. Dupa tóte acestea Esc. Sea r. comisariu contele Péchy tienù urmatórea cuventare:

„Inaltu regiu guberniu! Inainte de acést'a cu doi ani 'mi tienui de obligatiune patriotica a luá asupra-mi gubernarea Transilvaniei sî cu ea conducerea inaltului regiu guberniu, in urm'a préinaltei gratie a Maiestatei Sale c. r. apostolice, a regelui nostru incoronatu, sî in urm'a increderei regimului ungurescu respunsabile; nu amu ascunsu atunci in cuventarea mea de intrare ingrigirile cele mari, care me petrundea, cându mi se deschidea dinaintea ochiloru limitele carierei mele celei dificile; totusi nu potui sa nu dau totu-deodata espressiune sperantiei, ca la deslegarea problemei mele celei grele voiu conta cu tóta incredintiarea la conlucrarea patriotica a tuturoru locuitoriloru Transilvaniei fâra deosebire de rangu, statu, confesiune sî natiunalitate.

Pâna incâtu mi-a succesu deslegarea deficilei probleme, a judecá acést'a, cade in competinti'a publicului celui mare: totusi nu me retragu nici pre unu minutu a marturisí cu sinceritate sî a dechiará serbatoresce, ca ajutoriulu celu patrioticu nepregetatoriu alu inaltului regiu gubernu alu Transilvaniei, precum sî alu braviloru chefi oficiali transilvani sî alu chefiloru de jurisdictiuni mi-au intrecutu pre departe asceptârile sî sperantiele mele; primésca respectivii in interesulu patriei comune pentru aceste osteneli multiamit'a mea cea adencu simtita, cu care me simtu fatia cu toti deplinu indeloratu.

Durerea cea deplinu fundata care o simtiesce anim'a mea in ór'a acést'a solenela a despartirei, cându oblegatiunea legala 'mí impune a me departí dela conducerea inaltului r. gubernu, trebuie se o ascriu convingerei acestei fericitórie.

Pentru ca, cu tóte ca nu se póte negá, ca se aflara tempi, cându multimea materialului sî complicat'a lui stare, marea dimensiune a relatiuniloru celoru grele, cu care avusemu a me luptá pre calea cea gruntiurósa, amenintiá adesu puterea mea corporale sî spirituale cu o deplina obosire, totusi in momentulu celu serbatorescu alu despartirei, reminiscinti'a cea nourósa la tóte chinurile sî luptele cele dificile se da uitârei sî numai aducerea aminte de cele trecute placute ale tempului trecutu, consciinti'a cea radicatória de anima despre resultatele cele eluptate ne electriséza animile recorindu-ne. In astfeliu de pusetiune me aflu sî eu in momentulu cestu serbatorescu sî tocm'a de aceea nu e nici o mirare déca simtiescu sî eu durere pentru despartire; totusi provedinti'a ddieiésca a preingrigitu cu intielepciune, cá ori-ce durere sa-si aiba sî pârtile sele alinatórie.

Trist'a despartire afla usinrintia in mangaierea nóstra cea nepretiuita, ca ne-amu implinitu chiamarea cea dificila cu o vointia onorifica sî cu unu zelu patrioticu nepregetatoriu; se póte ca altii aru fi desvoltatu intru resolvarea unei probleme asiá de importante póte mai multa istetime, ca aru fi lucratu mai bine sî póte ca cu mai multu resultatu decâtu noi; totusi un'a nu vomu concede a ni se denegá, ca acésta problema a nóstra nu s'aru fi pututu resolvá de câtra altii cu vointia mai onorabila, mai sincera sî mai patriotica, cu resemnatiune mai mare, decâtu cum suntu cele, cu care ne-amu silitu noi a o implini.

Durerea despartirei o mai mulcomesce sî unu punctu de vedere mai inaltu politicu, cârui trebue sa se subordineze ori ce altu interesu localu; sub acestu punctu de vedére politicu mai inaltu intielegu eu uniunea faptica a Transilvaniei cu Ungari'a, din ale cârei consecintie un'a este sî desfacerea inaltului regiu guberniu; cu incetarea dicasteriului acestui'a transilvanu autonomu definitiv'a uniune a Transilvaniei cu Ungari'a s'a facutu o fapta neschimbabila, o fapta mare patriotica, ceea ce veru se constateze cu bucuria [illegible]festatiunea [illegible] de pucinu, pentru ca despre acest[illegible] trecutu sî voru da judecat'a sea paginele

Judecat'a despre aceea, déca sî cum in[illegible] berniu, cu a cârui conducere de doi ani [illegible] a fi insarcinatu, a corespunsu asteptârii generale in epoc'a cea grea de transitiune, — remâne in competinti'a publicului celui mare. Acésta judecata facia cu noi nu póte esî prea aspra; pentru ca e de comunu cunoscutu, ca noi in epoc'a acést'a dificile a transitiunei amu trebuitu se lucrâmu printre multe lupte sî sub grele dureri de nascere; fia-cine scie, ca aveamu a ne luptá cu pedeci infricosiate sî cumca numai dupa invingerea acelor'a ne au fostu posibilu in osebite directiuni a ajuge la unu resultatu eluptatu sî a pregatí terenulu pentru viitoriu; acést'a sî resultatulu eluptatu in mai multe directiuni lu voru recunósce judecatorii cei drepti sî ecuita-

bili ai activitâti i nóstre; in directiunea acést'a dara ne putemu supune fâra grigia judecâtii publice.

Cu acésta convingere liniscitória dicu unu adío caldurosu de despartire in. r. guberniu, pre care pre temeiulu ordinatiunei legei lu dechiaru prin acést'a desfacutu sî activitatea lui, ori cum ar' fi fostu, sî cerculu lui de activitate 'lu dechiaru prin acést'a solenelu c'a incetatu.

Concedeti-mi inca a-mi implini un'a oblegatiune de pietate sî a-mi luá dîu'a buna dela meritatulu vice-presiedinte alu fostului r. guberniu, a cârui activitate in oficiu curatu sî fâra de scadere, a cârui rara routina sî istetime in causele publice sî a cârui diligintia fâra de exemplu voru fi eternisate in analele guberniului in cea mai luminósa splendóre. In tóta activitatea pré onoratei dsele sî sub tóte relatiunile cele grele amu avutu ocasiune a apretiui neclatit'a dtale onorabilitate sî neschimbatulu dtale zelu. P. o. dle, pentru ajutoriulu oficiosu, pentru intieleptele dtale consilii sî pentru neostenit'a diligintia in lucru, cu care sub tóte relatiunile cele grele te ai straduitu a inaintá deslegarea problemei mele celei pline de sarcini, primesce expresiunea cea mai solenela sî mai sincera a multiamirei mele celei aduncu simtite sî a deplinei sî intregei mele recunoscientie.

Intima multiamita sî intregului fostului corpu alu fostului guberniu in specialu sî in totalu, mai incolo deosebit'a mea recunoscientia pentru conlucrarea sea cea neobosîta patriotica, cu care avú bunatate a me ajutá sub atâtu de multe dificile impregiurâri. Intre domnii consiliari guberniali datorezu deosebita multiamire sî recunoscientia fostului d. cons. gub. Alexiu Nagy de Kaal, ale cârui cunoscientie publico-politice estinse, a cârui rutina eminente in causele cele mai incurcate, a cârui diligintia de feru sî caracteru nepetatu sî de toti pretiuitu suntu totu atâtea insusiri eminente, care erá deplinu calificate a-mi usiurá deslegarea grelei mele probleme in tóta directiunea sî a mi o face plina de succese; primesce p. o. d. pentru zelós'a dtale spriginire espresiunea serbatorésca a multiamirei mele celei aduncu simtite sî a deplinei mele recunoscientie.

Mai incolo deplin'a recunoscientia p. o. d. secretariu presidialu sî reg. cons. Carl Gebbel, care oficiulu meu celu dificilu — prin istetimea lui cea eminente, prin diligînti'a lui sî prin onorabilitatea lui cea neclatita nu numai l'a usiuratu fórte multu, ci l'a facutu sî placutu.

In fine se-mi erte meritatii membri ai fostului guberniu, déca in interesulu servitiului publicu, in provocârile mele oficióse, amu fostu póte fórte strictu; eu cu aceea nici odata n'amu voitu a atinge persón'a ci numai a inaintá interesulu servitiului publicu! in fine se-mi ierte toti acei'a, de a câroru susceptibilitate póte prin zelulu meu m'amu atinsu, câci tendinti'a mea a fostu curata sî neegoistica, nisuinti'a mea din contra totudeun'a: Se nu stricu nimenui, ci fiacârui'a se folosescu dupa potintia.

Pastratimi fidel'a dvóstre memoria, amiciti'a sî multu stimat'a dvóstre binevointia, care nu voiu incetá nici odata a vi o repastrá, sî cârei sî de aici incolo sî inca cu apromisiune serbatorésca amu onóre a me recomandá, cumca pretiuit'a aducere aminte de dvóstre de toti va inverdi in etc. sî in anim'a mea sî nici odata nu din trens'a.

Dumnedi

Dd

(Va urmá.)

O cuventare a Imperatului Napoleonu.

„Journal officiel" ne insciintéza, ca in 9 Maiu imperatulu sî imperatés'a a cercetatu espositiunea economica din Chartres, la care ocasiune imperatulu a respunsu la felicitârile primariului cetâtiei urmatórele;

„Câudu inainte cu dóue-dieci de ani fuseiu denumitu de presiedinte a republicei, Chartres a fostu cetatea cea dintâiu, ce o cercetaiu. N'amu uitatu primirea cea buna, ce o aflasemu aci. Intre murii ei amu apelatu dintâiu, petrunsu de intentiunile cele mai bune, la impacare, provocându pre toti cetatienii cu simtieminte curate a-si jertfi lamentârile sî mani'a loru binelui publicu.

„Astadi, dupa siepte spre-diece ani de odihnă sî prosperare viu a ve rostí iéra acelu cuventu, dara cu mai multa autoritate sî confedintia. Cá la an. 1848 me provocu la onestitatea ómeniloru de tóte partidele sî-i invitu a spriginí cursulu regulatu a regimului meu pre calea liberale ce si-au propus'o, sî a infruntá cu putere iresistibile passiunile subversive, ce iéra paru a fi suscitate, pentru de a amenintiá oper'a neresturnabile a sufragiului universale.

„Poporulu preste vre-o câte-va dile se va aduná la urn'a electorale sî-si va denumí precum nu me indoiescu, barbati vrednici de missiunea civilisatória ce ne ascépta. Contezu pre voi, locuitori din Chartres, pentru ca sunteti o parte din cele 8 mil. francesi, cari de trei ori au votatu pentru mine sî eu ve sciu pre voi animati de unu patriotismu ferbinte. Acolo, unde dominéza unu patriotismu adeveratu, se gasescu cele mai bune garantie pentru ordine, progresu sî libertate". —

Unu jurnalu de Vien'a face la acést'a cuventare urmatoriulu comentariu:

Napoleonu III. sustiene totu-déun'a cu ocasiunea infâtiosieriloru sele, ceea ce a promisu marele seu unchiu lui Talm'a: unu parteru de regi. Dara sî popórele asculta cuventulu seu; câci totu-déun'a e de celu mai mare interesu a avé inaintea sea o bucatica de istoria universale. Anevoia se póte gasí ce-va asemenea in lume, de óre-ce nimenea nu creaza istoria universale, cá elu, fia aceea inaintatória séu impedecatória.

Scurt'a cuventare, ce a tienut'o Napoleonu in 9 Maiu la espositiunea economica in Chartres are póte mai multa insemnatate prin aceea, ce-i lipsesce, decâtu prin aceea, ce cuprinde intru adeveru. Póte ca e cuventarea cea dintâiu a monarchului acestui'a, de câudu a aruncatu in lume frasse renumita: „Imperiulu e pacea", din care a lipsitu pacea. Cuventulu acest'a lipsí-se nu numai literalminte, dara nu e representatu nici prin celu mai debilu surrogatu.

Astfeliu de omissiune trebuie se frapeze cu atât'a mai multu, cu câtu a devenitu dela amutiârile prussiane incóce in tóta form'a o conglasuire tacenda, a predá popóreloru cu solenitate la tóta ocasiunea o frasa liniscitória.

Se fi ocolitu Napoleonu fras'a acést'a, pentru ca prin prea dés'a intrebuintiare a devenitu asiá dîcendu ridicula? Aceea deabea se póte crede; spiritulu seu originale gasea o frasa nóua, o forma nóua, déca — i se parea a fi de lipsa evitarea cuventului desu usitatu.

Elu trebuie se tiena de netrebuinciósa sî de superflua o asigurare de pace, intr'unu tempu câudu tiér'a inca resuna de inarmare sî inarmarea generale esercita inca o impressiune atât'a de via asupr'a poporului. Nu e de multu de câudu caus'a Belgiei a sternitu la multi ingrigire, sî multi inca n'au lepadatu ingrigirea acést'a. Póte ca nu gresîmu crediendu, ca fras'a de pace a remasu cu intentiune afara, de óre-ce cuventarea dela Chartres a fostu o cuventare electorale, prin care imperatulu a candidatu la natiunea intréga pentru partisanii sei. Dara de óre-ce e sigur, ca imperatulu Napoleonu voiesce sa fia dela natiune prin o majorit[illegible] insemnata autorisatu — la resbelu, garantéza sî progressulu sî libertatea.

Precum e sciutu opusetiunea a scrisu pre drapelulu seu pacea cu ori ce pretiu, séu celu putienu cu pretiulu, cu care e posibile in Franci'a. I s'a sî imputatu, ca ea singura provóca prin aceea resbelulu, de óre-ce imperatulu prevediendu majoritatea cea mare a candidatiloru guvernamentali, se póte provocá la aceea, ca natiunea s'a dechiaratu prin resultatulu alegerei a esecutá cu putere armata pretensiunile Franciei. Omissiunea tuturoru semneloru de pace din cuventarea imperatului documentéza pre deplinu probabilitatea presupuneriloru nóstre, precum demustra de alta parte sî aceea, ca dupa alegeri decoratiunea Europei va primí negresîtu o schimbare.

Cuventarea din Chartres are de altmintrea sî alta insemnatate importanta. Ea arata pre imperatulu plinu de putere sî de incredere in sine. Elu nu ocolesce reminiscintiele loviturei de statu, ce au causatu Franciei la suirea sea pre tronu, ci se lauda formalminte sî se falesce cu multiamirea ce-i datoresce Franci'a pentru salvarea ce i-a facut'o. Aici nu se observa temerea de desceptarea spiritului publicu, ce dupa unii corespundenti insielatori sî reu informati se dice, ca domnesce in Tuilerii. Nici o radia de decadere sî moliciune a imperiului nu se vede. Cesarele triumfatoriu vorbesce in presemtiamentulu seu de putere sî de confidentia propria, séu celu putienu cu o desteritate admirabila in simulatiune, ce póte insielá chiaru sî pre observatoriulu celu mai ageru.

Romani'a.

Bucurescí 30 Aprile (11 Maiu.)

Corpurile legiuitórie, s'au deschisu astadi prín urmatoriulu discursu alu tronului, pre care-lu sî publicâmu.

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Disolverea adunârii deputatiloru a intreruptu lucrârile corpuriloru legiuitóre, cu putiene dîle inaintea termenului normale de inchidere.

In virtutea art. 95 din constitutiune, eu v'amu convocatu pentru dîu'a de astadi, spre a complectá sessiunea ordinara a anului 1868—1869.

Domniloru Deputati!

Unu conflictu s'a fostu radicatu intre Ministerulu meu sî intre fost'a camera a Deputatiloru. Acést'a m'a decisu a face apelu la tiéra sî tiér'a alegându-ve, s'a pronuntiatu.

Domni'a-vóstra, representanti ai natiunei, cunósceti care suntu adeveratele nevoi sî tribuintie ale ei. Tóte clasele societâtii suntu insetate de imbunatatîri morale sî materiale. Dara aceste nu se potu dobandî de câtu prin pace sî stabilitate, datorite numai unei intime armonii, unei pline increderi intre puterea esecutiva sî intre puterea legislativa.

Suntu déra in dreptu a crede ca veti acordá totu luminatulu sî energiculu d-vóstre concursu ministeriului meu, carele sî elu, prin actele sele, de o perfecta legalitate, se va silí a mantiené acésta armonia sî a meritá constitutional'a d-vóstre aprobatiune.

Domniloru Senatori! sî Domniloru Deputati!

I-mi pare reu ca sunteti convocati intr'unu timpu câudu agricultura, marea sorgintia a avutiei nóstre nationale, reclama activitatea celoru mai multi dintre d-vóstra.

Guvernulu meu va cautá a ve face posibila câtu mai curendu reinturnarea pre la ocupatiunile d-vóstre, pentru ca cu atâtu mai multu se fie in dreptu de a ve cere unu sacrificiu de timpu mai indelungatu, in viitórea sessiune de iérna.

Totusi, óre-care cestiuni de o mare importantia suntu inca de resolvatu. Ele, prin urgenti'a loru, nu voru puté fi amanate pâna la viitóri'a d-vóstra intr'unire. Ministrii mei déra ve voru supune proiectele privitórie la aceste cestiuni.

Punu temeiu, domniloru, pre patrioticulu d-vóstra concursu, hranescu convictiunea ca fia-care di a activitatii d-vóstre va fi intrebuintiata spre bi-, sî déra ve sî urezu ca Dumnedieu sa eze lucrârile Domniiloru-vóstre.

CAROLU

semnati) Ministru Presiedinte, Dimitrie ica.

Ministru de interne, M. Cogalnicénu.
Ministru Financeloru Al. G. Golescu.
Ministrulu Justitiei, B. Boerescu.
Ministru de Resbelu, Colonelu Duca.
Minnist. cult. sî instr. publica Al. Cretiescu.
Bucurescí, 29 Aprile 1869.
Nr. 799.

Dintre deputati au fostu presinti asta-di 76, sî dintru senatori numai 18.

La camera, dupa facerea apelului nominale, d. Mihai Radu, deputatulu colegiului I. de Argesiu, observa ca s'a facutu o eróre din partea guvernului, adeca ca nu s'au trecutu intre deputati sî acei'a ai colegiului III de Prahova.

D. M. Cogalnicénu, ministru de interne respunde ca guvernulu nu opresce pre cei ce se credu deputati a vení in camera, câtu despre cei din colegiulu III, de Prahova, ministeriulu n'a primitu nici unu dosaru, ci numai unu raportu prin care i se anuntia ca alegerile suntu nule.

Camer'a, ne fiindu complecta, n'a pututu de câtu trece in sectiuni. („Rom.")

Varietâti.

*** Intre inspectorii scolari suntu pâna acum numai doi români denumiti, Iuliu Bardosi sî Teofilu Hosszu; consiliari de scóle precâtu scimu nici unulu. Bardosi e denumitu pentru Zarandu sî Hunedór'a.

*** Unu corespondinte alui „Hazánk“ scrie despre reformarea casei de susu urmatórele: Membrii casei de susu nici sa se aléga, nici sa se denumésca — Sciinti'a, esperinti'a legislatorica sî etatea mai matura fi insuririle, ce sa indreptâtiésca a siedé in cas'a de susu. Paragrafulu referitoriu la atributele aceste, dîce coresp., aru poté suná in urmatoriulu tipu: Cas'a de susu e indatorata a primí de membri afara de individii majoreni ai familiei regesci, pre fiecare cetatianu nascutu in Ungari'a, carele e celu putienu de 45 de ani, n'au fostu pedepsitu nici odata pentru vre-o abatere, a fostu cá deputatu la patru diete, a fostu celu putienu 3 ani ministru ungurescu séu celu putienu 6 ani secretariu de statu; déca e dignitariu mai innaltu a vreunei bisereci; a servitu celu putienu 10 ani cá generalu la honvedi; déca e celu putienu de 20 ani membru alu academiei, e de 20 de ani profesoru la vre-o universitate sî alt. mai multe cualificatiuni.

*** Erariulu au darnitu comunei filiale protestantice, intemeiate de curendu in Naseudu, unu edificiu frumosu cu curte sî gradina, pentru biserica sî scóla.

*** Din deputatii romani (ungaresci sî banatieni) dela diet'a din Pest'a 10 insi se invoira a se intruní in unu clubu natiunale, a cârui principiu e urmare solidaria in cestiuni natiunali. Acesti'a suntu: Dr. Iosifu Hodosiu, Sig. Borlea, Lazaru Ionescu, Alessandru Mocioni, Alessandru Romanu, Georgiu Mocioni, Antoniu Mocioni, Ivanu Cucu, Sig. Popoviciu, V. Babesiu.

*** Comitele fundului regescu Mauritiu Conrad va sosí mâne a casa.

*** Fenomenu. Joi sér'a s'a vediutu spre miédia nópte, fiindu ceriulu seninu o lumina polara. Fenomenulu au durata mai dóue óre.

*** Dupa o epistola adresata la „Magyar Polgár“ bar. Carol Apór e desemnatu de presiedinte alu Tablei reg. din M. Vásárhely; de vicepres. Mihail Mikó sî de directoru alu fiscului Samuil Nagy de Kebele.

*** Principele Napoleonu se intórce dela Agramu preste Trieste sî Vineti'a in Franci'a.

*** Pre Dlu Steege lu ascépta la Vien'a, deocamdata va cercetá in missiuni diplomatice Berlinulu sî Petersburgulu, apoi se va intórce la Vien'a.

*** Cardinalulu Haulik din Croati'a au muritu.

*** Papa provóca pre protestanti sa se intórca sînulu bisericei rom. catol.. Protestantii inse s'au decisu a se adunâ luni in 31 Maiu in Worms spre a se consultá asupra respunsului. Adunarea se va terminá cu o processiune solemna la statu'a lui Luther.

*** Bóla de vite a incetatu in Boiti'a (de lânga Turnu-rosiu) cu totulu; in Talmaciu inse se afla vitele inca sub privighiare strinsa.

*** Tunatu de fulgeru. In dilele trecute se incepuse o tempestate cu fulgere sî tunete in apropiarea nóstra. Unu sasu din Cisnadia se aflá, dimpreuna cu copiii sei, afara in câmpu. Cându incepù tempestatea sasulu sî conduse copiii sub unu arbore sî vrù sai scutésca sî sa se scutésca acolo de plói'a ce incepù a se versá. Copiii reflectara parintelui loru, ca in scóla au invetiatu, ca nu e bine sa stea sub arbori in tempu de furtuna cá cea de atunci. Copiii s'au sî departatu de acolo sî remase numai tatalu loru, ridiendu de sciinti'a cea „inalta“ a pruncilorn sei. Dara nenorocire! nu trece multu sî fulgerulu lovesce in arborele sub care se aflá inca sasulu sî-lu omorí.

*** In Bucureseci a esitu unu jurnalu nou sub titlu „Traianu, diuariu politicu, literariu, scientificu sî idustrialu“. Devis'a lui e: Romanismu, constitutiune sî democratia.

Consemnarea

obiecteloru intrate la asociatiunea natiunale aradana pen'ru cultur'a poporului românu intru sprigînirea sortiturei de loteria, ce se va arangiá in folosulu fondului asociatiunei pre adunarea generala din lun'a lui Maiu 1869 sî adeca: dela urmatórele dame romane contribuitória:

(Urmare din nr. 33.)

39. Dsiór'a Ilian'a A. Popoviciu din Aradu: o cutie de mésa cu acoperisiu lucratu in brodaria mf. propria.

40. Dsiór'a Ecaterin'a A. Popoviciu din Aradu: unu seculetiu de parete lucratu pre postavu rosiu cu brodaria de margele mf. propria.

41. Dsiór'a Paulin'a Ratiu din Aradu: o tassa sub lampa de lâna colorita, cusuta cu margele mf. propria.

42. Dómn'a Iosefin'a Mocioni nascuta Baronés'a de Bruderu din Verpelét: unu album pretiosu.

43. Dómn'a Iosefin'a Mocioni, nascuta Baronés'a de Bruderu din Verpelét: alu doilea donu: o cutia de mésa, de lemnu lucrata in mosiacu.

44. Dómn'a Ecaterin'a Popoviciu, nascuta Mornail'a din Comlosiu; o icóna a st. Petru lucrata in brodaria mf. propria.

45. Dsiór'a Mari'a Popoviciu din Mercin'a comitatulu Carasiu: o perina de canapea tiesuta din fire de argintu sî lucrata in brodaria mf. propria.

46. Dsiór'a Vior'a Sierbanu, din Banatu-Comlosiu: unu aternagiu de stergura lucratu in brodaria mf. propria.

47. Dsiór'a Ilc'a Lupu, din Banatu-Comlosiu: unu orologieriu brodaritu, mf. propria.

48. Dsiór'a Elen'a Horgi'a, din Aradu: o caciula comóda de lâna, lucrata in fire de bronzu sî de argintu cu ciucurele din fire de auru impletitu mf. propria.

49. Dsiór'a Ilc'a Lupu, din Banatu Comlosiu: alu doilea donu: unu desemnu de mana propria.

50. Dsiór'a Mari'a Ratiu, din Lipov'a: unu covoru lucratu in brodaria mf. propria.

51. Dsiór'a Aureli'a Ratiu din Lipov'a: o vila lucrata in icóna brodarita, mf. propria.

52. Dsiór'a Juli'a Ratiu, din Lipov'a: unu orologieriu brodaritu cu margele, mf. propria.

53) Dsiór'a Augusta Schelegeanu, din Lipov'a: unu aternagiu de vestminte brodaritu cu flori sî margele, mf. propria.

54) Dsiór'a Juliana P. Simonu, din Lipov'a: unu antescutu (cotrintia) de batistu — clair, lucrata prin masina cosutória, cu mana propria.

55) Dómn'a N. Magdu, din Sioimosiu: o mesaritia de batistu dentilata, mf. propria.

56) Dsiór'a Hersilia Magdu, din Sioimosiu: o cârpa de pusunariu de batistu brodaritu mp. propria.

57) Dsiór'a Otilia Mihailoviciu, din Radn'a: unu buchetu de flori lucratu pre drotu in dilerite colori de lâna sî asiediatu intr'o cutia de pastrare, mf. propria.

58) Dómn'a Ermin'a Popoviciu Deseanu, nascuta Ratiu, din Aradu: unu covoru lucratu elegantu in brodaria cu representarea Minervei, mf. propria.

59) Dómn'a Juliana Bonciu, nascuta Missiciu, din Aradu: unu servitiu de thee de porcelanu finu auritu, pentru 6 persône.

60) Dsiór'a Etelc'a Bonciu, din Aradu: unu aternagiu de vestminte in cadra de lemnu scobitu, decoratu cu brodaria de margele cu frânghii de auru pre postavu rosiu, mf. propria.

61) Dómn'a Emilia Halicu, nascuta Sierbanu, din Buteni: o corfa decorata cu frupte imitate sî amplute cu parfumerii.

52) Dómn'a Mari'a Beldea, nascuta Arcosi, din Siri'a (Világos): o tasa de lampa din margele, mf. propria.

63 Dsiór'a Teodor'a Arcosi din Aradu: o tassa de mésa cu decoratiuni de brodaria, mf. prop.

64) Dsiór'a Sofi'a Ciobota, din Simandu: o tassa de lampa brodarita sî decorata cu garnitura de margele, mf. propria.

65) Dsiór'a Emilia Mladinu, din Macea: o caciula comóda, legata din lâna de berlinu cu fire de auru sî argintu, sî cu ciucurelu din firu de auru impletite, mf. propria.

66) Dsiór'a Nin'a Iloviciu, din Chitighaz (Kétegyháza): unu atramentariu in forma de bute din sticla pre tassa de lemnu decorata cu bronzu.

67) Dsiór'a Elen'a Iloviciu, din Chitigház (Kétegyháza): unu atramentariu in forma de pravoriu de sticla in postamentu de lemnu bronzatu.

68) Dómn'a Ana Machi, din Aldesci: o parechia de papuci brodariti, mf. propria.

69) Dómn'a Ana Miculescu, nascuta Ratiu din Pest'a: o perina de orologiu, brodaria, cu margele sî janilie pre postamentu, de catifea, mf. propria.

70) Dsiór'a Iuli'a Bugarinu, din Cebza (comitat. Torontalu): unu idealu femeescu lucratu in brodaria eleganta cu ghirlanda cosuta in metasa cu fire de auru, pusa sub sticla cu cadre de auru in forma de icóna, mf. pr.

(Continuarea va urmá)

Pre lânga acestea; au mai intratu sî alte numeróse efecte care de care mai elegante, sî pretióse sî dupa raporturile unoru domni colectanti s'au mai procuratu sî din partea loru diferite donuri spre scopulu destinatu alu sortiturei filantropice, — care tóte se voru publicá mai tardiu, adeca: dupa ce voru intrá sî se voru consemná la directiune.

Aradu, 1 Maiu nou 1869.

estradatu de Petru Petroviciu m/p.,
notariulu asociatiunei.

34—3 **EDICTU.**

Anna Ioann Avramu maritata Ioann Bucuru Bratu din Poplac'a, Scaunulu Sabiiului, carea de tempu mai indelungatu, parasindu patri'a sî pre barbatulu ei Ioanu Bucuru Bratu au pribegitu in lume fâra a se scí loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din potriva procesulu matrimoniale incaminatu de Ioann Bucuru Bratu, sî fâra de ea se va otarî in intielesulu prescrieriloru legei bisericesci.

Sabiiu, 14 Apr. 1869.

Forulu matrimonialu gr. or. alu protopresviteratului tractului Sabiiului I.
Ioann Hanni'a,
Protopresviteru.

34—1 **EDICTU.**

Raducanu Iosifu, carele nascutu in Slobozi'a, dara cununatu sî fostu locuitoriu in Brasiovu, — a parasitu cu necredintia de câti-va ani de dile pre legiuit'a sea socia Mari'a nat'a Manole Burbea din Brasiovu, sî pribegesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, — este prin acést'a citatu cá in terminu de 1 anu sî o di dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu SS. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Brasiovu, 30 Aprile 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului protopopescu I alu Brasiovului.
Iosifu Baracu,
Protopopu.

Post'a Redactiunei: Dlu tramitietoriu, carele ne comunica apasârile sî espulsiunile, ce se facu unoru locuitori români in Nyárad Szt. Benedek sî alte comune de câtra fostii loru domni feudali, nu ne deslusiesce curatu, ca se intempla espulsiunile fostiloru iobagi in urm'a unoru sentintie judecatoresci séu sunt acte de violentia. In contr'a sentintieloru ulterióre, aduse odata in cause de procesu, reclamarea pre calea presei nu este iertata, dara nici nu e de nici unu folosu; la casu de violentia diuaristica póte sa ajute incâtu-va; mai multu póte insa ajutá advocatulu, cârui i e cunoscuta tóta starea lucrului sî carele se intrepune la tribunalele respective, de unde trebuie asceptatu resultatulu celu mai putinciosu. Dupa parerea nóstra, dlu advocatu respectivu este celu mai competentu de a dá deslisîri sî publicitâtiei. — Deslusîti mai bine lucrulu, cá sa putemu vedé ca are intielesu publicarea articulului!

Burs'a de Vienn'a.

Din 3/15 Maiu. 1869.

Metalicele 5%	61	70	Act. de creditu	284	60
Imprumut. nat. 5%	69	55	Argintulu	121	50
Actiile de banca	748		Galbinulu	5	87

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

Nru 36. ANULU XVII.

Sabiiu, in 8/20 Maiu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Ce aflâmu acum mai insemnatu intre evenemintele politice a le dilei suntu respunsurile dietei ungaresci la cuventulu de tronu cu carele s'a deschisu diet'a Ungariei sî cuventulu de tronu cu carele s'a inchisu senatulu imperiale.

Respunsurile suntu insemnate mai anteiu prin numerositatea loru, pentru ca proiectate suntu p a t r u sî adeca : unulu alu comissiunei, carele e si alu dreptei, actulu e alu stângei centrali, alu treilea alu stângei estreme si alu patrulea alu natiunalitâtiloru; afara de alu cincilea, alu casei magnatiloru. Pâna acum nu putemu scí déca se va emendá alu comissiunei séu se voru asterne mai multe respunsuri. Respunsulu dreptei sustiene pacea cu Austri'a, accentuéza sustienerea pâcei in genere, cá a unei neincungiurate lipse pentru esecutarea operei de reforma. Respunsulu s t â n g e i recunósce folosulu reformeloru amintite in cuventulu de tronu, dara nu le afla de ajunsu pentru garanti'a statului. Unu statu fâra armata, fâra finantie, fâra representantia in afara nu se póte sustiené si nu póte aperá nici tronulu. Cere delaturarea delegatiuniloru. Tronulu se apara sî tiér'a se asecura numai prin uniunea personale. S t â n g 'a e s t r e m a se invoiesce cu cestiunile de dreptulu publicu asiá dupa cum le tratéza si stâng'a tisaista ; doresce pace sî se feresce de amestecu in cestiunea orientale sî germana. Compatimesce pre polonii din Galiti'a sî cechii din Boemi'a, cari patimescu atât'a din partea regimului imperiale. M i l e t i c s presentéza unu respunsu basatu pre principie federative.

Din cuventulu de tronu cu carele s'a incheiatu sessiunea senatului imperiale e de insemnatu finitulu „A u s t r i a“ d'ce imperatulu, „s a f i a p a t r i 'a c e a m a r e, c a r e a e c h i a m a t a d e a i m b r a t i s i á p r e t ó t e p o p ó r e l e s e l e c e l e d i f e r i t e, v o r b é s c a e l e c e l i m b a v o r u v o r b i, c u a c e e a s i d r e p t a t e c u a c e e a s i b u n a v o i n t i a, c u a c e e a s i g r i g i a d e i n t e r e s e l e l o r u sî d e i n s u s t i r i l e l o r u“.

„Constitutiunea e terenulu, pre care potu ajunge popórele tient'a acést'a, si pre acest'a se va puté ajunge, sum siguru de acést'a, intielegerea intre popóre, pentru ca trebuie sa se ajunga, pentruca numai Austri'a este care imbiia popóreloru s c u t u, libertate sî conservarea autonomiei sî feliului loru“.

Diet'a Ungariei.

S i e d i n t i 'a din 8 Maiu.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute sî dupa presentarea mai multoru incurse se publica mai intâiu resultatulu alegerei in comissiunea fiumana, in care s'a alesu : Deák, M. Horváth sî Ferd. Eber. — Dupa aceea Vucoviciu regretéza, ca comisiunea alésa intâiu nu si-a inceputu activitatea sea, deci doresce, cá comisiunea alésa acum sa nu intardie a se apucá numai decâtu de lucru. Ministrulu presiedinte A n d r á s y esplica causele, pentru care a fostu impedecata comisiunea de mai inainte a se apucá de lucru, sî observa, ca comisiunea presenta ne mai avendu impedimentu numai decâtu 'si va incepe activitatea. In privinti'a adresei decide majoritatea, ca elaborarea ei sa se incredintieze unui comitetu de nóue.

Mai departe I r á n y i interpeléza pre ministrulu presiedinte, ca infiintiatu-s'au gard'a ungurésca in sensulu ordinatiunei regesci, dupa care in aceea se primescu numai nobili, sî ca asiguratu-s'au dreptulu comitateloru a face propuneri pentru denumirea in garda. Interpelatunea se preda ministrului presiedinte in scrisu.

In fine dupa unele desbateri mai putienu esentiale se incheie siedinti'a. —

S i e d i n t i 'a din 10 Maiu.

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta sî dupa presentarea mai multoru petitiuni incurse sî credentiunale. M a d a r á s z se dechiara abdîcendu dela unu mandatu; asemenea se dechiara sî V. Babesiu dîcendu, ca de-sî a credutu a asceptá cu dechiaratiunea pâna la finirea verificârei, totusi, cá sa nu para renitentu se dechiara pentru mandatulu dela Sasc'a abdîcendu de celu dela St. Nicolaulu mare.

Presiedintele va ordiná alegeri nóue, unde s'a facutu necesarie prin depunerea mandateloru.

Referintele comissiunei verificatórie C. A n t a l f i referéza despre lucrarea comissiunei in urm'a cârei'a s'au verificatu L. Tisza, L. Szatmari sî M. Maler. Cont. Degenfeld inca se póte verificá, totusi se mai ascépta 30 de dîle pentru incurgerea óresi-câroru proteste. Membrii verificati se impartiescu in comissiuni. Referintele comissiunei bugetarie raportéza lucrarea comissiunei in privinti'a sistemisârei oficialiloru casei. Dupa raportulu acel'a personalulu oficialiloru casei suntu de a se sistemisá in urmatoriulu chipu :

1. Unu chefu de bureau cu salariu annalu de 1800 fl. sî 300 fl. bani de cuartiru.

2. Unu archivariu cu 1300 fl. salariu sî 300 fl. bani de cuartiru.

3. cassieriu cu 1200 fl. salariu sî 200 fl. bani de cuartiru.

4. Unu protocolistu cu 1200 fl salariu sî 200 fl. fl. bani de cuartiru.

5. Unu espeditoru cu 1200 fl. salariu sî 200 bani de cuartiru.

6. Unu concepistu presidialu cu 1200 fl. salariu sî 200 fl. bani de cuartiru.

7. Patru scriitorii ordinari, dintre cari doi cu câte 800 fl. salariu sî doi cu câte 600 fl. salariu toti patru insa cu câte 200 fl. bani de cuartiru.

8. Unu adjunctu questoralu cu 1200 fl. salariu sî cuartiru naturalu.

9. Unu secretariu questoralu cu 800 fl. salariu sî 200 fl. bani de cuartiru.

10. Unu comisariu superioru de sala cu 1000 fl. unu servitoriu de sala cu 900 fl. sî patru servitori de sala cu câte 800 fl. salariu sî fâra de aceea cu câte 200. fl. bani de cuartiru si 150 fl. pausiale pentru uniforma.

11. Unu ajutatoriu la redactiunea diuaristica cu 1000 fl. salariu sî 200 fl. bani de cuartiru.

Acestui raportu s'au mai adausu sî unele otariri in privinti'a oficialiloru casei.

Acést'a norma reguléza pensiunile sî otaresce, ca oficialii acesti'a sa se puna pre o trépta egala cu oficialii din ministeriu, cari suntu asemenea salarisati. Mai departe, cându camer'a deputatiloru e suspendata toti oficialii suntu de a se aplicá conformu dispositiuniloru ministeriului de interne.

C s a n a d i propune tiparirea sî inpartirea raportului, ce se sî primesce.

Referintele raportéza mai departe despre budjetulu casei dela deschiderea dietei pâna in 30 April incl. In aceste 11 dile s'a spesatu 121. 162 fl. 40 xr.

Se mai ventiléza intrebarea, ca diurnele membriloru croati din cas'a de susu inca sa le pórte diet'a ? In privint 'a acést'a propune Szentiványi, ca raportulu deocamdata sa se aprobeze sî la timpulu seu, sa se céra din bugetulu casei de susu despagubire.

Dupa aceste se face alegerea membriloru in comisiunea de nóue pentru elaborarea adresei, in care se alesera totu deakisti. Stâng'a estrema se retiene dela votare.

In fine presiedintele chiemându pre membrii comissiuniloru diuariului sî budgetarie la o convorbire in camer'a presidiale incheie siedinti'a la ¼ 1 óra. —

I n s i e d i n t i 'a din 13 Maiu a casei de susu, deschidiendu-se de Majláth cá judex curiae la 10 óre, se ceti dupa autenticarea protocolului siedintiei ultime proiectulu de adresa presentatu prin presiedintele comissiunei pentru elaborarea adresei Antoniu Majláth, a cârui cuprinsu, déca ne vomu inlesní, 'lu vomu publicá in unulu din nrii viitori. —

I n s i e d i n t i 'a casei deputatiloru, ce fu deschisa de presiedintele S o m s i c h se presentara dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute, mai multe incurse, intre altele o petitiune a sasiloru din Transilvani'a pentru definitiv'a resolvere a causei de unione ardelene.

Dupa aceste Val. Csásár interpeléza pre ministrulu de interne, ca are scire despre agitatiunile daco-romanistice din districtulu Fagarasiului sî déca i suntu cunoscute, ce despositiuni are de cugetu a luá in contra-le ? (Se preda ministrului de interne).

Juliu S c h w a r z interpeléza pre ministrulu de justitia, ca are scire despre batâile corporale sî crudelitâti speciale, ce le intrebuintiéza szolgabirai prin municipie la esecutarea mandateloru loru sî are de cugetu a delaturá reulu acest'a inca inaintea creârei unui codice criminale prin o novela.

Ministrulu de justitia H o r v á t h i respunde, ca de casuri speciale n'are scire, sî de óre-ce o novela in legea penale nu se póte aduce pâna nu esista legea, asiá cugeta a urgé mai bine proiectulu de codica penale, pre care in tómn'a viitóre spera ca o va puté asterne dietei.

D e á k speréza ca ministrulu de justitia va pedepsi totu abusulu, o lege nóua nu e de lipsa câci tortur'a s'a ridicatu inca in 1791, pentru aceea e de lipsa numai o observare mai stricta a legei.

I r a n y i face unu projectu in scrisu pentru delaturarea abusului acestui. (Se transpune spre tiparire.)

S c h w a r z nu e multiamitu cu respunsulu ministrului de justitia; nu tiene de corectu ca ministrulu vrea se delaturéze numai atunci abusurile, cându va avea casuri speciale.

Col. T i s z a e multiamitu cu respunsulu ministrului de justitia sî dice ca-i pare reu, ca se facu in dieta astfeliu de interpelatiuni, necorespundietória adeverului, ce compromitu numai tiéra inaintea strainatâtiei colorandu-o de barbara.

P r e s i e d i n t e l e face cunoscutu ca comissiunea pentru elaborarea adresei si-a finitu operatulu sî voiesce a-lu presentá dietei.

P u l s z k y suindu-se pre tribuna celesce proiectulu de adresa elaboratu de comissiunea casei de josu a deputatiloru, pre carele déca ne permite spatiulu 'lu vomu publicá in nrulu viitoriu.

Dupa cetirea proiectului majoritâtiei Col. T i s z a propune unu proiectu a stângei, in care recunósce, ce e bunu in reformele cuventului de tronu, dara acestea nu suntu destulu pentru salutea sî pentru basea constitutiunei tierei, ci se recere restabilirea uniunei personale. Statulu, vrendu a se sustiené sî a spriginí tronulu trebuie sa-si aiba armat'a sea, finantiele sele sî representantii sei in strainatate ; nu se invoiesce cu delegatiunile sî cu ministeriulu comunu. In launtrulu sa se reformeze totu ce se póte, observandu-se desvoltarea istorica. Trecendu la singuratecele reforme se parafraséza reformele amintite in cuventulu de tronu facendu totu feliulu de observatiuni.

Apoi propune S i m o n y i adrés'a stângei estreme, ce esentialminte consuna cu a lui Tisz'a;

doresce insa mai departe, cá reformele se aiba o politica pacifica, se nu se mestece nici in cestiunea orientale nici in cea germâna sî se esprima in fine cu compatimire despre tienut'a regimului cislaitanu fatia cu cechii sî cu Galiti'a.

Svetozaru Miletics asemenea preda o adresa, in care cere atâtu pentru Ungari'a câtu sî pentru provinciele cislaitane o sistema federalistica.

Tóte projectele de adresa se voru tipari sî voru fi luate joi la desbatere.

Dupa aceste comisiunile de verificare cetescu pre deputatii contr'a câroru s'a ridicatu proteste, ce respingânduse din partea comissiunei, deputatii resp. se verifica. Se incinge apoi o desbatere asupr'a impregiurârei, ca de ce nu-sî motivéza comisiunile raporturile prin care respingu protestele, la care iau mai multi parte. Se interpeléza mai departe presiedintele, ca pentru ce denéga deputatiloru, contra câror'a s'a ridicatu proteste banii de cuartiru. Presiedintele i aviséza la dieta sî dîce ca sa li se denege pâna nu voru fi verificati.

In fine se cetesce raportulu comissiunei pentru jurnalulu casei sî cu aceste se incheia siedinti'a la 2 óre.

Actulu desfiintiârei

regiului guberniu alu marelui Principatu Transilvani'a sî introducerea comisariatului regiu.

(Capetu.)

La cuventarea Escelentiei Sele regiului comisariu c. Emanuele Pechy, cu care se desparti de desfacutulu r. guberniu, respunse in numele acestui'a f. lui vice-presiedinte Gustavu Groisz cu urmatóri'a deducere istorica:

„Pre nobile d. conte! consiliarie actuale intime! comisarie regie plenipotentiatu! Escelentia!

Cocede-mi Escelentia, ca in diu'a de astadi, in care la ordinatiunea art. de lege XLIII, sanctionatu in anulu 1868, se desface regiulu guberniu transilvanu, pâna a nu parasí sal'a acést'a, se reinprospetezu pretiuitei dtale memorie scurt'a istoria a nascerei sî a sustârei de pâna acum a regiului guberniu transilvanu:

Dela despartirea Transilvaniei de Ungari'a, adeca dela anulu 1526, se aflá pre lânga principii patrioti unu cancelariu sî consiliari, cu a câroru conlucrare conducea principele negotiale statului sî manipulá admînistratiunea publica precum sî justiti'a; inse numerulu consiliarilor nu erá fipsatu, sî cea d'antâi'a urma a unui consiliu regescu, provediutu cu unu numeru de membri determinatu, se afla numai in alu 3-lea art. de lege din an. 1660. In pomenitulu art. de lege se afla adeca determinatiunea, cá consiliulu regimului statatoriu din 12 membri sa se aléga prin tiéra numai din fiii patriei.

Timpulu infiintiârei acestui consiliu de 12 (duodecim virale consilium) cade dara in an. 1660 sî acestu consiliu stete sî pâna la timpulu, cându Transilvani'a incepù pertractârile pentru o unire cu imperatulu romaniloru sî regele apostolicu alu Ungariei Leopoldu I. in privinti'a aparârei sî a anexârei sele la cas'a Austriaca, care domnesce inca sî astadi cu gloria. Pre temeiulu acestei pertractâri s'a nascutu diplom'a Leopoldina datata din 4 Decembre 1691 primita in diet'a din Fagarasiu, punctulu IV care cuprinde determinatiunea, cá sa se redice unu guberniu statatoriu dintr'unu gubernatoru sî 11 consiliari. In sensulu punctului citatu se sî alesera acesti membri ai guberniului in aceea-si dieta. Sî mai tardiu pâna la anulu 1716 se ocupara posturile vacante pre calea alegerei dietale sî prin confirmarea principelui tierei. Inse acum incéta conchiamarea dieteloru sî gubernatorii, respective presiedintele sî consiliarii regiului guberniu, fura inlocuiti numai pre calea denumirei mai inalte. Estu modu de denumire durà pâna la an. 1791, cându apoi in sensulu art. de lege 20. iér' s'a restituitu alegerea legale a guberniului sî cu confirmarea principelui fu iéra si asiediatu guberniulu. In an. 1809 numerulu consiliariloru guberniali fu inmultîtu cu doi sî diet'a din 1811 executá sî alegerea respectiva.

Dela an. 1811 pâna la an. 1834 iér' nu se tienù nici un'a dieta, sî dupa ce se desfacù diet'a din an. 1834 — in care se alese statuum praeses ca unu membru alu guberniului — urmá asiediarea guberniului pre calea alegerei legale numai in an. 1837, asiá inse, ca atunci'a se compuse din 16 persóne, pentru ca guberniulu statatoriu din 12 respective din 14 consiliari numai putea invinge resolvarea negótieloru inmultîte. Posturile devenite in vacantia dela an. 1837 pâna la an. 1848 fura inlocuite in dietele din an 1841/3 sî 1856/7 asemenea pre calea alegerei legale.

In an. 1848, care face in istori'a Ungariei cea mai insemnata epoca, dupace prin primulu art. de lege transilvana uniunea Transilvaniei cu Ungari'a fu sanctionata, se decise, ca regiulu guberniu sa se sustiena provisoriu, pâna ce se va executa uniunea. Din caus'a acést'a 'si continuà activitatea ana la finea anului 1848, luptânduse in anulu acest'a cu cele mai grele dificultâti. Acum in urm'a evenimenteloru incepute i au incetatu activitatea in cerculu propriu de activitate sî nu o mai continuà nici dupa devincerea certeloru interne de trista aducere aminte, de óre ce in Augustu 1849 pâsî in viétia guvernamentulu c. r. civile sî militariu sî in an 1854 c. r. locutienentia, care-si continuà activitatea pâna in Aprile 1861.

Atunci in urmarea chiamârei pré inalte a Maietâtei Sele membrii legalminte alesi ai fostului guberniu pâna la an 1848, sî incâtu devenira vacantii sub timpulu acest'a sî altii pusi prin pré inalt'a denumire 'si luara iéra-si activitatea in 11 Aprile 1861, cá regiu guberniu. Acestu guberniu s'a nevoitu intre impregiurârile, cari ne suntu tuturoru cunoscute, a-si implini pâna in diu'a de astadi oblegatiunea misiunei sele atâtu politice câtu sî judiciale 'si incependu dela midiuloculu an. 1865 cá deregatori'a curatu politica a tierei, redusa numerulu membriloru cu presiedinte cu totu la numerulu primariu de 12. Acum inse, dupa ce urmându denumirea regiului ministeriu ungaricu responsabilu, sustarea mai incolo a regiului guberniu, conforma art. 1 de lege din an. 1848, are se incete in sensulu art. de lege XLIII din an. 1868 'si depune pentru totudéun'a activitatea. Elu lasa judecat'a despre activitatea lui salutaria séu daunatiósa celoru, cari facendu unu studiu aprofundatu in datele diacatórie in deosebitele archive voru devení in pusetiune a se pronunciá cu impartialitate asupra corpului de regime, care cu inlocuirea regimelui regiu ungaricu responsabile, pre care noi toti l'amu doritu sî dupa legal'a unire a Transilvaniei cu Ungari'a s'a facutu imposibilu de a se mai sustiené in compunerea lui de pâna acum sî in cerculu lui de activitate de pâna acum sî tocma de aceea pre calea legislatiunei s'a sî desfacutu.

Premitendu acestea, 'mi iéu libertate a me intórce câtra Escelenti'a Ta sî, readucându-mi aminte de momentulu celu radicatoriu de anima, cându Escelenti'a Ta chiamatu de pré Inalt'a Sea Maiestate regele nostru apostolicu cu gloria domnitoriu sî de regimulu regiu unguresc responsabile, ca comisariu regiu plenipotentiatu pentru Transilvani'a ai primitu in sal'a acést'a scaunulu presidiului regiului guberniu sî conducerea acestui corpu sî ai desvoltatu in cuventarea de intrare cea primita cu aplausu generalu sî in eternu memorabila punctele de vedere, din care manecându ai apromisu Escelenti'a Ta a implini marea misiune luata asupra-ti, a-ti respicá multiumirea nóstra cea aduncu simtita pentru activitatea cea plina de resultate devótate de Escelenti'a Ta in interesulu pârtiloru transilvane cu atât'a sacrificare, energia fâra exemplu sî cu unu zelu neinteresatu, care nu se póte glorificá din destulu. Câci mesuriloru celoru intielepte de barbatu de statu bine calculate ale Exc. Tale avemu de a multiumí, ca straformarea nóstra se putù pune in cursu fâra de nici o scuduire interna sî cu deplin'a multiumire a tuturoru pretensiuniloru indreptatîte, ca interesele deosebite nationale confessionale in tóte pârtile fura respectate, — ca paretii despartitori intre diversele plase ale societâti se facu din ce in ce mai rari, ca mai multe din institutele nóstre private sî publice au prosperatu, ca increderea intre poporu sî regimu din dî in dî cresce — sî ca fiacare fiiu bravu alu muntósei acestei tieri crede — ca mântuinti'a sî fericirea pârtiloru transilvane sub scutulu aparatoriu alu Ungariei constitutionale se póte durabilu consolidá — sî asiá cu deplin'a incredere saluta tóte legile sî mesurile executive respective — care unescu strînsu Transilvani'a cu Ungari'a — care erá de sute de ani despartita — sî dau dovada faptica, ca Majestatea Sea regele nostru apostolicu incoronatu sî regimele regiu ungurescu responsabile alu Majestâtiei Sele vighieza preste pârtile transilvanice totu cu aceea-si indurare sî solicitudine, cum se intempla acést'a sî in privinti'a mârei Ungarie, sî ca prin urmare sî noi suntemu fiii adeverati sî asemenea iubiti ai statului constitutionale, pentru care oblegamintea patriotica ne imperitézea a ne impartasî cu consciintia de fericirea sî nefericirea lui.

Recomandându pre membrii regiului guberniu sî pre oficialii aflatori in gremiulu aceluia-si cu ocasiunea desfacerei nóstre gratiei Escelentiei Tale sî pentru bunatatea, cu care ne ai crutiatu slabiciunile nóstre, câtu sî pentru bunele simtieminte celea eminente, care ni le ai aratatu sub tóte impregiurârile, respicându-ne multiumirea cea plina de reverintia, dorimu din tóta inim'a sî cu totu sufletulu, cá Escelenti'a Ta, ale cârui splendide merite spre bucuri'a nóstra a tuturoru fura de câtra Majestatea Sea regele nostru incoronate de repetite ori cu pré inalta gratia recunoscute, sî cârui cu deosebite transilvanenii voru pastrá totudéun'a simtieminte celea multiamitórie, se traiesci pentru binele publicu pâna la marginile posibilitâtii sî se te bucuri necurmatu de cea mai buna senatate, cá se poti repriví cu multamire la carier'a cea percursa cu gloria. Vivatu!

In fine nu putemu parasí acésta sala fâra a cere binecuventarea cea mai prisositória a totuputentelui asupra Majestâtiei Sele regelui nostru apostolicu incoronatu, in a cârui nume pré inaltu guberniulu regiu transilvanu avù onóre a administrá acésta parte a tierei, sî asupra Majestâtei Sele reginei incoronate, cá îngerulu aparatoriu alu Ungariei, respicându-ne totu deodata cu cea mai profunda aderintia omagiala dorinti'a, ce prorumpe din profundulu inimei nóstre, cá pré inaltu acele-si Majestâti spre fericirea iubitei nóstre patrie, care se inflorésca in eternu sî sa se bucure de cea mai mare buna stare posibila, se traiésca pâna la cele mai aduncí batranetie, multiamiti sî posedendu nestirbit'a sî sincer'a amóre a milióneloru de supusi ai sei.“

Dupa acést'a se departara membrii fostului guberniu, iér' amploiatii regiului comisariatu remasera in sala pentru depunerea juramentului. Sî cetinduse resolutiunile pré inalte privitórie la organisarea regiului comisariatu, consiliariulu ministerialu Alexiu Nagy depuse juramentulu oficiului in mânele regiului comisariu. Cons. m. Nagy primí apoi juramentulu consiliariloru de sectiune, alu secretariloru sî alu protomedicului tierei, iér' consiliariulu de sectiune jura pre celalaltu personalu alu regiului comisariatu, dupa care cons. m. Nagy tienù o cuventare potrivita câtra regiulu comisariu sî finea fù unu banchetu datu de regiulu comisariu, la care luara parte sî oficialii fostului guberniu sî ai comisariatului. Aici se radicara toaste pentru Majestâti, regiulu comisariu sî alti membri. —

Sublimitatea conferinticloru invetiatoresci.

I.

Conferintiele invetiatoresci chezasiuiescu progresu in sciintiele pedagogice.

— Art'a de a cresce pre ómeni are dóue pârti: un'a teoretica, alt'a practica. Spirite mari ale trecutului s'au aprofundatu inlauntrulu sufletului umanu pentru de a-lu scrutá! Ele au urmaritu, originea, desvoltarea sî cultur'a omului astfeliu, — incâtu pedagogi'a teoretica este nutrita de principie, ce suntu depuse in opurile barbatloru de renume insemnatu castigatu prin interesulu ce-lu dovedira cautandu dupa modurile sî modalitâtile cele mai eficaci pentru crescerea sî nobilarea omenimei. Ele forméza fundamentulu, séu sufletulu, séu teori'a sciintiei pedagogice. La pedagogi'a practica, judecându-o din punctulu de vedere alu importantiei se vede curatu: câta rutina pedagogica, câtu tactu, de câte cunoscintie teoretice sî practice are lipsa unu invetiatoriu? Tipariulu acestu daru dela Ddieu inlesnesce, cá sî din acestu ramu alu pedagogiei sa aflâmu depuse esperintiele celoru mai celebri barbati pre câmpulu acest'a, cari esperintie servescu de indreptariu sî de punctu de manecare pentru acele spirite agere cari petrundu preste marginile statorite de antecesori sî facu lumina mai departe, largindu in modulu acest'a câmpulu celu practicu alu pedagogiei. Unu invetiatoriu dara, cá se ajunga a fi capabilu sî in pedagogi'a teoretica sî in cea practica mai inainte de tóte trebuie sa cetésca, pentru ca studiulu sî lectur'a lu destoinicescu in cariera!

Ne punemu dara intrebarea : ce cârti sa cetésca ? Acésta intrebare ne-amu pus'o in adinsu, pentru cá sa respundemu la unii cari sustienu, ca unu invetiatoriu sa cetésca ori sî ce carte i va esî inainte. Eu dicu, ca unu invetiatoriu mai inainte de tóte trebuie sa cetésca cârti, ce i ofera sî mai multe sî mai bune servitii in chiamarea sea ! Eata ceeace pretindemu dela unu invetiatoriu — o pretensiune indispensabila : nici odata sa nu prepondereze in lectur'a unui invetiatoriu alte cârti decâtu cârtile pedagogice. Ele trebuie sa dea principalulu tonu, intâi'a rola, se fia primulu actoru alu lecturiloru unui bunu invetiatoriu ! Cine nu scie, câtu de scurtu este tempulu. Chiaru sî din estu punctu de vedere sa folosimu tempulu cetindu cârti de asiá categoria, in cari aflâmu invetiaturi cum omulu se póte cresce mai curendu sî mai cu succesu ; iéra nu nisce polemii contra unoru séu altoru autoritâti, cu cari unii vreau sa-si arete lumei liberalismulu loru pedagogicu. Sa ne oprimu ací sî lasandu pre insusi invetiatorii sa-si alége cârtile ce le voru gasí de cuviintia a le cetí, sa ne intórcemu asupr'a temei, ce se gasesce pusa pre terenulu discussiunei. Amu dîsu, ca unu invetiatoriu trebuie sa cetésca. Cu acést'a inca n'amu dîsu inca destulu ; câci n u n u m a i din cârti vomu avé sciintiele teoretice sî practice ale pedagogiei. Scimu ca omulu câtu traiesce se afla in ispita de a gresî. Standu astfeliu cestiunea, pre dî ce merge simtimu lips'a de consultatiuni sî de indreptâri. Sî acum ne intrebâmu : unde ne putemu aflá chiaritate in trebile nóstre scolarie ? Respunsulu la acésta importanta dara totu deodata sî grava intrebare este simplu : nieairi mai bine decâtu in cerculu sî in apropierea celoru de o sórte cu noi. Aici, iubite lectore ! se gasescu invetiatorii pre unu terenu, care nu li-lu póte disputá nimenea. Aici este loculu, unde ideile puse pre terenulu discussiunei ajungu la o avantagiósa solutiune, pentru ca singurateculu pâna cându siede a casa, inchisu intre patru pareti, curendu va devení prad'a unei culturi unilaterali, — sî apoi cá o urmare firésca din cele precedenti in tóte lucrurile lui va fi unilateralu. Eata ce dice H e r d e r despre astfeliu de ómeni, ca ei suntu in intunerecu sî spiritulu loru este asemenea c a o s u l u i, ce a esistatu inainte de creatiunea universului ! Aceste dîse insa remanu in umbra : indata ce unu invetiatoriu intra in contactu imediatu cu cei de categori'a lui ; indata ce elu aude sî alte pareri póte chiaru diametralminte opuse de ale lui, sî sustienute cu motive mai putienu. Atunci se sî lasa de unilateralitâti sî imbraca vestmentulu universalitâtiei. Elu cá membru alu conferintieloru a apucatu pre adeveratulu drumu, pre care mergendu cu sirguintia siguru sî va ajunge tient'a ce elu urmaresce. Mi va obiectá póte cine-va, ca suntu multe cârti, cari in cuprinsulu loru asiá suntu de chiare, in stilulu loru asiá suntu de espressive sî tóte locurile asiá de usióre, incâtu cine le cetesce n'aru avé lipsa de consultatiuni cu raportu la materi'a din cestiune. Aceste supositiuni suntu numai la aparintia. De indata ce vomu intrá in meritulu, in fundulu acestoru asertiuni : ele voru disparé ca nisce singure ilussiuni. Sa vorbimu dara de autoriulu unei cârti scolastice. Sa punemu in evidintia distanti'a in spatiu sî tempu a autoriului. Pre lânga acestea sa mai adaugemu inca conditiunile de viétia familiaria, sociala sî politica, cari tóte puteriu influintiéza asupr'a inimei celui, care scrie. Esperintiele pre câmpulu sciintieloru pedagogice motivéza destulu verdictulu, ce contienu susuatinsele asertiuni. Pedagogi'a este o planta, ce trebuie sa se aclimatiseze, apoi sa dea fructu. De-sî sciinti'a este cosmopolita sî trebuie sa afle cuartiru la toti populii : totusi numai acei populi se potu folosí de ea, cari si-o insusiescu loru-si ; va se dica, o menagiéza din alimentele, ce se gasescu in conditiunile loru de viétia natiunale, politica, sociale sî familiaria. Sî dupa cum naturelulu unui copilu reclama deschilinite tratamente — incâtu instructorulu trebuie sa tiena séma de fenomenele psichice : tocmai asiá ne gasimu sî cu individualitatea unei natiuni. Sciintiele, trebuie se prinda carne din popululu acel'a, care vrea sa se folosésca de ele. Sî eata-ne veniti la cultur'a natiunale, care singura ne póte dá chizasîa, ca traimu sî noi cá populu, cá natiune. Cei chiamati dara — intre cari se numera sî invetiatorii — suntu avisati a contribuí dupa putintia la marimea edificiului culturei nóstre natiunali. Iéra invetiatorii nu potu mai bine contribuí la promovarea intereseloru scolarie : decâtu a vení la conferintia sî a-si marturí pracs'a castigata cu multa sudóre sî celoru-lalti colegi ai sei. Din tóte acestea curatu se vede, ce idea nepractica sustienu ei, cându dicu ca se multiamescu sî numai cu cetitulu.

Trecemu mai departe Este sciutu, ca liter'a omóra. Sa me esplicu. O frumósa vorbire incânta pre auditori ; iéra pre cetitoriu póte sa-lu disgustedie urindu-i-se de a o mai cetí, câci cuventulu este recreatoriu esîndu viu de pre budie. Elu i da mintiei agere preocupatiuni ; elu face mari sî adenci impressiuni asupr'a inimei : pâna cându invelitu in litere este mutu sî rece cá mormentulu (?). Cine vrea, sa despretiuiésca ocasiunea de a audî vorbindu sa dea cele mai importante intrebâri, ce chiamarea invetiatorésca propune celoru presenti pentru desbatere ?

Partie teoretice a chiamârei invetiatoresci apartiene sî facilitatea in vorbire. Aici intielegemu destoinici'a de a gândí iute, — sî celoru gandite la momentu a le dá o espressiune precisa, placuta sî simpatica. Cârui din invetiatori i va lipsí acésta calitate, acel'a nu póte propune lectiunile nici limpede nici interesantu. Lui i lipsesce chiaru aceea, ce didactic'a numesce form'a esterióra a invetiamentului. Unu invetiatoriu póte invetiá sa vorbésca usioru, frumosu sî fluentu prin dese deprinderi in vorbire.

Precum o idea pusa pre terenulu discussiunei si póte castigá o importantia : chiaru asiá unu invetiatoriu póte capetá usiuratate in vorbire prin dese conversatiuni.

Câtra acestea nisuinti'a principale a fia-cârui invetiatoriu este de a se apropiá câtu mai tare in partea practica a pedagogiei. Scól'a ne servesce de calauzu pentru de a ajunge la tielu. Scól'a dara este câmpulu, unde se arunca sementi'a. De se va aruncá sementi'a bine, acést'a o póte cunósce numai semenatoriulu (invetiatoriulu). Numai elu póte cunósce modulu, cum sî câta sî ce feliu de sementia s'a pusu. Numai elu cunósce caus'e sî efectulu : natur'a pamentului sî individualitatea copilului dupa naturelulu cârui'a asiéza elu sementi'a in inim'a micului omu ! — Sî numai efectulu semenaturei sî resultatulu instructiunei este barometrulu, cumpen'a prin care unu invetiatoriu 'si cunósce avantagiulu metodei, de care a usatu pre tempulu prelegeriloru.

Dâmu câte odata de câte unu copilu, care cu tóta nusuinti'a nóstra de a-lu educá bine remane cá o neghina in grâne. Aici trebuie sa ne vina intr'ajutoriu praes'a.

Ea trebuie sa ne spuna, ca metoda, de care ne amu usuatu la instruirea celoru-lalti pentru elu este desavantagiósa. In astfeliu de casuri atitudinea invetiatoriului este fórte grava ; pentru ca elu trebuie sa intrebe esperinti'a sî sa trateze cu unii elevi intr'unu modu, cu altii dupa alta maniera. Se póte ca o scóla ascunde unele spirite — sî de-sî basele generali, cari conducu pre unu invetiatoriu in operatiunile sele, se aplica cu tóta rigórea : totusi se gasescu ici colea câte o particularitate, câte o individualitate asiá de tare pronunciata ; — incâtu aceea are lipsa de o deschilinita tratare. Este dara necessitate a schimbá metod'a dupa natur'a copilului, dupa natur'a subiectului, ce avemu sa-lu cultivâmu. Sî chiaru in astfeliu de impregiurâri esceptiunali atitudinea invetiatoriulu este grava, ea devine fórte grava, déca unu invetiatoriu este nou in cariera sî astfeliu n'are pracsa. Eata dara ca sî din acestu punctu de vedere conferintiele invetiatoresci suntu pentru noi o necessitate imperiosa, indispensabila ; câci aici aducu asiá dicendu invetiatorii pracs'a castigata preste anu in diferitele materii de invetiamentu sî la diferite momente instructive ! —

Resumâmu dara din tóte acestea sî dicemu inca odata : ca conferintiele invetiatoresci chizesiuiescu progresu in sciintiele pedagogice.

Ioann D. P e t r a s i c u,
invet. la Resînari.

Despre competinti'a judecatorieloru dupa procedur'a cea nóua ungurésca.

Impartirea normei de jurisdictiune civile transilvane din 3 Iuliu 1853 in privinti'a logicei nu e vrednica de imitatu.

Jurisdictiunea in cause litigante se impartiesce acolo in o jurisdictiune a procederei decidietórie, executiva sî concursuale, fâra de a consideră, ca nici procedura executiv'a nici cea concursuale nu se tiene esentialminte de procedur'a in cause litigante. Asiá gresira contra reguleloru logicei dejá la impartirea fundamentale a normei de jurisdictiune civile din Transilvani'a.

Jurisdictiunea procedurei decidietóre se impartiesce dupa normele jurisdictiunei ardelene : 1. in jurisdictiunea personale, 2. in jurisdictiunea reale, 3. in jurisdictiunea comerciale sî a 4. in jurisdictiunea montanistica.

Acést'a este o divisiune incurcata, câci msteca fâra nici o ordine causele diferite ale impartirei, ce ingreuiaza necesarminte perceptiunea sî intielegerea legei.

Competinti'a judecatoriiloru in cause litigante se otaresce séu prin domiciliulu ordinariu a inctului, séu prin vr'o alta impregiurare.

Domiciliulu ordinariu a inctului (parâtului, acusatului) e de regula jurisdictiunea ordinaria. Déca insa competinti'a se otaresce prin o alta impregiurare, atunci se forméza jurisdictiuni deosebite.

Din punctulu de vedere logicu asiá dara se póte face deosebire numai intre o jurisdictiune generale sî speciale. Asiá numit'a jurisdictiune reale a normei de jurisdictiune civile ardelene din an. 1853 e o specie a jrisdictiunei speciale, ce prin aflarea séu positiunea objectului se face competente in privinti'a obiectului respectivu.

Déca jurisdictiunile reale cá specie se deosebescu de jurisdictiunile generale sî speciale, atunci se eschide jurisdictiunea reale din clas'a jurisdictiuniloru speciale, de-sî se tiene de clas'a acést'a, sî se pune cá jurisdictiune separata de sine statatória fatia cu cea generale séu speciale de-sî dupa conceptulu jurisdictiunei speciale nu póte se fia independinta sî de sine statatóre.

Cea mai mare gresiéla logica insa a normei de jurisdictiune civile din an. 1853 jace in acea impregiurare, ca jurisdictiunea comerciale sî montanistica se punu ca factori lânga jurisdictiunea generale sî speciale. Gresiél'a acést'a logica e fórte evidenta, câci aici se aducu dóue impartiri esentialminte cu totulu diferite, sub unu coperisiu.

Judecatoriele se impartiescu precum e cunoscutu, dupa sfer'a loru de activitate in ordinarie sî estraordinarie. Judecatoriele ordinarie suntu de regula competente in tóte causele de dreptu. Judecatoriele estraordinarie suntu esceptionalminte competente in cause de dreptu anumite d. es. in controverse matrimoniale, cause comerciale sî cambiale, controverse montanistice séu pentru persóne anumite d. e. pentru membrii casei domnitóre, pentru persóne militarie etc.

Impartirea in judecatorie ordinarie sî causale deci nu se face cu privire la caus'a, care otaresce competinti'a, ci cu privire la feliulu cercului de activitate a judecatoriei sî nu se póte rectificá, déca o impartire din un'a causa se confunda cu impartirea din o alta causa, cá cându ambe impartirile s'aru face din o causa comuna.

Procedur'a cea nóua ungurésca n'a cadiutu in smintele aceste logice.

Ea tractéza mai intâiu despre organisatiunea judecatorieloru. Pentru Transilvani'a organisatiunea e restrinsa asiá, incâtu tabl'a regésca din M. Osiorheiu e singura dechiarata de judecatoria superióre sî instanti'a a dóu'a pentru tóta Transilvani'a. Ca instanti'a a trei'a e instituita curtea suprema din Pest'a intitulata : „Curi'a regia ungurésca“ (magyar királyi curia). Acést'a e impartita in dóue despartieminte, cá curte de cassatiune decidiendu casuri de nulitate, iéra cel'a-laltu despartiementu cá a trei'a instantia, decidietoriu in caus'a principale.

In aceste dóue despartieminte a curtiei supreme jace o innoire de mare insemnatate.

Cu privire la cerculu de activitate procedur'a ungurésca deosebesce judecatorie singularie sî colegiale, instantie reale, judecatorii fideicomisale sî matrimoniale, judecatorii tutorale séu curatele, judecatorii de terguri, urbariale, — cambiale, — montanistice arbitrarie.

Judecatoriele singularie otarescu in cause de dreptu mai putienu importante, a câroru decidere recere o procedere mai iute, sumaria séu verbale. Controverse, a câroru obiectu nu trece preste 300 fl. precum sî cele mai multe controverse din pacte de arende sî inchirieri (locatio-conductio) se tienu asemenea de judecatori'a singulare.

Tóte controversele mai importante se tienu de judecatoriele colegiale. Deosebirea din norm'a de jurisdictiune civile transilvana, ce vatamá egalitatea inaintea legei, — pertractandu-se de judecatoriele co-

legiale numai controversele mai importante ale orasieniloru sî ale posesoriloru bunuriloru nobilitarie, cu care erá impreunata pracs'a jurisdictiunei pâna la an. 1848, pre cându pentru cele mai mari si mai importante controverse ale ómeniloru de rendu erá destulu judecatoriulu singularu, — n'a aflatu locu in procedur'a ungurésca.

In actiuni personale competinti'a se decide prin locuinti'a ordinarie a inctului, incâtu nu e stabilitu unu locu anumitu pentru implinirea obligamentului.

Partidele se potu insa supune unui foru desemnatu mai nainte, séu sî fâra o atare desemnare preventiva forului alesu de actoru, incâtu legea nu opresce acésta prerogativa. (§. 52 sî 53)

Processe pentru implinirea séu nulificarea unui contractu, precum sî actiuni de despagubire pentru unu contractu neimplinitu se potu predá sî la acea judecatoria, in a cârei cercu s'a facutu contractulu, séu este de a se implini dupa natur'a lucrului séu dupa lege.

Pretensiuni basate pre escerpte de cârti séu pre computatiuni se potu recuirá pre calea legei intr'unu anu sî jumetate — sî déca escerptele aceste din cârti séu computatiune suntu vidimate legalminte, in trei anî la forulu locului, unde se pórta astfeliu de cârti.

Aceste otarîri suntu fâra indoiala in folosulu locuitoriloru din tierile corónei unguresci.

Pentru tóte contractele, ce s'a inchieiatu fie câtu de indepartatu, se póte parâ in Sabiiu. d. e.

Contracte, inchieiate intre contrahenti, ce locuescu departe unii de alti, prin epistole, intru adeveru suntu incheiate in mai multe locuri, sî credemu a nu gresí, déca in astfeliu de contracte, unde e intrebarea despre loculu incheierei contractului opinâmu a se putea privi loculu unde s'a seversîtu faptulu din urma.

Loculu unde s'a seversîtu faptulu din urma necesariu pentru esistinti'a contractului e totu odata sî loculu incheiârei contractului.

Sî acolo se póte parâ, unde e de a se implini contractulu dupa natur'a lucrului. Unu agru d. e. se póte predá dupa natur'a lucrului numai in loculu acel'a unde se afla.

Obligânduse unu maestru de fontâni in Vien'a a sepá in Sabiiu o fontâna, acea fontâna trebue se o sape in Sabiiu, câci numai aici póte implini contractulu (forum rei sitae.) Din contra nu jace in natur'a lucrului, precum dice Dauscher in manualulu seu de procedura, ca unu imprumutu (mutuum) sa se solveze in domiciliulu creditorului.

Jace in natur'a lucrului, insa, cá in casulu acest'a debitorulu sa-si póta solví datori'a ori-sî unde va aflá pre creditorulu, sî prin urmare despre loculu implinirei (a solvirei) nu jace in natur'a lucrului nimicu.

Dupa §. 905 a cod. civile suntu d'a se predá lucruri miscatóre in loculu acel'a unde s'a facutu promissiunea.

Ce suntu pretensiuni basate pre escerpte din cârtile funduare, e evidentu. Sub pretensiunile din computatiuni (számla követelések) suntu d'a se intielege pretensiunile contuale (Contoforderung.)

Sî datoriile pentru beuturi inca se computéza, sî prin urmare nu este indoiéla, ca sî ospatarii au dreptu a parâ pre datorasii loru intr'unu anu sî jumatate la acelu foru, in acârui cercu a portatu cartea de computatiune, desi debitoriulu respectivu intr'aceea se afla aiurea domicilându.

(H. Ztg.)

Protocolulu.

Siedintiei VII.

(estraordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 17/29. Aprile 1869; de fatia au fostu:

Presiedinte: Ioanu Popoviciu Deseanu, directoriu secundariu substitutu.

Membri: Emanuilu Missiciu perceptoriu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Rosiu, Stefanu Siorbanu, Demetriu Bonciu, Ioanu Goldisiu esactoriu. sî Teodoru Serbu economu. Notariu: Petru Petroviciu.

66. Presiedintele directoriu secundariu substitutu, Ioane Popoviciu Deseanu, face cunoscutu: cà pentru pertractarea unoru agende urginte ce privescu la venitórea adunare generale, sî a nume: pentru defigerea terminului acelei adunâri generale, a cestiunei de arangiarea sortiturei sî altoru afaceri pregatitórie, — au aflatu de lipsa a convocá siedinti'a estraordinaria pre diu'a de astadi, de órece directiunea acést'a prin impregiurâri intrevenite in decursulu lunei trecute, a fostu impedecata in continuarea lucrâriloru sele.

Determinatu: Deórece terminulu defiptu — conformu determinatiunei adunârei generale de anu — pentru conchiamarea adunârii generale pre lun'a lui Maiu a anului curinte — se vede a fi pre scurtu, dreptu aceea cu privire la numerósele agende, ce suntu de a se efeptuí, — directiunea se vede necesitata a prelungí terminulu asié: ca „Adunarea generale din anulu acest'a sa se tiena in 2/14 Iuniu 1869 sî dilele urmatórie“ care terminu in modulu usuatu este a se aduce la cunoscinti'a publicului românu, prin diuariele natiunale, sî toti membrii asociatiunei a se invitá la parteciparea acestei adunâri generale a asociatiunei natiunale.

Totodata suntu a se incunoscintiá despre acést'a domnii presiedinti ai adunârei generale, sî jurisdictiunea politica a comitatului prin scrisori deosebite din partea directiunei.

Nu altcum sa se provóce de nou iérasi toti acei respectivi colectanti cari nici la repetît'a provocare publica sub nr. 62 n'au corespunsu missiunei loru pentru licuidarea sî incasarea restantieloru“ ca pâna in fiinea lunei lui Maiu st. nou, nesmintitu se strapuna resultatulu poftitu, séu se restitue actele ce li s'au tramisu.

Iéra ce se atinge de pregatirile necesarie ce cadu in sfer'a directiunei sî privescu la adunárea generala, se va emite o comissiune din colegiulu directiunei carea va fi insarcinata cu lucrârile particularie: spre ce scopu notariulu directiunei este insarcinatu a face unu registru despre tóte agendele — din protocolulu adunârei generale din an. trecutu, sî a-lu substerne directiunei la siedinti'a cea mai de curendu.

67. Comissiunea emisa cu decisulu directiunei din 12 Decembre 1868 sî 9 Ianuariu a. c. nr. 18 sî 32 in privinti'a arangiârei sortiturei de loteria sî a petrecerei de saltu (balu) pre tempulu adunârei generale, face propunerile sele in urmatoriulu modu:

1. A se face petitiune la Ministeriulu reg. ungurescu de finantie pentru iertarea tacseloru timbrate ce se receru dela arangiat'a sortitura, din acelu motivu ca asociatiunea natiunala este institutu filantropicu, sî are lipsa de mijlóce materiale.

2. A se face insinuare despre acést'a la jurisdictiunea competinte locale, sî la concernintele directiuni de loteria regesci, conformu prescriseloru legei timbrate esistinte.

3. A se procurá din partea asociatiunei sî cu spesele proprie ale ei; pentru espusetiunea sortiturei:

a) Unu servitiu de argintu la mésa — pentru 12 persóne in valóre de .... 500 fl. care va formá castigulu principalu;

b) a se cumperá asisderea cu spesele asociatiunei unu sortiu (losu) originalu de statu din an. 1864 in valóre nominala de .... 100 fl. care va formá alu doilea castigu;

c) iéra cele-lalte castiguri se fia compuse din efectele daruite din partea contribuitórieloru sî zelóseloru dame române.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** „Evangelische Kirchenzeitung“ din Berlinu luându notitia de Compendiulu de Dreptulu canonicu alu Esc. Sele, P. Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, dice despre densulu in nr. seu 18 din anulu acest'a: „Din espunerea dreptului canonicu, ce are valóre in biserica greco-orientale, care l'a publicatu Archiepiscopulu sî Mitropolitulu Baronu de Siagun'a in Sabiiu in limb'a romana, avemu inaintea nóstra o traducere germana esita in anulu espiratu. *) Opulu inaltului autore are pentru noi unu interesu deosebitu. Unde are dreptulu canonicu gr. orientale valóre practica, acolo domnesce mai putienu simtiu scientificu decâtu in Germani'a; iéra sciinti'a germana, preocupata de probleme mai de aprópe, pâna acum numai a rare-ori si-a intorsu ochii câtra densulu. Astfeliu opulu pusu inaintea nóstra, care intr'o forma compendiare da unu prospectu asupr'a terenului intregu, sî din punctu de vedere germanu vine a se privi cá o meritósa umplere a unei lacune de pâna acum, sî inca cu atât'a mai vertosu, cu câtu activitatea cea de multi ani a autorelui in servitiulu bisericei sele, precum sî inalt'a functiune bisericésca, ce ocupa in trens'a, dau o garantia sigura pentru o profunda cunoscintia a dreptului ei practicu.

„Opulu insusi ne espune pre autorele cá pre unu barbatu de nobile libertate si bunatate a inimei Pre lânga tóta iubirea sea câtra asiediamintele eredite dela anticitatea christiana, elu manifestéza o minte deschisa pentru trebuintiele presintelui sî unu interesu viu pentru o desvoltare continua a bisericei. Cu mare resolutetia apera elu principiulu sinodalitâtiei, folosirea limbei materne la cultulu dumnedescu, intregirea bisericei prin statu sî a statului prin biserica. Dedicatu este opulu credinciosului cleru sî poporu alu Metropoliei romaniloru de religiunea greco-orientale din Ungari'a sî Transilvani'a. Autorele lui prin acésta scriere a pusu caldei sele iubiri sî zelósei ingrigiri pentru clerulu eparchiei sele archiepiscopesci unu monumentu neperitoriu“.

*** La Tabl'a reg. din M. Vasarhely suntu denumiti: presiedinte, Carolu Bar. Apor; unu postu de vicepresiedinte inca neocupatu, pentru alu doilea e Augustinu Ladai sî pentru alu treilea Lassel; consiliari suntu denumiti urmatorii; Lad. Kabos, Ant. Tribus, Iosifu Plecker, Ios. Schneider, Demetriu Mog'a, Daniele Dos'a, Mich Binder, Ioann Sándor, Petru Piposiu, Simon Wayda, C. Ferencz, I. Cerghedi, Georgiu Bardosi, Servianu Popoviciu, Lud. Lészay, Paulu Elekes, Samuele Gyarmaty sî Gabriel Antalfy.

* Publicatiune. *) Din partea subscrisei directiune a asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu, prin acést'a se aduce la cunoscinti'a onoratului publicu românu: cumca „sortiurile filantropice“ dimpreuna cu „biletele de intrare“ la petrecerea natiunale (balu) arangiata in favórea fondului asociatiunei sî esecutanda in diu'a prima a adunârii generali defipta pre 1/14 Iuniu a. c. in mai multe esemplarie s'au trimisu pretutindenea la respectivii domni colectanti sî alti binevoitori ai asociatiunei, pentru distribuire la onoratulu publicu doritoriu de cultur'a natiunale a poporului românu.

Pentru aceea toti doritorii de a partecipá la intreprinderea acést'a sublima, suntu avisati a cumperá — dupa placu sî bunavointia — de aceste sortiuri sî bilete, de la respectivii domni colectanti provediuti cu de acestea — pre lânga depunerea pretiului, celu multu pâna in 8 Iuniu a. c. st. n. care este terminulu inclusivu pentru incheiarea planului loteriei filantropice, sî pâna la care toti respectivii posesori (vendiatori) de aceste sortiuri sî bileturi, suntu avisati de a strapune consemnârile sî banii, despre vendiarea acelor'a-si chartii, la acésta directiune.

Datu in siedinti'a ordinaria tienuta in Aradu, 8 Maiu nou 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu.

Demetriu Bonciu m. p.
presiedinte substitutu.

Petru Petroviciu m. p.
notariulu asociatiunei.

*** Dupa „Zastava“ Congresulu serbescu are concessiune a se convocá sî aduná séu in jumetatea din urma a lunei lui Maiu séu in jumetatea cea dintâiu a lunei lui Iuniu.

*) Suntu rogate sî cele lalte diuarie natiunale, pentru bunavoiti'a de a reproduce acésta publicatiune in colónele loru. Directiunea

*) Se da titulatur'a intréga a traducerei germane.

Burs'a de Vienn'a.

Din 7/19 Maiu. 1869.

Metalicele 5%	61	Act. de creditu	276 80
Imprumut. nat. 5%	69	Argintulu	121 25
Actiile de banca	735	Galbinulu	5 84

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

Nru 37. ANULU XVII.

Sabiiu, in 11/23 Maiu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Ce e acum la ordinea dilei ?

Asiá ne putemu intrebá astadi, si déca vomu cugetá dearendulu asupr'a celoru ce se petrecu, vomu aflá ca la ordinea dilei, cestiunea cea mai de mare interesu e cea a scóleleru.

Legislatiunea Ungariei a aflatu cu cale a da espressiune interesului acestui'a prin o lege, de 148 §§. Dupa aceea ministrulu de culte si instructiunea publica s'a apucatu sa reguleze afacerea prin ordinaciuni si cerculare si prin denumirea organeloru sele, care au sa supraveghieze instructiunea.

Din partea autoritâtiloru bisericei nóstre, dupa cum amu vediutu din dóue cercularie publicate in aceste colóne, inca s'au facutu pasii necesari, si pentru deslusire s'au adausu alte cercularie din anii trecuti de sub alte sisteme: pentru cá cei competenti sa véda ca in lucrulu de capetenia totu asiá avemu sa ne purtâmu si acum cá si atunci, si totu asiá cá si sub sistemele de mai nainte.

Si cercularele cele nóue si cele vechi trebuie cetite cu atentiune si legea scolastica asemenea, câci altmintrea se póte face din partea unoru comune erori, cari sa aiba urmâri grele pentru scólele loru.

Un'a avemu sa punemu inaintea ochiloru cetitoriloru nostri, cá unu feliu de anticipatiune, ca mesurile cari le iá legea in privinti'a scóleloru voru fi o p r o b a, déca poporulu si iubesce scól'a sea si déca elu e in stare a face de voia buna, ceea ce va fi mai tardiu silitu sa faca.

Legea lasa scólele d. e. confessiunali dupa cum a aflatu poporulu ca i convine mai bine; legea nu'lu conturba in posessiunea acést'a, ea pretinde numai cá scól'a sa fia spatiósa si preste totu buna pentru petrecerea copiiloru intr'ens'a, pre câtu duréza instructiunea, invatiatoriulu sa aiba léfa mai buna si scól'a sa o cerceteze copiii regulatu.

Suntemu departe de a nu vedé puterile neegale intre unele confessiuni si statu si de aceea cându legea dice, ca déca confessiunile nu voru corespunde prescriseloru voru fi admonite de trei ori din jumetate in jumetate de anu si dupa trei admonitiuni statulu va o r d i n á infiintiarea scólei comunali, la carea voru trebuí sa platésca dupa dare cinci la suta si cei ce au fostu sustienutu mai inainte scól'a confessiunale: avemu totu dreptulu de a ne teme, ca voru fi comune bisericesci séu confessiunali, cari, neavendu esecutiv'a in mâna si poporulu fiindu fâra destula tragere de anima, voru scapá dreptulu asupr'a scólei nu numai confessiunalminte, dara probabilu si in privinti'a limbei.

Nici pâna acum nu lipsescu voci straine, cari se pronuntia intr'acolo, ca aru fi mai cu scopu cá sa se infiintieze numai câte o scóla comunale, séu se fia câte o scóla comunale. Va se dîca, noi, cari dupa starea lucruriloru presente, numai in scólele nóstre confessiunali si in biserica ne mai putemu pastrá limb'a, déca nu ne vomu interesá cu tóta anim'a si din tóte puterile de scóle, suntemu amenintiati de a perde in multe comune dreptulu de a invetiá romanesce. Si déca nu vomu invetiá din pruncia, nu vomu vorbí romanesce nici in familia nici in biserica, si cându vomu fi mari vomu incetá de a fi români.

Pâna a puté deslusí lucrulu acest'a si mai bine, ne multiamimu a dice ca déca in colónele acestui diuariu s'a aperatu totu-déun'a observarea principiului confessiunalitâtiei, s'a aperatu si pentru casuri cá ceste presente, a câroru possibilitate o putemu prinde cu mân'a.

Amu dorí din totu sufletulu si din tóta anim'a, cá comunele nóstre bisericesci cari au dejá scóle, sa le tiena la inaltimea aceea, incâtu cându voru veni organele regimului sa le cerceteze sa nu póta bagá vina, ca nu suntu apte pentru de a sustiené scóla; iéra cele ce nu au, dara dupa impreunarea puteriloru loru aru puté face, in interesulu esistintiei loru natiunali, sa faca scóla, cá sa nu fia constrinse de a sustiené mai târdiu scóla cu limba straina pentru copiii loru.

Evenemінte politice.

In diet'a U n g a r i e i se desbate respunsulu la cuventulu de tronu.

In B o e m i 'a au inceputu iérasi meetingurile, dupa ce s'a delaturatu starea escepțiunale.

In politic'a esterna facu óre-care sgomotu, alegerile in Franci'a si cortesii in Spani'a.

Ministeriulu italianu s'a reformatu, primindu elemente de acele cari sa indestulésca partidele camerei.

In Bucuresci alegerile municipali au esitu in favórea guvernului; totu asiá si in districte, afara de Ploiesti, Camer'a se ocupa inca totu de verificarea titluriloru deputatiloru.

Altfeliu linisce si pace in tóte pârtile.

Diet'a Ungariei.

Amesuratu promisiunei din nrulu trecutu, publicâmu projectulu de adresa din cas'a deputatiloru, indreptatu câtra Maj. Sea.precum urméza:

M a j e s t a t e i m p. s i a p o s t o l i c a r e g é s c a !

Cu bucuria amu intielesu din inaltulu cuventu de tronu alu Majestâtii Tale cumca se indreptâmu intrég'a atentiune a natiunei iute si resolutu spre opulu mare alu reformârii interne.

Si noi suntemu convinsi, ca desvoltarea spirituale si materiale a natiunei e conditiunea neaperatu de lipsa pentru bunastarea natiunei si radiemulu celu mai securu pentru libertatea nóstra constituțiunale.

Sentîmu defectele, pre cari nu le poturamu delatură pân' acum'a din caus'a relatiuniloru nefavoritórie, cunóscemu pretensiunile tempului, pre cari nu le potemu lasá neconsiderate, si petrunsi de simtiemintele necesitâtii reformeloru interne conforme scopului, ni tienemu de sânt'a datorintia, dupa ce prin deslegarea cestiuniloru de dreptu publicu, cari erau mai nainte pendinti, ni se puse fundamentu securu reformei nóstre pre terenulu legislatiunei fâra intardiare spre reforme cerute de timpu. Acele puncte ale reformeloru interne, cari suntu insirate specialu in inaltulu cuventu de tronu alu Majestâtii Tale, contienu astfeliu de objecte, a câroru esecutare corespundietória este si voi'a intregii natiuni; e de lipsa a decide in privinti'a loru câtu mai curendu, si noi nu vomu amená desbaterea acestoru objecte, avendu totdeun'a inaintea ochiloru la aceste desbateri aredicarea potintiósa a bunei stâri a poporului, recerintiele sociale ale tierii si interesele impreunate si nedespartite ale ordinei si libertâtii.

Onorâmu cu pietate trecutulu si reminiscintiele patriei. Totusi nu ne vomu lipí de institutiuni, cari inainte potu se fie fostu corespundietórie tempului si póte si necesarie, cari inse impedeca acum bunastarea, inflorirea si desvoltarea constitutiunale a tierii.

Multu timpu si greu lucru voru cere objectele importante, ce suntu cu deamenuntulu insirate in inaltulu cuventu de tronu. Legislatiunea inse trebue se si indrépte atentiunea si spre alte cestiuni numeróse si nu de mai putiena importantia.

Ni se potu presentá si ni se voru presentá in decursulu timpului astfeliu de cestiuni, si ni vomu estinde decisiunile nóstre si a supra loru.

Suntemu convinsi cumca pactulu legalu ce s'a efeptuitu intre Ungari'a d'o parte si Croati'a cu Slavoni'a d'alta parte sub sessiunea trecuta prin contractu de dreptu publicu si care a si intratu in validitate, inca se va mai intari prin conlucrare fratiésca, ce ni-o cere afacerile nóstre comune. Cu totii sentîmu necesitatea agendeloru numeróse, si cu potere si activitate armonica voimu si vomu nisuí ca se promovâmu bunastarea comune a patriei nóstre.

Nu potemu intrelasá a nu amintí Majestâtei Tale cu incredere sincera pusetiunea presinta a confiniului militaru. E fâra indoiéla cumca confiniulu militaru apartiene la corón'a ungurésca. Un'a parte apartiene nemedilocitu la Ungari'a, partea cea mai mare apartiene nemedilocitu la Croato-Slavoni'a. In confiniulu militaru inca mai esista un'a institutiune cá ereditate, carea pre d'o parte nu convine cu relatiunile presentului, pre d'alta parte sta in contrastu directu cu legile nóstre, cari estindu sarcinile servitiului militaru si beneficiulu constitutiunei asemenea pre fiie-cine. Nu ne indoimu cumca efeptuirea acestei reformâri e impreunata cu numeróse si insemnate greutâti; inse M-jestatea Ta ni permiti speranti'a, cumca vei indreptá inalt'a atentiune suverana spre delaturarea acestoru pedeci si astfeliu vei face cu potintia, ca in locu'u institutiunei militarie ce esista in fapta, corespundietoriu relatiuniloru, pre calea reformârii graduate, se intre in viatia referintiele constitutiunali si in asta parte a corónei unguresci si cá sa se implinésca prin acést'a cererile constitutiunali ale Ungariei, Croatiei Slavoniei.

Mai departe ni tienemu de detorintia, cu provocare la §-lu 65 alu art. de lege XXX din anulu 1868, a face amintire Majestâtii Tale si de Dalmati'a, carea unita legalu cu Croati'a apartiene la corón'a ungurésca.

Evinemintele resbelului au ruptu inainte cu sute de ani acestu legamentu faptieu. Scimu cumca sub seculii decursi dupa despartire, feliurite relatiuni s'au formatu de nou, nenumerate interese s'au ivitu de nou, pre cari nu le potemu trece cu vederea si sacrificá unei reincorporâri faptice pripite. Inse ne incredemu intielepciunei Majestâtii Tale, cumca ve va succede a delaturá greutâtile si pre lânga considerarea drepturiloru si intereseloru tieriloru participatórie a deslegá si cestiunea acést'a spre indestulire comuna.

Cu bucuria amu intielesu din inaltulu cuventu de tronu alu Majestâtii Tale cumca relatiunile amicabili cu statele esterne ni dau prospectu securu pentru sustienerea pâcii.

Si noi dorimu pacea, câci resbelulu e totdeun'a un'a necesitate grea si durerósa, mai alesu in starea nóstra, unde organisarea corespundietória a afaceriloru nóstre interne, si crutiarea ce e atâtu de necesaria in bugetulu nostru si in sistem'a de contributiune, e numai in tempi de pace cu potintia.

Primesce Majestate! spressiunea omagiala a multiumirei nóstre adenci pentru grigi'a-Ti parintésca, cârei'a, cu referintia la sustienerea nevatemata a constitutiunii nóstre si la promovarea desvoltârii interne a patriei nóstre ce convine dorintieloru tierii, se dede spresiune si inaltulu cuventu de tronu.

Ca ablegati ni tienemu de sânt'a datorintia, a ne straduí cu diligintia neintrerupta, ca intentiunea parintésca a Majestâtii Tale indreptata spre bunastarea patriei câtu mai curendu sa se implinésca aducendu binecuventare.

Dealtmintrea suntemu ai Majestâtiei Vóstre imper. si apost. regale cei mai supusi servitori. Ablegatii adunati in dieta din Ungari'a, Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a.

Revista diuaristica.

„Wanderer,“ in unu articulu mai lungu spune ca centralistii imperiali canta a-si aduce iérasi la valóre principiele, chiama atentiunea magiariloru asupra acestei eventualitâti si le tiene lectiuni din brosiur'a bar. Eötvös despre principiulu natiunalitâtiloru.

„Hazánk“ arata ca consiliarii de scóla si inspectorii scolari nu se denumescu dupa merite de specialitate, ci dupa principii politice si dupa nepotismu.

Sublimitatea conferintieloru invetiatoresci.

II.

Solamen miseri socios habuisse malorum.

Se gasesce in mediuloculu societâtii umane, in mediuloculu nostru chiaru o clasa de ómeni, ai cârei membri cele mai frumóse dile din viéti'a loru si le consacra pentru binele omenimei. Omenimea insa a mersu pâna a abandoná si urméza inca a abandoná nobilele loru aspiratiuni, nesocotindu-le nici chiaru unu titlu de onóre, nici macaru ce trebuie sa ocupe si ei in rendulu muritoriloru! Necontestându ca ventulu sórtei atinge pre toti pamentenii, nici odata nu sufla elu cu mai mare potere decâtu: cându sufla, pentru cá sa isbiésca navea, pre care se gasescu guardii sciintiei si ai culturei! Invetiatorii, acésta clasa de ómeni in tóte vécurile, decându tiene a minte némulu omenescu, a fostu si suntu inca considerati, cá cei ce se gasescu pre ultim'a trépta a scârii sociali. Prin aste dise nu vremu sa facemu istoriculu acestei clase de ómeni; câci déca ni-amu propune chiaru descrierea vietii acestoru ómeni cu tóta bunavointi'a, ce aru trebui sa caracterisezo o astfeliu de opere: totusi amu fi sforciati sa facemu inceputulu si inchiaiarea cu necasurile si tóte calamitâtile, ce ei au suferitu si sufere si inca pâna adî. Nici nu vremu, nici nu potemu incepe o opera precâtu de imensa pre atât'a de grava, fiindu ca pre deoparte ne lipsescu puterile d'a face vre-o istorire de inalta conceptia asupra acestui punctu, pre de alta parte ne tememu, sa nu ni se dica de câtra cei scrupulosi, ca facendu parte din acésta clasa vomu fi partiali. Lasâmu asta frumósa dara trista opera unui penelu asia de istetiu incâtu se póta corespunde seriositatei acestui studiu.

Intempinându represintantii invetiamentului atâti'a obstaculi, atâtea neajunsuri din partea societâtii unde si voru gasí ei amici pentru d'asi imparti bucuri'a si intristarea, ce o sufere? Unde si voru gasí inimi simpathice, amici fideli in principiuri, fideli si in fapte?

Nisce intrebâri acestea, ce si voru gasí resunetu numai in inimile celoru de o sórte cu noi.—

Ei bine! avendu in videre acaste considerante omulu din cestiune este sforciatu in prim'a linia a-si câstigá amici adeverati nu perfidii, din inim'a cáror'a sa imprumutâmu balsamuri recoritórie, amici, cari sa'lu insotiésca in tóte nenorocirile, ce potu sa se arate; câci ne mangaiâmu avendu soci in nenorociri! —

Intrebâmu dar: unde va gasí unu invetiatoriu aceea, ce pentru elu este o necesitate de prim'a ordine? Cine-i apretiéza cu cuviintia si cu o matura seriositate pusetiunea lui? A cui inima bate simpathicu si tare pentru inim'a unui invetiatoriu zelosu de chiamarea sea dara totuodata ingrigiatu de viitoriulu seu? Dóra acel'a, care incungiuratu de bunatâti pamentesci dîce: bea, mananca suflete si te veselesce, ca ai destule bunatâti strânse pre multi ani? Ferésca Dumnedieu! Inim'a unui astufeliu de sibaritu nu mai simte nimicu! In elu este incuibatu materialismulu celu mai incarnatu: incâtu elementele spirituali suntu nimicite prin marea cantitate, ce represinta materi'a bruta. Sa venimu la altu estremu. Cugeta cineva, ca la celu ce si câstiga pânea dilnica intru sudórea feciei sele afla unu invetiatoriu simpathii? Pré pucine. Sentimentele lui de amicia suntu pism'a, privindu-te mai bogatu decâtu elu; câci tu dupa opiniunea lui seceri, unde nu semeni, — aduni unde nu risipesci. Stându tóte astea intrebu acum: ce vréi sa mai faci cu negligenti'a bunule invetiatoriu?! Vréi sa traiesci numai singuru?

De ai si vré asiá ceva, nu este permisibilu. Tu esci sfortiatu a inchiaiá legaturi de amicia cu altii, — si acesti'a altii suntu cameradii tei de studiu, coluptatorii, cari impreuna cu tine se lupta totu pre unu terenu si urmaresc totu acela-si scopu. Chiamarea invetiatorésca este si seriósa si grava. Stându déru invetiatorii in mediuloculu necasuriloru potu ei óre sa n'auda sunete simpathice din vr'o parte macaru?

Bucuri'a si simpathi'a nu suntu ele óre limanuri de mangaiare pentru unu invetiatoriu in calatori'a pre acestu pamentu? Este dara evidentu, ca unu invetiatoriu are necesitate in prim'a linia de o bucuria, in care inim'a batendu mai simpathicu si mai liberu sa i ofere o perfecta seninatate, o complecta usiurintia de grigi, cari sa 'lu transmuta in deliciósele tempuri ale copilariei. Te intrebu dara, bunule invetiatoriu! unde-ti poti tu gasí acésta necesitate, de care esti asiá tare sfortiatu? Déca nu intre socii tei, de o sórte cu tine. Déca tu conscientiosu chiamârei tale de ce nu vréi sa te asociedi cu alti invetiatori, cá in compania sa satisfaci necesitâtii, ce inim'a de pedagogu reclama? Unde poti tu sa-ti nobiledi din ce in ce mai multu inim'a ta de pedagogu? Uunde-ti poti vidé mai bine positi'a ta sociale decâtu in conferintiele invetiatoresci? Unde ti poti vidé mai bine starea ta decâtu in societate cu acei'a, pre cari ventulu i atinge de aseminea cá si pre tine? —

Noi mai avemu, ce e dreptu, o bucuria, care nu o putemu gasí in cercurile sociali. Acésta bucuria consista in sementi'a aruncata de noi pre unu pamentu bunu, unde prinde radacina, resare, cresce, infloresce si pre urma da fructu. Bucuri'a acést'a consista in efectele si resultatele, ce au produsu oper'a nóstra in sufletele tinere indigetându-le adeca calea virtutiei. Eata recompens'a cea mai mare pentru unu invetiatoriu, ce a secerat'o dupa unu lucru greu.

Mi'aru objectá póte cineva, ca inim'a pedagogului este dejá satisfacuta alimentata si numai prin asta impregiurare! Cine nu scia insa, ca o perpetua monotonia aduce pre omu la o langedîa; cându vioitiunea spiritului se perde. Sufletulu si perde acea potere de viétia, ce se chiama elasticitate si astufeliu operei i lipsesce chiaru viati'a. Nici chiaru fiinti'a nóstra umana nu este astufeliu compusa de creatoriulu, cá sa corespunda monotoniei. Scimu din viati'a de tóte dilele, ca unu omu cu câtu si câstiga mai multe impresiuni: cu atâtu elu este in stare d'a-si corespunde chiamârei sele cá omu, cá cetatianu etc. — si apoi monotoni'a nu pré olera multe impressiuni.

Intrebâmu acum, déca unu invetiatoriu póte trai in monotonia, intr'o viatia singuratica: cându elu are d'a deplini o opera asiá de imensa; cându elu are d'a cresce pre fiitorii cetatiani; cându este vorb'a de fericirea populiloru? Lasâmu sa si respunda fia care dupa placu. Noi judecându cestiunea din punctulu de vedere alu importantiei credemu a nu esagerá, déca mergemu pâna a pretinde dela invetiatori cea mai mare seriositate si o esperintia câtu se póte de intinsa, cari ambele nu se potu câstigá fâra numai in alianti'a strînsa cu cei de o sórte cu noi.

Firmi in credintiele nóstre avemu cuventu destulu de tare: cându pretindemu dela invetiatorii nostri din scólele popularie sa merga la conferintie, cá acolo unii prin altii sa si insufle curagiu d'a luptá cu persistintia pre teramulu alesu de ei insisi! — Inca odata dara: intruniti-ve in conferintie, cá sa ve mangaiati in bucuriile si necasurile vóstre; câci ne mangaiâmu avendu soci in nenorociri. *)

Ioann D. Petrasicu,
invet. la Resînari.

*) Fiindu de credintia, ca dlu autoru intrebuintiéza cuventulu mai multu pentru form'a din afara nu avemu nimic'a in contrai; de altumintrea. nenorocirea, cá si norocirea e fórte relativa. In impregiurârile nóstre speciale romanesci, nu numai invetiatorii, ci si altii intempina neplaceri si neajunsuri pre calea intreprinderiloru loru. Nu trebuie inse sa perdemu curagiulu. Avemu de multe ori de a face cu ómeni cari nu cuprindu lucrurile din nesciintia din capulu locului, séu din nisce prejudetie pre cari le au adusu cu sine din o lume vechia si prin cari, cauta cá prin nisce sticle colorate la misicarea cea nóua a lumei. Nisuinti'a sa fia indreptata de a eliberá vederea de prejudetie si de a face pre totu insulu se intielége ca cutare stare, cutare intreprindere este necesaria si trebuie sa se faca in form'a in carea sa aduca folosu si mai mare si mai grabnicu. Invetiatori, séu ori cine, sa se imbrace in záu'a resignatiunei mai anteiu, pentru ca cu linisce sa-si póta urmarí scopulu, cându va vedé pre vecinulu seu desfatânduse si pre sine tigorîndu-se din simpl'a causa ca a remasu credinciosu chiamârei sele; a dóu'a ca la conveniri se imbarbateze si prin esemplulu seu pre cei noi, cari inca nu suntu deprinsi cu acestu innotu neplacutu in noianulu celu vastu alu vietei. R.

Instructiune.

pentru esecutarea statului provisoriu despre alegerea corpuriloru representative si a oficialiloru districtuali si comunali in fudulu regescu aprobatu prin prea in. resolutiune a Majestâtiei Sele imp. si apost. regale din 22 Martie a. c.

A. Conscrierea alegatoriloru.

§. 1. Comitele demânda magistrateloru si oficiolateloru conscrierea alegatoriloru in sensulu §. 2. a statului provisoriu si otaresce spre scopulu acést'a unu terminu anumitu.

§. 2. Magistratele (oficiolatele) esmitu atâtea comissiuni, câtu cugeta a fi de lipsa la ajungerea scopului.

Fiecare comissiune conscrietória consta din unu conducatoriu trei asesori si unu protocolistu.

Conducatoriulu se ia din gremiulu oficiolatului séu magistratului cercualu resp, protocolistulu din personalulu inferioru, insa se póte intrebuintiá in fiecare comuna si notariulu comunale. Pre cei trei asesori i alege in fiecare comuna comunitatea presenta.

In orasie mari se potu esmite dóua séu dupa trebuintia mai multe comissiuni conscrietória de odata, insa lucrârile loru trebue sa se impreune in fine la olalta.

§. 3. Conscrierea alegatoriloru se face publica in comun'a ins'a-si si pre spesele ei.

§. 4. Conscrierea va cuprinde inainte de tóte pre toti membri contribuenti din comuna. Acei'a insa nu se voru considerá, cari dupa § 4 a statutului prov. din caus'a insusîriloru loru personali suntu eschisi dela alegeri.

Dupa consultarea numerului totalu a contribuentiloru, comissiunea otaresce numerulu celoru indreptati la alegeri (§. 2 din statutu), conscrie pre alegatori si insémna la finea listei alegatoriloru inca 10% din numerulu alegatoriloru conscrisi, pre cei ce contribue mai multu, cá alegatori in reserva.

§. 5. Listele in care suntu conscrisi alegatorii suntu de a se pestrá 8 dile in localitatea oficiului comunale spre evidinti'a fia-cârui'a. Reclamatiuni individuale séu indreptate contra purcederei la conscriere au de a se insîrá in cele 8 dile sumarice in cólele de reclamatiune subscriindu-se din partea reclamantelui, respective punendu degetulu cu ajutoriulu unui subscriitoriu.

§. 6. Dupa terminulu acest'a de reclamatiune, comissiunea conscrietória indata se intrunesce in o siedintia finale si substerne listele alegatoriloru precum si reclamatiunile insinuate dandu-si parerea oficiolatului districtualu. In tempu de alte 8 dile acest'a decide asupr'a tuturoru reclamatiuniloru. Contra acestoru decissiuni se póte insinuá in 8 dile dupa predarea loru la oficiolatulu districtualu recursu câtra comitele. Recursele referitórie la listele conscriptiunale singuratice se cumuléza dupa decursulu termineloru prescrise si se asternu cu tóte actele referitórie comitelui, carele decide asupr'a acestoru recurse in instanti'a ultima.

§. 7. Pentru defecte mari séu neobservarea legei la conscrierea alegatoriloru e respundietoriu presiedintele comissiunei cu persón'a sea si celu putienu cu purtarea tuturoru speseloru, cându s'aru vedé a fi de lipsa o conscriptiune nóua. Contra decisiunei penale dictate de comitele se póte luá recursu la ministeriulu de interne in tempu de 14 dile. (Va urmá.)

Protocolulu.

Siedintiei VII.

(estraordinaria)

tienuta din partea directiunei Asociatiunei natiunale aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 17/29. Aprile 1869; de fatia au fostu:

Presiedinte: Ioanu Popoviciu Deseanu, directoriu secundariu substitutu.

Membri: Emanuilu Missiciu perceptoriu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Rosiu, Stefanu Siorbanu, Demetriu Bonciu, Ioanu Goldisiu esactoriu. si Teodoru Serbu economu. Notariu: Petru Petroviciu.

(Capetu.)

4. In sensulu acest'a comissiunea propune formulariulu sortiului dupa care sa se tiparésca ori

litografeze catimea trebuinciósa de esemplarie pre lânga stabilirea pretiului unui sortiu de 50 cr. v. a.

In tecstulu sortiului sa se pune precisu ca :

5. Numerii sortiuriloru trase sî descrierea obiecteloru castigate, se voru publicá prin diuarie — numai decâtu dupa efeptuit'a sortitura.

6. Castigurile facute respectivii le voru puté scóte dela directiune — pre lânga producerea sortiului originalu — in restempu de 6 septamâni, iéra cele nescóse dupa espirarea acestui terminu, voru cadé in favórea fondului asociatiunei.

7. Cumperatoriloru de cinci sortiuri li se da unulu, adeca, — alu siésele, — gratisu.

8. In fine a se tipari ori litografá o catime de 12,000 esemplarie de aceste sortiuri dupa formulariulu susu espusu.

Determinatu : Propunerea comisiunei se primesce, sî in urmarea acelei'a se decide :

A se face petitiunea propusa pentru relasarea tacseloru timbrale, câtra Ministeriulu reg. ungaricu de finantie, pentru a cârei'a subscernere sî promovare se va recercá d. directoriu primariu Antoniu Mocioni, sî d. vice-presiedinte alu doile Sigismundu Popoviciu cari se afla de presinte la Pest'a.

Nu altcum : a se face insinuare la jurisdictiunea concernenta politica, sî la directiunile de loteria, — despre arangiarea sortiturei acestei'a.

Obiectele propuse din partea comisiunei sub punctu 3. lit. a) sî b) a se procurá la timpulu seu spre scopulu destinatu pentru sortitura.

Formulariulu de sortituri — in sensulu propunerei comisiunale — se adoptéza sî tiparirea séu litografarea a celui'a in catimea receruta de 12,000 esemplarie pre spesele asociatiunei se dispune asemnându-se sum'a obvenînda la perceptoratulu asociatiunei in modu anticipativu, sub rubric'a menita pentru erogatiunile acestea care apoi se va computá la timpulu seu din venitulu curatu respective substratulu sortiturei.

Presidele comisiunei Demetriu Boncin sî notariulu Petru Petroviciu se concredu cu procurarea tiparirei câtu mai urginta a sortiuriloru, avendu despre resultatu a reportá la siedinti'a cea mai de aprópe.

Mai departe comisiunea are de a substerne reportulu seu sî respective propunerile ulterióre, sî in privinti'a arangiârii petrecerei de saltu (balu), cu care este impreunata sortitur'a.

68. Fiindu espeditiunile — din acésta siedintia — fórte urgiute, pentru autenticarea protocolului.

Determinatu : Se defige terminulu pre sâmbeta in 1 Maiu nou, a. c. la 6 óre sér'a, la care toti membrii de fatia sunta poftiti a convení in cancelari'a asociatiunei.

Protocolulu acest'a in presenti'a membriloru directiunei, Ioanu Popoviciu Deseanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu Rosiu, Teodoru Serbu, Stefanu Siorbanu, Ioanu Goldisiu sî Petru Petroviciu, precetindu-se s'a autenticatu. — Aradu in 1 Maiu nou 1869. Directiunea asociatiunei natiunale aradane pentru cultur'a poporului românu. Presiedinte :

Ioann Popoviciu Deseanu m/p.

directoriu secundariu substitutu.

Petru Petroviciu m/p.

notariu-directiunalu.

Ibanesti, 4 Maiu 1869.

Domnule Redactoru! In legatura cu articululu din Ibanesti 14 Aprile 1869 st. v. a pretiuitei fóie „Telegrafulu Rom.“ nr. 32 s'a mai adunatu inca dela urmatorii crestini contribuenti precum urméza óre cine 1 fl. v. a. Retra Vasilica a S. 20 xr. Precub Ioanu 10 xr. Suceava Gorea 50 xr. Kürtös George 10 xr. Popp Maria p. 20 xr. Suceav'a Vasilie 50 xr. Cofari Simionu a. G. 50 xr. Glig'a Iacobu a Sim. 50 xr. Mate Maria Lupoe 20 xr. Petra Ioana or. 20 xr. Glig'a Silimon 20 xr. Kürtös Ioann a T. 10 xr. Gliga Maria v. o. 10 xr. Suceava Maria M. 10 xr. Mate Maria I. M. 10 xr. Cofariu Mihaila Can. 40 xr. in suma 5 fl. v. a. pre lânga care ve rogu ca sa luati asupra-ve ostenél'a de ai admanuá, sî acesti'a la nenorocitii nostri crestini dela Cincu-mare *)

Alu stimatu d-vóstra.

Demetriu Cornea,
Parochu gr. or.

*) Banii se tramitu cu „Post-Anweisung“.

Romani'a.

Steau'a orientului, vorbindu despre deschiderea parlamentului românu, dice, ca fratele Domnitoriului, Leopoldu s'a dusu la curtea metropoliei in trasura de gala, acompaniatu de mai multe autoritâti militarie. Trasur'a erá precedata de unu escadronu de gendarmi sî urmatu de altulu de cavaleria. La intrarea sea in camera se radicara toti dela locurile loru sî primira cu aplause vie pre fratele Principelui Carolu.

Dupa „Steau'a orientelui,“ in diu'a de Sântu Georgiu s'a celebratu in Bucuresci onomastic'a regelui Greciei Georgiu I. „Autoritâtile civile sî militarie romanesci“ continua disulu diuariu, au luatu parte la festivitate. Ministru-presiedinte Demetriu Ghica, mai multi din colegii sei sî functiunari inalti au asistatu la servitiulu religiosu. Unu numeru mare de fileleni au unitu rugaciunile loru cu cele ale eleniloru pentru sanetatea sî fericirea regelui loru, pentru marirea sî prosperitatea natiunei loru. — Unu despartiementu militariu românu cu stindardu, postatu in curtea bisericei, a datu onorile militari dlui majoru Axélos consule generale alu Greciei.“

Otelulu consulare a fostu decoratu cu flori sî frundia verde.

Dupa servitiulu dumnedieescu s'au dusu consulii in locuinti'a consulelui generale grecescu sî au oferitu cá representanti ai suverani oru loru, regelui grecescu felicitatiunile cuvenite. Aprópe de un'a óra dupa amedi ministrulu presiedinte D. Ghica sî adjutantele de câmpu alu Domnitoriului Carolu, colonelu Filipescu in trasura de gala de curte, acompaniati de unu despartiementu de cavalerie s'au dusu la otelulu consulariu, pentru cá in numele Domnitoriului românilor sî a guvernamentului seu se presenteze espressiunea simtieminteloru loru câtra M. S. regele eleniloru.

Tóta diu'a supusii eleni, români sî straini, ómeni de distinctiune miscati séu de patriotismu séu de simpathia au adusu dlui Axelos felicitârile loru câtra Regele. Dlu Axelos, a cârui caracteru a fostu apretiiitu de fia-care a facutu onorile cu o maniera placuta sî perfecta.

Lista *)

colectoriloru Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului românu.

1. Din Abrudu. Michaiu Cocu proprietariu in Abrudu, denumitu in sied. comit. asoc. tienute in 10 Decembre (28 Nov.) 1862 § 10. Ioann Galu admin. protop. in Abrudu, denumitu in sied. comit. asoc. din 12 Maiu 1863 § 36. Alessandru Amosu Tobiasiu protop. onorariu in Abrudu denumitu in sied. comit. asoc. din 17 Sept. 1867 § 84.

2. Din Alb'a-Juli'a. Axente Severu proprietariu in Cricâu, denumitu in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1862 §. 10. Nicolau Berghianu senatoru in Belgradu, denumitu in sied. comit. din 4 Sept. 1866 § 72. Augustu Papu prot. in Belgradu denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84. Ales. Tordasianu adm. prot. in Belgradu, denumitu in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

3. Din Aradu. Dr. Atanasiu Siandoru profesoru in Aradu denumitu in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

4. Din Albacu. Nicolae Ispasu jude comunalu denumitu in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84. Candrea, proprietariu in Albacu, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 §. 84.

5. Din Aiudu. Nicolae Gaietanu advocatu.

6. Din Bai'a-mare. Teodoru Szabó protopopu, denumitu in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 §. 10.

7. Din Beiusin Teodoru Kövári direct. gimn. (vedi observ. nr. 6).

8. Din Bistritia, Gabriele Dorgo dir. gimn. (v. obs. nr. 6). Ales. Silasi protopopu, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 §. 84.

9. Din Blasiu, Ioane Fekete Negrutiu canonicu metrop. in Blasiu, denumitu in sied. com. din 12 Aprile 1864 § 27. Georgiu Pop'a proprietariu, denumitu in siedinti'a com. din 2 Sept. 1862 § 97. Ioann P. Moldovanu profesoru, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 94.

*) Cele-lalte diuarie natiunale inca sunt rugate a reproduce in colónele sele acésta lista.

10. Din Bolzen, Ioane Dumbrav'a capelanu castrense in Bolzen (in Tirolu) denumitu in sied. com. din 4 Nov. 1862 § 127.

11. Din Brasiovu, Ioanu Georgiu Ioann negutietoriu, denum. in sied. com. din 10 Decem. (28 Nov.) 1861 § 10. Radu Pascu negutiat. denum. in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioann Petricu protopopu, denum. in sied. com. din 10 Decem. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioanu Lengeru prof. gimn., denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1868 § 84.

12. Din Branu, Ioanu Metianu protop. in Zernesci, denum. in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 §. 10. Mironu denum. in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 §. 10.

13. Din Bistr'a, Augustinu Coltoru parochu, denumitu in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84. Dionisiu Darabantu notariu (v. obs. numelui premergatoriu).

14. Din Câmpeni, Teodoru Teocu proprietariu, denum. in sied. com din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Georgiu Ioanette notariu comit. (v. obs. premerg.) Michailu Andreiuc'a proprietariu, denumitu in sied. comit. din 17 Septem. 1867 § 84. Ioane Patiti'a protopopu, denumitu in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

15. Din Cetatea de balta, Vasilie Moldovanu vice-comite D. San-Martinu denumitu in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioann Pinciu presiedinte de sedria D. San-Martinu denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84. Ioann Almasianu protopopu in Alm'a, denum. in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

16. Din Cernautiu, N. Hurmuzachi proprietariu, denumitu in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioanu a lui Georgiu Sbierea secretariu la societ. literarie, denum. in siedint. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

17. Din Cincu-mare Ign. Mandocea adm. prot. denum. in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84. Moise Branisce ascultantu, totu in sied. din 17.

18. Din Clusiu, Vasil. Rosiescu prot., sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Pamfiliu protopopu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

19. Din Cohalmu, I. Iosifu, adm. prot. sied. com. din 10 Decem. (28 Nov.) 1861 § 10. Paulu Banutiu secretariu magistr. din sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

20. Din Cazl'a, Vas. Buteanu jude proces. din sied. comit. din 8 Aprile 1862 § 44.

21. Din Crasn'a sî Selagiu, Demetriu Coroianu vicariu in Simleulu Silvaniei, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Georgiu Filipu advocatu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov) 1861 § 10. Florianu adv. obs. de susu.

22. Din Deesiu Ioann Colceriu protop. sied. com. din 10 Ian. 1865 § 5.

23. Din Dev'a, Ioane Papiu protop. sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Georgiu Ciaclanu vice-comite, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

24. Din Doboc'a, Michailu Bohatielu jude prim. in Gherl'a, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 §. 10.

25. Din Dobr'a, Nicolau Crainicu protopopu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1862 § 10.

26. Din Fagarasiu, Ioann Codru Dragusianu vice-capitanu (v. nr. 25). Fogarasianu, (v. nr. 25). Ioann Antonelli vicariu, sied. com. din 4 Sept. 1866 § 72.

27. Din Gherl'a, Lazaru Huz'a notariu consist. Ioann Muresianu proprietariu, sied. comit. din 17 Sept. 1867 §. 84.

28. Din Halmagiu, Mog'a .... sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

29. Din Hondolu, Vas. Piposiu protop. sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

30. Harom-Szék (Trei scaune), Ioann Petricu protop. in Brasiovu, vedi sî nr. cur. 11.

31. Din Hatiegu, Ioane Ratiu prot. sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Petru Popu vicariu, sied. com. din 6 Sept. 1864 § 51.

32. Din Ibasfaleu, Iosifu Siulutiu jude prim in pensiune, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

33. Din Ili'a, Ioane Orbonasiu prot.

34. Din Lugosiu, Iov'a Popoviciu ne-

gutietoriu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Popaviti'a negutiat. obs. de susu.

35. Din Lipov'a, Alessandru Ciordanu, (vedi nr. cur. 34). Ioann Tieranu prot. (v. totu nr. c. 24.

36. Din Magureni, Andreiu Medanu asesore, sied. com. din 8 Aprile 1862 § 44.

37. Din Marmati'a, Mihaiu Pavelu vicariu in Szigetu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Petru Mihali asesoru in Szigetu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

38. Din Mediasiu, Dionisiu Chendi adm. prot. in Siarosiu sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Popescu adm. prot in Mediasiu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

39. Din Mehadi'a, Dimitrie Iacobescu prot. sied. comit din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

40. Din Mercurea, Georgiu Marcu Macelariu economu, sied. com din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Nicolau Morariu economu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

41. Din Muresiu Osiorheiu, Demetriu Fogarasi negutiatoriu (v. nr. c. 40). Cataramb'a (?) (v. nr. c. 40). Iosifu Fülep negutietoriu, sied. com. din 2 Aprile 1862 § 44.

42. Din Nascudu, Georgiu Moisiliu vicariu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 §. 10. Ioane Florianu fiscalu, sied. dtto. Ioachimu Muresianu presiedinte de sedria, sied. com. din 18 Sept. 1867 § 85.

43. Din Nocrichiu, Gregoriu Maieru adm. prot. sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Zach. Zacharia practicantu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

44. Din Odorheiu, Arone Boeriu protop. in Gyergyo Sz. Miklos sied. com din 10 Decem. (28 Nov.) 1861 §. 10.

45. Din Oradea-mare, Nicolae Zsig'a sen. proprietariu (sied. nr. c. 44) Ioann Gozmanu v-comite, (sied nr. c. 44). Justinu Popfiu profesoru, sied. com. din 17 Septem. 1867 § 84. Iosifu Romanu advocatu sied. dto.

46. Din Ofenbai'a, Nicol. Fodorénu prot. (v. sied. nr. c. 45.)

47. Din Orestia, Ioane Balomiri senatore, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Nicolau Barbu secret. magistrat. sied. dto. Georgiu Berciauu protop. in Cudgiru, sied. com din 6 Sept. 1864 § 31. Nicol. Popoviciu prot. sied. com. dto.

48. Din Pest'a, Ioann Micu Iescu parochu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 §. 10. Dr. Ioann Galu concepistu, sied. com. din 12 Dec. 1867 §. 139.

49. Din Poian'a, Nicolae Cirgudeanu notariu, sied. com. din 10 Decem. (28 Nov.) 1861 § 10. . . . Dobrot'a, sied. dto.

50. Din Poian'a-sarata, Ioann Balloiu parochu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

51. Din Remetea, Stefanu Filipu, sied. com. din 8 Aprile 1862 § 44.

52. Din Resînari, Sav'a Popoviciu Barcianu parochu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Brote proprietariu, sied. dto. Bucuru Cioranu proprietariu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

53. Din Rosi'a de munte, Simeonu Balintu protop. (v. sied. nr. c. 52).

54. Din Sasz-Reginu, Anani'a Trombitasiu proprietariu, (v. sied. n. c. 52). Michaiu Orbonasiu advocatu, sied. com. din 12 Dec. 1867 § 139.

55. Din Satu-mare, Petru Branu protop. sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

56. Din Sas-Sebesiu, . . . Besianu senatoru (v. sied. nr. c. 55). Ioane Tipeiu prot. (v. sied nr. c. 55). Ioane Deacu prot. siedint. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

57. Din Sacarâmbu, Sabinu Piso prot. sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Beniaminu Densusianu prot. sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

58. Din Seliste, Danila Némtiu parochu, (v. sied. nr. c. 57). Nicol. Racuciu parochu, (v. sied. nr. c. 57).

59. Din Sabiiu Ioann Hanni'a prot. sied. com. din 10 Ian. 1865 § 6.

60. Din Sighisiór'a, Zach. Boiu prot. sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 84. Petru Decei parochu rom. cat. sied. com din 17 Sept. 1867 § 84.

61. Din Siomcut'a-mare, Iosifu Popu v-capitanu, sied. com. din 8 Aprile 1862 § 44. P. Dragosiu vice-notariu, sied. dto.

62. Din Sacele, Irimia Verz'a parochu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84. Radu Pope'a parochu, sied. dto.

63. Din Solnocu sî Chiorarulu, Alessandru Filipu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Gabrielu Manu jude prim. in pensiune in Deesiu, sied. dto. . . . Ciocanu, sied dto.

64. Din Temisiór'a, ... Cermen'a capitanu cetatienescu, (v. sied. din nr. c. 63).

65. Din tienutulu Crisiului repede, . . . Pallade prot. (v. sied. nr. c. 63).

66. Din Turd'a, Dr. Ioann Ratiu advocatu, sied. com. din 10 Decem. (28 Nov.) 1861 § 10. Iacobu Lugosianu prot. sied. com. din 4 Sept 1866 § 72. Simeonu Popu Moldovanu prot. in Aghirbiciu, sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

67. Din Uniadór'a, Avramu Pecurariu parochu, (v. sied. n. c. 66.)

68. Din Vien'a G. B. Popoviciu agente comerciale. Dr. Gregoriu Szilasi prefectu seminariale, sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

69. Din Zarandu, Dr. Iosifu Hodosiu v. comite in Bai'a de Crisiu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Francu v-comite in Bai'a de Crisiu, sied. dto.

70. Din Zlatn'a, Lazaru Piposiu c. r. probatoriu de minere, sied. com. din 10 Dec (28 Nov.) 1861 § 10. Ioann Demianu parochu, sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

(Cu totulu 136 colect.)

Dela comitetulu Asociatiunei tranno române.
Sabiiu, in 15 Maiu 1869.

obs. a) Acést'a lista, conformu conclusului adusu in siedinti'a comit Asociatiunei tienuta in 8 Maiu c. n. a. c. § 42 se publica cu acea observare, ca adunarea generala a Asociatiunei tienuta la Gherl'a in an. 1868 p. XXIII. pos. 7 a insarcinatu pre comit. Asoc. a reportá la prosim'a adunare generale, despre toti colectorii asoc. in deosebi, cari cum si-au implinitu deregatori'a incredintiata loru, precum si pre acei'a a-i incunosciintiá adunârei cari, nimic'a n'au facutu in interesulu Asociatiunei (sa se véda resp. incunosciintiare in nrulu 22 alu „Transilvaniei“ din 1868 pag. 544).

obs. b) Acei DD. cari in decursulu tempului s'au mutatu cu locuinti'a din loculu unde erau numiti de colectori, séu au abdisu in scrisu la comitetu, cum si acei'a cari au esîtu din viétia — si comit. a avutu scire despre acést'a — nu suntu petrecuti in acésta lista.

Varietâti.

*** In Bud'a-Pest'a a incercatu regimulu a inrolá pre calea concursului voluntariu suboficieri pentru garda. Resultatulu a fostu fórte nefavorabile, pentru ca ómeni câroru le place lucru, nu lasa câstigulu celu mare si siguru din mâna, pentru ca sa petréca tempulu in cadre. Nereesit'a acést'a nu se póte caracterisá mai bine decâtu dupa cum o caracterisá unu magiaru, carele dicea, ca sa se fi intemplatu in Bucuresci, ceea ce s'a intemplatu in Bud'a-Pest'a la ocasiunea inrolârei cu flamur'a ungurésca, aru fi disu diuariele ca s'a insultatu flamur'a.

*** Denumire. Nicol. Vladu fostu secretariu ausiliare la tabl'a reg. e denumitu asesoru la tribunalulu urbariale prov. in M. Vasiarhely.

*** De mare importantia (?) Cunoscendu de siguru unii barbati, ca nu ni este nimic'a mai grabnicu si mai de lipsa, s'au si apucatu se desbata cu totu adinsulu cestiunea neamanabile pentru impregiurârile nóstre, adeca cestiunea emancipârei femeiloru. Nu amu cetitu tratatele, dara din multimea paginelor ce le impla tem'a acést'a amu bagatu de séma ca lucrulu va fi numai meduva de lucru. Ce norocu aru fi pentru societate cându eruditii nostri aru fi datu preste unu tratatu despre pantagamistii din Americ'a, ca sa scóta de acolo invetiaturi, dara nu gluma, pentru societatea nóstra. De prisosu nu va fi a atrage atentiunea filantropiloru nostri, se intielege, acést'a numai dupa ce voru gatá cu emancipatiunea femeiloru, cá cea mai de aprópe tema de carea sa se ocupe sa fia: emanciparea barbatiloru din mancipiulu femeiloru.

*** In serbatorile Rosalieloru apusene s'au intemplatu aici trei omoruri. Unulu s'a seversîtu cu unu musicante dela capel'a regim. de inf. nr. 9, altulu cu unu infanteristu dela reg. Strelitz nr. 31 si altulu cu unu infanteristu dela reg Mertens nr. 9. Omorulu cetu dintâiu l'au seversîtu civili, cele dóue din urma soldati (venatori.)

*** Nenorociri. L. M. C. Gablenz, cadiendu cu calulu si franse unu picioru. Acést'a erá cându principele Napoleonu se aflà in Agram, unde Gablenz e comandante militariu. In septamân'a acést'a cadiù contele Andrássy cu calulu sparîndu-se acest'a de carulu mortiloru, care esiá din cimeteriulu, pre dinaintea cârui trecea calare dlu ministru presiedinte. Atât'a fu bine, ca scapà cu o contusiune, de carea se va fi insanatosiatu pâna acum.

*** Lupulu si lapeda perulu, dara naravulu nu. Rozsa Sándor, carele promisesa ca pre ventoriu se va indreptá, la ocasiune bine venita a luatu parte la pradarea unei diligintie. In urm'a acestei fu arestatu. Neindestulitu cu sórtea acést'a dorea sa se scape de acolo pre lânga o procedere mai scurta decâtu pre lânga cea prescrisa in lege si asiá si luà ostenél'a a sparge zîdulu temnitiei. Sórtea inse nu i-a surisu si asiá lucrulu se descoperí din buna vreme. Acum pentru cá sa nu mai póta cercá eliberarea sea numai brevi manu l'au pusu in fere.

*** Se incepu maialele. Astadi va fi unu maialu scolasticu la Resinari.

*** Ból'a de vite a incetatu acum si in Hosmanu.

*** Drumu de feru. Asiá dara si Sabiiulu va capatá drumu de feru. La magistratulu de aici si a si sositu o rugare din partea intreprindietoriloru fratii Waring, prin carea se incunosciintiéza magistratulu, ca lucrarea la lini'a concesa dela Copsi'a mica — Sabiiu se incepe, si 'lu róga (pre magistratu) a le da mâna de ajutoriu in cele ce voru avé de lipsa. Lini'a are sa vina dela Copsi'a mica pre la Sieic'a-mare si apoi pre Vis'a in susu pre la Ogn'a la Sabiiu.

*** Amazona moderna. Unu conte G. oficiale la comptabilitatea statului, e venatoriu mare si cá atare tiene câni. Acesti'a se obicinuiescu de mai intra la covrigariulu ce siede in aceea-si curte si mai punu gur'a pre câte o panisióra, fransela s. alt. de feliulu acestor'a, din care causa se nasceau certe intre domnulu câniloru si alu pâniloru si franseleloru. Joi iéra se intemplà de unu câne cade in ispita si se trezesce cu o pâne in gura. Covrigariulu face sa se caiésca cu voce inalta bietulu câne. De asta data erá numai dómn'a contesa a casa. Sângele dnei s'au turburatu cându au auditu de atât'a umilintia a unui câne contescu si si-au resbunatu cu o turnatura de apa pre unulu din feciorii covrigariulu. Acest'a au crediutu, ca de-si mai intâiu se cade sa durduie apoi sa plóua, a inceputu a durdui dupa plói'a din delicatele mâni ale contesei cu espresiuni cari nu lingusiá audiului dedatu cu limbagiulu de salonu. Cum se templa de, déca remanu si dupa plóia inca durduituri, mai si trasnesce, asiá fu si ací. Dómn'a contesa se duce in casa ia o pusca cu dóue tievi si o descarca, se dice, asupr'a covrigariului fâra a nimeri. Dupa aceste tóte intra in casa si — ametiesce, incâtu cându a sositu politi'a acolo, dn'a contesa jacea cá dusa de pre lume.

34—3

EDICTU.

Raducanu Iosifu, carele nascutu in Slobozi'a, dara cununatu si fostu locuitoriu in Brasiovu, — a parasitu cu necredintia de câti-va ani de dile pre legiuit'a sea socia Mari'a nat'a Manole Burbea din Brasiovu, si pribegesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, — este prin acést'a citatu cá in terminu de 1 anu si o di dela datulu de mai josu sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra si in absenti'a lui se va pertractá si decide — in sensulu SS. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Brasiovu, 30 Aprile 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului protopopescu I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
Protopopu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 38. ANULU XVII.

Sabiiu, in 15/27 Maiu 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Publicămu aici urmatotoriulu actu privitoriu la afacerile scolastice din dieces'a gr. or. a Caransebesiului:

Nr. scol. 68/1869.

Ioannu

din indurarea lui Dumnedieu Episcopulu bisericei resaritene dreptu-maritória in Eparchi'a de Dumnedieu scutita a Caransebesiului.

Iubita preotime, scumpii mei invetiatori si evlaviosiloru crestini!

Daru, binecuventare si pace dela tatalu nostru, carele este in ceriuri!

Insufletitu de sânt'a si inalt'a datoria, de a ingrigí si priveghiá cu neadormire, cá invetiatur'a turmei cei mari si mici precum si crescerea morale si religiósa a ei sa remana asiediate pre acelea temeiuri ce le-a pusu Mantuitoriulu Chs. pentru toti credinciosii, cari se afla in sinulu bisericei nóstre dreptu-maritórie, vinu a ve dá in privinti'a scóleloru urmatórele deslusîri si indemnuri.

Chiamarea bisericei nóstre dreptu-maritórie resaritene — in puterea dreptului dumnedieescu — a fostu, este si va fi, de a ingrigí pentru de a se impartasi tinerimei si credinciosiloru ei celoru verstnici cunoscintiele legei si ale bisericei, de a li se dá crescere religiósa si morala; si pentru de a se inzestrá tinerimea si cu cunoscintiele lumesci neaperatu trebuincióse, precum este si invetiatur'a limbei romanesci in care se afla depusa tóta legea nóstra, de aceea biseric'a dela inceputulu ei n'a incetatu a intemeiá scóle pretutindenea, pre unde a resaritu sórele religiunei Mantuitoriului Chs, a ingrigí pentru sustienerea si dotarea loru, a prescrie planulu de invetiamentu si cunoscintiele, ce au de a se propune in scóle a asiediá si delaturá pre invetiatori si astufeliu a conduce ea insasi tóte afacerile scolare dupa mijlócele ce iau statu in putere.

Asiá dara scólele nóstre au fostu, suntu si voru remané pentru totu-déun'a scóle confessiunale gr. or. romane, fiindu ca biseric'a din sinulu acestoru scóle si primesce pre credinciosii sei, fiindu ca scólele confessiunale asiguréza crescerea religioso-morala si garantéza pastrarea si desvoltarea limbei bisericesci, fiindu ca parintii au dreptu mare si netagaduitu de a cere dela scóla o astfeliu de invetiatura si crescere pentru fiii si fiicele loru, ba ce este mai multu, fiindu ca crescerea religioso-morala este bas'a si fundamentulu intregei societâti.

Acestu dreptu vechiu si nepretiuitu alu bisericei nóstre, dela care aterna viéti'a nóstra adeveratu crestina, de a ne sustiené si administrá scólele nóstre de a remané ele si pre viitoriu scóle confessiunale gr. or. romane ni l'a recunoscutu si garantatu si inaltulu corpu legiuitoriu alu tierei in adenc'a sea intielepciune, prin legea dejá sanctiunata din anulu 1868 articululu XXXVIII esîtu in privinti'a tuturoru scóleloru poporale din patria.

Sosu laudat'a lege insa léga garantarea predisului dreptu de conditiunile cuprinse in § 11 sub nrii 1, 2, 3, 4, si 5, precum si in §§-ii 12 si 13 cari in intregulu loru cuprinsu urméza mai josu la capetulu acestei pastorale, si cari paragrafi legiuiescu, cá scólele nóstre confessiunale sa fia prevediute cu tóte cele de lipsa atâtu in privinti'a edificiului scólei si inzestrárea ei cu mijlócele trebuincióse de invetiamentu, câtu si in privinti'a invetiaturiloru ce vinu a se propune in scóle.

Dreptu aceea scumpii mei protopresbiteri, iubitii mei preoti si dragii mei invetiatori, in numele sânteloru canóne ale dreptu-maritei nóstre bisericî si in puterea asiediaminteloru si statoririloru celui dintâiu congresu bisericescu natiunalu românu tienutu la Sabiiu in anuln trecutu, precum si amesuratu §-lui 3 alu legei dietale XI din 1868 — prin care i s'a asiguratu apriatu bisericei nóstre resaritene dreptulu de a decide si regulá ea insasi prin congresulu seu causele sele bisericesci, scolare si fundatiunale in numele tuturoru acestor'a Ve provocu si Ve insarcinezu cu totu adinsulu, cá inainte de tóte preotii caticheti, cá instructori ai religiunei, apoi cei'a-lalti preoti in calitatea loru de directori locali, dupa aceea protopresbiterii cá inspectori scolari districtuali, si cu deosebire invetiatorii cá instructori ai cunoscintieloru lumesci, sa Ve impliniti cu tóta scumpatatea si cu cea mai mare ingrigire datorintiele ce suntu legate de chiamarea Vóstra, sa Ve impliniti datorintiele cu multu mai mare infocare si zelu cá pâna acum si sa departati pentru totu-déun'a din mijloculu Vostru lenea, tandalirea si neingrigirea, câci aceste slabiciuni fatia cu conditiunile, ce le pune legea dietale mai susu amintita, potu trage dupa sine urmârile cele mai triste, potu adeca atacá, paralisá séu de totu nimicí dreptulu bisericei nóstre asupr'a scóleloru, basatu pre sântele canóne si pre legile dietali din anulu 1868 IX si XXXVIII prin care ni se asiguréza autonomi'a bisericei nóstre si in privinti'a scólei si dreptulu de a avé scóle confessiunale; câci din contra preotii si invetiatorii lenesi, neingrigitori si necredinciosi pre lânga departarea loru din postu sigura si neamenata voru avé a-si dá séma si a se mantuí si inaintea némului nostru, inaintea bisericei si inaintea Mantuitoriului Christosu, carele este intemeiatoriulu ei.

Iéra voi scumpii mei poporeni ascultati pre protopresbiteru, pre preotu si invetiatoriu, pre acesti mari facatori de bine ai vostri, dati pruncii si pruncele bucurosu la scóla, staruiti cá se mérga regulatu la scóla, nu ve scumpiti a dá plat'a invetiatoriului si a cumperá pentru scóla tóte uneltele si mijlócele, ce suntu de lipsa, ca scól'a si biseric'a suntu fal'a Vóstra, scól'a si biseric'a au fostu suntu si voru remané pentru totu-déun'a acoperementulu celu mai tare si limanulu celu mai siguru pentru legea, limb'a si tóta viéti'a nóstra aici pre pamentu, lasati-ve dara sa ve povetiuiésca invetiatur'a, ca astadi numai prin invetiatura ve puteti aperá si pestrá nobil'a semintie, din carea ve trageti, si dulcea limba romanésca ce o vorbiti numai prin invetiatura puteti pazí nevatemata credinti'a stramosiésca, si ve puteti aperá si folosí si drepturile, ce vi le-a datu dulcea nóstra patria Ungari'a.

Paragrafii, prin care se otarescu conditiunile privitórie la scólele confessiunale, suna asiá:

§ 11. Confessiunile (bisericile) au dreptulu de a infiintiá si tiené, de a dotá si manuduce scóle si institute de crescere si invetiamentu din mijlócele banesci ale loru, in comunele locuite de credinciosii loru, remanendu-le confessiuniloru dreptulu de a ingrigí de modulu dotârei scóleloru dupa datin'a de pâna acum, mai incolo confessiunile au dreptulu de a pune si indepartá pre invetiatorii, de a otârí plat'a loru de a prescrie planulu de invetiamentu si invetiaturile ce vinu a se propune in scóle, insa sub conditiunile urmatóre:

1. Cá zidirea scólei se fia cladita dupa planulu datu de inaltulu ministeriu, cá adeca ea se fia zidita pre locu sventatu, sanatosu, destulu de lunga si larga, asiá cá unu copilu scolariu sa cuprinda unu locu de 8—12 urme cuadrate si o incapere sa nu fia mai mare decâtu numai pentru 60 de copii (multu 80); acestea se prescriu pentru scólele ce se voru zidí in viitoriu, iéra pentru zidirile de scóla ce suntu astadi, sa ingrijésca comunele de a le repará dupa trebuintia câtu mai in graba si a le pune in stare buna.

2. Fetitiele sa se deosebésca de prunci in scóla, si unde este cu putintia sa se puna fetitiele in o incapere si pruncii intr'alt'a. Mai incolo de invetiatori nu se potu pune altii decâtu cari au absolvatu pedagogi'a in vre-unu institutu pedagogicu publicu si au capetatu atestatu cu sporiu bunu. Mai departe unu invetiatoriu n'are de a propune decâtu numai la 80 de copii, póte insa cerendu voia se propuna si la mai multi. In fine invetiatoriulu pre lânga postulu seu invetiatorescu nu póte se mai ocupe si altu postu.

3. Sa se propuna si in scólele confessiunale poporale celu putienu urmatórele invetiaturi:

a) invetiatur'a religiunei si moralei;
b) cetirea si scrierea;
c) socotél'a din capu si pre tabla si cunoscintie despre mesurile si banii umblatori in tiéra;
d) gramatic'a (séu invetiatur'a limbei);
e) cunoscintiele cele mai insemnate si trebuincióse din sciinti'a naturale si din formele geometrice cu privire la ocupatiunea, ce o are majoritatea parintiloru copiiloru, si la tienutulu unde locuiescu ei;
f) geografi'a si istori'a patriei;
g) cunoscintie practice despre economi'a câmpului si gradinaria;
h) cunoscintie prescurtate despre drepturile si datorintiele cetatieniloru;
i) cântarea;
k) gimnastic'a cu privire la esercitiulu militarescu.

4. Scólele sa fia inzestrate in launtrulu loru cu cele mai neaperatu trebuincióse mijlóce de invetiamentu precum tabel'a de socotéla, mape geografice, table din istori'a naturala si cu forme geometrice si déca este cu putintia si unu globu.

5. Cursulu anualu alu invetiaturei trebuie sa fia celu putienu de 8 luni pre sate, iéra in orasie 9 luni.

§ 12. Scólele normale si scólele cetatienesci confessionale au se fia intru tóte asemenea scóleloru statului de aceea-si categoria.

§ 13. Fia-care confessiune póte infiintiá si institutu de preparandia, insa in unu locu, unde este si scóla normala, cá se aiba preparandii unde sa-si faca deprinderile loru practice. Invetiaturile suntu de a se propune totu acelea si in aceea-si mesura cá la preparandiele statului. Preparandii au se depuna esamenu la sfarsitulu fia-cârui anu, despre alu cârui resultatu are sa se faca raportu la inaltulu ministeriu; iéra dupa absolvarea cursului fia-care preparandu are sa dea si unu esamenu rigorosu din tóte studiele.

Caransebesiu, din siedinti'a consistoriale scolara tienuta in 17 Martiu 1869. *)

Alu tuturoru
de totu binele voitoriu
Ioannu Popasu,
Episcopu.

Evenemінte politice.

Evenementulu cele mai insemnatu e acum i n t a l n i r e a m o n a r c h i l o r u. De mai multe dile incóce circulá scirea ca imperatulu Austriei se va intalní cu regele Prussiei la un'a din scaldatórele de pre pamentulu austriacu. Alta versiune erá ca imperatulu Napoleonu se va intalní cu regele Prussiei. Unu corespundinte alu diuariului din Praga

*) Acestu circulariu sa se publice de 3 ori in 3 Dumineci séu serbatori urmatóre un'a dupa alt'a in biserica, sa se petréca in protocolulu circularieloru si fia-care invetiatoriu sa-si ia o copia de pre densulu; apoi preotii si invetiatorii sa tramita revers despre primire, publicare si decopiare la protopresbiteri, iéra protopresbiterii voru avé a asterne aceste reverse fâra amenare Venerabilului nostru Consistoriu.

„Bohemi'a“ scrie din B e r l i n u in privinti'a mentiunateloru intalniri cam urmatórele:

De cându s'au cam gatatu grigi'a de erumperea unui resbelu intre Prussi'a sî Franci'a, in cercurile politice a apucatu o directiune nóua. Contele Bismarck, nu e cuprinsu de simpathii câtra Austri'a, nici liberalii natiunali nu au inceputu se véda ca suntu numai instrumente in mânile maiestrului loru, nici ca dóra in cercurile militare sî feudale au inceputu a se desmeteci de tarbacéi'a vietoriei, ci recunóscerea ca pacea e o trebuintia neincungiuravera au datu directiunea cea nóua. In giurulu regelui au trecere diferite pareri. Regin'a veduva sî da de nou tóta silinti'a sa impace pre regele (Prussiei) cu nepotulu seu (Imper. Austriei). Ea a fostu cercatu sî in anulu 1866 sai impace dara nu ia succesu. Sperantia de a influintiá de astadata mai multu in favórea pâcei póte numai intr'atât'a sa capete vre o consistentia, incâtu se vorbesce ca de pareri de aceste favoritórie impacârei este sî principele de coróna. Contele Bismarck, dîce cor. „Bohemiei“, se alatura dara lânga parerile acestor'a sî déca nu i placu, pentru ca i e téma, ca dupa ce va terminá mai curendu cu anecsasarea Germaniei de média dî elu va devení de prisosu sî regele seu curtea i va dá drumulu. Elu alege midilócele cari i convinu, pentru ca de alta parte elu nu pré complimentéza curtea din Petersburgu, câtra carea curtea din Berlinu e fórte magulitória, ci cauta sa-si faca mâna buna cu Napoleonu. Dara sî cu Austri'a i aru parea bine sa se póta intielege, pentru cá sa câstige pre partea sea pre Regin'a veduva sî pre principele de coróna. De aici dara scirea de o intalnire séu o intrevedere a acestoru trei monarchi. Popórele interesate de acésta intalnire voru sperá vre unu inceputu de desarmare generale, inse sa nu-si faca ilusiuni mari celu putienu sa nu grabésca cu ele.

In „Osten“ cetimu in articululu: „Conspiratiuni prussiano-unguresci“ lucruri cari sî pentru noutatea loru sternescu in cetitoriu curiositate. Articululu face istoriculu incercâriloru regimului prussianu de a castigá pre Ungari'a pentru politic'a de a nimicí imperiulu austro-unguresc sî vine la resultatulu ca acum se afla mentiunatulu regimu in negotiâri cu stâng'a estrema, respective cu capulu partidei acestei'a, care dupa cor. lui „Osten“ e K o s s u t h. Trei conveniri au avutu regimulu prussianu cu agentulu lui Kossuth sî ideile schimbate in convenirile aceste se dîce ca culminéza in urmatórele:

la casu de unu conflictu intre Franci'a sî Prussi'a partid'a se obléga a constringe pre Austri'a la neutralitate cu ori ce pretiu, chiaru sî cu pretiulu unei revolutiuni; la stare independenta a armatei de honvedî, carea sa fia jurata pre constitutiune sî intrebuintiata eschisivu in laintrulu tierei. P r u s s i'a din parte-si se obliga la subsidie in bani sî la influintiarea cu deosebire asupra orientelui, Romaniei, Serbiei etc., intr'acolo, ca la o eventuale disolvere a imperiului, Ungari'a sa intre cá statu independinte in famili'a staturiloru europene. Cor. adauge cá o legatura definitiva in intielesulu acest'a inca nu s'a facutu, din causa ca Kossuth pastréza inca resery'a.

Totu dupa Bohemi'a aflâmu ca regimulu imperiale are de cugetu sa infiintieze o flotila de resbelu pre dunare din vase ferecate. Lips'a unei atari flotile s'a simtîtu fórte in anulu 1866 sî fâra de acéea Turci'a are, iéra Romani'a s'a decisu sa sî faca nâi ferecate pentru teritoriulu fluviale alu dunârei ce se tiene de dens'a.

M a z z i n i, pre care lu facusera odata mortu, nu numai ca traiesce inca, dara insufla inca multa grigia. Regimulu Franciei se dîcea ca a facutu pressiune asupr'a Italiei, sî acest'a a provocatu pre Elveti'a cá sa scóta afara pre fabricatorulu de conjuratiuni. M a z z i n i se afla inca totu in Lugano sî póte ca nici se va duce de acolo. Elu a datu o dechiaratiune prin carea arata ca invinuirile ce i se facu suntu neadeverate, ca conjuratiunea din Milanu a fostu o facatura politiana sî un'a din acele calumnii, cu de cari se silescu cei puternici de 35 de ani se innegrésca pre republicani.

Despre cele ce se intempla in F r a n c i 'a dâmu mai la vale o descriere scósa din o epistola privata.

In fine form'a regimului pentru Spani'a este decisa. Cu dóue sute patru-spradiece voturi contra siepte-dieci sî unulu s'a primitu articululu 33 din constitutiune, carele dîce: „Form'a regimului natiunei spanice e monarchi'a“. E intrebarea ca cine va fi fiitoriulu rege alu Spaniei.

In R o m a n i 'a au asternutu camerile adrese de gratulatiuni Domnitoriului in diu'a de 10 Maiu, aniversarea dela intrarea sea in Romani'a. — Camerile sî au alesu presiedinte pre Constantinu N e g r i; vicepresiedinti pre Vasilie A l e s a n d r i, C a n t a c u z e n u, B o s i a n u sî B a l s i u

Diet'a Ungariei.

In ambe casele dietei se desbate de mai multe siedintie incóce respunsurile la cuventulu de tronu. Fiindu ca nu aflâmu detaiuri mai interesante in siedintiele despre câte avemu sciintia pâna acum le cuprindemu intr'un'a, dela cea despre care reporterâmu in urma pâna la cea dintâiu 22 Maiu cu adaugerea, ca, precum amu facutu in rendulu trecutu, detaiuri de unu interesu mai intensivu le vomu publicá sî dupa acést'a. Desbaterile asupr'a respunsuriloru au fostu sî pâna acum sgomotóse, voru fi póte sî dupa acést'a pentru ca fia-care parte staruiesce pre lânga respunsulu conceputu de sine sî se vorbesce ca suntu multi oratori inscrisi la discussiunea respunsuriloru la cuventulu de tronu.

In siedinti'a din 20 Maiu interpeléza M i l e t i c s pre ministrulu presiedinte Andrássy, déca scie ca ministrulu de resbelu imperiale au cercetatu dupa edificiele erariale de pre marginea Bosniei se véda ca nu se aru puté adaptá pentru spitale militarie sî la casu de lipsa nu s'aru puté luá spre acela-si scopu sî edificie dela individi privati demni de incredere sî déca scie ceva despre tendintiele de a anecsá Bosni'a la Austro-Ungari'a, ceea ce déca aru fi adeveratu aru amenintiá armoni'a cea pacinica cu popórele vecine. Interpelatiunea se da in scrisu ministrului presiedinte. Afaceri de verificâri sî respunsulu ministrului de interne la o interpelatiune facuta mai nainte din partea unui deputatu slovacu, prin care escusa incortelarea militiei in sala „Maticei“ slovacesci, in fine o interpelatiune de o óra a dlui N é m e t h pentru tramiterea unui comisariu regescu in comitatulu Heves — facu parte mare discussiunea casei din acea dî. Dupa acést'a iéra desbaterea adresei séu respunsului la cuventulu de tronu care se continua sî in siedinti'a dela 21 sî 22 Maiu. Pentru septamân'a acést'a erau insinuati inca 50 de oratori la desbaterea adresei.

Sublimitatea conferintieloru invetiatoresci.

III.

C o n f e r i n t i e l e i n v e t i a t o r e s c i s u n t u u n u a v a n t a g i o s u m e d i u l o c u a d o b a n d í A p r e t i a r e s t â r e i i n v e t i a t o r e s c i d e l a c e i d i n a f a r a. —

Erá unu tempu, cându cei, cari suntu guardii cârtii sî ai luminei erau tratati cá sî servitorii de gradulu de diosu.

Cându cetitoriulu se adancesce pâna in tempii necunoscuti, cá sa gasésca macaru urme de litere traduse in realitate sî cari sa indice A p r e t i a r e a e s t e r n a a clasei invetiatoresci: de 'ndata se opresce la vederea unui m o n u m e n t u norosu inca de elemente contrarie fiintiei lui. Acelu monumentu se chiama i n d i f e r e n t i s m u l u, ce caracteriséza seculii de curendu sî de multu trecuti — cu raportu la positi'a, onórea, ce erá obligata chiaru societatea umana sa dé representantiloru instructiunei sî invetiamentului! Astufeliu unu scrutatoriu de cele trecute cu raportu la cestiunea, ce este pusa pre terenulu discusiunei, are conscinti'a, ca acele impressiuni suntu pre câtu de triste, pre atâtu de adeverate. In nepotintia d'a gasí cuvinte, cari sa esprime aceste impresiuni vomu sustiené, ca omenimea nutrita de unu teribilu i n d i f e r e n t i s m u, ce are inca facia cu clas'a invetiatoriésca, a josoritu p e r s o n a l u l u invetiamentului, — sî representantii lui se simtu umiliti! Daru ceeace isbesce sî mai tare vederea nóstra sî imaginatiunea nóstra contemplându viéti'a representantiloru educatiunei din punctu de videre socialu sî materialu, mai departe din punctulu de vedere alu stimei, alu onórei: este d i s p r e t i u l u, cu cari intâmpina ómenii pre invetiatoriulu scólei populare. Cu tóte astea incâtuva aducemu multiamita seculului, in care ne gasîmu, câci representantii instructiunei incepu a fi tratati mai bine, mai cu consideratiune pentru ca societatea le a mai imbunatatitu incâtuva starea. — Pre lânga tóte astea este multu inca de facutu in aceste respecte sî mai cu séma la noi la r o m â n i; câci pre cându celelalte natiuni europene s'au ingrigitu de multu, de sute de ani a respandí c a r t e a sî l u m i n 'a printre semenii loru de susu de prin palate sî pâna la celu ce se gasesce pre ultim'a trépta a scârei sociali: noi românii abiá de ieri d'alalta-ieri incepuramu a ne gandí mai seriosu, cum sa latimu c a r t e a sî lumin'a pintre poporulu nostru. Sa ne silimu dar, a vindecá o mare rana ce ni a lasat'o trecutulu celu plinu de fatalitâti, in corpulu natiunei nóstre — câci o asiá rana, nu se póte vindecá altufeliu fâra numai prin concursulu nostru alu tuturoru. Erá unu tempu cându invetiatoriulu erá silitu sa mai aiba alte de lucratu cá sa se póta sustiené pre sine sî pre ai sei. Acelu tempu a trecutu, sî chiaru déca amu presupune, ca inca n'a trecutu de totu, suntemu sfortiati de lumin'a seculului, in care traimu, sa i facemu ceremoni'a funebra, sai dâmu ultimulu adio pentru d'a nu ne mai intalní cu elu in veci. Pedagogi'a moderna la noi este in primulu stadiu alu desvoltârii. Toti scimu, câtu de slabanóga sî de tenera este asta plânta sî prin urmare câta ingrigire reclamá din partea nóstra delicateti'a sî nobileti'a ei pentru cá sa se desvólte. Aici este, cestiunea de apretiatu. Vreamu sa ve punu la inima r e g e n e r a r e a c l a s e i invetiatoresci, care singura este in stare a ne dá garantii solide sî sigure intru conservarea nationalitâtii nóstre de gangren'a proselitismului strainu natiunalu!

Sî este grava de implinitu o astufeliu de opera; câci precând la cei multi este discreditata, la populu dispretiulu emana sî-si gasesce alimentu cu abundantia in cele mai bizare prejudetie, de care este elu dominatu. Ce dar este de facutu, pentru cá sa ne baricadâmu, asiá dîcendu, contra stricacióseloru influintie esterne?

Nimicu alt'a, decâtu sciindu, ca in asociare sta puterea, sa ne asociâmu. Numai asociându-ne, numai punendu umeru la umeru vomu invetiá a ne consideră positiunea noi mai anteiu, apoi vomu face sîla morala sî altor'a sa ne respecteze.

Daru sa ne oprimu pre unu momentu sî facendu o mica revista asupr'a celoru dîse in acesti articuli: avemu consciinti'a d'a ne pronunciá sî d'a sustiené cu taria, ca conferintiele invetiatoresci suntu pentru unu invetiatoriu o n e c e s i t a t e indispensabila; câci elu in prim'a linia este silitu d'a face progresu in sciintiele pedagogice, déca nisuiesce la inaltîmea missiunei sele. Mai departe conferintiele invetiatoresci suntu menite pentru d'a otielí spiritulu unui pedagogu astufeliu, incâtu elu sa fia capabilu sa dé frontu cu ori ce reu aru vení prin influintie esterne. In fine conferintiele invetiatoresci suntu menite pentru d'a câstigá v a l ó r e a sî i n t e r n a sî e s t e r n a a clasei invetiatoresci. Ce momentu solemnu acel'a: cându cei d'o sórte, cându, cei cari traiescu sî moru pentru principiu, se 'ntalnescu pentru d'a se salutá fratiesce, pentru d'a sî intemeiá cunoscintia sî amicia!

Momente solemne suntu acelea; pentru ca nici odata nu se simte unu invetiatoriu mai bine: decâtu in aceste frumóse meetinguri! Sî cum se nu se simta bine elu, cându este incungiuratu de cele mai sincere simpathii, de cari inim'a lui a fostu vr'o data impresionata. Acele simpathii descépta in noi placute suveniri, cându suntemu chiaru singuri sî spiritulu nostru este dejá alimentatu de bune sperantie in venitoriu! —

Intrebu daru: ce mai vréi cu negligenti'a, — bunule invetiatoriu? Pentru ce vréi sa negligi ocasiunea de celu mai raru avantagiu, ce ti s'a presintatu?

Cum ti vei aduce tributulu teu de recunoscintia acelui P r é b u n u P a r i n t e, care ne-a datu acésta salutaria ocasiune de a ne intruní in conferintie invetiatoresci.! —

Fratiloru de o sórte sî de o conditiune! inscrietive cá membrii activi ai conferintieloru acestor'a — nunumai negru pre albu: ci chiaru in fapta! — Sî pâna a uu inchiaiá aceste litere ve mai dîcu odata; nu despretiuiti ocasiunea, ci precepeti-ve terenulu, care voi singuri vi l'ati disputatu, — sî pre care trebuie sa ve misicati? Dé Domnedieu cá aceste dorintie ale mele sa nu remâna cu unu „p i u m d e s i d e r i u m“ mai multu. Dixi. —

Ioanu D. P e t r a s i c u,
invet. la Resinari.

Instructiune.

p e n t r u e s e c u t a r e a s t a t u l u i p r o v i s o r i u d e s p r e a l e g e r e a c o r p u-

riloru representative sî a oficialiloru districtuali sî comunali in fudulu regescu aprobatu prin prea in. resolutiune a Majestâtiei Sele imp. sî apost. regale din 22 Martie a. c.

(Capetu).

B. Alegerea corpuriloru representative.

§. 8. Dupa statorirea listeloru de alegatori, oficiolatulu cercualu otaresce in alte 8 dîle numerulu membriloru comunitâtiei, ce suntu d'a se alege dupa §. 6 din statut. prov. in fiecare comuna sî reportéza despre acést'a comitelui substernendu tóte actele privitóre la alegeri. Comitele esaminéza otarîrea acést'a a oficiolatului cercualu sî o rectifica.

§. 9. Alegerea tuturoru comunitâtiloru se dirigéza prin siefulu jurisdictiunei; se póte insa substitui in comunele singuratice prin alti amploiati din gremiulu oficiolatului cercualu. Numai in orase sî in emporii n'are locu o astfeliu de substitutiune.

Amploiatii ce au de a substitui pre siefulu jurisdictiunei suntu de a se face comitelui cunoscutu, carele are dreptu a dispune asupr'a aplicârei loru. Afara de aceea fia-care comissiune electorale constà din unu protocolistu (§ 2.) apoi din acei trei asesori, cari au functiunatu in fia-care comuna la conscriptiunea alegatoriloru. In orasie, unde a fostu mai multe comissiuni in activitate pentru conscrierea alegatoriloru, sa se conchiame toti asesorii cari au functiunatu la actulu de alegere.

§. 10. Presiedintele comisiunei electorale otaresce un'a séu dupa trebuintia mai multe dîle un'a dupa alt'a pentru alegere precum sî órele oficióse, ante sî dupa médî, in care comisiunea electorale va fi in activitate. Otarîrea tempului acestui'a ce in comune nu pré mari, se póte face numai pre o inainte médiadî, precum sî localitatea electorale se va face cunoscutu in modulu usitatu in comuna. Totu odata primesce fiecare alegatoriu conscrisu unu certificatu electoralu.

§. 11. Comissiunea electorale are d'a se aflá in dîlele sî órele statorite pentru alegeri, in localitatea electorale primindu dela fiecare alegatoriu ce intra cart'a lui de legitimatiune sî cedul'a electorale, punendu cést'a din urma indata fâra d'a o desface (§. 21 a statutu. prov.) intr'o urna.

Indata dupa alegere sî déca acést'a s'a facutu intr'o dî inainte de amédî, d. am. séu apoi in dîu'a urmatóre comissiunea electorale are de a numerá voturile. Pâna atunci insa urn'a electorale sa se pastreze sub lacatu sicuru. Scrutiniulu e publicu.

§ 12. Alegerea se face dupa § 21 in secretu prin cedule scrise sî numai in persóna. Alegatorii sa se faca atenti, cá fia-care se scrie pre cedul'a sea atâtea nume, câte persóne suntu de a se alege afara de oratoru, in comunitatea respective, mai departe cá pre cei scrisi sa-i noteze dupa numele de botezu sî familia sî dupa ocupatiunea loru civile séu dupa nr. casei séu a locuintiei.

Dealtmintrea la scrutiniu fâra considerarea acestor'a numai acelea voturi sa se privésca de nule cari intru adeveru suntu dubióse sî nu deosebescu in destulu pre respectivulu indreptatitu la alegere de unu nume asemenea.

§ 13. La intâi'a alegere numai acel'a sa se privésca de alesu, care are maioritatea tuturoru voturiloru date.

Déca dupa scrutiniu n'a resultatu unu numeru d'ajunsu de alesi prin majoritate absoluta, atunci restulu trebuie sa se suplinésca in modulu prescrisu prin o alegere nóua. La acést'a a dóu'a alegere nu mai e de lipsa majoritate absoluta a voturiloru. In fine déca suntu voturi egale, se decide prin sórte, ce are de a se trage numai decâtu prin comissiunea electorale.

§ 14. Despre decurgerea sî resultatulu alegerei trebue sa se eie protocolu care sa se subscrie de intrég'a comissiune electorale; in acestu protocolu suntu de a se notá cei alesi sî numerulu voturiloru primite sî afara de acesti'a cu privire la otarirea § 7 alinea 2 a statut. prov., toti cei'a-lalti, cari au avutu voturi, in ordinea, dupa cum au primitu mai mare numeru de voturi in josu, pâna la 10 % din numerulu alesiloru, fâra privire la majoritatea absoluta.

§ 15. Numerulu membriloru tramitiendi de fia-care comuna in adunarea cercuale, scaunale séu districtuale (§ 9 a statut. prov.) se otaresce totu odata cu numerulu membriloru comunitâtiei in modulu prescrisu in § 8. Sî alegerea loru se face totu odata cu alegerea comunitâtiei, asiá incâtu fiacare alegatoriu 'si arunca cedulele sele de alegere pentru membri din comunitate sî din adunarea cercuale in dóue urne deosebite. De altmintrea la alegerile aceste sa se observeze tóte otarîrile din §§. 9—14.

C. Alegerea oficialiloru.

§ 16. Optu dîle dupa alegere siefulu jurisdictiunei séu substitutulu lui (§ 9.) jura pre toti cei alesi, contra câror'a nu s'a facutu vre-unu protestu, dupa formul'a de juramentu de sub **A**.

Dupa juramentu noulu corpu representativu pasiesce numai decâtu la alegerea oratorului (§ 79 statut. prov.), carele dupa implinirea actului alegerei indata e de a se jurá dupa formul'a juramentului de sub B.

§ 17. Indata ce comunitâtile suntu constituite sî dupa resolvarea gravameneloru incurse contra alegerei, completate, oficiolatulu cercualu insciintiéza despre acést'a pre comitele.

§ 18. Comitele ordinéza apoi alegerea oficialiloru comunali sî oresiani (§ 28 alu stat. prov.) sub presidiulu sî cu candidatiunea, siefului cercuale, care de altmintrea sî aici in chipulu acel'a cà sî la alegerea de sub § 9, cu aprobarea comitelui, póte tramite la comune singurate unu suplinitoriu.

§ 19. Siefulu séu suplentulu lui are sa ingrijésca, cá indata dupa ce a luatu inainte alegerea acestoru oficiali — de-sî fâra presenti'a lui — se decurga sî alegerea oficialiloru indegetati in § 27 alu stat. prov.

§ 20. Dupa esecutarea ambeloru acte de alegere oficialulu superioru jura pre toti alesii dupa formul'a de juramentu de sub C. sî pre calea judecatoriei cercuale reportéza despre acést'a comitelui.

§ 21. La tóte alegerile oficialiloru se cere majoritate absoluta a voturiloru date sî in genere suntu a se aplicá determinatiunile § 13.

§ 22. Indata ce oficiele terguriloru sî ale comuneloru unui cercu se afla restaurate, comitele pasiesce la alegerea oficialiloru:

a) ai comuneloru orasiene sî emporieloru,
b) ai scauneloru sî ai districteloru, dupa principiele fipsate in stat. prov. sî in instructiunea acést'a de altmintrea dupa datin'a de pâna acum, iéra pre toti acei'a, cari nu suntu supusi la o confirmare ulterióre, dupa formul'a de juramentu de sub C.

§. 23. Comitele asterne dupa fia-care alegere a oficialiloru superiori politici ai scauneloru sî districteloru, protocólele de alegere ministrului de interne pentru aprobare (§. 30. alu stat. prov.). Dupa sosirea confirmârei oficialiloru superiori acesti'a se jura prin comitele dupa form. de juramentu de sub C. sî se incunosciintiéza despre acést'a fia-care adunare cercuala pre calea deregatoriei sele.

§. 24. Pentru ocuparea posturiloru numerate in § 14 alu stat. prov. se escrie de câtra nóu'a deregatoria cercuala, dupa intielegerea cu comitele, concursu. Petitiunile de competire sosîte se asternu comitelui. Acest'a face dupa ele consemnatiunile de candidati, pre basea câror'a 'si esercitéza adunarea cercuala dreptulu ei de alegere.

Sî aici urméza juramentulu, prin presiedinte, indata dupa implinirea alegerei in mijloculu adunârei de alegatori.

§. 25. Oficialii presenti de tóte categoriele remânu in servitiulu loru, pâna cându cei nou alesi primescu oficiulu dela densii. Nou alesii oficiali superiori politici potu primi servitiulu cá sî alti noualesi oficiali numai dupa depunerea juramentului.

Intr'aceea servitiulu oficialiloru superiori lu suplinesce celu mai aprópe in rangu dintre oficialii politici nou-alesi, luându afara casulu, cându s'aru fi realesu unu fostu oficialu superióre. —

In legatura cu acésta instructiune putemu adaugе, ca in privinti'a alegeriloru acestoru de restauratiune, s a s i i de aici au tienutu o conferintia. Asemenea au facutu locuitorii de confessiune catolica apuséna. Dupa cum e cunoscutu publicului nostru Brasovenii români inca demultu au tienutu conferintie sî s'au consultatu asupr'a alegeriloru mentiunate in instructiune, dara aici vedemu, ca ne aflâmu sî in privinti'a acést'a in deplina p a s s i v i t a t e.

Miscârile electorali in Franci'a.

Din o corespundintia privata din P a r i s u aflâmu urmatórele: In Parisu in momentulu, cându scriu aceste rânduri, omulu trebue sa créda mai multu, ca este in ajunulu unei revolutiuni decâtu in pace, este preste putintîa a descrie cineva, ce se petrece in Franci'a sî deosebi in Parisu cu ocasiunea alegeriloru pentru noulu corpu legislativu! De cându s'a incheiatu sessiunea trecuta mai in tóte serile s'au tienutu intruniri electorali. In Franci'a astadî este suffragiu universalu. Parisulu este impartîtu in privinti'a sufragiului in 9 circonscriptiuni; fiacare circonscriptiune da unu deputatu. In fiacare circonscriptiune se represinta, câte unu democratu séu doi (déca suntu de diferite nuantie) contra candidatiloru oficiali. Caus'a, cà se represinta numai câte unu democratu séu celu multu doi, este, ca s'a invoiitu sa-se imparta prin tóta Franci'a, cá astfeliu sa reesa mai multi capi de ai partidei democratice (opositiunali); de regula sa presinta pre acolo, unde au reusîtu totu deun'a, asia d. e. Parisulu este alu loru sî sudulu Franciei, iéra pre unde nu-su siguri, acolo tramitu sa se presinte altii mai putinu insemnati. Reuniunile electorali, le convóca de regula alegatorii; câci fiacare trebue sa-si arete credintiele politice (profession de fois) sa vedî pre urma professiune de credintia! unii mai spunu pre facia, ca voru revolutiunea. Dupa ce sî-a facutu fiacare professiunea de credintia — intre aplause séu flueraturi dupa cum a placutu séu nu — pre fiacare lu supunu la unu interogatoru, care i esaminéza tóta carier'a politica, precum sî discuta sî opiniunile, ce le-a avutu in diferite tempuri, fia asupr'a politicii interne fia asupr'a celei esterne; dupa acést'a se punu tóte candidaturile la votu, déca se intempla, cá voturile sa se imparta intre mai multi candidati, atunci se incepe din nou disputa intre candidati, sî i esaminéza de nou, dupace se rectifica fiacare de acusârile, ce le aducu unulu sî altulu, iéra se punu candidaturile la votu si totu asiá se urméza pâna ce voturile se concentréza intr'unu candidatu, carè atunci este siguru de resultatu, deórece in dîu'a de votare toti votéza pentru acela-si candidatu. Reuniunile urméza in tóte dîlele afâra de cele 5 dile ce precedu dîu'a desemnata pentru votu! In tempulu acest'a poporulu parisianu este asiá de agitatu incâtu esîndu sér'a pre strade sî indeosebi pre bulevarde nu vedî altu ceva decâtu o ferbere o frementare, ce totu deaun'a prevestesce o revolutiune! In tempulu acest'a nu trebue sa le dica decâtu: „aux armes citoyens“ (la arme cetatieni) sî revolutiunea este inceputa! Totu Parisulu resuna de „vive“ (sa traiésca) scilicet candidatii loru! „Josu cu tiran'a!“ (A bás la tyrannie) aideti la Bastylle cetieni! (allons à la Bastylle citoyens); totulu ce te infióra mai multu este: cându audî intonarea cântecului revolutionariu alu francesiloru „La Marsaillaise.“ Acestu cântecu este opritu sub pedépsa aspra din partea guvernului; deórece acestu cântecu a fostu primulu semnalu a tuturoru revolutiuniloru francese! Este unu cântecu ce sémena multu cu „désceptate române“ alu nostru; in materi'a ce cuprinde cânteculu este mai putienu cà „desceptat.“ insa melodi'a-i este teribile, o adeverata melodia de resbelu. *) Prin câte o parte a Parisului s'au intemplatu chiaru escese, unde au trebuitu se intrevina pre lânga politia chiaru puterea armata, pentru cá se póta induplecá poporulu sa se risipésca. Cuartirulu latinu este celu mai teribilu in decursulu alegeriloru, deórece aici sî afla tóta junimea studiósa, cari este fórte teribile. In un'a din seri se tiené la teatrulu numitu C h a t e l e t o reuniune electorale, de câtra unulu numitu O l l i v i e r **) oratoru mare sî omu de statu, carele la 1863 a fostu alesu de deputatu cà democratu. Insa pre urmà a inceputu a cochetá cu guvernulu asiá incâtu este mai multu cá sicuru ca preste putienu va devení ministru. Poporulu erá infuriatu asupr'a lui sî cu deosebire studentii, dedura navala in sala, maltratându pre sergentii, ce erau pusi pentru sustienerea ordinei, produsera celu mai mare sgomotu in sala asiá incâtu oratorulu deabea putù insîrá câte-va cuvinte, nepotendu-si nici decum desvoltá profesiunea de credintia. In fine a debuitu se intrevina politi'a sî puterea armata disolvendu adunarea; in aceea unu numeru fórte mare de studenti fura arestati. Pre urma politi'a cá se asicure bun'a ordine a afisiatu pre toti paretii nosce edicte ce promitu cea mai aspra pedépsa celoru, ce aru indrasní a face ceà mai mica manifestatiune fie pro fie c o n t r a guvernului.

---

*) Melodi'a dela „Audî buciumulu“ in tempo de mersu.

**) Adres'a lui de candidatiune o publicâmu mai la vale. R.

Atingatoriu de miscamintele electorali din Franci'a reproducemu aici circulariulu electoralu a lui Ollivier, ce in 10 Maiu erá afisiatu pre paretii Parisului. Eata ce dice :

Alegatori ! Eu candidezu pentru voturile Vóstre, precum am facut'o la 1863. Trebue se primiti de nou candidatur'a mea ? Nu ! déca amu violatu mandatulu ce l'amu primitu dela Voi. Asiá ! déca iamu remasu fidelu. Déca mandatulu meu a mersu intr'acolo, cá sa cautu resbunare, atunci sum unu desertoru, pentru ca eu amu cautatu numai dreptate : Déca mandatulu meu a cerutu sa servescu libertâtiei, atunci i-amu remasu credinciosu, pentru ca nu e nici o libertate, ce na-si fi aperatu. Amu sprijinitu libertatea atâtu cu fapta, câtu sî cu vorb'a. Pentru voi maestri sî lucratori amu lucratu la legea coalitiunei; pentru voi, lucratoriloru, amu lucratu la legea pentru asociatiunile corporative sî amu vorbitu pentru crearea unei casse de pensiune contra nenorociriloru; pentru Voi, scriptoriloru, amu lucratu la legea, ce eliberéza press'a de autorisatiunea prealabile sî de regimulu administrativu ; pentru Voi, negutiatori sî fabricanti, amu lucratu la legea in privinti'a checului sî a societâtiloru; amu reclamatu libertatea conventiuniloru fâra de nici o restrictiune sî amu defensu pacea, ce e interesulu vostru celu mai mare. Pentru voi toti, cetatieni, amu lucratu la legea pentru libertatea reuniuniloru. Mandatulu meu a fostu a serví libertâtiei daru nu a cautá resbunare. A supraveghiá, a critisá, a retienė, a meliorá, acést'a e ce amu promisu. Nu m'amu obligatu a restornà. De vreti revolutiune nu me alegeti. De vreti insa numai libertate, oferiti-mi inca odata confidinti'a vóstra. Alegatori ! La 1857 dîsemu: nu Ve abtieneti dela votare ! sî atunci se radicara voci violente, cari Ve dîcea : Nu-lu ascultati ; câci e unu tradatoriu ! sî voi m'ati ascultatu ; sî astadî repetiescu acele voci violente : Nu Ve abtieneti dela votare ! sî acum Ve dîcu : nu Ve incredintiati agitatiuniloru revolutionarie sî voci violente iéra-si se ridica sî dîcu : Nu'lu ascultati, câci e unu tradatoriu ! Ascultati-me insa sî vocile acele violente voru repetá mai tardîu : Sa nu ne incredintiamu agitatiuniloru revolutionare. Lupt'a mea e mai multu a Vóstra iubiti concetatieni, decâtu a mea. Cându aru fi vorb'a numai de persón'a mea, nu a-si resistá cu atât'a abnegare sî contra atâtoru neplaceri. Nu Ve lasati a Ve seduce, ci ve aduceti aminte, ca unu progresu durabilu numai cu incetulu se póte ajunge. Nu intr'o dî cresce din gîndea cea mica pusa in pamentu stejariulu cu ramurile sele vigoróse. Tóta tempestatea vine repede, daru ea desradacinéza, rumpe, desoléza sî lasa în urm'a sea numai o lunga trista reminiscentia. — Emilu Ollivier.

Sabiiu 12 Maiu. Eri a fostu in dumbrav'a Resinariloru unu maiale scolasticu fórte frumosu. Copiii de scóla de ambe secsele, sub conducerea directorelui sî a intregului corpu invatiatorescu erau acolo precându ajunsesemu acolo. Junimea din Resinari petrecea in jocuri sî dantiuri ; iéra cei mai betrâni petreceau privindu câudu la unii câudu la cei-lalti din cei mai susu. Pre la 2 óre dupa amédî sosira o multime de óspeti stimati din Sabiiu, carii doriau sa participe la acésta petrecere. Directorulu scóleloru normale din Resinari P. Ioanu Drocu, carele e totu odata sî catechetu, a bineventatu pre óspetii din Sabiiu sî giuru, carii concursera in unu numeru frumosu prin unu discursu corespundietoriu aretându insemnetatea festivitâtiei. Dupa aceea câutara elevii dóue piese frumóse. Urmâ apoi o productiune teatrale esecutata de trei elevi, cari infatisiau pre unu parinte sî doi fii ai sei. Subjectulu erá purtarea cea buna a fiiloru, resplatita de parinte cu promissiunea de ai duce la unu maiale ; presupunerea ca celu mai mare a ruptu o flóre indemnà pre parinte a duce numai pre cel'a-laltu la maiale, iéra pre celu presupusu ca a ruptu flórea a vrutu salu pedepsésca lasându-lu acasa. Flórea inse din negrigia, nu din reintia, o rupsese celu pre care tatalu seu voiá sa'lu duca la maiale; deci acest'a cade in genunchi sî marturisesce ca frate-seu nu merita pedépsa ci elu, pentru ca elu e celu vinovatu. Parintele iérta pre amendoi sî merge insusi cu ei la petrecerea loru scolastica. Declamatiuni inca urmara sî apoi in fine unu dialogu despre meserii.

Tóte aceste au fostu esecutate pre câtu se póte de bine. Elevii erau siguri de problemele loru, propunerea erá libera, cu curagiu sî dovedea sî cuprinderea lucrului. Aru fi fostu de doritu sî aru fi pre viitoriu, ca cerculu unde se facu representatiunile sa fia mai spaciosu, cá publiculu sa incape sî sa póta vedé sî audî pre cei ce se producu, cu deosebire suntu de a se intielege aici parintii copiiloru cari doresc se véda ce sciu sî ce potu copiii loru.

Partea sî mai vesela inca nu au lipsitu; jocuri parte natiunale parte de salonu se jucara de tinerime.

Petrecerea acést'a inimata se mai intrerupse de unele cuventâri potrivite festivitâtiei sî se terminà de câtra séra aprópe de apusulu sórelui.

Cincu-mare, 6 Maiu st. v. 1869.

Domnule redactoru ! Primiramu mil'a contribuita din partea conatiunaliloru nostri atâtu din opidulu Saliste câtu sî din Sabiiu in suma de 30 fl. v. a. Comitetulu constituitu pentru adunarea sî impartirea ajutórieloru la cei rapiti de averea loru — (Cincani) prin nenorocirea elementaria din 4 Apr. a. c., numai decâtu a intreprinsu mesurile necesarie impartiendu ajutoriulu incursu dupa o lista stabilita din cei mai seraci, la fia-care câte 1 fl. sî la veduve câte 50 xr.

La espres'a dorintia a celoru ajutorati, cá sa cunósca bateru dupa nume pre milostivii loru contribuenti, s'au cetitu in Duminec'a trecuta dupa finirea servitiului divinu de diminétia, corespundinti'a din Seliste 25 Apr. c. c. reprodusa in „Telegr. Rom.“ nr. 34 dimpreuna cu numele binefacatoriloru, la finea cârui toti crestinii adunati in sânt'a biseric'a nóstra plini de lacremi de bucuria pentru ajutoriulu incursu dela conatiunalii loru din Saliste sî Sabiiu, si-au esprimatu din adenculu animei sincer'a loru multiamita impreunata cu unu „Dómne pazesce sî feresce pre facatorii nostri de bine de totu reulu“.

Acést'a multiamita subsemnatulu comitetu se afla moralicesce constrinsu a o aduce la cunoscintia bine-facatoriloru din Saliste sî Sabiiu.

Dela comitetulu constituitu pentru adunarea sî impartirea ajutórieloru incurse pentru cei arsi din Cincu-mare.

Moise Branisce,
presied. comit.

Varietâti.

*** „Vidov dan“ spune ca Maj. Sea Imperatulu sî Regele Franciscu Iosifu va caletorí in Iuniu la Constantinopole.

*** Comandantele districtuale alu gardei majorulu generale Graef de Libloy se afla aici in Sabiiu.

*** Congresulu natiunale-biser. alu Serbiloru e conchiamatu pre prim'a Iuniu a. c.

*** Aflâmu din diuarie pestane ca diuariului românu „Albin'a“ i s'au opritu debitulu postale (intrarea) in Ungari'a ceea ce in realitate este neadeveru pentru ca „Albin'a“ a sositu regulatu pâna acum.

*** Delegatiunile suntu convocate definitivu pentru prim'a Iuliu nou.

*** La drumulu de feru se lucra seriosu in tóte pârtile. La Ogn'a au sositu dilele trecute ingineri englesesci de au mesuratu loculu. Drumulu Copsia-mica-Sabiiu, dupa contractu, are sa fia gat'a in Nov. 1872.

*** De vre-o dóue dile avemu aici in locu diminéti'a câte o tempestate.

Burs'a de Vienn'a.

Din 13/25 Maiu. 1869.

Metalicele 5%	61 60	Act. de creditu	285 10
Imprumut. nat. 5%	69 55	Argintulu	121 75
Actiile de banca	742	Galbinulu	5 86½

In urmarea prea inaltului mandatu alu Maiestâtei Sele. c. si r. apostolice

descihde directiunea c. r. a venituriloru de loteria o

Loteria mare de bani

CĂ A DÓUE-SPREDIECEA LOTERIA DE STATU

pentru scopuri de bine-facere comuna sî filantropice

din a cârei'a venitu curatu s'a menitu

UN'A JUMETATE

spre scopuri civile pentru fierile representate in senatulu imperialu, sî anume în parte pentru societatea de ingrigirea copiiloru scapatati din Penzing, apoi pentru spitalulu „Principele de corôna Rudolff“ din Nairaisiu in Moravi'a sî pentru societatea de gradinaritu din Vien'a ;

SI CEEA-LALTA JUMETATE

pentru scopuri militarie cu câte o treima, pentru o fundatiune pentru invalidi sî pentru veduvele sî orfanii militariloru cadiuti in resbóie ; pentru urzirea de stipendii pentru fiicele oficieriloru, pârtiloru sî oficialiloru militari c. r., ce voru fi lipsiti, precum sî pentru marirea sî imbunatatirea institutului militariu de smintiti din Tirnau.

Acésta loteria de bani bine dotata contiene **609** nimeritori,

dintre cari celu 1. nimeritoriu de frunte cuprinde **100,000** fl.
alu 2. „ „ „ „ **25,000** „
„ 3. „ „ „ „ **15,000** „

sî impreuna cu acesti'a sum'a totala a castiguriloru

300,000 FLORINI VALUT'A AUSTRIACA.

SORTIREA VA URMA NESMINTITU SI NEREVOCAVERU IN 30 Iuniu 1869.

Sortiulu costa **2** fl **50** xr valut'a austriaca.

Sorti se potu capetá in Vien'a : la despartiementulu loterieloru de statu pentru scopuri filantropice aflatoriu in cas'a directiunei c. r. de venituri de loteria, in cetate Salzgries nr. 20 (Stadt, Salzgries nr. 20), sî la vendiatorii de sorti, in tierile corónei c. r. sî r. unguresci : la tóte casele de venitiurile loteriei sî la oficiele de dare, la cele mai multe oficii de posta la statiunile câiloru ferate sî ale navigatiunei dunarene sî la vendiatorii de sorti, cari se afla asiediati in tóte cetâtile sî locurile mai insemnate ale imperiului.

Aceste scopuri civile sî militarie atâtu de folositórie, câror'a s'a dedicatu venitulu curatu alu acestei loterii, precum sî impregiurarea, ce pune pre cumperatorii de sorti in pusetiunea, de a dobendí castiguri insemnate, indreptatiesce directiunea c. r. de loteria la credinti'a cea firma, ca impartasirea la acésta loteria va fi pre câtu se póte de vie.

Vien'a, 14 Aprile 1869.

Dela directiunea c. r. a venituriloru de loteria.

Eduard Folcmer,
Consiliariu c. r. de curte sî directoru de loteria.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.-

Nru 39. ANULU XVII.

Sabiiu, in 18/30 Maiu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Publicâmu aici alu doilea actu privitoriu la afacerile scolastice din dieces'a gr. or. a Caransebesiului:

Nr. scol. 79/1869.

Ioanu

din indurarea lui Dumnedieu Episcopulu bisericei resaritene dreptu-maritória in Eparchi'a de Dumnedieu scutita a Caransebesiului.

Iubita preotime, scumpii mei invetiatori si evlaviosiloru crestini!

Daru, binecuventare si pace dela tatalu nostru, carele este in ceriuri!

In legatura cu circulariulu meu din 27 Martiu 1869 nr. scol. 68 ce vi l'amu impartasîtu in privinti'a intocmirei scóleloru nóstre confessiunale, viu a ve tramite acum si alu doilea circulariu provocatu prin gratiosulu rescriptu alu inaltului ministeriu unguresc regescu de cultu si instructiune publica din 17 Martiu 1869 nr. pres. 435. Prin acestu rescriptu ministerialu adeca ni se facu imputâri, ca scólele nóstre aru fi pline de scaderi si anume:

1) ca zidirile (casele) de scóla in cele mai multe locuri suntu mici, strimte, intunecóse si nesanatóse, ba ce este mai multu de pre alocurea stau sa se derime de totu;

2) ca terminulu de 8 luni statoritu prin lege pentru umblarea copiiloru la scóla nu se tiene, ci dupa ce se dà esamenulu de primavéra, cam in lun'a lui Martiu, cercetarea scólei incetéza de totu;

3) ca copiii de scóla cercetéza fórte neregulatu scól'a, si despre acést'a, nu se face aretare nici la judele comunalu, nici la cele-lalte autoritâti comitatense (judele cercualu si comitate);

4) ca afara de o tabela de socotéla, si ici colea de tabelele de parete pentru cetire, scólele nu au alte mijlóce de invetiamentu (mape geografice, tabele din istori'a naturala etc.). Dara scaderile mai mari aru fi, ca din invetiaturile prescrise prin lege invetiatorii propunu in scóla numai o parte fórte mica.

Deci iubiti preoti, scumpii mei invetiatori si buniloru mei poporeni, in privinti'a scaderiloru scóleloru nóstre confessiunale mai inainte de tóte aveti sa sciti, ca legea scolara, ce vi o amu publicatu in parte prin circulariulu meu celu dintâiu dto 27 Martiu 1869 nr. scol. 68 in § 15 alu ei otaresce:

„Ca déca scólele confessiunale nu voru implini conditiunile prescrise in §§-ii 11, 12 si 13, si prin urmare voru fi cu scaderi, mai intâiu se voru poftí de trei ori diregatoriele bisericesci ale scóleloru confessiunale, cá sa departeze scaderile dela scóla, si déca nici dupa aceste trei admonitiuni scólele confessiunale nu se voru intocmí dupa cerintiele legei, atunci statulu pre lânga scól'a confessiunale va mai infiintiá in satu si a dóu'a scóla pre chieltuiél'a comunei, si asiá comun'a in locu de a purtá chieltuielele numai ale scólei sele confessiunale va fi silita a mai chieltuí si pentru a dóu'a scóla comunala".

Asiá dara pentru cá sa se póta departá dela scólele nóstre confessiunale tóte scaderile de o parte, iéra de alt'a, pentru cá nu cum-va din negrigi'a organeloru nóstre scolare, din netramiterea copiiloru la scóla, din nepriceperea si crutiarea reu intielésa a purtârei chieltuieliloru scolarie din partea comuneloru, cá nu cum-va dicu, sa se implinésca amerintiarea legei din §-lu susu citatu 15 si asiá in locu de a chieltuí comun'a odata pentru totu-déun'a o sumulitia de bani pentru inzestrarea scólei nóstre cu cele de lipsa, cá se fia silita a chieltuí pentru dóue scoli, avendu fia-care locuitoriu a platí si pentru a dóu'a scóla 5 la suta dupa darea directa amesuratu §-lui 35 alu desu-citatei legi; — asiá spre ocolirea tuturoru tristeloru urmâri, Consistoriulu diecesanu otaresce:

1. Cá pentru delaturarea scaderiloru, ce se afla la casele de scóla, protopresbiterulu loculai cá inspectoru districtualu scolariu, acolo unde aceste case nu corespundu scopului de invetiamentu, si anumitu unde suntu in stare rea si aprópe de a se derimá, intunecóse, strimte si umede, — protopresbiterulu sa iésa in respectiv'a comuna, si in impreuna intielegere cu comun'a sa puna la cale, cá câtu mai ingraba in privinti'a casei cei vechi de scóla séu sa se delatureze de totu scaderile prin o totala reparatiune, séu sa se faca alta casa de scóla dupa cerintiele legei; iéra pentru casele de scóla, ce se voru zidí de aici incolo, ele sa se zidésca negresîtu dupa planulu ministeriului socotindu-se largimea casei scolare de fia-care pruncu câte 8-12 urme cuadrate.

2. Cá atâtu protopresbiterulu, câtu si directorii locali sa priveghieze, cá invetiatorii sa tiena dupa cuprinsulu legei scól'a in fia-care anu 8 luni intregi.

3. Ca in privinti'a parintiloru, cari nu-si tramitu de locu copiii la scóla, protopresbiterii, preotii, invetiatorii si inspectorii mireni sa-si dea tóta silinti'a a induplecá cu totu feliulu de indemnuri morale, si desluciri pre asemenea parinti, cá sa tramita copiii la invetiatura si sa staruiésca, cá sa mérga regulatu la scóla, si déca nu voru puté cu bun'a sa-i induplece, atunci invetiatorii in intielegere cu directorulu preotiescu si inspectorulu scolaru mirenescu sa astérna la capetulu fia-cârei luni la protopresbiterulu loculai atâtu lipsirile pruncilor din scóla, câtu si pre parintii acestoru prunci si totu deodata si pre parintii, cari nu-si tramitu de locu copiii la scóla. Iéra protopresbiterulu impartasîndu aceste liste de lipsire si de parinti negligenti si indaratnici la respectivulu jude cercualu sa céra pedepsirea parintiloru provocându-se in recuisitiunea sea la inaltulu rescriptu ministerialu dto 17 Martiu 1869 nr. pres. 435 si la § 4 alu legei 38 din anulu 1868 esîte in caus'a instructiunei publice poporale.

In casu insa, cându autoritâtile civile nu aru tamaduí reulu, protopresbiterii sa faca raportu circumstantialu la Consistoriu.

4. Ca inspectorii districtuali scolari, directorii locali si inspectorii mireni ai scóleloru acolo, unde in scóla nu suntu tóte mijlócele de invetiamentu, ce le cere legea, si anumitu:

a) tabel'a de socotitu,
b) tabele de parete pentru cetire,
c) tabele cu forme geometrice (unghiu, triunghiu, cuadratu, cilindru etc.);
d) tabele cu obiecte din istori'a naturala (petre, plante si dobitóce), séu cartea intitulata: instructinne intuitiva in chipuri (Anschauungsunterricht in Bildern. Neue Auflage, Prag von F. Tempsky) ce se afla de cumperatu la librariele din Temisiór'a;
e) mape geografice mai cu séma pentru Ungari'a, si unde iérta mijlócele;
f) si unu globu alu pamentului; — unde lipsescu acestea acolo sa staruiésca la judele si juratii satului cá sa le cumpere fâra amenare, fiindu ca si asia nu suntu scumpe.

5. Mai incolo protopresbiterii si directorii locali sa staruiésca cu totu adinsulu, cá invetiatorii sa propuna fâra scadiementu obiectele de invetiatura cuprinse in circulariulu meu celu dintâiu, si anume:

a) invetiatur'a religiunei si a moralei;
b) cetirea si scrierea;
c) socotél'a din capu si pre tabla cu cifre precum si cunóscerea mesuriloru si buniloru umblatori in tiéra;
d) gramatic'a limbei române;
e) cunoscintiele cele mai insemnate si trebuincióse din fisica si istori'a naturale cu privire la ocupatiunea, cu care se deprinde majoritatea parintiloru si cu privire la tienutulu unde locuiescu ei;
f) geografi'a si istori'a patriei;
g) cunoscintie practice despre economi'a câmpului si gradinaritu;
h) cunoscintie prescurtate despre drepturile si datorintiele cetatieniloru;
i) cântarea;
k) deprinderi corporali (gimnastice) cu privire la esercitiulu militarescu.

Câtra acest'a vi se mai aduce la cunoscintia, ca Consistoriulu diecesanu va face pregatirile necesarie, cá dela inceputulu anului scolariu 1869/70 sa se introduca in scólele nóstre popularie unu planu de invetiamentu nou, care sa corespunda legei susu amintite, ceea ce se va publicá inaintea inceperei anului scolariu viitoriu si totu deodata se voru dá indrumâri si in privinti'a mijlóceloru de invetiamentu, care suntu de a se cumperá, de unde si cu ce pretiu. —

Onorata preotime, scumpiloru invetiatori si iubiteloru comune bisericesci! Dupa sfaturile si indemnurile cele petrundietóre scóse din vistieri'a bisericei si natiunei nóstre, ce vi le-amu datu in circulariulu meu din 27 Martiu a. c. acum nu-mi remane alt'a sa ve mai dicu, decâtu, ca déca nu ve-ti pune la anima si nu ve-ti implini fia-care la rendulu lui renduielele nóstre mai susu petrecute luate pentru delaturarea scaderiloru din scólele nóstre, atunci neimplinirea acést'a o ve-ti platí scumpu cu perderea védiei si a dreptului si cu chieltueli indoite si intreite, cu care se voru impoverá comunele, pentru care nepasare si nepricepere a intereseloru vitali ale vóstre, nepotii si stranepotii vostri amariti si impoverati cu indoite sarcini de buna séma nu ve voru multiamí pentru mostenirea ce li-o a-ti lasatu.

Caransebesiu, din siedinti'a consistoriale scolara tienuta in 1 Martiu 1869. *)

Alu tuturoru
de totu binele voitoriu
Ioanu Popasu,
Episcopu.

Dreptatea preste tóte.

Nemtii au proverbiulu: „unii nu vedu de arbori multi padurea". Anevoia va mai fi pututu aflá in vre-unu altu periodu mai bogata aplicabilitate acestu proverbiu, decâtu in periodulu nostru. In viéti'a politica si in viéti'a sociale se intempla pré adese-ori de ómenii aru dorí sa se dea arborii in laturi, cá sa póta vedé padurea.

Astadi nu ne vomu ocupá specialminte de noi, (români) pentru ca amu facut'o acést'a destulu de desu si procederea acést'a au servitu de multe ori de pretecstu la imputâri: ca noi nu aperâmu caus'a natiunale, pentru ca in locu de a ne porní cu espressiuni veeminti asupr'a unguriloru, noi vorbeamu românîloru ce se faca, cá d. e. ungurii séu sasii etc. sa nu-si uite de respectarea pretensiuniloru nóstre. Tóte opiniunile nóstre in privinti'a lucruriloru poli-

*) Acestu circulariu sa se publice de 3 ori in biserica, sa se petréca in protocolulu circularieloru si fia-care invetiatoriu sa-si ia o copia de pre densulu; apoi preotii si invetiatorii sa tramita reversu despre primire, publicare si decopiare la protopresbiteri, iéra protopresbiterii voru avé a asterne aceste reverse fâra amenare Venerabilului nostru Consistoriu.

tice prefacute in fapte erau arborii politici, cari aveau chiamarea sa compuna padurea. Ei bine! tocm'a acestea se pretinse sa se dea in laturi, cá sa vedemu padurea, sî acum suntemu aprópe de a nu mai vedé nici unu arbore sî prin urmare nici padure.

Dara amu fostu dîsu ca nu ne vomu ocupá specialminte de noi sî asiá cele atinse ací sa se sî privésca de dîse numai asiá per tangentem.

In nrulu 36 alu diuariului nostru amu aretatu publicului nostru ca suntu patru adrese la cuventulu de tronu in cas'a deputatiloru din Pest'a. Un'a, adeca cea a deputatiloru natiunalitâtiloru (româna sî serba) se intrepune pre f a t i a sî pentru acesti'a. Celelalte adrese, de români, de serbi de slovaci, ruteni sî nemti, nu vedu natiunalitâtile, le credu dara ca nu esistu sî le tacu séu le trecu cu vederea, cá sî cându nu aru fi. Sî totusi déca voru lipsí aceste politicesce atunci lipsesce o putere insemnata a statului, pentru ca esperinti'a ne arata ca acei fii ai unei patrie, câroru politicesce li se denéga drepturi, suntu cu mânile legate sî la atari ocasiuni ei nu au puterea cuvenita la indemâna, cu carea din totu sufletulu sî din tóta anim'a sa concurga intru ajutoriulu lui.

„Pesti Naplo“ vrea sa ne mângaie, sî ne spune ca nu vrea sa ne lege cu magiarisarea; inse deslusîrea ce o face sî prin carea vrea sa ne faca inverata asertiunea acést'a ne ia speranti'a de resultatele asigurâriloru ce le face acelu diuariu. Elu dîce intre altele: „Noi nu voimu sa m a g i a r i s â m u, nu voimu sa apasâmu pre t o t i (tóte natiunalitâtile) u n u timbru alu unei natiuni. Noi scimu ca in tempulu egalitâtiei sî alu libertâtiei moderne aceea e cu neputintia. Noi scimu, ca precum a fostu in vechime ide'a statului, in evulu de midilocu a bisericei, asiá este astadî ide'a individului; sî dreptulu stravechiu alu individului voimu alu sustiené atâtu in privinti'a limbei câtu sî a natiunalitâtiei. Insusîrile speciali ale natiunalitâtiloru, dupa cum se manifestéza in individu, nu disparu sî déca traiescu mai multe natiunalitâti la olalta in unu statu sî totu asia de putienu póte sa dispara, déca o natiunalitate traiesce in mai multe staturi, dreptulu stravechiu alu fia cârui'a, de a-si desveltá insusîrile, puterile, capacitatea sî inclinârile lui pâna la acelu gradu, unde se vatema dreptulu altor'a Nici acele nu se potu esceptiuná cari curgu din o natiunalitate dosebita. Tocmai pre inalienabilitatea (neinstrainabilitatea) acestui dreptu este basata legea nóstra pentru natiunalitâti.“

E adunca filosofem'a acést'a, asiá de aduncu incâtu mai nu are intielesu; ea insa ni se pare ca vrea cu alte cuvinte a dîce, ca „suntu natiunalitâti, nu le vomu apasá timbrulu magiaru, le vomu ignorá sî déca voru puté traí traiésca, numai in ceea ce concerne ide'a statului sa se dea in laturi, pentruca in legatura cu acést'a nu au dreptu de esistintia“. Va se dîca cu privire la locuitorimea Ungariei dupa natur'a ei istorico-etnografica, compusa din diferite natiuni, se póte cuprinde asertiunea lui „P. N.“ in cuvintele eceste: Padure ne trebuie dara voi arboriloru dati-ve in laturi.

Mai este unu ce, unde se póte aplicá proverbiulu intrebuintiatu de noi in acestu articulu. Evenemintele suntu arborii cari compunu padurea unui periodu istoricu. Deci pre cându „P. N.“ de o parte sî alti barbati de statu sî parlamentaristi unguri de alta parte sî cânta de adormitu, evenemintele se aglomeréza. Ele trebuiescu vediute.

Senatulu imperiale, s'a incheiatu cu unu cuventu de tronu fórte semnificativu. O proba de insemnatatea ce i se da aratâmu sî astadi in revist'a nóstra diuaristica. Probe de aceste se mai afla inca. Consolatiunea cui-va, ca in statu constitutiunale scrie ministeriulu ce voiesce in unu cuventu de tronu, nu e de ajunsu, pentru cá sa scada valórea acelui cuventu. Dreptatea, déca e depusa in acele cuvinte, aprinde mai departe sî sternesce dorintia de implinirea ei, nu numai unde se promite, dara sî acolo unde numai se aude. Asiá dara din acestu motivu baremu aru fi tempulu, cá sî dincóci de Lait'a sa se puna mai multu pretiu pre vocea celoru ce reclama drepturi.

Deputatulu dietale Franciscu P u l s z k y a dîsu despre tóte adresele la cuventulu de tronu, ca suntu l o i a l e. Ori cu ce intentiune se va fi rostitu acést'a in diet'a Ungariei, o inregistrâmu cu bucuria, pentru ca prin acest'a dreptatea a triumfatu celu putienu intr'atât'a, incâtu s'a respectatu in principiu nisuintiele popóreloru representate in diet'a. Óre oprise-va ací respectarea acést'a? Acést'a nu o putemu scí. Insa atât'a putemu predîce, ca drepti judecatori sa fia acei'a ce conducu sortile tierei sî atunci voru avé incredere adeverata in sine, voru avé spriginu in popóre, sî in locu de a pretinde sa se dea in laturi le va stringe de mâna sî le va imbratisiá. In modulu acest'a se voru convinge ca tóte maestriele diplomatice nu cumpanescu pentru prosperarea statului câtu dreptatea, carea este preste tóte.

Dara popórele, nu numai ca nu voru fi periculóse pentru ide'a statului, ci ele se voru straduí cá statulu care devine adapostulu loru sa fia tare, sa infrunte toti pericului esterni, pentru ca acesti'a suntu amenintiatori sî pentru ele.

Au nu vedemu esemplulu invederatu in Elveti'a, ca sî italianulu sî francesulu sî némtiulu prinde arma in mâna indata ce cunósce ca din afara este amenintiata esistinti'a statului loru? de sî vecinii fia cârei din aceste trei natiuni suntu consângeni de ai loru.

Ceea ce facu elvetianii cá cetatieni aru face ori-care altu cetatiénu pentru patri'a sea fâra de cea mai mica hesitatiune, pentru ca esistinti'a unui individu sî a unei individualitâti natiunali conditiunéza acele-si interese ori unde pre pamentu.

Eveneminte politice.

Afara de activitatea dietei a cârei siedintie cunoscute nu contienu decâtu desbaterea adresei la cuventulu de tronu nu avemu de inregistratu vre unu evenementu mai importantu din laintrulu monarchiei. Spatiulu in colónele diuarieloru mari lu vedemu cuprinsu de desbateri de cestiuni administrative, strategice, cari inse nu suntu atâtu eveneminte câtu pareri pregatitórie pentru eveneminte.

Alegerile din F r a n c i 'a iau loculu primu intre intemplârile politice esterne sî dupa cum vedemu din resultatulu publicatu de pâna acum fisionomi'a corpuriloru legislative din Franci'a nu va diferí multu de cea din sessiunea trecuta. Se mai vorbesce ca in Franci'a se voru chiamá la ministeriu barbati din partid'a liberale moderata sî cá presiedinte alu consiliului ministeriale va fi principele Napoleonu inse fâra portfoliu.

In B a v a r i 'a au esîtu alegerile pentru diet'a fiitória in favórea ultramontaniloru. Impregiurarea acést'a o descriu unii putienei popularitâti, de care se bucura regimulu actuale.

In L i v o r n o (Itali'a) au atacatu in 24 Maiu n. nisce individi pre intendantele supremu de camera contele Crenneville sî pre consululu generale austriacu. Celu dintâiu au scapatu cu o lovitura grea in fatia, celu de alu doilea au muritu strapunsu de unu pumnariu. Crim'a acésta ordinaria seversîta asupr'a duoru barbati austriaci de posetiune insemnata a causatu desplacerea cea mai mare in Itali'a, de unde se vede ca atentatulu sî are originea in isbânda privata, dara nu in politica.

Revista diuaristica.

„Prag. Abbl.“ intr'unu respunsu ce-i da jurnalului „Politic“ scrie urmatórele: „Noi totu-déun'a amu pledatu pentru impacarea natiunalitâtiloru, sî acést'a o tienemu de cea mai démna sî mai pretiósa tendintia a jurnalisticei pentru aceea ne-amu sî incercatu, a evitá tóta ocasiunea, ce aru puté amutiá deosebitele natiunalitâti. Nu amu cautatu a lucrá pentru vre-o partida séu vre-o personalitate sî totu-déun'a amu avutu inaintea ochiloru interesulu statului sî alu tierei. Cu bucuria amu salutatu diplom'a din Octobre sî constitutiunea din Februariu privindu in ea, de-sî nu unu idealu, câci acel'a e cu neputintia, totusi unu fundamentu acomodatu pentru reorganisatiunea Austriei pre o basa liberale. N'amu fostu deplinu orbi pentru defectele acelei constitutiuni sî de repetite ori amu avutu ocasiunea a pledá pentru o revisiune a ei, durere insa, relatiunile invinse vointi'a omenésca si constitutiunea din Februarie nu s'a potutu incetatieni in Ungari'a. Venise ministeriulu lui Belcredi sî tempulu compactârei cu Ungari'a. Atunci cá sî mai 'nainte sî cá totu déun'a n'amu pledatu pentru alt'a, decâtu pentru o impecare onesta a popóreloru austriace sub firm'a intregitâtiei statului. Dara eata anulu de trista memoria 1866. Sangerându sî ologita la tóte membrele jacea Austri'a sî unu tempu greu de ispita se incepú. Ungari'a urgea totu cu mai mare resolutiune pretensiunile sele sî trebuiá sa se intemple ceva, pentru de a potea dá statului sgnduitu iéra-si pacea interna. Impecarea cu Ungari'a dupa desbateri lungi sî infocate se primi sî prin acést'a intrà in viatia formarea dualismului. Amu acceptatu acést'a forma, cá unic'a posibila sub impregiurârile de fatia, nici odata insa nu o amu declaratu de cea mai buna. Asemenea n'amu laudatu nici constitutiunea din Decembre cá uniculu sî infalibilulu arcanu, ce aru puté vindecá Austri'a deodata de tóte calamitâtile. Din contra marturisimu, ca aceea nu numai ca e capabile de meliorare dara are sî trebuintia, insa initiativ'a trebuie sa o iee singura, sî reform'a trebuie sa se esecuteze in launtrulu ei, câci altmintrea cademu intr'o nenorocita politica esperimentale, ce aru aduce asupr'a statului iérasi nenorociri nóue sî grele.

Acést'a e convictiunea nóstra, care amu marturisit'o totu-déun'a cu franchetia, câci nu putemu ignorá invetiaturile istoriei, logic'a fapteloru sî relatiunile faptice, nu vremu sa le ignorâmu, de óre-ce Austri'a e totu-déun'a obiectulu privirei nóstre“.

Cetimu in „Osten“ urmatórea nota facuta la cuvintele imperatului, ce le-a rostitu in cuventulu de tronu in 15 Maiu 1869: „Austri'a se fia patri'a cea mare, care e chiamata“ (vedi „Tel. Rom.“ nr. 36.)

Not'a ce s'a facutu la cuvintele acestea dîce, cumca ele rostite de imperatulu au o insemnatate mare, ce trebuie sa o recunóscemu sî noi, cá cea mai sincera tendintia politica a nóstra. Ce a esprimatu monarchulu cu acést'a ocasiune sî tient'a ce a pus'o activitâtiei sele imperiale e sî tient'a nóstra sî trebuie sa fia tient'a tuturoru patriotiloru de dincóce cá sî de dincolo de Lait'a.

In aceste cuvinte jace programulu viitoriului Austriei, care trebuie realisatu, déca esistinti'a ei va sa o baseze pre dreptate. O inspiratiune mai inalta a insuflatu pre monarchulu rostindu cuvintele acestea. In ele se vede cea mai sublima cunoscintia a missiunei Austriei, câci ele conc-du popóreloru monarchiei a privi cu linisce desvoltarea progressiva a relatiuniloru nóstre publice, pentru ca regentulu, carele scie a definí intr'unu modu atât'a de precisu problemele imperiului, nu se va puté nici decum impretení cu egemoni'a natiunale unilaterale nu se va invoí nici odata, cá majoritatea populatiunei sa se injuge in servitutea nesuferibila a jugului caudinicu.

De multu n'amu auditu astfeliu de cuvinte nobile ale dreptâtiei; dara cu atât'a mai bine-facatoriu e efectulu loru. Ele suntu o radia de lumina in nóptea dualistica; suntu o manifestatiune a celoru mai curate consciintie austriace in mijloculu bataliei feroce, cu care egemonismulu unilaterale umple de ani aerulu.

Pentru aceea amu dorí, cá sî in Ungari'a sa cugete ómenii asupr'a tesei din cuventulu de tronu imperatescu sî sa-si chiarifice insemnatatea ei.

O recomendâmu deci cu tóta seriositatea consotiloru nostri in aspiratiunile loru politice, cá sî in Ungari'a sa se servésca de acést'a parola a imperatului, ca de o arma irresistibile contra tuturoru suprematisâriloru, câror'a suntu supuse ne'ncetatu cele mai sânte sî mai naturale drepturi.

Imperatulu voiesce, cá tóte popórele monarchiei se fie tractate cu asemenea dreptate sî cu asemenea bunavointia. Elu va sa se ingrijésca pentru tóte interesele sî insusîrile loru in asemenea modu. Dar intemplase acést'a astadi, nu vedemu partide venindu la potere, cari nici odata nu voru ascultá acést'a dorintia imperiale, câci ele voru se domnésca, daru nu se faca dreptate? Nu concedu germânii, ca cu polonii sî cu cechii trebue sa se intieléga, trebue se indrepte smintele, ce le au comisu in orbirea egoistica sî nu marturisescu singuri, ca e unu lucru nestatornicu a dictá cechiloru legi fâra participarea loru? Sî magiarii potu ei se aiba obrasnici'a dupa tóte câte au comisu contr'a româniloru, slaviloru sî sasiloru, sa afirmeze, ca popórele acestea suntu tractate cu dreptate sî cu buna-vointia sî ca interesele sî insusîrile loru suntu scutite? Cuvintele imperatului susu citate suntu acea violenta acusare ce se face contra puterniciloru magiari, câci ele enumera tóte acelea, ce regimulu pestanu aru fi fostu datoriu se faca, sî n'a facutu. Pre totu teritoriulu dincolo de Lait'a vedemu ingrigite sî scutite numai interesele magiariloru; tóte cele-lalte interese se calca in picióre fâra de nici unu respectu. Dreptate n'a aflatu, de cându s'a scosu pagiur'a imperiale sî flamur'a négra-galbena din Ungari'a inlocuindu-se cu cele magiare, inca nici unu poporu nemagiaru. Preste autonomi'a Transilvaniei s'a trasu bresdele nimicirei sî populatiunea româna a tierei fu degradata la o desconsideratiune totale. Româ-

nii fura alungati din posturi sî chiaru intr'unu comitatu curatu romanescu fu pusu contra dreptului sî a usului unu comite supremu magiaru. Se parea, cá sî cându popórele nemagiare n'aru esistá decâtu de a fi o vaca de mulsu pentru trebuintiele clicei magiare.

Cuventulu de tronu a imperatului are meritulu a condemná acést'a stare a lucruriloru in modulu celu mai nedubiosu sî fie cine póte pricepe, ca acést'a stare silita a impacârei cu Ungari'a o simte corón'a asemenea de tare, cá sî popórele ei, sî nu se va indoi, ca acést'a tienuta momentana a ministerieloru din Vien'a sî Pest'a, ce simuléza indreptatîrea egala a popóreloru va avea durata indelungata ; câci ministri se punu sî se depunu vinu sî trecu, daru c r e d i n t i 'a popóreloru Austriei in iutentiunile drepte sî marinimóse a imperatorelui loru suntu netrecatóre. Ea a trecutu preste tempuri grele sî nu va slabí nici acum'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a plenaria a casei deputatiloru din 13 Maiu deschidiendu-se siedinti'a presiedintele anuntia mai intâiu urmatórea interpelatiune a lui B. Csásár despre care amu amintitu sî noi intr'unu numeru trecutu :

I n t e r p e l a t i u n e.

On. camera ! Mai multe comunicate diurnalistice, asemenea protestele minoritâtii magiare de sentieminte constitutiunale, facute contr'a concluseloru sî fapteloru nelegali ale majoritâtii congregatiunii comitetului districtului Fagarasiu sî adresele de plansóre indreptate ministrului de interne din partea acelei minoritâti, asemenea articlii aparuti in diuarie in caus'a alegerii mai d'aprópe din districtulu Fagarasiu sî plansorile adresate ministrului de interne din partea alegatoriloru de sentieminte constitutiunale din districtulu Fagarasiului, adusera la cunoscinti'a publica urmatóriele evenemente :

1. Cá in siedinti'a comitetului districtului Fagarasiu, in care s'a datu cetire rescriptului gratiosu regescu prin care se conchiama diet'a presinte, primulu vice-capitanu districtualu, Codru Dragusianu, mai de parte vicariulu gr. cat. Ionu Antoneli au dechiaratu publice, cumca uniunea Transilvaniei pre ei cá pre români nu i póte oblegà, sî provocându-se la pusetiunea loru constitutiunale, eluptata in diet'a dela Sabiiu in 1863, conformu cârei'a Transilvani'a, ca principatu de sine statatoriu, posiede legelativa deosebita prin urmare diet'a pestana pentru dinsii nu este competenta, au propusu „a nu se implinì inaltulu rescriptu regescu respectivu a nu alege deputati pentru diet'a pestana;“ domnulu Codru Dragusianu modificá propunerea acést'a estumodu, ca nepotendu-se resiste inaltului rescriptu regescu, (comitetulu) sa 'lu implinésca inse numai supunendu-se sîlei, iér' nu din bunulu semtiu de detorintia.

2. Faptulu, ca domnulu capitanu supremu alu districtului Fagarasiu, Ladis. Tamasiu, cu un'a patientia fâra esemplu, a concesu terenu discusiunii escitate sî propasîr i de colóre revolutiunaria, indreptata din partea conducatoriloru reactiunii dacoromâne comitatense, in comitetulu comitatensu, contr'a neviolabilitâtii unitâtii sântei coróne maghiare sî in protiv'a garantieloru constitutiunii sanctiunate, ma ce e mai multu, n'a impedecatu nici cu unu cuventu improtocolarea conclusului maioritâtii care aceptá d'ale sele atinsele principie reactiunarie.

3. Faptulu, cá cu ocasiunea alegeriloru mai d'aprópe; cându reactiunea daco-româna din districtulu Fagarasiu, in urm'a inspiratiunii primite dela comitetulu esmisu de adunarea Macelariana din Mercurea, s'au intrunitu pentru ca, contr'a candidatului partitului maghiaru-românu de sentieminte constitutiunale, se aléga pre domnulu Baritiu unulu din conducatorii primari ai acelui comitetu, sub conditiunea, ca nu se va infatîsiá la diet'a pestana, presintele capitanu supremu alu districtului, domnulu Lad. Tamasiu n'a facutu nici unu pasiu oficiosu pentru restringerea abusurilore ne mai audite sî nelegalitâtiloru oficialiloru partisani ai lui Baritiu de la celu d'antâiu pâna la celu din urma, m'a a concesu ca judii sclaviloru (szolgabirák) comitatensi se bage in fiéra pre toti alegatorii de sentieminte maghiare, cari se presintau intr'un'a séu all'a comuna spre a se consultá cu alegatorii consoti, sî tienendu-i in prinsóre câte 3—4 dile, se-i espedeze la Fagarasiu ; a concesu mai departe, in butulu mai multoru plansori, ca judii sclaviloru (szolgabirák) se scótia din postu pre antistii comunali, cari n'au desvoltatu energi'a receruta pentru ajungerea scopului reactiunariu daco-românu, dupa mai multe reclame n'a facutu dispusetiuni oficióse pentru ca alegatorii maghiari-români cu sentieminte constitutiunali, nevoindu a se aliá pentru scopuri daco-române, sa nu fia espusi, in comun'a propria, celoru mai neumane insulte sî recriminatiuni din partea judiloru cerc., a antistiloru comunali sî a preotiloru sei.

Aceste, sî alte nenumerate fapte ce nu se potu insîrá cu asta ocasiune, arata chiaru, ca opositiunea din districtulu Fagarasiu, in privinti'a insemnetâtii sele, nici nu se póte asemená cu directiunea opusetiunaria ce se manifestá in comitatulu Hevesiu, mai alesu din caus'a, ca reactiunea, dorere ! domnitória pâna sî adî in districtulu Fagarasiu, nu se intreprinde in spiretulu principiului politicu alu vreunei coloriture de partitu din diet'a presinte, ci se face in numele partitului daco-românu reactiunariu din Transilvani'a, condusu de sentiemintele unui profundu antipatriotismu, intemeiatu nu pre opiniunea poporului, numindu-se pre sine partîtu natiunalu.

Sî totusi cându energi'a guvernului pentru sustienerea ordinei se manifestá atâtu de completu in alte comitate, pentru restaurarea ordinei constitutiunali in districtulu Fagarasiu nu s'a facutu nici unu pasiu ; in congregatiunea comitatensa d'acolo vorbescu sî adî intr'unu tonu, cá sî cându aru direge-o unu ministeriu d'alu lui B r a t e a n u.

Dupa ce din faptele de mai insusu se póte vedé chiaru, cá „a capite foetet piscis,“ adeca spunendu-vi maghiaresce, ca desordine anti-constitutiunale din districtulu Fagarasiu, provine din lips'a energiei, din incapacitatea sî lips'a vointiei patriotice a capitanului românu din presinte, sî dupa ce acést'a situatiune comitatensa, producendu cea mai mare amaraciune in partitulu magiaru sî celu germânu sî clatenandu increderea câtra guvernu, nu se mai póte sustiené, in urm'a provocârii primite din mai multe pârti, mi iéu libertate a adresá ministrului de interne urmatóri'a interpelatiune :

„Are cunoscintia despre constelatiunile violatórie de constitutiune, insîrate mai in susu, din districtulu Fagarasiului, despre faptele susatinse scandalóse, ale reactiunii daco-române, domnitória acolo, sî despre activitatea ei, ce vatema autoritatea publica a guvernului ? sî ce dispusetiuni e aplecatu a face in interesulu rnstaurârii ordinii constitutiunali comitatense, pentru impedecarea nisuintieloru daco-române, sî indrumarea la ordine a factoriloru aceloru nisuintie ?“

P e s t 'a, 18 Maiu, 1869.

Balintu C s a s z á r m. p.
d. „Fed.“ dep. Santu-Georgiului.

S a b i i u, in 9/21 Maiu 1869.

(P r i v i t o r i u l a c o n f e r i n t i e l e i n v e t i a t o r e s c i) Mi placù a cetí cele contienute in câti-va nri ai jurnalului nostru „Tel. Rom.“ despre conferintiele invetiatoresci.

Despre cele ce s'au lucratu pâna acum in cestiunea conferintieloru se presupune, ca nu e necessitate de a se mai insîrá cu ocasiunea acést'a, de óre-ce se precugeta, ba este afara de tóta indoiél'a, ca ori-ce invetiatoriu, care s'a presentatu la atare cu anima curata, trézu la minte sî bine pregatitu, sî care contéza la caracterulu sî missiunea sea cere trebuinti'a a scí, sî sciindu — nolens volens — a trebuitu se impartasiésca sî superioriloru sei locali, prin urmare le relacu sî cutezu a vorbí despre unele ce-mi presupunu, ca voru fi mai la ordinea dilei :

Dice fratele invetiatoriu in unulu din articulii sei, ca aru fi auditu pre unii invetiatori esprimandu-se : ca ceea ce se pertractéza la conferintie suntu numai flécuri, mofturi ! ! — Créda-mi colég'a P e t r a s i c u sî ori-care, ca acel'a ce a avutu o b r a s n i c i 'a de a se esprime cu atari cuvinte, — de-sî in activitate este invetiatoriu séu scie ce este, séu . . . se intielege. — „Vení-va tempulu, sî acî este, cându unii cá acei'a se voru sterge din list'a invetiatoriloru sî se voru pune ad act'a, din partea celoru chiamati spre acestu sfersîtu“. —

De s'a afirmatu acést'a din partea cui-va, a fostu fórte la locu, pentru ca sî eu amu indoiéla — ca vomu puté progresá asiá urginte cu cele ce se lucréza la conferintie — dupa cum pretinde spiritulu secululi in care traimu, — sî mai cu séma din punctu de vedere ca, pre câtu de mare insemnatate are conferinti'a, precâtu de sacre sî totu deodata cu anevoie suntu temele de desbatutu la atari ocasiuni, pre atâtu de angustu sî pré putienu este tempulu destinatu pentru conferintie. —

Cum, Dómne, vomu puté satisface in 2—3 dîle insemnatâtiei unei intreprinderi pentru acum sî viitoriu — care pâna mai ieri alalta-ieri a jacutu seculi intregi cá in mormentu ! —

Cercetându cu seriositate pentru ce este impossibilu a satisface insemnatâtiei conferintieloru in 2—3 dîle, — ne vomu convinge ca, in diu'a dintâiu abiá ajunge tempulu de a se deschide conferinti'a cu o cuventare din partea presiedintelui, — dupa cum se asiéza, — de a se face apelu nominale sî de a se aduce in desbatere temele din an. espiratu propuse pentru anulu secuentu. — In a dóu'a dî abiá iérasi se potu propune unoru invetiatori câte-va intrebâri spre resolvare — séu sa dîcu : sî pentru de a li se probá demnitatea sî capacitatea respectiviloru, se face o consultare sî se iau la protocolu putienele teme pentru anulu secuentu iérasi ; sî in a trei'a dî intre unele sî urméza despartirea, totu pre lânga o cuventare, pentru plecarea fia-cârui la ale sele, sî ca ce are de a face fiindu la — sî cu ale sele. —

Unde e apoi tempulu intrebuintiatu la revederea invetiatoriloru, la profitarea de ocasiune a celoru vechi cu cei noi sî vice-versa — spre a face cunoscintia de aprópe unii cu altii, — ceea ce, dieu, este neaperatu utile, de óre-ce numai asiá se voru puté impartasî ideile unui'a altui'a sî a se aceptá cele mature si folositóre spre a se pune apoi in lucrare. Mai suntu sî alte afaceri, cu tóte ca bagatele, insa necesarie, — cari pre lânga tóta voinți'a, in 2—3 dile, — nu numai ca nu le poti pune capetu, dara nici jumetate nu le ispravesci — ci remanu totu incepute din anu in anu. Sa ne tienemu strinsu de : „ceea ce poti astadi, nu amaná pre mâne“. —

Avendu in vedere, insemnatatea cea mare a conferintieloru, — resulta, — cá pentru interesulu natiunalu comunu — tempulu pentru acestea adunâri se fia celu putienu de siése dîle in decursulu unui anu, sî suntemu convinsi ca efeptulu in progresu va fi cu multu mai mare, decâtu celu do pâna acum. —

Sa aruncâmu o privire la fratii de preste Carpati — sî vomu vedé ca conferintiele invetiatoresci de acolo duréza dóue luni, in fia-care anu. —

Se ve convingu stimati lectori, ca nici 2 luni nu e pré multu *) — de óre-ce fratii invetiatori de acolo suntu platiti din bugetulu statului pre fia-care luna cu câte 100 lei vechi 3 # sî 6 l. v. = 1 fl. sî 7 xr. v. a. din cari potu reusi cu victulu. — S'aru puté sî la noi ajutá invetiatorii pentru vre-o 6 dile — celu putienu cu câte 5—10 fl. v. a. dupa departarea locului sî acesti bani din alodiulu comunalu — sî dieu nici o dauna nu se aru face comuneloru din caus'a acestui ajutoriu, ba cu atât'a mai mare placere aru impartasî invetiatorii superioriloru locali cele pertratate in conferintie, de óre-ce nu suntu toti invetiatorii juni, ci sî cu familia sî mai cu séma celoru din urma le este fórte multu 5—10 fl. a spesá pre fia-care anu din propri'a punga, pentru ceea ce aduce folosu intregei natiuni. —

A. N e c s i 'a,
teologu absolutu.

B r a s i o v u 14 Maiu 1869.

Domnule Redactoru ! Cuviosi'a sea parintele Protosingelu Varlaamu dela sânt'a Monastire Ghighiu din Romani'a, cá unu barbatu, care 'si iubesce natiunea sî lucréza pentru viitoriu, cá unu adeveratu ucenicu alu marelui Invetiatoriu, care a disu : suntu trimisu mai anteiu pentru binele natiunei mele sî apoi pentru binele celorulalte ginti sî cá unulu, care ne cunósce trebuintiele sî pusaciunea nóstra,“ a daruitu pre sém'a bibliotecei g'mnasiului nostru din Brasiovu urmatoriulu numeru de cârti folositóre :

1. Conversations-Lexicon de Brockhaus in 15 vol ; 2, Rottecks allgemeine Weltgeschichte in 7 vol.; 3, Istori'a universala trad. de Potec'a 2 vol. ; 4, Strauss-Leben Jesus 3 vol.; 5, Bilder-Atlas v. G. Heck 10 vol.; 6 Krugs theoretische Philosophie 3 vol.; 7, Krugs praktische Philosophie 2 vol.; 8, Krugs fundamental Philosophie 1 vol; 8, Krebs

*) Dara scóla cându sa se tiena ? R.

lat. schreiben 1 vol.; 10, Georges deutsch — lateinisches Wörterbuch 2 vol.; 11, Laurianu tentamen criticum 1 vol.; 12, Icón'a pamentului 3 vol.

Ve rogu cá in jurnalulu, ce redigéti, sa binevoiti a dá locu urmatórei adrese de multiamire sî recunoscintia.

Cuvióse parinte Protosingele!

Este cunoscutu, ca puterea sî tari'a unei natiuni sta in cultura, sî dupa gradulu culturei sele se judeca sî se pretiuesce; câci cultur'a o aduce in armonia cu cele-lalte natiuni din lume, sî viati'a sea nationale prin cultura se face totu mai sigura. Cultur'a inse, care e basea prosperârei unei natiuni, se castiga prin institute de invetiamentu, imbratisiate cu caldura de care imbratisiare ai datu dovada sî Cuviosi'a ta, prin darulu frumosu de cârti facutu mai de curendu pre sém'a bibliotecei gimnasiului nostru, care pentru teneri scolari este cá unu câmpu de flori cu paraie de apa limpede pentru albine; din flori strânge, albin'a miere, din cârti bune sî folositóre aduna sî tinerimea studiósa sciintia pentru societatea civile, in care se pregatesce a intra.

Primesce dara, Cuvióse parinte Protosingele, dela subscrisulu in numele gimnasiului adânca multiamire sî vi'a recunoscinti'a, cá unu micu tributu pentru darulu, ce l'ai adusu pre altariulu culturei nationale, sî inlesnirea ce ai facutu in sborulu invetiaturei. Acést'a o dicu, nu ca sa te laudu, pentru ca fapt'a te lauda sî nu eu, ca sciu, ca nu vreai sa scie stâng'a, ce face drépt'a; ci o dicu, cá sa implinescu datori'a de recunoscintia a gimnasiului pentru fapta nationale, care pentru noi e neuitata, vecinica sî scrisa in pagin'a inimiloru, care te binecuvintéza; iéra pentru Cuviosi'a ta, o conscintia a faptei bune, ce nu o are, nici ca o póte avé celu care e silitu sa-si pléce capulu la pamentu, déca se intréba pre sine, ce bine a facutu elu natiunei sele? Descoperindu dar inca odata sentiementulu de recunoscintia a gimnasiului sî a corpului profesoralu, rogu pre atotu puterniculu Dumnedieu, ca sa traiesci multi ani, sa vedî totu mai plina vii'a culturei nationale, care trebue sa fie divis'a oricârui românu, ca cultur'a e viati'a, avuti'a, tari'a sî puterea natiuniloru..

Davidu Almasianu,
Profesoru.

Romani'a.

Cetimu in „Tr. Carp.“

Eri senatorii sî deputatii au asistatu in tienut'a de gala la cantarea tedeumului in sânta metropolia pentru aniversarea lui 10 Maiu, diu'a avenementului M. Sele Carolu I pre tronulu Romaniei; sî dupa aceea s'au presentatu in corpore la palatu spre a felicitá pre M. S. Principele. Presiedintele senatului in numele senatoriloru, sî vice-presiedintele camerei d. V. Alexandri, in numele deputatiloru, au fostu interpretii simtiementeloru de devotamentu sî sinceritate câtra Domnitoriulu tierei in numele tutor'a sî alu fie-cárui'a in parte.

M. S. Principele a respunsu in câte-va cuvinte bine simtîte sî cu unu tonu afabile atâtu senatoriloru câtu sî deputatiloru.

Monitoriulu de astadî negresîtu ca va contiené cuvintele rostite de câtra principele spre respunsu la adresele de felicitare ce i s'au presentatu. Vomu reproduce in numerulu viitoriu aceste cuvinte.

Cu dóua dîle inainte de 10 Maiu principele a adresatu presiedentelui consiliului de ministri scrisórea urmatóre pre care o reproducemu dupa Monitoriulu de Vineri.

Mari'a Sea Domnuulu a adresatu urmatórea epistol'a dlui presiedinte alu consiliului de ministri, relativa la celebrarea aniversârei dîlei de 10 Maiu.

„Diu'a de 10 Maiu in care, urmându apelulu natiunei române, amu intratu pentru prim'a óra in acésta capitala, este scumpa animei mele; ea pre fiecare anu restringe mai multu legamentulu ce me unesce cu Romani'a.

„Pâna acum se consacrá, din partea autoritâtiloru, sume destulu de insemnate spre a celebrá aniversarea ei, asta-data insa a-siu dorí ca asemene fonduri — de s'aru fi alocatu — sa se aplice a alinâ suferintiele celoru in lipsa, sî modulu acest'a d'a manifestá simpathiele pentru persón'a mea, 'mi va fi celu mai placutu.

Bucuresci, 7 Maiu 1869.
Alu d-tale afectionatu,
„Carolu.“

Sub titululu cronica parlamentara cetimu in „Tr. Carp.“ despre adunarea deputatiloru urmatórele:

Dilele acestea camera nu s'a ocupatu cu altu, de câtu cu alegerea biroului definitivu, Joi, sî alalta-eri Vineri cu numirea comissiunii pentru a gregatí respunsulu la discursulu tronului cu care s'a redeschisu sessiunea anului 1868—1869.

Acésta comisiune a redigeatu alalta-eri o adresa de felicitare M. Sele Principelui, pentru a i se presentá de câtra adunarea intréga Sâmbeta, la 10 Maiu, aniversarea avenementului M. Sele pre tronulu Romaniei.

Adres'a de felicitare este redigéta in acesti termeni:

Mari'a ta,

Astadî e diu'a de 10 Maiu, data scumpa româniloru, o dî inscrisa in istori'a patriei nóstre, o dî de serbare nationale. Deputatii tierei, fericiti de a se gasî acum in Bucuresci, au onóre a presentá Inaltimii-Vóstre respectuósele loru felicitâri pentru aniversarea intrârii I. Vóstre in capital'a Romaniei.

Suntemu convinsi ca sub indelungat'a domnia a I. Vóstre, ori ce dî din presentu sî viitoriu, intrebuintiata pentru binele tierei, va da róde frumóse, va fi senina ca cerulu lunei lui Maiu sî va devení dî de bucuria pentru natiunea româna sî augustulu ei suveranu.

Maria Ta! noi deputatii tierei ne presentâmu cu simtirile de devotamentu sî sinceritate inaintea tronului Mariei Vóstre sî ve urâmu ani multi de fericire sî gloriósa domnia. —

La votarea biroului camerei, facuta Joi, au intrunitu majoritatea voturiloru deputatiloru urmatórele persóne:

D. Constantinu Negri, presiedinte cu voturi 100, vice-presiedinti: D. V. Alexandri 101, Const. Bosianu 91, Grigorie Balsi 70, I. Cantacuzino 70.

Indata dupa acestu votu d. V. Alexandri, ocupându fotoliulu de presiedinte in lips'a dlui Negri, face acésta declarare adunâri in numele colegiloru d-sele la birou:

„Dloru, in numele domniloru vice-presiedinti câror'a d-vóstra le a-ti facutu onórea sa'i alegeti, vinu sa ve multiamescu pentru acésta mare onóre, sî sa ve increditiezu, cá noi cu totii vomu cautá sa ne aretâmu demni de acésta insarcinare fórte gré, dicu fórte grea mai cu séma pentru mine care traescu de mai multi ani departe de viatia politica.

„Suntemu mândri ca ne gasîmu vicepresiedentii unei camere atâtu de demna sî bine cempusa, in care patria puse tóte sperantiele sele, sperantie cari credu ca voru fi realisate.

„Ve rugâmu, dloru, sa ne dati totu concursulu d-vóstra, pentru cá sa putemu indeplini acést'a a nóstra indatorire, si noi iéra promitemu ca ve vomu da totu concursulu pre câtu este in puterea nóstra. Dloru, me ertati ca nu sum oratore, sî pentru antei'a data iau cuventulu la tribuna.

„Avemu multe de facutu, avemu mari suferintie de a face sa inceteze, avemu o cale frumósa inaintea nóstra, sî, nu numai tiér'a, dara intréga strainatate se uitá la noi. Sa fimu convinsi, dloru, ca camer'a este templulu politicu alu unei natiuni, sî cá fie-care din noi, câror'a natiunea ne-a facutu onórea sa ne tramita ací, ne petrundemu de caracterulu sacru a acestoru alegeri. Prin activitatea, prin cuviintia sî seriositatea lucrâriloru nóstre, vomu da cea mai viua imagine de starea morala a tierei nóstre.

„Dloru, solulu, ca unu simplu representantu alu unui Rege, este tienutu, in tóte actele sele a pestrá o demnitate conforma cu majestatea corónei ce o representa; cu atâtu mai multu, noi, cari suntemu solii unei natiuni intregi (aplause). Prin urmare, dloru, devis'a nóstra sa fie concordia, infratîrea, ura de patime, incetarea, de se póte, a lupteloru politice, sî sa avemu totu d'aun'a inaintea nóstra tiér'a, grupându-ne strinsu impregiurulu tronului: totu-d'a-un'a personalitatea mare a tierei sa fie inaintea nóstra sî sa ascundia personalitatea nóstra.“—

Lectorii acestei fóie credemu ca impartasiescu bucuri'a nóstra pentru marea onóre ce 'si a facutu adunarea deputatiloru, alegendu in capulu biroului ei presiedente pre celu mai demnu, mai iubitu sî stimatu barbatu de statu românu, d. Constantinu Negri, care a lucratu cu atât'a zelu pentru apararea sî redobandirea drepturiloru nóstre nationali cá representante alu Romaniei la Constantinopole sî a sciutu sa atraga Romaniei stim'a ómeniloru de Statu straini, prin valórea sea morale, prin sciintia sî capacitatea ce a desveltu totu d'a-un'a.

Credemu ca iubitulu sî stimatulu nostru concetatiénu, induplecându-se a esî din rétragerea sea actualminte de la afacerile publice ale patriei sele, va fi in camera unu punctu de raliare a tutoru ómeniloru inspirati de binele generale, pentru cá, in armonia la bine cu guvernulu actuale, sa se póta invinge tóte obstaculele ce ne tienu in locu de trei ani incóce sî cari au adusu vatamarea sî morale sî materiale a Statului românu.

Dupa votarea presiedintelui sî a vice-presiedentiloru, se procede din nou la votare, sî se alegu cu majoritatea voturiloru secretari sî cestori urmatórele persóne:

Secretari. D. Ioanu Codrescu, Eugeniu Ghica, Ernest Sturza, George Bratianu, Ioanu Ianov, Pavelu Angelescu, Iordache Rasicanu, Nicu Moscu.

Cestori. D. Petre Ciuc'a, Mihailu Marghilomanu, Oscaru Eliatu, Constantinu Meghistanu.

Pâna acum guvernulu a presentatu numai unu singuru proiectu de lege dintre cele anunciata prin mesagiu. Acestu proiectu de lege este relativu la aprobarea stateloru nóue ale serviciului telegrafo-postale sî la acordarea crediteloru necesare pâna la finea anului. D. ministru de interne a explicatu ca fost'a camera i a accordatu creditu pentru acést'a numai pâna la 1 Maiu, sî acestu termenu expirându, dumnealui nu mai póte ordonantiá plâtîle ce necesitéza acestu serviciu. Astu-feliu acestu proiectu de lege se destinéza a se luá in cercetare de urgentia de câtra comissiunea financiara a camerei.

Varietâti.

*** Ni se spunea, ca pre la Sebesiu sî mai departe a stricatu secet'a sî omidele vegetatiunea fórte tare. Dela Orestia se scrie asemenea. Fenu, bucate, sî vinu sî póme au patimitu sub influinti'a celoru dóue plage.

*** Societatea de lectura a junimii române dela academi'a juridica sî dela gimnasiulu din Oradea mare invita pre pré on. publicu românu din locu sî din provincia la conferinti'a literara publica, ce se va tiené joi in 3 Iuniu a. c. sér'a la ½ 8 óre cu cooperarea orcestrului sî a corului tinerimei seminariului domesticu in sal'a otelului la „Vulturele negru“; care productiune a societâtiei va fi urmata de o academia limbistica (dechiaratiuni in mai multe limbi) din partea tinerimei seminariului amintitu.

Productiunea acést'a a societâtiei române se va deschide prin unu cântecu salutatoriu in cuartetu esecutatu de corulu alumneului seminaristu. Dupa aceea dl. I. Popfiu conducatoriu rostesce discursulu de deschidere. Apoi urméza in variatiune mai multe cântece — de orchestru sî in choru cu declamatiuni in limb'a româna, magiara, germâna, francesa, sî italiana. In fine se incheie cu resunetulu nationale“ (Desteptate române), esecutatu de corulu vocale sî de orchestru la olalta.

Corulu sî orcestrulu teneriloru seminaristi va cooperá din bunavointi'a rvdiss. dn. Ioanu Popu, canonicu abate sî rectoru sem.

Sal'a va fi ajustata elegantu. Intrarea gratuita. Dupa productiunea literaria se va arangiá in acea-si localitate petrecere de jocu. —

*** In Segedinu au respinsu conducatorii stângei alegerea unui deputatu evreu, desî emancipatu.

*** C. Zerbes unu negutiatoriu insemnatu din fati'a Sabiiului a muritu in septamân'a espirata, marti, luându o baia calda. Dupa cercetarea medicale se vede ca a fostu lovitu de guta.

*** Mercuri serbéza junimea dela gimnasiulu de statu maialele in Dumbrava.

Burs'a de Vienn'a.

Din 17/29 Maiu. 1869.

Metalicele 5%	61	70	Act. de creditu	288	20
Imprumut. nat. 5%	69	70	Argintulu	121	75
Actiile de banca	748		Galbinulu	5	85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumerâtiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

Nru 40. ANULU XVII.

Sabiiu, in 22 Maiu (3 Iun.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemінte politice.

Pâna in momentulu cându scriemu aceste nu aflâmu ceva momentuosu din nici unulu din punctele de capetenia ale monarchiei. In P e s t'a inca decurge mereu desbaterea adresei, in V i e n'a a incetatu senatulu imperiale si asiá pâna in 4 Iuliu cându se voru deschide siedintiele delegatiuniloru de ací e cu greu sa afle omulu ceva. Diplomati'a séu se pregatesce de sessiunea bâiloru, séu ca e mai discreta cá de alte ori, pentru ca nu lasa sa transpare nimic'a in publicu. Insesi diuariele cele mai insemnate din Vien'a, in lipsa da alte materiale se ocupa in articuli lungi de l u n g i m e a (tragânarea) desbaterei adresei din Pest'a si in ocuparea loru de acést'a vinu la resultatulu, ca in diet'a Ungariei e unu feliu de productiune, prin care oratorii se silescu sa escéleze cu desteritatea oratorica. Au dreptu diuariele aceste, pentru ca in adeveru e desproportiune intre o desbatere de adresa si intre obiceiulu desbaterei proiecteloru de legi cari trebuescu desbatute mai cu de a meruntulu, de cum s'au facutu cu unele proiecte din sessiunea trecuta.

O epistola din Lemberg tramisa la „Allg. Ztg.“ constatéza ca populatiunea polona din Galiti'a a inceputu a fi mai mulcomita. Dupa aceea-si epistola se dice ca regimulu din Vien'a cauta sa deslege cestiunea galitiana pre calea administrativa spre multiamirea poloniloru. „Czas“ a aflatu ca preste putienu tempu va sosí o ordinatiune imperatesca pentru introducerea limbei polone de limb'a oficiale in cele interne; limb'a rutena inca va fi considerata in ordinatiune.

Suntu unele lucruri fórte delicate, cari a uneorea nu scie omulu ca mai bine face ale trece cu vederea séu a le atinge. Astfeliu este cu o notitia ce o aflâmu in „Osten“, numerulu ce ne au sositu tocmai cându erá sa incheiâmu insirarea evenemînteloru ce ne amu deprinsu a le pune in loculu acest'a. Cá nontate impartas'mu notiti'a si noi asiá dupa cum o aflâmu in disulu diuariu precum urméza:

„Vien'a 29 Maiu. Cu post'a parisiana de ieri ne sosí o brosiurica scrisa in limb'a nemtiésca, a cárei cuprinsu ne-a causatu nu putiena uimire. Pórta titlulu: „Unitatea Romaniei séu deslegarea cestiunei dunarene. De unu Românu“. E tiparita in Imprimerie générale la Ch. Lahure si nu recomanda mai putienu, decâtu ca A u s t r i'a s a a n e c t e z e c e l e d ó u e p r i n c i p a t e M o l d a v i'a si M u n t e n i'a. Autorulu vede ca anessiunea acést'a e uniculu mijlocu de a pune esistinti'a statului romanescu in picióre si e in cele din urma de parere, ca Pórt'a nu va contradice acestei procederi.

„Vomu reveni in nrulu celu mai de aprópe alu foiei nóstre asupr'a acestei scrieri (dice „Osten“), carea se vede ca are o tendintia, a cárei insemnatate nu e de despretiuitu. Pentru astadi, fiindu tempulu inaintatu, ne tiermurimu numai la reproducerea observâriloru ulterióre ale autorului, cari suna asiá:

„Uniunea Romaniei cu monarchi'a austriaca, primita cu bucuria de cea mai mare parte a româniloru aru avé imediatele urmâri:

1. Inflorirea Romaniei prin desvoltarea comerciului seu si agriculturei sele, prin cladirea de drumuri de feru, drumuri etc.;

2. Desvoltarea comerciului europénu prin mijlocirea comunicatiunei intre resaritu si apusu;

3. Crescerea in pretiu a pamentului (Grund und Boden) din Romani'a de dóue de trei ori mai multu decâtu e astadi;

4. Stingerea focariului agitatiuniloru la dunare;

5. Risipirea intrigei straine;

6. Asecurarea Turciei din partea acést'a si eliberarea monarchiei austro-ungaresci de o contrarietate la dunare, creata numai si numai pentru ea.“

Suntemu curiosi sa vedemu cum se va portá pres'a româna de dincolo de carpati in fati'a acestei brosiuri.

Alta notitia aflâmu in fói'a amintita de cuprinsulu, ca i se scrie din Belgradu, ca cercurile serbesci léga cea mai din urma caletoria a principelui Napoleonu cu intentiunile Austriei asupr'a Bosniei, despre cari intentiuni dep. Miletics interpelase in diet'a Ungariei; ba si in confiniele militarie austriace se vorbesce multu despre intrarea (einmarschiren) in Bosni'a preste scurtu tempu. Mentiunat'a fóia dice ca scirile aceste suntu neintemeiate.

Alegerile in F r a n c i'a ocupà atentiunea diuaristicei europene intregi. Dupa trecerea loru se ocupa acum diuariele de resultatulu loru. Majoritatea a esitu pentru guvernu; in Parisu si in vre o câteva cercuri afara de Parisu inse locuri mai insemnate au isbutitu oposetiunalii. Resultatulu acest'a se dice ca a facutu impressiune in cercurile guvernamentali si ca in sinulu acestor'a indata a resunatu parol'a: „reactiune si resbelu cu Prussi'a.“ Acést'a se dice ca a recomandatu ducele Persigny imperatului la ocasiunea convorbirei din 25 Maiu. Imperatulu inse staruiesce pentru politic'a profesata in 19 Ianuariu si voiesce a face unu pasu inainte in libertâtile ce le da pre rendu poporului francesu. Cu intentiunea acést'a presupusa imperatului sta in legatura si chiamarea lui Ollivier in ministeriu. Se dice ca imperatulu voiesce sa agratieze si pre unii condamnati pentru dilecte de presa.

Pap'a Romei a devenitu de odata fórte prevenitoriu Russiei. Erau mai inainte in Rom'a mai multi preoti catolici din Poloni'a fugiti din patri'a loru Ei aflau scutu si pensiuni regulate sub aripile papei, in Rom'a. Pre acesti'a politi'a papale i arestéza si-i da preste frontarie. Nimenea nu-si puté esplicá schimbarea acést'a subita a sântului parinte. Se dice ca complimentulu acest'a l'a facutu pontificele latinu, pentru cá sa induplece pre imperatorele rusescu a concede prelatiloru catolici sa iá parte la concilin. Regimulu rusescu s'a si invoitu la concessiunea acést'a pre lânga conditiunea ca pap'a sa admoniésca pre prelatii sei, si inca publice, cá sa asculte de autoritâtile lumesci n e c o n d i t i u n a t u.

Revista diuaristica.

In diuariele din Vien'a aflâmu reprodusu unu articulu din diuariulu francesu „Journal des Debats“, carele merita alu comunicá si publicului nostru, pentru ca atinge interesele nóstre. Cuprinsulu articulului e cam acest'a: Despre imperatulu Austriei se póte dice fâra indoiéla ceea ce a disu Tacitus despre unu imperatu romanu: Duas res dissociabiles miscuit, principatum et libertatem (Dóue lucruri dissociabile a mestecatu, principatulu si libertatea) ceea ce pentru impregiurârile nóstre politice se póte traduce asiá; elu a voitu sa impace dóue lucruri cari nu se potu impacá, adeca imparati'a si libertatea. Tacitu dice despre Traianu ca a facutu „mestecatur'a“, va se dica, elu a cercatu a aduce in armonia regimulu personale cu libertatea; inse fiindu ca aceste dóue nu se potu impacá un'a cu alt'a, nu a pututu realisá dorinti'a sea in asta privintia. Imperatulu Austriei s'a desfacutu de regimulu personale, carele adusese calamitâtile dela Solferino si Sadov'a si a impacatu i m p e r i u l u cu l i b e r t a t e a. De aceea póte numai sa-si gratuleze de resultatele câstigate dupa deciderea acést'a facuta la tempulu seu si in interesu bine intielesu. Corpulu legiuitoriu alu acestei tieri cârui i s'a venitu problem'a de a radicá acestu statu aprópe de ruina a facutu reforme mari. A pusu temeiulu unei ordini nóue, a regulatu drepturile constitutiunali pre o nóua basa legale, a redusu bugetulu in tóte ramurile sele in marginile celei ce se dice neaparatu de lipsa, elu a despartitu justiti'a de administratiune. Delictele de presa le a indreptatu la judecatoriele de jurati (juri), a intemeiatu neaternarea judecariloru si increderea in nepartinirea decisiuniloru loru, cu unu cuventu, a votatu legi cari garantéza cetatienilotu o suma de libertâti cetatienesci si politice. Imperatulu Austriei dechiara ca e fórte „indestulitu“ si in adeveru póte sa si fia. Inainte de acést'a erau de o parte imperialistii, cari in pârtile acele erau numiti „centralisti“ si de alta parte cei „neimpacabili“; acesti'a erau ungurii. Regimulu personalu nu putù ispravi nimic'a cu neimpacabilii; tempulu si stricteti'a au fostu intrebuintiate dreptu midilóce de ai domolí, inse numai au inaspritu opositiunea, ce amenintiá esistinti'a imperiului. Regimulu personale a impartitu populatiunea in dóue tabere: in de acei ce lasa regimului afacerile tierei si in de acei'a, de cari vreau ca tiér'a sa se guverneze prin sine ins'asi. De cându a datu imperatulu dreptu celoru din urma mai suntu greutâti, diferintie de opiniuni, certe; pre incetu inse sosesce diu'a, cându v o r u l u c r á c u t o t i i l a a f a c e r i l e c o m u n e. Cu caderea regimului personale voru disparé protestele in Austri'a acésta fericita; progresulu, acea stare normale a unui poporu, pentru ca e starea normale a naturei omenesci, va urmá cursului seu regulatu si r e f o r m e l e v o r u l u á l o c u l u r e v i n d i c a t i u n i l o r u (va se dica, pretensiunei drepturiloru perdute) spre binele indoitu alu imperatului si alu tierei.—

Insemnatatea ce o atribuimu articului este, ca pres'a francesa pune pretiu mare pre schimbârile constitutiunali in Austri'a si ca acést'a se póte privi de unu comentariu la pasagiulu cuventului de tronu in senatulu imperiale cu ocasiunea inchieârei sessiunei, la pasagiulu pre care l'amu amintitu de mai multe ori si noi.

Proiectu de adresa.

Majestatea imper. regésca!

Amu ascultatu cuventulu de tronu prin care, Maj. Vóstra a-ti binevoitu a deschide diet'a tierei, l'amu ascultatu noi, representantii poporului cu devotamentulu, ce ni 'lu inspira sentiementulu nostru loialu in privinti'a tronului Maj. vóstre.

Consemtimu pre deplinu in privinti'a principiului cardinalu, ce transpira prénaltulu cuventu de tronu si es'e espresu in aceste cuvinte sublime: „raportele favoritórie de dreptu publicu forméza numai o unica garantia in sine nesuficienta pentru sórtea natiuniloru; garanti'a principale si decidiatória, fâra de care nece celu mai favoritoriu raportu de dreptu publicu nu póte avé resultate duratórie, jace in poterea interna de desvoltare a inse-si natiunii;“ si ca desvoltarea acestei poteri vitali depinde dela reformele interne; nu se póte inse negá, cá rapórtele favoritórie de statu forméza conditiunea esentiale a desvoltabilitâtii unei natiuni, pre basa reformeloru interne, si purcediendu din acestu punctu de vedere, noi representantii si fidelii intrepreti ai cugeteloru si dorintieloru natiunii, remase neresolvite in decursulu mai multoru secle, nici in diet'a trecuta nu s'au resolvitu in modu indestulitori, si in estu modu inca nu s'au depusu basea solida pentru ulteriór'a activitate cu unu sucesu durabile si securu.

Acést'a o dovedesce indestulu crescerea opusetiunii fâra de diferintia natiunalitate — cu tóte ca s'au intrebuintiatu tóte midilócele pressiunii, o do-

vedesce intr'un'a mesura sî mai mare spiritulu nemultiumirei se nu dicemu alu desperârii, ce strabate in tóte pârtile, suminându, óre-si cum involuntarminte sî neoservatu, prin canalele suterane, basea disolubile edificiului statului.

Esistu intru adeveru raporte de dreptu publicu, cari nu s'au resolvitu in decursu de secle, sî déca a fostu cându-va tempulu, acelu a fostu sî aru fi acum celu din urma, pentru ca aceste rapórte sa se resólve in modu favoritoriu, cu indestulirea tuturoru natiuniloru esistinti in monarchi'a Maj. Vóstre, de cum-v'a scopulu resolverii este sustarea imperiului, consolidarea tronului, promovarea bunei subsistintie, séu inflorirea tuturoru natiuniloru din tierile Maj. Vóstre. Imperiului acestui'a i a fostu destinata un'a epoca nóua pre terenulu istoriei culturei. Misiunea acestei monarchie, ca unei legature intre orientu sî apusu, a fostu: ca precum domnirea trei-seculare a oscurantismului a fostu stâlpulu absolutismului sî alu reactiunei contr'a libertâtii popóreloru, precum a fostu un'a puncte de feru, ce serví spre apropiarea absolutismului apusénu câtra despotismulu orientalu, precum a fostu centrulu unde s'au creatu sânt'a aliantia, aruncându natiunile in lantiuri sî in cursele diplomatiei cu forti'a brutale militara, asiá adî in seclulu luminei este chiamata a fi stâlpulu libertâtii natiuniloru, puntea pentru apropiarea culturei sî libertâtii constitutiunale dela apusu câtra resaritu, scutulu independintiei popóreloru orientului contr'a nordului sî apusului.

Suntemu constrinsi a marturisí cu cea mai mare parere de reu, ca cestiune raporteloru trei secularie de dreptu publicu, inca nu o vedemu resolvita estu modu, cá sa fia depusa dejá basea missiunii sî destinaciunii imperiului.

Cestiunile de dreptu publicu, cari, dupa convingerea nóstra, au trebuitu sî inca trebuescu a se resolví, suntu urmatóriele: antâiu constitutiunalismulu sî intregitatea tiereloru corónei s. Stefanu; a dóu'a modulu legaturei tiereloru corónei s. Stefanu intre sine sî cu celelalte tieri ale Maj. vóstre; a trei'a egal'a indreptatire a tuturoru natiuniloru esistinti in tierile Maj. vóstre.

Nu potemu a nu spune, ca intregitatea statului de un'a parte sî suveranitatea lui de alta parte suntu dóue conditiuni esentiali ale constitutiunalismului adeveratu sî perfectu, anume in tierile care formeza colectivu un'a totalitate de statu, sî nu se póte negá, ca ambe aceste conditiuni lipsescu in tierile de sub corón'a s. Stefanu.

Dalmati'a, care forméza un'a parte constitutiva a tierei croato-slavone, nu este anecsata acestoru tieri sorori.

Asemenea sî confiniulu militariu este afara de terminii tieriloru de sub corón'a s. Stefanu.

Atributulu celu mai esentialu alu suveranitâtii statului sî celu mai principalu dreptu alu representantiei natiunali consiste in a poté dispune autonomu sî nedependinte de alte tieri despre sângele sî banii natiunii.

Aceste drepturi, fiindu numite cause comuni, s'au depusu in nisce mâni (delegatiuni) nerespunsabili legilativei tierei. Delegatiunea causeloru comuni sî ministeriulu de statu suntu incompatibili cu adeverat'a autonomia.

Noi recunóscemu necesitatea legaturei intre diferitele tieri ale Maj. vóstre. Modulu staveritu pentru acésta legatura inse este opusu celoru dóue conditiuni, pre care aru fi trebuitu sa fia basatu. Un'a conditiune: autonomi'a este vatemata prin restrictiunea susamintita a atributeloru cardinali ale suveranitâtii statului; iér' ceealalta conditiune: ca modulu acestei legature se fia utilu pentru tóte natiunalitâtile tieriloru Maj. vóstre.

Modulu acestei legature inse nu este numai neutilu tuturoru natiuniloru, ci este totu un'a-data sî daunosu pentru majoritatea natiuniloru de sub sceptrulu Majestâtii vóstre.

Prégratióse Dómne! Diet'a ungurésca au sustienutu cá conditiune sine qua non pentru realisarea legaturei intre teritóriele cis-si translaitane, domnirea constitutiunalismului in tierile translaitane.

Rapórtele celoru alalte tieri ale Maj. vóstre nu suntu regulate in spiritulu constitutiunalismului adeveratu.

Constitutiunalismulu, in statele ce consistu din mai multe tieri sî natiuni, cari au drepturi istorice autonome de statu, nu se póte basá numai pre un'a abtracta séu individuale egale-indreptatire, ci totu un'a-data pre autonomi'a concreta a acestoru tieri sî pre egal'a indreptatire natiunale.

Tierile corónei boeme din tierile numite ale Maj. vóstre au un'a deosebita pusetiune de dreptu publicu, analoga cu pusetiunea Ungariei in raportu cu tóte cele-alalte. Dinasti'a Maj. vóstre au obtienutu prin alegere sî conventiuni córón'a boema; din caderea (1621) natiunii boeme la muntele albu in resbelulu portatu in caus'a aperârii drepturiloru de statu sî natiunali, a potutu resultà nimicirea dreptului dinasticu a regelui nou-alesu, dar' la neci unu casu nu sî perderea constitutiunii sî a autonomiei statului, precum drepturile de statu ale Ungariei nu si-au perdutu momentuositatea fiindu devinse rescól'a pentru propri'a aperare. Diferinti'a anului suspinderii dreptului nu schimosesce esinti'a dreptului. Gloriosulu predecesoriu alu Maj. vóstre au binevoitu a recunósce in 1848 drepturile de statu ale Boemiei, Maj. vóstra in diplom'a din 20 Oct. 1860, v'ati induratu a asecurà in modu solemnu drepturile de statu ale acestoru tieri, iér' patent'a din fauru sî constitutiunea din Decembre 1867 au stersu drepturile sî autonomi'a de statu ale corónei boeme.

Galiti'a inca indesiertu reclamá drepturile sele autonome de statu, la cari este indreptatita nu numai ca tiér'a deosebita ci sî in spiritulu tratateloru numite dividenti.

Slavii din Crain'a, Carinti'a, Stiri'a, Istri'a indesiertu pretindu drepturile sele autonome natiunali.

Acést'a stare a lucruriloru in celelalte tieri ale Maj. vóstre, unde miliónele slaviloru, majoritatea locuitoriloru suntu ne'ndestuliti, unde natiunea se instrainéza de câtra dieta sî senatulu de statu, unde polonii suntu aprópe d'a parasí senatulu, iér' slovenii voru urmá esemplulu loru, acést'a stare nu se póte numí constitutiunale.

Puntea, ce forméza legatur'a intre tierile corónei ung. sî cele-lalte tieri ale Maj. vóstre, este construita din ruinele drepturiloru de statu sî natiunali ale celoru-lalte popóre, cu greu va poté infruntá furtun'a eveneminteloru ce se prepara in orientulu sî apusulu Europei.

Cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a este resolvata intr'unu modu, care nu fu enunciatu nici in principiu, dupa spiritulu uniunei din 1848 sî nici n'au indestulitu pre natiunea romana, ma nici chiaru pre cea sasésca din Transilvani'a.

Autonomi'a teritoriale a Transilvaniei, sustatória de seculi, sî care, pre bas'a egalei indreptatiri a celoru trei natiuni colocuitórie s'aru puté restituí fâra vatemarea egalei indreptatiri cetatienesci sî a intregitâtiei statului, este nimicita. Neindestulirea româniloru cu acésta stare a lucruriloru se vede din impregiurarea, ca remasera indiferinti (passivi) cu ocasiunea alegeriloru de deputati dietali.

Impacaciunea cu Croati'a sî Slavoni'a s'au facutu pre bas'a unui regulamentu octroiatu, de intrunire, sî alegere, cu suspinderea drepturiloru constitutiunale sî cu o pressiune fâra esemplu esercata din partea puterei asupr'a cetatieniloru sî oficiantiloru. Ma chiaru sî impacaciunea acést'a inca este violata prin centralisarea faptica a administratiunei in mânile ministrului croatu, nefiindu acest'a respundietoriu inaintea legilativei patriei.

Cestiunea natiunalitâtiei este resolvita intr'unu modu mai neindestulitoriu decâtu cum se proiecta-se din partea subcomissiuniloru in 1861 sî 1867, intr'unu modu, carele nu póte nici câtu de putienu indestulí pre natiunile din Ungari'a, ce este mai multu, li se denéga inca chiaru sî numele de natiune, iéra legea voiesce a le contopí intr'un'a sî nedespartibil'a natiune magiara.

Serbii sî românii din Ungari'a au datu espressiune nemultiamirei loru in numerósele sele conferintie tienute in caus'a legei pseudo-egalei-indreptatiri, sanctiunandu prin acést'a proiectulu de natiunalitate presentatu in diet'a trecuta din partea deputatiloru români sî serbi, indegetându totu odata calea, conducatória la resólverea succesa sî indestulitória a cestiunei.

Maj. vóstra, cu ocasiunea pasîrei pre tronu, v'ati induratu a intemeiá voivodin'a serbésca pre bas'a privilegieloru sele vechi de dreptu publicu, anecsandu-se apoi Ungariei pre temeiulu intregitâtiei sele teritoriali, v'ati induratu a asecurá garantie de dreptu publicu pentru natiunalitatea sî limb'a serbésca, sî in 1861 a conchiamá la Carlovitiu unu congresu serbescu pentru detiermurirea acestoru garantie. Maj. vóstra v'ati induratu a asecurá prégratiosu deputatiunile natiunali sî particulari, ca resolutiunile congresului serbescu se voru presentá dietei unguresci in forma de propusetiuni regesci pentru a fi luate la pertractare, — guvernulu Maj. vóstre insa in butulu repetiteloru interpelatiuni sî proprieloru sele apromissiuni, pâna la finea dietei trecute nu s'a simtitu indemnatu a implini apromissiunile solemne ale Maj. vóstre!

Natiunea serbésca din Ungari'a nu póte renunciá la propriele sele drepturi natiunali, dreptu-aceea speréza, ca Maj. vóstra nu ve-ti concede a se dá uitârei acésta cestiune, ci ve-ti indrumá pre guvernulu Maj. vóstre cá sa presinte camerei deputatiloru proiecte in cestiune, sî apoi a le substerne Maj. vóstre pentru sanctiunare.

Maj. vóstra in sîrele ultime ale cuventului de tronu v'ati induratu a amintí cá prospectu siguru, ca pacea receruta pentru efeptuirea reformeloru nu se va conturbá.

Noi insa nu ne putemu ascunde ingrigirea dupa ce in inse-si rapórtele interne nu vedemu destula garantia pentru o pace mai duratória. Embriunea incurcaturiloru sî conflicteloru esterne jace ascunsa in insusi sistemulu organisatiunei sî a guvernárei imperiului.

Cestiunile dela apusulu sî resaritulu imperiului se desvólta astfeliu incâtu potu incurcá in resbele imperiulu, de cum-va acest'a va observá fidelu traditiunal'a sea politica esterna care tinde a domní séu a influintiá decisivu asupr'a Germaniei, sî a sustiené imperiulu turcescu.

Interesulu desvoltârei sî alu sustârei statului ungurescu recere, cá Germani'a sa nu fia impedecata in procesulu unirei sele, iéra popórele orientului sa devina libere sî unite, cá estu-modu Ungari'a se fia incungiurata sî din asta parte de state libere constitutiunali.

Preagratióse Dómne! Restituirea intregitâtiei sî deplinei suveranitâti de statu a tieriloru s. Stefanu, respectarea cu introducerea constitutiunalismului adeveratu — de o parte, iéra de alt'a respectarea drepturiloru de statu ale corónei sî regatului boemu, sî in genere satisfacerea esigintieloru natiunali sî de autonomia ale slaviloru translaitani, in viéti'a publica, egal'a indreptatire a tuturoru natiuniloru sî natiunalitâtiloru de dincóce sî de dincolo de Lait'a, neamestecului in trebile esterne pre cont'a unirei Germaniei sî a eliberârei popóreloru din orientu: aceste suntu garantiele imperiului sî tronului, ale libertâtiei constitutiunali sî ale prosperârei spirituali sî materiali a popóreloru sî provincieloru imperiului — la din contra amenintia periculului de a urmá o a trei'a catastrofa póte mai gloriósa dara fórte trista.

Sperându ca Maj. Vóstra ve-ti intrebuintiá constitutiunal'a influintia a corónei pentru satisfacerea tuturoru natiuniloru, sî spre a castigá simpathi'a tuturoru natiuniloru vecine sî deosebitu a celoru orientali, remanemu etc.

Dr. Svetozaru Mileticiu

d. „Fed“ dep. cerc. Basi'a-hid'a.

Despre procederea ordinarie dupa procedur'a civile cea nóua ungurésca.

Principiulu fundamentalu, pre care se baséza procederea ordinarie a procedurei cei nóue unguresci, e, ca judecatori'a colegiale are la inceputulu procesului de a otarí asupr'a competintiei sele, asupr'a capacitâtiei partideloru, de a se representá singure, sî a dependintiei actiunei (pârei) eventualminte de óresi-cari intrebâri prejudiciale a câroru decidere se tiene de alte judecatorii, sî déca nu se arata nici unu impedimentu a resolvá actiunea (pâr'a) cu urmatórea decissiune: Asupr'a actiunei acestei'a se demanda ambeloru partide a se infatiosiá intr'o dî sî óra anumita prin advocatii loru plenipotentiati in archivulu judecatoriei colegiale spre susceperea procesului, aducendu-se la din contra sentinti'a conformu § 111 a proc. civ.

Cu ceea-lalta decurgere a procesului pâna la decidere prin sentinti'a finale judecatori'a colegiale nu mai are de lucru. Numai cându se tractéza despre controverse incidente in decurgerea procesului d. e. déca inctulu (pâratulu) face esceptiunea necompetintiei judecatoresci, séu cere o partida amanare de terminu la care dupa lege n'are dreptu, séu déca unu ingerentu se amesteca prin o pâra accesoria in procesu, séu o partida, provocându-se la unu documentu, denéga aretarea originalului, séu déca se tractéza sî se constringe contrariulu a dá afara unu documentu comunu s. alt. — in tóte intre-

bârile aceste incidentale judetori'a colegiale decide pre basea asiá numitei procederi protocolarie.

Tóte incidentiele de feliulu acest'a au de regula o influintia impedecatória, parte asupr'a procederei inse-si, parte asupr'a aducerei sentintiei. Cându nu obvinu astfeliu de controverse incidentale, decursulu procesului jace dupa resólverea pârei din partea judecatoriei colegiale, conformu legei in mânile unui oficialu alu judecatoriei, carele in procedur'a ungurésca se numesce „pertárnók"; la elu se aduna sî se consemnéza actele cu ocasiunea inrotulârei procesului.

Acestu oficialu derige unu oficiu ajutatoriu separatu (pertár), procuratur'a séu archivulu judecatoriei colegiale.

In procuratur'a séu archivulu judecatoriei colegiale suntu de a se depune afara de actiune (pâra) tóte actele procesuali pâna la substernerea causei spre sentinti'a finale, sî nu in protocolulu de immanuare de pâna acum.

Problem'a archivariului (pertárnok) e dupa instructiunea ministrului de justitia din 29 Aprile 1869 (vedi „Bud. Pestî Közlöny" nr. 99 sî 100 din 1 sî 2 Maiu 1869) intreita, sî adeca: 1) a inregistrá actele procesului precum voru incurge, 2) a tiené in evidintia terminele procesuale sî a 3) a supraveghiá cursulu pertractârilorn dupa prescrierea legei.

Din aceste trasuri generale a cercului de activitate a archivariului (pertárnak) se póte vedé, ca oficiulu acest'a trebuie sa se inlocuiésca prin unu jurisprudentu, carele se fia bine versatu in procedur'a cea nóua ungurésca, de óre-ce archivariulu acel'a nu e numai unu ingrigitoriu de acte (Actenbewahrer) precum-lu numesce traducatoriulu germanu a procedurei civile. Archivariulu din procedur'a ungurésca este mai multu sî cu totulu altu ce-va decâtu unu simplu ingrigitoriu de acte. Elu s'aru puté numí cu dreptu cuventu sî mai corespundietoriu cercului seu de activitate dirigetoriu a procesului.

Esemplariulu dintâiu a pârei pre care s'a pusu decissiunea de citatiune e a se predá dirigetoriului procesuale (archivariului, pertárnak), asemenea sa se imanueze sî inctului sî déca suntu mai multi fiacârui'a din ei cât'unu esemplaru a actiunei cu tóte aclusele.

Actorulu primesce decisiunea citatóre pre o rubrica.

Déca suntu mai multi parâti (incti), procedur'a ungurésca prin timbre sî tacse de scrisu e cu multu mai spesetóre (impreunate cu mai multe cheltueli) decâtu fost'a procedura civile transilvana, dupa care numai parâtulu celu dintâiu primea unu esemplariu a actiunei, pre cându toti ceilalti trebuiá sa se multiamésca cu rubrice.

Ce se va intemplá, déca actorulu nu-si va aduce actiunea in esemplare destule nu e otarîtu in proc. civ. ungurésca.

In adeveru §. 100 a instructiunei ministrului de justitia dispune, ca déca o incursa, actiune etc. nu se imanueza in esemplare destule directorulu espeditiunei indrépta partidele prin o cedula afisiata in espeditura a suplini defectuositatea, sî déca partidele nu corespundu in trei dîle acestei avisâri, directorulu espeditului suplinesce defectulu pre spesele partideloru.

Esemplarulu celu dintâiu a actiunei pre care se afla citatiunea se preda dirigetoriului procesualu, carele e datoriu a notá actulu numai decâtu in cartea procesuale (perkönyv) sub numerulu curentu. Cartea procesuale, ce servesce de prospectu statisticu trebuie se contiena urmatórele rubrici: a) in rubric'a dintâiu vine nrulu archivului procesualu (pertári szám), adeca nrulu actiuniloru resp. a proceseloru incurse dela inceputulu pâna la sfersîtulu unui anu; b) in adóu'a rubrica nrulu protocolului de imanuare a actiunei sî numele partideloru; c) in a trei'a, tempulu cându procesulu s'a substernutu spre sentintia meritóre, resp. cându s'a predatu la protocolulu de imanuare; d) in a patra rubrica, tempulu, cându caus'a eara-si a revenitu in archivulu judecatoriei séu procesuale (pertár); e) in a cincea rubrica tempulu acel'a in care procesulu finalminte decisu se depune in registratnra pre lânga subscrierea primitoriului, §. 36 a instructiunei ministrului de justitia.

Dirigetoriulu procesului are de a deschide pentru fia-care controversa o inrotulare procesuale separata sub acelu numeru a archivului procesuale sub care pâr'a (actiunea) s'a inregistratu in prim'a rubrica a cârtiei procesuale. Inrotularea procesului constà din protocolulu susceperei procesului cu tóte actele sî aclusele procesuale. Numerulu archivului procesuale se va insemná pre fati'a invaliturei inrotulârei procesului. (§ 37 a instructiunei ministeriului de justitia.)

Dupa § 131 a proc. civ. e regula cá advocatii partideloru resp. locutiitorii acestor'a sa se infatiosieze pentru primirea sî predarea esceptiunei, a replicei, a duplicei sî alt. totu-déun'a in archivulu procesualu.

Inctulu aduce la terminulu prefiptu de judecatoria pentru susceperea procesului, esceptiunea 'si preda unu esemplariu a esceptiunei dirigetoriului procesualu, sî altu esemplariu actorului.

Derigatoriulu procesualu insémna esceptiunea cu numêrulu curentu românu alu inrotulârei procesului sî pune lânga numerulu acest'a sî numerulu archivului procesualu. In protocolulu susceperei procesului e d'a se insemná dîu'a sî ór'a infatiosiârei, documentarea imanuârei sî predârei esceptiunei, numerulu acluseloru sî déca intre aceste se afla documente originale asiá sa se ia notitia sî despre numerulu loru. Aclusele sî actele actorelui suntu d'a se insemná cu litere, iéra cele a inctului cu cifre arabice sî a se pune la inrotolarea procesului dupa acele acte cu care séu primitu deodata la imanuare.

Precum la esceptiune, asiá se procede sî la primirea sî predarea celoru-lalte acte procesuale.

Terminele spre imanuarea replicei, duplicei, conclussiunei (végirat, Schlussschrift) sî contr'a conclusiunei le otaresce legea in modulu acel'a, cá predarea sî primirea acteloru ce urméza dupa esceptiune sa se faca in tempu de 15 dîle, cá intervalu de imanuare sî primire dupa fiecare actu procesuale.

Dirigetoriulu procesuale tiene terminele in evidentia: 1) insemnandu la fia-care primire séu predare de acte in protocolulu procesuale, dîu'a sî ór'a cându e a se immanuá actulu procesuale urmatoriu fâra cá partidele sa se insciintieze in deosebi despre aceste termine ulterióre (§ 132 a proc. civ. ung.); 2) servesce la tienerea in evidentia a termineloru, calindariulu archivului procesuale, in a cârui rubrici e de a se insemná numerulu procesuale a archivului, numele partideloru, sî obiectulu infatisiârei (§ 50 a instructiunei minist. de just.).

Partid'a póte dealtmintrea se immanueze actulu seu sî inainte de terminulu prefiptu, in care casu dirigetoriulu procesului in 24 de óre are de a immanuá esemplariulu resp. contrariului, insciintiându despre acést'a pre aducatoriulu actului prin rubrica.

Pentru contrariu apoi se incepe terminulu spre immanuarea actului urmatoriu cu dîu'a ce urméza dupa primirea actului (§ 132 a proc. c. ung.)

In casulu acest'a trebuie sa se insemneze in protocolulu susceperei procesului atâtu dîu'a immanuârei sî a predârei câtu sî dîu'a sî ór'a pentru immanuarea actului urmatoriu alaturându-se consemnarea de primire sub nri curenti romani a inrotulârei procesului (§ 43 a instructiunei ministr. de just.)

Déca inctulu séu actorele nu se infatioséza in urm'a citatiunei legale in dóua óre dupa terminulu prefiptu spre susceptiunea procesului, partid'a neascultatória se póte contumatiá.

Nu s'au infatiosiatu spre susceperea procesului nici o partida, dirigetoriulu insciintiéza juducatori'a despre acést'a sî actiunea se dechiara de nula retrimitiendu-se actele procesuale partideloru respective. §. III sî 113 a pr. c. u.

Legea nu dice, ca se nulifica dreptulu d'a parâ ci numai pâr'a séu actiunea de unde urméza, ca déca actorulu mai tardîu vine cu o actiune nóua nu i se póte face esceptiunea actiunei nulificate.

Inainte de a notá neinfatiosarea unei'a séu a ambeloru psrtide in protocolulu procesuale, dirigetoriului procesului e datoriu a strigá numele partidei ne'nfatiosate deschidiendu usi'a. (§ 48 a instruct. minist. de just.)

Dirigetoriulu procesului insa póte substerne actele judecatoriei colegiale spre contumaciare numai sub urmatórele conditiuni: 1. déca citatiunea legale a inctului contumace se dovedesce pre deplinu; 2. déca contrariulu ne'nfatiosiatului cere la inrotolarea acteloru substernerea causei spre decisiune, sî a 3. déca terminulu spre remediulu de rectificare adeca 15 dîle dupa dîu'a in care aru fi trebuitu sa se ia la pertractare procesulu, a espiratu. §. III. 143 sî 307 a pr. c. u. Pâna cându contrariulu n'a cerutu substernerea acteloru spre decisiune, partid'a, ce nu s'a infatiosiatu are voia a-si immanuá actulu intardîatu sî dirigetoriulu procesualu are d'a o predá contrariului spre respundere, in terminu de 15 dîle.

De óre-ce contumatiunea neinfatiosiârei in procederea ordinarie urméza numai dupa cererea contrariului; mai departe, de óre-ce dupa intielesulu § 143 a pr. c. u.: „De a cerutu o parte substernerea acteloru spre decidere, dirigetoriulu procesuale nu mai are voi'a a primí actulu intardîatu", prin o conclusiune contraria urméza cá immanuare actului intârdîatu sa se resólve fâra amanare déca contrariulu n'a cerutu inca finirea procesului prin contumatiune; de óre-ce mai incolo dupa § 139 se vede, ca judecatoriulu nu póte denegá nici unu terminu, déca contrariulu se invoiesce in mesurarea lui, séu n'a facutu nici o observatiune la cererea, defigerea de terminu sî de óre-ce § 131 a p. c. u. pune terminele la care se invoiescu partidele pe o trépta egale cu cele legale sî otarite de judecatoriu, — asiá numai incape nici o indoiéla, ca advocatii in privinti'a mesurârei termineloru prin intielegere reciproca au cu totulu mâna libera.

(„Hrm. Ztg.")

Romani'a.

Proiectu de respunsu din partea camerei la discursulu tronului.

Mari'a Ta! Camer'a deputatiloru a ascultatu cu profundu respectu mesagiulu inaltimei vóstre, sî a gasitu in elu acelu spiritu luminatu, activitatea sî patriotismulu care animéza pre suveranulu românilorn. Acestu mesagiu contiene propriele sentimente la cari aspira tiér'a. Tiér'a este insetata de imbunatatiri materiale sî morale; ea are nevoia de pace sî stabilitate.

Mari'a Ta! Representatiunea natiunale este convinsa de acestu mare adeveru, ca imbunatatirile materiali immultiescu intr'o proportiune insemnata comorile agriculturei, industri'a sî comerciulu la români, imbunatatirile morali voru desvoltá comorile inca mai pretióse ale intelegintiei sî consciintiei cu care Dumnedieu a dotatu pre poporulu românu. Pacea va dá spiriteloru o directiune seriósa, va aduce infratirea in tulburârile fatali, sî va incuragiá lucrulu, acestu mare sî nobile conducatoriu alu omenirei. Stabilitatea dobendita in regiunea inalta a tronului, stabilitatea representata de inaltimea vóstra sî de august'a sea dinastia, stabilitatea in institutiunile constitutiunali, stabilitatea in principiele civilisate cari conducu lumea moderna sî inteligenta a le aplicá in societatea româna, voru incoroná edificiulu natiunale sî sociale.

Mari'a Ta! Camer'a deputatiloru va aduce energiculu seu concursu la acésta opera marétia, sî pentru realisarea ei, ea va fi in deplina armonia cu guvernulu M. Tele sub egid'a sacra a legalitâtiei perfecte. Ea va fi mandra de a pune puternic'a mâna a natiunei in mân'a guvernului pentru a cooperá la acésta imbunatatire dorita de tiér'a intréga. In proportiuni gigantice lucrârile de imbunatatiri materiali incepu a fecundá pamentulu Romaniei.

Camer'a simte cu fericire, ca tiér'a a esîtu din domeniele utopieloru, cá sa intre pre calea practica a adeveratului progresu, cale, care o va duce la prosperitate, la ordine sî la stim'a bine-meritata a lumei civilisate.

Mari'a Ta! Inainte de a terminá, camer'a socotesce de datori'a sea de a constatá ca in mijloculu passiuniloru atitiate, guvernulu M. T. a sciutu sa mentiena ordinea legale, in alegeri.

Ea va dovedí nepartinirea sea, facendu cá actele regretabili, cari pre a locurea au pututu fi comise de câtra ori-cine, sa fia urmarite sî pedepsite. —

Mari'a Ta! Noi mandatarii tierei venimu sa ne grupâmu cu sinceritate in giurulu tronului sî dicemu lealmente suveranului nostru:

Mari'a Ta! Pasiesce cu fermitate pre calea frumósa sî roditóre care a-ti inaugurat'o, sî noi ve vomu urmá cu devotamentu sî cu iubire! (aplause).

„Tr. Carp."

Societatea „Romanismulu."

Jurnalele din Romani'a ne insciintiaza, ca intelegint'i'a româna din Bucuresci au infiintiatu o societate nóua sub numele „Romanismulu."

Scopulu acestei societâti este sustienerea si inflorirea romanismului; iér midilócele spre ajungerea lui suntu intruniri, conversatiuni, lecture si disertatiuni precum si adunare de literatur'a populara. s. alt.

Art. IV. dice ca societatea, dispunendu de fonduri, va trimite din sinulu seu, in pârtile locuite de români, membrii insarcinati pentru realisarea midilóceloru amintite.

Membru alu societâtiei acesti'a póte fi totu românulu si adeca, póte fi membru activu, luându parte la adunârile societâtii, membru onorificu pentru meritele lui recunoscute, si membru corespundente contribuindu prin corespundintia la ajungerea scopului societâtiei. Ori-ce persóna voindu a intrá in societate se póte propune comitetului de unulu din membrii societâtiei si propusulu se póte admite prin majoritate absoluta de voturi a membriloru presenti.

Fondulu societâtiei se va infiintiá prin contribuiri de buna voie si prin tacsa anuale de 24 lei, ce e datoriu fie care membru ai respunde in rate lunarie séu trimestrale. Membrii de onóre potu contribuí la fondurile societâtii cu câtu le dictéza patriotismulu.

Siedintiele ordinarie se convóca prin presiedintele la fie care jumetate de luna, — dupa trebuintia insa se potu tienea si siedintie estraordinarie. Adunarea generale a societâtiei decide prin majoritate absoluta de voturi a membriloru presenti despre tóte agendele si trebuintiele societâtiei d. e. votarea budgetului, alegerea comissiuniloru necesarie, alegerea comitetului prin votu secretu s. alt. Membri absenti se considera cá invoiti cu decisiunile adunârei. In localitatea adunârei va fi totu odata si odai pentru biblioteca, jurnale si lectur'a societâtiei.

Comitetulu societâtiei se compune din 9 membri ai societâtiei, intre cari e presiedintele actualu 2 vicepresiedinti, 3 secretari, 1 casieriu si 2 membri. Membri comitetului se alegu pre unu anu putendu fi si dupa aceea realesi. Presiedintele convóca comitetulu odata pre septamâna si dupa trebuintie de mai multe ori; elu ea privire cu comitetulu despre tóte agendele societâtiei si subscrie tóte hartiele cu unu secretariu.

Societatea incepe anulu seu cu 24 Ianuariu. In statutulu ei nu se potu face modificatiuni decâtu cu o majoritate de dóua treimi a tuturoru membriloru. Titlulu si scopulu societâtiei nu se póte schimbá fára de disolverea ei; iéra la casu de disolvare fondurile sele se voru impartí cá ajutoriu egalu la studentii români seraci din tóte provinciile române.

Crescându fondulu societâtiei pâna la 50 galbeni comitetulu va face dispositiuni pentru fructificarea loru.

Tóte desbaterile adunâriloru in siedintiele ordinarie si estraordinarie suntu d'a se conduce dupa unu regulamentu anume statoritu.

Acest'a e cuprinsulu statuteloru societâtiei, care s'au votatu in adunarea generale a siedintiei din 23 Februariu 1869. — Intentiunea infiintiatoriloru acestei societâti e buna, conforma progresului si spiritului timpului si pentru aceea-i dorimu o viatia indelungata si o realisare câtu mai grabnica a scopului ei.

Varietâti.

*** Tribunalulu superioru din Sabiiu, conformu unei ordinatiuni ministeriali a incetatu de a functiuné, luni in ultim'a Maiu si cei denumiti pentru Tabl'a reg. erau indatorati a se presentá pre 1 Iuniu in M. Osiorheiu si a incepe sa functiuneze.

*** Adunarea generale a „Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu se amâna pre 1. Septembre a. c. st. n. pre cându se amâna si tragerea sortiloru loteriei escrise.

* Episcopulu Oradiei-mari Iosifu Papp Szilágyi provóca prin unu circulariu pre diecesanii sei, cá sa aléga 1 preotu si 3 mireni la adunarea generale a catoliciloru din Ungari'a, la care dupa cum dice circulariulu publicatu in „Federatiunea“ nr. 53, trebuie sa ia parte si greco-catolicii, din causa ca avendu unele emolumente din unulu si acel'a-si isvoru cu rom. cat. au si interese comune cu acesti'a.

Modalitatea alegerei pentru preoti e fórte simpla. Fia care preotu are sa-si tramita votulu seu in epistola sigilata in mânile Episcopului, carele va enunciá pre celu ce a invinsu prin majoritate. Pentru deputatii mireni va merge protopopulu séu „deputatulu“ lui din parochia in parochia si va aduná pre cei conscrisi de parochulu (fia care credinciosu, trecutu preste 24 de ani) sa si dea votulu in scrisu séu verbalu. De siguru, pentru ca in circulariu nu se spune, ca protocólele de alegere se voru asterne tóte Episcopului spre numerarea voturiloru si enunciarea deputatiloru. Circulariulu lasa respectiviloru alegatori in voia libera sa aléga pre cine voru voí; recomanda inse pre „Rd-simulu domnu Ioann Szabo, canoniculu a latere episcopi, carele are datorintia de a petrece pre episcopu in caletoria. Acést'a numai pentru ca alegatorii sa scape de spesele de caletoria, ce aru trebuí sa le aiba alegendu altu deputatu. Totu din aceste considerante recomânda Episcopulu prin circulariu alegerea ddloru: Alesandru Romanu si Ioann Cucu, ambi deputati in Pest'a, si a dlui Iosifu Vulcanu carele petrece in Pest'a; altmintrea si aici se da voia libera la alegere si se si recomânda mai multi si din provincia; etatea deputatului are sa fia celu putienu 30 ani trecuti.

In pasagiulu ultimu alu circulariului cetimu urmatórele:

„Si cându noi greco-catolicii impreuna cu catolicii de ritulu latinu nu subordinati ci coordinati asemenea indrepturiti luâmu parte nóna competinte in consultârile si adunârile autonomiei bisericei nostre greco-catolice, ma evincandu-se aceea cu conlucrare impreunata, va urmá si autonomi'a bisericei nóstre si constituirea statului greco-catolicu bisericescu, carele va primí sub administratiunea sea autonoma Fundulu Bobianu si totu ce se afla in mâna Guberniului ardelénu. Clerulu nostru cu mai inalt'a inteligint'a sea precum si mirenii voru scí despretiui incercârile neintemeiate, cari prin foile române se manifestéza. Circulariulu episcopiloru in limb'a latina, si pentru ruteni in limb'a magiara se alatura. Alegerile sa se faca câtu mai iute.

*** Marce de timbratu. Se vorbesce ca in ministeriulu de finantie au intentiunea de a schimbá marcele de timbru, adoptându altele preparate cu o materia mai lipiciósa decâtu suntu cele de pâna ací. Intentiunea ministeriului respectivu este de a incungiurá pre viitoriu defraudatiunile si incelateriele cu marce.

*** Comun'a bisericésca a unguriloru reformati din Bucuresci. Cetimu in „Hr. Ztg.“ in privinti'a acestei'a, urmatórele: „In comun'a bis. reformate ung. din Bucuresci s'au escatu discordie serióse, ce suntu intru atâtu mai de vaieratu cu câtu legatur'a bisericésca e unic'a, prin carea ungurii de acolo mai stau in legatura cu patri'a loru. Românii cauta sa derime acesta legatura si spre acést'a au aflatu unu instrumentu fórte vilu in persón'a lui Martinu Czelder. Consistoriulu reformatu din Ardealu, cârui e subordinata comun'a acést'a, a tramisu nu demultu pre predicatoriulu reformatu din M. Osiorheiu Székely si pre celu din Czeczalva Zoltányi la Bucuresci, pentru cá sa esamineze gravaminele radicate asupr'a lui Francisciu Koos, predicatoriulu comunei bucurescene, decâtra o parte a acestei'a si sa restatorésca pacea. Acesti'a (tramisii) au publicatu in „P. N.“ o dechiaratiune prin carea se plângu, ca respectivii in locu de a-si documentá gravamincle loru asupr'a lui Koós, incurca lucrurile pre dí ce merge totu mai tare si se dechiara independenti de ori-ce autoritate superióra bisericésca, ba au intratu cu violentia in locuinti'a lui Koós si l'au silitu pre elu si pre famili'a lui sa fuga pre feresti afara din casa“. —

*** In Vist'a aprópe de Clusiu a turbatu unu vitelu, dara s'a observatu ból'a in graba si l'au omoritu.

*** In M. Osiorheiu suntu denumiti jurii in procese de pressa. Se impartu in patru sectiuni de câte 36 individi. Fia-care sectiune functiunéza trei luni. Din fia-care sectiune, la casu de pronunciarea unei sentintie, acusatulu, are dreptu sa stérga doi-spra-diece din lista; acel'a-si dreptu lu are si celu ce acusa.

*** „Journal du commerce austro-hongrois“ va aparé in Pest'a sub redactiunea dlui B. Strasser, proprietatea dlui A. Szász (Arpad Gasse nr. 1.) dela 1. Iuliu n. in trei limbi: unguresce, nemtiesce si francesce. Va esí de dóue ori pre septamâna, mercurea si dumineca; pre fia care dí inse voru esí in editiune separata sub titlu: „Bulletin du Journal du commerce austro-hongrois“, iéra in trei limbi, raporturi despre starea pretiuriloru si articuliloru mai insemnati din piatiele cele mai insemnate din tierile interne si esterne si alte de feliulu acest'a; desvoltarea progresiva a negotiului industriei si agriculturei; asemanâri intre legile comerciali interne si esterne si despre usantiele comerciali; publicatiuni si raporturi bursuali. — Pretiulu abonamentului e 20 fl. v. a. pre anu si se face la redactiune precum si la tóte deregatoriele postali interne si esterne; inserate se primescu cu 15 xr. 10 cuvinte. Recomandâmu atentiunei publicului acésta intreprindere cu adaugerea, ca dupa promissiunea redactiunei, personele ce pâna la 31 Decembre a. c. voru intrá in posessiune de cuitantie de abonamentu si voru remané abonante si mai departe, voru primí câte unu certificatu, in vertutea cârui, ele séu cessiunarii loru, voru primí pentru versamentulu anuale de bani (pretiu de prenumeratiune) o parte din venitulu fóiei. Acestu privilegiu espira pentru abonantii cei noi dela 1. Ian. 1870. incolo.

*** Diuariu nou amu primitu din Bucuresci intitulatu: „Adunarea natiunale“. Program'a si tendinti'a si-o cuprinde in urmatórele: „Adunarea natiunale si 10 Maiu“. Din totu cuprinsulu numerului primu transpare ca diuariulu se impaca cu regimulu actuale. Indata la inceputu a incercatu a se ocupá si de foile de dincóce de carpati si adeca a incercatu a se ocupá de cele ce dicu diuariele nóstre romanesci despre guvernulu actuale. E de insemnatu câtu de curendu a observatu redactorii „Ad. nat.“, altcum anonimi, ca „Federatiunea“ si-a moderatu (ea erá bratienista) critic'a asupr'a guvernului actuale, pre cându de alta parte dovedescu ca pre cele-lalte diuarie nici nu le-au vediutu, necum sa scie ce s'a scrisu in trensele. Observarea acést'a, incâtu ne privesce si pre noi, trebuie sa o facemu, nu pentru altu ceva, decâtu pentru cá sa atragemu atentiunea noului diuariu, cá pre venitoriu sa nu mai faca sentintie fára de a cunósce materi'a procesului. Noi nu amu radicatu laude guvernului trecutu si pre acest'a nu l'amu criticatu, pentru ca nu avemu obiceiu sa criticâmu pre unu guvernu indata, dupa ce a dormitu si elu o nópte cá atare: pentru ce nu a diresu tiér'a pâna bati in pâlmi. Déca amu vorbitu ce-va, aceea s'a reprodusu si de „Tromp. Carpatiloru“; noi credemu ca nu amu criticatu pre nimenea. — Ne place ca tienut'a diuariului e tréza, vorbesce despre lucruri reale si nu fantaséza.

22=1

Coocursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a Padurani in Protopresviteratulu Hasiasiului se escrie prin acést'a concursu, cu care statiune suntu impreunate emolumente anuale, in bani gat'a 42 fl. v. a. 8 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 10 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 2 jugere de livada, si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca, suntu avisati recursurile loru cu documentele prescrise si adresate câtra venerabilulu Consistoriu alu Aradului, ale tramite subscrisului pâna in 20 Iuniu a. c.

Bellincz, 12 Maiu 1869.

Constantinu Gruiciu,
Protopresv. Hasiasiului si inspectoru scolaru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 20 Maiu. (1 Iun.) 1869.

Metalicele 5%	61 70	Act. de creditu	290 80
Imprumut. nat. 5%	69 70	Argintulu	122
Actiile de banca	749	Galbinulu	5 86½0

Indreptâri. Avemu fatal'a datoria de a indreptá unele erori cari deforma cu totulu intielesulu. In nrulu 38 la rubric'a „Diet'a Ungariei“, sirulu 7-lea cuventulu „dintâiu“ inainte de „22 Maiu“ nu are nici unu intielesu si e de a se indreptá simplu prin cuventulu „din“ etc. In nrulu 39 la rubric'a „Revista diuaristica“ unde ne provocâmu la nrulu 36 e de a se intregí pasagiulu inceputu si ací dupa cum a fostu in nrulu citatu; la varietâti unde e' vorb'a de negutiatoriulu Zerbes in locu de „fati'a (!!!) Sabiiului“ e de a se indreptá „piati'a“ Sabiiului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 41. ANULU XVII.

Sabiiu, in 25 Maiu (6 Iun.) 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

De unu tempu incóce s'au respanditu o tacere adenca preste natiunea nóstra. Nici la noi in Transilvani'a nici dincolo in Ungari'a propriu disa nu vedemu decâtu ce-va despre congresulu rom. catoliciloru sî Adunarea generale dela Aradu, carea e amenata din Iuniu pre Septembre.

La noi, sî de totu specialminte in fundulu regiu, stâmu aprópe de organisatiunea cea nóua; dara nu vedemu nu audimu nimic'a de conferintie, de consultâri asupr'a purtârei româniloru din aceste tienuturi, pre câudu va fi sa se faca organisatiunea. Póte ca se face ce-va, dara e asiá de secretu incâtu nu amu pututu aflá sî noi. De aru dá Ddieu sa fia odata sî asiá, pentru ca ne-amu bucurá, cu tóte, ca unei redactiuni nu i se siede, cá sa nu scie de intemplâri de aceste. Ne-amu bucurá, pentru ca de o parte amu vedé ca ni s'a implinitu dorinti'a, de alta parte le-a succesu sî ómeniloru nostri odata a siedé in o conferintia, a conclude sî a nu face vorba sî mai departe, ci pâna la tempulu aplecârei a tiené lucru secretu.

Cumca s'a facutu ce-va totusi remané numai o presupunere, sî pâna nu avemu scire positiva, credinti'a nóstra, ca se va fi tienutu celu putienu in scaunulu S a b i i u l u i, M e r c u r e i, S e b e s i u l u i sî O r e s t i e i vre-o conferintia sî din partea româniloru, remane o ilusiune.

Nu intielegemu nici decum pregetulu acestu mare in cestiuni atât'a de aprópe de interesele vitali ale poporului. Chiaru sî déca mesurile instructiunei sî statutului provisoriu suntu in multe privintie neindestulitórie, nu justifica passivitatea acést'a absoluta observata din partea romanésca cu organisatiunea fiitória a fundului regescu.

De-sî in ór'a 11, nu aru stricá a cugetá asupr'a impregiurârei acestei'a, carea la nici o intemplare nu remane fâra de urmâri. Trebuie sa cugetâmu ca aci nu vinu in jocu numai interese politice déra sî materiale. Sa cautâmu dara a ne implini detori'a fatia cu densele sî déca nu o vomu puté preste totu loculu sa o implinimu dupa cum amu dorí, vomu implinio in unele locuri, sî totu putemu ajutá incâtu-va natiunei.

Eveneminte politice.

Dietele de dicolo de Lait'a se voru convocá numai in Septembre a. c.

Ministeriulu ungurescu a tratatu cu partid'a deakiana despre reform'a ce are sa se introduca in afacerile ce privescu justiti'a. Resultatulu se spune ca este unu compromisu intre ministeriu sî partida sî asiá nu va trece multu sî vomu vedé punendu-se in lucrare sî reformarea justitiei in Ungari'a.

Fiindu ca traimu in unu tempu câudu numai brosiurele au privilegiulu de a mai face óre care sensatiune, se mai amintimu despre un'a carea a aparutu in Lemberg. Esenti'a brosiurei conduce la ide'a de o restitutiune a Poloniei, u n i t a cu Ungari'a sî cu Boemi'a sub dinasti'a Habsburg-Lothringen.

Brosiur'a acést'a a facutu sânge reu in cercurile sciute in Berlinu sî „N. Al. Ztg.“ recomânda Austriei sa se lase de a cochetá cu polonii.

In Berlinu are a se deschide parlamentulu vamale in dilele aceste, nu se scie inse déca va merge regele sa'lu deschida séu déca va insarcinâ cu cést'a pre cont. B i s m a r c k. Déca se intempla sa fia ambi bolnavi, apoi, dupa analogi'a presidiului in diet'a federale, va urmá sa deschida parlamentulu vamale alu Germaniei intregi tramisulu Bavariei bar. P e r g l e r.

Prussi'a incheiase cu Russi'a pre la anulu 1862 unu tratatu de cartela pentru liferarea prinsiloru sî criminaliloru politici. Terminulu acestui tratatu a espiratu sî Prussi'a nu a cautatu sa-lu innoiésca. Impregiurarea acést'a da ansa la conclussiunea ca Prussi'a s'a instrainatu de Russi'a sî cauta a se apropiá de Franci'a, cu carea din urma Russi'a s'aru aflá pre sub mâna in relatiuni intime. Ce avemu sa tienemu de asemenea sciri ne indigita chiaru sî natur'a loru.

In I t a l i 'a se facu alegeri nóue.

In S p a n i 'a s'a votatu constitutiunea intréga. Acum numai rege mai trebuie. Regele insa va fi greu de aflatu pentru ca constitutiunea cea nóua sî natur'a spaniioliloru nu e seducatória pentru nici unu principe.

Camer'a R o m a n i e i e gat'a cu adres'a la cuventulu de tronu. Adres'a e o parafrasa a mesagiului dupa cum o a pututu vedé cetitorii nostri in proiectu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei deputatiloru dela 3 Iuniu s'a primitu projectulu de adresa alu comisiunei cu majoritate de 107 voturi. Din 427 voturi au fostu pentru 252, contra 145; 30 de deputati au absentatu. Projectele cele lalte sî adeca: alu stângei centrali, alu stângei estreme sî alu natiunalitâtiloru au remasu in minoritate. In 4 Iuniu se primí projectulu sî in desbaterea speciale. —

Desfiintiarea judecatoriei superióre din Sabiiu.

Dlu comite Mauritiu Conrad in calitate de presiedinte a judecatoriei superióre conchiamase in 31 Maiu st. n. membrii forului judecatorescu, la o siedintia publica sî solemna sî tienù cu acést'a ocasiune urmatórea vorbire:

O n o r a t a j u d e c a t o r i a s u p e r i ó r i a
D o m n i i m e i!

Intai'a data e, ca ocupu acestu locu onorificu in midiloculu D-Vóstra, sî totu odata ultim'a óra ca D-Vóstra sî noi toti tienemu siedintia la judecatori'a superióre din Sabiiu. Articululu de lege 54 din a. 1868 sanctionatu de Maj. Sea imp. sî apost. regale, ce introduce in Ungari'a sî in Transilvani'a dejá unite, o procedura sî o organisatiune nóua pentru forurile judecatoresci, institue in Transilvani'a in loculu celoru dóua judecatorii superióre de instanti'a dóu'a numai un'a, tabl'a regésca in M Osiorheiu, sî Esc. Sea dlu ministru de justitia, cârui'a legea citata ia incredintiatu otarîrea in privinti'a introducerei ei in valóre, a otarîtu ca din 1 Iuniu sa intre in putere de dreptu demandându-mi totu odata sî mie specialminte a desfiintiá astadî, in ultim'a Maiu, in o siedintia publica sî solena acésta judecatoria superióre. Corespundiendu acestui inaltu mandatu nu potu a nu aruncá o reprivire scurta asupr'a infiintiârei sî a cercului de activitate a acestei judecatorii superióre.

Câudu dupa restituirea vechiei ordini la an. 1861 universitatea nationale sasésca iéra-si incepù a functioná cá foru de apelatiune, vediura ómenii, ca acést'a institutiune nu corespunde unei judecatorii superióre dupa notiunea moderna, din dóua cause, antâiu pentru ca la alegerea deputatiloru la universitate nu se considerá cualificatiunea de judecatoriu instantialu, a dóu'a, pentru ca universitatea intr'unu anu se aduná numai de dóua ori pre putiene septamâni. In modulu acest'a dar adóu'a instantia tienea o parte mare din anu ferii, in care trebuiá se fie stagnatiune in cursulu proceseloru, chiaru sî in cele criminale, ce nu avura ferii dela a. 1848.

Aici trebuiá o modificare sî ajutoriulu dintâiu erá, ca unu numeru din membrii universitâtiei fura tienuti de comitele la olalta cá judecatoria apelativa sî asiá purcese mai usioru la desbracarea universitâtiei de vechiulu ei dreptu sî la crearea judecatoriei superióre presente; deórece universitatea sî altcum numai erá aceea, ce a fostu mai inainte. In fapta erá instanti'a a dóu'a in cause civile mai nainte magistratele sî oficiolatele permanente; universitatea erá mai fâra esceptiune instanti'a a trei'a intre celelalte cinci instantie de pre atunci; pre lânga aceea mergea tóte recursele sî tóte causele penale directe la guvernulu tierei, ce erá asemenea permanentu. In directiunea acést'a jurisdictiunale universitatea avea fâra indoiéla atunci cu multu mai putiena insemnatate, sî ceea ce se facù la an. 1861, se facù prin decretu, retienendu-se in valóre legile austriace materiale sî formale cu buna prejudecare sî desfiintiandu-se judecatori'a superióra c. r. din Sabiiu. O subordinare a scauneloru sasesci sub judecatori'a apelativa séu tabl'a regésca din M. Osiorheiu de atunci inca erá cu scopu, insa acést'a prin decretu nu s'a pututu face sî asiá trebuiá ajutatu in modulu mentiunatu. Universitatea se facù ce nu erá mai inainte, se facù aceea, ce nu erá chiamata a se face, i se impusera drepturi sî datorintie, cáror'a ea nu putea corespunde. Singura se simtiá nelinisc ita in positiunea sea sî chiaru ea inca a conlucratu la infiintiarea unei judecatorii superióre permanente. Asiá se infiintiá-se judecatori'a acést'a superióra. In decursu de mai putienu de siése ani ia succesu a-si castigá renume, carele nu póte fi mai bunu; ea e recunoscuta sî cu totu dreptulu in decisiunile sele de prompta, impartiale sî realminte la inaltimea sciintieloru.

Unu resultatu atâtu de frumosu se potu efeptuí numai prin conlucrarea tuturoru membriloru acestei judecatorii superióre. Multiamindu-ve asiá dara Domni mei! atâtu in genere, câtu sî specialminte fia-cârui'a in calitatea mea de presiedinte alu judecatoriei superióre in numele inaltului regimu, in calitatea mea de comite insa, in numele cercuriloru sasesci, pentru care acésta judecatoria erá competenta, ve avisezu totu deodata, ca inaltulu ministeriu regescu au ordinatu considerându acést'a, ca lefele aceloru membrii ai acestei judecatorii supreme, cari in organisatiunea cea nóua nu s'a pututu pune iéra-si in oficiu, asteptându dispositiune nóua, de mâne incolo li se voru solví lefile loru regulatu numai de jumetate, computându-se la timpulu seu in pensiune; o mesura acést'a, ce in sine n'are nici o insemnetate, cu respectu inse la alte bransie in casuri analoge e de o insemnatate mare, deórece pracs'a sustatatóre detrage a dese-ori amploiatiloru disponibili intréga léf'a.

E aprópe intrebarea, ca pentru ce sa se desfiintieza acésta judecatoria superióra, de óre-ce sub asemenea impregiurâri s'a simtitu necessitatea infiintiârei ei, de óre-ce ea a corespunsu tuturoru cerintieloru pre deplinu, cari se putu-se pune unei astfeliu de judecatorii superióre sî de óre-ce pre lânga tóte acestea se ascépta o reorganisare a tuturoru judecatorieloru dela I instantia incependu, dupa care pertractârile verbale se voru introduce sî pre la judecatoriele superióre, cari atunci aru trebuí immultite, iéra nu imputienate. A respunde detaiatu astadi la intrebarea acést'a nu e chiamarea mea. Mi e destulu a intoná: ca legislatiunea tierei asiá a otaritu sî prin urmare otarirea aceea trebuie esecutata. Numai in scurtu voiu sa resumezu, ca e cunoscutu, ca dreptulu de mai inainte a universitâtiei natiunale nu s'a pututu restabilí nici la ani 1861, de óre-ce nu mai erá convenabilu cu tempulu presentu. Inca atunci se pusese ce-va nou in loculu celoru vechi, sî neputendu-se nici acést'a sustiené se infiintiá acestu foru de apelatiune, — dupa parerea mea nu din universitate, ci in loculu universitâtiei. Acést'a se sî deosebí esentialminte de universitatea natiunale

nu numai prin principiulu stabilitâtiei, ci afara de acést'a sî prin principiulu judecatoriloru denumiti, pre cându universitatea se baséza pre principiulu electorale. De-sî in tempulu de fatia nu mai e pentru juristi o cestiune, ca care principiu e mai bunu a alege pre judecetori séu a-i denumí totusi poporulu sî asiá sî poporulu nostru tiene mai multu séu mai putienu, la dreptulu de alegere sî eu constatezu, ca universitatea se stradui-se a sustiené sî la acést'a judecatoria superióre dreptulu de a alege pre judecatori ; insa li se denegara, precum e sciutu pré inalt'a sanctiune sî asiá se incredintia-se jurisdictiunea judecatoriloru alesi. Pre lânga aceea celu putienu astadi nu mai combate nici unu juristu validitatea principiului, ca fiindu jurisdictiunea a statului, trebuie se fia totu odata sî o institutiune a lui. Sî asiá in modu logicu sî consecuentu se o instituieze sî statulu prin legislativ'a sea, dupa cum se va parea acesti'a bine sî corespundietoriu. Ca acei domni din mijloculu nostru, cari au trecutu la judecatori'a nóua superióre, se voru numerá intre cei mai buni membri ai acesti'a, sum convinsu.

Eu le poftescu succesu favorabilu in oficiulu celu nou. Pre acei'a insa, cari nu s'au transpusu i rogu cá se nu privésca acést'a, cá o neincredere in cualificatiunea loru de judecatori ; câci fâra nici unu scrupulu cutezu a dice, ca tocmai acesti'a se numerá intre cei mai cualificati membri ai acestui foru.

Sî déca totusi s'a intemplatu ca fâra de privire la cualificatiunea in oficiu s'a luatu altu ce-va in consideratiune, scimu ca sî in anii 1849 sî 1850 si sî in an. 1861 n'a fostu altmintrea ; sî la asemenea schimbâri radicale in sisteme sî in alte staturi nu se intempla altmintrea.

Cu aceste dechiaru, dupa mandatulu in. regimu acést'a judecatoria superiore formalminte de inchisa sî desfiintiata, radicandu totu odata sî acést'a ultima siedintia.

Legea despre instructiunea poporului, art. XXXVIII.

Prin cercularíele ministrului ung. r. de cultu sî instructiune adresate atâtu câtra autoritâtile scaunale, districtuale sî comitatense, câtra liberele cetâti r. câtu sî deosebitu câtra autoritâtile bisericesci s'a pornitu cu totu adinsulu esecutarea legei instructiunei publice poporale. Spre scopulu acest'a, dupa incetarea r. guberniu se denumí de câtra r. ministeriu de cultu sî instructiune cu datulu 30 Martiu Nr. 1622 directorulu supremu pentru cerculu scolariu alu Transilvaniei in persón'a d. Pál Sándor; se denumira sî inspectori scolari sî se provocara autoritâtile de susu cá se concurga cu dreptulu ce le da legea la alegere pentru infiintiarea consilieloru scolastice inspectoriale, la care consilie vinu a fi representate sî confessiunile, cari fura provocate sa-si aléga membri pentru acestu consiliu conformu punct. 1 alu § 125 din resp. lege. Aflâmu deci mai intâiu neaperatu de lipsa a publicá numit'a lege in tóta estinderea sea :

Proiectu de lege

(acum lege sanctiunata art. XXXVIII.) in obiectulu instructiunei publice din scólele poporali, primitu in siedintiele casei deputatiloru tienute in 19 sî urmatórele dile ale lunei lui Novembre 1868.

Capu I. Oblegamentulu sî libertatea instructiunei.

§ 1. Totu parintele séu tutorulu, intielegendu aici sî pre acei'a, in a câroru casa pruncii se tienu de invetiacei in meseria séu de servitori casnici ; suntu datori a-si dá pruncii séu pre cei de sub tutoratulu loru (incâtu nu s'au ingrigitu despre educatiunea domestica séu prin vre-unu institutu privatu) la scóla publica incependu dela implinirea anului alu 6-lea alu etatei, pâna la implinirea anului 12 sî respective 15.

§ 2. Insa pre lânga atestatulu medicului cercuale, scaunulu scolasticu comunale póte sa dispenseze pre pruncii slabi trupesce séu sufletesce — dela detorinti'a de a umblá la scóla, pre unu tempu mai scurtu séu mai lungu.

§ 5. Cei ce patimescu de vre-o bóla lipiciósa séu de morbulu mintiei, nu altcum tempitii neinvetiabili suntu chiaru a se eschide din institutele publice.

§ 4. De cum-va parintele (tutorele séu stapanulu) detiene pre discipulii obligati la scóla : e de a se face seriosu atentu la implinirea acestei detorintie. Sî de cum-va instrumentele morali ce servescu spre acestu scopu folosindu-se aru remané fâra succesu, sî obligatii la scóla sî mai departe aru fi retienuti dela cercetarea acelei'a : parintele (tutorele séu stapanulu) care nu voiesce a-si implini detorinti'a acést'a se va pedepsí in folosulu casei scolare in 1-a data cu 50 xr.; a 2-a óra cu 1 fl.; a 3-a óra cu 2 fl. sî a 4-a óra cu 4 fl. Sî in casu cându nici a 4-a pedépsa n'aru fi destula pentru a face pre parinte (tutore séu stapanu) a-si implini detorinti'a : atunci respectivulu scaunu scolare se faca relatiune la autoritatea superióra scolare, care apoi pre sém'a copilului deobligatu insa retienutu dela umblarea la scóla póte urgita la autoritatea comunale denumirea unui tutoru deosebitu.

§ 5. Casurile ce voru rectificá omissiunea se staverescu in ordinatiunea danda de ministrulu instructiunei publice.

§ 6. Parintii sî tutorii suntu liberi sa-si crésca pruncii a casa séu in institute publice sî private de ori-ce religiune, nu altcum intr'unu institutu invetiatorescu din alta comuna.

Despre acést'a insa parintii sî tutorii trebuiescu se produca inaintea scaunului scolasticu locale atestatu netimbratu : precum sî autoritâtile scolastice respective suntu detórie se grijésca, cá astfeliu de pruncí sa se impartasiésca celu putienu de aceea instructiune, carea densii aru puté s'o primésca in scólele poporali elementari publice, organisate conformu legei, sî cá sa fia instruiti pâna cându duréza anii obligati.

§ 7. Pruncii, cari invétia a casa, suntu detori sa faca esamenu inaintea respectiviloru invetiatori a cutârui institutu publicu corespundietoriu.

Capu II. Sfer'a sî infiintiarea instituteloru pentru instructiunea poporale.

§ 8. Institutele pentru instructiunea poporale suntu : scólele poporali, elementari sî superiori, scólele civili sî preparandiale.

§ 9. Institutele pentru instructiunea poporale suntu séu scóle publice séu private.

§ 10. Institutele publice pentru instructiunea poporale se potu infiintiá sî sustiené in modulu staveritu prin lege atâtu prin confessiunile din patria câtu sî prin societâti, privati, comunitâti sî prin statu.

Capu III. Institutele pentru instructiunea poporale infiintiate din partea confessiuniloru.

§ 11. Confessiunile in tóte comunitâtile, unde locuiescu credinciosii loru, potu infiintiá sî sustiené institute publice pentru instructiunea poporale, din propriele loru puteri ; pentru infiintiarea sî sustienerea astoru feliu de institute potu luá in pretensiune sî concursulu credinciosiloru loru in modulu sî proportiunea determinanda de representantii acestor'a dupa datin'a de pâna acum, in acele institute potu alege invetiatorii sî profesorii, potu determiná salariulu acelor'a, potu singuri defige cârtile de instructiune, sî in privinti'a sistemei sî metodei de instructiune cu privire la dispusetiunile § 45 potu dispune sub conditiunile urmatórie :

1. Cá in privinti'a edificârei sî straformârei edificieloru scolare se faca destulu ordinatiuniloru §-lui 27 a legei presente :

2. Cá sa tiena in vedere sî §§-ii 29 sî 34, mai departe 183 sî 141 ai acestei legi, cari suna despre despartirea prunciloru de fete, despre numerulu invetiaceiloru instruindi prin unu invetiatoriu, despre capacitatea invetiatoriului sî despre alte ocupatiuni.

3. Cá in scólele poporali obiectele de instructiune se fia celu putienu urmatóriele :

a) doctrin'a religiunei sî a moralului,
b) cetirea sî scrierea,
c) calcularea din capu sî cu cifre, sî cunóscerea mesuratórieloru din patria,
d) gramatic'a,
e) fisic'a sî istori'a naturale, cu privire la modulu vietiei sî la tienutulu, de care se tiene cea mai mare parte a parintiloru pruncilor,
f) geografi'a sî istori'a patriei,
g) esercitii rurali (de câmpu), economice sî de gradinaritu,
h) scurta incunosciintiare despre drepturile sî detorintiele civili,
i) cântarea,
k) esercitii corporali sî dupa potintia.

4. Cá scól'a se fia provediuta cu table, globuri, mape sî in genere cu cele mai necesarie instrumente instructiunali.

5. Cá tempulu frecuentârei de preste anu alu scóleloru se fia pre sate celu putienu de optu, in cetâti celu putienu de nóue luni.

§ 12. In scólele poporali superiori sî in scólele civili infiintiate sî sustienute de confessiuni afara de §§-ii acestei legi, cari suna despre despartirea prunciloru de fete (§ 29) sî despre numerulu invetiaceiloru instruindi prin unu invetiatoriu (§ 34) suntu de a se tiené sî ordinatiunile, ce reguléza numerulu cursuriloru anuali ale scóleloru poporali superiori sî ale scóleloru civili.

§ 13. Fia-care confessiune póte infiintiá sî sustiené sî preparandie (institute pedagogice) sub conditiunea, cá preparandiele—pentru cultivarea practica a invetiaceiloru—se fia impreunata cu o scóla esercitatória (§ 88), ca in acele sa se propuna celu putienu acele studii sî asiá de estinsu, dupa cum e ordinatu dupa acést'a lege (§ 38) a se propune in preparandiele statului, cá in fia-care anu sa se tiena in densele esamene publice, care au a se insciintiá ministrului de instructiunea publica ; in fine cá pentru alumnii cultivati in acele sa se arangieze esamenele corespundietórie esameneloru descrise in §§-ii 102 sî 103.

§ 14. Fia-care institutu confessiunale pentru instructiunea poporale sta sub supraveghiarea statului. Dreptu aceea dreptulu sî oficiulu guvernului e :

a) a visitá din tempu in tempu prin organele sele sî scólele confessiunali ;
b) a veghiá cu rigurositatea cá sa se satisfaca punctuale conditiuniloru cuprinse in §§-ii 11, 12 si 13 ;
c) a-si castigá convingere, ca óre implinescu-si respectivele autoritâti confessiunali acea detorintia, cá sa veghieze asupr'a inlocârei sigure a averei scolare, sî asupr'a folosirei acelei'a spre scopulu defiptu ;
d) pre calea respectiveloru autoritâti confessiunali a-si castigá date statistice despre scólele confessiunali.

§ 15. De cum-va autoritâtile principale ale confessiuniloru nu voru impliní conditiunile cuprinse in §§-ii 11, 12 sî 13 nici dupa a trei'a admonitiune data in câte o jumetate de anu din partea guvernului : guvernulu póte ordiná infiintiarea scólei comune ; sî comun'a e indreptatita a luá sub darea scolare determinata prin lege sî pre acele confessiuni, care nu potu séu nu suntu in stare nici dupa a trei'a admonitiune a impliní in privinti'a scóleloru confessiunei loru conditiunile cuprinse iu paragrafii amintiti.

Capu IV. Institutele pentru instructiunea poporale infiintiate de privati sî societâti.

§ 16. Individi privati sî societâti inca potu infiintiá scóle poporali elementari sî superiori, scóle civili sî preparandie, déca

a) individii privati suntu provediuti cu diploma pentru cursulu de intructiune ce voiescu a'lu deschide, séu prin activitatea loru pre acelu terenu sî-au câstigatu recunoscintia comuna, sî dupa scirea guvernului;

b) societâtile, ce dupa statutele aratate guvernului s'au constituitu anume sî pentru acestu scopu.

§ 17. Aceste institute voru fi publice, de cumv'a respectivii intru constituirea institutului infiintiendu sî in planulu de instructiune alu acelui'a, care inainte de deschidere celu pucinu cu o luna are a'lu asterne pre calea consiliului scolariu cercuale inaintea guvernului, voru satisface tuturoru aceloru recerintie, care suntu staverite de acést'a lege pentru institutele comunali sî de statu corespundietórie.

§ 18. Potu se infiintieze inse sî institute private, in care casu — celu pucinu cu o luna mai inainte au a insciintiá guvernulu pre calea consiliului scolariu cercuale despre acésta dorintia a loru pre lânga aratarea organisârei sî a planului de instructiune a institutului.

§ 19. Fia care astfeliu de institutu privatu trebuie in privinti'a studieloru propunende sî a estinderei aceloru se corespunda aceloru institute publice, care voiesce a le supliní.

§ 20. Sî in astfeliu de institute private au a se tiené esamene publice, a câroru diua e a se

face cunoscuta inspectorelui scolariu districtuale si scaunului scolariu locale celu pucinu cu o luna mai inainte, cá sa se póta infaciosiá respective sa se póta prin altulu representá la acelu esamenu.

§ 21. Institutelorn instructionali private escelinte sî in urmarea relatiuniloru fórte necesarie, guvernulu le póte intinde ajutoriu morale sî materiale.

§ 22. Din contra, in casulu cându dispusetiunile acestei legi nu s'aru poté tiené, séu déca guvernulu va vení la cunosciinti'a unoru rele morali, pre calea consiliului scolariu districtuale, póte ordiná investigatiune, sî conformu resultatului acelei'a póte sî inchida institutulu; ba in casu estraordinariu póte suspinde activitatea respectivului institutu inca sî inainte de decursulu investigatiunei.

Capu V. Institutele comunali pentru instructiunea poporale.

§ 23. In comunele unde confessiunile nu tienu scóla poporale corespundietória ordinatiuniloru acestei legi, precum sî in altele casuri determinate in acésta lege, — comun'a e indatorata a infiintiá institutele necesari pentru instructiunea poporale.

§ 24. Acele scóle, care suntu infiintiate de comune in acestu modu, suntu institute publice, pre sém'a prunciloru locuitoriloru comunali fâra destingere de relegiune.

§ 25. In genere nu se privescu de scóle confesiunali acele institute, care se sustienu din averea sî veniturile comunali prin toti locuitorii comunei fâra distingere de relegiune.

In privinti'a aceloru scóle confessionali, care pâna acum'a au fostu sustienute din averea sî venitulu comunitâtei, — i sta in libera voia respectivei comune, a sustiené sî mai de parte usulu de pâna acum; in acestu casu insa ajutoriulu are a se impartî intre scólele de diferite confessiuni in proportiune drépta, sî nu se póte detrage nici dela o scóla confessionale, pâna nu se desfiintiéza sî in privinti'a celorulalte scóle confessionali.

§ 26. In comunitâti de religiuni diferite, de sî suntu capaci singurâriele comune a sustiené scóle poporali corespundietórie acestei legi, totusi venindu la aceea convingere, ca cu poteri comune potu sustiené scóle comune in statu mai infloritoriu, pentru a câroru sustienere potu luá in pretensiune ajutoriulu intregei comune, ba sî alu statului: deosebitele scóle confessionali se potu straformá in scóle comune. Scól'a comuna unita in acestu modu va devení o scóla perfectu comunale, asupr'a cârei se estindu tóte ordinatiunile acestei legi, care suna depre scólele comunali.

§ 27. Edificiele scolari edificande din nou au sa se redice in locu sanetosu, se fia uscate sî amesuratu numerului prunciloru (numerandu pentru o sala 60 de prunci sî pentru fia care pruncu celu pucinu unu locu de 8—12 urme □) se fia provediute cu unu numeru indestulitoriu de sale de instructiune largi, luminóse sî usioru de ventilatu.

§ 28. Autoritâtile scóleloru poporali, organele confessionali, comunali, comitatensi sî guberniali suntu intr'o forma indetorate a intrebuintiá tóte instrumentele ce le stau sub despusetiune, cá sî edificiele, — ce sustau de presente, incâtu nu corespundu recerintieloru amintite in paragrafulu de mai inainte — de locu ce se póte sa se straforme prin confessiuni séu comunitâti corespundietoriu recerintieloru amintite.

§ 29. Pruncii sî fetele suntu a se instruí deosebitu, sî incâtu se póte in sale deosebite.

§ 30. Comun'a e deobligata a provedé scól'a cu globulu pamentului, cu mape, cu table, cu desemne din istori'a naturale sî cu tóte instrumentele necesarie intr'unu numeru corespundietoriu.

§ 31. Pruncii, cari 'si arata seraci'a, capeta dela scóla cârti sî alte instrumente de instructiune gratisu.

§ 32. Comun'a e detóre a câstigá cârtile sî instrumentele necesârii la instructiune in fiacare anu inainte, sî conformu necesitâtei a le impartî intre scolari prin invetiatori, cari au a duce despre acést'a socóta. Pretiulu acestoru cârti sî instrumente se incaséza de odata cu didactrulu.

§. 33. Despre salarisarea invetiatorelui — in intielesulu acestei legi — se ingrigesce comun'a.

§ 34. Unu invetiatoriu de regula nu póte instruí mai multu de 80 de invetiacei. In casuri estraordinarie póte dá licentia respectiv'a autoritate scolare mai inalta.

§ 35. Sarcinele scóleloru poporali in prim'a linia le pórta comun'a, care spre acestu scopu póte aruncá dare deosebita pre totu civele sî posesorulu din sînulu séu care se tiene de dens'a. Acést'a dare inse nu póte trece preste 5% a dârei regulate.

§ 36. Acei membri sî posesori comunali, cari sustienu o scóla confesionale corespundietória recerintieloru acestei legi, suntu numai intru atât'a indetorati a concurge la sustienerea scólei comunale, incâtu aceea suma, cu care concurge spre sustienerea scólei loru confesionale in bani séu in naturale, nu ia in pretensiune cinci percente dela sut'a dârei loru directe.

§ 37. Asia posessiuni de puste sî estravilane, care forméza o deosebita comuna de contributiune, inse nu au scóla poporale corespundietória recerintieloru legali sî spre infiintiarea acestor'a conformu §-lui 44 nici nu se potu indetorá, suntu a se impreuná prin respectiv'a autoritate judeciale cu o comuna vecina, sî suntu indetorate a portá sarcinele acelei scóle in intielesulu §-lui 35.

§ 38. Fiacare comuna, care infiintiaza in intielesulu acestei legi scóla, e indatorata a infiintiá fondu scolariu in posessiune imobile séu in bani, sî in câtu e possibile a imultî acestu fondu din anu in anu.

§ 39. Pentru imultîrea acestei averi funduale scolare, — acolo unde se va intemplá comasarea de acum inainte, cu ocasiunea acestei'a in favórea scólei poporale infiintiate séu infiintiande se va deosebí celu pucinu a sut'a parte din pamentulu comunu impartiendu.

§ 40. Darea aieptata in intielesulu §-lui 35 sî venitulu averei funduale infiintiate conformu §-lui 38 se folosesce numai spre edificarea sî sustienerea scólei comunale.

§ 41. Venitulu pârtei deosebite — spre scopurile scolari cu ocasiunea comasârei — din teritoriulu comunu conformu ordinatiuniloru §-lui 39, in comunele unde nu esista scóla comunale se póte folosí spre ajutorarea scólei séu scóleloru confesionali corespundietórie recerintieloru legei. In acelu casu, cându in astfeliu de comune saru infiintiá mai tardîu scóla comunale, sierbesce de directiune § 40 alu acestei legi.

§ 24. Edificarea sî sustienerea edificieloru scolari sî a casei invetiatoresci compete comunei.

§ 34. Deca comun'a arata, ca nu e in stare a produce intrég'a potere materiale pentru infiintiarea sî sustienerea institutelorn de instructiune poporale necesarie conformu acestei legi, pre calea autoritâtei respective póte recurge la statu pentru ajutorare. Ministrulu instructiunei publice ajutora comun'a recurente din sum'a bugetului statului votata spre acestu scopu.

(Va urmá.)

Romani'a.

Cetimu in diuariulu „Adun. Nat.“ urmatórele:

Ministeriulu a presentatu in desbaterea camerei unu proiectu de lege pentru modificarea armeloru tierei. Motivele in spriginulu acestoru modificâri suntu parte din respectulu istoricu, parte din alu artei eraldicei. Noulu proiectu intrunesce pre lânga acestea insemnate imbunatatiri estetice.

Dupa noulu proiectu se aducu modificâri interne sî esterne. Scutulu cu smaltele sî sectiunile sele a primitu modificâri estetice sî corectiuni eraldice insemnate. Armele esterne, timbrulu, suportatorii, tenantii, banierele, cordelierele, asiediarea divisiunei sî a ornamenteloru de demnitâti, au primitu sî ele imbunatatiri. Femei'a dela suportu a fostu inlocuita de unu alu doilea leu, sî in loculu dispositiuniloru opuse in cele patru sectiuni ale scutului, a zimbrului sî vulturului, s'au dispusu mai in conformitate cu preceptele eraldice, pre linie orizontale in sectiunile superióre: Vulturulu cu crucea in gura alu Munteniei sî Zimbrulu cu stéu'a in fruntе alu Moldaviei. Iéra in cele dóue sectiuni inferióre, la stâng'a, leulu Craiovei, sî la drépt'a cei doi delfini ai Moldovei amintindu posessiunea Mârei Negre. Lun'a sî sórele din scutulu vechiu nu s'au pestratu in scutulu nou, de-sî justifica acésta omisiune consideratiuni estetice; sî câtu pentru luna sî consideratiuni de prejuditii, noi totusi o regretâmu, câci ele constituiau armari'a nóstra de pretensiune impreuna cu leulu dacicu. Póte ca in scutulu vechiu acestea constituiau armele à enquerre, cum se dice in eraldic'a pentru armele ce au trebuintia de esplicatiune, nefindu dupa preceptele artei, totusi din causa ca suntu comune Ardélului, amu fi doritu conservatiunea loru.

In noulu scutu armele de hohenzollern conserva mai totu acea-si pusetiune cá in scutulu moneteloru nóstre de arama. In privinti'a celoru doi lei din armele esterióre amu avé de observatu, ca déca ne impacâmu multu cu supressiunea femeei Dacia felix, de pre medalii: noi amu fi doritu representarea primei verste a tierei, a Daciei, prin unulu din acei dragoni séu balauri ce insociau ostirile dacice, cum i descriu scriitorii sî cum se vedu pre ins'a-si column'a lui Traianu. Leulu remasu atunci aru representá mai bine prim'a restauratiune a românîloru in imperiulu romano-bulgaru.

Ne impacâmu multu cu revenirea la Vulturulu cu crucea in gura traditiunalu alu Munteniloru, câci elu representa mai bine restauratiunea a dóu'a sub Radu Negru.

In curendu camer'a va sa se ocupe cu desbaterea acestei legi, care se ascépta cu urgintia, din caus'a baterei monetei.

Domnulu ministru de justitie a presentatu Camerei proiectulu de lege pentru modificarea a câtorva articoli din legea curtei de casatiune. Domni'a sea propune ca sectiunea civile sî penale se pórte pre viitoru numele de intâi'a sî a dóu'a in interesulu ne intardîerei judecâtici, sî pentru ca un'a din sectiuni avea in trecutu pucinu de lucru. Domni'a sea propune ca pre viitoriu acestea dóue sectiuni se judece procesele astfeliu cá ambele se fia egalminte ocupate. D. Ministru mai propune ca, spre a nu se mai impedicá justitia, fiindu ca adese nu se póte intruní curtea in sectiuni unite din lipsa de membri, sa se complete curtea in asemenea casu din membri trasi la sorti din curtea de apelu. Acésta mesura aflâmu ca nu pré impaca pre unii din D-ni deputati, carii nu vedu acele-si garantii pentru justitia data de membri luati de la curtea de apelu cari suntu amovibili. Póte se aiba dreptate, dar dreptate are D. Ministru cându cauta unu midilocu prin care se asicureze neintardîarea dreptâtiei pentru ceice o solicita. „Adun. Nat.“

Cetimu in „Monitoriu“:

In diu'a de 10 Maiu s'au adunatu, dupa dorinti'a In. Sele Domnitoriului, sî prin ingrigirea dlui ministru secretariu de statu la despartiamentulu culteloru sî alu instructunei publice, cá vre-o 1800 elevi de ambe sexe din scólele primare la Gradin'a Botanica de lânga palatulu dela Cotroceni, unde li s'au fostu preparatu, ca sî in anulu trecutu, cu cheltuiéla din caseta Mariei Sele, unu prânzu, de câtra administratiunea asilului Elena. Mari'a Sea Domnulu, insocitu de augustulu seu frate, principele Leopoldu, a binevoitu a visitá pre la órele 4 sî jumetate dupa amédi acésta adunare a junimei scolare.

I. S. Domnulu a adresatu cuvinte binevitóre directoriloru presinti ai scóleloru, sî, cu viulu interesu ce-lu arata necontenitu pentru invetiamentulu publicu, s'a informatu cu amenuntulu despre tóte impregiurârile relative la buna stare a acestoru asiediaminte.

Scól'a normala, cu menirea ei d'a formá invetiatori buni pentru sate, a atrasu asemenea binevoitórea atentiune a Altetiei Sele principelui Leopoldu, care a cerutu dela directoriulu acestei scóle detaiuri de totu feliulu asupr'a organisârei sî administratiunei acelui institutu. Elevii au esecutatu imnulu Mirele Românieі sub conducerea Dlui profesoru Carpu sî, dupa ce II. LL. au visitatu mesele eleviloru, adresându copiiloru câte unu cuventu bine-voitoriu, au parasîtu gradin'a pre la órele 6 sér'a, insocitu de cele mai entusiaste aclamâri ale eleviloru, parintiloru sî profesoriloru.

Nr. 66. Seri'a IX.

Insciintiare.

Subscris'a directiune; avendu in vedere impedecârile neincungiurate sî pre nesciute intrevenite, cari facu absolutu impossibila realisarea numeróseloru agende ce privescu la pregatirile trebuintióse pentru adunarea generala din anulu acest'a, in siedinti'a de astadî au dispusu: ca terminulu ce se defipsese pre 2/14 Iuniu a. c. pentru tienerea adunârii generali „sa se amâne pe 1 Septembre a. c. st. nou,“ care terminu se prevede a fi cu multu mai folositoriu afaceriloru Asociatiunei, sî mai alesu din acelu punctu de vedere:

câci partea cea mai mare dintre respectivii domni colectanti ai Asociatiunei — nici in urmarea repetiteloru provocâri de acea facute — „n'au raportatu despre resultatulu impedirei sî incasârei restantieloru cu cari suntu detori membrii Asociatiunei, — prin urmare acei respectivi dd. colectanti voru avé tempu de ajunsu pentru a implini detorintiele insarcinârei, sî a sucurge cu spriginulu loru spre lamurirea sî deslegarea acelei cestiuni vitale fatia cu asociatiunea nóstra.

De altumintrele, precum sortitur'a loteriei filantropice impreunata cu petrecerea de saltu natiunalu (balu) asiá preste totu intreprinderile sî lucrârile directiunei voru fi cu multu mai perfecte, sî incoronate de unu resultatu mai favorabilu in interesulu asociatiunei nóstre.

Despre ce subscris'a directiune grabesce a insciintiá pre on. publicu rom. sî cu deosebire pre toti OO. membri ai asociatiunei, cu acea observare: ca din partea acestei directiuni s'a facutu deodata sî acea dispusetiune: „ca sortiurile loteriei filantropice sî biletele de balu“ determinate pentru diu'a prima a adunârei generale, ce au fostu conchiamata pre 2/14. Iuniu a. c. „sa se privésca de valide numai pentru nou defiptulu terminu alu adunârei generale; adeca: pre 1. Septembre a. c. st. nou“ cându cu ocasiunea petrecerii de saltu natiunale se va esecutá sî acea sortitura.

Datu din siedinti'a straordinaria tienuta in Aradu, 23 Maiu nou 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu. *)

Presiedinte substitutu:
Demetriu Bonciu m. p.

Petru Petroviciu, m p.
notariulu asociatiunei.

*) Suntu rogate sî celelalte onorate redactiuni ale diuariceloru natiunale pentru bunavointi'a de a reproduce insciintiarea acést'a sî in colónele loru.

Varietâti.

*** Convenirile colegiale ale românîloru din Brasiovu s'au serbatu Duminec'a trecuta. Invidiâmu dara in unu modu nobilu pre Brasioveni pentru petrecerile loru, ce contribuescu la desvoltarea culturei; nu pricepemu insa pentru ce ascundu cu atât'a egoismu petrecerile loru, cá sa nu afle sî ceealalta lume romanésca sî neromanésca ce-va despre densele? Unde suntu atâti'a barbati de litere sî de péna séu condeiu câti suntu in Brasiovu, sa nu se afle cine-va sa scrie déca nu tratate despre cestiuni politice, sociale etc. etc. celu putienu o notitia despre productiunile de insemnatate de acolo? Déca va petrunde in publicu numai scirea despre productiuni de „musici declamatorice“ sî nu va avé o cunoscintia mai instructiva, esemplulu Brasioveniloru in directiunea acést'a remâne unu ce locale sî tiermuritu la o placere interesata.

*** Sabiiulu, de unu tempu incóce e fórte desu cercetatu de câte unu trasnetu. Abiá voru fi trecutu dóue septamâni de au lovitu in casarm'a céa mare; mercuri dupa amédi au lovitu a dóu'a óra in aceea-si casarma. De ambe orele insa a scapatu numai cu unele vatamâri neinsemnate.

*** In 1 Iuniu c. n. s'a deschisu Tabl'a regésca cea nóua in M. Osiorhei.

*** Vice-regele Egiptului se aflá pâna ieri in Vien'a. De ací calatoresce la Pest'a.

*** D. dr. Iosifu Galu e numitu adjunctu notariatu la sectiunea de casatiune a curiei reg.

*** Alalta-ieri vediurâmu o epistola care se tramisese din Valcanu la 9 Aprile a. c. câtra tipografi'a archidiecesana, (insarcinata cu 4 fl. v. a.) Dupa ce fu purtata prin Croati'a sî Slavoni'a se se retramite la Valcanu cu observarea: Sabiiu in Slavonien unbekannt daher retour (Sabiiu e necunoscutu in Slavoni'a de aceea (epistol'a) inapoi.) In fine in 20 Maiu a sositu la Sabiiu epistol'a, la loculu destinatu pentru dens'a.

*** Maialele de Mercuri serbatu de junimea dela Gimnasiulu de statu a avutu putienu norocu. Mai tóta diu'a a ploatu; 'si póte inchipuí omulu ce petrecere a putu fi acolo.

*** Despre administratiunea justitiei. In 29 Maiu a depusu ministrulu respectivu dóua proiecte de lege in objectulu de mai susu. Unu proiectu tratéza despre esercitiulu puterei judeciali sî altulu despre responderea judecatoriloru.

*** Honvedi. Dupa cum se scrie din Pest'a cam la 100 de insi (honvedi) forméza o batalione de instructiune sî dens'a sî a si inceputu esercitiele.

*** In Clusiu este inrolare voluntaria la garda in 3, 4, sî 5 Iniu.

*** Despre pregatirile pentru conferintia séu adunarea catoliciloru ne aduce „G. Tr.“ o depesia telegrafica din carea se vede ca Lugosienii gr. cat. uniti nu au voia a luá parte la adunare. Vomu vedé urm'a!

*** „Federatiunea“ tiene o prelegere lunga Eppului Szilágyi, dara de asta data totu afla de bine a luá parte la adunarea catoliciloru.

*** Contele Ed. Grotta publica o rectificare a istoriei cu cânii cari cumperau pâne sî fransele pe nimic'a sî spune ca nu suntu adeverate cele ce se scrisera despre soci'a sea dómn'a contesa; cu deosebire puscaturile au fostu numai nisce semnale de necessitate, prin cari a vrutu sa dea de scire ca se afla impresurata de o pacoste. Asiá facu sî corabiarii pre mare câudu vedu ca li nai'a amenintiata, dau salve de tunuri, cá déca vre o alta naia va fi aprópe sa-i mérga intr'ajutoriu.

*** Camer'a Romaniei in lips'a de alte cestiuni mai urgente s'a apucatu de modificarea armeloru (marcei, pajurei) tierei.

*** (Anticitâti române.) In caramidari'a din Bud'a-vechia (Aquincum) s'au desgropatu mai multe petri cu inscriptiuni române, intre aceste sî o tablitia de marmure cu lungime de 11″, latîme de 5½″, grosime de 2½″, largimea cadrului 6″; are inscriptiunea urmatória: MARTI SACRVMT. CLA. MARTINVS AQVILIF. LEG. IIA) literele au o marime de 14‴. Pre tabla se vede a fi fostu asiediata statu'a dieului Marte, degetele picióreloru inca se vedu. — In Transilvani'a la Clusiu s'a aflatu unu stâlpu cu inaltime de 3′ 3½″, grosimea mijlocului 1′ 4″ prism'a adornata cu pupi de rose 1′ 7½″; pre o latura se vede inscriptiunea urmatóre: I. O. M. (P)RO SALVTE (C). IVL CON-(S)TANTIS. ONF. T. C. IVL MARCVS V. S. L M. (E de insemnatu ca in loculu punctelor din inscriptiune, in originalu se afla taiate frundie de acanthu). Jovi Optimo, Maesimo. Pro Salute Caji Julii Constantis, (literele: O n f t voru insemná relatiunea radicatoriului mon. câtra Caiu Iulin) Cajus Iulius Marcus. Votum Solvit Lubens Merito. Urmele unei câli române se vede in lungime de doi stângeni. Se crede, ca in loculu Clusiului de adî aru fi fostu asiediata un'a colonia romana dintre cele mai de frunte. (d. Anunc. Arceol.) „Fed.“

*** Pinacoteca din Iasi a fostu visitata in diu'a St. Pasci de I. Sea Domnitoriulu sî augustulu seu frate, care au remasu acolo timpu de trei óre. Mai alesu principiele Leopoldu, fiindu insusi pictoru, s'a interesatu fórte multu de tóte tablourile. I. D. Domnitoriulu a binevoitu a espriná multiamirile sele pentru progresulu ce a observatu la acésta scóla. — „Cur.“

* Traianida poema epica de d Bolintineanu a esîtu in partea prima de suptu tipariu sî se afla de vendiare la „Albin'a Pindului“ cu 3 douedieceri.

*** (Osperaru). Diuariele vienese spunu ca in portulu de la Triestu a sositu unu chitu mare. Consiliulu comunale, prevenindu periclului, a intredîsu cetatieniloru de a se scaldá in liberu, iéra pentru prinderea ospelui nechiamatu s'a scrisu unu premiu de 200 fl. v. a.

*** (Consumarea de sare in Ungari'a) In an. 1867 s'au consumatu 2,033.602 centenarie de sare, la a. 1868 244.199 c., in 1867 monopolulu sutragundu se spesele sârei, a obtienutu unu venitu curatu de 10,836,268 florini, iéra in a. 1868 numai 9.630,218 fl. De sî in a. 1868 s'au consumatu cu 210,597 cent. mai multa sare, venitulu a fostu cu 1,206,050 fl. mai micu, ce-si are caus'a in pretiulu celu moderatu alu sârei sî in spesele cele mai mari ale regaleloru. Dela inceputulu anului 1862 pâna la finea an. 1868, asiá dara in siepte ani, s'au consumatu in intrulu tierei 14,258,548 cent. de sare. Impartindu-se cantitatea numita intre cei 15 milióne de locuitori, resulta ca fie-care persóna a consumatu in a. 1867 13½ punti de sare, iéra in a. 1868, 15 p.

*** Adunarea protestantiloru in Worms se tienù in 13 Maiu. De fatia erau la acésta adunare preste 20000 straini. Desbaterile au decursu in biseric'a Sântei treimi. Representate au fostu acolo Germani'a intréga, Austri'a sî Franci'a. Referentulu Schenkel accentuéza lips'a de organisatiunea poporului protestanticu, pâna cându are de a se luptá cu nisuintiele Romei. Dupa ce vorbescu mai multi insi se face urmatórea dechiaratiune:

„Adunarea protestantiloru protestéza contra presupunerei din „epistol'a apostolica“ dela 13 Septembre 1868, ca protestantii sa se intórca in comunitatea bisericei romano-catolice, arata ca causele principale a scisiunei religióse suntu in loculu dintâiu ratacirile ierarchice, cu deosebire spiritulu sî activitatea ordinului Iesuitiloru, sî in fine dechiara ca tóte nisuintiele fundate pre o putere ierarchica a preotimei sî pre o dominatiune esclusiva a dogmeloru, in biseric'a protestanta suntu negatiune a spiritului protestanticu sî punte câtra Rom'a“.

Dechiaratiunea acést'a s'a mai cetitu odata in piatia sî apoi s'a cântatu cântarea lui Luther de incheiare.

*** (Bani de brondiu) Foiele ne spunu, ca in Angli'a de la inceputulu anului venitoriu nu se voru mai taiá bani de arama ci de brondiu.

*** „Albin'a“ nu ne mai vine dela nr. 48 incóce.

*** Din pârtile Mercurei se spune ca a batutu pétr'a, cu deosebire se dice ca au patimitu viile din apropierea Secasiului (apa), câci povoiulu s'a trasu pre Secasiu in susu. Mai multu se dice ca a patimitu viile Apoldului romanescu.

*** (Concertu americanu.) In Bostonu din Americ'a se arangéza acum'a unu concertu precum n'a mai fostu in lume. Cântece nationale americane voru fi parte cântate de 20.000 copii, parte esecutate ca simfonie cu acompaniatu de clopote sî de bubuitulu tunuriloru, ce se voru dirige prin electricitate. Un'a suta de ferari s'au angagiatu pentru acompaniamentulu corului tiganiloru din oper'a „Trovatore“. S'a inceputu sî construirea unui amfiteatru, in care voru avé locu preste 50,000 persóne. — Asiá ne istorisescu diurnalele straine, sî déca scirea acést'a este adeverata atunci de siguru intreprindietorii acestui concertu voru angagiá sî câtev'a sute de doctori spre a curá dupa concertu spectatorii la care a suferitu audiulu loru. „Fed.“

34—1 **EDICTU.**

Ioana Marcu d n Lepindea Comitatulu Cetatei de balta care de 5 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Nicolae Henti'a dela Idiciu totu din disulu comitatu, sî au pribegitu in lume, prin acést'a se citéza cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale cu atât'a mai tare, câci la din contra se va decide procesulu matrimoniale asupra-i pornitu sî in absenti'a ei la intielesulu SS. canóne a bisericei nóstre gr. or.

Alm'a, 21 Maiu 1869.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Tarnavei de susu.

Iaanu Almasianu,
Protopopu.

35—1 **EDICTU.**

Nicolae Pandrea din Zoltanu Comitatulu Albei superióre acum trecuti 4 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socia Ioan'a Medrea cu unu pruncu micu in bratie din comun'a Vidacutulu rom-nu, Comitatulu cetatei de balta, fâra a se sci loculu petrecerei densului, este citatu cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra se va decide procesulu matrimoniale in contra-i urzitu sî in absenti'a lui la intielesulu SS. canóne a bisericei gr. or.

Alm'a, 21 Maiu 1869.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Ternavei de susu.

Ioanu Almasianu,
Protop. gr. or.

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Maiu. (4 Iun.) 1869.

Metalicele 5%	61 95	Act. de creditu	293 60
Imprumut. nat. 5%	70	Argintulu	121 75
Actiile de banca	750	Galbinulu	5 86½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 42. ANULU XVII.

Sabiiu, in 29 Maiu (10 Iun.) 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

La cestiunea natiunalitâtiloru.

Dupa o desbatere lunga a adresei dietali din Pest'a vine la desbaterea speciale unu amendamentu in privinti'a natiunalitâtiloru, numitu alu lui Butténu. Cuprinsulu lui pre scurtu e acest'a: sa se tréca in adresa, ca legea pentru egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru nu multiamesce pre deplinu, de aceea sa fia supusa unei revisiuni. Acestu amendamentu a turburatu nu putienu tóte partidele representate in diet'a Ungariei. In dieta s'au manifestatu numai decâtu oratorii partideloru contra amendamentului.

Vorbindu astadi despre cestiunea acést'a vomu avé in vedere numai indignatiunea ce o vedemu manifestata in sinulu natiunei magiare.

Erá unu tempu cându numai unele clase de ómeni se bucurá de drepturi, séu mai dreptu dîcendu, de favoruri. Acelu tempu a trecutu si dinaintea ochiloru nostri vedemu ca prinde radacini totu mai bune principiulu de egalitatea tuturoru cá individi si cá individualitâti. Ne-amu folositu nu de multu de esemplulu ce ni-lu infatisiéza Elveti'a si putemu adauge astadi si statele nordu-americane, cari si cele dintâiu si cele din urma, cá individualitâti potu sa traiésca, ba potu sa prospereze. Vedemu insa si altu esemplu, la care natiunea magiara cauta de multe ori si cu multa predilectiune, la Angli'a, ca pre lânga totu formalismulu ei de libertate pre lânga tóta desvoltarea ei favorita de pusetiunea ei geografica si de situatiunea politica din trecutu a continentului europénu, ea nu a pututu aduce armonia in statulu seu, din causa ca a ignoratu si ignoréza pre unu poporu ce-si cere dreptulu seu.

Unu omu bogatu, in culmea vadiei sele, se póte intemplá ca sa nu pricépa ce este a se afla cineva in o stare privata de cele de lipsa a le sele; se póte intemplá cá in ingamfarea sea se cugete ca cel'a e meserabilu numai din vina ca nu-si scie ajutá, precum si-a ajutatu elu siesi, de si póte noroculu l'a pusu pre cel'a acolo, unde se afla, si densulu are totu atâtea merite la pusetiunea sea câta vina miserabilulu la miseri'a sea. O natiune cá cea engleza póte, dupa ce a traitu sute de ani in prisosintia destula de putere si védia, sa créda ca are cuventu sa despretuiésca pre natiunea irica. Nu credemu inse ca natiunea magiara carea profeséza liberalismulu si carea nu demultu plangea cu lacrimi amare sórtea sea cea trista sub „jugu strainu“, in tóte coltiurile lumei vechi si lumei nóue, va staruí sa imiteze pre popórele cele cari se radima mai multu în puterea loru fisica decâtu pre principii.

Nu intielegemu dara pentru ce diuaristic'a magiara vede sierpi de mare. *) in o cestiune pre cari insasi diet'a nu a pututu negá si de cari insusi Deák nu a pututu sustiené in dieta ca este deslegata spre multiamirea natiunalitâtiloru. **)

In locu de a sparià cu fantome de aceste pre publiculu magiaru si de alta parte in locu de a amarí pre conlocuitorii patriei prin impunseturi, aru fi mai bine, cându acei ce dirigu opiniunea publica si sortile tierei sa parasésca o teoria nefructifera, carea nu are comunu nimic'a nici cu istori'a nici cu binele publicu alu statului.

Ce se aduce de motivu din partea fratiloru magiari in contra cestiunei natiunalitâtiloru? Daraburirea tierei! Insa amu intrebá cându a dîsu undeva vre-unu românu in unu proiectu, in vre-unu amendamentu, séu celu putienu in vre-unu articulu seriosu de vre-unu diuariu iéra seriosu, ca natiunalitâtile dorescu sa imparta tiér'a? Nici odata si nicairea. Dara dîcu diuariele magiare, ca aceea se intielege de sine, pentru ca se vede ca intentiunea merge intr'acolo. Dara atunci nu potu respunde mai cu târia natiunalitâtile, ca nu ne place d. e. legea vóstra de egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru, pentru ca ea nu are in vedere egalitatea si prosperarea poporatiunei din statu, ci intentiunea de a subjugá si in fine a sterpí totu ce nu se tiene de elementulu magiaru si a-lu preface in acel'a-si? Si cându e vorb'a de a radimá procederea pre intentiuni si pre cugete, greutatea nu va fi mare a decide, care va fi mai iute in stare de a se presentá cu argumente.

Istori'a e dovéda si pentru unii si pentru altii ca trebuie sa traimu la o lalta, inse fia care individualitate cu insusîrile sele, dela care nici intregitatea statului, nici alte considerante privitórie la subordinarea sub legi, nu potu silí pre nimenea sa se abata.

Cá sa fia natiunile séu natiunalitâtile indiferinti câtra insusîrile loru individuali credemu ca nu va cere nimenea dela densele, pentru ca cu acel'asi dreptu aru puté pretinde si natiunalitâtile dela natiunalitatea carea le face o astfeliu de propunere sa se desbrace de insusîrile ei.

Spre binele comunu alu statului aru fi, déca diuaristic'a magiara aru pregatí spiritele la o impacare la o armonia. Sa nu vedia nici sierpi de mare, nici revolte, nici daraburiri de statu in cestiuni puse pre tapetu cu sinceritate, ci se afle in ele râni nevindecate inca din trecutu, râni cari causéza inca disproportiune in puterile statului, cari mâne poimâne voru trebui sa armoneze, câci altmintre reulu va fi pre capulu nostru alu tuturoru.

O spicuire.

Nu putemu trece cu vederea unele pasagie ce vedemu ca recomanda „Gaz. Tr.“ cu atât'a caldura publicului seu. De-si din partea nóstra si de sine se intielege ca aprobâmu cele dîse de Gazeta in privinti'a purtârei româniloru fatia cu ori ce aparare de interese natiunali si asiá si fatia cu organisarea fundului regescu dupa statutu, totusi aratâmu si publicului nostru ce dîce mentiunat'a fóia, dupa ce a intielesu ca inca in 31 Maiu comitele sasescu a tramisu unu cercularin câtra jurisdictiuni pentru pregatirea celoru de lipsa la introducerea statutului cunoscutu si de noi. Eata ce dîce:

„... Activitate si curagiu sa nu ne lipsésca, ca obiecte de ocupatiune ni se oferescu din tóte pârtile deodata, fâra sa putemu face alta, decâtu, unde ne vedemu distrudi, se reclamâmu, reservandu-ne dreptulu ce ne compete, — precâtu e ignoratu in lege, — pentru alti tempi; — iéra pentru acum sa ne ocupâmu totu palmaculu de dreptu, ce se afla delimitatu in lege dupa egalitatea individuale, — cá celu putienu acel'a sa nu ni se dejóce, subtragenduni-se si atât'a din mane din vin'a nóstra. Cuvintele Maj. Sele din mesagiulu la inchiderea senatului imperiale, in 15 Maiu: „Austri'a se fia patri'a cea mare, care e chiamata a cuprinde tóte diversele sele popóre, ori in ce limba aru vorbí, cu asemenea dreptate, cu asemenea buna-vointia, cu asemenea ingrigire de interesele si de insusîtâtile loru“, ori-ce esplicare li s'aru dá, inca ne indreptatiescu a sperá, ca dreptatea in fine nu se va cufundá —; dreptatea in veci a invinsu si va invinge, numai déca se va cautá fâra pregetu si fâra restempu cu tóta resolutiunea. Dela activitatea nóstra depinde dara totulu, câci pre unu cadavru nimic'a nu-lu mai póte ajutá“.

In altu numeru alu aceleia-si foi vorbindu in acésta materia, dupa ce arata proportiunea cea nefavorabila in alegeri dice:

„... Cu tóte acestea noi prelânga reservatiunile d-su pomenite trebuie se fimu câtu de activi si bine cointielesi si la actulu acest'a. Un'a procedere armonica si bine cointielésa intre toti face de lipsa la tóte luptele politice, cari ascépta cu o Mercure si Joia unanimitâtii.“

Iéra mai la vale: „Vai de poporulu, care nu se radîma in dreptatea causei sele si nu adóra principiulu, ci se aluneca a ascultá de coruptori, cari cauta a i doborî principiulu! Principiulu nostru e dreptulu nationale politicu, óri-ce sa se contrariéza acestui principiu e in contr'a nóstra. Atât'a inca e destulu pentru a fi cu totii de acordu in lupt'a politica pentru drepturi si nu ne va confundá nici o machinatiune“. —

In fine mai reproducemu si cuvintele: „Cine perduréza pâna in fine consecinte, si se ingradesce cu reservârile, dar' nu-si da nemica de voia buna din ceea ce a avutu dupa cuvintele imperatului din mesagiulu la inchiderea senatului, nu se voru confundá, ca déca nu alta, dar' timpulu desdaunéza pre cei ce se unescu in principiu la continuarea luptei precale iertata de legi“.

Óre nu erá mai bine déca „Gaz. Tr.“ vorbea si mai nainte asiá cându nu erá vorba numai de interese locali, cum suntu cele din fundulu regiu, ci generali pentru românii din tiér'a intréga?

Revista diuaristica.

Cetimu in „Hazánk“ urmatoriulu art. din Pest'a cu datulu 4 Iuniu a. c.:

Sierpele de mare a dietei tierei, cestiunea natiunalitâtiloru, s'a ivitu de nou. Asiá numintii „representanti natiunali“, cari nu se tienu de nici o partida (?) au predatu unu amendamentu la proiectulu de adresa, in care accentuéza mai cu séma dorinti'a comuna, de óre-ce nu s'a indestulitu pretensiunile natiunalitâtiloru inca nici pâna astadi in Ungari'a.

Ne aflâmu in situatiune curiósa cu acesti domni representanti natiunali. Mai intâiu noi in legislatiunea Ungariei nu cunóscemu representanti natiunali, ci numai representanti ai tierei. Representantele nu e alu natiunei de care se tiene, nu representéza nici chiaru tienutulu in care s'a alesu, lui trebuie sa-i jaca la inima interesulu tierei si se representeze o parte a puterei legislative a statului.

Si acesti domni inca totu nu voiescu a pasí afara din pusetiunea loru gresîta. De a asterne unu proiectu, a face vre-unu amendamentu séu apelatiune — are dreptu fia-care deputatu. Pentru ce dara atâtu separatismu 'si tienere laolalta, cá cându legislatiunea aru conspirá contra intereseloru loru, séu ei contra legislatiunei?

Astadi dîse unu membru mai insemnatu alu aliantiei acestei'a natiunale, ca interesele natiunale numai pâna atunci voru remané la ei in prim'a linia, pâna cându patri'a nu va fi in periculu; si cându s'aru intemplá acést'a, atunci voru apera impreuna cu noi patri'a, cari stramosii loru o au posedat'o si o au aperat'o dimpreuna cu noi.

O astfeliu de descoperire o audîmu-a rare-ori din partea loru, si pentru aceea amu si aplaudatu pre tinerulu oratoru, dara intrebu, ca déca ei inchidiendu ochii la fia-care interesu patrioticu, se acatia numai de cestiunile loru natiunale, cá si cându patri'a n'aru mai avea alte interese inaintea loru, — intrebu dicu, — cine ne asiguréza pre noi, ca acelu patriotismu lasu, carele (sa nu dîcemu necuviinciosu) se manifestéza numai in egoismu natiunale, nu-i va cuprinde si in momentulu periculului?

E adeveratu, ca pre cei placuti ai nostri atunic i iubimu mai tare, cându e aprópe sa-i perdemu,

*) Vedî la rev. diuar. ce dîce „Hazank.“

**) Vomu raportá despre siedinti'a respectiva in nrulu viitoriu.

dara iubirea trebue se fia fostu sî mai inainte . . . Déca ea esista — ce e caus'a, ca nu vedemu nici unu semnu? Nu vedemu impreunare otarita in vre-o partida; de abiá vedemu la vre-unulu interesu de afacerile comune, pentru ca unulu din acesti domni tocmai cu aceea au salvatu astadi elementele ce incliná spre disolutiunea de natiunalitâti, câci nu s'au impreunatu cu vre-o partida, cu ce a salvatu respectivulu partid'a loru, dara tocmai pre aceste le acusa.

Cá sî cându intru adeveru, fratii nostri de alta limba, ce locuiescu in patria, n'aru mai avea altu interesu afara de cestiunea natiunalitâtiloru. Óre aveti voi dreptu a privi natiunalitatea vóstra de periclitata prin natiunea magiara? Dovéda istoriei sî dubietatea vóstra de astadi, marturisescu contrariulu.

Sî déca sta acést'a se presupunemu, ca dupa parerea vóstra n'ati capetatu unu cercu destulu de largu pentru tendintiele vóstre, — aveti voi dreptu, a vorbí neincetatu de „sterpirea cu focu sî cu feru“ acelor'a ce ve impedeca?

Dara insesi natiunei comune indestulituis'au tóte pretensiunile ei? Deci pentru postulatulu libertâtiei ce e comunu la toti patri'a sa fia indispusa asupr'a acelui'a sî a causeloru ei, spre a cârei'a buna-stare se recere totu odata sî latirea cercului ei de dreptu?

Prosperarea materiale, cultur'a spirituale sî libertatea natiunei comune mai curendu séu mai târdîu va innoi sî fractiunile vóstre de partida.

Câci precum unu individu singuraticu asiá sî o natiune sî corporatiune natiunale urméza legiloru naturei sî cuprinde numai atât'a spatiu câtu póte sa-lu umple. Déca acést'a lege nu se respectéza incepe a jucá rol'a bróscei séu a besicei, pre care privirea intr'adeveru o arata intr'unu cercu mai estinsu pre vre-o câte-va minute, dara trebuie numai o lovitura, cá besîc'a incordata plesnindu sa se sbarcésca sî sei apuna tóta marirea sî ingamfarea.

Departe se fia de noi a invinuí tendintiele natiunale. Ce pretiuimu la noi nu putemu despretiuí la altii. Dara de o parte nu ne putemu suprime mirarea ca acelor'a, cari de o mia de ani au traitu impreuna cu noi, au singeratu laolalta cu natiunea nóstra, sa le fia frica in secululu libertâtiei ca le vomu luá aceea ce nu le-amu luatu in evulu mediu cându domniá dreptulu pumnului.

„N. Fr. Bl.“ ne aduce sub titlulu: „d i n R u s s i 'a“ o parere fórte interesanta a jurnalului rusescu „Wiedomosti“, ce se referesce la relatiunile intre Prussi'a sî Russi'a, sî dice, ca impregiurarea aceea, de foile prussiene publica numai acum o nota circulariе a lui Aali Pasi'a din 24 Februariu a. c. in care ministrulu turcescu de esterne atrage de nou atentiunea publica asupr'a intentiuniloru inimice ce vinu din Greci'a, aduce pe „Wiedomosti“ din Moscva la cunóscerea nisuintiei prussiene, a face lumea se créda, ca pericululu pentru pacea européna, aru fi totu numai in oriente sî nici decum la Renu de cautatu, sî ca Russi'a aru fi avisata a cercá amiciti'a Prussiei.

Dupa parerea foiei rusesci starea lucrului aru fi cu totulu alt'a.

Prussi'a singura e, scrie „Wiedomosti“, ce se vede a fi amenintiata de unu resbelu, care o va trage la respundere pentru politic'a sea ambitiósa sî cuceritóre. Inimicitia contra Russiei esista numai pentru aceea, câci ómenii o credu a fi strensu aliata cu Prussi'a, presupunendu ca ea va fi gata a aperá Prussi'a sî cu jertfirea intereseloru ei celoru mai pretióse. Dupa cum se vede nestatornici'a politicei francese in oriente se póte esplicá numai cu consideratiune la relatiunile Russiei facia cu Prussi'a. La inceputu Franci'a ne intindeá mân'a sî se straduiá a lucrá in contielegere cu noi.

Fâra reserva subscrisa Franci'a declaratiunea proiectata de Russi'a despre neinterventiune; aceea erá favorabile pentru Greci'a; ea simpatisá cu patriotii din Candi'a. Nesciindu insa cabinetulu din Tuileri, incâtu va remanea Russi'a credinciósa politicei sele nationale, se indoiá in Parisu, ca potesev'a emancipá Russi'a de Prussi'a, sî asiá Franci'a deveni in tienut'a sea inamicabile fatia cu noi convingându-se, ca Russi'a va fi fâra indoiala pre partea inimicului, catu se va trage Prussi'a la dare de séma.

Noi nu scimu nimicu despre o aliantia prusso-rusésca sî nu facemu nici unu prejudetiu, ca aru fi resultatulu unei combinatiuni mature. Totusi e de doritu cá cestiunea aliantiei sa se puna asiá, precum corespunde relatiuniloru reale..

Din ambe pârtile trebuie sa se concéda, ca rolulu „salvatoriului“ nici decum nu se cuvine Prussiei. Publicului nu-i e necunoscutu, ca press'a prussiana din contra descrie situatiunea asiá, cá sî cându Russi'a dara nu Prussi'a aru fi amenintiate de periculu, sî ca alianti'a pruso-rusésca nu e necesaria Prussiei, ci e o necessitate pentru mantuirea Russiei. Scopulu unei astfeliu de tactice e usioru de priceputu. Prussi'a-si castiga prin aceea pretestulu a intrebuintiá sângele sî banii vecinului seu indatorandu-lu afara de acést'a sî la recunoscintia. Politicii din Berlinu asiá suntu de siguri de acést'a, incâtu cugeta chiaru sî in acestu tempu criticu pentru Prussi'a, a aplecá pre Russi'a la concessiuni, prin care aceea aru devení cu tempu cu totulu in mânile Prussiei. Insa póte se cunósca fia-care omu cugetatoriu, ca in casulu inchieerei unei aliantie intre Prussi'a sî Russi'a, nu va fi cea dintâiu, cari va dictá conditiunile.

Se aude ca politicii Prussiei voiescu a vorbi cu Russi'a intr'unu tonu sî mai decidietoriu, déca nu a vorbitu chiaru sî pân'acum. Déca Russi'a nu va tienea cu Prussi'a, césta din urma se va impecá cu inimicii sei sî impreuna cu ei va cadea asupr'a Russiei. Sa-si inchipuiésca omulu numai, ca dice unu vecinu câtra celalaltu: Eu sciu, ca ómenii, la cari leamu facutu reu, vreau se vina asupr'a mea. Singuru nu me potu aperá. Amu lipsa de ajutoriulu teu. Nu milu oferesci, me voiu impecá cu inimicii mei sî te voiu jefuí pre tine. — Intr'unu astfeliu de casu, nui va fi omului greu a se orarî; fatia cu o astfeliu de fortia se va cointielege mai bine singuru la inceputu cu contrarii sei.

Rationalminte nici nu se póte presupune, ca Franci'a sî Austri'a se privésca in restabilirea Poloniei midiloculu a se despagubi pentru erorile si perderile din an. 1866, câci prin aceea Austri'a sî aru causá siesi numai perderi nóua de posessiune. Jace in interesulu Franciei sî de se póte sî alu Russiei a-si regulá inainte de tóte posessiunea facia cu Germani'a, care dintr'o notiune geografica a devenitu deodata la o putere armata de 50 de milióne.

Meditatiuni asupr'a epidemiei de vite cornute.

Pre cându esistá in Transilvani'a, inainte de 1848, confiniulu militariu (granitia) stracurarea epidemiei de vite din Romani'a erá o raritate. De atunci incóce de câte ori s'a aretatu epidemi'a in tierile romanesci, de atâtea ori fu sî Transilvani'a cercetata de acestu biciu a lui Ddieu. Daun'a ce o aduce reulu acest'a suie la milióne. Impregiurârile aceste dovedescu ca vighili'a finantiale nu a fostu in stare sa inlocuiésca pre fostii confiniari militari dinainte de 1848.

Astadi alta nu va fi in stare sa delature defectulu acest'a decâtu gard'a tierei, a cârei erigere pasiesce pâna acum asiá de incetu.

Sa facemu o ochire scurta asupr'a celoru trei ani decursi in urma.

In anii 1867 sî 1868 iéra a grasatu epidemi'a de vite cornute; dara de abiá fu imbucurata populatiunea Transilvaniei prin publicarea ca a incetatu epidemi'a sî indata dupa patru septamâni se latiesce scirea ingrozitória de nou, adeca ca reulu a eruptu in secuime. Acésta scire trista trebuiá atunci intregita cu aceea, ca epidemi'a sî inainte de patru septamâni au grasatu sî inca de atunci neintreruptu sî a fostu adusa cu vite manate pâna la Sabiiu, cari vite provediute cu unu fermanu de sanetate au trecutu liniscite prelânga comissiunea, ce erá insarcinata de a veghiá sî ce erá tocm'a in activitate de afaceri de priveghiare asupr'a epidemiei.

Prin acést'a s'a facutu destula paguba sî comissiunile inca se facura cam pré lungu.

In anulu 1869 aflá publicului dupa informatiuni câstigate din o caletoria oficiale a unui comisariu anume, ca in Valachi'a mica nu mai domnesce nici o bóla de vite; scurtu dupa aceea au eruptu in Boiti'a, Talmaciu sî Hosmanu. Ací nu mai ajutá nici o impotrivire, ca epidemi'a a fostu adusa din Valachi'a mica prin Turnu rosiu. Acum e aprópe de a se stânge, dara in Talmaciu totu se mai póte vedé.

A spune adeverulu pre fatia nu e calumnia sî nici nu e rusîne a se face omulu mai cu minte prin trensulu.

Dupa introducerea acést'a spre orientarea cetitoriloru trecu la trecutulu instituteloru de contumatia sî accentuezu ca contumatiele se instituira in seclulu trecutu pentru oprirea ciumei (pestilentiei) intre ómeni. Asupr'a lucrâriloru mediciloru asiediati la aceste (contumatie) pentru dirigire avea sa judece tribunalele militarie. La anulu 1852/3 congresulu sanitariu au dechiaratu institutele aceste de superflue sî din motive de preingrigire a decisu cá sa se sustiena numai cele decâtra Asi'a mica. Insa mirare ca chiaru sî acele din provinciele orientali se caséza sî se sustienu aceste dela noi pre lânga o multime de spese.

Institutele contumatiali de pre marginea Transilvaniei au acum chiamarea de a impedecá furisiarea epidemiei de vite cornute. Medicii inspicienti fâra de instructione suficienta, materialicesce suntu asecurati; este insa detori'a legislativei de a creá unu articulu de lege de a detiermurí marginile respunsabilitâtiei loru — fia chiaru — in intielesulu prescrieriloru legiloru martiale pentru gard'a tierei.

Critic'a publica nu va despretiuí parerea ca rapórtele starosteloru, chiaru sî pre lânga voi'a cea mai buna, nu potu fi autentice sî ca de accea va fi sî de lipsa a inlocuí rapórtele despre sanatate ale dubióseloru starostii prin veterinari speciali sî demni de credintia din patri'a nóstra propria, din motivulu, cá in tipulu acest'a sa ne putemu pune in starea de a capetá rapórte temeinice din Romani'a despre insusîrea bólei de vite.

Alta parere radîmata pre convingere e mai departe, ca animalele cari suntu a se pune in contumatia, nu e de lipsa sa se tiena in munte indepartate de mai multe mile dela institutele de contumatia, ci câtu de aprópe de acestea sî sub priveghiarea loru.

Introducerea sî rigurós'a aplicare de asemenea dispositiuni de vighiare aru fi cele mai acomodate pentru impedecarea epidemiei de vite cornute din Romani'a.

Recerintiele unei atari priveghiâri suntu de o parte impreunate cu spese mari, de alta parte insa o pedeca ingreunatória pentru comerciu *) inaintendu comunicatiunea drumului de feru ele (recerintiele) voru trebuí supuse vre unei alteratiuni. Din acestu motivu mi permitu a presentá tribunalului opiniunei publice unu planu micu de crutiare.

Nu aru fi cu putintia de a scapá de epidemi'a de vite pre Romani'a cea pusa sub garantia a siepte puteri europene? séu nu se aru puté impedecá stracurarea acelei epidemii in laintrulu Romaniei? Pentru ca este cunoscutu ca acésta plaga nu se arata in origine nici in Ungari'a nici in Romani'a. Impreuna dara aru trebuí cautatu ca incuierea sa se faca la marginea resariténa a Romaniei, prin ceea ce contumati'a la marginea transilvana devine de prisosu.

Déca se va apretiuí ide'a acést'a cu caldur'a ce o merita, populatiunea romanésca, de siguru, va salutá cu bucuria deplina o dispositiune, prin carea economi'a sea natiunale se eliberéza de urmârile devastatorie a le epidemiei. Cu acést'a opinâmu ca asemenea mesuri suntu necesarie sî pentru alte pârti marginasie ale monarchiei austro-unguresci.

O intielegere reciproca de feliulu de mai susu se póte face usioru déca respectivele pârti voru avea voia sincera, sî aru fi de lipsa sa aiba valóre, pâna cându inaltulu regimu, condusu de interese internatiunale, va face cestiunea cea momentuósa objectulu unei eruiri publice: de se póte sperá, ca dupa ce s'a pututu nimicí desvoltarea ciumei, nu s'aru puté impedecá sî desvoltarea epidemiei de vite séu cium'a orientale de vite, séu celu putienu nu s'aru puté tiermurí in loculu unde se nasce?

Spre scopulu acest'a aru fi de lipsa sa se pregatésca mergerea mâna in mâna sî spriginirea comuna a respectiveloru natiuni sî in contielegere sa se tramita individi de specialitate, cu sciintie, la loculu unde se obicinuesce a se escá epidemi'a. Espertii acesti'a voru avé de a cercetá acolo dupa causele escârei sî a miasmei. Pre lânga o procedura ca acést'a se póte presupune cá siguru, ca aflânduse sciinti'a sî cultur'a in unu stadiu asiá de inaintatu se va aflá unu midilocu contra epidemiei séu unulu carele sa scutésca de epidemie.

Din partea Ungariei aru fi sa se aléga fâra patrociniu sub control'a unui comitetu sanitariu pentru tiér'a intréga séu alta corporatiune de feliulu acest'a, medici din acei ce se insciintiéza pentru

*) Nu s'aru puté ca acei ce se plângu asupr'a pedecei spre a câstigá usiurinti'a dorita sa se dechiare ca iau asuprâ-si indetorirea de a stá buni sî de a rebonificá pagubele urmate din epidemia, supunendu-se in privinti'a respunsabilitâtiei unei controle din partea regimului. Obs. culeg.

intreprinderea acést'a. Pentru cá sa póta castigá esperintie practice preliminarie espertii s'aru puté tramite numai decâtu la loculu unde se nasce ból'a de vite.

Nu este nici o indoiéla, ca spesele recerute la esecutarea propuneriloru acestor'a promitietórie de succesu s'aru puté acoperí in comunu prin o intielegere internatiunale, pentru ca instinctulu caracteristicu se ivesce de multu de tóte pârtile, ca aru fi bine déca s'aru puté odata delaturá cu totulu grigi'a de epidemi'a de vite cornute.

In tempulu nostru se facu lucrurile mai rapede de cum se faceau inainte, pentru ca betrânii nu dispuneau de mijlóce iuti de comunicatiune ; sperâmu dara ca astadi sî zelulu pentru sterpirea ciumei de vite, in favórea unui bine necalculabile alu economici popularie, se póte desvoltá mai curendu.

Folosulu din navigarea in giurulu pamentului, privitu din punctu de vedere practicu sî pusu fatia in fatia cu dorinti'a acést'a, este ilusoriu.

Inflorirea sî fertilitatea ideei acestei demne de viétia aterna dela tratarea ei cea nimerita.

Sabiiu, 5 Iuniu 1869.

Dr. Basiliu Szabó,
fisiculu comit. Albei superióre.

Proiectu de lege.

(acum lege sanctiunata, art. XXXVIII) in obiectulu instructiunei publice din scólele popolari, primitu in siedintiele casei deputatiloru tienute in 19 sî urmatórele dile ale lunei Novembre 1868.

(Urmare.)

A. Scóle popolari elementari.

§ 44. In astfeliu de comune, unde afara de eclesi'a séu credinciosii eclesieloru, care au institutu corespundietoriu recerintieloru acestei legi, suntu celu putienu 30 de baieti obligati la scóla, a câroru parinti nu voiescu a se folosí de scólele confessiunali sustatórie : comun'a e indetorata a infiintiá scóla poporale comuna. Spesele acestei scóle comune mai intâiu suntu a se acoperí din acele venituri ale comunei averi ale comunitatei, care suntu menite spre scopuri scolare, sî inca in asiá proportiune, in ce proportiune sta numerulu baietiloru umblatori la scól'a comuna fatia cu invetiaceii scólei séu scóleloru confessiunali. Acei locuitori sî posesori comunali, cari sustienu scóla popolare confesiunale corespundietória recerintieloru legei presinte, suntu numai intru atât'a deoblegati a concurge cu dare comunale pentru sustienerea scólei comune infiintiate in modulu amintitu, incâtu aceea suma cu care concurgu ei in bani séu in naturale spre sustienerea scólei loru confesiunale nu ia in pretensiune cinci percente dela sut'a dârei directe.

§ 45. Acolo insa unde numerulu baietiloru de alta confesiune nu ajungu pâna la 30, sî acesti copii — incâtu parintii nu s'aru ingrigí despre instructiunea loru in altu modu — voru umblá in scól'a confesiunale esistente, sî parintii loru voru concurge la spesele acestei scóle totu in acelu modu sî proportiune, cá sî membrii acelei confesiuni, cari sustienu scól'a.

Din ce causa in astfeliu de scóle pentru instructiunea doctrinei sî a moralului e a se defige óre anumite, in care tempu baietii de alta confesiune — in urmarea ingrigirei sî supraveghiârei confesiunei loru se voru impartasî in instructiunea religiósa respective in instructiunea religiunei sî a moralului.

§ 46. Comunitâtile indepartate de olalta de o jumetate mila geografica, care nu suntu in stare din propriele loru puteri a sustiené o scóla elementaria conformu legei, se potu intruní sî infiintiá scóla elementaria comuna, séu potu tiené invetiatoriu comunu.

§ 47. De instructiunea baietiloru locuitoriloru din maieriste suntu indetorate a se ingrigí acele comune, de care se tienu maieristile ; sî anume a) séu prin redicarea scóleloru pentru maeriste ; b) séu in asiá otare, unde pentru indepartarea maieristeloru infiintiarea scóleloru nu aru corespunde scopului, (se ingrijescu) prin aplicarea invetiatoriloru ambulanti.

§ 48. Instructiunea scólei poporale elementare cuprinde dóue cursuri, sî anume : 1) instructiunea cotidiana, care tiene 6 ani, sî a 2) instructiunea scolastica repetitória, care tiene 3 ani.

§ 49. In scól'a cotidiana suntu obligati a umblá toti copiii, cari au implinitu alu 6-le anu pâna la implinirea anului alu 12-le. Esceptiune se iérta numai in privinti'a aceloru copii, cari dupa instructiune de patru ani pasiescu in institutu mai inaltu (in scóla civile, scóla mijlocie), sî acolo invétia celu putienu doi ani.

§ 50. Baietii cari au implinitu anulu alu 12 sî in genere toti acei'a, cari au finitu intregulu cursu alu scólei cotidiane suntu deobligati a umblá in scól'a repetitória. Déca totu in aceea comuna aru fi scóle confesiunali séu alte scóle popolari in care suntu numai 6 cursuri scolari, baietii esiti din aceste scóle inca suntu deobligati pâna la implinirea celoru 15 ani a cercetá scól'a repetitória comunale.

§ 51. Baietii cari-si voru documentá paupertatea, nu solvescu taxa de invetiatura.

§ 52. Numerulu óreloru de instructiune cu privire la invetiacei suntu : in scólele cotidiane celu putienu 20, celu multu 25 pe septamâna, intielegendu-se intru aceste sî doctrin'a religiunei sî a moralului, abstragendu-se inca esercitiele corporali sî esercitiele economiei rurali séu de gradinaritu.

In scólele repetitórie suntu iérn'a 5 vér'a 2 óre.

§ 53. Alumnii umblatori in scól'a cotidiana pâna la etatea de 10 ani — cu esceptiunea tempului vacantiei — suntu iérn'a — vér'a indetorati a umblá la scóla ; invetiaceiloru mai betrâni de 10 ani — mai alesu in comunele, care se ocupa cu economi'a rurale — scaunulu scolaru li póte concede, cá afara de tempulu ferieloru in celu mai urgentu tempu de lucru in dóue luni de dile sa umble numai in scólele de duminec'a.

§ 54. Tempulu umblârei la scóla pe sate se tiena celu putienu optu, la cetâti celu putienu nóue luni.

§ 55. Studiele obligate pentru scólele popolari elementari suntu : a) doctrin'a religiunei sî a moralului ; b) cetirea sî scrierea ; c) socot'a din capu sî cu cifre sî cunóscerea mesuratórieloru din patria ; d) gramatic'a, esercitie de vorbire sî intielesuali ; e) geografi'a sî istori'a patriei ; f) ce-va din geografi'a sî istori'a universale ; g) fisic'a ; h) istori'a naturale, cu deosebita privire la modulu de viétia sî la tienutulu, de care se tiene cea mai mare parte a parintiloru baietiloru ; i) esercitie de economia rurale sî de gradinaritu ; k) instructiunea mai principaleloru drepturi sî datorintie civili ; l) esercitiulu corporale, cu privire la esercitiulu militare.

§ 56. Determinarea din tempu in tempu a planului de instructiune se tiene de ministrulu instructiunei publice.

§ 57. In scól'a poporale elementare comunale putendu umblá baietii fia-cârei confesiuni, despre instructiunea doctrinei religiunei sî a moralului au a se ingrigí diferitele confessiuni. Acést'a instructiune a religiunei trebuie sa se tiena afara de órele comune scolare sî totu-déun'a e publica.

§ 58. Fia-care baiatu are a se instruí in limb'a materna, incâtu acésta limba e un'a dintre limbile folosite in comuna, din asta causa in comune de limbi diferite e a se aplicá astfeliu de invetiatoriu, care e capace a instruí in limbile usuate in comune mai poporate, unde locuiescu in mai mare cantitate locuitori de limbi diferite. incâtu iérta puterea comunei se potu alege sî adjunti de invetiatori de diferite limbi.

B. Scóle popolari superióre.

§ 59. Acele sate sî orasie, care numera celu putienu 5000 de locuitori suntu indetorate a infiintiá sî a sustiené scóle popolari superióre, séu déca le iérta puterile materiale, scóle civile.

§ 60. Comunitâtile, care suntu intr'o distantia celu multu de o jumetate de mila potu infiintiá scóla poporale superióra comuna.

§ 61. Cursulu instructiunei in scólele poporali superiori pentru baieti e 3, pentru baiete 2 ani.

§ 62. Elevulu, care voiesce se fia primitu, trebuie séu se produca testimoniu, ca a absolvitu cursulu din scól'a poporale de 6 clase intr'o scóla publica, séu se depuna esamenulu de primire din cunoscintiele necesarie de base a scólei poporali superiori.

§ 63. In privinti'a limbei instructiunei sî in privinti'a instructiunei religiunei, precum sî in privinti'a numerului de sub conducerea unui invetiatoriu, nu altcum in privinti'a vacatiuniloru sî aici au valóre §§-ii (34, 54, 57 sî 58) de mai susu. Baietii sî baietele in aceste scóle negresitu au a se instruí deosebitu.

§ 64. Studie : a) pentru baieti : caligrafi'a sî desemnulu ; limb'a materna, in care scóla limb'a instructiunei nu e cea magiara ; aritmetic'a sî geometri'a cu esercitiu de aplicatiune ; fisic'a sî istori'a naturale, cu desclinita privire la agricultura sî industria ; geografi'a sî istori'a (universale sî a patriei); liniele fundamentali ale economiei rurali ; studiulu constitutiunei patriotici ; manuducere simpla a cârtiloru ; esercitiulu corporale, cu privire la esercitiele militari ; cântare.

b) Pentru baiete : caligrafi'a sî desemnulu ; aritmetica, limb'a materna, in care scóla limb'a propunerei nu e cea maghiara, acolo se propune limb'a maghiara ; geografi'a sî istori'a ; fisic'a sî istori'a naturale ; (cu deosebita privire la gradinaritu sî la ocupatiunile femeesci) ; cânterea ; lucruri de mâna femeesci.

§ 65. Intru o scóla popolare superióra funghedia celu pucinu doi invetiatori ordinari sî unu adiunctu.

§ 66. Órele de preste septemana in fiacare clase potu fi celu pucinu 18 sî celu multu 24 dimpreuna cu instructiunea religiunei. Unu invetiatoriu nu e detoriu a instruí mai multu de 30 de óre pre septemâna.

C a p u VI. G. Scóle civile.

§ 67. Comunitâti mai mari, câror'a le iérta poterile materiali, suntu idatorate in locu de scóla poporale superióra a infiintiá sî sustiené — pentru toti locuitorii comunitâtei fâra destingere de religiune, — scóle civile.

§ 68. In scólele civile cursulu instructiunei pentru baieti e 6, pentru baete 4 ani.

§ 69. Acei elevi, cari aru voí a fi primiti in scól'a civile, trebuie séu se arate testimoniu, ca a finitu primulu cursu de patru ani in scól'a poporale, séu se depuna esamenu de primire din cunoscintiele recerute pentru a poté pasí in scól'a civile.

§ 70. In scól'a civile sub conducerea unui invetiatoriu nu potu fi mai multi de 50 de invetiacei.

§ 71. Baietii sî baetele in scólele civile suntu a se despartí cu totulu.

§ 72. In scól'a civile conformnu puterei materiale a comuneloru trebuie se fia patru, siese, inse celu pucinu 3 invetiatori ordinari sî unulu adiunctu.

§ 73. Órele de preste septemâna in fiacare clase a scólei civili suntu pentru invetiacei celu pucinu 24, celu multu 26, intielegunduse sî instructiunea relegiunei sî a moralului.

§ 74. Studiele scólei civile : doctrin'a relegiunei sî a moralului, limb'a materna, stilistic'a sî literatur'a, unde limb'a instructiunei nu e limb'a maghiara, acolo se propune limb'a magiara, unde e limb'a magiara, acolo incependu dela cursulu alu treile se propune limb'a germâna; computulu estinsu pâna la computulu civile sî politicu ; geometri'a, geografi'a sî istori'a patriotica sî universale ; istori'a naturale, fisic'a, chemi'a, cu privire la industria, negutiatoria sî economia; economi'a rurale séu studiulu industriei; cu privire la lipsele comunei sî ale tienutului ; statistic'a, liniele fundamentali ale dreptului publicu, privatu sî cambiale; manuducerea cârtiloru ; desemnulu luatu in consonantia cu geometri'a sî caligrafi'a; cântare; esercitie corporali sî in arme. Studie estraordinarie suntu dupa cum iérta poterile materiali ale comunei sî numai in óre estraordinarie : limb'a latina, francesa, music'a sî altele.

§ 75. In privinti'a limbei de instructiune sî in privinti'a instructiunei relegiunei suntu in valóre ordinatiunile §§-loru 57 sî 58 ai acestei legi.

§ 76. In privinti'a studieloru insirate in paragrafulu 74, in scólele civili infiintiate pre sém'a baetiloru planulu instructiunei e a se staverí asiá, cá in cele patru cursuri d'antâiu ale scólei civile, de sî mai pre largu, sa se propuna totu acele studie care se instruéza in cele patru clase inferiori ale scólei midilócie (gimnasiu, reale), esceptiunându limb'a latina. Celelalte studie mai multu se potu numai incepe in cei d'antâiu patru ani, sî mai mare parte suntu a se propune in ultimele dóue cursuri ale scólei civile.

§ 77. Planulu de instructiune in scólele civile, cu privire la ordinatiunile ambiloru paragrafi precedinti, din timpu in timpu 'lu va staverí ministrulu instructiunei publice.

§ 78. Totu ministrulu instructiunei publice va staverí sî aceea ca in scólele civile infiintiate

pentru baete, care dintre studiele numerate sa se omita sî care sa se primésca in loculu loru.

§ 79. Fiacare comuna mai antâiu e indatorata a satisface acelei obligatiuni, cá se infiintieze acele institute de instructiune, care e indatorata a le infiintiá in intielesulu acestei legi; déca inse a satisfacutu acestei obligatiuni, are dreptu a infiintiá institute popolari mai inalte séu complete séu numai cu unulu séu dóua cursuri anuali.

Capu VII. Institute pentru instructiunea popolare infiintiate din partea statului

§ 80. Afara de institutele pentru educatiunea poporale, care in intielesulu legei suntu indatorate comunele a le sustiené, ministrulu de instructiunea publica are dreptu, ori sî unde vede a fi necesariu a infiintiá institute pentru instructiunea poporale conformu relatiuniloru locali, numai pre spesele statului, aceste institute suntu a se organisá in modulu determinatu in §§-ii 23—78 sî stau sub consiliulu scolariu comitatense si sub autoritatea inspectorelui scolasticu.

Capu VIII. Despre preparandie.

a) Preparandiele pentru invetiatori.

§ 81. Statulu infiintiéza prin diferitele tienuturi ale tierei 20 de preparandie pentru invetiatori.

§ 82. Preparandi'a trebuie se fia in legatura cu o scóla esercitatória, in carea preparandii sa se póta cultivá in modu practicu

§ 83. Preparandiei trebuie adausa o gradina celu pucinu de 2 juguri, cá elevii se capete instructiune practica din agricultura, din pomaritu sî din vinaritu.

§ 84. Personalulu profesorale consta dintru unu profesore diriginte, din doi profesori ordinari, dintr'unu adjuntu sî dintr'unu invetiatoriu in activitate in scól'a practica.

§ 85. Salariulu profesoriloru ordinari e 1000 sî 100 fl. bani de cortelu. Afara de ast'a profesorele diriginte capeta pentru agendele directorali unu onorariu de 200 fl. Salariulu profesorelui adjuntu e 450 fl., cortelu sî incaldîtu in edificiulu scolasticu sî viptu liberu la més'a publica. Salariulu invetiatoriului scólei de modelu e 700 fl. afara de cortelu.

§ 86. In preparandia se primescu elevii de corpu sanetosu, cari au petrecutu anulu alu 15-le, sî in limb'a materna (?), in computu, in cunoscinti'a geografiei sî a istoriei suntu celu pucinu intru atât'a versati, câtu propunu in cele 4 clase inferiori ale gimnasiului séu scólei reali. Elevulu ce doresce a pasî in preparandia e detoriu séu a aratá testimoniu dela scól'a publica, séu sa se supuna esamenului de primire.

§ 87. Cursulu preparandiale duréza 3 ani.

§ 88. Studiele obligate suntu: Doctrin'a religiunei sî a moralului; pedagogi'a, metodulu instructiunei, geografi'a, istori'a (universale sî a patriei); limb'a materna, limb'a maghiara, limb'a germâna, sciintiele naturali sî aplicarea acelor'a la agricultura sî industria, economi'a cu esercitie economice sî de gradinaritu, doctrin'a constitutiunei patriei, matematic'a sî geometri'a, cântarea sî music'a (deosebitu ceter'a sî fortepianulu), caligrafi'a sî desemnulu, instructiunea esercitiului corporale, in scól'a practica (de modelu) esercitarea instructiunei.

§ 89. Prin ministrulu de instructiunea publica se determinéza din timpu in timpu, ca ce sa se propuna dintre studiele de instructiune in fiacare clase, sî in ce estensiune va fi sa se propuna.

§ 90. Preperandiele fiindu fâra distingere de religiune institute de statu, instructiunea eleviloru in cele religióse e detorinti'a respectiveloru confesiuni; onorariulu deosebitiloru profesori de religiune sî moralu lu solvesce statulu.

§ 91. Edificiele preparandiale cuprindu in sine localitâtile recerute pentru instructiunea sî alimentarea eleviloru.

§ 92. In fiacare preparandia se infiintiéza irtretienerea comuna, unde pentru o tacsa moderata totu invetiacelulu e provediutu cu viptu intregu. Tacs'a intretienerei se staveresce anualminte de consiliulu diriginte alu preparandiei. Lemnele sî sierbitorii la comun'a intretienerei i solvesce institutulu. De altmintrea participarea in intretienere se lasa pre liber'a voia a invetiacelului.

§ 93. In tóta preparandi'a, institutulu solvesce tacs'a intretienerei pentru mai multi invetiacei sermani, diliginti sî de portare buna. Mai multi invetiacei sermani, diliginti sî de portare buna se impartasiescu sî in stipendie.

§ 94. Beneficiele viptuali sî stipendiali le impartasiesce consiliulu diriginte, pre basea testimonieloru substernute sî pre basea recomandatiunei din partea corpului profesorale. Beneficiele aceste pre lânga o portare buna sî diligintia egale — suntu a se dá prunciloru invetiatoriloru sermani, sî se estindu sî asupr'a prunciloru confessionali.

§ 95. Ordinea sî curatieni'a in edificiulu institutului o sustiene serbitoriulu scolariu, fiindu detoriu asupr'a acestei'a a supraveghiá dirigintele.

§ 96. Tóta preparandi'a e a se provedé cu biblioteca constatória, incâtu se póte, din opuri de specialitate folosibile liberu sî din partea invatiaceiloru. Pentru sporirea bibliotecei in totu anulu e de a se intrebuintiá o suma anumita.

§ 97. In causele disciplinari sî in relatiunile personali ale invetiaceiloru in instanti'a prima despune scaunulu profesorale constatatoriu din corpulu profesorale.

§ 98. De asupr'a scaunului profesorale sta consiliulu diriginte sub presiedinti'a comisariului de invetiamentu alu comitatului acelui'a sî constatatoriu din profesorulu diriginte sî din alti cinci membri denumiti din partea ministeriului de instructiunea publica.

§ 99. Consiliulu diriginte conduce afacerile spirituali sî materiali ale preparandiei conformu instructiuniloru ministrului de instructiunea publica; veghiéza asupr'a activitâtei corpului profesorale sî judeca in causele apelate la densulu dela scaunulu profesorale.

Inse in cause mai ponderóse pârtile potu recurge sî in contra judecatoriloru consiliului diriginte la ministeriulu de instructiunea publica.

§ 100. Membrii consiliului diriginte afara de presiedintele sî de profesorele diriginte capeta rebonificarea avendeloru spese de calatoria sî diurne din cass'a institutului.

§ 101. In totu anulu se tienu esamene publice in presenti'a inspectorelui comitatense sî a membriloru consiliului diriginte.

§ 102. Dupa terminarea cursului preparandiale la unu anu, sî mai tardiu la doi ani, care timpu 'lu póte petrece invetiacelulu cu instructiune practica, totu elevulu trebuie sa se supuna unui esamenu din tóte studiele sî elaboratele scripturiali din preparandia sî desclinitu din prael's'a instructiuni, sî numai dupa implinirea acestei conditiuni cu succesu póte capetá diploma de invetiatoriu.

§ 103. Cei ce voiescu a se face demni pentru statiune invetiatorésca din scólele popolare superiore séu din scólele civile, afara de esamenulu staveritu in §-lu 102 din studiele sî metodulu de instructiune din scólele poporali sî din cele ale scólei civile au a se mai supune unui esamenu inaintea autoritâtei ordinate din partea guvernului.

§ 104. Cei ce la esamenele detiermurite in §-ii 102 sî 103 suntu respinsi de dóue ori, nu se mai admitu la esamenu.

§ 105 Praparandie private potu infiintiá numai acei individi, cari sustienu scóla poporale elementaria séu superióra, unde individii cultivandi pentru statulu invetiatorescu se póta câstigá sî instructiune practica. Inse elevii acestoru preparandie private suntu datori a depune esamenele teoretice sî practice, — câror'a dupa legea presente suntu supusi elevii institutelor preparandiali publice, — in óre care institutu preparandiale publicu.

b) Preparandie pentru invetiatorese.

§ 106. Statulu in deosebitele tienuturi ale tierei infiintiéza sî institute preparandiali pentru invetiatorese, in care institute se voru cultivá invetiatorese pentru clasele de fete mai alesu din scólele popolare superiore sî din scólele civile.

§ 107. Elevele institutului preparandiale stau sub supraveghiarea unei invetiatorese ce locuiesce in institutu, elevele inca locuiescu tóte in laintru sî manânca la olalta. Consiliulu diriginte póte se concéda locuinti'a estranea numai esceptionalminte.

§ 108. Se primescu astfeliu de fete cari au implinitu anulu vietiei de 14 ani, sî care au terminatu intregulu cursu din scól'a poporale superióre. Tóta elev'a (Fia care eleva R.) trebuie sa se supuna unui esamenu strictu de primire, din tóte studiele poporale superióre.

§ 109. Cursulu invetiamentului e de 3 ani.

§ 110. In institutele preparandiali pentru femei afara de profesorii barbatesci — pentru instruarea sciintieloru femeiesci — voru fi a se aplicá unu numeru indestulitoriu de invetiatorese de capacitatea receruta.

§ 111. Studiele obligate in preparandiele femeesci suntu: doctrin'a religiunei sî a moralului, caligrafi'a sî desemnulu, limb'a materna sî ortografi'a, limb'â maghiara, limb'a germâna, geografi'a sî istori'a, pedagogi'a, aritmetic'a, fisic'a sî istori'a naturale (cu deosebita privire la gradinaritu sî la ocupatiunile femeesci d. e. la fertu), regulele economisârei sî a tienerei casei, lucruri femeesci, esercitarea instructiunei in clasea de fete a scólei practice.

§ 112. Numerulu eleveloru priminte câte intr'unu institutu, 'lu determinéza guvernulu.

§ 113. Didactru nu este. Cele ce locuiescu in institutu capeta cortelu sî spalatu in cinste, iéra viptu capeta pentru unu pretiu moderatu. Pentru mai multe fete sermane sî de o diligintia escelinte solvesce institutulu tacs'a instructiunei comune. Numerulu acestor'a in urmarea substernerei consiliului diriginte 'lu determinéza ministeriulu de instructiunea publica.

§ 114. Afara de esamenele anuali, elevele care au terminatu cursulu intregu, suntu detóre a se mai supune unui esamenu strictu din tóte studiele sî numai estu-modu potu dobandi diplom'a. Aceea care la unu astfeliu de esamenu se respinge de dóua ori, nu se mai admite la esamenu.

§ 115. In causele disciplinari profesorele diriginte alu preparandiei sî invetiatoresele ordinarie judeca asupr'a eleveloru in instanti'a prima; consiliulu diriginte in instanti'a a dóu'a.

(Va urmá.)

34—2 **EDICTU.**

Ioana Marcu din Lepindea Comitatulu Cetatei de balta care de 5 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Nicolae Henti'a dela Idiciu totu din disulu comitatu, sî au pribegitu in lume, prin acést'a se citéza cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale cu atât'a mai tare, câci la din contra se va decide procesulu matrimoniale asupra-i pornitu sî in absenti'a ei la intielesulu SS. canóne a bisericei nóstre gr. or.

Alm'a, 21 Maiu 1869.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Tarnavei de susu.

Iaanu Almasianu, Protopopu.

22—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a Padurani in Protopresviteratulu Hasiasiului se escrie prin acést'a concursu, cu care statiune suntu impreunate emolumente anuale, in bani gat'a 42 fl. v. a. 8 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 10 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 2 jugere de livada, sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca, suntu avisati recursurile loru cu documentele prescrise sî adresate câtra venerabilulu Consistoriu alu Aradului, ale tramite subscrisului pâna in 20 Iuniu a. c.

Bellincz, 12 Maiu 1869.

Constantinu Gruiciu, Protopresv. Hasiasiului sî inspectoru scolaru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Maiu. (10 Iun.) 1869.

Metalicele 5%	62	50	Act. de creditu	304	20
Imprumut. nat. 5%	70	70	Argintulu	122	10
Actiile de banca	750		Galbinulu	5	86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 43. ANULU XVII.

Sabiiu, in 1/13 Iuniu 1869.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-tru provinciele din Monarchia pe anu sau 8 fl. óra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentra a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

Mai multe sciri vinu deodata cari confirma ca bugetulu ministrului de resbelu are unu deficitu de 4—5 milióne. Diuariele opositionali si cu deosebire cele unguresci suntu necajite pre procedur'a ministeriului. Cele unguresci mai adaugu, ca de ce suntu bune delegatiunile ? Ele votéza o suma si ministrulu chieltuie câtu vrea preste sum'a aceea si apoi vine inaintea delegatiuniloru sa spuna, ca cu atâtea milióne amu chieltuitu mai multu.

Pentru anulu viitoriu se dice ca e provediutu unu estraordinariu de 6—7 milióne ; o parte din acestu estraordinariu trebuie pentru tunuri-armstrong si mitrialóse (unu feliu de prósca de glonti; inventiune nóua de a omorí si vatemá multi ómeni deodata), si o parte pentru fortificationi in imperiulu intregu. Numai pentru mitrialóse se cere unu creditu de 4 milióne. Deficitulu de 4 milióne in bugetulu ministeriului de resbelu se spunea ca a nascutu diferintie intre membrii familiei imperiale si asiá archiducele Albrecht a demissiunatu din postulu seu de inspectoru generale alu infanteriei, archiducele Vilhelm din postulu seu de inspectoru de artileria si archiducele Leopoldu din postulu de inspectoru de trupele de geniu. Demissiunarea acést'a nu se adeverésce.

Opositiunea estrema a provocatu pre Kossuth sa vina acasa si sa se puna in fruntea ei. Kossuth a respunsu ca in impregiurârile, in cari se afla ndi Ungari'a consciinti'a si mintea tréza i spune ca nu i e permisu a se inturná in patriasi.

Deputatii senatului imperiale galitiani si depunu mandatele, pentru ca diet'a galitiana sa aiba mâna libera in sessiunea viitória.

Trecendu la partea politica din afara impartasimu ca unele diuarie magiare incepu a insirá pecatele (?) Romaniei. Ele facu tocmai cá pres'a oficiósa din statele cele mari, cându se afla in ajunulu unui atacu asupr'a unui statu strainu, vrendu ca in modulu acest'a sa pregatésca pre publiculu, care sa contribuie avere si sânge si quasi sa se escuze inaintea lumei ca e constrinsa puterea intreprindiatória sa tinda la midilóce de aceste barbare in sine, dara necesarie pentru pacea si liniscea Europei. Nici nu invidiâmu ambitiunea nobile a unui poporu, nici vomu protege nedreptatea ori de cine se aru comite, inse cându cetimu pomelniculu pecateloru ce lu insira colegele nóstre unguresci mai curendu ne vine sa dicemu : nu Romani'a, nu Ungari'a pecatuescu, ci ómenii din trensele si apoi ómeni suntu si ici si dincolo. Le-amu strigá colegeloru unguresci : „voi nu vedeti de arbori padurea !“

In Franci'a in unele cercuri a trebuitu sa se faca alegerile a dóu'a óra si a resultatu vre o 30 deputati din opusetiune. Opusetiunea va fi asiá dara in corpulu legislativu alu Franciei cam de vre-o 50-60 de capete de mare. Impregiurarea acést'a dice ca pune pre cugete pre regimu.

Miscâri facute in urma in mai multe puncte insemnate a le Franciei au alarmatu lumea incâtu-va, inse nu au fostu cu urmâri mari.

In Spani'a s'a publicatu serbatoresce constitutiunea, mai intâiu in Madridu apoi si in alte pârti ale regatului.

In Romani'a s'au mai prelungitu sessiunea cameriloru inca pre 12 dile.

Diet'a Ungariei.

In nrulu precedente amu promisu a raportá si publicului nostru cetitoriu despre siedinti'a in carea s'a facutu, din partea deputatiloru nationalitâtiloru (Mai multi români si numai putieni serbi si slovaci) dóue amendamente la adres'a in urm'a cuventului de tronu si despre a cârei resultatu sumariu referirâmu inca in nrulu 41. *) Despre unu amendamentu s'a amintitu inca in nrulu trecutu in articululu intitulatu. „La cestiunea natiunalitâtiloru.

Premitiendu aceste sa venimu la siedinti'a din 4 Iuniu.

Dupa unele curentii si dupa o interpelare facuta de deputatulu Irányi : déca ministeriulu are de cugetu a substerne dietei unu projectu de lege privitoriu la modificarea §-lui 10 din art. III. d. l. din anulu 1848 carele tratéza despre consiliulu de state, care interpelare sa se predé ministeriului.

Trece cas'a deputatiloru la ordinea dilei, adeca la desbaterea speciale a adresei.

La aline'a a dóu'a deputatulu Iranyi luându cuventulu protestéza in contr'a unei dchiaratiuni facute de ministrulu presiedinte in siedinti'a dela 3 Iuniu ; ca ministeriulu este indreptatitu a interpretá legile cându diet'a nu este adunata. In decursulu vorbirei e intreruptu mai de multe ori de deputati, câci nu vorbea la obiectu. In fine presiedintele fâra de a asceptá se termine lu intreba, ca are sa faca vre-unu amendamentu la aline'a din discutiune ? Vorbitoriulu fâra de a respunde la intrebarea acést'a continua vorbirea sea. Presiedintele iéra lu intrerupe, si dep. Irányi atunci renuntia tacendu de a vorbí mai departe. Aline'a se primesce fâra modificare. Se primesu dupa acést'a alineele III si IV, iéra dupa cetirea alineei V ia cuventulu

Vasiliu Buteanu. **) Onorabila camera ! Eu amu norocirea d'a fi insarcinatu cu misiunea pentru mine onorifica d'a susterne in numele meu si alu mai multoru consoti ai mei unu amendamentu la projectulu de adresa elucratu de comissiunea esmisa de camera, si asceptatu de basea pentru pertratarea speciale ; — inainte d'a pune inse acestu amendamentu pre mas'a onorabilei camere, mi-ieu libertatea d'a i cere pretiuit'a atentiune pentru câte-va mominte.

Decumv'a in acestu projectu de adresa discutatu pre largu si pre deplinu in tóte pârtile sale cu ocasiunea pertratârii generali, a-siu aflà espresa un'a impregiurare, care dupa parerea mea este fórte esentiale, a-siu considerá de indiscretiune a ustení si mai departe pacienti'a onorabilei camere; — dupa ce inse din acestu projectu de adresa lipsesce unu pasu, care dupa modesti'a mea parere intereséza prea d'aprópe si intr'unu modu fórte susceptibilu precum patri'a comune asié si pre diferitele natiunalitâti locuitorie in patria, indemnati de amorea câtra patri'a nóstre si in interesulu propriei nóstre conservâri amu tienutu de un'a necesitate neincungiuravera a propasi cu amendamentulu ce indata se va cetí.

Eu si amicii mei de principie apartienemu acelor'a, cari respectéza intregitatea patriei comuni, si doresc cu anima sincera desvoltarea constitutiunei nóstre comuni, si chiaru pentru ca precum dísei dorinti'a mea principale este a nutrí si desvoltá pre base democratice viéti'a constitutiunale a patriei nóstre. Dorinti'a emanata din acésta nesuintia a mea mi-a impusu a chiamá atentiunea onorabilei camere asupr'a unei impregiurâri de un'a importantia mare.

Onor. camera ! Nu-mi este scopulu a comentá articlulu de lege, pentru egalitatea natiunale, creatu in dilele ultime ale dietei trecute, fie-mi inse iertatu a marturisí sinceru si cu franchetia, ca eu precum atunci asié in presinte sum de acea credintia si convingere ferma, cumca onorabil'a camera n'a pronunciatu ultimatolu in privinti'a acést'a, cu atâtu mai putienu nu, cu câtu fie-cine s'au potutu convinge dimprenna cu mine, ca acelu articlu de lege n'a indestulitu si n'a potutu indestulí pretensiunile juste si ecuitabile ale diferiteloru natiunalitâti, acést'a o dovedescu dechiaratiunile deputatiloru diferiteloru nationalitâti, facute in 1868, o dovedescu momintele, ce se ivira dela crearea acelui articlu de lege in viéti'a politica a diferiteloru nationalitâti.

Din acést'a si mai multe cause esistinti noi dorimu ca art. XLIV. sanctionatu in 6. Decembre 1868 sa se sumita revisiunei, modificându-se astufeliu, ca esistinti'a, limb'a si cultur'a nóstra nationale se fie asecurate. — Nu pretindemu noi nimicu ce aru poté slabí séu plane periclità esistinti'a nóstra de statu si legatur'a acestui'a, pretindemu numai atât'a, cá noi cá vechii si daca vré D-dieu vecinicii locuitori ai patriei acestei'a, se potemu trai in deplin'a egalitate, contielegere si pace cu tóte nationalitâtile acestei patrie, — si chiaru din asta causa ama dorí ca vointi'a nóstra sa nu se interpreteze reu, sa nu fimu suspitionati atunci, cându voimu a ni asecurá viétia si libertatea; câci fiinti'a fâra libertate si viétia nu póte folosí nici sie-si nici patriei sele.

Necessitatea resolvirei norocóse a cestiunei nationali s'a discutatu in destulu in mai multe diete, si dupa pererea mea numai este inderetru alta, decâtu sincer'a buna vointia din tóte pârtile, si nodulu gordeanu este deslegatu.

Sa nu ne amagimu, precum spusera mai multi deputati in acésta camera, ca suntemu 15 milióne magiari, ma nu neci potimu acést'a, ci se ni dâmu atentiunea si vointi'a intr'acolo, ca cele 15 milióne de sub corón'a st. Stefanu sa fie cetatieni deplinu indreptatiti si multaimiti.

Fie-mi prermisu a crede in urm'a celoru dise, ca onorabil'a camera condusa de spiritulu sublimu alu contielegerii si fratietâtii ni va procurá, inca sub decursulu dietei presinte, ocasiune legale pentru cá noi, cá frati cu viétia si drepturi egali sa fimu factorii desvoltârii constitutiunali a patriei nóstre, si reformâriloru salutari pre base democratice, sa fimu factorii creâriei unui statu solidu despre care se potemu dice nec inferni praevalebunt adversus eam! Si acést'a o potemu ajunge fórte usioru, déca ni vomu acoperí corpulu comunu adeca patri'a cu scutulu celu de feru alu pâciei si contielegeriei, déca vomu impartí drepturile constitutiunali fratiesce in mesur'a in care suportâmu sarcinele ei.

S'aretâmu Europei civilisate, ca onorabil'a camera nu intrebuintiéza poterea, ce sórtea i o a datu pentru medilocirea unei bune stâri aparute si póte nestabile, ci inaintéza seriosu cu tempulu, nelasandu inderetru ceva reserva, care sa se póta intrebuintiá cându-va spre daun'a patriei nóstre comune.

Premitiendu aceste, si recomadându amendamentulu nostru atentiuniei pretiuitei si partenirei onorabilei camere, lu punu pre més'a on. camera, avendu deplina sperantia, ca va avé resultatulu doritu.

AMENDAMENTU.

Dupa alinea a patr'a sa se puna urmatóri'a alinea :

„Intre cestiunile de mare insemnetate nu potemu trece cu vederea cestiunea de nationalitate, a câtei fericita deslegare — dupa noi — este o conditiune de desvoltare morale, spirituale si materiale prin urmare o conditiune de viátia pentru patri'a intréga. In acésta privintia diet'a trecuta a adusu o lege, si credemu ca tocmai din acésta causa solecitudinea parintésca a Majestâtii Vóstre a lasatu neatiusa acésta cestiune in cuventulu de tronu. Dar' noi, Majestate, nu potemu negá, ca deslegarea pre-

*) Cu ocasiunea acést'a trebuie sa rectificâmu numerulu votantiloru din siedinti'a din 3 Iuniu in locu de 252 cu 251. R.

**) Tecstulu vorbirei si alu amendamentului lu reproducemu dupa traductiunea „Federatiunei“. R.

cum s'a facutu, ea n'a produsu multiamire la tóte popórele tierei ; deci noi in consciinti'a ce avemu pentru fericirea patriei prin multiamirea tuturoru pretensiuniloru legitime ale toturoru popóreloru, nu potemu privi deslegarea de definitiva, sî pentru aceea ne dechiarâmu de aplicati a luá acésta cestiune — din initiativ'a nóstra séu a guvernului Majestâtei Vóstre — la nóu'a desbatere sî a o deslegá pre basea deplinei egale indreptatiri natiunali cu recunóscerea esistintiei sî a drepturiloru nealienabili pentru tóte natiunile tierei.“ Subscrisii : Buteanu, Dr. Ios. Hodosiu, Ioanu Cucu, Sig. Borlea, Ales. Romanu, Mir. Romanu, Aur. Maniu, Vin. Babesiu, G. Stratimirovíciu, V. Paulini-Totu, Ioanu Uslarik, Laz. Gruiescu, Ant. Konyoviciu, Ales. Mocioni, Ant. Mocioni. G. Mocioni, Lazaru Ionescu, Dum. Ionescu, Vas. Jurca, Petru Mihali, Alois. Vladu, Ios. Popu, Sig. Popoviciu.

Dep. Franciscu D e á k e celu dintâiu carele vorbesce dupa dlu Buteanu; elu dice ca in anulu 1868 s'a fâcutu lege in privinti'a egalei indreptatiri a natiunalitâtiloru. Legea aceea s'a facutu cu intentiunea, cá egal'a indreptatire a fia-cârui cetatiénu, tiena-se elu de ori-care natiunalitate, vorbésca elu ori-ce limba, sa fia garantata sî pre lânga acést'a intregitatea, independinti'a tierei sî organisatiunea ei sa remana nevatemata. Acum se face ací amendamentu cá sa esprimâmu totu noi cari amu facutu legea ca nu indestulesce pre natiunalitâti. Se póte ca dupa ce va ascultá majoritatea casei causele va luá in desbatere unu proiectu nou in privinti'a acést'a, dara cá diet'a sa primésca in adresa a se dîce, ca legea e neindestulitória, fâra de a fi unu proiectu nou pre més'a dietei, nu se póte poftí. Ori-cine doresce multiamirea generale (közmegelégedést) ; e de opiniune, ca déca se votá legea in diet'a trecuta dupa cum o a doritu minoritatea atunci nu erá in tiéra multiamire generale, pentru ca la facerea unei legi inainte de tóte trebuie considerata dreptatea demnitatea sî interesulu comunu alu tierei ; insa la facerea unei legi nu se póte incungiurá sa nu fia sî de acei'a cari nu suntu multiamiti cu ea. De aceea e indreptatitu fia-care deputatu sa faca propunere cá sa se modifice ori-ce lege, séu sa faca proiectu nou, sî atunci diet'a va decide déca proiectulu are sa se ia in desbatere sî sa conclude asupra-i. Dara sa se incida in respunsulu la cuventulu de tronu asiá ce-va e in contra formeloru ce sustau sî e sî necuviinciosu. Cu deosebire nu se cuvine a se esprime acésta cestiune la loculu (aline'a) acest'a. Cetesce apoi ce se dîce in alinea sî mai repetiesce ca póte ori-care dintre deputati sa astérna pre més'a dietei unu proiectu nou séu despre legea din cestiune séu despre ori-care alt'a.

U h l a r i k recede dela cuventu, dara-si reserva dreptulu de a vorbí la acestu obiectu dupa ce se va asterne unu proiectu dietei.

V. Toth P a u l i n i recomanda amendamentulu.

Z m e r s k á l partinesce pre Deák sî nu se impaca cu cuventulu „natiuni“ ci doresce sa se intrebuintieze „natiunalitâti“.

C u c u nu afla intre cuvintele „natiuni“ sî „natiunalitâti“ decâtu o deosebire etimologica sî recomanda amendamentulu.

Z i c h y e pentru tecstulu originale.

H o d o s i u, (vedi nr. viitoriu.)

I r á n y i nu e de opiniunea lui Deák, ca nu aru avé locu amendamentulu in adresa ; nu-lu primesce insa pentru ca elu vorbesce de natiuni sî nu de natiunalitâti.

Intre cei cari mai vorbescu la acestu obiectu N y i á r i afla ca cestiunea „natiunalitâti“ este fórte insemnata sî-i place de dispusetiunea in carea se desbate, pentru ca a observatu ca toti cei ce a vorbitu pâna ací recunoscu principiele cardinali, fâra de a câroru recunóscere cestiunea acést'a nici odata nu se va deslegá bine. Este cu tóte aceste de parerea lui Deák.

B o r l e a, I o n e s c u sî B a b e s i u, partinescu amendamentulu, I v a n k a e in contra amendamentului. *)

Amendamentulu fu respinsu.

I o a n u C u c u presinta urmatoriulu

AMENDAMENTU:

Dupa aline'a a patr'a sa se puna urmatórea alinea :

„Astfeliu de obiectu momentosu tienemu cestiunea uniunei Tranniei cu Ungari'a, a cârei deslegare asiá precum s'a facutu ea in diet'a trecuta dupa manifestatiunile din mai multe pârti sî mai alesu din partea municipieloru sî cercuriloru de alegere din Transilvani'a inca nu o putemu privi de multiamitória. Este nenegabilu Maiestate, ca legile, despre uniune, ori-câtu aru fi póte de neatacabili in forma, ele insa in fondu atingu esistinti'a unei tieri precum sî cele mai vitali interese ale popóreloru acelor'a, fâra cá majoritatea precumpanitória sî cea mai naturale a aceloru popóre se fia participatu la aducerea loru conformu intereseloru sele, pre bas'a democratiei sî pre bas'a principiului de dreptate, fâra de care — asiá credemu — ca este imposibile de a se intemeiá o stare juridico-publica sigura sî durabile ; nu se póte trece apoi cu vederea nici aceea, ca natiunea româna din Tranni'a, inca inainte de a se restituí constitutiunea nóstra, de-sî nu dupa spiritulu acestei constitutiuni, dara ea in fapta intrase in viétia cá factoru publicu de statu ; dreptu aceea nu pregetâmu a dechiará ca suntemu aplecati séu la propunerea guvernului Maiestâtiei Vóstre séu din initiativ'a nóstra — a creá unu articulu nou de lege, prin care, luându in considerare interesele vitali sî pretensiunile legali ale tuturoru locuitoriloru Transilvaniei sî mai alesu ale româniloru, uniunea intre aceste dóue tieri surori sa se baseze pre fundamentulu siguru alu dreptâtiei eterne“. Subscrisi : Ioanu Cucu, Dr. Ios. Hodosiu, Sig. Borlea, Ales. Romanu, Mir. Romanu, Laz. Ionescu, Dum. Ionescu, Vinc. Babesiu, Ales. Mocioni, Ant. Mocioni, G. Mocioni, Aloisiu Vladu, Lad. Buteanu, Laz. Gruiescu, Sig. Popoviciu, Vasilie Jurc'a.

Pentru acestu amendamentu vorbesce H o d o s i u ; in contra lui Ioanu B e t h l e n.

In desbaterea mai departe S t r a t i m i r o v i c s, dupa ce cetesce o cuventare lunga face unu amendamentu prin care vrea sa se esprime in adresa ca in privinti'a politicei orientali ea va observá politic'a neintreventiunei. Se respinge.

Cu acést'a se incheia sî desbaterea speciale a adresei sî se increde ministrului presiedinte substernerea ei Majestâtiei Sele.

Siedinti'a se termina la 2 óre sî 10 minute.

*) Cuventârite acestor'a le vomu reproduce pre câtu ne va stá in putintia. R.

Projectulu de lege despre esercitarea puterei judecatoresci.

ce l'a asternutu ministrulu de justitia casei deputatiloru in siedinti'a din 29 Maiu e urmatoriulu :

§ 1. Justiti'a se va despartí de administratiune. Nici forurile administrative nici cele judiciale nu se voru amestecá in cerculu reciprocu de activitate.

§ 2. Puterea judecatorésca se esercitéza in numele Maj. Sele.

§ 3. Pre judecatorii sententiari (decisetori) i denumesce regele prelânga contrascrierea ministrului de justitia.

§ 4. Fie care judecatoriu e salarisatu din cass'a statului sî e indatoratu a face dreptu partideloru fâra plata. Salarisarea judecatoriloru s'a primitu in budgetulu statului sî léfa judecatorésca odata stabilita nu se mai póte micsiorá.

§ 5. Oficiulu judecatorescu lu póte implini acelu cive alu Ungariei, carele a) a implinitu 26 de ani; b) are unu caracteru nepatatu; c) are cunoscintia deplina a limbei magiare sî incâtu e pentru ocuparea unui postu de jude singulariu vorbesce sî limbile usitate in raionu, in fine d) posede facultâtile spirituale sî practice otarîte in §. 6.

§ 6. Despre cunoscinti'a drepturiloru debue se documenteze, 1) ca a facutu esamenulu de advocatura din drepturile tierei sî din dreptulu cambiale; 2) séu a) ca a absolvatu studiile juridice la vr'unu institutu mai inaltu, fie din séu afara de patria (universitate séu academi'a o publica, dreptulu patriei insa la tóta intemplarea la vr'unu institutu ungurescu, sî ca a facutu esamenele teoretice prescrise la unu asemenea institutu patrioticu, sî preste acést'a b) ca dela depunerea esamenului din urma, a facutu in trei ani pracsa juridica sî adeca unu anu la o judecatoria sî cei'a-lalti doi séu la unu advocatu séu la o judecatoria sî dupa acesti trei ani a facutu esamenulu practicu de jude asemenea cu succesu bunu.

§ 7. Judecatoriulu nu póte fi totu odata a) deputatu; b) notariu séu agentu regescu; c) nu póte se primésca vr'unu oficiu de statu mai inaltu (civilu, eclesiasticu séu militariu) fie acel'a municipalu, comunalu salarisatu séu onorariu, séu vr'unu altu oficiu, afara incâtu e obligatu prin legea militare a servi la reserva séu la garda ; d) nu póte se fie professoru séu invetiatoriu; e) nu póte se incépa nici o negociatiune séu industria séu vre-o alta ocupatiune, ce nu s'aru uní cu independinti'a oficiului judecatorescu, séu prin care s'aru impedecá in implinirea datorintieloru sele oficióse; f) nu-i ertatu se fie nici proprietariu, nici editoriu nici redactoru a vre-unei foi politice.

§ 8. Judecatoriulu nu póte se primésca dela nimenea vre-o pensiune, sî déca a avutu inainte de intrarea in oficiulu judecatorescu dreptu la ea, e indatoratu a resignâ de ea inaintea ocupârei oficiului.

§ 9. Judecatoriulu nu póte fi membru alu vre-unei societâti politice séu de lucru ; nu póte participá la consultârile ei sî acele nu le póte influintiá nici mijlocitu nici nemijlocitu sî nu se póte alaturá pre lânga conclusele séu petitiunile astoru feliu de reuniuni séu adunâri.

§ 10. Judecatoriulu nu póte fi membrulu unei representatiuni municipale séu comunale, nu póte participá la consultârile ei sî nu póte influintiá asupr'a activitâtiei ei nici prin sfatuiri nici prin vre-unu altu faptu.

§ 11. Judecatoriulu nu póte fi la vre-o societate actionarie comerciale séu industriale, presiedinte, directoru séu membru alu consiliului administrativu séu a vre-unei comissiuni de controla, de esaminare séu de revisiune, nu póte fi nici altucum membru activu fia salarisatu séu numai provisoriu.

§ 12. Tutoru séu curatoru ce e indatoratu a administrá avere, a face ratiociniulu seu, a fi representante inaintea foruriloru judecatoresci, póte se fia judecatoriulu numai in casulu acel'a, cându tutel'a séu curatel'a i se cuvine lui dupa lege.

§ 13. Judecatoriulu e indatoratu, celu multu in trei luni dupa denumirea sea, dara la tóta intemplarea inainte de intrarea in oficiu, a depune juramentulu de judecatoriu inaintea forului colegialu la care e denumitu. Intrarea in oficiu sî incepu-tulu salariului de judecatoriu se computéza dela depunerea juramentului. Judecatoriulu, carele nu observéza tempulu depunerei juramentului, adeca nu depune juramentulu in tempulu otaritu, se privesce, cá sî cându n'aru fi primitu denumirea sî loculu lui se intregesce de nou.

§ 14. Judecatoriulu legalminte denumitu nu se póte depune din oficiulu seu afara de casurile otarîte in lege.

§ 15. Judecatoriulu se póte transpune séu avanzá la alta judecatoria séu in altu oficiu, afara de casurile otarîte in lege numai cu invoirea sea. La o judecatoria nu se potu aplicá judecatori, cari suntu inruditi in linia ascedentale séu descendentale séu cari suntu in alu doilea gradu de afinitate, precum sî déca suntu in referintie parintesci séu fiesci de adoptiune.

§ 16. Judecatoriulu se póte pensioná numai in casu, cându din caus'a batranetieloru séu a vre-unei debilitâti corporale séu spirituale nu-si mai póte implini oficiulu.

§ 17. Fiecare judecatoriu are dreptu a pretinde intr'unu anu siese septamâni ferii.

§ 18. Judecatoriulu e indatoratu a procede sî a judecá dupa legile, ce au basa legale sî dupa obiceiuri, ce au valóre de dreptu.

§ 19. Nime nu se póte retrage dela judecatoriulu seu competentu.

§ 20. Afara de calea legislatiunei nu se potu desfiintiá judecatoriile statorite prin lege sî nu se potu sub nici unu pretestu pune altele in locu, asemenea nu se póte schimbá competinti'a otarîta prin lege precum nici cerculu sî numerulu judecatoriloru.

§ 21. Judecatoriulu nu póte impedecá pre nime a-si cautá dreptulu seu, déca se tiene de competinti'a sea.

§ 22. A face destulu recuisitiunei sî preste totu a se ajutorá in cause de dreptu cu reciprocitate e indatoratu fiecare judecatoriu.

§ 23. Despre responsabilitatea judecatoriloru tractéza o lege speciale.

§ 24. Controversele de competintia obvenitórie intre forurile judeciali sî administrative le decide, pâna la o nóua ordinatiune a legislativei, ministeriulu.

Balth. H o r v á t h,
ministru de justitia.

Proiectu de lege.

(acum lege sanctiunata, art. XXXVIII) in obiectulu instructiunei publice din scólele popolari, primitu in siedintiele casei deputatiloru tienute in 19 sî urmatórele dile ale lunei Novembre 1868.

(Capetu.)

Capu IX. Autoritâtile scóleloru populari.

§ 116. Totu institutulu comunale pentru instructiunea poporale sta sub nemijlocit'a autoritate a comunei. Acést'a autoritate comun'a si-o esercitéza prin scaunulu scolasticu alesu de dens'a.

§ 117. Spre acestu scopu in fia-care comuna se infiintiéza o comissiune scolaria constatatoriu celu putienu din 9 membrii, cari membrii se alegu dintre locuitorii comunali, incâtu se póte din individi pricepatori de caus'a instructiunei ; in comunele sî cetâtile, ce posiedu corporatiune representativa ii alege corporatiunea, in alte comune ii alege adunarea generale a comunei. Afara de membrii alesi au votu consultativu sî decisivu in comiss. scolare preotii locali sî invetiatoriulu scólei poporali comunale séu unde suntu mai multi invetiatori representantele corpului invetiatorescu.

§ 118. Comiss. scolare comunale se alege pre trei ani. Membrii acelei'a insa se potu totudéun'a realege.

§ 119. De cum-va dupa trecerea aceloru trei ani comun'a respectiva aru amená alegerea comissiunei scolastice mai in lungu tempu de dóue septamâni; membrii comissiunei (scaunului) scolare ii denumesce din membrii comunei consiliulu scolariu comitatensu. Denumirea insa are valóre numai pre unu anu, sî dupa espirarea acestui tempu numai in acelu casu se póte reinnoí, déca comun'a nici cum nu s'aru folosí de dreptulu séu de alegere in decursu de dóue septamâni.

§ 120. Pentru validitatea alegeriloru e necesaria presenti'a de dóue din trei pârti a membriloru scaunului scolare, iéra pentru aducerea altei decissiuni valide e necesaria presenti'a maioritatei absolute.

§ 121. Comiss. scolastica alege pre invetiatoriu conformu §-lui 136 ; in tóta septamân'a cercetéza prin câte unu membru alu seu scólele din locu ; decide in privinti'a didactrului ; grijesce, cá pruncii se umble la scóla regulatu ; admonéza pre purtatorii de grigia a negligentiloru, sî in casu de lipsa urgéza pedepsirea loru inaintea judetiului ; veghiéza cu strictetia asupr'a instructiunei sî asupr'a punctualei efeptuiri a legiloru scolastice ; veghiéza asupr'a manipulârei fondului scolasticu sî in contielegere cu antisti'a comunale se ingrijesce despre sporirea acelui'a, dispune despre repararea cuvenita a edificieloru scolastice, despre provederea scóleloru cu instrumentele de instructiune ; mai departe in causele procesuali intre invetiatoriu sí intre parintii séu purtatorii de grigia a invetiaceiloru sî in tóte intrebârile disciplinari mai insemnate forméza judetiulu de instanti'a prima ; se infatisiéza la esamenele anuali ; cere séma dela curatori ; sî despre procedur'a sea face comunei relatiune anuale in casuri urgente sî mai ponderóse relatiunéza sî mai de graba. Antistii comunali asternu aceste relatiuni cu tóta ocasiunea consiliului scolasticu comitatensu séu cetatienescu.

§ 122. Comiss. scolastica comunale alege, conformu numerului scóleloru, unulu séu mai multi curatori, cari — dupa indrumatiunile din partea comisssiunei scolastice — manipuléza averea scólei, reparéza edificiele, solvesce salariulu oficialiloru, sî anualminte asterne inainten comissiunei scolastice socóta particularia sî rectificata cu documente.

Aceste socotele, dupa ce s'au cercetatu de comissiunea scolastica, se tramitu pentru supravisitare comunei sî de acolo consiliului scolasticu comitatense séu cetatienescu.

§ 123. Tiér'a intréga conformu comitateloru se imparte in districte de instructiune intr'unu numeru egale cu alu comitateloru. Bud'a-Pest'a forméza unu districtu instructiunale deosebitu.

§ 124. Tóte causele educatiunei populare din comitatu se manipuléza de inspectorulu scolasticu comitatensu denumitu de ministeriulu de instructiune sî de unu consiliu scolasticu de sub presiedinti'a acelui'a, asupr'a scóleloru confessiunali se esercitéza supraveghiarea cu intrevenirea inspectorelui scolasticu. Acestu inspectoru póte se funghieze si in mai multe comitate instructiunali, déca pre teritoriulu acelor'a nu suntu mai multu de 300 comune. De cum-va pretinde ingramadirea afaceriloru, guvernulu póte denumí lânga densulu unu inspectoru secundariu séu ajunctu.

§ 125. Consiliulu scolasticu comitatense se forméza in modulu urmatoriu : 1) Tóta confessiunea, care pre teritoriulu comitatului are comune bisericesci, alege din sinulu seu câte unu membru. 2) Toti invetiatorii publici câti suntu pre terenulu comitatului instructiunale alegu dintre sine patru membri. 3) Cei'a-lalti membri devinu alesi din sinulu comitetului comitatense. Numerulu acestor'a e celu putienu de 14, celu multu de 34. 4) In comitate in care suntu cetâti regesci o parte a membriloru detiermuriti in punctulu 3, se alege din partea acelor'a, conformu proportiunei, in care proportiune sta numerulu locuitoriloru din trensele câtra totalitatea locuitoriloru din comitatu.

§ 126. Membrii consiliului scolasticu comitatensu se alegu pre cinci ani. Membrii acestui'a insa dupa espirarea celoru cinci ani se potu realege.

§ 127. Bud'a-Pest'a, care conformu acestei legi forméza unu districtu scolare deosebitu, dupa pârtile orasiului se imparte in mai multe comunitâti scolare cu totu atâtea comiss. scolastice. Aceste comiss. scolare se alegu de câtra alegatorii pârtiloru orasiului pre 3 ani. Insa membrii acestor'a se potu alege sî de nou. Afacerile acestoru comiss. scolastice suntu totu acele, care s'au insîratu in §-lu 121, esceptiunandu alegerea invetiatoriului sî manipularea averei scolastice, care afaceri in orasiele, ce forméza deosebitu districtu instructiunale cadu sub competinti'a consiliului scolasticu orasienescu séu sub a corporatiunei representative orasienesci. Consiliulu scolasticu orasienescu (districtuale) se alege prin corpulu representativu, sî totu pre atâti'a ani, pre câti s'a alesu sî corpulu representativu. Insa membrii acelui'a iéra se potu alege. Membrii din oficiu ai comissiunei scolastice orasienesci provediuti cu votu consultativu decisivu suntu preotii locali, fâra destingere de confessiune sî doi representanti ai corpului profesorale.

Inspectorulu comitatensu

§ 128. 1. in totu anulu cercetéza odata tóte institutele pentru instructiunea populare atâtu comunali sî confessiunali câtu sî cele private inferiori séu superiori sî veghiéza strictu asupr'a efeptuirei punctuali a legei in acele ;

2. in scólele comunali sî de statu dispune conformu indrumatiunei din partea ministeriului de instructiunea publica sî pre teritoriulu comitatului in genere esecutéza ordinatiunile in privinti'a causei invetiamentali emanate din partea guvernului de instructiunea publica, sî in totu anulu substerne guvernului unu raportu detaiatu.

3. elu e presiedintele consiliului scolasticu comitatense sî asemenea alu consiliului diriginte alu scóleloru de altu soiu (d. e. a preparandieloru).

§ 129. Inspectorii sî adjuntii loru tragu unu salariu regulatu.

§ 130. Consiliulu scolasticu : 1. face suprarevisiunea socóteloru substernute din partea comissiunei scolastice comunale ;

2. In privinti'a scóleloru comunali e foru de a dóu'a instantia, in causele parintiloru cu invetiatorii sî in tóte causele disciplinari din scólele populari.

3. Judeca acupr'a gravameneloru comiss. scolastice contra invetiatoriului, si a invetiatoriului contr'a comis. scolastice, (de aici pârtile potu se recurga deadreptulu la ministeriulu de instructiunea publica) sî in genere judeca asupr'a procedurei comissiuneloru scolastice.

4. Se consultéza despre relatiunile invetiamentali ale districtului instructiunale (a comitateloru sî orasieloru regesci), sî in privinti'a scaderiloru, care nu le póte implini, face raportu sî respective propunere comitatului séu corpului representativu alu orasiului, care dupa aceea o asterne ministeriului de instructiunea publica.

§ 131. Consiliulu scolasticu se coaduna totu la ¼ de anu sî cu acésta ocasiune membrii capeta spese de caletoria sî diurne.

§ 132. Despre activitatea consiliului scolasticu sî despre starea causei invetiamentali in districtulu instructiunale Insp. face relatiune anuale comitetului comitatense séu corpului representativu orasienescu. Acést'a relatiune prin respectivulu comitetu séu corpu representativu totu-déun'a e a se asterne ministeriului de instructiunea publica.

Capu X. Despre invetiatori.

§ 133. Pentru oficiulu invetiatorescu suntu invrednuciti numai acei individi, cari au obsolvatu intregulu cursu de studie in care-va preparandia publica sî cari depunendu esamenele deobligate au castigatu diploma ; séu déca nici n'au absolvatu cursulu publicu preparandiale, déca s'au supusu cu succesu intr'o preparandia publica atâtu esamenului teoreticu, câtu sî practicu.

Acei invetiatori diplomati, care la publicarea acestei legi voru fi in statiune, se lasa in statiune inse suntu detori a sî rectificá istetimea sî prac-s'a in instructiune inaintea superiórei autoritâti, ce va cercetá scólele. Care nu potu rectificá acestę in dilele vacatiunei de véra sa potu constringe la invetiare continuativa efectuinda in cea mai de aprópe preparandia.

§ 134. Esamenulu invetiatorescu se póte depune sî din unele sciintie de specialitate sî din metod'a instructiunei acelor'a. Diplom'a câstigata in astu modu inse invrednicesce numai spre instruirea aceloru studie, care suntu insemnate in aceea.

§ 135. In scóle civili, in casuri estraordinari se potu chiamá de invetiatori sî astfeliu de barbati, cari nu posiedu diplom'a invetiatorésca, inse prin continu'a cultivare de mai multi ani a cutârei sciintie pre terenulu literaturei s'au facutu cunoscuti.

§ 136. Invetiatorii se alegu sub presidiulu sî conducerea delegatului consiliului scolasticu de câtra comiss. scolastica comunale prin votisare.

Resultatulu alegerei e de a se substerne consiliului scolasticu comitatense pentru aprobare.

§ 137. De adiunti de invetiatori suntu chiamati nu numai invetiatorii diplomati, ci sî junii, cari au finitu cursulu preparandiale. Dreptulu chiamârei compete asisderea comiss. scolastice. De cumv'a comun'a aru delaturá implerea oficiului de adiuntu invetiatorescu, séu aru amená implerea acestui eficiu : inspectorele scolasticu districtuale póte denumí adiuntu invetiatorescu, facundu relatiune despre denumire consiliului scolasticu comitatense.

§ 138. Invetiatorii se alegu pre viatia sî din oficiulu loru se potu amové prin judecat'a consiliului scolasticu comitatense numai pentru lene, escesu morale, séu pentru crima politica.

Aceste judecâti inse suntu a se tramite pentru intarire ministeriului instructiunei publice.

§ 139. Statiunile invetiatoresci devenite in vacantia suntu a se implini celu multu in decursu de o diumetate de anu.

§ 140. In casulu mórtiei invetiatoriului, veduv'a sî orfanii lui incependu dela diu'a mórtiei in decursu de o diumetate de anu capeta salariulu intregu sî locuintia. Sub restempulu acest'a in scóla trebuie aplicatu unu invetiatoriu adiuntu.

141. Invetiatoriulu póte fi representante dietale, comitatense, orasienescu, comunale sî bisericescu precum sî membru alu juriului (scaunu juratiescu), inse pre lânga invetiatoria nu póte portá nici unu oficiu. Acelea afaceri, care se potu fini in locu, sî a câroru implinire se póte efectuí afara de órele de instructiune, le póte primí cu licentia dela superioritatea scolare. Invetiatorii scóleloru confesionali inse, potu dá ajutoriu la sierbitiele domnedieesci sî la ingropaciuni.

§ 142. Salariulu invetiatorescu, conformu, relatiuniloru locali, 'lu stabilesce comiss. scolastica pre lânga aprobarea consiliului scolasticu comitatense. Inse afara de locuintia onesta sî unu patrariu jugeru de gradina, salariulu invetiatorescu nu póte fi mai pucinu, decâtu :

a) a invetiatoriului ordinariu din scól'a poporale elementare 300 fl. v. a.;

b) a invetiatoriului adiuntu din scól'a poporale elementare 200 fl. v. a. ;

c) a invetiatoriului din scól'a poporale superióre 550 fl. v. a.;

d) a invetiatoriului adiuntu din scól'a poporale superióre 250 fl. v. a.;

e) a invetiatoriului scólei civile in cetâti mai mari 800 floreni v. a., in locuri mai mici 700 fl. v. a. ;

f) a invetiatoriului adiuntu din scól'a civile in orasie mai mari 400 fl. v. a., in locuri mai mici 350 fl. v. a.

§ 143. Unde pâna acum a fostu datina, séu unde amesuratu relatiuniloru locali se arata a fi cu

scopu a se dá o parte proportiunata din acele salarie in naturale, acele se staverescu dupa pretiulu de midilocu alu loru socotitu de 10 ani. Aceste naturale le culegu si le dau respectivii antisti comunali.

Cantitatea acestoru naturale staverinduse odata mai multu nu se póte stramutá.

§ 144. Unde invetiatorii tragu salariu mai mare decâtu sumele puse in §-lu 142 acele suntu a li se lasá si mai de parte.

§ 145. Comun'a in totu anulu retiene 2 procente din salariulu anuale alu invetiatoriloru ordinari pre sém'a casei de ajutorare si le subministréza consiliului scolasticu comitatense. Banii conadunati estumodu din tóte comitatele instructionali se manipuléza de ministeriulu de instructiunea publica, publicânduse despre densii in totu anulu o socóta deschisa pre câtu se póte de detaiata.

Din cass'a acést'a invetiatorii deveniti neapti de lucru in urmarea betraneteloru séu a morbului si prin urmare, care nu mai potu remané in statiune, invetiatoresele devenite neapte, precum si veduvele (pâna ce nu se marita) si orfanii (pâna la etatea de 16 ani) invetiatoriloru repausati, se ajutora cu deosebita privire la famili'a invetiatoriului ajutorându seu a veduvei ingreuiata cu membri numerosi si suferitória de lipsa.

§ 146. Pentru educatiunea orfaniloru sermâni a invetiatoriloru repausati sa da ajutoriu si din cass'a statului si inca in asiá modu: 1) ca sum'a anuale votata, sa se imparta celu pucinu intre 100 de baieti; 2) baietii potu invetiá in ori ce locu si in ori care institutu; 3) orfanii tragu ajutoriu numai pâna la etatea de 16 ani.

§ 147. Invetiatorii comunali ai scóleloru poporali si civile suntu indatorati in fiacare districtu invetiamentale a se constitui in corpu invetiatorescu. Corporatiunea invetiatorésca districtuale se imparte in atâte reuniuni, câte cercuri are comitatulu. Reuniunile cercuali (járási) suntu deobligate cu ajutoriulu comuneloru a se coeduná de dóue ori pre anu, iéra intrég'a corporatiune e deobligata a se adunâ odata in anu la conferintia. Pentru regularea conferintieloru invetiatoresci va dá ordinatiune ministeriulu de instructiunea publica.

§ 148. Esecutarea acestei legi se increditiéza ministeriului de culte si instructiunea publica, care despre caus'a instructiunei publice face dietei relatiune anuale. —

Dupa „Fói'a inv. pop.“

Cincu-mare 24 Maiu 1869.

Domnule Redactoru! Atâtu mil'a din Seliste si Sabiiu in suma de 30 fl. v. a. carii mi ati tramisu prin stimat'a D-Vóstra harthia din 29 Apriliu, câtu si cei 5 fl. v. a. tramisi cu alta hartia a Domniei Vóstre dto 21/9 Maiu a. c. de nou din Ibanesci — i-amu primitu si in contielegere cu comitetulu i-amu impartitu arsiloru si lipsitiloru din Cincu-mare, fâra osebire de natiunalitate — despre care suma cuitezu. —

Impartesîtii arsi, cu lacremi primindu sumuliti'a de câte 1 fl. v. a. au multiamitu contribuitoriloru si colectantiloru, precum si D-Vóstra pentru ostenéla. Pentru care bunatate aducemu multiamita publica. Ignatiu Mandocea
pres. com. par.

Romani'a.

Despre desbaterile din camerile Romaniei reproducemu dupa „Trompet'a Carpatiloru“ nr. 728 urmatórea cronica parlamentaria: Adunarea deputatiloru.

„Cu durere mare amu ascultatu noi interpelarea facuta alalta-ieri dlui ministru de resbelu in privinti'a insultei aduse de câtra unu sergentu séu corporalu némtiu unui oficieru superioru dintre cei mai distinsi in armat'a româna, majoru Dabij'a

„Acésta interpelare ne-a mahnitu in tóte privintiele; intâiu pentru ca amu vediutu in ce chipu armat'a nostra a ajunsu bataia de jocu nu numai a oficeriloru superiori cá Krensky, dara inca si chiaru corporatiloru si sergentiloru ce vinu din Germani'a preste tiér'a nóstra, cu mai multa cutezantia de pre câtu aveau oficierii muscali cari invetiau pre ostasii romani sub ocupatiunea de 200 mii baionete rusesci; alu doilea pentru demoralisarea, anarchi'a, nedisciplin'a care s'a intinsu in armat'a nóstra, si cari rele datéza numai din nóptea cea sinistra de 21 Februariu; alu treilea pentru lectiunile de ciocoismu ce a facutu militariloru nostri d. ministru de interne, respundiendu in loculu ministrului de resbelu la acésta interpelare.

„Amu vediutu multe fetie sdrobite de mahnire pre tempulu acestui scandalu escatu in siedinti'a de Marti in adunarea deputatiloru.

„Dupa parerea nóstra, superiorulu oficieru românu sub tóte privintiele, d. majoru Dabij'a, nu si-a facutu datori'a ce-i impunea gradulu seu, epoletele si sabi'a sea, cându a fostu insultatu de acelu corporalu germanu; acest'a cá militariu; — si alu doilea, ca s'a lasatu sa se apere in camera de unu onorabile, fórte onorabile si elocuente interpelatore, dara care trebuiá sa prevéda ca-i va face reu servitiu; acest'a cá omu politicu.

„Celu ce a vorbitu mai bine in acésta grava afacere a fostu Generalulu Florescu, si celu ce a vorbitu mai reu a fostu ministrulu de interne.

„Scia, séu nu scia d. ministru de resbelu despre acésta interpelatiune? Déca scia a facutu reu ca n'a venitu sa-i tiena facia; déca nu, asiá timpulu nu este perdutu. Asceptâmu in siedinti'a immediata pre d. ministru de resbelu, sa vina sa spuna in adunarea deputatiloru, ca sciutorulu oficieru superióre românu Majorulu Dabija este la loculu seu si ca caprariulu neamtiu nu se mai afla pre teritoriulu românu.

„Ne adresâmu la maturulu, esperimentatulu si onorabilele generalu Duca, ministrulu actuale de resbelu, si lu intrebâmu pre dumnealui, déca in impregiurârile acestea dumnealui a primitu demissiunea dlui Major Dabija, lasându la postulu seu pre caprariulu némtiu, carele a cutediatu sa faca cu degetulu unui Major românu, chiaru si fara sa fi fostu acestu caprariu sub ordinile immediate ale dumnealui, incuragiaza séu nu dumnealui nedisciplin'a in armata, incuragiaza séu nu dumnealui moralitatea si confusiunea gradeloru in armata? Si-lu mai intrebâmu inca un'a; o armata debosiata ast-feliu, demoralisata ast-feliu, nedisciplinata ast-feliu mai este ea armata? Si, spre finitu, ilu mai intrebâmu inca un'a: veri-unu oficieriu séu cinu de josu, din missiunea francesa, dat'a, pre totu timpulu câtu a fostu intre noi in armat'a nóstra, ocasiune la veri-unu asemenea scandalu.?

Varietâti.

*** Congresulu nat. serbescu bisericescu s'a conchiamatu pre 13 Iuniu la Carlovetiu. Formulá programului seu consta cam din urmatórele puncte: organisarea bisericei si a congresului preste totu; impacarea cu români, donatiunea episcopiloru si cladirea unei resiedintie in Neoplant'a (Navisad.)

*** (Congresulu catoliciloru) Aici in Sabiiu s'au alesu joi in sal'a dela corón'a Ungariei din partea mireniloru: Bar. Lud. Iosika, Sal. Gaizago Ioanu Bornemisza si Mich. Miko.

In privinti'a acestui congresu aflâmu in „Gaz. Tr.“ unu cercularin si din partea Escel. Sele Metrop. gr. catolicu din Blasiu Ioanu Vancea prin carele atrage atentiunea insemnetâtiei, ce urméza din tienerea acestui congresu si pune in chibzuint'a fiiloru sei, sufletesci déca e sa se faca alegeri si in sînulu archidiecesei blasiane, ceea ce sa se faca iute pentru ca tempulu e scurtu. — Dupa câtu amu vediutu totu in „Gazeta“ la Nasaudu si la Clusiu s'a decisu neparticiparea la congresu. — In Sabiiu s'au tienutu eri o conferintia; resultatulu ni se pare ca e acela-si, ca si la Nasaudu si Clusiu.

*** Esamenele la academi'a de drepturi se incepu in 5 Iuliu si se termina in 24 ale acelei'a-si luni.

La gimnasiulu de statu se incepu esamenele de maturitate scripturistice in 28 Iuniu nou.

*** K. K publica unu cercularin indreptatu câtra tóte jurisdictiunile prin care le atrage atentiunea cá pre venitoriu sa nu mai adreseze harthiele loru „câtra Comisariatulu reg.“ ci numai câtra comisariu, pentru ca personalulu ce se afla lânga comisariulu regescu nu forméza o corporatiune, ci e numai alatorata lânga persón'a comisariului, iéra de altu mintrea se tiene de ministeriulu regescu ungurescu. Tóte subscrierile precum si sigilulu pórta numai inscriptiunea „comisariului regescu ardeleanu.“

*** Epidemi'a de vite cornute a incetatu de totu si in Talmaciu si asiá comunicatiunea cu vite cornute e libera in totu scaunulu Sabiiului.

*** Joi sér'a s'a intemplatu lucruri fórte deplorabile in unulu din suburbiele Sabiiului. Unu studentu eliminatu, dupa cum se spune, fu atacatu de nisce juni din suburbiu, dóra din resbunare causata de amoru. Atacatulu fu strapunsu in mai multe locuri incâtu dupa mediulu noptiei, adeca Vineri diminéti'a pre la 3 óre au si muritu. Unu alu doilea studentu care se dice, ca a alergatu de acasa in ajutoriulu celui dintâiu inca a capetatu mai multe impunseturi incâtu si viéti'a lui e in periculu. Cercetarea criminale va luminá lucrulu mai bine cum a fostu pentru ca trei dintre culpabili suntu arestati. —

8—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. româna din comunitatea Cacov'a, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului si protopresbiteratului gr. or. românu alu Oravitiei, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 126 fl. v. a.
b) in naturalii: 20 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 10 orgii de lemne; 100 punti de sare; 50 punti de lumini; 2½ jugere de pamentu si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, — timbrate dupa cuviintia, — cu estrasu de botezu, cu atestatu depre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru morale si politica, si astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 16. Iuniu vechiu a. c.

Caransebesiu, 15 Maiu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

35—2 **EDICTU.**

Nicolae Pandrea din Zoltanu Comitatulu Albei superióre acum trecuti 4 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socia Ioan'a Medrea cu unu pruncu micu in bratie din comun'a Vidacutulu romanu, Comitatulu cetatei de balta, fâra a se sci loculu petrecerei densului, este citatu cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra se va decide procesulu matrimoniale in contra-i urzitu si in absenti'a lui la intielesulu SS. canóne a bisericei gr. or.

Alm'a, 21 Maiu 1869.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Ternavei de susu.

Ioanu Almasianu,
Protop. gr. or.

34—3 **EDICTU.**

Ioana Marcu din Lepindea Comitatulu Cetatei de balta care de 5 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Nicolae Henti'a dela Idiciu totu din disulu comitatu, si au pribegitu in lume, prin acést'a se citéza cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale cu atât'a mai tare, câci la din contra se va decide procesulu matrimoniale asupra-i pornitu si in absenti'a ei la intielesulu SS. canóne a bisericei nóstre gr. or.

Alm'a, 21 Maiu 1869.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Tarnavei de susu.

Iaanu Almasianu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 31 Maiu. (12 Iun.) 1869.

Metalicele 5%	62	30	Act. de creditu	304	80
Imprumut. nat. 5%	70	45	Argintulu	122	
Actiile de banca	743		Galbinulu	5	86½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 44. ANULU XVII.

Sabiiu, in 5/17 Iuniu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 8 Iuniu se mai celesce odata adres'a la cuventulu de tronu, se subscrie de presiedintele si unu notariu si se preda ministrului presiedinte spre a o amanuá Maj. Sele. Se verifica dupa acést'a mai multi deputati intre cari si Lazaru Gruescu si Sig. Poppu. Hodosiu vorbesce in contr'a verificârei cestui din urma, dara i se detrage cuventulu de nu póte finí cuventarea sea.— Lad. Gonda asterne unu projectu de conclusu pentru emiterea unei comissiuni speciali, carea sa lucre in contielegere cu ministeriulu projectele de lege privitórie la reforme si se determine si sîrulu in cari sa vina projectele la desbatere in cas'a deputatiloru. Projectulu de conclusu se da la tipariu si la tempulu seu se va pune la ordinea dilei. Col. Tisza intréba pre min. presiedinte despre parerile lui asupr'a interpretatiunei legiloru. Min. pres. promite a respunde la interpelatiunea ce i se facù in un'a din siedintiele cele mai de aprópe. — Comissiunea centrale raportéza asupr'a unoru projecte de lege cu privintia la baterea monetei si la recrutare. — Ministrulu de justitia asterne unu projectu de lege despre transpunerea si pensiunarea judecatoriloru si cere, cá acest'a sa se desbata cu projectele asternute mai inainte si cari tratéza despre regularea justitiei. Ghyczy face propunerea, cá organisatiunea judecatorieloru de instanti'a prima sa se desbata in legatura cu organisarea municipieloru. Pre lânga provocare la regulamentulu casei, se respingu pâna dupa desbaterea projecteloru asternute de ministri in sectiuni. Asupr'a desbaterei projecteloru se incinge disputa, la carea iau parte mai multi deputati. Majoritatea decide ca projectulu sa se tramita numai decâtu la sectiuni. De astadata votara deputatii sasi cu opusetiunea. — Dupa aceste respunde min. Miko la o interpelatiune in privinti'a drumului de feru fiumanu.

Siedinti'a din 11 Iuniu e o compusetiune de interpelatiuni si respunsuri la interpelatiuni. Al. Almassy interpeléza pre ministrulu de justitia, ca s'au facutu dispusetiuni ca si in comitatulu Heves, a cârui congregatiune e suspensa, sa se póta alege organele ajutatórie, ce suntu de lipsa la punerea in lucrare a procedurei celei nóue! Pre min. de interne lu interpeléza, déca are de cugetu a mai sustiené starea escepliunale in numitulu comitatu? Min. de justitia indrépta pre interpelante la ministrii de interne si de finantie cu interpelatiunea, câci afacerile interpelate se tienu de densii. — Alta interpelatiune mai insemnata e a dep. G. Kapp. Acest'a intreba pre min. de interne: 1) pentru ce nu s'a intaritu statutulu elaboratu de universitatea natiunale sasésca; 2) ce a indoplecatu pre ministru sa emita unu regulativu provisoriu, carele prin candidatiunea regimului tiermuresce dreptulu de alegere; 3) are ministrulu de cugetu de a sustiené statutulu provisoriu si alu pune in lucrare in tóte pârtile lui?

La interpelatiunea ce s'a fostu facutu min. presiedinte in privinti'a interpretârei legiloru respunde, ca acést'a e de a se intielege numai fatia cu organele subordinate ministeriului. Tisza cere sa se puna pre alta siedintia la ordinea dilei respunsulu la interpelatiune; Buday cere trecerea la ordinea dilei, ceea ce dupa multe desbateri se primesce cu 212 contra 124 voturi.

Dâmu acum locu la unele cuventâri din siedinti'a dela 4 Iuniu:

Cuventarea deputatului Dr. Iosifu Hodosiu tienuta in siedinti'a din 4 Iuniu.

Onorabila camera! Inainte de a vorbí la meritulu cestiunei de sub discusiune, vréu sa tragu atentiunea dlui presiedinte la acést'a. Amendamentulu care s'a pusu pre mésa si care e subscrisu si de mine nu vrea modificarea alineatului 4 din adresa, ci acel'a e o alinea de sine statatória; asiá dar' dlu Ferdinandu Zichy, care vorbí inaintea mea, n'avea se dica, ca partinesce alineatulu 4. din adresa, pentru ca acést'a nu l'a atacatu. Iéra ce se tiene de acei'a asertiune a dlui Deák ca, fiacare deputatu are dreptulu de a face si a propune camerei projecte de legi: acést'a n'avea la ce ni-o spune, pentru ca o scieamu cu totii; dar' dumnialui mai dice, ca n'aru fi trebuitu sa se faca amendamentulu ací, nu ne spune inse motivele, ca pentru ce n'a trebuitu sa se faca chiaru ací: asiá m'a dispensatu si pre mine de a spune argumentele, ca pentru ce e chiaru ací loculu amendamentului, observu numai ca noi chiaru in adresa, cu care vorbimu câtra monarculu, trebuie se spunemu care legi le aflâmu defectuóse, si ca ne simtîmu aplecati a le indreptá.

Dloru, eu la amendamentulu care s'a pusu in caus'a nationale nu vorbescu din spiritu de nationalismu, eu vorbescu din acea convictiune, ca intrebarea nationale inca nu e definitivu deslegata.

Insa-si legea asié numita despre egalitatea nationale, art. 44 dela a. 1868 adusu in diet'a trecuta, nu tractéza despre egalitatea nationale, ci ea reguléza numai usulu diferiteloru limbe in viéti'a publica. Si cum lu reguléza? Asié cá limb'a natiunei magiare domnesce pretotindene, iéra limb'a celorlalte natiuni din tiéra mai — séu chiaru nicairi, nici macaru acolo unde aceste suntu pure si compacte séu celu putienu in maioritatate precumpenitória.

Apoi singuru acea dispusetiune a legei pentru national tate, unde se dice ca toti locuitorii séu tóte natiunile locuitórie in tiéra constituescu natiunea magiara un'a si nedespartîta — singuru acésta dispusetiune dîcu, atâtu este de revoltante si nedrépta, incâtu ori ce omu rationabilu si de bunu simtiu numai cu inima intristata si cu minte durerósa trebue sa se intórca de câtra acea lege. Asié e domniloru, acésta lege este acelu focu si acelu feru, despre care a dîsu marele domniei vóstre Séchenyi, ca siliti pre celelalte natiuni a se magiarisá, a se desnationalisà. Si chiaru pentru aceea dloru, bine va fi a stinge acestu focu si a rumpe acestu feru (impresiune). Si legislatiunea o póte face acést'a.

Dloru, ce a-ti dîce d-vóstra, ce aru dîce Europ'a si tóta lumea civilisata, daca parlamentului francesu intr'o buna deminétia i-aru veni voi'a a face o lege prin care se dîca: dupa ce in Eorop'a tóta, in tóta lumea civilisata se vorbesce limb'a francesa, asié tóte natiunile Europei, tóte natiunile lumei civilisate constituescu natiunea francesa un'a si nedespartîta? Asié daru ca a-ti ride, ca tóta lumea aru rîde. Dar' nu domniloru, tóta Europ'a, tóta lumea s'aru revoltá in contr'a Francesiloru.

Noi inse, cestelalte natiuni din acésta tiéra, noi cari nu ne tienemu de natiunea magiara, nu ne revoltâmu in contr'a magiariloru cari au adusu acea lege in favórea loru si in detrimentulu nostru; noi vomu suferí, pentru ca scimu inca a suferí; acésta purtare a nóstra, vedeti, este multiamitória; inse si dlu baronu Eötvös, ministrulu de culte si instructiune publica afla multiamire in purtarea de pâna acum a natiunalitâtiloru; dar' pentru aceea dloru, noi nu vomu incetá nici-odata de a ne pretinde drepturile nóstre, acele drepturi cari ne asecuréza esistenti'a nóstra nationale. Si cumca aceste drepturi nu ne suntu recunoscute si nu ne suntu asecurate se vede si din cuvintele dlui baronu Eötvös, care in cuventarea sea dela 26 Maiu a. c. a dîsu: „simtiescu in mine si suntu convinsu despre ori care deputatu din acésta camera, ca este determinatu a da (va se dica inca nu e data) fia-cârui cetatianu locuitoriu in acésta patria tóte acele libertâti, cari suntu de lipsa, pentru ca sa se simtia tare legatu de patria.“

Si cari suntu, séu care este acésta libertate? Cu buna séma nu aceea care o da legea pentru nationalitâti votata in sesiunea trecuta: cu buna séma nu aceea, ca in patria numai o natiune sa aiba tóte drepturile, iéra celelalte se nu posiéda alt'a decâtu aceea ce le da acea natiune din gratia. Libertatea domniloru, numai acolo cunósce margini, unde unu individu séu o natiune taia in drepturile celui'a-laltu individu séu celei-lalte natiuni. Libertatea dara, carea léga tare pre o natiune de patri'a sea, este libertatea nationale, si acést'a pentru noi inca nu e recunoscuta cu atâtu mai pucinu asecurata. Eu nu intielegu ací dloru, acea libertate internationale care este séu trebue sa fia intre unu statu si altu statu; eu intielegu acea libertate nationale care, intre marginile integritâtii teritoriali si unitâtiei politice a tierei, compete fia-cârei natiuni deopotriva.

Dloru, insu-si dlu deputatu Irányi, in mai multi articli diurnalistici a sei, a recunoscutu, ca nu e periclitata si nu sufere unitatea tierei nimic'a prin acea, daca in parlamentu s'aru vorbí in mai multe limbe, si ne-a avisatu la fericit'a Elvetia; ba n'aru suferí nici atunci, déca la guvernulu tierei s'aru scrie in mai multe limbe. — Si eu asia dîcu. Si natiunile tierei chiaru si in acést'a aru aflá o garantia a esistentiei loru nationali; asemene, daca la unirea in oficiele publice s'aru luá in considerare tóte natiunile locuitórie in tiéra — daru nu asiá precum s'a facutu acést'a cu numirile mai decurendu la curtea suprema si de casatiune, la tabl'a regésca si la alte tribunale.

De altmintrea, si acést'a o dîcu numai cá intre parentese, guvernulu asiá se vede, ca la numiri in oficiele publice nu cauta multiumirea diferiteloru natiuni, ci, permiteti-mi se v'o spunu, urméza politic'a isbândei. . . .

Dloru, nu voiescu a ve demustrá, ca in acésta patria suntu si de jure si in fapta mai multe natiuni, numai atât'a vréu sa ve dîcu ca diet'a din dî in dî face mai pucinu pentru asecurarea esistintiei si drepturiloru acestor'a; incependu dela 1848-1861. si pâna in dîu'a de astadi diet'a in acésta cestiunea merge totu inderetru si nici decum inainte, eu a-siu dorí, ca pentru pacea intre noi si pentru conservarea patriei chiaru, diet'a in cestiunea natiunale se nu mérga mai multu inderetru, ci inainte — si totu inainte.

O observare dlui deputatu Smeskal si incheiu. Domnialui a dîsu, ca nu póte partini amendamentulu pentru ca nu póte voi ce periclitéza intregritatea tierei. — Dara cine o voiesce acést'a? domnialui déca ascultà cu atentiune cetirea amendamentului, potea vedé ca chiaru in acelu amendamentu se accentuéza cu deosebire intregitatea si unitatea politica a tierei.

Recomendu primirea amendamentului.

Lazaru Ionescu. Onorab. Camera! In urmarea detorintiei mele cá deputatu, luându-mi libertatea de a cere pre scurtu tempu atentiunea onor. camere, spre a poté insîrá motivele mele pentru spriginirea amendamentului, la adresa, facutu de condeputatulu meu si amicu de principie Vasiliu Buteanu, mai nainte de tóte nu potu trece cu vederea a dechiará, ca prin modest'a mea cuventare ce o facu din datorintia nici decâtu n'amu de cugetu a me apucá de analiseá séu desbaterea teoretica a cestiunii de natiunalitate atinsa in amendamentulu propusu, câ-ci, — lasându de o parte, cumca cu ocasiunea desbateriloru speciale asupr'a adresei, un'a asemenea discussiune si desvoltare a

cestiunii, dupa a mea parere, nu aru fi cu cale, sî trecându cu vederea ca de sî suntu voluminóse operatele sî disertatiunile teoretice asupr'a acestei cestiuni, dupa parerea mea de mare insemnetate, totu-si atunci, cându acésta cestiune se ivesce inaintea corpului legiuitoriu, are sa fie deslegata, ca tóte alte cestiuni prin acurat'a aplecare la viéti'a practica, din alte relatiuni nenumerate sî anume din strîns'a combinare a tuturoru institutiuniloru statului, — lasându de o parte, dîcu, tóte consideratiunile aceste, eu, inca sî dupa convingerea mea politica, numai acea deslegare a cestiunii de natiunalitate o potu considerá de salutare sî multiamitória, carea nu este urmarea sî resultatulu numai a vre unei idei purcese din o teoria abstracta, ci a libertâtii civile, carea este conditiunea principale sî temeiulu fie cârui statu constitutiunalu bine organisatu, pentru ca dupa opiniunea mea, numai legile sî institutiunile basate pre adeverat'a libertate civila potu fi durabile si prin urmare secure, ori ce alta dispusetiune póte fi mediulocu pentru cutare scopu secundariu, inse prin aceea adeveratulu scopu nu se va ajunge nici odata.

Petrunsu sî condusu de acésta convictiune, e lucru firescu, ca observârile sî dechiaratiunile directe sî indirecte a mai multoru oratori din drépt'a camerei, cá totu atâte alusiuni relative la natiunile nemagiare pronunciate cu ocasiunea desbateriloru generale asupr'a adresei, au trebuitu se descepte in mine seriós'a sî demn'a ingrigire, câ-ci precându un'a parte a celoru oratori au crediutu, ca cestiunea natiunalitâtiloru acum sî recunoscute prin lege o póte intrebuintiá de argumentu ponderosu in contr'a opusetiunii afirmându, ca pactulu de statu cuprinsu in art. de lege XII. din an. 1867 este salutariu pentru interesele specifice maghiare totu atunci cea lalta parte crede ca prin legea creata in diet'a trecuta cestiunea de natiunalitate aru fi pre deplinu sî definitivu deslegata — ma d. dep. Bel'a Perczel mai adause, ca decumv'a diet'a aru merge in asta privintia sî mai departe aru insemná abdicatiune din partea natiunii magiare.

Se póte, onorab. camera, ca eu, in urmarea acelei predilectiuni firesci purcese din fragilitatea omenésca, carea o nutrescu pentru natiunea mea, me aflu dóra in ratacire in ceea ce privesce modalitatea de a se deslegà, dupa mine, cestiunea de natiunalitate, dar potu afirmá cu securitate ca intr'unu punctu nu ratecescu, sî acést'a e, ca natiunea româna, ca atare nici odata nu póte impedecá eluptarea autonomiei sî independintiei statului unguresc, pentru ca acést'a nu o pretindu nici chiaru interesele sele bine intielese; — mai departe amu firm'a convictiune, ca onorabilii oratori din drépt'a, cari credu ca natiunea magiara prin pactulu din 1867 aru fi desdaunata de tóte pagubele sî scaderile cari le-au suferitu intru asecurarea poterei sele esterne sî de statu numai pentru paratulu lustru, din laintru, acei'a fórte se insiéla in calcululu loru, — câci un'a natiune, — numésca-se aceea de un'a miie de ori „natiune politica“ — carea nu se póte radiemá cu tóta securitatea pre propri'a sea potere sî carea libertatea sea de actiune au legat'o de anumite conditiuni, aceea se póte bucurá de supremati'a, ce i-au daruitu pactulu séu sórtea, inse numai pâna atunci, pâna cându va implini acele conditiuni, séu de potu sa me esprimu sî astfeliu, pâna cându poterea, care i-au pusu conditiunile nu va dispune altmintrelea.

In numerulu acestoru reu calculatori insîru sî pre d. dep. Eduardu Zsedéni (Pfannschmiedt) pre carele de altmintrea eu multu lu stimezu pentru adânc'a sea sciintia sî cultura, — de cumv'a d-sea prin alusiunea, dupa mine imparlamentare, relativa la agregatiunea (immultîrea chemica a opusetiunii,) aru fi intielesu pre deputatii natiunali nemagiari, cari se tienu de opusetiune. Acésta alusiune a dlui Zsedényi, dupa ce consciinti'a de patriotu sî demnitatea de deputatu nu me iérta a presupune, ca aceea aru gasî resunetu in camera, sî dupa ce la aceea respunse la loculu seu d. dep. Emericu Ivanc'a, nu o tienu demna de respingere, ci onorab. d. deputatu mi-va permite, cá spre orientare pentru viitoriu se-mi iéu libertatea a spune, ca eu insu-mi inca me tienu de opusetiune, daru nu cu intentiunea de restornare apostrofata de dsea, séu dóra ca prin caderea natiunii magiare se ajute la redicarea natiunii mele, ci ca pre cale constitutiunale sî cu arme legale se luptu cá unu ostasiu gregariu pentru intemeiarea unui organismu de statu mai bunu, mai securu sî purcesu din legile fundamentali ale patriei, sî ca totodata câtu pentru reformele interne se dau votulu meu pentru tóte acele legi liberale, cari dupa convictiunea mea voru fi in totu casulu aperate de acést'a (opusetiune) sî prin cari voiu poté ajutá cá sî natiunea mea se ajunga odata la limanulu unui viitoriu mai bunu.

Amu crediutu, onorab. Camera, a fi necesaria amintirea in generalitate a acestoru momente sî acum permiteti-mi Dloru, ca se propunu pre scurtu motivarea mai strînsa a amendamentului.

Amendamentulu propusu purcede din punctulu de manecare, ca de ore ce art. de lege creatu in sessiunea trecuta pentru deslegarea cestiunii de natiunalitate, atâtu dupa basea câtu sî dupa directiunea lui nu multiumesce natiunalitâtile nemagiare din acésta patria; câci nu resfira ingrigirile loru. Deci articlulu cestiunatu sa se schimbe pre nóua basea aretata in amendamentu si cá atare in adres'a camerei sa se numere intre cestiunile principale sî momentóse a le sessiunii presinte.

Eu nu numai ca primescu acestu punctu de manecare, ci totodata adaugu din parte-mi ca nátiunalitâtile de aru staruí ori sî cum a desvoltá mai de parte acésta lege intru interesulu loru, ba, mai putienu dîcu, a o aplecá in viéti'a practica, nu o potu face cu folosu sî resultatu bunu din causa ca legea amintita este defectuósa, ca-ce dupa parerea sî modestele mele concepte juridice legea carea imparte drepturi ori la individi ori la clase de poporu — neci amintindu despre natiune — numai intru atât'a o potu considerá de lege adeverata incâtu acést'a asecuréza totodata pre celu indreptatitu ca dîn sulu póte practicá neturburatu de volnici'a altei persóne sî se póte bucurá necondi tiunatu de drepturile sî libertâtile ce i s'au garantatu prin lege, séu cu alte cuvinte, déca dreptului respectivu respunde sî oblegamentulu recerutu; acést'a e conditiunea fâra de carea eu, celu putienu, neci nu-mi potu intipuí dreptulu sî libertatea. Acum de vomu luá la cercetare acurata legea de natiunalitate mai adese ori amintita din punctu de vedere alu usului limbei — câ-ci alta ce-va neci ca se cuprinde intr'însa, — e cu nepotintia ca sa nu ne convingemu indata, cá precându prin unii paragrafi ai acelei legi se dau nescari drepturi fórte restrinse sî nu natiuniloru, ci numai unoru individi din natiune, atunci prin alti paragrafi ai aceleia-si legi chiaru sî aceste neinsemnate drepturi se facu aternatórie dela o conditiune numai intr'unu statu burocraticu justificabila, adeca se léga de capacitatea séu, ceea ce e totu un'a — de bunu placulu oficialiloru subalterni.

Domnii mei, acést'a e lege, pentru ca au creatu o corpulu legiuitoriu alu patriei nóstre sî eu o respectezu, dar cá deputatu suntu nevoitu a dechiará ca aceea nu e drépta sî ca neci de câtu nu se póte uní cu conceptulu dreptului sî alu libertâtii civile, pentru ca de sî recunoscurâmu, precum trebue sa recunósca totu patriotulu, ca atâtu individii câtu sî natiunalitâtile suntu indetorate a supune interesele vitale, dîcu vitale, ale statului, aceea inse nu voiu recunósce noci odata, ca statulu purcede cu scopu sî dupa dreptate atunci, cându interesele popóreloru statului sub pretestu de administratiune mai repede a dreptâtii o supune intereseloru unui deregatoriu fie acel'a alesu séu numitu de guvernu, sî pretindu dela legelatiunea Ungariei, ca atunci cându, sî cu dreptu, dela popórele tierei tóte acele sacrificie cari suntu necesari spre susţinerea sî asecurarea statului, totodata pretinsiunile cele drepte sî cuviincióse ale aceloru popóre sî drepturile loru sa le asecureze prin lege precisa.

Nu voiu se tragu atentiunea camerei sî la alte scaderi ale legii de natiunalitate, pentru ca singuru scaderea indegetata inca este de ajunsu, — celu putienu spre justificarea mea, — ca eu se implinescu detorinti'a de deputatu, rogându—spre inchiaare — pre onorab Camera cá se binevoiésa a primí amendamentulu propusu, cá astfeliu se potemu sperá cumca legea de natiunalitate se va modificá inca in asta sessiune pre basea mai drépta sî mai conforma cu libertatea civile spre multiumirea deplina a tuturoru popóreloru din tiéra.

Dobritienu, 28 Maiu v. 1869.

Domnule Redactoru! Dupa ce desbaterea generale asupr'a adresei deputatiloru la cuventulu de tronu, pre carea o fóia provinciale „Alföld“ fórte potrivitu o numesce fórte scumpa, pentru ca a costatu tiér'a la 60,000 fr. atâtu de lungu tempu a tienutu, incâtu ómeniloru din provincia li se urî-se a mai ceti vorbirile deputatiloru in caus'a acést'a in dilele din urma i se puse capetu, precum sî cei speciale, primindu-se intregu proiectulu comissiunei. La desbaterea generale deputatii nostri nu luara parte, insa cu atât'a mai mare barbatia luptara la desbaterea speciale, provocându a se primí in tecstu dóue amendamente, unulu facutu de dlu deputatu L. Buteanu sî subscrisu de toti deputatii natiunali in caus'a legei de natiunalitate adusa in sessiunea trecuta; sî altulu de I. Cucu referitoriu la uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, insa nici unulu nici altulu nu se primí.

Purtarea cea solidaria a deputatiloru nostri cu carea au pasîtu la lupta cu acea ocasiune, a datu ansa lui „Hazánk“ a scrie in nrulu din 5 Iuniu unu articulu de fondu indreptatu asupr'a deputatiloru natiunali. — Fórte frumosu incepe dîcendu: „Sierpele de mare alu dietei, caus'a natiunale astadi s'a iviţu de nou“.

Asiá numitii „deputati natiunali“, cari nu se tienu de nici o partida (? H.) au propusu unu amendamentu la proiectulu de adresa, in care arata, ca pretensiunile natiunali in Ungari'a nu suntu inca indestulite“.

Dupa aceea vrea se faca pre profesorulu aratându, ca deputatii n'au dreptu a se numí „deputati ai natiuniloru“ ci ai „tierei“ — cá cându vedi dómne, nu natiunile aru compune tiér'a — sî cá fia-cârui deputatu trebuie sa-i jaca la inima numai interesele tierei, cá cându indestulirea deosebiteloru natiuni in statu n'aru fi totu-deodata sî interesulu tierei. Se mira ca cum tienu cu totii, cându e vorb'a de caus'a natiunalitâtiei, de pretensiunile natiuniloru. Eu credu tare, ca de nu va aperá justele pretensiuni ale natiuniloru, cari compunu tiér'a, acei deputati, cari cunoscu mai de aprópe acele pretensiuni, apoi de siguru nu se voru apucá domnii dela „Hazánk“ sa le apere. N'are asiá dara nici unu intielesu superarea lui „H.“ cându maniosu face acea intrebare: „Pentru ce dara acea superare (de noi) sî solidaritate (intre ei), cá cându diet'a s'aru fi conspiratu in contra interese loru loru, séu ei in contra dietei ?“

Mai departe facendu o alussiune de cuventarea deputatului Cucu, — care respingendu acusârile, ce se facù de atât'a tempu natiunei române, cá conspiratóre, mai scie Ddieu cu cine, dice: ca natiunea româna va scí versá sângele pentru patri'a comuna, de va fi in periculu — intréba „H.“, cine póte asigurá pre unguri despre acést'a ? — Curiósa intrebare! Istori'a patriei, dle!

Mai face imputarea „H.“ deputatiloru, ca fatia cu alte interese ale patriei nu arata atât'a zelu cá pentru caus'a natiunalitâtiloru loru. Acést'a e unu neadeveru mare. Óre n'au luatu parte deputatii natiunali la desbaterea tuturoru proiecteloru, ce aveau de scopu imbunatatirea materiale morale sî spirituale a poporului intregu in proportiune cu deputatii de natiune magiara ? d. e. in sessiunea trecuta, la desbaterea bugetului, proiectului de cladirea drumuriloru de feru, proiectu pentru educatiunea poporului etc. Insa acést'a nu l'aru superá asiá tare pre „H.“ ci-lu supera uritu solidaritatea ce esista intre deputatii natiuniloru nemagiare.

In fine nu póte a nu-si esprime mirarea: ca cum acele natiuni, cari de mii de ani au traitu sî sângeratu laolalta, acum in tempulu libertâtiei se temu, ca li se va luá aceea, ce nici in tempulu dreptului fortiei alu pumnului ököljog idején — nu le-au luatu ? — Ca nu le-au luatu atunci, óre alu cui e meritulu ? —

Totu „Hazánk“ in nr. de 8 Iuniu se apuca sî de românii de preste Carpati, voindu a-i aretá lumei, cá pre unu statu, unde furturile de posta, nesigurantia persónei sî averei aru fi lucruri de tóte dilele, cá pre o societate decadiuta in moralitate, sî tóte acestea din caus'a incidentului in Galati cu nai'a austriaca „Radeczky“. Voru fi sî pre acolo furturi, dara nu credu sa le intréca pre cele de mai une-dile din Ungari'a. — Bagu séma, astfeliu voiesce sa-si ia remasu bunu dela publicu, de óre-ce, dupa cum anuncia, din 1 Iuliu nu va mai aparea. —

Pre ací regretâmu tare, ca fói'a „Albin'a“ nu ne mai vine. In adeveru este oprita din Ungari'a. Amu vezutu cu ochii ordinatiunea ministeriului indreptata câtra tóte postele tierei, nici

bani de prenumeratiune la acea fóia nu e permisu posteloru a primí. —

Altele de pre ací acum deocamdata nu ve potu impartasí.

Suntemu recercati din partea comissiunei de enquêta, conchiamata de inalt. ministeriu de finantie a publicá intrebârile de mai la vale pentru esperti spre darea de parere. Eata mai intâiu recercarea :

Domnule Redactoru ! Presidiulu comissiunei de enquete, conchiamata de Esc. Sea ministrulu r. ung. de finantie pre 15 Aprile 1869, pentru discutarea reformeloru facende in privinti'a contributiunei de vinarsu sî zaharu, are onóre a ve tramite aici alaturatu unu esemplariu de cele 59 de puncte intrebatóre, ce s'au compusu din partea despartiementului de enquete in privinti'a contributiunei de spirtu in siedinti'a sea din 20 Maiu 1869, pentru o deslusîre comuna a relatiuniloru referitórie la intrebarea despre contributiunea consumatiunei de vinarsu, cu aceea rugare, cá sa bine-voiti a le publicá in pretiuit'a d-vóstra fóia spre a vení la cunoscintia atâtu a societâtiloru industriale sî comerciale din tierile tienatórie de corón'a Ungariei, câtu sî a barbatiloru de specialitate, cari suntu rugati a-si dá parerea pâna in 15 Iuliu a. c. Jace in in interesulu barbatiloru esperti, a nu trece cu vederea relatiunile ponderóse taietóre in economi'a natiunale a tierei a-si dá concursulu loru la desbaterea obiectului amintitu din partea comissiunei de enquêta, dandu deslusiri câtu mai detaiate la intrebârile din obiectu.

Bine-voiti mai departe a face cunoscutu acelor'a, cari, interesându-se de caus'a cestiunata, voru dá deslusîri corespundietórie la intrebâri, ca acele se fia tienute in conspectu, respundiendu la fia-care intrebare. Pre adres'a epistolei, in care-si voru tramite respunsurile la obiectu sa se puna espresu: „in caus'a enquêtei pentru contributiunea de spirtu“, adresându-se câtra subscrisulu presiedinte in Pest'a strad'a magiara (magyar utcza) nr. 8“.

Pest'a, 20 Maiu 1869. Din siedinti'a de enquête pentru contributiune de spirtu.

Iosifu Iust m. p.
presiedintele comissiunei de enquête pentru contributiunea de zacharu sî spirtu.

Carolu Schedl m. p.
protocolistu alu comis. enq. pentru contributiunea de spirtu.

Intrebâri

ce a ötarîtu comissiunea de enquête pentru contributiunea de vinarsu conchiamata de ministeriulu reg. ung. de finantie, ale pune espertiloru, persóneloru singuratice, corporatiuniloru sî reuniuniloru.

A. Intrebâri generale.

1. Ce presupuneri economice natiunale sî provenitóre din impregiurârile tierei potu serví de basa la acele pretensiuni, ce suntu indreptatite in privinti'a ferberei de vinarsu a se face legei de contributiune?

2. Ce influintia a avutu sistem'a de contributiune generale preste totu asupr'a productiunei de spirtu din Ungari'a ?

3. In ce positiune sta productiunea de spirtu in tierile tienatóre de corón'a ungurésca, fatia cu productiunea Austriei, ce posede o asemenea piatia libera in intru ?

4. Ce efectu au asupr'a Ungariei legile de contributiune statatóre in deosebitele state ale Europei sî in statele unite din Americ'a de Nordu despre producerea spirtului sî a restitutiunei de contributiune la esperti ?

5. Ce state straine concuréza in presentu séu totu-déun'a cu spirtulu ungurescu sî in care terguri ?

6. Este atare concurintia care fiindu trecatóre séu stabila, sa fia daunósa productiunei de spirtu din Ungari'a ?

7. Sî déca aru avé influintia rea — cari aru fi mijlócele, care cu privire la referintiele de transportu — comunicatiune — vamale sî mercantile aru puté impedecá acésta influintiare ?

8. Ce usiurintie aru fi de doritu la esportarea spirtului preste punctulu vamalu in tieri straine, pentru cá sa póta inaintá producerea spirtului ? sî sub ce modalitâti aru fi de recomandatu o restitutiune de dare pentru cu rinsulu alcoholicu alu beuturiloru spirituóse, ce se esportéza indulcite ?

9. Ce influintia avù burs'a de marfuri pestana asupr'a regulârei conforme a pretiului de spirtu cu respectu la tóte pârtile Ungariei ? sî cari aru fi dorintiele fatia cu notificarea pretiului sî a usantieloru comerciale ?

10. In ce mesura s'au immultitu in cei trei ani din urma acele fabrici de spirtu, ce se ocupá cu purificarea spirtului cumperatu crudu cu respectu la puterea loru productiva cuantitativa ? sî suntu de ajunsu acelea pentru recerintiele producerei de spirtu in Ungari'a ?

11. Ce modu de denaturalisare sî ce controla aru fi de lipsa, cá sa se esopereze restituirea de contributiune pentru spirtulu intrebuintiatu in intru spre fabricatiunea otietului sî spre scopuri technice ?

12. Care a fostu la domiciliulu d-vóstra sî a regiunei acestui'a in decursulu celoru diece ani din urma (din 1 Ianuariu 1860 socotindu) in fia-care anu sî preste totu, pretiulu unei centime (mâji) vienese de cucuruzu (papusioiu), grâu, orzu, cartofle, napi de zaharu sî baraboiu.

13. Este a se desemná de corespundietóre impartirea vinarsarieloru, normata in art. de lege XVI din an. 1868, dupa carele tóte ce au unu spatiu de dospire celu putienu de 30 de vedre séu mai multu se numescu „mai mari“ sî tóte celelalte, ce au unu spatiu mai micu de 30 de vedre „mai mici“; — cu privire la aruncarea contributiunei dupa metod'a presenta, adeca la cele mai mari pre calea rescumperârei, la cele mai mici dupa invoirea reciproca séu repartitia tarifale ? — sî déca nu, ce impartire dupa marimea spatiului de dospire aru fi potrivita in loculu acestei'a ?

14. Séu n'aru fi mai departe o impartire nóua a vinarsarieloru de spirtu in „vinarsarii economice sî industriale“ mai acomodata relatiuniloru nóstre ? — sî déca aru fi, sub ce relatiuni sî conditiuni acuratu precisande are o vinarsarie caracterulu

a) de economica ?
b) de industriale ?

15. Aratase mai favorabile legea presenta de contributiune generale pentru vinarsariile pân'acum manuate prin economi singuratici séu prin industriali ?

16. Au cele economice óre-si cari pretensiuni rectificate pentru o favorire in modalitatea legei de contributiune fatia cu cele industriale ? Deci,

a) in ce aru stá acést'a favorire, fâra de a fi daunóse pretensiuniloru rectificate a vinarsariiloru industriale ?

b) suntu de a se legá aceste favoruri a vinarsariiloru economice de unu cercu anumitu de interprinderi ?

c) sî cum s'aru putea impreuná apoi pretensiunile economice asupr'a restitutiunei depline de contributiune la espórte in interesulu ambeloru vinarsarii unele cu altele, sî fatia cu finantiele statului ?

17. Ce feliu de controla aru fi de lipsa, d'a impedecá, cá o vinarsaria sa nu-si schimbe caracterulu séu de economica ?

18. Corespunde sistem'a de constributiune generale mai bine, decâtu contributiunea de plamadituri (szecsadó, Maischteuer) sî mai bine decatu contributiunea pentru producte prin aparatele de mesurare, pretensiuniloru vinarsarieloru :

a) dupa sórtea sî cualitatea materialului crudu,
b) mai multu formei de interprindere economice séu mai multu celei industriale,
c) estensiunei de interprindere,
e) positiunei vinarsariei in privinti'a locale sî climatica, sî
f) pretensiunei a avea atâtu o controla eftina, daru sicura, câtu sî asicurarea potinciósa pentru o misicare mai libera in interprinderi ?

In casu cându la intrebarea acést'a s'aru respunde negativu, ce alta sistema de contributiune aru fi acomodata pentru interesele tieriloru de sub corón'a Ungariei ?

20. N'aru fi cu scopu, cá sa se schimbe form'a de contributiunea vinarsului asiá, incâtu aceea se nu se mai ridice cà pân'acum dela producentii spirtului, ci afare de acést'a mai cu séma dela consumtiunea faptica in form'a unei contributiuni pentru beuturi ?

21. Ce influintia aru avea asupr'a referintieloru amintite in punctele de intrebare 3 pâna 8, cându s'aru schimbá dupa apreciarea punctului precedente form'a de contributiune din presentu in o contributiune pentru beuturi ?

22. Ce usiurare la solvirea contributiunei sî la servarea creditului contributionalu se pare a fi mai de doritu atâtu la vinarsariile mai mari câtu sî la cele mai mici ?

23. Corespunde modulu presentu de controla recerintiei, ca legea de contributiune se esecutéza in tóte directiunile precisu, sî ferbetoriulu de vinarsu legalisatu e scutitu de celu nelegalisatu ?

(Va urmá.)

Fofeldea, 29 Maiu c. v. 1869.

Dîu'a inaltiârei domnului au fostu pentru comun'a nóstra de indoita insemnatate. — Mai intâiu pentru serbarea inaltiârei Domnului la ceriu, iéra apoi pentru ca astadi s'au tienutu introducerea noului nostru parochu alesu Ioane Bonea. — Introducerea s'au sevarsîtu la obscea nóstra mai intréga, — adunata micu sî mare — in sânt'a biserica. Dupa chiemarea sântului Duhu s'a saversîtu servitiulu ddieescu din partea delegatului de instalare, a parintelui Gregoriu Maieru insocitu de noulu preotu Ioane Bonea. —

Dupa acést'a numai decâtu urmá actulu de introducere. — Parintele Gregoriu Maieru ceti mai intâiu cu glasu inaltu ordinatiunea maritului Consistoriu greco-orientalu prin carea dovedí delectiunea (?) sea, cá comisariu introducatoriu sî apoi tienù o cuventare fórte nimerita sî potrivita cu acestu actu, prin carea arata nu numai detorintiele unui preotu sî oficiulu seu fatia cu acésta chiamare grea, ci arata totu de odata sî detorintiele poporului fatia cu preotulu, sî arata lipsa de a ajutá poporulu pre preotulu seu, câci numai atunci va fi acest'a in stare de a-si conduce turm'a bine, cá sa nu cada in rataciri. —

Impressiunea fu buna in poporu. — Bucuri'a ce o simtiá fia-care o puté-i ceti de pre fatia, dupa atâtea frecâri sî refrecâri ce o avuse cu ocasiunea alegerei. Astadi erau toti luminati de duhulu sântu sî multiamiti dimpreuna, asiá incâtu la stropire dupa processiune, la câmpu, se imbuldiau cu gramad'a, cá sa-i stropésca preotulu celu tineru, sî dupa aceea gratulatiunile sî donârile de bucuria erau nenumerate din tóte pârtile. — Lauda insa celoru statornici sî intielepti. Meritulu insa se cuvine a se atribuí prudentiei mai mariloru bisericei nóstre in afacerile nóstre, pre cari sa-i binecuvinteze Dumnedieu, cá se védia fructe multe sî imbelsiugate din aceste fapte intielepte. —

Dupa instalare urmà unu prândiu modestu, unde tinerimea de bucuri'a ce o simtia câtra noulu loru preotu, i-lu onorau cu cantâri sî in fine cu saltulu strabuniloru nostri. Sér'a se risipira fia-care pre la ale sele. — Dumnedieu luminedie pre acestu preotu sa ne conduca la limanulu fericirei turm'a sea cea mica. —

Mai multi fofeldeni.

Oradea-mare, 29 Maiu v. 1869.

Domnule Redactoru ! Sunteti rugati a trece in colónele jurnalului domniei vóstre urmatórea insciintiare, adeca: „La biseric'a gr. or. româna din Oradea-mare in annlu trecutu 1868 câtra fine se infiintiá prin staruintiele stim. domnu Nicolau Diamandi negutiatoriu sî curatoru din tinerii români studiosi in locu unu coru vocale, care in scurtu tempu atât'a progresu facù incâtu mai de multe ori fuseramu fericiti a ne desfatá in melodiele sacre produse cu atât'a precisitate sî acuratetia, câta nici ca se póte asceptá ; vediendu acestu progresu imbucuratoriu prea stimatulu domnu Nicolau Zsig'a sen. recunoscutulu mecenate, pentru cá sa dea indemnu sî mai mare tinerimei câtra totu ce e nobilu sî frumosu, in 16 Maiu a. c. st. n. dedù o cina splendida in forma de maialu la scal-d'a asiá numita : „Jelics“ pentru 40 de persóne unde atâtu tinerimea câtu sî mai multi óspeti invitati 'si petrecura voiosi pâna sér'a târdîu, cându se departara cu totii intre urâri de „sa traiésca mecenatele tinerimei D. Nicolau Zsig'a sen. sî zelosulu barbatu Nicolau Diamandi, cari nici cându nu-si denéga denariulu seu sî nu-si crutia ostenél'a pentru spriginirea a totu ce e salutariu sî ce e natiunalu“. —

Socót'a si multiamit'a publica despre venitulu balului tienutu de comunitatea bisericei gr. or. române din Oradea-mare la 28 Fauru

n. c. st. n. in favórea bisericei sî a tineriloru români lipsiti.

Preste totu au incursu 987 fl. 65 xr. v. a. din cari spesandu-se 229 fl. 40 xr. a remasu venitu curatu 758 fl. 25 xr. din acésta suma s'au impartitu tinerimei 252 fl., iéra bisericei au remasu 505 fl. — Afara de biletele vendute cu pretiulu regulatu, au contribuitu la venitulu balului cu ofertele loru pretiuite urmatorii domni bine simtitori:

Escel. Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de S i a g u n 'a 10 fl. Ilustr. Sea Procopiu Ivacicoviciu episcopu 5 fl. Ilustr. Sea Ioanu Popasu eppu. 10 fl. Il. Sea Francisc Staniszló eppu 5 fl. Ilustr. Sea Iosifu Papp Szilághy eppu 5 fl. Ilustr. Sea Alessandru Haller conte 2 # (galbeni) Ilustr. Sea Felice Gerliczy baronu 20 fl. Ilustr. Sea bar. Sin'a 10 fl. Mgn. Sea Carolu de Escheroles 15 fl. Mgn. Sea Ladislau Györffy prepositu 2 fl. Mgn. Sea Nicolau Borbol'a 1 fl. sî 45 xr. Mgn. Sea Ioanu Papp can. sî abate 5 fl. Mgn. Sea Stefanu Sunák can. 5 fl. Francisc Schvartzl 5 fl. Iosifu Vincler can. 5 fl. Emanuilu Csomák can. 5 fl. Iosifu Kozacsek can. 5 fl. Nicolau Lázár can. tit. 2 fl. Rvrd. d. Simeonu Bic'a prot. 10 fl. Rvrd. d. Nicolau Palladi protop. (Borodielu) 2 fl. P. stim. d. Nicolau Zsig'a sen. 20 fl. St. d. Nicolau Zsig'a jun. 20 fl. On. dómna veduva de Fauru 10 fl. Spect. d. Mihaiu Stup'a 5 fl. Sp. d. Ignatiu Stup'a 5 fl. Sp. d. Nicolau Maleticiu medicu 1 #. Spect. d. Georgiu Lukáts 2 fl. Sp. d. Iosifu Romanu adv. 6 fl. Revrd. d. Franciscu Papp preotu 6 fl. Mgn. Sea Rudolfu Hauser maioru 5 fl. Lablas Arlovu maioru 2 fl. St. d. Petru Nicoliciu 12 fl. M O. D. Moise Suciu 10 fl. St. d. Rudolfu Chilárcshi 5 fl. Sp. d. Carolu Markovits 5 fl. St. dómna veduv'a lui Ant. Zomborly 1 #. St. d. Ioanu Králik 3 fl. Iosifu Ianky 5 fl. Simeone Fischer 3 fl. Iosifu Molnár apot. 5 fl Sp. d. Sigismundu Popoviciu (Aradu) 2 fl. Hermann Held 5 fl. St. d. Demetriu Lec'a 5 fl. Soci'a lui Carolu Gram 5 fl. Leopold Brüll 5 fl. Albertu Mihelffy 2 fl. Iosifu Péchy 2 fl. Lad. Sebestyén 2 fl. Georgiu Horváth diaconu 2 fl Franciscu Matta 2 fl. Iacobu Stern 5 fl. Lad. Kulcsár 2 fl. Leopold Hillinver 5 fl. Petru Chirilescu prot. 3 fl. Georgiu Popescu (Siric) prot 2 fl. Baronulu Messena Orosz sî Vuksits 10 fl. Sigismundu Kitork adv. 2 fl. Emericu Tarr 3 fl. Otone Hügel 3 fl. Mihaiu Mezey 5 fl. Carolu Tesszedik 5 fl. Ant. Gyalohay adv. 5 fl. Stef. Bedák 2 fl. Demetriu Brendusiu adv. 2 fl. Sam. Grünvald 5 fl. Ludovicu Incze 2 fl. Florianu Hosszu 2 fl. Mihaiu Horváth preotu 2 fl. Ioanu Ambriesiu 5 fl. Georgiu Rozvanu adv. (Salonta) 5 fl. Teodoru Lázár adv. 5 fl. Georgiu Nyiry apot. 5 fl. Emanuilu Maag 2 fl. Ioane Szabó 12 fl. Ladislau Palotai 2 fl. Dr. Augustinu Mayer 2 fl. Petru Suciu 4 fl. N. Seculescu 2 fl. Dr. Ladislau Polák 2 fl. Dr. Gottmann 2 f. Nicolau Poienariu preotu 2 f. Ioanu Iancoviciu 10 f. Dn'a veduva de Veiterschütz 3 f. Nicolau Diamandi 5 f. Lazaru Gottman 2 f. Ilisie Trif'a economu 2 f. Iosifu Trif'a econ. 2 f. Petru Pantea 2 f. Ioanu Farkas 6 f. Albertu Koszta 2 f. Ales. Netyö 1 f. Vilelmu Glatz 2 f. Stef. Radocsay 2 f. Ales. Steriadi 2 f. Ales. Orosz 2 f. Elen'a Paksi 2 f. Stefanu Theodoroviciu 2 f. Dr. Ioane Nemesiu 2 f. Franciscu Dunkel 5 f. Arone Mihailoviciu 4 f. Ioane Horváth 3 f. Ioane Könczey 2 f. Ant. Venter vice notariu 2 f. Gabrielu Kisch 5 f. Sandru Chondi not. 2 f.

Prin Sp. d. Ioanu Stup'a colectante (Vien'a) 20 f. Prin Rvrd. d. Ioane Hanni'a Prot. (Sabiiu) 4 f. la cari au contribuitu dd. colectantele 2 f. Il. Sea Iacobu Bolog'a cons. aul. in pens. 1 f. sî Rrvd. d. Russu prot. 1 f.

Prin st. d. Alessandru Koszta (Bichisiu) 4 f. Prin stim. d. Georgiu Popp (vésztö) 15 f. Prin st. d. Constantinu Nicoliciu (Karczag) 11 fl. la cari au conferitu dd. Ioanu Popoviciu preotu 1 f. Demetriu Ratiu 1 f. Ioanu Oláh 1 f. Teodoru Ratiu 1 f. Georgiu Nicoliciu 1 f. Stef. Ratiu 1 f. Georgiu Torjoi 1 f. Paulu Condorossi 1 f. Mihaiu Smidt 1 f. I. Tischlein 1 f. sî colectantele 1 f.

Prin Rvdis. d. Georgiu Vasilieviciu preotu (Beiusiu) 11 f. — Prin Rvrd. d. Andreiu Papp protodiaconu (Aradu) 13 f. Prin stim d. Popp (vas-koh) 5 f. Prin stim d. Ioanu Kabdebo (Tinca) 13 f. Prin spect. d. Georgiu Rosvanu (Salont'a) adv. 4 f. Prin st. d. Nicolau Antoescu (Laculu-negru) 3 f. 3 f. la cari au contribuitu dd. colectantele, Stefanu Venter sî Aug. Medzidszky. — Prin st. d. Georgiu Gyöngyösy (Timisior'a) 10 f. la cari au contribuitu dd. Mladiu Stojanoviciu, Aug. Haag, Samuilu Scharman, Ludovicu Bersuder, Ioanu Misiciu, adv. Ales. Veisz Ilustr. dd. Dr. Alessandru Mocioni sî Eugeniu Mocioni. —

Prin Rervd. Vasiliu Rosiescu prot. (Clusiu) 7 fl. la cari au oferitu dd. colectante, Nicolau Barbu, Victoru Piposiu, Ioanu Moldovanu, Nicolau Ciurcu, Mihaiu Ianchi sî Georgiu Vestemeanu. — Prin Revrd. d. Ioanu Papp prot. (Borosineu) 17 f. — Prin Reverdis. Andreiu Machi prot. (Buteni) 10 f, la cari au conferitu dd. Iosifu Kövér, Nicolae Ardelénu, Daniilu Papp, Alessiu Németh, Nic. Polisu, Petru Draganu preotu, Ioanu Keresztesi, Simeonu Birdénu, Emericu Németh sî colectantele.

Prin Spect. d. Dr. Ioanu Nemesiu (Sabiiu) 2 f. Prin Revr. d. Simionu Bic'a prot. (Oradea-mare) 18 f. Prin Revrdis. d. Ioanu Fasie prot. (Oradea mare) 10 f. Prin Spect. d. Carolu Sász adv. 10 f. Prin Revrdis. d. Artemiu Siarcadi preotu (Borodu) 4 fl. Prin d. Franciscu Tóth 10 fl. Prin d. Val. Serdült 10 fl. Prin d. Alessandru Nagy 5 fl. Prin d. Ioane Koszda 10 f. Prin d. Alessandru Dragosiu 16 f. — Prin d. Iosifu Papp 10 f. Prin d. Ioane Szabó 20 f. Prin spect. d. Paulu Fasie adv. 32 f. Leopold Hillinger 3 f. Prin spect. d. Ignatiu Stup'a 18 f. Sî prin stim. d. Michaiu Chilarschi (Bucovin'a) 12 fl. v. a.

Cându avemu onóre a ne face ratiotiniulu inaintea onoratului publicu suntemu in pusetiunea placuta a aduce cea mai profunda multiamita sî recunoscintia din partea comunitâtiei bisericesci sî tinerimei române tuturoru domniloru colectanti sî marinimosiloru oferitori pentru spriginirea caldurósa sî imbratiosiarea a totu ce e salutatoriu.

Datu din siedinti'a comitetului tienutu in Oradea-Mare la 23 Maiu 1869.

C o m i t e t u l u a r a n g i a t o r i u.

R o m a n i 'a.

Estragemu dupa „Monitoriulu“ urmatórele relatâri:

„Mari'a Sea Domnulu, prin inaltulu apostilu pusu pre raportulu dlui ministru secretariu de statu la departamentulu de interne cu nr. 7216, a incuviintiatu comunei Giurgiu cá sa cumpere piesele de reserva necesarie servitiului machinei draghere, ce o are cumperata pentru curatirea canalului din acelu portu, cu pretiu de 5630 lei noi, predate franco la portu sî aduse acolo la Giurgiu.

„Vineri, 23 curentu, I. S. Domnulu a intrunitu la unu prându in onórea A. S. R. Principelui Othon de Bavari'a, la resiedinti'a dela Cotroceni, afara din suit'a Principelui, pre toti d-nii ministri, pré S. S. Mitropolitulu Moldovei sî Sucevei, pre d. agentu generale alu confederatiunei Germaniei de Nordu, pre acel'a alu Austriei sî multe alte notabilitâti.

„Alteti'a Sea Leopoldu principele ereditariu de Hohenzollern, dupa o petrecere de o luna sî jumetate in Romani'a, a plecatu Luni 26 curentu, spre a se intórce in Duseldorfu.

„Inaltimea Sea Domnulu insotiesce pre augustulu seu frate pâna la Giurgiu sî de acolo pre vaporulu domnescu „Stefanu celu mare“ pâna la Turnulu Severinu, de unde se va inturná in capitala.

„Mari'a Sea Domnulu sî fratele inaltimei sele principele Leopoldu, insocitu de d. sub-prefectu de Câlnisce, au ajunsu in Calugareni la 11½ óre. De ací, insociti de d. prefectu de Vlasic'a, a pornitu spre a se pune in drumulu de feru, sî la sosirea in Giurgiu s'au presentatu la gara d. primariu, siefulu gardei natiunale sî comandirulu punctului. Dupa acést'a d. prefectu a condusu pre altetiele loru pâna la vaporulu „Stefanu celu Mare“ cu care au pornitu la 5 óre dupa amédi.

„Joi, 22 curentu, Alteti'a Sea regale principele Othon, fratele Majestâtiei Sele Regelui Bavariei a visitatu museulu dela sântulu Sav'a sî a aretatu celu mai viu interesu pentru tesaurele nóstre antice.

„Vineri 23, a visitatu institutulu Sânt'a-Mari'a, unde copilele l'au primitu cu unu imnu. Alteti'a Sea regale a bine-voitu a adresá superiórei cuvinte magulitória pentru curatieni'a sî perfect'a intretienere a acestui stabilimentu de educatiune.

„Totu in aceea-si dî a visitatu, insocitu de d. generalu Macedonsky, comandantulu divisiunei I teritoriale, stabilimentulu de artileria, casarmele pompieriloru, regimentulu alu 8-lea sî a regimentului alu 5-lea, pre urma casarm'a Malmaison.

„Pretutindeni, dupa ce i s'a facutu onorurile cuveninte, trupele de diferite arme au esecutatu miscâri sî evolutiuni inaintea Altetiei sele, regale care a bine-voitu a aretá multiamirea sea d-loru siefi respectivi.

„Sambeta, Alteti'a sea regale a visitatu spitalulu Colti'a sî sântele biserici Radu-Voda, Metropoli'a sî Stavropoleos.

„De ací Alteti'a sea regale impreuna cu alteti'a sea principele Leopoldu s'a dusu, insocitu de d. ministru de interne, la adunarea deputatiloru sî la senatu, unde a admiratu edificiulu academiei sî, in fine, a fostu condusu la palatulu telegrafo-postale, remanendu incântatu de modulu cum suntu organisate aceste servitie importante ale tierei.

Domineca 25, diminéti'a pre la 5 óre A. S. regale a plecatu cu suit'a sea la Giurgiu, de unde a fostu condusa pre vaporulu domnescu „Stefanu celu Mare“ pâna la Rusciucu sî de acolo si-a urmatu caletori'a la Constantinopole.

„D. Steege, dupa ce a avutu onórea a fi primitu de Majestatea Sea regele Prussiei, a mersu la Petersburg unde a avutu asemenea onórea a presentá Majestâtii Sele imperatorelui o scrisóre autografa a Mariei Sele principelui Domnitoriu.

Primirea ce i s'a facutu de Majestatea Sea imperatoriulu Russiei, a fostu din cele mai magulitóre. Majestatea Sea a esprimatu cu acésta ocasiune, dlui Steege, vechia simpatia ce are pentru Romani'a, sî afectiunea sea particulara pentru principele nostru Domnitoriu.“

8—2 **C o n c u r s u.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. româna din comunitatea C a c o v 'a, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. or. românu alu Oravitiei, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 126 fl. v. a.
b) in naturalii: 20 meti de grâu; 20 meti de cucuruzu; 10 orgii de lemne; 100 punti de sare; 50 punti de lumini; 2½ jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, — timbrate dupa cuviintia, — cu estrasu de botezu, cu atestatu depre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 16. Iuniu vechiu a. c.

C a r a n s e b e s i u, 15 Maiu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

22—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a P a d u r a n i in Protopresviteratulu Hasiasiului se escrie prin acést'a concursu, cu care statiune suntu impreunate emolumente anuale, in bani gat'a 42 fl. v. a. 8 meti de grâu, 16 meti de cucuruzu, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 10 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 2 jugere de livada, sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca, suntu avisati recursurile loru cu documentele prescrise sî adresate câtra venerabilulu Consistoriu alu Aradului, ale tramite subscrisului pâna in 20 Iuniu a. c.

B e l l i n c z, 12 Maiu 1869.

Constantinu G r u i c i u,
Protopresv. Hasiasiului sî inspectoru scolaru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 4/16 Iun. 1869.

Metalicele 5%	62	60	Act. de creditu	310	
Imprumut. nat. 5%	70	65	Argintulu	121	50
Actiile de banca	749		Galbinulu	5	86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 45. ANULU XVII.

Sabiiu, in 20 Iuniu 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Iuliu se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Activitate.

I.

Viéti'a e unu riu ce curge necontenitu. Cursulu ei nu se póte opri. Si déca cine-va voiesce sa-lu, oprésca nu face alta, decâtu gramadesce o suma mare de puteri, cari rumpu cu f o r t i 'a pedec'a si demulte ori i n u n d é z a si pre cei ce lucra la pedec'a cursului; mai multu, inundarea este a dese ori petrecuta (acompaniata) si de devastatiunea esundârei in carea se cuprindu si acei ce stau numai in apropiarea pedecei cursului.

In sinulu popóreloru, natiuniloru si staturiloru evenemintele, aceste unde a le ideiloru ce curgu un'a din alt'a, nu s'au periclitatu nici odata numai acei ce au vrutu sa impedece ideile, ci si cei-lalti cari se aflau in apropiarea loru.

Sa luâmu numai istori'a Franciei a mâna si acolea vomu vedé icón'a cea mai chiara despre urmârile cele funeste, cându curtea regésca, clerulu inaltu, aristocrati'a au cercatu sa se puna in cale sa oprésca desvoltarea istoriei universali, va se dica, reformarea sociale politica preste totu.

Cu isbucnirea revolutionei (1789) cade capulu regelui si alu reginei, fâra de a avé cá p e r s ó n e vre-o vina, ci numai cá representantii puterei ce se opunea spiritului democraticu atâtu de desvoltatu, incâtu elu pretindea sa unduleze in viéti'a statului francesu mai departe. Cu isbucnirea revolutiunei acestei'a cadiura victime clerulu inaltu si putemu dice clerulu preste totu, aristocrati'a cea carata cu gramad'a la guilotin'a; dara cu acestea cadiura si a u t o r i t a t e a bisericésca, lumésca; cadiura r e l i g i u n e a si m o r a l i t a t e a. Nu fu destulu ca s'a sfermatu pedecile ce tieneau spiritulu tempului in locu, dara esundarea se respandí preste tóte legile, preste tóte credintiele, si unu caosu facù locu ordinei, din carele numai unu bratiu puternicu cá alu lui Napoleonu Buna-parte I, putù restatorí óre-care cursu ordinariu, carele insa dupa cum vedemu totu din istoria, pusa lumea in neodihna pâna la anulu 1815.

In Austri'a sistemulu meternichianu inauguratu deosebitu in an. acestu mentiunatu in urma a produsu acelesi efecte. La cei mai multi ne este cunoscuta incurcatur'a cea mare si confusa a anului 1848, cându libertatea popóreloru se aflá iéra atâtu de inadusita, incâtu numai prin resturnâri a pututu sa-si faca cale spre a undulá in viéti'a popóreloru mai departe.

Aristocrati'a feudala din tiér'a nóstra conjurata cu burgesimea separatistica sasésca, inglodata in prejudetie de suprematia si despoiare, pâna la 1848, au opritu buna starea materiale cá unu monopolu pentru sine; iéra cultur'a spirituale o au tienutu departe de numerós'a poporatiune a tierei, numai pentru ca acést'a din urma erá in majoritatea ei de altu sânge, si nu de acei ce faceau parte din celo dóue caste. Acum, inca dupa dóue dieci de ani de pausa, cautâmu cu t o t i i cu mila asupr'a sortiei nóstre de astadî, pentru ca evenemintele cele comerciali, industriali sa póte si cele politice se voru versá curendu cá nisce unde mari preste noi, va se dica, si preste cei ce monopolisau cu bunetâtile lumei si preste cei ce erau de tóte aceste privati, din caus'a n e u m a n i e i angustietâti de anima a celoru ce-si luasera frenele tierei in mâna esclusivu; pecate, pre cari nu le va espiá nimenea cu simpl'a escusare, ca poporulu se afla pre unu gradu fórte inferioru de cultura.

Dará aru trebuí cá sa scriemu istori'a lumei intregi, déca amu voi sa aducemu totu felulu de esemple câte aru fi acomedate la aceste putiene siruri a le nóstre.

Sa nu ne reslatîmu la multime de esemple, ci sa considerâmu situatiunea in carea ne aflâmu. Mai pre intregu globulu pamentului observâmu ca puterea bruta dispare totu mai tare si face locu puterei ideiloru. Vedemu ca ideile ajunse la putere de priucipiu derima la pedeci, un'a câte un'a, si inaintéza, celu putienu, recunoscinti'a dreptâtici, pasu de pasu.

Dara de alta parte póte celu cu atentiune observá ca si ideile, si principiele, chiaru si dupa ce-si deschidu odata calea in lume au lipsa de purtatorii loru desteri, tocm'a cá si masînele cele nóue inventate, ce, cu tóte ca inlesnescu multu lucrarea cu densele, receru ómeni deprinsi, cari sa le manuiasca. Deprinderea inse nu se póte face nici odata prin trandavia.

Dóue impregiurâri dara ni se impunu, spre cari sa ne fia indreptata atentiunea : un'a, sa nu lase nimenea cá spiritulu celu inaintatoriu alu tempului salu strîmtorésca in fine si la ceea ce nu i este placutu; alt'a sa nu remâna s t r a i n u de ideile spiritului tempului, ci sa se familiariseze cu ele, practisându mereu aceea ce i da omului ratiunea cea sanatósa si resultatele scóse din intemplârile ce suntu depuse in istori'a universale, adeca in istori'a tuturoru popóreloru si a tuturoru referintieloru loru. Iéra déca a fostu neincungiurabile sórtea de a ajunge odata si in o pusetiune neplacuta, atunci vine detori'a de a nu se lasá se lu n o r o i é s c a acea stare, ci a se smulge din trens'a.

Evenemінte politice.

Diet'a Ungariei 'si va intrerumpe siedintiele dupa ce va votá projectele de lege ce trateza reformarea justitiei. Asiá cetimu in mai multe diuarie, cari trebuie sa aiba informatiuni bune. Fiindu ca desbaterea projecteloru acestor'a va cere unu tempu mai indelungatu de cum se presupunea, sessiunea va fi prolungita. In legatura cu prolungirea acést'a sta amenarea deschiderei delegatiuniloru, pentru cari deputatii séu delegatii suntu si alesi. Delegatiunile voru lucrá cam siése septamâni. Dupa incheiarea sessiunei loru, póte in Septemvre diet'a 'si va reincepe lucrârile sele.

Dincolo de Lait'a se arestá in septamânile trecute, Episcopulu din Lintiu, pentru ca nu s'au supusu legiloru sanctiunate. Foile de acolo si altele au vorbitu, fia-care dupa colórea loru, fórte multe despre acésta arestare. Intre altele se presupunea ca Pap'a se va intrepune pentru disulu Episcopu, carele de altmintrea, dupa ce se luà unu protocolu cu densulu, fu eliberatu indata, insa acum se dice ca curtea din Rom'a recomânda tuturoru eppiloru sei supunere autoritâtiloru si legiloru, adauge inse ca inaintea tribunaleloru sa si tramita representanti si sa nu se presente in persóna.

In B o e m i 'a facù senzatiune mare esplosiunea unei petarde. Presupunerea este ca acésta incercare a venitu din partea malcontentiloru cechi si fam'a mai adauge acum ca s'au descoperitu o tipografia secreta unde s'au aflatu multe placate si alte provocâri revolutiunarie tiparite, si ca totu acolo s'au aflatu petarde si alte instrumente destructorie pregatite in o fabrica iéra secreta, ce se afla in legatura cu tipografi'a amintita. — Sciriloru acestor'a sa li se dea crediementu numai dupa ce se voru constatá in urm'a cercetâriloru judecatoresci.

Miscârile cele tumultuóse din Parisu acum cu ocasiunea alegeriloru pentru corpulu legislativu, se pare ca au incetatu. Imperatulu Napoleonu, au esitu in trasura dimpreuna cu imperatés'a, fâra de escorta, petrecutu numai de unu generalu si unu adjutante alu seu si unu precursore; s'au preamblatu pre bulevardele cele mai insemnate ale Parisului, unde se intemplara scandalele cele multe in dilele de mai nainte. Multimea de poporu l'au incungiuratu si intre eschiamâri de „se traiasca“ s'au preumblatu cá in triumfu pâna au ajunsu iéra la Palatu. Cetatienii aplaudau ide'a acést'a a imperatului, carea au contribuitu multu la reintórcerea liniscei. Din 1100 arestati preste 500 suntu dejá eliberati. Se spune ca s'au prinsu sume insemnate de bani la unii din cei arestati de unde urméza ca miscarea a fostu platita; de cine insa nu se scie positivu pâna acum.

Regele P r u s s i e i calatoresce cu Bismarck prin Hanover'a, Bremen si Oldenburg, tieri anecsate in anulu 1866 la regatulu prussianu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 12 Iuniu interpeléza S c h w a r z pre ministeriulu intregu, déca cum-va cugeta sa institue unu ministeriu deosebitu pentru agricultura si unu despartiementu pentru seraci? — Se transpune interpelatiunea ministeriului. — Ministrulu de finantie respunde la o interpelatiune de mai inainte, ca dupa lege relassatiuni de dare (contributiune) se facu numai in casuri cându cine-va pabesce prin focu, esundâri si grândina; in unele casuri s'au estinsu relassatiunea si asupr'a inghietiului (brumârei) déca semaneturile au patimitu intr'atât'a incâtu nu s'a pututu semaná a dóu'a óra. — Mai respunde la o interpelatiune in privinti'a speseloru de esecutiune la scóterea dârei, fâra a puté multiamí pre interpelatoru.

In desbatere se ia proiectulu de lege de recrutatiune. Stâng'a estrema este contra projectului, cea moderata e pentru projectu inse doresce cá regimentele ungaresci se vina in patria si din ele sa se desvólte o armata patriotica. Projectulu se primesce in desbaterea generale.

In siedinti'a din 14 Iuniu se prelungesce concessiunea lui M i l e t i c s, carele e si deputatu alu congresului serbescu. — I r á n y i face o interpelatiune câtra min. de interne cu privintia la tramiterea unui comisariu regescu la cinci biserici. — Fr. Deák asterne o petitiune subscrisa de siepte mii de dómne in favórea instituirei unei preparandie normale de fete. — Min. G o r o v é asterne tratatulu postale incheiatu cu Romani'a si Serbi'a prelânga o espunere in scrisu in limb'a originale (francesa) si in traducere ungurésca. Róga cas'a sa dea documentele aceste in tipariu si sa se ia mai tardiu in desbatere dimpreuna cu unu projectu de lege prin carele sa se inarticuleze tratatulu. Se decide tiparirea acteloru si a projectului cu adaugerea ca tratatulu sa se tiparésca numai in traducere ungurésca. — Nyáry asterne o suplica a comuneloru de pre bunulu corónei dela Bud'a veche pentru cá sa li se dea posessiunea „pamenturiloru remanentiali.“ Se predá comissiunei de petitiuni.

Col. T i s z 'a revine inca odata asupr'a respunsului ministrului presiedinte in privinti'a dreptului de a interpretá legea si dice ca unele nedumeriri ce le avuse oratorulu s'au delaturatu, dara nu e deplinu indestulitu. E de parere ca fia-care dregatoria, carea are sa esecute legea are dreptu sa o si interpreteze. In intielesulu acest'a face o propunere de conclusu, carea se va tiparí, si la tempulu seu se va pune la ordinea dilei. — Sig. B o r l e a interpeléza pre ministrulu de comunicatiune si neprimindu acest'a, pentru ca interpelatiunea nu cade in resortulu seu, pre ministrulu de comerciu, pentru ce s'a opritu „Albin'a“ si „Novi Pozor“ in Ungari'a, si déca i e cunoscuta si aprobata si de densulu mesur'a luata (in contr'a con-

stitutiunei) cu aceste dóue foi. Ministrulu promite ca va respunde, pâna atunci protestéza in contr'a espressiunei din interpelatiune: „in contr'a constitutiunei.“ Min. presied. respunde la interpelatiunea lui Miletics, facuta in siedintiele de mai nainte sî dechiara ca regimulu ungurescu nu are de cugetu sa anecseze Bosni'a, nu scie de nici o intreprindere in confiniele militari ce arù aratá ca regimulu are de cugetu sa faca vre o cucerire cu armele, ca principiulu neinterventiunei e principiulu regimului fatia cu orientulu sî ca la tóte aceste e de acordu sî ministeriulu comunu. Cas'a e multiamita cu respunsulu sî se ea spre sciintia.

Dupa unele amenunte trece cas'a la desbaterca speciale a projectului de lege de recrutare, care se primesce cu unele modificatiuni. (Contingentulu e 39,000.)

Se ia la desbatere mai departe unu raportu alu comissiunei centrali despre baterea monetei. Legea in privinti'a acést'a se primesce cu putiene modificatiuni. W a h r m a n n face unu amendamentu, cá sa dé espresu amintire de retragerea a 26 milióne care cerculéza cá bucâti de 6 xr. m. c. Monet'a ce se va bate sa fia in privinti'a cualitâtiei numai dupa cum e fipsata de lege, cu atâtu mai vertosu, cu câtu dupa conventiunea parisiana sî monarchi'a austro-ungurésca adopta sistemulu prevediutu in conventiune. Amendamentulu se primesce. Se predá inse projectulu de lege comissiunei centrali sa lu formuleze de nou, pentru ca Ghyczy mai adauge, ca ministeriului sa nu bata moneta nici mai putiena de 26 milióne, sî numai atât'a câta s'a trasu din cerculatiune.

Nr 302.

La toti Inspectorii districtuali de scóle.

Articululu de lege alu 38-lea din anulu 1868, prin care se reguléza tréb'a instructiunei poporali, cuprinde in sine dispusetiuni fórte de mare momentu pentru infiintiarea scóleloru asiá numite comunali, care nu voru avé nici unu caracteru confessiunale, sî voru stá sub guvernarea autoritâtiloru prevediute in lege, care cu biseric'a nu au nici o legatura; dara pre lânga aceea, provocat'a lege ingaduie a se sustiené sî de ací inainte scólele nóstre confesiunali in totu caracterulu seu, sî sub guvernarea organeloru confesiunali, sub unele conditiuni, care confesiunile au de a le observá spre a se puté folosí de dreptulu loru; aceste conditiuni suntu urmatórele:

1. edificiele scolastice sa se asieze in locuri sanetóse, uscate, odaile se fia spatióse, amesuratu numerului scolariloru (computandu-se pentru o odaia 60 scolari, sî pentru fia-care scolariu unu spatiu de 8—12 urme patrate), se fia luminóse sî sa se póta usioru sventá;

2. baietii se fia deosebiti de baiete, sî incâtu e cu putintia sa se instrueze in odâi separatu, unu invetiatoriu de regula se nu aiba mai multi decâtu 80 elevi, iéra in casuri estraordinari prin invoirea autoritâtiloru scolastice superióre se potu face abateri dela acésta regula;

3. invetiatori potu fi sî de ací inainte numai individii, cari au absolvitu cursulu pedagogicu intregu sî cari dupa depunerea esamenului prescrisu, au primitu decretu; — séu, déca n'au terminatu cursulu pedagogicu intr'unu institutu publicu, au depusu in unu asemenea institutu atâtu esamenulu teoreriticu câtu sî celu practicu cu succesu bunu, — iéra invetiatorii, cari in publicarea legei acestei'a au fostu in oficiu, se lasa in oficiulu loru, dara suntu indetorati a-si dovedí inaintea autoritâtiloru, ce inspectiunéza scólele — esperinti'a sî desteritatea de a instruí, iéra cei ce nu potu dovedí acést'a se potu deobligá a face unu cursu supletoriu in vacantiele de véra la institutulu pedagogicu.

4. in scólele populari trebuie sa se predea celu putienu urmatórele obiecte de invetiamentu:

a) invetiatur'a religiunei sî a moralei,
b) cetirea sî scrierea,
c) computulu de rostu sî in scrisu sî cunoscinti'a mesuriloru din patria.
d) gramatic'a,
e) elementele fisicei sî istoriei naturali; cu privire la modulu de vietiuire sî la districtulu de care se tienu parintii maioritâtiei copiiloru.
f) geografi'a sî istori'a patriei,
g) inviatiuni practice asupr'a economiei câmpului sî cu deosebire asupr'a gradinaritului,
h) cunoscinti'a pre scurtu a drepturiloru sî detorintieloru cetatienesci.
i) cântarea,
k) deprinderi corporali (gimnastice cu privire la esercitiulu militarescu)

5. Scólele se fia prevediute cu table, incâtu e cu putintia cu globulu pamentului, cu mape, cu icóne pentru istori'a naturala sî preste totu cu cele mai necesarie aparate de invetiamentu;

6. cercetarea scóleloru pre sate sa tiena celu putienu 8 luni, sî in orasie celu putienu 9 luni.

Fiindu ca nóua tuturoru trebuie se ni jaca la anima sustienerea caracterului confessiunalu alu scóleloru nóstre dupa cum acést'a s'au dechiaratu in congresulu nostru nationalu bisericescu din anulu trecutu, asia daru Précinsti'a Ta sî tóte organele scolastice submanuate sunteti poftiti a lucrá din respoteri intru aceea, ca conditiunile mai susespuse pretutindenea sa se sustiena esactu cu atâtu mai vertosu, câci la dincontra se periclitéza caracterulu confesiunalu sî sistemulu nostru scolasticu potendu-se intemplá, ca in loculu scóleloru nóstre confessiunali sa se redice scóle neconfesiunali, care mai alesu la cei de marturisirea nóstra nu voru poté corespunde tuturoru trebuintieloru besericesci.

Vo facemu dara atenti pre toti cari incurgeti asupr'a scóleloru nóstre poporali: sa studiati lucrulu acest'a, sa pipaiti scaderile ce se afla la scólele nóstre, sî acele pre câtu se póte mai cu graba se faceti a se depliní. Vi recomendâmu acést'a cu atâtu mai vertosu: câci avemu la mâna ordinatiunea Escelintiei Sele domnului Ministru alu cultului sî instructiunei publice din 17. Martiu, a. c. nr. pres. 435. prin care suntemu reflectati: ca dupa raportele intrate la Escelinti'a Sea din diferitele pârti ale tierii, scólele confessiunali nu corespundu conditiuniloru espuse mai susu din Art. 38. 1868, anume: edificiele sî odaiele scolastice in multe locuri suntu necorespundietóre invetiaturei, suntu nesanetóse, in stare rea, sî mai alesu impreunate cu urmatórele scaderi:

a) nu se tiene terminulu de 8. luni, statoritu prin lege pentru cercetarea scóleloru, si dupa esamenele de primavéra din Martiu in multe locuri cercetarea scólei incéta de totu;

b) copiii obligati de a cercetá scól'a, o cercetéza fórte neregulatu, sî in privinti'a acést'a nu se face aratare nici la oficiulu parochialu nici la celu comunalu;

c) scólele afara de o tabla pentru computu sî tabele de parete pentru cetire nu au nici unu altu aparatu de invetiamentu;

d) defectulu celu mai esentialu e, cá din obiectele de invetiamentu prevediute in lege, se invétia prea putienu, sî peste totu afara de invetiatur'a religiunei sî de computu, nu se invétia de regula nimicu altu-ceva.

Cându daru ve facemu pre toti atenti la aceste scaderi care nu cumv'a se afla sî la scólele din cerculu Précinstiei Tale; sî care voru trebuí sa se deplinésca câtu se póte mai curendu: deodata pentru cercetarea regulata a scóleloru recomendu Précinstiei Tale, a deobligá strensu in scrisu pre fiesce-care invetiatoriu: ca din timpu in timpu se arate Précinstiei Tale casurile de absentare, sî pre parintii sî titorii, cari nu pórta grige de crescerea scolastica a fiiloru sî tutelariloru sei; iéra Précinsti'a Ta in casuri de aceste se folosesci tóte midilócele morali spre delaturarea reului sî déca acele nu aru prinde nimicu, se faci aratare la autoritâtile civili pentru folosirea midilóceloru mai eficace; iéra in casuri mai de mare momentu sa ni asterni nóua aretare despre starea lucrului.

Précinsti'a Ta nu vei amená a publicá cerculariulu {acest'a alu Nostru la tóte organele scolastice submanuate, spre strens'a urmarire.

A r a d u, 1 Maiu 1869.

(Subscrierea.)

Nr. 380,

Précinstite Domnule Protopresvitere, sî Inspectoru districtualu de scóle!

In urmarea articului de lege XXXVIII. din anulu 1868 cu privire la infiintiarea sî organisarea Senateloru scolare districtuali, Inaltulu Ministeriu regescu ungaricu de Cultu sî instructiune publica prin emisulu seu din 1 Aprile a. c. nr. pres. 492. au provocatu pre acestu Consistoriu diecesanu de a dispune cele trebuintióse: ca in intielesulu atinsului articulu de lege, sî religionarii bisericii nóstre se fie representati la infiintiarea senateloru scolare districtuale. — Totu acela-si Inaltu Ministeriu mai departe dispune: tóte diregatoriele nóstre bisericesci sî parochiale intr'acolo a le indrumá: ca se aléga in intielesulu §. 125. punctu 1. alu legei susatinse — pre representantii sei la senatele scolarie districtuali.

Determinatiunile cele mai esentali pentru noi din acelu articulu de lege suntu cuprinse in urmatorii paragrafi:

§. 124. institutele scolare comunale dintr'unu districtu de scóla le conduce inspectorulu districtualu de scóla denumitu prin Ministrulu de invetiamentu, sî senatu districtualu scolasticu, statatoriu sub presiedinti'a lui luata asupr'a scóleloru confessiunali supr'ainspectiunea se esercitéza cu intrevenirea inspectoriului de scóla.

Unu inspectorn scolariu póte functioná in mai multe districte scolarie, déca in districtele loru nu suntu preste 300 de scóle.

Déca multimea agendeloru sele va cere regimulu póte denumí prelanga elu pre unu inspectoru secundariu, séu ajutatoriu.

§. 125. Senatulu districtualu de scóla se forméza in urmatoriulu chipu;

1. fiacare confessiune, care are pre teritoriulu comitatului scóle confesionali, alege din sinulu seu câte unu membru:

2. toti dascalii dintr'unu districtu scolariu alegu din sînulu loru patru membrii;

3. pre cei'a-lalti membrii i alege comitetulu comitatense din sînulu seu, numerulu acestoru póte fi delá 13 pâna la 34.

4. in care comitatu se afla orasie regesci, acolo ele alegu din sînulu loru dupa punctulu 3, atâti'a membrii, câti li se cuvinu in proportiunea numerositâtii locuitoriloru orasieni fatia cu total'a populatiunei din comitatu.

Pentru efeptuirea atinseloru dispusetiuni, Consistoriulu diecesanu au otaritu procedur'a urmatória, amesuratu inviatiunei inaltului ministeriu, sî adeca:

1. Comunele nóstre bisericesci din comitatulu . . . . . sî ale Protopresbiterateloru . . . . . voru avé sa aléga unu membru pentru senatulu districtualu comitatensu de scóla, fia acel'a din tagm'a preotiésca ori mirenésca.

2. Invetiatorii comuneloru sî Protopresbiterateloru din comitatulu . . . . . iérasi deosebitu alegu unu invetiatoriu din sinulu loru.

3. Pentru efeptuirea alegeriloru espuse fia-care Protopresviteratu, alege din sinulu seu 10 membrii; iéra invetiatorii alegu deosebitu 10 membrii.

Spre ajungerea acestui scopu, are de a se infatisiá din fia-care comuna bisericésca la respectivulu Protopresviteratu unulu dintre preoti sî doi mireni alesi din partea comunei bisericesci.

Asemenea din tóta comun'a se va infatisiá sî unu invetiatoriu.

4. Cei 10 membrii alesi din fiesce-care Protopresviteratu se voru aduná in diu'a de 10 Iuniu a. c. la . . . . . sî acolo sub conducerea Protopresviterului . . . . . preotii sî mirenii adunati voru alege unu membru cá representante alu loru confessiunalu la senatulu scolariu comitatensu, sî dupa efeptuit'a acést'a alegere, alegu iérasi invetiatorii unu membru din sinulu loru.

Précinsti'a Ta nu vei amaná circulariulu nostru acest'a numai decâtu a-lu aduce la cunoscinti'a preotimei, invetiatoriloru, sî comuneloru din districtulu protopresviteralu facendu dispusetiunile potrivite, apoi avendu despre efeptuirea lucrului indata a relatiuná aici.

Datu din siedinti'a consistoriale diecesana, tienuta in Aradu, in 15 Maiu, 1869.

Procopiu Ivacicovic'u m. p.
d. „Speranti'a“. Episcopulu Aradului.

Aflâmu de necese a reproduce dupa „Bud'a-pesti Közlöny“ urmatoriulu emisu:

M i n i s t r u l u u n g. d e c u l t e s î i n s t r u c t i u n e a p u b l i c a a i n d r e p t a t u c â t r a t ó t e c o m u n i t â t i l e d i s t r i c t u a l e a l e t i e r e i u r m a t o r i u l u e m i s u:

„Mi-a venitu la cunoscintia, ca unele comune resp. locuitorii acelor'a solvescu fórte neregulatu seu nu solvescu de feliu acele competintie ale invetiatoriloru, cu care s'a obligatu alu rebonificá pentru servitiele sele, sî déca invatietorii siliti de lipsa urgéza competintiele loru, se espunu la multe neplaceri din partea comunitâtiloru.

Considerându impregiurarea aceea, ca invatietorii populari, conformu chiemârei loru momentóse in genere suntu destulu de reu remunerati, e de

lipsa sî din punctu de vedere alu esistintiei loru, cá putienulu salariu sa li se solvésca règulatu la tempulu otaritu, Pre lânga acést'a mai e de a se considerá sî aceea impregiurare; ca traindu omulu in mjloculu lipsei materiale, in lupta cu subsistinti'a vietiei a rare-ori este cu putintia, a-si implini mai cu séma chiamarea sea spirituale cu scumpetate; unu invatietoriu traindu in astfeliu de impregiurâri adese-ori nu e dispusu a invetiá sî a-si concentrá tóta atentiunea sea asupr'a indestulirei sufletesci sî a implinirei chiemârei sele imprennate cu multe sacrificie, prin urmare nu póte corespunde chiemârei sele, — sî asiá scól'a va patimí sî va dá indareptu, regressându totu odata sî instructiunea sî cultur'a publica, dela a cârei prosperare aterna tóta puterea spirituale sî morale precum sî esistinti'a nóstra materiale.

Este o nobila problema a onor. comunitâti sî a acelor'a ce representa nemijlocitu tóte interesele districtului, ba jace chiaru sî in interesulu loru, cá in cerculu loru de activitate se staruiésca cu tóte puterile pentru inaintarea educatiunei popularie; pentru aceea sunteti datori a supraveghiá sî a dá mâna de ajutoriu la realisarea conditiuniloru, ce suntu recerintiele nestramutavere la inflorirea educatiunei popularie. Deci cu deplina confedintia me adresezu câtra onor. comunitâti cu aceea rugare, cá in cerculu d-vóstre de activitate, cu privire la inaintarea culturei generale a poporului, sa se indrepte tóta atentiunea ingrigitórie, cá comunele sî respective locuitorii acelor'a se solvésca regulatu sî la tempulu otaritu competintiele invatietoriloru comunali, fia acele in naturale séu in bani gat'a séu in ambe modurile statorite; asemenea se bine-voiti, cá in vreme de lipsa se ingrigiti sî de aceea impregiurare, ca invetiatorii sa nu fia siliti a-si aduná séu sfortiá cu multe neplaceri ei insîi competintiele loru cu perdere de tempu sî spre daun'a invetiaturei sî a scólei, ci acést'a se o incredintiati unui'a séu mai multoru membri activi din comuna, cari voru insciintiá on. comunitate despre purcederea loru, carea apoi e indatoratu a o face cunoscutu judelui procesualu, insemnandu-i totu odata sî pre cei ce nu voru se solvésca spre mai departe urmare.

Sum convinsu, ca onor. comunitate petrunsa de momentuositatea educatiunei poporului va corespunde cu placere sî cu scumpetate acestei recercâri, câci numai asiá 'si va puté implini chiamarea conlucrându dupa putintia, cá caus'a educatiunei poporului negligata pâna acum parte mare, sî pâna câudu legislatiunea va puté aduce otariri mai radicale in privinti'a acést'a se propasiésca câtra ameliorarea dorita.

Bud'a, in 24 Aprile 1868.

Br. Ios. Eötvös.

Cuventarea

deputatului Sigismundu Borlea tienuta in siedinti'a din 4 Iuniu.

Onorabila camera! Eu asié credu, cá diet'a indata ce s'au convinsu cumca vre un'a lege adusa de ea nu numai indestulesce pre un'a parte mai mare a locuitoriloru tierei ci intempina resensulu acelor'a, este detori'a a modificá legea aceea estumodu cá locuitorii se fie multiamiti cu ea, — eu inse asié credu ca majoritatea camerei este conviusa despre aceea, cá legea de nationalitate adusa in diet'a trecuta nu numai n'a indestulitu pre natiunile nemagiare care formézа majoritatea in tiéra, dara acele nutrescu antipatia in privinti'a ei, — câci scimu cumca opiniunea publica se manifestá prin presa sî municipie, scimu inse sî aceea, ca nu numai foiele din Ungari'a ci mai tóte din imperiulu austriacu s'au dechiaratu contr'a acestei legi sî au condamnat-o scimu sî aceea ca in adunârile comitatense pre totu indene, unde numai acésta lege s'au publicatu românii s'a dechiaratu cu franchetia contr'a ei, cu tóte ca dnulu deputatu Perczel in septem'n'a trecuta a laudat'o multu, dîcendu, ca n'are pareche, sî mai adaugu, ca nu dorescu se aiba, deci in vorbe ne intrunimu, diferimu inse intru interpetarea loru, altcum ca sî cei puțini insi cari inca nu s'au convinsu sa se convinga deplinu, ca legea acést'a nu indestulesce sî nu póte pre natiunilile nemagiare, esiste unu modu fórte simplu adeca guvernulu se conchiame pre tóte natiunile nemagiare la congresu numai pentru ca sa se pronuncie in privinti'a acestei legi, sî eu promitu solenelu, ca la casu câudu congresele se voru dechiará pentru acésta lege, eu din partea mea nici câudu nu-mi voiu redicá cuventulu contr'a ei.

Ce s'atinge de observatiunea facuta de dnulu deputatu Zmeskal in contr'a cuventului natiune, insemnu numai atât'a, ca aru trebuí sa se ia cumca legea aceea precum sî articlulu ei prin care suntemu decretati magiari, nu s'a creatu cu invoirea nóstra ci contr'a vointiei nóstre, aceea inse o va scí sî dnialui ca nu numai natiunile ci sî individii manati cu fort'a unde-va, nesuescu totudeun'a a scapá d'acolo, ba potu dîce, ca de s'aru poté ca ómenii se intre viui in paradisu, sî de cumv'a cine-va i aru introduce cu forti'a, dieu, sî d'acolo aru nisuí a fugí, numai pentru ca fure introdusi cu forti'a.

Dupa ce inse insu-si on. deputatu Franciscu Deák dechiará ca nu este contr'a presintârii unui projectu de lege pentru revisiunea acestei legi, sî apoi pre basea acést'a sa se modifice, (Strigâri: nu sa se modifice, ci sa se pertrateze!) apoi bine sa se pertrateze, acést'a inse dupa parerea mea este totu un'a, pentru ca este prea naturalu, ca de cumv'a vremu sa modificâmu un'a lege, trebue mai nainte a se pertrată projectulu substernendu in privinti'a acést'a sî numai dup'aceea a se face modificarea (strig: nu, nu) eu estu-modu intielesei cuvintele deputatului Franciscu Deák, sî altcum nici nu se potu interpretá.

Sî estu-modu fiindu dovedita deplinu sî nenegata din partea nimenui necesitatea d'a sumite revisiunei legea pentru nationalitate, nu aflu caus'a pentru care sa nu se amintésca acést'a sî in adresa, cu atâtu mai vertosu, cu câtu acést'a aru serví spre liniscirea natiuniloru nemagiare. Oportunetatea a figuratu in camer'a acést'a ca unu argumentu principalu, deci eu din punctulu de vedere alu oportunitâtii aflu a fi fórte necesaria, pentru liniscirea natiuniloru nemagiare, acceptarea amendamentului facutu de noi, dreptu aceea partenindulu, lu recomendu atentiunii on. camere. (Cuventarea acést'a sî cele-lalte ale dep. români suntu reproduse dupa „Feder.“.)

Cuventarea

dep. din stâng'a centrale, Em. Ivanka din 4 Iuniu la amendamentulu in cestiunea natiunalitâtiloru.

Onorata casa! Sum de parere, ca cestiunea natiunalitâtiloru nu se póte desbate acum de nou numai asiá pre de laturi (mellékesen) sî partinescu parerea amicului meu Nyáry carele au vorbitu inainte de mine; ca cu tóte ca s'a rostitu cuventâri in contra legei natiunalitâtiloru facute in anulu trecutu; ba unu domnu deputatu, carele a vorbitu tocm'a inainte de mine, o a infatisiatu de o lege fórte nedrépta, directiunea ei principale — sî acést'a insemnéza progresu — demustra ca este unu spiritu liniscitoriu in tiéra. Cu acést'a nu voiu sa dîcu nici decum ca legea pentru natiunalitâti multiamesce pre deplinu, ba marturisescu sinceru, ca eu a-siu fi vrutu, cá pasagie singuratice din legea din cestiune sa se redacteze altfeliu sî déca insesi natiunalitâtile nu aru fi pasîtu in proiectulu loru de lege cu pretensiuni ultraiste, la facerea legei, eu altu feliu a-siu fi votatu.

Ceea ce concerne asertiunea condeputatului Borlea, ca românii dela celu dintâiu pâna la celu din urma nu suntu multiamiti cu legea pentru natiunalitâti, sî ca in intielesulu acest'a s'au descoperitu (românii) in tóte foile loru, facu acea observare ca numele „legei pentru natiunalitâti“ in sine insusi invólva, ca legea acést'a nu e facuta numai pentru regularea afaceriloru romanesci, ci pentru indestulirea tuturoru specieloru de popóre de alta limba cari locuiescu in tóta tiér'a. Amu amintitu insa sî mai inainte, ca nici pre mine nu m'au multiamitu pre deplinu. De aceea dîcu, ca natiunalitâtile voru procede practicu, déca voru voí sa indrepteze gradatu legea acést'a. Déca voru propune astfeliu de modificâri in trens'a, cari sa se póta prevedé, ca dispusetiunea ce domnesce in tiéra face possibile primirea (acceptarea) loru. Pentru ca déca le voru conceptá cá in anulu trecutu, atunci, o dîcu cu parere de reu, voru constringe sî pre acei'a carii voiescu sa-i partinésca cum au facutu sî cu noi in anulu trecutu, cá sa nu voteze cu densii . . . . . *)

(Fiindu ca nu partinesce in genere, adres'a nu partinesce nici amendamentulu).

*) Din „Hazánk“. R.

Intrebâri,

ce a otaritu comissiunea de enquête pentru contributiunea de vinarsu conchiamata de ministeriulu reg. ung. de finantie, a le pune espertiloru, persóneloru singuratice, corporatiuniloru sî reuniuniloru.

(Urmare.)

B. Intrebâri,

din punctulu de vedere alu aceloru vinarsarii mai mari, in cari vasele pentru dospirea plamaditurei cuprindu celu putienu 30 de vedre avendu de materia lucratóre cucuruzu, cereale, legume, morcovi sî napi de zaharu.

24. In ce stare se afla dupa legea de contributiune generale din presentu acele vinarsarii mai mari, cari intrebuintiéza materii fainóse, morcovi séu napi de zaharu?

25. In câtu e fundata acést'a stare in sistem'a de contributiune generale preste totu? sî in câtu, in otaririle speciale ale art. 16 de lege din 1868?

26. Incâtu au sî alte relatiuni asupr'a stârei acestei'a influintia?

27. Esercitéza modulu presentu de contributiune generale dupa feliulu celoru patru materii crude, ce vinu mai cu séma in lucrare: cereale, cartofi, napi de zaharu sî morcovi, o influintia deosebita asupr'a productiunei de spirtu in tierile corónei unguresci?

28. Oferesce sistem'a de contributiune generale aceloru vinarsarii, a câroru materiale crude suntu dupa gradulu spirtului mai scumpe, séu prin o plamadire mai désa, séu prin o dospire mai usióra, fatia cu cele-lalte materiale crude mai eftine, posibilitatea complanârei acestei diferintie? sî déca o oferesce, e a se priví acést'a posibilitate, cá o preferintia a generalisârei de contributiune, incâtu prin aceea se efeptuéze particularminte o complanare a pretensiuniloru vinarsarieloru intre sine?

29. N'are influintia unilaterale sistem'a presenta de contributiune generale asupr'a intrebuintiârei aceloru materii, ce suntu mai bogate in surogatulu de zaharu séu scrobu (intarela) séu nu influintiéza in parte mai multu complanându prin intrebuintiarea sea?

30. Oferesce sistem'a generalisârei presente de contributiune sî possibilitatea, a intrebuintiá sî atunci materialele subsumate in intrebarea 12, déca in urm'a ori sî cârei influintiâri, a perdutu in valórea sea? sî déca nu, — in ce modu s'aru potea schimbá unele otariri a legei presinte, cá pre lânga sustienerea intereseloru fiscale sî industriale, sa se amelioreze dupa potintia calamitatea acést'a?

31. Déca principiulu generalisârei contributiunei s'aru aratá, cá celu mai cu scopu, ce schimbâri aru mai fi de doritu, pentru d'a servá de o parte interesele industriei, sî de alt'a d'a incungiurá esploatarea unoru otariri singuratice a acestei'a?

32. Corespunde otarirea primita in §. 5. a art. de lege XVI. ex 1868 intereseloru economice sî industriale, cá vinarsariile, ce suntu ne'ntreruptu in lucrare in câte siese luni, iéra acele, ce nu lucra totu in continu in decursulu duratei de ferbere legalminte otarite, se nu-si schimbe lucrarea loru, va se dîca, se nule fie iertatu nici a o marí, nici a o imputiená? sî déca nu, ce schimbâri aru fi de doritu sî posibile cu privire la otarirea duratei contributiunei generale, in care se nu se faca nici o schimbare?

33. Firearu consultu, a sistá rebonificarea restantieloru de contributiune, ce oferescu acum din caus'a unui impedimentu de lucrare mai multu cá 48 de óre; sî a oferí ferbatoriloru o concessiune percentuale (sî câtu) dela contributiunea formale? In ce casuri estraordinari s'aru poté retienea prelânga tóte aceste pretensiunea ferbatoriloru la o rebonificare a restantieloru contributiunale?

34. Arata-se corespundietória impregiurâriloru faptice tempulu de dospire pentru deosebitele feliuri de materii otaritu prin art. de lege XVI din an. 1868? séu suntu schimbâri de doritu in directiunea acést'a?

35. Ce feliu sî ce numeru de vase accidentale recere fia-care metoda deosebita de manipulatiune? sî in ce proportiune e de a se statorí marimea sî numerulu acestoru vase fatia cu marimea

spatiului intregu a cadiloru de dospire? (Proportiunea e de a se insemná in percente.)

36. Câte vedre de plamaditura se potu ferbe in 24 de óre in aparatele de ferbere construite dupa deosebitele sisteme, cându d. e. spatiulu intregu alu caldârei cuprinde 50 de vedre?

37. Ce spatiu trebuie se aiba aparatulu pentru ferberea plamaditurei (adeca: a) ambele caldâri dimpreuna cu incalzitoriulu dinainte, séu b) numai ambele caldâri singure) fatia cu spatiulu tuturoru câdiloru de dospire cu 100 de vedre d. e. pentru cá ferbatoriulu se aiba ocasiune a-si ferbe plamaditur'a, pre care e pusa contributiune in tempulu dospirei otaritu de lege, déca se intempla vre-o stricare mai mica in plamaditura?

Vede-se a fi consultu, cá la vinarsariele acele, ce au de altmintrea aparate de fertu preste proportiunea amintita, de superfluu sa se puna contributiunea pusa pre spatiulu de dospire?

Séu pare-se a fi mai bine a subsumá pre viitoriu in sistem'a de contributiune generale afara de spatiulu intregu de dospire a cadiloru sî a vaseloru de drojde sî intregulu spatiu a aparateloru de ferbere, ambele caldâri dimpreuna cu incalditoriulu de dinainte, sî sub ce modalitâti?

38. Ce spatiu totalu a cadiloru pentru plamadituri dulci, a vaseloru de drosdi sî a tievereloru (Kühlgefässe) precum si a altoru vase occidentale pentru mazeratiune (la cucuruzu sî sucu de morcovi) pentru inmoiare (la cucuruzu, orzu sî drosdii) sî a tuturoru aceloru vase ce suntu menite a cuprinde deosebitele materiale crude singuratice séu impreunate — fia in percente de unu spatiu totalu a cadiloru de dospire de câte 100 de vedre:

a) sub retienerea sistemei de contributiune generale de pâna acum, (ce cuprinde numai spatiulu vaseloru pentru dospirea plamaditurei sî a drojdeloru),

b) fia sub adaugerea spatiului a aparatului de ferbere (ambe caldârile sî incalditoriulu de dinainte) este d'a se luá de basea presenta — va se dîca pre o basa mai largita; dupa diferitele materiale crude, sî dupa metod'a de manipulatiune este d'a se eliberá de contributiune? asiá incâtu numai superfluulu sa se socotésca in spatiulu de dospire pre care jace contributiunea.

39. E corespundietóre tacs'a contributiunale de 6 xr. pentru unu gradu alu metrului alcoholicu de spirtu, desvoltârei productiunei de spirtu sî relatiuniloru consumtiunei interne? sî este cu scopu sa se tiena de principiulu restitutiunei complete contributiunale cu 6 xr. sub tóte impregiurârile?

40. E convenabilu principiulu de respunsabilitate a proprietariului vinarsarieloru fatia cu arandatorii (usufructuari) in casuri supuse pedepseloru?

41. Câte mâji (cantarie) vienese de plamaditura lucrata, cadu la ferbatori de cereale pre câte 100 de vedre spatiu completu a cadiloru de dospire? sî câti punti din acést'a vinu pre esenti'a plamaditurei, sî câti punti pre drojdile intrebuintiate la dospirea ei? (la intrebuintiarea de materii mestecate e d'a se insemná cantitate in cantare vienese sî punti pentrufia-care specie de materia sî la cantitatea corespundietóre de orzu).

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Reclamatiuni. Din 18 Iuniu n. s'au inceputu terminulu reclamatiuniloru la comissiunea pentru conscrierea alegatiloru (ce au sa alége in puterea statutului provisoriu). Terminulu duréza optu dîle.

*** Congresulu serbescu (nat. bis.) s'a deschisu in 1 Iuniu v. Cuventarea cu carea Metropolitulu serbescu a deschisu congresulu a fostu intempinata cu aplause. Cuventarea se terminà cu unu sa traiasca Regele, la ceea ce congresulu a respunsu cu o aclamatiune intreita.

*** (Flamur'a Honvediloru mag.) Ministeriulu ungurescu de aparare, staverindu formatulu sî decoratiunea flamurei armatei ungaresci de aperare, intre insemnele tiereloru numite ale corónei lui Stefanu, insîra sî emblemele Cumaniei, Lodomeriei, Bosniei, Serbiei sî Bulgariei. Cerendu-se aprobarea Maj. Sele, Imperatulu sî-a espresu dorinti'a pentru a se esaminá de nou lucrulu — spune „Pester Lloyd“ — nu cumv'a sa se dée insa la nescari reclamatiuni. De alta parte audîmu ca in cestiunile dietei ungaresci, venindu la pertratare projectulu de lege pentru imprimirea baniloru ung. de auru, maghiarii (ardeleni) s'au luptatu cu multu zelu pentru eliminarea emblemei Marelui Principatu Transilvani'a dintre insemnele moneteloru respective.—

„Federat.“

*** Dela Ogn'a de lânga Sabiiu ni se comunica, ca dumineca, fiindu provisorulu (vorniculu) opidului intre grânele din partea de câtra Siur'a mare sî aflându acolo niscari siureani (sasi) pascendu-si caii in grânele ogneriloru a zalogitu pre culpabili luându-le o tiundra. Ei inse a sciutu escamot'a calari'a provisorului din mânai sî o manara dimpreuna cu caii loru spre otarulu Siurei mari. Provisorulu ogneanu, carele erá singuru sî asiá dîcendu cu mânile góle, nu putù sili pre siureni sa inapoieze calari'a. Deci provisorulu se intórce pedestru câtra casa sî se intielege cu zalogulu in mâna. Intr'aceea siurenii, acusi, in numeru trei, ajungu calâri pre provisorulu din Ogn'a sî cu amenintiâri i storcu sî zalogulu din mâna. Suntemu curiosi sa vedemu, cum va scí magistratulu Ognei (Vizakna) sa sustiena autoritatea deregatorieloru comunali, cându acestea se afla in implinirea detorieloru sele.

*** Napredak (progresu). Cetimu ca in cetatea româna de portu, in Galati, s'a formatu o reuniune, a cârei problema este sa infiintieze scóle poporali pentru slavi. Colect'a cea dintâiu spre acestu scopu a avutu unu resultatu neasteptatu de bunu. — Sî in Trieste s'a intemeiatu o reuniune de lucratori de natiunalitate slavica.

*** Specula cu revolutiunea. Unu proprietariu de case din Parisu a cugetat sa traga folosu din miscârile ce se petrecura de curendu in Parisu. Elu a espusu o tabla afara pre cas'a sea cu inscriptiunea: „Aici suntu feresti de inchiriatu, din cari se va puté vedé fórte bine revolutiunea ce se va intemplá astadi. Pretiulu de o ferésta e doi franci pre óra,“ — „Se non e vero e ben trovato“, aru dîce italianulu.

*** (Veninu in metas'a decusutu.) Se scie, ca cusetóriele sî toti câti se ocupa cu cusutu, bagu fórte adese-ori in gura firele de atîa lasându-le lungu tempu in atingere cu umediél'a gurei. Ori-cine se póte convinge despre reutatea acestei datine; intielegendu, ca scrutârile facute au aretatu, cumca in metas'a négra de cusutu se afla mai 18 percente ocsidu de plumbu Sî anume, in multe fabrice din Germani'a, Bolgi'a, Franci'a sî Elveti'a metas'a se pregatesce cu sare de plumbu, pentru ca se fia grea. Cugetâmu a face unn servitiu tuturoru cari se ocupa cu metasa, atragendu atentiunea respectiviloru asupr'a impregiurârii acestei'a.

*** (Lini'a ferata pacifica.) Foiele americane spunu: construirea liniei ferate pacifice dela S. Louis pâna la S. Francisco (un'a distantia de 2100 mile englese) s'a terminatu in 10 Maiu. Ultimulu cuiu, carele fu batutu pentru intarirea liniei din urma, precum sî ciocanulu intrebuintiatu cu acésta ocasiune au fostu puse in legatura prin baterie electrice sî fire telegrafice cu campanele tuturoru capitaleloru din statele americane, asié incâtu fie-care ciocanitura de ciocanu s'a audîtu in tóta tiér'a in unulu sî acela-si tempu.

*** Comissiunea pentru esamenile judiciale in M. Osiorheiu e denumita de câtra ministeriulu de cultu sî instructiunea publica. In urm'a acestei denumiri presiedinte e Ladislau Kabos, asesoru la tab. reg., comisari suntu: asesorii: Georgiu Bardossy, M. Binder, Sam. Gyarmaty; mai departe professorii de drepturi dela col. reformatu Nicol. Dozsa, Gavriilu Vályi sî adv. juratu Iosefu Székelyi.

*** Doi arbori insemnati. Nu e demultu de cându in muntii din apropiere au taiatu unu bradu uriasiu de o grosime de 7 urme in diametru. Mai la vale au taiatu unu fagu numai de 9 degete (policari, zoli) dara dupa cercurile anuali cari se vedu in mediulu lemnului s'a aflatu ca trebuie sa fia de 200 ani. Subtirimea arborelui se esplica, din nadusiél'a ce a avut'o de alti arbori din apropierea sea. Lemnulu arborelui e tare cá pétr'a.

* Avisu. Subscrisulu amu onóre a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu românu, cá lips'a de multu sentîta a unei mape române a Banatului Timisianu se va delaturá câtu mai curendu prin tiparirea unei'a elucrata de mine dupa fantânele cele mai nóue sî perfecte. Este lucru in comunu cunoscutu, câtu de reu ne potemu folosí in afacerile nóstre scolare sî private de mapele straine, redegeate in alte limbe la multi necunoscute, care ni discriu séu falsu séu defectuosu pamentulu scumpu pre care locuimu. Deci ca se scapâmu d'acésta lipsa, cu acésta ocasiune depinde dela spriginirea onor. publicu românu, care imbratisiandu intreprinderea mea presinte me va incuragiá spre a mai redege cartele mai multoru pârti séu chiaru a intregei patrie române, care se receru in modu urgentu pentru scólele nóstre nationale preste totu.

Map'a lucrata de subscrisulu, in marime de dóue urme sî mai bine in lungime sî latime, provediuta cu tóte recerintiele unei mape bune, consta, afara de cea politica-geografica, dintr'un'a miniatura etnografica adeca deliniata sî colorata dupa nationalitâtile locuitórie pre acésta frumésa parte cea de pamentu, sî estu-modu servesce dreptu conspectu asupr'a majoritâtii relative a diferiteloru poporatiuni.

Map'a in cestiune se va puté castigá pre calea prenumeratiunei cu pretiu de 2 fl. v. a. pâna la 20 Iuliu a. c. inclusivu. Deci cá se potu intetî tiparirea eî mi iéu voia a cere concurgerea neamenavera a onor. publicu, care va binevoí a se adresá câtra suscrisulu prin epistole francate provediute cu pretiulu frpsatu, pâna la terminulu defiptu mai susu.

OO. dd. colectanti dela 10 esemplarie voru primí unulu de onóre.

Pest'a 10 Iuniu, 1869.

Mihaiu Biju.
(Bud'a, Christinenstadt Hauptgasse nr. 388.)

22—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu sî deodata directoru alu scólei capitali gr. or. din Urbea Fagarasiului se escrie concursu.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu de 400 fl. si relutu de cuartiru 50 fl. v. a. pre anu, solvatu decursive din fondu pre tóta lun'a cu esactitate.

Competitorii au sa-si tramita recursele pâna la finea lui Iuliu a. c. cal. nou la efori'a subsemnata sî voru documentá:

a) ca suntu de religiunea greco-orientale,
b) ca pre lânga limb'a româna a invetiamentului cunoscu sî alta limba patriotica perfectu, spre a o propune,
c) ca suntu nu numai cualificati dupa norme, ci si ca au servitu cu succesu in scóle capitali pâna acum sî s'au purtatu bine,
d) ca suntu in stare de a instruí tinerimea in cântu bisericescu sî lumescu

Dela efori'a scólei capitali gr. or. Fagarasiu in 3/15 Iuniu 1869.

Petru Popescu,
Protopopu.

Codru Dragusianulu,
Epitropu scolariu.

35—3 **EDICTU.**

Nicolae Pandrea din Zoltanu Comitatulu Albei superióre acum trecuti 4 ani cu necredintîa parasindu-si pre legiuit'a sea socia Ioan'a Medrea cu unu pruncu micu in bratie din comun'a Vidacutului romanu, Comitatulu cetatei de balta, fâra a se sci loculu petrecerei densului, este citatu cá in terminu de 6 luni de dîle dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale, câci la din contra se va decide procesulu matrimoniale in contra-i urzitu sî in absenti'a lui la intielesulu SS. canóne a bisericei gr. or.

Alm'a, 21 Maiu 1869.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Ternavei de susu.

Ioanu Almasianu,
Protop. gr. or.

Burs'a de Vienn'a.

Din 6/18 Iun. 1869.

Metalicele 5%	62 40	Act. de creditu	319 50
Imprumut. nat. 5%	70 50	Argintulu	121 75
Actiile de banca	746	Galbinulu	5 87½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 46. ANULU XVII.

Sabiiu, in 12/24 Iuniu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Activitate.

II.

Polonii dupa ce si-au perdutu regatulu, dupa ce au fostu impartiti la trei puteri (Austri'a, Prussi'a si Russi'a) au parasitu patri'a loru, unii si fisice, altii nevrendu se mai scie de afacerile ei. Ei nu au vrutu sa fia partasi la nimic'a din cele ce se intemplá in staturile de cari se tieneau. Cei mai puternici mergeau in strainetate cá sa-si manânce acolo mai in graba averea si sa se instrainéze mai iute de poporulu loru si de impregiurârile tierei loru. Din strainatate apoi incercau, séu sedusi de vre-unu diplomatu siretu alu vre-unei din puterile la cari erau impartiti, séu de interesele altui statu, sa faca câte o revolutiune. De regula revolutiunile aceste erau nenaturale, pentru ca ele se faceau acum cá nisce invasiuni de dinafara, cari nu aveau legatura firésca cu viéti'a poporului polonu, pre cari revolutiunarii lu cunosceau mai multu din epistole si din diuarie. Deci fia-care revolutiune se suprimea curendu.

Déca polonii cei cu inteligintia si avere remaneau in mijloculu poporului loru ; déca ei inteligenti'a o punea in servitiulu tierei cautându a ocupá locuri de influintia in organismele cele nóue, puteau sa stórca cu tempulu chiaru si dela subjugatori o usiurintia pentru poporulu asupritu. Poporulu insa ajutatu de influinti'a inteligintiei sele si de averea carea nu se ducea in strainetate, déca nu venea dintr'un'a sa castige drepturi politice cum le avusera, si inmultiá inteligenti'a, sporea cetatienimea si sustienea buna-starea materiale, cari suntu mijlóce fórte bune de a ajutá pre ori-cine sa ocupe si sa sustiena o pusetiune in societatea, fia a individiloru, fia a staturiloru.

Asiá, cu purtarea loru pururea passiva, fura inundati de nemti si jidovi, in Posen si Galiti'a, si de jidovi si rusi in Poloni'a rusésca. In desiertu au fostu tóte declamatiunile prin tieri streine, indesiertu articulii cei miscatori din diuarie, brosiuri etc. in desiertu a fostu si sângele polonu ce s'a stropitu cu atât'a profusiune in lumea vechia si in lumea nóua in tóte revolutiunile si resbelele.

In partea estrema dela apusulu Europei, in Britani'a mare avemu unu altu esemplu, avemu pre Iri, carii de seculi se lupta cu puterea englesésca. Ei nu siau parasitu patri'a, nu au despretiuitu parlamentulu englezescu unde fura de a pururea majorisati, ci minoritâtile loru cu o adeverata abnegatiune au luptatu si lupta mereu pentru dreptatea ce li se cuvine. Si astadi vedemu ca lumea se intereséza de cele ce se lucra in parlamentulu englezu in caus'a iriloru. Opiniunea publica a lumei intregi i spriginesce si vedemu ca nu fâra de resultatu, pentru ca chiaru lordii cei ruginiti din cas'a de susu a parlamentului, muiati de acésta opiniune publica, nu au staruitu pâna in cele din urma in denegarea dreptului bisericei irice, de care nu se bucurá cá cea anglicana; cu care dreptu suntu impreunate si privintie politice, ce déca nu voru fi deslegate, irii nu suntu cetatieni egali indreptatiti cu englesii.

Déca cautâmu asupr'a cestiuniloru ce suntu de deslegatu la noi, cestiuni politice si sociale, cugetâmu ca va fi pré lesne de aflatu, cum avemu sa urmâmu noi in casuri analoge. Lasavomu sa tréca deslegarea multoru cestiuni politice de interesu vitale pentru poporu, fâra sa dicemu cev'a ? lasavomu, ca tóte benefacerile statului sa si le insusiésca numai unii, iéra noi sa tacemu si sa purtâmu greutâtile ce nile voru impune ? Acést'a e fórte usioru de facutu, dara ni e téma ca ne vomu tredî cá cei morti la parere, ne vomu tredî ingropati de vii si apoi dupa ce greutatea cea pravalita preste noi va fi mare, vomu trebui sa murimu inadusiti.

Inse noi nu credemu nici de cum ca amu devenitu pâna unde sa nu mai putemu avé nici o cunoscintia de interesele nóstre. Noi credemu ca suntu fórte multi, cei mai multi carii apretiéza istori'a cu evenemintele ei usiá dupa cum o apretiâmu si noi.

Istori'a e o magistra nepartinitória a popóreloru. Din ea potu invatiá unele si altele in o forma. Paginile ei ori unde le deschidemu au esemple vii; inaintea loru nu are trecere nici ambitiunea personale nici invidi'a personale, cari durere jóca de multe ori role insemnate in societâtile omenesci de totu feliulu, si déca istori'a le insemna si pre aceste, o face numai pentru cá posteritatea sa aiba de ce se ingretiosiá séu urmatorii sa aiba de ce se infiorá. !

Evenemінte politice.

Diuariele opositiunali purtara prin foile loru nisce sciri ce voru sa faca lumea sa créda ca óre care schimbare in ministeriulu regescu ungurescu va urmá câtu de curendu. Ce forma va avé schimbarea aceea nu se spune si scirile ce curgu in susu si in josu lasa situatiunea fâra nici o espressiune. Unele murmura ceva despre unu ministeriu Majlath.

In sînulu partidei lui Deák cetimu ca au fostu óre cari neintielegeri escate cu ocasiunea alegeriloru in delegatiuni si cu ocasiunea depunerei juramentului din partea lui Majlath, presiedintelui tablei septemvirali. Factulu acestu din urma spune „Osten", in o corespundintia a sea din Pest'a, a indemnatu pre Zsedényi sa interpeleze in conferintia clubulu deakistiloru pre dd. ministrii pentru ce memoratulu presiedinte nu a vrutu sa depuna juramentulu in mânile ministrului de justitia si a cerutu a lu depune in mânile Maj. Sele séu a unui deléga a acelei'a si. Zsedényi a amenintiatu in interpelatiunea sea, ca déca mai obvinu casuri de aceste, elu si altii, nici din consideratiuni câtra oficiu nici câtra titule nu voru mai suferí a fi partasi la pecatele regimului si ei nu voru mai privi in eventualea schimbare de cabinetu resturnarea ordinei statului

Regele Prussiei a fostu fórte bine primitu in Bremen. Cuventâri entusiastice s'au rostitu de câtra primarii de acolo, si totu asiá a respunsu si regele, carele intre altele si esprimá parerea cea buna, ca provedinti'a l'a alesu pre densulu sa incoroneze edificiulu ideei celei mari natiunali si ca spre acestu finitu ia renduitu unu consiliariu cum este Bismarck.

Din Franci'a insciintiéza telegrafulu o nóua resculare de lucratori in St. Etienne. Se dice ca unu deputatu Roulleaux-Dugage, la provocarea ce i s'au facutu, da Imperatului Napoleonu consiliulu a reformá ministeriulu cu elemente nóue de totu, afara de Niel. Despre principele Napoleonu se vorbesce ca a facutu imperatului descoperiri suprindietórie. Principele vediendu ca imperatulu nu promite a implini cele recomandate de densulu s'a retrasu la unu bunu alu seu aprópe de Genev'a (in Elveti'a.)

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 15 se publica resultatulu alegeriloru in delegatiuni. Toti delegatii se tienu de partea lui Deák. Dupa acést'a urméza mai multe interpelatiuni intre cari un'a e a deputatului Hodosiu : pentru ce nu au aprobatu ministeriulu alegerea lui V. Alessandrescu Urechia si a lui B. Petrececca Hajdeu de membri onorari ai Asociatiunei tranne române pentru literatur'a si cultur'a poporului românu. *)

*) In intielesulu statuteloru membrii din staturi straine trebuie sa aiba si aprobatiunea guvernului.

Ministrulu de interne respunde la interpelatiunea lui Czászár in privinti'a „agitatiuniloru daco-romanistice in districtulu Fagarasiului", dicendu, ca in adeveru au fostu agitatiuni de aceste in tempulu alegeriloru, dara si districtulu si comitetulu la dieta s'au supusu amenintiâriloru ministeriali si alegerea districtuale se facù. Nu va suferí nici in viitoriu ast- feliu de agitatiuni.

La interpelatiunea dep. (sasu) Kapp pentru ordinatiunea ministeriale in privinti'a organisatiunei provisorie pre fundulu regescu, respunde ministrulu, ca nu recunósce dreptu legi'timu Universitâtiei sasesci de a organisá. Vorb'a e despre regularea comuneloru, cercuriloru si jurisdictiuniloru, si aceste tóte se tienu de dieta. Universitatea au asternutu dóue elaborate cari diferescu unele de altele. Regimulu le-a luatu de base in ordine si a modificatu numai censulu si modulu de alegere. Ministeriulu a aflatu de bine cá pâna la statorirea cualificatiunei alegatoriloru pre cale legale sa se tiena de censulu celu normatu pentru alegerea deputatiloru. Regimulu nu póte acceptá alegerea intreita propusa de universitate si asiá pentru cá sa fia in consunantia cu legile patriei a ordinatu alegerile directe. Mai departe respunde ministrulu ca atunci cându emite dispositiuni provisorie nu e de lipsa a ascultá inainte de emiterea ordinatiuniloru pre respectivi ; elu inse a facutu acést'a ascultându pre acei'a, cari nu se tienu mortisiu de formele cele invechite ale burocratismului. In privinti'a alegeriloru functiunariloru publici ordinatiunea sea se orientéza dupa dispusetiunile legei XXII si XXIV din 1848. La intrebarea (din interpelatiune) ca are ministrulu de interne de cugetu sa-si sustiena ordinatiunea sea in fati'a opiniunei publice, si a reformei justitiei ce sta la usia ? respunde ca are de cugetu sa o sustiena, pentru ca dupa lege nici nu póte altfeliu. Aru fi insa de doritu cá o parte din locuitorii de pre pamentulu regescu sa se emancipeze odata de sistemulu celu vechiu burocraticu câci pentru esprimerea opiniunei publice competente e de lipsa sa se formeze alte corporatiuni, cari sa fia eflusulu majoritâtiei celei adeverate si acést'a o doresce si regulativulu provisoriu.

Objectulu acest'a se va pune in un'a din siedintiele cele mai de aprópe la ordinea dilei.

Trecendu la ordinea dilei se continua desbaterea speciale in privinti'a modificârei art. VII din 1868, desbaterea generale si speciale in privinti'a monetei si propunerea comissiunei centrali ca ministrii in viitoriu pre lânga projectele de lege sa astérna si motivarea loru. — Se mai cetesce unu raportu despre detoria flotanta. Se preda comissiunei finantiale. In fine se votéza legea de recrutatiune dupa a trei'a cetire.

In siedinti'a dela 16 Iuniu. Dupa asternerea protocolului de alegere a deputatului Csengery alesu in Canij'a mare si a lui Em. Laszlo in Szentes, si dupa unele interpelatiuni — referesce comissiunea verificatória ca protocólele de alegere ale lui Eug. Madarász si Eug. Mocioni suntu in ordine, si pre lânga terminulu de 30 de dîle la casu sa vina vre o reclama, deputatii mentiunati se verifica.

Urméza mai multe respunsuri a le ministriloru la interpelatiuni facute in privinti'a drumuriloru de feru, despre cari vomu avé ocasiune mai buna a referí la alte siedintie.

Ministrulu Gorove asterne unu projectu de lege despre numerarea poporului. Apoi se alege o comissiune pentru procese de presa séu de imunitate. — In fine se cetésce a trei'a óra legea pentru moneta si pentru spesele de pausiale si regia si se primescu definitivu.

In siedinti'a din 17 se impartu deputatii Madarasz si Mocioni in sectiuni. Min. Go-

rove, cu privintia la rugârile multe pentru imbunetatirea industriei, dechiara ca are unu projectu de lege care reguléza afacerile industriali. Deocamdata numai atât'a spune ca legea e basata pre principiulu industriei libere. — Csengery sî Em Laszlo se verifica cu conditiunea de 30 dile sî apoi alege casa trei comissiuni pentru afacerile drumuriloru de feru, financiaria sî pentru detori'a flotanta. Resultatulu se va scí in siedinti'a urmatória.

Demetriu Horvath raportéza asupr'a projectului de lege despre esercitarea puterei jurisdictiunali. Se va dá in tipariu sî se va pune la ordinea dîlei.

Projectu de lege

despre respunsabilitatea judecatoriloru sî a oficialiloru judecatoresci.

Capu I. Prescrieri generale.

§ 1. Judecatorii sî oficialii judecatoresci suntu responsabili pentru vatemarea oficiului loru ce o comitu cu intentiune séu din negrigia culpabile.

Judecatorii sî oficialii judecatoresci suntu respunsabili asemenea sî pentru tóta daun'a, ce au causat'o partideloru séu statului prin vatemarea oficiului loru.

§ 2. Sub judecatori sî oficiali judecatoresci se intielegu: a) judecatorii cari aducu sentinti'a; b) fiscalii regesci, fiscalii supremi sî fiscalulu corónei; c) personalulu ajutatoriu alu judecatoriei; d) personalulu ajutatoriu alu fiscaliloru regesci, alu fiscaliloru supremi sî a fiscalului de coróna; e) personalulu de manipulatiune dela judecatorii, fiscalii regesci, fiscalii supremi sî fiscalulu de coróna; f) espertii denumiti de statu la judecatorii.

Persónele numerate in acestu paragrafu suntu respunsabili pentru crimele oficiale comise in decursulu esercitârei oficiului sî dupa incetarea calitâtiei loru de oficialu; in privinti'a disciplinaria suntu supusi pentru fapte comise dupa depunerea in odihna prescrieriloru legei presente.

§ 3. Ce se tiene de crime oficiale, valórea legei presente se estinde sî asupr'a juratiloru sî a judiloru alesi.

§ 4. Tragerea la respundere se intempla pentru crime oficiale sî delicte disciplinare prin acusa publica. Pretensiunea pentru desdaunare, déca fapt'a, ce causéza daun'a forméza o crima, — se póte face valida dupa voi'a pagubitului normata in procedur'a criminala, séu afara de aceea; in alte casuri simplu prin acusa privata in modulu aretatu in § 1 Capu IV alu legei presente.

§ 5. Dreptulu de superinspectiune sî de dispusetiune datu ministrului de justitia, in puterea câruí'a vighiéza asupr'a purtârei punctuale sî conforme prescrieriloru a afaceriloru judecatoresci, ingrijesce pentru delaturarea abusuriloru observate, ordinéza in interesulu comunu alu justitiei séu a gravamineloru singuratice presentarea dateloru necesarie sî in puterea câreí'a ia masuri in caus'a cercetârei sî a pedepsirei abusuriloru, — remane sî pe viitoriu neschimbatu; póte insa efeptui pedepsírea ori sî câreí crime séu delictu oficiale numai in modulu normatu de acésta lege,

Capu II. Crimele oficiale.

§ 6. Pedepsirea unei crime oficiale se face pre calea procedurei criminale. Mesur'a pedepsei o otaresce legea sustatatória sî usulu legalu. In privinti'a competintiei judecatoresci asemenea suntu datatóre de mesura legile sustatatóre.

§ 7. Sentinti'a, prin care se declara vre-o persóna amintita in § 2 de culpabila pentru o crima oficiala are afara de pedéps'a cuvenita sî a urmâriloru ei inca aceste urmâri stricacióse: ca individulu condemnatu-'si perde titlulu de oficiu sî léf'a, pensiunea sî in genere tóta pretensiunea la vre-unu altu beneficiu, ce aru fi pututu avé dela statu in urm'a servitiului seu. Aceste urmâri a condemnârei suntu de a se amintí in sentintia.

§ 8. Déca unu juratu, séu jude alesu a comisu crima oficiala, atunci sa se esprime in sentintia in loculu perderei oficiului, perderea cualificatiunei de juratu séu de jude alesu.

§ 9. Daunele causate prin crim'a oficiala suntu de a se rebonificá din partea criminalistiloru, fia acelea causate partideloru singuratice, séu statului in solidum.

§ 10. In genere e crima oficiala, déca judele séu amploiatulu judecatorescu 'si violéza prin o lucrare séu nelucrare datorinti'a sea oficiósa cu scopu d'a-si face siesi séu altor'a vre-unu folosu necuviinciosu, séu a causá cui-va dauna cu nedreptulu.

Déca insa denéga sî in urm'a mandatului datu din partea siefului seu legitimu implinirea oficiului sî-lu negliga evidentu cu intentiunea amintita mai susu, acést'a se privesce cá o impregiurare ingreuitóre.

§ 11. O crima oficiale (Amtsverbrechen) se comite; déca a) se impartasiesce unu secretu alu oficiului; b) se ia mituire (Bestechung) c) se face pressiune; d) se comite vre-o fapta violenta; e) déca se face vre-o falsificare séu vre-o suprimare furtiva.

§ 12. Crim'a descoperirei secreteloru din oficiu o comite judecatoriulu sî oficialulu judecatorescu, carele cu violarea oficiului seu publicu impartasiesce fapte sî documente, la a câroru scire sî posessiune a devenitu numai in urm'a oficiului sî la a câreí tienere in secretu e indatoratu prin oficiulu seu, cu intentiunea a face cui-va calamitate, sî a-si procurá siesi sî altor'a vre-unu castigu necuviinciosu.

§ 13. Judecatoriulu sî oficialulu judecatorescu, carele pretinde pentru implinirea oficiului seu, séu pentru relasarea unei lucrâri, ce se tiene de oficiu, unu presentu séu vre-unu folosu, séu primesce de aceste inainte, séu nu respinge promissiunea, ce i se face in astfeliu de privintie, — comite crim'a de corumpere in oficiu (pentru primirea de mituiri) fâra deosebire, ca sta fapt'a séu relasarea ei in contradicere cu implinirea oficiului séu nu.

Donatiunea, mituirea séu vre-unu altu folosu se privesce de primitu, déca judecatoriulu séu oficialulu judecatorescu nu respinge in tempu de 3 dîle aceea ce-i s'a adusu lui, séu ómeniloru sei de casa sî in contra vointiei lui in forma de mituire, nu o da indereptu séu nu arata numai decâtu fapt'a.

§ 14. Judecatoriulu séu oficialulu judecatorescu, carele abuséza de puterea sea oficiósa pentru de a silí pre cine-va la o fapta séu la o suferire séu la o relasare in contra legei, comite crim'a de pressiune.

§ 15. Crim'a de violentia o comite acelu judecatoriu séu oficialu judecatorescu, carele trage pre cine-va, a cârui nevinovatia-i e cunoscuta, cu intentiune ostila in cercetare criminale; precum sî acel'a, care privéza pre cine-va, afara de casurile statorite in legile penale sî in pracs'a criminale, fâra cercetare sî fâra cause de suspiciune, de libertatea sea personale; asemenea sî acel'a, carele prelungesce inchisóre preste tempulu otaritu de lege, séu nu lasa pre incuisitulu pre picioru liberu in tempu de 24 óre dupa ce sentinti'a deliberatóre séu decissiunea pentru radicarea inchisórei cercetatóre au intratu in putere de lege.

§ 16. Judecatoriulu séu oficialulu judecatorescu comite mai departe crim'a de violentia, déca sî intrebuintiéza vadi'a sî influinti'a sea judecatorésca spre a esercitá asupr'a nnui martoru séu espertu respective asupr'a marturisirei lui meritóre seu asupr'apararei espertiloru, o influintia ilegale, séu déca intrebuintiéza spre scopulu acest'a sila, amenintiare séualte mijlóce amenintiatóre.

§ 17. O falsificare comite acelu judecatoriu séu oficialu judecatorescu, carele cu intentiune nu pórta séu nu concipiaza fidelu protocolulu séu vre-unu altu actu, la a câreí purtare resp. concipiare e indatoratu séu indreptatitu din oficiu, séu déca se face vinovatu unei infidelitâti in privinti'a unui protocolu séu actu, ce servesce de documentu esentialu a unui dreptu, lucrându cu intentiune a face cui-va vre-unu folosu necuviinciosu séu vre-o paguba ilegale.

Nimicirea cu intentiune a vre-unui actu desemnatu in § acest'a asemenea e crima de falsificare.

§ 18. Paragrafulu precedentu e de a se aplicá sî asupr'a unui translatoru juratu, déca acest'a comite crim'a desemnata in §, prin descrierea séu prin interpretarea verbale a unei cause inaintea judecatoriei.

§ 19. Judecatoriulu séu oficialulu judecatorescu, carele alienéza de totu séu in parte bani, harthíi de pretiu séu alte objecte pretióse, ce le-au primitu in calitatea sea oficiósa, precum sî carele ascunde alienéza séu nimicesce cu intentiune unu documentu amintitu in § precedentu, comite crim'a suprimerei (Unterschlagung).

(Va urmá.)

Intrebâri,

ce a otaritu comissiunea de enquête pentru contributiunea de vinarsu conchiamata de ministeriulu reg. ung. de finantie, a le pune espertiloru, persóneloru singuratice, corporatiuniloru sî reuniuniloru.

(Capetu.)

B. Intrebâri,

din punctulu de vedere alu aceloru vinarsarii mai mari, in cari vasele pentru dospirea plamaditurei cuprindu celu putienu 30 de vedre avendu de materia lucratóre cucuruzu, cereale, legume, morcovi sî napi de zaharu.

42. Ce cantitate in cantariu vien. de orzu uscatu e de lipsa de a produce unu cantariu de crescatura próspeta (Grünmalz) sî care e de lipsa, pentru de a produce o maja de crescatura uscata?

43. Câte mâji vienese de cartofle spalate, sî câte mâji vienese de cereale sî de orzu pentru drojdile de aluatu (crescatura in cuantitatea orzului) se socotescu la dospirea de câte 100 de vedre spatiu completu a cadiloru de dospire?

45. Câte mâji de napi de zaharu, dupa gradulu de grosime desemnatu de Beaumé sî câti punti vienedi de cereale curate sî de orsu pentru drojdii de aluatu suntu de lipsa spre plamadirea in spatiu de dospitu de câte 100 de vedre?

46. Câte mâji de napi próspeti suntu de lipsa, pentru d'a potea scóte acea cuantitate de sucu, ce se intrebuintiéza de regula la plamadire intr'unu spatiu de câdi de 100 de vedre?

47. Ce metode deosebite de plamadire sî manipulatiune se intrebuintiaza la fiecare din numitele materii crude? sî in ce se deosebescu unele de altele?

48. In ce limite minimale sî macsimale se schimba durata efectiva a dospirei in câdile de dospire la materiile crude deosebite? sî in ce proportiune reciproca sta durat'a dospirei a acestoru materii crude singuratice?

49. Câtu spirtu se scóte (fie in grade dupa scala oficiósa a metrului alcoholicu de 100 de pârti, séu dupa scal'a Wagneriana in 40 parti) din o maja vien. de surogatu uscatu de plamaditura la cucuruzu, grâu, orzu, cartofle, napi de zaharu sî morcovi? sî care e resoltatulu efectivu midilociu la amestecaturi in privinti'a acést'a curatu specificate? (E d'a se insemná, déca s'a adausu in respunsu, crescatur'a (Grünmalz) in greutate de orsu, la celelalte materii crude)?

50. Câte graduri de spirtu (cá 49) se potu asiá dara produce prelânga unu spatiu a câdiloru de dospire de o védra (fâra adaugerea vaseloru de dospire pentru drojdi sî a altoru vase accidentale) in 48 de óre din cucuruzu, grâu, orzu, cartofi sî morcovi, sî in 36 de óre din napi de zaharu?

51. Ce esentia de zaharu in graduri dupa zacharometrulu oficiosu se arata in plamaditura dupa ce s'au mestecatu cu drojdii? sî ce esentia e in plamaditur'a pregatita pentru fertu dupa deosebirea spatiului de materii? unde gradulu temperaturei sub care s'a eruatu esenti'a zaharului de plamaditura e d'a se insemná dupa Réaumur.

52. La câtu se urca in genere spesele producerei unui gradu de spirtu in cei 10 ani din urma (dupa scala Wagneriana de 40 de pârti) cu privire la diferinti'a celoru ce a fostu de lipsa la intrebuintiare sî la modulu lucrârei economice séu industriale, sî d. e.: câti cruceri se vinu pentru procurarea materialului crudu? sî câti cruceri pentru recompens'a lucrului? sî câti cruceri pentru espensele materialului de arsu?

C. Intrebâri

din punctu de vedere alu vinarsariiloru mai mici, sub care se intielegu tóte acele, ce au in totalitate unu spatiu de dospitu mai putienu, cá 30 de vedre; apoi tóte acele vinarsarii mai mari, ce nu producu vinarsu din materiile amintite sub B.

53. In ce stare se afla acele vinarsarii, cari pre basea modului presentu de contributiune, solvescu contributiunea de vinarsu pre calea invoirei reciproca séu dupa tarifa? sî paruse a fi schim-

bâri de doritu in privinti'a otarîriloru presente sustatóre despre contributiunea acestoru vinarsarii? sî ce referintie deosebite aru fi in privinti'a acést'a de consideratu?

54. Nu esercitéza modulu presentu de contributiune in genere, séu specie prin aceea, ca contributiunea se póte solví dupa placulu contribuentiloru séu pre calea invoirei reciproce séu apoi dupa tarifa, unu efectu neegalu asupr'a singuraticiloru contribuenti?

55. N'aru corespunde mai bine intereseloru fiscului sî a partideloru, cându invoirile imperative s'aru asiedá pre o basea egale a contributiunei generale? sî nu s'aru potea ajunge o uniformitate prin aceea, cá caldârile de fertu sa se imparta in classe dupa calitatea umplerei sî a spatiului loru, eara cuantitatea vinarsului scosu sa se deosebésca dupa speci'a deosebiteloru materii de fertu?

56. Ce specii de aparate de fertu (afara de aparatele de ferbere cu vaporu) se intrebuintiaza in tierile de sub corón'a Ungariei?

b) In câte clase se impartu aparatele de fertu cu privire la spatiulu caldâriloru?

c) Ce spatiu se intrebuintiaza la fiecare din aceste clase in spatiulu ridicârei? sî asiá câtu se arata de mare calitatea de umplere a speciei respective de caldâri?

d) Câte umpleturi de plamaditura sî câte umpleturi de otca se potu ferbe in fiecare din classele aceste in 24 de óre? cu care ocasiune sa se spuna totu déun'a sî numerulu umpleturiloru de plamadituri sî otca la fiecare specie de caldâri deosebitu.

e) Ce moduri de ocupatiune se intrebuintiaza? d. e. mai intâiu, ferbese plamaditur'a sî apoi se destileza séu ferbese numai dupa câte 3 umpleturi de plamaditure câte o umpletura de otca s. alt.?

f) Cum se arata aparatele de fertu la fiecare specie (caldâri simple, caldâri cu tievi sierpuitóre s. alt.) pentru o védra de materia, resoltatulu minimalu sî macsimalu de fluide spirituóse dupa metrulu alcoholicu de 100 de pârti déca se lucra:

1. prune, 2 cerésia, persiece sî póme cu simbure tare, 3. mere, pere sî alte póme sîmburóse, 4. plânte radacinóse, 5. cucuruzu de bradu 6. dreve de bere, 7. cartofi, 8. cucuruzu, 9. grâu sî alte specii de cereale, 10. specii de napi 11. sirupuri de zaharu, 12. vinu, 13 drojdii de vinu, 14. dreve de vinu, 15. mustu de vinu sî de póme.

57. Nu esercitéza producerea vinarsului din partea ferbatoriloru mai mici séu a vinarsariiloru ce nu lucra materii fainóse, vr'o influintia evidenta asupr'a productiunei vinarsariiloru mai mari industriale (fabricale) séu economice? sî déca esercitéza ce influintia are?

58. Suntu favoruri de lipsa din punctu de vedere nationalu — economicu, pentru vinarsariile cele mici rustice?

59. E de ajunsu control'a presenta fatia cu vinarsariile mai mici, séu suntu de doritu schimbâri in privinti'a acést'a? Aru fi cu scopu in interesulu supravighiârei insielatoriiloru la vinarsariile mai mici, cá possesorii singuratici de caldâri se fie indatorati: a predá in tempulu acel'a cându nu ferbu, copaculu caldârei judelui comunalu spre ingrigire sî cesti din urma se fia imputerniciti a redá copaculu numai atunci, cându partid'a respectiva se va infaciosiá cu o boleta despre insciintiarea facuta pentru procederea contributionale, sî cá dovéda despre contributiunea solvita?

P e s t 'a in 20 Maiu 1869.

I o s. de J u s t h.
presiedintele comiss. de enquête pentru contrib. de spirtu sî zaharu.

C a r o l S c h e d l,
protocolistu sî referinte alu comiss. de enquête pentru contrib. de spirtu.

S a b i i u, 10 Iuniu. (M a i a l e.) Ieri a dóu'a dî de Rosalii au serbatu scólele din Salistea, Vale, Sabiielu, Cacov'a sî Sacelu maialele inauguratu in anulu trecutu in padurea numita: „barculu rosiu“. Festivitatea a fostu fórte multu impedecata prin fortun'a din dîu'a precedenta (dîu'a de Rosalii sér'a) sî prin plói'a din dîu'a serbârei. Elevii din scólele Gurei Riului sî Orlatului nici nu putura participá din acésta causa.

Pre lânga tóte cele enumerate elevii din cele cinci comune romanesci mentiunate mai susu, parintii eleviloru, preotii sî invetiatorii sî alti óspeti din comune sî din giuru precum sî din departare (Sabiiu sî Boiti'a) dedera o splendóre destulu de frumósa festivitâtiei scolare.

Dlu Directore alu scólei normali din Orlatu Ioanu P a p i u se adresà cu o rostire frumósa de deschidere câtra publiculu adunatu, accentuà insemnatatea festivitâtiei, carea sî pre lânga nefavorirea umbletului tempului: spre a corespunde propusetiunei firme la inaugurarea maialeloru, sî in anulu acest'a se serbéza, sî multiami tuturoru contribuentiloru la festivitate, cu deosebire se adresà câtra óspetii, cari necrutiandu ostenelele au venitu din departare spre a concurge cu presenti'a sî bucuri'a densiloru la radicarea festivitâtiei.

Dlu Prof. de teologia Ioanu Popescu multiamesce in numele óspetiloru pentru primirea de carea se bucura acesti'a in sinulu acestei adunâri festive in carea e adunatu presentulu sî viitoriulu nostru. Arata ca aceloru ce stau in fruntea instructiunei sî conducu instructiunea, in specie invetiatoriloru, li se cuvine onórea dilei, pentru ca densii asuda pre câmpulu celu plinu de fatige, care aduce roduri de cele cum vedemu sî astadi. Este insa asemenea cu recunoscintia sî câtra comunele respective cari au priceputu glasulu invetiatoriloru sei sî au pusu instare pre copii de a puté face petrecerea acést'a radicatória de spiritu sî in tóta privinti'a folositória.

Dupa aceste incepura productiunile eleviloru in cantâri, in declamatiuni sî in productiuni dramatice. Dóue fetitie inca au declamatu. Multimea pieseloru produse precum sî multimea producatoriloru nu ni permite a espune detaiuri. Preste totu insa putemu se dicemu ca publiculu a fostu fórte indestulitu cu memori'a tenace a eleviloru, cu consciintia de cele ce au declamatu etc. incâtu se vedé ca ei nu recitéza, ci sî pricepu si simtu aceea ce rostescu cu gur'a. —

Musica sî jocuri urmara precum sî cântece din partea baietiloru; iéra cei mai betrâni se localisara, parte la mese parte pre pajistea sventata de sóre'le ce luminà tóta dupa amédi'a, sî-si petrecù asiá pâna de séra.

B r a s i o v u 4/16 Iuniu 1869.

Domnule Redactoru! Amintirea ce faceti despre convenirile colegiale ale românilor din Brasiovu in nr. 41. alu „Telegrafului Romanu“ a. c. ne silesce a ve scrie fiindu cà aceea cuprinde pre lânga laud'a ce se aduce Brasioveniloru, câci „cu petrecerile loru contribuescu la desvoltarea culturei“ sî óre care atingere nu sciu prepuitóre séu boldi-tóre? *)

Domni'a Vóstra scrieti in acelu stimatu jurnalu sî acestea: „nu pricepemu insa, pentru ce ascundu cu atât'a egoismu petrecerile loru, cá sa nu afle sî ceealalta lume romanésca cev'a despre dênsele? Unde suntu atâti'a barbati de litere sî de péna, câti suntu in Brasiovu, sa nu se afle cinev'a sa scrie, déca nu tratate despre cestiuni politice sociali etc. celu putienu o notitia despre productiunile de insemnatate de acolo?“

Prin aceste intrebâri „Telegrafulu Românu“ aduce pre Brasioveni in prepusu séu de egoisti séu de comodi sî despretiuitori, pentru ca nescriindu despre cestiuni insemnate prin jurnale nu scriu nici despre atari productiuni.

Acestu prepusu gresîtu, fiindu unu ce greu pentru Brasioveni câci póte aduce pre unii sî pre altii la banueli — nu'lu mai potu suferí cu tacerea, ca póte sî Telegrafulu jurnalulu nostru aru ajunge la alta credintia, ca 'lu ignorâmu, de aceea mi eau voe a Ve face óre care deslusîre sî in urma a Ve dá sî notiti'a ce asceptati.

Brasiovenii n'au scrisu despre convenirile loru fiindu ca n'au pututu scrie, de óre ce barbatii loru de litere sî de péna suntu toti membrii séu activi séu protegetori ai asociatiunei de gimnastica sî cântâri sî ei toti séu singuri séu rudeniile loru au participatu activu la conveniri, sî asiá ei despre ei cá ori cari ómeni de omenie nu putéu scrie (?) cu atâtu mai putienu a se laudá séu a se criticá.

Iéra despre cele ce s'au produsu prin conveniri a publicatu jurnalulu de aici, a cârui redactoru a fostu de fatia sî prin urmare Brasiovenii n'au tienutu acést'a cá pre o placere interesanta locala sî asiá egoisti nu suntu. Daru credetine ca larma mare cum ne amu dedatu a ceti despre productiunile tineriloru nu le place ómeniloru crescuti fiindu ca ce i pré multu nu e sanatosu.

Despre alte cestiuni politice sî sociali inca n'au pré scrisu, nici in jurnalulu nostru, nici prin alte — ca cele ce se scriu cu datulu Brasiovu prin jurnalele Romaniei nu e péna d'a celor'a câtra cari se adreséza „Telegrafulu —; n'au scrisu cum i audu, fiindu ca parte nu e specialitatea neci unui'a politic'a sî suntu ocupati de specialitatea loru sî aru fi de doritu cá se avemu barbati de ajunsu desvoltati in specialitatea fiecârui'a, de alta parte apoi pentru noi aici carii stamu cá in o alta Fiume in ochii ómeniloru cu prepusu, e de consultatu, cá inca se nu scriemu, pentru ca sciti ce li se dice Blajeniloru; (nu scimu R.) astfeliu dara nu potu vení Brasiovenii in prepusu nici de comodi, fiindca convenirile sî alte producte dovedescu activitatea loru, nici de despretiuitori fiindu ca din cându in cându despre cestiuni sociale etc. s'au scrisu in „Telegrafulu Romanu.“—

Sî noi dorimu cá sî Domni'a Vóstra, cá se aduca jurnalulu nostru cestiuni, câtu de interesante sî sa nu pórte (? R.) numai numele de jurnalu sî comerciale etc. Sî sa scrie cei ce potu, insa pentru asiá cev'a credu, ca trebuescu espresu rugati unii sî altii dintre barbati, sî déca aru refusá a scrie intr'unu jurnalu alu loru, atunci sa se osandésca. Pentru corespondentie inca trebuescu atentionati amicii jurnalului, câci ei sa lase unulu pre altulu sî nici unulu nu-su detorati.

Cându dicu acestea, dîcu sî aceea ca e destulu de tristu cându se vaera jurnalistii, cá sî Domnulu Cipariu câci nimenea nu scrie sî ca ne lipsesce barbati'a d'a mai face preste datorintie; d'a ajutá unu specialistu altui'a, d'aru eu m'a-siu bucurá sî cându n'aru scrie, numai sa ne arate producte in specialitâtile Domnealoru ca atunci de siguru progresâmu. — Dintre barbatii nostrii au inceputu sî credu ca dintre Domnii Profesori sî Invetietori hotarându tóte conferintiele invetietoresci sustienerea unei fóie pedagogice, voru nasuí cá se iésa. Nu sciu déca preotimea vede ca laicii o intrecu, câci studiéza acumu cu seriositate in cele bisericesci. — Deci Domnule suntu mai multu pentru a ne maturá fie care la usia. Acestea suntu deslusîrile la nedumerirea Domniei Tale. *)

Notiti'a despre convenirile nóstre, care o a-ti asceptatu, Vi o facu cá membru protegetoriu fâra multe observâri numai cu o mica introducere.

Convenirile acestea colegiali se facu dupa §. 14. lit. c, a statuteloru asociatiunei Gimnastice, care s'a infiintiatu dupa inventarea sî impulsulu Dlui architectu Nicolae Teclu inca in anulu 1865, ea au avutu conveniri daru n'au avutu productiunile care s'au esecutatu acum de vre-o 4-5 ori, fiindu ca acestea suntu ale asociatiunei de cantâri. —

Acésta asociatiune s'a urditu de pre la inceputulu anului trecutu, ea neavendu inca statutele sele s'a atasiatu dintr'unu indemnu nobilu lângâ asociatiunea gimnastica. Sî productiunile conveniriloru avemu ale multiemí partea cea mai mare Dlore Profesori Dr. Nic. Poppu sî Pantelimonu Dim'a, carii suntu totudeodata inventatorii asociatiunei de cantâri. Amu pomenitu numele domniloru Profesori pentru ca zelulu sî activitatea D-loru e de laudatu. — Déca au incantatu literatii cu cev'a pre Brasioveni, cu aceste productiuni in adeveru i au incantatu, ba i au sî amestecatu in chorulu loru. Dintre densii sî dintre densele declaméza, se producu in cele literare cá sî literatii. Cântareti sî cântaretie suntu multi sî desi suntu inpusetiune pentru a stá acsociatiunea loru de sine, totusi fiindu multi membrii sî ai asociatiunei gimnastice voescu a o inradacinà sî intemeiá pre aceea de ajunsu apoi se stea de sine. —

Convenirile colegiali ale asociatiunei de gimnastica sî cantâri ale Brasioveniloru s'au tienutu mai in urma in 18/30 Maiu in sal'a otelului la nr. 1

Acésta sala erá sî astadata, cá sî altadata plina de publicu romanescu sî numai câtev'a persóne streine. Petrecerea a fostu familiare simpla sî negenata, ea aretá in adeveru o convenire colegiale.

Program'a productiuniloru se incepù la 8 óre sér'a, convenirile s'au deschisu acum a trei'a óra de câtra conducatoriulu alesu dlu Secretariu magistratualu Stefanu Russu. Cuventarea sea de deschidere a cuprinsu multa invatietura sî impulsu pentru atari asociâri. Din acést'a sî din cele mai din nainte pentru care 'lu rugasemu a le dá publicitâtii s'aru folosí multu publiculu cetitoriu. Dupa deschidere a urmatu program'a:

I.

1. Vivandier'a arangiata de C. Vaivar; choru de dame sî barbati.

---

*) Nu e de lipsa sa fia nici un'a nici alt'a; R.

*) Déca va fi sî acest'a deslusîre? Ne pare reu ca nu avemu alt'a mai deslusîta, câci atunci eramu mai cu crutiare sî câtra colóne etc. acestei foi. R.

2. Arie din oper'a „Ernani“ de Verdi. Solo pentru sopranu.

3. Moldov'a la 1857 poesie de V. Alexendri. Declamatiune.

4. Rugaciunea din oper'a „Freischütz“ de Weber. Choru de dame sî barbati

5. Duetu pentru tenoru sî basu din oper'a „Belisar“ de Donizeti.

II.

6. Terzetu din oper'a „Trovatore“ de Verdi esecutatu cu flaut'a, violina sî piano fórte.

7. Tat'a Mosiu de Flechtenmacher. Solo pentru tenoru.

8. Desceptarea Romaniei poesie de V. Alexandri. Declamatiune.

9. Solo sî choru din oper'a „Ernani“ de Verdi. esecutatu de dame sî barbati.

10. Mam'a Anghelusia cântecelu comicu de V. Alexandri.

Nrii 1. 4. 5. sî 9. s'au esecutatu cu aplause de mai multi domni sî domnisióre pre cari nici nu-i putemu numí pentru multimea loru; amintimu numai dreptu onórea acestoru esecutâri, ca cei privitori sî auditori se mirara, cum sî cându s'au pututu instruá asiá iute in acestea.

Nrulu 2. l'a esecutatu dómn'a Lenger cu aplause repetite, vocea dnei lo sî meritá acestea.

Nrulu 3. la esecutatu d. Profesoru Pope'a cu aplause.

Nrulu 5. l'au esecutatu domnii Professori Dr. Popu sî Dim'a dupa cari aplausele cele ne'ncetate iau silitu la repetitiune. In adeveru cá densii cu vocile loru electriséza sentiemintele auditoriloru.

Nrulu 6. S'a esecutatu de domni: Oficiantu Onitiu pre Violin'a, Bratu comerciantu pre flauta sî Florianu comerciantu pre piano-fórte.

Nrulu 7. S'a esecutatu de dnulu Dr. Popu cu aplause sî strigate pentru repetitiune.

Nrulu 8. S'a declamatu de Domnisior'a Otili'á Bucuru Poppu; indrasnéla accentuarea sî esecutarea acestei'a a facutu pre multi s'o admire cá alta data sî acum.

Aplausele au cerutu repetitiune. Adeveratu ca poesi'a, „desceptarea Romaniei“ bine declamata se póte audi de multe ori, câci da o scóla.

Nrulu 10. S'a esecutatu de D. Ioanu B. Poppu comerciante cu aplause in adeveru unu ce comicu, cá pre scena, Dni'a sea totudeun'a pune capacu cu umoristic'a.

Productiunile acestea dau pre lânga o petrecere destulu de placuta, multa instructie nationala morala sî in adeveru contribuescu la desvoltarea culturei, fiindu ca atâtu declamatiunile, câtu sî cantârile atragu pre multi in chorulu Literatiloru sî se hotarescu actiuniloru literare. Aru fi necesariu, cá sa se ingrijésca, pentru cá se póta participá sî clas'a mai midilociá dintre Macelari, manufactori, croitori cojocari sî altii speculatori avuti sî descepti. Aru mai fi dupa parerea mea ca déca alta sala nu corespunde cerintieloru de petrecere, pruncii neverstnici cari de sî n'au a se scandalisá din productiuni, totusi n'aru fi sal'a unui Otelu midilocu de educatie pentru ei. Altufeliu multiamita membriloru mai putemu insemná.

Romani'a.

In „Trompet'a Carpatiloru“ aflâmu unu articulu, instructivu in multe privintie, despre starea lucruriloru din Romani'a.

Eata insusi articululu:

„Sa ne cunóscemu mai bine.

Sa ne cunóscemu mai bine câci póte nu meritâmu dispretiulu in care suntemu cadiuti. Dispretiulu de noi insîne ne face adoratori ai strainiloru. Sa fia auditu cine-va pre oratorii din drépt'a camerei, Sambet'a trecuta, sustienendu vendiarea drumului de feru dela Bucurèsci la Giurgiu, totu strainiloru, totu lui Strussberg; sa fi auditu cine-va argumentele sî sofismele acestoru oratori români, inspirati de agentii lui Strussberg cari umplù-se in diu'a aceea tóta tribun'a diplomatica, care se afla tocmai in fati'a pârtiei drepte a camerei; sa fi vediutu cine-va cele ce se puté vedé Sambeta in adunarea deputatiloru, aru fi disu negresîtu: cându o natiune are asemenea patrioti nu-i mai trebuie vrajmasi!

„Se dice ca, acum ministeriele Romaniei aru fi in dispusetiunea lui Strussberg, care are sî parale de ale nóstre sî onoruri de ale sele la dispositiunea celoru ce voru scí sa le merite. Noi credemu insa, ca-si facu naluca acesti oratori cari nu gasescu alte insulte mai tari sa asverle adversariloru loru in fati'a strainiloru puternici cari-i privescu, cari nu gasescu alte invective mai grele sa le arunce in obrazu, decâtu acele, ca facu romanismu, ca facu patriotismu, ca credu cumca sî romanii aru fi in stare sa faca câte-va din cele ce este datu sa faca numai nemtii. Noi credemu ca-si facu naluca acesti ómeni, cari se animéza atâtu in fati'a strainiloru sa-si insulte natiunea! Déca Strussberg aru fi pututu sa ia sî sa dea ministeriele precum credu acesti mari oratori, negresîtu ca ministrulu Brateanu, care a datu tóta Romani'a in dispositiunea dlui Strussberg, pre 99 de ani, adeca de veci, sa-si faca in zigzaguri cum ii va placea sî pre unde i va conveni drumulu de feru, pre care sa i le platimu noi cu câte dóue sute siepte dieci mii franci chilometru, negresîtu ca dlu Brateanu, care a pututu sa dea 1600 chilometre intorsaturi dlui Strussberg, pre cându ministrulu actuale nu este capabile sa-i dea nici 10 chilometre, fâra sa-i scóta pre nasu; negresîtu ca ministrulu Brateanu, cu atâtea drepturi castigate, aru fi trebuitu sa stea pre ministeriulu seu 99 de ani, tóta durat'a concessiunei. Dara se vede ca nu merge tocmai asiá lucrulu, se vede ca are sî Montefiore voce sî parte la capitolu.

„In adeveru, noi nu scimu déca voru fi risu agentii domnului Strussberg ascultându pre oratorii din drépt'a in privinti'a vendiârei drumului Giurgiului, dara noi scimu bine ca amu plansu. Ací nu mai erá scepticismulu, erá cinismulu; nu mai erá necredintia, erá nerusînare. Oratorii se sfortiau in tóte chipurile sa demonstre, sa dovedésca ca românii nu suntu capabili de nimic'a, nu potu sa faca nimic'a; sî ca déca drumulu de feru se va dá pre mân'a româniloru, trebuie sa ne facemu de pre acum adiat'a, pentru ca, câti ne vomu pune pre drumulu de feru condusu sî administratu de români, a sa fimu asverliti in aeru sî n'a sa ni se mai póta aduná bucatielele.

„Acestea se diceau cu multe gratii in fati'a nemtiloru din tribun'a oficiale.

„Pre cându, acum vre-o trei ani, deputatulu Boliacu interpelá pre ministrulu Ioanu Ghic'a sî-lu intrebá pentru ce a inundatu servitiulu telegraficu numai cu straini, cându atâti'a juni inteligenti cari s'au devotatu acestei frumóse meserie stau fâra lucru, ministrulu, prin sarcasmulu care facea pre multi din drépt'a de atunci sa rida cu hazu, respundea ca este cu neputintia sa se tiena sî sa se conduca acestu importante servitiu de câtra români, ca domni'a lui nu póte sa incredintieze acestu servitiu româniloru. Ei bine, intrebâmu atât'a pre acelu ministru câtu sî pre acei domni representanti ai natiunei române, cari faceau hazu la respunsurile ce da atunci ministrulu interpelatorelui; ii intrebâmu sa spuna, sa spuna domni'a loru déca servitiulu telegraficu in Romani'a se facea mai bine cându totu servitiulu erá in mân'a strainiloru, séu astadi cându totu servitiulu telegraficu este mai numai in mânile româniloru.“

(Va urmá).

Varietâti.

*** **Alegere la Senatulu scolariu.** Marti s'a alesu deputatu la senatulu scolariu pentru districtulu Sabiiului in persón'a dlui Protopresbiteru Ioanu Hanni'a. Despre marginile acestui districtu inca nu avemu scire nici despre inspectorele districtuale denumitu din partea statului. Conlocuitorii sasi inca nu dau semne de viétia in privinti'a acést'a, ci stau inca passivi.

*** **Conscriere de alegatori.** In cetatea Sabiiului s'au conscrisu pentru punerea in lucrare a regulativului provisoriu la alegerea comunitâtiei 1423 alegatori.

*** In **Valcele** (Elòpatak) s'a deschisu o statiune telegrafica pentru tempulu curei la bâile de apa acra de acolo. Servitiulu telegraficu insa va fi tiermuritu numai pentru órele de dî; nóptea insa va fi inchisu.

*** Se scrie in diuariele nemtiesci de aici ca intre Sadu sî Boiti'a se voru asiediá castre militarie (Lager) pentru esercitie.

*** **Comerciu sî industria.** Audiendu industriasii din Clusiu, ca ministrulu respectivu voiesce a asterne pre més'a dietei projecte de lege pentru o regulare nóua a industriei, au facutu o petitiune prin carea arata dietei ca camerile industriale de acum nu suntu in stare sa corespunda tuturoru cerintieloru sî ca aru fi bine déca ministeriulu séu comitetulu esmisu pentru o desbatere preliminaria a cestiunei industriali aru cere sî din partea ómeniloru de specialitate unele deslueiri inainte de facerea projecteloru de lege.

*** (**Viforu.**) Dumineca sér'a aprópe de 8 óre veni deodata unu orcanu puternicu carele intr'unu momentu a intunecatu loculu cu pulverea ce a radicat'o incâtu nu putea-i sa vedi diece pasi inainte. Rami de arbori sî arbori intregi cadeau la pamentu, tigle sburau de pre case, cu unu cuventu erá o tempestate incâtu credea omulu ca are se se prapade lumea. Sî fiindu ca erá dumineca sî totu-odata Rosaliele romanesci erá o multime mare de ómeni imprasciata pre locurile cele ce invitá la preumblare, sî de care locuri nu e tocm'a seracu Sabiiulu. Deci in vuetulu ventului in trasnitulu arboriloru cari se tecarueau mereu de ventu sî alu celoru ce invinsi cadeau la pamentu, se audiau sî tipete de prunci ce ce spariasera de tempestate, ce se retacisera de parinti; strigate dupa palarii sî cocuri (chignone) ce sburau cá sa nu se mai intórca; de cei din carutie resturnate. Unii mai departati de adaposturi sî cu deosebire unele dómne sî domnisióre delicate de firea loru sî imbracate delicatu fura sî udate pâna la pele. Tempestatea durà cam o jumetate de óra. Din alte pârti inca se spune ca au fostu in acel'a-sî tempu tempestate mare. Asiá la Mediasiu, la Elisabetopole sî Seghisiór'a. Pre drumulu intre ceste dóue din urma a resturnatu ventulu carulu de posta. In unu satu din apropiere s'au aprinsu dóue case din fulgeru, in Elisabetopole au ucisu tunetulu unu barbatu sî pre o muiere au vatemat'o reu.

*** In anulu acest'a in 29 Iuliu voru serbá puscarii sasi de aici iubileulu de 25 ani dela intemeiarea reuniunei loru.

*** „Ecsamenele de maturitate la r. u. gimnasiu de statu din Sabiiu se incepu in 28 Iuniu, iaru celelalte esamene (sî pentru privatisti) sî voru tienea in decursulu lunei Iuliu.“

*** Dupa „Ung. Ll.“ se voru construí dóue monitórie fluviale (nâi de resbelu ferecate, de siguru pentru de a umblá pre dunare).

22=2

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu sî deodata directoru alu scólei capitali gr. or. din Urbea Fagarasiului se escrie concursu.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu de 400 fl. si relutu de cuartiru 50 fl. v. a. pre anu, solvatu decursive din fondu pre tóta lun'a cu esactitate.

Competitorii au sa-si tramita recursele pâna la finea lui Iuliu a. c. cal. nou la efori'a subsemnata sî voru documentá:

a) ca suntu de religiunea greco-orientale,
b) ca pre lânga limb'a româna a invetiamentului cunoscu sî alta limba patriotica perfectu, spre a o propune,
c) ca suntu nu numai cualificati dupa norme, ci si ca au servitu cu succesu in scóle capitali pâna acum sî s'au purtatu bine,
d) ca suntu in stare de a instruí tinerimea in cântu bisericescu sî lumescu

Dela efori'a scólei capitali gr. or. Fagarasiu in 3/15 Iuniu 1869.

Petru **Popescu**,
Protopopu.

Codru **Dragusianulu**,
Epitropu scolariu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 10/22 Iun. 1869.

Metalicele 5%	62	55	Act. de creditu	308	60
Imprumut. nat. 5%	70	60	Argintulu	122	25
Actiile de banca	746		Galbinulu	5	91

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 47. ANULU XVII.

Sabiiu, in 15/27 Iuniu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Cu 1 Iuliu se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Activitate.

III.

Au trebuitu dara sa intrâmu in istoria, pentru cá sa nu preocupâmu si sa nu ne preocupâmu in cestiunea devenita atâtu de delicata si totu odata indispensabile pentru români. Numai cu mijloculu acest'a amu cugetatu ca vomu puté incungiurá odióse iritatiuni, de cari in decursulu aniloru din urma nu se sciura eliberá (si nu se sciu astadi) barbati incaruntiti cu condeiulu publicisticu in mâna, ci cadiura (si cadu inca) in pecatulu celu pentru asemenea barbati maturi neiertabilu, de a face din cestiuni mari politice cestiuni de partida personale. Istori'a nu se va puté invinui de nimenea ca e partinitória, ca faptele ce le insîra cá petrecute purcedu din ura câtra cutare persóna séu partida.

Deci premitiendu aceste si punendu-le asiá dicendu in legatura cu cele premerse in objectulu acest'a credemu a fi indreptatiti sa trecemu dreptu la cestiunea cu carea ne ocupâmu, la „activitate“a nóstra.

Din esemplele citate dupa istoria vedemu ca activitatea intrelasata a facutu de obéd'a spiritului secolariu a trecutu preste gâtulu lui Lodovicu XVI si Mariei Antoinettei, regele si reginei din Franci'a, si preste alu altoru multor'a. Totu din acele vedemu, ca o natiune intréga jace mórta si se galvaniséza din câudu in câudu, tristu dara adeveratu, mai multu pentru hasulu altor'a, pentru ca ins'a a parasitu terenulu luptei celei firesci si s'a datu in imperati'a fantasieloru.

Activitatea e dara ceva indispensabile pentru popóre.

Ea a fostu totu de un'a unu ce imperativu pentru români, si impregiurarea acést'a o vedemu manifestându-se prin tóte protestele, suplicele, deputatiunile româniloru la diferite tempuri si ocasiuni, incependu dela 1780 pâna in diu'a de astadi. Ea a fostu recunoscuta la anulu 1848, câudu deputatiunile romanesci nu-si pregetara a merge la Clusiu, la Pest'a, la Vien'a. Ea a fostu practicata in totu tempulu absolutismului, câudu acuisitiunile se restrinsera numai la pregatirea inteligintiei mai numeróse române. Ea a fostu imbratisiata de români la 1861 si 1863 si recunoscuta solemnu la 1865.

Numai dela acestu anu din urma a intratu o reactiune, pre câtu de necalculata pre atâtu de nefericita, in contr'a activitâtiei. Se pretinse cá românii in fati'a schimbâriloru politice ce se facu in monarchi'a nóstra si in Europ'a intréga, sa se retraga in negur'a passivitâtiei si sa stea pre locu pâna la alte tempuri mai bune. Românii o parte se indoiescu, o parte credu, neintielegerea se incepe, lips'a de activitate vine; inse activitatea celoru ce remasera credinciosi intereseloru natiunali române se paraliséza, spre bucuri'a ascunsa a inimiciloru românilor si spre bucuri'a pre fati'a a nepricepetoriloru.

Acest'a e in trasurile generali tabloulu istoricu romanescu (din Transilvani'a) pâna 1869 si cine nu va vrea sa créda ca este asiá, cetésca diuaristic'a româna intréga din monarchi'a nóstra dela 1865—1869, cetésca in fine si sub rubric'a-nóstra „Varietâti“, numerulu de astadi, adres'a dlui E. Macelariu, carea e finalele celu mai stralucitu si mai corespundietoriu la oper'a „Passivitate“, a cârei tema si ouvertura e compusetiunea dlui Baritiu.

Dara sa ne departâmu dela acestu incidentu necalitu si furisiatu in istori'a nóstra natiunale numai spre a o patá, istori'a carea incepuse cu deosebire in secululu presentu, — pre lânga tóte prigonirile iesuitiloru pre fatia si mascati, — a se desvoltá frumosu, intemeiandu totu mai multu solidaritatea intre români.

Si ce lipsa de solidaritate aveamu noi tocmai in acesti trei séu patru ani din urma, câudu monarchi'a nóstra a trecutu prin straformâri radicali, câudu elementele natiunale se pusera in miscare dela o parte a monarchiei pâna la ceea-lalta, câudu erá tempulu a pretinde drepturi si câudu erá mai de lipsa sa dovedésca natiunea româna, ca e o corporatiune solida morale, carea trebuie respectata.!

Nu, o sórte de ómeni, motivele, déca cumv'a au avutu vre o data, li le va scí Dumnedieu. au dîsu ca acum e tempulu sa ne tragemu in unghiu si nici sa resuflâmu, ca Europ'a sa va mirá de tacerea nóstra si cine sci ce va face. Va se dîca, sa lasâmu cá reformele sa se faca preste capetele nóstre cá sa ne omóre politicesce dupa axiom'a „volenti non fit injuri'a“, séu sa ne espatriâmu noi pre noi insine politicesce, resemnându noi insine dela dreptulu de a vorbí in parlamente publice si de a aratá baremu lumei ca suntemu asupriti de elementele, dela cari pretindemu cu totu cuventulu sa traimu cu acele-si drepturi, cu cari voru sa traiésca si ele.

Nici platiti de inimicii natiunali nu puteau lucrá mai bine acei ce arunca vendiarea natinnei mereu in spatele altor'a. Cine s'aru putea indoí ca omulu póte vení si la cugete de aceste? sa caute asupr'a resultateloru politice de pâna acum si abiá va resiste la asemene credintia.

Déca istori'a nu ni e de ajunsu, credemu ca esperinti'a cu pagub'a nóstra ne va fi instruitu atât'a, incâtu sa ne scimu reculege pre viitoriu. Sa ne scimu reculege pentru de a prinde firulu intreruptu istoricu. Acest'a pentru cá nu acum dupa atâtea trude si necasuri secolarie sa dâmu inapoi, cí sa dâmu inainte pre calea indigitata dejá de stramosii nostri.

Déca acei'a au fostu asiá de setosi dupa o pusetiune din carea sa póta dobendí alt'a si mai favorabile, câtu de mare aru fi pecatulu nostru, cerii traimu in tempuri mai bune, câudu noi amu despretiuí ori-ce mijlocu onorificu pentru de a castigá unu bine pentru poporulu nostru?

Acést'a au fostu ide'a de care au fostu si este condusa partid'a carea este pentru activitate si aceste suntu scopulu aceloru ce nu potu recomandá trandavi'a si lenea si prin urmare si mórtea natiunale.

Dupa câte amu scrisu de alte dâti, dupa câte scriemu acum, nu credemu sa fia omu cu mintea intréga si fâra de reutate la anima, carele sa afirme, ca este tradare de natiune câudu se recomenda in tipulu acest'a „activitate“a.

Evenemințe politice.

Septaman'a trecuta a fostu martora unoru sciri de schimbâri in ministeriele de dincóci si de dincolo de Lait'a. De un'a amu mentiunatu in numerulu trecutu. Cu ocasiunea acést'a mai amintimu ca o diferintia intre ministrulu comunu de resbelu si ministru de justitia din Cislaitani'a erá pre ací sa provóce acolo o crisa ministeriale. Alta scire de feliulu acest'a curséza acum despre retragerea ministrului comunu de finantie. „P. Ll.“ pretinde ca loculu acest'a de ministru sa se suplinésca prin unu unguru.

O bataia de pre strade in Carnioli'a escata intre gimnastici si intre fecioriu sloveni credému ca nu va dá ansa nimenui a face cestiune politica din trens'a. Acum inse vedemu ca se scrie in diuariele nemtiesci ca escesele in Carnioli'a iau dimensiuni asiá de mari, incâtu in cercuri nemtiesci incepu ómenii a vorbí de lips'a unei stâri esceptiunali cum a fostu in Boemi'a. Póte ca va remané numai la vorbe si starea esceptiunale nu va devení fapta.

Miscârile ce s'au petrecutu cu ocasiunea alegeriloru in Franci'a potu avé inca urmâri serióse. Se dîce ca in cercurile diplomatice mai inalte a incaputu temerea ca acele miscâri potu dá ansa la unu conflictu nou intre Franci'a si Belgiu, pentru ca se dîce séu celu putienu se presupune, ca agitatiunile aceste ale „neimpacabililoru“ din Franci'a au fostu dirigiate din cortelulu generale din Brüssel (?). Déca cum-va e dreptu ca in Tuileri se nutrescu pareri de aceste, lesne se póte, cá Napoleonu se céra estradarea inculpatiloru, pentru cá sa-i puna inaintea tribunaleloru francese. In casulu acest'a Belgiulu aru vení in o dilema fórte neplacuta din care aru scapá anevoia cu o simpla negare, câci guvernulu francesu e intrebare fórte problematica, déca s'aru multiamí cu asiá ce-va.

Regele Prussiei s'a reinturnatu din caletori'a sea pre carea „Schl. Ztg.“ in unu articulu o numesce: „Caletori'a triumfatória a regelui in nordulu apusénu“.

Regele reinturnatu a inchisu parlamentulu vamale nemtiescu si parlamentulu germânu de nordu. Ambe corporatiunile se presentara la solemnitatea acést'a in castelulu regale in asiá numit'a „sala alba“. In cuventarea adresata corporatiunei amintite in urma amintí regele de conventiunea militara cu ducatulu Baden la care pasagiu deputatii aplaudara. Insemnâmu acestu momentu pentru ca caracteriséza dispositiunea federatiunei nordice si póte a majoritâtiei populatiunei din Germani'a.

La miscârile cele din Franci'a mai putienu adauge si pre cele din Itali'a si odeca in mai multe puncte. Cea mai insemnata se vede a fi fostu in Milano. Cele mai multe diuarie atribuie lui Mazzini miscârile aceste si mai sustienu ca de aceste erá sa se manifesteze si in alte pârti ale Europei.

In Romani'a inca s'au incheiatu sessiunea corpuriloru legislative in septemân'a trecuta. Unu resumatu scurtu dâmu la rubric'a speciale, a afaceriloru mentiunateloru corpuri, dupa diuariele de dincolo. — Vedemu ca recomânda „Adunarea Nationale“ cu staruinti'a impacarea partideloru inse . . . nu vreau sa intieléga, ca sa nu se mânie stapânii cei multi câroru slugescu de atât'a tempu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 18 Iuniu dupa autenticarea protocolului incunosciintiéza presiedintele cas'a deputatiloru ca in alu doilea cercu de alegere la Széghedinu s'a alesu deputatu Edmundu Kállay. Stâng'a estrema erumpe in aclamatiuni de éljenuri. Dupa acést'a incunosciintiéza presiedintele ca raportulu comissiunei centrali in privinti'a esercitiului puterei judecatoresci e dejá tiparitu si se va imparti câtu mai curendu intre deputati. — Unele petitiuni incurse se dau comissiunei respective. — Contele Dominicu Teleki intréba, ca déca e factorulu celu mai insemnatu in justitia independinti'a judecatoriloru si acést'a e conditiunata de asecurarea esistintiei loru materiale, acum dupa ce si dincóce si dincolo de délulu mare suntu organisate judecatoriele de instanti'a a dóu'a si a trei'a: are de cugetu ministrulu de justitia sa mai sufere si de ací incolo desproportiunea cea batatória la ochi intre lefile judecatoriloru de dincóce si de dincolo de délulu mare?

Ministrulu respunde ca va vorbí despre objectulu acest'a cându se va pune la ordinea dilei. **Interpelantele e multiamitu cu respunsulu** acest'a din **partea ministrului.**

Ferdinandu E b e r indreptà câtra ministrulù presiedinte urmatórea interpelatiune :

1. Ce sciintia are dlu ministru presiedinte despre deplorabilele frecâri escate in sinulu comunei ref. ungaresci din Bucuresci sì ce e adeveratu din faimele despre persecutiunea, cârei e espusu pastorele Franciscu Koós, fâra de a i se fi datu ocasiune sa se justifice in privinti'a invinuiriloru ce i s'au facutu ?

2. Este ce-va adeveratu din inculpârile facute lui Koós, ca elu e spionu secretu séu agentu alu regimului austriacu vechiu séu alu regimului presentu ungaresc ?

3. Este adeveratu ca ministrulu românu de interne tramisiloru bisericei ardelenesci pentru cercetare le-a denegatu ori-ce spriginu sub pretestu ca o parte mare din comun'a ref. ung. bucuresciana nu consta din suditi ungaresci sì asiá consululu nu are dreptu a se amestecá in afacerea acést'a ?

Se preda ministrului presiedinte.

P r e s i e d i n t e l e spune casei ca se tiparesce projectulu de lege in privinti'a conscrierei poporului. — Ministrulu de finantie L o n y a y asterne pre més'a casei dep. bugetulu ministeriului croato-slavono-dalmatinu.

Min. de just. nu aru fi doritu cá sa se ia in desbatere projectulu dep. Irányi despre delaturarea pedepseloru corporali ; de órece acést'a totusi se intempla, sì permite a asterne sì densulu unu contr'a-projectu despre acela-si objectu sì esprima dorinti'a sa ia ambe projectele de odata in desbatere. Projectulu ministrului delatura férele sì batai'a sì cá pedépsa sì cá midilocu de a stórce o marturisire, sì dictéza pedepse mai mici seu mai mari aceloru ce voru calcá legea.

Dupa inchiderea siedintiei publice de astadi s'a tienutu un'a secreta in carea s'a desbatutu déca se póte pune secuestru sì pre diete (diurne). Resultatulu a fostu, ca se póte. Dupa aceea s'a desbatutu, ca sa se ia in pertratare projectele privitórie la justitia mai nainte de ce se voru intruní delegatiunile. Asupr'a intrebârei acestei nu s'au pututu intielege deputatii. Membrii partidei lui Deák dechiara ca e cu putintia, ca sa se pertrateze projectele inca mai nainte de sessiunea delegatiuniloru. In fine se conclude ca despre incheiarea sessiunei presente sa desbata cas'a in siedinti'a publica.

In 19 Iniu a tienutu cas'a magnatiloru siesiedinti'a in carea s'au alesu trei comissiuni : de finantie, comunicatiune sì codificatiune ; s'au adusu vre o câtev'a projecte de lege desbatute in cas'a deputatiloru, ce parte se sì cetescu. Se decide cá pre siedinti'a urmatórie sa se voteze pentru comissiunea de controla sì pentru delegatiuni.

In siedinti'a din 22 Iuniu s'au facutu dispositiuni de a se tiparí projectulu de lege alu lui Iuliu S c h w a r z despre casarea pedepsei de mórre pentru criminali politici. Totu in siedinti'a acést'a se desbate sì o nota a dietei croate in privinti'a paduriloru din fruntariele militarie. Ministrulu presiedinte dechiara, ca ministeriulu comunu nu a avutu de cugetu nici odata sa venda padurile aceste, ci numai sa venda lemne spre scopuri militarie , ca in privinti'a acést'a inca nu a incheiatu nici unu contractu, iéra cându se va face contractulu se va asterne la tóta intemplarea regimului ungaresc. Zsedényi propune trecerea la ordinea dilei, Ghyczy dincontra propune sa se faca unu conclusu, ca parlamentulu ungaresc respective diét'a Croatiei sa póta dechiará de nula sì nimicita vendiarea mentiunata. Asupr'a acestei cestiuni se incinge o desbatere lunga. Mâne se va pune la votu.

C a s ' a m a g n a t i l o r u a primitu in siedinti'a de astadi legea de recrutatiune.

In siedinti'a din 23 dupa autenticarea protocolului presiedintele incunosciintiéza cas'a dep. despre sosirea mai multoru scrisori, intre cari sì unu diurnalu alu dietei Moraviei din 1867-68; mai departe rugarea dep. Szücs Sándoru pentru concediu de 15 dile (E de multu a casa). I se da concediulu. Mai sosescu sì se astérnu o multime de rugâri in privinti'a imbunatatirei industriei sì alte multe. Dupa aceste interpeléza dep. K i s s pentru ajutóriele honvediloru din Satu mare. Mai multi deputati asternu suplici de a comuneloru Crisiului-mare, Indului micu Cormendului pentru organisarea justitiei. — Urméza o interpelatiune din partea dep. Medyánszky pentru ce a trebuitu sa se tramita comisariu regescu in com. Somogy. Asemenea interpelatiune face sì Madarasz. — Bobory asterne o propunere despre incompatibilitatea deputatiloru carea pururea se confunda cu imunitatea. Cere cá ministeriulu sa astérna dietei unu projectu de lege in privinti'a mesuriloru luate de regimu pentru cá sa se despagubésca cei partasi la „Erdélyi biztositó társaság.“

Dupa alta interpelatiune in care se provóca ministeriulu cá de odata cu conscrierea poporului sa se conscrie sì cetatienii majoreni cu dreptu de alegere — se verifica dep. K a l l a y sì se imparte in sectiunea 5-a.

Cas'a trece la cestiunea paduriloru din fruntarie carea venindu in fine a fi votata nominalminte se primesce propunerea lui Zsedenyi cu 207 contra 132 voturi.

G h y c z y Col. dupa o motivare mai pre largu face propunerea , ca de óre ce projectulu de lege despre sfer'a puterei judiloru e in strinsa legatura cu regularea jurisdictiuniloru; de óre ce organisarea judecatorieloru sì asiá nu se póte esecutá pâna la constituirea dietei , diet'a sa enuncie ca conclusu : ca projectulu acest'a sa nu se póta luá la desbatere pâna nu se voru asterne projectulu de lege despre jurisdictiuni sì organisatiunea judecatorieloru, ci ministeriulu sa se indrumeze sa puna pre més'a casei deputatiloru cestiunatulu projectu sì in intielesulu regulamentului casei sa'lu tramita sectiuniloru. Sgomotu mare. Contradiceri. Disputa despre punctele regulamentului. In fine se incepe desbaterea generale a projectului la care min. de justitia vorbesce o óra.

Nr. 157—1869.

A n u n c i u.

Conformu conclusului adusu in siedinti'a II a adunârei gen. a Asociatiunei transilvane tienute la Gherl'a in 14/26 Augustu 1868 p. XXXII, adunarea generale a Asoc. tranne pentru anulu curente, 1869 se va tiené la S i o m c u t ' a , sì anume: siedinti'a I in 10 Augustu, iéra siedinti'a II in 11 Augustu a. c. dupa calendariulu gregorianu (nou).

Ceea ce prin acést'a, in sensulu §§-loru 21 sì 25 din statutele Asoc., se aduce la cunoscinti'a publica, cu aceea adaugere, cumca in numit'a adunare, numai aceloru disertatiuni li se va puté dá ordine pentru ceitre, care, conformu programului statoritu, se voru tramite de t e m p u r i u din partea resp. domni diserenti, la comitetulu Asociat. transilvane.

Dela presidiulu Asociatiunei trannne pentru literatur'a sì cultur'a poporului românu.

I. H a n n i ' a m/p. vice-pres. — I. V. R u s u m/p. Secretariu II.

Projectu de lege

d e s p r e r e s p u n s a b i l i t a t e a j u d e c a t o r i l o r u sì a o f i c i a l i l o r u j u d e c a t o r e s c i.

(Urmare.)

C a p u III. D e l i c t e d i s c i p l i n a r i e.

§ 20. Unu delictu disciplinariu comite sì este de a se pedepsí dupa perscrierile cap. acestui'a acelu judecatoriu séu oficialu judecatorescu :

a) carele-si violéza oficiulu intr'unu modu culpabilu, insa nu cu intentiunea acea criminale pentru de a-si face siesi séu altui'a vre-unu folosu necuviinciosu, séu a causá cui-va o dauna nedrépta ;

b) carele prin purtarea sea se face nevrednicu de stim'a sì confidenti'a cuviinciósa.

Cu deosebire se privesce cá delictu disciplinariu, déca judecatoriulu concipiéza in vre-o causa a cârei'a procedere sì decidere se tiene de judecatori'a, la care elu e membru, acte procesuale sì memorande, déca esaminéza astufeliu de scrisori de altii compuse spre aprobare séu modificare séu déca, afara de functiunea sea, da indigitâri sì consiliu la purtarea procesului.

Sub acést'a otarire cade sì acelu judecatoriu, carele in privinti'a resólverei unei cause de dreptu aflatóre in procesu séu in privinti'a altui actu judecatorescu se incérca a influintiá asupr'a unui membru a judecatoriei competente procesuale din interesu séu antipathia.

O esceptiune dela aceste face insa numai acelu casu, déca judecatoriulu a comisu amintitele fapte lucrându in caus'a sea propria séu in causele consangeniloru sei séu a celoru persóne, ce stau cu sine in rudenia pâna la alu patrulea gradu séu in afinitate pâna la alu doilea gradu, neviolandu prin aceea otaririle §-lui 56 a procedurei civile.

§ 21. Pedéps'a séu pen'a pentru delicte disciplinarie e :

a) Vituperarea (infruntarea, rosszalás); b) reprobatiune (fedvés); c) pedéps'a in bani ; d) departarea din oficiu.

§ 22. Ce pedépsa sa se intrebuintieze, decide judecatori'a competenta disciplinaria dupa propri'a-i chipsuiéla sì cu respectu la marimea delictului, la repetarea eventuale, precum sì la daun'a prin aceea causanda.

§ 24. Reprobarea, sì pedéps'a in bani suntu de a se inregistrá.

§ 24. Déca respectivulu n'a cadiutu intr'aceea iérasi in pedépsa disciplinarie, vituperarea 'si perde valórea intr'unu anu, reprobarea in 2 ani sì aceste suntu de a se sterge din registru.

§ 25. Pedéps'a in bani nu póte intrece a trei'a parte din salariulu anualu a respectivului.

§ 26. Delaturarea din oficiu in urm'a conclusului disciplinariu, trage dupa sine sì perderea titlului, salariului, precum sì a pensiunei sì a tuturoru beneficieloru, ce respectivulu le aru fi pututu pretinde dela statu pre basea servitiului seu.

§ 27. Procederea disciplinaria are locu sì in contra judecatoriloru sì a oficialiloru judecatoresci pensiunati. (§ 2.)

§ 28. Déca judecatoriulu séu oficialulu judecatorescu resignéza inainte de introducerea procesului disciplinariu séu sub decursulu acestui'a de oficiulu resp. de pensiunea sea, atunci e de a se relasá introducerea, respective continuarea procesului disciplinariu; respunsabilitatea cu averea sea insa nui se radica prin resignatiunea acést'a. (§ 67.)

§ 29. La abateri dela ordine mai neinsemnate presiedintele póte admoná persónele séu oficialii aplicati la judecatori'a séu in regiunea ei sì din oficiu.

§ 30. Inainte de admonare resp. e de a se provocá la o dechiaratiune. Admonare se face in scrisu sì in contr'a ei nu se iérta nici unu remediu.

§ 31. Oficialulu delaturatu din oficiu in urm'a procesului disciplinariu iérasi se póte aplicá la unu oficiu mai inferioru dara nu judecatorescu.

Déca in trei ani dupa departarea sea din oficiu, da dovedi evidente sì statornice despre indreptarea sea, primesce dupa decurgerea acestui tempu déca nu dreptulu totusi cualificatiunea la oficiulu judecatorescu.

C a p u IV. D e s p r e p r o c e d u r ' a d i s c i p l i n a r i e.

§ 32. Asupr'a deficteloru disciplinarie judeca judecatori'a disciplinarie. Acést'a judecatori'a are 3 clase.

§ 33. Judecatori'a disciplinarie de clas'a prima consta din membrii tablei regesci sì activitatea sea se estinde asupr'a judecatoriloru sì fiscaliloru superiori regesci dela tóte judecatoriele de instanti'a prima aflatóre in teritoriulu seu, precum sì asupr'a intregului personalu ajutatoriu in functiune la judecatoriele de instanti'a prima sì la fiscalii regesci.

Acést'a judecatoria disciplinaria consta cu presiedintele dimpreuna din 5 membrii. Presiedintele ei este presiedintele ordinariu alu respectivei table regesci, sì fiindu acest'a impedecatu unu presiedinte alu senatului.

§ 34. Judecatori'a disciplinaria de clas'a a dóu'a consta din membrii curiei apelative sì otaresce intr'unu senatu — afara de presiedintele — de 6 membrii.

Presidiulu se cuvine presiedintelui curiei apelative, sì fiindu acest'a impedecatu 'lu suplinesce unu presiedinte alu senatului

Acésta judecatoria disciplinaria de clas'a a dóu'a forméza forulu de apelatiune in tóte afacerile disciplinarie, care dupa § 33 se tienu in instanti'a prima de judecatori'a disciplinaria a clasei prime ; in contra decisiuniloru sele in afacerile amintite nu e recursu.

Din contra esercita acea jurisdictiune disciplinaria cá instantia prima.

---

*) Cele-lalte diuarie române inca suntu rugate, a reproduce in colónele sele acestu anunciu.

a) asupr'a presidentiloru sî vice-presidentiloru foruriloru judecatoresci regesci dela instanti'a prima; b) asupr'a tuturoru judecatoriloru tableloru regesci afara de presidentii si vice-presidentii acelor'a ; c) asupr'a fiscalului superioru a tablei regie; d) asupr'a intregului personalu ajutatoriu a organeloru numite sub b) sî c) mai departe a curtei de cassatiune, a curiei apelative sî a fiscalului de coróna.

§. 35. Acelea afaceri disciplinarie, in care dupa §. 34 are a purcede cá instanti'a prima judecatori'a disciplinarie dela curi'a reg. ung. de clas'a a dóu'a, se indrépta in modu apelativu la judecatori'a disciplinarie de class'a a trei'a. Acést'a judecatoria disciplinarie suprema, consta — afara de presidentu — din 10 membrii, jumatate din membrii curiei apelative, ceilalta jumatate din membrii curtii de cassatiune. Presidiulu 'lu duce presidintele judecatoriei, in casu de lipsa vice-presidintele curtii de cassatiune.

§. 36. Judecatoriele disciplinarie de tóte classele se constituescu afara de presidentii loru, la inceputulu fiecărui anu, pre calea sortii.

La fiecare judecatoria sortitur'a se face deosebitu, insa in siedinti'a plenare.

La membrii estraordinari se adaoga totu atâti'a membrii suplenti asemenea prin sortitura, cari voru substitui pre membrii ordinari impedecati in decursulu anului in ordine hotarîta prin sórte.

Consemnarea persóneloru dela judecatoriele disciplinarie astfeliu constituite se trimite prin presidentele respectivu in totu anulu pâna in 15 Ianuariu la ministrulu de justitia.

Pre notariulu judecatoriei disciplinarie 'lu denumesce presiedintele respectivu.

§ 37. Unu membru alu judecatoriei disciplinarie se póte respinge in urm'a unei esceptiuni a fiscalului regiu séu a acusatului numai in casurile hotarîte in §. 56 a Pr. civ.

Asupr'a esceptiunei decide judecatori'a disciplinarie.

§. 38. Procederea disciplinarie se póte ordiná numai la cererea fiscalului regescu.

Aretârile despre delicte esmise de persónele amintite in §. 2 a legei presente suntu de a se indreptá atâtu din partea privatiloru câtu sî a corporatiuneloru sî a foruriloru câtra fiscalulu regiu respectivu.

Presiedintii foruriloru judecatoresci suntu indatorati a incunosciintiá pre fiscalulu regescu despre tóte delictele disciplinarie, ce vinu la cunoscinti'a sea dela judecatori'a subordinata.

Fiscalulu regescu este asemenea indatoratu a recuirá judecatori'a disciplinarie déca afla cause fundate, cá fâra amenare sa ordineze purcederea disciplinarie.

§. 39. Judecatori'a disciplinarie decide dupa ascultarea acusatului inainte de tóte asupr'a intrebârei de e introducerea procesului disciplinariu la loculu seu séu nu? Contra conclusului ce ordinéza procesulu disciplinariu nu e nici unu remediu ; contra conclusului negativu fiscalulu regiu póte apelá.

In conclusu suntu de a se insemná cu amenuntulu tóte punctele acusei.

§. 40. Déca judecatori'a disciplinarie afla de lipsa cercetare, presidentele delegéza spre deplinirea acelei'a unu membru alu judecatoriei, din care e formata judecatori'a disciplinarie.

Unui membru alu judecatoriei disciplinarie nu i se póte incredintiá investigatiunea nici odata.

Judecatoriulu esmisu asculta pre acusatii sî pre martorii, esaminéza tóte impregiurârile, ce servescu spre chiarificarea causei sî preda documentele aflate pre lânga o relatia presidentului judecatoriei disciplinarie.

§. 41. Presidintele impartasiesce relati'a cu aclusele numai de câtu fiscalului regiu, carele in 8 dile e indatoratu a imanuá propunerea sea in scrîsu forului disciplinariu.

Romani'a.

„Sa ne cunóscemu mai bine.

(Capetu.)

„Alt'a sî mai próspeta ; pre cându regusiamu strigându contr'a postei straine in Romani'a, contr'a servitiului postale internatiunale, facutu de câtra nemti in Romani'a, ni se dicea din tóte pârtile ca este imposibile ceea ce ceremu, ca aru fi cu neputintia româniloru sa ia sî ei parte la acestu servitiu internatiunale europénu, care incungiura globulu ; cum a sa póta românii sa administreze sî ei sî sa tiena sî ei o comptabilitate atâtu de complicata ?! cum a sa fia ei in stare sa faca repartitiunea in ceea ce se cuvine fia-cârui statu traversatu de o scrisóre, de unu gropu cu bani ?! cum a sa se póta incredintiá sî functiunariloru români, cum se incredintiéza functiunariloru celoru-lalte state europene, sî câte sî mai câte d'alu d'astea ?! Ei bine, ce aru fi putendu dice acei domni astadi, cându vedu cu câta esactitate, cu câta punctualitate se face acestu servitiu internatiunale de câtra functiunarii români.

Curiosii sa intrebe directiunile telegrafice din strainetate din care capitala de statu europénu pornescu depesiele mai corectu scrise in diferitele limbi sî anume : cându depesiele din Romani'a in limb'a francesa erau mai francesesce, cându erá telegrafulu românu pre mân'a nemtiloru séu acum cându este pre mân'a româniloru ?

Sa se intrebe comerciantii din strainatate, cari au afaceri cu Romani'a, cându le soséu mai intacte sî punctuale scrisorile sî gropurile, pre cându servitiulu postale se facea in Romani'a de câtra nemti, séu acum cându se face de câtra români ?

Domnulu Manolachi Costachi Iepurénu, a disu mereu prin sectiuni sî a repetat'o cu mare imfasu sî cu multa gratiositate de spiritu in camera, in siedintia publica, fatia in fatia cu nemtii din tribun'a oficiale, ca, déca drumulu de feru dela Bucuresci la Giurgiu se va administrá sî se va conduce de români, domni'a lui totu cu birj'a va merge la Giurgiu, sî ca déca in strainatate va fi intrebatu de suntu drumuri de feru in Romani'a, d-lui va respunde ca suntu, dara nu s'a pusu pre densele ; ca patriotismulu dniei sele nu merge pâna'si pune vieti'a in primejdia sî alte multe gratiositâti, cari se potu vedé in filipicele sele contr'a romanismului.

Nu-ti ingagiá parol'a de onóre, dle Iepurene, pentru ca vei fi alaturea cu noi cându suveranulu Romaniei va inaugurá primulu drumu de feru românu in Romani'a, sî noi toti cei cu anima de românu, pre fatia cá a nóstra sî ascunsa cá a d-vóstra, vomu fi in giurulu imbitului nostru Domnitoriu, spre a-i inchiná cu vinu de Dragusiani sî de Cotnari la amendóue capetele acestui primu drumu de feru românu, la pornirea din Bucuresci la Giurgiu sî la pornirea din Giurgiu la Bucuresci.

Sa avemu mai multa incredere in noi, dle Iepurene, sî d-vóstra cei-lalti câti v'a oratori din drépt'a ; sa avemu incredere in noi, pentru ca, astufeliu sa ne adjute Ddieu, sa nu ne ingropâmu talantulu ! Dumnedieu a datu româniloru inteligentia cu mâne pline sî o tiéra din cele mai avute; sa punemu inteligenti'a nóstra spre esploatarea sî sporirea avutieloru tierei nóstre.

Nu este adeveratu cá Dumnedieu ne a datu nóua grâu, ca sa ne indice cu acést'a, ca noi nu suntemu destinati a face altu-cev'a de câtu grâu spre hran'a altor'a. Grâulu ni l'a datu Dumnedieu, pentru ca prin tr'însulu sî cu dînsulu sa desvoltâmu cele-lalte cari facu fericirea popóreloru.

Déca Americ'a aru fi crediutu ce-i spunea Engliter'a, ca ea nu este destinata de câtu sa semene sî sa culéga bumbacu, Americ'a aru fi fostu sî pâna astadi ilot'a Engliterei; déca românii aru fi crediutu ca ei nu suntu destinati de câtu sa semene sî sa secere grâu, Romani'a aru fi fostu sî pâna astadi jelerulu Inaltei Porti.

Grâulu este monet'a nóstra, prin midilocelu câreia sa ne deschidemu mânile, sa esercitâmu industriele, sa cultivâmu sciintiele, sa putemu merge frunte cu cele-lalte popóre mai mari de câtu noi numai prin civilisatiunea loru.

Nu, dle Iepurene sî compania, românulu nu este predestinatu sa fie de a pururea lipitu cu fati'a de pamentu, atasiatu la gleba, nu s'au datu lui avutiele pamentului ce locuesce, spre a le padî numai pâna sa le dea in esploatarea altor'a ; sî junii români cari au mai invetiatu sî altu cev'a in tiér'a loru sî prin strainatate de câtu cum sa faca frase sî sa insire vorbe spre complacerea strainiloru, cari ne dau cavalerie decâte ori ne facu hazu séu le facemu veri unu servitiu cu detrimentulu intereseloru nóstre proprie; junimea româna, care n'a invetiatu numai avocatlicu spre servitiulu strainiloru; care a invetiatu sa calcule sî sa aplice; inginerii români, mecanicii români, minorii români sa vina cu anim'a loru de românu sî cu inteligenti'a loru la apelulu ce le face ministrulu lucrâriloru publice; sa vina sa probeze acésta junime sciutóre ca „Trom-det'a Carpatiloru“ nu s'a insielatu cându a vorbitu in numele ei sî a crediutu in trâns'a.

Drumulu de feru de la Bucuresci in Giorgiu, dloru, administratu sî condusu de români, va fi citatu fórte curendu intre cele mai bune din Europ'a precum se citéza telegrafulu românu, precum a inceputu a se citá post'a romanésca .„Tr. Carp.“

In siedinti'a estraordinarie tienuta Joi in diu'a de inaltimea domnului, s'a votatu : 1) conventiunea de care amu mai vorbitu, incheiata intre guvernulu românu sî guvernele Austriei sî Russiei. 2) Legea contingentului de 7200. 3) Unu creditu de 25,000 lei noi pentru restauratiunea in regie a monastirei némtiului. 4) Unu creditu de 200,000 lei pentru reparatiuni de diverse monastiri.

Desbaterile pentru conventiunea Prutului au fostu lungi sî serióse, mai cu deosebire in privinti'a propunerei unei sectiuni de a nu se incheiá conventiunea decâtu cu Russi'a, sî in privinti'a titulului ce se da prin conventiune Romaniei, câtu sî a unui articulu din care se parea unoru domni deputati, ca aru resultá o recunóscere a jurisdictiunei consulare. Dupa esplicatiunile date in acésta materia de mai multi oratori, sî mai alesu de domnulu ministru de interne, carele pledá cu caldura interesele judetieloru vecine Prutului, sî dupa prealabil'a adoptare a unui amendamentu prin care se invite pre guvernamentu, cá sa-si faca reservele sele in privinti'a titulului tierei sî a jurisdictiunei consulare, adunarea votà unu projectu de lege, din unu articulu, prin care aprobà incheierea conventiunei.

Siedinti'a adunârei dela 30 Maiu fu ocupata intréga de desbaterile, câror'a le dede locu raportulu delegatiloru sectiuniloru asupr'a propunerei deputatiloru galitiani, prin care sustieneau ca s'aru fi pagubitu statulu cu mai multe milióne de lei cu abaterea din lini'a drépta a câlei ferate dela Galati la Brâil'a, domnii Beloescu, Agariciu, sî mai cu deosebire dlu G. Vernescu, au vorbitu in contr'a liniei provisoriu invoite concesiunariloru de câtra guvernu. Esplicatiunile date cu amenuntime de câtra dlu ministru de interne, cum sî luminile aduse in desbatere de câtra mai multi oratori cari au vorbitu in contra conclussiunei delegatiloru, au facutu pre adunare sa respinga cu 66 de voturi, contra a 30, conclusiunile raportului comitetului de delegati, cari, déca camer'a le adoptá, avéu sa provóce o nenorocita crisa ministeriale, câci domnulu ministru presiedinte a consiliului declarase acést'a sî colegului seu, Domnu Mih. Cogalnicénu, in numele seu sî alu colegiloru sei ca intregu ministeriulu se va retrage, in casu de primire a raportului comissiunei. Astu-feliu, esplicatiunile date deoparte asupr'a cestiunei, sî de alta parte legitimá gróza a representantiloru tierei de crise ministeriali, de schimbâri nóue, cari aducu deapururea sguduiri profunde sî anevoia de liniscitu, au asiguratu guvernului triumfulu causei ce sustiené. Raportulu, deci, alu comissiunei delegatiloru se respinse prin adoptarea de câtra camer'a a amendamentului presentatu de Domnii C. Boerescu, M. Costache, I. Alesandrescu, V. Alesandrescu Urechia sî alti Domni deputati; cu acestu amendamentu camera trecú la ordinea dilei in modu motivatu. Astu-feliu, tiér'a a fostu scapata de cine scie ce nóue complicatiuni, sî mai alesu de vinerea la potere, póte, a unoru ómeni carii, spre a se sustiené acolo, aru fi inceputu prin a tramite unu salutu cordialu domnului Andrasy sî redactoriloru de la „Fremden Blatt“ sî „Echulu Danubianu“.

Siedintiele senatului suntu sî ele fórte importante prin desbaterile ce se facù acolo, relative la projectulu de lege pentru biseric'a româna. Regretâmu ca ingustimea cadreloru nóstre nu ne permite a da datoritulu locu aceloru desbateri ; ne propunemu totusi a resumá in curendu pentru lectorii nostri punctele esentiale sî a aretá la acea ocasiune sî parerea nóstra in materie, cu tóte ca acést'a in parte o amu sî facut'o in articulii ce amu publicatu in trecutu despre projectulu de lege din cestiune.

Dela ultimulu nostru numeru adunarea n'a mai tienutu siedintia publica ; ea a lucratu in sectiuni. Numai poimâne Luni va fi siedinti'a publica, sî acést'a va fi ultim'a sessiunei, câci in 9 Iuniu se termina prelungirea din urma a acestei sessiuni. Senatulu, cu totu conflictulu regretabilu escatu intre câti-va membri, a propositu dela raportulu pentru cercetarea socoteleloru cesturei sele, se ocupa cu unele din legile pre cari le-a votatu camer'a in sessiunea acést'a, precum sî cu modificatiunile concessiuniloru drumuriloru de feru, cu cesti-

unea bancei etc. Erá óre-care temere ca acestea dóue ultime siedintie remase inca din sessiune nu s'aru puté completá. Speranti'a nóstra erá ca, in vedere cu importanti'a sî urginti'a projecteloru de lege in cestiune, domnii senatori voru remané la postu, spre deslegarea loru cu ori-ce pretiu, spre a scutí tiér'a de mari perderi materiali sî morali. Asemenea sperantia nu ne-a insielatu : mai tóte acele legi fura votate de senatu in siedintiele din urma.

„Adun. nat.“

Varietâti.

*** Esamenile in Institutulu nostru archidiecesanu teologicu-pedagogicu, se voru incepe de mâne intr'o septamâna, adeca in 23 Iuniu a. c. —

*** Spre sciinti'a natiunei. Mai nainte de acést'a cu 2 lune de dile se facuse amintire in mai multe diuarie atâtu natiunale câtu sî straine ca regimulu aru fi dispusu sistarea activitâtii comitetului centrale alesu sî constituitu in conferinti'a inteligintiei române, tienuta la 7. sî 8. Martiu, 1869 in opidulu Mercurea, ba s'a disu in unele sî aceea, ca insu-si comitetulu aru fi desolvatu. — Suntu convinsu ca onor. publicu cetitoriu va fi asceptatu — sî inca cu totu dreptulu — de la subscrisulu, cârui'a i s'a concredîutu onorific'a insarcinare da a conduce comitetulu, au sa desmintiésca au sa constatedie in publicu faim'a amintita mai susu. — Din cari cause nu s'a satisfacutu pâna acum'a acele juste asceptâri, se va poté vedé mai pre largu din actele conferintiei natiunale, pentru a câroru tiparire sî edare s'au facutu pasii necesari sî asié — apelându la indulginti'a on. pulicu pentru intardîarea din cestiune — voiu sa espunu simplimente : ca activitatea comitetului centrale natiunalu intru adeveru s'a sistatu prin gratiós'a (?) ordinatiune a dlui ministru de interne dto 18/3 a. c. N. 986 din acelu motivu : „ca conferinti'a din Mercuria, cá adunantia privata nu a fostu indreptatîta a aduce unu atare conclusu, care tientesce a elude efectuarea unei legi sanctionate“ („egy szentesitett törvény használata, foganatba vétele kijálszzására van irányozva“,) prin care inalt'a sî gratiós'a (?) ordinatiune s'a impusu totu un'a data subscrisului a face de locu despusetiunile necesarie, ca atâtu comitetulu centrale nationalu câtu sî comitetele filiale se-si curme activitatea — pre care inca neci ca o incepuse, ba comitetele filiale nici ca s'a fostu infiintiatu.

In implinirea acestei ordinatiuni ministeriale s'a revocatu conchiamarea siedintiei comitetului centrale natiunalu, — care erá sa se tiena in 8 Aprile a. c., mi amu tienutu insa totu deodata de detorinti'a patriotica, pre lânga o desfasiurare mai pre largu a programului natiunalu a indreptá o representatiune motivata câtra d. comisariu regescu cu acea rugare, ca de vreme ce d. ministru de interne a dispusu sistarea activitâtiei comitetului mai inainte de a fi cunoscutu adeveratulu programu natiunalu sî salutariulu scopu alu comitetului — se mijlocésca revocarea ordinatiunei sistatória fiindu ca acést'a o pretindu inse-si adeveratele interese ale regimului, despre care cá regimu constitutiunale nu se póte presupune (?) ca nu aru dorí sa cunósca opiniunea publica, dorintiele sî aspiratiunile natiunei române. Dara durere — ceea ce s'a crediutu nici a se puté presupune — nu preste multu s'a intemplatu. In 8 Maiu, 1869 sub nr. 1213 a emisu d. ministru o alta ordinatiune prin care sustiene despusetiunea sistatória ; cautá deci sa cademu fortiei, câci suntemu ómenii pâcei, dara nu este nici o putere, care sa ne inchida calea câtra inim'a parintésca a bunului monarchu sî opiniunea publica a Europei, la cari au apelatu sî voru apelá totu-déun'a popórele asuprite sî insetate de dreptate, iéra domniloru dela putere nu putemu sa nu lo aducemu aminte urmatóriele cuvinte ale unui publicistu englezu : „intru unu statu nimic'a nu e mai periculosu, chiaru nici resculara cu arm'a in mâna, cá nemultiamirea oprimata sî tacuta, ea se intinde pre sub fundamentulu statului, pregatesce esplodiuni cutrieratórie sî subminâri totale“.

Mercurea, in Iuniu, 1869.

„Federatiunea.“ El. Macelariu.

*** Inspectori scolari Pentru comitatulu Albei superióre sî districtulu Fagarasiului dimpreuna cu districtulu Brasiovului cetimu ca e provisoriu denumitu inspectoru scolariu superioru Ludovicu Réthy ; pentru districtele Naseudului sî Bistritiei dimpreuna cu comitatulu Solnocului inferioru e denumitu inspectoru secundariu vicecomitele din comitatulu Dobocei Michaile Bohetielu.

*** Congresulu catoliciloru sî românii uniti cu biseric'a latina. Dupa telegramele sî scirile ce le aduce „Federatiunea“ vedemu ca pre lânga tóte deprecautiunile sî protestele, diecesele gr. cat. unite alegu deputati preotiesci sî lumeni sî ii tramitu la congresu. Arhidieces'a e pâna acum mai statornica in resistintia, pâna câudu nu scimu !

*** Din Blasiu se scrie la „Hr. Ztg.“ ca in diu'a de Rosalii sî pre acolo a fostu viforu. Mai nainte cu vre o câtev'a dile a isbucnitu focu in locuinti'a unui canonicu, dara ajutoriulu ce a concursu din tóte pârtile in graba a pusu margini elementului destructoru.

*** Tribunalulu cambiale (de politie) pentru Transilvani'a se asigura ca se va asiedîá in Brasiovu.

*** Cart'a postale se numesce unu lucru nou introdusu acum in viatia. Cart'a postale se bucura de favórea tramiteriloru in fasii crucisie sî inlocuiesce incâtuv'a epistolele. Cine are afaceri cari le póte pune in vre o câtev'a cuvinte, numai are lipsa de a scrie o epistola séu de a o copertá sî platí asiá de scumpu, câtu se cere la o epistola, ci déca e afacerea de asiá incâtu nu cuprinde vre unu secretu, sî procura o „carta postale“ dela posta, carea e de dóue ori mai mare decâtu o carta de visite sî cu doi cruceri corespunde ori cu cine are de a face in monarchia, insemnându-si pre carta afacerea. Cartele suntu de arthia vertósa, indoite la midilocu sî pre un'a din pârtile din afara se afla timbrulu postale de doi cruceri sî cuvintele.

Câtra . . . .

in . . . . .

tiparite. Deschidiendu cart'a afla omulu deasupr'a o indigitatiune scurta despre folosinti'a acelei'a. Cel'a-laltu spatiu e destinatu pentru impartirea ce are cine-va sa o faca. Cart'a nici se copertéza nici se sigiléza, ci provedinta pre partea respectiva cu adres'a, se arunca in laditi'a postei. In laintrulu sî chiaru sî dinafara póte fi scrisa cart'a sî cu cerusa ; la tóta intemplarea insa cá sa nu se póta sterge sî cá sa póta remané cetétia scrisórea sî dupa ce se freca cu transportulu. Cartele cari voru fi inscrise cu lucruri scandalóse sî vatemâri de persóne se nimicescu la post'a unde se predau. — In vre-o câte-va septamâni voru intrá in viétia. Acum se facu preliminariele spre acestu sfersîtu.

*** Serviciulu telegraficu din Alb'a Iuli'a conformu ordinatiunei ministeriului respectivu, s'a dispusu cá se fia diu'a intréga.

*** Românii din comitatulu Aradului ceru prin o petitiune suscrisa de 7500 de insi presentata ministrului presiedinte prin dd. dep. Lazaru Ionescu sî Sig. Popoviciu se li dea comite supremu de românu.

*** In legatura cu scirea despre petard'a esplodate dinaintea casinei nemtiesci din Prag'a, de carea facuserâmu sî noi mentiune, aflâmu dupa diuariele vienese, ca din cercetârile oficiali resultá ca in afacerea acést'a suntu amestecate influintie mazzinistice.

*** Cancelariulu rusescu Gorciacoff, se scrie, ca e bolnavu reu.

*** O muiere de 114 ani se scrie ca a statu inaintea judecâtiei in Aradu. Flórea Cociub'a, asiá se chiama betrân'a, erá parîta de rudeniele ei ca a otravitu, pre cine nu se spune. Judecat'a o a aflatu nevinovata sî o a eliberatu de totu.

*** „Traianu“ diuariu despre care la tempulu seu incunosciintiarâmu pre publicu se vede ca patimesce fórte desu de indispusetiune sî in intervaluri de aceste trece sî marginile adeverului in esageratiunile sele. Asiá dice de „Telegrafulu Românu“ ca au aplaudatu cu frenesia unirea Transilvaniei cu Ungari'a sî per consecuentiam face distingerea cu fói'a nóstra de o numesce „magiarofila.“ Redactorii foicei „Traianu“ se vede ca scriu despre „T. R.“ dupa spusele unor'a sî altor'a, dara nu dupa cele ce le cetescu, sî asiá ne vine sa credemu ca facu sî cu alte cause, ce le tratéza in fói'a densiloru investita cu unu nume pre câtu de pomposu pre atâtu de nepotrivitu la o fóia. Ei nu cunoscu situatiunea nóstra sî vorbescu cá orbulu despre colori sî avemu dreptulu a presupune ca totu asiá de putienu o cunoscu sî pre a loru, pentru ca persóne pre cari ieri le tamaieau sa le innece, cum e Brateanulu, astadi le condamna sî le facu tradatórie. Sic non itur ad astra, sî barbati de acesti'a aru trebuí séu sa mai mérga la scóla sî apoi sa se apuce de diuaristica, séu sa se apuce de alte meserii sî voru face mai bune servitiuri natiunei.

*** Bravulu tenoru sî zelosu nationalistu dlu Ioane Mihaly din Marmati'a si'a incoronatu studiele sele juridice cu depunerea doctoratului in drepturi. O cununa frumósa de români au asistatu la solenitatea acést'a ; ba sî deputati dietali magiari din Marmati'a s'au presentatu. Toti s'au bucuratu de istetimea tenerului nostru, sî toti iau poftitu o cariera demna sî stralucita in sfer'a cea frumósa, pre care a plecatu. Noi din partea nóstra asisderea lu salutâmu cu cordialitatea unui românu adeveratu.

„Feder.“

*** (Statistic'a beutoriloru.) Datele statistice au statoritu nrulu victimeloru betiei in modulu urmatoriu : in Angli'a cadu victima betiei pre totu anulu 50,000 insi, dintre cari 12,000 de genulu femeescu. Dupa aceea urméza Germani'a cu 40,000 victime. In Russi'a numerulu nefericitiloru face numai 10,000, in Belgi'a 4000 sî in Franci'a 1500. Natiunea, carea bea in mai mare gradu alcoholu (vinarsu) suntu americanii. Dr. Everest spune ca in statele americane in intervalu de optu ani moru de betia 500,000 de persóne.

8—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr. or. româna din comunitatea Cacov'a, ce este ingreniata maritului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr. or. românu alu Oravitiei, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale :

a) in bani gat'a : 126 fl. v. a.
b) in naturalii : 20 meti de grâu ; 20 meti de cucuruzu ; 10 orgii de lemne ; 100 punti de sare ; 50 punti de lumini ; 2½ jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, — timbrate dupa cuviintia, — cu estrasu de botezu, cu atestatu depre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum sî purtarea loru morale sî politica, sî astufeliu inzestrate le voru substerne Venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 16. Iuniu vechiu a. c.

Caransebesiu, 15 Maiu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

22—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu sî deodata directoru alu scólei capitali gr. or. din Urbea Fagarasiului se escrie concursu.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu de 400 fl. si relutu de cuartiru 50 fl. v. a. pre anu, solvatu decursive din fondu pre tóta lun'a cu esactitate.

Competitorii au sa-si tramita recursele pâna la finea lui Iuliu a. c. cal. nou la efori'a subsemnata sî voru documentá :

a) ca suntu de religiunea greco-orientale,
b) ca pre lânga limb'a româna a invetiamentului cunoscu sî alta limba patriotica perfectu, spre a o propune,
c) ca suntu nu numai cualificati dupa norme, ci si ca au servitu cu succesu in scóle capitali pâna acum sî s'au purtatu bine,
d) ca suntu in stare de a instruí tinerimea in cântu bisericescu sî lumescu

Dela efori'a scólei capitali gr. or. Fagarasiu in 3/15 Iuniu 1869.

Petru Popescu,
Protopopu.

Codru Dragusianulu,
Epitropu scolariu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 13/25 Iun. 1869.

Metalicele 5%	62	40	Act. de creditu	310	
Imprumut. nat. 5%	70	55	Argintulu	121	75
Actiile de banca	749		Galbinulu	5	91

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 48. ANULU XVII.

Sabiiu, in 19 Iuniu (1 Iuliu) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Cu 1 Iuliu se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Respunsu

la atacurile cor. ce se dîce dela Pest'a a „Romanului“ din Bucuresci.

Dupa cum audiu enarându-se, pentru ca din propri'a privire nu cunoscu petrecerile de feliulu acest'a, in balurile mascate persónele ce se ascundu sub masce sî permitu a atacá pre cei cu fati'a descoperita, adese ori in modulu celu mai grosolanu. Mascele, se dîce, ca cutéza asemenea atacuri numai cându se simtu asiá de straformate séu deghisate, dupa cum dîcu fratii de preste Carpati, incâtu se nu póta fi nici decum recunoscute, pentru ca déca aru sci atacatulu cine e ascunsu, in deformarea in care se afla persón'a atacatóre, césta din urma s'aru rusiná, déca nu mai multu, de obrasnici'a ei sî in unele casuri de esageratiunea, de perfidi'a ei.

Dela acestu obiceiu incuviintiatu de o parte a societâtiei in anumite tempuri, numite sî ale nebuniloru, voru fi invetiatu póte sî unii ómeni rei a se mascá cându voru se intre, fâra de a fi recunoscuti, in casele deaprópelui seu, cá sa comita crime de rapire sî de omoru si póte totu de acî si acei ce nisuescu a rapí, a omorí moralicesce prin publicarea de corespundintie anonime cu datu falsu sî dupa tempu sî dupa locu.

Pentru cá sa nu fiu cetitorii in indoiéla despre objectulu ce motivéza aceste sîruri, me voiu adoperá a le pune inainte din o „corespundintia particularia a „Romanulu“i din Bucuresci“, datata din Pest'a 1869, partea carea me privesce cu tóte relatiunile de care me bucuru sî eu pâna acum, cá factoru in societate preste totu sî in specie in sinulu natiunei române, a cârei fiiu sum superbu ca sum.

Eata ce dîce intre altele, fâra de a premite vre-unu motivu, ci numai asiá cá din seninu, mentiunat'a corespundintia :

„ . . . Telegrafulu Romanu este organulu Mitropolitului Siagun'a din Sabiiu, redactorulu unu simplu figurantu dintre clericii Présântiei Sele, care scrie dictando. Acésta fóia, se intielege, ca — cá organu alu Présântiei Sele — nu póte fi decâtu magiaróna ; norocire insa ca ea nu representa opiniunea nici unui românu din tóta Transilvani'a, câci la conferinti'a din Mercurea, afara de trei functiunari tramisi de Andrássy, numai singuru redactorele s'a aretatu sluga buna sî credinciósa, votandu pentru parerea ce apera „Telegrafulu Romanu“. Abonatii la acésta fóia suntu cam de voia cam de sila dascalii sî preotii din eparchi'a Présântiei Sele, la cari insa poti gasí numeri din intregulu anu nedesfacuti, cu adresele intregi. Dupa „Concordi'a“, acést'a este cea mai putienu considerata sî cetita fóia romanésca in Austro-Ungari'a. Amu vediutu ca sî in Romani'a numai o singura fóia s'a pututu amorezá dupa pintenii „Telegrafului Romanu“, reproducendu multe din uscaturile sele“.

Subscrierea e unu necunoscutu X.

Cea dintâiu intrebare ce mi se impune este, ca cine póte fi misteriosulu X? Celu ce va fi cetitu cu atentiune corespundintiele „Romanulu“i, datate din Pest'a va fi pututu sa observeze ca ele nici odata nu descopere vre-unu secretu politicu din cercurile politice ale Pestei, ci se multiamescu totu-déun'a cu adunarea unoru lucruri dejá de dile, a uneori de septamani publicate in diuariele pestane sî vieneze ; ca dovedîra in mai multe renduri óresi-care exactitate in espunerea lucruriloru intemplate in comitatulu Albei superióre, carele pentru sporaditatea sea si-are unu foculariu in Heghigu, nu departe de Brasiovu, ba la ocasiune documentara cor. unu feliu de initiatiune in afacerea romano-grecésca din Brasiovu; tóte sémena multu cu corespundintiele din anii trecuti dto Turd'a, dara fabricate in Zernesci.

Dara putienu sa-mi pése cine sta ascunsu dupa marimea necunoscuta X. E de admiratu numai identitatea ideei de a atacá pre subscrisulu, in acelasi modu, in carele dlu publicistu G. Baritiu avù fragedimea a-lu atacá inca odata in anulu 1866 in unu articulu subscrisu de sine insusi, publicatu in „Gazet'a Trans.“.

Ei bine, sa venimu la objectu in sensulu strictu, adeca la cele cu care dlu X. a avutu gratiositatea a ne regalá.

Inainte de tóte sa stâmu putienu la cualificatiunea ce o face organului „Telegrafulu Romanu“ sî sa facemu intrebarea, ca acest'a ce interese apara? suntu acele straine intereseloru române séu bá? sî déca cor. afirma ca suntu straine, care i suntu argumentele? Cá redactoru voiu fi cu multu mai modestu de a desvoltá program'a diuariului ce redactezu. Coresp. din „Pest'a“ de siguru o va fi cetitu. Déca nu, atunci i voiu spune, ca program'a este a aparâ interesele natiunale de pre terenu legalu, care e totu-déun'a celu mai firescu sî mai corespundietoriu impregiurâriloru sociale sî politice in cari traimu, sî acést'a a urmat'o jurnalulu cu perseverantia totu-déun'a, chiaru sî pre tempulu cându altii nu puteau trai decâtu cu pajur'a in frunte; le-au aperatu in anii de transitiune sî cu deosebire acum in transitiunea cea mai próspeta cându trebuiá sa avanseze printre dóue focuri, sî adeca, printre focurile din partea acelor'a pre carii diuar'ulu ii aperá sî pentru cari se lupta, sî din partea celoru cari ignoréza dreptatea ce compete româniloru sî cu totu feliulu de maiestrii batu resbelu asupr'a românîloru. In astfeliu de situatiune ce vrea sa dîca cor. X. cu numirea organului ca e alu Mitropolitului Siagun'a? Au Metropolitulu Siagun'a nu e alu românîloru? sî cercetandu faptele sele — abstragemu dela cele bisericesci cari pentru noi inca suntu natiunale — natiunale politice, dara nu laude, intrebâmu care este mai românu dintre români decâtu Mitropolitulu Siagun'a? séu care au fostu vre-odata? Intrebâmu asiá dara mai departe ca ce scadere aru fi pentru români déca „Tel. Rom.“ aru fi organulu seu sî nu alu unei clice fâra de nici o cunoscintia politica, carea sa mérga din fiasco in fiasco sî se taria sî pre altii sî pre o natiune intréga, dupa ea in glodu, pentru cá sa nu mai ese, déca nu voru vení altii sa o scóta? „Acésta fóia nu póte fi decâtu magiarona“, dice corespundintele ce pretinde a fi din Pest'a. Motivele : pentru ca fói'a acést'a a vrutu, cunoscendu furtun'a ce se radicá, cá unu milionu sî jumetate de români sa nu fia scosi din dreptulu de a fi representati in loculu unde se trateza despre sórtea loru, pentru ca fói'a acést'a nu a vrutu cá românii prin o politica gresîta intr'o buna diminétia sa fia dechiarati de rebeli sî apoi sa fia tratati, din partea strainiloru dupa volnicia; pentru ca fói'a acést'a nu vrea sa dea ansa la suspiciunâri asupr'a junelui statu in care apare diuariulu cârui cor. „pestanu“ 'si tramite corespundintiele sele, câci de sî audieamu pre tóta diu'a ca acolo se gramadescu arme preste arme, nu amu crediutu, sî ne amu dîsu, ca unu statu june, cum e Romani'a, are lipsa de restauratiune. Sa nu-lu compromitemu sî sa nu-lu seducemu sa se compromita inaintea puteriloru europene, cá nu prin o trasatura de péna, la o mésa verde, séu prin o diversiune cu unu marsiu alu unei armate sa 'lu calce de nou sî sa-i infiga sî mai tare ran'a disolutiunei. Si acést'a din urma nu ni o amu disu, pentru ca nu amu respectá puterea armata a tierei romanesci, ci pentru ca ne tememu ca suntu acolo tradatori, cari dela gura suntu democrati sî in fapta facu pre suveranulu celu mai aristocraticu, sî cari, pentru cá sa-si imbrace in patriotismu sî natiunalismu reinti'a loru ce o arata tierei ce îi au primitu, îi nutresce sî le da pusetiuni inalte, hazardéza cu puterile tierei la tempu nepotrivitu sî in mesura desproportiunata, pentru cá sa aduca tierei rom. umilintia preste umilintie. Pentru tóte aceste sî alte de feliulu acestor'a fói'a nóstra e magiarona! Nu cá dlu corespundinte carele, cându a fostu castigu cu Nadasdy-Reichenstein a mersu cu ei, cându a fostu castigu cu altii au tacutu, cându a venitu altu rendu, sî a radicatu glasciorulu, cá sa vorbimu in limbagiulu seu, pentru cá sa incurce, se paraliseze sî sa aduca profitulu intregu natiunei magiare sî sasesci; dara in acel'a-si tempu se face corespundintele „Românului“ (in care numai titlulu mai este romanescu), inse deghisatu sa nu'l a cunosci, imbetându pentru bani scumpi cu invechituri furate de prin diuariele de dincóce dupa câte 2—3 septamâni. *)

Cine urméza asiá in cele publice, dara in acela-si tempu intra pâna in sanctuariulu familiariu spre a causá nenorocirile cele mai funeste sî inca sub masc'a de a tiené intacte institutiunile tierei, pentru cari noi suntemu condamnati de densulu de a figurá cá magieroni, — ce este óre? Porecelescalu cine cum va vrea.

Cor. mai are in fine cu numerulu abonatiloru „Tel. Rom.“ sî-i pune in legatura cu conferinti'a dela Mercurea. Cor. póte erá celu dintâiu chiamatu sa fia la acea conferintia, dara nu au fostu. Scia inse ca acolo nu au votatu nimenea lânga politic'a „Tel. Rom.“ afara de redactorulu; se insiéla inse cor. déca crede ca toti ceilalti erau de parerea opusa „Tel. Rom.“ Nu consimtiementulu dara observarea cum se tratá cestiunea a facutu pre multi, nu se consimta, ci sa fia indiferenti in diu'a aceea a conferintiei, câtra totu lucrulu, pentru ca i prevedeau sî resultatulu.

Câtu pentru prenumeratiune nu e silitu nimenea, dara déca doresce Archiereulu cá preotii sî dascalii sa fia prenumerati la o fóia solida, carea nu se vende nimenui sî carea nu alérga dupa stravagantie, va vedé ori ce omu cu minte ca acést'a este o dorintia parintésca sî aru fi o detoria fiiasca cá sa o implinésca respectivii.

In fine sa vinu la putionatatea mea pre carea o tratéza cor. Românului mai asiaticu de câtu asiaticii sei cu cari arunca atâtu tierena in ochii lumei.

Asiá dara nici mai multu nici mai putienu decâtu unu „simplu figurantu“ este redactorele T. R., „dintre clericii Pré Santiei Sele.

Câtu pentru césta din urma, tóta dreptatea, sum clericu cum a fostu odinióra sî dlu cor., cu deosebirea ca eu cu tóte ca amu luatu condeiulu redactiunale in mâna, amu remasu credinciosu carierei mele. Sum clericu sî inca clericu de ai Présantiei Sele, cum dîce coresp., o impregiurare, carea numai in ochii unui omu cá corespundintele póte avé vre unu neajunsu, iéra pentru unu omu de spiritu sî de anima, carele subordinéza totu-déun'a interesele strinsu personali celoru generale, trebuie sa fia o mandria a fi clericulu unei Présântii, carea déca nu erá, noi nu vedeamu realisate atâtea inte-

*) De curiositate binevoiasca acei dd. câroru le e la dispositiune „Telegrafulu Romanu“ nr. 40 a. c. sî „Romanulu“ dela 14 Iuniu a. c. sî voru aflá în corespundinti'a Românului din Pest'a mai din cuventu in cuventu traducerea nóstra din „Osten“ despre brosiur'a „Unitatea Romaniei séu deslegarea cestiunei dunarene“. Noi amu publicatu acést'a la 22 Maiu, Romanulu in 14 Iuniu cá coresp. din 4 Iuniu. ! ! ! Red.

rese natiunali sî bisericesci, sî inca pentru bisericile române preste totu, care Pré Santia pâna a statu in fruntea afaceriloru politice, acele au mersu bine, românii erau vediuti sî respectati, iéra de cându le-au monopolisatu cor. et consorti eata unde amu ajunsu!

Au nu a fostu sî dlu Baritiu redactoru cá clericu alu Episcopului Leményi din Blasiu, sî dlu Iacobu Muresianu nu a fostu clericulu acelui'a-si Episcopu; dd. Sig. Papu sî Alessandru Romanu nu au fostu clerici de ai Episcopului Erdély din Oradea-mare sî cine s'a mai aflatu pâna la coresp. X. cá sa nu incapa de mine, câci sum clericulu Archiepiscopului sî Metropolitului Siagun'a. Eu cugetu ca nu e de a se cautá care alu cui clericu este, ci care se straduiesce a serví mai multu causei natiunale sî care vrea sa speculeze mai iesuiticesce cu ea, sî punendu mân'a pre sufletu dle cor.! eu cá clericulu cârui'a me scii ca sum, pre lânga tóte greutâtile ce mi le ofera ocupatiunea redactiunale me simtu fericitu cându intre necasurile mele consciinti'a me imbarbatéza in contr'a atacuriloru sî batjocuriloru Dtale sî ale companioniloru Dtale sî mi dîce sa pasiescu inainte pre calea acést'a spinósa sî ostenitória pentru binele poporului a cârui causa aparu dupa putintia.

Eu carele lucru mai de patru ani de dîle cá redactoru, nu amu fostu nici odata unu simplu figurantu. Pré mîne me au legatu interese natiunali, cari amu cunoscutu, nu o dîcu sa me laudu, dara spunu adeverulu, cum suntu de respectate de unu soiu de natiunalisti de ai nostri. Acést'a m'a ingrezitu sî m'a facutu de m'amu apucatu de ocupatiunea câtra carea dupa naturelulu meu aveamu putiena atragere sî amu lucratu nu cá figurantu, ci dupa puteri cá omu neaternatoriu, condusu de convingere sî asiá facu pâna in dîu'a de astadi.

Provóce odata dlu cor. pre cei ce-i comunica de regula de aici informatiuni, sa-i comunice un'a sincera, sî credu, ca densii, déca voru fi sinceri voru referá altfeliu de cum vedemu din corespundinti'a cea cu 99 de tendintie. I-voru spune ca déca densulu crede ca altii afara de eulu seu nu sciu scrie, ci trebuie sa li se dicteze mereu, se insiéla. Póte ca compani'a densului se fia asiá, unde se urméza, nu dupa trebuintiele naturali, ci dupa interesele companiei.

Ce e dreptu ca nu amu amblatu sa stricu sî se construiescu imperatii, dara me amu straduitu a aretá cum cine-va sa fia natiunalistu adeveratu sî totu odata sa fia sî patriotu bunu.

Aceste aflându de lipsa a le dîce recomandu cor. mai multu respectu câtra publicistica, câtra adeveru sî câtra publiculu cetitoriu.

Redactorulu „Tel. Rom.“

Eveneminte politice.

Maj. Sea prin autografele dto Schönbrunu 15 Iuliu a. c. convóca delegatiunile la Vien'a pre 11 Iuliu a. c. Unulu din autografe e indreptatu câtra contele Beust, alu doilea câtra cont. Taaffe sî alu treilea câtra contele Andrássy.

Siedinti'a dietei Ungariei dela 24 Iuniu a. c. a capetatu insemnatate de o intensitate politica, carea nu va intardiá a face rotund'a prin dîuaristic'a européna. Deputatulu Irányi invinuesce pre ministrulu de justitia Baltazaru Hórváth ca a comisu omoru politicu tienendu in prinsóre pre Böszörményi fostulu redactoru alu dîuariului stângei estreme „Magyar Ujság“ pâna si-au datu sufletulu. Invinuirea acést'a a facutu sensatiune mare sî a provocatu unu tumultu estraordinariu in sal'a dietale. Presiedintele chiama la ordine pre oratorulu Irányi. Insa in siedinti'a urmatória dechiara ministrulu Horváth ca nu e destulu de satisfacutu cu chiamarea dep. Irányi la ordine, ci cere o satisfactiune mai mare, sî ca pâna cându nu i se va dá acést'a densulu nu mai pasiesce in cas'a deputatiloru. Dechiararea da ansa la o desbatere infocata, la carea participa sî stâng'a centrale. Deák face propunerea sa-si manifesteze cas'a prin unu conclusu desplacerea sea asupr'a espectoratiunei lui Irányi. Cându presiedintele pune la votu propunerea lui Deák stâng'a intréga, sî cea centrale sî cea estrema (esceptiune face Iranyi) ese afara sî votéza drépt'a singura.

Dîuaristic'a vieneza au sî iuceputu a fi ingrigita in urm'a acestui evenementu. Ea privesce in acést'a o degeneratiune a parlamentarismului (vedi „N. Frbl.“ nrulu de dumineca) in Ungari'a, pentru ca se potu comite insulte asiá grave in unu corpu de legilatiune. De insemnatu e, ca observârile aceste momentuóse se facu de dîuarie, cari nu suntu straine de cercurile guvernamentali din Vien'a.

Fiindu ca vorbimu despre afaceri de a le Ungariei sa ne insemnâmu o inpregiurare nóua. „Osten.“ reproduce dupa dîuariulu „La Presse“ unele pasagie din unu articulu subscrisu de unu secretariu alu redactiunei, dara dîce „Osten“ ca se vede ca articululu nu e de origine francesa. Articululu se ocupa cu dualismulu din Austri'a sî'lu infatisiéza de periculosu monarchiei habsburgice. Trasurile fundamentali ale articulului mentiunatu suntu urmatórele:

Repusi in posessiunea vechiloru libertâti sî imbogatiti cu concessiuni nóue incarcati cu favori sî cu gentilitâti din partea parechei domnitórie, Ungurii se predau bratieloru unui feliu de betii. Sî iau aeru de o putere omogena; in realitate inse pre poporatiunile slavice sî romanesci numai védi'a Austriei le tienu in dependinti'a ....“

Articululu arunca invinuirea cea grava asupr'a magiariloru ca ei se decoréza cu numele sî puterea Austriei numai cá sa o rapésca sî spune ca ei nu se mai indestulescu cu Croati'a sî Tr'ansilvani'a, ci voru se desfaca de câtra Austri'a sî Dalmati'a sî confiniile militari, ba adauge ca facu câte o ochire sî câtra Galiti'a. Pofi'a acést'a de anessiuni, dîce articululu, ca ascunde cugete de acele, care le are câte unu companionu care speculéza la bancro'a societâtiei din care face parte, pregatindu-se ca la casu de catastrofa sa traga din acest'a unu folosu siguru pentru sine. In fine spune ca nemtii din Austri'a suntu indignati de tóte aceste sî intréba in fine ca stându astufeliu lucrurile nu se va puté intemplá, cá nemtii din Austri'a sa-si intórca ochii câtra Prussi'a sî speranti'a de isbânda sa o puna in trens'a?

Partid'a cechica din Boemi'a s'a desfacutu in dóue partide: a cechiloru betrâni sî a cechiloru juni. Tristu lucru cându o natiune impresurata de inimici se mai sfasie sî intre sine.

Napoleonu III a vorbitu in castrele dela Chalons unei deputatiuni compuse din soldati carii la 1859 au participatu la compani'a din Itali'a. Pâna acum avemu cuventarea numai dupa depesie telegrafice. Ea suna: „Soldati! Me bucuru cându vedu ca nu v'ati uitatu de caus'a cea mare pentru carea v'ati luptatu inainte cu diece ani. Pastrati totudéun'a in inimile vóstre suvenirile de luptele parintiloru vostri sî de acele la cari insî-ve a-ti luatu parte, pentru ca istori'a resbeleloru nóstre e istori'a progresului sî a civilisatiunei. In modulu acest'a ve-ti sustiené spiritulu militariu adeca triumfulu passiuniloru nobile preste cele ordinarie, credinti'a câtra stindardu sî alipirea câtra patria. Fi-ti cá in trecutu sî asiá ve-ti sustiené spiritulu militariu asiá de necesariu pentru unu poporu mare.“

Din Serbi'a se scrie ca Scupcin'a din Serbi'a, carea-si tiene siedintiele in Kragujevátz s'a deschisu in 24 Iuniu n. Principele Milan salutâ Scupcin'a. Acést'a lu intempinà cu „zivio“ (sa traiésca!). Dupa acést'a se deschide Scupcin'a formalu prin regentia, cu unu cuventu de tronu. In cuventare se amintescu meritele principelui Michaile sî se accentuéza dorintiele scupcinei de anulu trecutu pentru reforme. Adunarea natiunale este chiamata, sa desbata sî sa decida asupr'a unei constitutiuni nóue, pentru ca cea dela anulu 1838 s'au facutu fâra de concursulu poporului sî de atunci s'au schimbatu multe referintie sî multe din constitutiune nu mai au putere de viétia in tempulu de fatia. Edificiulu statului trebuie sa se baseze pre o constitutiune carea si-o a datu insusi poporulu. Cuventulu de tronu provóca pre representanti'a natiunale serbésca se faca institutiuni de acele cari resulta din esperintia, cari garantéza contra sguduiriloru interne sî deschidu calea progresului.

In dîuariele vienese sî pestane aflâmu o depesia telegrafica din Bucuresci, in carea se spune ca s'a paralisatu unu atentatu asupr'a vietiei ministrului de interne Cogalnicianu. Criminalulu se dîce ca se afla in mânile justitiei sî a marturisitu intentiunea sea.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 24 Iuniu a casei de josu se continua desbaterea generale asupr'a projectului de lege despre esercitarea puterei judecatoresci.

Referintele comis. centrale D. Horváth spriginesce projectulu din punctu de vedere ca e o compositiune imitata dupa „Code Napoleonu“, carele s'a incetatienitu in tóte statele civilisate ale Europei firesce acomodandu-se dupa impregiurârile séu referintiele provinciale sî natiunale. Ungari'a trebuie sa-si continue oper'a legislatiunei inceputa la 1848 ce a fostu intrerupta prin miscârile vulcanice din anii de curendu trecuti sî o parte a operei acestei'a este sî avantagiulu acel'a in jurisdictiune, ce-lu oferescu judecatorii denumiti fatia cu cei alesi; deci densulu recomenda spre acceptare projectulu cestiunatu.

Gabr. Várady de-sî recunósce necessitatea unei astfeliu de legi acum mai multu, cá ori sî cându, totusi nu póte spriginí projectulu de lege de-sî se dîce ca e numai provisoriu pentru ca intre alte scaderi nu e nici liberalu sî arata mai curendu unu regresu decâtu progresu. Cu privire la sistem'a organisatiunei judecatorieloru ministrulu aru fi trebuitu se astérna tóte projectele de lege pentru d'a se câstigá unu prospectu asupr'a intregei jurisdictiuni, deci nu póte spriginí projectulu de fatia.

W. Toth aducându de esemplu Angli'a unde judecatorii se denumescu arata preferintiele denumirei inaintea celoru alesi sî spriginesce projectulu.

L. Szilágyi dîce, ca puterea judecatorésca aru trebuí sa se eserciteze in numele poporului.

Dupa aceea ia cuventulu Bar. Eötvös sî intre aplause frenetice a partidei sele, arata prin elocenti'a sea usitata causele pentru ce puterea judecatorésca trebue sa se despartiasca de administratiunea comitateloru. Incheie cu aplause indelungate.

Irányi desvolta inca odata planulu seu, dupa care judecatorii sa se aléga pre viati'a din partea comitetului. Eara curtea suprema apelativa sa se aléga prin o comissiune micsta din ambele case representative. Dîce mai departe, ca déca in Angli'a judecatorii denumiti suntu independenti de regimu, acést'a nu se póte dîce in Ungari'a pre cum in destulu dovedesce casulu lui Böszörmény i; acelu martiru alu libertâtiei s'a sacrificatu prin creaturile ministrului de justitia. La aceste cuvinte se escà o iritatiune mare in tóta cas'a. (Strigâri la ordine. Presiedintele-i dechiara cuvintele de nedemne locului ce-lu ocupa.) Siedinti'a se incheia.

In siedinti'a dela 25 Iuniu indata la inceputu vorbesce ministrulu de justitia Horvath sî arata casei ca nu e indestulitu cu chiamarea lui Iranyi la ordine de câtra presiedintele, ci cere sî alta satisfactiune.

Virgiliu Szilagyi desvólta impregiurârile lui Böszörményi respective a remanerei lui in prinsóre pâna la mórtea lui Iranyi de cea mai mare injuria. Dupa multe desbateri majoritatea radica la conclusu desaprobarea cuvinteloru lui Iranyi din siedinti'a precedenta. La votare stâng'a intréga a esitu din sala.

Dupa acést'a trece cas'a la ordinea dilei.

Siedinti'a din 26 Iuniu. Dupa inmanuarea mai multoru petitiuni sî incurse Simon interpeléza pre ministrulu de comerciu, ca are de cugetu a infiintiá in Aradu o camera comerciale? Se otaresce apoi, cá siedintiele dietali sa se tiena dela 9—3 óre dupa amédi. Intr'aceea intrandu ministrulu de justitia Horváth in sala, drépt'a-lu primesce cu aplause indelungate. La ordinea dilei se continua desbaterea generale a projectului de lege despre denumirea judecatoriloru. Pentru projectu vorbira Hrabar, Ferd. Zichy, Epp. M. Horváth sî Halmosy; contra projectului vorbira Jul. Schwarz, Jokai sî Mocioni. Siedinti'a se incheia câtra 3 óre.

Parisu, in Iuniu 1869.

(Corespundintia particulare din Parisu.)

Dilele de 23 sî 24 Maiu, au fostu dilele cele mai solemne pentru natiunea francesa; insa insemnatatea acestei solemnitâti au intieles'o pre deplinu numai Parisianii! Ei dovedira pâna la evidentia, ce va se dîca cetatiénu, sî cum trebuie sa useze unu cetatiénu de celu mai sacru dreptu alu seu! Numai pre unu astfeliu de terenu putura sa zadarnicésca silintiele de ingerintia ale administrâtiunei. Pre câtu de fâra efectu fura silintiele administratiunei in Parisu, pre atât'a 'si avura efectulu doritu in provincia! Cu tóte, ca sî in sessiunea viitória majoritatea este a guvernului, totusi nu se póte dîce, ca democrati'a, n'a facutu unu pasu giganticu spre viitoriu. De-sî in minoritate, totusi

de óre-ce ea numera intre membri sei pre cei mai ilustri cetatieni ai Franciei, totu deodata clic'a noului corpu legislativu, face pre guvernu sa mediteze seriosu sî-lu face sa-si aprecieze situatiunea in raportu nu cu majoritatea ci cu minoritatea! Fiindu ca dîlele de 23 sî 24 Maiu nu isbutisera a desemná in unu modu decissivu pre toti mandatarii natiunei, a trebuitu dupa lege sa o faca acést'a, dîlele de 6 sî 7 Iuniu. Pâna ací spiritele erau predomnite de o calmitate sî asceptare esemplare. Dîlele de 23 sî 24 Maiu lasase lupt'a sî in Parisu nedecisa in 4 circonscriptiuni, unde insa in fine 6 sî 7 Iuniu dedù victoria fostiloru deputati: Thiers, contra lui Devenck oficialu sî D'Alton-Schée (totu democratu); Garnier-Pagès, contra lui Raspail, alesu la Lyon; Jules Ferry (democratu radicalu) contra lui Géroult (redactoru, cá chefu alu jurnalului, „Opinion nationale“) sî in fine Jules Favre, unulu din cei dintâiu oratori ai Franciei contra lui Henri Rochefort, redactoru alu unui pamfletu: La Lanterne, care avù fericirea de a aparé pre teritoriulu Franciei numai in câte-va numere, deóre-ce guvernulu, neputendu suferí unu pamfletu, care in tóte frasele sele nu contiené decâtu totu atâtea veninuri pentru densulu, 'lu cassà eara pre redactorulu pre lânga nisce amende fórte grele, 'lu osandí-se sî la câti-va ani de repausu in stabilimentulu dela Mazas. Henri Rochefort, de-sî dupa nému conte, totusi devotatu cu totulu causei poporului, a necunoscutu decissiunea emisa de tribunale, parasindu Franci'a sî asiediendu-se cu esiliulu sî redactiunea jurnalului seu la Brüsell in Belgiu, de unde intrarea pamfletului seu atâtu de iubita poporului parisianu, in Franci'a erá possibile numai cá contra-banda. Astadi insa prin mesurile luate de guvernu, poporului parisianu i este cu totulu impossibila comunicarea acestui sarcasticu pamfletu, din care unu singuru numeru l'aru cumpení cu auru! Acestu pamfletu i castiga simpathi'a poporului parisianu in gradulu acel'a, incâtu nereesîrea lui cá deputatu in circonscriptiunea a 7-a a fostu principal'a causa a celei mai amare indignatiuni, ce s'a adusu alegatoriloru sei . . . Le place la unii a crede, ca sî caus'a turburâriloru intemplate in dîlele, ce au urmatu la alu doilea scrutiniu aru fi fostu totu densulu . . . Cestiunea astoru turburâri provenite din unu entusiasmu freneticu manifestatu de poporu contra guvernului pre bulevardele cele mai principale ale capitalei sî in suburbiulu H. Antoine, locuitu in partea cea mai mare de ouvrieri (lucratori), cu tóte ca in decursulu loru se audiau strigatele: de vive Rochefort, vive la Lanterne, vive le Rappel (unu jurnalu intre a cârui'a redactori, pre lânga fiii marelui poetu V. Hugo, ce petrece in Itali'a in essiliu, se afla sî Rochefort) totusi este fórte problematica (de óre-ce circonscriptiunea in care cadiuse erá cu totulu liniscita) . . . Adeverat'a origine a acestoru turburâri, este inca necunoscuta . . . Fostau óre acele turburâri o incercare de a pune sub ochii Europei o a dóu'a editiune mai completa a an. 1848? Nu nici decâtu. Atunci pentru ce domnii din Varsiovi'a Vien'a sî Pest'a au fostu asiá de emotiunati, pre cându cei din Parisu sér'a nu s'au culcatu mai neliniscíti, nici nu se sculara in diu'a urmatóre cu mai putiena comoditate, cá de ordinariu . . ? Chiaru imperatoriulu sî imperatés'a se preumblara in urmatórea dî in calésa deschisa escortati numai de unu chambellau, prin feauborgulu H. Antoine unde au fostu aclamati de cele mai frenetice strigate: „de vive l'empereur et l'imperatrice“; insa principele imperialu a remasu acasa. Acésta impregiurare prin insasi caracterulu seu, a pusu lumea, ce cugeta seriosu, in o dilema curiósa . . . Conclusiunea, ca aceste turburâri au fostu unu feliu de 3 Augustu dela Bucuresci, este cea mai probabile . . de óre-ce unu alesu cu 30,000 de voturi alu Parisului Eugène Pelletan in urm'a acestoru turburâri scrie in „La Tribune“ urmatórele: „Se afla printre noi unii, pre cari natiunea ia investitu de nou cu mandatu. Acesti'a preste câte-va dîle voru avé de a cere cu unu contu mai multu guvernului personale. Sum siguru ca acesti'a voru intielege intrég'a estensiune a datorintiei loru, sî voru cautá a o implini cu tóta energi'a, pentru cá astfeliu amicii sî inimicii nostri sa se convinga“ . . Aceste frase le scrie D. Eugène Pelletan, unu barbatu alu cârui'a nume trebuie pronunciatu cu respectu, unulu dintre chefii partideloru, ce le acusa jurnalele guvernului, ca complice a turburâriloru intemplate. Aceste acusâri insa suntu cele mai arbitrarie sî neintemeiate, de óre-ce jurnalele democrate au fostu cele dintâiu, cari au consiliatu la calmitate sî au prevenitu pre alegatori inca inainte de alegere la ori-ce eventualitâti; iéra in urm'a turburâriloru au fostu cele dintâiu, cari le-a desaprobatu sî au provocatu pre guvernu sa cerceteze bine, unde e originea acestoru regretabilitâti. . . Din cele 2000 de persóne inchise cu ocasiunea aceloru turburâri insusi monitoriulu declara, ca celu multu 100 voru trece prin tribunalulu corectiunalu Intunereculu acestoru impregiurâri va mai domní credu pâna la 28 Iuniu, cându se va deschide camer'a, pentru cá sa verifice mandatele noului alesu. Deputatii Parisului au sî luatu mesurile necesarie, pentru cá sa interpeleze pre guvernu asupr'a mentiunateloru turburâri . . . Ce va resultá nu se scie. Ce se atinge insa de ministeriulu actualu sî intr'unu casu sî in altulu este in o situatiune critica . . .

Dejá curgu sciri, ca imperatoriulu aru fi decisu a-si luá unu ministeriu cu o programa mai liberale, dara fâra a atinge intru nimic'a privilegiele corónei; curge de asemenea scirea ca d. Emilu Ollivier, care cu caderea sea in alegerile din Parisu, 'si perduse sî sperantia de a se suí pre fotoliulu de ministru, aru fi tienutu mai multe conferintie de negotiare cu principele Napoleonu, din cari resulta ca D. Ollivier aru primi portofoliulu cu singur'a conditiune, cá alegerile abiá finite sa se desólve inainte de a se conchiamá in sessiunea ordinaria . . . Alte sciri iéra spunu, ca imperatoriulu aru fi decisu sa persevereze, sî vis a vis de camer'a viitóre in statu quo . . . Intru câtu suntu intemeiate aceste sciri, nu ve potu spune de órece nici monitoriulu, dara nici chiaru jurnalele, ce au mai multu séu mai putienu intrare in Touillerie, nu le confirma. Deci vi le dau sub tóta reserv'a. — Ce va mai eveni nu voiu lipsí a ve comunicá.

Projectu de lege

despre respunsabilitatea judecatoriloru sî a oficialiloru judecatoresci.

(Urmare.)

§. 42. Déca fiscalulu regescu propune suspendarea procesului sî judecatori'a disciplinaria o incuviintiaza, atunci conclusulu de suspendare sa se imanueze nunumai acusatului, ci sa se impartasiasca sî judecatoriei in a cârei jurisdictiune acusatulu pórta oficiu.

§. 43. Fiscalulu regescu póte cere continuarea investigatiunei déca e defectuósa. Déca asupr'a acestei intrebâri s'aru escá vr'o diferintia in opiniuni intre elu sî intre judele investigatoriu, atunci decide asupr'a intrebârei judecatori'a disciplinaria.

§. 44. Déca, dupa finirea investigatiunei se primesce unu conclusu de acusatiune, atunci se fipséza in privinti'a pertractârei causei unu terminu, in care se citéza atâtu fiscalulu reg. câtu sî acusatulu.

§. 45. Acusatulu are dreptu dupa primirea citatiunei a se informá despre acte sî ale decopiá.

§. 46. Pertractarea e verbale, dar nu publica. Publicitatea numai atunci se póte ordiná de câtra judecatori'a disciplinaria cându fiscalulu reg. propune pedéps'a departârei din oficiu sî cându acusatulu se invoiesce la pertractarea publica.

§. 47. Judecatori'a disciplinaria póte citá, déca o afla neaperatu de lipsa, sî pre martorii ascultati odata la investigatiune, cari suntu datori a dá ascultare acestei demandâri cu evitarea pedepsei din §. 206 a proc. civ.

In alte casuri autenticarea martoriloru se póte luá inainte sî la judecatoriele loru competente.

§. 48. Presiedintele deschide pertractarea, desemnându objectulu pertractându. Dupa aceea demânda cetirea acteloru investigatiunei, pune intrebâri la acusati sî eventualminte la martoru séu esperti. Dupa presiedintele potu pune intrebâri sî judecatorii.

Sî fiscalulu reg. sî acusatulu au dreptu a pune intrebâri la martori sî esperti; la intrebâri insa, cari nu stau in legatura cu caus'a, séu vatema onóre séu interesulu altoru persóne, presiedintele e datoriu, a oprí pre martori seu esperti a dá respunsu.

§. 49. Dupa finirea ascultârei martoriloru, fiscalulu reg. presentéza resultatulu investigatiunei sî propune eliberarea séu pedepsîrea acusatului, modulu pedepsîrei sî déca pedéps'a va sa constee in bani sî indreptá propunerea sî asupr'a sumei solvende.

La propunerea acest'a respunde acusatulu. O alta alegatiune n'are locu.

§. 50. Acusatulu póte vení la pertractare s cu'nu advocatu; in casulu acest'a respunde in locului acusatului plenipotentiatulu seu la acusá fiscalului reg.

§. 51. La pertractare e d'a se luá unu protocolu, celu subscrie presiedintele sî protocolistulu.

§. 52. Déca impregiurâri, ce se eruescu la pertractare facù necesariu o ascultare nóua de martori séu continuarea investigatiunei judecatori'a disciplinaria o ordinéza cu sistarea pertractârei.

§. 53. Judecatori'a disciplinaria nu e la aducerea conclusului legata de perscrierea documenteloru, ci decide asupr'a acusei aduse contra acusatului sî in privinti'a pedepsei liberu dupa chipsuél'a sea intre marginile §. 21.

Impregiurâri, ce nu s'au eruatu la pertratarea verbale, nu potu fi objectulu unui conclusu.

Conclusulu e d'a se concepe in aceea siedintia, in carea s'a finitu pertractarea sî se publica verbalu numai decâtu din partea presiedintelui.

Conclusulu e séu eliberatoriu séu condemnatoriu. In casulu din urma se masura totu odata sî pedéps'a sî sum'a speseloru procesului disciplinariu, ce are se le pórte acusatulu.

§. 54. Atâtu fiscalulu reg. câtu sî acusatulu póte anuntiá in 24 de óre apelatiunea contra conclusului sî in alte 24 de óre sî póte motivá apelatiunea sî in scrisu.

§. 55. Déca acusatulu dupa lege citatu nu s'a infatiosiatu la pertractare sî nu si'a rectificatu absentia prin o causa legitimata; procederea e d'a se continuá sî in absenti'a lui in sensulu paragrafiloru precedenti sî judecatori'a aduce conclusu pre basea resultatului investigatiunei facute.

Cându insa acusatulu nu se infatioséza din cause binecuventate, cari le face inainte de pertractare cunoscutu, e d'a se otarî altu terminu pentru pertractare. O rectificare ulterióra nu mai are locu.

§. 56. In causele disciplinarie, ce se aducu la apelatiune, forulu disciplinariu de apelatiune urméza dupa acele reguli, ce suntu otarîte in §§. 46—55 pentru forulu disciplinariu de intâi'a instantia.

§. 57. Atâtu judecatori'a disciplinarie prima, câtu sî apelativa are a predá acusatului conclusulu in 24 óre dupa publicatiune, sî pre lânga aceea a-lu impartasî in 8 dile acelui foru, la care, séu in alu cârui teritoriu se afla acusatulu.

Déca pedéps'a e de a se delaturá din oficiu, atunci trebue sa se presenteze conclusulu in 8 dîle ministrului de justitie.

§. 58. Déca in decursulu procesului disciplinariu s'aru aretá vre-o crima a acusatului, are a se suspendá procederea pâna la conclusulu forului criminalu.

§. 57. Déca s'a inceputu in contr'a unui oficialu din categori'a §. 2 in decursulu procederei disciplinarie, séu sî mai nainte, unu procesu criminalu, forulu respectivu e datoriu a trimite dupa finirea procesului criminalu tóte actele criminale dimpreuna cu sentinti'a la judecatori'a disciplinaria, sî chiaru sî in casulu acel'a, cându acusatulu fu absolvatu de câtra forulu criminalu.

In casu cându acusatulu in procesulu criminalu s'a dechiaratu de vinovatu, judecatori'a disciplinarie ia indata mesurele cuvenite fâra sa mai asculte pre acusatu; spre a pertractá, respective a continuá procederea disciplinarie suntu a se observá §§. 44—57; totusi judecatori'a disciplinarie decide fâra vre-o investigatiune mai departe, pre bas'a sentintii aduse in procesulu criminalu, singuru numai asupr'a impregiurârei, cá sa se delature oficialulu din oficiu in sensulu séu pre basea sentintiei judecatoriei criminale conclusulu seu, sa se presenteze ministrului de justitia.

Déca insa acusatulu s'a eliberatu in procesulu criminalu, séu s'a condemnatu numai pentru o abatere; atunci judecatori'a disciplinarie aduce conclusu dupa ascultarea fiscalului in sensulu §. 39, ca este de a se incepe séu a se lasa procederea disciplinaria; sî in sensulu primu purcede dupa §. 41 sî urmatorii din capulu acest'a.

(Va urmá).

Romani'a.

Estragemu din jurnalulu „Adunarea natiunale“ urmatórele:

Cea mai putinte ārma cu care se va asigurá independinti'a sî neutralitatea pamentului nostru stramosiescu, in dîlele de cris'a, ce ne amenintia de aprópe, va fi: „Concordi'a sî impacarea intre partide“.

De câte ori românii au fostu uniti pre calea natiunala, de atâtea ori ei au triumfatu. Totu ce avemu astadi in ordinea politica este resultatulu concordiei românilorn intru unu singuru partidu, acelu natiunalu.

Sa desperâmu noi óre de a revedea restabilita acea concordia intre toti barbatji nostrii de statu, sî intre dîuariele politice, pre terenulu natiunalu sî in fati'a neamiciloru cari suntu la usia?

Nu! Dumnedieulu strabuniloru nostri, care a strecuratu pre români in curgere de 19 seculi prin atâtea invasiuni sî morminte, nu va lipsí, acelu Ddieu, pre români de scutulu lui putinte; elu va pune mân'a nóstra in mân'a celor'a cu care in calea sociala nu ne intalnimu; sî in locu de a ne mai acusá unii pre altii de tradatori, cu totii impreuna vomu incungiurá cá cu unu muru de pepturi altariulu natiunalu.

Avemu garanti'a ca acést'a va fi, in cuvintele atâtu de france ale dlui Ioanu Brateanu, prin care domni'a lui se insîra cá luptatoriu in caus'a natiunale, alaturi cu barbatii cu cari sî in trecutu a statu alaturea in luptele de asiá natura, cu dd. Dimitrie Ghic'a sî M. Cogalnicénu.

Apelâmu la pres'a ce apera interesele adeveratu natiunale, sa dea semnalulu incetârei focului dintre noi, cá cu totii sa ne indreptâmu spre aperarea fruntariciloru nóstre natiunale ... Facea-va mai putienu pres'a româna sî decâtu facura acei doi d u l â i ai lui Orole, regele daciloru, cari incetara a se sfasiá intre ei cându lupulu li se aratà in apropiere? Acei'a se napustira asupr'a lupului inimicu comunu, cu unite puteri, sî lupulu fu doboritu la pamentu...

Nu ceremu cá cine-va sa-si schimbe credintiele, dara este o credintia, carea negresitu este comun'a tuturoru celoru care pórta numele de românu.. Sa ne concentrâmu unu momentu in acea credintia, sî prin concordi'a nóstra sa taiemu sperantiele neamiciloru, ca voru puté pescui in ap'a tulbure... Trec'a pericululu sî atunci vomu reincepe a ne sfadí déca pre primariu sa-lu alegemu séu sa-lu numésca guvernulu, déca la guvernu trebuie se fia Brateanu, Ioanu Ghic'a, séu d. M. Costache, rosii ori albii ori ce sciu eu ce mai vapsea!..

Concordia! Concordia!! M. Sea a consiliat'o, sî vorb'a venita dela anim'a M. Sele trebuie sa ne spuna tuturoru câtu e de urgentu ceruta de venitoriulu nostru natiunalu acésta Concordia!

Luni 9 Iuniu se inchise sessiunea camerei, prin mesagiulu citatu de D. Presiedinte alu consiliului.

Senatulu a fosu disolvitu sî de dreptu, dupa ce de faptu, prin demissiunile mai multor'a dintre membrii lui erá dejá ca sî disolutu.

Acésta disolutiune, veri câtu ni se pare n'o dorí guvernulu, (zelosu d'a nu mai ocasioná legala agitatiune in tiéra cu noua alegeri generali), i se impusa de fortia sî de logica inesorabile a evenimenteloru.—

In mesagiulu de disolutiune nu ne spunu motivele ei; dara mai este óre lipsa sa le spuna guvernulu, sî dupa regretabilulu scandalu petrecutu in urma in sinulu acelei inalte adunâri?

Varietâti.

*** B r a s i o v u 25 Iuniu. Conscriptiunea alegatoriloru in Brasiovu pre basea nóueloru puncte regulative e pre finite, sî in scurtu póte in septemân'a viitórie se va face afisiarea consemnatiuniloru celoru indreptatîti sî pre cale oficiale. Prematur'a insciintiare din nr. trecutu se reduce la faptulu, ca conscriptiunile suntu pre finite, dupa care urméza imediatu espunerea consemnatiuniloru sî timpulu reclamârei de 8 dîle, ceea ce vomu impartasî-o oficialminte. — („G. Tr.“)

*** Din Muresiu-Osiorheiu (26 Iun. 1869) se scrie: Joi — 24 a l. c. — diu'a de tergu de septamana aicí, comissiunea pentru castigarea de feciori la armat'a de honvedi, constatatória din unu capitanu, unu sergentu dela honvedi, sî unu asesoru de magistratu, — si-a inceputu lucrârile in sal'a casei magistratuali, la a cârei'a pórta diceau musicantii orasieni, sî si-a finitu astadi activitatea de trei dîle aici e unu castigu de 7 feciori, cari diminétia se espedéza la Clusiu.

*** Pentru participantii la loteri'a asociatiunei aradane va fi bine venita publicarea celoru urmatóre:

Cu privire la decisulu directiunalu din 24 Maiu nou a. c. nr. 76. subscris'a directiune — in siedinti'a sea de astadi — a aflatu de bine; terminulu pentru vindiarea sortiuriloru de loteria filantropica sî a bileteloru de balu, — ce erá defiptu pre 8 Iuniu a. c. — alu prelungí pâna la „25. Augustu a. c. st. nou“ cu aceea rogare: cá pâna atunci respectivii domni provediuti cu de acele sortiuri sî bileturi, se binevoésca ale vinde tóte, sî banii incasati pentru esemplarele vindute, sei administreze aici'a, precum sî cele nevindute sa le restitue cu atâtu mai siguru, de óre-ce dupa espirarea acestui terminu inclusivu de 25 Augustu, esemplarele trimise de aici'a, voru fi privite de vindute respective de tienute prin acei respectivi domni in acâror'a posessiune se afla sî asiá — dupa sistem'a de procedura la tóte sortiturele — nepotendu-se acele sortiuri mai multu primí indaraptu in natura din partea asociatiunei, — respectivii Domni voru avé a administrá aici pretiulu acelor'a in bani gata neconditiunatu.

Ceea ce tit. d-tale in legatura cu scrisórea de aici de datulu 24 Maiu nou, a. c. nr. 76 se face cunoscutu, pentru acomodare sî orientare. Aradu, 1/13 Iuniu 1869. Directiunea Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu.

Presiedinte:
Ioane P o p o v i c i u - D e s s e a n u,
Direct. secund. subst.
Petru P e t r o v i c i u,
Notariu.

*** Dnulu Bolliacu, care in numismatica, nu ne sfiimu a dîce, póte invinge pre multi din renumitii numismatici europeni, a fostu numitu de M. S. Domnitorulu, Presiedinte a comitetului Archiologicu. Sa sperâmu ca d'astadi inainte acestu comitetu va da mai multu semne de viatia, sî mai alesu se va grabí a conservá mai bine monumentele, ce, cu tóta intimpinarea harnicului Directoru alu Museului, stau inca in curtea academiei, espuse atacului.

*** In 8 a lunei curente, la 6 óre dupa amédi, a venitu despre apusu o furtuna mare, cari trecendu pre urbea Jiu, spre resaritu, a facutu mari pagube agriculturei, doborându multimi de copaci, pomi roditori, case sî alte.

*** O comissiune fusese intrunita, prin ingrijirile aliantiei israilite, pentru colonisarea Palestinei: ea a adunatu dejá suma de 100,000 fr. ce se destiná pentru primele cheltueli de instalare ale familieloru israilite, cari voru fi tramise in curându la Jaffa.

Suntu câtev'a certuri in sînulu aliantiei israilite, in privinti'a acestui projectu de restabilirea lui Israelu in patri'a sea: déra mai multi Israiliti cu influentia staruescu a se indeplini acestu projectu.

*** (T a b e r a d e F u r c e n i). Batalionulu 1-iu sî ale 2-lea de venatori, 1 iu sî alu 2-lea de geniu, regimentulu alu 3-lea sî alu 6-lea de linie se afla in tabera. Vineri la 6 Iuniu au intratu in tabera regimentulu alu 2-lea sî alu 7-lea de linie. Alu 2-lea de artilerie astépta la Aiudu construirea barateeloru. Lucrârile suntu aprópe terminate.

Cuartierulu domnescu, c artierelu generalu, cuartierulu divisiunei a 2-a sî a regimentului alu 2-lea de artilerie suntu in constructiune.

Bolnavii suntu unu la suta sî pusi in casarma din Tecuciu. Ból'a este usióra sî provine mai multu dela trupele sosîte de curendu de pre drumu.

*** (L o c u s t e). In districtulu Putna plasa Gârlele, s'a ivitu locuste, care se dîce ca au esitu la lumin'a din cele ingropate acum siase ani.

Asemenea s'au ivitu locuste intr'unu numeru mare la slobodiá, daru fiindu locuste de iarna nu voru putea face nici o stricaciune.

*** D i v e r s e. In orasiulu Focsiani a isbucnitu in diu'a de 11 curentu unu incendiu fórte mare, amenintiându de a preface in cenusia mai totu orasiulu. Domnulu prefectu localu s'a adresatu imediatu la domnu comandatu alu taberei, pentru a'i tramite câti-va saperi, cari se preintâmpine latîrea reului. Dela aparitiunea focului, guard'a orasiana sî pompierii din Focsiani au datu energiculu loru concursu, espuindu-se preste trei óre la celu mai mare pericolu sî au isbutîtu a face ca acestu teribilu elementu sa nu ia proportiuni mari. Din norocire, ne supravenindu ventu, care se imprastîe focului in tóte directiunile, elu a potutu fi strinsu, dupa ce a consumatu trei case cu totulu, acoperemântulu dela o a patra sî trei barace de lemnu, derimendu-se sî o bina pentru taierea comunicatiunei focului. Bravur'a domnului capitanu de pompieri a fostu imensa, déru 'i-a causatu o ranire usióra.

La 11 curentu, intre órele 5 sî 6 séra, a venitu in Craiov'a sî districtulu Doljiu unu uraganu, cu torente de plóia, precum rare ori s'a vediutu, sî a desvelitu turnuri de biserici, invelitori de case, a resturnatu stâlpi telegrafici, etc. fâra insa a fi periclitatu viéti'a cui-v'a. Semenaturile sî pomii au suferitu asemenea mari stricaciuni. Nóptea a cadiutu grindina, care a vatematu fórte multu viele.

Totu in diu'a de 11 curentu, pre la 6 óre sér'a, o furtuna cu plóia sî putiena pétra a desvelitu in Slatin'a mai multe case, a clatinatu chiaru unele cladiri sî a rumptu pomii. (Monitorulu.)

*** O tempesta violenta, ivita la 10 Iuniu curentu, in Turnu-Magurele a desvelitu cu totulu noulu edificiu alu spitalului judetianu, vetamându chiaru frontispiciulu.

Mesuri urgente se iau pentru a face sa se repare acestu edificiu spre a nu suferí bolnavii din acestu spitalu.

*** In comunele Caraula sî Catanele, din districtulu Doljiu, in diu'a de 30 Maiu espiratu, plóia cu pétra, a vatamatu tóte productele de pre acele proprietâti, mai cu séma grâulu, viele sî cânepa, in câtu locuitorii nu se mai potu bucurá de productulu loru.

*** Monte-Christo séu dracu este la Copenhag'a unde face mare sgomotu. Acest'a nu este unu avaru care se tocmesce cá unu simplu burgezu pentru unu objectu pretiosu; este unu risipitoriu care arunca aurulu cu pumnii la trecatori, sî liberalitâtile sele suntu asiá de mari incâtu in societate trece de nebunu: prestigiulu seu este asiá de mare incâtu trece in ochii publicului de o fiintia supr'a-naturala.

Acestu misteriosu personagiu se numesce Gyllenereax; vorbesce tóte limbile: este in etate de vre-o 50 de ani; natiunalitatea sea este necunoscuta. Ori cum aru fi sub aerulu distinsu de gentelmen elu esercita o fascinatiune iresistibile asupr'a tuturoru celoru cari se apropia de elu.

Cu tóta reputatiunea sea ca tiene de lumea spiriteloru sî ca averea sea provine dintr'o sorginte oculta, elu nu inspira nici o gróza. Junii de ambele secse 'lu urméza pretutindeni adunându piesele de argintu sî biletele de banca ce sémena in trecerea sea cu o profusiune neaudîta. Junele fete, crescute in fric'a lui Dumnedieu i suridu sî solicita din ochi ludovici de auru.

Music'a unui regimentu esecutá pre o piatia din capital'a Suediei nisce simphonii briliante; acestu personagiu, incantatu de impressiunea ce producea asupr'a publicului, a distribuitu unu teancu de bilete de banca musicantiloru sî sub-oficiâriloru din acelu regimentu, sî 'i a invitatu la unu ospetiu splendidu, unu adeveratu ospetiu de Balthazar, la care vinulu de Champagne, fórte scumpu in acésta tiéra a cursu in valuri, asiá in câtu la mediulu noptii musicantii sî soldatii zaceau pre scânduri. Câtu despre amphitryon, in picióre in midiloculu sâlii luminata de flacare multicolóre a unui punctu aprinsu, priviá cu unu surisu satanicu pre convinvii sei victime ale spiritului... alcoolicu.

Versiunea cea mai acreditata in sferele inalte ale societâtii e ca acestu personagiu escentricu 'si procurá, prin liberalitâtile séle, singurele placeri ce póte gustá, sî ca acésta aplecare a degeneratu in nebunia. Cu tóte acestea se esprimá intr'unu modu plinu de distinctiune.

Se crede mai multu cá, desgustatu de viétia a hotaritu sa se ruine inainte de a se sinucide.

De va fi astu-feliu, acestu archimilionaru este logicu, câci spre a-si da mórtea trebue sa aiba celu pucinu unu pretestu posibilu. „Ad. nat.“

Burs'a de Vienn'a.

Din 18/30 Iun. 1869.

Metalicele 5%	62	85	Acf. de creditu	314	90
Imprumut. nat. 5%	70	85	Argintulu	121	75
Actiile de banca	749		Galbinulu	5	92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nrn 49. ANULU XVII.

Sabiiu, in 22 Iuniu (4 Iuliu) 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PROGRAM'A

esameneloru semestrului alu II alu an. scol. 1868/9 in Institutulu archidiecesanu greco-orientalu teologico-pedagogicu in Sabiiu.

Dîlele.	Inainte de amédî dela 8 óre.	Dupa amédi dela 3 óre.
Luni, in 23 Iun.	Pastoral'a sî Catechetic'a, cler. an. III.	Computulu sî Gramatic'a, pedagogii an. I sî II.
Marti, in 24 Iun.	Cantârile sî Tipiculu	
Mercuri, 25 Iun.	Moral'a sî Esegetic'a, cler. an. . . III.	Pedagogi'a cu cl. a. III sî ped. a. II.
Joi, in 26 Iun.	Istori'a bisericésca, cler. an. . . . I.	Geografi'a, ped. an. I sî II. Retoric'a, cler. an. III.
Vineri, 27 Iun.	Dreptulu Canonicu, cler. an. III sî II.	Introducerea in S. Script. cl. an. I.
Sambeta, 28 Iun.	Dogmatic'a sî Polemic'a, cler. an. I.	Catechismulu sî Istori'a bisericésca, ped. an. I sî II.
Dumineca, 29 Iun.	Docsologi'a sî solenitatea de incheiere.	

Activitate.

IV.

Nenatur'a politicei passive a româniloru transilvani trebuie sfersîta din partea tuturoru româniloru câtu mai curendu. Trebuie, cum amu disu in numerulu trecutu, continuatu firulu istoricu dela acea impregiurare din urma, le carea amu stau in locu in politic'a activa.

Ca amu prejudecá intereseloru nóstre politice prin proredérea activa nu este adeveratu. Asertiunea acést'a nu a pututu stá nici in momentele acele, pâna se ferbeau conclusele dela Mercurea. Majoritatea, cá sa-i dicemu asiá, acelei conferintie s'a dechiaratu, ca prin passivitatea ei nu voiesce sa dîca, ca nu va sa mai faca nimic'a. Cu alte cuvinte, ea a recunoscutu nu numai imposibilitatea, dara sî nenatur'a directiunei sele. Ea dara pronunciá din gura passivitatea fâra de a o sî cugetá sî déca erá sa o spuna respicatu trebuiá se dîca, ca noi vremu activitate, insa afara de cadrulu ce ni-lu lasa impregiurârile de fatia adeca constitutiunea tierei.

In ce jacea asiá dara necuprinderea lucrului ce se desbatea? Intru aceea ca situatiunea nu voiea nimenea sa si-o chiarifice. Nu vrea cei ce votau pentru passivitate se véda ca, bunu séu reu, dara traimu in constitutiunalismu. Nu vreau se véda ca prin urmare guvernulu, cum suntu impregiurârile nóstre, pre lânga escusare inaintea lumei, va taiá calea ori-cârei miscâri politice carea nu-i convine, dicendu ca este calea deschisa in dieta, mergeti sî ve spuneti necasulu acolo. Nu vreau se véda ca pusetiunea Transilvaniei sî chiaru si a Ungariei face possibile cá pres'a nóstra, carea de altmintrea abiá strabate afara din romanime, sa póta fi adusa la tacere. Nu vreau sa véda ca noi dupa constelatiunea politica in afara nu avemu pre nimenea sa ne spriginésca. Nici sa véda ca românii de dincolo sî cu noi impreuna nu avemu unu organu, prin carele sa ne putemu baremu spune suferintiele nóstre lumei. Va se dîca, noi cându eramu incungiurati de tóte impregiurârile nefavorabili sa ne punemu sa decretâmu, ca nici uniculu modu care ne remane sî carele ne mai garantéza sî alte — sa nu-lu primimu.

„Passivitatea activa“, dupa cum o botezase, unii erá de prevediutu, ca va fi impossibile, cei ce nu o au crediutu o potu vedé acum aiéve.

Erá o pareré carea se vedea in ochii multor'a plausibile : parerea ca românii potu asterne memorande pâna la persón'a Maj. Sele.

Decâtu plausibilitatea acestei idei dispare, cându cugeta cine-va ca ce sa se intemple cu memorandulu séu memorandele. Sa se astérna ministeriului ? O causa natiunale nu póte fi degradata la o cestiune administrativa. Dara se dîci ca sa se astérna Monarchului. In statu constitutiunale ce póte face monarchulu ? Póte respunde : Eu nu amu pûtere absoluta in statu. Lucrurile se dirigu astadi de representanti'a poporului sî de puterea executiva, cari trebuie sa mérga mâna in mâna. Póte se dîca mai departe ca va dá memorandulu ministeriului cá sa-lu astérna dietei. Insa in casulu acest'a cestiunea natiunale politica inca póte fi degradata la o simpla suplica sî multu déca se va dá comissiunei respective, cá ad calendas graecas, de va avé cine-va regazu, sa referésca asupr'a ei.

Sî sa fimu asiá de optimisti sa presupunemu sî asiá ce-va, cine sa o spriginésca baremu cu cuventulu ? déca cei pre cari ii privesce nu suntu de fatia, séu in casulu nostru, déca in loculu respectiviloru suntu representanti de alta natiunalitate sî póte tocm'a de natiunalitate de aceea, carea in locu sa apere sa apese.

Din ori-ce privintia va consiederá cine-va cestiunea trebuie sa recunósca ca ceea ce se numesce passivitate activa e tocm'a asiá de impossibilu precum e de impossibilu de a suplini ide'a activitâtiei cu a passivitâtiei pentru cá sa aiba sî un'a sî alt'a totu acel'a-si intielesu.

Alt'a aru fi, cându tiér'a intréga protestá. Noi scimu ca pre diet'a din Sabiiu (1863—4) retragerea séu passivitatea magiaro-secuiloru nu o a pututu impedecá dela facerea legiloru, cari pre câtu a traitu sistemulu a avutu valóre pentru, sî au oblegatu asemenea pre toti locuitorii tierei. Sî atunci erau mai multe cercuri de alegere ocupate de magiaro-secui, dara nu cum e astadi la noi, cându numai unu cercu de alegere in districtulu Fagarasiului e fâra representante in dieta, incolo insatiér'a intréga representata. Ungari'a, unde politicesce passiva erá tiér'a intréga, fâra de deosebire de natiunalitâtile ce locuiescu acolo, sî a trebuitu sa pórte patru ani de dîle unu provisoriu infricosiatu, care provisoriu nu amu voi sa atingemu iara corde delicate, se vorbesce tare, ca multi din passivistii cei mai de frunte nu voru sa'lu sufere, ci aru activá bucurosu, déca afurisitii de unguri nu aru fi asiá de sgarciti cu posturile sî déca nu aru fi asiá de egoisti, cá sa caute a le umplé mai numai cu de ai natiunalitâtiei loru.

Spre a ne ingradí in contr'a vre unui prepusu rusinosu natiunale noi declinámu dela noi acele faime, ca aru fi passivisti sî inca de frunte, cari cauta sî alérga dupa posturi prin antecamerile guvernului unguresc. Cându considerâmu lucrulu din partea practica, trebuie inse sa ne dicemu, ca o stare nenormale pentru noi fâra de deregatori natiunali ne imputienéza inteligînti'a sî ne vatema interesele natiunali economice.

Este vorb'a sî despre compromiterea dreptu-riloru ce le aspirâmu. Nu ne vomu intórce iéra-si la esemplulu Iriloru, sî din causele aretate chiara in acestu articulu mai susu, nu ne vomu provocá nici la croati nici la galitiani, cari cându vreau sa protesteze cu succesu, o facu cu tiér'a intréga, nici la cechi, cari au cleru sî aristocratia puternica, ci vomu indigitá la unu poporu de aceea-si sórte (de sî mai favorabile) sî in cceea-si patria cu noi, la poporulu sasescu. Acestu poporu e restrinsu numai la peteculu de locu, pre care elu îlu botéza cu atât'a predilectiune sî perseverantia pre numele seu. Are aceea-si zelosia pentru drepturi natiunali cá sî noi, sî a urmatu aceea-si politica pre carea o urmarâmu la 1863-4 sî noi. Au perdutu aceea-si dieta sî acele-si legi speciali pre cari sî noi. Despre acestu poporu istori'a lui de siepte sute de ani ne dovedesce ca cu multa prudentia sî cercumspectiune sî a aperatu interesele sele. De elu putemu fi siguri ca le apara sî acum. Sî ce face ? Eata'lu activu sî representatu in diet'a Ungariei. Nu e multiamitu nici elu cu situatiunea in carea s'a vediutu strapusu prin schimbârile dela 1865-7, inse cauta sa mântuie pentru esistinti'a sea ceea ce póte. Acést'a este nu numai dreptulu, dara prim'a detorintia a fiacârui'a câtra esistinti'a sea.

A fi zelosi câtra acésta prima detorintia nu póte insemná nici odata a compromite drepturi, mai alesu de cele natiunali politice, cari pâna cându o natiune este in viatia suntu neprescriptibili, cari incéta numai cându natiunea a incetatu de a mai esiste, séu cându ea nu mai voiesce sa esiste, negându-si orbesce antecedentiele sele.

Românii activisti cându s'au decisu pentru activitate au avutu in vedere situatiunea intréga. Ei scieau ca voru avé se intempine greutâti, vedeau ca unele din drepturile acuisite voru fi ignorate. Dara tocm'a pentru ca vedeau tóte acestea se temeau cá drepturile aceste acuisite sa nu móra cu sistemulu ce abiá mai erá caldu ; câci sistemulu incetase de a suflá. Detori'a româniloru e dara de a cercá sî in fine de a isbutí cu aducerea la valóre a aspiratiuniloru loru de dreptu ori sub care sistemu sî ori sub care impregiurâri, sî atunci drepturile pretinse de noi potu fi pentru óre-si care tempu ignorate, potu fi supresse chiaru, dara mai tardîu prin désa repetîre a loru totu trebuie sa vina la valóre. Nu de sistemele politice, ci de drepturile nóstre sa ne dóra.

Credemu asiá dara ca acei ce suntu din cugete curate interesâti de sórtea natiunei române, nu numai ca voru consimtí dara voru sî conlucrá alaturea cu noi in intielesulu celoru dîse pâna ací.

Noi scimu ca nu suntemu isolati in ideile ce confessâmu sî scimu ca nu amu fostu isolati nici pâna acum. Ba chiaru sî din cei ce se parea a aprobá pre passivisti, in fapta lucra, cea mai mare parte, in intielesulu activitâtiei.

Este asiá dara fórte consultu, cá dupa ce cu pagub'a nóstra amu facutu o scumpa esperintia, sa incepemu a fi mai mobili, cá sa nu amurtîmu de totu. Sa incepemu toti din tóte pârtile a concurge cu ideile nóstre in directiunea unica salutaria pentru noi, cá sa nu fimu ucisi de spiritulu progresistu alu tempului sî sa nu fimu lapedati afara din patria precum se lepadara polonii. Sî apoi vina ce va vení preste noi, deprinsi mereu in lupta, nu vomu fi nici neindemanateci, nici surprinsi de nici unu evenementu.

Castigulu celu mai mare inse va fi ca pornindu la lucru, in comune, in comitate, scaune sî districte, in adunârile unde se afla representata tiér'a, noi amu fi adunati pre lânga unu principiu cá o trupa pre lânga unu stindardu. Puterile cari astadi lucra luptandu-se intre sine s'aru intórce tóte la o lupta pentru noi toti. Atunci nu amu mai fi activisti sî passivisti, ci fiii unei sî aceleia-si natiuni. Amu lucrá mai cu succesu pentru natiune sî amu capacitá mai usioru sî mai curendu despre lips'a de a fi respectate pretensiunile nóstre sî pre conlocuitorii de alta natiunalitate, in interesulu patriei nóstre comune.

Evenemінte politice.

Iéra este vorb'a de schimbâri in ministerie. Se scrie ca L o n y a y ministrulu de finantie alu Ungariei va devení ministru tôtu in calitatea de pâna acum, dara pentru inperiulu intregu. In loculu lui va urmá C s e n g e r y. Ce se va face cu bar. Becke nu se spune. Mai nainte se dîcea ca va urmá lui Prokesch-Osten, internuntiului dela Constantinopole Becke ; sciri mai din cóce lu inlocuescu pre Prokesch-Osten , nu cu Becke ci cu generalulu Türr. Se vorbesce sî de F e s t e t i c s ca are sa se retraga.

Cuventarea lui Napoleonu rostita câtra soldatii dela Chalons a facutu sensatiune fórte seriósa in dîuariele oposetiunali din Franci'a. Ele esplica cuvintele imperatului in intielesu resbelicu. Punctele cele negre despre cari dîce „Temps“ ca se potu imflá sa devina nuori mari le afla acela-si dîuariu in cestiunea belgica sî scirile despre aliantie intre Franci'a Austri'a sî Itali'a.

Dîuariele oficióse prussiane inculpa pre Ausri'a ca inca la 1866 inainte de resbelu au avutu intielesu cu Franci'a, cá acésta din urma sa ocupe partea renana din Germani'a, dupa ce va bate pre Prussi'a, sî Austri'a sa sî reocupe Silesi'a, lasându Italiei Veneti'a asiá dupa cum s'a sî intemplatu. — Acus'a acést'a nu póte avé altu scopu de câtu de a infatisiá pre Austri'a de ostila intereseloru nemtiesci sî de alta parte de a sondá pre nemti, déca îi póte revoltá tare ide'a de a parasí ei unu darabu de teritoriu nemtiescu in mânile Franciei.

Despre atentatulu asupr'a ministrului C o g a l n i c e a n u impartasiescu mai multe dîuarie urmatórele : Individulu prinsu se dîce ca e unu N. Popoviciu din Bacâu (unele dîuarie dîcu ca e preotu) , ca la densulu s'a aflatu o pusca cu dóue tievi cu carea stá inarmatu in padure la intrarea sioselei ce duce la locuinti'a ministrului. Mai departe adauge ca individulu acest'a dupa ce fu arestatu a mârturisitu ca motivulu intreprinderei sele a fostu motivu politicu. Investigatiunea va aretá in scurtu carea a fostu intentiunea lui.

Diet'a Ungariei.

In legatura cu cele amintite in nrulu trecutu din siedinti'a casei deputatiloru din 25 Iuniu reproducemu aici in esentia cuventarea ministrului de justitia H o r v á t h , carele luându cuventulu vorbesce urmatórele :

Siedinti'a de ieri se finí cu o scena fórte regretabile (strigâri ; Adeveratu ! Asiá e !) la care dase ansa cuvintele de incheiere ale deput. Dan. Irányi.

Aceste cuvinte erau urmatórele : „Sî acum me adresezu cu putiene cuvinte câtra ministrulu de justitia.

Elu a laudatu cu atât'a caldura sî cu atât'a splendóre legislativ'a din 1868 sî legile ei , incâtu erá se saru sî sei multiamescu pentru acést'a recunoscintia; Insa consciinti'a mi inchisa gur'a, cugetându ca e unu membru alu acelui regimu , care a jertfitu partea cea mai pretiósa a legiloru din 1848 sî cuventulu mi se inecá pre limba, meditându, ca adoratorulu legiloru din 1848, e acelu ministru de justia , carele maltracta pâna la mórte pre unulu din cei mai fideli, mai eminenti sî mai cu caracteru anteluptatoriu a legiloru din 1848 , pre antecesorulu meu.“ (strigâri frenetice : ticalosia ! pfui !)

Aceste cuvinte provocara eri o indignatiune violenta in casa, din care partea cea mai mare erá a mea. Voiamu se respundu indata, insa pré onoratulu presiedinte a casei mi-a detrasu cuventulu pre basea dreptului seu presidialu inaintea cârui'a me plecu cu totu respectulu sî a indreptatu pre deputatulu atacatoriu in sensulu ordinei casei la ordine. Datorescu multiamire dlui presiedinte, ca mi-a detrasu cuventulu, câci in momentulu dintâiu a susceptibilitâtiei póte ca treceamu marginile bunei cuviintie, ce la tóte ocasiunile le amu inaintea ochiloru. Sângele mi s'a alinatu de atunci, sî potu asecurá pre on. casa , ca ceea ce voiu spune acum nu este productulu agitatiunei, ci este resultatulu unei precumpeniri sî resolutiuni serióse sî barbatesci (strigâri : s'audimu !) Repetiescu multiamit'a mea dlui presiedinte pentru ca nu mi-a permisu a vení ieri la cuventu.

Sum insa silitu a dechiará totu deodata, ca in acea dechiaratiune se cuprindu dóue acuse, suspiciunâri, vatemâri séu nu mai sciu cum sa le numescu : un'a este indreptata contr'a unei judecatorii , fâra a fi numita , sî câtra acést'a dîce , ca judecatori'a respectiva a creatu o sentintia nelegale ; ceea-lalta este radicata contr'a mea sî vré sa dîca, ca eu amu torturatu pâna la mórte pre cale nelegale pre unu individu, care de asemenea nu este numitu, adeca cumca eu amu comisu asasinare sî inca un'a asasinare combinata cu tortura (asiá este !) Cu respectu la cea dintâiu credu a fi un'a mare nenorocire câudu un'a basa principale a societâtiei, autoritatea sî creditulu judecatorescu este atacatu tocmai in acelu salonu, care este chiamatu a veghiá asupr'a ordinei statului sî asupr'a conducerei destineloru societâtiei. (Asiá este !). Eu, ministrulu justitiei acestei tieri, chiamatu a veghiá asupr'a autoritâtiei judeciarie, fâra de care respectarea legiloru nu se va inradacinâ nici odata in acésta tiéra nefericita, eu dîcu, nu potu sa retacu acestu atacu.

Depinde dela intielepciunea on. case a judecá, óre simte-se competinte a face analis'a acestei cestiuni sî a decide de este intemeiata séu ba ? Pusetiunea mea inse nu-mi permite sa suferu, cá cinev'a se póta vatemá nepedepsîtu onórea vre-unei corporatiuni judecatoresci. (aprobare viua.) Pre ori care altu terenu asi aflá satisfactiune , asiu cercá scutulu legii, ataculu inse s'a intemplatu intr'unu astfeliu de locu , unde atacantele se retrage dupa barierele imunitâtii de deputatu , sî ací nu'lu potu urmarí; — dreptu-aceea sum constrinsu a cere sî intrebuintiá ajutoriulu on. case , fiindu ca dupa conceptulu meu nu se cuvine, cá atunci câudu neci unei corporatiuni neci unui individu nu i este permisu a vatemá onórea cutârui individu, fâra cá acest'a se póta recurge la scutulu legii , ací in sacr'a localitate a legislatiunii se o póta taraí cinev'a fâra a fi pedepsîtu (vivate sî strigâri cumplite in drépt'a : e adeveratu ! in stâng'a contradiceri) , se póta , dîcu, teraí onórea acestei sacre corporatiuni.

Ataculu celalaltu atinge persón'a mea. (Vorbitoriulu continua cu voce tremurenda debea audibile) Nu ambitiunea personale m'a condusu pre mine la banc'a ministeriale , ci m'a adusu amórea de patria (urâri prelungite in drépt'a) m'a adusu sintiementulu de datorintia, pentru ca in aceste tempuri grave sa me intrunescu cu acei barbati atâtu de respectati, a câroru simpatia sî amicetia me face superbu, spre salvarea patriei (urâri in drépt'a).

Amu sciutu, ca amu sa sacrificiu multa labore, potere sî bucuria, — amu fostu pregatitu, ca nu voiu avé parte neci chiaru in unic'a recompensa ce consiste in bucuri'a resultatului ; amu facutu inse cu promtetia tóte sacreficiele, crediendu , ca este un'a detorintia indoita a servî patriei atunci câudu resultatulu este dubiu (urâri) ; la un'a inse nu m'amu pregatitu, ca onórea mea sa devina victima. (Strigâri din tóte pârtile : „onórea d-vóstra e asupr'a tuturoru atacuriloru !“)

Acést'a nu-mi este iertatu a o jertfí, — patri'a póte se céra dela mine tóte, sî tóte mi le jertfescu, sângele sî viéti'a, dar' onórea mea neci odata ! (urâri indelungate in drépt'a.) Acést'a mi este unic'a avere, care mi-o putui câstigá pâna acum, acést'a este unic'a, care o potu lasá de ereditate sermaniloru mei copii, cari, de câudu sum ministru, sî-au perdutu in mine pre parintele loru. (urâri in drépt'a.)

Nu sciu ce va otarî intielepciunea casei , simtu inse on. casa, ca atâtu scaunulu ministerialu

FOISIÓRA.

Unu prândiu la principele Romaniei.

(Reprod. dupa „Speranti'a“.)

Carolu principele Romaniei in lun'a lui Novembre a anului trecutu a compusu ministeriu nou, sî tóte potentatele europene, precum sî organele opiniunei publice si-au espresu indestularea fatia de acestu faptu, pre care totu insulu l'a privitu de unu evenimentu ce incurséza sustienerea pâcei.

Brateanu presiedintele fostului ministeriu sî democratulu radicalu dechiarà ; ca ministeriulu actualu de-sî aru fi mare diferinti'a in principiele acestor'a, e gat'a alu sprigini din patriotismu sî din alipire câtra principele domnitoriu. Carolu voindu a dá spressiune bucuriei escate din impacarea partideloru a arangiatu o petrecere, la care a invitatu pre ministrii vechi sî noi cá sa véda tiér'a cum impreuna amorulu câtra patria laolalta pre barbatii de principie contraste.

Impartasîmu aci notârile unui martore ocularîu referitórie la acésta scena, care suntu cu atât'a mai interesante câci ni predau, de-sî nu totu-déun'a nepreocupatu, descrierea caracteristica a barbatiloru mai destinsi, cari au participatu la acelu conviviu. —

— „Cei mai multi óspeti erau dejá coadunati in sal'a de primire ; colónele insocite aru fi pututu deservî de objectulu unui studiu interesantu. Barbatii, cari in camera sî in viéti'a sociale se ostéu unii in contr'a altor'a, conversau aici cu placere sî amicabilu despre tempu, calatorii sî alte objecte ce nu se tienu de politica.

In mijloculu salei statea Dem. Ghic'a noulu ministru presiedinte conversându cu antecesorulu seu Brateanu despre opera. Odinióra erá barbatulu celu mai frumosu sî mai generosu alu Bucurescioloru, dara sî acum face pressiune statur'a lui inalta sî delicata sî trasurile, cari — de-sî e inaintatu in etate — suntu fine sî june. Pieptulu lui pórta diferite decoratiuni, statur'a e nobila, miscârile sî manier'a i-aretá superbi'a ce o dovedesce adese-ori sî prin spressiunea, — ca e nascutu pre treptele tronului — dara totu-odata e sinceru sî plinu de viosîa. Pre terenulu politicu se bucura de unu renume nepatatu sî onestu, iéra cuventârile lui dovedescu virtute sî energia.

Brateanu in esterioru e placutu, asiá dîcendu atragatoriu, nimenea nu aru presupune ca acestu barbatu de insusîtâti modeste amicabile sî nobile se fia conducatoriulu democratiei celei mai liberali, in contr'a cârui'a mai tóte cabinetele s'au fostu inversiunatu. Amiculu seu Constantinu Rosetti redactorulu dîuariului mai poporalu, in esteriorulu seu nu lasa nici o observare ce aru presupune unu democratu rosiu in intielesulu conceptelor nóstre ; déca insa privimu mai din aprópe trasurile ambigue, fruntea incungiurata de crini tufosi, ochii vighietori, ageri sî intunecati ai acestui barbatu, déca privimu câtu de amicabilu tractéza ori cu cine, câtu de blandu converséza sî cu unulu sî cu altulu, pre câudu vorbesce cu unulu, cu ce atentiune privesce la cel'a-laltu, câtu e de precautu in vorbire : usioru ne vomu puté convinge, ca Rosetti e unulu dintre acei ómeni, cari calculandu câtu de rece la objectu, tóte mijlócele le folosesce spre ajungerea scopuriloru sele. Viéti'a lui privata e laudavera, elu e esemplariulu unui parinte bunu de familia, soci'a lui e engleza, o femeia amabila sî modesta, economi'a lui domestica e cá a unui cetatiénu simplu.

In giurulu acestoru trei persóne descrise se invertescu fostii ministrii sî cei de acum toti de mai mica insemnatate, dintre cari unii cu o resolutiune barbatésca de a-sî sacrificá puterile pentru patria sî principe, de pre fati'a altor'a insa usioru se póte cunósce ca inca nu se sciu orientá in er'a acést'a nóua a cestiuniloru. Adese privescu câtra usia, inainte de sosirea principelui se vedu a asceptá pre cine-va, care aru fi de o insemnatate deosebita, sî de-sî sal'a erá indesuita , totusi observâmu ca eata pe usia pasiesce unu barbatu, carele dupa presupunere nu voiesce a fi strabatatoriu, pre carele insa unii dintre dnii presinti indata lu incungiuru. — E Cogalnicénu, Bismarculu Romaniei, precum lu numescu s imatorii lui, in care chiaru sî inimicii sei recunoscu o capacitate politica de mai mare insemnetate in Romani'a, e unu barbatu energiosu sî nepartialu, care precum pre timpulu lui Cuz'a a efeptuitu in tiéra numeróse reforme, radicali asiá in tempulu mai recinte, cá ministrulu principelui Carolu a disolvatu camer'a democratica (!) sî oprimandu putintele partitu a lui Brateanu, la alegerile nóue a esoperatu majoritate preponderante de partitulu ministerialu. Interiorulu seu putienu apartiene din celu alu cancelariului confederatiunei germane nordice. Dintre toti ministri de acum elu posiede cualificare mai fundamentale. Inca sub tempulu lui Vilhelmu III. a studiatu in Berlinu. —

Óspetii erau dejá in numeru completu, câudu principele intrà in chiliele sele in uniformu de generalu românu , e o aparintia juna , atragatória. Cu cea mai mare afabilitate cuprinde pre toti cei presinti, sî fiesce-cârui'a scie sa-i spuna cev'a placutu , sî dupa aceea se asiediara la mésa , care erá pentru 30 de persóne asternuta; in frunte siedé ptincipele, immediate lânga elu celebritâtile politice , mai departe generali, fostii ministri sî cei de acum.

câtu sî loculu meu de deputatu nu potu sa le ocupu pâna cându nu mi se va deschide cale pentru a me rectificá, pâna câudu nu mi se va restituí onórea carierei mele publice acolo unde s'a intemplatu vatemarea, pâna cându nu mi se va da satisfactiune acolo inaintea acelui foru, unde fui vatematu (miscare generale.)

Demnitatea dietei sî a tierei nóstre pretinde, ca barbatulu timbratu de asasinu inaintea opiniunii publice, sa nu siéda pre unu nomentu pre scaunulu rosiu minist. séu pre bancele representantiloru. Nu considerati acést'a de o susceptibilitate ultraista, nu dloru, este resultatulu unei dechiaratiuni serióse, a unei serióse resolutiuni. Este vai de acea tiéra, credu eu, in fruntea câreí'a se afla barbati, in cari simtiulu de onóre au amortitu! (Urâri viforóse sî pre lungite. C. Ministrulu Horváth parasesce sal'a.)

Sol. G a j z a g o primulu vicepresiedinte alu casei, dupa ce s'a alinatu turburarea ia cuventulu cu vóce tremurenda de emotiune sî dîce, ca sî elu numai cu cea mai mare regretare sî aduce aminte de scen'a de ieri; partinesce mai multu cá tóte libertatea vorbirei, dara aceea nu indreptatiesce pre nimenea a vatamá onórea personale a unui barbatu, sî mai cu séma déca acést'a e totu odata sî ministru; vorbitoriulu privesce cu linisce in viitoriu, déca considera insa simptomele, ce se arata ici colea, viitoriulu i se pare teribilu. Sî cunósce datorinti'a a face totu, pentru de a incungiurá acestu viitoriu ingroditoriu; deci propune urmatoriulu projectu de conclusu a câreí motivare sî o retiene la eventual'a desbatere.

Considerându, ca cuvintele finale a cuventârei dlui representante Dan. Iranyi, tienute in 24 a l. c. la desbaterea generale asupr'a projectului de lege privitoriu la esercitarea puterei judecatoresci, contienu o vatamare grea nunumai a acelei judecatorii despre a câreí sentintia e vorb'a, ci sî a persónei ministrului responsabile de justitia, invinuitu fiindu acel'a, ca aru fi maltractatu pâna la mórte pre unu individu nenumitu; considerându, ca prin acést'a vatamare s'a facutu celu mai mare abusu cu imunitatea representantiloru, ce nu se póte sî nu e ertatu sa se intrebuintieze, ca cineva nepedepsîtu se comita fie contr'a corporatiuniloru fie contr'a indivisiloru vatamâri, ce pre ori sî care altu terenu cadu sub pedéps'a cea mai stricta a legiloru;

considerându, ca sî dignitatea legelatiunei cere, a-si face pentru astfeliu de vatamâri indata o satisfactiune seriósa (strigâri: se traiasca!);

considerându; ca pentru acést'a satisfactiune ordinea casei nu contiene otarîri indestulitóre;

considerându in fine, ca se tiene de dreptulu de suveranitate a casei a-si scutí dignitatea sea contra abusuriloru, ce se comitu din partea membriloru sei in sal'a legislatiunei, cu mesuri atâtu preventive câtu sî represive; — propunu urmatórea conclusiune:

„Cas'a aviséza comissiunea de imunitate a-si dá parerea despre unu modu de satisfactiune aplicabilu la casulu presentu, care sa se estinda totuodata sî la procederea viitóre asupr'a unoru casuri analoge.“

Virgiliu S z i l á g y i da unu sîru de deslusîri insemnate; cându s'a re'ntorsu din streinatate a vediutu pre Böszörményi, sî prospectulu celu dintâiu l'a convinsu, ca acestu omu pórta in peptulu seu simburulu mortiei; elu ia dîsu: „Amice viati'a ta e in periculu, trebue se mergi la bâi!“ La aceste ia respunsu Böszörményi: „Acést'a o impedeca dóua lucruri: inainte de tóte impregiurârile mele materiale sî apoi procesulu de presa:“ La aceste ia respunsu vorbitoriulu:

„Celu dintâiu impedimentu n'are valóre; câci amicii tei 'ti voru face posibila cur'a de bâi; ce se tiene insa de cel'a-laltu, dâmi plenipotenti'a de a me pune in legatura cu persóne competente, sî voiu vedé stá-va in calea dorintiei tale vre-o pedeca“.

Plenipotenti'a i-aru fi datu Böszörmenyi, sî vorbitoriulu s'a dusu indata la ministrulu de justitia sî ia comunicatu lucrulu. Ministrulu de justitia insa nu l'a lasatu nici sa vorbésca, ci intrerumpendulu ia dîsu, ca nu e de lipsa, cá Bäszörmenyi sa-lu recuire in scrisu, ci vre-unulu din amicii lui sa-i faca numai prin o epistola privata cunoscutu, ca Böszörmenyi aru dorí, sa cerceteze o scalda, sî acést'a aru fi de ajunsu spre a-i puté dá concessiune.

Vorbitoriulu a sî compusu indata epistol'a sî a mersu cu ea la Böszörmenyi spre a se asigurá de invoirea lui. Insa Böszörmenyi ia dîsu, ca intr'aceea s'au consultatu cu alti amici, cari aru fi de parere, cá elu dela regimulu presentu nici in form'a acést'a se nu primésca gratia. Asiá a sî remasu lucrulu. Sî dupa ce starea lucrului se afla astfeliu consciinti'a-i demanda, cá cuvintele lui Irányi de ieri sa se declare de cea mai mare injuria. (Aplause sgomotóse.)

Asupr'a propunerei lui Gajzago se incinge o desbatere lunga, la care iau parte Vucovics, Madarász, Tisza, sî Simonyi.

Franc. D e á k propune, cá Gajzágo sa-sî retraga propunerea sea sî cas'a sa-si esprime nemultiamirea; Gajzágo 'si retrage propunerea.

Dupa o desbatere mai lunga asupr'a cestiunei de votisare, se face la cererea a 20 de deputati asupr'a propunerei lui Deák votisare nominale. Stânga estrema, indignata de acést'a, parasesce sal'a dimpreuna cu centrulu stângu, cá sa nu fia presenta la votisare. Unii dintre membrii opositiunei votéza dealtmintrea cu majoritatea, sî anume Laz. Ioanescu, Vinc. Latinoviciu, Virg. Szilágyi, cont. Ed. Károlyi sî Ales. Szalay.

Irányi remase pre tempulu votisârei nemiscatu la loculu seu. Resultatulu votisârei avea 203 pentru propunerea lui Deák in contra insa pre nime, 213 ablegati erau absenti.

Revista diuaristica.

„Monitoriulu oficiale“ alu Romaniei dela 14 Iuniu face o revista politica, dupa cum dîce „Traianu“, revolutiunaría. Dupa acestu diuariu dâmu din mentiunat'a revista urmatórele:

„Spani'a n'are inca rege, dara posede o Altetia. Acest'a este maresiulnlu Serrano. Ducele dela Torre a fostu numitu regentu cu 193 voturi contra 45. Armat'a a juratu ca va pazí constitutiunea, maresialulu Serrano a facutu juramentulu cá regentu.

„E l I m p a r c i a l confirma nuvel'a despre sosirea ducelui de Montpensier in Andalusi'a, la St. Lucar de Barrameda.

„Eata unu detaliu curiosu, instructivu póte. Este vorb'a de o proclamatiune clandestina, afisiata pre murii Lisabonei. Diuariele spaniole au reprodus'o, sî noi, la rendulu nostru, o reproducemu dupa diuariulu „La France“.

„Eata testulu proclamatiunei:

„Portugezi! ór'a mantuirei a sunatu, dîlele regiloru suntu numerate, marele prologiu alu progresului arata ór'a reinvierei popóreloru . . . Mic'a nóstra natiune nu trebuie sa stea in nemiscare. Republicanii se misca in Franci'a, republicanii se misca in Itali'a, republicanii facu dejá impossibila restauratiunea tronului in Spani'a . .

„Totulu anuncia ca sperantiele nóstre se voru realisá fórte curendu . . . Comitetulu nostru este in relatiuni directe cu cele mai principale comitete din Franci'a, Spani'a sî Itali'a. Asceptati cuventulu de ordinu, care nu va intardiá, sî atunci aceste patru popóre unite 'si voru dá sarutulu de pace, stabilindu republic'a federale in Europ'a.

„Portugezi! josu tiranii! traiésca poporulu!

„Este óre o revelatiune acést'a! o lumina care se face? Nu simte cine-va dupa acésta prosa mân'a asociatiunei internatiunale? Turburârile din Franci'a, din Itali'a, din Spani'a sî din Portugali'a, nu suntu óre atâtea schintei electrice, trase dintr'unu firu conductoru, trecendu pre sub betrân'a Europa, sî tienute de revolutiunea cosmopolita?

„Citaramu proclamatiunea adresata Portugesiloru.

„Eata acum unu estractu din Pokrok, diuariu democraticu din Praga:

„Se voru radicá toti in centru, la sudu sî la vestulu Europei. Cechii nu suntu isolati: ei nu formézа de câtu o zéla din marele lantiu democraticu, care trebue se dobóre sî se lege pre toti despotii. Dejá Parisulu cânta „la Marseilaise“ sî ne anuncia printr'acést'a, ca ór'a a dóuesprediece va suna. Cechii au primitu botezulu focului printr'o bómba. Ei astépta in linisce viitorulu.

„M o n i t o r u l u U n i v e r s a l u a primitu o depesia din Milanu, in care se dîce ca o demonstratiune considerabila s'aru fi facutu la Turin.

„Trupele aru fi intervenitu: impuscatur'a aru fi fostu din fericire inofensiva.

„S'aru fi operatu unu óre-care numeru de arestâri, pintre cari figuréza acea a majorului garibaldianu Chiesa

„Acésta sgnduire nu este o contra-lovire a turburâriloru din Parisu, din Spani'a, din Portugali'a, din Boemi'a?“ . . .

Dela congresulu serbescu.

Membrii congresului tienura in a. 15. l. c. un'a conferintia, in carea dep. dr. Suboticiu presintà unu projectu de regulamentu provisoriu, pâna câudu se litografà sî imparti intre membri. Punctulu celu mai importantu alu elaboratului este §. 4. conformu câruí'a presiedintele congresului alesu pentru sessiunea presinta aru avé a fungá sî in venitoriu.

In prim'a siedintia tienuta in 16. c. la 10 óre antem., alegându-se notari protopopulu Mejiciu sî dr. Stefanoviciu, metropolitulu presintà congresului adres'a ministrului cultelorn sî alu instructiunii, relativa la conchiamarea congresului presinte. Adres'a aduce la cunosciinti'a patriarcului, cá Maj. Sea imperatulu a concesu conchiamarea congresului pre basea art. IX. §. 5 din a. 1868. Mai departa i se face cunoscutu, ca congresulu afara de statorirea organismului congresului bisericescu va poté pertratá sî alte objecte urginte, — precum: i m p a c a r e a c u r o m â n i i, statorirea veniturilorn eppiloru; redificarea resiedintiei episcopesci din Neoplant'a sî alte mai multe.

Dupa cetirea adresei dr. Suboticiu presintá congresului protestulu mai multoru comune din cottulu Sirmiu facutu contr'a alegeriloru de acolo, sî anume contr'a alegerii prefectului de acolo Cupieviciu sî a consiliariului tablei banale Ioanu Zsivcoviciu.

Dupa acea ié cuventulu dr. M i l e t i c i u, sî combatendu procederea oficialeloru militari observata cu ocasiunea alegeriloru din regimentulu Petru-varadinu pune pre més'a congresului protestele alegatoriloru din acelu regimentu. De ací se escá un'a disputa infocata, care se terminà cu trecerea la ordinea dîlei; dupa acea patriarculu invità membrii congresului a se presintá la 6 óre d. am. la un'a conferintia, ce se va tiené in sal'a congresului, sî cu acést'a siedinti'a se inchiá

In siedinti'a a patr'a a congresului serbescu, tienuta in 20. l. c., Mileticiu propune, ca congresulu presinte se nu pórte numele „congresu natiunalu bisericescu sî scolariu,“ ci sa se numésca simpleminte „congresu natiunalu serbescu“; de órece acest'a se póte ocupá sî cu cestiuni politice, precum s'a intemplatu in anulu 1790 sî in anii urmatori. Promitiendu patriarculu presiedinte, a pune câtu mai curendu la ordinea dîlei propunerea acést'a, dr. Soboticiu face motiunea, ca cele 10 alegeri nóue necesarie pentru completarea congresului sa se escria inca nainte de constituirea congresului. Dupa un'a discusiune, lunga sî infocata, la carea partecipara mai multi oratori, congresulu primí motiunea facuta de dr. Suboticiu, alegându-se unu comitetu pentru scopulu acest'a. Comitetulu va raportá mâne propunendu, cá atâtu capital'a Croatiei sî a Slavoniei Zagrabi'a câtu sî cetâtile Aradu, Copreinicin, Panciov'a apoi cerculu Cula din cotulu Bacin-Bodrogu, sî triméta câte unu depntatu la congresu.

Intre alti mai multi sî patriarculu a fostu contr'a motiunii facuta d. dr. Iuboticiu. Depinde dela congresu — dîse elu — cá sa se escrie cele 10 alegeri spre a se completá. Ministrulu — vorbindu in adres'a despre completare — a consideratu cá constituitu congresulu. D-sea nu partenesce escrierea intetita a nóueloru alegeri, fiindu ca acést'a nu e lucru usioru; sî anume suntu multe cetâti, cari doresou a fi representate. Doresce cá activitatea congresului presinte sa fia urmarita de bincuventarea lui ddieu, sî nu de lacrime. Sa fimu drepti— incheie patriarculu — sî natiunea ne va binecuventá. Cu acést'a siedinti'a se incheia.

„Federatiunea.“

Projectu de lege

d e s p r e r e s p u n s a b i l i t a t e a j u d e c a t o r i l o r u sî a o f i c i a l i l o r u j u d e c a t o r e s c i.

(Capetu.)

Capu 5. D e s p r e s u s p e n d â r i.

§ 60. Judecatori'a disciplinaria póte suspende pre acusatulu din oficiu:

a) déca se ordinéza contr'a lui din partea judecatoriei criminale o investigatiune criminale;

b) déca suspendarea dupa marimea séu natur'a culpei disciplinarie se arata de necesaria;

c) déca judecatori'a disciplinaria de instanti'a prima condamna pre acusatulu la perderea oficiului sî acusatulu a apelatu in contra-i.

§ 61. In casuri de totu úrginte potu suspendá prin conclusu scrisu sî bine motivatu sî presiedintii judecatoriei pre membrii de judecatoria sî organele subordinate loru.

Presiedintele e datoriu a inmanuá unu esemplariu alu acestui conclusu oficialului suspendatu sî a aretá in 24 óre dupa suspendare judecatoriei disciplinarie tóta procedur'a dimpreuna cu motivele. Judecatori'a disciplinarie decide fâra amenare despre sustienerea séu delaturarea suspendârei. Sî acusatulu are dreptu a-si dá plansórea in contra suspenderei facute din partea presiedintelui, care o póte predá séu la presiedintele, care a ordinatu suspendarea séu directe la judecatori'a disciplinaria. Acést'a plansóre insa nu impedeca esecutarea conclusului presidialu.

§ 62. In tempulu suspendârei oficialulu are a se retiené dela ori sî ce oficiu; pre lânga acést'a i se platesce numai jumetate salariulu, sî nu se admite nici intr'unu rangu mai inaltu, nici intr'o clasa cu salariu mai mare.

§ 63. Suspendarea incéta:

a) déca acusatulu prin sentintia valida s'a dechiaratu din partea judecatoriei criminale de nevinovatu, séu s'a condemnatu numai pentru abatere, sî judecatori'a disciplinarie otaresce intr'unu casu séu intr'altulu a sistá procederea disciplinarie, (§ 50 incheiere);

b) déca acusatulu s'a absolvatu de judecatori'a disciplinarie séu nu s'a condemnatu la predarea oficiului;

c) déca judecatori'a disciplinarie a delaturatu suspendarea ordinata de presiedintele judecatoriei. (§ 61.)

Delaturandu-se suspendarea e de a se restitui acusatului intregu salariulu, ce i s'a retienutu amesuratu § 62.

Capu VI. Responsabilitatea cu averea.

§ 64. Déca unu judecatoriu séu unu oficialu judecatorescu in oficiulu seu a causatu cui-va vre-o dauna prin o lucrare séu intrelasare fia cu intentiune séu din negligintia culpabile, e datoriu, incâtu daun'a nu se póte eruá prin mesuri puse de lege, a o rebonificá deplinu.

§ 65. Capetulu acest'a se estinde cu esceptiunea aretata in § 67, afara de persónele amintite in § 2 sî asupr'a tuturoru aceloru oficiali administrativi (de jurisdictiune séu comunali), cari in puterea oficiului loru sunto obligati in cause civile procesuale sî neprocesuale, precum sî in cause criminale cu esecutarea acteloru judiciale séu cu indeplinirea mandateloru judecatoresci, respective cu recuisitiunile.

§. 66. Pentru d'a introduce acus'a de desdaunare e de lipsa o concessiune deosebita a judecatoriei disciplinarie amintita in cap. IV.

O esceptiune are locu

a) déca lucrarea séu intrelasarea ce causéza daun'a e numai unu delictu disciplinariu, acusatuiu insa prin conclosu e delaturatu din oficiu;

b) déca daun'a, pentru care se cere despagubire s'au causatu prin o crima sî acusatulu s'a dechiaratu de judecatori'a criminale de vinovatu.

In casulu dintâiu acus'a pentru desdaunare se póte incaminá numai pre calea procesuale civile; in casulu din urma insa sta in voi'a partidei pagubita a-si asterne acus'a pentru dauna, incâtu n'au cerutu rebonificare in sensulu §. 4 a procedurei criminele, dupa finirea procesului criminalu pre calea procesuale civile.

In ambe casurile conclusiunea judecatoriei disciplinarie resp. sentinti'a finale a judecatoriei criminale formézа o basea, carea nu se mai póte resturná in procesulu civilu sî procederea judecatoriei civile sê marginesce într'unu astfeliu de casu, afara de cestiunea, ca óre nu s'a potutu delatorá daun'a prin vre-unu remediu legalu, numai la statorirea daunei sî la ficsarea sumei despagubitóre.

In privinti'a competintiei judecatoresci sî a pertractârei actiunei suntu datatóre de masura prescrisele procedurei civile.

Contra conclusului concediatoriu nu e nici unu remediu iertatu; din contra in casulu unui conclusu denegatoriu suplicantele are dreptu a luá recursu in tempulu otaritu in procedur'a civile in procese ordininarie, la judecatori'a disciplinaria superióra. Contra conclusului acestui'a nu e iertatu nici unu remediu procesuale.

Inmanuarea conclusului judecatoriei disciplinaria se face prin fiscalulu reg. sî asemenea este de a se predá sî recursulu contra conclusului judecatoriei disciplinaria inferióre fiscalului reg.

§ 67. In casurile, in cari procesulu despagubirei se póte incaminá numai cu concessiunea judecatoriei disciplinaria, partid'a pagubita póte cere concessiunea, numai dupa ce procesulu disciplinariu contra unui judecatoriu séu oficialu judecatorescu e finitu, séu déca acel'a a resignatu de voia buna inaintea introducerei resp. finirei procederei disciplinarie (§ 28.)

O esceptiune dela acést'a regula forméza oficialii administrativi amintiti in § 65, contra câror'a actiunea de despagubire se póte incaminá pre basea concessiunei judecatoriei disciplinarie, sî fâra procederea preventiva disciplinaria.

§ 68. Petitiunea pentru concessiunea judecatoriei disciplinaria se imanuéza totu-déun'a fiscalului regescu respectivu.

In acést'a petitiune e de a se desemná otaritu sî de a se descrie cu esactitate lucrarea séu relasarea ilegale séu a se enumerá datele ce servescu de documentu.

Petitiunea e de a se concipiá de partid'a respectiva séu de advocatulu seu plenipotentiatu.

Fiscalulu de coróna representéza statulu contra unui oficialu in cause de despagubire sî fâra plenipotentia.

§ 69. Fiscalulu reg. e indatoratu a substerne petitiunea inmanuata lui spre dare de parere in 8 dîle judecatoriei disciplinarie.

§ 70. Déca judecatori'a disciplinaria afla lucrarea séu relasarea espusa in petitiune de criminale, transpune actele spre mai departe urmare judecatoriei competente criminale.

§ 71. Judecatori'a disciplinaria are dreptu a pretinde dela partid'a, ce cere respunsabilitatea averei oficialului, date esacte, sî póte spre scopulu acest'a, déca i se pare necesariu, recuira alte judecatorii spre tramiterea acteloru de lipsa.

§. 72. Concessiunea acusei despagubitóre e d'a se impartasî numai atuuci, cându partid'a arata indestulu esistinti'a aceloru conditiuni, de care e legatu dreptulu acusei despagubitóre din §. 64. din contra petitiunea e d'a se respinge; in ambele casuri judecatori'a disciplinaria e silita a aduce unu conclusu, ce e d'a se scrie sî ase predá partideloru in cate unu esemplariu deosebitu.

§. 73. Déca s'a concesu introducerea acusei de despagubire, acusatorulu e silitu a predá acus'a sea in restempu de 30 de dîle, dupa ce a primitu conclusulu de concesiune judecatoriei competente dupa proced. civ. O acusa de desdaunare predata dupa espirarea terminului acestui'a, este d'a se respinge din oficiu.

§. 74. In procederea mai de parte suntu ase observá prescripstele proc. civ.

§. 75. Insinuâri nemotivate sî defectuóse suntu a se pedepsî in fiecare casu cu rigóre. Pedéps'a e banale dela 100—500 fiorini, ce are a o solví partid'a sî déca advocatulu n'a fostu instruatu in scrisu prin partida, advocatulu.

Despre pedéps'a in bani decide dimpreuna cu meritulu procesului judecatori'a prin sentintia.

§. 76. Espresiuni vatamatóre, ce se aducu in acusa séu in procesu suntu d'a se sterge exoffo. sî a se pedepsî in fiecare casu cu 10—100 fiorini.

§. 77. Acést'a lege intra in valóre indata dupa publicatiune.

Penibilitatea abusuriloru comise de judecatori séu oficiali judecatoresci inca de mai inainte, insa care a venitu la cunoscintia numai dupa intrarea in valóre a legei presente e d'a se pertractá dupa legile de pân'acum; procesulu insa se face dupa modulu normatu in legea de fatia.

Totu acést'a are valóre sî in privinti'a responsabilitâtiei cu averea.

Casurile disciplinarie ce suntu in procesu, se predau judecatoriei disciplinarie, a cârei presiedinte dupa ascultarea fiscalului regescu ia masuri spre continuarea procesului dupa prescrisele legei de fatia.

§. 78. Cu esecutarea acestei legi sî cu regularea speciale a pârtiei formale a procedurei disciplinarie se incredintiéza ministrulu de justitia.

Varietâti.

*** Se dice ca curtea drumului de feru de aici se va asiedià la pórt'a Gusteritiei.

*** (Sessiunea academiei rom. scientifice,) carea — ca pân'acum'a — sî in anulu acest'a se va tiené la Bucuresci in lunile Augustu sî Septemvre, are sa fia interesanta. Doi membrii noi vreu sa serbeze intrarea loru in academia cu câte unu actu remarcabilu. Anume aflâmu, ca dlu Cogalniceanu va face panegiriculu repausatului poetu C. Negruzzi, iéra dlu Sionu va vorbí despre fabulistulu Donici. Ambele sujeturi suntu de o mare importantîa literaria sî tractarea loru de câtra nesce pene atâtu de dibace, de siguru va scóte multe date pretióse pentru istori'a literaturei natiunale. Ne bucurâmu, ca dlu Cogalniceanu dupa o tacere atâtu de lunga, impusa de ocupatiunile sele politice, vine sa inavutiésca literatur'a nóstra cu o opera nóua — sî gratulâmu academiei, ca a reesîtu a insufletî pre dlu Sionu, se-si ia pén'a iéra, pentru a ni vorbí despre fabulistulu nostru celu mai mare. Se mai sperâmu, ca in anulu acest'a membrii academiei se voru infatisiá in numeru mai mare, decâtu in anulu trecutu, sî atuncea succesulu bunu sî doritu de toti, va fi garantatu.

„Fam.“

*** (Bustulu lui Cogalniceanu.) Aflâmu cu viua placere din „Adunarea natiunala“, ca junimea din Iasi a otarîtu sa doteze primari'a orasiului cu bustulu in marmura a dlui Mihaiu Cogalniceanu. Cu ast'a ocasiune ni aducemu aminte, ca inainte de ast'a cu vr'o doi ani s'a mai decisu la Iasi a se face bustulu neuitatului Burnutiu. Este óre gat'a bustulu acest'a, séu nici nu se va face? Amu primí cu placere respunsu la intrebarea acést'a dela óre-care diuariu din Iasi.

(Dlu M. Pascali) cu trup'a sea petrece la Galati, de unde va merge la Iasi, sî de acolo va vení prin Bucovin'a in Transilvani'a sî Banatu.

„Fam.“

*** Presiedinte la esamenele judiciali de statu. In loculu lui Eduardu Herbert fostu vice-presiedinte alu fostului tribunalu superioru din Sabiiu este denumitu presiedinte alu comissiunei esameneloru judiciele ue statu (teoretice) Franciscu bar. Mylius fostu consiliariu alu susu mentiunatului tribunalu superioru.

*** (Celebrulu nostru poetu, dlu V. Alesandri,) sî impresoratu de ocupatiuni numeróse, ce i impune starea de v.-presiedinte alu camerei deputatiloru Romaniei, — gasesce tempu si pentru ocupatiuni literarie. Anume cetimu in „Adunarea natiunala“, ca d-sea lucra la unu dictiunariu burlescu alu vorbeloru nóue séu cu terminatiune gresîta. Va fi de siguru plina de spiritu oper'a iubitului nostru poetu. Asta tómna, pre tempulu petrecerii nóstre la Bucuresci amu mai aflatu, ca dlu Alesandri lucra sî la drama istorica. Asceptâmu cu nerabdare aparitiunea acestei'a. „Fam.“

*** Lumina nóua. Tessie-du-Motay unu chemicu parisianu a aflatu o lumina nóua. Acestu barbatu, carele escelà prin indreptârile facute de densulu la fabricatiunea ferului otielului, la argasituri, fabricatiunea glajeriei (sticlariei), portielanarieloru etc. construiesce din oxigenu sî hidrogenu ardiendu-le in unu corpu ferbinte, séu conducendu oxigenu in gasulu obicinuitu — o lumina mai frumósa sî mai buna decâtu cea a gasului. Lumin'a acést'a nu e colorata. La ea poti deosebí colorile cá la lumin'a dilei; flacar'a ei nu jóca, prin urmare nu ostenesce ochii cându lucra omulu la ea, cá cea a gasului. Fumu, mirosu greu, caldura nu suntu impreunate cu ea cum suntu cu a gasului; din contra ea curatia aerulu. Unu cilindru micu la care se conducu cele dóue gasuri (oxigenu sî hydrogenu séu oxigenu sî gasu obicinuitu) luminéza cá unu sóre micu, dându o lumina egala, alba carea nu o genéza ventu, sî carea nu inferbinta nimic'a. In Tuilerii se introduce iluminarea cu lumin'a acést'a sî de siguru preste putienu tempu in totu Parisulu. Ce distantia intre noi cari abiá avemu lumina de seu sî intre o tiéra unde industri'a face progrese mari.

Burs'a de Vienn'a.

Din 21 Iun. (3 Iuliu) 1869.

Metalicele 5%	62	99	Act. de creditu	282	10
Imprumut. nat. 5%	71		Argintulu	121	25
Actiile de banca	748		Galbinulu	5	92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu, 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 50. ANULU XVII.

Sabiiu, in 26 Iuniu (8 Iuliu) 1869.

Cu 1 Iuliu se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

La diuariele unguresci.

Diuariele unguresci de câte ori se intalnescu cu unu lucru mai momentosu politicu, déca ii atinge pre români, nu sciu alta, decâtu cu vre-o câte-va frase de preste umeru sa ii admoneze (pre români) sî sa ii amenintia. Acést'a e o tactica fórte gresîta, din consideratiune politica sî din consideratiune a stârei faptice.

Consideratiunea politica este aceea, ca prin admonitiuni nu se castiga unu poporu nici odata, ci mai curendu se instrainéza. Atât'a ambitiune se presupune la ori-cine câtu sa nu urmeze cui-va numai din ratiunea admonitiuniloru sî amenintiâriloru. Ori-ce natiune trebuie sa-si intemeieze procederea pre reflessiunile sele. Ací e loculu mai cu séma sa se faca imputârile, cari pâna suntu in sinulu unei natiuni suntu cá nisce cugetâri serióse in capulu unui individu, cându are a se decide pentru ce-va importante. Celu putienu asiá aru trebuí se póta fi privitu lucrulu, déca nu se aru aflá sî in sinulu unei natiuni, de acei'a, cari, fâra de a petrunde adeveratulu scopu alu reflessiuniloru in sinulu unei natiuni, se batu dupa vanitâti de a fi conducatori, de a fi barbati renumiti sî comitu gresielele cele mai mari.

A atrage atentiunea asupr'a vre-unoru impregiurâri pre care le póte scapá cine-va din vedere e cu totulu altu ce-va sî cu multu mai folositoriu sî déca se aru restringe la atât'a, acest'a aru fi sî politicu din partea diuarieloru unguresci.

Diuaristic'a sî preste totu, lumea intréga ungurésca, nu se póte nici c u g e t á pre sine pre unu gradu egalu cu natiunile cele mari europene ce dau asiá dicendu tonulu in politica. Teritoriulu ce-lu locuiescu ungurii in Europ'a sî pre globulu pamentului e mai strimtu decâtu a multoru altor natiuni de o sórte cu natiunea magiara, sî pre lânga acést'a, ce e nefavoritoriu pentru elementulu magiaru sî acestu strimtu teritoriu nu e locuitu esclusivu de magiari. In unele privintie cei cari se afla pre acel'a si teritoriu se afla in o stare mai favorabile, séu in privinti'a culturei moderne séu in cea naturale, sî se tienu de natiuni cari au legaturi naturali cu rase intregi europene.

Sa luâmu numai elementulu germânu. Acést'a a petrunsu Ungari'a de totu. Industri'a e mai intréga in mânile lui sî a avant-gardeloru lui, a judeiloru. Limb'a sea e sî adî limb'a de coversatiune pre stradele capitalei unguresci sî totu acést'a e sî cea a afaceriloru intre ómenii trebei, ba chiaru sî in cercurile inalte aristocratice.

Astfeliu stându lucrurile diuaristic'a ungurésca numai seduce pre publiculu seu staruindu alu radicá pre o inaltîme de unde se caute cu despretiu asupr'a popóreloru de un'a sî aceea-si sórte.

Cându ne cugetâmu la cele petrecute cu Ungari'a sî cu popórele ei de o mîia de ani incóce, cându vedemu ca in acestu tempu indelungatu elementulu germanu a cautatu a-si pregatí unu terenu in resaritulu de miédia dî alu Europei sî totusi vedemu pre natiunea magiara ca nesocotesce cá inadinsu putinciós'a desvoltare a lucruriloru in directiunea acést'a de mii de ani, nu putemu suprime fabula cea despre sirianulu carele caletoria cu o camila. Acest'a se dice ca mergea liniscitu, cându de o data camil'a ce o ducea de capestru turba sî se rapede la elu. Fuge sirianulu sî in gróz'a lui cauta scapare in o fantâna adenca. Aruncânduse in fantâna nu cade pâna in fundu, ci se anina de o tufa ce crescuse din costele fantânei. Abiá atunci putù sa se recunóscа pericululu in care se aflá, pentru ca camil'a turbata ajunsa pâna la gur'a fantanei, lu amenintiá de deasupr'a, tuf'a erá slaba sî la radacinele ei rodea doi sióreci, unulu albu sî altulu negru (diu'a sî nópte) sî in josu era abisulu (prapasti'a) sî cu tóte aceste elu cându vediù dóue fragi frumusiele mai in laturi sî uita de toti periculii sî cautá sa le ajunga, sa le rumpa sî sa le manânce.

Puterea de a duce rolulu celu mare de o natiune de supremati'a nici nu a sositu, dara spiritulu tempului nici nu va lasá sa mai sosésca. Sî déca popórele Ungariei sî a le imperiului nu se voru cugetá a intemeiá o era nóua pre base mai tari, pre basele egalitâtii, radacin'a esistintieloru loru se va róde in frecâri imprumutate sî ceva scapá de turbarea unui barbarismu amenintiatoriu va fi inghititu de unu abisu sigoru.

Cine va vrea, sa intiegéga!

Evenemintе politice.

Déca nu aru fi dieta in Ungari'a sî nu aru avé a se deschide delegatiunile in Vien'a, in politic'a interna aru domní cea mai mare linisce. Despre cea dintâiu putemu dice ca tórce fire lungi sî apoi cându e la tiesutu, tiesa cu cea mai mare graba, fâra de a cautá ca se asiédia firele bine unulu lânga altulu, cá se fia pendi'a egale. Conflictele intre ministri sî membri opusetiunei se adaugu sî déca nu suntu tóte acute séu disu romanesce ascutite, totusi dovedescu destulu de tare caracterulu elementeloru ce compunu cas'a deputatiloru. De o parte se póte observá nisuinti'a de a avé dreptu in tóte sî de alt'a a contradîce la totu ce vine la desbatere. Unu momentu nulu putemu trece aici cu vederea. Printre alte multe se amesteca sî scirea ca are sa retraga ministrulu respectivu regulativulu pentru fundulu regiu. La tempulu seu amu aretatu sî noi neajunsele regulativului. Acum insa in fati'a scirei amintite ni se obtrude intrebarea, ca óre merita afacerea acést'a cá sa o tratâmu cu obicinuit'a nóstra indiferintia? „E reu cu reu dara mai reu fâr' de reu“ dice proverbiulu romanescu.

Despre delegatiuni cetimu ca pre lânga tóta traganarea dietei ung., la terminulu prefiptu se voru deschide. In multe diuarie aflâmu sî cuprinsulu cârtiei rosie de a cârui esactitate ne va convinge numai publicarea cestei din urma.

In Galiti'a se continua de unu tempu incóci acele framentâri, prin cari amu trecutu si noi. Ce voru esî din framentârile aceste nu scimu fâra ne tememu. Poparatiunea galitiana se va pune in dóue tabere: in a opusetiunei passive sî active, sî pâna se voru certá aceste dóue pârti se va bucurá alu treilea.

In politic'a esterna suntu de asta data s c a l d e l e la ordinea dîlei. Diplomatii calatorescu crucisiu sî curmezisiu pre la scalde. Europei. Gorciacoff care patimea asiá de reu de unedîle, a trecutu nu demultu pre la Berlinu, de unde a sî plecatu la bâi. B i s m a r c k inca se departa dela afacerile statului pentru vre o patru septamâni. C o g a l n i c e a n u se dîcea de une dile ca sî va cautá sanetatea la Carlsbad; acum se dice ca va merge la E m s (Ací se dîcea ca merge sî regele Prussiei) sî de acolo la P a r i s u. Cogalniceanu se dîce ca a petrecutu in Pest'a vre-o câteva dile.

In S e r b i 'a lucra scupcin'a la constitutiunea tierei. Regimulu sî cu representanti'a poporului s'a invoitu, cá corpulu legislativu alu Serbiei sa consté din 120 membri. Dintre acesti'a 90 se fia alesi de poporu sî 30 denumiti de principele. Constitutiunea (projectulu) are 180 paragrafi.

Diet'a Ungariei.

In siedintiele casei deputatiloru pâna la 7 Iuliu s'a continuatu desbaterea generale asupr'a projecteloru de lege pentru regularea justitiei. In siedinti'a dela 3 Iuliu a vorbitu ministrulu de justitia. Elu a atacatu opositiunea, dîcendu-i, ca sub masc'a l i b e r a l i s m u l u i apera s t a b i l i s m u l u si c o n s e r v a t i s m u l u. (Sensatiune). V u k o v i c h voiesce sa faca observâri in cestiune personale sî sa respinga in numele opositiunei atacurile ministrului justitiei. Presiedintele sî drépt'a nu-lu lasa la cuventu, pentru ca Vukovich nu fu atacatu personalminte. Se face sgomotu mare sî presiedintele termina siedinti'a.

In 7 Iuliu a venitu projectulu la votu sî au votatu 203 pentru sî 136 contra. Majoritatea sasiloru a votatu cu opusetiunea.

Revista diuaristica.

„Corespundinti'a din Berlinu aducendu in numerulu seu 330 reflessiunile jurnalului germanu „Der Osten“ asupr'a brosiurei de care amu vorbitu sî noi: „Anecsiunea Romaniei câtra Austri'a“, adauge urmatórele:

„Din ceea ce precede se vede cu ce ambitióse idei se nutrescu unii politici austriaci. Care suntu, deci, avantagiele ce popórele invitate a se pune sub egid'a Austriei aru retrage din realisarea acelui planu? Justiti'a, cá sa intrebuintiâmu cuvintele devisei sî articulului din „Osten“, aru fi ea mai bine facuta? interesele aru fi ele mai bine respectate? fi-voru ele obiectulu unei solicitâri mai constante? desordinele ce le depinge jurnalulu din Trieste fi-voru pârti intregitóre din institutiunile particularie ce se promitu a se respectá in anecsat'a Romania?

„Sa se ia cunoscinti'a din sîrurile urmatóre in care este descrisa starea actuale a fruntarieloru militarie, sî despre desordinea care domnesce in ele, sî se va vedé câtu suntu de putienu serióse sî fâra sianse de succesu planurile ambitióse ale Austriei“.

Carespundinti'a Berlinesa reproduce apoi din „Gazet'a Triestina unu articulu prin care arata gróz'a ce dau haiducii pre fruntari'a militaria, cá sa se puna capetu hotieloru loru, guvernulu austriacu a fostu silitu sa trateze cu ei cá cu o putere (?R.T.R.). Asiá, de curendu primí sa incheie unu tractatu de pace cu hotiulu celu vestitu; Lazu Scundrici, la ór'a indicata plenipotentiârei respectivi subsemnara tratatulu de pace. Scundrici dobendí sa nu fia datu pre mân'a judecâtiei, dara fu insielatu dupa ce se peduse, sî fu aruncatu in inchisóre pre 18 ani in Teresienstadt; dara indata apoi uciderile incepura intr'unu modu mai ingrozitoriu. Fura siliti deci austriacii sa dea drumulu lui Scundrici care actualminte la Otacacu jóca unu mare rolu in lumea oficiale. Dara acésta fapta, dîce corespundinti'a din Berlinu terminându nu arata ea starea securantiei publica din Austri'a? O ce fericire aru mai dá preste Romani'a!

P.

„Ad. nat.“

Despre juramentulu principalu dupa procedur'a civile ung.

Principiile fundamentale despre juramentu in procedur'a civ. cea nóua a schimbatu in unele puncte esentiali dreptulu sustatatoriu de pân'acum'a. Cu respectu la intrebuintiarea cea désa a acest'ui midilocu de probare se vede a fi de lipsa a se trage atentiunea asupr'a acestoru schimbâri.

In projectulu ce l'a fostu asetrnutu ministrulu de justitia dietei juramentulu principalu erá asiá dicendu stersu din proced. civ. Dupa projectulu ace-

st'a, juramentulu principalu avea locu, afara de documentarea subscriptiunei unui documentu numai in casuri, cându partidele se invoiau la documentarea juramentale ne avendu alte documente spre dovedirea fapteloru.

Contra unui procesu decisu prin juramentulu principalu nu e nici unu remediu de dreptu ertatu.

Dupa projectulu acest'a a ministrului de justitia de regula nu erá juramentu principalu, ci numai o invoire a partideloru, unu compromisu in privinti'a unoru fapte, ce nu se poteau alterá prin vre unu remediu procesualu.

Diet'a tierei insa n'au conglasuitu cu conceptiunea acést'a a ministrului. Dupa otaririle procedurei sanctiunate, contrariulu póte impune probatoriului juramentulu principalu sî fâra invoirea lui. Insa déca e vorba de faptele ambeloru partide, séu de impregiurâri, ce suntu la ambe cunoscute, delatulu (acel'a cârui'a i s'a oferitu depunerea juramentului) trebuie sa se dechiare in procesu espresu, ca vrea sa depuna juramentulu, séu sa-lu oferesce indereptu.

Déca juramentulu principalu se respinge sî se oferésce indereptu, delatulu asemenea e datoriu a se dechiará otaritu in procesu, ca voiesce sa primésca sî se depuna juramentulu séu bá.

Déca nu s'a denchiaratu otaritu, despre primire séu respingere, juramentulu se privesce de refusatu sî urméza numai de câtu urmârile refusârei juramentului, adeca, se privesce de adeveratu contrariulu probatiunei juramentale, sî pre basea acést'a se decide, ce e dreptu.

Déca d. e. acusatoriulu a propusu acusatului a jurá, ca n'a primitu dela densulu 100 fl. imprumutu, acusatulu e datoriu in procesu a se dechiará otarîtu, ca primesce juramentulu principalu séu 'lu oferesce indereptu, din contra juramentulu se privesce de refusatu, sî asertiunea acusatoriului se privesce de adeverata, adeca ca ia datu acusatului 100 fl. imprumutu.

Acele otarîri, cari le gasîmu in procedur'a ungurésca, le aflâmu sî in projectulu procedurei civile germâne. In §. 421 a projectului acestui'a se dice: „Partid'a cârei'a s'a oferitu juramentulu principalu, trebuie sa se dechiare, ca voiesce a primí séu a oferí indereptu juramentulu; la din contra se privesce juramentulu de refusatu.

Acela-si §. 421 a projectului germânu contiene unu adausu, ce se póte primí cá o esplicatiune la procedur'a ungurésca.

Se póte insa intemplá, ca delatulu se nu se invoiasca la depunerea juramentului din causa, ca n'are sciintia positiva despre aceea, ce e d'a se jurá. Se nasce intrebarea, ca este delatulu datoriu a se dechiará sî in casulu acest'a despre primirea séu refusarea juramentului, pentru d'a se asigurá contra periclului d'a perde procesulu in casu cându esceptiunile lui contra competintiei juramentului s'aru respinge din partea judecatoriului.

Projectulu procedurei civile germane desléga intrebarea acést'a espresu in § 421, unde dice: „Dechiaratiunea acést'a (de voiesce delatulu se primesca juramentulu principalu séu sa-lu oferésca indareptu) e de a se face sî pentru casulu respingerei esceptiunei, cându partid'a aduce esceptiuni contra competintiei de a oferí juramentulu indereptu séu contra formulei juramentului.

Dupa procedur'a transilvana de pân'acum juramentulu nu se privea de recusatu, déca delatulu nu se dechiará in decursulu procesului, ca voiesce a primí juramentulu séu alu oferí indereptu. Recusatiunea juramentului numai atunci avé valóre, déca dupa sentinti'a de a depune juramentulu, nu se recuirá o dî de pertractare pentru depunerea juramentului in terminulu otaritu séu déca juramentulu nu se depunea in dîu'a otarita spre scopulu acest'a.

Pre lânga aceste dóue moduri a recusatiunei juramentului principalu, s'au mai adausu in procedur'a ungurésca sî unu alu treilea, déca in decurgerea procesului nu se da o dechiaratiune otarita despre primirea juramentului principalu oferitu séu despre oferirea lui indereturu.

Procesualistii civili sî cu acesti'a pracs'a judecatorésca din Ardélu de pâna acum deosebescu precum e cunoscutu unu juramentu de adeverire, unu juramentu de nescire sî unu juramentu de crediamentu.

In casulu dintâiu se jura ca este séu nu este, in alu doilea ca nu scie, in alu treilea, ca crede séu socotesce.

S'aru puté dovedí prin mai multe citate din procedur'a civile ung., ca legislatorulu unguresu au avutu in intentiune unu juramentu de adeverire prin care se eschide de sine juramentulu, ca nu scie sî ca crede. Chiaru sî la documente proced. ung. in § 172, fâra distingere, ca se dechiara o subscriere propria séu streina de falsa, recunósce numai juramentulu acest'a: Subscrierea e adevarata séu falsa.

De óre-ce juramentulu principalu are natur'a unui pactu nu se póte denegá deferentului a oferá sî unu juramentu, ca nu scie sî ca crede sî de óre-ce legea nu opresce espresu oferirea unui atare juramentu, féra necessitatea probatiunei e mai intetitóre, cá intentiunea legislatorelui ungurescu, putemu dice, ca juramentulu de a nu scí sî a crede, ce se afla in teoria sî pracsa, nu se póte delaturá asiá usioru.

La juramentulu principalu intempinâmu mari greutâti cu deosebire in § 235 a procedurei ung. Acestu §. suna in originalu: „Ha a bizanyitandó ténykörülményröl csupán az egyik fél bir közvetlen tudomással, a perben elöadatt körülmények tekintetbe vételével a biro határozza meg, van e helye a föeskü altali bizanyitásnak?

„Ha helyt ad a biró a bizonyitásnak a föesküt az köteles letenni, a kinek a ténykörülmenyröl közvetlen tudamása van, akár maga ajanlkozott arra, akár ellenfele altal kinaltatott meg azzal."

Dificultâtile de a pricepe §-lu acest'a se nascù din urmatoriulu motivu.

Dupa conceptulu juramentului principalu nu ne putemu inchipuí unu atare juramentu fâra delatiunea deferentului sî trebuie sa presupunemu, ca legislatorulu ung. a remasu credinciosu acestui conceptu. Prin urmare nu. esista juramentu principalu la care s'aru imbiá partid'a singura fâra cá sa i se oferésca sî de câtra partid'a contraria.

De alta parte se pare, ca nici procedur'a ungurésca in incheierea § 235 nu se indoiesce, câci sî ea privesce juramentulu cá juramentu principale, care nu s'a oferitu, ci la care s'a imbiatu o partida din acelu motivu, câci numai ea are cunoscintia imediata despre fapt'a, ce e de a se jurá.

Mum'a unui copilu nelegiuitu, care paresce pre eredele tatalui nelegiuitu pentru alimentatiunea copilului scie numai singura despre convenirea receruta de lege in tempulu criticu. De óre-ce eredele denéga acea convenire se imbia ea a jurá factulu convenirei, fâra cá sa oferésca eredelui juramentulu principale, pentru ca eredele n'are nici o cunoscintia imediata despre aceea afacere.

Déca judecatoriulu nu se indoiesce despre competinti'a acestui juramentu póte sa-lu concéda amesuratu § 235, de-sî nu s'a oferitu sî reieptatu.

Procedur'a ungurésca se pare, alaturendu-se lânga pracs'a ungurésca mai vechie, a recunósce unu juramentu principalu, carele nu se oferesce din partea partidei indatorate d'a probá, ci din partea judecatoriului, déca in procesu nu se arata vr'o causa, ce aru impedecá competinti'a delatiunei juramentului.

Sta in puterea judecatorinlui a decide despre competinti'a juramentului, oferindulu singuru numai acelei partide, care are cunoscintia despre starea lucrului. Unu juramentu astfeliu oferitu din partea judecatoriulu dupa proced. civ. ung. se numesce unu juramentu principalu, dupa conceptiunea juristiloru români insa sî dupa principiulu desvoltatu pâna in tempulu presentu unu astfeliu de juramentu nu e nici principalu nici supletoriu, ci simplu numai unu juramentu impusu dupa socotinti'a judecatorinlui unei partide, o tractare cu totulu deosebita sî propria procedurei ung.

Intrebarea dupa procedur'a civile transilvana problematica, ca cându sa se depuna unu juramentu, déca prin dóue sentintie conglasuitóre dela instanti'a intâi'a sî a dóu'a aprobandu-se totusi s'a apelatu sî la a trei'a, e deslegata in § 239 a procedurei civ. ung. in modulu acel'a, cá unu astfeliu de juramentu apelatu pâna la instanti'a a trei'a, sa se depuna in 15 dile dupa otarirea sî predarea sentintiei din a trei'a instantia.

(„Hrm. Ztg.")

Unu francesu despre Romani'a.

„Trompet'a Carpatiloru" publica unu estrasu din unu jurnalu francesu din care se vede o parere nepartinitória a unui Antonin Roques despre Romani'a. Spatiulu celu angustu alu colónelor nóstre nu ne permite a pune sub ochii cetitoriloru nostri estrasulu intregu de-sî acest'a are o portiune buna instructiva despre starea lucruriloru din Romani'a. Ne vomu multiamí a notificá numai ca ans'a o da publicarea editiunei a trei'a a legendeloru sî doineloru, cântece române imitate dupa d. V. Alessandri sî publicarea unei epistole a susu mentiunatului filoromanu ce posede sî dreptulu de cive alu Romaniei. Eata ce respunde acest'a la alarmele respandite din Bucuresci in defavórea Romaniei, desmintindu-le fórte puternicu:

„Fiindu ca nemultiamitu a nu me uitá, nu suferiti nici chiaru cá lectorii d-vóstra sa me uite, permiteti-mi a ve multiamí pentru liniele atâtu de indatoritóre ce a-ti bine-voitu sa-mi consacrati in numerulu d-vóstre din 7 Aprilin; acésta buna suvenire m'a miscatu pâna in adenculu animei. Este atâtu de dulce, ori-care aru fi positiunea ce-si face cine-va in strainetate, de a cugetá, cu totu tempulu trecutu sî distanti'a, nu este de totu mortu pentru fiér'a sea de nascere. D-vóstra nu sciti acést'a, câci n'ati parasit'o nici odata; insa recetiti sublimulu cântecu Super flumina Babylonis sî Tristele lui Ovid, predecesorele meu de esilu pre malurile Dunarei, sî ve-ti intielege, — ferésca-ve Dumnedieu sa sî simtiti vre-odata, — ca nu este durere mai amara decâtu nostalgi'a, nici cugetare mai impungatóre decâtu suvenirea patriei perdute.

„Sirmanu Léger Noêl, uitatu de Mauriac, orasiulu seu de nascere, totu atât'a dupa mórte-i pre câtu in cursulu vietiei sele, de câte ori a trebuitu sa simta elu torturele acestei suferintie, elu care a preferitu sa vina sa móra la Parisu de mórtea lui Gilbert decâtu sa traiésca óre-cum in largu in strainatate!

„Sermanulu avutu Darnis! câtu a trebuitu sa sufere a nu-si vedea, la ultim'a sea óra, obscurulu satu unde se nascuse sî cârui'a ia legatu cu atât'a pietate o mostenire de principe, cá sa aiba onórea a repausá mortu in acestu pamentu maternu unde nu o avuse-se sa traiésca!

„Sermani atâti alti copii ai scumpei nóstre Franci'a pre care sórtea i imprascie in câte patru pârti ale globului, sî cari n'au precautiunea sa ia cu densii in cisme unu stratu din pamenturile patriei, precum facù grosulu, grasulu Sultanu Abdul-Azis, cându otari, contr'a Coranului, sa vina sa visiteze espositiunea cea mare din Parisu.

„Sermanulu de mine!... cum dicu englesii; dara sa vorbimu mai bine politica fiindu ca numerulu d-vóstra pre care-lu amu inaintea ochiloru me invita la acést'a, sî eu intraiu in acestu balu mare europénu in care câte-va mâni ascunse, — Ddieu scie prin ce mestesiugu — facu sa jóce atâtea papusi (marionette).

„Déca amu intielesu bine cugetârile d-vóstre asupr'a româniloru, nu sunteti departe de a-i crede copiii dracului (enfants terribles). Ei bine! ve insielati cu deseversîre. Poporulu românu este dulce, liniscitu, lesne de guvernatu cá unu mielu. Sa nu fia câti-va boieri scapatati, câti-va ambitiosi superatori, cari au slabiciunea a se crede ómeni de statu, sî simtu fórte adese trebuinti'a a resturná unu ministeriu cá sa se cocotieze in locu-i, séu a complotá unu feliu de mica revolutiune cu apa de trandafiri cá sa-si faca o positiune confortabile, amu realisá la picióre le Carpatiloru pastoralulu projectu alu abatelui de Saint-Pierre, sî Bucuresci n'aru fi mai putienu decâtu o nóua Salenta. Nu, negresitu! nu românii voru dá focu ierbarieloru. Mandrii de autonomi'a loru redobendita cu ajutoriulu Franciei, de institutiunile loru cele mai liberali din Europ'a, pre cari le practica, in credintia, cá eum aru fi fostu obicinuiti cu densele dela Traianu séu Marcu Aureliu; mandri de suveranulu loru june, care sémena a fi fostu formatu in artea de a guverná dupa modelulu fiiului lui Ulyse de câtra vre-o nóua Minerva, au totu de castigatu prin pace, totu de perdutu prin resbelu; nu o voru face deci decâtu la trebuinti'a de aperare.

„Deocamdata i-si facu drumuri de feru; voru avé 800 de chilometri inainte de finea acestui anu; i'si cultivà viele loru atâtu de avute, i'si sémena pamenturile atâtu de fertili, imbunatatiescu justiti'a, inmultiescu scólele, sî secundati de câtra guvernu, care da impulsiune la totu, lucréza impreuna cu densulu a face din Romani'a unulu din cele mai fericite state ale Europei.

„Eata ací o ambitiune care n'aru puté face reu la nime, sî care pretiuiesce preste ori-care alt'a, nu este asiá scumpulu meu redactore?

„Asupr'a acestor'a ve multiamescu inca odata, sî credeti-me totu-déun'a alu d-vóstra pré devotatu.“

Antonin Roques.

Protocolulu.

Siedintiei a X.

(Ordinarie)

a directiunei asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu tienuta in Aradu in 12 Iuniu nou, a. c.

de fatia a fostu:

Presiedinte: Ioane P. Deseanu directoriu secundariu substitutu.

Membrî: Dr. Atan. Siandoru, Em. Missiciu, Stefanu Siorbanu sî Teodoru Serbu.

Notariu: Petru Petroviciu.

Nr. 78. Cu privire la amenarea terminului adunârii generali pre 1 Sept. nou; sî conformu decisului directiunalu din 24 Maiu, a. c. nr. 76. se face propunere: cá pentru distribuirea sortiuriloru tramise respectiviloru domni sî mai vertosu pentru tramiterea baniloru incasati pentru aceste sortiuri sî bileturi de balu sa se dispuna prelungirea terminului — ce erá defiptu pre 8 Iun. a. c. — pâna „inclusive la 25. Augustu a. c. st. nou“ cu atâtu mai vertosu, pentru ca respectivii domni recercati in privinti'a acést'a se aiba tempu ocasionalu a vinde esemplarele, ce li s'au tramisu sî din caus'a scurtîmei terminului precedinte de 8 Iuniu nou, nu cumv'a a se grabí cu restituirea esemplareloru ne vendute.

Conclusu. Propunerea acést'a se primesce, sî se decide; a se emite la toti respectivii domni recercati in privinti'a acést'a un'a epistola, prin carea se fia avisati cumca terminulu pentru vinderea esemplarieloru cu care suntu provediuti sî respective pentru tramiterea baniloru incasati de la cumperatorii sortiuriloru sî bileteloru de balu se prelungesce pâna la „25 Augustu a. c. st. nou,“ la care voru avé a restituí sî esemplarele ce cumva pâna atunci nu le ar' fi potutu vinde; cu atâtu mai siguru de óre ce dupa espirarea acestui terminu tóte sortiurile la densii aflatórie se voru privi de vindute respective de tienute, pentru care voru avé a dá socotéla la tempulu seu; sî cu atâtu mai vertosu, câci: conformu procedurei usuate la tóte sortiturele acele esemplare nepotendu-se mai multu primí inderetru in natura, din partea asociatiunei respective directiunei acestei'a, domnii provediuti cu de acele, voru avé a respunde neconditiunatu pretiulu acelor'a din bani gat'a.

79. Din partea presiedintelui directiunei se pretinde neaperatu, ca protocólele siedintieloru directiunale sî verce publicatiuni sa se aduca in modrulu celu mai estinsu la cunosciinti'a publicului românu, se arata lips'a, ca pre viitoriu tóte protocólele sî alte documinte referitórie la agendele directiunei sa se trimita in copia si la onorat'a Redactiune a diuariului „Federatiunea“ spre publicare.

Conclusu. Acésta propunere aflându-se de necesaria se decide: ca pre viitoriu tóte protocólele siedintieloru directiunali sî veri ce documinte, ce cadu in sfer'a afaceriloru asociatiunei.— sa se publice afara de diuariulu „Albin'a“ sî in diuariulu „Federatiunea“ fiindu a se recercà spre scopulu acest'a onorabil'a Redactiune respectiva, pentru bunavointi'a ulterióra de a comunicá cele ce i se voru tramite pentru publicare in colónele pretiuitei sele fóie.

80. Colectantele din „Curticiu“ dlu parochu sî asessoru cens. Moise Bocsianu prin scrisórea sea de 6 Aprile a. c. restituindu tóte actele privitórie la agendele colecturei acelui cercu ce i s'au tramisu inca sub datulu de 10 Maiu 1868. nr. 47. abdîce din mai multe cause impedecatóre de missiunea carea s'au fostu concrediutu din partea acestei directiuni sî cu deosebire din caus'a: ca pre lânga nisuintiele sele nu au fostu in stare a esoperá resultatulu poftitu in privinti'a licuidârii sî incasârii sumeloru restante aflatóre la membrii asociatiunei din acelu cercu sî nici a mai sporí cu membrii noi in partea asociatiunei.

Conclusu. Abdîcerea dlui fostu colectante „Moise Bocsianu“ se primesce sî in loculu d-ei sele se numesce pentru respectiv'a colectura dlu notariu comunalu din „Curticiu Petru Budai“ fiindu a i se tramite tóte actele referitórie la acésta colectura pre lânga acea recercare: ca se binevoiésca a primí acésta missiune sî a concurge cu spriginulu D-niei Sele la afacerile sî interesele asociatiunei nóstre avendu a implini agendele restante ale colecturei din Curticiu câtu mai curendu sî pentru urginti'a cestiunei licuidârii restantieloru atâtu de momentuóse, sa fie poftitu a reportá despre resultatu pâna la finea lui Iuliu a. c.

Despre acésta dispusetiune este de a se insciintiá câtu repasitulu colectante dlu Bocsianu atâtu sî nou numitulu domnu colectante Petru Budai prin estrasu protocolariu.

81. Dela colectantii cercuali ai asociatiunei in urmarea provocârii de aicea sub nr. 5 sî 63 au intratu repórtele urmatórie:

1. Din „Micalaca“ prin dlu notariu „Constantinu Comlosianu“ protocolulu de licuidare cu 8 dechiaratiuni oblegatória pentru solvirea sumeloru restante sî 4. dechiaratiuni ale membriloru noi.

2. Din „Lipov'a“ prin dlu protopopu „Ioane Tieranu“ au intratu supletórie protocolulu de licuidare cu o dechiaratiune oblegatória a membrului restantiariu „Dariu Puticiu“ — despre solvirea sumei ofertului restante, sî alta dechiaratiune a membrului „Nicolau Mateiu“ despre renoirea ofertului pre lânga sum'a incasata de 12 fl. v. a. dela mai multi membri restantiari.

3. Din „Batani'a“ prin dlu parochu sî ases. cons. „Moise Grozescu“ au intratu protocolulu de licuidare cu estrasulu restantieloru in suma de 31 fl. 50 cr. v. a.

4. Din „Beiusiu“ prin dlu protopopu „Georgiu Vasilicviciu“ au intratu o dechiaratiune a dlui preotu din „Pocola Zachari'a Miocu“ prin carea se recomenda de membru fundatoru pre viétia cu o suma de 40 fl. v. a. ca ofertu pentru totudeun'a. — Mai departe au intratu restanti'a incasata dela membrulu „Vasiliu Damsi'a“ in suma de fl. v. a.

5. Din „Berz'a“ au intratu prin dlu notariu comunalu din Buteni Nicolau Ardeleanu ca colectante respectivu, protocolulu de licuidare despre restantiele aflatórie in colectur'a cercului Berza.

6. Din „Buteni“ totu prin dlu notariu comunalu „Nicolau Ardeleanu“ au intratu protocolulu de licuidare, estrasulu restantieloru sî 10. dechiaratiuni ale membriloru obligati pentru solvirea sumeloru restante, dimpreuna cu sum'a incasata de 43 fl. v. a.

7. Din „Galsi'a“ au intratu prin dlu jude cercualu „Iustavu Russu“ protocolulu de licuidare, cu mai multe dechiaratiuni ale membriloru oblegati spre solvire sî ale celoru renoiti, cu o suma incasata de 52 fl. v. a.

Conclusu. Raportele espuse se estradau comissiunei censuratórie emise sub nr. 5. pentru ulteriór'a conferare cu protocólele de manipulatiune, avendu aceea-sî comissiune câtu aceste, asié sî cele pâna acum dela inceputulu anului intrate numai decâtu a le censurá sî despre resultatulu acelor'a a substerne raportu specialu nesmintitu pâna la siedinti'a viitória. Iéra banii incursi se strapunu la perceptoratu avendu acel'a a estradá cuitele pre partea membriloru solvitori sî a le tramite respectiviloru colectanti pentru immanuare.

Deodata dlu preotu gr-or. din „Pocol'a Zachar'a Miocu“ pre basea dechiaratiunei espuse sub punctulu alu IV. se dechiara de membru alesu pre viétia cu sum'a ofertului de 40 fl. v. a. fiindu a se immatriculá in catalogulu membriloru fundatori, sî a i se estradá diplom'a indatinata.

82. Colectantele cercului „Totvaradiei“ dlu protopu „Iosifu Belesiu“ face aretare: ca deórece cerculu colecturei sele se estinde preste cele 28 de comune indepartate de centrulu colectoralu Totvaradi'a; este cu absoluta nepotintia de a suportá greutâtile, ce intrevinu intru afacerile missiunei cu carea este insarcinatu in privinti'a agendeloru privitórie la membrii ei fórte numerosi din acele comune indepartate, in care impregiurâri nu póte face din destulu recerintieloru obveninde, ci propune: a se face reconstituire nóua, cá din colectur'a atinsa sa se creeze 4. cercuri de colecture, impartîndu-se comunele proportiunalminte sî conformu situatienei loru in modrulu urmatoriu:

1. Cerculu colecturei „Totvaradi'a“ sa stee din comunele Totvaradi'a, Siorogsiagu, Lupesci, Pernesci Bai'a, Giuliti'a sî Guvesdi'a pentru care dlu Protopopu primesce sî mai de parte sarcin'a de colectante.

II. Cerculu de colectura „Soversinu“ statatoriu din comunele: Soversinu, Vienesci, Halalisiu, Temesiesci, Troiasiu, Cuiasi, Tocu, Illeu, Saliste, Petrisiu, Corbesci, Rosi'a sî Obersinu — sa se concréda dlui jude cercualu „Georgiu Haica,“ cá celui mai demnu sî zelosu membru alu asociatiunei recomendatu de dlu Protopopu.

III. Cerculu colecturei „Capruti'a“ — statatoriu din comunele: Capruti'a, Dumbraviti'a, Grosi, Slatin'a, Batutia sî Monorostia sa se concréda dlui vicariu protopresviteralu sî asesoru consistorialu „Vasiliu Zorlentianu;“ iéra pentru alu

IV-le cercu de colectura „Odvosiu“ statatoriu din comunele: Odvosiu, Milov'a, Conopu sî Berzava recomeda pre dlu parochu sî asesoru consistorialu „Ioanu Belesiu.“

Conclusu. Reportulu dlui colectante protopopu Iosifu Belesiu luându-se cu aprobare la cunosciintia se decide: reconstituirea celoru IV. cercuri in modrulu propusu pentru care la recomendarea dlui protopopu se numescu dmnii mai susnumiti de colectanti ai asociatiunei, carii din partea acestei directiuni suntu poftiti a primí missiunea de colectanti, sî in interesulu promoverii scopuriloru asociatiunei natiunali a face din destulu recerintieloru privitórie la respectiv'a colectura.

Deodata dlu protopopu Iosifu Belesiu cá pâna ací fostulu colectante a tuturoru acum despartiteloru cercuri este poftitu: a predá respectiviloru dni noi colectanti actele sî informatiunile ce privescu la membrii aflatori in comunele amintiteloru cercuri de colecture, sî a le impartasî numele sî ofertulu membriloru respectivi, dupa cum acei'a se afla in estrasulu protocolului capitalu aflatoriu la dni'a sea — pentru orientarea respectiviloru domni colectanti a le numiteloru III cercuri.

Totu spre scopulu acest'a se insarcineze notariatulu a tramite dlui protopopu catîmea trebuinciósa de tiparituri privitóre la agendele colectantiloru.

Despre acésta decissiune suntu de a se incunosciintiá câtu dlu protopopu Iosifu Belesiu, asiá sî cei trei domni colectanti nou numiti, — prin estrasu protocolariu.

83. Presiedintele directoru substitutu cu privire la urginti'a efeptuirei licuidârei sî incasârei restantieloru propune: ca de óre-ce dlu fiscalu alu Asociatiunei Lazaru Ionescu cá colectante pentru membrii din Aradu, in presinte este absentu cá deputatu dietalu la Pest'a; prin urmare impedecatu de a efeptuí agendele intetitórie ale colecturei centrale de aici; sa denumésca altu care-va comembru de colectante interimalu pentru realisarea licuidâriloru sî incasâriloru necesarie.

Conclusu. Propunerea se primesce, cá colectante interimalu este poftitu dlu presiedinte Ioane Popoviciu Desseanu, autorisându-se, a recercá pre dlu fiscalu sî deputatu dietalu Lazaru Ionescu pentru predarea tuturoru acteloru referitórie la cestiunat'a colectura fiindu ambi acesti domni a se insciintiá despre acestu decisu prin estrasu protocolariu.

84. Notariulu directiunei Petru Petroviciu propune de membri noi intrati in Asociatiune pre dlu candidatu advocatialu Iosifu Codreanu din Aletea sî Paulu Maioru parochu gr. cat. din Sieitinu imbie cu unu ofertu anualu de 2 fl. pre anii 1868/9 1869/70 1870/71.

Conclusu. Tienendu-se votisarea usuata, ambi numitii domni se alegu de membri noi in asociatiune, pre restimpulu celoru 3 ani fiindu a se inmatriculá in catalogulu membriloru ordinari sî a li se estradá Diplom'a indatinata.

85. Notariulu directiunei Petru Petroviciu face aretare despre espeditiunile efeptuite din siedinti'a trecuta.

Conclusu. Se ia la cunosciintia.

86. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Conclusu. Se defige terminulu pre Joi in $^{6}/_{71}$ Iuniu, a. c. la 6 óre sér'a fiindu poftiti toti membrii de fatia a convení in cancelari'a asociatiunei.

Protocolulu acest'a s'au cetitu sî autenticatu in presenti'a comembriloru Ioane Popoviciu Deseanu, Ioane Goldisiu, Teodoru Serbu, sî Petru Petroviciu.

Aradu, 6/18 Iuniu 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale, pentru cultur'a poporului românu.

Ioane Popoviciu Deseanu m. p.
directoriu secund. substitutu.

Petru Petroviciu m. p.
notariulu asociatiunei.

Romani'a.

Estragemu dupa jurnalulu „Tromp. Carp.“

„Mari'a Sea Principele a pornitu ieri la lageru.

Sperâmu ca aflarea Principelui in tabera va activá cu multu mai multu esercitiulu trupeloru.

In lips'a din capitala a garnisónei de armata permanenta, gard'a cetatienésca a primitu insarcinarea de a pazí posturile.

„Ministrulu de interne d. Cogalnicénu a plecatu in concediu de cinci septamâni dupa inalt'a incuviintiare domnésca data printr'unu decretu publicatu in „Monitoriulu“ de Dumineca.

„In lips'a sea dela postu d. B. Boerescu ministru actuale alu justitiei este insarcinatu cu conducerea ad-interim a afaceriloru ministeriului de interne.

„Portofoliulu ministeriului de resbelu s'a incredintiatu colonelului Georgiu Manu, in urm'a demissiunei ce a presentatu generalulu Duc'a.

„Terminulu conventiunei incheiata in anulu 1863 intre guvernulu Romaniei sî acel'a alu Serbiei pentru estradarea desertoriloru sî a criminaliloru fiindu aprópe de espiratu, ministrulu de esterne a propusu M. S Principelui reinnoirea, pre acele-si base, a acestei conventiuni. Acésta propunere incuviintiata, s'a numitu prin decretu unulu dintre functiunarii interni ai ministeriului de esterne in calitate de plenipotentiariu alu guvernului Romaniei, pentru cá sa subscrie nóu'a conventiune, cu reserv'a de a fi supusa in urm'a aprobârei corpuriloru legiuitóre.

„In scopu de a se aduce uniformitate, pre câtu se póte, in imbracamintea gendarmiloru de Basarabi'a sî aceea a calarasîloru venatoriloru sî rosioriloru, considerati cei dintâiu dupa servitiulu loru cá facendu parte din armat'a permanenta cá sî cei de alu doilea, s'a decretatu cá coifura gendarmiloru de Basarabi'a se fia caciul'a actuale a celoru trei regimente: calarasi, rosiori sî venatori, avendu fundulu de postavu rosiu sî egret'a de aceea-si colóre, iéra gaitanele ce o ornéza voru fi de trei colori cá acel'a dela tunicele actuali. Coifur'a oficieriloru va fi intocm'a cá aceea a oficieriloru celoru trei regimente de cavaleria, insa cu modificârile introduse pentru trupa“. —

Cetimu in „Ad. nat.“:

Suntemu in positiune placuta de a arata câtu e de neintemeiata asertiunea unoru diuarie, cum ca dlu Cogalnicénu, in dorinti'a de a prigoní pre Ardeleni, aru fi opritu pre comune de a mai versá in cas'a „Societatei Transilvaniei“, stipendiele votate de ele in anulu trecutu. Cu adres'a nr. 216 „Societatea Transilvaniei arata, in 5 Ianuariu an. curentu, cum ca:

1. Consiliulu judetianu din Covurluiu sî celu comunalu din Galati n'au tramisu subventiunile pre 1869, sî ca tinerii tramisi in speranti'a acelor'a la Pest'a sî Vien'a se afla in mari suferintie.

2. Ca consiliele generale sî comunale de Putn'a, Romanu, Botosiani, Buzeu, Cahulu, Curtea de Argesiu, Craiov'a n'au tramisu societâtiei sumele trecute in budgetele respective pre 1868.

In fati'a acestoru cereri, subscrise de dlu Papiu Ilarianu, ce a facutu Ministrulu de interne Cogalnicénu, celu acusatu cu atat'a nelealitate, ca persecuta pre românii ardeleni?

Elu s'a grabitu de a ordoná prefectiloru judetieloru Putn'a, Romanu, Botosianii, Buzeu Argesiu, sî primariulu din Craiov'a, Galati, ca negresîtu se faca a se trimite indata dlui presiedinte alu soc. Transilvaniei sumele votate pentru dens'a. Ordinele acestea pórta nr. circularei 855. Ianuariu 16; 1436, 1437, sî 1438. Ianuariu 28.

Cá sa se vadia sî mai bine solicitudinea cu care dlu Mihailu Cogalnicénu, Ministru de interne, a fosu pentru Societatea Transilvaniei, pentru tinerii ardeleni, trimisi cu spese dela comunele mai susu aretate, reproducemu ací ordinulu câtra prefectulu de Covurluiu din 17 Ianuariu, cu nr. 935. Vadia-se din acestu ordinu in ce chipu pledéza d. Mihailu Cogalnicénu in favórea tineriloru ardeléni, tramisi la studiu in strainatate pre compt'a unoru comune din tiéra.

Eaca copi'a ordinului:

„Domnule prefectu! Dlu presiedinte alu societâtiei Transilvani'a, prin adresa nr. 216, me informéza cá in vér'a anului 1867. Consiliulu acelui judetiu a prevediutu in budgetulu seu patru stipendie de câte 2000 lei vechi pentru tinerii studenti români din provinciile vecine. Aceste stipendie s'au incredintiatu administratiunei societâtiei „Transilvani'a“ banii s'au trimisu regulatu pâna la finele anului trecutu; iéra pre anulu curentu 1869, neprimindu-se nimicu, dlu presiedinte cere a se midilocí trimiterea vorbiteloru stipendie pentru ca tinerii care au plecatu la institute streine (unii la Pest'a sî Vien'a), in speranti'a acestoru mici subventiuni, astadi se afla in cea mai mare suferintia.

In urm'a acestei cerere, amu observatu budgetulu judetiului pre anulu curentu, sî amu vediutu cu mirare ca nu este prevediutu nici o suma pentru tinerii trimisi la invetiatura pre comptulu unoru asemenea stipendie.

Nepotându esplicá altu-feliu netrecerea in budgetulu judetiului a unoru asiá sume de câtu din scapare din vedere, ve invitu, dle Prefectu, a luá intielegere cu Comitetulu permaninte asupr'a celoru ce aru fi de facutu, sî in casu de trebuintia sa se platésca din chiaru §. estraordinariu pentru ca altufeliu aru fi cea mai mare nenorocire ce s'aru potea face aceloru tineri de a se vedea siliti a intrerupe studiile din lips'a medilóceloru, dupa o munca de doi ani, câudu li se dedese dejá incredintiare ca subventiunea li se va continuá.

Primiti etc.“ D.

Corespundintele „Romanului“ din Pest'a dela 14 Iuniu e plinu de delicatetie mai alesu in privinti'a dlui Cogalnicénu pentru pretinse acte de umilintia sî supunere a ministeriului actualu in fati'a cu austro-magiarii. Corespundintele crede ca dlu Cogalnicénu se opune evreimei totu numai spre a promová caus'a invasiunei! Este intru adeveru pre câtu nedrépta pre atât'a sî revoltatória asertiunea acést'a a corespundintelui pestanu: Cogalnicénu se promoveze caus'a invasiunei! asemenea acusatiuni cadu dela sine câudu atingu barbati cá Cogalnicénu; a le discutá, aru fi a le supune, fia sî pentru unu momentu intemeiate. Rebdâmu inca câte-va dîle sî vomu fi, sperâmu, in positiune de a aretá corespundintelui pestanu sî celoru de o scóla in ce modu adeveratu romanescu sî intelegînte lucréza Cogalnicénu, mai bine disu, in privinti'a evreiloru sî in genere in cestiune din afara. Se va vedé atunci déca Cogalnicénu promovéza caus'a interventiunei, séu scie romanesce a pune limite interventiunei straine.

Vorbesce corespondintele pestanu de umiliatiunea Romaniei in caus'a conflictului dela Galati. E curiosu ca corespondintele care citesce pre „Neue Freie Presse“, n'a voitu se afle dela acelu organu in ce s'a marginitu pretins'a umilitóre satisfactiune data Austriei. „Freie Neue Prese“ nu gasesce imputâri destulu de grele guvernului austro-magiaru ca s'a multiamitu cu simpla scrisóre particulara a prefectului de Galati câtra dlu Zulauf, consululu austro-magiaru din Bucuresci .... In locu de aceti cu multiamire sî de a aflá in foile neamice tierei sî dlui Cogalnicénu, in insultele adresate acesti'a, atâtea laude ce se cuvine se i le dea românii corespundintele umple in 19 Iuniu colónele „Românului“ s'au cu gentiletie de feliulu celoru mai de susu pentru dlu Cogalnicénu s'au cu reproducerea articlului jurnalului „Neue Freie Prese“ relative la Ardélu pre care adunarea nationala inca dela 15 Maiu a reprodus'o sî comentat'o asiá cumu face la 14 Iuniu Dnu Corespondinte alu „Românului“ ce câstigá óre causa sânta a „Romanismului“ sî mai cu séma a Ardélulu de asemenea procederi?

Varietâti.

*** Marti a tienutu comitetulu asociaciatiunei siedinti'a lunaria.

*** Dumineca trecuta s'a ruptu asupr'a satului Siur'a mica unu nuoru incâtu in vre-o câteva minute satulu innotá in apa. Ghiatia séu pétra inca a cadiutu multa sî mare.

* „Hr. Ztg.“ de alalta-ieri spune prin unu telegramu, ca ministrulu de interne Wenkheim a respunsu la interpelatiunea dlui Hodosiu. Respunsulu se cuprinde intru aceea, ca literatii români Alessandrescu Urechia sî B. P. Hajdeu nu fura aprobati de membri Asociatiunei pentru programele loru politice.

*** Agrisii. In fói'a economica germâna din Sabiiu cetimu, ca s'au deprinsu economii a prasî agrisi in locuri unde viti'a de via nu prosperéza sî adeca in mesur'a aceea in care se prasescu viile. Din agrisi facu mustu. Acest'a dicu cei ce au esperimentatu pâna acum, ca e cu multu mai aprópe de celu de strugari de câtu ori din care alte póme. Cultivarea loru se face punendui sîruri in departare de 4 urme unu sîru de celalaltu sî o departare de 2½ urme in sîru, intielegemu o tufa de ceealalta. Tufele viau ca spaliruri in rendu. Pamentulu in giurulu loru se lucrá primavér'a in jumetatea dintâiu a lui Iuniu sî tómn'a. La trei ani trebuie gunoitu. Culesulu e asiá de bunu câudu le merge bine sî ajuta sî tempulu incâtu uneori se póte asemaná cu culesulu viiloru.

*** Prasîtulu matasei au suferitu in estu anu multu in urm'a rocelei din primavéra. Omidele au capetatu ból'a italiana, din causa ca frundiele de fragariu (dudi) ce esîra adóu'a óra suntu pré tari.

*** Caldare automatica de spalatu. O bucuria vestimu de astadata sî pentru economele cele mai de a dóu'a mâna, cârora nu le place a-si diolí multu mânile cu spalatulu: s'a aflatu maiestri'a de a construí o caldare carea spala ea singura. Caldarea constá din unu vasu cilindricu rotundu-lungurétia sî din unu adausu de o inaltîme de doi policari. Paretele de deasupr'a alu adausului e gauritu sî are dóue tievi cari trecu in cilindru sî la capulu de deasupr'a suntu camu incovoiate Caldarea o imple omulu séu muierea de apa de sapunu sî de rufe; dupa aceea i da caldârei focu sî celelalte urméza de sine in tempu de 20—30 minute. Rufele se scotu din caldare spalate gata sî se clatescu sî totu lucrulu e terminatu.

*** In Brasiovu iéra incepe cu 1 Iuliu a. c. auditoriatulu militariu, carele fusese delaturatu, activitatea sea. Cerculu se va estinde asupr'a trupeloru dislocate in Brasiovu, Fagarasiu, Csik-Szereda, Kézdi-Vásárhely, Szepsi Szt. György sî giuru.

*** Legumari'a in Parisu. La 1857 erá in Parisu 1800 de grâdini de legumi, 9000 de ómeni sî 400 cai ce se ocupá cu industri'a acést'a. Pre anu cere gunoiu de dóue milióne de franci 260 de feresti de sticla sî 2.160,000 de clopote de sticla. Parisianii mananca pre anu mai multu decâtu 268 milióne de punti de leguma (1000 punti de fasole sî atâti'a de mazare). Din giurulu Parisului intra pre tóta diu'a camu 30 de cara, dintre care fia-care representéza unu prêtiu de 300 franci.

*** Trasnetu. La 30 Maiu precedentu, pre la órele 7 dupa amiédi, dintr'unu nouru de plóia cadiendu trâsnetulu a aprinsu dóue patule góle ale proprietariului mosiei Parochia, din districtulu Teleormanu, cari au arsu cu deseversîre, fiindu ca ventulu in aceea dî batea cu o iutiala fórte mare. („Tr. Carp.“)

*** Trasnetu. La 29 Maiu trecutu, pre câudu ploua in comun'a Vladeni, din districtulu Muscelu, venindu trasnitulu asupr'a unei vaci, ce se tiené de funia la pasiune de o féta, a muritu indata; iéra acelei fete de-sî i-a datu putienu sânge pre nasu, insa nu ia causatu nici unu altu reu. („Tr. Carp.“)

*** Trasnetu. In diu'a de 21 ale lunei lui Maiu, pre la 12½ óre post'a meridiane, cu ocasiunea ploiei ce a cadiutu in comun'a Ternav'a-de-Susu, districtulu Vlasc'a, trasnindu o casa a locuitoriului Baila Brateanu, a arsu cu deseversîre, neputendu-se stinge cu tóta resistenti'a pusa de primariu sî locuitori, de óre-ce ventulu suflá cu târia. Iéra din membri familiei acelei case nu s'a periclitatu nimenea fiindu ca erau dusi la munc'a câmpului. („Tromp. Carp.“)

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Iun. (5 Iuliu) 1869.

Metalicele 5%	63	10	Act. de creditu	285	60
Imprumut. nat. 5%	71	30	Argintulu	121	75
Actiile de banca	760		Galbinulu	5	93

Indreptare. In program'a esameniloru publicata in nr. trecutu la alinea Mercuri, e de a se indreptá: cler. an. II.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 51. ANULU XVII.

Sabiiu, in 29 Iuniu (11 Iuliu) 1869.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

„Corespundinti'a pestana“ scrie despre votarea dela 6 Iuliu (nu 7 Iuliu) asupr'a projectului de lege despre justitia, urmatórele:

Cu tóte ca o parte din sasi si adeca partid'a vechia sasésca, condusa de Rannicher, a votatu in casulu acest'a speciale cu stâng'a, projectulu s'a primitu, cu o majoritate de 47 voturi, de base la desbaterea speciale. Acest'a e intru atât'a unu ce momentosu, cu câtu proportiunea acést'a de voturi póte avé valóre pentru tóte casurile, când stâng'a va pasî cá partid'a compacta in contr'a vreunei reforme ce va voi sa introduca regimulu. Croatii nu au votatu de asta data sî asiá majoritatea de 40—50 voturi se póte privi cá un'a, de carea dispune partid'a deakiana in tóte casurile, când ea pasiesce in adeveru pre cararea progresului etc. — Mangaierea acést'a pare ca cuprinde o temere, in care mai multu se descopere ingrigirea pentru viitoriu.

Se dîcea cu siguritate ca diet'a Ungariei are sa-si intrerumpa siedintiele pre tempulu câtu voru dură siedintiele delegatiuniloru in Vien'a. Dupa cele ce vedemu inse ca se petrecu in sînulu dietei e fórte cu greu a presupune ca siedintiele dietali voru puté incetá la terminulu când se voru incepe cele ale delegatiuniloru. De aceea are probabilitate multa scirea, ca membrii delegatiunei unguresci voru petrece in Vien'a numai dóue trei dile sî apoi se voru intórce la Pest'a spre a putea luá parte la desbaterile ce se voru continuá in diet'a Ungariei. Dupa „P. Ll.“ nu va trece multu sî siedintiele casei deputatiloru se voru dechiará ca au sa fia permanente pâna când va decide diet'a.

Deputatii Croatiei s'au reintorsu dela diet'a ungurésca. Diet'a Croato-Slavona se va incepe póte pre la finea acestei luni. — In Fiume se va denumí guvernatoru unu C e l e b r i n i.

Se vorbea demultu ca comandantele generalu din Ungari'a, principe Fr. L i c h t e n s t e i n, a demissiunatu, retragendu-se in statulu de pensiune. Dupa sciri dela 7 Iuliu erá sa se publice in diuariulu oficiale „W. Ztg.“ inca in numerulu dela 8 Iuliu demissiunarea acést'a. In loculu principelui Lichtenstein va urmá L. dMC. G a b l e n z; in Galiti'a insa se stramuta cá comandante generalulu N e i p p e r g sî in Croati'a gen. M e n s d o r f f.

Din partea de dincolo de Lait'a mai inregistrâmu: serbarea memoriei lui Husz in Prag'a, la care ocasiune s'a cântatu choralulu cechicu „Hej Slovane“; unu meeting tienutu la Weisskirch in Moravi'a, la care, cu tóte ca plói'a versá, au luatu parte din apropiere sî departare 10,000 ómeni.

In politic'a din afara se afla o stagnatiune nadusîtória, tocm'a cá sî cum e caldur'a liniscita dara apasatória, inainte de unu viforu. Din când in când se aude câte unu mugitu de tunetu surdu din departare. Cetitorii nostri si-aducu aminte de cuventarea lui Napoleonu câtra trupele dela Chalons. Dela acea cuventare incóce s'a mai rostitu o cuventare câtra acele-si trupe din partea comandantelui castreloru dela Chalons, maresialulu Bazaine.

Cuventarea o a rostitu maresialulu in predîu'a plecârei trupeloru din castre pre la garnisónele loru, dupa o liturghia la carea a luatu parte trupele in uniforma de campania. Dupa missa se adunara oficierii dupa ordinea divisiuniloru, brigadeloru sî regimenteloru loru sî formara unu cercu. Maresialulu cu cei'a-lalti generali intra in mijloculu cercului sî cu voce inalta multiamesce mai intâiu oficieriloru pentru spriginulu cu care au concursu la problem'a ce aveau sa o deslége impreuna sî ii asigura ca se simte fericitu când se vede in fruntea la astfeliu de trupe. In numele ministrului de resbelu descopere trupeloru maresialulu, ca armat'a, de cum-va aru cere trebuinti'a, este gat'a a deschide campani'a; ca corpurile suntu pre arthia formate, suntu ajustate pre deplinu sî la ordinulu celu dintâiu resbelulu se póte incepe; ca oficierii au gementanele loru de câmpu sî cei calâri au caii prescrisi in regulamentu; ca fia-care se fia gat'a pentru totu momentulu; dara ca tóte aceste sa nu se privésca de semnele unui resbelu in tempulu celu mai de aprópe, ci de o stare gat'a de mersu, carea pre viitoriu sî pentru tóte tempurile va fi starea normale a armatei francese; ca divisiunile suntu organisate, marsrutele suntu scrise sî se afla in manile respectiviloru oficieri; ca cu tóte aceste din ordinile date de unu tempu incóce, pentru cá armat'a se fia pusa in stare de a plecá déca aru fi de lipsa, nu e de a se presupune nimic'a nici de a se trage conclusiuni.

Raportatoriulu diuariului „Patrie“ carele da acestu estrasu alu cuventârei lui Bazaine, adauge ca elu a reprodusu sinceru cuventarea sî ca maresialulu a fostu insarcinatu din partea ministrului de resbelu sa faca descoperirile aceste. Corpurile din cele dóue serie de castre, sub Bazaine sî sub Bourbaki, suntu cele dintâiu gat'a de bataia. Ele se potu aduná asiá cum au fostu in castre la ori ce punctu in tempulu celu mai scurtu.

Se intielege ca eveneminte cá aceste nu au natura de a lasá lumea in linisce. Diplomati'a indata s'a pusu in miscare sî representantii puteriloru au intrebatu pre ministrulu francesu de esterne, ca ce intielesu potu avé cuvintele maresialului. Lavalette inse le respunse cu intrebarea: „Credeti Dvóstra ca Franci'a, când aru vrea resbelu, l'aru afisiá cu septamâni inainte?“

De insemnatu mai este insa pre lânga asecurarea acést'a cu dóue intielesuri ca ministeriulu de resbelu se ocupa multu cu inlesnirile transportârei de trupe sî proviantu sî in cele din urma a ordinatu a se face la Metz sî Strassburgu gare (curti de drumu de feru) suplementarie in cari se póta descarcá trupe numeróse de odata.

De mai multu tempu se vorbesce despre crise ministeriali in Franci'a.

Departarea contelui B i s m a r c k, se intielege cu concediu, dela afacerile de statu e supusa la multe esplicâri. Foile amicabile ministrului presiedinte alu Prussiei cetescu din form'a cum si-a cerutu densulu concediulu, ca vrea sa fia departe de loculu unde se lucra nisce projecte, ce se voru asterne dietei viitória. Elu vrea cá sa nu fia partasiu la neajunsele ce se voru descoperí in projecte când acele voru fi in pertratare. Mai potu fi insa sî altele causele retragerei tocmai in tempulu acest'a. „Corespundinti'a provinciale“ afirma, ca Bismarck va fi departe de afacerile statului pâna târdîu in tómna sî asiá sî dupa deschiderea dietei prussiane inca va mai absentá din Berlinu.

De une dile a caletoritu vice-regele Egiptului pre la curtile europene pentru cá sa le invite la deschiderea canalului Suez, carele léga marea meditierana de marea rosia sî mai departe de mârile persice sî indice. La curtea Sultanului, suzeranulu Egiptului, s'a luatu invitarea acést'a, deadreptulu, in nume de reu sî asiá s'a publicatu in diuarie turcesci sî platite de turci multe inculpâri asupr'a vice-regelui. S'a inculpatu adeca vice regele, ca se privesce de unu suveranu independinte, sî ca in locu de a recerca pre suzeranulu seu cá sa se puna acest'a in corespundintia cu suveranii Europei. Aceste sî alte sicane din partea Portiei, se semnalisézа, ca au indignatu pre vice-regele. Deci unele diuarie sî prevestescu ca vice-regele umbla cu cugetulu sa se emancipe de sub sezeranatulu turcescu sî immultiesce trupele; ba altele afirma, ca se sî esercita independintia in fapta, câci pre lânga immultîrea trupeloru a demandatu cá post'a egipténa sa se titulcze: „Post'a regale“, sî a opritu cá in moschee sa nu se mai pomenésca numele sultanului, — Vice-regele avea sa mérga la Constantinopole inse nu se duce.

In R o m a n i'a prin decretu domnescu se convóca pentru 1. Iuliu sinodu pentru de a se institui o autoritate centrale pentru regularea afaceriloru bisericesci.

Desbatere viforósa in diet'a Ungariei.

Desbaterea generale a unui projectu privitoriu la organisatiunea justitiei a fostu lunga. Disput'a intre principiulu denumirei sî alegerei organeloru de lipsa la administratiunea justitiei a fostu infocata. Fia-care parte a adusu tóte argumentele putincióse spre a-si spriginí parerea. Déca ne-aru permite spatiulu amu reproduce mai multe cuventâri din ambe taberile. Ele aru instruá sî pre acea parte a publicului carea se ocupa putienu cu deosebirea principieloru constitutiunali despre importanti'a cestiunei sî aru presentá multe impregiurâri din viéti'a constitutiunale a stateloru, cari unor'a suntu necunoscute. Ne vomu marginí a reproduce numai câte unu esemplariu de vorbiri din ambe pârtile, cá celu putienu sa-si póta face publicului o idea despre cestiunea desbatuta in dîlele din urma in sînulu dietei unguresci.

In numerulu trecutu alu foiei nóstre amu amintitu in fórte putiene cuvinte de conflicte escate cu ocasiunea desbaterei mentiunate sî in cele de mai susu. Acum avemu rapórte mai detaiate despre decursulu conflictului din urma, escatu in urm'a unei vorbiri a ministrului de justitia, prin care vorbire stâng'a se simte atacata de ministru prin unele espressiuni.

Ministrulu, carele e totu odata sî deputatu vorbesce in siedinti'a dela 3 Iuliu in calitate de deputatu (?), avendu cuventulu de incheiere, sî procedendu dela o asemenare ce o facuse dep. Gabr. Várády cu ministrulu. Recunósce ca asemenarea e de minune. Elu e magicu, dîce min., pentru ca elu a provocatu in cuventarea sea din urma unu spiritu mare, spiritulu legislatiunei din 1848, cá sa-i ajute sa termine oper'a intemeiata de sine insusi. Incercarea lui nu a succesu, pentru ca din ceea parte a casei in locu sa apara acestu spiritu, a aparutu o naluca, ce urmarea pre antecesorii sei in diet'a din Pojonu sî li se punea in cale de câte ori vréu sa faca unu pasu insemnatu inainte. Acest'a erá spiritulu stabilismului, stagnatiunei, neactivitâtiei (Sgomotu in stâng'a; aprobare in drépt'a), acelu spiritu pre care cronic'a tempului acelui lu botezà cu numele „junctim“.

De ací incolo imputa opositiunei, ca déca se nasce o cestiune, opusetiunea o impreuna cu alt'a, pentru cá sa nu se póta deslegá nici un'a. Procederea acést'a e o macsa a stagnatiunei. La protestele sgomotóse dîce ministrulu mai departe, ca aceste suntu semne bune, pentru ca nici o partida nu are curagiulu sa impedece pre fatia progresulu, ci se preface cá sî cum aru voi sa scóta flamur'a unui progresu sî mai mare. Opositiunea dîce ca mai anteiu sa se fia asternutu casei organisarea comitateloru. Déca o aru fi facutu acést'a ministrulu, atunci aru fi intorsu opusetiunea intrebarea (sgomotu mare; Vukovics cere cuventulu in cestiune personale; strigâri: sa nu intrerumpemu pre oratoru!) „Atunci ati fi disu“, continua ministrulu Horvath, „nu suntu lucruri mai urgente? nu e reform'a justitiei mai urgenta? Sî déca le amu fi asternutu pre amendóue de-odata, atunci a-ti fi disu: ca vremu sa ostenimu pacienti'a casei, ca voimu sa impedecâmu o discussiune mai speciale a singuraticeloru cestiuni (eschiamâri inversiunate din stâng'a: „La ordine! Acést'a nu o suferimu!“ Contradicerile sî sgomotulu nu mai incéta).

Presiedintele: Mi permitu a recercá pre onorat'a casa .... (intrerumperi sgomotóse din stâng'a: „pre ministru! pre ministru!“ Mai multi deputati din stâng'a se scóla dela locuri sî voru se vorbésca. Din drépt'a se aude strigându: sa ascultâmu pre presiedintele!) .... mi permitu a recercá pre onorat'a casa a pastrá liniscea de lipsa la desbaterea unui objectu atâtu de importante (o voce din stâng'a: „Atunci sa nu ne provóce!“) La casu cându voiu aflá ca cineva este vatematu din partea óre cârui oratoru, sa fia cas'a convinsa ca atunci mi voiu tiené de detorintia a chiemá pre oratoru la ordine (Voci din stâng'a: „Déca n'a fostu acést'a vatemare, ce este vatamarea? acést'a e calumnia, insulta! Din drépt'a: sa se chiame la ordine!„ Asiá este“ respundu din stâng'a, „dara ministrulu!“ Mauritiu Iokai: „Eu nu portu masca!“ S'audîmu! s'audîmu! Miscarea mare sî indelunga. Strigâri din stâng'a: „Acést'a e unu scandalu! Acest'a e democratulu?“ Bart. Hevessy: „Ministrulu trebuie chiamatu la ordine!“ Presiedintele suna clopotielulu).

Balth. Horvath: Mi pare reu onorata casa (strigâri: „Ti sî póte parea reu!“ Presiedintele suna clopotielulu). Mi pare reu onorata casa, ca libertatea cuventului, ce o pretindeti numai pentru D-vóstra, o denegati ministrului (Auditi!) Ve aducu aminte ca nu este de multu de cându a dîsu dlu conducatoriu alu stângei centrali, Col. Tisza: ca aru fi trebuitu sa inrosiescu cându amu pusu projectulu de lege pre més'a dietei (aplause in drépt'a.) Acést'a e permisu ministrului sa respinga (voci: „E permisu, dara sa nu suspiciuneze! — S'audîmu! s'audîmu!“)

In fine min. Horvath se provóca la fabul'a mosariului, carele nu facea pre placu ómeniloru, nici cându siedea clu calare pre asinu, nici cându punea pre fiiulu seu, nici cându siedeau amandoi de odata „Sî déca amu gresîtu ca nu amu asternutu ambe projectele deodata, intrebu, ca bine lucra sapienti'a d-vóstra, déca mai amanâmu sî aceea ce se afla dejá dinaintea casei? De dóue luni e cas'a deputatiloru adunata sî activitatea nóstra nu póte sa arate altu semnu decâtu adres'a (voci din stâng'a: „dara votarea recrutiloru?“)

Aduce aminte ca ór'a prorogatiunei sta la usia sî asiá regimulu e silitu cá sa lase sa odihnésca projectulu, mai gat'a, in portfoiulu seu.

Motivéza inca odata asternerea projectului sî incheia cu cuvintele: „Procedemu cu curagiu avendu consciinti'a, ca servimu unei cause, pentru carea e mai gloriosu déca vomu murí, decâtu sa invinga causa opusa. (Aplause indelungate in drépt'a; miscare mare in stâng'a. Voci in stâng'a: „Sa audîmu pre Vukovics!“ In drépt'a esclamâri sgomotóse: „La votu! S'audîmu pre presiedintele!“ Sgomotu gênerale sî iritatiune mare.)

Sava Vukovics cere cuventu in cestiune personale (In drépt'a: Nu esista,“ sgomotu mare).

Presiedintele: Precum vedu dlu deputatu Vukovics vrea sa aiba cuventulu; de óre ce pertractarea e incheiata, conformu regulamentului casei, in meritulu cestiunei nu mai póte cere cuventulu nici unu deputatu (Se audu strigâri din partea stânga: „cestiune personale! E vorb'a de afaceri personale.“)

Presiedintele: De óre ce numele dlui deputatu nu se afla numitu nicairi in cuventarea ministrului .... (Contradîcere viforósa din stâng'a. Mai multi din stâng'a dau navala la mésa presiedintelui sî ceru cuventulu.)

Csernatony: Dara Iankovics totusi a cerutu cuventulu in cestiune personale fâra de a fi numitu.

Vucovics: Voiu sa vorbescu in o afacere personale ce me atinge fórte de aprópe (sgomotu neintreruptu.)

Presiedintele: Trebuie sa mai atragu odata atentiunea dlui deputatu asupr'a §-lui 128 din regulamentulu casei sî sa repetiescu ca nu a fostu numitu. (Miscare viforósa. Multi din opusetiune voiescu sa vorbésca. Vukovics siede sî arata prin acést'a ca renuncia dela cuventu. Dupa aceea cându Vukovics, cându Dem. Horváth, care are cuventulu din urma, voru sa vorbésca dara nu se potu audî de sgomotu. Voci din stâng'a: „Parasimu cas'a!“)

Csernatony: Acést'a nu o facemu! Tisz'a sî Ghyczy se ducu la presiedintele sî cérca sa-lu capaciteze in privinti'a regulamentului casei. In fine succede lui Tisz'a de-lu asculta sî espune ca dupa precedintele cu Iankovics nu se póte nici lui Vukovics sa i se denege cuventulu. Iritatiunea ajunge la culme sî dupa ce Vukovics nici nu póte vení la cuventu nici nu vrea sa renuncia, se vede presiedintele silitu sa intrerumpa siedinti'a pentru acea dî, pre la 3¼ óre.

Presiedinte a fostu in acea dî Gajzágo, iéra Deák nu a fostu in siedintia.

Ordinatiune

in privinti'a esamenului sî cualificatiunei advocatiloru.

Dupa ce prin art. de lege 54—1868 s'a suspendatu acele organe judecatoresci, câror'a pân'acum'a lea fostu incredintiata estradarea diplomeloru advocatiale ordinezu pâna la o!alta dispositiune a legislatiunei in privinti'a esamenului sî cualificatiunei advocatiale urmatórele:

§. 1. La esamenulu de advocatu se admite numai acelu candidatu, carele,

a) a absolvatu studiile juridice la vre unu institutu juridicu publicu in séu afara de patria, iéra legile patriei in ori sî ce casu la vr'unu institutu in Ungari'a dupa sistem'a de invatiamentu sustatatóre;

b) a depusu cu succesu esamenele de statu séu rigurósele teoretice prescrise din sciintiele de drepta sî de statu la unu institutu publicu juridicu din patria; sî

c) a facutu continuu pracsa juridica in cursu de doi ani dupa depunerea celui din urma esamenu de statu teoreticu séu a regorosului alu doilea sî anume unu anu la vr'unu advocatu din patria sî unu anu la unu advocatu cunoscutu séu la vr'o judecatoria de instanti'a prima, séu vr'unu foru judecatorescu regescu séu la ministeriulu de justitia.

§. 2. Pracs'a juridica la unu advocatu are valóre numai atunci, déca advocatulu respectivu a aratatu in scrisu la judecatori'a de instanti'a prima in a cârei cercu locuesce tempulu cându sî cumca candidatulu a intratu in pracsa.

Déca candidatulu petrece tempulu de pracsa recerutu la mai multi advocati, insinuatiunea trebuie sa se faca din partea fiecârui'a.

Judecatori'a pórta unu registru asupr'a acestoru insinuâri, in care se inscrie numele candidatului sî tempulu intrârei sele in pracsa.

§. 3. Pracs'a juridica facuta la judecatoria séu la ministeriulu de justitia se considera numai atunci, déca candidatulu in tempulu recerutu a fostu concipientu.

§. 4. Suplic'a provadiuta cu documentele necesaria dupa §. 1. spre admitere la esamenulu de advocatu are a se predá la aceea judecatoria de instanti'a prima, la care s'a insinuatu pracs'a candidatului. (§. 2.)

Candidatii de advocatura cari suntu aplicati la vr'o judecatoria séu la ministeriulu de justitia au se intrevina prin judecatori'a acést'a respective prin ministeriu.

§. 5. Esamenulu de advocatura se face pentru teritoriulu tablei reg. la tabl'a reg. in Pest'a, care impartasiesce asemenea diplom'a de cualificatiune.

§. 6. Tabl'a reg. decide numai decâtu despre concessiunea séu respingerea dela esamenu; amesuratu acestei decissiuni séu otaresce terminulu pentru depunerea esamenului séu desemnéza prin unu conclusu motivatu pedecile, pentru care a denegatu depunerea esamenului sî insciintiéza pre suplicantele despre decissiunea sea prin acelu oficiolatu, prin care s'a fostu immanuatu dintâiu petitiunea.

Contra decissiunei denegatóre nu e ertatu nici unu recursu.

§. 7. Comissiunea esaminatóre o compune presiedintele tablei reg. din judecatorii tablei sî din advocatii domiciliati in locu (§. 8.); membrii comissiunei se schimba in tóta lun'a:

§. 8. Presiedintele comissiunei esaminatóre e unu presiedinte a senatului, ear' membrii ei suntu: doi judecatori ai tablei reg. sî doi advocati denumiti pre unu anu la propunerea colegiului advocatiloru prin ministrulu de justitia.

Membrii ai comissiunei nu potu fi acei'a cari suntu inruditi cu candidatulu in linia ascendentale sî descendentale, rudenii laterale pâna la alu 4-lea gradu séu de cuscrie pâna la alu 2-lea gradu; mai de parte carii stau in referintie de toturu séu curatoru; in fine acei'a la cari a practisatu candidatulu.

§. 9. Esamenele de advocatu se facu dupa posibilitate la unu tempu anumitu sî anume in dîlele ultime a fiecârei luni. Membrii comissiunei suntu a se incunosciintiá mai inaite despre aceste termine.

§. 10. Objectele esameneloru advocatiale sunntu: dreptulu de statu ungurescu, legile civile sî criminale materiale sî formale unguresci; partea legei civile austriace sustienuta prin conclusele conferintiei judecatoresci curiale; mai departe tóte ordinatiunile sî instructiunile valide, care stau in legatura cu numitele legi sî norméza cursulu procesualu.

§. 11. Esamenulu advocatialu este scripsalu sî verbalu sî duréza preste totu 3 dîle un'a dupa alt'a.

§. 12. Esamenulu scripturisticu constá din prelucrarea in scrisu a temeloru din objectele amintite in §. 10. O problema e d'a se luá din dreptulu sî procedur'a penale, (§§. 13—16 cuprindu procederea cum erá sî mai inainte obicinuita de comunu la lucrârile de clausura, preste care trecemu).

§. 17. In dîua a 3 la ór'a otarîta se incepe esamenulu verbalu. La acest'a se invita candidatii pre rîndu dupa immanuarea petitiuniloru loru. Esamenulu verbalu e publicu, pentru aceea e de a se afisiá conscrierea numelui esaminantiloru pre pórt'a localului de esaminare.

§ 18. La inceputulu esamenului verbalu candidatulu propune oralminte problemele scripturistice, esenti'a sî motivele lucrârei sele. Esamenulu verbalu duréza celu putienu o óra, presiedintele are de a veghiá, cá nici unu obiectu de esamenatu sa nu remana neatinsu.

§ 19. Despre esamenulu verbalu se pórta protocolu in carele protocolistulu senatului insémna pre scurtu tóte intrebârile sî respunsurile precum sî impregiurarea, déca candidatulu n'a respunsu. Acestu protocolu cu ocasiunea consultâreie de a se autenticá si subscrie de fia-care membru alu comissiunei sî de protocolistulu actualu.

§ 20. Dupa espirarea tempului prescrisu pentru esamenulu verbalu comissiunea se retrage sî decide esaminandu lucrarea scripturistica sî respunsurile candidatului asupra cualificatiunei lui, sî improtocoléza conclusulu (§ 19.) sî intrandu iérasi in sal'a de esamenare lu publica.

§ 21. Déca comissiunea afla pre candidatu de cualificatu, esprima acést'a in generalu fâra de a desemná caus'a cualificatiunei. In casulu contrariu decide, ca câtu tempu sa se lase candidatului spre repetirea esamenului. Repetirea se póte face numai odata sî pentru acést'a nu i se póte dá unu terminu mai scurtu de 6 luni.

§ 22. Presiedintele raportéza in siedinti'a plenaria a senatului despre resultatulu esameneloru sî propune pre candidatii cualificati spre depunerea juramentului advocatialu. Juramentulu se depune in aceeasi siedintia sî diplom'a subscrisa de presiedintele tablei reg., de protocolistulu siedintiei plenarie, mai departe de presiedintele comissiunei esaminatórie sî de protocolistulu senatului, i se preda asemenea in aceeasi siedintia.

§ 23. Pentru esamenu nu se platesce, afara de timbru legalu pre diplom'a advocatiale nici o taxa.

§ 25. Indreptatirea pentru advocatura castigata la tabl'a reg. in Pest'a se estinde asupr'a teritoriului tierei intregi. Insa advocatulu e datoriu a aretá diplom'a sea la judecatori'a de instanti'a prima in a cârei cercu va practicá sî a o dá spre publicare. Totu aceea are a face sî la schimbarea domiciliului seu.

§ 25. Acésta ordinatiune se aplica sî in teritoriulu tablei reg. din Tergulu-Muresiului, insa cu urmatóriele abateri:

a) in locu de a se esaminá candidatulu din dreptulu ung. materialu civilu sî penalu sî din procedur'a penale ungurésca, se esaminéza din dreptulu materialu privatu sustatatoriu in Transilvani'a; mai departe in loculu pracsei criminale unguresci se esaminéza din procedur'a penale sustatatória acolo;

b) objectele esameneloru mai suntu inca dreptulu concursualu, cambialu sî comercialu sustatatoriu in Tranni'a;

c) indreptatirea la advocatura impartasita din par-

tea tablei reg. din Tergulu-Muresiului are valóre numai pentru teritoriulu acestei table reg.

Advocatulu deci, carele voiesce a-si lati activitatea sea si asupr'a teritoriului tablei reg. din Pest'a are de a recuirá pre acést'a tabla pentru concessiunea unui esamenu suplementariu, objectele amintite in § 10 a acestei ordinatiuni, din care candidatulu conformu punctului a) si b) a acestui § n'a facutu esamenu la tabl'a reg. din Tergulu-Muresiului.

§ 26. Acést'a ordinatiune a intratu in valóre din 1 Iuliu a. c. si e obligatóre in privinti'a objecteloru si modului de esaminatu asemenea pentru ori si cine; ce se tiene insa de conditiunile admiterei la esamenu, acele suntu de a se dejudecá, la toti acei'a, cari si-a finitu studiele inainte de emiterea acestei ordinatiuni, dupa prescrisele de pâna acum.

Pest'a, 10 Iuniu 1869.

Baltházár Horváth,
ministru de justitia.

Juramentulu advocatialu e urmatoriulu:

„Eu N. N. juru la atotuputintele si adeveratulu Ddieu, ca voiu remané credinciosu, sub tóte impregiurârile, Majestâtiei sele apost. imperiale si regale Franciscu Iosifu I, Domnului si regelui nostru si dinastiei Majestâtiei sele, Ungariei si constitutiunei ei, ca voiu esercitá advocatur'a strictu in sensulu legei, sustienendu legile in tóta privinti'a; voiu representá cu conscientiositate si fidelitate pre ceice me róga ai aperá si a le portá procesele, fâra respectu la persóna, egoismu, temere séu favorisare a partidei contrarie, dupa puterile si cualificatiunea mea si pentru onorariulu cuviinciosu ostenelelor mele, nu voiu denegá fâra causa binecuventata nimenui aperarea mea, nu voiu parasí pre clientulu meu in caus'a susceputa fâra causa si denunciare legale niciodata; nu voiu descoperí nimenui secretele incredintiate mie si voiu ingriji totu, ce mi se va insredintiá cu multa acuratetia. Asiá se-mi ajute Ddieu!“

Cuventarea dlui Dr. Ios. Hodosiu

(tienuta in siedinti'a dela 2 Iuliu a. c. a camerei deputatiloru.)

Onorata casa! (s'audîmu, abstà.) Cine nu scie alta decâtu a strigá, ca abstà, acel'a placa abstee; eu nu abstau (aprobâri in stâng'a, s'audîmu).

Domniloru! eu votezu in contr'a projectului de lege despre esercitarea potestâtiei judecatoresci care este acum in discutiune; eu acestu projectu de lege nu-lu potu primí de basa la desbaterea speciale. Ve voiu spune motivele mele (s'audîmu). Eu inca, precum a dîsu onorabilulu deputatu dlu Mihaiu Horváth, mai multu me voiu margini a motivá votulu meu decâtu a tiené cuventare lunga.

In contr'a despartirei justitiei de administratiune, asiá credu dloru ca nimenea nu póte avé nici o esceptiune; asiá este acést'a in totu loculu, in tóte statele bine organisate, asiá trebuie se fia acést'a si la noi; ratiunea sanetósa, politic'a buna, esactitatea si rapiditatea administratiunei si a justitiei — tóte de asemenea o ceru. Dara in municipiele nóstre cum se voru puté desparti aceste dóue sisteme un'a de alt'a, cându inca nici pentru un'a, nici pentru ceea-lalta nu este determinata asiá dîcendu sfer'a de activitate, cerculu de estensiune? Iéra acést'a numai atunci s'aru puté determiná déca projectele de lege pentru amendóue sistemele s'aru fi pusu deodata inaintea nóstra.

Si chiaru pentru aceea dloru, eu nu primescu projectulu de lege ce este in discusiune, pentru ca eu organisarea judetieloru séu a tribunaleloru de instanti'a prima o tienu de nedespartita de organisarea administratiunei in municipie, prin urmare eu deslegarea acestoru organisâri numai asiá mi-o potu intipuí ca va duce la scopu, déca aceea pentru ambe sistemale se va face impreuna si deodata — déca cum-va nu vremu stirbarea institutiunei si a autonomiei municipali. Cându vremu, dloru, sa incepemu a reformá institutiunea, gubernarea autonomica a municipieloru, atunci sa nu facemu inceputulu cu negatiunea acestei institutiuni; atunci sa o reformâmu in totalitatea, in intregulu ei, iéra nu numai in pârti, si in fragmente; si se o reformâmu dloru, totu-déun'a si pretutindenea, si numai pre bas'a democratica (aprobâri in stâng'a). Cându vomu organisá administratiunea in municipie, atunci si numai atunci putemu si trebuie sa organisâmu si justiti'a séu tribunalele de instanti'a prima, déca vremu cá aceste dóue puteri ale institutiunei municipali, cari in multe privintie stau in legatura un'a cu alt'a, se fia uniforme, se fia durabile (asiá este, aprobâri in stâng'a).

Dara nu potu primí dloru, projectulu de lege nici pentru aceea: a) pentru ca acel'a ea de basa denumirea si nu liber'a alegere a judecatoriloru; b) pentru ca acel'a este menitu contra desvoltârei natinnali a natiuniloru nemagiare din patria, si impedeca liber'a intrebuintiare a limbiloru acestor'a; si c) pentru ca acel'a isoléza cu totulu de lume pre judecatori, i desparte dela viéti'a sociale si de câtra toti cei'a-lalti cetatieni ai patriei; creaza din ei o casta separata, o casta asiá dîcendu popésca; ca, precum preotii in seculii trecuti numai singuri si separati cu totulu de lume au judecatu despre averea si persón'a cetatieniloru, fâra cá sa-i cunósca pre acesti'a, asiá acum, judecatorii numiti dupa acestu projectu de lege isolati de cei'a-lalti cetatieni sa judece asupr'a persónei si averei acestor'a, fâra cá sa-i cunósca macaru si cá si cându acesti'a aru fi nisce fiintie aduse din alta lume si nici decum fiintie asemenea judecatoriloru (aprobâri in stâng'a).

Eu dloru suntu pentru principiulu de liber'a alegere si nici decum pentru principiulu de denumire, care din urma, dupa mine nici nu este principiu ci o sila de oportunitate; o sîla de oportunitate acolo unde poporulu anca nu este destulu de cultivatu pentru a se folosí cu dreptulu de alegere. Fundamentulu a ori ce statu democraticu este singuru dreptulu de alegere; si poporulu trebue cultivatu la esercitarea acestui dreptu; elu se cultivá la acést'a nu prin denumiri de deregatori, ci chiaru prin continu'a esercitare a dreptului de alegere. Denumirea timpesce, avilesce pre poporu, pentru ca lu lipsesce dela cea mai naturale, cea mai legale si mai buna ocasiune de a potea participá si elu prin alegeri la viéti'a publica de statu; lu lipsesce dela unu dreptu care prin suveranitatea sea numai lui i compete (aprobâri in stâng'a).

Daca e ratiunalu si legalu, daca e acsioma constitutiunale, cá poporulu sa participe la crearea legiloru prin liber'a alegere deputatiloru sei apoi e ratiunalu si legalu si trebue se fia acsioma constitutiunale, ca acela-si poporu prin alegere libera a deregatoriloru sei se partecipe si la esecutarea legiloru; pentru ca poporulu e sorgintea a tóte potestâtile publice de statu (vie aprobâri in stâng'a.) Elu si-alege principele cu dreptu de ereditate, séu pre viétia séu pre tempu determinatu; elu si alege corpulu legislativu; elu sa-si aléga si deregatorii (repetite aprobâri in stâng'a). Nu e ide'a nóua ast'a dloru, s'a esercitatu si se esercita inca la noi, s'a practicatu ca si in alte staturi; ci liber'a alegere a deregatoriloru, dupa principiele moderne ale democratiei, vréu se o introduca, se o realiseze inca si acolo, inca si in acele staturi, unde ea nu esiste séu n'a esitatu nici odata (asié este). In Transilvani'a, cá se nu vorbescu de Ungari'a propri, in Trani'a domniloru scimu ca oficiele asea numite diplomatice séu cardinali se suplineau prin alegerea, se faceá prin dieta. Articlulu XI. de lege dela a. 191. din Transilvani' dice Objecta dietae sunt . . . electio et praesentatio Statuum ad officia diplomatica“ Eara pasagiulu din art. XX. din aceea-si lege referitoriu la acestu dreptu de alegere, suna: „Sua majestate sacratisima Jus — asiá dar' dreptulu — liberae Electionis, quod Statibus ad restaurationem cardinalium in regno officiorum, juxta diploma divi imperatoris Leopoldi I. et subsequutas mutuo Principis et Statuum consensu, usuque stabilitas constitutiones competit, benigne recognoscente, clementer annuere dignata est, ut ad ejusmodi officia diplomatica quoties vacantia se exeruerit, hac per regium Gubernium Suae majestâti ex incumbentia officii statim relata, cum altissimo annuto Status regni ad electionem comitiis primitus celebrandis.

Precum vedemu, acestu dreptu de alegere l'a recunoscutu ins'a-si diploma Leopoldina, pre care art. II. din legea transilvana dela a. 1791. o numesce: „radicale conventionis inter divum Leopoldum I. et principatum Transilvaniae sponte initae instrumentum.“ Eara pasagiulu din diplom'a leopoldina, referitoriu la acestu dreptu de alegere, si din care se póte vedé cari erau acele oficie diplomatice séu cardinali, suna: „clementissime largimur, ut Gubernatoris, summi militiae Transsylvanicae Generalis, Cancellarii, intimi consiliariatus et protonotariatus candidatos, si quando similia munera resarcienda venerint Nobis ad confirmandum praesentent; ut tanto tranquillior diversarum nationum status persistat, periculosae machinationes aut ambitus exulent atque omnium animis concordi desiderio salus publica, pro optimo regiminis fine in quem colliment universi, haereat radicata.“ Asiá dar' pacea intre diversele natiuni, departarea machianitiuniloru periculóse, salutea publica — reclamau aceste alegeri.

Ce se tiene de oficiele municipali, scimu ca acestea s'au suplinitu pâna in dío'a de astadi prin libere alegeri, basate si aceste totu in diplom'a Leopoldina si in usulu de mai nainte, conformu dreptului naturalu alu poporului.

Si sa nu-mi dîceti domniloru ca liber'a alegere este in contradicere cu principiulu de inamovibilitate, si ca prin urmare alegerea nu se póte face pre viatia. Aflâmu si pentru acést'a esemplu in Transilvani'a unde la oficiele asié numite diplomatice séu cardinali alegerea se facea pre viétia, si unde art. XXV. dela a. 1791. tratéza apriatu despre inamovibilitate.

Dar' mi veti dice: judecatoriulu nu póte fi independinte daca se alege, ci numai daca se denumesce. — Din contra, dloru io asié credu, si curge din natur'a lucrului chiar' ca mai independente e acel'a care este alesu prin increderea unui corpu moralu, decâtu acel'a care e denumitu prin necunoscinti'a unui singuru individu; ca dlu ministru de justitia dóra nu va vré a-si vindecá facultatea de a cunósce pre toti individii apti la judecatorie? Si apoi io cautu mai multu, cá judecatoriulu sa posiéda increderea poporului decâtu grati'a ministrului; si io dloru mai multa garantia amu, ca unu corpu moralu va dá judecatori buni, apti, impartiali si in tóta privinti'a bine cualificati, decâtu câta garantia a-siu poté avé intr'unu singuru individu care nu totudeaun'a ar' poté fi scutitu de favoruri; mai bunu bucurosu me lasu la discretiunea unui corpu morale, decâtu la discretiunea unui individu: pentru ca mi place si mai bucurosu me incredu in publicitate, decâtu in informatiunile secrete si mai totudeaun'a sinistre (aprobâri in stâng'a.)

Da, fia in lege cualificatiunea candidatiloru la judecatorie; dica-se in lege ca numa acel'a póte fi jude care a absolvitu sciintiele juridice, si care a depusu censur'a de advocatu séu censor'a de jude, cî care are atâti'a séu atâti'a ani de practica, si altele — dar' lasati poporului ca sa-si aléga liberu judecatorii din acei cetatiani cari au cualitâtile legali; pentru sine si-i alege, nu pentru ministru: ear' ministrulu mai de multe ori i pune pentru sine decâtu pentruu poporu (aprobâri in stâng'a).

Mi veti face objectiunea, ca ministrulu este responsabilu, prin urmare chiaru pentru asta responsabilitate lui compete a denumí judecatori, pentru ca altmintere nu póte fi responsabilu. Sofisma, dloru, Fia-care jude séu oficialu e respundietoriu pentru faptele sele, si cându unu judecatoriu séu unu oficialu abuséza cu oficiulu seu ori nu-si implinesce detorinti'a sea de oficiu, atunci cu buna séma, de dreptu si din ins'a-si natur'a lucrului, nu ministrulu ci acelu deregatoriu care a abusatu cu oficiulu seu, este a se trage la respundere. Usioru ar' fi pentru deregutori atunci, cându pentru faptele loru nu ei ci ministrii ar' fi respnndietori; atunci n'aru mai fi de lipsa a face lege pentru responsabilitatea deregutoriloru, ajunge daca legea pentru responsabilitatea ministriloru este pre chartia (aprobâri in stâng'a).

Mergu mai departe. Veti dîce dloru, si s'a si dîsu ca la alegeri predomnesce cortesi'a, cumnatia, legaturi de sânge, nepotismu, si nu mai sciu inca ce. Dloru acést'a este o obiectiune, este o arma, care are dóue taisiuri si amendóue deasemene ascutite. Au nu se póte dîce chiaru acést'a si despre denumiri? Ba da; cu acea diferintie, si mare diferintia numa, ca la alegeri acestu reu lu controléza, lu previne publicitatea, iéra la denumiri lu controléza profundulu secretu (asiá este aprobâri stâng'a). Si io pre lânga totu acestu reu „malo periculosam electionem, quam quietam centralisationem“, mai bine voiescu alegerea sgomotósa decâtu centralisarea liniscita; pentru ca aceea duce la lumina, libertate, iéra acést'a la timpire, la servitute (vii aprobâri in stâng'a.)

Si pre lânga tóte acestea, d-loru déca scaunele de jurati, jurii, cari judeca asupr'a averei si persónei cetatianiloru, se alegu liberu, io nu intielegu pentru ce se nu póta fi alesi si judecatorii de prim'a instantia, cari asemene nu judeca despre alt'a decâtu despre averea si persón'a cetatianiloru? Séu nu e destulu daca gubernulu numesce pre jedecatorii de instantie mai inalte? au nu are gubernulu

aici destulu terenu sî ocasiune larga de a numí liberu sî dupa cunoscinti'a sî placulu propriu? Dar' fia gubernulu atâtu de liberalu, atâtu de democraticu sî imparta cu poporulu aplicarea deregatoriloru, precum poporulu acum dela natura e atâtu de democraticu sî atâtu de liberalu de sî imparte dreptulu de legislatiune cu principele seu (aprobâri in stâng'a.)

Pentru aceste amu dîsu, sî o repetiescu ca io nu suntu pentru denumire ci pentru liber'a alegere.

De altmintere, dloru, io me temu ca daca se va votá, adeca daca majoritatea va votá acestu projectu de lege pentru denumirile judecatoriloru, gubernulu sî la oganisarea administratiunei in municipie va vré a validitá sistem'a de denumire pentru deregatorii politici, sî atunci nu remâne alt'a decâtu ca gubernulu se numésca sî judii comunali sî juratii satului, ba sî pastorii satului, sî tóte sa le numésca gubernulu. Da, gubernulu voiesce se numésca sî deregatorii de administratiune, sî acum póte numai pentru aceea n'a subscernutu camerei projectulu de lege in privinti'a ast'a, pentru ca n'a voitu a lovî de odata dóue rane in institutiunea municipale, bine sciindu ca dupa ce a amortîtu, nu dîcu s'a vindecatu, o rana, este mai usioru a lovî sî a dóu'a rana (aprobâri in stâng'a). Déo dumnedieu sî atotpotenti'a gubernului ca sa me insielu, ca se fiu reu profetu, dara eu tare me temu ca ceea ce a projectatu acum unu ministru pentru denumirea judecatoriloru, totu aceea va projectá unu altu ministru cu alta ocasiune pentru esercitarea potestatiei administrative, adeca numirea deregatoriloru politici (asié este.)

Pentru ca altmintere nu potu pricepe ce ar' poté fi scopulu cu ast-feliu de rupturi, de fragmente de legi, cu ast-feliu de dispusetiuni indiumetatîte? Daca cum-va gubernulu n'are intentiune — ce inse io nu presupunu — dar' sî nevrendu acolo se vede ca mâna lucrulu, cá precum in anii nu de multu trecuti Forgacescii sî Mailathescii, Palfyescii sî Senyeiescii cu incetulu cu incetulu a aplanatu calea gubernului de acum ca se póta guberná, asié acestu gubernu, dîcu póte sî nevrendu, totu din ce aplanéza calea cu astfeliu de projecte de lege cá iéra-si se póta vení acei'a la gubernu sî se póta iéra-si ca mai nainte in forma constitutiunale guberná (aprobâri in stâng'a). Et quid tunc? (o voce: ce?) Dîcu: Et quid tunc? Lasu se respunda la acést'a dlu ministru de justitia, care mi pare reu ca nu e ací, dar' pre care lu numescu burgerministru, sî care cu o alta ocasiune, dar' la unu objectu nu de mai pucina importantia, chiar' acést'a intrebare si-o pusese.

Amu dîsu dloru ca nu primescu projectulu de lege despre esercitarea potestâtiei judecatoresci, pentru ca acel'a este in contr'a desvoltârei natiunali a natiuniloru nemagiare din patria, sî pentru ca acel'a impedeca liber'a intrebuintiare a limbiloru popóreloru din tiéra. (s'audîmu). Dloru, cu ce a inceputu Bach a practicá memorabil'a sea sistema de denumirea oficialiloru? Cu aceea, ca din tóte tierile lasate de Dumnedieu a adusu sî a cuplesîtu acésta tiéra cu deregatori, cari nu numai ca nu scrieau séu vorbeau limb'a poporului, dara nici nu o pricepeau macaru; sî cându vre-unu cetatiénu — dara ce cetatiénu? câci atunci nu erá cetatiénu ci numai sclavu suditu (o voce: sî acum suntemu) — cându unu sclavu suditu dara, cutedià a merge in vre-o causa a sea la acei domni deregatori veniti din tieri straine, acesti'a dîceau câtra servitoriulu seu copistulu: was will er? sî cu acést'a i tramitea acasa pre cei cari se adres'au cu rugâri câtra ei. Chiaru acést'a o vomu ajunge sî cu acésta sistema de denumire care voiti a o introduce. Cu deosebire numai ca ceea a lui Bach a fostu in editiune nemtiésca, iéra acést'a a d-vóstra este in traducere magiara, sî ca aceea a simtit'o cu durere magiarii, românii, serbii sî toti afara de nemti, iéra acést'a o voru simtí-o numai românii, serbii sî celelalte natiuni nemagiare (o voce: o va simti sî magiarii). Póte; sî-mi pare reu (voci: o vomu simtí cu totii.)

Dlu ministru alu justitiei, dloru, cu acestu projectu de lege votatu odata in mâna chiaru asiá va puté dispune cu oficialii cá ministrulu de resbelu cu armat'a. (s'audîmu). Precum acest'a dislóca sî transpune regimentele curatu române in Galiti'a, pre cele galitiane in Transilvani'a, pre cele curatu unguresci in Bohemi'a sî pre cele din Bohemi'a in Ungari'a, sî asiá mai departe — impartiendu in totu loculu sî pretutindenea pre nemti: asiá ministrulu de justitia va transpune judecatorii români, séu sa nu vorbescu de deregatori natiunali, judecatorii transilvani sî banatieni in Ungari'a de susu, pre cei din Ungari'a de susu in Ungari'a de josu, pre acesti'a in Transilvani'a sî asiá mai departe — impartiendu pretutindenea pre magiari. Ca asiá, dloru, precum soldatii asiá nici deregatorii sa nu póta veni nici macaru in legatur'a de a puté vorbí cu poporulu: cá unulu pre altulu sa nu se intieléga. (aprobâri in stâng'a.) Astfeliu voiti apoi a elude sî acea putiena umbra de refugiu care atât'a de avaru o da legea pentru egalitatea natiunalitâtiloru. Acést'a este apoi acea politica natiunale care dîce dlu deputatu Smeskal ca n'aru voí a o purtá pre contulu securitâtiei de persóna sî avere! dara acést'a este acea politica liberale dîcu eu, a cârei base este despotismulu, absolutismulu!

Dloru, este acsiom'a juridica ca: pre nime nu-lu poti subtrage dela judele seu naturalu. Sî cine este p. e. in comuna jude naturalu? De siguru acel'a pre care-lu alege comun'a din sinulu seu. Acést'a stà sî despre municipie; acést'a stà sî despre tiéra. Ci eu me ducu sî mai departe, séu mai aprópe, cum veti vré; eu dîcu ca acést'a stà sî despre natiunalitâti, sî asiá credu ca onorabil'a casa va aflá fórte naturalu déca voiu dîce ca pentru magiaru judele naturalu este numai magiarulu, pentru românu numai românulu, pentru serbu numai serbulu, sî asiá mai incolo; sî ca, intre acesti judi nu este alta legatura decâtu aceea, ca toti suntu cetatienii unei sî acei'a-si patrie nedespartite, toti suntu judi in un'a sî acee-si tiéra nedisolubile, sî toti au sa scia limb'a statului séu mai bine limb'a domnitória in fórurile sî tribunalele mai inalte.

Se dîce, ca pre lânga o astfeliu de organisare a judetieloru, ca adeca déca judecatorii se voru alege sî nu se voru numí — nu vomu avé creditu, sî ca creditulu numai atunci se radica déca judecatorii se numescu. Acést'a chiaru atât'a insemnéza cá sî cându a-si dîce ca creditulu cresce in absolutismu sî scade in constitutiunalismu, séu cá sî cându a-si dîce ca ministrulu are mai multu creditu decâtu poporulu (aprobâri in stâng'a). Dara intrebu dloru, cându amu avutu mai multu creditu, atunci cându Bach dupa voia sî placu si-a numitu regimentele de oficiali, séu atunci cându restaurându-se autonomi'a municipieloru, aceste si-a alesu liberu pre judecatorii, pre oficialii sei? sî cându a mersu mai bine justiti'a sî administratiunea — sub Bach séu acum?

Dloru nu pentru aceea nu avemu creditu ca se alegu sî nu se numescu judecatorii, ci pentru aceea n'avemu creditu pentru ca n'avemu legi, nu avemu codice civilu, codice penalu, codice comerciale, nu avemu nimic'a; sî eu me miru ca in lips'a acestoru legi inca mai putemu avé atât'a creditu pre câtu avemu, sî me miru ca judecatorii potu administrá justiti'a atât'a de repede precum o administra (asiá este). Sî pre câtu tempu nu vomu avé legi, pre lânga tóta numirea judecatoriloru, domnii mei sa nu credeti ca vomu avé mai multu creditu de cum avemu; sî iérasi pre câtu tempu creâmu legi prin cari luâmu din drepturile poporului, sî carî prin urmare se intalnescu cu resimtiulu poporului — se nu sperâmu domniloru ca creditulu nostru va cresce, din contra, elu va scadé din ce in ce. (aprobâri in stâng'a.)

Amu dîsu dloru, ca nu primescu projectulu de lege, pentru ca acel'a isoléza pre judecatori de tóta lumea din tiéra. Asiá credu ca este destulu sa aruncâmu o privire in projectulu de sub cestiune, cá sa ne convingemu despre acést'a. Vedemu in acel'a unu legionu de dispositiuni ca: judele nu póte fi aceea; mai jumetate din projectulu de lege, totu din acést'a stà. Sî eu numai de aceea me miru, cum de acelui'a care a compusu acestu projectu de lege nu i-a venitu in minte ca judele se nu póta fi alegatoriu, sa-i denege adeca facultatea de a puté alege deputatu la dieta! Atunci sentinti'a de prostitutiune aru fi fostu completa, perfecta; atunci judele aru fi cu totulu stersu din numerulu cetatieniloru, elu n'aru avé nici unu dreptu politicu, nici unu dreptu civilu (asiá este, aprobâri in stâng'a).

Inca unele observâri mai vréu sa facu la unele dispositiuni din projectulu de lege (s'audîmu). Se dîce, nu sciu in care paragrafu, ca potestatea judecatorésca se esercita in numele principelui. Dloru! eu asiá sciu ca persón'a principelui este sânta sî neviolabile, sî ca elu are sî dreptulu de agratiare; asiá dara elu in asta privintia, celu putienu la noi, stà afara de lege. Cum dara se póte esercitá potestatea judecatorésca in persón'a séu in numele unui'a, care este afara de lege? Eu credu, sî asiá suntu convinsu ca justiti'a sî puterea judecatorésca are a se esercitá in numele legei, pentru ca numai asiá putemu dá putere sî respectu legei. De multe ori o sentintia nu e drépta, séu se póte intemplá cá doi judecatori in un'a sî aceea-si causa sa judece unulu intr'o forma sî cel'a-laltu intr'alt'a cu totulu contraria, sî ambii dupa deplin'a loru convictiune juridica; acést'a se póte face in numele legei, dara nici decum in numele unei persóne sânte sî neviolabile. Astfeliu ne spune conceptulu constitutionalismului; astfeliu o judeca acést'a sî priceperea simpla sî naturale a poporului (aprobâri in stâng'a).

Apoi juramentulu, dloru, formul'a de juramentu din projectulu de lege atâtu este de iesuitica (vii aprobâri in stâng'a), atât'a amirósa ca a despotismulu seculiloru trecuti, incâtu aceea nu o putemu primí in cartea nóstra de legi (repetîte aprobâri in stâng'a), nu o putemu primí dîcu in cartea nóstra de legi fâra cá sa nu ne dâmu unu testimoniu de paupertate inaintea lumei civilisata (aprobâri in stâng'a), unde judele nu jóra pre alta decâtu pre legi, pre observarea legiloru (asiá este, aprobâri in stâng'a). La votu, in drépt'a. (S'audîmu, in stâng'a)

La votu dloru, dupa ce se va finí desbaterea (s'audîmu). Eu din parte-mi vréu sa finescu. Suntu la finitulu observatiuniloru mele. A-siu puté face inca multa critica la projectulu de lege, dara o retacu acum, sî incheiu cu aceea ce amu inceputu, ca eu projectulu de lege despre esercitarea potestâtiei judecatoresci, asiá precum este propusu acel'a, nu-lu potu primí de basa la desbaterea speciale. Eu votezu in contra acestui projectu (sa traiésca! vii aprobâri in stâng'a). „Feder.“

Varietâti.

*** In Scaunulu Mercurei ni se spune ca s'a alesu deputatu la senatulu scolariu (conformu articulului dietale de lege) din partea confessiunei nóstre Ilustr. Sea dlu consiliariu de curte in pensiune Iacobu Bologa; iéra suplentu dlu I. Macelariu.

*** (Militariu) Astadi pléca c. r. regimentu de infanteria nr. 9. de aici la nóu'a sea statiune de garnisóna in Olmütz.

*** In privinti'a reorganisârei fundului regescu se spune, ca se va tiermurí deocamdata numai la alegerea representantieloru comunali. Alegerea deregatorieloru celoru-lalte se suspende pâna se va decide, ca desparte-se justiti'a de administratiune.

*** Deputatulu G. Capp, carele va sosí mâne dela dieta va fi primitu de alegatorii sei cu solemnitate.

*** Dupa informatiuni mai próspete aflâmu ca raportulu ce ni se facuse nóue despre viile Apoldului romanescu, ca le-a batutu pétr'a, e de a se indreptá ca viile se afla in stare buna sî nu au fostu stricate de pétra.

22=1 **Concursu.**

La scól'a populara gr. or. din Orestia e de lipsa unu invetiatoriu de clas'a I, cu urmatórele emoluminte:

a) unu salariu anualu de 100 fl.;
b) cuartiru naturale;
c) trei stângini de lemne din cari are a incaldí sî clas'a sea;

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite pâna la 1 Augustu cal. nou suplicele loru documentate, la comitetulu parochialu in locu. —

Cându respectivulu invetiatoriu va fi demnu a puté invetiá pre scolari cantârile in choru, va avé afara de numitulu salariu 50 fl. v. a.

Din comitetulu bisericescu gr. or. din Orestia.
Nicolau Barbu,
presied. comitetului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Iun. (10 Iuliu) 1869.

Metalicele 5%	63	10	Act. de creditu	288	70
Imprumut. nat. 5%	71	35	Argintulu	122	10
Actiile de banca	762		Galbinulu	5	92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 52. ANULU XVII.

Sabiiu, in 3/15 Iuliu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

In fruntea foiei oficiali „Buda-pesti Közlöny“ din 11 Iuliu a. c. aflâmu urmatórele:

Noi Franciscu Iosifu I,

din grati'a Lui Dumnedieu Imperatulu Austriei, RegeleBoemiei s. c. l. si Regele apostolicu alu Ungariei.

Salutarea Nóstra regésca tuturoru, pre cari privesce caus'a acést'a in presentu séu ii va privi in viitoriu.

Dupa ce in intielesulu articlului 9 de lege 1868 § 2: metropoli'a de sine statatória infiintiata pentru românii greco-orientali, egalu indreptatita cu cea a serbiloru precum si radicarea episcopiei ardelene de religiunea greco-orientale la archiepiscopia s'a inarticulatu in lege;

Dupa ce in intielesulu § 3 alu acelei'a-si legi: cei de religiunea greco-orientale, suntu indreptatiti, pre lânga despartirea in dóue provincie bisericesci independinte un'a de alt'a, afacerile loru bisericesci, scolare si cu privire la aceste cele fundatiunali, intre marginile legiloru tierei, a le conduce, regulá independinte in adunârile loru bisericesci convocate din tempu in tempu, fia care deosebitu, pre lânga Nóue facut'a incunosciintiare previa din partea respectiviloru metropoliti, si ale administrá in intielesulu prescriseloru aprobate de Noi, compuse in aceste congrese pre calea organeloru loru proprii:

Din consideratiune câtra esecutarea ordinatiunei acestei legi, pentru regularea afaceriloru bisericesci a metropoliei greco-orientali române, a celoru scolare si a fundatiuniloru privitórie la aceste, ministrulu nostru ungurescu de culte si instructiunea publica a asternutu inaintea Nóstra sub titlulu de „Statutu organicu“, urmatórele decisiuni aduse de congresulu natiunalu bisericescu alu româniloru de religiunea greco-orientale, convocatu in Sabiiu pre lânga decisiunea Nóstra fâcuta in 14 Augustu 1868; si adeca:

Dupa introducerea ce tratéza despre cuprinsulu pârtiloru constitutive a provinciei bisericesci:

I. despre parochii;
II. despre protopresbiterate;
III. despre monastiri;
IV. despre eparchii;
V. despre metropolia;

dimpreuna cu regularea afaceriloru tienetórie de aceste, scolari si fundatiunali, si cu organisatiunea congresului natiunalu bisericescu.

Aceste decisuni, la susternerea opinatória a ministrului Nostru de culte si instructiunea publica — le aprobâmu si intarimu cu urmatórele modificatiuni.

A) in punctulu I. alu dispusetiuniloru generali sa se dea espressiune dreptului pré inaltu de supravighiare ce Nóue ne compete; iéra punctulu IX sa se modifice in intielesulu acel'a, ca invoirea imprumutata in privinti'a constituirei sinodului comunu se face cu congresulu greco-orientale serbescu.

B) In §. 6 de cualificatiunea membriloru sinodului parochiale sa se tiena si majorenitatea si conformu acestei'a sa se modifice si §§. respectivi 40 si 91.

C) Decisiunile §§-loru 13. 55. si 122, ce se referu la afacerea scolaria, respective la a invetiementului suntu a se aduce in consunantia cu ordinatiunile (rendeleteivel) respective ale articlului de lege 38 din 1868.

D) In §§. 105 si 157 e a se intercide acea dispusetiune, conformu câtei nou alesulu episcopu respective metropolitu — dupa intarirea primita dela Noi — depune inaintea Nóstra juramentulu de fidelitate.

E) §§. 116. 159 si 162 suntu de a se modificá in acelu intielesu, ca asessorii respectiveloru consistorie, scolari si fundatiunali se alegu numai pentru durat'a unui periodu de alegeri la sinodu — respective la congresu.

F) In §§ 151 si 156 e de a se intercide acea dispusetiune: ca atâtu in privinti'a convocârei ordinari a congresului câtu si acelei pentru alegerea metropolitului sa ni se faca Nóue — conformu articlului 9 de lege din 1868 § 3 — insciintiare previa.

G) §-lu 175 despre intrebuintiarea limbei române e de a se aduce in concordantia cu ordinatiunea respectiva a §-lui 9 art. 9 de lege din 1868 si a art. 44 din 1868.

Decisiunile compuse conformu acestoru modificatiuni si prin Noi **intarite** suntu urmatórele:

Statutu organicu

alu bisericei ortodocse române din Ungari'a si Transilvani'a.

Dispusetiuni generali.

I. Biseric'a ortodocsa româna din Ungari'a si Transilvani'a cá biserica autonoma, dupa dreptulu ei canonicu garantatu si prin art. de lege alu IX din anulu 1868 — pre lânga sustienerea pré inaltului dreptu de supraveghiare alu Majestatei Sele inviolabile — 'si reguléza administréza si conduce afacerile sele bisericesci, scolari si fundatiunali in tóte pârtile si factorii ei constitutivi independinte dupa form'a representativa.

Statutulu organicu presinte privesce dara la organisarea bisericei ortodocse române din intrég'a provincia metropolitana din Ungari'a si Transilvani'a.

II. Elementulu acestei provincii metropolitane este: clerulu si poporulu credinciosu, iéra pârtile constitutive ale ei suntu: 1. Parochiele, 2. Protopresviteratele, 3. Monastirile si 4. Eparchiele.

III. Pusetiunea, ce are in biserica clerulu si poporulu provinciei metropolitane, i da dreptulu de a participá individualminte ori prin representanti la tóte actiunile bisericesci, scolari si fundatiunali, si-i impune datori'a de a suportá tóte greutâtile, dela cari este conditiunata bunastarea bisericei.

Fia-care parte constitutiva a metropoliei are dreptu a regulá, administrá si conduce independinte de alta parte constitutiva sie-si egala afacerile sele bisericesci, scolari si fundatiunali, — si fia-care parte constitutiva mai mica 'si continua actiunile sele bisericesci, scolari si fundatiunali, — in afacerile pârtiei constitutive mai mari pâna la metropolia prin representantii sei.

IV. Tóte actiunile pârtiloru constitutive amintite in punctele precedinti se indeplinescu prin sinódele parochiali, protopresviterali, eparchiali, si prin congresulu natiunalu bisericescu, (Sinodulu metropolitanu.)

V. Pentru administrarea si conducerea afâceriloru bisericesci, scolari si fundatiunali se va asiediá câte unu comitetu si câte o epitropia in fiacare parochia si protopresviteratu, iéra in eparchia si metropolia câte unu Consistoriu.

VI. Jurisdictiunea bisericésca atâtu in afacerile judeciali, câtu si cele administrative se va esercid prin scaunele protopopesci, cá instanti'a 1-a, prin consistoriele diecesane respective archidiecesane cá instanti'a 2-a si prin consistoriulu metropolitanu cá instanti'a a 3-a.

Dispusetiuni speciali voru indicá obiectele in privinti'a câror'a cursulu instantieloru se schimba.

VII. Spre efeptuirea vre-unei dispusetiuni, ce se face prin vre-o jurisdictiune séu autoritate bisericésca, se potu intrebuintiá numai mijlóce bisericesci si morale.

In casuri estraordinarie de renitintia insa, spre sustienerea ordinei bune, se póte recuirá si asistinti'a potestâtiei civile.

VIII. Susu atinsele pârti organice ale metropoliei se voru ingrigí de tempuriu de mijlócele intelectuale si banale, cari se ceru spre ajungorea scopuriloru bisericesci, scolari si fundatiunali, si incâtu nu le-aru succede loru de a puté intempiná cheltuielele recerute nici in urm'a colecteloru facute in afara de metropolia, — intru atât'a-si voru luá refugiu la statu spre ajutorire.

IX. Spre sustienerea unitâtiei dogmatice si canonice intre cele dóue metropolii, — româna si serba, precum si spre aperarea intereseloru comune ale religiunei ortodocse resaritene, se constata necesitatea unui sinodu comunu, constatatoriu din ambii metropoliti si din episcopii sufragani ai acestoru dóue metropolii.

Constituirea acestui sinodu se concrede contielegerei imprumutate cu congresulu greco-orientalu serbescu.

X. Recapitulandu cele espuse, statutulu organicu presinte tractéza dara despre urmatórele:

1. despre parochii;
2. „ protopresviterate;
3. „ monastiri;
4. „ eparchii si
5. „ metropoli'a.

CAPU I.

Parochi'a.

§ 1. Parochi'a cá comuna bisericésca este intrunirea crestiniloru cu mijlócele materiali si morali spre a sustiené un'a séu mai multe biserici, scóle si cimiterii, unulu séu mai multi preoti si invetiatori, precum si cel'a-laltu personalu trebuinciosu.

Astfeliu de parochia se numesce matre.

§ 2. Intrunirea aceloru crestini insa, cari nu suntu in stare a-si tiené parochu, scóla si cel'a-laltu personalu trebuinciosu, se alatura la o parochia matre vecina sub nume de filia, avendu in afaceri bisericesci, scolari si fundatiunali asemenea drepturi si datorintie cu consotii loru din parochi'a matre.

§ 4. Déca vre-o filia aru vrea sa se faca parochia matre, are a petitiuná la scaunulu protopopescu documentandu, cumca e in stare a se sustiené, cá parochia matre in intielesulu § 1.

Astfeliu de causa dupa ascultarea parochiei matre se substerne consistoriului respectivu spre decisiune finale.

§ 4. Déca vre-unu streinu vré a se asiediá intr'o parochia si a se face membrulu ei, este datoriu a se legitimá inaintea sinodului parochialu, ca este de relegea greco orientale si numai dupa o astfeliu de legitimare si decursu de 6 septamâni se va bucurá de incorporarea in acea parochia si de drepturile ei parochiale, dara va fi totu deodata detoriu a purtá si greutâtile asemenea celoru-lalti parochiani locali. —

§ 5. Afacerile parochiei se indeplinescu 1. prin sinodulu parochialu, 2. prin comitetulu parochialu si a 3. prin epitropi'a parochiala.

Art. I.

Sinodulu parochialu.

§ 6. In sinodulu parochialu iau parte toti parochianii majoreni, de sine statatori nepetati, cari 'si implinescu datorintiele parochiale.

§ 7. Agendele sinodului parochialu suntu:

1. Alegerea membriloru comitetului parochialu.
2. Alegerea parochului, capelanului, diaconului, epitropiloru parochiali, profesoriloru si invetiatoriloru.

3. Esaminarea sî aprobarea proiecteloru comitetului parochialu despre edificarea, repararea séu indiestrarea bisericei, scólei, casei parochiale, séu altoru realitâti bisericesci, scolare sî fundatiunale. —
4. Esaminarea sî aprobarea mijlóceloru proiectate din partea comitetului parochialu, pentru infiintiarea fonduriloru spre scopuri bisericesci scolari sî filantropice.
5. Esaminarea sî aprobarea proiectului comitetului parochialu pentru dotatiunea parochului, capelanului, diaconului, profesoriloru, invetiatoriloru sî celui'a-laltu personalu trebuinciosu.
6. Alegerea membriloru sinodului eparchialu, sî ai congresului natiunalu.
7. Priveghiarea, cá comitetulu sî epitropii parochiali sa-si implinésca chiamarea dupa prescrisele acestui statutu organicu.
8. Substernerea decisiuniloru proprie prin protopresviteru consistoriului concerninte spre pertractare ulterióra.

§ 8. In diu'a celebrârei sinodului parochialu are a se tiené sânt'a liturgia cu chimarea duchului sântu.

§ 9. Diu'a celebrârei sinodului parochiale impreuna cu obiectele pertractande au a se publicá in biserica cu optu dîle mai inainte prin parochulu localu sî a se dá de scire protopresviterului, cá iertandu-i impregiurârile se póta luá parte sî elu la sinodulu parochialu.

§ 10. Presiedintele ordinariu alu sinodului parochialu este parochulu, iéra unde statiunea acestui'a este veduvita — administratorulu parochiei. Acét'a este datoriu insa a cede presidiulu protopresviterului, déca acel'a este de fatia, in care casu densulu ocupa loculu de vice-presiedinte.

Fiindu parochulu, respective administratorulu impedecatu, sî de cum-va in parochia nu suntu sî alti preoti atunci celu mai betrânu in servitiu ocupa scaunulu presidialu, iéra lipsindu sî acest'a protopresviterulu este indreptatitu a incredintiá presidiulu vre-unui preotu din alta parochia.

Presiedintele este respundietoriu pentru ordinea cea buna, este datoriu a propune obiecte spre desbatere sî pertractare. Nu se póte pertractá nici unu obiectu, pre care densulu nu l'a pusu la ordinea dilei.

Membrii sinodului inca au dreptulu de a face propuneri spriginite celu putienu de trei dintre densii, sî presiedintele este indatoratu a defige ordinea pentru pertractarea loru inca in decurgerea acelui'a-si sinodu.

§ 11. Presiedintele are dreptulu de a disolvá sinodulu parochialu din caus'a disordinei, fiindu datoriu despre acestu casu a referí protopresbiterului, iéra acest'a consistoriului concerninte.

§ 12. Sinodulu parochialu se va tiené regulatu odata in anu in lun'a lui Ianuariu; se póte tiené insa sî estraordinariu déca acést'a aru cere vre-unu obiectu din cele espuse in § 7. spre esemplu: alegerea parochului, capelanului, diaconului, epitropiloru, profesoriloru sî invetietoriloru.

§. 13. Sinodulu parochialu, ce se va tienea pentru alegerea parochului, capelanului, diaconului, profesoriloru sî invetiatoriloru, se conchiama prin protopopu, carele totodata e sî presiedintele unui asemenea sinodu.

Protopopulu inainte de sinodu se intielege cu comitetulu parochialu in privinti'a individiloru candidanti, cari aspirându la trépt'a preotîei trebue se fie teologi absoluti, apti sî pentru chiemarea invetietorésca sî prevediuti cu atestatulu consistoriului despre cualificatiunea loru de a imbracá postulu preotiescu. (V. §. 121.)

Iéra individi carii concurgu la vr'unu postu de professoru séu invatietoriu trebuie sa produca, prelânga atestatu de capacitatea statorita in art. d. lege XXXVIII. 1868, sî dela consistoriulu eparchiale atestatu de cualificatiune.

§. 14. Sinodulu parochialu 'si alege din sînulu seu séu dintre ceilalti membrii parochiali unulu séu doi notari spre purtarea lucruriloru scripturistice, carii de cumva suntu alesi dintre membrii sinodului, au votu decisivu.

§. 15. Spre aducerea unei decisiuni valide se cere padirea formeloru prescrise in §§. 9. 10. sî 13. sî mojoritatea voturiloru membriloru presinti.

Déca voturile suntu egali dirima votulu presiedintelui.

§. 16. Recursele contr'a vreunei decisiuni a sinodului parochialu se potu face in 14 dîle la scaunulu protopresbiteralu, de unde se inaintéza la consistoriulu eparchialu.

Recursele intrate dupa espirarea a loru 14 dîle nu se iau in consideratiune. —

Art. II.

Comitetulu parochiale

§. 17. Comitetulu parochialu este corporatiunea alésa din sînulu sinodului parochialu pentru a representá in afara comun'a bisericésca, a portá sî conduce afacerile ei in privinti'a economica a bisericei, scólei sî fundatiuniloru.

§. 18. Membrii comitetului parochialu se alegu pre 3 ani, se potu inse sî realege.

Comitetulu parochialu se compune in parochiele pâna la 1000 de suflete din 10, pâna la 1500 din 15, pâna la 2000 din 20, pâna la 2500 din 25, sî de acolo in susu din 30 de membrii.

Tatalu sî fiiulu, mosiulu sî nepotulu, fratii, socrulu sî ginerele nu potu fi deodata membri comitetului.

Parochulu, respective administratorulu parochiei este membru naturalu alu comitetului, iér' unde de presinte suntu mai multi parochi celu mai inaintatu in servitiu.

Comitetulu parochialu constituindose, sî alege presiedinte sî notariu. Presiedintele se alege din sînulu comitetului, notariulu inse póte fi sî altu individu aptu, carele de nu este membrulu comitetului, are numai votu informativu.

§. 21. Comitetulu 'sî-va tiené siedientiele, cându va cere trebuinti'a, iér' regulatu cu finea lunei lui Iuliu sî Decembre a fie-cârui anu; cá sinodulu parochialu, ce se tiene in lun'a lui Ianuariu (§. 12) se-si póta asterne raportulu generalu despre averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei, scólei, sî fondeloru, sî ratiotiniulu anualu precum sî unu projectu de budgetu despre spesele bisericei, scólei sî fonduriloru pre an. viitoriu.

§. 22. Pentru validitatea decisiuniloru comitetului parochialu se cere presintiá majoritâtii absolute a membriloru sî majoritatea voturiloru.

Déca voturile suntu egali, dirima votulu presiedintelui.

§. 23. Sfer'a de activitate a comitetului parochialu este urmatórea:

1. A inventá averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei, scólei sî fonduriloru sî a o tienea in evidintia; acestu inventariu se compune in trei esemplarie, dintre cari unulu se pastréza la epitropi'a parochiala, alu doilea la comitetu, iér' alu treilea se substerne consistoriului.

2. A ingrigí pentru sustienerea in intregime a averei miscatórie sî nemiscatório a bisericei, scólei sî fonduriloru.

3. A pastrá in stare buna edificiile bisericesci, scolari sî fondationali.

4. A provedé biseric'a cu trebuinciósele icóne, vase santîte, cârti sî alte aparaminte pentru servitiulu dumnedieescu sî scól'a cu mobilele sî aparatele recerute.

5. A escrie concursu pentru ocuparea postului de parochu, capelanu, diaconu, profesoru, sî invetiatoriu, in urm'a avutei contielegeri cu protopresviterulu localu sî respective cu directiunea scolaria.

6. A se consultá sî a combiná cu protopresviterulu respective directiunea scolara list'a candidatiloru, carii au concursu pentru postulu de parochu, capelanu, diaconu, profesoru sî invetiatoriu.

7. A aflá midilócele trebuincióse pentru eventuala edificare sî reparare a bisericei, scólei, casei, parochiale sî a altoru edificii proprii ale fonduriloru, sî a relationá despre ele sinodului parochialu.

8. A tractá despre aflarea medilóceloru, ce se receru la dotatiunea parochului, capelanului, diaconului, profesoriloru sî invetiatoriloru sî a relationá despre aceea sinodului parochialu.

9. A prefige conditiunile, ce trebue sa le observeze epitropii la esarendarea realitâtiloru bisericesci, scolari sî fondationali.

10. A prefige modalitatea elocârei baniloru disponibili ai bisericei, scólei, sî fondatiuniloru.

11. A esaminá cu finitulu anului ratiociniulu epitropiei, sî alu substerne sinodului parochialu.

12. A alege pre cantori, clopotari sî pre alti servitori bisericesci sî scolari. De cantori numai acei individi potu fi alesi, cari producu dela protopresviteru atestatu de cualificatiune.

13. A nesuí pentru religiositatea sî moralitatea membriloru parochiali, precum sî pentru desradacinarea datiniloru stengace sî desfranârei prin medilóce morale sî pedepse mai mici bisericesci, sî a cere ajutoriulu protopresviterului, iér' la casu de necesitate alu episcopului spre restaurarea religiositâtii sî moralitâtii.

14. A apara vadia, sî onórea bisericei sî comunei parochiale in intielesulu legiloru.

15. A face protopresviteratului sî prin acést'a consistoriului eparchialu ori ce propunere sî plansóre privitóre la tréb'a bisericésca, scolare, sî fundationale.

16. A spriginí pre copii seraci intru frecuentarea scólei parochiale prin provederea loru cu cârti scolare.

17. A duce protocolu despre tóte afacerile sele, a tiené actele in ordinea cuviinciósa sî a le pestrá in archivu.

Art. III.

Epitropi'a parochiala

§. 24. Epritropii parochiali suntu acei barbati din parochia, câror'a li se concrede averea parochiale, scolare sî fondationale.

§. 25. Epitropii se alegu prin sinodulu parochialu dintre cei mai meritati barbati ai parochiei. Acesti'a nu potu fi ruditi intre sine pâna la alu siesele gradu de sânge sî 4-a de cuscrie

§. 26. Pentru parochiele pâna la 1000 de suflete se alegu doi, pâna la 2500 de suflete trei, ear' pentru parochiele, alu câroru numeru trece preste 2500 suflete patru epitropi.

Ei se alegu pre trei ani, inse se potu realege.

§. 27. Chiamarea epitropiloru parochiali este:

1. A primí dela comitetulu parochialu prelânga inventariu tóta averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei, scólei sî fondeloru sî a manipulá cu aceea dupa conclusulu sinodului sî alu comitetului parochiale.

2. A pestrá intr'o lada de feru cu trei chiei averea miscatóre a bisericei, scólei sî a fondeloru, precum suntu banii sî alte chartii de pretiu sî obligatiunile. Dintre cele trei chiei ale casei parochiale se va pastrá câte un'a la câte unu epitropu. Unde suntu numai doi epitropi, acolo a trei'a chieia se va pastrá la parochu, iér' unde de presinte suntu mai multi parochi, la celu designatu prin comitetu spre aceea.

La deschiderea casei se cere presenti'a a toti trei individi, cari au cele tre chiei ale casei, sî acesti'a suntu in solidu respundietori pentru starea casei.

3. A duce unu protocolu despre percepte sî erogate.

4. A duce unu jurnalu despre starea averei parochiale; acestu jurnalu are a se duce in dóue esemplare, dintre cari unulu se va asiediá in casa, ear' celalaltu va fi la epitropi.

5. Cu finea anului solariu a depune comitetului perochiale ratioticinu documentatu despre veniturile sî cheltuielele bisericesci, scolari, sî fundationali, sî a 'lu supune numai decâtu la o revisiune speciale a casei, ce aru ordina-o comitetulu parochialu.

6. a nu intreprinde nici o erogatiune neprliminata fâra imputernicirea comitetului, respective sinodului parochiale.

7. a priveghiá, ca edificiile bisericesci, ale scólei sî ale altoru realitâti, precum sî curtea bisericei, a scólei sî a casei parochiale asemenea si cimiteriulu se fia in stare buna.

8. a platí regulatu salariile prefipte pentru personalulu bisericescu sî scolariu, precum sî ajutorintiele altoru persóne serace sî a stipendistiloru.

§. 28. Acolo unde mai multe comune bisericesci impreuna sustienu un'a séu mai multe scóle, se alege din comitetele acestoru parochie, unu comitetu scolare sî prin o epitropie scolare sî asiá:

1. numerulu membriloru unui aseminea comitetu scolariu consta din câte trei membrii alesi din sî prin comitetulu parochiale respectivu.

2. Aseminea epitropia scolare consta din patru membrii.

3. Alegerea acestui comitetu se face pre 6 ani, iér' a epitropiloru pre trei ani.

4. Comitetulu sî epitropi'a scolare au acelu cercu de activitate in trebile scolare, ce li competo comiteteloru sî epitropieloru parochiale.

Capu II.

Protopresviteratulu.

§. 29. Protopreviteratulu este intrunirea mai multoru comune bisericesci, avendu unu protopresviteru, cá antiste in trebile loru bisericesci, scolari sî fondationali; protopresviterulu trebue se locuiasca in acelu locu alu protopresviteratului, care este mai indemâna comuneloru bisericesci din protopresviteratu.

§. 30. Protopresviteratulu sî indeplinesce afacerile: 1) prin scaunulu protopresviteralu, 2) prin sinodulu protopresviteralu, sî 3) prin comitetulu protopresviteralu.

Art. I.

Scaunulu protopresviteralu.

§. 31. Scaunulu protopresviteralu este acea autoritate in afacerile bisericesci, carea in acestea in generalu, ear' in cele mai josu enumerate in specialu forméza forulu de prim'a instantia in metropolia.

§. 32. Scaunulu protopresviteralu consta afara de protopresvitorulu séu suplintele acestui'a, cá presiedinte — din siese parochi, cá membrii cu votu decisivu — apoi din unu defensoru matrimoniale sî unu notariu cu votu consultativu.

Cesti doi din urma potu fi sî dintre capelani, diaconi séu mireni, avendu notariulu a portá protocolulu, a se ingrigí de lucrurile scripturistice, speditiunei, sî archivu. —

§. 33. De competinti'a scaunului protopresviteralu, ca foru de prim'a instantia se tienu urmatórele objecte:

A complaná sî eventualminte a decide:

1. Diferintiele escate intre preoti, controversele comuneloru parochiali in privinti'a esagerârei competintiei stolare sî privitórie la alte controversa causate de preotîme; diferintiele privitórie la scurtarea stolei, sî altoru venituri legali preotiesci din partea comuneloru parochiali séu a singuraticiloru credinciosi.

2. Controversele referitórie la logodna (incredintiare :) sî casatoria in partea loru canonica;

3. A priveghiá asupr'a ducerei acurate a protocóleloru matriculari sî altoru protocóle parochiali, a pertractá objecte bisericesci sî disciplinari preotiesci, pre cari consistoriulu le incredintiéza scaunului protopresviteralu, cá forului de prim'a instantia; a esaminá alegerile de parochu, capelanu, diaconu sî altoru fetie bisericesci.

4. A priveghiá asupr'a portârei fecieloru bisericesci.

§. 34. Spre aducerea unui conclusu validu se recere, cá afara de presiedinte sî notariu se fia de fatia celu putienu patru membrii.

Cându votu-rile suntu egali, dirima votulu presiedintelui.

§. 35. Membri scaunului protopresviteralu nu potu fi ruditi intre sine pâna la alu 6-lea gradu de sânge sî alu 4-lea de cuscria, sî nu potu luá parte la pertractârile, unde cu vre-o parte litiganta suntu in aceea-si mesura ruditi.

§. 36. Scaunulu protopresviteralu va tienea regulatu siedintiele sele din luna in luna; inse in casuri urginti se potu tienea sî sedintie estraordinarie.

§. 37. Apelatiuni dela scaunulu protopresviteralu se potu face la consistoriulu eparchialu in 14 dile, ear' cele mai tardîu facute nu se iau in consideratiune, sî otarîrea scaunului protopresviteralu se pune in lucrare; afara de causele matrimoniali, terminate cu total'a despartire a pârtiloru, cari debuescu din deregatoria a se substerne consistoriului respectivu.

Art. II.

Sinodulu protopresviteralu.

§ 38. Sinodulu protopresviteralu este representanti'a preotimei sî comuneloru parochiali din protopresviteratu asiá, cá preotimea se fia representata in o tertialitate, iéra comunele parochiale in dóue tertialitâti.

In protopresviteratulu, care numera preste 20,000 suflete, numerulu membriloru sinodului protopresviteralu consta din partea preotimei din 12; din partea comuneloru bisericesci din 24; iéra unde numerulu sufleteloru este mai micu de 20,000 acolo va constá din partea preotimei din 8, iéra din partea comuneloru parochiali, din 16 membri.

§ 39. Acele sinóde cari alegu pre protopresviterulu constau din numeru indoitu de membri.

§ 40. Membrii sinodului protopresviteralu se alegu pre 3 ani, sî se potu realege.

Membrii eclesiastici ai sinodului protopresviteralu se alegu prin preotimea tractuale in loculu destinatu, iéra câtu pentru membri mireni, protopresviteratulu se impartiesce in atâtea cercuri electorali, câti membri mireni suntu de a se alege in intielesulu §-lui 38.

Pentru sinodulu alegetoriu de protopresviteru, in fia-care cercu electoralu se voru alege câte doi membri mireni.

Alegatori suntu toti acei'a, cari posiedu cualitâtile prescrise in § 6.

Dispusetiunile necesari pentru conducerea sî efeptuirea actului de alegere se concredu consistoriului eparchialu, pâna la o alta dispositiune facenda din partea sinodului eparchialu.

§ 41. De membrii sinodului protopresviteralu potu fi alesi numai acei'a, cari posiedu calitâtile prescrise in §-lu 6.

§ 42. Cu ocasiunea conchiamârei sinodului protopresviteralu, care debue sa se publice cu 14 dile inainte, presiedintele este datoriu a publicá sî obiectele, ce se voru pertractá in sinodu.

§ 43. Cá sinodulu protopresviteralu se póta aduce otarire valida, se recere, cá afara de presiedintele se ia parte la acel'a celu putienu majoritatea membriloru.

§ 44. Sinodulu acest'a si-alege din séu afara de sinulu seu pre notariu pentru lucrârile scripturistice, carele póte fi preotu séu laicu.

§ 45. Sinodulu protopresviteralu se tiene odata in anu la 1-a séu a 2-a Dumineca a lunei lui Fauru, sî la conchiamarea lui se observéza cele din § 42; in casuri urgenti se póte conchiamá sî estraordinariu, cându adeca protopresviterulu séu dóue tertialitâti a membriloru voru aflá de lipsa tienerea estraordinaria a acelui'a spre pertractarea vre-unui objectu insemnatu bisericescu, scolariu séu fundatiunalu. —

Despre celebrarea unui sinodu protopresviteralu estraordinariu debue insciintiatu sî consistoriulu eparchialu.

§ 46. Protopresviterulu cá presiedinte, respective suplintele lui, este respundietoriu pentru bun'a ordine a sinodului, precum sî pentru aceea, cá acolo, numai objectele enumerate in § 50 sa se tracteze cu fric'a lui Dumnedieu, sî modestia, sî cá conclusele se fia basate pre institutiunile bisericesci, sî pre ordinatiunile archieresci, a consistoriului sî sinodului eparchiale.

Cându sinodulu protopresviteralu se aru lasá in objecte, cari nu se tienu de sfer'a lui, séu bun'a ordine s'aru vatemá sî la admonitiunea presiedintelui nu s'aru restitui ordinea cuviincidsa, atunci presiedintele este datoriu a incheiá protocolulu, a disólve sinodulu sî a relatiuná consistoriului eparchialu cerendu inviatiune pentru pasii ulteriori.

§ 47. Sta in voi'a libera a membriloru a-si dá votu separatu, sî a poftí, cá acel'a sa se petréca in protocolu, insa numai acelu votu separatu, carele in 24 de óre se da in scrisu, se póte primí sî petrece in protocolu.

§ 48. Presiedintele prefige ordinea objecteloru pertractande, pentru aceea ori-ce propunere din partea unui'a séu mai multoru membri are a se insinuá presiedintelui, cere in contielegere cu sinodulu prefige ordinea sî tempulu, cându aceea propunere are se vina la pertractare.

§ 49. Protocolulu sinodului protopresviteralu dupa ce s'au autenticatu, 'lu subscrie presiedintele sî notariulu; asemenea sî espeditiunile sî estrasele inca se subscriu prin densii.

§ 50. Afacerile sinodului protopresviteralu suntu:

1. Objectele economico-bisericesci, scolari sî fundatiunali, privitórie la protopresviteratu.

2. Alegerea protopresviterului, a membriloru scaunului protopresviteralu, a profesoriloru sî invetietoriloru pentru scólele tractuali sî presintarea actului de alegere la Consistoriulu eparchialu.

3. Inaintarea trebei scolare din protopresviteratu, sî

4. nesuinti'a pentru sustienerea védiei sî autonomiei bisericei.—

§. 51. Pentru tienerea sinodului protopresviteralu, in care se va alege noulu protopresviteru, consistoriulu eparchialu va denumí unu comisariu, pre care lu va imputernici spre conchiamarea si celebrarea sinodului.—

§. 52. In dîu'a alegerei comisariulu eparchialu celebréza sânt'a liturgia cu chiamarea sântului duchu, sî tiene o cuventare potrivita actului alegerei.

§. 53. Dupa sânt'a liturgia membrii sinodului se adona séu in biserica, séu intr'o sala sî din sinulu loru tramitu o deputatiune la comisariu spre alu invitá la sinodu sî deschiderea lui; comisariulu venindu ocupa loculu de presiedinte; tiene o cuventare câtra alegatori sî apoi predá notariului spre cetire imputernicirea consistoriala.

Dupa aceea face verificarea alegatoriloru sî pasiesce la actulu alegerei chiamandu la votisare pre rendu.

Aclamatiune nu se primesce, ci numai votisare, secreta.

Fie-care alegatoriu predá presiedintelui comisariu votulu seu in scrisu sî dupa ce s'au adunatu voturile, presiedintele le numera, deschide sî le cetesce cu voce inalta.

Acei trei individi, carii au intrunitu cele mai multe voturi, se presinta consistoriulu eparchialu, spre a denumí pre unulu dintre ei.

Alesulu, respective denumitulu debue se fie barbatu aptu sî bine meritatu pre terenulu bisericescu

§. 54. Noualesulu respective denumitulu protopresviteru inainte de a-si incepe functiunea se presinta la episcopulu eparchialu spre hirotesia sî inzestrare cu singilia, despre tóte acestea se inciintiéza protopresviteratu prin unu circulariu archierescu, sî noulu protopresviteru intra in activitate.

§. 55. Alegerea membriloru scaunului protopresviteralu, a profesoriloru sî a invetiatoriloru pentru scólele tractuali (a protopresviteratului,) se efeptuiesce sub presiedinti'a protopresviterului.

La alegerea celoru antêiu numiti suntu de a se observá cele prescrise in §. 53; iéra pentru ocuparea posturiloru de profesori sî invetiatori protopresbiterulu, in intielegere cu comitetulu sinodului protopresbiteralu, escrie concursu. Dupa espirarea terminului concursuale protopresbiterulu asemenea in contielegere cu comitetulu amintitu compune list'a concurentiloru sî o presenta sinodului, care apoi candideza prin alegere trei barbati cualificati pentrucarier'a crescerei, in intielesulu legei, sî bine meritati pre trenulu scolariu sî actele alegerei le substerne consistoriului respectivu spre denumire.

Art. III.

Comitetulu protopresbiterale.

§. 56. Comitetulu protopresbiterale este acea cerporatiune alésa din membrii acestui'a, care efeptuiesce conclusele sinodului, sî este chiamata a duce sî conduce mai deaprópe afacerile comune ale intregului protopresviteratu, in privinti'a economico-bisericésca, scolare sî fundationale.

§. 57. Membrii acestui comitetu se alegu pe 3 ani prin sinodulu protopresviteralu cu pluralitatea voturiloru, sî se potu realege.

§. 58. Acestu comitetu consta in protopresviteratele pana la 20000 de suflete din 6; iér in cele preste 20000 de suflete din 12 membrii, a câroru un'a tertialitate este din cleru; iér doue tertialitati din mireni.

§. 59. Presiedintele comitetului este protopresviterulu, respective suplintele lui.—

§. 60. Comitetulu insusi sî alege personalulu manipulante.

§. 61. Conclusu validu se póte aduce numai, déca la pertraptare au luatu parte afara de presiedinte celu putienu patru sî respective optu membri. Cându voturile suntu egali, votulu presiedintelui dirima.

§. 62. Comitetulu sî tiene de regula siedintiele de patru ori pre anu sî adeca: in Ianuariu, Aprile, Iuliu, sî Optobre,—ear in casu de urgintia sî mai adesoori.

§. 63. Agendele lui suntu acelea in trebile comune a protopresviteratului, cari in trebile, ce se tienu de parochia, suntu ale comitetului parochiale

Art. IV.

Epitropi'a protopresbiterale.

§. 64. Pentru manipularea speseloru, ce se receru spre acoperirea trebuintieloru bisericesci sî scolari a intregului cercu protopresbiterale cá atare, precum sî pentru administrarea fonduriloru bisericesci sî scolari a intregului cercu protopresviterale cá atare, precum sî pentru administrarea fonduriloru bisericesci sî scolari, ce s'aru infiintá pentru intregulu protopresbiteratu, se va asiediá o epitropia protopresviterale pre câte trei ani, sî are pentru intregulu cercu protopresviterale acela-si cercu de activitate, ce compete epitropiloru parochiali in afacerile sele

§ 65. Acolo, unde spre sustienerea unui institutu scolare mai inaltu concura comunele din dóue séu mai multe protopresviterate, alegendu-se din comitetele protopresviterateloru concurente unu co-

mitetu centrale scolare, se va alege prin sî din acest'a sî o epitropia centrale analoga §-lui 28.

(Va urmá.)

S a b i i u 30 Iuniu. Eri se incheià, conformu programei publicate in nrulu 49. anulu scolasticu 1868/9 in institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu.

Dupa servitiulu ddieescu clericii, apoi corpulu profesorale sî unu frumusielu publicu de domni sî dómne se adunara in sal'a cea mare a seminariului. Dlu Directoru Ioanne H a n n i 'a deschide prin o cuventare scurta festivitatea sî dupa aceea indata intonéza chorulu (in cuartetu) unu imnu.

Clericulu anului III. G. S i a g â u disertéza dupa celu dintâiu imnu asupr'a insemnatâtie preotiei. Cuventarea fu lunga, dara bine rostita. Dupa acésta din urma se mai repetîra o piesa chorale o declamatiune sî in fine o rugaciune cantata de choru cu multa precisiune sî cu multu simtiu. Clericulu anului alu III. I. M a r c u rostí cuventulu de despartîre sî Dlu Directoru cuventulu de incheiare sî asiá se finí solemnitatea.

De aru dá ceriulu cá acei ce se ducu din institutu sî intra in viéti'a practica, se depuna sementi'a strinsa in decursulu petrecerei loru aici in pamentu roditoriu carele se aduca róde dulci pentru tigoritulu nostru poporu.

De pe malulu O l t u l u i in 22 Iun. c. v.

Domnule redactoru! Cu durere amu intielesu din „Respunsulu“ la atacurile cor. ce se dîce dela Pest'a a „Romanului“ din Bucuresci, aperutu in „Telegrafulu Romanu“ nr. 48 alu an. cur., ca iérasi esti silitu a pasî pre terennlu polemiei personali, care nu ne aduce frupte bune; din contra ura sî desbinare togm'a in momentele cele mai critice, cându din tóte pârtile inimicii seculari ai natiunei nóstre cauta cu tóte mijlócele a ne surpá esistinti'a nóstra natiunale. Dara déca tende corespundintele acel'a din Bucuresci a-ti petá caracterulu inaintea publicului sî schimonosesce adeverulu, trebuie sa te aperi, de-sî numai neplaceri se nascu pentru multi. Incâtu se atinge de persón'a d-tale, te-ai aperatu in acelu respunsu cum se cuvine, a-i uitatu insa a amintí sî aceea — modesti'a d-tale insa n'au conces'o — ca d-ta nu esti numai clericu alu Metropolitului S i a g u n 'a, ci d-ta esti sî teologu de Lipsi'a, de ce contrariulu d-tale nici idea n'are.

Eu insa cá celitoriu sî cá prenumerantu alu „Tel. Rom.“, nefiindu „cam de voia cam de sila n i c i dascalu nici preotu din eparchi'a Présântiei Sele“, ci unu laicu, care prin studiele sele sî prac.s'a sea au ajunsu la atât'a, de a puté judecá o fóia séu alt'a, me simtu detoriu a radicá sî eu cuventu in cestiunea acést'a, spre a convinge pre corespundintele acel'a — ca nu scie ce au scrisu, cându scrie neadeveruri grosolane. —

Nu este dreptu, ca abonatii la acésta fóia suntu numai dascalii sî preotii; dovéda-su eu cá prenumerantu, dovéda-su tóte casinele, tóte reuniunile de lectura, la care suntu sî românii membrii, sî inca „Telegrafulu“ e fórte cetilu in casinele acelea, mai cunoscu sî casine de acelea, unde alte foi romanesci nu-su cetite, decâtu defaimatulu „Telegrafu“ cu „uscaturile sele.“

Ore ce va se dîca ast'a? ast'a va se dîca, ca corespundintele din Bucurecci, cându a scrisu atacurile in contr'a „Telegrafului“, n'au fostu cetitu de feliu „Telegrafulu“, cá se póta judecá, ca ce se scrie in „Telegrafu“ séu per ocasionem a datu de unu numeru, in care spre intemplare n'au fostu polemii politice de a redicatá, ci simple inregistrâri de eveneminte politice sî mai multu lucruri eclesiastice, care pre d-sea cá pestanu din Bucuresci nu-lu intereséza sî care inaintea d-sele suntu tabula rasa, séu d-sea cá unu omu malitiosu pornindu din principiulu ómeniloru de clica socotesce, ca ori sî ce vine dela partid'a contraria, este uscatura, ale d-sele insa genialitâti — adeca verdiuscate! —

Mai departe sî aceea e minciuna grosolana, ca „Telegrafulu“ — cá organu alu Présântiei Sele — nu póte fi judecatu decâtu de fóia m a g i a r ó n a! pentru ca eu cá prenumerantu de vre-o 10 ani amu cetitu toti numerii „Telegrafului“ cu tóta atentiunea, sî nu amu aflatu in trens'a nici câtu-i negru sub unghia unu atare obiectu pertractatu, care se deie numai prepusu, ca fói'a acést'a e magiaróna; de cum-va corespundintele Pestano-Zernesceano-Bucuresceanu nu socotesce, ca déca cine-va se tiene de partid'a a c t i v i t â t i e i, apoi acel'a e magiaronu; atunci apoi despre unu atare omu poti dîce, ca Dumnedieu l'au orbitu pentru p a s s i v i t a t e a sea intr'atât'a, incâtu nu scie deschilini — cá orbulu colórea de colóre — activitate sî pasivitate, unu atare nu merita alt'a, decâtu consemnare! —

Regul'a cea d'antâiu a ori sî cârui politicu bunu, fia de partid'a a c t i v i s t i l o r u, fia de partid'a p a s i v i s t i l o r u este a respectá pre contrariulu seu, care se lupta cu arme oneste pre terenulu publicitâtii contra atacuriloru inimiciloru nostrii seculari, sî nu se cuvine alu face suspiciosu inaintea natiunei sele sî alu defaimá inaintea publicului, ca este magiaronu, numai pentru aceea cá nu se tiene de partid'a pasivistiloru. Sî eu me tienu de partid'a pasivistiloru, dara nu m'asiu cutezá a aruncá tina asupr'a acelor'a, care nu se tienu de partid'a mea, ci a-siu dîce: lasalu se mérga pre calea sea, daca socotesce, ca-si va ajunge scopulu de a fericí natiunea sea pre calea sea, sî eu amblu pre calea mea, dara ambii avemu u n u s c o p u c u r a t u: d e a f e r i c í n a t i u n e a n ó s t r a!

Atingetoriu de Escelenti'a Sea Metropolitulu nostru, nu este de lipsa a-lu apará, câci Santi'a Sea este ca românu bunu asiá de vestitu, asiá de inaltu prin faptele sele incâtu nu trebue sa-lu laudu!

Pâna la revedere adio!

U n u p a s i v i s t u.

R o m a n i 'a.

Din diuariulu din Romani'a „Adunarea nat.“ estragemu urmatórele:

B u c u r e s c i, 12 Iuni 1869.

Convocarea sinodului bisericei române este, dupa câtu credemu, mai multu unu actu de respectu alu legei in vigóre, de câtu pentru ca aru fi de lipsa conlucrarea acelui sinodu. Intru adeveru, mai nu cunóscemu se fi pusu in lucrare vre un'a din dispositiunile projectate ori hotarîte in anteriórele séle sessiuni. Nu cunóscemu caus'a din care acést'a s'au intamplatu, déra o constatâmu cu parere de reu pentru multe bune lucrâri sevarsîte de Sinodu ce a remasu litera mórta din caus'a pretensiuniloru patriarchatului, asiá de multu ascultatu de fóstele guvernamente ale Romaniei? Abiá patru s'au cinci dîle ne despartu de diu'a deschiderei Sinodului; atunci vomu aflá cari suntu lucrârile de care elu are a se ocupá in acésta ultima sessiune, constituita dupa legea statutului.

Maria Sea Domnitoriulu, insocitu de d. ministru instructiunei publice, au cercetatu esamenele mai multoru scoli, sî intre acestea cu deosebita atentiune M. S. a demnatu se onoreze pre ale scólei de comerciu, ale Seminariului sî ale scólei centrale de fete, ca sî cându aru fi voitu Mari'a Sea se arate inca odata importanti'a comerciului, a clerului sî a familiei, sî marele loru rolu in regenerarea nóstra nationala. Numai din caus'a plecârei la tabera Mari'a Sea n'a pututu Domineca 22 Iuniu se neoreze sî esamenile scólei create de Maria Sea, acea normale de institutori care va fi in curendu pentru instructiunea sateloru nóstre, ceea ce alta data fu pentru instructiunea natiunala scól'a lui Lazaru.

V a r i e t â t i.

*** **Invitatiune** la serbarea Jubileului academiei reg. ung. de dreptu in Sabiiu.

Colegiulu profesoralu alu academiei reg. ung. de dreptu in Sabiiu are onórea de a invitá pre toti actualii sî fostii ascultatori, precum sî pre toti amicii acestui institutu la participarea festivitâtiei, ce se va tiené in 31 Iuliu 1869 cal. n. cu adaugerea, ca dupa programulu „comitetului centralu pentru adunârile, serbârile sî petrecerile sociali cu ocasiunea dileloru de reuniuni in Sabiiu incependu din 29 Iuliu pâna in 7 Augustu 1869“ festivitatea se va tiené in modulu urmatoriu:

1. In 30 Iuliu sér'a o salutare amicale a participatoriloru in gradin'a otelului: „La regele Ungariei“ in Iosefstadt.
2. In 31 Iuliu la 10 óre inainte de amédi tienerea festivitâtiei in sal'a la otelulu „Imperatulu romaniloru“.
3. In 31 Iuliu la 2 óre dupa amédi banchetu in pavilionulu de festivitate.
4. In 31 Iuliu sér'a comersulu din partea studentiloru.

S a b i i u, 8 Iuliu 1869.

Colegiulu profesoralu alu academiei reg. ung. de dreptu.

*** Fói'a oficiale face cunoscutu ca conformu art. de lege XII. §. 6. au de a se institui 82 bataliuni de garde (honvedi) respective 328 de companii (§. 9). Dupa §§. 14 sî 15 ai statutului gardei sergentii (straja-mesterii) cercuali, in aplicatiune stabile, suntu obligati a intretiené comunicatiunea oficiale intre comand'a bataliuniloru sî intre gardisti. Agendele loru se estindu asupr'a afaceriloru statului, regulârei sî evidentiei unei companie. In acestu servitiu se primescu persóne apte de unu astfeliu de postu; preferintia au inse acei ce au servitu 12 ani in armat'a comuna de linia sî inca cu distinctiune. In cei cinci ani dintâiu capeta numai diurne de câte unu florinu pre dî prelânga locuintia, vestminte sî incaldîtu, iérn'a, sî unu pausiale de 3 fl. pre luna. Are sî unu gregariu cá ajutoriu la lucrurile scripturistice. Dupa cinci ani capeta léfa sî are dreptu de pensiune.

Cu suplici instruite respectivii se voru adresá la comandele districtuali din Pest'a, Bud'a, Pojonu, Casiovi'a, Clusiu sî Agram; déca se póte se voru presentá in persóna. In suplica trebuie sa se amintésca sî tempulu, cându respectivulu e gat'a sa intre in servitiu.

*** P r o v o c a r e i n c a u s 'a e s p o s i t i u n e i g e n e r a l e p r o j e c t a t e i n P e s t 'a. Nesuintiele progresului presentu, ce se manifestéza pre tóte terenele productiunei interne a produsu o idee, d'a se tienea in Pest'a o e s p o s i t i u n e g e n e r a l e, care idee regimulu ungurescu o a primitu cu energia. Condusu de dorinti'a a inaintá realisarea ei, a provocatu pre comitetulu subscrisu a-sî face pregatirile necesarie.

Pentru d'a câstigá in privinti'a estinderei espositiunei punctele principale necesarie, provocâmu pre toti acei, cari voiescu a participá la interprinderea patriotica projectata de producte e c o n o m i c e, i n d u s t r i a l e sî a r t i f i c i ó s e — a se dechiará in scrisu alaturandu numele sî locuinti'a (adres'a acurata resp. post'a ultima) pâna in 31 Iuliu:

1. C e s p e t i i d e o b j e c t e c u g e t a d 'a e s p u n e.
2. C e s p a t i u a r u p o t e a s e o c u p e l a a c e a e s p o s i t i u n e.

Dechiaratiunile, cari pentru anuntiatori nu suntu o b l i g a t ó r e, ci servescu numai spre orientarea premergatóre suntu a se adresá: Câtra comitetulu provisoriu alu espositiunei din Pest'a (localulu vechiu de teatru, buroulu reuniunei industriale din tiéra.)

Suntemu convinsi, ca ide'a espositiunei va aflá resunetu in tóte pârtile sî fiecare economu, industriasiu, meseriasiu sî artistu cu unu cuventu totu l u c r a t o r i u l u l a b i n e l e n a t i u n a l u se va simtí impintenatu a-si dá concursulu seu posibilu. Sperâmu deci, ca fiecare va grabí a corespunde provocârei nóstre, punendu-se prin aceea in positiune, bá dupa o preparare repede sî perfecta a lucrâriloru premergatóre se potemu pasî mai curendu la realisare insa-si.

P e s t 'a in 8 Iuliu 1869.

C o m i t e t u l u p r o v i s o r i u a l u e s p o s i t i u n e i compusu din delegati dela reuniunea industriale a tierei, dela reuniunea agricola a tierei sî dela reuniunea arteloru libere.

12=2 **Concursu.**

La scól'a populara gr. or. din Orestia e de lipsa unu invetiatoriu de clas'a I, cu urmatórele emoluminte:

a) unu salariu anualu de 100 fl.;
b) cuartiru naturale;
c) trei stângini de lemne din cari are a incaldî sî clas'a sea;

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite pâna la 1 Augustu cal. nou suplicele loru documentate, la comitetulu parochialu in locu. —

Cându respectivulu invetiatoriu va fi demnu a puté invetiá pre scolari cantârile in choru, va avé afara de numitulu salariu 50 fl. v. a.

Din comitetulu bisericescu gr. or. din Orestia.

Nicolau B a r b u,
presied. comitetului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 53. ANULU XVII.

Sabiiu, in 6/18 Iuliu 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

(Urmare din nr. trecutu.)

Capu III.

Monastirile.

§. 66. Monastirea este locuinti'a aceloru persone bisericesci, cari suntu intrunite canonicesce prin votu solenu de a si petrece vieti'a in tóta infrenarea, in seracia, si obedientia.

§. 67. Monastirea de o parte intrunesce in sine calitâtile unei comune bisericesci, de alta parte inse este coordinata unui protopresviteratu, si cá atare e supusa numai autoritâtiloru eparchiali. —

§. 68. Monastirea se póte fondá si infiintiá numai cu convoirea si binecuventarea episcopului concerninte; iér' fondatoriulu este datoriu se asigureze isvórele de venituri necesarii spre sustienerea monastirei.

§ 69. Din monastiri nu se potu face locasiuri lumesci.

§ 70. Monachii cu cel'a-laltu personalu din monastire stau sub nemijlocit'a superinspectiune a prepositului; iéra mijlocitu sub jurisdictiunea episcopului, respective Archiepiscopului diecesanu.

§ 71. Celu ce va sa se faca monachu, debue sa se supuna cercârei canonice; apoi aflându-se demnu prin sinodulu monastirescu de a se primí in tagm'a monachale, prin prepositulu monastirei se arata episcopului respective Archiepiscopului, si i se da binecuventarea archierésca.

§ 72. Monachii fâra privire la hirotonia séu hirotesia impreuna cu prepositii loru suntu datori a se purtá strinsu si conscientiosu conformu prescriseloru canonice.

§ 73. Afacerile monastirei se indeplinescu prin sinodulu monastirescu, la care iau parte toti ieromonachii cu votu decisivu, iéra ierodiaconii numai cá ascultatori si cá notari cu votu informativu.

§ 74. Presiedintele sinodului monastirescu este prepositulu, carele totu-deodata este indatoratu a tiené ordinea buna in consultâri. La intemplarea mortiei prepositului, sinodulu si alege dintre ieromonachi presiedinte interimalu.

§ 75. Notariulu se alege dintre ieromonachi, ierodiaconi séu monachi, care duce protocolulu si cele-lalte lucruri scripturistice.

§ 76. Protocolulu si speditiunile se subscriu de prepositu, si se contrasemnéza de notariu.

§ 77. Conclusele se facu prin pluralitatea voturiloru, cându voturile suntu egali, votulu presiedintelui dirima. Votu separatu numai atunci se primesce, si se alatura la acte, déca s'a datu in scrisu, si acést'a debue in 3 dile sa se faca, câci mai târdiu nu se primesce. Se póte insa cere si prelungire, ce nu se póte denegá, câci la din contra se póte apelá la episcopulu.

§ 78. Fia-care monastire debue se aiba economu, carele manuduce partea economica a monastirei potrivitu concluseloru sinodului si inviatiuniloru prepositului. Economulu este datoriu a tiené in evidintia starea materiale a monastirei, si cu finea anului solariu a substerne sinodului ratiociniu documentatu.

§ 79. Afacerile sinodului monastirescu se estindu atâtu la partea religiósa, bisericésca, si disciplinaria, câtu si la partea economica.

Acele suntu urmatórele :

1. Desemnarea servitiului speciale pentru fia-care ieromonachu, ierodiaconu si monachu si alu economului.
2. Primirea novitiloru inainte de a se primí in tagm'a monachale.
3. Representarea si rugarea câtra episcopulu pentru primirea novitiloru in tagm'a monachale.
4. Consultarea si concheiarea de a se hirotoní monachulu de ierodiaconu si ierodiaconulu de ieromonachu, si presentarea loru episcopului.
5. Manipularea si tienerea in evidintia a averei monastiresci, si spre acestu scopu facerea unui inventariu despre tóta averea monastirei, revederea acestei conscrieri din tempu in tempu si adeca celu putienu odata pre anu.
6. Consultarea si conclusulu pentru erogatiunile anuale ordinarie ale monastirei, spre care scopu se cere aprobarea episcopésca.
7. Consultarea si staverirea erogatiuniloru estraordinarie.
8. Esaminarea ratiociniului economului si apoi asternerea lui la Consistoriulu diecesanu cu séu fâra observâri. —
9. Nisuinti'a pentru buna starea scólei monastiresci in privinti'a religiósa, morale si didactica.
10. Nesuinti'a pentru indreptarea religiositatei si moralitatei vre-unui ieromonachu, ierodiaconu séu monachu, séu si pedepsirea lui mai usióra ; iéra pentru pedéps'a mai simtitórie vine obiectulu a se asterne consistoriului diecesanu, care-lu decide finalminte.
11. Tractarea asupr'a vre-unui novitiu escesivu, si pedepsirea lui, inca si eliminarea lui din monastire. Astfeliu de intemplare are a se comunicá cu monastirile din provinci'a metropolitana.
12. Alegerea prepositului, carea se face dupa prescrierea canóneloru sub conducerea episcopului diecesanu dintre confratii sei séu din alta monastire, séu dintre demnitarii episcopiei. —

Alesulu se presentéza episcopului, care dupa ce a aflatu, cá are tóte insusirile recerute pentru unu prepositu 'lu intaresce si-lu hirotesesce de igumenu respective de archimandritu.

§ 80. Datorintiele prepositului monastirei suntu urmatórele :

1. A se tiené strinsu de obligamintele generali monachali, si a se nisuí, cá nici monachii sa nu-si pérda de inaintea ochiloru acelea obligaminte generali monachali ; prin urmare prepositulu debue se fia esemplu viu de viétia corecta monachale in tóte privintiele
2. A fi bisericosu, va se dîca : a nu se retrage dela frecuentarea regulata si acurata a servitiului dumnedieescu.
3. A priveghiá, cá servitiulu dumnedieescu sa se implinésca totu-déun'a dupa tipicu, iéra cântarea si cetirea se fia evlaviósa si edificatória.
4. A nesuí, cá intregu personalulu monastirescu sa cerceteze servitiulu dumnedieescu acuratu si regulatu, si pre tempulu servitiului dumnedieescu sa nu-lu ocupe pre acel'a cu altu feliu de lucru.
5. A luá parte la prându si cina cu cei'a-lalti, si numai in casuri de totu estraordinarie a se abate dela acésta regula.
6. A dispune, cá sa se cetésca viéti'a sântiloru séu altu prologu, precum aceea o prescrie tipiculu.
7. A nu absentá din monastire fâra causa indestulitóre, nici a lasá, cá fratii fâra scirea si binecuventarea lui se mérga unde-va din monastire.
8. A se perfectiuná in sciintie si cunoscintie canonice, dogmatice si biserico-istorice.
9. A nesuí, cá si fratii sa se perfectiuneze in sciintiele bisericesci, in cantâri, si in cunoscinti'a vietiei sântiloru.
10. A fi conscientiosu in averea monastirésca, si a dispune, cá celu mai aptu dintre ieromonachi sa se puna de economu.
11. A tiené adeseori cu fratii esortatiuni pentru cultur'a si disciplinarea loru, si pentru indreptarea moravuriloru unui'a séu altui'a dintre frati, carele cu purtarea sea a datu ansa la aceea.
12. A avé in sustienerea disciplinei monachale perseverantia, si priveghiare neadormita, dara si rabdare si modestia.
13. A nesuí, cá scól'a monastirésca se fia in ordine buna, si cá cei mai cualificati dintre frati sa se desemneze de invetiatori. —

§ 81. Fiindu ca fundatorii monastiriloru dau in scrisu intentiunea loru, cându fundéza acelea sânte locasiuri impunendu si unele indatoriri, ce trebuiescu pazite nestramutatu, pentru aceea prepositulu este datoriu a dispune, cá cartea fundatiunale a monastirei celu putienu odata in anu sa se cetésca in sinodulu monastirescu, parte pentru aducerea aminte de fundatori, parte pentru implinirea acurata a indatoririloru cuprinse in fundatiunea fundatoriului de monastire.

§ 82. Pentru causele de logodna si matrimoniali a credinciosiloru, cari neavendu biseric'a loru propria se tienu de biseric'a monastirei, consistoriulu eparchialu delége pre celu mai indemana scaunu protopresviteralu.

§ 83. Credinciosii atinsi in paragrafulu precedinte nu au nici o incurgere in trebile monastirei.

§ 84. Monastirile femeesci cadu intr'o categoria cu cele barbatesci, prin urmare monastirile femeesci, monachiele, si igumenisele au un'a si aceea-si chiamare, cá si monastirile barbatesci, monachii si prepositii. —

Capu IV.

Eparchi'a.

§ 85. Eparchi'a este intrunirea mai multoru parochii, protopresviterate, si monastiri, in fruntea câror'a sta episcopulu, carele in intielesulu canóneloru necurmatu este datoriu a lucrá mijlocitu si nemijlocitu pentru religiositatea si luminarea preotimei si poporului.

§ 86. Afacerile eparchiale se indeplinescu. 1) Prin sinodulu eparchialu. 2) Prin consistoriulu eparchialu.

Art. I.

Sinodulu eparchialu.

§ 87. Sinodulu eparchialu este representanti'a eparchiei si se compune din deputatii clerului si ai poporului eparchialu, si afara de episcopulu, respective Archiepiscopulu diecesanu constà din 60 membrii, dintre cari 20 suntu preoti, 40 mireni, iéra in dieces'a Caransebesiului in numerulu celoru 40 mireni confiniulu militariu alege 10 deputati.

§ 88. Membrii sinodului eparchialu se alegu pre 3 ani, si se potu si realege.

§ 89. Sinodulu eparchialu se tiene regulatu odata in anu la Dumineca Tomei, iéra in casuri urginti se póte conchiamá si estraordinariu.

§ 90. Convocarea sinodului se face prin episcopulu eparchialu, respective Archiepiscopulu eparchialu, iéra in casu de vacantia prin consistoriulu respectivu.

§ 91. Membrii sinodului eparchialu se alegu in modulu urmatoriu :

a) Fia-care diecesa se imparte in 20 cercuri electorali proportiunate.

b) In fia-care cercu se alegu 3 deputati, adeca unu preotu, si doi mireni, si anume preotulu prin toti preotii, iéra mirenii prin toti membrii sinódeloru parochiali din cerculu electorale, spre care scopu

c) Consistoriulu diecesanu denumesce pentru fia-care cercu electoralu câte doi comisari consistoriali, adeca pentru preoti unulu din cleru, iéra pentru mireni unulu din mireni.

d) In diu'a prefipta preotii se coaduna la loculu desemnatu, si sub presiedinti'a comisariului consistorialu alegendu-si doi barbati de increde-

dere sî unu notariu numai decâtu purcedu la alegere, care se efeptuiesce, séu prin votare publica séu la cererea unei tertialitâti a alegatoriloru prin votare secreta. Acel'a care a intrunitu majoritatea voturiloru se prochiama de deputatu, se prevede cu credentiunalulu subscrisu prin comisariu, barbatii de incredere sî notariu, iéra despre actulu alegerei luându-se protocolu sî subscriindu-se prin susu amintitii, se substerne consistoriului eparchialu spre scientia.

e) Incâtu pentru alegerea deputatiloru mireni comunele bisericesci se coaduna in sinóde parochiali; asemenea sinóde se constituiescu astfeliu, ca alegatorii si-alegu pre presiedintele, pre doi barbati de incredere sî unu notariu.

Purcediendu la alegere fia-care alegatoriu votéza pentru doi deputati deodata. Votarea este publica, iéra la cererea a 20 alegatori póte fi sî secreta prin siedule.

Aclamatiune nu este permisa.

f) Despre actulu alegerei se ia protocolu, in care se scriu tóte voturile, iéra in casu de votare secreta i se alatura sî siedulele, ce contienu voturile.

g) Finindu-se votarea in presenti'a alegetoriloru se incheia, constatându-se sî publicandu-se resultatulu alegerei se subscrie prin presiedinte, barbatii de incredere sî notariulu, se sigiléza cu sigilulu parochialu sî alu presiedintelui séu a vre-unui barbatu de incredere, cá la tempulu seu sa-lu duca la comisariulu consistorialu.

h) In tempulu defiptu toti tramisii barbati de incredere a sinódeloru electorali din unu cercu alegatoriu se coaduna la loculu desemnatu spre acestu scopu, aducendu cu sine protocólele electorali sigilate in modulu prescrisu sub. lit. g.

Acî sub presiedinti'a comisariului consistorialu toti laolalta forméza colegiulu de scrutiniu, alegendusi unu notariu pentru ducerea protocolului.

In presinti'a tuturoru se desfacu prin comisariulu consistorialu pretocólele colegieloru electorali sî se cetescu cu vóce inalta numerându-se voturile sî inscriindu-se in protocolu.

Acei doi individi, carii au capatatu mai multe voturi numai decâtu se prochiama de deputati sî se provedu cu credentionalulu. In casulu, cându doi insi au intrunitu asemenea voturi, intre densi decide sórtea esecutata de locu in fati'a loculoi.

Atâtu protocolulu colegiului de scrutinare, câtu sî credentionalele se subscriu prin comisariulu consistorialu sî prin toti ceialalti membri.

Protocolulu se substerne prin comisariulu consonsistorului, iér' credentionalele se inmanuiéza alesiloru deputati.

i) Alegatori suntu toti acei'a, carii posiedu calitâtile prescrise in §. 6.

k) Formarea cercuriloru electorali in proportiune câtu se póte mai drépta, aseminea defigerea loculoi de alegere pentru preoti sî de scrutinare pentru mireni, sî denumirea comisariloru, precum sî luarea mesureloru necesarie spre alegere—pâna la o alta dispusetiune din partea sinodului eparchialu —este afacerea consistoriului eparchialu.

l) Alegerile deputatiloru se efeptuescu in restimpu de 6 septamâne, inainte de Duminec'a Tomei, sî au se fia ordinate sî publicate astfeliu, incâtu pentru mireni intre alegere sî scrutinare sî iéra-si intre acést'a sî deschiderea sinodului se intrevina unu restimpu celu pucinu de 8 dîle.

§. 92. Presiedintele sinodului este Episcopulu, respective Archiepiscopulu, iér' in casu de impedecare séu vacantia locutiitoriulu lui.

§. 93. In dîu'a deschiderei sinodului eparchialu se tiene sânt'a liturgia cu chiamarea sântului Duchu.

§. 94. Dupa acést'a membrii sinodului coadunânduse la loculu destinatu, presiedintele inainte de tóte chiama la oficiulu notarialu provisorie unu numeru potrivitu dintre cei mai tineri membrii sî deschide siedinti'a prin o cuventare solena.

Dupa aceea se purcede la verificarea membriloru, carii fiindu preste jumetate verificati sî alegu numerulu recerutu de notari ordinari sî cu acést'a sinodulu este constituitu.

§. 95. Sinodulu asiá constituitu, inainte de tóte sî staveresce regulamentulu pentru afacerile interne.

§. 96. Agendele sinodului eparchialu suntu urmatórele:

1. Ingrigirea pentru sustienerea libertâtiei religionarie sî autonomiei bisericei in intielesulu legiloru.

2. Alegerea Episcopului sî presentarea lui la sinodulu Episcopescu (in casu pentru alegerea Archiepiscopului vedî dispusetiunile pentru alegerea Metropolitului.)

3. Ingrigirea sî controlarea averei miscatóre sî nemiscatóre a realitâtiloru sî fonduriloru, cari facu proprietatea Eparchiei.

4. Aducerea otarîrei in privinti'a acestoru realitâti sî fonduri conformu scopului, pentru care s'au infiintiatu.

5. Alegerea membriloru consistoriului eparchialu,

6. Consultarea sî aducerea mesuriloru trebuincióse pentru radicarea culturei poporului eparchialu prin scóle popurali, capitali, gimnasiali, reali teologice sî pedagogice.

7. Consultarea sî aducerea mesuriloru trebuincióse pentru disciplinarea preotîmei sî a poporului eparchialu.

8. Ingrigirea pentru aflarea mijlóceloru spre inaintarea culturei crescerei tinerimei scolare, sî pentru delaturarea pedeceloru in privinti'a acést'a.

9. Ajutorarea bisericiloru sî scóleloru serace.

10. Ingrigirea pentru cultivarea sî pregatirea barbatiloru harnici spre servitiuri bisericesci sî scolari prin stipendii.

11. Escrierea de colecte pentru scopuri bisericesci, scolari, fundationali sî filantropice.

12. Consultarea asupr'a greutâtiloru, ce s'ar' aretá in efeptuirea unoru institutiuni bisericesci.

13. Stabilirea bugetului anualu, esaminarea ratiocinieloru senatului epitropescu sî in fine defigerea salarieloru din fundurile eparchiali.

14. Onorarea cu bani a vreunni opu scientificu privitoriu la ori ce ramu de sciintie bisericesci sî scolari.

15. Facerea dispositiuniloru neccesari pentru arondarea cercuriloru electorali sî efeptuirea actului de alegere pentru sinodulu eparchialu.

Apendice.

Alegerea Episcopului diecesanu.

§. 97. Episcopulu se alege prin sinodulu eparchialu dintre barbati cualificati spre acést'a trépta.

§. 98. Pre tempulu veduviei scaunului Episcopescu, consistoriulu eparchialu duce trebile eparchiei in intielesulu institutiuniloru bisericesci, ferindu-se de ori ce inoire séu schimbare; staruesce, cá alegerea de Episcopu sa se faca in restimpu de 3 luni, sî face dispusetiunile trebuincióse pentru convocarea sinodului eparchialu spre alegerea epului, cerendu-si invetiaturi Metropolitulu, carele inca se va ingrigí, cá in timpu de 3 luni sa se intregiasca scaunulu veduvitu episcopescu, sî va spriginí pre concernintele consistoriu in acést'a a lui nesuintia.

§. 99. Alegerea o va conduce séu Metropolitulu séu mandatariulu lui autorisatu spre acestu scopu.

§. 100. In presér'a dîlei de alegere se tiene priveghiare dupa tipiculu Rosaliloru, sî in ins'a-si dî de deschidere a sinodului sânt'a liturgia totu acela-si tipicu.

§. 101. Dupa finitulu servitiului Dumnedieescu presiedintele deschide sinodulu cu o cuventare corespundietóre impregiurâriloru actului alegerei.

Dupa aceea constituindu-se sinodulu in modulu prescrisu in §. 49. se procede la actulu de alegere.

§. 102. Alegerea se face in secretu prin siedule. Fie-care alegatoriu scrie pre o siedula numele acelui'a, pre carele 'lu cunósce vrednicu de Episcopu, sî dupa cum se va strigá de presiedintele, se duce sî pune siedul'a in urn'a destinata, dupa ce au votisatu toti membrii sinodului, presiedintele sî notarii sinodali, cari impreuna cu doi barbati de incredere alesi de sinodu din sînulu seu facu organulu de scrutinare, numera siedulele, luându un'a câte un'a din urna, in care s'au pusu sî bagându-le in alta urna, ce va stá gat'a sî aflându-se numerulu siedululeloru corespundietoriu cu numerulu alegatoriloru, presiedintele la vederea tuturoru sî a barbatiloru de incredere redica pre rendu siedulele din urna, cetesce in audiulu tuturoru numele scrise in ele, notarii totdeun'a insémna voturile, sî in urma incheindu scrutinulu, se publica sinodului resultatulu alegerei sî se petrece la protocolu.

De alesu se privesce acel'a, care a intrunitu majoritatea absoluta a voturiloru.

Protocolulu alegerei subscrisu de presiedinte, notari, sî barbatii de incredere se transpune sinodului episcopescu pentru pertractarea canonica sî subscernere la Majestatea Sea.

§. 103. Siedintiele sinodului de alegere suntu publice; sinodulu insa din cause momentóse póte tienea sî siedintie secrete.

La siedintie secrete publiculu nu póte luá parte.

§. 104. Metropolitulu déca a condusu in persóna sinodulu de alegere, póte conchiemá la loculu alegerei pre Episcopii, cá numai de câtu se tiena sinodulu episcopescu pentru pertractarea sinodale a actului de alegere a noului Episcopu sî a asterne Majestâtii sele atâtu actulu alegerei, câtu sî votulu sinodului episcopescu spre urmanda pré inalta intarire a nou alesului Episcopu.

Iér' déca Metropolitulu n'au luatu parte la sinodulu de alegere, atunci primindu actulu alegerei, provóca fâra intardiere la resiedinti'a sea sinodulu episcopescu sî preda acestui'a actele de alegere spre pertractare canonica.

§. 105. Dupa urmarea préinaltei intariri a noului Episcopu se santiesce acest'a prin Metropolitu dupa renduiéla bisericésca sî se denumesce unu mandatariu metropolitanu, carele introduce pre noulu Episcopu in eparchia sî procetesce in biseric'a catedrale episcopésca gramata metropolitana la incéputulu sântei liturgii, carea o va tiené noulu Episcopu cu o asistentia cuviinciósa din clerulu seu.

Episcopulu provediutu cu intarirea préinalta depune inaintea Maj. Sele juramentulu de fidelitate.

§. 106. Episcopulu primindu fundulu instructu alu Episcopiei dela epitropii eparchiali prelânga unu inventariu, este datoriu a-si pune unu economu din clerulu mirénu séu monachulu, carele va avé insarcinarea a priveghiá asupr'a fondului instructu sî a duce ratiociniu despre perceptiunile sî erogatiunile Episcopului.

Economulu va fi respundietoriu Episcopului pentru tóte, iéra Episcopulu senatului epitropescu alu Consistoriului eparchiale, pentru tóte, câte a primitu spre folosire.

Pentru aceea este de lipsa, cá economului sa se predee averea nemiscatóre sî miscatóre economica prelânga inventariu, precum aceea s'au predatu sî Episcopului.

Déca Episcopulu n'aru voí se tiena economu, atunci Metropolitulu are dreptu alu silí la aceea. Economulu este datoriu a pastrá nestirbata averea Episcopiei sî pre tempulu veduviei scaunului episcopescu.

§. 107. Episcopulu primindu odórele bisericesci ale Episcopiei dela epitropii eparchiali, va insarciná pre protodiaconulu séu capelanulu seu, cá se pórte grigia de acestea odóre, cá adeca nimicu sa se instreineze din ele sî sa se sustiena in curatienia; sî fiindu ca pentru aceste odóre insu-si Episcopulu este respundiatoriu, sî cele perdute e datoriu ale deplini, pentru aceea inventariulu despre acestea odóre este a se tienea nevatamatu, sî lucrurile, carii prin dese intrebuintiâri séu prin vechimea loru s'au stricatu sî nu se mai potu intrebuintiá, ale insemná in acel'a-si inventariu.

§. 108. Episcopulu respective Archiepiscopulu are dreptu se faca testamentu numai despre jumetate din averea sea, iéra murindu fâra testamentu tóta averea cade eparchiei. Prin urmare facendu testamentu, dupa detragerea datoriiloru sî speseloru de ingropatiune, legatele lui se voru platí numai pâna la jumetatea averei sele.

§. 109. Intréga bibliotec'a Episcopului reposatu remâne proprietate eparchiale sî se intrunesce cu bibliotec'a eparchiale.

Art. II.

Consistoriulu eparchialu.

§. 110. Consistoriulu eparchiale este organulu administrativu sî judecatorescu permanentu in trebile bisericesci scolari sî fundationali in dieces'a intréga.

§. 111. Presieedintele naturalu alu Consistoriului este Episcopulu respective Archiepiscopulu.

§. 112. Membrii Consistoriului suntu parte ordinari, parte onorari; toti se numescu asesori consistoriali, si au votu decisivu.

„Asessorii consistoriali“ nu potu fi ruditi intre sine pâna la alu sieselea gradu de sânge sî patrulea de cuscria.

§. 113. Consistoriulu se imparte in trei senate separate sî anume:

1. In senatulu strînsu bisericescu,
2. in senatulu scolariu,
3. in senatulu epitropescu.

§ 114 Fie-care senatu indeplinesce afacerile tienetóre de competinti'a sea independinte, sub titululu generalu de „Consistoriu eparchialu“ respective „Archidiecesanu.“

§. 115. Senatulu strînsu bisericescu se compune din membri ordinari (salarisati), sî din onorari, toti din cleru sî din unu defensore matrimonialu, care póte fi sî mirénu.

Senatulu scolariu, precum sî senatulu epitropescu asemenea se compune din membri ordinari (salarisati) sî onorari, in o tertialitate din cleru sî dóue tertialitâti din partea mirenésca.

Defigerea numerului membriloru fie-cârui senatu se reserva respectiveloru sinóde eparchiali.

Unu secretariu salarisatu, care póte fi preotu séu mirénu indeplinesce afacerile notariali, in fine unu archivariu sî unu numeru potrivitu de scrietori indeplinescu agendele de manipulatiune in tóte trei senatele.

Consistoriulu eparchialu are sî unu fiscalu consistorialu, care totu deodata póte fi sî defensoru matrimonialu.

§. 116. Atâtu asesorii ordinari, câtu sî cei onorari se alegu prin sinodulu eparchialu.

Pentru posturile asesorali a senatului strînsu bisericescu, sinodulu eparchiale prin votisare secreta cu majoritate absoluta de voturi alege pre numerulu recerutu sî-lu substerne episcopului respective Archiepiscopului spre intarire.

Deplinirea posturiloru de asesori consistoriali la celelalte dóue senate se efeptuesce totu in acelu modu, insa cu aceea deosebire, ca barbatii, carii au intrunitu majoritatea absoluta a voturiloru, se privescu sî se prochiamá numai decâtu de alesi finalminte.

Asesorii senatului strensu bisericescu se alegu pre viatia, asesorii celoru-lalte dóua senate insa se alegu pentru durat'a unui periodu de alegeri la sinodu (§. 88.), potu fi realesi.

§. 117. Asesorii consistoriali debue sa fie barbati deplinu cualificati sî bine meritati pre terenulu bisericescu sî scolariu, iér' dela acei membrii ai senatului episcopescu, carii manipuléza averea, se cere sî o cautiune corespundietória.

§. 118. Episcopulu respective Archiepiscopulu diecesanu ca presiedinte ordinariu alu intregului consistoriu póte denumí dintre asesori de tagm'a preotiésca unu locotiitoriu (vicariu) alu seu, care in casu de absinti'a Episcopului, respective a Archiepiscopului sa-lu suplinésca in ducerea presidiului, iéra in casu de mórte se conduca impreuna cu Consistoriulu afacerile bisericesci in eparchia preste totu, pâna la alegerea noului episcopu.

Murindu episcopulu fâra de a fi denumitu locutiitoriu, afacerile aceluia-si le va esercitá celu mai betrânu asesoru ordinariu consistoriale din partea preotiasca.

In casu de necesitate póte episcopulu concede ducerea presidiului in senatulu scolariu sî epitropescu sî unu asesore din aceste senate fia acel'a preotu, fia mirénu.

§. 119. Defensorele matrimonialu, precum sî personalulu de manipulatiune se denumesce prin presidiulu ordinariu, iér' fiscalulu sî secretariulu consistoriale se alege prin Consistoriu in sessiuni plenare cu majoritatea absoluta de voturi a membriloru presinti din tóte trei senatele.

§. 120. Asesorii, defensorele, sî secretariulu Consistoriului depunu juramentu de functionare consciintiósa, suntu stabili, sî numai in casuri de escese grave, constatate pre calea procesului disciplinariu se potu suspinde séu amová.

Fiscalulu sî personalulu de manipulatiune se potu schimbá.

APENDICE.

Agendele deosebiteloru senate consistoriale.

A.

Senatulu strînsu bisericescu.

§. 121. Agendele acestui senatu suntu:

1. A dejudecá trebile tienetóre de sacraminte sî de tipicu.

2. A priveghiá asupr'a portârei bisericesci, sî morale a preotîmei, calugeriloru sî poporului.

3. A nisuí, cá bisericile sa se santiésca sî sa se inzestreze cu icónele, vasele, candelele sî cârtile trebuincióse.

4. A priveghiá cá protocólele botezatiloru, cununatiloru, sî mortiloru sa se duca amesuratu ordinatiuniloru sustatatóre.

5. A nesuí, cá sinódele parochiali, protopresviterali sî monastiresci sa-si implinésca datorintiele dupa cele ordinate in acestu statutu organicu.

6. A dispune, cá protopresviterii in totu anulu sa substérna Consistoriului conscrierea preotîmei sî poporului tractualu.

7. A priveghiá, cá bisericile cele nou edificande sa se cladésca conformu canóneloru.

8. A ordiná comissiune permanenta pentru esaminarea celoru ce au a se inaintá in trépt'a preotiésca (v. §. 13), esaminându-lu va depune o tacsa de 20 fl. care numai in casu de seracia documentata se póte iertá.

9. A judecá despre escesele preotîmei sî poporului, ce privescu datorintiele loru bisericesci.

10. A decide in instanti'a a dóu'a causele apelate dela scaunele protopresviterale, sî cele subscernute din oficiu.

11. Dupa mórtea episcopului sa ocupe conducerea Eparchiei, sa insciintiedie pre Metropolitulu sî guvernulu tierei despre mórtea episcopului, sa nisuiésca cá sî pâna la venirea noului episcopu se mérga in eparchia tóte dupa cuviintia, a staruí, cá in decursu celu multu de trei luni dela reposarea episcopului sa se convóce sinodulu eparchialu pentru alegerea episcopului.

B.

Senatulu scolariu.

§. 122. Agendele acestui senatu suntu:

1. A lucrá pentru bunastarea sî prosperarea scóleloru mari sî mici confessionali.

2. A ingrigí despre procurarea celoru mai corespundiatórie carti scolare sî acele ale asterne sinodului eparchialu spre aprobare.

3 A priveghiá asupr'a perfectionârei sî portârii morale a profesoriloru sî invetiatoriloru.

4. A propune sinodului eparchialu spre remunerare pre acei barbati literati, cari prin edarea vr'unui opu in ori care sfera scolare s'a meritatu.

5. A dispune cele de lipsa, cá tinerimea confessionale, carea frecuentéza scólele de alte confessiuni, se invetie doctrin'a religiunei nóstre, cerceteze biseric'a nóstra, sî sa se cuminece in posturile prescrise, prin urmare:

6. A pune catecheti pentru toti tinerii nostrii confesionali, aflese ei in ori ce scóla de alta confessiune, sî pedecile ce s'aru ivi in privinti'a acést'a, ale delaturá.

7. A prefige terminulu pentru esaminarea aceloru individi, cari aspira la ocuparea vr'unui postu profesoralu séu invetiatorescu.

8. A denumí o comissiune esaminatóre de trei membrii.

9. A staruí, cá numai acei individi sa se puna de profesori in gimnasiele confessiunale, cari suntu bine pregati sî cari au depusu esamenu inainteâ comissiunei ad hoc, cu succesu bunu din studiele cari ei au sa le predee, (filologice, matematico-naturale sî istorice, din cunoscinti'a limbiloru clasice sî patriotice, precum sî din literatur'a limbei române).

10. A staruí cá de profesori in institutulu clericalu sa se asiedie astfeliu de individi, cari au depusu esamenu din sciintiele teologice, pedagogice, din dreptulu canonicu, din tipicu sî cantârile bisericesci; iéra de profesori la institutulu pedagogicu astfeliu de individi, cari au depusu esamenu din sciintielo pedagogice, tipiculu sî cantârile bisericesci.

11. A staruí cá de invetiatori la scóle capitale sî populare sa se inainteze astfeliu de clerici sî pedagogi, cari au absolvatu cursulu teologicu, sî din studiele pedagogice au depusu esamenu cu calculu bunu;

12. A clasificá pre cei esaminati strinsu, sî ale dá calculu „distinsu“, — „bine“ — „suficiente“ — „neindestulitoriu“.

13. Celui esaminatu, carele capeta calculu neindestulitoriu ai dá voia spre repetirea esamenului, carele nu se mai póte repetí, déca sî a dóu'a óra au reportatu calculu de „neindestulitoriu“.

§ 123. Senatulu scolariu va staruí cu tóte pulinciósele mijlóce, cá punctele 7—11 din § precedinte strinsu sa se padiésca atâtu de câtra comunele bisericesci, câtu sî de câtra individii, cari aspira la postulu profesoralu sî invetiatorescu; sî a deslusí comuneloru bisericesci la casuri ocurinte, ca ele spre binele loru sa asculte de ordinatiunile autoritâtiei supreme scolare, carea a adusu asemenea mesuri spre inaintarea sî inflorirea culturei populare.

§ 124. Senatulu scolariu va intarí in posturi pre profesori sî invetiatori.

La acestu prilegiu va fi cu cea mai mare bagare de séma, cá alegerea de profesori séu de invetiatoriu sa fia facutu cu observarea prescriseloru acestui statutu organicu.

§ 125. Individii esaminandi pentru profesura teologica, gimnasiala sî pedagogica au a depune o tacsa de 20 fl. iéra cei pentru invetiatori ai scóleloru reale, capitale sî populare de 10 fl.

Tacs'a acést'a numai in casu de saracia documentata se póte iertá.

§ 126. Senatulu scolariu va formá o cassa din tacsele esameneloru, care va fi proprietatea fondului scolariu eparchialu.

§ 127. Senatulu scolariu e indatoratu a tramite din tempu in tempu unulu séu doi comisari din sinulu seu spre cercetarea scóleloru.

§ 128. Senatulu scolariu va staruí la sinódele parochiale sî protopopesci, cá comunele bisericesci sa zidésca scoli sî locuintie pentru personalulu profesoralu, respective invetiatorescu, unde lipsescu acelea, sî cá se faca lefi potrivite chiamârei lui celei grele.

§ 129. Senatulu scolariu i-si implinesce chiamarea dupa instructiunile sî mesurile sinodului eparchialu, pentru aceea va fi datoriu a reportá pre largu sinodului eparchialu, despre starea scóleloru sî a invetiamentului, sî a face propuneri pentru melioratiunea trebei scolare pre bas'a esperintiei castigate pre acestu câmpu.

§ 130. Senatulu scolariu va ordiná in totu anulu pre tempulu ferieloru conferintie invetiatoresci, sî spre conducerea loru va denumí comisari din corpulu profesoriloru, sî alu invetiatoriloru, cari apoi dupa instructiunea senatului voru raportá despre resultatulu loru.

§ 131. In fine senatulu scolariu pertractéza sî decide causele disciplinari a profesoriloru sî invetiatoriloru.

C.

Senatulu epitropescu.

§ 132. Agendele acestui senatu suntu:

1. A conduce sî manipulá averea miseatóre sî nemiscatóre a episcopiei sî a purtá grigia pentru odóre sî pretióse, biblioteca sî fundulu instructu, precum sî pentru fundatiunile episcopiei, respective archiepiscopiei.

2. A compune unu inventariu despre tóta averea susu amintita.

3. A compune bugetulu anualu sî alu presentá sinodului eperchialu spre pertractare sî staverire.

4. A duce ratiociniu anualu esactu despre perceptiuni sî erogatiuni, sî a-lu substerne sinodului eparchialu spre revisiune.

5. A alege din sinulu seu pre casieriu sî controloru.

§ 133. Banii sî alte harthíi de pretiu, precum sî documentele realitâtiloru sî fonduriloru se pastréza in cas'a de fieru, provedíuta cu trei chiei, dintre cari un'a se va pastrá la unu membru alu senatului desemnatu de acest'a spre aceea, a dóu'a la cassieriu sî a trei'a la controloru.

§ 134. Pentru daunele escate in averea episcopiei din negrigia séu culpositate, presiedintele sî membrii asesori ai senatului epitropescu suntu respundietori.

§ 135. Senatulu epitropescu va priveghiá pentru sustienerea sî intregitatea averei, va nesui pentru incasarea regulata a intereseloru, arendiloru sî a altoru venituri, pentru neintardiat'a elocare fruptifera a baniloru disponibili in cas'a de pastrare séu in harthii de statu.

Elocarea de bani la privati este concesa numai pre lânga cautiune in realitâti de pretiu intreitu intabulata in loculu primu.

§ 136. La reposarea Episcopului, respective Archiepiscopului, fia-care senatu consistoriale desémna câte doi membrii din sinulu seu spre a pazí ór'a mortiei episcopului, sî dupa urmarea acestei'a spre a sigilá numai decâtu dolafele sî odâile sî spre a dispune cele de lipsa pentru ingropaciunea cuviinciósa. In diu'a urmatóre delegatii senatului epitropescu in presenti'a celoru-lalti patru membrii consistoriali mai susu amintiti, inventéza averea sî harthíele reposatului, separandu cele ce suntu proprietatea eparchiei, de cele ce suntu proprietatea lui.

Din ceste din urma se voru platí datoriele sî legatele legali, sî se voru reintregi tóte acelea pretióse sî odóre bisericesci, bibliotec'a sî fundulu instructu, cari pre tempulu vietiei repausatului au peritu séu s'au stricatu.

§ 137. Dupa alegerea noului episcopu, senatulu epitropescu predà acelui'a la intrarea lui in scaunulu episcopescu pre lânga inventariu odórele sî pretiósele bisericesci, bibliotec'a sî cel'a-laltu fundu instructu de economia spre intrebuintiare.

D.

Preste totu.

§ 138. Fia-care senatu consistoriale in tóte obiectele privitórie la chiamarea sea, sî aduce decisiunile sub presidiulu susu normatu, sî in presintia celu putienu a patru asesori ai sei prin majoritatea voturiloru.

Cându voturile suntu egali dirima votulu presiedintelui.

§ 139. Decisiunile deosebiteloru senate consistoriale, se punu numai decâtu in lucrare afara de cele apelabile, cari in casu de apelatiune suntu a se substerne consistoriului metropolitanu spre decidere finale.

§ 140. Siedinti'a plenaria a consistoriului eparchialu constà din toti asesorii deosebiteloru senate, incâtu acei'a din absentia séu alta causa nu suntu impedecati a participá la ea.

In siedinti'a plenaria se efeptuiesce alegerea oficialiloru, cari vinu de a se alege prin consistoriu, in ea se facu dispusetiunile necesarie pentru conducerea alegeriloru de deputati pentru sinodulu protopopescu, sî congresulu natiunalu eparchialu bisericescu, sî pertractarea diferintieloru escate din acel'a-si, incâtu acestea nu cadu in sfer'a activitâtiei amintiteloru corporatiuni representative.

§ 141. Causele dogmatice sî pure spirituale se decidu finalminte prin episcopulu respective Archiepiscopulu diecesanu.

E.

Specialu.

§ 142. Consistoriulu din Oradea-mare sî mai departe remane in activitate, sî are a se acomodá intru tóte dispusetiuniloru acestuì statutu organicu.

Capu V.

Metropoli'a.

§ 143. Metropoli'a este intrunirea mai multoru eparchii prin legatura canonica pentru sustienerea unitatei institutiuniloru sî intereseloru generali bisericesci, sî forméza provinci'a metropolitana cu metropolitulu in frunte.

§ 144. Afacerile metropoliei se indeplinescu:

1. Prin congresulu natiunalu bisericescu (sinodulu metropolitanu).
2. Prin Consistoriulu metropolitanu.
3. Prin sinodulu episcopescu.

Art. I.

Congresulu natiunalu bisericescu.

§ 145. Congresulu natiunalu bisericescu este representanti'a intregei provincie metropolitane a româniloru de relegea greco-orientale din Ungari'a sî Transilvani'a.

§ 146. Congresulu natiunalu bisericescu constà din 30 representanti din cleru sî 60 representanti mireni; prin urmare fia-care diecesa tramite la congresulu natiunale câte 10 deputati din cleru sî câte 20 din mireni. Dintre deputatii mireni ai diecesei Caransebesiului 10 cadu pre confiniulu militare.

Metropolitulu sî Episcopii sufragani cá atari suntu membrii congresului.

§ 147. Presiedintele congresului este Metropolitulu, iéra la casu de impedecarea acestui'a, presidiulu congresului 'lu conduce episcopulu celu mai betrânu in functiune.

§ 148. Fia-care eparchia se imparte in 20 cercuri electorali, sî fia-care cercu electorale alege unu deputatu mirénu, iéra preotimea din dóue cercuri impreunate intr'unu colegiu alege unu deputatu din cleru, urmandu-se modalitâtile prescrise pentru alegerea deputatiloru sinodului eparchialu. (§ 91).

Formarea cercuriloru de alegere pâna la o alta dispositiune urmanda din partea congresului se concrede consistorieloru eparchiali.

§ 149. Asupr'a validitâtiei actului de alegere la casu de reclamatiune decide congresulu.

§ 150. Deputatii congresului se alegu pre periodu de 3 ani, cu a cârui espirare se escriu alegeri nóue, celu multu in restempu de trei luni.

Déca in decursulu unui periodu de alegere vre-unu deputatu aru fi muritu ori aru fi resignatu, ori aru fi pentru dreptulu de a fi alesu, in loculu acestui'a se escrie alegere nóua pentru restulu periodului congresuale.

§ 151. Convocarea congresului se face, in intielesulu articului 9 de lege pre lânga facut'a insciintiare Majestâtiei Sele, prin metropolitulu, iéra in tempulu vedovei prin consistoriulu metropolitanu, sî se publica atâtu prin cercularele indreptate câtra consistoriele eparchiali, câtu sî prin jurnalulu, ce servesce de regula pentru publicarea acteloru metropolitane.

§. 152. Congresulu se convóca ordinarie la trei ani odata sî adeca totudeun'a pre 1/13 Octobre a anului antâiu dupa alegerea deputatiloru, iéra cerendu necesitatea sî mai adeseori.

§. 153. Ordinea afaceriloru interne o determina congresulu.

§. 154. De competinti'a congresului se tiene:

1. Ingrigirea pentru sustienerea libertâtii religionarie sî autonomiei bisericei române ortodocse.
2. Regularea sî conducerea tuturoru trebiloru bisericesci, scolari, sî fundationali pentru intrég'a metropolia.
3. Alegerea Metropolitului sî alegerea asesoriloru consistoriului metropolitanu.

Apendice.

Alegerea Metropolitului.

§ 155. Pentru alegerea de Metropolitu sî Archiepiscopu, congresulu se compune din 120 de deputati, la cari Archidieces'a concura cu jumetate, iér' celelalte eparchii la olalta cu cealalta jumetate din numerulu prefiptu, prin urmare pentru numerulu presinte alu eparchieloru Archidieces'a concura cu 60, iér' eparchi'a Aradului sî a Caransebesiului cu câte 30 de deputati, alesi dupa modalitatea prescrisa in §. 148. De sine intielegându-se, ca Archidiecesanii la acestu casu in fie-care cercu de alegere, alegu câte doi deputati, sî ca déca mandatulu deputatiloru pentru congresulu mai dinainte dejá alesi, inca n'a espiratu, numai pentru numerulu, ce mai lipsesce, se facu alegeri nóue.

In congresulu compusu asiá pentru alegerea Metropolitului, Episcopii sufragani, déca nu suntu alesi de deputati; nu au votu la alegerea Metropolitului.

§. 156. Congresulu pentru alegerea de Metropolitu se convóca conformu acelora-si dispositiuni, cari suntu statorite in §. 151 cu respectu la congresulu ordinariu, prin Consistoriulu metropolitanu in terminu celu multu de trei luni, dupa repausarea Metropolitului.

§. 157. La alegerea Metropolitului se observéza urmatórea ordine:

1. In presér'a dilei de alegere la 3 óre dupa amédî se aduna membrii congresului in biseric'a catedrala sî trimitu o deputatiune la comisariulu esmisu din partea Consistoriului metropolitanu, care pre aceestu timpu se va aflá in resiedinti'a metropolitana, spre alu invitá la adunarea premergatóre. Dupa ce acest'a s'au infatisiatu, celesce actele despre repausarea metropolitului sî despre convocarea congresului spre alegerea unui nou Metropolitu, cu aceea provocare, cá pre dîu'a urmatóre la 9 óre fiecare membru se aduca cu sine o siedula, pre care e inscrisu numele acelui'a pre care 'lu voiesce a se alege de Metropolitu.

2. Dupa finirea acestui actu pregatitoriu se tiene priveghiere dupa tipiculu Rosaliloru.

3. In dîu'a urmatóre la 9 óre se aduna toti membrii alegatori iér' in biserica, se invita Comisariulu congresului, care dupa invocarea duchului sântu ocupa presidiulu sî deschide siedinti'a cu o cuventare potrivita actului de alegere, la care respunde unu membru congresuale designatu spre aceea.

4. Dupa acést'a comisariulu provóca pre cei mai tineri membrii a ocupá interimalu locurile de notari, apoi se purcede la verificarea membriloru, notariloru sî a trei scrutatori in sensulu regulamentului pentru afacerile interne a congresului.

5. Déca ori din Archidieces'a de o parte, ori din eparchiele sufragane de alta parte s'aru aretá mai multi membrii alegatori, decâtu jumetate, atunci prin sórte se scotu dela votisare din partea precumpanitóre atâti membri, câti suntu de lipsa spre a sustienea paritatea ambeloru pârti.

6. La capulu mesei presidiale se asiédia o urna, carea se pazesce de cei trei scrutatori asiá, cá fiecare alegatoriu se póta lesne sî pre rendu a se apropiá de urn'a alegerei; pâna nu voru fi strigati la votu, suntu datori a siedé in linisce pre scaunele loru, cá sa nu se conturbe ordinea.

7. Fiindu tóte pregatirile facute, notariulu generale striga dupa lista pre fia-care membru congresuale spre a pune in urna siedul'a impaturata de votisare pre rendu pâna in fine fâra intrerumpere.

8. Finindu-se darea sieduleloru, comisariulu metropolitanu numera siedulele scotiendu-le din urna sî punendu-le in alta asemenea urna.

Déca numerulu sieduleloru nu corespunde numerului votantiloru, acelea se caséza prin ardere, sî membrii congresului se provóca a pregatí alte siedule, sî ale pune in urna dupa ordinea prescrisa.

9. Aflându-se numerulu sieduleloru corespundietoriu numerului votantiloru, comisariulu metropolitanu le scóte un'a câte un'a din urna, le despatura, sî cu voce inalta cetesce numele alesului in scrisu sî predà siedul'a scrutatoriloru spre a o petrece in registrulu de votisare purtatu in trei esemplarie, iéra siedulele se punu un'a preste alt'a pre mésa.

10. Dupa ce s'a seversitu inregistrarea voturiloru, acestea se scrutinéza sî resultatulu se publica congresului, dupa care siedulele de votisare se ardu acolo in biserica.

11. Déca la prim'a alegere nici unu candidatu nu a intrunitu pluralitatea absoluta a voturiloru, presiedintele anuncia alegere angusta intre cei doi, cari au intrunitu mai multe voturi, iéra la casu déca alu doilea sî alu treilea dintre cei alesi au intrunitu voturi asemenea, alegerea angusta se face dintre toti trei, cari au intrunitu voturile cele mai multe.

La alegerea angusta se observéza aceeasi ordine cá la prim'a alegere.

12. Déca tóte voturile s'au împartitu in dóue pârti egali, atunci dupa o preconsultare intre membrii congresului se face pre dîu'a urmatóre alegere nóua, sî déca sî la acést'a aru esî voturile tóte impartite in dóue pârti egali, va urmá a trei'a dî o a trei'a alegere, sî déca nici acést'a nu aru duce la resultatu, va decide sórtea intre cei doi, ce au intrunitu tóte voturile in dóue pârti asemenea.

13. Comisariulu congresuale proclama pre celu ce au intrunitu majoritatea absoluta a voturiloru de alesu Archiepiscopu sî Metropolitu.

14. Actulu alegerei, subscrisu de presiedintele si notariulu generale alu congresului se tramite din partea congresului la Maiestatea Sea spre Prégratiós'a intarire a alesului Archiepiscopu sî Metropolitu.

15. Congresulu astépta in permanentia sosirea préinaltei resolutiuni de intarire.

16. Dupa sosirea préinaltei resolutiuni de intarire noulu Metropolitu de e Archiereu se introduce indata in scaunulu metropolitanu prin congresu; iéra cându s'aru alege Metropolitulu dintre presbiteri, atunci alesulu se supune esaminârei canonice prin sinodulu episcopescu, sî aflându-se vrednicu se hirotonesce, sî se introduce in scaunulu metropolitanu prin consistoriulu metropolitanu.

17. Dupa sosirea intarirei préinalte Metropolitulu celu nou depune inaintea Majestâtiei Sele juramentulu de fidelitate.

Art. II.

Consistoriulu metropolitanu.

§ 158. Consistoriulu metropolitanu este organulu supremu administrativu sî judecatorescu pentru intréga provinci'a metropolitana.

§ 159. Consistoriulu metropolitanu constà:

1. din metropolitulu, cá presiedinte,
2. din episcopii sufragani, sî
3. din unu numeru de asesori onorari alesi pre viétia, prin congresulu natiunalu bisericescu din sinulu barbatiloru distinsi din cleru sî mireni.

§. 160. Consistoriulu se imparte in trei senate, sî adeca:

1. Senatulu strînsu bisericescu
2. Senatulu scolariu, sî
3. Senatulu epitropescu.

§. 161. Fie-care senatu decide in tóte objectele tienatóre de activitatea sea independinte, sub titululu generalu de „consistoriu metropolitanu.“

In fia-care senatu duce metropolitulu presidiulu; iér' in casu de impedecare, celu mai betrânu episcopu sufraganu.

☞ Vedi suplementulu alaturatu. ☜

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

§. 162. Alegerea asesoriloru pentru fia-care senatu se efeptue prin congresulu nationalu bisericescu, dupa modalitâtile prescrise in §. 116 sî pre tempulu normatu acolo pentru alegerea asesoriloru dela consistoriele eparchiali.

Pentru senatulu strinsu bisericescu se alegu siese asesori toti din cleru; iéra pentru senatulu scolariu sî epitropescu asemine câte siese, inse din o tertialitate din cleru sî din dóue tertialitâti din mireni.

Piedecile din rudenia sî cuscrie prevediute in § 112. suntu de a se observá sî la acestu consistoriu.

§. 163. Consistoriulu metropolitanu (senatulu bisericescu) va avé sî unu defensoru matrimoniale.

Unu secretariu sî personalu corespundietoriu de manipulatiune va implini agendele notariali sî scripturistice in tóte trei senatele.

In fine unu fiscalu, care totu deodata póte fi sî defensoru matrimoniale.

§. 164. Secretariulu sî fiscalulu se alegu prin Consistoriulu metropolitanu in siedintia plenaria cu majoritatea absoluta de voturi a membriloru presinti din tóte trei senatele: iéra defensorele matrimonialu precum sî personalulu de manipulatiune se denumesce prin metropolitulu.

§. 165. Dispusetiunile stabilite in §. 1?0 au valóre sî in privinti'a personalului acestui consistoriu.

§. 166. Agendele senatului strinsu bisericescu suntu: a decide finalmente causele apelabili sî apelate.

§. 167. Chiamarea senatului scolariu este conducerea trebiloru scolari comune ale intregei provincie metropolitane, precum sî sustienerea unitâtii si a uniformitâtii pentru institutele scolari confesionali din Metropolia, sî in fine deciderea finale a causeloru disciplinari a profesoriloru sî invatiatoriloru, apelate dela senatulu scolariu a consistoriului eparchiale.

§. 168. Chiamarea senatului epitropescu este a administrá acele fonduri, care suntu ale metropoliei cá atare.

Cele prescrise pentru senatulu epitropescu eparchiale servescu de norma sî pentru acestu senatu.

§. 169. Fie-care senatu aduce decisiunele sele cu majoritate de voturi, in senatulu strensu bisericescu in presinti'a celu pucinu de siese membrii; iér' in celelalte dóue senate celu putienu de câtra patru membrii afara de presiedinte.

§. 170. Siedinti'a plenaria a consistoriulni motropolitanu consta din toti membrii deosebiteloru senate, precâtu acesti'a din absintia séu alta causa nu ar' fi impedecati a participá la ea.

Consistoriulu plenariu efeptue alegerea secretariului sî a fiscalului, sî dispune cele de lipsa in privinti'a conchemârei congresului nationale bisericescu, sî a alegeriloru de deputati pentru acel'a-si.

Art. III.

Sinodulu episcopescu.

§. 171. Sinodulu episcopescu este aceea adunare de episcopi sub presiedinti'a metropolitului, unde se tractéza obiectele bisericesci spirituale, dogmatice sî simbolice.

§. 172. Metropolitulu e datoriu a conchiemá sinodulu episcopescu in totu anulu odata; iér' episcopii suntu dátori a participá la acést'a.

§ 173. Pentru validitatea concluselou sinodului episcopescu se recere, cá se fie convocatu prin Metropolitulu, sî se participe la densulu episcopii sufragani.

§. 174. Agendele sinodului episcopescu suntu:

1. a supune esamenului canonicu pe celu alesu de episcopu prin sinodule eparchialu.

2. a tractá or' si ce intrebare dogmatica, sacramentale sî rituale, sî a o deslegá in intielesulu canóneloru positive.

3. a tiené consultâri sî a aduce otariri asupra religiositâtii sî moralului clerului sî poporului credinciosu din metropolia.

4 a se consultá asupra instituteloru de teologia sî pedagogia spre innaintarea scopuli loru sî a sciintieloru predânde in ele.

5. a se consultá asupra cualificatiunei, ce se cere dela cei ce se pregatescu spre treapt'a preotiasca sî invatiatorésca, sî despre acésta a refere sî congresului nationale bisericéscu, ca cele de lipsa in lini'a acest'a sa se faca cu aprobarea armonica a ierarchiei sî a poporului credinciosu,

6. A privegiá pentru autonomi'a bisericei sî a o apará in contra ori câroru incercâri, ce voru instremtorá pacea sî santieni'a bisericei.

Apendice finale.

§. 175. Limb'a oficiósa in tóte trebile bisericesci, scolari sî fundationali atâtu in launtru câtu si in afara pre lânga sustienerea intregitâtiei ordinatiuniloru respective a § 9 din articululu 9 de lege 1868 asemenea a art. de lege 44 din 1868 este cea româna.

§. 176. Acestu statutu organicu dupa publicarea lui formala intra numai decâtu in vigóre.

Concrediendu ministrului nostru efectuarea acestoru decisiuni, este voi'a nóstra deosebita, cá cu privintia la afacerea bisericei greco-orientale, dreptulu de préinalt'a supraveghiare, Nóue competinte, sa se pastreze in mesura deplina, asemenea sa se sustiena in intregitatea sea dreptulu legislatiunei comune alu instructiunei publice.

Datusau in Schönbrunn anulu omiia-optusute siésedieci si nóue, lun'a lui Maiu douedieci sî optu de dile.

Franciscu Iosifu m p.

(L. S.) B. Iosifu E ö t v ö s m. p.

Varietâti.

*** Perderea unui Piroscaf. — „Valetta“ vaporu englisescu cu elice care venea dela Anvers'a la Galatz, incarcatu cu naile destinate pentru câile nóstre, ferate, in nóptea de 13 ale curentei suindu fluviulu s'au intelnitu — pucinu inainte de a adjunge la Reni, — cu vaporulu austriacu „Giurgevo din compania Danubiana, care deschidea in josu cu o carghesóna cu producte pre cari le ducea dela Braila la Sulina. — Erá 10 óre trecute, ambele batele s'au lovitu sî ciocnirea a fostu asiá de violenta in câtu vasulu a disparutu indata afundatu in riu sî cu densulu sî unu june matrosu; ast-feliu in carea a fostu i momentu. Valórea vasului erá aprópe de 16. mii funti sterlinge sî incarcatura se dice asemene de mai multe mii. Vaporulu austriacu sî carghesón'a sea asemene a suferitu multu; déra ce diferentia cu englesulu sî incarcatur'a lui cându unulu sî altulu suntu cu totulu perduti! . . .

Nu putemu intielege cum intr'o nópte calma, sub unu ceru frumosu, cu lumina clara a unei lune pline, intr'unu locu destulu de largu alu acelui mai mare fluviu din Europ'a, doua vase avendu la dispositiunea loru machine de vaporu, cari dau avantagiulu de a puté a dupa vointia fortia sî retiene cursulu, avansându oprindu, sî chiaru retragendu-se indaraptu; nu putemu intielege, dicemu, cum cu tóte acestea, a pututu fi o ciocnire: negresîta trebue se admitemu ca au fostu mare negligentia de ambe pârti. Se dice ca marturi impartiali, asigurá ca austriaculu nu aru fi avutu fanalele de colóre la drépt'a sî la stâng'a, precum trebnecu se pórte vapórele care voiagiaza, — ci numai unulu singuru cu lumina alba asupr'a matului (catargulu celu mare), — ca vapóre cu ancore, ce aru fi indusu in eróre pre englesu. — Déca acés'a va fi fostu asiá, nu este dificile d'a judecá cine are greusiala; insa asta circumstantia nefiindu inca constatata, trebue sa ne marginimu pentru astadi numai d'a regretá multu acestu faptu.

Procesulu de desnaudare are a fi intentatu dilele acestea de câtre englesi contra austriaciloru la consulatulu acestei din urma natiuni. — Faptulu provocându pré multu atentiunea publicului din Galatz sî Braila, vomu revení asupr'a subjectului pentru a satisface just'a curiositate a lectoriloru nostri, cari nu suntu nici cum in staro d'a cunósce cu esactitate marsi'a acestui procesu, unulu din cele mai interesante care urméza a se tractá inaintea unui tribunalu consularu la Galatz. „Ad. nat.“

12=2 **Concursu.**

La scól'a populara gr. or. din Orestia e de lipsa unu invetiatoriu de clas'a I, cu urmatórele emoluminte:

a) unu salariu anualu de 100 fl.;
b) cuartiru naturale;
c) trei stângini de lemne din cari are a incaldí sî clas'a sea;

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite pâna la 1 Augustu cal. nou suplicele loru documentate, la comitetulu parochialu in locu. —

Câudu respectivulu invetiatoriu va fi demnu a puté invetiá pre scolari cantârile in choru, va avé afara de numitulu salariu 50 fl v. a.

Din comitetulu bisericescu gr. or. din Orestia.

Nicolau B a r b u,
presied. comitetului.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Iuliu 1869.

Metalicele 5%	63	20	Act. de creditu	296	90
Imprumut. nat. 5%	71	65	Argintulu	121	90
Actiile de banca	755		Galbinulu	5	92

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 54. ANULU XVII.

Sabiiu, in 10/22 Iuliu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

In septamân'a acést'a se va tiené sinodulu anuale episcopescu, in intielesulu canonului 34 apostolescu.

Alalta-ieri sér'a a sositu Présânti'a Sea Parintele Episcopu alu Aradului Procopiu Ivaci-coviciu in mijloculu nostru.

Astadi va sosí sî Présanti'a Sea Parintele Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu in mijloculu nostru.

Statutulu organicu.

Statutulu organicu alu bisericei nóstre greco-orientale din Ungari'a sî Transilvani'a, dupa cum s'a pututu vedea din nrii foiei nóstre din urma 52 sî 53, a capatatu sanctiunea pré inalta pre lânga unele modificâri, cari au trecutu dejá sî in tecstulu statutului publicatu de fói'a oficiale, dupa carea l'amu publicatu sî noi. Amu fi doritu sî noi cá modificârile sa nu fia dintr'un'a petrecute in tecstu, ci mai constitutiunalminte sa se fia retramisu congresului statutulu cu observarea ca aceste sî aceste modificâri au sa intre in elu. De alta parte, fiindu ca legea pentru instructiune sî natiunalitâti s'au votatu in dieta dupa conceperea sî votarea statutului in congresu, noi ne asceptamu la unele modificâri, mai alesu la de cele ce privescu scólele sî limb'a.

Modificârile s'au facutu. Statutulu s'a publicatu asiá dupa cum ni e cunoscutu. Elu are valóre de lege. Biseric'a e in pusetiune de a se organisá sî de a progresá pre basea unei legi atâtu de dorite de toti românii greco-orientali din Transilvani'a sî Ungari'a.

Intrebarea se nasce acumu, ce sa facemu acum ?

Inainte de tóte ni se obtrude intrebarea, ca fiindu modificârile asiá dupa cum le scimu, mai consultu va fi cá sa mai stâmu inca in starea asiá dîcendu abnorma sî neregulata, in care ne au impinsu tempii cei vitregi cu biseric'a, sa mai pretindemu inca odata dela Metropolitulu sî Episcopii nostri sa ne octroeze unu congresu, séu sa intrâmu numai decâtu in posessiunea constitutiunei nóstre ?

Respunsulu la acésta intrebare dupla sî'lu va puté da ori cine mai bine déca va considerá natur'a constitutiunalismului.

Ori ce viatia constitutiunale nu incepe cu perfectiunea. Ea, viati'a constitutiunale, are missiunea de a chiarificá, de a indreptá, sî a modificá ceea ce vede ca nu corespunde impregiurâriloru societâtiei ce-si da séu capata o constitutiune.

Din cele dîse in urma parerea nóstra aru fi, cá sa intrâmu in posessiunea statutului, carele pentru noi e acum legea provediuta cu tóte formele, sî sa se incépa numai decâtu constituirea provinciei bisericesci intregi, incependu dela parochii pâna susu la eparchii sî metropolia, conformu statutului.

Procederea acést'a aru ferí pre archierei de a octroá alegeri nóue sî aru inlesní, ca crestinii nostrii sa aiba câtu mai ingraba institutele de lipsa la conducerea afaceriloru bisericesci, scolare sî fundatiunale, dara aru ajunge totu odata mai ingraba la congresulu ordinariu alu metropoliei, cârui nu i va denegá nimenea dreptulu a se pronunciá sî a luá mesurile ce le va aflá de bine chiaru sî asupr'a modificâriloru ce regimulu le a facutu in unii din §§-ii desu mentiunatului statutu.

Cartea rosia.

Ratiociniulu diplomaticu, cu care va pasî sî in anulu acest'a cancelariulu Beust inaintea delegatiuniloru, are multe momente intresante. Cartea rosia din anulu acest'a, prelânga aceea ca contiene lucruri ventilate prin diuaristica, aduce publicitâtiei fórte multe acte de prin cabinetele secrete a diplomatiei.

De altmintrea ea (cartea rosia) se ocupa in anulu acest'a mai multu cu referintiele monarchiei in genere fatia cu Germani'a specialminte cu Prusi'a sî Germani'a de sudu, de câtu cu referintiele sî cu cestiunile orientale sî belgico-francese.

Actele referitóre la relatiunile germâne suntu parte mare de natura polemica, ce s'a escitatu prin pres'a oficiósa nordu-germâna cu intentiune de a descreditá politic'a esterna a Austriei, precum dicu foile germâne. Indata la inceputulu referadei diplomatice se afla o instructiune câtra contele Wimpfen, ce refusa invinuirile, ce le arunca press'a oficiósa prusiana contra Austriei cu privire la amestecului in cestiunea orientale. Alta depesia indreptata câtra toti representantii Austriei, se ocupa cu sgomotulu despre descoperirile in comand'a austriaca. Ambe actele, ce atingu relatiunile cabinetului din Berlinu suntu preste totu impaciuitóre.

O imputare mai aspra se vede a fi facuta numai in depesi'a a patr'a cancelariului confederatiunei germâne cont. Bismark, carele in diet'a confederatiunei germâna s'a esprimatu, cumca Cartea rosia a lui Beust aru fi numai o simpla compositiune de acte.

Beust, dîce ca prin referatulu seu a facutu unu prospectu adeveratu delegatiunei austro-ungare despre starea lucrului in politic'a esterna, o lovitura laterale contra despretiuirei frivole acceptate pre la tóte parlamentele.

De altmintrea cuprinsulu cârtiei rosia este de totu umilitu sî foile germâne vieneze regretéza multu, ca compusetiunea acést'a nu s'a facutu cu mai multu respectu sî incredere in sine fâra d'a se fi luatu in considerare invinuirile pressei oficióse prusiene sî dicu ca instructiunea câtra contele Wimpfen sî circulariulu in privinti'a depesei Golzico pare a fi mai intréga o escusare.

Contele Beust se padiesce in referad'a sea cu multa maestria a incungiurá simtibilitatea Prusiei fatia cu tendintiele regimeloru Germaniei de sudu d'a infiintiá o confederatiune germâna de sudu, cá nu cumv'a se vina cabinetulu din Berlinu la cugetu, ca Austri'a aru avea voia a infiintiá o confederatiune in Germani'a de sudu. Acést'a umilire inca nule prea place foiloru germâne, sî ele marturisescu, ca Beust n'aru fi trebuitu se compuna cartea sea cu atât'a precautiune facia cu Prussi'a, ci venindu vorb'a despre acea confederatiune projectata, aru fi trebuitu se spuna francu, ca Austri'a, cându aru potea si-aru dá totu concursulu seu pentru infiintiarea confederatiunei germâne sudice.

(Va urmá.)

Brasiovu 30 Iuniu 1869.

Eri s'au incheiatu esamenele scolariloru din gimnasiulu nostru gr-or. din clasele normali de aici dupa rugaciunele preotiloru tienute in S. Biserica, prin unu cuventu istoricu alu institutului gimnasialu tienutu de d. Profesoru Dr. I. Mesiota, dupa care se cetira classificatiunele sî se impartîra premiale. La incheere a tienutu d. Prot. Iosifu Baracu o vorbire fórte corespundietória.

Esamenele au decursu dupa programele loru astfeliu :

Copii din clasele scólei normale principale de aici s'au esaminatu :

Vineri in 20 Iuniu dela 8—10 óre a IV, dela 10—12 óre a III-a, dela 2—4 óre a II-a dela 4—5½ óre dupa prândiu I-a clasa. Copilele dela trei classele loru, s'au esaminatu Sâmbeta in 21 Iuniul dela 8—12 óre. Respunsurile din studiile prescrise in Instructiunea pentru scólele normali — atâtu ale copiiloru, câtu sî ale copileloru au multiemitu pre dnii Inspectori scolari adeca pre dnii Protopopi sî pre dnii auditori. Pre mine m'a incantatu esercitiile practice a le prunciloru câci amu vediutu pruncii adusi la atentiune sî la cunoscintie neaperatu de lipsa.

Din pruncii cari esu din class'a a patr'a normale nu trecu toti a studiá in gimnasiu, ci se ducu unde i indreptédia D-dieu, déca cumv'a nu iau iéra glug'a cu tatalu seu. De acést'a câti au esîtu pâna acum de vre-o 16 ani nu sciu unde suntu, ca manufactori nu suntu ci vre-o 16 negutietori mici mai suntu aici sî prin Romani'a din ei.

Mi-a placutu dar multu, cându d. Invetiatoriu Dobreanu a trei'a dî dupa esamenu provocându mai nainte copii a se consultá cu parinti ce voescu a face din ei, pre cei ce spusera, ca nu i mai lasa parintii a studiá i au consultatu a se aplecá la mestesiuguri. —

Fórte bine acéct'a, ca déca faceamu asiá de multu nu stamu cu manufactorii atâtu de reu incâtu ne rusine de noi insine. In loculu unde s'au imbogatîtu manufactorii streini delu români n'avemu de acesti'a.

Esamenele in gimnasiulu nostru de aici inca au decursu dupa ordinea esîta din conferinti'a profesorala. Astfeliu cele scripturistice au tienutu dela 11. pâna la 14. Iuniu inclusivu, cele orale dela 15 pâna la 21 Iuniu sî cele publice dela 23 pâna ra 26 Iuniu inclusivu.

Luni in 23 Iuniu s'au esaminatu tinerii din clas'a a VII-a sî a VI-a din religiune sî din latin'a dupa prândiu tinerii classei a V-a din gréca sî Istorie.

Mercuri (fiindca Marti fu Serbatóre) in 25 Iuniu s'au esaminatu tinerii cassei a IV-a gimn. din germân'a sî matematica dupa prândiu tinerii classei a III-a din latin'a sî fisica.

Joi in 26 Iuniu s'au esaminatu tinerii classei a II-a din român'a sî istorie sî ai classei I-a din latin'a sî geografie. Se spune, ca in programa nu stá, ca in 28 Iuniu studentii classei a 8-a voru depune maturitatea. Ei au depusu atunci sî din 11 s'au supusu 10 sî au esîtu unii — cum audu — deplinu maturi sî altii maturi. —

Comisariu la aceste esamene au fostu renduitu din partea supremei inspectiuni scolare P. O. D. Protopopu Iosifu Baracu, fostu óre cându Professoru gimnasiale. Domni'a sea ne impartasî cu bucuria multiemit'a sea despre resultatulu esameneloru. Amu luatu sî eu parte la unele sî amu esîtu multiemitu. Cu tóte acestea dela unu esamenu publicu din dóue studii care suntu sa se mângae parintii sî pre auditori, nu poti conchide resultatulu, ci dela cele scripturistice sî orale dupa carii cei 10 dni Profesori judecându le in conferintiele dloru ne dovedintiare prin vestirea classificatiuneloru. Sî numerulu eminentiloru sî cei putieni nepromovati a dovedit sporiulu facutu in decursulu anului.

Amintescu inca resultatulu studiului de desemnu care dupa elaboratele tineriloru m'au surprinsu sî amu vediutu sî pre alti surprinsi câtu au inaintatu studentii gimnasiali, tinerii normei sî copilele clasei a 4-a cá invetieceii dlui Pictoru Vladarénu.

Insemnu acum numerulu scolariloru, care mi se spune, ca in scólele normali au fostu pâna la 280 sî in gimnasiu pâna la 380 de tineri, va se dîca, vre-o 660 de tineri sî vre-o 40 de copile. La scólele reali sî gimnasiele streine de aici a fostu 75 de tineri sî 30 de copile. Din cei ai normei

vre-o 250 suntu din Brasiovu lânga acesti'a sa mai numerâmu 60 de copii ai scóleloru de pre Tocile sî 40 copii ai scólei din Brasiovulu vechiu cu totii au invetiatu tineri români in scólele de aici preste o mie siése-diecisî trei de tineri. Din acesti'a numai 350 din preste optu sute copii sî copile vrednici de scóla din Brasiovu sî suburbii. — Deci scólele paralele pre viitoriu! Din Romani'a inca se afla la studiu in Brasiovu preste 80 de tineri.

In fine insemnu ce-va sî despre scól'a gratuita de Duminec'a in care invatia domnii Baiulescu parochu, sî Dr. Glodariu profesoru, pre junii cari au trecutu preste anii scólei fâra a sci carte sa cetésca, sa scrie sî sa socotésca. Dumineca in 22 Iuniu dela 2—3½ óre dupa amédi s'au tienutu in presenti'a dlui protopopu Iosifu Baracu, presiedintele eforiei Damianu Datco, Parochiloru Persinariu sî Bersanu, unu feliu de esamenu cu acei juni. La numeru erau 14, din ei s'au provocatu se cetésca, sî au sî scrisu pre tabela ceea ce au cetitu. S'au intrebatu toti asemenea sî din socotéla din cunóscerea religiei sî viéti'a morale.

Se plangeau gratuitorii ca n'au elevi de ajunsu sî ca din cei 30 ce iau avutu inca iau parasitu Domnulu protopopu sî presiedinte le-au multiamitu multu dloru gratuitori sî le-au apromisu ca va indemná pre resp. juni prin cuventu in Sf. biserica cá pre viitoriu sa cerceteze mai multi acésta scóla sî sa se impartasiésca de acést'a in adeveru mare binefacere.

Incheiându amintescu sî aceea ca aséra au fostu iérasi convenirile gimnasticali dupa acésta programa:

Program'a convenirei colegiale a reuniunei române de gimnastica din Brasiovu, tienenda Dumineca in 29 Iuniu (11 Iuliu) 1869 in sal'a dela „Sóre“.

I. 1. „Adio Moldovei“. Choru de dame sî barbati. 2. „Ocn'a“. Poesie de Cesaru Boliacu. Declamatiune. 2. „Norma“ de Bellini. Choru de barbati. 4. „Elegie“ de Ernst, esecutata pe piano-forte sî violina. 5. „Arie din Trovatore“ de Verdi. Solo pentru sopranu. 6. „Indepartare“. Solo pentru tenoru cu acompaniamentu de piano sî violina de Callivoda.

II. 7. Cântecu de veselie din operat'a „Monsieur si Madame Denis“. Choru de dame sî barbati. 8. Declamatiune. 9. „Calatoriulu“ de Schubert. Solo pentru basu. 10. „Viétia tîganésca“ de Schumann. Choru de dame sî barbati. 11. „Surugiulu“. Cântecu comicu de Alesandri. Inceputulu la 8 óre sér'a. (Cor. 2-a, primita târdîu.)

M. Osiorheiu, 10 Iuliu 1869.

Dle Redactoru! Este cunoscutu, ca egal'a indreptatire e ide'a pentru care s'a luptatu sî se lupta omenimea necontenitu sî de-sî lumea culta sî bine-simtitórie cauta a-si realisá idealurile, totusi acele pre la noi a aflatu pâna acum'a inca putiena practicabilitate. Premitiendu-le aceste voiu se vorbescu de egal'a indreptatire practisata la denumirea in posturile dela forulu apelativu din M. Osiorheiu. Precum arata conspectulu alaturatu, ministeriulu ungurescu de justitia pre lânga tóta uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, a respectatu indigenitatea transilvaneniloru sî a denumitu la posturile aceste totu barbati din Transilvani'a. Consideratiunea acést'a insa e intru adeveru laudabile, insa nu e laudabile nerespectarea egalei indreptatiri a natiunalitâtiloru conlocuitóre. Este adeveratu ca justiti'a este un'a sî nedespartita esercitabile in privinti'a tuturoru cetatieniloru, insa de óre-ce in patri'a nóstra suntu natiuni deosebite, cari au barbati destoinici in tóte privintiele, facerea in destulu a justitiei cere, cá sa se respecteze interesele natiuniloru, sî respectarea aceea se manifestéza prin representarea natiunei cu membri cari suntu cualificati prin oficiurile publice.

E adeveratu românii nu s'a desconsideratu cu totulu la deplinirea posturiloru la tabl'a regie in M. Osiorheiu, câci suntu dejá unii denumiti, insa cá se fi respectatu in. ministeriu egal'a indreptatire este departe, pentru ca vedemu barbati de ai nostri, cari, au fostu in servitiulu acelei jurisdictiuni cu cunoscintie esacte teoretice sî practice cu zelu sî cu iubire patriotica purtandu-si cu multa diligintia oficiulu, i vedemu dîcu desconsiderati sî cu totulu nebagati in séma la denumirea oficialiloru pentru noulu dicasteriu a tablei reg. Ne vine a crede, ca in. ministeriu nu va plesní in fatia justiti'a sî egal'a indreptatire, care e idealulu tuturoru natiuniloru, nu va lasá afara din list'a amploiatiloru pre barbati, cari cu tóta diligînti'a au servitu statului, ci i va denumí in cele dóue posturi de asesori, ce suntu inca vacante, dandu-le ocasiune cá sa-si póta pune in activitate sî de ací inainte puterile loru spirituali considerându de o parte a satisface egalei indreptatiri, sî de alta parte ai remunerá amesuratu meriteloru sî cualificatiuneí loru.

Jace in interesulu fia-cârui statu, care voiesce a-si asigurá esistinti'a sea, cá sa respecteze pre natiunile conlocuitóre, considerându interesele loru, câci numai asiá va puté domilí iritatiunea, ce amenintia de multe ori esistinti'a stateloru.

Aici alaturâmu conspectulu amploiatiloru dela dicasteriulu Tablei reg. din M. Osiorheiu.

Intre individii pâna acum denumiti la Tabl'a regie judiciale in M. Osiorheiu, 60 la numeru suntu:

Români 12, unguri 36, sasi 9, germani 3.

Impartiti dupa categorii;

Români: 1 vice-presiedinte, 5 asesori, 3 concipisti 1 adjunctu de cancelaria 2 cancelisti.

Unguri: 1 presiedinte 1 (unu locu de unu vice-presiedinte vacantu, lu va ocupá unu magiaru.) 10 asessori 4 Suplenti de asessori 1 secretariu presidialu 14 concipisti 5. cancelisti.

Sasi: 1. vice-presiedinte 3 asessori 1 adjunctu de fiscalatu sî 4 cocipisti.

Germâni: 1 asessoru, 2 cancelisti. Nu suntu denumitî dara inca: 1 vice-presiedinte 2 asessori. directorulu fiscalu sî directorulu cancelariei, 1 adjunctu de cancelaria sî 5 practicanti.

Presiedinte Br. Apór Károly, vice-presiedinti: unu locu vacantu 2. Augustu Lada'. 3. Agoston Lassel.

Asesori: Kabos Lászlo, Anton Tribus, Ios. Plecker, Iosef Schneider, Demetriu Mog'a, Dosza Dani, Binder Mihály, Sándor Iános, Petru Piposiu, Vajda Simon, Ferencz Károly, Ioane Csergedi, Georgiu Bardosi, Servianu Popoviciu, Leszay Lajos, Elehes Pal.Gyarmathi Sam, Antalfi Gábor, 2 locuri inca vacante.

Asesori suplenti: Déési Farkas, Gruz István, Mégai Ferencz, Ilyes Lajos, secretariu presid. Istvanfi Pál.

Concipisti: Br. Apor Zoltán, Kovács Iános, Sebes Iános, Sándor Lajos, Nicolau Barbu, Gál Domokos, Carolu Fabritius, Dr. Conrad Albert, Nicolau Balintu, Kelemen István, Barabasi, Dajbokat, Dozsa Károly, Raff, Elles Iacob, Darvas Ignácz, Conrad Károly, Ioanu Grauru Chain, Br. Horváth Samu. Mai suntu de a se denumí 5 practicanti. Nu este inca denumitu — Directorulu cancelariei sî a fiscului.

Adjuncti: Erszenyes Elek sî Ioane Fenesianu, — 1 locu vacantu — a 3 adj. inca nedenumitu.

Cancelisti: Iosifu Stocku, Ladislau Hayn, Bodrogi Iosef, Georgiu Tabacariu, Peterfi Ignacz, Bokros István, Molnár András, Carolu Orbonas.

Adjuncti: Spech sî Székely.

Pest'a, in Iuliu 1869.

(Telegrafisti români, cursulu telegraficu). Onoratulu publicu 'si va aduce aminte ca in acestu diuariu, inainte cu doi ani fu vorb'a, séu mai bine dicendu provocarea, cá tinerimea româna sa participe la cursulu telegraficu, ce atunci se deshchisese la Pest'a. Dara românulu, cá omulu carele a patitu multe, nu se pré duce undo nu e incredintiatu ca va fi spriginitu. Deci numai dupa ce se incunosciintiara cumca in ministeriulu de comerciu se afla unu referinte românu d. Atanasiu Cimponeriu, indrasnira sa pasiésca pre terenulu acest'a, ce nu erá inca cunoscutu tinerimei nóstre.

La esamenele de statu ce, se tienura la finea aloru 3 cursuri telegrafice in Pest'a, M. O. D. Cimponeriu a fostu parte membru, parte presiedinte

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA

o descoperire nóua.

(Reprod. dupa „Trompet'a Carp.“)

Inca unu monumentu românu necunoscutu, inca unu documentu gravu sî tacutu resare pre peptulu Romaniei, cá sa ateste despre nobilitatea ei dobendita prin lupte, singurele titluri de nobletie ale individeloru cá sî ale natiuniloru; inca unu cuventu simbolisatu spre astuparea guriloru pismasie pre natiunalitatea sî istori'a româna, inca o drépta descoperire spre suirea Romaniei la gradulu ce merita sa ocupe in istori'a universale. Acestu nou documentu intra in istori'a sî geografi'a cumperata a Romaniei cu numele seu propriu, pestratu de 18 seculi in elu insusi. Acestu nume este „Colib'a vechia“.

Numirea de presiedinte alu comitetului archeogicu, a dlui Boliacu, s'a inauguratu in prim'a septamâna cu descoperirea intréga a acestui monumentu gravu sî solidu, unicu in feliulu seu, intre monumentele române din Romani'a, cunoscute pâna astadi, sî care, fâra criminal'a sete a devastatoriloru cautatori de comori sub ori-ce pétra séu caramida a strabuniloru nostri, fâra culpabil'a autorisare data de câtra guvernu ignorantiei avide sa scormonésca monumentele antice, acestu contr'a-fortu, retransiamentu séu ante-postu militariu românu, aru fi pututu resarí din pamentu intregu intreguletiu, cum s'a ziditu elu de mân'a cohorteloru primeloru legiuni ce au ocupatu Daci'a,

Cu tóte acestea materialulu totu, asverlitu dela loculu seu de fortiele prodigióse sî selbatice date de setea de auru, este adunatu cu ingrigire sî nimic'a nu lipsesce din trensulu pâna astadi.

Cu putiena chieltuiéla acestu monumentu se póte reface, sî justiti'a cere cá inscriptiunea urmatóre sa se incrusteze in partea cea mai espusa:

„Acestu monumentu numitu Colib'a vechia s'a descoperitu anulu Romei 2612, anulu mantuirei un'a miie optu-sute siése-dieci sî nóue, in alu patrulea anu alu dinastiei lui Carolu I de Hohenzollern, primu ministru sî ministru de lucrâri publice fiindu Beizade Dimitrie Grigorie Ghic'a; iéra ministrulu culteloru sî instructiunei publice, Alessandru Cretiescu“.

Déca in guvernele trecute aru fi pututu sa viueze asemenea mandria nobile sî legitima, negresitu ca astadi Turnulu lui Severinu, Fortele dela capulu podului lui Traianu, Celeiulu, Romul'a, Taber'a cea nóua a lui Caracalu, Taber'a cea vechia a lui Traianu, atâtea sî atâtea ruine române, cari aru fi pututu stá maretie pre totu lungulu ripei stângi a Dunarei, dela Cern'a pâna in mare, sî in intrulu tierei pâna in verfurile muntiloru, pre malurile Jiiului, ale Oltului, ale Argesiului, ale Ialomitiei, ale Buzeului sî ale Siretului etc.; déca in guvernele trecute aru fi viuatu mandri'a natiunale, care este cea mai legitima sî cea mai nobile din tóte mandriele, aceste ruine maretie ale cetâtiloru imperatiloru români sî ale cetâtiloru domniloru români, aru fi fostu astadi in picióre, unele negre cá umbr'a bradiloru sî altele galbine cá spiculu grâului!

O! barbari'a sî vandalismulu turciloru, n'a pututu devastá, in cinci seculi, in Greci'a, precâtu a devastatu in Romani'a pism'a sî aviditatea Fanariotiloru intr'unu singuru seculu!

Grecii, veniti la viéti'a natiuniloru pre gârlele sângelui loru, admira astadi artele sî glori'a strabuna, onoréza sî veneréza cele radicate de credintiele strabuniloru loru in fati'a colóneloru templului lui Iupiter olimpianulu, in giurulu templului radicatu spre inlesnirea coborirei divinitâtiloru Olimpiului, in giurulu templului lu Theseu, alu lui Eolu, etc., pestrate sî respectate de turci, in tóta intregimea loru; sî in Acropole intregu, cu tóte templurile, statuele interesante, cu tóte teatrurile lui, precum s'a induratu clementi'a lui Hadrianu sa le lase fâra cá pagânii turci in fanatismulu loru chioru pentru unu singuru Alah sî profetulu seu, sa puna mâna sacriligie asupr'a celoru divinisate prin arta sî sacrate de câtra seculi, pâna câudu insusi grecii, batându-se animati de geniulu patriei, sî cu resignatiunea de martiru, cerendu fortie puteri sî asistentia la picióre divinitâtiloru cari au protegiatu Maraton'a sî Termopilele, au provocatu ací ghiulelele turciloru, le-au sfaramatu sî ele nu se mai potu repará, nu se mai potu produce!

Da; anticitâtile Greciei au fostu mai norocite sî mai respectate sub turci, sub franc'a tirania de cinci seculi a turciloru, decâtu anticitâtile Romanie sub marsiav'a tirania de unu seculu a fanariotiloru Gratia, gratia pentru ceea ce ne-a mai remasu, luminati barbati ai epocei! Puneti zabale devasta-

comissiunei esaminatórie. In ambele calitâti, prin sciintiele, dreptatea, sî prin omenósele sele maniere si-au castigatu respectulu sî recunoscinti'a nemarginita nu numai a româniloru, ci a tuturor'a câti avura fericirea de a fi esaminati.

Fia-care cursu telegraficu de pâna acum, a perfectiunatu unu contingentu frumosu sî de români. Deosebitu din cursulu ultimu au esitu, intre 90 de insi, 20 de români; unu numeru frumosu, din care parte mare este dejá bine aplicata.

Dupa finirea cursului, o deputatiune din tinerii de tóte natiunalitâtile, merse la oficiulu dlui secretariu sî referinte ministeriale A. Cimponeriu ai multiamí pentru ostenelele sî bunavointi'a dovedita, predandu-i dreptu semnu de stima fotografiele tuturor'a. Alta deputatiune din aspirantii români, merse la locuinti'a d-sele, unde in numele tuturor'a cuventà A. Semproniu Simonescu, dicendu cam acestea: „Tinerimei române lipsite de mijlócele materiali, ci chiaru sî de suatu, — i-ai datu indrumâri parintesci, provenite din curatulu seu simtiu natiunale. Ti multiamimu pentru spriginulu marinimosu sî pentru tratarea umana. Primesce dela noi asecurarea despre recunoscinti'a nemarginita ce ti-o vomu pestrá pururea, sî totodata te rugâmu cá de acestu scutu eficace sa ne faci partasi sî in viitoriu pre carier'a nóstra".

D. Atanasiu Cimponeriu respunse cam acestea: „M'ati bucuratu mai inainte prin succesulu ce l'ati doveditu la esamene, sî acum continuati a me imbucurá prin dechiaratiunile ce-mi faceti. Voiu fi deplinu multiamitu déca-mi ve-ti pestrá convingerea ca mi-amu facutu detorinti'a de patriotu. Inainte de 10 ani, eramu uniculu teneru românu pre asta cariera, dara astadi d-vóstra sunteti o multime. Me bucuru de acést'a, sî cum se nu me bucuru câci sângele nu se preface apa! Pre viitoriu, in ori-ce casu sî causa ve-ti avé lipsa, ve rogu se ve adresati mine cá sî la unu frate. Fi-ti diregatori diliginti, ascultatori de superioritâtile vóstre, buni compatrioti sî cetatieni, fii zelosi ai natiunei; sî carier'a d-vóstra nesmintitu vi se va face placuta, folositóre sî frumósa".

In fine ce-va despre denumirile sî promotiunile facute in institutulu telegraficu sub referat'a dlui secretariu Cimponeriu:

S'au inaintatu urmatorii telegrafisti:

Ioane Bistrianulu in Szegszárd, sî Dionisiu Cimponeriu in Pest'a cá telegrafisti primari câte cu 800 fl. v. a. iéra Constantinu Cubicelli'a cu 700 fl. v. a.

S'a denumitu in anulu trecutu de telegrafistu clas'a III cu 420 fl v. a. sî s'a inaintatu in anulu cur. cá telegr. de cl. I cu 700 fl. v. a. Petru Oprisiu in Brasiovu.

S'a inaintatu cu 600 fl. v. a. Constantinu Savu in Timisiór'a.

S'a denumitu de telegrafistu cu 600 fl. v. a. Albertu Nescutiu in Pest'a.

S'au denumitu in anulu trecutu de telegrafisti de a III cl. cu câte 420 fl. v. a. s'au inaintatu in anulu curinte cá telegrafisti de cl. II. câte cu 600 fl. v. a. urmatorii:

Georgiu Serbu de Cuvinu in Pest'a, Constantinu Cimponeriu in Alb'a-Regi'a, Grui'a Liub'a in Pest'a, Stefanu Ioanoviciu in Urbea-mare, Georgiu Liub'a in Segedinu, Eftimiu Ciobanu in Temisiór'a, Ladislau Demetriu in Temisiór'a, Trajanu Popescu in Pest'a, Ioane Andreoviciu in Segedinu, Paulu Giurm'a in Pest'a, Stefanu Ionovicin in Pest'a, Liubomiru Georgeviciu in Timisiór'a.

S'au mai denumitu in anulu curinte din cursulu telegraficu, ce se tienù in iérn'a trecuta, cá telegrafisti de cl, II. câte cu 600 fl. v. a. urmatorii:

Emanuilu Unguriianu in Pest'a, Iosifu Ciuciu in Miscoltiu, Ioane Rosiu-Micu in Arabona (Raab), Georgiu Ribariu in Temisiór'a, Ioane Suciu in Rosenau, Adamu Tieranu in Kecskeméth, Ioanu Becinég'a in Alb'a-Regi'a, Michailu Crainicénu in Pest'a.

S'au mai aplicatu cá practicanti câté cu 300 fl. v. a. pâna la devenirea vre-unui postu vacante, inca 6 români aspiranti.

Dilele trecute s'au mai denumitu:

Romulus Leot'a in Pojionu, sî Demetriu Siutu in Siofok, cá telegr. II. cl. cu 600 fl. v. a. — Mai departe inca 8 practicanti rom. câte cu 300 fl. v. a.

Sânt'a datorintia me grabesce a face atenta pre tinerimea româna ce e lipsita de mijlócele materiale, sî nu-si póte continuá studiele dejá incepute, a nu trece cu vederea cursulu telegraficu ce s'a decisu de ministeriulu de comerciu industria sî agricultura a se deschide de nou in Pest'a cu 15 Augustu c. n. a. c. Terminulu supliceloru duréza numai pâna in 6 Augustu c. n.

Doritorii ce voru voí a intrá in cursulu mai susu amintitu potu culege conditiunile de primire din fói'a oficiósa „Buda Pesti Közlöny".

Precum suntu convinsi toti oficiantii denumiti de pâna acum de intrepunerea fâra partialitate a D. Sele Atanasiu Cimponeriu prin care dieu fórte multi români suntu astadi bine situati in oficiu; asiá se va intrepune sî in venitoriu; prin urmare nu ve amenatati fratiloru, câci celu ce siede nu progrede!

Ordinea lucrâriloru adunârei gen. IX, ce asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu o va tiené in Siomcut'a in 10 sî 11 Augustu 1869 dupa calend. gregor. (st n.).

Siedinti'a I.

I. Membrii asociatiunei se aduna deminéti'a la 8 óre in localulu destinatu pentru tienerea siedintieloru.

II. Presiedintele deschide adunarea sî se alegu trei notari ad-hoc pentru purtarea protocolului.

III. Secretariulu comitetului cetesce reportulu seu despre activitatea comitetului in anulu espiratu, dela cea din urma adunare generala.

IV. Casieriulu sî controlorulu asternu bilantiulu veniturilor sî speseloru anuale sî espunu preste totu starea materiala a asociatiunei.

V. Bibliotecariulu reportéza despre starea actuala a bibliotecei asociatiunei.

VI. Se alege o comisiune de trei membri, cari in intielesulu §§-loru 6, 8, 9 din statute voru conscrie intr'unu localu indemanatecu pre membrii cei noui, voru incasá tacsele dela densii sî le voru subministrá casieriului.

VII. Se alege o comissiune de cinci membrii, spre a cercetá socotelele sî a reportá in siedinti'a II.

VIII. Se alege o comissiune de siepte membrii, spre a desbate asupr'a eventualeloru propuneri ale comitetului, séu ale altoru membrii ai asociatiunei, care ar' cadé in competenti'a adunârei generale.

IX. Timpulu restante se intrebuintiéza pentru cetirea disertatiuniloru incurse de timpuriu la presidiulu comitetului asociatiunei.

Siedinti'a II.

X. Se continua cetirea disertatiuniloru restante din siedinti'a premergatória.

XI. Se primescu sî se desbatu repórtele comissiuniloru delegate in siedinti'a precedenta dupa ordinea, ce se va statorí de presiedinte.

XII. Se desbatu projectele sî motiunile, ce s'aru face in privinti'a asociatiunei.

XIII. Se statoresce timpulu sî loculu celei mai de aprópe adunâri generale.

Sabiiu in 8 Iuniu c. n. 1869.

Dela comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

Ioane Hanni'a m/p.,
vicepresiedinte.

I. V. Rusu m/p.,
„Gaz. Tr." secret. II.

Varietâti.

*** Demnu de lauda Luni in 23/6 s'a imormentatu cantorulu Irodionu Comsi'a dela

---

toriloru cautatori de comori sî ajutati cu totii la descoperirea sî la conservarea neperitóreloru monumente, documente neatacabili ale gloriei, ale civilisatiunei sî ale istoriei nóstre.

Cea mai intâiu sî cea mai seriósa lucrare a comitetului archeologicu aru fi sa traga tóte liniele drumuriloru române sî sa insemne tóte localitâtile pre cari se afla ruine, distingendu-le pre charu prin colori diferite, cele dace, cele romane sî cele românesci; sî apoi sa se incépa sapaturi sistematice, dandu-se preferinti'a celoru mai importante.

Cu a diecea parte numai din banii ce dâmu strainiloru pre pretensiuni absurde, pre cari le-aru respinge negresîtu sî justiti'a tierei sî justiti'a stateloru de unde vinu aceste pretensiuni, sî pre cari le incuviintiéza numai hatirulu sî protestele unei politice absurde sî degradatóre; numai cu a diecea parte din banii cari se risipescu pre la straini fâra nici unu resonu, amu puté negresîtu sa incepemu o lucrare care aru atrage neaperatu, pre lânga satisfactiunea nóstra nationale, sî atentiunea tuturoru invetiatiloru Europei.

Sî credeti, dloru de tóta trépt'a sî de tóta conditiunea, ca multu mai efficace sî folositóre ne aru putea fi interesarea acestoru invetiati, de câtu protectiunea aliantiei israelite din Parisu.

Invetiatii Europei, iéra nu Jidovii, au reclamatu viéti'a nationale pentru Greci'a.

Iéta ací adresa dlui Boliacu câtra ministrulu culteloru sî instructiunii publice in privinti'a acestei descoperiri, impreuna cu procesulu verbale inchiaiatu la fati'a locului:

Domnule ministru! Indata ce amu primitu adres'a d-vóstra cu nr. 7313 din 11 Iuniu curentu, m'amu adresatu sî eu la cei-lalti membri ai comitetului archeologicu, indicati de d-vóstra spre a formá comissiunea ce trebuia sa mérga sa asiste la sapature pre comun'a Slonulu, plaiulu Teleajenului, judetiulu Prahov'a; neputendu-se insa alcatuí comissiunea amu plecatu singuru, insocitu de d. Benich architectulu ministeriului de Interne, sî de unu scriitoru, cá sa esecutu câtu mai curendu acésta placuta insarcinare a d-vóstra.

La prefectur'a de prahova n'amu gasîtu nici unu ordinu din cele ce mi se spusese ca s'au tramisu inaintea mea in acésta privintia; amu isbutitu numai sa ieau de acolo unu ordinu câtra subprefectulu plaiului Teleajenului.

Subprefectulu acestui plaiu d. Grigore Murat. ne-a datu totu ajutoriulu ce amu cerutu sî o asistentia fórte energica sî inteligenta.

Amu luatu tóte tîrnacópele, casemalele, sapele sî lopetile ce se aflau in Valeni de cându se lucra sioséua de pre acolo, le amu pornitu inainte la Slonu; a dóu'a dî amu plecatu sî noi, insociti de d. subprefectu sî de dorabantii necesari. Timpulu erá urîtu, plóua sî locurile fórte rele; déra in vre-o cinci óre amu adjunsu la Slonu. Ací amu gasîtu uneltele tramise, câti-va ómeni adunati sî cai de calaria gata, pentru ca din satulu Slonului in susu nu mai póte merge nici unu feliu de trasura. Dupa dóua óre de calaria amu adjunsu pre o inaltîme inintre gârl'a Telejenelulu la stâng'a sî intre gârl'a Drajnutia la drépt'a, in fati'a muntelui „Verfulu lui Craiu".

D'asupr'a acestei inaltîmi se intinde o teratia, care se chiama la „coliba vechia" numele spune lucrulu, sî in adeveru ca traditiunea n'a mintîtu. Bucuri'a nóstra a fostu egale cu desperarea; cându amu pututu vedea o zîdaria marétia sî regulata din cei mai frumosi timpi ai imperiului românu, (dîcu românu, dle ministru, pentru ca nu cutediu inca sa numescu acásta zidire daca) asverlita de pre temeliele ei de câtra turbarea cautatoriloru de comore, cari negresîtu, in aviditatea loru, au trebuitu sa-si gasésca fortie titanice: petre cioplite, de aprópe unu metru lungime sî de jumetate grosime, erau asverlite la diecimi de pasi dela locurile loru.

Studiându positiunea locului sî dispositiunea zîdariei ce erá descoperita, amu rânduitu sapatori spre directiunile ce amu crediutu ca aru fi trebuitu sa urmeze zîdulu; déra sér'a fiindu inaintata, a trebuitu sa tragemu numai planulu pre unde sa se faca sapaturele, sî sa ne intórcemu la satu.

D. subprefectu Grigore Muratu, simtîndu ca sî noi importanti'a lucrului, sî in temeiulu ordinului ce avea, a tramisu nóptea pre la toti primarii comuneloru vecine cá sa ne aduca ómeni, sî adóu'a dî, la cinci óre de diminétia, 114 ómeni adusi de primari, sî inca vre-o cincidieci voluntari amatori, cu tóte uneltele dela sioséa sî cu ale loru proprie, sapau in diferite directiuni pre liniele ce trasesemu sér'a cu d. architectu Benich. Pâna la siepte óre sér'a s'a descoperitu totu aceea ce se putea descoperí, sî resultatulu a fostu aceea ce se vede pre planulu ce amu onóre sa ve alaturu ací.

(V aurmá.)

Sita-Buzeu dupa indemnulu P. Prot. Petricu, de doi ani dupa mórtea sortei sele Rebec'a a daruitu cas'a cu bolta, siur'a, grajduri sî curte mare frumósa comunei bisericesci cá sa fia cuartiru parochiale pentru parochulu celu ce va functioná in comun'a bis. de acolo. Mai dedù ajutoriu 670 fl. v. a. la biseric'a ce se zîdesce acolo; iéra la fondulu scólei testà 100 fl. v. a. sî 404 sfanti sîmbri'a ce mai are la poporu in restantia. La immormentare aflându-se de fatia mai multi ómeni de frunte, intre cari dlu Ios. Balogh din Zagon, sî audiendu din predica despre faptele filantropice a le reposatului se aflà indemnatu unmitulu domnu a daruí sî densulu pre sém'a fond. scólei nóstre 20 fl. val. austr.

*** Ni se scrie din Lugosiu, ca tinerimea româna gr. or. studiósa in gimnasiulu de acolo din indemnulu Reverendului domnu Mateiu Ignea parochu sî catechetu, sî a domnului invetiatoriu Stefanu Lipovanu sub conducerea domnului Ioane Popoviciu a formatu unu choru vocalu sî cu cantârile bisericesci s'a sî produsu in biseric'a greco-orientala a 2-a dî de rusalii, secerându multe laude, cá totu atâtea incuragiâri pentru de a se perfectiuná in cantârile bisericesci, sî mai departe, unu esemplu demnu de imitatu pretutindenea unde numai tinerimea scolara se afla in numeru mai insemnatu precum urméza:

Georgiu Opr'a studinte de a 4 clasa latina, Ioane Tinc'a stud. de 4 clasa, Efremu Zsuic'a stud. de a 4 clasa, Gavriilu Zavoianu stud. de a 4 cl. Georgiu Bogdanu stud. de a 3 clasa, Simeonu Popetiu stud. de a 3 clasa, Demetriu Muneranu stud de a 4 clasa, Mihaiu Chiritia stud. de a 3 clasa, Andronicu Magiénu stud. de a 3 clasa, Alessandru Vancea stud. de a 4 clasa, Aureliu Pavelu stud. de a 3 clasa Romulus Musca stud. de a 4 clasa, Constantinu Darabantiu stud. de a 3 clasa, Demetriu Selceleanu stud. de a 3 clasa, Georgiu Aurariu stud. de a 4 clasa, Ioane Madnicea stud. de a 3 clasa, Georgiu Caprariu stud. de a 2 clasa, Traianu Hentesiu stud. de a 3 clasa, Damaschinu Iglodianu stud. de a 2 clasa, Iacobu Ignaton stud. de 1 clasa. Toti in clasele latine.

*** (Masina electrica de votisare.) Cine aru fi crediutu, cumca sciinti'a se inainteze intru atâtu, incâtu sa creeze sî legile pre cale mechanica. Mai inainte cu vr'o câteva dîle i se aratase corpului legislativu din Franci'a o masina de votisare, a cârei aflatoriu e unu americanu Williem A. Springer. Masin'a se pune pre mésa inaintea presiedintelui. Din aceea mergu la fiecare scaunu a deputatiloru câte unu firu de drotu ce se finesce in dóue capete. Votisantele apasa deci numai pre unu capu séu pre altulu, dupa cum vrea se voteze cu „da“ séu cu „nu“. Prin aceea se descarca unu aparatu electricu sî masin'a inregistréza votulu datu. Cu ajutoriulu masinei acestei'a póte votá o adunare câtu de mare intr'unu tempu mai putienu de o minuta, inregistrându sî numerându totu odata sî voturile date.

*** Multiumita publica sî computu dela balulu tienutu in 27 Ianuariu st. n. a. c. in favórea „bibliotecei“ creande pre sém'a tinerimei române greco-orientale dela scólele capitale sî elementarie din Lugosiu. *)

In numele comitetului arangiatoriu ne simtimu fericiti generosiloru contribuenti a multiamí cu reverintia adenca pentru marinimósele oferte ce au binevoitu a tramite cu scopu de a pune fundamentu la „bibliotec'a“ creanda. Caus'a intardiârei de a aduce mai timpuriu la cunoscinti'a onoratului publicu resultatulu, a fostu neincurgerea ajutórieloru asceptate dela estranei, deci dupa ce din mai multe locuri dejá au incursu, iéra din celelalte sperâmu, ca dupa ce se voru convinge, ca scopulu „balului“ nu a fostu a ne petrece, ci mai vertosu a devení la medilóce prin cari se potemu tenerimea conduce mai cu usioratate la câstigarea adeveratei culturi, sternindu inca din etatea cea frageta gustulu de a cetí opuri instructive, voru binevoí séu ajutórie de bani séu cârti a tramite pre adres'a presiedintelui subscrisu, a câror'a nume se voru publicá

Perceptiunea balului e de: 627 fl. 50 cr. v. a
Erogatiunea: . . . . 227 fl. —
400 fl. 50 cr. v. a.

*) Tóte celelalte stimate redactiuni suntu rogate a reproduce acésta multiumita publica sî computu in colónele dîuarieloru loru. —

Din sum'a acést'a 200 fl. 50. cr. suntu destinati pentru procurarea feliuriteloru opuri, iér' 200 fl. v. a. se voru depune la cas'a de pestrare.

Lugosiu in 30 Iuniu 1869.

Constantinu Udria
Directoru sî presiedinte.

Vasilie Nicolescu
docinte, cá notariu.

1 Din Caransebesiu Ilustr. sea d. episcopu Ioanu Popasu 10 fl. 2. d. Ioanu Bartolomeiu secretariu episc. 2 fl. 3. prin d. Ioanu Peti'a colectante 2 fl. 4 dela d. Ioanu Vasilieviciu 1 fl. 5 d. Iosifu Tempea profes. 1 fl. 6 d. Ales. Vasilieviciu 1 fl. 7 d. Nicolae Post'a 2 fl. 8 d. Nicolae Brancovanu 1 fl. 9 d. Maioru Seracinu 1 fl. 10. Din Carlovetiu: Escel. sea d. Samuilu Masireviciu patriarchu 25 fl. 11 Din Versietiu Ilustr. sea d. Emilianu Chengelatiu episcopu 10 fl. 12 Din Timisiór'a: Ilustr. sea d. Antoniu Naco episcopu 4 fl. sî cârti in pretiu de 17 fl. 13 Dela Ilustr'a familia mocioniana prin d. I. Ianculescu 22 fl. 14 Din Lugosiu: Prin comitetulu arangiatoriu dela domnii urmatoriu urmatori: 15 Ilustr. sea d. I. Fauru com. supr. 5 fl. 16 Esc. sea d. A. Dobr'a episcopu 10 fl. 17 Prin d. Ziegler, colonelu 5 fl. 18 Dela corpulu oficirescu 24 fl. 19 d. A. Macai vice-comit. 2. fl. 20 d. A. Wladu vice-comit. II. 2 ll. 21 d. Mih. Nagiu canonicu 3 fl. 22 d. Hermin'a Maniu 3 fl. 23 d. Ales. Atanasieviciu protofisc. 2 fl. 24 d. Iov'a Popoviciu negotiat. 5 fl. 25 d. Mich. Besanu ases. 2 fl. 26 d. Ioanu Vancea archivariu 2 fl. 27. d. Küchler ases. 1 fl 28. d. Phöbus Némesi vice-notar. 2. fl. 29 d. Andrea Liviu canonicu 1. fl. 30. d. E. Patianschi protonotariu 1. fl. 31. d. I. Fabri vice-not. onor. 32. d. I. Ianculescu perceptoru 2. fl. 33. d. Asbotu perceptoru 1. fl. 34. d. I. Pausu advoc. 1. fl. 35. d. Sienciciu 1. fl. 36. d. Ant. Bee 1. fl. 37. d. Petru Ratiu canon. 1. fl. 38. d. Doctr. At. Marienescu ass. 2. fl. 39. d. Mateiu Kisiu canonicu 2. fl. 40. d. Vasilie Stoianu jude prim. 5. fl. 41. d. Stefanu Putnicu adv. 3. fl. 42. d. Iosivu Fejér jude prim. 1. fl. 43 d. Kokai asesoru 1. fl. 44. d. A. Mahr. ant. comun. 2. fl. 45. d. M. Schieszler 1. fl. 47. d. Doctr. F. Neuman 1. fl. 48. d. M. Asboth 1. fl. 79. V. Iarinai 1. fl. 50. d. L. Tapai 1 fl. 51. d. Harczer 1 fl. 52. d. I. Cosgari'a capit. 2 fl. 53. d. Dr. B. Petricu 1 fl. 54. d. Titu Hatiegu ases. 2 fl. 55. d. Gavriilu Popu 1 fl. 56. d. Farkas protoc. 1 fl. 57. d. C. Casiciu vice-notariu 1. 58. d. L. Bátori 2 fl. 59. d. Iuliu Panaiotu negot. 2 fl. 60. dlu Kronetter apotec. 2 fl. 61. d. C. Weinhardt 1 fl. 62. d. I. Wolf 2 fl. 63. d. I. Céhmester adv. 2 fl. 64. d. Bernh. Deutsch fratii 2 fl. 65. d. E. Svobad'a 2 fl. 65. d. I. Siatelesu 1 fl. 67. d. Deutsch 3 fl. 68. d. Zena Bordanu vice not. 2 fl. 69. d. I. Kral 1 fl. 70. d. G. Smidt 2 fl. 71. d. I. Olteanu secret. episc. 3 fl. 72. d. Teodoru Bordasiu adv. 2 fl. 73. d. M. Perianu act. episc. 1 fl. 74. d. Pichler 1 fl. 75. d. Mihailoviciu 1 fl. 76. d. I. Wurmhörner 1 fl. 77. d. Scherübl 1 fl. 78. d. I. Pellisiecu 2 fl. 79. d. Papp 1 fl. 80. d. An'a Teodori 1 fl. 81. d. G. Asboth 1 fl. 82. d. A. Chileru 1 fl. 83. d. I Stanche 1 fl. 84. d. Baieru 1 fl. 85. d. E. Ghergheli 1 fl. 86. d. Zunft cas. com. 1 fl. 87. d. A. Weinhart 1 fl. 88. d. M. H. Deutsch fratii 5 fl. 89. d. I. Licker 1 fl. 90. d. Echardt 3 fl. 91. d. I. Deutsch 1. fl. 92. d. N. Ignea 1 fl. 93. d. I. Wladu jude cerc. 1 fl. 94. d. D. Popovitia reg. 2 fl. 95. d. P. Catrusca negot. 2 fl. 96. d. Jivi 3. fl. 97. d. Z. Kammergruber 1 fl. 98. d. G. Büttl 1 fl. 99. d. I. Hundt 2 fl.

24—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. româna din comunitatea Maciov'a, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr-or. românu alu Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 84 fl. v. a.
b) in naturali: 12 meti de grâu; 24 meti de cucuruzu; 100 punti de clisa; 100 punti de sare; 15 punti lumini; 3 jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morala sî politica, sî astu-feliu inzestrate le voru substerne venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 7/19 Augustu a. c.

Caransebesiu in 26 Iuniu 1869.
Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

(23—1) **Concursu.**

Devenindu posturile de Directore sî unu invetiatoriu la scól'a capitala normala gr. or. din opidulu Resînari vacante, se escrie pentru susu mentiunatele posturi prin acést'a concursu.

De aceste posturi suntu legate unu salariu cu 360 fl. respective 450 fl. v. a. 16 fl. relutu de lemne sî 16 fl. relutu de cuartiru.

Doritorii voru avé pre lânga cualificarea receruta in studii sî cantâri sa-si adreseze petitiunile bine instruate pâna in 20 Augustu a. c. cal. nou câtra oficiulu comunale.

Resînari 18 Iuliu 1869 cal. n.
Oficiulu comunale cá eforia scolara.

(25—1) **Concursu.**

Devenindu la scól'a populara gr. or. din Sebesiu statiunea invetiatorésca de a II-a clasa vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. cal. vechiu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, au de a asterne pâna la numitulu terminu la inspectiunea scolare tractuale in locu, urmatórele documente:

a) ca au absolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericale,
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu,
c) ca au viétia morala nepetata.

Cei mai multu cualificati voru avé preferintia.

Sebesiu, in 6 Iuliu 1869.
Comitetulu parochiale gr. res.
I. Tipeiu,
Presied.

35—1 **EDICTU.**

An'a lui Georgiu Tatucu, care de 7 ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioanu Colacea, ambi din Resnovu in districtulu Brasiovului, — pribegindu in lume, sî nesciindu-se loculu unde se afla, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, si o dî, dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea acestui Scaunu protopopescu, cu atât'a mai vertosu, câci la din contra, procesulu matrimoniale pornitu asupra-i din partea barbatului seu, se va pertractá sî se va decide sî in absenti'a ei, dupa prescrierile S. S. canóne ale bisericei nóstre greco-orientale. Dela Scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, in 16 Iuniu 1869.
Ioanu Metianu,
Protopopu.

Nr. 95. 1869. (12—1)

Edictu.

Danu Ispasu din Ribiciór'a, — comitatulu Zarandului — de 12 ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socia Mari'a sî pribegesce in lume fâra a se sci loculu ubicatiunei sele, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Bradu, 5 Iuliu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului Zarandului.

Moise Lazaru,
Protopresviteru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 9/21 Iuliu 1869.

Metalicele 5%	63 90	Act. de creditu	300 50
Imprumut. nat. 5%	73	Argintulu	122 25
Actiile de banca	760	Galbinulu	5 94

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 55. ANULU XVII.

Sabiiu, in 13/25 Iuliu 1869.

Tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Tempulu, si apoi spatiulu colóneloru, ne au constrînsu a intrerumpe cu cele ce vinu sub acésta rubrica. De atunci diet'a Ungariei, carea in siedintiele din urma nu a fostu tocm'a ljniscita si a incheiatu siedintiele indata dupa desbaterea projectului, amintitu de mai multe ori, privitoriu la justitia.

Delegatiunile s'au deschisu, dupa cum aretasemu la tempulu seu si une e din cele espuse in cartea rosia amu impartasitu dejá, altele le impartasîmu sub rubric'a deosebita si astadi.

Dela inregistrarea de eveniminte din urma s'au petrecutu in Moravi'a nisce conflicte triste intre lucratori si militia. De ambe pârtile au cadiutu victime de morti si vulnerati. Abiá se asiediara aceste, abiá se dise ca nu au nici unu caracteru politicu, cându diuariele venese ne spunu de agitatiuni nóue in Boemi'a, cari se estindu pâna si asupr'a militiei. Diuariulu „Prokrok“ in unu articulu intitulatu : „oposetiunea cechica in armat'a austriaca“ comunica, ca la meetingulu tienutu aprópe de Münchengrätz pre délulu Muzsky au sositu unu telegramu dela regimentele de infanteria 74 si 36 statiunate in Olmütz, in carele se dice ca si ei „si otielescu puterile loru in iubirea câtra drepturile natiunali“ si ca parol'a loru suna : „Pentru eliberarea Boemiei, Moraviei si Silesiei !“

Mare sensatiune a facutu evenemintele din urma din Franci'a pentru ca deschidienduse corpulu legislativu, indata la inceputulu sessinnei, ministrulu Rouher a cetitu urmatoriulu mesagiu imperatescu : Prin declaratiunea din 28 Iuniu amu anunciatu ca in sesiunea ordinara a corpului legiuitoru se voru presentá projectele de legi care voru paré cá cele mai nimerite spre a realisá dorintiele tierei. Inse 'mi pare ca corpulu legiuitoru cere sa cunósca indata reformele hotarite si credu ca va fi utilu de a implini aceste cereri. — Este hotarîrea mea de a acordá corpului legiuitoru atare imputerniciri, care nu suntu contra constitutiunei. Prin acestu mesagiu voiu detaiá tóte hotarîrile luate in consiliulu de ministri. Senatulu se va convocá in curendu spre a desbate urmatórele cestiuni : 1) Imputernicirea care se va acordá corpului legiuitoriu relativu la facerea regulamentului si la alegerea biuroului. 2) Simplificarea modului la presentarea si esaminarea amendamenteloru. 3) Indatorirea guvernului de a presentá corpului legiuitoru tóte schimbârile tarifeloru facute in conventiunile internationale. 4) Votarea budgetului dupa capitule spre a mari controlulu corpului legiuitoriu. 5) A acordá ca deputatii sa póta ocupá si unu serviciu a statului, mai alesu acelu de a fi ministru 6) Intinderea dreptului de interpelatiune. — Guvernulu va studiá si cestiunile relative la senatu. — Solidaritatea mai mare care se va face intre camera si intre guvernu, posibilitatea de a fi unu deputatu totodata si ministru, presenti'a tuturoru ministriloru in camera, hotarîrea luata in consiliulu de ministri despre cestiunile statului, tóte aceste voru aduce o intielegere loiala cu majoritatea. Aceste suntu tóte garantiile care vomu cautá. Au aratatu de mai multe ori ca spre interesu generalu suntu gat'a de a sacrificá nisce prerogative. Schimbârile care voiu propune, suntu numai o urmare a acelor'a care s'au introdusu pâna acum in institutiunile imperatului. Insa trebuie sa se lase neatacate prerogativele acele,care mi-a incredintiatu anume poporulu si care suntu conditiunile esentiale a puterei guvernamentale, care este si scutulu ordinei si a societât'ei“.

Mesagiulu imperialu a fostu bine primitu. Strigâri necontenite : Sa traiésca Imperatulu ! Bournat, Martel, Dollfus, Beauchamp, Torme si Peyrusse, toti membrii majoritâtiei, au fostu aclamati cu unanimitate cá secretari. Jurnalulu „Des Debats“, care discuta reformele mentiunate in mesagiulu imperialu, dice, ca aru fi o impossibilitate de a nu cunósce valórea loru. Aru fi injustu, a nu esprimá multiamiri pentru acést'a.

Atunci indata a avutu locu o intrunire a partidei burgesiloru (Tiers-parti) in „Grand Hotel“. Mai toti subscriitorii unei interpelatiuni au fostu presenti. S'a otaritu in unanimitate ca, fati'a cu situatiunea presenta sa nu se suprime interpelatiunea. Unu decretu imperialu convóca senatulu pentru diu'a de 2 Augustu. Sessiunea estraordinaria a corpuriloru legiuitóre s'a amenatu si diu'a nóuei convocâri se va otarí mai tardîu dara se dice ca se va convocá iérasi.

Jurnalulu oficialu anuncia, ca, dupa desbaterile urmate in consiliulu ministriloru, care s'a tienutu ieri in St. Cloud dupa cetirea mesagiului imperialu in corpurile legiuitóre, ministrii au depusu demissiunile loru in mânile imperatului, care le-a si primitu. Cu tóte aceste ministrii voru conduce inainte afacerile departamenteloru loru respective pâna la inlocuirea loru.

Ministeriulu celu nou francesu consta din urmatorii barbati :

Duvergier ministru de justitia si de culte, Borbeau min. de instructiune publica, Alfred le Roux min. de comerciu si agricultura, marquis, Chasseloup-Laubat si Latour d'Auvergue cá ministru de esterne;

Forcade dela Roquette remane ministru de interne, Niel min. de resbelu, Magne de finantie Rigault la marina si Gressier la lucrârile publice. Scirea ca presidiulu in ministeriulu acest'a lu va avea principele Napoleonu pâna acum nu se adeveresce.

Comissiunea pentru regularea marginiloru intre monarchi'a Austro-ungara si Romani'a e compusa. Intre membri din partea Romaniei, afara de Donici aflâmu ca va mai fi si Const. Negri si Papiu Ilarianu.

Cartea rosia.

(Capetu.)

A dóu'a parte a referadei diplomatice „Cartea rosia“ contiene comerciulu diplomaticu fatia cu Rom'a dela venirea in oficiu a contelui Trauttmansdorff pâna in presentu. Referintiele, ce le arata cancelariulu austriacu, fatia cu scaunulu papalu, se vedu a avé o directiune mai independinta si asiá a se smulge de sub patronatulu absolutisticu a papismului.

In depesiele romane nu se arata acea timiditate si umilintia, ce contiené cele-lalte, cari vorbea despre Prussi'a. Ele de-si suntu pline de pietate si reverintia câtra sântulu parinte totusi esprima putere si firmitate impunatóre si unu spiritu de totu constitutiunalu ! Nu rugâmu, dice cont. Beust, curi'a de iertare, pentru ca suntemu si vremu se fimu liberi, ci declarâmu cu tóta esactitatea si la tóta ocasiunea, Austri'a de unu statu liberu constitutiunalu si ca libertatea constitutiunale e o conditiune de viétia pentru monarchia prin urmare trebuie se respinga tóta pretensiunea, ce nu conglasuiesce cu problemele liberale ale statului. In sensulu acest'a a demendatu Beust si nunciului austriacu din Rom'a, cá se departeze dela curi'a româna ori-ce idea si sperantia in apunerea constitutiunalismului austriacu, asigurandu-o, ca constitutiunea monarchiei austro-magiare, nu mai e dependinte de persóne, ci constitutiunalismulu modernu e unu principiu de viétia a statului independinte de ori-ee influintia.

Pre lânga tóte aceste o asemenare a diferiteloru depesie, ce veneau dela nuntiulu Austriei din Rom'a e de mare interesu. Depesiele din 3 Decembre din 5, 11 Ianuariu si 19 Februariu aducu sciri pentru Austri'a de totu impaciuitóre asiá incâtu cont. Beust 'si esprima in 14 Februariu in o nota scurta câtra contele Trauttmansdorff deplina multiamire „cu progresulu facutu in spiritulu pâcei“. Sântulu parinte promisese a se retiené dela ori-ce ostilitate de-si nu va abandoná interesele sele, ci in interesulu bisericei va evitá ori-ce conflictu acomodandu-se impregiurâriloru dupa putintia. Acést'a erá dorinti'a Austriei.

Insa mai tardîu trebuie ca s'a schimbatu fói'a, câci depesi'a cont. Beust din 2 Iuliu constatéza, ca a intratu óresi-care stagnatiune in ameliorarea progressiva a referintieloru cu curi'a româna. Caus'a mai de aprópe nu se amintesce, se da cu socotél'a insa, ca aru fi persuflatiunile streiniloru, ce a incursu in Rom'a cu ocasiunea jubileului Papei. Beust singuru face alusiune la intemplarea cu episcopulu din Linz, carele pentru agitatiunile sele fu trasu sub cercetare criminale, insa foile vieneze dicu, ca afacerea aceea e numai o urmare a referintiei celei rele in care sta Austri'a fatia cu Rom'a.

Pasagiele cele mai interesante ale „Cartei rosîa“ suntu fâra indoiéla acele, in care Beust vorbesce despre referintiele bisericei fatia cu statulu si documentéza ca libertatea bisericei nu numai ca nu se restringe prin libertatea statului,ci se asiguréza cu atât'a mai multu.

Intonéza mai departe, ca acusârile ce s'a facutu din partea Romei suntu nefundate, de óre ce otarîrile concordatului numai erau in Austri'a executive, si asiá positiunea privilegiata, ce oferea acestu actu clerului, a trebuitu se cada, si aru fi ilusoria speranti'a, ca starea lucrului s'aru schimbá prin o crisa ministeriale. Dupa aceste deductiuni cont. Beust vine la intrebarea, ca nu s'aru potea totusi face o invoire intre regimulu reg. si ung. si intre curi'a sânta, cari in presentu stau pre nesce principii atâtu de diferite ? Cancelariulu afirméza intrebarea acést'a cu presupunerea, ca Rom'a nu va privi Austri'a de o tiéra, ce nu are alta problema decâtu a esecutá voi'a sântului Parinte. „Monarchi'a austro-ungara „continua Beust mai departe, „trebue sa se puna pre o trépta cu cele-lalte state moderne constitutionale si se nu se céra dela regimulu austriacu, cá sa se supuna presumtiuniloru, ce in Belgiu si Franci'a s'aru respinge a priori si aru compromite numai pre sântulu Parinte. Ce se póte intemplá in alte tieri fâra de a stricá amiciti'a cu Rom'a, pentru ce se nu se póta face si in Austri'a.

Acést'a e regul'a fundamentale dela care regimulu si poporulu nu se va abate nici odata.“

Nu e de speratu si nici Beust nu se insiéla in punctulu acest'a, ca cuvintele lui energice voru avea asupr'a curiei, vr'o influintia nemidilocita.

Ce privesce afacerile orientale, cartea rosîa cuprinde o multime de depesie despre conflictulu turco-grecescu si conferinti'a parisiana. Cuprinsulu aceloru depesie e parte mare datu publicitâtiei prin diuaristica, si nu mai avemu lipsa decâtu sa amintimu, ca cum se vede din descrierile si din depesiele cont. Beust adresate mai cu séma cav. de Heymerle agintele austriacu in Stambulu, pórt'a n'a pré fostu aplicata a se supune conclusului conferintiei parisiane si numai prin intrevenirea impaciuitóre a Austriei s'a aflatu aplicata a cede dela pretensiunile sele si a sustiené pacea garantata de puterile Europei si asigurata cu deosebire prin intrevenirea Austriei la pórt'a otomana. Foile vienese desmintiescu prin urmare faim'a tendentiósa, cá si cându Austri'a aru fi nisuitu a stimulá Turci'a la neimpacare si neinvoire si documentéza intre-

venirea pacifica a Austriei chiaru prin cuvintele ministrului grecescu de esterne Delijannis.

Revist'a orientale a cârtiei rosia se finesce cu o instructiune ce o da cont. Beust cav. de Zulauf agintelui austriacu din Bucuresci in care se plânge in frase sucite diplomatice pentru importarea continuavera de arme, ce contribue parte mare la neliniscea in care se afla popórele din Transilvani'a sî Ungari'a. O alta depesia adresata dlui de Zulauf privesce alegerile nóue pentru camera sî e de cuprinsulu urmatoriu :

Vien'a, 26 Aprilie 1869.

„Raportulu d-tale dela 15 ale acestei luni ne presinta o dare de séma sumaria asupr'a resultatului alegeriloru, cari s'au seversîtu in Principatele-Unite. Este permisu de a inaintá ca guvernulu princiariu va puté comptá, in nóu'a camera a deputatiloru, asupr'a spriginului unei majoritâti imposante.

„Vei bine-voí, dle cavalieru, se oferi principelui d. Ghic'a sî dlui Cogalnicénu sincerile mele felicitâri pentru triumfulu ce au dobenditu.

„Este claru ca, dandu-le unu votu de incredere atâtu de stralucitu, tiér'a a voitu nu numai se marturisésca preferinti'a sea pentru ómenii eminenti, cari conducu astadi afacerile sele, dara inca se atesteze putiena simpathia ce-i inspira tendintiele estreme ale predecesoriloru loru.

„Acésta manifestare atâtu de remarcabile, consolidandu positiunea consiliariloru actuali ai Principelui Carolu, va avé de efectu, nu ne indoimu, de a reintarí in trensii otarirea de a urmarí acea politica de ordine sî de pace, pre care au proclamat'o la venirea loru la putere sî care primesce astadi consantirea dorintiei poporatiuniloru.

„Amu resimtitu o satisfacere adeverata, vediendu ca prevaléza in mersulu guvernului dela Bucuresci acelu spiritu de lealitate, de intielepciune, de respectu pentru drepturile altor'a, cari, departe de a esclude adeveratulu patriotismu, este complementulu seu necesariu. Acésta fericita schimbare nu póte lipsi de a atrage asupr'a Principateloru-Unite bun'a vointia a puteriloru, pre care ratacirile guvernului trecutu erau facute pentru a le instrainá.

„In ceea ce ne privesce, nu dorimu nimic'a mai multu, decâtu de a intretiené cu guvernulu princiariu relatiuni de buna armonia, dupa cum convine intereseriloru bine intielese ale ambeloru tieri. Intentiunile Majestâtiei Sele, Augustulu nostru domnitoriu, in privinti'a Principateloru-Unite, suntu cele mai bine-voitóre sî déca guvernulu principelui Carolu aru urmá câtu de putienu a se aretá animatu câtra noi de dispositiuni pacinice sî conciliante sî déca mai cu séma, putericu d'acum inainte prin aprobarea poporaria, va respinge cu franchetia acele agitâri indreptate contra liniscei tiereloru vecine de cari amu avutu a ne plânge in tempii din urma, nimicu nu se va opune, ca relatiunile de incredere sî de amicitia trainica sa se mentia intre monarchi'a nóstra sî principate. Acést'a este dorinti'a nóstra cea mai scumpa sî puteti da principelui Ghica si dlui Cogalnicénu asecurarea ca din parte-ne vomu pune tóte ingrigirile nóstre a inlesní implinirea ei.

Primesce etc.

Alte putiene acte sî depesie, precum depesi'a câtra bar. Kübek in privinti'a missiunei generalului Sonnaz la Vien'a, mai departe o nota câtra bar. Werner in Dresd'a spre chiarificarea influintiei Austriei in decursulu afaceriloru belgice sî o nota câtra cont. Jngelsheim in privinti'a conciliului romanu, suntu de putiena insemnatate sî nu merita o intentiune deosebita.

Brasiovu. Domnule Redactoru! Paremi-se ca cu cele mai multe (?) corespundintie ale d-tale din Brasiovu ai o fatilitate. Cu unele Ti se intempla aceea, ce se intempla la multi calatori, care ajungendu intr'o tiéra séu intr'unu orasiu necunoscutu se incredintiéza spre conducere celui dintâiu omu, ce-lu intalnesce. Acest'a póte ca are tóta buna vointi'a, de a face pre strainu cunoscutu cu tóte memorabilitâtile acelui orasiu, dara nu are tactulu de a distinge ce este demnu de vediutu sî ce trebuie trecutu cu vederea. Astfeliu bietulu strainu dupa ce a alergatu intr'unu sufletu dela unu capu alu orasiului pâna la altulu la finea visitatiunei sele n'are nici o impressiune mai marcata sî parasesce loculu mai confusu in cunoscintiele sele de cum a fostu cându a pusu piciorulu in elu. Acésta asemenare mi-a provocatu un'a din ultimele d-tale corespundintie dela Brasiovu. Cu alte corespundintie ai alta nenorocire, ca adeca Ti se impartasiescu de totu târdiu. Intre acestea póte ca se numera sî cea de fatia. De unde provine acésta impregiurare in adeveru fatala pentru unu jurnalistu? Te vedu zimbindu, dara nu scii, i'mi dici, séu nu ti-amu spusu? Din nepasarea acelor'a, cari sciu sa scrie, séu cum ai delicatetia a te esprimá din indiferentismulu „literatiloru“ brasioveni. Asiá este. Eu insa presupunu sî alta causa sî acést'a o atribuiescu redactiunei, ca adeca acést'a nu-si angagiéza anume o péna de corespundentu in Brasiovu. „Honni soit qui mal y pense“.

Premitendu acestea permite-mi, dle redactoru sa facu sî eu asta data pre corespundintele suplentu sî sa-ti impartasiescu câte ce-va, nu din sfera politica séu sociala, ci din **viéti'a scolara** din Brasiovu — Amesuratu usului sî normativeloru sustatatóre in privinti'a scóleloru, s'a petrecutu mai bine de jumetate din lun'a lui Iuniu cu esamenele private sî publice la scólele normale sî la Gimnasiulu romanescu. Cu acésta ocasiune 'mi vine se adresediu o intrebare câtra barbatii de scóla, ca óre suntu de folosu esamenele acestea in vre-o privintia sî corespundu óre folósele tempului, care se petrece cu esamenele? Acésta intrebare amu audît'o respundiendu-se in mai multe feliuri. Unii, sî anume ómenii de sistemulu vechiu, dicu, ca prin esamenele publice se incuragiéza sî se indémna parintii mai cu deadinsulu, sa-si tramita copiii la scóla. Dara acest'a aru fi unu motivu esternu necesitatu de indolentia, in care se afla in privinti'a instructiunei cutare séu cutare societate de ómeni. Incâtu pentru români aru fi dureresu, déca nu s'aru fi convinsu inca din necasurile, câte le-au suferitu pâna acum din lips'a culturei, ca scól'a e unu factoru neaperatu de lipsa pentru viéti'a unui poporu sî aru fi tristu, déca aru mai trebuí sa-i mai castigâmu sî acum pentru o causa evidenta cá sórele prin mijlóce indreptate câtra simtiulu de ambitiune. Altii purcediendu din punctu de vedere didacticu sustienu necesitatea esameneloru publice cu cuventu, ca din acestea se póte incredintiá publiculu sî organele respective de scóla, déca tinerimea studiósa a facutu progresele dorite séu nu, sî déca institutulu se afla in crescére séu decadintia? Acestu motivu este mai plausibilu, dara afla sî elu combatere sî inca resonabila. Numai putieni din publicu, dicu cei ce combatu acestu motivu, suntu in stare a-si face o idea chiara despre starea instructiunei intr'unu institutu, din nisce esamene publice, care fiindu intocmite pentru parada vedescu in genere pregatirea mai mare séu mai mica, ce a facut'o invetiatoriulu cu scolarii cei mai buni pentru acésta ocasiune. Iéra incâtu pentru organele superióre de scóla, acestea se potu informá mai bine despre starea instructiunei visitandu pre scolari sî pre invetiatori in órele de prelegere pre neasceptate, cându apoi din dóue trei respunsuri ale scolariloru, sî dintr'o prelegere de ½ óra a invetiatoriului póte cunósce mai cu siguranta, déca o clasa corespunde cerintieloru legei séu nu. Cu totulu altu ce-va dicu mai departe antagonistii esameneloru publice, este o institutiune, cum e „comissiunea de lustratiune“ emisa de consistoriulu supremu alu sasiloru evangelici, care-si implinesce misiunea sea in anulu acest'a in Brasiovu.

Acésta comissiune constatatória din directorii tuturoru gimnasieloru evangelice din patria sî d n câte unu profesoru dela fia-care gimnasiu cu superintendintele in frunte, asista la esamene cu scopu cá sa cunósca starea scóleloru respective sî apoi in conferintie tienute anume cu profesorii din locu sa compareze starea generala a scóleloru sasesci sî sa caute a delaturá defectele, ce s'au ivitu intr'o parte séu alt'a. Prin urmare are de scopu inbunatatirea instructiunei prin indreptarea profesoriloru. Mijloculu este fórte potrivitu sî se póte recomandá sî altoru natiuni din patria. In fine sa mai amintimu unu motivu, prin care se sustiene necesitatea esameneloru publice. Acest'a este pedagogicu sî sustiene, ca se imbarbatéza prin esamene scolarii cei buni, iéra cei slabi se impintenéza, ca celu putienu pre la apropierea esameneloru sa-si astringa puterile, cá sa arate sî ei vre-unu resultatu sî sa nu se espuna prin total'a loru nesciintia dispretiului publicu. Acestu motivu numitu pedagogicu póte insa sa devina fórte nepedagogicu, adeca pre cându se inzestréza scolariulu cu câte-va

---

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA

o descoperire nóua.

(Reprod. dupa „Trompet'a Carp.“)

(Capetu.)

De pucine ori, dle ministru, se póte intempla unu asiá resultatu cu o asiá pucina ostenéla sî cheltuiéla. Acestu restransiamentu se póte reasiediá in tactu, precum a fostu, pentru ca nimicu nu lipsesce din materialu; l'amu adunatu pre totu de pre unde erá asverlitu sî rostogolitu, sî l'amu asiediatu in dóue locuri, luându-se tóte mesurele spre a nu se mai putea atinge nime de dînsulu.

Acestu retransiamentu n'a pututu fi isolatu ací; elu a trebuitu sa fie antepostulu unei tiari mai mari. Deci, din cercetâri in cercetâri, amu pututu aflá ca mai susu, in facia, spre Transilvani'a, pre la brâulu muntelui verfului Craiu suntu petre mari scrise, sî ca la stâng'a dincolo de Telejenelu, pre o inaltîme ce se chiamá la Cetatea, suntu iéra-si asemene petre; apoi sî unu drumu românu cobóra pre Telejenelu, din care se vedu semne invederate de unu imbrasiamentu dirigiatu spre Coliba-vechia. Tóte acestea, domnule ministru, suntu aflâri fórte interesante, déra asupr'a câror'a cá sa se póta face studiele necesare: trebue timpu multu sî ostenéla multa. De o cam-datâ avemu ceea ce avemu sî care se póte reparâ spre a fi unu monumentu anticu intactu, precum din nenorocire nu mai avemu altulu pâna acum. Aviditatea de comóre sî ignorentia amatóre de antiquitâti a napustitu ravagiulu pre ori unde s'a ivitu unu semnu de zidaria vechia. Unu anticaru ignorantu face mai multu reu monumenteloru de câtu restimpii sî diecimile de seculi.

Acestoru nenorociti, cari au cautatu comóre ací s'a datu autorisare chiaru dela guvernu sa seversiésca crim'a despre care nu aveau consciintia.

A spune acést'a, dle ministru, este a aretá câtu de susu se radica ignorantia in acestu statu, in care numai cându este vorb'a de jidovi se spune ca suntemu in secolulu alu XIX!

Trebue o lege, dle ministru, o lege elaborata sî votata câtu mai curendu, caro sa oprésca pre oricine, pre ori-ce particularu, pre ori care proprietariu sî pre ori-care functionariu alu statutului, de a pune mâna sacrilege pre unu monumentu anticu, fie chiaru spre alu reparâ séu alu curatí. Guvernulu chiaru, sa nu póta atinge unu monumentu anticu, de câtu numai prin comitetulu archeologicu, déca se póte presupune ca in acestu comitetu nu póte sa intre, nici prin protectiuni, nici prin favóre, de câtu ómeni speciali sî dovediti archeologi.

Amu disu, domnule ministru, ca nu potu precisá inca déca monumentulu Colib'a vechiá este unu monumentu românu séu dacu, sî iéta pentru ca semnele ce amu gasîtu pre diferitele petre, sî cari se repetá pre mai multe caramide, suntu unele numere romane, fâra contradicere, sî altele **Rune**, caractere runice, fâra contestare; sî, astfeli., precum numirea localitâtii se pare micsta: din coliba „καλιά“ „καλίβα“ doricu, sî prin urmare dacicu sî **vechia** din vetus românu latinu, totu astfeliu sî diferitele semne de pre petre sî caramide suntu amestecate latine sî runice (?) Déca voiu avea norocirea sî fiu eu insarcinatu cu repararea acestui monumentu, voiu avea ingrigirea sa desfacu anteiu tóte petrele sî caramidele spre a aduná tóte semnele de pre dînsele, ca dóra, prin combinâri, sa se póta dobandí ceva in marele profitu alu istoriei nóstre.

Amu onóre sa ve alaturu ací, impreuna cu procesulu verbale inchiaiatu la faci'a locului dupa seversîrea lucrârii ce amu facutu, sî planulu situatiunei sî tóte diferitele semne, copiate atâtu dupa petrele câtu si dupa caramidele scóse din zîdu, spre a se da in cercetarea invetiatiloru nostri.

Tóta cheltuiala facuta cu descoperirea acestui monumentu, cu transporturi cu totu, dela inceputu pâna la sfersîtu, costa dóue-dieci sî patru napoleoni, pre cari ve rogu, dle ministru, sa faceti a mi se intórce.

Primiti ve rogu, domnule ministru, asigurarea celei mai distinse stime sî a respectului ce ve conservu.

Presisdintele comitetului
archeologicu Cesar **Boliacu**.

faramituri de cunoscinte póte sa se inradacineze in elu o insusire fórte urita de caracteru, insusirea de a stralucí numai pentru unu momentu sî a se multiamí cu o superficialitate orbitóre care trece sî in viéti'a practica. Astfeliu se argumentéza pro sî contra esameneloru publice. Cestiunea insa inca nu e deslegata de-sî s'a scrisu sî vorbitu multu in privinti'a acést'a de câtra cei mai de frunte barbati de scóla ai Germaniei, Franciei etc. Noi amu atinsu acestu punctu numai pentru ca amu cetitu de curendu intr'o fóia magiara unu projectu bizaru in privinti'a esameneloru, ca adeca de ací inainte sa se faca de 4 ori pre anu esamene, firesce nu publice, sî sa se incunosciintieze totu-déun'a parintii despre starea copiiloru loru. Dara de unde iai atunci tempulu pentru prelegeri sî au dóra nu e in stare profesorulu in fia-care dî sa referedie parintiloru, déca acesti'a se intereséza, de progresulu séu inapoierea eleviloru sei, fâra sa mai faca esamene formale rapitóre de tempu ?

Acum sa ne intóreemu la obiectulu ce ni l'amu propusu pentru corespundinti'a acést'a, adeca la esamenele publice tienute in anulu acest'a la scólele normali sî la gimnasiulu românu gr. or. din Brasiovu. In gimnasiu de 8 clase se facura lucrârile scripturistice de esamenu sî esamenele orale de promotiune din 11—20 Iuniu, iéra in 20 se incepura esamenele publice, mai intâiu cu scólele normale de feciori sî de fete. In 20 sî 21 se esaminara dara patru clase normale de feciori sî 3 clase normale de fete. Presidiulu atâtu la aceste esamene câtu sî la cele din Gimnasiu sî la celu de maturitate l'a purtatu Rvss. D. Iosifu Baracu, protopopu I alu Brasiovului, cá comisariu denumitu din partea Esc. Sele supremului Inspectoru de scóle. Participarea publicului brasiovénu la esamenele publice din anulu acest'a a fostu preste totu cu multu mai mica decâtu in anii trecuti. Respunsurile copileloru sî fetitieloru din tóte clasele normale, au fostu multiamitória. Numai aceea amu avé sa observâmu unor'a din invetiatorii scóleloru nóstre normale, ca ocupa pré multu pre copii cu definitiuni abstracte, cu deosebire in gramatica, pre cându pentru etatea loru este folositóre numai sî numai metod'a intuitiva In 22 Iuniu, dela 5 óre dupa pr. a tienutu „Societatea de lectura“ a studentiloru din Gimnasiulu superioru ultim'a sea siedintia in anulu acest'a scolasticu fiindu de fatia cei mai multi din profesorii gimnasiali sî câti-va din barbatii nostri onoratori. De óre-ce acésta societate este o creatiune nóua la gimnasiu, trebuie sa aretu in câte-va cuvinte urzirea sî scopulu ei. Gimnasistii claseloru superióre indemnati prin esemplulu studentiloru dela alte institute cerura dela corpulu profesoralu voia de a formá sî ei intre sine o societate de lectura. Profesorii consultandu-se intre sine aflara, ca o atare societate aru fi folositóre pentru scolarii mai maturi, de aceea-si sî dedera invoirea loru. Studentii celoru 5 clase mai inalte decisera dara in presenti'a corpului profesoralu, sa se adune in tóta septamân'a odata intr'o incapere mai mare a gimnasiului sî aci sa se ocupe in restempu de dóue óre cu cetirea sî scrierea, care tractéza istori'a nationala séu a patriei, precum sî cu alte scrieri mai insemnate din literatur'a romanésca, sa-si impartasiésca unulu altui'a reflessiunile loru despre cele cetite, sa scrie sî ei insusi disertatiuni mai mici, sa le dea spre recensiune unui'a séu altui'a din societate sî preste totu sa se deprinda in stilistic'a româna. Spre a se tiené cu mai mare punctualitate sî seriositate aceste conveniri societatea pre lânga alti functiunari alesi din sinulu seu i'si alese de presiedinte conducatoriu pre unu profesoru. De asta data a fostu alesu d. I. Mesiot'a. Pentru cá sa-si póta procurá cârti folositóre de cetitu membrii societâtii se obligara, sa platésca fiecare pre anu 2. fl. Basa la formarea unei biblioteci pentru studenti se puse prin daruirea mai multoru dieci de cârti din partea unoru spriginitori ai acestei intreprinderi. In modulu acest'a formata societatea sî-a tienutu regulatu in fiecare septamâna convenirile sele sî s'a ocupatu seriosu cu ajungerea scopului prefiptu. In 21 Iuniu a fostu dara ultima convenire, la care s'a invitatu sî corpulu profesoralu. Dupa ce conducatoriulu a aratatu in câtev'a cuvinte sfer'a activitâtiei acestei societâti, a cetitu unulu din membri societâtii o disertatiune istorica a sea intitulata : „Folósele ce le a avutu Transilvani'a dela incorporarea sea cu imperiulu austriacu“, iéra altulu o disertatiune psichologica despre adaverata insemnatate a sortiei omenesci“. Ambele disertatiuni cá probe despre lucrârile scripturistice ale societâtiei, au fostu judecate de câtra profesorii de fatia de fórte nimerite. Dupa acést'a s'a declamatu cu destula desteritate dóue poesii, apoi s'a raportatu de câtra notariu despre lucrârile societâtii in specie, de câtra casieriu despre starea casei, care dispune de suma de 100 fl. v. a. sî in fine de câtra bibliotecariu despre starea bibliotecei. Convenirea acést'a a aratatu, ca societatea de lectura condusa bine e in stare a suplini in cultura studentiloru unele lacune, pre care le lasa instructiunea din scóla cu tóta multilaturalitatea sea. Din 24—26 Iuniu se tienura esamenele publice in cele 7 clase gimnasiale, esaminându-se fie care clasa din câte dóue objecte. Din respunsuri in genere s'a pututu cunósce, ca institutulu nostru gimnasialu e mai curendu in progresare, decâtu indecadintia. Vineri in 27 Iuniu a. pr. s'a tienutu esamenu publicu cu fetitiele din clas'a a IV-a subventionata din partea reuniunei femeiloru române din Brasiovu. Ací a placutu cu deosobire respunsurile cele indemanatice din religiune sî socoteli. Eu unulu inse nu sum de acordu cu aplausulu publicului in unulu din aceste objecte. Dupa acestu esamenu se luara in vedere desemnurile lucrate de fetitie sî de gimnasisti in decursulu anului sub conducerea dlui profesoru de desemnu G. Vladareanu. Multe din acestea stórsera admiratiunea publicului pentru talentulu unoru tineri la desemnu sî secerare dlui profesoru lauda pentru desteritatea sea la instructiune. In fine in 28 Iuniu urmâ sî celu mai mare sî mai greu dintre esamene, esamenulu oralu de maturitate. Acest'a inca a fostu publicu sî se tienù totu sub presidiulu Revrd. D. protopopu Iosifu Baracu. In anulu acest'a s'au insciintiatu la maturitate 11 insi dintre care 9 octavani dela gimnasiulu nostru (alu 10-lea octovanu s'a multiamitu numai cu testimoniu semestralu de absolvare) sî doi privatisti. Dara din acesti din urma, cându s'a purcesu la esamenulu scripturisticu, s'a retrasu unulu sî astfeliu au remasu de toti 10 maturisanti. Esamenulu oralu alu acestor'a a duratu cu o intrerupere de 10 minute dela 8 óre a. pr. pâna la 1 óra d. pr. sî dela 3—6 ½ d. pr. esaminându-se din fiecare objectu prescrisu mai bine de 1 ½ óre. Respunsurile in tóte objectele au fostu multiamitóre, dara mai bune sî mai mature in sciintiele reale, asiá incâtu se putea dovedí sî din esamenulu acest'a ca nunumai ca nu se potu imputiená, dupa cum pretindu unii órele destinate pentru limb'a latina sî gréca, ci trebue déca se póte chiaru imultite s'au trebue pusa sî mai mare ingrigire pentru aceste studii importante. Dupa finirea esamenului sî dupa o consultare a corpului profesoralu cu comisariulu inspectoralu se dechiarara toti 10 esaminati de maturi pentru frecuentarea universitâtii sî anca doi de perfecti maturi. In dîu'a urmatóre Dumineca in 29 Iuniu se tienura dupa saversîrea s. Liturgii in biseric'a s. Nicolae din Scheiu rugaciuni de multiamita pentru darulu de susu reversatu asupr'a profesoriloru sî eleviloru loru in decursulu anului scol. espiratu. Dela biserica tinerimea scolastica cu profesorii loru sî insocita de unu publicu numerosu se intórse in rendu in sala cea mare a gimnasiului. Ací se tienù festivitatea usitata la cetirea classificatiuniloru deschidiendu-se cu o cuventare tienuta de profesorulu I. Mesiota, dupa care urmá cetirea classificatiuniloru sî premiarea scolariloru celoru mai buni sî incheindu-se cu cuvinte de multiamita câtra corpulu profesoralu sî toti spriginitorii scóleloru de câtra Revss. Domnu protopopu, comisariulu Inspectoratului supremu de scóle.

Astfeliu se petrecura esamenele la scólele române din Brasiovu, astfeliu se incheià anulu scolasticu 1868/9. — sér'a in aceia-si Dumineca se intr'uní publicului românu din Brasiovu sî unu numeru mare de óspeti din Romani'a, care venise sa vada resultatulu copiiloru loru in scóla la convenirea ce o dede Reuniunea româna de gimnastica. Descrierea acestei conveniri musicale — declamatorice nu o potu face din dóue cause sî adeca din causa principala, ca nu me simtu competentu de a dejudecá o productiune musicala sî din causa, cá sa nu adaugu o fatalitate nóua la corespondentiele brasiovene prin estinderea prea mare acestei de fatia. *) M.

*) Cu tóte ca amu publicatu in nrulu trecutu o coresp. despre esamine, nu ne indoimu intru nimic'a a publicá sî pre cea de fatia, pentru ca are multe lucruri interesante. Fin'a espressiune a óre-si cârei destimulâri, produsa de unele cuvinte din o notitia de a le nóstre, nu ne opresce nici decâtu dela presentarea

---

Procesu verbalu.

Astadî 16 Iuniu sfersindu lucrarea la Colib'a-vechia, espunemu urmatórele :

Adjungendu la 15 ale acestei'a la satulu Slonulu, plaiulu Teleajenului, ne mai putendu urmá cu trasure pâna la Colib'a-vechia, amu mersu calâri. Acolo amu gasîtu o zîdaria româna mare, darimata sî risipita de câtra cei autorisati inainte de noi ca sa sape acolo, fâra nici unu planu, fâra nici o sistema. Trei sute diece petre de calcaru, cioplite, in generale de dóue feliuri sî anume : de cele ce se specificá la noi sub numirea de pétra de petrósa sî pétra dé rusciucu : tóte acesle petre in lungime de 68—75 centi-metri, 35 grosîme sî 40 inaltîme, erau scóse din zîduri, cu multa greutate negresîtu, sî risipite impregiuru, cum sî multe caramide române de diferite forme sî dimensiuni, printre cari cele mai multe cu semne, numere sî litere, acelea-si care le vedemu sî pre petre.

Eri, insociti de unu mare numeru de locuitori, amu facutu cercetârile trebuincióse, sî tragendu planulu lucrârii, astadi la ór'a cinci de diminétia, 114 lucratori, afara de mai multi amatori erau la lucru cu tîrnacópe, casmale, sape sî lopeti, dupa planulu trasurei de eri.

Resultatulu a fostu norocitu, zîdari'a s'a descoperitu intréga, ne mai lasându nimicu in indoiéla.

Unu zîdu românu de 23 metre sî 80 centimetre lungime, latîmea 2,30 cu patru stîlpi, de 1, 45 metre grosime in tóte laturele. Din acesti stâlpi unulu s'a gasîtu cu totulu desfiguratu.

Unu apeducu de 4 ½ metri s'a pututu gasî intregu care conducea pre lânga zîdulu despre apusu.

Se alatura ací o schitia de situatiune, alt'a de planulu zîdului sî alt'a de semnele gasite pre pétre sî caramide..

Acésta zîdire n'a pututu fi altu ceva decâtu unu retransiamentu militaru fórte solidu, care negresîtu ca aru fi fostu cea mai complecta lucrare déca n'aru fi suferitu atrocele vandalismu facutu de predecesorii nostri, facutu, ce este sî mai tristu, in temeiulu unei autorisatiuni formale sa faca ei sapature spre a gasî o comóra mare, pre care a visat'o unu betrânu credinciosu sî unde a vediut'o totu elu jucându acésta comóra nóptea in lumine de flacare.

O siosea româna se vede ca a coborîtu pre Teléjenelu, pre plaiulu butiloru; in care drumu romanu dá acésta siosea, nu putemu precisá; s'a pututu insa vedea vestigie de unu imbransiamentu alu acestei siosele dirigiatu câtra acestu retransiamentu militariu.

Nici o inscriptiune, nici o moneta nu s'a pututu gasí in sapaturele ce amu facutu sî de aceea nu putemu precisá epoca acestei zîdarie romana ; cimentulu insa indica ca zîdari'a s'a facutu in epoc'a imperiului de susu, este acela-si cu cimenturile diferiteloru zîdarie romane, din acele epoce, cu diferentia de materialulu ce a pututu da localitatea.

Nimicu nu dovedesce, ca acestu retransiamentu a fostu locuitu ; afara numai de câtev'a vetre de carbuni la adancime de unu metru, nici unu hîrbu, nici ciobu de vase casnice, unu pintene numai sî dóue feruri asupr'a câror'a nu ne putemu inca pronunciá.

Amu adunatu tóte petrele scóse in dóue gramede, in numeru ca la vre-o 400, sî caramidele intregi in numeru de 1000, sî amu recomendatu primariloru vecini sa nu se atinga nici un'a dela locurile unde le-amu asiediatu.

Cu óre-cari cheltuele acestu retransiamentu s'aru putea redificá sî aduce in starea lui primitiva, fiindu totu materialulu intactu pâna acum, sî astufeliu amu putea avea unu monumentu romanu in tóta intregimea lui, care aru fi sî frumosu sî utile spre diferitele studie archeologice.

Tóta cheltuial'a, transportului, beuturei sî bacsisiuri, s'a facutu de d. Boliacu, nimicu n'a remasu neplatitu. Dilele de lucru s'au insemnatu de d. sub-prefectu.

Presiedintele comitetului.

archeologicu :Cesaru Boliacu.

Architectu : Benich. Sub-prefectu : Gr. Muratu. Primariu : G. Popescu. Consilieri : Stoica Tudose. Lambrie Curca. Iordache Francu. Ionu Cioinaru.

Notariu : St. Ogretineanu.

Secretariu, Ionu Vladoianu.

Sabesiu in 14 Iuliu 1869.

Tempulu trece astadi mai iute ca alta-data sî ómenii vietuescu inca iute; dar' nisuinti'a sî producerile loru se incórda sî se nascu cu atâtu mai iute. Evenimintele se 'naltia iute sî numai decâtu aparu; câci trecându iute sî tempulu, delocu le sî vindeca.

Promitiendu onoratului pulicu cetitoriu, ca'i voiu comunicá resultatulu sî a esamenului semestrului secundu scolaru, me grabescu aici a implini promissiunea.

Sî asta-data descriendu esamenulu, numai aceea curge din pén'a mea, ce pentru totu românulu adeveratu este bucuria, mângaiere sî sperantia. Dne, ce diferintia intre anii trecuti sî anulu acest'a scolariu. Pare ca te simti stramutatu cá in visu — incredibile dictu — din seclulu intunerecului in alu luminârei.

Dupa o descriere a respunsuriloru eleviloru sî o recunoscintia caldurósa câtra invetiatori scrie dlu cor. mai departe:

Cuvenita recunoscintia merita in fine sî judele reg. de aici, asemenea dlu protopopu Tipeiu cá inspectoru scolariu sî dlu preotu M. Lazaru cá directorulu scólei, cari au corespunsu pre deplinu missiunei sî detorintiei loru sacre ca mai marii scólei gr-or. de aici.

— Ve mai comunicu cu asta ocasiune, ca inaintea esamenului s'a tienutu maialulu tineriloru români, care câtu a fostu de doritu, atât'a a fostu sî de vialu. —

— Aicea s'a constituitu o societate de civi (Bürgerverein) cu intentiuni bune sî salutarie. Fie care cive onestu, fâra distingere de nationalitate sî credintia, póte fi membru. —

— Unu incendiu furiatu prefacú in câtev'a mominte casele sî siurile a multoru posesori români de aici in cenusia, rapindule foculu sî vite cornute. —

— Tempulu e tare neplacutu.

Plói'a continua sî ventu fórte rece. Pómetulu s'a ingalbinitu. In holde sî vinie putiena sperantia. —

I. V. Barcianu.

Varietâti.

*** Multiamita publica. *) Tinerimea româna greco-orientala dela scólele capitale sî elementarie de ambele secse i'si esprima adenc'a sea multiamita D. Bar. Billot proprietariu in C. Carasiu sî Torontalu — pentru marinimosulu ofertu de 40 fl. v. a. destinatu de a procurá cârti neaperatu recerute pentru scolarii cei orfani, ce dejá s'a sî efectuatu. Dée Parintele cerescu, cá asemenea mecenatu sa se ivésca mai multi din sinulu aceloru bravi consângeni ai nostri, cari suntu chiamati de provedintia a propagá adeverat'a cultura. Lugosiu, in 8 Iuliu 1869. Constantinu Udria, local. directoru.

*** Recrutare. In estu anu va fi recrutarea in jumetatea din urma a lunei lui Augustu.

Ordinatiunea ministeriului pentru aperarea tierei dice in ordinatiunea sea despre recrutarea din anulu acest'a, ca spre acoperirea contingenteloru de recruti sî reserve cu scopu de a se completá pentru anulu acest'a (1869) corpurile trupeloru unguresci sî mai departe cu scopu de a inrolá in garda dupa numerulu completatu pentru contingentele de mai susu, se voru strigá in estu anu esceptiunalminte cinci clase de etate, sî adeca se voru strigá feciorii nascuti in anii 1849, 1848, 1847, 1846 sî 1845. Fiindu introdusa acum inarmarea generale suntu indatorati toti conscrisii tienatori de o comuna sa traga sorti. Pentru cei absenti va trage sórte unu imputernicitu séu judele comunalu sî sórtea ce o va trage acest'a decide, déca cutare are sa intre in armat'a permanenta, in reserva séu la garda. Comissiuni deosebite de reclamatiune nu suntu, pentru ca reclamatiunile in instanti'a dintâiu se facu de comissiunile asentatória.

Scutitu de intrarea in armata e numai uniculu fiiu séu ginere, care are sa sustiena pre unu tata séu mama veduva neharnici de a se sustiené singuri; dupa mórtea tatalui uniculu nepotu carele trebuie sa sustiena pre unu mosiu neputinciosu séu buna veduva fâra de feciori; in fine unu frate care are frati séu surori mai mici, dara nu le mai traiescu parintii. Insa uniculu fiiu, nepotu séu frate sî respective sî ginere numai in casulu acel'a póte face pretensiune de scutintia, câudu va aternâ dela elu esistinti'a parintiloru séu fratiloru. Sî uniculu fiiu nelegiuitu inca se bucura de scutintia déca sustienerea mamei sele aterna dela scutinti'a lui sî déca elu implinesce obligamentulu acest'a. A fi scutiti de servitiu mai potu pretinde sî acei'a: a) a câroru frate séu frati se afla in servitiulu de linia séu de reserva; b) suntu mai tineri de 18 ani; c) sî a câroru frati nu suntu capaci de nici unu castigu, din causa de defecte spirituali séu trupesci. Unicii gineri trebuie se adauga pre lânga reclamatiunile loru sî dechiaratiune scripturistica din partea socriloru, ca-si implinesce detoriele de fiiu adeveratu fatia cu densii.

Recursurile trebuie sa se faca in 8 dile pre calea functiunariloru superiori din cercu, la ministeriulu pentru aperarea tierei.

Lucrârile preliminari trebuie se fia gat'a pâna la 5 Augustu.

*** „Albin'a“ s'a stramutatu la Pest'a, unde va aparé de trei ori pre septamâna, cá sî mai nainte adeca pâna ce se afla in Vien'a. Schimbarea acést'a s'a facutu pentru ca i se oprise debitulu postale in teritoriulu corónei unguresci.

*** Teatru romanescu. In „G. Tr.“ cetisemu ca Millo artistu recunoscutu, mai alesu in vodevile natiunale, are sa visiteze cu trup'a sea teatrale Transilvani'a.

Nr. 23—1

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu de clas'a I, la scól'a capitale greco-orientale in Vistea-inferióre, ce devení vacante, se escrie concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 120 florini v. a.

Competitorii au sa-si tramita concursele pâna la 15 Augustu anulu cur. calindariulu gregorianu la subsemnatulu, sî voru documenta:

a) ca marturicescu religiunea greco-orientale sî au purtare buna;
b) ca afara de limb'a româna a invetiamentului cunoscu sî alta limba patriotica sî carea?
c) ca suntu pedagogi absoluti, séu ca au servitu in scóla cu succesu bunu;
d) ca cunoscu minimum cantârile bisericesci usuali.

Individii deplinu cualificati adeverindu capacitate potu asceptá remuneratiune estraordinaria.

Dela efori'a scólei capitali greco-orientali a Vistei-inferióre.

Fagarasiu, 13 Iuliu 1869.

Ioane Codru Dragusianulu, vice-capitanu, presiedinte oficiale.

24—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. româna din comunitatea Maciov'a, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr-or. românu alu Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: 84 fl. v. a.
b) in naturali: 12 meti de grâu; 24 meti de cucuruzu; 100 punti de clisa; 100 punti de sare; 15 punti lumini; 3 jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morala sî politica, sî astu-feliu inzestrate le voru substerne venerabilului consistoriu alu Caransebesiului pâna in 7/19 Augustu a. c.

Caransebesiu in 26 Iuniu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

(23—2) **Concursu.**

Devenindu posturile de Directore sî unu invetiatoriu la scól'a capitala normala gr. or. din opidulu Resînari vacante, se escrie pentru susu mentiunatele posturi prin acést'a concursu.

De aceste posturi suntu legate unu salariu cu 360 fl. respective 450 fl. v. a. 16 fl. relutu de lemne sî 16 fl. relutu de cuartiru.

Doritorii voru avé pre lânga cualificarea receruta in studii sî cantâri sa-si adreseze petitiunile bine instruate pâna in 20 Augustu a. c. cal. nou câtra oficiulu comunale.

Resînari 18 Iuliu 1869 cal. n.

Oficiulu comunale cá eforia scolara.

(25—2) **Concursu.**

Devenindu la scól'a populara gr. or. din Sebesiu statiunea invetiatorésca de a II-a clasa vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. cal. vechiu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, au de a asterne pâna la numitulu terminu la inspectiunea scolare tractuale in locu, urmatórele documente:

a) ca au absolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericale,
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu,
c) ca au viétia morala nepetata.

Cei mai multu cualificati voru avé preferintia.

Sebesiu, in 6 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale gr. res.
I. Tipeiu,
Presied.

Citatiune edictala.

Constantinu Jivi nascutu din Lugosiu, in maritulu comitatu alu Carasiului, care de mai multi ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socie Mari'a Jivi, nascuta Teodoru, iéra din Lugosiu, sî a cârui'a ubicatiune pâna astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dî dela publicarea acestei citatiuni sa se infatisieze inaintea subscrisului Consistoriu diecesanu, câci la din contra — amesuratu prescriseloru sânteloru canóne ale dreptumaritórei nóstre biserici resaritene — pre basea actiei substernute de legiuit'a lui socia se va decide caus'a acést'a divortiala sî in lips'a lui.

Caransebesiu din siedinti'a consistoriala tienuta in 26 Iuniu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

(25—1)

Banc'a generale de asecuratiune reciproca „TRANSILVANI'A“.

PUBLICATIUNE.

In prim'a Augustu a. c. c. n. decade cuponulu dupa actiunile fondului nostru de intemeiare. Acest'a se va solví atâtu la cas'a nóstra centrale de aici, Strad'a Cisnadiei Nr. 176, câtu sî la tóte directiunile cercuale sî representantiele nóstre cu 90 xr. v. a. unulu. — Onoratulu publicu, care posede astfeliu de actiuni, e dara rugatu a se adresá pentru solvirea cuponului la locurile asemnate.

Sabiiu, 21 Iuliu 1869.

Burs'a de Vienn'a.

Din 11/23 Iuliu 1869.

Metalicele 5%	63 50	Act. de creditu	302 60
Imprumut. nat. 5%	73	Argintulu	122 25
Actiile de banca	760	Galbinulu	5 92½

cor. publicitâtiei, pentru ca ghimpii denseisuntu relativi fórte mici pre lânga satisfacerea nóstra dobendita cu deosebire cu post'a din urma. Sa ingagiâmu corespundente? De-sî nu presupunemu ca noi amu dá in atare casu de unulu cum e celu din „Pest'a“ alu „Romanului“, carele sa tramita numai ogringii dîuarieloru ce sórtea i le tramite in mâna, noi credemu ca mai bine e ce se face spontaneu, din bunavointi'a cui-va, decâtu câudu cine-va e obligatu cá cu ori ce pretiu sa tramita o corespondintia. Casurile suntu atâtu de varie sî odata-si ia unulu sarcin'a odata altulu de a le referá. De altmintrea tramita-ne dlu cor. de fatia câtu de multe corespundintie sî-lu asigurâmu ca voru fi fórte bine primite. R.

*) Tóte cele-lalte on. redactiuni suntu rugate a reproduce in colónele dîuarieloru loru acésta multiamita publica.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nr. 56. ANULU XVII.

Sabiiu, in 17/29 Iuliu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Présântitii P. P. Procopiu Ivacicoviciu Episcopulu diecesei Aradului si Ioanu Popasu Episcopulu diecesei Caransebesiului, plecara altaieri cu post'a de sét'a de aici, fia-care câtra resiedintiele Présântieloru Sele. *)

Eveneminte politice.

Astadi putemu vorbí de sessiune mórta in politica.

Delegatiunile din Vien'a lucra pâna acum in comissiuni.

Lucrulu celu mai interesantu celu putienu inregistrá astadi este ca a primitu si cas'a lordiloru din Angli'a legea prin carea asuprirea bisericésca, de carea suferira Irii de seculi din partea bisericei anglicane s'a stersu.

Cuvinte rostite de Prof. I Mesiot'a cu ocasiunea incheiârei solemne a anului scol. 1868/9 la Gimnasiulu mare românu gr-or. din Brasiovu.

Onorata adunare! Eata-ne iéra la incheiarea unui anu scolasticu, eata-ne cu unu anu mai inaintati in viéti'a nóstra scolastica. Dîcu v i é t i 'a n ó s t r a, pentru ca precum suntemu representati ací, negutiatori, meseriasi si muncitori români din Brasiovu, profesorii si scolarii formâmu unu organismu in privinti'a scólei, numai cá factori deosebiti. Precum unu calatoriu, care are o missiune inalta si folositóre siesi si omenimei intregi, unu calatoriu, care spre a ajunge o tînta nobila nu se sfiesce a se espune la o multime de pericuri si osteneli, cându ajunge la o statiune, cugeta si reprivesce la drumulu implinitu pâna acolo — sa ne oprimu si noi la acést'a statiune, la care amu ajunsu pre drumulu vietiei nóstre scolare cu dîu'a de astadi si sa privimu inapoi cá de pre o colina, cá sa vedemu cá ómeni, care lucra cu cunoscintia de sine, déca drumulu, care l'amu facutu este in drépta proportiune cu aparatele, cu care amu fostu provediuti si progresulu amesuratu ostenteleloru suportate. Sa ne facemu socotél'a, cá sa vedemu, déca urmandu in modulu de pâna acum vomu ajunge la tînta séu nu. Acést'a o vomu puté face mai usioru, déca ne vomu revocá in memoria fasele principale, prin care amu trecutu in viéti'a gimnasiului nostru din tempulu urdîrei lui si pâna in dîu'a de astadi. Resumarea acést'a nu ne va fi greu a o face, de óre-ce cei mai multi din noi au fostu martori presenti ai tempului acestui'a.

Ne este cunoscuta, domniloru, la toti starea cea deplorabile, in care se aflau românii si cu deosebire românii de religiunea gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a in privinti'a scóleloru pâna pre la anulu 1848. Afara de câte-va scóle satesci, in care câte-va dieci de copii invetiau a cetí si scrie romanesce, instructiunea publica la noi erá inca unu pium desiderium. Câti-va tineri, pre cari parintii loru i destinau sa primésca o instructiune mai pre susu decâtu simpl'a cetire si scriere, trebuiá se mérga la scóle straine, ungaresci séu nemtiesci. Dara câte greutâti li se puneau la intrare in aceste scoli? séu déca in fine se primeau cu câte invective aveau sa se lupte acesti'a? Sa intrebâmu pre acesti'a insusi, câci se afla chiaru in acésta sala barbati, care si-a facutu studiele loru in acele tempuri grele pentru români. Ei singuri se mira cum de au pututu suportá atâtea apasâri si necasuri in etatea acea fragéta, in care ómulu este mai putienu inarmatu cu pacientia si staruintia. Dara mai multu inca, e mirare, ca atari tineri nu si-au parasitu natiunalitatea si religiunea loru, câci in scólele straine nu audiau decâtu glorificarea unei natiuni si religinni straine, iéra despre natiunea româna si religiunea ortodocsa orientala séu nu se vorbiá de feliu séu numai batjocuri si atacuri. Apoi sciti ca e deplinu constatatu, ca in inim'a fragéta a tinerimei poti inradacinâ si plantele cele mai veninóse, dintr'unu copilu tineru poti face, ce vrei. Dovéda mai evidenta despre acést'a ne dau iesuitii, cari spre a-si castigá omenimea pentru scopurile loru pusera in secului trecuti mân'a cu mare aviditate mai pre tóte scólele, i-si insusîsera crescerea junimei. Cá tinerii români crescuti si instruiti in scóle straine au remasu si cá barbati credinciosi in parte mare natiunei si religiunei loru avemu sa o multiamimu in adeveru providentiei protegetóre si tenacitâtiei acei'a inascute poporului românu, care nici in cele mai grele vicisitudini nu si-a parasitu obiceiurile parintesci, limb'a si religiunea, cu unu cuventu natiunalitatea. — Astfeliu stámu inainte cu vre-o patru decenii cu scólele si prin urmare cu cultur'a nóstra natiunale, pentru ca numai prin scólele natiunale se póte desvoltá o cultura natiunale.

Déca vomu luá acum specialu in considerare starea scóleloru la românii din Brasiovu inainte cu vre-o 4 decenii, ce vedemu? Vedemu ca pâna pre la 1830 copiii românîloru mai de frunte cercetéza scól'a grecésca de ací, cá sa-si insusiésca cetirea si scrierea unei limbi straine pentru ei. Chiaru in acésta sala a-siu puté enumerá pre mai multi români, care-si aduceu inca bine aminte de falang'a grecésca. De pre la mijloculu deceniului alu 4-lea, dupa ce atinsese undele revolutiunei francese (din 1830) a dóu'a óra marginile Europei vestice incepe a se miscá si in românii brasioveni o córda a simtiului natiunalu. Dóue scóle elementarie romanesci, un'a in suburbiulu scheiu si alt'a in cetate, au fostu primulu efluesu alu acestui simtiu natiunalu desceptatu. Venerabilii betrâni, care erau pre acelu tempu in puterea etâtiei loru vorbescu astadi inca cu lacremi de bucuria despre acelu tempu dulce alu redesceptârei; iéra generatiunea mai tinera de barbati dela 35—45 de ani ne spunu cu unu feliu de mandria „ca au invetiatu carte mai intâiu in scóla romanésca“. Cu câtu ne apropiamu mai tare tempulu de eliberare de sub jugulu iobagiei, cu atât'a se umfla mai tare peptulu românîloru de simtiulu si iubirea loru pentru limb'a si religiunea stramosiésca. Pre la 1846 apare pentru românii gr-or. din Transilvani'a unu angeru protegetoriu in persón'a Présântiei Sele Archiepiscopului si Metropolitului actualu alu românîloru gr-or. din Ungari'a si Transilvani'a, unu barbatu, care erá menitu prin intielepciunea si esperinti'a sea sa radice natiunea nóstra si biseric'a incredintiata purtârei sele de grigia la o stare de prosperare nemai pomenita pâna acum. Totu cam pre tempulu acest'a românii fruntasi din Brasiovu, cá cându aru fi presimtitu bratiulu celu puternicu si intielepciunea cea rara a de curendu sositului loru Archiereu, care avé sa-i conduca se incuragieze in tóte intreprinderile nobile pentru natiune si religiune, incepura a cugetá seriosu la infiintiarea unui gimnasiu romanescu in Brasiovu, ba si facura unii pasi la locurile competinte spre a le castigá incuviintiarea acestui planu doritu alu loru. Dara sperantia desiérta! cugetare indrasnétia! Unde se mai audi-se o atare pretensiune din partea remâniloru de rel. gr-or.? Cererea loru fu ignorata cá o aberatiune a unei fantasii infierbentate. Dara nici nu erá acum tempulu, de a se ocupá cine-va cu asiediaminte de pace, câci undele turburatóre ale unei miscâri nóue, care incependu iéra din Franci'a avé sa sguduie referintiele sociale de pâna acum in tóta Europ'a, se apropiau totu mai tare de marginile patriei nóstre. Revolutiunea an 1848, care erá destinata sa restórne din temelia sistemulu feudalu alu evului mediu si sa sdruncine puternicu prerogativele claseloru privilegiate si a natiuniloru predomnitóre si in acestu coltiu de pamentu, chiamá si pre români la arme, pentru ca sa apere tronulu, câtra care au pastratu totdeaun'a o traditionala loialitate si credintia, si sa-si emancipedie natiunea de sub jugulu apasatoriu alu iobagiei. In fine trecù si acésta tempestate viforósa peste capulu natiunei române. Adeveratu ca acést'a dovedise cu dieci de mii de victime alipirea sea câtra tronu si nisuinti'a de a-si scapá nationalitatea, dara 'si câstigase celu putienu cunoscinti'a chiara despre puterea sea de viétia si scapase de iobagi'a dejositóre. Abiá se recise sângele versatu in resbelulu civilu si românii brasioveni, fâra de a se cugetá la perderile insemnate, ce suferisera prin revolutiune in starea loru materiala, reluare de nou ide'a nobila, de a infiintiá pre lânga scól'a normala si unu gimnasiu romanescu. Ei asta-data, condusi de zelosulu loru protopopu I. Popasu acum episcopu alu Caransebesiului pasira indata la lucru si in tómn'a anului 1850 deschisera prim'a clasa gimnasiala, asternându totodata in numele celoru dóue biserici gr-or. din Scheiu si cetate o petitiune câtra ministeriulu de culte si invetiamentu din Vien'a, in care ceru incuviintiarea intemeindului gimnasiu de 4 clase cu 6 profesori obligendu-se a platí dela biserici si prin colectiuni private pre profesori in decursu de 10 ani. Impregiurârile le suntu favorabile. Ministeriulu de atunci alu lui Thun, desi incepe o era nóua de absolutismu si desî tientesce a germanisá popórele monarchiei austriace, spre a le puté mai usioru dominá, totusi avù acea parte buna pentru români, ca in tendinti'a sea dea a contopí diferitele elemente intr'o singura massa homogena le lasà si românîloru cale deschisa, de a-si infiintiá scóle, firesce cu spesele loru. O impregiurare favorabila a fostu si aceea, ca tocmai pre timpulu acest'a se stabilise unu planu nou pentru gimnasiele austriace (Organisations-Entwurf von 1849), adoptându-se organisatiunea gimnasieloru germâne si in specie a celoru din Prussi'a. Prin acést'a se delatura sistemulu celu vechiu ucidietoriu de spiritu si gimnasiele se destinara a fi institute umanitóre adoptate stârei mai nóue a sciintieloru, institute, in care tinerimea pre lânga o crescere rationala sa se introduca in tóte ramurile de sciintia, dara cu deosebire in limbele vechi clasice, care, cum e cunoscutu, contribuescu mai multu la consolidarea caracterului. O alta impregiurare norocósa pentru acestu gimnasiu a fostu, ca acest'a a avutu dela inceputu in persón'a Dlui G. Munteanu unu directoru zelosu, energicu si dedicatu cu totulu acestui institutu, pre care l'a condusu aprópe 20 de ani cu barbati'a si glori'a. Greutâtile, ce le a purtatu acestu meritatu barbatu, fiindu la inceputu singuru profesoru pentru tóte studiele unei clase propuse dupa unu metodu nou, l'au inbatranitu inainte de vreme. — Sub astfeliu de auspicii infiintiare Brasiovenii gimnasiulu acest'a. Cu câtu ide'a conceputa si pusa odata in lucrare prindea radacini mai tari, cu atât'a crescea mai multu si zelulu Brasioveniloru. Nu erá destulu, ca se obligasera se sustiena unu colegiu de 6 profesori in decursu de 10 ani, ci ei se simtira indemnati a cladí si unu edificiu maretiu pentru gimnasiu. La 17 Sept. 1852 Escelenti'a Sea Andreiu bar. de S i a g u n 'a, care 'si intrepuse puterile sele materiale, morale si spirituale pentru infiintiarea si sustienerea acestui institutu, vine in persóna a pune pétra fundamentale la acésta cladire sânta. Me retienu, de a mai amintí pedecile, ce le intimpinara Brasiovenii anca la câstigarea locului pentru acestu edificiu, cum trebuira sa 'lu cumpere numai pre ascunsu, precum si alte sicane din partea celoru invidiosi. Dara nu potu retacea entusiasmulu, cu care se grabeau românii, a-

*) Présânti'a Sea P. Episcopu Ioanu Popasu a sositu numai Sambeta fiindu impedecatu de a plecá mai curendu, ceea ce iudreptâmu cu ocasiunea acésta. Red.

vuti sî seraci, din cetate si din pregiuru ca sa dea mâna de ajutoriu, fiecare dupa putintia la ridicarea acestui sanctuariu. Cine nu cunósce jertfele marinimóse ale reposatului I. Iuga (ca sa tacu de altii), cine nu are inaintea ochiloru pre venerabilulu V. Lacea, acelu tipu de românu sinceru si zelosu care priveghià neobositu pentru efeptuirea acestei intreprinderi? Sî acést'a o facea acestu barbatu din cea mai candida iubire câtra natiunea sî biseric'a sea, câci in simplitatea curatieni'a inimei sele elu de siguru nu cugetá nici la laude nici la vre-o remuneratiune din partea cuiva. Astfeliu edificiulu pomposu precum ilu vedeti astadi, in mai putienu de 3 ani privea maretiu peste Brasiovu dându dovada de harnicia Brasioveniloru. In Septembre 1853 Escelenti'a Sea zelosulu nostru Episcopu se redica sî vine iéra in persóna aducendu cu sine decretulu Ministeriului de culte sî invetiamentu din Vien'a, prin care se concede formalu deschiderea gimnasiului inferioru. O dî frumósa acést'a pentru românii brasioveni! Numerulu de 6 profesori prescrisu de planulu de organisatiune se completéza prin barbati zelosi, care lasându-si positiunea loru favorabila, ce o avusera pâna acum'a, alearga sa sustiena noulu focariu de educatiune sî instructiune intemeiatu in acestu unghiu alu Romanismului. Astfeliu in tómn'a anului 1854 gimnasiulu inferioru românu din Brasiovu sta deplinu organisatu sî acomodatu intru tóte sistemului gimnasieloru austriace. Scolarii esiti din acestu institutu continuandu-si studiele loru la gimnasie superióre straine se sustienu in genere cu succesu bunu sî prin acést'a se dovedesce pre deplinu, ca profesorii gimnasiului românu suntu la inaltîmea chiamârii loru. In Ianuarie 1856 acestu gimnasiu se inzestrédia de câtra ministeriu cu dreptulu de publicitate, ceea ce se face cunoscutu prin cuventâri solemne tienute de profesori in tóte bisericele nóstre din Brasiovu. Dara curendu dupa acést'a pare ca unu pericolu vrea sa amenintie roromanitatea tinerului nostru institutu. Regimulu austriacu in tendinti'a sea de a germanisá popórele monarchiei, tinde a preface sî gimnasiulu acest'a intr'unu institutu germanisatoriu, câci se nisuesce a'lu scóte cu totulu de sub arip'a protegetóre a bisericei sî alu pune la dispusetiunea guvernului. Ba merge pâna acolo incâtu pretinde dela profesori cá unele objecte sa le propuna in limba germâna. Acést'a se parea a succede cu atâtu mai vertosu câci, durere, se aflara chiaru barbati de natiunea nóstra, care cu cuventu, ca trebue sa ne emancipâmu odata de sub **„eptropi'a popésca“** lucrau **indirectu** pre **mân'a** germanisârei. Dara intrepunerea energica a Ecs. Sele **Siagun'a**, purtarea cea curagiósa a profesoriloru, care voiau mai bine sa se retraga decâtu sa propuna studiele in limb'a germâna, precum sî tenacitatea, ce o manifestara Brasovenii pentru sustienerea dreptului loru de proprietari ai acestui gimnasiu, zadarnicira tóte incercârile, de a paralisá spiritulu sî limb'a nationala in acestu institutu românu. Astfeliu sub lupte sî greutâti, supurtate inse cu barbatia, se petrecura 10 ani din viéti'a acestui gimnasiu. Dara acum obvenî o crisa nóua — materiale. Tempulu de 10 ani, pentru care se obligasera brasovenii a sustiené gimnasiulu dela biserici sî prin subscriptiuni private espirase. Nu s'au pututu inlesní toti contribuitorii, cá Esc. Sea Siagun'a, reposatulu I. Iug'a sî altii, cá sa-si capitaliscze contingentele loru anuale sî sa formeze astfeliu unu fondu, din care se sustiena institutulu. De aceea se parea, ca gimnasiulu din lips'a mijlóceloru materiali va trebuí sa se desfiintieze. Dara cum se puté, cá brasovenii sa lase sa cada unu opu fundatu cu atât'a ostenéla? Nu! Ei in acésta strimtorare se indreptara cu totii, efori'a scolara impreuna cu corpulu profesoralu, câtra fratii de dincolo cerendu-le ajutoriulu loru. Camerile legislative din Munteni'a si Moldavi'a votara la 1860 sî guvernulu principelui Cuz'a cu ministrii Iepureanu sî Cogalnicénu aprobara marinimosu sum'a de 1000 # cá subventiune anuala pentru acestu gimnasiu. Prin acést'a nu numai ca esî gimnasiulu din crisa, ci i se deschise sî calea, de a se desvoltá cu incetulu in gimnasiu completu de 8 clase. Dotandu-se curendu dupa acést'a cu o subventiune anuala sî din partea regimului austriacu, se deschisera pre rendu sî clasele gimnasiului superioru, acuirandu-se profesorii necesari din barbati absoluti la Universitatea din Vien'a sî prin Germani'a. La finea anului scolasticu 1866/7 numerulu acestor'a de 12 erá celu prescrisu de lege. Gimnasiulu astfeliu completu se provediù prin stâruintiele Esc. Sele a Metropolitului nostru cu dreptulu de a face esamene de maturitate sî a dá scolariloru absoluti testimonii, care sa aiba valóre la tóte academiele si universitâtile din imperiu. Dîu'a de 7/19 Iuniu 1866, in care depusera maturitate cei dintâiu 10 octavani ai gimnasiului nostru, a fostu o dî solemnela pentru toti românii din Brasiovu. De atunci gimnasiulu mai scóse cu cei ce au maturisatu ieri, inca trei renduri de tineri maturi de a trece la Universitate. Numerulu Gimnasistiloru a crescutu din anu in anu, asiá incâtu cifr'a de 80 ce o intempinâmu pre la finea anului 1855, se radica acum la 300. Tóte aceste progrese le facù gimnasiulu nostru sub scutulu aperatoriu alu bisericei, care dupa ce fu recunoscuta prin diet'a tierei cá biserica autonoma constituindu-se in sinódele sele amesuratu canóneloru bisericesci, luà in mai de aprópe considerare sî organisarea sî administrarea scóleloru nóstre confessiunale. In privinti'a invetiamentului s'a observatu pâna acum planulu amintitu alu gimnasieloru austriace, recunoscendu-se acest'a din câte avemu pâna acum, de celu mai acomodatu pentru unu institutu umanisticu, care are de scopu o crescere solida sî o instructiune uniforma. Profesorii acestui gimnasiu s'au nisuitu, sa radice institutulu la inaltimea aceea, cá scolarii nostri pre lânga o crescere nationala religiósa sa se póta pune sî in privinti'a cunoscintieloru castigate pre o trépta cu elevii celoru mai bune gimnasii din imperiulu austriacu.

Cu inceputulu erei dualistice in Austri'a se pare a se incepe o era nóua sî in viéti'a scolastica a popóreloru de dincóce de Lait'a. Ministeriulu de culte sî invetiamentu din Pest'a facù unele reforme sî in organismulu scóleloru. In privinti'a gimnasieloru s'a fostu incercatu in anulu trecutu sa introduca unu feliu de sistemu nou cam ruditu cu celu vechiu, numai augmentatu cu nisce reforme, care purcediendu din spiritulu materialisticu alu timpului, tienteau a preface institutele umanistice sî anume gimnasiele inferióre in scóle reale. Proiectulu acestui sistemu cadiù insa, fiindu ca fu desaprobatu mai de toti barbatii competenti. Ce mesuri se voru mai luá peentru gimnasii vomu vedé. Bine aru fi déca gimnasiele s'aru lasá se fia institute umanistice, iéra pentru sciintiele reale séu esacte s'aru in fiintiá deosebitu câtu se póte de multe scoli reale. —

Astfeliu ne aflâmu, domniloru, la finea anului scolasticu 1868/9, la acésta statiune a vietiei nóstre scolare. Recapitulându-ne in memoria cele aretate vedemu, ca drumulu, care l'amu urmatu pâna acum, de-sî a fostu greu sî ostenitiosu, dara ne-a remuneratu cu folóse destulu de mari. Statiunea insa, la care amu ajunsu astadi nu este inca sfersîtulu drumului nostru. Ajunsi ací nu ne este iertatu a ne oprí pre locu, ci trebuie sa urmâmu mai departe cu barbatia sî zelu. Ba sa indoimu puterile nóstre cu atât'a mai vertosu, câci orizontulu drumului nostru nu se pare de totu limpede, ci in departare se zarescu nisce nuori de célia, care amenintia a ne duce in ratacire nai'a espeditiunei nóstre. Incrediendu-ne in spriginulu energicu alu capului nostru bisericescu sî scolariu sî sustienuti de consciinti'a puterei nóstre de viétia, consciintia castigata de resultatele de pâna acum, sa staruimu cu totii in nisuinti'a nóstra pentru sustienerea sî inflorirea acestui institutu, care ne castiga mai multu decâtu ori-ce respectulu sî stim'a atâtu a conationaliloru nostri câtu sî a strainiloru. Incheiu dara cu acea via dorintia, cá acestu gimnasiu sa inflorésca inca multu tempu cá institutu romanescu de crescere sî invetiamentu sî sa servésca pentru seculi cá monumentu stralucitoriu de simtiulu celu nobilu sî zelulu ce-lu aretara românii brasioveni pentru binele natiunei sî alu bisericei. Acést'a o sî sperâmu cu totii, câci cum dice Fr. Hornfeck:

Ein Schifflein ist das Menschenherz,
Fährt ohne Rast und Ruh'
Mit seiner Lust und seinem Schmerz
Dem Land der Hoffnung zu.

Caransebesiu 12 Iuliu 1869.

Escelenti'a Sea Domnulu Episcopu greco-catolicu din Lugosiu Alesandru Dobr'a, spre a indemná pre fii Eparchiei Sele de a alege deputati la congresulu catolicu din Bud'a-Pest'a, in circulariulu seu din 15. Maiu 1869. publicatu sî in nr. 74. a. c. alu „Federatiunei“ intre altele aduce inainte sî acelu motivu, cà greco-catolicii au lipsa de marea spriginire morala, ce trebue sa o céra densii dela episcopatulu catolicu in causele loru controverse cu „neunitii“, carii voiescu: a lipsí pre greco-catolici de tóte posessiunile câstigate dela 1848, incóce.

De óre ce acestu motivu sî respective insinuatiune a Esceletntiei Sele este cualificatu de a seduce opiniunea publica sî a pune pre greco-orientali, sî mai vertosu pre consistoriulu competinte alu eparchiei greco-resaritene române a Caransebesiului, in o lumina cá sî cându acestu consistoriu sî credinciosii gr. res. representati prin elu aru dorí a scurtá pre greco-catolici de óre-si cari posessiuni bisericesci ale loru câstigate legalminte, a se inavutí cu bunuri straine, sî prin urmare a turburá averea, pacea sî liniscea altei biserici séu confessiuni: ne vedemu constrinsi inainte de tóte a protestá solenelu contra acestei insinuatiuni sî a o respinge cu indignatiune dela noi.

Iér' pentru lamurirea judecâtiei nepartiale a opiniunei publice, mai alesu in acele pârti ale Ungariei sî Transilvaniei, in care genes'a causeloru numite de câtra Esecelenti'a Sea Domnulu Episcopu gr. cat. din Lugosiu de controverse cu neunitii, nu este pre deplinu cunoscuta, aflâmu de lipsa a descrie in scurtu starea cea adeverat a lucrului, pro carea cu parere de reu atâtu cu privire la timpu câtu sî la natur'a cestiunei, care cade singuru numai in sfer'a dreptului privatu, o vedemu iéra-si pusa pre terenulu publicitâtiei.

Ce midilóce s'au folositu spre introducerea unatiei in unele comunitâti din Banatu, spre pagubitós'a desfacere a loru in 2 confessiuni, mai alesu in anii 1863. ti 1864, acoperimu cu velulu uitârei, câci nu voimu sa atingemu o córda atâtu de durerósa.

Acea impregiurare inse nu o potemu trece nici cum cu vederea nici retacé, ca minoritâti absolute ale locuitoriloru trecuti la unire retienu cu poterea pâna astadi bisericile nóstre greco-orientale, dupa ce iéra-si numai cu forti'a, séu in unele casuri prin sentintie fortiate (Machtsprüche), le-au fostu ocupatu, ca preoti trecuti la unire in timpulu cându concordatulu erá ale treilea factoru fundamentalu in statu, nu din convingere, ci cá sa scape de vre-o pedépsa promeritata, retienu cu poterea pâna astadi sessiunile bisericiloru gr-or., sî in fine, cà spre scandalu publicu preoti uniti, unde nu au biserica, intra impreuna cu credinciosii loru in biserici gr. or. sî slujescu acolo (Silasiu), de sî §. 7. alu articulului dietalu XX. din anulu 1847/8 ajunsu iéra-si in deplina potere legala, precum sî alte innalte ordinatiuni ministeriale mai nóue dispunu apriatu, cà aseminea biserici sî averi bisericesci suntu sî remânu eschisiv'a posesiune a bisericei gr. ori-orientale române.

Precum este departe de noi a voí de a ne atinge séu a atacá o posesiune a vre-unei biserici straine, tocma asiá nu potemu suferí nici noi, cá altii sa ne retiena cu puterea proprietâtile legiuite, eschisive, neatacabile sî nealienabile ale bisericei nóstre resaritene dreptu-maritóre române, sî asemenea proprietâti legiuite, dar usurpate de altii dela 1848. incóce sub domnirea concordatului prin sentintie fortiate, noi le vomu reclamá necontenitu, câci dreptulu sî dreptatea suntu in partea nóstra.

In fine recercâmu pre Esc. Sea dlu espiscopu gr. cat din Lugosiu cu tóta stim'a, cá sa binevoiésca a se folosi celu putienu in actele sele oficióse de numirea, ce ni se compete dupa lege cá nu cum-va sî noi basati pre principiulu reciprocitâtiei se devenimu in acea neplacuta pusetiune de a ne folosí fatia cu greco-catolicii de vre-o nomenclatura astadi neusitata sî odiósa.

Unu fiiu credinciosu alu diecesei gr. or. române a Caransebesiului.

Scaunulu Muresiului 11 Iuniu 1869.

Domnule Redactoru! Astadi in 23 Iuniu st. v. a. c. au esitu din nou o comissiune dela tribunalulu din M. Osiorheiu in persón'a dlui Iosifu Columbanu sî au cercetatu se véda ca bucatele, vitele, sî cele-lalte ale româniloru din Ny. Szt. Benedek pretiuite totu de densulu, mai stau in starea loru de atunci séu bá? — Sî convingându-se, ca tóte stau sî se afla in starea loru de atunci, — nu scimu din ce causa (de óre-ce ordinatiune nu au avutu) la unu românu seracu, anume Vasiliu Andrasii i-au sigilatu totu ce au avutu, sî l'au

admonitu cá pâna in 8 dîle sa iese afara din casa sî se o dee contelui Michailu Toldolagi cu intrég'a mosîe din launtru sî din afara. Acest'a dîce ca o va face cu toti românii din Szt. Benedek dupa espirarea celoru 8 dîle, demandandu judelui comunalu cá pâna in 8 dile dela românii din Ny. Szt. Benedek se scótia 99 fl. iéra dela dîsulu Vasiliu Andrassi 19 fl. v. a. spesele lui de calatoria. —

Ajungându-ne sî acésta nenorocire suntu silitu din nou a ve rugá, cá trist'a nóstra stare de scrisa in 1/13 Maiu a. c. sî tramise d-vóstre, se aveti bunatate a o dá publicului spre cetire sub respunderea nóstra propria. — Cá se védia sî préstimatulu publicu românu trist'a nóstra stare in care ne aflâmu. — Câci noi in zadaru producemu conscriptiunea din 1819—20 care dovedesce din destulu ca mosii sî stramosii nostri inca au fostu iobagi, sî ca au platitu darea, pentru intrég'a mosîa, atâtu in 1819—20 câtu sî dupa 1819/20 pâna in 1848 sî o platimu sî noi pâna in dîu'a de astadi. Sî totusi Tabl'a regésca din M. Osiorheiu dupa cum se vede nu voiesce a scí de conscriptiune ci numai se dâmu contelui mosî'a inapoi.

Ce se atinge de impartirea locului comunalu trebuie sa ve mai facu cunoscutu, ca comissiunea dîsa au sî esîtu in tempulu otaritu, sub presiedinti'a dlui N. Gyárfasi avendu de notariu pre dlu L. Szabó, sî cont Michailu Toldalagi, carele au voitu sa impartiésca mosî'a luata dela români intre secui, sî de români n'au voitu sa scie nimic'a. Asiá românii vediendu-se siliti au insinuatu procesu, sî asiá sta totu lucrulu inca pâna sî astadi etc. (Cele-lalte voru urmá in nr. viitoriu. R)

Romani'a.

Not'a agentului sî consulu generale alu Franciei, sub nr. 307 din 15 Iuniu, adresata ministrului afaceriloru straine alu Romaniei in privinti'a jidoviloru.

Domnule ministru! O tînguire fórte grava a fostu transmisa presiedentelui aliantiei israelite universale dela Parisu de câtra evreii din Moldov'a, in privirea aplicatiunii circulareloru dlui ministru de interne câtra prefecti, in afacerea cârcimariloru sî a perceptoriloru de acise. Subscriitorii acelui documentu atesta ca cu incepere dela 5 Maiu din urma, evreii din comunele rurale au fostu ecspulsi din domiciliulu loru de delegatii autoritâtiei sî supusi la totu feliulu de violentie din partea loru. In urmarea acestoru dispositiuni, patru sute familie aru fi sositu (la Berlad numai) in cea mai mare miseria (denuement).

Prevenitu de aceste persecutiuni, comitetulu aliantiei israelite, a fostu datoru sa refereze despre acestea guvernului imperiale, sî amu primitu in consecinti'a dela Ese. Sea d. Marquis de La Valette ordinea de a ecsprimá cabinetului princiaru, sentimentulu penibile cu care a fostu vediuta in Franci'a ecsecutiunea unei mesure, care repune in cestiune principiele de dreptu sî de justitia, ce place a se considerá cá definitivu asigurate in Principatele-Unite.

Tóte puterile s'au pronunciatu in anulu trecutu, inpreuna cu opiniunea publica, contra mesuriloru analóge la acele de curendu, ce lovira pre israelitii din Moldov'a, sî cabinetulu actuale trebue sa se ascepte a vedea reclamându-se nu cu mai pucina energia astadi restitutiunea drepturiloru, alu câror'a ecsercitiu se refusá unei intrege classe de individi, pusi sub protectiunea dispositiuniloru constitutiunii sî conventiunii din 1858

Guvernulu M. Séle spera ca acestea ecsortatiuni amicali voru decide pre cabinetulu princiaru a pune capetu acteloru de care se tanguéscu israelitii sî a retrage otarirea in virtutea câreî'a au fostu ecsecutate; pentru ca, fiecare din administratii sei se póta liberu ecsercitá, ori care sa fie religiunea la care apartine, industria ce-i convine se adopte.

A-siu fi fericitu, dle ministru, sa potu transmite la Parisu asigurarea ca acésta dorintia a fostu favorabile primita; sî ve rogu d'a binevoí sa me faceti a cunósce, câtu mai neintardiatu, resultatulu deliberatiuniloru guvernului altetiei sele, in privirea cestiunii ce amu fostu insarcinatu a supune, sî care ve intereséza asiá de multu conservarea buneloru sele raporturi cu puterile garante.

Respunsulu dlui ministru Cogalnicénu la adres'a dlui D. Ghica, ministru de esterne.

Domnule ministru! Amu cetitu cu cea mai mare luare aminte nota ce dnu Mellinet, agente sî consulu generale alu Franciei, v'a adresatu cu data $^{3}/_{15}$ Iuniu 1869, in privinti'a isgonirii unui numeru de israeliti din comunele rurali ale Moldovei.

Recunoscinti'a ce avemu pentru Franci'a sî pentru gloriosulu seu imperatore, marele binefacatoriu alu Romaniei, î-mi impune datori'a de a da dlui Mellinet sî guvernului ce representa, esplicatiunile cele mai leali sî mai indestulitóre asupr'a cestiunii ce tratéza not'a d-niei sele.

Acést'a o facu mai alesu in privire ca, pre câtu vedu, guvernulu imperiale este reu informatu despre impregiurârile israelitiloru din Romani'a, sî datori'a nóstra este de a convinge pre Franci'a sî pre ceea-lalta lume civilisata ca numai in Romani'a nu suntu sî nu voru fi persecutiuni religióse.

Mai inainte de tóte, nu-mi potu ascunde cetirea acestei note.

Dela intrarea nóstra in ministeriu, noi ne magulimu a o crede, amu datu sî in afara sî in intru probe destule despre politic'a nóstra de moderatiune sî de deplin'a legalitate, sî acést'a in tóte cestiunile.

In privinti'a israelitiloru, noi in deosebi amu luatu tóte mesurile reclamate de umanitate sî permise de legile tierei, spre a asecurá viéti'a, onórea sî averile loru; sî, in timpu de aprópe siepte lune, nici unu actu violentu nu a venitu sa dea o desmintire cugetâriloru sî mesureloru administratiunii nóstre. Acestu resultatu, insa, nu l'amu pututu dobendí de câtu tienendu séma sî de suferintiele populatiunii române, pre care la intrarea nóstra in ministeriu, amu gasît'o aduncu iritata in contra israelitiloru din judetiele Moldovei.

Eramu, déra, in dreptu de a ne asceptá ca guvernulu Francesu va fi celu d'anteiu intru a recunósce bunele nóstre intentiuni sî necontenitele nóstre staruintie pentru a liniscí patimele sî a intemeiá in tiéra ordinea, prin satisfacerea dreptelor interese ale populatiuniloru.

Din nenorocire, insa, incepu a me teme ca bunele nóstre intentiuni nu suntu in afara apretiate dupa cum amu fi in dreptu a ne asceptá. Vediu ca israelitii nu recunoscu indestulu totu ce ei datoréza administratiunii nóstre sî ómeniloru ce o compunu. Vedu cu machnire, pentru dînsii, ca ei, in locu de a se adresá la generositatea natiunii române, la dreptatea domnului sî corpuriloru legiuitórie a statului, ei iéra-si recurgu la interventiuni straine. Acestu modu de urmare, o spunu cu tóta francheti'a, nu este calea cea mai nemerita pentru ca israelitii din Romani'a sa-si atraga simpatiele natiunii, cari le-a datu o larga ospitalitate, sî asiá sa adjunga a dobendí dela dreptatea ei o prefacere in conditiunea loru legale de astadi.

Vinu acum la cestiune.

Escelenti'a Sea Marchisulu de La Valette intervine in acésta afacere interióra, sî cu totulu de competenti'a guvernului românu, in urm'a tinguirii facuta presiedentelui aliantiei israelite din Parisu de câtra Jidovii din Moldov'a, sî apoi de câtra acésta adresata guvernului imperiale sî acést'a interventiune Escelenti'a sea o face cu dreptulu de ministru alu unei puteri garante, sî in privire ca mesurile luate de admninistratiunea româna contra cârcimariloru sî acisariloru israeliti din satele Moldovei, aru fi o lovire a unoru drepturi puse sub protectiunea dispositiuniloru constitutionali sî a conventiunii din 1858.

Despre plângerea israelitiloru din Moldov'a câtra autoritâti sî asociatiuni straine, eu mi-amu rostitu mai susu opiniunea. Despre intervenirea aliantiei israelite câtra guvernulu francesu, nu amu a dîce nimicu, acést'a fiindu afara din cerculu nostru de actiune. Sum insa datoriu a-mi face tóte reservele mele in privinti'a teoriei, ca neinvoirea jidoviloru de a fi carcimari sî acisari in satele nóstre aru fi o violatiune a conventiunii dela Paris, sî ca acést'a aru dá unu dreptu puteriloru garante de a intervení.

Escelenti'a Sea marchisulu de La Valette este prea luminatu spre a scí ca autonomi'a Romaniei nu datéza de eri. Principatele, Moldov'a sî Valachi'a, de secoli î-si au, sî au sciutu a-si pastrá, libertatea de administratiune sî de legislatiune, asigurate fiindu acestea prin vechiele nóstre tractate, inchiaiate cu cei mai ilustri sî mai potenti sultani ai imperiului otomanu.

Tractatulu din Paris, sî conventiunea ce i-a urmatu, a facutu alt-ceva, de câtu a complectá sî a pune sub garanti'a mariloru puteri europene secular'a nóstra autonomia.

Acelsu dreptu a dobenditu o recunóscere sî mai intinsa, sî mai absoluta, prin preambululu pusu de câtra insusi puterile garante in capulu statutului dela 2 Maiu 1864.

Acestu preambulu rostesce tacsele: „Principatele-unite potu in viitoriu a modificá sî a schimbá legile cari privescu administratiunea loru din intru, cu concursulu legale alu tutoru puteriloru stabilite, sî fára nici o interventiune.“

In puterea acestui principiu, natiunea româna si-a datu constitutiunea din 11 Iuliu 1866, care inlocuesce conventiunea din 1858 in totu ce privesce organisatiunea interna a Romaniei.

Facu déra, apelu la inalt'a intielepciune sî la cunoscuta nepartinire a marchisului de La Valette, sa hotarésca singuru déca un'a séu mai multe puteri suntu acum in dreptu de a intervení in afacerile interne a Romaniei, sî prin urmare, a-i lovî autonomi'a, câudu frumós'a loru missiune este tocmai de a o aperá in calitatea loru de puteri garante!

Intervenirea puteriloru in cestiunea israelitiloru, pre basea conventiunii, aru fi apoi sî cea mai pucinu nemerita; câci, tocmai conventiunea din 1856, art. 46, sî constitutiunea din 1866, art. 7. prevedu pentru israeliti unu regimu esceptionale.

Facendu-mi reserva in privinti'a cestiunii de dreptu, amu acum de o placuta sî respectuósa datoria de a da guvernamentului imperiale esplicatiunile cele mai large sî mai indestulitóre in privinti'a fapteloru.

De ginte latina, deprinsi a vedea in Franci'a marea loru sorora sî gloriós'a loru bine facatóre, românii tienu, mai pre susu de tóte, la buna vointi'a sî stim'a natiunii francese sî imperatului seu.

Aru fi, déra, o nenorocire pentru noi ca guvernamentulu imperiale se aibe idea ca in Romani'a este, séu aru putea fi vre-o data persecutiune religiósa.

Tolerentia religiósa este o virtute stravechia pre tiermurile Dunârii de josu. De secoli ospitalitatea data strainului este scrisa pre drapelurile nóstre, sî ca o virtute stramosiésca, ea este practicata sî de noi atâtu in palatulu bogatului câtu sî in bordeiulu saracului.

Istori'a este martura ca in vremea câudu in Spani'a ómenii se ardeau pentru opiniuni religióse, in vremea câudu jidovii, cá jidovi, se isgoneau din Germani'a, Romani'a le acordá o larga ospitalitate, câreî'a dens'a astadi i devine victima! Nu, dara, o asemenea tiéra póte fi teatrulu unei persecutiuni religióse, póte fi cualificata de barbara sî data prada reprobatiunei lumei civilisate.

De unu tempu incóce ni se arunca sistematicu aceste cualificâri. — D-vóstra, in calitate de ministru de esterne, cunósceti mai bine decâtu mine causele secrete ale acestei radicâri subite de paveze in contr'a nóstra.

Eu, cá ministru de interne, nu potu dîce decâtu ca opiniunea publica din strainatate este indusa in eróre, sî ca cestiunea nu este bine cunoscuta.

In adeveru, in Romani'a, cestiunea jidoviloru nu este o cestiune religiósa; ea este o cestiune nationale, sî totu deodata, o cestiune economica.

In Romani'a jidovii nu constituiescu numai o comunitate religiósa deosebita; ei constituiescu in tóta puterea cuventului o natiunalitate straina de români prin origine, prin limba, prin portu, prin moravuri, sî chiaru prin sentiemente.

In Romani'a israelitii nu suntu ceea ce suntu in tierile civilisate adeca: francesi in Franci'a, englesi in Agli'a, italiani in Itali'a, germani in Germani'a, deosebindu-se de cei'a-lalti locuitori ai aceloru tieri numai prin religiune, iéra in tóte cele-lalte fiindu asimilati cu deseversîre cu cele-lalte clase ale populatiunei; sî acést'a cu multu inainte de a fi dobenditu acele drepturi pre cari ei le reclama in Romani'a inainte de a fi devenitu de faptu români.

Sî guvernu, sî natiune, avemu totu dreptulu sî datori'a de a ne ingrigí de progresulu acestei natiuni straine ce sta in mijloculu nostru, sî care necontenitu sporesce prin emigrarea jidoviloru din Galiti'a sî Podoli'a, invecinate provincie ale vechiei Polonia.

Nu este, prin urmare, la mijlocu persecutiune religiósa; câci, de aru fi asiá, israelitii aru intempiná interdictiuni séu restrictiuni sî in esercitiulu cultului loru, ceea ce nu este. Sinagogele loru nu s'aru radicá libere alaturea cu bisericile crestine.

Invetiamentulu loru religiosu, publicarea cârtiloru loru de cultu, asemenea nu aru fi invoite.

Déca rabinatulu, déca invetiamentulu religiosu, déca institutiunile de crescere sî de bine-facere suntu mai inapoiate la jidovi decâtu la crestini, caus'a este insasi putien'a initiativa sî gradulu inapoiatu de cultura a marei majoritati a israelitiloru, sî in deosebi a celoru de preste Milcovu. Putienulu progresu ce israelitii din Moldov'a au facutu in ultimii ani in aceste ramure ale imbunatatiriloru religióse sî sociali, acést'a o datoréza numai guvernului românu, sî sâ-mi fia permisu de a ne dîce, sî mie in deosebi, carele in intreitulu rendu, cându amu avutu onóre a fi pusu in capulu ministeriului de interne, chiaru cu compromiterea mea inaintea compatriotiloru mei, sî trebuie sa o dîcu sî in contr'a vointiei sî prejudicieloru majoritâtiei israelitiloru, amu lucratu cu staruintia la luminarea tineriloru loru sî la asimilarea loru cu cei'a-lalti locuitori ai Romaniei.

Eu me voiu oprí ací, in privinti'a lucrâriloru mele : voiu lasá sa vorbésca pentru mine alaturatele acte (liter'a A. sî B.) cari mi s'au adresatu de câtra cei mai notabili israeliti din Iassi sî din Bucuresci, sî ale câror'a nume trebuie se fia bine cunoscute aliantiei israelite din Parisu.

Din cetirea aceloru acte credu ca dlu Marchis de La Valette va dobendí convictiunea ca insii cei mai luminati dintre israeliti se plângu de ignoranti'a sî de prejudiciele marei majoritâti a coreligionariloru loru, sî ca ací este obstacululu celu mai mare care va impedecá pentru multu tempu inca realtiarea culturei israelitiloru, sî prin urmare sî asimilarea loru cu românii.

Va mai vedé Escelenti'a Sea ca in vremea cându cele-lalte populatiuni sî comunitâti din tiéra reclama desfiintiarea autonomiei ce li s'a datu cá unu daru funestu, pentru ca-i lasa préda ignorantiei sî prejudicieloru multimei.

In fine, totu acele acte voru aretá ministeriului francesu totu ceea ce eu in succesivele mele administratiuni amu facutu pentru luminarea sî invetiatur'a israelitiloru, sî ca, prin urmare numai administratiunei din care amu onóre a face parte, sî nóua in deosebi, nu ni se póte aruncá numele de barbari sî de persecutori in materia de religiune.

Amu tratatu partea natiunale, sî in trécatu sî cea religiósa a cestiunei ; voiu abordá acum sî partea economica.

Toti acei'a cari a visitatu Principatele, sî in deosebi Moldavi'a, s'a inspaimentatu de aspectulu tristu, spre a nu dîce mai multu, ce-lu infatisiéza israelitii polonesi, cari impoporéza orasiele nóstre. Cându ei au cercetatu mai in fondu comerciulu, industri'a sî mediele de vietuire a acestei multime, acesti calatori s'au spaimentatu sî mai multu, câci au vediutu ca jidovii suntu consumatori fâra a fi producatori, sî ca marea, sî potu dîce singur'a sî principal'a loru industria, este debitulu beuturiloru. — Representantii puteriloru cari resida in Iassi, amu convictiunea ca ei insii recunoscu acestu reu grozavu ce róde anim'a Moldaviei ! sî déca mi-aru fi permisu a chiamá de martoru pre unulu din acesti agenti ai puteriloru europene, cari, cá puteri crestine trebuie sa aiba mila sî pentru crestinii din Moldavi'a, nu a-si avé trebuintia sa recurgu la nimenea altulu decâtu a fi insusi consululu Franciei din Iassi.

De aceea, nu de astadi, ci deapururea, in totu tempulu sî sub tóte regimele, toti domnii, toti barbatii de statu ai Romaniei, toti acei'a ce pórta unu interesu viu pentru tiér'a loru, s'au preocupatu de necesitate de a oprí esploatarea poporului românu prin unu altu poporu strainu lui, — prin jidovi.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Dlu inspectoru generalu alu gimnasieloru r. catolice din Transilvani'a Alesandru Páll petrece aici de vre-o câteva dîle, a presiediutu la esamenulu de maturitate sî alte esamine tienute in gimn. de statu de aici. Audîmu ca s'a esprimatu in unu modu favorabilu asupr'a celoru aflate la gimnasiulu de statu, sî in ceea ce privesce activitatea profesoriloru precum sî respunsurile eleviloru.

*** Festivitâti. Astadi se incepu aici unu sîru de festivitâti a mai multoru re-uniuni cari festivitâti voru durá optu dîle.

*** In dîlele acestea ni a aretatu unu domnu o moneta antica de argintu. Monet'a pórta pre partea deasupr'a figur'a unui capu laureatu. In giurulu acestui capu se afla inscriptiunea : MAVREL ANTONINUS AVG. Pre partea inversa se afla figur'a fortunei siediendu sî tienendu in drépt'a cârm'a sî in stâng'a cornulu abundantiei. In giurulu figurei acestei'a se afla inscriptiunea : TR. P. XXXIII. IMPX COS. IIII. va se dîca, tempulu tribunitiatului, imperiului sî a consulatului celui representatu prin fig. de pre moneta. Monet'a e de marimea unui dieceriu de ai nostri sî se vede a fi de pre tempulu imperatului Marcu Aureliu Antoninu, fiiulu adoptivu alu lui Antoninu Piu. (Figur'a carea se afla pre partea inversa e cercumscrisa pre unele monete : „Faustina Augusta“ „Fortunae muliebri.“ Faustin'a a fostu fii'a lu Ant. Pius sî muierea lui Marc. Aurel. Ant. Aug. Dupa mórtea Faustinei imperatulu o a pusu intre dieese, cu tóte ca iertat'a n'a fostu tocm'a dintre modelele de virtute femeiésca, din respectu câtra noroculu ce l'a facutu cu dens'a. M. Au. Ant. dîcea de multe ori ca numai ei are sa-i multiamésca pusetiunea lui.)

Monet'a s'a aflatu din susu de Boitia, pre malulu dreptu alu Oltului in loculu numitu Rude. Loculu acest'a, acum câmpu, dupa traditiune a fostu ceva opidu, pentru ca se afla afara de monete sî ruine multe de zîdiri sî alte urme romane. De aici ni se spune ca se intinde unu drumu spre Oltu care trece spre Porcesci. — Monetele, urmele de ruine sî traditiunea suntu unu impulsu destulu de mare de a trage atentiunea ómeniloru nostri câtra aceste locuri sî a umblá mai cu crutiare cu totu ce se afla pre densele. Déca se va stinge ori-ce urma prin pradarea moneteloru pentru castigu sî déca se va nimicí materialulu din ruine asiá cu usiuratate, se voru perde monumente, cari aru putea da deslusîri frumóse despre trecutulu aceloru locuri sî despre trecutulu aceloru ce au locuitu in vechime pre aceste locuri precum sî despre urmasii loru.

Nr. 23—2

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu de clas'a I, la scól'a capitale greco-orientale in Vistea-inferióre, ce devení vacante, se escrie concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 120 florini v. a.

Competitorii au sa-si tramita concursele pâna la 15 Augustu anulu cur. calindariulu gregorianu la subsemnatulu, sî voru documenta :

a) ca marturicescu religiunea greco-orientale sî au purtare buna ;
b) ca afara de limb'a româna a invetiamentului cunoscu sî alta limba patriotica sî carea ?
c) ca suntu pedagogi absoluti, séu ca au servitu in scóla cu succesu bunu ;
d) ca cunoscu minimum cantârile bisericesci usuali.

Individii deplinu cualificati adeverindu capacitate potu asceptá remuneratiune estraordinaria.

Dela efori'a scólei capitali greco-orientali a Vistei-inferióre.

Fagarasiu, 13 Iuliu 1869.

Ioane Codru Dragusianulu,
vice-capitanu, presiedinte oficiale.

(25—3) **Concursu.**

Devenindu la scól'a populara gr. or. din Sebesiu statiunea invetiatorésca de a II-a clasa vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. cal. vechiu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, au de a asterne pâna la numitulu terminu la inspectiunea scolare tractuale in locu, urmatórele documente :

a) ca au absolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericale,
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu,
c) ca au viétia morala nepetata.

Cei mai multu cualificati voru avé preferintia.

Sebesiu, in 6 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale gr. res.
I. Tipeiu,
Presied.

24—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. româna din comunitatea Maciov'a, ce este ingremiata maritului comitatu alu Carasiului sî protopresbiteratului gr-or. românu alu Caransebesiului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale :

a) in bani gat'a : 84 fl. v. a.
b) in naturali : 12 meti de grâu ; 24 meti de cucuruzu; 100 punti de clisa ; 100 punti de sare ; 15 punti lumini ; 3 jugere de pamentu sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale — timbrate dupa cuviintia — cu estrasu de botezu, cu atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre serviciulu de pâna acum sî portarea loru morala sî politica, sî astu-feliu inzestrate le voru substerne venerabilului consistoriu al Caransebesiului pâna in 7/19 Augustu a. c.

Caransebesiu in 26 Iuniu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 95. 1869. (12—2

Edictu.

Danu Ispasu din Ribiciór'a, — comitatulu Zarandului — de 12 ani a parasitu cu necredintia pe legiuit'a lui socia Mari'a sî pribegesce in lume fâra se sci loculu ubicatiunei sele, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze subscrisului for matrimoniale ; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Bradu, 5 Iuliu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului Zarandului.

Moise Lazaru,
Protopresviteru.

Citatiune edictala.

Constantinu Jivi nascutu din Lugosiu, in maritulu comitatu alu Carasiului, care de mai multi ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socia Mari'a Jivi, nascuta Teodoru, iéra din Lugosiu, s'a cârui'a ubicatiune pâna astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî dela publicarea acestei citatiuni sa se infatisieze inaintea subscrisului Consistoriu diecesanu, câci la din contra — amesuratu prescriseloru sânteloru canóne ale dreptumaritórei nóstre biserici resaritene — pre basea actiei substernute de legiuit'a lui socia se va decide caus'a acést'a divortiala sî in lips'a lui.

Caransebesiu din siedinti'a consistoriala tienuta in 26 Iuniu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

(25—2)

35—2 **EDICTU.**

An'a lui Georgiu Tatucu, care de 7 ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioanu Colacea, ambi din Resnovu in districtulu Brasiovului, — pribegindu in lume, sî nesciindu-se loculu unde se afla, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, si o dî, dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea acestui Scaunu protopopescu, cu atât'a mai vertosu, câci la din contra, procesulu matrimoniale pornitu asupra-i din partea barbatului seu, se va pertractá sî se va decide sî in absenti'a ei, dupa prescrierile S. S. canóne ale bisericei nóstre greco-orientale. Dela Scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, in 16 Iuniu 1869.

Ioanu Metianu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 16/28 Iuliu 1869.

Metalicele 5%	63 55	Act. de creditu	305
Imprumut. nat. 5%	72 85	Argintulu	121 75
Actiile de banca	754	Galbinulu	5 92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 57. ANULU XVII.

Sabiiu, in 20 Iuliu (1 Aug.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Politicii falsi.

Partout où il n'y a pas un centre de pouvoir incontestable, il se trouve des hommes qui espèrent l'attirer a eux. (In totu loculu unde nu este unu centru de putere necontestabila, se afla ómeni ce speréza a o atrage la sine).

M. v. d. St. H.

Suntu tempuri epochali in viéti'a popóreloru, cari le petrundu numai putieni pâna in adaneimea loru, pâna in consecuintiele loru ulterióre. Fia-care omu care a cetitu numai o mica istoria biblica scie ca in tempulu testamentului vechiu, câtu de greu i fu multimei israelitene a intielege binefacerile lui Moise si a profetiloru. Unii din acesti'a erau insultati, altii persecutati, altii omoriti de contempuranii loru, pentru ca si Moise, cá sa scape pre poporu de dependinti'a in carea cadiuse sub faraoni, si cei-lalti profeti pentru cá sa abata pre poporu de legaturile cele nenaturali cu pagânii, pretindeau lucruri impreunate cu neplaceri si cari la intâi'a privire li se pareau rele. Dupa realisarea celoru prevediute de acesti barbati insa adese-ori cu anim'a infránta 'si aduceau aminte cei'a si urmasii loru de cuvintele, de invetiaturile loru si pre cei insultati pre cei persecutati pre cei ucisi ii glorificau.

Totu asiá urmara grecii cu celu mai mare filosofu alu loru cu Socrate. Lu calumniara, lu judecara la mórte, si mai târdîu 'lu pusera in panteonulu loru, cá pre celu dintâiu filosofu.

Ce au facutu ómenii jidovi cu mantuitoriulu e précunoscutu.

Omenimea in totalu luatu e adese-ori momentanu sedusa, inse mai curendu séu mai târdîu, cu pagub'a séu cu dobend'a sea, judeca dreptu si vine cá sa glorifice ce merita glorificare si se condamne ce e de condamnatu.

Inse totu in tempurile epocali se afla ómeni, carii cu ori-ce pretiu voru sa se radice la gradulu de unde multimea sa-i véda si sa-i admire, pâna vedu si ei acésta marire cu ochii. Ómenii acesti'a déca vedu ca in scopurile loru potu fi paralisati de o putere morala a unui corpu morale séu a unei individualitâti cu insusiri mai mari, cauta mai intâiu cá acést'a sa o intunece. Ei calculéza, ca multimea, carea nu are regazu sa faca studie si sa petrunda in lucruri, lesne se ametiesce si apoi facendu specula cu dispusetiunile ei, provenite din unele vatemâri din afara, pasiescu cá mantuitori etc. ai multimei, si voru sa o conduca.

Manoper'a acést'a o vedemu repetiendu-se de atâtea ori in viéti'a popóreloru, si ce e mai tristu ca vedemu ca repetirea este de atâtea ori incununata de pernicióse succese.

Déca nu erau succesele aceste nu erá pentru jidovi robia vavilonica si in fine imprasciare pre tóta fati'a pamentului ; nu erá cuplesirea poporului grecescu suptu puteri straine ; nu erá disólverea imperiului romanu ; nu erá caderea imperieloru din evulu mediu din orientu ; nu erá impartirea Poloniei etc. etc.

In zadaru se afla ómeni cari dîcu : „ómeni buni faceti reu ce faceti ! Insielati si perdeti pre bietulu poporu !“ Ei mergu inainte si-si facu intipuiri pre cari si ei le credu de jumetate si mergu inainte pâna se — infunda. Atunci cu indignatiune patetica striga : „Voi cari ne-ati totu spusu ca nu facemu bine, ne-ati stricatu totu lucrulu !“ Ba acei ce dîceau d. e. ieri ca „natiunea intréga e cu noi“, dîcu dupa ce se vedu opariti de fapte, ca „voi a-ti bagatu zizania in natiune de s'a impartitu in dóue“.

Scriitoriulu acestor'a vorbesce din o trista esperintia ce o facù si elu de vre-o siése ani incóce cu deosebire inse de câudu cá redactoru alu acestei foi se ocupa mai de aprópe cu afacerile natiunale politice si chiaru si sociale române.

Ómeni din cei mai venerabili s'au vediutu de atâtea ori pentru ideile loru, cari in scurtu tempu se dovedira de idei salutarie, trasi in nomolulu celoru mai nemodeste injurii personali. Si apoi totu din partea injuratoriloru eschiamarea ca suntu atacati personalu câudu cine-va ia condeiulu in mâna cá sa se apere.

Esemplulu l'amu avutu si acum in dilele trecute.

Pre câudu noi ne provocamu la Franci'a si la Poloni'a, si aretámu urmârile ce le póte secerá unu poporu dupa procederile cele rele, ce sa vedi ? unulu din cei mai neimpacati antagonisti ai nostri, din ambitiune reu intielésa, cá sa nu-i dîcemu mai multu, se arunca investitu in o grósa anonimitate asupr'a Metropolitului românu S i a g u n 'a, si asupr'a scriitoriului acestoru sîre si a articuliloru de cari amintitii cu alta ocasiune. Maliti'a si dorulu de resbunare se cetea din fia-care cuventu. De aceea, pentru cá sa fimu justificati inaintea consciintiei si a publicului de indignatiunea ce ne-a cuprinsu, amu reprodusu blasfemi'a intréga din cuventu in cuventu. Nu numai atât'a, dara dupa cum e dejá cunoscutu publicului nostru, amu refrântu cu motive neclatite totu ce acea péna intinata de noroiulu calumniatoriu au aruncatu cá din seninu asupra-ne.

Ni s'au respunsu dóra ca nu amu avé dreptu c e - v a in totu cuprinsulu respunsului nostru ? Acést'a erá preste putintia si de aceea nici ca s'au intemplatu. Ci dlu Baritiu in „Gazet'a Transilvaniei“ se e s c u s a ca nu o densulu celu vinovatu si ca ce póte face densulu d é c a s t i l u l u a l t o r 'a s é m e n a c u a l u s e u. Apoi vine X. in „Rom.“ dela 14 Iuliu cu o corespundintia iéra din „Pest'a“ de insîra o injuratura lunga fâra de a avé unu cuventu batetu cá se refrânga din cele ce amu disu noi in respunsu la meritulu lucrului.

Spatiulu ne este pré angustu pentru cá sa putemu insîrá si tirad'a cea lunga, cu tóte ca noi o amu face bucurosu, pentru cá sa véda si publiculu nostru ce purtare faimósa au contrarii nostri politici, si cum se straduiescu ei sa seduca lumea, cá sa nu véda adeverulu.

Sa facemu dara o scurta si neplacuta digressiune, la care ne constringu ómeni ce voru cu ori si ce pretiu sa faca din ómenii cari nu se inchina loru totu ce este mai reu. Sa ilustrâmu cu cele mai neplacute esemple, de-si in unu modu fugitivu, cum ómenii iubitori de vanitatea de a fi politici mari sucescu lucrurile numai cá sa apara ei mantuitorii societâtiei.

Lasâmu inainte de tóte lui X. bucuri'a ce si-o esprima pentru ca i-amu reprodusu clevetele sele in nr. 48 si-i adaugemu ca sciindu ca acele suntu numai calumnii góle nu amu esitatu a le insirá. Erá o trebuintia pentru cá sa véda publiculu ce faclii frumóse luminéza in sîrurile contrariloru nostri si ce feliu de conlucratori se au grupatu pre lânga dîuariulu cu numele celu mai frumosu, intielegemu pre „Romanulu“.

Intre alte insa X. dîce mai departe ca s'a implinitu profeti'a repausatului B o b u, ca Românii nu-si voru legá pre viitoriu politic'a loru natiunale de nasulu „Telegrafului Romanu“. De mortuis nil nisi bene. Acestu respectu lu datorea X. mentiunatului repausatu. Pentru ca este lucru cunoscutu, ca insusi dlu Baritiu si-a legatu nasulu (sa ne escuse ori si cine de espressiunea imprumutata) de politic'a „Tel“., câudu in primavéra a pasîtu candidatu in districtulu Fagarasiului pentru diet'a din Pest'a; pentru ca coleg'a nóstra, „Gazet'a Transilvaniei“ a vorbitu fórte intieleptiesce câtra concetatienii si connatiunalii sei inca in acestu anu, totu in intielesulu acestei politici a „Telegrafului Romanu“.

Ceea ce privesce anonimitatea cá atare, dîcemu pre scurtu, ca corespundintele se servesce de o mistificatiune, pentru ca-si uita ca provocarea la procedur'a diuaristicei celei mari a fostu mai de multe ori repetita de publicistulu d-loru sele.

Ce-lu dóre mai multu pre X ? Nimic'a alta decâtu, ca tóte câte s'au disu in respunsulu nostru si articulii nostri „Activitate“ suntu atâtu de aplicabile la purtarea politica a dlui Baritiu. Noi nu suntemu de vina déca nu au pututu scóte din totu respunsulu alta, decâtu sa nu dicemu pecate politice, cí sa le botezâmu eufemistice inconvenientie politice comise de acelu pre care noi lu numeamu X iéra X dîce ca e Baritiu. „Tu dîse-si“ si la acést'a noi nu avemu sa adaugemu decâtu : X ! fii bunu si arata-te mai crutiatoriu cu acelu domnu.

X e in fine si poetu. Elu fantaséza ca „stapanulu Telegrafului“ si nóptea nu v i s é z a decâtu : „Baritiu“. Cine va fi inspiratu acésta „inalta idea“ lui X ? De siguru acelu ce nu póte d o r m í de stapanulu Telegrafului, vediendu ca pre lânga tóte desonestârile, pre lânga tóte intrigile tiesute in articuli de pre la 1865 incóce in tóte foile române câte iau deschisu colónele, nu au pututu sa se avente la culmea ce se vede ca o v i s é z a. Si „stapanulu Telegrafului“ de siguru ca nu ia statu in cale, pentru ca elu si-a spusu parerea lui si de ací incolo a dîsu :

Flere possem sed juvare non.

Dara dle X ! de un'a suntemu de acordu cu d-ta, ca dlu pre care-lu aduci iéra in jocu, nu a facutu câte vreai sa-i atribui prin negatinnea d-tale. Meritulu intregu lu are ca a ametîtu pre multi sa se puna in servitiulu ametielei politice prochiamate de densulu spre a paralisá pre românii din Transilvani'a de a se s i m t í bateru cá egalu indreptatiti si apoi ai face sa-lu tramita pre densulu cu o suplica pre la Vien'a, pre carea densulu insa o dede pre posta si insarcinà pre unu advocatu cá sa mérga sa vorbésca pentru ea si apoi sa spuna lumei cu mare emfasu ca ce lucru mare a seversîtu ! Spune dle X la ce a-ti vrutu sa degradati pre români cu c e r s î t o r i i de aceste, in acele momente câudu „stapanulu Telegrafului“ dîcea tuturoru românîloru, sa nu faca din caus'a loru o causa de cersîtoria, ci sa o sustiena in demnitatea ei, mergendu representantii natiunali in persóna spre a aperá drepturile natiunei in fati'a tierei si a lumei ? Aduceti-ve aminte ca democratii cei mai rosii suntu totu-déun'a despotii cei mai mari. Ei pretindu cá orbesce sa se inchine lumea la tóte necaliturile loru si le place sa aiba multimea totu-déun'a in dependintia, cá neincetatu sa apare ei salvatori, si acei'a mereu sa fia in stare de a cersî salvatori'a loru.

Nu voiescu sa me apropiu de nimenea si de aceea ti dîcu sa deschidi ochii si sa vedi unde se incepe si unde se termina poporulu de cersitori ? Se incepe la acei ce se lépada de opiniunile loru proprii pentru favóre si la acei ce le innéca pre ale loru pentru cá sa câstige popularitate; inse acést'a e calumnia din parteti déca vrei sa estindi cersitori'a acést'a duplicata asupra poporului iutregu alu românîloru ardeleni. Diu'a deslusiunârei va sosí si ea odata.

X. ne amenintia ca ne va spune mai tardîu cine este. Nimic'a mai ridiculosu de câtu asiá ceva. Asinulu câudu se imbracase in pelea de leu nu avù lipsa de câtu sa se misce si sa faca pre lume sa rîda de elu. Numele nu face si déca scrietoriulu acestoru sîre a facutu intrebarea ca cine e misteriosulu X ? elu, X, trebuia sa ne intieléga si trebuia sa véda ca nu voieamu alt'a decâtu constatarea, ca cor. e anonima si ca de ce natura i este anonimitatea.

Cestiunea carea trebuiea sa o respunda domnii X. iéra alt'a si adeca ca intru câtu urmarea lui politica a fostu si este mai buna decum o a recomaudatu „Telegrafulu Romanu“ si intru câtu a

fostu de eronata recomandarea nóstra déca amu disu noi românilorn de atâtea ori : sa nu ne legâmu mânile sî sa nu ne astupâmu noi insine gur'a, ci cu ori ce pretiu sa lucrâmu dupa dîs'a scripturei, carea dice : „Bateti sî se va deschide“.

Ací sa-si fia aretatu cor. X. genialitatea sea sî atunci i erá fati'a cu multu mai onorabile, dara nu sa se demita in certe improvisate, servinduse numai sî numai de calumnie cum fura cele reproduse din corespondinti'a lui sî de noi sî cum suntu cele in asiá numit'a corespundintia carea se dice ca e din Pest'a sî e datata dela 4 Iuliu a. c.

Noi nu pricepemu pentru ce acesti ómeni se chinue atât'a. Conferinti'a confidentiale natiunale din 1866 in Augustu este o dovéda eclatanta ca dloru le erá cum aru putea compromite „in cercurile de susu“ pre „stapânulu Telegrafului“ pentru ca sa se „resfetie“ ei acolo sî cá in scurtu sa ne spuna in gazeta ca se preumbla la bratiu cu ministri sî cá câtu de mari le suntu spesele pentru fracuri, acum magiarce sî atile, pinteni sî pene in calpacuri. Dloru, cu tóte ca sî deduse parol'a a nu face inca publicitate despre cele pertractate acolo, abiá trecendu preste pragulu acelei conferintie, au sî bucinatu in patru venturi a le pamentului ce s'au petrecutu in conferintia. Nu au ajutatu nici aceste, nu au ajutatu nici totu arsenalulu ultramontano-ruso-democraticu pentru ca „stapânulu Telegrafului“ a statu neclatitu cá o fortarétia de asupe'a unei stânci pre terenulu legiloru sî asiá tóte mestesiugirile nu au folositu nimic'a. Dâmuconsiliulu sa nu se chinue atât'a. Cuteze sî densii cum a cutezatu celu mai de frunte dintre barbatii loru escelenti. Faca o saritura sî se voru aflá odata linisciti

Celu ce scrie aceste regreta fórte multu ca condeiulu seu este fortiatu la cele de mai susu. Nu din consideratiune câtra contrarii sei, cari dupa cele premise de ei nu merita atât'a respectu, ci durerea ce o simte o causéza impregiurarea, ca trebuie sa se apere de cei de unu sânge cu densulu. Dara sî acést'a nu aru fi asiá de durerosu déca nu aru invederá atacurile ca cestiunea se inverte numai in giurulu vanitâtiei, carea, in nesatiulu seu, crede ca trebuie persóne desonestate sî descreditate in publicu, cu scopu ca numai desonestatorii se remâna **autoritâti** natiunale politice.

Sa ne intórcemu dara dela acestu aspectu uritu sî intorcendune la lucru spre a scóte pre ómeni din ratacire sa dicemu :

Ómeniloru ! autoritatea nu se câstiga in Modulu acest'a. Autoritatea dupa care vi se pare ca ve bateti este unu dreptu alu **faptelorn** sî **binefacerilorn** reale dara nu alu vorbeloru. Acestu dreptu inse se va sanctiuná de viitoriu, dara nu de laudele proprie a le cuiva, nici de clevetele aruncate asupr'a aceloru de care ve e téma ca ve intuneca splendórea.

Ve rugâmu dara punetive pre altu terenu. Parasitive de acea metoda funesta a unoru din românii de preste Carpati, cari nu au alt'a de lucru de câtu sa injure, iéra pentru cá sa se arate politici mari români : astadi ne mâna la Petersburgu sî Berlinu, mâne la congresulu paulatinu, care nici nu esista, la Parisu.

Noi românii de dincóce ne amu bncuratu pâna acum chiaru sî din partea confratiloru nostri de dincolo de Carpati de o caracteristica mai favorabila, in urm'a cârei representámu partea cea mai seriósa a natiunei. Sa cautâmu noi, sa cautâmu cu totii cá acésta caracteristica sa fia recunoscuta in toti românii de Europa. Ea ne va eliberá de acei ce credu ca **eulu** loru e unu centru de putere sî ne va crutiá de certe provocate din seninu cum e sî cea provocata de coresp. „Românului„. Caracteristic'a acést'a recunoscuta ne va repune in stare de a ne sfatuí despre imbunatatirea sortiei nóstre.

Fiti cu atentiune ca viitoriulu nostru numai insusirei acestei'a 'si va datorá fiinti'a sea. Altu cum Europ'a ne va condamná in diu'a cea mare a reformei sele cum a condamnatu Napoleonu I. pre natiunea polona dicendu :

„D'ailleurs les Polonais m'ont paru peu propres a remplir mes vues. C'est un peuple passioné et léger. Tout se fait chez eux par fantaisie et rien par système. Leur enthousiasme est violent: mais ils ne savent ni le regler ni le perpetuer. Cette nation porte sa ruine dans son caractere.“ (Dealtmintrea polonii mi s'au parutu putienu proprii de a implini vederile mele. Acestu poporu e pasionatu sî usioru. Tóte se facu la elu prin fantasia nimic'a dupa sistemu. Entusiasmulu loru e violentu; inse ei nu sciu nici sa 'lu reguleze nici sa lu perpetueze. Acésta natiune pórta ruin'a sea in caracterulu seu).

Autoritatea cea mai inalta a nóstra in discussiunile politice sa nu fia alt'a decâtu principiulu. Acésta sa fia celu natiunalu, care nu eschide nici odata patriotismulu bine intielesu. Acést'a inse nu trebuie impletitu cum facu contrarii nostri in sistemulu nici alu lui Smerling nici alu lui Deák, nici alu lui Tisza, nici Madarasz nici Irányi sî asiá mai departe, ci trebuie (principiulu) pastratu sî pusu mai pre susu de sisteme. Noi trebuie sa cautâmu cum sa stea acest'a nevatamatu in sistem'a statului legalu lasatu pre drepturi egale.

Acést'a e missiunea fiacârui românu. Pâna ne vomu miscá intre marginile acestea vomu fi politici sinceri sî fatia cu noi sî fatia cu altii. Esindu afara din acestu drumu vomu fi politici falsi sî câtra noi sî cât'a altii pentru ca centrulu politicei va fi ceva nestatornicu.

Redactorulu „Tel. Rom.“

Festivitâtile din Sabiiu.

19/31 Iuliu.

Pâna acum inregistrâmu ca societatea de dare la semnu cu tóte ceremoniele de care poporulu germanu e fórte iubitoriu s'a facutu joi desu de diminétia. Dupa ce a ajunsu cu totii cu musici cu stindarde la loculu destinatu se apucara de a-si aretá fia-care desteritatea sea de a ochí sî a nimeri la tienta.

Ací decorara 30 de fecióre imbracate in albu pre iubilari cu medalie de argintu, dupa ce rostí Ed. Spreer, facendu istoriculu reuniunei datatoriloru la semnu, cuventulu de deschidere.

Dupa finirea acestui actu ocupa tribun'a datatoriulu la semnu din Bucuresci, Nicolae Racovitia, carele oferéza din partea reuniunei bucurestene unu pocalu de argintu in semnu de amicitia, la care ocasiune rostesce in limb'a româna cam urmatórele :

„Societatea de dare la semnu din Bucuresci intemeiata pe bucuria ce simtu românii in generalu atunci câudu potu se fia in buna armonia cu vecinii loru, a profitatu de acésta frumósa ocasiune câudu societatea din Sabiiu celebréza implinirea a 25 de ani dela fundarea ei, sî ne-a insarcinatu pre noi cá deputati din partea ei a-i aduce unu micu odoru cá semnu de consideratiune sî de amicitia sî totu deodata a-i infatisiá din parte-i sincerile urâri de a merge totu prosperându sî de acum inainte, atragendu asupra-i in totu-deun'a simpathiele tuturoru celoru-lalte societâti cá sî pâna acum.

Traiésca societatea de dare la semnu din Sabiiu“.

„Sa traiésca“ sgomotóse urméza din partea datatoriloru la semnu.

Mai vorbindu sî altii, trecu apoi la darea la semnu. — La 1 óra a fostu banchetu in grâdin'a lui **Gerlitz**.

Aséra a fostu inceperea festivitâtiei jubileului de 25 ani alu academiei reg. de drepturi din Sabiiu, carea s'a tienutu in pavilionulu din gradin'a lui Gerlitz. Astadi s'a tienutu jubileulu la 10 óre in sal'a dela Imperatulu Romaniloru, unde au fostu de fatia unu publicu numerosu cu tóte ca erá fórte alesu.

Directorulu Academiei Dr. **Müller** a avutu cuventulu celu dintâiu sî a facutu unu tablou fórte specialu istoricu alu trecutului Academiei de drepturi din Sabiiu. Dupa densulu a urmatu Dlu **Schneider**, Notariulu universitâtiei carele multiami tuturoru protectoriloru institutului precum sî profesoriloru. Apoi urmara dd. academiei **Densusianu** sî **Süssmanu**, fiecare cu câte o cuventare acomodata dilei. — La dóue óre va fi banchetu in pavilionulu susu amintitu.

Scaunulu **Muresiului** 1/13 Maiu 1869.

Domnule Redactoru ! Cu multa durere, sî fórte mahnitu, ve facu cunoscutu trist'a stare, in carea se afla locuitorii de confessiunea gr-or. din Nyárád-Szentbenedek, in scaunulu Muresiului. Locuitorii români din comun'a Nyárád-Szentbenedek, precum v'amu fostu comunicatu pórta procesu cu cont. Michailu Toldolagi, mai de 21 de ani, sub caro tempu li s'a facutu multe nedreptâti.

Asiá iau insîratu odata pre toti intt'unu rendu cu stréngurile, sî iau dusu in temnitia in M. Osiorheiu, sî iau tienutu acolo pâna ce contele cu ómenii sei le-au culesu tóte bucatele de pre câmpu sî le-a dusu in curtea sea. De alta data iau batutu ómenii curtiei cu porunc'a contelui, din care bataie patru insi au sî muritu, iéra unii si-au perdutu firea sî s'au facutu nefericiti pre tóta viéti'a. Pre lânga aceea in scaunulu M. Osiorheiului, judecatori'a se vede ca nu iau pututu sustiené in drepturile loru. Dara sórtea póte le-au fostu nefaverabila pentru ca presiedintele dela Tabl'a reg. din M. Osiorheiu bar. Apór, asemenea a purtatu procesu fórte durerosu cu fostii sei iobagi asiá incâtu la an. 1867 castigându procesulu purtatu cu românii din Totfalu, erá se-i scóta pre toti din comuna sî sa le iee tóte ce mai aveau.

Sermanii ómeni neindreptatiti, audiendu judecat'a aceea aspra, s'a fostu amaritu intr'atât'a incâtu, erau sa-si pérda firea, — vindeau totu ce aveau, boi, oi, porci sî cele-lalte, sî unii cari erau in stare mai buna si-a fostu sî cumperatu in Muros-Szent György atât'a locu, incâtu sa-si póta face baremu o coliba, cându voru fi siliti a esí din Tofalu. Recurendu acésti'a la guvernu pentru concessiunea de a trece in Romani'a s'a spariatu sî asupritoriulu loru ca va remané comun'a fâra locuitori, sî asiá le-au datu concessiunea a remané in comuna.

. . . In asemenea stare se afla sî românii din comun'a Nyárád-Szentbenedek, sî cu unu cuventu toti românii din scaunulu M. Osiorheiului de vreme ce toti pórta procesu cu fostii loru domni, din caus'a neindreptatiriloru ce li se facu pre tóta diu'a mai multu inca cá inainte de 1848, precum in Agardu, in Musiu, in Chibelea (Kebele) sî asiá in multe alte sate din scaunulu Muresiului unde românii cari au fostu mai seraci, sî n'au pututu purtá procesu cu fostii loru domni acum facu servitiu, cari au fostu insa in stare mai buna, sî au pututu pasî la vre-o judecata mai inalta afara din M. Osiorheiu, unde se luá caus'a loru in drépta consideratiune. Acést'a o potu dice cu totu dreptulu, câci sî secuestratiunea din Ny.-Szt-Benedek care a decisu Tabl'a regésca din M. Osiorheiu, prin telegrafare la locurile mai inalte s'au desfacutu, sî asiá românii au pututu a-si folosí bucatele lucrate de ei, ce erá sub secuestru. — Românii din Ny.-Szt-insa Benedek vedendu ca li s'au facutu judecata drépta, erá linisciti, mangaiati sî-si lucrá fia-care mosî'a sea. —

Câudu eata pre neasceptate in anulu acest'a in lun'a lui Februariu, vine din M. Osiorheiu o sentintia fórte aspra contra locuitoriloru români, cá nu numai sa li se secuestredie bucatele, ci comissiunea tramisa sa le conscri'a boi, oi, porci, mese scaune, patu, cutite, hainele din casa, caru, plugu, grape, cu unu cuventu totu ce au avutu in casa si afara, nelasându-le nimic'a, cu ce se póta trai, de pre o di pre alt'a.

Iéra locurile sî araturile care le-au avutu mai bune in pârtile hotarului asiá numite Canta-Berek-Boroszlo, in siesulu celu scumpu alu Nirajului, unde putemu dice ca e inim'a pamentului, fâra de care românii din Ny.-Szt-Benedek suutu prapaditi, s'au predatu contelui Michailu Toldolagi, sî in primavér'a acést'a le-a sî samenatu tóte, sî le-a datu tóte a trei'a parte la secui sa le lucre, iéra la români nu voiesce se dea nici unulu. Ce s'aru puté face sub astfeliu de impregiurâri nacajitii acesti'a români ? Ei voru fi siliti a-si parasí vétr'a loru parintésca, sî a pribegí in lume, desculti, flamendi, cu copiii in spate cá vai de ei. Câci altu cum in comun'a loru voru fi siliti a murí de fóme. — In anulu trecutu la staruinti'a parochului loru Michailu Chiebeleanu si-au fostu cumperatu locu, unde sa-si faca casa de scóla in mijloculu satului, fiindu ca pâna acum n'au avutu, sî asiá fiindu 64 familii de confessiunea gr-or. au contribuitu fia-care dupa puterea sea, cari bani, cari altu materialu trebuinciosu sî a facutu casa de scóla. Toti au contribuitu afara de unulu, carele mai bine a voitu a-si lasá religiunea decâtu sa-si aduca din abundanti'a sea filieriulu pre altariulu natiunei.

Sî asiá acum, cu putiena sacrificare cas'a de scóla s'aru puté face, de vreme ce totu materialulu trebuinciosu este pregatitu, numai cu ce se o edifice pâna la finitu de óre-ce nenorocirea acést'a iau privatu sî de putientica avere, de care se mai bucurau.

Preotulu loru destulu-i imbarbatéza, destulu-i mangaie sî le dice sa speredie in Dumnedieu ca e judecatoriu dreptu; — dara in zadaru câci ei suntu fórte intristati, sî din gur'a loru nu audi alta decâtu : „óre ce va fi cu noi ? unde vomu merge ? ce ne vomu face ? Dómne atotu puternice nu ne lasá !“

Preotulu loru inca e in stare trista tocmai cá sî parochienii sei, de vreme ce biseric'a gr. or. din Ny.-Szt-Benedek n'are decâtu numai unu locu ara-

toriu de trei ferdele propriu alu seu, sî cimiteriulu pre care e zidita biseric'a sî altu cimiteriu unde se inmormenta ; iéra cele-lalte locuri cari le-a folositu pâna acum preotulu au fostu tóte dela românii cari purtá procesulu, sî asiá locurile acestea mai multu nu le va puté folosí, fiindu ca tóte le ia contele, câci comissiunea dîsa a indatoratu pre fia-care românu ce pórta procesu cu contele, ca din 1850 incóce sa platésca cu bani dilele de servitiu, care au remasu in restantia, sî sa platésca chieltuiél'a câta a avut'o contele de cându pórta procesu cu ei.

Contele Michailu Toldolagi, inca nici cu atât'a nu se multiamesce, ci dupa cum mi e cunoscutu fórte bine, pre 30 Maiu a. c. au mijlocitu o alta comissiune, carea sa iésa afara in fati'a locului in Ny.-Szt-Benedek, sî loculu comunalu, care pâna acum de seculi l'au folositu laolalta membri comunei cu totii, acum sa se imparta, sî contele sa-si ia partea sea, sî partea secuiloru sa o deie loru, iéra pre români sa-i scóta de totu afara, cá si care voru mai remané inca in Ny.-Szt-Benedek, si nu voru emigrá cu cei-lalti sa nu-i fia iertatu a tiené la hotaru, nici unu puiu de gâsca. Acest'a e scopulu contelui, si are fórte mare sperantia, ca sî-lu va realisá.

Acestea putientele renduri, ve rogu Dle redactoru, sa aveti bunatate a le publicá in multu stimatulu d-vóstre jurnalu „Telegrafulu Romanu“ si a le dá onoratului publicu spre cetire cá sa véda toti fratii nostri români trist'a stare in care ne aflâmu noi românii in scaunulu Muresiului, sub constitutiunal'smulu de astadi. —

Corespundinti'a acést'a dupa cum se vede din datu o pastrâmu din lun'a lui Maiu in pultulu nostru, asteptându dupa deslusirile ce le amu cerutu dela respectivii in urmatórele :

„Post'a redactiunei : Dlu tramitietoriu, carele ne comunica apasârile sî espulsiunile, ce se facu unoru locuitori români in Nyárad Szt. Benedek si alte comune de câtra fostii loru domni feudali, nu ne deslusiesce curatu, ca se intempla espulsiunile fostiloru iobagi in urm'a unoru sentintie judecatoresci séu suntu acte de violentia. In contr'a sentintieloru ulterióre, aduse odata in cause de procesu, reclamarea pre calea presei nu este iertata, dara nici nu e de nici unu folosu; la casu de violentia diuaristica póte sa ajute incâtu-va ; mai multu póte insa ajutá advocatulu, cârui i e cunoscuta tóta starea lucrului sî carele se intrepune la tribunalele respective, de unde trebuie asceptatu resultatulu celu mai putinciosu. Dupa parerea nóstra, dlu advocatu respectivu este celu mai competentu de a dá deslusiri sî publicitâtiei. — Deslusîti mai bine lucrulu, cá sa putemu vedé ca are intielesu publicarea articulului !“

In cor. din nrulu trecutu amu vediutu sî partea cea mai esentiale a deslusîrei, inse cu acésta ocasiune furamu provocati din partea corespundintelui a publicá cele ce le publicaremu astadi pre respunderea respectiviloru, carii se sî subscriu in provocarea ce ni o facu.

Pre lânga satisfacerea dorintiei esprimata de câtra respectivii subscrietori credemu ca densii sa se indrepte câtra advocatulu ce representa caus'a, ca sa o desfasiure d-lui in publicu cu tóte fasele ei, pentru ca lucrulu aru capatá cu totulu alta fatia.

Nr. 95. Seria XI.

Avisu. *)

Pre 1 Septemvre a. c. st. n. onoratulu publicu românu doritoriu de cultur'a sî prosperarea natiunala, de nou este poftitu din partea subscrisei directiuni : cá se binevoiésca a contribuí câtu mai cu graba la sortitur'a filantropica destinata in folosulu fondului Asociatiunei natiunale amesuratu apelului cunoscutu; cu atât'a mai vertosu; câci spre scopulu acest'a, abstragendu dela donurile efecteloru numeróse sî fórte pretióse, care din partea mai multoru binefacatórie sî zelóse dame române s'au conferitu, — subscris'a directiune, nutrita de firm'a sperantia a unui resultatu favorabilu, n'a intrelasatu a face pregatirile trebuincióse impreunate cu spese, sî care resultatu depinde absolutu numai dela concurinti'a si caldurós'a spriginire esperiata din partea binesentitoriloru contribuitori români, in a câror'a interesu jace sporirea medilóceloru materiali menite scopului maretiu alu culturei nóstre natiunali !

*) Suntu rogate tóte cele-lalte on. redactiuni a dîuariloru nationale a reproduce acést'a in colónele loru.

Directiunea.

Câudu subscris'a directiune a contatu pre manifestatiunea acést'a positiva din partea onoratului publicu contribuitoriu la scopurile sublime ale Asociatiunei, n'a pregetatu a dispune de spesele necesarie, cu care este incopciata intreprinderea sortiturei filantropice, — sî din acelu punctu de vedere: pentru ca de o parte se esopereze unu venitu curatu in favórea fondului Asociatiunei, iéra de alta parte respectivii cumperatori de sortiuri (losuri) se póta partecipá la câstigurile pretióse, ce li apromite sortitur'a acést'a, prin urmare nici nu este vre-o indoiéla despre interesarea viua a onoratului publicu, in partea acést'a, mai vartosu atunci câudu impregiurarea acést'a póte incoroná dóue fapte bune, adeca póte produce folóse câtu scopului destinatu in partea Asociatiunei, asiá sî respectiviloru participanti din câstigurile ce li stau in prospectu.

De aceea rogâmu cu tóta onórea pre totu românulu binesimtitoriu, ca se-si ofereze denariulu folositoriu intreprinderii acestei'a sî se grabésca a cumperá dela respectivii domni colectanti sî comisiunari — dupa putintia sî bunavointia — de acele sortiuri distribuite pretotindene, ca se potemu esoperá resultatulu sî amesuratu scopului doritu.

Aradu, 8/20. Iuliu, 1869.

Directiunea Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu.

Presiedinte : Ioanu Popoviciu Deseanu m. p. directoriu secundariu subst.

Petru Petroviciu m. p. notariu.

Nr. 95. Seri'a : XI.

Concursu. *)

Pentru stipendiele preliminate pre anulu scolariu 1868/9 sî incuviintiate prin determinatiunea adunârii generali de datulu 3/15. Septemvre 1868 nr. 14. nepotendu-se dispune despre impartirea respective resolvirea aceloru sume pre anulu acest'a, — din lips'a baniloru disponibili — conformu decisului directiunei din 20. Iuliu nou, a. c. nr. 95. se deschide concursu pentru provederea acelor'a pre anulu scolasticu 1869/70; sî anume :

1. pentru 2	stipendie	cu	60 — 120 fl.
2. pentru 3	„	„	80 — 240 fl.
3. pentru 3	„	„	120 — 240 fl.
		Sum'a	600 fl. v. a.

Câtra acestea s'a mai incuviintiatu pre partea unui studinte la „politechnica“ unu stipendiu anualu in sum'a de . . . . . 300 fl.

la olalta 900 fl. v. a.

Doritorii de a fi provediuti cu de aceste stipendie pre anulu viitoriu scolasticu 1869/70 din partea Asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu, — voru avé a-si asterne suplicele la acésta directiune pâna la 15 Septemvre 1869 st. n. provediute cu documintele urmatórie :

A. Cu testimoniu de frecuentare sî despre progresulu facutu in studie, de pre anulu scolasticu 1868/9.

B. Cu adeverinti'a estradata din partea antistiei comunali sî contrasemnaata prin concernentulu oficiu parochialu localu, despre seraci'a respective lips'a invederata de medilóce materiali a suplicantelui.

C. Cu dechiaratiunea despre aceea : ca mai are suplicantele de undeva vre-unu ajutoriu sî câtu ?

Spre orientarea suplicantiloru pentru aceste stipendie, se insémna : cá numai rogaminteloru acelor'a se va dá preferintia, carii prin sus-atinsele documinte autentice, — voru poté arelá cu precisiune sporiulu poftitu alu studieloru cu calculi eminenti, sî absolut'a loru trebuintia de medilóce materiali.

Directiunea Asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.

Aradu, 8/20. Iuliu 1869

Presiedinte : Ioane Popoviciu-Deseanu m. p.
directoru secundariu subt.

Petru Petroviciu m. p.

*) Suntu rogate sî celelalte onorate Redactiuni ale diuarieloru natiunale pentru bunavointi'a de a reproduce acést'a publicare in colónele loru.

Dir.

Romani'a.

(Urmare din nr. tr.)

Unulu din mediele adoptate, sî care sî astadi este in vigóre, — voiu dovedí-o mai josu, — este acel'a care opresce jidoviloru statornicirea de domiciliu in sate, si in speciale specularea beuturéloru.

Sî in adevern, jidovii, prin insa-si constitutiunea proprietâtii fonciare in Romani'a, suntu pusi in positiunea esceptionale de a nu putea avea, de a nu-si statornici unu domiciliu in comunele nóstre rurali.

Acést'a, pentru ca dupa legea fundamentale a tierei numai acei ce apartinu la unu ritu crestinu potu cumperá mosia séu domenia. Pârti mici de pamentu, asemene, jidovii nu potu cumperá, fiindu ca proprietatea fonciara mica nu este fondata in Romani'a de câtu dela 14 Augustu 1864, — data legii rurale, — sî cá, dupa acésta lege, fostii clacasi suntu marginitu de a-si vinde proprietâtile loru in termenu de 30 ani.

Asiá dara, jidovii nu au sî nu potu dovedi ca, afara de coprinderea oraseloru, aru avea o singura palma de pamentu care sa i indreptatiasca a spriginí plângerea loru, adica ca aru avea in sate domiciliori, sî ca administratiunea 'i aru fi isgonitu din acele domiciliuri.

Jidovii, in sate, nu snntu de câtu chiriasi de case pre cari le au naimite cu plata de câstiguri, dela unulu pâna la trei ani. Sî nici din aceste domiciliuri provisórie, cârcimarii sî acisari jidovii n'au fostu isgoniti, pentru ca mesur'a recomendata prefectiloru prin circular'a mea din 15 Ianuariu 1869 (vedi litera C) nu are altu scopu de câtu a oprí pre proprietarii fonciari sî pre comune de a inchiriá cârcimele sî accisele la jidovi, acésta potrivitu legii esistente. Circularea mea dîce categoricu ca contractele de inchiriare sa fie respectate pâna la termenulu loru.

In cancelari'a ministeriului meu, eu amu, pre judetie sî pre plase, liste nominali sî speciali de jidovi cârcimari acisari, a câror'a contracte s'au implinitu, sî de acei ce, avendu contracte legalisate si cu termenu mai lungu de câtu 23 Aprile, (5 Maiu) au remasu in sate. Suntu, prin urmare, pusu in positiune de a cunósce conditiunea fie-cârui'a din acesti chiriasi, sî déca unui'a macaru din ei i s'a facutu vre-o strimbatate, la cea anteiu plângere îi voiu face dreptate, precum dejá amu facutu la toti acei cari au cerutu legiuit'a mea interventiune.

Asemene nu este esactu ca nu s'au datu cârcimariloru sî acisariloru, a coror'a contracte au espiratu, termenele necesarie pentru a incasá datoriele loru dela locuitori. Din contra, eu amu datu mai mai multe circulare in acésta materia, sî dîlnicu dau ordine administratiuniloru judetiéne de a invoí asemenea termene. Déca cu aceste ordine, subalternii au comisu abusuri, eu voiu face totu ce-mi va fi prin putintia a le reprimá, sî dejá amu cerutu prefecturei de Berladu de a-mi da o lamurire esacta in privinti'a israelitiloru ce se pretindu ca s'au izgonitu cu violentia din satele acelui judetiu.

Spre a me resumá : eu nu amu scosu pre nici unu ebreu din domiciliulu seu, pre simplulu cuventu ca, dupa tóte legile tierei, israelitii in Romani'a nu au dreptu de domiciliu la sate, in precum acést'a este casulu sî in Serbi'a.

Eu amu marginitu numai inchirierea pre viitoru de cârcime sî acisuri la israeliti, sî mai in speciale la acei ce se numescu Galitiani sî Podoliani. Mesur'a acést'a este intemeiata pre regulamentulu organicu sî pre legea votata de adunarea generale, sî sanctionata de domnulu Michailu Sturza, si pre care nici o lege posterióre n'a desfiintiat'o pâna astadi, ba chiaru toti ministri de interne, sî inainte sî in urm'a conventiunii, au ordonatu sî mantienutu aplicarea ei. Dovéda suntu ordinele predecesoriloru mei sî anume : din 17 sî 28 Iuniu 1861, din timpulu ministeriului dnului Costa-Foru, din 5 Februariu 1866 subscrisu de generalulu Florescu, din 11 Martiu sî 11 Aprilie 1866 câtra prefectur'a de Râmnicu-Saratu, subscrisu de principele Dimitrie Ghica. etc. etc.

Mi se va objectá, póte, ca conventiunea sî constitutiunea proclama principie mai liberali, sî acést'a fâra privire de religiune. Póte sa fia; inse aceste acte nu enunciaza de câtu principie, cari pentru a puté sfaramá legile anteriori sî a fi aplicate, au trebuintia d'a fi traduse in legi organice sî positive.

Asiá, conventinnea la art. 46 proclama, in principiu, emanciparea clacasiloru sî oborirea monopoluriloru; sî cu tóte acestea, satenii nostri au urmatu a face claca sî a fi supusi monopolului beu-

turelorn inca siése ani, pâna ce in 1864 s'a promulgatu legea rurale ce a desfiintiatu clac'a, diecima si monopolurile

Si apoi chiaru in Franci'a, óre, principiulu libertâtii comerciului in aplicatiune, nu-si are escepti-unile séle. ?

Ca eu nu sum pornitu din nici o ura contra jidoviloru, si ca pre câtu i-mi este permisu prin legile tierei me silescu din contra a face ca si jidovii sa póta beneficiá de avantagiele libertâtii industriei; dovedescu alte ordine ale mele (vedi anecsa D) cari chiaru prin sate permitu unu domiciliu provisoriu la mai multe categorie de meseriasi israeliti, precum : machinisti velniciri, zidari, dulgheri, croitori etc. etc.

A merge mai departe in contr'a legiloru positive si in contr'a interesului natiunei mele aru fi sa lipsescu insasi datorieloru mele de ministru românu, si aru fi sa compromitu insasi securitatea publica, câci populatiunea româna negasindu in guvernu protectiune si aperarea loru, aru puté recurge la medie estreme, a câror'a cele intâiu victime aru fi jidovii crijmari.

In acésta situatiune, nu unu ministru ci diece ministri succedându-se la putere, unulu dupa altulu, n'aru puté face altfeliu, decâtu ceea ce amu facutu eu si predecesorii mei ; si acést'a póte chiaru in interesulu jidoviloru, precum dejá o si recunoscu cei mai luminati dintre ei.

Si apoi românii n'au pretensiunea de a fi mai civilisati in 1869, decâtu erau francesii in 1806—1812.

Escelenti'a Sea Marchisulu de La Valette cunósce mai bine decâtu mine mesurile esceptiunali, pre cari Napoleonu celu mare, in interesulu francesiloru, a fostu silitu sa le ia in contr'a jidoviloru din Alsaci'a si din Loren'a.

Ministrii ai Romaniei, ai unei tieri cu unu regimu constitutiunale, noi nu putemu a guverná decâtu conformu cu vointi'a natiunei . .

— Suntemu datori a tiené sém'a de trebuintiele, de pâsurile, si pâna la unu óre-ca punctu, chiaru si de prejudiciele ei.

D-vóstra, dle ministru, cunósceti furtunele ce s'au escatu si in adunare si in tiéra, numai cându unu ministru cutéza se dica unu cuventu in cestiunea israelita ; sciti la câte restalmaciri, la câta agitatiune a datu locu propunerea ce in siedinti'a din 22 Maiu a. c. amu facutu deputatiloru pentru a orenduí o encheta parlamentaria in acésta afacere complicata si grava.

Acést'a dovedesce marea iritatiune din partea populatiuniloru române, provenita din grele suferintie si din o legitima ingrigire, câci este vocea unei natiuni ce se simte amenintiata in natiunalitatea sea si in interesele sele economice. Acésta voce strainii o potu inabusí, dara nu este permisu nici unui ministru românu, de ori-ce partitu aru fi, de a nu o ascultá.

Acum, póte ni se va face intrebarea, trebuie cá starea lucruriloru, in ce privesce jidovii, sa remâna nedeterminata, cum ea este astadi ?

Respundu categoricu : Nu ! — Din contra, trebuie sa ne ocupâmu energicu si neadormitu cu luminarea si imbunatatirea acestei clase numeróse a populatiunei nóstre, cá asiá sa ajungemu la stingerea ureloru populare ce suntu in contr'a jidoviloru, si la asimilarea loru cu cei-lalti locuitori ai Romaniei.

Acést'a insa, nu se va puté dobendí decâtu respectându-se mai intâiu interesele natiunei si ale tierei, decâtu respectându-se prescriptiunile constitutiunei, care, in aceea ce privesce drepturile politice, dejá s'a rostitu intr'unu chipu definitivu. Si nu noi, si de abiá trei ani dupa promulgarea ei, vomu veni sa ceremu modificarea séu calcarea legei.

Dara, este a dice ca in afara de restrictiunile constitutiunali nu este nimic'a de facutu in acésta tiéra pentru imbunatatirea sórtei israelitiloru, si pentru a face din ei locuitori folositori ai celorulalte clase a populatiunei nóstre ?

In siedinti'a camerei din 22 Maiu, eu amu espusu cari suntu parerile mele despre aceea ce este de facutu, si dorindu a supune acele pareri inaltei apreciatiuni a guvernamentului francesu, i-mi si permitu a ve anexá ací cuvintele mele (vedi lit. E).

Dara, acést'a este missiunea nóstra pentru viitoriu. Pentru trecutu, si chiaru pentru presentu, iérasi nu se potu plânge israelitii in contr'a Romaniei.

Dela conventiunea din 1858 si pâna astadi, adeca intr'unu siru de aprópe 12 ani, si guvernu si natiune au cautatu sa imbuneze sórtea israelitiloru, desfiintiandu mai multe legi ce purtau marc'a barbariei, si punendu legi in armonia cu spiritulu civilisatiunei moderne.

Nu cu multi ani mai inainte, israelitii erau adeverati pariá in societatea nóstra, si nu aveau dreptulu nici macaru in materia criminale de a marturí in contr'a crestiniloru.

Persónele si averile loru supuse la diferite restrictiuni, si demnitatea omenésca chiaru, putea sa fia insultata in ei, fâra se póta recurge la scutulu legiloru. Asemenea mai multe professiuni le erau interdise. Astadi acésta deplorabile stare de lucruri a contenitu ; israelitii se bucura de libertatea consciintia si de religiune cea mai absoluta. Ei au dobenditu mai multe drepturi civili ; potu a esecirá cele mai multe din professiunile interdise ; ei suntu astadi profesori si medici, si in aceste insusíri potu fi si functiunari ai statului ; mai potu fi farmacisti, tipografi ceea ce inainte le erá interdisu. Prin legea comunale mai multe categorii de israeliti, si in speciale acei ce au trecutu prin scóle séu armata, au dobenditu drepturi comunali. In fine, israelitii astadi se bucura de mai multe drepturi constitutiunali. Respectulu domiciliului si alu personei, dreptulu la invetiamentulu salariatu de statu, libertatea de consciintia de intrunire si de presa, tóte acestea israelitii le au pre acelasi picioru cá si românii.

Ei bine tóte aceste drepturi israelitii le datorescu numai liberei vointie si sentimentului de dreptate alu româniloru, fâra nici o interventiune diplomatica, fâra nici o pressiune straina. Ei voru dobendí mai multu ; insa, spre a ajunge la acestu resultatu, ei trebuie a se otarí de a se adresá numai la generositatea tierei, numai la dreptatea acelei natiuni care in tempuri grele a datu ospitalitate parintiloru loru, si chiaru astadi ii hranesce cu imbelsiugare. Activitatea loru intrebuintieze-o nu intru a starní Romaniei complicatiuni diplomatice, ci intru a dá midiloculu loru impulsiunei civilisatiunii Romanismului. Imiteze pre coreligiunarii loru din Franci'a, din Angli'a, din Germani'a sa adopte limb'a si moravurile romanesci, sa intre in scólele si in armat'a nóstra, sa dea activitâtii si inteligentiei loru o directiune folositóre si celoru-lalte clase a societâtii, in midiloculu câreí'a ei vietiuescu, sa se asimileze, in fine, cu cei-lalti locuitori ai tierei, si cându ei voru devení români de facto, fie siguri ca Romani'a in inaltulu ei sentimentu de dreptate, si in deplin'a sea autonomia, nu va sta la indoiéla de a-i stringe la sinulu seu, ca si pre cei-lalti fii ai sei, fâra a se uitá prin ce cultu adoréza pre Dumnedieu.

A-siu fi prea fericitu déca slabele mele cuvinte aru putea sa distruga din consciinti'a ministriloru Francesi réua impressiune, produsa de raporturile eronate ale corespundentiloru sei din Moldov'a, si ale aliantiei israelite; câci precum amu mai dis'o, Romani'a tiene la protectiunea, si mai multu incá, la bun'a opiniune a Franciei. Si asiá fiindu, si in cestiunea israelitiloru, cá si in tóte cestiunile, noi, si cá ministrii si ca români, vomu cautá a ne face demni de buna vointia si de stim'a natiunii francese si a guvernului seu.

Priimiti, dle ministru, espressiunea pré deosebitei mele consideratiuni si afectiuni.

„Tr. Carp.“ Ministru : M. Cogalnicénu.

Varietâti.

*** Esamenulu de statu teoreticu judecielu l'au facutu la finea anului scol. 1869 in 29 Iuliu la Academi'a reg. ung. din Sabiiu dd : Ioanu Dordea, Nicolau Goroiu, Nicolau Prosteanu si Sabinu Piso.

*** O crudime nemai audîta ne spunu diuariele ca s'a descoperitu in o manastire de femei in Cracovi'a. In urm'a unei epistole anonime adresata judecatoriei, acést'a pretinde dela vicariulu episcopescu sa-i dea voia a intrá in manastire spre a cercetá dupa o crima cei i-a venitu la cunoscintia, ca s'a comisu si se continua de 21 ani. Pre cum e cunoscutu in biseric'a papista se afla o suma mare de ordini calugaresci de mai multe graduri. Monastirea din cestiune era a „carmeliteneloru descultie“, unu ordinu cu reguli stricte, de unde urméza ca e fórte cu anevoia a intrá laici si cu atâtu mai cu anevoia barbati in laintrulu monastirei. Episcopulu inse vediendu seriositatea functionariului insarcinatu cu cercetarea si vediendu mai departe ca judecat'a este decisa a intrá in monastire si preste voi'a autoritâtiei bisericesci a demandatu unui preotu sa insotiésca pre judecatori in monastire si se fia fatia la cele ce se voru descoperí acolo.

Mergendu asiá dara ómenii deregatoriei politice acompaniati de preotulu tramisu din partea episcopului, ceru dela portarésa, cá sa vorbésca cu Barbara Ubrik. Audiendu portarés'a de acestu nume au batutu in palme cu mirare si au dîsu : pentru Dumnedieu cine ve au spusu ca este aicea ? Portarés'a si ceealalta calugaritia ce erá cu dens'a fura retienute. Totu asiá se intemplà cu alta calugaritia. Aceste au servitu de conducatórie la celul'a Barbariei Ubrik, despre care se dicea in epistol'a anonima ca e arestata in modulu celu mai barbaru acum de 21 ani. Visit'a acést'a neasteptata a judecatoriei a uimitu pre tóte maicele. Cu deosebire pre abtes'a. Dupa o mica resistintia deschidu o celula inchisa cu usia dupla si acolo (celul'a nu erá mai mare decâtu de 1 stânginu de lunga si ½ stânginu de larga si pre lânga aceea intunecósa) in unu unghiu erá ghemuita pre o asternatura de paie jumetateputrede unu ce, ce semaná a omu inse in pelea góla nespalatu de ani, care cum vediù ca se deschide usi'a incepù sa strige, ca i e fóme si sa i dea sa manânce. Ómenii judecatoriei din preuna cu preotulu au trebuitu sa se retraga inapoi pentru vre-o câteva minute, pentru ca nu fura in stare a suportá putórea ce esiá din celula. Dupa ce se mai aerí putienu, intrara si facura sa se radice fiinti'a acea nenorocita ce se numesce Barbara Ubrik depre paiele pre cari siedé si o intrebara ca pentru ce este ea inchisa ací ? Dens'a a respunsu ca a frântu votulu de castitate si apoi cu inversiunare a adausu ca nici aceste cele-lalte calugaritie nu suntu mai bune, nici ele nu suntu angeri. Asupr'a preotului monastirei s'a repeditu cu cuvîntulu. Bestia ! si alte pre care cuviinti'a nu le érta a le esprime. Representantele judecatoriei a tramisu dupa episcopulu, cá se véda si elu cu ochii minunea descoperita in monastire. Indignatiunea lui asiá a fostu de mare cându a vediutu starea cea deplorabila a Barbarei Ubrik si cându a auditu ca e inchisa in putórea aceea dela 1848 in câtu a strigatu : Acést'a e iubirea vóstra crestinésca cu carea vreti sa mergeti in ceriu? Voi sunteti furie dara nu muieri. Episcopulu a sigilatu numai decâtu usi'a bisericei manastirei si a opritu ori ce servitiu dumnedieescu in manastirea acést'a maculata.

Abtes'a si inca o calugaritia suntu arestate si cercetarea curge. Barbara Ubrik e data in ingrigire.

In urm'a acestei intemplâri s'au facutu escese mari in Cracovi'a de câtra locuitorii indignati incâtu au trebuitu sa pasiésca militi'a la midilocu.

Nr. 23—3

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu de clas'a I, la scól'a capitale greco-orientale in Vistea-inferióre, ce devení vacante, se escrie concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 120 florini v. a.

Competitorii au sa-si tramita concursele pâna la 15 Augustu anulu cur. calindariulu gregorianu la subsemnatulu, si voru documenta :

a) ca marturicescu religiunea greco-orientale si au purtare buna ;
b) ca afara de limb'a româna a invetiamentului cunoscu si alta limba patriotica si carea ?
c) ca suntu pedagogi absoluti, séu ca au servitu in scóla cu succesu bunu ;
d) ca cunoscu minimum cantârile bisericesci usuali.

Individii deplinu cualificati adeverindu capacitate potu asceptá remuneratiune estraordinaria.

Dela efori'a scólei capitali greco-orientali a Vistei-inferióre.

Fagarasiu, 13 Iuliu 1869.

Ioane Codru Dragusianulu,
vice-capitanu, presiedinte oficiale.

Burs'a de Vienn'a.

Din 19/31 Iuliu 1869.

Metalicele 5%	63 45	Act. de creditu	312 20
Imprumut. nat. 5%	72 75	Argintulu	121 50
Actiile de banca	759	Galbinulu	5 91½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 58. ANULU XVII.

Sabiiu, in 24 Iuliu (5 Aug.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Rectificarea fruntarieloru.

Diuariele nóstre din monarchi'a austro-ungurésca putienu se ocupara de o cestiune insemnata cum este cea a rectificârei fruntarieloru intre noi si Romani'a. Nu demultu, s'au reprodusu unele date privitórie la afacerea acést'a, dupa diuarie din Romani'a, si mai pre urma o notitia dupa diuarie unguresci, in carea se dice, ca partea comissiunei din partea guvernului nostru a produsu acte pre cari partea comissiunei emisa de guvernulu romanescu nu le a pututu refrânge, si déca ne aducemu bine aminte, notiti'a mai dicea, ca partea comissiunei de dincóci e de parere cá „teritoriele pre cari românii le tienu cu forti'a sa le ocupe statulu unguresc fâra amanare.“

Unele diuarie din Romani'a incepura a respandí scirea ca 100 de secui inarmati din Zagonu au petrunsu in Romani'a, au alungatu pre câte putienii militari plaiesi ce padiau la fruntariu si au ocupatu teritoriu romanescu. Sgomotulu acest'a s'a repetitu totu cu mai multa veementia pâna cându „Monitoriulu oficiale“ dela 19 Iuliu vine de dice in privinti'a cestiunei urmatórele :

„La 14 ale curentei, o banda de 100 unguri armati, din comun'a Zagonulu, a navalitu impreuna cu primariulu comunei pre pamentulu românu, la punctulu Fati'a-Cheiei, plaiulu Buzeu. judetiulu Buzeu, spre a silí pre siefulu vamalu de acolo, cu doi soldati, ce avé de paza, cá sa-si parasésca posturile si sa se retraga pre malulu stângu alu apei Arzagului. Paditorii punctului de frontiera refusandu a cedá unei asemenea violintie, navalitorii s'au marginitu a derimá gheret'a, unde stá sentinel'a, si s'au retrasu amenintiându pre vamasiu ca preste putiene dile voru reveni, spre a-lu silí prin fortia, sa parasésca acestu punctu. Guvernulu, insciintiatu prin raportulu prefectului de acésta nelegiuita urmare, pre de o parte a facut'o cunoscuta cabinetului din Vien'a, iéra pre de alt'a a luatu mesuri spre a concentrá la acelu punctu unu numeru suficientu de trupe, cu ordine precise cá sa respinga cu forti'a ori-ce asemenea incercare violenta s'aru mai face pre viitoriu“.

Pâna ací starea faptica a lucrului dupa câtu a petrunsu in publicitate pâna acum.

Cu parere de reu vedemu ca si cestiunea acést'a este unu midilocu de a interitá pre cele dóue natiunalitâti june din resaritulu de média d î a l u Europei pre români si pre unguri. Inse si mai cu parere de reu va trebuí sa vedemu impregiurarea cându dintre magiari, barbati de influintia, aru tórce afacerea acést'a pâna la conflictu.

Amu repetitu de multe ori si o repetimu si astadi, ca magiarii se voru vedé intr'o di deslusiunati cu totulu, déca astadi inca voru persiste a tratá cu românii in ori ce afacere privindu la ei preste umeru.

„Kol. Közl.“ ni-o luase fórte in nume de reu ca i-amu fostu vatematu ambitiunea natiunale dîcendu ca-i lipsescu elementele de a figurá cá natiune mare si puternica spre a se pune in rendu cu Angli'a etc., dara si „K. K.“ si ori-cine, dupa putientica cugetare seriósa va vedé ca a cugetá cine-va multu despre sine fâra de a puté face ce-va, nu radica si nu fericesce pre nimenea.

Este o necessitate matematica cá elementulu românu sa nu se afle in ostilitâti cu elementulu ungureccu. Istori'a ni-a dovedit'o pâna in diu'a de astadi, ca din certe intre dóue elemente ce au lipsa de ajutoriulu imprumutatu se bucura numai alu treilea.

Barbatii unguri de influintia si cari voru fi totu odata petrunsí de interesele loru cele adeveratu natiunale se voru straduí a reduce afacerea fruntarieloru la marginile ei naturali asiá incâtu sa nu se nasca de ací lucruri neprevedibile.

Intr'aceea fie acést'a numai o usióra aducere aminte si deocamdata, pentru ca déca vomu observá ca lucrurile mergu in directiunea carea aru purcede numai din ambitiunea vre-unui comisariu, carele vré sa faca vre-unu fiasco perniciosu, — vomu mai revení si noi asupr'a cestiunei.

Evenemінte politice.

Celu mai insemnatu evenementu este celu despre care vorbiramu mai susu ; odata pentru ca elu e aprópe de noi, apoi pentru ca dupa iritatiunea carea o a produsu in o parte insemnata a Romaniei se póte desvoltá in unu conflictu ascutitu. — Sa sperâmu ca indreptarea guvernului romanescu câtra cabinetulu din Vien'a, dupa cum asigura Monitoriulu romanescu, va fi incoronata de succese liniscitórie.

Din Pest'a venise in septamânile trecute scirea despre unu escesu alu lucratoriloru dela fabric'a de vagóne. Caus'a acestui'a se vede a fi fostu arestarea unui lucratoriu Strobel. Ce e mai tristu in tóta afacerea acést'a este ca a trebuitu sa pasiésca militi'a la mijlocu si sa domolésca spiritele. Deocamdata pasulu acest'a a succesu ; insa se dice ca miscarea inca nu e terminata de totu.

Diet'a Croatiei 'si va continuá dela 4 Septemvre desbaterile intrerupte ; iéra dietele de dincolo de Lait'a se voru convocá pre 20 Septemvre a. a.

Delegatiunile lucra si acum inca totu in comissiuni. In un'a din siedintiele comissiunei bugetarie s'a intemplatu unu incidentu, carele a facutu alussiune si la politic'a esterna a cancelariului imperialu. Doi delegati au imputatu cancelariului ca Austri'a se pórta pré cu multa recéla câtra Prussi'a si ca cancelariulu periclitéza pre Austri'a aliându-se acést'a cu Franci'a, carea representa principiulu natiunalitâtiloru. Contele de Beust respunde ca a tinsu mâna de pace Prussiei, insa a fostu de atâtea ori refusata. Mai departe insa elu nu póte sa descopere ca ce politica urméza si ce aliantie cauta, pentru ca a descoperí acést'a aru insemná a-si dá puterea din mâna. Dechiararea acést'a a facutu sensatiune in lumea politica.

Cu tóte ca tempulu acest'a de acum e in genere tempulu cându diplomati'a pauséza, vre-o câteva sciri au natur'a de a dovedí contrariulu. Asiá cetimu ca principele Meternich intretiene o corespundintia fórte viua cu cancelariulu imperiale de Beust. Si cá se trecemu de totu la politic'a esterióra, inregistrâmu mai departe, ca scirile despre apropiarea trupeloru francese din Algeri'a de litoralu spre a se imbarcá la tempu de lipsa pentru Europ'a, prelânga tóte desmintirile, iéra incepu se cercúleze. Mai suntu si alte simptome, cari dovedescu ca situatiunea nu este asiá dupa cum apare. Asiá unu cerculariu alu ministrului de resbelu din Franci'a indreptatu câtra toti comandantii de trupe, ordinéza, ca nici unu momentu sa nu se pérda fâra de a nu ingrigí seriosu de pregatirea trupeloru pentru totu feliulu de operatiuni resbelice. De alta parte se dice ca imperatulu Napoleonu a respunsu unei deputatiuni din Corsic'a ca nu póte se asiste la festivitatea dela 15 Augustu dupa dorinti'a corsicaniloru, pentru ca situatiunea politica e pré incordata.

In S p a n i ' a au fostu si in dilele din urma versâri de sânge. Unu pretendentu de tronu sub numele de Carolu VII a câstigatu vre-o câti-va pârtinitori carii au formatu bande inarmate. Unoru din aceste bande le-au succesu a intrá cu bratiu inarmatu, in tiéra spre a cercá déca voru puté provocá vre-o rescóla in favórea disului pretendentu. Trupele spaniole insocite de cetatieni au batutu la mai multe puncte pre Carlistii acesti'a si deocamdata au curatitu tiér'a de rebeli.

Despre Imperatulu Russiei se dîcea ca va inspectiuná unu castru mare de trupe concentrate in Russi'a meridiunale. Unele diuarie adaugu scirea ca acolo se voru intrevedé monarchii Russiei, Austriei si Prussiei si altele facu pomenire si de Domnitoriulu Romaniei.

Revista diuaristica.

Va interesá si pre publiculu nostru, a vedé unulu din resunetele ce se audu din cându in cându in Europ'a. Din cele ce urméza mai la vale nu vomu puté alt'a deduce decâtu nisce conjecturâri. Inse ele suntu de lipsa câte odata, pentru ca celu putienu dau o deslusire de si partiale despre situatiunea politica preste totu.

Sub titululu : „sustienerea celoru doi conti“ aduce jurnalulu Berlinesu „Volkszeitung“ unu articulu demnu de insemnatu, care se incheie cu poftirea ce suna asiá de curiosu in gur'a acestui organu democraticu : „Barem de ne aru remanea contele Bismark timpu destulu de indelungatu !“ Dar cum vine organulu partidei progressistiloru de a se rugá pentru remanerea acelui barbatu, care dupa cum se scie a facutu totu, spre a iritá partid'a progresistiloru asupra-si ? Gacitórea se resólva prin aceea, cà „Volksteitung“ vede in contele Beust contrapondulu, contrastulu contelui Bismarck. Si nu voiesce cá contele Beust sa lipsésca. Conteluí Bismark, dice „Volkszeitung“, i-a obvenitu in contra voiniei si póte si in contr'a scirei séle frumós'a missiune, de a fi datu impulsu prospetu de viétia unui statu espusu dirimârei si a disolvârei interne. Austri'a progreséza, progreséza fórte si de minune ! Poporulu acolo inca e departe, de a stá pre o astfeliu de trépta a independintiei cá celu prussianu. Cultur'a, sciinti'a, energi'a, curagiu la lucru, diliginti'a si liber'a hotarîre de sine acolo inca 'su impedecate prin vechi'a economia a fostului regimentu preotiescu, militarescu si de curte. De aceea acolo unu barbatu in fruntea regimentului inca póte lucrá fórte multu. Si acestu unicu barbatu, contele Beust, se tiene in fapta in posetiunea sea cá o greutate pre bârn'a, pre care o tiene alta greutate pre cela-laltu capu alu bârnei in ecuilibru. Contele Bismark din Berlinu sustiene pre contele Beust in Vien'a. Si acést'a este unu momentu insemnatu istoricu ! Déca sórtea intr'adeveru voiesce sa crésca statulu austriacu incâtu sa devina unu ce sanatosu, constitutionalu si liberalu, atunci trebue sa-si ia ostenéla de a ne sustiené si nóue aici pre contele Bismark ! Fâra acést'a aru cadé cela-laltu, si acést'a aru fi unu pasu inapoi pentru Europ'a, pre care istori'a propasîrei a popóreloru europene aru trebuí sa'lu plânga.

Dreptu dovéda a afirmatiuniloru sele, cumca cei doi conti forméza contrasturi, aduce inainte Berlinesulu — cartea rosîa, din ale cârei pagini vede lamuritu, cumca contele Beust v o i e s c e a formá fatia cu Bismarck in tóte punctele contrastulu bine sciutu ! Acolo se refusa invetiatur'a despre neinsemnatatea publicârei afaceriloru diplomatice, acolo insemnatatea cea mare a simpathiei se pune iute in adeverat'a lumina cu opiniunea publica. Acolo se refusa energicu ori-ce cochetare cu Rom'a. Cine cetesce cu atentiune cartea rosîa, dice „Volks Zeitung“, acelui'a nu-i póte scapá din vedere, cum ministeriulu Bismarck aici (in Berlinu) e sufletulu vietiei pentru ministeriulu Beust de acolo (in Vien'a).

De óre-ce insa, dice la incheierea articulului seu organulu democraticu, spiritulu de libertate in Austri'a, care influintiéza cultivandu asupr'a popo-

rului sî e de mare insemnatate pentru tóta viéti'a sî totu dreptulu popóreloru europene, s'aru periclitá prin repasîrea contelui Beust — de aceea esprimâmu dorinti'a : Sa ne remana contele Bismarck tempu indelungatu!

La aceste adauge „N. Fr. Bl.“ din Vien'a :

Ori-câtu de simpathicu aru suná articululu organului progressistu de Berlinu, totusi nu-lu putemu acceptá in tóta estinderea sea. Cumca cei doi conti forméza contrasturi, noi nu disputâmu; insa ni se pare a fi óresi-care frivolitate déca afirma ca s'au facutu cá radicalele reforme, cari s'au facutu in Austri'a, dela Königgrätz incóce, sa pacalésca pre Prussi'a séu in necasulu Prussiei.

Avemu o parere cu multu mai inalta despre prudinti'a contelui Beust cá barbatu de statu decâtu cá sa putemu admite ca la pasii, ce ia facutu pentru regeneratiunea Austriei sa-lu fi condusu atari neinsemnate consideratiuni, cum i le atribuie „Volks Zeitung“. Repedea, deplin'a sî sincer'a intórcere dela parutulu constitutiunalismu fatiarnicu sî perniciosu la o viétia adeveratu constitutiunale erá necessitate pentru Austri'a, fâra cá la acésta ocasiune sa fi trebuitu a se luá in consideratiune ocuparea posturiloru ministeriali in Prussi'a. Chiaru sî câudu aru vení in Prussi'a la guvernare unu ministeriu Duncker-Waldeck, acést'a nu ne aru conturbá in lucrulu organisârei. Din contra aru trebuí sa se nasca unu zelu de intrecere viu sî sanatosu intre ambele state vecine, precându togmai punendu-ne Prussi'a de esemplu in Austri'a se determinau mai usioru a ne denegá multe. Sî astfeliu democratii din Berlinu, de pre partea nóstra, potu poftí departarea dlui Bismark alu loru, fâra de a se teme, ca Bismark in caderea sea va trage cu sine pre contele Beust.

Festivitâti in Sabiiu.

Banchetulu jubileului de 25 de ani alu academiei de drepturi a fostu fórte cercetatu. Toastele sî music'a a animatu societatea adunata. Sér'a a fostu petrecere familiaria la care au luatu parte unu publicu numerosu.

De atunci a mai fostu adunarea generale a Reuniunei pentru cunoscinti'a patriei. Alalta eri sér'a s'au intrunitu mai multe reuniuni de cantâri sî s'au produsu in pavilionulu din gradin'a lui Gerlitz.

Brasiovu, 18/30 Iuliu 1869. Domnule Redactoru! Corespundinti'a din nr. 55 alu „Telegrafului Romanu“, cu datulu Brasiovu din anulu acest'a subscrisa cu liter'a M. incepe cu aceea, ca ai avé o fatalitate cu cele mai multe corespundintie de aici, pentru ca acestu orasiu fiindu necunoscutu pentru domni'a tea (?) ti s'a intemplatu, cá sî unoru calatori straini, a te incredintiá unoru conducatori rei, care in urma cá sî pre streini v'a adusu in confusiune.

Eu credu, ca me cunósceti sî v'ati convinsu despre intentiunile mele, ba sî despre aceea ca scindu bine sî cercetandu de vre-o dóue ori acestu orasiu câudu convingendu-ve de tóte, v'ati convinsu sî despre cele ce amu scrisu sî asiá credu ca nu v'amu causatu nici o confusiune.

Déca dlu M. face alussiune la publiculu cetitoriu credu ca sî acel'a n'a fostu sedusu, câci n'amu scrisu neadeveruri, nici puterile nu mi le-amu incordatu, fiindu ca nici odata nu mi-amu inchipuitu mai multu decâtu suntu. Apoi d-vóstra sciti, ca tient'a mi-a fostu totu-déun'a concordi'a sî armoni'a, de lips'a carei'a patimescu românii. Eu nu-su decoratu cu . . sî asiá unui atare conducatoriu concedu a fi mai bunu decâtu mine fâra superare, ba i concedu sa-mi ia ale mele preste picioru cum va voí numai sa scrie. Ce se dicu, voiu fi avutu gresiele, ca n'amu tacutu ce trebuiá sa tacu pentru cá sa nu ne cunósca nimenea de mai suntemu in viétia séu nu, séu câci n'amu disu in corespundinti'a penultima cum dice dlu M. „ca nu s'a scrisu alte corespundintie de aici din caus'a nepasârei“. Sî se vede ca i-aru fi placutu dlui corespundinte M. sa fi fostu sî noi nepasatori. Altfeliu vine omului a intrebá, óre de ce nu s'a interesatu d. M. a conduce bine fói'a acést'a a nóstra pre aici de 10 ani incóce? pentru ca afara de cestiunea cu Valcelele pre la an. 1865 mi se pare ca n'au scrisu nici o corespundintia la acést'a. —

In absenti'a d-lui dara mi-amu tienutu de datória cá sa nu remana acestu orasiu cu totului totu necunoscutu jurnalului nostru.

Dara se trecu preste tóte câte a-siu mai puté dice in acestu locu sî dreptu respunsu la atacurile ce mi se facura ve voiu impartasî unu lucru care lu va convinge pre dlu M. precum sî pre publicu Brasiovului sî pre intregu publiculu romanescu, intru câtu ai fostu d-ta purtatu cá unu necunoscutu in orasiulu pre care-lu cercetezi acum pentru prim'a óra (?)

Dupa ce din nenorocire pré meritatulu directoru gimnasialu d. Gavriilu Munteanu patimí câteva luni sî inca nu e deplinu sanatosu, on. eforia a scóleloru de aici in intielegere cu suprem'a inspectiune scolara a otaritu alegerea de Conrectoru, care se conduca afacerile acestui gimnasiu. Luni in 14/26 ale acestei luni, adunandu-se representantiele comuneloru bisericesci, séu comitetele parochiale dela S. Nicolau sî din cetate — cá proprietarie ale gimnasiului desu amintitu, arata d. presiedinte O. Datco necesitatea adunârei sî alegerei unui Conrectoru la gimnasiu, cum sî aceea ca d. profesoru Dr. Mesiot'a dupa faimele din anulu trecutu, acum ia vestitu, ea e chiamatu la Iassi. Dupa cugetâri serióse Brasiovenii cunoscendu tactulu sî vrednici'a dlui Dr. Mesiot'a l'au alesu de Conrectoru.

Crediendu, ca acésta intemplare, n'aru fi trebuitu trecuta cu tacerea, dorescu sa dea Dumnedieu, cá sa nu fiu sî cu acésta aretare de aici conducatoriu reu opiniunei publice.

Dlu corespundinte va face bine déca va cautá odata seriosu asupr'a vietiei publice sî déca voiesce ce-va specialu, déca va cautá cum i merge chiaru redactorelui acestei foi sî atunci va aflá, cá sî noi, ca fia-care doritoriu de a implini datori'a sea sî a aduce vre-unu sacrificiu pre altariulu natiunei sa faca aceste numai pentru cá sa folosésca. Déca in urm'a acestor'a totu póte aflá vre-o neplacere sa scie ori sî care ca aceste a une-ori nu au intentiunea de a vatemá, ci póte de a indreptá, alte ori insa póte sî de a resplatí binele cu reu; tóte insa sa le luâmu in nume de bine sî sa mergemu inainte in cele bune. Red.

Brasiovu 30 Iuliu. Incepemu cu o scire pré placuta sî bine venita pentru impregiurârile timpului de facia. Eramu jaluzi, câudu ceteamu despre discursurile cele aplaudate, tiennte de câtra celebritatea secsului frumosu românu, domnisiór'a Constanti'a Dunc'a, in pârtile medinale ale Romaniei, anumitu in Craiov'a. Astadi inse venimu a descoperí, ca domnisiór'a nóstra literatrice se afla in midiuloculu nostru, resoluta a calatorí la adunarea generale „a asociatiunei române transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu“ la Siomcut'a mare, unde va tiené in favórea secsului frumosu o conferintia, in care va face istoriculu femeiloru ilustre de rasa latina sî româna. Póte ca va tiené dupa aceea sî in mai multe alte orasie asemene conferintie sî discursuri despre objectulu celu mai importantu, despre bun'a sî solid'a crescere a secsului frumosu, dupa cum e usata datin'a acést'a in tierile cele civilisate sî la popórele cele care se inchina spiritului sî culturei. Domnisiór'a Constanti'a Dunc'a cá membra a societâtii de literati sî a societâtii de scientie, arte sî litere din Parisu, a ateneulu de scientie sî litere din Franci'a, laurea ta cu medalia de auru pentru opuri literarie in Franci'a, apoi cá membra a societâtii pentru invetiatur'a poporului din Romani'a libera, cá profesóra de pedagogia la scól'a centrale de secsulu frumosu sî inspectrice generale scolaria in Bucuresci, are destule titluri a face acést'a in puterea missiunei sele, care e: a ajutá la inaltiarea culturei poporului românu, prin cultur'a secsului frumosu, pentru care sî a luatu de problem'a a vietiei a face sî din parte-si prin discursurile sî scrierele sele, cá sa se inaltia sî elu la sublimitatea chiamârei sele de mame bune, de económe intielepte, de crescatórie in spirituln moralitâtii sî civilisatiunei, cá unele ce suntu sorgintea crescerei patriotismulu in mârile virtuti antice, pre care le adoréza sî civilitatea moderna. Astadi sementi'a culturei, recomandându calea virtutiloru sî desprobându pedecele inaltiârei la un'a stare mai prospera, prin ecsemple scóse din istori'a popóreloru, e un'a problema, care pretinde a fi inlesnita cu cea mai démna consideratiune din partea nu numai a inteligintiei sî a secsului frumosu, ci chiaru sî a organeloru publice, dela cari, cá dela portatorii culturei, se astépta tóta inlesnirea sî totu concursulu cerutu de pretensiunile seclului civilisatiunei. — (In momentele din urma aflâmu ca Dsióra C. Dunc'a petrece pâna mâne in Sabiiu. Red. „Tel. Rom.“) „G. Tr.

Sacele, (Siepte-sate) in 6 Iuliu 1869.

Domnule Redactoru! Sciu, ca multi din acei'a, pre cari privesce mai deaprópe publicitatea celoru de mai la vale, prin acést'a numai se voru indignâ, ba póte se voru sî superá. Sciu sî aceea, ca de multe ori vrendu sa faci bine, patimesci reu. Dara ce-i faci omului câudu consciinti'a-lu apasa mereu sî nu-i mai da pace; rabdi câtu rabdi, apoi dela o vreme pare ca sî rabdarea numai are locu, sî asiá volens-nolens esti constrinsu sa faci ce-ti dictéza aceea. Insa sî dealtmintrea a spune adeverulu credu ca, nu numai ca-i este cuiva iertatu, ci are totu deodata sî strinsa detorintia. Dreptu-aceeea — de cum-va nu ve incomodezu pré multu — ve rogu sa bine-voiti a primí in colónele pretiuitului nostru diuariu „Telegr. Rom.“ urmatórele :

Luni in 30 Iuniu a. c. st. v. se incepura esamenele semestrali de vér'a sî pre la scólele nóstre din Sacele sî satele vecine sî decursera sub presidiulu Pré On. D. Protopopu tractualu Iosifu Baracu pâna ieri. Resultatulu acestoru esamene — pre câtu sciu — in genere a fostu fórte bunu sî imbucuratoriu, semnu, ca invetiatorii respectivi suntu petrunsi de gréu'a loru missiune sî ca pre lânga toti obstaculii, ce intempina, se silescu dupa puteri a corespunde acelei'a. Zelulu sî capacitatea invetiatoriloru insa aru fi pututu sa fia coronate cu unu succesu indoitu sî intreitu mai bunu, câudu toti factorii cei immediati ai scólei si-aru fi implinitu dupa cuviintia detorintiele sele fatia cu dens'a, ceea ce cu durere trebuie sa marturisescu, ca nu s'a intemplatu!

Ací cá sa nu fiu reu priceputu — amintescu ca sub factori immediati ai scólei, intielegu in 1-a linia pre invetiatori; 2-a pre parintii eleviloru si a 3-a pre preoti cá directori locali de scóla. Sa vedemu dara, cum sî incâtu si-au implinitu fia-care din trensii obligamintele sele referitórie nu numai la invetiamentulu din scóla, ci preste totu la educatiunea sî cultur'a poporului. —

a) Invetiatorii — cum amu disu — s'au silitu sî au facutu câtu au pututu pentru chiamarea loru, atâtu in intielesu objectivu, câtu sî subiectivu. Casulu dintâiu se constatéza parte prin resultatulu esameneloru presinte, parte prin aceea impregiurare, ca elevii esiti din scólele nóstre din Sacele — ori sî la ce cariera s'au apiicatu — figuréza astadi intre cei mai buni colegi ai sei. Iéra celu din urma prin aceea, ca invetiatorii nostri au infiintiatu o biblioteca scolara frumusîca; ca ei au tienutu sî tienu conferintie generali anuale, tienu conferintie lunarie obligate, tienu apoi sî asiá numite intruniri colegiale de duminec'a, in care sub intielépt'a conducere a dlui directoru alu scólei capitale din Satulungu — Ioanu Dorc'a — desbatu laolalta unele sî altele objecte, ce cadu in sfer'a scolara sî in astu modu prin impartasîrea reciproca a ideiloru sî cunoscintieloru sele, s'au perfectiunatu fórte multu. Chiaru sî cei mai putieni cualificati dintre densii — prin modalitatea acum amintita — au devenitu invetiatori buni sî practici. Acést'a se póte vedé de acolo, ca in lips'a de manuale corespunpundietórie pentru propunerea unoru objecte de invetiamentu, precum suntu: Geografi'a, istori'a naturale, fisic'a etc. densii se ajutara cum putura sî totusi propusera tóte, câte le pretinde legea cea nóua scolara, déca sî nu tocm'a intr'o ordine sistematica. Pre scurtu potu afirmá cu siguritate, ca ori-ce controla aru vení asupr'a scóleloru nóstre din Sacele atâtu in privinti'a obiecteloru de invetiamentu, ce se propunu, câtu sî a modului séu metodului dupa care se propunu, aceea controla, referindu adeverulu, nu va puté referí, de câtu numai spre laud'a invetiatoriloru nostri sî a organeloru nóstre mai inalte scolare, cari sî fâra prescriptele legei sciura a se ingrigí cu viu interesu de inflorirea sî buna-starea scóleloru siesi subordinate. O singura lacuna mai momentósa s'a potutu observá pâna acum'a in tóte scólele nóstre din Sacele: lips'a unoru midilóce sî aparate de invetiamentu, precum: globu, mape, icóne din istori'a naturala etc., ceea ce a causatu invetiatoriloru fórte mare greutate la propunerea objecteloru respective; speru insa ca sî acést'a in curendu o vomu vedé delaturata sî atunci — ce se tiene de instructiunea din scóla — noi Sacelenii vomu poté stá vis-a-vis de ori-care alta confessiune din patria.—

b) p a r i n t i i e l e v i l o r u preste totu luatu s'au aretatu fórte reci sî nepasatori. De ori sî care alta afacere familiara s'au ingrigitu mai multu, numai crescerea morala-intelectuala a fiilorn sî ficeloru sele s'au neglesu cu totulu. Cei mai multi au socotitu sî socotescu acést'a de unu co de totu secundariu alu intreprinderiloru sî detorintieloru sele parintiesci; bá unii nici ca o privescu de atare. De aceea cându i-a placutu copilului sa mérga la scóla — a mersu, cându nu—nu; tat'a séu mam'a nu l'a mai controlatu. Eata reulu! Sî de intrebi, de unde atât'a indiferentismu — cá sa nu dîcu renitentia facia cu tesaurulu celu ma nepretiuiveru alu omului? — Respunsulu este prea firescu: din nesciintia, din necreseere, din lips'a de cultura adeverata! Cumva reflectá póte nescine — cum se póte acést'a, de óre ce Sacelenii suntu cunoscuti de ómeni mai umblati, mai rafinati, mai descepti sî mai cu dare de mâna de a se poté cultivá? Asiá este; sî cu tóte acestea, eu inca odata mai repetezu ca: sciinti'a, crescerea sî cultur'a cea adeverata le lipsesce cu totulu! Si óre nu amu dreptu a afirmá acést'a, cându vedu, ca românii nostri Saceleni in locu de a se interesá de scóla, in locu de a imbracisiá pre invetiatori cu caldura, in locu de a stá in cointielegere continua sî de a lucrá mâna in mâna cu densii, ei nici ca viséza de asiá ceva, ba de multe ori se arata cu mare dispretiu sî arogantia câtra acesti binefacatori ai omenimei? — Óre nu amu dreptu a afirmá acést'a, cându vedu, ca românii nostri Saceleni aru fi buni bucurosi sa li se inchida scólele, numai sa nu mai platésca la invetiatori? Óre nu amu dreptu a afirmá acést'a, cându vedu, ca Românii nostri Saceleni lamentéza asupr'a subtiereloru salarie invetiatoresci, sî apoi, ca strainii sub cutare sî cutare pretestu spre daun'a loru le storcu sute sî mii, nu dîcu nimicu? In fine, óre nu amu dreptu a afirmá, ca romániloru nostri Saceleni le lipsesce sciinti'a, crescerea sî cultur'a cea adeverata, cându vedu, ca ei cându este vorb'a de binele deaprópelui, de binele natiunalu, de binele comunei sî prin urmare sî alu loru, in locu de a se co'ntielege fratiesce, in locu de a se intrepune sî a se ajutorá imprumutatu, apuca unulu intr'o parte sî altulu intr'alt'a sî astufeliu lasa pre straini sa dispuna sî sa manipuleze dupa placu cu pungile loru proprii? !—

Tóte acestea sî alte asemenea rele de sîguru nu s'aru intemplá, cându ómenii nostri aru fi mai bine condusi, mai bine crescuti, mai bine capacitati, mai bine luminati, cu alte cuvinte, cându aru fi cultivati.

Se afla sî intre densii vre-o câtiv'a, cari — ce e dreptu—pricepu sî se paru a se sî interesá de fiitorinlu loru sî alu fiiloru sî ficeloru loru, dara acesti'a suntu fórte — fórte putieni; sî apoi este cunoscutu, ca „c u o r e n d u n i c a n u s e f a c e v é r a.“ Mass'a poporului trebuie bine condusa bine crescuta, bine luminata, trebuie cultivata. Sî óre, cine suntu cei mai de aprópe sî mai intâiu chiamati a implini acésta mare sî ponderósa missiune? Eu credu, ca acei'a suntu preotii; pentru ca loru paremi-se li s'au dîsu: „M e r g e n d u i n v e t i a t i t ó t e n é m u r i l e etc.“ Prin urmare, ce altu suntu sî preotii decâtu invetiatori ai poporului? — Deci sa vedemu, ce au facutu sî ei in respectulu acest'a.

(Va urmá.)

E l ö p a t a k, in 18 Iuliu v. 1869.

Onorata Redactiune! Sum in fericit'a pusetiune de a inregistrá sî o fapta nobila, care s'au seversîtu in decurgerea a 3 dîle aici la scalde din partea fratiloru nostri de preste carpati, in a câroru anima bate caldu simtiemintele fratiesci câtra noi, sî in care — moralitatea sî pietatea câtra maic'a nóstra biserica, este adencu radacinata, — dandu-se unu balu in 27 Iuliu a. c. in folosulu bisericei nóstre ruinate din Sepsi-szt-Georgiu.

Asemenea au concursu cu ajutoriulu loru sî fratii magiari de prin pregiuru de tóte confessiunile sî alte natiunalitâti, pentru care simpathia aretata câtra maic'a nóstra biserica li se aduce multiamita publica. —

In deosebi merita multiamit'a cea mai adenca D. Cotiofenescu, carele cu esemplu mare au inceputu sîrulu contribuentiloru cu 5 galbeni sî au animatu sî cu vorb'a sî pre altii la contribuire, asemenea ne-au datu ajutoriulu celu mai mare prin animare la platire sî dlu D. G. Veronu din Ploiesci sî multi altii; altmintrea toti contribuentii asiá veseli sî din indemnu propriu emulau in contribuire sî se imbuldiau la platire, incâtu nu resbea comitetulu balului a incasá banii; lasâmu insa se vorbésca numerii sî sase laude numele contribuentiloru.

Publicarea contribuiriloru este neaperatu de lipsa, de óre-ce preotulu românu din Arpatak au inceputu a clevetí inaintea mai multoru óspeti, ca colectele facute pentru biserica nu se intrebuintiéza spre scopulu bisericei, ci pentru alte scopuri, pre lânga tóta clevetirea lui sa se véda, ca totusi câtu s'a pututu aduná prin zelulu neobositu a duoru persóne, care-su cu multu mai modeste decâtu sa vrea a fi numite. —

D. N. Cotiofenescu 5 #. D. Constantinu Caribulu sî D-n'a Mari'a Balacianu 2 napoleondori. D. Gligoria Ignatescu 1 #. D. Scarlatu C. Manailu 2 #. D. Costachie Georgescu 1 #. D. Georgiu Giuvara 1 #. D. R. S. Campiniu 1 #. D. Trandafiru Giuvara 11 fl. D. Trachia Scristu 10 fl. D. Nicolau Angelu 10 fl. Gavriilu Vuics 10 fl. D. Aronu Florianu 5 fl. D. Zacharia Cufii 5 fl. D. Iancu Pasculescu 5 fl. D. Bibescu Colonelu 5 fl. D. Rachivanu Michailu 5 fl. D. Stefanu Sotiru 5 fl. D. Béldi Tivadar 4 fl. D. Nicolau Levanu 4 fl. D. M. Cristescu 3 fl.

D. Sterie Dimolescu 3 fl. D. Iordachie Davidu Brasiovénu 3 fl. D. Buchholzer din Bucuresci 3 fl. D. G. Veronu din Ploiesti 3 fl. D. Mathe Ederne 3 fl. D. Manolescu 3 fl. D. Nicolau Dobrescu 3 fl. D. Stefanu Marinescu 2 fl. 50 xr. D. Iosef Schuster consiliariu de finantie 2 fl. Dlu Bogdanu István 2 fl. D. Guv'a 2 fl. D. Teodoru Ioanu 2 fl. D. Mich Ales. Popitanu 2 fl. D. Ilie Vasilicescu 2 fl. D. Ioanu Marinescu 2 fl. D. Teodoru Veis'a 2 fl. D. Dr. I. Dragomiru prof. 2 fl. D. I. Eliadu 2 fl. D. I. Kostkotski telegrafistu 2 fl. D. Stanu Alecsiad 2 fl. D. Augustu Ulitz 2 fl. D. A. T. Robescu 2 fl. D. Dr. Basiliu Szabó 2 fl. D. Ioanu Dimitrescu Givica 2 fl. D. Grof Kálnoki Imbre 2 fl. C. George Giuvara 2 fl. D. Pataki Miclos 2 fl. D. N. Grecescu 2 fl. D. Panathie Dimansiu 2 fl. D. Stefanu Babicu 2 fl. D. Maurer Miháli 2 fl. D. Dragicescu 2 fl. D. Dhimanciu 2 fl. Dr. Lenghel 2 fl. Paraschiv'a Paciuri 2. fl. D. Maurer István 2 fl. D. Costandinu Cotiofanu 2 fl. Dr. Penescu 2 fl. D. Száva Geco 2 fl. D. Urmáeszi Iános 2 fl. D. Székely Gergely vicejude reg. 2 fl. D. Ioanu Tancau 2 fl. D. Iancso Albert 2 fl. D. Dragomir Lungeanu 2 fl. D. N. N. 2 fl. D. N. N. 2 fl. D. N. N. 2 fl. D. George Bratu 2 fl. D. Urmösi Samu Advoc. in Clusiu 1 fl. D. Ioanu Cumpanasiescu 1 fl. D. Laszlo Comerciante din Brasiovu 1 fl. D. Antonu Tocosiu 1 fl. Blaziu Morariu 1 fl. D. Gr. Nicolaie 1 fl. D. El. Nicolaie 1 fl. D. Iosifu Puscariu adv. 1 fl. D. Vasiliu Inchinatu 1 fl. D. Natan Zan 1 fl. D. Mateiu Ghic'a 1 fl. D. Emanuilu Izrailu 1 fl. D. Ioanu Popu 1 fl. D. N. Stanescu 1 fl. D. Nicolaie Nicolescu 1 fl. D. Opr. P. Sfetya 1 fl. D. D. George Panescu 1 fl. D. Ioanu Maria 1. fl. D. Michescu 1 fl. D. Nicolae Sterie 1. fl. Dna lui Petru Bodila 1 fl. D. Kakucsi Adám Ases. jud. 1 fl. D. Nagy Károly Adv. 1 fl. D. Constantinu Rizescu 1 fl. D. Mimic'a Verzariu 1 fl. Dna sotiia lui Constantinu Rizescu 1 fl. Dna Haricti Vladoianu 1 fl. D. Ioanu Pascu Cacula 1 fl. D. Nicolae Starescu 1 fl. Mir'a Referendaru preotu 1 fl. D. Naimaru Nistu 1 fl. D. Nica Stefanescu 1 fl. Ioanu Eliatu 1 fl. D. Ede Reinek 1 fl. D. Ioanu Panoviciu prot. 1 fl. D. Antonu Sutek 1. fl. D. Ioanu Persioiu 1 fl. D. Popa Radu 1 fl. D. C. Arionu 1 fl. D. L. Christiasca 1 fl. D. N. Frigatoriu 1 fl. D. Naimar Nistoru 1 fl. D. Datzo Iános föbiro 1 fl. Csutah Péter 1 fl. D. Ioanu Dobrovics 1 fl. D. Golgoti Gusztáv 1. fl. Golciu Mitu careusiu 1 fl. D. Kozma Albert 1 fl. D. Vasilie Costaforu 1 fl. D. Mavrodinu 1 fl. D. Teodoru Matescu 1 fl. D. Toth Mihaly 1 fl. D. Bora Milos 1 fl. D. Vasilca Gagicha 1 fl. D. Ioanu Furduescu 1 fl. D. Nicolescu 1 fl. D. Costandinu Stefanescu 1 fl. D. Ioanu Sicarescu 1 fl. D. Iordachie Craciunescu 1 fl. D. Stathie Iordanescu 1 fl. D. Antonescu 1 fl. D. Tompa Sándoru 1 fl. D. Vaineter 1 fl. D. Christescu 1 fl. D. Stancuiu Vaiculescu 1 fl. D. Stefanu Mareusiu 1 fl. D. Török Ferencz 1 fl. D. Saft Capitanu c. r. 1 fl. D. Holdu 1 fl. D. Teodorescu 1 fl. D. Praitmann 1 fl. D. Horvát vice-not. polit. 1 fl. Parasciv'a 1 fl. D. Barsanu George 1 fl. Unu necunoscutu 1 fl. D. P. Malecseok 1 fl. D. N. Papp 1 fl. D. Sera Tamás vice not. politicu 1 fl. D. Ioane Petricu protopopu gr-or. 1 fl.

Sum'a	totala	10 galbeni
»	»	3 napoleondori
»	»	265 fl. 50 cr.
substragenduse	spesele	-64 fl. 57 cr.
	remâne	200 fl. 93 cr.

Aici este de a se observá, ca unii au contribuitu de a dreptulu pentru biserica, fâra legatur'a balului. Fâra de acést'a s'au mai strînsu prin zelosulu preotu din Sepsisangeorgiu totu dela ospetii din Elöpatacu in vér'a acést'a inainte de urzîrea balului vro 23—24 fl. v. a.—

V a r i e t â t i.

* D e n u m i r i. Cetimu in fói'a oficiale ca in comitatulu Carasiului la propunerea ministrului, dlu Mironu R o m a n u profesorele-presiedinte alu seminariului teol. gr. or. aradanu e denumitu inspectoru scolariu cu titlu de consiliariu regescu. Totu asiá e denumitu Sigismundu Luby notariu primariu pentru comitatulu Satu-marelui.

*** Cu mare multiamire amu aflatu ca ascultatoriulu de dreptori la universitatea din Vien'a Stefanu P a c u r a r i u doctoriséza la aceeasi universitate sî spre acestu finitu, dupa ce a facutu cele patru rigoróse, sî a alesu sa apere publice mai multe tese, din folosofi'a dreptului, din dreptulu romanu, dreptulu bisericescu, dreptulu feudale, dreptulu austriacu privatu sî cele-lalte specii ale dreptului. Ceea ce privesce dreptulu bisericescu aflâmu ca a luatu spre aperare urmatórele tese: 1) biseric'a e o persóna juristica; 2) puterea statului sî puterea bisericésca suntu independinti un'a de alt'a; 3) C o s t i t u t i u n e a b i s e r i c e i o r i e n t a l e c o r e s p u n d e m a i m u l t u i d e i l o r u n ó s t r e p r e s e n t e, d e c â t u c e a a b i s e r i c e i a p u s e n e; 4) „Biseric'a nu póte recunósce tolerantia“ e de a se reduce la invetiatur'a credintiei.—Din tóte tesele alese vedemu eruditiunea cea tréza sî petrundiatória a dlui doctorandu sî nu eságerâmu déca ne magulimu cu speranti'a, ca cu dlu susmentiunatu ni cresce numerulu barbatilora inteligenti atâtu de doriti natiunei nóstre sî atâtu de folositori sî natiunei sî patriei.

*** Insciintiârile cele numeróse la espusetiunea ungurésca proiectata pre tómn'a anului 1870 séu pre primavér'a an. 1871 dau dovéda despre participarea cea via, ce intempina acésta idea.

Spre a implini o pofta a multor'a se prelungesce terminulu de insciintiare, carele se sfarsiesce cu finea lui Iuliu, pâna in 31 Augustu.

Subscrisulu comitetu ascépta dela zelulu patrioticu alu industriasiloru, economiloru sî a artistiloru indigeni, cá sa arete o participare câtu se póte de via la acésta ocasiune asiá de insemnata cu deosebire pentru desvoltarea intereseloru nóstre materiali.

P e s t'a, in 1 Augustu 1869.

C o m i t e t u l u p r o v i s o r i u d e e s p u s e t i u n e.

36—1 **A V I S U.**

Despre scól'a comereiale sî reala româna go-or. in Brasiovu.

Cu 1-a Septemvre anului 1869 s. v. se va deschide in Brasiovu classa: I-a a scólei reale cu cursu de trei ani precum sî classa I-a a scólei comerciale totu cu cursu de trei ani. Classele urmatóre se voru deschide succesivu din anu in anu. Aceste scoli nóue române menite de a cresce români cualificati in sciintiele reale sî comerciale, se creédia dupa cele mai bune modele de scóla reala sî comerciala din Austri'a sî din Germani'a, de câtra representatiunile celoru dóue comune bisericesci române gr-or. din scheiu sî din cetate, din subventiune marinimósa cu care le a dotatu camer'a Romaniei. Indiestrata cu profesori români cualificati, scólele acestea cu limba de propunere romanésca, voru fi, asiá sperâmu, o adevarata bine-facere pentru natiunea româna.

Elevi se primescu in prim'a clasa reala numai de acei'a, care au petrecutu cele patru clase normale s'au principale, iéra in prim'a clasa comerciala numai de aceea, care au absolvatu s'au unu gimnasiu inferioru de 4 clase, s'au o scóla reala de 3 clase.

B r a s i o v u 19/31 Iuliu 1869.

Efori'a scóleloru centrale române gr-orientale.

Damianu D a t c o
Presiedinte.

(23—3) **Concursu.**

Devenindu posturile de Directore sî unu invetiatoriu la scól'a capitala normala gr. or. din opidulu Resînari vacante, se escrie pentru susu mentiunatele posturi prin acést'a concursu.

De aceste posturi suntu legate unu salariu cu 360 fl. respective 450 fl. v. a. 16 fl. relutu de lemne sî 16 fl. relutu de cuartiru.

Doritorii voru avé pre lânga cualificarea receruta in studii sî cantâri sa-si adreseze petitiunile bine instruate pâna in 20 Augustu a. c. cal. nou câtra oficiulu comunale.

Resînari 18 Iuliu 1869 cal. n.

Oficiulu comunale cá eforia scolara.

37—1 **Concursu.**

La scólele gimnasiale, reale sî comerciale române gr. or. din Brasiovu se deschide concursu pentru urmatórele posturi de profesori.

1. Unu profesoru de sciintiele naturale pentru gimnasiulu intregu sî de Matematica pentru ginmnasiului inferioru. Acestu profesoru fiindu necesitate va predá unele objecte din sfer'a sea sî la scóla reala sî la cea comerciala.
2. Unu profesoru de comtabilitate, Aritmetica sî Corespondentia mercantila la scól'a comerciala cu aplicare eventuala sî la scól'a reala.
3. Unu profesoru pentru Geometri'a descriptiva. Desemnulu linearu sî Aritmetic'a la scóla reala.
4. Unu profesoru de limb'a francesa pentru gimnasiu, scóla reala sî scól'a cemerciala. Salariele anuale pentru posturile de sub 1. 2. sî 3. suntu de 800 fl. v. a. sî prospectu de inaintare la 900 fl. v. a. iéra pentru profesorulu de limb'a francesa de 600 fl. v. a. pe anu. 900 fl. v. a. pre anu.

Limb'a, in care se predau objectele la tóte scólele amintite, este cea româna. Fiecare din profesorii alesi va serví anulu primu de proba, iéra in anulu alu doilea aflându-se corespundietoriu chiamârii sele va primí decretulu de denumire definitiva.

Doritorii, de a ocupá unulu din aceste posturi, sa binevoiasca a asterne la subscris'a eforia celu multu pâna in 15 Augustu a. c. s. v. concursele loru insocite de documentele, prin care dovedescu a) ca suntu nascuti români de religiunea ortodocsa orientala, b) ca au conduita morala sî politica buna sî c) suntu cualificati pentru postulu, la care competéza. — Cualificatiunea la postulu 1. se documentédia prin testimoniu de maturitate sî prin atestatu despre absolvarea cu succesu a facultâtiei filosofice la vre-o universitate; iéra pentru posturile 2 sî 3 prin testimonii despre absolvarea unei scoli reale séu comerciale superióre, séu a unui institutu technicu.

Se intielege de sine, ca acei competitori, care voru dovedí cualificatiune mai mare, séu prin esamene formale, séu prin pracsa câstigata pâna acum'a, voru fi preferiti.

Brasiovu 19/31Iulie 1869.

Efori'a scóleloru centrale române gr. orientala.

Damianu Datco
Presiedinte.

34—1 **Publicatiune.**

Inaltulu ministeriu regiu de culte sî instructiune publica cu rescriptulu dela 14. Iuliu a. c. nr. 11,387. a intaritu statutele gimnasiului românu grco-orientale din Bradu, comitatulu Zarandu.

Acestu gimnasiu e gimnasiu mare cu optu clase, si in intielesulu statuteloru intarite, se bucura de tóte drepturile sî prerogativele unui gimnasiu publicu de statu.

Ceea ce cu acea adaugere se face publicamente cunoscutu, ca cursurile scolastice in acestu gimnasiu conformu statuteloru, se voru incepe pentru anulu scolasticu 1869—70 cu I, sî a II clase gimnasiali sî se voru continuá din anu in anu pâna la completarea institutului cu optu classe.

Bradu 15/27. 1869.

Presidiulu comissiunei scolare.

35—1 **Concursu.**

Inaltulu ministeriu r. de culte sî instructiune publica aprobându statutele gimnasiului românu gr. orientale din Bradu, comitatulu Zarandu, cursurile scolastice in acestu institutu se voru incepe cu deschiderea claseloru I, sî II. gimnasiale.

Dreptu aceea pentru ocuparea posturiloru de doi profesori ordinari in aceste classe se escrie concursu pâna la 15/27 Augustu 1869.

Doritorii de a fi alesi la aceste posturi voru avé a documentá: a, purtare buna morale; b, scinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invatiamentului; c, ca au absolvitu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu in vreunu institutu din patria séu din strainatate; séu ca a servitu la vre-unu gimnasiu publicu celu pucinu doi ani cá profesore suplentu; séu ca a absolvitu gimnasiulu sî a depusu cu succesu bunu esaminulu de maturitate; séu ca a terminatu cu aseminea succesu cursulu clericalu ori pedagogicu in vre-unulu din institutele pedagogico-teologice gr-orientale române.

Concurentii voru avé de a aretá anca co cunosciintie de alte limbe au.

Cu unulu fia-care din aceste posturi e legatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a., sî dreptulu de a inaintá in salariu mai mare.

Concursele voru fi a se adresá la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu 15/27. Iuliu 1869.

Presidele comissiunei scolare române gr-or. din comitatu Zarandului.

24—1 **Concursu.**

La scól'a populare elementarie gr-or. din Darstele Brasiovului a devenitu vacantu postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá recursurile loru inzertrate cu documentele inaltu prescrise, — despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — sî adresate câtra préonoratulu scaunu protopopescu I alu Brasiovului — sa le tramita subscrisului comitetu parochialu.

Darste, in 16 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Darste.

Tom'a Bersanu,
Presiedinte.

Citatiune edictala.

Ioanu Dumitru absolutu de gimnasiulu micu românu din Brasiovu casatoritu cu Mari'a Lupu ambi gr. or. din Ticusiulu românu, parasindu-si legiuit'a sea socia a pribegitu in Romani'a, se citéza cá in terminu de 6 luni sa se infatisieze la subscrisulu foru protopopescu, cá sa respunda la pâr'a asternuta din partea sociei lui, câci la din contra sî fâra de elu in intielesulu SS. canóne ale sântei nóstre biserici se va dá otarire pârei date asupr'a densului.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cohalmului.

Draosu, 5 Iuliu 1869

Ioanu Iosifu,
Adm. prot.

(30—1)

Nr. 95. 1869. (12—3)

Edictu.

Danu Ispasu din Ribiciór'a, — comitatulu Zarandului — de 12 ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socia Mari'a sî pribegesce in lume fâra a se sci loculu ubicatiunei sele, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Bradu, 5 Iuliu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului Zarandului.

Moise Lazaru,
Protopresviteru.

Citatiune edictala.

Constantinu Jivi nascutu din Lugosiu, in maritulu comitatu alu Carasiului, care de mai multi ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socie Mari'a Jivi, nascuta Teodoru, iéra din Lugosiu, sî a cârui'a ubicatiune pâna astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dî dela publicarea acestei citatiuni sa se infatisieze inaintea subscrisului Consistoriu diecesanu, câci la din contra — amesuratu prescriseloru sânteloru canóne ale dreptumaritórei nóstre biserici resaritene — pre basea actiei substernute de legiuit'a lui socia se va decide caus'a acést'a divortiala sî in lips'a lui.

Caransebesiu din siedinti'a consistoriala tienuta in 26 Iuniu 1869.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

(25—3)

35—3 **EDICTU.**

An'a lui Georgiu Tatucu, care de 7 ani a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Ioanu Colacea, ambi din Resnovu in districtulu Brasiovului, — pribegindu in lume, sî nesciindu-se loculu unde se afla, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, si o dî, dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea acestui Scaunu protopopescu, cu atât'a mai vertosu, câci la din contra, procesulu matrimoniale pornitu asupra-i din partea barbatului seu, se va pertractá sî se va decide sî in absenti'a ei, dupa prescrierile S. S. canóne ale bisericei nóstre greco-orientale. Dela Scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, in 16 Iuniu 1869.

Ioanu Metianu,
Protopopu.

Banc'a generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“.

Publicatiune.

Fiindu numerulu recerutu de actiuni pentru activarea ramului asecuratiunei pre viétia subscrisu rugâmu in sensulu § 2 a statuteloru aprobate (dispusetiuni introducatóre) care prescrie platirea de 30% la fondulu de intemeiare spre activarea, pre toti on. subscribenti, cari au solvitu numai 10%, a mai solví pentru fia-care actiune subscrisa 20 fl. v. a. pâna in 1-a Septembre a. c. c. n.

Actiunile acele, pentru cari nu se facu pâna la terminulu mentiunatu solvirile de 20%, se voru dechiará in sensulu dispusetiunei statutarie de susu de decadiute in favórea fondului de spese alu societâtiei sî se emitu in loculu loru altele. —

Solvirile se potu face atâtu la cas'a nóstra centrala in Sabiiu, Strad'a Cisnadiei nr. 176, câtu sî la directiunile cercuale sî representantiele nóstre speciale.

Actiunile originale se voru estradá de asemenea pâna la 1-a Septembre a. c. cu cuponii intereseloru respectivi.

Anotare.

1. Sumele dejá séu in urm'a provocârei acestei'a solvite, se usuréza din dîu'a prestârei solvirei cu 6%. —
2. Publicatiunea de susu nu impedeca curgerea subscriptiunei pâna la implinirea totala a celoru 3000 de actiuni la fundulu de intemeiare sî suntu a se solvi la subscriptiunile cele nóue numai 10%.

   Solvirile urmatóre pentru astfeliu de subscriptiuni se voru recere deosebitu.
3. Actiunile pentru cari s'au solvitu 30% participéza cu dividendele de 15% la castigulu fia-cârui ramu de asecuratiune dejá activitatu. —

Sabiiu, in 25 Iuliu 1869

Directiunea generala a bancei de asecuratiune „Transilvania“.

Burs'a de Vienn'a.

Din 23 Iuliu (4 Aug.) 1869.

Metalicele 5%	63	Act. de creditu	311 50
Imprumut. nat. 5%	72 35	Argintulu	121
Actiile de banca	755	Galbinulu	5 89⅝

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 59. ANULU XVII.

Sabiiu, in 27 Iuliu (8 Aug.) 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Circulariu metropolitanu câtra Présântitii Parinti Episcopi alu Aradului sî Caransebesiului din 19. Iuliu 1869. Nr. metr. 36.

Présântite Domnule Episcópe!

Inaltulu ministeriu de cultu prin harthi'a sea din 14. Iuliu a. c. Nr. 10,321 me insciintiéza : cumca Maiestatea Sea cesaro- sî apostolico- regésca a binevoitu a sanctiuná prin préinalt'a resolutiune din 28 Maiu a. c. Statutulu organicu compusu prin congresulu nostru natiunalu românu, care eu l'amu fostu asternutu sub numerulu metropolitanu 36. din 26-lea Octombre 1868, — cu unele modificatiuni fatia cu sustatatórele legi, si fatia cu aducerea acelei legi in armonia cu principiele, care congresulu le au stabilitu in acelu statutu organicu.

Acést'a aducu Présântiei Tale la placuta cunoscintia spre acelu scopu, cá in intielesulu §-lui 176 din sanctiunatulu statutu organicu sa binevoiesci a publicá eparchiei fâra amenare, cumca Maiestatea Sea cesaro- si apostolico- regésca s'au induratu a sanctiuná Statutulu organicu alu provinciei nóstre metropolitane, care l'au elaboratu congresulu nostru natiunalu românu bisericescu, tienutu la Sabiiu dela 16/28 Septembre, pâna la 7/19 Octombre 1868, si totu odata a luá mesuri, cá sanctiunatulu statutu sa se puna in lucrare dupa gradurile pârtiloru constitutive ale unei eparchii, incependu dela cele mai inferiori, adeca dela constituirea si regularea parochieloru singuratice si pasîndu câtra cele superiori, adeca la constituirea protopopiateloru, si monastiriloru si in fine la constituirea si regularea celoru din launtrulu episcopiei.

Eu recomandu Présântiei Tale, cá organisarea parochieloru si a protopopiateloru sa se faca astfeliu, cá Preasanti'a Ta sa poti escrie negresitu tienerea sinodului eparchialu pre Duminec'a Sântului Tom'a a. v. potrivitu §-lui 89. din Statutu, cá apoi sa fiu in stare a conchiamá congresulu natiunalu bisericescu pre 1-lea Octombre a. v. dupa §-fulu 152 din acelasi statutu.

In fine sa binevoiesci a-mi dá de scire, ca câte parochii suntu in eparchi'a Preasantiei Tale, cá spre orientarea mai buna a clerului si poporului nostru credinciosusa potu tramite pre sém'a fia-cârei parochii in daru câte unu esemplariu din Statutulu organicu sanctiunatu. Particularii potu trage dela directiunea tipografiei archidiecesane esemplarie pre lânga 20 xr. v. a.

Sabiiu, 19. Iuliu 1869.

Nr. Cons. 770 ex 1869.

Preacinstitiloru Parinti Protopopi sî Administratori Protopopesci!

Inaltulu Ministeriu de cultu prin harthi'a sea din 14 Iuliu a. c. Nro. 10321 me insciintiadia : cumca Maiestatea Sea cesaro-sî apostolico- regésca s'au induratu a sanctioná prin preainalt'a resolutiune din 28 Maiu a. c. Statutulu organicu compusu prin congresulu nostru nationalu românu, care eu l'amu fostu subscernutu sub numeru metropolitanu 36 din 26 Octobre 1868, — cu unele modificatiuni fatia cu sustatatórele legi, sî fatia cu aducerea in armonia a principieloru, care congresulu au stabilitu in acestu statutu organicu.

Acést'a o aducu Précinstieloru Vóstre la cunosciintia spre acelu scopu, cá in intielesulu §-lui 176 din sanctionatulu statutu organicu, se publicati in protopopiatele respective fâra amanare, cumca Majestatea Sea cesaro- sî apostolico- regésca s'au induratu a sanctioná statutulu organicu alu provinciei nóstre metropolitane, care l'au elaboratu congresulu nostru nationalu românu bisericescu tienutu la Sabiiu dela 16/28 Septembre pâna la 7/19 Octombre 1868, —si totudeodata se luati mesuri, cá sanctionatulu statu sa se puna fâra amanare in-lucrare dupa gradurile pârtiloru constitutive ale unui protopopiatu, incependu dela constituirea sî regularea parochieloru singuratice sî pasîndu la constituirea sî regularea protopopiateloru, sî Ve provocu pe Précinstiile Vóstre, cá acést'a organisare a parochiiloru si protopopiateloru sa se faca astfeliu, ca eu se potu escrie negresitu tienerea Sinodului Archidiecesanu pe Dumineca Santului Tom'a potrivitu § lui 89. din Statutu, cá apoi se fiu in stare a conchiemá si Congresulu nationalu românu bisericescu pe întâilea Octobre a. viitoriu dupa §. 152 din acelasi Statutu.

In fine Ve incunosciintiediu, ca spre orientarea mai buna a clerului si a poporului nostru credinciosu am dispusu, a se tramite pe sam'a fiecarei parochii in daru câte unu esemplaru din Statutulu organicu sanctionatu.

Particularii potu trage dela directiunea tipografiei nóstre archidiecesane esemplare din acelu Statutu pre lânga 20 cr. v. a.

Sibiiu in 20 Iuliu 1869.

Alu vostru alu tuturoru

(L. S.) Archiepiscopulu sî Mitropolitulu

ANDREIU m p.

Eveneminte politice.

Despre evenementulu de care vorbiseramu in numerulu trecutu in doue locuri dâmu ceva deslusitoriu la rubric'a Romani'a, la ceea ce credemu de necesariu a atrage atentiunea publicului cetitoriu. Aici mai adaugemu dupa „N. Fr. bl.“ urmatórele :

„Scirea biroului telegraficu wolfianu, amintita eri de noi, s'a descoperitu a fi ceea ce noi amu fostu credutu ca este, — o incaieratura, dupa cum se intempla intre locuitori marginasi de câte o suta de ori pre fia care anu, carea inse buroulu telegraficu din Berlinu o buricase la inaltimea de a face din trens'a o actiune capitale de statu. Tendinti'a ce sta in legatura cu telegramulu o chiarificá numai decâtu observarea oficiósei „Nord. Allg. Ztg.“, ca „„intielegerea va avé sa se lupte cu óre care dificultâti, déca batai'a s'a intemplatu in urm'a neintielegerei avisate deunedîle intre comisarii unguresci sî romanesci insarcinati cu rectificarea fruntarieloru.““ Din impregiurarea faptica ca principele Carolu alu Romaniei a indreptatu in privinti'a acést'a o depesia câtra ministeriulu comunu de esterne, facemu conclusiunea ca de asta-data au capetatu g r a n i c e r i i români bataia ; câudu li se intempla celoru unguresci asiá ce-va românii tacu mulcomu. — Arthi'a principelui Carolu, ni se spune, ca s'a tramisu ministeriului ungurescu. Se dice ca resbelulu inca nu e dechiaratu.“ Diuariele din Vien'a facu gluma din afacerea acést'a, cu tóte ca lucrulu in sine nu cuprinde nimic'a glumetiu.

Din F r a n c i 'a vine pre tóta diu'a ce-va nou in privinti'a reformeloru constitutiunale. Asiá acum de câudu s'a deschisu senatulu, aflâmu ca in siedinti'a dela 2 Aug. s'a adosu unu senatus consultu. Acest'a largesce incâtu-va libertâtile fórte restrinse in Franci'a, de-sî nu multiamesce pre deplinu asceptârile celoru setosi de libertate constitutiunale. Senatus consultulu cuprinde urmatórele :

Initiativ'a la afacerea legiloru o are Imperatulu sî corpurile legiuitórie. Ministrii depindu numai dela Imperatulu, concludu in consiliu sub presiedinti'a Imperatului, suntu respunsabili sî potu fi dati in judecata numai de senatu. Ministrii potu fi senatori sî deputati sî au intrare in fia-care adunare. Siedintiele senatului suntu publice.

Senatulu 'si face elu singuru regulamentulu seu póte indigitá modificatiunile de cari e capace o lege, póte face concluse, cá unele legi sa se retramita la o nóua desbatere sî prin o resolutiune motivata póte pune o lege in stare de a se publicá.

Corpulu legislativu 'si face elu insusi regulamentulu, in fia-care sessiune 'si denumesce presiedintele, vice-presiedintii sî secretarii. Senatulu sî corpulu legislativu au dreptulu de a interpelá regimulu sî potu face cu motive ordinea dîlei. Nici unu amendamentu nu póte fi luatu la desbatere, déca nu a fostu datu mai inainte unei comissiuni sî nu a fostu comunicatu cu regimulu. Déca regimulu nu-lu acceptéza, corpulu legislativu se pronuncia definitivu asupr'a lui. Bugetulu se votéza capitulu de capitulu.

Intemplarile cele din urma din congresulu Serbiloru. *)

Mil. n. Io. . . vic. In 14 Iuliu facú archimandritulu Teofilu Z i v k o v i c in congresulu nostru din Carlovitiu o propunere, carea surprinse pre toti cei presenti, ca adeca congresulu sa se amâne indata dupa verificatiunea membriloru pâna preste dóue luni, pentru cá sa aiba intr'accea tempu unu comitetu compusu din 11 membrii, spre a elaborá operatulu referitoriu la dotatiunea preotimei. Protopresviterulu S t e f a n o v i c i u insa facú propunerea, cá sa hotarasca congresulu unu modu, inca inainte de e se imprasciá membrii, cum sa-si redice preotimea salariele de intretienere dela poporu. Parerea lui aru fi cá prin o petitiune câtra ministerii, sa se róge, cá acelea sa redice lefile amintite prin antistiile civile sî apoi sa le impartasiésca preotimei. I. S u b o t i c poftesce, cá sa se amâne propunerea lui Z i v k o v i c pre alta dî, fiindu de o insemnatate cu multu mai mare, decâtu cá sa se póta luá indata la pertractare.

Propunerea lui Z i v k o v i c o spriginescu inca generatulu Stratimirovic sî comitete supremu K u s e v i c. Svetozar M i l e t i c arata ca aru fi neaparatu de lipsa, a se elabora mai anteiu o programa despre ordinea dilei. Ioanu Z i v k o v i c inca afla propunerea fratelui seu, a archimandritului Teofilu Z i o k o v i c de cam necorecta, sî e de parere, cá sa vina mai anteiu la desbatere cestiunea despre dotarea preotimei. Svet Miletic dice : „ca congresulu nu póte luá nimicu la pertractare, pâna ce nu se voru fi rectificatu de deputatii. Z i v k o v i c respunde, ca aru fi nepregatiti. Insa Miletic replica indata, ca fiecare aru fi trebuitu sa precugete bine cestiunea acést'a. Déca dotatiunea e asiá de intetitóre atunci trebue resolvita acésta cestiune câtu mai curendu sî câtu se póte de bine, ceea ce insa nu este cu putintia inainte de a fi membri verificati. S t r a t i m i r o v i c i u poftesce, a se pertractá propunerea lui S t e f a n o v i c i u in siedinti'a viitóre. Dupa aceea se radica patriarchulu Samuilu M a s i r e v i c sî dechiara, in emotiune mare, ca sî densulu poftesce, a se pune la ordinea dîlei propunerea lui S t e f a n o v i c, deórece preotimea nu aru mai puté trai in lipsa. De aceea voiesce cá propunerea sa se iai-a inca astadi la pertractare. Svet. M i l e t i c o numesce acést'a pressiune dîcendu, ca nu voru, a desbate dupa placerea presiedintelui. Gatinduse acum nationalii de plecare, se redica comitele supremu Kusevic sî amenintia in numele clericaliloru, de a parasí asemenea sal'a. Nationalii parasira intr'aceea sal'a, urmându-le strigate de „Zivili“ din partea publicului. Mirosavljevic, deputatulu Versietiului dîse inaintea intre-

*) In lipsa de o corespundintia de a dreptulu noi impramutâmu acésta referata din „Osten,“ ca sa aiba publicu ceva despre inchiderea asiá de grabnica a congresului serbescu. Red.

gei adunâri câtra patriarchu: „e a s a p a r a s é s c a p r e s i d i u l u, d e ó r e c e n u s c i a a l u p u r t á.“— Episcopulu Nikanoru Gruici respunse: „ca unu deputatu n'are dreptu de a admoná pre presiedintele.“ Intr'aceea patriarchulu nemiscându-se de pre scaunulu seu strigá mereu: „Dara Ve rogu!“ Larm'a sî sgomotulu cresceau totu mai mare atâtu intre membrii congresului câtu sî intre publiculu ascultatoriu, pâna ce patriarchulu se vediù indueplecatu de a incheiá siedinti'a „din caus'a escitatiunei celei mari a spiriteloru.

In dîu'a acést'a sî in cea viitóre, in 15 a lui Iuliu tienura ambele partide conferintie. In 15 a. a. se audí, la 6 óre sî jumetate, ca 34 membri ai congresului dintre clericali au depusu mandatele in mânile patriarchului sî dimpreuna cu ei sî cei patru episcopi.

Devenindu prin acést'a congresulu neaptu spre hotarîre, siedintiele congresuale suntu suspendate in fapta, fára cá congresulu sa fie amanatu séu disolvatu formalu.

Acésta intemplare a produsu sensatiune fórte mare atâtu in Carlovitiu câtu sî in Neoplant'a vecina. Nationalii, 29 la numeru, publicare in „Zastava“ protestulu loru dimpreuna cu o dechiaratiune, cumca nu suntu ei de vina la intrerumperea lucrâriloru congresului, cumca suntu destule cestiuni preocupatóre, spre a se puté tiené siedintie, dechiara mai departe, cumca ei nu voru fi de locu responsabili pentru vre-o dauna eventuale a drepturiloru nationale prin sistarea congresului, deóre ce din parte-le au facutu totu spre a-si implini detorinti'a, sî aru fi sî alesu ablegati, spre a pertractá despre o invoire, in fine adauge, ca 'si tienu mandatele sî voru face pasii cuviinciosi, spre a aparâ drepturile séle sî ale poporului.

In Neoplant'a va sa se tiena in dîlele viitóre o adunare sî o sa se tramita din partea nationaliloru o deputatiune la regimu.“ *)

S a c e l e, (Siepte-sate) in 6 Iuliu 1869.

(Urmare din nr. tr.)

c) P r e o t i i nostri si-au implinitu sî-si implinescu functiunile loru cá atari in sî afara de biserica; iéra cá propoveduitori ai cuventului lui Ddieu sî cá invetiatori ai poporului potu dîce, ca n'au facutu sî nu facu multu, afara de unulu doi din Satulungu, cari in reportu cu capacitatea sî positiunea loru aru fi pututu face sî mai multu! Sî déca-i intrebi ce este caus'a? Unii se escusa cu nesciinti'a, altii cu multimea afaceriloru familiarie etc. Dupa convingerea mea insa nici unii, nici altii nu au sî nu potu avé motivu de escusare. Cei dintâiu nu, fiindu ca omulu prin vointia sî silintia ori-cum totu póte invetiá sî face ce-va, atâtu pentru sine, câtu sî pentru altii. Cei din urma cu atât'a mai putienu nu se potu escusá, de óre-ce pré bine sciu sî d-loru, cá mai pre susu de ori sî care alta afacere trebuie sa-i fia omului implinirea detorintieloru chiamârei sele speciale. Prin urmare atari escusâri nu au locu. Ci déca este cá sa spunemu adeverulu, atunci trebuie sa marturisescu, ca caus'a cea adeverata a n e a c t i v i t â t i e i preotiloru nostri in privinti'a acést'a este n e i n t e r e s a r e a, este c o m o d i t a t e a, este dómn'a l e n e! Câci altfeliu cum ti-ai puté esplicá, cá preotii nostri — déca nu in tóte Dumineile sî serbatorile — baremu odata in luna, sa nu fia in stare sa faca sî ei câte unu cuventu ori sî numai câte unu estrasu câtu de mititelu din St'a evangelia séu din cartea de cuventâri sî sa-lu aplice dupa impregiurâri la lipsele sî trebuintiele poporului? Cum ti-ai puté esplicá, ca preotii nostri sa nu fia in stare prin câte unu cuventu publicu ori privatu sa puna parintiloru la anima crescerea sî luminarea fiiloru sî fiiceloru sele sî sa-i indemne, cá sa sî-i tramita regulatu la scóla, capacitându-i prin esemple practice, ca numai asiá se potu folosí? Pre scurtu: déca n'aru fi caus'a cea preamintita cum ti ai puté esplicá, cá preotii nostri cá directori locali de scóla preste totu anulu nici macaru odata sa nu-si ia ostenéla sî tempu a ospitá la prelegerile invetiatoriului, decâtu dóra la esamenu?!

O! dara ce dîcu? Acestea suntu lucruri, cari inaltele nóstre organe bisericesci sî scolare le-au concrediutu sî lasatu bunei vointie sî zelului fiacârui'a preotu, presupunendu, ca nu va fi nici unulu, carele sa nu-si cunósca detorintiele chiamârei sele; sî asiá te miri sî nu pré, déca sî nu se implinescu. —

Suntu insa altele, care prin repetîte ordinatiuni, instructiuni sî cercularie consistoriale se impunu preotimei spre strinsa pazire sî urmare, — sî totusi nici acelea nu se realiséza. Asiá p. e. preotulu este indetoiatu a predá tinerimei din scóla invetiamentulu religiunariu — dóue óre pre septamâna, ceea ce credu, ca nu numai la noi, ci sî in alte pârti ale archidiecesei pâna acum nu s'a intemplatu, cu tóte ca prin acést'a numai greutatea invetiatoriloru s'a maritu, iéra tinerimea n'a sufernitu nici o stirbire; pentru ca multi invetiatori suntu in stare sa propuna religiunea póte sî mai bine cá unii dintre preoti! —

Daru cumu-ti place a audí Dta sî publiculu Dtale, Dle Redactoru, cându Ve voiu spune, ca in Sacele de unu deceniu incóce nici cea mai mica urma de invetiamentu religionaru cu tinerimea esîta din scóla nu s'a observatu, cu alte cuvinte, ca i n S a c e l e d e u n u d e c e n i u i n c ó c e n u s 'a t i e n u t u n i c i o c a t e c h i s a t i u n e? — In Sacele, unde tinerimea—mai cu séma cea femeiésca — este in vécu sî pururea acasa, sa nu se tiena catechisatiune!!—

Nu sciu, déca sî in alte locuri va fi stându tréb'a cu catechisatiunea sî respective cu instructiunea poporului din partea preotîmei totu ca la noi in Sacele, daru, de siguru se voru fi mai aflându multe asemenea triste casuri!—

Apoi in modulu acest'a domniloru, nici cându nu vomu poté inaintá! In modulu acest'a din totu invetiamentulu din scóla pucine sî slabe fructe voru esî—, bá la sessulu frumosu mai nimicu, deórece ne mai avendu alta ocasiune de a se perfectiuná—pâna cându e cá sa intre in viati'a conjugala—uita sî ceea ce au invetiatu mai 'nainte in pruncia, precum fùi insumi nenorocitu a esperiá! In modulu acest'a nici cându nu vomu poté avé parinti luminati, cari sa-si scie cresce prefetii loru cumu ceru astadi interesele familiei, bisericei, natiunei sî patriei! In modulu acest'a nici cându nu vomu poté a mai contá sî noi românii la unu venitoriu mai suridietoriu; pentru ca este cunoscutu, ca „omulu prostu totu de necasu a fostu!“—

Ei bine! Daru va intrebá cineva: c e — este de facutu sî c u m u?—

Eu din parte-mi de asta-data nu me simtu competinte a respunde in specialu la acésta intrebare dupla, ci dîcu numai atât'a: Sa se intrunésca tóta preotîmea nóstra din Sacele (sî incâtu iérta impregiurârile sî cea din comunele mai invecinate) sî sa tiena la o lalta conferintie regulate parte deosebi, parte impreuna cu invetiatorii sî cu alti barbati mai inteligenti sî mai de influintia din poporu sî in acelea sa se svatuiésca sî contieléga fratiesce despre totu, ce li va spune consciinti'a, ca ce cade in interesulu seu sî alu poporului seu; in interesulu scólei, bisericei sî alu natiunei nóstre; in interesulu patriei, statului sî alu omenimei intregi; sî apoi: conclusele séu decisiunile astoru-feliu de conferintie— pre un'a sî aceea-si cale sa le realiseze cu totii de o potriva.

Inchieiu cu amintirea cunoscutului proverbu, ca: „In unire sta puterea“ sî a cuvinteloru Mântuitoriului lumei, cá: unde suntu doi séu trei adunati in numele meu, acolo sum sî eu in midiloculu loru.“ —

Precum vedemu ne aflâmu inaintea unei cestiuni de mare interesu, cu deosebire in dîlele nóstre. Noi scimu, ca voru fi de acei'a destui cari cetindu aceste sîre, sî voru dîce: Nu avemu noi destule sarcini sî nici o remuneratiune sî totusi atâtea imputâri? Inse scimu sî aceea ca viitoriulu nostru este parte cea mai mare in generatiunile viitóre, déca le vomu lasá fâra de merindea cuvenita, fâra de instructiunea cuviinciósa voru perí de fomea intelectuale pre la calea jumetate. Póte, ba parte asiá sî este, ca zelulu dlui cor. l'a impinsu a vedé lucrurile pré negru sî unde nu suntu asiá, pentru ca scimu din propria-ne esperintiá ca tocm'a unii din

*) In dîu'a de adî se face mare sî multu abusu cu cuventulu „natiunali.“ Din partene, precâtu amu pututu cunósce afacerea din diurnale, aflâmu ca resultatulu este fórte in contr'a natiunei serbesci, prin urmare nenatiunale; ca in unu corpu cum e congresulu trebuie sa aiba membrii cari lu constitue mai multu sânge rece sî cu deosebire sa lapede prejudetiulu, ca ori ce parere va vení din partea eclesiasticiloru trebuie sa fia rea sî antinatiunale, precum sî acesti'a trebuie sa cugete ca nu tóta opusetiunea e unu atacu asupr'a bisericei. Numai toleranti'a pareriloru póte duce la resultate salutari sî onorifice, tertium non datur! Red

---

FOISIÓRA.

Doi frati de cruce.

(Nu e fabula).

Déca ne ocupâmu noi cu patri'a nóstra, cu valile sele fructifere sî cu muntii sei mandri sî giganti, aflâmu atât'a variatiune, sî atât'a romantia, incâtu nu avemu lipsa sa alergâmu pâna la Apeninii peninsulei Itali'a séu la Pyreneii Spaniei. Unu Brigando séu Bravo de acolo nu e cu nici o jota mai multu, mai reu séu mai inteligentu cá unu „Bulubasi'a“ de aici. —

Aerulu carpatiloru e chiaru sî plinu de putere, — sî „Bulubasii“ nostri se folosescu cá filosofi naturali (?), voiosi de poesi'a din nóptea a patr'a, Partea a II. ale noptiloru carpatine, care dîce:

In munti e libertate
Câci aburii cei rei
Din vâi nu potu strabate
Prin aeru susu la ei!

Sî, sî de-i atinge dorulu de societate umana, séu er'a secululi civilisârei, Bulubasii nostri se asiédia in locuri, sate séu orasie cu positiunea romantica, asiá cum e spre esemplu Breticulu din sinulu carpatiloru, nu departe de Passulu de Oituzu. Unu atare casu ne fura tóta atentiunea.

Dupa unu train liberu prin câmpiele sî padurile Moldaviei frumóse, cam pre la Hanulu Pribegiloru, incalecau tieranii o „laia nopturna“, venea preste codrii carpatiloru de buna séma cu scopu de a „schimbá aerulu“ o atare laie preste 30 de capete condusi de Bulubasi'a Vaid'a, in lun'a lui Iuliu a. c. cam pre la St. Petru — la Breticu. —

Placendu-i acestu tirgusioru, vediendu români avuti sî portu frumosu, se decisera tîganii — dupa unu consiliu familiariu, de a se imposessiuná sî de a se face cetatieni.

Dupa acésta consultare merse Bulubasi'a Vaid'a la judele supremu din Breticu, sî-lu facù cunoscutu cu scopulu loru. Fiiulu judelui supremu d. F . . . . de locu i vendù o casa cu 400 fl. v. a., care suma fâra nici o vorba se platí de Bulubasi'a generosu.

Ce nu e de lipsa la o casa nóua, sî mai cu séma la un'a cu famili'a asiá numerósa din darulu lui Ddieu? Tóte! sî din tóte tare multu. — Ord'a de lacuste se latisa in Breticulu romanescu, luara totu ce erá de mancare sî de vendutu, sî platira tóte celea tare splendidu. —

La bogatulu V . . . F . . ., alias P . . . se concentrau tîganii in fine.

Dupa ce s'a facutu Bulubasi'a cunoscutu cu stârile lui badea V . . . sî ia cumperatu multe platindu pretiu indoitu, merse intr'o dî la P . . , sî-lu rugà sa-i schimbe o bancnota de 100 fl. in mai menunte. Badea F . . . deschise ladoiulu, sî schimba bancnot'a tîganului, — ma Bulubasi'a voi se recognosceze mai bine, se rugà sa-i mai schimbe un'a in 2 a 50 fl. v. a.

P . . . roscolí jacicaele, luà mai din fundu poftitele bancnote, sî schimbà de nou tîganului. —

Suspinandu, eschiama Bulubasi'a — cam in monolagu: „ai bade V . . , ai bani destui!“

Avemu, avemu domnule Vaida, ca ni-a datu Ddieu destui! sî P . . arata jacicaiele . . .

Cu o manovra tare intielépta sciù d. Vaid'a de a-si castigá simpathi'a sî chiaru sî amiciti'a romanului credulu, care in bunanimitatea sea nici nu visá de misielia.

P . ., omu scumpu, care se 'nchina aurului, cá pagânii boziloru, vedea pre tiganu voiosu intrându la densulu, câci d. Vaida cumperá totu-deaun'a câte cev'a sî platea neostenitu cavaleresce.

Ce-i trebuia Cresului P . . . mai multu de câtu parale?

Badea V . . . . numea pre blândulu sî generosulu bulubasia „Domnule Vaid'a!“ de buna séma cá se-i lingusiesca sî se'lu lege pre tiganu mai tare de sine. —

Intr'o dí iéra-si venise bulubasiu in visita la badea P . . ., care intr'atâtu fu convinsu de onestitatea lui, incâtu i dîsa:

„Domnule Vaid'a sa ne facemu frati de cruce sî se fimu pretini pâna la mórte!“ . . . .

preotii sî laicii din Sacele au radicatu unu monumentu frumosu prin infiintiarea de scóle, de cari amintesce dlu corespundinte; inse partea atinsa in urm'a inca nu trebue negrigita, pentru ca scimu ca se dice, ca de unde a esîtu unu spiritu necuratu, déca nu va fi grige voru veni siepte sî aflându cas'a maturata etc. se voru asiediá in omu. Dupa ce s'au alungatu intunereculu nesciintiei din omu nu trebuie lasatu sa se incuibe adóu'a óra, câci reulu de apoi va fi mai reu decâtu celu dintâiu.

Aceste dîse de noi s'au dîsu in interesulu binelui comunu; nu este eschisu inse nimenea de a respunde. Dorimu inse in acestu casu a se observá cestiunea precâtu se póte de objectiv a. Atunci discussiunea e frumósa sî binefacatória.

Red.

Domnule Redactoru! In legatura cu publicatiunea dto 15/27 Iuliu a. c. despre infiintiarea gimnasiului nostru românu gr-orientalu din Bradu comitatulu Zarandulu, binevoiti a dá locu in pretiuitulu d-vóstre diuariu „Telegrafulu Romanu“ aici alaturatului statulu gimnasialu aprobatu de câtra inaltu ministeriu reg. ung. alu cultului sî instructiunei publice.

STATUTU

pentru gimnasiulu românu din Bradu comitatulu Zarandu.

CAPU I.

Caracterulu sî calitatea gimnasiului.

§. 1. Gimnasiulu din Bradu, comitatulu Zarandu, e gimnasiu natiunalu românu de legea gr. or.; elu e gimnasiu mare cu optu clase, sî se bucura de tóte drepturile sî prerogativele unui gimnasiu publicu de statu. —

§. 2. Cursurile scolastice in gimnasiu se voru incepe cu deschiderea a dóue clase; deschiderea a tóte celoru-lalte clase, ce se receru pentru unu gimnasiu mare, se va continuá din tempu in tempu pâna la deplin'a completare a loru.

§. 3. De acestu gimnasiu e legata sî o scóla normale cu clasele necesarie de preparare pentru intrarea in clasele gimnasiali.

§. 4. Limb'a prelegeriloru sî a instructiunei preste totu, precum a afaceriloru sî corespundintieloru atâtu in launtru câtu sî in afara ce se referesce la gimnasiu séu la averea lui, — e limb'a româna. —

§. 5. Patronii gimnasiului suntu: SS. Constantinu sî Elen'a.

CAPU II.

Averea sî fundatorii gimnasiului.

§. 6. Averea séu fundulu gimnasiului constá din:

1. O casa cu curte sî cu o redicatura in Bradu sub nr. 395 cumperata anume pentru localitate de invetiamentu.

2. Bunulu Mihaleni cumperatu pentru fundulu gimnasiului sî care e pretiuitu in 43,630 fl. v. a.

3. Imprumutulu natiunalu de statu dela anulu 1854 ce prin dechiaratiuni protocolari sî obligatórie le-a cesu la fundulu gimnasiului urmatórele comunitâti din comitatulu Zarandu:

a) Bradu, Valebradu, Mestécanu, Seretielu, Crisciorn, Zdraptiu, Mihaleni, Blasieni, Bucesiu, Dupa piétra, (cu prediele sele) Stanisi'a, Potingani, Vac'a sî Juncu, din cerculu de pretore alu Bradului;

b) Baiti'a, Craciunesci, Tresti'a, Selisce, Hartiegani, Caianelu, Pescerea, Ormindea, Corechiu, Rovin'a, Siesuri, Bucuresci, Luncoiulu de susu, Luncoiulu de josu, Rud'a, Podele sî Scrófa, — din cerculu de pretore alu Baitiei;

c) Ribiti'a, Ribiór'a, Uibaresci, Tomnatecu, Grohotu, Bulzesci, Risculiti'a, Baldovinu, Valemare, Lunc'a, Birtinu, Carastau sî Cebea, — din cerculu de pretore alu Baiei de Crisiu; —

d) Halmagiu, Halmagielu, Lesciór'a, Ciohesti, Tis'a, Tiermurea, Juonesci, Ociu, Ocisioru, Basarabasa, Ciungani, Casanesci, Tataresci, Prihodesci, Vati'a de josu, Brotun'a, Ternav'a, Stei'a, Tomesci, Teulesci, Leautiu, Dobrotiu, Obersi'a, Ternaviti'a, Poenari, sî Strimb'a, — din cerculu de pretore alu Halmagiului;

e) Banesci, Lés'a, Bodesci, Mermesci, Brusturi, Lungsiór'a, Vosolociu, Cristesci, Ciuciu, Lazuri, Maguliti'a, Grosi, Aciuv'a, Vidr'a, Aciuti'a, Dumbrav'a, Talaciu, Budesci, Rostoci, Guravalei, Plescuti'a sî Poian'a, — din cerculu de pretore alu Aciuvei;

Din acestu imprumutu natiunalu este trecuta pâna acum in obligatiuni pre numele fundului scolariu gr. or. alu comitatului Zarandu, sum'a, nominale de 58,510 fl. m. c. séu 61,435, fl. v. a. 50 xr.

4. Oferte, daruri, testate séu legate in bani séu in alte obiecte;

5. Tax'a scolare;

Din acestu fondu se sustiene sî scól'a natiunale legatu de gimnasiu (§ 3.)

§. 7. Comunitâtile memorate in §-lu precedentu suntu fundatorii gimnasiului. —

Afara de acestea, fundatori ai gimuasiului suntu tóte acelea persóne fisice séu morale, cari in fundulu gimnasiului dau odata pentru totu-déun'a celu putienu 100 fl. un'a suta fl. v. a.

CAPU III.

Representanti'a Gimnasiului.

§. 8. Corpulu representativu alu gimnasiului sî alu funduriloru lui, 'lu constituiescu membrii sinodului protopopescu gr. or. alu tractului Zarandu (Bradu) intruniti cu membri sinodului protopopescu gr. or. alu Tractului Halmagiu.

§. 9. Acestu corpu representativu, sî respective aceste sinóde, se compunu conformu statutului organicu alu congresului bisericescu dela an. 1868, §§. 38. sî 40. (§ 51 din acestea statute).

§. 10. Corpulu representativu alu gimnasiului va tiené de regula in totu anulu o adunare generale la dîu'a SS. Constantinu sî Elen''a.

Cerendu trebuintiele va puté tiené sî mai de multe ori. —

§. 11. Presiedintele representantiei (§ 8.) este protopresviterulu românu gr. or. alu tractului Zarandu (Bradu).

Afara de acest'a representanti'a va avé unu vice-presiedinte sî doi secretari cari se alegu de câtra adunarea generale pre tempulu câtu tiene activitatea representantiei.

§. 12. Afacerile sinódeloru Zarandu sî Halmagiu intrunite cá representantia a gimnasiului suntu:

1. a alege din sinulu seu unu comitetu de 12 membrii pentru administrarea funduriloru gimnasiului sî pentru inspectiunarea lui.

2. a ingrigí pentru prosperarea sî inaintarea spirituale sî materiale a gimnasiului.

3. A priveghiá asupr'a administrârei funduriloru sî inspectiunârei gimnasiului;

4, A cere in totu anulu dela comitetu ratiociniulu despre venitele sî spesele gimnasiului, sî a le censurá;

5. a staverí budgetulu anuale alu gimnasiului substernutu in totu anulu de câtra comitetu;

6. a cere dela comitetu deslusîre despre lips'a atâtu la censurarea ratiociniulu, câtu sî la staverirea bugetului;

7. a vedé cá comitetulu sa-si implinésca functiunea cu scumpetate sî averea gimnasiului se nu sufere dauna; altmintrea este in dreptu a demissiuné, alu trage la respundere, sî a-si alege altulu;

8. a alege profesorii, sî respective a candidá la posturile vacanti, sî a face in privinti'a acést'a substernerile la consistoriulu archiepiscopescu românu gr. or. din Transilvani'a pentru intarire, respective denumire;

9. a defige sî staverí didactrulu séu tax'a scolare;

10. a decide despre tóte obiectele ce prin acestea statute nu suntu date in competinti'a comitetului;

11. a modificá acestea statute dupa impregiurâri sî pre lânga aprobarea locuriloru mai inalte fâra insa a prejudecá scopulu esentialu alu institutului.

§. 13. Cá representanti'a se póta aduce concluse sî decisiuni valide, se cere maioritatea membriloru ei.

§. 14. Representanti'a se conchiama in adunare generale ordinaria séu estraordinaria (§ 10) de câtra presiedintele ei, sî celu putienu cu 14 dîle inainte de dîu'a defipta pentru intrunire.

§. 15. Representanti'a va avé unu sigilu cu emblem'a SS. Constantinu sî Elen'a sî cu inscriptiunea „Representanti'a Gimnasiului românu gr. or. din Bradu“.

(Va urmá.)

Romani'a.

Ne pare bine ca la cele despre rectificarea fruntarieloru aflâmu in „Monitoriulu“ românu unu comunicatu mai liniscitoriu. Pentru informarea publiculu lu reproducemu dupa diuariele ce ne vinu din Romani'a:

„Unele diuarie canta, cu tóte informârile ce s'au publicatu in „Monitoru“ asupr'a casului de la Chiaia, a neliniscí spiritele, afirmându ca navaliri de cete

---

Fratele de cruce bulubasía Vaid'a se afla de aici inainte pre terenulu sicuru, câci si-a ajunsu tient'a auria de multe ori in visu calculata sciá pre românulu bogatu fâra suspiciu.

Insusi fratele de cruce, orbulu P . . . se visa in lacomi'a sea nemarginita milionariu din banii haiducului.

Adeca ambii erau contenti sî tare fericiti, . . . insa némtiulu dice: „Wer zu letzt lacht, lacht am besten.“

Tiganii serbau dîu'a incetatianirii loru cu unu ospetiu splendidu, la care fu anume badea V . . . de bulubasia in persóna invitatu.

P . . . bogatulu, cu câta minte are, mergea, ma spre noroculu lui 'luncalecá cuscrulu seu Reverendisimulu Domnu Parente S . . . . , care lu retienuse.

Ma vod'a nopturnu a corturiloru nu-si lasa viptim'a din ghiarale sele pecatóse

Intr'o dí intra d. Vaid'a cu tóta famili'a sea la badea V . . . in casa.

P . . . , cumu i diarí, sarí la vod'a inainte, lu luá de mâna, sî 'lu intrebá, ca cu ce i póte serví?

„Amu lipsa inca multe de tóte bade Vasile“ — dîsa Tiganulu. F . . . i dedú bratiu, sî'lu duse in pivnitia, in camer'a de cârnuri prin podu la slanini, — numai densulu scie inca pre unde. —

In odai'a remasa numai lelea Mariutia, demna muiere a lui V . . . singura cu ceat'a obscura.

Un'a nevésta dintra fiii infernali, se apropiá de lelea Mariutia i strinse unu florinasiu de argintu in mâna, sî i sioptí iute in ureche: cá se faca bine, se i dee unu paharelu de vinarsu mai bunu, ca o dóre tare la inima, ma numai pre sub ascunsu, ca déca o vede sócras'a biindu, — o ocaresce reu.

Fliorinasiulu de locu se perdù sub catrinti'a lelei Marisca, care merse inainte, ducându pre tigan'a tenera intr'o camera sî inchise usi'a dupa sine, avendu discretiune câtra tigana; — dedù nevestei cerutulu vinarsu, — ma tigan'a vediendu olulu cu crastavetii pre masa, se róga se faca lelea Mariutia bine, sei dee sî unu crastavete muratu, — ca i se pare a fi in „buna sperantia“ Mariuti'a servila i dedù, ma nevést'a i dîse ca acel'a nu i place, se i dee unulu chiaru din fundu, ca de acel'a asiá i de doru.

Pâna ce ambla P . . . cu Vod'a, pâna ce roscolí Mariuti'a fendulu ólei, folosí lai'a tiganésca tempulu frumosu, scósera un'a chiaie generala, deschisera ladoiulu grasu a lui F . . . , sî luá dintr'unu jacicau 400 din tr'altulu 300 de galbeni, sî óre câte sute de bancnóte, umplura jacicaiele in acela-si volumu cu cruceri, incuiara ladoiulu, sî cându pasîra absentii in casa, eata aflara tiganii fâra sminta in aceia-si positura, cum i-au lasatu.

Bulubasi'a cumpera, platí generosu, sî dupa repetírea acestei monovre in mai multe locuri cu succesu bunu, perí lai'a tiganiloru inca in aceia-si dî!—

Bietulu românu se tredîse, ma prea tardîu, câci darabantii sî gendarmii tramisi dupa tîgani, ajunsera pre bulubasia inca cu unu ortacu la Cohalmu, i adusera in puscari'a Breticului, mai lai'a tigana cu galbinasii lui F . . . a trecutu de buna séma iér' in Moldavi'a, unde nici cuculu nu cânta dupa ei. —

Constatatu e cumca Vaid'a in persóna n'a furatu, sî fiindu ca cu marturii nu'lu póte invinge, cauta sa i dee românulu inca satisfactiune de onóre.

Sermanu române, bunanimitatea ta neturburata toti, chiaru sî aceea mai dejosita creatura unu tiganu ti-o folosesce spre a te insielá, pentru aceea ach:

Descéptate române! . . . .

Pre V . . . F . . . aliasu P. . . , nu-lu compátimesce nime, ca avendu bani, — cu cari lu a daruitu dumnedieu — precum dîce lumea, in padurile carpatiloru din nisce desagi haiducesci, — sî a lasatu totusi, doi feciori mândri ce-i are, „se crésca ca animalele“! In privinti'a sumei mare de galbeni perduti i remase proverbulu turcescu:

Harramu geldi —
Harramu getti! —

A.—P.—d. M.—

de unguri aru fi fostu sî la Predealu sî la Caneni sî la alte locuri, sî ca chiaru la Chiai'a autoritatea româna aru fi statu a parlamentá mai multe dîle cu cét'a ce se ivise la acelu punctu. Tóte aceste sciri suntu cu desaversire nefundate. Afara de navalirea dela Chiaia nu s'a mai intemplatu nicairi altu-ceva analogu. Chiaru la Chiaia cei ce s'au ivitu acolo s'au retrasu indata in acea dî, la 14 ale curentei.

Inca dela 16, timpulu strictu necesariu spre a ajunge scirea in capitala, s'a sî luatu mesurile cuvenite. Paz'a frontierei s'a intaritu la acelu punctu, ordinile de a respinge fortia prin fortia suntu precise; déra pâna acum totulu este in linisce, sî nici o violintia nóua nu s'a ivitu. Ori ce s'aru mai intemplá guvernulu va face indata cunoscutu publicului, care va sci ast-feliu sa se ferésca de scirile neintemeiate.

(Comunicatu.)

Varietâti.

⁂ Alegeri. In sinodulu presbiterale alu tractului Cinculi- mare sî a unei [pârti din alu Nocrichiului, tienutu in 19 Iuliu st. v. la delegarea P. Protosingelu Nicolau Pope'a sub presiedinti'a cinstiei sele a parintelui Ignatiu Mandocea se alese de membru alu senatului scolariu districtuale cu majoritatea voturiloru parintele I. Mandocea.

36—2 **AVISU.**

Despre scól'a comerciale sî reala româna gr-or. in Brasiovu.

Cu 1-a Septemvre anului 1869 s. v. se va deschide in Brasiovu classa: I-a a scólei reale cu cursu de trei ani precum sî clussa I-a a scólei comerciale totu cu cursu de trei ani. Classele urmatóre se voru deschide succesivu din anu in anu. Aceste scoli nóue române menite de a cresce români cualificati in sciintiele reale sî comerciale, se creédia dupa cele mai bune modele de scóla reala sî comerciala din Austri'a sî din Germani'a, de câtra representatiunile coloru dóue comune bisericesci române gr-or. din scheiu sî din cetate, din subventiune marinimósa cu care le a dotatu camer'a Romaniei. Indiestrata cu profesori români cualificati, scólele acestea cu limba de propunere romanésca, voru fi, asiá sperâmu, o adevarata bine-facere penttu natiunea româna.

Elevi se primescu in prim'a clasa reala numai de ccei'a, care au petrecutu cele patru clase normale s'au principale, iéra in prim'a clasa comerciala numai de aceea, care au absolvatu séu unu gimnasiu inferioru de 4 clase, séu o scóla reala de 3 clase.

Brasiovu, 19/31 Iuliu 1869.

Efori'a scóleloru centrale române gr. or.
Damianu Datco,
Presiedinte.

37—2 **Concursu.**

La scólele gimnasiale, reale sî comerciale române gr. or. din Brasiovu se deschide concursu pentru urmatórele posturi de profesori.

1. Unu profesoru de sciintiele naturale pentru gimnasiulu intregu sî de Matematica pentru ginmnasiului inferioru. Acestu profesoru fiindu necesitate va predá unele objecte din sfer'a sea sî la scóla reala sî la cea comerciala.
2. Unu profesoru de comtabilitate, Aritmetica sî Corespondentia mercantila la scól'a comerciala cu aplicare eventuala sî la scól'a reala.
3. Unu profesoru pentru Geometri'a descriptiva. Desemnulu linearu sî Aritmetic'a la scóla reala.
4. Unu profesoru de limb'a francesa pentru gimnasiu, scóla reala sî scól'a cemerciala.

Salariele anuale pentru posturile de sub 1. 2. sî 3. suntu de 800 fl. v. a. sî prospectu de inaintare la 900 fl. v. a. iéra pentru profesorulu de limb'a francesa de 600 fl. v. a. pe anu. 900 fl. v. a. pre anu.

Limb'a, in care se predau objectele la tóte scólele amintite, este cea româna. Fiecare din profesorii alesi va serví anulu primu de proba, iéra in anulu alu doilea aflându-se corespundietoriu chiamârii sele va primí decretulu de denumire definitiva.

Doritorii, de a ocupá unulu din aceste posturi, sa binevoiasca a asterne la subscris'a eforia celu multu pâna in 15 Augustu a. c. s. v. concursele loru insocite de documentele, prin care dovedescu a) ca suntu nascuti români de religiunea ortodocsa orientala, b) ca au conduita morala sî politica buna sî c) suntu cualificati pentru postulu, la care competéza. — Cualificatiunea la postulu 1. se documentédia prin testimoniu de maturitate sî prin atestatu despre absolvarea cu succesu a facultâtiei filosofice la vre-o universitate; iéra pentru posturile 2 sî 3 prin testimonii despre absolvarea unei scoli reale séu comerciale superióre, séu a unui institutu technicu.

Se intielege de sine, ca acei competitori, care voru dovedí cualificatiune mai mare, séu prin esamene formale, séu prin pracsa câstigata pâna acum'a, voru fi preferiti.

Brasiovu 19/31Iulie 1869.

Efori'a scóleloru centrale române gr. orientala.
Damianu Datco
Presiedinte.

34—2 **Publicatiune.**

Inaltulu ministeriu regiu de culte sî instructiune publica cu rescriptulu dela 14. Iuliu a. c. nr. 11,387. a intaritu statutele gimnasiului românu gr c o-o r i e n t a l e din Bradu, comitatulu Zarandu.

Acestu gimnasiu e gimnasiu mare cu optu clase, si in intielesulu statuteloru intarite, se bucura de tóte drepturile sî prerogativele unui gimnasiu publicu de statu.

Ceea ce cu acea adaugere se face publicamente cunoscutu, ca cursurile scolastice in acestu gimnasiu conformu statuteloru, se voru incepe pentru anulu scolasticu 1869—70 cu I, sî a II clase gimnasiali sî se voru continuá din anu in anu pâna la completarea institutului cu optu classe.

Bradu 15/27. 1869.

Presidiulu comissiunei scolare.

35—2 **Concursu.**

Inaltulu ministeriu r. de culte sî instructiune publica aprobându statutele gimnasiului românu gr. orientale din B r a d u, comitatulu Zarandu, cursurile scolastice in acestu institutu se voru incepe cu deschiderea claseloru I, sî II. gimnasiale.

Dreptu aceea pentru ocuparea posturiloru de doi profesori ordinari in aceste classe se escrie concursu pâna la 15/27 Augustu 1869.

Doritorii de a fi alesi la aceste posturi voru avé a documentá: a, purtare buna morale; b, sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invatiamentului; c, ca au absolvitu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu in vreunu institutu din patria séu din strainatate; séu ca a servitu la vre-unu gimnasiu publicu celu pucinu doi ani cá profesore suplentu; séu ca a absolvitu gimnasiulu sî a depusu cu succesu bunu esaminulu de maturitate; séu ca a terminatu cu aseminea succesu cursulu clericalu ori pedagogicu in vre-unulu din institutele pedagogico-teologice gr-orientale române.

Concurentii voru avé de a aretá anca co cunosciintie de alte limbe au.

Cu unulu fia-care din aceste posturi e legatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a., sî dreptulu de a inaintá in salariu mai mare.

Concursele voru fi a se adresá la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu 15/27. Iuliu 1869.

Presidele comissiunei scolare române gr-or. din comitatu Zarandului.

24—2 **Concursu.**

La scól'a populare elementarie gr-or. din Darstele Brasiovului a devenitu vacantu postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá recursurile loru inzertrate cu documentele inaltu prescrise, — despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — sî adresate câtra préonoratulu scaunu protopopescu I alu Brasiovului — sa le tramita subscrisului comitetu parochialu.

Darste, in 16 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Darste.

Tom'a Bersanu,
Presiedinte.

(23—1) **Concursu.**

Spre ocuparea unei statiuni de invetiatoriu la scól'a normale româna gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandului cu carea este impreunatu unu salariu de 450 fl. v. a., se escrie prin acést'a concursu pâna la 15/27 Augustu a. c.

Concurentii la acésta statiune au a documentá: a) purtare buna morale; b) sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invetiamentului; c) ca au absolvitu celu putienu gimnasiulu inferioru cu succesu bunu, sî cursulu pedagogicu la unulu din institutele nóstre pedagogico- teologice române greco- orientale din Sabiiu séu Aradu.

Concurentii au a-si tramite suplicele loru concursuale la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu, 17/29 Augustu 1869.

Presiedintele comissiunei scolare române gr. or. din comitatulu Zarandului.

Banc'a generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a".

Publicatiune.

Fiindu numerulu recerutu de actiuni pentru activarea ramului asecuratiunei pre viétia subscrisu rugâmu in sensulu § 2 a statuteloru aprobate (dispusetiuni introducatóre) care prescrie platirea de 30% la fondulu de intemeiare spre activarea, pre toti on. subscribenti, cari au solvitu numai 10%, a mai solví pentru fia-care actiune subscrisa 20 fl. v. a. pâna in 1-a Septembre a. c. c. n.

Actiunile acele, pentru cari nu se facu pâna la terminulu mentiunatu solvirile de 20%, se voru dechiará in sensulu dispusetiunei statutarie de susu de decadiute in favórea fondului de spese alu societâtiei sî se emitu in loculu loru altele. —

Solvirile se potu face atâtu la cas'a nóstra centrala in Sabiiu, Strad'a Cisnadiei nr. 176, câtu sî la directiunile cercuale sî representantiele nóstre speciale.

Actiunile originale se voru estradá de asemenea pâna la 1-a Septembre a. c. cu cuponii intereseloru respectivi.

Anotare.

1. Sumele dejá séu in urm'a provocârei acestei'a solvite, se usuréza din dîu'a prestârei solvirei cu 6%. —
2. Publicatiunea de susu nu impedeca curgerea subscriptiunei pâna la implinirea totala a celoru 3000 de actiuni la fundulu de intemeiare sî suntu a se solví la subscriptiunile cele nóue numai 10%.

   Solvirile urmatóre pentru astfeliu de subscriptiuni se voru recere deosebitu.
3. Actiunile pentru cari s'au solvitu 30% participéza cu dividendele de 15% la castigulu fia-cârui ramu de asecuratiune dejá activitatu. —

Sabiiu, in 25 Iuliu 1869

Directiunea generala a bancei de asecuratiune „Transilvania".

Banc'a generale de asecuratiune reciproca „TRANSILVANI'A".

PUBLICATIUNE.

In prim'a Augustu a. c. c. n. decade cuponulu dupa actiunile fondului nostru de intemeiare. Acest'a se va solví atâtu la cas'a nóstra centrale de aici, Strad'a Cisnadiei Nr. 176, câtu sî la tóte directiunile cercuale sî representantiele nóstre cu 90 xr. v. a. unulu. — Onoratulu publicu, care posede astfeliu de actiuni, e dara rugatu a se adresá pentru solvirea cuponului la locurile asemnate.

Sabiiu, 21 Iuliu 1869. 25—2

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 60. ANULU XVII.

Sabiiu, in 31 Iuliu (12 Aug.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

O placuta aducere aminte.

Salisce 27 Iuliu. De vre o trei septamâni se totu vorbea prin comun'a nóstra, ca pentru dens'a aru fi o mangaiere mare, déca Archiepiscopulu si metropolitulu seu Escelenti'a Sea Andreiu Baronu de Siagun'a aru veni sa celebreze cele sânte in biseric'a acestei comune In fine o deputatiune merge la Sabiiu cu scopu de a satisface acestei dorintie generali, si dupa o intielegere precedenta cu P. Protopopu respectivu Ioanu Hani'a si barbatii inteligenti de origine din Salisce, se indrépta câtra susu laudatulu Archiepiscopu si Metropolitu si lu invita a onorá si mângaiá cu presenti'a Sea pre mentiunat'a comuna pre dumineca urmatória.

Escelenti'a Sea primí ca unu parinte invitarea fiiasca si asiá astadi la 7 óre diminéti'a intre sunetulu clopoteloru sosí insotitu de pre on. domnu Protopopu in comun'a nóstra, unde trase la veduv'a reposatului preotu Demetriu Borci'a. Curendu dupa sosire intra in biserica si se apuca dimpreuna cu Pré on. P. Protopopu, Par. Ieromonachu Germanu si mai multi preoti din locu de celebrarea Sântei liturgii.

Aici trebuie sa insemnezu ca Salistenii voira a face Archipastoriului nostru o intempinare serbatorésca, cu banderie de calareti, cu primiri solemne; tóte aceste inse Escelenti'a Sea le-a deprecatu, preferindu a intrá fára de celu mai micu sgomotu in iubit'a sea comuna.

Sa ne intórcemu acum la firulu intrerumptu.

Tóta liturghi'a, respective cantârile liturghice fura cantate de corulu tinerimei de ambe secse din locu.

Sub decursulu liturghiei Escelenti'a Sea Présantitulu Parinte, in unu cuventu plinu de invetiaturi practice si fórte folositóre si in unu modu de alu putea intielege fia care, aretá insemnatatea dîlei Duminecei in carea biseric'a serbéza Invierea Domnului nostru Isusu Christosu si apoi impregiurarea cea minunata ca togm'a in acea dî e pomenirea Sântului Panteleimonu. De ací, dupa ce reamintì meritele comunei pentru biserica si scóla, dovedite in trecutu si in presentu, deduse invetiatur'a ca pre cum acésta comuna, carea, pre lânga atâtea lupte in contr'a asupririloru ce le a avutu de vitregitatea trecutului a sciutu sa stralucésca intre altele asiá si de ací incolo, prin o aplicare drépta si practica a invetiaturiloru ddieesci sa prospereze. A aretatu cu privire la Sântulu a cârei pomenire se face in acea dî, cum trebuie invetiaturile bisericei crestine folosite si in casuri de acele cându unii din crestini suntu bolnavi si cum nu suntu de a se ocolí doftoriele, pre cari le au lasatu Ddieu pentru vindecarea bóleloru trupesci.

Poporulu acestu inteligentu, despre care Escel. Sea cu mandria a disu ca-lu póte numí in cea mai mare parte carturariu, câci putieni se afla in trensulu cari sa nu scie carte, ascultá incantatu invetiatur'a archierésca.

Dupa finirea servitiului Ddieescu alu liturghiei si a altoru rugaciuni seversîte pentru reposati, Escel. Sea se intórse la cortelulu seu. Aci primì mai tardiu deputatiuni de bineventare, din partea comunei bisericesci cu dlu senatoru Petru Rosca in frunte, din partea comunei politice conduse de notariulu comunale Dlu Ioanu Florianu, si din partea preotimei si corpului profesorale din locu si a preotîmei din satele din apropiere, cari acursera spre a vedé pre Archipastoriulu seu, sub conducerea Pré onoratului domnu Protopopu Ioanu Hanni'a.

La tóte aceste Escelenti'a Sea nu lipsí a considerá meritele comunei pentru biserica si scóla, totu odata insa si a dá sfaturi parintesci, cum se lucre si de ací inainte pentru cá sa progreseze cu tempulu.

Cam pre la 2 óre se intrunira in giurulu archipastoriulu inteligenti'a preotiésca si mirenésca, onoratiori si alti membri ai comunei la unu prându, la carele inse din lips'a unui localu mai spatiosu trebuì sa se imparta óspetii in dóue pârti.

De câtra séra se indepartà Esc. Sea insotitu iéra-si de desu amintitulu domnu Protopopu, urmatu de urârile cele mai fiiesci ale multimei celu urmarea, si sub sunetulu clopoteloru — spre loculu resiedintiei sele, Sabiiu.

Comun'a Salisce va pastrá de siguru astfeliu de suveniru placutu in anim'a ei sîlu va adauge cá o traditiune respectuósa generatiuniloru viitórie.

Eveneminte politice.

Afacerea fruntarieloru séu mai bine afacerea certeloru de fruntarie intre Romani'a si monarchi'a Austro- ungurésca inca totu mai trage atentiunea diuaristicei asupra-si si precum se vede si a altoru cercuri politice. Ni e cunoscutu ca monitoriulu Romaniei au cautatu sa mulcomésca iritatiunea produsa de diuariele opositiunei in privinti'a acestei afaceri. Unele diuarie oficióse din Vien'a au cautatu sa arate intemplarea dreptu de o cérta, ce se intempla asiá de desu intre locuitorii dela mediuinele duoru staturi. Acum insa vedemu ca trecerea celoru 100 de secui au prematuratu lucrulu, incâtu numai cancelariulu imperialu va puté sa-i dea o directiune mai domóla. Din statulu cursuriloru dela bursa s'aru puté deduce ca in fine asiá va si fi, si comissiunile, cari inca nu s'au intrunitu voru puté lucrá in linisce.

Cu tóte aceste vomu inregistrá unele date ce le aflâmu resipite prin diuarie spre sciinti'a publicului.

„Wehr Zeitung“ fói'a militara, carea si capata informatiunile sele din cercuri militarie are o scire, dupa carea, la Crassa (?) de o septamâna incóce sosescu despartieminte militarie romanesci de câte 300 pâna in 400 feciori, cari patruléza continuu lânga fruntari'a austriaca si se dîce ca mai au sa sosésca alti 500 cu 16 tunuri la acestu punctu. Aceea-si fóia observa: „Nu avemu nici o causa sa ne indoimu de adeverulu acestei sciri si miscarea acést'a o privimu numai de unu preludiu alu evenemînteloru mai departe.“

La o serata ce o dede contele de Beust delegatiloru, spune „Osten“ ca afacerea acést'a a fostu obiectulu unei discussiuni viie. Unu membru alu delegatiunei face disului diuariu urmatórea impartasîre:

„Intemplârile cele de vaieratu la fruntariele transilvano-române s'au constatatu parte mare dupa cum le au facutu cunoscute telegrafulu. In buroulu de esterne pâna joi sér'a inca nu erau cunoscute detaiurile asupr'a aceloru eveneminte, ministrulu de resbelu inse a capatatu prin organele sele raporturi binisioru esacte. Din acele scótemu faptulu, ca pre la punctele ce suntu de multu tempu in cérta, pre neasteptate au sositu militarime romanésca camu de marimea douoru compânii de trupe pedestre, cari 300 de pasi preste semnele de mediuina de pâna acum au trasu unu cordonu si au stricatu dóue gherete (casulii) austriace ce se afla pre terenulu acest'a, dupa ce acele erau parasite de mainainte de locuitorii loru.

„Pâna ací se intinde momentuositatea afaceriloru amintite. Ceva face regimulu in fati'a acestei intemplâri, pâna in momentulu acest'a ni este necunoscutu. In fine sa amintimu si de curiós'a impregiurare, ca tramisulu Prussiei bar. Werther, carele se aflá la serat'a de joi sér'a, data de cancelariulu imp. in onórea delegatiuniloru, erá in stare nu numai a intarí prin impartasîri mai precise scirile dlui ministru de resbelu, ci in unele privintie a le si intregi.“

„Wanderer“ seriea cu vre-o câte-va dile inainte despre delegatiuni cam urmatórele: Se spune ca in decursulu sessiunei se voru desbate cestiuni de impertantia mare si adeca despre durarea dualismului in form'a sea de acum. Pâna la óre-care punctu, acest'a póte fi adeveratu; insa delegatiunile abiá voru avé tempu de a pune intrebârile aceste; séu póte ca se voru desbate apoi definitivu in diet'a ungurésca si senatulu cislaitanu. Intre cestiunile aceste suntu: Cererea Ungariei de a fi representata in ministeriulu de resbelu comunu, definitiv'a regulare a cestiunei confinieloru militarie, si darea venitului „Lloydului.“

Dupa cum vedemu din unu telegramu in „Hermanst. Zeitung“ de Marti se vede ca „Wanderer“ a avutu dreptu, pentru ca vedemu in delegatiunea senatului imperiale susu-citata cestiunea referintiei Austriei fatia cu Germani'a de média-dî In telegramu se dîce ca Rechbauer e in contra nisuintiei spre o federatiune de média-dî nemtiésca si voiesce legatura cu o germania unita. — Semnalâmu dara impregiurarea acést'a si asceptâmu se vedemu unu raportu mai pre largu care ne va chiarificá mai bine situatiunea.

Dupa „Cor. Slave“ Offenberg consulu rusescu vrea sa infiintieze in Bucuresci unu diuariu slavu „Patria“, carele sa propage pre fatia rusismulu in Bulgari'a.

Sultanulu si khedivulu.

Noi nu avemu atât'a spatiu in colónele nóstre incâtu se putemu urmarí tóte fasele politice depre intregulu globu pamentescu. De aceea si in privinti'a referintieloru intre Sultanulu turcescu si viceregele Egiptului numai putienu puturamu aminti cându cu sgomotulu pentru visitele sele pre la curtile europene. Fâra de a urmarí mai departe ce s'a mai intemplatu de atunci incóce reproducemu dupa „N. Fr. bl.“ cele ce voru urmá mai la vale. Crediendu ca articululu e oficiosu, avemu causa de cumpani si adeverulu ce se cuprinde in trensulu. Deci eata articululu:

„Intre Constantinopole si Alessandri'a se intuneca ceriulu politicu totu mai tare si de acolo strabate in Europ'a unu aeru nadufu, anunciatoriu de tempestate. Relatiunile si caracterele orientului suntu fórte incurcate, asiá incâtu Europénulu anevoia póte sa védia prin negur'a cercustâriloru semibarbare, ce incongióra acolo persónele, cari influintiéza; totusi atât'a se póte cunósce, cumca sultanulu si domnitoriulu imperiului Faraoniloru stau in poseliune amenintiatóre unulu fatia cu altulu. Viceregele Egipetului nu mai e dispusu a imprumutá splendórea corónei séle dela marea de radie a inaltei porti. Incredintiendu-se in puterea sea, prin cârea-si póte câstigá o posetiune suverana khedivulu celu activu si plinu de ambitiune simte indoitu greutatea jugului, ce-i apasa gâtulu sumetiu si lucra pre fatia intr'acolo, cá sa scuture acestu jugu depre sine prin o puternica lovitura.

Si acésta nisuintia nu e numai de adi, de ieri, ci vice-regele a sciutu in decursu de mai multi ani a'si micsiorá dependinti'a sea dela sultanu, a esí totu mai multu de sub influinti'a viziriloru celoru lacomi din Constantinopole si a adauge domniei séle incetu cu incetu atributele si garantiile suveranitâtiei prin jertfe imense de bani si prin folosíre prudenta de perplessitâtile padisiachului. Asiá i succese pre timpulu, cându sultanulu erá necajitu cu insurectiunea din Candi'a, de a castigá dela domnulu seu, pentru ajutoriulu ce ia datu de bani si trupe, intarirea urmârei pre tronu a liniei barbatesci directe, cu tóte ca inainte erá in valóre se-

nioratulu in Egipetu. Multi punu in legatura calatori'a vice-regelui prela curtile puteriloru europene cu nisuintiele lui de a-si câstigá suzeranitatea, ceeace inse n'a fostu nici decum unu momentu neaparatu spre ajungerea scopului seu.

Din acea impregiurare, ca sultanulu a denumitu pre fratele vice-regelui, pre Mustafa Fazyl pasi'a de ministru in afacerile esterne, se póte vedea mai chiaru, cum stau lucrurile intre sultanulu si vasalulu seu, deóre ce Mustafa pasi'a, de cându si-a perdutu dreptulu, de a asteptá urmarea pre tronu prin regularea successiunei in modulu susu aratatu, a devenitu inimicu de mórte alu fratelui seu.

Aru fi cu totulu de prisosu, a mai amintí, cumca o slabire a imperiului turcescu o micsiorare a intregritâtiei lui aru periclitá ecuilibrulu Europénu si aru amenintiá in specie interesele Austriei. Déca prelânga tóte acestea nu denegâmu simpathi'a nóstra nisuintiei de independintia a vice-regelui, acést'a o facemu fiindu convinsi, cá independinti'a Egipetului mai curendu aru contribuí la crescerea puterei sultanului, decâtu o aru amenintiá. Câci desi i-aru succede sultanului a tienea in freu unu statu vasalicu asiá de mare si puternicu cum e Egipetulu, totusi acést'a aru cere trupe si sume cu multu mai mari, decâtu aru putea elu sa se lipsésca in imperiulu seu si in vecinatatea sea propria. Din contra, devenindu Egipetulu independinte prin o intielegere pacinica, aru fi sociulu celu mai bunu alu imperiului turcescu, de care'lu léga comunitatea in credintia si multe alte interese

De aceea credemu ca intielegendu sultanulu bine interesele sele proprii nu se va aratá neaplecatu, a se invoí cu khedivulu seu. Mai departe vorbesemu nisce interese generale de cultura in favórea khedivului: Deschiderea canalului de Suez va fi de insemnatate mare pentru desvoltarea culturei in Egipetu si in acelu contienutu intregu. Vedemu deschisu unu drumu nou pentru interesele negotiului, ce predominéza lumea si pentru economia, de care impregiurare se va folosí cu lacomia civilisatiunea inaintata a occidentului, de unde va purcede spiritulu omenescu, spre a face cuceriri nóue in favórea umanitâtiei. Se voru desvoltá vediendu cu ochii legaturile, ce voru impreuná strînsu interesele Europei de celea ale Africei, unde abiá tiermí estremi suntu locuiti unde abiá in pârtile nordice suntu germeni de cultura. Aceste relatiuni recipróce trebue eliberate inca de timpuriu de economi'a visiriloru, ce le-aru impedecá. Trebue deslegate mânile khedivului, care a datu destule dovedi cumca pricepe bine, ce urmâri binecuventate aduce civilisatiunea, cá sa póta deschide drumulu civilisatiunei in imperiulu seu.

Numai prin aceea inca aru face chedivulu unu servitiu mare moralitâtiei comune déca chedivulu va intrebuintiá pre fiitoriu numai acele sume pre sém'a scóleloru séu a altoru scopuri filantropice, cari acum trebue a le aduce jertfa lacomiei unui'a séu altui'a dintre barbatii dela cârma in Stambulu, spre a se scapá de intrigile si sicaniturile lui.

De acea nu ne tememu nici decum, ca nisuinti'a de independintia a viceregelui va escitá o conflagratiune européna; deóre ce suntemu de parere ca puterile Europei voru luá in consideratiune causele susu desfasiurate si mai bine voru aratá simpathía decâtu antipathía fatia cu acea nisuintia.

De asemenea nu ne indoimu ca si in Constantinopole se voru cugetá mai bine la acésta cestiune, de-si in momentulu presinte aru avea mare placere a scóte vice-regelui cu sabi'a visurile de suveranitate din capu. Presupunemu, ca barbatii de statu cei prudenti ai Turciei numai pentru aceea se punu in posetiune asiá de belicósa, cá sa sue cu atât'a mai multu pretiulu independintiei Egipetului, ce voru alu câstigá pre calea intielegerei diplomatice; cumca insa nu se cugeta nici decumu la unu conflictu cu vice-regele, care a esitu binisioru de sub nuteu'a dascalésca.

Delegatiunea ungurésca.

Presiedintele cont. Majláth deschide siedinti'a. Din partea regimului se afla bar. Orzcy si chefulu de sectiune de Wenninger.

Dupa unele interpelatiuni se ia la consultare obiectulu de ordinea dilei despre bugetulu ministeriului de financie comunu. In desbaterea generale observá contele Zichy, ca consultarea acestui obiectu numai atunci sa se ia inainte, cându cele-lalte comissiuni voru fi substernutu delegatiunei referatele sele. La propunerea, ca cerintiele posterióre de cheltuieli (?) sa se pórte totu-déun'a numai pâna in Martiu si ca socotelele de incheiere sa se astérna totu-déun'a in Septemvre pledéza, siefulu de sectiune Weninger pentru obtienerea terminului de siése luni detiermuritu in anulu trecutu si observatu si de delegatiunea austriaca, de óre-ce o reducere dela siése la trei luni aru fi impossibile cu deosebire pentru ministeriulu de esterne si de resbelu.

Zsedenyi, fiindu pentru reducerea terminului, dîce, ca purtandu dopi'a aru fi possibilu a incheiá platirea posterióre. Moritz Wahrmann arata, ca bugetulu comunu nu se póte manipulá conscientiosu fara socotéla de incheiere, ca aru fi greu, a incheiá aceste socoteli asiá curendu, dara impossibilu nu e; ca aru fi cu multu mai bine, cá in socotelile curente sa nu se primésca de locu acele socoteli, ce potu veni numai in Martiu, decâtu, cá delegatiunea se fia cu totulu in nesciintia. De acésta parere e si contele Zichy. Lui Ios. Banó si terminulu de 3 luni i se pare pré lungu. Siefulu de sectiune bar. Orzcy observéza ca e impossibilu de a aduná referatele si socotelile in decursu de 3 luni de pre la amploiatii imprasciati. Ca ministeriulu se nisuiesce a dá socoteli corecte, scurtandu-se terminulu, in loculu multoru numeri, nu va puté referá fâra numai cu presupuneri. Siefulu de sectiune Wenninger combate pre Wahrmann, adaugendu, ca si pre lânga usulu de acum, de a se purtá socotelile inca siése luni, aru fi cu putintia de a asterne delegatiunei inca la tempu conturile de spese. La intrebarea lui Zichy respunde Wenninger, ca curtea suprema de computu are de a supraveghiá, ca in ce modu se intrebuintiéza bani de câtra singuraticele ministerii, iéra nu ministeriulu de finantie. Contele Zichy se dechiara pentru retienerea terminului de siése luni pentru socotelele de spese posterióre. De asemenea Ludv. Tisza si Bitto; Zsedenyi cu emotiune e pentru terminulu de 3 luni. Wenninger dicendu, ca unu terminu asiá scurtu nu se usitéza nicairi 'lu combate.

Trecendu-se la votare nu s'a pututu castigá nici unu resultatu, nefiindu nici pentru o propunere maioritate absoluta de voturi, de aceea obiectulu se va luá de nou la desbatere. Dupa acést'a se iau la votare numerii sumei bugetarie unulu câte unulu. Propunerea comissiunei se primesce din punctu in punctu. Intrebarea lui Wolfgang Bethlen, déca acele persóne, cari traiescu afara de statu, 'si potu trage pensiunea, se afirma de câtra cont. Orczy si de deputatulu Petrovay, de óre-ce si in alte state se privesce de egalu, déca o atare persóna 'si chieltuiesce pensiunea in séu afara din tiéra. Dupa votulu delegatiunei ungaresci dara bugetulu ministeriului comunu de finantie e detiermuritu in modulu urmatoriu:

	s'a cerutu: fl.	s'a votatu: fl.
1. Conducerea centrale	96,924 in ord.	91,044.
	in estraord.	5880.
2. Cass'a centrale . .	20,040 „	20,030.
3. Despart. de comput.	21,196 „	20,946
4. Pensiuni . . .	1,610,147 in ord.:	1,600,951.
	estraord.:	2040.
5. Curtea suprema de computu . . .	104,095 „	104,095.
cu totulu:	1,852,402 „	1,844,996.

Dupa acést'a se cetesce referatulu comissiunei bugetarie (pentru spesele delegatiunei) si se primesce.

Siedinti'a se incheia la 1 óra.

In cele din urma aparù si contele Beust in sal'a siedintiei.

ESTRASU

din protocolulu Consistoriului diecesanu greco-resariténu Aradanu.

Aradu, 10 Iuliu 1869.

Seri'a: 555.

809. S'au censuratu socotile fundatiunei Zsigaiane pentru ajutorarea studentiloru români gr-res. din Oradea-mare, dela 1 Novembre 1867. pâna in finea lui Octobre, 1868 care infatisiéza sumariulu urmatoriu:

I. Perceptiunea:

1. Remanentia din anulu 1867	31 fl. 14 xr.
2. Arend'a casei fundatiunali	1220 fl. —
de totu	1251 fl. 14 xr.

II. Erogatiunea:

Pre desplatirea contributiunei; pre instruarea Alumneului si pre provisiunea Alumniloru, de totu: . . . . . 1267 fl. 96 xr.

III. Alaturare:

Erogatiunea e mai mare decâtu perceptiunea cu . . . . 16 fl. 81 xr.

Cu carea suma fundatiunea remane detóre.

Determinare:

Socotile aceste aflându-se de bune, se retramitu senatului fundatiunalu; iéra determinatiunea acést'a dupa punctulu 14 a statuteloru fundatiunale, se tramite la Gazetele române pentru buna-vointi'a de a o publicá.

Semnatu prin notariulu consistorialu.

Ie: o nonachulu
Andreiu Papp.

STATUTU

pentru gimnasiulu românu din Bradu comitatulu Zarandu.

(Urmare din nr. tr.)

CAPU IV.

Comitetulu representantiei gimnasiului.

§. 16. Comitetulu gimnasiului constá din 12 membri, cari se alegu de câtra representanti'a gimnasiului din membri ambeloru comitete sinodali.

§. 17. Presiedintele representantiei e totu odata si presiedintele comitetului.

Dealtmintrea comitetulu in intrulu seu se organiséza singuru pre sine; — elu si-alege si personalulu de manipulatiune.

§. 18. Oficiulu membriloru comitetului, fia cá atari fia cá epitropi (25. §.) este gratuitu.

§. 19. Agendele comitetului suntu:

1, a tiené in evidentia averea miscatória si nemiscatória gimnasiului, computandu spre acestu scopu unu inventariu in trei esemplarie, unulu pentru sine, alu doilea pentru epitropi'a gimnasiului (§. 25.), si alu treilea pentru consistoriulu archiepiscopescu românu gr. or. din Transilvani'a;

2, a administrá averea gimnasiului si a ingrigí pentru sporirea ei;

3, a tiené in stare buna edificiulu gimnasialu, si a provedé clasele cu mobilele necesarie;

4, a ingrigí prin epitropia pentru incasarea oferteloru in favórea fundului gimnasiului, si pentru primirea de daruri séu alte ajutórie dela binefacatori;

5, a face apelu si a indemná la contribuiri voluntarie pentru crescerea si immultirea fondului gimnasiului.

6, a aflá mijlócele necesarie pentru eventual'a reedificare séu reparare a edificiului gimnasialu;

7, a prefige conditiunile ce trebuie a se observá de câtra epitropi la esarendarea realitâtiloru gimnasiului, precum si modalitatea elocârei baniloru disponibili ai gimnasiului;

8, a escrie concursu pentru ocuparea postului de profesore, cându vre-unulu aru veni in vacantia;

9, a se consultá si dimpreuna in intielegere cu directiunea gimnasiului a substerne representantiei list'a concurentiloru la profesura si suplicele loru;

10, a primí abdicerile eventuali ale profesoriloru, si pâna la nóu'a implinire a postului vacantu, a face in intielegere cu directiunea gimnasiului dispusetiunile necesari pentru suplinirea temporaria a postului vacantu;

11, a aflá mijlócele pentru remunerarea profesoriloru cari au servitu mai multi ani la gimnasiu, si a le propune representantiei;

12, despre tóte acestea a face cu finitulu fiacârui anu, reportu detaiatu, si alu subterne representantiei;

13, Asemenea cu finitulu fia-cârui anu, comitetulu va asterne representantiei ratiociniulu seu si alu epitropiei spre censurare;

14, inainte de finitulu anului scolasticu, celu putienu cu un'a luna a substerne representantiei spre staverire unu proiectu de budgetu pentru anulu urmatoriu;

15, Comitetulu dupa impregiurâri va face representantiei propuneri pentru cumperarea de realitâti in folosulu fondului gimnasialu, séu pentru vindere de realitâti.

16, Comitetulu va alege din sinulu seu o epitopia de patru membri, sub numire de „epitropi'a gimnasiului“ (§ 25).

§. 20. Comitetulu representa in afara averea gimnasiului ; prin urmare se póte presentá séu prin membrii sei, séu prin plenipotentiati esterni la autoritâtile séu judecatoriele publice pentru aperarea intereseloru materiali ale gimnasiului ;

§. 21. Membrii comitetului nu potu luá bani imprumutu din fondulu gimnasiului ; — ceea ce se intielege sî despre epitropi.

§. 22. Comitetulu va avé unu sigilu cu emblem'a SS. Constantinu sî Elen'a, sî cu inscriptiunea : „comitetulu gimnasiului românu gr. or. din Bradu“.

§. 23. Comitetulu tiene de regula totu la dóue luni o siedintia. — In casu de urgentia póte tiené sî mai de multe ori ; — convocarea la siedintie se face prin presiedinte. —

§. 24. La aducerea de concluse valide, se cere celu putienu presenti'a a siepte membri, intre cari se intielege sî presiedintele. —

Conclusele se aducu prin maioritate de voturi, sî in casu de egalitatea loru, decide votulu presiedintelui.

CAPU V.

Epitropi'a gimnasiului.

§. 25. Epitropi'a gimnasiului stà din 4 membri, cari se alegu de câtra comitetulu gimnasiului (§. 16.) din sinulu seu.

§. 26. Agendele acestei epitropii suntu :

1, a primí dela comitetulu gimnasiului pre lânga inventariu tóta averea miscatória sî nemiscatória a gimnasiului sî a o manipulá dupa conclusulu comitetului sî respective a representantiei ;

2, a pestrá in cass'a de feru averea miscatória a gimnasiului, precum : bani, obligatiuni sî alte harthii de pretiu ;

3, a duce o condica despre perceptiuni sî erogate ;

4, a duce unu jurnalu in dóue esemplarie, asemenea despre starea averei atâtu miscatória câtu sî nemiscatória a gimnasiului ; sî unulu alu pestrá in cassa, iéra cela-laltu a-lu lasá in usulu epitropiloru ;

5, a primí ofertele séu alte daruri dela binefacatori ; a-i insemná pre acesti'a intr'unu protocolu deosebitu, sî cu finea anului a-i aretá prin comitetu representantiei, care va dispune cele de lipsa in privinti'a acést'a ;

6, a nu intreprinde nici o erogatiune care aru trece preste budgetulu staveritu de representantia ; ci in asemenea casuri totu-déun'a a cere imputernicire dela comitetu sî respective dela representantia ;

7, a priveghiá cá edificiulu sî alte realitâti ale gimnasiului totu-déun'a se fia in stare buna ;

8, a solví regulatu salariele profesoriloru séu suplentiloru de profesori ; precum sî alte competintie de st pendii séu de servitiu, prevediute in budgetulu gimnasiului ;

9, Cu finea fia-cârui anu scolasticu a depune comitetului ratiociniu despre venitele sî erogatele gimnasiului ;

§. 27. Epitropii 'si impartu ei singuri intre sine lucrârile, dara remanu respundietori in solidu.

CAPU VI.

Corpulu profesorale sî invetiamentulu in gimnasiu,

§ 28. Corpulu profesorale 'lu constituiescu directorele sî toti profesorii gimnasiului fia ordinari fia suplenti.

§. 29. Posturiie de profesori se implinescu prin concursu, care se escrie de câtra comitetulu gimnasiului.

Alegerea sî intarirea séu denumirea profesoriloru se face conformu §-lui 19 punct. 8 si 9., sî §-lui 12. punct. 8. —

La fia-care postu se candidéza trei, dintre cari consistoriulu archidiecesanu românu gr. or. din Transilvani'a intaresce pre unulu. —

§. 30. Posturile de profesori numai la acei concurenti se potu conferí cari cu succesu bunu au facutu cursulu filosoficu sî filologicu la vre-o academia din patria séu din strainatate, séu au servitu la unu gimnasiu publicu celu putienu doi ani cá profesoru suplentu. —

In casu, câudu astfeliu de concurenti n'aru fi, posturile de profesori se voru conferí sî la atari tineri români, cari cá absoluti gimnasisti voru fi depusu cu succesu bunu esamenulu de maturitate, séu cu asemenea succesu bunu voru fi terminatu cursulu teologicu séu pedagogicu in vre-unulu din institutele pedagogico- teologice gr. or. române din tiéra.

§. 31. Demissiunarea profesoriloru va puté urmá numai in casuri fórte grave, sî numai in urm'a unei cercetâri disciplinarie, urmata de câtra corpulu profesoralu, sî substernuta prin comitetu representantiei spre revisiune sî consistoriului archidiecesanu spre intarire.

§. 32. Câudu unu profesore aru vré singuru a-si dá demissiunea, are sa o faca acest'a celu putienu cu dóue luni inainte de finitulu anului scolasticu. —

Demissiunea are sa urmeze in scrisu la directorele gimnasiului, care o va supune fâra amenare comitetului gimnasiului spre a purcede conformu §-lui 19. punct. 10.

§. 33. Directorele gimnasiului se alege din sinulu sî prin corpulu profesoriloru ordinari. —

Elu se alege de regula dintre cei mai vechi profesori ordinari. —

Alesulu se face cunoscutu comitetului sî representantiei gimnasiului spre sciintia, sî consistoriului archidiecesanu spre intarire.

§. 34. Directorele gimnasiului are dreptulu sî detorinti'a :

1, a superinspectiuná sî a conduce trebile de invetiamentu in gimnasiu sî a supraveghiá pentru inflorirea sî progresulu invetiamentului ;

2, a priveghiá pentru observarea ordinatiuniloru de invetiamentu, a legei de disciplina sî a moralitâtiei tinerimei studióse ;

3, a vedé cá fia-care profesoru se tiena regulatu órele de studiu ;

4, a priveghiá asupr'a moralului profesoriloru ;

5, in casu de amalare séu altu impedecamentu a vre-unui profesoru, a cautá cá, órele de studiu ale acestui'a se fia suplinite prin altulu ;

6, a primí demissiunea profesoriloru, sî a o supune comitetului ;

7, a publicá cu o septamâna mai inainte tienerea esameneloru, cari cá semestrali in totu anulu voru avé locu de dóue ori, in lun'a Februariu sî Iuliu, iéra cá esamene de maturitate odata pre anu ;

8, a compune in cointielegere cu profesorii list'a tineriloru ce vinu a se premiá.

9, a subscrie dimpreuna cu profesorii respectivi sî a provedé cu sigilulu gimnasiului atestatele scolastice, cari atestate voru avé valóre inainte a ori-ce autoritate publica ;

10, a primí tóte harthiele adresate directiunei, sî a purtá protocolulu despre ele ;

11, a ingrigí de archivulu gimnasiului sî de bibliotec'a lui sî inmultirea acestei'a ;

12, a staverí dimpreuna cu corpulu profesorale legile de disciplina a insusî corpului profesorale sî a studentiloru, sî alu substerne representantiei prin comitetu spre aprobare.

(Va urmá.)

Romani'a.

Teritoriulu Romaniei se imparte in patru divisiuni teritoriale pentru tóte categoriele puterei armate, precum urméza :

Divisiunea I. Districtulu Ilfovu, Vlasica, Teleormanu, Dimbovitia, Prahova, Buzeu sî Ialomitia.

Divisunea II. Districtulu Iasi, Sucéva, Botosiani, Dorohoi, Romanu, Neamtiu, Bacau sî Putna.

Divisiunea III. Districtulu Muscelu, Argesiu, Valcea, Gorjiu, Mehedinti, Dolju, Romanati sî Oltu.

Divisiunea IV. Districtulu Râmnicu-Saratu, Braila, Covurului, Ismailu, Bolgrad, Cahulu, Tecuciu, Tutova, Vasluiu sî Falciu.

Acésta impartire se va pune in aplicare dela 1 Octombre viitoriu.

Companiile de graniceri sî escadrónele de dorobanti voru fi impartíte pre batalióne sî divisióne precum urméza :

Graniceriî.

Divisiunea I-iu teritoriale. Compani'a 1-a Bratocea sî a 2-a Predealu, din batalionulu 1-iu, cu resiedintia in Predealu.

Compani'a 1 Turnu-Magurele, a 2-a Zimnicea sî a 3 Gurgiu, din batalionulu, alu 2-lea, cu resiedintia in Giurgiu.

Compani'a 1 Oltenitia; a 2-a Stirbey sî a 3-a Gura-Ialomiei din batalionulu alu 3-lea cu resiedintia Stirbey.

Divisiunea II-a teritoriale. Compani'a 1 Sculeni, a 2-a Stefanesci, a 3-a Radautii, a 4-a Mamornitia, din batalionulu ale 4-lea, cu resiedinti'a Stefanesci.

Compani'a 1 Mihaileni, a 2-a Nimirceni, a 3-a Cornu-Luncei, a 4-a Dorn'a, din batalionulu alu 5-lea, resiedintia Maileni.

Compani'a 1 Presecani, a 2-a Comanesci a 3-a, Oituzu, a 4-a Soveja, din bataliunea a 6-a resiedinti'a Tingu-Ocnei.

Divisiunea III-a teritoriale. Compani'a 1 Giuvala, a 2-a Riulu-Vadului, a 3-a Buliga, a 4-a Vorciorova, din bataliunea a 7-a, resiedinti'a Tîrgu-Jiului.

Compani'a 1 Severinu, a 2-a Grnia, a 3-a Calafatu, a 4-a Bechetu din bataliunea a 8-a, resiedinti'a Calafatu.

Divisiunea IV-a teritoriale. Compani'a 1 Polizesci, a 2-a Braila sî a 3-a Calati, bataliunea 9, cu resiedinti'a in Braila.

Compani'a 1 Comradu, a 2-a Carpineni, bataliunea 10, cu resiedinti'a in Roni.

Dorobantiî.

Divisiunea I-iu teritoriale. Escadronulu Ilfovu, Vlasca sî Teleormanu, divisionalu 1, cu resiedinti'a in Bucuresci.

Escadronulu de Dâmbovitia, Prahova, Buzeu sî Ialomitia, divisionulu 2, cu resiedinti'a in Buzeu.

Divisiunea II-a teritoriale. Escadronulu de Iassi, Sucév'a, Botosiani sî Dorohoiu, divisiunea 3. cu resiedinti'a in Iassi.

Escadronulu de Romanu, Némtiu, Bacâu sî Putn'a, divisiunea 4, cu resiedinti'a in Bacâu.

Divisiunea III-a teritoriale. Escadronulu de Mehedinti, Dolju, Romanati sî Oltu, divisiunea 5, cu resiedinti'a in Craiov'a.

Escadronulu de Muscelu, Argesiu, Vilcea sî Gorjiu, divisiunea 6, cu resiedinti'a in Pitesci.

Divisiunea VI-a teritoriale. Escadronulu de Brail'a, Cuvurlui sî Râmnicu-Saratu, divisiunoa 7, cu resiedinti'a in Galati.

Escadronulu de Tutov'a, Vaslui, Falciu sî Tecuciu, divisiunea 8, cu resiedinti'a in Berladu.

Cu ocasionea acestei impartiri, companiele de graniceri, cari pâna acum erau formate in nóue bataliuni, se voru imparti in diece, precum se arata mai susu, pentru unu statu majoru de bataliune cu resiedinti'a in comun'a Stirbey.

Acésta impartire se va pune in aplicare dela 1 Octomvre. „Mon.“

Varietâti.

*** Majestatea Sea prin préinalt'a decisiune din 31 Iuliu 1869 a incuviintiatu regulamentulu privitoriu la relatiunile oficieriloru. In intielesulu acestui regulamentu li se lasa oficieriloru, cari nu poftescu a continuá servitiulu activu in pace, caracterulu de oficeru numai sub conditiunea, déca se obléga a face in timpu de resbelu servitiu amesuratu puteriloru sele fisice sî spirituale. Acestu oblegamentu duréza pentru toti pâna la anulu alu 60., de care altufeliu se potu eliberá sî trece in starea „afara de servitiu“ numai sub anumite conditiuni. Oficierii, cari au unu anu de servitiu activu potu trece, déca nu le sta nimic'a in contra la reserva séu la garda, déca nu 'su obligati la reserva; iéra cei cu servitiu activu de 10 ani potu trece dupa placu séu la reserva séu la garda. Trecerea oficieriloru dela reserva in servitiu activu se póte intemplá in pace numai in unele casuri considerabile. Veri-ce oficieru póte depune de buna voia chargi'a de oficieru, déca nu-i sta nemicu in contra. Fiecârui oficieru din reserva, pensionatu (afara de temporalu invalidi) séu din starea „afara de servitiu“, i este iertatu a ocupá unu servitiu civilu de statu séu atare ramura de castigu, ce nu derangiéza vadi'a de oficieru sî nu trece preste a trei'a parte din pensiune dimpreuna cu adausele lânga acest'a. In acestu casu obtienu rangulu de oficieru, relative sî pensiunea, nu le e permisu inse a se folosí de acestu caracteru la subscrieri, s. a. precum nici de uniform'a militare. Esceptiunea dela acést'a facu numai, cei, cari stau in fruntea demnitâtiloru supreme de curte. Necorespundiendu cârui-va, care a trecutu de sub ingrigirea militare intr'unu servitiu de statu civilu, relatiunile acestui servitiu, lu póte parasí sî a-si castigá iérasi pensiunea de mai inainte. Acestu regulamentu are valóre pentru toti functiunarii militari, precum : auditori, medici, preoti militaresci s. a. —

*** In siedinti'a plenaria a delegatiunei ung. dela 7 Aug. a interpelatu Petrovay asupr'a certeloru mediuinali cu Romani'a. Orczy respunde ca din partea Ungariei nu s'a facutu nici unu actu de

fortia ; Romani'a a tramisu 280 soldati cu 12 tunuri la frontariu, cari eventualminte voru fi primiti energicu. — Delegatiunea aplaudéza.

*** Incâtu despre aparinti'a „Albinei“ avemn sa indreptâmu la cele insemnate de noi, ca ese numai de dóue ori pre septamâna, sî numai la casuri estraordinarie va esî mai de multe ori.

*** **Socóta sî multiumita publica.** *)

Continuarea ofertelorn incurse dela marinimosii contribuinti pentru „Bibliotec'a“ tinerimei române gr. orientale din Lugosiu , ce dejá s'a sî infiintiatu.

Din Lugosiu. Prin comitetulu arangiatoriu dela urmatorii dd : F. Blum 2 fl. A. Tornea 1 fl. C. Florescu 2 fl. G. Iovi 2 fl. A. Nécsi'a 3 fl. I. Iiucsiu 2 fl. G. Nicolcea 1 fl. G. Luc'a 2 fl. G. Damenescu 3 fl. I. Parvu 2 fl. N. Ignea 2 fl. A. Podhraszky 1 fl. G. Pesteanu prot. gr. or. 5 fl. M. Ignea parochu 1 fl. M. Pocreanu parochu 2 fl. C. Radulescu adv. 3 fl. F. Pascu ases. 3 fl. Gic'a propr. 3 fl. T. Popu propr. 5 fl. V. Opr'a 1 fl. V. Pavelu 1 fl. Stefanu Berceanu archidiac. 2 fl. P. Kóváry 1 fl. I. Glavanu 1 fl. A. Berlogea 2 fl. A. Caldarasiu 1 fl. O. Metzler not. com. 1 fl. C. Tom'a invet. 1 fl. I. Muresianu 3 fl. I. Iorg'a 2. F. Papp 3 fl. G. Mersiciu 1 fl. A. Hundt 3 fl. C. Parvi 1 fl. Wusching 50. cr. Fűzi 1 fl. N. Popoviciu 2 fl. G. Svoboda 1 fl. G. Lupulescu 2 fl. G. Marianu 2 fl. C. Popoviciu 2 fl. S. Vitia 1 fl. S. Totváradi 2 fl. dr. Miescu 2 fl. P. Lang 2 fl. A. Bauer 2. fl. H. Klain 3 fl. Paphazi jur. 1 fl. G. Bugariu 1 fl. S. Gavrilovschi 1 fl. I. de Fogarasiu 1 fl. A. Rezeiu ases. 1 fl. I. Rusalinu 2 fl. B. Marsiovschi 2 fl. D. Daminescu 1 fl. I. Bagosi 1 fl. S. Deutsch 2 fl. C. Palco 2 fl. M. Auspitz 2 fl. Galini 1 fl. A. Höffler 2 fl. I. Hertiegu 1 fl. P. Bocicaiu 1 fl. G. Bocicaiu 1 fl. F. Freund 2 fl. P. Ghelesianu 1 fl. A. Mold. 2 fl. I. Hipsch 2 fl. dela confetariulu 5 fl.

Prin d. Stefanu Antonescu jude primariu colectante din Fagetu , dela dd-nii urmatori : Atanasiu Ioanoviciu protop. 1 fl. S. Antonescu jude prim. 1 fl. I. Milosiu jur. 1 fl. Iacobu Stoic'a jur. 1 fl. N. Sedanu com. de drumu 1 fl. A. Mustetiu invetiat. 1 fl. Din Serezanu : A. Maniu not. com. 1 fl. Din Bojuru : N. Barbulescu par. 1 fl. Stefanu Panaiotu not. com. 1 fl. I. Constantinoviciu inv. 1 fl.

Din Boccea montana. Prin d. A. Stolojanu jude primariu dela dd. urmatori :

Zacharie Botosiu par. 1 fl. Ned'a 1 fl. N. Panaiotu 1 fl. M. Rusu 2 fl. V. Diaconoviciu 1 fl. A. Brajuti 1 fl. E. Petiu 1 fl. A. Christu 1 fl. A. Stolojanu jude prim. 2 fl.

Din Resitia. Prin d. Iuliu Petricu jude cercualu col. au incursu dela dd. urmatori :

A. Hergloz notariu com 3 fl. G. Pocanu paroch 2 fl. B. Biró jur. 2 fl. A. Diaconovicu secret. la soc. 5 fl. I. Zimermann jude com. 5 fl. I. Capetiu doc. 2 fl. A. Iianu negot. 2 fl. A Dragulovicin 2 fl. G. Nicolaeviciu 2 fl. A. Ursiciu not. com 2 fl. G. Caragen'a priv. 3 fl. G. Ioanu negot. 5 fl. Glig. Balanescu macel. 3 fl. Cristianu Patesianu priv. 3 fl. A. Crenianu papuc. 1 fl. I. Petricu jude cerc. 6 fl. Prin d. V. Radulovicin colectante au incursu dela dd. urmatori :

Din Biseric'a-alba. Majoru Meghelesiu 2 fl. Majoru Novacescu 2 fl. C. Cioloc'a 2 fl. C. Balanescu 1 fl. M. Pocreanu capel. 2 fl. V. Radulovicin 5 fl. Prin colectantele d. I. Vladu jude cerc. au incursu dela dd. urmatori din Satu micu :

Stefanu Patianschi propr. 2 fl. C. Patianschi propr. 1 fl. I. Patianschi propr. 1 fl. D. Fodoru notar. comunu 1 fl. Din Petrós'a : A. Toroniosi not. com 1 fl. Din Scheiusiu. Popeanu not. com. 2 fl. Din Zgribesci : A. Mihutiu not. com. 1 fl. Prin d. Alesandru Ioanoviciu prot. cá colectante au incursu dela dd. urmatori din Cheveresiulu-mare :

I. Popoviciu par. gr-or. 1 fl. D. Craciunu par. gr-or. 1 fl. I. Barbulescu adm. 1 fl. Din Sacosiulu turcescu : Petru Belu adm. par. 1 fl. Din Buziasiu : Ales. Ioanoviciu protop. 4 fl. Prin d. Dionisiu Popesculu par. gr-or. colectante, dela dd urmatori din Giabaru :

Nicolae Lipovanu invet. 1. fl. Nicolae Chirea jude 1 fl. George Milencoviciu propr. 2. fl. Stefanu Milencoviciu propr. 1 fl. Stefanu Petroviciu 1 fl. D. Popescu parochu 2 fl.

(Va urmá.)

Lugosiu in 14 uliu 1869.

In numele comit. arangiatoriu :

Constantiu Udria
Directoru sî presiedinte.

Vasilie Nicolescu
docinte cá notariu.

38—1 **Concursu.**

Spre ocuparea statiunei de invatiatoriu la scól'a româna gr-orientale din comun'a Vacca; comitatulu Zarandului , se escrie prin acést'a concursu pâna in 19 Augustu st. vechiu.

Cu acésta statiune e impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. sî unu relutu de 24 fl. v. a. pentru lemne, doritorii de a competí la acésta statiune au a documentá :

a) ca au absolvitu celu putienu gimnasiulu inf. sî cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu archidiecesanu gr-or. din Sabiiu.

b) ca cunósce pre deplinu cantârile sî tipiculu bisericescu;

c) ca are o purtare buna morale.

Concurentii la acésta statiune au a'si asterne subscrisului suplicele loru provediute cu docomentele necesarie pâna la terminulu susu atinsu.

Bradu, 24 Iuliu 1869

M. Lazaru
Prot.

37—3 **Concursu.**

La scólele gimnasiale, reale sî comerciale române gr. or. din Brasiovu se deschide concursu pentru urmatórele posturi de profesori.

1. Unu profesoru de sciintiele naturale pentru gimnasiulu intregu sî de Matematica pentru ginmnasiului inferioru. Acestu profesoru fiindu necesitate va predá unele objecte din sfer'a sea sî la scóla reala sî la cea comerciala.
2. Unu profesoru de comtabilitate, Aritmetica sî Corespondentia mercantila la scól'a comerciala cu aplicare eventuala sî la scól'a reala.
3. Unu profesoru pentru Geometri'a descriptiva. Desemnulu linearu sî Aritmetic'a la scól'a reala.
4. Unu profesoru de limb'a francesa pentru gimnasiu, scól'a reala sî scól'a cemerciala. Salariele anuale pentru posturile de sub 1. 2. sî 3. suntu de 800 fl. v. a. sî prospectu de inaintare la 900 fl. v. a. iéra pentru profesorulu de limb'a francesa de 600 fl. v. a. pe anu. 900 fl. v. a. pre anu.

Limb'a , in care se predau objectele la tóte scólele amintite, este cea româna. Fiecare din profesorii alesi va serví anulu primu de proba , iéra in anulu alu doilea aflându-se corespundietoriu chiamârii sele va primí decretulu de denumire definitiva.

Doritorii, de a ocupá unulu din aceste posturi, sa binevoiasca a asterne la subscris'a eforia celu multu pâna in 15 Augustu a. c. s. v. concursele loru insocite de documentele, prin care dovedescu a) ca suntu nascuti români de religiunea ortodocsa orientala , b) ca au conduita morala sî politica buna sî c) suntu cualificati pentru postulu, la care competéza. — Cualificatiunea la postulu 1. se documentédia prin testimoniu de maturitate sî prin atestatu despre absolvarea cu succesu a facultâtiei filosofice la vre-o universitate; iéra pentru posturile 2 sî 3 prin testimonii despre absolvarea unei scoli reale séu comerciale superióre , séu a unui institutu technicu.

Se intielege de sine, ca acei competitori, care voru dovedí cualificatiune mai mare, séu prin esamene formale, séu prin pracsa câstigata pâna acum'a, voru fi preferiti.

Brasiovu 19/31ulie 1869.

Efori'a scóleloru centrale
române gr. orientala.

Damianu Datco
Presiedinte.

(23—2) **Concursu.**

Spre ocuparea unei statiuni de invetiatoriu la scól'a normale româna gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandului cu carea este impreunatu unu salariu de 450 fl. v. a., se escrie prin acést'a concursu pâna la 15/27 Augustu a. c.

Concurentii la acésta statiune au a documentá : a) purtare buna morale ; b) sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invetiamentului ; c) ca au absolvitu celu putienu gimnasiulu inferioru cu succesu bunu, sî cursulu pedagogicu la unulu din institutele nóstre pedagogico- teologice române greco- orientale din Sabiiu séu Aradu.

Concurentii au a-si tramite suplicele loru concursuale la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu, 17/29 Augustu 1869.

Presiedintele comissiunei scolare române gr. or. din comitatulu Zarandului.

38—1 **Escriere de concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de cas'a I sî II, la scól'a populare greco-orientale din comun'a Vale scaunulu Selistei se escrie concursu.

Pentru clas'a I este impreunatu unu salariu de 120 fl. v. a.

Pentru clas'a II este impreunatu unu salariu de 240 fl. v. a. 2 org. lemne sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá postulu pentru clas'a I. debue se documentedia ca au absolvatu II clasa gimnasiale , cursulu pedagogicu ; pentru clas'a II debue se documentedia ca au absolvatu V. clase gimnasiale, cursulu pedagogicu, s'au clericalu, sî ca afara de limb'a româna , mai scie sî alta limba a patriei.

a) Pentru ambi invetiatori se mai cere cunoscinti'a cânturiloru sî tipicului bisericescu.

b) Ambi invatiatori voru avea a produce testimoniu de moralitate.

Competitorii au sesi tramita concursele pâna la 20 Augustu a. c. stilulu vechiu la subsemnatu'u.

Vale in 24 Iuliu 1869.

Efori'a scolare.
Ioanu Baile
Parochu gr-or.

24—3 **Concursu.**

La scól'a populare elementarie gr-or. din Darstele Brasiovului a devenitu vacantu postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá recursurile loru inzertrate cu documentele inaltu prescrise, — despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — sî adresate câtra préonoratulu scaunu protopopescu I alu Brasiovului — sa le tramita subscrisului comitetu parochialu.

Darste, in 16 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Darste.

Tom'a Bersanu,
Presiedinte.

Citatiune edictala.

Ioanu Dumitru absolutu de gimnasiulu micu românu din Brasiovu casatoritu cu Mari'a Lupu ambi gr. or. din Ticusiulu românu, parasindu-si legiuit'a sea socia a pribegitu in Romani'a, se citéza cá in terminu de 6 luni sa se infatisieze la subscrisulu foru protopopescu, cá sa respunda la pâr'a asternuta din partea sociei lui, câci la din contra sî fâra de elu in intielesulu SS. canóne ale sântei nóstre biserici se va dá otarire pârei date asupr'a densului.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cohalmului.

Braosu, 5 Iuliu 1869

Ioanu Iosifu,
(30—1) Adm. prot.

Burs'a de Vienn'a.

Din 30 Iuliu (11 Aug.) 1869.

Metalicele 5%	62 55	Act. de creditu	310 20
Imprumut. nat. 5%	71 90	Argintulu	120 35
Actiile de banca	751	Galbinulu	5 90

---

*) Tóte celelalte stim. Redactiuni suntu rugate a reproduce in colónele diuarieloru loru.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 61. ANULU XVII.

Sabiiu, in 3/15 Augustu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Vedemu ca a strabatutu in publicu unele informatiuni despre deslegarea afacerei de controversa intre parochianii români si greci dela biseric'a gr. or. dela Sânt'a Treime din cetatea Brasiovului. Pre câtu avemu si noi informatiuni despre deslegarea acést'a, deocamdata credemu a puté afirmá, ca lucrulu acest'a nu a petrunsu in publicu, in tóta genuinitatea sea. Acést'a erá si preste putintia pentru ca ordinatiunea respectiva inca nu e publicata. La tempulu seu ne vomu adoperá asiá dara, pentru delaturarea ori-cárei cuprinderi necorespundietórie a ordinatiunei a o pune sub ochii cetitoriloru.

Unu resunetu la cartea rosia in delegatiune.

Cartea rosia in delegatiunile ambeloru pârti ale imperiului au deschisu cale unoru cuventâri cari pórta germenulu de eveneminte mari. Politic'a interna si esterna a monarchiei si are partea sea depusa in atinsele cuventâri.

In fati'a unei atari impregiurâri ne punemu intrebarea, ca óre cuprindevomu noi, si déca vomu cuprinde, o vomu cuprinde bine situatiunea in care ne aflâmu. ?

In o dare de séma a situatiunei de pre la incepulu anului 1867, ne straduiramu a infatisiá publicului cetitoriu periculii possibili in venitoriu. Se intielege ca noi de atunci amu staloritu, ca delaturarea periculiloru nu aterna numai si numai dela noi.

Astadi vedemu in tóte pârtile o miscare. Europ'a se pare a fi decisa a face pre tóte punctele unu pasu inainte. Ceea ce nu vedemu inca este, ca elementele cari au sa compuna viitoriulu inca nu suntu grupate de asiá, cá sa garanteze unu ecuilibru si cu acést'a o sigurantia pentru tóte natiunalitâtile de viatia din continentulu nostru. Cu deosebire putemu dîce acést'a despre partea din resaritulu de média di alu Europei.

Impregiurarea acést'a de vaieratu se esplica pré usioru déca omulu cauta asupr'a insusîriloru natiunalitâtiloru.

Sa le luâmu dearendulu incependu din ori-care coltiu alu Europei, si vomu aflá ca unu feliu de ambitiune egoistica le impinge mai pre fia-care la o netolerantia fatia cu cele-lalte si la unu feliu de supremația asupr'a celoru-lalte.

Ceea ce vedemu in mare in Europ'a aflâmu in proportiunea cuviinciósa acasa in monarchi'a nóstra, si mai departe in patri'a nóstra mai strimta

Indata la inceputu amintiramu de cuventârile din delegatiuni si amu puté amintì si de altele cari nu au natura politica si cari s'au rostitu si in apropiarea nóstra. Din tóte vedemu ca d. e. elementulu nemtiescu se provóca mereu la cultur'a sea Se provóca insa nu pentru cá sa faca din ea unu ce comunu si cu altii, ci pentru cá sa scóta din ea unu dreptu esclusivu de o esistintia esclusiva pentru sine, in genere si in specie. In acelasi coru vedemu si in delegatiunea si diuaristic'a ungurésca ca-si amesteca ariele si unii din barbatii natiunei magiare, de-si amenintiarea cu dreptulu esclusivu, emanatu din „supra-cultur'a nemtiésca,“ e indreptatu asiá de bine si asupr'a loru cá si asupr'a tuturoru celoru-lalti „subculturani“, dupa cum se esprimá unu profesoru de pre catedr'a unei universitâti germane inca de pre la 1863.

Déca avemu infatisiarea de mai susu inaintea o hiloru credemu ca vomu puté usioru conclude ca conflictele cari aparu pre orizontulu politicu suntu numai nisce efecte ale conflictului celui mare, provenitu din interesele generali de rase.

Este sórtea cea mai ingrata, cându cine-va se afla in impregiurâri de aceste si este constrinsu a luá parte la actiune. Actiunea séu activitatea este insa o necessitate imperativa tocmai in impregiurâri de aceste, pentru ca ea, celu putienu, sustiene pre celu interesatu la pusetiunea de unde póte vedé si póte face sa véda si altii ce au oferatu trecutulu, ce ofera viitoriulu si ca se póte cine-va intórce la trecutu, asiá dupa cum a fostu elu odinióra séu este de lipsa sa-si ia diu'a buna dela elu si sa se tiena numai de viitoriu.

Românii preste totu luati din ferberea cea inceputa dela 1860 incóci au datoria a cautá asupra germanismului, care unii delegati ai senatului imperialu nilu punu de nou in prosceniu si de alta parte a nu-si uitá ca acel'a si póte totu asiá de bine intinde mân'a nevediuta, carea sa confisce substratulu celu mai siguru, pamentulu, indata ce va succede a-i isolá (pre români) de elementele la cari ei suntu naturalminte avisati. Periculii suntu numai in forma deosebiti. Ací mai putemu adauge indata si unu altu periculu carele póte amenintiá de alta parte.

Trebuie dara odata sa invingemu spaim'a de greutatea chiamârei ce ni-o da situatiunea; alu doilea si ce-i ce formeza dejà unu statu independinte si cesti cari ne aflâmu in monarchi'a austro-ungurésca sa cautâmu inainte de tóte cá principiulu de egalitate sa fia respectatu pentru fia care in feliulu seu, adeca, pentru unii cá statu, pentru altii cá natiune cu drepturi egale in statu. Ungari'a si monarchi'a austro-ungurésca preste totu, de si mai tardiu, vediendu staruinti'a nóstra pre lânga unu dreptu asiá de sântu, va deschide ochii si va recunósce necessitatea de a ne apretiuí mai multu decâtu pâna acum. Nisuintieloru de sterpirea de rase atunci li se voru pune margini, câci nimenea nu va avé cale de a calcá popóre si staturi cari nu dorescu alt'a decâtu sa traiasca in libertate si se contribuie la inaintarea culturei omenesci.

Eveneminte politice.

In B o e m i 'a se voru face alegeri nóue. — Goluchovski 'si depune mandatulu de deputatu, pentru ca nu póte primí politic'a mandantiloru sei de passivitate fatia cu senatulu imperiale. — Intre Austri'a si Prussi'a polemic'a diuaristica se incórda totu mai tare. — Imper. Napoleonu merge in 12 Aug. la Chalons in castre si petrece pâna in 15 Aug. — In London s'a prorogatu parlamentulu. — In Spani'a inca nu s'au asiediatu Carlistii. — Principele C a r o l u se va intrevedé cu tiarulu in Livadi'a. Ministrulu Cogalniceanu a sositu la Bucuresci.

Delegatiunea ungurésca.

V i e n 'a 6 Augustu.

Presiedinte: M a j l á t h. Din partea regimului se afla presenti: baronulu O r c z y, W e n i n g e r, ministrulu de finantie L o n y a y.

Bitto propune, ca, incependu dela an. 1870 incolo creditulu supletoriu sa se pórte numai pâna in lun'a lui Martiu a anului viitoriu; platirile insa se potu urmá pâna in Iuniu. Socotelile sa se revédia indata de curtea suprema de computu si sa se astérna delegatiuniloru. O esceptiune facu acele sume, cari se retienu in cele 3 luni dintâiu ale anului bugetariu viitoriu spre acelu scopu, cá sa se póta implini obligamintele, ce resultéza din pacte dejá incheiate. (se primesce.)

S t r a t i m i r o v i c s face interpelatiunea urmatóre câtra ministrulu comunu de esterne: „De óre-ce jace in interesulu monarchiei a intretiené o amicitia câtu de intima cu popórele din Orientu, intrebu pre d. ministru, déca e aplicatu a infiintiá unu consulatu in Cetinje ?“

Comit. supr. Lud. T i s z a, referintele sectiunei pentru esterne, cetesce raportulu despre bugetulu ministeriului comunu de esterne.

Beust apare in sala.

Franciscu P u l s z k y: In epistol'a câtra contele Wimpffen, cuprinsa in cartea rosia, a aretatu contele Beust insemnatatea propuneriloru diplomatice inaintea delegatiunei. Consultârile delegatiunei suntu fórte serióse togmai pentru ca numerulu delegatiloru e micu. In acésta institutiune jace garanti'a nu numai pentru libertate, ci si pentru pace; ea nu vine inainte nici in Rotteck, nici in Bäcker, câci e nóua si de aceea are multi inimici. Austri'a nu trebuie sa uite, ca reorganisarea a delaturatu paragrafulu seu celu faimosu, si ca iérasi potu vení tempuri, cându spiritulu nu va fi liberalu ci contra libertâtiei, si ca atunci tocmai delegatiunea va fi aceea, prin care ambele pârti se voru puté spriginí.

Interesele ambeloru pârti ale imperiului firesce suntu diferite in unele relatiuni. Ungari'a cauta spre Ostu, Austri'a spre Vestu. Ce se atinge de politic'a orientale a lui Beust, vorbitoriulu e multamitu cu acést'a. Ungari'a pretutindenea este, dupa densulu, o amica a libertâtiei, in Ungari'a nu este nici o partida — si vorbitoriulu poftesce a fi audite aceste cuvinte si in Bucuresci —, care aru dorí estindere. U n g a r i 'a n u a r u v o í s a p r i m é s c a i n s i n e e l e m e n t e s t r a i n e. Aru fi in interesulu Ungariei cá sa progreseze si popórele dela Dunarea de josu; câci crescendu libertatea aru devení mai bogate si comunicatiunea de negotiu cu Ungari'a mai via, aru devení mai departe mai culte, si cultur'a le-aru face amici ai Ungariei.

Dupa cum insa nu are Ungari'a dorintie de estensiune, asiá pretinde Ungari'a, cá nici elementulu germanu din Austri'a sa nu nisuiésca la estindere.

Abstragendu dela cestiunea libertâtiei interne dualismulu e garanti'a pâcei pentru Europ'a intréga, de óre-ce favoréza cu resolutiune neutralitatea monarchiei austro- magiare. Paritatea, ce esista intre ambele state ale monarchiei, ne opresce pre noi ungurii de a cugetá la estindere in Ostu, de asemenea cá si pre Austri'a in Vestu.

Déca un'a séu alta parte, intarita prin politic'a sea esterna, aru aretá influiutia mai mare, atunci aru fi stricatu ecuilibrulu si paritatea nu aru mai puté esistá. Acestu principiu alu vietiei nóstre constitutiunale, filosofi'a coinvoirei, i prescrie ministrului de esterne politic'a sea in modu otaritu, ea e politic'a pâcei, ea ne departéza dela ori-ce dorintia de estindere teritoriale. De aceea potu fi convinsi si vecinii nostri din Orientu — a-si dorí, sa se póta audí vocea mea in Bucuresci — cumca temerea de — apucaturi lacome, esprimata asiá desu in jurnalele loru, e cu totulu nebasata. Cu câtu se desvólta mai liberu autonomi'a tieriloru vecine, cu atât'a mai multu vinu la valóre afacerile economice ale statului, si in directiunea acést'a interesele nóstre suntu identice cu cele ale Serbiei si Romaniei. Cu câtu se desvólta mai multu acele tieri, cu atâti mai multi amici ne crescu acolo!

Pentru aceea e lucru firescu, déca aprobâmu politic'a contelui Beust fatia cu Orientulu; vedemu ca programulu lui, dupa cum l'a desvoltatu in depesi'a lui din 1 Ianuariu 1867, e celu adeveratu, fiindu ca pre lânga integritatea Turciei a cautatu a aperá drepturile raialeloru si a indemná la o revisiune a tractateloru din 1856. E lucru firescu, ca Franci'a si cele-lalte puteri nu spriginira acelu programu. Diplomati'a e indatinata de a trai din mâna in gura si se codesce, a deslegá principialminte cestiuni mari. E o aparintia vechia, ce nu o intalnimu pentru prim'a data in istoria.

Inca inainte cu 2500 ani vení proroculu Isai'a la regele Esechi'a si descriindu-i viitoriulu cu colorile cele mai intunecate, 'lu admonà de a se ingrigí inainte pentru pericululu amenintiatoriu. Iéra regele i respunse profetului cu rugaciunea cea scurta: „Dómne, da-ne pace in dilele nóstre!“

Si regele Esechi'a avù dreptu in sensulu seu; istori'a insa i dete dreptu profetului, si asiá contele Beust sa se mangaie cn aceea, ca nici elu n'a umblatu mai bine cù programulu seu, cá profetulu Isai'a. Cabinetele dîceau: Da-ne pacea in dîlele nóstre; istori'a insa i va dá dreptu contelui Beust. (Aplausu.)

Aceeasi politica a pâcei insa si a retienerei, cé a intrebuintiat'o ministrulu de esterne cu succesu bunu in Ostu, trebuie observata in asemenea modu si in Vestu; si privimu cu satisfactiune aceea impregiurare, ca cont. Beust a respinsu in depesi'a indreptata câtra Bavari'a si Würtemberg'a, conlucrarea la intemeiarea unei confederatiuni sudice cu aceeasi resignatiune. In sensulu dualismului si alu paritâtiei elu nu puté face altu ce-va, in privinti'a acést'a elu a satisfacutu intereseloru monarchiei austro-magiare, dupa cum le pretinde cointielegerea. Trebuie insa sa atragemu atentiunea asupr'a periculului, ce jace in recél'a relatiuniloru intre Vien'a si Berlinu. O contielegere mai amicabile cu acést'a putere mare germana, aru fi o garantia nóua pentru pacea Europei. Cu tóte ca scimu, ce ne impune demnitatea monarchiei magiaro-austriace, carea nu trebue pariclitata nici decum, totusi asteptâmu dela acea prudintia si tactica a ministrului nostru de esterne, cu carea a sciutu a redicá valórea monarchiei in verice cestiune européna, fie aceea legata mai strinsu séu mai liberu cu interesele nóstre, ca va aflá ocasiune, de a demustrá cabinetului din Berlinu, cumca politic'a nóstra e politic'a pâcei, si cumca acésta pace cere necesarminte o relatiune reciproca mai amicabile intre cabinetele din Berlinu si Vien'a. (Aplausu.) Eu propunu cá raportulu comissiunei sa se primésca de basa la desbaterea speciale.

Ed. Zsedenyi nu e multiamitu cu politic'a ministeriului comunu de esterne, luându afara numai politic'a observata in cestiunea Romei. Pacea dupa cum o sustiene diplomati'a comuna a monarchiei, aru costá pré multu. Ca starea din afara nu s'aru fi imbunatatitu cu nimica si nice constitutiunea nu s'aru fi intaritu, deóre ce ministrii lucra dupa cum le place si facu cá delegatiunile se hotarésca, ce voru ei. (contradîcere.) Ministrulu de esterne nu si-aru fi uitatu de trecutu si se aru nisuí de a'si sustienea influinti'a asupr'a aceloru state, cu cari astadi monarchi'a austriaca nu are de a face nemic'a. In notele si scriptele sele aru urmá firesce o politica de pace, ce pare sincera, dar nu s'aru fi lasatu de cugetele sele ascunse, de a-si intarí influinti'a sea in Germani'a sudica. Vorbitoriulu desaprobéza tienut'a cea rece a cabinetului comunu reservata inca cu ocasiunea missiunei lui Tauffkirch. Din acelu timpu se trage suspiciunea Prussiei fatia cu monarchi'a; si acésta suspiciune aru fi incâtuva intemeiata, deóre-ce Beust sta mereu de independinti'a cenfederatiunei germâne de sudu, chiaru si in contr'a vointiei acestei'a. Mai departe imputa vorbitoriulu ministeriului, ca se lasa a fi purtatu de câtra Franci'a, ca a datu instructiune ambasadoriloru din orientu, de a merge mâna in mâna cu ai Franciei. (Ilaritate, strigare: „Orica sa mergemu póte cu Russi'a ?“) Si in Belgiu au spriginitu ministrulu pretensiunile Franciei, in scurtu dîsu, ca se pare ca monarchi'a aru fi dejá aliat'a Francici. O atare aliantia inse nu aru fi in interesulu pâcei, spre a sustiené pacea, monarchi'a aru trebuí se remâna cu totulu neutrale.

Pulszky respunde la atacurile lui Zsedeny, cumca pacea armata firesce ca e grea si e unu blestemu asupr'a Europei intregi, dar monarchi'a austro-magiara nu póte fi acelu statu, care se póta incepe cu desarmarea. Imputarea facuta ministrului, cumca nu si-a uitatu de traditiunile trecutului, nu e drépta si nu trebue nice o demustratiune mai adenca, spre a aretá, cumca Beust s'a deslipitu cu totulu de traditiunile scolei lui Metternich, carea scóla avea inaintea ochiloru unicului scopu, conservarea ideiloru reactionarie. Déca se privesce politic'a urmata de contele Beust in totalitatea ei, delegatiunea acést'a nu-i póte denegá recunoscinti'a sea, deóre-ce totu-déun'a a avutu inaintea ochiloru interesele Ungariei.

Contele Ferd. Zichy adresându-se si elu câtra Zsedenyi, i da sa pricépa, ca nu aru fi destulu, a voí pacea spre a o si sustiené; trebuie pastrata si puterea, spre a o puté mediulocí. Nu e chemarea acestei monarchii, de a ajutá la latîrea supremației Prussiane in Germani'a, si déca ministrulu de esterne merge in orientu mâna in mâna cu Franci'a, acést'a are motivu naturalu in acea impregiurare, ca suntu identice interesele Franciei si ale monarnarchiei in orientu.

Representantele ministeriului de esterne bar. Orzcy, dechiara, ca ministeriulu a favoritu nisuintiele liberale pretutindine, asiá si in Ostu, ca s'a nisuitu pretutindinea, a-si câstigá simpathii, dar ca pretinde pretutindinea cu totu dreptulu, sa i se arete asemenea simpathii. Dela ministeriu, nu se póte pretinde cá sa supuna interesele monarchiei proprie, intereseloru streine. Déca Zsedenyi imputa, ca spesele se immultiescu, acésta imputare nu se póte face ministeriului de esterne, deóre ce acést'a n'a vatematu inca nicairi regulile crutiârei. Si imputarea, ca greutâtile s'a imultîtu in bugetulu armatei, nu se póte face ministeriului de esterne, inaintea acestui foru alu delegatiunei, ci inaintea parlamenteloru; câci acolo s'a votatu legea cea nóua de armare si togmai acésta lege de armare aduce cu sine sarcini mai mari. Cumca iubirea de pace a ministeriului e numai paruta, si cumca pre ascunsu urméza tendintie de atacare, e o contradîcere; câci dupa form'a constitutionala a regimului de astadi nu se potu urmá tendintie secrete, ce stau in contradîcere cu cele publicate. Ce se tiene de posetiunea monarchiei fatia cu Germani'a, acést'a e basata strictu pre tractatele de pace dela Prag'a.

Déca s'aru indemná monarchi'a de a parasí acésta posetiune, va fi amagita a se pune pre planulu celu pezisiu, unde nu se afla stare. Imputarea pentru posetiunea luata cu missiunea lui Tauffkirch aru fi de aceea intardiata. Zsedenyi a dîsu, ca Germani'a sudica—faca monarchi'a ce va face—totusi se va supune odata supremației prussiane, si de aceea sfatuie de a nu se mestecá nice decum in afacerile Germaniei sudice. Acestu sfatu 'lu urméza ministeriulu intr'atât'a, incâtu nice nu voiesce a si dá parerea sea despre relatiunile din Germ. sud., si Zsedenyi nu 'si urméza nice sfatulu seu propriu, deóre ce si descopere parerea sea despre relatiunile Germaniei sudice in forma fórte provocatóre. In orientu de buna séma aru fi purcesu ministeriulu mâna in mâna cu Franci'a, dar numai din acea causa, pentru ca Franci'a basându-se pre tractatele de Parisu, aru fi luatu initiativa la o procedere, care erá pre deplinu corecta si la care a trebuitu sa se alature monarchi'a in interesulu seu propriu. Zsedenyi a dîsu, ca monarchiei nu-i e iertatu a cautá simpathia in Germ. sud., acést'a e resolutu a o combate.

Ministeriulu comunu cauta a'si câstigá pretutindinea simpathii, deóre-ce interesulu monarchiei proprie e singurulu seu punctu de manecare. In genere ministeriulu e condusu pretutindinea de principiulu, ca onoréza drepturile puteriloru straine, dara pretinde, cá drepturile monarchiei proprie sa se respecteze pretutindenea.

Mai amintesce bar. Gavriile Kemeny, ca propunerea acteloru diplomatice inaintea delegatiunei aru fi unu postulatu alu legiloru din 1867, ca elu nu póte aprobá conceptiunea cea timida a scrisórei contelui Beust cuprinsa in cartea rosia, in care cá si cându s'aru escusá óre-si cum propunerea cârtiei rosie.

Raportulu comissiunei se primesce in desbaterea generale, si apoi se trece la desbaterea speciale.

La titululu „academia orientale“ intréba Zsedenyi, déca se primescu si protestanti cá elevi ai academiei.

Bar. Orczy respunde, ca inca nu s'au insemnatu nici unu protestantu spre primire.

La titululu „spesele diplomatiei“ propune Pulszky, cá ambasa'a din Saxoni'a sa nu se desfiintieze; ci cele din Branschweig, Oldenburg, Bremen, Lübeck si Hamburg. Si representantele regimului bar. Orczy se dechiara in contr'a suspendârei ambasadei din Saxoni'a. In fine vine la votare, ambasad'a din Saxoni'a remâne, ambasadele cele mai mici din federatiunea germ. de Nordu se stergu; prin acést'a inse spesele pentru acelea la 9240 fl. nu se crutia, deóre ce solii la acele curti pretindu si mai departe cá supranumerari la olalta 6300 fl. care suma inse se trece in estraordinariu. Stergerea celoru 14,300 fl. la curtea ambasadorului romanu nu se primesce. Celelalte de sub titululu spesele diplomatiei se primescu nestramutate si asiá recerintiele acestui titulu suntu votate cu 961,810 fl. in ordinariu si 47,300 florini in estraordinariu, dimpreuna dara 1,009,110 fl. —

Elisabetopole, 26 Iuliu v. 1869.

Domnule Redactoru! Forulu judecatorescu alu comitatului Albei superióre 'si are resiedinti'a sea precum e cunoscutu in Elisabetopole (Ibasfalau). De ací dara voiu sa ve referediu miscârile partideloru ce agitéza in comitatulu acest'a nefericitu cu ocasiunea marcaleloru comitatense.

Precum politic'a nóstra natiunale in genere nu e legata de causa, nu se pórta si nu se sustiene cu apreciarea seriósa a impregiurâriloru de fatia, ci tóte miscârile, precum se observa, suntu predomnite de ambitiune si interesu personalu, tocmai asiá se are lucrulu si in comitatulu Albei de susu. Acolo nu este interesu comunu, nu este scopu de a prosperá starea comitetului si de a multiamí pre locuitori din elu, dintre cari majoritatea absoluta suntu românii, tóta tendinti'a representantiloru comitatensi e o victoria personale spre a a cârei eluptare se combatu doi frati intrebuintiandu de arme la combaterea acést'a interesele comune ale comitatului. Acesti doi frati, cari stau in fruntea comitatului si a câroru ura personale a cadiutu victima, interesele comune ale comitatului nefericitu suntu Haller Ferencz si Haller Joszi. Fia-care are o partida, care se impugnéza pâna la estremitate cu tóta ocasiunea. Haller Ferencz cá Comite supremu alu comitatului are pre partea sea pre cei mai multi dintre amploiati, iéra frate-seu ceea-lalta nobilime ungurésca.

Me va intrebá cine-va acum, ca unde suntu românii, de vreme ce ei formeza majoritatea comitatului? Românii intru adeveru suntu in majoritate, si ei aru puté reesí cu intentiunile loru, cari aru puté fi in folosulu comunu a comitatului totu-déun'a, cându aru fi solidari si aru avé conducatori drepti si fâra de interesu personalu. Insa durere, ca nici un'a nici ceea-lalta nu este. Ei servescu de mijlocu deosebiteloru partide a fratiloru inversiunati si dreptulu loru de votisare nutresce abusulu spre detrimentulu causei comune. Românii suntu corupti de ambe partidele prin beutura si bani si asiá nu suntu solidari. Pre lânga tóte aceste ei aru puté fi solidari, cându conducatorii loru aru fi ómeni cu caracteru si asiá dicendu ómenii causei, cându n'arn vení la congregatiune numai cá sa-si umple busunariele, pentru aplicarea poporului intr'o parte séu intr'alta, cându n'aru umblá cu secrete marsiave ascundiendu unulu altui'a coruptiunea la care iau ambi parte, si in fine cându n'aru orbecá intr'o parte séu alta siopacaindu la urechi'a unui'a si a altui'a purtându asifeliu mati'a in sacu, si vrendu a insielá opiniunea publica. Déca conducatorii poporului voru umblá si in alte pârti cu astfeliu de marsiavii, apoi dieu n'avemu multu de speratu, câci astfeliu de creaturi contopescu la tóta ocasiunea caus'a comuna cu interesele loru private. Acést'a s'a vediutu cu ocasiunea altoru congregatiuni si s'a observatu si la congregatiunea marcale, ce s'a tienutu in Elisabetopole in 4, 5 si 6 Augustu.

Congregatiunea acést'a fu conchiamata prin comisariulu regescu Mihail Mikó, in loculu celei-lalte congregatiuni tienute la Idiegu in lun'a lui Iuniu, unde din caus'a inversiunârei celei mari, ce domnea intre fratii Halleresci si partidele loru nu se putù sustiené ordinea din partea comitelui supremu din care causa acest'a a si desolvatu adunarea. Neprimindu partid'a frate-seu disolvarea si-a pusu unu presiedinte interimalu si a continuatu siedintiele pre cale ilegale.

Din caus'a acést'a deci a ordinatu ministeriulu de interne unu comisariu regescu spre restabilirea ordinei suspendandu in tempulu acest'a pre comitele supremu Haller Ferencz din postulu seu presidialu.

Conchiamându asiá dara comisariulu reg. Mikó M. congregatiunea pre 4 Augustu s'au fostu adunatu pre diu'a acést'a o multime insemnata de ómeni in Elisabetopole. Mercuri la 10 óre comisariulu Mikó cá presiedinte deschide siedinti'a cu o cuventare energica si acomodata turburâriloru si confusiuniloru, ce domniá in comitatulu Albei superióre. La ordinea dilei erá cetirea unoru ordinatiuni ministeriale, alegerea unui presiedinte la judecatori'a colegiale, unui vice- comite, unui asesoru, unui jude procesualu si a unui notariu la judecatoria. Dupa cetirea ordinatiuniloru ministeriale, prin care se nimicescu tóte conclusele aduse de adunarea dela Idiegu din 7 Iuniu declarându-se adunarea aceea de ilegale, presiedintele trecendu la obiectulu alegerei oficialiloru face intrebarea, ca voiesce comitetulu, cá alegerea membriloru judecatoriei sa se sis-

tedie sî sa se incredintieze presidiului intregirea posturiloru vacante dela judecatoria de óre-ce conformu legei de nou aduse in dieta in privinti'a judecatoriloru, in scurtu tempu tóte posturile dela judecatoria se voru intregí prin denumire? La acést'a bar. Lazaru face propunerea, cá intregirea posturiloru dela judecatoria sa se incredintieze presiedintelui, iéra oficialii administrativi sa se aléga. Propunerea se primesce cu modificarea facuta de P. Adm. prot. Gheaj'a, ca denumirea sa se faca cu respectu la natiunalitate. Dupa aceea se purcede la alegerea oficialiloru administrativi prin votisare. De vice-comite se alese Stefanu L a d a i fostulu jude procesualu sî in loculu lui de jude procesuale, unu unguru Mihai Károly. In candidatia a fostu sî unu românu Ioann Ioanoviciu, sî acest'a reesîse dejá la alegere cu majoritatea voturiloru. Dara de óre-ce se gasira la numerarea voturiloru unulu mai multu decâtu a fostu nrulu alegatoriloru asiá presiedintele nimicí alegerea la cererea unguriloru fâra de a contradice séu de a protestá vr'unulu dintre corifeii séu vorbitorii românilóru, prevediendu nereesîrea lui Ioanoviciu la o a dóu'a alegere. Partid'a contraria a intrebuintiatu tóte mijlócele, cá sa nu reése românu in postulu acest'a; pre o parte dintre ómenii iau imbetatu sî iau incuiatu intr'o casa, iéra acelor'a, cari aru fi pututu se vorbésca in contra machinatiuniloru, le-au astupatu gur'a sî iau facutu dependenti cu alte celea. In modulu acest'a nu se alesera nici in cerculu acest'a jude procesuale (szolga biro) de românu nici intr'alu B u i e i, unde asemenea devenise oficiulu vacantu. Asiá din 10 preturi, ce suntu in comitatulu Albei de susu, unde se afla dóue pârti de români sî numai un'a de unguri, nici unu postu de aceste nu e intregitu prin vre-unu jude procesuale de românu. Toti-'sî tragu jaru la ól'a loru numai bietii români nu-si cunoscu interesele sî pentru favoruri private abandonéza caus'a comuna.

Aceste suntu resultatele congregatiunei marcale a Albei sup. tienute in 4, 5 si 6 Augustu. Trei posturi la judecatoria asemenea suntu inca in vacantia insa aceste dupa conclusulu congregatiunei se voru intregi prin denumirea interimale a comisariului regescu M i k ó. Resultatele acestei denumiri vi le voiu comunicá cu alta ocasiune.

D i n c o m i t a t u l u C a r a s i u l u i in 24 Iuliu v. 1869.

Asceptâmu cu mare curiositate, — dar sî ingrigire nespuse — se vedemu cine se va denumí de inspectore preste scólele poporali din comitatulu nostru, care cu fórte mica esceptiune — este mai totu locuitu de români de religiunea dreptumaritóre greco-orientala!

Marturisimu sî afirmâmu cu tóta sinceritatea ca de unu timpu incóce, sî mai alesu, de cându legea instructiunei publice din anulu 1868. Art. XXXVIII. a intratu in viétia, si de cându denumirile de inspectori scolastici pre tóta dîu'a au rostitu a se face, — noi Invetiatorii scóleloru poporali române eramu fórte ingrigiti despre denumirea ce se combinase sî despre care—la noi prin giurulu nostru cerculau feliurite faime: cumca adeca, se va denumí asiá individu, care neci o idea neci esperintia nu are despre causele nóstre scolare.

Cetiramu dara cu nespus'a sî viu'a bucuria— denumirea Reverendisimului Domnu Protosincelu M i r o n u R o m a n u din Aradu, de inspectore scolaru pentru comitatulu nostru. —

Cine cunósce pusetiunea scóleloru nóstre sî starea ticalósa a unoru invetiatori colegi de ai nostri—din unele comune ale acestui comitatu, nu va póte a nu consemtí cu noi si a nu face parte din bucuri'a nóstra ce o stirní la noi acésta denumire atâtu de bine nimerita in prepretiuit'a persóna a dlui Romanu, alu câruí'a z·lu sî semtiementu natiunalu impreunatu de o capacitate rara pre terenulu scolasticu doveditu sî aprobatu in sfer'a sî chiamarea D-sele ca prefesoru primariu la institutulu teologicu alu Aradului in restimpulu unui firu de ani, ni pune in placut'a pusetiune ca se ne mangaiâmu sî sperâmu cá scólele nóstre poporale din comitatu in celu mai scurtu timpu se voru spelá de rugin'a sî labirintulu in care de unu deceniu mai gal'a suntu cufundate, sî prin staruinti'a bunului nostru inspectoru câruí'a cá românu sî barbatu renumitu i'a jacutu sî va jace pururea buna-starea sî inflorirea scóleloru, iéra progresulu invetiamentului se va aventá la trépt'a ce i se cuvine.

Apoi sórtea nóstra atâtu de trista devenindu concrediuta unui barbatu condusu de spiritulu umanitâti sî alu progresului, suntemu siguri ca se va imbunatatí, sî noi invetiatorii vomu aflá totudeun'a mangaiere la o anima atâtu de nobila sî cordiala, cum este cunoscuta cea parintésca a dlui Mironu Romanu!

Se salutâmu cu viua bucuria,—fratiloru invetiatori, acést'a denumire multu promitiatoria pentru inflorirea sî prosperarea scóleloru nóstre sî mai alesu pentru imbunatatírea esistentiei nóstre, de care avemu lipsa neincungiurabila!

Cunóscemu din renume, dar sî personalminte pre acestu barbatu binemeritatu sî provedintu cu esperintiele cele mai frumóse pre terenulu educatiunei sî alu invetiamentului ceea ce ne au sî umplutu sufletulu sî anim'a de bucuria, cându primiramu scirea despre denumirea lui de inspectoru alu scóleloru din comitatulu nostru; de-si in timpulu mai din urma trecutu, se facura unele invinuiri D-sele ca in chiamarea sea cá deputatu dietalu n'a fostu de unu acordu sî n'a consemtítu cu principiele deputatiloru nostri natiunali—intru tóte—prin urmare se fie alunecatu óre cumv'a din positiunea insufletírei natiunali de atâtea ori manifestate si se-si fie schimbatu colórea politico-natiunale?, totusi pre noi acést'a divergintia séu cercumspectiune politica,—de feliu nu ne póte cunfundá, neci ne póte face a crede ca simtiulu sî insufletírea dlui Mironu Romanu pentru fericirea sî inflorirea patriei sî a natiunei sî in genere pentru binele de comunu sî preste totu alu scóleloru nóstre stagnate,—va fi degradatu macaru pre o clipita, — mai presupunemu sî sperâmu cu totu de adinsulu o vindecare radicale a tuturoru raneloru, ce ni infipsa condemnabil'a nepasare sî lasitate dovedite fati'a cu causele nóstre scolastice, si cu sórtea nóstra cea compatimibila invetiatorésca preste totu!

Asiá dara rogâmu din totu sufletulu sî tóta inim'a pre multu doritulu nostru osténu alu invetiamentului sî alu culturei poporale, cá sa se apuce câtu mai curendu de marea sî ponderós'a lui missiune, sî sa vina in mediuloculu nostru spre alu puté bineventá amesuratu dorintiei sî simpathiei, ce o nutrimu aduncu pentru densulu, eschiamându-i unu „b i n e a i v e n i t u,“

Invetiatorii din Carasiu.

S T A T U T U

p e n t r u g i m n a s i u l u r o m â n u d i n B r a d u c o m i t a t u l u Z a r a n d u.

(Capetu.)

§ 35. Corpulu profesorale sub presiedinti'a directorelui va tiené in tóta lun'a celu putienu un'a conferintia.

Cerendu jurstârile va tiené sî mai de multe ori.

§ 36. Obiectele acestoru conferintie, suntu invetiamentulu, disciplin'a si moralitatea eleviloru, si altele ce atingu progresulu spiritualu alu gimnasiului sî alu personalului de invetiamentu. — Precum sî cu finitulu fia-cârui anu scolasticu a face unu reportu comitetului despre starea de invetiamentu sî disciplin'a in gimnasiu.

§. 37. Corpulu profesorale dupa obiectele de invetiamentu (§ 46.) staveresce planulu de impartirea loru in clasa conformu legiloru pentru gimnasiele publice de statu, sî lu asterne consistoriului archidiecesanu spre aprobare.

§. 38. Corpulu profesorale staveresce impartirea studieloru sî a óreloru intre profesori;

In casu de neintielegere séu neinvoire, impartirea o face directorele in impreuna intielegere cu presiedintele comitetului, sî in ultim'a diferintia consistoriulu archidiecesanu.

§. 39. Pentru ducerea procesului verbalu alu conferintieloru corpului profesoralu, directorele numesce de secretariu pre unulu dintre profesori, fâra cá acest'a in acésta calitate sa-si póta perde votulu ce-lu are cá membru alu conferintiei.

§. 40. La aducerea de concluse valide se cere presenti'a a celu putienu 2/3 din intregulu personalu alu profesoriloru.

Decisiunile se facu prin majoritate de voturi; in casu de egalitatea loru decide votulu presiedintelui.

§. 41. Espeditiunile se facu de câtra presiedintele insusi, sî cele necesari se provedu cu sigilulu gimnasiului, care va avé aceeasi emblema cu sigilulu comitetului, dara cu inscriptiunea: „Directiunea gimnasiului românu gr. or. din Bradu.“

La facerea espeditiuniloru, directorele se póte folosí de secretariulu siedintiei. (§ 39.)

§. 42. Presiedintele comitetului are dreptu a fi de fatia la consultârile corpului profesorale, precum sî directórele gimnasiului are dreptu a asistá lá consultârile comitetului, avendu ambii in asemenea casuri cuventu consultativu.

§. 43. Discordiele, neintielegerile, séu certele ce s'aru escá intre corpulu profesorale sî intre directore séu intre acest'a sî intre vre-unulu dintre profesori — le complanéza comitetulu gimnasiului.

Asemenea neplaceri insa intre directorele séu corpulu profesoriloru sî intre comitetu le decide representanti'a gimnasiului.

In ambe casurile instanti'a ultima este consistoriulu archidiecesanu.

§. 44. Numerulu profesoriloru va fi de optu ordinari sî patru suplenti; profesorii ordinari suntu permanenti.

Salariele profesoriloru voru fi:

1, Pentru profesorii ordinari dela 600 pâna la 700 fl. v. a.;

2, pentru profesorii suplenti 500 fl. v. austr. pre anu;

3, directorele, care va fi totu odata sî profesoru ordinariu, va mai avé unu pausialu de 100 fl. v. a. pre anu;

4, pentru fia-care profesoru ordinariu, dupa servîtiu de 10 ani, se va mai adauge salariulu cu 100 fl. v. a.

Acestea salarie voru puté cresce cu tempu, crescendu capitalulu gimnasiului;

Salariele se platescu pre câte un'a luna inainte. —

Plâtile unui pedelu sî servitoriu precum sî celelalte spese curenti se prevedu din anu in anu prin bugetulu gimnasiului.

§. 45. Pentru studentii, cari nu suntu de religiunea româna gr. or. incâtu aru cere numerositatea loru, se voru face pasii cuviinciosi la respectiv'a autoritate bisericésca spre a avé catechetu de religiunea loru.

Acest'a nu se va numerá intre corpulu profesorale, sî nu se va puté platí din fondulu gimnasiului.

Elu va avea a subscerne directiunei gimnasiului catalogulu despre cercetarea óreloru de catechisatia sî de biserica, precum sî despre calcululu studentiloru in studiu religionariu, spre a se poté induce in catalogulu generalu sî in atestatele scolastice. —

§. 46. Objectele de invetiamentu in acestu gimnasiu suntu:

1. Religiune;
2. Limbe; sî anume:
   a) limb'a rómâna
   b) limb'a latina
   c) limb'a greca
   d) alte limbe ale patriei precum magiara sî germâna;
3. Geografi'a sî Istori'a;
4. Matematic'a
5. Istori'a naturala
6. Fisic'a (sciintiele naturali)
7. Filosofi'a; afara de acestea:
8. Caligrafi'a,
9. desemnu,
10. Cantare,
11. Gimnastic'a.

§. 47. Planulu de impartírea acestoru studii in clase sî intre profesori se face conformu §§-loru 37. sî 38. —

§. 48. La acestu gimnasiu se voru purtá urmatórele — :

1. Protocolu de trebi;
2. Istori'a gimnasiului, care va cuprinde ori ce schimbare in personalulu profesoralu, séu alte evenimente caracteristice pentru starea sî activitatea institutului; —
3. carte de normative,
4. Protocóle despre conferintiele corpului profesorale (§. 35.)
5. Unu Catalogu generalu pentru fia care clasa despre scolarii aceleiasi clase in ordine alfabetica, cu observârile necesârii despre nationalulu, purtarea sî progresulu loru in invetiamentu —

Acest'a se subscrie la finitulu fiacârui anu de câtra toti profesorii clasei;—

6. Inventariu despre medilócele de invetiamentu; —
7. Unu catalogu specialu de clase pentru insemnarea studentiloru absenti, sî a pedepseloru séu laudei date acestor'a sub prelegere.—

CAPU VI.

Dispusetiuni generale.

§. 49. Diu'a de ss. Constantinu sî Elen'a cá petroni ai gimnasiului este totu deodata sî serbatórea nationale a gimnasiului.

La acést'a serbatóre va luá parte representanti'a comitetului, epitropi'a gimnasiului, intregu corpulu profesorale, tóta tinerimea scolastica, precum sî fundatorii sî binefacatorii gimnasiului. —

Cu acésta ocasiune se voru tiené raporturi despre starea sî inaintarea fundurilor scolastice, discurse despre progresulu spiritualu sî respective in cultura a gimnasiului, sî alte asemeni espuneri de sciintia sî literatura atâtu nationale câta sî straina.

§. 50. In casu cându institutulu gimnasiului prin evenimentu esraordinariu s'aru desfiinti, representanti'a are dreptulu de a dispune cu fundulu spre inaintarea culturei nationali a poporului românu gr-or. din comitatulu Zarandu.—

CAPU VIII.

Note sî dispusetiuni transitórie.

§. 51. §§. 38 sî 40. din statutulu organicu alu congresului bisericescu dela anulu 1868 provocati la capu III §. 8. din acestea statute suna :

„§. 38. Sinodulu protopresviteralu consta din representantii preotimei sî ai comuneloru parochiali, din protopresbiteriatu, asiá cá preotimea se fia representata in un'a tertialitate, iéra comunele parochiale in dóue tertialitâti.—

„In protopresbiteriatulu, care numera preste 20,000 suflete, numerulu membriloru sinodului protopresbiterialu consta de partea preotimei din 12. iéra de partea comuneloru bisericesci din 24; iéra unde numerulu sufleteloru este mai micu de 20,000 acolo va constá din partea comuneloru parochiali din 16. membrii, sî din partea preotîmei din 8. —

§. 40. Membrii sinodului protopresbiteralu se alegu pre 3 ani sî se potu realege.

Membrii eclesiastici ai sinodului protopresbiteriale se alegu prin preotimea tractuale in loculu destinatu; iér câtu pentru membrii mireni, protopresbiteriatulu se imparte in atâte cercuri electorali, câti membrii mireni suntu de a se alege in intieiesulu §. 38.

§. 52. Dupa intarirea acestoru statute representanti'a gimnasiului (capu III. §. 8.) intrunindu-se in adunare generale, va primí intr'unu conspectu tóta averea miscatória sî nemiscatórie a gimnasiului dela comissiunea scolare de pâna scum, —sî va dispune cu ea conformu acestoru statute.

§. 53. Pâna cându gimnasiulu s'aru poté deschide celu pucinu cu cinci clase, sarcin'a de directore alu gimnasiului o va portá gratuitu protopopulu gr-or. din Bradu.

Din sesiunea comissiunei scolare a comitatului Zarandu tienuta in Bai'a de Crisiu la 8 Febr. 1869.

Nr. 11387.

Statutulu de fatia lu aprobezu.

Buda 14 Iuliu 1869.

(L. S.) B. Eötvös Josef m/p.

Varietâti.

*** Dela Apahid'a se scrie, ca pre acolo de presentu domnesce o seceta mare, cucurudiulu pre siesulu Somesiului se usca, la déluri inca patimescu tare. Ast'a aru fi cum aru fi, dara siórecii prada fórte tare grânele de tómna. Acum s'au apucatu sî de cele de primavéra, sî intru atât'a le pustiescu incâtu nu avemu sperantia de secerisiu.

*** M. Osiorheiu, 29 Iul. 1869. Bóla de Pricolici. De circiter 2 septamâni se latí faim'a in acestu orasiu, ca nóptea s'au vediutu pricolici *) umblandu pre ulitia, sî anumitu in dilele urmatóre se audiá mai pretutindenea vorbindu de „Kisértetök“ (pricolici). Unii ómeni dîceau ca cutare a vediutu unu pricoliciu imbracatu in vestminte albe muieresci, altii ca cutare au vediutu târdiu nóptea unu omu inaltu mascatu sî pre lânga aceea sî in piciorage, care apoi deodata s'au aruncatu preste unu palanu cá cum arunca omulu o pétra, altii iéra ca in alta nópte unu „kisértet“ a statu cutârui'a in cale sî a cerutu orologiulu, apropiindu-se insa sî alti ómeni de elu s'a facutu nevediutu. Tramitietoriulu acestei corespundintie audî insusi din gur'a unui locuitoriu — profesionistu — de aici ca alalta-ieri in 27 Iuliu a. c. venindu câtra 12 óre nóptea dela unu botezu a fostu in cornulu unei ulitie principali opritu de doi pricolici, dintre cari unulu a fostu imbracatu in vestminte barbatesci in negru, cel'a-laltu in vestminte albe muieresci, sî cu invelitóre muierésca pre capu, cari insa fâra cá se fia vorbitu séu sa-i fia facutu ce-va ambii se departara.

Atât'a e fapta ca organele politiei nu pré dormu nóptea, ci desfasiura o activitate mare in cautarea dupa acei pricolici, presupunendu ca potu fi nisce furi mascati dupa portu, potu stá nóptea ómeniloru in cale spre ai maltratá sî despoiá de bani. Pâna acum insa, nu s'a constatatu, ca intr'adeveru au statu cui-va in cale séu au amenintiatu sî despoiatu de bani. Atât'a insa iéra e fapta, ca in dîlele acestea 2 feciori de talpari au batutu fórte reu nóptea pre unu bietu de slovacu in ulitia, mergendu elu câtra casa dicendu-i ca e pricoliciu, de-si elu a fostu in portulu lui de tóte dîlele.

Pâna acum politiei nu-i succese a pune mân'a pre vre-unu Kisértet.

*) O cultura! cum strabati de anevoia sî in clasele cetatienesci sî inca magiare, cari rideau de une-dîle de strigoii sateniloru români.

35—3 **Concursu.** *)

Inaltulu ministeriu r. de culte sî instructiune publica aprobându statutele gimnasiului românu gr. orientale din Bradu, comitatulu Zarandu, cursurile scolastice in acestu institutu se voru incepe cu deschiderea claseloru I, sî II. gimnasiale.

Dreptu aceea pentru ocuparea posturiloru de doi profesori ordinari in aceste classe se escrie concursu pâna la 15/27 Augustu 1869.

Doritorii de a fi alesi la aceste posturi voru avé a documentá : a, purtare buna morale; b, sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invatiamentului; c, ca au absolvitu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu in vreunu institutu din patria séu din strainatate; séu ca a servitu la vre-unu gimnasiu publicu celu pucinu doi ani cá profesore suplentu; séu ca a absolvitu gimnasiulu sî a depusu cu succesu bunu esaminulu de maturitate; séu ca a terminatu cu aseminea succesu cursulu clericalu ori pedagogicu in vre-unulu din institutele pedagogico-teologice gr-orientale române.

Concurentii voru avé de a aretá anca co cunosciintie de alte limbe au.

Cu unulu fia-care din aceste posturi e legatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a., sî dreptulu de a inaintá in salariu mai mare.

Concursele voru fi a se adresá la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu 15/27. Iuliu 1869.

Presidele comissiunei scolare române gr-or. din comitatu Zarandului.

*) Cele-lalte dîuarie române inca suntu rugate a reproduce acést'a in pretiuitele loru colóne.

34—3 **Publicatiune.** *)

Inaltulu ministeriu regiu de culte sî instructiune publica cu rescriptulu dela 14. Iuliu a. c. nr 11,387. a intaritu statutele gimnasiului românu greco orientale din Bradu, comitatulu Zarandu.

Acestu gimnasiu e gimnasiu mare cu optu clase, si in intielesulu statuteloru intarite, se bucura de tóte drepturile sî prerogativele unui gimnasiu publicu de statu.

Ceea ce cu acea adaugere se face publicamente cunoscutu, ca cursurile scolastice in acestu gimnasiu conformu statuteloru, se voru incepe pentru anulu scolasticu 1869—70 cu I, sî a II clase gimnasiali sî se voru continuá din anu in anu pâna la completarea institutului cu optu classe.

Bradu 15/27. 1869.

Presidiulu comissiunei scolare.

*) Celelalte dîuarie romane inca suntu rugate a reproduce acést'a in pretiuitele loru colóne

---

38—2 **Concursu.**

Spre ocuparea statiunei de invatiatoriu la scól'a româna gr-orientale din comun'a Vacca; comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 19 Augustu st. vechiu.

Cu acésta statiune e impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. sî unu relutu de 24 fl. v. a. pentru lemne, doritorii de a competí la acésta statiune au a documentá :

a) ca au absolvitu celu putienu gimnasiulu inf. sî cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu archidiecesanu gr-or. din Sabiiu.

b) ca cunósce pre deplinu cantârile sî tipiculu bisericescu;

c) ca are o purtare buna morale.

Concurentii la acésta statiune au a'si asterne subscrisului suplicele loru provediute cu documentele necesarie pâna la terminulu susu atinsu.

Bradu, 24 Iuliu 1869

M. Lazaru
Prot.

(23—3) **Concursu.**

Spre ocuparea unei statiuni de invetiatoriu la scól'a normale româna gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandului cu carea este impreunatu unu salariu de 450 fl. v. a., se escrie prin acést'a concursu pâna la 15/27 Augustu a. c.

Concurentii la acésta statiune au a documentá : a) purtare buna morale; b) sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invetiamentului; c) ca au absolvitu celu putienu gimnasiulu inferioru cu succesu bunu, sî cursulu pedagogicu la unulu din institutele nóstre pedagogico- teologice române greco- orientale din Sabiiu séu Aradu.

Concurentii au a-si tramite suplicele loru concursuale la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu, 17/29 Augustu 1869.

Presiedintele comissiunei scolare române gr. or. din comitatulu Zarandului.

38—2 **Escriere de concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de clas'a I sî II, la scól'a populare greco-orientale din comun'a Vale, scaunulu Selistei se escrie concursu.

Pentru clas'a I este impreunatu unu salariu de 120 fl. v. a.

Pentru clas'a II este impreunatu unu salariu de 240 fl. v. a. 2 org. lemne sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá postulu pentru clas'a I. debue se documenteze ca au absolvatu II clase gimnasiale, cursulu pedagogicu; pentru clas'a II debue se documentedia ca au absolvatu V. clase gimnasiale, cursulu pedagogicu, s'au clericalu, sî ca afara de limb'a româna, mai scie sî alta limba a patriei.

a) Pentru ambi invetiatori se mai cere cunosciinti'a cânturiloru sî tipicului bisericescu.

b) Ambi invatiatori voru avea a produce testimoniu de moralitate.

Competitorii au sesi tramita concursele pâna la 20 Augustu a. c. stilulu vechiu la subsemnatulu.

Vale in 21 Iuliu 1869.

Efori'a scolare.
Ioanu Baile
Parochu gr-or.

35—1 **EDICTU.**

Comanu lui Ioanu Cotora din Resînari in scaunulu Sabiiului, care acum de doi ani (findu in procesu divortialu cu legiuit'a sea socia Stan'a nascuta Teodoru Crivetiu, totu din Resînari, sî luându actele procesuale cu sine,) cu necredintia parasindu-o pre acee, au pribegitu in lume, sî dela pribegirea lui incóce, nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei densului, dreptu aceea, se provóca, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu de fatia, sa stea fatia la subsemnatulu foru protopopescu cu numit'a sea socia, cá sa arate caus'a parasirei patriei, sî a sociei sele, câci, la din contra, sî in absenti'a densului, celea de otaritu in caus'a acést'a, la intielesulu canóneloru sântei nóstre biserici gr.-orientale, se voru otarí.

Sabiiu, 1 Aug. 1869.

Scaunulu prot. gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.
Ioanu Pannoviciu,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 2/14 Augustu 1869.

Metalicele 5%	62	85	Act. de creditu	308	20
Imprumut. nat. 5%	71	90	Argintulu	120	90
Actiile de banca	771		Galbinulu	5	90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Nru 62. ANULU XVII.

Sabiiu, in 7/19 Augustu 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diu'a Nascerei a Maj. Sele Imperatului si Regelui Fanciscu Iosifu I.

Sabiiu 18/6 Augustu.

Astadi s'a serbatu diu'a nascerei preinaltului Monarcu cu solemnitate. Artileri'a desu de diminétia a datu salvele de tunuri si music'a regimentului de infanteria „Mollinari“ a disu pre stradele Sabiiului mai in acela-si tempu revelulu de dî.

La 8 óre se incepù la tóte bisericile de tóte confessiunile servitiulu dumnedieescu pentru Majestatea Sea.

In biseric'a nóstra din cetate a celebratu servitiulu ddiecscu, in onórea dilei de pré inalt'a nascere, Escelenti'a Sea Présantitulu Parinte Andreiu Baronu de Siagun'a Archiepiscopulu si Metropolitulu gr-or. alu romániloru din Transilvani'a si Ungari'a, pre lânga o asistintia de patru preoti, si ceti si rugaciunea de ingenunchiare, pentru bun'a aflare, indelung'a si fericit'a viétia a Maj. Sel. Imperatului si Regelui. Dupa rugaciune, corulu „Reuniunei sodaliloru români“ intonà „Imnulu poporalu“.

Militi'a a asistatu la miss'a catolica in parata deplina si-a datu salvele obicinuite acompaniate de salvele artileriei.

Unu prândiu stralucitu la Escelenti'a Sea Archieppulu si Metropolitulu nostru intruní autoritâti bisericesci, militari si civili, de aici cu care se si terminà festivitatea. In decursulu prândiului fù musica inaintea resiedintiei metropolitane ; la toastulu primu pentru M. S. artileri'a dedù 24 salve de tunuri.

Sa dea ceriulu cá rugaciunile inaltiate câtra tronulu cerescu sa fia ascultate, cá Majest. Sea sa póta vedé complanate diferintiele cele multe intre popórele de sub sceptrulu seu, insa in unu modu, dupa care sa fia tóte multiamite, avendu garantiele de lipsa pentru prosperarea loru intelectuale si materiale.

Copi'a circulariului episcopescu de datulu Aradu, 24 Iuliu, 1869, nr. 874. catra toti protopresviterii din dieces'a aradana.

Preacinstite Domnule Protopresvitere !

Dupa ce Majestatea Sea imperatulu si regele nostru apostolicu, cu preainalt'a resolutiune din 28 Maiu a. c. s'au induratu a intari cu ceva-si modificâri statutulu organicu alu bisericei nóstre române grecoorientali din Ungari'a si Transilvani'a, asiediatu prin congresulu nostru bisericescu, ce fù conchiamatu la Sabiiu pe 16/28 Septemvre 1868, — Noi avendu in vedere harti'a Escelentiei Séle, Preasantitului Domnu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, de datulu 19 Iuliu a. c. nr. AEM. 36. aflâmu de bine a decretá : cá pomenitulu statutu organicu alu bisericei nóstre, dupa tiesetur'a intarita de Majestatea Sea, numai de câtu se intre in viétia in cuprinsulu intregei nóstre eparchie, si adeca in asiá modu : cá punerea aceluia-si in viétia sa se incépa in ordulu naturale dela pârtile mai mici si inferiori constitutive ale provinciei metropolitane, adeca dela parochie, si de acolo treptatu sa se pasiésca in susu la constituirea pârtiloru organice superiori ; spre care scopu dara in specialu decretâmu urmatórele :

I. Pentru constituirea sinódeloru, comiteteloru si a epitropieloru parochiali.

1. Delocu dupa publicarea ordinatiunei acestei'a, in fiesce care comunitate bisericésca preotulu localu, in insotire cu epitropii (curatorii) bisericesci si cu alti fruntasi comunali, va conscrie esactu pre toti acei membri ai comunitâtiei bisericesci, cari dupa §. 6. alu statutului organicu, cu privire si la §. 2. totu alu aceluia-si statutu, au dreptu de a luá parte in sinodulu parochiale. — Unde intr'o comunitate suntu mai multi preoti in activitate : acolo se recere concursulu tuturor'a la acést'a conscriptiune, carea terminându-se câtu se póte mai cu grab'a, cu subscrierea preotimei locali si a altoru membri comunali, cari au asistatu la conscriere, se va tramite de locu protopresviterului tractuale. In cele-lalte modalitatea conscrierii se lasa pre bun'a chipzuéla a preotimei si a fruntasiloru comunali.

2. Protopresviterulu, primindu conscriptiunile prescrise in punctulu 1, acum la prim'a intrare in viétia a noului organismu bisericescu, dupa bun'a lui chipzuiéla va pune osebite terminuri la singuratecele comunitâti pentru constituirea si tienerea sinodului parochiale, unde pentru astadata, cu privire la §§. 9. si 10. ai statutului, va avé elu insusi a duce presidiulu. — La defigerea osebiteloru terminuri pentru osebitele comunitâti parochiali, va trebuí tienutu de regula : ca de o parte constituirea sinódeloru parochiali sa se intemple câtu se póte mai curendu; iéra de alta parte la fiesce-care comunitate se fia timpu de ajunsu pentru a se poté vestí in biserica, celu putienu cu optu dile mai naninte, terminulu sinodului, care póte cadé pre ori-ce dî a septemânei.

3. La terminele prefipte, esindu protopresviterulu in fati'a loculoi singuraticeloru comunitâti, dupa celebrarea sântei liturgii si dupa chiamarea duchului sântu prescrisa in §. 8. alu statutului, va pasi la constituirea sinodului, cetindu list'a membriloru conscrisi dupa punctulu 1. si rectificându-o aceea dupa cum dóra va posti majoritatea membriloru netrasi la indoiéla. — Ocasiunea acést'a deosebi o va folosí protopresviterulu, spre a invetiá pre poporu despre dreptulu, ce i s'au acordatu prin statutulu organicu in diregerea trebiloru bisericesci, precum si despre lips'a, de a fi totu insulu cu cea mai curata anima la folosirea acestui dreptu, avendu in vedere singuru numai folosulu comunu alu bisericei.

4. Constituindu-se sinodulu parochiale, acést'a totu sub presiedinti'a protopresviterului tractuale alege numai de câtu pre membrii comitetului parochiale, si dupa aceea de osebi pre membrii epitropiei parochali, cu reflectare la §§. 15. 17. 18. 24. 25. si 26. ai statutului; iéra altu feliu de objecte la acésta prima constituire nu se voru desbate in sinódele parochiali, ci la casu de lipsa se va conchiamá sinodulu pre alta-data, dupa §. 12. alu statutului organicu.

5. Comitetele si epitropiele parochiali, constituite in modulu espusu sub punctulu precedinte, voru intrá numai decâtu in activitate, cu observarea §§-loru 17—28. ai statutului organicu.

II. Pentru constituirea sinódeloru, scauneloru, comiteteloru si a epitropieloru protopresviterali.

6. Cu privire la §§. 38. 40. si 140. ai statutului organicu, dela consistoriulu eparchiale se va edá in modru supletoriu impartirea singuraticeloru protopresviteraturi câte in 16. séu 24. de cercuri electorali, dupa cum adeca protopresviteratulu numera mai putienu séu mai multu de 20,000 de suflete. — In data ce va esi acést'a impartire, fiesce care cercu electorale va alege câte unu membru mirénu in sinodulu protopresviterale dupa urmatórea modalitate :

a) Terminulu alegerii se defige prin protopresviterulu tractuale, in câtu e cu putintia pentru tóte cercurile electorali pre un'a aceea-si dî.

b) Déca o comunitate singura de sine formézа unu cercu electorale : acolo alegatorii desemnati in §. 40. alu statutului organicu, se aduna si facu alegerea unui membru pentru sinodulu protopresviterale sub presiedinti'a parochului locale, ori sub a protopresviterului tractuale, déca acel'a e de fatia.

c) Déca unu cercu electorale se compune din dóue séu mai multe comunitâti : protopresviterulu, in câtu densulu nu póte fi de fatia, denumesce de presiedinte alu corpului electorale pre celu mai aptu din preotimea comuneloru respective, avendu —precâtu se póte— privintia si la antaiatate verstei; totu odata desémna si loculu, care scdte a fi mai indemanaticu pentru efectuirea alegerei.

d) Déca o singura comunitate formézа dóue séu mai multe cercuri electorali : acolo comunitatea alegatoriloru, sub presidiulu normisatu mai susu, séu alege la olalta atâti'a membri la scaunulu protopresviterale, câte cercuri electorali representa ea : séu se decompune in cercuri electorali dupa numerulu membriloru, ce suntu de a se alege pentru sinodulu protopresviterale.

e) La casu, cându preotimea aru fi impedecata, si protopresviterulu nu aru fi facutu alta dispusetiune, — corpulu alegatoriloru si-alege din sinulu seu presiedinte pentru conducerea alegerei.

7. Pentru alegerea membriloru de statulu preotiescu in sinodulu protopresviterale, preotimea din intregulu protopresviteratu, la terminulu defiptu timpuriu de câtra protopresviterulu tractuale, se aduna la loculu desemnatu prin ácela-si protopresviteru, si acolo sub presiedinti'a protopresviterului, cu bagare de séma la §§. 38 si 40. ai statutului alege numerulu prescrisu alu membriloru preotiesci pentru sinodulu protopresviterale.

Fiindu impedecatu protopresviterulu tractuale, preotimea adunata si-alege din sinulu seu presiedinte pentru conducerea alegerii, déca din partea consistorinlui eparchiale nu se va fi facutu alta provisiune.

8. Alegerea membriloru pentru sinodulu protopresviterale atâtu din partea preotiésca, câtu si din cea mirenésca, se intempla séu prin aclamare, séu — déca poftescu celu putienu 10 alegatori — prin votisare, carea iérasi póte fi séu nominale séu secreta; cea secreta se efectuesce prin siedule ori prin glontiuri; cecalalta prin notarea voturiloru dupa nume. — Alegerea prin votisare se decide cu majoritatea voturiloru, si adeca : déca alegerea se face numai pentru unu membru, prin maioritate absoluta ; iéra déca aceea se face deodata pentru mai multi membri, prin maioritate relativa.

Pentru eruarea maioritatei absolute, in casuri obvenienti, se face si a dóu'a votare, déca adeca prim'a votare nu au produsu maioritate absoluta. Votarea acést'a a dóu'a se face intre acei doi, cari au intrunitu in modu relativu mai multe voturi.

La tóta intemplarea despre actulu alegerei se compune unu protocolu, care cu subscrierea presiedintelui si a notariului si inca a vre-o doi barbati de incredere, se tramite la protopresviterulu tractuale.

9. Dupa incheiarea alegeriloru de membri ai sinodului protopresviterale, respectivulu protopresviteru, cu bagare de séma la §. 42. alu statutului organicu, conchiama pre unu terminu corespundietoriu impregiurâriloru, pre toti membrii la unu locu acomodatu alu protopresviteratului ; unde adunându-se membrii alesi, sinodulu protopresviterale cu observarea §§, 42, 43 si 44. ai statutului, se constitue sub presiedinti'a protopresviterului ; iéra dupa constituire indata pasiesce la alegerea membriloru scaunului protopresviterale, avendu in vedere §§. 32, 50 si 55. ai statutului. — La alegerea acést'a, dupa indrumarea §-lui provocatu mai in urma, e

de a se observá procedur'a normisata in §. 53. pentru alegerea protopresviterului, intielegandu-se de sine; ca protocolulu alegerei e de a se presentá consistoriului eparchiale pentru intarirea alegeriloru.

10. Sinodulu protopresviterale la insasi ocasiunea constituirei, dupa cele premise in punctulu precedinte, pasiesce indata la alegerea comitetului protopresviterale, observandu dispusetiunile §§-loru 57—59 ai statutului organicu: sî in fine suscepe alegerea membriloru epitropiei protopresviterali dupa §§. 64. alu statutului. — Alegerile atinse in punctulu acest'a nu suntu supuse intarirei din partea consistoriului eparchiale.

11. Scaunulu protopresviterale, dupa intarirea membriloru lui din partea consistoriului eparchiale, ce se recere prin §. 53. combinatu cu §. 55. alu statutului organicu, — pasiesce numai decâtu in activitate avendu de a se acomodá dupa §§. 31—37. ai aceluiasi statutu.

12. Cele-lalte dóue corporatiuni, alese prin sinodulu protopresviterale, anume: comitetulu sî epitropi'a protopresviterale, indata dupa intemplat'a alegere, fâra a asceptá vre-o intarire, pasiescu in activitate; fiindu de a se observá pentru comitetulu protopresviterale §§. 59—63. sî 65. iéra pentru epitropia §. 64. alu statutului.

Aceste suntu modalitâtile, care clerulu sî poporulu eparchiei Nóstre are a le observá la introducerea noului organismu bisericescu in trebile parochiali sî protopresbiterali; iéra ce se tiene de constituirea pârtiloru organice superiori, sî anume a sinodului sî a consistoriului eparchiale: aceste voru urmá indata ce constituirea pârtiloru organice inferiori, adeca a parochieloru sî protopresviteratéloru, va fi terminata pretutindenea; din care privintia dorimu a se accelerá acést'a constituire in asiá mesura; cá sa putemu fi in stare de a conchiamá sinodulu eparchiale celu multu pre Duminec'a Sântului Tom'a in anulu viitoriu, amesuratu §. 89. din statutulu organicu.

Précinsti'a Ta publicandu fâra amenare ordinatiunea acést'a a Nóstra in submanuatulu protopresviteratu, 'ti-vei pune tóta ostenél'a intru aceea: cá dispusetiunile pentru pasîrea in viétia a statutului organicu, sa se efectueze in rendulu celu mai bunu; spre care scopu pentru cunoscinti'a sî usulu comunitâtiloru bisericesci din submanuatulu protopresviteratu, in alaturare se tramite trebuinciós'a cantitate de esemplarie atâtu a unei copii din ordinatiunea de fatia, câtu sî a insusi statutului organicu, edate amendóue in tipariu, dintre cari acestu din urma ne vine gratisu din munificenti'a Escelentiei Sele, Presântitului Domnu Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u B. de S i a g u n 'a, putendu-se acel'a castigá pentru particulari cu pretiu de 20 xr. dela tipografi'a archidiecesana din Sabiiu.

Procopiu I v a c i c o v i c i u m/p.
Episcopulu Aradului.

Evenemінte politice.

Din o corespundintia dela Nasaudu a „Albinei“ aflâmu ca in districtulu de acela-si nume s'a facutu alegerea deputatului alu doilea in persón'a dlui Samuilu P o r u t i u. Din corespundintia se vedu sî vre o câteva espressiuni de desaprobarea alegerei. Motivele nu le scimu aflá decâtu dóra in ceea ce se cuprinde in dicerea lui Tertulianu: „credo quia absurdum est.“

In Boemi'a suntu de a se face alegeri suplet6rie pentru diet'a cea mai de aprópe. Ce voru face boemii inca nu scimu, dara atât'a presupunemu, ca nu voru fi asiá de „intielepti“, cum fura ómeni la noi, sa lasa cá a l t i i sa-i representeze acolo unde ei insii nu aflu de consultu a se duce.

Iéra cerculéza sciri despre intalniri de monarchi. Asiá afara de cele amintite mai la vale se dîce ca imper. Napoleonu III se va intalní cu Regele Prussiei. La acésta intalnire, se adauge, va fi de fatia sî principete Napoleonu. — Ministrulu de resbelu N i e l carele spaimentá lumea cu cerculariele lui câtra comandanti, a muritu. Mórtea acést'a dupa unele diuarie erá sa impedece calatori'a imp. la Chalons; se dovedesce insa ca imp. de-sî mai târdiu, totusi calatoresce in castrele numite de mai inainte (Chalons).

Imperatulu Russiei a sositu la Livadia in Crime'a. — Imperatés'a din Franci'a Eugeni'a, va calatorí la Constantinopole, la locurile sânte sî apoi va asistá la deschiderea canalului Suez.

Dela adunarea generale a Asociatiunei

Domnule redactoru! A IX-a adunare generale a tienut'o asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, precum este sciutu, in Siomcut'a-mare. Amu fostu sî eu presentu la adunarea acést'a. Nu voiu sa scriu o critica asupr'a acestei adunâri, câci nu me simtu competinte, dara a amintí unele momente sî a-si face unele observâri individuale, credu ca este iertatu ori-cui.

Dupa ce ilustrulu barbatu incredintiatu cu presidiulu a deschisu adunarea prin cuvinte scurte, pline de intielepciune sî caldura, urméza cuvintele de bineventare din partea Siomcuteniloru sî a celui tienutu. Disertatiuni s'au tienutu de asta data cinci, dintre cari amu ascultatu cu multiamire cele trei din dîu'a intâi'a sî adeca a DD.: Baritiu despre educatiunea femeiloru; Vulcanu despre poesi'a româna; Iust. Popfiu despre limb'a româna, respective, ca prin limb'a româna s'au pestratu natiunalitatea româna. Cele-lalte dóue nu amu fostu norocosu a le puté ascultá. Preste totu lucrârile adunârei generale a decursu amesuratu programei statorite de comitetu sî publicate sî in jurnalistica. Aceste lucrâri le va face cunoscute bine sî esactu publicarea protocóleloru aceloru siedintie.

In dîu'a intâi'a (adeca Marti) dupa siedintia a fostu prândiu comunu afara sub coperisiu de ramuri verdi. Prândiulu s'au datu din ospitalitatea comitatului respectivu. Ací firesce se tienura sî toaste. Celu dintâiu l'au tienutu presiedintele pentru Domnitoriulu nostru Franciscu Iosifu I.; iéra cele-lalte pentru unii sî altii barbati ai natiunei ?! —

Sér'a a fostu balu. Petrecerea a fostu viale sî familiaria. Afara de damele române, care erau adunate in numeru destulu de mare, au participatu la petrecerea acést'a sî dame straine din locu. Este sî au fostu insa de miratu, ca la balulu acest'a n a t i u n a l u s'au jucatu totu feliulu de jocuri, numai jocuri natiunale nu, cu tóte ca nu credu, sa fia unu jocu mai elegantu sî frumosu, de cum este sî joculu nostru natiunalu: „Roman'a“. (Nóue ni se spune ca au fostu sî jocuri natiunale Red.)

Atâtu la siedintiele adunârei generale câtu sî la balu (cá privitóre) a participatu intre alte dame stimate, cu deosebire o dama, carea atragea atentiunea multor'a — cá sa nu dîcu a tuturoru — nu pentru splendóre esterióra, ci pentru ca dorea fiacine sa véda sî sa cunósca in persóna pre aceea dama. Sî acést'a au fostu renumit'a nóstra literata Domnisiór'a Constanti'a D u n c 'a.

Unu ce interesantu au fostu disertatiunea, ce o au tienutu acésta literata româna Mercuri sér'a despre emancipatiunea femeiloru. *) Disertant'a prin argumente sî deductiuni afirma, ca sessulu femeiescu aru fi ocupatu dejá positiunea acést'a de egala indreptatire cu partea barbatésca, amintindu de tempurile acelea cându s'au ivitu dreptulu, cá femei'a sa se póta urcá in societatea omenésca pâna sî pre tronulu domnirei sî alu stapanirei.

Citéza mai incolo intre altele seculii acei'a, in cari femeile ocupara in Itali'a catedrele de litere pre la facultâti sî universitâti, profesandu sî propunendu sciintiele matematice, filosofice sî altele sî facendu unu scurtu prospectu preste literatur'a italiana enumera o multime de femei, cari s'au destinsu pre câmpulu literariu adaugendu la fia-care sî opurile séu specialitatea terenului scientificu, prin care séu pre care s'au destinsu. Sî acelea au fostu femei cu acelea-si facultâti spirituale, precum suntu femeile de astadi, insa acelea prin studiu sî prin staruintia si-au desvoltatu facultâtile, sî au aretatu, ca sî femeile suntu capace de aceeasi cultura inalta cá sî barbatii, câci nu aru fi creerii loru altfeliu construiti, decum suntu ai barbatiloru, precum aru vrea unii sa créda.

Din Franci'a inca amintesce astfeliu de femei literate, dara ací aru fi aflatu acelea totu-déun'a din partea domnitoriloru sî a legislatiunei o mare resistintia sî nerecunoscintia. Resonéza asupr'a paragrafeloru acelor'a din lege, care nu garantéza de ajunsu onórea femeiloru, amintindu prin esemple, cum i este de usioru unui barbatu stricatu, dara avutu, a desonestá pre o tinera seraca, fâra cá sa fia amenintiatu de lege cu alta pedépsa, decâtu cu solvirea unei sumulitie de bani, cu cari sa-si crésca fruptulu nelegiuirei unu anu séu doi. O astfeliu de pedépsa e nimic'a pentru barbatulu celu reutaciosu sî avutu; dara din copil'a aceea seraca sî omorîta moralicesce, ce se alege? Sî in adeveru ací credu ca literat'a Dama a avutu totu dreptulu a resoná, spre a atrage sî atentiunea barbatiloru nostri competenti sî chiaru a legislatiunei asupr'a punctului acestui'a de o insemnatate asiá mare. Óre onórea nu este unu tesauru mai scumpu decâtu avuti'a sî alte bunuri. Deci legislatiunea aru trebuí, cá rapirea acestui tesauru mai scumpu póte chiaru decâtu viéti'a sa se pedepsésca cá sî rapirea celoru-lalte bunuri.

Intre femeile literate din timpulu presinte amintesce disertant'a pre Dor'a d' Istri'a, carea e de origine româna sî stralucesce prin sciintiele selo.

In fine imbarbatéza pre femeiele române, cá sa fia lucratórie sî, aducendu inainte pre femei'a dela sate, câtu este de serguitóre in sfer'a sea, dîce, ca sî damele câtu timpu intrebuintiaza numai cá sa fia o dî frumóse, sa-lu intrebuintieze spre infrumsetiarea spiritului sî nobilarea inimei, câci numai asiá voru putea ajunge la starea aceea, ce le compete, adeca la egal'a indreptatire. Apoi provóca sî chiama pre femei, a se asociá sî a lucrá sî intr'acolo, cá sa se latiasca intre femeicle române sî meseriile potrivite, cá sa nu fia silite românele, a-si vinde productele sele straineloru, sî apoi a dá banii iéresi in mân'a acelor'a pentru manufapturile, cu care le place a se impodobí.

Nu numai insemnatatea objectului vorbirei, nu numai impregiurarea aceea, ca o dama, cu trupu sî cu sufletu românu vorbea de pre tribuna, ci sî cu deosebire espunerea lucrului cea atâtu de limpede, constructiunile, argumentele sî deductiunele cele logice, precum sî alegerea cuvinteloru, stilulu celu alesu, rostirea cea domóla sî chiara sî tonulu celu dulce alu vorbirei atrasera in gradulu celu mai mare atentiunea ascultatoriloru de ambele sesse, sî o tienura in placuta incordare dela inceputu pâna la finitulu disertatiunei, carea a duratu dóue óre sî a fostu acompaniate de cele mai vii aplause. In urm'a disertatiunei urmá concertulu din musica vocale sî instrumentale, despre care nu me tienu competente a judecá.

Un'a observatiune insa nu o potu retacea, ci trebue sa marturisescu cu dorere, ca publiculu românu nu au participatu la adunarea acést'a generale in numeru asiá mare, precum s'aru fi asteptatu, *) sî apoi sî dintre cei ce erau presinti in dîu'a intâi'a, a dóue dî multi nu s'au aratatu nici le siedintia, nici la ascultarea disertatiunei susu amintite; cu deosebire femei erau póte mai multe streine din locu, decâtu române; câci acestea participasera, ce e dreptu in numeru destulu de mare in sér'a dintâiu la balu, dara in sér'a ceastalalta s'au facutu nevediute; a-siu putea numerá cu numele mai multe române, pre cari le amu vediutu la balu, dara la ascultarea discursului, ce a tractatu despre sessulu denseloru, prin urmare sî despre densele sî in folosulu denseloru, nici decum nu le amu vediutu, cu tóte ca baluri sî jocuri se potu aflá mai usioru, dara o disertatiune dela o r o m â n a, precum o au tienutu literat'a nóstra româna Donmnisiór'a Constanti'a D u n c 'a, dîcu, nu voru avea ocasiune, a audî prea adeseori, mai cu séma, déca se voru aratá totu asiá neinteresate, precum amu amintitu, ca s'au aratatu unele. Voiu sa terminu insa, cá sa nu mi se dîca, ca sum negalantu, — câci vorbescu adeverulu déca nu se va fi dîsu deja in urm'a celoru amintite.

Altu ceva insemnatu nu amu ce se ve scriu, fâra póte sa mai insemnu, ca adunarea generale a decisu, cá pre anulu venitoriu sa se adune sî sa se tiena la N a s e u d u. Credu ca mai dreptu sî mai potrivitu aru fi fostu sa se tiena la F o g a r a s i u, sî preste totu sa se perendeze loculu astfeliu, cá sa nu se tiena câte 4 ani totu la o parte a tierei.

T. V. G.

*) Femeile cari ceru emancipatiunea in intielesulu acel'a, de a fi egale in afaceri publice cu barbatii, nu sciu care e missiunea unei femei; câtu pentru egalitate in dreptu sî ecuitate credemu ca nu mai au de poftitu, pentru ca le vedemu de multe ori superióre barbatiloru. Tem'a cea mai multiamitóre aru fi dara studiulu despre m i s s i u n e a femeei in societatea omenésca. R.

Delegatiunea senatului imperialu.

In siedinti'a din 9 Augustu st. n. se tienura nisce cuventâri fórte insemnate in privinti'a politicei dinafara. Delegatii pre de o parte, de ceea-lalta ministrulu de esterne, contele B e u s t, 'si arata intentiunile loru, cei dintâiu arata dorintiele loru, celu din urma programulu seu. De aceea reproducemu,

*) Noi audîmu ca au fostu adunati la vre o 500 ómeni ceea ce e o cifra considerabile sî asiá nu ne putemu plânge ca adunarea nu a fostu cercetata. Red.

mai pre largu unele din acele cuventâri mai momentuóse.

Presied. principele Carlos Auersperg deschide siedinti'a la 11 óre sî ¼.

Pre banc'a ministriloru: Beust sî Becke;

Dupa-ce s'au cetitu óre-cari petitiuni incurse sî s'a hotaritu in privinti'a loru, se trece la ordinea dîlei: desbaterea generale despre bugetulu ministeriului de esterne.

Mai anteiu vorbesce contele Spiegel, dîcendu, ca pacea inarmata, costându miliarde, ruinéza cu incetulu, dar siguru bunastarea imperiului; ca aru fi in interesulu ambeloru pârti ale imperiului, a incheiá o pace adeverata cu Prussi'a, cu Germani'a, sî ca speréza, ca i va succede ministrului de esterne, a imbunatatí starea in privinti'a acést'a.

Contele Wickenburg ia cuventulu, spre a demustrá intentiunile cele de pace ale cancelariului imperialu din cartea rosia.

Baronulu Dr. Weichs dîce, ca politic'a de pace, conformu unei tese din cartea rosia, a observat'o sî i-a sî succesu dlui cancelariu imperialu fatia cu Itali'a sî Franci'a; dar fatia cu Rom'a sî confederatiunea germâna nordica nu s'a urmatu pâna acum'a acésta politica.

Fatia cu Rom'a nici ca sfatuesce la o impaciuire.

Ce se atinge de confederatiunea germ. nord, dîce, ca de sî s'au taiatu relatiunile cu Germani'a prin pacea dela Prag'a, totusi, „pâna voru bate inimi germâne in Austri'a voru sperá la o reimpreunare cu Germani'a, se voru nisuí la acést'a sî o voru sci-o câstigá chiaru prin sila sub unele anumite relatiuni, care aici nu voiu a le aratá mai deaprópe.“ Aratându, mai departe ca interese spirituale sî materiale i léga de Germani'a, se plânge despre iritatiunea aratata câtra scésta tiéra din partea ministr. de esterne. Vede, ca la acésta iritatiune este de vina atâtu cabinetulu din Vien'a, câtu sî celu din Berlinu, sî e convinsu, ca unui barbatu de statu asiá emininte, cum e Escelenti'a Sea dlu cancelariu imperialu, pre lânga o buna vointia, i va succede sî trebue sa-i succéda o impaciuire sincera cu Berlinulu, ceeace poftesce, cá sa sî-o faca de detorintia sî-i recomenda Escelentiei Sele o politica liniscita, veghiatóre sî fatia cu Germani'a o politica de impaciuire.

Delegatulu Rechbauer: Se intielege de sine, ca, venindu la consultarea despre bugetulu miniteriului de esterne, aruncâmu o privire preste frontierele imperiului, spre a vedé ce câli urméza cabinetulu nostru de esterne, déca acelea ducu la mântuirea imperiului séu nu. Cu tóte acestea nu mia-siu fi cerutu astadi cuventu, spre a face o astfeliu de revisiune, déca nu aru fi atinsu unu antevorbitoriu veneratu o cestiune, care din tineretiele mele mi-a jacutu la inima: tienut'a nóstra fatia cu Germani'a sî relatiunea cabinetului nostru de esterne fatia cu Prussi'a.

Eu credu, ca potu constatá dóue lucruri atâtu din cartea rosia, câtu sî din espressiunile, ce le-amu auditu, din gur'a dlui cancelariu imperialu: adeca nisuintia, de a sustiené o politica de pace, de a nu vatemá nice unu dreptu strainu, de a câstigá cu tóta energi'a valóre dreptului seu, sî apoi, de a nu fi oblegati prin aliantie.

Politic'a, de a puté lucrá liberu, ce, dupa parerea mea, a caracterisat'o destulu de bine dlu antevorbitoriu primu, e o politica periculósa, câudu se sustiene armat'a in pace; ea ruinéza populatiunea; cu tóte acestea credeamu a putea constatá cu bucuria din afirmatiunea dlui cancelariu imperialu cu deosebire in privinti'a cestiunei despre tienut'a fatia cu Franci'a, ca Escelenti'a Sea dechiarà limpede, ca nu suntu conditiuni oblegatórie sî acést'a o constatezu cu atât'a mai mare bucuria, cu câtu credeamu, a fi silitu, se intielegu din unele indicii, ca cabinetulu nostru de esterne aru avé de cugetu, a recâstigá Austriei influinti'a in Germani'a, ce o perduse cu ajutoriulu Franciei cei cesaristice.

Acést'a aru trebuí sa o numescu o politica cu totulu nefericita.

Vaieru urmârile anului 1866, vaieru, ca Austri'a si-au perdutu influinti'a sea predomnitóre in Germani'a, sî inca mai multu, ca poporulu germano-austriacu a fostu smulsu dintr'o legatura, de care'lu impreuna nascerea sî cultur'a sea. — Dara sa fimu sinceri, domniloru, regimulu austriacu e insusi de vina, ca s'a intemplatu astfeliu.

Domniloru! De diecenii s'a luptatu poporulu germanu dupa unire sî libertate, dupa ce a alungatu pre cuceritoriulu strainu de pre pamentulu seu inaltiandu-se la putere sî libertate, sî Austri'a ce a facutu? Mâna in mâna cu Prussi'a a cautatu a nimicí tóta nisuinti'a la unire sî libertate, sî devenindu miscarea totu mai mare, câudu se desteptà nisuinti'a germaniloru la unire, dupa mórtea regelui Christianu, de Danimarca, cu mai mare vioiciune decâtu totu-déun'a, cu ocasiunea cestiunei Schleswig-Holsteineze — aru fi fostu inca tempu, atunci s'aru fi pututu pune Austri'a in fruntea Germaniei sî acum aru stá Austri'a pre loculu, care acum póte ca voiesce a-lu castigá prin sânge; insa câudu cas'a deputatiloru in urm'a desbaterei celei memorabile Schleswig-Holsteineze a rugatu pre regimu (austriacu), de a ajutá poporului germanu, elu, regimulu, de acést'a au risu, cá de unu productu de carpaci politici — o espressiune, ce sî acum vine iérasi la moda —, acést'a se luá dreptu fantasia a mintiei celei marginite de supusu; credea cine-va a aflá mantuirea in aliantia cu boerasiulu, carele a scrisu: „sânge sî feru“ pre stindardele sele — sî care a fostu urmarea? Noi amu vediutu venindu anulu 1866 sî tristulu desastru dela Königgrätz!...

Vorbitoriulu dechiara, ca pre lânga tóta pacea dela Prag'a e in contra parerei ministeriului de esterne, care cauta o aliantia in Germani'a de Sudu. Acésta nisuintia, dîce Dr. Rechbauer, fia mai multu séu mai putienu ascunsa, o privescu de nefericita. Câci confederatiunea de Sudu o a-si privi-o cá o vatemare a natiunei germane, cá unu periculu pentru Austri'a. Cá o vatemare a natiunei germane, câci Nordulu Germaniei se afla sub coifulu prussianu, dara Sudulu se clatina incóce sî incolo sî nu are putere propria, de a se miscá, de aceea aru deveni o prada a Cesarismului lui Napoleonu. Déca se aru aduce in deplinire otarirea acést'a, Germani'a s'aru sfasiá sî Austri'a s'aru incurcá intr'unu resbelu.

Câci Austri'a s'aru tiené de confederatiunea de Sudu, de asemenea aru cautá Prussi'a sî Franci'a a o trage sub domnirea loru sî astfeliu confederatiunea de Sudu aru fi mârulu de cérta, ce necesarminte trebuie se aduca resbelu. De aceea credu, ca politic'a, ce nisuiesce a atrage la Austri'a confederatiunea de Sudu, e nefericita.

Câtu de sinceru o spunu acést'a, asiá de sinceru trebuie sa sî marturisescu, ca nu cugetu nici decum, de a face drumu preste Main pentru boierasii militari din Prussi'a, din contra me aplecu la Germani'a unita pre bas'a democratiei.

O Germania unita in libertate nu e periculósa pentru Austri'a, e aliatulu celu mai siguru contra Franciei celei lacome.

Un'a mai amu inca, de a observá; din foile oficióse se pare, a se puté cunósce, ca relatiunile fatia cu Russi'a nu suntu tocmai dupa pofta, sî ca de acolo se intindu retie pâna in launtrulu Austriei.

Unele natiuni de aici pretindu dreptulu de a se pune in legatura cu Russi'a, cá sî noi germanii din Austri'a cu Germani'a. Insa acésta comparatiune e cu totulu nepotrivita. Noi germanii austriaci suntemu de o miia de ani in legatura cu Germani'a. Suntemu de unu genu, avemu aceleasi moravuri sî amu impartasîtu tóte evenemintele cu consângenii nostri. Insa confederatiunea natiunalitâtiloru slavice aru fi tocmai asiá de indreptatita, cá o confederatiune din partea nóstra cu Angliter'a séu Svedi'a.

Acést'a amu socotit'o de lipsa a mentioná sî 'mi reservu dreptulu de ami aratá parerea mea despre relatiunea fatia cu Rom'a in desbaterea speciale.

Dr. d. Zemialkowsky: Eu pentru aceea cerui cuventulu, pentru ca nu me potu invoí cu parerile dloru antevorbitori in privinti'a politicei Austriei: carea pretinde o energia mai mare fatia cu curi'a romana sî o prevenire mai amicabile fatia cu Prussi'a. Crede cineva, ca aru suferí demnitatea Austriei, déca va fi indulginte fatia cu Rom'a? Uita, ca nu se vatema demnitatea unui statu putinte, câudu cedéza unui'a mai micu; se vatema inse totudéun'a, câudu cedéza pré multe unui statu de rangulu seu séu unui'a mai putinte?

Sî eu sum in contra unei politici de resbunare sî nu me sfiescu, a spune sinceru caus'a. Nu a-siu dorí, cá la un'a cá acést'a sa fie invinsa Austri'a, me-asiu teme mai multu de o victoria asupr'a Prussiei, togmai pentru ca acést'a aru silí pre Austri'a, a purtá iéra-si politic'a germâna; politic'a esterna are influintia asupr'a celei d'inlauntru, sî déca aru voí cineva a delaturá supremati'a Austriei in Germani'a, aru trebuí sa intarésca elementulu germânu d'inlauntru. De aicea vení cért'a intre diferitele nationalitâti ale Austriei, care cérta sî astadi mai esista, sî pentru aceea nu voiu o politica germâna.

Pricepu, cà e fórte durerosu pentru amicii germâni, de a fi smulsi din legatura cu fratii loru; dara mai este in Austri'a unu poporu, care nu mai sta in legatura cu fratii sei sî totusi ni se aru luá in nume de reu, câudu amu sfatuí pre ministrulu de esterne, sa pórte o politica polona. Austri'a nu e numai esclusivu germâna, ci e togmai asiá de germâna cá sî magiara, polona sî cechica, de acea se pórte Austri'a o politica austriaca. (Aplause.)

Inse, déca sum in contr'a unui resbelu cu Prussi'a sî in contra la ori ce provocare, sum totu asiá de contrariu sî la o aliantia cu Prussi'a. (Cu vóce miscata) Domniloru! Suntu togmai o suta de ani, de câudu erá Poloni'a in aceea-si stare, in care se afla astadi Austri'a, in stare de reorganisatiune. Prussi'a i oferí atunci amiciti'a sî incheiá aliantia cu Poloni'a, spre a o nimicí; acést'a este amiciti'a Prussiei. Prussi'a sî Russi'a suntu unicele dóue puteri in Europ'a, cari tienu puterea mai presusu de dreptu, o amicitia intre ambele aceste state e fórte naturale. O aliantia intre Austri'a sî Prussi'a aru duce necessarminte la reinvierea sântei aliantie sî cum a slabitu cea dintâiu sânta alianti'a pre Austri'a, asiá o aru descompune cea de a dóu'a.

Domniloru! Pâna câudu aveau inca provinciile polóne de odinióra, ce acum suntu sub Prussi'a, óre-si care autonomia, pâna atunci nu se marginea Russi'a nemediulocitu cu Europ'a civilisata. Influinti'a Russiei cea stricaciósa erá moderata prin Poloni'a; dar astadi adeverat'a Russia sta fórte aprópe de marginea Europei. Russi'a, nihilismulu incorporatu, ce nu cunósce nice D-dieu, nice familia, nice proprietate. Acestui inimicu alu civilisatiunei europene trebue sa i se puna odata stavila sî nu a-siu voí ca in ór'a suprema sa stea Austri'a pre partea Russiei sî nu pre partea civilisatiunei.

Austri'a, firesce, sa nu provóce pre nimenea, dara sa 'si apere cu demnitate drepturile sele, cu deosebire sa nu incheie aliantie, cari aru puté conturbá pacea interna; câci Austri'a are lipsa de pacea interna, cá sî de cea esterna; inse o aliantia cu Prussi'a aru stricá pacea interna pentruca aru duce la o supremati'a a germâniloru in Austri'a (Bravo)

Cavaleru de Arneth face atentu, sa nu se schimbe Germani'a cu Prussi'a. Arata, ca Austri'a a fostu destulu de indulginte fatia cu Prussi'a.

Delegatulu Contele Rechberg arata ca Austri'a se aru fi periclitatu, déca in cestiunea sleswig-holstaineza s'aru fi alaturatu lânga poporulu germânu, sî nu lânga Prussi'a. Dîce ca ministrulu de esterne nu se póte face responsabilu pentru acestu resbelu, care a eruptu cu 18 luni dupa ce a fostu esitu din ministeriu.

(Va urmá.)

Romani'a.

Bucuresci 2 Augustu 1869.

Mari'a Sea domnulu româniloru pléca astadi spre Crimea, pre la Oltenitia, cá sa se intalnésca cu M. S. Imperatorulu Rusiloru, carele se afla in escursiune in acea parte.

Intalnirea M. S. cu Imperatorele Rusescu este de simpla curtesie sî de bunu vecinu.—

Conformu statuteloru sî §. 2, din regulamentulu seu, societatea academica, convocata pentru 1/13 Augustu, a tienutu in asta dî prim'a sea siedintia din sessiunea anului acestui'a, sub presiedinti'a dlui Eliade Radulescu.

Au asistatu sî doi membrii din cei trei alesî in ultim'a sessiune, sî anume: dnii Papiu Ilarianu sî Georgiu Sionu.

De preste munti a sositu pâna acum numai dlu Iosifu Hodosiu, insa mâne se ascépta sosirea dloru Romanu sî Babesiu, dupa care nu va intardiá a sosí dlu Baritiu. Din Bucovin'a astadi séu multu mâne va sosí dlu membru Sbier'a, sî in curendu sî dlu Hurmuzachi, pre câtu ni se spune.

In siedinti'a de astadi, 1/13 Augustu, dlu presiedinte a datu cetire unui frumosu Poemu in genu epicu, care fu primitu de membrii presenti cu deosebita multiamire.

Se dice ca la discussiunile de intrare in societate a dloru membri Cogalnicénu, Papiu sî Sion au sa respunda urmatorii membri:

Dlu Eliadu Radulescu, la discursulu dlui Cogalnicénu, despre Costache Negruzi.

Dlu V. Alessandri, la discursulu dlui Sion, despre fabulistulu Donici.

Dlu G. Baritiu, la discursulu dlui Papiu, despre Sincai.

Cum se póte vedé din acésta dispositiune, siedintiele publice ale academiei, din acestu anu, au se fie importantissime sî prin objectulu discursuriloru sî prin numele oratoriloru.

Astadi Sâmbata, 2/14 Augustu, membrii se aduna in conferintia filologica.

„Adun. nat.“

Varietâti.

*** La Orestia a fostu focu mare in 9 Aug. n. Au arsu 24 de case, 20 de siuri, 22 grajduri sî 4 sioprone cu fenuri, grâne etc. ce au fostu in trensele. Tóta pagub'a suie la 12,000 fl.

*** **Concordi'a face minuni.** Se intempla de diuariele imprumuta notitie unele dela altele, fâra de a se mai provocá la isvoru, afara déca e de importantia, cá sa se scie sî isvorulu. In casuri de imprumutâri, ca cele de mai susu, firesce, ca e ridiculosu lucru a te incarcá de spatele cuiva cu intrebarea: ca de ce nu ai pusu numele diuariului din care ai scosu cutare notitia (póte numai tradusa din alta limba)? Pentru asemenea imprumutâri nici prin minte nu ne trece, a face reclame in publicu. Dara „Concordi'a“ a inventatu ceva nou. Ea in numerulu seu 47 aparutu in 30 Iul. (12 Aug.) reproduce articululu nostru din nr. 58 aparutu 24 Iul. (5 Aug.) a. c. „Rectificarea fruntarieloru“ dându-i numele: „In cestiunea fruntarieloru sî incidentulu dela Chiei'a.“ Dintr'unu tâiu cugetamu ca dóra redactiunea a uitatu se puna numele diuariului, de unde imprumuta articululu, ceea ce la o redactiune cu personalu marginitu iéra se póte intemplá câte odata. Dara nu e nici asiá, ci se vede, ca lucrulu e intentiunatu, pentru ca suntu unele modificâri de cuvinte, constructiuni, póte cá sa nu se cunósca ca articululu e alu nostru; asiá facu sî scolarii cei lenesi cându copiaza problemele dela altii, mai facu sî câte o eróre numai sa nu „semene“ cu originalulu sî copi'a loru se tréca de originalu. — Credemu, ca dupa ce amu istoritu lucrulu, comentariulu sî'lu póte face fia-cine.

*** On. Red. a „Albinei Pindului“ adreséza câtra publicu urmatórele:

„Domnule! Autori acestei gazete suntu recunoscatori pentru imbratisiarea ce a intempinatu. Amu probatu unu faptu care va bucurá pre amicii literaturei: acel'a ca intreprinderile literare isbutescu sî in tiér'a nóstra cându suntu inspirate de buna credintia.

La inceputu ne obligasemu in anulu anteiu a publicá numai dóua-dieci sî patru cóle. Amu facutu mai multu; câci amu publicatu trei-dieci sî un'a cóle cu dóue gravuri. Pentru a inlaturá intardierea ce amu intimpinatu anulu trecutu, ne-amu invoitu pentru imprimare cu alta tipografie.

Cu numerulu dela 1 Iuniu incepe anulu alu doilea, in care cursu se va publicá 24 fascicule de câte 32 pagine.

Domni cari bine voiescu a conlucrá la acésta gazeta, suntu:

D. Dimitrie Bolintinénu, Bucuresci. D. Constantinu Carlova, idem. D. Vasil. Dimirescu, idem. D. Vasilu Gramen Pop, idem. D. Grigorie Columbénu idem. D. Ionu Lapedatu, Paris. D. I. Strajanu, Parisu. D. Sigismund Vaimberg, Lipsca. D. Oscar Lebel, Parisu. D. I. C. Dragescu, Turin. D. Mauriciu Flugel, America, (Cincinatus). D. D. Membri ai Cercului literaru. Orientulu, Bucuresci.

Credemu ca din ce in ce vomu ameliorá acésta publicatiune. Dela numerulu abonantiloru depinde sa-i dâmu forma unei seriése reviste. — De aceea luâmu curagiulu a ve rugá sa staruiti intre cunoscutii d-vóstre cá sa se prenumere abonati noi, platindu pretiulu pre anulu alu doilea 22 lei noi, pentru care voru primí sî fasciculele (incomplecte) din anulu intâiu cá premiu.

Redactoru, Grigoriu H. Granda.

Doctorandu in Litere sî Filosofia, profesoru alu scólei Macedoniane, fostulu profesoru alu scólei de medicina, membru alu societâtiei internatiunale de horticultura din Brusel'a, Presiedinte alu cercului literariu Orientulu etc.

38—3 **Concursu.**

Spre ocuparea statiunei de invatiatoriu la scól'a româna gr-orientale din comun'a V a c c a; comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 19 Augustu st. vechiu.

Cu acésta statiune e impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. sî unu relutu de 24 fl. v. a. pentru lemne, doritorii de a competí la acésta statiune au a documentá:

a) ca au absolvitu celu putienu gimnasiulu inf. sî cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu archidiecesanu gr-or. din Sabiiu.

b) ca cunósce pre deplinu cantârile sî tipiculu bisericescu;

c) ca are o purtare buna morale.

Concurentii la acésta statiune au a'sî asterne subscrisului suplicele loru provediute cu documentele necesarie pâna la terminulu susu atinsu.

B r a d u, 24 Iuliu 1869

M. Lazaru
Prot.

38—3 **Escriere de concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de clas'a I sî II, la scól'a populare greco-orientale din comun'a Vale, scaunulu Selistei se escrie concursu.

Pentru clas'a I este impreunatu unu salariu de 120 fl. v. a.

Pentru clas'a II este impreunatu unu salariu de 240 fl. v. a. 2 org. lemne sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá postulu pentru clas'a I. debue se documenteze ca au absolvatu II clase gimnasiale, cursulu pedagogicu; pentru clas'a II debue se documentedia ca au absolvatu V. clase gimnasiale, cursulu pedagogicu, s'au clericalu, sî ca afara de limb'a româna, mai scie sî alta limba a patriei.

a) Pentru ambi invetiatori se mai cere cunoscinti'a cânturiloru sî tipicului bisericescu.

b) Ambi invatiatori voru avea a produce testimoniu de moralitate.

Competitorii au sesi tramita concursele pâna la 20 Augustu a. c. stilulu vechiu la subsemnatulu.

V a l e in 24 Iuliu 1869.

Efori'a scolare.
Ioanu B a i l e
Parochu gr-or.

39—1 **Concursu**

La scól'a populare elementare gr-or. din Helchiu, a devenitu vacante postulu invetiatorescu cu care este impreunatu unu salariu anuale de 168 fl. v. a. prelânga cuartiru liberu de locuintia.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti cá concursurile loru—inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica, sî adresate câtra Preaonotatulu Scaunu protopopescu I-iu alu Brasiovului—se le tramitia subscrisului comitetu parochiale, pâna in 25 Augustu a. c.

H e l c h i u in 30 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Helchiu.
Ioanne C r a i o v e a n u
Presiedinte.

35—1 **Concursu.**

Amesuratu conclusului conferintiei archidiecesane de astadi, se deschide prin acést'a concursu pentru ocuparea urmatóreloru stipendii din fundatiunea archidiecesana „Franciscu-Iosefina“:

a) dóue stipendii de câte 200 fl. v. a. pre anu, pentru doi tineri, cari aru dorí a invetiá scintiele technice, séu in rendulu alu doilea, cele filosofice naturali la o universitate in afara;

b) unu stipendiu de 100 v. a. pentru unu juristu in patria;

c) dóue stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi gimnasisti.

Doritorii, de a ocupá unulu séu altulu din aceste stipendii, cererile séle timbrate sî provediute cu atestatele scolastice, carte de botezu, de paupertate sî de moralitate sa-le inainteze la efori'a subscrisa prin P. P. protopopi respectivi pâna in 3/15 Sept. a. c. Sabiiu 3/15 Augustu 1869.

Efori'a archidiecesana gr. or.

(40—1) **Concursu.**

Devenindu posturile de invetiatori vacante la scólele populari greco-orientali din mai josu insemnatele comune, se escrie prin acést'a concursu pâna la 22 Augustu a. c. cal. v. sî anume:

1. La Intorsur'a-Buzeului cu salariu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. La Sit'a-Buzeu cu salariu de 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. La Vam'a Buzeului cu salariu de 80 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
4. La Cernatulu de josu cu salariu de 70 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
5. La Nagy sî Közép-Ajta cu salariu de 60 fl. v. a. in bani sî bucate, sî cuartiru.
6. La Apati'a cu salariu de 60 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, voru avé pre lânga dovedirea cualificârei recerute in studii sî cantâri, sa-si adreseze petitiunile bine instruate câtra subscrisulu inspectore district. de scóle.

Brasiovu, in 31 Iuliu 1869.

Ioanu P e t r i c u,
Protopopu.

(23—1) **C o n c u r s u.**

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori la scólele populare din comunele:

1. A l b a c u cu unu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incaldîtu.
2. A r a d 'a, cu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. P o n o r e l u, cu salariu de 160 fl. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au de a asterne pâna la 20 Septembre a. c. la inspectiunea scolare tractuale urmatórele documente:

a) ca au absolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericale.

b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile, sî tipiculu bisericei, sî

c) ca au viétia morala nepatata. Cei mai cualificati voru avé preferintia.

Dela Inspectorulu tractualu alu Zlatnei de susu.

Campeni, 31 Iuliu 1869

Ioanu P a t i t i 'a,
Protopopu.

Citatiune edictala.

Ioanu Dumitru absolutu de gimnasiulu micu românu din Brasiovu casatoritu cu Mari'a Lupu ambi gr. or. din Ticusiulu românu, parasindu-si legiuit'a sea socia a pribegitu in Romani'a, se citéza cá in terminu de 6 luni sa se infatisieze la subscrisulu foru protopopescu, cá sa respunda la pâr'a asternuta din partea sociei lui, câci la din contra sî fâra de elu in intielesulu SS. canóne ale sântei nóstre biserici se va dá otarire pârei date asupr'a densului.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cohalmului.

D r a o s u, 5 Iuliu 1869

Ioanu I o s i f u,
(30—2) Adm. prot.

E d i c t u.

Simeonu Giurgiu din Buciumu-Cerbu parasindu de unu tempu indelungatu pre legiuit'a sea socia Rafil'a Craciunu din Stanigi'a fâra a se scí ubicatiunea lui, este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. canóne ale s. maicei nóstre biserici române gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Bradu, 31 Iuliu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului Zarandului.

M o i s e L a z a r u,
(35—1) Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Augustu 1869.

Metalicele 5%	82 75	Act. de creditu	308
Imprumut. nat. 5%	71 90	Argintulu	121
Actiile de banca	766	Galbinulu	5 91 5/10

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 63. ANULU XVII.

Sabiiu, in 10/22 Augustu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemintе politice.

Dietele de dincolo de Lait'a se voru deschide terminulu alesu de tierile respective. Tóte se oru deschide intre 12 sî 23 Septemvre st. n.

Confiniele militarie suntu de multu obiectu de esbateri serióse in cercurile competente. Cestiunea se vede acum ca a inaintatu binisioru, pentru a cetimu in mai multe diuarie sciri diverse despre ens'a. Asiá cetimu, ca „Presse“ a primitu sciri elegrafice din Pest'a sî din Agram despre disólerea regimenteloru 5 sî 6 (Varasdinu-Kreutz sî 'arasdinu-St. Georg.) sî incorporarea tienuturiloru cestor'a la Croati'a civile. Déca conferâmu scirile in isvórele diverse, vedemu ca grabirea disólvei se atribuie ministrului presiedinte din Pest'a, a se dice, ca asupr'a ministeriului imperialu de esbelu a avutu impregiurarea acést'a o influintia nprindietórie. Mai departe diferescu sî in privin-'a procederei opiniunile, pentru ca, pre cându diuaiele ungaresci din Pest'a saluta „inceputulu“ deslegârei acestei „cestiuni adióse“, in Vien'a opinéza, sî ica diuarie, de cari putemu presupune cu tóta siguanti'a ca stau aprópe de regimu, ca déca se disóvla onfiniile, sa se disólve dintr'odata tóte. Totu in priinti'a acést'a ne spune „Osten“ ca se astépta la Vien'a o deputatiune carea va protestá in modulu elu mai energicu in contra ori cârui feliu de inorporare, vina acést'a din parte magiara séu crota. Astfeliu de idei nutrite in sinulu confiniiloru e vede ca suntu cunoscute la Vien'a sî se spune, a nu au lipsitu de a li se vedé sî pâna acum impressiunea facuta acolo sî inca chiaru in cercurile urtiei.

Partid'a natiunale cechica din Boemi'a, déca untu telegramele din Prag'a adeverate, incepe a fi arasita de clericali sî feudali. Urmârile mai dearte ne voru aratá deca este asiá. Dechiaratiunea e o face partid'a de a se invoí la unu parlamentu entralu, déca va consimti la acést'a sî Ungari'a sî Croati'a, pastrându autonomi'a regatului, pare unu asu câtra concessiuni cu starea presenta a lururiloru. —

Imperatulu Napoleonu III. in diu'a de 15 Aug. ., carea este totu odata sî a sut'a aniversaria dela ascerea lui Napoleonu I. a emisu o amnestia generale entru toti judecatii pâna in acea dî sî pentru acei e suntu amenintiati de judecata in urm'a vre unoru rime séu delicte politice; pentru afaceri de presa; entru delicte sî transgressiuni in adunâri publice i coalitiuni; in afaceri vamali etc., afara de crinele sî delictele ordinarie. Ceea ce inca e de inemnatu la decretulu care cuprinde amnesti'a ceoru de mai susu este, ca pórta contrasemnatul'a tuturoru ministriloru. Alte decrete se referescu la armata, a flota. Unele grupe de desertori (fugari) sî de acei u purtâri rele se agratiéza de totu. Altor'a li se une unu terminu corespundietoriu spre a se puté eintórce. Mai publica diuariulu oficiale sî altu decretu, prin care se introduce contrasemnatura la decretele prin cari se convóca senatulu, corpulu legislativu s. alt.; asemenea se publica sî mai multe lenumiri in legiunea de onóre.

Aru cugetá cineva ca actele aceste de gratia ale imperatului Napoleonu au produsu unu entusiasmu generale, inse nu e asia. Diuariele opusetiunei francese se impartu in dóue categorii, unele saluta evenementulu dreptu de unu inceputu a unei ere nóue constitutiunali in Franci'a, altele privescu in acestu evenementu o slabiciune.

Se dice ca in loculu maresialului Niel va veni la ministeriulu de resbelu maresialulu Mac-Mahon, iéra altii dicu ca generalulu Leboeuf.

Opusetiunea din Romani'a anunciase, ca intre guvernulu de acolo sî alu Austro-Ungariei s'au incheiatu tratate de straditiune la casuri cându criminalii de acolo voru fi fugitu incóce sî vice-versa. „Adunarea natiunale“ e in pusetiune de a deminti scirea acést'a. — Agentulu Romaniei pentru Vien'a, Berlinu sî St. Petersburgu si a datu demissiunea, carea pâna acum inca nu e primita. Asemenea scire s'a respanditu sî despre dlu Dim. Sturza agentulu românu dela Constantinopole

Delegatiunea senatului imperialu.

(Urmare din sied. din 9 Aug.)

Dr. Sturm: Intrandu in desbatere, trebuie sa facu mai inainte de tóte pentru mine sî pentru amicii mei germani unu apelu la patriotismulu austriacu, ce trebuie sa insufletiésca pre fia-care representante alu poporului sî sciu ca-lu sî insufletiesce. Déca afla cine-va lucru cuviinciosu, a atacá prin ómeni platiti din fondulu de dispositiune, pre unii delegati din partea opusetiunei, sî a face patriotismulu loru suspiciosu, faca, tréca duca-se; insa aici in acésta sala nu trebuie sa créda nimenea, ca suntemu pentru o astfeliu de politica, care vatema cum-va demnitatea sî onórea patriei nóstre celei atâtu de scumpe, o atare politica nu a spriginitu nici unulu din amicii mei, sî eu nu-su acel'a, carele sa o spriginésca.

. . . Noi de presentu nu ceremu o alipire de Germani'a, nici o legatura mai strinsa cu Germani'a, ci ceremu numai o pace adeverata sî sincera cu Germani'a, dupa cum corespunde nu numai intereseloru austriaciloru germani, ci intereseloru tuturoru popóreloru din Austri'a. A trecutu acele tempuri, in cari numai singuri ministrii purtau politica. De-sî dara dinasti'a Prussiei are placere a merge mâna in mâna cu Russi'a, scimu, ca poporulu prussianu e fórte contrariu unei aliantie cu Russi'a, sî chiaru ministrulu Prussiei, alu cârui Cesarismu se póte cunósce astadi din mai multe impregiurâri, a trebuitu sa o marturisésca de repetite ori, ca aliant'a cu Russi'a e in contra vointiei populatiunei prussiane.

Noi de Russi'a, de carea s'a pomenitu mai de multe ori, nu avemu a ne teme, déca vomu fi aliati sî in amicitia cu Germani'a, ci din contra, déca ne vomu alaturá lânga Franci'a, silimu pre Prussi'a a se aliá cu Russi'a.

Vorbitoriulu se indoiesce, déca, dupa cum s'a spusu, Prussi'a nu aru voí sa se impace, sî se incérca a dá publicatiuniloru oficióse ale Prussiei o colóre mai frumósa.

Amu cetitu in dilele acestea, continua elu, intr'unu diuariu oficiosu, ca Austri'a n'a incetatu nici odata de a fi tiéra germana sî de aceea nu se póte presupune de noi, ca vomu favorí supremati'a Prussiei in Germani'a. Acést'a nu crede nimenea, ca o aru face regimulu, din contra, noi ceremu cá regimulu se sustiena statusu quo, insa in amicitia; pentru ca unde sa ésa cu politic'a statului quo de acum? Ea ne va instrainá cu tempulu, nu numai de guvernele germane, ci sî de poporulu germanu, sî séu va trebuí, sa incetâmu, de a fi germani séu cá nisce copii nefericiti vomu aduce regimulu in perplessitâti fatale.

De nimic'a nu me feriescu mai tare, decâtu, a atacá cum-va onorat'a persóna a ministrului comunu de esterne, nici odata nu mi-a trecutu prin minte, de a me indoí despre cugetele cele loiale ale Escelentiei sele, ci voiamu numai, sa aretu o cuprindere a situatiunei diferita de a sea, sî sa-mi esprimu dorinti'a, cá Austri'a sa se lase de politic'a de cabinetu sî sa tréca la politic'a de interese.

Delegatulu Dr. Kaiser dice intre altele, ca desvoltarea in Germani'a nu e gat'a, ci e inca in crescere sî e detori'a nóstra a ajutá acésta crescere, cá sa fia o desvoltare germana, iéra nu, cá sa fia o desvoltare spre marirea puterei prussiane.

Delegatulu Dr. d. Figuly dice intre altele, ca politic'a popóreleru nu e alta, decâtu pace, progresu, bunastare, umanitate sî împretinire a tuturoru cetatieniloru din statu, fia de ori-ce limba sî natiunalitate; câci popórele nu au ura unulu contra celui-laltu, suntu atîtiate la ura sî acum se vedu rodurile cele triste.

De aceea recomanda dlui cancelariu imperialu politic'a, ce o cere mai intâiu binele popóreloru. (Aplause).

Delegatulu profesoru Dr. Neumann intre altele dice: ca pre lânga tóte tractatele diplomatice (dela Prag'a) cele nóue milióne de germani, cari forméza simburele populatiunei din Austri'a, nu se voru puté scóte din Germani'a.

Li se imputa germaniloru, ca umbla dupa suprematia, dara cautandu cine-va la purtarea fatia cu germanii din Prag'a, Laibach sî in alte locuri, acésta imputare suna mai multu cá ironia decâtu seriositate.

Limbagiulu cancelariului imperialu in depesiele adresate la Berlinu lu aflà vorbitoriulu cu totulu pré finu sî moderatu, aru fi poftitu sa fia mai grosolanu. (ilaritate.)

Delegatulu cavaleru de Arneth prin presenti'a solului Prussianu in Vien'a, a bar. de Werther, n'a voitu se demustreze neaplecarea Prussiei spre impaciuirea, dupa cum l'a intielesu Dnu Dr. Sturm, ci aplecarea Austriei spre impaciuire.

Delegatulu deputatu Helferstorfer inca e de parerea unui antevorbitoriu, de a observá guvernulu fatia cu Rom'a o politica blânda; ce se tiene de Germani'a deosebesce intre Germani'a sî Prussi'a. Arata din istoria, ca Prussi'a nice odata n'a fostu aliatu sinceru alu Austriei, fâra numai cându a avutu lipsa de ajutoriulu ei, totusi sa se intretiena o politica amicabile fatia cu acésta tiéra, pâna va aratá sinceritate, dara Austri'a se nu umble dupa amicitia ei in modu dejositoriu.

Ca tóte ca prin pacea dela Prag'a s'a taiatu amestecului Austriei in Germani'a, totusi legatur'a spirituale a remasu, la care se va adauge de sine sî cea esterna, formale

Austri'a nu are de a urmá fâra o politica de pace inafara sî in launtru. De s'aru aliá Austri'a cu Prussi'a, séu cu Franci'a, resbelulu aru fi gat'a; de aceea sa nu se alieze cu nice un'a, ci sa-si caute de interesele séle. (Aplause.)

Cancelariulu imperialu contele Beust: detori'a, ce amu de a participá la desbaterea de astadi, mi apare la prim'a vedere a fi de unu modu neobicinuitu. Unu ministru trebue sa fie pregatitu de regula pentru atacuri, ce-i provinu, cându face propuneri unui corpu de representanti, Mi se pare, ca objectiunile, ce amu ale combate astadi, suntu de acelea, care suntu totudéun'a urmârile, cá sa nu dicu togmai echoulu atacurilloru escate in afara.

Multiamescu din inima acelor'a, cari au vorbitu pentru mine, dar de asemenea multiamescu sî acelor'a, cari 'mi dau ocasiune, de a me rectificá. Mi cunoscu pré bine responsabilitatea mea, decâtu sa me indestulezu cu increderea, ca majoritatea acestei inalte adunâri nu mi va denegá concessiunile cerute sî nu'mi va detrage póte nice increderea sea. Mi tienu de stricta detorintia, de a infruntá tóte neliniscirile neintemeiate. Acést'a va fi detorinti'a mea: me voiu silí a aduce preste totu lucrurile la privire liniscita sî nepartinitóre, sî de mi va succede acést'a, voru perí de sine unele singularitâti conturburatóre, cari mi se pusera in cale in cele din urma sî care a le ilustrá mai de aprópe nu mi pare nice in folosulu lucrului, nice pré cuviinciosu pentru demnitatea desbaterei.

Nu se póte denegá, ca delegatiunile s'au adunatu sub impregiurâri, in cari nu se ivescu nici unu feliu de incurcaturi dinafara. Unic'a cestiune, care fâra causa li se parea la câtiva dintre politici unu norisioru negru, adeca diferinti'a belgica-franceză, s'a domolitu in liniscе sî de atuncea n'amu mai avutu alta incurcatura nóua.

Contele Beust trece la cartea rosia, amintesce despre acordulu generale, cu care s'a primitu acést'a sî se mira cu dreptu de insultele, ce i s'a aratatu din unele pârti. Intre altele dice: „Pentru ce nu se intempla asemenea cu cartea venata din Angli'a? Pentru ce nu se intempla, cá la esîrea unui tomu nou se strabata unu strigatu sgomotosu in lume, cá cându s'aru fi aratatu pre acele locuri unu omu periculosu, care trebue persecutatu? (Ilaritate.) Dá, dîcu unii, ca cartea venata e altu-ceva. Acést'a sum resolutu a o combate. Cârtile vinete engleze nu crutia, ba adese contienu atacurile cele mai grele.

Form'a, dupa cum dîsei, nu póte fi, câci credu ca depesiele nóstre n'au mai putiena finétia in forma sî blandetie in espressiuni, cá cele engleze. Asiá dara care este causa, de cârtiei venele engleze se da buna pace? Caus'a e simpla aceea, ca se scie, ca parlamentulu englezu cere cartea veneta sî ca regimulu nu se cugeta, sî nici ca póte cugetá la aceea, cá sa-o sisteze; cându va fi latíta acésta cunoscintia sî la noi mai tare, atunci, — fiti asigurati — ca se voru lasá ómenii de cugetulu, de a ne luá in nume de reu cartea rosia, sî spre acést'a numai — o sciu — suntu intentionate tóte atacurile.

Domniloru! A trebuitu sa facu acésta digressiune, pentru cá sa dau respunsulu la multe atacuri, ce s'au audîtu astadi, cari dovedescu nemultiamire sî nelinisce din causa ca amu venitu in atingere neplacuta cu unu regimu strainu. Acést'a, domniloru, nu se póte incungiurá· Déca dîcu câtra cineva, ca sa mérga afara prin mediuloculu multimei, sî se lovesce ici colea de cineva, e pré mare pretensiune, a cere, cá sa se misce sî acolo cá intr'unu salonu. Asiá este sî consecuinti'a publicitâtiei. Déca voimu publicitatea, trebue sa suferimu sî consecuintiele ei. Eu din parte-mi o facu acést'a fórte bucurosu, dar cugetu sî la aceea, ca consecuintiele publicitâtiei se voru luá in considerare la judecarea despre consecuintiele cârtiei rosie. Ba mergu inca sî mai departe.

Pracs'a cârtiloru rosie — iau aici espressiunea in genere, colórea n'are de a face nemica — aru putea se delature neintielegeri, sî sa aduca intielegeri, déca aru aflá o primire mai estinsa. S'a recunoscutu adesea, ca pentru pressa nu este correctivu mai bunu decâtu tribun'a parlamentare, de asemenea sum sî eu de parere, ca cartea rosia — vorbescu aici totu despre genu sî nu despre specie— aru puté devení fórte lesne o tribuna diplomatica, carea aru fi asemenea unu correctivu fórte bunu pentru polemic'a diuaristica in politic'a esterna. Pentru ce nu póte fi, sî pentru ce nu se póte intemplá, cá in contr'a unei depesie, a câiei efeptuiri suntu combatute, sa se aduca contra-arguminte prin o alta depesia, ce se va dá asemenea publicitâtiei? Pentru esemplu aducu inainte o depesia, ce aparù in cartea rosia din urma sî dete ansa la multa vorbire. A fostu o depesia indreptata câtra ambasad'a nóstra din Londonu sî in care se dîce, ca ne-amu simtí fórte fericiti sî ne-amu bucurá fórte multu, de a merge pre o cale cu Prussi'a in cestiunile orientale. Acum sa ne cugetâmu, ca aru fi urmatu unu respunsu la acésta depesia in modu diplomaticu; firesce ca acestu respunsu nu aru fi pututu fi conceputu intr'unu stilu óresi-care oficiosu, cându aru fi sunatu cam in chipulu urmatoriu: In nr. 2 a asiá numitei cârti rosie se afla o depesia câtra ambasadorulu austriacu din Londonu, in care se afirma, ca Prussi'a se propune Austriei in Orientu.

„Póte e cunoscutu, ca cancelariulu imperialu alu Austriei pre cându erá ministru in Sacsoni'a, s'a destinsu de repetite ori prin cugete ostile fatia cu Prussi'a. Placerea acestui barbatu, de a se ocupá de tóte sî de a serie multu i daschide pre terenulu acest'a unu câmpu roditoriu pentru activitatea sea; afara de acést'a e, dupa cum se scie, o códa a cabinetului francezu sî de aceea nu trebue, alt'a decâtu sa se scie acést'a sî indata acea afirmare se nimicesce sî depesia apare ceea ce este, adeca o intriga.“

In modulu acest'a nu póte sunâ nicedecum depesi'a; dara de aru fi mai moderata, de s'aru demustrá, ca parerea regimului din partea acést'a nu e intemeiata, atunci ministru, informatu mai bine de siguru aru putea recunósce erórea sî vorbirea in foile publice aru fi fâra patima sî drépta sî prin acést'a aru contribuí la intielegere, in locu de a o ingreuiá, cum se intempla acum'a. Sî déca intr'adeveru se aru teme cineva de a pasî pre calea unei procederi contradictorice, atunci aru fi totudé-un'a possibilu, de a se esplicá pre cale diplomatica, in locu de a se dusimaní pre cea publicistica.

Aducu numai aminte, ca intr'o depesia in a dóu'a carte rosia se afla unu locu, carele a fostu fórte necomodu sî fórte neplacutu pentru unu regimu, cu care de atuncea amu intratu in relatiunile cele mai amicabile sî mai intime.

Se escá o cérta epistolarie care mediulocí o intielegere pacifica sî nabusí unu resbelu diuaristicu. Potu adauge, ca acésta procedere, dupa cum a fostu observata, a conferitu multu la câstigarea aceloru relatiuni intime sî bune, in care stâmu de atuncea cu regimulu acel'a. Pentru ce óre, intrebu acum'a, nu s'a pututu urmá astfeliu sî in alte pârti?

Vorbitoriulu trece lá alte „nelinisciri“, cari le tiene de o insemnatate mai seriósa; aceste nelinisciri suntu impreunate cu **cuprinsulu** cârtiei rosie.

Potu amintí inca odata, dîce elu, ca sî cartea rosia a trei'a a facutu o impressiune liniscitóre, sî ca opiniunea publica, dupa cum s'a aratatu in o parte mare a pressei europene, a fostu aceea, ca intr'ans'a se afla o politica adeverata de pace. Acést'a inse nu me póte impedecá, de a nu satisface contra-observatiuniloru acelor'a, ce se facura de atuncea. Aceste observatiuni suntu de trei feliuri, adeca, voru a aflá: amestecu nefolositoriu in afacerile germâne, o deosebita inclinare spre Franci'a sî deosebita instreinare de Prussi'a.

Asiá dara, domniloru, ce se atinge mai inteiu de amestecarea in afacerile germâne, trebue sa marturisescu, ca nu sciu, cum se póte argumentá acésta imputare, ce s'a facutu astadi de repetite ori, prin documente din cartea rosia. Dreptu ansa la acést'a nu potu aflá fâra numai depesi'a tramisa la München sî Stuttgart. Dar ai crede, ca e imposibilu, de a formulá infrenarea mai chiaru sî mai hotaritu, de cum se facù in depesi'a aceea. Pacea dela Prag'a sî formarea unei confederatiuni de Sudu, ce se deduce din aceea-si, suntu tractate curatu numai din punctu de vedere de a sustiené pacea comuna. Nici unu cuventu nu se afla in trens'a, din care s'aru putea deduce o pressiune séu ceva feliu de amenintiare sî trebue sa amintescu inca cu deosebire, ceea ce nu se póte cunósce din depesi'a presinta, ca o depesia de mai inainte din anulu 1867, la care se referesce césta presinta, a intonatu espressu, ca, déca guvernele Germaniei de Sudu aru hotarí a incheiá o astfeliu de federatiune, Austri'a nu va stá iu nice o legatura sî in nice o relatiune cu aceea-si. Acést'a s'a facutu bine cunoscutu sî intr'alte pârti, sî in Berlinu, sî marturisescu sinceru, de-si nu voiu sa vorbescu iéra-si despre o prevenire séu neprevenire, ca indemnârile, ce le amu facutu in interesulu pâcei a remasu fâra nice unu respunsu; acést'a firesce ca ne au adusu la cugetulu, ca acolo nu suntu ómenii aplecati, de a se pune in intielegere cu noi.

Dar intrebu, ca unde sa se caute amesteculu in afacerile germâne? Ori ca e depesi'a tramisa la Dresd'a?

Domniloru! Marturisescu sinceru, ca déca o insciintiare, ce o tramitemu unui regimu germânu, spre acelu scopu, cá sa-i dâmu deslusîre despre unu pasu facutu de noi insine, da, déca acést'a se privesce de amestecu, atunci intr'adeveru, ca nu sciu, de ce sa nu ne tememu din tóte ce le-amu facutu, déca nu ne vomu incuiá deadreptulu frontariele de câtra Germani'a.

Dar inca o intrebare: Este regimulu c. sî r., e cumva cancelariulu imperialu, care a conchiematu la Vien'a serbarea puscariloru germâni, congresulu germânu pentru drumulu de feru sî adunarea diurnalistiloru germâni, sî facul'amu noi aicea incercâri, spre a face propaganda in Germani'a? E fórte comodu, a te tienea de unulu, cându nu poti vení la cale cu mai multi. (strigâri: Fórte bine!)

Veri-care politicu nepartinitoru va dîce, ca Austri'a prin pusetiunea, ce i s'a datu prin pacea dela Prag'a, a câstigatu libertatea, de a incheiá alianție cu cine va voí sî de a luá in considerare la acést'a numai interesele séle proprii. Dara nu! Câci audi dintr'o parte: Bine, insa cu Franci'a nu'ti este iertatu a te aliá; altii dîcu: Cu Russi'a nu-ti este iertatu a face aliantia. Domniloru! acést'a e contradîcere, ce firesce 'si afla resolverea sea simpla intr'o tesa, care adesea se adauge in tacere: Austri'a sa nu se ocupe cu Germani'a ci sa astepte —pâna—ce Germani'a se va ocupá cu Austri'a.

Acést'a póte fi o politica germâna in Austri'a, o politica austriaca nu e, sî eu sum chiematu a face numai politica austriaca. (strigâri: Fórte bine!)

Unu pré onoratu vorbitoriu, bar. Weichs, dîse in tonu mai amenintiatoriu, ca reimpreunarea trebue sa se ajunga prin fortia. Daru déca se va urmá politic'a, ce o arata, atunci nu mai e de lipsa acésta opintire mare.

Onoratulu delegatu, contele Spiegel, pasí asemenea pre câmpulu acest'a fórte delicatu alu aliantieloru, sî dupa cum desaprobéza cu resolutiune unele tendintie sî planuri, despre cari'lu potu asigurá, ca nu suntu cunoscute nice regimului c. sî r., asiá pre de alta parte nu se invoí cu politic'a, de mana libera.

Despre aliantie se póte vorbí firesce fórte multu sî intielegu pré bine, ca cugetulu, ce obvine asiá de adese ori: „ca Prussi'a e aliatulu celu naturalu alu Austriei, sa ne lipsimu de ori-ce legatura cu Germani'a, sî Prussi'a, resp. Germani'a va fi aliatulu nostru in Orientu“, acestu cugetu dîcu e fórte frumosu in idea, sî nu me indoiescu despre bun'a vointia, nici me indoiescu ca din ceea-lalta parte ni'aru puté da mân'a; dar o astfeliu de constelatiune se forméza incetu, sî pâna un'a alta intrevinu momente, ce nu le putemu prevedé.

In Orientu avemu acum—acést'a trebue sa o marturisimu sinceru — pre Franci'a cá amica fórte buna. Déca lucrâmu bine, cându ni-o instreinâmu pre acést'a togmai acolo, unde avemu lipsa de ea, e o intrebare seriósa sî de asemenea e inca nerespunsa intrebarea, déca lucrurile in Germani'a voru fi astfeliu pre acestu timpu, cându vomu avé lipsa de Germani'a, cá sa ne póta face servitiele, ce asteptâmu dela dens'a.

Credu asiá dara ca tóte consideratiunile on. d. antevorbitoriu, de care facùi amintire, trebuie sa duca la convingerea, ca politic'a de mâna libera, pre lânga daunele sele sî are sî folósele sele.

Vinu acum'a la sciut'a inclinare câtra Franci'a. Domniloru — pentru ce sa negu — ne aflâmu in relatiuni fórte bune sî amicabile cu regimulu francezu, sî pentru ce sa nu fie acést'a? Franci'a in decursulu aniloru din urma ne-a datu de repetite-ori dovedi despre buna vointi'a sea cea sincera, ea a statu pre partea nóstra in mai multe locuri sî cestiuni sî ne a facutu servitii bune. Sa nu dica cumva alte regime, ca sî noi o amu fi facut'o acést'a, de ni s'aru fi datu ocasiune. Noi nu amu umblatu dupa ajutoriu din partea Franciei, intre regime mari **se ofera** servitiile cele bune, dara nu se ceru (Strigâri: Fórte bine!)

Dara acésta buna intielegere, despre care vorbescu, nu e marginita numai pre lânga o comunicatiune amicabile a ambeloru cabinete, ea e basata esentialminte pre simpathiele poporului. In Franci'a se nutrescu acum — trebuie sa recunóscemu acést'a — simpathii sincere pentru tóte popórele Austro-Ungariei, fia acelea germane, magiare ori slave, pentru ca se tienu de Austri'a, nu dóra cându pentru unele, cându pentru altele, dupa cum acelea dau se intieléga, ca voru a se desbiná de Austri'a. (Fórte bine!) Austro Ungari'a se afla intr'unu procesu mare de regeneratiune. Noi nu cunóscemu alta politica, decâtu ca oferimu acelor'a, cari privescu acestu procesu cu simpathii sî-'si arata prin fapta aceste simpathii, le oferimu o stringere de mâna caldurósa; o mâna rece nu se póte intalní cu a nóstra. (Aplause.)

(Va urmá.)

Activitatea preotului in viéti'a publica.

Cohalmu 2 Aug. 1869.

Venindu la o atare cestiune, credu a fi bine, cà mai inainte de tóte, sa se dea o chiarificatiune asupr'a demnitâtiei preotiesci, pre care cá pre o taina privindu-o inca dela intemeierea ei, aflâmu ca a fostu sî este: **un'a dintre cele mai onorifice, mai sânte, sî cu mai mare influintia in viéti'a popóreloru.** De argumentu acestei asertiuni ne servesce istori'a universale ecclesiastica. — Insa o

atare dignitate este impreunata totu odata sî cu cele mai mari greutâti, de unde apoi cu dreptulu urméza aceea dîcere a S. Grigoriu Cuventatoriului de Dumnedieu : „ca a scí preotulu cum se cuvine, se pastreze sî se indrepteze bine turm'a incredintiata lui, este invetiatur'a tuturoru invetiaturiloru, sî maiestri'a cea pré inalta.“ Cá sa nu me lasu chiaru pre terenulu teologicu, nefiindu-mi nici scopulu acest'a, ci cá sa satisfacu incâtu-va sî dupa impregiurári numai punctului de manecare, trecu cu totulu aceea ce privesce activitatea preotului in biserica, sî vinu la activitatea lui afara de biserica séu mai bine dîsu, in viéti'a publica, sî care este o urmare consecuenta a celei dintâiu, de óre-ce activitatea preotului nu se póte privî din altu punctu de vedere, decâtu din acelu bisericescu, aducendu insulu oficiulu lui acésta impregiurare cu sine.

Cându considerâmu insa acést'a a dóu'a impregiurare, adeca activitatea preotului in viéti'a publica, sî acést'a facendu-o, cu privire la noi, la biseric'a nóstra, privindu referintiele trecutului in care a statu biseric'a, privindu acele referintie in care a traitu poporulu nostru ; atunci vomu vedé, ca o atare activitate a preotului a fostu mai cu totulu neglesa. Dâmu insa óresi-care escusare aceloru tempuri de trist'a memoria, in care nu ne mai aflâmu astadi chiaru cá atunci, cându poporulu nostru impreuna cu conducatorii sei erá silitu asiá dîcendu categorice a vietiuí amesuratu arbitriului streinu, — nefiindu nici vorba despre esercitarea vre-unui dreptu ce-i competea. Urme de acelea triste potu dice, ca mai vedemu inca pâna astadi, incâtu la multe casuri déca ne-amu pune sa le enarâmu in detaiurile loru s'aru parea potrivite cuvintele poetului : „Infandum regin'a iubes renovare dolorem“ — de óre-ce inca pâna astadi mai sangeréza poporulu nostru de rane vechi, suferite de prin seculi.

Insa pre lânga tóte acele suferintie, scól'a sî biseric'a nóstra n'a lipsitu nici odata totalminte de a nu-si avé sî conducatorii sei demni sî zelosi, cari n'au incetatu nici odata de a lucrá dî sî nópte in folosulu acelor'a. Sa luâmu numai tempulu de 20 ani incóce, sî sa vedemu punctulu unde s'a aflatu inainte de acést'a scól'a sî biseric'a nóstra ; sî apoi iérasi sa privimu tempulu de atunci incóce pâna in tempulu presente, sî indata din asta comparatiune vomu vedé lesne, ce inaintare au facutu românii in tempu de dóue-dieci ani, cându alte natiuni au trebuitu se lucre seculi.

Eu atribuiu resultatulu acest'a curatu numai barbatiloru acelor'a, cari cu deosebire s'au luptatu cu tóta resignatiunea pentru scóla sî biserica sî prin urmare sî pentru binele natiunei. Cá tendintia sî cá totu-deun'a asiá sî la noi, sî cu deosebire in comunele nóstre, scól'a sî biseric'a suntu singurele mijlóce, de a puté nobilitá tinerimea cea cruda, cá cu tempu se póta devení din acést'a parinti conscientiosi a unei familie, sî totu odata individi activi sî folositori societâtiei omenesci.

Insa déca scól'a sî biseric'a suntu singurele mijlóce pentru cultura ; déca scól'a sî biseric'a stau astadi pre unu terenu mai liberu, de cum au statu pâna acum ; déca cerculu de activitate in launtrulu acestor'a este mai largu sî mai securu ; déca cu totu dreptulu se pretinde, cá sî inaintea poporului preste totu sa-si ia unu sboru mai mare ; apoi trebuie se pretindemu, cá sî individii competenti de a lucrá in acésta sfera se corespunda mai multu recerintieloru tempului in care traimu. Iéra apoi dreptulu acel'a ca atari individi in genere luându-se, mai multu séu mai putienu sî corespundu aceloru recerintie, acestu dreptu nu-lu póte derogá nimenea, cu óresi-cari esceptiuni totusi, — pentru ca nici o regula fâra abatere, care inca cu tempu sperâmu, ca se voru emendá insa numai asiá se voru puté pre deplinu emendá, cându se va regulá dupa impregiurâri numerulu aceloru individi in scóla sî biserica, cari de multe ori, optima fide, nu potu corespunde recerintieloru temporale sî locale. ne mangaiâmu insa sî in privinti'a acést'a, de óre-ce acést'a impregiurare inca nu e pusa la o parte, ba din contra e pusa sî este de a se pune in lucrare pre acolo, pre unde numai se póte, sî in tipulu acest'a sperâmu, ca sî acelea putiene esceptiuni se voru puté emendá. In consecuintia logica cu cele predîse aru urmá cá unu principiu : „ca dela unu preotu, dela unu invetiatoriu se recere aceea cualificatiune, care se fia conforma mai intâiu tempului in care traiesce, iéra apoi sî nu mai putienu se fia corespundietória impregiurâriloru locale, unde elu functiunéza cá atare.

De multe ori oficiulu preotului este de o atare natura, incâtu vine nu a rare ori in coatingere p. e. cu judecatori'a civile, precum e sciutu, unde elu are de a representá cause bisericesci sî scolare, sî totodata a aperá dreptulu acestor'a de unde apoi mi s'a sî datu ocasiune de a vedé, ca acolo unde preotulu scie pasî energiosu sî securu in atari afaceri, póte sa-si castige dreptulu acel'a ce compete scólei sî bisericei ; pre cându iérasi vedemu pre de alta parte cum cause drepte se perdu, cum multe bunuri se folosescu de streini numai din caus'a nesciintiei invetiatoriloru sî cu deosebire a preotiloru, dela cari poporulu astépta sa intrevina. Acolo unde suntu comune miste p. e. români sî sasi, românii nu a rare ori suntu eschisi dela iutrebuintiarea bunuriloru comune. Unde insa preotulu este adeveratu conducatoriu alu poporului, acolo vedemu, ca unu atare nu numai ca scie face intrebuintiare din acelu dreptu, ce compete scólei sî bisericei, dara cauta sî alte mijlóce, alte isvóre numai pentru inaintarea binelui comunu. Acést'a asertiune o voiu sî motivá printr'unu esemplu. Este sciutu, ca invetiatorii nostri cei mai multi 'si scotu salariulu loru de pre la ómenii comunei respective cu cari s'a tomnitu, sî apoi iérasi este sciutu, ca cu câtu necasu platescu ómenii salariulu invetiatoriului, cându vine tempulu platirei. Unii se escusa ca n'au bani la mâna, altii dîcu, ca de ce se platésca, ca ei n'au avutu copii de scóla, — ceea ce amu auditu insu-mi —, iéra apoi necasulu sî neplacerile ce intempina pre bietulu invetiatoriu pâna-si scóte cu cruceriulu unu salariu de 80—100 fl. v. a., acést'a si-o póte intipuí ori sî cine. Sciu insa preoti energiosi, cari cá adeverati pastori sufletesci, petrunsi de chiamarea loru, interesandu-se de binele sî prosperarea comunei sele, au cautatu mijlóce de a evitá o atare sarcina impreunata cu cele mai mari neplaceri atâtu pentru invetiatoriu câtu sî pentru poporu. Sî cum ? Intr'unu modu fórte simplu. Prin colecte mai mici sî alte mijlóce de pre la respectivii individi ai comunei, — premergendu firesce preotulu cu fapt'a sî cu cuventulu —, se formá din anu in anu din acei bani dati cu interese unu capitalu óresi-care, din care apoi in scurtu tempu se potù cumperá nisce locuri pre sém'a scólei, care in totu anulu se lucra de respectivii individi ai comunei, sî cându vine tempulu de a se aduce fructele din câmpu se vendu, iéra banii se adauga la capitalu sî se dau iérasi cu interesu, sî astu-modu punendu-se acést'a in pracsa nu demultu, in celu mai scurtu tempu se va puté platí unu invetiatoriu din rentarea capitalului, sî inca va fi bine salarisatu. Aru fi de doritu a se aplicá sî pre aiurea acestu modu de acuirare, unde ocupatiunea principale a clasei de individi e agricultur'a, pentru ca suntu comune, care cu atâtu mai lesne aru puté face acést'a, cu câtu ca póte suntu sî mai avute, decâtu comunele despre care vorbescu, sî care pâna acum suntu dóue, n'a lipsitu insa energiositatea conducatoriloru poporului. (Mi reservu dreptulu insa de a vorbí cu alta ocasiune mai specialu, despre crescerea aceloru capitale scolare). Suntu sî alte multe mijlóce, care nimenui nu-i suntu date asiá de bine spre dispusetiune, cá preotului unei comune a face buna intrebuintiare din ele. Vomu vedé mai departe ca intr'o comuna cu atari conducatori zelosi, scól'a n'a mai remasu aceea ce a fostu inainte cu atâti'a sî atâti'a ani, ci vomu vedé zidiri nóue corespundietórie scopului ; vomu vedé sî alte multe reparaturi sî lucruri nóue tienatórie de scóla sî biserica, care tóte suntu acele medie ce ducu spre inaintarea sî luminarea unui poporu. Cu durere trebuie se marturisimu insa pre de alta parte, ca sî astadi mai vedemu pre alocurea, cum mai totu ce se tiene de scóla sî biserica, a remasu totu in stadiulu acel'a primitivu, in care s'a aflatu cu atâtea dieci de ani. Amu auditu pre unii invetiatori plangendu-se directoriloru locali, ca le lipsesce o incapere potrivita fatia cu numerulu eleviloru, séu ca le lipsescu nisce scaune sî table potrivite etc., care precum este sciutu, suntu de neincungiurata lipsa pentru inaintarea in invetiamentu. Sî cându amu pune intrebarea, ca cui sa se atribue o atare vina, poporului ca e indereinicu, séu preotulu cá directoru localu ? eu la acést'a cutezu a respunde cu tóta securitatea sî fâra temeritate, luându asupra-mi respunsabilitatea, ca o atare vina nu póte sa se atribuie poporului, ci preotului, pentru ca unu preotu, care corespunde pre deplinu missiunei sele, are totu-déun'a pre poporu la indemâna, sî póte lucrá cu elu aceea ce-i place sî ce voiesce in marginile possibilitâtiei, pentru ca dupa principiulu celu filosoficu : „aceea ce voiesce cine-va sî póte“ (? Red.) Sî apoi nu mai incape nici o indoiéla, ca in poporulu românu pre lânga tóte apasârile tempuriloru vitregi, s'a desteptatu totusi in elu schintei'a aceea eterna, care-i arata neincetatu, ca scól'a sî numai scól'a este acelu mijlocu, ce face pre omu de a fi in realitate omu, sî cá atare a puté vietiuí in societate cu ómenii. Din motivulu acest'a apoi poporulu nostru nu crutia nici o ostenéla pentru atari scopuri bisericesci sî scolarie, nu mai trebuie se fia cu zelu, de multe ori, sî bine capacitatu, sa i se arete lui chiaru sî a priorí, aceea ce are de a face sî scopulu pentru ce. — Ómenii nostri inca pâna astadi tienu de unu lucru dejositoriu a dá pre vre-unulu dintre fiii sei, cari suntu 6—7 ba póte sî mai multi la numeru, de a invetiá sî óresi-care meseria ; ci mai bine i tienu pre toti la córnele plugului, sî apoi ce proprietari are se iésa din toti acesti'a se póte calculá lesne, impartiendu-se biat'a averea aceea in atâtea sî atâtea pârti. Acest'a inca este unu reu, ce provine mai cu séma iérasi din nedestul'a capacitare a poporului, pentru ca sî in privinti'a acést'a intr'o comuna nu este altulu mai competinte de a capacitá sî indemná pre poporu decâtu preotulu, ba potu dice ca sî invetiatoriulu.

Din cele predîse s'aru puté incâtu-va vedé ca activitatea preotului trebuie se fia asiá dîcendu o activitate o m n i l a t e r a l e, intr'atât'a câtu i compete sfer'a loru de activitate in scóla sî biserica ; se nu pérda nici odata din vedere missiunea aceea, pre câtu de sânta pre atâtu totu odata sî grea, de óre-ce este sciutu, ca scopurile cele mari sî sânte se ajungu numai prin mare stradania, vietiuindu in studiis laboribusque, pentru ca dice Horatiu : „Nil sine magno vita labore dedit mortalibus.“

Nic. D. M i r c e a,
Teol. abs. sî Jur. a. III.

V a r i e t â t i.

*** In Sebesiu se impartíra in 10 Augustu st. n. interesele anului 1869 din capitalulu fondatiunei Eperjesy in pârti egale intre veduvele :

Rebecea Lange de confes. Augsb. Elisabetha Frank rom. cat. Mari'a Draghiciu gr-or. Mari'a Arionu Ienci gr. cat.

*** Multe familii de Secui emigrare in Romani'a, parasindu-si vetrele acesti'a au fostu chemati a se asiediá in Bihoru, au preferitu inse Romani'a.

*** In lun'a lui Augustu va avea locu in Romani'a o inspectiune generale a armeloru armatei. Pentru anulu 1869 suntu chemati sub stindardo 7,200 de recruti.

*** Ministeriului romanescu, de agricultura, negotiu sî lucrâri publice i s'a concesu unu creditu de 530,331 franci pentru liniea drumului de feru Giurgiu-Smurd'a sî pentru punerea in activitate a liniei Bucuresci-Giurgiu, carea se va deschide cu 1 lui Octomvre.

*** Ministeriului de resbelu rom. i s'a deschisu prin unu decretu alu principelui din 30 Iuliu unu creditu estraordinariu de 52,379 franci, spre a platí Serbiei cele 20,179 de ocale sî 275 dramuri de pravu de pusca, ce le a cumperatu in a. 1866.

*** O nunta curiósa se celebrá mai deunadîle in Szegedin. Mirés'a cea delicata erá o giganta de trei mâji de usiurica. Nunii au fostu unu piticu de $2^1/_2$ urme sî 3 policari, sî o Albina. Se intielege de sine, ca acésta compositiune de ómeni estraordinari a atrasu unu publicu mare la actulu cununiei.

*** Dela Almasiulu-mare tract. Geoagianului II ni se scrie :

Inainte de acést'a cu trei ani mutandu-se in comun'a nóstra Almasiulu-mare, parochi'a Bradetu, unu jidovu cu socia cu totu, acel'a a muritu, cându s'a implinitu anulu. Respectiv'a sea socia Ernestin'a, n'au voitu a se mutá din acésta comuna, ba inca pâna traiá sotiulu respectivei sî mai multu dupa aceea, cá veduva, au aretatu mare aplecare spre crestinatate. Mai târdiu insa au dechiaratu seriosu inaintea crestiniloru, ca vrea a fi crestina de religiunea gr. or. — Stându totusi dubia, ca se póte ori nu ? acésta scire veni la cunoscinti'a subscrisului, sî intrebandu-o déca e adeveratu ori nu ? mi-au marturisitu totu in intielesulu de mai susu. Deci in intielesulu S. Evangelii amu intarit'o sî invetiatu in credintia, deslusîndu-i legea crestinésca. Din acelu tempu a pornitu cu mai mare evlavia si râvna spre crestinismu, au urmatu cele prescrise prin lege sî au invetiatu rugaciunile, poruncile sî tainele. Sî apoi in 18 Iuliu a. c. au primitu Tai-

n'a S. botezu, primindu numele Elen'a. Acésta fapta intru adeveru purcésa din simtire curata crestinésca, au produsu sî intre cei'a-lalti poporeni placere sî intarire mai mare câtra legea loru stramosiésca. Iéra unu crestinu veduvu totu din acésta parochia, vediendu evlavi'a nóuei crestine, au cerut'o de socia, cu carea s'au sî cununatu dupa lege, observându-se tóte formalitâtile prescrise, cu care ocasiune mentiunat'a crestina Elen'a nu numai de paganismu s'au desbracatu, dara totu odata sî hainele de mai inainte le-au lepadatu, imbiindu-se dintre crestinii fruntasi a-i daruí schimburi frumóse de haine romanesci, care sub forma de cinste le-au sî primitu.

Ioanu Oni'a,
Parochulu loculni.

Consemnarea.

Objecteloru intrate la asociatiunea natiunala aradana pentru cultur'a poporului românu, intru spriginirea sortiturei, filantropice care in folosulu fondului asociatiunei se arangéza pre 1 Sept. 1869 sî adeca dela:

(Continuare.)

71. Dn'a Elen'a Stup'a din Oradea-mare, dóue curele de nadragi brodarite cu girlanda de flori, mf. pr.

72. Dn'a Elen'a Bic'a nasc., Poinariu din Oradea-mare, unu servitiu de argentu pentru o persóna in etui.

73. Dn'a Ecaterin'a Neteu nasc. Bodea din Oradea-mare, unu recuisitu de argintu pentru cusutu in etui cu oglinda.

74. Dn'a Sofi'a Zsiga din Oradea-mare, unu atramentariu de porcelanu auritu.

75. Dsiór'a Mari'a Poinariu din Oradea-mare, un'a caciula comota brodarita din lâna de Berlinu cu unu ciucurelu din firu de argintu, mf. pr.

76. Dsiór'a Corneli'a Lazaru din Oradea-mare, un'a corfa de bilete cosuta din margele cu garnitura de atlasu, mf. pr.

Dsiór'a Veronic'a Gucionscy din Oradea-mare, unu aretatoriu pentru cârti de cetitu, brodaritu cu margele mf. pr.

78. Dsiór'a Gisel'a Bogdanu din St. Nicolaumare, o perina de orologiu brodarita cu janilia pre moire albu mf. pr.

79. Dsiór'a Natali'a Bogdanu din St. Nicolaumare, unu inelu pentru servetu brodaritu cu janilia pre moire albu, mf. pr.

80. Dn'a Angelin'a Dogariu nasc. Arcosi din Aradu, un'a tasa de lampa indrita din lâna de Berlinu, mf. pr.

81. Dto. dto. un'a corfa de margele pentru ferésta mf. pr.

82. Dn'a Iuli'a Sierbanu nasc. Maniu, din B. Comlosiu, un'a perina de canapea brodarita, mf. pr.

83. Dsiór'a Aureli'a Neagoe din Mercina, unu scutu antiluminariu scobitu din lemnu albu cu litere cosute in fire de auru mf. pr.

84. Dto. dto. o tasa de lampa brodarita sî cosuta cu margele pre postavu rosiu mf. pr.

85. Dto. un'a tirada, ce imaginéza unu câne culcatu pre o perina de metasa mf. pr.

86. Dto. dto. o corfa de bilete brodarita cu metasa sî margele sî firu de auru, mf. pr.

87 Dsiórele Emili'a sî Aureli'a Popoviciu din Comlosiu, (S. An'a vechia) unu covoru lucratu in brodaritu, mf. pr.

88. Dsiór'a Eufrosin'a Andreevieiu din Caransebesiu, o perina de divanu, brodarita mf. pr.

89. Dsiór'a Elis'a Brancoviciu din Caransebesiu, o perina de divanu brodarita cu pantlica de catifea négra, mf. pr.

90. Dsiór'a Mari'a Popoviciu din Caransebesiu, o cotaritia de mésa lucrata din margele, mf. pr.

91. Dsiór'a Rosali'a Bihoiu din Caransebesiu, o cotaritia de parete, mf. pr.

92. Dn'a Solomi'a Banoviciu din Caransebesiu, o capitia comoda indrita din lâna de Berlinu cu ciucurelu din fire de arg., mf. pr.

93. Dn'a Elen'a Dimitrieviciu din Caraesebesiu, o tasa de lampa cu giurlanda de flori lucrate din lâna de Berlinu, mf. pr.

94. Dn'a Iuliana Stoic'a din Caransebesiu, siese marare albe de pusunariu.

95. Dsiór'a Mari'a Dod'a din Caransebesiu, o cotaritia de mésa din margele, mf. pr.

96. Dsiór'a Mari'a Tienea din Caransebesiu, unu atarnagiu de orologiu, mf. pr.

97. Dn'a An'a Vasilieviciu din Caransebesiu, unu rolu de acé brodarita din lâna de Berlinu, mf. pr.

98. Dn'a Elisabet'a Peti'a din Caransebesiu, o parechia de papuci brodariti, mf. pr.

99. Dsiór'a Eufrosin'a Bon'a din Caransebesiu, o tasa de lampa indrita din lâna de Berlinu, mf. pr.

100. Dsiór'a Aureli'a Neagu din Caransebesiu, o parechia de papuci brodariti din lâna de Berlinu, — mf. pr.

101. Dn'a Ecaterin'a Bon'a din Caransebesiu atarnagiu de orologiu, mf. pr.

(Va urmá.)

35—2 **Concursu.**

Amesuratu conclusului conferintiei archidiecesane de astadi, se deschide prin acésta concursu pentru ocuparea urmatóreloru stipendii din fundatiunea archidiecesana „Franciscu-Iosefina“:

a) dóue stipendii de câte 200 fl. v. a. pre anu, pentru doi tineri, cari aru dorí a invetiá scriintiele technice, séu in rendulu alu doilea, cele filosofice naturali la o universitate in afara;
b) unu stipendiu de 100 v. a. pentru unu juristu in patria;
c) dóue stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi gimnasisti.

Doritorii, de a ocupá unulu séu altulu din aceste stipendii, cererile séle timbrate sî provediute cu atestatele scolastice, carte de botezu, de paupertate sî de moralitate sa-le inainteze la efori'a subscrisa prin P. P. protopopi respectivi pâna in 3/15 Sept. a. c. Sabiiu 3/15 Augustu 1869.

Efori'a archidiecesana gr. or.

39—2 **Concursu.**

La scól'a populare elementare gr-or. din Helchiu, a devenitu vacante postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 168 fl. v. a. prelânga cuartiru liberu de locuintia.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá concursurile loru—inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica, sî adresate câtra Preaonotatulu Scaunu protopopescu I-iu alu Brasiovului—sa le tramitia subscrisului comitetu parochiale, pâna in 25 Augustu a. c.

Helchiu in 30 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Helchiu.

Ioanne Craioveanu
Presiedinte.

(40—2) **Concursu.**

Devenindu posturile de invetiatori vacante la scólele populari greco-orientali din mai josu insemnatele comune, se escrie prin acést'a concursu pâna la 22 Augustu a. c. cal. v. sî anume:

1. La Intorsur'a-Buzeului cu salariu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. La Sit'a-Buzeu cu salariu de 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. La Vam'a Buzeului cu salariu de 80 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
4. La Cernatulu de josu cu salariu de 70 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
5. La Nagy sî Közép-Ajta cu salariu de 60 fl. v. a. in bani sî bucate, sî cuartiru.
6. La Apati'a cu salariu de 60 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, voru avé pre lânga dovedirea cualificârei recerute in studii sî cantâri, sa-si adreseze petitiunile bine instruate câtra subscrisulu inspectore district. de scóle.

Brasiovu, in 31 Iuliu 1869.

Ioanu Petricu,
Protopopu.

(23—2) **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori la scólele populare din comunele:

1. Albacu cu unu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incalditu.
2. Arad'a, cu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. Ponorelu, cu salariu de 160 fl. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au de a asterne pâna la 20 Septembre a. c. la inspectiunea scolare tractuale urmatórele documente:

a) ca au absolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericale.
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile, sî tipiculu bisericei, sî
c) ca au viétia morala nepatata. Cei mai cualificati voru avé preferintia.

Dela Inspectorulu tractualu alu Zlatnei de susu.

Campeni, 31 Iuliu 1869

Ioanu Patiti'a,
Protopopu.

Citatiune edictala.

Ioanu Dumitru absolutu de gimnasiulu micu românu din Brasiovu casatoritu cu Mari'a Lupu ambi gr. or. din Ticusiulu românu, parasindu-si legiuit'a sea socia a pribegitu in Romani'a, se citéza cá in terminu de 6 luni sa se infatisiéze la subscrisulu foru protopopescu, cá sa respunda la pâr'a asternuta din partea sociei lui, câci la din contra sî fâra de elu in intielesulu SS. canóne ale sântei nóstre biserici se va dá otarire pârei date asupr'a densului.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cohalmului.

Draosu, 5 Iuliu 1869

Ioanu Iosifu,
(30—3) Adm. prot.

Edictu.

Simeonu Giurgiu din Buciumu-Cerbu parasindu de unu tempu indelungatu pre legiuit'a sea socia Rafil'a Craciunu din Stanigi'a fâra a se scí ubicatiunea lui, este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. canóne ale s. maicei nóstre biserici române gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Bradu, 31 Iuliu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului Zarandului.

Moise Lazaru,
(35—2) Protopopu.

35—2 **EDICTU.**

Comanu lui Ioanu Cotora din Resînari in scaunulu Sabiiului, care acum de doi ani (findu in procesu divortialu cu legiuit'a sea socia Stan'a nascuta Teodoru Crivetiu, totu din Resînari, sî luându actele procesuale cu sine,) cu necredintia parasindu-o pre acee, au pribegitu in lume, sî dela pribegirea lui incóce, nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei densului, dreptu aceea, se provóca, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu de fatia, sa stea fatia la subsemnatulu foru protopopescu cu numit'a sea socia, cá sa arate caus'a parasirei patriei, sî a sociei sele, câci, la din contra, sî in absenti'a densului, celea de otaritu in caus'a acést'a, la intielesulu canóneloru sântei nóstre biserici gr.-orientale, se voru otarí.

Sabiiu, 1 Aug. 1869.

Scaunulu prot. gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.

Ioanu Pannoviciu,
Protopopu.

(50—1) **Edictu.**

Georgiu lui Petru Solomonu din Alamoru Comitatulu Albei de josu, care de cinci ani de dile au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Elisabet'a lui Nicolae Bobesiu din Ogn'a, sî nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei lui, se provóca cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosieze cu soci'a sea la subsemnatulu foru protopopescu — sî se arate caus'a pribegirei sî parasirei sociei sele — séu in persóna, séu prin procuratoru, câci la din contra sî in absenti'a densului se va otarí in caus'a loru dupa canónele sântei nóstre biserici cele de lipsa.

Sabiiu, 1 Augustu 1869.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei.

Petru Badila,
Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 8/20 Augustu 1869.

Metalicele 5%	63	Act. de creditu	311 80
Imprumut. nat. 5%	72	Argintulu	121 25
Actiile de banca	772	Galbinulu	5 93

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.-tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 64. ANULU XVII.

Sabiiu, in 14/26 Augustu 1869.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, 13 Augustu. Suntemu in acea placuta pusetiune, ca putemu sî noi aduce la cunoscinti'a publica decisiunea ministeriale in tréb'a controversei celei de optu-dieci de ani, ce s'au prelungitu din cause politice intre fiii unei sî aceleiasi, biserici dara de dóue natiunalitâti — române sî grecesci.

Decisiunea acést'a ministeriale s'au publicatu în Consistoriulu nostru in 30 Iuliu a. c. iéra pârtiloru competente li s'au facutu cunoscuta ieri, déca suntemu bine informati.

Decisiunea ministeriale suna in urmatoriulu chipu :

Nr. 9561.

In privinti'a complanârei controversei escate intre crestinii greci sî români in caus'a bisericei greco-orientale din Brasiovu cu hramulu „S. Treimi", cu privire la documentele alaturate la relatiunea comissiunei investigatóre, esmise in obiectulu acest'a prin ordinatiunea din 16 Decembre an. tr. 1868 sub nr. 1213. amu aflatu de lipsa, a rendui urmatóriele in intielesulu articulului de lege IX. §. 9. din an. 1868 :

1. Fâra indoiéla fiindu ca in numit'a biserica dela infiintiarea ei mai multi ani s'au intrebuintiatu, si de presentu se intrebuintiéza limb'a grecésca sî româna la servitiulu dumnedieescu, acestu usu e de a se pestrá sî pre viitoriu astfeliu, cá la biserica sa se aplice doi preoti egalu indreptâtiti, dintre cari unulu se sevarsiésca slujb'a dumnedieiésca in limb'a grecésca, iéra cela-laltu in cea romanésca, alegendu-se preotulu grecescu de câtra crestinii greci, iéra celu romanescu de câtra crestinii români conformu sustatóreloru reguli, sî dotându-se ambii preoti cu plata egala din vistieri'a bisericei.

2. Fiindu ca din documentele substernute de comissiunea investigatóre fâra tóta indoiél'a se lamuresce : ca dreptulu sî indatorirea de a manipulá averea bisericésca sî tóte fundatiunile aflatórie acolo, precum sî de a administrá trebile intregei comunitâti bisericesci sî scolari din anulu 1796 incependu le-au eserciatu crestinii greci sî le eserciaza sî in diu'a de astadi : pentru aceea pre bas'a lamuritei orenduieli a §. 9. a legei IX. din an. 1868 : „ca adeca acei crestini gr. or. cari nu se tienu nici de natiunalitatea serbésca, nici de cea româna, se voru lasá totu in acele drepturi sî de ací inainte, cari le-au avutu pâna acum intru administrarea independinta a afaceriloru loru bisericesci sî scolari, în liber'a intrebuintiare a limbei loru la cultulu dumnedieescu, precum sî intru manipularea averei bisericesci sî fundatiunali" — acestu usu e de a se pestrá sî mai departe ; remanendu crestiniloru români acelu dreptu, cá, incâtu facu pretensiuni de proprietate la vre-o parte din fundatiuni, sa sî le aduca in valóre pre calea legei.

3. Usulu de pâna acum, in urm'a cârui'a socotelele averiloru bisericesci sî fundatiuniloru se tramiteau la organele regimului spre cercetare, ne mai fiindu in conglasuire cu dreptulu de autonomia, ce s'a asiguratu bisericei gr. orientale prin legea din an. 1848. XX. sî 1868. IX.: cercetarea susu numiteloru socoteli se va mijlocí prin stapanirea suprema bisericésca.

Cu esecutarea acestei orenduieli se insarcinéza consistoriulu archidiecesanu.

Buda, 30 Iuliu 1869.

Iosifu Bar. de **Eötvös** m/p.

In legatura cu cele de mai susu adaugemu unu telegramu, ce ne a sositu dela unu amicu din Brasiovu in acela-si objectu. Telegramulu suna :

„Actulu s'a publicatu. Românii participara, grecii nu. Astépta prin magistratu. Preotulu grecescu cerù copia."

Evenemінte politice.

Cestiunea confinieloru militarie e sî acum objectu insemnatu in cercurile politice din Austro-Ungari'a. Cele dóue regimente suntu asiá dara disolute, cetâtile Essek, Zengg sî Weisskirch devinu cetâti libere regesci.

E interesanta impregiurarea in afacerea confinieloru militarie, ca contele Andrássy a isbutitu a o deslegá, dupa cum se afirma de unele pârti, „preste capetele ministeriului cislaitanu." Déca se adeverescu aceste sî alte sciri, cari spatiulu nu ne permite de a le inregistrá in detaiurile loru, atunci chiaru sî ministrulu de esterne a patitu o desmintire la dechiaratiuni liniscitorie in privinti'a acést'a in delegatiunea senatului imperiale.

Contele Beust avù nenorocirea sî cu cuventarea ce astadi o publicâmu pâna in fine, rostita in delegatiune, atâtu in cele ce privesce referinti'a Austriei la Franci'a, câtu sî a Franciei la popórele Austriei.

Diuariulu „Journal des Debats" gloséza espectoratiunile facute de contele Beust in delegatiune asupr'a referintiei intre Austri'a sî Franci'a, cu urmatórele :

„Opiniunea publica in momentulu acest'a e aici favorabile pentru Austri'a si a primitu cu placere dechiaratiunile ministrului primu din Vien'a.

Dar sa ne intielegemu bine : Tóte acestea depindu dela o conditiune, carea nu trebue trecuta cu vederea. Opiniunea publica in Franci'a e de presinte resoluta pentru pace. Ea nu numai ca voiesce pacea cu sinceritate — acést'a aru fi pré putienu disu —, ci cu passiune adeverata. Nu ceremu cá sa ne créda cineva simplu pre spus'a nóstra. Argumentele pentru afirmatiunea nóstra asiá suntu de numeróse sî de decidiatórie, incâtu aru trebuí sa inchida cineva ochii sî sa sî astupe urechile, cá sa nu le véda sî auda. Primirea cea rea, ce intempina ori ce alusiune la resbelu, recél'a cea marcante a publicului fatia cu ori ce idei sî planuri de cucerire, cari alta-data treceau de cele mai populari, suntu simptome, despre a câroru insemnatate nu ne putemu indoí. Pre lânga aceea opiniunea publica acum'a 'si cunósce puterea sea, care a manifestat'o intr'unu modu splendidu, triumfându asupr'a tuturoru contrariloru la alegeri, delaturându tóte pedecile sî prescurtându tóte terminele, spre a schimbá nu numai personalulu dela regimu, ci sî constitutiunea, despre cari ea ins'asi erá oprita a discutá, aducendu in fine la cârma unu ministeriu nou sî o partida nóua, cari suntu cu totulu neputinciosi, déca nu voru guverná cu dens'a. De aici conchidemu, ca politic'a Franciei in Orientu (de óre-ce ia placutu dlui de Beust a vorbí despre Orientu) e sî va fi pacifica cá sî aiurea sî ca numai sub acea conditiune e dorita sî numai asiá e possibila o intielegere cu dlu de Beust, déca sî densulu va favorisá cu asemenea resolutiune sî seriositate pacea. Trebuie sa adaugemu, ca judecându cine-va cu minte sanatósa, pacea e o necessitate pentru Austri'a. Austri'a e acea putere, care o patiesce reu cu aventurile ; Austri'a e acea putere, pre carea unu resbelu nou, chiaru sî norocosu o aru nimicí ; e acea putere eterogena, in care diferitele popóre cu interesele cele incrucisiate se potu multiamí numai prin o politica de pace, de buna-vointia sî de impaciuire cu lumea intréga. Despre unu resbelu nefericitu nici ca voimu a mai vorbí : acel'a asta data aru fi togmai sfersitulu. Credemu insa ca dlu de Beust e unu partisanu sinceru alu pâcei."

Dupa cum póte vedé ori cine espectoratiunea diuariului francesu cuprinde pre lânga espressiunea de simpathia sî unu feliu de amenintiare indirecta. Acést'a se vede mai tare din referinti'a Franciei indicata de acel'a-si diuariu la popórele Austro-Ungariei, carea vomu reproduce-o in altu numeru.

Orientulu iéra incepe a atrage mai multu atentiunea publica. Punemu mai antâiu sub ochii cetitoriloru dupa „M. dpl." despre presenti'a min. Cogalniceanu in Parisu urmatórele :

„Dlu Cogalniceanu ministru de interne in Romani'a e de mai multe dile la Parisu.

Se scia ca gratia politicei prudente sî reservate inaugurate prin cabinetulu din care dlu Cogalniceanu face parte sî in care densulu e cu dreptu titlu consideratu cá unu membru de cea mai multa influintia, relatiunile intre Franci'a sî Romani'a, ce erau alterate prin cugetele (visées) cele turbulente sî ambitióse ale ministeriului Brateanu, au reluatu unu caracteru amicalu. Dlu Cogalniceanu a avutu o audientia la principele de La Tour d' Auvergne, carele l'au primitu cu o cordialitate intima dându-i asiguranti'a de mantienerea sî intarirea buneloru relatiuni, ce esista intre Franci'a sî Romani'a, pre câtu guvernulu principelui Carolu va perseverá pre calea moderatiunei pre carea a intratu, pre câtu va perseverá intru concentrarea isvóreloru tierei sele spre desvoltarea reformeloru sî amelioratiuniloru interne sî intru reprimerea fiacârei agitatiuni de natura de a respandí turburâri sî neincrederi in tierile vecine sî prin urmare de a compromite liniscea Europei.

Caletori'a ministrului românu la Parisu afara de cele de mai susu a mai avutu de obiectu preparrea unei visite, ce principele Carolu e dispusu a face câtu mai curendu imperatului Napoleonu ; se crede, ca intrevederea acést'a va contribuí de a reincopciá cu aventagiu increderea reciproca sî amiciti'a intre aceste dóue curti."

Se va puté realisá sî acésta caletoria avisata de M. dpl., ne va aretá viitoriulu. Detori'a ne impune a nu trece cu vederea unele conjecturâri aduse in legatura cu caletori'a de fatia a Domnitoriului Romaniei. Se dice adeca ca pacea européna nici odata nu a fostu asiá debile cá acum. Se dice ca Romani'a se légana intre puterile occidentali sî orientali. Se dice in fine ca in Livadi'a are sa se decida déca Romani'a va fi pre partea prusso-rusésca in resbelulu viitoriu séu nu. Pretiulu unei alipiri in intielesulu din urma aru fi restituirea Besarabiei intregi Romaniei: — se suna de mai multe pârti.

O telegrama din Agramu dela 20 Augustu la „Cor. Slave" semnaliséza o rescóla in Bosni'a in cerculu Banialuca. Renumitulu Luc'a Vucalovich se dice acolo ca se afla in fruntea unei bande. Totu acolo, ca montenegrinii se pregatescu de o campania contra turciloru.

Delegatiunea senatului imperialu.

(Capetu din sied. dela 9 Aug.)

Domniloru ! Se vorbesce acum despre instreinare. Nu me-asiu adencí pré tare in tem'a acést'a. Amu facutu esperiintia, ca esplicatiunile numai strica lucru, cum se intempla adesea sî in certe private.

Amu atrasu atentiunea ceva mai nainte asupr'a impregiurârei, ca caus'a acestoru frecâri, despre cari s'a vorbitu aicea, trebue sa fie cartea rosia cu consecuintiele ei inevitabile. Amu observatu cu durere, ca se iau la acést'a in consideratiune impregiurâri, care intr'adeveru nu au influinti'a, ce li se atribue, sî care facu impressiune fórte mare.

Nu potu asemenea admite, ceea ce dice dlu delegatu Dr. Sturm, ca s'au scrisu sî s'au primitu in cartea rosia depesie, de cari n'a fostu lipsa sî cari au produsu turburâri. Intr'adeveru, ca demnitatea regimului a cerutu, de a se primí in cartea rosia unic'a depesia, care se afla la inceputu sî a fostu indreptata câtra contele Wimpffen ; de nu s'aru fi aflatu o asemenea in cartea rosia, aru fi trebuitu

în genere a nu se crede, ca regimulu totu s'a pusu la odichna fatia cu atacurile diuarieloru din Berlinu. Asiá dara depesi'a acést'a a fostu de lipsa, spre a aratá sî a apará pre fatia starea regimului în referintia la cartea rosia.

S'a vorbitu inca fórte multe despre relatiunile cu Rom'a.

Fiindu timpulu inaintatu rogu pré inalta adunare de concessiune, sî credu a corespunde poftei acelei'a, déca amânu deslusîrea acestei intrebâri estinse pre desbaterea speciale, unde dupa cum credu se va esplicá inca odata. Numai trebue sa combatu iéra-si parerea cea cu totulu gresita, cum ca pertractârile cu Rom'a au remasu sî in timpulu din urma fâra resultatu. Deóre-ce problem'a nu putea fi nici decum, de a umblá cu pertractâri, ci de a lucrá intr'acolo, cá, dupa tóte cele intemplate aici sî ce se intempla in Rom'a, sa traimu unulu cu altulu câtu se póte de bine; — cumca resultatulu missiunei in privinti'a acést'a a fostu favorabilu, acésta speru a o aratá mai tardîu sî mai bine.

Mai vinu inca odata la objectulu din urma, ce 'mi e fórte neplacutu, adeca la sciut'a instreinare.

Domniloru, aici nicairea nu se pare a esistá nici in sal'a acést'a, o instreinare in partea acés-t'a; ea de siguru ca nu esista nice afara din sala, sî óre nu se reduce acésta la o instreinare personale? E possibilu, dar atunci Ve potu marturisí sinceru, ca déca a-siu fi impartasitu eu la acést'a, sum eu singuru partea passiva sî nu cea activa. Acést'a e o povara, ce o iau bucurosu asupra-mi, nu'mi va fi pré grea.

Voiu aratá sî paciintia sî aplecare la impaciuire, dar, pâna câudu ocupu loculu, ce mi l'a datu gratia Majestâtiei Séle, pâna atunci voiu apará interesele monarchiei austro-ungaresci, unde le voiu vedé amenintiate sî tóte atacurile, ce se indrépta din caus'a acést'a asupra-mi, mi voru servî spre onórea cea mai mare. (Bravo!)

Mi se atribue o dosa buna de umoru. Nu voiu, sa denegu acestu daru alu naturei celei bune, d ra acést'a singura nu me aru tiené in ecuilibru, de nu m'aru sustiené consciinti'a de implinirea consciintiósa a detorintieloru, sî de aceea, ori ce se va intemplá, nu me va scóte nemica din linisce sî presentia.

Dar ve potu da inca domniloru, o alta asigurare, póte mai buna. Instreinarea acést'a se reduce la timpuri de mai inainte. Cine voiesce a-si luá ostenéla, de a cetí foile de Vien'a sî de Berlinu, mai cu séma cele oficióse din ani 1855 sî 1862, va aflá in tr'ensele multi articli despre ministrulu de esterne de atunci alu Sacsoniei. Cele Vienese 'lu scarmanau urîtu; iéra dupa foile de Berlinu pre atuncea nu erá altu patriotu mai bunu, nice ministru mai prudinte. Pentru ce sa nu se póta reintórce acele tempuri? Speru, ca atunci voru tractá în Vien'a mai bine cu mine. (Ilaritate.)

In fine — sî togmai obiectulu, din urma me duce la acést'a — vinu inca la o episoda scurta din desbaterea de astadi, carea se aduse de câtra onoratii membrii in raportu cu unu tempu mai de inainte — tempulu resbelului Schleswig-Holsteinezu. Me simtu motivatu, a spune sî despre acést'a parerea mea, de óre-ce atunci amu fostu sî eu partasiu sî actoru, cu sî fâra predilectiunea de a me ocupá de tóte.

Pricepu — pentru ca amu vediutu lucrurile din apropiare sî desiguru potu apretiuí pre deplinu tóte motivele, ce au determinatu atunci procederea politicei austriace, sciu ca erá fórte greu de a deschide calea, unde erá vorba de o abatere dela unu tractatu subscrisu; trebuie insa sa pasiescu cu tóta decisiunea in contra unei pareri sî decisu sa me dau de partea dlui delegatu Dr. Rechbauer: pericululu unui resbelu europénu nu se vedea.

Déca Europ'a a privitu cu linisce, câudu Austri'a sî Prussi'a au mersu in contra confederatiunei celei favorisate de opiniunea publica, déca acestu resbelu s'a intreprinsu in contra opiniunei publice din Germani'a, cum sa nu privésca Europ'a cu linisce, déca acestu resbelu s'aru fi intreprinsu la nisuinti'a sî cerinti'a poporului germanu? Firesce ca trebuiá stimatu principiulu confederatiunei sî se cerea subordinare densului; acést'a a fostu cu greu, dara de siguru aru fi adusu folosu mare; insa cu atât'a mai multu me alaturu la cuvintele din urma ale contelui Rechberg: „ca sa cautâmu aliantiele mai bine in Austri'a ins'asi, aici sa ne aliâmu, sî cu câtu ne aliâmu mai bine in launtru, cu atât'a mai bine ne vomu puté apará de atacurile din afara.“ (Aplause viue.)

Contele Rechberg (observare personale): Sum fórte multiamitoriu dlui cancelariu imperialu pentru apreciarea diferintiei, dintre mine sî dlu Dr. Rechbauer, precum sî pentru ca a recunoscutu greutâtile, cu cari a avutu de a se luptá atunci regimulu imperialu. Numai la unu punctu trebuie sa-i respundu, adeca unde dice: ca nu aru fi urmatu unu resbelu europénu, déca s'aru fi pusu Austri'a in fruntea Genrmaniei.

Me provocu la depesi'a cabinetului englezu, care dechiara parasirea terenului din tractatulu de London de unu casu de resbelu. Confederatiunea germana nu a recunoscutu tractatulu de London. Austri'a erá legata de acel'a, indata ce parasira dara terenulu acestui tractatu se opunea regimului englezu.

Cancelariulu imper. cont. Beust: Nu voiu a combate nici decum ceea ce s'a disu, dara me aflu tocmai in stare, de a produce ací cartea venata engleza, de unde firesce se vede contrariulu sî aici e o depesia, ce a tramis'o ambasadorulu englezu din Parisu la London pre acelu tempu sî care cuprinde dechiaratiunea, ca Franci'a nu va luá parte la unu resbelu pentru ca scie, ce va sa dica, a incepe cu Germani'a unu resbelu nepopulariu. (Auditi!)

Referintele Dr. van der Strass: Din punctu de vedere de referinte trebuie sa constatezu in genere, ca toti vorbitorii si-au esprimatu increderea sea fatia cu oficiulu de esterne sî togmai acést'a incredere s'a esprimatu de câtra comissiune in raportulu seu.

Presiedintele 'si cere imputernicire, de a puté aduce la ordinea dîlei raporturile comissiunei bugetare inca inaintea trecerei tempului menitu pentru aste afaceri, sî incheia siedinti'a la 3 óre. —

Delegatiunea ungurésca.

In legatura cu cele publicate cu alta ocasiune mai adaugemu spre intregire inca urmatórele:

Stratimirovics face o interpelatiune câ'ra ministrulu de resbelu, déca autonomi'a bisericei orientale garantata prin lege se observa sî la armata, unde vine in atingere cu biseric'a romano-catolica.

Se continua desbaterea speciale despre bugetulu ministeriului de esterne.

Se primesce propunerea lui Zsedenyi, de a se suspinde votarea speseloru pentru consulatele din Iaponi'a sî Chin'a, pâna ce se voru incuviintiá tratatele de comerciu de câtra parlamente.

Cá subventiune pentru Montenegrini se votéza 20,000 fl., sî propunerea lui Stratimirovics, de a se votá pentru ultim'a óra, pica.

Subventiunile postale se reducu la 80,000 fl.

Pentru recerintiele generale ale ministeriului comunu de esterne s'a votatu 4,131,210 fl.

Popunerea lui Bitto, de a se alege o comissiune de siépte membri pentru formularea nuntieloru câtra delegatiunea austriaca se primesce.

Intre altele se face interpelatiune de Bethlen sî Kemeny despre afacerile protestantiloru in Bucuresci, la care respunde bar. Orczy, ca nu se póte delaturá influinti'a regimului românu, deóre ce nu suntu toti protestantii suditi austriaci. Totusi regimulu au ingrigitu, cá sa se apere influinti'a cea drépta a autoritâtiei supreme bisericesci ungaresci.

Se mai ia inainte jurisdictiunea consulare, care fiindu invechita, trebue regulata, ceea ce inse cere jertfe de bani sî bar. Orczy speréza, ca delegatiunile nu se voru sparià de aceste jertfe necesarie.

Eber arata necessitatea de a tramite la consulatulu din Bucuresci unu amploiatu ungurescu.

Acést'a se va luá in considerare la reorganisatiunea consulateloru.

Breticu, in 7 Augustu 1869.

Domnule redactoru! In nr. 59 alu multu pretiuitului jurnalu „Telegr. Rom.“ sub nume de: „Doi frati de cruce“ in „Foisióra“, sî ca nu e fabula, s'au datu afara publicului, intemplare comica, care trage tóta atentiunea cetitoriloru.

Adeveratu ca nu e fabula tóta, dara totu e sî fabula destula in trens'a, ca in multe locuri nu deserie adeverulu, ci tocm'a contrariulu, de aceea se vede, ca e numai stilisata intemplarea acést'a de D. A.—P.—d.—M. dara au esitu din gur'a unui omu, care se vede mai din tóte punctele ca are o ura neimpacata asupr'a lui V. T. alias P. din Breticu, sî atât'a pomenesce de bogati'a lui cá câudu aru fi pecatu a fi cine-va bogatu.

Nu au aretatu adeverulu câudu dice ca Bulibasi'a au venitu la badea P. in visita, sî ca l'aru fi poftitu asiá facu fratii de cruce, sî prietenii pâna la mórte, ci din contra Bulibasi'a Vajda au poftitu acést'a fiindu sî densulu orasianu in Breticu.

Nu e adeveratu ca i-aru fi aratatu jacicaiele, ci numai iau schimbatu nisce bani de argintu, un'a de 10 sî alt'a de 100 fl. destulu i-au fostu lui in trei renduri a observá Vaid'a ca unde tiene banii Românulu, spre a-si puté implini scopulu infernalu sub masea de fratia.

Inchinatorii de bani nu suntu de natur'a acestui omu, nu da bani la biserici sî fonduri scolarie, nu marita fete serace s. a.; le descrie de orbu sî lacomu, a se face milionariu din banii haiducului, e mirare ca nu dice ca badea P. au furatu baniii lui Balibasi'a milionariulu, a se face cine-va milionariu din pretiulu niscârei carne, verze sî castraveti mai multu putredi e cu neputintia.

Nu e adeveratu ca i-aru fi datu lelei Mariutie 1 fl. pentru 1 paharelu de vinarsu, ca tîgan'a au cerutu 2 patrare pentru care nu i-au datu, nimic'a. Ci numai promisu florinulu. Nu e adeveratu ca aru fi vrutu a merge badea V. la ospetiulu tîganiloru, sî nici ca l'au retienutu Parintele S. cuscru-seu.

In fine a-si dá pre fatia ur'a ce are asupr'a lui V. F. alias P. ca nu-lu compatimesce nimenea, se sî vede ca densulu nu-lu compatimesce, ci amesteca laolalta verzi sî uscate. Natur'a pismataretiului nu compatimesce ci se bucura de reu, sî se supera, pentru binele altui'a, asiá ce-va e sî la D. corespundinte câudu dîce, ca iau datu Ddieu bani destui din dasagii haiducesci, nu sciu cum s'aru puté dovedí acést'a cu lumea. Erá mai bine sa se fi informatu mai bine, sî sa nu-lu atace in onóre findu atacatu destulu in avere. Pre fii inca-i face animale. Badea P. s'au silitu de iau datu la scóla, insa neavendu talente mai inalte au remasu de-sî potu cetí, sî insemná trebuintiele sele. Sî cá d. corespundinte suntu sî de statu sî de sfatu. Lai'a tiganésca se afla sî acum arestata in Breticu, se preumbla in susu sî in josu, sî unii s'a cam mai dusu cu banii dara nu in Moldavi'a cî in Tranni'a séu Ungari'a, ca din Romani'a au esitu cum au pututu unde inca au facutu asemenea misielii.

Unu compatimitoriu.

Din Epârchi'a Caransebesiului.

In nr. 61. a. curg. alu pretiuitului diuari „Telegrafulu Romanu“ se afla o corespundintia intitulata: „din comitatulu Carasiului in 21. Iuliu v. 1869.“ sî subsemnata cu cuvintele mistificatóre: „invetiatorii din Carasiu,“ in care corespondintele saltându de bucuria pentru denumirea parintelui protosingelu Mironu Romanu de inspectoru scolaru in comitatulu Carasiului, atinge in modu vatamatoriu, hulesce sî injosesce starea de astadi a scóleloru nóstre confesionale, pentru ca asiá se faca drepte sî netede câile predîsului inspectoru scolariu comitatensu.

Ei bine! Ce se atinge de bucuri'a corespondintelui, nu avemu nimicu de a observá, pentru ca este cunoscutu, ca suntu ómeni, carii se bucura de binele, sî altii de reulu altor'a. Dar nu potu trece cu vederea sî a nu condemná tendinti'a, ce o are acestu corespondinte cá toti jesuitii, de a se servî de tóte midilócele, sî cele mai infernale, numai cá sa-si ajunga scopulu, — de óre-ce, déca a inaintatu undeva scólele nóstre confesionale dreptu-maritóre române atâtu in privinti'a invetiamentului sî metodului, câtu sî in privinti'a propasîrei invetiatoriloru in cultura sî a crescerei numerului prunciloru sî pruncelor amblatori la scóla, au inaintatu ele sî in comitatulu Carasiului.

Conferintiele anuale, ce se intreprindu de mai multi ani incóce sî in comitatulu Carasiului cu invetiatorii dela scólele nóstre confesionale, introducerea metodului intuitivu mai in tóte scólele nóstre, imbucuratórea insufletire atâtu a invetiatoriloru câtu sî a parintiloru copiiloru pentru afacerile scolare, numerulu de prunci sî prunce pâna la 11,830, ce cercetéza astadi scólele, tienerea esameneloru in presenti'a sî a unui'a dintre cei mai alesi sî esperti invetiatori de ai nostrii, formarea unei reuniuni aprobate sî intarite de Inaltulu ministeriu ungurescu regescu de cultu sî instructiune, — unei reuniuni, dicu, de sute de invetiatori ro-

mâni greco-orientali, spre propasîrea invetiatoriloru in cultura sî formarea unui fondu de pensiune pentru ei : aceste fenomene sî alte asemenea acestor'a suntu fapte reale , fapte constatate , puse sub vedere tuturoru , pre care corespondintele nu le va poté delaturá, nici declará de nefacute cu tóta opintirea, de care se vede a fi inspirata intrég'a lui corespondintia.

De altu-mintrenea i recomendâmu corespondintelui desu-amintitu cuvintele dreptului Iovu, carele dice : „veseli'a celoru necredinciosi este cadere minunata, sî bucuri'a celoru fâra de lege perdiére (capu 20. versu 5.)

Unu amicu alu scóleloru confesionale.

In nrulu 65 alu „Albinei“ aflâmu o corespundintia din Cernauti, carea tratéza despre fundulu religiunariu gr. or. de acolo. Din aceea reproducemu urmatórele :

Periclitarea fondului gr. or. bucovinénu.

Fondulu acest'a intemeiatu in an. 1786 cuprinde unu arealu de 51 de mile patrate, iéra capitalulu mobile se urca la **diece** milióne.

Acest'a-lu administréza pâna astadi organele regimului, care, necum sa-si castige merite intru acést'a, de voru continuá sî mai departe cu administratiunea de pâna acum, séu va devení fondulu cu totulu passivu séu se va alterá caracterulu lui confessiunale. Meritulu pentru marimea acestui capitalu mai multu se póte atribuí clerului, care in decursulu unui tempu indelungatu a suferitu lipsa, sî comuneloru parochiale, cari au sustienutu pre preotii sî bisericele loru. Iéra administratiunea pusa de regimu eata, cam in ce modu manipuléza cu-acestu fondu : Afara de aceea, ca regimulu a vendutu la vre-o suta de mosîi monastiresci remase dupa deslipirea Bucovinei pre pamentulu Moldaviei, pâna la 1840 s'a facutu cu totulu putienu pentru prosperarea cultului gr. or. sî de atunci incóce inca nu s'a facutu pré multu pentru sustienerea bisericeloru sî a clerului, ceea ce se póte vedé din starea cea misera a bisericeloru sî caseloru parochiale pre mosîele monastiresci sî din dotatiunea cea rea a clerului. O parte din capitalu de câte-va milióne este data imprumutu pre ipotece, dintre care multe suntu mai multu ilusorie pre harthía ; iéra alte câte-va milióne suntu in obligatiuni pentru desdaunarea pamentului, a câroru pretiu in realitate este fórte micu. Venitele anuale, ce le aducu realitâtile, strecorându-se prin cine scie câte mâni, abiá remanu 130,000 fl. din care inca se platescu contributiunile sî alte spese pentru fundulu instructivu. Sub diferite titluri de desdaunare s'au platitu in mai multe renduri arendasîloru din fondu sume mai mari, decâtu celea ce aveau sa platésca ei pentru folosire. De unu tempu incóce inse, se facu chieltuieli sî operatiuni cari continuându-se, voru secá fondulu asiá, incâtu va trebuí sa se faca imprumutâri, spre a implini recerintiele necesarie. Asiá cu zidirea resiedintiei episcopesci sî a seminariului s'a cheltuitu dejá unu milionu sî manipulându architectii din Boemi'a sî mai departe, ca pâna acum, se va duce sî altu milionu. Pentru zidirea unei scóle reali incepute in anulu acest'a se ducu iéra-si celu putiena 100,000 fl. In consiliulu scolasticu s'a votatu pentru scólele **neconfessionale** o subventiune anuale de 15,000 fl. din **fondulu acest'a** gr-or.

Astfeliu se stórce pre de o parte capitalulu sî venitele fondului, pre de alt'a se imputienéza arealulu bunuriloru prin manipularea cea rea a organeloru administratóre.

Pre lânga acést'a se projectéza de organele regimului o operatiune nóue in administrarea bunuriloru, care déca se va pune in lucrare, fondulu religionariu gr. or. din Bucovin'a , dupa parerea generale a economiloru practici, preste vr'o 15 ani va devení numai o fapta istorica.

La tóte acestea pórta vin'a , precum s'a dîsu mai susu organele puse de regimu spre administrarea fondului, de óre-ce acestea dispunu despre intrebuintiarea fondului respectivu. Afara de acestea mai are vina la periclitarea fondului sî pré santi'a sea parintele episcopu Eugeniu Hacman, carele se invoesce la consultârile administratoriloru sî carele sî acum , cându dupa art. 15. din legea fundamentale de statu , care garantéza autonomi'a bisericei sî dupa care biseric'a e indreptatíta a-sî regulá sî administrá autonomu afacerile sele in genere sî specialminte cele economice, sî acum acestu barbatu s'a consultatu singuru cu câtiva domni diregatori despre acele reforme nóue , dela care depinde sórtea fondului , ba putemu dîce sî aceea a bisericei nóstre din Bucovin'a.

Iéra déca consistoriulu, clerulu sî mirenii voru tacé la tóte acestea sî nu se voru nisuí din tóte puterile, a delaturá pericululu amenintiatoriu, atunci voru dovedí ca nu suntu demni de averea, ce nu o sciu aperá, dupa proverbulu nemtiescu : „Wer sein Hab und Gut nicht wehrt , ist dessen nicht werth.“

Protocolulu.

Siedintiei a XI.

(Ordinarie)

tienute din partea directiunei Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu , in Aradu , 2/14 Augustu 1869.

de fatia ao fostu :

Presiedinte : Ioane Popoviciu Deseanu directoriu substitutu. Membri : Emanuilu Missiciu perceptoriu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu Rosiu , Dimitriu Bonciu , Stefanu Sierbanu bibliotecariu, Teodoru Serbu economu sî Notariu : Petru Petroviciu.

98. Directiunea reg. ung. de finantie din Aradu cu indorsat'a de datulu 19 Aprile a. c. nr. 6719 face cunoscutu : ca Majestatea Sea ces. sî apostolica regésca cu pré inalta resolutiune din 20 Martiu a. c. s'a induratu pregratiosu, in urmarea pré umilitei petitiuni substernute din partea acestei directiuni, a iertá sum'a tacseloru timbrale respective percentuatiunea obvenita sî eiectata cu 611 fl. 37½ cr. pre lasamentulu moscenitu dela reposatulu „Iova Cresticiu din Siri'a“ sustienendu sum'a timbrului de 1 fl. v. a. ce este a se solví pentru testamentulu reposatului sî pâna la sum'a tacseloru primitive de 16 fl. 25 cr. ce insarcinéza pre legatarii cei'alalti.

Determinatu : Acestu actu prégratiosu sî marinimosu alu „Majestâtiei Séle ces. sî apost. regie“ — se ie cu omagiala multiamita la cunoscintia , sî se decide : ca deóre ce caus'a percentuatiunei acestei'a este dejá superata dlui fiscalu alu Asociatiunei Lazaru Ionescu ca curatoru plenipotentiatu asupr'a masei lasamentale a reposatului Iova Cresticiu, se fie insarcinatu — pre temeiulu determinatiunei adunârii generali din 3/15 Septemvre 1868 nr. 12 a face ulterióra licuidare despre intregulu lasamentu concrediutu administratiunei D-Séle , sî prin unu bilantiu evidentu sî provediutu cu documintele necesarie , a aretá „starea activa sî pasiva“ la un'a din siedintiele mai curendu tienende; totu o data sum'a timbrului de 1 fl. se asémna din mas'a reposatului avendu curatorulu a o solví. —

99. Notariulu directiunei Petru Petroviciu in firulu decisului directiunalu de sub nr. 89 presinta dechiaratiunile membriloru, cari prin respectivii colectanti si-au renoitu ofertele loru sî ale acelor'a , cari ca membri noi au intratu in Asociatiune sî anume :

I. Membrii renoiti pre anii 1868/9, 69/70, 70/71.

1. Ioane Motiu asesoru comitatensu cu ofertu anualu de 4 fl. 2. Ioane Francu protofiscalu comit. cu ofertu anualu de 2 fl. 3. Gerasimu Candrea vice notariu cu ofertu de 2 fl. 4. Ladislau Papu cu ofertu de 2 fl. 5. Andrea Puticiu cu ofertu de 5 fl., toti din Bai'a de Crisiu. 6. Alessandru Sterc'a Siclutiu protojude cer. din Halmagiu, cu ofertu anualu de 2 fl. 7. Iuliu Munteanu jurasoru com. din Aradulu nou cu ofertu de 2 fl.

8. Sava Petroviciu preotu S. Micleusiulu micu cu ofertu de 2 fl. 9. Valeriu Opreanu notariu S. Micleusiulu micu cu ofertu de 2 fl. 10. Gustavu Rusu jurasoru Galsi'a cu ofertu anualu de 4 fl. 11. Simeonu Popescu parochu sî ases. consis. din Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 12. Ioane Rusu prof. preparandu din Aradu cu ofertu de 2 fl. 13. Georgiu Dogariu proprietariu Aradu cu ofertu de 10 fl. 14. Petru Florescu proprietariu Aradu cu ofertu de 5 fl. 15. Demetriu Iorgoviciu cetatiénu , Aradu cu cu ofertu de 2 fl. 16. Vasiliu Ratiu cetatiénu , Aradu cu ofertu de 2 fl. 17. Constantinu Brandusianu postariu Chiseteu cu ofertu de 3 fl. 18. Nicolau Radulescu preotu Chiseteu cu ofertu de 2 fl. 19. Ioane Suciu notariu comunalu Socodoru cu ofertu de 5 fl. 20. Vasiliu Tiaposiu parochu Socodoru cu ofertu 2 fl. 21. Petru Chirila preotu Socodoru cu ofertu de 2 fl. 22. Stefanu Tulcanu parochu Socodoru cu ofertu de 2 fl. 23. Georgiu Chirila cojocariu, Socodoru cu ofertu de 2 fl. 24. Teodoru Chirila economu Socodoru cu ofertu de 2 fl. 25. Iosifu Ardeleanu economu Socodoru cu ofertu de 2 fl. 26. Achimu Pecurariu economu Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 27. Georgiu Brateanu jude com. Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 28. Petru Sangeorgeanu cojocariu Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 29. Vincentiu Ioanoviciu docente Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 30. Ioane Dobosiu docente, Nadabu cu ofertu de 2 fl. 31. Samuilu Gramma protopopu gr-cat. Cherelusiu cu ofertu de 2 fl. 32. Stefanu Siorbanu ases. com. Aradu cu ofertu de 15 fl. 33. Eutimiu Maniu notariu Cuvinu cu ofertu de 3 fl. 34. Ioane Bica notariu Marausiu cu ofertu de 2 fl. 35. Vasiliu Serbu tutoru Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 36. Demetriu Suciu parochu Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 37. Teodosiu Motiu parochu Cuvinu cu ofertu de 2 fl. 38. Iotiu Iosi'a economu Cuvinu cu ofertu de 2 fl.

II. Membri noi intrati.

1. Petru Cevu. 2. Zahari'a Mateo. 3. Petru Tmera. 4. Mihaiu Biro; toti economi din Berza cu ofertu anualu de 2 fl. 5. Leontiu Gherga parochu. 6. Cresta Pascu economu din Micalaca cu ofertu anualu 2 fl. 7. Ignatiu Kövér asesoru comitatensu Timisióra cu ofertu de 2 fl. 8. Vicentiu Miatoviciu parochu S. Micleusiulu micu cu ofertulu 2 fl. 9. Zahari'a Toderu. 10. Simeonu Tulcanu. 11. Petru Misica. 12. Avramu Pavelu economi sî 13 Adler Moritiu negutiatoriu din Apateu cu ofertu anualu de 2 fl. 14. Dumitru Vancu. 15 Macsa Costanu. 16. Ioane Brateanu. 17. Moise Derle economi din Galsi'a cu ofertu anualu de 2 fl. 18. Antoniu Gita parochu. 13 Moise Tardiu doc. din Sintea cu 2 fl. 20. Ioanu Popoviciu parochu Nadabu 21. Botico Georgiu parochu Siadu. 22. Mihailu Popoviciu parocu Ocurisiu. 23. Iosifu Marchisiu protopopu Beliu. 25. Ioanu Capitanu preotu Beliu. 25. Paulu Gavrilete docente Beliu. 26. Iosifu Copitanu preotu Sutagu. 27. Petru Goldisiu preotu Chisiulaca. 28. Ioanu Pintia preotu N. Maros. 29. Petru Marcu preotu Bochia. 30. Zenuvicu Munteanu preotu Tagadeu. 31. Paulu Stanu preotu Agrisiu. 32. Ioane Catona preotu Cintaház. 33. Paulu Papu preotu Hagymás; toti cu oferte anuale de 2 fl.

Determinatu : Toti membrii mai susu espusi dupa procedur'a usuata, sî prin votisare secreta se dechiara de membri alesi ai Asociatiunei pentru restimpulu celoru 3 ani fiindu a se immatriculá in protocolulu evidentialu respectivu, sî la cererea loru a li se estradá diplómele indatinate.

(Va urmá.)

Romani'a.

Estragemu dupa dîuarie din Romani'a urmatórele :

Dupa ce inaltimea sea Domnulu a dejunatu la Budesci, s'a imbarcatu pre vaporulu „Stefanu-celu-Mare“ la 6 óre sér'a. Autoritâtile locale sî poporatiunea intréga asceptându pre inaltimea sea la portu, l'a primitu cu cele mai vii aclamatiuni.

Inaltimea sea trecendu pre la Brâil'a, prefectulu districtului, impiegatii administratiunei sî politiei, comandantulu garnisónei cu oficieri, comandantulu gardei civice cu gard'a, capitanulu portului sî multime de poporu au salutatu pre inaltimea sea cu strigâri de entusiasmu. Vaporulu la 9 óre diminéti'a a ajunsu la Galati, unde, cu tóte ca se insciintiase, ca Inaltimea Sea nu va stá, — autoritâtile, gard'a civica sî o poporatiune numerósa au salutatu trecerea Inaltimei Sele. D. colonelu Drigalski, delegatulu comissiunei internatiunale europene, pre unu vaporu espresu, a intempinatu pre Inaltimea Sea la Isacce'a, facendu-i onorile cuvenite sî insocindulu pâna la Sulin'a. In tóta calea vaporului domnescu, tóte vapórele straine au pausatu sî au arboratu pavionulu Romaniei. La Tulcea a fostu salutatu de autoritâtile otomane; garnisón'a cu musicele sî capii presentau armele. Pre tóte cordónele otomane erá inaltiatu pavilionulu românu. Bastimentulu de resbelu austriacu in parada, cu pavilionulu Romaniei sî cu mateloti pre coverte, a repetatu continualu urârile.

La punctulu, unde Dunarea pórta augustulu nume alu Inaltimei Sele, Inaltimea Sea a visitatu in ameruntu lucrârile de arta, ce se facu acolo cu machine puterice sî observându o nóua inventiune de dragare, a recomandat'o dlui ministru alu lucrâriloru publice, pentru a o usitá la canalisarea riuriloru in Romani'a.

De ací sî vaporulu de resbelu britanicu, care venea espresu din josu, a insocitu pre Inaltimea

... Tunu la Sulin'a, unde a fostu primitu cu onorile cuvenite sî cea mai mare bucuria. Bastimentele erau arborate cu pavilionulu Romaniei. Comissiunea européna a datu unu prândiu Inaltimei Sele, la care au asistatu toti representantii puteriloru mari, autoritâtile locale, intre cari sî colonelulu rus. tramisu de Majestatea Sea Imperatorulu Rusiloru, pentru a fi alaturatu persónei Inaltimei Sele.

Inaltimea Sea a aretatu regretulu, ca nu a pututu sa se oprésca, pentru a esprimá prefectiloru din Brâil'a sî Galati multiamirile Sele pentru entusiasmulu, cu care a fostu salutatu de poporatiune.

Luni la 3 óre dupa amédi, Inaltimea Sea a ajunsu la Odes'a, unde a fostu primitu de autoritâtile civile sî militarie sî o garda de onóre.

La 10 óre sér'a, fraget'a imperiala Casbek asceptá pre Inaltimea Sea, cá sa se imbarce pentru Crime'a.

Senatorii alesi la colegiulu I.

Bucuresci, d. Ioanu Manu; Ploiesci, d. Stefanu Greceanu; Tergovisce, d. Ioanu Costescu; Buzeu, d. Alecu Boranescu; Focsiani, d. Alecu Cost. Mavrocordatu; Tecuci, d. Alecu Vidrascu; Berladu, d. Ioanu Paladi; Vasluiu, — Temistocly Bastachi; Husi, d. Scarlatu Mavrogeni; Iassi, d. Nicolau Dros; Botosiani, d. generalu Nicu Mavrocordatu; Dorohoiu, d. Alecu Muruzi Svoresceanu; Galati, d. Alecu Moruzi Pechianu; Bolgradu, d. Iancu Desliu; Râmnicu-Saratu, d. Plagino; Ismailu, d. colonelu Paucescu; Romanu, d. colonelu Varnavu; Pétr'a, d. Petre Balanescu; Falticeni, d. Petrache Soft'a; Bacâu, d. Dim. Cracte; Pitesci, d. generalu N. Golescu; Câmpu-Lungu, d. Stefanu Golescu; Râmnicu-Vâlcii, d. Const. Lachovari; Tergu-Jiu, d. Jorgu Stefanu Bobescu; Severinu, d. Georgiu Costa-Foru; Slatin'a, d. Teodoru M. Galiti'a; Craiov'a, d. Ioanu Dimitrie Ghic'a; Caracalu, d. colonelu St. Vladoianu; Giurgiu, d. colonelu Locusténu; Magurele, d. C. Filipescu; Calarasi, d. Grigoriu Moscu; Brâil'a, d. colonelu Rativanu; Cahulu, alegerea neefectuata, nefiindu numerulu alegatoriloru cerutu de lege.

Senatorii alesi la colegiulu II.

Bucuresci, d. Nicolae Nicolescu; Ploesci d. Nic. Homoriceanu; Buzeu, d. C. Desliu; Râmnicu-Saratu, d. Banica Penescu; Focsiani, d. Ioanu Pastia; Bacau, d. doctoru Prodan; Romanu, d. Nicolae Ionescu; Pétra, d. Serbanu Cananau; Falticeni, d. Costache Mortiunu; Iasi d. Nicolae Ionescu; Vasluiu, d. Teodoru Veisa; Berladu, d. Al. Cost. Stoicescu; Tecuciu, d. Alecu Manole; Galati, d. Christodoru Alesandri; Ismailu, d. colonelu Const. Varnav; Bolgradu, d. Costache Cantacuzino; Cahulu, d. Nicolae Lachovari; Husi, d. Nicolae Pacleanu; Braila, d. Petrache Simu; Calarasi, d. Scarlatu Ghica; Giurgiu, d. George Germani; Magurele, d. N. Butculescu; Caracalu, d. Stanutia Cezeanu; Slatina, d. N. Baticoveanu; Craiov'a, d. Cost. N. Brailoiu; Severinu, d. generalu Tell; Tergu-Jiu, d. Stefanu Frumuseanu; Râmnicu-Vâlcei, Petre Munteanu; Câmpu-Lungu, d. Nicolae Cretiulescu; Pitesci, d. Dimitrie Mala; Târgoviste, d. colonelu Contiescu;

(40—3) **Concursu.**

Devenindu posturile de invetiatori vacante la scólele populari greco-orientali din mai josu insemnatele comune, se escrie prin acést'a concursu pâna la 22 Augustu a. c. cal. v. sî anume:

1. La Intorsur'a-Buzeului cu salariu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. La Sit'a-Buzeu cu salariu de 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. La Vam'a Buzeului cu salariu de 80 fl. v. a. lemne sî cuartiru.
4. La Cernatulu de josu cu salariu de 70 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
5. La Nagy sî Közép-Ajta cu salariu de 60 fl. v. a. in bani sî bucate, sî cuartiru.
6. La Apati'a cu salariu de 60 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, voru avé pre lânga dovedirea cualificârei recerute in studii sî cantâri, sa-si adreseze petitiunile bine instruate câtra subscrisulu inspectore district. de scóle.

Brasiovu, in 31 Iuliu 1869.

Ioanu Petricu,
Protopopu.

57—1 **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori de clas'a I-a sî a II-a la scól'a gr. or. din comun'a Reheu, devenite vacante, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Septemvre 1869.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu pentru clas'a I-a de 80 fl. pentru class'a a II a de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, au de a-si asterne suplicele loru la inspectiunea scolare tractuale, in Sebesiu, provediute cu urmatóriele documente:

a) ca au ábsolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericalu.
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu.
c) ca au purtare morale nepetata.

Reheu, in 6 Augustu 1869.

Comitetulu parochialu.
Avramu Carpenisianu,
Presiedinte.

56—1 **Concursu.**

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. din Brasiovu-vechiu cu care este impreunatu unu salariu annalu de 200 fl. v. a. sî 2 stângini de lemne se deschide prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite la subscrisulu comitetu parochialu petitiunile loru adresate câtra pré onoratulu Scaunu protopopescu sî provediute a) cu atestaltu de botezu ca suntu de religi'a gr-orientale b) cu atestatu despre purtarea morala sî politica c) cu atestatu ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu, celu multu pâna la 5 Septembre a. c.

Brasiovu, 10 Augustu 1869.

Comitetulu parochialu dela biseric'a sântei Adormiri din din Brasiovu-vechiu.
Georgiu Persienariu
Parochu sî Presiedinte.

35—3 **Concursu.**

Amesuratu conclusului conferintiei archidiecesane de astadi, se deschide prin acést'a concursu pentru ocuparea urmatóreloru stipendii din fundatiunea archidiecesana „Franciscu-Iosefina“:

a) dóue stipendii de câte 200 fl. v. a. pre anu, pentru doi tineri, cari aru dorí a invetiá scintiele technice, séu in rendulu alu doilea, cele filosofice naturali la o universitate in afara;
b) unu stipendiu de 100 v. a. pentru unu juristu in patria;
c) dóue stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi gimnasisti.

Doritorii, de a ocupá unulu séu altulu din aceste stipendii, cererile séle timbrate sî provediute cu atestatele scolastice, carte de botezu, de paupertate sî de moralitate sa-le inainteze la efori'a subscrisa prin P. P. protopopi respectivi pâna in 3/15 Sept. a. c. Sabiiu 3/15 Augustu 1869.

Efori'a archidiecesana gr. or.

(23—3) **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru vacante de invetiatori la scólele populare din comunele:

1. Albacu cu unu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incaldîtu.
2. Arad'a, cu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. Ponorelu, cu salariu de 160 fl. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au de a asterne pâna la 20 Septembre a. c. la inspectiunea scolare tractuale urmatórele documente:

a) ca au absolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericale.
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile, sî tipiculu bisericei, sî
c) ca au viétia morala nepatata. Cei mai cualificati voru avé preferintia.

Dela Inspectorulu tractualu alu Zlatnei de susu.

Campeni, 31 Iuliu 1869

Ioanu Patiti'a,
Protopopu.

Edictu.

Simeonu Giurgiu din Buciumu-Cerbu parasindu de unu tempu indelungatu pre legiuit'a sea socia Rafil'a Craciunu din Stanigi'a fâra a se scí ubicatiunea lui, este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu subsemnatu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide — in sensulu S. S. canóne ale s. maicei nóstre biserici române gr. or. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Bradu, 31 Iuliu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului Zarandului.

Moise Lazaru,
(35—3) Protopopu.

Edictu.

Mari'a Avramu Pop'a din Telisc'a Scaunulu Selistei au incaminatu la forulu matrimoniale subscrisu, procesu divortiale asupr'a barbatului ei Ioanu Florea totu din Telisc'a, care barbatu lipsindu din patria de tempu mai indelungatu, nu se scie unde sî cum petrece. Deci pentru pertractarea causei acestei'a divortiali dupa formele prescrise, barbatulu pribegitu Ioanu Flóre se indetoréza prin acést'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui se voru judecá cele de legea bisericéska prescrise.

Sabiiu, 9 Augustu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. in tract. protop. alu Sabiiului I.
Ioanu Hanni'a,
(51—1) Protopopu.

(50—2) **Edictu.**

Georgiu lui Petru Solomonu din Alamoru Comitatulu Albei de josu, care de cinci ani de dile au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Elisabet'a lui Nicolae Bobesiu din Ogn'a, sî nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei lui, se provóca cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosieze cu soci'a sea la subsemnatulu foru protopopescu — sî se arate caus'a pribegirei sî parasirei sociei sele — séu in persóna, séu prin procuratoru, câci la din contra sî in absenti'a densului se va otarí in caus'a loru dupa canónele sântei nóstre biserici cele de lipsa.

Sabiiu, 1 Augustu 1869.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei.
Petru Badila,
Protopopu.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca,

„Transilvania.“

Publicatiune.

Fiindu subscrise 2000 de actiuni la fondulu de intemeiare a bancei nóstre de asecuratiune se va incepe conformu §. 6 din dispusetiunile introducatóre a statuteloru cu primirea de asecuratiuni pre viétia.

Insinuâri se primescu la directiunea generala in Sabiiu, la tóte representantiele tienutale sî speciale precum sî la tóte organele societâtiei. — Sabiiu, in 22 Augustu 1869.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“.

(57—1)

Avisu.

In legatura cu concursulu pentru posturile de invetiatori respective Directoru in **Rasînari**, se face cunoscutu ca terminulu prefiptu in acele se prelungesce inca cu **optu** dile.

Burs'a de Vien'a.

Din 13/25 Augustu 1869.

Metalicele 5%	62	45	Act. de creditu	307	20
Imprumut. nat. 5%	71	70	Argintulu	121	
Actiile de banca	770		Galbinulu	5	90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 65. ANULU XVII.

Sabiiu, in 17/29 Augustu 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirula, pentru a don'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

In partea neoficiale a diuariului Budapesti Közlöny cetimu :

„Despre continuarea congresului bis. natiunale serbescu capetâmu din isvoru siguru urmatórele informatiuni :

Congresulu natiunale bisericescu serbescu convocatu in Carlovitiu pre basee articolului de lege IX. si in urm'a acestui'a prin préinalt'a decisiune emisa in 24 Aprile a. c., carele s'a deschisu de câtra patriarculu in 13 Iuniu dupa calendariulu nou, dupa desbateri abiá de patru septemâni s'a amanatu. Amanarea s'a facutu cu deosebire din caus'a ca in decursulu desbateriloru s'a vediutu, ca lipsescu datele si materialele dorite pentru regularea meritória a mai multoru cestiuni momentuóse, spre a câroru câstigare este de lipsa celu putienu unu restimpu de trei luni. Spre acestu sfersîtu erá asiá dara sa se intrebuntieze tempulu castigatu cu amenarea congresului. Dupa ce amanarea congresului s'au luatu si la locurile mai inalte spre sciintia in modu aprobatoriu, siedintiele acelui'a se voru continuá, reincependu-se de nou in 15 Octobre calend. n. a. c. desbaterile intrerupte.

Conformu susu amintitului articulu de lege din anulu 1868 cea dintâiu problema a congresului va fi : a compune regulamentulu congresului. De operatulu acest'a se tienu mai multe alte cestiuni importante, precum d. e. ameliorarea clerului mai inaltu si inferioru, impacarea cu românii esîti din legatur'a cu biseric'a serbésca si mai multe altele„.—

Mai multe acte imperatesci adresate câtra ministrii respectivi constatéza disolverea celoru dóue regimente din fruntariele militarie, lânga care mai suntu de a se adauge dóue companii din Regimentulu Sulineanu. Impregiurarea acést'a a sternitu intre nemti o neplacere pre carea numai diuariele dependinti de guvernulu cislaitanu abiá o potu suprime. „N. fr. Pr.“ vorbindu despre inchiderea sessiunei delegatiuniloru dice ca delegatiunea ungurésca a petrecutu tempulu celu mai frumosu cu tandalituri, inse continua acelu diuariu mai departe, ca cu privire la cestiunea fruntarieloru militarie se póte dice si despre dens'a ceea ce a disu Geibel despre poeti : „ca si lenea loru e plina de fructe.“

„Pester Llyoid“ este cu totulu de altu umoru cuprinsu, cându vine sa atinga cestiunea fruntarieloru. Elu arata ca delegatiunea ungurésca, in sessiunea de fatia nu s'a mai indestulitu cu proteste principiali, ci s'a pusu pre aceea cá se faca acuisitiuni manifeste. Astfeliu de acuisitiune crediù delegatiunea ca va tocí taifsiulu opusetiunei neimpacabile cu acésta institutiune. Si de aceea, continua citatulu diuariu, cá la unu cuventu magicu, trupsiór'a acést'a de calculatori dintr'odata devine unu parlamentu diplomatisatoriu si intrigatoriu.

Deschiderea dieteloru de dincolo de Lait'a da ansa la barbatii de statu din jumetatea respectiva de imperiu sa se cugete la atitudinea dieteloru din Boemi'a si Galiti'a. Si e unu progresu cându vedemu ca deslegarea cestiunei natiunalitâtiloru devine mai demna de atentiunea loru, de cum erá mai nainte. Fivoru norocóse dietele din cislaitani'a se faca vre unu sporiu in privinti'a acestei afaceri, fi va in stare senatulu imperiale — ne va spune viitoriulu. Ori in care parte a imperiului cestiunea acést'a nu va ajunge la o deslegare solida pâna cându va domní principiulu de suprematia.

O cérta apriga se escase in tempulu din urma intre diplomatii austro-ungaresci si prussiani. De asta data contrariulu diplomatului Beust a fostu secretariulu de statu prussianu Thiele, Tirad'a diuarieloru austriace si prussiane a fostu si este inca, in urm'a frecâriloru diplomatice, si acum infocata. Unele diuarie facu „conclusiuni serióse din certele aceste si profetiescu unu viitoriu problematicu stârei de lucruri din presentu.

In Franci'a s'a denumitu Leboeuf ministru de resbelu. Acest'a se dice, e unu credinciosu urmatoriu alu ideiloru ministrului Niel, si e unu barbatu talentatu in privinti'a militaria si politica.

Spani'a inca nu a ajunsu liniscea totale. Si acum anuncia telegrafulu de bande ivite in cutare tienutu, si de judecâti la mórte si de esecutârile acelor'a. O greutate mare e acolo, ca nu se afla unu printiu, care se corespunda dorintieloru spanioliloru si care cu invoirea acestor'a sa se suie pre tronulu spaniolu. Dupa ce a fostu faime respandite despre mai multi printi si regi in retragere ca candidéza la acestu tronu, vine acum scirea ca regentulu alesu provisoriu de curti, Serrano, va fi candidatu de rege de câtra unii din unionisti si progresisti.

Din Romani'a impartasimu mai la vale dupa telegrame scirea despre convocarea corpuriloru legislative. Alegerile senatoriloru publicate si de noi in nrulu trecutu s'au facutu in cea mai mare linisce. Acest'a a datu ansa la lamentele unoru foi opusetiunali, cari póte ca doreau sa fia alegerile mai cu alaiu. — Domnitoriulu dupa scirile luate din diuariele Romaniei s'a intorsu la Bucuresci.

Revista diuaristica.

La ceea-lalta observatiune a cont. Beust, cumca Franci'a arata simpathii pentru Austri'a cá pentru unu ce intregu, iéra nu cându pentru unele cându pentru altele dintre popóre, cari doresc desbinare, dice „Journalu de Debats.“ (v. n. tr. Ev. pol.)

„Noi vomu fi cei dintâiu, cari vomu constatá aceste simpathii si ne vomu felicitá pentru acelea, si intr'adeveru credemu, ca acelea esista séu celu putienu, ca e usioru a le desceptá. Dara nici aici nu trebuie sa nu fimu intielesi reu. Acésta simpathia nu o are opiniunea publica a Franciei pentru Austri'a cea vechia, ci pentru cea nóua, nu peutru Austri'a cea dinainte de 1866 ci din contra pentru Austri'a, cum au creat'o evenemintele dela 1866. Dlu de Beust adauge, ca simpathi'a opiniunei publice s'a castigatu pentru intrég'a Austria, iéra nu pentru un'a séu alta parte a monarchiei. Déca vrea sa dica prin acést'a, ca noi in Franci'a nu suntemu aplecati, a ne amestecá in desbaterile din launtru ale statului austro-ungurescu, si a atîtiá popórele de sub scutulu seu unulu contra altui'a, atunci are pré dreptu dlu de Beust. Iéra de cum-va vré se dica prin acele cuvinte, ca opiniunea publica la noi nu se interesédia de sórtea diferiteloru natiuni, cari suntu impreunate sub sceptrulu imperatului si regelui, atunci gresiesce fórte. Tocmai sórtea cea nóua, ce a pregatit'o corón'a dupa evenemintele dela Sadov'a popóreloru acestor'a, tocmai politic'a cea liberale si generósa observata fatia cu Ungurii, Polonii si alte natiunalitâti ale imperiului, tocmai demiterea Venetiei, delaturarea concordatului, introducerea regimului constitutiunale, tocmai tóte aceste satisfaceri ale cerintieloru juste au impacatu opiniunea publica cu regimulu din Vien'a. Ce se tiene de Austri'a cea vechia, carea atîtiá natiunile un'a asupr'a celei-lalte, spre a le nimicí, carea suprimá pre Unguri, Poloni si pre Croati si apoi se radimá de acésta massa, spre a purtá in Germani'a o domnia odiósa, carea voiá sa prelungésca in eternu desbinarea si neputinti'a acestui poporu, a cârui esistintia e asiá de necesaria pentru ecuilibrulu europénu, cu acésta Austria nu avemu nimic'a de a face si nu putemu avé de a face nimic'a. La o atare Austria nu putemu, fâra esprime cuvintele comediei : O iertâmu cu conditiun[illegible] sa móra.“ Din intemplare fericita e mórta, si cum se cade mórta, si astadi nu mai suntu naluci. E tréb'a Austriei celei nóue, ce-i urmézza de a veghiá cu ingrigire asupr'a ereditâtiei celei sacre de pace, ce i-a obvenitu ; ea nu trebuie sa lase din mâna acésta garantia, ce singura numai o impreuna cu cele-lalte popóre liberale ale Europei. Deci sa nu concéda Austri'a nici odata o reintórcere la trecutu, nici macaru numai privire indereptu asupr'a trecutului, care nu se va mai reintórce.“

Diuariele„ Journal des Debats„ si „Peuple francais“ mai vorbescu si despre cért'a de depesie intre Austri'a si Prussi'a.

„Journal des Debats“ se apara de imputârile, ce i le facú „Peuple francais“, si aratându-si tienut'a sea fatia cu acésta cérta, dice : „Déca dlu Beust e pentru acea in Vien'a, cá se conduca Austro-Ungaria pre calea liberale, pre care a apucatu, si sa o intarésca, cá sa impace dinasti'a de Habsburgu-Lothringen cu diferitele popóre, asupr'a câror'a domnesce, cá sa introduca in legi egalitatea politica, cetatienésca si religionarie, cá sa restabileze ecuilibrulu in finantie prin reducerea speseloru si prin scutirea de imprumuturi nóue, atunci lucrulu lui ni se pare ca e emininte, demnu de tóta lauda si admiratiunea. Dara nu l'amu putea laudá astfeliu, cându aru fi in Vien'a, spre a manifestá liberu antipathii, care nu le ascunde, cari din partea sea suntu fórte indreptatîte si naturale, inse de insemnatate rea pentru pacea Europei Dîcendu aceslea, firesce ca nu ne cugetâmu nice macaru unu momentu la aceea, cá sa combatemu dreptulu regimului si alu popóreloru din Austri'a, de a-si alege conducerea, care li place ; dara nice nu ne póte impedecá nimenea, de a nu ne esprimá parerea nóstra despre acésta alegere. Nu ne ingrigimu de locu, déca acestu limbagiu i place dlui Bismark séu ba. Cunóscemu feliulu acest'a de polemica, in care contrarii se numescu unulu pre altulu Prussi'a si Austri'a, si nice odata nu vomu face intrebuintiare de acést'a. Noi portâmu limbagiulu, care ni se pare mai corespundietoriu intereseloru tierei nóstre si acestu limbagiu i va placé cându unui'a, cându altui'a, dupacum va cere necessitatea impregiurâriloru. In acestu momentu limbagiulu nostru este si remâne resolutu pentru pace. Suntemu siguri, ca prin acést'a esprimemu unu simtiu liberalu alu tuturor'a, unu simtiu atâtu de adeveratu si energicu, incâtu trebue sa lu ia in considerare, acei'a, cari aru voí sa conturbe pacea. In Vien'a si in Berlinu voru face bine, déca 'si voru insemná acestea.“

La acestea replica „Peuple francais“ urmatórele :

„Tóte ne indreptatiescu a presupune, ca cért'a diplomatica si oratorica, escata intre Dlu d. Bismark si Dlu d. Beust nu va avea urmâri mai serióse, cá polemic'a purtata cu câteva luni mai inainte intre diuariele din Berlinu si Vien'a. Europ'a intréga poftesce pace, si nisce schintei, ce altadata aru fi prinsu flacari, astadi se stingu din lips'a unui materialu ardietoriu. Dara déca si noi poftimu sustienerea pâcei in Europ'a cu aceea-si sinceritate, cá ori-cine, atunci ne-aru cadé fórte greu, cându o putere cá Austri'a nu si-aru observá tienut'a sea, carea corespunde trecutului seu si, multiamita lui Ddieu, si posetiunei sele presinte. Unele foi anumite franceze pareau a sfatuí pre Austri'a, cá sa se lipsésca de dlu de Beust, deóre ce presenti'a dlui de Beust in Vien'a i sta Prussiei in cale si aru putea fi caus'a unui conflictu. Dar cându ne cugetâmu la servitiele, ce le-a facutu barbatulu de statu din Sacsoni'a dinastiei Habsburgiloru, cându asemanâmu situatiunea, in care a aflatu Austri'a cu

situatiunea, in care a adus'o; atunci intielegemu, pentru ce doresce Prussi'a caderea lui sî pravale greutatea stâriloru pre umerii persónei lui celei cam iute. Intielegemu mai greu, cum apuca sub atari impregiurâri nisce foi franceze partid'a dlui de Bismark. Prosperarea Austriei e de insemnatate pentru Europ'a sî dlu de Beust a facutu multu pentru propunerea Austriei; nu este acést'a destula causa, cá sa nu i-o socotimu de crima, ca a vorbitu despre simpathiele Franciei? De aceea amu aretatu ca sentinti'a, ce o a decisu „Debats“ asupr'a acestui resbelu de condeie nu e pré drépta: Iubirea de pace nu trebuie sa mérga pâna acolo, cá sa intorci amiciloru dosulu sub pretestu, ca acei'a aru puté vení mai curendu ori mai tardîu in neplaceri.“ —

„N. Fr. Presse“ aduce sub titul'a: „la adress'a Magiariloru“ unu articulu insemnatu, datatu din 18 Aug. din London“, care suna astfeliu: Democratii germâni de aicea, contrari resoluti politicei de „sânge sî feru“, contrarii la ori-ce politica dinastica in genere, au recunoscutu inca cu câti-va ani inainte in modu evidentu indreptatirea Ungariei la o guvernare propria. Cestiunea acést'a a fostu argumentata adesea in scrisori volante, ce le publicá pre atuncea „Federatiunea pentru libertatea sî unitatea Germâniloru.“ Evenemintele au realisatu de atuncea incóce parerea aceea, sî multi din ceice mai inainte fusese de alta parere, voru cugetá acum'a cu dreptu, ca aru fi fostu mai bine, déca schimbarea, ce s'a facutu de atunci in Ungari'a, s'aru fi intemplatu inca inainte de anulu celu fatalu 1866.

Aducu aminte acésta simpathía câtra Unguri a democratiloru germani de aici, spre a rostí unu cuventu de admonitiune preste riulu March. „Sadov'a“ — se dice intr'unu articulu de fondu in „N. Fr. Presse“—„a dusu pre Prusii pâna la riulu Mainu, sî Ungurii i-aru duce indata pâna la Inn.“ Déca barbatii de statu ai Magiariloru credu, ca in modulu acest'a voru slabí Austri'a, acésta politica sémena multu cu procederea acelui'a, carele a taiatu ramulu, pre care stá, de sub sine. O voce din delegatiunea ungurésca a nimerit'o firesce cu aceea observatiune, ca aru poftí „o Germania pre basea democratica, dar nu o Germania sub o nobilime democratica.“ O Germania libera sî unita dela Alpi sî dela marea adriatica pâna la Beltu, dela Ardenni pâna la riulu Memel sî March nu numai ca nu aru fi nice unu periculu pentru Ungari'a, ci aru fi unu muru de aparare siguru contra amenintiârei din partea rusésca, panslavica. O Mare-Prussi'a inse cesaristica, compusa din bucâti singuratice, voindu a se marí spre Sudu, aru trebuí sa céda teritoriulu spre Ostu sî Vestu, ce sa tiene odinióra de confederatiune, dupa cum a trebuitu sa céda deocamdata sî Limburgulu sî Lucsemburgulu la marirea sea cea dinteiu.

Puterea carea a fostu in stare, de a se tocmí cu Bonapartismulu, spre a-si immultí posessiunea sea propria dinastica pre contulu Germaniei; puterea carea a voitu, sa chieme trupele lui Victoru Emanuile contra Vienei sî sa dea „lovitura de mórte“ unei tieri Germane; puterea carea o cugetatu, sa restitue „gloriosulu regatu alu Boemiei;“ adeca sub impregiurârile de astadi a asiediá in mediuloculu Germaniei o forteretia rusésca, carea sa tiena pre Germâni in freu, o atare putere firesce, ca nu va avé scrupule de consciintia cându va fi vorb'a, de a ajunge unu avantagiu pentru sine prin parasirea Ungariei. Cochetarea cu poporatiunea cechica in sine aru putea deschide ochii Unguriloru patriotl sî liberalisti. Déca aru vrea unu Germânu sa taie afara din corpulu poporului nostru acea parte a tierei sele, in care s'a infiintiatu cea dinteiu scóla inalta a nóstra, pentru ca se afla acolo o insula de poporatiune cu limba straina, cum se afla intre fiecare natiune mare a Europei (in Spani'a, Franci'a, Engliter'a s. i. a.), la o astfeliu de orbire nu putemu, fâr sa dâmu din umeri, déca vine aceea din nesciintia. Iéra déca aceea devine tradare realisata séu intentionata, cum a fostu casulu cu politic'a lui Bismark, atunci firesce, ca trebue altufeliu tractata. Unu Unguru inse, care 'si pune speranti'a sea intr'o politica, carea sa ajute Cechiloru, de a-'si redobandí glori'a de pre timpulu lui Wenzel, unu atare Unguru ni e o gacitóre, de a cârei rosólvere ne lasâmu cu totulu. S'aru puté dice, ca carâmu apa in mare, déca aru trebuí sa demustrâmu inca Unguriloru, ca scopurile conducatoriloru cechi tientescu slavisarea Ungariei sî ca aceste scopuri si-aru castigá punctulu celu dintâiu de intarire prin pusetiunea de statu autonomu a tierei acelei vechi a imperiului sî a confederatiunei nemtiesci, carea, avendu-o unu streinu in posessiune, o aru puté intrebuintiá spre aperarea sea, atacându cultur'a Europei.

„Gloriosulu regatu alu Boemiei“, cum a voitu a-lu creá politic'a regésca prussiana in an. 1866, aru desbiná Vien'a de Germani'a, servindu totu deodata dreptu punctu de cristalisatiune pentru directiunile panslavice in Ungari'a. Ur'a panslavistiloru insa contra Germaniei se póte asemená numai cu ur'a, ce o au asupr'a „Asiatiloru, ce campéza in Europ'a“, adeca atâtu asupr'a Magiariloru, câtu sî asupr'a Turciloru. Câci Magiaru sî Turcu li e totu un'a; numai ca urescu pre Magiaru cu atât'a mai multu, cu câtu a desvoltatu o putere mai mare in constituirea unui statu, prin urmare i se pare panslavismului a fi o bucata mai grea de mistuitu. Numai ca puterea acést'a, care fâra indoiéla scie mai bine a formá unu statu, s'aru vedé strimtorata intr'unu cornu de capra, cându s'aru incepe odata, a se formá state independinte slavice in Vestu sub influinti'a impreunata a lui Hohenzollern sî Romanov. Ungurii sciu dejá, ce periculu le-a crescutu in Sudu-Ostu prin posetiunea Romaniei sî a Serbiei. Potu dara dorí, cá sa le crésca sî in Nordu-Ostu unu asemenea periculu, numai curatu din caus'a placerei, de a aduce inca „pâna la Inu“ unu regimu, care ia corónele „de pe més'a lui Ddieu“. (séu de unde se afla).

Nu! câci atât'a interesulu Ungariei câtu sî alu democratiei germane cere, cá sa nu se deschida cale nisuintiei de estindere a vre-unei dinastii. Unu atacu asupr'a Germaniei, ce aru vení póte din Vestu, trebuie sa-lu infruntâmu cu totii dimpreuna, din Sudu sî Nordu. A ajutá insa estinderea mai departe a puterei reg. prussiane, va se dîca pentru unu germanu atât'a, câtu a aduce micsiorare patriei sele, sî a nabusî pre tempu indelungatu nisuintiele de libertate. Dara pentru unu Unguru insemnéza acést'a, a comite chiaru o sinucidere natiunale, séu mai bine disu, de statu.

Programu*) pentru adunarea generale a Asociatiunei nationale din Aradu pentru cultur'a poporului românu, tienenda in Aradulu-Vechiu la 1 Sept. 20 Aug. 1869. sî urmatóriele dîle.

A) Agende. I. In dîu'a prima

1. Deschiderea adunârei prin presiedintele invitatu din partea adunârei prin o deputatiune, la 9 óre demanéti'a in sal'a comitateusa; dupa deschidere se potu rostí salutâri ocasiunale.

2. Alegerea presiedintelui asociatiunei, sub presiedinti'a unui presiedinte alesu ad hoc.

3. Alegerea vice-presiedintiloru sî notariloru asociatiunei.

4. Raportulu directiunei.

5. Raportu specialu in objectulu sortiturei.

6. Numirea comisiuniloru necesarie, sî dispunere preste motiuni in alte objecte.**)

7. Alegerea membriloru noi.

8. Defigerea timpului de adunare pre dîu'a urmatória.

II. In dîlele urmatórie:

9. Autenticarea protocolului siedintiei precedinte.

10. Raporturi comissionale.

11. Raportulu directiunei despre resultatulu sortiturei sî a balului.

12. Alegerea directiunei.

13. Preliminariulu de spese pre anulu curinte sî instructiuni speciale pentru directiune.

14. Superarea motiuniloru sî alte objecte.

15. Dispunere pentru autenticarea protocolului siedintiei ultime.

16. Inchiarea adunârei prin cuventâri acomodate.

B) Ordinea vorbirei.

1. Cei ce voiescu a vorbí se insémna pre rendu la notariulu desemnatu de presidiu.

2. La unu objectu totu insulu numai odata póte vorbí, tienendu-se stersu de acel'a-si objectu: totusi celce a facutu vre-o motiune, la aceea mai are unu cuventu dupa vorbirile altor'a.

3. Motiune nóua nu se póte face, nainte de ce s'aru enunciá prin presidiu decisulu in objectulu de mai nainte.

4. Nu au locu personalitâtile sî taiarea in vorb'a altui'a.

5. La grairea presidiulu vorbitoriulu se retiene dela vorbire.

6. La resunetulu clopotielului se face linisce deplina.

ADAUSU.

In dîu'a prima a adunârei generale petrecerea de saltu arangiata in favórea fondului asociatiunei se va tiené la otelulu „crucea alba“, cu care ocasiune se va esecutá sî „sortitur'a filantropica.“

Inceputulu petrecerii sér'a la 8 óre.

Espusetiunea efecteloru castigande prin sortitura, arangiata in localitatea asociatiunei, se va poté cercetá de câtra publicu, in dîlele 29. 30. 31. Augustu sî 1. Sept. e. c. st. n. dela 9 pâna la 12 óre nainte, sî dela 3 pâna 6. óre dupa miédiadi.

Aradu, 8/20 Augustu 1869.

Ioane Popoviciu Deseanu
direct. secundariu.

Petru Petroviciu,
notariu.

Protocolulu.

Siedintiei a XI.

(Ordinarie)

tienute din partea directiunei Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, 2/14 Augustu 1869.

(Capetu.)

100. Notariulu directiunei Petru Petroviciu in legatura cu alegerea membriloru mai susu numiti asterne consemnarea despre toti membrii ai Asociatiunei cari in decursulu anului 1868/9 sî adeca dela adunarea generala din anulu trecutu pâna in dîu'a de astadi si-au renoitu ofertele loru restante au datu obligatiuni.

Determinatu: Consemnarea acést'a este a se publicá in foile natiunale, sî spre completarea bilantiului recerutu de adunarea generala a se alaturá unu esemplariu la raportulu generalu directiunei ce se va compune.

Câtu despre dechiaratiunile obligatórie ale membriloru restantieri a câror'a terminu de solvire a espiratu dejá, se insarcinéza notariulu aceste dechiaratiuni — pre lânga un'a consemnare, ale trimite respectiviloru Domni colectanti, pre lânga aceea recercare din partea directiunii: ca se binevoiésca sumele restante dela respectivii membrii obligati ale incasá, sî ale administrá câtu mai curendu la perceptoratulu Asociatiunei, avendu acel'a a estradá cuitele, pre lânga restituirea obligatiuniloru depurate.

101. Notariulu directiunei in firulu unei epistóle ce o presinta din partea tenerimei române studióse dela gimnasiulu din Kecskemét (Egopole), face aretare despre donarea portretului renumitului barbatu alu natiunii române sî promotoriului culturei poporale „Ioanu Braténu“ ce s'a trimisu din partea tinerimei in semnu de reverintia sî devotiune câtra acésta Asociatiune pentru cabinetulu de lectura.

Determinatu: Se ie la consciintia sî tenerimei donatóre se esprima multiamita protocolara, insarcinându-se economatulu a induce portretulu donatu in inventariulu respectivu.

102. Notariulu directiunei, presinta unu esemplariu alu poesieloru lui „Iulianu Grozescu“ donatu prin editoriulu acestoru poesii dlu advocatu „Emericu B. Stanescu“ pentru bibliotec'a Asociatiunei.—

Determinatu: Se ie la cunoscintia cu multiamita, sî se predá bibliotecariului spre inducere in inventariulu opuriloru sî cârtiloru donate.

103. Notariulu directiunei in nesu cu decisulu directionalu de sub nr. 92 asterne supletória cont'a a tipografului Réthy din Aradu despre tiparirea unui protocolu necesariu pentru sortitur'a filantropica sî róga a se asemná sum'a de 3 fl.

Determinatu: Sum'a erogata prin notariu de 3 fl. v. a. se asémna la perceptorulu Asociatiunei.

104. Presiedintele directoriu cu privire la necesitatea administratiunei separate a baniloru meniti pre sém'a „fondului capitalu alu Asociatiunei“

---

*) Suntu rogate sî celelalte On. Redactiuni rom. a primí in colónele sele acestu anunciu. Directiunea.

**) Motiuni de sine statatórie, in decursulu acestei adunâri generale numai asié potu vení sub desbatere, déca acele sub siedinti'a dîlei prime se voru substerne la presidiu in scrisu.

face propunere: ca despre venitulu ce incurge sub diferite rubrici, si este destinatu fondului capitalu alu Asociatiunei, precum suntu capitalele oferite, din partea membriloru fundatori pre viétia, venitele diferiteloru intreprinderi pre scopuri filantropice, sî alte sume de bani mai insemnate sî menite acestui fondu, sa se compuna sî sa se pórte unu protocolu separatu evidentialu, din care starea acestoru bani respective averi ai Asociatiunei se fia constatata cu esactitate sî precisiune.

Determinatu. Propunerea acést'a primindu-se de necesaria, se decide a se insarcinâ notariulu sî esactoriulu cu compunerea unui protocolu separatu despre starea fundului Asociatiunei in sensulu propunerei mai susu espuse.

105. In legatura cu decisulu precedinte presiedintele directoriu secundariu propune a se estradá pre partea fie cârui membru fundatoriu diplómele indatinate sî a lise espedá prin posta, iéra membriloru cari voru participá la adunarea generala a li se immanuá la ocasiunea acést'a.

Determinatu. Notariulu directiunei este insarcinatu pentru toti membrii fundatori pre viétia a estradá diplómele amintite, sî provediendu-le cu subscrierile de lipsa, a le immanuá membriloru cari voru fi de fatia la adunarea generala, iéra celoru ce nu voru luá parte la acésta adunare a li trimite-prin posta; avendu apoi despre efeptuire a face raportu la timpulu seu.

106. Presiedintele directoriu secundariu cu privire la apropiarea terminului adunârii generale sî la urginti'a agendeloru privitórie la acést'a, propune: a se tiené siedintie permanente sî spre scopulu acest'a a se invitá prin scrisori deosebite toti membrii directiunei la participarea siedintieloru tienende.

Determinatu. Propunerea acést'a se primesce, sî se decide tienerea siedintieloru permaninte directionali, incependu-se sâmbet'a viitória in 21 Augustu a. c. fiindu despre acést'a a se insciintiá toti membrii directiunei din locu, sî din alte pârti numai decâtu sî fâra amenare.

107. Notariulu directiunei repórta despre efeptuirea espeditiuniloru din siedinti'a penultima.

Determinatu. Se ie la cunoscintia.

108 Colectantele Totu Varadiei Dlu protopopu Iosifu Belesiu in conformitate cu raportulu seu substernutu dejá despre agendele efeptuite—transpune suplectória protocolulu de licuidare specificu despre starea restantieloru ale membriloru aflatori din acea-si colectura.

Determinatu. Se estradà comissiunei censuratória de aceste raporturi sub 5. emise pentru ulteriór'a afacere in meritulu licuidârei restantieloru de sub intrebare.

Deodata fiindu ca comissiunea censuratória dupa raportulu verbalu alu notariului nu póte purcede la censurarea raporturiloru pâna ce protocolulu capitalu despre toti membri, a carui'a compunere nóua este in lucrare — nu va fi gat'a, — dreptu aceea, comissiunea va fi a se insciintiá prin notariu — despre finirea protocolului nou compusu, sî atunci numai decâtu va avé a efeptuí censurarea susu amintita, asiá: ca inca mai inainte, de adunarea generale, licuidarea tuturoru rapórteloru intrate in decursulu anului se fia realisata sî despre resultatu se substérna relatiune meritoriale.

109. Pentru compunerea programului despre agendele pertractande, sî alte afaceri ale adunârei generale,

Determinatu. Se defige terminulu unei siedintie straordinarie pre „Luni 16 Augustu nou a. c. la 6. óre dupa miédiadi“ la care suntu d'a se invitá toti membrii directiunei fiindu a se autenticá sî protocolulu acestei siedintie, iéra esactorulu cu notariulu directiunei se insarcina a compune unu projectu despre programulu cestiunatu, sî alu presentá siedintiei indicate spre desbatere.

Protocolulu acest'a cetindu-se in siedinti'a straordinara XII. s'a autenticatu in presenti'a comembriloru directiunali Jonane Popoviciu Deseanu, Emanuilu Missiciu, Dr. Atanasiu Siandoru, Stefanu Siorbanu, Demetriu Bonciu, Ioane Goldisiu, Teodoru Serbu, sî Petru Petroviciu.

Aradu, 1/16 Augustu 1869.

Directiunea Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului romanu.

Presiedinte:
Ioane Popoviciu Deseanu m. p.
Directoriu secundariu
Petru Petroviciu m. p.
Notariulu Asociatiunei.

Romani'a.

Bucuresci, 22 Augustu c. n. Un'a telegrama din Livadi'a 21 Augustu, din Crime'a, anuncia, ca in 19 sér'a a sositu domnitoriulu fiindu primitu cu tóta onórea. Indata avù intalnire cu Maiestatea Sea imperatulu sî prândî cu famili'a imperiala asemenea sî in 20.

Bucuresci 22. Unu telegramu din Livadi'a alu principelui Carolu din Romani'a conchiama pre 25 Augustu senatulu sî camerele la o sessiune estraordinaria. Asta telegrama o aduce „Kr. Ztg.“ „G. Tr.“

Varietâti.

*** Contele Castellane consululu francesu din Pest'a a sositu alalta sér'a aici sî a descalecatu la „corón'a Ungariei,“ unde intrarea erá decorata cu verdétia sî cu lampióne serbatoresci. Consululu venì in numele imperatului Napoleonu III¦ca sa asiste la imatriculârea fiului unui cetatiénu Pilz despre care scrisesemu sî noi in anulu trecutu: ca fiindu ca s'a nascutu tocm'a in 15 Augustu, tatalu seu a rugatu pre imp. francezu sai fia nanasiu. Ceremonia imatriculârei s'a seversîtu eri. Consululu a facutu visite Archiepiscopului sî Metropolitului nostru Andreiu Baronu de Siagun'a, Superintendentului Dr. Teutsch, general-majorului de Reichhetzer cá locutiitoriului comendantelui mil. L. M. C. bar. Rodich sî primariului cetâtiei Gibel. — Contele Castellane caletoresce de aici la Brasiovu sî in secuime.

*** „P. L.“ scrie: Noi amu fostu amintitu demultu de scirea, ca ministrulu ung. de interne Bar. de Wenkheim demissiunéza sî ca dlu Em Pechy sa lu inlocuiésca. Acum se mai adauge ca in unu casu cá acést'a va urmá Michaelu Miko in postulu de comisariu regescu in Transilvani'a.

*** Dela Abrudu ni se scrie ca Pré onor. D. Protopopu Ioanu Galu, reintornându-se dela hirotesia, fu primitu la Buciumu-Cerbulu de preotime sî laici din tractulu Pré on. Domniei sele. P. Parochu Dionisiu Adamoviciu lu primí cu o cuventare acomodata acestei impregiurâri, la care Dlu Protopu respunse in terminii cei mai insufletitori. De ací procedendu la Abrudu unu banchetu a intrunitu acolo inteligintî'a din acelu tienutu. La acea ocasiune s'a toastatu pentru mai marii bisericesci sî pentru alti barbati ai bisericei sî natiunei, precum sî pentru institutiuni salutare. Sa dea ceriulu cá dorintiele esprimate in acele sa se sî implinésca.

*** Mercuri in 25 Aug. la 10 ore s'au inceputu pertractarea procesului e principelui Karageorgieviciu la tribunalulu supremu alu curiei regesci in Pest'a.

*** Scolasticu. Conventulu districtuale alu superintendintiei reformate din Debretienu a adusu unu conclusu care are insemnetate fatia cu legea scolastica. In conclusu se dice: ca biseric'a protestantica ungurésca dela inceputurile cele mei dintâiu a le ei pâna in tempurile cele mai din urma au avutu autonomia in privinti'a scóleloru ei, adeca, a privitu dreptulu de a se decide sî administrá ea pre sine insasi dreptu de o conditiune a liberului esercitiu alu religiunei sele sî dreptu de o afacere interna a bisericei sele. Mai departe sântulu dreptu inviolabile sî detori'a de esistintia ceru dela biseric'a ung. protestanta, ba demânda chiaru, o astfeliu de aderintia la autonomi'a acést'a. In fine esercitiulu liberu alu religiunei ung. protestantice, carea e dependinte numai de mai marii sei in afacerile scolare sî bisericesci, va se dîca autonomi'a ei deplina in biserica sî in scóla este garantatu pre tempuri eterne prin tuturoru cunoscutele impaciuiri dela Vien'a sî Lintiu, prin articuli de lege 1608: I ante coron. si artic. d. l. 1647: 5, sî prin mai multe diplome inaugurali sî juraminte in tóta ordinea. Deci, de órece prelânga tóte aceste impaciuiri de mai nainte, sanctiunatulu articulu de lege din 5. Decembre 1868: 18 ce tratéza despre instructiunea publica popularia sî prin ordinatiunile ministeriali dela 15., 21 sî 26 Maiu a. c. cu respectu la punerea in lucrare a articulului se amesteca, fâra de voi'a sî consimtiementulu nostru in afacerile interne ale scóleloru nóstre, ba léga esistinti'a scóleloru nóstre cu deosebire in privinti'a materiale de conditiuni neesecutabile séu fórte grele de esecutatu: declarâmu cu tóta sinceritatea decisu sî serbatoresce, ca noi privimu legea amintita si cu deosebire ordinatiunile dupa cari ea se pune in lucrare, dreptu vatamatórie pentru noi, o privimu sî o tienemu nu numa cá pre un'a ce amenintia libertatea nóstra, ci sî esistinti'a scólei nóstre cu perire totale.

Conclusulu mai promite, a priveghiá cá ordinatiunile ministeriului sî organele acelui'a sa nu vateme sî mai departe libertatea sguduita dejá in basele ei.

*** „Monitoriulu oficialu“ alu Romaniei, in numerulu seu de Marti publica conventiunea postale intre Romani'a si Austri'a.

Testulu francesu nu ne privesce, dara nu putemu trece cu vederea modulu, cum s'a tradusu elu romanesce de câtra organulu statului românu.

Articululu 2 dîce, ca comunicatiunea se va stabilí intre urmatórele puncte:

„1. Intre Unter-Sinoutz sî Michaileni;
„2. Intre Sucév'a sî Folticeni prin Nemericeni;
„3. Intre Soosmezö sî Ajudu prin Filipesci;
„4. Intre Kronstadt sî Bucuresci prin Ober-Tömös sî Predélu;
„5. Intre Hermanstadt sî Râmnicu prin Rothenthurm sî Câneni...“

Astfeliu, guvernulu nostru néga pre fatia pâna sî fiinti'a elementului romanescu in Ardélu sî Bucovin'a, unde nu suntu pentru dd. ministri decâtu nemti, totu nemti sî iérasi nemti.

Sinoutii-de-josu nu esista: „Unter-Sinoutz“...
Brasiovulu nu esista: „Kronstadt“.
Sabiiulu nu esista: „Hermanstadt“.
Turnulu-rosiu nu esista: „Rothen-Thurm“...

In articululu 11 totu astfeliu „Nóu'a-Moldova“ din Banatu se numesce „Neu-Moldova“, ba pâna sî serman'a apa romanésca a Muresiului s'a prefacutu in „riulu Maros“!

De ací inainte ne asceptâmu, cá Bucurescii sa devina „Bucarest“ sî Romani'a „Wallachei“!!!
„Traianu“.

*** „Pressei“ se scrie din Constantinopole ca acolo au aparatu o „irada“ imperatésca, in puterea cârei de ací incolo nu va fi permisu nici unui strainu ce nu va avé pasu cu vis'a unui consulatu turcescu sa intre in imperiulu otomanu. Fia care strainu va trebuí sa depuna 5 fl. pre anu pentru concessiunea de a petrece in Turci'a. „Wdr“ adauge ca s'a compusu o comissiune carea sa cerceteze dupa natiunalitatea tuturoru streiniloru ce se afla in Turci'a.

*** Generalu Adolff Niel se nascù in 1802 in departementulu „Haude Garone“. Absolvandu scól'a politechnica sî studiele de ingineria din Metiu fu cá locuteninte comandatu la armat'a din Afric'a, unde a escelatu in lupta, incâtu fu denumitu indata maioru. In 1849 cá capu alu statului maioru conduse ocuparea Romei. 1854 combatù Bomarsundulu in marea baltica. 1859 fu eroulu decidatoriu alu bataliei dela Solferino, respingendu pre c. Wimpfen cu armat'a austriaca. 1867, 19 Ianuariu cá ministru de resbelu a facutu multu pentru regenerarea sî reorganisarea armatei francese.

Consemnarea.

Objecteloru intrate la asociatiunea natiunala aradana pentru cultur'a poporului românu, intru sprigînirea sortiturei, filantropice care in folosulu fondului asociatiunei se arangéza pre 1 Sept. 1869 sî adeca dela:

(Continuure.)

102. Dsiór'a Mari'a Andreeviciu din Caransebesiu, unu aratatoriu pentru cârti de cetitu brodaritu cu margele mf. pr.

203. Dn'a Elen'a Andreeviciu din Caransebesiu, un'a tasa de lampa indrita cu flori facute din lâna de Berlinu, mf. pr.

104. Dn'a Eleonor'a Homolc'a din Caransebesiu, unu tasu cu unu umbrariu de lampa cusutu din margele de sticla, mf. pr.

105. Dsiór'a Mari'a Curelatz din Caransebesiu, unu tasu de lampa din lâna colorata mf. pr.

106. Dn'a Angelin'a de Petroviciu din Caransebesiu, unu seculetiu de tutunu, lucratu in metasa cu flori de postavu, mf. pr.

107. Dsiór'a Mari'a Mateeviciu din Caransebesiu, unu aretatoriu pentru cârti de cetitu, brodaritu cu margele, mf. pr.

108. Dsiór'a Elen'a Boiasiu din Caransebesiu, un'a parechia de papuci, brodariti cu lâna de Berlinu, mf. pr.

109. Dsiór'a Iuliana Iorgoviciu din Aradu o corfitia de mésa pentru bilete, mf. pr.

110. Dsiór'a Emili'a Iorgoviciu din Aradu, unu aternagiu de vestminte, brodaritu din janili'a cu margele, mf. pr.

111. Dsiór'a Cristin'a Goronu din Aradu, o cotaritia decorata cu frupte imitate, sî umplute cu parfumerii.

112. Dto. dto. o caciula comoda din catifea, brodarita cu fire de auru sî cu ciucurelu de auru, mf. pr.

112. Dsiór'a Zeni'a Monti'a din Sicul'a, o caciula comoda de catifea, brodarita cu fire de argintu sî auru, mf. propria.

114. Dsiór'a Emili'a Popescu din Siri'a nnu scaunesiu brodaritu cu lâna de Berlinu sî cu margele, mf. pr.

215. Dn'a Leontin'a Romanu nasc. Balomiri din Pest'a, nn'a parechia de papuci cusuti cu flori de postavu mf. pr.

116. Dtto. Dto. o punga indrita din metasa vineta cu margele de argintu mf. pr.

117. Dsiór'a Ermin'a Balomiri din Sabesiu, unu atarnagiu de orologiu brodaritu cu janilia pre moir albu, mf. pr.

118. Dn'a Elen'a Vasilieviciu din Beiusiu, o parechia de pantofi de catifea cu fire de aru, mf. pr.

119. Dn'a Vilhelmin'a Siorbanu nasc. Hollmayer din Aradu, cotaritia de bilete brodarita cu janilia, sî margele de cristalu, mf. pr.

120. Dto. dto. unu tienetoriu de manusi lucratu in metasa sî brodaritu in gasiru albu, mf. pr.

121. Dsiór'a Alessandr'a Popoviciu din Richisiu, o corfitia de ferésta din margele decorata cu flori facute, mf. pr.

122. Dsiór'a Emili'a Popoviciu din Bichisiu, unu portagiu de sugâri brodaritu cu janilia mf. pr.

123. Dn'a Catarin'a Pagub'a nasc. Bocsianu din Aradu, o straitia de venatu brodarita din lâna de Berlinu mf. pr.

124. Dsiór'a Eufrosin'a Grozescu din B. Comlosiu, o óla de lemnu pentru tabacu trasa cu brodaritura colorata din lâna de Angor'a mf. pr.

125. Dsiór'a Mari'a Grozescu din B. Comlosiu, icón'a stului Ioanu lucrata in brodaria cu margele, in rama de auru, acoperita cu sticla, mf. pr.

126. Dsiór'a Versavi'a Popescu din Cuvinu, o cotaritia de parete legata din margele colorate, mf. pr.

128. Dsiór'a Sabin'a Nichiciu din Aradu, o tasa de lampa indrita din lâna de Berlinu, mf. pr.

129. Dsiór'a Emili'a Cornea din Chisineu, o cotaritia de parete legata din margele colorate, mf. pr.

130. Dto. dto. o tasa de lampa legata din margele colorate, mf. pr.

131. Dsiór'a Mari'a Iliciu din Aradu, unu tienetoriu de bumbesce in form'a unui iepure pre o tasa cu girlanda de rose mf. pr.

132 Dn'a Mari'a Moldovanu din Siri'a, unu covoru tiesutu din lâna, mf. pr.

133. Dn'a Ros'a Popescu din Siri'a unu sacuietiu de tutunu, mf pr.

134. Dn'a Caliope Boiu din Sabiiu o parechia de pantofi brodariti mf. pr.

135. Dsiór'a Enia Fizesianu din Toracu'u-micu, (cottulu Torontalu) unu portofoliu de cigare brodaritura de margele, mf. pr.

136. Dsiór'a Corneli'a Radulescu din Lugosiu, curea de pusica brodarita, mf. pr.

137. Dsiór'a Ros'a Fasie din Oradea-mare, o caciula comota indrita din lâna de Berolinu cu fire sî cu ciucuru de auru, mf. pr.

138. Dsiór'a Mari'a Mihailoviciu din Oradea-mare, unu portfoliu de cigare, lucratu cu margele, mf pr.

139. Dsiór'a Veturi'a Romanu din Oradea-mare unu portofoliu de cigare, lucratu cu margele; mf. propria.

140. Dn'a paulin'a Romanu nascuta Covaciu din Orade-mare, unu atramentariu de porcelanu auritu.

141. Dsiór'a Melani'a Vancu de Teiusiu din Siri'a o caciula comoda din lâna de Berolinu in colori natiunali.

142. Alu doilea donu: o stergatóre de pene din panura in colori diferite; mf. pr.

143 Dsiór'a Mari'a Vancu de Teiusiu din Siri'a o tienatóre de tiilu pentru ciubucu in forma de papusia cu tricolori natiunali; mf. pr.

144. Alu doilea donu: o invelitóre de camisiu de cibuciu din metasa; mf. pr

145. Dn'a Persid'a Petroviciu nascuta Botosiu din Aradu intr'o cutia decorata cu scoici de mare, colorita natiunalu, dóue ceptie sî o naframa pentru copii mf. pr.

146. Alu doile donu: unu vasu de flori din sticla veneta coloritu natiunalu.

147. Alu treilea donu: intr'o cutia de harthia: trei bucâti de vestminte pentru copii mici impletite cu tricolorulu natiunalu; mf. pr.

148. Dsiór'a Lucreti'a Cost'a portretulu lui Mihaiu Bravulu in rama aurita; desemnu cu mân'a propria.

149. Mari'a Rosiu din Aradu o corfa de ferésta lucrata din margele de sticla mf. pr.

150. Dsiór'a Sofi'a Rosiu din Aradu o corfa pentru bilete din lâna colorata, sî margele; mf. pr.

151. Dn'a Mari'a Gyulai nasc. Botka din Aradu un'a cutia cu instrumente de scrisu.

152. Dn'a marchisiu din Carando, o tasa lucrata din lâna de Berolinu, sî unu tienetoriu de bilete in forma de pocalu, lucratu din margele sî matasa; mf. pr.

Aradu, 8/20 Augustu 1869,
stradatu de Petru Petroviciu m. p. Notariu

(40—1) **Concursu.**

La scól'a confessiunale gr. or. din comun'a Lancremu, Protopopiatulu S.-Sebesiu a devenitu postulu de invetiatoriu vacantu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu au a documentá ca au absolvatu la vre-unu institutu publicu, cursulu pedagogicu, ca suntu cantâreti buni sî de religiunea gr. or.

Léf'a invetiatoriului e statorita deocamdata numai in 80 fl. v. a. cari in luni decursive pre lânga cuitantia timbrata se scotu din alodiulu comunale.

Petitiunile cu documentele necesarie au a se asterne eforiei scolarie in Lancremu in terminu de 3 septamâni.

Lancremu, in 14 Augustu 1869.
Ioanu Lasice,
parochu sî directoriu scolariu.

EDICTU.

Nicolau Stanila din Vulcanu, carele mai bine de doi ani a parasitu cu necredintia pre ligiuit'a sea socia Elen'a Georgiu Tatucu din Resnovu, fâra a se scí ubicatiunea lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu atâtu mai siguru, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de soci'a sea, sî in absenti'a lui se va pertractá, sî decide, in sensulu S. S. canóne ale s. nóstre biserici greco-orient.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului.
Zernesti, 1 Iuliu 1869.
Ioanu Metianu,
(58—1) Protopopu.

Edictu.

An'a lui Ilie Voicu din comun'a Boiti'a, in scaunulu Sabiiului, care de 9 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Ioanu Cârpatorea, totu din dîs'a comuna, sî scaunu, au pribegitu in lume, sî de atunci incóce, nu s'a mai auditu nimic'a de loculu aflârei sêle, se sorocesce, cá din dîu'a de astadi, pâna in terminu de unu anu sî o dî, cu atât'a mai vertosu, sa se ivésca inaintea subscrisului foru matrimonialu, cá se arate caus'a parasirei legiuitului seu barbatu, sî a patriei sele, cu câtu ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí celea de otaritu, dupa sunetulu S. S. canóne sî legiloru politice in privinti'a acést'a statatória.

Sabiiu, 16 Augustu 1869.
Scaunulu protopopescu gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.
Ioanu Pannoviciu,
(57—1) Protopopu.

35—2 **EDICTU.**

Comanu lui Ioanu Cotora din Resînari in scaunulu Sabiiului, care acum de doi ani (findu in procesu divortialu cu legiuit'a sea socia Stan'a nascuta Teodoru Crivetiu, totu din Resînari, sî luându actele procesuale cu sine,) cu necredintia parasindu-o pre acee, au pribegitu in lume, sî dela pribegirea lui incóce, nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei densului, dreptu aceea, se provóca, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu de fatia, sa stea fatia la subsemnatulu foru protopopescu cu numit'a sea socia, cá sa arate caus'a parasirei patriei, sî a sociei sele, câci, la din contra, sî in absenti'a densului, celea de otaritu in caus'a acést'a, la intielesulu canóneloru sântei nóstre biserici gr.-orientale, se voru otarí.

Sabiiu, 1 Aug. 1869.
Scaunulu prot. gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.
Ioanu Pannoviciu,
Protopopu.

(50—3) **Edictu.**

Georgiu lui Petru Solomonu din Alamoru Comitatulu Albei de josu, care de cinci ani de dile au parasitu cu necredintia pre leginit'a sea socia Elisabet'a lui Nicolae Bobesiu din Ogn'a, sî nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei lui, se provóca cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosieze cu soci'a sea la subsemnatulu foru protopopescu — sî se arate caus'a pribegirei sî parasirei sociei sele — séu in persóna, séu prin procuratoru, câci la din contra sî in absenti'a densului se va otarí in caus'a loru dupa canónele sântei nóstre biserici cele de lipsa.

Sabiiu, 1 Augustu 1869.
Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei.
Petru Badila,
Protopopu.

Edictu.

Din partea oficiului opidanu Dobr'a in comitatulu Hunedórei, se face de comunu cunoscutu, cumca in 21 Septembre a. c. se voru dá urmatóriele obiecte opidane pre trei ani dela 1 Ianuariu 1870, pâna in finea lui Decembre 1872 pre calea licitatiunei publice in arenda, p. e.

a) Dreptulu de crismaritu cu ospatari'a opidana din piéti'a Dobrei, ce constà din 1 sala, 8 odâi de locuintia, 1 bucataria, 1 camara, 2 grajduri pentru 30 de cai, sî 1 sopronu, cu grâdina de legumi, — cu strigarea 1-a 1200 fl. v. a.
b) Dóue mori de macinatu farina, un'a cu 2 — sî un'a cu 4 róte, in riulu opidului Dobr'a, — cu strigarea 1-a 800 fl. v. a.
c) Vam'a tergului, la 4 terguri mari sî 3 de septamâna — cu strigarea 1-a 250 fl. v. a.
d) Obiectulu de macelaritu carne, cu strigarea 1-a 20 fl. v. a.
e) Trecatur'a preste ap'a Muresiu, cu unu brodu, o luntritia (cinu), o casa cu dóue locuintie sî dreptulu crismaritului, — cu strigarea 1-a 50 fl. v. a.
f) O fauria cu dóue locuintie, o camara sî localu de fauritu cu 1-a strigare 50 fl. v. a.
g) Trei case de locuintia sub Nr. 35. Nr. 85 sî Nr. 126 in Dobr'a cu strigarea 1-a tóte deosebitu 30 fl. v. a.

Competentii la acésta arendare au sa depuna inainte de inceperea licitatiunei unu vadium de 10% din pretiulu strigârei — in bani gat'a inaintea comissiunei licitatória.

Licitatiunea se va tiené in cancelari'a opidana Dobr'a, unde se potu vedé conditiunile licitatiunei, sî contractele de arenda.

Dobr'a, 10 Augustu v. 1869.
Dela oficiulu Opidanu.

Indreptare. Cu publicarea baniloru incursi din balulu dela Elöpatak s'au strecuratu o gresiéla, ca cu doi galbini s'au scrisu mai multu, adeca s'au scrisu doi in sîrulu galbeniloru, trebuiá insa a se scrie in sîrulu floriniloru, prin urmare sum'a e 8 galbini, 3 napoleond'ori sî 202 fl. 93 xr. v. a. — Mai departe inainte de balu s'au strinsu prin respectivulu preotu numai 21 fl. v. a., sî nu precum s'au publicatu, 23—24 fl. v. a.

(Dela balu incóce inse s'au mai strinsu prin neobositulu preotu din Sangeorgiu inca 2 galbeni sî 2 fl. v. a.)

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Augustu 1869.

Metalicele 5%	61	75	Act. de creditu	300	
Imprumut. nat. 5%	70	60	Argintulu	120	25
Actiile de banca	766		Galbinulu	5	87

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 66. ANULU XVII.

Sabiiu, in 21 Augustu (2 Sept.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

IOANU

din indurarea lui Dumnedieu Episcopulu bisericei resaritene dreptu maritória române in eparchi'a Caransebesiului.

Iubita preotime parochiala sî scumpiloru mei credinciosi !

Daru, binebuventare sî pace dela Tatalu nostru, carele este in ceriuri !

Majestatea Sea pré induratulu nostru Imperatu sî Rege Franciscu Iosifu I. a binevoitu a sanctiuná prin préinalt'a resolutiune din 28 Maiu a. c. statutulu organicu alu bisericei nóstre dreptu-maritóre resaritene, intocmitu de intâiulu nostru congresu bisericescu natiunalu românu, tienutu in an. trecutu 1868 la Sabiiu dela 16 Septembre pâna la 7 Octobre, cu óresi-care modificatiuni privitórie la legile tierei aflatóre in putere, precum sî la aducerea in armonia a principieloru, care congresulu le-a stabilitu in acelu statutu organicu.

Dupa ce inaltulu ministeriu ungurescu regescu de cultu sî instructiune publica prin rescriptulu seu din 2/14 Iuliu a. c. Nr. 10,321 ne-a impartasîtu acésta imbucuratóre scire, noi archiereii provinciei metropolitane ortodocse române, ne-amu adunatu in sinodu episcopescu la Sabiiu in 14/26 Iuliu a. c. sî amu statoritu, cá in puterea §-lui 176 din sanctiunatulu statutu organicu sa se publice clerului sî poporului nostru credinciosu sanctiunarea acestui statutu sî sa se puna in lucrare fâra cea mai mica amenare.

Deci amesuratu harthiei oficióse a Escelentiei Sele Domnului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, dto 19 Iuliu 1869. Nr. metr. 36. Noi aflâmu cu cale a otarí, cá susu amintitulu statutu organicu cu modificatiunile prementiunate numai decâtu sa se publice clerului sî poporului, sa se puna in lucrare sî se intre in viétia in pârtile constitutive ale intregei nóstre eparchii dupa gradurile loru, incependu dela cele mai de josu, adeca dela constituirea sî regularea parochieloru singuratice, sî pasîndu la cele superiori, la constituirea protopresbiterateloru, sî in fine la constituirea sî regularea celoru din centrulu eparchiei, sî aceste constituiri sa se indeplinésca astfeliu, cá amesuratu §-lui 89 din statutu sa se póta tiené sinodulu eparchialu in anulu viitoriu la Dumineca s. Apostolu Tom'a, iéra conformu §-lui 152 congresulu natiunalu bisericescu sa se póta aduná la 1 Octobre 1870.

In urm'a acestor'a vinu dar iubitiloru a Ve dá in cunoscintia acésta pré-inalta sanctionare a statului organicu privitoriu la biseric'a nóstra dreptumaritóre resariténa româna poftindu-Ve totu-deodata, cá dupa cetirea acestei pastorale a mele preotii, epitropii sî fruntasii se faca o conscriere fâra amanare, in care se petréca pre toti acei'a din comun'a D-Vóstra bisericésca, carii au dreptulu a fi membri ai sinodului parochialu conformu §-lui 6. din statutulu organicu, sî acésta conscriere subscrisa de cei ce au facut'o sa o tramita indata la protopresbiterulu ; mai departe Ve dau de scire, cá protopresbiterulu — dupa primirea acestei conscrieri — va prefige terminulu prescrisu prin §§. 9. sî 10. ai statului, va esí in faci'a loculuí, va constituí sinodulu parochialu in comunitatea bisericésca a D-Vóstra, va poftí pre sinodulu parochialu constituitu, cá se-si aléga din sinulu seu comitetu sî epitropia parochiala amesuratu punctului 1. sî alu 2-lea din §. 7. alu statutului sî va indrumá pre acestu comitetu sî epitropi'a parochiala, cá sa-si incépa lucrárile, ce se tienu de sfer'a loru in intielesulu statutului, sî acésta constituire are se o faca parintele protopresbiteru in tóte comunele din intregulu seu protopresbiteratu celu multu pâna la sfarsitulu lunei lui Octobre a anului curgetoriu 1869; iéra dupa ce se voru fi constituitu tóte sinódele parochiale din protopresbiteratu, parintele protopresbiteru, dupa ce va primí dela consitoriulu diecesanu impartirea protopresbiteratului in anumite cercuri de alegere, va luá mesurile cerute de a se alege membri pentru sinódele protopresbiterale, sî dupa ce in chipulu acest'a va urmá constituirea acestui sinodu protopresbiteralu, protopresbiterulu va provocá pre sinodulu protopresbiteralu, cá se-si aléga din sinulu seu scaunu protopresbiteralu, comitetu protopresbiteralu sî epitropi'a protopresbiterala, avendu aceste corporatiuni in intielesulu statutului a-si incepe functiunile, ce se tienu de sfer'a activitâtiei loru, sî acésta lucrare are se o faca protopresbiterulu celu multu pâna la sfarsitulu lunei lui Novembre 1869.

Iubitii mei fii sufletesci, preoti sî mireni! Déca statutulu congresului nostru ne aduce atât'a onóre sî ne face atât'a bucuria, fiindu elu pusu numai pre hartia, cu câtu mai mare onóre, bucuria sî folosu spiritualu, materialu sî nationalu ne va aduce densulu dupa ce va intrá in viétia practica, déca vomu cautá, cá semintiele cele mântuitóre sî pretióse, ce se afla in acelu statutu se faca spice sî se aduca ródele cele de seculi dorite.

Prin acestu statutu comunele nóstre bisericesci, sî tóte celelalte pârti constitutive ale sântei nóstre biserici dreptu-maritóre române impreuna cu scól'a nóstra confesionala, care din nedreptatea timpuriloru au fostu asia de greu bântuite, s'au pusu cu tóta scumpetatea pre temeliile, pre care le-au asiediatu Mântuitoriulu Christosu, sântii Apostoli, sî sântele sinóde in vécurile cele dinteiu ale crestinatâtiei. Se cautâmu dar, ca se domnésca sî intre noi duhulu, care domni'a intre crestinii aceloru timpuri, duhulu adeverului, duhulu dreptâtiei sî alu dragostei, duhulu iubirei de jertfire sî alu darniciei, câci déca nu ve-ti avea credintia, nu Ve veti intalní unii cu altii in cugetâri, sentimente sî fapte bune, déca nu Ve veti insufletí a aduce jertfa sî totu potinciosulu ajutoriu pentru biserica sî scóla, atunci stéu'a de norocire a statutului se va aratá palida sî acoperita de umbra.

Desamintitulu statutu cere, cá crestinii sa se sfatuésca desu in trebile bisericesci sî scolare. O, ce midilocu minunatu sî puternicu! pentru de a desradacinâ totu mai multu din midiloculu nostru patimile injositóre, neintielegerile sî abaterile, fiindu cá prin adunâri sî sfatuiri ideile nóstre se voru lamurí, parerile stângace se voru indreptá, banuelile se voru risipí, interesele necurate se voru alungá, sî astfeliu se va intórce iéra-si in sinulu nostru increderea sî dragostea. Deci apucându-Ve de punerea in lucrare a statutului Ve sfatuescu sî Ve rogu, iubitiloru, cá se aveti deplina incredere unulu câtra altulu, se Ve intempinati unii pre altii cu dragoste fratiésca sî inima curata sî sa Ve povatuiésca la acestu lucru insemnatu intielepciunea, bun'a socotintia, rabdarea sî linistea.

Iéra dupa ce Ve veti organisá sî veti incepe a lucrá in intielesulu statutului, cautati scumpii mei fii sufletesci ! din tóte puterile, cá prin acestu statutu sa se alunge intunerecu nesciintiei, stricaciunea naravuriloru sî lips'a evlaviei de pretutindenea unde se afla ; staruiti apoi, cá de preoti, protopresbiteri sî invetiatori se alegeti numai barbati luminati, infrumsetiati cu purtare morala alésa sî inzestrati cu merite câstigate pentru biserica sî scóla; nisuiti mai departe, cá prin administrarea regulata, drépta sî credinciósa a venituriloru sî chieltueliloru bisericesci sî scolare se faceti cá se crésca sî se inflorésca averea bisericei si a scólei ; in sfarsîtu insufletiti-Ve de adeverat'a dragoste câtra legea stramosiésca sî limb'a maicei vóstre sî aduceti fia-care dupa putintia jertfa pre altariulu bisericei sî scólei nóstre nationale române, ca asiá se poteti intemeiá fonduri pentru trebuintiele cele mai insemnate ale vietiei nóstre bisericesci sî scolare.

Asiá déca veti face, statutulu nostru se va preface intr'unu isvoru bogatu de inaintare, de desavarsire sî fericire pentru biserica, scóla sî natiune. Dumnedieu Ve va tramite bucuria sanatate, viét'a sî binecuventare sî Ve va dá norocire in tóte lucrurile mâniloru Vóstre, pentru ca a-ti ostenitu sî a-tí jertfitu pentru radicarea, bunastarea sî inflorirea bisericei iubitului seu fiu, Domnului nostru Isusu Christosu, iéra fiii, nepotii sî stranepotii D-Vóstra voru pastrá pretiosulu D-Vóstra nume in multiumitórele loru inimi din nému in nému, pentru ca le-ati lasatu de mostenire o biserica sî scóla bine organisate, bine indiestrate sî bine asecurate.

Pre lânga care rogându ferbinte pre Dumnedieulu parintiloru nostrii, cá se reverse asupr'a D-Vóstra darulu luminârei sî alu intielepciunei in lucrulu celu mare, ce aveti de a intreprinde, sî impartasîndu-Ve archipastorésc'a mea binecuventare sum

Alu d-vóstre tuturoru.

Caransebesiu 24 Iuliu 1869.

de binevoitoriu
Ioanu Popasu, m/p.
Episcopu.

N. B. Acestu circulariu petrecutu in protocolulu circulareloru sa-lu cetésca preotii in biserica cu glasu inaltu sî respicatu in Dumineca séu serbatórea cea mai dinteiu facendu protopresbiterului locului relatiune despre urmat'a publicare; sî mai incolo acestu circulariu sa se publice in totu anulu de câte ori se va aduná sinodulu parochialu sî protopresbiteralu, incependu-se dela cuvintele : „Iubitii mei fii sufletesci, preoti sî mireni : s. c. l. pâna la sfarsîtu.

Eveneminte politice.

In Cislaitani'a se manifestéza unu spiritu, carele face sa créda omulu ca lucrurile au ajunsu la unu stadiu de variatiune. O fóia provinciale spune ca ministrulu de resbelu din ratiuni mai inalte de statu (?) vré sa se retraga in statulu de odihna. De alta parte dîce ca contele de Beust, „preste capetele celoru-lalti ministri“ se tocmesce cu conducatorii slaviloru sî ca cu procederea acést'a a cancelariului imperiale e de a se aduce in legatura depunerea mandatului din partea unui deputatu Sturm, carele nu voiesce sa scie de nici o impacare cu elementele ne multiamite, afara déca acést'a se va face pre cale constitutiunale.

Foi, cari apera interese slavice per escellentiam, aducu sciri din cari se vede ca celu putienu o partida din polonii galitiani-'si dau silintia de a face causa comuna cu cechii. Asiá „Osten“ capatâ in septamân'a espirata scirea ca in Lembergu s'a decisu la propunerea principelui Sapieha, in clubulu resolutiunistiloru, sa se incépa cu cechii negotiâri carea sa aiba de scopu in intielegerea spre o procedere comuna. Pentru ajungerea acestei'a s'a decisu a se tramite o deputatiune la Prag'a. — Totu in acestu clubu s'a decisu nerealegerea lui Zemialkowski sî a lui Goluchowski cari recomanda participarea la senatulu imperiale.

In Boemi'a demustratiunile suntu inca la ordinea dîlei sî procesele de presa curgu totu cá sî mai nainte. Clerulu inaltu sî nobilimea se dîce ca inca iau parte, inse cei mai caldurosi aparatori ai opusetiunei boemo-cechice suntu siliti a marturisí ca in tempulu din urma s'au aretatu in sinulu acestei'a óre-si cari „nuantie de diferintie.“

Miscârile din Galiti'a atragu de multu atentiunea barbatiloru de statu din Russi'a. Acesti'a urmaresc totu manifestatiunile polone cari cu câtu suntu mai opusetiunali cu atâtu suntu o arma mai indemanateca asupr'a bietiloru poloni. Ei cu cuven-

târile loru despre eliberarea de sub influintia straina, despre cari barbatii de statu sciu ca suntu numai vorbe sî nimic'a mai departe, vctema de-odata pre regimulu sub a cârui aripi au o sórte mai buna sî provóca in acel'a-si momentu pre neamicii loru cei mai neimpacati sî asupr'a loru sî asupr'a Austriei. Asiá cetimu acum despre mesuri luate din partea rusésca in Vien'a chiaru, cari lovescu deodata pre Austri'a sî pre poloni in genere.

Generalu rusescu Tottleben, dupa cum scrie „Wdr," petrece acum'a in Vien'a, spre a instruá personalulu ambasadei rusesci de aici, care, precum e sciutu, nu are siefu, pentru o campania diplomatica ruso-austriaca, despre carea se vorbesce, ca are sa urmeze. Se dîce, ca campani'a acést'a diplomatica s'a sî inceputu cu dechiaratiunea, ca ca cabinetulu din Petruburgu nu mai póte privî cu indiferintia la cele ce se petrecu in Galiti'a.

Opusetiunea in R o m a n i 'a representata de „Romanulu" se vede a fi ajunsu reu de totu. In numerulu din urma acestu diuariu, carele aru puté avé o chiamare cu multu mai frumósa sî mai nobila, in furi'a sea striga ministeriului patriei sele: „Mintîti; a-ti mintîtu sî mintîti." In fine i spune ministeriului sa se retraga sî sa lase sa vina altii la putere. Modu mai bunu de a-si discreditá reputatiunea nu se afla. — O alta impregiurare din carea se póte deduce starea cea critica a partidei este cele cuprinse in urmatórea corespundintia aparuta in mai multe diuarie straine:

„B u c u r e s c i 14 Aug. Póte ca Ve interesézа a audî, cumca Wilhelm Madarász, carele a fugitu cu câtu-va tempu inainte din inchisórea din Vatiu, se afla de trei dîle incóce in orasiulu nostru. Prefectur'a politiei de aici a fostu asiá de amabile sî i-a eliberatu unu pasaportu pre siése luni, cu care va plecá la Craiov'a, capital'a Romaniei mici, spre a se asiediá acolo cu locuinti'a. Puteti fi siguru, ca Veti primí câtu mai curendu nisce semne de viétia demne de insemnatu dela acestu domnu, cu atât'a mai vertosu cu câtu partid'a revolutionaria de aici, cu Rosetti sî Candiano in frunte, s'a pusu dejá in legatura cu „emigrantulu unguru" sî se pregatescu a-lu intrebuintiá pentru scopurile loru. De presinte Madarász a datu sa-i traduca in romanesce o declaratiune adresata dietei unguresci, in care se plânge in terminii cei mai veementi asupr'a nedreptatiei ministeriului de justitia ungurescu, spre a o publicá in diuariele de aici, deóre ce, dupa cum afirma elu, e fórte probabilu, ca se va cassá declaratiunea sea adresata câtra diet'a Ungariei. Dlu Rosetti a deschisu lui Madarász colónele diuariului „Romanulu" sî totudeodata i ofera sî mediulócele, spre a putea edá din Craiov'a unu diuariu ungurescu. Se suna, cum ca tendinti'a productului acestui'a mai nou alu passiunei lui Madarász sî Rosetti are de scopu, a atitiá pre Secui contra regimului ungurescu, sî ai induplecá, cá sa emigreze cu multime in Romani'a. Âtât'a deocamdata despre dlu Madarász, carele, precum se vede, se pregatesce, sa jóce pe aici o rola mare. Celu putienu asiá spune fiecârui'a, care vrea sa-lu asculte."

Din doi numeri ai „Romanului" vedemu ca s'a sî publicatu declaratiunea amintita a lui Madarász câtra diet'a Ungariei, carea inse are caracteru privatu personale, este o apologia propria.

Atragemu atentiunea cetitoriloru asupr'a celoru reproduse din „Secoluln", care inca cuprinde unu evenementu interesantu in sine.

Domnule Redactoru! Subscrisulu ve róga, sa faceti bunatate sa dati locu acestoru sîre in multu pretiuitulu d-vóstre jurnalu „Telegrafulu Romanu".

De pre Hartibaciu. Zelisteatu (Seeligstadt) in 10 Augustu a. c. — Comun'a acést'a gr. or. Zelisteatu, mica la familii sî numeru, — dara mare in sufletu sî credintia, — dela anulu 1866—1869 datulu de fatia, si-au ziditu o biserica, carea pre câtu e de mare sî de frumósa, pre atâtu e de spatiósa sî de luminósa sî infrumsetiata cu turuu frumosu. Acést'a astadi in dumineca a 9-a dupa Rosale si-a primitu sântirea, prin P. parochu alu cetâtiei Sabiiu sî profesorulu Institutului archidiecesanu, Z a c h a r i a B o i u, in loculu Reverendissimului D. Protosingelu sî Protopopu alu acestui tractu.

La 7 óre diminéti'a, s'a inceputu Utreni'a, sî dupa finirea acestei'a, sântirea mica a apei, la carea, — sî apoi la cele urmatóre intempinaudu pre preotîmea tinerimea scolara, sî poporulu formându spaliru prin curtea bisericei sub conducerea on. Parinte — slugira inca 4 preoti.

Dupa finirea sântirei apei, se incungiurà biseric'a sî se facura tóte cele cuviincióse. Dupa intrarea in biserica s'a inceputu S. Liturgia. Respunsurile la St'a liturgia s'au cântatu in armonia frumósa din partea mai multoru invetiatori din Siulumbergu, Hundrubechiu, Rodbavu s. a., cari din indepartare de 2 sî 3 mile de locu, au luatu parte la acésta festivitate. Asemenea sî altii multi crestini onoratiori. In loculu pricesnei, de conducatoriulu servitiului divinu s'a rostitu de P. Comissariulu o cuventare corespundietórie scopului serbatórei. In acésta cuventare s'au accentuatu cu deosebire:

a) „Ca precum spune S. scriptura la cârtile Imperatiloru sî Paralipomene, ca Israiltenii in legea vechia avéu spre aducerea jertfeloru loru cortu stramutabile care prin Davidu s'a stramutatu dela I o r i m u? la Ierusalimu sî sub Solomonu s'a inlocuitu prin biseric'a cea mare sî pompósa din Ierusalimu, asiá sî acesti crestini si-au ziditu — in loculu cortului avutu — a bisericei celei vechi sî mici acésta biserica mare sî luminósa, pentru aducerea jertfeloru sî rugaciuniloru loru câtra Ddieu." Lânga acestea s'au mai adausu inca multe esemple din S. scriptura, s. a. multe; apoi la unu locu potrivitu s'a accentuatu din viéti'a S. mucenicu sî diaconulu Laurentiu a cârui pomenire se prasnuí — ca precum acest'a a tienutu credinti'a neclatita in Ddieu, a primitu mórte cumpl'ta, — si-a luatu cununa mantuirei: Asiá sî voi — dîse cuventatoriulu — se vede sî se cetesce de pre fetiele vóstre, ca a-ti avutu o credintia sî iubire calda sî tare, a-ti doritu cá nu astadi, ci inca inainte cu multi ani, sa vedeti acestu lucru sântu ispravitu. Omulu crede in Ddieu sî elu-i ajuta. Numai neclatit'a loru credintia in Ddieu, sî fratiésc'a loru iubire sî armonia a pututu seversî acestu lucru, care fatia cu putienatatea loru se parea cu neputintia s. a.

b) S'a accentuatu stradani'a acestui poporu crestinu sî evlaviosu, ce a facutu pâna s'a radicatu acésta casa sânta, sî s'a poftitu: „Cá atotu puterniculu Ddieu, sa le dée putere, cá ceea ce mai lipsesce inca acestui locasiu sântu, sa póta aduce la deplinire, cá astfeliu lucrulu intregu seversîtu sa-lu póta lasá cá o sânta mostenire fiiloru, nepotiloru sî stranepotiloru loru", — in fine chiamându binecuventarea lui Ddieu asupr'a tuturoru celoru ce au ostenitu la zidirea si indiestrarea ei.

Dupa cântarea: „Sa se umpla gurile nóstre" s'a facutu ingenunchiare sî cetirea rugaciuniloru indatinate la sântirea bisericei. Dupa inchiaerea finale, s'a facutu stropirea cu apa de Par. Z. B o i u, cautându se Liti'a inoirei bisericei dela mineiu. (13 Sept.)

Dupa esírea din bis. — carea a fostu pe la 1 óra dupa amédi — s'a datu unu prându din partea comitetului bisericescu in cas'a On. Par. localu Georgiu Capritia, la care luara parte toti dnii preoti sî cântaretii impreuna-slujitori, precum sî oficialii comunali. — Ací s'a rostitu din partea Par. Z. Boiu cuventu de multiamita lui Ddieu, pentru ca a ajutatu de s'a potutu seversî S. slujba cu pace spre bucuri'a sî mângaiarea tuturoru. — Dupa aceea totu prea Ven. acel'a, a rostitu unu toastu pentru

---

FOISIÓRA.

Din organulu archeologicu alu dlui Fl. Romer reproducemu urmatórea seria de anticitâti descoperite in otarulu comunei Lendv'a inferiore (in cottulu Za-l'a sî anume:

1. Un'a moneta de argintu, pre aversu cu unu capu laureatu, privindu in stâng'a, cu inscriptiunea: NERO CAESAR AUGUSTUS, pre reversu JUPPITER CUSTOS.

2. U'na moneta mai mare de arama, pre aversu cu inscriptiunea: FAUSTINA AUG .... pre reversu: Juno, S. C.

3. Un'a moneta de argintu, pre aversu cu unu capu laureatu, privindu in stâng'a, cu inscriptiunea: M. COMMODUS ANTONINUS AUG. PIUS, pre reversu ANN (ona) AUG(usti) TR. P. VIII. (séu VIIII.) IMP VI COS IIII P P. S. C. A b u n d a n t i 'a privindu in drépt'a, inaintea ei se vede un'a mesura (modius), in drépt'a tiene statu'a libertâtiei cu coifulu sî lancea libertâtiei, in stâng'a cornulu abundantiei, la piciórele ei se vede un'a nae cu doi navigatori (din an. 183 séu 184 dupa Chr.)

4. Un'a moneta de argintu, pre aversu Marte ducendu unu arcu triumfatoriu, cu inscriptiunea: SEPT. SEVERUS IMP. VII, pre reversu: PMTRP III COS II PP. (din 195 d. Chr.)

5. Un'a moneta de argintu, pre reversu cu inscriptiunea: RESTITUTOR URBIS. (an. 193—211, dupa Christosu.)

6. Un'a moneta de arama galbena, pre carea se vede Concordi'a siediendu; pre aversu cu inscriptiunea: M. AUR. ANTONINUS PIUS AUG. BRIT, pre reversu PMTRP XIIII. COS III, P. P. (an. 211.)

7. Un'a moneta de arama galbena, poleita cu argintu, pre aversu cu inscriptiunea: GERM, pre reversu PMTR P XVIII COS IIII PP . . . (an. 215.)

8. Un'a moneta de argintu, cu inscriptiunea: LIBERTAS AUG.

9. Un'a moneta de argintu cu inscriptiunea: RECTORI ORBIS (an. 198 ?)

10. Un'a moneta de argintu pre aversu cu inscriptiunea SEPT, GETA CAES PONT, pre reversu PRINC. JUVENTUTIS; mai departe se vede regele privindu in drépt'a, lânga elu unu semnu de invingere (din an. 198—204.)

11. Un'a moneta de argintu cu inscriptiunea: SEVERUS ALEXANDER; ANNONA AUG.

12. Un'a moneta mai mare de arama, cu inscriptiunea: JUSTITIA AUGUSTI.

13. Un'a moneta de argintu cu inscriptiunea: MARS ULTOR.

14. Un'a moneta de arama cu inscriptiunea: VICTORIA AUGUSTI, pre scutulu Victoriei se vede UOT X (din an. 222—235.)

15. Un'a moneta de argintu, pre aversu cu inscriptiunea: JULIA DOMNA, pre reversu SAECULI FELICITAS.

16. Un'a moneta mare de arama, pre aversu cu inscriptiunea: JULIA MAMMAE A, pre reversu: FELICITAS AUG.

17. Un'a moneta de argintu cu inscriptiunea: IUNO CONSERVATRIX.

18. Un'a moneta mare de arama cu inscriptiunea: VENERI FELICI, S. C.

19. Un'a moneta de argintu, pre aversu cu inscriptiunea: MAXIMINUS, pre reversu: PROVIDENTIA.

20. Un'a moneta mare de arama, cu inscriptiunea: SALUS AUGUSTI. (an. 235—236.)

21. Un'a moneta de argintu cu inscriptiunea: DIVA PAULINA CONSECRATIO.

22. Un'a moneta mare de arama galbena pre aversu cu inscriptiunea: CLODIUS PUPIENUS, pre reversu: VICTORIA AUG. (an. 238.)

23. Un'a moneta de argintu, pre aversu cu inscriptiunea: M. ANT: CORDIANUS, pre reversu: AEQUITAS AUG.

24. Un'a frumósa sî mare moneta de arama galbena cu inscriptiunea: AETERNITATI AUG. S. C.

25. Un'a moneta mare sî frumósa de arama cu inscriptiunea: FIDES MILITUM.

26. Un'a asemenea moneta de argintu, cu inscriptiunea: SALUS AUGUSTI.

27. Un'a moneta mare frumósa de arama, sî alt'a de argintu cu inscriptiunea: VIRTUS AUGUSTI. S. C. (an. 238—244.)

28. Un'a moneta de argintu cu inscriptiunea: VIRTUTI AUGUSTI..

29. Un'a moneta de argintu cu patru insemne militari, pre aversu cu inscriptiunea: M. IUL PHILIPUS, pre reversu: FIDES EXERCITUS.

30. Un'a moneta de argintu, cu inscriptiunea: VICTORIA AUGG (an. 244—249.)

31. Un'a moneta de argintu pre aversu cu inscriptiunea: M. OTACILIA SEVERA, pre reversu: CONCORDIA AUGG.

32. Un'a moneta de argintu, pre av. cu inscriptiunea TRAIANUS DECIUS, pre rev. DACIA.

33. Un'a moneta de argintu cu inscriptiunea: GENIUS EXERCITUS ILLYRICIANI, an. 249—250.

34. Un'a mon. de argintu, pre aversu cu inscriptiunea: HERENNIA ETUSCILLA, sî HERENNIUS ETRUSCUS, pre rev. cu inscriptiunea PUDICITIA AUG; sî CONCORDIA (an. 249—250.)

35. Un'a moneta de arg. pre av. cu inscripti-

Majestatea Sea imperatulu nostru Franciscu Iosifu I-iulu; altulu pentru Escelenti'a Sea parintele Metropolitu A. bar. de Siagun'a; sî altulu pentru Reverendisimulu dlu Protosinghelu sî protopopulu acestui Tractu Dlu Nicolau Pope'a, — la a câroru fine mesenii eschiemara cu insufletíre unu intreitu „Sa traiésca!“

Dupa aceea din partea invet. oanu Savu din Siulumberg s'a adusu unu toastu pentru parochu sî prof. sî totudeodata conducatoriulu acestei solemnitâti, in care i s'a multiamitu pentru ostenél'a Dniei Sele, i s'a poftitu multa sanatate, sî intregei familii a Dniei Sele; — iéra invetiatoriulu Teod. Hristu totu din Siulumbergu a tienutu unu toastu in onórea membriloru festivitâtiei, carii — cu tóte ca a fostu tempulu fórte neoportunu-ploiosu, — au luatu parte la acésta serbatóre insemnata, sî 'si au aretatu dragostea sî iubirea câtra Par. Comissariu sî câtra poporulu din Selisteatu. La acestea inca s'a eschiematu de 3 ori: „Sa traiésca!“

In fine nu potu trece cu vederea, sî sa nu amintescu unu lucru demnu de imitatu, sî care a pusu cununa serbatórei acestei'a. Acel'a a fostu, ca par. Z. Boiu prin unu cuventu rostitu câtra meseni, cu esemplulu: „Ca o tinera mirésa intrandu in cas'a socriloru, intra in o casa nóua, sî are lipsa sî trebuintia de multe sî este o datina stravechia sî venerabile la poporulu nostru, cá toti mesenii se daruiésca pre mirés'a, asiá sî acésta S. bis., care este mirés'a lui Christosu, are lipsa sî trebuintia de multe“, — sî continuà: „Déca va fi cu voi'a d-loru vóstre on. meseni, sa facemu o colectiune mica pentru ajutoriulu casei lui Ddieu, — sî cine câtu voiesce sa daruiésca.“ Se intielege de sine, ca la acésta propunere, toti unanimu s'au invoitu, sî intâiulu esemplu l'a facutu chiaru propunetoriulu si apoi fâra esceptiune toti cei de fatia, pâna inca sî copiii urmandu esemplulu parintiloru sei. Si asiá s'au colectatu 23 fl. v. a. (dóue-dieci sî trei) pre cari Par. com. predându-i parochului localu sî epitropiloru, dîcendu-le: „Ca cu acesti bani sfinti sa se cumpere ceea ce va fi mai de lipsa spre impodobirea casei lui Ddieu“. Ceea ce parochulu sî epitropii — primindu banii — au promisu ca voru face. —

Dupa tóte acestea s'a facutu finea serbatórei acestei'a cu câte-va cantâri natiunale sî Imnulu Escelentiei Sele, sî din cele bisericesci frumosu esecutate de corulu invetiatoriloru sî fetitieloru de fatia, — sî salutându-ne fratiesce cu totii, s'a reintorsu fia-care la ale sele, luându suveniri placute intru sine despre serbarea dilei acelei'a. —

Teodoru Hristu,
invetiatoriu.

---

unea: VIB. TREBONIANUS, pre rev. APOLI SALUTARI (an. 251—254.)

36. Un'a mon. de arg. pre av. cu inscriptiunea: VIB. VOLUSIANUS, pre rev. FELICITAS PUBL (an. 251—254.)

37. Un'a mon. de arg. pre av. cu inscriptiunea: VALERIANUS, pre reversu CONCOR EXERC (an. 253—260.)

38. Un'a alta mon. frumósa de argintu, pre av. inscriptiunea: DIVAE MARINIANAE, pre rev. CONSECRATIO.

39. Un'a mon. de arg., pre av. cu inscript. GALLIENUS, pre rev. CONCORDIA EXERCIT (an. 154—168.)

40. Un'a mon. de arg, pre av. cu inscriptiunea: CORN. SALONINA, pre rev. JUNO REGINA.

41. Un'a mon. de arama, cu dóue figure, pre aversu cu inscriptiunea: PROBUS, pre rev. CONCORD MILIT, intre cele dóue figure se vede T, XXI (277—282.)

42. una mon. mare de arama, pre av. cu inscript. DIOCLETIANUS, pre rev. SACR. MONETA etc AQ S.

43. Un'a mon. de arg. pre av. cu inscript. CONSTANTINUS MAGNUS, pre rev. URBS ROMA MFO.

In Hidvegu-Tolna s'a aflatu un'a moneta cam tocita, de arg. cu inscript. pre aversu N. COMMODUS. ANT. BRIT. pre rev. HILAR AUG. PMTRP XII (IMP VIII COS V. PP.) Claritatea se vede privindu in drépt'a, in stâng'a tiene un'a' crenga de lauru, in drépt'a alt'a de finicu (din an. 187 d. Cr.); alta mon. de arg. pre av. cu inscrip. MAXIMINUS pre rev. PROVIDENTIA AVG

(reprod. d. „Fed.“)

Incunoscintiare.

Modestulu monumentu destinatu spre insemnarea locului, unde Ionu Buteanu a suferitu martiriu pentru natiunea sî patri'a româna, sî unde suntu astrucate scumpele lui osaminte, fiindu dejá gat'a de multu, precum anunciasemu in „Federatiunea“ de dlulu 1. Augustu, cu tóte ca sum'a receruta pentru acestu monumentu incurge fórte cu greu, incâtu pâna acum nu-mi permise a-lu rescumperà, totu-si impinsu de o parte prin tenorea contratului, de alta parte voindu a resipí indoiél'a ce o aru poté avé on. publicu românu, — cointielegundu-me cu intieleginti'a româna din Buteni sî giuru, amu defiptu terminulu aradicârii monumentului, preserbatórea taiârii capului st Ionu, adeca pre 10 Septembre c. n. a. c. Aradicarea se va intemplá nesmintitu la terminulu defiptu, ori va fi tempu favoritoriu ori ba.

Dreptu aceea rogu cu reverinti'a cuvenita pre toti românii cari veneréza memori'a fericitului martiru, ca pre atunci se bine voiésca a se infatisiá in comun'a Gur'a-Hontiu situata in comitatulu Aradului spre resaritu, in a cârei'a teritoriu jace acelu locu sântu sî fatalu, unde se glorificá martirulu Romanimii ciscarpatine. Acolo sî atunci se voru seversí funebralele intrelasate pâna acum din caus'a viforeloru tempului. Asià se fia!*)

Buteni, 19 Augustu, 1869.

Dionisiu Pascutiu, m. p.

Romani'a.

Mai publicâmu urmatórele date din caletori'a de reintórcere a Domnitoriului Romaniei:

Galati, 12 Augustu.

Inaltimea Sea domnulu românîloru a sositu in Galati la 8 óre diminéti'a, sî la 10 óre 30 minute, a plecatu câtra Brâil'a, unde inaltimea sea a visitatu depositulu drumului de feru, garele, lini'a pâna la Vadulu-Ungurului, sî a fostu multiamitu de lucrare, afara de vagónele de clas'a II, pentru care a dispusu cá se fia inlocuite cu cele de clas'a I.

Braila, 22 Augustu.

Inaltimea Sea Domnulu a sositu aici cu vaporulu Stefan-Celu-Mare astadi, la órele 11 3/4 diminétia. Functionari numerosi, publicu sî comercianti, intre cari erá si deputatulu Cerlenti, au intempinatu pre I. S. la debarcader.

Coborându-se I. S. in aclamatiunile publicului, a mersu de a visitatu gara din délu, din dreptulu barierei, unde a ordonatu ca de urgentia comuna sa faca sioséoa, care sa lege orasiulu cu stati'a drumului de feru. Coborându-se la portu, a ordonatu asemenea sa se faca sî pavagiulu din orasiu, pre care 'la gasitu in stare deplorabila. In acésta preamblare I. S. a fostu insocitu de D. presiedinte alu consiliului de ministri, de d. maresialu, adjutantulu domnescu, primariulu cu mai multi functionari, frati Cerlenti sî alti comercianti. La ór'a 1 si 20 minute, I. S. domnulu a pornitu din portu cu vaporulu spre Oltenitia.

Iassi, 9 Augustu 1869.

De multu statulu nostru sufere dela navalirea jidaniloru. Acum au inceputu a navalí unu altu elementu: Iesuitii sî calugaritiele dela „Sacre-coeur.“

Nu scimu inca câti suntu la numeru iesuitii in tiéra. Dara de calugaritie audimu ca numai intr'unu stabilimentu „Sacre-coeur“ din Iassi suntu preste 35 sî mai multu de 15 in ograd'a templului catolicu.

Se spune ca asemenea stabilimente suntu deja sî in Galati sî in Focsiani.

Ce insemnéza acést'a? Gândesce Pap'a ca noi nu avemu religiune? Gândesce a ne luminá cá pre nisce selbatici? Nu scimu ce gândesce sântulu parinte; dara fórte bine pricepemu, ca are obiceiu a propagá nu numai in religiune, ci sî in politica.

Ori populatiunea nóstra nu s'au invetiatu inca a cunósce ce va se dica toleranti'a nesocotita? Óre doresce ea a mai fi innecata de nou deluviu dupa deluviulu jidovescu? Óre sî asta data vomu fi orbi, precum amu fostu orbi câtra elementulu jidaniloru? Ore nu avemu sub ochi acte solemne ca aceste órde vinu cu guvernele loru pre spate?

Ne uimimu cându vedemu, ca in tiér'a nóstra se adeposta totu ce este isgonitu din statele Europei pentru fapte vatematóre umanitâtiei sî moralitâtiei.

---

*) Celelalte Red. rom. suntu rogate a publicá acèsta insciintiare.

Ne uimimu câudu scimu ce se petrece acum in Galiti'a contra iesuitiloru sî calugaritieloru „Sacre-Coeur“ sî nu vedemu nici o mesura la noi contra acestoru óspeti periculosi, ce curgu de acolo sî din Spani'a.

Ne uimimu câudu vedemu ca, abiá au luatu fiintia la Iassi stabilimentulu „Sacre-Coeur“ sî eata in clipa s'au radicatu, in ograd'a lui, unu templu catolicescu pentru virginele române, ce parintii ortodocsi le dau acolo de moda spre precopséla!!! „Secol.“

Varietâti.

*** Astadi tragu aici sortile cei din anii militiei, in casele magistratului.

*** Militaresci. Esercitiele cele mari ale trupeloru din Transilvani'a diferescu in anulu acest'a de cele de alte dâti prin modulu punerei loru in lucrare. Dupa cum se vorbesce in cercuri militaresci trupele garnisonate in tiéra voru face manopere, miscându-se concentricu spre Sabiiu sî Turnu-rosiu. La deosebite puncte ale tierei se voru face esercitii ca in campania sî in fine tóte trupele concentrate intre Sabiiu sî Turnulu-rosiu voru bivuacá in câmpu seu voru cantoná in satele de prin apropiare. Esercitiele se incepu in 5 Septembre n. sî se voru terminá in finea aceleia-si luni.

*** (Oistoriora.) Diuariulu „La Presse“ dîce, ca in Saint Gervais de câte-va septemâni circuléza nesce faime curióse. — Unu negutiatoriu care a fostu locuitoriu de acolo, intr'o dî fâra de veste a peritu. — Vecinii sî cunoscutii lui spunu, ca nu era dusmanu beuturiloru, de multe ori erá pré vialu, — cu tóte aceste toti lu stimau ca pre unu om de omenia sî sirguintiosu. — Intr'o séra, dupa datin'a sea, siedea inaintea pravaliei sele. De odata se ivesce unu birjariu sî din birja se coboru trei persóne mascate sî prindiendu-lu cu forti'a, lu aruncara in birja sî se camu mai dusera cu elu. De atunci nime nu scie despre elu nimicu. Multi suntu de parere ca descedentii lui l'au dusu, ca câtu mai ingraba se-si póta capetá partea loru la mâna.

*** Despre starea sanatâtiei lui Napoleonu III. i se scrie „Gaz. de Coloni'a“ din Parisu, 23 Aug.: In septamân'a trecuta au respanditu unii faimele cele mai aventurióse despre starea sanatâtiei imperatului, mai cu séma in favórea speculatiunei de baisse. Adeverulu e, ca Napoleonu III. togmai acum'a patimesce fórte de gichtu reumaticu in siolduri, ce'lu are mai de multu, care bolire lu impedeca, de a face miscare mai mare, cu atât'a mai multu, de a umblá calare. Medicii imperatului, cari i cunoscu natur'a profetiescu inca unu altu atacu alu morbului pre inceputulu anutempului celui rece, fâra de a-i atribuí urmâri mai rele. Firesce, ca imperatulu insusi nu póte judecá despre starea sea asiá de indiferentu, cá medicii sî fiinndu ca are de a suferí multe dureri, adesea sî face gânduri fórte rele sî invinovatiesce sî pre medicii sei, ca lu negliga. Medicii au trebuitu sa-i promita imperatului, de órece tiene multu la aceea, ca lu voru restaurá pâna la finea lunei intr'atât'a, incâtu sa-si póta implini visit'a cea de multu dorita in taber'a dela Chalons. Promissiunea acést'a, dupa cum se pare, se va sî puté implini. Eri, dupa cerinti'a patientului, i s'a pusu lipitori, cá sa se póta aratá mai curendu Parisieniloru, sî astadi e asiá de bine, incâtu se póte ocupá seriosu cu afacerile de statu, deóre ce astadi desu de diminétia a primitu pre referintele comissiunei din senatu, pre dlu Devienne. Fiindu inse Napoleonu III. in afectu hipochondricu s'a escatu despre punctulu respectivu dubiu, déca e bine, a lasá sa se departeze imperatés'a cu lunile din Franci'a. In modulu acest'a a devenitu caletori'a inperatesei Eugeni'a in Orientu de nou fórte problematica. Mâne pléca câtra Corsica, deacolo inse se reintórce in contra planului dintâiu iéra-si la Parisu, unde se va decide, ce sa urmeze mai departe.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu in comun'a Galesiu scaunulu Selistei, cu salariu anualu de 166 fl. v. a. cuartiru liberu sî unu stânginu lemne de focu, au devenitu vacanta, pentru a cârei ocupare se deschide prin acést'a concursu pâna in 15/27 Sept. an. cur.

Concurentii, au a se adresá in scrisu documentându harnici'a loru, câtra subscris'a eforia.

Galesiu, 20 Augustu 1869.

(1—1) Efori'a scolare gr. or.

35—1 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scól'a populara gr. or. din Stupinile Brasiovului, de carea este legatu sî servitiulu de cantâretiu bisericescu se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Octobre a. c. cal. vechiu, cu aceea, ca salariulu anuale este de 180 fl. v. a., cuartiru naturale sî 3 orgii de lemne..

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a asterne pâna la numitulu terminu, subscrisului comitetu parochiale, concursele loru indiestrate cu documentele inaltu prescrise sî adresate câtra venerabilulu scaunu protopopescu I alu Brasiovului.

Stupini, 15 Augustu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr. or. din Stupini.

Ioane Massimilianu,
parochu sî presiedinte.

(36—1) **Concursu.**

Devenindu postulu invetiatorescu din opidulu Ili'a in vacantia, cu care este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne trebuincióse,

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite la subscrisulu urmatórele documinte: a) atestatu de botezu ca suntu de religi'a gr-orientale b) atestatu ca au absolvatu celu putienu 4. clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu s'au clericalu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu celu multu pâna la 1. Septembre 1869.

Ili'a in 18 Augustu 1869.

Ioane Orbonasiu
Prot. inspec. scol. distr.

Concursu.

La scól'a capitale gr. or. din Hatiegu, se escrie concursu pentru dóue posturi de invetiatori, sî anumitu pentru

a) Unu invetiatoriu de clas'a I sî II, cu unu salariu anualu de 300 v. a. cuartiru naturalu sî trei orgii lemne focale.

b) Unu invetiatoriu de clas'a III sî IV carele va fi totu odata sî diriginte, cu unu salariu anualu de 400 fl. v. a. cuartiru naturalu sî 3 orgii lemne focale.

Doritorii de a competá la aceste posturi — fiindu de religiunea gr. or. — au a documentá, ca suntu pedagogi séu clerici absoluti, ca au cunoscinti'a limbiloru patriei sî portare buna morala sî politica; asternendu-si documintele la subscrisulu comitetu parochialu, sî anumitu la mân'a subscrisului celu multu pâna in 1 Octobre calend. vechiu 1869.

Dela comitetulu parochialu gr-or. din Hatiegu.

I. Ratiu
(2—1) Presiedinte.

(40—2) **Concursu.**

La scól'a confessiunale gr. or. din comun'a Lancremu, Protopopiatulu S.-Sebesiu a devenitu postulu de invetiatoriu vacantu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu au a documentá ca au absolvatu la vre-unu institutu publicu, cursulu pedagogicu, ca suntu cantâreti buni sî de religiunea gr. or.

Léf'a invetiatoriului e statorita deocamdata numai in 80 fl. v. a. cari in luni decursive pre lânga cuitantia timbrata se scotu din alodiulu comunale.

Petitiunile cu documentele necesarie au a se asterne eforiei scolarie in Lancremu in terminu de 3 septamâni.

Lancremu, in 14 Augustu 1869.

Ioanu Lasice,
parochu sî directoriu scolariu.

37—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori de clas'a I-a sî a II-a la scól'a gr. or. din comun'a Reheu, devenite vacante, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Septemvre 1869.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu pentru clas'a I-a de 80 fl. pentru class'a a II a de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, au de a-si asterne suplicele loru la inspectiunea scolare tractuale, in Sebesiu, provediute cu urmatóriele documente:

a) ca au ábsolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericalu.

b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu.

c) ca au purtare morale nepetata.

Reheu, in 6 Augustu 1869.

Comitetulu parochialu.

Avramu Carpenisianu,
Presiedinte.

56—2 **Concursu.**

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. din Brasiovu-vechiu cu care este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. sî 2 stângini de lemne se deschide prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite la subscrisulu comitetu parochialu petitiunile loru adresate câtra pré onoratulu Scaunu protopopescu sî provediute a) cu atestaltu de botezu ca sunto de religi'a gr-orientale b) cu atestatu despre purtarea morala sî politica c) cu atestatu ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu, celu multu pâna la 5 Septembre a. c.

Brasiovu, 10 Augustu 1869.

Comitetulu parochialu dela biseric'a sântei Adormiri din din Brasiovu-vechiu.

Georgiu Persienariu
Parochu sî Presiedinte.

93—3 **Concursu.**

La scól'a populare elementare gr-or. din Helchiu, a devenitu vacante postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 168 fl. v. a. prelânga cuartiru liberu de locuintia.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá concursurile loru—inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica, sî adresate câtra Preaonoratulu Scaunu protopopescu I-iu alu Brasiovului—sa le tramitia subscrisului comitetu parochiale, pâna in 25 Augustu a. c.

Helchiu in 30 Iuliu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Helchiu.

Ioanne Craioveanu
Presiedinte.

Edictu.

Mari'a Avramu Pop'a din Telisc'a Scaunulu Selistei au incaminatu la forulu matrimoniale subscrisu, procesu divortiale asupr'a barbatului ei Ioanu Florea totu din Telisc'a, care barbatu lipsindu din patria de tempu mai indelungatu, nu se scie unde sî cum petrece. Deci pentru pertractarea causei acestei'a divortiali dupa formele prescrise, barbatulu pribegitu Ioanu Flóre se indetoréza prin acést'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui se voru judecá cele de legea bisericésca prescrise.

Sabiiu, 9 Augustu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. in tract. protop. alu Sabiiului I.

Ioanu Hanni'a,
(51—2) Protopopu.

Edictu.

An'a lui Ilie Voicu din comun'a Boiti'a, in scaunulu Sabiiului, care de 9 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Ioanu Cârpatorea, totu din dîs'a comuna, sî scaunu, au pribegitu in lume, sî de atunci incóce, nu s'a mai auditu nimic'a de loculu aflârei sêle, se sorocesce, cá din diu'a de astadi, pâna in terminu de unu anu sî o dî, cu atât'a mai vertosu, sa se ivésca inaintea subscrisului foru matrimonialu, cá se arate caus'a parasirei legiuitului seu barbatu, sî a patriei sele, cu câtu ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí celea de otaritu, dupa sunetulu S. S. canóne sî legiloru politice in privinti'a acést'a statatória.

Sabiiu, 16 Augustu 1869.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.

Ioanu Pannoviciu,
(57—2) Protopopu.

EDICTU.

Nicolau Stanila din Vulcanu, carele mai bine de doi ani a parasitu cu necredintia pre ligiuit'a sea socia Elen'a Georgiu Tatucu din Resnovu, fâra a se scí ubicatiunea lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu atâtu mai siguru, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de soci'a sea, sî in absenti'a lui se va pertractá, sî decide, in sensulu S. S. canóne ale s. nóstre biserici greco-orient.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, 1 Iuliu 1869.

Ioanu Metianu,
(58—2) Protopopu.

38—2 **Edictu.**

Din partea oficiului opidanu Dobr'a in comitatulu Honedórei, se face de comunu cunoscutu, cumca in 21 Septembre a. c. se voru dá urmatóriele obiecte opidane pre trei ani dela 1 Ianuariu 1870, pâna in finea lui Decembre 1872 pre calea licitatiunei publice in arenda, p. e.

a) Dreptulu de crismaritu cu ospatari'a opidana din piéti'a Dobrei, ce constá din 1 sala, 8 odâi de locuintia, 1 bucataria, 1 camara, 2 grajduri pentru 30 de cai, sî 1 sopronu, cu grâdina de legumi, — cu strigarea 1-a 1200 fl. v. a.

b) Dóue mori de macinatu farina, un'a cu 2 — sî un'a cu 4 róte, in riulu opidului Dobr'a, — cu strigarea 1-a 800 fl. v. a.

c) Vam'a tergului, la 4 terguri mari sî 3 de septamâna — cu strigarea 1-a 250 fl. v. a.

d) Obiectulu de macelaritu carne, cu strigarea 1-a 20 fl. v. a.

e) Trecatur'a preste ap'a Muresiu, cu unu brodu, o luntritia (cinu), o casa cu dóue locuintie sî dreptulu crismaritului, — cu strigarea 1-a 50 fl. v. a.

f) O fauria cu dóue locuintie, o camara sî localu de fauritu cu 1-a strigare 50 fl. v. a.

g) Trei case de locuintia sub Nr. 35. Nr. 85 sî Nr. 126 in Dobr'a cu strigarea 1-a tóte deosebitu 30 fl. v. a.

Competentii la acésta arendare au sa depuna inainte de inceperea licitatiunei unu vadium de 10% din pretiulu strigârei — in bani gat'a inaintea comissiunei licitatória.

Licitatiunea se va tiené in cancelari'a opidana Dobr'a, unde se potu vedé conditiunile licitatiunei, sî contractele de arenda.

Dobr'a, 10 Augustu v. 1869.

Dela oficiulu Opidanu.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca,

„Transilvania.“

Publicatiune.

Fiindu subscrise 2000 de actiuni la fondulu de intemeiare a bancei nóstre de asecuratiune se va incepe conformu §. 6 din dispusetiunile introducatóre a statuteloru cu primirea de asecuratiuni pre viétia.

Insinuâri se primescu la directiunea generala in Sabiiu, la tóte representantiele tienutale sî speciale precum sî la tóte organele societâtiei. — Sabiiu, in 22 Augustu 1869.

Administratur'a suprema a bancei generale de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“.

(57—2)

Burs'a de Vien'a.

Din 19/31 Augustu 1869.

Metalicele 5%	60	25	Act. de creditu	278	
Imprumut. nat. 5%	69	10	Argintulu	120	35
Actiile de banca	740		Galbinulu	5	85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 67. ANULU XVII.

Sabiiu, in 24 Augustu (5 Sept.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Serenitatea Sea Archiducele Vilhelmu, FZM., in cualitatea de inspectoru generalu de artileria a sositu joi sér'a aici in Sabiiu. Serenitatea Sea cu tóte afacerile sele oficiali, a aflatu totusi tempu de a primi visite dela barbati de pusetiuni mai inalte ce se afla in locu. Intre acesti'a se afla si Escelenti'a Sea Présantitulu Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siaguna, cârui Serenitatea Sea in aceea-si dî dupa prândiu i a intorsu visit'a. Inaltulu ospe a plecatu eri spre Alb'a-Iuli'a, de unde preste Temisiór'a, Casiovi'a etc. se reintórna la Vien'a.

Reproducemu urmatóri'a copia de cercularin emisu pentru dieces'a gr-or. a Aradului:

Précinstite Domnule Protopresvitere, sî Inspectoru districtualu de scóle!

In urmarea articulului de lege XXXVIII. din anulu 1868 cu privire la infiintiarea si organisarea senateloru scolare districtuali, Inaltulu ministeriu regescu ungurescu de cultu sî instructiune publica prin emisulu seu din 1 Aprile a. c. Nr. pres 492 au provocatu pre acestu Consistoriu diecesanu de a dispune cele trebuincióse: ca in intielesulu atinsului articulu de lege, sî religionarii bisericei nóstre se fia representati la infiintiarea senateloru scolare districtuale. — Totu acela-si inaltu ministeriu mai departe dispune: tóte diregatoriele nóstre bisericesci sî parochiale intr'acolo a le indrumá: cá se aléga in intielesulu § 125 punctu 1 alu legei susu atinse — pre representantii sei la senatele scolari districtuali.

Determinatiunile cele mai esentiali pentru noi din acelu articulu de lege suntu cuprinse in urmatorii paragrafi;

§. 124. Institutele scolare comunale dintr'unu districtu de scóla le conduce Inspectorulu districtualu de scóla denumitu prin ministrulu de invetiamentu, sî sub presiedinti'a lui statatoriulu senatu districtualu scolasticu, iéra asupr'a scóleloru confessiunali suprainspectiunea se esercitéza cu intrevenirea inspectorului de scóla.

Unu inspectoru scolariu póte funnctiuná in mai multe districte scolarie, déca in districtele loru nu suntu preste 300 de scóle.

Déca multimea agendeloru sele va cere, regimulu póte denumí pre lânga elu pre unu inspectoru secundariu, séu ajutoriu.

§. 125. Senatulu districtualu de scóla se formeza in urmatoriulu chipu:

1. fia-care confessiune, care are pre teritoriulu comitatului scoli confessiunali, alege din sinulu seu câte unu membru;
2. toti invetiatorii dintr'unu districtu scolariu alegu din sinulu loru patru membri;
3. pre cela-lalti membri i alege comitetulu comitatense din sinulu seu, numerulu acestoru póte fi dela 13 pâna la 34.
4. in care comitatu se afla orasie regesci, acolo ele alegu din sinulu loru dupa punctulu 3, atâti'a membrii, câti li se cuvinu in proportiunea numerositâtiei locuitoriloru orasieni fatia cu total'a populatiune din comitatu.

Pentru efeptuirea atinseloru dispusetiuni consistoriulu diecesanu au otaritu: procedur'a urmatória, amesurata invitatiunei inaltului ministeriu, sî adeca:

1. Comunele nóstre bisericesci din comitatulu (cutare) sî ale protopresviterateloru (cutare), voru avé sa aléga unu membru pentru senatulu districtualu comitatensu de scóla fia acel'a din tagm'a preotiésca ori mirenésca.
2. Invetiatorii comuneloru sî protopresviterateloru din comitatulu (cutare) iérasi deosebitu alegu unu invetiatoriu din sinulu loru.
3. Pentru efeptuirea alegeriloru espuse, fia-care protop esviteratu, alege din sinulu seu 10 membri; iéra invetiatorii alegu deosebitu 10 membri.

Spre ajungerea acestui scopu, are de a se infatisiá din fia-care comuna bisericésca la respectivulu protopresviteratu unulu dintre preoti sî doi mireni alesi din partea comunei bisericesci.

Asemenea din tóta comun'a se va infatiosiá sî unu invetiatoriu.

4 Cei 10 membri alesi din fia-care protopopiatu se voru aduná in dîu'a de . . luniu a. c. la . . . . sî acolo sub conducerea protopresviterului (cutare) preotii sî mirenii adunati voru alege unu membru cá representante alu loru confessiunatu la senatulu scolariu comitatensu, sî dupa efeptuit'a acést'a alegere, alegu iérasi invetiatorii unu membru din sinulu loru.

Précinsti'a Ta nu vei amená Circulariulu nostru acest'a numai decâtu a-lu aduce la cunoscinti'a preot mei, invetiatoriloru sî comuneloru din districtulu protopresviteralu facendu dispusetiunile potrivite, apoi avendu despre efeptuirea lucrului indata a relatiuná aici.

Datu in siedinti'a consistoriala diecesana, tienuta in Aradu.

Procopiu Ivacicoviciu,
Episcopulu Aradului.

Eveneminte politice.

Delegatiunile, din a câroru siedintie amu publicatu sî noi unele pârti 'si terminara siedintiele, in 30 Augustu n.

Dóue cestiuni, cari au datu ansa la multe frecâri parlamentarie intre delegatiuni, a lasatu urme amaracióse in partea cislaitanica. Aceste cestiuni suntu: votarea pentru construirea celorudóue monitorie pre dunare si darea de venitu a societâtiei de navigatiune pre dunare numita „Lloydu“. Amaraciunea atinsa mai susu vine de acolo ca ambele cestiuni se decisera dupa dorinti'a delegatiunei unguresci. Inchiderea sessiunei s'a facutu dupa formele indatinate.

Deputatiunea din confiniele militari, constatatória din 23 membri sub conducerea dlui Ivic din Semlinu fu primita de Maj. Sea Imperatulu in 30 Augustu. Deputatiunea a substernutu cu ocasiunea acést'a o petitiune ce tratéza despre reformele ce au a se introduce in confinii. Imperatulu au respunsu deputatiunei la cuventarea alesului ei spre acestu sfersîtu, urmatórele: „Voiu face dispusetiuni ca resolutiunea afacerei acestei sa urmeze câtu mai curendu. Mi jace la anima sórtea tuturoru tieriloru mele, cu deosebire insa a confinieloru. Ministrulu de resbelu a proiectatu mai multe reforme. Cea dintâiu grigia a mea va fi, cá reformele aceste, precum sî conditiunile necesarie la bunastarea spirituale sî materiale a confinieloru militarie sa se esecute fâra intardiere“.

Despre unu conclusu alu resolutiunistiloru poloni amu fostu amintitu ceva pre scurtu cu alta ocasiune. Conclusulu se afla acum publicatu in mai multe diuarie in tóta estinderea lui motivatu sî prelânga unu referatu fórte pre largu. Noi ne mârginimu sî acum prelânga partea cea mai esentiale, adeca prelânga conclusu ca atare, carele suna:

„Considerându, ca cechii cu respectu la raportulu loru câtra monarchi'a intrégă, esprimu in tempurile din urma acele-si pareri, ce suntu inrudite cu ale nóstre;

considerându ca in impregiurâri de aceste e de doritu a scrutá cu temeiu aspiratiunile loru sî a ne pune in intielegere cu densii, sî ca impregiurârile sî convingerile politice a le unui poporu se potu cunósce mai usioru in fati'a locului.

Adunarea face conclusulu:

Comitetulu este insarcinatu a luá in consideratiune, ca óre nu aru fi corespundietoriu a se cautá o intielegere intre persóne mai de frunte din partea nóstra sî dintre cechi. Comitetulu va raportá in adunarea cea mai de aprópe chiamata ad hoc spre scopulu acest'a.“

Dara tóte lucrurile pre lume trebuie sa-si aiba sî ceea-lalta parte. Asiá sî in Galiti'a. Cluburile, fia acele resolutiuniste fia democratice, facu concluse in contra tramiterei de deputati in senatulu imperiale. Insa totu in acelasi tempu adunârile alegatoriloru, nu scimu pre la spatele ori pre dinaintea cluburiloru, se decidu pentru tramiterea la senatulu imperiale. Adunarea dela Zloczov, carea s'a decisu pentru tramitere e tocm'a cerculu de alegere alu principelui Sapieha, carele e unu factoru insemnatu alu conclusului de mai susu sî e unu campionu a lui Smolka.

Cu dreptu cuventu se intréba diuariele, déca principele 'si va depune mandatulu, cum o facura deputatii Lembergului, dupa ce au vediutu ca alegatorii se abatu dela politic'a loru.

Mai multe foi anuncia ca. bar Werther ambasadorulu prussianu a impartasitu in dilele aceste in unu modu amicabilu, ca regimulu prussianu privesce corespundinti'a polemica intre cabinetele de Vien'a sî Berlinu ca incheiata. Contele Beust, se dice mai departe, respundiendu si-a espresu dorinti'a, ca „incetarea resbelului de condeiu va fi totu odata inceputulu doriteloru relatiuni amicabile“

„Napoleonu e morbosu reu“ sî „Napoleonu nu e morbosu reu“ se dice de óre câtu tempu. Unele diuarie l'au supusu la operatiuni, in urm'a câroru inaltulu patientu a lesinatu, dupa altele a fostu totu lucrulu mai multu o indispusetiune in urm'a unoru dureri reumatice, sî presiede in tóte dîlele la consiliele ministriloru sî cauta sa mérga câtu mai curendu la Chalons in castre. Morbulu acestui suveranu a influintiatu, pre lânga tóte desmintirile, asupr'a bursei parisiane sî nu a fostu fâra de efectu nici asupr'a celorulalte state europene. Unele diuarie considerându starea lui morbosa sî etatea inaintata incepu a face conjecturi, ca la casu câudu aru inchide ochii ce aru urmá? Intrebarea si o punu, inse putiene cutéza a o respunde, iéra cele ce o respundu se cam restringu prelânga a dice, ca intemplându-se acést'a in pripa aru urmá o confusiune generale. Cu tóte aceste vedemu ca imperatés'a Eugeni'a a plecatu la Corsic'a acompaniata de fiiulu ei principele imperiale, de unde inse nu va caletorí mai departe dupa cum erá projectatu, ci se va reinturná la Parisu.

Se vorbesce ca corpurile legislative se voru deschide in Franci'a câtu mai curendu sî voru continuá verificatiunile. Dupa aceste voru trece la objecte cari se referescu mai multu la imbunatatirea unoru cause materiali.

Amintiseramu la alta ocasiune de demissiunea dlui Steege, agentului Romaniei la curtile din Vien'a, Berlinu sî Petersburgu. Dupa scirile mai din cóce se vede ca demissiunea acést'a nu fu primita de Domnitoriu, ci fu de nou insarcinatu cu missiuni la acele-si curti, in care calitate a sî plecatu spre Vien'a inca in 19 Augustu. Caus'a demissiunârei dlui Steege, a fostu in urm'a unei invinuiri ce i a facutu ministrulu de esterne D. Ghica agentului dicendu ca nu e in stare sa corespundia chiemârei cu care e insarcinatu de regimu, adeca cu regularea afacerei privitórie la jurisdictiunea consularia in Romani'a. Unele foi afirma ca acus'a acést'a

nu e indreptata atâtu asupr'a agentului câtu mai vertosu asupr'a ministrului de interne Cogalniceanu, cu carele rivaliséza ministrului de esterne. Câtu e adeveratu din asertiunea acést'a nu putemu scí. Atât'a e inse adeveratu ca Domnitoriulu e fórte indestulitu cu lucrârile agentului Steege si de aceea fu induplecatu respectivulu a luá de nou sarcin'a acést'a asupra-si. — Altfeliu sta lucrulu ca agentulu din Constantinopole dlu D. Sturza, despre carele se dice ca va fi inlocuitu prin altu individu mai aptu pentru acelu postu.

De vre-o câtu-va tempu se vorbesce despre crise ministeriali in Bucuresci. Se intielege ca faim'a acést'a o tramise mai intâiu opusetiunea in publicu. De ací le imprumuta mai departe diuariele straine sî le intrebuintiéza cam in modulu urmatoriu :

„E caracteristicu pentru tiér'a nóstra, ca nu trece septamâna, de multe ori nici di, fâra de faime despre schimbâri de cabinetu. Cu ocasiunea intórcerei dlui Cogalniceanu din strainatate sî in momentulu cându scriu (corespundintiele la diuarie straine) sîrurile aceste iéra siuiera faime de feliulu acest'a prin aieru ; cause cu temeiu nu scie nimenea sa spuna. Nimenea inse nu se póte aperá de convingerea ca acestu cabinetu se va mai tiené multu; caus'a cea adeverata totu voru fi radicalii. Regimulu de acumu li se pare loru pré iubitoriu de pace si scopulu pentru carele lucra ei recere o ferbere necontenita sî nelinisce.“

Cumca ferberea acést'a necontenita nu va fi priinciósa unei tieri cu institutiuni june cum e Romani'a aru fi trebuitu sa o cunósca de multu diplomatii cei ce nu „r a t a c e s c u“ nici odata. Asemenea trebuiea sa cunósca ca ferberea póte fi unu capitalu politicu binevenitu celei dintaiu puteri straine, ce va fi in stare de a nu mai suferí „agitatiuni“ la hotarele sele. —

Principele domnitoriu alu Romaniei a primitu ordinulu lui Alessandru Newsky sî ministrulu presiedinte D. Ghic'a pre celu a St. Ane.

Proiectu de lege.

p e n t r u i n d u s r i a.

Partea prima : despre câstigarea sî esercitarea dreptului de industria.

§. 1. Pre teritoriulu corónei Ungariei póte esercitá de sine sî liberu ori ce feliu de meseria ori sî în ce locu fiecare omu, care a implinitu anulu alu 24. alu etâtiei sele, fâra dosebire de secsu — pre basea unei insciintiâri la antisti'a respectiva, prin care sî documentéza majorenitatea sî pre basea legitimatiunei primite despre acést'a. Acel'a-siu dreptu 'lu au sî persónele morale. Insciintiarea sî legitimatiunea suntu libere de timbru.

§. 2. Dela acésta regula generale se esceptionéza din respectu câtra siguranti'a publica sî câtra interesele publice :

a) industri'a de agentii, de hordári (espresi) sî de procurarea de servitori; institutele de musterii, de mediulocire sî de ingropaciune ; ocupatiunea revendietoriloru sî a auctionatoriloru;

b) tienerea de ospetarii, birturi sî cafenele;

c) transportulu de persóne sî marfuri pre apa sî pre uscatu;

d) intemeiérea de fabrici de spirtu sî de apaeductii ;

e) tienerea de institutiuni pentru gimnastica, notare, precum sî bâi;

f) ocupatiunea maiestriloru de vase;

g) tienerea de biblioteci de imprumutare.

h) prepararea de corpuri pentru artificii de focu.

Esercitarea tuturoru ramuriloru acestor'a de industria depinde dela concessiunarea antistiei competinte sî déca sa da concessiunea, essercitarea e legata de conditiunile, ce le va statorí antisti'a din casu in casu la impartesîrea concessiunei, purcediendu numai sî numai din punctu de vedere alu securitâtiei publice sî alu interesului publicu.

§. 3. Fiecare concessiune e legata de persóna ; drepturi reale de industria nóue nu se mai potu concede; cele concese pâna acum inse se sustienu sî mai departe.

§. 4. Persóneloru morale li sa da de câtra antistia numai pentru unu timpu anumitu concessiune la esercitarea ramuriloru de meseria enumerate în §. 2.

§. 5. Urloierii, architectii, petrarii sî bardasii afara de aratarea la antistia au de a demustrá, ca suntu apti in specialitatea loru, iéra macelarii au a depune, amesuratu obligamentului loru aratatu in §. 32, o cautiune, care se póte urcá pâna la 200 fl.

La aratarea despre aptitudine in speci'a sea voru servî de linia indreptatóre conditiunile urmatóre : (urméza o fóia alba, a buna séma fiind ca se astépta togmai despre aceste conditiuni parerea camerei de negotiu sî industria.)

§. 6. Déca esercitarea industriei indicate e impreunata cu construirea de astfeliu de stabilimente pentru lucru, care suntu periculóse pentru impregiurime din caus'a periculului de focu séu a esplossiunei, ce se aru puté intemplá séu care suntu stricacióse séu grele sanatâtiei din caus'a ca respandescu fumu, aburi sî putóre, séu strica ap'a de beutu, atunci aceste stabilimente se potu face numai pre basea concessiunei din partea antistiei dupa procederea mai in josu descrisa. Ministrulu de agricultura, industria sî comerciu va decide in intielegere cu ministrulu de interne, cari stabilimente suntu intielese in decisiunile paragrafului acestui'a.

§. 7. Cine umbla dupa concessiunea necesaria a antistiei pentru zidirea de astfeliu de stabilimente, ce cadu sub § 6 trebuie se dea totudeodata o descriere cu deamenuntulu sî planulu despre situatiunea stabilimentului in acuratetia precum sî o esplicatiune precisa.

§. 8. Antisti'a face publicului cunoscutu despre intreprinderea intentiunata prin harthíi lipite pre pareti din coltiuri in locurile respective sî prin insciintiare câtra antistele loculni sî câtra vecini sî otaresce pertractarea unei comissiuni in fati'a locului in terminu de celu multu dóue septamâni, la care pertractare toti, cari din vre-o causa au ce-va in contra intreprinderei, trebuie sa o arate acést'a cu vorb'a séu in scrisu, de óre-ce altmintrea se concede stabilimentulu, déca nu este a se considerá ce-va publicu cá impedecare.

In ordinatiunea amintita in § 6 va determiná ministeriulu de agricultura, industria sî comerciu sî acele stabilimente de lucrare, la a câroru pertractare suntu de a se chiamá afara de vecinii cei mai de aprópe sî cei mai departati.

§. 9. Cu ocasiunea pertractârei comissiunarie trebuie sa se considere tóte impregiurârile mai insemnate in presenti'a suplicantelui sî ascultându-se acest'a sî trebuie sa se pertractedie din fundamentu opunerile, déca voru fi ; sî déca suntu astfeliu de opuneri, cari au natura privata sî nu se potu delaturá prin invoire amicabile atunci candidatulu de concessiune se aviséza, a le delaturá mai intâiu pre cale legale, remanendu intr'aceea impartasîrea concessiunei nedecise. Despre pertractarea comissiunei trebuie sa se ia unu protocolu.

§. 10. Déca cu vre-unu stabilimentu de lucrare suntu impreunate astfeliu de zidiri, a câroru restaurare depinde dela o concessiune de edificare dupa ordinatiune, atunci pertractarea cea necesaria in privinti'a edificârei, incâtu e possibilu, sa se tiena odata cu susu amintit'a pertractare comissionaria.

In contr'a deciderei antistiei, facute pre basea pertractârei comissionarie in fati'a locului partidele in timpu de dóue septamâni dupa ce li s'a predatu hotarîrea acést'a potu luá recursu, care recursu are acelu efectu, ca amâna intreprinderea.

§. 12. Spesele publicatiunei sî ale pertractârei le pórta intreprindietoriulu. Déca s'au facutu acusâri neintemeiate se osendesce partid'a acusatóre la desdaunarea speseloru escate din aceea.

§. 13. Veri-ce marire esentiale a stabilimentului, ce cade sub §. 6. precum sî schimbarea locârei sa se arate antistiei, câci acést'a pune, déca socotesce a fi de lipsa terminulu pentru o pertractare comissionaria nóua, ce are a se purtá in asemenea modu.

§. 14. Déca s'a concesu dupa o astfeliu de procedere edificarea unui stabilimentu din partea antistiei sî s'a redicatu conformu conditiuniloru prescrise nu se mai póte cere schimbarea sî departarea acelui'a din caus'a obtrectârei, ce a suferit'o altulu in proprietatea sea.

§. 15. Astfeliu de industrii, la a câroru esecutare se produce unu sgomotu mare, nu se potu concede se fia aprópe de biserici, de scoli, spitaluri sî de alte edificie publice.

§. 16. Dupa mórtea industriasîloru se póte continuá esecutarea industriei in folosulu erediloru minoreni, fia in decursulu regulârei ereditâtiei, fia in decursulu tutoratului ; numai câtu in casulu din urma trebuie sa céra tutorulu o legitimatiune speciale pentru eredi.

§. 17. Déca se esecutéza industri'a pentru minoreni séu pentru persóne morale, atunci trebuie sa se numésca unu conducatoriu de industria sî sa se anuncie antistiei spre sciintia, resp. spre aprobare solidariu cu proprietariulu.

Conducatoriulu industriei trebuie se poséda tóte acele calitâti, ce suntu de lipsa spre esecutarea propria a industriei respective ; elu e respundietoriu pentru sustienerea legiloru prescrise sî trebuie sa supórte pedepsele de bani séu inchisóre, ce i s'aru impune.

§. 18. Cine esecutéza o industria, fâra a o fi anunciatu, acel'a se póte trage la o pedépsa in bani pâna la 50 fl.

Cine esecutéza o industria, ce nu e iertata fâra concessiune séu fâra documentarea destoiniciei recerute, fâra de a avé concessiune dela antistia, acel'a se póte pedepsí, pre lânga oprirea dela esecutarea industriei, cu o suma de bani pâna la 100 fl. Iéra déca respectivulu 'si continua esecutarea, cu tóte ca a fostu opritu, atunci pre lânga aplicarea repetîta a pedepsei acestei'a se mai póte pedepsí dupre impregiurâri sî cu inchisóre pâna la siése septamâni.

Cine a asiediatu séu a straformatu fâra concessiune dela antistia unu stabilimentu dintre cele numite in § 6, séu dandu-i-se concessiune, nu implinesce conditiunile prescrise, acel'a nu numai ca se póte pedepsí cu o suma de 100, ci se póte silí sî sa strafórme séu sa delature cu totulu stabilimentulu, déca receru acést'a interese publice séu unu dreptu privatu vatematu.

§. 19. Asfsifeliu de persóne, care au fostu pedepsite pentru vr'o crima séu pentru calcare repetíta a legiloru industriale, se póte oprí pentru unu timpu séu pentru totu déun'a dela esecutarea unui ramu de industria, la cari se póte prevedea unu abusu nou din caus'a cualitâtiei industriei séu a personalitâtiei condemnatului. Acést'a are valóre sî asupr'a conducatoriloru de industria, a substitutiloru sî arendasiloru.

§. 20. Persónele morale 'si perdu dreptulu de esecutare alu industriei loru din vin'a conducatoriului industriale numai in casulu acel'a, déca au lasatu pre conducatriu in cualitatea sea de pâna acum'a pre lânga tóta admonitiunea din partea antistiei.

§. 21. Concessiunea din partea antistiei pentru esecutarea séu asiediarea stabilimentului 'si perde validitatea, déca nu s'a inceputu esecutarea industriei in decursu de doi ani, séu déca se intrerumpe doi ani.

Déca se intrerumpe o industria, care are lipsa de anunciare, doi ani, atunci voindu a se continuá trebue facuta o anunciare nóue.

§. 22. Veri-care industriasiu 'si póte esecutá industri'a sea sî prin unu substitutu séu prin unu arendasiu.

Arendasii sî substitutii suntu supusi decisiuniloru §-lui 17., carele tractéza despre substituti.

§. 23. Posessiunea unei industrii reale, ce esista inca, nu scutesce pre proprietariu de a documentá cumca posiede recerintiele speciale personale pretinse de lege, déca cumv'a i se voru cere. Déca nu le posede, atunci 'si póte esecutá industri'a sea numai prin unu conducatoriu cualificatu, prin unu substitutu séu arendasiu.

§. 24. Fiecare industriasiu póte tiené in unulu sî acel'a-siu locu mai multe localitâti industriale stabile (oficine, pravalii), despre cari inse trebue sa faca aratare antistiei.

§. 25. Unulu si acel'a-siu industriasiu 'si póte esecutá industri'a sea sî in mai multe locuri ale tierei : numai ca acolo, unde nu domiciliéza de ordinaru, trebue sa asiedie unu substitutu la stabilimentulu filiale.

Asiediarea de astfeliu de stabilimentu filiale inse e conditionata de insciintiarea la antisti'a competenta, séu — déca servescu spre esecutarea unui ramu de industria dintre cele enumerate in §. 2 — e conditionata de concessiune speciale a antistiei.

§. 26. Un'a sî aceia-si persóna póte esecutá sî mai multe feliuri de industria.

Asociarea de industriasi de acel'a-siu séu de diferite ramuri spre esecutarea unei industrii comune este iertata. Se cere inse, incâtu depinde aceea dela documentarea cualificatiunei personale, cá se aiba cualificatiunea celu putienu unulu dintre asociati séu dintre conducatorii industriei comune.

§. 27. Fiecare industriasiu are dreptu, de a concentrá tóte lucrârile, de cari are lipsa spre esoperarea productelorn sele sî a-si tienea ajutoriele recerute de lucru.

§. 28. Fiecare industriasiu are dreptulu, de a vinde productele sele in persóna séu prin comisari si afara de loculu domiciliului seu in fiecare locu alu tierei, la terguri de septamâna séu anuale; are dreptulu de a gatí lucrulu togmitu ori sî unde séu de a dá lucratoriloru sei sa lu gatésca, sî de a vinde prelânga productele séle sî productele de feliulu acel'a ale altor'a. Urloeriloru suntu indreptatîte jurisdictionile a le dá cercuri anumite pentru lucru din cause politienesci de focu.

§. 29. Ministeriulu va decide pre calea ordinatiunei dupa ascultarea jurisdictiuniloru sî a organeloru respective corespundietoriu relatiuniloru cá incâtu sî in privinti'a câror'a articule tempului, séu ocupatiuni sa limiteze antisti'a pretiurile.

§. 30. In privinti'a aceloru objecte, ce suntu neaparatu de lipsa pentru viéti'a de tóte dilele, póte ordoná antisti'a, de-si nu suntu supuse limitatiunei de pretiu, cá sa se tiena o catatime potrivita sî sa se acatie afara la localele de vindere o tabla cu pretiurile pentru vinderea cu bucata.

§. 31. Panerii, macelarii sî urloierii nu-si potu intrerumpe dupa placulu loru purtarea industriei, ce o au inceputu, ci suntu obligati, déca voru a o parasí, de a aretá antistiei intentiunea acést'a a loru sî de a-si continuá dupa cererea acelei antistii industri'a inca unu tempu anumitu, celu multu 4 septamâni.

Calcatorii decisiunei acestei'a suutu supusi la o pedépsa de bani pâna la 100 fl.

§ 32. Déca unu industriasiu 'si stramuta domiciliulu seu stabile sî industri'a sea in altu cercu cu alta antistia, atunci trebuie sa implinésca de nou tóte cele prescrise de lege pentru intemeiarea unei industrii; sî e eliberatu numai de documentarea de nou a destoiniciei sele, legitimate in cerculu celalaltu.

§. 33. Fia-cârui industriasiu i este iertatu de a aternâ afara la loculu seu de industria séu la locuinti'a sea simboluri sî alte semne demarcatóre.

§. 34. Ce se tiene de improtocolarea firmei a industriasiloru remane a. de l. 1840 : 16 sî mai departe in valóre.

(Va urmá.)

Romani'a.

Bucuresci, 10/22 Aug. 1869.

(G.) Societatea academica merge inainte in lucrârile sele. Ea tiene siedintie regulatu in tóte dilele. Dlu Cipariu a anunciatu, ca va tramite societâtii 10 cóle tiparite din operatulu de gramatica premiatu anulu trecutu, sî ca tiparirea celorlalte 10—15 cóle inca urméza mai departe. In sessiunea anului presentu va urmá inainte discusiunea despre stabilirea ortografiei, intrerupta in anulu primu alu intrunirei societâtii; pâna atunci se voru luá mesurele asié dîcendu transitórie pentru ortografi'a in carea sa se tiparésca actele de pâna acum ale societâtii. Iucâtu pentru tiparirea dictiunariului, s'a luatu deja mesurele necesarie de a se pune in lucrare acésta opera, inca in decursulu acestui anu. Sî anume, se va pune in lucrare unu glosariu de cuvinte, cari au fostu séu suntu inca in usu la romani, in diversele provincie locuite de ei, sî fâra distinctiune, daca acele cuvinte suntu de origine româna séu straina; acestu glosariu se va incepe cu publicarea colectiuniloru de cuvinte, presentate séu ce s'aru presentá societâtii séu de membrii ei séu de alti literati, cari s'aru insarciná cu atari colectiuni. Pâna acum, dlu Caragiani a presintatu in un'a din siedintie, o colectiune frumósa sî multu interesante de cuvinte macedo-române; asemene colectiune de cuvinte vechie române se ascépta dela dlu Cipariu, care inca in anii trecuti se insarcinase cu acést'a; se voru invitá apoi toti ceice posiedu séu aru binevoí a face colectiuni de aceste, cá se le inainteze societâtii academice. Tiparirea acestoru colectiuni se va face in analele societâtii séu in o publicatiune anume.

Prelânga acésta lucrare carea, precum se vede, nu e alt'a decâtu o colectiune de materialulu cuvinteloru parte vechie parte usitate numai in unele pârti a le romanimei, se va pune in lucrare inca in acestu anu compunerea sî edarea unui dictiunariu alu limbei române, care va cuprinde tóte cuvintele române in ori ce ramu de sciintia sî cunoscintia; cu acésta lucrare se va insarcinâ o comissiune de trei membri care inca in cursulu acestui anu va publicá celu pucinu 24 cóle, sî la inceputulu sessiunai viitórie le va supune apretiârei sî deliberârei sectiunei filologice; asiá va urmá apoi din anu in anu facundu nóue editiuni sî indreptându-le sî completându-le dupa diversele colectiuni facute de membri séu de particulâri sî dupa inchiârile sectiunei filologice.

Paralelu cu acésta lucrare se va publicá unu vocabulariu de cuvinte straine in limb'a româna cu indreptare la cuvintele curatu române din dictiunariulu limbei române; comissiunea insarcinata cu lucrarea dictiunariului limbei române va trece in Vocabulariulu de cuvinte straine tóte acele cuvinte, care le crede straine in limb'a româna, sî asemenea dictiunariului va supune sî lucrarea sea de vocabulariu la apretiarea sectiunei filologice.

In un'a din siedintiele prosime viitórie se va staverí planulu, dupa care se urmeze comissiunea in compunerea dictiunariului limbei române.

Mai in tóta sidinti'a se tienu discussiunile cele mai importante filologice, literarie sî scientifice. Iéra interesante conversatiunea asupr'a „Isvodului lui Clanâu“; asupra autenticitâtii séu neautenticitâtii ecestei cronice; sî cu totii au consimtîtu la necesitatea de a studiá cu tóta seriositatea acést'a cronica. S'a mai discutatu despre starea scóleloru nóstre cu inceputulu seclului presinte.

„Fed.“

Varietâti.

*** In memori'a Imperatului Iosifu II. Istori'a ni spune ca Imperatulu Iosifu II. caletorindu prin Moravi'a, la comun'a Slawowici a luatu plugulu din mân'a unui tieranu, sî prindiendu Imperatulu insusi de córne, cu sudórea fetiei sele arà o brésda. Plugaritulu erá atunci starea cea mai despretiuita, condemnata a trudí numai pentru ingrasiarea domniloru de pamentu. Imperatulu dovedì, prin fapt'a aceea, câtu de multu îi sciá stimá pre plugari; totodata aristocratiei i-a fostu o lectiune despre egalitate. Plugarii, bucurosi de onórea ce li-a facutu Imperatulu, pastrau plugulu (aratrulu) acel'a dreptu suvenire. Mai apoi l'au transportatu intr'o localitate oficiala, sî dupa ce putredî, fecura altutu in locu-i. Acum dominec'a trecuta s'a serbatu acolo la Slawowici memori'a centenaria (de o suta de ani) a acelui Imperatu carele fu primulu a face aratrului atât'a onóre. Totodata s'a serbatu sî deschiderea unei câi nóue ferate. Locuitorii de prin pregiuru, mai vertosu slavi, s'au adunatu cu miiele. Au fostu de fatia sî unu archiduce sî ministrulu Giskra. Ministrulu a tienutu o cuventare politica despre infratírea slaviloru cu nemtii.

*** Esamine limbistice pentru functiunari de finantie. „Magyar Polgár“ dice ca a aflatu din isvoru siguru ca acei functiunari finantiali, nascuti in séu afara de Ungari'a, a câroru limb'a materna nu e cea ungurésca, spre constatarea ca cunoscu limb'a ungurésca, voru fi supusi unui esamenu. Déca esameuulu va esí reu, voru fi departati din functiunile loru.

*** Unele diuarie insciintiasera de mai inainte ca agenti'a rusésca din Cernauti (Bucovin'a) s'a prefacutu in consulatu. Acum aflâmu ca dlu consiliariu de curte Demetriu Kira=Denjanu a capatatu dreptulu de „exequatur“ cá consulu imperiale rusescu.

*** Diuariulu „Standard“ scrie: Déca s'aru puté sterge din istoria anulu 1769, atunci lumea aru avé cu totulu o alta fatia. Câci anulu 1769 a produsu pre Humboldt, Cuvier, Walter Scott, Mehemed Ali vice-regele din Egipetu, pre ducele de Wellington sî pre Napoleonu Bonaparte.

*** In caus'a congresului nat. bis. serbescu disolvatu comunele sî cercurile continua a tiené adunâri sî a condemná pasîrea patriarchului dimpreuna cu enciclic'a (séu cum i dicu altii — „bul'a“) lui, prin carea voiá a provocá anatem'a natiunei asupr'a partidei natiunale. Mai la tóte ocasiunile se descarca totu feliulu de invective in capulu calugariloru sî li se atribue loru decaderea natiunei sî a bisericei. Unele adunâri au decretatu petitiuni câtra guvernu contra patriarchului sî ómeniloru lui, cerendu reconchiamarea congresului pre Septemvre, altele votéza sî câte unu programu formale pentru congresulu ce este sa se reconvóce; asiá adunarea din Temisiór'a pronuncia, ca acelu congresu sa se ocupe — dupa ce se va fi organisatu, de impacaciunea cu românii sî se decrete reducerea eparchieloru, anume contopirea eparchiei de Bud'a cu cea de Neoplant'a, sî celei'a de Versietiu cu cea din Temisiór'a, etc.; sî mai altele mergu pâna a cere reforme radicali in cleru, buna óra casarea statului monachale etc. Preste totu disólverea congresului serbescu a produsu o miscare fórte viia, s'aru puté dîce o revoltare a spiriteloru poporului serbescu, de carea a inceputu a fi ingrigitu chiaru sî regimulu.

„Conc.“

*** La drumulu celu dintâiu de feru din Tranni'a se va introduce in 11 Septemvre o a patr'a clasa de vagóne, unde va platí o persóna pre milu 9 xr. sî unu adaosu de agio pentru timbru. Favorisarea de pâna acum pentru lucratori in clas'a 3. se suspinde cu acést'a.

*** Drumu de feru. In dilele trecute venì comisariu r. ingineriulu superioru d. Nagy tramisu de regimu, spre a cautá in Sabiiu unu locu potrivitu pentru statiunea drumului de feru. Intreprindietorii englezi projectara loculu inaintea pórtei Ocnei; dar vediendu-se, ca riulu din apropiare a esîtu peste tiermi sî ca dupa ce plouà intr'o nópte loculu acel'a se implú de apa, asiá incâtu lucratorii nu putura lucrá de apa sî de noroiu, se convinsera despre nepotrivirea acelui locu sî alesera loculu inaintea portiei Gusteritiei.

*** Biletele cele nóue de posta despre care scriseramu sî noi mai pre largu cu alta ocasiune se voru introduce pela mediloculu lui Septembre séu celu multu la prim'a lui Octombre, prin a câroru mediulocire se va puté corespunde de aici inainte in monarchi'a intréga pentru pretiulu de 2 xr.

*** Focu. In Buzeu, 16 óre departe de fruntariele transilvane, in Romani'a au arsu 16 case.

*** Dela canalulu de Suez. Diuariulu „L'Isthme de Suez“ publica depesi'a urmatóre: Suez 16 Aug. 1 óra 40 min. sér'a. Ieri seabare stralucita; apele mârei mediterane sî ale mârei rosie s'au impreunatu in lacurile amari. Implerea lacuriloru e asigurata.

*** Durerea de gura sî de unghii la vitele cornute se estinde totu mai tare sî in tienutulu Brasiovului sî umple de grigia pre toti posesorii de vite, mai alesu fiindu ca sciu, ca a rare-ori se póte oprí reulu acest'a pre lânga tóte prescrierile sî orenduielile sanitarie. O grigia buna pentru vitele sanatóse e fórte de recomandatu in astfeliu de casuri, inainte de tóte trebuie grajduri sventate, luminóse sî cu aeru curatu.

*** Numerulu celu mai nou 35. alu jurnalului „Der Osten“, ce apare in Vien'a odata pre septamâna cuprinde articulele urmatóre:

Catastrofe in politica sî la bnrsa;—unu punctu de schimbare a politicei Serbiloru din Austri'a; La situatiunea din Boemi'a; Despre asia numitii Slovaci juni; Interne; Esterne; cronica mica; Lucruri agronomice; Miscarea cursuriloru (baniloru etc.)

In adausulu foitiei literarie, care'lu primescu abonantii lui „Osten“ in tóta septamân'a gratisu, se cuprindu urmatórele:

O ideia ficsa, Novela despre unu artistu de A. Melis Körschner, Epistole vieneze, din teatre, Ministrulu de resbelu celu nou alu Franciei, cele diece porunci ale economului de câmpu, gacitori sî siarade.

*** Anóu'a programa a Gimnasiului mare romanescu de scol. ort. orientale din Brasiovu ne a sositu in momentele din urma. Este redigeata de locutiitoriulu directorelui dlu prof. Davidu Almasianu sî cuprinde in sine unu tratatu scientificu despre metru in poesiile lirice ale lui Horatiu de dlu prof I. Lengeru sî datele statistice din an. scol. 1868/9. Numerulu gimnastiloru a fostu in tóte optu clasele 259 dintre cari 32 din Romani'a. Anulu scol. 1869/70 se incepe in 1. Sept. a. c.; primirile se facu in 27, 28 sî 30 A gustu.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu in comun'a Galesiu scaunulu Selistei, cu salariu anualu de 166 fl. v. a. cuartiru liberu sî unu stânginu lemne de focu, au devenitu vacanta, pentru a cârei ocupare se deschide prin acést'a concursu pâna in 15/27 Sept. an. cur.

Concurentii, au a se adresá in scrisu documentându harnici'a loru, câtra subscris'a eforia.

Galesiu, 20 Augustu 1869.

(1—2) Eforî'a scolare gr. or.

35—2 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scól'a populara gr. or. din Stupinile Brasiovului, de carea este legatu sî servitiulu de cantâretiu bisericescu se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Octobre a. c. cal. vechiu, cu aceea, ca salariulu anuale este de 180 fl. v. a., cuartiru naturale sî 3 orgii de lemne..

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a asterne pâna la numitulu terminu, subscrisului comitetu parochiale, concursele loru indiestrate cu documentele inaltu prescrise sî adresate câtra venerabiilulu scaunu protopopescu I alu Brasiovului.

Stupini, 15 Augustu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr. or. din Stupini.

Ioane M a s s i m i l i a n u,
parochu sî presiedinte.

(36—2) **Concursu.**

Devenindu postulu invetiatorescu din opidulu Ili'a in vacantia, cu care este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne trebuincióse,

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite la subscrisulu urmatórele documinte: a) atestatu de botezu ca suntu de religi'a gr-orientale b) atestatu ca au absolvatu celu putienu 4. clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu s'au clericalu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu celu multu pâna la 1. Septembre 1869.

I l i 'a in 18 Augustu 1869.

Ioane O r b o n a s i u
Prot. inspec. scol. distr.

C o n c u r s u.

La scól'a capitale gr. or. din Hatiegu, se escrie concursu pentru dóue posturi de invetiatori, sî anumitu pentru

a) Unu invetiatoriu dè clas'a I sî II, cu unu salariu anualu de 300 v. a. cuartiru naturalu sî trei orgii lemne focale.

b) Unu invetiatoriu de clas'a III sî IV carele va fi totu odata sî diriginte, cu unu salariu anualu de 400 fl. v. a. cuartiru naturalu si 3 orgii lemne focale.

Doritorii de a competá la aceste posturi — fiindu de religiunea gr. or. — au a documentá, ca suntu pedagogi séu clerici absoluti, ca au cunoscinti'a limbiloru patriei sî portare buna morala sî politica; asternendu-si documintele la subscrisulu comitetu parochialu, sî anumitu la mân'a subscrisului celu multu pâna in 1 Octobre calend. vechiu 1869.

Dela comitetulu parochialu gr-or. din Hatiegu.

I. R a t i u
(2—2) Presiedinte.

(40—3) **Concursu.**

La scól'a confessionale gr. or. din comun'a Lancremu, Protopopiatulu S.-Sebesiu a devenitu postulu de invetiatoriu vacantu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu au a documentá ca au absolvatu la vre-unu institutu publicu, cursulu pedagogicu, ca suntu cantâreti buni sî de religiunea gr. or.

Léf'a invetiatoriului e statorita deocamdata numai in 80 fl. v. a. cari in luni decursive pre lânga cuitantia timbrata se scotu din alodiulu comunale.

Petitiunile cu documentele necesarie au a se asterne eforiei scolarie in Lancremu in terminu de 3 septamâni.

Lancremu, in 14 Augustu 1869.

I o a n u L a s i c e,
parochu sî directoriu scolariu.

37—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori de clas'a I-a sî a II-a la scól'a gr. or. din comun'a Reheu, devenite vacante, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Septemvre 1869.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu pentru clas'a I-a de 80 fl. pentru class'a a II a de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, au de a-si asterne suplicele loru la inspectiunea scolare tractuale, in Sebesiu, provediute cu urmatóriele documente:

a) ca au ábsolvatu IV clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu séu clericalu.
b) ca au deplina cunoscintia despre cantârile sî tipiculu bisericescu.
c) ca au purtare morale nepetata.

Reheu, in 6 Augustu 1869.

Comitetulu parochialu.

Avramu C a r p e n i s i a n u,
Presiedinte.

56—3 **Concursu.**

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu la scól'a populara gr-or. din Brasiovu-vechiu cu care este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. sî 2 stângini de lemne se deschide prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite la subscrisulu comitetu parochialu petitiunile loru adresate câtra pré onoratulu Scaunu protopopescu sî provediute a) cu atestaltu de botezu ca suntu de religi'a gr-orientale b) cu atestatu despre purtarea morala sî politica c) cu atestatu ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu, celu multu pâna la 5 Septembre a. c.

B r a s i o v u, 10 Augustu 1869.

Comitetulu parochialu dela biseric'a sânt-i Adormiri din din Brasiovu-vechiu.

Georgiu P e r s i e n a r i u
Parochu sî Presiedinte.

(3—1) **C o n c u r s u.**

La scól'a capitale gr. or. clas'a II din Lugosiu, este lipsa de unu suplentu invetiatorescu, cu care postu este impreunatu unu salariu anuale de 150 fl. v. a. sî 60 fl. v. a. pentru cortelu, 10 meti de grâu si patru orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu poftiti pâna in 14 Septemvre a. c. calend. vechiu, recursele loru indiestrate cu documentele prescrise, despre cualificatiunea receruta prin art. de lege XXXVIII din 1868, tóte timbrate cuviinciosu; a le adresá câtra: sinodulu parochiale alu comunei gr. or. din Lugosiu. —

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Lugosiu in 10 Augustu 1869.

G. P e s t e a n u,
Presiedinte.

4—1 **Concursu**

Devenindu statiunea invetiatorésca dela scól'a gr. or. populara din comun'a Talmacelu in vacantie, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 dîle a lunei lui Septembre a. c. st. v. cu acést'a statiune este impreunatu unu salariu anualu de 130 fl. v. a. cortelu gratisu, lemne de focu câte voru fi de lipsa, sî grâdina de legumi.

Doritorii de a competí la acésta statiune, au a documentá: a) ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu de josu, sî cursulu pedagogicu, in institutulu archidiecesanu gr. or. din Sabiiu; b) ca suntu pre deplinu deprinsi in cantârile, sî tipiculu bisericescu; c) ca marturisescu religiunea gr. or. sî ca au purtare buna morale.

Concurentii la acésta statiune, au a-si asterne subscrisului, suplicele loru, provediute, cu documentele necesarie, pâna la terminulu susu atinsu.

Sabiiu, 20 Augustu 1869.

Ioanu P a n o v i c i u,
Protopopu gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.

E d i c t u.

Mari'a Avramu Pop'a din Telisc'a Scaunulu Selistei au incaminatu la forulu matrimoniale subscrisu, procesu divortiale asupr'a barbatului ei Ioanu Florea totu din Telisc'a, care barbatu lipsindu din patria de tempu mai indelungatu, nu se scie unde sî cum petrece. Deci pentru pertractarea causei acestei'a divortiali dupa formele prescrise, barbatulu pribegitu Ioanu Flóre se indetoréza prin acést'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se infatisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui se voru judecá cele de legea bisericéesca prescrise.

Sabiiu, 9 Augustu 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. in tract. protop. alu Sabiiului I.

Ioanu H a n n i 'a,
(51—3) Protopopu.

E d i c t u.

An'a lui I l i e V o i c u din comun'a B o i t i 'a, in scaunulu Sabiiului, care de 9 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu I o a n u C â r p a t o r e a, totu din dîs'a comuna, sî scaunu, au pribegitu in lume, sî de atunci incóce, nu s'a mai auditu nimic'a de loculu aflârei sele, se soroesce, cá din dîu'a de astadi, pâna in terminu de unu anu sî o dî, cu atât'a mai vertosu, sa se ivésca inaintea subscrisului foru matrimonialu, cá se arate caus'a parasirei legiuitului seu barbatu, sî a patriei sele, cu câtu ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí celea de otaritu, dupa sunetulu S. S. canóne sî legiloru politice in privinti'a acést'a statatória.

Sabiiu, 16 Augustu 1869.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.

Ioanu P a n n o v i c i u,
(57—3) Protopopu.

38—3 **E d i c t u.**

Din partea oficiului opidanu Dobr'a in comitatulu Hunedórei, se face de comunu cunoscutu, cumca in 21 Septembre a. c. se voru dá urmatóriele obiecte opidane pre trei ani dela 1 Ianuariu 1870, pâna in finea lui Decembre 1872 pre calea licitatiunei publice in arenda, p. e.

a) Dreptulu de crismaritu cu ospatari'a opidana din piéti'a Dobrei, ce constá din 1 sala, 8 odâi de locuintia, 1 bucataria, 1 camara, 2 grajduri pentru 30 de cai, sî 1 sopronu, cu grâdina de legumi, — cu strigarea 1-a 1200 fl. v. a.

b) Dóue mori de macinatu farina, un'a cu 2 — sî un'a cu 4 róte, in riulu opidului Dobr'a, — cu strigarea 1-a 800 fl. v. a.

c) Vam'a tergului; la 4 terguri mari sî 3 de septamâna — cu strigarea 1-a 250 fl. v. a.

d) Obiectolu de macelaritu carne, cu strigarea 1-a 20 fl. v. a.

e) Trecatur'a preste ap'a Muresiu, cu unu brodu, o luntritia (cinu), o casa cu dóue locuintie sî dreptulu crismaritului, — cu strigarea 1-a 50 fl. v. a.

f) O fauria cu dóue locuintie, o camara sî localu de fauritu cu 1-a strigare 50 fl. v. a.

g) Trei case de locuintia sub Nr. 35. Nr. 85 sî Nr. 126 in Dobr'a cu strigarea 1-a tóte deosebitu 30 fl. v. a.

Competentii la acésta arendare au sa depuna inainte de inceperea licitatiunei unu vadium de 10% din pretiulu strigârei — in bani gat'a inaintea comissiunei licitatória.

Licitatiunea se va tiené in cancelari'a opidana Dobr'a, unde se potu vedé conditiunile licitatiunei, sî contractele de arenda.

Dobr'a, 10 Augustu v. 1869.

Dela oficiulu Opidanu.

Ioanu Bogorinu,

maiestru c i s m a r i u se recomanda prin acést'a on. publicu, cá unulu carele primesce totu feliulu de insarcinâri ce cadu in sfer'a acestei meserii, constea acelea din lucru tocmitu séu din lucru gat'a. Intempinarea ce au avutu pâna acum lu incuragiéza a-si oferá servitiele sî unui on. publicu mai mare. Lucratori'a sea se afla in S a b i i u, strad'a Turnului. **Nr. 1075.**

(5—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Aug. (4 Sept.) 1869.

Metalicele 5%	59 90	Act. de creditu	271 50
Imprumut. nat. 5%	69	Argintulu	119
Actiile de banca	735	Galbinulu	5 80

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 68. ANULU XVII.

Sabiiu, in 28 Augustu (9 Sept.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. ó.

Eveneminte politice.

Delegatiunile sî terminara siedintiele inse resunetele lucrâriloru acelor'a vibreza inca in moduri diferite. Partea cea mai neplacuta a acestoru resunete se vine delegatiloru cislaitanici, pre carii partid'a militaria îi numesce „sacrificatori curagiosi“, de si li se atribue fâra cuventu epitetulu din urma.

Intre resunetele aceste mai aflâmu, dupa „Militär Zeitung“ ca cetâtile Zengg sî Sissek au protestatu contra disolverei cenfinieloru militari; iéra Varasdinenii, se dice ceru cá inainte de disolvere sa fia representati in senatulu imperiale, pentru ca ei, in principiu, suntu contra ori cârei reforme ce se aru face fâra de ei sî protestéza solemnelu contra advocatiloru nechiamati, esiste acei'a in Agramu ori in Pest'a, totu atât'a. Din cele ce spune foi'a militaria mai departe transpare ca se potu nasce sî unele frecâri pentru teritorii. Asiá d. e. dupa disolvere, districtulu Sichelburg lu póte cere Carnioli'a inapoi, pentru ca la infiintiarea confinieloru acést'a l'a cesu din alu seu, fâra cá staturile tierei sasi fia perdutu prin acést'a drepturile virtuale. Se spune sî de pregatirea unei petitiuni a Sichelburgensiloru cá dupa desmilitarisare sa se anecseze iéra-si la Carnioli'a. Articululu ce tratéza tóte aceste nu lipsesce in fine de a dá sî o lectiune delegatiloru, pentru ca desbatu sî discuta lucruri pre cari ei nu le pricepu.

Suntu inse tóte aceste numai nisce „desideria pia“ a le partidei militarie, séu baséza ele pre ceva adeveru, va puté ori cine cunósce, déca va considerá ca parte mare din confinie nu se misca asiá dupa cum aru fi cugetatu cineva in contra desmilitarisârei. Insesi pârtile cele slovene vomu vedé indata ca nu suntu dispuse a pasî energicu in contra acestei mesuri, ci déca putemu avé incredere deplina in cele ce relatéza „Osten“, despre carele nu se póte dice ca e magiaro-filu, prin cestiunea acést'a se deschide calea unei nóue cestiuni. Dis'a foi'a dupa o introducere mai lunga la unu articulu: „Anecsarea sloveniloru la Ungari'a“, in carea introducere da o lectiune buna nemtiloru pentru aspiratiunile loru egemonice, afirma ca are o scrisóre, ce i a venitu dela mân'a unei persóne, demne de credintia sî considerabile. Reproducemu sî noi pasagele cele mai insemnate, pentru cá sa vedemu, ca slovenii cugeta cu totulu altu feliu decum crede partid'a militaria.

„In dîlele aceste“, dice scrisórea, „s'a ventilatu intre mai multi politici ungaresci sî sloveni intrebarea, ca óre nu aru fi consultu, cá slovenii, pre lânga acele-si modalitâti, precum si croatii, sa se anecteze la Ungari'a, cu unic'a deosebire, ca din afacerile comune sa li se vina sloveniloru o cuota anumita sî venitulu prisositoriu sa'lu intrebuintieze in administratiunea loru propria. Sloveniloru le aru veni intr'atât'a bine acést'a, pentru ca inflorindu industri'a sî crescendu venitulu, s'aru puté folosí (venitulu) numai in teritoriulu sî pentru teritoriulu locuitu de ei.“

„Dupa declaratiunea facuta de dlu ministru de finantie Becke in delegatiunea senatului imperiale, Ungurii, la pertratarea complanârei, in protocolulu comunicatu cu comitetulu cislaitanicu si-au reservatu drepturi sî asupr'a Dalmatiei sî asupr'a confinieloru militari. Asiá prelânga influinti'a precumpanitória a ministeriului unguresc e mai cá siguru ca sî Dalmati'a va fi anecsata la Ungari'a, precum s'a intemplatu acum cu confiniele militari. Déca se voru mai adauge apoi sî tóte tienuturile slovene la Ungari'a, atunci ei suntu in posessiunea litoralelui intregu. Acum déca Boemi'a sî va renoí legatur'a cea vechia cu Ungari'a, sî polonii simpatiséza asiá de tare cu Ungari'a, incâtu sî ací e de a prevedé o federatiune atunci federatiunea dunaréna a lui Kossuth, profetita si de Bismarck, eata ca aru fi gata, mai adaugendu-i-se si litoralulu austriacu.“

Totu acolo e vorb'a sî de asiá numitulu cereu cilli, pretinsu de Croati'a, iéra ceea-lalta parte a Stiriei pâna la Leibnitz se dice ca s'a tienutu de Ungari'a.

Se intielege ca „Osten“ pasiesce decisivu contra politicei acestei'a, inse e caracteristicu cu tóte aceste, ca ce aventu a luatu directiunea opiniunei publice, in locu de a vedé o pasire energica carea se protesteze cu ori ce pretiu contra inceputului arondariloru sî anectâriloru aprobate de delegatiunea senatului imperiale.

Spatiulu nu ne permite a ne estinde mai departe, cugetâmu ca cele impartasîte suntu o nóua contributiune la desilusinarea politica, pentru acei ce voru mai fi sî adi cuprinsi de dens'a.

Missiunea femeei in societatea omenésea.

O idea, asiá se dice, înalta au strabatutu in tóta lumea civilisata; acést'a idea este e m a n c i p a t i u n e a f e m e i l o r u. Ide'a acést'a sublima (?!) au imbratiosiat'o precum se vede sî unii dintre literatii sî literatele române. Amu cetitu cu atentiune prospectulu ce ni-lu da unu corespondinte a „Tel. Rom.“ despre adunarea generale a Asociatiunei tienuta in Siomcut'a-mare sî cu deosebire despre disertatiunea literatei nóstre Constanti'a D u n c 'a a cârei tema erá e m a n c i p a t i u n e a f e m e i l o r u, sî mi-a placutu tare not'a redactiunei, „ca femeile, cari ceru emancipatiunea in intielesulu acel'a de a fi egale cu barbatii in afaceri publice nu sciu, care e missiunea unei femei.“ Mi iau libertate sî cá unulu dela tiéra a face orisicari observâri la idea asia de multu laudata, ce a strabatutu in tóta lumea civilisata: la emancipatiunea femeiloru, cercându a aretá in scurtu problem'a sî missiunea cea adeverata a femeii in societatea omenésca.

Omenii *) suntu dedati, cá ori-ce idea nóua, ce ese dela unu omu renumitu séu dela vre-o natiune culta, se o primésca de idea sublima sî se o profetiésca fâra de a cugetá cu seriositate, ca óre este ea practicavera sî folositóre omenimei. Acést'a se póte vedea, cá se nu mergemu departe sî din articlulu ce lu scrie dlu Marienescu in „Familia“ nr. 18 sub titlu „Luptele pentru emancipatiunea femeiloru.“ Dlui recunósce, ca „adeseori s'a facutu sî abusu de ideile nóua sî bune, sî contrarii atunci surpara caus'a buna; insa ori-ce, corespunde firei genului omenescu — dice D-lui mai departe— naturei unui poporu, ratiunei sî dreptului, sî ori-ce idea, ce are destinatiunea, ca odata se invinga, va trece incetu preste pedece, sî va invinge, sî atunci trebue se dovedésca, ca are dreptu se vietuiasca! L i b e r t a t e a p o p ó r e l o r u a fostu de multu o idea; i n d r e p t a t í r e a n a t i o n a l i t â t i l o r u, e adi o idea chiaru in tempulu lupteloru, sî reform'a sociale a femeiloru e o idea, ce adi 'si incepe luptele. Amicii de dreptu, de dreptate sî adeveru, se voru intrunî sub flamur'a acestei reforme si o voru portá pre calea virtutiei la invingere; ei se voru luptá chiaru sî cu prejudetiele sî nepasarea femeiloru, pentru interesulu acestor'a.“ Aceste suntu ideele, cari le esprima dlu Marienescu despre emanciparea femeiloru, sî de feliulu acest'a suntu altele, cari le esprima altii sî leau esprimaatu sî domnisiór'a Const. Dunc'a la adunarea generale a Asociatiunei in Siomcut'a. Cá se scie insa lectorulu, ce se intielege sub emancipatiunea femeiloru citezu iéra-si pre dlu Marienescu, carele sprigineste emancipatiunea sî dice: ca femei'a se aiba dreptu: a invatiá acele sciintie, ce le invatiá barbatii, cá se póta fi doctori de medicina, diregatori etc. — A avea drepturi politice, de unde aru urmá se iee parte cu dreptu de votisare la alegerile diregatoriloru, deputatiloru, a fi deputatu la dieta etc. etc.“

Cumca ideele domniloru emancipatori de femei nu se voru realisá nici odata, aceea jace in natur'a lucrului. Nu este emanciparea femeiloru in intielesulu, celu dau spriginitori ei, o idea egala cu libertatea popóreloru sî cu egala indreptatire a nationalitâtiloru, pentru ca libertatea popóreloru sî egalea indreptatire a nationalitâtiloru jace si se baséza pre dreptulu naturalu alu popóreloru sî a nationalitâtiloru sî in combinatiune cu acést'a pre dreptulu istoricu alu omenimei in genere. Fia care poporu, fia-care natiune au esîtu din mân'a creatoriului, cu aceleasi facultâti spirituale sî morale si se deosebesce de alte popóre sî natiuni numai prin positiunea climatica, prin educatiune sî prin alte influintie esterne, prin urmare este dreptu sî ecuitabilu, cá precum fia-care individu cá persóna este liberu avendu voia sî facultate de a se otarí pre sine, asiá se fia tóte popórele libere sî egal indreptatite. Cu totulu alta este pretensiunea femeiloru séu a emancipatoriloru loru a fi egalu indreptatite cu barbatii.

Femei'a nici din punctu de vedere a religiunei nici a filosofiei profane nu are acelesi facultâti sî prin urmare nu póte se aiba acel'asi dreptu publicu in societate, ce-lu are sî trebuie sa lu aiba barbatulu. Luându a mâna St. Scriptura isvorulu religiunei crestinesci sî celei mai culte, vedemu dela inceputu pâna la sfersîtulu ei, ca femei'a e inferióra barbatului. Nu-i e sclava, nu servitóre, ci e datóre cá se asculte de elu. Ddieu insusi i dice muierei, precum enaréza revelatiunea legei vechi in cartea facerei, ca „sub puterea barbatului teu vei fi, sî elu va domní preste tine“. Pre lânga aceea suntu multime de pasagie unde se declara inferioritatea femeei. Apost. Pavelu in legea nóua porunceseе femeiloru, cá se taca in biserica, se nu cuvinteze, ci se fia blanda supusa sî ascultatóre de barbatulu ei, dovéda evidenta, ca biseric'a crestina n'au recunoscutu in femeia unu organu, cârui'a sa-i póta incredintiá propoveduirea invetiaturiloru sele. Dara nu numai crestinismulu au recunoscutu debilitatea sî inferioritatea femeei, ci tóte religiunile pagâne dela poporulu celu mai cultu pâna la celu mai selbaticu au decretatu sî au recunoscutu acea inferioritate. Insa sa abstragemu dela religiune, se privimu cestiunea femeiloru curatu din punctu filosoficu. Nu le-au denegatu loru din tempii cei mai vechi filosofii egalitatea cu barbatii? dovéda ne suntu femeile grecesci, cari siedeau incuiate in cele mai din launtru odâi ale casei sî nu li se concedea fâra numai la festivitâti deosebite a luá parte, ne cum se siéde in oriopag sî se iee parte la adunârile poporului. Asemenea erá sî la romani. Pâna cându erá virtutea româna la loculu seu, femei'a 'si sciá datorintiele sele; nu se ia parte pre rostru, la forulu judecatorescu séu la sufragiulu universalu, ci sa-si crésca copiii acasa sa-i faca demni urmatori ai barbatiloru loru sî se pórte economia casnica la care barbatulu fiindu ocupatu in viéti'a publica adese-ori nu puté luá parte. Asemenea dovéda ne suntu vechii galli sî germani, cari mergeau in resboiu, aduceau jertfa dieiloru pentru victoria sî se consultau prin padurile loru insuflate de dieitate pâna cându femeile lucrau acasa pamentulu sî purtau economi'a casnica. Tóte aceste suntu dovedi, ca popórele necorupte fiindu insuflate de dreptulu naturei sî cunósceau sî secsurile loru fie care datorinti'a sea.

Dara sa vedemu ce ne arata istori'a sî ratiunea mai departe. In evulu mediu filosofi'a asemenea n'au adusu pre femei in stadiulu acel'a alu

*) Cari nu cugeta. Red.

adoratiunei, de care se impartasiescu mai in tóta Europ'a. Filosofi'a cá totu-déun'a au remasu sî in tempulu acest'a, sî au remasu pâna in secululu nostru fidela principiului seu, de a emaná numai dela ratiune sî dela natura sî de a face deductiuni numai pre basea acestor'a. Insa animositatea sî fragedimea inimei cantâretiloru germani, francesi etc. sî a tuturoru popóreloru cari siau edificatu domicilie pre ruinele culturei romane au inceputu a admirá frumseti'a a-i dá intaietate in societâti sî la banchete sî a impintení pre cavaleri a scutí cu totu pretiulu debilitatea femeiésca. Ide'a desvoltata prin cantâreti semi-afemeiati a adusu pre cavalerii vechi la multe ridiculositâti. Ierusalimulu eliberatu de Torquatto Tasso e plinu de aventure cu femei. Ridiculositatea cavaleriloru vechi o arata fórte bine Cervantes in opulu seu „Don Quixote.“ Fantasi'a lui Don Quixote gasindu pre Dulcinea e egale cu a cavaleriloru vechi sî moderni — dara nu me estindu mai departe, cá se nu vatemu „delicateti'a sî bunu tonulu modernu.“

Tempulu modernu ne concede, ca se privimu pre femeia in dóue stâri, — in societatea cultivata sî in societatea culta naturalminte in societatea vieliei rurale. Ambe stârile aceste ne arata pre femeia in o positiune cu totulu contrarie unei altei'a; câci pâna cându femeea plugariului de pre sate dupa cum binevoiesce dlu Marienescu a dîce „lucra maestrii, ramuri industriale sî face din mân'a ei capitalu de câstigu de avutia“ sî pâna cându femeea de pre sate e la lucru sî la totu necasulu lânga barbatulu seu, sî pórta pre lânga aceea economi'a casei, crescându-si copii intru fric'a luic Ddieu, pâna atunci dómn'a dela cetate siede in salonu fâra de nici o grija, jóca pre claviru séu se jóca cu catielulu. Pâna sî face toileta, pâna dejuna, prândiesce mai discuréza cu sóra de cafea sî mai ese la preumblare trece dîu'a sî asiá trecu tóte dilele unele dupa altele. De barbatu carele se trudesce spre acuirarea pânei de tóte dilele fórte putieni au grija, sî apoi pre copii se nui vada. Acolo e servitórea, daica etc. grijéscalu sî ilu dea numai crescutu. De aicea vedemu instreinarea ceea ce se afla intre copii sî parinti dela orasiu mai de regula, pre cându pre sate tata, mam'a sî copilulu suntu unu trupu sî unu sufletu.

(Va urmá.)

Revista diuaristica.

Unele foi, dîce „Adunarea natiunala“, inimice Romaniei interpretéza caletori'a M. S. a domnitoriului Carolu la Livadi'a in modu fórte estraordinariu. Cu deosebire vede „Corespundinti'a de Nord-Est“, ca scopulu caletoriei acestei'a a fostu, de a intarí o aliantia cu Tiarulu Russiei periculósa pentru Occidentu sî mai cu séma pentru Austro-Ungari'a; ca dlu Cogalnicénu a pregatitu tóte aceste sî principele Dimitrie Ghic'a, ministrulu de esterne, inca e invoitu.

La aceste replica diuariulu francesu „Le Public“ dicendu: Ca „Corespundinti'a de Nordu-Est“ e deapururea gat'a, a innegri pre români inaintea Europei. Ca planulu principelui Carolu, de a face visite suzeraniloru Europei, e cunoscutu mai de multu sî ca a inceputu visit'a cu Tiarulu, fiindu ca se afiá togmai in Crime'a, la portile Romaniei.

Câtu despre dlu Cogalnicénu sî principele D. Ghic'a, acesti'a suntu ómeni cu multu mai esperti sî mai versati in politic'a tierei loru, decâtu sa se ocupe cu astfeliu de cestiuni chimerice, precum e infiintiarea unui imperiu daco-romanu. Ca cabinetulu loru actualu, contrariu politicei celei sgomotóse a cabinetului precedentu, a restabilitu ordinea sî liniscea, asiá incâtu de cându a venitu la cârma nu se póte plânge nici o putere a Occidentului in contr'a Romaniei. —

Proiectu de lege.

pentru industria.

(Urmare.)

Partea II. Despre personalulu ajutatoriu.

§. 35. Personalulu ajutatoriu constà din invetiacei sî sodali.

§. 36. Fia-cârui industriasiu de sine statatoriu i este iertatu, a tiené invetiacei, déca nu i s'a detrasu dreptulu acest'a pre unu tempu óresicare séu pentru totu-déun'a.

§. 37. Unu copilu, care inca nu si-a implinitu anulu 12 alu etâtiei sele, nu se póte primí cá invetiacelu.

§. 38. Invetiacelulu se primesce inaintea presiedintelui corporatiunei industriale, déca maiestrulu e membru alu unei corporatiuni, iéra déca maiestrulu nu se tiene de nici o astfeliu de corporatiune, atunci se primesce inaintea antistelui comunalu, respective inaintea primariului orasiului, séu inaintea politiei.

§. 39. Maiestrulu sî parintii séu tutorulu invetiacelului au de a se invoí intre sine cu ocasiunea primirei despre durarea tempului de proba sî de invetiare, despre alimentarea sî imbracarea invetiacelului, despre sum'a baniloru pentru invetiatura séu déca in loculu baniloru acestor'a se prelungesce tempulu invetiaturei, sa se invoiésca, ca câtu tempu se dureze prelungirea sî in câtu sa se socotésca acést'a la banii de invetiatura.

Invoirea acést'a se petrece intr'unu protocolu alu antistiei menitu spre scopulu acest'a sî se subscrie de ambele partide, prin ceea ce devine oblegatórie.

§; 40. Maiestrulu cá invetiatoriu e oblegatu, de a tractá cu invetiacelulu cá unu parinte de familia cu grigia; sa-lu cultiveze câtu póte in ramulu de industria, ce-lu pórta, sa-lu invetie la moravuri bune, la renduiéla sî la iubirea de lucru, sa-lu indemne de a cercetá servitiulu ddieescu in tóte duminecile sî serbatorile sî scól'a industriale sér'a sî Duminec'a sî sa-i dea tempu cuvenitu spre acést'a sî pentru invetiare sî de nu va fi cercetatu invetiacelulu scólele elementarie, sa-i dea ocasiune sa invetie a celí, a scrie sî computá, iéra in casu de bóla sa ingrijésca de elu.

§. 41. Maiestrulu se intrebuintieze pre invetiacelu numai la astfeliu de lucruri, cari se tienu curatu de industria sî nu-i este iertatu a-lu ocupá nici intr'unu chipu cu lucruri ce se tienu de servitori; maiestrulu trebuie sa veghieze, cá sa nu vateme nimenea dintre cei de casa, séu dintre sodali pre invetiacelu.

§. 42. Pre invetiaceii, cari inca nu si-au implinitu anulu 14. alu etâtiei sele nu este iertatu a-i ocupá cu lucru mai multu cá 10 óre pre dî, cari au implinitu anulu etâtiei 14. potu fi ocupati 12 óre pre dî; in amendóue casuri insa trebuie sa se tiena 2 óre de repausu intre lucru sî trebuie sa se dea invetiaceiloru numai astfeliu de lucru, ce corespunde etâtiei sî puteriloru loru.

§. 43. La lucru de nópte nu este iertatu a intrebuintiá nici decum pre invatiacei, cari suntu mai tineri cá de 16 ani; ca lucru de nópte se privesce lucrulu acel'a, ce se seversiesce intre 9 óre sér'a sî 5 óre diminéti'a.

§. 44. Invatiaceii suntu detori a respectá pre maiestru, a'lu ascultá si a tiené secretulu in lucrurile incredintiate loru; acei'a, cari au costulu sî cuartirulu in cas'a maestrului suntu supusi sî disciplinei de casa.

§. 45. La sfarsitulu timpului de invatiatura are invatiacelulu dreptu, de a cere dela maiestru unu testimoniu corespundietoriu adeverului, care sa se contrasemneze de antistele comunale, respective de primariulu orasiului.

§. 46. Puterea oblegatóre a contractului de invatiamentu se incepe cu decursulu timpului de proba togmitu, iéra de nu s'a togmitu timpu de invatiatura, atunci se incepe cu 3 luni dupa intrarea invatiacelului.

Timpulu de proba trebuie sa se computeze la timpulu de invatiatura.

§. 47. Din banii hotarîti pentru invatiatura vinu a se computá trei siesimi pre tertialitatea cea d'inteiu a timpului de invetiatura, dóue siesimi pre a dóu'a sî un'a siesime pre cea din urma tertialitate a timpului de invatiatura. Dupa impartírea acést'a sa se determine desdaunarea, ce trebuie sa se dea unei partide de câtra ceealalta, care strica contractulu in casurile aratate in §§. 50 sî 51.

§. 48. Déca invatiacelulu e retienutu dela lucru in decursu de timpu mai indelungatu prin absentia séu bóla, 'si continua inse mai departe invatiatur'a, atunci e indreptatitu maiestrulu, de ai prelungí timpulu invatiaturei dupa proportiunea timpului absentatu.

§. 49. Relatiunea de invatiatura sî perde valórea de sine:

1. Cându móre maiestrulu séu invatiacelulu séu déca devine vre-unulu neaptu de lucru; 2. cându maiestrulu séu invatiacelulu e detoriu a face servitiu militaru; 3. cându se condémna un'a dintre partide la inchisóre preste 6 septamâni; 4. cându antisti'a i detrage maiestrului dreptulu, de a tienea invatiacei

§. 50. Relatiunea de invatiatura se póte disólve anunciându-se cu 14 dile mai inainte

din partea maiestrului:

1. Déca invatiacelulu 'si vatema greu sî de repetíte ori detorinti'a sea, séu déca se póte cunósce fâra indoiala, ca nu e aptu spre invatiarea industriei respective. 2. Déca e bolnavu mai multu de 3 luni.

Din partea parintiloru séu a tutorului invatiacelului:

Déca maiestrulu nu-si implinesce detori'a sea fatia cu invatiacelulu; 2. Déca maiestrulu sufere de o bóla mai multu de 3 luni; 3. Déca invatiacelulu 'si alege alta cariera séu alta industria; 4 Déca maiestrulu se stramuta cu locuintia in altu locu (in altu satu séu in altu orasiu).

§. 51. In astfeliu de casu de disolvare e detóre partid'a, carea causéza disólverea, desdaunare celeilalte partide, care desdaunare sa se determineze cu ecuitate pre basea timpului de invatiamentu decursu sî a baniloru de invatiamentu togmiti sî dupa chei'a aratata in § 47.

§. 52. Déca veduv'a maiestrului continua industri'a dupa mórtea lui, atunci trebue sa incheie cu invatiacelulu unu contractu nou, déca voiescu amendoi a continuá relatiunea de invatiatura.

§. 53. Unu maiestru, care primesce cu scirea pre unu invaciaceln fugitu, e respundietoriu dimpreuna cu invatiacelulu pentru daun'a, ce a causat'o invatiacelulu prin fugirea sea maiestrului celui de mai inainte. (Va urmá)

Protocolulu.

Siedintiei a XIII.

(estraordinarie)

tienute din partea directiunei Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, 8/20 Augustu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane Popoviciu Deseanu directoriu substitutu. Membri: Emanuilu Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Dr. Atanasiu Siandoru, Demetriu Bonciu, Ioane Goldisiu esactoru, sî Teodoru Serbu economu.

Notariu Petru Petroviciu.

110. Protocolulu siedintiei precedinte ordinarie din 2/14 Aug. a. c. cetindu-se.

Determinatu: S'a autenticatu.

111. Cu referintia la decisulu directionalu din 2/14 Aug. a. c. esactorulu sî notariulu Asociatiunei presinta programulu pentru adunarea generala tienenda in 1. Septembre. 1869 a. a.

Determinatu: Se predá unei comissiuni statatóre sub presiedinti'a directoriului secundariu substitutu Ioane Popoviciu Deseanu din comembrii: Demetriu Bonciu, Stefanu Siorbanu, Ioane Goldisiu sî Teodoru Serbu spre censurare, avendu acésta comissiune a substerne programulu completatu in siedinti'a venitóre de sembeta in 21 Augustu 1869. c. n. directiunei.

112. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie:

Determinatu: Se defige terminu pre sâmbeta in 21. Aug. 1869. c. n. la siedinti'a ce se va tiené atunci'a.

Protocolulu acest'a cetindu-se s'a autenticatu in siedinti'a estraordinaria din 26 Aug. nou 1869.

Ioane Petroviciu Deseanu
directoriu secundariu

Petru Petroviciu
notariu.

Protocolulu,

Siedintiei a XIV.

tienute din partea directiunei Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu, Aradu in 31 Augustu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane P. Deseanu directoriu secundariu substitutu.

Membri: Emanuilu Missiciu perceptoriu Lazaru Ioneseu fiscalu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Dr. Atanasiu Siandoru sî Demetriu Bonciu; notariu, Petru Petroviciu.

113. Comissiunea emisa sub nr. 111. pentru completarea programului adunârii generale presinta programulu stabilitu pentru aprobarea sî publicare.

Determinatu. Programulu compusu de comissiune se primesce fiindu a se publicá in tóte foile natiunale sî a se tiparí in 300 de esemplaria pentru impartire intre membri Asociatiunei la adunarea generala, totu-odata spesele tipariului se asémna la perceptorulu Asociatiunei.

115. Se presinta scrisórea Illustr. Sele Dlui Episcopu diecesanu Procopiu Ivacicoviciu, dtlu 2/14 Augustu 1869 nr. 164/ pres. in care présanti'a Sea face cunoscuta indepartarea de a casá la bâile din Mehadi'a pentru restaurarea sanatâtii lui, prin urmare impedecarea lui de a luá parte la adunarea generala a Asociatiunei nóstre in calitate de presiedinte, sî provóca directiunea a face dispusetiuni necesarie in privinti'a presidiului adunârei generale.

Determinatu: Se ie la cunoscintia sî se decide: a se insciintiá dnii Vice-presiedinti ai adunârii generale Ioanu Siorbanu, sî Sigismundu Popoviciu despre absenti'a Illustr. Sele dlui Episcopu presiedinte spre acelu, scopu, ca se bine-voiésca a se infatisiá la adunarea generala pentru ocuparea presidiului. —

116. Colectantele din Cacov'a, dlu jurasoru cerc. Timoteiu Miclea in nesu cu epistol'a sea din 20/1 a. 1869 substerne supletorie protocólulu finalu de licuidare despre membrii restantieri ai Asociatiunei, administrandu sî sum'a incasata dela densii cu 36 fl. Totu odata strapune 7 dechiaratiuni ale membriloru noi intrati in Asociatiune pre lânga sum'a depusa cá ofertu anualu din partea loru cu 14 fl propunendu-i de a fi alesi de membri ordinari sî anume: Ioane Botosiu preotu din Comorisce, Paulu Pend'a preotu din Comorisce, Iacovu Molinu docente totu din Comorisce, Moise Popoviciu negut. totu din Comorisce, Iovanu Botosiu, Nicolau Botosiu economu, Paulu Gerbanu economu totu de acolo, totu cu ofertu an. de 2 fl., toti pre anii 1869/70—1870/1—1871/2.—

Determinatu: Raportulu dlui colectante se ia la cunoscintia esprimendu-i-se „Multiamita protocolara pentru zelulu desvoltatu la agendele cestiunate“, deodata se estradá protocolulu de licuidare comissiunei censuratória sub nr. 5 pentru darea opiniunei ulterióre in meritulu restantieloru nerecunoscute sî neincasabile dela membrii espusi acolo; iéra individii propusi de d-sea dupa votisarea usuata secreta se dechiara prin directiune de membri noi alesi ai Asociatiunei, insarcinandu-se notariulu cu estradarea diplomeloru indatinate, pre partea acelor'a sî matricularea loru in prot. memb. Asociatiunei, — totu odata prot. de licuidare mai susu espusu se estradà comissiunei censuratóre pentru ulteriór'a afacere. Iéra despre sum'a de 50 fl. transpusa prin colectantele mai susu numitu perceptorulu Asociatiunei se insarcinà a estradá cuitantiele prescrise pre partea solvitoriloru respectivi, sî a le tramite dlui colectante spre inmanuarea loru.

117. Colectantele din Bocusegu dlu not. com. din Munereu Iosifu Ilie substerne simpliciter protocolulu de licuidare despre membrii restantieri ai Asociatiunei din anii primitivi 1863/64 din care se vede apriatu ca toti membrii de acolo (Ce se vede? Lipsesce de ací. Red.)

Determinatu: Se estradà comissiunei censuratórie pentru darea opiniunei ulterióre. —

(Va urmá.)

Romani'a.

Ni se tramite dela Bucuresci urmatórele:

Domnule Redactoru! Comitetulu instituitu pentru radicarea unui monumentu ilustrului inventatoriu alu tipografiei Ioanu Gutenberg, precum sî a doi români, cari au introdusu sî patronatu acésta arta in Romani'a, ve róga sa bine-voiti a publicá in colónele stimabilului dîuariu ce redactati, urmatoriulu „Apelu“:

Suntemu siguri, dle redactoru, ca prin influinti'a de care se bucura diuariulu d-vóstre, vomu gasí unu spriginu destulu de fórte pentru realisarea dorintiei nóstre.

APELU!

Subsemnatii, formandu comitetulu societâtiei pentru radicarea unui monumentu ilustrului barbatu Ioanu Gutenberg, indemnati de amatorii progresului sî de incuragiatorii meritului, intrunindu-ne in siedinti'a dela 2 Iuliu 1869 amu deliberatu, conformu statuteloru, pentru radicarea acestui monumentu. Ioanu Gutenberg, insufletitu de schintei'a geniului sî amórea progresului sciintieloru, prin sacrificii si privatiuni de totu feliulu, a inventatu art'a tipografiei care, mai târdiu, a pusu omenirea in positiune nu numai de a cugetá, de a inventá, a inscrie fapte istorice ce aru fi remasu in uitare, ci sî de a le comunicá cu cea mai mare inlesnire, in totu loculu.

Ioanu Gutenberg este acel'a, care ne face sa vorbimu de pressa, de acelu eminentu inainte mergatoriu alu civilisatiunei si progresului. Elu ne arata astadi a cunósce unde e lumin'a si adeverulu cari, fâra art'a tipografiei, aru fi remasu necunoscute pentru totu-déun'a.

Acestu adeveru, atâtu de incontestabile, ne a pusu in positiune sa luâmu decisiunea, noi subsemnati, alesi de cei ce au bine-voitu a lua acésta frumósa sî nobila initiativa, ca sa facemu unu „Apelu“ câtra toti acei'a cari, ca sî noi, voru recunósce, cá Ioanu Gutenberg a adusu cele mai mari servicii omenirei. Depinde acum de acei'a câtra cari ne adresâmu, a corespunde la acestu „Apelu“ ca astufeliu, sa putemu realisá acésta laudabila dorintia, sî a face cá sî Romani'a sa poseda unu monumentu in onórea sî memori'a marelui sî ilustrului barbatu Ioanu Gutenberg precum sî a doi români cari, cei dintâiu, au introdusu sî patronatu art'a tipografiei in patri'a nóstra.

Listele de subscriptiune se impartu de câtra membrii comitetului la toti acei'a, cari voru binevoí a primí o asemene insarcinare, iéra pentru acei'a, cari voru dorí a corespunde de a dreptulu cu comitetulu se voru adresá la „tipografi'a lucratoriloru asociati“ din capitale, pasagiulu românu, unde asemenea se voru gasí liste de subscriptiune.

I. Eliadu Radulescu. P. Gradisteanu, I. Weis, C. S. Marcovici, M. Zamfirescu, P. Ispirescu, Sc. Walter, C. Marginénu, G. Dianu, Fr. Göbl, C. N. Radulescu, P. Jorjanu, G. Bilciurescu, I. W. Socec, A. Luchidi.

Dlui ministru alu Culteloru si instructiunei publice:

Domnule ministre! A trebuitu se me grabescu si se me intorcu, dupa o escursiune de patru dieci sî trei de dîle.

In aceste patru-dieci sî trei de dile amu esploratu trei-spre-diece cetâti dace si române, ale câror'a planuri de situatiune voiu avé onore a le inaintá ministeriului preste putiene dile, spre a se depune lânga cele-lalte dóue ce v'amu supusu mai dinainte.

Amu desgropatu patru sarcofage de pétra, dintre cari dóue intacte sî fórte frumóse, pentru cari amu luatu disposicione a se puté aduce la museulu natiunalu, unde'si potu avé loculu loru meritatu; sî amu adunatu multime de obiecte, monuminte in petri, in pamenturi, in bronzu, feru, argintu sî auru, despre cari voiu avé onórea a ve supune o relatiune in detailu in timpulu ce voiu poté scurtá mai multu.

Ve rogu, domnule ministre, in interesulu sciintieloru archiologice, se bine-voiti o ordoná se mi se tramita catu mai in graba unu bunu desemnatoriu spre a reproduce formele acestoru monuminte, in pregatirea unui album archeologicu daco-romanu.

(Semnatu) Presied. comitetului Archeologicu Cesare Bolliacu. „Tromp. Carp.“

Tabar'a-Furceni, 21 Augustu.

Manevrele esecutate astadi, sub ordinile dlui generalu Macedonski, s'au facutu dupa urmatórele dispositiuni:

O avangarda din siése batalióne, artileria sî cavaleria necesara, au inaintatu sî a intalnitu pre inamicu; corpulu principalu a venitu a intarí prin o brigada aripa stânga a avangardei, pre cându o alta brigada a aceluia-si corpu veniá de se asiediá pre arip'a drépta a avangardei in oblicu, luându arip'a sea drépta inainte; focurile incrucisiate ale acestoru dóue linii presupunea pre inamicu debordatu sî fortiatu a se retrage. Unu atacu generalu cu baioneta facutu de tóta lini'a, se intarí prin o descarcare a cavaleriei sî terminá respingerea inamicului. Dupa terminarea manevrei, Mari'a Sea primì defilarea trupeloru, esprimà satisfactiunea sea sî trecu in inspectie dorobantii, adunati in tabara, cari executara miscâri de escadronu sî focuri in cariera facuta de fia care dorobantiu in gón'a calului asupr'a unei tînte asiediate spre acestu scopu.

Tabor'a Furceni, 21 Aug.

Singur'a trupa, ce inca nu fusese trecuta in revista, compani'a de pontonieri, a fostu astadi inspectata de Mari'a Sea. Dens'a primí ordine a aruncá unu podu cu pontónele sele preste Siretu. In tempu de 3 patrarie de óre pontonele fura descarcate, grindile asiediate pre blânile asternute cu o linisce sî precissiune démna de tóta laud'a. Déca materialulu aru fi fostu compusu de pantonu mai multu, malurile Siritului aru fi fostu impreunate prin unu podu solidu, preste care tóte trupele aru fi pututu trece cu securantia. La 3 óre Mari'a Sea porní cu tóte trupele din tabera, pentru a esecutá marile manevre, ce suntu destinate a finí esercitiele cele mari ale anului curentu. Acésta manevra va durá dóue dile, despartita prin unu bivuacu, asiediatu lânga orasiulu Tecuciu. Unu inimicu presupusu de a vení despre média-nópte ocupa orasiulu Tecuciu; rolulu trupeloru din tabera erá a respinge pre acestu inimicu. Pentru acést'a trupele formara avangard'a, corpulu principale sî reserv'a dictata de regulele tactice pornira din tabera sub acoperementulu eclèoriloru sî a detasiamenteloru laterale; sî, fiindu surprinse de nópte, intrara in bivuacu, lânga Tecuciu, pentru a ascépta ací reversarea dîoriloru, cându densele voru continuá lupt'a presupusa. Dupa o óra, bivuaculu erá intocmitu sî hran'a de sér'a erá gat'a, pentru a se distribuí soldatiloru, cari au obtienutu, prin atitudinea loru, multiamirele Mariei Sele.

(Monitorulu.)

Varietâti.

*** Conferintie de invetiatori au fostu luni, marti cu invetiatorii din tractulu protopresviterale alu Mercurei; eri se incepura cele ale invetiatoriloru din ambe tracturile protopresviterali ale Sabiiului. De mai departe audîmu ca in Sacele au fostu conferintie de invetiatori din tracturile Brasiovului. Credemu ca domnii respectivi ne voru pune in stare de a face cunoscute mai largu sî resultatele conferintieloru.

* Escelenti'a Sea Comandantele generalu Ld. MC. bar. Rodich, carele nu numai cu vre-o câtev'a dile mai nainte sosí aici, a plecatu alalta-ieri la M. Vasarhely.

LIST'A

despre numerii sortiuriloru trasi la ocasiunea sortiturei filantropice arangiate in folosulu fondului Asociatiunei natiunale in Aradu, pentru cultur'a poporului românu, sî esecutate, in ór'a de repausu a petrecerei de dantiu tienuta la 1 Septemvre nou 1869.

Numerulu		Descrierea castigului	Numele donatoriului
Sortiului trasu	Castigului		
83	36	O perina de divanu, brodarita cu pantlica de catifea négra mf. pr.	Dsiór'a Elis'a Brancoviciu din Caransebesiu.
171	26	O casseta.	Dn'a Ecatarin'a de Mocioni din Pest'a.
183	50	O corfitia de ferésta din margele, decorata cu flori facute mf. pr.	Dsiór'a Alessandr'a Popoviciu din Bichisiu.
209	64	Unu orologieriu brodaritu mf. pr.	Dsiór'a Ilc'a Lupu din B.-Comlosiu.
286	148	O stregatóre de pene din postavu cu margele mf. pr.	Dsiór'a Melani'a Vancu din Siri'a.
253	150	Unu aratatoriu pentru cârti de cetitu brodaritu cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Andreeviciu din Caransebesiu.
673	6	O perdea lata cu catifea pentru clopotielu lucrata cu margele in brodaria, mf. pr.	Dsiórele An'a sî Paulin'a Dunc'a din Sabiiu.

Numerulu Sortiului trasu	Numerulu Castigului	Descrierea castigului	Numele donatoriului
644	13	O perina rotunda de canapea, brodaria cuprinse in cretie de metasa; mf. pr.	Dn'a Olg'a Missiciu nasc. Popescu din Aradu.
725	92	Unu aternagiu de stergura decoratu cu brodaria mf. pr.	Dsiór'a Corneli'a Cadariu din Chiseseu.
797	157	Unu aratatoriu pentru cârti de cetitu brodaritu cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Sabin'a Nichiciu, din Aradu.
859	70	O cotaritia de parete legata din margele colorite mf pr.	Dsiór'a Emili'a Cornea din Chis-Ineu.
1011	159	2 sfesnice de argintu.	Dn'a An'a Philimonu nascuta Crippu din Pecic'a.
1047	139	O corfa de margele pentru ferésta, mf. pr.	Dn'a Angelin'a Dogariu nasc. Arcosi, din Aradu.
1107	122	O corfa de bilete, cusuta din margele cu garnitura.	Dsiór'a Corneli'a Lazaru din Oradea-Mare.
1139	155	Unu aternagiu de orologiu, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Tienea, din Caransebesiu.
1167	105	O masaritia de batistu, dintalita, mf. pr.	Dn'a Alessandru Magdu din Sioimusiu.
1191	73	Papuci brodariti mf. pr.	Dsiór'a Ermin'a Bocsianu din Curticiu.
1296	7	Unu covoru tiesutu din lâna colorita mf. pr.	Dn'a Mari'a Moldovanu din Siri'a.
1361	153	Unu tienatoriu de bumbusce in form'a unui iepure pre o tasa, cu ghirlanda de rose mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Iliciu, din Aradu.
1364	11	O perina cadrata de canapea lucru de brodariacu cordele in colori diferite, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Romanu din Aradu.
1391	20	O mapa de scrisu.	Dn'a Ecaterin'a de Mocioni din Pest'a.
1392	23	Unu aternagiu de vestminte ,politura de lemnu, decorata cu lucru de brodaria.	Dn'a Gabriel'a Ionescu n. Gergureviciu din Aradu.
1395	63	Unu portagiu de cigare sî notitie, lucratu in fire aurite.	Dsiór'a Emili'a Popu din Selesiu.
1595	61	O caciula comoda de catifea brodarita cu fire de argintu auru mf. pr.	Dsiór'a Zen'a Monti'a din Sicul'a.

(Va urmá.)

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a asterne pâna la numitulu terminu, subscrisului comitetu parochiale, concursele loru indiestrate cu documentele inaltu prescrise sî adresate câtra venerabilulu scaunu protopopescu I alu Brasiovului.

Stupini, 15 Augustu 1869.

Comitetulu parochiale alu comunei gr. or. din Stupini.

Ioane Massimilianu, parochu sî presiedinte.

Concursu.

La scól'a capitale gr. or. din Hatiegu, se escrie concursu pentru dóue posturi de invetiatori, sî anumitu pentru

a) Unu invetiatoriu de clas'a I sî II, cu unu salariu anualu de 300 v. a. cuartiru naturalu sî trei orgii lemne focale.

b) Unu invetiatoriu de clas'a III sî IV carele va fi totu odata sî diriginte, cu unu salariu anualu de 400 fl. v. a. cuartiru naturalu sî 3 orgii lemne focale.

Doritorii de a competá la aceste posturi — fiindu de religiunea gr. or. — au a documentá, ca suntu pedagogi séu clerici absoluti, ca au cunoscinti'a limbiloru patriei sî portare buna morala sî politica; asternendu-si documintele la subscrisulu comitetu parochialu, sî anumitu la mân'a subscrisului celu multu pâna in 1 Octobre calend. vechiu 1869.

Dela comitetulu parochialu gr-or. din Hatiegu.

I. Ratiu
Presiedinte.

(2—3)

(3—2) **Concursu.**

La scól'a capitale gr. or. clas'a II din Lugosiu, este lipsa de unu suplentu invetiatorescu, cu care postu este impreunatu unu salariu anuale de 150 fl. v. a. sî 60 fl. v. a. pentru cortelu, 10 meti de grâu sî patru orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu poftiti pâna in 14 Septemvre a. c. calend. vechiu, recursele loru indiestrate cu documentele prescrise, despre cualificatiunea receruta prin art. de lege XXXVIII din 1868, tóte timbrate cuviincios; a le adresá câtra: sinodulu parochiale alu comunei gr. or. din Lugosiu. —

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Lugosiu in 10 Augustu 1869.

G. Pesteanu, Presiedinte.

4—2 **Concursu.**

Devenindu statiunea invetiatorésca dela scól'a gr. or. populara din comun'a Talmacelu in vacantie, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 dîle a lunei lui Septembre a. c. st. v. cu acést'a statiune este impreunatu unu salariu anualu de 130 fl. v. a. cortelu gratisu, lemne de focu câte voru fi de lipsa, sî grâdina de legumi.

Doritorii de a competí la acésta statiune, au a documentá: a) ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu de josu, sî cursulu pedagogicu, in institutulu archidiecesanu gr. or. din Sabiiu; b) ca suntu pre deplinu deprinsi in cantârile, sî tipiculu bisericescu; c) ca marturisescu religiunea gr. or. sî ca au purtare buna morale.

Concurentii la acésta statiune, au á-si asterne subscrisului, suplicele loru, provediute, cu documentele necesarie, pâna la terminulu susu atinsu.

Sabiiu, 20 Augustu 1869.

Ioanu Panoviciu, Protopopu gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.

(7—1) **Concursu.**

La scól'a gr. or. din comun'a Piaulu de susu protopresbiteratulu Sebesiului devenindu statiunile de invetiatorii vacante se escrie concursu sî adeca pentru:

a) Unu invetiatoriu la clas'a I, cu léfa anuale de 120 fl. v. a. 20 xr. didactru de fia-care scolariu sî 2 stângini de lemne.

b) Unu invetiatoriu la clas'a II, cu salariu la anu de 200 fl. v. a. 50 xr. didactru de totu scolariulu, 2 stângini de lemne sî cuartiru naturalu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din mentiunatele statiuni au sa-si astérna cererile si documentele: ca au absolvatu IV clase gimnasiale, cursulu pedagogicu séu clericale, au purtare morala sî politica buna sî ca sciu cantârile bisericesci, subsemnatei inspectiuni scolare tractuale pâna la 28 Sept. 1869 cal. vechiu.

Inspectiunea scolara gr. or.
Sebesiu 26 Aug. 1869.
pentru comitetulu parochiale
I. Tipeiu, Protop.

(6—1) **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori, la scól'a confessiunale gr. or. din Abrudu, sî Abrudusatu, se deschide concursu.

Emolumentele suntu:

a) la scól'a gr. or. din Abrudu, cu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de incalditu,

b) la scól'a din Abrudu-satu, salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de incalditu.

Concurentii au de a-si substerne petitiunile la subscrisulu Inspectoratu scolare, celu multu pâna la 15 Septemvre a. c. provediute cu testimonii ca au absolvatu clase gimnasiale, (câte? R) cursulu pedagogicu, ori clericalu, are deplina cunoscintia a cântului bisericescu sî moralitate nepatata.

Dela Inspectoratulu scolariu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Ioanne Gallu, Protopopu.

(7—1) **Concursu.**

La scól'a gr. or. din comun'a Heri'a tractulu Muresiului in comitatulu Aiudului, cerculu Sztbenedicu se deschide concursu pentru o statiune de unu invetiatoriu cu salariu anualu de 150 fl. v. a. cuartiru liberu si gradina.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si tramite pâna la 20 Septembre a. c. petitiunile timbrate sî provediute cu documentele necesarie, precum atestaltu de botezu, atestatu ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu, la subscris'a eforia scolare. —

Heri'a, 17 Augustu 1869.

Efori'a scólei gr. or. din Heri'a.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu in comun'a Galesiu scaunulu Selistei, cu salariu anualu de 166 fl. v. a. cuartiru liberu sî unu stânginu lemne de focu, au devenitu vacanta, pentru a cârei ocupare se deschide prin acést'a concursu pâna in 15/27 Sept. an. cur.

Concurentii, au a se adresá in scrisu documentându harnici'a loru, câtra subscris'a eforia.

Galesiu, 20 Augustu 1869.

(1—2) Efori'a scolare gr. or.

(36—3) **Concursu.**

Devenindu postulu invetiatorescu din opidulu Ili'a in vacantia, cu care este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne trebuincióse,

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite la subscrisulu urmatórele documinte: a) atestatu de botezu ca suntu de religi'a gr. oriental b) atestatu ca au absolvatu celu putienu 4. clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu s'au clericalu in institutulu archidiecesanu din Sabiiu celu multu pâna la 1. Septembre 1869.

Ili'a in 18 Augustu 1869.

Ioane Orbonasiu
Prot. inspec. scol. distr.

35—3 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scól'a populara gr. or. din Stupinile Brasiovului, de carea este legatu sî servitiulu de cantâretiu bisericescu se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Octobre a. c. cal. vechiu, cu aceea, ca salariulu anuale este de 180 fl. v. a., cuartiru naturale sî 3 orgii de lemne..

Ioanu Bogorinu,

maiestru cismariu se recomanda prin acést'a on. publicu, cá unulu carele primesce totu feliulu de insarcinâri ce cadu in sfer'a acestei meserii, constea acelea din lucru tocmitu séu din lucru gat'a. Intempinarea ce au avutu pâna acum lu incuragiéza a-si oferá servitiele sî unui on. publicu mai mare. Lucratori'a sea se afla in Sabiiu, strad'a Turnului. **Nr. 1075.**

(5—2)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 69. ANULU XVII.

Sabiiu, in 31 Augustu (12 Sept.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ.) si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. siruln, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Se vorbesce ca diet'a Ungariei se va redeschide in 16 Octobre.

Diet'a Croatiei, carea e activa, a instalatu cu solemnitate pre ban. Rauch de Banu alu Croatiei. Solemnitatea se spune ca a fostu pompósa, déra déca a fostu sî simtíta de natiunea croata intréga nu se scrie.

Galitianii se decidu parte pentru tramiterea deputatiloru in senatulu imperiale, parte pentru netramitere. De ací urméza cérta, carea in diet'a tierei se va manifestá sî mai bine. Unii se temu ca guvernulu cislaitanu va jucá pre nevinovatulu necajitu sî va disólve diet'a, dându-i prilegiu la acést'a galitianii insi-si.

In Boemi'a s'a serbatu memori'a lui Ioanu Hus, carele a muritu in secululu alu 14 arsu de viu, fiindu osenditu de ierarchi'a rom. cat. pentru unele invetiaturi dogmatice ale sele. Solemnitatea a avutu o asistintia numerósa de poporulu cechicu. Serbarea a decursu in linisce.

O adunare de protestanti in Stuttgart, urmându esemplului celei din Worms, a datu o dechiaratiune aspra contra epistolei papali, prin carea chiama pre protestanti la conciliu. Inainte de tóte adunarea nu recunósce in dechiaratiunea sea papei dreptulu de a se adresá câtra protestanti sî de a fi pap'a pastoriulu crestinatâtiei intregi. Astfeliu de limbagiu nu voiesce sa-lu intieléga. Pap'a are dreptu a se adresá numai câtra acei ce credu ca elu are missiunea aceea. Evangelicii nu recunoscu pre pap'a de capu alu crestinatâtiei, (câci acest'a e Iisusu Christosu), ci numai episcopu alu Romei séu parochu alu bisericiloru din Rom'a sî alu celoru ce de voi'a loru s'au supusu densului.... Ei nu sciu de nici o constitutiune bisericésca asiediata prin vointi'a legislatória a lui Iisusu Christosu cu atâtu mai putienu de o monarchia bisericésca intemeiata cu Petru sî data mostenire episcopiloru din Rom'a .... — Va se dîca protestantii nici umbra de vre-o legatura nu sufere intre ei sî biseric'a Romei de carea se tienura pâna la Luther.

In senatulu francesu despre care dâmu mai la vale unele date a facutu sensatiune cuventarea principelui Napoleonu. Cuventarea acést'a, sustienu unele dîuarie, ca e o recomandatiune la regentia, pentru casulu cându Napoleonu III aru inchide ochii. Altele vedu in trens'a voi'a decisa a imperatului de a introduce in Franci'a regimulu parlamentariu. — In 6 Septemvre n. s'a prorogatu siedintiele senatului. Senatorii s'au despartîtu strigându: „sa traiésca imperatulu!“

Domnitoriulu Romaniei a plecatu sa-si cerceteze parintii, carii se afla in Elveti'a. Cu ocasiunea acést'a va cercetá sî pre imperatulu Austriei, pre imperatulu Franciei sî pre Regele Prussiei.

Corpurile legislative in Romani'a s'a deschisu dupa cum erá anunciatu mai dinainte. Cuventulu de tronu lu publicâmu la rubric'a respectiva.

Missiunea femeei in societatea omenésea.

(Urmare sî fine.)

Sa vedemu acum, care femeia voiesce emancipatiunea, cea dela sate séu cea dela orasie?

Femei'a de pre sate 'si cunósce positiunea sea sî scie datorintiele sele sî scie totu odata, care este missiunea unei femei. Cumca ea-si recunósce in seriositate sî debilitatea naturei ei potemu vedé sî din aceea, ca ea cându merge unde-va cu barbatulu seu, elu merge inainte sî ea dupa elu, tienendu-se de otarirea compunatoriloru tipicului dela cununia, unde muierea merge dupa barbatu (impregiurulu sfesniceloru). Ea nu se mesteca in vorba cându barbatulu ei vorbesce cu cine-va sî se pórta preste totu cu tóta sfiél'a fatia cu barbatulu seu. Recunoscinti'a acést'a nici nu-i aduce in gându, cá sa-si dorésca vre-o emancipatiune. Ea e multiamita cu positiunea ei ce o are in societatea omenésca, sî nu doresce o alta schimbare. Insa comoditatea unoru dame dela orasie sî ideile animate sî calduróse ale adoratoriloru loru le face pre aceste a-si uitá destinatiunea sî problem'a cea adeverata a unei femei.

Voiescu cu totu adinsulu a-si schimbá firea femeiésca a se departá dela natura. Idealistii séu fantasticii emancipatiunei voiescu, cá femeile se invetie jur'a sî se fia judecatórie sî representante in dietele tierei, se fia doctori de medicina etc. sî nu cugeta, ca cine se crésca acasa copiii cu laptele nutritoriu de mama, cine se pórte economi'a casei, etc. séu voiescu d-loru, ca muierea judecându, in dieta séu de pre catedra se propuna cu copilulu in bratie séu se dee rol'a femeiésca barbatului, sa-lu faca pre elu femeia sî femei'a sa se faca barbatu? A fi ambi pre o trépta egala, ambi judecatori, medicinisti, filosofi sî mai scie Ddieu ce e contra firei, sî pentru aceea in zadaru dîce dlu Marienescu, ca precum tóte ideile mari trecendu prin lupte crancine au eluptatu totusi victoria mai pre urma — d. e. ide'a libertâtiei sî a natiunalitâtiei, — asiá va eluptá victori'a sî ide'a acést'a, câci ide'a emancipatiunei nu se póte asemená cu acele, ca e in contra naturei e contraria firei femeesci sî prin urmare nu se va realisá pre deplinu nici odata. Nu dîcu ca femei'a, fâra de a fi mama de copii séu maritata, n'aru puté sevarsî unele lucruri cari le sevarsiescu la noi barbatii, de es. a se aplicá pre la posta, telegrafe sî la alte ocupatiuni mechanice. Aceea se póte sî vedemu ca sî suntu femei aplicate la astfeliu de lucruri prin Americ'a sî chiaru sî in Europ'a in unele locuri. Ba vedemu unele femei ocupându-se sî cu literatur'a, cu medicin'a sî preste totu cu sciintiele, insa acést'a nu este regula, e numai o esceptiune; sî apoi femeile aceste nu suntu mame de familia, nu le léga amóre barbatului sî a pruncilloru de vétr'a casei, ci suntu nisce femei, cari póte si-au perdutu speranti'a maritisiului sî in positiunea acést'a 'si formeza fantasie, ce suntu contrarie firei sî naturei loru. Firea femeiésca dupa cum e in genere cunoscutu nu da nici o garantia despre impartialitatea ei cându s'aru aplicá cá judecatoriu, sî cu atât'a mai putiena garantia la pastrarea secreteloru oficióse. Retacu deocamdata abnormitâtile cele multe, ce s'aru puté nasce cu realisarea ideei de emancipatiune, sî constatezu dicerea românului „ca de se va intemplá sî acést'a apoi e aprópe cód'a vécului“.

Dara sa vedemu in fine, care este problem'a cea adeverata a unei femei? Cá sa se lupte in idealismu dupa idei nefiresci sî prin urmare nerealisabile séu se cugete cu seriositatate la positiunea ce o ocupa in societatea omenésca sî sa se straduiésca la perfectiunarea problemei sele celei adeverate sî celei sublime.

Nu credu se fia vre-o femeia, care de-sî nu si-o implinesce celu putienu se nu-si cunósca chiamarea sea cea adeverata, adeca a nasce fii, a-i cresce in virtute sî moralitate si a dá ajutoriu imprumutatu barbatului, va se dica a grigí de casa sî de masa a tienea ordinea cuvenita in cele din launtru ale familiei sî a se ingrigí pentru curatieni'a tuturor'a, pâna cându barbatulu pre ori-ce sfera a activitâtiei se nisuiesce a castigá cele trebuincióse spre sustienerea vietiei sî spre ajungerea la fericirea destinata ómeniloru pamenteni. Cându damele nóstre aru nisuí a se perfectiuná in tempulu celu liberu, in care cetescu romantie sî alte secaturi ce iritéza sensualismulu sî le facu necredincióse casniciei loru, tragendu dupa sine nefericirea familiei intregi, aru nesuí dicu a se perfectioná in sciintia cu folosu practicu pentru familia sî pentru economi'a casei, aru face cu multu mai multu servitiu societâtiei omenesci, cá prin idei stravagante de a se egalisá barbatiloru. Au nu li se da loru destula preferintia prin societâti sî la tóta ocasiunea, nu li se inchina loru cavaleri sî nu se pórta barbatii fatia cu ele cu observatiunea cea mai scrupulósa numai cá sa nu le vateme finulu loru simtiementu. Le saruta mânile, le pórta vestmintele ce le suntu molestе, le punu se siéda in fruntea mesei, sî le facu tóte servitiurile cu putintia. Sî ele neindestulite cu atâtea prerogative asiá dicendu privilegie, poftescu mai multu, doresеu sa-si schimbe natur'a sî se fia cá barbati. Sermanele ele sî uita cà cu drepturile cele au barbati suntu impreunate fórte multe datorintie, d. e datorinti'a de a militá, de a preveghiá sî a ostení dî sî nópte pre drumuri prin tieri indepartate pentru câstigarea celoru necesarie, de a descinde in adâncululu pamentului sî ascinde in vaporósele regiuni ale muntiloru pentru de a inventa câti nóue spre perfectiunarea scientieloru s. alt. s. alt. — Tóte aceste suntu greutâti, cari damele nóstre s'aru multiamí ale purtá. Déca nu voiescu se militéze, déca nu voiescu se pórte negotiatiuni intínse preste mare sî uscatu sî déca nu voiescu se primésca sî alte greutâti ale barbatiloru, remâna in starea in care se afla, primésca complimentele barbatiloru, ce li se oferescu din caus'a debilitâtiei firei loru, remâna prelânga privilegiele cele au dejá, cá se nule umble cá la o dama in Londonu intr'o adunare, la care se pertractá tocmai emancipatiunea femeiloru; acolo fiindu tóta sal'a plina de dame sî barbati asiá incâtu nu mai erá locu de siedintu, vine mai tardiu o dama sî fiindu scaunele ocupate stá sî n'avea unde se siéda; unu barbatu, care siedea in apropiare se scóla sî ei face locu, o intréba insa intr'aceea de a venitu sî Dneaei de a disputá pentru emancipatiune. La respunsulu afirmativu barbatulu se pune iéra sî siede dîcându: — „de voiesci se fii barbatu, sei aibi drepturile loru binevoiesce a stá déca n'ai locu.“ Sub astfeliu de impregiurâri perdiându-si complimentele sî starea privilegiata curendu s'aru saturá damele nóstre de emancipatiune sî siaru dorí cá israelitii din pustia ólele cu carne din Egiptu.

Domnisiór'a Constanti'a Dunc'a imbarbatéza in disertatiunea sea tienuta cu ocasionea adunârei generale a Asociatiunei trecute, pre femeile române cá se fie lucratóre cá femeia dela sate sî tempulu celu multu celu intrebuintiéza numai cá se fie o dî frumóse, salu intrebuintieze spre infrumsetiarea spiritului sî nobilarea inimei; câci numai asiá voru putea ajunge la starea aceea cele compete adeca la egal'a indreptatíre.“ Cându n'aru fi disu Dsiór'a cele dóue cuvinte din urma, ce au disu mai susu aru avea mare pretiu, insa ideile Dsiórei de egal'a indreptatíre fiindu cà a tuturoru emancipatoriloru necugetate cu seriositate perdu valórea doctrineloru celoru mai frumóse.

Insa se nu me estindu mai departe, binevoiesca damele nóstre a luá de modelu pre femei'a româna dela sate, imitéze-o in frumseti'a spiritului sî nobilimea inimei sî straduiasca-se sub impregiurârile sele mai favorabile a-si chivernisí cas'a sî a-si cresce pruncii cu iubire de maica adeverata sî fia sigura ca-si uita de emancipatiune sî cunoscendu-si sî implinindu-si missiunea sea cea adeverata se va aflá fericita in midiloculu familiei sele in midiloculu fetieloru vesele ce o incungiura numindu-o cu cuventulu celu dulce „mama“ sî nu-si va dorí alta stare mai libera, mai egale sî mai drépta firei sî naturei sele.

N. Pr....nu.

Din senatulu francezu.

Parisu, 8 Septembre. 1869.

Senatulu sî incepú ieri desbaterile despre proiectulu unui senatusconsultu, ce i s'a propusu, referitoriu la schimbârile cunoscute ale constitutiunei din 1852 sî a senatului consulteloru din 1852 sî 1861. Mai anteiu vorbí contele Boulay (dela Meurthe). E in contr'a propunerei, temendu-se, ca se voru perde urmârile cele bune ale constitutiunei din 1852. Arata abusurile, ce s'a facutu cu reformele din 24 Novembre sî 19 Ian. Partisanii propunerei dicu, ca Franci'a e satula de „regimulu personalu, dara nu e nice unu regimu personalu.“ Arata cum e de marginitu imperatulu prin cameri. Dice ca o coalitiune ascunsa a proiectatu aceste reforme, carea tintesce a ajunge la ministeriu, dar va fi resturnata de alta partida, sî asiá diferitele partide se voru resturná un'a pre alt'a. Numai in mânile partidei conservative jace binele tierei. Deaceea se invoiesce numai cu unele determinatiuni ale senatusconsultului.

Dlu Quentin-Bauchart dice ca o reintórcere la constitutiunea din 1852 nu e cu putintia. Vorbirea lui e o cercumscriere a raportului comissiunei a cârei secretariu a fostu.

Generalulu de Larue nu e in contr'a propunerei in genere. Dlu Monier dela Sizerane apara senatusconsultulu, care aru fi purcesu din initiativ'a imperatului.

Dlu Larabit inca acceptéza propunerea.

Principele Napoleonu. Nunumai ca voiesce a ilustrá senatusconsultulu presentu, ci sî a cercetá, ce schimbâri aru mai fi de lipsa, spre a face din constitutiune unu intregu mai omogenu, mai compactu. Mai intâiu de tóte voiesce a aduce omagiu de multiamire suveranului, care intreprinde in mediulocu pâcei unu opu asiá insemnatu, precum e straformarea imperiului autoritariu in unu imperiu liberalu. La latirea reformei, ce o va propune elu, vorbitoriulu, nu lu conduce nice unu simtiu de opositiune; devotatiunea lui nu numai pentru imperatu ci sî pentru fiiulu seu e sincera: tóta lumea o scie acést'a, totusi e bine a o repetí. (Aplause. Baronu Heeckeren: Nu m'amu indoitu nice odata despre acést'a.) Interesele sele precum sî aplecârile sele suntu legate strinsu de imperiu. (Fórte bine!)

Evolutiunea, ce se petrece acum'a, a spriginit'o inca de multu, cá sî libertatea de presa sî de reuniuni, cari imparte s'au concesu prin epistol'a din 19 Ianuariu sî cari inca trebuie intregite prin pracsa. Astadi e vorb'a despre o reforma parlamentaria, ceea ce e o intreprindere insemnata, sî i pare reu, ca nu vede o incredere deplina in raportulu comissiunei. Se primescu propunerile regimului, se aprobéza, dar numai cu óre-si care reservatiune, cá cându aru fi unu simplu esperimentu.

Dlu de Maupas: Nu toti membrii comissiunei, printiulu meu. Presiedintele Rouher: Nici unulu. Mai multi senatori: Nici senatulu.

Principele Napoleonu continua ca celu putienu acést'a a fostu parerea sea, sî lips'a acést'a de incredere credea, ca a fostu caus'a de reformele nu a avutu in tiéra efectulu doritu. Elu insu-si le primesce cu deplina incredere; numai inimicii cei neimpacaveri ai imperiului se indoiescu, ca imperiulu se póte uní cu libertatea; cându aude acést'a dela amici ai regimului, atunci privesce numai cu frica la influinti'a loru in ocasiuni decidietórie. Libertatea trecendu póte vení in umbra, dar in sfarsîtu totu ea e totudeun'a turnulu luminatoriu, câtra care mergu tóte popórele civilisate. Impulsulu acest'a spre propasîre nu se póte oprí: trebuie dar a nisuí; cá imperiulu se traiésca cu libertatea sî se va vedé, cumca acést'a e cu putintia. Numai trebuie sa'si arda imperiulu pentru totu-déun'a nâile dupa sine. A guverná nu insemnéza a se opune, ci a ascultá numai opiniunea publica cea adeverata. Purcediendu de aicea dechiara vorbitoriulu, cá in tóte ramurile administratiunei suntu de lipsa reforme. Pre câmpulu politicei trebuie sa fie unu progresu continuu, cá sî pre câmpulu industriei. Asfeliu a trecutu sî Napoleonu I. dupa constitutiunea din anulu VIII cu constitutiunea din a. 1815 sinceru la sistem'a constitutionale. Nu trebuie sa se dica, ca s'a facutu cercare dejá cu sistem'a acést'a sî nu a succesu; in amendóue renduri, pre timpulu restauratiunei sî sub monarchi'a din Iuliu s'a tractatu in modu gresîtu. Déca voiesce cineva sa astepte, pâna ce nu voru mai fi partide inimice, atunci trebuie sa astepte pâna in vecii veciloru; din contra se voru nimici pretendentii dându-se libertatea. Togmai asiá de gresîtu este, a dice, ca libertatea e unu articulu introdusu din Angli'a. Libertatea nu e nice englezésca, nice prussienésca, nu e nice austriaca nice francezésca, ci e curatu omenésca sî precum frumseti'a insa-si asiá nu are nice ea forme mai multe sî diferite, Sî elu e de parere, ca trebuie sa procéda cu cercumspectiune sî cu moderatiune, dara sa sî mérga pâna unde cere lips'a. Pre dóue câli se póte procede: prin plebiscitu sî prin senatusconsultu. Apróba, ca s'a alesu celu din urma. Plebiscitulu are numai aparinti'a democratiei sî pretensiunea, cá sa ia parte totu poporulu la legislatiune, se baséza pre o retacire. Numai in casurile cele mai estreme sa sa aplice plebiscitulu sî numai cá mndiulocu in contr'a unei rovolutiuni. Cu tóte acestea, se póte apelá la plebiscitu in impregiurâri estraordinarie, p. e. cându vine la intrebare dinasti'a séu la intrebarea despre resbelu sî pace, in scurtu, cându e vorb'a despre unu dá séu nu sî sî atunci sa se faca numai sub conditiune, déca cei intrebati intielegu bine, despre ce se intréba. In tóte cele-lalte casuri plebiscitulu e o ratacire sî o apelatiune a imperatului directe câtra poporu arata, ca trebuie sa fie in desbinare cu representantii tierei. De acea regimulu bine a facutu, ca si-a luatu refugiulu la unu senatusconsultu.

Constitutiunea din 1852 sî a implinitu detori'a sea sî acum'a trebuie schimbata din fundamentu; ea a fostu menita pentru o dictatura republicana, a prtmiau intr'aceea prin actele din 1860, 1867 sî 1869 loviturî sensibile sî acum'a se clatina din basea sea. Senatusconsultulu cuprinde numai ceva bunu, dar nu tóte cele bune. Raportulu comissiunei a uitatu in laud'a sea despre trecutu togmai cele patru evenemінte capitale ale imperiului, adeca: resbelulu din Crime'a, resbelulu italianu, reformele de negotiu sî amnestiile. Vorbitoriulu inaltia din parte-si aceste patru acte cu lauda sî entusiasmu sî trece apoi la cele cinci defecte, ce dîce, ca le a descoperitu in senatusconsultu.

Mai anteiu, co se tiene de cestiunea responsabilitâtiei, responsabilitatea imperatului nu e determinata, aterna in aeru, ceea ce a esistatu insa pentru capulu statului sî in constitutiunile de mai inainte, in instanti'a din urma; ea e, déca cauta cine-va, unu ce sublimu unu ce imposantu, dara nici de cum unu ce practicu, ce-va ce poti apucá cu mân'a, sî de aceea nici decum nu eschide respunsabilitatea ministriloru. In privinti'a acést'a insa nu vorbesce destulu de chiaru propunerea sî raportulu comissiunei; câci nu se spune cui suntu responsabili ministrii. Aru fi trebuitu sa se adauge: cameriloru.

Presiedintele Rouher: sî tierei.

Principele Napoleonu: Asiá, tierei representata prin cameri.

Presied. Rouher: Acelei'a i suntu responsabili. (Aprobare)

Principele Napoleonu: Despre aceea insa nu se vorbesce nimic'a in articululu 2 sî aru fi trebuitu sa se adauge; câci responsabilitatea ministriloru trebuie sa fia pre tóta diu'a, aprehensibila sî practica. Alu doilea defectu lu vede in rol'a senatului. Elu spriginesce din convictiune sistem'a de dóue cameri, senatulu insa trebuie sa fia in adeveru, ce se atinge de influinti'a sea, a dóu'a camera, nu-i e iertatu a avé putere constituitóre. Acést'a e unu pericolu, câci séu nu voru face nici cându intrebuintiare de puterea acést'a sî atunci e superflua, séu ca o intrebuintiéza sî atunci Ddieu sa pazésca Franci'a! Intr'o tiéra cu sufragiu universale trebuie se aiba Imperatulu, senatulu sî corpulu legislativu dimpreuna puterea constituitóre; tóte aceste subtilitâti intre lege, senatusconsultu sî intre constitutiune nu au indreptatire deplina. Constitutiunea trebuie se constea numai din nisce principii formulate câtu se póte de scurtu; tóte cele-lalte se tienu de lucrulu legislatiunei.

Nu e lucrulu principalu legea fundamentala de statu cea scrisa, ci aplicarea de tóte dîlele a regimului, numai acést'a intereséza tiér'a, sî cu totu dreptulu. Alu treile defectu, dice mai departe oratoriulu, se afla in compunerea senatului. In privinti'a acést'a elu se alaturà cu totulu la amendamentulu dlui Bonjan. Unu corpu de statu, cum e senatulu trebuie sa-si traga puterea sea din dreptulu de sufragiu universale; denumirea prin suveranu nu o va substitui acést'a nici odata. „Da, déca se afla radacinile loru in pamentulu celu roditoriu alu sufragiului universale, voru fi mai tari, cá in nisipulu celu stralucitu alu gratiei imperiale“. (Miscare.) Deocamdata voiesee vorbitoriulu a se delaturá sî determinatiunea senatusconsultului din 25 Decembre 1852, in urm'a cârui'a are dreptu imperatulu, de a presidá insusi in senatu. Alu patrulea combate vorbitoriulu legea ce opresce corpulu legislativu sî pres'a, de a discutá despre constitutiune, o lege, care sî asiá e fâra efectu, sî care mai de une-dile s'aru fi calcatu fâra frica de câtra cei 116 de interpelanti, déca nu aru fi luatu regimulu inca la tempu initiativ'a. Asemenea trebuie schimbate determinatiunile constitutiunei in privinti'a numerului deputatiloru sî a cercuriloru de alegere, numerulu acelor'a trebuie intaritu sî cercurile nu trebuie regulate dupa volnici'a unui decretu, ci organice, mai bine póte pre basea arrondissmenteloru vechi, in totu casulu insa prin lege. Defectulu alu cincilea, in fine, se referes'e la reform'a municipala. (Nelinisce.) O spune liberu. ca primarii trebuie sa fie denumiti de consiliele municipali. Nu voiesce a secá astadi materi'a acestei cestiuni grele, cunósce sî dauuele reformei acestei'a, dar dupa o precugetare matura s'a convinsu, ca avantagiele preeumpanescu. Poftesce ca cestiunea acést'a sa se reserve unei deslegâri legate sî deocamdata sa se suspinda numai determinatiunea constitutiunei, care concede regimului dreptulu, de a denumí pre primari insusi fâra de consiliarii municipali. Acést'a desiguru nu e cu pericolu sî pre fiitoriu totu i remâne regimului arm'a, a disólve consiliulu municipalu sî a denumí o comissiune municipala. Cu ocasiunea acést'a recomeuda verbitoriulu inca publicitatea siedintieloru a consilieloru municipali.

Vorbitoriulu incheia: ca trebuie se intrerumpa, de-sî aru mai avea multe la inima. A aratatu impedecamintele ce stau in cale la intemeierea unui imperiu liberalu, care e visulu tierei sele intregí sî tient'a tuturoru nisuintieloru sele. Cu tóte ca discussiunea cea adeverata se va incepe inca, cându se voru pertractá singuratecele cestiuni mari: delaturarea determinatiuniloru inca esistente a legei de sigurantia, delaturarea articulului 75 alu constitutiunei din anulu VIII, regularea legala a constitutiunei orasiului Parisu, a relatiuniloru intre statu sî biserica, a instructiunei poporului fâra de a platí, a libertâtiei invetiaturei mai inalte, sî crutiârile, decentralisatiunea sî in fine despre politica esterna, cu unu cuventu, despre afaceri. Atunci nu va trebuí sa se lase dóra sa administreze unu parlamentarismu micu cetatienescu, ci vaslele va trebuí sa le sufle unu ventu democraticu sî fórte popularin. Acést'a e detori'a imperiului, geniulu séu si detorinti'a sea. Sa nu se bage in séma naluc'a cea rosia; revolutiuni amenintia in totu timpulu sî se potu evitá numai déca se primesce dela ele, ce e bunu. Agitatiunea politica inse nu e nice unu pericolu, ci din contra e roditóre sî aducatóre de bine pentru tiéra. (Miscare indelungata.)

Caransebesiu, 25 Augustu.

Cu mare sete asceptaramu se intrâmu odata in esercitiulu constitutiunei nóstre bisericesci statorite de congresulu nostru natiunale din anulu trecutu sî acum sanctiunatu de Maj Sea Imperatulu sî Regele apostolicu. Duminec'a trecuta erá acea dî dorita unde comun'a nóstra bisericésca adunata in sinodu parochialu avé sa se constitue conformu Art. II sî III sî §§-loru respectivi sa aléga comitetu parochialu sî epitropi'a parochiala. Spre acestu scopu se serbà in biseric'a catedrala din Caransebesiu unu servitiu ddieescu solemnu sî adeca pentru de a multiamí mai intâiu lui Ddieu ca amu ajunsu sa vedemu fundamentulu vietiei nóstre natiunale bisericesci intaritu, a dóu'a pentru cá Ddieu sa-si reverse darulu seu asupr'a poporului tienatoriu de acésta biserica sî se póta prosperá prin punerea in lucrare a desu mentiunateloru legi bisericesci.

Ne pare fórte reu ca inceputulu chiaru nu a remasu scutitu de unele disonantie, credemu insa sî sperâmu ca la acést'a inca e de a se aplicá dîs'a cea vechia: „ca totu inceputulu e greu“, sî ca viitoriulu ne va fi mai favoritoriu.

Fiindu ca in ori-ce viétia constitutiunale publicitatea e unu remediu bunu déca e bine intrebuintiatu, fâra de nici o ura sî studiu, trebuie se aducu la cunoscinti'a publica ca o parte insemnata din comun'a parochiala a Caransebesiului cu dreptu cuventu aru fi asceptatu, cá inainte de punerea in

lucrare a statutului acest'a sa se fia publicatu poporului, pentru ca acest'a se scie ce se cuprinde in trensulu.

Parintii nostrii insa au alesu o procedura mai scurta, pentru ca ne-au spusu cá sa alegemu comitetu parochialu sî epitropi'a sî erá pre aci ca nici din §§. ce tratéza despre aceste dóue deregatorii bisericesci sa nu audimu nici unulu, precum s'a sî intemplatu câci nu amu auditu cetindu se §§. despre agendele comitetului sî a epitropiei nimic'a.

Parintele Protopresviteru Andreevici se vede ca aflá acést'a cu atâtu mai de prisosu cu câtu Parintele Stoiacoviciu avea sî pre membrii doriti de susu laudatulu Prota scrisi pre o arthiutia in pusunariu.

Nu amu fi avutu de a face nici o esceptiune in contr'a tiedulei; amu fi astéptatu inse ca cu linisce membrii parochiei sa se póta consultá déca toti cei inscrisi suntu acceptabili séu nu sî déca majoritatea sî are sî ea candidatii sei. Dara P. Stoiacovici deo parte sî dlu I. Posta de alta parte umblau prin poporu sî diceau, ca aici avemu membrii alesi, dupa cum se afla in consignatiunea acést'a.

Procedur'a acést'a a indignatu pre multí sî antistele comunei politice vediendu acést'a indata s'a indreptatu câtra poporu cu cuvintele: Noi fratiloru suntemu astadi liberi sî suntemu majoreni, prin urmare suntemu sî in stare a judecá noi insine carii suntu barbatii in cari avemu noi incredere sî nu ne trebuie tutoratulu nimenui". Iéra câtra preotulu amintitu intorcendu-se a disu: „Lasa-ne parinte in pace, câci fiecarele sî va seí da parerea sea déca va scí mai anteiu care este chiamarea aceloru barbati pre carii voimu sa-i alegemu. Dara spre scopulu acest'a trebuie sa ni se faca mai naainte statutulu organicu cunoscutu; altmintrea alegerea nu e alegere libera."

Vediendu partea cea mai mare din poporeni ca cuvintele aceste nu folosescu nimic'a esì din biserica sî r-manendu P. Prot'a cu o parte fórte mica din poporu luá harthi'a sî dictá numele celoru ce au sa fia comitetu sî epitropi.

Amu puté insirá sî alte episode neconstitutiunali inse voiu sa fiu crutiatoriu, pentru ca nu voiescu all'a de câtu indreptare.

Preste unu (episodu) inse nu putemu trece cu vederea sî de cari episóde in viitoriu amu dorí sa nu se mai intemple. Dupa ce se incepu adeca alegerea, carea amu aretatu mai susu ca erá afara din lege, unulu din poporeni audiendu unu nume intre cele dictate de dlu Prot'a nu se putù suferi de a nu observá ca barbatulu acel'a dupa parerea sea nu aru fi corespundietoriu la chiamarea ce i se oferesce. Par. Prot'a inse in locu de a primí cu blandetie observarea, pune numai decâtu intrebarea mustratória ca observatoriulu se spuna inaintea poporului sî caus'a pentru ce sa nu póta fi cutare alesu. Intrebatulu respunde indata ca la o atare intrebare nu e indatoratu a dá deslusîri detaiate, ci e de ajunsu déca-si da votulu seu in contra-i; sî erá in dreptu acestu cu respunsulu, câci o adunare de alegeri nu póte fi totu odata sî tribunalu inaintea cârui sa se descopere faptele ómeniloru.

Sperâmu ca protestulu datu din partea celoru ce esîra din biserica va fi consideratu de maritulu consistoriu sî câtu mai curendu sperâmu ca vomu fi in placut'a pusetiune de a raportá despre o alegere spre multiamirea tuturoru sî spre prosperarea comunei nóstre bisericesci.

Unu membru alu sinodului parochialu.

Romani'a.

Bucuresi, 26 Augustu 1869.

Corpurile leginitóre, adunarea sî senatulu, s'au deschisu luni, la 25 ale curentei, de câtra dnulu presiedinte alu consiliului de ministri, prin mesagiulu urmatoriu:

Dloru Senatori, Dloru Deputati,

Spre a me conformá art. 95 din constitutiune, v'amu convocatu in sessiune estraordinara, de sî in acésta epoca a anului cei mai multi din d-vóstra suntu ocupati cu importantele lucrâri ale câmpului. De aceea guvernulu Meu a marginitu durat'a acestei sessiuni pentru unu termenu numai de 15 dîle, asceptându ca lucrârile cele mai insemnate ale d-vóstra sa se efectueze in viitórea sessiune ordinara.

Speru ansa, dloru Senatori, cá, dupa ce ve-ti terminá verificarea titluriloru d-vóstra sî ve ve-ti constituí totusi ve-ti gasí timpulu spre a votá in asta sessiune câte-va projecte de legi, votate de camer'a deputatiloru, si care nu potu suferí amanare.

Dloru Deputati, Dloru Senatori,

Departatu din sinulu familiei mele de mai multu de trei ani, unu simtiementu naturalu me indémna de a nu intardiá mai multu de a o vedé. Voiu sî plecá déra preste putienu, spre a realisá acésta dorintia.

Me voiu folosí de acésta ocasiune, spre a visitá pre suveranii stateloru garante, câror'a Romani'a, nu trebue se uitâmu, le datoresce o nestérsa recunoscintia.

Acést'a deja amu sî inceputu a o pune in lucrare, prin visit'a ce amu facutu Majestâtii Sele Imperatului Russiei in Crimeia, unde amu fostu objectulu celei mai afectuóse primiri.

Astu-feliu suntu in dreptu a crede ca sî in occidentu, prin aceea-si bine-voitóre primire sî prin relatiunile personale, ce se voru stabilí, tiér'a nóstra nu va putea de câtu se câstige, sî interesele nostre nationale voru afla sî mai tari si mai calduросi aparatori.

Cu plina déra incredere in viitoriulu patriei, care merge cu pasi rapedi pre calea progresului sî a prosperitâtii, rogu pre Dumnedieu se binecuvinteze lucrârile d-vóstra!

CAROLU.

Contrasemnati: ministru presied. Dim. Ghica.
Ministru de interne M. Cogalnicénu.
Ministru de finance Al. G. Golescu.
Ministru de justitie B. Boerescu.
Ministru Cult. si instr. publice Al. Cretiescu.
Ministru de resbelu Colonelu G. Manu.

Bucuresci 25 Augustu 1869.
Nr. 1,442.

Statutele societâtii pentru ridicarea unui monumentu in onórea lui I. Gutenberg inventatoriulu artei tipografice.

Art. 1. O societate pentru ridicarea unui monumentu lui Ioanu Gutenberg este constituita in Bucuresci.

Art. 2. Acésta societate este represintata de unu comitetu, compusu din persónele urmatóre, alese in siedinti'a dela Iuniu 1869:

Dlu I. Eliadu Radulescu, presiedinte. Dlu P. Gradisteanu, sî D. I. Weis, vice-presiedinti. D. C. S. Marcovici, controloru. D. M. Zamfirescu, cassieriu. D. P. Ispirescu, sî D. Sc. Walter, secretari.

Membrii: D. C. Margineanu, D. G. Dianu, D. Gr. Gobl, D. N. Radulescu, D. P. Jorjanu, D. Gr. Bilciurescu, D. I. W. Socec, D. A. Luchidi.

Art. 3. Missiunea comitetului este de a adunâ bani, atâtu in tiéra câtu sî in strainatate, dela tipografi sî alte persóne, care iubescu artele, pentru a se radicá mai intâiu unu monumentu ilustrului barbatu Gutenberg; sî, déca midilócele voru permite, sa se asiedie impregiurulu acestui monumentu sî alte dóue busturi ale aceloru din români, cari au introdusu s'au patronatu mai multu art'a tipografica in Romani'a.

Art. 4. Banii se voru aduná prin ori-ce midilóce legali, incuviintiate de comitetu, sî mai alesu prin subscriptiuni pre liste imprimate sî purtându timbrulu societâtii sî semnaturile presiedintelui, a doi secretari sî a casierului.

Art. 5. Listele se dau numai membriloru comitetului pre respunderea loru, se trimitu prin judetie, cu adresa formala, de câtra comitetu, la ori-cine va gasí de cuviintia.

Art. 6. La finea fie-cârei'a luni, membrii, cari au primitu liste, suntu obligati a respunde banii, ce voru fi adunatu, casieriulu, care apoi va trebuí sa'i verse la Cas'a de depuneri sî consemnatiuni, luându cuvenita recepisa, ratienendu-se totu deun'a lei 100 pentru a subvení chieltueliloru marunte.

Art. 7. Pentru ori-ce chieltuiéla va trebuí sa se faca, relativa la cumparatóre de registre, condici, timbru, etc., atâtu in privinti'a administratiunei fonduriloru, câtu sî pentru activarea subscriptiunei, ori corespondintia cu strainatatea, casieriulu societâtii va fi obligatu a respunde banii, dupa ordinulu ce i sa va dá, in urm'a unei incheieri facuta de presiedinte ori vice-presiedinte sî in unire cu secretari sî controlorulu pâna la sum'a de lei 50; iér' pentru o suma mai mare va trebuí sa fie dedecisiunea comitetului, luata cu majoritatea voturiloru.

Art. 8. Nu se va putea ridicá nici unu banu dela Cas'a de depuneri sî consemnatiuni de câtu prin adres'a formale, facuta din partea Presiedintelui cu doi Secretari sî contrasemnata de Controloru sî Casieriu, motivându-se totu deun'a incheiarea comitetului.

Art. 9. Controlorulu este datoriu a controlá pre fie-care luna daca registrele se tienu in regula, sî daca banii se incasédia sî se vérsa la timpu.

Art 10. Comitetulu este obligatu a se adunâ odata pre luna, dupa invitarea ce va face presiedintele, ori vice-presiedintele, in lips'a acestui'a; iéra crediendu de trebuintia, va puté convocá comitetulu sî de mai multe ori in cursulu unei luni.

Art. 11. D. vice-presiedinte, Ioan Weiss, este insarcinatu a tiené corespundinti'a cu strainatatea pentru a procurá comitetului ori-ce sciintie relative la monumentu.

Art. 12. Siése luni celu multu dupa deschiderea subscriptiunei, toti acei'a cari voru fi primitu liste, suntu obligati a le inaintá, impreuna cu banii, comitetulu care se va intruní pentru a constatá sumele incasate, a chibsuí asupr'a modelului de esecutatu, precum sî déca suntu bani de ajunsu pentru a se incepe lucrarea. In casu insa, cá pretiulu monumentului se fia mai mare decâtu sum'a adunata, atunci comitetulu va decide câtu trebuie sa se mai urmedie cu subscriptiunea, nu insa mai multu decâtu alte siése luni.

Art. 13. La finea termineloru de inchiderea subscriptiuniloru, comitetulu va trebuí sa decida sumele ce urméza a se elocá pentru monumentulu lui Ioanu Gutenberg, pentru busturile aceloru doi români, sî cine se fia acei doi români.

Art. 14. Comitetulu va publicá, cinci dile dupa finitulu fia-cârei'a luni, numele acelor'a, cari au contribuitu la radicarea acestui monumentu.

Art. 15. Dupa radicarea monumentului, cassierulu este datoriu a presentá computurile de gestiunea fonduriloru cari, incuviintiandu-se de comitetu, voru trebuí sa se publice prin Monitoriu sî alte diuarie, pentru cá sa cunósca fia-care subscriitoriu modulu cum s'au intrebuintiatu banii.

Art. 16. Comitetulu va stârui pre lânga on. primarie a capitalei cá sa destine unu locu priinciosu pentru radicarea acestui monumentu.

LISTA

despre numerii sortiuriloru trasi la ocasiunea sortiturei filantropice arangiate in folosulu fondului Asociatiunei natiunale in Aradu, pentru cultur'a poporului románu, sî esecutate, in ór'a de repausu a petrecerei de dantiu tienuta la 1 Septemvre nou 1869.

(Urmare din nr. tr.)

Numerulu		Descrierea castigului	Numele donatoriului
Sortiului trasu	Castigului		
1643	17	Unu pedalu pentru caltiuni trasu cu o perdea lucrata in cosuturi de flori de mana propr.	Dn'a Etlec'a Popoviciu nascuta Steinitzer din Aradu.
1983	83	O caciula comota legata din lâna de Berolinu, cu fire de auru, sî argintu, sî ciucurelu, m. pr.	Dsiór'a Emili'a Mladin din Maci'a.
2019	98	Unu saculetiu portativu de tabacu, lucratu in cordi, mf. pr.	Dsiór'a Irin'a Tomuti'a din Cigirelu.
2029	5	Unu idealu femeescu lucratu in brodaria eleganta cu ghirlanda cusuta in metasa cu firu de auru, pusa sub jaga in rama de auru in forma de icóna, mf. pr.	Dsiór'a Iuli'a Bugarinu din Cebz'a (cottulu Torontalu).

Numerulu Sortiului trasu	Numerulu Castigului	Descrierea castigului	Numele donatoriului
2114	99	Unu portagiu de cigare, brodaritu cu janilie, mf. pr.	Dsiór'a Emili'a Popoviciu din Bichisiu.
2294	130	Unu tasu cu unu umbrariu de lampa facutu din margele de jaga, mf. pr.	Dn'a Eleonor'a Homolc'a din Caransebesiu.
2385	58	Unu seculetiu de tutunu, lucratu in metasa, cu flori de postavu, mf. pr.	Dn'a Angelin'a Petroviciu din Caransebesiu.
2557	34	O perina de cosele cu sicrioru obdusa in-brodaria.	Dsiór'a Sofi'a Istvanescu din Secusiciu.
2695	8	O perina de canapea tiesuta din fire de argintu sî lucrata in brodaria, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Popoviciu din Mercin'a.
2763	114	Unu atramentariu de porcelanu auritu.	Dn'a Sofi'a Zsig'a din Oradea-mare.
2952	86	O perina de orologiu, brodarita cu janilia pre moir albu, mf. pr.	Dsiór'a Gizel'a Bogdanu din St.-Nicolau-Mare.
2955	115	O tasa lucrata din lâna de Berlinu, sî unu tienetoriu de bilete in forma de pocalu, lucratu din margele sî metasa.	Dn'a Marchisiu din Carandu.
3000	28	O cutia de mésa cu acoperisiu, lucratu in brodaria mf. pr.	Dn'a Mari'a Rosc'a nasc. Panoviciu din Sabiiu.
3024	161	Unu tienatoriu de sugâri sî de apringióre auritu.	Dela Dn'a Luiz'a Sid'a nasc. Sechesianu din Nadab.
3063	142	Unu vasu de flori din jaga veneta.	Dn'a Persid'a Petroviciu, n. Botosiu.
3143	57	Icón'a sântului Petru lucrata in brodaria, mf. pr.	Dn'a Ecatarin'a Popoviciu n. Mornail'a din Comlosiu.
3209	3	O perina de scobelu pentru salonu cuprinsa in impletituri de metasa sî decorata cu cusuturi de margele sî fire aurite, mf. pr.	Dn'a Antoni'a Haic'a nasc. Sieber din Soversinu.
3310	81	O parechia de papuci brodariti mf. pr.	Dn'a An'a Machi din Aldesci.
3349	49	O corfa de ferésta, lucrata din margele de iaga, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Rosiu din Aradu.
3387	44	O parechia de curele de nadragi broderite cu ghirlande de flori, mf. pr.	Dn'a Elen'a Stupa din Oradea-mrre.
3429	140	Unu tasu de lampa, din lâna colorata mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Curelatz din Caransebesiu.
3500	55	O cotaritia decorata cu frupte imitate sî umplute cu parfumerii.	Dsiór'a Cristin'a Goronu din Aradu.
3516	31	O cununa de brodaria cu margini de acelasi sortu, decorata cu margele, sî coltii de auru pusa in cadre aurite mf. pr.	Dn'a Ermin'a Mircu nasc. Cociub'a din Lipov'a
3531	94	O parechia de tipei comoti, lucrati in brodaria, din lâna de berolinu mf. pr.	Dn'a Mari'a Boldea nasc. Arcosi din Siri'a.
3552	118	Un'a cutia decorata cu scoici de mare, 2 céptie, sî un'a naframa pentru copii mici.	Dn'a Persid'a Petroviciu nasc. Botosiu.
3564	162	O cununa de flori maiestrite cu unu buchetu de pantlice cu colóre natiunale române puse sub sticla in rama aurita mf. pr.	Dela Dsiór'a Cristina Cradigaty din Pecska româna.
3614	32	Unu cuieriu de vestminte, brodaritu cu flori sî cu margele mf. pr.	Dsiór'a August'a Schelegia din Lipov'a.
3682	60	Unu scutu antiluminariu scobitu din lemnu albu cu litere cusute cu fire de auru mf. pr.	Dsiór'a Aureli'a Neagoe din Mercin'a.
3649	19	Unu albumu.	Dn'a Contessa Josefina de Mocioni n. Baronesa de Brudern din Verpelét.

(Va urmá.)

S'au perdutu ! !

doi cai ai lui Savu B o r c e a din S a l i s t e in nóptea de 7 Septembre cal. n. a. c. din câmpu dela pasiune. Unu calu e venetu-albu-galbuiu, de 3 ani; alu doilea e o iépa négra de vre-o 8 ani sî cu cód'a smulsa, inferata cu semnulu W.

Tóte on. deregatorii respective de aici sî din Romani'a suntu rugate la casu de s'aru presentá la vre unu tergu séu altcumv'a cineva cu caii acesti'a ai oprí sî pre calea sea a incunosciintiá pre pagubitulu.

(3—3) **C o n c u r s u.**

La scól'a capitale gr. or. clas'a II din Lugosiu, este lipsa de unu suplentu invetiatorescu, cu care postu este impreunatu unu salariu anuale de 150 fl. v. a. sî 60 fl. v. a. pentru cortelu, 10 meti de grâu sî patru orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu poftiti pâna in 14 Septemvre a. c. calend. vechiu, recursele loru indiestrate cu documentele prescrise, despre coalificatiunea receruta prin art. de lege XXXVIII din 1868, tóte timbrate cuviinciosu ; a le adresá câtra : sinodulu parochiale alu comunei gr. or. din Lugosiu. —

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Lugosiu in 10 Augustu 1869.

G. P e s t e a n u ,
Presiedinte.

4—3 **Concursu.**

Devenindu statiunea invetiatorésca dela scól'a gr. or. populara din comun'a Talmacelu in vacantie, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 dîle a lunei lui Septembre a. c. st. v. cu acést'a statiune este impreunatu unu salariu anualu de 130 fl. v. a. cortelu gratisu, lemne de focu câte voru fi de lipsa, sî grâdina de legumi.

Doritorii de a competí la acésta statiune, au a documentá : a) ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu de josu, sî cursulu pedagogicu, in institutulu archidiecesanu gr. or. din Sabiiu ; b) ca suntu pre deplinu deprinsi in cantârile, sî tipiculu bisericescu ; c) ca marturisescu religiunea gr. or. sî ca au purtare buna morale.

Concurentii la acésta statiune, au á-si asterne subscrisului, suplicele loru, provediute, cu documentele necesarie, pâna la terminulu susu atinsu.

Sabiiu, 20 Augustu 1869.

Ioanu P a n o v i c i u ,
Protopopu gr. or. alu tract. Sabiiului alu II.

(7—2) **Concursu.**

La scól'a gr. or. din comun'a Pianulu de susu protopresbiteratulu Sebesiului devenindu statiunile de invetiatorii vacante se escrie concursu sî adeca pentru :

a) Unu invetiatoriu la clas'a I, cu léfa anuale de 120 fl. v. a. 20 xr. didactru de fia-care scolariu sî 2 stângini de lemne.

b) Unu invetiatoriu la clas'a II, cu salariu la anu de 200 fl. v. a. 50 xr. didactru de totu scolariulu, 2 stângini de lemne sî cuartiru naturalu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din mentiunatele statiuni au sa-si astérna cererile sî documentele : ca au absolvatu IV clase gimnasiale, cursulu pedagogicu séu clericale, au purtare morala sî politica buna sî ca sciu cantârile bisericesci, subsemnatei inspectiuni scolare tractuale pâna la 28 Sept. 1869 cal. vechiu.

Inspectiunea scolara gr. or.
Sebesiu 26 Aug. 1869.
pentru comitetulu parochiale
I. T i p e i u ,
Protop.

(6—2) **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori, la scól'a confessiunale gr. or. din Abrudu, sî Abrudusatu, se deschide concursu.

Emolumentele suntu :

a) la scól'a gr. or. din Abrudu, cu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de incalditu,

b) la scól'a din Abrudu-satu, salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de incalditu.

Concurentii au de a-si substerne petitiunile la subscrisulu Inspectoratu scolare, celu multu pâna la 15 Septemvre a. c. provediute cu testimonii ca au absolvatu clase gimnasiale, (râte ? R) cursulu pedagogicu, ori clericalu, are deplina cunoscintia a cântului bisericescu sî moralitate nepatata.

Dela Inspectoratulu scolariu gr. or. alu Zlatnei de josu.

I o a n n e G a l l u ,
Protopopu.

(7—2) **Concursu.**

La scól'a gr. or. din comun'a H e r i 'a tractulu Muresiului in comitatulu Aiudului, cerculu Szt Benedicu se deschide concursu pentru o statiune de unu invetiatoriu cu salariu anualu de 150 fl. v. a. cuartiru liberu sî gradina.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si tramite pâna la 20 Septembre a. c. petitiunile timbrate sî provediute cu documentele necesarie, precum atestatu de botezu, atestatu ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu, la subscris'a eforia scolare. —

Heri'a, 17 Augustu 1869.

Efori'a scólei gr. or. din Heri'a.

E D I C T U.

Nicolau Stanila din Vulcanu, carele mai bine de doi ani a parasitu cu necredintia pre ligiuit'a sea socia Elen'a Georgiu Tatucu din Resnovu, fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, sî o dî, dela datulu de josu, sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu atâtu mai siguru, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de soci'a sea, sî in absenti'a lui se va pertractá, sî decide, in sensulu S. S. canóne ale s. nóstre biserici greco-orient.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, 1 Iuliu 1869.

I o a n u M e t i a n u ,
(58—3) Protopopu.

(8—1 **A V I S U.**

Inscrierile la norm'a sî gimnasiulu românu gr-orientale din Bradu—Comitatulu Zarandului—pentru anulu scolasticu 1869/70 se voru incepe in 10 Septembre sî voru dura pâna in 17/29 Sept. ; iér' in 18/20 Sept. se voru incepe prelegerile regulatu. Acést'a se aduce publicamente la cunosciintia.

B r a d u 24. Augustu 1869.

Directiunea gimnasiale
M. L a z a r u
Prot.

Burs'a de Vien'a.

Din 30 Aug. (11 Sept.) 1869.

Metalicele 5%	59 70	Act. de creditu	248
Imprumut. nat. 5%	67 90	Argintulu	120 25
Actiile de banca	724	Galbinulu	5 88

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 70. ANULU XVII.

Sabiiu, in 4/16 Septemvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Avisu.

Se aduce la cunoscintia publica, ca cârtile scolarie „Drepturile sî datorintiele civili“, precum sî instructiunea pentru Invetiatori au esitu de sub tiparin, sî pretiulu loru, cá sî alu celoru lalte cârti scolarie prescrise pentru scólele populari din Mitropoli'a nóstra gr. or. este urmatoriulu :

Nr. cur.	Numele cârtiloru	legate xr.	nelegate xr.
1	Abecedariulu dlui Z. Boiu	24	20
2	Abecedariulu nemtiescu	20	14
3	Aritmetic'a cu cifre	25	20
4	Bucóvn'a	20	16
5	Cartea de grâdini de dlu Dr. Vasiciu	50	46
6	Cartea I. de cetire de dlu Z. Boiu	40	30
7	„ II. „ „ „ „ „ „	30	25
8	Computulu D. Prof. I. Popescu, legatu . . . . . 1 fl.	—	—
9	Catechismulu micu	20	16
10	„ bogatu	50	44
11	Drepturile sî datorintiele civili	20	16
12	Elementele Geografiei	30	25
13	„ Istoriei universali	30	25
14	„ Istoriei naturali	30	25
15	Gramatica rom. de d. Par. Sav'a Popoviciu Barceanu	50	40
16	„ „ „ d. Nic. Mihaltianu pentru II clasa	10	—
17	„ „ „ „ „ „ pentru a III cl.	16	—
18	„ „ „ „ „ „ „ a IV cl.	24	—
19	Istori'a biblica cu icóne	25	20
20	Instructiune pentru Invetiatori	20	—
21	Orologieriu — Ceaslovu	75	60
22	Octoichulu micu	75	60
23	Manuducere pentru Invetiatori la Abecedariulu dlui Z. Boiu	24	20
24	Manualu de limb'a rom. de Invetiat. Bellisimu	20	18
25	Patru tabele mari de litere, laolalte	40	—

Directiunea Tipografiei archidiecesane.

Evenemінte politice.

Fiindu ca se vorbesce in mai multe foi ca Prussi'a are de cugetu sa faca unu coup (lovire) câtu de curendu, imprumutâmu dupa „N. Fr. Bl.“ urmatórele :

Anecsiunea Germaniei la Prussi'a, dupa cum se vede din unele presemne, e mai aprópe, de cum voru a ne face sa credemu diuariele oficióse din Prussi'a. Conferinti'a diplomatiloru din Heidelbergu, la care ne-a facutu atenti mai intâiu unu dementi oficiosu, ce-lu respandeau diferitele birouri telegrafice, se pare a fi clocitu mai multe, decâtu voru a ne spune. „Diuariulu de Mannheim“ celu natiunalu-liberalu dechiara, ca conferinti'a acést'a diplomatica a avutu de objectu alu convorbiriloru sele conciliulu ecumenicu sî esplicarea pâcei dela Prag'a sî mai departe, ca cei trei ministrii s'au intielesu in parerea, ca tractatulu de pace dela Prag'a nu marginesce in nici unu modu indreptatirea stateloru germane de Sudu de a incheiá legatur'a cea intima natiunale cu confederatiunea germana de Nordu. Conciliuiu ecumenicu, calulu de parada alu principelui de Hohenlohe, se pare ca numai pentru predilectiunea acestui'a a devenitu objectu alu convorbirei in acésta conferintia rara in feliulu seu. De mai mare insemnatate a fostu tractarea decisiuniloru pâcei dela Prag'a.

Asemenându faptulu acest'a cu impartasîrile oficióse prussiane, nu mai incape nici o indoiéla, ca lini'a riului Mainu, despre care s'a vorbitu atât'a, se va suspinde câtu de curendu, cá un'a ce numai incurca. „Gazet'a de Silesi'a“ aduce corespundinti'a urmatóre din Berlinu :

Nu póte scapá din vedere nimenui, carele cetesce raporturile despre petrecerea presenta a M. S. regelui sî mai cu séma vorbirea lui tienuta cu ocasiunea prândiului ce i l'a datu representantiele tierei, ca caruntulu nostru monarchu se afla intr'o dispositiune de totu buna, cum nu s'au mai aflatu din dîlele de victoria sî de serbatori ale anului 1866, sî cine e in stare de a se ocupá odata cu privirea relatiuniloru nóstre interne politice, acel'a póte pricepe, ca ce causa are regele, de a fi veselu sî ce l'au bucuratu in Stettinu, o armata fâra socia in asemanare, unu poporu credinciosu, unu fiiu, cârui'a i póte predá cându-va cu deplina incredere sceptrulu preste o tiéra, ce o a largitu mai multu cá vre-unulu dintre antecesorii sei. Incâtu-va trebuie se contribuie la esaltarea simtieminteloru sele sî o privire asupr'a stârei presinte a Franciei, unde tóte spiritele suntu cuprinse de nelinisce sî nu póte spune nimenea, ca ce se va intemplá, déca va inchide imperatulu Napoleonu och'i, de óre-ce fórte putieni credu, ca e cu putintia a se sustiené dinasti'a, déca imperatulu de acum va murí, inainte de ce va fi devenitu fiulu seu barbatu maturu sî totu atâtu de putienu credu, ca imperatulu va ajunge betranetie asiá inalte. Iéra noi in Prussi'a nu putemu multiamí destulu ursitei, ca Prussi'a togmai in astfeliu de timpuri fatale, in cari pre fiecare momentu se potu intemplá crise cu multu mai mari, de cum amu avutu, togmai acum Prussi'a e mai putinte cá totudéun'a sî ca va fi in stare de a se folosí de prim'a ocasiune, ce i se va oferí, spre a aduce in deplinire opulu unitâtiei germâniloru.

Gherl'a 28 Augustu.

Cev'a despre Senatele scolari districtuali fatia cu scólele nóstre confessionali.

Ore senatele scolarie districtuale, care se infiintiaza acum de regimu, spre ce scopu sî spre ce folosu voru fi? sî cum voru avé sa se pórte acei individi, cari cá membrii ai acestoru senate scolarie suntu chiamati a aperá scólele de totu feliulu, precum sî organele acestoru scoli? Aceste intrebâri sî le póte sî trebue sa sî le faca ori-ce românu adevaratu. De-sî e fórte greu, a dá unu respunsu in privinti'a acést'a, mi ieau totu-si voia, respunde prin putiene cuvinte la intrebârile acestea, condusu fiindu de aceea sperare, ca incercarea acést'a a mea va dá celoru competinti indemnu spre o resolvere dorita.

Regimulu nu póte avea sî nu trebue sa aiba cu senatele scolari districtuale altu scopu, fâra inaintarea culturei poporului. Cându aru cugetá insa ori cine, ca prin stergerea scóleloru confessionali sî prin inlocuirea loru prin ori-ce altfeliu de scoli s'aru ajunge mai bine sî mai curendu latirea culturei la poporu, considerându impregiurârile in cari traimu noi, aru fi in retacire. Aru ratací, câci in casulu acest'a s'aru vatamá autonomi'a bisericeloru, precum prea luminate sî potrivite argumente sî deslusîri se afla in privinti'a acést'a in circulariulu Escelentiei Sele Parintelui Metropolitu Andreiu Barono de Siagun'a, cu datulu 26 Augustu 1862 nr. 657, unde se spune valórea dreptului publicu internu sî esternu, ce se cuvine unei bisericci autonome in treburi scolarie. Mai incolo insa nu aru corespunde o astfeliu de cugetare séu procedere anormale nici cu un'a dintre regulele cele mai esentiali ale educatiunei, câci precum fia care individu 'si are insusîrile sele individuali, asiá sî fiacare natiune, sî fiacare confessiune 'si are individualitatea sea.

Cá sa póta dá cinev'a elevului seu o educatiune buna, o educatiune, care sa produca atâtu pentru sine, câtu sî pentru altii fruptele adevaratei culturi, din carea singura póte resarí virtutea sî fericirea, este de lipsa, cá educatoriulu sa-si cunósca pre elevulu seu, sa-i cunósca aplecârile lui cá sa scie lucrá dejá dela inceputu pentru desvoltarea loru, cá sa le scie nutrí sî intarí spre unu avantagiu din ce in ce mai inaltu, — in scurtu sa cunósca individualitatea elevului.

Ceea ce se dice despre individi singurateci, credu ca se póte dice cu dreptu cuventu in privinti'a acést'a sî despre o natiune, séu remanendu mai aprópe, despre o confessiune. Cine póte cunósce insa mai bine o natiune, o confessiune? Cine i póte cunósce mai bine aplecârile, datenele ei, moravurile bune séu rele, decâtu tocmai barbatii séu individii acei'a, cari s'au nascutu sî au crescutu in midiloculu cutârei natiuni, cutârei confessiuni, cari s'au ocupatu sî se ocupa tocmai sî dupa legea firei desiguru mai multu cá unu streinu cu cunóscerea individualitâtiei natiunei sî confessiunei sele?

Chiaru sî prin respunsulu acestei intrebâri — abstragendu dela alte motive — se póte esplicá insemnatatea sî necessitatea scóleloru confessionali. Fiacare economu scie mai bine, cum, cându, sî ce feliu de semintie sa semene in locurile sele, ce le au erezitu del'a stramosi, decum o aru scí face acést'a unu strainu, carele aru vrea sa cumpere, séu sa iá astadi locurile acestea. Aci s'aru puté objectá, ca cultivarea aceloru pamenturi va depinde in mesur'a cea mai mare sî dela capacitatea si sirguinti'a economului.

Aplicându insa asemenarea acést'a la scólele nóstre confessionali, credu, ca nu va putea denegá nime natiunei române capacitatea sî nesuinti'a de a se cultivá, pentru ca indata ce-si va deschide ochii trupesci sî sufletesci va intimpiná pre terenulu scóleloru confessionale frupte materiali sî spirituali, cari — déca nu-lu voru pune in uimire — trebue sa-lu multiamésca, considerându scurtimea timpului, precum, sî maltratârile sî vicisitudinele, cu cari s'au luptatu sî se lupta pâna astadi poporulu celu pacinicu, dara tare in caracterulu seu de românu.

Este adeveratu, ca unde e cultura, acolo e sî libertate; ba cultur'a in sine este libertate. Pentru aceea cautându renumitulu scriitoriu italianu Balbo sa prepare desteptarea libertâtiei, strigá : „Sa fimu luminati sî virtuosi, de voiimu a devení sî remané liberi.“ Insa cá sa se póta desvoltá ori ce poporu, are lipsa de libertate, câci cultur'a se póte desvoltá numai in libertate. Cumca unde nu este libertate, nu póte fi nici inaintare in cultura, au esperiatu cu dorere insusi poporulu nostru, cându prin lege i erá opritu a-si tiené sî a frecuentá scoli, ceeace e tocmai conditiune, sine qua non, dela care depinde cultivarea unui poporu. S'aru paré, ca mi contradicu la o asertiune susu amintita, unde amu accentuatu progresarea acestui poporu, dara nici decum; câci acel'a destulu avantagiu au fostu, déca românulu sub atari impregiurâri dusmanóse au avutu atât'a putere morala sî intelectuala, incâtu au pututu sî au sciutu a-si pastrá limb'a sî relegea sea.

Abiá au inceputu insa mai cu seama de dóue decenii incóce a se revarsá sî asupr'a natiunei ro-

mâne câte o radia de libertate, sî simburii culturei au resaritu odrasle imbucuratórie ; natiunea româna 'si au aratatu capacitatea sî sirguinti'a sea in trebile scolarie prin scólele confessionale in modu sî mai eclatantu.

Pentru aceea gandescu, ca nici regimulu, pre lânga cea mai buna sî curata intentiune, ce o are, nu va puté inaintá cultur'a poporului românu atât'a prin senatele scolarie districtuale, de cum o aru puté face acést'a prin ori-ce altfeliu de mijlóce mai multu folositórie, decâtu amenintiatórie cu paralisare sî nimicire pentru scólele confessiunale ; — o aru inaintá póte in lini'a prima prin estinderea libertâtiei asupr'a natiunei române in mesura egale cu tóte cele-lalte natiuni din patria, — o aru inaintá prin egal'a indreptatire.

Acést'a este pórt'a, carea duce in paradisulu culturei ; acést'a deschisa , sî atunci n o i vomu fi condamnati , déca nu vomu scí culege florile sî nu ne vomu scí adapá din isvorulu culturei in mesur'a dorita.

Iéra folosulu celu adeveratu, ce-lu potu avé senatele scolarie districtuale pentru scólele nóstre confessiunale este sî trebuie sa fia o impintenare, cá tóte organele scóleloru confessiunali sa-si implinésca cu atât'a mai mare conscientiositate, infocare sî zelu datorintiele sele, cu câtu voru scí, ca li s'au indoitu control'a asupr'a acestoru scóle, adaugendu-se pre lânga control'a bisericei autonome sî o controla admnitória a regimului constitutiunalu.

Atâtu la intrebarea despre folosulu senateloru acestor'a insa câtu sî mai cu séma la aceea intrebare, ca cum au sa se pórte acei individi cari cá membri ai senateloru scolarie sunlu chiamati, a lucrá, incâtu li este iertatu dupa lege, pentru apererea scóleloru nóstre confessiunali, aru dá unu respunsu instructivu — afara de altele — publicarea in limb'a româna a tuturoru aceloru §§-i din lege, prin care se otaresce sî se desfasiura agendele sî indatoririle senatului scolariu districtuale.

Aceea nu potu sa o dîcu, ca dóra legile ce se creéza acum'a nu s'aru publicá in tóte limbile patriei, câci acést'a se observá chiaru sî sub absolutismu, — dara nu potu afirmá nici contrariulu, câci nu sciu adeverat'a stare a lucrului. Atât'a sciu insa, ca pre aici nici decum nu omu pututu capetá legea amintita nici in traducere autentica nici neautentica. Aru fi o dorintia a mai multor'a, ba credu ca comuna , cá sa se publice acést'a lege sî in diuariele nóstre romanesci. *) Ba póte ca aru fi bine, cá déca nu se intereséza alti barbati apti sî competenti pentru traducerea sî publicarea ei, consistoriulu nostru sa manopereze, cá sa iésa la lumina acést'a lege sî in traducere autentica româna, déca nu cum-va s'aru aflá de consultu edarea ei chiaru in forma de brosiura, cá fia-care preotu sî invetiatoriu, ba fia-care doritoriu sa si-o póta procurá, câci numai sciendu sî cunoscendu bine drepturile sî indatoririle, séu sfer'a de activitate, ce-i compete dupa lege senatului scolasticu districtuale, se voru scí orientá sî voru sci lucrá cu siguritate membrii acestui'a, sî numai atunci voru scí sî diferitele organe ale bisericei nóstre, — cari au se conduca scólele nóstre confessiunali, — cându ? prin ce mijlóce ? in ce feliu de moduri sî casuri are dreptu sa-si intinda senatulu scolasticu influinti'a sî puterea sea dupa legea acést'a asupr'a scóleloru nóstre confessiunali, sî numai asiá, avendu pre lânga cunoscinti'a autonomiei bisericei sî cunoscinti'a acestei legi, voru scí a se orientà sî in casuri speciali, fâra de a orbecá.

T. V. G h e a j 'a.

Alegerea corpuriloru representative dupa statutulu provisoriu se dîce ca e in cursu, va se dica s'a inceputu esecutarea loru facendu unele jurisdictiuni cele de lipsa pentru efeptuirea alegerei. Unu edictu comitialu indruméza pre siefii jurisdictiuniloru in privinti'a acést'a cu urmatórele :

1. Alegerile acestea sa se faca conformu §. 9 alu instructiunei incâtu e cu putintia sub conducere propria. Esceptiunalminte se póte pune pentru un'a séu alta comuna unu substitutu cerendu acést'a urgenti'a lucrului, ceea ce admite acelasi §. — Se intielege de sine ca despre unu atare casu trebuie insciintiatu mai intâiu comitele sî trebuie asceptatu consimtiementulu seu.

2. Publicatiunea terminului sî a locului de alegere prescrisa in § 10 din instructiune sa se faca fórte tempuriu sî in fia-care tienutu, iéra certificatele alegatoriloru sa se tramita dupa ce voru fi inscrise conformu adeverului sî adresate siguru.

3. §. 12. alu instructiunei sa nu-lu intieléga intr'acolo, ca fia-care alegatoriu trebuie sa-si scrie tiedul'a de alegere insusi inaintea comissiunei, ci alegatorii potu aduce tieduli scrise séu amplificate chiaru pre cale mechanica spre a le pune in urna, de óre-ce § acest'a eschide numai votarea verbale cu scopu de a se dá alegatoriloru ocasiune inainte de predarea tiedululoru, spre a sî le perfectiuná, incâtu cere sensulu acestui §.

4. De óre-ce la o a dóu'a alegere, care aru fi de lipsa a se face dupa §. 13. in vre-unu locu, trebuie sa se procéda togmai dupa modulu prescrisu pentru alegerea dinteiu , resultéza de aici :

a) Cá terminulu la acést'a a dóu'a alegere iéra-si sa se faca cunoscutu din timpu alegatoriloru conformu §. 10. din instructiune ;

b) Cá fiecare alegatoriu sa se aviseze iéra-si prin unu altu certificatu despre acést'a.

Incâtu se póte face acést'a indata pre locu dintr'o dî pâna in ceealalta séu trebuie a se admite unu restempu mai indelungatu , se póte lasá numai in buna chibzuire a presiedintelui respectivu de alegere , care sî dealtmintrea este respundietoriu pentru urmarea acurata a instructiunei in tóta intregimea ei.

5. Pâna câudu corpurile representative cele nóue nu-si voru fi statoritu regulamentulu de afaceri in intielesulu §. 20. alu statutului sî pâna nu se va intarí acést'a trebuie sa se tiena in privinti'a competintiei de a aduce decisiuni comunitâtile , ce au a se alege de nou, de analogia §§. 10 sî 16 din statutu, de óre ce in statutu lipsesce o decisiune mai speciale despre acést'a sî competinti'a la decissiuni preste totu trebuie a fi conditionata de presenti'a majoritâtiei membriloru.

De aicea urméza , ca in sensulu §. 16. din instructiune se jura in diu'a a opt'a dupa alegere toti cei alesi in regula , in contr'a câror'a nu s'a facutu in restimpulu acest'a nice unu protestu, urméza inse mai departe, cá in casulu neprevadiutu, câudu cei alesi, contr'a câroru nu suntu proteste nu intrecu nici cu unulu preste jumatatea numerului deplinu alu comunitâtiei, adeca câudu se afla proteste in contr'a unei jumetâti depline dintre toti cei alesi, ceealalta jumatate de alesi fâra proteste nefiindu competenti a decide, nu potu alege nice pre oratorulu nice decide asupr'a protesteloru incurse.

In atare casu neprevediutu potu remané sî cei alesi fâra proteste nejurati , spre a se crutiá spesele unei calatorii deosebite a presiedintelui de alegeri, dar trebuie referatu comitelui despre acést'a cu deamenuntulu sî conformu acteloru sî asteptatu ordinele densului.

6. Mai departe in sensulu §. 16 alu instructiunei sî a §. 7. alu statutului oratorulu se alege prin comunitatea cea nóua indata dupa depunerea juramentului incâtu se afla o parte jurata apta spre decissiuni sî sub presidiulu presiedintelui de alegeri incâtu pentru antistele comunale actualu , alegerea inse se face de totu l i b e r u adeca fâra vre-o canditatiune. Deci se intielege de sine ca sî la alegerea acést'a , ce privesce numerulu voturiloru recerutu pentru validitatea ei sî ce privesce procederea, déca la alegerea dintâiu nu se ajunge majoritate dupa darea tuturoru voturiloru — trebuie procesu dupa analogi'a §. 13. alu intructiunei.

Deóre ce inse se póte intemplá cá oratorulu sa nu se aléga din sîrulu membriloru celoru noi ai comunitâtiei , ci din sîrulu alegatoriloru , oratorulu nu se póte luá in consideratiune la alegerea comunitâtiei , ci de membrii ai comunitâtiei se potu alege numai câti hotaresce numerulu.

Déca in urma s'aru imputiená comunitatea alegându-se din mediuloculu ei oratorulu sî mai tardiu sî diregatorii comunali, atunci trebuie intregita din casu in casu dupa ordinatiunea aliniei a dóue a §. 7. din statutu ; spre acestu sfarsîtu se póte petrece in protocolulu alegerei coinsemnarea aceloru 10% preste sum'a alesiloru prescrisa de §. 14. alu instructiunei sî fiinduca aceste 10% câte odata nu suntu de ajunsu pentru scopulu aratatu, la luarea protocolului insemnarea celoru ce au capatatu inca voturi peste sum'a implinita a alesiloru sa nu se faca numai pâna la 10%, ci sa se insemneze atâti'a, incâtu sa se póta intregí comunitatea din acesti insemnati pentru reserva in numerulu susu aratatu, câudu s'aru alege mai tardiu oratorulu sî toti oficialii comunali din membrii ei.

7. Indata ce s'a alesu oratorulu sî s'a juratu, comunitatea cea nóua se privesce de constituita sî 'si incepe functiunea.

Pâna in tempulu acel'a sî dupa analogi'a § 25 din instructiune se intielege de sine, ca remanu comunitâtile de pâna acum in functiune.

Din acelu tempu insa comunitâtile cele vechi se privescu fâra amenare ca disolute, sî presiedintele respectivu de alegeri are se ingrijésca, cá sa se predea câtu mai curendu oficiulu respectivu sî actele de câtra oratorulu celu vechiu oratorului celui nou sî sa se ia sî despre acést'a unu protocolu regulatu.

8. Presiedintele alegeriloru determina comunitâtiei celei nóue constituita in modulu acest'a unu terminu potrivitu, dara câtu se póte de scurtu spre deciderea definitiva asupr'a tuturoru protesteloru (§ 17 alu instructiunei — § 22 alu statutului) in contra actelcru de alegere singuratice incurse cumva in terminulu legalu, sî completéza dupa deciderea acést'a sî pre basea resultatului acelei'a comunitatea in sensulu celoru aratate pâna aici, iéra dupa aceea tramite unu raportu conformu acteloru despre actulu intregu alu alegerei sî alu constituirei la oficiulu scaunalu sî acest'a-lu tramite mai departe comitelui.

9. Sî afara de acest'a sî in totu casulu sa se tramita comitelui in 1 Octomvre a. c. unu raportu detaiatu despre starea momentana a alegeriloru din scaunulu intregu.

19. In fine siefii jurisdictiuniloru au de a ingrigí cu strictetia, cá tóte oficiolatele orasienesci sî comunali, cari functiunéza in presinte, despre a câroru alegere nóua deocamdata nu se póte dispune inca nimic'a, sa-si continue servitiulu presinte neconditiunatu sî pre lânga tóta respunsabilitatea sî dupa constituirea comunitâtiloru sî chiaru sî acei'a dintre ei, cari se alegu póte sî de membri ai comunitâtiei, sî acesti'a sa-si continue servitiulu in sensulu § 25 din instructiune sî pâna la terminulu denumitu in acelu § neconditiunatu sî pre lânga tóta respunderea.

Dela acést'a se póte face esceptiune numai, déca careva din oficialii locali va fi alesu oratoru de câtra comunitatea cea nóua. In casulu acest'a respectivulu trebuie sa primésca servitiulu celu nou sî loculu seu in oficiolatulu orasianu séu comunalu sa se ocupe intr'aceea pre scurtu tempu de siefulu jurisdictiuuei cá substitutu.

In adonarea districtuale a Brasiovului tienuta in 2 Septembre sub presiedinti'a dlui jude superioru Georg Dück a fostu legea despre numerarea poporului celu dinteiu objectu de desbatere. Articululu de lege precum sî ordinatiunile ministeriale in privinti'a acést'a se cetescu in limb'a ungurésca. Conformu sensului legei se decide a se formá 39 de grupe pentru orasiu , iéra pentru comune sa se formeze grupele corespundietóre dupa cercurile de inspectiune. La comitetulu pentru enumerarea poporului se alege de presiedinte dlu senatoru Friedricu Schnell, iéra de vice-presiedinte dlu oratoru de comunicatiune Franciscu de Greissing. Alu doilea objectu lu formeza publicatiunea legei despre recerintiele pausialeloru la manipulâtiunea vamale. Cetindu-se sî dejá acést'a in limb'a ungurésca , unii membrii facu propunere, cá sa se céra dela ministoriu sî traduceri in limbile usuate ale patriei, deórece multi nu intielegu. Presiedintele respunde , ca magistratulu a facutu acést'a , inse ministeriulu a respunsu, ca nu se afla in posetiune, de a satisface cererei magistratului sî a tramisu totudeodata inca alte diece esemplare in limb'a ungurésca. In privinti'a objectului alu patrulea de desbatere adeca alu alegerei consiliariului scolariu pentru districtulu Brasiovului decide majoritatea , ca fiindu ca in totu orasiulu sî districtulu nu se afla nice o scóla comunale fâra numai sonfessionale sî fiindu ca asupr'a scóleloru confessionale consiliarulu de scóla districtualu in sensulu art. de lege 38 din 1868 nu are nice o influintia, sa se amâne cestiunea acést'a. Dupa acést'a se reguléza restituirea adaosului ce se facuse la leaf'a unui penitenciariu sî in urma dupa departare a deputatiloru unguri sî români se decide pensionarea a duoru amploiati dela cas'a nationale sasésca.

---

*) S'a publicatu in anulu acest'a in nrii 41, 42 sî 43 ai „Telegrafului Românu“ dupa „Fói'a inv. pop.“ Red.

Adunarea generala a Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu din Aradu.

(tienuta in 1 Sept. nou 1869.)

Obiectele sî manufacturile daruite de câtra dómnele române pentru sortitur'a loteriei filantropice a fostu asiediate câte-va dîle mai inainte la espositiune in localitâtile Asociatiunei. Cu acésta ocasiune unele pré stimate domnisióre primira asupra-si frumós'a missiune de a vinde pre la masutie in giurulu lucruriloru espuse diferite obiecte de galanteria cumparate spre scopulu acest'a de câtra directiunea Asociatiunei. Prin acést'a a incursu in cas'a Asociatiunei preste 200 fl. v. a. de óre-ce fia-care óspe, imbiatu cu un'a cu alta de câtra frumósele vendiatóre cumpará bucurosu sî platea bine.

Unu numeru mare de óspeti sosí in presér'a adunârei, numai din comitatulu Biharei sî alu Zarandului a venitu fórte putieni. Din Banatu inca au fostu unii domni. Ilustri DD. Antoniu sî Dr. Alessandru Mocioni inca luara parte.

In adunarea siedintiei prime luându-se la cunoscintia ca presiedintele Asociatiunei Présânti'a Sea P. Episcopu Procopiu I v a c i c o v i c i u precum sî dlu vice-presiedinte primu I. S i o r b a n u suntu impedecati de a participá la adunare, se alesera sub presidiulu interimisticu alu Ilustr. S. D. Ant. M o c i o n i pentru restempulu celoru trei ani: de presied. iérasi Présânti'a Sea P. Eppu I v a c i c o v i c i u, de vice-pres. I. dlu vice-comite sî ablegatu dietalu Sigismundu P o p o v i c i u, de vice-pres. II. dlu adv. Const. R a d u l e s c u din Lugosiu, de notariu I dlu I. G o l d i s i u, de II dlu Vincent. G r o z e s c u.

Dupa acestea dlu I. P o p o v i c i u D e s s e a n u printr'o cuventare elocinta multiamí pré stim. dómne daruitóre.

In urm'a acestei'a se deschide de câtra presiedinte adunarea, ale cârei pertractâri se voru vedé din protocólele, ce se voru publicá.

Dupa prândiu dsiór'a Const. Dunc'a care inca erá presenta tienù unu discursu literariu despre cultur'a femeiloru române.

In sér'a dilei prime a fostu unu balu fórte stralucitu. n ór'a repausului pre la miediulu noptiei s'a facutu sortitur'a filantropica. Cele dóue sorti cu objectele cele de sub nrii 1 sî 2 adeca servitiulu de argintu sî obligatiunea de 100 fl. se da cu socotél'a ca se afla intre castigurile ce se vinu pre partea Romaniei (intre sortile tramise ddloru Rosseti sî Florescu.

P r o t o c o l u l u,

S i e d i n t i e i a XIV.

tienute din partea directiunei Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu, Aradu in 31 Augustu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane P. Deseanu directoriu secundariu substitutu.

Membri: Emanuilu Missiciu perceptoriu, Lazaru Ioneseu fiscalu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Dr. Atanasiu Siandoru sî Demetriu Bonciu; notariu, Petru Petroviciu.

(Urmare sî fine din nr. 67.)

118. Presiedintele directoriu secund. presinta unu estrasu substernutu prin colectantele Versietiului dlu Protopopu Ioane Popoviciu despre membrii restantieri din aceea-si colectura, prelânga sum'a incasata dela densii de 29 fl. v. a. cu acea observare: cumca numitulu dnu colectantu a fostu asternutu sî 8. dechiaratiuni despre ofertulu renoitu prin unii membrii de acolo, care dechiaratiuni nefiindu provediute cu subscrierile conforme instructiunei, le au restituitu dlui colectante spre intregire. —

Determinatu. Se ie la cunoscintia, fiinduca se administrá sum'a de 20 fl. v. a. incasati dela membrii restantieri la perceptoratu care va avé a estradá evitele pre partea solvitoriloru membri. Totodata d. colectante sî protopopu alu Versietiului Ioane Popoviciu este poftitu a tramite câtu mai curendu dechiaratiunile membriloru respectivi, intregite de un'a formalitate prescrisa.

119. In urmarea concursului publicatu pentru stipendiele Asociatiunei, tenerulu absolutu gimnasistu de 4. clase Justinu Varg'a din Nadabu, care cu suplica provedíuta cu documintele recerute róga a i se incuvintiá unulu din stipendiele impartinde.

Determinatu. Suplic'a acést'a se estradâ notariatului pentru inregistrare in conseminatiunea stipendistiloru recuranti.

120. Notariulu directiunei Petru Petrovicin face aretare despre cursulu elaborârei sî compunerei nóue a protocolului de manipulatiune, pentru a câror'a incheiare sî instruire alfabetica avendu lipsa neincungiuravera de ajutoriu scripturisticu: róga a se asemná pre partea a loru doi scrietori unu diurnu de unu fl. pre dî, adeca pentru diece dile pâna inclusive 1 Septembre sum'a de 20 fl.

Determinatu. Recunoscuta fiindu lips'a neevitabile a ajutoriului scripturisticu, sum'a onorariului pre partea a loru doi scrietori — de 20 fl. v. a. se asémna la perceptoratulu Asociatiunei conformu §. 47. alu regulamentului casei.

121. Din partea comissiunei emise pentru arangiarea petrecerii de saltu (balu) tienende in dîu'a prima a adunârii generale se face cunoscutu cumca spre scopulu acest'a s'a luatu sal'a in otelulu la „crucea alba“ ce se va provedé cu luminarea sî poleirea padimentului, pentru 120 fl. iéra band'a musicale cu 55 fl.

Determinatu. Se ie la cunoscintia, sî se va asemná sum'a tuturoru speseloru obveninde la timpulu seu.

122. Comissiunea emisa pentru arangiarea sortiturei filantropice face aretare cumca efectele donate din partea binevoitóreloru dame spre scopulu sortiturei s'au pretiuitu sî classificatu; dreptu-aceea propune espusitiunea intr'o localitate acomodata unde se voru poté vedé din partea onoratului publicu.

Determinatu. Espositiunea objecteloru menite sortiturei filantropice amesuratu programului stabilitu se primesce sî se dispune espunerea loru in localitatea de lectura a Asociatiunei sub ingrigirea economatului.

123. Cu privire la insarcinârile primite dela adunarea ganerala sî pentru compunerea raportului generalu despre activitatea directiunei din anulu acest'a.

Determinatu. Se insarcina notariulu directiunei Petru Petroviciu a compune raportulu generalu in tóta estensiunea sî a-lu asterne aprobârii directiunale in siedinti'a ultima ce se va tiené marti in 31 Aug. 1869.

De odata se insarcina toti membrii oficiali ai directiunei sî anume fiscalulu, perceptoriulu, esactorulu, sî economulu a pregatí raporturile loru particulari, sî a le asterne directiunei spre completarea raportului generalu mai susu espusu, pâna sâmbeta in 28. l. c.

124. Notariulu directiunei Petru Petroviciu presinta insinuatiunea de disertatiune din partea dlui advocatu Emericu B. Stanescu ce voiesce a-o produce d-sea la Adunarea generala a Asociatiunei nóstre sub titlu de „Reforme privitóre la viéti'a Asociatiunei,“ cu acea rogare, ca acésta tema de disertatiune sa se induca in programulu adunârii generale.

Determinatu. Deóre-ce viéti'a Asociatiunei nóstre, se regula prin statutele ei, sî asié reforme privititórie la viéti'a acelei'a numai prin modificarea statuteloru se potu ajunge conformu modului prescrisu in statute, prin motiuni de sine statatóre; dreptu-aceea disertatiunei insinuate nu s'a potutu dá locu in programulu adunârii generale.

125. Simtiendu-se lips'a creârei mai unei a 3 colecture pentru membrii Asociatiunei de clas'a agronomiloru din Aradu, din partea presiedintelui directoru secundariu se face propunere a se denumí de colectante dlu Nicolau Pecurariu proprietariu sî jude campestru de aici, carele este cunoscutu cu referintiele membriloru de acésta categoria.

Determinatu. Propunerea acést'a din punctu de vedere alu necessitâtiei se primesce, sî se denumesce dlu Nicolau Pecurariu de colectante alu Asociatiunei, fiindu a se incunosciintiá despre acést'a in estrasu protocolariu.

126. Notariulu directiunei in nesu cu alegerea membriloru din siedinti'a precedinte presinta mai trei dechiaratiuni aflate in raportulu colectantelui din Oradea-mare despre ofertulu renoitu prin membrii de acolo, sî anume: a

Dlui Protopopu Simeonu Bic'a, cu	5 fl. v. a.
Dlui advocatu, Iosifu Romanu, cu	5 fl. v. a.
sî Dlui Protopopu Gavriilu Rednicu cu	2 fl. v. a.

la ani; toti pre anii $186^{9}/_{70}$ $187^{0}/_{71}$ $187^{1}/_{72}$.

Pre basea dechiaratiuniloru produse de directiune dupa procedur'a usuata pre respectivii domni ii dechiara de membri realesi ai Asociatiunei, fiindu a se induce in protocolulu evidentialu, sî la cererea loru a li se estradá diplomele indatinate.

127. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Determinatu. Se defige terminulu pre joi in 26 Aug. 1869, la 6 óre dupa amédi.

Protocolulu acestei siedintie in presenti'a comembriloru Ioane P. Desseanu, Mironu Romanu, Lazaru Ionescu, Emanuilu Missiciu, Demetriu Bonciu, Ioane Rosiu sî notariu Petru Petroviciu cetindu-se s'a autenticatu.

Directiunea Asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu.

Ioane Petroviciu Deseanu m. p.
directoriu secundariu subst.

Petru Petroviciu, m. p.
notariu.

„Albin'a.“

R o m a n i 'a.

C a l e t o r i 'a M. S. D o m n u l u i.

M. S. sosindu la Giurgiu, la 6 óre si jumetate sér'a, a fostu, primitu la gara de câtra primariulu acestui orasiu sî o multime numerósa de populatiune. Aplausele neintrerupte sî imbulzél'a acelor'a faceau dificile percurarea stradei de câtra M. S. De ací M. S. suindu-se in trasur'a, ce erá preparata sî urmatu dé unu plutonu de dorobanti, impreuna cu suit'a M. S. sî alti notabili ai orasiului, a pornitu la portulu din marginea orasiului, trecendu prin piéti'a centrale. Aici o alta multime de populatiune lu asceptá, intempinându-lu cu strigate de ur'a sî unu entusiasmu indiscriptibile. La portu gard'a de onóre sî music'a s'au suitu pre vaporulu „Romani'a“, care a condusu pre Mari'a S. pâna la Smard'a, unde vaporulu „Stefanu-Celu-Mare“ i lu asceptá. Ací primindu visit'a locotenentului guvernatoru din Rusciucu, care salutà pre Mari'a Sea si ii esprimâ omagiele sele, Mari'a S. a trecutu pre vaporulu „Stefanu-celu-Mare“, pornindu in susulu Dunarei. (Monitoriulu.)

V a r i e t â t i.

* In 14 Sept. n. aduse „Hr. Ztg.“ scirea ca Maj Sea Imperatulu sî Regele Austro-Ungariei a destinsu pre Principele Romaniei cu crucea cea mare a ordinelui leopoldinu. Principele a plecatu la Elveti'a.

*** Principele Romaniei C a r o l u a sositu inca de ieri (Sâmbeta 11 Sept. n.) in Vien'a sî a descalecatu la otelulu „archiducele Carolu.“ In suit'a sea se afla ministrulu de justitia d. B o c r e s c u, ministrulu de resbelu colonelu d. M a n u, marisialulu de curte d. F i l i p e s c u sî adjutantele majorulu G r e c e a n u sî majorulu S c h i n 'a. Ieri la amiédi la $12^{1}/_{2}$ óre principele a fostu condusu de câtra contele majorulu Uexküll din otelu in ecuipagiu de curte, sî a fostu primitu de Maj. S. Imperatulu in castelulu de curte c. r. La 5 óre dupa amiédi s'a datu in onórea óspelui unu prândiu de curte, la care a fostu invitati afara de suit'a principelui, agentele Romaniei la curtea din Vien'a dlu S t e e g e, solulu P r u s s i e i baronulu d. W e r t h e r solulu italianu contele P e p o l i, cancelariulu imperialu contele B e u s t, presiedintele ministerialu T a a f f e, ministrulu de resbelu alu imperiuului FML. baronulu K u h n, solulu c. r. contele C h o t e k, principele H o h e n l o h e, contele G r ü n n e, contele C r e n e v i l l e, contele H a l l e r, contele B e l l e g a r d e, contele T r a u n u, consiliariulu imperialu d. B r a u n, colonelulu B e c k, majorulu d. K r i e g s h a m m e r, majorulu contele U e x k ü l l si din autoritâti militare streine, generalu majorulu E l i c e, locotenintele colonelu W a l l e r, majorulu D e r i n g, majorulu L a m r e l t, sî capitanulu B l u n d e t t.

„N. Frbl.“

*** Dlu Franciscu Szilagyi fostulu professoru sî redactoru se ocupa de presinte cu studiulu istoriei Tranniei pela finea seclului trecutu (tempulu lui Hori'a) din archivulu ministeriului comunu de resbelu, care pâna mai deunadi nu erá deschisu nimenui.

*** (D i v e r s e d i n R o m a n i 'a dupa Monitoriu.) Principele Domnitoriu, din Romni'a asupr'a raportului domnului ministru alu afaceriloru straine, sub nr. 6413, a bine-voitu a acordá domnului Basiliu Boerescu, ministru alu justitiei, autorisatiunea de a purtá crucea de mare comandore cu placa, a

ordinului Salvatoriulu, ce i s'a conferitu de M. S. regele Eleniloru.

Asupr'a raportului dlui ministru alu afaceriloru straine, sub nr. 6336, Mari'a Sea principele domnitoriu a bine-voitu a acordá domnului Georgiu Constantinu Filipescu autorisatiunea de a portá crucea de clas'a II a ordinului Sânt'a-An'a sî crucea de comandore cu placa a ordinului Salvatoriulu, conferite domniei sele, cea dintâiu de câtra M. S. Imperatorele Russiei sî a dóu'a de câtra M. S. regele Eleniloru.

D. Alessandru Manos, cavaleru alu ordinului regale alu Salvatoriului, fiindu numitu consulu generale alu M. S. regelui Eleniloru la Bucuresci, M. S. principele domnitoriu a bine voitu, in urm'a raportului domnului ministru alu afaceriloru straine, sub nr. 6154, a dá esecuatoriulu de rigóre pentru recunóscerea oficiale a dlui Manos, in susu dîs'a cualitate.

D. E. de Pitteurs fiindu chiamatu a indeplini functiunile de consiliariu de legatiune la Berlinu, cu incepere dela 1 Septembre, d. agentu sî consulu generale alu M. S. Britanice a bine-voitu a se insarcinâ cu gestiunea intereseloru belgiane, pâna la sosirea unui nou titulariu la postulu de consulu generale alu Belgiei la Bucuresci.

LIST'A

despre numerii sortiuriloru trasi la ocasiunea sortiturei filantropice arangiate in folosulu fondului Asociatiunei natiunale in Aradu, pentru cultur'a poporului românu, sî esecutate, in ór'a de repausu a petrecerei de dantiu tienuta la 1 Septemvre nou 1869.

(Urmare din nr. tr.)

Numerulu		Descrierea castigului	Numele donatoriului
Sortiului trasu	Castigului		
3829	78	O parechia de papuci, brodariti din lâna de berolinu, mf. pr.	Dsiór'a Elen'a Boiasia din Caransebesiu.
3838	151	Unu aratatoriu pentru cârti de cetitu brodaritu cu margele mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Mateeviciu, din Caransebesiu.
3883	107	Unu rolu de ace, brodaritu din lâna de berlinu, mf. pr.	Dn'a An'a Vasilieviciu din Caransebesiu.
3992	48	O parechia de papuci, cusuti cu flori de postavu mf pr.	Dn'a Leontin'a Romanu nasc. Balomiri din Pest'a.
4123	108	Unu tienatoriu de manusi, lucratu in metasa sî brodaritu pre gasiru albu, mf. pr.	Dn'a Vilhelmin'a Siorbanu nasc. Holmayer din Aradu.
4144	18	Unu pulpitu de scriere pentru dame decoratu cu lamele de osu in taieturi.	Dn'a Livi'a Besanu nascuta Atanasieviciu din Oraviti'a.
4255	127	O tasa de lampa cu ghirlanda de flori lucrata din lâna de berolinu, mf. pr.	Dn'a Elen'a Dimitrieviciu din Caransebesiu.
4369	12	O perina de divanu brodarita ; mf. pr.	Dsiór'a Eufrosin'a Andreeviciu din Caransebesiu.
4393	113	Unu atramentariu de porcelanu auritu.	Dn'a Paulin'a Romanu nasc. Covaciu din Oradea-mare.
4403	62	O curea de pusca, brodarita mf. pr.	Dn'a Radulescu din Lugosiu
4543	131	Unu tienatoriu de orologiu sî inele de lemnu poliatu sî bronzu.	Dsiór'a Mari'a Chirilescu din Chitighazu.
4545	52	O parechia de papuci lucrati in brodaria mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Romanu din Aradu.
4546	90	O capitia comoda, indrita din lâna de berlinu, cu ciucurelu din fire de argintu mf. pr.	Dn'a Solomi'a Banoviciu din Caransebesiu.
4552	4	Unu covoru lucratu in brodaria cu representati nea Minervei, mf. pr.	Dn'a Ermin'a Popoviciu Desseanu nasc. Ratiu din Aradu.
4567	22	Unu mesariu de lâna in colori natiunali, trasu cu fire de argintu, mf. pr.	Dn'a mari'a Popoviciu din Sioimosiu.
4593	30	O villa lucrata in icóna brodarita, mf. pr.	Dsiór'a Aureli'a de Ratiu din Lipov'a.
4741	46	O corfa decorata cu frupte imitate sî umplute cu parfumerii.	Dn'a Emili'a Halicu nascuta Sierbauu din Buteni.
4787	101	Unu portmonais, brodatu cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Chirilescu din Chitighazu.
4796	27	Unu scaunu de tabara, lucru brodaritu mf. pr.	Dsiór'a Iuli'a Ratiu din Aradu.
4868	96	O parechia de papuci, brodariti mf. pr.	Dn'a Elisabet'a Peti'a din Caransebesiu.
4892	87	Unu anelu pentru servietu, brodaritu cu janilia pre moire albu, mf. pr.	Dsiór'a Natali'a Bogdanu din St.-Nicolau-Mare.
4907	95	O caciula comota, de lâna cu fire de bronzu sî argintu, cu ciucurelu din fire de auru, mf. pr.	Dsiór'a Elen'a Horsi'a din Aradu.
5059	16	Unu covoru lucratu in brodaria mf. pr.	Dsiór'a Mari'a de Ratiu, din Lipov'a.
5365	56	O pareche de papuci de casa, lucrati in brodaria mf. pr.	Dsiór'a An'a Petril'a din Maci'a.
5378	152	Un'a blana de foteulu mf. pr.	Dsiór'a Hermin'a Deresce, din Aradu.
5416	154	Unu aternagiu de orologiu, mf pr.	Dn'a Ecaterin'a Bon'a, din Caransebesiu.
5427	80	O caciula comota brodarita din lâna de berolinu, cu ciucurelu din fire de argintu, mf pr.	Dsiór'a Mari'a Poinariu, din Oradea-mare.
5445	65	Dóue olcele de porcelanu rosiu auritu, pentru flori.	Dn'a Iulian'a Miclea din Cacov'a.
5504	41	O cutia de masa cu acoperisiu, lucratu in brodaria mf. pr.	Dsiór'a Iulian'a popoviciu din Aradu.
5605	128	Unu atramentariu sî pravariu de iéga in postamentu de lemnu bronzatu.	Dsiór'a Elen'a Iloviciu din Chitighazu.
5764	77	O caciula comota indrita din lâna de berolinu cu fire sî ciucurelu de auru, mf. pr.	Dsiór'a Ros'a Fasia, din Oradea-Mare.
5799	91	O pareche de papuci brodariti, din lâna de berlinu, mf. pr.	Dsiór'a Aureli'a Neagu din Caransebesiu.

(Va urmá.)

(7—3) **Concursu.**

La scól'a gr. or. din comun'a Pianulu de susu protopresbiteratulu Sebesiului devenindu statiunile de invetiatorii vacante se escrie concursu sî adeca pentru :

a) Unu invetiatoriu la clas'a I, cu léfa anuale de 120 fl. v. a. 20 xr. didactru de fia-care scolariu sî 2 stângini de lemne.

b) Unu invetiatoriu la clas'a II, cu salariu la anu de 200 fl. v. a. 50 xr. didactru de totu scolariulu, 2 stângini de lemne sî cuartiru naturalu.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din mentiunatele statiuni au sa-si astérna cererile sî documentele : ca au absolvatu IV clase gimnasiale, cursulu pedagogicu séu clericale, au purtare morala sî politica buna sî ca sciu cantârile bisericesci, subsemnatei inspectiuni scolare tractuale pâna la 28 Sept. 1869 cal. vechiu.

Inspectiunea scolara gr. or.
Sebesiu 26 Aug. 1869.

pentru comitetulu parochiale
I. Tipeiu,
Protop.

(6—3) **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori, la scól'a confessiunale gr. or. din Abrudu, sî Abrudusatu, se deschide concursu.

Emolumentele suntu :

a) la scól'a gr. or. din Abrudu, cu salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de incaldîtu,

b) la scól'a din Abrudu-satu, salariu anualu de 200 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de incaldîtu.

Concurentii au de a-si substerne petitiunile la subscrisulu Inspectoratu scolare, celu multu pâna la 15 Septemvre a. c. provediute cu testimonii ca au absolvatu clase gimnasiale, (câte ? R) cursulu pedagogicu, ori clericalu, are deplina cunoscintia a cântului bisericescu sî moralitate nepatata.

Dela Inspectoratulu scolariu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Ioanne Gallu,
Protopopu.

(7—3) **Concursu.**

La scól'a gr. or. din comun'a Heri'a tractulu Muresiului in comitatulu Aiudului, cerculu Szt Benedicu se deschide concursu pentru o statiune de unu invetiatoriu cu salariu anualu de 150 fl. v. a. cuartiru liberu sî gradina.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si tramite pâna la 20 Septembre a. c petitiunile timbrate sî provediute cu documentele necesarie, precum atestatu de botezu, atestatu ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu, la subscris'a eforia scolare. —

Heri'a, 17 Augustu 1869.

Efori'a scólei gr. or. din Heri'a.

Ioanu Bogorinu,

maiestru c i s m a r i u se recomanda prin acést'a on. publicu, cá unulu carele primesce totu feliulu de insarcinâri ce cadu in sfer'a acestei meserii, constea acelea din lucru toemitu séu din lucru gat'a. Intempinarea ce au avutu pâna acum lu incuragiéza a-si oferá servitiele sî unui on. publicu mai mare. Lucratori'a sea se afla in S a b i i u, strad'a Turnului. **Nr. 1075.**

(5—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 3/15 Septemvre 1869.

Metalicele 5%	59 70	Act. de creditu	255 50
Imprumut. nat. 5%	68 65	Argintulu	120 75
Actiile de banca	723	Galbinulu	5 90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

Nru 71. ANULU XVII.

Sabiiu, in 7/19 Septemvre 1869.

tru provinciele din Monarchie pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p. c. ½, anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu., pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3¼ cr. v. a.

Avisu.

Se aduce la cunoscintia publica, ca cârtile scolarie „Drepturile sî datorintiele civili“, precum sî instructiunea pentru Invetiatori au esîtu de sub tipariu, sî pretiulu loru, cá sî alu celoru lalte cârti scolarie prescrise pentru scólele populari din Mitropoli'a nóstra gr. or. este urmatoriulu:

Nr. cur.	Numele cârtiloru	legate xr.	nelegate xr.
1	Abecedariulu dlui Z. Boiu	24	20
2	Abecedariulu nemtiescu	20	14
3	Aritmetic'a cu cifre	25	20
4	Bucóvn'a	20	16
5	Cartea de grâdini de dlu Dr. Vasiciu	50	46
6	Cartea I. de cetire de dlu Z. Boiu	40	30
7	„ II. „ „ „ „ „ „	30	25
8	Computulu D. Prof. I. Popescu, legatu 1 fl.	—	—
9	Catechismulu micu	20	16
10	„ bogatu	50	44
11	Drepturile sî datorintiele civili	20	16
12	Elementele Geografiei	30	25
13	„ Istoriei universali	30	25
14	„ Istoriei naturali	30	25
15	Gramatica rom. de d. Par. Sav'a Popoviciu Barceanu	50	40
16	„ „ „ d. Nic. Mihaltianu pentru II clasa	10	—
17	„ „ „ „ „ „ pentru a III cl.	16	—
18	„ „ „ „ „ „ „ a IV cl.	24	—
19	Istori'a biblica cu icóne	25	20
20	Instructiune pentru Invetiatori	20	—
21	Orologieriu — Ceaslovu	75	60
22	Octoichulu micu	75	60
23	Manuduzere pentru Invetiatori la Abecedariulu dlui Z. Boiu	24	20
24	Manualu de limb'a rom. de Invetiat. Bellisimu	20	18
25	Patru tabele mari de litere, laolalt	40	—

Directiunea Tipografiei archidiecesane.

La reorganisarea comuneloru in fund regescu.

Amu vediutu ca comitele fundului regescu pasiesce seriosu la reorganisarea comunitâtiloru de sub jurisdictiunea sea. Vedemu in urma câta purtare de grigia dovedescu barbatii inteligenti ai sasiloru, invetiându pre poporulu sasescu cum sa-si aléga pre acei membrii in comune, câroru vinu a se increde afacerile comuneloru, cari cei alesi au sa le pórte in numele alegatoriloru. Este firescu lucru ca cu acestu prilegiu cea dintâiu privire trebuie indreptata asupr'a barbatiloru, cari prin purtarea loru onesta, iubitória de adeveru sî dreptate documentéza vointia tare de a inaintá binele comunalu in genere sî in specia.

Noi inse cá români mai avemu sî alta detorintia. Esperinti'a cea indelungata ne-a aretatu sî ne arata inca, ca déca betrânii nostrii, póte din nefavorirea impregiurâriloru politice, póte sî din prea putien'a energia a loru nu si-au intrebuintiatu drepturile continuu — au venitu sî tempuri de acele unde amu fostu eschisi dela tóte afacerile publice.

Astadi iéra ne e deschisa, celu putienu calea de a intrá spre a luá parte la acele.

Greutâtile ce ni le facu legile sî dispusetiunile sî póte sî favoririle altor'a sa nu inspaimante pre nimenea sî sa-lu respinga dela alegerile ce se voru face. Sî déca arata cine-va valórea dreptului seu, fâra de a-lu ajunge, inca e unu folosu. Pentru ca pune unu picioru in scara sî la a dóu'a ocasiune se aventa sî cu alu doilea.

Nu ne intindemu la argumente multe spre intarirea, ca este bine a nu ne aratá indiferinti sî cu alegerile comunali, ci dicemu ca aceste suntu togm'a asiá de demne de apretiuitu cá sî ori care altele. Ele suntu inceputulu sî basea vietiei publice sî relativu in representantiele comunali se pertractéza interese asiá de insemnate cá sî in alte representantie mai mari.

Credemu ca publiculu nostru respectivu nu va trece cu vederea cuvintele nóstre.

Evenemінte politice.

Incepemu revist'a evenemінteloru astadi cu o impregiurare imbucuratória. Acést'a e ca diet'a Bucovinei a introdusu sî limb'a româna pre lânga cea nemtiésca in tóte afacerile ei. De sî lucrulu e firescu sî de sî in o tiéra romanésca cum e Bucovin'a se cuvenea ca limbb'a româna sa fia din capulu locului in dieta sî in tóte afacerice publice ne bucurâmu de acuisitiunea ce o au facutu representantii dietali de natiunalitate româna, pentru ca e o dovéda de progresu in viéti'a publica natiunale in o tiéra, unde elementulu românu erá mai amenintiatu pâna de curendu.

Dietele cislaitane voru fi pâna acum tóte deschise. Despre cea din Boemi'a sî Galiti'a se dicea ca se voru deschide prin „mesagiuri imperatesci.“ Inca nu se scie de s'au intemplatu asiá séu nu, scimu inse ca unele oficióse din Vien'a au trasu la indoiéla impregiurarea amintita mai susu dela prim'a vestire ce a petrunsu in publicu.

Palacky sî alti barbati ai boemiloru au publicatu unu manifestu câtra poporulu boemu, prin care lu provóca sa ia parte la alegerile supliniiórie in dieta, pentru cá sa dovedésca ca natiunea cechica e statornica in politic'a ei. Alegerile aceste la ori ce intemplare suntu interesante.

Se vorbesce de unu tempu de modificatiuni in ministeriulu ungurescu. Se asceptâmu realisarea loru.

Cá unu sierpe de mare, dice „N. Frbl.“, se radica iérasi faim'a ca monarchulu Austro-Ungariei se va intalni cu regele Prussiei. Oficiosele pasiescu resolutu contra acestei faime sî a tuturoru de feliulu acestei'a sî sustienu cá faima, ele nu au altu scopu decâtu de a stricá relatiunile intre Austri'a sî Prussi'a.

Vorbirea principelui Napoleonu, rostita in senatu spune „Gaz. d. Col.“ ca va esí in brosiura. Astadi se adauge „ca se va tiparí in tipografi'a imperiale. Acést'a aru fi o dovada nóua la presupunerea, cumca a câstigatu aprobarea imperatului, séu mai bine disu, ca principele a vorbitu cu consensulu verului seu. Dealtumintre lucru e fórte naturale. Se póte trage la indoiéla, déca a trei'a séu a patr'a incercare, ce se va face cu regimulu parlamentariu, va fi incoronata de unu succesu mai fericitu, decâtu incercârile de mai inainte; inse findu ca Napoleonu III a purcesu odata pre calea acést'a, a fostu potrivitu impregiurâriloru, cá sa caute a delatura de la sine suspiciunea, ca nu aplica reformele cu sinceritate. Tienut'a sî vorbirea principelui au fostu destinate a da dovada despre sinceritatea lui — sî spre a face pre vorbitoriu totudeodata **p o s s i b i l u** pentru tóte eventualitâtile. Asiá intielegu lucrulu sî dîuariele cele engleze tóte.

— Imperatés'a Eugeni'a dara totusi va caletorí in Orientu. La Constantinopole spunu sciri de acolo, lucra cu tóte mânile la prepararea comoditâtiloru sî placeriloru imperatesei, pre câtu tempu va petrece acolo. Fiindu ca caletori'a acést'a erá de multe pârti trasa la indoiéla unu diurnalu ce e inspiratu din impregiurimea imperatesei, viendu sa faca lumina in cestiunea acést'a vorbesce afirmativu in modulu urmatoriu: Imperatés'a plecându in 20 séu 21. a. l. din Saint-Cloud va merge pre drumulu de feru la Veneti'a; de acolo va plutí la Corfu, unde o va salutá regele Eliniloru sî va dejuná cu dâns'a; apoi sî va continuá drumulu prin Aten'a, unde va petrece o dî, pâna la Constantinopolu. In capital'a turcésca va petrece imperatés'a cam o septemâna, apoi mergendu prin Rodu, Alessandri'a, Cairo, Teb'a dupa o abatere la alu doile cataractu alu Nilului va sosí in Port-Said, spre a participá la deschiderea canalului de Suez sî in fine se va reintórce prin Malt'a, Brindisi sî Neapole.

Diuariulu „Public“ a intielesu cu machnire, ca dupa decissiunile cele mai nóue corpulu legislativu se va conchiemá numai pre inceputulu lui Decembre, de nu chiar pre inceputulu lui Ianuariu, asiá cá finea sessiunei estraordinarie din 1869 se tréca in sessiunea ordinaria din 1870. Afirmarea acést'a se pare ca e basata numai pre o presupunere a dlui Dréolle, carele abiá astépta sa-si védia alegerea sea verificata. —

Sultanulu din Constantinopole, cá mare padisiahu, e fórte rigorosu cu vice-regele Egiptului. Temerea celui dintâiu, cá cestu din urma sa nu-i crésca preste capu póte avé urmâri curióse pentru pacea lumei. Vice-regele s'a purtatu fórte placabilu dela ivirea conflictului incóce ba a mersu mai pâna a se umilí. Intr'aceea sultanulu nu se satura intru a incarcá asupr'a vice-regelui pretensiuni sî mai umilitórie. Asiá in tempulu din urma aflâmu ca sultanulu a pretinsu:

1. Armat'a egipténa sa se reduca la 18,000 de feciori. 2. Puscile cu acu cele togmite de regimulu din Egipetu, cele primite séu cele ce se afla inca in lucru trebuie sa se vendia, incâtu trecu preste numerulu recerutu spre armarea celoru 18000 de feciori. 3. Nâile Egiptene cele cuirasate asemenea trebuie vendute. 4. Bugetulu Egipetului trebuie asternutu sultanului in fiecare anu spre aprobare. 5. Vice-regelui nui este iertatu a schimbá nice unu feliu de impartasiri cu regimele esterne, fâra de a insciintiá indata pre Pórt'a despre acestea. 6. Vice-regele nu póte incheiá nice unu contractu de imprumutu streinu fâra concessiunea Turciei. 7. Tansimatulu trebuie adusu in Egipetu in desevarsire. 8. Dârile din Egipetu trebuie reduse pâna la pusetiunea, ce erá pre timpulu suirei pre tronu a vice-regelui. 9. Vice-regele sa nu póta pronunciá, sentinti'a nice pentru pedépsa de mórte nice pentru essilu, nice pentru confiscatiune de bunuri, fâra aprobarea sultanului. 10. Uniform'a militiei din Egipetu sa fia cea turcésca.

Cord'a e asiá de intinsa incâtu se póte rupe sî e fórte problematicu déca pórt'a va fi in stare sa supórte lovitur'a ce aru puté capatá preste nasu in unu asemenea casu. Europ'a carea a galvanisatu de atâtea ori acesta imperiu putredu, póte aru

cautá cu multiamire la aprinderea unui conflictu intre Constantinopole sî Cairo câci in modulu acest'a aru scapa pré usioru de turcii din Europ'a sî aru regulá o cestiune, ce astépta de multu a fi regulata — a orientului.

Fói'a cea oficiósa din Berlinu „Die Post“ afla aceste conditiuni de fórte crudele sî denuncia iéra-sî pre cancelariulu imperialu alu Austriei, carele, cá in totu loculu sî acolea si-a varitu cód'a. Dreptu dovéda la acést'a aduce inainte fói'a berlinéza, ca contele Beust a sfatuitu pre Khedivulu sa céda! La scestea uita „Post“, ca contele Beust a datu asemenea sfatu sî in Constantinopole sî ca Franci'a sî Engliter'a au facutu asemenea sî in Constantinopole sî in Alessandri'a, cá sî cancelariulu imperiului austro-magiaru. Dar ce-i pasa „Postei“ de acést'a! Austri'a inca a ajutatu, de aceea iéra nu are odata dreptu.

In 13 Septemve n. s'a tienutu in scaunulu Orastiei adunare scaunale sub presiedinti'a judelui regescu Ignatiu Nagy. Objectele pertractârii au fostu:

1. legea despre numerarea populatiunei. Presiedintele facându cunoscutu, ca in 3 Ianuariu 1867. se va incepe in tóta tiér'a numerarea populatiunei, cu carea va fi impreunata sî numerarea viteloru, adauge, ca acést'a nici decum nu se 'ntempla pentru marirea darei, ci pentru adunarea de date statistice, de aceea fiacare proprietariu e datoriu sub pedépsa de 20 fl. v. a. a aratá vitele. Pentru elaborarea acestoru lucrâri statistice s'au si alesu in cele mai multe sate judii comunali, dându-lise de ajutoriu notarii comunali cu preotii deosebiteloru confessiuni. — De presiedinte la acésta lucrare scaunale s'au alesu d. senatoru Ioanu Balomiri sî de vice-presiedinte Andreiu Gönczy.

2 In loculu dlui Iosifu Leonhard, care s'a fostu alesu in adunarea scaunale trecuta de consiliariu scolariu, s'a alesu d. V. Schulleri.

3. Dlui Friedericu Leonard, preceptoru la casa, nationale sasésca pentru servitiurile de mai bine de 40 de ani, i s'au asignatu pensiunea intréga.

Conferintiele invetiatoriloru

din tractulu I sî II alu Sabiiului, tienute in 27 Augustu 1869.

(Inceputulu la 8½ óre inainte de amédi.)

Dupa celebrarea servitiului ddieescu in capel'a din cetate, adunându-se membrii conferintieloru dimpreuna cu Rvrss. dd. Protopopi Ioanu P a n o v i c i u sî I. H a n n i 'a se facù invocarea spiritului sântu prin cântarea: „Imparate cerescu“.

Dupa acést'a ia cuventulu Rvrss. d. Protopopu Ioanu H a n n i 'a sî aratà in un'a cuventare meduósa sî potrivita necessitatei inevitabile a intruniriloru invetiatoresci precum sî scopulu, ce trebuie sa se ajunga prin ele. Accentuéza mai departe ca, de-sî intrunirile acestea póte pâna acum nu au produsu unu resultatu giganticu, totusi folosulu, ce va, sî trebuie sa se resulteze, nu se póte trage la nici o indoiéla. Aduce apoi la cunoscintia conferintiei o harthia a Esc. Sele Par. Archieppu sî Metropolitu A n d r e i u Bar. de S i a g u n 'a dto 12 Dec. a. c. Nru. cons. 1372 prin care Inaltu acelasi isi arata multiamirea cu resultatele conferintieloru anului trecutu.

Totnodata face Rvrss. d. cunoscutu ca temele propuse in conf. anului trecutu de substratu pentru conferintiele an. acestui'a nu se potu luá la pertractare, de óre-ce referintiele actuali au adusu cu sine necesitatea imperativa de a se face objectu alu pertractârei cârtile edate de par. parochu la capel'a din Sabiiu sî prof. la instit. archidiecesanu ped. teol. Zacharia Boiu, sî Instructiunea cea nóua pentru invetiatori indigitate in harthi'a sub dto 21 Iuliu a. c. nr. cons. 780.

In urm'a acestor'a apoi dechiara siedintiele conferintieloru invetiatoresci ale tract. I sî II de deschise.

Suspendendu-se siedinti'a apoi pe 5 minute pentru de a se consultá membrii despre persón'a, care sa se aléga de conducatoriu, conferinti'a dechiara apoi cu unanimitate pre par. parochu din cetate sî prof. la inst. ped. teol. archidiecesanu Zach. Boiu cá autoriulu aceloru manuale de conducatoriu sî alese o deputatiune de trei membri din sinulu seu, spre a aduce acést'a la cunoscinti'a susu mentiunatului d. sî alu invitá in numele conf. a primí acésta insarcinare. Neaflându insa acésta deputatiune pre domni'a sea acasa (?), fu alesu de conducatoriu d. Daniilu Popoviciu B a r c i a n u, directoru la scólele normali din Resînari, iéra de secretari pre dd. Demetriu I o s o f u invetiatoriu in Resînari sî Ioachimu M u n t é n u invetiatoriu dirigintu in Tilisc'a.

Ocupandu-si oficialii locurile loru, se purcede la conscrierea invetiatoriloru ambeloru tracte, aflându-se dintre cei 56 de invetiatori ai acestoru 2 tracturi, 39 de fatia.

Luându apoi cuventulu

D l u C o n d u c a t o r i u arata prin un'a cuventare plina de invetiaturi, ponderositatea cea mare a sciintieloru reali in genere, sî pentru noi românii indeosebi. Spune ca de vre-o 20 ani incóce s'au schimbatu circumstârile, sî prin urmare sî relatiunile sî conditiunile vietii nóstre; ca alte popóre, sî chiaru sî cele conlocuitóre cu noi, ne-au intrecutu pre noi in multe privintie, sî cà, déca nu vremu, cá noi se remanemu cu totulu indereptu, sî cá altii sa se bucure de ostenelele nóstre, apoi sa ne punemu tóte puterile, cá sa tienemu rostu cu ei sî sa pasîmu inainte, câci numai asiá ne vomu asigurá viitoriulu. Cu deosebire recomenda latírea progressiva intra tinerime sî asiá in poporu a acestoru sciintie reali. Arata ca d. e. cunosciintiele geografice suntu de mare importantia, câci e constatatu prin esperintia ca cu cladirea drumului feratu in patria, negotiulu la care sî noi români avemu parte marisióra, ia dimensiuni totu mai mari aduce folóse totu mai multe, cari insa fâra cunoscintie geografice, potu suferí scaderi insemnate; asemenea se póte acést'a sî prin necunoscinti'a elementeloru macaru, ale istoriei naturale sî ale fisicei. Din aceste consideratiuni dar recomânda cu tóta seriositatea introducerea eleviloru in aceste cunoscintie reali, in tóta estensiunea loru sî in forma strictu sistematica, ci amesuratu capacitâtii eleviloru, sî jurstâriloru loculai.

Deací trece le manualele mentionate cari tractéza despre acele objecte facendu unu conspectu generalu asupr'a manualeloru de geografia, istori'a patr. sî univers. sî aratându-mi in in lineaminte generali sî form'a metodico-didactica intru propunerea acelor'a in scólele nóstre poporale sî capitale, dupa principiulu pedagogicu: dela cunoscutu la necunoscutu, dela ce e aprópe la ce e mai departe d. e. in ist. nat dela animalele laptatóre, la paseri, pesci, amfibii, vermi etc., dupa densulu ia cuventulu

Inv. Bancila, a cârui parere merge intracolo ca sa se aléga 4 comissiuni, cari sa-si castige o idea mai lamurita despre acele manuale, sî apoi in sied. urmatóre sa refereze conferintiei despre densele.

P r e s i e d i n t e l e R. D. I. H a n n i 'a e de parere, ca deóre-ce comissiunile rapescu timpu pré multu, aru fi mai consultu, ca ins'a-si confer. se fia comissiune sî se purcéda deadreptulu la pertractarea singuratecelor manuale ceea ce se sî primesce cu majoritate preponderanta.

In urm'a conclusului acestui'a dara sa ia in pertractare „Cartea de cetire“ (Sect. I.) la care luara parte activa mai multi dintre membrii conf. cu deosebire invetiatoriulu Bancila sî conducatoriulu, aratându ca fiacare bucata de cetire sa se cetésca mai antâiu de câtra invetiatoriulu, cu voce respicata, cu privire la interpunctiuni, sî la intielesulu logicu internu, apoi se o propuna invetiatoriulu liberu fâra carte, in tóta privinti'a de modelu, dupa aceea sa puna pre mai multi scolari a o cetí sî ei asemenea. Mai departe sa se purcéda atâtu la esplicarea intielesului cuvinteloru necunoscute sî a schimbâriloru acestor'a, câtu sî la esplicarea lucruriloru, incâtu nimic'a sa nu remâna scolariului necunoscutu. Dupa acést'a sa se cetésca inca odata din partea scolariloru, sî apoi prin intrebâri corespundiatóre sa se aduca cu incetulu, ca sî densii sa o póta spune cu cuvintele loru, asiá incâtu se póta fi intielésa de câtra auditoriu. Sub decurgerea acestei pertractâri avú conf. fericirea deosebita de a putea salutá pre inaltulu óspe Escl. Sea Archiep. sî Metropolitulu nostru A n d r e i u, carele nu au pregetatu de a se infaciosiá, pentru de a vedé fruptulu ostenelelor Sele, depuse pre altariulu scólei sî alu bisericei. In presenti'a rarului óspe se cetira sî esplicara mai multe bucâti de cetire din partea invetiatoriloru.

Escl. Sea accentuà cu deosebire cetirea respicata bineintonata a Inv. Chirc'a sî adauge ca sî elevii sa fia condusi a cetí in modulu firescu alu vorbirei, pazindu cuvenitele interpunctiuni.

In fine accentuéza conducatoriulu necessitatea neevitabile da a se perfectiuná invetiatoriulu in propunerea invetiamentului prin preparatiuni conscientióse, câci numai astfeliu se va puté implini dupa cuviintia laudabil'a sî grav'a chiamare a unui invetiatoriu. Cu acestea se incheia siedinti'a 12¼ óre inainte de amédi, prefigendu-se siedinti'a urmatóre pre 3 óre dupa prându in aceea-si dî

Unu corespundinte ne relatiunéza despra conferintiele invetiatoresci din tractulu Dobrei, tienute in 26, 27 sî 28 Augustu sub presidiulu Par. Aronu Ilie (fiindu dlu protopopu impedecatu de bóla) sî sub conducerea invetiatoriului Petru Fogarasi. Objectele de pertractare au fostu articulii de lege sî cerculariele, cari privescu trebile scolarie sî cârtile cele de nou introduse.

S'a adusu conclusulu, cá invetiatorii sa-si primésca lefile sele de ací inainte prin parochu iéra nu prin jude, fiindu ca scólele confessiunale nu suntu de locu amestecate cu afacerile comunale.

Venindu la cârti s'a escatu o desbatere incordata despre Geografia. Conducatoriulu Petru Fagarasi observà, ca la propunerea Geografiei suntu de lipsa neaperata mapele sî sa se ia deosebita consideratiune asupr'a patriei. S'a otaritu a se luá acestu objectu de nou la desbatere in siedinti'a fiitóre din 13 Noemvre a reuniunei fundatiunale a invetiatoriloru din acelu tractu. Mai departe continua corespundintele:

Dlu'a din 28 au avutu cea mai mare insemnatate, pre acésta dî s'au indatoratu cá din tóta comun'a sa fia de fatia judele comunale cu doi membri din comitetele parochiale, — (in tractulu Dobrei parochiele suntu organisate in urm'a regulamentului constatatu in sinodulu din 1864) in acésta dî s'au tienutu computulu reuniunei fundatiunale, — in acésta fundatiune au participatu invetiatorii conformu § 13 din statute 40 fl. 30 xr. v. a. sî anume: dela Esc. Sea présântitulu nostru Archieppu sî Metropolitu A n d r e i u Br. de S i a g u n 'a 10 fl. — Prin pr. on. d. Ioane Petricu Protop. in Brasiovu au incursu 7 fl. sî adeca: dela dni'a sea pentru totu-déun'a 2 fl. dela onoratii parochi Andronicu 1 fl. Nicolau Comsi'a 1 fl. Nicolau Crisbasianu 1 fl. Ioanu Popescu 1 fl. sî Alessiu Popoviciu 1 fl. — Prin on. d. I. Tipeiu protopopu in S. Sebesiu 4 fl. sî anumitu: dela dni'a sea 1 fl. dela d. Danilu Massimilianu fostu inv. 1 fl. dela d. Ioanu Paraschivu vice-notariu magistratualu 1 fl. sî dela par. Damianu Mog'a preotu in Sasciori 1 fl. — Acestoru binefacatori s'au adusu multiamita protocolaria, sî li s'au rostitu unu intreitu sa traiésca. — Pre lânga acésta suma au incursu dela urmatorii dd. din locu sî giuru, cá membri ordinari sî onorari, — dela dd. Dimitrie Lacatusiu notariu 2 fl. Tom'a Anucutia notariu 2 fl. Petru Trifu jude in Mihaescu 1 fl. Iosifu Fluerasiu jude 1 fl. — dela parintii parochi Aronu Ilie 1 fl. Tom'a Criste 1 fl. Sofronie Olariu 1 fl. sî Petru Petroviciu capelanu 1. fl. fórte putienu dela acesti din giuru, numai dela 3 parochi sî u n u capelanu, dela doi notari sî doi judi!! — In fine dela inv. Serafimu Hadanu cá mulcta pentru neparticiparea la conferintiele 3 lunarie; sî a unei siedintie estraordinarie tienuta numai pentru caus'a densului 5 fl. 50 xr. laolalta s'au adunatu 76 fl. 80 xr. — s'au elocatu in cas'a de pastrare din Sabiiu 30 fl. — Sigilulu reuniunei 4 fl. 65 xr. — suntu a se elocá 42 fl. 15 xr. — prin urmare fundatiunea are in primulu anu 72 fl. 15 xr. Se mai astépta dela mai multi domni protopresviteri câror'a li s'au tramisu statute ale reuniunei, insa pâna in presentu numai dela susu mentiunatii dd. ni s'au tramisu ajutoriu, — iéra din partea pr. on. d. prot. Zacharia Boiu din Sighisiór'a au impartasîtu, precum: in tractulu d-sele tienendu consultare in privinti'a acést'a s'au decisu a nu participá n i m i c 'a la acésta fundatiune, din caus'a § 20. — Observâri s'aru puté face multe; — Par. prot. cu respectivii ce au adusu acea decissiune, binevoiésca a cetí sî § 21.

S'au adusu la valóre de conclusu, ca in venitoriu invetiatorii din tractulu Dobrei voru participá in acésta fundatiune 2% — invetiatoriulu Serafimu Hadanu in intielesulu § 9 din statute s'au eschisu din sinulu reuniunei, cá unu oponentu, sî nevoitoriu a participá la fundatiune in intielesulu §§-loru 13 sî 14. la radicarea unui monumentu repausatului invetiatoriu Inocentiu Muntenescu in Ili'a unde e immormentatu, cu care ocasiune, pre lânga 2 fl. ce au datu dlu Visarionu Romanu fiindu in Dobr'a, cu acésta ocasiune, au mai contribuitu sî altii laolalta in suma de 16 fl. 30 xr. e sperantia a se aduná mai multu, sî atunci se va publicá numele contribuitoriloru spre sciintia. —

In fine dupa voi'a pr. on. d. Protopopu Nicolau de Crainicu, a fi de fatia, la esplicarea legei

sî a statutului organicu membriloru comiteteloru parochiale din tractu, venindu sî ocupandu scaunulu menitu pentru d-sea, conducatoriulu conferintieloru tiene o cuventare crestiniloru adunati, sfatuindu-i a priveghiá asupr'a scóleloru, a le provedé cu tóte cele necesarie amesuratu legei, — neimplinindu aceste se voru luá scólele din mânile membriloru ei confessiunali, — sî totu cu acele spese, ba sî mai mari voru debuí a tiené scól'a, sî altii voru decide de sórtea scóleloru. — Le celesce legea scolara din 1868 articululu 38; — Statutulu organicu; le esplica fia care §, — dupa care sî Par Protopopu asemenea i animéza spre implinirea datorieloru loru fatia cu scól'a. — Conducatoriulu Petru Fogarasiu ia cuventulu, sî aduce inainte meritele crestiniloru din acestu tractu cu infiintiarea acestei scóle capitale, — accentuéza, ca pre lânga sacrificiulu ce au facutu, nu se sciu folosí de binele ce urméza dupa acel'a, de-sî in presentu nu potu vedé urmâri sî folóse mari, ci, pruncii, nepotii sî stranepotii voru binecuventá tierân'a bine-facatoriloru loru pentru infiintiarea acestei scóle, — sî in presentu i animéza a tramite pruncii la scól'a capitale, — cunósce parinti, cari bucurosu aru dá pruncii la scóla vediendu ca au talente sî atragere la invetiatura, — insa din caus'a seraciei nu-i póte dá, pentru aceea propune inaintea adunârei, cá sa fia asiá de marinimosi, sî precum au facutu acestu bine cu infiintiarea scólei, — sa le jaca la anima sî aceea cum sa aiba sî folosulu de la dens'a, — sî cum mai multi pruncî de prin comune sa cercetedie scól'a, — sî absolvendu-o, — va grigí a-i dá la feliurite meserii de care natiunea româna are mare lipsa, — dara precum se vede multi pruncî vredniei, din caus'a seraciei suntu servi, ori remanu la putientelulu pamentu ce-lu are. Ca sa fia bine-facerile loru incoronate, sa jertfésca fia-care familia u n 'a c u p a de bucate din care aru puté invetiá 5—6 pruncî seraci la scól'a din Dobr'a. — Acésta propunere fu primita de buna, — insa, — partea ceea ce debuiá a sprigini acésta causa sânta, aflara de bine a se dechiará, — precum se voru intielege cu crestinii din fia-care comuna, sî voru relatiuná parintii pr. on. d. Protopopu despre acelu resultatu. — Cunoscu inainte comunele in care va fi resultatulu doritu, — cunoscu poporulu care tóte cele salutare le imbratisiéza sî sacrifica ori sî ce pentru binele comunu, — déca are cine a le descoperí din anima binele sî folosulu ce va urmá. Resultatulu e, — precum va fi de energiosu preotulu sî invetiatoriulu in fia-care comuna, asiá va fi sî participarea. — Profetezu inainte ca unele comune nu voru participá cu nimic'a. —

S'au tienutu incheiere solemna cá deschiderea, sî asiá s'au finitu conf. inv. din tractulu Dobrei in acestu anu. —

Protocolulu conferintieloru se va substerne

Pr. Mar. Cons. +. +.

Sacele, 23 Aug. 1869.

Domnule redactoru! Unu domnu corespundinte de aici in nriii 58 sî 59 ai multu pretiutulu d-vóstre diuariu „Telegrafulu Romanu“, scriindu despre resultatulu esameneloru semestrali de vera din aceste comune, dupa ce laudà resultatulu acelor'a, sî dupa ce laudà pre invetiatorii din Sacele cá pre unii dintre cei trei factori imediati ai scólei, câci acesti'a, pre lânga toti obstaculii ce-i intempina, totusi p trunsi de gréu'a loru missiune 'si implinescu datorintiele, sî le-aru implini cu succesu indoitu sî intreitu mai bunu, déca sî cei'alalti doi factori din trei adeca: parintii eleviloru sî preotimea locala si-aru implini acele datorintie cu scumpetate sî déca n'aru lipsí unele aparate scolarie forte trebuincióse.

Pre cându dîcemu dara ca domnulu corespundinte pre de o parte lauda scólele nóstre sî pre invetiatorii dela acelea, pre de alta parte, trantesce sî tavalesce pre cei'a-lalti doi factori adeca: poporulu sî preotimea prin tóte noróiele, i incrimineza sî infereza cu epitetele cele mai obscure sî dejositóre. Sî fiindu ca dle red. noi nu suntemu de opiniunea d-vóstra ca adeca, dlu corespundinte, impinsu de zelu a vediutu lucrurile pre la noi asiá de negre, ci credemu ca domni'a sea din reintia sî cu scopu tendentiosu arunca asupr'a nóstra acele invective sî calumnii, fia-ne dara iertatu sî nóue, a face unele modeste reflessiuni la acelu articulu, sî acestea mai cu séma pentru onor. d-vóstra publicu cetitoriu, cá nu cum-va acel'a se fia sedusu prin falsele asertiuni ale dlui corespundinte a crede ca in adeveru asiá este acestu poporu sî asiá acésta preotime din Sacele, câci d-vóstra dle redactoru de-sî locuiti mai departe de Sacele, totusi vedemu cu bucuria, ca cunósceti mai bine cá dlu corespundinte lucrurile de pre aici.

Póte ca dlu coresp. si-a luatu ansa la acestu articulu dela aceea, ca din tóte pârtile se scrie sî se lauda prin jurnale scólele, numai din Sacele nu se scrie nimic'a. Da, este adeveratu ca de aici nu s'a scrisu mai nimic'a, sî acést'a din causa, ca noi Sacelenii amu fostu sî suntemu de acea parere, ca mai bine sa ne laude faptele, pentru ca amu vediutu, ca din unele pârti se scrie sî se lauda pré multu sî apoi cându cauti in fondu in realitate adeverulu celoru scrise, atunci cu durere te desamagesci sî vedi ca-su laude góle iéra in fapta nimic'a. Deci binevoiti ve rugâmu, a dá putienu locu sî acestoru putiene descoperiri in multu stimatulu d-vóstre diuariu „Telegr. Rom.“

Nu se póte negá dle redactoru! câci este unu adeveru fórte constatatu, ca scólele din Sacele suntu unele din cele mai bune scóle capitale de confessiunea nóstra. Acést'a este unu adeveru, care afara de dlu corespundinte mai bine-lu constatéza gimnasiulu rom. din Brasiovu sî Domnii profesori de acolo, cari nu odata, ci mai de multe ori si-au esprimatu multiemirea cu copii iesiti dela noi. Este insa adeveratu sî aceea, ca din scólele din Sacele nunumai acumu de curendu, daru sî mai de multu timpu, pe candu economi'a de vite, negotiulu sî agricultur'a erau mai in flóre, pre cându Sacelenii imbratisiau mai bine acesti rami cá scólele mai inalte,—au iesitu copii buni sî escelenti, dovada m lte orasie din Romani'a, unde Sacelenii esceléza cá comercianti sî agricultori. Nici aceea nu se póte negá cá invetiatorii din Sacele 'si cunoscu chiamarea loru, ba inca dupá cum suntu vre-o câtiva facu onóre nunumai nóua Sacelenilor, dara tuturoru invetiatoriloru din archidieces'a nóstra, dovada ca pre cându se trameteau comisari scolastici prin protopopiate pentru a tiené conferintie cu invetiatorii, trei se denumira dintre invetiatorii nostri, sî aceea este adeveratu, ca in Sacele, afara de conferintiele anuali, se mai tienu sî conferintie lunare, sî intruniri colegiale duminec'a, sî ca se infiintiá o biblioteca scolara, dara nu este mai pucinu adeveratu sî aceea, ca la tóte acestea sî dlu corespundinte aru trebuí sa scie sî de cumv'a scie n'aru trebuí sa retaca, la tóte acestea dîcemu mai multu séu mai pucinu a luatu parte, sî inca parte activa sî preotimea; n'aru trebuí sa uite ca déca nu erá preotimea cu consiliele sî concursulu seu, mai din tóte aceste intruniri sî institutiuni frumóse, nu se alegé nimic'a. Bine voiasca Domniasea a intrebá pre cei mai vechi sî mai de frunte din invetiatorii nostri din Sacele, sî atunci se va convinge despre adeverulu acest'a. Deci in ceea ce se atinge de invetiatori suntemu sî noi de unu acordu cu dlu corespundinte, ca adeca: avemu invetiatori harnici bine educati sî bine pregatiti pentru chiamarea ce o au, nu suntemu insa de acordu sî nu putemu consimtí cu dlu corespundinte in ceea ce privesce articululu d-sele la cei'a-lalti doi factori imediati ai scólei adeca: la parintii eleviloru, séu mai bine dîsu la poporu sî la preotimea locala, câci dlu corespundinte, pre cându pre de o parte dîcemu lauda pre invetiatori, totu atunci pre de alta parte incrimineza sî calumniéza poporulu sî preotimea din Sacele de cei mai indiferenti de cei mai neinteresati, de cei mai neactivi, cuprinsi numai de comoditate sî de dómn'a lene, fatia cu scól'a, sî aceste asertiuni falsе nu se potu mai bine combate decâtu prin fapte, câci faptele suntu testimoniulu sî documentulu celu mai bunu, prin care se póte comprobá indiferentismulu, neinteresarea sî neactivitatea cui-va mai bine.

Dlu corespundinte dîce ca poporulu din Sacele este rece sî nepasatoriu facia cu scól'a, ca de ori care afacere familiara ingrijesce mai multu, numai crescerea morala, intelectuala a fiiloru sî ficeloru o a negles'o, cá se lamentéze asupr'a subtireloru salarii invetiatoresci, cá pre invetiatori de multe ori 'i privesce cu despretiu sî arogantia, sî in fine ca aru fi buni bucurosi cá sa li se inchida scólele. Sî de unde tóte aceste pecate? de unde acestu indiferentismu facia cu scólele? din nesciintia, din necrescere, din lips'a de cultura adeverata.

Totu omulu dle corespondinte, cându voiesce a scrie adeverulu despre unu lucru, trebue mai nainte de tóte sa'lu studieze bine, sa'lu cunósca in tóte pârtile lui, câci numai atunci va fi in stare a vorbí despre densulu cu esactitate sî certitudine. Asemenea sî scriindu despre unu poporu, trebue mai inainte sa-i cunósca modulu de vietiuire, sa-i cunosci positiunea lui sociala, sa-i cunosci impregiurârile lui locali, economice sî comerciali, fiindu ca numai astfeliu studiindu'lu din tóte punctele de vedere, vei fi in stare sa aduci o judecata matura, drépta sî fâra patima despre acelu poporu.

Dta dle corespondinte 'ti dai judecata despre poporulu rom. din Sacele, si'lu osandesci numindulu indiferentu, egoistu, despretiuitoriu sî arogantu pre unu poporu, pre carele din serierea Dtale se vede apriatu, ca de-si locuiesci in Sacele, nu'lu cunosci. Au nu scii dta ca Sacelenii suntu numai simplii economi de vite, pre cându toti ceilalti români din p tri'a nóstra, carii se mai ocupa cu economi'a de vite adeca: Branenii Resinareni, Seliscenii etc. pr lânga economi'a de vite, carea o pórta in micu facia cu Secelenii, se mai ocupa sî cu economi'a câmpului? câci acesti frati au avutu fericirea a fi numai români curati prin comunele loru, pre cându ai nostrii in tóte comunele din Sacele sentu amestecati cu secui, cari pórta economi'a câmpului, sî cu cari mai totudéun'a suntu in continue frecâri. Au nu scii Dta ca românii din Sacele aici in comunele loru, afara de o casa de locuitu, altceva nu posedu nimic'a? Au nu s'ii Dta ca Sacelenii cá economi de vite pórta acésta economia pre intinsele siesuri ale Romaniei, Moldovei, Basarabiei sî Turciei? Nu scii Dta ca Sacelenii cá economi de vite tóta averea loru ce o mai au,—câci de vre-o siése ani incóce cu anii cei nerodatori, sî iernile cele grele, au scadiutu tare — nu scii dicemu, ca tóta averea loru este in vite, sî ca acést'a, pre siesurile cele intinse, sta fâra adapostire, espusa in voi'a dlui tuturoru intemplarilor? Nu scii Dta ca averea Sacelenilor ca espusa intemplârilor pre acele locuri, intr'unu decenin se preface de dóue trei ori? N'ai vediutu Dta Sacelenii, cari inainte cu siése siépte ani erau intre gazdele cele mai de frunte, iéra astadi abié au cu ce sa-si sustie famili'a, ba unii nici atât'a? de n'ai vediutu, atunci nu scii nimic'a din Sacele. N'ai vediutu Dta ómeni, cari inainte cu diece ani erau in stare buna erau stapâni, cu ciobani (pastori) multi, târla mare, iéra adi suntu slugi la slugile loru de atunci? Nu scii dta ca averea loru, turmele loru de vite, fiindu prin tierile numite, Sacelenii suntu siliti a fi mai totu calatori? ca partea cea mai mare a anului o petrecu la vitele loru, sî cându vinu acasa siedu dó.e trei septemâni sî pornescu iéra-si? ca ei la casele loru suntu numai cá nisce óspeti? Nu scii Dta, ca vecinu cu vecinu trecu ani la midilocu sî nu se vedu unulu pre altulu? nu scii Dta ca copii Secelenilor cându suntu de 11 pâna la 12 ani piéca la economi'a viteloru sî se mai intorcu abié o parte din trei, cându vinu de se casatoresca? Nu scii Dta ca Sacelenii suntu mai totu streini? unulu venitu dela resaritu, altulu dela apusu; unulu dela miédia-nópte sî altulu dela miédia dî, cari venindu ca ciobani la vite, remânu apoi ací, sî se casatoresca cu fete din Sacele?

Considerându-le tóte acestea dle corespondin'e, nu judeci sî Dta ce greutate este in Sacele de a fi o cointielegere fratiésca intre toti? vedi dara de unde vine acelu reu, care 'lu pomenesci Dta, ca lasa pre streini sa manipuleze pungile loru, in modulu loru de vietiuire, sî nu la preotime, unde'lu cauti Dta.

(Va urmá.)

Romani'a.

Bucuresci, 11 Sept n

(Societatea academica româna) mai intarindu-se Lunea trecuta sî cu dlu Baritiu, sositu aici, dupa ce-si incheiá inceputele lucrâri organisatória, se apucá a desbate proiectulu de o ortografia transitória. De o ortografia definitiva asta data nu póte se fia vorba, câci intre impregiurârile presinti inca nici unii membri ai academiei nu se arata plecati, a se supune decissiuniloru acestui corpu, inca nou sî putienu probatu, cu atât'a mai putienu se póte contá la plecarea guvernului, diuaristicei sî celoru-lalti literati. Vorb'a este asiá dara de unu metodu de scriere provisoriu, de care sa se servésca sî Academi'a in afacerile sele, sî toti acei'a cari aru voí a se acomodá esemplului ei.

Pâna acum in patru siedintie urmara a fi desbatute cestiuni de ortografia, prim'a cestiune fu: déca pentru inlesnire provisoria, consunantile, d, t sî s, aru trebuí semnate cu cedile in casurile cându inainte de i 'si schimba sunetulu? La in-

ceputu dnii academici Laurianu, Sionu, Babesiu sî Sbier'a, ba chiaru sî Helliade, Massimu sî Romanu din comissiune, erau pentru cedile ; dupa o disputa insa de dóue dile mai toti parasira acésta parere, nevrendu a recunósce momente de oportunitate aici provisoriu. Astfeliu cestiunea se decise cu 10 voturi contra 2, pentru respingerea cedileloru ; numai Sbier'a remase din principiu, Babesiu din oportunitate pentru cedile.

A dóu'a regula, ce se decise fu, ca — dupa c sî g, cându inainte de i pastréza sunetulu, sa se intercaleze unu h. Decissiunea se face cu 11 contra 1 votu adeca alu dlui Massimu, carele se dechiara mai plecatu a primí — totu din alfabetulu latinu pre k, decâtu pre h.

A trei'a cestiune ce se desbatù in dóue siedintie fâra a fi inca deslegata ori decisa, este: daca este a se admite duplicarea consonantiloru ? Intr'acésta cestiune cei mai aprigi aperatori ai duplicatiuniloru suntu dnii : Heliade, Laurianu sî Ionescu ; cei mai resoluti contrari suntu : Massimu , Sbiera sî Romanu. Dar majoritatea precumpenitória pare a fi contr'a duplicâriloru afara de casurile de compusetiune cu in., sî mai cà nu e indoiéla , cumca duplicarea in mediloculu cuvinteloru nu va fi primita

Intr'aceea desbaterea ortografica se va intrerumpe pentru a face locu desbaterei programului siedintieloru publce , de cari se voru tiené dóue séu trei, anume pentru discursurile de receptiune a noiloru membri. Siedintiele — asié se vede, ca se voru urmá necurmatu pâna la cea din urma dioa dupa statutu, adeca pâna la 15/27 Septembre, daca cumv'a prin indepartarea neincungiuravera a unoru membri , tienerea de siedintie plenarie n'ar devenì impossibile. Dejá dlu Sbiera si-a insinuatu caletori'a neamenavera pre luni sér'a. „Alb.“

Varietâti.

*** Escelenti'a Sea ministrulu de culte sî instructiunea publica, Bar. E ö t v ö s ne spune „K. K.“ a intreprinsu o caletoria in Transilvani'a. Pre Luni adeca mâne, lu ascépta in Clusiu, unde se facu pregatiri de a-lu primí serbatoresce.

*** A c a d e m i ' a r e g . d e d r e p t u r i d i n S a b i i u. Dupa cum se aude, in urm'a unei ordinatiuni a in. ministeriu de culte sî instructione publica , c u r s u l u d e t r e i a n i la academi'a de drepturi de aici incéta de totu cu inceputulu anului scol. 1869/70. Numai acei ce suntu primiti din anii precedenti in t r i e n i u voru puté terminá dupa planulu de invatiementu de pâna acum. Inscrierile cele nóue din anulu acest'a se potu face numai pre patru ani.

*** (S c i r i d e s c h i m b â r i i n m i n i s t e r i u). Se vorbesce , ca contele Andrási aru avea de cugetu a depune portefeulu de ministru alu aparârei tierii sî lu va primí Baronulu Iosifu Vécsey.

*** (M a n e v r é) In Septembre s'a inceputu in giurulu Sabiiului esercitiurile tactice ale mai multoru trupe concentrate ací sî giuru. Celu dintâiu esercitiu a fostru defendarea Slimniculoi de câtra garnisón'a din Sabiiu sub comand'a dlui GM. cavaleriu de Reichetzer in contra trupeloru de sub comand'a GM. Baronu Cleudgen sî cavaleriului de Auzenberger. Cesti din urma se pareau a respinge garnisón'a de aici, inse din caus'a unei ploi repede, ce au venitu pre tempulu operatiunei fura siliti a se retrage.

In 15 Sept. a fostu tem'a esercitieloru celoru mari cá trupele ce veneau dela Brasiovu avendu sucursu de dóue bataliuni din reg. de infanteria Molinary sî un'a de venatori, se impinga pre cele ce se asiediasera la Vestemu sî concurentia spre Turnulu rosiu. Atacatorii au sî corespunsu problemei, cu tóte ca cei atacati se aparara barbatescu. Eri s'au incheiatu esercitiele.

*** Comissiunea mestecata pentru regularea fruntarieloru s'a intrunitu din septamân'a trecuta. E sperantia ca lucrârile ei voru avé unu resultatu satisfacatoriu pentru ambe pârtile.

*** B a n i c e a u s c e s e d i n c u r s u. Cedulile de 10 cr. precum sî bucatile de 10 cr. (asia numitii sieseri) trebue schimbati la cassele provinciali pâna la 31 Martie 1870. Dela 1 Aprile 1870 in colo nu se potu schimbá banii acesti'a decâtu in Bud'a la cas'a centrale a statului.

*** T e r g u l u d e t ó m n a a l u S a b i i u l u i din astu anu se póte numí in tóta privinti'a bunu. Tergulu de vite cornute a fostu cev'a mai slabutiu din caus'a bólei de gura sî picióre, ce domnesce sî acum intre vitele cornute , dar pentru aceea pretiurile loru totusi au fostu mari. Dintre cele de jugu s'a vendutu la 1600 de capete , pretiurile deosebite dupa cualitate, o parechia de boi 150—400 fl. — Asemenea sî dintre cai s'au petrecutu la vr'o 800 de capete a 30—400 fl. Oii sî berbeci s'au petrecutu circa 4300 cu 9—12 fl. Tergulu celu slobodu anca a fostu bine cercetatu atâtu de vendietori câtu sî cumparatori, sî au avutu unu resultatu imbucuratoriu pentru toti, cu deosebire articlii de industria au fostu câtu de bine representati sî fórte cercetati din partea tieroniloru , cari anca si-au vendutu cu pretiuri bunisió e productele loru.

Ce privesce unsorile, acele anca au fostu cautate bine, asiá 100 punti unsóre de porcu cu 34 fl., slanin'a (clis'a) 30 fl seulu 24 fl sapunulu 25 fl. luminâri de seu 37 fl Dintre productele crude s'au vendutu 1 pareche de pei de bou cu 36—45 fl. — de vaca 18—26, lân'a s'a vendutu cea mai fina 38—40 fl., mai ordinara 32—34. cânep'a cu 18—22 fl. v. a.

L I S T ' A

despre numerii sortiuriloru trasi la ocasiunea sortiturei filantropice arangiate in folosulu fondului Asociatiunei natiunale in Aradu, pentru cultur'a poporului românu, sî esecutate, in ór'a de repausu a petrecerei de dantiu tienuta la 1 Septemvre nou 1869.

(Urmare din nr. tr.)

Numerulu Sortiului trasu	Numerulu Castigului	Descrierea castigului	Numele donatorului
5823	2	Unu losu de statu din anulu 1864 in valóre nominala de 100 fl.	Asociatiunea natiunale pentru cultur'a poporului românu in Aradu.
5853	69	Un'a icóna (Die Sennhüten im Canton Bern) in rama aurita cu iéga, desemnu de mâna pr.	Dsiór'a Hermin'a Deresce din Aradu.
5902	97	O caciula comoda, din lâna colorita cu fire de bronzu, sî ciucurelu cu fire de auru, m. p.	Dsiór'a Ros'a Ardeleanu din Chitighazu
5968	102	Unu portfoliu de cigare, lucratu cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Mihailoviciu din Orade-mare.
6013	24	Unu aternagiu de vestminte in cadra de lemnu scobitu, decoratu cu brodaria de margele, cu franghii de auru pre postavu rosiu mf. pr.	Dsiór'a Etelc'a Bonciu din Aradu.
6028	59	O caciula comoda din catifea brodarita cu fire de auru sî cu ciucure u de auru mf. pr.	Dsiór'a Cristin'a Goronu din Aradu.
6042	144	Tasa sub lampa, de lâna colorita, cusuta cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Paulin'a Ratiu, din Aradu.
6177	9	Unu covoru lucratu in dbrodaria in lâna de berolinu, mf. pr.	Dsiórele Emili'a sî Aureli'a Popoviciu din Comlosiu (St. An'a vechi'a).
6185	146	O tasa de lampa indrita din lâna de berlinu mf. pr.	Dn'a Angelin'a Dogariu nasc. Arcosi, din Aradu.
6267	126	Unu atramentariu in forma de bute, din iéga pre tasa de lemnu, decorata cu bronzu.	Dsiór'a Nin'a Iloviciu din Chitighazu.
6327	143	Invelitóre de camisiu de ciubucu, din matasu mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Vancu de Teiusiu, din Siri'a.
6368	149	O tienatóre de tüll pentru ciubucu, formatu de papusia, cu tricoloru natiunalu mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Vancu de Teiusiu, din Siri'a.
6628	40	Unu busunariu de parete lucratu pre postavu rosiu cu brodaria de margele, mf. pr.	Dsiór'a Ecaterin'a A. Popoviciu din Aradu.
6632	134	O tasa de lampa, legata din margele colorite mf. pr.	Dsiór'a Emili'a Cornea din Chis-Ineu.
6721	103	Unu portagiu de moneta, lucratu in cordi de matasa cu colori natiunali, mf. pr.	Dsiór'a Sidoni'a Obercnezu din Aradu.
6846	145	O cotaritia de masa, lucrata din marele mf. propr.	Dsiór'a Mari'a Popoviciu, din Caransebesiu.
6877	158	Unu aratatoriu pentru cârti de cetitu, brodaritu cu margele mf. pr.	Dsiór'a Veronic'a Cuciovszky, din Oradea-mare.
6907	100	Unu portfoliu de cigare, cu brodaritura de margele mf. pr.	Dsiór'a Em'a Fizesianu din Toraculu-micu.
6916	88	O perina de orologiu, brodarita cu margele, pre postamentu de catifea, mf. pr.	Dn'a An'a Miculescu nasc. Ratiu din Pest'a.
6928	76	O parechia de pantofi, brodariti, mf. pr.	Dn'a Caliope Boiu, din Sabiiu.

(Va urmá.)

Nr. 1366—1869. E. K. B.

Publicare.

Esamenulu de statu pentru economii silvanali de sine statatori, precum sî pentru personalulu auc-siliare technicu, sî pentru cel'a sentitoriu silvanale, se va tiené pre anulu acest'a in 15. Novembre in Clusiu.

Acést'a se aduce la cunoscintia publica cu acea observare, cumca petitiunile bine instruate spre scopulu admiterei la acestu esamenu de statu au de a se inaintá celu multu pâna in 20 Octobre a. c. la acestu comisariatu regescu pre calea oficieloru antistatóre.

C l u s i u in 12 Sept. 1869.

Dela comisariu reg. transilvanu.

S'au perdutu ! !

doi cai ai lui Savu B o r c e a din S a l i s c e in nóptea de 7 Septembre cal. n. a. c. din câmpu dela pasiune. Unu calu e venetu-albu-galbuiu, de 3 ani; alu doilea e o iépa négra de vre-o 8 ani sî cu cód'a smulsa, inferata cu semnulu W.

Tóte on. deregatorii respective de aici sî din Romani'a suntu rugate la casu de s'aru presentá la vre unu tergu séu altcumv'a cineva cu caii acesti'a ai oprí sî pre calea sea a incunosciintiá pre pagubitulu.

(8—2) **AVISU.**

Inscrierile la norm'a sî gimnasiulu românu gr-orientale din Bradu—Comitatulu Zarandului—pentru anulu scolasticu 1869/70 se voru incepe in 10 Septembre sî voru dura pâna in 17/29 Sept. ; iér' in 18/20 Sept. se voru incepe prelegerile regulatu. Acést'a se aduce publicamente la cunosciintia.

B r a d u 24. Augustu 1869.

Directiunea gimnasiale

M. L a z a r u.

Prot.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 72. ANULU XVII.

Sabiiu, in 11/23 Septemvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Avisu.

Se aduce la cunoscintia publica, ca cârtile scolarie „Drepturile sî datorintiele civili“, precum sî instructiunea pentru Invetiatori au esîtu de sub tiparîu, sî pretiulu loru, cá sî alu celoru lalte cârti scolarie prescrise pentru scólele populari din Mitropoli'a nóstra gr. or. este urmatoriulu :

Nr. cur.	Numele cârtiloru	legate xr.	nelegate xr.
1	Abecedariulu dlui Z. Boiu	24	20
2	Abecedariulu nemtiescu	20	14
3	Aritmetic'a cu cifre	25	20
4	Bucóvn'a	20	16
5	Cartea de grâdini de dlu Dr. Vasiciu	50	46
6	Cartea I. de cetire de dlu Z. Boiu	40	30
7	„ II. „ „ „ „ „ „	30	25
8	Computulu D. Prof. I. Popescu, legatu	1 fl.	—
9	Catechismulu micu	20	16
10	„ bogatu	50	44
11	Drepturile sî datorintiele civili	20	16
12	Elementele Geografiei	30	25
13	„ Istoriei universali	30	25
14	„ Istoriei naturali	30	25
15	Gramatica rom. de d. Par. Sav'a Popoviciu Barceanu	50	40
16	„ „ „ d. Nic. Mihaltianu pentru II clasa	10	—
17	„ „ „ „ „ „ pentru a III cl.	16	—
18	„ „ „ „ „ „ „ a IV cl.	24	—
19	Istori'a biblica cu icóne	25	20
20	Instructiune pentru Invetiatori	20	—
21	Ochologieriu — Ceaslovu	75	60
22	Octoichulu micu	75	60
23	Manuducere pentru Invetiatori la Abecedariulu dlui Z. Boiu	24	20
24	Manualu de limb'a rom. de Invetiat. Bellisimu	20	18
25	Patru tabele mari de litere, laolalt	40	—

Directiunea Tipografiei archidiecesane.

Eveneminte politice.

Pâna in momentulu, cându scriemn rendurile acestea, dietele cislaitane suntu dejá deschise, afara de cea din Boemi'a, pentru cárea inca nu s'a finitu alegerile deputatiloru. Ministrulu de interne Dr. Giskra au indreptatu unu circulariu câtra locotienatorii tieriloru representate in senatulu imperiale in caus'a alegeriloru directe la senatu. Dupa cum ne spunu foile de acolo acestu circulariu a fostu primitu in tóte locurile cu placere mare, sî tóte dietele se voru ocupá seriosu de elu.

Cancelariulu imperiale contele de Beust au intreprinsu o caletoria prin München, Stuttgart si Baden-Baden in Elveti'a, unde petrece sî ministrulu rusescu.

Unu telegramu de alalta-ieri ne anuncia sosirea cancelariului imperiale in Baden-Baden, unde regin'a Prussiei au datu, dupa o corespundintia a „N. Fr. Pr.“ unu prândiu stralucitu in onórea óspelui. Se dice, ca regin'a si-aru fi luatu cu acésta ocasiune ansa de a vorbí de relatiuni amicabile intre Prussi'a sî Austri'a.

Din dî in dî se repetiescu totu cu mai mare sigurantia scirile de modificatiuni in ministeriulu ungurescu, despre cari amintiserâmu sî noi in rendulu trecutu. Se vorbesce acum sî de repasîrea ministrului de interne Wenkheim sî inlocuirea lui prin ablegatulu Csengery. In diet'a Ungariei se va luá la desbatere afara de budgetu, sî legea despre regularea municipieloru, despre revisiunea legei electorali sî a reformei casei de susu.

Din vorbirea banului Croatiei estragemu urmatórele pasagie, cari se referescu la politic'a lui. Intre altele dîce : ca principiile, pre cari sî va basá regimulu séu, suntu legea fundationale despre regularea relatiuniloru dreptului de statu intre ambele pârti ale imperiului austro-magiaru, art. XII din anulu 1867, sî legea de impaciuirea intre regatulu Ungariei, Croatiei, Slavoniei sî Dalmatiei; de acestea se va tiené nestramutatu, convinsu fiindu ca acelea intemeiaza binele tieriloru. Oferesce mâna de impacare la toti acei'a, cari voru incetá a fi contrari la cointielegerea facuta cu Ungari'a. Mai departe dechiara, ca va ingrigí de desvoltarea libertâtiei sî a nationalitâtiei prin emendarea constitutiunei, sî de desvoltarea spirituale sî materiale prin intemeierea de institute folositóre. Acestea voru fi principiile, ce'lu voru conduce in politic'a regimului seu. Arata ca cu ajutoriulu patriotiloru sei a câstigatu pentru aceste regate (Croat. Slavon. Dalmat.) unu regimu autonomu independinte pentru afacerile interne, cultu, instructiune sî justitia, cu dreptu de legislatiune nemarginita in sfer'a acést'a sî dreptu coróna a opului, aminlesce manuscrisulu pré inaltu din 19 Augustu, prin carele Maj. Sea inaltulu monarchu dechiara provincialisarea unei pârti a granitiei militare.

Starea sanatâtiei imperatoriului francesu este dupa „Moniteur universel“ imbucuratóre, asiá incâtu imperatorele ne'ntreruptu se ocupa ca lucrârile sele obicinuite.

Ablegatulu turcescu Djemil Pasi'a a parasitu Parisulu, spre a anunciá in persóna sosirea imperatesei Eugeni'a in Constantinopole.

Din Spani'a ne a sositu eara sciri nóue despre candidatur'a la tronu. Ablegatulu portugiesu la curtea parisiana, M. Soldah'a va plecá, dupa ce a mai avutu o intalnire cu marsialulu Prim, la Lissabon'a, spre a câstigá curtea de acolo pentru candidatur'a ducelui de Genu'a pre tronulu Spaniei. —

Adunarea senatului din Romani'a deschidiendu-se in septemân'a trecuta dupa votarea contingentului de 7000 feciori ieri sî au inchisu siedinti'a estraordinaria. Presiedintele a fostu Dlu Plagino, ginerele principelui Stirbei.

Adunarea scaunala a Sabiiului s'a tienutu in 17 Septembre st. n. sub presidiulu primariului Gibel. La acésta adunare au fostu representate sî comunele scaunului filiale alu Talmaciului sî alu Saliscei, precum sî comunele fóste granitiare Vestemu, Sin'a sî Racoviti'a, cari acum suntu incorporate pre basea cunoscutei ordinatiuni ministeriale la scaunulu Sabiiului.

Ca objectu de pertractare arata presiedintele, ordinatiunea ministeriale privitóre la legea despre enumerarea populatiunei.

Baronulu Ios. B e d e u s luându cuventulu 'si esprima parerea de reu, ca cá objectu de pertractare alu adunârei presente s'a anunciatu numai legea despre enumerarea populatiunei, precându suntu alte objecte de o insemnatate grava pentru viéti'a municipale a scaunului, cari numai potu fi amanate. Intre altele arata vorbitoriulu, ca comunitatea Sabiiului nu s'a potutu invoí nici decum cu ordinatiunea ministeriale in privinti'a incorporârei comuneloru scaunului filialu alu Talmaciului sî Saliscei sî alu comuneloru granitiere, ci a protestatu in contra-i, cá unui actu, ce n'a fostu adusu pre calea legei.

Deci propune : ca acelu protestu alu comunitâtii Sabiiului sa se ia la protocolu cu urmatórea dechiarare : ca deóre ce la adunarea de fatia afara de representantii comuneloru tienetóre de scaunulu Sabiiului iau parte sî representantii aceloru comuni, cari mai'nainte erau supuse, iéra a cum pre cale administrativa anecsate la scaunu; in urm'a acestei compuneri adunarea presenta nu se póte privi de o adunare in sensulu legei sustatóre pentru representarea scaunului Sabiiului, de aceea nu se póte lasá la nici o discussiune si nicinu póte aduce vreunu conclusu

P r e s i e d i n t e l e dechiara, ca de-si numerarea populatiunei se póte face sî fâra confapturea adunârei scaunale, cu tóte acestea i róga sa participeze.

Baronulu B e d e u s dechiara ca din caus'a susu aratata nu potu participá si parasesce sal'a dimpreuna cu representantii orasiului.

De asemenea representantii comuneloru inca sa alatura la protestulu comunitâtii Sabiiului sî parasescu sal'a.

Pre cându se intempla acestea, d. Dr. Dim. R a c u c i u luându cuventulu in numele representantiloru români, cari remasesera, dice cam urmatórele : Ca elu si conatiunalii sei, cari s'au tienutu in decursu de seculi de scaunulu Sabiiului, au purtatu dimpreuna tóte poverile, fâra de a avé parte la dreptulu administrârei proprie, de care se bucura toti cetatienii tierei, au venitu cu bucuria la adunarea scaunale, in asceptare juste, de a fi primiti cu bratie deschise de câtra fratii sasi; insa trebuie sa marturisésca cu durere, ca se vedu insielati in asceptarea acést'a, in locu de a-i primí fratiesce sî de a indreptá prin aceea unu nedreptu de sute de ani, iau respinsu cu recéla. Ca incorporarea comuneloru române representate s'a facutu in modu legalu, pre basea neatacabile a legei sanctiunate de Maj. Sea sî pre basea dispositiunei libere, ce i s'a datu ministeriului prin dieta; de aceea protestulu unei fractiuni a adunârei scaunale in contra legei sanctiunate e nelegalu sî nu are locu, pentru aceea face propunerea : cá presiedintele se respinga dechiaratiunea cea ilegale a fractiunei, ce a parasitu sal'a, cá un'a ce nu are locu sî sa nu o primésca in protocolu.

P r e s i e d i n t e l e observa, ca propunerea nu se póte luá la pertractare fiindu ca adunarea a devenitu neapta spre a aduce conclussiuni, dara voindu propunctoriulu, se póte luá la protocolu ; ceea ce se sî face.

Dela diet'a Bucovinei.

D i s c u r s u l u p a r i n t e l u i A n d r i e v i c i u i n c a u s 'a l i m b e i r o m â n e.

Domnulu capitanu alu tierei, préstimatulu nostru presiedinte, avù bun'a vointia, de a deschide sessiunea dietala pentru anulu curinte, ca sî in anii trecuti, cu unu cuventu rostitu sî in limb'a natiunale româna sî, provocându-ne a intoná Majestâtei Sele pré gratiosului nostru Imperatu sî duca unu : „se traiésca“, unu esclamatu cu totii din anima

credinciósa : „se traiésca Majestatea Sea, pré gratiosulu Imperatu alu Austriei sî duca alu Bucovinei.“

Dându noi acestu respicamentu alu simtimînteloru nóstre de cetatieni credinciosi sî devotati in limb'a nóstra nationale, credu ca intre alte motive binecuventate, avemu specialminie unulu carele ne atinge pre noi fórte de aprópe, motivulu adeca, cá Majestatea Sea a binevoitu a sectiuná in 21 Decembre 1867 sî articlulu 19 din legea fundamentala de statu, referitoriu la egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru sî a tuturoru limbeloru de tiéra in scóla, diregatoria sî viétia publica.

Cu acést'a nu póte nimene mai multu se privésca limb'a româna de o limba numai tolerata in Austri'a, de ór'a ce prin legea fungamentala de statu, sanctiunata de domnitoriu, este ea dechiarata de limb'a egalminte indreptatita cu limbele celoru lalte popóra. Cu atât'a mai putienu i se póte denegá limbei române aplicarea deplina in scóla, dirigatória sî viétia publica in Bucovin'a, unde prelânga dreptulu istoricu de sute de ani, asecuratu la trecerea tierii sub sceptrulu Austriei sî prin garanti'a statului quo, este sî astadi limb'a poporatiunei precumpenitórie din tiéra, prin urmare in Bucovin'a limb'a tierei in tóta puterea cuventului.

Daca asiá dara in sessiunea din anulu trecutu domnulu Croitoriu, deputatulu tienutului Sucevei, a respicatu dorinti'a, ca in tratârile dietale sa se aplice sî limb'a româna, a pretinsu numai unu lucru ce e cu dreptulu sî legalu ; domni'a lui a respicatu o dorintia, carea este sî a poporatiunei, pre carea noi o representâmu.

Cugetu asiá dara, sî cutezu a-mi respicá opiniunea mea, ca nu ne potemu marginí numai prelânga aceea, ca in decursulu sesiuniloru nóstre, din gur'a pré stimatului nostru presiedinte se audîmu cuventulu de deschidere in limb'a româna a tierii, ci, pre bas'a dreptului garantatu prin legea fundamentala de statu, se representâmu pre terenulu dietale sî limb'a celor'a ce ne au ablegatu pre noi, de ór'a ce suntemu chiamati, a representá intre alte interese vitale sî interesulu culturei natiunale, carea, fâra de respectarea sî aplicarea limbei in afacerile vietiei publice nu e cu putintia.

Cu acést'a se va manifestá inalt'a casa sî in punctulu limbei tierii de adeverat'a representantia a poporului. Cu acéste'a se va medilocí o intielegere mai esacta intre noi toti sî unu reportu naturalu intre representanti'a sî poporatiunea tierii. Cu acést'a inse-si legile sî asiediamintele votate de noi, voru fi intielese mai bine sî intimpinate cu incredere mai multa de poporu.

Sum in positiunea placuta, de a respicá, cá cele desfasiurate de mine pâna acum'a, nu suntu numai cugetârile mele individuale, ci opiniunea unui numeru, fórte considerabilu, a domniloru deputati. Missionea sî onórea mea este asiá-dara mai multu aceea, de a fi organulu opiniunii sî dorintieloru generale.

Spre realisarea pretensiuniloru juste sî legale pentru limb'a tierii suntu deocamdata de lipsa dóue : un'a adeca, procurarea unui stenografu românu, iéra alt'a dispositiune, ca protocólele siedintieloru dietale sa se compuna sî in limb'a natiunala româna.

Eu sustienu cu firmitate, ca dispusetiunile acestea se tienu de competinti'a presidiului, prin urmare nu e de lipsa, de a face o propunere carea sa se trateze dupa prescrisele ordinei casei, deórece in privinti'a acést'a nu este ceva defiptu, dela care sa se faca acum'a o abatere.

Respicându asiá dara o pretensiune drépta sî legala a poporatiunei sî dorinti'a unei pârti insemnate dintre membrii inaltei case, — mi iéu libertatea de a me adresá câtra domnulu presiedinte cu caldura, cá sa bine-voiésca pro primo : a pune la cale procurarea unui stenografu, pentru copiarea discursuriloru in limb'a româna iéra pro secundo : a face dispusetiunea receruta, spre a compune protocólele siedintieloru sî in limb'a româna, care sa se cetésca cu prilegiulu sî in scopulu autenticârei.

In casulu, déca in privinti'a formala s'aru nasce unele indoieli, mi reservu dreptulu, de a face o propunere speciala. „Albin'a.“

Conferintiele invetiatoriloru

din tractulu I sî II alu Sabiiului, tienute in 27 Augustu 1869.

(Inceputulu la 3¼ óre dupa am.)

Dupa cântarea : „Bine esti cuventatu Christóse Ddieulu nostru“, se cetese protocolulu siedintiei trecute sî se autentica cu putiene modificatiuni. La ordinea dilei se pune desbaterea despre modulu propunerei geografiei pre basea manualului de fatia, in scólele populari.

Conducatoriulu provóca pre membri a se dechiará despre acést'a, in urm'a cârei'a se nasce o discussiune via sî interesanta, la carea luara parte activa multi dintre invetiatori, intre cari cu deosebire Ioanu Metiu din Resînari, Demetriu Lazaru din Porcesci Georgiu Pop'a din Gur'a-Riului sî conducatoriulu s. a.

Anumitu inv. Metiu dice, ca, de óre-ce neavendu noi pâna acum cârti didactice potrivite pentru propunerea geografiei sî recunoscendu eruditatea autorului crede, ca aru fi oportunu cá conferinti'a sa ia manualele acestea la critica, sî sa-si dea parerea, déca suntu bune sî déca se potu luá apoi de basa pentru invetiamentu in scól'a populara.

La propunerea conducatoriului insa sî a presiedintelui, confer. se dechiara ca, din caus'a scurtimei tempului nu a pututu percurge acele manuale asiá, cá sa-si póta dá o parere intemeiata sî judecata esacta, conscientiósa despre intocmirea aceloru manuale.

Sî asiá propunerea inv. Metiu remane in minoritate, cu acelu adaosu ca conferinti'a se va puté dechiará mai bine in confer. an. viitoriu, dupa o practicare de unu anu alu aceloru manuale, despre ele.

Dupa aceea, Inv. Dim. Lazaru aratà metodulu practisatu de densulu intru predarea studiului geografiei. Sî adeca densulu incepe mai intâiu a introduce pre copii in aceste cunoscintie dela cunoscutu la necunoscutu, dela aprópe la departatu, largindu-le treptatu cercului cunoscintieloru geografice. D. e. incepe cu cunóscerea sî numirea satului in care se afla, trece la locurile cele mai de aprópe, la tienutu, de ací la districtu (scaunu, comitatu), dela districtu apoi cu incetulu la tiér'a intréga, asemenea dela isvoru la pariu, dela pariu la vale, dela vale la riu, etc. dela colina la délu, dela délu la munte, la situatiunea muntiloru la piscurile cele mai inalte, pâna ce invetiatoriulu castiga cunoscinti'a tierei intregi.

De acésta parere este sî invetiatoriulu Chirc'a urmandu sî densulu totu acésta cale in propunerea geografiei.

Inv. Georgiu Pop'a din Gur'a-Riului dice ca densulu a luatu mai intâiu cosmografi'a, au purcesu dela cunoscinti'a steleloru, a steleloru ficse la planete, intre cari se numera sî pamentulu sî apoi au purcesu dela pamentulu intregu la pârtile lui cele mari, la impartirea acestor'a pâna au venitu la cunóscerea geografiei patriei.

Dirigentele Munténu din Tilisc'a dîce, ca sî densulu au urmatu totu unu asemenea metodu.

Conducatorulu provóca pre membri, cá sî altii sa comunice metodulu urmatu de densii la propunerea geografiei, séu sa se anuncie asupr'a celoru dejá espuse. Neinfatiosiându-se inse nimeni ia densulu insu-si cuventulu aratându punctele de manecare, cari suntu de totu opuse unulu altui'a, in aceste dóue metode de propunere, sî recomenda cá celu mai corespondiatoriu mintii sî priceperei copiiloru, pre celu d'antâiu, adeca celu purcezatoriu dela impregiurimea cea mai deaprópe, dela tienutu la pârtile cele mai departate, la districtu (Scaunu, comitatu) la provincia, la tiér'a intréga, la tierile invecinate s. a. mai departe.

Conferinti'a ridica indigitârile date in privinti'a propunerei geografiei de câtra inv. d. Lazaru la valóre de conclusu.

In fine intréba presiedintele, cà póte-se privi opulu de facia cá manualu de geografia, séu numai ca carte de cetire cu cuprinsu geograficu ? — care intrebare produce o discussiune mai lunga sî adeca :

Inv. Georgiu Pop'a dice ca pentru scólele populari aru trebuí sa se faca unu estrasu, sî acel'a sa se predea copiiloru.

Inv. Bancila privesce sectiunea II-a cârtiei de lectura, cá manualu de geografia sî sî cá carte de lectura, sî este de parere, ca sa se faca cunoscuta in totu cuprinsulu seu copiiloru.

Presiedintele replica inv. Georgiu Pop'a, ca unu estrasu aru da fórte multu lucru, sî nu aru aduce mare folosu.

Spune ca densulu este multumitu daca scolarii unei scoli poporali séu parochiali cu 3 clase, séu cu 2 clase in 3 séu 4 despartiaminte, voru cunósce lucrurile sî locurile mai insemnate din patria, sî ce este mai esentialu din geografi'a pamentului intregu. Dela o scóla normala, séu capitale va cere mai multu, adeca cá se scie, ca ce este mai vrednicu de memoratu in cutare cetate, câti locuitori are, câti are provinci'a séu tiér'a asemenea sî o cunoscintia mai estinsa ceva a celorulalte pârti de pamentu, sî apoi principiele cosmografiei.

Dirigentele Munteanu e de parere, cá in un'a clase nu e conveniabilu cu principiele pedagogice a face mai multu ca 2 despartiaminte, de óre ce invetiatoriulu nu póte ocupá totodata pre tóte 3 séu 4 despartiamente.

Inv. Chirc'a ia cuventulu dupa acést'a, sî arata, cá deóre ce chiaru autorulu vedesce in prefatia, ca cartea asiá numita „Elemente de geografia“ are de a se privi cá unu legendariu pentru geografia, in cari suntu bucate de cetitu cu cuprinsu curatu geograficu.

De acésta parere este sî presiedintele, sî conferinti'a o primesce de buna.

Cu acestea se incheia siedinti'a la 5 ½ óre dupa amédi, defigându-se siedinti'a a III pre 8 óre a. amédi ale dilei urmatóre. Ca substratu alu discussiunei acestei siedintie urmatóre, conferinti'a hotaresce, manualulu „elemente de istoria naturale,“ sî „elemente de istori'a patriotica sî universale.“

Sacele 23. Aug. 1869.

(Urmare sî fine din nr. tr.)

Ei bine dle corespondinte sî cu tóte acestea rele, cu acestu modu de vietuire cu tóte aceste fatalitâti, Sacelenii in ceeace se atinge de scóla, totu au facutu mai multa cá multe alte comune in conditiuni multu mai favorabile. Rari suntu acei Saceleni, cari sa fia nascuti sî crescuti a ci, sî sa nu scie ceti sî scrie. Scii dta ca in Sacele inca inainte mai cu o suta de ani, esistau scóle; ca pre la a. 1800 era in Satulungu unu invetiatoriu din pârtile Clujului absolutu filosofu ? ca in Sacele, cu deosebire in Satulungu sî Cernatu, inca dela 1836, prelânga limb'a româna se invetiá sî cea germâna, ba in Satulungu dela 1843 si cea magiara ? Scii dta ca in Satulungu indata dupa revolutiune se infiintiá o scóla normala cu trei clase dupa sistem'a de atunci, sî alt'a cu dóue clase paralele, sî ca de invetiatori prelânga cei vechi alesera pre par. Radu Pope'a absolutu filosofu ca directoru, sî pre d. Demetr. Cioflecu pedagogu de Vien'a, de presentu la scól'a capitale din Brasiovu. Apoi d. Z. Boiu absolutu gimnasistu, cu esamenu de maturitate, de presentu parochu, sî profesoru la institutulu teologico-pedagogicu din Sabiiu. Mai apoi d. Ioanu Tezloveanu, absolutu gimnasistu sî pedagogu de Vien'a. Si in urma, in 1858, cându scól'a se prefacú in scól'a capitale publica cu patru clase, sî alte clase poporale, veni d. Ioanu Dorc'a directoriulu de astadi, iéra-si gimnasistu absolutu cu esamenu de maturitate, sî teologu. Vedi d. Cor. totu barbati, carii 'si facusera studiele cum se cuvine.

Scii dta d. Cor. ca lefile inv. erau câte 300—400 fl. M. C. pâna la 1859. sî ca nu poporulu este causa, de adi suntu asiá subtirele cum dîci dta, ci fostulu consiliariu de scóle d. Vasiciu, câci dsea lea redusu dupa voi'a unei mici fractiuni la 200 fl v. a. cu tóte ca preotimea s'a opusu ? Sî totusi trebue se mai scii, ca poporulu, de carele dta dîci ca aru fi bunu bucurosu, sa se inchida scól'a, poporulu acest'a dicemu, consiliatu de preotime, iéra-si redicá lefile inv. la 276 fl. 300—400 fl. v. a. ? Mai scii d. cor. ca in Satulungu la scól'a capitale cu clasele paralele, suntu siepte inv. cu unu salariu de 1880 fl. v. a. pre anu, iéra in celelalte comune siese inv. cu unu salariu de 1050 fl. v. a. asiá dara aprópe trei mii fl. sî scii dta de une se platescu toti acesti bani d. cor. ? din pungile poporului d. cor. facendu-se aruncu pre fie care, nefiindu venitu nici macaru de unu cruceriu de undev'a. Sî cu tóte acestea, dta mai dîci inca, ca poporulu acest'a este rece, sî nu se intereséza de scóle ? ! Te intrebâmu d. cor. unde se intereséza poporulu mai bine de scóle ? sî unde suntu lefile inv. mai bune ? da, suntu in Brasiovu sî Resinariu Dara scii dta, de unde se platescu acelea pre acolo ? au dóra din pungile loru proprii ca la noi ? scii dta, ca acestu poporu, prelânga tóte aceste contribuiri anuali, totu mai facú sî fonduri scolare ? asiá la bis. nóua din Satulungu preste 12000 fl. v. a. la bis. vechie totu in Satulungu preste 9000 fl. in Turchesiu aprópe 3000 fl. sî mai mici sî prin Baci-

falu sî Cernatu. Scii dta ca acestu poporu rece fatia cu scól'a chiaru sî acum in vacatiune, sî tramite copii la scóla, ? d. directoru Dorc'a are preste dóuediedi copii la scóla privata, carii platescu câte 3 fl. pre luna. Te intrebâmu d. cor. se póte se fia reu sî indiferentu acestu poporu care a produsu astfeliu de fapte? se póte cá unu astfeliu de poporu, mai bine se voiésca inchiderea scótei, de câtu se mai platésca la invatiatori!? Se póte cá unu astfeliu de poporu, se fie arogantu, sî despretiuitoriu facia cu inv. ? da. dle cor. se póte ca voru fi sî de aceea vreuni, câci padure fâra uscatura nu este, ansa, „a parte concludere ad totum," este, o curata absurditate.

D. cor. dîce, ca „tóte acestea rele nu s'aru intemplá, daca poporulu aru fi mai bine crescutu, mai bine capacitatu, mai bine luminatu, cu unu cuventu mai bine cunduso, sî de conducatori ai poporului numesce Dsea, pre preoti, cari ca atari numai in sî afara de bis. sî implinescu detorintiele loru, daru ca propoveduitori ai cuventului lui Ddieu, n'au facutu sî nu facu nimicu, afara de unulu doi din Satulungu, carii sî acei'a anca n'au facutu destulu."

Din cele espuse d. cor ai pututu a te convinge cum stau lucrurile in Sacele. Ai pututu vedea modulu Sacelenilorn de vietuire, ai pututu vedea, cu ce necasuri are a se luptá preotîmea nóstra. Ai pututu vedea, ca in relatiunile in cari se afla Sacelenii, prelânga cea mai buna buna-vointia, de a luminá sî conduce bine acestu poporu, totusi i este omului cu neputintia, câci, cu ce sadesci adi, numai dupa vre-o câtev'a luni ba une ori trecu ani la midilocu — pâna câudu ti se mai da ocasiune a te intalní, se mai adapi ce ai saditu Ba ai pututu a vedea din tóte aceste d. cor. chiaru sî reulu celu mai mare ca tóta inteligintî'a nóstra din Sacele ese dela noi sî impopuléza orasiele sî târgurile Romaniei, ba sî Turciei, sî noi remanemu totu numai cu incepatori, cu carii trebuie sa incepemu d'a capo. Sî totusi d cor., cu tóta acésta stare fatale sî critica a românîloru Saceleni, cu tóte aceste conditiuni nefavorabile, cu tóte greutâtile, cari le suporta ei, ai vediutu dta ce scóle au ei.? Ai vediutu ce flori frumóse in scólele loru ? ai vediutu ce fructe bune sî placute a resultatu din acel'a ? cine este deci motorulu, carele au pututu asiá bine cultivá, unu pamentu asiá rece sî intielenitu ? cui se potu ascria aceste resultate asiá frumóse ? au nu d. cor. semenetorului ? au nu conducatoriloru, adeca preotîmei carea singura este acelu motoru ? merita dara a o inferá dta de neactiva, comoda sî lenesie ?

Dle Red.! Cele espuse mai susu, suntu atâtea adeveruri, suntu atâtea dovedi eclatante sî argumente, cari restórna pre deplinu asertiunile dlui cor. sî nici n'aru mai meritá cá cine-va sa se mai ocupe, cu reflessiuni sî la a trei'a parte a corespundintiei d-sele, dara fiindu ca ni s'aru puté obiectá cá de pre acestu terenu, simtiendu-ne mai slabi ne-amu retrasu; venimu deci ai comprobá d cor. cá sî aici, cá sî in cele mai susu relatate, retacesce d-sea. Contra proba despre adeverulu asertuniloru nóstre, suntu chiar' cuvintele d. cor. despre inflorirea scóleloru nóstre. Puté-voru óre fi bune nisce scóle, unde poporulu cu preotimea cá factori imediati ai scólei, se uu-si aiba sî ei meritele loru ? unde sa nu-si fia datu sî ei concursulu loru la acelea ? Aru fi o mare contradictiune a afirmá acést'a dle cor.! Se póte óre a se face astfeliu de lucruri fâra conducatori ? Se póte, cá conducatorii, cari, dîci ca suntu preotii, se capaciteze pre poporu, a sevarsî cele aretate, fâra cá sa-lu invetie mai intâiu ? Se póte, cá poporulu, fâra concursulu preotimei, sa-si aléga inv. asiá bine cualificati, asiá bine pregatiti pentru chiamarea loru ? Nu, dle cor. nu, fâra preotime cá conducatori, cá luminatori, cá invetiatori, nu se puté face nimic'a. Sî d-ta pre lânga tóte opintelile d-tale, de a innegrí sî calumniá acestu poporu sî preotime, câudu ai laudatu scólele sî invetiat. ai laudatu sî nevrendu poporulu sî preotimea. Sî este o curata absurditate a afirmá, ca acei'a cari sustienu scólele, sî le provedu cu astfeliu de inv. harnici, sî cari ingrigiti de viitoriulu aceloru scóle, sciura din nimic'a a radicá astfeliu de fonduri frumóse aru fi reci sî nepasatori, comodi sî lenesi. Deci se intielege dle cor. ca preotimea, cá conducatóre, a trebuitu, facendu cele aratate, sa-si cunósca sî implinésca datorintiele sele, nu numai in, ci sî afara de bis. cum dîci d-ta ci chiaru sî prin predici, atâtu publice câtu sî private. D-ta póte ca n'ai fostu dle cor. prin bisericile nóstre cá sa vedi, ca fia-care preotu in tóte Duminecile, spune câte ce-va poporeniloru sei, unde aplica cuvinte din S. Evangelia. D-ta póte ca n'ai audîtu ca, cu deosebire in Satulungu, in paresimi se tienu predici regulatu, iéra alta data la ocasiuni. D-ta póte ca n'ai fostu pre la ingropaciuni, cá sa vedi, ca este obiceiu, a se tiené la fia-care mortu fâra plata predica. Asiá dara, lauda aru fi meritatu dle cor. sî nu defaimare, sî aru fi meritatu cu atât'a mai multa lauda, cu câtu, ca a sciutu a efeptuí acestea tóte, cu unu poporu in astfeliu de relatiuni sociale, cu unu poporu mai multu crescutu de natura, espusu atâtoru impregiurâri grele sî fatale, conducendu-lu, capacitandu-lu sî invetiandu-lu prin tote mijlócele intelectuali sî morali.

Da, dle cor. sî noi scimu ca mai este multu de facutu in Sacele, sî noi scimu sî cunóscemu multe rele, cari trebuiescu delaturate, déca intr'adeveru voimu binele poporului, déca voimu fericirea atâtu materiale câtu, sî spirituale a lui. Insa tóte la tempulu seu, si cu mare precautiune sî intielepciune, sî nu asiá deodata cu bat'a 'n balta, ca atunci, in locu sa folosesci mai multu strici. O idea fia câtu de salutaria, devine funesta sî nefericita déca nu se propune la tempulu seu sî cu multa circumspectiune. Inteligînti'a nóstra a vediutu relele sî le cunósce sî isvorulu loru de aceea inca de vre-o câti-va ani s'a ganditu la delaturarea loru.

Inteligînti'a nóstra a vediutu ca poporulu nostru mai preste totu, pre lânga economi'a de vite ce o pórta, este totu deodata unu poporu care mai speculéza sî cu alte producte, a vediutu dara, ca are neaperata trebuintia de sciintie mai reale. Pentru cá sa suplinésca sî asta lacuna, a infiintiatu o societate „de pastrare sî imprumutare", din alu cârei'a venitu, câudu fondulu de reserva va ajunge o suma mai considerabile, — sa se sustiena profesorii trebuinciosi pentru nisce scoli reale si comerciale. Vedi dara ce feliu de indiferentismu domnesce pre aici ?

Apói d. cor. câudu imputi preotimei, ca se escusa cu afaceri familiari, nu socotesci nici decum sî fatal'a ei positiune ? Nu socotesci d-ta ca preotîmea nóstra din Sacele are positiunea cea mai critica ? Nu scii d-ta ca preotulu din Sacele n'are nici unu cruceriu macaru venitu ficsu dela cine-va ? Nu scii d-ta ca pre elu 'lu poti asemená cu cersitorii ? In tóte pârtile preotulu mai are cá preotu óresi care venituri, câci poporulu este constrinsu a-i dá casa de locuitu, a-i dá unele pamenturi de lucratu, a-i dá ferdel'a, la noi insa, nu e nimic'a de acestea, la noi este singuru numai altariulu venitulu preotului, sî acolo, nu e constrinsu nimenea a-i dá nimic'a, ci aterna dela buna voinți'a poporeniloru, aterna dela intielepciunea preotului cum scie sa tracteze si se umble cu parochianii sei. In un'a sî aceea-si parochia, unu preotu póte se aiba unu venitu frumusielu, pre câudu altu preotu, póte cu purtâri mai bune, dara fâra sciintie de a tractá cum se cade cu poporenii sta mai se móra de fóme. Vei dîce dle cor. cum ai disu sî de poporu, cum se póte, ca preotimea este in stare materiale buna. Da, ai dreptu, suntu sî de acei preoti cu venituri frumóse inca, insa acelea vinu, cum ti-amu aretatu mai susu, sî dela marimea parochieloru loru. Insa mâne poimâne dle cor. parochii din satele vecine nu voru mai schimbá cu ai nostri.

Acestea dle red. amu voitu a le aduce la cunoscintia dlui cor. sî a stimatului publicu cetitoriu, cá sa se véda adeverulu celoru insîrate in nrii amintiti, ai pretiuitului d-vóstre diuariu de d. cor. Sî déca d. cor. nu va fi multiamitu cu acestea, atunci binevoiesce a-si subscrie numele, cá sa scimu cu cine avemu de a face.

Romani'a.

„Adun. Nat." aduce urmatórea insciintiare dela congresulu archeologicu din Copenhag'a:

„Dlu Urechia a vorbitu despre anticitâtile Moldovei, sî dlu Odobescu despre Romani'a. Ambele cuventâri au atrasu viue interese sî frenetice aplause din partea congresului. Congresulu a fostu inchisu printr'unu dineu regale la care au asistatu corpulu diplomaticu, ministrii danesi; famili'a regale inca a asistatu lungu tempu. Sér'a a fostu mare serbare tivoli. La 4 sî 5 Septemvre au urmatu esecutiuni archeologice. Populatiunea a fostu continuu pre picioru de mare serbare. Drapelulu Romanu falfaiá pretutindenea. La Elsenoru a urmatu banchetu de adio, la care dlu Urechia a purtatu unu toastu pentru Danemarc'a. Toaste purtate pentru Romani'a sî viue aplause pentru ele. Toaste in tóte limbile, la cari Romani'a a fostu a 5-lea."

Munich, 15 Septemrre. — Eri sér'a, Dlu Romaniei a sositu aci. Regele fiindu absinte, onorile de receptiune au fostu facute inaltimei sele de câtra principele Adalbert, unchiulu regelui. Astadi Principele Carolu a primitu visit'a principelui Adalbert sî a primului ministru, principele de Hohenlohe. La 3 óre a fostu datu in castelulu regale Nimfenberg unu mare prândiu la care a asistatu Domnulu Romaniei sî suit'a sea.

Mâne, Inaltimea sea va plecá la Veinburg in Elveti'a. (Monitoriulu.)

Varietâti.

*** Sabiiu, 10 Sept. Despre caletori'a Escelentiei Sele D. Bar. Eötves, Ministrulu cultului sî alu instructiunei, aflâmu din isvoru siguru, cumca sosindu la Alb'a-Juli'a, sî visitându scólele, au pornitu de acolo in 7/19 la Blasiu, de acolo se va duce la Aiudu, Clusiu, Vásárheliu, Udvarheliu, Cicu, Brasiovu, Fagarasiu sî Sabiiu.

*** (Dechiaratiune) Vediendu in „Tel. Rom." nr. 71, ca dnii invetiatori ai tracteloru Sabiiului in conferintiele invetiatoresci tienute in 27 Augustu a. c. m'au onoratu cu alegerea de conducatoriu alu conferintieloru, sî tramitiendu o deputatiune sa me invite la siedintie, acea deputatiune nu m'a aflatu acasa, — cá nu cum-va absentârei mele sî de acasa sî dela conferintie sa i se dea esplicare falsa, vinu totu pre calea acést'a a declará, ca absentarea mea de acasa pre o óra in afaceri oficióse a fostu curatu numai o intemplare sî a pututu obvení cu atât'a mai usioru, cu câtu eu, de-sî in mijloculu acestoru tracte, totusi n'amu primitu cercularîulu conchiamatoriu sî asiá n'amu avutu scire despre conferintie. Altmintrea de siguru nu asceptamu deputatiuni, ci mi cunosceamu datorinti'a a fi intre fratii sî colegii mei.

Iéra dloru invetiatori le multiamescu in publicu pentru onórea ce au binevoitu a-mi oferí.

Sabiiu, in 9/21 Septembre 1869.

Z Boiu.

*** Necrologu. Comun'a nóstra Siri'a avù in 30 Aug. o dî plina de doliu sî intristare, — o dî acést'a, in care mórtea atinse durerosu nunumai pre o familia venerata, ci inca sî pre intregulu cercu protopresbiterale, pentru ca in 29 Aug. dupa unu morbu greu sî rapede de 5 dile protopresbiterulu gr. or. Georgiu Popescu, in etate de 51 de ani, se mutá la cele eterne, iéra in 30 Aug., s'a immormentatu in cemeteriulu de lânga biserica. — Immormentarea s'a celebratu de câtra unu numeru mare de preoti sub pontificarea Pré Veneratului protosincelu dlui Mironu Romanu, asistându la solenitatea funebrala numeru fórte insemnatu de poporu, care dupa incunoscintiarea tristei intemplâri acurse inca sî din cerculu Buteniloru, unde reposatulu a functionatu totu in calitate de Protopresviteru. Afara de venerat'a dómna socia sî stimat'a familia pre care mórtea, prin rapirea sociului sî parintelui adencu a atinsu inim'a loru, plânge sî jelesce pre acestu veneratu Protopreotu preotimea sî totu poporulu românu din acestu cercu, câci prin mórtea lui, perdurâmu unu Protopresviteru dintre cei mai cu zelu sî unu natiunalistu energicu. — Perderea cu atât'a e mai durerósa, câci lu rapí mórtea tocmai atunci, câudu acestu cercu avé mai mare necessitate de activitatea lui cu organisarea sinódeloru parochiale sî celu protopresviteralu. Fia-i tierân'a usióra! — Beldea m. p. preotu. „Alb."

*** in ministeriu ung. de justitia, ne spune „Hon." s'aru fi tienutu nisce consultâri in privinti'a organisârei judecatorieloru comitatense, sî s'aru fi otarîtu, cá pentru Ungari'a sa se infiintieze 57., ear' pentru Transilvani'a 12 scaune juditiale.

*** (Monumentu.) Cu o solemnitate mare se radicà in 10 l. c. in apropierea comunei Gur'a-Hontiu monumentulu martirului natiunale din 1848 Ioanu Buteanu. La acésta solemnitate luà parte o multime insemnata de poporu. Par. Prot. S. Balintu dupa sântirea osaminteloru fostului seu comilitonu face unele schitie biografice ale reposatului. B. Stanescu aratà positiunea lui politica si sociale. Badescu celí o poesia, iéra preotulu N. Butariu rostí o cuventare insufletitória.

LISTA

despre numerii sortiuriloru trasi la ocasiunea sortiturei filantropice arangiate in folosulu fondului Asociatiunei natiunale in Arad6, pentru cultur'a poporului românu, si esecutate, in ór'a de repausu a petrecerei de dantiu tienuta la 1 Septemvre nou 1869.

(Urmare din nr. tr.)

Numerulu Sortiului trasu	Numerulu Castigului	Descrierea castigului	Numele donatoriului
6990	89	O curea pe pusica, lucru de brodaria, mf. pr.	Dsiór'a Sidoni'a Secasianu din Siri'a.
7170	119	O corbea de flori de galanteria, mf. pr.	Dsiór'a Olg'a Frusia din Aradu.
7203	47	Unu aternagiu de stergura, lucratu in brodaria mf. pr.	Dsiór'a Vior'a Sierbanu din B.-Comlosiu.
7335	51	O parechia de pantofi de catifea cu fire de auru mf. pr.	Dn'a Elen'a Vasilieviciu din Beiusiu.
7557	53	O óla de lemnu pentru tabacu, trasa cu brodaritura colorata, din lâna de angora mf. pr.	Dsiór'a Eufrosin'a Grozescu din B.-Comlosiu.
7818	33	Unu scutu antiluminariu brodaritu cu inscriptiune in fire de auru, cuprinse in cadre de catifea, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Budai din Zarandu.
7985	135	O cotaritia de parete mf. pr.	Dsiór'a Rosali'a Bihoiu, din Caransebesiu.
8045	109	O stergura tiesuta in colori natiunali, mf. pr.	Dsiór'a Elen'a Novacu din Somoschesiu.
8133	43	Unu tiitoriu de flori, lucratu in brondiu, cu sticla de cristalu.	Dn'a Irin'a Milovanu nas. Ratiu din Mundrulocu.
8326	79	O tasa de mésa cu decoratiuni de brodaritura, mf. propr.	Dn'a Teodor'a Arcosi din Aradu.
8362	116	Una corfa penfru bilete din lâna colorata, si margele, mf. pr.	Dsiór'a Sofi'a Rusiu din Aradu.
8370	71	O cataritia de parete legata din margele colorate.	Dsiór'a Versavi'a Popescu din Cuvinu.
8620	1	Unu servisu de argintu pentru mésa pe 12 persóne in pretiu de 500 fl.	Asociatiunea natiunale pentru cultur'a poporului romanu in Aradu.
8685	110	Una tirada, ce imaginéza unu câne culcatu pre o perina de metasa, mf. pr.	Dsiór'a Aureli'a Neagoe din Mercin'a.
8920	45	O straitia de venatu, brodarita, din lâna de Berolinu, mf. pr.	Dn'a Catarin'a Paguba n. Bocusianu din Aradu.
9106	82	O corfitia de masa pentru bilete, mf. pr.	Dsiór'a Iulian'a Iorgoviciu din Aradu.
9122	29	Unu scaunesiu brodaritu, cu lâna de berolinu, si cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Emili'a Popescu din Siri'a.
9205	123	Intru una cutie de papiru 3. bucati de vesminte pentru copii mici.	Dómn'a Persid'a Petroviciu nasc. Botosiu.
9234	68	Portretulu lui Mihaiu Bravulu in rama aurita, desemnu cu mana propria.	Dsiór'a Lucreti'a Cost'a din Aradu.
9266	117	Unu saculetiu de tutunu, mf. pr.	Dn'a Ros'a Popescu din Siri'a.
9442	21	Unu service de thee de porcelanu finu auritu pentru 6 persóne.	Dn'a Iulian'a Bonciu nasc. de Missiciu din Aradu.
9444	25	O cutia de mésa de lemnu lucrata in mosaicu.	Dn'a contessa Iosefin'a de Mocioni nasc. Barones'a de Brudern din Verpelét.
9519	67	Una cutia cu instrumente de scrisu.	Dn'a Mari'a Gyulai nasc. Botc'a din Aradu.
9622	75	O tasa de lampa brodarita si decorata cu garnitura de margele, mf. pr.	Dsiór'a Sofi'a Ciobot'a din Simandu.
9673	104	O punga indrita din matasa veneta, cu margele de argintu, mf. pr.	Dn'a Leontin'a Romanu n. Balomiri din Pest'a.
9726	112	Unu desemnu de mana propria.	Dsiór'a Ilc'a Lupu din B.-Comlosiu.
9868	120	Uua catrantia de batistu, clair lucrata cu masina de cosutu, mf. pr.	Dsiór'a P. Simonu din Lipov'a.
9921	85	Unu aternagiu de orologiu brodaritu cu janilia pre moir albu, mf. propr.	Dsiór'a Ermin'a Balomiri din Sabesiu.
10154	132	Unu orologieru brodaritu cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Iuli'a de Ratiu din Lipov'a.
10157	160	Una tienetóre de sugari, in forma de casulia, din lemnu.	Dn'a Terentia Pop.-Deseanu n. Vulturu din Gy.-Varsiandu.

(Va urmá.)

Tóte on. deregatorii respective de aici si din Romani'a suntu rugate la casu de s'aru presentá la vre unu tergu séu altcumv'a cineva cu caii acesti'a ai oprí si pre calea sea a incunosciintiá pre pagubitulu.

(11—3)

Concursu.

Amesuratu concusului adunârei generale a Asociatiunei trans. pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu din estu anu, si decissiunei comitetului subscrisu din siedinti'a de astadi, se deschide prin acést'a concursu la urmatórele stipendie respective ajutórie :

1. Unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu technicu (usuatu pâna acum de Dionisiu Radesiu, carele pâna acum n'au satisfacutu conditiunei de a se legitimá la comit tu despre progresulu in studii pentru an. scol. 1868/9).
2. Unu stipendiu vacantu de 50 fl. v. a pentru unu studentu din scól'a reale ;
3. Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. pentru unu sodalu. carele au ajunsu a se face maiestru, si
4. dóue ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru doi invetiacei de meseria, cari au ajunsu a se face sodali.

Terminulu concursului ce este a se adresá câtra comitetu, se defige pre 25 Octobre a. c. st. n.

Concurentii la stipendiulu 1 si 2 au de a produce :

a) testimoniu de botezu ;

b) testimoniu scolasticu de pre anulu 1868/9, si

c) testimoniu de saracia.

Concurentii la ajutoriulu sub 3 sa se legitimeze, pre lânga atestatu de botezu, cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei meserii asiá, cá sa o póta purtá de sine precum si despre concessiunea la aceea ;

iéra dela concurentii la ajutóriele sub 4 pre lânga atestatu de botezu, se cere adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea in meseria cu carea s'au ocupatu, si despre harnici'a de a se face sodalu.

Totu deodata se aduce la cunoscintia celoru-lalti stipendiati ai Asociatiunei nóstre, si adeca :

Ioanu Marcusi, Petru Prodanu, Stefanu Chirila, Nicolau Calefariu si Lazaru Bosioroganu, cari au documentatu dejá progresulu anului scol. trecutu in studii, dupa care au meritatu a fi sustienuti in usuarea stipendieloru si pre anulu acest'a scol. 1869/70, cá pâna in 25. Oct. a. c. sa documenteze la comitetu immatricularea loru la respectivele institute, pentru ca la din contra stipendiele se voru privi cá devenite vacante. *)

Sabiiu, 6/18 Sept. 1869.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporulu românu.

(10—1)

*) Cele-lalte dîuarie române inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu concursu.

(8—2)

AVISU.

Inscrierile la norm'a si gimnasiulu românu gr-orientale din Bradu—Comitatulu Zarandului—pentru anulu scolasticu 1869/70 se voru incepe in 10 Septembre si voru dura pâna in 17/29 Sept. ; iér' in 18/20 Sept. se voru incepe prelegerile regulatu. Acést'a se aduce publicamente la cunoscintia.

Bradu 24. Augustu 1869.

Directiunea gimnasiale

M. Lazaru.

Prot.

Nr. 1366—1869.
E. K. B.

Publicare.

Esamenulu de statu pentru economii silvanali de sine statatori, precum si pentru personalulu auc-siliare technicu, si pentru cel'a sentitoriu silvanale, se va tiené pre anulu acest'a in 15 Novembre in Clusiu.

Acést'a se aduce la cunoscintia publica cu acea observare, cumca petitiunile bine instruate spre scopulu admiterei la acestu esamenu de statu au de a se inaintá celu multu pâna in 20 Octobre a. c. la acestu comisariatu regescu pre calea oficieloru antistatóre.

Clusiu in 12 Sept. 1869.

Dela comisariu reg. transilvanu.

S'au perdutu ! !

doi cai ai lui Savu Borcea din Salisce in nóptea de 7 Septembre cal. n. a. c. din câmpu dela pasiune. Unu calu e venetu-albu-galbuiu, de 3 ani; alu doilea e o iépa négra de vre-o 8 ani si cu cód'a smulsa, inferata cu semnulu W.

Burs'a de Viéu'a.

Din 9/21 Septemvre 1869.

Metalicele 5%	58	90	Act. de creditu	265	57
Imprumut. nat. 5%	67	90	Argintulu	120	25
Actiile de banca	715		Galbinulu	5	85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 73. ANULU XVII.

Sabiiu, in 14/26 Septemvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1869. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl.

Pentru Romani'a si straine-tate, 3 fl.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni ani se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Calatori'a contelui de Beust, carea a cam neodichnitu foile oficióse ale Prussiei, se pare a fi escitatu ori-cari temeri in Franci'a. Erá vorb'a ca dlu cancelariu imperialu va cercetá intre alte orasie si Parisulu. De ací foile numite natiunalo-liberali 'si luara ansa a conchide, ca scopulu caletoriei dlui de Beust nu póte fi altulu decâtu cestiunea Germaniei. La acésta opiniune le indreptatiau si aceea impregiurare, ca principele Metternich au avutu o audientia lunga le imperatorele Napoleonu. Insa dupa câtu se póte scí pâna acum, dlu de Beust n'are de cugetu a merge la Parisu, prin urmare numitele foi se vedu deodata insielate in conjecturile loru. Cumca caletori'a contelui n'aru avé si scopuri politice, despre acést'a nu incape nici o indoiéla, celu putienu astfeliu se esprimu tóte foile. Aflându-se dlu cancelariu in Baden-Baden aru fi avutu acolo, dupa o corespundintia a „Agr. Ztg.“ o convorbire cu ministrulu din Baden de Freydorff, cu ministrulu din Hessen de Dalwigh, la carea aru fi fostu de fatia si trei ablegati austriaci la curtile de Darmstadt, Stuttgart si Carlsruhe, se dice, ca acesti domni s'aru fi adunatu in cea mai mare linisce la o conferintia amicabile.

Din lucrârile dieteloru cislaitane, cari de abiá s'au inceputu, se vedu ici colea unele semne caracteristice. Asiá d. e. in dietele curatu nemtiesci se va pertractá dupa presemnele ce le-amu pututu observá pâna acum, legea despre scoli intr'unu modu liberalu. —

Diet'a din Carnioli'a sta la gânduri sa nu primésca alegerile directe, cari le-a fostu recomandatu ministrulu de interne, cá obiectu de pertractare, in casu cându slovenii aru dá mân'a cu clericalii si feudalistii si asiá aru formá majoritatea in dieta. In diet'a galitiana Dr. Smolc'a a facutu propunere, cá diet'a se aduca unu conclusu, in urm'a cârui'a membrii poloni ai senatului imperiale sa se silésca a depune mandatele, care propunere insa a remasu in minoritate numai de 3 voturi.

Acésta impregiurare a produsu ingrigiri mari in foile oficióse de dincolo de Lait'a.

Câtu pentru Boemi'a numai pre eri erá sa se fineze alegerile dietali, resultatulu nu se scie inca, atâtu e siguru, ca partid'a cechica se silesce cu tóte mijlócele, — cá sa reusiésca cu propusulu loru, de a nu alege. —

In Lausanne (in Elveti'a) s'a tienutu in lun'a acést'a unu congresu asiá numitu de pace si libertate, la care s'au adunatu membrii cei mai insemnati ai partidei democratice si republicane a tuturoru natiuniloru. Program'a acestui congresu s'a statoritu in urmatórele:

Resolverea dupa principiele ligei de pace a diferiteloru cestiuni cuprinse in numirea generale: „cestiunea orientale“ precum si cestiunea polona. Scrutarea mediulóceloru, prin cari sa se efeptueze disparerea ori cârui antagonismu economicu si socialu intre cetatieni. Dela partisanii sei nu cere alt ce decâtu numai credinti'a in pace prin libertate si dreptu, cá mediulóce de actiune statoresce program'a: cuventulu, adunâri publice si presa, adeca discussiunea libera.

La deschiderea congresului, tienú renumitulu poetu, publicistu si politicu francesu Victor Hugo, carele se alese de presiedinte, urmatórea alocutiune:

„Noi toti, câti suntemu aicea, ce voimu? Pacea! Noi dorimu si voimu neconditiunatu pacea. O voimu intre omu si omu, intre poporu si poporu, intre rasa si rasa, intre frate si frate, intre Avelu si Cainu. Voimu domolirea tuturoru simtiementeloru de ura. Dar cum voimu acésta pace? Voimu-o cu ori si ce pretiu si fâra conditiune? Ba nu! Nu voimu o pace cu capulu plecatu si cu spinarea incovoiata, nu o pace sub despotismu, nice sub bâta. Conditiunea cea dintâiu a pâcei este eliberarea. Pentru eliberarea acést'a de siguru va fi de lipsa o revolutiune si póte ca si unu resbelu, cari anse amendóue voru fi cele din urma. Atunci tóte voru fi implinite. Pacea, cá neviolabile, va fi eterna Atunci nu voru mai fi armate, nu voru mai fi regi, si trecutulu va fi disolvatu in nemica. Acést'a este, ceea ce voimu noi. Voimu, cá poporulu sa traiésca liberu, sa lucre, sa cumpere, sa vendia, sa are, sa vorbésca, sa iubésca si sa cugete, sa fia scoli, cari sa crésca si sa cultiveze cetatieni, si sa nu mai fia principi, cari sa crésca si sa cultive omoratori de ómeni. Voimu republic'a cea mare a continentului, voimu statele unite ale Europei, si incheiu cu cuvintele: Libertatea e tient'a, pacea e resultatulu!“

In Prussi'a opiniunea publica e indreptata la diet'a din Baden. Foile nationale-liberali prusesci ventiléza de unu tempu incóce cestiunea intrârei principatului Baden in „Federatiunea“ nordica, si acum ascépta dela partid'a devotata acestei cestiuni unu resultatu favoritoriu in dieta cu atât'a mai vertosu, cu câtu acésta partida a esitu in majoritate la alegeri. Unu astfeliu de casu n'aru insemná alt'a, decâtu trecerea peste lini'a dela Main. Ce va dice Franci'a la acést'a?—vomu vedea. —

De dincóce de Lait'a n'avemu alta scire mai importanta de inregistratu, decâtu ca scirile despre schimbâri in ministeriulu ung. se demintiescu.

„Press'a“ din Vien'a comunica scirea, ca regimulu Prussiei au chiamatu pre Werther, ablegatulu seu la curtea vienesa, dela postulu seu, spre a-lu tramite la Parisu in loculu reposatului conte de Goltz. Se intielege de sine, ca acésta scire e primita cu multa placere de câtra austriaci, pentru ca Werther nu erá o persóna pré placuta in Vien'a

Tiarulu Russiei de unu tempu incóce patimesce de unu morbu greu. In Livadia, unde petrece si de presinte, e cuprinsu de o melancholia, in urm'a cârei'a incungiura ori ce societate.

Din Romani'a ne lipsescu sciri mai próspete.

In Franci'a scirile despre eventual'a intrare a principatului Baden in federatiunea nordica au produsu ingrigiri mari.

Starea cea buna a sanatatiei imperatului, respandita de oficiósele Franciei se trage la indoiala decâtra celelalte foi.

Despre cârtile esite din tipografi'a archidiecesana pentru scólele poporali din metropoli'a gr. or. cetimu in „Herm. Ztg.“ din 23 Sept. urmatórele:

„Telegrafulu Romanu“ publica consemnarea cârtiloru edate in tipografi'a archidiecesana pentru scólele poporale gr. or. din metropolia. Din consemnarea acést'a se vede, ca scólele poporale gr. or. s'a provediutu cu tóte cârtile de invetiamentu prescrise pentru legea cea nóua despre scólele poporale. De obiectele ce suntu a se predá in scólele poporale confessiunale, se tiene dupa § 11 alu art. de lege 38 din an. 1868 si o espunere scurta a drepturiloru si datorintieloru civile. In tipografi'a archidiecesana a metropoliei gr. or. din Sabiiu a aparutu unu manualu de scóla, mare de 1 1/4 cóla de tipariu menita de a satisface recerintiei susu amintite pentru scólele poporale, adeca a espune intr'unu modu popularu eleviloru din scólele confessiunale ale metropoliei române gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a „drepturile si datorintiele civile.

Sinodulu episcopescu tienutu in vér'a trecuta la Sabiiu, dela care sinodu a emanatu dispositiunea acestui manualu pentru scólele poporale, si-a resolvatu problemele sele intr'unu modu, ce merita tóta laud'a. —

Intr'unu feliu de catechismu alu dreptului se tractéza prin intrebâri si respunsuri cunoscintiele generale mai importante si necesari „despre drepturile si datorintiele civile“, de care toti au trebuintia, si pentru aceea inca din scól'a poporala e de lipsa a se face cunoscutu cu ele. Se indigitéza mai intâiu, ce insemnéza dreptu si datorintia, se face distingere intre dreptu in sensu de lege si intre dreptu cá dreptulu unei persóne. Apoi se apostroféza drepturile si datorintiele de capetenia ale dreptului privatu. De lauda este, ca acestu manualu previne eroriloru dese, ce se facu in privinti'a dreptului la libertate si egalitate, aratându ca libertatea si egalitatea 'si are folosu numai déca se iau in sensu adeveratu si natiunalu.

In privinti'a drepturiloru si datorintieloru dreptului publicu se vede aceea nesuintia de a aratá, ca nu este nici unu dreptu politicu, cârui'a sa nu i corespunda si o datorintia; a stirui respectu inaintea legei inca in scólele poporale, a desmantá dela volnicia si satisfacere propria cu ocalirea judecatoriului, a capacitá despre necessitatea stringerei de dare si prestare de servitiuri militari, a se retiené dela defraudatiuni pre pagub'a erariului; déra totudeodata de a stirní si hrani consciinti'a de libertate a unui cetatianu constitutionalu, prin cunoscinti'a lineamenteloru de capetenie ai constitutiunei patriei sele. —

Unu meritu principalu la acestu manualu se vede a fi si acel'a, cá sinodulu episcopescu la dispositiunea acelui'a a avutu peste totu inaintea ochiloru scopulu pentru care erá menitu, si cà padindu masura cuviinciósa a sciutu sa evite lacun'a intre pré multu si pré putienu.

Acést'a nu este lucru usioru, din causa mai cu séma a multimei de materialu, ce se gramadesce la facerea unui atare manualu de scóla. —

Esemplele numeróse, ce se afla in acelu manualu conduce pre invetiatoriu la folosirea lui. —

Amu luatu ací notitia deosebita de elu pentaceea, câci noi suntemu de parere, cà o carte de scóla buna pentru scólele poporale cu dreptu cuventu merita acést'a. Pentru ca de buna séma scól'a poporale este asiá dîcendu, unic'a mama plina de iubire pentru spiritulu si inim'a aceloru mai multi semeni ai nostri, si in care privintie se potu asemaná cartile pentru scólele poporale cu laptele, ce hraneste si intareste spiritulu. Si intr'adeveru si suntu ele nutrementulu celu dintâiu alu spiritului si

inimei copilului, ele n'au pretiu mare sî totusi suntu de folosu fórte mare pentru tóte generatiunile, pentru ori ce nationalitate sî fiece statu. —

Revista diuaristica.

Dintr'unu articulu de fondu alu diuariului „Ung. Lloyd“ estragemu unele pasagie referitórie la fondulu regiu, sî in specie la noi românii din acestu fondu. Dupa ce scriitoriulu articulului vorbesce de o administratiune buna, de relatiuni regulate in fondulu reg. de punctuositatea sî acurateti'a cetatieniloru intru implinirea datorintieloru loru cetatienesci, sî dupa ce ia la critica purtarea ministeriului fatia cu fondulu regescu, se apuca sî de cunoscut'a ordinatiune a ministeriului de interne indreptata câtra scaunulu Sabiiului in privinti'a comuneloru rom. din Talmaciu sî Salisce sî a comuneloru foste granitiere, sî o condamna cá cându, vedi dómne, sî ast'a aru fi fostu o fapta ilegale din partea ministrului sî dice :

„La inceputulu anului sosí la scaunulu Sabiiului o ordinatiune dela bar. Wenkheim, prin carea se poruncí in modu sumetiu mai intâiu, cá sa se admita la alegerea de deputati pentru dieta cele dóue-spra-diece comune foste iobage, de sub judecatori'a septemvirale a Salistei sî a Talmaciului sî comunele foste graniciere : Jin'a, Vestemu, Orlatu sî Racoviti'a. Se vedea, ca ministrulu 'si da cu parerea, cá cându scaunulu Sabiiului aru despoiá aceste comune de dreptulu de alegere ; asiá dara nu sciá, ca comunele acestea s'au folositu de dreptulu loru la alegerile din an. 1865 sî 1866, precum sî in anulu acest'a, de-sî avé documentele de acte in mâna. Mai departe demandá bar. Wenckheim, a se anecsá cele siése-spra-diece comune la scaunulu Sabiiului.

De-sî legile sasesci nu aû suferitu nici odata iobagimea in fund. reg., de-sî se demustréza prin documinte numeróse, prin legi sî sentintie judecatoresci, ca comunele se afla pre pamentu comitatensu, dlu ministru nu se simtí indemnatu a dá fostiloru iobagi autonomia in administrarea loru, ci i aruncà scaunului Sabiiului pre spate, va se dica, ca facú comune române de comproprietari ai averei castigate de sasi sî destinate cu deosebire pentru scólele sî bisericile protestantiloru.

Déca cei de susu tractéza astfeliu cu proprietatea, ce se va intemplá atunci in cercurile de josu !

Totu in modulu acest'a a manipulatu bar. Wenckheim sî in districtulu Brasiovului. Insa acolo l'au facutu de rusîne ungurii sî românii prin respectulu loru câtra proprietate — câci din buna voi'a loru nu au luatu parte la consultârile despre averea natiunale.

Majoritatea scaunului Sabiiului nu a luatu parte (in 17 a. l. c.) la adunarea scaunale. Asemenea intemplâri putemu asteptá in urm'a alegeriloru ordinate pre basea statului octroatu mai in tóte scaunele sî districtele fundului regiu. Pâna intr'atât'a a adus'o dictatur'a lui Wenkheim , incâtu populatiunea din fund. reg. mai bine aru voí o incetare de totu a administrârei, o anarchia desevarsita, decâtu continu'a manipulare a „mânei libere“ de acum.

Cu tóte aceste totu trebuie se urmeze in sfersîtu o atare anarchia, de óre-ce in ministeriulu de interne s'a stersu tóte spesele de administratiune pentru municipiele sasesci.“

In modulu acest'a continua mai departe celu dela „Ung. Lloyd“ , care se vede a fi incântatu de frumós'a buracratia , ce domnesce sî in diu'a de astadi in fondulu reg. Noi din parte-ne ne amu esprimatu in cestiunea acést'a cu mai multe ocasiuni parerea, sî sî acum nu putemu a nu recomandá In. regimu mai multa energia cu aducerea in indeplinire a des'amintitei ordinatiuni. —

Totu in acestu objectu aduce „Magyar Polgar“ din 22. Sept. unu articulu aspru , in care sbiciuiesce tienut'a deputatiloru sasi ai orasiului sî ai scaunului Sabiiului in vestit'a adunare scaunale din 17 l. c. Articlulu imputà sasiloru , ca ei in cestiunea natiunalitâtiloru vedu numai tiést'a in ochiulu ministeriului , iéra bârn'a egoismului loru fatia cu românii nu o vedu in ochiulu loru , ceea ce au sî demustrat'o mai deunadi prin aceea, ca s'au ingrozitu in intielesulu celu adeveratu alu cuventului, de a se consultá cu românii dimpreuna in numita adunare scaunale. „Magyar Polgár“ afla lucrulu fórte comicu, ca baronulu Bedeus poftesce , cá ministeriulu ung. mai inteiu sa se adreseze la censur'a universitâtiei nationale sasesci , déca voiecce a dá românilorn drepturi egale cu sasii. —

Discursulu dlui Alesandru Hormusachi in caus'a limbei române la diet'a Bucovinei.

Luându-mi voi'a de a spune sî eu opiniunea mea in cestiunea de fatia, marturisescu inainte de tóte, ca o facu cu cea mai viia sî deplina bucuria. Sum fericitu anume vediendu asta cestiune pusa de démnulu nostru colegu, parintele Andrieviciu, sî grabescu a dechiará, ca consimtiescu cu dens'a din fundulu inimei, cu tóta poterea unei convingeri sincere sî neclintite. Bucuri'a mea cresce anca , vediendu, ca sî domnii carii au vorbitu dupa Santi'a Sea , au recunoscutu , ca pretensiunea radicata de d-sea este câtu se póte de drépt'a sî intemeiata , sî nu lipsescu asiá dara , de a aduce dlui baróne Ales. Petrino multiamirea mea , pentru ca au disu ca consentiesce cu dens'a, dupa cum chiaru sî dlu Alt, carele asemene o afla de drépta, nu au potutu infrânge vre-unulu din argumintele adose de dlu Andrieviciu.

Astfeliu fiindu, nu me potu opri de a esprime sî mirarea cea mare care me cuprinde , ca ambii acei domni pre de o parte recunoscu deplin'a dreptate a cererii nóstrre, — dupre cum ea sî este in adeveru mai pre susu de veri ce indoiéla, — pre de alta parte ajungu prin argumentarea loru la unu resultatu contrariu , carele nemicesce sî paraliséza cu totulu asta cerere , acestu dreptu nedenegabilu. Dumneloru au cercatu, a reduce o causa atâtu de importanta, o causa de insemnetate vitala de dreptu sî de demnitate natiunala pentru noi , la o simpla sî mica cestiune de regulamentu sî de bugetu pretindiendu, ca trebue se asceptâmu , se cercetâmu , regulamentulu sî bugetulu ne voru iertá , ni voru permite de ane folosí de unu dreptu , la care nici amu poté renunciá vre o data, pre care-lu cuprinde sî-lu esprime sî constitutiunea in §. 19. cu cuvinte atâtu de chiare sî de lamurite. Nu admitemu dar sî nu vomu admite neci odata, ca unu dreptu, unu dreptu sacru sî fundamentalu ca acest'a, inscrisu in constitutiune, dar mai adâncu inca cu litere neperitórie in piepturile nóstre, se póta fi supusu discusiunei sî se aterne dela unu paragrafu de regulamentu sî bugetu. Veti face sî veti preface, domniloru, câtu veti voí regulamintele, dar acestu dreptu nu ni-lu veti poté smulge sî surpá. Au mai disu domnulu A. Petrino cà , de-si limb'a germâna in adeveru s'au introdusu prin usu, totusi acum'a, cându este a se face o modificare , trebue neaperatu unu conclusu , asiá dara o permisiune cu alte cuvinte. Dar de ce acést'a , daca Dumelui insu-si spune sî recunósce, ca limb'a germâna s'a introdusu prin usu, de ce nu voiesce se aiba sî pentru noi totu atât'a bunetate sî nu ne lasa se introducemu sî a nóstra limba totu pre asta cale , totu prin usu ? Avemu dreptulu nedenegatu, espresu prin constitutiune, voimu dar se avemu sî usulu. Se vorbesce multu de egalitatea dreptului; ei bine, ce ceremu noi mai multu de câtu acést'a ? Se fimu dar sinceri sî adeverati , sî daca vorbimu de dreptu egalu, se-lu avemu nu numai pre budie ci se-lu aretâmu sî prin fapta.

Dupa acéstea mi-a mai remasu a dice, ca respunsulu dlui capitanu alu tierii este pre deplinu temeiatu, câci dreptulu sî datorinti'a d-sele este de a urmá strinsu dupa legile constitutionale ce ne cârmuiescu, de a le aduce la recunoscintia sî aplicare in tóte cadiurile sî a respectá dar dreptulu care ni este concesu prin ele; credu sî o spunu , ca nici iér fi fostu permisu a se abate dela ele, sî pentru ca nu a facut'o, ca nu s'a abatutu, neci me sfiescu a-i aduce multiamirea mea.

„Alb.“

Conferintiele invetiatoriloru

S i e d i n t i 'a a III.

din tractulu I sî II alu Sabiiului, tienute in 28 Augustu 1869.

(Inceputulu la S½ óre inainte de am.)

Dupa finirea servitiului divinu adunendu-se membrii in localulu destinatu, indata dupa „Imperate cerescu“ conferinti'a pasiesce la discussiunea obiectului prefiptu din siedinti'a trecuta pentru acést'a — adeca la desbaterea modului propasîrei in propunerea elementeloru de istori'a naturala, de fisica sî de ist. patriotica sî universala, pentru de a se puté ajunge scopulu sî folosulu doritu. — Mai intâiu ia cuventulu dlu presiedinte, care arata ca tóte cele cuprinse in aceste manuale au fostu menite se fia o carte, care insa s'au desmembratu in patru, sî de-sî nu ne este scopulu a ne lasá in critica, totusi nu trebuie sa trecemu cu vederea liniamintele principali de fisica.

Aratà ca de-sî amu propasitu pre terenulu instructiunei prin aparitiunea acestoru manuale, totusi se ivesce insa necessitatea unei cârti, caro se cuprinda elementele de ist. naturala sî ale fisicei in sistima, câci numai atunci voru fi in stare toti invetiatorii, sî cei mai pregatiti a propune fisic'a cu succesu imbucuratoriu. Accentuéza mai departe, ca precum geografi'a fâra mapa e frângere de capu, asiá sî propunerea fisicei fâra de esperimente sî aretâri pre tabla remane unu lucru fâra de folosu. Mai incolo afla de sulu unu defectu din acestu manualu, de óre-ce lucrurile aduse inainte nu le deslusiesce pre deplinu, asiá d. e. la barometru nu arata ca cum vine de se suie sî cobóra mercuriulu etc., de aceea aru dorí sî trebuie se dorimu cu totii, pentru de a ni se dá unu manualu corespundietoriu, pre câtu numai se póte de ingraba, — ce privesce cele trei imperii ale naturei, de óre-ce acele suntu nisce lucruri positive, vediute sî papaite, afla cu cale a merge, dupa cum pré bine au deslusit'o cond. dela pârti la intregu, dela cunoscutu la necunoscutu, in fine 'si esprima convingerea, ca incâtu privesce fisic'a, invetiatorii sa se nisuiésca cu deadinsulu cá sa arate folosulu celu mare alu cunoscintiei causeloru lucruriloru acelor'a, ce se intempla inmediate inaintea ochiloru, pentru ca vedemu ca cine nu scie legatur'a intre causa sî efectu i vinu tóte minuni, de aceea sa li se arete adeverat'a cunoscintia a lucruriloru sî fenomeneloru intemplande in natura, câci numai singuru in modulu acest'a se voru puté delaturá superstitiunile, de care poporulu românu e abundante, sî ca prin nici o alta cunoscintia nu se póte duce la lumina, decâtu prin acésta cunoscintia a fisicei. — Ne mai luându nime cuventu la provocarea cond. in cestiunea acést'a, se radica densulu, sî arata, ca aru fi bine cá se propunemu dupa manualu, insa nu in ordinea urmata acolo, ci dupa cum s'au mai indegetatu dela cunoscutu la necunoscutu, dela fiintiele mai bine organisate, la cele mai putienu bine organisate adeca dela animalele laptatóre cari i suntu scolariului mai bine cunoscute, la paseri, pesci, insecte sî in urma moluscele, apoi botanic'a, adeca cunoscinti'a planteloru, sî in fine apoi cá sa se ia imperiulu mineraleloru.

Dupa acestea numai sa se pasiésca la elementele fisicei. Dîce mai incolo, ca in manualu se amintescu nisce fenomene, cari suntu mai greu de esplicatu sî despre a câroru isvoru inca sî acum suntu parerile intre naturalisti diverginte , sî prin urmare, pentru de a se puté propune cu succesu, ceru o pregatire mai mare in studiu a invetiatoriloru, sî chiaru sî in casulu acest'a esplicarea aru fi problematica, câci cuprindiendu-se acolo termini technici, de abiá cei din destulu pregatiti voru fi in stare a i face intielesi baietiloru, iéra cesti'alalti mai putienu pregatiti propunendu-le, voru aduce pre elevi numai intr'unu caosu mai mare, de cum au fostu, pâna inca n'au avutu cunoscinti'a elementeloru fisicei. De aceea nu póte admite propunere pre largu a fisicei in scólele populari, ci in cele normali si sî ací numai in clas'a a IV ; iéra de scólele populari dîce, ca nu aru fi de lipsa sa se iee óre anumite de fisica, ci din tempu in tempu sa se cetésca câte o bucata, sa se esplice, pentru cá sî elevii acestor'a sa-si castige óre-care idea despre fenomenele cele mai insemnate, sî pentru de a-si puté sî elu formá câtu de câtu o judecata despre ele sî despre isvorulu loru. Iéra cu privire la remnele naturei , de óre-ce acele suntu lucruri, cari elevului in totu momentulu i se infatiosiéza, acele se potu propune dupa modulu mai susu mentiunatu, cu aceea observare, ca botanic'a se va propune vér'a mai bine, pentru cá sa le póta sî aretá florile sî plantele, iéra zoologi'a sî mineralogi'a iérn'a, insa totu-déun'a va trebuí, cá invetiatoriulu se vorbésca mai intâiu in propunere libera, se cetésca apoi cu ei, cele recunoscute sa le esplice dupa tóte pârtile loru, sî sa se puna sî insusi elevii dupa mustr'a din carte a descrie câte unu animalu câte o planta atâtu verbalu câtu sî in scrisu, ceea ce va servî sî de esercitiu stilisticu.

Dirigentele M u n t e a n u inca e de opiniune, cá fisic'a fâra de esperimentele necesarie nu va avé efectulu doritu, ba chiaru nici elevii nu voru avé nici unu interesu câtra acestu studiu fâra de

aceste, sî arata ca lipsindu din acestu manualu figurele recerute, unele din acele s'aru puté supl'ní prin intuitiune propria d. e. la pusc'a de apa prin vedere, la pendelu s. m. d. asemenea, producerea electricitatei prin frecarea unei bucâti de céra de sigilatu pre unu flanelu séu pre ciórecu, prin carea sa-i aducemu pre copii la cunosciuti'a fenomenului grandiosu a telegrafului sî fulgerului.

Ne mai observandu nimenea in privinti'a acést'a se ia cá obiectu alu desbaterei istori'a patriotica si universale.

Aici arata Presiedintele aceeasi circumstantia, ceea ce s'au ivitu sî la ist. naturala sî fisica adeca: ca mai intâiu autorulu incepe cu descrierea lucruriloru indepartate atâtu in privinti'a locului, câtu sî a tempului d. e. cu Babilonenii, dîce mai incolo, ca aru fi fostu cu multu mai practicu, déca aru fi inceputu dela Tranni'a, dela locurile cunoscute sî asiá se mérga mai departe, deduce apoi ca cunoscinti'a istoriei patriotice este un'a din cele mai simtite lipse, câci unulu ce n'are scheletele ist. patriotice e numai cá unu peregrinu in patria, e cá tresti'a, ce o bate ventulu in tóte pârtile, trage apoi atentiunea invetiatoriloru, cá elevii sa nu se lase a invetiá mechanice o istoria, ci se spuna liberu dela sine intemplârile cum au fostu, se scia numele persóneloru a locului sî tempului precum sî urmarile loru.

Dupa acestea cond. dîce cà invetiamentulu istoricu póte sa se urmeze dupa manualu, aducându-se in legatura cu invetiarea istoriei biblice, in care elevii au auditu mai de multe ori vorbindu-se de Babilonenii, Asirieni, sî asiá incopciându de acést'a, póte se propuna istori'a dupa cronologia, pâna vine la ist. patriei. Asemene se póte incopciá istorisirea vreunei intemplâri momentóse de numirea unui locu in geografia etc. Trage cu deosebire atentiunea invetiatoriloru asupr'a icóneloru de caractere ale barbatiloru celoru renumiti sî mari, cari au escelatu sî au datu asiá dîcundu directiune seclului in care au traitu, sî chiaru sî omenimei intregi. Aceste icóne se le desfasiure inaintea copiiloru in starea loru cea adeverata, sa se folosésca de o limba frumósa sî intielésa de câtra baieti, cá asiá se sternésca in ei un'a emulatiune nobila, sî se le nobiliteze inim'a sî fantasi'a, câci e cunoscutu, cà elevii imitéza bucurosu ce facu, sî ce vedu ca facu cei mai mari.

In fine se procede la pertractarea instructiunei celei nóua din 1869, care cetindu-se din §. in §. pâna la §. 11 conferinti'a se aréta intielésa cu cele contienute acolo, iér' la §. 11 face inv. Bancila intrebarea, cá conferinti'a se decida—cá sa se intrebuintieze pedepsele corporali séu nu — in objectulu acest'a densulu e de parere, cá sa se aplice in casuri de mare insemnatate, dar nu dupa cum fura in instructiune, ci indata dupa gresiél'a facuta. D. Popoviciu Barceanu dîce, cà deóre ce aplicarea séu neaplicarea pedepsei corporali sî acum inca e o cestiune deschisa sî neresolvata — fiindu pareri intemeiate pro sî contr'a — sî astfeliu sa se lase in bun'a aflare a invetiatoriului cá facundu transgressiuni mai mari se-lu pedepsésca, avendu inse totudeun'a in privire naturelulu sî sanatatea elevului, sî iéra-si ca pedepsirea se nu se faca totudeun'a in presenti'a directorului sî parochului locale, câci atunci prea de multe ori s'aru intemplá cá unu elevu, care e simtitoriu sa se prosterneze intr'atât'a incâtu indreptarea se devina problematica.

Presiedintele dîce, ca unii pedagogi pentru aceea evita cu totulu pedepsele corporali din scóla, pentru ca suntu de parere, cá elevulu se nu faca binele de fric'a pedepsei, si se evite reulu din aceea-si causa, ci sa se destepte vointi'a, sa se sternésca simtiulu de rusine sî se invie puterile morali. Adauge inse cá pedepsele corporali nu se voru putea evitá cu totulu, dar numai in casu de mare necessitate se ia refugiu la pedepsirea corporale. Face inse atenti pre invetiatorii, cá sa se ferésca de palmuiri, câci aceste potu avea adeseori urmâri triste pentru elevi, ci sa se intrebuintieze nuelusi'a.

La §. 19 l. g.) sî esprima conferinti'a dorinti'a pentru infiintiarea unei catedre de agronomia in institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, constatându-se, cá deóre ce poporulu românu mai eschisivu se ocupa cu agronomi'a, sî apoi nepotendu-se densulu in modu mai rationalu folosí de ea, voru suferí scaderi insemnate, apoi de sî se demânda a se propune cev'a din agronomia in scólele poporali, acést'a nu se va puté face cu folosu, câci neavendu invetiatorii insu-si cunoscintiele recerute despre acést'a, nu va puté se instrueze pre elevi in trensele.

La §. 20. p. 4. Conferinti'a unanimu doresce a se modificá intr'acolo, ca in I. clasa sa se predee eleviloru numai rogaciunile din bucóvna, sî in a II-a numai sa se incépa cu istori'a biblica, ier in a 3 sî a 4 catechismulu celu mare, intielegundu-se sî ací, cá invetiatoriulu se acomodeze invetiaturile cuprinse in catechismu sî se le talmacésca amesuratu preceperei eleviloru.

La §. 34. se enuncia conferinti'a, cá de adóu'a limba obligata, se fia limb'a germâna, fiindu impregiurârile nóstre de asiá.

La §. 35 se adauge, ca esercitiile stilistice se potu incepe in clasea a dóu'a, pre basea cârtiei de cetire, punendu-se ad. scolarii cá dupa ce au percursu cu invetiatoriulu o bucata de cetire in tóte pârtile ei, sa se silésca condusi totu de invetiatori a imitá sî ei verbalu sî apoi sî inscrisu atari istoriore mai mici sî usioru de intielesu.

La §. 47. Couducatoriulu face motiunea, cá pentru gimnastica se nu se iee óre anumite, ci intre órele prelegiloru sa se faca câte 5-10 minute esercitii, ceea ce se sî primesce.

Apoi de objectu alu pertractârei in conferintiele tienende pre anulu 1870 s'au prefiptu, dupa cum s'au indegetatu sî mai susu manualele edate de d. parochu alu cetâtii Sabiiului sî profesore la institutulu archidiecesanu Zachari'a Boiu, pre cându apoi se spera, ca conferirti'a va puté fi in pusetiune de a-si da o parere mai esacta despre aceea, cà câtu suntu de corespundietóre sî de practice aceste manuale.

(Mai incolo conferinti'a sî esprima parerea de reu pentru neinteresarea multoru invetiatori intru cercetârile conferintieloru, sî cu deosebire pentru aceea, cari mai antâiu suntu chiamati de a luá parte sî a dá cuvenitele deslucire, cá unii carii tempu mai indelungatu se ocupa cu instructiunea tinerimei asiá de d. e. Directorele dela scólele din Salisce Mihailu Stoic'a, inca fu absente ;)

In fine inv. Bancila in numele intregei conferintie aduce intim'a multiumita Escelentiei sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Barone de Siagun'a pentru neobositulu zelu sî pré intielépt'a intentiune, ce au avut'o la introducerea acestoru intruniri, a câroru scopu se va ajunge cu tempulu, sî astfeliu i esprima omagiulu sî pentru rar'a fericire de a-lu fi pututu salutá in mediloculu nostru. —

Dupa aceea sî esprima multiamita câtra Rev. rendissimulu domnu Ioanu Hanni'a, pentru intielépt'a conducere, cá unulu carele sub totu decursulu siedintieloru nu si-au pregetatu a se infatiosiá, sî a redá cele mai instructive indegetatiuni in desbaterile nóstre, Reverends. d. I. Panoviciu sî in fine totororu ospetiloru, cari binevoira a ne onorá cu presentiile loru.

In urm'a acestui'a inchee dnulu presiedinte, carele in putiene inse bine nimerite cuvinte intonéza, cá cu câtu in decursulu siedintieloru s'au desvoltatu lucruri mai mari sî probleme mai gele, cu atâtu aceste voru fi impreunate cu mare responsabilitate; câci e invederatu cá scól'a numai póte remané unde au fostu, nu se mai póte multiamí cu cetitulu sî scrisulu, ci precum cu totii ne amu convinsu trebue se mergemu mai departe ad. intru introducerea sciintieloru reali, a câroru folosu nu se póte din destulu recomandá dîcundu: cà 2 indemne are se-lu conduca pre fiacare invetiatoriu intru implinirea chiamârei sele, sî adeca mai antâiu din insusi interesulu partialu 2. cá fiindu elu organu alesu alu comunei, biserice sî natiunei are sî indatorirea de a corespunde increderei puse in trensulu, mai recomenda inca odata cá se ne conformâmu spiritului templui, care e progresulu, se nu ne multiumimu numai cu cele ce scimu, ci se mergemu totu inainte cu invetiamentulu atâtu in scóla, câtu sî afara de scóla sî doresce, cá Dumnedieu se trimita scutulu, ajutoriulu sî darulu seu, iér' noi se ne dâmu tóte silintiele sî trud'a, caci asiá facundu vomu satisface detorintieloru sacre ale nóstre, câci numai asiá vomu putea fi multiamitori sî recunoscatori Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, cá unui'a, carele au datu indemnulu sî impulsulu conferintieloru.

In fine nu póte trece cu vederea, pentru de a nu-si esprimá recunoscinti'a d. conducatoriu, pentru tactulu celu bunu, ce l'au aretatu intru implinirea oficiului seu, cu care fú concredintu, precum sî pentru deosebitele deslusiri atâtu teoretice câtu sî practice intru desbaterea objecteloru pertractate, sî cu aceste se finira siedintiele conferintieloru la 1 óra dupa amédiadi, ducându fiacare membru un'a suvenire placuta cu sine, liniscitu fiindu in consciintia ca cu unu pasiu au mersu inainte.

D e v 'a, 8 Septembre. 1869.

Senatulu scolariu districtualu din comitatulu Huntadórei 'si iau tienutu prim'a siedintia in 2/14 a lunei curente.

Intrunindu-ne la destinat'a óra la loculu menitu, dupa deschiderea siedintiei prin o cuventare a presied. in limba, sî in spiritu ultra magiaru, s'au cetitu legea scolara si instructiunea pentru senatulu scolariu, ambele in limb'a magiara; la dorinti'a membriloru români de a se cetí sî romanesce, presiedintele au declaratu, ca aru fi de prisosu sî numai perdere de tempu, ca presupune ca toti sciu sî cunoscu limb'a magiara adaugendu inca, ca trebuie se o cunósca, dara vediendu ca românii persevereza in dreptulu loru ce dupa legea de natiunalitâti sî limbi li compete, au declaratu ca neavendu-le aceste sî in limb'a româna, pre lânga tóta vointi'a nu aru puté satisface cererei; sî asiá pre lânga sustienerea dreptului de a se cetí pre viitoriu tóte ordinatiunile in ambele limbi, s'au procesu la depunerea juramentului, pretinsu in instructiunea amintita; ací s'au incinsu o discussiune infocata intre presidiu cu membrii de natiunea magiara, sî intre cei de natiunea româna, ceri sustieneau ca de óre-ce legea nu prevede casulu specialu pentru depunerea juramentului, acest'a aru fi superfluu, sî incidentulu s'au terminatu, cu depunerea juramentului din partea magiariloru, suspeudendu-se siedinti'a pre dupa amédi, pre cându intrunindu-ne de nou, sî urgendu-se din partea presidiului depunerea juramentului refusatu de români, s'au facutu propunerea ca din partea românilrru sa se primésca in loculu juramentului „apromissiune“ la carea au replicatu presiedintele ca de óre-ce o parte a senatului au depusu juramentu, densulu nu aru puté primí numai „apromissiunea“, sî asiá unulu dintre membrii români au facutu propunerea, ca: senatulu sa nu se constitue cu eschiderea româniloru cu votu decisivu, cum voiá presiedintele, — ci sa se intrebe inaltulu ministeriu! déca nu aru fi de ajunsu sî apromissiunea in locu de juramentu? sî cu acést'a s'au inchisu siedinti'a fâra a se constitui senatulu.

Din dieces'a Caransebesiului ni se scrie, — ca la repetitele intrepuneri ale présântiei sele domnului episcopu diecesanu — consiliulu administrativu alu societâtiei c. r. priv. austr. de câile ferate ale statului prin decissiunea sea din 6 Aug. 1869 s'a aflatu indemnatu a marí congru'a preotiloru nostri deptu-maritori resariteni din locurile montane: Oraviti'a, Dognecea, Ciclov'a, Ocn'a de feru, Sasc'a, Carbunariu, Bosniacu, Resîti'a camerala, Valiugu sî Boccea montana dela ficsulu anualu de pâna acum de 157 fl. 50 xr. la 300 fl. v. a. pentru fia-care preotu din aceste locuri montane sî a incuviintiá mai departe sî percepérea de câte 2 cara de lemne de arsu pentru fia-care dintre acesti preoti pre totu anulu.

Totu la intrepunerea présântiei sele sî in urm'a marinimositâtiei reuniunei montanistice Brasiovene intemeiate pre actiuni s'a sistemisatu definitivu sî lél'a preotului gr. or. din Ruscberg in sum'a anuala de 700 fl. v. a. sî 10 orgii cubici lemne de arsu sî diurne pentru caletorii la filialulu Ruschiti'a.

Varietâti.

*** In gimnasiulu r. ung. de statu din Sabiiu se voru incepe inscrierile in 28 Septembre. Esamenele restante precum sî cele de primire voru fi in dilele dintâiu ale lunei lui Octombre.

*** In 23 Sept. alegatorii Sabiiului au datu deputatiloru Rannicher sî Kapp unu banchetu in sal'a „imperatului romanu,“ unde s'a toastatu in onórea deputatiloru, pentru prosperarea patriei, a natiunei sasesci sî a orasiului Sabiiu.

*** In tienutulu Orastiei s'a escatu intre vitele cornute ból'a de gura sî picióre; totu asemenea se scrie dela Bistritia. Siermanii tiereni nu mai scapu de necazuri, sî acést'a e cu atâtu mai simtitoriu, cu câtu tocm'a acum au lipsa mai multa de vitele loru cu semanatulu de tómna sî cu culesulu de cucuruzu. —

*** (Focu grózniou.) O nenorocire mare, un'a dintre cele mai mari pagubi a ajunsu in dîlele acestea capital'a Sassoniei — Dresd'a. — Pomposulu teatru de curte, celu mai frumosu teatru in tóta Germani'a, a devenitu in 21 Sept. prada mistuitoriului focu. Numai singuri murii teatrului se vedu goli cá nisce rúine. Focului s'a escatu din nebagare de séma. Din norocire acterii, cari tocm'a tieneau proba in teatru, au avutu inca tempu de a scapá nevatamati.

*** Culesulu viiloru in tienutulu Budei s'a fostu otaritu pe joi'a trecuta. In cualitate vinulu se speréza a fi cá celu de anu.

*** Astadi in 14/26 Sept. tiene societatea academica româna siedintia publica in aul'a universitâtiei dupa program'a urmatóre :

1. Presiedintele societâtiei deschide siedinti'a.
2. Secretariulu generalu raportéza despre lucrârile societâtiei in acésta sessiune.
3. Domnulu A. Papiu Ilarianu pronuncia discursulu de receptiune despre Georgiu Sincai.
4. Domnulu G. Baritiu respunde in numele societâtiei.

LIST'A

despre numerii sortiuriloru trasi la ocasiunea sortiturei filantropice arangiate in folosulu fondului Asociatiunei natiunale in Aradu, pentru cultur'a poporului românu, si esecutate, in ór'a de repausu a petrecerei de dantiu tienuta la 1 Septemvre nou 1869.

(Fine.)

Numerulu		Descrierea castigului	Numele donatoriului
Sortiului trasu	Castigului		
10238	66	Unu portagiu de cigare lucratu in fire aurite.	Dsiór'a Etelc'a Tomuti'a din Cighirelu.
10404	38	Icón'a sântului Ioanu, lucrata in brodaria cu margele in rama de auru acoperita cu glaje mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Grozescu din B-Comlosiu.
10414	156	O perina de orologiu, in forma de papucu mf. pr.	Dsiór'a Sofi'a Tiaposiu, din Aradu.
10549	15	Unu buchetu de flori lucrate pre drotu cu lana colorita intru o cutia de pestrare ; mf. pr.	Dsiór'a Otili'a Mihailoviciu din Radn'a.
10605	14	O perina de canapea brodarita ; mf. pr.	Dn'a Iuli'a Sierbanu nasc. Maniu din B.-Comlosiu.
10752	35	Unu aternagiu de vesminte brodaritu, din janilia cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Emili'a Iorgoviciu din Aradu.
11007	54	Unu albu in latime indoita, cu fatia brodarita.	Dn'a Ros'a Hatiegu, nasc. Fodoru din Lugosiu.
11022	141	Unu purtatoriu de sugâri, brodaritu mf. pr.	Domn'a Sidoni'a Pappu, nasc. Sabovlieviciu din Aradu.
11036	39	Unu servisu de argintu, pentru o persóna in etui.	Dn'a Elen'a Bic'a n. Poinariu din Oradea-Mare.
11237	121	O caciula comoda din lâna de berlinu, in colori natiunale, mf. pr.	Dsiór'a Melani'a Vancu de Teiusiu din Siri'a.
11287	72	Dóue cotaritie de ferésta, lucrate din margele, mf. pr.	Dsiór'a Veturi'a Romanu din Oradea-Mare
11311	136	Una tasa de lampa indrita cu flori facute din lâna de berlinu mf. pr.	Dn'a Elena Andreeviciu, din Caransebesiu.
11386	124	O tasa de lampa din margele, mf. pr.	Dn'a Maria Beldea nascu. Arcosi din Siri'a.
11407	74	O tatia de sugari.	Dn'a Mari'a Fett, nasc. Frusia din Aradu.
11417	84	O tasa de lampa brodarita si cosuta cu margele pe postavu rosiu, mf. propr.	Dsiór'a Aureli'a Neagoe din Mercin'a.
11436	138	O tasa de lampa, indrita de lâna de berlinu. mf. pr.	Dsióra Alexandr'a Nichiciu, din Aradu.
11448	129	O óla de porcelanu negru pentru tabacu, in form'a unui capu de arabu.	Dn'a Agnes'a Filipoviciu din Maidanu.
11528	42	O cotaritia de bilete, brodarita cu janilia, si margele de cristalu. mf. pr.	Dn'a Vilhelmin'a Siorbanu nasc. Holmayer din Aradu.
11566	133	Siese marame albe de busunariu.	Dn'a Iulian'a Stoic'a din Caransebesiu.
11613	106	O cosiara de parete, cu flori cusute de lâna colorata, mf. pr.	Dsiór'a Iuli'a Tiaposiu din Aradu
11629	111	O corfa de bilete, brodarità cu metasa, margele, si firu de auru, mf. pr.	Dsiór'a Aureli'a Neagoe din Mercin'a.
11634	147	O marama de busunariu de batistu brodarita, mf. pr.	Dsiór'a Hersili'a Magdu, din Soimosiu.
11882	137	O cotaritia de masa din margele. mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Dod'a, din Caransebesiu.
11891	93	O perina de cosele, in politura de lemnu auritu.	Dn'a Ecatarin'a Bordanu din Oraviti'a.
11893	10	O perina rotunda de canapea lucru de brodaria impregiurata de franghii de diferite colori, mf. prop.	Dn'a Victori'a Dimitrescu nasc. Cociub'a din Sioimosiu.
11937	125	O tasa de lampa din lâna de berolinu, mf. pr.	Dsiór'a Eufrosin'a Bon'a din Caransebesiu.
11944	37	Unu recuisitu de argintu pentru cosutu, in etui cu oglinda.	Dn'a Ecatarin'a Neteu n. Bodea din Oradea-Mare.

Obiectele castigate se potu scóte dela Directiunea Asociatiunei pe lânga producerea sortiului originalu — in restempulu prefiptu de siése septemâni. —

Ioane Popoviciu-Desseanu,
Directoriu secundariu.

Petru Petroviciu,
notariu.

Nr. 1366—1869.
E. K. B.

Publicare.

Esamenulu de statu pentru economii silvanali de sine statatori, precum si pentru personalulu auciliare technicu, si pentru cel'a sentitoriu silvanale, se va tiené pre anulu acest'a in 15 Novembre in Clusiu.

Acést'a se aduce la cunoscintia publica cu acea observare, cumca petitiunile bine instruate spre scopulu admiterei la acestu esamenu de statu au de a se inaintá celu multu pâna in 20 Octobre a. c. la acestu comisariatu regescu pre calea oficieloru antistatóre.

Clusiu in 12 Sept. 1869.

Dela comisariu reg. transilvanu.

Concursu.

Amesuratu conclusului adunârei generale a Asociatiunei trans. pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu din estu anu, si decissiunei comitetului subscrisu din siedinti'a de astadi, se deschide prin acést'a concursu la urmatórele stipendie respective ajutórie :

1. Unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu technicu (usuatu pâna acum de Dionisiu Radesiu, carele pâna acum n'au satisfacutu conditiunei de a se legitimá la comitetu despre progresulu in studii pentru an. scol. 1868/9).
2. Unu stipendiu vacantu de 50 fl. v. a. pentru unu studentu din scól'a reale ;
3. Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. pentru unu sodalu. carele au ajunsu a se face maiestru, si
4. dóue ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru doi invetiacei de meseria, cari au ajunsu a se face sodali.

Terminulu concursului ce este a se adresá câtra comitetu, se defige pre 25 Octobre a. c. st. n.

Concurentii la stipendiulu 1 si 2 au de a produce :

a) testimoniu de botezu ;
b) testimoniu scolasticu de pre anulu 1868/9, si
c) testimoniu de saracia.

Concurentii la ajutoriulu sub 3 sa se legitimeze, pre lânga atestatu de botezu, cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei meserii asiá, cá sa o póta purtá de sine precum si despre concessiunea la aceea ;

iéra dela concurentii la ajutóriele sub 4 pre lânga atestatu de botezu, se cere adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea in meseria cu carea s'au ocupatu, si despre harnici'a de a se face sodalu.

Totu deodata se aduce la cunoscintia celorulalti stipendiati ai Asociatiunei nóstre, si adeca :

Ioanu Marcusi, Petru Prodanu, Stefanu Chirila, Nicolau Calefariu si Lazaru Bosioroganu, cari au documentatu dejá progresulu anului scol. trecutu in studii, dupa care au meritatu a fi sustienuti in usuarea stipendieloru si pre anulu acest'a scol. 1869/70, cá pâna in 25. Oct. a. c. sa documenteze la comitetu immatriculârea loru la respectivele institute, pentru ca la din contra stipendiele se voru privi cá devenite vacante. *)

Sabiiu, 6/18 Sept. 1869.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporulu românu.

(10—1)

*) Cele-lalte diuarie române inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu concursu.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Septemvre 1869.

Metalicele 5%	57 80	Act. de creditu	245
Imprumut. nat. 5%	66 75	Argintulu	120 75
Actiile de banca	697	Galbinulu	5 86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 74. ANULU XVII.

Sabiiu, in 18/30 Septemvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1869. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl.

Pentru Romani'a sî straine-tate, 3 fl.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Brasiovu 28/16 Septembre. Intre 1 si 2 óre a sositu Escelenti'a Sea ministrulu de culte Eötvös aici. Fu intempinatu de mai multe carete la Hermanu. I-se presentara indata autoritâtile civili, bisericesci si scolari, la 5 óre visitéza scólele române. Mâne la 12 óre banchetu la care iau parte onoratiori si cetatieni din locu. Joi diminéti'a la 5 óre pleca din Fagarasiu si in Sabiiu va trage deadreptulu in resiedinti'a metropolitana gr. or.

Eveneminte politice.

Fiindu ca caletori'a dlui cancelariu imperiale de Beust este inca sî in diu'a de astadi unu obiectu asiá dîcendu de predilectiune alu diuaristicei europene, dandu-i fia-care comentariu deosebitu, inregistrâmu sî noi unele conjecturi politice, — dicemu conjecturi — câci positivu inca nu pó'e afirmá nici o fóia Asiá fóiei nemt'esci a opositiunei magiare i se scrie din Vien'a cu datulu 21 Sept. ca politic'a contelui Beust in tempulu din urma nu se prea bucura de consensulu prea inaltu, cá mai inainte ; mai departe partid'a reactiunarie dela curte, carea nici odata n'a pututu vedé cu ochi buni pre cancelariulu, se silesce din tóte puterile a folosí situatiunea presenta in interesulu seu, din care causa relatiunile dlui Beust la curte nu-su pré favorabile pentru densulu, sî mai cu séma acésta impregiurare l'au indemnatu a intreprinde caletori'a in Elveti'a. Caletori'a acést'a de recreatiune are in multe privintie asemenare cu mergerea contelui Bismarck la Varzin ; de alta parte insa se pare, ca dlu de Beust a venitu la acea convingere, ca politic'a sea esterna totusi nu va puté avé sub impregiurârile de fatia efectulu doritu, de aceea in urm'a convorbiriloru avute in caletori'a sea cu diplomatii straini sî cu principele Metternich in Els.s s'a otaritu a-si schimbá politic'a sea in afara. —

Cá unu efectu alu calatoriei lui Beust se privesce sî chiamarea baronului Werther de câtra regimulu Prussiei dela Vien'a sî tramiterea lui la Parisu, despre care amintiseramu sî in rendulu trecutu. Ast'a e unu semnu, sî anca unu semnu fórte evidente de o apropiere a ambeloru cabinete, de urmatoriu alui Werther se va rendui o persóna placuta Vienesiloru, póte principele Reuss, de presinte in Petropole; ear' dela Vien'a se va trimite la curtea rusésca contele Cholek. —

In Baden s'a deschisu in 24 Sept. ambele case printr'unu cuventu de tronu rostitu de ducele. Franci'a asceptá asiá dîcendu cu fric'a in sînu, ca amintise-va in cuventulu de deschidere sî cestiunea de intrarea Badenului in federatiunea nordica ; inse acum deocamdata cestiunea acést'a remase neamintita, Franci'a respira acum mai usioru. —

Evenementulu principale in Parisu e scrisórea paterului Hyacinthe indreptata contra curiei din Rom'a, sî respective contra conciliului, ce se va conchiamá in Decembre. — Despre imperatés'a Eugeni'a se vorbesce, ca inainte de calatori'a sea in orientu, are de cugetu se mérga cu imperatulu la Rom'a, cà sub clim'a cea lina a Italiei se petréca tempulu reconvalescentiei.

Foile Cislaitaniei, atâtu cele oficióse câtu sî cele neoficióse suntu pline cu raporturi despre alegerile deputatiloru in Boemi'a. Partid'a cechica a reesîtu invingatóre din aceste alegeri. Partid'a contraria arunca invinuiri grele asupr'a celei cechice, ca aru fi intrebuintiatu terorismulu celu mai brutariu la alegeri. —

In diet'a din Lembergu Dr. Smolka propuse in 18 l. c. o sistema noua a federalismului in Austria—dupa cum le aru veni adeca slaviloru mai bine—adeca federarea grupeloru de tiéra in urmatoriulu modu: 1. tierile S. Stefanu, 2 tierile nemtiesci, 3. Boemi'a sî 4. Galiti'a sî Bucovin'a, va se dîca, unic'a tierisióra româna din Austri'a, carea se mai bucura de putiena autonomia, sa si o perda sî aceasta putienica sî sa se cotropésca in Galiti'a.

In legatura cu diet'a din Lemberg impartasîmu cetitoriloru nostri o corespundintia a „Cor. Slave“ dela fruntariele russo-polone ; eata ce dîce acea corespundintia :

Dupa cum circuléza faim'a, Russi'a si-a concentratu unele trupe la frontiera. Lânga acésta noutate neliniscitória se adauge sî o a dóu'a, care nu mai putienu intaresce pre cea dintâiu. Aceea este, ca ministrulu de resbelu, locoteninte maresialu campestru, baronu de Khun a inspectiunatu provinciele despre resaritu, precum Galiti'a ; se ascépta chiaru sosirea Archiducelui Albert in dîlele viitóre, care va merge la Galiti'a totu spre atare scopu.

E intrebarea déca trebue sa se atribue la aceste faime o asia mare importantia ? Corespondintele e de parere, ca dupa informatiunile sele aceea ce se ia de o concentratiune a trupeloru russesci la frontiera, aru fi numai o reintórcere a vr'o câteva regimente in cuartirele de iarna, care au luatu parte la nisce manevre campestre, ce s'a tienutu in estu anu in launtru Russiei.

Dice mai incolo corespondintele, cà ceea ce privesce calatori'a de inspectionare a ministrului Khun aceea aru avea unu scopu mai multu politicu de câtu strategicu, Acést'a este, dupa densulu unu midilocu de a isolá partid'a federativa in diet'a din Lemberg, pentru ca nimicu nu servesce mai bine spre acestu scopu, decâtu ale provocá o naluca rusésca inaintea ochiloru infaciosiându-le eventualitatea unui conflictu intre Austri'a sî Russi'a.—

Resolutionistii sî partid'a guvernamentale s'a apropiatu tare unii de altii sî posibilitatea unei neintielegeri austro-ruse va fi destulu pentru a face se duredie amiciti'a acést'a pre tempu câtu va tienea diet'a. Acestu midilocu ori câtu de deochiatu intrebuintiatu i-si are inca folosulu seu.

Despre program'a dietei ungaresci, carea se va deschide in 16 Octobre, ne vinu in legatura cu cele impartasîte sî de noi anca urmatórele sciri dupa „H. Z“ : inainte de tóte se va pertractá budgetulu, indata dupa aceea se va pune la ordinea dilei projectulu despre organisatiunea judecatorieloru sî despre institutiunea judecatorieloru de pace. Afara de acestea se va mai desbate cestiunea municipieloru, cestiunea de reforma a casei magnatiloru, organisatiunea consiliului de statu, legile despre dreptulu de reuniuni; ministrulu de justitia va mai cere anca unu imprumutu pentru acoperirea cheltueliloru, ce se voru face cu organisatiunea cea nóua a judecatorieloru. —

In patria-ne evenementulu celu mai importantu e caletori'a ministrului de culte Bar. de Eötvös prin tiéra. Fiindu in Clusiu Escelenti'a Sea cu o ocasiune s'a esprimatu despre scopulu caletoriei sele de a inaintá sciinti'a ; e contr'a centralisatiunei pe câmpulu sciintieloru, va conlucrá pentru infiintiarea unei universitâti la Clusiu.

In Florenti'a se vorbesce de o crisa ministeriale.

Congresulu de pace.

In timpii vechi, cându se iveau neintielegeri intre ómeni, intre individi, intre societâti, intre state, decisiunea o dá mass'a, puterea bruta. Acést'a fiindu defectuósa a silitu pre spiritu ai veni intr'ajutoriu. Spiritulu slabu sî necultivatu cum erá, a trebuitu sa fie supusu materialului, patimei, a dirige puterea bruta sî ai dá mediulóce, prin cari sa prevaleze asupr'a contrariului, a trebuitu sa afle posetiuni favorabile, sa faca planuri de batalia, sa afle instrumente totu mai bune, séu mai bine disu totu mai rele, prin cari sa omóre ómeni mai multi in timpu mai scurtu sî astfeliu a ajunsu la armatur'a sî art'a de resbelu, cum o avemu in presinte.

Prelânga acést'a inse spriritulu nu a uitatu, a se cultivá pre sine insu-si totu mai multu sî a cautá, sa se apropia de adeverat'a sea chiamare, adeca, de perfectiune. Cu incetulu a sciutu a se scóte totu mai multu din sclavi'a materiei, a patimiloru, a-si câstigá din ce in ce totu mai mare influintia asupra-le sî eata-lu adî inrtr'o astfeliu de stare imbucuratóre, incâtu nu trebuie fâra numai o smancitura repede sî devine domnu pre deplinu asupr'a fostului seu supunatoriu. Iéta, ca barbati, petrunsi de adeverata cultura au recunoscutu, ca resbelulu e unu reu mijlocu, de a decide certe sî neintielegeri internatiunale, fiindu ca e in contra simtiului de umanitate, au recunoscutu, ca acele certe trebuiescu delaturate prin intielegere ratiunale sî pacinica. Eata tempulu, cându, cel'a ce-si va cautá gloria sî renume pre câmpulu de batalia, va secerá ur'a sî dispretiulu intregei omenimi. Eata in sfersîtu congresulu celoru mai renumiti barbati democratici in Lausane, adunati cu mai multa energia sí staruintia cá totu-déun'a, spre a se consultá, cum se delature cu totulu resbelulu sî sa dea omenimei celei multu cercate libertatea sî pacea dorita. Scopulu acest'a sublimu, aducendu-se in realisare, civilisatiunea va serbá triumfulu celu mai stralucitu asupr'a barbariei. —

Dupa ce amintirâmu in nr. trecutu alu diuariului nostru in scurtu despre congresulu acest'a de pace sî facurâmu cunoscuta program'a sea, acum ne aflâmu in pusetiune a reproduce, incâtu ne iérta spatiulu, cuventârile cele mai insemnate dupa intielesulu loru.

Siedinti'a prima se tienù in 14 Septemvre. Presiedinte onorariu e Victoru Hugo sî presiedinte alu comitetului Eytel.

Eytel deschide adunarea prin o cuventare, in care imbarbatéza spre a se confederá sub stindardulu pâcei sî alu libertatiei.

Barni vorbesce in contra resbelului, ca unei barbarii, ce periclitéza civilisatiunea ; dice, ca dreptulu adeveratu internatiunalu numai atunci póte ajunge la validitate, cându popórele se voru guverná insele pre sine. Afla, ca corespunde scopului legei, de a fi primite in programu cestiunea polona sî orientale. In fine saluta pre Hugo sî multiamesce dameloru pentru participarea loru la congresu.

Goegg arata, ca in 1866 s'au sacrificatu mii de ómeni nu pentru interesele poporului, ci

pentru interesele duoru dinastii. Nu e destulu a cere pacea numai in adunarea acést'a, ci trebuie a se nisuí pretutindenea dupa pace. Confederatiunea popóreloru asiguréza pacea.

Victoru Hugo intre aplause luându cuventulu dice: Mi lipsescu cuvintele, spre a spune, câtu sum de petrunsu de primirea, ce mi-ati aretatu. Congresulu si acestu publicu generosu si binevoitoriu binevoiésca a primí adenc'a mea emotiune. Cetatieniloru! A-ti avutu dreptu, ca a-ti alesu de loculu consultâriloru vóstre tiér'a acést'a nobile a Alpiloru. Mai intâiu e libera sî a dóu'a e marétia. Da, in loculu acest'a, in fati'a acestei naturi magnifice se cuvine a dá dechiaratiunile cele mari de umanitate, intre altele sî dechiaratiunea: Nici unu resbelu de ací inainte! O cestiune predomnesce acestu congresu. Iertati-mi a o aretá, de óre-ce mi-ati datu onórea cea distinsa sî m'ati denumitu de presiedinte. O voiu face-o cu cuvinte putiene. (Mai departe vedi nr. trecutu alu acestui diuariu, vorbirea acést'a a fostu petrecuta sî urmata de aplause indelungate.)

Dn'a Goegg vorbesce pentru drepturile femeiloru sî-si espríma multiamirea, ca congresulu recunósce acele drepturi.

Lemonier, referintele cestiunei prime, motivéza causele proiectului ce'lu face comitetulu centralu, pre basea câror'a congresulu se dechiare: 1. ca uniculu mijlocu pentru intemeierea pacei in Europa e confederatiunea popóreloru sub titlulu: „Statele unite ale Europei"; 2. Ca guvernulu uniunei acestei'a trebuie se fia federativu sî republicanu, adeca, trebuie sa se baseze pe suveranitatea poporului sî sa stimeze autonomi'a sî independinti'a fie-carui membru din federatiune; 3. Ca organisatiunea guvernului acestuia sa se póta perfectioná; 4. ca federatiunea européna sa asigureze fiecârui poporu din acésta federatiune a) suveranitatea sî autonomi'a; b) libertatea individuale; c) libertatea votului; d) libertatea presei; e) libertatea de a se coaliá sî a se aduná; f) libertatra consciintiei; g) libertatea lucrului, fara periculu de a fi sploatatu; h) resbonsabilitatea adeverata sî individuale a fiecârui membru din esecutiva; — 5. Cá nici unu poporu sa nu póta intrá in federatiunea européna, déca nu va posede: a) sufragiulu universalu; b) dreptulu de a votá sî a denegá dârile; c) dreptulu de a decide asupr'a pâcei sî a resbelului; d) dreptulu de a incheiá sî a incuviintiá tractate politice sî de negotiu; e) dreptulu de a-si completá constitutiunea sea dupa placulu seu.

Goegg propune, cá lig'a sa salute prin o telegrama comitetulu serbârei seculare in memori'a lui Humbold din Berlinu. (Se primesce.)

Louis Simonu din Trier face o revista asupr'a stateloru Europei din punctu de vedere alu „federatiunei" sî alu unirei. Arata ca numai Germani'a are autonomi'a sea sî pentru aceea acolo mai lesne se póte desvoltá „federatiunea."

Gustave Chaudey dice aprobându parerea lui Simonu, ca sa nu créda cineva ca Franci'a se va multiamí numai cu responsabilitatea ministriloru.

Siedinti'a a dóu'a in 16 Septembre.

Dupa ce se cetira epistole dela Chenu, Iacoby, Garibaldi, Iules Simonu, Clem. Roger sî dela reuniuni democratice din Germani'a sî Itali'a vorbesce S. Per din Columbi'a, in Americ'a de sudu, cu mare infocare sî fórte precipitatu, ací voiá, cá popórele sa-si implinésca detori'a, ací cá cadiendu inaintea picióreloru regiloru sa-i róge de pace. Fiindu intreruptu se reculese sî prin o elocintia intielépta sî castiga aplause.

Longuet din Parisu ataca propunerea lui Lemonnier, acést'a replica sî se apara cu succesu.

Dupa acést'a tienú o vorbire interesauta

Dlu Buisson, unu predicatore din Neuschatel. Intre altele sfatuí a combate militarismulu sî cesarismu la tóta ocasiunea sî in totu loculu. Copii nostri, dice elu, se jóca cu soldati, cu sabii sî cu pusci, cu instrumente inventate pentru omoru; femeile sî fiicele nóstre se orbescu prin uniforme frumóse. Dupa altele dice, ca se iá indesiertu numele lui Ddieu, cându se vorbesce despre unu „Ddieu alu bataliei," e o neconsiderare a crescerei, cându se punu prin scoli Alessandru sî Cesaru de modelu, cându se redica Napoleonu sî cei de o séma cu elu pre tronulu spiriteloru tinere in moravurile tinerimei sî alu popóreloru. Josu cu acesti eroi de batalia, josu cu „Ddieulu batalieloru" a câru redicare e o hulire a Ddieului iubirei, sî a crestinatâtiei! Sa incepemu pretutindinea, unde putemu, luptá in contra acestei directiuni din viétia. Sa impartímu lucrulu intre noi, sa ne impotrivimu pretutindinea moravuriloru sî directiuniloru de viétia, cari ajuta despotiloru, a face din ómeni nutrementu pentru tunuri. Totu poporulu trebuie invetiatu, ca e prim'a sea detoriutia, a se redicá in contra la acést'a, ca trebuie sa aiba curagiu, sa dîca, „Nu". Cându o suta séu o mie de barbati din poporu voru fi suferitu pre fatia cá refrângatori pentru tóte urmârile legei pentru acel'a „Nu", atunci militarismulu curendu va fi infrentu. Trebuie sa aiba nescine convingerea, ca comite crima, cându ajuta a purtá resbelu, a omorí ómeni; trebuie sa fie gat'a a suferí pentru convingerea acést'a, a jertfí sî in casu de lipsa a suferí chiaru mórte. Dati esemplu. Virtutea e molipsitóre sî — ve-ti nimicí tirani'a tuturoru Napoleoniloru din trecutu, din presinte sî din fiitoriu. — Vorbirea acést'a rostita intr'unu limbagiu frumosu esaltà inimile tuturor'a sî produse unu sgomotu mare de aplause.

Advocatulu din Parisu Choudet inca vorbí bine sî frumosu; arata ca Spani'a sî Franci'a curendu voru incheiá federatiunea libertâtiei sî pâcei popóreloru; Itali'a sî Germani'a voru urmá.

Acum pasî pre bina dlu Mie, advocatu in Perigeux, unu omu tineru cu o elocintia rara omu fórte frumosu sî impunatoriu, o flóre a Franciei. Elu combatù propunerea Columbianului de a se adresá câtra regi. „Noi ne vomu eluptá onórea nóstra sî fâra ei", dîse vorbitoriulu. Apoi arata, ca dlu Lemonnier a uitatu intre garantiele libertâtiei „denumirea judecatoriloru prin alegerea poporului. Espune cu colori vii icón'a duoru popóre, ce traiescu in cea mai mare armonia pre ambii tiermi ai unui riu, se iubescu, se ajuta unulu pre altulu sî se plângu, ca-i desparte riulu sî cum apoi domnitorii loru jaluzi de amiciti'a loru sî temendu-se sa nu se intieléga in contra-le aceste popóre, ii facu de se macelarescu pentru ei. Da, dîce, de s'aru bate ei (domnitorii) unulu cu altulu, noi amu priví, cum 'si sfasie peptulu sî-si strapungu corpulu si cine scie póte amu aplaudá. Dara numai popóreloru le este iertatu a se sfasiá, a se junghiá! Apoi arata cum iéra regii sî imperatii incheia pace sî se invita unulu pre altulu la prândiuri, pre candu poporulu cauta cadavrele fratiloru sî a fiiloru sei. Poporulu, dîce vorbitoriulu mai departe, trebuie sa se radice sî sa-i silésca la pace, sî de nu voru puté tiené pace, sa le dîca: Periti de aici sî sa nu mai puneti piciorulu pre pamentulu nostru, câci aru tractá ómenii cu voi, cá cu fiére selbatice! Insa, cá poporulu se póta combate totu-déun'a pres'a, resbelulu sî militarismulu avemu lipsa de magistrate populare, cá nu cum-va sa se póta radicá cum ni s'au intemplatu nóue intr'o dî frumósa, do nu a fostu o nópte grozava din Decembre, unu tiranu nou. In fine se indreptà cu cuvinte entusiastice câtra V. Hugo, dandu-i mân'a. Cându parasí bin'a, nu mai incetá sgomotulu de aplause. Vorbitoriulu se suí inca odata pre bina sî se esprimà, ca, déca acestu aplausu se aduce libertâtiei pentru care a vorbitu, atunci lu primesce bucurosu.

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(Raportulu dlui presiedinte alu comitetului archeologicu din Bucuresci Cesaru Boliacu datu ministrului de instructiune publica despre escurssiunea archeologica prin câteva judetie ale Romaniei in cursu de 43 dîle.)

(Reprod. dupa „Tr. Carp.")

Domnule ministru!

Multimea anticitâtiloru antice din tiér'a nóstra a fostu naturale sa me atraga din ce in ce spre unu studiu seriosu in materia archeologice, in cari descopereamu pre tóta diu'a nóue documente pentru istori'a acestei tieri.

Este o idea principale care concentrà tóte cautârile mele archeologice: aceea a urmarí pasu cu pasu, dela piciórele podului „Traianu", tóte ramurile drumuriloru române, tóte ruinele de pre lânga laturele acestoru drumuri, atestâri necontestabili ale asiediârei colonieloru, pâna in punctulu decisivu alu resbelului dacicu, pâna in Zarmisegethus'a sî apoi resfirarea acestoru colonie pre tóta intinderea Daciei traiane, in cursu de 170 ani.

Pentru a patr'a óra m'amu cercatu in asemenea escurssiuni sî asta data resultatulu a fostu consíderabile.

Dupa esplorarea dela Cobi'a-vechia de pre Telejenelu, sî dela Tinosu de pre Prahov'a, la 3 Iuliu amu plecatu spre Dunare, incependu dela Giurgiu in susu.

Amu urmaritu pâna la Alessandri'a movilele române sî de ací, la distanti'a de chilometru in susulu Alessandriei, preste riulu Vedea, amu mersu la movil'a numita Gorganu, unde amu gasitu o fórte adenca grópa in centru facuta de cautatorii de comori, sî unde n'amu pututu gasí nimic'a altu decâtu fragmente de olaria cenusia numita in sciintia olaria celta sî care dupa parerea mea, necontestatu este sî olaria d a c a.

Din Alessandri'a amu cumperatu unu bustu de Hermes bifrontu de marmura, o statua fâra capu pre unu jetiu, totu de marmura, apartienendu cultului mythriacu, sî dóue figuri indicându dóue divinitâti necunoscute, totu de marmura, si apartienendu totu cultulu mythriacu; prin urmare aceste dóue din urma se potu atribuí mai multu epocei daciloru decâtu epocei românilor. Amu mai cumperatu inca siépte monete de bronzu sî diece de argintu modulu ordinariu, consulare.

N'amu pututu face sapaturi ací, pentru ca-mi lipsea sî tempulu sî ómenii. A trebuitu sa me intorcu la Calofiresci, proprietatea dlui Const. Butculescu, la distantia de trei chilometri in josu de Alessandri'a, totu preste Vedea, la cetatea numita Calofirescii, unde me asceptau vre-o 80 ómeni cu d. Dimitrie Butculescu sî cu d. sub-prefectu alu plasii.

In lunc'a Vedei, la o departare de unu chilometru de magura, pre carea a fostu cetatea, suntu zidarie cotropite cari indica ruine de case mari, dara cari au pututu fi de doi trei seculi numai. M'amu urcatu pre mâgura intempinându in tóte pârtile fragmente de oleria désa sî sfaramaturi de silecsuri. Ocolulu centrale este de 40 metri lungulu sî 16 largulu formându unu ovalu regulatu, care a fostu incungiuratu cu unu blocu da pamentu arsu. Amu inceputu esplotarea in dóue directiuni: un'a dela resaritu spre apusu, sî alt'a dela nordu spre média-dî; sî amu pututu scóte intregi dóue vase de pamentu cenusiu, cu forme bizare. Tempulu fiindu nefavorabile, ventulu suflându cu violentia, n'amu pututu continuá esplorarea pre atât'a pre câtu aru fi fostu trebuinti'a; totu insa, printr'o neinvinsa staruintia, amu pututu dobendí cele mai temeinice indice ca ací e loculu unei cetâti dace. Dóue custuri silecsuri sî alte fragmente, trei obieete de pamentu cenusiu, mici, rotunde sî gaurite la mijlocu, de cari se gasescu prin tóte cetâtile dace sî române, iéra mai cu séma in cele dace: adunaturi de petri pentru prastie, cum sî patru petri mari cu indicie pronunciate ce au servitu la strivire de grâne, aretu déca nu o epoca de pétra, dara celu putienu ca nici risniti'a care se gasesce in tóte cetâtile române nu erá cunoscuta locuitoriloru acestui piscu, unde se batu neincetatu venturile. Nici unu obiectu de feru, nici unu obiectu de metalu nu s'a gasitu.

Amu luatu planulu de situatiune alu acestei cetâti colofiresci prin d. ingineru Petru Danielescu, de care amu fostu insocitu in tóta acésta escursiune, sî amu onóre a-lu alaturá pre lânga acést'a, nr. 1.

La 7 Iuliu amu mersu la cetatea dela Frumós'a, distantia de 16 chilometri in susu de Zimnicea, pre Teleormanu, o cetate de pamentu regulata, patrata, cu trei siantiuri sî cu o intrare fórte bine vediuta. Amu pusu sa faca câte-va sapaturi cu vre-o 30 ómeni numai, sî n'amu pututu gâsí decâtu fragmente de vase de pamentu sî câte-va bârne putrede la adencime de unu metru la intrare, cum sî dóue fragmente de colóna de pamentu arsu. Amu luatu conturulu sî planulu de situatiunea acestei cetâti nr. 2.

De ací amu mersu la Zimnicea.

Din susu de Zimnicea, la 740 metre departare dela satu, a fostu o cetate considerabile, din care mai bine de a trei'a parte este surpata cu malulu Dunârei. Negresîtu ca acésta cetate, care a purtatu, nu scimu cum, numele lui Ioanu I alu Bisantiei, Zimnisces, marele capitanu care s'a urcatu pre tronulu Constantinopolei prin uciderea lui Nicephor Phocas la anulu 969 sî care a muritu otravitu la anulu 975; acésta cetate indica mai multe epoce ale ei, conservându-si insa caracterulu ei de cetate de pamentu. Epocele ei princi-

In a trei'a siedintia in 17 Sept. vorbí dlu Iules Ferry membru alu adunârei legislative din Parisu pentru decentralisatiune. Arata ca pre ce institutiuni centralisatórea se baséza cesarismulu sî germanismulu in Franci'a sî Germani'a sî dîse in fine: „noi Francezii ne vomu face detori'a, Germani'a trebuie sa sî-o faca a sea.“ (Aplause sgomotóse urmara)

Dlu Laurier din Parisu face deosebire intre unire politica sî unire administrativa. Arata ca punctulu de greutate jace in Parisu sî dice: „Dati-mi libertatea in Parisu sî Ve voiu dá pacea in Europ'a!“

In urma trecându-se la votisare se primesce propunerea lui Lemonnier cu adaosulu facutu de dlu Mie despre alegerea judecatoriloru.

In siedinti'a a patra din 18 Sept. a fostu la ordinea dilei cestiunea orientale cuprindiendu cestiunea polona sî cechica. Comissiunea propune urmatórea dechiaratiune:

Congresulu dechiara, ca cestiunea polona, orientale sî cechica sa se resolveze cá tóte celelalte cestiune prin intrebuintiarea cea mai estinsa a principiului generalu de autonomi'a popóreloru. Referintele generalu Possak, unu Polonu, citesce multe insiraturi despre cele dóue cestiuni.

Sonnemann din Frankfurt propune a se sterge „cestiunea cechica“ motivandu acésta propunere.

Possak e in contra stergerei.

Pentru stergere mai vorbescu professorulu Vogt din Bern, dlu Longuet din Paris sî dlu Simon din Trier.

Venedey inca sa invoiesce la propunerea lui Sonnemann. Apoi trecendu la cestiunea polona, arata ca Polonii prin purtarea loru si-au perdutu simpatiile germaniloru. Sî ca numai atunci sa cugete la restituirea Poloniei, câudu voru fi invatiatu a pretiuí popórele sî poporulu seu propriu, câudu voru invetiá a cugetá sî a lucrá demni de libertate sî de eliberare.

Apoi dîce câtra Francezi, ca ei trebuie sa incépa cu desarmarea, iéra nu germânii, câci pâna va traí Napoleonu, Germânii sa temu, sa nu irumpa cu armat'a sea, ca suntu patîti de acestea de pre timpulu lui Ludovicu VII sî a altoru Ludovici.

Clusiu, 11/23 Sept. 1869.

Astadi sub presiedinti'a eppului ev. ref. Nagy Péter se tienú o conferintia literarie in presenti'a Esc. Sele ministrului de cultu sî instructiune publica bar. Eötvös, care se primí cu éljenu intreitu la conferintia, — sî de care se despartí conferinti'a iéra cu asemenea éljenuri.

Conferinti'a au fostu convocata de câtra presiedintele magistr. (Polgár mester) sî compusa din barbatii cei mai alesi de specialitate, — la care au luatu parte sî protopopulu gr. or. sî celu gr. catolicu.

Obiectulu conferintiei fuse infiintiarea unei scoli industriale si a preparandiei de invetiatori populari. — Dupa deschidere din partea presidiului dlu ministrulu luá cuventulu, care descrise pre largu, pentru care scopu au doritu a participá la acésta conferintia, — apoi facù propunere: ca dupa lege Clusiulu are a se ingrigí de infiintiarea unei scoli primarie civile, (Egy polgári fö Iskola) sî asiá cu acésta in legatura debuie sî un'a scóla industriale sî comerciale, — acésta propunere dupa o seriósa desbatere sî multa deslucire din partea ministrului se primí preste totu.

Asemenea s'au primitu sî propunerea pentru infiintiarea unei preparandii de invetiatori, prescrisa sî de lege apromitiendu-se conferinti'a a conlucrá pentru localitatea recerута, spre care scopu, s'au sî denumitu o comissiune, care va cercá localitatea.

Muresiu-Osiorheiu 13 Sept. v.

Ieri la 2½ óre dupa amédi vení in mijloculu nostru Esc. Sea dlu ministru de cultu bar. Eötvös. Elu vení mai do tempuriu, de cum se presupunea ca va sosí numai câtra 4 óre. Cu tóte acestea dlu jude regescu a scaunului Muresiului Mikó Mihály, cu alti functiunari, Inspectorulu scolariu Fülöp Albert, câti-va profesori dela colegiulu reformatu de aici sî altii de aici pornira in calese fia-care la 2½ óre spre intempinarea spectabilului óspe la satulu celu mai aprópe de orasiu; fura insa surprinsi câudu la capulu orasiului 'lu intalnira, unde luându lânga sine pre judele regescu Mikó intrara in orasiu sî descalecà la cas'a negutietoriului de aici Bucher unde erá gatitu cuartirulu. Unu banderiu de calareti nici nu pornise inca inaintea óspelui.

Dupa ce pranzî, visita, insocitu de memoratulu Jude regescu, de inspectorulu scolariu sî de câti-va profesori, edificiulu colegiului ref. scóla de copii marunti — Kisdedóvo — seminariulu rom. cat. scól'a jidaniloru sî edificiulu franciscaniloru de unde apoi esîndu mersera pre josu pâna la alein, sî de acolo la cuartiru, unde'lu astepta dnu bar. Apor presiedintele Tabulei reg.; mai primí visita dela comandantele militiei de aici, dela alti particulari sî dela un'a deputatiune jidovésca.

Sér'a la 7 óre fu onoratu cu unu conductu de tortie numeróse sî musica din partea musicantiloru orasieni. Inaintea cuartirului unu profesoru dela colegiulu ref., Szász Bela, ii tienú o vorbire amintindu sî despre triumfatorii Romei numindu sî pre ilustrulu óspe de unu atare triumfatoriu cu privire la impacaciune stabilita sî realisarea stârei presente. La acést'a óspele respunse a fi o mare deosebire intre periodulu tempului presentu sî a tempului vechiu — a româniloru — a fi elu numai unulu dintre factorii ostenitori pentru cele pâna acum realisate, sî déca i se póte lui mai multu meritu atribuí, acel'a s'aru marginí la unic'a impregiurare, ca este intre acei factori de unu periodu mai lungu.

Incâtu se atinge de invatiementu sî desvoltarea poporului dîse mai incolo, ast'a se póte efectuá numai de unu uriesiu, care este poporu. Precum lumin'a facliiloru ardiende 'si arunca radiele in tóte pârtile asiá trebue sa se arunce razele desvoltâri poporului dela casa—adeca grija parentiloru pentru crescerea cea buna a copiiloru. —

La cina au fostu inca 17 domni, intre carii bar. Apor Károly. Astadi la 6⅐ óre a plecatu la Sigisióra, de unde va caletorí la Udvarhely sî asiá mai departe.

X.

Romani'a.

Alalta-ieri luni avú locu marea sî important'a serbare nationale a tragerei in tint'a generale, in localulu societâtei române de arme, care s'a urmatu conformu programului ce amu publicatu in nr. trecutu.

Tóta tiér'a erá representata prin câte unu delegatu alu fie-cârui districtu cu drapelulu seu, sî prin eminentii tragatori.

Localulu tyrului românu erá frumosu decoratu, avendu sî mârcile districtuale.

Cea mai perfecta ordine sî linisce a urmatu in totu cursulu acestei frumóse sî animate serbâri. Unu fórte numerosu publicu alesu, sî din tóte clasele societâtei Bucurescene, asista cu veselia pre fatia, sî in capulu cârui'a d. Ministru presiedinte sî dnu ministru de interne, precum sî mai multi dn dd. consuli, dau serbârei caracterulu sî aspectulu deplinu seriosu sî nationalu.

---

pali suntu dupa cele aflate pana acum in trens'a: secululu II, secululu IV sî secululu X. La esîrea ei spre Zimnicea actuale se intinde semnele de case in linie, cari dupa cercârile ce amu facutu sémena, ca aru fi fostu mai multu bordeie facute pentru locuinti'a legionariloru. Se gasescu in trens'a obiecte, fragmente sî monete dela primele colonie; se gasescu asemenea sî din secululu IV sî din secululu X. Intregu amu gasitu unu pintene mare din a trei'a epoca a cetâtiei sî o unélta de olariu. Fragmentele de vase gasite ací indica I-a sî II-a epoca a cetâtiei, iéra pintenulu sî siése caramide in esagonu, cu diferite imprente de litere sî nume sî cu o cruce bisantina primitiva, indica a trei'a epoca.

Pentru a trei'a óra amu sapatu in acésta cetate sî totudéun'a au gasitu acestu amestecu de objecte, sî mai totudéun'a monete de bronzu ale lui Ioanu Zimnisces. Asta-data amu gasitu unu feru fórte mare, dóue sagete sî dóue lampióne de pamentu.

Aflându, ca unu negustoriu din Sistovu aru fi cumperatu de ací o marmura cu mai multe figure in reliefu, a trebuitu sa trecu dunarea, dóue dile pre rându, la Sistovu, sî sa cautu marmura, pre care amu gasit'o in fine: o marmura de 27 centimetri lungulu sî 20 latulu; dessemnu admirabile.

Bachus in picióre sub o bolta de vitia, incununatu cu vitia, cu nebrid'a sea de pele de Faonu (iedu), innodata pre umerulu stângu sî lasata spre drépt'a; molesitu de betia se radima pre thirsulu séu in mân'a stânga sî cu drépt'a prin junele Ambelus, care-lu sustiene cu bratiulu stângu sî pre dupa gâtulu cârui'a tórna vinu din cantharu la radacin'a unei vitie. Satirulu capre-pedu, cornatu sî barbosu, duce o tortia aprinsa in mân'a stânga sî cu mâna drépta tiene instrumentulu seu pre peptu, calcându cu piciorulu stângu pre pantera sacra a lui Bachus resturnata.

In acésta versiune nu este vediutu Bachus pre nici unu reliefu, pre nici o pictura cunoscuta pâna astadi. Dobandirea acestei marmure a resplatitu sî ostenéla sî cheltuiéla

Dela anticarulu Ibraimu care stringe pentru mine de mai multi ani medalie, amu luatu vre-o cinci-dieci bucâti de totu feliulu, alte mici objecte sî unu anelu bisantinu mare de auru, cu unu rubinu sî margaritare. Este de insemnatu ca in acésta epoca a dóu'a jumetate a secolului IX sî antei'a jumetate a secolului X. imperatii Bisantiei au jucatu unu rolu au avutu o influentia, déca nu putemu dîce ca au sî guvernatu pre partea stânga a dunârii; pentru ca afara de Ioanu I. Zimnices, care a lasatu numele lui Zimnicei, mai susu, preste Oltu, din susu de Celeiu, care este reziditu de Constantinu celu mare, se afla Calafatulu care nu mai lasa indoiéla ca pórta numele lui Michailu V. Calafatu, care a imperatîtu numai unu anu sî vre-o dóue lune sî dela care nu posede numismatic'a nici o moneta pâna astadi.

Alâturu planulu acestei importante cetâti nr. 3.

De ací amu plecatu spre Turnu-Magurele.

Totu lungulu malului dunârii in acésta distantia, dela Zimnicea la Turnu-Magurele, este mesuratu cu movile in departare de 3—4 sute metri un'a de alt'a, cari movile ací, considerându siruirea loru pre aceea-si linia, de sî veri-unele potu fi sî morminte, este invederatu ca au servitu de vedete spre padia dunârei, parere pre care a avuto sî Marsigli in descrierea danubiului.

La distantia ca de 20 chilometri de Zimnicea, pre proprietatea dómnei Catargiu, este o movila ce se chiama Voivoda sî pre care traditiunea sî diferite fragmente de vase de pamentu pre suprafatia sî pre pólele ei indica ca au fostu acolo zidarie vechie. La voivodi, dîcu locuitorii din préjma, locului celui intinsu pre acésta movila.

D. Vasile Teodoru, fratele vestitului rege alu Abisiniei, poliglotu sî voiagioru neobositu, care tiene in arenda acésta proprietate, sî-a datu tóta ostenél'a a me conduce prin tóto locurile pre unde sa-mi potu formá o idea despre acésta localitate

Câte-va fragmente de silecsuri sî de olaria grósa cenusia, vedescu ca acésta localitate, bine situata, n'a fostu neutilisata de daci. D. Teodoru mi-a datu o pétra mare vâneta, lucrata ciudatu, gasîta la o aduncime in acésta movila. Va remanea multu timpu o intrebare intre cei-ce voru vedea-o in museulu nostru, la ce a pututu servî sî cârei epoca apartiene. Amu adjunsu in fine la Turnu-Magurele. Amu luatu mesure prin d. prefectu Sioimescu, care a pusu cea mai mare bunavointia, ca sa avemu ómeni pentru a dóu'a dî la câte-va sapature, in giurulu vechiului Turnu alu Romulei, atâtu de reu turmentatu, dupa cum se vede in toti timpii, sî mai cu séma de Turci sî Muscali.

A dóu'a dî 11 Iuliu, amu asiediatu ómeni la lucru sî amu trecutu in Nicopolea, ca sa vediu nisce statue de pétra, ce se dîcea ca s'aru fi adusu acolo de câtra autoritate dela Iscru.

In adeveru, aceste petre se adusese dela Oescu, unde a fostu tabera generale a lui Constantinu câudu a operatu asupr'a Daciei. Cele mai mice, cari se dice ca aru fi fostu fórte frumóse, se tramisese la Constantinopolea. Dóue, cari suntu inca acolo, un'a representá unu magistratu românu cu talia naturale, in petra calchieru, ordinara, sî ceea-lalta, in aceea-si pétra care se vede ca a servitu pedestalu la veri-unu monumentu, cu o inscriptiune pre care amu copiat'o.

Amu cumperatu câte-va monete sî dóue figurine de bronzu sî m'amu intorsu lá lucrulu dela Romula. N'amu pututu gasí nimicu in giurulu vechiului Turnu; dara l'amu pututu desface de tóte pârtile, in câtu sa i se iea conturulu; alâturu sî planulu de situatiune alu acestui Turnu, nr. 4.

(Va urmá.)

Bucure-se poterile garante, cá sî noi românii, de progresulu realu sî liniscitu ce descedintii lui Traianu, de sub protectiunea loru, desfasiura cu multa inteligentia.

Erá frumosu, sî scotea lacrime; vederea tieraniloru dela Mehedinti pâna la Dorohoiu, ce pare ca erau frati de muma sî de tata, intrebându-se sî vorbindu fratiesce!

Succesulu a fostu eminentu.

Triumfulu insa a fostu alu Moldoveniloru! Si in specialu districtulu românu sî némtiu a culesu laurii serbâri, prin demnii sî escelintii sei tragatori, din cari miculu Dabija dela Romanu a luatu premiulu I-iu la distantia mare, la care numai din dóue datature a scosu 14 puncte! . . .

Dnu primu ministru a presiedatu serbarea cu multu zelu sî cu multu interesu.

In nr. viitoriu vomu publicá sî list'a tragatoriloru sî a premiantiloru. „Adun. Nat.“

In caus'a calatoriei Domnitoriului Romaniei cetimu in „Adun. nat.“ intre altele:

Nu este adeveratu ca ministru afaceriloru streine alu Franciei a declaratu dlui Cogalnicénu ca principele Romaniei nu va fi primitu oficialu, decâtu introdusu de ambasadorulu otomanu. Din contra, principele Latour d'Auvergne, sî inainte cunoscutu cu d. Cogalnicénu, sî apoi prin agentulu din Parisu cerendu audientia imperatului, a declaratu ca nici câtu va fi vorb'a de a se admite pretensiunea ambasadorului turcescu, ca cu tóte acestea, nici ca a facutu acést'a nici ca o va face, fiindu ca altele suntu relatiunile câtra Pórta ale Khedivului sî ale Egiptului câtra Pórta, sî altele suntu relatiunile câtra Sultanulu ale Romaniei sî ale principelui ei; ca apoi principele Carolu este rud'a imperatului sî ca imperatulu nu aru putea admite ca principele Romaniei, rud'a sea, se'i fie presentatu de unu functionariu turcescu. Totu acestu limbagiu s'a tienutu sî la Vien'a de contele de Beust, contele Andrasy, ministrulu austro-magiaru sî de d. de Gramont, ambasadorulu Franciei.

Acést'a s'au adusu la cunoscinti'a Inaltîmei Sele, inaintea purcederei sele, de câtra dnu Ministru de interne. Iér in urm'a acestor'a d. de Beust viindu in persóna la agentulu Romaniei, d. Steege, 'i a declaratu ca imperatulu punea la dispositiunea domnului românu apartamente in palatulu imperialu. Totu asemenea s'a declaratu la Parisu sî din partea imperatului Napoleonu.

Déca Inaltîmea Sea a refusatu gazduirea imperiala, sî a preferatu a locuí la Vien'a la „archiducele Carolu“, sî la Parisu la Grand hotelu, este numai ca domnulu Romaniei, caletorindu ca domnu, trebuia sa aiba o suita multu mai numerósa sî mai strelucita sî sa faca chieltueli multu mai mari.

Varietâti.

*** (Medicamentu contr'a bólei de gura sî picióre a viteloru cornute) recomandâmu economiloru nostri dupa „Hrm. Ztg.“ Sa se topésca unu pontu vitriolu de arama (Kupfervitriol) intr'o védra de apa; cu fluiditatea acést'a sa se spele piciórele, cu deosebire printre unghii sî cu unu burete acatiatu de unu betisioru sî gur'a vitei. Dupa aceea sa se amestece 2—3 linguri de fâina de ovesu totu cu atât'a cantitate piétra acra pisata bine sî mistur'a acést'a sa se puna pe radacin'a limbei, astfeliu facendu se va observá la vite curgere désa de bale. Acestu mijlocu — impartasîtu de unu economu englesu — s'a aflatu de celu mai bunu pâna acum pentru curarea viteloru de astfeliu de bóla. Mai e de a se observá, ca nutretiulu, ce se da la vitele bolnave, sa se taie maruntu, câci vit'a nu póte tiené nimic'a cu limb'a. — Cugetâmu a face unu servitiu bunu economiloru nostri cu impartasîrea acestui medicamentu tocm'a in tempulu de fatia, cându ni se scrie din mai multe pârti despre ból'a de susu, totu odata i rugâmu, cá sa binevoiésca a ne incunoscciintiá despre resultatu.

*** D. Profesoru dela academi'a r. u. juridica din Sabiiu Leopoldu Pfaff e denumitu de profesoru ordinariu pentru dreptulu românu sî austriacu la Universitatea din Innsbruck.

*** In „Coresp. Slave“ cetimu: ca Consistoriulu din Königgrätz a capatatu in dîlele acestea o petitiune dela Starkenbach provediuta cu 400 de subscrieri, prin carea ceru, cá limb'a latina sa se inlocuiésca prin limb'a slavona in tóte ceremoniele bisericesci.

*** (Incendiu intr'o mina de cârbuni.) In Plymonth, Pensilvani'a in regiunea cârbuniloru de Avondal, o mina in adencimea de 300 picióre a inceputu a arde. Preste câte-va minute min'a intréga erá numai unu focu mare. 202 persóne, care erau in launtru au muritu de inadusiéla, fiindu ca din caus'a focului aerulu curatu n'a mai pututu intrá in mina.

„Cur. de. Iassi.“

Concursu.

Amesuratu concusului adunârei generale a Asociatiunei trans. pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu din estu anu, sî decissiunei comitetului subscrisu din siedinti'a de astadi, se deschide prin acést'a concursu la urma'órele stipendie respective ajutórie:

1. Unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu technicu (usuatu pâna acum de Dionisiu Radesiu, carele pâna acum n'au satisfacutu conditiunei de a se legitimá la comitetu despre progresulu in studii pentru an. scol. 1868/9).
2. Unu stipendiu vacantu de 50 fl. v. a. pentru unu studentu din scól'a reale;
3. Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. pentru unu sodalu. carele au ajunsu a se face maiestru, sî
4. dóue ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru doi invetiacei de meseria, cari au ajunsu a se face sodali.

Terminulu concursului ce este a se adresá câtra comitetu, se defige pre 25 Octobre a. c. st. n.

Concurentii la stipendiulu 1 sî 2 au de a produce:

a) testimoniu de botezu;
b) testimoniu scolasticu de pre anulu 1868/9, sî
c) testimoniu de saracia.

Concurentii la ajutoriulu sub 3 sa se legitimeze, pre lânga atestatu de botezu, cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei meserii asiá, cá sa o póta purtá de sine precum sî despre concessiunea la acea;

iéra dela concurentii la ajutóriele sub 4 pre lânga atestatu de botezu, se cere adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea in meseria cu carea s'au ocupatu, sî despre harnici'a de a se face sodalu.

Totu deodata se aduce la cunoscintia celorulalti stipendiati ai Asociatiunei nóstre, sî adeca:

Ioanu Marcusi, Petru Prodanu, Stefanu Chirila, Nicolau Calefariu sî Lazaru Bosioroganu, cari au documentatu dejá progresulu anului scol. trecutu in studii, dupa care au meritatu a fi sustienuti in usuarea stipendieloru sî pre anulu acest'a scol. 1869/70, cá pâna in 25. Oct. a. c. sa documenteze la comitetu immatriculerea loru la respectivele institute, pentru ca la din contra stipendiele se voru privi cá devenite vacante. *)

Sabiiu, 6/18 Sept. 1869.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporulu românu.

(10—1)

*) Cele-lalte dîuarie române inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu concursu.

(13—1) **Concursu.**

pentru ocuparea postului de Invetiatoriu la scól'a confessionala centrale gr-or. din Offenbaia se deschide concursu.

Emolumentele suntu 200 fl. v a. cuartiru, sî lemne de incaldîtu.

Concurentii au de a substerne petitiunile la eforiia scólei go-or. din Offenbai'a celu multu pâna in 10. Octobre a. c. c. v. provadiute cu testimonii ca suntu de Rel. gr-or. ca au studiatu 4 classe gimnasiale, cursulu pedagogicu, s'au clericalu, sî au moralitate buna.

Dela presied. eforici scol. gr. or. din Ofenbaia.

Nicolau Fodorénu
Adm. Protop.

(11—1) **Concursu.**

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confessionala gr-or. din Buciumu=satu, se deschide concursu.

Emolumentele suntu: salariu anualu de 160 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si subscerne cererile la subscrisulu, — provediute cu documente ca au absolvatu câtev'a clase gimnasiale, cursulu pedagogicu ori clericalu, suntu cântareti, sî au moralitate nepatate, — celu multu pâna la 26 Septembre a c.

Dela inspectorele scolariu gr-or. a'lu Zlatnei de josu.

Abrudu in 12 Sept. 1869.

Ioanu Gallu
Protopopu.

12—1 **Concursu.**

Devenindu vacantu loculu invetiatorescu dela scól'a confessionala a comuneloru Radulesci sî Stregónea in Tractulu Dobrei, sa escrie prin acésta Concursu, cá cei ce doresc a ocupá acésta statiune, au a-si asterne concursele loru la subscrisulu pâna in 14. Octomvre a. c. cu documente despre recerutele scintie; despre portarea loru morala, sî ca suntu români de rel. gr. res.

Salariulu invetiatorescu e in bani 80 fl. v. a. 55 mesuri bucate, 10. orgii lemne din care incaldiesce sî scól'a, sî cuartiru liberu.

Celu ce ocupa statiunea acést'a are a participá la fundatiunea invetiatorésca tractuala 2% din salariulu seu.

Dobr'a, 13 Septemvre 1869.

Nicolau de Crainicu,
Protopresviteru sî Inspectoru scolarin distr.

11—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru de invetiatori devenite in vacantie dela scólele gr-res. din Vinerea—Vaideiu — sî Balomiru scaunulu Orestiei se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu urmatórele:

1. La sctól'a gr-res. dela Vinerea salariu anualu 200 fl. v. a. din cass'a alodiale sî 30 fl. v. a. pentru lemne — cuartiru liberu —

La acésta statiune se poftesce ca concurentulu se fia invetiatu gimnasiulu inferioru celu putienu — cursulu pedagogicu séu clericalu sî se fie cântaretiu. —

2. La scól'a gr-res. din Vaideiu plata anuale 120 fl. v. a. din cass'a alodiale 6 orgii de lemne sî un'a gradina de 436 stengeni □. —

3. La scól'a gr-res. din Balomiru salariu 80 fl. v. a. din alodiumu, cuartiru liberu sî lemnele trebuincióse.

La aceste dóue statiuni se poftesce, cá concurentii se fia invetiatu gimnasiulu inferioru — cursulu pedagogicu séu clericalu.

Voitorii de a ocupá unele din statiunile aceste sa-si asterne petitiunile sele pâna la sus numitulu terminu la subscrisulu provediute cu documentele cerute aretându totu deodata ca suntu de religiunea gr. or. sî au o purtare morale buna.

Orestie 16 Sept. 1869.

Nicolau Popoviciu,
Prot. gr. or. alu tract. Orestiei.

Anunciu.

Subscrisulu 'mi iau indrasnéla a incunosciintiá pre onoratulu publicu, ca dela 29 Septembre 1869 cancelari'a mea advocatiala nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100, ci in tergulu straeloru nr. 185 in cas'a domnului Iordache Davidu in Brasiovu

Brasiovu, in 24 Septemvre 1869

Nicolae Strevoiu,
advocatu.

(14—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Septemvre 1869.

Metalicele 5%	58	90	Act. de creditu	255	55
Imprumut. nat. 5%	67	90	Argintulu	120	20
Actiile de banca	703		Galbinulu	5	83

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Nru 75. ANULU XVII.

Sabiiu, in 21 Septemvre (3 Oct.) 1869.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1869. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl.

Pentru Romani'a si straine-tate, 3 fl.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sabiiu, 19 Septemvre (1 Oct.). Eri avù cetatea nóstra o dî de serbatóre. Acést'a erá sosirea Escel. Sele ministrului de culte si instructiune publica bar. Iosifu Eötvös aici.

Se sciá inca din diu'a premergatória ca inaltulu óspe, primindu invitarea ospitale va trage deadreptulu la Escel. Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu româniloru gr. or. Andreiu bar. de Siagun'a si asiá inca de tempuriu, indata dupa ce Escel. Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu, Superintendentulu evangelicu, unii din membrii magistratului si ai comunitâtiei esîra pâna la Avrigu spre intempinare, incepù a se aduná publicu inaintea resiedintiei metropolitane române. La 10 óre sosì junimea studiósa si scolara dela seminariulu gr. or., dela institutele evangeliciloru si se asiedià inaintea resiedintiei. Totu atunci se adunara corporatiunile autoritâtiloru bisericesci, scolare si politice. Asceptarea se indelungà din causa ca plecarea dlui ministru din Fagarasiu nu se putù efeptuí dupa cum erá anunciata, la 5 óre, ci numai la 7 óre diminéti'a. Si asiá pre la 1 1/2 dupa amédi sosì cortegiulu in fruntea cârui veneau Escelentiele Sele, dlu ministru de culte si instructiune publica, Baronu Iosifu Eötvös si Presantitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, in un'a si acea-si trasura. Junimea româna asiediata inaintea resiedintiei tunà unu intreitu se traiasca si hochuri cea sasésca.

Indata dupa sosire primì Escel. Seadlu ministru presentârile generalitâtiei, magistratului si comunitâtiei, a clerului si corpului profesorale dela Seminariulu gr. orientalu de aici. Presentarea acést'a din urma s'a facutu de Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru, la care ocasiune înaltulu presentatoriu, dupa ce rosti bucuri'a ca a pututu salutá pre unu óspe asiá de inaltu, ce se afla in o caletoria asiá de momentuósa, adause ca caletori'a acést'a face epoca in viéti'a culturei popóreloru si in pârtile ardelene.

Escelenti'a Sea dlu ministru din parte-si respunse ca si statulu cá intregu si institutiunea crescerei cá atare a aflatu si afla in Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu unu spriginu tare; intaresce ca atâtu pentru cea dintâiu asertiune câtu si pentru a dóu'a a vediutu in caletori'a acést'a urmele activitâtiei Escelentiei Sele Metropolitului nostru.

Dupa acést'a urmara presentârile celoru-lalte cleruri si corpuri profesorali.

La 3 óre dupa amédi a datu Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu nostrn unu prândiu fórte splendidu in onórea ministrului si ospelui Seu, la care fura invitate tóte somitâtile bisericesci, scolare, civile si militarie. Acî inchinà Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu pentru rarulu si inaltulu ospe si acest'a pentru ospitalulu Archiepiscopu si Metropolitu.

Dupa prândiu binevoì dlu ministru a cercetá Seminariulu gr. or. de aici. In sal'a cea mare fu intempinatu de elevii institutului cu unu intreitu sa traiésca. Escelenti'a Sea ministrulu se esprimà fórte favorabilu de cele ce au aflatu.

Cele-lalte institute remasera a fi visitate in diu'a urmatóre.

A dóu'a dî dupa ce vediù si acele institute, primí si intórse visite, plecà la 1 1/4 óra dupa amédi, insocitu de Escelenti'a Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru si urmatu de superintendentulu evangelicu si alte somitâti pâna la Cristianu, iéra de comitele sasescu pâna la Sebesiu. De unde sosindu la Vintii de josu, pre drumulu de feru se reintórce la Pest'a.

Sa dea ceriulu cá Escel. Sea dlu ministru sa se intórca in pace la inaltulu seu oficiu, si sa-lu tiena Ddieu sanatosu in acelu postu, pentru cá sa póta realisá er'a cea nóua pre terenulu culturei spre multiamirea tuturoru natiunalitâtiloru ce insetéza dupa progresu.

Brasiovu, 18/30 Septemvre. Precum s'a pututu vedé din cele raportate pre scurtu in rendulu trecutu primirea ministrului de culte in cetatea nostra si deca nu a avutu o colóre mai festiva a fostu totusi caldurósa. Indata dupa sosire in ospelulu dela nrulu 1, Brasiovulu vechiu, dlu ministru primì bineventârile magistratului si comunitâtiei, ale preotimei gr. or. a corpului profesoriloru dela gimnasiulu românu greco-orientalu, a preotimei rom. cat. si a profesoriloru dela gimnasiulu de aceeasi confessiune, pre preotii evangelici cu professorii gimnasiali de aceeasi confessiune.

Escel. Sea dlu ministru avù bunetatea indata la bineventare a impartasi dlui Conrectoru la gimnasiulu gr. or. romanu Dr. Ioanu Mesiota, ca la 5 ore dupa amézi va satisface dorintiei corpului profesorale si va visitá gimnasiulu si scólele normale române din Brasiovu.

La tempulu defintu preotimea nóstra, corpulu profesorale de o parte cu conrectorulu in frunte si efori'a scolare de alta parte cu presiedintele ei in frunte si multi din fruntasii si inteligentii români din Brasiovu asceptau sosirea inaltului óspe. Dupa putiena asceptare sosi insocitu de dlu protopopu Iosifu Baracu si unu senatoru si la intrare in teritoriulu gimnasiului fu primitu cu „sa traiésca“.

Dlu conrectoru indata se presentà dlui ministru spre a-lu insocí in edificiulu gimnasiale si a dá deslusîrile cerute. Mai intâiu Esc. Sea intrá in sal'a cea frumósa a gimnasiului, dupa aceea in clase unde in fia-care fu intempinatu cu „sa traiésca“. Dupa ce vediù totu se departà urmatu de toti cei ce-lu intempinasera pâna la esîrea de pre teritoriulu gimnasiale, unde mai repetiendu-se odata urârile de sa traiésca se duse spre cetate.

Dupa câtu amu pututu aflá Escel. S. dlu ministru a fostu forte indestulitu cu gimnasiulu nostru preste totu. Totu asia aflâmu ca a fostu multiamitu de bineventarea ce o avuse din partea comunei bisericesci din Brasiovu.

Eri a fostu Escel. Sea dlu ministru pâna la 9 1/2 óre in Sacele, si dupa cum audîmu, acolo a fostu vorb'a de intemeiarea unei scóle reali comunali. Insemnu acést'a ca in trécatu, pentru ca respectivii ve voru dá informatiuni mai lamurite despre cele intemplate acolo, cari lamuriri la nici o intemplare nu voru fi superflue, nici cu privire la interesulu loru speciale nici cu celu generale natiunale si patrioticu.

Dupa 10 óre a cercetatu scólele sasesci.

La 12 óre a fostu prândiu de vre 100 persóne intre cari erau unu numeru frumosu de români din inteligenti'a nóstra natiunale de aici. Cu acésta ocasiune se radicara vre-o siése toaste. Din punctulu nostru de vedere ni se pare ca aici aru fi de a luá nota despre toastulu dlui protopopu Petricu pentru egal'a indreptatire si a unui domn Wächter, carele nu se putù suferí sa nu imboldésca, ci si in acésta cununa fratiésca de óspeti, in fati'a unui functiunariu asiá inaltu, se apucà a suspiciuná in toastulu seu pre români ca tragu cu ochiulu câtra Romani'a. *)

La 3 óre dupa amédi a plecatu Escel. Sea dlu ministru câtra Fagarasiu petrecutu cá si la sosire de mai multe carete.

Eveneminte politice.

Din dietele cislaitane nu avemu alt'a de impartasitu, decâtu, ca se ocupa cu lucruri curente. Ce e mai insemnatu din partea acea este miscarea electorale in afacerea alegeriloru supletórie la diet'a Boemiei. Despre alegerile acestea, respective despre resultatulu loru, vomu fi in chiaru in tempulu celu mai scurtu. Din cele ce vedemu in foile oficióse si opositionale, ambe pârtile se lauda, a fi reportatu victori'a. Noi, cari stâmu departe in mai multe privintie de acestu evenementu, avemu sa luâmu notitia numai despre impregiurarea aceea, ca opositiunea cecho boema au lucratu din tóte puterile, pentru cá la alegeri sa reiésa cu deputatii sei.

Tempulu celu frumosu de tómna se vede, ca are influintia si asupr'a diplomatiloru. Cetimu, ca: „Diplomatii iéra calatorescu.“ Asiá ambasadorulu, conte Vimpffen a venitu la Vien'a, se da cu socotél'a, ca venirea sea ací se motivéza de o alta caletoria diplomatica si adeca de sosirea principelui de coróna prussianu. Agentulu c. r. de Vetsera inca a sositu in Vien'a, acestu barbatu se dîce, ca va calatorí la Petersburgu numai spre a-si notifica acolo rechiamarea sea. Prin asociatiunea ideiloru, findu ca amintiramu de sosirea principelui de coróna prussianu in Vien'a, inregistrâmu si scirea discutata in dilele din urma in diuaristic'a cea mare européna, despre nóue constelatiuni intre puterile cele mari europene. Unu corespondinte parisianu alu „Gazetei de Coloni'a“ dîce, ca esista o intielegere intre Austri'a, Prussi'a si Russi'a. Alte sciri vorbescu chiaru, despre o aliantia austro-rusésca; altele prevestescu realisarea ideiei de predilectiune a imperatului Napoleonu III., adeca realisarea congresului européu.

Câtu despre apropiarea intre Vien'a si Berlinu afirma si oficiósele nóstre, ca déca nu togmai esista, se lucra intr'acolo pentru cá sa se realiseze.“ Ómenii competenti voru sa scie, ca dupa ce principele de coróna prussianu va cercetá Vien'a, nu va mai fi departe intalnirea regelui Prussiei cu imperatulu Franciscu Iosifu.

Intre conjecturile acestea se amesteca ci o disonantia cuventarea de tronu a marelui duce de Baden. Din multe pârti se atribuie cuventârei acestei'a o importantia mare politica. Cu deosebire diuaristic'a francesa („Patrie“, „Temps“ si „La Presse“) nu vede altu ce-va decâtu, ca marele ducatu Baden la ocasiunea bine-venita se va aruncá neconditiunatu in bratiele Prussiei, respective in bratiele federatiunei germane nordice. Unu diuariu, despre care se dîce, ca sta in referintia fórte de aprópe cu imperatulu Napoleonu, incheia unu articulu alu seu cu urmatórele:

„Cuventulu de tronu nu este nici decum dispusu, de a insuflá incredere fatia cu suveranulu din

---

*) Românii iau remasu respunsulu datori? Red.

Baden. Dara tractatulu de Prag'a esista inca. De cum-va acest'a póte fi uitatu in Carlsruhe, de siguru 'si voru aduce aminte de elu in Berlinu.

Franci'a iéra se afla in cursulu seu regulatu de cându cu restaurarea sanetâtiei imperatului ei.

Spani'a este o tiéra nefericita. De cându patimesce ea de convulsiuni politice si totusi nu póte ajunge nici acum la o stare liniscita. Abiá se domoli rescól'a carlista, cându eata ca incepe cea a republicaniloru. Sânge au cursu dejá in Cadix, Malaga pentru republicanismu inse regimului i succese a nadusí incercârile aceste. Regimulu fricosu ca multe alte regimuri aup rovocatu si la Barcelon'a o lupta din carea a remasu victoriosu. E de temutu ca sângele acestu versatu in urm'a presupuneriloru si va resbuná si inca in tempulu celu mai de aprópe.

Conferinticle

invetiatoresci generali din Protopopiatulu I alu Brasiovului.

Abiá siese ani de dile dela intemeiarea conferintieloru invetiatoresci prin Escelenti'a Sea neobositulu nostru Parinte Archiepiscopu si Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, Inaltu — carele tóta viéti'a Sea au consacrat'o causei nóstre natiunali in totu respectulu, au desceptatu pre poporulu nostru din letargia intemeindu-i scóle; 'iau ajutatu, a se misicá infiintiându-i „Asociatiunea transilvana“; l'au pusu in stare, a se redicá, redobandindu-i tesaurulu pierdutu alu maicii nóstre biserice cei dreptu-credincióse, incâtu, prin organele ei redicate prin acést'a si puse pre cararea demnitâtii cuvenite loru-si, apoi si prin aducerea in viétia a mai multoru isvore pentru sporirea inteligintiei nóstre, sa póta incepe o viétia de nou fericitória — pentru care, si pentru alte mai multe faceri de bine, pre cari le au potutu pâna acum reversá asupr'a nóstra si inca le revarsa — totu românulu binesemtitoriu, cu anima omenósa si recunoscatoriu nu póte altu cum decâtu sa-i multiamésca din totu sufletulu seu si din tóta virtutea sea! — prin tóte aceste bunetâti, si inca intr'unu tempu asiá de scurtu, a ajunsu desvoltarea poporului nostru la unu stadiu, de unde póte incepe cu pasi gigantici, a inaintá câtra perfectiunare; asiá tempu scurtu si — iata invetiatorii nostri nesuindu, a-si marí cunoscintiele loru, spre a poté contribuí la perfectiunarea poporului nostru mai multu;—iata invetiatorii poporului nostru nesocotindu nece o greutate, cum alérga cu grab'a in tóte protopopiatele archidiecesei la conferintie,—si câtu de multu s'a imbunetatitu starea interióra a scólei nóstre populari in cesti siese ani de dile prin conferintie, impartasîndu-si adeca invetiatorii reciproce cunoscintiele loru cele nóue adunate pre câmpulu sciintiei, si esperiintiele loru in intielesu metodicu, precum si didacticu.

Amesuratu otarirei conferintiei din a. tr. s'au tienutu conf. inv. din protopopiatulu I alu Brasiovului in estu anu in 25—27 Augustu la Satulungu, biseric'a nóua, sub presidiulu, rev. dd. Protopopu I alu Brasiovului, Iosifu Baracu.

De fatia au fostu toti invetiatorii dela scólele capitali din Brasiovu si Satulungu si din tóte celelalte comune ale acestui protopopiatu.

Afara de dd. Preoti din Sacele, carii toti participara la aceste conf., le detera onórea si dd. Nicolau Pope'a, Protosincelulu metropolitanu; I. Popescu, profesoru la institutulu pedag. teol. in Sabiiu; I. Pope'a prof. la gimn. rom. in Brasiovu; B. Baiulescu, parochu si catechetu in Brasiovu; I. Drocu, preotu si cat. in Resinariu, S. Barseanu, parochu la Darste; I. E. Popoviciu, Parochu la Cinciariu; I. Craioveanu, parochu la Helchiu; N. Mihaltianu, parochu la Brasiovu; I. Popoviciu, notariu in Satulungu; câti-va curatori primari si dintre fruntasii comuneloru din Sacele; doi studinti din Romani'a si alti studinti gimnasisti.

Rev. dd. Protopopu, I. Baracu, au deschisu conferintiele prin o cuventare fórte potrivita, de cuprinsulu urmatoriu: Incepe cu cuventele Apostolului Pavelu câtra Efesseni, c. 4, st. 1—6: „Rogu-ve pre voi cu vrednicie, sa amblati dupa chiamarea, cu care sunteti chiamati, cu tóta smereni'a si cu blandetie, cu indelunga rabdare; ingaduindu unulu altui'a cu dragoste, nevoindu-ve, a pazí unirea duchului intru legatur'a pâcii; unu trupu si unu duchu, precumu si chiamati sunteti intru o nadejde a chiamârii vóstre; unu domnu, o credintia, unu botezu unu Ddieu si tatalu tuturoru, carele este preste tóte si intru voi toti“ — si provóca in intielesulu acestoru cuvente apostolesci pre invetiatorii presenti, a duce o viétia adeveratu crestinésca fiindu blândi si indelungu rabdatori; a se iubí unulu pre altulu cu dragoste curata din tóta anim'a; a cautá pacea si bun'a intielegere laolalta, implinindu-si fia-carele cu vrednicia datorintiele chiamârei sele, formându unu corpu, ocârmuindu-se de unulu si acelasi spiritu; avendu aceleasi sperantie, sa slujésca cu totii unui Ddieu adeveratu si pré maritu in St'a Treime; avendu o credintia, sa oferésca printr'unu botezu trebiloru celorn mai inalte spirituali, fiindu toti fii unui parinte ai Tatalui Cerescu. Arata, ca dela pazirea acestoru povetie aterna fericirea individuale; ba chiaru prosperarea societâtiloru omenesci se baséza pre implinirea cu consciintia, cu umilintia, cu blandetie, cu rabdare a datorintieloru chiamârei sele, iubindu-se unulu pre altulu cu adeverata dragoste si conintielegendu-se fratiesce intru a statorí in pace fericirea comuna. Apoi trece la insemnatatea, ce o are pentru comune chiamarea invetiatoriloru, arata si greutâtile chiamârei acesteí'a. In comune bine organisate curendu, dupa ce s'a desceptatu facultatea priceperei in copii si copile, 'i incredintiéza parintii invetiatoriloru, spre a le cultivá mintea si anim'a; imbogatiendu-le mintea cu cunoscintie folositórie; deschidiendu-le anim'a spre dragostea câtra, si induplecându-le vointi'a, a face fapte moralu-religióse formându astfeliu din trensii membri harnici ai familiei, credinciosi neclatiti ai sântei biserici, cetatieni bravi ai statului si fii ai imperatiei ceriului. Dela zelulu, activitatea si harnici'a invetiatoriului aterna dara partea cea mai mare a fericirei comune. Invetiat. bunu respectându desvoltarea firésca a facultâtiloru spirituali in copilu, impartasîndu-i in cantitate ceruta cunoscintie, multiamindu-i cu mesura potrivita curiositatea, ajutându-lu cu tactu intru a se aflá in ceea ce are sa faca si asiá punendu-lu in stare din ce in ce a se emancipá de ajutoriulu altui'a: va formá din mintea copilarésca cu incetulu cu incetulu unu povatuitoriu, judecatoriu, aperatoriu. Desceptându inv. bunu in copilu si nutrindu dragostea, a pazí legile scolari, deprindiendu-lu la curatienia, regularitate, acuratetia; a cercetá si aflá adeverulu; a iubí dreptatea, a face fapte bune, a stimá si pre cele bune ale altor'a; a se teme de Ddieu si a-lu iubí, cá pre datatoriulu atotu ce este adeveratu, bunu si frumosu, cá pre ingrigitoriulu de noi pentru acum si pentru eternitate, a se purtá cu modestia si respectu câtra mai marii sei, cu indurare câtra nenorociti, cu dragoste câtra toti; cu incetulu va face din anim'a cea frageda copilarésca unu templu de virtuti, o consciintia mantuitória. Indreptându inv. bunu pre copilu dela inceputu spre lucrâri in adeveru folositórie, induplecându-lu la fapte moralu-religióse; cu incetulu va preface indemnurile copilaresci intr'o vointia angerésca! — spre fericirea sea, a familiei sele, a natiunei sele, a omenirei intregi! Dându inv. comunei sele astfeliu de membri harnici, usioru o va fericí pentru acum si pentru totu-déun'a Tratarea

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(Reprod. dupa „Tr. Carp.“)

(Urmare.)

Prin diferite siopte si alegatiuni diverse, se asigura ca Muscalii aru fi ingropatu multime de arme turcesci intr'o movila radicata de dânsii, la o mica distantia de Turnulu Romulei spre dunare. Altii spuneau ca au mai sapatu in acea magura si nu s'a gasitu nimicu. Amu vediutu semne de sapature in centrulu ei, déra nu profunde, si amu hotaritu sa o despicu; n'amu gasítu altu nimicu de câtu o mare si frumósa pétra de marmura.

Acésta pétra amu gasit'o din nenorocire sparta in dóue de câtra cei ce cautase armele turcesci Nu-i lipsesce insa nimicu, si amu si depus'o in museu, ca unu documentu fórte importante pentru istori'a Turnului-Magurele si a tierei chiaru. Iéta ce cuprinde in limb'a rusa:

Sub Imperatulu alu totoru Russieloru
Nicolae I.

Eroii ostasi rusi din polcurile Slisenburgski Ladojski de pedestrime nr. 9, din alu 10-lea de Egheri de Moskva.

Celoru cadiuti la luarea cu asaltu a forteretiei Calea si a forstatului kr. Turnu.

Ianuariu, 13 an. 1869.

Nu puteamu trece Oltulu fâra sa vedu cetatea dela Banés'a, la distantia de 20 chilometri de Turnu-Magurele, despre care audisemu atât'a a se vorbí. Cu tóte ca plóua, dara amu potutu aduná, prin concursulu dlui sub-prefectu Dimitrescu, vre-o 50—60 ómeni cá sa facu câte-va cercâri. Ací amu gasitu vestige si dace si române, multe obiecte de feru multe fragmente de olaria veneta si rosîa si câte-va monete de bronzu si argintu, dela Antonin Piosulu pâna la Antonin Caracal'a. Plói'a crescea din ce in ce, si a trebuitu sa me intorcu la Turnu. Acésta cetate de pamentu, alu cârei centru si planu de situatiune vi-lu alaturu sub nr. 5, este si ea un'a dintre cele ce aru meritá o esplotare mai seriósa. Pre la pólele acestei cetâti, care a fostu pazita de alte forturi mai mici pre inaltimi din giuru-í, trece drumulu romanu, care pornesce dela Flamând'a de dinjosulu Magureleloru unde a fostu situata Romul'a, si care drumu se vede si preste Dunare.

Dumineca, la 13 Iuliu, amu trecutu Oltulu spre Celeiu si oprindu la sub-prefectur'a dela Islazu, amu intielesu ca ací amu sa tragu nevoie, pentru ca, in adeveru, nici o umbra de autoritate nu se vedea. Nu avé cine celí ordinile, nu avé cine caulá cai, de-si fagaduiamu pretiuri fórte mari, pentru cá sa ne duca pâna la Celeiu. Nici sub-prefectu, nici ajutoriu. In fine amu parvenitu preste cinci óre sa plecu si amu ajunsu târdiu in Celeiu Amu trasu la cuviosulu preotu Nicolae, gazd'a mea cea vechia acolo. Ací erá si ajutoriulu sub-prefectului, venitu in afaceri de arendasia, de recruti, etc. câui'a amu pututu sa cetescu ordinile ce aveamu. Prin ce combinâri, nu sciu, ca ajutoriulu sub-prefectului a plecatu si m'a lasatu sub ingrigirea primariului. Atât'a slabiciune si nepasare din partea administratiunei, tocmai acolo unde trebuiá sa asiediu unu centru de lucrâri mai serióse, m'a ingrijatu.

Permite-mi, dle ministru, sa ve spunu ací câte-va lucruri de cea mai mare importantia pentru asigurarea monumenteloru nóstre antice, contra ignorantiei brutale a devastatoriloru loru.

In Celeiu amu gasitu primariu pre unu Anton, veru alu unui popa Dobre care aru fi partasiu cu arendasii, cu care dupa asigurârile tuturor'a, acestu primariu face comerciu cu pétr'a scósa din zidurile cetâtiei si din domele române, cari acestea tóte sub nume de ruine s'au sustrasu, conservate pre sém'a statului, la delimitarea locuriloru. Eu amu staruitu la acést'a si, ce este dreptu, tóte guvernele câte s'au succedatu au respectatu acésta cerere legitima in numele istoriei patriei nóstre. Mai multe ordini s'au datu si s'au repetatu, la Celeiu si la Resc'a mai anume, cá nimenea sa nu cutedie sa mai scóta o pétra séu o caramida din ruine.

Acestu primariu, in asociatiune cu pop'a Dobre dupa cum m'amu incredintiatu, nu numai ca a scosu mereu pétra din ruine, dara inca au cutediatu sa derime si unu zidu fórte frumosu si admirabile alu cetâtiuei, in intindere ca de vre-o 4 metri pre care-lu descoperisemu acum 4 ani cu dd. Boissière si Baudry tramisii Imperatului Napoleonu, si pentru care peteeu de zidu descoperitu, recomandasemu atâtu primariului cá si sub-prefectului sa se puna cea mai mare padia; iéra caramidele intregi cu semne si litere ce scosesemu atunci din sapaturi le incredintiasemu primariei spre pestrare si astadi nu mai este nici o piétra din ruinele Celeiului, nu s'au intrebuintiatu de câtra acesti'a numai pentru casele loru si ale cumetriloru loru, dara au facutu unu articulu de comerciu, cá din esploatarea unei mine, si o vendu si pre la comunele vecine cu doi galbeni stânginulu.

De acestea tóte avendu consciintia primariulu Anton si pop'a Dobre, si sciindu ca eu amu sa le descoperu, au inceputu a-mi urzí intrige de totu feliulu, dintre cari cea mai vetamatóre lucrului a fostu acést'a: au datu vorba in totu satulu si in satele vecine ca mie mi s'au datu bani multi dela guvernu cá sa platescu dîu'a de lucru cu 4 sfanti, femeia si copilu, si sa platéscu cu câte unu galbenu celu mai micu obiectu ce mi se va dá de cine-va, incâtu eu, care platisemu in tóte escurssiunile de

acést'a cu copiii o recunósce destulu de grea ; recomenda invetiatoriloru rabdare. Intre greutâtile chiamârei invetiatoresci recunósce sî seraci'a, din care nu-si potu procurá cârtile pedagogice necesarie pentru cultur'a-le ulterióra, dara sî inderetnici'a multoru parinti, cari nu-si tramitu regulatu copii la scóla sî nu dau invetiatoriului la educatiune nici o mâna de ajutoriu. Aici enumera folósele conf. inv., indemnându pre inv. cei zelosi sî activi, a incuragiá pre cei infricosiati de greutatea oficiului loru. Totu odata 'si arata multiamirea cu sporiulu, ce l'au facutu inv. pâna acum ; i provóca sa pasiésca la implinirea datorintieloru chiamârei loru cu zelu totu mai mare, ca acést'a este sî dorinti'a prea demnului sî neobositului nostru Inspectoru supremu de scóle a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu bar. de Siagun'a, inaltu carele nu lasa ostenelele nici unui invetiat. harnicu nebagate in séma, nesuindu spre aducerea la cea mai dorita inflorire a scólei nóstre. Toti cei de fatia radicara din adenculu animei voiosi intreitu „sa traiésca!“ Apoi dechiarându conferintiele de deschise, propune alegerea unui conducatoriu alu conferintieloru sî a unui notariu.

De conducatoriu fu alesu unanimu dlu Ioanu Petricu, inv. in Satulungu la scól'a capitale sî fostu comisariu scol. la an. 1863/4, de notariu fu alesu dlu Alessiu Verzea, inv. la scól'a capitale in Satulungu.

Materialulu desbateriloru acestoru conf. a fostu : Invetiamentulu religiunei in scól'a populare si cetirea cârtiloru de curendu tiparite pentru scólele nóstre populari.

Invetiamentulu religiunii erá specificatu in urmatóriele teme :

I. Insemnatatea invetiamentului religiunii in scól'a populare :

1) objectulu invetiamentului religiunii,

2) loculu cuvenitu invetiamentului religiunii intre alte objecte de inv.

3) estinderea invetiamentului religiunii preste deosebitele trepte ale desvoltârii eleviloru,

4) scopulu, la care nesuesce scól'a prin invetiam. religiunii;

II. Cuprinsulu invetiamentului religiunii in scól'a populare :

1) rugaciunile, bucâtile din istori'a biblica de impartasîtu eleviloru in clasile inferiori,

2) bucâti din istori'a biblica, catechismele de impartasîtu eleviloru in clasele superiori — folosulu acestor'a;

III. Form'a invetiamentului religiunii ;

1) rendulu, in care are sa desfasiure invetiatoriulu materialulu din istori'a bibliea sî din catechismulu micu sî celu mare,

2) metodulu de a impartasí ist. biblica sî catechismele ,

3) recapitularea materialului propusu , legamentulu interioru alu acestui'a in clasea din urma,

4, tonulu, in care are sa se esprime invetiatoriulu la propunerea invetiamentului religiunii , sî in care au sa se esprime elevii respundiendu.

Tóte aceste teme fura propuse conferintiei in forma de intrebâri.

Acésta programa fu lucrata de comissiunea alésa in persónele dd. Georgiu Bellisimus, directorulu scólei capitali in Brasiovu, Ioanu Romanu sî Georgiu Urdea, invetiatori la scóla capitale in Brasiovu , in 15 Martiu a. c. la Satulungu prin Conferinti'a constatatória din invetiatorii dela scólele capitali din Brasiovu sî Satulungu, sî aprobata de câtra Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu , Andreiu Baronu de Siagun'a, supremulu inspectoru alu scóleloru nóstre confessiunali prin charti'a sea nr. pres. 513 , lânga care se adause sî cetirea cârtiloru lucrate pentru scólele nóstre populari de dlu Zachari'a Boiu, profesoru la institutulu pedagogico-teologicu in Sabiiu.

Dupa constituirea conferintiei s'a luatu inainte: in conferinti'a I conscrierea invetiatoriloru, in conf. II—IV temele asupr'a invetiamentului religiunii, iar' conf. V cârtile cele nóue scolari.

La desbateri asupr'a materialului conferentialu au luatu parte nunumai invetiatorii, dar sî toti dd. preoti presenti ; desbaterile s'au desfasiuratu pre intielesu sî in sîru regulatu.

(Va urmá.)

Anunciu.

In numele comitetului provisoriu a „Reuniunei invetiatoriloru români gr. or. din dieces'a Caransebesiului“ amu onóre a convocá adunarea generala pre 27 Septembre st. vechiu a. c. la 9 óre a. m. pentru definitiv'a constituire sî inaugurare.

Stimatii d. membri sî protectori suntu rugati a participá pre terminulu prefiptu, avendu membrii deodata conformu § 3 din „Statute“ a depune in cass'a „Reuniunei“ 3 pct. din plat'a ficsa anuala, jumetate anticipative.

Totu in intielesulu acestui § cá membru actualu póte fi ori-care invetiatoriu din provinci'a bisericésca a Metropoliei dreptu maritórie resaritene române pentru Ungari'a sî Transilvani'a.

Lugosiu, in 16 Septemvre 1869.

Vasilie Nicolescu,
pres. prov.

Statutele

Reuniunei invetiatoriloru români de scóle capitale sî elementari populari din dieces'a dreptumaritória resariténa a Caransebesiului.

I. Scopulu Reuniunei.

§ 1. Scopulu acestei Reuniuni este duplu sî anume :

a) promovarea impremutata a culturei recerute pentru membrii participatori ;

b) provederea cu o pensiune potrivita a invetiatoriloru deficienti séu a familieloru loru orfane.

§ 2. Activitatea Reuniunei pentru ajungerea acestui scopu indoitu va tiené o carare paralela, sî se va desfasiurá pre basea unui organismu internu, precum urméza :

II. Organisarea interna a Reuniunei.

§ 3. Membru actualu la acésta Reuniune póte fi ori-care invetiatoriu de scóla capitala sî elementaria populara gr. res. din provinci'a bisericésca a metropoliei dreptumaritória resaritene române pentru Ungari'a sî Transilvani'a, déca :

a) va dovedí o purtare morala nepatata ;

b) va solví in totu anulu in cass'a Reuniunei 3 pCt. din plat'a ficsa anuale.

Pe jumetate de anu anticipative voru avé membri inscrisi , a depune din sum'a anuala contribuenda.

§ 4. Membrii onorari ori protectorii Reuniunei potu fi unii barbati, cari séu si-au cascigatu merite insemnate pentru beseric'a séu scóla dreptumaritória resariténa romana, séu voru fi contribuitu o suma mai notavera pentru inaintarea scopuriloru Reuniunei.

§. 5. Oricare doritoriu de a fi membru la acést'a Reuniune se inscrie cu oblegamentu pe 3. ani, sî in poterea inscrierei se deobléga a observa prescrisele statutarie, sî in casulu neplatirei regulate a tacsei, a se supune judecatii ordinarie pentru esecutarea detoriei restantiali. — Dupa constituirea Reuniunei doritorii de a intrá ca membrii au de a se insinuá prin unulu dintre membrii, sî a se admite séu in adunarea generala, séu in adunarea de comitetu.

---

acésta natura, câte unu sfantiu dîu'a de lucru, afara de tractarea cu rachiu séu cu vinu, sî afara de sfantii cu cari plateamu celu mai micu obiectu scosu de sapatori, pentru cá sa nu le ascunda, m'amu vediutu deodata in neputintia de a mai lucrá. Amu cautatu in totu satulu sa gasescu o carucióra cu doi cai cá sa tramitu pre cine-va sa chiame pre ajutoriulu sub-prefectului, câci sub-prefectulu erá in concediu, sî se duca o depesia la statiunea dela Islazu câtra prefectulu de Romanati, prin care depesia i cereamu ajutoriu ; dara a fostu cu neputintia sa isbutescu, pentru ca primariulu da-se ordinu sa nu mérga nimenea, abiá pre séra parintele Nicolae, gazd'a mea, a pututu cu multa sfiéla sa-mi dea caruti'a sea cu doi cai.

Amu tramisu pre d. Ioanu Vladoianu, care erá cu mine, sa faca acésta trêba la Islazu sî apoi sa mérga la Turnu-Magurele unde veni-se ordinulu guvernatorului generale alu vilaetului Dunarei, câtra tóte autoritâtile limitrofe ale Dunarei, sa mi se dea ajutórie in escurssiunea mea pre drépt'a Dunarei ; ordinu datu in temeiulu unei scrisori câtra Pasi'a dela Rusciucu, ce a bine-voitu sa-mi dea d. fostu ministru de esterne, presiedintele cabinetului actuale.

D. Ioanu Vladoianu trebuiá sa vina cu odinulu Pasiei pre partea drépta a dunârii pâna la Ghighiu (Oescu), unde erá neaperatu sa trecu spre lucrâri serióse. Amu chiamatu pre sergentulu punctului Celeiu sî 'i amu presentatu ordinulu ce bine-voise sa'mi dea dlu ministru de resbelu , dupa midilocirea d-vóstre, câtra toti comandirii de puncturi, in temeiulu cârui'a avusesemu ingrigirea sa ieau sî unu ordinu specialu dela comandirulu punctului Magurele , anume câtra sergentulu din Celeiu ; i'amu datu aceste dóue ordine sa le cetésca sî sa tiena gat'a barc'a punctului spre a trece la Ghighiu. S'a dusu cu ele sî preste unu cartu de óra s'a intorsu sî cu o sfidare temeraria 'mi dá inapoi ordinile dicendu ca nu suntu bune. Acestu sergentu este nepotulu primariului Antonu.

O asiá simptoma de anarchia m'a facutu sa crediu ca vre-o schimbare subita se va fi facutu la Bucuresci sî sa me simtiu intr'o mréja strania; voiamu sa ve depesiezu, déra la Celeiu nu este telegrafu. In fine vine adjutoriulu sub prefectului sî me intréba , déca voescu ómeni de beilicu sa-mi aduca câte sute voiu voí. Iamu spusu ca eu n'amu plecatu pre beilicu , déra ca platescu unu sfantiu Pre dî sî cele-lalte.

Pre cându lucrâmu la cetatiuia cu vre-o 5—6 baeti sî fetitie ce putuse sa'mi gasésca parintele Nicolae, vinu unde lucrâmu trei juni , dintre cari unulu i'mi spune ca este tramisu alu prefecturei sa faca inqueta pentru vendiarea petrei de câtra primariu, potrivitu cererii mele; ceilalti doi erau prieteni ai sei , arendasi din preajma. Iamu aretatu movilele din préjma de pétra , facuta stângeni sî inca nevenduta ; i-amu indicatu locurile pre unde s'a vendutu pétra sî l'amu rugatu sa-si faca datori'a. Acest'a s'a dusu in satu cu amicii sei , la pop'a Dobre cum amu aflatu , sî preste o jumetate óra a disparutu cu totulu. A dóu'a dî Dumineca amu avutu la vre-o 200 de ómeni cu copii cu femee, cei mai multi fâra sapa , fâra casma , déra a trebuitu sa me punu pre lucru. Sér'a acesti ómeni î-mi cereau toti câte 4 sfanti, câci asiá le spusese primariulu Antonu ca platesce stapanirea, de-sî cei mai multi din acesti ómeni venisera unii pre la amédi, altii pre la 2 dupa amiadi.

I-mi permiteti, domnule ministru, acésta lunga digressiune pre care amu crediut'o fórte necesaria.

Cu tóte aceste intrige sî rea vointia a trebuitu sa stau 5 dile in Celeiu, pentru ca acolo este nevoia de mari lucrâri. Amu luatu planulu cetâtii , alu cetâtiui sî alu situatiunii Celeiului, pre care amu onóre a vi-lu alaturá n. 6.

Zîdulu cetatiuei ce amu descoperitu , de tóte pârtile asta-un'a-data, este de 28 metri lungime sî sî 4 metri inaltíme , de pétra cioplita sî cu unu brâu admirabile. Amu datu de o temnitia sub tierâna, in care amu gasîtu multe óse de omu sî piróne in tiesta.

Ací se vede ca a fostu alu treilea gradu de osânda : Romanii aveau trei etagiuri in inchisorile loru , cari inchisori erau fórte desu in turnuri de prin cetâti. In celu d'anteiu etagiu se inchideau prevenitii; in celu d'alu doilea cei osânditi pre termenu, sî in celu d'alu treilea , la intunerecu , cei osânditi peirei. Ací urméza sa fi fostu unu turnu, precum a fostu la Severi'a sî la Romul'a ; ací urméza prin urmare sa fi fostu sî temniti'a ce amu gasitu alu treilea gradu de inchisóre , fâra lumina , la temeli'a turnului, unde din ordinu superióre séu din crudîmea pazniciloru se bateau osânditiloru piróne in capu. Asemenea tieste cu piróne s'au mai gasitu sî in alte pârti.

Prin diferitele sapature ce amu facutu atâtu in cetatiuia , câtu sî prin alte pârti ale cetâtii , amu gasitu multe monete de bronzu sî câte-va de argintu. Tóte, mai cu séma din dóue epoce : dela Septimu Severu pâna la Alessandru Severu, sî dela Constantinu pâna la Gratianu. Prea pucine din epoc'a anterióre, acestea tóte frustre , ceea ce indica ca ele au cadiutu in pamentu dupa ce au fostu vechie in circulatiune. Monetele dela Constantinu pâna la Gratianu, abunda ací sî totu pre aici s'au gasitu acumu trei ani si cele 6000 bucâti argintu din acéstu epoca. Ací a pusu picioru sî s'a intaritu Constantinu , — cându a reluatu Daci'a parasita de Aurelianu.

(Va urmá.)

§. 6. Eschiderea órecârui membru din Reuniune póte avé locu séu din caus'a neplatirei neregulate a tacseloru, séu déca aru dovedí o purtare morala petata, séu in fine déca preste totu aru dovedí intentiuni stricacióse pentru scopulu Reuniunei.

Eschiderea se póte intemplá numai in adunarea generala, cu o maioritate de voturi secrete.

§. 7. Numai acei invetiatori deficienti potu se conteze la o pensiune proportionala a anului servitiului loru, cari au fostu membrii Reuniunei, sî cari nu prin vin'a loru propria au devenitu in stare de deficientia.

§. 8. Pensiunile familiiloru orfane a le invetiatoriloru fostiloru membrii de Reuniune, numai amesuratu aniloru de servitiu a repausatului membru se potu asemná, cari ani inse se voru computá dela terminulu inscrierii loru, cá membrii.

§. 9. Unulu din cele dóue scopuri adeca: promovarea culturei e sa se ajunga prin procurarea foiloru periodice sî cartiloru, cari cadu in sfer'a invetiatorésca, precum sî prin pregatirea conversâriloru sî desbateriloru séu compunerea sî precitirea disertatiuniloru de acestu genu.

§. 10. Conducerea afaceriloru „Reuniunei“ se concrede adunarei generale sî comitetului.

A. Adunarea generala.

§. 11. Totalitatea membriloru actuali constitue adunarea generala, la carea acesti membrii participa cu votu decisivu.

Adunarea generala se tiene in totu anulu odata, sî anume pre timpulu feriiloru generali, in lun'a sî diu'a prin comitetu defigenda.

Loculu adunâriloru generali póte variá sî va fi detiermuritu in totu anulu de adunarea generala.

§. 12. Pentru aducerea unei decissiuni valide, se poftesce fiinti'a de fatia celu pucinu a unui $^1/_2$ — trieriu din totalitatea membriloru.

§. 13. Objectele consultâriloru sî decissiuniloru in adunarea generala, suntu:

a) Esceperea reportului facutu prin comitetu, despre activitatea aceluia-si in anulu de curendu trecutu;

b) Esaminarea socotii de pre anulu trecutu;

c) Prelucrarea socotii preliminarie pre anulu viitoriu;

d) Defigerea sî asemnarea pensiunarie pre anulu venitoriu;

e) Desbaterea sî deciderea ori câroru cause premergatórie sî atingatórie de comunulu interesu alu Reuniunei, sî anume: precitirea unoru disertatiuni compuse de unulu séu altulu membru, — consultâri despre unele reforme in invetiamentu sî altele asemene;

f) Primirea membriloru actuali séu onorari, prin achiamatiune séu votisare cu majoritate absoluta.

In fine:

g) Alegerea functionâriloru sî a comitetului pre anulu viitoriu, cu achiamatiune séu votisare, poftindu-se la validitatea alegerii majoritatea voturiloru a membriloru de fatia.

B. Comitetulu sî adunârile lui.

§. 14. Comitetulu va constá afara de functionâri din 12 membrii alesi cu majoritatea voturiloru a membriloru de fatia in adunarea generala, sî acesti'a voru avé votu decisivu.

§. 15. Adunarea de comitetu se tiene la trei luni odata in diu'a prin presiedintele defigenda. — Loculu asiediementului comitetului pâna la alta decidere, e opidulu Lugosiului.

§. 16. Pentru aducerea unei decissiuni valide se poftesce afara de functionâri, presenti'a de celu pucinu a loru 6 membrii de comitetu.

§. 17. Agendele comitetului suntu

a) Tóte afacerile curinte a le Reuniunei a le tiené in evidintia.

b) A esecutà cele detiermurite prin adunarea generale;

c) In intielesulu bugetului preliminariu a câstigá tóte medilócele conducatórie la cultur'a membriloru, precum foi periodice cârti etc.

d) A pregatí conversâri sî disertatiuni taietórie in sfer'a Reuniunei.

e) A supraveghiá asupr'a ordinei bune sî a controlá incasarea tacseloru dela membrii, iéra venitulu alu intrebuintiá spre scopurile de adunarea generala prefipte.

§. 18. Comitetulu, are dreptu in casu de lipsa preste sum'a bugetului preliminatu sî votatu, a spendá din cas'a Reuniunei sume mai mici, inse cari in decursulu unui anu nu se potu urcá peste 25. fl. v. a.

C. Functiunarii Reuniunei.

§. 19. Reuniunea va avé 1 presiedinte, 1 vice-presiedinte, 1 notariu 1 casiru sî unu bibliotecariu, cari voru portá oficiele sele gratis.

§ 20. Presiedintele, séu in casu de lipsa vice-presiedintele presiede la adunârile generali sî de comitetu, conduce afacerile sî consultârile, sî enuncia decissiunea dupa majoritatea voturiloru. Totu densulu, are dreptu in casuri urginti a asemná din cas'a societâtii sume mai merunte pentru ori care scopu corespondiatoriu Reuniunei, inse acestea sume in decursulu unui anu nu potu trece preste sum'a de 10 fl. v. a. sî asemnârile facute suntu totudeun'a a se face cunoscute la urmatórea siedintia de comitetu.

§. 21. Notariulu pórta protocolulu adunârii generali sî alu comitetului, precum sî corespondintiele. Afara de acést'a archivulu Reuniunei lu tiene sub grigi'a sea sî in ordine buna.

§. 22. Casirulu, incaséza sî eróga sumele necesarie, inse totudeun'a prelânga asemnare dela presidiu. Despre cele percepte sî erogate pórta unu diuariu regulatu, carele presiedintele totudeun'a are dreptu a-lu inspiciá, precum sî starea casei a o visitá.

Bibliotecariulu are se pórte grige de bibliotec'a Reuniunei sî de foile periodice, aceste a le tiené in ordine buna sî a imprumutá din ele pentru folosire privata la membri, cari aru dorí sa le aiba, insa acést'a numai pre lânga reversu.

III. Dispusetiuni generali.

§ 24. Despre tienend'a adunare generale este totu-déun'a a se incunoscliintiá mai inainte respectiv'a jurisdictiune civila, precum sî superioritatea locala scolara gr. res. româna, care déca aru voí are dreptu se fia de fatia.

§ 25. Ori-ce modificatiuni in aceste statute se potu face numai prin adunarea generala, la carea voru avé a participá celu putienu $^2/_3$ ale totalitâtiei membriloru, sî suntu acele a se substerne la competent'a jurisdictiune scolara gr. res. româna spre mai departe dispusetiune.

§ 26. Sigilulu „Reuniunei“ va infatisiá statu'a „Minervei“ cu inscriptiunea: „Sigilulu Reuniunei invetiatoriloru români gr. res.“

§ 27. Desfiintiarea „Reuniunei“ se póte enunciá numai in adunarea generale cu $^2/_3$ pârti ale totalitâtiei membriloru in carea adunare se decide sî despre ulteriór'a sórte a Reuniunei.

Lugosiu, 9 Aprile 1869.

Vasiliu Nicolescu,
presiedinte provis.

Stefanu Lipovanu,
notariu provis.

11821 szám.

Jelen alapszabályok, a vallás és közoktatási magyar királyi minister által ezennel jóváhagyatnak.

Budán, 1869 évi julius hó 17.

Minister úr meghagyásából az államtikár
Tanárky Gedeon m. p.

11—2 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru de invetiatori devenite in vacantie dela scólele gr-res. din Vinerea— Vaideiu — sî Balomiru scaunulu Orestiei se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu urmatórele:

1. La scól'a gr-res. dela Vinerea salariu anualu 200 fl. v. a. din cass'a alodiale sî 30 fl. v. a. pentru lemne — cuartiru liberu —

La acésta statiune se poftesce ca concurentulu se fia invetiatu gimnasiulu inferioru celu putienu — cursulu pedagogicu séu clericalu sî se fie cântaretiu. —

2. La scól'a gr-res. din Vaideiu plata anuale 120 fl. v. a. din cass'a alodiale 6 orgii de lemne sî un'a gradina de 436 stengeni □. —

3. La scól'a gr-res. din Balomiru salariu 80 fl. v. a. din alodiumu, cuartiru liberu sî lemnele trebuincióse.

La aceste dóue statiuni se poftesce, cá concurentii se fia invetiatu gimnasiulu inferioru — cursulu pedagogicu séu clericalu.

Voitorii de a ocupá unele din statiunile aceste sa-si asterne petitiunile sele pâna la sus numitulu terminu la subscrisulu provediute cu documentele cerute aretându totu deodata ca suntu de religiunea gr. or. sî au o purtare morale buna.

Orestie 16 Sept. 1869.

Nicolau Popoviciu,
Prot. gr. or. alu tract. Orestiei.

(13—2) **Concursu.**

pentru ocuparea postului de Invetiatoriu la scól'a confessionala centrale gr-or. din Offenbaia se deschide concursu.

Emolumentele suntu 200 fl. v a. cuartiru, sî lemne de incaldîtu.

Concurentii au de a substerne petitiunile la eforiia scolei go-or. din Offenbai'a celu multu pâna in 10. Octobre a. c. c. v. provadiute cu testimonii ca suntu de Rel. gr-or. ca au studiatu 4 classe gimnasiale. cursulu pedagogicu, s'au clericalu, sî au moralitate buna.

Dela presied. eforiei scol. gr. or. din Ofenbaia.

Nicolau Fodoréanu
Adm. Protop.

(11—2) **Concursu.**

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confessionala gr-or. din Buciumu=satu, se deschide concursu.

Emolumentele suntu: salariu anualu de 160 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si subscerne cererile la subscrisulu, — provediute cu documente ca au absolvatu câtev'a clase gimnasiale, cursulu pedagogicu ori clericalu, suntu cântareti, sî au moralitate nepatata, — celu multu pâna la 26 Septembre a. c.

Dela inspectorele scolariu gr-or. a'lu Zlatnei de josu.

Abrudu in 12 Sept. 1869.

Ioanu Gallu
Protopopu.

12—2 **Concursu.**

Devenindu vacantu loculu invetiatorescu dela scól'a confessionala a comuneloru Radulesci sî Stregónea in Tractulu Dobrei, sa escrie prin acésta Concursu, cá cei ce dorescu a ocupá acésta statiune, au a-si asterne concursele loru la subscrisnlu pâna in 14. Octomvre a. c. cu documente despre recerutele scintie; despre portarea loru morala, sî ca suntu români de rel. gr. res.

Salariulu invetiatorescu e in bani 80 fl. v. a. 55 mesuri bucate, 10. orgii lemne din care incaldiesce sî scól'a, sî cuartiru liberu.

Celu ce ocupa statiunea acést'a are a participá la fundatiunea invetiatorésca tractuala 2% din salariulu seu.

Dobr'a, 13 Septemvre 1869.

Nicolau de Crainicu,
Protopresviteru sî Inspectoru scolarin distr.

Anunciu.

Subscrisulu 'mi iau indrasnéla a incunosciintiá pre onoratulu publicu, ca dela 29 Septembre 1869 cancelari'a mea advocatiala nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100, ci in tergulu straeloru nr. 185 in cas'a domnului Iordache Davidu in Brasiovu.

Brasiovu, in 24 Septemvre 1869.

Nicolae Strevoiu,
(14—2) advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Sept. (2 Oct.) 1869.

Metalicele 5%	59	80	Act. de creditu	259	15
Imprumut. nat. 5%	68	70	Argintulu	120	
Actiile de banca	717		Galbinulu	5	82

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 76. ANULU XVII.

Sabiiu, in 25 Septemvre (7 Oct.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diu'a onomastica a Maj. Sele.

Luni s'a serbatu diu'a onomastica a Majestâtiei Sele Imperatului **Franciscu Iosifu** I. In biseric'a gr. or. din cetate s'au seversitu la 8½ óre sânt'a liturghia, aflându-se de fatia Escelenti'a Sea Presantitulu Archiepiscopu si Metropolitu, corpulu profesoriloru seminarieli cu elevii institutului si alti crestini. Sub decursulu Stei liturghii Pré on. Par. Ioanu H a n i 'a ceti rugaciunea de ingenunchiare, pentru indelong'a viétia fericita a Monarchului nostru spre fericirea popóreloru de sub sceptrulu Lui.

Asemenea a fostu servitiu ddieescu si in „biseric'a rom cat. si alte biserici. — Militi'a a esitu in parada deplina in piátia.

O cestiune insemnata.

Ne aflâmu in acelu anutempu câudu se incepe instructiunea in totu feliulu de institute, a totu feliulu de invetiaturi.

Tempulu celu rapede dela 48 incóce a facutu cá si pre câmpulu instructiunei, cá si pre acelu politicu, sa trecemu iute si prin multe fase. Trecerea acést'a are insa insusîrea aceea de aduce mereu impregiurâri nóue, prin urmare necunoscute, si fiindu ca in trecutu amu invetiatu a ne teme de ori-ce noutate, si acum de câte ori ni se ivesce o vedere nóua noi mai intâiu ne tememu de ea.

Sa remanemu la instructiune si sa cugetâmu unu momentu câta temere nu ne-au insuflatu legea dietale privitórie la instructiunea publica, din causa ca trecutulu ne-au aretatu cum unii vréu sa ne magiariseze, altii sa ne germaniseza s. a. m. d. Si acum nu putemu si nu trebuie sa ne mirâmu déca in unii §§ a mentiunatei legi póte aflá cine-va simburulu susu atinsei temeri.

Ce e mai multu, noi vedemu ca unii sa temu chiaru si de caletori'a ministrului de culte si instructiunea publica. Chiaru si in acést'a nu vedu alt'a decâtu amenintiare de natiunalitate pre calea instructiunei.

Noi credemu ca in epoce de aceste . cum cu dreptu cuventu a insemnatu Présantitulu Metropolitu alu nostru si caletori'a ministrului de culte si instructiunea publica, sa ne insufletimu de alte cugete si de alte simtieminte. Sa nu cautâmu naluci si acolo unde nu suntu si unde voru cu ele numai sa ne rapésca curagiulu de a lucrá. Ci sa luâmu lucrulu ca atare inainte-ne, sa-lu studiâmu si apoi sa ne punemu pre esecutarea lui.

Legea de instructiunea publica impune conditiuni pentru sustienerea scóleloru poporali, elementari etc. ale confessiuniloru. Totu legea amenintia cu infiintiare de scóle comunali, noi le amu dice de statu, déca confessiunile nu-si voru tiené scolile la inaltimea loru.

De unde se deduce, ca fiindu regimulu unguresc si avendu o mare predilectiune câtra cei de natiunalitatea sea, precum a si inceputu a se intemplá, invetiatori se punu unguri, carii de siguru ca voru invetiá pre copii unguresce si pâna in prima-véra eata-i unguri.

Lucrulu si-aru avé partea sea fórte seriósa, ratiunându astfeliu, déca pre lânga ratiunare aru fi puteri scolastice unguresci, cari sa aiba unu munte de sciintie si de pracsa scolastica cu care sa ne amenintie.

Noi credemu ca va fi cu multu mai folositoriu pentru noi, déca vomu lasá la o parte intentiunea „ascunsa“ a legei si a altoru mesuri, de a magiarisá si déca ne vomu pune intrebarea, ca bune aru fi scólele nóstre coufessiunale asiá dupa cum le pretinde legea de instructiune séu bá ? Déca suntu bune, apoi nu ne remâne alta decâtu sa vedemu sa corespundemu legei si amu scapatu si de magiarisare si vomu capatá si mai multi tineri instruiti in cunoscintiele de lipsa.

Asiá e ! voru obiectá unii, dara suntemu seraci si nu suntemu in staro de a sustiené scoli dupa cum ni le prescrie legea. Celoru ce respundu asiá aru trebuí sa li se spuna mai departe, ca in intielesulu legei t o t u v o i va sa ziditi si sa sustieneti si scól'a comunale, câci de cinste nu ve da nimenea nimic'a ; numai ca atunci nu ve-ti sustiené scól'a carea sa fia numai a vóstra, ci o scóla in carea propasîrea copiiloru vostri, va trebuí sa fia, din caus'a limbei straine, séu nula séu fórte marginita.

Ací jace greutatea temerei nóstre, carea pentru noi amenintia cu multu mai tare cu i n t u n e r e c u, cu remanere inapoi de spiritulu tempului si cu cuplesîrea, mâne poimâne a unei culturi mai mari, cu pretiulu totalei inadusîri a desvoltârei nóstre.

Poporulu si regimulu trebuie dara sa fia cu atentiune la purtarea sea fatia cu instructiunea, sa nu amble celu dintâiu speculându de a se subtrage dela chieltuieli pentru instructiunea propria si celu din urma de a face politica anacronistica (cârei ei a trecutu tempulu) adeca de a absorbí natiuni, cari dovedescu putere de viatia.

Din cele ce amu pututu observá din caletori'a ministrului, credemu ca si drumulu ideloru sele este numai acel'a de a lati instructiunea in poporu, fâra de considerare limbistica, câci statulu in prim'a linia are lipsa de cetatieni luminati, cu alipire câtra elu, vorbésca ei ce limba voru vorbi. Si apoi alipirea cetatieniloru nu se castiga nici odata prin inapoierea, ci prin inaintarea intereseloru cetatieniloru.

Datori'a nóstra de capetenia este si va fi a ne conformá instructiuniloru jurisdictiuniloru nóstre autonome scolari, cari suntu basate pre legi sanctiunate, si a lucrá din tóte puterile in intielesulu loru si tóte temerile nóstre voru disparé.

Revista diuaristica.

„Tromp. Carp.“ reproduce din unu diuariu francesu „Le Public“, despre care dice ca e alu lui R o u h e r, fostu ministru alu lui Napoleonu III, unu articulu. Articululu e scrisu intr'unu modu diplomaticu dara da unguriloru se intieléga destulu ce conduita trebuie se aiba fatia cu românii.

Iéta articululu din Le Public asupr'a cârui'a „Tr. Carp.“ a facutu mai multe reflectiuni :

Paragrafulu urmatoriu pre care-lu imprumutâmu dela „Presa,“ fói'a care pâna astadi s'a aretatu pucinu simpatica Romaniei marturesce, in relatiunile guvernului austriacu cu acel'a alu principelui Carolu, o schimbare de dispositiuni ce suntemu fericiti a semnalá

Vorbindu despre tem'a pre care adesea o esprima românii ca voru vedé tiér'a loru absorbita de câtra Austri'a, „Presa,“ dupa ce aduce diferite resóne contra acestei idee pre care o calificá fâra simtiu se esprima astfeliu :

„O alta ratiune inca, o ratiune politica se opune la incorporarea principateloru cu monarchi'a austro-ungara : este dualismulu. Austri'a n'aru putea prin urmare sa-si anecseze Romani'a pre d'asupr'a capului unguriloru si in interesulu acestei acuisitiuni sa se despice in trei pârti.“

„Cum s'aru putea crede ca regatulu constitutionale alu Ungariei, care incérca atât'a nevointia a se intielege cu cele dóue milióne si jumetate ale séle de români in Banatu si Transilvani'a, sa aibe pofta a-si anecsá cele 5 milióne de români ai Moldovei si ai Valachiei ?“

„O asemenea anecsare aru pune capetu monarchiei ungaresci séu constitutiunei ungare, câci 8 milióne de români cari aru trebuí atunci sa fie representati in parlamentulu din Pest'a, aru face lege celoru 5 milióne de Unguri, intocmai precum s'a intemplatu actualmente casulu contrariu la cele 2 milióne si jumetate de români ai Transilvaniei.“

„Deci ori câtu de paradocsale s'aru paré acést'a româniloru, monarchi'a austro-ungara nu se va gândí nici odata sa-si incorporeze Romani'a; ci va fi chiaru gat'a totu-d'aun'a sa apere ecsistenti'a acestei tieri contra impietâriloru rusesci si sa favoriseze progresulu in principate.“

Aceste reflessiuni suntu fórte judicióse. Austri'a si Romani'a au totulu de castigatu, traindu in cea mai perfecta intielegere, si este dreptu sa spunemu ca acésta din urma, 'si indreptéza de câtuva tempu tóte silintiele spre acést'a.

Dupa cele ce spunu insa foile din Bucuresci, autoritâtile ungaresci n'aru secundá pre români in aceste silintie atâtu câtu aru trebuí.

Aceste foi se plângu, spre esemplu, pentru ca guvernulu loru n'a pututu inca sa obtiena din Pest'a satisfactiunea ce i se datoresce pentru diferitele violâri de teritoriu comise de mai multe ori pre frontier'a Transilvaniei. S'aru parea chiaru ca acum de curendu o parte din unguri s'a amusatu sa traga la semnu asupr'a unui'a dintre ecuisónele (marcele) române cari indica marginea intre amendóue statele. In presenti'a unei asiá de putiene grâbiri a face dreptate reclamatiunei loru, românii punu inainte promtitudinea cu care au primitu ei tóte reclamatiuuile Austriei si chipulu eclatantu cu care au satisfacut'o ei in tóte impregiurârile.

Nu se póte tagaduí ca este óre-care dreptate in acésta plângere.

Aceste hartiuiri suntu fórte regretabile. De vreme ce românii probéza astadi prin acte ca politic'a loru este cu totulu conservatrice si ca ei doresc sa traiésca in cei mai buni termini cu Austri'a si Franci'a, trebuiescu incuragiati pre acésta cale. A-i hârtiuí pentru lucruri cu totulu secundarie, a pretinde dela densii ceea ce cine-va nu este dispusu sa le acórde, — este a-i impinge pre nesimtite câtra Prussi'a si Russi'a si a-si prepará pentru viitoriu incurcaturi superacióse.

Articululu „Pressei“ din care dâmu unu estractu, unu altulu din „Nóu'a Fremdenblatt“ care asemenea este fórte magulitoriu pentru principele Carolu, in fine marile semne de onóre ce se dedera junelui suveranu de câtra imperatorele Austriei, probéza ca tóte aceste lucruri suntu perfectu intielese la Vien'a, déca nu suntu inca la Pest'a. Putemu crede ca guvernulu imperiale are asupr'a acestui subiectu aceeasi maniera de vedere. In totu casulu de siguru ca nu dela Franci'a aru puté sa vina vre-unu obstaculu la apropiarea Romaniei cu puterile occidentali, déca ea doresce cu sinceritate acésta apropiare.

A. Olivier.

Brasiovu Sept. 1869.

Scólele reali si comerciali gr. or. române de aici suntu dejá deschise, fia care cu câte o clasa incepatóre. Unu inceputu fórte doritu a cârui lipsa erá de multu simtita.

Ce amu mai dorí noi acum ? Amu dorí sa vedemu unu concursu mare din partea tinerimei nóstre incâtu sa nu tréca multu tempu si numerulu eleviloru acestoru institute, cele dintâiu in tóta romanimea din monarchia, cu limb'a româna cá limba de propunere, sa rivaliseze cu numerulu eleviloru gimnasiali.

Acésta dorintia a nóstra nu e numai efusulu unui simtiementu, ci e totu odata o emanatiune din impregiurârile in care ne aflâmu noi.

Mai multu séu mai putienu, ba dupa impregiurârile presente Brasiovulu e unu punctu insemnatu

in viéti'a industriale. Afacerile cele intinse cu orientulu sî in prim'a linia cu Romani'a, inlesnescu desvoltarea comerciului sî in legatura cu acést'a a industriei in intielesu mai strînsu. Inse pentru cá aceste ramuri sa aiba unu sporiu sanetosu este de lipsa ca acei ce se apuca de ele sa aiba o pregatire mai sistematica insocita de mai multe cunoscintie decum da cuiva simplulu simtiu naturale. Unde aceste ramuri de viatia au ajunsu dejá unu aventu mai mare au sa multiamésca acést'a studiului sî in urm'a ccestui'a purtârei loru dupu unu sistemu ratiunale, incâtu nici tempu, nici cea mai mica afacere sa nu remâna neproductiva.

De aceea déca e laudabile nisuinti'a multor'a ca se pregatescu in gimnasiu pentru sciintiele mai inalte, e totu atâtu de recomândatu sî nesuinti'a de a se pregatí unu contingentu mare de tinerime pentru imbratisiarea trebei.

Sa facemu o ochire asupr'a locuriloru pretróse din giurulu Brasiovului, locuite de români, sa facemu o ochire numai asupr'a Scheiloru nostrii, unde crescu atâtea bratie demne de o munca mai nobile, cari inse din lipsa de cunoscintie le vedemu garbovindu-se curendu sub greutatea unei munce grele cu putienu câstigu, sî amu puté dîce de o natura ordinaria, sî vomu ajunge indata la convingerea, ca pruncii acestoru muncitori ce abiá câstiga pentru o miserabile subsistintia, aru face forte bine cându s'aru pregatí pentru meserii, cari forméza in parte mare substratulu negotiului nostru de aici. Totu asiá amu puté dîce sî despre o parte insemnata a locuitoriloru nostri din giurulu Brasiovului.

Cu aceste amu fi dîsu ceva despre unu ramu, adeca despre celu care cuprinde in sine meseriele.

Comerciulu inca e o afacere carea recere in dîu'a de astadi prelânga crutiare, circumspectiune sî cunoscintie sî inca multe. Scól'a comerciale, care in desvoltarea ei va avé missiunea de a indeplini lacune sî in privinti'a acést'a inca trebuie sa o recomandâmu atentiunei sî imbratisiârei tinerimei nóstre. Unu comerciante cu cunoscintiele de lipsa sa radica mai ingraba sî ocupa unu locu demnu in societate. Sî déca are basea pusa cum se cade, esperiinti'a sea afla unu câmpu fórte roditoriu in inteliginti'a lui sî lu pune in pusetiune de a se estinde cu afacerile sele de parte, de a le vedé sî prevedé totudeun'a, de unde folósele apoi abiá se potu insirá in unu articulu de dîuariu cum e acést'a.

Ne amu adresatu câtra tinerime, inse se intielege ca aceste suntu indreptate sî l'a adres'a parentiloru, cari sî iubescu fii loru de asiá incâtu cauta ca acesti'a sa devina nisce cetatieni harnici, folositori natiunei sî patriei loru.

Ingrigindu-ne noi in modulu acest'a, vomu contribuí multu sî la desvoltarea altor'a specialitâti, pentru ca e sciutu, ca si clasele care au sa cultive spiritulu, cari au sa grigiasca de o buna justitia, cari luminéza prin luminile loru publicistice numai acolo prosperéza unde e buna stare, pre cându unde e sterpiciune de industria sî comerciu abiá vegetéza sî cele-lalte, din causa ca le lipsesce substratulu materialu.

Incheiâmu cu provocarea energica, cá ómenii nostri sa nu lase ocasiunea nefolosita, ci cu totu adinsulu sa concurga spre a imbratiosiá cunoscintiele sî sciintiele reali-comerciali.

Conferintiele

invetiatoresci generali din Protopopiatulu I. alu Brasiovului.

(Urmare sî fine din nr. tr.)

Resultatulu acestoru desbateri fu cam urmatoriulu :

a) Cu referire la invetiamentulu religiunei in scól'a populare ;

Obiectulu invetiamentului religiunei este Dumnedieu sî rapórtele, in care are sa stée omulu câtra Ddieu ;

Copilulu intratu intâiasi-data in scóla a simtitu dejá dragoste câtra parinti, mustrare de cugetu, a auditu dela parinti unele rugaciuni ; dara despre tóte acestea nu-si póte dá socotél'a nici lui, nici altor'a. — Invetiatoriulu are sa puna pre copilu in stare, a cunósce aceste bunatâti, a sî le inradaciná sî marí in anim'a sî mintea lui, a le pretiuí, a le aperá sî a le aplicá la fericirea sea sî a fratiloru sei ;

Increderea, care se destépta in copilu câtra parintii sei inca in cei mai dintâiu ani ai vietiei sele, este fundamentulu credintiei. — Invetiatoriulu sa respecteze acésta aplicare in copilu, sa o nutrésca sî imputerésca, radicându-o cu incetulu la credintia statornica ; fâra desvoltarea sî cultivarea acestei facultâti, aru fi cu neputintia cultivarea spiritului omenescu ; prin credintia 'si póte insusî copilulu inceputurile sciintiei ; prin credintia primesce omulu incunosciintiarea despre natura, istoria, sî scriptura, lumea nevedinta, viéti'a eterna ; prin negrigirea acestei facultâti cade copilulu in necredintia, séu in credintia desiérta. — Invetiatoriulu are sa ferésca pre copilu de ambe aceste stricaciuni derepanatórie, intempinându-i facultatea de a crede, care singura este in stare, a-i inaripá cele-lalte facultâti la activitate intru a se face omu, cu propuneri sî impartasîri bune, maretie sî adeveratu morali, asiá dara : invetiamentului religiunei crestinesci, fiindu ca da o tema astfeliu de marétia, incâtu cine sa o póta pretiuí dupa vrednici'a ei ? — i se cuvine loculu celu mai de frunte intre obiectele prescrise ale scólei populari sî in planulu de prelegeri órele acelea, in cari invetiatoriulu sî elevii suntu mai linisciti.

Invetiamentulu religiunei are sa se incépa in clas'a cea mai de josu a scólei populari sî sa se continueze in tóte clasele.

Invetiatoriulu sa deprinda pre copilu la adeverat'a religiositate, adeca, a se umilí inaintea lui Dumnedieu sî a se apropiá de elu aducendu-si aminte de poruncile lui, cá sa le pazésca pre ele ; numai staruindu, cá elevulu plinu de credintia statornica, convinsu despre adeverurile religiunei crestine, insufletitu de simtiulu demnitâtiei umane, sa capete aplicare spre bine, sa nisuiésca la mai mare bine seversîndu fapte moralu-religióse — va puté face pre omulu omu, si a fi omulu omu este celu mai mare bine pre acésta lume ; facendu invetiatoriulu acést'a — si-a ajunsu scopulu.

In clasele inferióre suntu de a se propune sî impartasî copiiloru rugaciuni scurte sî istorióre din testamentulu vechiu, in clasele superiori istoriore din testamentulu nou sî catechismele. Testamentulu vechiu se are la celu nou, cá promissiunea la implinire, cá dorulu la indestulire, cá junetiele la verst'a barbatésca. Copilulu este cunoscutu de acasa cu famili'a sî cu rapórtele familiari ; istoriele din testamentulu vechiu suntu istorióre familiarie ; invetiandu-le invétia, a cunósce man'a lui Ddieu, cá conducatória a sortiei omenesci, cá resplatitória fia-cârui'a dupa faptele sele. Din evangeliele testamentului nou, fiindu ca suntu de cuprinsu istoricu, istoricu-dogmaticu, curatu dogmaticu sî ethicu, invétia elevii a cunósce bunatatea lui Ddieu câtra némulu omenescu, mantuirea, luminarea nóstra prin Domnulu nostru Iisusu Christosu, sî a nóstra sântire prin darurile duchului sântu prin sântele Taine. Sî asiá invetiatur'a credintiei, dragostei sî a nadejdei in Ddieu, cuprinsa in catechisme, marturiele din sânt'a scriptura cuprinse cu deosebire in catechismulu celu mare indulcindu pre elevi, a se apropiá de Ddieu, i pune in stare, sa sî pazésca poruncile lui, ori-ce datorintia sa o implinésca cu scumpetate, asceptându cu pietate pentru faptele loru resplata dela Ddieu, Tatalu nostru din ceriuri.

Invetiatoriulu sa esplice materialulu invetiamentului religiunei in acelu rendu, cum este elu desfasiuratu in manualele prescrise, iéra de altmintrea la deosebite intemplâri sî ocasiuni va aduce inainte câte o istorióra din testamentulu vechiu séu nou, câte o thesa a credintiei crestinesci aplicându-o dupa cerintie.

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(*Reprod. dupa „Tr. Carp.“*)

(Urmare.)

Cartierulu seu generale se afla la Oescu. Ghighiu de astadi, unde n'amu pututu trece din causa intrigeloru ce amu aretatu mai susu, déra unde amu trecutu alte-dâti sî unde, in adeveru ca suntu lucruri de studiu, mai cu séma unu sistemu de ape admirabili, pre care nu l'amu vediutu nicairea. Ací a intinsu podu Constantinu pre stâlpi de pétra cari stau inca in apa sî dintre cari se vede mai cu séma unulu, de care s'au isbitu mai multe vase sî unu vasu sta sî astadi afundatu lânga stâlpu. Dela capulu acestui podu pléca sioseao'a romana care merge printre movile sî morminte sî se impreuna cu cele-lalte la Antonina lui Caracal'a, Resc'a de astadi, care a fostu sî orasiulu celu mai importantu in Daci'a de josu.

Ací, in Celeiu, amu gasitu unu feru de inferatu caii legionariloru cu literele AE. M. Amu gasitu multe vase de pamentu, o piua de pétra; mai multe objecte de feru, caramide cu diferite imprente sî un'a : Coh. III. Brit.(anica). Numerulu de legióne s'au gasitu de mai multe ori, la noi; mai cu séma alu legiónei a V-a (macedonica) ; cu numerulu sî cu numele cohorteloru, din acésta legióna negresitu, pâna acum n'amu gasitu de catu duo : acést'a, sî un'a la Turnulu Suverinului ; Coh. I. Aug(usta).

Amu mai gasít ací o masca mica de plumbu, unu calu micu de bronzu pre pedestalu sî alte mice objecte de bronzu. La esirea din cetate, d'a stâng'a drumului romanu, amu gasitu dóue sarcofage. Unulu sub tind'a unui sateanu. Celu de sub pâtulu erá umblatu sî nu mai are nici unu interesu ; celu de sub tinda sî mai aprópe de drumu, este fórte importantu sî sa-mi fie permisu a me oprí la densulu.

Punendu sa sape sub tinda prin bunainvoiala, ca sî pentru celu de sub patulu in mai pucinu de dóue óre, sarcofagiulu acest'a, de pétra calchiera tare, in dimensiunile sî form'a sarcofagiului celui mare dela museulu nationale, avendu de 2, 45 m. lungulu, 1,04, latulu, 1,66 aduncime, erá intregu in fati'a sórelui, cu totu lungulu seu spre siosea curatiatu de tóte pârtile sî neatinsu nicairea de sapa. Se intielege ca satulu totu erá in giurulu lui, cu tóte babele sî copiii.

Dupa diferite observâri vediuiu ca capaculu erá lipitu cu cimentu sî, preste acést'a, la amendóue capetiiele cu scóbe de feru, acoperite cu plumbu fórte grosu.

Amu pututu parvení la deslipirea capacului sî la desclestarea lui din scóbele de feru, atunci, insiruindu 30 de omeni la funiele cu cari amu legatu capaculu, s'au pututu trage capaculu pre jumetate pre patulu ce-i pregatisemu, in urletele de bucurie a satului intregu. Unu profumu agreabile s'a ecsalatu din sarcofagiu, ceea ce facu pre mai multi sa dîca : ce frumosu mirosu ! Acésta operatiune nu se mai vediuse ací de câudu este Celeiulu.

Paretii sarcofagiului au grosimea : 0,18 aduncimea paretelui ; pre din intru este de 0,70 ; iéra despre capu 0,62 lungimea 2 metre, latíme 0,60.

Dóue din trei pârti ale paretiloru sarcofagiului erau goli; o tierîna cafenia acoperea ca o bruma unu scheletu mai topitu, care nu adjungea nici cu capulu nici cu piciórele la ecstremitâtile sarcofagiului. Scheletulu erá cu capulu spre média-nópte sî cu piciórele spre média-dî. Capulu cadiuse din junghietura spre umerulu stângu, mânele îi erau incrucisiate pre stomacu. La talpele picióreloru dóue tâlpe de 12 centrimentre grosime, care au fostu legate de tâlpele picióreloru; nici unu feliu de impunsatura nu arete urm'a de cusatura. Scândure putrede de stejaru, cam in form'a unui cosciugu neacoperitu, cu care se coborîse cadavrulu in sarcofagiu. Acést'a este anteiulu aspectu alu descoperirii.

Cosciugulu cadavrului, imbracamintea sî podobéle, cum sî diferitele semintie sî frundia aruncata d'asupr'a corpului, formá o tierîna care varia intr'o aduncime de 10 15 pâna la 20 centimetri.

Amu inceputu câutarea dela picióre ; trei urcióre in rendu, asiediate la ecstremitatea sarcofagiului. Ósele picióreloru, gasite tóte pâna la cele mai mice, 'mi au datu idea sa formezu scheletulu afara; tierâna sa ciuria prin dóue ciururi. Totu corpulu fusese pre ascernutu sî sub acoperementu de frundie sî ramure de dafinu.

Putuiu alcatui corpulu intregu ; a fostu o femeia, o femeia inalta sî juna. Amendóue cearcânele gurei intacte. Dinti fórte potriviti, nici o masea stricata ; câti-va dinti cadiuti i-amu pusu la locu.

Ce dialectu s'a rostitu prin aceste frumóse cercâne o scie numai acel'a care a ascultatu suspinele animei ei, sî care a auditu jalea dela mórtea ei.

Ve potu spune numai atât'a, ca a fostu o femeia, o femeia inalta, o femeia juna, cu dinti admirabili, dara alu cârei'a nume, n'a voitu sa-lu spuna posteritâtiei gelosulu socîu, care a incuiatu sî a ferecatu in pétra, feru sî plumbu, objectulu amorului seu.

La inceputulu unei óre de prelegere repetiescu dintre elevi cei mai apti istoriór'a din prelegerea trecuta in cuvente cu legamentu, fâra de a fi intrerupti de invetiatori prin intrebâri; unu elevu mai slabutiu póte fi numai ajutatu de inv. prin óre cari intrebâri.

Nu este destulu numai sa enareza invetiatorinlu istoriór'a biblica, ci sa o sî cetésca elevii, cá sa se deprinda cu limbagiulu bibliei. In o clase mai inalta, unde se iá inainte sî catechismulu, se póte ilustrá esplicatiunea unoru these ale credintiei sî prin istorióre biblice; aici firesce va usitá inv. metodulu acroamaticu sî catecheticu. La esplicarea unei evangelii, séu a unui pasagiu din catechismu, mai anteiu sa se cetésca bucat'a intréga; elevi dau in pucine cuvente intielesulu bucâtii cetite; apoi sa iá propositiune de propositiune inainte sî se cetesce, se esplica cuventele cele neintielese, dar sî cuprinsulu propositiunii intregi, propositiunea esplicata se aduce in legamentu cu propositiunea precedenta; in fine se mai arunca o priviro asupr'a bucâtii intregi.

Esplicatiunea invetiatoriului sa fia chiara, pre intielesu sî plina de viatia, sî adeverulu din trens'a nerevocabilu.

In clasea superióra cea din urma tóte ideele religióse desceptate in elevi sî impartasite loru pâna aici sa le sumeze inv. intr'unu sîru legatu; cá sa póta elevii la trebuintia usioru aflá in cele ce li s'au impartasîtu in scól'a din invetiamentulu religiunii crestinesci.

Invetietoriulu, insusi petrunsu, insusi insufletîtu de marirea invetiaturiloru crestinesci, sa pronuncieze cuventulu lui Ddieu cu umilintia sî pietate; la asemene pronunciare atâtu a unei esplicâri, precum sî a unei recitâri din catechismu sa deprinda sî pre elevii sei; — preste totu la tratarea despre cele Sânte sa se pazésca seriositate crestinésca.

*

La aceste conf. *s'a adusu* inainte sî s'au celitu dóue disertatiuni sî adeca: dlu Ioanu Dorc'a, *) directorulu scólei capitali din Satulungu cetì disertatiunea domniei sele asupr'a temei „Propunerea religiunii in scól'a populare“; dlu Ioanu Romanu, inv. in Brasiovu la scól'a capitale cetì disertatiunea domniei sele asupr'a temei „Propunerea geografiei in scól'a populare.“

Ambe aceste disertatiuni dupre cuprinsulu loru materialu sî formalu, dupre tiesatur'a ideeloru intrensele sî dupre stilulu loru celu corectu fura pri-

*) Vomu publicá-o. R.

mite de conf. cu cea mai viua placere sî dechiarate de bune.

* * *

b) cu referire la cârtile cele nóue intocmite pentru scól'a populare de dlu Zachari'a Boiu, profesoru la Institutulu pedagocico-teologicu in Sabiiu:

Din aceste patru cârti sî anume: 1, Carte de cetire pentru sc. pop. pártea a dóu'a, 2, Elemente de Geografia pentru sc. pop. 3, Elemente de istori'a naturei sî fisica pentru sc. pop. 4, Elemente de istori'a patriotica universale — cetindu-se in conf. prefati'a loru, dispositiunea logica a loru sî cáte-va piese din fiacarea dintrensele, s'au aflatu, ca cuprindu in sine materialu corespundiatoriu pentru scóle capitali, sî fiindu ca acést'a este espresu in forma de fragmente: sa trateze dar invetiatoriulu la propunerea aceluia-si dupre metodulu usitatu la tratarea pieseloru din o carte de cetire; fâra inse de a negrigí, a aratá eleviloru sei objecte naturali, Mape, icóne e. a.

Dupa tóte acestea rev. dd. Protopopu, Iosifu Baracu, incheia conf. cu nesce espressiuni vii: de recunoscintia si multiamita Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, pentru parintésc'a ingrigire, pre care au avut'o sî o are pentru toti fii Sei sufletesci in tóta privinti'a, iér cu deosebire sî asupr'a invetiatoriloru, cari 'si implinescu cu scumpetate datorintiele chiamârii loru, incâtu celoru mai multi le au imbunatatitu fiitoriulu redicându-i la trépt'a preotiésca s. a. —; apoi de laud'a preotimii, care au luatu parte la conferintie; da multiamire ddloru ospeti mireni, cari nu au pregetatu, a onorá cu presenti'a ddloru aceste conferintie; de parintésca dragoste câtra invetiatori pentru respunsurile cele potrivite s. a.

Conferintiele anului fiutoriu, s'au otaritu, a se tiené in comun'a Turchesiu.

Brasiovu, 14 Septembre 1869.

Unu românu.

Apelu

câtra invetiatorii gr. or. din provinci'a metropolitana româna!

Esemple de tóta diu'a ne indémna sî imperative ne provóca a ne uní in cugete sî in simtiri. Din tóte pârtile lumei resuna vocea inaintârei sî prosperârei. Se afla constatatu pre deplinu, ca calea cea mai sigura si salutaria aduce la ajungerea acestui scopu e intrunirea sociala pre terenulu intelectualu, moralu sî materialu. —

Vocea inaintârei ne provóca sî pre noi fratiloru colegi, spre insocire. Devis'a nóstra dara inca nu póte fi alt'a, decâtu a infiintiá intruniri in care cu puteri armonice se delaturâmu neajunsurile sî scaderile nóstre de o parte, iéra de alta parte sa ne perfectiunâmu pre carier'a invetiatorésca, sî sa ne radicâmu la acea culme a culturei, care a o posiede cu totu dreptulu se pretinde dela noi, sî care invetiatorii altoru popóre culte dejá a sî ajuns'o.

Trebuie sa ne indemne la insocire chiaru starea nóstra misera materiale spre asigurarea esistintiei pre venitoriu.

Aceste tóte se voru ajunge prin intrunirea in reuniuni invetiatoresci tractuale si provinciale.

Reuniunile aceste ale invetiatoriloru din unu tractu scolasticu voru avé de scopu principalu, convenirea invetiatoriloru tractuali in perióde semestrale, de a se cualificá sî perfectiuná pre carier'a invetiatorésca prin tienerea de discursuri sî disertatiuni spre esemplu: despre obiecte scolare, despre agricultura, gradinaritu pomologia metodu scolare etc.; — mai departe se voru intemeiá biblioteci din opere aparute pre terenulu scolasticu, pedagogicu, din opere istorice, scientifice sî din alte opere literarie, prin a câroru lectura fia-care invetiatoriu sa-si póta latí sciintiele sele si sa se póta perfectiuná sî mai departe; in fine prin asemenea reuniuni se va puté realisá sî dorinti'a acea mare a ne asigurá esistinti'a nóstra pre venitoriu prin infiintiarea de unu fondu ajutatoriu alu invetiatoriloru.

Tóte reuniunile tractuale aru fi a se intrunî in fia-care anu scolasticu intr'o adunare generala a invetiatoriloru din provinci'a nóstra româna metropolitana—, unde descoperindu-si fia-care invetiatoriu parerea sea individuale despre metodulu scolaru sî impartasîndu-si esperintiele sele facute pre carier'a invetiatorésca, le-amu luá la desbatere, ne-amu silí a delaturá scaderile ivite in un'a séu alta privintia, — sî prin contielegere comuna a statorí unu metodu câtu se póte de practicu sî corespundietoriu cerintieloru tempului cá sî pre acést'a cale se putemu implinî datorintiele impuse unui invetiatoriu, sî sa ne inlesnimu sî missiunea cea grea nóua incredintiata, pentru care suntemu respunsabili atâtu inaintea lui Ddieu sî inaintea lumei.

E de prisosu se mai amintescu sî alte argumente, care ne impunu datorinti'a de a ne intrunî in reuniuni, pentru ca presupunu, ca fratiele vóstre le sciti, sî credu ca sî consimtiti necessitatea intemeierei de atari reuniuni. — Me provocu acî

Totu ce mai potu spune, este, ca acésta femeia traiá in tempulu imperiului, inainte de Commodu, adeca mai inainte de 180 dupa Christosu, considerându numai dupa o moneta de bronzu de mijlocu, ce amu gasitu in sarcofagiu, sî pre care amu putut'o descifrá radicându cu mare greutate rugin'a grósa de pre dens'a. Acésta moneta indica puterea tribunitiale a lui Commodu pentru a VI óra, titlu de imperatu pentru IV óra, consulatulu III, cari corespundu anului Romei 934, iéra alu lui Christosu 181.

Ce mai potu spune este ca o parechia cercelusi de auru, nu s'au gasitu in dreptulu urechiloru, ci pre la mijloculu corpului, ca form'a loru nu arata pre unde s'au deschisu cá sa se puna in urechia sî ca lasa a se presupune ca asemenea podóbe femeesci se aruncau in cosciugu. Ce a fostu de tiesaturi abiá se mai cunósce; unu peptene sdrobitu cu totulu, unu acu de peru de isvoaru. Dafinii suntu intacti sî in colórea tutunului de Havan'a. O fóia de coca de fâina alba indica ca, pre lânga semintiele, beuturile sî aromele ce se puneau la morti, se mai punea sî o mica turta de faina.

Nici o sticla nu s'a gasitu in sarcofagiu, nici o candela in giurulu lui. Cele trei urcióre deci, au servitu, unulu pentru vinu, altulu pentru untu de lemnu sî cel'a-laltu dreptu lacrimariu.

Sarcofagiulu la iérna se va transportá la museu, cu alte obiecte grele, precum o piua de piétra etc., iéra cele aflate in trensulu le voiu depune chiaru eu la museu.

Ósele s'au pusu de nou in sarcofagiu.

Inca o observatiune pre care o credu interesanta, la noi celu putienu. Toti câti voru fi gasitu feru romanu la noi, voru fi vediutu acelu feru petrunsu de rugina. Scóbele de feru ce amu gasitu la acestu sarcofagiu acoperite de tóte pârtile cu plumbu, au fostu atâtu de ferite sî conservate incâtu aru crede cine-va ca suntu esîte astadi chiaru de sub ciocanu. Din contra plumbulu ce-lu acopereu, care a primitu injuriele esterióre 17 seculi, si-a ingrosiatu o patina albuia de tóta frumseti'a.

Din Celeiu a trebuitu sa mergu deadreptulu in Caracalu, pentru cá sa potu regulá dela prefectura, cele necesarie spre lucrâri mai intinse; abiá amu pututu gâsí cai. Trecu preste amenunte, cari n'aru puté fi interesante archeologiei.

In fine a venitu la Caracalu d. prefectu Chintescu sî dela venirea d-sele s'a imbunatatitu sórtea caletoriei mele.

Caracalulu, — care-si are numele din poroclirea ce s'a datu in Rom'a lui Marcu Aureliu Antonin numitu Bassianu pâna la verst'a de optu ani cându l'a creatu „Cesar“ tatalu acestui'a Septimu Severu; orasiulu Caracalu, s'a pusu lânga coloni'a Antonin'a, precum se pusese poreclirea de Caracala lânga numele lui Antoninu. Acésta poroclire crudului Antoninu, i venea dela o haina lunga numita „caracala“ cu care s'a aretatu tiranului intr'o dî in Rom'a sî pre care a urmatu sa o pórte. Totu astfeliu sî orasiulu actuale pórta numele seu din poreelele lui Antoninu, pentru ca sî densulu s'a imbracatu cu vestigiele celebrei colonie Antonin'a, sî a ziditu bisericile, casele sî curtile cu caramida sî piétra din Antonin'a.

La 20 Iuliu, insocitu de d. prefectu, amu mersu la ruinele coloniei Antonin'a a lui Caracal'a, pre cari ruine se intinde astadi unu satu mare, numitu in limbile slave Resc'a, dela apele cele multe sî frumóse cari au strabatutu sî au ocolitu alte dâti cetatea. Erá Dumineca, sî prin urmare toti locuitorii Rescei si ai sateloru dimpregiuru locuitori totu pre aceste ruine intinse ale celei mai intinse colonie din Daci'a traiana s'au intrecutu sa vina care cu o sapa, care cu o lopata in mâna la invitarea ce s'a facutu din partea administratiunei. Amu profitatu de acésta ocasiune; amu renduitu cá vre-o 150 de ómeni pre la câte-va movile, dintre cele ce au mai remasu nesapate de cautatorii de comori, pre acestu intinsu câmpu alu mortiloru, strabuni ai nostri; sî cu vre-alti 100 amu intratu in cetate, in cetate pre care trebuie sa o ghicesci, pentru ca au mai remasu prea putiene lucruri cari sa póta indicá ocolulu ei, drumulu celu mare, ulitiele sî pietiele ei. Caracalulu intregu sî mai tóte bisericile sî casele zidite dupa vremi in prejmele locului, s'au facutu din materialulu scosu de cine a voitu din Antonin'a lui Caracala.

Afara de XVI seculi intregi, printre cari acestu orasiu românu imensu, a trebuitu sa sature aviditatea sî cupiditatea ignoranta a generatiuniloru ce au scosu necontenitu din trens'a piétra cioplita, caramida prodigiósa sî diferite obiecte sî vase in tóte metalurile; câti-va ani din urma in cari ani judetiulu Romanatiloru intregu s'a pusu cu tóta furi'a, din porunci strajnice, sa sape cetatea fâra nici o consideratiune in tóte sensurile, pâna la temeliile ei, cá sa gasésca banuti sî anticutie pentru unu mare amatoru de asiá lucruri sî fórte putinte, câti-va ani generatiunea nóstra a desfiguratu cu deseversîre aceste ruine.

Cu tóte acestea, Antonin'a, jafuita, sfasiata, sdrumicata, mai pestréza inca in sinulu ei, cu ce sa faca admiratiunea multoru seculi de aci inainte pentru acele lucrâri imense sî solidari cu cari nemuritorii legiunari, alu câroru sânge sî anima au degeneratu in noi, sfidau sî periciunea sî legile tempului, stabilindu eternitatea fapteloru omenesci in fati'a fapteloru creatorelui.

(Va urmá.)

numai la reuniunile din dieces'a Caransebesiului pr. din tractulu Dobrei sî a Lipovei.

Me marginescu dara a ve face atenti numai la vocea tempului, ce ne provóca la insociri.

Sa ne infiintiâmu dara reuniuni invetiatoresci spre perfectiunarea nóstra intelectuale sî morale sî spre asigurarea esistintiei nóstre materiale. — Sî incheiu cu firm'a convingere ca acestu apelu nu va resuná in pustia ci va produce o emulatiune intru infiintiarea de reuniuni invetiatoresci : Asiá se fia !

Dobr'a, 28 Augustu 1869.

Petru Fogarasiu,
conducatoriulu conf. sî vice-pres. alu reun. inv. din tract. Dobrei.

Alessiu Nemesiu,
inv. sî secr. reun.

Epistol'a Paterului Hyacinthu.

O scurta amintire s'a facutu de epistol'a unui monachu catolicu, carea a facutu sensatiune fórte mara in lume. Epistol'a are insemnatate, cându considerâmu, ca papismulu se pregatesce la unu asiá numitu conciliu, despre care se dice, ca are sa radice sî infalibilitatea papei la dogma. Eata, cum cugeta despre acestu evenementu unu carmelitu, monachu latinu din Parisu :

Venerabilului generalu alu Carmelitiloru desculti in Rom'a.

Pré venerabilulu meu parinte ! In decursulu celoru cinci ani, in cari mi-amu purtatu oficiulu meu in Notre=Dame de Parisu, m'amu bucuratu totudéun'a de stim'a sî incredere D-vóstra, de-si amu fostu sî atacatu pre fatia sî calumniatu pre ascunsu. Dreptu dovada la asertiunea acést'a a mea mi servescu testimoniile cele numeróse scrise de mân'a D-vóstra propria, cari se referescu atâtu la predicatiunile mele, câtu sî la persón'a mea. Totudéun'a mi voiu aduce cu multiamire aminte de D-vóstra, ori ce se va intemplá. Astadi inse, intemplându-se iute o schimbare cu D-vóstra, a cârei'a causa nu o cautu in inim'a D-vóstra, ci in agitatiunile unei partide in Rom'a préputinte, astâdi dîcu, mi bagi vina la lucruri, la cari alta-data me incuragiai, defaimi, ceeace aprobai odinióra sî pretindi, cá sa vorbescu unele lucruri séu sa retacu unele alte, ceeace facendu-o a-siu lucrá in contra consciintiei mele.

In atare casu nu intardîu nice unu momentu. Câci nu me mai potu suí pre amvonulu din Notre=Dame, cându se cere, cá se tienu o cuventare cu o devisa falsa, o cuventare schimonosíta prin óre-si cari retaceri. Mi esprimu parerea mea de reu archiepiscopului, carele mi-a deschîsu acelu amvonu sî mi l'a pastratu in contra ómeniloru reu voitori, despre cari amu vorbitu. Mi esprimu parerea mea de reu numerosiloru ascultatori cari me ascultau acolo cu atentiune, mi aratau simpathia sî mai potu dîce sî amicitia. Nu asiu fi demnu nice de ei, nice de episcopulu acel'a, nice de consciinti'a mea, nice de D-dieu, déca m'a-siu invoí, cá sa jocu o astfeliu de rola inaintea loru !

Totudeodata me retragu din manastirea, in carea petrecu sî carea sub impregiurârile presente s'a prefacutu pentru mine in o inchisóre de consciintia. Lucrându astfeliu nu-mi caleu de locu juramentulu, câci amu apromisu ascultarea, ce se cuvine calugarului, dar intre marginile onestitâtiei consciintiei mele sî a demnitâtiei persónei mele sî a oficiului meu. Amu apromisu ascultarea, sperându in beneficiulu acelei legi inalte a dreptâtiei sî a „libertâtiei regali", carea dupa St. Iacobu apostolulu e legea cea adeverata a crestiniloru.

Tocmai esercitarea cea mai deseversîta a libertâtiei acestei'a sacre o cautámu inainte cu diece ani in monastire, inaltiatu fiindu prin unu entusiasmu liberu de ori-ce calculatiune pamentésca, nu cutezu a adauge, sî lipsitu de ori-ce ilusiune a tineretiei. Déca astadi dreptu resplata pentru jertfele mele mi se ofera lantiuri, atunci nu amu numai dreptu, ci e sî detorinti'a mea, de a le aruncá dela mine.

Ór'a presenta e o óra momentósa. Biseric'a e sguduita de o crisa, carea e un'a dintre cele mai violente, mai intunecate sî mai decisatória din câte a avutu a suferí din tempulu esistintiei sele incóce. Pentru prim'a óra de trei sute de ani incóce nu numai se conchiama unu conciliu ecumenicu ci se dechiara togmai de necesariu ; acést'a este espressiunea a sf. parinte insusi. Unu predicatoru alu evangeliei nu se póte invoí nici intr'unu momentu, de aru fi chiaru celu din urma la toti, de a tacé, cá acei „câni muti" ai lui Israilu, veghietori necredinciosi, câror'a le imputa profetulu, ca nu potu latrá : „Canes muti, non valentes latrare.

Sântii nu au tacutu nici odata. Eu nu sum sântu, dara totu sum de genulu loru — filii sanctorum sumus — sî ambitiunea mea a fostu totudéun'a aceea, cá sa calcu in urmele loru cu pasii mei, cu lacrimele mele, sî déca trebuie sa fia asiá sî cu sângele meu.

Deci cá crestinu sî cá preotu protestezu inaintea sf. parinte sî a conciliului, in contra aceloru invetiaturi sî a aceloru practice, cari se numescu romane, cari insa nu suntu preotiesci sî cari inaintându totu mai tare sî devenindu totu mai periculóse nisuiescu a schimbá constitutiunea bisericei, form'a sî cuprinsulu invetiaturei ei pâna chiaru sî spiritulu de iubire, ce-lu propoveduiesce biseric'a. Protestezu in contra desbinârei celei fâra de lege sî neratiunale, ce voru a o efeptuí intre biserica, carea e mum'a nóstra in vecii veciloru, sî intre societatea secului alu nóue-spre-diecelea, ai cârui fii suntemu in tempulu acest'a sî câtra cari avemu detorintie sî legaturi.

Protestezu in contra acestei desbinâri, carea sta in contradîcere sî mai radicale sî mai grósnica cu natur'a omenésca, carea se revoltéza, fiindu atacata de câtra acei invetiatori falsi in nisuintiele ei cele mai nenimicivere sî mai sânte. Protestezu mai cu séma in contra falsificârei celei scandalositóre pentru biserica chiaru insesi a evangeliei fiiului lui Ddieu, a cârei spiritu sî litere se calca asemenea in picióre de fariseismulu legei celei nóue.

Este convingerea mea cea mai intima, ca déca Franci'a in specie sî déca rasele latine in genere devinu prada anarchiei sociale, morale sî religióse, caus'a principale pentru acést'a, de-sî nu jace nici decum in catolicismu insusi, dara jace in modulu, cum se pricepe sî se esercitéza catolicismulu de multu tempu incóce.

Apelezu la conciliu, care se va aduná, cá sa caute mijlóce de vindecare pentru suferintiele nóstre, ce trecu preste mesura sî sa le aplice cu asemenea energia cá sî blandetie. Dara déca se voru implini nisce ingrigiri, cari nu voiu a le impartasi, déca inalt'a adunare nu va avé mai multa libertate in miscârile sele, decâtu a avutu in pregatiri, déca cu unu cuventu i voru lipsí semnele caracteristice ale unui conciliu ecumenicu, atunci asiu strigá câtra Ddieu sî câtra ómeni, cá sa céra unu altu conciliu, care sa se adune intr'adeveru in spiritulu sântu, iéra nu in spiritulu partideloru, care se represinte intr'adeveru biseric'a, iéra nu tacerea unui'a sî apasarea celui-laltu. „De surparea poporului meu m'amu intunecatu sî me intarira dureri. Sî au nu este lécu in Galaadu au doftoru nu este acolo ? pentru ce nu s'a vindecatu fiic'a poporului meu ?" (Ieremi'a cap 8.)

Sî in fine apelezu la judecat'a tá, Dómne Isuse. Ad tuum, Domine Jesu, tribunal appello. In presenti'a tea scriu aceste renduri, la picióre le tale le subscriu, dupa ce multu m'amu rugatu tie, multu amu meditatu, amu suferitu sî amu asceptatu. Deca ómenii le voru condamná pre pamentu, crediu ca tu in ceriu le vei aprobá. Acést'a mi e destulu in viétia sî mórte.

Paris-Passy, 20 Septembre 1869.

Fr. Hycinthe.
superiorulu carmelitiloru desculti din Parisu, alu doilea definitoru alu ordinului in provinci'a Avignon.

Varietâti.

*** Escelenti'a Sea dlu ministru alu culteloru dupa o coresp. a diuariului „Hr. Zt." a sositu, mergendu din Sabiiu in 2 Octombre la 7 óre in S. Sebesiu. Inaintea casei postale, unde fura schimbati caii, lu primira Inaltu acela-siu, magistratulu orasiului sî comunitatea, preotîmea diferiteloru confessiui sî corpulu profesoriloru precum sî alte demnitâti.

*** Alalta-ieri a tienutu comitetulu Asociatiunei siedinti'a lunaria. Objectu mai interesantu de desbatere a fostu esecutarea bugetului normatu de adunarea generale.

*** Inaltulu ministeriu ung. pentru lucrâri publice sî comunicatiune a poruncitu prin o ordinatiune, a se sterge dintre drumurile de tiéra drumurile din Vestemu pâna la vam'a Turnului rosiu, celu dela Brasiovu câtra Sighisióra sî celu dela Piski câtra Hatiegu. Déca ministeriulu a voitu a face crutiâri prin acést'a, a datu pre de alta parte o lovitura sentibile negotiului sî industriei din acele pârti, sî daun'a, ce li o va casiuná parasirea aceloru drumuri ni se pare, ca va fi cu multu mai mare, decâtu acele crutiâri neinsemnate. Câci Sabienii, cari tramitu o parte considerabile din manufacturile loru sî pórta negotiu sî cu alte producte cu negotiatori din Romani'a pre drumulu celu mai scurtu, pre la Turnu rosiu, fiindu siliti a tramite objectele loru de negotiu prin Brasiovu in Romaui'a, platindu chiria mai mare de carausie, nu voru putea sustiené concurinti'a cu cei, cari le tramitu pre câi mai scurte, platescu mai putienu pentru carausia sî prin urmare potu dá mârfurile mai eftine. Iéra Brasovenii trebuindu a-si aduce de ací inainte vinurile loru prin Udorheiu voru avea s'alu platésca mai scumpu. Sî imputienandu-se consumtiunea din caus'a acést'a a scumpirei, cei din tiér'a vinului inca voru simtí scadere. Pentru aceea, cetindu-se emisulu ministeriale respective in siedinti'a comunitâtiei Brasiovului in 2 Octobre, s'a sî otaritu a se tramite o representatiune la ministeriu, carea se vorbésca in contra parasirei drumului mentiunatu in urma. Ce se tiene de drumulu Hatiegului parasirea lui se mai póte scusá cu aceea, ca acolo peste curendu se va deschide drumulu de feru.

*** Adunarea scaunale a Mediasiului a denegatu a alege comissiunea pentru enumerarea populatiunei, din causa ca instructiunea ministeriale erá concipata, in contra legei de natiunalitate, in limb'a magiara neintielésa de adunare. Asemenea s'a refusatu a se platí spesele pentru administratiune sî justitia din averea sasésca, dupa cum ordinase min. Wenkhaim.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la Budus tractulu Bistritiei cu salariu de 80 fl. v. a. sî cuartiru naturale se deschide concursu. Doritorii de a ocupá acésta statiune voru adresá concursele loru la subscrisulu, celu multu pâna la 6 Octobre a. c. cu documentele ca suntu de religiunea gr. or. ca au absolvatu cursulu pedagogicu in institutulu nostru archidiecesanu.

Budus, 17 Septemvre 1869.

Dela comitetulu parochialu gr. or.

Gregoriu Popoviciu,
(13—1) parochu sî presiedinte.

(13—3) **Concursu.**

Pentru ocuparea postului de Invetiatoriu la scól'a confessionala centrale gr-or. din Offenbaia se deschide concursu.

Emolumentele suntu 200 fl. v a. cuartiru, sî lemne de incaldîtu.

Concurentii au de a substerne petitiunile la eforiia scólei go-or. din Offenbai'a celu multu pâna in 10. Octobre a. c. c. v. provadiute cu testimonii ca suntu de Rel gr-or. ca au studiatu 4 classe gimnasiale, cursulu pedagogicu, s'au clericalu, sî au moralitate buna.

Dela presied. eforiei scol. gr. or. din Ofenbaia.

Nicolau Fodoréanu
Adm. Protop.

Citatiune edictala.

Nicolae Comonsi'a din Cati'a gr. or. de doi ani sî jumetate si-au parasitu fâra dreptate pre legiuit'a sea socia An'a Sasu totu din Cati'a gr. or., sî a pribegitu in lumea larga despre care nu se scie nimic'a unde s'aru aflá, se citéza in terminu de unu anu sî o dî a se infatisiá la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra in intielesulu SS. canóne a bisericei gr. or. se va dá otarire pârei asupr'a susu atinsului radicate din partea sociei lui sî fâra de elu.

Scaunulu protopopescu gr. or. ale Coholmului.

Draosu, 6 Sept. 1869.

Ioanu Iosifu,
(12—1) adm. prot.

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Sept. (6 Oct.) 1869.

Metalicele 5%	59	70	Act. de creditu	254	50
Imprumut. nat. 5%	68	80	Argintulu	120	15
Actiile de banca	717		Galbinulu	5	83

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 77. ANULU XVII.

Sabiiu, in 28 Septemvre (10 Oct.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

Partii'a boemo-cechica a reportatu cu ocasiunea alegeriloru supletórie la diet'a Boemiei victori'a decisiva. Foile oficióse se mângaiè cu aceea ca loru le a remasu câstigulu morale si victori'a contrariloru e o invingere a la Pyrrhus Invingerea amintita se dice de unii si de altii ca va produce o schimbare insemnata in sistemulu de gnvernare din imperiulu intregu. Ba in unele diuarie vedemu si afirmându-se, ca federalismulu are sa intre pre scen'a nóstra politica in scurtu tempu, Ceea ce ne intereséza pre noi mai multu inse este, ca ce câstigu potu avé românii din schimbarea ce o aru aduce federalismulu. Dupa cumu ni-lu inatisiéza presupunerile celoru ce lu dorescu: P a l a c k y (boemu) si S m o l k a (polonu), nu vedemu alt'a decâtu o federatiune de grupele urmatórie: Ungari'a (cu Transilvani'a si Croati'a) Boemi'a (cu Moravi'a) Galiti'a (cu Bucovin'a.) si Austri'a interióra. Din acestu prospectu, déca in adeveru s'aru realisá federalismulu si inca in modulu susu aratatu, nu vedemu alt'a decâtu o perdere mai multu, intielegemu a Bucovinei.

Moral'a politica din tóte aceste aru fi, ca in locu de a ne ocupá noi cu studiulu unei caderi a sistemului de fatia, despre care scimu câtu e de reu, va fi mai bine cá sa lasâmu sistemele in pace si sa ne facemu noi pre alu nostru, cu care sa ne aperâmu natiunalitatea si de relele provenite din dualismu si de cele din federalismu, precum si de cele din centralismu, déca cum-va ceriulu ne va aflá demni sa ne mai bmecuvente odata cu elu.

Unu evenementu mare avemu de inregistratu si adeca sosirea principelui de coróna prussianu, mercurea trecuta in Vien'a. Primirea mai ostentativa ce a avut'o principele nu mai lasa nici o indoiéla de relatiuni bune intre Austri'a si Prussi'a.

Cá sa ne putemu orientá in fati'a estui feliu de impregiurâri sa ne aducemu aminte ca relatiuni de aceste au esistatu intre puterile ceste dóue, si inca in mesura mai mare, si la 1864, cându se luptau impreuna contra Daniei in Schlesw g-Holstein si pentru aceea la anulu 1866 a pututu sa se intemple unulu din cele mai crâncene resbele intre densele cari, erau atâtu de amice mai inainte. Precum vedemu si din pres'a oficiósa cordialitatea de fatia, incâtu nu e o simpla eticheta, sta in legatura cu situatiunea din F r a n c i 'a. Se crede ca acolo, dupa mórtea imperatului de acum séu póte si pâna se afla elu in viétia, se va schimbá form'a regimului, si din regimu dinasticu se va preface iéra in regimu republicanu. „N. Frbl.“ inse afirma, ca nici impregiurarea acést'a din urma nu póte instrainá pre Austri'a de Franci'a, câci ceea póte trai bine si cu o Francia republicana si asiá apropiarea de Prussi'a nu are altu intielesu decâtu intarirea pâcei europene.

Corpurile legislative in Franci'a suntu convocate pre 29 Novembre.

Principele Carolu a sositu in 6 Oct n. in Parisu. In aceea-si dî avea sa fia primitu de imp. Napoleonu in St. Cloud la 2 óre dupa amédi.

In septamân'a trecuta, Mercuri s'a deschisu diet'a prussiana. Cuventulu de tronu e fâra colóre politica si se ocupa cu deficitulu, ce fu neevitabilu, si cu projectulu de unu regulamentu nou pentru districte.

Deschiderea cameriloru sassonice intemplate de curendu facu mai multa sensatiune, cu deosebire in cercurile nemtiesci. Regele Sassoniei dechiara in cuventulu de deschidere ca nu e aplecatu a merge mai departe cu concessiunile ce vatema autonomi'a regatului, ci va fi unu veghiatoriu aprigu alu drepturiloru statorite pentru federatiune si statele singuratece din federatiune.

Unele diuarie aducu scirea, ca pre baronulu de Werther lu va rechiamá guvernulu seu câtu de curendu dela Vien'a si lu va tramite ambasadoru la Parisu. Urmatoriulu lui in Vien'a va fi fostulu plenipotentiatu militariu in Petersburgu si adjutantu ad latus alu regelui din Prussi'a, colonelulu de S c h w e i n i t z. Se mai anuncia urmatórele schimbâri in corpulu diplomaticu alu Prussiei: Contele Solms-Sonnenwalde, carele pan'acum a fostu consiliariu primu de ambasada si agentu in Parisu, va devení solu in Darmstadt, si consiliariulu de legatiune d. de Wenzel, pâna acum in Darmstadt, va merge in asemenea cualitate la Hamburgu.

Articulii foiloru unguresci, cari vorbescu in contra Prussiei, suntu fórte neplacuti diuariului „Norrd. Allg. Ztg“ Diuariulu acest'a insa e destulu de diplomaticu, spre a nu intrá in polemica cu ungurii. Elu se nisuiesce in totu modulu a lingusî organeloru unguresci si crede in fine, ca „Pesti Napló“ e numai din caus'a aceea in contra Prussiei, pentru ca se teme, ca natiunalitatea ungurésca e amenintiata din partea Berlinului. „Alte motive, scrie „Nord. Allg. Ztg.“ pentru tienut'a momentana, cam neincredatóre, a foiei lui Deák fatia cu Germani'a nu putemu descoperí pre lânga silinti'a cea mai mare, si de aceea remanemu cu atât'a mai bucurosu pre lânga parerea nóstra cea de susu, cu câtu dupa parerea aceea nu póte fi vorba despre o neincredere a unguriloru câtra Prussi'a, ci din contra se esprima numai putien'a incredere, ce o au in starea presenta a Austriei.

Minunata logica! dice „N. Frd. bl.“ Pentru ca ungurii suntu in contra aliantiei prussiane si in contra absorbirei stateloru de Sudu, pentru aceea nu suntu cu neincredere câtra Prussi'a — ci câtra Austri'a.

Se scrie lui „Neuer Fr. Lloyd“ din Parisu, 29 Septembre; Oposetiunea nu intardia, de a trece preste tient'a armistitiului diplomaticu, ce se va incheiá póte intre Prussi'a, Austri'a si Russi'a, si de a se folosí de elu, numindu-lu inceputulu unei coalitiuni in contra Franciei, séu mai bine o isolare dejositóre si de impotantia a imperatului. Ea istorisesce cu placere aventurile de caletoria ale ministriloru Beust, Gortschakoff, Clarendon s. a. o. si afla de fórte probabilu, ca chiaru principele Metternich se aru fi alaturatu in privinti'a unei aliantie cu Franci'a la o parere, in urm'a cârei'a o atare alianti'a aru fi mai multu o faimósa „coalitiune cu unu cadavru.“ Da, oposetiunea intielege bine, ca Austri'a vrea se lase pre Prussi'a a-si esplicá pacea dupa placu, spre a nu stá ea isolata dupa mórtea lui Napoleonu séu dupa o resturnare de tronu in Franci'a.

Oposetiunea cere dejá deslusîre despre tienut'a Austriei si despre o aliantia fiitóre a celoru trei puteri nordice pre basea unei esplicatiuni a pâcei de Praga, vatamatóre pentru interesele Franciei. Ea afirma, ca cabinetulu Tuilerieloru a facutu Austriei destule servitii in Germani'a, Romani'a si Greci'a, spre a putea cere categorice deslusîri dela ea. Cabinetului de Tuilerie nui lipsesce alt'a decâtu dupa ce a fostu amagitu de Bismark se mai fia amagitu si de Beust.

In denumirea generalului Fleury pentru St. Petersburgu voru a vedé intarirea aceloru faime. Fleury, amicu fórte intimu alu imperatului, carele sta in favóre inalta si la Alessandru, sa aiba missiunea, de a lucrá in contra aliantiei, de va fi inca tempu, si déca i va succede acést'a sa caute a castigá chiaru neutralitatea Russiei in favórea Franciei.

In St. Cloud inse a fostu informati dejá prin Clarendon, ca apropiârile acelea ceru pre basea solidaritâtiei vechia a intereseloru conservative si dinastice, cu deosebire amenarea tuturoru cestiuniloru flagrante. Cabinetulu Tuilerieloru nu póte fâra sa se invoiésca cu acestea. Elu nici nu s'a indoitu nici odata, ca Prussi'a se va retiené dela ori-ce provocare in Germani'a de Sudu, si ca Russi'a deocamdata nu pofitesce erumperea cestiunei orientale. Nici prin evenemintele cele din urma din Baden nu s'a nelinisciitu de locu acestu cabinetu. Polemic'a dintre Berlinu si Vien'a ia fostu totu-déun'a neplacuta si incetarea ei nu póte sa-i fia decâtu placuta.

Si totusi apropierile acelea nu suntu de locu efectulu politicei de Tuilerii, a cârei influintia se marginesce vediendu cu ochii. Din punctu de vedere, natiunalu-francesu, nu se póte poftí alta, decâtu ca Austro-Ungari'a fâra de a parasí statusquo, sa-si castige tempulu trebuinciosu, in care sa se póta intarí prin pace si libertate spre a puté fi unu aliatu folositoriu alu natiunei francese, in cestiunile decidietórie. Cu acést'a insa i se taie imperialismului francesu tóta speranti'a de a mai impune cui-va prin tienut'a sea cea dubia. In neconsiderarea acést'a vrea sa-lu mai micsioreze inca si mai multu oposetiunea.

Se vobesce fórte multu de candidatur'a ducelui de Genu'a la tronulu Spaniei (nepotu alu lui Victoru Emanuelu). Se dice ca acest'a are prospectulu celu mai bunu de a reeesî intre toti candidatii. Victoru Emanuele inse ca capu alu familiei pretinde cá nepotulu seu sa fia alesu unanimu de curti, câci altfeliu nu va conceede sa primésca candidatur'a.

B r a s i o v u, 22 Sept.

Crediendu ca din alta parte ve va veni o corespundintia mai detaiata despre festivitatea dilei aniversare dela intemeiarea gimnasiului nostru, me restringu numai la unele date *) Dumineca in 21 Septemvre dupa datin'a de pâna acum, ca in duminec'a urmatória dupa diu'a patrónei gimnasiului St'a Sofia si fiicele ei, se celebrà servitiu ddiescu la biseric'a St. Nicolau, la care asistà junimea dela tóte scólele române de aici, cu corpulu ei profesorale in frunte si sub decursulu cârei se pomenira toti bine-facatorii institutelor nóstre de aici. Dupa terminarea acestui'a in biserica venindu junimea cu profesorii sei, eforii si alti crestini numerosi in gimnasiu, se sânti ap'a. Dupa acést'a rosti dlu conrectoru Dr. Ioanu Mesiot'a o cuventare acomodata impregiurâriloru din anulu acest'a.

Ne grabimu a impartasi publicului nostru urmatórea disertatiune a dlui directoru Ioanu D o r c 'a. Ea este unu opu carele trebuie cetitu de totu omulu cu simtiu de iubire câtra némulu omenescu. Ea cuprinde in sine punctulu celu mai de capetenia in educatiune.

Propunerea studiului religiunei in scólele popularie.

In scólele incepatóre si cu deosebire la scolarii din anulu intâiu si alu doilea se póte, ba este necesariu, cá materi'a, carea are sa se predea acestor'a din religiune sa se imparta in patru pârti:

1. Rugaciuni.
2. Sentintie (proverbe).
3. Instruirea intuitiva cu privire la religiune cunoscintie de Ddieu (din lucrurile naturei)
4. Istori'a biblica. Istorióre din testamentulu vechiu si nou. Cunoscintie de Ddieu si a vointiei sele cele sânte din cele descoperite in istori'a sânta.

Precum ca acestu rendu are a se observá la propunerea acestui studiu de mare insemnatate, si

*) Cu o cale puteai descrie tóta festivitatea, câci precum vedemu pâna acum inca nu s'au ivitu alta corespundintia. Red.

ca rugaciunea tiene loculu celu dintâiu se va vedé din cele urmatóre :

I. Rugaciunea.

Cu educatiunea religiósa-morala a copiiloru incepu dejá mamele. Acésta educatiune inca dela crescera copilului este insocita de iubirea de mama, déca din norocire este mama adeverata, sî déca se intereséza de crescerea buna a copilului ei. Condusa de trebuintiele copilului, le implinesce mai intâiu pre cele trupesci, cu cea mai mare ingrigire, insa totu in acelu tempu, pre cându ea nu póte influintiá sî asupr'a spiritului copilului, nutresce in peptu-si atari dorintie, sî rugaciuni ferbinti se inaltia din anim'a ei câtra ceriu pentru elu (copilu). Diu'a botezului, alegerea numelui, ducerea lui la biserica, cu ocasiunea acést'a, suntu dîle dîcu, in care ea aduce jertfe lui Ddieu insocite cu cele mai vii rugaciuni, jertfe de multiamire, jertfe de rugaciune pentru copilulu ei.

Déca dara o mama inca dela nascere e insufletita de atari dorintie pentru fetulu ei, cu câtu mai vertosu se va silí a influintiá cu esemple bune cu esemple morale asupr'a lui dupa ce acest'a va ajunge in o versta mai inaintata, adeca cându incepu a se desvoltá incâtu-va sî puterile lui spirituali, astfeliu vedemu, ca indata ce incepu copiii a puté vorbí sî ei câtu de câtu, incepe mam'a a se rugá cu ei lui Ddieu, ii invétia a face sânt'a cruce a rostí câte-va cuvinte, bine séu reu, din vre-o rugaciune sî are o bucuria nespusa, cându aude, ca copilulu ei este in stare a dondaní unele cuvinte dupa ea. Dara trebuie sa scimu, ca tóte acestea le face o mama, carea singura e petrunsa de principiele cele bune ale credintiei cei adeverate, o mama petrunsa de amórea câtra fiiulu ei, iéra nu o astfeliu de mama, carea robita de placerile lumesci indata dupa nascere 'si incredintiéza odorulu ei celu mai scumpu unei femei streine, fâra de a se interesá mai departe de elu. Atari mame nu merita a purtá numele de mama, câci nu intielege cuvintele mantuitoriului nostru Iisusu Christosu, carele dice : „lasati pruncii sa vina la mine, ca unor'a cá acestor'a este imperati'a ceriului“ sî „cine supera pre vre-unulu din acesti mici ai mei, mai bine i-aru fi lui déca etc.“

Norocirea de a avé o astfeliu de mama adeverata e recunoscuta de câtra toti intieleptii, sî pedagogii tuturoru vécuriloru vorbescu in scrierile loru despre insemnatatea educatiunei celei dintâiu asupr'a copiiloru primita dela mame.

Din acestea se vede dara, ca e de mare insemnatate, cá mam'a sa se róge pentru copilulu ei, sî cându va fi acest'a in stare, cu elu, lui Ddieu. Acést'a se póte vedé sî din scrierile eruditului Negele, carele vorbesce despre educatiunea religiósa-morala, cam astfeliu : „E unu ce cu totulu placutu, cându o mama iubindu-si adórme pre iubitulu ei copilu insocitu de o rugaciune câtra Ddieu, petrunsa fiindu de acea credintia, ca angerulu paditoriu veghiéza asupr'a lui, numai putienu placutu este, insa cându vedemu pre unu copilasiu micutiu , ca nu-si parasesce nici odata asternutulu seu, séu se pune in elu fâra a se fi rugatu acelui parinte cerescu despre care ia istorisitu mam'a sea la atâtea ocasiuni. Suntu insa ómeni sî de acei'a, cari credu ca rugaciunea e pré de tempuria inca in anii cei crudi ai copilului, sî ca mai intâiu sa se desvólte puterile intelectuale sî apoi sa se incépa cu educatiunea religiósa-morala ; astfeliu de ómeni, insa au o parere cu totulu gresîta, câci de-sî e adeveratu, ca copilulu in etatea aceea cruda intielege pré putienu séu nimic'a din ceea ce dîce, totusi atât'a scie, ca elu atunci cându se róga vorbesce cu tatalu lui celu bunu, carele este in ceriuri, cu tatalu tuturoru. Eata dara ca pre nesciute s'a desvoltatu in elu unu procentu din aplicarea religiósa morala. Mai departe e in genere cunoscutu, ca acel'a, care voiesce a se rugá cu copiii sei, cându voru ajunge la pricepere, acel'a séu incepe pré târdîu séu nu incepe de locu. Rugaciunea e mijloculu celu mai puternicu pentru de a intarí credinti'a in omu. Rugaciunea 'lu pune pre omu in relatiune mai intima mai aprópe de Ddieu, ea este o conversatiune a unui copilu cu parintele seu celu iubitu. Pentru ce dara unu copilu sa nu póta conversá cu acést'a inca din fraged'a sea copilaria ? Pentru ce sa nu incépa a-lu cunósce pre acest'a totu odata cu parintele seu celu pamentescu ?

Renumitulu pedagogu germanu Kellner in opulu seu intitulatu : „Pedagogi'a scólei populare“, in aforisma dîce : „Ceea ce este ochiului lumin'a, aceea este animei omului rugaciunea, sî ómenii cu fric'a lui Ddieu o anumitu cu totu dreptulu o respiratiune a sufletului“. Ferice de invetiatoriulu acel'a carele scie sa-si crésca pre elevii sei in principiulu acest'a, sî carele ii invétia a se rugá, câci prin acést'a i apropie pre nesciute de fiinti'a aceea mare spre care trebuie sa nisuimu cu totii, precum nesuiesce o flóre câtra lumin'a sórelui. Aru fi cu totulu tristu lucru ba chiaru absurdu, cá unu copilu sa nu auda pâna in alu siésele anu alu etâtiei sele nimic'a despre Ddieu sî despre mantuitoriulu seu ; puterile trupesci aru fi dejá desvoltate incâtu-va, pre cându cele spirituale nu aru fi nici desceptate. Urméza dara din tóte cele espuse pâna ací, ca temeiulu educatiunei religióse trebuie pusu inca din cas'a parintésca de câtra mame, sî cá invetiatoriulu la inceputulu anului scolariu, sa caute, cá sa nu intrerumpa cu novitii sei firulu acel'a pre carele acesti'a lu au la inceputu inca de acasa dela mamele loru. Elu trebuie sa-si aduca aminte, ca de ací inainte are elu sa suplinésca pre parinti cu deosebire pre mamele loru, are elu sa continueze ceea ce acelea numai a inceputu, are in fine elu sa puna o basa solidaria la crescerea religiósa-morala a eleviloru sei. Sî pentru cá sa-si póta ajunge acestu scopu nobilu, atunci unu invetiatoriu petrunsu de chiamarea sî datori'a sea, indata, ce primesce pre incepatorii sei in scóla pre cari i vede ca i se infatisiéza ori sî cum cu óresi care sfiala, a câroru nume, a câroru crescere, natura inca nu le cunósce se va nesuí a se informá despre acestea sî a-i dá educatiunei elevului o directiune basata pre principii pedagogice, insa in legatura strinsa cu ceea ce a primitu dejá din cas'a parintésca.

In fine unu invetiatoriu conscientiosu va nutrí in diu'a cea dintâiu a anului scolasticu in peptulu seu totu atâtea simtieminte nobile sî bine-voitórie câtra elevii sei, pre care le-a nutritu o mama adeverata la nascerea, la diu'a botezului si de ací inainte pentru fetulu ei ; va se dîca elu se va rugá sî pentru sine, cá acestu parinte atotu putinte sa-lu intarésca de a-si puté implini gréu'a dara nobil'a sea missiune.

Dupa ce va fi urmatu invetiatoriulu astfeliu, cá sî o mama adeverata, adeca dupa ce s'a rugatu mai intáiu pentru cei incredintiati lui, continua dupa esemplele mameloru bune educatiunea sea religiósa-morala rugându-se cu ei sî in feliulu acest'a i conduce la ordine buna de a se rugá sî ei de sine.

Vine acum intrebarea, ca cu care rugaciune trebuie sa incépa unu invetiatoriu mai intâiu ? Acésta intrebare credu, ca nu ne este grea de respunsu nici unui'a dintre noi, ba potu dîce, ca nu intrerupemu de locu educatiunea de acasa, incependu cu rugaciunea domnésea, „Tatalu nostru“, câci acést'a este rugaciunea cea mai usitata sî potu sa afirmu cu siguritate, ca putieni elevi incepatori voru fi cari, sa nu scie rugaciunea acést'a, de cându a intratu in scóla, déca sî nu intr'unu chipu sistematicu dara celu putienu mechanice ; sî tocmai acést'a este chiamarea unui invetiatoriu sî a scólei sele, cá ceea ce a invetiatu elevii sei acasa fâra de a pricepe ceea ce dîcu acumu sa invetie a sî pricepe, spre care finitu rogaciunea acést'a aru avé a se propune, dupa parerea mea camu in chipulu urmatoriu :

Rugaciunea domnésca (Tatalu nostru.)

Sa ne inchipuimu ca partea cea mai mare dintre elevii incepetori cunoscu séu sciu celu pucinu o parte din rogaciunea domnésca.

Datoriti'a invetiatoriului pentru de a ajnnge la scopulu doritu este acum intreitu.

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(*Reprod. dupa „Tr. Carp.“*)

(Urmare.)

Fia bine-cuventati, pre câtu voru mai trâí acestoru ruine, acei români cari au avutu ide'a in tempulu delimitârei locuriloru celoru esîti din servagiu prin actulu dela 2 Maiu ; fia bine-cuventati acei români ce au pusu urechia ascultatória la tîpetele mele desperate, in acea epoca, pentru ruinele din Resc'a, ruinele din Celeiu sî ruinele dela Turnulu lui Severinu. Aceste centruri mari, ale gloriei strabuniloru nostri ; aceste tarie, in cari se mai contienu acte sî documente de nobilitatea drepturile sî meritele patriei nóstre, s'au sustrasu ravagiului, sî nici mân'a profana a destructorului nu le va mai atacá, nici plugulu nu va mai trece preste densele, pâna cându mijlóce materiali, voru permite unui guvernu cá acest'a, unui ministru alu instructiunei publice cá d-ta, dle ministru, sa faca sapaturi serióse spre descoperire sî conservare, iéra nu spre amestecu sî spre distrugere, sapaturi cá acestea, urmate dupa esigentiele sciintiei, sî pre cari, permite-mi, dle ministru sa o dîcu, nu le-amu pututu efectuá decâtu numai atunci cându in capulu ministeriului instructiunei publice s'au aflatu ministri a câroru capacitate i-a facutu sa fia convinsi ca numai sciinti'a póte face istori'a unei tieri ; sî o tiéra fâra istoria, aiba ea câte merite, nu póte servi decâtu traficului, cá materia din care se scóte bani.

Ruinele Greciei, au datu viétia Greciei ; istori'a nóstra ne póte conservá numai, ne póte animá contra elementeloru ce se scolu din tóte pârtile asupr'a natiunalitâtiloru nóstre.

Amu gasitu multe obiecte, in mormintele ce amu sapatu, sî la câte-va cercâri ce amu facutu in cetate, sî mai cu séma pre la móra, vre-o 7—8 lampióne intregi, in diferite forme sî de diferite marimi ; câte-va urcióre intregi ; dóue fragmente de marmura, unulu representându un quadrigiu sî altulu o alta grupa ; o oglinda de argintu cu Psiché sî Zefiru sî unu Amoru in dosu, lucrare artistica sî multe alte obiecte, stricate din nesciinti'a sî neindemanarea sapatoriloru.

Ací se gasescu monete din mai multe epoce. Mai cu séma insa dela Septimu Severu pâna la Aurelianu, sî dela Constantinu pâna la Honoriu. Ací amu adunatu multe monete de pre la sateni. Vediendu ca in intrulu cetâtiei a sapá neregulatu, fâra planu fipsatu, este perdere de tempu, m'amu pusu sa cautu sarcofage sî amu gasitu dóue dintre cari unulu iérasi totu umblatu sî altulu in totu intregulu seu.

Pâna a nu descrie pre acestu alu doile sacrofagiu importante trebuie sa observu ca românii aveau obiceiu, de cele mai multe ori, sa-si ingrópe mortii afara din cetate ; sî cei mai avuti se intreceau in lucsulu mormînteloru, sacrofagieloru, monumenteloru sî mausoleeloru, cari serveau sî dreptu infrumsetiare la intrârile in cetâti.

Alu doilea trebuie sa observu ca numele genericu de sacrofage, ce dâmu astadi tronuriloru sî mormînteloru de piétra este necesactu, pentru ca sacrofagiu s'a dîsu de câtra greci unoru tronuri numai, facute dintr'o piétra ce se dîce ca se gasea la Corynthu, sî care aru fi avutu proprietatea a consumá sî a absórbe, numai in patru-dieci de dîle, corpulu ce se depunea in trensele. Déca dara sacrofagiulu precum o indica sî definitiunea vorbei, avé proprietatea a consumá in patru-dieci de dîle corpulu ce i se depunea, unu tronu de piétra, care sonserva dóue mii de ani corpulu ce i s'a incredintiatu, s'aru puté numí mai esactu sarcofilactu, decâtu sacrofagiu.

Sa nu me intindu insa in definitiuni de vorbe, sî sa dîcu sî eu cá tóta lumea, precum nu diceau românii insa, la tóte tronurile sî mormintele de piétra : sacrofagiu.

De-a stâng'a drumului romanu, la intrarea in cetatea Antin'a, in aceeasi dispositiune, cá sî celu de sub tinda dela Celeiu, cu totu latulu spre drumu, in grâdin'a unui saracu saténu, pre care l'amu despagubitu prin buna invoiéla cá sa me lase sa sapu, la adencime numai de o jumetate metru, amu datu de sarcofagiu. Amu facutu siantiu largu in giurulu lui cá sa se póta umblá cu inlesnire pâna mai josu de basa ; amu radicatu totu pamentulu de pre capacu, cu ascutisiuri de lemne sî cu mânile, pentru cá sa nu se sgârie de vre-unu instrumentu de feru ; l'amu maturatu sî l'amu spalatu de tóte pârtile sî amu vediutu aceeasi forma identica cu celu dela Celeiu, ce-va mai scurtu numai.

Doi mesteri tîgani, cu daltele sî ciocanele loru, erau ací. S'a pusu unulu la unu capatiiu alu sarcofagiului, altulu la cel'a-laltu, sî, prin sistem'a ce amu adoptatu, s'au scosu intâiu plumburile, apoi scóbele de feru. La curatirea cimentului din giurulu capacului mi s'a anunciatu nenorocirea ce mare, furnicile, aceste destructóre implacabili ale interio-

a) cá fiecare incepetoriu sa invetie câtu mai curendu acésta rogatiune b) cá sa invetie totu deodata a sî intielege incâtu se póte pretinde dela etatea loru, iér' c) cá in consunantia cu punctulu adeca, potrivitu cu intielesulu sa fie rostirea, cá cu atâtu mai tare sa corespundia sublimitâtiei sele, prin urmare sa se rostésca cu o intonare adeverata, raru sî precisu. Pre lânga tóte acestea trebue facuti atenti la o pusetura seriósa, la insemnarea cu sânt'a cruce sî in fine cá in tóta decurgerea rogaciunei sa stea cu palmele incrucisiate sî cu cantatur'a spre ceriu. Tóte acestea, precum sî insemnatatea loru trebnie esp icata eleviloru mai 'nainte de a incepe cu rogaciunea insa-si. — Pentru cá unu invetiatoriu sa-si ajunga scopulu acest'a nobilu mai cu usiurintia, sa róga cu incepatorii sei in septemânile cele de intâiu numai acésta rugaciune inainte sî dupa scóla sî adeca mai intâiu o dîce invetiatoriulu singuru, raru sî la intielesu, spunendu-le ca sî ei totu asemenea sa se róge. Acésta procedura mai cu deosebire, domniloru, trebue sa o observâmu pentru ca, precum Ve-ti fi esperiatu sî D-Vóstra, elevii nostri nu dîcu nici o rogaciune cum se cuvine, nici unulu, ci totu cu erori; acést'a inse nu li o putemu ascrie loru, ci parintiloru, despre care cu durere trebue sa mârturisimu, ca nici densii nu le sciu fâra de a face mari erori; deci dara datori'a invetiatoriului este, cá sa se silésca de a delaturá acele erori intrate prin usu mai in tóte rogaciunile dar' apoi cu deosebire in rogaciunea domnésca. Unu invetiatoriu trebue asiá dara cá totu pre basea de acasa sa cladésca, dar' sa sî indrepte unde nu i se pare cladirea buna. Ferice de acelu invetiatoriu, carele singuru s'a bucuratu de o educatiune buna sî adeverata, pentru ca acel'a nu va aflá nici o greutate in acést'a, urmându esemplele unei mame bune sî a unui tata adeveratu, suplinindu in fine loculu unoru parinti adeverati in launtrulu scólei sele; ferice de acelu invetiatoriu in a cârui sufletu s'au inradacinatu credinti'a cea viua, acelu simtiementu nobilu de a se rogá insu-si totudéun'a. Cu unu atare invetiatoriu invatia sî elevii mai usioru de a se rogá, pre lânga unu atare invetiatoriu se strângu copiii plini de incredere, urmându esempleloru lui lasându-se a-i povatiuí spre ce e bunu nobilu sî frumosu; ferice insa sî de acelu invetiatoriu, carele inaintea sea are atari scolari, carii asculta cu placere de povetiele invetiatoriului seu, cari suntu deprinsi din casele parintiloru a urmà dupa esemplele celoru mai mari, carii in fine gusta acasa o adeverata educatiune stându totudéun'a sub priveghiarea parintiloru sei, iér' nu umblându câtu e drag'a de dî fâra nici unu capetâiu pre strate, sî in locu de a dá onórea cuvenita celoru mai betrâni de câtu ei, arunca cu petri intr'ânsii.

Adeveratii parinti, inca mai nainte de a-si trimite copii la scóla le spunu la diferite ocasiuni despre tatalu celu ceresc alu tuturoru ómeniloru, va sa dîca, ei prin acésta procedura, incepu dejá esplicarea rugaciunei rugaciuniloru, séu i pregatescu celu pucinu spre acést'a. In legatura cu acést'a va urmá sî invetiatoriulu luându mai anteiu chiemarea, dupa aceea pre tóta dîu'a le esplica câte o cerere, insa câtu se póte in limbagiulu loru celu copilarescu. Sî in fine le esplica tóta rugaciunea ceea ce se póte face pre lânga o silintia neobosita a invetiatoriului in unu timpu cam de 3 septemâni, pertractându cam astfeliu:

Tatâlu nostru carele esci in ceriuri. D-dieu este tatalu. Elu ti este tie tata sî tie; elu este tatalu fiecârui'a dintre voi; elu este tatalu tuturoru ómeniloru acelor'a, pre cari îi cunósceti voi sî pre cari îi a-ti vediutu voi vre-odata; dar mai suntu ómeni multi-multi pre cari voi inca nu-i a-ti vediutu.

D-dieu le este sî acelor'a tata. D-dieu este tatalu tuturoru ómeniloru din tóta lumea, pentru ca elu ne-a facutu pre noi pre toti, elu ne tiene pre noi pre toti sî pre cei-lalti ómeni, elu ne da nóue bucate sa mancâmu; elu ne da haine sa ne imbracâmu; elu ne da nóue totu ce ne trebuesce.

Dar voi putérea-ti sa lucrati sî ve a-ti puté câscigá de mâncare? Cine ve tiene pre voi dara?

Dar parintii nostri de unde au acelea? Dar déca D-dieu nu va face sa plóua, — sî sa fie sóre sî caldura, candu trebue — s'aru face bucatele? sî averear parintii vostri ce sa ve dee de mancare? Spuneti-mi care e tatalu celu mai mare celu de pre pamentu — Asiá dragii mei D-dieu e tatalu celu mai mare; elu este tatalu la toti ómenii; de aceea sî dîcu toti ómenii tatalu nostru. —

Lectiunea prima, care are sa li se mai repeteze de vre-o dóue ori sî in fine intrebata.

„Carele esci in ceriuri“ D-dieu tatalu este in ceriuri sî in totu loculu. Ceriulu este loculu acel'a unde nu suntu pecate. Ceriulu este loculu acel'a unde nimenea nu gresiesce. Ceriulu este acelu locu, unde nu suntu dureri nici alte patimi. Ceriulu este loculu acel'a unde tóte suntu desaversîte (perfecte), bune, frumóse sî vecinice.

Ceriulu este loculu acel'a unde locuesce D-dieu tatalu, unde imperatiesce domnulu nostru Iisusu Christosu fiiulu lui D-dieu, carele ne a invetiatu pre noi rugaciunea acést'a, „tatalu nostru“ Ceriulu este loculu acel'a unde suntu toti angerii lui D-dieu sî ómenii cei sânti. Totu in ceriu este sî angerulu teu celu paditoriu sî alu fiecârui'a.

Sî voi iubitii mei, déca ve-ti fi buni sî ascultatori, déca nu ve-ti face rele, sî voi dupa ce ve-ti murí (odata) pentru ca totu omulu trebue sa móra odata, ve-ti merge acolo in ceriu cu toti copiii cei buni. — Acolo in ceriu apoi 'si gasescu cei buni, iéra-si pre parintii sî pre mosii loru. O ce bucurie e pentru ei atunci acolo in ceriu la D-dieu — Multiamimuti tie dómne Iisuse Christóse fiiulu lui D-dieu, carele te ai pogoritu din ceriu ací pre pamentu sî ne ai adusu vestea aceea buna — Multiamimu-ti tie dómne Iisuse Christóse carele iéra-si te-ai inaltiatu la ceriu cá sa ne gatesci sî nóue acolo lacasiuri vecinice.

A dóu'a lectiune, carea iéra-si trebue repetíta de vr'o dóue ori, sî apoi pertractata prin intrebâri potrivite.

„Sântiésca-se numele teu.“ Numele lui D-dieu sî numele lui Iisusu Christosu sa-lu portati in mare respectu — numele lui Iisusu Christosu sa-lu rostiti numai atunci, cându ve rogati sî cându gânditi la D-dieu. Numele cele mai mari ale lui D-dieu tatalu, fiiului sî duchului sântu sa le rostiti 'nainte sî dupa rugaciuni cându ve faceti semnulu crucei. D-dieu este sântu; elu se bucura numai de ce este bunu, sî se supera pre totu ce e reu. — Sî voi sî toti ómenii, carii suntu fiii lui D-dieu, sa faca totu numai lucruri bune; sî sa ve feriti cu totii de ce este reu. — Déca veti face asiá, sî déca ve-ti rostí numele lui D-dieu numai la rugaciune sî ve veti ferí de pecate; atunci santiti numele lui D-dieu prin purtarea vóstra cea buna sî frumósa. — Ómenii cei rei, ómenii acei'a carii injura sî vorbescu vorbe urîte, acei'a necinstescu numele lui D-dieu. — Noi nu voimu sa facemu astfeliu, cá sa nu necinstimu numele lui D-dieu sî sa nu-lu superâmu, câci elu este parintele nostru celu bunu.

A trei'a lectiune, la care are a se urmá cá sî mai 'nainte — (urméza in incuragiare sî admonitiune in tóte).

„Vie imperatí'a ta.“ D-dieu tatalu nostru celu din ceriu nea trimisu nóue pre fiiulu seu Iisusu Christosu aici pre pamentu, carele ne a invetiatu pre noi tóte lucrurile bune. Elu ne a spusu tóte câte doresce D-dieu, cá sa facemu, cá sa faca toti ómenii. Elu ne a invetiatu sî a facutu multu pentru noi ómenii, cá ací pre pamentu sa putemu fi buni si norociti, iér' dupa mórtea nóstra sa potemu merge in ceriu; numai trebue sa ascultâmu de ceea ce a invetiatu Iis. Christosu. Voi inca cunósceti, ce e bunu sî ce nu e bunu adeca, ce e reu. D-dieu voesce, cá voi sa faceti numai ce sciti ca e bine sî sa nu faceti ce e reu. — Sa ve rogati, sa invetiati bine sa ascultati pre parintii vostri sî pre cei mai mari de câtu voi, asiá este, ca acestea vi se spunu sî vóue ca suntu bune? Insa sî lui D-dieu i placu acestea tóte, de aceea nu trebue sa fiti neascultatori, lenesi sî mîncinosi, câci atunci superati pre D-dieu. — Mai departe cându diceti voi „Vie imperatí'a ta, atunci voi singuri ve promiteti (fagaduiti) lui D-dieu, ca veti face ce e bunu sî veti fugí de reu — asiá dara, déca nu veti face asiá, atunci remaneti mîncinosi sî ómenii mîncinosi nu

---

relui sarcofagieloru; ele 'si facuse locu printre cimentu sî esiau dróie pre dóue puncturi, spariate, cu ouele in gura.

Amu radicatu capalu celu greu cu funie, cu lemne sî cu mânile, sî l'amu datu pre jumetate delaturi, cá sa potu cautá in intru. Acest'a fiindu resuflatu, profumulu deliciosu, care s'a eshalatu din celu dintâiu dela Celeiu, nu mai erá; dara unu fenomenu estraordinariu m'a surprinsu: acoperitu usioru sî pre alocurea de pamentulu celu cafeniu alu cadavreloru, scosu de furnici negresîtu, deasupr'a se vedea mai intregu capaculu cosciugului de lemnu, fórte frumosu, lucratu intr'o timplaria strania.

Amu datu afara, cu multa ingrigire, pamentulu de d'asupr'a, sî amu radicatu acestu capacu dreptu, despicatu in dóue. Aceea-si dispositiune a corpului: capulu la média-nópte, piciórele la média-dî, ca sî in cel'a-laltu! Nici o frundia de dafini; diferite tieseture topite: abiá desemnulu loru se distingea. Amu inceputu catarea iéra-si dela picióre; nici unu urcioru; o sticla, care a servitu de lacrimaru, sdrobita, tâlpele de pluta dela picióre mutate dela loculu loru, de câtra furnice negresîtu, sî trase d'asupr'a. Amu observatu ósele pâna la midilocu sî mi s'au parutu de femea: unu anelu micu negru m'a incredintiatu sî mai multu ca este asiá; unu lântisioru sî unu cercelu de âuru 'mi au confirmatu ca a fostu femea; sî cearcanulu gurei, câti-va dinti stricati, au constatatu ca a fostu o femea in versta, nu insa betrâna.

Nici la acést'a nu s'a conservatu nimic'a din perulu ei, nici din vestmintele ei; déra amu gasitu acum diferite objecte ce n'amu gasitu nici in celu d'anteiu, nici in altele mai nainte. Iéta ce amu gasitu: anteiu capaculu cosciugului de o frumsetia rara sî conservare miraculósa, cu tóte bronzurile pre la inchiaieture in numeru de 12, sî cu brósca cu chiâia intr'însa, diferite belciuge de bronzu in giurulu capacului; sî dîcu miraculósa, pentru ca, dupa cinci monete de bronzu pre cari le amu gasitu in mormentu, — dintre cari cea mai nóua era a lui Caracala, aretându puterea tribunitiale pentru a 16-a óra, imperatu pentru a patr'a óra, cari acestea combinate ne dau anulu Romei 966, iéra alu Mântuirii 213, adica vechime de un'a-miie siesesute sî eincidieci sî siese ani, — este miraculosu lucru sa se pastreze unu lemnu subtíre, in asiá stare. Alu doilea, amu gasitu unu briceagu inchisu, cu plaselele in form'a unui picioru micu de capra. Alu treilea, amu gasitu dóue zaruri de chihlibaru. Alu patrulea, amu gasitu caramida care a servitu de sapunu la spelarea corpului Alu cincela, amu gasitu unu acu lungu de fildesiu cu o forma eleganta, care i a tienutu perulu. Alu sieselea, amu gasitu unu fusu de fildesiu, cu parsnelulu de chihlibaru. Alu sieptelea, amu gasitu o basicutia subtire care a pututu servî, credu, dreptu medalionu, de auru. Alu optulea, unu cercelu de auru fâra nici o pétra; parechia lui, déca va fi avutu parechia n'amu putut'o gasí. Alu nóuelea, amu gasitu unu lântisioru de auru, care se vede ca aru fi avutu sî mârgaritare, déra acestea n'au pututu resistá. Alu diecelea, amu gasitu unu colanu, séu o braciara, câci este fórte decompusa, a fostu fórte finu lucrata,— este sdrumicatu cu totulu; nu este de auru, déra incarcatu de mârgaritare, tóte stricate. Alu unsprediecelea cinci monete de bronzu: un'a bronzu mare, Septim Sever. reverulu; ADVENTI AUG. FELISSIMO S. C. — Sever in haina militara, calare spre drépt'a, radicându mân'a drépta; — variatiune a nr. 477 din Cohen; batuta la anulu Mântuirii 196; — alte trei bronzu de midilocu, fórte fruste, Faustin'a juna sî Juli'a Dómna, sî un'a bronzu micu fórte, cu reversulu ce amu indicatu. Alu dóuesprediecelea, o mica turta de faina alba, redusa pâna la transparentu. Alu treispre-diecelea, amu gasitu unu peptene care se vede ca a fostu fórte delicatu lucratu, déra l'amu gasitu sdrumicatu cu desaversîre. Alu patruspre-diecelea, amu gasitu unu objectu ciudatu: unu sulu ca de 12 centimetre pre care suntu petrecute rotitie de chihlibaru strinse un'a de alt'a, avendu la amendóue capetiiele câte o róta mai mare, totu de chihlibaru. Fost'a unu mossoru? Tóte aceste chihlibare suntu, dupa ceea ce cunóscemu astadi, chihlibaru de Buzeu. Alu cincispre-diecelea, amu gasitu mai multe objecte diferite sfaramate séu topite, despre cari nu-mi potu da séma. Sî, în fine, alu siesespre-diecelea, amu gasitu unu anelu negru fórte frumosu, de o compositiune despre care iéra-si nu'mi potu da séma.

Nici in acestu mormentu nimic'a care sa indice numele mórtei. Putemu afirmá numai ca a fostu o femea in vârsta de midilocu, apartienendu unei case avute, sî care urméza sa se fi ingropatu in anulu dela Christosu 213.

Tóte acestea s'au facutu in 6 óre de Dumineca, incependu dela 10 sî lucrându pâna 4; s'a datu ómeniloru de beutu in abundentia, bacsisiuri la fie-care, care a gasitu celu mai micu objectu.

(Va urmá.)

suntu ómeni cinstiti. Sî voi déca veli face asiá, atunci D-dieu ve iubesce sî ve da minte sî sanatate, cá totudé-un'a sa puteti face lucrurile bune.

A patr'a lectiune, ací dupa lectiunea cererei acestei'a se póte face o repetîre a tuturoru celoru mai nainte pertractate.

Astfeliu domniloru se póte continuá sî pertractá sî cu alte rugaciuni, cá elevii incepetori, cu atâtu mai vertosu sa se petrunda de insemnatatea loru sî sa afle totu deodata sî placere la invetiarea (acestor'a), câci scimu, ca invetiarea mechanice obosesce numai pre elevu.

(Va urmá.)

Romani'a.

Depesia din Brussel'a, 2 Octobre — ne anuncia ca inaltimea sea domnulu a sositu ieri, la 2 óre dupa amédi, la Brussel'a sî a fostu primitu la gara de A. LL. regali comitele sî comites'a de Flandr'a, cari i-au oferitu ospitalitate in palatulu loru. Majestatea Sea regele, dupa ce a tramisu pre adjutantulu seu, generalulu Guillaume, a se pune la dispositiunea principelui, câtu tempu va locuí ací, a venitu la I. S. de l'a visitatu câtra 5 óre. I. S. domnulu, dupa ce a facutu indata M. S. regelui contr'a-visita, s'a dusu la 6 óre sî jumetate la castelu cu suit'a sea, spre a luá parte la prândiulu ce i s'a oferitu de câtra M. S. Regele.

Onorile date I. S. au fostu insocite de cea mai franca cordialitate sî de efectiunea cea mai sincera pentru suveranulu nostru. M. S. regele, care amaná-se plecarea sea in Ardene, nu pentru altu ceva decâtu cá se ureze buna-venire principelui Carolu, a plecatu adî diminétia.

Domnulu va prândî astadi cu suit'a sea la comitele de Flandr'a, sî va plecá sér'a la Bade-Baden.

Inaltîmea Sea Domnulu doriá a merge la Londra, spre a face o visita Majestâtii Sele Reginei Marei Britaniei sî ai esprime din viu graiu simtimintele de recunoscintia sî de devotamentu ale poporului românu pentru Majestatea Sea. In privire ansa ca regin'a se aflá in Scotia, unde de multu hotarise a nu primí visite, Inaltîmea Sea din Bruc-sele a tramisu la Londonu pre ministrulu seu, d. Basile Boerescu, cu o scrisóre autografa câtra Regina, sî cu missiune de a esprime guvernului Majestâtii Sele simtimintele poporului românu pentru acésta inalta putere garanta. (Monitorulu.)

Baden, 3 Octombre. I. S. domnulu a sositu ací eri la 4 óre dupa prândiu. A fostu primitu câtra sér'a de MM. LL. regele sî regin'a Prussiei. Adi diminétia, principele a facutu iéra visita regelui cum sî A. S. R. marelui duce de Baden sî le-a presintatu persónele cari compunu suit'a sea.

I. S. a primitu chiaru acum o scrisóre autografa dela imperatorele Napoleonu prin care M. S. face cunoscutu I. S. ca va remané inca câte-va dîle la St.-Cloudu si ca va fi incântatu d'a primí pre suveranulu nostru intr'acésta resiedinti'a.

Principele va plecá prin urmare mâne séra câtra Parisu. (vedi la Ev. pol.)

Varietâti.

*** Imperatés'a Eugeni'a desbarca in 2 Oct. la 6 óre sér'a dupa naia „Aigle“ sî veni cu suit'a sea pre dóue gondele pompóse in Veneti'a. Unu publicu imensu o salutá redicându palariele sî strigându evivate entusiastice. Imperatés'a, precum sî suit'a sea erá imbracata in vestiminte simple de drumu. Dupa ce se primbla putienu privindu unele insemnatâti se retrase iéra-si pre nai'a „Aigle.“ Dupa ce intunecà se mai iví pre balconulu palatulu regale spre a privî iluminatiunea. La 10 óre iéra-si se retrase pre naia intre strigate entusiastice ale multimei. La mediulu noptii sosì sî regele Italiei cu suit'a sea in palatulu regale, venindu din Florenti'a, spre a salutá pre imparatés'a. Fu salutatu de multimea, ce-lu asteptá prin strigate indelungate de eviva sî a trebuitu sa se arete de trei ori pre balconu.

*** Ordre de bataille a ministeriului pentru apararea tierei, spune garnisónele celoru 82 bataliuni de garde (honvedi) a armatei ung. de garde. In Transilvani'a voru fi urmatórele garnisóne: Oresti'a, Alb'a-Iuli'a, Sabiiu, Agnit'a, Brasiovu, Kézdi-Vásárhely, Elisabetopole, Csikszereda, M. Vasarhely, Reginu, Aiudu, Clusiu, Naseudu sî Deju.

*** Comitetulu reuniunei industriali a cetatieniloru din Sabiiu a indreptatu o petitiune câtra ministeriulu r. ung. pentru lucrâri publice sî comunicatiuni, in carea arata folosulu drumuriloru preste totu sî in specie folosulu drumului prin Turnu rosiu pentru industria, negotiu sî comunicatiune nunumai a Sabiiului, ci a pârti sudvestice intregi a tierei, precum sî neputintia de a se sustiené acestu drumu cu spesele municipiului sî ale scaunului sî róga pre ministeriu, cá sa sustiena sî mai departe pre spesele statului asestu drumu, deóre ce platindu dâri enorme sî tragendu statulu unu venitu frumosu din vam'a turnului rosiu, cererea acést'a nu e nedrépta.

In alta petitiune câtra ministeriulu de agricultura, industria sî negotiu lu róga pre acest'a, cá sa intrevina la ministeriulu de comunicatiune pentru sustienerea acelui drumu, fiindu negotiulu sî industri'a, cari stau acum'a in flóre, amenintiate sî periclitate prin parasirea drumului. —

*** Restauratiunile comunali audîmu ca se voru face in Scaunulu Sabiiului sî Sabiiu in decursulu lunei acestei (Oct. n. 20. 22). Pre 20 Oct. n. ni se spune suntu ordinate restauratiunile in comunele: Boiti'a, Bungardu, Sadu, Avrigu, Bradu, Cristianu, Gurariului, Amnasiu, Cisnadi'a, Cacova, Cisnadiór'a, Turnisioru, Orlatu, Poplac'a, Porcesti, Racoviti'a, Resinari, Rusciori, Schelimberu, Siur'a mica, Talmaciu, Talmacelu, Dai'a sî Valea. Celelalte 17 comune sî Sabiiulu inca nu se scie cându sî voru restaurá representantiele comunali, se vorbesce ca in 22 Octobre.

*** In septemân'a trecuta au decursu aici asentârile la militi'a permanenta sî la garde.

*** Indreptariu. La notiti'a publicata in nrulu din numerii foiei nóstre, despre léculu de intrebuintiatu la ból'a viteloru cornute (durere de gura sî de unghii) atragemu atentiunea publicului ca acolo a fostu de a se intielege vedra nemtiésca de 40 cupe. Ni se spune din partea unoru ce a facutu esperintia, cá foile cele scurte de pre tulei de cucuruzu le potu mancá vitele sî pâna suntu bolnave.

*** (Tempulu). De Mercuri sér'a câudu erá caldu binisioru a cadiutu temperatur'a fórte. Joi a fostu plóia rece. Vineri diminéti'a Carpatii erau albi cum se cade. Noi inca nu amu intratu in Octobre sî frigulu e simtitu destulu de bine. Unu motivu, cá lemnele dejá destulu de scumpe sa se mai scumpésca.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la Budus tractulu Bistritiei cu salariu de 80 fl. v. a. sî cuartiru naturale se deschide concursu. Doritorii de a ocupá acésta statiune voru adresá concursele loru la subscrisulu, celu multu pâna la 6 Octobre a. c. cu documentele ca suntu de religiunea gr. or. ca au absolvatu cursulu pedagogicu in institutulu nostru archidiecesanu.

Budus, 17 Septemvre 1869.

Dela comitetulu parochialu gr. or.
Gregoriu Popoviciu,
(13—2) parochu sî presiedinte.

11—3 **Concursu.**

Pentru ocuparea statiuniloru de invetiatori devenite in vacantie dela scólele gr-res. din Vinerea—Vaideiu — sî Balomiru scaunulu Orestiei se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu urmatórele:

1. La scól'a gr-res. dela Vinerea salariu anualu 200 fl. v. a. din cass'a alodiale sî 30 fl. v. a. pentru lemne — cuartiru liberu —

La acésta statiune se poftesce ca concurentulu se fia invetiatu gimnasiulu inferioru celu putienu — cursulu pedagogicu séu clericalu sî se fie cántaretiu. —

2. La scól'a gr-res. din Vaideiu plata anuale 120 fl. v. a. din cass'a alodiale 6 orgii de lemne sî un'a gradina de 436 stengeni □. —

3. La scól'a gr-res. din Balomiru salariu 80 fl. v. a. din alodiumu, cuartiru liberu sî lemnele trebuincióse.

La aceste dóue statiuni se poftesce, cá concurentii se fia invetiatu gimnasiulu inferioru — cursulu pedagogicu séu clericalu.

Voitorii de a ocupá unele din statiunile aceste sa-si asterne petitiunile sele pâna la sus numitulu terminu la subscrisulu provediute cu documentele cerute aretându totu deodata ca suntu de religiunea gr. or. sî au o purtare morale buna.

Orestie 16 Sept. 1869.

Nicolau Popoviciu,
Prot. gr. or. alu tract. Orestiei.

(11—3) **Concursu.**

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confessionala gr-or. din Buciumu=satu, se deschide concursu.

Emolumentele suntu: salariu anualu de 160 fl. v. a. cuartiru, sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si subscerne cererile la subscrisulu, — provediute cu documente ca au absolvatu câtev'a clase gimnasiale, cursulu pedagogicu ori clericalu, suntu cântareti, sî au moralitate nepatata, — celu multu pâna la 26 Septembre a. c.

Dela inspectorele scolariu gr-or. a'lu Zlatnei de josu.

Abrudu in 12 Sept. 1869.

Ioanu Gallu
Protopopu.

12—3 **Concursu.**

Devenindu vacantu loculu invetiatorescu dela scól'a confessionala a comuneloru Radulesci sî Stregónea in Tractulu Dobrei, sa escrie prin acésta Concursu, cá cei ce dorescu a ocupá acésta statiune, au a-si asterne concursele loru la subscrisnlu pâna in 14. Octomvre a. c. cu documente despre recerutele scintie; despre portarea loru morala, sî ca suntu români de rel. gr. res.

Salariulu invetiatorescu e in bani 80 fl. v. a. 55 mesuri bucate, 10. orgii lemne din care incaldiesce sî scól'a, sî cuartiru liberu.

Celu ce ocupa statiunea acést'a are a participá la fundatiunea invetiatorésca tractuala 2% din salariulu seu.

Dobr'a, 13 Septemvre 1869.

Nicolau de Crainicu,
Protopresviteru sî Inspectoru scolarin distr.

Citatiune edictala.

Nicolae Comonsi'a din Cati'a gr. or. de doi ani sî jumetate si-au parasitu fâra dreptate pre legiuit'a sea socia An'a Sasu totu din Cati'a gr. or., sî a pribegitu in lumea larga despre care nu se scie nimic'a unde s'aru aflá, se citéza in terminu de unu anu sî o dî a se infatisiá la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra in intielesulu SS. canóne a bisericei gr. or. se va dá otarire pârei asupr'a susu atinsului radicate din partea sociei lui sî fâra de elu

Scaunulu protopopescu gr. or. ale Cohalmului.
Draosu, 6 Sept. 1869.

Ioanu Iosifu,
(12—2) adm. prot.

Anunciu.

Subscrisulu 'mi iau indrasnéla a incunoscintiá pre onoratulu publicu, ca dela 29 Septembre 1869 cancelari'a mea advocatiala nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100, ci in tergulu straeloru nr. 185 in cas'a domnului Iordache Davidu in Brasiovu.

Brasiovu, in 24 Septemvre 1869.

Nicolae Strevoiu,
(14—3) advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 27 Sept. (9 Oct.) 1869.

Metalicele 5%	60	30	Act. de creditu	257	
Imprumut. nat. 5%	69	30	Argintulu	120	10
Actiile de banca	625		Galbinulu	5	83

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen. pru celelalteparti ale Transilvaniei si pen. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 73. ANULU XVII.

Sabiiu, in 2/14 Octomvre 1869.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1869. — Pretiulu abonamentului pre ¼ anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trannia si Monarchia austro-ungurésca 2 fl.

Pentru Romania si straine-tate, 3 fl.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Caletori'a Majestâtiei Sele la canalulu de Suez este evenementulu celu mai discutatu astadi in monarchi'a nóstra. Fiindu ca despre acést'a reproducemu in revist'a diuaristica o dare de séma politica dupa unu jurnalu din Vien'a, la loculu acest'a inregistrâmu simplu faptulu cá atare.

Atragemu atentiunea lectoriloru asupr'a corespundintiei din M. Osiorheiu publicate mai la vale. Reporturile urbariali intre fostii domni si coloni au pentru noi românii o insemnatate economica-politica. Nefiindu acele apretiuite de fostii coloni si póte de acei ce le pórta caus'a cu destula seriositate pâna suntu in decursulu procesului, dupa impregiurârile de vaieratu ce se ivescu adese la noi, se mai potu intemplá casuri cá cele descrise in corespundintia, fâra de a li se puté in fine ajutá celor'a ce patimescu altu cum decâtu cu compatimire si indignare de severitatea esecutiunei, cum face cor. nostru si noi impreuna cu densulu. Repetiendu-se asemenea fapte, poporulu românu trannu va patimí de mari daune, de daune cari pentru indelungu tempu voru fi simtite de tiéra si de natiune. Juristii nostri independinti (advocatii), fâra de a asceptá vre-o provocare aru trebuí din propriulu motivu a se interesá de cestiuni de aceste si a aflá medii, prin cari sa se incungiure calamitâti de aceste natiunali —politice. Puterile solidarie ale juristiloru nostri aru putea ajutá multu si aru puté folosí multu.

In laintrulu monarchiei se discuta multu schimbarea sistemei dualistice, se intielege de sine ca discussiunea se face (pentru schimbare) de organele opositiunei slave si de putiene alte diuarie. Partid'a deakistiloru inca arata ore cari temeri, inse nu scimu déca nu vrea cu aceste numai imblandirea stângei si infricarea nemtiloru pentru vre o acusitiune nóua.

Dupa sunetulu unoru diuarie federalistice hiaru, cecho-boemii aru fi gat'a si la transactiuni, cari sa nu altereze multu séu nici decum sistemulu de fatia. Unulu din ministrii cabinetului actuale din Cislaitani'a se dice ca a si lucratu unu memorialu despre complanarea tuturoru conflicteloru interne si lau si predatu Majestâtiei Sele. Merge vorb'a mai departe ca acelu memoriu contiene unu programu aparatu de minoritatea ministeriului cislaitanu, de carele majoritatea (Giskra, Herbst si consorti afara de contele Taaffe, Potocki si Dr Berger) nu voiesce sa scie nimica.

Din afara nu vedemu ce-va mai momentuosu pâna in momentulu de fatia. Situatiunea in Franci'a e alarmata de dinariele opusetiunei. Ómeni cu sânge mai rece afirma ca burgiesi'a si agricultorii doresc ordine si linisce, dara nu resturnâri de guverne.

In Romani'a nu incéta atacurile indreptate asupr'a guvernului actuale. Elu, guvernulu are sa se lupte cu consulii straini, cu greco-jidanii si cu — românii (opusetiunisti cu totu pretiulu). —

Revista diuaristica.

„N. Frbl.“ vorbindu despre caletori'a M. Sele imperatului la Constantinopole si de acolo la deschiderea canalului de Suez dice urmatórele:

„Majestatea Sea imperatulu va caletorí in Orientu, trecendu prin Constantinopole si abatându-se la Egipetu, unde va asistá la serbarea deschiderei canalului de Suez. In acést'a caletoria lu voru insocí pre imperatulu cancelariulu imperiale contele Beust si ministrii de comerciu dlu de Plener alu Austriei si dlu Gorové alu Ungariei. Caus'a, de s'au decisu asiá tardiu pentru caletori'a acést'a, a fostu visit'a principelui de coróna alu Prussiei Câci imperatulu nu puté sa se intalnésca in Suez cu principele unei curti, cu carea inca stá in relatiuni neamicabile. Principele inse prin prevenirea sea, prin nisuinti'a, de a sterge tristele reminiscintie din 1866, prin purtarea sea cea amicabile a facutu, cá presenti'a sea in Suez sa nu aduca pre imperatulu in perplessitate.

„Asiá se intarésce ca principele de coróna a apropiatu cele dóue dinastii un'a de alt'a prin visit'a sea in Vien'a fâra inse, cá acést'a sa aiba alte urmâri politice. Multi, cari tienu inca la parerea regimului personale nu-si potu cugetá o atare deosebire, si suntu aplecati a privi totu lucrulu de o vorba góla. Pentru aceea, cá sa constatâmu, ca asiá ceva nu numai ca e possibilu, ci s'a intemplatu chiaru in fapta, amu adusu aminte de presenti'a de mai inainte a principelui de coróna si a regelui Prussiei in Vien'a, carea n'a pututu impedecá prelânga tóta cordialitatea, ce esistá resbelulu celu 'teribilu din 1866 si frecârile cele continue pâna la erumperea resbelului, asupr'a intereseloru divergínte.

„A constatá acést'a a fostu cu atât'a mai necesariu, cu câtu trebuie sa delaturâmu ori ce suspiciune, ori ce banuiéla a Franciei, de a cârei'a amicitia trebuie sa tiena Austri'a, deóre ce nice unu statu nu are interese asiá de asemene cu ale Austriei; si nice unulu nu ni se arata asiá de binevoitoriu cá Franci'a.

„Lânga principele de coróna alu Prussiei si lânga imperatés'a Eugeni'a, Austri'a nu putea fi representata decâtu prin impcratulu la serbarea din Suez conformu rangului seu si pusetiunei sele in lume si nu putemu decâtu sa multiamimu monarculu nostru, ca sá decisu a face caletoria acésta. Câci mai intaiu arata in modulu celu mai evidentu progresulu in Austri'a si sinceritatea ei, candu monarculu Austriei merge in persóna la o serbare, carea e asia de insemnata pentru interesele nóstre de negotiu.

„Apoi trebuie sa marturisésca chiaru si pessimistii cei mai aprigi, ca pacea e asigurata pe timpu indelungatu si ca orisonulu politicu e fâra nori, candu se decide Imperatulu a face caletoria in tieri asia de indepartate. O manifestare asia de invederata de pace o voru recunósce in fine si in Berlinu si voru judecá mai bine si despre contele Beust, carele pâna in momentulu presinte inca nu se bucura acolo de o reputatiune buna.“

Propunerea studiului religiunei in scólele popularie.

(Urmare.)

Dupa ce va finí invetiatoriulu cu rugaciunea domnésca pertractându-o in modulu de mai susu aretatu, apoi póte sa tréca la rugaciunea câtra nascatórea de Ddieu, câci si acést'a este un'a din rogaciunile cele mai usitate la poporulu nostru, si acést'a o póte sa o faca cam in chipulu acest'a:

Credu, ca a-ti auditu si voi, ba v'am spusu si eu mai deunadi, cà Isusu Christosu fiiulu lui Ddieu sá pogorîtu din ceriu ací pe pamentu. — Dar 'mai 'nainte de a vení elu ací, a venitu unu angeru din ceriu pe carele l'a trimisu Ddieu; acest'a ia spusu feciórei Maria ca ea va fi mam'a fiiului lui Ddieu.

Maria erá o fecióra (fata) cu fric'a lui Ddieu.— Nici o fecióra nu erá asiá de buna si cu fric'a lui Ddieu, cá ea. — Angerulu lui Ddieu a venitu la ea in Nazaretu, unu orasielu micu, si ea tocmai se rogá lui Ddieu si i-a disu „Nascatóre de Ddieu fecióra bucurate etc.“

Si Mari'a sá spaimantatu atunci, dar 'angerulu a disu „nu te spaimantá Maria, ca ai aflatu haru inaintea lui Ddieu ...

In chipulu acest'a pertractéza invetiatoriulu la a dou'a rogaciune esplicându-le eleviloru, cá si tatalu nostru punctu de punctu, insa asiá cá mai intaiu sa lu intieléga bine elevii sei si dupa aceea sa le cascige si amórea catra rogaciune si catra totu ce este bunu. In fine le mai póte istorisí si despre viéti'a Mariei ací pe pamentu facendui atenti, ca câtu de bine si câtu de mare este fericirea pentru cei ce facu fapte bune si se ferescu de cele rele.

Dupa acestea trece la alte rogaciuni - 'nainte si dupa mésa, de sér'a si diminéti'a cu unu cuventu la rogaciunile cuprinse in ABCdarele loru, caci cu durere trebue sa marturisimu, ca o asiá mare colectiune de rogaciuni potrivite pentru scólele incepetóre nu avemu, se vede tréb'a ca protoparintii nostrii se multiameau cu invetiarea psalmiloru lui Davidu, de candu incepéu a ceti si nu s'au intrebatu de asiá cev'a.

A dou'a parte cá objectu alu instructiunei religionare o facu proverbele si sentintiele. Pentru acestea firesce nu se póte hotarí unu timpu deosebitu, ci la diferite ocasiuni le esplica invetiatoriulu parte spre ai abate dela unele deprinderi rele, ce le observa la elevii sei, parte de ai impintení spre lucruri bune morale asia d. e. cându unu invetiatoriu observa pre unulu dintre scolarii sei ca nu siede cum se cuvine, ci din contra vorbesce ne incetatu cu altutu, si nici chiar dupa o admonitiune din partea invetiatoriului nu se liniscesce, atunci pe lânga óresi care dojana mai póte adaoge unu proverbu d. e.

Copilulu blându
siéde tacendu
séu altu proverbu.

Esplicarea acestui proverbu firesce este usióra. Toti elevii suntu indatorati a-lu memorá dupa esplicare, si mai intemplanduse vre-odata o atare fapta, atunci invetiatoriulu ii face iarasi atenti la proverbulu de susu si prin cuvente parintesci se silesce ale cascigá óresicum stim'a câfra acést'a. Mai departe i se da invetiatoriului destule ocasiuni de a aplicá atari proverbe, atingatóre de bunatatea lui Ddieu, de datori'a nóstra catra elu, de ascultarea si supunerea catra cei mai mari etc.

Bine ar fi firesce, déca s'ar face o colecta de atari proverbe în unu manualu deosebitu, câci o atare carte ar fi de neaparata trebuintia in manile invetiatoriloru nostri.

A trei'a parte am disu, ca este instruirea intuitiva cu privire la religiune.

Nici acést'a parte a instruirei nu le este copiiloru incepetori necunoscuta, déca in cas'a parintéca se-au bucuratu de o educatiune mai buna, câci o mama buna, o adeverata mama nu póte lasá tóte ocasiunile sa tréca numai asiá d. e. o mama i dà copilului ei unu mâru séu o péra — copilulu simte o bucuria (placere) mai intaiu de frumseti'a esteriora, o mama póte observá acést'a, si nu lasa sa

tréoa ocasinnea fâra de ai spune, cine ne da nóue aceste frupte frumóse, sî bune la mancare, cum crescu ele de sine pe pomu prin voi'a sî poterea lui Ddieu, numai pentru cá sa ne folosimu noi de ele etc. Ce ocasiune mai buna decâtu acést'a pentru de a imbarbatá pe copilu spre rogaciune sî iubire de Ddieu. Unu alu doilea esemplu asemenea astui'a e, cându o mama se afla cu copilulu ei in o gradina séu unu tata la campu. Prin acést'a nunumai ca le casciga copiiloru amóre sî cunoscientia de Ddieu, dar' le casciga totodeodata sî aplicare de a se interesá de ori şî ce objectu, cu care vine in atingere, ceea ce este bas'a instructiunei tuturoru obiecteloru din scóla. — Cumca acésta asertiune a mea este adeverata se vede de acolo, ca avendu de a face cu atari copii, cari a primitu o atare educatiune a casa, nu lasa ei insisi sa tréca ocasiunea numai asiá fâra de a intrebá de unele sî altele lucruri, lui necunoscute, ba de multe ori se intempla de facu atari intrebâri, a câroru respundere cere óresi-care gandire.

Asiu avé multe de a vorbí despre acést'a, insa, cá sa nu abusezu de paciinti'a d-vóstra me voiu marginí a aduce numai unu esemplu cam cum aru trebuí sa tracteze unu invetiatoriu in scóla despre acést'a pentru orientare'

Invetiatoriulu de multe ori, ba mai totu-déun'a este silitu sa vorbésca cu elevii sei despre lucruri cari nu se afla de fatia adeca in scóla, de aceea trebuie sa-si aléga totu lucruri de acelea care le suntu scolariloru bine cunoscute, sî pre care sî le potu sî ei reproduce prin micile loru puteri spirituali, va sa dica obiecte cu care vinu ei in tóte dilele in atingere asiá d. e. dupa ce a vorbitu invetiatoriulu mai intâiu despre obiecte din scóla, trece la cele din cas'a parintésca sî se póte cá mai intâiu sa vorbésca cu ei despre bucate (nutrementu).

Numirea bucateloru, cum se castiga ele, cum se prepara ; deosebitele instrumente la acestea cu privire la religiune. Modulu de procedura aru fi cam urmatoriulu :

Dupa ce iesi tu din scóla unde mergi ? Ce-ti dau tie parintii de mancare ? Dara tie ? Ascultati ce ve voiu spune eu acum „totu ceea ce se póte mancá se numesce mancare (nutrementu)“.

Cum se numesce aceea ce se póte mancá ? Spunetimi acum cu totii ce numimu noi mancare séu nutrementu ? Spunetimi acum' mai multe lucruri de acelea de mancare ?

Panea, branz'a, laptele, carnea, ce suntu ?

La vorbirea despre pane, póte indata invetiatoriulu sa-i faca atenti la cererea a 4 din rogaciunea domnésca, a carei esplicare firesce trebue sa fie premersu. Cine ti da tie pane a casa ? Dar' din ce face (cóce) mama-tá panea ? Dar farin'a din ce se face ? Cine ne da nóue grâulu acel'a ?

Aici are invetiatoriulu cea mai frumósa ocasiune de a face pre baietii a cunósce bunatatea sî puterea lui Ddieu trecendu dela unele cereale la altele sî apoi la instrumentele necesari, la lucrarea acestor'a. Bine este, cá invetiatoriulu sa afle óresicare mij óce prin care sa le póta sî infatiosiá acestea tóte eleviloru sei ; séu mai bine, cá din cându in cându sa iésa cu ei la câmpu sî sa le arete celu putienu plantele acestea mai principale.

Din aceste premerse se póte vedé, ca intuitiunea sî are mai multe scopuri sî adeca :

1. De a desceptá atentiunea copilului.
2. De a le castigá cunoscintie chiare despre obiectele de impregiurulu loru sî cele trebuincióse loru
3. De a le atrage atentiunea la originea, la intrebuintiarea sî folosulu tuturoru lucruriloru vediute de Ddieu, prin urmare la marirea ziditoriului loru.
4. De a-i pune in stare a asemená tóte obiectele, a le asemená sî deosebí unele de altele, sî
5. Prin urmare de a desvoltá prin tóte acestea nu numai puterile interióre sî spirituale, dara sî cele esterióre corporale.

Tóte acestea domniloru propuse sistematice, destépta in copilu simtiulu religiunariu intr'unu gradu fórte considerabilu, sî asiá dara intuitiunea este adeveratu religiune.

A patr'a parte este istori'a biblica. Cumca tóte cele pâna ací espuse a trebuitu neaperatu sa premérga acestei'a se póte vedé de acolo, ca mai intâiu amu trebuitu sa-i facemu pre elevii cunoscuti, cu tóte lucrurile (zidírile lui Ddieu), cá mai pre urma cu atât'a mai usioru sa-i putemu face a puté cuprinde puterea cea nemarginita a lui. La acést'a ne servesce pré bine istori'a. Déca vomu luá acésta carte a minuniloru in mâna, déca vomu pertractá capu de capu cu elevii nostri, dara totu asiá de practicu precum amu facutu la partea prima adeca, la rugaciuni, atunci ve marturisescu, ca prin acésta procedura, nu numai ca nu vomu obosí pre elevi, ci din contra voru asceptá cu nerabdare ór'a in carea au sa mai auda de cutare séu cutare minune a lui Ddieu. Cum are sa se propuna acestu obiectu remane la desteritatea fia-cârui'a invetiatoriu, câci a-siu fi pré lungu, cându a-siu intrá in detaliuri sî in acést'a, dicu numai atât'a, ca invetiatoriulu sa-si faca o impartire sistematica din totu obiectulu, sî apoi sa tracteze capu de capu, câtu se póte de simplu sî la intielesu. Se intielege, ca in clas'a prima va aplicá numai capetele cele mai principali, iéra in cele-lalte clase la ocasiuni potrivite le póte vorbí sî despre cele-lalte intemplâri de mai putiena insemnatate.

Acést'a este fratiloru parerea mea in privinti'a propunerei religiunei, sî credu ca materi'a acestui obiectu ponderosu se afla cuprinsu nu numai in manualele prescrise, ci o aflâmu in tóte studiele, câte se propunu in scólele nóstre, ba ce e mai multu dupa cum amu vediutu se póte propune acést'a cu mare usiurintia, déca unu invetiatoriu va scí-o intretiese sî aplicá la ori sî ce ocasiune bine nimerita. A propune religiunea numai dupa catechismu fâra de a o esplicá sî ilustrá sî cu alta ocasiune, va sa dica a se tiené cine-va numai de manualulu prescrisu pentru acést'a, aru insemná atât'a catu a face pre bietulu elevu a-si incordá puterile sele spirituale pentru de a memorisá nisce lucruri, despre care elu fâra de a fi premersu esplicarea loru precum amu aretatu, nici idea nare, câci cu nu me invoiescu nici odata cu ide'a acelor'a, cari credu ca religiunea se predà numai in chipulu acel'a, adeca i dau elevului cartea in mâna i arata de unde sî pâna unde are sa memoriseze, si pre lânga putiena esplicare a celoru cuprinse in acea lectiune, lu lasa in voiea domnului sa se chinuésca densulu, pâna ce va memorisá-o, cá apoi in ór'a destinata sa mi-o recitedie asiá numai mechanice fâra de a-i fi facutu vre-o impressiune nobila asupr'a animei lui. O atare procedura, dicu ca nu e si nu se póte numí religiune, pentru ca ea desvólta numai puterea memoriei, dara nu nobilitéza anim'a, ea aru devení in casulu acest'a efemerica iéra nu statornica. Din aceste cause dîcu dara domniloru, ca in scólele nóstre capitale, câci acolo vrendu invetiatoriulu sa urmeze cam in feliulu pe carele lám aretatu eu in discursulu meu, atunci nu póte implini datori'a sea fatia cu mai marii sei ; vrendu insa sa faca destulu ordinatiuniloru autoritatiloru sale scolastice, atunci cu anevoia credu, ca va potea pune cinev'a o basa adeverata religionara, eleviloru sei ; câci déca cine-va voiesce a le esplicá

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(Reprod. dupa „Tr. Carp.“)

(Urmare.)

A dóu'a dî la 21 amu plecatu la Craiov'a.

In Craiov'a amu cumperatu multe medaile, de bronzu mai cu séma, sî câte-va figurine. Amu fostu la Bucovetiu pre marginea Jiului sî amu mai admiratu acésta biserica din timpulu Baniloru, inainte de Negru, zidita pre ruine romane, din cele mai tari sî imposante, care biserica este celu mai vechiu monumentu romanescu, care atesta o civilisatiune pronunciata, in architectura sî pictura, sî care se surpa, dle ministru, cu tóte ca in mai multe ronduri amu datu sî fotografi'a ei in ministeriu, amu aretatu sî prin presa sî in camera de mai multe ori importantia acestui monumentu in tóte privintiele, sî amu sî isbutítu a se tramite odata unu architectu acolo, care a sî facutu unu devisu, déra ací s'au mârginitu tóte. Trei petre de pre mormintele baniloru Craiovei s'au transportatu de câtra calugarii Greci dincolo de Jiiu la Bucovetiulu nou, transformatu in temnitia, sî s'au aruncatu in curtea acelei biserice; le amu spelatu sî acoperitu in mai multe ronduri, pentru ca aceste trei petre, suntu sî de interesu istoricu sî de unu mare interesu paliograficu; n'avemu nimicu asemenea in museulu nostru. Ve rogu, domnule ministru, sa dati ordinu câtu mai in grabu sa se aduca acele trei monumente cu tóta ingrigirea in museu. Amu opritu sî la Bucovetiu de a se mai ecsploatá ruinele romane de câtra ori-cine. Amu descoperitu ací unu zidu intregu alu unei dome intinse sî amu recomendatu dlui prefectu Brosteanu, in care amu gasitu interesu pentru anticitâti, pestrarea cu sântienia a acestei ruine importante, rugându-lu sa dea indata ordinu a se adunâ de pre la tieranii din comun'a sî caramidele române cu care este pardosita biseric'a sî pre care au mai despardosít'o.

La o posta departare din Craiov'a spre Severinu, la Valea-rea, se inaltia unu piscu, mai de marginea drumului spre stâng'a asupr'a cârui'a se intinde unu siesu admirabile, pre care românii, déca nu sî Dacii póte, au profitatu sa-si puna sî ací cetate. Am gasitu pre suprafatia multe cioburi, multe fragmente de diferite vase cenusie sî rosii, déra nu amu pututu sapá de locu ací pentru ca nu amu avutu ómeni.

De ací amu mersu la dlu Filisianu, care mi-a datu sî acum ca totud'aun'a, medalie adunate de dumnealui din preajme. Nu departe dela casele dlui, pre o vale care se chiama Racarelulu, sî unde s'au gasitu multe monete dace, este in afundare in susu unu locu ce se dîce, sî la cetatiuia. Acolo s'au gasitu mai multe objecte, se dice déra eu n'amu vediutu nici unulu; o barda mare intre altele, din care unu viéru s'aru fi facutu o sapa.

In fati'a Racarelului preste drumu, d'a stâng'a drumului, spre Jiiu, se chiama Racarii mosi'a dlui Glogoveanu. Acolo a trebuitu negresitu sa sapu ca sa me incredintiezu macaru, déca in adeveru suntu ruine romane precum audîsemu.

D. subprefectu alu plâsii, care 'mi a datu sî dóue objecte de feru gasite in preajm'a locului mi-a procuratu câti-va ómeni sî amu pututu sa sapu cá sa me incredintiezu ca suntu ruine române, ca a fostu ací cetate de zidu româna. Este de observatu ca pre unde este abundentia de ape bune s'a radicatu sî o cetate româna, sî de acolo vine numirea mai multoru cetâti române Reca, Resca, Racari, Racarelu, cari tóte insemnéza in limbele slave, ape, isvóre mari. In valea cetâtii Racari suntu cele mai frumóse sî abundente isvóre de apa ce póte intalní cineva. Amu luatu conturulu sî planulu situatiunii cetâtii Racari nr. 8 sî amu urmatu drumulu la Turnu lui Severinu.

La o mica distantia de ací, la Filiasi, se radicá, domnule ministru, celu mai frumosu monumentru pâna astadi de marmura : este mausoleulu radicatu de d. Filisianu in memori'a fiului seu iubitu. Descrierea acestui mausoleu aru meritá unu articulu speciale ; se intelnescu arare-ori asemenea monumente prin pârtile cele mai civilisate ale Europei ; elu a costatu aprópe unu milionu. Nobilitatea materiei sî arta, se intrecu intr'insulu.

Nu m'amu pututu oprí, domnule ministru, de-si afara din materia, sa nu mentionezu acestu mausoleu pre care l'amu admiratu.

La Severinu fiindu punctulu celu mai principale alu urmaririloru mele, a trebuitu sa me asiediu pentru mai multe dîle. Adjunsu ací la 24 Iuliu, amu pornitu tocmai la 9 Augustu.

Amu voitu anteiu sa desfacu Turnulu lui Severinu, radicatu ací nu de Septim Sever, nu de Alessandru Severu, ci de Severinu socrulu lui Filipu Arabulu, tata Otaciliei Severei care s'a supr'anumitu arabulu pentru ca se nascuse in Arabi'a sî care s'a urcatu pre tronu la 244 dupa Christosu, dupa ce a ucisu pre protectorulu seu Gordianu III Piosulu.

Sub acestu Imperatu a inceputu Daci'a sa bata moneta de arama, cu numele ei propriu : Provinci'a Daci'a, cu insemnele legiuniloru V. sî ceea ce a duratu pâna la Galianu regulatu, sî apoi prea pucinu sub Aurelianu cu o alta forma. Trajanu Decie, succesorele lui Filipu Arabulu, a pusu numele patriei lui : „Daci'a Felix“, pre numerariulu Romei, pre monete de argintu, unde pâna la densulu Daci'a nu figurase decâtu : Daci'a Capta ; afara de dóue monete de bronzu sî ale lui Hadrianu cu Daci'a stându pre Carpati sî alta Exercitus Dacicus, cu Imperatulu calare in fatia a trei legionari, cu insemne indicându trei legióne ce ocupau sub densulu Daci'a, sî o moneta de bronzu a lui Antoninu Piosulu cu Daci'a aducendu-si tributulu la Rom'a.

(Va urmá.)

citatiuni din sânt'a scriptura sî a-i face, cá sa-si intieléga incâtu-va cele cuprinse in trensele, nu numai ca-i este preste putintia, fiindu ca trece marginea puteriloru intelectuale a eleviloru, dara i rapesce invetiatoriului tempu fórte multu, asiá incâtu remane cu cele-lalte obiecte inapoi, care inca suntu de mare insemnatate pentru viéti'a loru; iéra déca invetiatoriulu va negligá acést'a (esplicarea) sî le va dá lectiunea numai cu o esplicare fugitiva, atunci religiunea va fi pentru baieti séca sî fâra de nici unu folosu, ba ce e mai multu, miculu elevu capeta óresi-care neplaceri, câci simte o greutate la memorisarea acestei'a, sî totusi invetiatoriulu trebuie sa o faca, pentru ca dupa planulu nostru, are de a se propune in scólele capitali totu catechismulu micu sî celu mare, ceea ce trece preste puterile spirituali ale invetiatoriului câtu sî ale scolariloru remânu fâra de nici unu folosu.

Acestea tóte le-amu vorbitu din pracs'a facuta de 11 ani cá invetiatoriu la scól'a capitale de aici, ci ve marturisescu, ca catechismulu bogatu nu este corespundietoriu cu etatea acelor'a câror'a se predà; nu suntu insa pentru aceea de parere, cá sa nu avemu nici unu manualu, ci din contra dorescu, cá inspectiunea suprema scolara sa se ingrijésca pentru de a ne dá manuale din tóte obiectele câte au a se propune conformu planului de instructiune, practice sî correspundietore cu etatea eleviloru. Amu intielesu cu bucuria, ca s'aru fi facutu atari manuale in anuln acest'a, in catu voru fi ele insa correspundietore timpulu v'a aretá, caci practibilitatea unui manualu se cunósce mai multu dupa ce l'a aplicatu cinev'a, ad. l'a pusu in lucrare.

Acést'a este parerea mea On. Conferintia, pe carea Ve rogu de Consimtiti sî DVóstra sa o primiti cá parerea conferintiei nóstre intregi iéra déca nu atunci sa se primésca la protocolu cá parerea mea invíduala separata.

Satulungua 24 Augustu 1869.

I. D o r c 'a,
direct. scol. cap. din Satulungu.

O contemplatiune sî unele reflessiuni la fapte intemplate.

Cohalmu, Septembre.

Pentru o anima cu semtiemente nobile, nu póte fi o privire mai frumósa sî mai falnica decâtu aceea, cá privindu generatiunea cea tenera, — speranti'a viitoriului sa o védia pre acést'a inflorindu sî inaintându in invetiaturi folositórie de totu felíulu; sa o védia pre acést'a, cà anca de tempuriu se silesce, prin formarea ideiloru sî a notiuniloru chiare sî prin insusîrea unui caracteru firmu, de a corespunde cându-va pre deplinu mai antâiu destinatiunei omenesci, iér' apoi se-si aduca aminte totudé-un'a sî de originea sea romanésca, cu care atâtu e de glorificata de tempurile cele vechi strabune. Acést'a odinióra amortíta, sî astufeliu crednindu-se a fi mórta, a fostu infasiurata in giolgiu mormentale, gat'a de a se pune pentru tóte vécurile in mormentu — Oh speciem, dignitatemque populi romăni! C. —, dar' se desceptà totusi din latergi'a secularia, reinviindu, cá astu-modu se-si póta implini missiunea. — Cum au traitu românii din vechime, acést'a ni-o arata istori'a loru, care ne servesce nóue cá descendenti ai acelor'a de orientare. Cum scadiú apoi acea gloria strabuna prin influinti'a tempuriloru vitregi, istori'a ne spune spre trist'a aducere aminte. Sî cum a inceputu a reinviá aceea in tempii mai de aprópe in mani'a tuturoru vicissitudineloru acésta impregiurare ne dá curagiu de a sperá intr'unu viitoriu mai fericitoriu.

Prin tóte periódele acestea poporulu românu a avutu de a se opune mai multu séu mai pucinu viforului temporale, care óre-si cându batea asiá de tare incâtu amenintiá natiunei române unu detrimentu totalu. Lupt'a antecesoriloru nostrii a fostu de o atare natura impreunata totu-odata cu convictiunea, cà esindu gloriosi de prin tempurile viforóse, se póta predá posteritâtiei unu simbolu demnu de reminiscentia, iér' simbolulu acel'a sa fia cultur'a sî libertatea, nisuinti'a tuturoru popóreloru. Pentru simbolulu acest'a vedemu ca sî astadi se lupta cu energia barbatii bisericei sî natiunei nóstre, sî carii se silescu din tóte puterile a respandí cultur'a sî libertatea, unicii factori principali sî datatori de viatia unui poporu sî unei natiuni. Acesti factori principali trebuie saditi cu deosebire in animile cari suntu mai acomodate sî mai receptive de o atare semintia, sî care suntu cu deosebire animile tenerei generatiuni omenesci, pentru care omenimea trebue sa ingrigiasca anca de tempuriu pentru ca este constatatu adeverulu, cá chiaru sî o planta, ca ea sa fia mai nobile, mai acomodata trebuintieloru omenesci, precum sî mai productiva, se recere, se'i vina omulu intr'ajutoriu sî sa o cultiveze, sî déca vedemu ca sî o atare planta cere unu ajutoriu óre-si carele, cu atâtu mai tare va cere apoi ajutoriu generatiunea cea tenera omenésca.

Déca omenimea n'aru fi statu sî n'aru stá dejá in necurmata legatura sî purtare de grigia asupr'a acelei generatiuni; déca cu acésta generatiune s'aru tractá intr'unu modu cu totului-totu masteru; déca nu s'aru privi starea cea neajutorabile in care se afla acea generatiune mai cu séma in etatea prunciei sî a copilariei; atunci ar' cresce mai reu anca de câtu o planta, pentru ce s'aru neglige nu numai desvoltarea fisica ci tesaurulu celu nepretiuiveru alu omenimei e d u c a t i u n e a.

Mai departe, pentru o anima cu semtiemente nobile mai este sî acea impregiurare: ca o atare generatiune bine educata prelânga aceea ca e de mare insemnetate, involvédia in sine totu-deodata speranti'a ca din generatiunea aceea are sa iésa cu vreme acei individi, carii sa fia destinati órecându, de a lucrá sî afara de cerculu celu strimtu alu vietiei familiaria, sa fia destinati a lucrá cá individi zelosi, aparându interesele esistintiei natiunei, limbei sî a patriei nóstre. Iéra apoi acést'a sa o faca din motivulu acel'a, câci, singuraticii individi a unei atari generatiuni, nu se potu privi numai cá proprietatea parintiloru loru, carii i-au nascutu sî crescutu; deóre ce sî statulu, sî societâtile omenesci, ba in fine chiaru sî patri'a are unu dreptu sântu sî nedisputabilu asupr'a acelor'a. Sî apoi dela o educatiune mai multu séu mai pucinu corespundiatória ce o capeta acesti individi a unei atari generatiuni tenere, dela unu gradu mai micu ori mai mare de cultura spirituala sî morale, dela atari conditiuni eterna ponderosulu acel'a resultatu, — carele pentru tempii viitori e invalitu anca cu intunerecu, — ca ce are sa fia mai apoi din tiér'a in care traimu, sî din poporulu acel'a a cârui fii suntemu. —

Déca in urm'a nóstra va pasî cându-va pre scen'a lumei o posteritate mai fericita ori mai nefericita; déca acestu pamentu 'lu va locuí in viitoriu unu sîru de individi demni sî virtuosi, séu numai o multime de ómeni miseri sî nedemni acésta impregiurare precum totde-un'a asiá sî de ací inainte o va decide generatiunile, ce au sa vina in urma-ne, care contienu in sine totu ce are óre-sicându sa esceleze, are sa intunece sî sa intréca pre antecesori. Astu-feliu putemu destinge in viati'a omenésca mai cu séma dóue directiuni principale, un'a buna sî alt'a rea. Sî de a poté ocolí pre cea din urma, trebue tienuta in vedere dicerea: „Principiis obsta, sero medicina paratur — opunete inceputuriloru (reului), câci leaculu se face tardîu. Amu dîsu mai susu, ca seminti'a culturei sa se sémene in inimile fragete, cá prindiendu aceea anca de temporiu radacini afunde, sa póta cresce intr'o directiune buna, intarindu-se totu-deodata, sî cá astufeliu sa póta nisuí sî câtra libertate. Trebue asiá dar omenimea sa ingrigiasca de ea sî sa o conduca, precum conduce espertulu navigatoriu nai'a printre Scyl'a sî Charibde, fâr' de a patimí naufragiu. (Ve urmá.)

D o b r 'a 28 Sept. 1869. (N e c r o l o g u.) In 25 a. l. c. la 5 óre sér'a parintele protopresviteriu Nicolau de C r a i n i c u, lovitu de mórte repede siau datu sufletulu creatoriului. — Acestu pré onoratu barbatu, stimatu de toti pentru faptele sele, pentru neobositulu zelu ce au avutu câtra biserica sî natiunea sea, 'lu plângu, jelescu toti acei cu asemenea intentiuni nobile, — numai inimicii fapteloru lui sa bucura, vediendu ca au muritu conducatoriulu acestui Tractu, — stânc'a cea neclatita lovita de multe furtuni; mórtea o rapí din naintea atacatoriloru. Acestu pré on. barbatu, in etate de 21 ani au primitu darulu preotiescu, — sî dupa putienu tempu fu alesu de protopresviteru alu tractului Dobrei, — 44 ani au functiunatu altariului, au pastoritu turm'a lui Christosu, — acestu prea onoratu barbatu prin lucrârile sele natiunale, au fostu respectatu sî de câtra streini cei stimatori sî amatori de progresu, vediendu sî cunoscendu zelulu sî neobosit'a lucrare spre inaintarea in cultura a fiiloru lui sufletesci incredintiati, — pre lânga fii trupesci A r o n u, I o a n u, J u d i t a casatorita Negrila, E l e n 'a casatorita Ghinea sî R o m u l u 'lu plângu rudele, 'lu jelesce preotii, invetiatorii sî crestinii acestui tractu, pierdiendu pre parintele loru. — Cá pre acestu barbatu l'au amatu sî respectatu poporulu din acestu tractu, dovéda inmormentarea cea pompósa ce au fostu Sâmbata in 27 a. c. adunându-se preotii invetiatorii sî alti crestini din tractu, ba sî din tractulu Iliei pr. on. d. Protopopu Ioanu Orbonasiu cu alti doi preoti din acelu tractu au datu ultim'a onóre reposatului. — 18 preoti au celebratu la ceremoni'a inmormentârii, poporu multu iau datu onórea cuvinciósa atâtu in viétia, câtu sî la petrecerea din acésta lume. Câruí'a sî cu acésta ocasiune i dîcu: fia-i tierân'a usióra. —

Tractulu Dobrei in adeveru va simtí nu preste multu perderea acestui prea onoratu barbatu,— va simtí sî natiunea, —déca nu va dobandí iéra unu barbatu cu intentiuni sî energia salutaria pentru biserica sî natiune. Va simtí dîcu tocmai acum, cându sa radica o fortuna asupr'a nóstra, — mai alesu cu scólele sî voru puté pré lesne deveni scurtati, pentru ca multi din acei'a ce aru debuí a fi mai energiosi, — pentru unu complimentu, ori stringere de mâna, uita de interesele natiunali, uita, ca venatoriulu cauta ori cu ce mijlóce a trage in curs'a sea. —

\+ +

M u r e s i u - O s i o r h e i u, 10 Oct.

Domnule redactoru! Desceptatu in diminéti'a ast'a din unu somnu turbulentu, causatu de cele vediute ieri in comun'a Tofalu distantia de 1½ milu de M. Osiorheiu, cu ocasiunea unei escursiuni facute acolo, punu mân'a pre péna la descrierea adeverata a unei scene in gradu superlativu trista sî sângeranda de anima!

Scieamu dejá, ca dlu bar. A p o r Karoly, Presiedintele Tablei regesci de aici, a castigatu finalminte a. c. procesulu urbarialu inceputu inca in 1849 contra locuitoriloru din Tofalu; in dîlele acestea intielegendu insa sî aceea, ca acei locuitori suntu scosi din case la ulitia, usile caseloru incuiate sî sigilate, tóte casele sî pamenturile luate pentru mentiunatulu d. bar. tóta averea mobila precum: vite, oi, porci etc. parte vendute parte vendiende pentru restanti'a de dîle sî spesele procesuali: — m'amu vediutu necessitatu a intrerumpe caletori'a mea, cunoscuta d-tale, a merge la fati'a locului sî a me convinge in persóna despre cele audîte, sî eata ce amu vediutu sî audîtu:

Tofalulu constà din 26 case in un'a vale ce se intinde din apropiarea drumului de tiéra, ce duce dela M. Osiorheiu spre Regenulu sasescu, in directiunea spre média-dî, cu tóte casele edificate de a stâng'a câlei cu un'a curte a mentiunatului baronu in mijloculu comunei.

La apropiarea mea de satulu cu circiter 300 de suflete române, nu amu vediutu nici vite cornute nici oi, nici porci pre otaru in giurulu satului ci numai nisce gâsce sî gâini inaintea caseloru.

Ajungendu la case amu vediutu inaintea fiacârei'a câte un'a lada góla, câte unu hambariu stricatu, câte-va lemne sî câte o bucata de straiu, séu alte haine rele, — putieni barbati; dara mai multe muieri, fete sî copii, unele muieri cu copiii in bratie sî alti copilasi mai merunti inveluiti in câte o tréntia, siediendu pre câte o lada, altii pre lemne sî tremurându de frigu. La intrebârile mele respunsera ca vite, oi sî porci li s'au luatu de ómeni adusi din satele vecine prin dlu Dullo respectivu, care in fiinti'a de fatia a procuratorului dlui bar. Apor le-au vendutu licitando, la ómeni din satele vecine; loru nu le-a fostu permisu a rescumperá.

Din 1 l. c. — vineri — suntu aruncati din case, luându-li se mobilele cele mai bune, vestminte de imbracatu sî haine de patu, dintre cari parte s'au vendutu, parte mai suntu inca nevendute, dara sî acelea se voru vinde; sî s'au vendutu prin Dullo sî advocatulu mentiunatului d. bar., stoguri de grâu, nutretiu, ba chiaru sî gunoiulu din un'a curte unui omu din unu satu vecinu; casele suntu incuiate sî sigilate. Amu vediutu cu ochii mei pâna a pusu unu secuiu din satulu vecinu Székes un'a cotarca de cucuruzu sî o muiere amaru plangendu sî rugându-se de secui se nu o duca inca pâna va scapá barbatulu ei din temnitia, dara secuiulu a dîsu ca elu a platit'o la licitatiune sî a dus'o.

Barbatulu acestei muieri, mi se spunea, este dimpreuna cu alti 3 locuitori incarceratu in M. Osiorheiu pentru ca inainte de ast'a cu vr'o 2 septemâni câudu a fostu esîtu Dullo se le iae vitele s'au opusu cu vorb'a: „ca 2 ómeni din satu suntu dusi dejá la Inaltiatulu imperatu pentru treab'a ast'a, sî pâna nu se

intorcu acei'a indereptu cu unu respunsu se nu le vendie vitele". Blestemuri sî vaiete amu auditu din gur'a barbatiloru, blastemuri si plânsu din gur'a femeiloru.

Dupa spusele unanime a acestoru ómeni le este pusu terminu pâna astadi—10 Octobre la 12 óre se iésa din satu si se-si duca bagagi'a aflatóre in ulitia, altmintrinea mâne—luni—lemnele si alte unelte de lemnu in uliti'a aflatóre se voru vinde si ei se voru escorta preste granitia otarului comunei acestea. La intrebarea mea ca unde dormu, au respunsu ca acolo in ulitia, unde peru dimpreuna cu copiii de frigu ca nu au haine de coperitu, cându mai dise un'a muiere plângendu: mai bine aru fi se ne omóre pre toti. — Frigulu pre aici a fostu asta nópte de 6 graduri.

Dumnedieule! Cum ai potutu creá atari ómeni lipsiti de semtiulu umanu, lipsiti de mila fatia cu deaprópele loru si chiaru fatia si cu copiii mici — fiintie inocente, capaci de a lasá aceste fiintie la inceputulu iernei fâra casa calda, fâra nutrimentu si fâra haine de imbracatu, cu esceptiunea celoru de pre ei! Asiá ceva nu-si afla parechia nici in Turci'a la pagâni credu eu. Foculu, acelu elementu teribilu, de scruméze din unu satu tóte casele, celu putienu cei mai multi ómeni scotiendu-si lucrurile si hainele din case, lasa vitele si alte animale domestice, loculu caseloru si dela câmpu, dara foculu aacst'a, ne mai auditu, consuma totu!!!

Unu caletoriu.

De pre malulu Tarnavei mare.

In urm'a circulariului Mitropolitanu din Iuliu representatiunea scolara din protopopiatulu Sigisiórei se adunara in urm'a unei provocâri din partea parintelui protopopu sî inspectoru scolaru tractualu n 7 Oct. st. n. la o conferintia prealabila spre a se contielege despre tienut'a sî caracterulu scóleloru romanesci din tractu. Inteliginti'a din locu si din apropiere luare cu mare zelu parte la acésta consfatuire, dela care aterna asiá dicendu nunumai autonomi'a scóleloru nóstre dar chiaru si nationalitatea loru. Membri coadunati in conferintia se dechiarara unanimu pentru caracterulu confessionalu alu scóleloru din tractu promitiendu-se mai cu séma preotii, câ-si va pune tóta staruinti'a pentru d'a infrânge neinteresele poporului, cá sa-si puna tóte puterile pentru d'a potea sustiené principiulu confessionalu pre basea si dupa cerintiele legiloru sustatatóre. O comissiune alésa din sinulu conferintiei va avea de datorintia a elaborá óre-si care projectu de programa speciale despre midilócele trebuincióse si recuirabile spre a se potea sustiené principiulu amintitu, pentru aceea s'au indatoratu preotii tractuali, cá in optu dile se trimétia la scaunulu protopopescu unu conspectu despre darea directa, ce o solvescu fiiloru sufletesci, despre numerulu prunciloru umblatori la scóla si despre numerulu familieloru, ce se afla in parochiele respective, cá pre basea acestor'a comissiunea sa-si póta compune elaboratulu seu câtu mai curendu spre alu asterne unei nóue conferintie conchiamande spre desbatere si finale decisiune.

Inceputulu s'a facutu; cum se va poté realisá ne va aretá viitoriulu. Jace insa in interesulu nostru natiunalu, ca se staruimu cu tóte poterile pentru d'a ne sustiené autonomi'a scóleloru, cari e garanti'a cea mai sicura d'a cresce barbati demni de esistinti'a loru patriei sî natiunei. Câci precum secululu presentu fâra de scóle nu ne mai garantéza esistinti'a, asiá si positiunea nóstra de fatia ne periclitéza, déca vomu perde din vedere scutulu acel'a ce ne-au sustienutu limb'a sî natiunalitatea in seculu antemartiali.

pr.

Din comitatulu Albei superióre.

Intre datorintiele cardinale, ce le are omulu, nu e numai aceea, cá sa ne cunóscemu pre noi insine, ci cerculu datorintieloru acestor'a se estinde sî mai departe impunendu-ne, cá cunoscinti'a nóstra sa se estinda la semenii, la patri'a nóstra. Prin aceste nu voiu se dîcu, ca cunoscinti'a semeniloru nostrii sî a patriei nóstre aru fi mai grea cá cucoscinti'a de sine insu-si. Filosofi'a ne spune inca din vechime ca „γνοθί 6ε αὐτγ" este virtute dintre cele mai grele de realisatu sî filosofi'a moderna n'a pututu restorná acést'a afirmatiune ideale. O numescu ideala pentru ca pracs'a positiunei nóstre, abstragendu dela teoria, ne arata lucrulu altmintrea. Noi românii ne cunóscemu slabiciunile nóstre precum sî le cunoscu sî compatriotii nostri, sî tocmai pentru aceea amu disu, ca practice o adeverata cunoscintia a semeniloru nostri sî patriei nóstre sub starea presenta e asemenea grea sî dubiósa. Pentru d'a ne câstigá o atare cunoscintia chiara, ne trebuesce multa esperintia, sî ne trebue cá facendu esperientia se invatiemu din ea, cá se ne scimn acomodá impregiurâriloru sî situatiunei in care ne aflâmu; se nu dâmu numai cu bât'a in balta sî sa ne stropimu pre noi insine, ci cu mare precautiune se trecemu obstaculi, ce ne intimpina. Spre a latí de-si esperinti'a sî cunoscinti'a celu putienu a unui districtu din patria sî intre publiculu cetitoru, voiu se descriu unele eveneminte de-si particulare totusi de sensu generalu din comitatulu Albei de susu.

Comitatulu Albei sup. supusu fiindu mai de doi ani tulburâriloru anarchice, au venitu, dupa ce aceste ajungendu-si culmea a facutu de trebuintia pasîrea la midilocu a regimului, iéra-si in óre-si-care stare mai regulata. Comisariulu regimului Miko a inblânditu incâtu-va iritatiunea partideloru inversiunate sî anarchia a inceputu ase complaná. Resoltatulu, ce lu potu produce românii din comitatu sub acésta stare a lucruriloru, nu e nici de cum inbucnratoriu, sfasiati in fractiuni, fâra inteligintia independenta, prelânga aceea nepartinirea impregiurâriloru politice suntu departe de o sórte multiamitóre. Chiar sî inteligînti'a de buna sperantia, cari prelânga cualificatiunile recerute pentru de a potea contribuí la inaintarea binelui comunu nu e sprigînita de conationalii sei cum se cuvine sî cum aru cere interesulu causei, asiá incâtu numai cu mari greutâti, a potutu sa se puna intr'unu rangu cu o multime de individi necualificati. Sa nu ilustrâmu insa in specialu impregiurârile aceste cu esemple; câci esempla suntu odiósa, ci se le lasâmu asiá precum suntu tragendu peste ele velulu trecutului.

Dar se venimu la evenemente speciale. Capii comitatului precum e cunoscutu suntu Hallerescii. O fractiune o conduce unulu, ceealalta celalaltu. Conducerea se face firesce cu bani, câci capacitate nui multa in nici intr'o parte. Insa partidele se grupéza dupa interesele loru avendu fiecare ambitiunea, ca ea pórta in frunte dreptatea; precându dreptate nu se gasiá la nice un'a, de óre-ce cându l-si pretindea cineva vr'unu dreptu ambe se aduná sî dîcea „nu." Dar partidele ca atare, contrare parte mare mai multu persóneloru decâtu causei si-au descoperitu gresielele unei altei'a sî hai cu ele prin jurnale si in sfersîtu pela judecatoriile criminale. Cându se stinge incendiulu, foculu arde fâra flacara sub cenusia, tocmai asiá e sî comitatulu acest'a desbinatu sî fisice sî psichice. In dilele trecute o comissiune investigatóre fu esmisa din partea judecatoriei comitatului cetâtiei de balta pentru d'a cercetá incriminatiunile ce se publicara prin jurnale mai cu séma contra contelui Haller Ferencz, carele lasându odihn'a sî liniscea, ce io oferea circumstârile sele, s'au apucatu fâra precepere sî precautiune se faca sî elu politica starnindu a fi denumitu de comite supremu in comitatulu disolutiunei. Suspendarea lui a restabilitu liniscea sî contrari inversiunati s'au liniscitu. In urm'a unei ordinatiuni ministeriale fura insa provocati a-si documentá asertiunile pre acârei basea cerura cu o multime de subscriptiuni depunerea comit. Haller Franz. De-si majoritatea mai inteligenta e parte neutrale parte contra abusâriloru Hallerescí, totu-si unii dintre amploiati aducându-si aminte de tempulu auriu de sub anarchi'a trecuta n'au lipsitu ai aduce comitelui suspendatu oratia gratulatoria la diu'a lui onomastica. Fivoru fostu aceste simulate séu adeverate e intrebarea. —

Prelânga tóte acestea o impreunare cordiale sî pacinica, ce s'au intrunitu in onórea dilei Majest. Sele regale in 4 Octobre la unu banchetu solenu a demonstratu incatu-va liniscirea spiriteloru, câci aici se intrunira inimicii intereseloru cá amici la vinu; din care apoi asiá, cá dintr'o sorginte nesecabile politic'a lumei, dreptatea, egalitatea sî fratietatea, cá sî cându aru fi fostu legislatiunea in mân'a domniloru acestor'a, aru fi creatu in momentele acelea lânga nectarulu lui Bachu legile cele mai salutare in privinti'a dreptului internatiunalu. Caldur'a dilei sî a spiritului alkoholicu desghiatia retienerea cea rigurósa sî rece politica, intr'o desfatare caldurósa a inimiloru doióse dupa dreptate (?) Banchetulu fu deschisu sî condusu din partea dirigintelui substituatu, vice-comitele Stefanu Ladai.

De-si cele descrise suntu mai cu séma numai nesce eveneminte locali, totusi in combinatiune cu starea lucruriloru de fatia contribue sî ele ceva la cunoscinti'a de ómeni sî de situatiune, ce e neaperatu de lipsa se o avemu, déca voimu se invatiamu din esperientia comuna sî se folosimu invatiatur'a acést'a in folosulu patriei sî a natiunei; pentru ca déca vomu totu esperiá numai sî nu vomu invatiá sî din esperienti'a altor'a ni suntu zadarnice tóte nazuintiele, vomu fi totu passivi suferindu spre daun'a nóstra activitatea altor'a. Sapienti sat.

Romani'a.

Dupe „Monitorulu oficialu"

In timpulu petrecerii Séle la Baden-Baden, I. S. a primitu visita Majestâtii Sele Regelui de Prussi'a, carele 'i-a conferitu marea cruce de auru a Vulturului rosiu. Suita Inâltimei Sele a fostu asemenea decoratâ.

Marele Duce de Baden sî principele mostenitoru alu Prusiei au facutu asemenea visita Domnului Romaniei.

Marele Duce a conferttu Inaltimei Sele ordinulu casei de Baden.

In 23 Septembre, Inaltimea Sa a purcesu, prin tren espresu la Parisu, unde a ajunsu Mercuri, la 3 ore diminétia, sî a trasu la otelulu Bristol. Indata dupa aceea unu oficiaru de ordonantia alu Imperatorelui a venitu a se pune la dispositiunea Inaltimei Sele pe totu timpulu petrécerii sele in Parisu.

Inaltimea Sea esprimendu dorinti'a de a vedé pe Imperatorele chiaru in diu'a sosirei Sele, Majestatea Sea l'a încunosciintatu ca'lu va primi la 2 ore dupa amédi.

La 1 ora sî jumetate unu echipagiu imperiale cu patru cai a condusu la resiedintia imperiale de Saint-Cloud pre Domnulu Romaniei, însotitu de D. Ion Stratu, agentulu nostru la Parisu, sî de adjutantulu de serviciu majorulu Greceanu.

Onorile reservate numai pentru suverani au fostu facute Domnului Romaniei. Cas'a civile sî militará Majestatei Sele asteptau la intrare pre Inaltimea Sea sî l'au condusu pana la apartamentele Imperatorelui cu care Inaltimea Sea a avutu o convorbire de o jumetate ora.

Majestatea Sea a bine-voitu a adresá câteva cuvinte binevoitóre agentului nosru sî majorului Greceanu, carele a fostu presentatu de Inaltimea Sea

Domnulu esprimendu dorinti'a de a merge in acea séra la opera, Majestatea Sea a bine-voitu a pune logea imperiale la dispositiunea Inaltimei Sele.

Varietâti.

*** Avurâmu fericirea de a primí „Analele statistice a le Romaniei pre anulu 1866, brosiur'a VII, partea I, cari cuprindu: miscarea populatiunei din anulu 1866; semanatur'a sî productiunea agricola a tierei din anulu 1866; esportulu sî importulu tierei din anulu 1865.

(13—1) **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele confessiunale gr. or. din protopop. Lupsiei se deschide concursu, cu emolumentele urmatórie:

a) Bedeleu cu salariu de 100 fl. v. a lemne sî cuartiru. —
b) Cacov'a-Erii 100 v. a. cuartiru sî lemne.
c) Postiag'a de josu, (? R.) cuartiru sî
d) lemne. Selciv'a de josu, 90 fl. cuartiru sî lemne.
e) Vidolmu, 60 fl 8 ferdele grâu, 70 fonti brândia séu slanina cuartiru sî lemne
f) Lunc'a, 60 fl. v. a. 8 ferdele grâu, 50 fonti brândia slanina cuartiru sî lemne.
g) Potsiag'a de susu 80 fl. v. a. cuartiru sî lemne. —
h) Sias'a Lupsiei, 100 fl. v. a. lemne, sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-si asterne petitiunile loru la scaun. prot. a Lupsiei pâna la 15 Octobre provediute cu atestatu de botezu 1. ca suntu de rel. gr. or. 2. ca au studiatu pedagogi'a, 3. ca au moralitate nepetata, sî 4. ca sciu cantârile bisericesci. —

Offenbai'a 25 Sept. 1869.

Nicolau Fodorénu,
Adm. protop. gr. or. a Lupsiei.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 79. ANULU XVII.

Sabiiu, in 5/17 Octomvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. siruln, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiiu, 4 Octomvre, v.

Restauratiunea in fundulu regiu ocupa fórte multu spiritele si trebue sa ne bucurâmu ca vedemu ca inteligint'a nóstra in mare parte si cu ea dimpreuna si poporulu urmaresce cu atentiune desvoltarea acestui evenementu.

Acest'a e unu lucru frumosu si totu-odata si folositoriu. E frumosu pentru ca ne inspira credinti'a ca poporulu nostru luatu in totalitatea sea nu va mai lasá sa se arunce asupra-i calumni'a indiferentismului, ci va demustrá, ca cu tóte ca de elu se tiene putiena socotéla si acum in secululu asiá numitu alu luminei, si i se opunu pedeci insemnate, prin esplicâri ecuivoce ale legiloru si ordinatiuniloru, elu totu staruiesce a-si aperá ce este alu seu; folositoriu e pentru ca si la casulu celu mai nefavoritoriu face pre lume se intieléga odata ca este unu poporu ce nu numai are dreptu dara si cunósce dreptulu seu si pretinde cá sa se folosésca de elu spre a puté inaintá in totu ce e bunu si ce e progresu.

Asiá trebuie sa lucre unu poporu care are pretensiunea de a trai; sa nu caute ca ce intentiuni are cutare séu cutare neamicu alu seu, ci sa se straduiésca cá nisuintiele cele rele, fia ale cui voru fi, sa le paraliseze sa le nimicésca cu totulu si sa-i dica voimu si noi sa avemu modu de a puté contribui la totu ce e civilisatoriu, si lumea va recunósce in noi unu poporu iubitoriu de inaintare, unu poporu totu odata pacificu, unu poporu precum lu pretinde adeveratulu spiritu alu seculului alu nóue-spre-diecelea.

Ne adresâmu asiá dara câtra toti cei ce au dreptulu de alegere sa grigiasca cá si sub decurgerea restaurârei comunitâtiloru precum si la alegeri scaunali sa nu crutie nici o ostenéla, ci sa esercite dreptulu seu de cetatianu alu statului si in locurile cele onorifice de representanti sa puna pre barbatii sei in cari au deplina incredere, cari in ori si in ce impregiurâri se voru intrepune cu energi'a si intielepciune pentru inaintarea binelui comunu alu poporului carele au fostu sute de ani eschisu dela drepturile cetatienesci.

Interesele pentru cari noi suntemu in viitoriu datori a ne intrepune in afaceri comunale si scaunali séu districtuali nu suntu interese demne de desconsiderare, ci suntu demne de apretiuirea cea mai seriósa a fiacârui'a; mai departe apararea loru din partea fiacârei natiuni dupa proportiunea puteriloru sele, nu e nedreptate pentru nimenea, pentru ca noi vedemu din trecutu câtu este de reu déca drepturile, déca bunetâtile cetatienesci se monopoliséza numai de unii, pentru ca ajungemu acolo, de unii se impedeca de lips'a urmata din eschidere, altii se molesiescu de desmerdarea privilegieloru si in fine tóta societatea vine in desavantagiu, in perdere. Resultatulu silintiei nóstre dela alegerile de fatia, ce se voru face cu ocasiunea restaurârei, voru versá o lumina binefacatória asupr'a puterei nóstre de viatia. Elu va atrage atentiunea guvernului chiaru si la ocasiunea denumirei functiunariloru justitiei, cá sa nu tréca cu vederea pre unu poporu ce reclama asiá de legalu si constituiunalu drepturi, cari fiindu depuse in legi sa nu remâna litera mórta, ci sa capete putere de viétia pentru o desvoltare si mai mare in venitoriu.

Fia cá cuventele nóstre sa nu resune in pustia. Fia cá in scurtu tempu sa le vedemu purtându ród'a cea mai frumósa, ród'a care prelânga imbunetatírea sórtei poporului nostru sa contribuie si la apropierea natiunalitâtiloru diferite; câci infratírea se póte mai lesne numai intre egali. Deci iubiti concetatiani români din fundulu regiu, fiti cu luare aminte si totu odata si cu energia!

Evenemінte politice.

Pre cându se vorbea de o parte a diuaristiceі ca nu mai e departe tempulu cându sistemulu dualisticu are sa incete, ne trezimu ca in dietele tieriloru cislaitane se facu tóte opintirile de a realisá o mai strinsa centralisatiune a aceloru tieri. Unele din diete s'au si pronunciatu pentru alegerile directe.

Din Dalmati'a vinu de unu tempu incóce sciri serióse. Erá sa se puna in lucrare legea cea nóua de inarmare, introducendu si acolo gardele. In tienuturile dela Bocche di Cattaro, inse poporulu s'au opusu. Oposetiunea acést'a la inceputu luata de gluma au ajunsu la unu gradu asiá de insemnatu incâtu a trebuitu spre domolirea ei recuirata militi'a. Poporulu opusetiunalu a capatatu dejá numele de insurgenti si s'au incungiuratu cu vedete. Diuariele de Vien'a, maiestre mari in suspiciunâri, intarescu ca causele acestei renitentie trebuie sa fia mai afundu decâtu in simpl'a opusetiune contra introducerei gardeloru.

Faim'a despre possibilitatea unei aliantie intre Austri'a si Prussi'a o dapana diuariele intr'acolo, de dîcu, ca visit'a principelui de coróna alu Prussiei nu are insemnatate politica.

Se mai vorbesce acum si de o intalnire a Imperatului nostru cu regele Italiei.

Diuariulu „Opinione Nationale“ scrie:

Propunerea, de a radicá pre ducele de Genu'a pre tronulu Spaniei, a esitu dela partid'a progressitiloru, cari au voitu a introduce prin acést'a o aliantia cu Itali'a si alte combinatiuni politice. Cu proiectulu acest'a sta in legatura si caletori'a generalului Prim la Parisu. Regele si regimulu seu numai atunci voru concede cá sa primésca tronulu unu membru alu casei Savoi'a, déca lu voru proclamá dóue tertialitâti si unu plebiscitu de rege. S'a intielesu de sine, ca póte lucrá cine-va numai cu precautiunea cea mai mare. Câci primindu Itali'a prin unu principe alu seu dutoriuti'a cea plina de periculu, de a guvernâ unu poporu sanguinicu si usioru escitaveru primesce o responsabilitate mare, face insa o fapta generósa si marinimósa. Unu principe din cas'a de Savoi'a e o garantia firma pentru pacea si odihn'a Europei si e o stavila putinte contra neliniscriloru anarchice.“

Despre starea miscârei republicane in Spani'a i se scrie diuariului „Temps“ din Madridu, 6 Octomvre:

„In Cataloni'a insurectiunea e generale. In Nordu e amenintiatu Figueras de o trupa insemnata de locuitori de munte bine armati, pre cari i comandéza deputatulu Suner Capdevilla; colon'a generalului Palacino e silita in centru a se retrage cu ostenéla la Barcelon'a, si armat'a cea mica, ce o comandéza deputatulu Jaoristi se dice, ca domnesce tóta impregiurimea capitalei catalonice; in sudu Reis, pre carea o amenintiá dóuespredиece batalióne, ce venise cu artilaria pre mare, e desiertata de insurgenti, cari inse tienu ocupati toti muntii Prioratului, si stau in legatura cu numerósele bande, ce s'au formatu dejá in Arragoni'a si in fostulu regatu Valenci'a. In Arragoni'a suntu trei bande mari si anume in provinciile Huescar, Lerid'a si Saragoss'a si de nu le aru lipsí arme, aru fi totu asiá de tari, ca ai lui Jaoristi. In Andalusi'a s'a latitu insurectiunea de dóue dîle incóce fórte tare. In nordu s'a redicatu, provinci'a Cordov'a intréga si amenintia capital'a; pre ceea-lata parte a Spaltelui celui mare formatu de Manzanares s'a latitu miscarea in cetâtile Val=de=Puerto, Poirts=Lapiche si in altele din Mancha. In sudu stau dóue corpuri principale sub comand'a deputatiloru Paulu si Fermin Salvoechea, dintre cari celu din urma a comandatu insurectiune din Cadix; se afirma, ca acest'a a avutu la Algariu o lupta stralucita si fórte norocósa cu o colóna tramisa spre a-lu persecutá. Asta séra se anuncia, ca lucratorii dela Rio-Pinto inca s'au redicatu si voru merge sub comand'a fratelui generalului Pierrand asupr'a orasiului Huelva.

In Castili'a vechia s'a revoltatu Bejar si de-si spunu, ca insurgentii au parasitu orasiulu, totusi miscarea acést'a, care celu putienu in centrulu Spaniei e fórte seriósa, e de insemnatate. In fine bandele din Valenci'a, Gallici'a si Asturi'a se inmultiescu si se intarescu din dî in dî totu mai tare. Scirile acestea nu suntu tóte oficióse, de óre-ce telegrafulu ne anuncia numai despre speranti'a si succesulu regimului, dara suntu atâtu de latîte, incâtu le putemu crede cá si pre ale regimului, cari inca trebuie sa le cercetâmu mai intâiu. Dupa parerea mea acést'a inca nu e inceputulu unei revolutiuni. Suntu insurectiuni respandite, efeptuite fâra ordine si fâra planu, cari, cá sa ne esprimâmu liberu, suntu de o natura pré federalistica. Se simte lips'a unei idei firme, a unei activitâti solidarie, a unei conduceri primitive, dara nu este indoiéla, ca acésta insurectiune e fórte seriósa inca la inceputulu seu si regimulu i va fi datu póte cu arogant'a sea dictatóriala cele dóue unici conditiuni, cari mai lipseau, spre a se escá o revolutiune, adeca: generalisarea si unirea. —

Conciliulu conchiamatu acum se deosebesce de conciliele mai de demultu si prin aceea, ca voiesce a indreptá notiunile morale, incâtu servescu acelea de bas'a vietiei sociale de astadi, iéra cu reforme bisericesci, cu statorirea de principii nóue in credintia se va ocupá numai acolo, unde voru fi conditiunate prin notiunile morale si necesarie. Trebuie sa marturisimu, ca nu in Nordulu Europei, nu dincolo de Oceanu se latiesce totu mai multu instreinarea spiriteloru de biseric'a visibila si disolvarea ascultârei câtra ea, ci in Sudulu celu locuitu de ginte romane, mai cu séma in Itali'a, in léganulu insusi alu catolicismului romanu. Celu putienu de parerea acést'a e corespundintele gazetei „A. A. Z.“ din Rom'a. Elu scrie mai departe: O asemenea desbinare se intinde prin Spani'a, Franci'a si Itali'a, si dupa ea e ascunsu chaosu si ametiéla. De aceea nu trebuie sa ne mirâmu, déca unele suflete sincere de dincolo de Alpi vedu desaprobate in syllabus nisce stâri si invetiaturi, ce facu alusiune la alte relatiuni ale vietiei sociale, iéra nu la ale loru si déca togmai pentru aceea intreba déca e de lipsa a se conchiamá conciliu. Totusi se póte esplicá cum a pututu pap'a, durându mai departe pressiunea democratiei natiunale, sa se decida in urma si sa cerce, de a castigá mai multu prin o diversiune rapede, decâtu póte sperá dupa starea lucruriloru. De óre-ce catolicii afara de Itali'a stau in o alta relatiune cu conciliulu, decisiunile lui nici nu paru a avé altu efectu pentru densii, decâtu acel'a, ce-lu are o piétra aruncata in apa, ce face o gaura, carea iérasi se incheia indata, afara de acést'a insa acele decisiuni voru provocá pre fatia pre miliónele de dissidenti, cari pâna acum au tacutu mulcom. „Togmai acést'a o voimu“, dîcu ei, „„câci prin acést'a devenimu unu corpu mai solidu“. Da óre nu aru devení si biserica isolata, cându procesulu acest'a de eschidere s'aru mai repetí?

O contemplatiune si unele reflessiuni la fapte intemplate.

Cohalmu, Septembre.

(Urmare.)

Noi amu avutu totu-déun'a si barbati eminenti cari s'au opusu din tóte puterile inca dela inceputu reului, ce puté veni dintr'o parte séu alt'a

natiunei nóstre, amu avutu sî avemu asiá dara barbati, cari s'au silitu sî se silescu si pentru inaintarea tinerimei, cunoscendu destinulu acestei'a. Sî dintre alti atari barbati ai bisericei sî natiunei, 'mi iau libertate a numí pre Escelenti'a Sea Archiepiscopulu sî Metropolitulu nostru carele pre lânga alte multe fapte maretie, — care nu voiescu eu a le numerá, ci lasu acést'a istoriei pre a cârei pagini voru stá nesterse totu-déun'a acele fapte a acestui barbatu — , a ingrigitu multu sî cu distinctiune sî in privinti'a inaintârei tinerei generatiuni umblatória la scóla. A vediutu mai intâiu lips'a, ca pentru de a puté respandí cultur'a in aceea, trebuie se fia individi cualificati sî apti spre acelu scopu, din care motivu apoi acelu barbatu a sî infiintiatu institutulu cunoscutu pedagogico-teologicu, intrepunendu-si puterile sele materiale, morale sî spirituale pentru infiintiarea sî sustienerea acestui institutu, din care iesu apoi in totu anulu individi harnici sî capabili de a-si puté implini missiunea pentru care suntu pregatiti. Sî fiindu ca vorbescu de inaintarea in cultura, nu voiu trece cu vederea nici acea impregiurare, ca Escelenti'a Sea totu in interesulu acelei'a, a fostu renduitu inca din anii treculi, a se tiené „conferintiele invetiatoresci". De fructele acelei idei prea bine nimerite s'a sî audîtu apoi din mai multe pârti totu vesti imbucurátórie. Eu insu-mi carele amu participatu de vre-o patru ori la atari conferintie tienute in scaunulu Cohalmului, amu referatu mai in anii trecuti cu aceea ocasiune despre succese destulu de bune, aretându acést'a in fói'a publica „Tel. Rom." Amintindu asiá dara de conferintie invetiatoresci a câroru scopu inca este inaintarea in cultura, credu ca e la tempulu seu a vorbí in legatura cu cele predîse ce-va sî mai specialu despre atari conferintie.

Amu dîsu, ca participându sî eu de vre-o patru ori la conf. invet. tienute in scaunulu Cohalmului, mi s'a datu prilegiu a vedé fructe destulu de bune ; in anulu acest'a insa n'amu fostu atâtu de norocosu de a puté vedé resultatulu acestei conferintie de pre aici, de-sî invetiatorii si preotii au fostu conchiamati pentru tienerea acelei'a in dóue renduri, adunandu-se la loculu destinatu opidulu Cohalmu. (Nu a-siu voí sa-mi contradîcu, ca n'amu vediutu resultatulu conferintiei, de óre-ce amu vediutu inca dóue resultate, precum se póte vedé din cele ce urméza, dara voiu sa destingu a priorí resultatulu in intielesu propriu sî adeveratu a cuventului, de celu contrariu.) Pentru prim'a data conchiamându-se conferinti'a invetiatorésca nu s'a tienutu din causa ca, pre lânga aceea ca invet. au fostu abiá jumetate, lipsiá parintele adm. prot. din caus'a unui morbu ce 'lu impedecá de a se presentá, cu tóte cà o atare impregiurare trebuiá facuta cunoscutu celoru ce erau in asteptare-i , care neintemplându-se in dîu'a aceea, invetiatorii, preotii sî altii carii venisera la acele conferintie se dusera pre acasa. In dîlele trecute se conchiemà a dóu'a óra acea conferintia, sî trebue sa marturisescu, cà invetiatorii cu prilegiulu acest'a au fostu sî mai nepasatori , astu-feliu incâtu acum participà numaî a trei'a parte din invetiatori, sî asiá s'a amanatu iéra conferinti'a pâna de alta data. Cam acestea aru fi cele dóue resultate a conferintieloru , descrise câtu se póta mai pre largu. — Eu nu voiu prin acést'a sa detragu nemicu din meritulu acel'a, ce'lu au unii invetiatori din scaunulu Cohalmului , sî carii aru putea emulá cu ori sî care altii; dar atâtu totu voiu dîce fâr' de a vatemá semtiulu bunu a cuiv'a, ca dintre invetiatorii nostrii partea cea mai mare a aratatu in anulu acest'a óre-si care nepasare facia cu tienerea conferintieloru , prin urmare facia cu inaintarea in cultura. Amu vediutu sî din alte incidente, ce mi-au obvenitu in anulu acest'a cá in locu de a progresá poporulu pre aici incepe a face pasi regresându, sî apoi acest'a este unu reu, cârui'a trebue omulu se-i obstea de tempuriu. Amu vediutu, cà in comun'a Cohalmu care aru trebuí sa serve de mu-tr'a celoru-lalte sî aru sî puté, in anulu de curendu trecutu nu s'a tienutu in totu decursulu acelui'a scól'a cu tinerimea, de-si invetiatoriu a avutu acea comuna sî anca unulu dintre cei bnni, sî in tipulu acest'a copii carii au voitu a invetiá carte, au frecuentatu scól'a gr. catoliciloru precum sum informatu. Amu vediutu mai departe, ca salariele invetiatoresci afara de in vre-o dóue-3 comune , in locu de a se silí a le mai marí de cum au fostu , din contra le-au micitu. Sî acést'a se face din causa , ca suntu sî invetiatori de acei'a carii'su bucurosi a se tomní sî c'o plata mai mica decâtu a antecesorelui seu , deóre ce e sciutu , cá lucratoriulu precum se simte de harnicu asiá 'si cere sî plat'a, séu mai bine dîsu asiá i se da plat'a. Poporulu firesce carele trebue sa platésca leaf'a invetiatoriului , necapacitatu , nu scia face atât'a deosebire intre invetiatoriu sî invetiatoriu, sa fia numai invetiatoriu. — Sî cine pórta vin'a la unu atare abusu ? singuru numai preotulu unei atari comune , carele lasa de a se micí salariulu invetiatorîului sî astufeliu priimesce unu invetiatoriu mai debilu cá alu precedentu, carele inapoiadia cultur'a in locu de a o inaintá. Sî in zadaru s'aru incercá unu atare preotu séu parochu a aruncá in spatele poporului óre-si care vina ca nu póte platí séu ca nu voiesce, ca acést'a nu o póte nici decâtu, pentru ca poporulu rom. locuitoriu pintre sasi de-si a fostu sî este apasatu de multe nedreptâti ce i se facu fatia fatísiu , sî acést'a la multe casuri parte din nesciinti'a de a-si scí aperá dreptulu ce'i compete, parte cà cam asiá dictéza chiaru sî spiritulu tempului; acel'a face totusi ori si ce in interesulu luminârei sî a inaintârei fiiloru loru, sî nu credu ca aru fi românii din vre-o comuna de pre aici incâtu i cunoscu eu atâtu de inderetnici, cá se nu voiasca a platí baremu florenulu acel'a dela o casa, ce se renduise , sî care regula nu s'a observatu afara de in vre-o 2-3 comune. Iér' apoi sa dica cineva nu potu platí, ast'a nu póte stá, deóre-ce sî celu mai miseru omu in decursulu unui anu de dîle póte pune la o parte unu florenu pentru unu scopu óre-si care, sî cu deosebire pentru unu atare scopu ce jace in interesulu lui propriu. Dar precum m'amu mai esprimatu de repetite ori lipsesce in atari locuri zelulu conducatoriloru poporului, carii traiescu asiá dîcendu fâra de nice o grigia, ca se voru admoná vre-odata cu seriositate din partea cuiv'a , séu ca se va aratá activitatea loru aperte la locuri mai inalte competinte. — Din cele premise ar' urmá , cá cându mergu lucrurile asiá de reu la acei'a carii conducu tinerimea sî poporulu preste totu, atunci de securu ca nice progresulu in cultur'a ce se astépta alu face atari povetiuitori nu va fi mare.

Ca amu facutu nesce observatiuni asupr'a unoru lucruri ce voru sa prinda radacini rele séu care au prinsu atari radacini, o amu facutu din punctu de vedere moralu interesându-me de binele comunu , sî care trebue totude-un'a preferatu celui particulariu , avendu acel'a unu scopu cu multu mai sublimu, pentru ca dîce filosofulu Seneca : Alteri vivas, sî vis vivere.

N. D. M.

Conferintiele.

invetiatoresci din protopopiatulu II. alu Brasiovului III. Scaunelor sî alu Hidvegului.

Conferintiele invetiatoresci generali cu invetiatorii din aceste tracte amesuratu otarirei conferintiei generali din anulu trecutu s'au tienutu estempu la Breticu. O fórte mare bucuria se vedea zugravita pre fetiele braviloru români din Breticu pentru onórea data dumnealoru din partea barbatiloru de scóla cu acésta ocasiune ; densii deóre ce

---

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(*Reprod. dupa „Tr. Carp."*)

(Urmare.)

Filipu Arabulu s'a cercatu sa puna pre Daci'a pre numerariulu de argintu alu Romei, dara se vede ca s'au batutu nnmai câte-va esiantilióne, pentru ca acestea suntu de estrema raritate.

Filipu Arabulu a batutu pre Carpi in tierile nóstre sî s'a numitu „Carpicu" sî a patitu sî elu dela Traianu Decie, nascutu in Daci'a, care ia succedatu, ceea ce facuse elu lui Gordianu III.

Câti-va istorici dîcu ca Filipu Arabulu imbratisiase christianismulu. Sub Filipu Arabulu, dara, s'a radicatu acestu Turnu de câtra socrulu seu Severinu, care comandá in aceste pârti ale imperiului, sî traditiunea nu minte numindu acestu turnu „Turnulu lui Severinu", iéra nu alu lui Severu.

Amu ocolitu sî m'amu gânditu multu la degagiarea acestui turnu de ruinele ce-lu desiguréza ; dara mijlócele mele nu erau de trépt'a unei asemenea intreprinderi. M'amu marginitu sa desfacu de ruine sî de gramadiri de pamentu numai bolt'a principale a intrârei propria in Turnu, care este despre Dunare, cum sî a desface sî a adencí o alta deschidere mica, pre care ese unu sghiabu de piétra, pre unde se aruncau negresîtu imondice sî póte sî sângele celoru ucisi.

Amu adusu aminte ca inchisorile romane, mai cu séma in turnuri, erau despartite in trei trepte ; nu mai este indoiéla ca acestu sghiabu esiá din alu treilea gradu. Amu gasitu, adencindu ací, multime de óse de omu, ceea ce a confirmatu sî mai multu parerea mea. Suntu aceste óse de ce-va capi ai Carpatiloru ! — cine o póte spune ! Amu lasatu dara Turnulu lui Severinu sî amu venitu la capulu podului, unde sta plantata maretiu glori'a fapteloru strabuniloru nostri.

Trebuie sa multiamescu, sa multiamimu toti românii, ori sî de pre unde, celoru ce au luatu mesuri serióse sa se conserve amendóue grupele cele intinse de ruine, de amendóue laturele drumului ce plecá dela capulu podului sî se urcá pre Jiiu la Vulcanu, deadreptulu spre capital'a lui Decebalu ; din acestu drumu se despartiá altulu, care trecea Jiiulu, mergea prin Antonin'a, se unea ací cu celu dela Celeiu, luá in susu Oltulu, mergea la „Castr'a Trajani", (Rimnicu) si esiá pre siesulu Daciei superióre prin Stenae (Turnu-rosiu.)

Ací m'amu pusu sa sapu in amendóue grupele de ruine. Ruinele romane dela Severinu suntu de trei nature distincte sî representá trei epoce mari diferite : Secolulu II., secolulu IV., sî secolulu VI. Dupa acést'a vinu a se amestecá cele ce nu potu avea unu caracteru propriu distinctu , nici in zîdaria, nici in objecte aflate intr'însele, sî nu mai putemu studiá de câtu numai monetele.

O caramida cu imprenta Coh. I. Sacra din legióna a V-a negresîtu, ce amu gasitu ací, este contimporana cu aceea ce amu gasitu la Celeiu ; Coh. III. Brit. negresîtu din aceea-si legióna a V-a periodulu I. inceputulu secolului II.

Multimea moneteloru de bronzu, mai alesu din timpulu lui Constantinu, suprapunerea in multe pârti sî adaogeri de zidaria cu caramida mai suptíre sî cam altu cimentu , de-si din acel'a-si materialu , aréta periodulu II., midiloculu secolului IV.

Monetele lui Justinu sî Justinianu , pâna la Ionu I. Zimnicesu ; caramidele exagone , subtíri sî fine, cu litere cam in caracterulu celoru de pre monete in acea epoca; unu exagonu cu o cruce primitiva bisantina , nu ceea ce se numesce crucea gréca unu medalionu de bronzu, gasitu in temeli'a ruineloru preste care si-a ziditu case d. Rosianu , modulu 16 alu scârei lui Mionet, representându unu castelanu calare cu unu curuiu pre mâna sî cu veveritia pre partea d'indereptu a calului ; frenele calului sî costumulu caleretiului 'mi aréta pre gothulu bisantinu. Acestea tóte 'mi dau probele unui alu III. periodu, care este secolulu VI.

Dara déca sub Justinianu Severinulu a jucatu vre-unu rolu, déca sî Severinulu a fostu reparatu óre-cum de Justinianu, pentru ce nu-lu numesce Procopu intre castelurile, forturile sî cetâtile reparate de Justinianu in cartea sea : despre edificie ? Dara cine scie acést'a intre schimbârile de numiri ale cetâtiloru ce au succedatu in diferitele epoce ? cine póte sa incredintieze acést'a ? care românu pâna acum a luatu pre Procopu in mâna, sî, cu ajutoriulu celoru-lalte itinerarie sî periple chiaru, precum Hierocleu, Arianu sî periplulu anonimu alu Pontului, mesurându cu stadulu lui Justinianu, se póta dîce : ací suntu ruinele cutârei cetâti, cutârui fortu, cutârui castelu alu lui Procopu, pentru ca cel'a-laltu a fostu dincolo, sî mai la vale cel'a-laltu, in distantiele indicate de densulu ? Care românu pâna acum si-a impusu sa confrunte celu putienu pre acesti autori, intru ceea ce ne privesce macaru, sî se lamurésca ce-va in geografi'a comparata a basinului Dunarei, fâra care istoria nu vomu puté avé ? Care românu a confruntatu vre-odata, care guvernu, care ministru de instructiune a ordonatu, a platitu o confruntare, nu mai vorbimu de Herodotu, Strebon sî Ptolomei, dara o confruntare seriósa macaru intre itinerariulu lui Antonin, tabl'a Peuthengeriana sî Procop, sî celu putienu macaru numai intru ceea ce ne atinge pre noi deadreptulu, sî preajmele nóstre ?

Asemenea cârti noi nu avemu de locu, domnule ministru.

(Va urmá.)

se afla intr'unu unghiu fórte departatu alu patriei nóstre, se credeau póte uitati de tóta lumea scolara; dar' acumu anim'a loru incaldîta de dragostea cea viua, pre carea li-o insuflá unu numeru asiá frumosu de invetiatori, sî alti óspeti, sî sciindu cu conferintiele invetiatoresci au devis'a de a inavuti pre invetiatorii cu idei pedagogice nóue culese pre calea sciintiei sî a esperintiei impartasîndu-sile aici reciproce, care inavutíre este de a se privi cá potentiarea midilócelor de cultur'a sî educatiune a tinerimei poporului nostru, iar cultura scientifica sî educatiunea moralu-religiósa a acestei'a da nutrimentu la isvorulu fericirei temporane sî eterne intregu neamului nostru românu. Tóte acestea fura in stare a desceptá in inimile cele nobile o astfeliu de placere câtra barbatii de scóla. incâtu unulu dintre bravii betrâni breticani se simtí chiaru cá cum aru fi fostu neconsideratu, câci nu s'a ajunsu adeca sa se fi incuartiratu sî la Domnésca unulu dintre invetiatorii óspeti.

Conferinti'a acést'a s'au tienutu in 17—18—19 Augustu sub presidiulu prea on. domnu protopopu Ioanu P e t r i c u. De fatia a fostu — Invetiatorii din tustrele tractele sî unu numeru insemnatu de preoti, apoi domnulu Gaboru I m r e judele supremu in Breticu; F e j é r jude singulariu in Breticu; Ioanu P o p e s c u Profesoru la institutulu teologicu-pedagogicu in Sabiiu, Georgiu B e l i s s i m u s u directorulu scólei capitali române in Brasiovu; cantorulu catolicu in Breticu; G a b o r u juristu, unu clericu catolicu, studinti gimnasisti, membrii comitetului parochialu sî alti betrâni români locali, apoi mame de ale scolariloru.

C o n f e r i n t i 'a I. Dupa servitiulu D-dieescu cu chiamarea Sf. Duhu a deschisu reverendisimulu domnu protopopu Ioanu Petricu conferintiele prin unu cuventu fórte corespundietoriu, cam de cuprinsulu urmatoriu. — Dupa ce aréta, ca Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u Baronu de S i a g u n 'a la anulu 1850 prin Soborulu eparchialu a pusu temeiu sî a inceputu a organisá scólele nóstre populari confessionali in acést'a a n ó s t r a p a t r i a; numerá greutâtile preste care dete Escelenti'a Sea intru ajungerea acestui scopu; midilócele, prin care se luptá, a delaturá aceste pedeci sî asiá a intemeiá inflorirea stârii interne a scóleloru nóstre populari prin compunerea instructiunei scolastice din an. 1862, prin intemeierea conferintieloru invetiatoresci in an. 1863/4 prin intocmirea de cârti pedagogice fórte folositóre; prin intocmirea de cârti nóue scolastice, pentru scólele nóstre populari conformu legei dietali din anulu trecutu; — intocmirea statutului organicu alu bisericei nóstre prin congresulu nationalu românu in anulu trecutu sî sanctionatu de Majestatea Sea: — vorbesce a) despre insemnatatea scóleloru, b) despre causele din care au remasu românii inapoi in cultura, c) despre aceea ca timpulu a ridicatu acum pedecile luminârei nóstre.

Multiamesce Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, carele s'a luptatu sî se lupta dimpreuna cu alti barbati meritati ai natiunei nóstre pentru binele sî fericirea nóstra. Toti cei presenti ridicara unu intreitu „sa traiasca“ La care domnulu parochu din Breticu Spiridonu D a m i a n u multiamesce reverendissimului domnu protopopu in cuvinte fórte potrivite pentru onórea, ce li-a aretatu, cu tienerea conferintieloru invetiatoresci din acestu anu in acésta comuna. —

Apoi urmâ conscrierea invetiatoriloru prin reverendiss. d. protopopu, cu care se incheia conferinti'a prima. —

Conferinti'a II. sî III.-a Reverendissimulu domnu protopopu Ioanu Petricu propune alegerea unui conducatoriu alu conferintieloru; conferinti'a alege unanimu pre dlu invetiatoriu din Feldiór'a Iosifu M o r a r i u.

Objectele acestoru conferintie fura: a) Metodulu de a deprinde pre elevii in scriere sî cetire, b) cetirea disertatiuneloru, compuse de invetiatorii conferintiei sî apoi cetirea cârtiloru nóue scolastice.

In aceste conferintie s'a tratatu despre deprinderea eleviloru in cetire, care fu desfacutu in urmatórele puncte: 1) o scurta amintire despre introducerea eleviloru in scriere sî cetire, din anulu trecutu, 2) cetirea cu inlesnire, tonu firescu sî placutu a cuvinteloru, propositiuniloru bucâtiloru de cetire, 3) esplicatiunea verbale; 4) observâri la repetírea cetirii cuvinteloru, 5) silabele flesiveri; 6) tonulu cuvinteloru, 7) deosebire la cetire a vocaliloru „a“ deschisu, de „a“ oscuri „i sî u“ intregi de „i sî u“ scurte; 8) „e“ intr'unu cuventu cu finalulu „a“ intr'unu cuventu cu finalulu „u“; u; a, e, i inaintea lui n, m; 9) d, t, g. c, ca sineratóre; ridicarea siuerârii; 10) pronunciarea consunanteloru nedespartivere; br, pr, pl; sî altele; 11) vocalele, a, i, u, sub accentulu (`), ascutitu (´); i, s, inaintea lui î, cu accentulu duplica (¨); apostrofulu (') cu privire la pronunciare; 12) numerulu substantiveloru in pluralu; terminatiunile substantiveloru in pluralu, cunóscerea adjectivului, verbului; silabele flesiveri ale acestor'a; 13) tonulu principalu in cuvinte; 14) subiectu, predicatu; 15) apesarea tonului pre membrele propusetiunei amplificatei; 16) intielegerea, tienerea aminte a unei bucâti de cetire intregi.

La desbaterea acestoru teme luara parte toti DD. invetiatori presenti.

Resultatulu acestoru desbateri fu adeca: 1) Deprinderea auditului eleviloru sî organeloru vorbiri prin pronunciare chiara de sonuri, cuvinte, diceri; deprinderea vederei sî a purtârei mânei cu stilulu pre tablitia la formarea punctului, linieloru, cá elementele literiloru; apoi trecerea la formarea literiloru (intâiu celoru mai simple) sî la cetirea loru etc. in Abcdariu; 2) cuventulu, propositiunea, bucat'a de cetire intâiu sa o pronuncieze bine invetiatoriulu, se puna sî pre elevi a o pronunciá bine, apoi se o cetésca, 3) se intrebe invetiatoriulu pre elevi sî despre semnificarea cuvinteloru; esplicatiunea se fia scurta sî la intielesu; 4) repetiendu cetirea cuvinteloru propositiuniloru, se intrebe invetiatoriulu si pe sarite; 5) facendu invetiatoriulu pre elevii cunoscuti cu silabele flessiveri (sfersîturile) ale cuvinteloru; prin acést'a invétia a deosebí sî tonulu silabeloru; 6) la tonulu cuvinteloru va puté deprinde invetiatoriulu pre elevi numai punendu-i sa pronuncieze propositiuni intregi, 7) „a“ nefiindu sub accentu este oscuru, sub accentu insa este deschisu, „u sî i“ la finea substantivului, adjectivului, sî articululoi suntu scurte, asemenea sî la finea verbului nefiindu sub accentu; 8) „e“ intr'unu cuventu cu finalulu „a“ se cetesce cá „ea“ intr'unu cuventu cu „u“ se cetesce oscuru „a, e, i,“ inaintea lui „n“ sî adese-ori sî inaintea lui „m“ se cetesce oscuru; 9) „d, t“ devinu siueratória avendu dupa sine „i séu e“; siuierarea se radica intreverendu-li-se „h“; 10) consonantele nedespartivere br, pr, fl, s. alt. se cetescu totu-déun'a cu vocal'a urmatória; 11) „a“ sub accentulu greu se cetescu oscuri sî apesate, sub celu ascutitu deschisu; „i sî u“ sub accentu suntu siuieratória; „t sî s“ inaintea lui „i“ cu accentu duplicatu suntu siuieratória; 12) numerulu substantiveloru se póte face intuitivu prin esemple, carte, cârti; prin finalulu „e“ se insemnéza singulariulu prin „i“ pluralulu; altele substantive au la sfersîtu, a-e, u-e, u-i u-a, dîcendu, s. e. cutitulu a s c u t i t u taia, prin cuventulu „ascutitu“ aretâmu insusîrea substantivului, prin „taia“ lucrarea substantivului; in locu de insusîre se dîce sî adjectivu, in locu de lucrare verbu, adjectivele 'si indreptéza finalulu dupre genulu substantiveloru s. e. bunu, buna, suntu sî adjective cu terminatiunea comuna s. e. verbe; verbele nereduse la persónele subiectului, unele au finalulu „are“ altele „ere, ire“; 13) pronunciându invetiatoriulu mai intâiu propositiunea de cetitu, sî esplicându-i intielesulu, o va puté pronunciá sî elevulu bine; 14) cá sa intieléga elevii bine cetitulu sa ii faca invetiatoriulu atenti la lucrulu, despre carele se vorbesce sî la aceea ce se dîce despre acelu lucru; cunoscendu copii subjectulu sî predicatulu propositiunei, usioru voru intielege sî esplicatiunea despre atributu, objectu, sî cercumstari; 15) tonulu principalu cade deodata pe predicatu, atributu, objectu cercustari, de altumintrelea cade pre cuventulu, care are mai mare insemnatate in vorbire. 16) ca sa póta elevii intielege, cuprinde, sî tinea aminte o bucata intreaga de cetire, mai intaiu le-o esplica invetiatoriulu tóta, apoi pune sî pre elevii sa o dica cu vorbele loru, dupa aceea ii pune sa o ceteasca; atunci usioru voru putea da seama despre cea ce au cetitu.

(Ve urmá.)

Dela diet'a Bucovinei.

D e s b a t e r i l e i n c a u s 'a i n t r o d u c e r e i l i m b e i r o m â n e. d. „Alb.“

A D A U S U

la ordinea de casa a dietei in ducatulu Bucovinei, referitoriu la limb'a tractâriloru.

§ 1. Fia-carea din cele trei limbi indatinate in Bucovin'a, adeca limb'a romanésca, rusésca sî nemtiésca (germana) póte se fia aplicata in tractârile dietale.

Remane asiá dara in voi'a ablegatiloru, in ori-care din aceste limbi a face vorba in consultâri, a asterne propuneri, a indreptá interpelatiuni câtra comisariulu regimului sî a face raporturi in numele comiteteloru.

In care limba s'a vorbitu, se copiéza vorbele in protocólele stenografice.

§ 2. Propunerile facute de ablegati, atâtu in comitete, câror'a suntu predate, câtu sî in casa se supunu spre deliberare sî conclusu in acea limba, in carea suntu aduse.

Propusele regimului, care se astépta in tóte trei limbele indatinate in tiéra, predându-se comiteteloru alese, se va decide in fiacare data prin unu conclusu alu casei, in care limba suntu ele de atrasu spre consultare prealabila in comitetu sî spre deliberare sî conclusu plenariu in casu.

Testulu propuneriloru sî alu propuseloru, carele s'au luatu de basa la consultare sî conclusu, este singuru testulu autenticu alu legiloru respective.

§. 3. In protocólele siedintieloru, care se potu compune in fiacarea din cele trei limbe, se conscriu conclusele casei in testulu, in carele acestea s'au facutu.

Dela compunerea protocóleloru inse in un'a séu alt'a din cele trei limbe indatinate in tiéra se póte face abatere, déca nu se pretinde acést'a celu putienu de optu membri ai casei.

§. 4. Petitiuni câtra dieta se primescu in fiacarea din cele trei limbe indatinate in tiéra, ele se tractéza sî se resolvu in limb'a incursei.

B r a s i o v u 27 Septembre.

Conformu usului de pâna acum serbarea anuale a patrónei gimnasiului nostru St'a Sofi'a cu fiicele ei, s'a intemplatu numai in Duminec'a urmatória adeca in 21 Septembre a. c. Serbarea se incepù in biseric'a Stului Nicolae unde celebrara siese preoti. La tóte rugaciunile asistara junimea scolare cu corpulu profesoriloru, efori'a scolara, multi nogutiatori sî alti credinciosi din alte parochii. Dupa seversîrea servitieloru ddieesci in biserica junimea, cu professorii sei, efori'a sî potu dîce mai toti cei ce asistara in biserica purcesera in rendu cuviinciosu pâna la gimnasiu, unde se facù sântîrea apei.

Dlu Dr. Ioanu M e s i o t a corectoru alu gimnasiului rosti la ocasiunea acestei serbâri o cuventare, carea dede unu lustru fórte placutu festivitâtiei. Dupa ce facù introducerea prin a descrie cum institutulu nostru siau luatu patróna pre intielepciunea (Sofia) cu fiicele ei, recomandata de inspectorulu supremu scolariu, inca la punerea petrei fundamentali, aratà ca in adeveru s'a alesu cea mai potrivita patrona. Câci ce spriginu mai bunu póte avé vre unu institutu de câtu intielepciunea sî fiicele acestei'a: credinti'a, dragostea sî nadejdea (speranti'a). Trece apoi la descrierea feliuriloru de scóle ce cuprinde acum institutulu sî descrie specialu insemnatatea celoru gimnasiali, reali sî comerciali sî la folosulu care suntu menite aceste sa lu aduca. La incheiare multiamesce tuturoru celoru ce au staruitu sî contribuitu la infiintiarea loru sî mai cu séma: Escel. Sele Archiepiscopului sî Metropolitului nostru, comuneloru bisericesci dela St. Nicolae sî din cetate cá fundatore; cá ajutatore guverneloru de aici sî din Romani'a sî altoru barbati din Romani'a cá spriginitori; eforiei cá ingrigitórie sî corpului profesoriloru cá aceloru ce fâra pregetu lucra la inaintarea generatiunei tinere in cultura, prin urmare la inaintarea natiunale. In fine se adreséza câtra tinerime punendu-i la inima obligamentulu celu mare moralu ce-lu erezesce ea dela parintii sei de a fi diligenti de a folosí bine tempulu, pentru cá ostenelele acelor'a si bine-facerile tuturoru contributiuniloru la radicarea institutului, cari se vedo ca au binecuventarea cerésca, sa nu le ia (tinerimea) in desiertu ci sa le folosésca spre a se cultivá.

Se cetescu apoi legile scolarie sî se face stropirea cu apa sântita.

La acésta solemnitate amu vediutu si pre celebrulu barbatu alu Romaniei dlu C. N e g r i sî pre compatriotii nostri Dr. Iosifu H o d o s i u sî Al. R o m a n u; cesti din urma reintorceau tocm'a dela Academi'a din Bucuresci sî se aflara in trecere in Brasiovu.

Zernesci, 12 Oct. 1869.

Domnule Redactoru! Diu'a de 10 Oct. st. n. a fostu de o insemnatate mare pentru locuitorii comunei Zernesci. Fatia cu alte comun'a acést'a se póte mandrí, ca a adusu contingentulu seu pre altariulu patriei si natiunei. Devotatiunea cea esemplaria a unui Baiu, carele a fostu apostolulu desceptârei sî luminârei românîloru, nu numai a celoru din tiér'a Bârsei si a Oltului, vorbindu in limbagiulu poporului, ci pâna si alu celoru de prin mijloculu Transilvaniei, ascépta numai o péna dibace, care sa scie apretiuí meritele lui si cá unu semnu de pia memoria se dea in mân'a generatiunei presente biografi'a acelui barbatu, carele n'a pregetatu a duce pre copii la scóla chiaru si fâra voi'a parintiloru loru. Ddieu a si binecuventatu ostenelele sele, câci pre lânga alti nenumerati barbati, comun'a nóstra insasi datoréza zelului acelui'a pre Ilustritâtile sele: Aldulénu si Branu de Lemenyi; apoi propasîndu comun'a in directiunea acést'a astadi mai numera inca 2 protopopi, vre-o 8 profesori; preoti, juristi si chirurgi, cari toti facu onóre comunei, si care sub demnii barbati protop. Metianu si parochulu I. Comsi'a, progreséza pre dî ce merge.

Amu inca a inregistrá ací si o fapta nobila a unui adeveratu fiu si parinte alu acestei comune. Sânti'a S. parintele Bartolomeiu Baiulescu, urmandu vocei Pastoriului parasí acésta comuna sî dupace acumu remase definitivu in Brasiovu, vení in 10 Oct. la fostii sei parochieni, caci totdeuna lau inbitu sî doritu, spre a-si luá adio. O ocasiune acést'a, carea bine folosita lasa in inim'a poporeniloru resultate nesterse. Acestea ar trebui folosite la noi Romanii cu atata mai multu câci in lips'a altoru asociatiuni, venimu raru in atingere cu mas'a poporului. S. s. folosí acea ocasiune, câci dupa ce seversî insusi s. liturgia, fiindu biseric'a plina de ascultatori, rostí o cuventare fórte potrivita sî plina de invetiaturi. Aratà adeca fondatoriloru, ca ei trebuie sa faca mai multu cá parintii loru; ca tempulu de astadi cere mai multa cultura, carea se póte castigá numai prin scóla; ca trebuie a imbratiesiá cu tóta diliginti'a mestesiugurile; ca trebuie a se iubí sî ajutá unii pre altii.

Sciá insa zelosulu parinte, ca multe se vorbescu, putiene se facu; sciea ca se tienu mai pre susu faptele, decâtu vorbele sî asiá sî s. s. incoronà faptele sele de pâna acum punendu basa la o fundatiune, prin aceea ca a daruitu comunei o parte de munte cu venitu anuale de 10 fl. v. a., cu acea conditiune, cá din venitulu acel'a sa se premieze, tinerulu celu mai bunu, care va invetiá vre-o meseria.

Cu acestea a-si fi gat'a, déca simtiulu meu de recunoscintia mi-aru concede a relacé alte fapte ale acestui zelosu parinte, nu pentru ca a-si fi asiá de cutezantu, a-lu laudá publice, ceea ce insusi s. s. n'aru aprobá, ci. mai multu cu acelu scopu, cá sa imiteze sî altii cari pórta sublimulu nume „parinte“.

Deci dati-mi voia, dle red. dintre cele multe fapte ale meritatului barbatu a mai insirá unele ací.

Cunoscu pre sânti'a sea mai bine de 15 ani. Inca pre la 1853 eramu invetiacelulu s. s. Atunci in cas'a sea, cu lemnele sele, fâra nici unu salariu in decursu de mai multi ani s. s. invetià pre fiii comunei acestei'a ABC, scapându numai sub densulu de adî buche. De-si petrecú numai scurtu timpu in Zernesci, totu-si faptele sele îi pastréza in memori'a crestiniloru de aici o placuta suvenire. In anulu 1857 trecú cá preotu la cetatienii Brasiovului, lasându in urma-si mormentele parintiloru sei, surori, rudenii sî tóte bunurile sele. Caus'a, pentru care erá chiematu, a fostu unic'a in feliulu seu, iéra incâtu a corespunsu sî aici chiemârei sele, dovedesce stim'a, de care se bucura la dnii Brasioveni, sî repetít'a alegere unanima de preotu alu loru, cari voru fi sciindu sî mai multe fapte ale sele, decâtu mine. In Brasiovu desvoltà sî mai multa activitate. Sf. s. fu denumitu catichetu alu studentiloru sî copileloru dela scólele streine, sî precându respec. caticheti de mai nainte implinéu acestu oficiu dupa cum le iertá impregiurârile, s. s. cu cea mai mare punctualitate immultí numerulu oreloru pentru predarea religiunei pâna la 10 óre pre septamâna. D. protop. Baracu convingendu-se de zelulu parintelui Baiulescu, face aretare despre acést'a la consistoriu, carele sî l a u d a pre Sf. s.

Mi-ar placé a cercá sî alti preoti acea greutate unde catichetulu are de a face cu elevi dè prela 2 gimnasii streine, cu o multime de clase. Mi-ar plecé cându, celu putienu in comune, care nu potu dotá dupa cuviintia pre unu invetiatoriu harnicu, sî nu suntu cladiri bune de scóla, preotulu aru face din cas'a sea scóla sî aru educa pre fiii poporeniloru sei, atunci a-si crede ca ei cá urmatori ai lui Christosu, au intielesu cuvintele lui „lasati pruncii sa vina la mine.“

Cá totu de-un'a sî astadi cas'a sf. s. e deschisa tuturoru calatoriloru, sufletulu aplecatu a consiliá, a consolá, a imbarbatá; mân'a si-o deschide bucurosu spre a ajutá; este cercetatu dè toti barbatii renumiti, care impregiurare tocmai, dovedesce, ca merita numele de „parinte“. Póte ca nici unu teneru, care a absolvatu in Brasiovu, n'a imbratisiatu o cariera, fâra de a se consultá mai intâiu cu sf. s.; pre multi i-a ajutatu insu-si, iéra cându nu s'a mai potutu a efectuitu ajutórie dela allii prin colecte sî alte midilóce; ba sciu, ca numai prin staruinti'a sf. s. la consilieriulu scólei de atunci dr. Vasiciu, au capetatu unii tineri stipendii pentru de a studiá pedagogia la institute streine renumite, stipendii, de cari românii mai nainte n'au sciutu sî nu le-au folositu.

Adeveratulu parinte n'a remasu datoriu nicairi sî nici unui omu cu servitiulu. Scimu toti, ca in timpulu colerei, comand'a militare din Brasiovu, si-a tienutu de datorintia, ai esprimá publice multiumit'a, pentru servitiulu facutu militiei in timpulu acel'a, cându ceilalti preoti se retragéu, sî se feréu de ori sî ce contactu cu morbosii. — Deschiderea sî sustienerea scólei de dominec'a pentru toti, cei ce voescu a invetiá sa scrie sî cetésca vorbesce destulu de chiaru contra celor'a, cari singuri inca n'au incercatu a face ceva. Nici jurnalistiloru nu le-a remasu datoriu, dovéda despre acést'a articolii serisi parte in „Albin'a“, parte in „Telegr. Rom.“ sub titlu Brasiovu sî „de sub Predealu.“

Apoi in fine sî pre câmpulu literaturei nóstre, incâtu l'au iertatu impregiurârile, a datu fructulu seu; voiu sa amintescu, ca a ascernutu Esc. Sele unu manualu estrasu din tóte canónele Pidalionului; unu manualu pentru catichisatiune sî o traducere româna a unui catichismu nou din limb'a gréca de josu, in urm'a câror'a s'a luudatu activitatea sea. In adeveru nu este meritu, cându cineva face peste datori'a sea mai multu, fâra nici unu scopu egoisticu? sî óre nu trebue recunoscutu acést'a, cu atat'a mai vartosu, câci astfeliu de barbati suntu rari la noi românii.

Noi Zernescenii, ii dorimu sanatate inca multi ani, îi multiamimu pentru povetiele ce ni le-a datu in timpulu petrecerei sele in midiloculu nostru, îi multiumimu pentru fundatiunea din 10 Oct. cunun'a meriteloru sele de pâna acum'a, prin care a datu impulsu ómeniloru de a se ocupá sî cu meseriele, sî dorindu cá sa ne cerceteze mai adeseori; 'lu asigurâmu, c a ¿n o i n u 'l u v o m u u i t á.

Garoiu.

Romani'a.

Parisu, 9 Octombre. I. S. Domnitoriulu Romaniei a datu astadi o serie de audientie la mai maulte persóne insemnate din lumea politica sî din presa, cari au manifeştatu dorinti'a de a face cunoscinti'a suveranului românîloru sî a-i presentá omagiele loru.

Dela trei, inaltimea sea, acompaniatu de oficierulu de ordonantia, alaturatu de persón'a sea, a visitatu mai multe curiositâti ale Parisului sî intre cele alte espositiunea industriala, palatulu espositiunei din Câmpii-Elisei, unde inaltimea sea a avutu ocasiunea de a admirá mai multe producte sî a face numeróse târguiri.

Parisu, 10 Octomvre. Inaltimea Sea acompaniatu de agentulu Romaniei sî de suit'a sea, s'a dusu astadi diminétia câtra diece óre la capel'a româna sî a asistatu la servitiulu divinu, cum sî la te-deumulu cântatu in onórea sea. Tóta coloni'a româna, aflata in Parisu, s'a grâbitu a se duce, pentru cá sa presinte omagiele sele celui dintâiu principe Domnitoriu alu Romaniei, cârui a fostu datu se visiteze acésta capela dela fundatiunea ei. Terminându-se ceremoni'a religiósa, au fostu presentati Inaltimei Sele la capela chiaru toti bursierii guvernului românu, cari facu studiele loru in diferite scoli din Parisu, sî a aflatu pentru fiacare din trensii unu cuventu de incuragiare sî solicitudine.

Agentulu a presentatu apoi mai multe persóne din coloni'a româna, cari doreau sa esprime omagiele loru Inaltimei Sele. La 12 óre fâra unu quartu, principele a parasitu capel'a, in aclamatiunile tuturoru asistentiloru, sî s'a intorsu la otelulu seu.

I. S. va dá astadi audientia dela amédi pâna la patru óre numeróseloru persóne, apartienendu la tóte clasele societâtiei, cari au solicitatu onórea de a fi presentate I. Sele. Dupa aceea va face póte o escurssiune in giurulu Parisului.

(Monitoriulu).

Varietâti.

*** Dela inceputulu lunei Octomvre, fói'a „Curierulu de Iassi“ din Romani'a va aparé de dóue ori pre septamâna: Joi'a sî Duminec'a. Fói'a „Curieriulu de Iassi“ este unu simplu buletinu, sî publica tóte cele petrecute in tiéra sî din straina-tate fâra comentare; pre lânga aceste se ocupa multu cu partea economica prin publicarea pretiuriloru curente din porturile sî tergurile Romaniei etc. Pentru amusamentulu lectoriloru, sub rubric'a de Varietâti, se gasescu diferite articule instructive sî umoristice.

Anunciurile publicate in fói'a „Curierulu de Iassi“ gasescu cea mai mare respandire.

Pretiulu abonamentului este pentru Iassi: pre 3 luni 3 lei 50 bani, pre 6 luni 7 lei noi, pre 12 luni 14 lei noi; pentru districte: pre 3 luni 4 lei noi, pre 6 luni 8 lei noi, pre 12 luni 16 lei noi. Pentru Austri'a sî Germani'a: Pre siése luni, 5 florini hârthía.

Abonamentele se facu in Iassi la Tipografi'a Junimea, casele Bancei, iéra in districte la biurourile postale. Costulu abonamentului din districte se primesce in timbruri de posta.

(13—2) **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele confessiunale gr. or. din protopop. Lupsiei se deschide concursu, cu emolumentele urmatórie:

a) Bedeleu cu salariu de 100 fl v. a lemne sî cuartiru. —
b) Cacov'a-Erii 100 v. a. cuartiru sî lemne.
c) Posiag'a de josu, (fl.? R.) cuartiru sî lemne.
d) Selciv'a de josu, 90 fl. cuartirū sî lemne.
e) Vidolmu, 60 fl. 8 ferdele grâu, 70 fonti brândia séu slanina cuartiru sî lemne
f) Lunc'a, 60 fl. v. a. 8 ferdele grâu, 50 fonti brândia, slanina cuartiru sî lemne.
g) Potsiag'a de susu 80 fl. v. a. cuartiru sî lemne. —
h) Sias'a Lupsiei, 100 fl. v. a. lemne, sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-si asterne petitiuile loru la scaun. prot. a Lupsiei pâna la 15 Octobre provediute cu atestatu de botezu 1. ca suntu de rel. gr. or. 2. ca au studiatu pedagogi'a, 3. ca au moralitate nepetata, sî 4. ca sciu cantârile bisericesci. —

Offenbai'a 25 Sept. 1869.

Nicolau Fodorénu,
Adm. protop. gr. or. a Lupsiei.

Nr. 91—1869.

EDICTU.

An'a Dimitrie Tintea din Seliste maritata Nicolau Micleusiu din Tilisc'a, sub datulu sî nr. de fatia au inaintatu la forulu matrimoniale subscrisu actiunea sea prin carea din motive canonice cere a fi de totu despartita de numitulu ei barbatu Nicolau Micleusiu. De óre-ce insa acum numitulu Nicolau Micleusiu absentéza din patria mai multu cá de siepte ani fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei lui, acel'a se insarcinéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se presentedie inaintea acestui foru matrimoniale, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui, se voru otarí in procesulu de fatia, cele de lege prescrise.

Sabii 30 Sept. 1869.

Forulu matrim. gr. res. alu protopopiatului tract. Sabiiului I.

(14—1)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 80. ANULU XVII.

Sabiiu, in 9/21 Octomvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

In comun'a Sabiiului se alegu corpurile representative, alu comunei cetâtiei si alu Scaunului in 29/17, 30/18 si 31/19 Octobre a. a.

Se impartu alegatoriloru tieduli (certificate) cu câte o instructiune.

Comitetulu de alegere.

La alegerile comunali.

Chiaru sa venimu in pusetiunea de a repetí unele din cele ce amu disu in numerulu trecutu si inca nu ne vomu indoí a atrage de nou atentiunea poporului asupr'a alegeriloru comunali si adaugemu si scaunali.

Dreptulu celu mai frumosu alu fia-cârui cetatiénu e a decide elu despre sórtea lui si a nu lasá cá numai altii sa decida despre elu cum decide fia-care omu despre unu lucru, despre o unélta. Si a nu se folosí respectulu câtra acestu dreptu sublimu câtu de multe ori insemnéza totu atâtu in viéti'a constitutiunale, câtu si in viéti'a de rendu séu in viéti'a curatu fisica a nu recomandá cui-va sa manance pâne in tóte dilele.

Priveghiare recomandâmu asiá dara tuturoru indreptatitiloru, staruintia si buna conducere tuturoru carii au mai multa esperintia in afaceri constitutiunali. In deosebi insa facemu sa bage de séma toti indreptatitii cá sa nu remana dela actulu alegeriloru sa nu tramita pre altulu sa voteze pentru elu nici sa gresiésca tempulu fipsatu, ci sa se afle la urna spre a-si dá votulu liberu dupa cum crede elu ca va fi spre binele comunei si alu scaunului.

Intieleptiesce voru purcede ori si unde alegerile, déca prin concentrarea voturiloru, cauta cá acestea sa nu se impartiésca incâtu séu sa se faca alegeri mai de multe ori séu sa iese alegerile nefavoritórie binelui comunu.

Sperâmu si acum, ca precum totudeun'a, preotímea, pre carea unii o tramitu asiá de bucurosu n u m a i la altariu, nu se va uitá in gur'a unoru asemenea semidocti, mai ca amu dice ignoranti, si va implini dimpreuna cu ceea-lalta inteligintia missiunea omenésca de a conduce pre poporu cu invetiaturi, prin cari se esplice insemnetatea drepturiloru constitutiunali si prin aratarea practica cum se urmeze la realisarea loru. O sperâmu acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu si preotímea va aflá ca este o lipsa imperativa, câci unde suntemu noi asiá de norocosi, cá sa ajunga inteligintii mireni preste totu loculu in tóte comunele in numeru corespundietoriu in impregiurâri de aceste.

Conlucrarea comuna se unésca cugetele si intentiunele tuturoru indreptatitiloru si aceloru câti potu contribuí cu sfatulu loru, câci nu e lucru neinsemnatu oper'a de carea voimu sa ne apucâmu. Ea este unu fundamentu alu vietiei mai inalte constitutiunali.

Evenemінte politice.

Ceea ce agita mai multu spiritele ce se ocupa cu politic'a este impacarea cu cechii séu pacificarea Boemiei. Datele ce privescu afacerea acést'a ne-amu straduitu a le face cunoscute publicului nostru si pâna acum, si incâtu ne-au statu la dispusetiune din isvóre cari dorescu si au interesu mare sa dorésca si sa ajunga impacarea. Si acum vomu inregistrá mai multu opiniuni si dorintie din partea cecho-boema, pentru ca le credemu mai bune spre orientarea nóstra. „Corespundinti'a Slava“ din Prag'a descrie in unu articulu de fondu situatiunea cea critica ce a produsu victoria electorale a natiuniloru in Boemi'a si dice ca nu trebuie sa-si faca cine-va ilusiuni, pentru ca situatiunea e fórte periculósa. Pentru ca „unde e omulu de statu carele sa ia asupra-si sarcin'a de a repará relele comise pâna ací si ca lui (barbatului de statu) i va trebuí o dosa buna de energia si tactu pentru cá sa deslege fâra de unu cutremuru periculosu, cestiunile multiple, cari facu din monarchia unu adeveratu turnu babilonicu“?

Respunsulu si-lu da aceea-si fóia asiá, ca indigitéza pre baronulu Beust de acelu barbatu de statu carele uniculu e in stare, ba carele voiesce se faca unu federalismu c i s l a i t a n u.

„Osten“, carele inca e unu diuariu neostilu si Boemiloru si federalismului dice ca impacarea se póte face fâra de a se vatemá ministeriulu cislaitanu de fatia, ba diuariulu amintitu se vede a fi de credintia ca nici Herbst nici Giskra nu suntu asiá de cervicosi fatia cu impacarea cecho-boemiloru.

Repetimu ca déca acest'a este adeveratulu prospectu alu reformeloru ce au sa se faca apoi noi remanemu totu in pusetiunea de mai nainte minus Bucovin'a.

Diet'a Ungariei s'a inceputu, resumatulu primei siedintie lu comunicâmu mai la vale.

Miscârile in D a l m a t i 'a inca nu au incetatu de a fi serióse. Mass'a insurgentiloru, despre carea se dice ca e 9000, se afla intre Castelnuovo si Risano. Ei se dice mai departe suntu proviantati bine si cernéza fortulu Dragali si Cerckvice. Dupa gazet'a triestina insurgentii se au retrasu in munti si acolo ascépta atacurile militiei. Cumca nu e lucru de gluma se vede din miscarea trupeloru. Afara de cele statiunate in partea locului se tramitu regimente nóue, venatori si artileria din Marburgu, Gratz, Clagenfurt si Strigoniu si dóue, regimente din Vien'a. Unele se grabescu de asiá la loculu de pricina incâtu licentiatii cari se convóca mergu numai mai târdiu in urm'a regimenteloru. — Curiosu lucru e intrevenirea Principelui montenegrinu cá mijlocitoriu de pace.

Spre chiarificare si mai buna despre starea lucruriloru in Dalmati'a reproducemu aici dupa alte diuarie:

Insurectiunea din Dalmati'a forméza obiectulu intemplâriloru de di. Regimentulu de infanteri'a stiriana Maroicic, carele se afla in Gratz, a primitu alalta-ieri mandatu prin telegrafu, cá sa se completeze indata si punendu-se in stare de resbelu sa mérga, spre a nabusí neliniscirile escate in Dalmati'a. Concediatii rechiamati ai acestui regimentu pléca indata directe din Marburgu, deóre ce cele trei batalióne campestre prime nu potu asteptá sosirea loru, spre a se completá. Din Triestu a plecatu deja unu regimentu spre Dalmati'a. Gazet'a „Militär-Ztg.“ scrie: Din caus'a neliniscíriloru escate in Dalmati'a s'a comandatu a merge intr'acolo regimentele de infanteria archiducele Franz Carolu nr. 52, archiducele Ernst nr. 48 si bar. de Marocic nr. 7, apoi batalionulu de venatori campestri 8. si 9. precum si dóue baterii tunuri de munte. I se scrie numitei foi ca supralocotenintele Rinek din reg. 44. de inf. a cadiutu jertfa a protivniciloru de acolo, iéra doi oficieri ai comissiunei asentatóre se dice, ca au fostu asassinati pre ascunsu in Boche di Cattaro. — Diuariului „Wanderer“ i se scrie din Triestu, ca acolo s'a latítu faim'a, cumca revoltantii din Dalmati'a au ocupatu unu fortu aprópe de Cattaro. Capitanulu Gustavu Thömel din cancelari'a militara a Majestâtiei Sele imperatului, carele a fostu aplicatu mai multi ani prelânga consulatulu generalu c. r. din Serajewo, apoi la despartiementulu de statulu majoru in Zara, si carele cunósce prin urmare pre deplinu tiér'a si ómenii din locurile acelea a plecatu in 10 a. l. c. cu plenipotentia estraordinaria si estinsa, spre a restabilí ordinea in cerculu Cattaro. Capitanulu Thömel e si autorele unei descrieri geografice-statistice a Bosniei, ce a aparutu in anulu trecutu.

Eata si proclamatiunea câtra locuitorii din Cattaro, proclamatiunea, prin carea li s'a facutu cunoscuta locuitoriloru din Cattaro daruirea stârei de exemptiune, si suna astfeliu:

Câtra locuitori cercului politicu din Cattaro.

In mediuloculu miscârei, in urm'a câreí'a cerculu politicu de Cattaro a oferitu unu spectaculu tristu, regimulu se vede silitu in fine, dupa ce au remasu fâra succesu tóte mediulócele de induplecare si de impaciuire, a orenduí asupr'a cercului politicu de Cattaro starea de exemptiune in puterea legei din 5 Maiu 1869.

Cei ce cugeta bine nu voru aflá altu motivu in acést'a decâtu restituirea ordinei si nabusírea incercâriloru revolutionare a celoru nemultiamiti; e cu totulu in interesulu celoru dintâiu.

Principiulu egalitâtiei drepturiloru si a datorintieloru tuturoru cetatieniloru din imperiulu celu mare provóca in urm'a unei legi nóue pre toti cetatienii statului fâra esceptiune, de a primí asupra-si aperarea patriei comune, aperarea in launtru câtu si in afara.

O esceptiune deosebita dela legea acést'a generale facu numai locuitorii acelei pârti din continentulu numitului cercu alu Ragusei si a cercului Cattaro, cari suntu chiamati numai la aperarea din launtru atâtu prin recrutare pentru armat'a stataléria si reserva câtu si pentru garda.

In privinti'a institutiunei acestei'a a fostu amagita partea aceea a locuitoriloru, carea e pré aplecata a crede insinuatiuniloru reutacióse si tendentióse si asiá a succesu unor'a a produce la inceputu óresi-care nemultiamire, carea a si degeneratu curendu in o improtivire pre fatia si de mai deunedile in atacuri cu mâna armata.

Regimulu Majestâtiei Sele va intrebuintiá tóte mijlócele, spre a castigá legei valóre, a ajunge scopulu acest'a si a restabilí iérasi ordinea conturbata.

Inainte de a luá insa regimulu Majestâtiei Sele mesurile strictetiei celei mai estreme ve provóca pentru ultim'a óra, de a ascultá de legi si de a ve lasá de nisuintiele revolutiunarie.

Zar'a, 10 Octomvre 1869.

Comandantele militariu alu regatului Dalmati'a.

W a g n e r.

In F r a n c i 'a opusetiunea si acum e totu agitata. Ea face mereu proiecte de demonstratiuni pre 26 Octobre, inse totu din opusetiune o parte nu le aprobéza si desfatuesce a se abtiené de ele.

„Memorial diplomatique“ organulu ambasadei austriace din Parisu scrie unu articulu magulitoriu pentru Principele Romaniei. Organulu dice: Primirea magulitórie ce a avutu Principele la monarchii Russiei, Austriei si Franciei e unu gagiu pretiuibile, ca puterile garante contribuie multu la intarirea pacificârei Romaniei, favorindu ele rovindicatiunea autonomiei (Romaniei) garantate prin tratate. Abstragendu dela cuprinsu chiaru, articululu are insemnetate mare politica.

Diet'a Ungariei.

Diet'a Ungariei se adunà dupa o pausa de câte-va luni iérasi pentru prim'a óra in 16 Octomvre. Presiedintele Somssich salutà adunarea, o incuragiéza spre zelu si energia, apromite, ca din parte-si 'si va implini detori'a si se róga pentru increderea de pâna acum.

Presiedintele anuncia cercurile de alegere devenite vacante de deputati prin anularea alegerei

séu depunerea mandatului, membrii mai târdiu verificati, petitiunile incurse 'si asterne o consemnare a interpelatiuniloru, propuneriloru sî projecteloru de lege compuse de densulu. Mai multi membri predau diferite petitiuni.

Se mai facu propuneri de a se decide despre diferite projecte de lege, asiá despre libertatea religiunei, despre intemeierea unei curti supreme de computare s. a.

Revista diuaristica.

Cu câtu ne apropiâmu mai multu de 26 Octomvre, dîce „N. Frbl.“ cu atât'a mai tare scade speranti'a partideloru opositiunei francese, de a face in diu'a acést'a o lovitura asupr'a imperiului prin demustratiuni mari sî situatiunea o caracteriséza impregiurarea, ca diuariele radicale slabescu din vorba, cu câtu le pare mai multu prospectulu, de a-si realisá planurile sele. Déca sub impregiurârile presente 'si esprimu chiaru atari diuarie, cari nu dusmanescu imperiulu din principiu, ingrigirea, ca regimulu va folosí ocasiunea cea favorabile, spre a-si retrage concessiunile, la cari s'a invoitu imperatulu sî câror'a li s'a datu putere de lege prin decisiunea senatului, atunci acést'a ne o vomu puté-o esplicá, cugetându ca asemenea lucruri s'au mai intemplatu. Totusi suntemu de parere, ca trebuie sa credemu asigurâriloru ce se facu din partea oficiósa, ca adeca regimulu nu gandesce a face unu atare pasu, de óre-ce presupunemu, ca Franci'a astadi nu va suferí o lovitura de statu, cá in anulu 1852. Candidatii opositiunei, cari privescu in zadaru impregiuru, cá sa le urmeze multimea, spre a-i ajutá la demustratiunea intentiunata pre 26 Octomvre, atunci nu aru avé de lipsa a se rugá pentru acestu ajutoriu, câci lucratorii s'aru radicá in mase, spre a oprí lovitur'a de statu.

Deóre-ce impulsurile, ce provinu din Franci'a suntu de insemnatate pentru continentulu intregu europénu, ni se pare a fi potrivitu a privi mai de aprópe aparinti'a cea momentuósa, ce ni o ofere acum Franci'a. Vedemu imperiulu, inzestratu cu prerogative demne de o dictatura, cum opresce cu mâna firma neordinea sî escesele, ce le scormanescu partidele radicale sperându, ca voru dá impulsulu la o miscare reformatóre republicana. Regimulu, carele se pare a fi in stare, a impune tacere diuarieloru radicale, cari nu cunoscu mesur'a in vorba, nu o face acést'a. Nemic'a nu arata cumca aru voí a margini libertatea presei, carea e numai tolerata. In corpulu legislativu dispune imperialismulu de unu numeru mare de partisani ascultatori, dintre cari o fractiune insemnata numai pentru aceea se arata liberali, pentru ca vede ca regimulu e gat'a a face concessiuni partidei din centru. Sî in masse, in clasele cele mai de josu ale populatiunei, in cercurile lucratoriloru nu se simte in fine nemicu despre aceea ferbere nabusîta, carea e de regula vestitoriulu eruptiuniloru revolutionare. Masele lucratoriloru petrunse de invetiaturile socialismului observa o tienuta mai multu asteptatóre, privescu mai cu nepasare la cért'a despre unu plus séu minus de concessiuni parlamentarie atientindu-si privirea numai asupr'a unei impreginârâri, adeca, cá imperiulu sa nu le detraga libertâtile, ce le-a concesu din buna voia. Consciinti'a de clase, din carea lucratorii 'si iéu convingerea despre diferinti'a intereseloru sele sî ale burgesimei, petrunde populatiunea lucratoriloru francesi, cu deosebire a celoru parisiani in aceeasi mesura, déca nu sî mai multu cá in anulu 1848, insa — sî aici jace deosebirea cea mare intre astadi sî atunci — la aceea nu voru, a se invoí nici decum, cá cesarismulu sa bage burgesimea cu ajutoriulu loru in cornu de capra, sî sa o mâne in bratiele imperiului, carele sciù a se face cu ajutoriulu masseloru mantuitoriulu societâtiei de tendintiele destructive ale masseloru. Lucratorii socialistici ai Franciei — sî acolo mai toti suntu de cugetu socialisticu — refusa, a pune pumnii loru la dispositiune atâtu burgesimei, chiaru sî celei radicalu-republicane, câtu sî imperiului, ci voru a-i pestrá pentru sine sî pentru interesele sele.

Tienut'a cea astfeliu caracterisata a partidei lucratoriloru ne da chei'a la gacitórea, carea ne apare in tienut'a imperiului fatia cu partidele burgesimei radicale. Barbatii imperiului alu doilea simtu, ca o lovitura silnica asupr'a radicaliloru, carea aru loví sî libertâtile, pre cari lucratorii au causa de a pune pretiu, aru produce o impreunare intre aceste dóue partide, cari nu aru fi usioru de combatutu. In anulu 1852, in carele lucratorii aducendu-si aminte de glóntiele lui Cavignac, aveau mania asupr'a burgesimei liberale sî radicale, lucratorii priveau cu bucuria, cum purtá presiedintele pre deputatii burgesimei. Astadi inse recunoscu chiaru sî socialistii in burgesime anteluptatórea pentru libertâti, de cari se bucura sî ei sî cari cu atâtu mai putienu vréu sa le lipsésca, cu câtu i a invetiatu o esperiintia de dóuedieci de ani, ca reforme sociale fâra libertate politica nice nu se potu cugetá.

De aceea putemu crede in liberalismulu imperiului, carele nu numai cochetéza cu acelu liberalismu ci se vede silitu, alu voí cu seriositate. In burgesimea liberala vede imperatulu radiemulu, ce nu l'a aflatu la lucratori intr'atât'a, câtu a speratu sî încâtu a fostu indreptatîtu alu sperá in consideratiune cu servitiele recunoscute pentru binele loru materialu. Lucratorii inse nu au aretatu multiamirea, pre carea a contatu imperatulu la ei; din contra ei au fostu asiá de nemultiamitori, de a dá voturile loru candidatiloru opositionali sî a cere prelânga beneficiile materiale sî libertâti politice sî astfeliu imperiulu se vede pusu in starea, de a se invoí cu partidele liberale, pre cari le a mântuitu in anulu 1852 sî le a sî subjugatu totudeodata. Prin urmare parlamentarismulu, precum se vede va face progresu in Franci'a sî e fórte probabilu, cá drepturile representantiei poporului se voru amplificá câtu de curendu. Progresulu parlamentarismului in Franci'a influintiendu asupr'a celor'alalte pârti ale Europei va face impossibilu pseudo-constitutionalismulu. Intr'acést'a jace insemnatatea miscârei presente din Franci'a.

Conferintiele.

invetiatoresci din protopopiatulu II. alu Brasiovului, III. Scaunelor sî alu Hidvegului.

(Urmare.)

Conferinti'a IV. In acésta conferintia s'a vorbitu despre metodulu de a deprinde pre copii in scriere. Acést'a s'a cuprinsu in urmatórele teme: 1) cunóscerea literiloru mici; 2) scrierea de pre tabla, scrierea dictando; 3) decopierea din abecedariu; despartirea cuvinteloru; 4) scrierea literiloru mari; intrebuintiarea loru; 5) cuvente cu „e sî o“ in silaba principala; 6) semnulu prin care se arata sinerarea muteloru „g, c, d, t,“ intrebuintiarea „z sî di.“ 7) intrevîrarea silabeloru „ez sî esc,“ 8) formarea numeloru feminine din cele masculine. La desbaterile asupr'a acestoru teme inca au luatu parte toti invetiatorii presentii.

1) Elevii voru putea cunósce literile luate inainte facendu-le invetiatorii o descriere scurta; dar pre intielesu asupr'a loru, apoi descriindu-le, apoi formendu-le si elevii; se iau mai intâiu inainte litere de cele mai simple sî de cele ce au óre care asemenare intre sine; 2) putendu copii decopiá literile de pre tabla, li le dictéza invetiatoriulu cá in sîrulu de pre tabla sî pre sarite; copiându invatia elevii a formá literile; dictându-lise le potu face din mintea loru, 3) copiându elevii din Abecedariu in-

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(*Reprod. dupa „Tr. Carp.“*)

(Urmare.)

Autorii bisantini pâna la Halcocondil'a, acestu magasinu unde sta inchisa istori'a nóstra din mediulu evu, nu s'a cercetatu de câtra nime, pre cându trebuiá macaru pasagiele ce ne privescu sa formedie câte-va volumuri in bibliotecele nóstre. Colón'a Traiana, acésta epopea in plastica a resbeleloru nóstre numai nóue ne este cu deseversîre necunoscuta. Danubiulu lui Marsigli, românulu fâra limbi straine nu-lu póte cunósce. Istori'a mârei-Negre sî istori'a Dunârei, tocmai nóue românîloru ne este cu deseversîre necunoscuta. Scriitorii nostri scriu farse teatrali pre cari le numescu sî drame, sî invetiatorii nostrii facu gramatice care de care mai calamba mai fâra ratiune, mai fâra estetica.

Societatea academica si-aru fi intielesu mai bine missiunea, credu, déca nu s'aru fi ocupatu mai intâiu cu gramatic'a, déca nu si-aru fi inceputu adeca lucrarea de unde trebuiá sa se sfersiésca. Se scie ca nu gramaticii sî lexico-grafii facu limbile, ci scriitorii, traducatorii cei buni, poetii cei adeverati. Facatorii de gramatici sî de dictiunarie suntu ridiculi cându voru esî din rolulu loru de robi ai geniului, de salahori a-i architectului; pentru ca ei nu potu decâtu sa adune sî sa asiedie ceea ce a creatu geniulu sî a formatu spiritulu natiunale. Pre lânga acestea, onorabil'a societate academica aru fi trebuitu sa observe ca este o estetica in tóte sî tóta limb'a are aticismulu ei sî ca aticismulu limbei romanesci ese a rare-ori din barierele Bucurescilor. Domni'a loru aru face mai bine sa faca cârti de acestea, pre cari le potu face invetiatii, iéra nu sa se amestece in ceea ce numai geniulu creéza sî numai spiritulu natiunale legitiméza. — Cu banii ce se risipescu pre fia-care anu pentru asiá lucrare s'aru puté face pre totu anulu, chiaru sî de câtra domni'a loru câte o carte.

Sa mai incetâmu, deocamdata, cu gramatic'a, pâna se va face limb'a sî se va fasoná, 'si va luá caracterulu ei propriu pre tribuna, pre catedra, pre amvonu, in birou, in industria, in sciintie, in poesia, in diuaristica, sî prin salóne mai alesu.

Considerându diferitele obiecte sî diferitele monete gasite prin aceste ruine potu dîce de siguru, ca aceste zidiri ale Severinului au fostu in intregimea loru, locuite pâna pre la inceputulu formârei statului nostru in domniate.

Amu gasitu monete de argintu sî de arama prin mai multe locuri, la diferite adencimi, ale regiloru Serbiei sî ale cruciatiloru pâna la inceputulu secului XIII; amu gasitu sî o moneta mica de argintu cu unu capu de bou, cu lucéferulu intre córne, cu sórele sî cu lun'a pre aversu sî cu crucea greca indoita pre aversu; nici o litera pre acésta mica moneta. Nu me hasardezu sa me pronunciu asupr'a ei, pâna cându voiu consultá pre d. Dimitrie Sturz'a, care se ocupa mai speciale de monetele romanesci.

Astfeliu dara, in Severinu, afara de trei perióde mai clasice, afara de cele ce indica istori'a episcopiei Rimnicului, se gasescu aci vestigie de locuintia sî activitate pâna in secului XIII. Dara inainte de Traianu nu erá nimic'a aici? Nu póte fi asiá. Mai multe petri rotundite pentru prastia, fragmente de custuri de silecsuri, dóue topóre de piétra silecsata, din care s'a intrebuintiatu multa la facerea podului, sî apoi mai multe fragmente isolate de vase in stilulu grecu, mai multe inscriptiuni cu litere grecesci, mai multe fragmente de subiecte mytriace, mai multe monete ale regiloru Traciei sî Macedoniei, sî o mare catatime de monete ale Pontului sî ale orasieloru din Asi'a-mica, gasite de d. Grigoriu Miculescu acum trei ani, la sapatur'a unui putiu, arata invederatu ca civilisatiunea, tari'a resbelului sî activitatea comerciului, domneau aci pâna sa nu domine romanii.

Amu deschisu mai bine de 40 metri muru pâna in temelia, pre din afara sî in intru; mai sî su o incapere la octagonu, pardosita cu caramide. In intru spre orasiu amu desfacutu in totu interiorulu ei o incapere cu muri de piétra de 16 metri lungime, de 8 metri largime sî patru metri inaltime. Acésta incapere desfacuta intréga in interiorulu ei mi se parea, séu ca aru fi facutu parte din dependintiele vre-unei dome considerabile, séu ca va fi fostu o incapere spre locuinti'a legionariloru; precum amu mai gasitu mai in urma lânga Tergu-Jiului. Amu pusu dara sa sape dealaturi, la distanti'a ce aru fi cerut'o o strada antica sî la o alta distantia iéra mica spre fatia, câtra drumulu celu mare. Cercarea de alaturea nu mi-a datu nici unu resultatu satisfacatoriu; cea despre fatia insa, tocmai la o adencime de dóue metri, mi-a datu resultatu ceea ce cautâmu: unu muru frumosu sî regulatu de dom'a romana din I-a epoca.

Amu cadiutu tocmai asupr'a unui unghiu amu trasu unu micu siantiu in giurulu lui pre dinafara, sî a trebuitu sa curmu lucrarea pentru ca diu'a de lucru ací o plateamu 2½ sfanti sî-mi trebuiá multi ómeni. De partea stânga, adeca de partea drépta a podului, amu facutu câte-va cercâri norocite; ací n'au pré sapatu ómeni sî se póte descoperí o mare zidaria; nici unu zidu nu este stricatu reu afara de acelea ce au stricatu d. Laurianu, cautându nu sciu ce pentru ca n'amu intielesu de locu ce a cautatu. Unu proprietariu d. Ioanu Dunarintu (Baltenu) mi-a datu unu espadonu lungu de 1 metru

vatiá mai bine a cunósce, cari-si câte litere se cuprindu in fiecare cuventu si cum are se urmedie in cuventu un'a dupa alt'a; invetiatoriu se numeasca câte renduri au se decopieze elevii intr'unu timpu anumitu; cuvintele de o silaba nu se despartí la finea rendului; desfacându unu cuventu de mai multe silabe, totudeaun'a va trece o consunanta cu vocala urmatóre; consonantele ne despartivere se trecu totu cu vocal'a urmatóre; 4) asupr'a literiloru mari inca are invetiatoriulu se faca descrierea cuvenita; luându mai intâiu inainte de cele ce au óre care asemenare cu cele mici; se deprinda pre elevii a scrie la inceputu cu litere mari numele proprii si propositiunea neaternata; 5) avendu cuventulu in silaba principala „e séu o“ intr'unu numeru cu aceste vocali; 6) semnulu siuerârei lui „d, t, s,“ este „i“ a lui „g, c“ este „i séu e“; „d“ din silaba radicale a unui cuventu se pastréza si la derivatiuni; afara de aceste derivatiuni se scrie „z“; 7) multoru verbe de conjugarea I in tempulu presentu alu moduriloru finite afara de oftativu in singuritu si persóna 3 in pluralu se intrevira silab'a „ez“; la multe verbe de conjugarea IV in aceste-si forme se intrevîra „esc“; 8) multe nume feminine se formézа din cele masculine mutându finalulu „u“ in „a“ — séu „oriu“ in „oria“;

Dupa acést'a urmà cetire disertatiuniloru.

Dlu invetiatoriu Damianu Iuga a lucratu pentru aceste conferintie o disertatiune asupr'a temei:—

„Deprinderea eleviloru intru a cetí cu inlesnire, frumosu si a puté spune cuprinsulu bucâtii cetite.“ Conferinti'a a primitu acésta disertatiune de buna.

Conferinti'a V.

In acésta conferintia s'a luatu inainte cârtile cele nóue intocmite pentru scól'a populara de dlu Zachari'a Boiu, s'au cetitu din trensele si s'au esplicatu câte-va bucâti; conferinti'a a hotaritu preste totu despre metodulu propunerii materialului loru celu espresu in fragmente, nu totu corespundietoriu cerintieloru scóloi populari, ca sa fie celu usitatu la tratarea unei bucâti de cetire; dar obiectele naturali, despre care se vorbesce in vr'un'a din acele bucâti, sa se arete de invetiatoriu eleviloru séu, sa se faca si esperimente. —

Dupa finirea acestoru desbateri reverendissimulu dd. protopopu Ioanu Petricu multiemesce mai mariloru comunei din Breticu, pentru ca au luatu parte la conferintie si pentru buna primire; multiamesce dloru preoti si alti óspeti pentru dragostea, care au aretatu câtra aceste conferintie si incheia cu chemarea ajutoriului Sf. Duhu pentru indelung'a sanatate Majestâtii Sele Imperatului si Regelui nostru Francisc u Iosîf u I si a bunului nostru Parinte Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Barone de Siagun'a, pentru bunatâtile, ce revarsa spre fericirea poporului nostru in tóta privinti'a, iér' cu deosebire si pentru inaintarea nóstra in cultura prin Scoli.

La care conferintia esprimà cu bucuria: „sa traiásca“!

Conferintiele anului fiitoriu s'au otaritu a se tienea in opidulu Feldióra.

I. M.

Onorat'a redactiune a „Telegrafului Romanu“ este rugata, a dá locu publicatiunei alaturate in colónele stimatei sele foi.

Apelu si rugare.

Prin tóte diuariele române din patria a resunatu vaietulu de durere alu celoru 26 nenorocite familii romanesci din Tofalu lânga Muresiu-Osiorheiu, cari in urm'a unui procesu urbariale cu fostulu loru proprietariu, Baronulu Carolu Apor, acum in gur'a iernei au fostu lipsite de tóta putien'a loru avere, scóse din case si aruncate pre strada, unde suntu consumate de fóme si frigu si amenintiate cu perire totale. — Inteleginti'a româna din Sabiiu, dupa ce indata la tîpetulu loru facuse o mica colecta pentru alinarea amarului acestoru frati ai nostri baremu pre o di séu dóue, astadi intr'o convenire a sea a constituitu comitetulu subscrisu, care se adune ajutóriele filantropice, cari voru incurge pentru acei nefericiti si sa le administredie pe o cale potrivita la loculu destinatiunei loru. — Elu dara grabesce a se adresá prin acestu Apelu câtra toti, cari compatimescu cu cei nefericiti, rogându-i in numele umanitâtiei si alu iubirei crestinesci, cá se bine-voiésca séu unulu câte unulu, séu constituindu-se in comitete, a aduná pentru sermanele 26 familii din Tofolu oferte de mila si administrá la comitetulu subscrisu, care intr'un'a se-si puna in legatura cu barbatii nostri de incredere din acelu tienutu, spre a impartí ajutórele intre toti cei lipsiti. —

Amarulu, in care se afla acele familii, este mai elocuinte, decâtu ori ce rogare din partea nóstra. Aici in adeveru cine dá indata, da indoitu.

Ofertele de mila, pentru cari la tempulu seu se va dá ratiociniu publicu, ne rogâmu a se trimite prin epistole francate, adresate personalminte câtra subscrisulu din urma.

Sabiiu in 4/16 Octobre 1869.

Ilia Macelariu, cons. gub. in pens.
Dr. Ioanu Nemesiu, advocatu.
Zacharia Boiu, Preotu.

Iacobsdorfu, 4 Octobre.

In 4 Octobre a. c. la 10 óre dim. sosí in Iacobsdorfu Prea Cinsti'a sea Par. Protosingelu si administratorele protopopescu a tract. Nocrichiu N. Pope'a, in visitatiunea canonica, si cu deosebire pentru urmarea celoru dispuse in cercul. Cons. nr. 770 ex. 1869.

Petrecerea veneratului Parinte in midiloculu nostru ni a procuratu nisce momente fórte fericite. Entusiasmulu nostru nu gasea espressiuni destule pentru de a ne aretá recunoscinti'a nóstra câtra barbatulu ce se aflà cá unu parinte intre fii. Me tiermurescu on. publicu a dîce ca Pré Cinstitulu Parinte parasindune comun'a, nu o a parasitu de totu, ci ne a lasatu comóra de invetiatori, sfaturi tiesute in pilde stralucite, luându cu sine ca unu torente repede inimile si spiritele multor'a. Privindu noi in barbatulu acest'a bisericescu unu nou Isai'a dicemu si noi despre densulu: Duchulu Domnului pres'e mine pentru care m'au unsu, bine a vestí saraciloru m'au trimisu, a vindecá pre cei sdrobiti cu inim'a, a marturisí robiloru slobodire, si orbiloru vedere, a slobodí pre cei sfermati cu anim'a intru usiurare, a prevestí anulu domnului celu primitu.“ Provedinti'a salu tiena la multi ani!

Cu care remâiu etc

Varietâti.

*** „Albin'a“ publica unu telegramu din Vien'a, in urm'a cârui'a presiedintele dietei unguresci dlu de Somssich are sa devina ministru de interne in loculu lui Wenkheim. Este probabilu, ca scirea acést'a se va adeverí.

*** (Multiamita publica.) Stimate dle redactoru a „Telegr. Rom.“! Subscrisii ve rugâmu sa bine-voiti a publicá in stimatulu d-vóstre jurnalu, numele pré onoratiloru domni, cari s'au grabitu a ne ajutá, si ajutându-ne a ne sustiené viéti'a in noi pre câtu-va tempu, câror'a aducându-le multiamita publica ne rugâmu a-i insirá cu numele;

Petru Badila 5 fl. Dr. Ioane Nemesiu 3 fl. Dr. Ioane Borci'a 2 fl. Ioane Badila 2 fl. Dr. Demetriu Racuciu 1 fl. Ioanu Hanni'a 5 fl. Iacobu Bolog'a 2 fl. Capitanulu Bradu 1 fl. Elia Mace-

---

65 centim. cu 2 ascutisiuri, gasitu de domni'a lui in Balt'a-verde, mica distantia din josulu Severinului. Acestu espadonu 'lu numescu astfeliu, pentru ca de acestu feliu de arma se apropia mai multu. N'a pututu servi decâtu unui cavaleru calaretiu in prim'a cruciata. Crucea manerului si fiérele tecei, cari au putredîtu suntu la espadonu. D. Ipceanu mi-a datu o secure romana si d. Grigoriu Miculescu unu urciorusiu.

Amu cumperatu multe monete de bronzu si de argintu dela Orsiov'a mai cu séma, 500 si mai bine, cu câte $1^1/_2$ sfantiu bucat'a; in generalu bine pestrate, mai cu séma dintre cele de argintu, epoc'a Vespasianiloru, reveruri fórte variate.

Amu aflatu ca in preajm'a loculi este unu locu ce se dîce: „cetatea Latiniloru“, si dupa descrierea ce-mi face d. prefectu Potec'a de acésta localitate, m'amu decisu sa me ducu sa o vedu. D. prefectu a datu ordinile cuviincióse se fia acolo ómeni destui, pentru ca erá si Dumineca. Ori de câte ori erá trebuintia de ómeni potriveamu se fia intr'o serbatóre, pentru cá sa nu se stânginésca ómenii dela lucrulu pamentului, de-si nu veneau de geab'a.

La distanti'a dela 25—30 chilometre, in josu de Severinu, lânga satulu Oreaviti'a, proprietate a statului, pre unu délu inaltu incungiuratu de vâi, se intinde unu siesu incungiuratu de unu siantiu, pre alocurea fórte bine distinsu, si pre acestu siesu, cu o vedere si positiune admirabile, a fostu o cetate de pamentu. Dara de ce s'a dîsu a Latiniloru? — totu pentru ce se dîce si a Pagâniloru, si a Jidoviloru, a Uriasîloru. Altu resonu n'a pututu fi spre a se dá acestu nume acestei cetâti, in care nu este nimic'a latinescu. Vre-o 200 ómeni me asceptau pre valea si pre culmea acestei inaltimi. Amu dispusu ómenii la lucru cu sistem'a ce amu adoptatu, si m'amu apucatu sa mesuru cetatea. Planulu ei la situatiune se inaintéza sub N. Printre multimea de vase, mai tóte cenusia séu albe, s'a pntutu scóte intréga o mica ulcica, in forma de césca cu manusie si vre-o dóue vase mari cari se potu repará.

Nesciinti'a sapatoriloru face ca se prapadescu cele mai multe lucruri, pentru ca, ori-câte instructiuni s'aru dà, ori-cum li s'aru aretá sa lucredie, pentru cá sa scóta intregu obiectulu ce gasescu, este nimic'a: trebuie inteligintia si deprindere, si numai cându s'aru puté sa se lucredie cu aceiasi ómeni mai multu tempu, s'aru puté parvení sa se sparga si sa se strice mai putiene obiecte gasite.

Amu gasitu ací sagete de feru, custuri de feru si unu feru de lancia; amu gasitu unu obiectu de feru la capetâiulu unui scheletu séu mai bine la capulu unoru óse deslocate si mai putredîte, de unu omu fórte mare. Acestu obiectu de feru sferoidu in form'a unei ghiulele, ce-va mai mare de calibrulu 4, are trei gauri, prin cari a fostu legata de ce-va; este de 4 occ'a si mai bine. Totu ací s'a gasitu unu altu feru micu rotundu, cu códa. Fost'au acestea mesuri? n'aveau ce cautá la capulu mortului. S'au intrebuintiatu cá arma? este possibilu. Adese-ori amu gasitu, prin unele oseminte fórte vechi si câte unu toporu de piétra, vre-o custura silecsu, séu vre-o piétra mare sferoida cum amu gasitu un'a in alta cetate daca, tocmai de marimea acestei'a. Dacii se vede ca aveau si ei obiceiulu Celtiloru a se ingropá cu o arma lânga densii; dara acésta cestiune fiindu de mare importantia si cerendu observatiuni lungi, nu me potu pronunciá asupr'a ei.

Cetatea acést'a a fostu daca si mai multe oseminte putredite indica o fórte vechia epoca a ei. O asiá cetate, spre a se puté esplorá regulatu si seriosu, cá sa se póta face studii in asemenea grele cestiuni, trebuiesce tempu si ómeni. Romanii au trecutu pre ací, au lasatu insa pré putiene vestigie. Dacii au locuit'o tempu indelungatu. Amu gasitu ací unu obiectu de bronzu fórte curiosu despre care nu-mi potu dá séma; are asemenare insa multa cu unu altu obiectu asemenea de bronzu gasitu totu de mine acum câti-va ani la cetatea Nedatiloru in préjm'a Talpei, in Vlasc'a, Tapes negresîtu a lui Xiphiliu, unde acestu istoricu care ne aretà superbulu portretu a lui Decebalu, si traditiunea locale, spunu despre o mare bataia a daciloru cu romanii. Amu gasitu câte-va óle cu cenusia, intre cari dóue intregi. Ól'a este celta, si cenusi'a este negresîtu de corpu de omu. Ardeau dacii pre morti si stringeau si ei apoi cenusi'a in urne cá si grecii si romanii, cá si celtii? si un'a si alt'a: si se vede ca si dacii i-si si ingrop'au si i-si si ardeau cadavrulu; mormentu insa propriu dîsu dacu, n'amu gasitu pâna acum, nici vre-unu fragmentu de lampionu séu hârbu de luminatu lânga oseminte ce amu pututu crede dace, n'amu gasitu pâna acum. Ací sum convinsu ca s'au ascunsu mai multe obiecte, din cele gasite de câtra sateni, cu tóte ca aruncámu bacsisiurile cu profusiune pentru celu mai micu obiectu ce mi se aretá. Eramu singuru numai cu d. ingineru Danielescu a dirige si a preveghiá 200 de sapatori. Inaltulu functiunariu alu prefecturei, ce mi se dase de câtra d. prefectu pentru ca domni'a lui n'a pututu vení in persóna, fiindu silitu sa insociésca pre ministru de interne, care veni-se cu vaporulu la Severinu, erá omu fórte greoiu si fórte neinteliginte. A dormitu desbracatu in satu totu tempulu lucrului.

(Va urmá.)

iariu 2 fl. Ioane Popescu 1 fl. Petru Rosc'a, Senatoru 1 fl. Zaharia Boiu, parochu 1 fl. Petru Manu, cons. 1 fl. Nicolau Cristea, redact. 2 fl.

Repetiendu-ne rugarea remanemu ai onoratei redactiuni umiliti servi de 3 septamâni aruncati in mijloculu drumului 26. familii 300. suflete.

Tofalu 18/10 1869.

Tataru Ioanu, Saba Tóderu, Moldovanu Ioanu, Moldovanu Zaharia, Moldovanu Dumitru sî toti cei de o sórte.

*** (Societatea academica româna) indata dupa incheiarea siedintiei sele publice, carea dură mai trei óre, tienù o siedintia particularia, sî acést'a tienù pâna sér'a. In alta dî, adeca luni la 11 óre se mai tienù inca o siedintia, cu care apoi se inchise sessiunea anului presinte.

Acum'a vedemu, ca societatea in acestu anu tienù 43 de siedintie, despre cari ne vomu informá mai pre largu din procesele verbale redactate cu multa esactitate sî diligintia de câtra dlu Hodosiu. Acum'a avemu sa mai amîntimu, ca in siedinti'a penultima s'a decisu a se publicá concursu cu premiu de 400 galbini pentru partea sintetica a gramaticei, — câci precum se scie, opulu dlui Ciparîu premiatu cu 300 de galbini cuprinde numai partea analitica. Bugetulu pentru anulu 1869/70 alu societâtii stâ astfeliu: venitulu face 64,755 lei, iéra spesele 59,240, va se dica restulu se urca la o suma de 5515 lei. S'a mai decisu, cá in sessiunea anului viitoriu dlu Sionu se vorbésca despre vechiulu poetu natiunalu Beldimanu, iéra dlu Cogalniceanu despre Negruti; celui d'antâiu i va respunde in numele societâtii domnulu Eliade, iér celui din urma dlu N. Ionescu. Membrii buroului s'au realesu. Sî anume presiedinte Eliade, vicepresiedinte Ciparîu, secretari Laurianu, Masimu, Urechia. Comissiunea pentru compunerea dictiunariului s'a constituitu astfeliu: presiedinte Eliade, redactoru primariu Laurianu, membru Masimu. Membrii ordinari in anulu acest'a spre cea mai mare mirare a nóstra nu s'au alesu, decâtu numai doi onorari, sî anume renumitii filoromani Quinet sî Vegezi Ruscala. S'a alesu sî unu membru corespundinte, dlu Popoviciu Barcianulu. In dîu'a din urma se constituí sî sectiunea istorica, alegându-si de presiedinte pre dlu Cogalniceanu, de vicepresiedinte pre dlu Baritiu, iéra de secretariu pre dlu Papiu. Asié dara din cele trei sectiuni ale academiei numai sectiunea sciintiloru naturale nu s'a constituitu înca. Din gramatic'a dlui Ciparîu suntu gat'a 12 cóle,— opulu intregu va esî in Jun'a lui Novembre.

— (Congresulu catoliciloru magiari) s'a deschisu in Pest'a la 7 Octombre, sub presiedinti'a primatelui dela Strigoniu. Onorab. publicu scie, ca dintre deputatii români asta-véra numai doi insi aflara de cuviintia a intrá in congresulu pregatitoriu de atunci, anume dd. Vladu sî Cucu. Acum'a sî dlu Vladu s'a ratrasu sî a remasu in congresu singuru singurelu dlu Cucu; iér dintre episcopi nu se presintà altulu, decâtu numai unchiulu dlui Cucu, adeca parintele episcopu Szilágyi. N'amu fi luatu nici o notitia despre acestu congresu, de cumv'à in siedinti'a prima nu intrevinea unu incidentu curiosu. S'a intimplatu adeca, cumca unu membru alu congresului dlu Palásty intrebà: „Pentru ce fratii nostri greco-catolici nu suntu de fatia?“ Atunci de odata resuná vocea episcopului Szilágyi: „Pentru ca suntu bolnavi.“

— Statistica. Dupa datele publicate de ministeriulu instructiunii publice, Itali'a a avutu in 1864—31,804 scóle elementare, in aceste 84,263 invetiatori sî 1,177,743 scolari; in 1866 numerulu scolariloru crescu la 1,217,870.— S'au spesitu in 1864 pentru o scóla elem. 440 franci, pentru tóte 14,006,350 fr., in 1866 pentru o scóla 451, pentru tóte 14,032,035 franci; la sum'a acést'a au contribuitu statulu 387,538 fr., provinciele 12,613 fr., iér comunele 1169 fr., apoi venituri diferite 762,975 franci. — Scóle cu clase mai multe au fostu in 1869 numai 52, in 1869 — 291, si in aceste 14,358 studinti. — Foi periodice au aparutu câtra finea anului 1868 de tóte 842. tiparite in 115 cetâti, anume in Florenti'a 126, in Milanu 104, in Turinu 82, in Neapole 76, in Genova 47 in Bologn'a 29, in Veneti'a 29, in Palermo 27, in alte cetâti 322. Dintre aceste 6 aparura in limb'a francesa, 1 in anglesa, 1 in dialectulu neapolitanu, 2 in celu piemontesu, 2 in celu venetianu, in dialectulu, genovesu, iér cele-lalte in limb'a pura italiana. „Famili'a“.

Instructiunea publica in Greci'a, pre câtu de tare fu inapoiata prin servitutea seculara, pre atâtu de mare progresu aréta adî in epoc'a libertâtii sî independintiei poporului elinu, Anume in 1835, Greci'a avé numai 17 scoli elementare, in aceste 721 scolari, 23 licee sî 3 gimnase cu 2528 studinti, la universitatea din Aten'a erau 35 asculatori; iér in 1866 avú 1150 scoli elementare cu 65. 365 elevi; 123 licee cu 294 profesori sî 6975 studinti, 16 gimnase cu 100 profesori sî 1908 studinti, 12 institute private cu 1030 studenti, la universitatea ateniana in 1847 au fostu 249 ascultatori cu 34 profesori, in 1865 ascultatori 1200, profesori 62. Foi periodice au aparutu in anulu curentu 140, dintre aceste 300 in Aten'a, unde suntu 40 tipografie. Déca tragemu paralela intre datele aceste sî intre totalitatea poporatiunei vomu recunósce ca Greci'a e demna pentru a fi numerata intre statele culte ale Europei.

(„Federatiunea.“)

*** Drumulu de feru. Se vorbesce multu de tragerea unui drumu de feru dela Brasiovu preste Predealu la Ploiesti.

*** Bugetulu pentru arte sî industrii in Angli'a. Din numerii cei impartasîmu acî, se va puté convinge ori sî cine despre enormele sume ce le spesesce Angli'a in totu anulu pentru scopurile mentionate. Anume: pentru educatiune, sciintie sî arte s'a votatu 1,635,170 pdi. sterl. va se dica, 16,000,000 fl. Angli'a contribue pentru instructiunea poporale 840,811, iér Irlanda 374,000 pdi, de sterl.; societâtile sciintifice costau Angliei 12,300, sî universitâtile 37,311 pundi de sterl. Pentru institutele de arte sî specialitâti, se da pre fie-care anu 232,253 pundi de sterl.; pentru cumpararea objecteloru de arte se spesesce 20,147 pundi. — Cheltuelele museului britanicu facu pre anu 113,203 pundi de sterl. —

*** Culesulu porumbului sî alu viiloru se afla acum in Ungari'a in cea mai mare activitate sî cu terminarea loru se incheia lucrarea productului pamentului de estimpu. Temperatur'a a fostu fórte favorabile acestoru lucrâri, fiindu-in continuu caldu sî uscatu; déra acum aru fi de doritu câte-va ploi pentru favorisarea semanaturiloru de tómua.

*** Intr'o mare colivie, plina cu paseri de diverse specie, se pusese unu cuibu de privighiatóre sî tocatura amestecata cu óue de furnici sî mici vermusi de faina, care compunu cea mai buna nutritura a loru. Tatalu sî mama nu putura suferí inchisórea; murira in putienu timpu; remase unu puiu care cerea mereu de mâncare. O canaritia avú mila de densulu, déru acei vermusi îi causau unu mare desgustu. Stete multu la indoiéla mergendu dela puiu la vasulu in care erá tocatura si dela densulu la puiu. In sfersîtu caritatea o invinse; luá o'mbucatura sî, c'unu sboru precipitatu, o duse celui lesinatu apoi, se duse 'ndata se-si spele cioculu. Dedea astfeliu pâna la trei imbucaturi, lasându intre densele unu micu intervalu, in care se spalá cu ingrigire. Nu incepea apoi se-i dea sî pre cele-lalte trei, decâtu dupa unu destulu de lungu timpu, lasându astu-feliu se védia câtu o costá acést'a fapta, inmultindu mereu acea spalare. Puiulu fu crescutu, iubiá fórte pre nutritórea-i, déru canarulu, care ingaduise ingrigirile date privighiatórei pre câtu erá incapabila se manânce singura, se puse mai in urma s'o bata sî trebuí sa se scóta acést'a din urma din colivia, spre a i se scapá viéti'a. (Cosmos.)

(13—3) **Concursu.**

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele confessionale gr. or. din protopop. Lupsiei se deschide concursu, cu emolumentele urmatórie:

a) Bedeleu cu salariu de 100 fl. v. a lemne sî cuartiru. —
b) Cacov'a-Erii 100 v. a. cuartiru sî lemne.
c) Posiag'a de josu, (fl.? R.) cuartiru sî lemne.
d) Selciv'a de josu, 90 fl. cuartiru sî lemne.
e) Vidolmu, 60 fl. 8 ferdele grâu, 70 fonti brândia séu slanina cuartiru sî lemne.
f) Lunc'a, 60 fl. v. a. 8 ferdele grâu, 50 fonti brândia, slanina cuartiru sî lemne.
g) Potsiag'a de susu 80 fl. v. a. cuartiru sî lemne. —
h) Sias'a Lupsiei, 100 fl. v. a. lemne, sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-sî asterne petitiunile loru la scaun. prot. a Lupsiei pâna la 15 Octobre provediute cu atestatu de botezu 1. ca suntu de rel. gr. or. 2. ca au studiatu pedagogi'a, 3. ca au moralitate nepetata, sî 4. ca sciu cantârile bisericesci. —

Offenbai'a 25 Sept. 1869.

Nicolau Fodoréanu,
Adm. protop. gr. or. a Lupsiei.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la Budus tractulu Bistritiei cu salariu de 80 fl. v. a. sî cuartiru naturale se deschide concursu. Doritorii de a ocupá acésta statiune voru adresá concursele loru la subscrisulu, celu multu pâna la 6 Octobre a. c. cu documentele ca suntu de religiunea gr. or. ca au absolvatu cursulu pedagogicu in institutulu nostru archidiecesanu.

Budus, 17 Septemvre 1869.

Dela comitetulu parochialu gr. or.

Gregoriu Popoviciu,
(31—3) parochu sî presiedinte.

Citatiune edictala.

Nicolae Comonsi'a din Cati'a gr. or. de doi ani sî jumetate si-au parasitu fâra dreptate pre legiuit'a sea socia An'a Şasu totu din Cati'a gr. or., sî a pribegitu in lumea larga despre care nu se scie nimic'a unde s'aru aflá, se citéza in terminu de unu anu sî o dî a se infatisiá la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra in intielesulu SS. canóne a bisericei gr. or. se va dá otarire pârei asupr'a susu atinsului radicate din partea sociei lui sî fâra de elu.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cohalmului.
Draosu, 6 Sept. 1869.

Ioanu Iosifu,
(12—3) adm. prot.

Nr. 91—1869.

EDICTU.

An'a Dimitrie Tintea din Seliste maritata Nicolau Micleusiu din Tilisc'a, sub datulu sî nr. de fatia au inaintatu la forulu matrimoniale subscrisu actiunea sea prin carea din motive canonice cere a fi de totu despartita de numitulu ei barbatu Nicolau Micleusiu. De óre-ce insa acum numitulu Nicolau Micleusiu absentéza din patria mai multu cá de siepte ani fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei lui, acel'a se insarcinéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se presentedie inaintea acestui foru matrimoniale, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui, se voru otarí in procesulu de fatia, cele de lege prescrise.

Sabii 30 Sept. 1869.

Forulu matrim. gr. res. alu protopopiatului tract. Sabiiului I.
(14—2)

Edictu.

Comun'a Salv'a 'si va esarendá pre trei ani, muntele „Runculu tundiriloru“ pre teritoriulu districtului Naseudu, de câtra Naseudu, de câtra Bucovin'a, situatu intre muntii comuneloru Maieru sî Mogur'a, in marime de 1400 jugere pasciune.

Dîu'a licitatiunei publice se defige pre 1 Novembre 1869 la 9 óre ante merediane in cancelari'a comunale.

Pretiulu strigarei pe anu e 250 fl v. a.

Dela Comitetulu comunei
Salv'a 10. Octobre 1869.

Sevastianu Cosbucu,
(15—1) Presiedinte.

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Octomvre 1869.

Metalicele 5%	59 50	Act. de creditu	244 50
Imprumut. nat. 5%	69	Argintulu	120 35
Actiile de banca	708	Galbinulu	5 85 1/10

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 81. ANULU XVII.

Sabiiu, in 1224 Octomvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. siriulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenemінte politice.

— Partid'a opositiunale in Boemi'a i-si formulà cererile sele. cá pretiu alu impaciuirei cu neamtii nu mai putienu cá in urmatóriele: incoronarea imperatului in Prag'a de rege alu Boemici, facerea unei legi pentru natiunalitâti, recunoscerea dreptului de statu alu Boemiei, resolvarea separata a trebiloru nemtiesci la o curia nemtiésca, si a boemiloru la o curia constatatória din deputati boemi. Se intielege ca cont. Beust e departe de atari concesiuni, cu care caderea sea aru fi legata.

In privinti'a rescólei din Dalmati'a dice „Frblt“ din Vien'a, ca din acea impregiurara, ca s'a tramisu asiá multe trupe pentru sugrumarea rescólei nu este nici decâtu a se deduce vre-o temere de periclu, ca aceea rescóla va luá dimensiuni si mai mari, ci prin tramiterea de trupe mai multe a vrutu, cá deodata sa nadusiésca acea rescóla; mai departe dice acea fóia, ca este falsa acea faima, ca si din Vien'a chiaru s'aru fi tramisu la Dalmati'a dóue regimente adeca Ramming si Gorizzutti. Principele Montenegriloru a opritu ori-ce legatura cu insurgentii, si dupa audite, consululu rusescu din Ragus'a a capetatu instructiuni dela regimulu seu, cá sa ia o astfeliu de atitudine fatia cu insurectiunea acést'a, carea sa nu dea nici cea mai mica ansa de suspiciune fatia cu Austri'a. Pórt'a inca sa fia postatu la graniti'a Dalmatiei o trupa observatória, fia acést'a séu din obligamentu câtra Austri'a, séu din ingrigiri proprii pentru vre-o rescóla, ce aru erupe in sinulu seu. —

In Franci'a cris'a cresce pre di ce merge, spiritele devinu totu mai iritate; se vorbesce de retragerea lui Latour d'Auvergné din ministeriu si inlocarea lui prin Rouher; si regimulu este in mare temere, ca pre 26 Oct. va erupe, chiaru unu macelu in mas'a poporului de aceea si ia unele mesuri preventive. —

Partid'a republicana in Spani'a a indrumatu revolutiunea cu o pregatire fórte esacta. La 100 de puncte erupse revolutiunea in on'a si aceea óra; acésta impregiurare facù cá sa se latiésca repede cu succesu. Partid'a reactiunaria inca a castigatu unele lupte, dara preste totu este in desavantagiu.

In dilele acestea vediurâmu in mai multe foi române si straine unu telegramu despre casatori'a principelui Romaniei cu princes'a Elisabet'a de Vied; cu acestu numeru suntemu in positiune a dá publicului dupa „Monitoriulu“ Romaniei lucruri mai detaiate (vedi Romani'a)

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 18 Octobre. Presiedintele anuncia petitiunile incurse. Comissiunea de administratiune asterne cuprinsulu speseloru, care se decide a se tiparí. Presiedintele citesce numele deputatiloru, cari au cerutu concediu si adunarea aprobá unde afla motive, iéra unde nu denéga cu iritatiune concediulu cerutu. Dan. Irányi voiesce, cá Ungari'a sa fie independenta de banc'a nationala din Vien'a si interpeléza pre ministrulu de financie in caus'a acést'a.

Ministr. de finaucie Lonyay asterne propunerile financiare. Zsedenyi cere registrulu pensionistiloru cu normele, dupa care s'a pensionatu, carele s'a decisu in 5 Dec. a. tr. cá sa-lu asterna ministeriulu. Lonyay respunde, ca listele acestea suntu in tipariu si se voru asterne inaltei case. Irányi e de parere, ca sa nu se tréca la consultarea despre propunerile financiare in absenti'a deputatiloru croati. Se decide, a se tiparí propunerile acestea. Presied. minist. contele Andrasy preda articulii de lege sanctiunati, despre contracturi de negotiu, post'a si navigatiune cu Elveti'a Germani'a nord. si Angliter'a. Min. de finantie Lonyay asterne unu proiectu despre unu creditu supletoriu de 151.000 fl. pentru caletori'a Maj. S. in Orientu. Se va tiparí.

Din senatele scolari comitatense.

Clusiu, 4/16 Octobre.

Astadi se tienù aici prim'a adunare a senatului comitatensu a cârui objectu principalu fu constituirea sea propria.

La 10 óre fiindu adunati mai toti membrii senatului, cei din partea comitatului precum si cei din partea confessiuniloru, dlu presiedinte Kelhely deschide adunarea acestui senatu salutându mai intâiu pre membrii senatului, amintindu despre scopulu adunârei si in specie de missiunea cea grea a sea cá presiedinte; speréza firmu in conlucrarea zelósa si energica a membriloru spre efeptuirea scopului inaltu; intonéza ingrigirea in. regimu de cultur'a poporului, prin carea lasa desvoltarea libera a fia-cârei natiuni séu cunfessiuni, reservându-si regimulu numai dreptulu de supr'a-inspectiune si venirea intr'ajutoriu acolo unde va vedé necessitatea.

Terminându cuventarea presiedintele dechiara, ca conformu instructiunei ministeriali ce se impartí-se si pre la membrii prin dlu subinspectoru Hossu mai inainte, e a se alege unu notariu interimale. Acést'a se intempla. Romanii inse pretindu numai decâtu sa se aléga si unu notariu romanu. Presiedintele nu e in contra, dice inse, ca fiindu activitatea celui alesu numai interimale sa fia romanii in asteptare pana la constituirea propria a biroului si atunci senatulu sa aléga unulu séu doi notari dupa cum va poftí.

Notariulu interimale respunde la cuventarea presiedintelui.

Dupa acest'a dlu Prot. gr. cat. Ioanu Pamfilie, in limb'a române, saluta cu bucuria in numele românilor ingrigirea regimului câtra educatiunea popularia si spera ca prin acést'a si românii, dealtmintrea despoiati de tóte drepturile si midilócele pâna acum, voru putea inaintá in cultura. Adauge ca de si legea de instructiune poporale póte produce temeri de desnatiunalisare, are firma speranti'a, ca poporulu românu si va cunósce si implini chiamarea si datori'a sea; crede inse mai departe ca unde va vedea regimulu lips'a nu-si va denegá ajutoriulu, la care de altmintrea contribuiescu toti cetatienii, prin urmare si românii.

Se procede la constituirea senatului. Acî e de observatu ca membrii confessiunei catolice, unitarie si mosaice nu au fostu de fatia. Iéra la cetirea numeloru membriloru se omisera si cele a le membriloru confessiuniloru române, ceea ce se indreptà la observarea facuta de dlu secret. minist Petru Nemesiu, cá membru si asiá se cetira si numele dd. Prot. Vasilie Rosiescu si Ioanu Pamfilie.

Cetindu-se instructiunea ministeriale numai in limb'a magiara, dlu Prot. V. Rosiescu, in numele românilor din senatu pretinde a se cetí si romanesce, pentru ca cu parere de reu, dîce dlu protopresviteru, vede ca legea pentru limba nici atâtu nu se respectéza intru câtu da dreptu si colorulalte limbi nemagiare. Déca limb'a româna are dreptu a fi vorbita in adunâri cum e si senatulu, atunci e numai consecuentu, ca atari afaceri, care suntu ale senatului sa se si cetésca si in limb'a româna, pentru ca scopulu cetirei e ca membrii sa o precépa si sa o intieléga, ceea ce nu se intempla, déca se cetesce numai in limb'a magiara.

Presiedintele se escusa in unu modu de totu curiosu dicendu ca bucurosu aru cetí si romanesce dara nu are instructiune tiparita si romanesce, va rugá inse pre inaltulu ministeriu, ca pre venitoriu sa i se tramita si iustructiuni in limb'a româna. Amu fi crediutu ca respectivii functiunari ai statului, cari cunoscu fórte bine ce feliu de populatiune se afla in districtele loru sa se fia ingrigitu de tempuriu de cele de lipsa pentru adunârile senateloru si sa multiamésca asceptârile cele atâtu de juste ale cetatieniloru statului si sa nu ne totu amâne cu vorb'a. O desbatere interesanta se ineinge in urm'a propunerei din partea presiedintelui, ca adeca conformu § 3 trebuie sa depuna membrii juramentulu prescrisu.

Prof. ref. din Clusiu Sárkány combate cu mare focu juramentulu cá unu ce superfluu, pentru ca toti câti suntu ací adunati, suntu din bunavointia si resolutiune catra implinirea missiunei ce au luatu asuprasi. Pamfile luându rolulu de mijlocitoriu e de parere, ca dóra aru fi destulu apromissiunea. Insa Gyarmati combate si mai cu mare veementia amendóue: juramentulu si apromissiunea. Dupa o discutiune mai indelunga la carea participéza si dlu consil. minist. Porutiu, insa vorbesce in limb'a magiara, majoritatea se decide pentru a se petrece in protocolu, ca membrii „apromitu.“

Acum vine la rendu, dupa intielesulu §-lui 6 alu instructiunei; alegerea notariului respective a notariloru, déca se voru alege doi, si se alege unu notariu unguru si unu notariu românu (Iosifu Popu jude sing.)

Alta desbatere viia se incinge cându vení vorb'a despre alegerea celoru patru invetiatori comunali prevediuti in instructiune § 125; dara fiindu ca scóle comunali nu suntu si nici invetiatori comunali asiá dupa unu punctu alu §-lui se propuse a se alege barbati de incredere din sinulu invetiatoriloru confessiunali si adeca din fia care confessiune cei mai apti. Disputa a fostu infocata si fia-care parte apará cu zelu partea sea pâna cându se scóla odata unulu (Prof. Berde) si propune a se alege barbati de incredere fâra privire la confessiune séu natiunalitate, ci numai cu privire la capacitate. O marturisire frumósa facù unulu din comembrii magiari, carea amu dorí sa si o insemne bine respectivii domnitori de adi ai situatiunei, ca trebuie sa rosiésca unde vede atât'a temere si din acésta causa atât'a alipire câtra confessiuni si din partea nóstra a româniloru s'au alesu parochulu gr. or. din Samosfaleu Ioanu Prodanu si Ioanu Muresianu (gr-cat.) invetiatoriu poporale.

Cade mai departe alegerea duoru comissiuni prevediute in § 7, pentru ca activitatea loru cade in sfer'a celei a inspectorului si confessiunile nu voru concede (comissiuniloru) sa intre in scólele loru.

Presiedintele propune infiintiarea unei reuniuni de invetiatori. Si acést'a se desbatú cu multu interesu. Unulu dintre membrii (Sárkány) e de parere ca trebuie lasate ideile câci déca ne vomu silí a stringe multu in brânca (markolni) pre urma vomu scapá totu din mâna. Mai bine mai putienu si siguru. Se lasa dara cá viitoriulu sa deslege intrebarea acést'a.

Cu acest'a se finíra agendele adunârei presente. Se mai luà rugarea pentru infiintiarea unei scoli private germane (sasesci), carea se decide a se recomandá ministeriului.

Membrii senatului suntu din cetate si comitatu 34, intre cari 5 romani, langa cari mai vinu si cei ai confessiuniloru.

Romanii au vorbitu toti in limb'a romana afara de dlu Porutiu, carele chiaru si spre mirarea magiariloru au vorbitu totu ungaresce.

Ore candu va vení tempulu, ca romanului sa nui fia rusîne a vorbí in limba lui cea sonora, in ori ce publicu séu societate?

Cu aceste incheiu si pana la revedere sum alu etc.

In legatura cu cu cele dîse in nr. trecutu publicâmu aici instructiunea despre alegerile scaunale ale Sabiiului, recomandându-o interesantiloru, cá sa o ia cu deosebire in consideratiune.

Instructiune

despre alegerea corpului representativu cetatienescu (alu comunitâtiei cetatienesci) sî a representantiei cercului, adeca a deputatiloru, ce are a-i tramite comunitatea orasiului in representanti'a cercuale (comunitatea scaunului), carea alegere are a se efeptuí in orasiulu Sabiiului prin alegatorii competenti in 29, 30 sî 31 Octomvre 1869 in inticlesulu statului provisoriu din 22 Martiu a. c.

1. Fia-care alegatoriu, carele e indreptatitu de atare prin unu certificatu de alegatoriu, care certificatu cuno pre numele lui sî i se va tramite, are de a scrie pre o tiedula numele aceloru 150 de barbati din sîrulu celoru indreptatiti la alegere, cari voiesce, cá sa fia alesi in corpulu representantiei orasienesci (comunitatea orasiului); apoi se scrie pre o a dóu'a tiedula numele celoru 114 de barbati, pre cari i alege pentru representanti'a cercului (comunitatea scaunului); nefiindu iertatu, cá membrii representantiei cercului sa fia totu deodata sî membrii ai representantiei orasiului.

In corpurile respective de representantia se póte alege fia-care, carele are in comun'a respectiva dreptu activu de alegere.

2. Nici un'a din acele dóue tieduli nu e iertatu sa cuprinda mai multe nume, decâtu e numerulu representantiloru, sî trebuie sa se puna cu acuratetia numele de botezu sî de familia, meseri'a cetatienésea, séu numerulu casei acelui ce va sa fia alesu, cá acel'a sa se póta deosebí bine de alte persóne cu nume asemenea.

3. Spre inlesnirea alegatoriloru nu e de lipsa, cá fia-care alegatoriu sa-si scrie cu mân'a sea tiedul'a de alegere inaintea comissiunui, ci ei potu intrebuintiá sî tiedulele scrise, tiparite séu litografate.

4. Fiecare alegatoriu are sa vina intr'un'a din dîlele hotarite pentru alegere, adeca in 29, 30 séu 31. Octobre 1869 inainte de amiédi dela 9-12 óre séu dupa amiédi dela 3-6 óre in cas'a sfatului inaintea comissiunei de alegere sî aratându certificatulu de alegatoriu sa dea totudeodata amendóue tiedulile de alegere adeca atâtu cea pentru representanti'a orasiului câtu sî cea pentru a cercului.

Certificatele de alegatori li se voru tramite alegatoriloru competenti celu multu pâna in 23 Octobre. Déca s'ar intemplá, cá vre-unu alegrtoriu sa nu capete certificatulu pâna in diu'a aceea, atunci se póte cere in cas'a sfatului unu duplicatu.

Scrutiniu se incepe in 1 Novembre a. c. sî se face in publicu.

Alegatoriloru sî concetatieniloru!

Pretiuindu cuviinciosu insemnatatea cea mare a alegerei, ce o asteptâmu sî aducendu-ne aminte, ca folosirea de drepturile politice preste totu luatu e unulu din bunurile cele mai frumóse ale cetatieniloru statului, comitetulu subscrisu speréza cu incredere, ca ve-ti luá parte câtu de numerosi la alegerea acést'a sî ve-ti face pre deplinu intrebuintiare de dreptulu celu aveti. Déca poftiti, cá sa ajunga in corpurile representative barbati de omenia, vrednici sî harnici, atunci aveti detorintia sânta, a luá barbatesce parte la alegerea acést'a sî a staruí cu inima drépta prelânga barbatii, pre cari socotiti de mai vrednici de increderea obstésca.

Tóte sa se faca prin voi, nemicu fâra voi.

Sabiiu, 19 Octobre 1869

Comitetulu de alegere.

Unu adeveru.

In nr. 69 a. c. alu „Albinei“ cetirâmu unu tractatu despre „cârtile scolastice“, in carele dlu corespundinte alu ei aduce inainte urmatóriele:

1. Domni'a sea crede, ca: „promovarea culturei poporului nostru este o necessitate, detorintia totu asiá de mare, cá sî lupt'a pentru drepturile lui“; ca déca vomu abate din tóte puterile la cultivarea poporului nostru, prin acést'a 'i punemu in mâni „arm'a cea mai sigura pentru aperarea drepturiloru sele“; ca „lupt'a pentru drepturile, ce contrarii le denéga poporului nostru in modulu celu mai neumanu, sî promovarea culturei lui, pre care voimu sa basâmu fiitoriulu“, ne dau „dóue probleme, decâtu cari nu (cunósce) mai mari, mai sânte sî mai urginte.“

Dupa principiele salutarie, pre care ni le infatiosiéza d. cor. aici, s'aru aretá, ca vrea preste totu fericirea poporului nostru.

Ce virtuti frumóse, ce nobile; numai — de aru sî urmá dupa densele!

Acést'a se va vedé din urmatóriele:

2. Trece la mijlócele cultivârei poporului, intre care numera cârtile scolastice sî pre invetiatorii, apoi dice: „Déca vremu sa avemu scóle bune, scóle cari nu numai sa figuredie aici cu numele, ci sa produca cultura adeverata, trebuie sa staruimu, cá sa avemu sî cârti scolastice bune, sî invetiatori, cari sa le scia manuí.“

La intâi'a privire s'arn paré aceste dîse, a fi esîte din caldur'a animei, pline de adeveru sî a nu le mai lipsí nimic'a in tipulu loru.

Cautându insa cine-va asupr'a loru mai cu deadinsulu, vedesce in trensele o incurcatura si stirbitura logica, lipsa de principiu séu de adeveru.

La arangiarea dispositiunei logice a mijlóceloru cultivârei poporului pune cârtile scolastice inaintea invetiatoriloru, cá cum i-aru fi spusu cine-va, ca mai intâiu au esîtu pre lume cârtile scolastice apoi invetiatorii; lasa afara din sîru recunóscerea scólei, cá institutu publicu sustienutu de poporu — eata incurcatur'a, stirbitur'a logica!

Stirbitur'a acest'a vedesc lipsa de principiu in planulu cultivârei poporului.

De aru fi invetiatoriulu câtu de iscusitu, de aru avé spre dispositiune sî cârti scolastice câtu de bune; deschidiendu densulu o scóla de capulu densului, n'aru puté fi acést'a decâtu firesce un'a privata. O scóla privata nu póte corespunde cerintieloru poporului, fiindu ca invetiatoriulu privatu nu deschide scól'a sea decâtu in orasie avute, unde i se resplatesce munc'a mai bine. Apoi fiindu scól'a la orasiu, iéra mas'a poporului la tiéra, pre ce punte aru trece atunci cultur'a la elu preste totu?

Iéra déca a facutu d. cor. stirbitur'a logica intr'adinsu, atunci vedesce incercarea de a hulí inabusîndu adeverulu, cá adeca ne mai cugetându lectorulu la seraci'a poporului, din care se sustiene scól'a in multe comune de ale nóstre, sa créda preste totu, ca scólele nóstre populare aru fi rele sî invetiatorii nostri populari nedemni!

Déca nu? — spuie-ne d. cor. ce comune de ale nóstre le scie d-sea avute sî scólele loru numai câtu pórta numele de scóla, sî invetiatorii loru numai câtu pórta numele de invetiatori?

Déca cele mai multe comune de ale nóstre suntu in adeveru fórte serace; cine le póte de odata sî imbogatí, cá sa-si póta sustiené scóle bune cu invetiatori salarisati bine, decâtu acel'a, carele póte pedepsí, pre cei ce le-au casiunatu seraci'a loru? — insa acel'a le desfasiura tóte urmându treptatu!

Aiba d. cor. placerea, a cercetá in comunele cele serace chiaru ale acelor'a „cari denéga popo-

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(Reprod. dupa „Tr. Carp.“)

(Urmare.)

Despre mesurele de feru ce amu descrisu mai susu, amu aflatu ca s'au ascunsu de câtra cei ce le au gasitu; amu cerutu déra de la d. prefectu o inqueta indata ce m'amu intorsu in Severinu, care inqueta s'a facutu chiaru in nóptea aceea de câtra unu oficiaru de gendarmi sî unu functionaru alu administratiunii. A dóu'a dî junii functionari au venitu cu obiectele, fâra sa se dea o palma, potrivitu rugaciunii ce le facusemu cându au plecatu. Negresitu cá cei mai multi dintre acesti sapatori au bagatu in sinu câte vre-unu objectu gasitu, spre suvenire de cându au sapatu la cetatea Letiniloru.

Nu puteamu sa plecu din Severinu fâra sa mergu sî la Topolnitia, monastióra, schitu a vornicului Buliga, pre Topolnitia in susu, ca la 30 Kilometre departe de Severinu; mai alesu ca sciamu, ca unu monumentu românu fórte frumosu, cu o mare inscriptiune latina, se afla in curtea acelei monastiri. D. prefectu Poteca, a bine-voitu same insocésca.

Nu este ací loculu sa vorbescu asupr'a monastiriloru nóstre.

Monumentulu despre care audîsemu este admirabile, se compune din dóue bucâti intrege, de chalchieru-marmura, cu o inscriptiune intinsa, cu ornamente frumóse, despre care voiu relatá cându voiu comunicá ministeriului inscriptiunile, ce amu gasitu ni tóta acésta excursiune, cari credu, ca se voru complectá mai bine cându voiu putea sa adunu sî cele de pre drépt'a dunârii. Amu luatu, impreuna cu d. prefectu, dispositiunile cele mai eficace, spre transportarea acestoru dóue bucâti mari sî frumóse la Severinu, pentru ca de acolo, sa se póta aduce cu vaporulu la Giurgiu sî apoi cu drumulu de feru in Bucuresci.

Unu asiá monumentu, de o asiá frumsetie marime sî importantia romana, din celu mai frumosu tempu alu primeloru colonie, isolatu nu puté ajunge ací; sî de-sî Vorniculu Bulig'a avé gustulu latinu, incâtu 'si botediá copii cu nume romane, dara n'a pututu sa invente, se aduca din seninu acestu monumentu ací, intre munti, sî sa-lu zidésea in advonu spre podób'a bisericei sele, acum 260 de ani.

Din cercetâri in cercetâri, déra in préjm'a locului se dice unde-va: **la cetate, la gradisce**; déca se afla pre unde-va ce-va ziduri vechi etc.; unu betrânu dîse altui'a:

— A fi vorb'a de Zidan'a Dachiloru?

Acésta rostire fu destulu cá sa intru in cercetâri sî sa aflu, ca mai la vale de schitu, de partea stânga a Topolnitei, in verfulu unui piscu inaltu, este o zidaria, uriasia care se chiama: Zidin'a Dachiloru. Pornirâmu dara, impreuna cu d. prefectu sî inginerulu, sî cu vre-o 10 ómeni cu casmale, spre piscu, la Zidin'a Dachiloru. Cu mari greutâti amu pututu urcá sî nici o alta cetate daca pâna ací, cu o asiá intindere sî târia, pre o asiá inaltime, n'amu intempinatu. Ací 'si póte face o idea cine-va, pentru ce grecii numiau pre daci: „Aquilele Daci“; (*Ὠὶ ἀετοὶ Δάκοι*). In adeveru ca cuibu de aquile pare acésta cetate a daciloru. Aci piétr'a este rupta din muntii vecini sî aruncata pre acestu piscu cu fortia de Titanu; apoi asiediata prin gramadire sî inclestata printr'unu cimentu cá sî piétr'a.

Ostenél'a sî tempulu nu ne-a iertatu sa facemu sapaturi; amu luatu insa circonferinti'a sî planulu de situatiune alu acestei admirabile cetâti pre care amu onóre a-lu alaturá cu No.

Cu regretulu dara ca-mi lipsescu mijlócele serióse, necesarie spre esplorarea cetâtiei Zidin'a Daciloru, numita astfeliu negresîtu in primii tempi a-i Slaviloru in Romani'a, pentru ca **Zidin'a** in limbile siave insemnéza o zidaria, ziduri mari; amu coboritu pre ceea-lalta parte a piscului sî ne amu intorsu in Severinu.

Monumentulu dela schitu a urmatu se fia radicatu unde-va in acésta cetate sî transportatu de ací de Vorniculu Bulig'a acum 260 de ani, sî urméza se fia radicatu de vre-unu prefectu alu vreunei legióne, care a ocupatu acésta cetate a daciloru; dara amu mai dîsu nu este loculu ací sa vorbescu de inscriptiuni.

A dóu'a dî amu trecutu in Serbi'a, cá sa cumperu nisce anticitâti, sî monete despre care mi se spusese, dara n'amu gasitu mai nimic'a.

La 9 Augustu amu plecatu din Severinu preste munti, la Tergu-Jiiului, pentru ca aflasemu ca in préjm'a locului suntu mai multe grupe de ruine, pentru ca sciamu ruinele dela Porceni, sî pentru ca voiamu sa urmarescu drumulu romanu pre muntele Vulcanu; 25 de óre a trebuitu sa facu dela Severinu pâna la Tergu-Jiiului, pentru ca drumulu este fórte reu, tempulu erá fórte uritu, ploná de versá sî din mai multe locuri a trebuitu sa tramitemu dupa boi, cá sa ne scóta din vagasiurile de pre délulu Bujorascu. Amu trasu la dlu Constantinu Danielescu, pre proprietatea cârui'a este o grupa de cinci incaperi intocmai cá aceea pre care amu gasit'o la Severinu, spre orasiu. Amu desfacutu sî amu gasitu numai dóue in dóue dîle cu vre-o 50—60 ómeni, fórte frumóse sî fórte intregi, de zidu. Amu gasitu diferite fragmente de olaria romana, de olaria din mediulu evu sî ch'aru vestigie din tempulu ocupatiunei nemtiloru. Aceste

rului nostru drepturile in modulu celu mai neumanu“, si va vedé, — cu tóte ca acesti'a din secoli se bucura de o sórte mai buna, cá noi, ce scóle, ce invetiatori au si ei pre acolo ; facendu-o acést'a, atunci nu scimu cu ce anima aru mai puté sa pretinda dela poporulu seu si dela conducatorii acestui'a, sa-i — faca minuni ? — déca nu cum-va poftesce scamatorii !

Incheia transitulu tractatului seu pretindiendu, ca : „Cine vrea scopulu, trebuie sa voiésca si mijlóccle.“

De buna séma, nevrendu cine-va mijlócele, nu aru fi adeveratu, ca aru avé scopulu. Dara cine aru fi, sa nu vré din tóta anim'a mijlóce, prin care sa póta ajunge la o sórte mai buna, cá in carea se afla elu ? — insa numai vrendu mijlócele, si-aru puté óre ajunge cine-va scopulu ? — prin urmare : trebuindu sa si abata omulu dupa castigarea mijlóceloru ; intr'unu momentu, de fric'a lui, i s'aru supune tóte puterile, tóte cercustârile intru a-i ajutá sa le prinda, cá sa-si ajunga elu prin acelea scopulu ?

— Dara cu tóte acestea dlu cor. dupa principiele sele cere dela poporulu seu si dela conducatorii acestui'a sa calce in gur'a tuturoru puteriloru, tuturoru cercustâriloru, sa reduca pre uriciosulu de „t r e b u i r e“ la placulu „v r é r e“, si asiá numai decâtu sa-si ajunga scopulu !

Din care fabrica va fi cumperatu dlu cor. acestu talismanu ciudatu, la carea aviséza pre romàni prin tractatulu seu de sub cestiune ?

Românulu, inarmatu cu astfeliu de talismanu, aru avé, numai sa vré sa intinda mân'a desfacuta, indata i-aru sburá tóte mijlócele necesarie in trens'a, si eata-ne la scopu ! Ciudatu invetiatoriu ! — Ciudata hula ! — Despre „cârtile scolastice bune vomu vorbí mai la vale.

3. Miediulu tractatului seu 'lu incepe dlu cor. cu urmatóriele :

a) Dupa ce'si arata dorinti'a, de a avé scóle mai bune invetiatori mai buni, 'si arata neplacerea câtra pasîrea cea cu incetulu spre bine ; apoi recunósce de pedeci in progresulu nostru : seraci'a, apesârile straine si greutâtlie ori-cârui inceputu ; in fine descopere si inimici consângeni rechiamându-si aminte „tristulu si rusinosulu periodu alu contracteloru dascalesci, date pentru bani, unoru invetiatori pentru mai putieni bani, altor'a insa pentru sume, cu cari mai s'aru fi pututu eliberá si pre alta cale de odiós'a detorintia, ce voiau a o incungiurá“; la acestea invinuiesce apoi pre organele, care administrau caus'a scolara.

Mari minuni ! — si inca unu soiu de minuni mai ciudate decâtu celea din vestitulu periodu alu sisiceloru ! dara dlu cor. ne aviséza, sa pretindemu dela administratorii causei scólei nóstre, sa ni le faca ! Noi insa, cari nu ne leganâmu pre aripele fantasmeloru, ci asceptâmu dela omu numai aceea, ce elu dupa mijlócele, pre cari si le-a pututu castigá pâna acum, si dupa cercustârile, intre cari se abate, in adeveru este in stare sa faca, nu putemu nici decum pretinde dela administratorii causei scóleloru nóstre, cá : — din greutâtile inceputului sa faca a esî dintr'o data scóle si invetiatori, dupa cum la popórele cultivate de sute de ani ; — din seraci'a, pre care au casiunat'o poporului nostru, si carea inca figuréza, cá iadulu ticalosiei cu deosebire in cele mai multe comune de ale nóstre, apasarea si sguduirea de seculi uitati prin mâni dusimane straine, sa faca a esî contractâri pentru multi bani cu invetiatori harnici dupa cum la comunele si popórele cele do o sórte mai fericita, cari suntu in stare a scóle la trebuintie de acestea sume dupa placulu loru.

Dealtmintrea dupa cum si la popórele cele mai fericite nu potu fi toti membri comuneloru loru intru tóte deseversîti ; déca si in vre-o comuna de ale nóstre chiaru vre-unu administratoru alu causei scolare sa fi umblatu a contractá cu vre-unu invetiatoriu neharnicu pentru vre-o suma, cu carea s'aru fi pututu eliberá acest'a de unde aru fi voitu elu ; au nu se intaresce contractulu dascalescu si de câtra cei'a-lalti membri alesi ai comunei ? — primit'aru fi acesti'a sa intarésca cu subscrierile loru unu atare contractu ? nu l'aru fi desfiintiatu cu totulu ? si pre acelu administratoru nu l'aru fi trantitu in positiunea, de a nu mai puté contractá astfeliu a dóu'a óra ?

Iér' déca insusi membrii comunei 'si aru fi avendu candidatulu dumnealoru in adeveru neharnicu, inse, fiindu ca este din sinulu dumnealoru, ba póte ca chiaru spre alu eliberá de vr'o detorintia odiósa, dumnealoru contr'actéza cu elu cá invetiatoriu; administratorulu, cá sa nu le piérdia sufletele, trebue sa subscria si densulu contractulu dascalescu acum totu administratorulu, cu tóte ca despre asiá ceva nu scie, ori nu si aduce, ori nu vré sa-si aduca, d. cor. aminte, pórta aici vin'a ? — De buna séma ; câci vin'a nu se póte aruncá 'n lemne, mai bine in capulu bietului administratoru alu causei scolare; cá sa aiba omulu la nevoie de ce se tiené !

Dlu cor. ignoréza, la darea midilóceloru cultivârii poporului (2), scól'a, cá institutu publicu sustienutu de poporu, — aici se pomenesce tratându despre ea, cá despre un'a atare ; recunósce greutâtile inceputului (ori câruí'a), — esprime neplacere câtra propasîrea spre bine cea cu incetulu ; recunósce saraci'a, apasârile straine, cari bântuescu pre bietulu nostru poporu, — pretinde dela elu sume spre a sustiené preste totu scóle cá la popórele cele fericite : ce va puté omulu otarí din tóte acestea ? — sa le luamu dreptu sarituri, lipsa de cultura a semtiului de adeveru si dreptate ? séu — nu cumva uresce dlu cor. pre preotii nostri, câci Ei suntu adi administratorii causei réleloru nóstre ?

Tóta lumea cultivata scie si adeveresce, ca preotii nostri ne au sustienutu limb'a si credinti'a cea adeverata si inca chiaru in tempurile cele mai grozave sub navalirile mai multoru popóre dupre varvari'a loru destulu de feroce si poteróse, dupre numerulu loru destulu de intinse, dupre aplecârile loru destulu de cutrieratórie, in patri'a nóstra ; in tempulu prefacerii remas'au Ei surdi la glasulu patriei tredite de spiritulu domnitoriu ? au nu totu de câtra preotii nostri s'au deschisu in nenorocitulu periodu alu lipsei de scólele poporului nostru isvorulu celu fericitoriu alu scóleloru nóstre si inca astfeliu, incâtu adi 'lu vedemu totu prin Ei derivatu la tóte comunele poporului nostru, spre alu riurá si adapá desceptândulu, luminându-lu intru a se impoterí ?

Au nu capulu preotîmii nóstre acestei'a au deschisu afara de acést'a, inca si frugiferare au crescutu apoi in scóle inalte prin tieri straine o parte buna a inteligintiei nóstre de adi ? — : prin urmare brav'a nóstra preotîme, pentru ca nunumai a vrutu, ci cu mari lupte, cu multa truda si sudóre au si câstigatu asiá midilóce maretie, prin care sa ne promoveze la limanulu fericirii; pentru ca nunumai au vrutu, ci au prinsu cu mânile, au apasatu cu umerii de ne au promovatu in directiunea si neau pusu pre cararea ducatórie si ne conduce la fericirea cea adeverata ; cu aceste fapte ale Ei astfeliu ne au vatematu Ea ? intru atât'a ne au stricatu Ea ? — incâtu meritéza unu asiá complimentu din partea domnului corespundinte sigilatu in frunte cu atributulu „rusinosu“ ? —

Judece ori care omu de omenie !

Déca acésta portare a preotîmii nóstre aduce dlui cor. rusine; atunci, dicu, nu scimu, in ce 'si va puté aflá dsea onórea ! „Déca preotîmea nóstra ne au sustienutu natiunalitatea si religiunea, ne au infiintiatu scóle ne au facutu si inca ne face si alte bunetâti, de ce nu pasiesce acum mai iute cu noi la perfectiunare ?“ — suntu ideele dlui corespundinte ; apoi déca aceste pretensiuni nedrep-

---

incaperi romane au fostu deci facute negresîtu spre adapostirea câtoru-va cohorte, spre padi'a drumului si a cetâtiloru de mai susu, precum la Porcesci, unde se pastréza numele coloniei P o r c i 'a dupa numele familiei consulare Porci'a. In giurulu acestor'a traditiunea spune ca a fostu o biserica si, in adeveru, facendu sapaturi pre locurile unde se dice ca a fostu biseric'a, amu gasitu multe caramide cari aru fi servitu la pardosél'a ei ; amu gasitu morminte si o cruce bisantina de piétra veneta, in form'a acelei'a de pre caramida exagona din Zimnicea ; amu gasitu asemenea multime de caramide fórte frumóse, cu reliefuri si smaltiuite, cari au fostu negresîtu la timpl'a bisericei ; multa ferar'a ? si apoi cum au dainitu ei cu românii in tiér'a loru ? ce au adoptatu ei dela români si ce au adoptatu românii dela dînsii ?

Nici intr'unu altu secolu sciintiele archeologice n'au facutu atât'a progresu, nu s'au adâncitu atât'a in sciintia, cá in secolulu nostru; si, mai cu séma, de vre-o trei diecimi de ani incóce.

Cu nimicu altu noi nu ne putemu prinde in acestu choru alu archeologiloru Europei ca venindu cu idee exacte despre fiinti'a Daciloru. Asiá déra ací mai cu séma trebue sa tintésca fiecare archeologu românu.

Epoca de pétra, cu tóte periódele ei mai dinainte de câtu ori-cari pomeniri ale istoriei si inceputu de industria, dela omulu antedeluvianu, dela omulu fossilu pâna in epoca de bronzu, si pâna in epoca de feru ; epoca de pétra este astadi la ordinea dilei in archeologia. Dacii au sa jóce unu mare rolu in acésta epoca. Tóte armele si instrumentele de pétra aflate prin tiére din vechime locuite si cu cari se mândresecu museurile Europei, la noi se gasescu in tóte pârtile.

Danemarca, Danesii, Irlanda, Scótia mai cu séma, au datu pâna acum museuriloru din Europ'a si discutiunii archeologiloru, mai multe obiecte si mai multe subiecte. Silexurile, uneltele si armele loru de pétra facu de vorba in tóte cercurile archeologiloru si dau materia de o multime de volumuri. Tiér'a nóstra nu este mai pucinu avuta in asemenea obiecte, de câtu tierele ce amu citatu.

Care românu, care locuitoriu de tiéra n'a datu, odata macaru, preste o custura de cremene lunga, preste unu toporu de piétra, preste unu capu de lancia de piétra, preste o sagéta de piétra, preste unu busdeganu de piétra, preste o piétra rotundita pentru prastia, preste unu obiectu óre-care lucratu de piétra ? Cine a sgariatu putienu pamentulu, pre la vre-o cetate daca in muntii nostri, pre malurile gârleloru nóstre, si n'a gasitu ce-va asemenea obiecte ? Déca aru fi o buna intielegere, o deslusire data tuturoru proprietariloru, tuturoru arendasiloru, prefectiloru, sub-prefectiloru si primariloru mai cu séma, noi in scurtu tempu amu avé multimi de silecsuri si obiecte de piétra, cari s'aru puté lesne clasá si compará intre densele, si apoi cu cele din museurile straine, spre a definí epocele in cari s'au intrebuintiatu, spre a se aretá afinitatea daciloru si a gradeloru de civilisatiune a loru cu cele-lalte popóre contimpurane loru.

Este de mare trebuintia, dle ministru, sa se aloceze in budgetulu instructiunii publice o suma seriósa, pre care credu ca n'aru refusá camer'a representantiloru natiunii, sa o voteze pentru explotâri serióse intreprinse pre totu anulu, câci acestea ce amu facutu eu estimp, de si mai serióse de câtu tóte câte s'au facutu pâna acum, au fostu, cu tóte acestea, numai nisce cercâri cu resultate norocite, spre a putea atrage atentiunea guvernului si a representantiloru natiunii, precum si interesulu celoru ce se ocupa cu istori'a acestei tiere.

Tóta acést'a caletoria a mea, in cursu de 43 de dîle cu tóte tranporturile, cu tóte sapaturele, cu tóte cheltuielele si cu tóte obiectele, a costatu 200 napoleoni. Alaturu déra prelânga obiectele ce amu adusu acum pre care mi-ati facutu onórea sa veniti sa le vedeti, si totu ceea ce mai aveamu diferite antiquitâti, gasite in tiéra in alte excursiuni ale mele, spre a se depune tóte in museu, clasându-se prelânga cele-lalte ce amu mai depusu ; necerendu pentru tóte de câtu numai despagubirea de 100 napoleoni minimum din ceea ce me costá acuisitiunea loru.

Iéta list'aa totoru acestoru obiecte impreunate.

(Va urmá.)

tatitórie, câci cine póte realisá intr'unu momentu perfectiunarea unui poporu? — vedescu aplecârile dlui cor. de astfeliu: „Déca densii nu voru sa pripésca inaintarea nóstra spre bine; nesuimu sî midilocimu noi, sa — ni o faca acést'a altii!“ (a nimerit'o! — la acei „alti“ multe va mai poté dlu cor. aflá vrednice de ramnitu!) —: atunci dimpreuna cu totu românulu adeveratu sî binesemtitoriu poftimu pre dlu cor. sa aiba placere, a ne crutiá cu asiá dragoste, cu atât'a zelu câtra inaintarea spre asiá bine!

Apoi urméza dlu cor. mai incolo sî dice: — „Altu esemplu. ni aducemu aminte a fi auditu, ca unu barbatu de scóla de ai nostri, binemeritatu, a propusu unui inspectoratu supremu de scóle sa traduca sî sa publice, cum va scí mai bine, intructiunea emisa de min. Thun pentru inv. de scólele populare, o instructiune, carea de siguru n'a fostu facuta de Thun ci de comissiunea barbatiloru de scóla adunati impregiurulu lui. Dar ce, inspectoratulu acel'a a crediutu, ca si-aru dejosí demnitatea déca aru primí instructiuni dela nemti, sî inca dela nemtii absolutistici. Dupa aceea, aratându-se neincungiurabile o instructiune pentru inv., se traduse sî se desformà instructiunea nemtiloru sî se publicá asiá cá originala, dar' de totu originala. Dupace acea instructiune a fostu mai multi ani singurulu indreptariu pentru invetiatori, sa se intrebe acesti'a câtu s'au luminatu sî indreptatu prin aceea cu privintia la propunerea obiecteloru de invetiamentu!“

Barbatulu de scóle alu dlui cor., déca a propusu inspectoratului supremu alu scóleloru nóstre confessiunali sa traduca sî sa publice, cum va scí mai bine instructiunea emisa de dlu min. Thun pentru inv. de scólele populare (— déca numai o traducerá, o poté publicá numai asiá de bine, cá pre o traducere), de-si in ori-care alta privintia 'si va fi avutu meritele sele, in trebile scolare, potemu dice cu tóta dreptatea, intielegea fórte pucinu; câci altmintrea trebuiá sa scia sî in acésta privintia baremu atât'a, ca o instructiune pentru invetiatorii de scólele populare, intocmita de comissiunea barbatiloru de scóla, adunati impregiurulu dlui min. Thun, cu tóte ca in adeveru literati, dar altmintrea apoi nemti romano-catolici, nu a potutu fi menita decâtu pentru sî in folosulu scóleloru germâne romano-catolice; prin urmare — supremulu inspectoratu alu scóleloru nótre conf. nu au avutu tóta dreptatea sa nu primésca acelu sfatu absurdu sî sa nu urmeze lui?

Instructiunea scolare a dlui min. Thun constá din 23 §§.

In § 3 prescrie pentru studiulu religiunii manualele aflatórie in fiintia cele romano-catolice.

In § 4 prescrie dreptu cârti de cetire:

1) Die Fibel, 2) Das erste Sprach-und Lesebuch, 3) Das zweite Sprach-und Lesebuch, 4) Das dritte Lesebuch nebst der neben demselben bestehenden Sprachlehre. — Cârti pentru invetiarea limbei sî datineloru germâne sî pentru desceptarea sî cultivarea in elevi a semtiului natiunalu germânu.

In § 7. prescrie cântarea bisericésca cea romano-catolica.

In § 10 opresce introducerea in scóle a objecteloru de invetiamentu neprescrise sî fâra concessiune spaciale din partea Inaltului Ministeriu.

In § 11 demânda, a se concepe numai pre temeiulu acestoru otariri planulu de prelegeri.

Cei-lalti §§ ai acestei instruct. scol. au nesce trasuri generali nevatematórie pentru popórele negermâne sî ne romano-catolice din monarchia.

Acést'a este in estrasu cuprinsulu instructiunii scolare a dlui min. absolutisticu Thun; totusi dlu cor. recunósce de fórte bunu sfatulu barbatului domniei sele de scóle celui bine meritatu, de a fi tradusu supremulu insp. alu scóleloru, nóstre conf. acésta instructiune scolare, (firesce dupre cuprinsulu ei, câci altmintrea nu erá traducere) sî a fi fi organisatu scólele nóstre dupre cerintiele ei!

Cu ce — sî cum amu potea multiamí dupre vrednicie pentru atât'a bunetate, pentru adeverat'a dragoste sî pentru marea placere, pre carea aru fi semtít'o in prea nobil'a dloru anima dd. cor. sî barbatulu meritatu, de aru fi potutu vedé pre elevii nostri in scólele intemeiate cu, si sustienute din sudórea romanului invetiându din catechismele prescrise religiunea romano-catolicu, iér' din cârtile de cetire prescrise limb'a sî datinele germâne sî primindu desvoltarea de semtiurile interiori pentru natiunea germâna, apoi cantândune la rugaciune tropare romano-catolice?!

(Va urmá).

Romani'a.

Pré inaltulu Domnu alu româniloru a adresatu dlui presiedinte alu consiliului de ministri urmatórea depesia telegrafica, data din Neuwied in 4 Octomvre:

Dlui presiedinte alu consiliului de ministri.

Chiamatu prin sufragiulu natiunei române de a presiedé la destinatele ei, ingrigirea de a lucrá din tóte fortiele mele la desvoltarea sî fericirea nóuei mele patrii a devenitu singurulu sî uniculu scopu alu vietiei mele.

Cându amu primitu tronulu, care-mi fu propusu de iubirea sî increderea unui poporu intregu, nu mi-amu ascunsu, ca gandirea intima, care a presidatu la aclamarea unanima a principelui strainu, a fostu aceea de a vedé intemeindu-se in Romani'a o dinastia statornica, care se fia scutita de fluctuatiunile politice, la care tiér'a puté fi espusa, precum sî de a se aflá mai pre susu de rivalitâtile sî luptele partideloru.

Déca despre acést'a a-si fi pututu pestrá in sufletulu meu cea mai mica indoiéla, ea aru fi disparutu inaintea manifestatiuniloru necontenitu repetate, sî ale cameriloru sî ale mariloru corpuri ale statului, sî ale intregei tieri in generalu, care n'a lasatu nici odata sa tréca o ocasiune fâra a-mi aduce aminte acésta aspiratiune, totu atâtu de ardienta câtu sî legitima a poporului românu.

Eu pururea amu tientitu de a satisface câtu mai curendu acésta dorintia, atâtu de scumpa româniloru, sî déca mi-a fostu cu neputintia de a o indeplini, pâna la asta óra, vin'a a fostu a impregiurâriloru, precum sî a graveloru ocupatiuni, cari au absorbitu intâii ani ai domniei mele.

Astadi suntu fericitu de a putea dá poporului meu garantiile de ordine sî de stabilitate, pre cari ele reclamá pentru viitoriulu seu, vestindu-ve, ca eu amu indeplinitu logodn'a mea cu principés'a Elisabet'a de Wied, nascuta in 29 Decembre 1843.

Aducendu prin canalulu domniei-vóstre acestu factu la cunoscinti'a tierei, câri'a amu consacratu esistinti'a mea intréga, antâi'a mea datórie este de a me adresá cu rugi câtre Atotu-Puterniculu, pentru ca elu sa protéga sî se bine-cuvinteze Romani'a in nóua era ce o conduce inainte, sî se'mi dea intielepciunea sî fortiele necesârii, spre a face fericirea sea.

CAROL.

Logodn'a Inaltimei Sele Domnului româniloru s'a facutu in castelulu de Wied pre Rhin, lânga Coblenti'a.

Viitórea Dómna a româniloru este fiic'a principesei Mari'a de Wied. Famili'a principesei; suverana asupr'a principatului de Wied pâna la anulu 1806, este legata prin de aprópe inrudire cu Curtilie Russiei, Suediei, Olandei, Wurtenbergului, etc.

Natiunea româna de pre acum se póte felicitá despre jun'a sea suverana, care se deosibesce totu atâtu prin gratiile sî blândeti'a sea, câte sî prin nobleti'a animei sele; ea prin virtutile sele va scí, impreuna cu augustulu seu socin, a realtiá splendórea tronului Romaniei.

(Monitorulu.)

Varietâti.

*** (Schimbarea ministeriului de interne). Dupa unu telegramu alu fóei de aici: „Hr. Ztg.“ demisionarea Esc. S. ministrului de interne Baronu Venkheim, de care s'a vorbitu multu prin jurnale, aru fi o fapta complinita. Numai in privinti'a porsónei prin care se va inlocuí acelu ministeriu mai esistá o indoiala. Totu acelu telegramu spune acum, cá de ministru de interne este denumitu Pavelu Rajner, comitele supremu alu comitatului Bars, carele a functionatu sub acestu regimu ca comisariulu reg. in comitatulu Somogy. Acésta stire electrica a numitei foi inca nu s'a constatatu pre cale oficiósa. —

*** Calindariulu tipografiei archidiecesane din Sabiiu pre anulu de obste 1870 a esitu de sub tipariu. Acést'a prelânga chronologia, Paschalia, aretarea serbatoriloru schimbatóre, a posturiloru, semneloru ceresci s. a. cuprinde: Calindariulu iulianu sî grigorianu, patrarele luniloru sî anotempurile, intunecimile, regintele anului, apoi geneologi'a casei demiitóre, scar'a taxeloru, pentru timbru, comunicatiunea postale, unu tractatu despre sóre, siemnatismulu bisericei gr-or. din Transilvani'a sî Ungari'a Archiepiscopi'a, Episcopi'a Aradului cu consistoriulu delegatu la Oradea-mare, sî Episcopi'a Caransebesiului), cele 10 porunci ale agronomului, aforisme, o poesia de Antonu Paunu sî un'a de dlu Bolintineanu; in fine consinuarea târguriloru de tiéra din Transilvani a, Ungari'a (cu Banatulu) sî Romani'a. — Tablele Calindariului aducu consemnarea tuturoru cârtiloru, ce s'au tiparitu sî se afla de vendiare in tipografi'a archidiecesana din Sabiiu, impreuna cu pretiurile loru. —

Nu este de locu de lipsa a recomendá acestu calendariu, trecerea sî cautarea cea mare, ce o afla pre fiecare anu vorbescu destulu in favorulu lui sî dau dovéda despre cuprinsulu seu celu folositoriu pentru toti. Observâmu numai ca, cá sî alta-data acestu calendaru, spre a inlesní tuturoru, sî celoru mai betrâni cetire e tiparitu cu litere cirile. Pretiulu pentru unu esemplariu e: nelegatu 23 xr iéra legatu 25 xr. v. a.

*** (Multiamita publica.) Domnule redactoru! Subscrisii ve rugâmu se binevoiti a publicá numele stimatiloru barbati dela care amu primitu prin dlu adv. Dr. I. Ratiu ajutoriu de 143 fl. 12 xr. Insa ve rugâmu a-i insirá cu numele precum urméza:

Escelenti'a Sea domnulu Metropolitu Dr. Ioane Vancea cu 100 fl. Dlu canonicu Elia Vlass'a 5 fl. D. can. Ioane Fekete 5 fl. D. can. Timoteiu Cipariu 5 fl. D can Costantinu Papfalvi 5 fl. D. can. Ioane Chirila 5 fl. D. can. Basiliu Ratiu 5 fl. D. can. Victoru Mihalyi 2 fl. D. Prof. Dr. Ioane Ratiu 1 fl D. prof. Beniaminu Papu 50 xr. D. Prof. Gavrila Papu 2 fl. D. vice-rectoru Teodoru Deacu 2 fl. D. prefectu la teologia Gedeonu Blasianu 1 fl. D. Vasiliu Crisianu 1 fl. D. Simionu P. Mateiu 1 fl. Dlu Marinu 80 xr. Dlu Ioane M. Moldovanu 1 fl. D. Stefanu Manfi 1 fl.

Susu numitiloru domni le aducemu multiami'ta publica pentru, ca au grabitu a ne ajutá sî ajutandune a sustiené in noi viéti'a pre câtu-va tempu. —

Repetiendu-ne rugarea remanemu umiliti servi.

Data in uliti'a Tofalaului in 20 Oct. 1860.

Ioane Tataru, Ioane Moldovanu,
din comun'a Tofalau.

11—1 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu in comun'a nóstra greco-orientala româna Costeiu in protopresviteratulu Fagetului, prin acést'a se escrie concursu de dato de astadi pâna in 26 Octobre 1869 s. vechiu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu urmatórele: in bani 73 fl. 50 xr. v. a. 100 punti de clisa, 100 punti de sare, 15 punti de lumini, 10 stingini de lemne, 80 de masuri de cucuruzu, 3/4 lanti de gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se aviseadie a-si asterne concursele sele la comitetulu parochialu pâna in terminulu defiptu, indiestrate cu estrasu de botediu, cu adeverintie despre sciintiele absolvate, despre portarea sea morala sî politica, precum sî despre servitiulu de pâna acum.

Costeiu, 5 Octobre 1869 s. v.

Ioanne Sudresianu
preotu sî presidente comitetului
parochialu.

Edictu.

Comun'a Salv'a 'si va esarendá pre trei ani, muntele „Runculu tundieriloru“ pre teritoriulu districtului Naseudu, de câtra Naseudu, de câtra Bucovin'a, situatu intre muntii comuneloru Maieru sî Mogur'a, in marime de 1400 jugere pasciune.

Dîu'a licitatiunei publice se defige pre 1 Novembre 1869 la 9 óre ante merediane in cancelari'a comunale.

Pretiulu strigarei pe anu e 250 fl v. a.

Dela Comitetulu comunei
Salv'a 10. Octobre 1869.

Sevastianu Cosbucu,
(15—2) Presiedinte.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editor'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 82. ANULU XVII.

Sabiiu, in 16/28 Octomvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

In „B. P. Közlöny“ cetimu :

La propunerea presiedintelui ministeriale reg. ung. lasà Majestatea Sea r. Apostolica urmatoriulu manifestu câtra ministrulu de interne Bar. Bela Wenkheim :

Iubite Barone Wenkheim !

La cererea d-tale din privintie sanitarie cu adeverata parere de reu te radicu din postulu cá ministru alu interneloru si totudeodata-Ti imparta-siescu gratisu crucea mare a ordinului Leopoldinu precum si demnitatea de consiliariu secretu de interne in intielesulu statuteloru, cá recunoscintia pentru servitielo prestate cu devotamentu in tempulu greu alu transitiunei.

Gödöllö, in 21 Oct. 1869.

Franciscu Iosifu. m. p.

Cont. **Juliu Andrássy.** m. p.

La propunerea presiedintelui meu ministeriale ung. denumescu Eu pre Pavelu Rajner, comite supremu alu comit. Bars, de ministru meu ung. alu interneloru.

Gödöllö, in 21 Oct. 1869.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte **Juliu Andrássy** m. p.

In ajunulu alegeriloru comunale si scaunale.

In deobsce deosebimu o lume ideale si un'a reala. Lumea reale este o repetitiune a lumei ideale. Fia-care actiune, fia-care intreprindere trebuie mai intâiu sa esiste cá idea si apoi sa primésca carne si sânge.

Un'a este de comunu constatatu, ca in multe lucruri realisarea unei idei remane departe de ide'a ins'a-si, séu póte ca absolutu nu se póte realisá. Caus'a la acést'a suntu neajunsurile omenesci, fia acelea morale séu fisice. Déca o lucrare aru fi atâtu de perfecta cá si idei'a, apoi n'amu face distingerea acést'a, ci fiindu ambe identice aru coincide.

Ori-câtu neajunsurile omului aru impedecá realisarea ideala a unui lucru, nimenea nu este exemtu dela acea cerintia morale, cá elu sa remana pre câtu se póte aprópe de ideia, realisându-o pre câtu se póte de fidelu.

Legislatorulu procede la facerea unei legi dela idei'a de dreptu ; legea presupune implinirea ei. Deci elu este condusu de doi factori, de ideia, cârei'a aru vré sé remana pre câtu se póte de fidelu, si de practicabilitatea legei. Dela marimea lacunei, ce esista intre acesti doi factori la o lege adusa, depinde si multiamirea séu nemultiamirea cu acea lege. Lacun'a acést'a a o micsiorá si prin aceea, a micsiorá nemultiamirea cu legea, este lasatu esecutorului legei. Elu are inca nisce legi ale oportunitâtiei si ale ecuitâtiei. Déca esecutorulu legei s'a departatu dela idei'a conducatória a legislatorului, si elu la esecutarea ei se conduce numai si numai de motive egoistice si nu ale ideei humanistice, apoi e departe de postulu seu.

Nu voiu prin acést'a se propagu unu statu idealu de a lui Plato, dara mai multu voiu sa apostrofediu scaderile, ce provinu din estrem'a ceealalta, unde nu mai multu idei'a conduce pre omu ci emolumente egoistice. etc.

Lacuna intre idei'a de dreptu si intre realisarea dreptâtii si a ecuitâtii o stiu esploatá conlocuitorii nostrii sasi precâtu se póte numai. La o privire aruncata preste list'a candidatiloru in comunitatea cetâtii Sabiiu facuta de ei, (vedi „Hr. Ztg.“ din 26 Oct.) nu se afla intr'unu numeru de 150 candidati nici atâti români, câte degete suntu la o mâna. Ei avendu majoritatea alegatoriloru suntu siguri de reusirea atâtoru candidati sasi. Este intrebarea insa déca prin aceea s'o realisedia dreptatea si ecuitatea. Legea lasa majoritâtiei erunirea dreptâtii. Iata dér' unu casu, unde ese tocmai contrariu pentru ca dupa dreptatea ideale, carea o dà proportiunea alegatoriloru aru compete româniloru in comunitate celu putienu 30—40 representantii. —

O atare majoritate n'a realisatu dreptatea, macaru ca legea póte a vrutu aceea si déca esamenâmu pentru ce ? apoi ne convingemu ca aceea majoritate a fostu departe de ideia de dreptu si de ecuitate si a fostu condusa de negrulu egoismu.

O privire preste candidatii ce sa se tramitia din cetatea Sabiiu la adunarea scaunale dá unu aspectu si mai tristu, câci din 114 candidati propusi nu figurédia absolutu nici unu puiu de românu. O dreptate fórte nedrépta din partea sasiloru: Mai pune lânga aceea, ca legea a priorí da cetâtii totu atâti deputati câti are scaunu si te vei convinge, ca conlocuitorii nostrii sasi au in traista de acasa majoritatea, care este identica dupa ei cu dreptatea; noi românii putemu inse dice, ca acést'a este o dreptate sasésca. O atare dreptate este o dovéda, ca traimu intr'unu secolu, unde predomnesce materialismulu si ca idealismulu numai este datatoriu de mesura. Sub astfeliu de jurstâri trebue noi românii sa fimu cu precautiune, sa nu ne nadajduimu spre boieri spre fii ómeniloru, intru care nu este mântuire, ci sa ne infatiosienu la adunârile electorale si acolo si in mic'a sfera, ce ne este lasata sa combatemu si sa parâmu atari incercâri apelându la dreptatea ideale si condemnându dreptatea relativa.

Unu votu separatu.

Vien'a, 20 Oct. c. n. 1869.

Domnule redactoru ! Speredìu ca titlulu acest'a atât'a de pregnantu alu corespundintiei mele nu te va retiené dela publicarea ei, cu atât'a mai multu, cu câtu inainte te asigurediu ca acestu titlu nu se reduce la vre-unu obiectu de insemnatate politica — de votu separatu in politica pare ca m'asi infiorá si eu dupa cum se iau lucrurile intre ómenii nostrii, câci unu epitetu si ce feliu, póte chiaru de tradatoriu mi-asi atrage asupra-mi, nu ! nu ! departe de mine politica — ci la o cestiune mai pacifica, dara pentru aceea totusi, credu, de importantia destulu de mare. —

Votulu meu separatu se reduce, cá sa nu facu multe parafrase, la modus procedendi la infiintiarea unei docenture de limb'a româna la universitatea din Vien'a. — Ansa prosima la acésta corespundintia mi-o dedù aceea impregiurare, cá o parte din tinerii din Vien'a si anume cei din societatea „Romani'a“ asternura cestiunea acést'a comitetului Asociatiunei Transilvaniei, pre cându intrebarea acést'a erá adusa la capetu cu acelu resultatu din partea ministeriului de cultu : ca ministeriulu nu póte satisface intru tóta liter'a cerintiei studentiloru români din Vien'a, cá sa infiintieze o catedra de limb'a româna, dara va concedà o docentura precum au si cele-lalte limbi de positiunea limbei române adeca cea italiana, francesa si ungara etc. La informatiunea data de soc. „Romani'a“ se intielege, ca d-nii membri ai comitetului, si adunarea plenaria anuale a asociatiunei astadata la Siomcut'a, precum totu-déun'a, se ingrigira pentru tinerime si pentru limb'a nóstra dispunendu in siedinti'a din anulu acest'a la Siomcut'a cele ce suntu de cetitu in fói'a asociatiunei transilvane din 15 Oct. Pentru asta ingrigire si bine-voitoriulu sucursu nu putemu fi fâra cu tóta recunoscinti'a. Dara eu celu cu votu separatu a-si fi doritu cá informatiunile date la laudat'a asociatiune din partea tinerilorn din societatea „Romani'a“, sa fia mai esacte si mai corecte, anume eu, care inca me aflu aici, si cá ori-care altulu me interesediu de lucrurile nóstre, nu sciu nimic'u de aceea ce este de cetitu in mentiunat'a fóia ; „ca colegiulu profesoralu alu universitâtiei intrebatu de câtra ministeriulu de cultu si instructiune in acestu obiectu se dechiarâ in contra denumirei unui invetiatoriu de limba (Sprachmeister) aratându necesitatea unui barbatu instruitu si adapatu in literatur'a româna“.

Eu din contra sciu, ca lucrurile pâna intr'atât'a se desvoltara incâtu ministeriulu din Vien'a si intrase cu o erudita persóna din Vien'a in transactiune de a-lu denumí de docente alu limbei române la universitate si numai nisce remonstratiuni a unoru malcontenti cu aceea persóna — totu acei'a cari recursera la asociatiune — diadarnicira tréb'a. In principiu adeca, ca românnii la Universitatea din Vien'a sub impregiurârile de astadi potu avé numai o atare docentura, erau capacitati cu toti tinerii prin acea impregiurare, ca nici cele-lalte limbi n'au mai multu de atât'a ; iéra in privinti'a remuneratiunei de 400—500 fl. inca erau invoiti, câci si cele-lalte limbi n'au mai multu, ci suntu barbati, cari pre lânga alte ocupatiuni, si venite sustienu docentur'a in limbile respective, asiá d. e. Cattaneo de limb'a italiana, Legat de cea francesa etc. Tinerimea din Vien'a in parte mare a trebuitu sa se multiamésca cu aceea resolutiune ministeriale vediendu in ea numai o ecuitate. Iéra déca dnii recurenti la Asociatiunea transilvana a intielesu o catedra precum au slavii pentru tóte limbile slavice precum Miclosiciu, filologu de insemnatate européna sustiene o atare catedra, apoi sa me ierte d-loru a-mi dá parerea mea, ca atari catedre nu se intemeiéza prin fortia esterna, ci respectivulu individu, cá autoritate literaria 'si elupta o catedra, si unu atare individu nu se inaltia de altii la catedra, ci devine elu, nu numai in sal'a universitâtiei, dara in tóta conversarea, nu numai cu vorb'a ci si cu scrierile sele. Slavii de siguru n'a petitiunatu dupa infiintiarea unei catedre de limbile slavice la Universitatea din Parisu, si totusi Miclosici a fostu chiamatu la Universitatea din Parisu spre a predá studiele sele facute in limbile slavice. In câtu analogu si-a pututu eluptá cine-va astfeliu o positiune pentru limbile romanice la Universitatea din Vien'a, avemu pre prof. de limbile romanice : Musafi'a.

In fine cá conclusiune la tóte un'a numai amu sa mai dîcu, ca bine aru fi, cá sa nu molestâmu pre barbatii nostrii cu atari lucruri, cari déca inca nu s'a realisatu, nota bene ! asiá precum se potu realisá, numai noi tinerimea din Vien'a amu fostu vin'a ; mai departe sa nu alarmâmu tóte asociatiunile române din tóte provinciele române, numai si numai, cá sa ne dâmu o insemnatate, ci sa fia intru tóte sinceritate si fratietate . . . .

— GO. —

Unu adeveru.

(Urmare.)

Ce bucurie, ce merite ciudate ! !

Ce s'aru fi alesu in atare casu de bietii elevii nostri esiti din insusi scólele nóstre ? !

Mai incolo; déca are dlu cor. o memoria atâtu de laudavera despre sfatulu pentru primirea instructiunii scol. a min. absolutisticu Thun, credemu ca nu 'si va fi uitatu nece de tendintiele acestui'a cele pangermanistice, esprese si sub alte preteste.

Sub atari impregiurâri fatale nu au trebuitu Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, supremulu inspectoru alu scóleloru nóstre conf. sa desvolteze o lupta fórte grea, ba inca un'a din cele mai grele si mai periculóse pâna ce abiá, abiá a pututu esbutí, a scapá scólele nóstre confessionali,

spre mântuirea intregului nostru poporu, de primejdia, ce erá sa le inhatie, sa le sdrumice sî sa le inghitia prin impunerea acelei instructiuni din partea Ministeriului germânu absolutisticu; — sî numai astfeliu s'au potutu vedé in dorit'a pusetiune, de a intocmí firesce ca dupre cele mai multe trasuri ale instructiunii ministeriali, câci de tóte acestea cine erá in stare sa se scape (cu tóte ca barbatulu de scóle celu binemeritatu erá sî dlu cor. este sî acum pentru primirea instructiunii ministeriali in totu cuprinsulu ei), un'a instructiune salutaria pentru invetiatorii scóleloru nóstre pop. confesiunali.

Sî — acésta fapta marétia sî mântuitória o iá dlu cor. de — crima chiaru ?! ?! — câci prin ea s'au desformatu instructiunea nemtiloru!! sî — instructiunea supremului insp. alu scóleloru nóstre conf. s'a publicatu, cá originala, dar' de totu originala!!

Ciudata maniera; ciudata multiamita, adusa prea demnului sî marelui barbatu alu natiunii nóstre, inaltu cârui'a pentru maretiele benefaceri, ce le au reversatu sî le reversá asupr'a nóstra, 'i suntemu datori din totu sufletulu nostru cu cea mai viua recunoscintia, cu celu mai profundu respectu in tóta privinti'a!

Cine altulu 'si aru fi potutu eluptá demnitatea sea sî in acésta privintia intre atatea sî astfeliu de greutâti, sî inca cu atât'a succesu?

Originale este instructiunea pentru inv. scóleloru nóstre populare emisa de supremulu inspectoru alu scóleloru nóstre confessiunali la a. 1862, fiindu ca, incâtu i-au concesu ministeriulu absolutisticu, au intocmit'o in folosulu sî pentru trebuintiele scóleloru nóstre confessiunali sî natiunali!

De totu originale este ea câci este cea mai d'anteiu instructiune scolara, de care au avutu parte scól'a nóstra de acum, a se bucurá!

Bine erá sa fi avutu scól'a nóstra sî inainte de acést'a vre-o instructiune, fire-aru fi fostu inca sî mai originale; atunci acést'a, a dóu'a, firesce ca nu aru fi potutu cuprinde in sine atât'a originalitate, incâtu sa supere chiaru pre dlu cor.:

Instructiunea scolare a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n 'a, constá din 68 §§, in cari se cuprindu!

I. Introducerea §§ 1 sî 2;

II. Didactic'a generale la tractarea cu scolarii §§ 3—12;

III. Scólele elementare, parochiali §§ 13—17;

IV. Scól'a capitale § 18;

V. Didactic'a speciale §§ 19—28;

VI. Continuatiune §§ 29—46;

VII. Unele mesuri de observatu in privinti'a cartiloru scolare; numerulu óreloru de prelegere; primirea eleviloru in scóla; inceperea anului scolasticu, semestrului, vacatiunea, catalogu, atestate, planu de prelegeri s. a. §§ 47—64.

Dela a. 1862 pâna adi s'au folositu invetiatorii scóleloru nóstre pop. de acésta instructiune fórte multu, sî adeca: preste totu asiá de multu, pre câtu se potu folosí invetiatorii unui poporu prin o instructiune a loru propria, dar' nu straina; iér' in parte atâtu cu privintia la confessiunea sî natiunea nóstra, ca au remasu toti fiii credinciosi ai maicii nóstre biserici cei adeverate sî români adeverati sî astfeliu au invetiatu sî astfeliu au educatu sî pre elevii loru; câtu sî cu privintia la propunerea obiecteloru de invetiamentu, ca au invetiatu dintrens'a, sa trateze cu elevii loru; au primitu dintr'ens'a cumpenitu materialulu de invetiamentu de propusu eleviloru loru; au primitu dintr'ens'a indreptariu la propunerea sî impartasîrea obiecteloru prescrise eleviloru loru, firesce nu cá dintr'o manuducere speciale, ci numai pre câtu este indatorita la acést'a ori-care alta instructiune scolare; au primitu dintr'ens'a ori-care altu indreptariu cerutu la organisarea din launtru a unei scóle populare bune.

Acést'a este luminarea sî indreptarea invetiatoriloru scóleloru nóstre populare prin instructiunea scol. emisa de supremulu inspectoru alu scóleloru nóstre confessiunali!

Suntu cele mai multe comune de ale nóstre asiá de serace, incâtu prelânga tóta bun'a-vointia in adeveru nu au de unde scóte sa 'si platésca invetiatori hornici? —; Escelenti'a Sea supremulu inspectoru alu scóleloru nóstre conf. au tramisu la acesti'a invetiatori apti din comune mai bogate cá comisari scolari, sa le esplice cuprinsulu instructiunii Sele.

Suntu §§-fii acestei instructiuni, cá ai vercârei instructiuni scol. din lumea civilisata, conceputi in trasuri generali? —; Escelenti'a Sea supr. insp. alu scol. nóstre conf. au orenduitu conferintiele invetiatoresci lunarie sî anuali, cá sa 'si detaieze sî esplice invetiatorii, precum sî modulu de a propune sî impartasi eleviloru loru materialulu de invetiamentu cuprinsu in sî prescrisu printr'ensii.

Apoi la a. 1865 au emisu Escelenti'a Sea supremulu inspectoru alu scol. nóstre conf. spre sustienerea conferintieloru inv. sî spre organisarea stârii din afara a scóleloru nóstre populari un'a „Instructiune pentru directorii scóleloru populare, sî pentru directorii sî inspectorii scóleloru capitali, precum sî pentru inspectorii directiunali de scóle din Archidieces'a greco-resariténa in Ardealu“, carea constá din 34 §§.

Aceste dóue instructiuni emise de supremulu inspectoru alu scóleloru nóstre con. la a. 1862 sî a. 1865 au fostu indreptariulu sî pentru inspectorii scóleloru nóstre pop. conf.; aceste dóue instructiuni nu au fostu dar' numai unu „s i n g u r u i n d r e p t a r i u“, cum se pomenesce dlu cor. vorbindu, ci au fostu: unulu pentru organisarea stârii din laintru, iér' celu-laltu pentru a celei din afara a scóleloru nóstre pop. conf. din Archidiecesa.

Dar' cu tóte acestea — este vre-unu omu lenesiu? —; lenevirea pre cinelu póte modificá intru a lu face mai bunu?

Suntu inse altii silitori? — 'i póte vedé cineva desvoltându-se sî sporindu, ca pomulu de lânga valcé!

Nu va fi vediutu dlu cor. in comunele nóstre cele mai serace invetiatori de feliulu acelora-si dupa ce au studiatu cu silintia instructiunea sî au cercetatu conferintiele inv., redicati la o trépta, de unde potu comunicá eleviloru sei necesariele pentru cultur'a sî pentru educatiunea morala — religiósa? — Déca chiaru nu i s'a intemplatu sa védia inca asiá ce-va, pofiésca, a cercetá, sî va aflá!

Dar cu tóte acestea — omulu trebue sa crédia in poterea iutielei; deci puie vr'unu angeru pre poporulu nostru intre cercustârile popóreloru fericite, sî — marturu dlu corespundinte — aru poté vedé cum in câti-va ani 'i aru redicá pavilionulu perfectiunârii genului omenescu!

4. Dlu cor. trece acum la cârtile scolastice.

a) Arata, ca: cârtile sco'astice pentru scólele confessiunali greco-resaritene suntu tiparite in tipografi'a archidiecesana din Sabiiu, alu cârei'a fondu este menitu pentru fonduri natiunali-bisericesci; recunósce de „prea laudabila lupt'a Escelentiei Sele Parintelui Metropolitu cu min. Thun pentru dreptulu tipografiei archidiecesane de a tiparí ea cârtile scolastice necesarie in Archidiecesa.“

Fórte bine; asiá este — Déca are sî românulu tipografia a sea câstigata cu atât'a truda, ba chiaru sî cu o lupta destulu de eroica, sî alu cârei'a venitu are o devisa asiá sânta; pentru ce sa'si tiparésca dar literatii nostri cârtile loru scolastice, ba chiaru sî nescolastice in tipografii straine?

Déca ori-cârui insp. supremu alu scóleloru altoru confessiuni 'i este datu dreptulu, a ingrigí de cârti scolastice, 'i este impusa sî detorinti'a, a cercetá despre bunetatea loru, apoi sa le primésca — nefiindu totu, ce straluce auru, nece tóta iérb'a pentru ori-ce leacu — sî dáca are sî tipografi'a, atunci pre cele corespundiatóre le tiparesce acolo; cu ce dreptu póte dar dlu cor. pretinde, cá tocmai supremulu inspectoru alu scóleloru conf. gr. res. sa abdica dela dreptulu seu acest'a, sî sa nu-si impliinésca detorintiele Sele in acésta privintia?

Ce doctrina ciudata!

Sî o astfeliu de doctrina, se vede, ca ambla, a ne propoveduí dlu cor. aici, de óre ce despre

FOISIÓRA.

ARCHEOLOGIA.

(Reprod. dupa „Tr. Carp.“)

(Urmare si fine.)

O b i e c t e d e p a m e n t u.

35 vase intregi, intre cari 3 urne cu cenusia, dintre care un'a cu capacu, diferite marimi sî diferite forme.. 14 lampióne, diferite marimi sî diferite forme. 10 Globule gaurite, diferite marimi. 7 Róte gaurite, diferite marimi. 1 Masca intacta, mare. 7 Mâsci mici. 1 Capu mare. 1 Vasu micu pentru parfumuri. 1 Aquila. 3 Statuete intacte. 2 Busturi intacte. 20 Fragmente diverse. 2 Muluri pentru statuete. 20 Caramide cu imprente de legióne sî cohorte etc. 10 Diverse obiecte. Diferite fragmente de vase cu reliefuri.

M a r m u r e.

Bachus cu unu satiru sî cu Ambellus intacta. Unu altu reliefu subiectu de venatori cu inscriptiune greca. Unu fragmentu dintr'unu quadrigiu. Unu altu fragmentu neotaritu. Un'a diana intacta. Unu Hermesu bifrontu.

S i l e c s u r i s î o b i e c t e d e p i é t r a.

Un'a arma mare, verde. Siése custuri, intregi. Trei toporasie. O sagéta cu dinti. Dóue topóre mai mari pre lânga care se adaugu alte 4 de caramida avendu aceeasi forma. Optu petri lucrate pentru prastia. Mai multe bule mici negre.

O rijnitia romana cu ferulu in trens'a. O piétra mare verde lucrata.

O b i e c t e d e b r o n z u.

O statueta Venus. O statueta Mercur. O vestala cu pater'a in mân'a drépta. Dóue statuete: doi gladiatori. O statueta mica, Venerea. O statueta mica Mercur. O statueta mica, Diana. O statueta, Amorulu servindu de suporta. Unu bou pre unu pedestalu. O aquita legionaria pre unu pedestalu. Trei cai pre pedestaluri. Unu porcu mistretiu pre pedestalu. Unu bou micu. Unu cocosiu. Dóue plâci cu subiecte diverse. Dóue vase. Dóue chiei. Dóue agrafuri. Unu mare numeru de obiecte intregi sî fragmente. O masca mica. Brósc'a cu chiei'a in trens'a tóte ornamentele de bronzu capaculu cosciugului sî diferite obiecte aflate in dóue sarcofagie.

O b i e c t e d e f e r u.

Unu espadonu de 1 metru 65 centim. Doi pinteni de marime estraordinaria. Dóue-spre-diece sagete de diverse forme sî marimi. O lancia. Unu amnariu mare. O pasere pre unu pesce, emblem'a municipiei Istri'a. Trei bricegie. Mai multe custuri. O secure. Unu sapoiu. O alta sapa de alta forma. Unu feru de plugaria. Unu feru mare ce nu i se póte determiná intrebuintiarea. Unu busduganu. Diferite obiecte de feru. Unu feru de inferatu caii legiuniloru cu literele AE. M. O mesura mare de feru cantârindu patru occ'a. O bula mai mica. Scóbele sî plumburile a dóue sarcofagiuri. Dóue instrumente mari. O chieia ciudata.

B i j u t e r i a.

O oglinda de argintu cu Psiche sî Amorulu pre dosulu ei. Trei cercei de auru. Unu inelu grosu de auru cu piétra gravata in trensulu. Unu lantisioru de auru. Unu fermoalu de auru stricatu in mai multe bucâti. Siése anele rupte cu pietrile gravate in trensele. Unspredece pietri gravate (antice). O coróna mica de auru cu rubine sî smaragduri mici. Trei amulete de agathu orientalu sî un'a de oniesu cu figuri diverse. Unu anelu de argintu Unu rubinu lacrim'a. Unu smaragdu lacrim'a. Dóue smaragduri mai mari. Unu safiru. Unu halasiu. Unu fermoalu de auru bisantinu, mare cu margaritare sî pietri diverse. Unu anelu mare de auru bisantinu cu unu robinu sî margaritare. O multime de fragmente sî patrarie diverse. Dóue obiecte obscene; diferite obiecte de invoaru; diferite obiecte de chihlibariu.

N u m i s m a t i c a.

Trei medalie de auru. Patru sute medalie de argintu. Dóue medalióne bronzu. Patru dieci sî optu bronzu mare. Patru dieci bronzu mijlocu. Patru sute bronzu micu.

P e t r i f i c a t i u n i.

Siése dieci bucâti diverse. O mare colectiune de minerologia. O multime de esemplarie fórte alese de minerologia.

Tóte aceste obiecte ve rogu, dle ministru sa bine-voiti a dá ordinu conservatoriului museului sa vina sa le primésca, sî apoi voiu ingrigí sa le asiediu in museu pre la locurile loru respective.

Primiti ve roga, dle ministru, asigurarea celei mai inalte stime sî consideratiuni.

Presiedintele comitetului

Archeologicu. C e s a r B o l i a c u.

epitetulu „g r e c o-r e s a r i t e a n u“ nu face intrebuintiare pâna la acestu pasagiu.

Cum sa-i luâmu doctrin'a acést'a in afacerile scolari; de vitiosa, séu chiaru de daunaciós'a inaintârii?

Séu ca dlui cor., cá cosmopolitu, i este egalu, a vedé d. e. in o scóla unu catechismu romano-catolicu, in alt'a unulu greco-catolicu, iér' in cea greco-resariténa pe ori-carele aru fi, séu pre tóte ?!? —; in un'a, cârti de cetire germanisatórie, in alt'a, cine mai scie cum? —, iér' in cea romanésca pre ori carea aru fi, séu pre tóte ?!?

Si óre dupre regulele pedagogice nu are oricare alta carte a scólei populari sa impoternicésca pre elevi baremu prin unele esemple din unele pasage in dragostea câtra religiunea si câtra natiunea, de cari tiene scól'a? —:

Prin urmare in scól'a nóstra confessiunale se cuvine si trebue sa avemu numai cârti primite de supremulu inspectoratu alu scóleloru greco-resaritene si tiparite in tipografi'a archidiecesana din Sabiiu; firearu câtu de bunu sfatulu barbatului de scóle b nemeritatu, de a fi tradusu intru tóte pentru scólele nóstre pop. conf. instructiunea min. Thun; firearu câtu de bune principiele dlui cor. cele cosmopolitice, de a ne imbogati scól'a nóstra cu ori ce cârti aru vrea ori 'iaru placé!

b) Asupr'a cârtiloru scolastice, tiparite in tipografi'a archidiecesana, dice: ca cele introduse in scóle „prin cerculare oficióse, suntu compuse in urm'a insarcinârii din partea supr. insp. alu scóleloru archidiecesane, iér' cele ce nu pórta timbrulu unei asemene insarcinâri nu (scie) deca suntu introduse oficialminte, séu nu“; nu se invoiesce cu „compunerea si introducerea (loru) in modulu acest'a“, privindulu de „unu modu de procedere in administrarea afaceriloru scolastice iéra-si vitiosu si totuodata daunaciosu 'naintârii.“

Aici vomu lasá pre dlu cor. pucinelu la o parte, si vomu aratá, cum stá in adeveru totu lucrulu si in acésta privintia, iéta cum:

Scólele nóstre confessiunali greco-resaritene in acésta patria au inceputu a inviá, a se luá si a se pune pre o basa sistematica numai la a. 1850 prin Soborulu Bisericei nóstre, conchiamatu decâtra Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu, A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n 'a (atunci numai Episcopu), si tienutu sub presiedinti'a Preasantiei Sele in 12 si urmatóriele ale lunei lui Martiu la Sabiiu.

Aceltu Soboru firesce nu avé chiamarea, a compune si cârti scolastice; barbati cultivati in acésta directiune ne lipsiau; lipsiau prin urmare si cârtile scolastice corespundiatórie.

Ce alte cârti scolastice trebuiá dar' sa prescrie acestu soboru pentru scólele, pre cari avea elu sa le infiintieze, decâtu firesce pre cele aflatórie; acestea erau: unu catechismu, unu abcdariu cu litere de cele vechi, o gramatica germano-romana, datorintiele supusiloru câtra monarchu, céslovulu psaltire'a si alte cârti bisericesci, Nahmenbüchlein zum Gebrauch der Stadtschulen in den k. k. Staaten si Deutsche Sprachlehre für Schüler der Normal-Haupt-und Trivialschulen! Tóte scólele nóstre infiintiate atunci si câte se mai aflau (dar' óre pe câte le au apucatu in vietia acestu Soboru?) in diecesa, au trebuitu dara sa se multiamésca cu aceste cârti.

Critis'au multi psaltirea si céslovulu, cá cârti scolastice; dar nici unulu din acei critisatori nu prindeá, a le inlocuí cu corespundiatórie.

Cei'a, asupr'a caror'a erau indreptate si li se aplicau pe capu si peste totu corpulu atari biciuiele, pe totu spiritulu atari amaritiuni si pe onórea loru atari hule, incâtu — Ddieu scie, ce mangaiere voru fi semtîtu in anim'a loru la tóte acestea, taceau si multiamiau lui Ddieu, ca le au ajutatu, de au vedintu caus'a scóleloru poporului nostru pusa pe pitioru de 'naintare! Inse de altmintrea nici nu desperau, nici nu slabeau intru a impinge carulu scolariu cu tote ca pe unu drumu glodurosu, pietrosu, buturugosu si spinosu, totusi cu curagiu, cu forti'a 'nainte strigandu: „C i n e v r é s a 'm i u r m e z e m i e, s a s e l a p e d e d e s i n e, s a 'š i i á c r u c e a s e a s i s a v i e d u p a m i n e!“ — unii studenti de atunci de pe la scólele straine lapedandu-se de sene 'si si luara crucea si se inhamára la carulu scolariu! — prin zelulu si silinti'a loru faceau din acele carti scolastice prescrise, câtu erau ele de sterpe, o pedagogia frugifera; — altii, desceptanduse prin scoli mai 'nalte totu cu ajutoriulu susiaudatiloru martiri — biciuiti, otraviti si huliti (de cate unu, sceu de cate unii procleti, ritari fora rusine), incepura apoi si ei, a oblí calea, pe care aveá sà inainteze caus'a scóleloru nostre; dar' — toti acesti'a póte ca nu erau inca destulu de ajunsi, cá sa faca mai mariloru sei bucuri'a si cu câte unu manuscriptu intru tóte demnu de pres'a scolare.

Apoi mai lasându — aloru rei — câtu-va tempu, a se face mai maturi si in acésta directiune, i-au insarcinatu pre ei supremulu Inspectoru alu scóleloru nóstre, sa compuna nisce cârti scolastice mai bune, de cum erau cele prescrise, pre cari tiparindu-le in tipografi'a diecesana, apoi archidiecesana, apoi le-au introdusu prin cercularie oficióse in scólele nóstre populárie; si fiindu ca acestea nu erau inca de ajunsu, au introdusu acestu supremu Inspectoru in scólele nóstre populari oficiálmente si carti, cari nu purtau si nu pórta timbrulu unei asemenea insarcinâri, astfelu au fostu (de-si menite pentru gimnasiu, dara necesitatea facea sa prinda o parte din trensele si scólei populárie fórte bine): Gramatic'a germana de Niceforu, Crestomatia germana de Niceforu, Cartea de lectura româna de Munteanu, Gramatic'a germana pentru scólele populárie de Barceanu (acést'a inca si astadi face servitiu scólei nóstre populari) — necautându la aceea, ca in care tipografia s'au tiparitu.

D i n B a n a t u, (Carasiu) de lânga Versietiu, in Octobre 1869.

Eata cine suntemu!

Suntu unii ómeni reutaciosi si malitiosi, carii numai atunci 'si facu placere insusitâtiloru mersiave, cându li se da ocasiunea loru bine-nimerita de a fabricá si a bucinà in publicu calumnii si atacuri personale purcediende din invidia si resbunare de ani nutrite asupr'a unoru barbati prin fapte aprobati si devotati causei natiunali, — pre cari numai cá sa-si stimpere nesatiós'a resbunare se opintescu cu feliu de feliu de scornituri si impertinentii sucite si resucite a-i demascá si innegrí inaintea publicului usioru crediatoriu; acei ómeni devinu apoi in esageratiuni cari petrecu marginile modestiei, a crutiârei omenesci si cá impilatori conjurati se simtiescu óre-cumv'a fericiti déca persecutéza, denunciéze si vatema pre celu ce le-a fostu cá unu spinu in cale!

De asemenea calibru de ómeni, vediurâmu figurându pre obscurulu corespundinte alu muribundei „Concordie“ carele nu se sfií sub masc'a de preotu greco-orientalu in nr. 64—823 a-si versá cu o patima invederata a reutâtiei si malitiei meschine — venindu asupr'a bravului nostru confrate si conatiunalistu dlui notariu alu Asociatiunei natiunale aradane Petru Petroviciu din incidentulu corespundintieloru jurnalistice cu care d-sea de unu tempu mai indelungatu a servitu publicului cetitoriu, scriindu in fói'a natiunale „Albin'a“ sub numele ce cá totu corespundintele regulariu si l'a alesu de „Curtius“.

Fórte tristu lucru e: déca unu organu diuaristicu nu-si are reservele sele modeste in privinti'a calumniatoriloru perfidi, si nu pregeta a dá locu intre colónele sele astoru feliu de pamflete ce se vedu apriatu reutacióse si misterióse condemnabile de ori-care omu de omenia si românu binesimtitoriu.

Cându scriemu aceste nu ne e scopulu — apere Ddieu — de a ne face aperatori pre partea dlui Curtius rectius Petroviciu, — nu, câci, cunóscemu aptitudinea d-sele de a fi capace a resturná sofisticele afirmatiuni ale corespundintelui misteriosu „preotu gr. or din Banatu“ de-si nu credemu ca dlu Petroviciu se va dimite de a se ocupá cu obscurantismulu ce infatisiéza totu cuprinsulu barfeleloru concordiale! — Atât'a insa ne tienemu de sânt'a datorintia si ne vedemu óre-cumv'a insîne provocati prin incidentulu corespundintiei dlui Curtius referitórie la unele datini rele ale femeiloru de pre sate, — a reflectá din parte-ne pre cor. „Concordiei“ cumca:

D-sea ori-ce va fi, — numai preotu gr. or. nu este, ci dupa datin'a corespundentiloru mincinosi precum insusi dlu R. preotu gr. or. afirma tocmai in esordiulu calumnieloru sele, — se vede a fi o mistificatiune nerusinata si malitiósa.

Trebuie sa marturisimu: ca erá sa tacemu, si sa nu ne mangimu cu corolarie de acésta natura, dara vediendu atât'a cutezantia dela unu organu cum e, „Concordi'a“ care singura se póte inculpá si condemná pentru principiele, ce le propaga in contra egalitâtiei si independintiei natiunei române, ne impune datorintia a dechiará cu tóta francheti'a, ca in totu Banatulu respective in cele dóue diecese române gr. or., nu esista macaru unu „preotu gr. or.“ care sa nu cunósca, si apretuiésca faptele ce acelu „Curtius“ amesuratu puteriloru sele individuali pâna acum le-a manifestatu intru folosulu de comunu, si cu deosebire pre terenulu nationalu si bisericescu.

Minciun'a e acei'a: ca defaimarea atintíta contra dlui P. provine dela unu „R. preotu gr-orientalu“ corelatiunile lui Curtius cu intrég'a preotime de religiunea resariténa au fostu si suntu amicabile, sincere si fratiesci, n'au datu nici cându ansa spre a se vaiará „unu preotu gr-orientalu in contr'a lui, necum sa se fie aflatu acelu nemernicu dintre densii, ca sa defaime pre unu besericanu evlaviosu si devotatu causei nationali!

Unu preotu gr-orient. neci cându n'a fostu neci nu este „scribleru concordialu“ neci nu pré au datina preotii gr-or. a atacá si calumniá in publicu pre fiii credinciosi ai besericei loru, — dar neci pre altii si óre de ce nu s'a adresatu faimosulu „R. . . preotu gr-or. la aceea fóia in care aparu corespondintiele de Curtius despre care se vede a fi fórte inversiunata si ins'a-si redactiunea „Concordi'a“ si câreia nu-i place a vedé pre Curtius de atâtea ori figurându in „Albin'a.“

Nu avemu se ni frângemu multu capulu, neci se ni incordâmu tocm'a asiá de tare mintea: de a ghicí ca cine se fie atare calumniatoriu concordialu „R. ce se ingamfeza a se numí „unu preotu gr-or.“ — câci noi in mistificatiunea acést'a — vedemu pre unu crâncenu inimicu personalu alu dlui Petru Petroviciu girându-se de preotu gr-or.! o ce cutezantia ridiculósa! ce malitia rafinata!

Presupunendu dara: ca atacatulu domnu Petru Petroviciu va pipaí singuru cine sa fie respectivulu calumniatoriu, si — incâtu va aflá de demnu — 'si va ascultí pén'a pentru de a trage firulu celu rosiu si picându peste budiele calumniatória ale faimosului corespondinte concordialu, ne simtimu indetorati a deminti din capulu locului autenticitatea subscrierei figurande in urulu „Concordiei“ mai susuprovocatu. —

Ce se atinge apoi de afirmatiunile calumnietórie in privinti'a dlui corespondinte alu „Albinei“ „Curtius“ acele le lasâmu in opiniunea publica a le dejudecá de suntu modeste omenóse si umane? Nu ne simtimu competinti a face biografi'a nimenui, — fiesce care omu are datorintiele sele naturali, ambitiunea, si cunoscinti'a de sine insusi.

Dar nu potemu retacé fapte, fapte! si nu calumnii infernali! — domnule R. . .

Cá se demustrâmu si demintimu scornitur'ele din „Concordi'a“ — vomu trece preste specialitâtile referitórie despre trecutulu si copilari'a dlui P. P. si ne permitemu numai in privinti'a corespondintiei produse de dlu Curtius a face acelu comentariu: cá d-sea de noi si prin noi a fostu indemnatu si autorisatu a ventilá „crimele comitinde si provenite din adulteriu, cari au causatu o scadere mare generatiunei“ séu nu e asié dle R. . .? carele precum se vede din corespondinti'a Dtale nu consimtiesci cu parerea nóstra si a dlui Curtius, cá sa se stirpésca acestu reu si fatalitate, — ci din contra combati — cu trencote fléncote calumnietórie necessitatea de a se delaturá reulu.

Deci ca sa te faci frumosu si placutu naintea stapanitoriloru, — dar totodata ca sa agravedi pre corespondinte — naintea loru, — cá: „Nu legea militara, nu contingentulu suntu caus'a acelui reu! deci spunene dar déca — intru adeveru esci acelu intieleptu preotu gr-or. care suntu causele, câci ca preotu aru trebuí se ni le spuni; se ne dai svatu parintiescu, ca sa le delaturâmu, iéra nu se critici in modu vatamatoriu, opiniunea modesta a nóstra ce a comunicat'o dlu corespondinte Curtius!

Déca ai fi dle R. — preotu ori de ce religiune, aru trebuí sa recunosci si sa scii: câtu de contrariu si stricaciosu a fostu si este adulteriulu din privinti'a sânteloru canóne besericesci, — dar nu tocmai cá pastoriu sufletescu — precum ti — place a figurá pentru de a demascá pre altulu se te infuriedi si ingomfedi intr'unu modu atâtu de malitiosu si obscursu, — si se combati o causa aduncu taiatória in vieti'a omenésca!

Nu esci preotu gr-orientalu dle R. si mai câte amu poté ghicí cine esci; nu partea corespondintiei

referitórie la crimele adulteriului ti-au datu impulsu de a racní odata veninulu asupr'a unui barbatu, ce posiede simpatia generale sî este apretiuitu de toti românii curati la sufletu, neinvidiosi sî nereutaciosi, — dar cu deosebire posiede stim'a sî respectulu nostru a preotímei sî invetiatoriloru români de pretutindene carii 'lu scimu sî cunóscemu ca pre unu românu bunu sî cu zelu nationalu; ca pre unu individu binecualificatu, diliginte sî esemplaveru in portarea morala; ca pre unu parinte neobositu pentru educatiunea a loru trei angerasi de copilasi ai lui. —

Alte divergintie au trebuitu se Te fie indemnatu dle R. la esageratiunile imodeste, care numai ca prin trécatu — fugitive-le amintiesci cum é: „intemplamentulu produsu de unii onfessiunalisti din comun'a nóstra la acarei'a cercetare inse se constatá inculpabilitatea celui ce lu defaimi“ sî vedi o Dómne ce mai preotu evlaviosu esci dle R. — cându 'ti pare asiá de reu, sî te róde: ca densulu pentru luptele manifestate in folosulu besericei nóstre gr-or. — fusese inculpatu de contrari sî antagonisti fanatisati, — dara purificându-se prin tribunalu se constatá inculpabilitatea lui — cea mai logica este acést'a: — unui preotu gr-or. sa-i para reu cându unu besericanu credinciosu scapá de sub persecutiunea antagonistiloru besericei gr-or. — de care sî corespondintelui R. plane inca cá preotu se tiene, — ací trebue se Te imfli a ride bunule cetitoriu! sî se compatimesci tóta pascuilari'a lui R. — concordialu?

Se póte inse ca: corespondintele „Concordiei“ R. — séu de feliu nu este preotu, séu déca este: nu póte fi de religiunea gr-or., ci de cea gr-cat, carea presupusetiune a nóstra cu atâtu este mai probabile, câci precum amintiramu preotu de religiunea gr-or. in totu Banatulu nu esista, carele — ori câtu de reu sei fie facutu candu-va fratele R., sî ori câtu de mare inimicu se-i fie, nu poté fi asié de efrontu, sî malitiosu: cá se-lu atace intr'unu modu perfidu, incâtu se'lu infatiosieze ca pre unu „nimenea — care n'a invetiatu nemic'a cu epitetulu de Greisler, Trödler, sî câte tóte impertinentii“ sei descrie trecutulu sî evenimentele copilariei dela 1848/9 prin sofisme; sî se bucine in publicu unele trasuri de aventuri nocturne, in urmarea câror'a afirma — R. — ca volens nolens si-a luatu calabaliculu, cá notariu comunale in Bogsia montana, sî vení aicea la comorisce unde abiá scapá de sub culpabilitatea miscamînteloru religionare!

Este inse nedenegabilu ca unii dintre fratii uniti mai de multu pórta invidie sî nutrescu resbunare asupr'a acestui omu, sî tocmai din causa: ca densulu a desvoltatu o activitate neobosita, la anulu 1866/7 in comun'a nóstra, cându densii umblau in ruptulu capului se ne derapereze de nou in dóue confessiuni sî cându atâtea asupriri sî persecutiuni comisesera asupr'a nóstra sî a poporului dreptucredinciosu, care déca — amu fi de calibrulu dlui R. — din Cordia — sî n'amu pregetá a resignâ de fanatismulu religionariu condemnabile sî daunaciosu intereseloru nóstre comune sî sânte nationali, — atunci amu fi dóra in pusetiune a presintá sî pre corespondintele „Concordiei“ R. — naintea publicului in tóta golatatea lui, sî recapitulându acele intemplaminte durerése, — ai trage josu larf'a cu care s'a mascatu ca „preotu gr-orientalu“ nesubscriindu-si adeveratulu seu nume! —

Séu crede dóra dlu R. ca prin anonimitatea lui séu cum amu dice mai bine prin schimosirea numelui sî mistificarea caracterului de „preotu gr. or.“ va face cá lumea se créda sî se iée de bani buni acelea; va aduce in dispretiu sî ura pre fratele P. inaintea amiciloru sî confratiloru lui — de cari au fostu capace a-si castigá atâti'a, câti dóra nici a diecea parte nu-i are dlu R. crede d-sea coresp. R. — ca cu de aceste apucaturi sî metechne dejositórie se póte nimicí moralicesce unu individu cá Petroviciu, carele nu prin protectiunea cutârui domnu cu palaria in trei cornuri — precum persifléza R. ci prin diliginti'a sî desteritatea sea a devenitu omu activu sî a facutu destulu servitie folositórie interesului comunu, — déca d-sea condusu de reutate sî resbunare credo de aceste atunci noi trebuie sa-i spunemu, ca fórte tare se amagesce in ilussiunile sele sinistre, sî tocmai lui trebuie sa-i rechiamâmu dîcal'a propria:

„Fapte! Fapte! Nu calumnii sî sofisme copilaresci! Fapte din viéti'a presintelui! Nu corcofele din tempulu prunciei in publicitate“. Domnule prefacutu parinte R... —!

Óre de ce nu ti-ai radicatu vocea calumniatória mai demultu in contr'a lui „Curtius“ sî anume atunci cându densulu a petrecutu unu tempu mai indelungatu in Comorisce in mijloculu nostru, de unde primulu articulu sub acestu nume l'a scrisu in „Albin'a“, sî apoi a fostu corespundinte regulariu alu acestei foi, pâna in dilele ultime?!

Óre cui a stricatu séu pre cine a vatematu personalminte, ce cestiuni de ce natura a scrisu Curtius in „Albin'a“, — déca nu numai sî numai afaceri natiunale sî de mare momentuositate, cine a fostu reportatoriulu tuturoru miscamînteloru electorali natiunali etc., cari déca nu le comunica publicitâtiei — vedi acestu fostu „Trödler“ nime altulu — dara cu atât'a mai putienu d-ta dle R. — preotu gr. or. — ti-ai fi luatu ostenéla a prinde condeiulu a mâna, precum insusi marturisesci: ca de nu aveai in vedere aceste adeca a inferá sî calumniá din resbunare — nu trageai nici o linia despre unu individu cá P. cum nu rosiesci?!

(Va urmá).

Pentru cele 26 familii nenorocite din Tofalu au incursu:

Dela Dlu Secretariu Cons. Dr. Ilariu Puscariu 1 fl. —

Dela Dlu Capitanu c. r. in pensiune Constantinu Stezariu 3 fl. —

Dela Preasantítulu Episcopu alu Caransebesiului P. Ioanu Popasu 20 fl. —

Sabiiu in 15/27 Octobre 1869.

Comitetulu.

Varietâti.

*** Majestatea Sea Imperatulu nostru a intreprinsu caletori'a sea in Oriente in 25 ale cur. Nuntiulu turcescu Haida Effendi a plecatu in 23 inca la Rusciucu pentru a asceptá pre Imperatulu. La reintórcerea sea se aude ca se va abate in Rom'a de a visitá pre Pap'a; in tempulu absentârei a concrediutu conducerea trebiloru Archid. Carl Ludwig.

*** Inlocuirea ministrului de interne Wenkheim prin Rajner e faptu constatatu. Rajner a fostu in 1861 sî 1865 deputatu, in 1868 a fostu denumitu de comite supremu in cottulu Barsu. Pre cându comitatulu celu faimosu alu Hevesiului voiá se coordinedie congregatiunea nobililoru ministeriului, Rajner fu tramisu cá comisariu reg. sî sciù a aduce cu energia pre nobili la odihna. Se dice ca elu e unu catolicu evlaviosu, fâra insa sa fia ultramontanu sî e deakistu dintre cei mai liberali. De posede sî talentu spre a administrá sî a reformá, va aretá viitoriulu. De siguru denumirea lui se privesce cá o lovitura pentru administratiunea sî economi'a cea vechia de comitate.

*** Marti sér'a in 26 Oct. tienura sasii un'a adunare spre a se consultá in privinti'a alegeriloru comunale sî scaunale. Sub presidiu prof. Schuler Liblog se statorí intre ei principiu, ca se acceptedie fiecare alegatoriu list'a candidatiloru, care s'a publicatu dejá spre a nu se impartí cum-va voturile. Dupa ce se ridicara vr'o câte-va voci in contra acei liste, anume dupa ce imputa M. König, cá la facerea acei liste comitetulu s'a feritu de a primí in ea atari individi, cari se aratara aplicati regimului, facù propunerea de a compune unu comitetu nou alte liste, se pasí la votare, sî cu majoritate se primira listele facute sî publicate. —

*** Cetimu in foile de Vien'a despre o brutalitate barbara a unui baiatu de 14 ani, A. Moldasch. Acest'a trantí pre unu copilu mai micu carele nu voiá sa se jóce cu elu, in grâdin'a unei bererii din unu suburbiu, lu calcà cu piciórele i dedù trei impunseturi cu bricigulu in fatia sî dupa urechia sî-lu aruncà intr'o grópa cu apa rece. Vediendu ca aici 'si vine in fire sî striga dupa ajutoriu 'lu scóse sî ducendu-lu intro masînarii, unde din intemplare nu se aflá nimenea, lu aruncà intr'o caldare cu apa calda; aici aru fi sî muritu de nu aru fi venitu nisce lucratori, cari lu trasera afara.

*** Delaturarea pedepsei trupesci din legile penale proiectata de Irányi in dieta, precum vedemu din raportulu comissiunei centrale a fostu salutata cu bucuria de sectiuni sî se propune a se cere dela ministeriu, cá sa regulédie starea cea neglesa a inchisoriloru, cá nu cumva se devina pedépsa mai aspra prin acést'a. Sperâmu, ca inalt'a casa, va satisface cerintieloru spiritului tempului, in carele traimu sî va radicá acestu proiectu la valóre de lege, stergendu din codicele penale pedéps'a trupésca, ce vatema atâtu simtiulu de onóre alu omului sî carea e in contra umanitâtiei, in contra civilisatiunei.

*** (O reminiscintia din tempurile Romanticitâtii:) Tempulu presentu condamnédia duelu, cá unu midilocu de a se alege dreptatea. Cu tóte acestea nu lipsescu casuri, de satisfacere propria. Mare sensatiune facú in dilele acestea duelu ce s'a facutu intre cont. din Parisu Beaumont, cá provocatoriu sî intre consululu Austriacu princ. Metternich cá provocatu. Caus'a duelului a fostu o corespondintia, intretienuta intre cestu din urma sî femei'a celui dintâiu. Teatru duelului a fostu pre teritoriu badenului dupa ce mai inainte consululu austriacu a renuntiatu la postulu seu, care renuntiare dupa cum se aude macaru ca erá basata pre o prevaricarei n contra legiloru sustatatóre, dupa care se opresce duelu, — totusi nu fu primita, ci elu va remané sî mai departe consulu austr. la curtea din Parisu cu o blesura de cavaleru mai multu. —

11—2 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu in comun'a nóstra greco-orientala româna Costeiu in protopresviteratulu Fagetului, prin acést'a se escrie concursu de dato de astadi pâna in 26 Octobre 1869 s. vechiu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu urmatórele: in bani 73 fl. 50 xr. v. a. 100 punti de clisa, 100 punti de sare, 15 punti de lumini, 10 stingini de lemne, 80 de masuri de cucuruzu, 3/4 lanti de gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se aviseadia a-si asterne concursele sele la comitetulu parochialu pâna in terminulu defiptu, indiestrate cu estrasu de botediu, cu adeverintie despre sciintiele absolvate, despre portarea sea morala si politica, precum sî despre servitiulu de pâna acum.

Costeiu, 5 Octobre 1869 s. v.

Ioanne Sndresianu
preotu sî presidente comitetului parochialu.

Edictu.

Comun'a Salv'a 'si va esarendá pre trei ani, muntele „Runculu tundieriloru“ pre teritoriulu districtului Naseudu, de câtra Naseudu, de câtra Bucovin'a, situatu intre muntii comuneloru Maieru sî Mogur'a, in marime de 1400 jugere pasciune.

Dîu'a licitatiunei publice se defige pre 1 Novembre 1869 la 9 óre ante merediane in cancelari'a comunale.

Pretiulu strigarei pe anu o 250 fl v. a.

Dela Comitetulu comunei
Salv'a 10. Octobre 1869.
Sevastianu Cosbucu,
(15—3) Presiedinte.

Nr. 91—1869.

EDICTU.

An'a Dimitrie Tintea din Seliste maritata Nicolau Micleusiu din Tilisc'a, sub datulu sî nr. de fatia au inaintatu la forulu matrimoniale subscrisu actiunea sea prin carea din motive canonice cere a fi de totu despartita de numitulu ei barbatu Nicolau Micleusiu. De óre-ce insa acum numitulu Nicolau Micleusiu absentéza din patria mai multu cá de siepte ani fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei lui, acel'a se insarcinéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se presentedie inaintea acestui foru matrimoniale, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui, se voru otarí in procesulu de fatia, cele de lege prescrise.

Sabiiu 30 Sept. 1869.

Forulu matrim. gr. res. alu protopopiatului tract. Sabiiului I.
(14—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 14/26 Octomvre 1869.

Metalicele 5%	59	70	Act. de creditu	244	50
Imprumut. nat. 5%	69	10	Argintulu	120	65
Actiile de banca	709		Galbinulu	5	85½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nr. 83. ANULU XVII.

Sabiiu, in 19/31 Octomvre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Din Dalmati'a.

In 18 l. c. unu despartiamentu de trupe imparatesci a curatitu Crkazze de insurgenti si a prevediutu fortulu Dragalj cu provissiune. In 20 sér'a avú colón'a de trupe a colonelului Fischer o lupta, in carea insurgentii fura respinsi cu perderi mari; dintre ostasi fura doi raniti. Insurgentii se intaresc in Cattaro prin ómeni si munitiune, asiá incâtu in 16 a l. c. se aflá acolo la vr'o 10,000 de barbati. Din Lisano incependu imperatescii au curatitu dealurile de prinpregiuru prin tunuri de munte. Colón'a principala si-a intinsu castrele la Creslau, iéra colón'a laterala a colonelului Fischer inaintéza. Comandantele se afla in posetiune de a trage unu cordonu pre lânga Muntenegru si Hertiegovin'a si a intretaiá incâtu-va comunicatiunea.

Se vorbesce ; ca locotenintele marsialu campestru contele de Goudrecourt, de presinte in disponibilitate, carele e chiamatu de Majestatea sea la Pest'a, va fi denumitu de comandante in Dalmati'a, spre a operá cu mai multa energia. Pâna acum'a comandéza acolo generalulu Wagner.

Dumineca in 11/23 insurgentii au luatu, se dice, prin tradare fortulu Stanjevics, la care impregiurare a cadiutu unu oficieru si doi ostasi, doi fura raniti, restului garnisonei de 40 de feciori iau datu insurgentii libertatea, fiinduca voru a si crutiá proviantulu. In acestu fortu au aflatu insurgentii multu proviantu, unu depositu mare de pravu si dóue tunuri, din alte parti se dice, ca f. Stanjevics nu aru fi avutu tunuri. In 23 dupa amiédi atacara insurgentii forturile Trinit'a si Gorozd'a, fura inse respinsi prin dóue batalióne si patru tunuri dupa o lupta de 3 óre cu perderi mari. Dintre ostasii imperatesci au cadiutu in lupt'a acést'a 4 feciori, 7 si unu oficeru suntu raniti, iéra insurgentii sa fi avutu 30 de morti si raniti. Insurectiunea se latiesce pre di ce merge si s'a intinsu pâna la frontier'a Albaniei, unde se pare, ca voru a se concentrá insurgentii, asteptându póte ajutorare dela Albanesi, cari suntu de o vitia si de o religiune cu ei, apoi se tragu si pentru accea câtra mare fiindu ca pre acolo mai curendu le póte veni ajutoriu si le stá deschisa retragerea. Numerulu trupeloru imparatesci, cari s'au tramisu pâna acum'a pentru suprimerea insurectiunei e numai 3800, prin urmare nu e mirare, déca pâna acum nu s'au pututu luá mesuri mai energice. Apoi trupele tramise acolo nu suntu dedate cu lupt'a de munte si cu strapatiele de acolo. Se crede, ca voru decide in V'en'a a tramite pre câmpulu de bataia regimente de grenicieri croato-slavoni. —

Pre lânga tóte fatiarniciele de neutralitate ale Montenegrului si a Herzegovinei totu s'a adeveritu mai in urma, ca aceste a spriginitu rescól'a, câci intre insurgentii prinsi suntu si doi montenegrini.

La inceputu se paré, ca mai cu inlesnire va succede de a nadusi rescól'a Dalmatiniloru. Dupa ce insa in dilele din urma operatiunile soldatiloru imperatesci a fostu fâra succesu mai cu séma, dupa cum spune : Wiener Abendpost, din caus'a impregiurâriloru locale nefavoritóre, a tempului celui reu, care de regula tómna acolo este nefavoritoriu si mai cu séma din consideratiuni moderatóre câtra insurgenti, ca dóra se delaturá insurectiunea prin intielegeri reciproce, asiá in 25 Octobre s'a luatu mesuri mai serióse in contra insurgentiloru. Seriositatea si energi'a, dice „Neues Fremdeblatt.“ care se desvólta acum in conducerea resbelului ne face sa sperâmu, ca ce s'a neglesu pâna acum se va direge, tramitiendu-se in contra insurgentiloru o trupa, care i va derimá si discuragiá. Si cá sa succéda acest'a mai curendu nu trebuie sa li se dea tompu, cá sa se interésca prin Rajanii din Hercegovin'a.

Diet'a Ungariei.

Presiedintele Somssich si esprima poft'a, ca ceriulu sa conduca pre Maj. Sea in caletori'a in Orientu si salu aduca iérasi in fericire in mediuloculu poporeloru iubite. (éljen lungu duratoriu) Se petrece la protocolu. Madarász poftesce a se adauge iu protocolu, ca despre atari caletorii sa se consulteze si diet'a, acuma poftesce, cá caletori'a acésta sa aiva urmari bine cventatóre si pentru popóre. Presiedintele anuntia incursele. Deputatulu Halász si preda protocolulu alegerei sele. Mai multi deputati predau petitiuni din diferite parti. Aless. Csiky interpeléza pre ministrulu de interne in privintia unoru afaceri ale orasiului Erlau cu edificiulu scolaru. Németh urgéza respunderea la interpelatiunea sea facuta in afaceri ale comitatului Heves. Simonyi interpeléza pre ministrulu de comunicatiune pentru liparirea unoru pacturi ale statului. Mátyus interpeléza pre ministrulu de justitia despre unu escesu alu panduriloru din comitatulu Baranya, ce lau facutu cu ocasiunea alegeriloru in Szt. Lorincz, unde au omorâtu pre unu alegatoriu si au ranitu pre alti siepte. Cere o procedura mai stricta fatia cu pandurii, cari au fostu elibarati de judele investigatoriu. Ministrulu de justitia Horváth 'lu indrépta a apelá in privintia acésta pe calea legale, ne fiindu chiemarea ministrului a se mestecá in decisiuni judecatoresci, ci numai a supraveghiá totulu. Dupa altele se primesce propunerea lui Madarász, cá nefiindu interpelatinnea la locu, cas'a sa o ia simplu la cunoscintia.

Ministrulu de justitia respunde la interpelatiunea lui Németh, pentru ce s'a tramisu comisariu regescu in comitatulu Hevesiului, ca decissiunea comitetului comitatensu alu Hevesiului a vatematu regimulu si legile, aratându mai pre largu cum si prin ce. Dupa altele Németh, pre carele in vorbirile sele 'lu aprobéza stâng'a mereu, propune, cá i. casa se dojenésca prin o decissiune procedur'a regimului in numit'a afacere, sa céra pedepsirea comisariului (lul. Szapáry) pentru unele ilegalitâti comise si sa ia mesuri, cá sa nu se mai vateme municipalitatea constitutionale prin tramiterea de comisari regesci. Dupa mai multa desbatere si vorbiri pro si contra primirei acestei propuneri, se trece la votisare. Neputendu-se aflá resultatu, fiindu ca drépt'a facea larma mare se trece la votisare nominale — din care resultéza, ca propunerea este respinsa cu o majoritate numai de 27 voturi.

Unu adeveru.

(Urmare.)

Nunumai dintre invetiatori au datu prin insarcinarea aratata supremului inspectoratu alu scóleloru nóstre conf. mâna de ajutoriu intru a provedé scólele nóstre populare cu cârti mai corespundiatórie scopului, decâtu cele d'anteiu, ci si alti barbati literati de ai nostri, pre cari adeca nu s'au sfiitu supremulu inspectoru, a-i insarciná cu asiá ceva ; atâtu o parte din acesti'a, câtu si opurile loru, 'i va aflá dlu cor. insemnati cu numele loru in nr. 72. a. c. alu „Telegrafului romanu.“

Pre cei, carii stau dea dreptulu sub mân'a sea, 'i póte insarciná cineva, sa-i lucreze ceva necesariu, inse pre cei-lalti, dupre nece o lege, nece de cum, nu ! — chiaru de 'i-s'aru paré dlui cor. modulu acest'a de procedere in administrarea afaceriloru scolari si vitiosu si daunaciosu inaintârii ! — cu tóte ca dlu cor. nu póte aratá nece o carte scolastica buna si corespundiatória cerintieloru scólei nóstre populare, pre carea inse, pentru ca aru fi tiparita in alta óre care tipografia, iaru nu in cea archidiecesana gr. res. din Sabiiu, si pentru ca nu aru portá timbrulu unei asemene insarcinâri, amu vedé-o lipsita de onórea, a ajunge in mânile eleviloru scólei nóstre populare !

Desvoltarea scólei nóstre populare in modulu acest'a, vedemu, ca a urmatu si urméza cu pasi firesci, si — cine scie, sa fi auditu vre-o data, sa fi vediutu vre-o data, ca firea (natur'a) au cadiutu in progresulu ei in stare de compatimire ? !

Fire-aru inse cine-va in capulu unei trebi ; presupunere-aru in sarituri, in stângacii o inaintare mai buna intru a'si ajunge vre unu scopu : — urmându astfeliu, au nu s'aru caí ?

c) Mai incolo dice dlu corespundinte : „Déca in scóla se introducu numai cârtile compuse in urm'a insarcinârii insp. supr. de scóle, apoi scriitorii, cari dintru intemplare séu din desgratia nu au onórea sa fia insarcinati si ei de a compune cârti, 'si potu pune condeiulu de cuiu : iata monopolulu ! si unde e monopolu, acolo se intielege, cà nu e emulatiune, nu e concurintia, si unde lipsescu acestea, incéta si perfectiunarea producentiloru si imbunetatirea si producteloru.“

Aici compatimimu pre dlu cor., câci pórta asiá mare spaima de monopoluri, chiaru cá copii de stafii !

Déca, dupre cum amu aretatu mai susu, supremulu insp. de scóle au trebuitu sa insarcineze pre cineva, a compune cârti scol. mai bune, cá prin acestea sa se póta scapá odata de cele d'anteiu mai rele; va sa dica acést'a monopolu ?

Amu aretatu si cârti scol. dela neinsarcinati introduse oficialminte in scól'a nóstra populare; acést'a inca este monopolu ?

Monopolu, déca supremulu inspectoru alu scóleloru gr. res., cá unu medicu bunu, nu póte amestecá in leacuri tóte soiurile de iérba, cum 'i-aru poté-o dá cineva ?

Monopolu, câci nu au potutu deprinde inca pre mai multi, sa-'i culéga ierburile cerute ?

In ce se cuprinde daru monopolulu, care a pricinuitu dlui cor. astfeliu de fiori panice, de nu cumva in prea mult'a simpatia, ce o are domni'a sea cu bietii scriitori, cari dintru intemplare, séu din desgratia nu au onórea, sa fia si dlorn insarcinati cu compunerea de cârti scolatice ?

Pentru acesti'a, l'amu sfatuí, sa nu se supere asiá tare, fâra de a luá sém'a, ca cine plânge pentru toti, acelui'a 'i-se scurgu ochii !

Dlu cor. 'si-aru face insu-si domniei sele multu bine, déca aru avé bunetatea, a se crutiá cu atât'a compatimire; câci déca pâna acum nu a fostu insarcinatu vre unulu dintre scriitorii domniei sele, a compune cârti scolastice dintru intemplarea antei'a, 'i-va veni rendulu, a se insarciná in intemplarea a dóu'a; iér' câtu pentru cei cadiuti in disgratia, póte insu-si cugetá, ca acei'a voru fi gresitu ceva ; fiindu cà numai o asemene fapta trage dupa sine disgratia; pre unii atari, cere rezonulu, nu a'i compatimí, ci a-i indreptá, pre câtu adeca póte cineva, induplecându-i sa 'si cunósca gresiél'a, care o voru fi facutu, sa le para reu, pentru ca o au facutu, sa se otarésca a nu o mai face, apoi sa 'si implinésca detorintiele chiamârii loru cu scumpetate si demnitate, iubindu bun'a-cuviintia; — prin acést'a nu 'iaru poté pune in stare, a fi si dloru insarcinati ?

Altmintrea, intre cine s'aru poté face emulatiune ? cine aru tiené concurinti'a ? —: cá sa nu inceteze perfectiunea producentiloru si imbunetatirea producteloru !

Séu dóra crede dlu cor., ca cu acei scriitori, pre cari 'i scie domni'a sea, ca ambla sa se elibereze de datorintie, va poté tiené pieptu, combate

sî resturná pre grozavulu monopolu de cârti scolastice din archidiecesa, pre vestitulu uriasiu, inimiculu princesei, Micomicon'a ? — se insielá fórte tare ! — acesti scriitori nece cà aru dá bine fatia cu ingrozitulu uriasiu, sî indata aru parasí sî pre mecenatele loru sî totu, aru aruncá condeiulu, séu ca l'aru pune in cuiu, sî — aru tulio la fuga !

5. Dupa acést'a dlu cor. mai arata odata, ca este contrariu monopolisârii cârtiloru scolastice „chiaru sî déca acést'a s'aru face nu intru interesulu vre unui particulariu, ci intru interesulu unui institutu, cum este tipografi'a archidiecesana;“ trece la pretiulu cârtiloru : „Cându e vorb'a de cârti scol., dela ele (cere) inainte de tóte, cá sa fia bune, apoi sa fia eftene câtu se póte, sî in urma numai : cá o parte din profitulu, ce ele dau, sa tréca intr'unu fondu publicu.“

Doresce imultirea fonduriloru tipografiei ; nu póte inse dorí, cá ea „ce are de a servi culturei sa se inavutiésca pre contulu culturei“; acést'a o doresce „cu atât'a mai putienu unui individu.“

a) Monopolisarea cârtiloru scolastice, dupre cum amu aretat'o mai susu, s'au facutu, nu in interesulu vre unui particulariu, nece in interesulu tipografiei archidiecesane, cá institutu filantropicu, ci chiaru in interesulu poporului romanescu gr. res.

Fiacare particulariu din archidiecesa traiesce din banii, cari 'si-i câstiga elu insu-si muncindu la meseri'a lui, care a invetiat'o; fâra cá sa ascepte, séu sa pretindia, a'i face tipografi'a archidiecesana sî lui parte din banii câstigati tiparindu prin monopolisare cârti scolastice !

Tipografi'a archidiecesana nece ca este menita, a tiparí numai cârti scolastice, nece ca a tiparitu acum'a, séu tiparesce inca numai de acestea ; in atare casu aru trebuí sa aiba tiparite de acestea, atâtea, incâtu n'aru mai incapé in tóte librariile din tiéra (asiá ceva póte ca numai dlu cor. va fi vediutu undeva); ci ea tiparesce cârti sî de ori-care altu cuprinsu, incâtu iarta acést'a adeca legile presei; prin urmare monopolisarea de cârti scolastice nece tipografiei archidiecesane nu'i póte aducé vre unu folosu; — sa dicemu totusi, ca dela sutele de mii de esemplarie ale câte unei cârti scolastice tiparite, pre care adeca le va fi sciindu dlu cor., 'i remâne ceva câstigu ; — daru apoi — fantasmele 'i voru fi aducendu chartia, farba, 'i voru fi reparându literele de metalu, cându se tocescu, 'i voru fi dregându testurile, cându se strica, voru fi manuindu culegerea sî tiparirea, voru fi aducendu luminâri, lemne, voru fi maturându urloiulu s. a. s. a. voru fi servindu, cá economu alu institutului acestui'a, numai in ciud'a sî necazulu necrediciosiloru, cari nu voru sa-'i recunósca acestu câstigu banalu faimosu ?

Inse interesulu, pre care 'lu aduce acésta monopolicare a cârtiloru scolastice poporului nostru din acésta patria, este fórte mare : ea cultivéza mintea eleviloru poporului nostru impartasîndu-le cunoscintie lolositórie, le imple anim'a de dragoste câtra, sî-'i intaresce in credinti'a strabuniloru nostri cea adeverata, apoi cresce din ei fii buni ai natiunii nostre române sî ai patriei !

b) Cârtile scolastice, esite din tipografi'a archidiecesana gr. res. prin acésta monopolisare suntu bune, ba inca cu atât'a mai bune cu câtu, cá dintrensele sugendu temeiele culturei sî educatiunii moralu-religióse sî natiunali inteligenti'a nóstra cea tenera, o vedemu, fiind ca, ceeace invetiá omulu la teneretie, 'i frugiferéza semtiementele pâna la grópa, desvoltata in fii credinciosi ai maicei nóstre biserici cei adunate sî ai dulcei nóstre natiuni sî cetatieni vrednici ai statului ! — cari nu poticnescu in fati'a inteligintiei, ceice au gustatu principiele culturei sî educatiunei din cârti scolastice tiparite de altii ! — sî cea-lalta parte a populatiunei nóstre s'au desceptatu prin monopolisarea de cârti suslaudata pâna acumu intru' atât'a, incâtu au prinsu a se apropiá de, sî a imbratiosiá meseriele, artîle sî negotiulu resonabilu !

Nu suntemu fantastici, nici lunatici, nici statatori pe locu, nici dor' superstitiosi, sa luâmu adeca cârtile acestea de perfecte intru tóte in feliulu loru sî stadiulu, la care au ajunsu pâna acum desvoltarea scólei nóstre sî prin ea a poporului nostru, dreptu culmea perfectiunei ! — ; voimu, dara sî contribuimu din respoteri la imbunetatirea cartiloru nóstre scolastice sî a stârei scólei nostre in tóta privinti'a ; inse pentru acést'a nu se cuvine a hulí, séu chiaru a blastemá pre Preademnii Barbati ai nostri, cari sî pentru ca ne au creatu cu fórte multa truda sî sudóre acestu objectu de reformare, sî inca se silescu din respoteri, ne inlesnescu, ne ajutorescu sî pre noi, alu imbunetatí, alu nobilitá promovându câtra perfectionare ; — nu dicemu mai multu, fiindu ca la acést'a nu credemu sa póta ajunge viéti'a nóstra ; — acést'a este tem'a urmasiloru nostri !

Ce aru meritá dar' cineva indrasnindu, a luá in desiertu prea maritulu Nume alu Preabraviloru nostri Barbati ai secululai nostru anteluptatori intru a preface sórtea poporului nostru in mai buna, unu Nume — demnu de celu mai onorificu locu in paginile istoriei neamului nostru ;

Catu de fericiti s'aru fí tienutu, déca aru fi mostenitu si Ei dela antecesorii loru o scóla organisata, cu invetiatorii ei, cu cârtile ei dreptu objectu de reformare ; in atare casu, firesce, scol'a nostra ar trebuí sa fia adi multu mai inaintata !

c) Cartile esîte din tipografi'a archidiecesana gr. res. prin monopolisare suntu sî fórte eftine ; pretiulu loru (sî inca legate !) incepu cu 20 cr. v. a. mai susu nu ; cari trecu in Nr. 72 alu „Telegrafului romanu“ peste acestu pretiu, nu suntu menite pentru elevi. Cerceteze acumu dlu cor. despre cârtile scolastice, esîte din alte tipografii, despre cârtîle prescrise prin instructiunea min. Thun, despre celea ale scóleloru altoru confesiuni din tiéra sî va aflá usioru dela librari, cu ce pretiu le vendu ; noi tienemu, a fí nedemnu, spre a-'i aratá dlui cor. pretiulu, a hulí cârtîle altor'a !

Amu vediutu pretiulu cârtîloru scolastice din tipografi'a archidiecesana gr. res., câtu este de diosu; tipografi'a are sî cheltuiela cu ceea, ce se cere la tiparirea cârtîloru scolastice : nu potemu dar' dovedí, care va fí partea din profitulu, pre care dlu cor., cu tóte ca pretinde o scadere a pretiului cârtîloru scolare sî mai insemnata, o onoréza totusi cu demnitatea, de a trece intr'unu fondu publicu ; dar' sî aici apoi face nedreptate partii cealalte din acestu profitu, nedandui adeca acestei'a nici unu destinu !

(Va urmá.)

De lânga Ternave.

Egala indreptatire neobservata.

Cându jaceamu toti sub greutatea absolutismului, se audiau neintreruptu voci din partea magiariloru condamnatória de sistemulu bachianu sî de tendintie de germanisare. Veni la mijlocu resbelulu italianu din anulu 1859, care causa lacuni mari de feciori in armat'a austriaca, dauna insemnata in tesaurulu statului sî perderea unui teritoriu.

Dupa esirea diplomei din 20 Octobre 1860 incepura magiarii a ne cântá despre imbratisiarea fratiésca, despre egal'a indreptatire sî despre aplicarea proportiunata — a unui numeru mare — de barbati ai natiunei române sî la posturi mai inalte. Dara cându veni ocasiunea de a dá probe despre cele promise, cându venira dîcu magiarii 1867 la putere uitare séu nu voire a mai scí de promissiunile facute, câci ne este inca in próspeta memoria cum cu ocasiunea alegeriloru de functiunari an. 1867 in comitate sî in scaunele secuiesci, cu esceptiunea comitatului Clusiu sî alu Hunedórei, unde se luara in consideratiune sî se aplicara sî români — românii cadiura cá prunele, sî se inlocuira cu magiari ; cadiura ce e dreptu sî magiari, cari servisera sub absolutismu, insa nu spre dauna economica-natiunale cum se intempla la români, câci magiarii cadiuti se inlocuira iéra cu magiari, pre cându cum amintiiu mai susu, românii cadiuti se inlocuira iéra cu magiari, — cadiura mai incolo sî dela alte dicasterii ale tierei barbati români din posturi cardinale.

Tabl'a regésca din M. Osiorheiu, la care au

FOISIÓRA.

Frumosulu la obiecte sî frumosulu la fapte.

(Unu tractatu esteticu cetitu dé Ilariu Puscariu in Societatea literaria a românilor din Vien'a in Apriliu 1869.)

Déca vomu analisá vorbirea ómeniloru, aflâmu cà ea sta din legarea notiuniloru, ce le abstragemu dela obiecte. Legatur'a acést'a a notiuniloru nu póte fi arbitraria, ci trebue sa fie basata pre natur'a obiecteloru. Legarea de dóue notiuni este judecata. Judecâtile, ce se facu asupr'a objecteloru, potu privi materi'a objecteloru séu form'a acelor'a. Judecâtile, ce se facu asupr'a materiei, se numescu sî judecâti logice, sî cele asupr'a formeloru objecteloru se numescu judecâti estetice. Contrariu acést'a nu vré se insemnedie ca judecâtile estetice aru fi nelogice, fâra deosebirea acést'a se face cu privire la modalitatea, prin carea ajungemu la aceea judecata. La judecâtile aci numite logice „per escellentiam“ ajungemu séu analisându unu conceputu, in conceputele din care sta sî este judecata analitica, asiá d. e. conceputulu de auru contiene in sine o multime de alte concepute asiá galbenu, tare, greu, etc. Dicându un'a din aceste despre auru, cunoscintia de auru nici s'a maritu nici s'a imputienatu fâra amu dîsu unu ce despre auru, care este in fiinti'a lui ; séu deducemu unu predicatu dela unu subiectu nu nemidilocitu, fâra midilocitu pre unu drumu mai lungu alu concluseloru sî este ceea ce numimu sintesa (a priori sî a posteriori). In ambe casurile este spiritulu activu, meditendu sî combinându sî totu-deodata tiermuritu de nisce legi ale spiritului, care legi le numimu noi legicitatea si ne conducu la cunóscerea a d e v e r u l u i. Cu totu altmintrelea se nascu judecâtile estetice : Aici spiritulu este mai multu pasivu, câci vadiendu omulu o referintia de forme a obiecteloru, unde câtu de câtu spiritulu nu póte remanea indeferentu, dîce despre acelu obiectu ca este frumosu séu este uritu.

Déca esaminâmu dupa modulu cum a ajunsu elu la acésta judecata, aflâmu ca nici o combinatie logica nu precurge, fâra inpressiune totala, ce o capeta prin formele acelui obiectu sî o esprima elu spontaneu. Cumca acést'a este o impressiune totale, ce o face formele obiectului asupr'a omului, sî ca spiritulu ómului se are acî mai multu pasivu, se vede de acolo cá déca l'ai intrebá pre unu atare omu, care si-a datu judecata in privinti'a frumosului séu a uritului, ca de ce numesce elu acelu obiectu frumosu séu uritu ? nu aru scí se-sl dée sém'a fâre celu multu aru dîce ca e frumosu séu uritu pentru ca i place séu i displace. Prin acést'a n'a dîsu cu nimicu mai multu cá intâiu. Dupa ce amu rectificatu distingerea acést'a in judecâti logice sî judecâti estetice voiu trece la espunerea generala tractatului acestui'a. In multe judecâti, ce facu ómenii despre lucruri se intempla, ca judecat'a unui'a se divergiedie de a altui'a. Acést'a se intempla inca sî in judecâtile numite mai susu logice, unde formulile logice, care le posede totu omulu cu mintea sanetósa, restringe pre fia-cine la unu ce, ce numimu noi adeveru. Déca inca pre acestu terenu se afla divergintia sî laxitate apoi acestea se arata sî mai tare pre terenulu esteticu, unde la aparintia nu esista atât'a putere restringatóre la recunóscerea unui lucru de atare. Observâmu de multe ori, cum in privinti'a frumosului nici judecâtile la doi individi nu se unescu in tóte, ci dupa ce unu pre altu reciprocu s'a incercatu a se capacitá despre parerea sea, nesuccesându acést'a finescu cu dîcal'a cea atâtu de cunoscuta „de gustibus non est disputandum“ séu cu un'a din variatiunile acestei dîcale. Acést'a impregiurare la o privire superficiale arunca pre cinev'a intr'unu scepticismu in privinti'a frumosului, ca nu aru esistá, unu frumosu absolutu pentru toti ci numai subiectivu, ce corespunde numai la individu. Sciinti'a estetica, care prin Herbertu a luatu unu aventu mai mare, arata conditiunile prin carea e ceva absolutu frumosu séu uritu. Fiindu acésta sciintia de unu interesu practicu sî conditiunându desvoltarea gustului frumosu adeverata cultura, amu crediutu a nu fi fâra interesu o tractare scurta a reguleloru estetice, precum sciinti'a moderna a esteticei le-a desvoltatu.

Inainte de tóte observediu acî ca judecat'a asupr'a frumosului, resp. uritului nu se nasce nemijlocitu prin afectarea simtiriloru nóstre asiá d. e. se dîce de o flóre, ca mirósa frumosu nu in sensu esteticu. La simtiulu esteticu ajungemu numai in urm'a impressiunei, ce o face receptiunea castigata asupr'a sufletului nostru. Resceptiunea póte afectá nervii omului cu ocasiunea primirei ei intr'unu modu placutu séu neplacutu, fâra cá se fia placere in sensu esteticu de care e vorb'a acî. In sensu esteticu nu place nici odata o simticiune singura ci unu complesu de simticiuni, sî nu place organului, care este numai mijlocu, ci spiritului asiá d. e. la audîrea unei musici nu place urechiei ci spiritului, care singuru numai este in stare de a primí singuraticele tonuri (nu unulu) in ordinea succesiune, ce facu frumosu. La privirea unei regiuni, care are conditiunile frumosului nu afectarea nemijlocita facuta asupr'a nervului ochiului place, ci total'a im-

fostu pâna la 1867 unu vice-presiedinte românu, 6 asesori, unu vice-directoru de fiscalatu, unu secretariu, unu adjunctu de archivu sî 3 cancelisti rom., se organisá estu anu incorporându-se cu forulu apelativu a 2 lea din Sabiiu pentru fundulu regescu, prin urmare numerulu personalului au crescutu, sî de sine se intielege, ca trebuiá sa crésca sî numerulu functiunariloru români, dara : umgekehrt ist auch gefahren. — In locu de a cresce scadiù numerulu asesoriloru cu 2. In loculu vice-directorului dela fiscalatu nu se alese iéra românu, precum nici in loculu secretariului, dupa numirea de acum — pót biró — adjunctulu de archivu se denumí iéra. Se mai denumira 3 concipisti (unulu nu a primitu) sî doi cancelisti.

Personalu intregu la acestu Dicasteriu constá din 63 de individi, dintre cari nu este inca denumitu unu v. presiedinte, care postu este inse reservatu pentru unu magiaru. Nu este denumitu unu asessoru sî directoru de cancelaria. Ca se va denumí de asessoru in locu vacantu sî de directoru magiari, numai incape indoiala.

Se scie inse ca intre 63 amploiati suntu 11 români, 38 magiari, 9 sasi sî 3 germâni.

Impartîti dupa cathegorii.

Români : 1 vice-presiedinte, 5 asessori, 2 concipisti, unu adjunctu de cancelaria 2 cancelisti.

Unguri : 1 presiedinte, 1 v. presiedinte, 11 asessori, 4 suplenti de asessori, 1 Secretariu presidialu, 14 concipisti, 5 cancelisti.

Sasi : 1 v presiedinte, 3 asessori, 1 v. directoru de fiscalatu sî 4 concipisti.

Germâni : unu asessoru, 2 cancelisti.

Mai suntu de nou denumiti 9 servitori de cancelaria, intre cari 7 magiari, 1 românu sî 2 sasi, — apoi 6 diurnisti.

Cându vorbimu de diurnisti nu potemu lasá neamintitu unu casu specialu, ca, cându s'au luatu acei 6 diurnisti — toti magiari — 3 cu câte 1 fl. 3 cu câte 90 xr. pre dî, unu singuru românu cu numele Vararanu fostu la militia 10 ani, mai multi ani ca sergentu, sî in asta calitate esitu dela militia 1854, in care anu aplicatu la unu tribunalu apelativu ca acesistu, unde a servitu pâna la 1861. candu venî in disponibilitate, iéra dela inceputulu anului 1862 servî la 1866 disolvatu tribunalu criminale provincialu din M. Osiorheiu totu in aceea calitate, apoi in 1867 devenitu pensiunatu cu 122 fl. 50 xr. pre anu, petitiunà sî elu la presiedintele tablei regesci Bar. Apor pentru unulu dintre acele 6 posturi de diurnisti, insa fâra resultatu ! se dedera tóte numai la unguri, macaru dintre acesti diurnisti, numai 2 suntu asiá lipsiti cá aspirantulu rom. 2 aru puté trai sî fâra acestu diurnum, 2 dintre cari unu pensiunatu, erau dejá aplicati, unulu la Magistratu cel'a-laltu la oficiolatulu scaunalu de aici cu diurnum de câte 80 xr. pe dî.

Vedemu ca ministeriulu ungurescu de justitia pre lânga tóta uniunea Transilvanici cu Ungari'a a respectatu indigenitatea transilvaneniloru sî a denumitu la acestu dicasteriu totu barbati din Transilvani'a.

Scimu ca dupa conscriptiunea din 1857 suntu in Transilvani'a unu milionu sî circiter 4 sute de mii români, magiari cinci sute de mii iéra sasi 2 sute de mii, prin urmare românii suntu de 2 ori asiá numerosi cá toti locuitorii celoru-lalte natiunalitâti.

Se véda lumea acum proportiunea la aplicarea de individi la acestu foru apelativu ! 11 români, 38 magiari faptice denumiti. Intre 4 suplenti de asesoru nu este unu românu, secretariu presidialu este asemenea magiaru, directoru de fiscalatu sî unu vice-directoru magiaru, nici unu românu etc. sî totusi unu aspirantu la unu postu de diurnistu nu se primí.

Acum se mai punemu intrebarea ca ungurii solvéza in Transilvani'a mai multa contributiune, sî pórta alte sarcini ale tierei, séu românii ? Au datu magiarii feciorii cei mai multi la militia, séu românii ? Nu regimentulu românu alu 50-lea sî alu 63 lea curatu românu numitu : „König der Niederlande“ dela Bistritia au luatu in 24 Iuniu 1866 Custozza cu asaltu dupa perderi de atâti'a oficieri eroici sî feciori români ? Apoi ce a facutu Colonelulu Bar. Ursu cá românu la Lis'a inca se scia, sî apoi românii totusi se fia asiá tractati ?

Mai incolo presiedintele tablei regesci bar. Apor se incercà in 1866 a delatorá doi asesori români dela tabla, pre Gaitanu sî pre Romanu, cându insa esistându cancelari'a aulica nu-si putù realisá planulu, dara nu odihní dupa ce venira magiarii la putere incepu a miscá tóte pietrile de nou sî atunci 'si ajunse scopulu. Nu se satura insa cu atâ'a, ci la organisatiunea din estu anu a tablei regesci esoperà delaturarea inca a 2 barbati ai natiunei române sî anumitu a asesoriloru Mateiu Papp Grideanu sî Antoniu Stoic'a, cari suntu cei mai cualificati, mai muncitori sî condusi de simtiulu dreptâtii in etatea cea mai robusta, sî pre cari nu-i au potutu seduce neci incercârile majestrite sî tractârile brutale ale presiedintelui Apor. Acesti 2 barbati precum sî ceialalti doi mai susu amintiti, anteiu delaturati, nu s'au retrasu neci odata a aduce jertfe sî in bani in cause nationale. Nu aflâmu cu cale a insirá pre cei depusi mai nainte, ci ne punemu intrebarea : Ce póte fi caus'a delaturârii barbatiloru natiunei rom. din posturi, decâtu acei'a ca magiarii aru avea de cugetu a urmarí strinsu programei loru ca pre rendu se lipsésca pre toti barbatii români din posturi spre a numai avea poporulu românu dela cine mai ceere svatu séu macaru inviatiune in contra apucaturiloru sî faradelegiloru straine.

Amploiatii români au fostu binevediuti din partea natiunei loru in servitiile de ei ocupate, nu au poftitu sî nu potea poftí a fi delaturati precum au facutu natiunea magiara in contra barbatiloru loru, nu dintr'alta causa decâtu ca se capete sî altii de sî nu au merite, plata de pre spatele poporului, ce e cu atâtu mai tristu, ca statulu trebuie se platésca salarie nóue sî pensiuni, cari cele din urma se puté ocolí, lasându-i in servitiele loru cari nici decum nu le compeléza magiariloru.

Deci natiunea româna intocm'a unei maice dulci, care vediendu-si copilulu maltratatu, canta dupa maltratatoru, dupa caus'a maltratârei sî pretinde satisfactiune, nu mai póte suferí astfeliu de tractâri cu fiii ei, ea vrea se scie caus'a delaturârei din posturile loru, tocm'a asiá precum pretinde sî drepturile sele egale, pretinde deslusîre dela Inaltulu Guvernu ungurescu, câci altmintrea nelamurindu acésta delaturare se va considerá sî aceea tocm'a esiá de nejustificatu, precum au fostu sî suntu tóte maltratârile magiariloru nejustificate fatia cu românii din punctu de dreptu natiunalu, sî va insemná sî acésta desconsiderare sî nedreptate in istoria pentru a judecá posteritatea asupr'a atâtoru nedreptâti.

Din Banatu, (Carasiu) de lânga Versletiu, in Octobre 1869.

(Urmare.)

Vedi tocmai asiá impregiurare ne facù sî pre noi cá sa nu asceptâmu pâna ce ti se va respunde din partea competinte la barfelele meschine ; sî te asecurâmu câtu pre d-ta dle R. — atâtu sî pre amiculu d-tale Redactoru alu „Concordiei“ ca de nu amu avé in consideratiune tocmai faptele lui P. simtiulu sî zelulu lui natiunalu la tóte ocasiunile manifestatu, moralitatea nepatata, luptele sî suferintiele pentru ca a desvoltatu pré mare zelu in trebile bisericesci natiunale ; de nu amu privî dîcemu la aceste, apoi la intentiunea infernala a d-tale dle R. — te asigurâmu pre onórea nóstra : ca n'aru meritá sî n'amu fi aflatu de demnu cá sa ne dejosimu intru paralisarea calumnieloru nescocite de unu omu malitiosu sî invidiosu cum este unu anonimu corespundinte R. — alu „Concordiei.“ —

---

pressiune, ce o face intregu asupr'a spiritului sî care esista in elu (spiritu) cá o imagine primita ací prin ochi.

Dupa aceste premise voiu desvoltá, pre scurtu procesu prin care ajungemu la o judecata estetica, incâtu se póte face acést'a intr'unu elaboratu scurtu. Partea aceea a spiritului, prin care cuprindemu frumosulu o numimu simtiu esteticu. In puterea acestui simtiu suntemu noi in stare cá sa dâmu judecata estetica „este frumosu séu uritu“ dimpreuna cu gradurile dela aceste judecâti. Gradulu in care se manifestéza, acestu simtiu cá unu simtiu corectu, mai vioiu séu mai pregnantu 'lu numimu — gustu esteticu. —

Vine intrebarea acum, ca pentru ce nu toti ómenii n'au unu gustu, séu ceea ce totu un'a este, pentru ce de multe ori ceea ce pentru unulu este frumosu pentru cel'a-laltu este uritu ? câci unulu numai trebuie se aiba dreptu Caus'a la acést'a este totu aceea care este la judecâtile care le-amu numitu mai susu logice spre deosebire de cele estetice. Adeca déca cine-va aduce cu sine unele predispositiuni psychice, fisice predilectiuni, preocupatiuni castigate prin educatiune, familia, impregiurâri locale, politice, aplicâri natiunali, patriotice sî ocupatiune care tóte laolalta le putemu numí subiectivismu, va fi totu-déun'a impedecatu la o judecata obiectiva care este cea adeverata. Pre terenulu esteticu voiu ilustrá acést'a cu unu esemplu : Unu soldatu caletoresce prin tieri departate, departe de consângenii sei. Acolo afla elu unu pareu sî o coliba lânga pareu. Intregulu are numai aspectulu unei parasituri, de care cu grab'a 'ti vine a te departá — voiu sa dîcu nici o imagina frumósa. Soldatulu suspina odata dela anima sî eschiuia : ce locu frumosu ! Déca esaminezi dupa caus'a placerei ce o afla elu la acestu locu, apoi afli, ca soldatulu acel'a erá nascutu intr'o coliba, care erá cá aceea, sî ca pareulu erá cá acel'a, pre unde mergea elu odinióra cu caprele — cu alte cuvinte, frumosulu ací nu jacea in obiectu ci in subiectu. — Numai destingându cine-va in sine pre omu de omu unilateralu séu desbracându-se de acele preocupatiuni, va puté face cu judecata drépta sî obiectiva asupr'a relatiuniloru lucruriloru, fia pre terenulu ratiunei logice séu acei practice (estetice). Aflându-se toti ómenii emancipati de preocupatiunile loru, judeca intr'unu feliu asupr'a unui obiectu. In modulu acest'a numai ajungemu sî pre terenulu esteticu la cunoscinti'a unui frumosu séu uritu absolutu, adeca care place resp. displace nu numai individului, ci omenimei, nunumai astadi (ca modernu) ci in tóte tempurile, pre scurtu nu numai cá ce-va romanticu, ci cá clasicitate. — De ací ne tragemu o regula estetica : ca judecat'a facuta in privinti'a frumosului unui objectu sa fie provocata numai de referinti'a objectului sî nu conturbata prin subiectivismu.

I.

Frumosulu la obiecte.

Estetic'a cá sciintia pregatesce precumu vedemu pre omu de omu idealu sî apoi numai cu elu pregatitu vorbesce, prescrie sî tratédia de unele reguli sî conditiuni, sub care este ce-va frumosu séu uritu distinge asi'a dara unu frumosu absolutu Criteriu frumosului séu uritului este placerea séu displacerea care este impreunata cu icón'a remasa in omu. La o judecata estetica nu facemu altceva fâra dâmu espressiune placerei séu displacerei, ce simtimu. Judecâtile despre gradurile frumosului suntu multe. Din aceste judecâti asupr'a formeloru se abstragu judecâti de concepte mai inalte, care in sine se potu priví cá reguli séu conditiuni sub care place séu displace. Unde se póte face judecâtile acestea acolo este frumosu, unde este contrariu loru acolo e uritu. Asiá d. e. atari judecâti generale asupr'a formeloru obiecteloru suntu : armonia, perfectiunea etc. Voiu ilustrá precâtu mi iérta natur'a acestui elaboratu acest'a sî prin esemple : In partea generale a acestui tractatu amu amintitu, in trécatu, cà ce place nu este unu singuru membru, ci o relatiune a mai multor'a membre, astfeliu in musica nu place unu singuru tonu care s'aru audî singuraticu, ci o referintia de mai multe tonuri, care succesive in tempu urmédia unu dupa altulu modulându sî variindu dupa regulele musicei. La unu tablou coloratu nu ajunge, pentru ca sa placa nici odata o singura colóre, ci trebue se fia o referintia de colori deosebite, care simultanu se faca o impressiune totale. Unu esemplu din frumosu naturei ! O campia estinsa, unde nu se mai vede nici o variatiune, nu place, precându din contra o regiune plina de variatiuni intre dealuri, munti, lunci, vâi, sî nisce radie reflectate pre acelea, de sóre in apunerea sea dau unu aspectu adeveratu frumosu ; o opera dramatica, unde putiene momente suntu intretiesute, unde putiene persóne sî caractere figurédia, nu place, ca oper'a care este copiósa in momente, persóne sî caractere asiediate intr'unu nesu causalu. Tóte aceste esemple ilustreadia acea pretensiune a esteticei, cá spre a fi frumosu se cere perfectiune nunumai estensiva dara sî intensiva, câci n'ajunge cá se fie multi membri ai referintii, ce facu frumosu, dar sa fie sî espresi sî marcati in infatiosiarea loru

(Va urmá.)

Dealtmintrea ori-cine se fii dle R. trebuie sa ti-o spunemu verde, ca câte le-ai afirmatu despre P. ca aru fi figuratu dupa 1848/9 cá Greisler etc. sî despre a cârui trecutu sciu ómenii mai betrâni spune multe siodienii sî basne; tóte aceste suntu cale vale, se potrivescu intocmai cu basne sî siodienii de ale copiiloru, sî se vede tocmai din incidentulu acestei analisâri biografice: ca dlu R. asemenea se potrivesce cá copiii sî-si pune mintea cu densii, apoi la batjocuri sî ingiurii se pare a emulá eclatantu, pe pilaritia care déca se mania un'a pre alt'a 'si arunca in fatia cele mai scârnave vorbe, — chiaru sî alunecârile din copilaria, — dara trebuiá se scie corespundintele R. alu „Concordiei“, ca nu se intréba cine ai fostu cá copilu, decâtu cine esci cá barbatu maturu; cine dintre ómeni de omenia va puté afirmá vre-o fapta imorala din viéti'a omenésca, — séu vre-unu faptu anti-natiunalu; te provoci dle R. la inteligint'a din Boccea-montana sî cu reserv'a a loru câti-va amici vechi ai lui P., va se dîca te provoci la dusimanii de panur'a d-tale ai lui P. din Boccea!

Apoi abstragendu delá aceste fratele P. dupa anii 1848/9 n'a fostu omu maturu, ci unu copilu abiá in versta de 13 ani, nici n'a fostu elu Greisler, ci a vietuitu la parintele lui, carele pre tempulu de atunci erá negutietoriu cu casa sî cu avere frumósa in Bogsi'a româna, sî jefuindu-lu hordele lui Rozsa Sándor au seracitu, sî din caus'a miseriei n'a fostu in stare a dá crescerea cuviinciósa prunciloru sei, intre cari P. P. a fostu celu mai mare!

Vrea dlu R. se dîca aceea: ca Curtius nu posiede sciintiele recerute de a figurá cá publicistu sî a se ivî in nnmele marelui sî eternisatului Curtius, carele nu a crutiatu nici viéti'a pentru salvarea Romei; — apoi cum se vede din totu pasagiulu corespundintiei lui 'si vérsa invidi'a asupr'a lui P. pentru ca a devenitu notariu alu Asociatiunei române natiunale din Aradu, — vedi dle R. sî pariute preotu gr. or. déca esci, — aceste tóte suntu tocmai nisce fapte frumóse sî demne de recunoscintia inaintea ori sî cârui omu de omenia sî bunu la anima!

Te intrebâmu acum dle R. cumca: bateru se sî fia fostu dlu P. ceea ce afirmi din resbunare, cum de unu asemenea individu numai inaintea d-tale petatu sî necualificatu, — devení aplicatu in diferite oficii, cá scrietoriu actuariu, notariu comunale in care chiamare a desvoltatu o activitate de toti indestulitória; cum de tocmai densulu cá omu asiá netrebnicu cum lu faci d ta dle R. avù aceea revna sî diligintia a se perfectiuná in literatur'a sî limb'a româna, asiá in mesura, cá se servésca dejá de doi ani cá notariu alu Asociatiunei, unde inca a datu dovedi eclatante ca este capace de missiunea sea, sî a cârui'a activitate de toti este cá un'a corecta recunoscuta; a cârui'a purtare solida sî pacinica pre toti i-a multiamitu pre deplinu, — numai pre dlu R. — nu-lu póte multiamí tocmai acést'a insusitate frumóse a lui Curtius!

Afara de aceste scie defaimatoriulu R. ca fratele P. pre lânga ocupatiunile cele multe la Asociatiune — a fostu deprinsu sub totu decursulu anului in continuu la episcopi'a aradana cu registrarea acteloru, — sî totusi agendele Asociatiunei nu numai ca n'au suferitu nici o scadere, ma ce e mai multu directiunea a fostu in stare a aretá in anulu acest'a unu resultatu alu activitâtiei sele, — cum nu l'au mai avutu! Apoi recunósce singuru dlu R. ca P. de unu tempu mai indelungatu scrie sî la jurnalistica sub diferite subsemnâri cându de Petru, Panu, etc. dara mai multe corespundintie aparu in „Albin'a“ sub numele Curtius!

Recunósce apriatu, sî dîce ca detorinti'a impune a fi cu recunoscintia dlui corespundinte pentru servitiulu, ce-lu face jurnalisticei sî respective publicitatei, sî dupa ce lauda aceste tóte incepe a defaimá, a caracterisá, pre P. cu espressiuni grobiane, sî apoi 'si esprima invidi'a asupr'a lui, ca a fostu in atâtea servitie; ca „a sciutu sa castige simpathí'a acelor'a doi episcopi români din Caransebesiu sî Lugosiu“, sî pentru ca astadi e notariu la Asociatiunea româna aradana, dara nu scimu din ce causa a reteeutu denumirea lui P. de secretariu la inspectoratulu reg. ung. de scóle din comitatulu Temisiului, séu ca dóra tocmai acést'a impregiurare lu inghimpa mai tare pre dlu R., noi insa asiá scimu ca P. a resemnatu de acestu oficiu scolasticu, alu cultivatoriloru magiaresci, — insa sa nu cugeti parinte R. — din „Concordi'a“, ca a resignatu pentru ca nu s'aru simtí destulu de aptu spre acést'a chiamare, ci din causa ca — vedi acestu s c u r t u sî g r o s u nu voiesce a fi instrumentu magiarisatoriu!

Insa nu te teme dle R, ca vedi acelu Curtius pre carele nu te sfiesci a-lu persiflá in publicu, a descrie o caracteristica neadeverata sî falsa despre trecutulu sî biografi'a lui, — apoi in fine te incumeti pâna a-lu presentá inaintea publicului cá pre unu „n e r o m â n u“ afirmandu: ca densulu traiesce din sudórea românului, fâra c se fia sî elu atare, fâra cá cându-va se fia sacratu unu cruceriu orbu pentru atare causa natiunale ??! acelu barbatu pre care te incumeti a-lu desnatiunalisá, numindu-lu puiu de sierpe in sinulu românului etc. vedi acel'a a fostu sî este românu mai bunu, sî mai zelosu pentru caus'a sânta natiunale, a doveditu in fapta prin moral'a lui natiunale, prin activitate amesurata puteriloru, de care au dispusu, sî a produsu mai multe folóse natiunei decâtu d-ta dle R. — sî cei ce suntu de o penura cu d-ta, — sperâmu ca Curtius nu va alunecá nici macaru pre vre-unu minutu din pusetiunea in carea se afla de presentu, nu va alunecá din zelulu sî activitatea neobosita, — iéra pre d-ta dle R. nesciindu-te unde esci, acelu mare factoru sî natiunalistu nu suntemu in stare a-ti atribuí nici a diecea parte din insusîtâtile sî meritele lui Curtius, — ci te declarâmu de unu calumniatoriu reutaciosu sî malitiosu!

In fine dechiarâmu resolutu: ca cu acésta reflessiune la pascuil'a lui R. din „Concordi'a“ amu precurmatu sî incheiatu ori-ce discursu polemicu; amu facutu aceste reflessiuni nu cá sa aperâmu pre P. câci lumea neinvidiósa-lu scie sî cunósce, — ci amu aflatu de lipsa a face spre a aretá lumei câtu de fâra consideratiune suntu unii ómeni cându-si resbuna. —

Ungurii dle R. amici dará mai buni ai d-tale sî ai „Concordiei, — decâtu a lui Curtius din „Albin'a — nisuiescu din tote puterile a magiarisá tóte popórele sî natiunile conlocuitórie in acésta patria; — ei emancipéza sî voluntéza sî pre evrei in castele magiarismului, sî-i facu partasi intru tóte favorurile, — numai cá sa se marésca sî intarésca pâna cându d-ta dle concordistu R. cu o maniera ne mai pomenita vrei se desminti sî despretiuiesci pre unu românu cá P. care — dupa cum de comunu este cunoscutu — s'a crescutu in cas'a parintelui seu românu, *) a invetiatu in scól'a româna din Bocsia-româna religiunea, sî moral'a natiunala româna; care totu déun'a a fostu, este. sî sperâmu ca va fi românu fidelu, bine-simtitoriu, sî devotatu sântei nóstre cause natiunali!!! — Vedi dara dle R. din „Concordia“ „c i n e s u n t e m u!“

Unu preotu, sî unu invetiatoriu românu adeveratu, gr. or. — membri Asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului românu.

Respunsabili fatia cu redactiunea.

I o a c h i m u C h i r c i u,
parochu.

I a c o b u M a l i n u,
docinte.

*) Parintele atacatului domnu P. a fostu românu fórte zelosu, sî iubitoriu de biseric'a sea — cá comerciante in stare buna materiale pre tempulu vietiei lui a facutu multu bine conlocuitoriloru sei, le-a ajutatu in tempu de lipsa, sî cu deosebire a facutu multe daruiri sântei biserici din Bocsi'a-româna gr. or. placa dle R. mergi in biserica acolo sî vei vedé acolo acele daruri cum suntu, icóne, prapuri sî alte multe maruntisiuri — ce se vedu intru eternisarea memoriei fiiertatului crestinu evlaviosu G P.

V a r i e t â t i.

*** M. S. imperatulu este insotitu in caletori'a sea spre Orientu de cancel. imperiale c. Beust, de ministru — presiedintele Ungariei c. Andraschy de ministrii Plener sî Gorove, déru nu sî de ministru presiedintele cislaitanu c. Taaffe. Program'a caletorii este Constantinopolu, Egiptu, Suez sî Ierusalimu.

*** Din raportulu, ce l'a datu ministru de finanze in un'a din siedintiele din urma ale dietei Ungariei de venite sî spese pre anulu 1868 notâmu ací pre scurtu nisce resultate: Veniturile ordinarie pre anulu 1868 a fostu 111.095,925 fl., venituri straordinarie 2.822,270; Peste totu venitu 113.154,096 florini Spesele ordinarie 96.845,485 fl. Spese straordinarie 13.827,849 fl. Peste totu spesele ord. sî straordinarie: 110.673,334 Prisoseste in a. 1868 asiá déru sum'a de 2 480,761. Cu ocasiunea asterneri bugetului pre anulu venitoriu 1870 dede ministru ung. de finantie sî unu conspectu destre isvórele veniturilor (domini de statu) sî despre modulu cum le administrédia acelea. —

*** Dlu Ioanu B a d i l a fostu concepistu onor. in functiune la comisariatulu regescu in Transilvani'a, este numitu asessoru suplinte la tribunalulu urbariale din Tergulu-Muresiului.

Pentru cele 26 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

Dela Dlu Visarionu R o m a n u . . . . . 5 fl.
Dela B i s e r i c ' a S. N i c o l a u din Brasiovu, tramisi prin dlu Epitropu I. A. Navrea, ... 100 fl.
Dela urmatorii D o m n i din B r a s i o v u, sî anume: Iosifu Baracu P otopopu 10 fl. Damianu Datcu 5 fl. Nicolau Padure 5 fl. Nicolau Maciuca 5 fl. Ioane H. Ciurcu 2 fl. Alecu Georgiu 3 fl. Ioane Bobancu 1 fl. Vasilie Oroianu 3 fl. S efanu Russu 1 fl. Georgiu Bacicu 1 fl. Georgiu N. Florianu 1 fl. G. N. Orgidanu 1 fl. Ioane Persioiu 1 fl. Nicolau Strevoiu 1 fl. Cristea Orgidanu 1 fl. Dimitriu Enciovicíu 5 fl. Antonu Purcârea 1 fl. George Georgiu 1 fl. Ioane Sotiru 2 fl. Teodoru Nicolau 1 fl. G. I. Nic'a 1 fl. G. I. Bómbanu 2 fl. G. Popu 1 fl. I. I. Gamulea 1 fl. Andreiu A. Popoviciu 5 fl. Costache Draganescu 3 fl. Vasilie Voin'a 1 fl. Georgiu Bratu 1 fl. Ioanu I. Padure 2 fl. Stefanu Sotiru 3 fl. Dumitru Eremias 2 fl. Ioane Saniutia 1 fl. Florea Parvu 50 xr. George Nanu (Campu-lungu) 1 fl. Naie Ionescu et Mihalache Magureanu 1 fl. Ioane Florianu 2 fl. I. Teclu et fiiu 2 fl. H e. Ionitia 1 fl. George Stefanoviciu 1 fl. Tache Stanescu 5 fl. Ghitia Giorgiulescu 1 fl. Dimitrie Barl'a 1 fl. Ioane Rosiu 1 fl. Constantinu Steriu 2 fl. Archimandrescu et Dimitriu 2 fl. Teodoru T. Ciurcu 3 fl. Oprea P. Sfetea 1 fl. Georgiu Colibanu 1 fl. Radu Spuderc'a 1 fl. Nicolau Oghea 1 fl. Ioane Dusioiu 1 fl Costache Voicu 1 fl Danielu Demetriu 2 fl. G Baritiu 2 fl. Nicolae Frigatoriu 1 fl. I. Iarc'a 50 xr. Radu Stefanu 1 fl. Petru Spuderc'a 1 fl. Dimitriu Marcea sî I. Gamulea 1 fl. N I. Mihaltianu parochu 1 fl. Iordache Davidu 5 fl. Ionne Manole 2 fl. Capit. G. Cristurianu 2 fl. Ionne I. Bobancu 2 fl. Nicolae I. Baboianu 1 fl. Ioanu G. Ioanu 5 fl. Radu Pascu 1 fl. B. Baiulescu par. 1 fl. Georgiu Bredianu 1 fl. Ioane I. Petricu 1 fl. Ioane Rasnovanu 2 fl. Zacharia Furnica 1 fl. I. B. Popu 5 fl. Georgiu Vladareanu 2 fl. Iorgu Barl'a 1 fl. T. Temistocli 1 fl. Nicolae G. Orghidanu 2 fl. Constantinu I. Iug'a 2 fl. P. Oprisiu 1 fl. Stefanu Poenariu 2 fl. Apostolu Popu 1 fl. Nicolae T. Ciurcu 5 fl. Ioane Lengheru 3 fl. Ioane Mesiot'a 2 fl Stefanu Iosifu 1 fl. Ioane Ionasiu 1 fl. Dr. Nicolae Popu 1 ## (5 fl. 80 xr.) Ipolit Ilasieviciu 1 fl. Iosifu Fericeanu 1 fl. Rudolf Madiarescu 1 fl. Teodoru Zernovanu 1 fl. P. Svulica 1 fl. Naie Dimitriu 1 fl. Radu Morariu 1 fl. Ghitia Sterianu 1 fl. Rudolfu I. Stinghe 1 fl. Dumitru Cioflecu 1 fl. G I. Teclu 1 fl. Constantinu I. Popasu 1 fl. Nicolau Padure 1 fl. Iacobu Ferharth 1 fl. Andreiu Pitisiu 40 xr. Nicolau B Popu 1 fl. I. Urdica 1 fl. Diamandi I. Manole 5 fl. Androne Androniu par. 2 fl. Ioane Petricu Protopopu 3 fl Panteleimonu Dim'a 2 fl. Ioane Pope'a 1 fl. Dr. Vasilie Glodariu 1 fl., tramisi prin dln Nicolau M a c i u c a, cu totulu . . . 202 fl. 20 xr.

S a b i i u in 18/30 Octobre 1869.

Comitetulu

11—3 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu in comun'a nóstra greco-orientala româna Costeiu in protopresviteratulu Fagetului, prin acést'a se escrie concursu de dato de astadi pâna in 26 Octobre 1869 s. vechiu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu urmatórele: in bani 73 fl. 50 xr. v. a. 100 punti de clisa, 100 punti de sare, 15 punti de lumini, 10 stingini de lemne, 80 de masuri de cucuruzu, 3/4 lanti de gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se aviseadia a-si asterne concursele sele la comitetulu parochialu pâna in terminulu defiptu, indiestrate cu estrasu de botediu, cu adeverintie despre sciintiele absolvate, despre portarea sea morala si politica, precum sî despre servitiulu de pâna acum.

C o s t e i u, 5 Octobre 1869 s. v.

Ioanne S u d r e s i a n u
preotu sî presidente comitetului parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Octomvre 1869.

Metalicele 5%	59	60	Act. de creditu	238	25
Imprumut. nat. 5%	69		Argintulu	121	75
Actiile de banca	708		Galbinulu	5	96

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 84. ANULU XVII.

Sabiiu, in 23 Octomvre (4 Nov.) 1869.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Revista diuaristica.

Intre alte evenemente ale tempului presente este caletori'a Majestatii sele imp. nostru Franz Iosifu in Orientu inca unu dintre cele mai momentóse. In 13/25 ale lunei acesti'a petrecutu de dignitari cei mai insemnati ai capitalei Ungariei sub strigâri de „elien“ se sui Majestatea Sea in vagonulu de curte pornindu spre Orientu. In 26 Oct. la 11 óre inainte de prândiu ajunse la Orsiov'a, unde i se presentara Présanti'a Sea Par. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu cu mai multi protopresbiteri, unu corpu de oficiri dela regimentulu românu de granitia cu colonelulu Stainolovicu in frunte. Ajunsu la Turnu Severinului fu intempinatu si pretrecutu pre o ruta de cale de ministru Romaniei Cogalnicianu. Portulu din Varn'a, unde debarcá Maj. Sea in 27 Oct. la 5 óre sér'a, erá iluminatu fórte solemnelu. In 28 ale lunei ajunse in Constantinopole Maj. Sea, cum dice „N. Fr. fr.“ celu dintâiu monarchu austriacu, care privesce cu ochii sei noblétia splendida a Bosforului, minaretele imposante ale Agiei dela Sofi'a, aqueductele lui Justinianu facute in form'a arcului intr'unu modu maretiu.

Ací ajungându la 12 óre de dí fu primitu de sultanulu si condusu in palatu, unde intr'o sala mare i se presentá suit'a sultanului.

Majestatea Sea petrece in Palatulu de iarna alu sultanului, de unde se deschide unu aspectu dintre cele mai frumóse ale lumei, câtra ingustimea marei albastre, câtra nisce munti de neaua ai Brussei. Precându caletori'a acést'a a Majestâtii Sele erá sa fie la inceputu mai multu o caleteria de placere si curtuasia in Orientu, pre atunci nisce incidentie interne schimbara cu totu colórea ei si li dedera o mina mai grava si mai seriósa. Caletori'a de placere a luatu, dupa cum suna jurnalistic'a, colórea unei caletorii de ingrigire pentru delaturarea unoru turburâri interne. Cându se otarí Majest. Sea de a cercetá orientulu, rescól'a Dalmatiniloru nu'si ridicase capulu seu. Acésta rescóla a devenitu unu obiectu alu ingrigirei. Insurgentii, carii la inceputu apareau numai sporadice si intr'unu numeru fórte neconsiderabile si pentru aceea erá putienu temuti, pasiescu astadi cá unu roiu totu mai multi si mai multi asiá încâtu numerulu loru dela inceputu de 8000—9000 astadi sa fie la 18—20 mii. Acésta impregiurare precum si increderea cea mare, ce o desvólta ei, numai lasa pre nimenea la indoiala, ca acésta rescóla n'aru fi sustienuta de potere esterna. Montenegrini si Herzegovini operédia si succura insurgentiloru pre fatia.

Despre teatru de lupta cetimu in „N. Frem. bl.“ ca colonelulu de brigade Iovanovic a primitu mandatu in 25 ale l. Oct., ca cu o brigada compusa din trup'a regimentului de infanterie alu Archiducelui Albrecht Nr. 44 si din alta trupa a reg. Maroicic Nr. 7, provediuta cu armaría corespundietóre, sa se intarésca in fortaréti'a Dragali, care este isolata de celalaltu punctu intaritu Risano si acolo sa se proviantedie. Colonelului Iovanovic interí Dragali si se provisiona acolo pentru mai multu tempu. Soldatii se tiennra in lupta cu bravura pelanga tóte marsiurile si strapatiele avute mai inainte pe unu terenu cu totulu necunoscutu si pe unu tempu plotosu. Atatu la inaintarea trupeloru spre Dragali, câtu si la returnarea loru avura a aperá Dragali in contra insurgentiloru, cari atacau in continuu trup'a ce erá postata la proviantu, pâna cându in podeiu Dragali se incinse o lupta formala crancena.

In lupt'a acést'a, carea dură 2 dile cadiura: Capitanulu Naske dela reg. 44, Locotenintele super. Peschka, Locot. Straka; si 19 soldati ai brigadei. Vulnerati: Colonelulu de brigade Iovanovic (care dupa unele sciri private se fia si muritu), capit. Böhm, unu medicu si 64 soldati.

Principele de Montenegru se dice, ca de nou a asiguratu prin secret. seu de statu Sundetic, ca Cernagorzii lui n'a avutu nici unu amestecu cu insurgentii din Boche di Cattaro, dara de alta parte nu póte stá bunu pentru locuitorii din Grahovo, cari de curendu se impreunara si cu insurgentii din Herzegovin'a spre a se eliberá de jugulu turcescu, ba se luptara chiaru si in contra principelui Daniilo.

Sub acésta stare a lucrului, turculu temandu-se de a nu se incinge rescóla si in imperiulu seu va tramite de nou unu generalu la Herzegovin'a.

„N Fr. Press.“ din Vien'a scrie, ca contele Beust aflându-se in Constatinopole aru fi negotiatu cu Pórt'a de a dá acést'a Austriei voi'a cá sa-si treca trupele sele pre teritoriulu Montenegrului spre a operá acolo mai cu succesu pentru stirpirea rescólei, si dupa scirile mai próspete sa fie si primitu acésta licentia. Unile foi arunca intrebarea incâtu compete puterei ottomane acést'a? si déca sub titlulu de suseranitate din partea Portei va suferí Montenegro o atare procedura. In casulu, cá sa se constatedie acést'a si ca Austri'a sa pasiasca pre teritoriu Montenegrului se mai ridica inca si o alta temere, ca s'aru dá ocasiune Russiei, cá se intrevie, o ocasiune de dens'a multu asteptata; cu acést'a s'aru generalisá revolutiunea Dalmatiniloru intr'o cestiune orientale. De alta parte iérú se asigura, ca principele din Montenegru se arata aplicatu Austriei intru deprimarea rescólei dalmatiniloru; esista insa desbinare intre principe si supusii sei, cari voru sa dea ajutoriu insurgentiloru. S'a latitu faim'a, ca principele s'aru prepará chiaru de fuga.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 27 Oct. Presiedinte: Somssich. Secretari: Bujanovics si Széll. Pre banc'a ministriloru: Eötvös, Gorové, Horvát si Rajner.

Emericu László preda o petitiune a orasiului Szentes pentru regularea afaceriloru urbariale, C. Szathmáry o petitinne a târgului Szilágy-Somlyó, carele se róga, cá sa se transpuna acolo o curte judiciale; Valentinu Zahornáczy si Gabriel Varady predaú petitiuni private, carele se dau tóte in grigia comissiunei de petitiuni.

Colomanu Tisza interpeléza pre ministrulu de interne, ca ce voiesce a face spre ameliorarea teatrului nationalu. Ministrulu de interne Rajner respunde, ca a luatu dejá dispositiuni, cá sa adune date despre teatrele de curte esterne, acelea le va studiá bine si apoi va conchiamá o comissiune de encheta.

Iókay interpeléza pre ministrulu de culte, déca e aplecatu a asterne unu proiectu de lege pentru redicarea institutului privatu de orbi la institutu alu tierei. Ministru de culte respunde, ca va aduce unu proiectu de lege pentru intemeierea mai multoru institute de orbi, ce se atinge de institutulu amintitu, nu póte dispune asupru-i pâna nu se voru fi coninvoitu intemeiatorii acelui institutu.

Dupa acést'a se continua desbaterea speciale asupr'a §. 4. a proiectului de lege referitoriu la responsabilitatea judecatoriloru resp. despre modificunea propuse de Ghyczy. Acésta modificatiune suna:

§ 4. Pedepsirea crimeloru oficióse séu a delicteloru e de a se urmarí inaintea judecatoriei criminale competente ordinarie prin procedura criminale ordinarie pre çalea acusârei fiscale; partid'a daunata inse póte pretinde totudéun'a desdaunare, si acést'a o póte face dupa placu séu prin procedur'a criminale séu prin acusare privata sub actoratu propriu, fâra de a fi premersu o procedura criminale si fâra de a-si fi cerutu mai inainte concessiune.

In casu, câudu s'aru primí amendamentulu acest'a, propunatoriulu adaoga a se primí si resolutiunea urmatóre:

O comissiune speciale constatatóre din 9 membrii se incredintiéza cu prelucrarea proiectului de lege presentu pre basea data in §. 4.

Precum se vede, aicí este vorb'a de o deosebire de principiu, deóre ce proiectulu de lege alu ministrului poftesce o judecatoria disciplinarie speciale, iéra Ghyczy voiesce a predá casurile de pedéps'a judecatoriiloru ordinarie; apoi amendamentulu lui Ghyczy voiesce a formá in contra cuprinsului originalu alu §. acusarea privata cu ori ce impregiurare fâra de a fi premersu acusarea criminala si sub actoratu propriu alu respectivului.

Halmassy propuse unu amendamentu, dupa care se sterge clausul'a mârginitóre pentru admiterea acusârei private, in cele-lalte sa se primésca §. 4. nestramutatu.

Ministrulu de justitia Horváth accentuéza deosebirea principiului si, observa, ca primirea amendamentului lui Ghyczy nu insemnézá altuceva, decâtu a respinge projectulu intregu. Curtea disciplinara speciale e necesaria, pentru ca nu póte concede judecatorieloru de instanti'a prima de a aduce sentintia in casu de pedépsa a vreunui membru alu judecatoriei acestei'a. Dupa ordinea procesului esistatóre aru trebui sa se deligeze in atari casuri o judecatoria speciale si atunci aru fi mai recomandabilu a denumi o judecatoria statornica pentru scopulu acest'a. Ce se atinge de ursirea acusârei civile fâra premergerea acusârei criminale, acést'a nu aru fi cu putintia, deóre-ce acusarea civile nu are locu inainte de ce nu s'a constatatu delictulu. Pentru amendamentulu lui Halmássy mai vorbescu Hoffmann si Ferdinand Zichy; pentru amendamentulu lui Ghyczy Várady, Tisza si E. Simonyi. La votisare se primesce propunerea lui Halmassy.

La § 5 propune Varady amendamentulu, cá dreptulu de supraveghiare sa se ia ministrului de justitia si sa se dea unui comitetu, carele sa se aléga pentru inspectiunarea judecatorieloru de instanti'a prima din tabl'a reg., pentru judecatoriele de instanti'a a dóu'a din curi'a reg. Propunatoriulu nu vrea sa recunósca altu dreptu pentru ministrulu de justitia, fâra numai acel'a, de a denumí judecatorii si a conduce lucrârile de codificatiune, ori-ce feliu de altu dreptu, dice ca e periculosu pentru independinti'a judecatorieloru.

Ministrulu de justitia Horváthe in contra acestui amendamentu, de óre-ce, déca s'aru primí acel'a, atunci ministeriulu de justitia nu aru fi altu ce-va decâtu o simpla sinecure. Coloman Tisz'a spriginesce amendamentulu lui Varady.

Francisc Deák face atentu, ca prin legile din 48 s'a datu dreptulu de suprainspectiune judiciale alu corónei ministeriului responsabile de justitia, si ca acést'a corespunde pre deplinu spiritului parlamentariu. Déca se va primí propunerea lui Varady, ce scaderi eventuale ale ministrului de justitia sa se traga la judecata, déca nu pre ministru? Cá sa póta insa fi responsabilu, trebuie sa i se lase dreptulu de suprainspectiune. A judecá si pedepsí pre judecatori nu-i este iertatu, dara acést'a nu o cere nici legea nici decum.

Ernst Simonyi dechiara pre ministrulu de justitia cu totulu de superfluu; dice, ca in Engliter'a inca nu este ministru de justitiá, câci acolo puterea judecatoriului nu e subordinata legislativei si esecutivei, ci le e coordinata. Principiulu responsabilitâtiei constitutiunale se póte pestrá simplu prin aceea, déca se voru face judecatoriele respunsabile, de-si nu respunsabile pentru sentintie, dara pentru scaderile administratiunei judecatoresci. Si-

monyi in fine nu e multiamitu nici cu amendamentulu lui Varady, nici cu testulu sî róga a predá proiectulu sectiuniloru.

Franciscu Pulszky indreptéza mai intâiu erórea lui Simonyi, cumca in Engliter'a nu aru fi ministru de justitia, acel'a se numesce acolo Lord=cancelariu sî in unele privintie are drepturi mai estinse decâtu cele ce suntu a se dá ministrului de justitia ungurescu.

Se bucura, ca propunerea pentru delaturarea ministeriului de justitia provine dela unulu „din 48“ câci i demustra, ca sî partid'a acést'a incepe a vedea, ca legile din 48 nu suntu S. scriptura, la care nu i iertatu a schimbá nice o litera. Propunerea lui Várady e simplu pasulu celu dinteiu spre restituirea dicasteriiloru din 1847. (strigâri sgomotóse de eljen in drépt'a.

Mai vorbescu Col. Ghyczy pentru, sî Kerkápolyi in contra amendamentului lui Várady; la votisare se respinge acestu amendamentu.

Siedinti'a din 28 Octombre. Legea despre puterea judecatorésca s'a primitu pâna la §. 30. La §. 19 se primí amendamentulu lui Györey sî Ghyczy, in urm'a cârui'a se face statulu responsabilu pentru daun'a causata prin subducerile judecatoriloru denumiti, déca nu se póte acoperí din averea judecatoriloru. §. 30 s'a stersu; asiá dara judecatorii depusi din oficiu nu se mai potu admite sub nici o conditiune la vreunu postu de statu. —

Sabiiu, in 20 Oct. (1 Nov.) 1869.

„Hrm. Ztg.“ in nr. 256 a. c. aduce unu articulu lungu despre „prietinii regimului“, privitoriu la partidele, ce s'au formatu intre alegatorii din Sabiiu, fatia cu restauratiunile de aici, unde numera pre românii din Sabiiu in „a dóu'a fractiune a partidei regimului resp. a sasiloru noi“ sî dice, „ca acesti români nu se voru mirá destulu, câci i punu pre ei cá paladini ai regimului actualu etc.;“ ba chiaru „H. Ztg.“ nu se póte mirá destulu, cum vinu acesti români a stá astadi „sub un'a pelaria cu ungurii.“

Denuntiâri amu auditu noi destule din partea aceloru retrogradi de colórea lui „Hrm. Ztg.“, cari se numescu „Sasii vechi“; sî pricepemu sî aceea, de ce nu se mira „H. Z.“, câci nu tienemu lânga partid'a sasiloru vechi.

Noi românii de aici nu ne mirâmu nici de un'a nici de alt'a, pentru ca nu amu fostu sî nu suntemu dusimanii nici unei natiuni, nici unui regimu, ci noi cautâmu numai infratirea sî egal'a indreptatire cu cele-lalte natiuni ale patriei, iéra nu subjugarea loru, sî ceremu dela regimu numai implinirea drepteloru nóstre pretensiuni, iéra nu vatemarea drepturiloru altor'a, sî tóte acestea ne adoperâmu a le ajunge pre calea legala, iéra nu pre calea dusimaniei sî a intrigiloru.

Cá sa póta ori-cine intielege positiunea, ce o au luatu românii nostrii alegatori la compunerea corpuriloru representative in tienutulu Sabiiului, nu este de lipsa a intrebá dupa prietinii séu neprietenii regimului, ci e de lipsa a constatá, ca cine suntu neprietenii acestoru români sî in genere a tuturoru româniloru din fondulu regiu, sî cine suntu acei'a, cari cu tóte mijlócele se incérca, a impedecá pre acesti români intru castigarea drepturiloru loru ?

Fâra sfiala respundemu, ca acesti neprietini ai nostri suntu sasii a. n. vechi.

Este de obste cunoscutu, ca d-loru au staruitu la tóte regimele, a eschide din scaunulu Sabiiului sî dela participarea la drepturile politice in acestu municipiu, pre 15 comune curatu române, din cele mai inpopulate, cari jacu prin impregiurulu Sabiiului, sî naturalmente suntu nedespartibile de acestu teritoriu sî adeca sub cuventu, ca locuitorii acestoru comune aru fi fostu óre-câudu iobagi ai siepteloru judetie a natiunei sasesci, care motivu — de-sî aru stá precum nu este adeveratu — nici in comitate, unde au fostu iobagia, nu s'au mai auditu ; dloru ingradindu-se cu autonomi'a eschisivu sasésca, pre basea nu sciu câroru privilegii, au tienutu la 30 mii români ai scaunului Sabiiului cá pre nisce heloti, despoiati de ori-ce dreptu constitutiunalu, pâna de unedîle, câudu regimulu, prin decretulu ministeriului de interne din 24 Ian. 1869 nr. 20,826, recunoscendu dreptele gravamini ale acestoru români, motivate in memorandulu asternutu dietei in 7 Augustu 1868, au dechiaratu pre acesti români din comunele scauneloru filiali a Salistei sî Talmaciului, cá tienatóre de scaunulu Sabiiului, sî iau indrumatu a-si esercitá tóte drepturile politice la municipiulu Sabiiului; d-loru au fostu acei'a, cari din tóte puterile au protestatu in contr'a acestei incorporâri sî egale indreptatíri, la regimu, câtu sî prin tóte foile publice, interne sî esterne ale loru asemanându acésta incorporare a fratiloru loru români cu intrarea a 300 mii de cechi rustici fanatici in representanti'a sî adscriindu acésta fapta a ministeriului unei tendintie magiare, de a anectá averea natiei sasesci (dovada pressa nóua din Septembre 1869 nr. 1821 sî loidulu ung.)

Totu asiá dloru au eschisu pre românii din scaunulu Sabiiului, ba din totu fundulu regescu, dela ocuparea posturiloru polit. sî judecatoresci, de-si acesti români facu maioritatea poporului.

Se ne uitamu sî mai aprópe, chiaru la ratiunile de fatia, sî iéta ca totu dloru intielegu egal'a indreptatíre asiá de bine, incâtu au primitu in list'a membriloru la representanti'a cetâtii Sabiiului constatatóre din 150 barbati, numai 5 di cinci români, iér' in list'a ablegatiloru la representantia scaunala intre 114 barbati nece unu românu, de-si numai cetatea Sabiiului numera 300 de alegatori intre 1400, asiá dar mai multi de a cinci'a parte.

Asiá dar intrebâmu, bine aru fi fostu se votamu noi românii pre acésta lista a sasiloru vechi adecâ pre o nula de dreptu de câtu pre list'a celei-lalte pârti, cari ne au primitu 30 români in comunitate sî 22 la adunarea scaunului, sî baremu s'au dechiaratu in publicu, ca nu va tienea mortisiu la drepturi esceptionale sî privilegiale, cá pâna acumu.

Deci dar noi românii, cu activitatea nóstra, ce o desvoltâmu la acestea restauratiuni, credemu a dovedí, cei'a ce amu afirmatu mai susu, cá pâna câudu ne respectéza un'a natiune conlocuitóre, drepturile nóstre, sî noi vomu respectá pre a le ei, câci numai asiá se póte sustienea buna pace.

Unu alegatoriu românu din Sabiiu.

Reproducemu dupa „Hrm. Ztg.“ nisce deslusíri, ce dedú Esc. Sea ministrulu de cultu Br. Eötvös despre scólele confessiunale, la interpelatiun a deputatului Csiky despre procedur'a regimului la o cérta escata in Erlau intre partidele pentru scólele comunale sî a celoru confessiunale. :

„Representantii comunali din Erlau precum cei din Bud'a (vechia), din Oradea sî din alte locuri in zelulu loru de progresisti, crediura ca numai asiá voru face sa inaintedie invetiamentulu, déca voru aduce unu conclusu de a preface tóte scólele populare ale cetâtiei in scóle comunale. Conclusului loru se opuse capitululu archiepiscopescu cu Archiepiscopulu in frunte sî nu lasara cá sa ia comunitatea edificiulu de scóla, despre care erá in chiaru, ca erá facutu pentru scól'a catolica. Representantii comunali radicara plângeri la ministeriu sî se rugara, cá sa le stea intr'ajutoriu la planurile loru. Deput. Csiky aduse caus'a acést'a in form'a unei interpelatiuni in cas'a de josu a dietei Ungariei sî in 28 Oct. respunse ministrulu de cultu la ea. Interpelatiunea lui Csiky erá : ca de unde are ministrulu dreptulu, cá sa impedece esecuturea unei legi scolare sanctiunate respect. sa dispuna prin o ordinatiune propria despre alu

FOISIÓRA.

Frumosulu la obiecte sî frumosulu la fapte.

(Urmare.)

Déca variatiunea acést'a a membriloru sî a momenteloru, ce facu frumosu n'aru stá in armonia lânga altulu n'aru placea.

Armoni'a tonuriloru in musica, a coloriloru in pictura etc, suntu conditiuni ale frumosului.

In imbracamintea de haine colorate se arata gustulu la fiecare. Colorile 'si au regulele loru de armonia, pre care ale espune aici aru trece preste tiermurirea ce mio-amu propusu la tem'a mea. Dicu numai atât'a, cà natur'a este indreptariulu celu mai siguru. Pre ea n'o póte corigá spiritulu omului, fâra numai imitá O livadia verde cu flori galbene intrerupta de o vale albastra ne arata frumosu coloritulu. O singura flóre ne arata armonia coloriloru, aripile unui fluture pistritiatu ne indegetiadia armoni'a acést'a. Cu acestea amu avea o adóu'a conditiune a frumosului adeca armonia. Déca singuraticile momente sî membre, ce facu o referintia a frumosului n'aru contribuí tóte la olalta, cá la unu ce comunu, n'aru stá intr'o legatura strinsa, fie acést'a legatura locale (simultana) séu temporale (succesiva) séu causale sî nu s'aru cumulá acea variatiune a momenteloru intr'unu punctu de unitate, atunci n'aru face impressiunea de frumosu, ci numai atât'a din frumosu câtu pórta un'a din acele pentru sine, care de multe ori póte fi sî nula. O opera dramatica frumósa, pretinde nunumai, ca sa ocupe spiritu cu o multime de fapte, eâci acést'a o face sî istoria, déru pretinde cá tóte acele fapte se stea intr'unu nexu causalu, asiá ca tóte sa se centredie sî sa culminedie intr'unu punctu. Cu acést'a amu avea-o a trei'a conditiune a frumosului, adeca unitatea in varietate. In modu acésta desvólta estetica cá sciintia unile reguli séu conditiuni ale frumosului. Tóte aflate la unu objectu da impressiunea frumosului prin placerea ce excitá in omu, iar' unde lipsescu acelea este contrariu frumosului adeca uritu manifestatu prin displacere. Póte placea inca sî fâra acele conditiuni, insa nu dupa unu gustu absolutu fâra ca romanticitate, ca ceva poporalu, nationalu etc. a câroi frumosu nu dîace in objectu ci in subiectu. Cu acestea finescu partea in I-a a tractatului meu sî trecu la partea a II-a.

II. Frumosulu la fapte.

Sciinti'a aceea, carea se ocupa cu cercetarea unui criteriu alu acei'a, ce se numesce bunu sî reu in forma de judecata a minifestatiuniloru omului câtra lumea din afara, sciintia, care dà regulele sî conditiunile, sub care se póte o fapta numí buna séu rea este sciinti'a ethica séu morala. Fia-care fapta presupune in esenti'a sea doi factori, adeca mijloculu sî scopulu; mijloculu este momentulu din launtru alu faptei adeca vointi'a, iéra scopulu este esecutarea aceleiasi vointie. In intielesu largu alu cuventului „moralu“ fia-care fapta constatória din acesti doi factori este morala fie aceea buna séu rea, sî este a se distinge de cuventulu „moralu“ in sensu restrinsu dupa care faptele cele bune numai „Κατ' ἐξοχην“ se numescu morale, iéra cele rele immorale.

Precum pre terenulu metafisicu unii filosofi au recunoscutu pre lânga lumea mare (μακροκόσμος) in fiinti'a omului inca o lume mica in miniatura (μικροκόσμος), analogu intorsu sî pre terenulu moralu a sustienutu unii filosofi o ordine morale universale a lumei, ca adeca faptele singuratice suntu numai unu mijlocu spre unu scopu finalu universalu alu lumei.

Resolvarea problemeloru acestor'a pre câtu este de grea pre atât'a este de interesu sî folosu pentru fia-care individu, câci pre acésta sciintia morale nu numai se cresce individulu in cele din launtru ale sele sî unu caracteru se cristaliséza in elu, ci sî pentru staturi sî societâti morale este piétr'a cea din capulu unghiului, fâra de care nici forti'a nici ori-care putere fisica n'aru fi de ajunsu. „Corruptissima respublica, plurrimae leges“ dîce Tacitu. Cunoscinti'a sciintiei morale este asiá dara pentru pedagogu neaperatu de lipsa, câci elu trebuie sa-si cunósca tient'a, la care are a conduce pre elevulu seu.

Unu criteriu aflatu alu binelui sî alu reului trebuie adusu la ambii factori ai faptei. Moralulu crestinu totu cu atât'a rigurositate cá sî celu filosoficu padieste acestu adeveru ; caci candu Jesuiti in tempu culminatiuni in puterea loru se abatura dela moralulu adeveratu crestinu in punctu acesta, care este intre alte, espresu in cuvintele Apostolului Pavelu : „Fara credintia nu este cu putintia a placea lui Ddieu ca momentu din launtru sî „Credintia fara de faptele dragostei este mórta“ ca momentu din afara, sî trasera disaprobarea generale. Ei procesera unilateralminte nunumai intro directinne ci sî in cea lalta, Intr'un'a directiune, candu punéu totu pretiulu faptei pe factoru din afara adeca pe resultatulu faptei sustianandu acea axioma falsa : „Finis sanctit remédia“, iéra in ceea-lalta directiune punendu totu pretiulu pre momentu din launtru alu faptei in asiá numita „reservatio mentalis“ dupa care póte cineva sa faca ori-ce fapta rea numai sa nu consimtia cu ea adeca numai sa nu o aprobedie insu-si. Asta invetiatura nunumai ca este incontra moralei crestine, dar' este chiaru unu nou sensu. Aceste uni-

meu sî alu teu. La acestea dîse ministrulu — nu potu respunde ; pentru ca in casu cá sa cunoscu eu o atare lege, carea mi-aru concede dreptu la asiá ce-va, mi'a-si tiené de cea dintâiu datorintia cá sa propunu delaturarea unei atare legi.

Ce privesce intrebarea, cum a procesu regimulu la neintielegerea scolara din Erlau, desfasiura densulu in generalu principiele, dupa care a urmatu ministeriulu in atari casuri. Inainte de introducerea artic. 38 din 1868 erau in Ungari'a numai scoli confessiunale, care mai cu séma se sustienéu din cas'a comunale Dupa art. 38 din 1868 se dedù fia-cârei comune dreptulu de a-si infiintiá scóle comunale fâra caracteru confessionale, se aratara greutâti in mai multe locuri, pentru ca comunele detrasera subventiunea ce o dedura pâna atunci pentru scolile confessionale. In multe locuri veni intrebarea, ca a cui posessiune este edificiu scólei, ceea ce produse cérta in mai multe locuri, anume in Oradi'a mare, in Buda sî in Erlau. Déca o comuna voiesce ca sî pre viitoriu sa-si sustiena scól'a confessionale, i este concesu acést'a prin art. 38 din 1868, numai trebue subventiunea impartita pre tóte confessiunile sî proportiune drépta. Acést'a depinde dela voi'a libera a comunei. La judecarea dreptului de proprietate preste edificiu scólei insa, nimicu altceva nu decide sî nu e datatoriu de mesura, fâra numai cartea funduaria. Déca este inregistratu edificiu scólei, cá edificiu comunale, atunci póte comun'a neconditionatu decide despre intrebuintiarea ei ; este adeca edificiu acel'a pusu in cartea funduaria cá edificiu comunale atunci póte comun'a decide, déca sa se sustiena in aceea o scóla comunale séu confessionale, déru in totu casu edificiulu acel'a nu se póte intrebuintiá spre alte scopuri, fâra numai pentru scóla.

Unde este insa unu edificiu de scóla insemnatu cá proprietate confessionale, acolo are dreptu eschisivu acea confessiune a dispune preste elu. Ministeriulu se orientédia in casuri de cérta dupa acéste principii. In Oradi'a mare trebuí preparandia sa iasa din edificiulu, ce'lu avusese. In Buda a fostu tocmai contrariu, pentru ca acolo edificiu scólei erá petrecutu in cartea funduaria, ca proprietate a scólei populare romano-catolice. Mai complicatu a fostu casulu concretu din Erlau. Acolo erau preste totu 6 scóle elementare, 4 in suburbii un'a in Liceulu archiepiscopescu, sî un'a la Feciór'a Englesa. Edificiurile celoru 5 scóle din suburbii suntu petrecute in cartea funduaria cá edificiuri pentru scóle poporale comunale. Comunitatea nu le póte pre aceste intrebuintiá spre altu scopu, fâra numai pentru scóla, déru depindu dela comunitale de a-si sustienea in ele scóle confessionale séu comunale. Liceulu este proprietatea archiepiscopiei ; edificiu dela Feciór'a Englesa este alu ordului cu acestu nume, sî comunitatea nu póte absolutu sa céra, ca localitâtile de scóla dela aceste institute sa se intrebuintiedie pentru scoli comunale. Comunitatea se provóca, cei dreptu, in privinti'a Liceului la unu pactu din a. 1797; asemenea sî archiepiscopulu ridica pretensiuni asupr'a scólei a trei'a populare din suburbii, sub pretestu, ca acelea aru fi fostu ridicate prin fundatiuni facute din partea precesoriloru lui.

Deciderea controversiei acestei'a, nu este in competinti'a ministeriului de instructiune, ci in a forului judecatorescu. Ministeriulu de instructiune s'a orientatu asiá dara totudeun'a strictu dupa art. de lege 38 din 1868, precum sî pre principiu constitutionale, ca despre alu meu sî alu teu nu se decide prin ordinaciuni. De acea este tristu lucru, ca acésta iritatiune va provocá fâra indoiala o reactiune in oper'a educatiunei poporale, intr'o opera, care intre tóte afacerile tierii este cea mai de mare importantia; ca aceste agitatiuni tintescu intr'acolo ca sa faca din loculu sântu alu educatiunei poporului unu teatru de certe, de care tocmai aru trebuí sa fie acelea libere. Celu mai bunu midilocu de a deprimá atari agitatiuni este a se tienea strinsu sî rigurosu de art. de lege 38 din 1868 prin aceea, cà regimulu sî tiene de datorinti'a sea, a apará pre fiecare privatu, pre fiecare confessinne in drepturile ei asigurate prin lege (aplause) sî sa nu sufere, cá sa abusedie cine va de drepturile, ce i le-a prestatu legea, sî care stau intr'aceea, ca fia-care sa educa popoporulu in libertate câtu mai mare. (aplause). —

Ce privesce in fine intrebarea a pré onoratului domnu ablegatu : ca ce pasuri are de scopu regimulu de a face pentru liniscirea spiriteloru iritate sî pentru cá sa póta prosperá educatiunea popoporului ? voiu respunde fórte pre scurtu.

Regimulu in privinti'a acést'a are numai unu scopu, póte numai unu avea sî acest'a este : a esecutá art. de lege 38 din 1868 strictu dupa spiritulu sî liter'a lui. (aprobâri din stâng'a). Eu trebuie sa marturisescu, ca nu putienu sum surprinsu déca cugetu, ca, macaru ca art. de lege 38 i asiguréza fia-cârei confessiuni libertatea deplina, macaru ca acestu artic. n'are de problema a esecutá unu principiu óre-care, ci numai de a radicá scoli populare intr'unu tempu, pre câtu se póte de scurtu — totusi se afla ómeni de acei'a, cari totu pasulu ce se face de singuratici pentru progresarea de scóle confessiunale, vréu a-lu dechiará de ilegalu.

Nu mai putienu este de mirare, ca dupa ce prin art. 38 s'a datu religiunei intre obiectele de invetiamentu obligate loculu celu dintâiu, dupa ce s'a concrediutu invetiamentulu religiunei corporatiuniloru bisericesci, totusi se mai afla ómeni, cari denuncie inaintea poporului acestu articlu de lege cá pre unulu ce vatema interesele religiunarie sî confessiunale sî prin aceea provóca neliniscire.

Unu adeveru.

(Capetu.)

Ce profitu colosalu pentru tipografi'a archidiecesana dela tiparirea cârtiloru scol. prin monopolisare ! Nu are dlu cor. dreptate, a se teme, ca tipografi'a archidiecesana se va imbogati in feliulu acest'a pre contulu culturei ? Nu aru avé nedreptate, déca s'aru fi temutu cum-va, ca mai scadiendu tipografi'a archidiecesana pretiurile cârtiloru scolastice, printr'unu astfeliu de servitiu facutu culturei usioru aru puté cadé in uriciós'a stare, de a nu-si puté apoi platí ea insasi conturile ei la chartueriu, compactoru s. a. s. a. ?

e) Dlu cor. cu atât'a mai putienu doresce unui individu, de buna séma, carele a compusu o carte scolastica sa se inavutiésca pre contulu culturei.

Ei bine — sa ne inavutiésca ; — dara apoi acelu scriitoriu sa-si compuna cartea pentru cultura, apoi sa o sî daruiésca cu totulu culturei ? — asiá servitie aduse culturei intru totu pre contulu individului suntu, cu totu dreptulu dîsu, daunaciósе pentru individu ; fiindu ca — servindu individulu sî chiaru culturei fâra de nici o plata, atunci elu nu are ce mancá, sî neavendu ce mancá, piere de fóme ; apoi — ucidiendu dlu cor. pre individi, nu scie, ca prin aceea omóra societatea sî — dupa ce a omoritu societatea, atunci cui i va impartasi cultur'a pentru ale cârei servitie gratisu gratuiesce asiá de reu pre biat'a tipografia archidiecesana gr. or. cu individii ei cu totu !?

Turbatu planu ! — pare ca este chiaru creatur'a unei fantasii nordice din altu periodu !

6. Pentru compunerea cârtiloru scolastice pretinde dlu cor.: „sa se escrie concurse, cu premie puse chiaru din partea tipografiei archidiecesane, carea prin acelea nu aru perde nimic'a, ci aru castigá atâtu in privinti'a materiale, câtu sî in privinti'a morale“; apoi lasa pre acésta tipografia sa faca „ce va face cu bunele sfaturi“, care i le da intru interesulu ei ; mai incolo sustiene „ca nu e dreptu sî nu e nici cuviinciosu a se introduce cârti in scóle mai inainte de a le fi supusu esaminârei sî aprobârei unei comissiuni compuse din barbati competenti, séu celu putienu mai inainte de

---

lateralitâti remânu pentru tóte tempurile dóue puncte negre in istori'a crestinismului sî manifestédia numai decadintia moralei crestine in biseric'a apusului pentru tempi cându s'a servitu de ele. Ce revolutiune a causatu mai in intréga Europ'a, câte scalde de sânge a atrasu dupa sine o atare unilateralitate ne spune istori'a reformatiunei. Cându papa Leo X impartia indulgintia (iertare de pecate pentru bani) cu alte cuvinte, cându elu nu cerea dela pecatosi parere de reu pentru faptele rele, ci esploatá moralu crestinu spre scopurile sele, dându i intrepretrare, falsa se aflara barbati, cari biciuira aceste abusuri. Luteru unu calugaru din ordulu Franciscanu sî professoru de teologia la universitatea din Vittenbergu staruí a reduce moralulu crestinescu la curatieni'a lui primitiva; intrebuintiându insa remedii pré radicale lasà a se adeverí sî in elu proverbiulu : „incidit in Scyllam, qui vult vitare Charibdim“, punendu totu pretiulu pre curatieni'a cugetului sî a vointiei omului, sî ne considerându din destulu meritulu manifestârei inimei prin lucrare din afara, cu alte cuvinte departându-se dela cuvintele Apost. Pavelu : Credinti'a fâra de faptele dragostei este mórta.

O privire repede peste istori'a vietiei feliuriteloru popóre sî preste sistemele singuraticeloru filosofi me indreptatiesce a generalisá directiunile pre terenulu moralu la urmatórele : Religiunea a fostu faptoru celu mai insemnatu ce a influintiatu asupr'a vietiuiri. Amesuratu religiunei unui poporu aflâmu sî viati'a lui asiá d. e. Poporulu indianu credea in Brama pre dieu celu mai mare, iéra lumea acést'a 'si-o cugetau ca o manifestatiune a Bramei in caderea sea din scaunulu marirei; adeca Brama intr'unu momentu slabu alu uitârii de sine (pecatuirei) cade din inaltime sî se manifestédia in form'a lumei acestea ; deci tragiau Indieni cá consecinti'a de aicî pentru viéti'a loru morale, cà ómeni ca parte ai Bramei in starea decadintiei prin purtarea loru, care sa fie supunere la feliurite chinuri ca pedépsa a caderei Bramei, sa restitue pe Brama iara in scaunulu seu de marire. De aici urma credintia, ca cei chinuiti sa impreuna cu Brama intr'o stare a fericirei, de aici urma, ca pentru Indieni lumea acésta nu erá altuceva fara o vale a plangerei. Dupa cum erá credintia loru asia erá sî viatia loru. „Nihilismu“ lui Buda, unui reformatoru alu religiunei Bramanice despre lumea pamenténa mergea pâna intr'acolo de a stirpí gintea omenésca de pe fatia lumei spre a putea odata devení toti intruniti in Brama, caci elu spre scopulu acesta oprí chiar casetoriile spre a nu se mai immultí oameni ei a deveuí toti in Brama.

Prelânga moralulu religiunei, carele a pasîtu cá autorítate convingatóre s'a desvoltatu la tóte popórele sî unu moralu rationalu séu filosoficu. La mai multe popóre coincidea moralulu religiosu, carele a fostu deobligatoriu pentru societate cu celu filosoficu. Omulu trebue sa aiba unu sistemu in faptele sele sî acelu sistemu trebue sa fie acel'a pre care elu 'lu crede a fi mai bunu; câci altmintrelea totudeun'a este in desbinare cu sine totudeun'a este espusu la muscaturile consciintiei.

Filosofii greci tractara cu deosebire ca o disciplina predilecta partea practica a vietii. Inca cei 7 intielepti ai lumii numiti stabilira unele masime pentru viétia, asiá Cleobulos din Kindos dîce : La tóte mesura.“ Periander din Corinthu : „tóte cu precugetare.“ Cheilonu din Lacedemoni'a : „Cunóstete pre tine insuti.“

La Socrate aflamu dejá o desvoltare sistematica a ethicei. Elu se ocupa, se póte dice, eschisivu cu filosofi'a practica. Socrate fu celu dintaiu, care dede filosofiei in privinti'a obiectului o alta direc-

tiune. Causa la acésta fu decadenti'a morale ce se incuibase in statulu grecescu, Sofisti erau in florea loru. Unu scepticismu coruptu propagau ei. Conceptele de bine sî de reu erau imaginare. Socarte cu dialectica sea puternica arata evidentu, ca numai una este dreptu, sî bine, sî suptu tóte imprejurarile ca atare remane. Pe sciintia, dice, Socrate (Protagora), se basedia tóta virtutea, sî tóte singuratice virtuti intre care ridica mai insemnate 4 adeca *σοφία, ανδρία, σωφροσύνη* sî *δικαιοσύνη* sî au unitatea loru in sciintia, pentru ca d. e. chiaru ca sa fia cine-va vitédiu (*ἄνδρος*) sa nu se infricosiedie, elu trebuie sa scie de ce are sa se t é m a, sî de ce nu. Sciinti'a scapa de reu, iéra scaparea de reu este asemenarea cu Ddieu : „*Φυγὴ τῶν κακῶν ομοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατον.*“ (Theaetet.) Trecendu preste scolile, care unilateralu s'a desvoltatu din scól'a socratica sî care in urma degenerara precum scól'a cirenica sî Cynica venimu la Aristotele. Aristotele purcede la intemeierea sistemului seu in filosofia morale dela Socrate intr'unu modu criticu anume. Punctulu celu slabu la Socrate 'lu afla elu in basara virtuti numai pre sciintia. Sciinti'a dîce Aristotele nu este destulu, câci un'a este a cunósce binele sî alt'a alu urmá, ci este neaperatu de lipsa sî esecutarea acelei sciintie, care tocm'a caracterisedie pre fapta ca atare. Necesitatea de a urmá acestei sciintie, respective ratiunei o deduce Aristotele pre cale fórte logica, ca o consecintia din desvoltârile sele methafisice. Astufeliu dupa densulu tóte vietâtile pamentene au o caracteristica. Tóta vietatea se manifestéza amesuratu caracteristicei ce pórta. Omulu are de caracteristica ratiunea, deci pentru cá nu urmându altei insusîri, ce cu alte vietâti inferióre are comunu precum simtirea, sa se degradedie din positiunea ce ocupa, elu are de urma acestei ratiuni.

(Va urmá.)

a se fi aretatu prin vre-o recensiune solida, ca suntu demne de a se introduce. Prin aceea ca se insarcinéza cine-va de vre-o autoritate a compune cârti scolastice, prin aceea nu se da nici o garantia pentru bunetatea cârtiloru acelor'a.“

Aici iéra vomu lasá putienelu pre dlu cor. la o parte ; in acésta privintia sta totu lucrulu asiá :

Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu, A n d r e i u Baronu de S i a g u n 'a, orenduitu de câtra inalt'a Provedintia divina, a pune stavila apesâriloru, grozavieloru sî tiranieloru sortiei, aruncate asupr'a poporului nostru cu atât'a crudime turbata cu o astfeliu de furia viforósa, incâtu viiei sele i strentiuse gardulu, i sfarimase turnulu, i ucisese lucratorii s. a. s. a. — punendu, cá unu bunu parinte mânile, sa sedésca de nou acésta viie devastata, — câte nu au trebuitu sa faca, pâna o au pututu vedé radicata, spriginita sî pusa in starea, de a o puté cultivá sî mai incolo cu succesu? — sî inca fost'au, séu este mai liniscita la zidirea ei, decâtu cum erau fiii lui Israilu, cându s'au intorsu acasa scapati din robi'a Vavilonului, sî au inceputu a-si zidí cetatea sî biseric'a ? — . . .

. . . . . .

Firesce, mai inainte de tóte erá lipsa de lucratori ; acesti'a trebuiau se fia din poporulu nostru, cá sa incredie cu simtiu la acést'a ; dara ei nu erau deprinsi, nu sciau cum sa lucredie ; prin urmare trebuiau invetiati ; invetiatur'a se castiga cu mari spese ; Escelenti'a Sea bunulu nostru parinte de unde avé atunci fonduri gramadite ? — ; si-au ruptu pung'a (sî Ddieu scie, câtu va fi fostu sî acést'a atunci de grea !) sî au tramisu tineri in tierile cultivate, spre a se cultivá sî ei acolo, cá asiá sa póta lucrá apoi cu sporiu in acésta viie ; au intemeiatu apoi fonduri, prin ale câroru interese au mai sporitu sî sporesce inca sî astadi inteligenti'a nóstra totu mai tare, spre a cultivá, sî asiá cultivéza acésta viie totu mai departe !

Fondurile acestea, adunate prin zelulu sî activitatea Escelentiei Sele, sî de care dispune astadi Escelenti'a Sea, dau óre procente atâtu de fericite, incâtu pre bas'a acestor'a sa se póta acum incepe sî o escriere de concurse cu premii spre a agerí zelulu scriitoriloru nostri sî emulatiunea intre ei (anulându adeca prin acést'a totu deodata parerea unoru pedagogi mai de deunedîle de mai insusu fiindu ca erá pentru a pagubí de premie scolastice pre bietii scolari eminenti !), intru a compune cârti bune pentru scólele populare ? — sa dicemu, ca dau ! — ; sa dicemu, ca sî insusi tipografi'a archidiecesana gr. r. prin tiparirea cârtiloru scolastice de pâna adi prin monopolisare dispune de unu fondu colosalu, pre contulu culturei — numai câtu la premie firearu pre ori-ce contu iaru placé sa fia ! — alu cârui procente sa póta serví sî croirii de premie pentru compunerea unoru cârti scolastice mai bune, ceea ce aru face-o sa nu piérda nimic'a, ci inca sa câstige atâtu in privinti'a materiale, câtu sî in privinti'a morale : — iéta acum , midilócele suntu , vointi'a nu lipsesce , premiele stau gat'a pentru scopu; — crede totusi dlu cor., ca studintii, veniti invetiati gat'a dela Uuniversitâti, numai decâtu, considerându bunetatea premieloru , aru luá condeiulu in mâna, s'aru pune pre scrisu sî apoi aru sî poté scrie cârti pentru scóle populare in adeveru bune? — Noi asiá ceva nu potemu crede ! —

Amu auditu de facultâti teologice, filosofice , iuridice s. a. — ; inse despre o facultate scripturistica de cârti scolastice bune pentru scólele populare, nu amu auditu inca, sa fi indrasnitu vre-o universitate din acésta lume a slobodí vr'unu anuntiu !

Bune mai suntu sî aceste sfaturi date din partea dlui cor. tipografiei archidiecesane gr. res. — ; „fâca (inse) tipografi'a (cu ele) ce va face“ !

Facultatea scripturistica de cârti scolare bune pentru scólele populari, scimu, ca se sustiene pâna acum numai prin esperiinti'a propria pre basele sciintiei;, — sî fiindu ca este acést'a asiá : unde, scie dlu cor., ca se afla dar pedagogii nostri cei rutinati, esiti din acésta facultate ?

Dlu cor. sustiene , ca nu este dreptu , nece cuviinciosu , a se introduce cârti in scóle mai naainte de ale fi supusu esaminârii sî aprobâri unei comissiuni compuse din barbati competenti ; inse déca chiaru acum aceste rundunele de ale nóstre póte ca nu voru sa sbóre' sa ne faca vera : mai multa garantia aflâmu in insarcinarea din partea autoritâtii nóstre scolare câtra acei'a, pre cari-'i cunósce, ca prelânga sciintie, posedu sî óre cari esperiintie pedagogice, cerute la compunere cârtiloru scolastice, de cari sa se póta folosí tenerimea nóstra scolara, intru a-si insusí sî cunoscintie sî educatiune in intielesulu principiului nostru confessionalu sî natiunalu, decâtu in — garanti'a, pre care ni-o aru poté dá ori-cine altulu in acésta privintia !

Mai incolo, totu in tractulu seu de sub cuestiune , desfasiura dlu cor. nesce neinvoiri asupr'a dlui Profesoru, Z. Boiu; inse fiindu ca acestea suntu daravere particularie, nu ne amestecâmu intr'ensele, ba inca dlu Z Boiu 'si a sî trasu cu dlu cor. socotél'a in nrii 76 sî 77 ai „Albinei.“

Dle corespundinte alu domnului redactoru alu „Albinei“, séu dle redactoru alu dlui corespondinte „Albinei“, fiti buni, nu luati in nume de reu, déca nu amu potutu gaci bine , care din dumneavóstra este adeveratulu intogmitoriu alu misteriosului tractatu de sub cuestinue; acést'a se arata a fi corespundinti'a unui corespundinte alu d-vóstre, pre carele inse nu intielegemu , pre ce córda voiti sa-lu trageti cu negatiunea esistintiei sele pre acésta lume, cându reflectati in nr. 76 alu diuariului dvóstre la respunsulu dlui Z Boiu pentru acést'a , cu cuventele : „N'a fostu corespundinte neci corespondintia. Nu intielegemu pre ce córda voiti s'o trageti cu acésta afirmatiune !“

Dle redactoru alu „Albinei“ ! Acésta incomoditate v'amu facut'o numai, cá sa nu ne imputati sî noue, care amu usitatu in acésta scriere numele de „corespondinte“ ; altu cevasi nu avemu cu dvóstra ; noue nu ne pása, ori din care negreala va fi esitu, ori cu care condeiu se va fi scrisu acelu misteriosu tractatu ; dar' ne miramu, cumu de redactiunea acelei polemice enigmatice, carea cuprinde in sene : stirbituri, incurcaturi dpgice, sarituri, contradiceri, lipsa de principiu, lipsa de adeveru, credinti'a desiérta, doctrine false, — apoi hule sî defaime indreptate asupr'a scólei nóstre populari sî asupr'a urdi toriloru sî conducatoriloru ei, a prea braviloru barbati ai natiunei nóstre romane, cari s'au luptatu sî se lupta din resputeri pentru fericirea poporului nostru in tóta privinti'a ! mai are placere, a esí cu ea in lume, cá cu amic'a veritatii, cá cu sucitórea spre bine a sortii neamului nostru ?

Romanulu adeveratu sî pâna acumu, de sî apasatu de sórte, totusi prin poterea pusa de Ddieu in sufletulu lui, cá sa-lu pastreze, nu s'au lasatu dupa scamatorii ; ci cunoscandusi pre adeveratii sei voitori sî facatori de bine, cari nu fantasandu, povestindu, provocandu ori dictandu, ei dimpreuna cu alti fii bravi ai poporului nostru punendu umerulu sî asudandu in lupta s'au silitu sî se silescu, a 'lu scóte din necazu sî alu duce la adeverat'a fericire cu tactu sî cu demnitate : pre acesti'a iau iubitu sî 'i iubesce, acestor'a li s'au incredintiatu, acstor'a au urmatu sî nu s'au caitu nici candu, va urmá astfeliu sî in fiitoriu, sî nu se va caí !

Parintele bunu au voitu sî voesce, au nisuitu sî nisuesce intr'acolo, a face, cá din toti fii sei sa ésa ómeni de isprava ; 'i tramite la scóla, sa se deseversiésca, 'i incarca cu câte bunetati tóte ; dar' — ce dicemu ! nu au fostu insusi M a n t u i t o r i u l u l u m e i, C h r i s t o s u tradatu de unu menicu alu seu vicleanu ?

Inse Dlu Christosu chiaru pironinduse pre cruce au strigatu cu glasu doiosu câtra Tatalu Ceresc u : „Parinte sfinte, iartai, ca nu sciu, ce facu !“ —

B r a s i o v u, 4 Octovre, 1869.

Unu amicu alu adeverului.

Varietâti.

*** (P r e l e g e r i p u b l i c e) se voru tiené aici in Sabiiu in tóte Sambetele incependu dela 6 Novembre pâna la anulu nou, in sal'a cea mare a gimnasiului evang. sér'a la 6 óre, din partea unoru barbati de sciintia, pentru unu publicu mai alesu (barbati sî femei) dupa program'a urmatória :

Sambeta in 6 Nov. Superintendintele G. D. Teutsch : Doi ani din viéti'a Sabiiului inainte cu doi seculi ;

Sambeta in 13 Nov. Prof. Ludvig Reissenberger : Despre fiinti'a sî marginile libertâtiei vointiei omului.

Samb. in 20 Nov.: Schitie despre Sabiiulu vechiu ;

Sambeta in 27 Nov. Prof. M. Bell : Despre „Hermann sî Dorothe'a“ lui Goethe.

Samb. in 4 Dec. Prof. M Schuster : despre natur'a caldurei ;

Samb. in 11 Dec. Prof. dela acad de drept. I. de Zieglauer : despre radicarea de locuintie pre tierusi (pociumpi), sî locuitorii acelor'a. —

Samb. in 18 Dec. Prof. Rud. Philip : despre legile limbiloru sî desvoltarea limbiloru.

Samb in 23 Dec. Prof. C. Albrich ; descoperirile astronomice in sec. 16 sî alu 17.

Samb in 30 Dec. Prof. Mor. Guist : despre stele ce cadu (Sternschnuppen).

Cârti de intrare la aceste prelegeri publice pentru intregu cursulu suntu de capetatu, incâtu va ajunge sal'a auditoriului, in librari'a dlui F. Michaelis, cu 1 fl. (pentru acoperirea speseloru de luminatiune).

Afara de acestea s'a mai anuntiatu specialu pentru Dame tinere 12 prelegeri, cari se voru tiené in lun'a lui Novembre in tóta Marti'a, Joi'a sî Sâmbet'a dela 5—6 óre sér'a in Paleulu Bruk. vis'avis de localulu reuniunei de musica : anume 1. despre mistuire sî puterea nutritóre a victului ; 2) Imbracamintea (Materia, croiala, sî calitatea vestumentului.) 3) Cultivarea bolduriloru (A boldulu de activitate); 4) Perioda de culminatiune a Ungariei ; 5) Aesylos, Sofocles, sî Euripides; 6) Meteorii; 7) Materialulu de incalditu, vatra sî soba; 8) Mijlocu naturalu pentru frumsetia; 9) Iohanu Huniadi; 10) Aeneida; 11) Cultivarea bolduriloru (B a boldului de asociatia, C) a celui de onóre sî D, alu placeriloru; 12) Colórea azura a ceriului, rosiati'a sórelui in apunere sî curcubeulu. —

*** (G e n e a l o g i 'a) fiitórei Dómne a Romaniei dupa „Ad. Nat.“ :

„Principes'a Elisabet'a de Wied este fiic'a principesei Mari'a de Wied sî a repausatului Principe Hermann.

„Principes'a-muma este nascuta principesa de Nassau, fiica a repausatului duce domnitoriu de Nassau.

„Ducele de Nassau, care a fostu deposedatu in urm'a resbelului din 1866, i este frate.

„Famili'a Principesei nóstre a fostu suverana asupr'a principatului de Wied pâna la 1806, cându a fostu mediatisata in profitulu confederatiunei de Rhin, formata de Napoleonu I.

„In acésta familia esista numai unu principe sî o principesa. Principele Vilhelm, fratele Principesei nóstre, este in etate de 24 ani sî este siefulu casei de cându a ajunsu majoritatea sea. Este fidantiatu principesei Mari'a a Tieriloru-de-Josu, care este fiic'a surorei regelui Prussiei, sî parintele seu fratele repausatului rege alu Tieriloru-de-Josu. Principele Vilhelm precum sî Principes'a Elisabet'a au titlulu de Altetie Serenissime.

„Mam'a Principesei nóstre are trei surori : o sora s'a casatoritu cu Principele Oscaru de Svedi'a, fratele regelui ; ceea-lalta cu principele de Waldeck ; cea a trei'a cu principele, Alteti'a Sea Imperiala de Oldenburg, nepotulu imperatorului Russiei.

„Prin acésta a trei'a surora esista rudeni'a cu Würtenbergulu, fiindu ca marea ducesa Elen'a, nascuta principesa Würtemberg este matusi'a Imperatorului Alessandru sî ruda de aprópe a mamei Principelui nostru. Principes'a nóstra este nascuta in 29 Decembre 1843, este de religiune protestanta.

Pentru cele 26 familii nefericite din Tofalu au mai incursu :

Dela Dlu Cons. gub. in pens. Pavelu de D u n c 'a 3 fl.
Dela Dlu Ioanu de B a r b u in Agramu. . . . 3 fl.

S a b i i u in 22 Oct. (3 Nov.) 1869.

Comitetulu.

(20—1) **C o n c u r s u.** *)

Unu stipendiu alu Asociatiunei transilvane pentru lit. sî cult. pop. rom. de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu gimnasistu au devenitu vacantu, pentru a cârui ocupare se deschide concursu pâna in 30 Novembre a. c. st. n.

Concurentii se produca :

Atestatu de botezu, de seracia, testimoniu scol. de pre anulu scol. trecutu, sî atestatu de inscriere sî frecuentatiune pentru an. scol. 1869/70.

S a b i i u 2 Novembre 1869.

Comitetulu Asociat. transilv.

*) Diuariele române patriotice suntu rogate a publicá sî ele acestu concursu'

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparitulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 85. ANULU XVII.

Sabiiu, in 26 Octomvre (7 Nov.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenemінte politice.

In Boemi'a suntu inca partidele espresu unite in contr'a cei-lalte. Partid'a guvernamentale a adusu pre més'a dietei unu proiectu de lege, in care se incérca a demonstrá necessitatea de a tienea strinsu la legile sustatatóre de statu, cá la o basa de dreptu publicu a imperiului si in specie a regatului Boemiei; aceea adresa 'si esprima mai departe speranti'a, ca ori ce incercare de a se schimbá constitutiunea sustatóre, imperatulu nu va admite. Acésta adresa se dice a fi emanatu chiaru dela ministru de justitia Dr. Herbst, ca o balantia in contra pretensiuniloru incordate ale opositiunei nationale cechice.

Totu acum s'a asternutu si la diet'a Galitiei unu proiectu de adresa, in care se apelédia la coróna, ca ei (Galitianii) tienu bucurosu la constitutiunea imperiului, numai sa i lase a face unile schimbári in aceea constitutiune, si sa nui silésca a primí o lege, la care densii n'au contribuitu.

In diet'a din Bucovin'a se facù in dilele trecute propunerea de a se inmulti ablegatii, ce au a se tramite la senatulu imperiale in Vien'a si de a se orenduí tramiteraa loru prin alegeri directe. Comitetulu referinte in acésta causa 'si dedù parerea pentru alegerea si mai departe prin dieta. Deputatii români, anume Nic. Vasilco, Andrieviciu, si Petrino, combatura propunerea atâtu pentru inmultirea, câtu si pentru alegerea derépta a loru, carea venindu la votare si cadiù.

Din Dalmati'a lipsescu scirile mai acurate despre cursulu dileloru din urma. Perderile soldatiloru se ascrie mai cu séma numerului celui pré neinsemnatu alu loru fatia cu insurgentii, câci 18 batalióne, de care s'a scrisu ca operédia in Dalmati'a, socotitu batalionulu cu putienu mai susu de 300 soldati, abea facu la vr'o 6000 soldati; afara de aceea si acesti'a avura a suferí lipsa in proviantu. Ministru de resbelu a trebuitu sa le procure victualele din Ungari'a.

Generalu-majorulu, cont. Auersperg este denumitu de comandante in contr'a insurgentiloru. Dupa sosirea acestui'a in Dalmati'a, FML. Vagner, care a operatu pâna acum va merge la Zar'a, unde va concentrá tóta cârm'a preste trebile Dalmatiei in mân'o sea. In 25 Oct. a emisu Maj. Sea urmatórea ordinatiune imperatésca, pre tempulu anomaliei acestei'a, pentru tienutulu Cattaro :

„Comandantelui armatei in tienutulu Cattaro se da tóta puterea esecutiva in administratiunea celoru politice si politiane. Deci tóte organele administratiunei publice, dimpreuna cu antistiele comunale voru fi supuse acelui'a; elu are in ramurile numite de administratiune puterea unui siefu alu tierei si póte luá mesuri, cari dealtmintrea compete numai ministrului pentru aperarea tierei si siguranti'a publica.

In Franci'a trecù 26 Oct., de care se vorbí multu prin jurnalistic'a, ca nu va trece fâra sa aduca cu sine eruperea unei rescóle in Parisu. Temerea de armata, de care se ingrigí-se Napoleonu, se dice a fi impedecatu acést'a.

Aici in Sabiiu se finira alegerile comunale si scaunale. Dintre listele a dóue partide, ce a circulatu la alegatori, se dice a fi votatu pentru cele facute de sasii „vechi“ unu nru de 700 si pentru cele ale sasiloru noi, 300. Câtu de nedreptu s'a purtatu sasii vechi la compunerea aceloru liste fatia cu românii, marturisescu insusi unii dintre ei, cari mai au unu simtiu de dreptate :

Iéta ce scrie „Hr. Ztg.“ din 3 Novembre intr'unu articolu, unde descrie cursulu alegeriloru :

„Nedreptu si fâra cuviinti'a s'a purtatu sasii vechi câtra concetatienii nostrii români, a câroru numeru de alegatori se urca la 300, si prin urmare aru fi meritatu mai multa considerat'une, decâtu ca numai prin 3 individi sa fie representati adeca prin Imberusiu, dnii Brote si Cristea. Nu prin esclusivismulu secululni de midilocu, ci prin o purtare binevoitóre si drépta câtra natiunile conlocuitóre sa demonstredie sasii, ca 'si cunoscu missiunea, aflându-se in fruntea liberalismului si a progresului. —

Lasa, ca fiecare natiune sa se ingrigiasca de conservarea propria; déru apoi o astfeliu de tratare a românilorn, care este egale cu totala eschidere a loru, numai este o manifestare a datorintiei de propria conservare, ci unu ostacismu nerectificaveru, fâra considerare, infumuratu si vatematoriu in contra natiunei române.

Românii in Mercurea la alegerea de deputati, dietali s'a purtatu cu multu mai dreptu si mai cu cuviintia decâtu sasii vechi din Sabiiu. Ca a reusitu listele „sasiloru celoru vechi“ cu o majoritate eclatanta, prelânga tóte scaderile compunerei si cuprinsulu loru, ast'a nu se ascrie bunatâtii aceloru liste, nici influintiei compunatoriloru aceloru liste, ci numai temerei de sasi „noi“, cari prin listele loru a produsu o frica panica, ca aru esistá o legatura intre sasi noi, unguri si români, carea aru periclitá majorisarea sasiloru vechi.

Unele scaderi ale listei de candidati facute din partea sasiloru vechi intr'unu modu esclusivu se simtu si se condemnédia póle, dara totusi se preferira de a se primí, decâtu sa se espuna periculului de a urmá o impartire a voturiloru si prin acést'a unu reu alu sasiloru.“

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 29 Oct. Presiedinte: Somsich. Secretariu: Iambor si Bujanovics; Pre banc'a ministriloru: Horváth.

Dupa cetirea si autenticarea protocolului siedintiei trecute, anuncia presiedintele incursele. Mai multi membri predau diferite petitiuni.

Tóte aceste petitiuni se predau comissiunei de petitiuni.

Albert Németh interpeléza pre ministrulu de comerciu, de are scire despre aceea, cumca in oficiulu postalu din Tisza-Nána s'a pardutu o epistola ingreuiata cu 6000 fl. a casei comerciante din Pest'a Ios. si Gabr. Deutsch; ca maiestrulu de posta de acolo Aless. Török inca e in prepusu la perderea epistolei, si déca e insciintiatu despre acést'a, aplicatu e, a poruncí o cercetare energica in afacerea acést'a si a spune in fine, ce cause l'au indemnatu a incredintiá oficiulu de statu unui individu cu renume asiá reu, cum e numitulu maiestru de posta ?

La motivarea interpelatiunei acestei'a vorbitoriulu fu intreruptu prin strigâri cu patima din drépt'a, de câte ori venea vorb'a despre renumele celu reu alu maiestrului de posta.

Dupa acést'a se cetesce raportulu comissiunei verificatória stabile. In sensulu acelui'a suntu verificati definitivu deputatii Theodoru Şalamon, Géza Henter, Alessandru Körmendy, Carolu Antalify, Dem. Horváth, B. Albert Bánffy, Emericu Hodossy si Michael Tormassy. Deputatii Trefort, Berzenczey, Samassa, contele Ladislau Ráday se verifica cu reservarea tempului obicinuitu de reclametiune de 30 de dile.

Presiedintele pune a se luá inainte sortirea deputatiloru dupa diferitele comissiuni judiciale.

Secretariulu de statu Kerkápolyi pune pre més'a casei o propunere referitória la recrutare si voiesce a se luá la ordinea dilei dupa desfasiurarea propunerei presente.

Presiedintele ordinéza liparirea si impartirea propunerei. Ludvigh intréba pre Kerkápolyi, déca a adusu propunerea in numele ministrului ? Secretariulu de statu Kerkápolyi afirma acésta intrebare.

Dupa acést'a se trece la cestiunile dela ordinea dilei : continuarea desbaterei speciale despre propunerea ministeriale asupr'a respunsabilitâtiei judecatoriloru.

Referintele Szögyényi cetesce partea IV. § 32 din aceea suna : „Delicte in contra disciplinei se judeca de judecatorii disciplinarie. Judecatoriele disciplinarie constau din 3 sectiuni.“

Coloman Ghyczy propune amendamentulu : Paragrafulu sa sune : „Delicte in contra disciplinei se judeca de judecatoriele criminale ordinarie cele competente.“

Ministrulu de justitia Horváth aduce din parte-si unu amendamentu, in urm'a câruia paragrafulu la cestiune si cei urmatori 33, 34 si 35 trebuie supliniti prin constructiuni cu totulu nóue, iéra cei'a-lalti, ce urméza mai târdiu trebuiescu modificati fórte multu.

Modificatiunea adusa de ministrulu de justitia suna :

§ 32 sa sune :

„Delicte in contra disciplinei se judeca de judecatoriele disciplinarie.“

§ 33 sa sune :

„Asupr'a amploiatiloru judiciali ce functiunéza pre teritoriulu judecatorieloru reg. si asupr'a espertiloru asupr'a curtiloru judecatoresci reg. de instanti'a prima judecatori'a disciplinaria.

Curtea judiciale regia de instanti'a prima cá curte judiciale disciplinaria se forméza din presiedinte séu substitutulu séu si din doi votanti.

Vice-presiedintii, votantii, precum si fiscalii reg. si vice-fiscalii curtiloru judiciale reg. de instanti'a prima, apoi personalulu ajutatoriu si de manipulatiune a-i tablei reg. de judecatoria suntu subordinati judecatoriei disciplinarie a acelei table reg. de judecatoria, pre a'u cârei teritoriu se afla oficiulu loru. Curtea judiciale formata astfeliu constà afara de presiedinte din 5 judecatori ordinari ai tablei reg.; presiedintele ei e presiedintele tablei reg. respective si in casu de impedecare presiedintele de senatu celu mai aprópe cu rangulu dupa list'a de denumire.

Asupr'a presiedintiloru curtiloru judiciale reg. de instanti'a I., asupr'a judecatoriloru tablei reg. — cu esceptiune a presiedintelui si a vice-presiedintelui aceloru din urma — asupr'a fiscalului superioru regescu si asupr'a substitutului seu, in fine asupr'a personalului seu propriu ajutatoriu si manipulatoriu are curtea judiciale suprema reg. jurisdictiunea disciplinaria, personalulu ajutatoriu si celu de manipulatiune inse alu curtii de casatiune regesci e supusu judecatoriei disciplinarie a curtii de casatiune regesci.

Curtea judiciale disciplinaria formata din curtea suprema judiciale cea de casatiune se compune din presiedintii respectivi ai acestoru curti, in casu de impedecare din presiedintele de senatu celu mai aprópe cu rangulu dupa list'a de denumire si din 6 judecatori ai curtiloru acelora-si.“

§. 34 sa sune :

„In privinti'a judecatorici disciplinarie asupr'a judecatorieloru reg. de instanti'a prima forméza judecatori'a disciplinaria a tablei reg. forulu alu doilea si celu din urma de apelatiune; in privinti'a judecatoriei disciplinarie asupr'a tablei reg. forméza acestu foru judecatori'a disciplinaria a curtii judiciale supreme regesci.

Acele afaceri disciplinarie, in cari judecatori'a in prim'a instantia i compete curtii judiciale disciplinarie a curtii de casatiune respective a curtii supreme judiciale, se aviséza in casu de apelatiune unei curti judiciale disciplinarie, carea se compune din representantii ambeloru despartieminte ai curiei r. Acésta curte judiciale disciplinaria constá, afara de presiedinte, din diece membrii cari apartienu jumetate curtii de casatiune, jumetate curtii judiciale supreme.

Presidiulu la judecatori'a disciplinaria lu pórta presiedintele curtii de casatiune, pre carele in casu de lipsa lu inlocuiesce vice-presiedintele curtii de casatiune.

§. 35 sa sune :

Judecatori'a disciplinaria asupr'a vice-presiedintiloru tableloru reg. asupr'a votantiloru, vice-presiedintiloru si presiedintiloru ai curiei r., mai departe asupr'a fiscalului r. o esercitéza judecatori'a disciplinaria speciale.

Judecatori'a acést'a disciplinaria constá din 36 membrii, cari constau pre jumetate din vice-presiedintii si judecatorii curiei reg. dupa ordinea denumirei loru; pre jumetate din optuspra-diece membrii, ce i va alege cas'a magnatiloru din mediu'oculu seu. Presidiulu lu pórta presiedintele curtii de casatiune, in casu de impedecare presiedintele curtii judiciale supreme, respective vice-presiedintele curtii de casatiune. Iéra cându aru fi acusatulu presiedintele curtii de casatiune, atunci pórta presidiu presiedintele respective vice-presiedintele casei magnatiloru. Curtea judiciale judeca fâra presiedinte intr'unu senatu de doispradiece; consemnarea numeloru membriloru din curtea judiciale se impartasiescu mai inteiu acusatului si acusatoriului si fiecarele din ambii are dreptu a poftí fâra sa spuna caus'a, cá sa remâna afara siése membrii, atâtu din sîrulu judecatoriloru câtu si din sîrulu membriloru din cas'a magnatiloru. Déca partidele nu se folosescu de locu séu pre deplinu de acestu dreptu de recusatiune, ce li s'a concesu, atunci senatulu respectivu se compune in privinti'a membriloru curtii judiciale din cei siese membrii de rangulu anteiu dupa ordinea denumirei, in privinti'a membriloru din cas'a magnatiloru din acei siése membrii, cari au capetatu cele mai multe voturi, respective, cari, stau in list'a alesiloru cá cei dinteiu. Acésta curte judiciale judeca definitivu."

Ministrulu de justitia H o r v á t h dîce la motivarea amendamentului acestui'a : „ca e basatu pre principiu : cá judecatoriele de instantia mai inalta sa esereiteze jurisdictiunea disciplinaria asupr'a judecatorieloru de instantia mai de josu. Ca a satisfacutu pre diumetate, si cererei lui T i s z ' a, de a dá legislativei judecatori'a disciplinaria asupr'a curiei; ca judecateri'a disciplinaria asupr'a membriloru curiei s'a predatu unei comissiuni compuse din membrii casei magnatiloru si a numitei curti judiciale insa-si. T i s z a a voitu, cá comissiunea acést'a sa se compuna in pârti egale din membrii casei de josu si acelei de susu, Acést'a inse nu o permite analogi'a legiloru din 48; legile acestea concedu jurisdinctiunea chiaru-si asupr'a ministrului acusatu numai casei de susu. De aceea poft'a lui T i s z a nu se póte implini pre deplinu, fâra de a vatemá analogi'a legiloru din 48.

Observându I r á n y i, ca primirea amendamentului acestui'a involvéza o modificatiune principale a propunerei se decide a se tiparí amendamentulu si a se avisá sectiuniloru, iéra consultarea propunerei se suspendéza pâna atuncea.

B r a s i o v u, 3/15 Octobre 1869.

Mórtea ne rapí iéra unu negutietoriu din famili'a cea mai dintâiu de aici. — Domnulu George George Ioanu, cetatiénu proprietariu in etate de 65, de ani, sufletu bunu si românu natiunalistu, cadiendu intru'unu morbu greu, cu care luptându-se patru septamâni, in 8/20 Octobre supunendu-lu si-au datu sufletulu adormindu in Domnulu. Acestu adormitu doritoriu de a remané viu, zelosu ca si atunci, cându va lipsí elu dintre cei a-i lumei acestei'a totu se póta fi de ajutoriu, cu revna de a puté fi in loculu alu doilea lânga nemuritoriulu I lug'a si-a, pregatitu spre acést'a viéti'a lui prin fapte. Repausatulu acest'a afara, ca contribuí la totu ce se ivi pentru cultur'a natiunale si radicarea bisericei nóstre prin ajutórie si tipariri de cârti, contribui intre cei din rendulu intâiu la radicarea zidiriloru gimnasiale si la deschiderea claseloru gimnasiali la salariele profesorali, cari sume si fapte le va insirá istori'a acestui institutu. Lânga acestea reposatulu inainte de a se bolnaví greu daruí dóuedieci de mii si vre-o cinci sute fl. v. a. la fondulu daruitu si depusu sub ingrigirea eforiei scolare de nemuritoriulu seu frate senatorulu Constantinu Ioanu. Preste tóte apoi inim'a cea pré buna a acestui fericitu a indemnatu pre unu publicu numerosu de aici sa se ostenésca intru petrecerea lui la mormentu in 11/20 Octobre a. c., la care a participatu corpulu profesoralu cu junimea studiósa, corpulu comercialu si alu cetatieniloru de mai multe clase de membri din deosebite natiuni, facendu-i onórea cea de pre urma, iau insocitu sicriulu lui pâna susu la biseric'a Sântei Treimi pe Tocile, unde cá fundatoru alu ei are si cript'a familiare, aici facendu-i-se servitiele de immormentare de câtra 16 preoti ; dupa cari domnulu Protopopu Iosifu Baracu rostindu unu necrologu, prin care descrise viéti'a omului in faptele acestui fericitu barbatu, se immormentara.

La mormentu D. negutietoriu Diamandi Manole lasa espressiunea simtieminteloru sele si a mai multor'a fatia cu acésta perdere o unui membru alu corpului negutietorescu nobilu de inima, care au sciutu a se ingrigí ca murindu totu sa remâna viu. — Adeveratu, ca nu numai si-au pregatitu o viétia nóua dara si-au lasatu urmatori pre vécuri, carí sa-lu pomenésca, cari in totu anulu la S. Sofi'a sa-i sevarsiésca rugaciunile de pomenire si sa fia intonatu de binefacatoriu si nemuritoriu. Fia-i tierân'a usióra !

Domnule Redactoru ! In M. Osiorheiu s'a formatu unu comitetu in caus'a Tofaleniloru spre a primí ajutórele incurse dela marinimosi contribuenti, cari voru grabí cu ajutórele loru pentru ajutorarea Tofaleniloru.

Ofertele sa se tramita domnului presiedinte alu comitetului Demetriu Fogarasi negotiatoriu in M Vásárhely.

Comitetulu este formatu din urmatórele persóne : dlu negotiatoriu Demetriu Fogarasi presiedinte, dlu negotiatoriu Josefu Fülep casieru, dlu Partenie Trombitasiu protopopu gr-or. Vasiliu Hosu cooperatoru gr-cat. Kovâts Aronu preotu gr-res. : cá membrii, si Nicolau Cordea concipientu advocatialu cá notariu.

In 1 Novembre a. c. s'a impartitu Tofaleniloru in M. Vásárhely in curtea ospetâriei Klein Samuil adeca publicé, prin dlu dr. Ioane Rátiu si comitetulu susumentionatu urmatóriele sume :

a) 4000 franci in napoleondori tramisi prin dlu C. d. Roseti din Bucuresci subscriptiunea românului.
b) 50 fl. v. a. tramisi prin dlu Alessandru Romanu redactorele „Federatiunei."
c) 40 fl. v. a. prin dlu Babesiu redactorele „Albinei."
d) 31 fl. 70. v. a. totu prin dlu V. Babesiu.
e) 14 fl. v. a. prin dlu A. Densusianu.
f) 42 fl. v. a. prin dlu I. Hodosiu.
g) 45 fl. v. a dela duii canonici din Lugosiu.

Pre cari primindu=le aducu multiumita prublica marinimosiloru contribuenti si conlucratori pentru adunarea ajutóreloru

In fine observezu, cumca sumele netramise pâna in 1-a Novembre se voru impartí cu celea in curende de ací incolo in lun'a venitórie si asiá mai departe in tóta lun'a odata.

Alu onoratei redactiuni.

V á s á r h e l y 3/11 1869

Stimatoriu
Nicolau C o r d e a
notariulu comitetului in caus'a
Tofaleniloru.

FOISIÓRA.

Frumosulu la obiecte si frumosulu la fapte.

(Capetu.)

O parte insemnata a opuriloru lui Cant tratédia despre filosofi'a practica in partea intitulata : „C r i t i c ' a r a t i u n e i p r a c t i c e" s p r e d i s t i n g e r e de ceea-lalta parte „C r i t i c a r a t i u n e p u r e." Ací este de a se insemná, ca Cant distinge o ratiune inascuta omului cá facultatea de a cuprinde lucrurile in conecsulu loru causalu, in esistinti'a loru ca atare, si intre ratiune de asemenea inascuta cá facultate de a pricepe, ce este bine si reu in manifestatiunile omului, pre carea o numesce ratiunea practica. Virtutea este dupa Cant puterea aceea de a urmá cum ne prescrie acésta ratiune practica, si este insemnata cu numele „libertate". Cuventulu „libertate" aici 'si afla rectificarea in aceea, ca, dupa ce ratiunea practica a recunoscutu ce-va de bine, pâna la esecutarea binelui are sa se eliberedie inca de preocupatiunile individuale precum passiuni, mania, sensualismu, simpathia si alte multe, care l'aru puté impedecá la realisarea acelui bine. Ratiunea practica cere „cu unu imperativu categoricu" in casurile concrete cá asiá sa urmedie si nu altmintrelea.

Schitiarea acést'a in lineamentele cele mai generali despre Cant ajungendu spre scopulu luatu aici, voiu trece la Herbart, care mai multu cá toti filosofii a aretatu resultatele cele mai mari, prin o cercetare profunda si critica. In specie accentuediu ací critica profunda, pentru ca elu procede in fundarea sistemului seu intr'unu modu criticu nemijlocitu dela Cant. Inainte de tóte arunca intrebarea lui Cant, ca ce garantéza ratiunei practica ca tocmai aceea ce numimu bine este de a se urmá si nu reulu ? Care este criteriulu ca binele trebuie facutu si nu reulu ?

Acestu criteriu Herbart nu-lu afla la Cant esprimatu, macaru asiá de aprópe este. Criteriulu binelui si alu reului — dîce elu — este placerea cu care ne impressiunéd'a binele si displacerea, ce o simtimu la reu, va se dica o judecata estetica, ce in urm'a simtiului esteticu urméza dupa fia-care fapta, este insasi regulatória de fapta. Fapt'a cea buna ne remunerédia cu placerea ce simtimu la ea, iéra cea rea ne pedepsesce cu displacerea ce simtimu.

Din aceste principii sustienute de elu se vede ca la densulu Ethica séu morale nu esista cá scientia de sine statatória, ci elu tractédia acést'a cá o parte a esteticei. Dupa elu binele la fapte este ceea ce este frumosulu la obiecte ; acést'a se constatéza si prin usulu vulgaru, câci se dîce de o parte de multe ori in locu ca este buna : este frumósa. O atare judecata emanédia nemijlocitu din impressiunea totale, ce ne-o da referinti'a faptei in urm'a simtiului esteticu, care face sa placa séu sa displaca. Elu (Herb.) a datu prin acést'a asiá dara o directiune cu totulu nóua morale filosofice. Amu vediutu la frumosulu obiecteloru, cum arata conditiunile sub care place séu displace, care reguli nu suntu altu ce-va fâra nisce judecâti abstracte estetice, tocmai dupa analogi'a aceea afla elu conditiunile si ale frumosului la fapte, care suntu judecati estetice abstrase asupr'a fapteloru. Precum la obiecte 'si formédia elu unu idealu alu frumosului, si dupa acestu idealu taxédia obiectele in privinti'a frumosului, ca mai multu séu mai putienu frumóse, tocmai asiá si pre terenolu morale se radica la unu idealu, dupa care judeca faptele omului, facendu asemenare incâtu corespunde o fapta concreta acelui idealu. Acestu idealu si-lu formédza prin abstragerea unoru idei practice din judecâtile, ce se facu asupr'a fapteloru. Preste totu afla densulu cinci idei practice, la care tóte deodata are sa sorespunda o fapta, pentru cá sa placa resp. sa fia frumósa. Aceste idei le producu ací fórte pre scurtu :

a) Libertatea, dupa care trebuie se fia cine-va constantu in propusurile sele si consecuentu in esecutarea loru, pentru ca acel'a place la toti, iéra contrariulu displace.
b) Deseversîrea, care pretinde resolutiune si nu tamendare in fapta. Câci acelu erou, a cârui viétia este unu sîru de vitejii si lupte castigate in resboiu, place la toti, iéra acel'a, care se sparié de umbr'a sea, displace.
c) Dreptatea, care pretinde cá omulu sa nu fia patatu. Judecatoriulu dreptu place, iéra celu care se lasa a se corupe, displace.
d) Cuviinti'a séu ecuitatea, carea se deosebesce de dreptate, macaru ca ambe in usulu vulgaru se confunda un'a cu alt'a, pretinde cá fia-cârui sa i se resplatésca dupa faptele lui asiá d. e. déca unu talhariu a omoritu pre cine-va,

Despre caletori'a Maj. Sele imperatului in Orientu, cetimu in „Adunarea Natiunale“:

Majestatea Sea Franciscu Iosifu, imperatoru alu Austriei sî rege apostolicu alu Ungariei, in caletori'a sea la Constantinopole, Ierusalimu sî Suez s'a coboritu pre Dunare dela Baziasu pâna la Rusciucu, unde ieri a ajunsu la 9 óre diminéti'a, sî la 11 óre inainte de amédi a urmatu a caletorí mai departe pre calea ferata Rusciucu-Varn'a.

Maj. Sea, in acestu voiagiu este insocitu de contele Beust, cancelariulu imperiului, contele Andrássy, primulu ministru alu Ungariei, D. de Plener ministru de comerciu, mai multi inalti demnitari a-i curtiei imperiale, capi de servitie administrative sî militarie, adjutanti imperiali, compuindu o suita de mai multu de 40 persóne. Caletori'a dela Baziasu pâna la Gur'a-Vâiei, s'a facutu pre vapórele companiei de navigatiune austriaca, cându mai mari, cându mai mici, dupa starea apeloru Dunarei. La Gur'a-Vâiei Maj. Sea s'a imbarcatu pre batelulu posta S o f i 'a impreuna cu ministrii sî primii sei functiunari. Iéra remasîti'a suitei s'a imbarcatu pre batelulu F r i d e r i c u. I. S. Domnulu Romaniei, informatu ca Maj. Sea imperatulu avea a trece dealungulu tiermuriloru nóstre dunarene, a fostu insarcinatu pre D. ministru Cogalnicénu de a merge pâna la hotarulu Romaniei la Vârciorov'a spre a intempiná pre M. S. sî a-lu salutá, in numele Domnului sî alu Romaniei, pentru bun'a sea venire. Informatu despre acést'a M. S. a binevoitu a ordoná cá flotil'a imperiala sa se oprésca la Verciorov'a. Aici debarcaderea erá impodobita de o parte cu colorile imperiale negru galbenu, de alta parte cu colorile tricolore romanesci ; la capulu debarcaderei erá radicatu unu frumosu pavilionu incungiuratu cu drapele ale ambeloru state. De amendóue pârtile debarcaderei erau insîrate detasiamente de artileria, de graniceri sî de dorobanti sî unu mare numeru de locuitori. Oprindu-se vaporulu, Maj. Sea in uniforma de generalu, s'a coboritu mai intâiu singuru D. cavaleru Zulauf, agentu diplomaticu alu M. S. imperiale sî regale in Romani'a, care asceptá pre Maj. Sea in capulu debarcaderei, a presentatu Maj. Sea pre dlu ministru Cogalnicénu. Dupa o mica convorbire cu dlu ministru, Maj. Sea urmatu de ministri sî de suit'a sea, a intratu in pavilionu, unde primariulu orasiului Severinu a avutu onóre a presentá Maj. Sele pâne sî sare, semnu alu ospitalitâtiei române. Maj. Sea a bine-voitu a multiamí pentru bun'a primire ; pre urma D. Cogalnicénu a presentatu Maj. Sele pre capii autoritâtiloru administrative sî militarie. Dupa acést'a M. S. a bine-voitu a trece in revista detasiamentele de trupe in sunetulu tunuriloru. Afabilitattea sî infatisiarea cu totulu bine-voitória a imperatorului atragendu-i simpathiele privitoriloru, Maj. Sea a fostu aclamatu cu repetite urâri de: „Vivatu imperatorulu.“

Dupa invitatiunea ce adjutantulu generalu imperialu, contele de Bellegarde, i-a facutu, in numele imperatorului, D. ministru Cogalnicénu a avutu onóre a insocí pre Maj. Sea pre vaporulu seu pâne la Rusciucu.

La Gur'a-Vâei ambele vapóre s'au opritu, pentra ca M. S. sa se imbarce pre batelulu post'a Sofia. Aici debarcaderea erá asemenea impodobita. M. S. a bine-voitu iéra-si a se coborí pre pamentulu Romaniei, sî la desbarcare a fostu salutatu de o divisie de artilerie sî de unu batalionu de venatori cu musica in capu esecutându imnulu nationalu alu Austriei. M. S. a trecutu in revista trupele ; sî in timpulu reimbarcârei M. S. a bine-voitu a convorbí cu deosebitii functionari, oficeri sî notabili români. Caletori'a a urmatu apoi neintreruptu dî sî nópte pâna la Rusciucu. M. S. a pornitu dela Gur'a-Vâiei Marti , la un'a óra dupa amédia , sî ieri Mercuri la órele 9 de diminétia, erá sî ajunsu la Rusciucu. Tóte orasiele sî satele de alungulu Dunârii române, dela Virciorov'a pâna in fati'a Giurgiului , au rivalisatu intre ele prin arcurile de triumfu sî salutârile cu musica , cu detunâri sî cu vivate, iéra in timpulu noptii prin luminatiile, ce âu facutu in onórea augustului caletoriu; numeróse detasiamente de graniceri erau insîrate de alungulu Dunârii. O canonada care nu avea sfersîtu a salutatu flotila imperiala in totu percursulu dela Verciorov'a pâna la Giurgiu. La Severinu cortegiulu imperialu a fostu salutatu de batelulu românu, Stefanu-celu-Mare sî de tóte vasele române pavoasate serbatoresce. Tóte porturile Romaniei, Izlasu, Bechetu, Turnu-Magurele , Zimnicea sî chiaru pichetele graniceriloru erau iluminate; din tóte insa Calafatulu s'a deosebitu mai multu. Acestu orasiu, care datoresce repedea sea desvoltare inteligintii sî industriei propriei sele populatiuni erá unu adeveratu munte de focu.

Inaintea Giurgiului , in momentulu cându flotil'a imperiala î-si schimba directiunea spre a putea desbarcá la Rusciucu, o baterie de artilerie româna, o companie de graniceri, tunurile sî matrosii batelului Romani'a au salutatu pre M. S.

La Rusciucu sî chiaru in capulu desbarcaderei principele Dimitrie Ghica , presiedintele consiliului de ministri, insocitu de colonelii Solomonu sî Racovitia, avú onóre a presentá M. S. o scrisóre autografa din partea I. S. Domnulu Romaniei. De sî incongiuratu de anteii demnitari ai imperiului otomanu, intre cari marele viziru Ali-pasia, de-si grabitu de a-si continua caletori'a M. S. totusi a avutu graciósa bunavointia de a conversá indelungu timpu cu primulu ministru alu Romaniei; sî luându-si congediu prin o strângere de mâna , i-a multiumitu pentru buna-primire ce a intempinatu de a lungulu tiermuriloru nóstre.

O asemenea primire erá naturala; ea intra in sentimentele ospitaliere sî in marele interese ale Romaniei, cari suntu de a traí in cea mai buna armonie cu unu puternicu statu vecinu cu care tiér'a nóstra are atâtea intime sî importante legaturi.

P r o t o c o l u l u,

Adunârei generali a Asociatiunei natiunali aradane, pentru cultur'a poporului românu, pre anulu 1869/70, alu Asociatiunei alu VII-lea.

S i e d i n t i e i a II.

tienuta sub presiedinti'a domnului vice-presiedinte Sigismundu Popoviciu in 21 Augustu 2 Septembre 1869 in localulu indatinatu.

Nr. 5. Dupa cetirea sî autenticarea protocolului siedintiei I, la dechiararea notariului Vincentiu Grozescu , ca nu póte asiste pâna la finea siedintiei, — acel'a se substitue prin Custante Gurbanu, teologu absolutu.

Nr. 6. Conformu programului adunârii, se citescu reporturile singuraticeloru comissiuni , emise in siedinti'a precedinte; iu firulu acestui ordine, referintele comissiunei emise in meritulu esaminârii reportului generalu alu directiunei , domnulu Simeonu Popoviciu Deseanu, citesce reportulu comissiunalu, alaturatu sub A.) in care propune a se aprobá reportulu generalu, aflându-se in consonantia cu protocólele siedintieloru directiunali de preste anu, asemenea sî cu actele singuraticeloru oficiolate ale directiunii; câtu inse pentru acei colectanti ai asociatiunei , cari in intielesulu reportului generalu nu au corespunsu din destulu missiunei loru, comissiunea propune a se inlocuí prin alti barbati mai zelosi, iéra in privinti'a stipendiârii, — pentru incungiurarea anomaliei , ce s'aru poté ivi — se propune, ca directiunea sa se restringa numai la perceptiunile curinte anuali;

Propunerile acestea ale comissiunei , adunarea le primesce , esprimându recunoscinti'a directiunei pentru acurateti'a observata in agendele sele.

Nr. 7. Comissiunea pentru censurarea socótei perceptorale sî a celei privitórie la lasamentulu repausatului Iov'a Cresticiu din Siri'a , reportéza sub B : ca a aflatu ambele corecte; deci propune , ca atâtu perceptoriulu, câtu sî fiscalulu directiunei , se fie absolvati de respunsabilitatea ulterióra ; iéru in manipulatiune propune procedur'a aretata mai susu la repo.tulu generalu alu directiunei ; sum'a realisata de 2044 fl. 86½ cr. din lasamentulu lui Iov'a Cresticiu, propune a se alaturá câtra fundulu capitalu sî a se manipulá conformu regulamentului sustatatoriu ; in privinti'a sumei de 48 fl. 50 cr. neadusi in curatu , doresce a se indrumá directiunea, ca se faca pasii ulteriori spre licuidare.

Adunarea primesce propunerea comissiunei sî o ridica la potere de conclusu.

Nr. 8. Comissiunea pentru facerea preliminariului pre anulu administrativu 1869/70, asterne sub C. urmatoriulu elaboratu in tipu de proiectu bugetariu :

I. V e n i t e l e.

1. O r d i n a r i e :

a) Restulu casei cu finea anului 1868/69.	1851 fl.	72 cr.
b) restulu din balulu natiunalu in anulu trecutu	83 fl.	— cr.
c) percentele lasamentului Iova Cresticiu	122 fl.	69 cr.
d) percentele de dupa ofertele membriloru fundatori . . .	72 fl.	65 cr.
Sum'a :	1330 fl.	6 cr.

2. S t r a o r d i n a r i e :

a) restanti'a	7250 fl.	
b) venitulu sperativu dela membrii noi	1400 fl.	
c) venitulu aprosimativu din loteria	2000 fl.	
d) venitulu balului de estu timpu	200 fl.	
Snm'a :	10,850 fl.	
Deci venitele la olalta facu	12,180 fl.	6 cr.

II. E r o g a t i u n i l e.

1. O r d i n a r i e :

anulu trecutu	900 fl.	
b) salariulu notariului . . .	600 „	

---

se nasce o displacere nascuta din conturbarea statului de mai inainte, la care respectivulu n'a fostu indreptatitu câci de siguru elu nu póte luá cui-va aceea ce nu ia datu (aici viétia). Fapt'a pâna atunci displace , pâna cându nu s'a restauratu „status quo ante.“ In casu concretu „status quo ante“ nu se póte restaurá, deci unu ecuivalentu detiermuritu de alu treilea cá resplatitoriu indiferentu, la care de s'aru puté unu meteoru cadiutu pre capulu lui séu unu fulgeru din aeru aru corespunde mai bine. Acést'a nu se intempla, deci judecatoriulu resplatesce. In fine a cincea idea practica este :

c) Buna-vointi'a, dupa cave sa nu fia cine-va impetritu la inima, invidiosu bucurându-se de pagub'a deaprópelui ; câci Nero imperatu romanu displace pentru purtarea sea tiranica pre lânga Titu, care cându nu puté face ce-va bine eschiamà: „diem perdidi“ sî care pentru purtarea sea s'a numitu „amor et deliciae generis humani.“

Aci aru puté cine-va pune intrebarea, ca care suntu membrii, ce facu referinti'a frumosului (câci amu amintitu in partea generale a acestui tractatu, ca numai la o referintia de mai multi membri póte fi vorba de frumosu séu uritu in sensu estetica). Referinti'a acést'a o aflâmu la ide'a dreptâtiei, ecuitâtiei, bunei vointie etc. intre vointiele mai multoru ómeni asiá d. e. dreptatea este o judecata abstrasa din referinti'a mai multoru vointie a ómeniloru, dara nu in unulu sî acelasi individu. —

Déca esamenâmu, ca cum se are acestu moralu ratiunalu la celu crestinescu positivu, apoi ne convingemu ca esista o deosebire in principiu, iéra in resultatele sele conglasuiescu. Deosebire in principiu, pentru ca de criteriu alu binelui sî alu reului se face gustulu esteticu manifestatu prin placere séu displacere ; moralulu acest'a ratiunalu 'si forméza unu idealu, dupa care sa se orientedie omulu, iéra moralulu crestinu cunósce acestu idealu „a priorí“, care sî pasiesce cá autoritate deoblegându a urmá lui. Esista conglasuire, in privinti'a cuprinsului sî a resultateloru ambeloru moraluri, pentru ca ideile practice desvoltate sub a, b, c, d sî e, ale idealului, pre care filosofulu nisuiesce a-lu aflá, este numai o traducere a idealului, pre care moralulu crestinu 'lu are a priorí sî-lu cunósce sub insusîrile : sântu (a), perfectu (b) dreptu (c), dupa fapte resplatitoriu (d) sî bunu (e). Moralulu religiunei se are la placerea ce se simte la o fapta buna sî pre carea Herbart o radica la principiu, ctotulu indiferentu. O autoritate, pre carea celu religiosu o cunósce ii demanda se faca bine sî nu reu, pentru ca insasi aceea autoritate este buna ; sî déca este vorba de o placere dupa seversîrea faptei bune, apoi acest'a se deosebesce de placerea simtita in sensu esteticu in isvorulu ei. Placerea estetica dupa Herbart este scopulu finalu alu faptei, iéra placerea dupa saversîrea faptei bune la celu religiosu este numai o accidentia isvorata nu din fapta nemijlocitu, ci din corespunderea la aceea, ce demanda legea. Placerea estetica este remuneratóre de fapta sî prin urmare regulatória de fapta. Remuneratiunea religiosului pentru fapta buna este transcendentale.

c) arend'a localitâtii directiunale	260 „
d) pentru lemne de incaldîtu	70 „
e) pentru lumini	20 „
f) pentru servitoriu	100 „
g) pentru spesele cancelariei sî postali	40 „
h) prenumeratiunea diurnaleloru	100 „
Sum'a :	2,090 „
De unde substragendu-se spesele ordinarie . . .	4330 fl. 6 cr.
resulta unu plusu de acoperitu de	159 fl. 94 cr.

2. Straordinarie.

a) stipendiile	900 fl.
b) pentru cârti pre sém'a bibliotecei	100 fl.
Sum'a	1000 fl.
Deci din venitele straordinarie	10,850 fl.
substragendu-se erogatiunile straordinarie . .	1000 fl.
resulta unu capitalu de . . .	9,850 fl.
din care mai acoperindu-se plusulu ordinariu de . .	759 fl. 94 cr.
remâne activa sum'a	9090 fl. 6 cr.

Acestu proiectu sî respective elaboratu alu comissiunei, adunarea lu statoresce de preliminariu pre anulu administrativu 1869; impoterindu-se totudeodata directiunea a face spesele necesarie pentru incasarea sî licuidarea ulterióra a ofertelorn sî preste sum'a preliminata sub liter'a g) ca spese ordinarie.

Nr. 9. Se citescu reporturile comissiunei emise in caus'a motiuniloru de sine statatórie. In meritulu reeercârei din partea 'societâtiei „Romani'a“ pentru concurintia la medilócele trebuincióse in interesulu deplinirei sî dotârei unei docenture de limb'a româna la universitatea de Vien'a sî anume: la intrebâri societâtiei atinse 1) cum s'aru poté mari remuneratiunea pentru docentura pâna la un'a suma convenienta ? 2) fire-aru asociatiunea in stare sî plecata de a contribuí sî ea la sustienerea acestei docenture ? 3) bine-aru fi a se recercá sî consistoriulu gr. or. din Bucovin'a pentru sistemisarea unui salariu anualu din fondulu religionariu spre acestu scopu ? precum sî la intrebarea, ca: concurge-va asociatiunea la alegerea sî recomendarea individului aptu spre deplinirea acestui postu? — comissiunea propune, ca asociatiunea sa se dechiare promta de a concurge la alegerea sî recomendarea unui individu pentru docentur'a limbei române infiintiande la Universitatea de Vien'a, indata ce procedur'a alegerii in sensulu propunerei facute de societatea „Romani'a“, vâ fi normisata de câtra autoritatea competinte; spre care scopu se fia delegata pentru totudeun'a directiunea asociatiunei cu deplina impoterire; — propune mai departe, ca adunarea se recerce pre onoratulu consistoriu gr-or din Bucovin'a, ca incâtu i va fi cu potintia, se asecure óre-si care ajutoriu pentru imbunetatirea dotarei acelei docenture; incâtu inse atinge cererea d'o concurgere materiale din fondulu Asociatiunei pentru marirea salariului docenturei de sub intrebare, comissiunea — cu privire la medilócele actuali — simte nepotinti'a de a satisface recercârii.

Intru deslegarea acestui obiectu, se adópta propunerea comissiunale.

Nr. 10. S'a cetitu reportulu comissiunalu referitoriu la motiunea facuta de Custante Gurbanu, pentru infiintiarea institutelorn de educatiune domestica pentru tenerimea româna studiósa, sî pentru redicarea unui pensionatu centralu pre sém'a feteloru române; in care privintia comissiunea afla de bine a se luá motiunea la notitia, pâna cându asociatiunea va devení in mai placuta pusetiune materiale.

Se adópta sî ié la cunoscintia.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Unu telegramu din Cattaro adresatu la „Fr. Bl.“ insciintiadia, ca in 2 Novembre c. n. a fostu o lupta la Zuppa, in care a cadiutu dintre soldati 1 mortu sî 2 raniti. Nóptea a aprinsu unu tradatoriu magazinulu de proviantu din Zara, in care se afla slanina, farina, cafea sî zaharu. Tóte arsera dimpreuna cu casele invecinate. Trupele s'a silitu a stinge. Primariulu din Risano, unu rebelu de frunte fu prinsu; in 3 Nov. s'a mai tienutu o lupta, a cârei resultatu nu se scie; mai multi râniti a sositu in Cattaro. Artileri'a a bombardatu o biserica aprópe de Cattaro, in care se aflau insurgenti asemnci. FML. Iochmus, care a fostu odiniora ministru de resbelu sub Archid. Iohanu a sositu. Morti pâna acum suntu 37, raniti 95. Soldati suntu in stare buna sî plini de curagiu. —

*** Miercuri sér'a in 22 Oct. s'a escatu in comun'a Rotu, in cerculu Miercurei, focu, care a prefacutu edificiele la siese economi in cenusia. La unii sa dice, ca li-au arsu sî cai, porci sî alte vite. Caus'a erumperei inca nu se scie. Nu se póte recomendá destula grigia, cu deosebire omeniloru de pre sate, unde foculu afla asiá usioru materialu ardiatoriu, in imblarea cu acestu elementu, carele negrijindu-lu preface intr'o clipita tóta munc'a sî trud'a de câti-va ani in cenusia.

*** (Deschiderea) intâiului drumu feratu in Romani'a pre lini'a dintre Bucuresci sî Giurgiu se intempla in duminec'a trecuta in 19 Oct. Inaugurarea drumului feratu se facu dupa o programa otarita. Ministru-presiedinte, Dimitrie Ghica in absenti'a domnitoriului dimpreuna cu cei-lalti membrii ai cabinetului se dusera la 10 óre in. a. la Gara Filaretu, sî acolo fura primiti de intreprindiatorii si functionârii de drumu. Mitropolitulu Din Bucuresci inangurá deschiderea prin tienerea unui servitiu divinu in sal'a dela curtea drumului feratu pentru a multiumí lui D-dieu, ca au reusitu acést'a intreprindere binefacatóre. Indata plecá apoi unu trenu, ce stà gat'a impodobitu, in care se suira dnii ministrii, dnii consuli ai puteriloru straine sî alti invitati, sî la 12 óre ajunsera la Giurgiu unde erá preparatu unu dejunu. Dupa o jumetate óre plecá unu alu doilea trenu sî apoi ambele se inturnara la Bucuresci. —

*** Paterulu Hiacinthe in Americ'a. Diuariele americane aducu scirea despre sosirea p. Hiacinthe in Americ'a in 18 Sept. Inca nu desbarcase de pe naia sî-lu sî cautà unu raportatoriu alu fóiei „New-York-Times.“ Acest'a lu gasí pre naia cu o carte de rugaciuni in mâna, i se recomenda sî incepù o convorbire, din carea intielese, ca p. Hiacinthe a venitu, cá sa cunósca tiér'a si ómenii, insa nu va petrece, fâra dóue luni in Americ'a Abiá se asiediase paterulu la otelu sî raportatoriulu si vení spre ai face visit'a. Aci aflà insa o concurintia mare; celu putienu o suta de raportatori dela diferite foi se aflau in sal'a otelului sî siepte servitori fugiau merau pre trepte in susu sî in josu, ducendu paterului Hiacinthe carte de visita sî bilete, in cari lu rugau pentru „convorbire.“ P. H. carele nu cunóscé molestarea, ce intempina pre ómeni renumiti la sosirea loru in Americ'a, acum vediú, cum stau lucrurile sî nu primí pre nimenea. Raportatorii insa nu se descuragiara prin acést'a si voira a-i face visita cu totii dimpreuna, dela care fapta i retienù numai ospetariulu, facendu-i cunoscuti cu regulele ospetariei, de a nu molestá pre óspeti.

*** (Trista incunoscintiare) a contienutu o sticla, ce valurile mârei, aprópe de Aberdeen, a aroncatu pre malu. Un'a bucata de papiru s'o aflatu in ea, sî pre elu erá scrise cu tieruza urmatórele cuvinte: „186 — Aug. 4. Nai'a „Hindoo“ a suferitu naufragiu. Cu totii ne aflâmu pre o luntritia. Optuspre-diece insi oru moritu dejá de fóme; eri amu mâncatu unu câne, sî cu acest'a amu consumatu ultimulu restu a viptului. Mórtea ni-e sigura; sperâmu, ca aflatoriulu acestoru sîre le va da publicitâtii. Henderson, conducatoriu.

(Fam.)

*** (Multiamita publica.) Domnule Redactoru! Bine-voiti a dá locu urmatórieloru sîre de multiamita in pretiuitulu d-vóstre jurnalu:

Subscrisii nefericiti locuitori din Tofalu cu animile sfasiate de durere sî ochii plini de lacrimi aducemu cea mai umilita multiamita tuturoru bine-facatoriloru cari in tempulu suferintiei nóstre nu si-au uitatu de noi nici au intardiatu a sucurge cu denariulu intru ajutorirea nóstra.

necajitii : Petru Moldovanu,
Iacobu Sabeu, sî
Simeone Simonu,
in numele comunei.

Sect. 3 Nr. 4022—1869.

Publicatiune

despre tractare prin oferte spre asigurarea trebuintiei materialiloru sî requisiteloru pentru c. r. depoti materialiloru caratorii militaresci in Klosterneuburg, Marein, Prag'a, Drohobyer sî Alb'a-Juli'a dela 1 Ianuariu pâna la finea lui Decembre 1870.

Trebuinti'a cuprinde: otielu sî feru, cuie sî surupi, lantiuri, cercuri sî catarame, piele, pândia sî funii, cârbune, materiale de oleu sî vapsea, lemne de caru, pârtile constatatória de hamuri sî alte unelte.

Mai incolo: reparaturi de ilaui sî surupi stricati, cá sî taiaturi de pile deosebite de nou.

Industriarii, cari voiescu a se impartasi prin ofertele acestea potu vedé conditiunile mai de aprópe, cá sî cuantitatea trebuintiei la unulu din depotile materialiloru susu numiti, séu la comanda caratorii milit. a tierei, unde se voru aretá sî mustrele articliloru sigilate de liferatu.

Intreprindietorii potu pune ofertele loru, ori pentru articole deosebite, ori pentru mai multe, séu pentru trebuinti'a unui'a, ori a mai multor'a, ori depotiloru tutulororu.

Ofertele sigilate indiestrate cu vadiele prescrise au de a intrá pâna in 16 Novembre 1869 inainte de amédi la 11 óre la comand'a respectiva a caratorii milit. a tierei, unde se voru face deschiderile comissiunale la ór'a numita. Intreprindietorii au dreptu a fi de fatia la deschiderea ofertelorn.

Ofertele ajunse dupa terminulu mai susu determinatu nu se voru considerá.

(21—1)

Sabiiu, 2 Nov. c. n. 1869.

In siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta in 2 Novembre c. n. a. c. s'a conferitu urmatóriele stipendii sî ajutórie:

1. Unu stipendiu de 300 fl. v. a. destinctu pentru unu technicu s'a conferitu lui Nicolau Galu ascultatoriu de technica la Universitatea din Pest'a.
2. Unu stipendiu de 50 fl. pentru unu realistu s'a datu lui Nicolae Fogorosiu studente in V clase la scól'a reale de aici.
3. Unu ajutoriu de 50 fl. pentru unu sodalu, ce voiesce a se face maiestru s'a datu lui Lazaru Ritivoiu sodalu de lacatariu de aici.
4. Dóue ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru doi invetiacei de meseria s'au datu: lui Ioane Tohati invetiacelu de ciobotaria in Bistritia sî lui Iosifu Covrigu invetiacelu de pantofariu aici.

(20—2) **Concursu.** *)

Unu stipendiu alu Asociatiunei transilvane pentru lit. sî cult. pop. rom. de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu gimnasistu au devenitu vacantu, pentru a cârui ocupare se deschide concursu pâna in 30 Novembre a. c. st. n.

Concurentii se produca:

Atestatu de botezu, de seracia, testimoniu scol. de pre anulu scol. trecutu, sî atestatu de inscriere sî frecuentatiune pentru an. scol. 1869/70.

Sabiiu 2 Novembre 1869.

Comitetulu Asociat. transilv.

*) Diuariele române patriotice suniu rogate a publicá sî ele acestu concursu.

Concursu.

Devenindu vacante postulu de ingineriu pentru districtulu Fagarasiului cu resiedinti'a in Fagarasiu, cu salariu anualu de 500 fl. sî unu pausialu de 50 fl. v. a.; se escrie concursu pentru implinirea acestui postu pâna in 10 Decembre 1869.

Competitorii sa-si astérna suplicele documentate eventuale sî cu certificate de servitiu indreptate la Universitatea districtului Fagarasiu. — Se cere cunoscinti'a limbiloru patriei sî cu deosebire acelei române.

Dela presidiulu districtuale.

Fagarasiu, in 1 Novembre 1869.

(22—1)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 86. ANULU XVII.

Sabiiu, in 30 Octomvre (11 Nov.) 1869.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemінte politice.

Dietele din Cislaitani'a au incheiatu sessiunea. Temerile si asceptârile cele mai insemnate erau sa-si aiba isvorulu in diet'a boema si galitiana, Diet'a cea dintâiu cá atare nu avea sa traga in cumpen'a politicei interne, ci membrii ei cei ce nu voira sa participe la dens'a. Din membrii acesti'a audîmu acum ca acei ce apartienu de nobilimea boema au avutu o intalnire in Pardubitz. Resultatulu intalnirei a fostu ca nobilimea cauta modalitâti, prin cari sa se póta apropiá de regimu. Diet'a galitiana a decisu tramiterea deputatiloru in senatulu imperiale. Lucrurile, precum se vede din aceste date 'si voru urmá cursulu loru inceputu dejá si mai departe.

Evenemintele din Boche di Cattaro suntu inca de natura de a ocupá spiritele. Dupa scirile cele mai dincóce trupele imperatesci au respinsu pre insurgenti in pârtile cele mai muntóse si déca se adeverescu scirile ca trupele au permissiunea de a trece pre teritorie straine spre a operá in contra insurgentiloru, e probabilu ca revolt'a va fi suprimata. Altu felin suna scirile diuaristicei opusetiunali. Acést'a vorbesce despre eventuale miscâri in tierile invecinate Bosni'a si Erzegovin'a, ba unele vorbescu si de confiniele militari din Croato-Slavoni'a. Ceste din urma trebuie luate cu tóta reserv'a, pentru ca diuarie filo-slave inca arata feliulu acest'a de sciri de nisce denunciâri, cari se desmintu si de insesi petitiunile revoltantiloru, cari se numescu si acum supusi **o r e d i n c i o s i** ai Maj. Sele.

In **F r a n c i** 'a continua press'a opusetiunei si barbatii acestei'a in limbagiulu ei veementu contra regimului imperiale, inse totulu se reduce mai multu la amenintiâri. Resbelulu ce va opusetiunea sa-lu pórte contra regimului, va fi póte celu parlamentariu. Deschiderea corpuriloru legislative din Franci'a ce are se urmeze in curendu ne va deslusí déca este asiá.

Sultanulu, se dîce, nu va fi de fatia la deschiderea canalului de Suez. Impregiurarea acést'a o esplica unii cá o garantia pentru sustienerea pâcei, pentru ca sultanulu prin absenti'a sea incungiura ocasiunea de a interitá pre vice-regele Egiptului, intunecându autoritatea acestui din urma prin suvernnitatea cu carea se aru portá elu acolo.

O rescóla anuntia diuariele in imperiulu otomanu, din pârtile asiatice, in apropiarea Bagdadului. Se dice mai departe ca insu-si Bagdadulu e amenintiatu. Revólt'a acést'a, luându dimensiuni mai mari, póte devení unu evenementu de mare insemnetate. Ea póte terminá cu perderea unui teritoriu insemnatu din imperiulu celu sguduitu de tóte pârtile.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 30 Oct. Presiedinte Somssich. Secretariu **S z é l**, Ministri **H o r v á t h**, **M i k ó**, **G o r o v é**. In siedinti'a acést'a, dupa autenticarea protocolului face Bela **M a r i a s i** interpelatiunea: déca are regimulu cunoscintia despre agitatiunile din fruntariele militarie si din Transilvani'a (?) contra intregitâtiei tierei? si déca are cunoscintia, ce a dispusu cá sa se pedepsésca atentatele facute asupr'a esistintiei statului si sa se suprime miscarea neamica tierei?

Alta interpelatiune urméza din partea lui Col. **T i s z a** pentru ca nu s'au observatu formele constitutiunali la harthi'a pr. in. privitória la confiniele militari; in fine vine si acest'a asupr'a faimeloru ce curséza prin tiéra despre lucruri, cari insufla grigia si cari se dice ca se intempla in fruntariele militari.

Ernestu **S i m o n y i** interpeléza pre ministeriu in afacerea din Dalmati'a si cere deslusîri detaiate dela regimu atâtu in privinti'a miscâriloru dalmatine câtu si in privinti'a mesuriloru de suprimerea loru.

Trecendu la ordinea dîlei se ia in desbatere interpretatiunea §-lui 120 din regulamentulu casei, care dupa propunerea lui Madocsányi aru trebuí interpretatu asiá:

„Cas'a dechiara ca interpretéza § 120 alu regulamentului casei astfeliu, ca respunsulu la o interpelatiune numai atunci póte fi obiectu de discussiune, déca cas'a va aflá cu cale a-lu pune la ordinea dilei si va ordiná acést'a prin conclusu, la ocasiunea respunsului nu póte fi discussiune, ci cas'a decide, dupa ce a replicatu interpelantulu, prin votu simplu déca respunsulu ministrului are a se luá spre sciintia séu déca are a se puno la ordinea dilei spre a fi discutatu.“

Dupa unele desbateri adauge **D e á k** la propunerea de mai susu: „Inse déca unu deputatu propune discussiunea objectului de interpelatiune, impregiurarea, ca respunsulu ministrului e luatu dejá spre sciintia, sa nu decida ca are a se primí séu a se reieptá propunerea (Aplause). Se primesce.

Dupa acést'a trece cas'a la desbaterea generale asupr'a proiectului despre stramutarea si pensiunarea judecatoriloru si functiunariloru judecatoresci.

In siedinti'a dela 3 Novembre pre bancele ministeriali se afla ministri: **M i k o**, **H o r v á t h**, **E ö t v ö s**, **B e d e c o v i c s**, **G o r o v e**.

Intre alte amenunte insemnâmu depunerea mandatului din partea deputatului Mironu **R o m a n u**. Se aducu la cunoscinti'a casei multe pretitiuni, in fine Lud. **P a p p** interpeléza pre ministrulu de interne, ca pentru ce intardie ministrulu comunu cu redarea averei regimenteloru de fruntarie secuiesci.

Col. **T i s z a** interpeléza pentru ce de trei patrarie de anu siede in comitatulu Heves siede unu comisariu regescu si drepturile comitatului pentru ce suntu totu de atât'a tempu suspense.

Miko respunde la o interpelatiune de mai nainte ca va publicá contractele incheiate in er'a premergatória constitutiunei.

Dupa aceste si dupa alegerea unoru membri in unele comissiuni se apuca cas'a de desbaterea generale asupr'a projectului pentru casarea pedepseloru corporali.

Referintele Széll cetesce raportulu comissiunei centrale despre proiectulu de lege pentru delaturarea pedepsei trupesci. Ministrulu de justitia **H o r v á t h** vorbesce pentru delaturarea pedepsei acestei'a, motivandu-si parerea. Ce se atinge de fére cá pedépsa, acelea nu se potu delaturá pâna nu se voru organisá inchisorile in modu corespundietoriu. **I r á n y i** 'si esplica mai pre largu parerea sea despre delaturarea bataiei cá pedépsa. Fr. **D e á k** afla din cele dóue proiecte in privinti'a acést'a, a lui Irányi si alu ministrului de justitia, de mai bunu pre celu din urma. Vorbesce mai pre largu despre unii paragrafi; anume primesce cei 7 dintâiu, la cei'a-lalti se alatura lânga parerea ministrului, cá se remana afara. **V á r a d y** inca e pentru proiectu, dara se remana afara §§ 8—13. **C s e r n á t o n y** apera natiunea ungurésca in contr'a lui Irányi, carea nu se póte numí barbara, pentru ca intrebuintiéza inca pedépsa trupésca, carea esista de esemplu inca si in Engliter'a (in armata). **I r á n y i** nu a numitu natiunea ungurésca barbara, dara atât'a dice, ca la care natiune mai esista inca pedépsa trupésca, arunca o pata de rusîne asupra-i. Se incepe desbaterea speciale a proiectului ministrului de justitie si primescu cei 7 paragrafi dinteiu, modificându-se unii putienu; ceilalti 8—13 si-i retrage ministrulu Horváth, rugatu fiindu de Deák a projectá altii pentru ei. **V á r á d y** propune, cá ministrulu de justitia, pâna se voru compune codicela criminale si civile pre cale legislatória, sa astérna unu proiectu de lege dupa principiulu egalitâtiei desevarsîte fâra deosebire intre nobili si nenobili.

Ministrulu de justitia **H o r v á t h** speréza, cá mai inteiu se va tiparí propunerea si apoi se va decide asupra-i. In privinti'a propunerei se póte produce per excerpta si prin áctivitatea organica; ori care modu lu va decide cas'a e gat'a a implini vointi'a natiunei. **D e á k** nu e in contra modului de a creá legi per excerpta, dar acest'a trebuie evitatu pentru greutâtile ce le are. Recomenda a se aduce propunerea lui Varady la ordinea dilei. Presiedintele: Mai anteiu se decide, a se tiparí propunerea. Se primesce propunerea lui Deák, dupa carea remânu afara §§. 8—13; §§. 14 si 15 se primescu. Ministrulu de comerciu **G o r o v é** asterne articlii de lege sanctionati de Maj. S. despre introducerea monetei de auru in Ungari'a si conventulu postalu cu Serbi'a. —

La revolt'a dalmatina.

Diuariulu „Zukunft“ publica in numerulu seu celu mai próspetu o petitiune câtra imperatu, carea, precum dîce numit'a fóia, au decisu a o tramite representantii comuneloru districtuale intr'o adunare tienuta in Cattaro in 27 l. tr. In petitiune, la a cârei inceputu se numescu petentii „comunele cele mai credincióse din Boche di Cattaro“ se vorbesce despre referintiele cele propria tierei, in urm'a câror'a locuitorii ei trebuie sa se ocupe cu navigatiunea prin tieri straine, séu trebuie sa mérga in Constantinopole, Egipetu séu in Californi'a spre a trai cultivându pamentu strainu; locuitorii, dîce mai departe petitiunea, traiescu in resbelu continuu cu vecinii loru, cu Turcii si cu Montenegrinii si pentru aceea suntu deapururea sub arme si suntu totu-déun'a gat'a, a se radicá spre aperarea patriei in contra inimiciloru monarchului seu. De aici se póte vedé usioru, ca recrutarea in Boche e necorespundietória scopului si nu se póte efeptuí si comunele petitiunatórie s'au rugatu pre calea telegrafica pentru amenarea recrutârei, carea au voitu a o efeptuí comissiunea cu „o iutiéla surprindietória.“ Mai departe continua petitiunea; „Pre câudu asceptamu grati'a imperatésca, la carea ne rugasemu pentru amenare, conchiamá majorulu Bizaro insarcinatu de ministeriulu Majestatei V. cu organisatiunea militiei, in 22 a. c. pre primarii orasieloru si a-i sateloru si pre unii notabili ai comuneloru subscrise pré credincióse in sal'a comunale din Cattaro, unde le facù cunoscuta intentiunea cea buna si totu-déun'a parintésca a Majestâtiei Vóstre, de a concede ori-ce inlesniri posibile la efeptuirea legei de inarmare si asigurá totu deodata pre cei presenti, ca o lege speciale pentru gard'a Bochesiloru eschide pre recrutii de acolo de ori-ce servitiu militariu afara de frontierele de Boche di Cattaro. Dara e de vaieratu, ca efectulu impressiunei celei bune, ce l'a produsu purtarea cea amabila si convingatória a majorului Bizarro chiaru si la cei nemultiamiti, s'a nimicitu deodata prin impregiurarea aceea, ca Escelenti'a Sea dlu locutiitoriu de Wagner, carele sosi-se in momentulu acel'a cu vaporulu la Cattaro, nu desbarcá si nu se aratá representantiloru comunali, cari lu asceptau cu doru, ci le tramise pre colonelulu c. r. Oelger, comandantele fortului Cattaro, carele le vorbí cuvinte aspre, stricte si nici asceptate nici meritate de representantii comuneloru subscrise celoru pré credincióse, pre câudu ei erau conchiamati si venise spre a audí impartasiri mangaitórie si liniscitórie si erau gat'a

de a confaptui prin presenti'a si prin votulu loru, cá sa aduca pre tinerimea cea renitenta a locuriloru din munti la supunerea deplina sub lege.

Cu tóte acestea insufletiti de increderea in inalt'a gratia se róga fórte pré umilitele comune, cá luându in considerare posetiunea topografica a cercului Cattaro si seraci'a si numerulu celu micu alu locuitoriloru, luându in considerare impossibilitatea, cá gard'a Bochesiloru se ajunga in tempu de resbelu singura spre aperarea locului Boche, din care causa devine necorespundietória scopulu ori-ce translocare a acelor'a in alta parte a monarchiei si in fine luându in considerare siguranti'a, ca numai bratiele a insusi Bochesiloru potu aperá cu succesu patri'a sea, de óre-ce portulu loru natiunalu e asiá de potrivitu pentru locurile muntóse si ei voru aperá vetrele strabune cu o astfeliu de vitejia, cá care nu se póte asceptá nici dela altii in Boche, nici dela Bochesi in altu locu unde-va, Majestatea Vóstra sa se indure pré gratiosu a ordiná, cá sa se decida pre cale legale:

1. cá gard'a Bochesiloru se aiba a-si face servitiulu seu numai intre frontierele dela Boche;

2. cá cei conscrisi in acésta militia sa se póta departá dupa invetiarea esercitiului prescrisu din patria in causele afaceriloru loru;

3. cá la deciderea uniformei sa se ia câtu se póte in consideratiune portulu-natiunalu alu Bechesiloru.“

Tonulu celu cam biblicu, dice „N. Frbl.“, ce-lu iau representantii comuneloru bochese in petitiune 'si perde multu din efectu, cându ne aducemu aminte, ca deputatiunea din Zupp'a, carea a oferitu supunere, a marturisitu, ca nu a escitatu insurectiunea atâtu cestiunea armârei, câtu influinti'a streina.

Dupa cum scrie „Tr. Ztg.“ insurgentii au lasatu 30 de morti pre câmpulu de lupta pentru desiertarea forturiloru atacate, Gorosd'a si Trinit'a; numerulu ranitiloru lu calculéza preste 100. Perderile inimicului in lupt'a pentru provisionarea fortului Dragalj din graniti'a nordica e greu a le socotí, deóre ce insurgentii puscau din posetiuni de dupa stânci asupr'a trupeloru nóstre, ce debusiau prin unu defilé pe podeiulu de Dragalj si acopereau colón'a cea cu proviantu, pre cându lupt'a dela Garasd'a a fostu mai multu in locu deschisu. Scirile aduse de nisce foi federalistice interne despre luarea altoru dóue forturi afara de fortulu Stanjevich celu cadiutu prin tradare suntu, dupa cum dice „Tr. Ztg.“ nisce nascociri.

„Fói'a „G. di Udine“ publica o scrisóre din Spalato, in carea se scrie, ca s'a poruncitu sa vina din Graz, Triest, Agramu si din Zar'a „patru gâdi spre a esecutá in muntii dalmatini cu tóta energl'a meseri'a loru.“ Si pentru atari monstruasitati speréza a aflá unu publicu, care sa le crédia!

Din Triest i se scrie fóiei din Graz. „Tgp.“ ca insurgentii aru fi aflatu la luarea fortului Stanjevich patru tunuri de munte precum si munitiunea trebuincidsa si 18,000 de patróne. Populatiunea intréga a locuriloru revoltate nu se urca preste 9000 de suflete. Déca e adeveratu, ca si comun'a Crtole s'a unitu cu rebelii, atunci cerculu insurgentiloru numera 10,000 suflete. Déca substragemu femeile, copii si betrânii abiá remânu 3000 de luptatori. Dintre acesti'a cei mai mulți suntu din comunele Zupp'a si Budu'a, asiá incâtu la luptele din 25. si 26. Octombre abiá se póte sa fi luatu parte 800 de insurgenti. Dar e faptu constatatu, ca 800 de ómeni suntu de ajunsu in muntii cei nepracticaveri, spre a retiené mai multe batalióne.

Insurgentii afirma, ca nu s'a unitu in mase nici Montenegrini nice Hertiegovini la insurectiune, daru nu néga, ca unii si altii iau parte si adeca rude de ale Bochesiloru.

Comitatulu insurectionalu din Cattaro a imprastiatu pre tiermii Adriaticei urmatórea proclamatiune, care déca nu e apocrifa aru demustrá ca sperantiele revoltantiloru nu se voru frange asiá lesne.

„Vulturi curagiosi din muntii nostri!

„Ór'a luptei a sunatu, si din inaltimea muntelui Loveenu paserea mortii anuncia inimiciloru nostri, ca muntii nostri s'au desteptatu. Inimicii ni-au ruptu cart'a libertâtiloru nóstre vechi; ei ni-au amenintiatu, ca voru versá sângele fratiloru nostri, déca nu li vomu dá fii nostri.

„Deci dina din padurile Dalmatiei a mersu in sboru seu sa sarute pre eroulu Ivanu Cernoievici, care dórme sub ruinele castelului albu din Obodu, si care nu va intardiá a se sculá pentru a conduce pre fidelii sei vulturi la nóue invingeri.

„Susu! susu! poporu de juni si bravi munteni! Aduti amínte de strabunii tei, celebrati de Cacici, care dicea de ei: „Ei suntu eroi ca Stotarcii, ageri ca Hertiegovinii, prudenti ca Italienii, tari ca Bosniacii.“

„Susu, bravule Cattaro, cuibu de vulturi! tu ai invinsu de trei ori pre Turci, ai resistatu Venetianiloru si Francesiloru! Care este inimiculu ce aru putea da peptu cu tine? Auditi, inimiciloru, sunetulu voiosu alu armeloru nóstre! Sabiele nóstre vechi ti-si aducu aminte de timpulu, cându ele aparau libertâtile nóstre, si astadi li este sete de sângele apasatoriloru nostri! Sa se satur daru pâna la manunchiu! Din inaltimea muntiloru nostri, armele nóstre voru duce mórtea la inimicii nostri!

„Muntenegrule! audi tu strigatulu libertâtii nóstre? Fratiloru din Hertiegovin'a, auditi voi sgomotulu bataliei? Sa sciti, ca noi suntemu numerosi si resoluti. Sa sciti fratiloru, ca noi ne luptâmu pentru o mare causa; noi ne luptâmu pentru independinti'a nóstra, care ni este mai scumpa de câtu viati'a! Noi voimu a fi liberi ca parintii nostri, cari au invinsu pre Turci, si nu vomu depune armele, pâna ce dreptulu nostru nu va triumfá!

„Inainte dara, vulturi din Cattaro si Ragusa! Inainte pentru batai'a sânta, pentru Dumnedieu si libertate!...“

O observatiune in pedagogia!

Domnule Redactoru! De óre-ce organele publice suntu calea cea mai sigura spre latirea unei idei, avendu ele cetitori mai multi, cá ori-care brosiura, ce apare mai cu séma in limb'a româna, indrasnescu si eu pre calea acést'a a me slobodi pre câmpulu pedagogicu a cârui filosofia e mai sublima dintre tóte filosoficle ocupandu-se ia cu obiectulu celu mai perfectu, adeca cu omulu, de-si nu me potu numerá intre profetii ei actuali si practici.

Cetisemu in nr. 77 a diuariului „Tel. Rom.“ o cuventare rostita de dlu direct. la scólele capitale din Satulungu (Sacele) Ioanu Dorc'a asupr'a propunerei studiului religiunei in scólele populare si mi-a placutu in generalu metodulu, ce-lu recomenda dlu Dorc'a invetiatoriloru la propunerea religiunei, insa cu unele asertiuni ale dlui direct. nu me invoiescu, de óre-ce suntu in contra pedagogiei ratiunale. Aducendu-ne deci in presentulu acest'a fatalu scinti'a mai multa multiamire si folosu realu, decâtu politic'a ce se imprascie de multe ori fâra precautiune prin jurnale 'mi iau libertate cá unu laicu asiá dicendu pre câmpulu pedagogicu a-mi impartasi ideile mele in privinti'a studiului religiunei in etatea primitiva a baietiloru, cá invetiatorii cu ocasionea conferintieloru, impedecându-se de opiniunea póte contraria a domnieloru loru se o iee la desbatere si se chiarifice o cestiune, ce intr'adeveru nu e de mica importantia la desvoltarea culturei natiunale pre basea unui cultu adeveratu ddieescu.

Dlu Dorc'a dice in disertatiunea sea, ca suntu si ómeni de acei'a, cari credu ca rugaciunea e pré de tempuria inca in anii cei crudi ai copilului, si ca mai intâiu sa se desvólte puterile intelectuale si apoi sa se incépa cu educatiunea religiósa morale; astfeliu de ómeni insa au o parere cu totulu gresita, câci de-si e adeveratu, ca copilulu in etatea aceea cruda intielege pré putienu, séu nimic'a din ceea ce dice, totusi atât'a scie, ca elu atunci cându se róga vorbesce cu tatalu lui celu bunu, carele este in ceriuri, cu tatalu tuturoru. Eata dara ca pre nesciute s'a desvoltatu in elu unu procentu din aplicarea religiósa morale etc. Asertiunea acést'a, pregatesce pasulu celu dintâiu la mechanismulu religiosu in care a cadiutu crestinismulu mai in genere, si care abate pre credinciosi dela calea cea adeverata a virtutiei, pre care o recomenda in modulu celu mai sublimu invetiatur'a lui Christosu. „Poporulu acest'a cu budiele me cinstesce, iéra cu inim'a este departe de mine.“ Invetiaturi neintielese au produsu in vechime si producu si in presentu mechanismu odiosu, ce schimonosesce cultulu divinu si-Ju preface din ceea ce este intru adeveru din nutrementu spiritualu o simpla spoitura superficiale. Óre nu vedemu noi, cá sa nu mergemu pre la alte biserici, cari nu suntu pâna acum intr'unu stadiu mai favorabilu, pre ómenii nostri in biserica cascându si incependu a li se face uritu de slujb'a cea lunga, nu dormitéza si numai din câudu in câudu vediendu pre vecinulu seu ca-si face cruce séu ingenunchie la signalulu clopotielului din altariu 'lu imitéza si elu. La cuvintele cele frumóse, la rugaciunile cele petrundietórie, cu care nu se potu asimilá ale nici unei confessiuni cristiane, cari suntu menite de a inaltiá spiritulu la divinitatea creatoriului si a desvoltá simtiemintele in dragoste câtra Ddieu si aprópele, nu asculta nimenea, ci fia-care sbóra in ideile sele la lucruri póte chiaru contrarie sântieniei locului unde se afla.

Si tóte aceste de unde se tragu? de acolo, câci din copilaria i s'a inradacinatu mechanismulu religiosu; invetiaturi si rugaciuni, cari nu le-au intielesu la inceputu, si cari nu s'au straduitu a le intielege nici mai târdiu fiindu-i cuvintele cunoscute. Si asiá nu ca au castigatu unu procentu din aplicarea morale, ci au incarcatu asupr'a sea o suta de procente din aplicarea mechanismului religiosu, cari nu-lu mai póte desradacinâ nici o invetiatura si nici o esplicare. Se privimu numai la invetiatorii si carturarii nostri cei betrâni, cum sciu ei recitá tóta Saltirea si tóte rugaciunile de demineti'a si de sér'a de rostu fâra de a le intielege, de óre-ce recitându cu gur'a cugeta de multe ori alte cele si cându-lu intrebi sa-ti spuna cu alte cuvinte ce au disu nu-ti póte spune nimic'a decâtu, póte se incépa iéra de capu. Aest'a este pecatulu initialiloru nostri in scriptura si câtra unii cá acesti'a au disu Christosu: „Poporulu acest a cu budiele me cinstesce, iéra cu inim'a este departe de mine.“

Pentru cá sa nu cademu insa in pecatulu acest'a alu mechanismului religiosu, in care se timpescu si-si pierdu din valóre invetiaturile si rugaciunile cele mai sublime ale bisericei nóstre, e de lipsa, cá sa se delature dela inceputulu vietiei unui omu, se nu i se dee locu a se incuibá in inimile cele fragede copilaresci, câci incuibandu-se odata nu-lu va mai puté scóte nici unu invetiatoriu.

Procederea gresita a pedagogiei vechie s'a observatu din partea pedagogiloru moderni, si credu ca nu se mai afla nici unu pedagogu, carele basându-si principiele sele pre ratiunea sanatósa se protege invetiamentulu mechanicu din trecutu si sa se alature lânga propunerca disertatiunei, dupa care copilulu sa se invetie din cele mai fragede tineretie incependu, a balbâi cuvinte despre Ddieu in forma de rugaciune, care elu nu le intielege si nici nu le póte intielege.

Precum pedagogi'a recomenda educatorinlui, ca invetiandu pre copilu a vorbí sa-i immultésca notiunile mai intâiu prin aretarea si numirea obiecteloru, ce suntu in apropierea lui si pre care le vede si le póte prinde cu mân'a si asiá mergendu mai departe dela cele mai simple la cele mai compuse sa-lu introduca in viéti'a fisica, tocmai asiá trebuie se céra asemenea pedagogi'a cá sa se introduca elevulu si in viéti'a spirituale. Sa nu i se spuna nimic'a ceea ce elu nu póte intielege, Gradatim trebuie se fia introdusu mai intâiu elevulu la cunoscinti'a efectului, ce jace cá realitate inaintea sea si numai dupa acea la persecutarea causei ce a produsu efectulu vediutu, si care póte ca singura e nevediuta si neatingibile, din care causa trebue se fia inchipuita si prin asociatiune de idei pusa asupr'a efectului. Pentru aceea dicu, cumca copilulu numai pre rendu, dupa ce cunósce tóte objectele reale din pregiurulu seu, sa se introduca la perceptiunea ideiloru mai abstrase cum ed. e. D-dieu, mântuirea sufletului, raiulu, descinderea lui Christosu pre pamentu d'a mantuí némulu omenescu s. alt. s. alt., câci atuncea le va intielege, si intielegerea lui prin nici unu usu indelungatu nu se va intunecá, deóre ce, ce intielege omulu la inceputu, intielege in tóta viati'a sea si i se chiarifica din ce in ce mai multu. La objectiunea, ce mi s'aru potea face, ca, dupa parerea mea aru fi se crésca copii fara nici o cunoscintia de D-dieu d. e. pâna intr'alu siesclea séu optulea anu etc. respundu, ca de-si mintea copilului se desvólta numai târdiu pentru d'a cuprinde lucrurile ideale, ce se spunu despre D-dieu si ce vine in genere inainte in religiune, totusi elevulu se póte initiá in cele sânte pre o cale cu totulu simpla si neseducatória in mechanismu, cându se pune de esemplu, dupa opiniunea unoru pedagogi renumiti, copilulu a fi unu simplu martoru la rugaciunea parintiloru, i se da o positiune evlaviósa, fâra de a-lu invetiá cuvinte neintielese spre a le rosti. Idei generale despre cele sânte i se potu dá in ori-ce etate, dara cuvinte neintielese de rugaciuni, de marturi-

siri sî de alte porunci ddicescî sa nu-lu invetie nimenea, câci ele suntu fundamentulu mechanismului. Bine-voiésca parintii a-lu duce la biserica sî a-lu lasá la cuminecatura, déca sî afla prin acést'a conscintî'a liniscita. A se ispovedui insa este de prisosu in etatea prunciei, câci neavendu elu voia de a se otarí, nu póte se aiba nici pecate, sî nu póte sa se decida nici la cerint.ele acele ce suntu de lipsa la ispovedania.

Deci eu asiá credu, ca deóre ce religiunea este basea vietiei omenesci sî deóre ce in religiunea crestina bine intielésa se póte desvoltá mintea omenésca pâna la celu mai inaltu gradu alu perfectiunei, trebue pusu unu pondu deosebitu pre desvoltarea spirituale a elevului in directiunea religiósa, cá sa se invetie de tempuriu a o pretiuí dupa meritele ei cele adeverate fâra d'a cadea in bigotismu sî fâra de a escedá în materialismu.

Educatiunea gresîta in etatea primitiva a causatu poporului nostru estremitâtile in care se afla in presentu fiindu adeca o parte in bigotismulu sî mechanismulu celu mai condemnabilu, alta parte mai semidocta in indiferentismu sî inteligintia parte mare in materialismu, ateismu etc. necrediendu nimic'a sî tienendu formele religiunei numai din obiceiu séu din politica. Pentru aceea nici nu prea vedemu domni d'ai nostri mergendu la biserica, cá sa se róge, ci singuru numai, cá sa le tréca vremea sî ici colea la ocasiune sa se falésca.

Pentru d'a incungiurâ reulu acest'a dela inceputulu educatiunei, sî a dá elevului din etatea primitiva o directiune salutare in privinti'a vietiei lui religióse pre basea intielepciunei, credu a nu fi de prisosu observatiunile aceste putiene meritându atentiunea invatietoriloru nostri, cari precum se vede iubescu sî trebue se iubésca progresulu pre cariera invatiementului sî câror'a asiá dîcându-le e incredintiata basea vietiei eleviloru loru, pre care desvoltându-se singuru numai va potea contribuí la inflorirea bisericei sî sub scutulu ei la ridicarea natiunei.

N. Prosteanu.

Fâra cá sa preocupâmu un'a séu alta parte ne luâmu voia a dîce „ca calea e lunga prin precepte sî scurta prin esemple.“ O rugaciune cum e „Tatalu nostru“ se póte predá copiiloru in etatea cea mai fragetà, pentru ca este asiá de chiara incâtu o póte intielege sî unu copilu, sî déca nu va fi in stare sa reflecteze filosofice asupr'a cuprinsului rugaciunei. Esemplele aduse de disertatiune suntu apte de a face pre copilu sa intieléga sî fâra multe sî abstrase reflessiuni rugaciunea ce i se preda. — Déca aru stá plugariulu sa fia numai martoru pâna scie tótu geologi'a, chemi'a etc. sî apoi sa se apuce sa produca bucate amu remané cu totii fâra de pâne.

Red.

Din Ungari'a.

(Scoli confesionali, séu comunali?)

Iéta mârulu de cérta intre locuitorii din cele mai multe comune ungaresci. O causa atâtu de sânta, cá cum e caus'a scóleloru populari, a datu atât'a materia de cérta intre poporu, — ací e de a se intielege poporulu magiaru, câci poporulu nostru multiamita priceperei lui celei agere sî inainte statatoriloru scólei au recunoscutu de multu necesitatea scóleloru confessionali. — Daru óre ce póte fi caus'a neintielegerii poporului in privinti'a caracterului scóleloru?

Dupa modesta'mi parere nimicu alt'a decâtu purtarea cea de totu gresita a foiloru magiare anca la nascerea legei pentru scólele populari, cându adeca se aflá in forma de proiectu pre més'a corpului legiuitoriu, sî chiaru sî dupa ce devení lege sanctionata. Foile magiare mai tóte — in prea marele loru zelu câtra inaintarea, séu chiaru câtra inmultírea natiunei loru — se apucara cu tóta seriositatea a atacá susnumitulu projectu, alu scarmaná sî alu aratá de necorespundiatoriu spiritului tempului sî inaintârii poporului in cultura, sî cu astfeliu de apucaturi nu aveau alt'a de scopu decâtu instrainarea opiniunei publice de câtra acésta lege sî câstigarea ei pentru scoli comunali, socotindu intru intielepciunea loru, ca astfeliu câstigându pentru ideea loru sî pre celelalte natiuni din tiéra va face celu mai bunu servitiu natiunei loru. Daru s'a insielatu uritu, câci departe de a aduce vr'unu folosu causei loru mai multa stricaciune au causatu. E dreptu, ca li-au succesu a câstigá pre vr'o câtiva din noii cetatieni — fii lui Israilu — cari sî de altmintrenea voru a se gerá in lume de spriginatori sî ómeni ai reformeloru, sî sî vr'o câti-va din natiunea loru, daru mas'a poporului au remasu prelânga scoli confessionali. Inse tocm'a acésta impregiurare a datu ansa la multe frecâri sî certe serióse intre poporu sî intre asiá numitii luminatorii poporului, cari certe in multe locuri atâtu de inversiunate au fostu, incâtu a trebuitu se recurga la dregatoriile civile pentru incungiurarea altoru urmâri triste, ce s'aru fi pututu escá din astfeliu de frecâri. —

Cumca jurnalele loru nu-si au ajunsu scopulu nici la magiari, se vede cu deosebire din parerile separate, esite in publicu din partea barbatiloru loru de specialitate in privinti'a scólei. Intre altii esita cum se esprima unu barbatu magiaru, recunoscutu de patriotu, nationalistu mare sî barbatu de litere: „De-si recunoscu sî stimezu numumai dreptulu de supr'ainspectiune, ci sî tóte drepturile sî datorintiele statului fatia cu treab'a scólei populare, totusi eu snm de acea firma convictiune, cá in patri'a nóstra nunumai astadi, ci inca multu tempu inflorirea sî ridicarea trebei scolare numai sî numai pre basea confessionale se póte cu siguritate asceptá. De aceea eu nu potu fi decâtu numai amiculu scóleloru confessionali, autonomiei loru, a concurintiei libere, sî a unei ajutoriri sistematice din partea statului fatia cu scólele confessionali sî preste totu a aducerei trebei scolari in nemidilocit'a posessiune confessionale, iéru scólele comuni séu amestecate, cá cum voru a fi la noi cele comunali, eu numai in casuri de totu estraordinari le tienu aplicabile, sî déca statulu numai pre acestea voiesce a le subventiona sî a le tienea de ale sale proprie, atunci nici decum nu va putea inaintá libertatea si cultur'a intre cetatienii patriei. Dealtmintrenea toti barbati de scóla din Europ'a culta s'au pronunciatu pentru scólele confessionali.“ — Astfeliu vorbesce barbatulu loru, de alu cârui zelu patriotic sî nationalu e convinsu totu natulu mag. Amu socotitu a fi de lipsa citati'a cuvinteloru de susu sî din punctulu nostru de vedere preste totu starea de fatia a celoru mai multe scoli populari ung. ne póte servî de invatiatura, déca s'aru iví sî la noi vr'o diferintia de pareri in treb'a scolare; aru fi timpulu, ca sa mai invatiâmu sî noi din patiani'a altor'a, iéru nu totu din a nóstra. Mai amintescu, ca multe comuni ung au remasu pâna in dîu'a de astadi din caus'a nefericiteloru certe fâra scóla.

Protocolulu,

Adunârei generali a Asociatiunei nationali aradane, pentru cultur'a poporului românu, pre anulu 1869/70, alu Asociatiunei alu VII-lea.

Siedintiei a II.

tienuta sub presiedinti'a domnului vice-presiedinte Sigismundu Popoviciu in 21 Augustu 2 Septembre 1869 in localulu indatinatu.

(Capetu.)

Nr. 11. Motiunea domnului Demetriu Bonciu, cá sa se denumésca un'a comissiune pentru straformarea statuteloru asociatiunei asiá cá in acele sa se cuprinda unele puncte pentru latírea industriei intre români, — comissiunea o dechiara de superflua, deóre ce acésta dispusetiune se cuprinde in §. 1. alu statuteloru; in urmarea cârei'a domnulu propunetoriu poftesce a se intielege motiunea asiá, ca directiunea sa se indruméze, a se ocupá de studiarea obiectului acestui'a, sî pre adunarea viitória a face propunere meritória in folosulu latírei industriei intre români.

Propunerea astfeliu se primesce cu esprimerea dorintiei intonate de domnulu Constantinu Radulescu, ca adeca, fiesce-care membru alu asociatiune se ié asuprâ-si sarcin'a de a latí acestu medilocu alu culturei poporali.

Nr. 12. Motiunea domnului Popoviciu Deseanulu, ca pre venitoriu fiescecârui membru alu asociatiunei se i se dée diploma de membru neconditiunatu, pre lânga tacs'a oblegata de 50 cr., la propunerea comissiunei se primesce.

Nr. 13. Alta motiune a domnului Ioane Popoviciu Deseanu, cá sa se dée directiunei instructiune speciale spre elaborarea unui planu, dupa care sa se póta câstigá in favórea asociatiunei un'a casa in Aradu pre actiuni, avendu a face reportu la adunarea venitória, in conformitate cu propunerea comissiunei, asisderea se primesce, sî directiunea se insarcina cu studiarea cestiunei.

A trei'a motiune a domnului Ioanu Popoviciu Deseanu, ca de nou sa se faca pasii la guvernulu de statu, pentru ca adunârile generali se póta fi ambulante, comissiunea o afla salutaria scopuriloru asociatiunei, incâtu inse aceea tientesce la schimbarea statuteloru, doresce a se observá modalitâtile prescrise in §. 16.

In sensulu parerei date de comissiune, luându-se in pertractare propunerea domnului Ioanu Popoviciu Desseanu pentru a se mjlocí, cá adunârile generali in viitoriu se fia ambulante; adunarea generale decide a se insarcinâ directiunea cá se faca de nou pasi la guvernulu tierei pentru realisarea decisului adunârei generali din anulu 1866 nr. 17, dupa care adunârile generali au a fi ambulante suprimendu-se acea dorintia generale, cá acésta petitiune a asociatiunei sa se substérna la locurile competinte prin ablegatii dietali români.

Nr. 15. Referintele comissiunei pentru cercetarea socóteloru loteriei, dlu Iosifu Belesiu relatiunéza ca pentru sortiuri s'a incasatu preste 2000 fl., pentru bilete 380 fl.; dela espusetiunea obiecteloru 268 fl. sî ca comissiunea spéra ca inca sî de acum voru incurge bani pentru losuri; prin urmare propune, ca directiunea sa se autorisedie cu incasarea sumeloru sperative avendu a reportá resultatulu in adunarea generale viitória; iéra zelóseloru dame, cari prin ofertele loru au concursu la loteri'a acést'a filantropica natiunale, propune a li se votá recunoscintia din partea Asociatiunei.

Propunerea comissiunei adunarea o primesce dimpreuna cu amendamentulu facutu de dlu Ioanu Popoviciu Desseanulu, ca amintitele zelóse dame române, cari prin ofertele loru au contribuitu la inaintarea scopuriloru asociatiunei, intru intielesulu §-lui 4 din statute, sa se dechiare de membre ajutatória ale Asociatiunei sî sa se provéda cu diplome — gratisu.

In legatura cu acésta dispusetiune se decide licitarea aceloru obiecte, cari din dîu'a de astadi, in restempu de 6 septamâni nu se voru scóte dela Asociatiune. Iera in privinti'a loteriei viitórie, directiunea se insarcinéza a face unu planu de sortitura sî a-lu asterne adunârei viitórie.

Nr. 16. Fiindu la ordinea dîlei alegerea directiunei, dupa ce Ilustritatea Sea Domnulu directoru primariu Antoniu Mocioni in numele seu sî alu directiunei, multiamí adunârei pentru increderea de pâna acum, domnulu presiedinte provóca adunarea la alegere nóua.

Urmâ prin aclamatiune urmatórea alegere:

directoru primariu: domnulu Antoniu Mocioni, ablegatu diet.

directoru secundariu: domnulu Ioanu Popoviciu Desseanu, advocatu in Aradu;

fiscalu: domnulu Iosifu Popoviciu advocatu in Aradu;

perceptoriu: dlu Emanuilu Misiciu, asesoru comitatense in Aradu;

esactoriu: dlu Ioane Goldisiu vice-notariu comitatensu in Aradu;

economu: dlu Teodoru Serbu vice-notariu comitatensu in Aradu;

bibliotecariu: dlu Stefanu Siorbanu, asesoru comitatensu in Aradu;

notariu: dlu Petru Petroviciu.

De membri directiunali s'au alesu totu prin aclamatiune urmatorii domni:

1. Vincentiu Babesiu, ablegatu dietalu,
2. Ioanu Siorbanu, capitanu supremu in pensiune,
3. Dr. Iosifu Hodosiu, ablegatu dietalu.
4. Mironu Romanu, protosincelu sî ablegatu dietalu,
5. Demetriu Bonciu, advocatu in Aradu.
6. Dr. Atanasiu Siandoru, profesoru de podagogia in Aradu,
7. Georgiu Dogariu, cetatiénu in Aradu,
8. Dr. Alesandru Mocioni, ablegatu dietalu,
9. Alesiu Popoviciu, advocatu in St.-An'a,
10. Ioanu Suciu, notariu comunalu in Socodoru,
11. Ioanu Rosiu, asesoru la magistratulu orasiului in Aradu,
12. Lazaru Ionescu, ablegatu dietalu.

Nr. 17. Domnulu Demetriu Bonciu, propune, ca pre anulu viitoriu directiunea se substérna gat'a preliminariulu inaintea adunârii generali.

Propunerea se adópta fâra contradicere.

Nr. 18. Cu ocasiunea acestei adunâri s'au mai dechiaratu de membri ai asociatiunei, urmatorii

domni : Constantinu Radulescu, advocatu in Lugosiu, Nicolau Butariu preotu in Bodesci, cu tacsa anuala de 2 fl. Simionu Popoviciu Deseanu advocatu si notariu comunalu in Giula-Varsiandu, Georgiu Carabasiu, preotu in Szinte câte 2 fl. Arseniu Leuc'a, preotu in Lazuri 2 fl., Ioanu Selagianu 2 fl.—Vasiliu Tomuti'a preotu 2. fl. Stefanu Adamu 40 fl. in capitalu.

Nr. 19. Dupace adunarea si esprime multiumit'a domnului Alesandru Nagy, pentru localulu adunârii, domnulu presiedinte la 2 óre dupa médiadi dechiara a VII. adunare generale de incheiata.

Autenticatu in siedinti'a tienuta in Aradu 5/17 Octobre 1869.

Sigismundu Popoviciu. presiedinte. — Custante Gurbanu. notariu substitutu.

stradatu de
Petru Petroviciu.
notariulu directiunei.

„Alb.“

Romani'a.

Drumulu de feru dela Bucuresci la Giurgiu s'a inauguratu Duminec'a trecuta prin servitiulu spre invocarea bine-cuventârei divine asupra-i, la care a oficiatu insusi parintele Metropolitu primatu in presenti'a primului ministru, a inaltiloru demnitari ai statului si a publicului, prin sunetulu musiceloru etc. conformu programei ce amu reprodusu dupa „Monitoriulu oficiale“. Dara programele cá programele ; ele, prin natur'a loru limbuta, 'si perdu efectulu surprinderei, si esprima monotoni'a in esecutarea ad-literam a celoru scrise in trensele.

La asemeni spectacule, ori-câtu de imposanta solemnitate s'aru promite prin programe, lumea n'aru alergá, nu s'aru îmbuldí, déca n'aru mai fi sa se véda si ceea ce nu e scrisu si nu se póte prevedé in programa, acelu elanu alu simtiemintelor ce sta ascunsu in adencului animei si care are spontanietatea impressiunei momentului.

Rolulu de a face ceea ce nu se cuprinde in programa erá mai cu séma alu neinvitatiloru, alu poporului pre care nu-lu puté incapea spatiulu strinsu alu interiorelui garei la Filaretu, si care se intindea in sîru lungu de o parte si de alt'a a liniei ferate, si se mai formá si in pâlcuri la distantie pâna la o jumetate de posta in cale spre Giurgiu, asceptându in uimire sa véda acei aburi pre care-i gonesce cu turbare namil'a interitata ce asverle din trens'a nori grosi de fumu si târesce dupa sine unu sîru de case !

Celu dintâiu trenu care trebuiá sa duca óspeti la Giurgiu, purtându numele „Mihaiu Bravulu“, se pregatea sa pornésca. Primulu semnalu datu, poporulu incepù sa se alinieze elu insusi cu imbrâncele spre ocuparea celui mai favorabile locu de privire, si, in momentulu pornirei trenului, la siuieratur'a tîpatória a aburului, o singura strigare respunse prelungitu inaintea si in urm'a trenului. Erá urarea de bucuria a poporului care, fâra se intieléga puterea ce trage dupa dens'a atât'a greutate si cu asiá repediciune, simtiea insa ca acést'a este agentulu celu mai intrepidu alu civilisatiunei la noi, precum este in tóta Europ'a.

— Uite, mâ ! cum merge fâra cai ! esclamau unii printre multime.

In percursulu dela Bucuresci la Giurgiu, pre tóta intinderea liniei asceptau satenii curiosi sa véda trenulu, pre care'lu salut'au cu respectu, si pre la statiuni se aflau proprietari ori arendasi din judetiulu Ilfovu si din judetiulu Vlasc'a.

Dela statiunea din Comman'a spre partea drépta, trei flacâi de satu. cu cai ageri si voinici, 'si inchipuise sa se iea la intrecere cu locomotiv'a ! Goneau câtu puteau bietii naivi pre drumulu dealaturi ; dara unu minutu le fu de ajunsu spre a face esperinti'a. Ilusiunea loru disparù, si, cându positivulu ii facù sa se véda remasi departe inapoi, de siguru ca-si voru fi facutu machinalicesce cruce proferându blasteme asupr'a lui „Ucidia-lu tóc'a !

La gar'a dela Giurgiu poporulu giurgiuveanu primí in urâri acestu trenu de onóre, la trecerea cârui'a gard'a cetatienésca presentà arm'a si music'a intonà unu marsiu triumfale.

Unu dejunu erá pregatitu. Luara parte la densulu consuli, deputati, senatori, membri ai curtiei de cassatiune ; oficierii superiori, demnitari inalti ai administratiunei, si alte notabilitâti din capitala, toti invitatii in fine, alu câroru amphitrionu erá presiedintele consiliului de ministri si ministrulu lucrâriloru publice Beyzadea Dimitrie Ghic'a, radiosu in mijloculu bucuriei generale cu care se aclamá M. S. Principele si cu care i se adresá primului ministru totu feliulu de multiamiri si felicitatiuni personali.

La acestu dejunu presiedintele cabinetului puse unu toastu pre care-lu reproducemu dupa „Monitoriu“:

Domniloru,

„Infiintiarea drumuriloru ferate in Romani'a devine astadi o realitate.

„Substituirea aburului in loculu midilóceloru intrebuintiate pâna eri, va operá si la noi acea revolutiune binefacatóre, ale cârei efecte le admirâmu la celu d'anteiu pasu ce facemu preste frontiera, mai cu séma in directiunea Occidentului.

„Acestu nou midilocu de transportu, unulu din cele mai insemnate titluri de gloria ale epocei moderne, a ecsercitatu cea mai mare influentia asupr'a vietiei intelectuale, morale si materiale a locuitoriloru Stateloru ce l'au adoptatu : a indulcitu obiceiurile, a radicatu nivelulu generale alu inteligentiei umane ; artele si sciintiele au gasitu in elu nenumerate si continue isvóre de desvoltare; si astfeliu cu dreptu cuventu s'a disu ca gradulu de civilisatiune alu unui poporu se mesura prin numerulu chilometreloru câiloru sele ferate.

„Astfeliu se voru putea aplicá adeveratele principie democratice cari consista nu in a coborí pre unii, ci a se silí de a inaltiá pre toti.

„Astfeliu numai se stabilesce adeverata egalitate.

„Suntemu fericiti ca, dupa mai multe incercâri si unevointie, a fostu datu generatiunii presente a vedea realisarea unei dorintie de multu simtíta de intrég'a tiéra.

Suntemu fericiti ca inceperea acestei nóue ere de prosperitate se face sub domni'a unui suveranu a cârui preocupare de totu minutulu nu e de câtu progresulu natiunii ce 'lu au alesu.

„Avemu sigurantia ca in curendu, grati'a neobositóreloru ingrigiri ale Domnitoriului si cu concursulu ómeniloru de anima, vomu intinde pre tóta Roman'a aceste drumuri ferate, asigurându pre adeveratele sele base prosperitatea patriei nóstre.

„Natiunea, prin representantii sei, a voitu ca prim'a cale ferata a Romaniei sa se caute de statu, prin propr elu sele midilóce

„In esecutarea acestei mari vointie, guvernulu, fórte de increderea cu care a fostu onoratu, 'si a pusu tóte silintiele spre a fi la inaltimea unei asemenea missiuni.

„La apelulu facutu junimii române, ea a respunsu cu grabire, si astfeliu mai totu personalulu esploatatiunii, s'a pututu compune dintre pamenteni.

„Suntemu incredintiati, domniloru, ca acesti români voru scí sa corespunda la asceptarea publicului, si sa dovedésca in acestu nou feliu de ocupatiune aceea-si aptitudine cu care D-dieu a indiestratu pre poporulu romanescu.

„Nu remâne déra de catu a ne silí cu totii sa recâstigâmu timpuln perdutu in calea progresului.

„Numai astfelu generatiunile viitóre ne voru bine-cuventá

„Traiasca natiunea româna !

„Traiasca Domnitoriu si ilustra sea logodnica !“

Acestu toastu se sfersí in urârile meseniloru.

Dupa unu patrariu de óra sosí alu doilea trenu de invitati cari 'si avura partea loru de placere ací, si apoi se risipira prin orasiu spre a se duce sa privésca pre Dunare.

Trenurile s'au întorsu precum pornise : cu cea mai mare regula si punctualitate. La sosirea loru inapoi la gar'a Filaretului bucuria se esprimá intr'unu modu si mai strelucitoriu de câtu pâna ací, lumea se intiesnse mai multu si miscarea erá la gradulu celu mai mare.

Aflâmu ca presiedintele cabinetului, luându in primire linî'a Bucuresci-Giurgiu dela compani'a care a construit'o, a luatu si tóte mesurele pentru ca statulu sa nu sufere pagub'a din neindeplinirea de câtra concessionari a vre-unei'a dintre conditiunile concessiunii. „Tromp. Carp.“

Varietâti.

*** „Hr. Ztg.“ luându notitia despra caletori'a de inspectiune a Archiducelui Iosifu prin Transilvani'a si in specie de cele ce a aflatu serenitatea Sea in Clusiu dice, ca in ordinulu de di a laudatu cu deosebire despartiementulu romanescu alu gardeloru, pentru ca acést'a a facutu esamenile cele mai splendide.

*** Pertractâri urbariale. — La tribunalulu urbariale regescu din Fagarasiu referada publica a proceseloru inrotulate se tiene Sambeta ; — Conspectulu referadeloru publice inaintea referadei cu trei dîle se póte vedé pre tabl'a afisiata in ambitulu tribunalului. —

Sect. 3 Nr. 4022—1869.

Publicatiune

despre tractare prin oferte spre asigurarea trebuintiei materialiloru si requisiteloru pentru c. r. depoti materialiloru caratorii militaresci in Klosterneuburg, Marein, Prag'a, Drohobyer si Alb'a-Juli'a dela 1 Ianuariu pâna la finea lui Decembre 1870.

Trebuinti'a cuprinde : otielu si feru, cuie si surupi, lantiuri, cercuri si catarame, piele, pândia si funii, cârbune, materiale de oleu si vapsea, lemne de caru, pârtile constatatória de hamuri si alte unelte.

Mai incolo : reparaturi de ilauri si surupi stricati, cá si taiaturi de pile deosebite de nou.

Industriarii, cari voiescu a se impartasí prin ofertele acestea potu vedé conditiunile mai de aprópe, cá si cuantitatea trebuintiei la unulu din depositile materialiloru susu numiti, iséu la comanda caratorii milit. a tierei, unde se voru aretá si mustrele articliloru sigilate de liferatu.

Intreprindietorii potu pune ofertele loru, ori pentru article deosebite, ori pentru mai multe, séu pentru trebuinti'a unui'a, ori a mai multor'a, ori depotiloru tuturoru.

Ofertele sigilate indiestrate cu vadiele prescrise au de a intrá pâna in 16 Novembre 1869 inainte de amédi la 11 óre la comand'a respectiva a caratorii milit. a tierei, unde se voru face deschiderile comissiunale la ór'a numita. Intreprindietorii au dreptu a fi de fatia la deschiderea ofertelor.

Ofertele ajunse dupa terminulu mai susu determinatu nu se voru considerá.

(21—2)

11—1 **Concursu.**

In urmarea decissiunei comitetului bisericescu gr. or. din satulu Iuliti'a din 19/31 Octobre 1869 nr. 2 se escrie concursu la vacant'a parochia gr. or. din Iuliti'a Cottulu Aradu, Protopopiatulu Totvaradi'a, — care parochia e indiestrata cu o sessiune de pamentu aretoriu estravilanu — si cu unu telechiu intravilanu de 1000□° pre lânga competintele obvenitórie dupa particularele functiuni preotiesci, — prescrise in norm'a stolara.

Concurentii suntu avisati a-si tramite recursele instruate cu documentele recerute, la subscrisulu comitatu pâna in 18/30 Noemvre, a. c. fiindu alegerea de preotu otarita a se tiené de câtra competentele sinodu parochialu — convocatu spre acelasi scopu — pre diu'a 23 Nov (5 Dec.), a. c.

Iuliti'a, in 19/31 Octobre 1869.

Comitetulu bisericescu gr. or. din comun'a Iuliti'a.

Concursu.

Devenindu vacante postulu de ingineriu pentru districtulu Fagarasiului cu resiedinti'a in Fagarasiu, cu salariu anualu de 500 fl. si unu pausialu de 50 fl. v. a.; se escrie concursu pentru implinirea acestui postu pâna in 10 Decembre 1869.

Competitorii sa-si astérna suplicele documentate eventuale si cu certificate de servitiu indreptate la Universitatea districtului Fagarasiu. — Se cere cunoscinti'a limbiloru patriei si cu deosebire acelei române.

Dela presidiulu districtuale.

Fagarasiu, in 1 Novembre 1869.

(22—2)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 87. ANULU XVII.

Sabiiu, in 2/14 Novembre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Meditatiuni politice.

I.

Este fórte greu lu-ru a scrie istori'a unui poporu, inse de o suta de ori mai greu a face istori'a séu celu putienu a contribui la facerea istoriei unui poporu.

Istoriculu are numai sa adune evenemintele sa caute caus'a desvoltârei loru, precându celu ce vrea sa contribuie la facerea istoriei are de a lucrá cu eveneminte neprevediute, cu eveneminte, despre a câroru desvoltare nu e in stare totudéun'a sa-si dea séma, si asiá in combinatiunea s-a mai departe are lipsa de o agerime, prin carea la momentu sa scie ce e de facutu mai departe. Mai incolo celu ce se ocupa cu istori'a, arangiându evenemintele trecutului, le are pre tóte sub ochii sei si precum póte de lesne sa afle desvoltarea loru asiá de lesne le póte tacsá pre tóte, si póte face conclusiunile sele cu mai putiena temere, ca va gresí. Celu ce face istori'a inse are lipsa si de rabdare câci chiaru si combinatiunea cea mai adeverata lu face sa astepte tempu mai indelungatu dupa resultatulu combinatiunei sele pentru ca câte accidentie nu i se punu in cale, cari in ochii celoru ce nu combiná infatisiéza resultatulu seu viitoriulu cu totulu altu feliu de cum l'au cugetatu inteia-si-data.

Déca ne aru fi permisa o asemenare intre celu ce compune si celu ce face istori'a amu face asemenarea cu unu comandante in tempu de esercitii si cu unulu in tempu de resbelu. Celu dintâiu scie pre cine are sa ascepte sa'lu intempine, scie si unde are sa se intalnésca, pentru ca tóte aceste suntu date dejá. In resbelu inse comandantele trebuie sa se orienteze in fia care momentu dupa miscârile inimicului; in momentu sa-si aléga loculu de repausu, in momentu trebuie sa plece spre a prevení pre neamicu si a ocupá o pusetiune buna, séu a se retrage la unu locu favorabile; in batali'a, in fia care clipita sa scie in totu loculu, pre tóta lini'a, ce trebuie ca sîrurile sele nici ca sa fia sparte nici incungiurate de a le neamicului.

Suntu unele momente in viati'a natiuniloru câudu acést'a se desvólta intre impregiurârile cele mai deosebite cu rapedimea cea mai mare. Atunci trebuie omulu politicu sa se desbrace de ori ce passiune, pentru cá sa véda reulu ce amenintia si binele celu póte ajunge, puru si simplu.

Astfeliu de momente suntu cele prin cari trecemu noi de ani incóce. Surprinderi de totu feliulu vinu pre tóta diu'a, incâtu multa si statornica barbatía se cere dela celuce voiesce sa nu scape nimic'a din vedere, pentru cá sa fia totudéun'a in stare a judecá firea tuturoru lucruriloru, ce se oferu pre scena publica si pentru cá tienendu socotéla de tóte sa nu pérda firulu evenemînteloru si sa se arunce séu in bratiele unui pessimismu producetoriu de nepasare, séu in bratiele unui optimismu, carele sa promita munti de auru si in fine totusi sa duca la o desamagire nereparabile.

„Libertate", „liberalismu" si alte de feliulu acest'a suntu cá cuvinte, cá firme pre tóte coltiurile stradeloru si la tóte respanthiele. Si trebuie sa presupunemu ce e mai bunu : ca tóte aceste se prochiama din tóte pârtile in cea mai buna credintia si cu cea mai buna intentiune. Inse ce mai trebuie luatu in consideratiune prelânga prochiamarea acestoru idei frumóse, inalte si salutarie pentru ómenime? Ací e greutatea cestiunei si preste acest'a trecu multi asiá de lesne cu vederea.

Cei ce voru si astadi inca sclavia, câudu omenimea ori si cum a ajunsu de multu la atât'a precepere de pretinde preste totu loculu a fi libera a dispune de sórtea ei — suntu in comparatiune putieni. Vin'a dara trebuie, in cele mai multe casuri, cautata nu in cei putieni, ci in multimea, carea, déca doresce libertate nu o scie si câstigá: pentru ca e pré credula, lasa ceea ce se póte ajunge treptatu, la o parte, si vrea sa faca sarituri, cari nu corespundu puteriloru ei. Multimea orbeca atunci cá intr'o negura. Asculta de vocea unui séu altui necunoscatoriu alu lucruriloru si in locu de a esí la unu limanu se trediesce la marginea unui abisu. Atunci nu i remâne alt'a decâtu séu sa sara in elu pentru cá sa se pérda de securu, séu sa se déa prinsa in mânile unui séu unoru tirani, ce au sciutu pândí momentulu.

Asiá au fostu in trecutu, asiá e astadi. In asemenea casuri Moisii natiuniloru se prefacu in Ieremii, ce nu potu face alt'a decâtu sa plânga pre ruinele remase de cei du-si in captivitatea (robi'a) usiuratâtiei loru, câci altu ajutoriu e impossibile.

Situatiuni de feliulu acest'a amu avutu inaintea ochiloru nostri indata la schimbarea sistemei in imperiulu nostru. Acestea ne au indemnatu sa staruimu prelânga grigi'a cá celu putienu calea sa nu ni se inchida si sa fimu siliti a ne da prinsi sistemei de fatia fâra de nici o conditiune. Pentru aceste amu suferitu atâtea atacuri din partea celoru ce le voiéamu binele. Câci ne temeamu si ne tememu fórte de impregiurarea in carea amu ajunsu, de astadi nu avemu locu unde sa ni se auda graiulu decâtu in strimtorat'a si tiermurit'a nóstra diuaristica.

Audimu firesce si acum laude si amenintiâri destule din multe pârti, decâtu câudu vedemu ca lucrurile in desvoltarea loru se facu surde si la laudele si la amenintiârile cui-v'a si câudu vedemu ca in urm'a tuturoru acestor'a nu secerâmu decâtu suferintie si necasuri, pre cari trebue nadusîti sa le inghitimu, atunci ne trece de a mai dá credimentu altor'a decâtu fapteloru ce le vedemu implinindu-se in giurulu nostru.

Noi nu vomu incriminá pre nimenea nici acum, ci, dupa câta esperiintia amu facutu, vomu ascrie tóte pecatele nesciintiei si vomu dîce celoru ce ne injura pre noi: Dómne iértale loru ca nu sciu ce facu. Câci ce putemu dîce alt'a dupa ce vedemu ca in locu de a urmá in anii din urma o politica natiunale, va se dîca, in locu de a ne straduí cá sa ne tienemu bateru unu terenu, de pre care sa putemu spune tierei si lumei ca nóue ni se face nedreptate, amu datu totu din mâna intr'unu simplu norocu, ca iéra se potu intórce tempurile care au trecutu.

Pentru ori-ce eventualitate déca voimu sa ajungemu la ce-va se ne chiarificâmu mai intâiu scopulu nostru, dupa aceea impregiurârile, in cari traimu si aceste combinându-le unele cu altele sa ne cugetâmu mai seriosu la mijlócele cele firesci, prin cari nici noi cu noi, dara incâtu se póte nici cu altii sa nu venimu in coflictu, incâtu sa fimu siliti a stá cu totulu in locu.

In teoria, ni se va reflectá, si pre harthía e lesne a dîce asiá ce-va, insa in realitate lucrurile stau astfeliu . . . Vomu vedé!

Eveneminte politice.

Diet'a Bucovinei a avutu unulu din evenemintele cele mai frumóse si mai natiunale in siedinti'a din 30 Oct. Românii din acea dieta au raportatu o victoria frumósa pentru ca au adusu o lege prin carea limb'a româna, cá limba a tierei e pusa la loculu ei prin conclusu dietale. Din multele asceptâri ne pare bine ca bater acest'a s'a implinitu.

Despre revólt'a dalmatina suntu scirile nesigure. Cele oficióse ne spunu ca revólt'a e suprimata.

Cele lalte sciri din afara nu au importantia mare.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 4 Novembre. Presiedinte Somssich. Secretariu: Bujanovics si Szél. Ministri: Lonyay Rajner Eötvös si Gorové.

Dupa autenticarea protocolului se cetesce resultatulu alegeriloru pentru comissiunile de imunitate, de diuariu de verificatiune si bugetu.

Se predau petitiuni si ministrii respectivi respundu la unele interpelatiuni; intre altele ministrulu de financie Lonyay respunde la interpelatiunile indreptate câtra densulu in privinti'a intemeiârei unei banci unguresci, ca in caus'a acést'a trebuie sa procéda omulu cu mare grigia si precugetare si in fine propune, cá diet'a sa insarcineze o comissiune parlamentaria versata in specialitatea financiare si comerciale, carea, dupa ce va fi castigatu sciri dela ómeni escelinti in privinti'a acést'a sa-si dea apoi parerea sea despre cestiunea bancei. Proiectulu acest'a va vení la ordinea dilei in o alta siedintia.

Jókai observa, ca propunerea aru fi trebuitu sa se faca inca de mai inainte. Face unele reflessiuni asupr'a industriei si cestiunei de banca, cari escitéza ilaritate cu deosebire in drépt'a.

La ordinea dilei e projectulu de lege a lui Irányi despre introducerea libertâtiei religiunarie.

Comissiunea centrale afla acésta lege de nepracticavera si propune cá diet'a sa insarcineze prin decissiune pre ministeriu, cá sa propune in privinti'a ecést'a alte proiecte.

Irányi si apera proiectulu seu. Arata negal'a indreptatire a diferiteloru religiuni si confessiuni, câror'a trebuie ajutatu curendu.

Colomanu Tisza inca respinge proiectulu lui Irányi si preda o propunere de lege totu in privinti'a libertâtiei religiunei, carea pretinde pre lânga altele, cá sa se introduca casatori'a civile cá obligatória, sa se suspinde judecatoriile preotiesci in cause matrimoniale si ducerea matriculeloru sa se predea antistiiloru civile.

Ministru de culte Br. Eötvös afla proiectulu lui Tisza de necorespundietoriu scopului si propune cá cas'a sa primésca propunerea comissiunei centrale. Mai vorbescu pentru propunerea comissiunei centrale: P. Hoffmann, Sigism. Papp lu acceptéza cá obiectu la desbaterea speciale. Szatmáry, Szontagh, Ladisl. Tisz'a, Ivanka, Ales. Horváth vorbescu pentru proiectulu lui Tiss'a, pentru alu lui Irányi vorbescu: Henselman, Ed. Vállay, Csiky si Ernestu Simonyi. Vorbirea de incheiare si votisarea se amana pre siedinti'a viitória.

In siedinti'a din 5 Nov. interpeléza Simay pre ministrulu de comerciu déca are de cugetu a aduce unu projectu de lege pentru sustienerea paduriloru.

Venindu cas'u la ordinea dilei se discuta projectulu lui Irányi si Tisz'a in privinti'a libertâtiei religiunarie si respingendu-se amendóue se primesce projectulu comissiunei. — Presiedintele anuncia casei ca a tiparitu si impartitu projectulu pentru legea de venatu si ministrulu de comerciu se invoiesce cá legea de industria sa se ia in desbatere in sectiuni in septamân'a viitórie. In fine se statoresce ordinea dilei pre lunea urmatóre si apoi se incheia siedinti'a.

Siedinti'a din 8 Novembre. Dintre ministrii suntu presenti: Eötvös, Gorové, Rasner si Lonyay.

Deputatiloru Vukovich si Onossy li sa da congediulu cerutu.

Din partea mai multoru membrii se predau petitiuni dela comune si orasie de cuprinsuri feliu-

rite, cari petitiuni se indrépta la comissiunea pentru atari.

Colomanu T ó t h predá unu proiectu de lege pentru delaturarea timbrului la diuarie, carele se incredintiéza comissiunei financiare, spre a se tiparí.

Raportulu comissiunei centrale despre recruti pentru a. 1870 se decide a se tiparí sî a se pune pre siedinti'a viitóre la ordinea dilei.

Baronulu Ios. E ö t v ö s respunde la interpelatiunea lui Ernestu Simonyi facuta in caus'a insurectiunei dalmatine, ca insurectiunea se estinde numai asupr'a unui cercu micu sî s'au luatu dispositiunile trebuincióse spre a delaturá reulu acest'a. Dreptu caus'a insurectiunei deocamdata nu póte dá fâra resistinti'a in contra introducerei legei de aperare. Respectivu la a trei'a intrebare, respunde, ca nu e adeverata scirea, cumca ministeriulu comunu de esterne aru fi cerutu dela in. pórta concessiunea, cá sa tréca trupele austro-ungare in casu de lipsa preste frontier'a turcésca.

Ernestu S i m o n y i observa, ca nu scie inca, déca caus'a insurectiunei e o intielegere falsa a legei de aperare din partea Dalmatiniloru séu o asprime pré mare intrebuintiata la introducerea ei de organele regimului incredintiate cu acest'a. Deci nu póte condamná nici pre insurgentii nice regimulu. Deóre ce inse se intrebuintiéza putere armata, spera, ca pacea se va restitui neconditiunatu, spera inse sî aceea, ca atunci nu se va mârginí libertatea constitutionale in Dalmati'a prin pedepse. In privinti'a respunsului la a trei'a intrebare e multiamitu.

Acum'a se cetesce a trei'a óra proiectulu de lege pentru suspendarea pedepsei trupesci, cas'a lu primesce defenitivu sî orânduiesce alu tramite casei magnatiloru.

Bugetulu ministeriului de comerciu sî agricultura asternutu de min. L o n y a y se decide a se predá comissiunei financiarie sî a se tiparí.

Ministrulu de finantie L o n y a y ia cuventulu, spre a dá deslusîri in afacerile de banca. Dice ca acésta cestiune aru fi trebuitu resolvita mai de multu sî arata causele, pentru cari nu s'a pututu. Mai inteiu venindu la pertractare in Martiu, ambele ministerii s'a unitu intr'acolo, cá in privinti'a bancei nationale se lucre in cointielegere cá in tóte afacerile grave.

Mai departe arata fasele prin cari a trecutu acésta cestiune sî sórtea banciloru filiale sî causele crisei presente. (Va urmá.)

La revolt'a dalmatina.

„Szazadunk“ dela 27 c. dice in unu articlu alu seu de fondu despre revolt'a acést'a urmatóriele:

„In curendu vomu deschide in fói'a nóstra rubrica: „Din câmpulu resboiului.“ Rescóla din Cattaro, pre care la inceputu n'o baga nime in séma sî 'n care ómenii priviau incordârile desperate ale unui poporu de o mâna de ómeni, ia din ce in ce dimensiuni mai mari, sî, ceea ce e partea cea mai seriósa a lucrului, rescól'a perde pre tóta dîu'a din caracterulu ei locálu sî staréta cá punctu de manecare alu unei actiuni mari sî de multu planuite. Lucrulu putea se para indata la inceputu cu prepusu, câci, cunoscendu minele secrete ale propagandei rusesci din muntii negrii sî de prin tienuturile invecinate austriace sî turcesci, a fostu usioru de priceputu ca rescól'a este mai multu de câtu o revólta contra legei pentru militia, ca aici puterea militara austriaca sta in fati'a unei cestiuni multu mai serióse. . . . Chiaru oferirea principelui de Montenegru, de a suprime revolutiunea elu insu-si, a datu lucrului unu coloritu suspiciosu. . . . Austri'a a refusatu acestu ajutoriu, mai cu séma pentru ca sciea securu ca resculatii primescu necurmatu tocmai din Montenegru ajutoriu de ómeni, arme sî victualie. Precum se sciia, ca micilu principatu alu Montenegrului i-si bate capulu de mai multi ani cu mari lucruri. Prin bani sî influinti'a Russiei Nichit'a alu Montenegriloru nu atienta la mai putienu, decâtu la eliberarea rasei slavice de s du, ce locuiesce in confiniele austriace sî turcesci, respective la intrunirea acestoru popóre sub propri'a sea domnia. . . . Dara focului se mai intinde acum sî in alte pârti. Materiele ardietóre suntu aruncate in totu loculu; de acést'a s'a ingrigitu acum bine sânt'a Russia se mai ingrigésca sî de altii. O scire mai nóua a Nóei prese libere merita osebita atentiune. Dupa acea scire in partea de susu a confinieloru militare esista o conjuratiune formala contra unei administratiuni civile. Rescól'a, ce e aprópe se isbucnésca, este asiá déra indreptata in prim'a linia contra guvernului austro-magiaru. Acea corespondintia vrea a scí ca in confiniele militari s'a trecutu din parte necunoscuta sî prin agenti necunoscuti multime de iérba de pusca sî de arme. Tóte aceste stau in strinsa legatura cu rescóla din Dalmati'a sî suntu numai zale, verige singuratice ale unui lantiu, intinsu sî prin alte pâr i. . . . Rescól'a din Cattaro, sî ce mai sta in legatura cu ea, este o deosebita ilustratiune a visitei dela Suez. Folosulu moralu alu acestei caletorii privesce mai d'aprópe orientulu sî prin aceea se vede óre cum inaugurata acea politica marétia, dupa care barbati de statu cu ochi ageri au disu de multu ca Austri'a numai in directiunea acést'a î-si póte gasí viitoriulu.“

Insciintiare.

Adunarea generala a Reuniunei femeiloru române din Brasiovu se va tiené cá in toti anii sî asta data in 7/19 Novembre 1869, in diu'a onomastica a M. S. E l i s a b e t'a, patrón'a Reuniunei, la Gimnasiulu românu gr. or. din Brasiovu. Acést'a se aduce la cunoscintia la toti cei competinti.

B r a s i o v u, in 30 Oct st. v. 1869.

Comitetulu R. f. r.

C l u s i u 28 Octobre.

Dle Redactoru! In sinulu cetâtiei nóstre au fostu in dîlele aceste unu evenementu din cele mai insemnate, pre care este de lipsa din ori ce privintia alu cunósce sî publiculu nostru. Sciu ca D-ta nu alergi dupa vanitós'a „popularitate“, asiá de desu cautata in dilele nóstre; desu cautata cu pretiulu de a perde din vedere faptele adeverate dupa cum se intempla, cu pretiulu de a tiené lumea in locu sa casce gur'a la enaratiuni fantastice, precându alta lume pre la spate sî cauta de tréba.

Acést'a a fostu temeiulu meu cându amu luatu condeiulu a mâna ca sa-ti descriu precâtu amu pututu eu observá solemnitatea la sosirea Serenitâtiei S le Archiducele I o s i f u, in calitatea sea de comandante superioru de garde, pentru cá sa inspectiuneze acestu institutu de arme ce se afla acum introdusu, conformu legiloru respective, in tóta Ungari'a sî tierile ei sótie.

Deci sa procedu indata apostrofându, ca primariulu municipalitâtiei de aici a facutu pregatiri de primire inaltului óspe in urm'a câroru sî fu cu putintia intempinarea dumineca in 7 Novembre st. n.

Fiindu constatatu ca sosirea va fi intre 4 sî 5 óre dupa amédi erá lucru firescu ca multimea inca cu óre inainte sa acurga spre a-si ocupá locu sa véda pre celu ce avé sa vina. Asiá ceva se intempla la tóte ocasiunile de feliulu acest'a. La 4½ óre inse esîra toti studentii, insocirile industriasiloru de aici cu stidardele loru, cari se asiediara formându spalire pâna la casele (cont. lui Dom. Teleki) unde avea sa traga Archiducele.

La 5 óre sosesce Archiducele urmatu de multe carete ce i esîra intru intempinare intre sunete de trescuri, in cetate intre sunete de musica sî eljenurile celoru postati conformu programei sî celoru ce se postasera din vointia propria. Dupa intrarea in cuartirulu pregatitu sî la care erau inca de diminétia postati doi gardisti cá vigilie multimea sî toti câti au fostu de fatia la intempinare sa imprasciara la ale sele.

Dumineca sér'a a fostu cetatea nóstra ilumînata. Unu conductu de facle pornitu din redutu a maritu splendórea acelei seri; inse insemnetatea cea mai mare credu ca o au cuvintele Archiducelui, rostite in limb'a magiara, cu unu pronunciu curatu sî puternicu, cá respunsu la cuventarea ce i o adresá dlu Finály la ocasiunea conductului. Archiducele au disu ca fórte multiamesce „pentru onórea acést'a ce se face pentru mine sî caus'a cea sânta (szent ügyért). Fiti convinsi ca eu cá unguru sî gardistu (honvéd) mi voiu implini missiunea, ce Majestatea Sea s'a induratu pregratiosu a mi incredintiá. In tempu de pace, cá fiiu alu marei natiuni magiare (nagy magyar nemzet) voiu conlucrá la fericirea patriei magiare, iéra déca se aru escá resbelu (ha haboru ütne ki) atunci cá aperatoriu alu patriei voiu fi in fruntea luptei (harez élén) unde me voiu luptá fiindu gat'a a muri!“

Éljenuri resunara in urm'a acestei scurte dara dupa parerea mea insemnate cuventâri.

Voru fi unii carii ti voru imputá iéra-si magiarofilismu câci mi primesci acésta insciintiare, inse credemu ca sî aici sî asiá credu ca sî aiurea suntu ómeni cari voru scí apretiuí tratarea jurnalisticei din parte-ti sî acei'a de siguru voru fi convinsi

FOISIÓRA.

Diuariulu „Pester Lloyd“ cu datulu 9 Oct. st. n. reproduce dupa „Levant Herald“ urmatoriulu testamentu politicu alu lui Fuad Pasi'a cu dat'a 3 Ianuariu, an. cur. din Nizz'a:

„Sire! Dumnedieu v'a datu o missiune gloriósa, pre care o puteti implini, déca mai intâiu ve ve-ti fi petrunsu de marele, de-sî durerosulu adeveru, adeca ca imperiulu otomanu este amenintiatu de unu insemnatu periculu. Progresulu veciniloru nostri ne punu intr'o positiune cu totulu critica. Numai o ropere completa cu trecutulu póte preintempiná catastrof'a. Cu mijlócele cele vechi, nu se mai póte reinfiintiá marimea nóstra perduta. Toti au inaintatu, numai noi amu remasu inapoi. Pre noi numai o neobosita pasîre inainte ne póte salvá. Nóue ne trebuie atâti bani câtu are Engliter'a, atât'a cultura câta are Franci'a sî atâti soldati câti are Russi'a. Noi nu trebuie sa remanemu indereptulu altoru natiuni. Mai inainte de tóte insa, trebuie sa schimbâmu tóte institutiunile nóstre..

„Institutiunile nóstre suntu invechite, iéra trebuintiele umane se intinerescu necontenitu. Islamismulu nici cum nu impedecà o necontenita miscare inainte. Acel'a nu este unu musulmanu, care, in numele credintiei, cere unu regresu. Mahometanismulu póte fi salvatu, insa numai prin mari institutiuni.

In ce privesce relatiunile nóstre esterióre, voiu mai intâiu de tóte sa-mi esprimu credinti'a ca Engliter'a va fi totu-déun'a aliatulu nostru celu mai sinceru. Politic'a ei, cá sî amicii ei, se schimba fórte rare ori. Poporulu vechiei Engliterei, credinciosu principieloru lui va fi aliatulu nostru celu dintâiu sî celu de pre urma. Eu a-si voí mai bine se perdu câte-va provincii decâtu amiciti'a Engliterei.

Pre Franci'a trebuie sa o menajâmu, fiindu ca ne póte face bine totu asiá de multu, câtu sî a ne face reu. Poporulu francesu este mai multu unu poporu simtibilu decâtu calculatoriu. Amorulu seu pentru idei mari, trebuie sa-lu intrebuintiâmu, scriindu pre stindardulu nostru totu asemenea idei.

Austri'a pâna acum, fu nevoita a-si marginí rolulu seu in orientu intr'unu cercu fórte restrinsu. Prin resbelulu din Crime'a sî celu germanu, ea fusese espusa la mari pericule, care ne amenintiau sî pre noi. Pre câtu tempu va domní in Vien'a o politica tare sî clara sî Austri'a aru puté remané aliatulu celu mai naturale alu Portiei. Prussi'a in amorulu pentru ajungerea tientei ce si-a pusu póte sa jertfésca. Ea aru puté pentru pretiulu provincieloru austriace, a consimtí la luarea provincieloru nóstre europene.

Russi'a, prin sórtea sea, este direptata spre orientu, prin urmare inimiculu nostru constantu. Déca a-si fi ministru rusescu, a-si pune tóta lumea in miscare, spre a cucerí Constantinopolea. Ací numai fórti'a ne póte scapá. Nepasarea Engliterei, fatia cu evenimentele din Asi'a centrala, i-mi causéza mirare sî spaima. Nu este nici o indoiéla ca in curendu Russi'a va navalí asupr'a Asiei mici. Contr'a acestei'a folosescu numai fapte. Unu resbelu civilu in Europ'a sî unu Bismarck in Russi'a, potu schimbá cu totulu starea actuala a lumei.

Dupa ce Fuad mai amintesce ca Persi'a este trabantulu Russiei, revine la politic'a interióra, sî cere: egalitate pentru tóte natiunile sî religiunile: „Numai cându toti orientalii se voru uní intr'o infratire, póte esistá orientulu“. Ori-ce orientalu, fia elu evreu, crestinu séu mohamedanu, trebuie sa póta devení ministru, guvernoru etc. déca va avé unitatea imperiului dreptu credinti'a sea politica unitate, basata pre egalitatea tuturoru. — Acést'a este form'a nóue a Turcii — câci altmintrelea imperiulu otomanu merge singuru la peire.

ca déca nu-mi refusi strurile aceste o faci sî cá natiunalistu sî cá patriotu bunu. *)

Nici transparente nu au lipsitu la ocasiunea acést'a. De curiositate ve impartasiescu dóue. Unulu purtá inscriptiunea : „Jozsef Magyar Fö Herezeg és Honvéd Föparancsnok Udvözletének.“ (Spre gratularea lui Iosifu Archiducelui magiaru sî comandantelui superioru de garde). Altulu in atisiá icón'a Minervei cu inscriptiunea : „Ars-Martis“.

A dóu'a dî intre 1—2 óre primí Archiducele visitele tuturoru corporatiuniloru bisericesci sî civile sub conducerea Escelentiei Sele comissariului regescu. Totu in acelu tempu bineventà pre Inaltimea Sea corpulu oficieriloru dela militi'a de linia sî dela garde.

Escelenti'a Sea comisariulu cu ocasiunea visitei de bineventare au rostitu intre alte cam aceste : Indrasnescu din marea gratia a Inaltimei Vóstre a ve representá tóte corporatiunile locali, eclesiastice sî civili, a câroru simtiementu ve potu asigurá, ca impreuna cu intrég'a populatiune din Transilvani'a, fâra deosebire de natiunalitate sî confessiuni suntu calduróse pentru I. Vóstra. Fiî cu nceea ca i potî indelunga sî fericita viétia cá implinindu missiunea sea sa póta fi glori'a natiunei, a familiei sî a tronului.

Archiducele respunse iéra in limb'a magiara, ca cu bucuria indoita facù pasulu primu in Transilvani'a, amintí de gréu'a sea missiune sî recomanda concordia sî buna intielegere.

La 3 óre a fostu prândiulu diplomaticu la comis. reg.

Serenitatea Sea plecà astadi la 7 óre spre Alb'a-Juli'a.

Aceste suntu ce aveamu sa impartasiescu sî pâna la alta ocasiune la revedere !

Csernegyhaz, lânga Temisiór'a in 17 Oct, 1869.

Dle Redactoru ! In numele tuturoru câroru le jace la anima introducerea Statutului Organicu Terogu a dá locu in colónele stim. nostru jurnalu „Tel. Rom.“ unele date despre decurgerea sinodului sî a comitetului precum sî unele observatiuni. Cunoscu ca cuprinde multu locu dara speredîu déca nu me insielu ca nu va fi fâra ce-va indreptariu sî interesu pentru preotime sî publiculu cetitoriu.

In sinodulu tienutu in Csernegyhaz in 19 Septemvre 1869 sub presiedinti'a prea on. d. protopopu alu Temisióreî Meletie Dregiciu, care multiamindu sinodului adunatu pentru caldurós'a primire, sî arata indestularea ca preotimea cu acuratetia a implinitu cele prescrise in art. I § 6—9 a „Stat. Organicu“, sî ocupându apoi scaunulu presidiale a purcesu la verificarea membriloru sinodali sî dupa finire a propusu sinodului in sensulu art. I. § 17—18 pt. 1—3, pre cari in publicu cetindu-i sî esplicându-i, se procéda a alege membri comitetului parochiale. Sinodulu au sî alesu din sinulu seu 20 de membri, cari scriindu-se pre o lista cu numele sî conumele loru se alesera (de not. alu comitetului s'au alesu on. d. Meletie Oprianu docinte, cu votu informativu). Dlu prot. in sensulu art. III § 25—26 au provocatu dupa aceea pre sinodu a-si alege epitropi. Sinodulu au alesu trei, (Per'a Gyurchi, Nic'a Ilia sî Tim'a Jadanianu). Acum dupa finirea agendeloru sinodali sî improtocolarea loru, au dechiaratu sinodului paro h. ca in intielesulu art. I. § 10 de presiedinte ordinariu a sinodului parochialu este on. d. parochu Marco Popoviciu cá preotu mai inaintatu in servitiu, sî de notariu sinodale este on. d. Francisc u Maga not. comunalu.

Dlu prot. au recomandatu ca constituindu-se comitetulu sa-si aléga din sinulu seu presiedinte in intielesulu art II. § 17 pt. 4., dupa aceea a tienutu o cuventare petrundietórie câtra poporu sî mai alesu câtra comitetu demandându-i se nu crutie ostenél'a, ci cu puteri unite sa pasiésca la implinirea celoru prescrise in „Statut. Organicu“, ca numai asiá lucrându, biseric'a va inflorí sî natiunea se va fericí, la care poporulu au respunsu cu : „Se traiésca d. prot.“

On. d. Marco Popoviciu cá presiedinte sinodalu au conchiamatu membri comitetului pre 25 Sept. 1869 au invitatu sî pre conparochulu seu. Pres. sinod. dupa ce au vediutu ca comitetulu s'au constituitu in pleno, au provocatu pre membri in puterea art. II. § 18 pt. 4. sa-si aléga presiedinte.

Membrii comitetului cunoscendu, ca dintre densii nu se afla nici unu individu aptu care se póta duce agendele comitetului, s'au intorsu cu rugare câtra pr. on. d Nicolau Murariu par. consil. consist. sî a senatului scolariu din Temisiór'a cá sa primésca presidiulu comitetului. D-sea aretându in o cuventare ca nu póte primí, câci e insarcinatu cu mai multe oficiuri, care suntu spre folosulu bisericei sî a natiunei, róga pre comitetu sa-lu dispensedie. facendu-lu atentu ca nu e membru comitetului, recomenda cu caldura pre conparochulu seu care e sî membru naturalu alu comitetului de presiedinte Membrii comitetului neluându in consideratiune tóte acelea, cu unanimitate a proclamatu pre parochulu Nic. Murariu de presiedinte, care vadiendu amórea sî increderea care membrii comitetului o au in densulu, multiamindu-le au primitu provisoriu presidiulu, sî ocupându scaunulu presidiale indata a pusu comitetulu in lucrare. Presied. conformu art II. § 23 pt. 1 provóca pre comitetu cá se compuna inventariu despre averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei sî a scólei. Ceea ce s'a sî facutu in modulu urmatoriu : Din comitetu s'au alesu siése membri, cari cu deameruntulu se caute tóte lucrurile bisericei sî a scólei sî precisu sa le puna pre rendu in inventariulu facutu in trei esemplarie, sî dupa aceea sa-lu substérna comitetului spre revisiune sî autenticare, cu arâtâ mai curendu, cá comitetulu sa-si póta implini datorinti'a sea prescrisa in art. III. § 27. pt. 1.

Pres. propune, cá ratiociniulu bisericei dela epitropii demissionati sa se predea noiloru epitropi. Dupa mai multe desbateri pro sî contra s'au determinatu ca comitetulu imputernicesce pre presiedintele, cá in contielegere cu judele comunale sa otarésca diu'a, in care epitropii demissionati de fatia fiindu sî cei noi se incépa in casa comunale licuidatiune cu ómenii datori, sî dupa aceea ratiociniulu despre primire sî edare precum sî capitalulu, tóte curatu sî de comitetu autenticatu sa-lu predea noiloru epitropi. Sî cu acést'a fiindu tempulu inaintatu la 2 óre dupa amédi s'au inchisu siedinti'a prima.

Eata acum sî observatiunile promise :

Art. II. § 18. pt. 1. dice ca pâna la 2000 de suflete se alegu 20 de membri in comitetu dara pt. 3 dice ca parochulu respective adm. parochiei este membru naturale alu comitetului, iéra unde de presinte suntu mai multi parochi, celu mai inaintatu in servitiu.

Usioru se va dice ca eu facu critica asupr'a Statutului Organicu séu in procedur'a dlui protop. Departe este dela mine, cá din cele susu citate apriatu se vede ca dlu protop. tocm'a in sensulu Statutului au compusu sinodulu sî comitetulu parochialu, ci eu totusi vedu in acelea defecte, cari defecte precum voiu aretá facu pre Stat. Org. impracticabilu, apoi vina acelea din Stat. Org. vina din procedur'a protopopului. Eu lasu on. publicu spre judecata, ba din contra de me aflu in retacire asceptu dela persóne de specialitate a me indreptá pentru ce voiu fi multiamitoriu.

Dupa a mea modesta parere scopulu Statutului este cá natiunea sa se ingrijésca, sî cum ? óre nu se póte intemplá ca in multe comune preotii inaintati in servitiu se fia necapaci, „ca scopulu ierarchiei serbesci au fostu ca preotii asiá se fia“ sî acum preotimea mai tinera cu docentii sî alti din fruntasii comunei alesi barbati, cari sciu scrie sî cetí se scotu din comitetu, apoi comitetulu din cine e compusu ? sî asiá feliu de ómeni cari nu sciu nici cetí nici scrie fi-voru in stare a implini prescrisele in Statutu ? dicu ba, ca asiá comitetulu este cum dice proroculu : „Ochi au sî nu voru vedé, urechi au sî nu voru audî“ pentru ca nu sciu scrie sî cetí, sî nu au nici o pricepere in capulu loru, intielegu aici pre cei dela sate. Cá se intaresca asertiunea mea — in comun'a R. aprópe de Temisiór'a, membri comitetului au alesu din sinulu seu, presiedinte, care dóra cá sî ei nu scie scrie sî cetí, sî pre preotulu care e membru naturalu nu l'au alesu. Acum facu intrebare, cum va fi unu astfeliu de comitetu in stare cá se aduca prescrisele in Statutu la implinire ? Ce me dóre mai reu este impregiurarea ca cum voru fi acesti membri in stare se scape scól'a confessionale de asprimea legiloru pentru instructiunea poporului ?

Observediu ca precum se vede din siedinti'a comitetului mai susu citata ca membrii comitetului vadindu-se necapaci, daru totusi pricepatori, luara de presiedinte la comitetu pre preotulu care dupa statutu este invalidu, inse acelu preotu vediendu-se alesu in contra art. II. § 18 pt. I. in siedinti'a a IV. a comitelui parochialu au resignatu, cu pretestu ca pâna sinodulu parochialu nu'lu va alege mai intâiu de membru comitetului nu va portá presidiulu, pentru ca lovesce in acelu § ca cu densulu numerulu membriloru se suie la 22.

Observediu mai departe ca conformu art. III. §. 25. se alegu Epitropi din sinodu barbatii cei mai de frunte din comuna carii scin scrie sî cetí. Fórte bine. Dara eu nu aflu nici unu art. séu §. care se demânde, ca precum acesti'a, asiá preotii reservisti in comuna, se nu fie luati in Comitetu ?

Deci acum'a cându natiunea sî scopulu statutului organicu poftesce sî cere dela totu preotulu fia betrânu, fia tineru, dela totu fiiulu natiunei câtu de putienu intelegentu, dîcu cere, cá dupa poterea sea spirituala se lucre spre inaintarea tinerimei scolare sî spre aducerea in implinire celoru prescrise in statutu care numai asiá facendu póte devení salutaria, sî tocmaî acum'a cându avemu mai mare trebuintia de lucratori apti, fi vedemu delaturati sî pusi in numerulu invalidiloru, sî agendele comiteteloru in multe locuri incredintiate acelor'a, carii nu au cunosciintia nici ideie despre inaintarea tinerimei sî despre cele prescrise in statutulu organicu. Sî ce au urmatu din acést'a procedura ? In locu de a lucrá cá fratii dimpreuna pentru scopulu sântu sî maretiu a stat. org. la olalta, vedu pre preotii mai apti delaturati, degradati in fati'a poporului sî despretiuiti, din care procedura au prinsu radacina intre preoti, ura, sî discordia sî nepasare. — Acum poftimu, ca comitetele compuse din ómeni nascuti in nesciintie se pórte trebile comitetului, se scape scólele nóstre de prapastia in care le amenintia legile pentru instructiunea poporului capu III §. 15 sî capu V. §. 25. Déca on. publicu cetitoriu sî va dá ostenéla a celí acesti §§ atunci speredîu ca nu se va mai tagadui, ca temerea mea nu e intemeiata.

Eu sumu de parere, ca déca dd. protopopi mainainte de a compune sinódele sî comitetele prela sate, aru fi chiematu din fiecare protopopiatu celu putienu 10 preoti mai apti, sî cu densii aru fi tienutu totu protopopulu conferintia, usioru s'aru fi facutu dispositiuni ca in fratietate sî cu anim'a buna sa se fie aplicatu §§. statutului organicu. Eu asiá pricepu, sî astfeliu ceru indreptariu.

Considerându ca nimic'a ce ese din mâni omenesci nu póte fi asiá de perfectu incâtu sa nu se mai póta face vre o oservare, amu publicatu observârile cele de mai susu sî fâra de a ne insusi dreptulu de a fi interpretii statutului organicu, observâmu sî noi la cea dinteiu observare care se continua sî in cele urmatórie, ca congresulu a trebuitu sa faca o lege generale pentru provinci'a intréga metropolitana, dara nu pentru casurile esceptiunali, cari se afla unde sî unde. De altmintrea bine este ca asemenea lucruri sa vina in publicitate pentru ca se lamurescu sî se facu mai adaptabile cu tempulu pentru folosulu comunu. Noi sperâmu ca se va aflá vre unu condeiu competentu carele sa satisfaca pre dlu observatóriu sî pre altii carii voru avé asemenea nedumeriri. Red.

Romani'a.

Dupa „Monitoriulu Oficiale“:

Majestatea Sea regele Italiei a facutu cunoscutu Mariei Sele Domnului Romaniei dorinti'a sea de a puté salu véda la Florenti'a ; dara cum se crede ca, in cea dintâiu jumetate a lui Novembre, Majdstatea Sea va fi la Neapolea, unde se ascépta cá sa nasca Margaret'a, nor'a Majestâtiei Sele, Mari'a Sea Domnulu a renunciatu la acésta caletoria sî a adresatu astadi o scrisóre M. S. regelui in care ii esprima simtiemintele de afectiune sî recunoscintia ce Alteti'a Sea sî românii voru conservá totu-déun'a pentru Majestatea Sea sî Itali'a.

M. M. Domnulu va plecá mâne cu suit'a sea sî principele tata spre Sigmaringen. I. S. va fi la Neuwied in 1 Novembre sî casatori'a sa va face in 3 Novembre.

Pré inaltiatulu nostru Domnu a primitu nenumerate felicitâri din partea a mii de cetatieni, cu ocasiunea logodnei Mariei Sele cu principes'a de Wied. Neputendu multiamí fia-câruí'a in parte, Mari'a Sea a insarcinatu pre d. presiedinte alu con-

---

*) Pre lânga tóta bun'a vointia totu amu fostu siliti a trece preste unele pasagie cu cerusa rosia, pentru care insa credemu ca vomu fi escusati. R.

siliului de ministri, pentru a dá publicitâtiei urmatórea depesia de multiamire din partea Mariei Sele:

„Adencu miscatu de demonstratiunile afectuóse si de felicitârile ce necontenitu amu primitu si primescu pentru logodn'a mea, felicitâri ce-mi vinu dela orasiele si satele Romaniei, dela marile corpuri ale statului, dela autoritâti dela o multime de femei si barbati, eu prin acést'a vinu a le aretá cele mai sincere multiamiri, atâtu in numele meu câtu si in numele principesei Elisabet'a. Limbagiulu caldurosu alu acestoru demonstratiuni 'mi probéza ca sorgintea loru purcede din inima; acést'a constitua pentru mine o puternica dovéda despre devotamentulu românîloru pentru dinasti'a loru, si me incuragiéza si mai multu pentru indeplinirea missionei ce mi-a incredintiatu natiunea.

„Multiamescu, inca odata tuturoru in genere si fia-cârui'a in parte de urârile ce mi-au adresatu.

„Diu'a curenda, cându me voiu aflá impreuna cu consórt'a mea in mijloculu poporului românu, va fi un'a din cele mai frumóse dîle ale vietiei mele.

(Monitoriulu). „Carolu.“

Epistol'a Dlui Carolu Comite de Rosetti câtra Comitetulu Tofaleni-anu din Sabiiu.

Domniloru! Resunetulu, ce au avutu in Romani'a nóstra nenorocirile Tofaleniloru, si insemnat'a simpathia, ce a provocatu intr'acésta tiéra suferintiele loru, se potu lesne cunósce din grabnici'a ce au pusu tóte organele pressei române, a publicá faptulu, si din numerósele liste de subscriptiune, ce s'au subscrisu pretutindenea in favorulu loru.

Dara cu câtu subscriptiunile suntu de numeróse; cu câtu simpathiele de insemnate, cu câtu resultatulu acestor'a urméza sa fie demnu de sentimentele, ce l'au provocatu; cu atât'a va fi neaperatu necesariu unu tempu materialu óre-care, spre a se face acele subscriptiuni, si spre a se aduná si tramite la loculu cuvenitu sumele subscrise.

Pâna atunci insa co facu óre, si ce voru face pruncii si nevârstnicii, fia chiaru si parintii loru maturi si betrâni? ce voru face ei, dicu, goli si flamându?

Dumnedieu sa le vina intr'ajutoriu, si sa-i intarésca in rabdarea si suferintiele loru.

Folosindu-me de intielépt'a povatia, ce dati prin apelulu Vostru din 4/16 ale cur., ca cine dà indata dà indoitu, si socotindu, ca mijlocu mai indemanaticu si mai grabnicu spre unu asemenea resultatu nu póte fi altulu, decâtu filantropiculu comitetu, ce ati intocmitu acolea; ieri amu depusu si eu din parte-mi la cancelari'a postei nóstre de aici, trei-dieci auri c. r. intr'unu grupu sniruitu si sigilatu cu armele mele.

Cu duchulu sdruncinatu, si cu ochii in lacremi, indreptându-Ve acésta mica suma, Ve rogu Domniloru mei, sa bine-voiti a o priimí, nu cá prisosulu bogatului putienu pasatoriu, ci cá adeveratulu obolu alu veduvei, din fundulu animei mele, sa o primiti si sa o intrebuintiati câtu mai in graba, in chran'a si dîlnicele trebuintie ale acestoru nenorociti.

Dumnedieu sa bine-cuvinteze cuprinsulu Vostru, si pre Voi insi-ve, cei ce V'ati facutu antâiulu organu directu de bine-facere in favorulu nenorocitiloru Tofaleni.

Bucuresci, 23 Oct. st. v. 1869.

Ierosolimitulu
Hagi Carolu Comite de Rosetti.

Varietâti.

*** (Majestatea Sea) a consesu numirea dloru canonici: Timoteu Cipariu de can. lectoru, Constantinu Papfalvi de can. cantoru, Ioanu Fekete (Negrutiu) de can. custode si Ioanu Chirila de canonicu scolaru la capitululu gr. cat. românu de Alb'a-Iuli'a, si a intaritu alegerea lui Stefanu Manfi de canonicu cancelariu.

*** (Imperatulu Austriei) decorá pre pasi'a Ali cu ordulu de brilantu alu St. Stefanu, iéra pre bar. Prokesch cu crucea mare St. Stefanu.

*** Serenitatea Sea Archiducele Iosifu a petrecutu Marti in 9 Nov. in Alb'a-Juli'a, de unde a plecatu Mercuri.

*** (S'a deschisu concursu) pentru 8 posturi de concepisti la curtea de casatiune, 4 cu salariu an de 900 fl. si bani de cortelu 200 fl., 4 cu sal an. de 800 fl., bani de cortelu 200 fl., totu atâtea posturi de adjuncti de concepisti cu sal. an. de 500 fl. si bani de cort. 120 fl., mai departe 18 posturi de concepisti la tribun. supr. curiei reg., 9 cu sal. an. de 900. fl. si b. de cort. 200 fl., iéra 9 cu sal. an. 800 fl. si b. de cort. 200. fl., si totu atâtea posturi de adjuncti de concept. cu sal. an. de 500 fl. si bani de cort. 120 fl. Concurentii au se dovedésca, ca au absolvitu cur-urile juridice si au facutu esamenele de statu si cele juridice; b) ceice fecera censura advoc. au a dovedí cu documinte autentice prasea loru juridica; c) cei ce sciu perfectu, afara de limb'a magiara, vre un'a din limbele: româna, serba, slovaca rutena, voru fi preferiti. Petitiunile suntu a se tramite pâna la 15 nov. la presidiulu ministeriului de justitia; potitiunile intrate dupa terminulu de susu, nu se voru luá in consideratiune. „Fed.“

*** Tipulu adeveratului crismariu românu. Cetimu in Democrati'a din Ploesci: Intielepciunea unui comerciante crismariu: dlu Ciocache este proverbiale in Ploesci. Acestu onorabilu cetatienu, pâna in vîrst'a inaintata in care se gasesce, nu voesce cu nici unu pretiu se venda unui individu, séu la mai multi, decâtu portiunea beuturei ce elu o crede trebuinciósa unui omu. Astufeliu la stabilimentulu seu, nu s'a vediutu nici odata se iése cineva beatu, séu se seversiésca vr'o necuviintia, cum se intempla pre la alte stabilimente intre convivi. Chiaru cându trimite cineva de acasa se cumpere intr'unu vasu mai multe oche de vinu, elu nu da mai mare portiune decâtu aceea ce crede ca se cuvine numerului individiloru ce cunósce séu afla, dupa cercetare, ca potu fi in acea familia.

*** Pentru a face se incete estremele in diuaristic'a si natiunea serbésca din Austro-ungari'a, s'a aflatu cu cale a se intemeiá dóue dîuarie nóue, unulu pentru un'a, altulu pentru alt'a partita, ambele moderate, mai moderate, de câtu cele pân' aci esistinte. Dupa ce adeca „Zastawa“ dlui Dr. Miletits, cu tonulu ei celu ageru si infocatu, omorí pre „Napredak,“ ce serviá guvernului ungurescu, acum dlu Stratimirovits, precum se crede, totu cu banii Ministeriului ungurescu, (câci despre elu tóta lumea scie, ca n'are,) va scóte la lumina o fóia nóua, sub numirea „Serbski Narod„ Poporulu serbescu; d'alta parte dlu Dr. Subotits, din opositiune, va publicá o fóia cu titlulu „Narod“—Natiunea. Lumea serbésca inse crede, ca fati'a de „Zastava,“ carea a ocupatu totu terenulu natiunalu in poporu, nici un'a, nici alt'a din nóuele intreprinderi — nu va poté prosperá. Fói'a dlui Miletits intrunesce dejá preste 1500 prenumeranti, iér' poporulu serbescu, pentru natiunalitatea sea pururea esaltatu, astadi cându aceea i se ataca si periclita pre fatia, abiá credemu se fia dispusu si dispunibilu pentru moderatiune. „Alb.“

Pentru cele 26 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

Dela dlu Vasiliu Gogu, preotu gr. or. in Olpretu, 50 cr.; dela Dnii Efraimu Verteleanu, supraveghitoriu de finantie 50 xr. G. Almasianu si S. Todea, veghit. de fin. câte 50 xr., Samsonu Martianu, cancelistu judec. 1 fl.; Ieremi'a Fauru invetiatoriu 1 fl., cu totulu 4 fl. tramisi prin Dlu Samsonu Martianu.

Dela dlu Parochu G. Traila in Iezvinu 1 fl.

Dela Zernesci: Protopopulu I. Metianu 3 fl. Ioanu Branu de Lemeny 2 fl. Ioanu Ratiu 2 fl. Ioanu Comsi'a parochu 1 fl. 50. xr. Nicolau Penciu 1 fl. Nicolau Cinte 1 fl. Constantinu Ioanoviciu 1 fl. Nicolau Popu 60 xr. Nicolau Garoiu 50 xr Nicoare 50 xr. Nicolau Grozea 50 xr. Aldimiru Badiu 60 xr. Nicolau Chiornitia 50 xr. Bratu Tipeiu 50 xr. Mironu Moldovanu 40 xr. Dela mai multi Zernesceni câte 10 xr. — 8 fl. — tramisi prin P. I. Comsi'a. . . . Sum'a 23 fl. 60 xr. *)

Dela Hatiegu: Dlu Nicolau Petroviciu jude l. 5 fl. Dlu Ioane Ratiu Protopopu 1 fl. Dlu Petru Popu vicariu 1 fl. Dlu Iosifu Farmer medicu 1 fl. Dlu Ales. Petroviciu comerciante 2 fl. Copilulu Aureliu Petroviciu 1 fl. Dlu Ioane Noacu majoru in pens. 2 fl. Dlu Antoniu Sanciali procuroru 1 fl. Dlu Georgiu Filipu jude singularin 1 fl. Dlu Georgiu Ciuciu parochu 1 fl. Dlu A. Bersanu asesoru 1 fl. Dn'a Mari'a Bersanu 1 fl. Dlu Ioane Noacu Senioru 1 fl. Dn'a Susan'a Noacu 1 fl. I. Micsi'a notariu judecatorescu 50 xr. Dlu M Popescu 1 fl. Dlu Ludovicu Munteanu cancelistu 1 fl. Dlu Ioane Chitu controloru 1 fl. Unu crestinu 1 fl. Dlu Ioanu Cornea 50 xr. Dlu Ioanu Munteanu 50 xr. Dlu Ioanu Popescu 50 xr. Dlu Dall'asta Bortolo (italianu) 1 fl. Dlu Const. Apostolu jude procesualu 2 fl. Dlu Ioane Popu aperatoriu de tiéra 1 fl. Dlu Iosifu Popu Invetiatoriu 1 fl. Dlu A. Baiasiu 1 fl. Dlu Ioane Casanu 50 xr. Dlu Demet. Dariu paroçhu in Rechitov'a 1 fl. 50. Dlu Georgiu Balasiu senatoru 1 fl. Dlu Nicol. Casion parochu in Totesci 1 fl. Dlu Marcu Ciuciu 1 fl. Dlu B. Popoviciu 3 fl. Dlu Iuliu Popoviciu studinte 1 fl. Dlu Nicolau Popescu colectoru 1 fl. D. Avramu Circiu junioru 1 fl Dlu Vasiliu Dumbrava Invetiatoriu 1 fl. Sum'a 44 fl. —

Dela Vam'a Timisiului: Dlu Dim. Cepescu si Dlu Nic. Dimitropolu à 2 fl. 50 xr. . . . . 5 fl.

Dela Siri'a prin Dlu Ioanu Moldovanu 2 fl. Comun'a bisericésca Siri'a 5 fl. 50 xr. Atanasiu Mer'a preotu 1 fl. Ioanu Secule 50 xr. Dimitriu Vostenariu 20 xr. Savu Olariu 20 xr. Horea Lazarescu 50 xr. Savu Slaviciu 10 xr. Nicolau Cab'a 1 fl. Iosifu Moldovanu 10 xr. Opidulu Siri'a 5 fl. Laolalta 16 fl. 10 xr. v. a.

Dela Dlu Comite Hagiu Carolu de Rosetti 30 #, pusi in pretiu de . . . . . 175. fl.

(Va urmá.)

Sabiiu 1/13 Novembre 1869.

Comitetulu.

*) Priimitii 23 fl. 25 xr., câci 35 xr. le platisera inca acolo porto.

(20—3) **Concursu.** *)

Unu stipendiu alu Asociatiunei transilvane pentru lit. si cult. pop. rom. de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu gimnasistu au devenitu vacantu, pentru a cârui ocupare se deschide concursu pâna in 30 Novembre a. c. st. n.

Concurentii se produca:

Atestatu de botezu, de seracia, testimoniu scol. de pre anulu scol. trecutu, si atestatu de inscriere si frecuentatiune pentru an. scol. 1869/70.

Sabiiu 2 Novembre 1869.

Comitetulu Asociat. transilv.

*) Dîuariele române patriotice suntu rogate a publicá si ele acestu concursu.

11—2 **Concursu.**

In urmarea decisiunei comitetului bisericescu gr. or. din satulu Iuliti'a din 19/31 Octobre 1869 nr. 2 se escrie concursu la vacant'a parochia gr. or. din Iuliti'a Cottulu Aradu, Protopopiatulu Totvaradi'a, — care parochia e indiestrata cu o sessiune de pamentu aretoriu estravilanu — si cu unu telechiu intravilanu de 1000□° pre lânga competintele obvenitórie dupa particulariele functiuni preotiesci, — prescrise in norm'a stolara.

Concurentii suntu avisati a-si tramite recursele instruate cu documentele recerute, la subscrisulu comitatu pâna in 18/30 Noemvre, a. c. fiindu alegerea de preotu otarita a se tiené de câtra competentele sinodu parochialu — convocatu spre acelasi scopu — pre diu'a 23 Nov (5 Dec.), a. c.

Iuliti'a, in 19/31 Octobre 1869.

Comitetulu bisericescu gr. or. din comun'a Iuliti'a.

Concursu.

Devenindu vacante postulu de ingineriu pentru districtulu Fagarasiului cu resiedinti'a in Fagarasiu, cu salariu anualu de 500 fl. si unu pausialu de 50 fl. v. a.; se escrie concursu pentru implinirea acestui postu pâna in 10 Decembre 1869.

Competitorii sa-si astérna suplicele documentate eventuale si cu certificate de servitiu indreptate la Universitatea districtului Fagarasiu. — Se cere cunoscinti'a limbiloru patriei si cu deosebire acelei române.

Dela presidiulu districtuale.

Fagarasiu, in 1 Novembre 1869.

(22—3)

Burs'a de Vien'a.

Diu 31 Oct. (12 Nov.) 1869.

Metalicele 5%	59	25	Act. de creditu	231	
Imprumut. nat. 5%	68	80	Argintulu	122	25
Actiile de banca	713		Galbinulu	5	85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 83. ANULU XVII.

Sabiiu, in 6/18 Novembre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl, era pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru antei'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemінte politice.

Dupa ce ne spuse in vre-o câte-va renduri pres'a oficiósa ca revolt'a dalmatina e pre gatatu, vinu telegramele din urma si ne spunu ca trupele din C r i v o s c i e suntu provocate (?) a atacá pre insurgenti. Acesti'a, se dice mai departe, au atacatu anteposturile imperatesci, nemijlocitu lânga R i s a n o si ca bateriele au deschisu unu focu aprigu asupr'a insurgentiloru. Despre perderi se dice totu acolo ca inca suntu necunoscute.

Mai inainte cu vre-o câte-va dîle ni se reportà totu de pres'a oficiósa ca s'au inceputu negotiâri de pace. Despre aceste inca se spune ca nu se scie ce resultatu au. Ba in finea unui telegramu dela 13 Nov. se dice ca in 21 Nov. trupele imperatesci voru incepe o p e r a t i u n i l e d e c i d i e t ó r i e contra insurgentiloru. — Asiá dara vomu mai avé ocasiune si de ací incolo de a inregistrá triste intemplâri de pre câmpulu luptei.

Regimulu rusescu, se dice, ca a tramisu cabinetului vienesu o nota prin carea respinge insinuatiunile pressei oficióse din monarchi'a austro-ungurésea, ca ca, Russi'a, aru fi amestecata in aferile resculatiloru din Dalmati'a.

„Pester Lloyd“ spune pre de o parte ca e dreptu, ca revolt'a e in decadintia dara nu e sperantia ca se va stinge cu totulu asiá in graba. Insurgentii, dice acelu diuariu, se temu de rigórea legei si nu credu in promissiunile ce le asigura nepedepsire ; de alta parte se dice ca ascépta ajutoriu siguru din Muntenegru.

Scirea despre concessiunea ce se dicea ca va face pórt'a cabinetului din Vien'a, cá sa-si póta trece trupele spre domolirea resculei pre pamentu muntenegrinu, a iritatu spiritele in Munte negru fórte tare. Principele numai decâtu a ordinatu sa se concentreze 12,000 din trupele cele mai bune ale sele la frontarie. In acelasi tempu a espedatu proteste la tóte puterile mari. Si despre Muntenegru, dice „Levant Herald“, si despre Serbi'a, e lucru sciutu, ca déca pórt'a va face concessiunea de mai susu, voru privi-o cá o declarare de resbelu tuturoru crestiniloru de peninsul'a balcanica provocata de Austri'a si cu acést'a vine cris'a orientale.

Din diet'a pestana (sied. d. 13 Nov.) primimu scirea ca venindu vorb'a despre legea de recrutatiune pentru anulu 1870, stâng'a moderata cere inciderea cuvinteloru „armat'a ungurésca“ in locu de „trupe unguresci“, iéra stâng'a estrema vrea sa d e n e g e r e c r u t e l e.

Legatulu (tramisulu) celu nou prussianu lânga curtea din Vien'a, S c h w e i n i t z, va inlocui pre antecesorele séu numai in lun'a lui Ianuariu a. v. — Visit'a principelui de coróna d.n Prussi'a, facuta deune dîle in Vien'a, o reducu diuariele prussiane la o simpla curtenire.

In Franci'a adunârile de alegeri facu inca sgomotulu celu mai mare. Regimulu se pórta cu opusetiunalii loialu si déca arestéza pre cineva arestéza pre acei ce facu sgomotu pré mare.

Din Florenti'a se telegrafeza ca cu ocasiunea nascerei principelui (fiiului séu fiei lui Umbertu) se voru amnestiá cei acusati si judecati de delicte politice si alte acte de fortia, cari nu au in sine nimic'a comunu cu delicte ordinarie.

Republicanismulu e adusu la tacere in Spani'a. Se dice mai departe ca Prim si amicii lui s'au lasatu de candidatur'a ducelui de Genu'a si se silescu iéra pentru realisarea uniunei iberice.

Diet'a Ungariei.

(Urmare din sied. din 8 Nov.)

I r á n y i afirma ca din cuventarea ministrului de finantie se vede ca acest'a nu doresce o cura radicale a reului ; prin propunerea ministrului activitatea enquetei e din capulu locului tiermurita.

Ed. Z s e d e n y i combate esistinti'a unei crise de creditu si adauge, ca pentru institute sanetóse suntu bani; gresiél'a este, ca sa facu intreprinderi cu capitalu pré micu. Apeléza intreprindietorii la creditulu din afara si uita ca acest'a trebuie pre urma platitu fórte scumpu. Banc'a de note propusa de opusetiune inca aru trebui intemeiata cu capitale din strainatate si atunci de independintia inca nu mai póte fi vorba.

J o k a i e de parere, ca o crisa nu e sub tóte referintiele semnulu de impregiurâri inaintate, de óre-ce Turci'a inca se afla in continue crise de bani (ilaritate in drépt'a). Piati'a din Pest'a e incarcata, dara cu arthia de industria nu cu de statu. Arata ca abstragendu capitalurile pentru drumuri de feru se vinu bani bágati in afaceri de industria 50—60 milióne din 360 milióne ce-i pretinde piati'a. Déca s'a facutu dara vre-o insielaciune regimulu e de vina, pentru ca ministrulu de comerciu trebuiá sa lucre o lege pentru bursa, prin carea sa se impedece insielatóriele cu burs'a. Acusa Vien'a de insielatórie, pentru ca acolo s'a intreprinsu lucruri de 900 milióne, cele ce dimpreuna cu cele 360 milióne unguresci facu 1260 milióne, asiá dara de dóue ori mai multu decâti bani se afla in cerculatiune. Imputa bancei nationali din Vien'a ca a contribuitu fórte multu la insielatoriele ce s'au facutu. E pentru projectulu ministrului.

M. W a h r m a n n dice ca objectulu discussiunei cuprinde dóue cestiuni ce nu au nimic'a comunu un'a cu alt'a ; cestiunea crisei nu are nimic'a comunu cu cea a bancei. Ceea ce privesce banc'a afla ca e de ajunsu sa se reguleze referintiele cu cea din Vien'a, cá sa nu depinda Ungari'a dela buna-vointi'a acelei'a; câtu pentru crise, crise suntu, insa acele vinu din nesciinti'a ómeniloru cari cumpera arthii si speculéza la bursa fâra de a avé pricepere in afaceri de aceste. Cris'a trebei este cârei regimulu póte sa-i dea ajutoriu, dara crise de aceste acum nu esista. Dupa ce arata ca trebuie sa fia Pest'a cu atentiune la Banc'a vieneza, ca ea pre usioru se póte folosí de vre-o perplessitate in Ungari'a — se incepe o discussiune de observâri personali intre vorbitoriu si Zsedényi. Intr'aceea face

M e d n y a n s k i adausulu : sa se autorisieze ministrulu de finantie a emite 50 mil. note de statu fâra de procente, prin cari su se ajute industri'a.

In siedinti'a din 9 Novembre dupa autenticarea protocolului si dupa unele amenunte trece cas'a la ordinea dîlei si vorbesce Zichy pentru propunerea ministrului de finantie. Asiá si Col. Ghyczy de-si din altu punctu de vedere. Dupa alti oratori mai ia ministrulu de finantie Lonyai cuventulu spre a combate opiniunile contrarie si a recomandá inca odata propunerea sea. Punendu-se la votu propunerea se primesce din partea dreptei si a stângei centrali ; numai stâng'a estrema sprijinesce propunerea lui Irányi. Adausulu lui Mednyanski se respinge ; se primesce a se dá in tipariu altulu ce-lu facuse Vass : cá sa se imputernicésca ministrulu spre a subventiuná intreprinderile industriali cari voru avé lipsa de ajutoriu.

Presiedintele comunica casei ca contele Zichy nu primesce alegerea in comitetulu de revisiunea computuriloru si provóca cas'a sa aléga din nou.

In sied. din 13 Nov. dupa cetirea si autenticarea protocolului, anuncia presiedintele urmatórele incurse : Soroksárulu cere casarea regalieloru, Hajdu Nánas erigerea unei curti judecatoresci acolo in locu; Fr. Deák asterne suplica profesoriloru dela academiele de drepturi din Pressburg si Raab pentru immultirea lefiloru; comitatulu Clusiului se róga pentru regularea municipieloru si introducerea juriloru in afaceri criminali. Tóte se tramitu comissiunei de petitiuni. Se mai iau inainte si alte curente intre cari si asternerea protocolului de alegere alu nou alesului deputatu alu Neoplantei, Svetozar M i l e t i c s. Dupa unele si altele de feliulu acest'a face B e r z e n c z e y interpelatiunea : ca acui proprietate suntu muntii asiá numiti revindecati si spre ce scopu se folosescu de presentu edificiele confiniari secuiesci — Interpelatiunea se transpune ministrului de interne.

Presiedintele provóca pre referentii comissiunei centrali sa-si cetésca rapórtele. La provocarea acést'a face Ernst Simonyi propunerea, ca deóre ce la legea de recrutatiune nu se afla contr'asignatur'a ministeriale, pâna nu se va delaturá defectulu acest'a, sa sescóta din ordinea dîlei. Se decide in fine cá unulu din ministri sa subscrie projectulu in loculu celui respectivu, déca acest'a nu e ací.

Min. de finantie asterne unu projectu de lege pentru o curte de compturi a statului. Min. de comerciu anuncia sanctiunarea contractului postale cu Romani'a. Refer. comissiunei finantiali raportéza asupr'a compturiloru incheiate din 1868. Refer. comissiunei centrali reportéza asupr'a aplacidârei celoru 150000 fl. pentru caletori'a Maj. Sele in orientu, in privinti'a comissârei domenieloru de statu si a cumparârei bunuriloru Mácsa si Ecskend. Presiedintele comissiunei verificatórie recomânda mai multe alegeri si nulifica pre cea a lui Szv. M i l e t i c s (la Basahidu).

La ordinea dîlei vine legea de recrutare pentru 1870. Paulu S z o n t á g h cere a se dice „armata ungurésca“ (hadsereg) si nu „trupe unguresci“. In decursulu desbateriloru stâng'a moderata vérsa multu focu asupr'a art. 40 despre armare.

I r á n y i din stâng'a estrema afla ca situatiunea e fórte critica. Se provóca la miscârile din Parisu. Cu tóte aceste lépeda cu totulu projectulu din cestiune pentru ca elu incarca tierei o sarcina, a cârei greutate poporulu o simte fórte tare.

Dupa multe dispute pro si contra in carea Col. T i s z 'a inca cere ce ceruse P. Szontágh abiá se incheia desbaterea generale. Se cere votare nominale.

B r a s i o v u, 29 Octobre 1869.

Domnule Redactoru alu „Telegrafului romanu“ !

Este cunoscutu, ca tóte popórele cultivate au si câte o inteligintia. Unu poporu mai de multu cultivatu are o inteligintia mai intinsa. Este si acést'a de comunu cunoscutu, ca d. e. unu peru, carele produce pere multe, o parte din ele 'i suntu numai mari si bune, iér' celelalte mici, noduróse si rele. Tocmai asiá se are si cu inteligint'a cea mare a unui poporu ; o parte din acést'a 'i este buna si alésa, iér' cecalalta de ordinariu destramata.

Unu poporu, carele prin eveniminte triste 'si au perdutu odata, ce avea mai bunu, cându se redica iéra-si, in câti-va ani firesce nu se póte provedé de o dâta cu tóte dupre vointi'a lui si dupre cerintie. Totusi popurulu nostru românu, fiindu ca 'iau daruitu D-dieu dela inceputu facultâti spirituali agere si de o cantitate fericita, abiá potendu-se redicá acum de vr'o câti-va ani, si iétalu iér', ca se bucura adi de o inteligintia, carea se lupta cu demnitate intru a-si aduce neamulu seu la adeverat'a fericire ; ba inca se póte chiaru magulí in acésta privintia, déca prelânga câte nenorociri tóte, ce le au suferitu, póte descoperí in sinulu seu, si inca asiá curendu, o inteligintia atâtu de mare, incâtu

ea este in stare a dá o massa buna sî alésa, daru sî o fractiune destramata !

Dupre ce se póte cunósce inteliginti'a cea destramata a unui poporu ? — Dupre apucaturile sî faptele ei cele absurde.

Dupre ce se póte cunósce fractiunea cea destramata din inteliginti'a româna ? — Mai vertosu dupre scrierile ei cele absurde in „Albin'a“.

I. Unu domnu corespundinte din fractiunea destramata *) alu „Albinei“ 'i scrie, sî „Albin'a“ publica in nrulu seu 86 a. c. urmatóriele :

„Brasiovu in 25 Oct. — In 8/20 acestei lune perduramu pre unulu dintre cei mai demni, comercianti ai nostri de aici , pre G. G. Ioanu, carele in etate de 65 de ani, dupa o bolire de patru septamâni , parasi acésta lume a necadiuriloru sî luptetoru. In 11/23 lu inmormentaramu in tóta cuvenit'a pómpa. Fia iertatulu prin diata lasá scóleloru nóstre 20,000 de fl. v. a. Daru doi gineri ai lui, unulu arménu , altulu sasu , sî cu densii in compania dlu redactore alu Gaz. Transilvaniei, — so dîce, ca voru se faca procesu, pentru cá se nimicésca acésta dispusetiune; noi inse credemu ca voru remané de rusîne cu incercârile loru, fiindu ca scólele suntu fórte bine asecurate. Sî cându 'nainte cu câti-va ani reposase C. Georgiu Ioanu, lasându scóleloru 25,000 fl. asemenea se facusera incercâri d'a nemicí acelu legatu, daru fâra resultatu.“

„O mare iudignatiune a produsu aicea instructiunea mai nóua scolastica a parintelui Metropolitu alu nostru, pre care, ceice apucara a o studiá bine, o numescu o programa scolastica popésca-magiara.“

„Credu ca o se-i faceti in „Albin'a“ critic'a ce merita. Invetiatorii nostri de aici sî din vecini se pregatescu a tiené o conferintia impreuna, cá se arete Esc. Sele Metropolitului defectele acelei programe sî preste totu imposibilitatea ei. Totulu este pentru noi unu regresu ; aici la noi, daru mai cu séma in Secele s'au propusu pân'acumu multu mai bine sî multu mai folositórie lucruri, decâtu ce prescrie nefericit'a nóua instructiune. Apoi Esc. Sea mai cugete , ca curendu , are d'a face cu unu sinodu archidiecesanu sî iéra-si nu multu dupa aceea cu Congresulu nationalu, carele — sciti ca s'a dedatu a luá tóte la cea mai agera critica , sî — sciti banatienii suntu radicali sî au — cum dice némtiuluu — peri pe dinti.“ —

Ce póte omulu cunósce sî otarí din sî dupa acestu articulu alu „Albinei“ ?

Cum ca individii acestei fractiuni nu au incredere unu 'ntr'altulu. Densii adeca incelati fiindu in asceptarea dloru dela characterulu dlui redactoru alu „Albinei“ prin aceea , ca dlui cor. din nr. 69 alu acesteia-si 'iau negatu insu-si esistinti'a sea pre pamentu ; dlu cor. din nr. 86 alu acesteia-si invetiându minte din patiani'a aceluia-laltu : n'a lipsitu a aretá lumei , ca d. sea nu este dóra fâra patria, ci acum esista in Brasiovu.

2. Individii acestei fractiuni nu se conducu de unulu sî acel'a-si principiu confessiunalu sî natiunalu; dlu cor. nr. 86 vedesce, ca posiede acést'a ; decâtu nefericire de dlui, ca apoi se arata mai fantastu, cá celu d'anteiu, ba sî furiosu s. a.

Domni'a sea cu fantasmele d-sele cele monstruóse cu peri pe dinti se incumete, a sapá chiaru mormintele sî a scóte pre bietii reposati dintr'ensele , sa-i iá la dare de séma ; — pentru ce au simpatisatu in acésta lume cu cei de altu nému sî cu cei de alta credintia, sî pentru ce au intratu in daravere ori legaturi cu densii !

Óre dlu cor. nr. 86 va fi acelu dreptu, carele, la provocarea Mântuitoriului Christosu, aru poté luá fâra mustrare de cugetu piétr'a , s'o arunce in cea gresîta ? — totusi, nu in reposati !

Iéta principiulu natiunalu sî confessiunalu s. a. ale dlui cor. nr. 86 ! — Daru prin acést'a nu potemu inca scí, sî de ce confessiune se tiene dlui. Acést'a trebue sa o scia dlu redactoru alu „Albinei“; fiindu ca , cá atare nu póte publicá articuli , fâra de a cunósce pre scriitorii loru , cine suntu. Noi avemu destula incredere in caracterulu dlui , insciintiându-ne in nr. 86 a. c. alu diuariului dsele, ca : „Dela 1 Novembre n. adeca de luni'a viitória, redactiunea „Albinei“ se muta in cas'a bisericei g r e c o - r o m â n e „lânga Dunare.“ Bisericiloru crestinesci , scimu , ca li se da numiri dupre credinti'a , pre care o marturisescu ele ; prin urmare esprimendu cuventulu „greco-româna“ unu atare conceptu, ne infatiosiéza o secta nóua.

Avendu deci dlu redactoru alu „Albinei“ placerea , a ne deslusî , ce feliu de secta nóua este cea „greco-româna“, pâna acum ascunsa sub obrocu, descoperita inse cu ocasiunea mutârii on. redactiuni a „Albinei“ lânga Dunare; avendu apoi sî placerea, a ne spune, déca sî dd. cor. nr. 69 sî nr. 86, séu ca numai cestu din urma va fi trecutu sî la confessiunea „greco-româna“ ? — departe de a avé noi ceva sî cu consciinti'a ori cu confessiunea cuiva , ci numai de curiositate : — ne aru face (dlu redactoru alu „Albinei“) prin acést'a o placere dupla : a) amu cunósce sect'a „greco-româna“ sî b) amu scí , déca individii fractiunii destramate suntu toti a dóu'a, a trei'a etc. óra miruiti, séu nu; acésta secta nóua dupre nume nu se póte tiené de cultulu taierii impregiuru , cu atât'a mai putienu de budaismu s a. n. a.

3. Individii acestei fractiuni se deosibescu sî in zelu. Dlu cor. nr. 69 aru face tóte — pentru premie ; dlu cor. 86 insarcinéza pre dlu redactoru alu „Albinei“ sa faca critica asiá numitei cu scirea d-sele „programei scolastice popesci magiare“ ! pare ca dlu redactoru alu „Albinei“ nu are destulu de lucru cu diuariulu d-sele !

Acum'a sa se apuce sî de pedagogia , a se formá, cá sa póta critisá , cum se cuvine , o instructiune scolare ? — câci la din contra 'si aru perde fórte multu din cantitatatea onorei d-sele , câstigata pâna acum cu destula truda !

Daru nu avemu ce'i face; cine l'a pusu, sa se iá dupa dloru ? nu sciá , ca — cum dice românulu — unde ducu muscele ?

Incredere nu au in caracterulu d-sele ; sa-lu ajute baremu la lucru, nu voiescu ; inse pre d-sea 'lu punu sa li le faca tóte : amicitia va sa dice acést'a ?

Ba inca, ce este sî mai tristu, nu destulu, ca dlu cor. nr. 86 nu are incredere deplina in onórea dlui redactoru alu „Albinei“ , nu vedesce inca nece in poterea , ba nece chiaru in zelulu d-sele ; din cari motive , cá sa nu remâna daru cu instructiunea scolastica necritisata pre de o parte, iéru pre de alt'a nesuindu , deóre ce o critica fâra vreme nece insu-si d-sele nu 'i aru poté placé , la unu resultatu mai imbucuratoriu, concurédia apoi pentru acést'a la invetiatorii din Brasiovu sî din vecini , despre cari a auditu d-sea , ca „se pregatescu a tiené o conferintia impreuna, cá sa arate Esc. Sele Metropol tului defectele acelei programe sî preste totu impossibilitatea ei !“

Insa fatalitate ! Invetiatorîi din Brasiovu sî din vecini, de-sî in adeveru nu numai se pregatescu a tiené o conferintia impreuna, ci au sî tienutu, au tienutu mai multe, atâtu in parte, câtu sî impreuna : — sî inca, cá sa póta tiené impreuna mai multe conferintie pre anu, au capetatu cei din Brasiovu dela on. efori'a nóstra scolare de aici chiaru in acésta luna pausialu pentru intempinarea speseloru de drumu pâna la Invetiatorii dela scólele din vecini ; — pentru care multiamimu on. eforii scolari române de aici din tóta anim'a — dara tóte acestea numai sî numai spre a-si intocmí prelegerile loru in intielesulu instructiunei scolare mai nóue a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, cá sa-i arate efectele acelei instructiuni sî preste totu possibilitatea ei de a cultivá sî educá tinerimea nóstra scolare, cá a dóu'a instructiune de feliulu acest'a, de care se bucura poporulu nostru in acésta reculegere sî aventare a sea câtra fericirea cea adeverata !

Mare pecatu ! Nici invetiatorii nu voiescu sa critice domnului cor. nr. 86 instructiunea scolastica ! Dreptate mai este sî acést'a ? sa se véda bietulu omu din tóte unghiurile esîtu fâra isprava ! Turbate tempuri ! critice cercustâri ! totulu este unu regresu ! de desperatu !

Sî tóte aceste suferintie nu i le-a pututu casiuná cu atât'a sdruncinare de creeri, cu atât'a bataia de anima, decâtu, ce prescrie nefericit'a nóua instructiune !

La cari urechi surde sa mai bata bietulu dnu cor. nr. 86 mahnitu pâna in fundulu sufletului, plinu de amariciune, sbuciumatu pâna la desperare, tob'a cu tipetulu d-sele celu dreptu in basu scurtu sî soprano lungitu, cá sa-i critice nefericit'a de instructiune scolastica, casiunanda d-lui atâtea rele, pâna la peire, decâtu la cele sciute sî cunoscute de d-sea ale vre-unor'a sî dintre banatieni, cu cari adeca se va fi cunoscendu fórte bine dupa rasa, sî pre cari i marturisesce in credinti'a sî pre onórea d-sele, ca au peri pâna sî pe dinti !

La acésta turmulitia, in carea mai are speranti'a desperârei, remane, a-si luá dara refugiulu; cu acésta turmulitia va dá navela prin gra . . . ile casei archidiecesane a sinodului mai de curendu sî iérasi nu multu dupa aceea sî a congresului, cá sa ia la rapede critic'a, ce nu vine la socotéla !

II. Instructiunea mai nóua scolastica a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, pre lânga „didactic'a generale la tratarea cu scolarii, deslusîrea despre scólele elementari sî capitali“, cuprinde in sine „didactic'a speciale“ conformu legei dictali din an. tr. pentru cultur'a sî educatiunea poporului din regatulu Ungariei, iéra in intielesulu statutului organicu alu bisericei nóstre, intocmitu prin congresulu natiunalu românu sî sanctiunatu de curendu de câtra Majestatea Sea, pentru cultur'a sî educatiunea poporului nostru de aici.

Fia, cá poporulu nostru se póta incâtu-va tempu salarisá preste totu mai multi invetiatori harnici, — se va dá o instructiune mai intinsa, mai potentiata ; fia, cá congresulu natiunalu românu care se va conchiamá de câtra Escelenti'a Sea Parintele Metropolitu alu nostru in an. viitoriu, sa póta aflá nisce mijlóce mai bune pentru castigarea a mai multoru invetiatori harnici pentru scól'a nóstra popolare, atunci, cerendu trebuinti'a, va puté reformá instructiunea scolare mai nóua.

Instructiunea scolare mai nóua, emisa de Escelenti'a Sea Parintele Metropolitu alu nostru, prescrie in §§ sei dispositiuni pentru reorganisarea scólei elementari sî capitali a poporului românu de aici de confessiunea gr. or., nu insa pentru reorganisarea bisericei nóstre — prin urmare, nu este ea popésca ; iéra déca o numesce dlu cor. din nr. 86 asiá, — pentru ca prescrie in §§ ei sî studiulu religiunei, séu pentru ca prescrie — pre alu celei gr. or.: atunci dlu cor. din nr. 86 este prea vrednicu de vaieratu !

Instructiunea scolare mai nóua, emisa de Escelenti'a Sea Parintele Metropolitu alu nostru, incâtu au pututu reusî Présânti'a Sea prin congresulu natiunalu românu cu statutulu organicu alu bisericei nóstre in acésta privintia, cuprinde intre §§ sei sî adeca in § 34 urmatóriele :

„In cl. III se incepe sî invetiarea unei limbi obligate afara de cea materna, sî limb'a acést'a obligata este, dupa impregiurarea locale, cea ungurésca séu nemtiésca“ — prin urmare nu este cea magiara ; iéra déca o numesce dlu cor. din nr. 86 asiá, — pentru ca unde vine vorb'a despre „o limba straina“, in locu de cuvintele „ungurésca séu nemtiésca“ esprime pentru scurtime numai cuventulu „ungurésca“: atunci dlu cor. din nr. 86 este fórte tempitu !

Acésta instructiune a pututu indignâ pre vreunu românu adencu-petrundietoriu sî de isprava ?

Spuna-ne dlu cor. din nr. 86 in cine ? — pentru ce ? a pututu ea escitá atât'a indignatiune ! — câtu de mare ? — ce feliu de indignatiune a pututu produce ea ?! —

Indignatiune a produsu in anim'a crestiniloru paganismulu dlui cor. din nr. 86, carele prin severitatea sea indrasnesce, a rapí odihn'a chiaru reposatiloru in mormintele loru ! !

Indignatiune a produsu in anim'a fiiloru bisericei nóstre selbataci'a dlui cor. din nr. 86, carele prin lips'a sea de educatiune indrasnesce, a defaimá insusi pre Escelenti'a Sea Présântitulu Parinte Metropolitu alu nostru.

Indignatiune a produsu in anim'a românîloru obrasnici'a dlui cor. din nr. 86, carele prin neghiobi'a sea indrasnesce, a poleorí pre fratii nostri români banatieni.

Indignatiune a produsu preste totu netactic'a dlui cor. din nr. 86, carele in modu absurdu prinde a se incaierá cu compatriotii sei, cei de altu nému sî de alta credintia, pre contulu vietiei morali, sociali, fisice a poporului nostru, pre care-lu despretiuesce, cârui'a i sapa grópa, ba inca — chiaru sub pretestu, ca prin tóte acestea aru aduce jertfa scóleloru nóstre din Brasiovu.

Usioru se póte incaierá celu destramatu cu tóta lumea ; apoi cautându la mass'a poporului infipta in flacari, o lasa sa se consumeze ; calca preste cei cadiuti in pulvere cu fierulu infiptu in pieptu, dupa ce le au slabitu celu din mâni; se smulge pre sine-si din strimtorare, sî — iéta'lu, cá sî altii de

*) Unde e vorb'a de unulu séu doi individi nu póte fi vorb'a de fractiuni sî de aceea dupa parerea nóstra terminulu acest'a trebuie inlocuitu cu altu ce-va. Red.

feliulu seu in castrele straine, déca nu afla cumv'a la ce s'o ia la picioru pre apa séu pre uscatu!

Eata apucaturile sî faptele destramatiloru!

Unu brasiovénu.

Sinodulu protopresbiterale rom. gr. or. alu tract. Clusiului.

Somesiufaleu, 18 Oct.

O dorintia seculare ni se implini prin recunóscerea sî garantarea autonomiei nóstre bisericesci sî prin restituirea scaunului metropolitanu românu greco-orientalu.

Astadi pre basea acestei indreptatiri liberi, independinti resuflându vieti'a nóstra bisericésca natiunale constitutiunale, ne sî consolidâmu in intielesulu Statutului Organicu sanctiunatu, constituindu-ne parochiele, sî protopresviteratele etc.

Astu modu fiindu constituiti pre la parochii, nici tractulu protopresviteralu alu Clusiului nu remase indiferentu.

In sensulu legei organisatóre data in 15 Septembre 1869 convocându-se sinodulu protopresbiterale in Clusiu au luatu parte dupa modalitatea prescrisa clerulu sî poporulu.

Inainte de sinodu s'a ascultatu St'a Liturgia tienuta in bis. par. rom. gr. or. in locu.

Sinodulu s'a deschisu in biserica de câtra Parintele Protop. Vasiliu Rosiescu, cu o cuventare nimerita in carea reprivindu trecutulu, radica presentulu in faptele adeveratu maretie sî cavalerescî a Majestatei Sele Imperatu (sî rege) Franciscu Iosifu I. precum in nenumeratele fapte sî fatigi a neobositului nostru Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu bar. de Siaguna intru recastigarea autonomiei nóstre bis. sî a scaunului metropolitanu sî pré inaltei sanctiunâri a Statutului Organicu, — carea cu mare entusiasmu fiindu primita din partea sinodului, cu urâri sgomotóse de „sa traiésca Maj. Sea Imperatulu, sa traiésca Escelenti'a Sea Préiubitulu nostru Metropolitu“, s'a decisu a se luá acésta esprimare la protocolu in semnu de adenca multiamita.

Denumindu-se secretari interimali Petru Nemesiu sî P. Ioanu Prodanu — cari in urma fura sî alesi de atari prin sinodulu presentu — s'a alesu cercularîulu cons. archid. Nr. 770. 1869, in intielesulu cârui'a s'a convocatu sinodulu protopresbiterale pentru organisara sea propria pre basea Statutului Organicu sanctiunatu.

Dupa aceste se procede la verificarea membriloru eclesiastici sî s'au verificatu:

Ioanu Prodanu, Ioanu Condoru jun., Ioanu Moldovanu, Ioanu Teodorutiu, Ioanu Stanu, Aritonu Bojianu, Simionu Popoviciu, Ilie Rosic'a, Nicolau Veresiu, Gavriilu Condoru.

Sî dintre mireni: din cerculu de alegere alu Clusiului: Petru Nemesiu secr. min. din Somesiu-faleu: Simionu Ciobanu propriet. din Car'a: Mironu Moldovanu notariu com. din Cosiogn'a: Ioanu Checichesiu propr. din Barei: Irimie Rusu, din Banabicu: Gavriilu Catincsiu, din Lon'a sasésca: Ioanu Bireu, din Somesiu-rece: Stefanu Petrisioru, din Marisielu: Irimie Balcu, din Mâguri: Ioanu Badila conc. m., din Giurcuti'a: Vasiliu Marcu, din Dungâu: Demetriu Iancu, din Jinciu Caletiele: Simeonu Munteanu, din Valcâu: Ioanu Barasiu, din Calat'a-mare: Georgiu Cârligu, din Rogoselu: Gavriilu Purcelu, din G. Osiorheiu: Onisie Veresiu, din Bedeciu: Stefanu Tosi'a, din Manasturu-ung.: Flóre Sirbo, din Manast. rom.: Ioanu Gansca, din Siebesiulu-mare: Vasil. Jurjumanu, din Nadesiu: Teodoru Bobosiu, din Tamasi'a: Ioanu Giurdiu, din Simbor: Victoru Piposiu.

Astfelin constituiti in sinodulu protopresbiterale, se pune la ordine alegerea membriloru scaunului prot. cap. II. art. I. § 32. sî dupa o mica pausa s'au alesu dintre preoti: Ioanu Teodorutiu, Ilie Lungu, Ioanu Prodanu, Ioanu Moldovanu, Gavriilu Muresianu sî Ioanu Condoru jun. cu majoritate de 19 voturi contra 8 — sî 4. —

De defensore matrimoniale Petru Nemesiu secretariu min. sî Ioanu Badila conc. m. de notariu.

Intre alte discussiuni vine ca toti membrii scaunului prot. sa ia parte la siedintie sî se primesce o amenda de unu florinu in cas'a protopresbiterale dela fia-care absentante fâra causa binecuventata.

De acî s'a trecutu pre basea cap. II. art. III. la alegerea comitetului protopresbiterale. Prin votare s'au alesu din cleru: Ioanu Prodanu, Ilie Lungu, Vasiliu Lapustenu, Gavriilu Condoru, sî dintre mireni: Petru Nemesiu, Ioanu Checichesiu, Ioanu Bireu, Constantinu Nast'a, Mironu Moldovanu, Michaiu Ianchii, Onisie Veresiu sî Flore Sirbo.

Dupa aceste au urmatu alegerea epitropiloru protopresbiterali (art. IV) unde pre lânga presiedintele ordinariu s'au alesu cu preferintia ómeni cu locuinti'a in Clusiu, ómeni priceputi sî manipulanti destoinici dnii: Victoru Piposiu, Nicolau Ciorcu negutiat., sî Georgiu Vestemeanu proprietariu, (suplenti Par. Ioanu Condoru sen. sî Stefanu Petrisioru).

Alegeriloru preste totu le-a premersu prelegerea articuliloru, ca ce datorintie au deosebitu fiacare sectiune administratórie.

Sî dupa ce in contr'a impartirei cercuriloru electorali nu s'au aretatu nemultiamire, sinodulu inca aprobà impartirea facuta de mai susu.

In urma presiedintele descrie intr'o cuventare starea cea nemultiamitória a celoru mai multe scoli sî inflorirea unor'a, sî dintre aceste cea din Lon'a sasésca, carea prin staruinti'a curatorelui I Ioanu Bireu sî cu invetiamentulu, dara cu edificiulu din materialu solidu, ocupa loculu primu.

Prin o desfasiurare mai departe le recomenda tuturoru deosebita ingrigire pentru scoli sî in urma se adresédia comitetului, ca in caus'a scolare sa pasiésca câtu de energiosu, care in parte statorindu sî afacerile sele pentru scoli, insarcinéza pre comitetulu parochiale ca ele sa se ingrijésca despre tóte mijlócele spre sustienerea scóleloru sî invetiatoriloru, amesuratu legei previgente ingrigindu-se de a-si face fia-care scóla fondulu seu. —

In caus'a acést'a scolare s'au alesu sî o comissiune de trei membri in persón'a P. Prot. Vasiliu Rosiescu, Petru Nemesiu secretariu min. sî P. Ioanu Prodanu cá sa-si castige date sigure despre tóte scolile confes. gr. or. tractuali, cá la adunarea venitória obiectulu acestu scolariu sa se pertractedie mai cu deameruntulu. Asceptâmu cu incordare sa vedemu ce va lucrá acésta comissiune!

Cu aceste s'au finitu sinodulu protopopescu I.

Otlac'a, 5/11, 1869.

Comunitatea Otlac'a este asiediata mai la graniti'a teritoriului locuitu de români, un'a comuna locuita de români, economi buni sî ómeni sradutori.

Deci in acést'a comuna bravulu nostru jude comunale Ioanu Albu tienendu, dupa obiceiulu crestiniloru nostri, un'a santire de casa, invità un'a parte mare din inteligenti'a sî poporulu locale sî pre mai multi din comunitâtile vecine. Dupa sântirea casei, se arangia unu prândiu stralucitu ce potea se faca onóre sî unei mese domnesci. Se radicara mai multe toaste pentru prosperarea sermanei nóstre natiuni, pentru infratirea popóreloru, pentru dreptatea etc. etc.; in fine subscrisulu, sciindu ca comunei Otlac'a, cu atâti locuitori români, i lipsesce unu ce, ce in aceste tempuri grele sî pline de ispita nici unei comunitâti rom. n'aru trebuí se-i lipsésca, adeca un'a asociatiune de lectura pentru desteptarea poporului sî propasîrea lui in desvoltarea culturei sî a inteligintiei, facui cunoscuta on. fratiloru mei dorinti'a mea modesta, ca aru fi bine, déca in Otlac'a s'aru poté intemeiá un'a atare asociatiune. Sî se vedi, ca bucuri'a mea nu si-aflá margini, cându bravulu nostru jude tractuale dlu Davidu Nicóra, entusiasmatu de asemene idea, desvoltá mai departe sî cu cuvinte de românu dorulu de a se realisá acésta idea unica mântuitória, sî incheia cu aceea, ca cuvintele lui se intrupara, D-sea se obliga a respunde in totu anulu câte 20 fl. v. a. in favórea asociatiunei; dupa densulu urmà numai decâtu iubitulu nostru notariu comunale Petru Suciu cu 40 fl. anuali; apoi bravulu jude com. cu unu ofertu de 100 fl. v. a. sî amiculu poporului dlu adv. Simeóne P. Desseanu cu 25 fl. anuali, dlu notariu Avramu Vostinariu cu 15 fl. an., preotulu din Chitihazu Georg. Chirilescu 5 fl. an., dlu preotu locale Stefanu Popoviciu 20 fl. 50 cr., an., dlu preotu locale Ioane Giulani 10 fl. an., dlu preotu locale Demetriu Popoviciu 5 fl. an., dlu I. Franco negutiatoriu din locu 5 fl. an., dlu invet. din locu Georgiu Turicu 5 fl. an., dlu jur. com. St. Szabados 5 fl. dlu comis. de securitate Lud. Damianu 6 fl. an., — subscrisulu 10 fl. an., dlu colectoru comunale Nicolae Popoviciu 5 fl. an; Georgiu Suciu 2 fl. an., Mihaiu Purdiiu 4 fl., dlu negut. locale Carolu Engelu 16 fl. an, sî Moise Tiaposiu colec. com. 2 fl. anuali. Sum'a intrega — 300 fl. 50. cr. v. a. din care 117 fl. s'a sî depusu numai decâtu, sî restulu va urmá la cea d'antâi'a lipsa. Afara de acesti membri a insinuatu onorabilulu nostru protopresbiteru dlu Petru Chirilescu, ofertulu anualu inca nu-lu poturamu sci deóre-ce d-sea nu fuse intre noi; sciu inse din funte s'guru, cá la audiulu realisârei acestei asociatiuni si-a esprimatu bucuri'a, sî ca sî va dá totu concursulu seu spre a ne câstigá câtu de multi membri.

Dupa acést'a s'au dechiaratu toti acesti membri de fundatori, sî s'au obligatu in scrisu, ca ofertele memorate le voru da pre totu anulu in continuu.

Apoi s'a alesu de presiedinte ad hoc dlu jude cercuale Davidu Nicóra, de v. presiedinte sî casieriu dlu notariu Petru Suciu, sî de notariu subscrisulu, care fu-i incredintiatu cu imbucuratóri'a missiune de a ve impartesî acestu evenimentu epocalu in viéti'a comunei Otlac'a.

In fine pentru elucrarea statuteloru se alese un'a comissiune constatória din domnii: Petru Suciu cá presiedinte, apoi Simióne P. Desseanu, Stefanu Szabados, Iosifu Codreanu, Stefanu Popoviciu, Avramu Vostinariu, Carolu Engel, Ioane Giulani Ioane Albu. Acésta comissiune are detorinti'a de a elaborá statutele asociatiunei pâna la finea l. curinte st. n. pre cându toti membrii voru fi convocati pentru esaminarea loru; sî fiindu primite, vi le voiu tramite.

Mi incheiu cuvintele cu acea umilita rogare, ca fratii nostri din comunitâtile vecine, se grabésca a imbratisiá acestu scopu ptamaditu din schintei divine, ca numai asié vomu poté pretinde stim'a altor'a, cându ne vomu uní in cugete sî simtiri *)

Iosefu Codreanu.

Romani'a.

Despre casatori'a Domnitoriului.

Cetimu in „Le Publique“ dela 1 Novembre: Casatori'a pre caro o va contractá Domnulu Romaniei sî pre care a otarit'o cu o iutiéla de care nu se voru mirá acei'a ce-si aducu aminte decisiunea cu care a traversatu Austri'a, la 1866, spre a cedá dorintiei românîloru, nu póte lipsí de a impressiuná intr'unu modu favorabilu populatiunile principateloru.

Intemeierea unei dinastii natiunale in Romani'a va avé dreptu intâi'a consecuintia de a pune unu capetu la surdele competiri ale familieloru celoru mari cari credu ca au drepturi la coróna, sî ale câror'a tientiri ambitióse suntu unu isvoru de turburâri atâtu de vatamatórie pentru interesele românîloru câtu sî puteriloru garante.

Dându principelui Carolu o familia care va devení cu totulu româna acésta casatoria va asigurá guvernului seu o stabilitate de care românii voru profitá mai multu decâtu toti. Principele Carolu aru fi pututu negresîtu luá o principesa de unu rangu mai ilustru, spre esemplu o principesa din Russi'a séu din Danemarc'a. A preferitu a-si alege soci'a intr'o familia ale cârui'a legaturi avendu mai putiena stralucire ofera asemenea sî mai putiene pericule.

O aliantia rusa aru fi flatatu póte mai multu amorulu propriu alu românîloru, dara aru fi intaritu temerile pre care aru fi de interesulu principateloru de a nu le intretiené. O aliantia danesa aru fi avutu acelea-si inconveniente fiindu ca Cesarevîci este ginerele regelui Christianu. Alegerea principelui Carolu a fostu dara fórte judiciósa, cadiendu asupr'a unei familii care, de-sî are o mare anticitate sî relatiuni auguste de inrudire, n'are cu tóte aceste nici legaturi, nici angagiamente politice care se póta aduce vre-o umbra nici un'a din puterile garante.

Din acestu punctu de vedere precum sî din acel'a alu românîloru, care voru aflá in acésta casatoria nóue garantie de durata pentru guvernulu ce si-au alesu, felicitâmu pre principele Carolu pentru ca a intielesu ca cea mai stralucita casatoria nu e totu-déun'a cea mai intielépta, ci ca suveranii, mai multu sî decâtu particularii, suntu supusi a face esperientia despre acést'a.

Dupa „Monitoriulu Oficiale.“

Mari'a Sea Domnulu la 25 Octobre st. vechiu, a petrecutu nóptea la castelulu Hechingen. A dóu'a di, impreuna cu famili'a sî suit'a sea, a mersu la castelulu familiei Hohenzolern, unde a fostu salutatu cu descarcare de tunuri sî onorile garnisónei. La prândiu, Mari'a Sea Domnulu a radicatu unu toastu pentru Majestatea Sea regele cá capu alu familiei. De ací a plecatu la Stutgart unde a petrecutu o nópte.

Mari'a Sea a pornitu ieri din Stutgart sî in trecerea sea prin Frankfurtu, a facutu visita marelui duce de Darmstadt, unde a fostu primitu cu tóte onorile. Pre la finea acestei luni, Mari'a Sea va fi la Neuwied, dupa o scurta siedere in Duseldorff.

Inaltimea Sea Domnulu se afla in deplina sunatate.

Programa.

despre primirea I. I. L. L. Domnulu sî Dómn'a.

I: Domnulu Prasiedinte alu consiliului va intempina pre I. I. L. L. Domnulu sî Dómu'a la fruntariele Romaniei.

II. La portulu dela Turnu-Severinu M. M. L. L. voru fi primite pre vaporu de prefectulu judetiului, primariulu orasiului sî comandantulu garnisónei.

Garnisón'a cu drapelulu sî musica se va aflá asiediatu la portu spre a face onorile cuvenite.

M. M. L. L. Domnulu sî Dómn'a, esîndu din vaporu cu suit'a, voru merge la catedrala unde se va cântá unu Te-Deum.

Dupa terminarea servitiului divinu M. M. L. L. voru primí, la quartierulu pregatitu, autoritâtile civile sî militare, precum sî pre damele sî notabilii judetiului.

III. Domnulu sî Dómn'a va continuá caletori'a pre Dunare, oprindu-se, pre câtu timpulu va permite, la porturile române spre a primí felicitârile autoritâtiloru sî ale populatiuniloru.

IV. Ajungendu la Giurgiu M. M. L. L. voru fi primite de dnii ministri de interne sî resbelu.

Prefectulu judetiului, primariulu orasiului, comandantii guardei orasienesci sî a garnisónei, se voru presentá M. M. L. L. pre vaporu.

Garnisón'a va face onorurile cuvenite la debarcarea M. M. L. L.

In mergere la gar'a câiei ferate, unu escadronu de dorobanti va formá escorta prelânga trasura princiara. Guard'a nationala va fi esielonata in fati'a statiunei câiei ferate.

In salónele statiunei se voru primí autoritâtile, damele sî notabilii judetiului.

V. O salva de 21 tunuri trase in dioride-di va anunciá capitalei dîu'a intrârei I. I. L. L. in capital'a Romaniei.

La statiunea câiei ferate dela Filaretu M M. L. L. voru fi primite de dnii ministri de finantie sî de culte, de prefectii politiei sî alu judetiului, de inspectorulu generalu alu guardei orasienesci sî de comandantulu divisiei teritoriale.

O compania de guarda nationala sî o companie de infanterie cu drapelu sî musica voru fi asiediate pre peronulu garei, spre a face onorile cuvenite.

Totu la gara dnulu primariu, urmatu de consilierii comunei, va presentá Inaltimei Sele Domnului pâne sî sare, iéra Dómn'a primarésa cu o deputatiune de dame, va presentá Marici Sele Dómnei buchetu de flori.

VI. M. M. L. L. voru face intrarea in orasiu in trasura de gala.

Inspectorulu generalu alu guardei orasienesci sî comandantulu divisiei teritoriale, cu statulu loru majoru, voru merge calare lânga trasur'a domnésca, care va fi precedata de dóue plutóne de cavalerie. Alte dóue plutóne de cavalerie voru urmá dupa suit'a princiara.

VII. Un'a suta sî un'a lovire de tunu voru salutá sosirea I. I. L L. in intervalu de câte dóue minute dela ajungerea I. I. L. L. la statiune.

Dela gar'a Filaretu pâna la Mitropolia sî de ací pâna la palatulu princiaru voru fi asiedate, pre ambele laturi ale stradeloru, guard'a nationala sî garnisón'a cu musice sî drapele.

VIII. In curtea Mitropoliei se voru aflá unu batalionu de guarda nationala sî altu batalionu de infanterie de linie, fie-care cu musica sî drapelulu seu. Corporatinnile sî deosebitele societâti ale capitalei, fia-care cu drapelulu seu se voru aflá asemenea asiediate in intrulu curtei catedralei.

La biserica voru fi invitati.

Corpulu diplomaticu:

Senatorii sî deputatii aflati in capitala;

Inalta Curte de casatiune in mare tienuta;

Inalta Curte de compturi;

Curtile sî tribunalele judecatoresci in mare tienuta;

Rectorulu universitâtii sî decanii facultâtiloru;

La intrare in biserica, M. M. L. L. voru fi primite de P. P. S. S. mitropolitulu primatu, mitropolitulu Moldovei sî Sucevei sî episcopii eparchioti.

Unu Te-Deum religiosu se va celebrá. Dupa terminarea acestui'a, M. M. L. L. insotiti de dnii ministri sî de autoritâtile susu citate, se voru sui in pavilionulu inadinsu pregatitu, unde in fati'a autoritâtiloru sî a poporului se voru inregistrá de dnu primariu alu capitalei actele casatoriei M. M. L. L.

IX. Dupa terminarea acestei ceremonii, M. M. L. L. in trasura de gala voru merge in palatulu princiaru, in acel'a-si modu cum au venitu dela gar'a Filaretu la Mitropolia.

X La palatu, M. M. L. L. voru fi primite de damele ministriloru, de Dómna primarésa sî de o deputatiune de dómne.

In curtea palatului fetele din scólele publice voru salutá intrarea augustiloru Miri cu cântarea unui imnu nationalu.

XI. Sér'a, prin ingrigirea munripalitâtii, se va da o representatiune de gala la teatrulu celu mare.

XII. A dóu'a di la órele 12 M. M. L. L. Domnulu sî Dómn'a voru priimí felicitârile inaltului cleru alu bisericei ortodocse sî aceloru-lalte rituri, ale corpuriloru inalte ale statului sî ale deosebiteloru autoritâti.

La ór'a 2 M. M. L. L. voru primí felicitârile representantiloru puteriloru straine sî apoi ale dameloru sî ale altoru persóne notabile.

D. Ghica, Pres. sî Ministru de lucr. publ.
M. Cogalnicenu, ministru de interne.
A. G. Golescu, ministru de finantie.
A. Cretiescu, ministru de culte.
G. Manu, ministru de resbelu.

Pentru cele 30 *) familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Din Aradu sî impregiurime ni s'a tramisu prin dlu Ioanu Popoviciu Desseanulu in 27 liste, cari ne spune in stimat'a sea epistola ca le-a tiparitu gratis din simtiu filantropicu Dlu tipografu din Aradu Stefanu Gyulai, sum'a de . . 386 fl. 83 xr. sî anume:

1. Din Aradu prin Dlu I. Popoviciu Desseanulu insusi, dela P. Episcopu Procopiu Ivacicoviciu 10 fl. D. I. Desseanulu 10 fl. Dlu Lazaru Ionescu 5 fl. Dlu Sigism. Popoviciu 5 fl. Dlu Dr. Atan. Siandoru 3 fl. Dlu Ioanu Russu 2 fl. Dlu A. Gavr'a 1 fl. Dlu Georgiu Dogariu 2 fl. Dlu Ioanu Ratiu 2 fl. Dlu Teodoru Serbu 2 fl. Dlu Petru Petroviciu 1 fl. Dlu Ladislau Marcu 1 fl. Dlu Iosifu Goldisiu 1 fl. Dlu Emanuilu Missiciu 1 fl.
Sum'a 46 fl.

2. Totu din Aradu prin Dlu Dr. Ioanu Papu, dela Dlu I. Arcossi 40 xr. Dlu Teodoru Montialu 1 fl. Dn'a Emili'a Grill 2 fl. Dn'a Iuli'a Ratiu 1 fl. Dlu Dr. Ioanu Papu 5. fl. Dlu Georgiu Feieriu 1 fl.
Sum'a 10 fl. 40 xr.

3. Din Sioimosiu, prin Dlu Terentiu Dimitrescu, dela Dlu I. Cociub'a Parochu 1 fl. 20 xr. Dlu Terentiu Dimitrescu 1 fl. 20 xr. Dn'a Victori'a Dimitrescu 50 xr. Dr'a Livi'a Dimitrescu 50 xr. Dn'a Mari'a Popoviciu 50 xr. Dlu Michailu Mi'a 20 xr. Dlu Moise Magdu 1 fl. 20 xr. Dn'a Alessandr'a Magdu 1 fl. Dr'a Hersili'a Magdu 50 xr. Dlu Georgiu Cuparescu 50 xr. Dlu Rodnár Gábor 1 fl. Dlu Euthimiu Bugariu 50 xr. Dlu Euthimiu Bugariu 20 xr. Dn'a Savet'a Miaescu 20 xr. Dn'a An'a Mihutiu 20 xr. Din tassa 61 xr.; iéra din tassa 39 xr. Dlu Filipu Georgiu 20 xr. Dlu Ioanu Teosescu 20 xr. Dlu Ioanu Hosanu 20 xr. Dlu Teodoru Miocu 20 xr Dlu Nicolau Vuculescu 20 xr. Dlu Florea Givanescu 20 xr. Dlu Ioanu Bocicu 20 xr. Dlu Nicolau Miaescu 50 xr. Dlu Georgiu Ioanoviciu 50 xr. Dlu Paulu Milovanu 1 fl. Dlu Ioanu Cociub'a 10 xr. Dlu Vasiliu Derescu 1 fl. Dlu Ioanu Cuparescu 50 xr. Dn'a Sofi'a Stoianu 10 xr. Dlu Giul'a Marcu 5 xr. Dlu Zamfiru Cuparescu 30 xr. Dlu Petru Giuri 10 xr.
Summ'a 16 fl.

4. Din Siepreusiu, prin Dlu Iosifu Vuculescu, dela DD. Iosifu Vuculescu 1 fl. Pervu Ioanu 2 fl. Stefanu Georgiu jude com 20 xr. Michailu Stan'a perc. com. 20 xr. Adler Abraham 20 xr. Michailu Rosc'a economu 20 xr. Ioann Cismasiu econ. 20 xr. Teodoru Sturzu econ. 20 xr. Teodoru Pavelu econ 20 xr. Georgiu Pervu econ. 20 xr. Melentie Suciu 30 xr. Avraamu Ursutiu 1 fl. Ilie Gaboru 50 xr. Ioanu Pervu 50 xr. Ioanu Petranu 10 xr. Gönerö Kálmán 20 xr. Mihái Perse 20 xr. Ioanu Rosc'a 10 xr. Davidu Michaiu 10 xr. Crisianu Jrodar 1 fl. Rosc'a Tom'a 21 xr. Comunitatea bisericésca din Siepreusiu 2 fl. Petru Pervu 15 xr. Vidrianu Georgiu 14 xr. Ioanu Turcusiu 20 xr. Din naturalele cu putienelulu incurse dela mai multi locuitori au incursu (prefacûte in bani) 3 fl. Sum'a . . . . . 14 fl. 30 xr.

(Va urmá).

Sabiiu 5/17 Novembre 1869.

Comitetulu.

*) Dupa informatiunile de aprópe suntu 30 familii, cari au locuitu in 30 case. Com.

Sect. 3 Nr. 4022—1869.

Publicatiune

despre tractare prin oferte spre asigurarea trebuintiei materialiloru sî requisiteloru pentru c. r. depoti materialiloru caratorii militaresci in Klosterneuburg, Marein, Prag'a, Drohobyer sî Alb'a-Juli'a dela 1 Ianuariu pâna la finea lui Decembre 1870.

Trebuinti'a cuprinde: otielu sî feru, cuie sî surupi, lantiuri, cercuri sî catarame, piele, pândia sî funii, cârbune, materiale de oleu sî vapsea, lemne de caru, pârtile constatatória de hamuri sî alte unelte.

Mai incolo: reparaturi de ilauri sî surupi stricati, cá sî taiaturi de pile deosebite de nou.

Industriarii, cari voiescu a se impartasî prin ofertele acestea potu vedé conditiunile mai de aprópe, cá sî cuantitatea trebuintiei la unulu din depositile materialiloru susu numiti, séu la comanda caratorii milit. a tierei, unde se voru aretá sî mustrele articliloru sigilate de liferatu.

Intreprindietorii potu pune ofertele loru, ori pentru article deosebite, ori pentru mai multe, séu pentru trebuinti'a unui'a, ori a mai multor'a, ori depotiloru tuturoru.

Ofertele sigilate indiestrate cu vadiele prescrise au de a intrá pâna in 16 Novembre 1869 inainte de amédi la 11 óre la comand'a respectiva a caratorii milit. a tierei, unde se voru face deschiderile comissiunale la ór'a numita. Intreprindietorii au dreptu a fi de fatia la deschiderea ofertelor.

Ofertele ajunse dupa terminulu mai susu determinatu nu se voru considerá.

(21—3)

11—3 **Concursu.**

In urmarea decissiunei comitetului bisericescu gr. or. din satulu Iuliti'a din 19/31 Octobre 1869 nr. 2 se escrie concursu la vacant'a parochia gr. or. din Iuliti'a Cottulu Aradu, Protopopiatulu Totvaradi'a, — care parochia e indiestrata cu o sessiune de pamentu aretoriu estravilanu — sî cu unu telechiu intravilanu de 1000□° pre lânga competintiele obvenitórie dupa particulariele functiuni preotiesci, — prescrise in norm'a stolara.

Concurentii suntu avisati a-si tramite recursele instruate cu documentele recerute, la subscrisulu comitatu pâna in 18/30 Noemvre, a. c. fiindu alegerea de preotu otarita a se tiené de câtra competentele sinodu parochialu — convocatu spre acelasi scopu — pre diu'a 23 Nov (5 Dec.), a. c.

Iuliti'a, in 19/31 Octobre 1869.

Comitetulu bisericescu gr. or. din comun'a Iuliti'a.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparitulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 89. ANULU XVII.

Sabiiu, in 9/21 Novembre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu, 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Diu'a onomastica a Maj. Sele Imperatesei si Reginei.

Vineri in 7/19 Novembre s'a serbatu diu'a onomastica a Maj. Sele Imp. si Reginei Elisabet'a. Din caus'a acestui evenementu scumpu pentru popórele din monarchia si aici in Sabiiu in biseric'a gr. or. din cetate, precum si in bisericile altoru confessiuni, s'a celebratu servitiu dumnedieescu pentru indelung'a si fericit'a viétia a Maj. Sele.

Dumnedieu, carele cauta cu indurare asupr'a tuturoru ómeniloru va primí rugaciunile inaltiate in acésta di, si va reversá milele si darurile sele preste capetele unsiloru sei si preste cele ale tuturoru câti se afla sub sceptrulu monarchiei nóstre.

Meditatiuni politice.

II.

Pare ca nici odata nu au venitu realitatea intr'ajutoriulu politiciloru facetori de istoria cá in anii din urma. Mai inainte numai cu cinci diecenii si jumetate erau ómenii cu multu mai idealisti, creau o idea si voiau sa imbrace omenimea in trens'a fára de a o intrebá pre omenime déca i se nimeresce ide'a séu bá dupa croial'a facuta de ei. Asiá Franci'a cu libertatea ce vrea sa o obtruda in tóte pârtile cu armele, si mai pre urma puterile ce siedeau la més'a verde se incheia tratatulu dela Vien'a (1815) cu absolutismulu din „mil'a lui Dumnedieu.“

Anulu 1848 a fostu o nóua dovéda despre neajunsulu tratârei ideiloru mari in teoria si apoi despre nisuinti'a a teoretisá asiá dicendu libertatea popóreloru. In Franci'a republic'a devine imperialismu pe omeni'a unei persóne, in Germani'a etc. iéra se inlocuiesce constitutiunalismulu prin absolutismu si unde au remasu neatacatu acestu din urma se asiédia mai bine.

Anulu 1859 aduce ce-va nou pre tapetu, vine principiulu seu ide'a nationalitâtiloru si in parte se si pune in lucrare. In anulu urmatoriu ea afla primire mai in tóte pârtile Europei cu deosebirea ca nu póte strabate pretutindinea de remasîtiele ideiloru nechiarificate de mai inainte. O confusiune de idei se nasce, drepturile natiunali se amesteca, in unele pârti, cu drepturi istorice, iéra in alte pârti mai tiermurite se nascu idei de cuceriri pre câmpulu natiunale.

Procesulu cestu din urma s'a desvoltatu cu deosebire in monarchi'a nóstra, unde pâna acum s'a incercatu cându germanismulu, cându magiarismulu, cându ambe deodata sa cucerésca pre slavi si pre români natiunalitâtiloru loru.

Dara evenementulu din 1859 se parea ca a trezitu unu doru unu simtiu de egalitate pentru tóte popórele din monarchi'a nóstra. Erá se fia tóte egalu multiamite si in micu sa se realiseze in monarchi'a nóstra, ceea ce se crede ca are sa se intemple in Europ'a.

Inse drepturi istorice si „missiuni de a latí cultur'a in orientu“ a aprinsu in unele popóre pofl'a de a fi cele dintâiu, séu mai pre deasupr'a, si asiá incorporarea ideei celei mari egalitarie nascendu-se nu a semenatu cu ceea ce promitea ca va semaná. Impregiurarea acést'a devine unu midilocu de jocu diplomaticu intre elementulu germânu si magiaru.

Suntemu numai la anii 1860 si 1861. Anii urmatori se pareau ca in Austri'a decidu lupt'a pentru o centralisare constitutiunale séu o constituire centrale a imperiului cu coloritu de tendintie germanisatórie. Periodulu acestui amestecu e scurtu. Elu duréza numai pâna la 1865.

Aici aru fi acum sa stâmu mai multu, aici aru trebuí sa intrâmu in mai multe amenunte spre a cunósce trecerea cea pentru multi inca pâna astadi nepreceputa la cele intemplate in anii urmatori. Numai asiá putemu mesurá tóte intemplârile cu cumpenele cele adeverate si numai asiá vomu puté cunósce si caus'a loru, ca a trebuitu cá asiá sa vina lucrurile si de ací vomu puté apoi in fine combiná déca viitoriulu are sa ne intórca la trecutulu fostu, séu déca are sa ne duca la unu ce nou necunoscutu, bunu séu reu pentru noi, si bunu séu reu pentru societatea nóstra din statulu nostru.

Evenemінte politice.

Despre deschiderea canalului de Suez ne aduse telegrafulu scirea ca in 17 au luatu parte la festivitatea deschiderei si Maj. Sea Imperatulu si Regele.

Diet'a galitiana a facutu cá sa se vorbésca multu despre dens'a in sessiunea acést'a. Din cele ce impartasîmu mai la vale despre dens'a vedemu cu multiamire, ca celu putienu o parte din poloni incepu a cugetá mai umanu de compatriotii loru ruteni. Si la ocasiunea incheârei siedintieloru, Maresialulu tierei principele Sapieha, se esprima astfeliu despre impacarea cu rutenii: Seculi intregi amu traitu noi in pace. Nenorocirea inse a voitu, cá sa succéda inimiciloru nostri a ne invrasbí unii cu altii. Si ce a fostu urmarea? Din unu poporu tare prin concordia ne amu schimbatu in unulu impartîtu in dóue si amu cadiutu. Sa terminâmu odata cért'a acést'a fatale si sa basâmu intielegerea nóstra pre acele dóue principie, cari producu totudéun'a frupte salutari, pre libertate si dreptate“.— Nu e mai putienu insemnata alta espectoratiune a principelui Sapieha, carea din unele pârti se esplica de ostîle regimului. Elu dice ca potu fi siguri deputatii ca unele concluse ale dietei nu se voru sanctiuná, pentru ca diet'a voiesce autonomi'a tierei pre cându regimulu voiesce sa centraliseze totu in Vien'a. Vorbindu despre resolutiunea dietei din anulu trecutu, dîce ca ministeriulu a voitu sa o nimicésca dara nu a avutu curagiulu si in fine esprima speranti'a ca acea resolutiune va avé resultatele dorite dupa dens'a.

Din câmpulu luptei suntu scirile si acum neliniscitórie. Pusetiunea locale inlesnesce resculatiloru cá sa apara din nou dupa ce se crede ca suntu suprimati. Sciri mai detaiate inca lipsescu pâna acum.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 15 Novembre. Presiedinte Somssich. Pre bancile ministeriali se afla Bedecovics, Miko, Gorové, Eötvös. Dupa autenticarea protocolului anuncia presiedintele mai multe incurse intre cari cea mai insemnata e a orasiului Güns, carele cere regularea municipieloru. Michailu Horváth asterne patru suplici pentru erigerea unei academie de drepturi in Segedinu.

Ladislau Buteanu interpeléza pre ministru de justitia: déca patent'a urbariale emisa in Octobre 1868 pentru Transilvani'a se refere si la asiá numitele partes? — Se transpune ministrului.

Al. Fodróczy interpeléza pre ministeriulu intregu: déca are cunoscintia despre procederea neumana a autoritâtiloru militarie fatia cu resculatii din Cattaro si déca are, facutau pasii necesari spre a schimbá procederea aceloru autoritâti conformu intereseloru umanitâtiei. — Se transpune ministeriului.

Carolu Bobory dice ca deputatulu Mih. Horváth e denumitu Episcopu sântîtu in Tribunatz si prin acést'a a devenitu membru alu casei de susu. Elu nu pretinde ca Horváth sa mérga la Scaunulu seu, câci oratorulu nici nu scie unde e Scaunulu, inse afirma, ca cineva nu póte fi si membru alu casei magnatiloru si alu casei deputatiloru. Provóca dara pre presiedinte sa escrie in loculu lui Horváth alta alegere.

Presiedintele cere cá vorbitoriulu sa dea in scrisu propunerea sea, ceea ce dep. si promite a face.

Venindu cas'a la ordinea dîlei se pune la votu legea de recrutare pre an. 1870 si votéza de a se primí projectulu in desbatere speciale 192 contra 108 deputati; presiedintele nu votéza.

Cast'a trece la desbaterea speciale a legei a câreí titulu suna: „Projectu de lege in privinti'a votârei recrutiloru de lipsa in 1870 pentru despartiemintele armatei de linie unguresci si marina.“

Gabr. Várady motivându mai pre largu, propune sa se dica in locu de pentru „despartiemintele de linia unguresci“ „pentru armat'a ungurésca“. Propunerea sea e identica cu votulu separatu alu sectiunei 9.

Gregoriu Patrubani spriginesce pre Varady din punctu de vedere alu legalitâtiei.

Hofmann crede ca ambe espressiunile adeca celu din projectu si celu din propunere suntu corecte pentru ca suntu basate pre lege; se pronuncia pentru Varady.

Asemenea si Simonyi.

Carolu Kerkapoly.i dice ca regimulu nu voiesce sa stérga nici unu cuventu din lege; e intrebarea inse déca este de lipsa sa se repetiésca totu de un'a cuventulu acest'a. Recomanda pre celu din projectu cá mai corespundietoriu spiritului legei de armare si recomânda spre primire titlulu statoritu de regimu.

Col. Tisza sustiene ca déca se primesce titlulu dupa cum lu recomanda regimulu, atunci espressiunea „armat'a ungurésca“ din art. 49 : 1868 nu mai genéza pre nimenea si fâra de aceea prin dicerea „armata comuna“, cuvintele „armat'a ungurésca“ devinu unu nou sensu. Votéza pentru propunerea lui Varady.

Mai iau parte la desbaterea titlului Gajzago care se dechiara pentru conceperea comissiunei centrali; Nyáry si Csernatony pentru propunerea lui Várady. Venindu la votu ceru mai multi deputati din stâng'a votare nominale. Resultatulu e celu urmatoriu: se primesce testulu comissiunei (de mai susu) cu o majoritate de 30 voturi. Absenti au fostu 142 de deputati.

Dupa aceea se mai desbatu unii §§. si apoi trece cas'a la altu objectu, la projectalu de conclusu alu lui Gubody pentru impreunarea drumuriloru de feru ungaresci cu cele turcesci preste Belgradu. Cas'a privesce projectulu, dupa unele deslusiri ale ministrului de comunicatiune, de superflue.

Revista diuaristica.

„Adunarea natiunale“ se vede ca si-a facutu de problema de a combate abusulu din pres'a opusetiunei, carea, bune rele, combate tóte actele guvernului actuale din Romani'a. Mentiunat'a fóia imputa opusetiunei purtarea in afacerile jidovesci si dupa ce arunca tóte venirile jidoviloru celoru mai renumiti cum e Cremieux, Montefiore si altii, in capulu opusetiunei, arata ca ministrulu actualu de interne cându a prrovocatu pres'a sa-i arete calea cea mai buna de a deslegá cestiunea acést'a, pres'a opusetiunei parte au tacutu, parte l'au insultatu pentru ceea ce a intreprinsu elu. Vine apoi sa vorbésca de cestiunea jurisdictiuniloru consularie, cari inca apasa greu Romani'a despre carea vorbesce astfeliu:

O alta cestiune nu mai putienu vitale pentru natiune e dejá la ordinea dîlei: jurisdictiunea con-

sulara. Cine din români n'a recunoscutu sî nu doresce cá sa incetedie odata din tiéra amesteculu consoliloru in cestiuni ce au tóta garanti'a a se resolvá prin legile tierei? Cine nu doresce cá sa se radice deasupr'a tierei insult'a nimeritata cumca onórea sî averea supusîloru streini n'aru aflá garantia destula nici in legile tierei cele atâtu de liberale, nici in magistratii ei cari au datu atâtea probe despre sciinti'a sî lealitatea loru?

Ei bine, pre cându ne suridu sperantiele de a ni se recunósce maturitatea in cestiuni de jurisprudentia, pre cându tóte puterile garante ne recunoscu dreptulu sî consimtu la radicarea jurisdictiunei consulare din Romani'a, gratia influintiei personale a M. S. Domnitoriului sî silintieloru ce si-a datu guvernulu actualu, vocea streinului, organele jidoviloru din Romani'a, néga românîloru acestu dreptu, sî apeléza la puterile garanti a nu ne acordá cererea.

Eata ce dice „L'Echo Danubien“ in acésta afacere: „Momentulu de fatia nu este de locu propice spre a resolvá acésta cestiune intr'unu modu satisfacatoriu pentru aspiratiunile românîloru.“

Sî mai la vale, vorbindu despre isgonirea jidoviloru din comunele rurale, adauge „Evreulu isgonitu . . . . a depusu plângerea sea la consulatu . . . . astfeliu elu a pututu sa se mangaie . . . . .

Va se dica streinulu, jidovulu Carmelinu aflatu in Bucuresci adusu ací de liberalii sî patriotii din opositiune, néga românîloru momentolu propice, i declara incapabili de a li se acordá radicarea jurisdictiunei consulare, sî spune in gur'a mare ca alérga la ajutoriulu consuliloru ori de câte ori românii 'si facu datori'a de a-si spriginí drepturile loru natiunale.

Cu ce a intempinatu opositiunea aceste atacuri ale streiniloru contr'a natiunalitatei sî a drepturiloru nóstre? Ce a dîsu ea la acestu amestecu alu streinului, contestatu de constitutiune? Ce a facutu? — A tacutu. Sî pentru ce tace opositiunea de astadi, pentru ce nu radica vocea sea patriotica sî liberale in favórea unui dreptu alu românîloru? Pentru ca opositiunea nu se ocupa de asemenea nimicuri . . . . patriotismulu, liberalismulu, romanismulu loru e.... vorbe late, sî mai alesu caderea ministeriului...

Sî apoi, cându insesi foile opositiunei declara ca suntu „pentru streini“ ce óre sa mai asceptâmu dela dens'a contr'a atacuriloru streiniloru?

— Acum sa intrebâmu pre dlu Carmelinu redactorulu gazetei „L'Echo Danubianu“, care se plânge de intolerantia, care se preumbla in pace sî fâra grigia pre stradele Bucurescilor sî prin tiéra atunci cându, fâra sa aiba dreptu, cá streinu, lovesce prin o fóia publica in drepturile natiunei române, ce i s'aru intemplá, óre déca asemenea atacuri le-aru face in Americ'a, de esemplu, tiéra câtu de putienu nebanuita de intolerantia ori de necivilisare? Aru puté negá insusi ca crac'a unui stejariu n'aru tiené in aern capulu unui insultatoriu streinu ce aru atentá la drepturile natiunei ce ia datu ospitalitate?“

Diet'a Galitiana

Rutenii pare ca totu suntu mai norocosi decâtu românii din Transilvani'a sî Ungari'a. Ei precum dovedescu cele de mai la vale afara de aparatorii loru natiunali, prin purtarea loru politica insufla respectulu de sî altii se intrepunu in parlamente pentru densii. Asiá s'a intemplatu, ne spune „Presse“ din Vien'a in diet'a galitiana in sied. din 9 Nov. cându veni vorb'a despre subventiunea teatrului ruteanu in Lemberg (Leopole).

Fiindu ca referintiele intre cele dóue natiuni din Galiti'a, poloni sî ruteni, au analogía cu cele dintre magiarii sî românii de sub corón'a St. Stefanu e de interesu sa vedemu cum cei mai de frunte oratori din diet'a galitiana, precum Sangusco Szkrinski, Zieblikievics, principe Sapieha se purtara fatia cu compatriotii loru ruteni cându se desbatù cestiunea subventiunârei — sî indata vomu vedé ca amu avutu ratiunamentu câudu amu dîsu cele dela inceputulu acestui raportu. Toti mentiunéza de referintiele de mai nainte intre aceste dóue natiuni dintre cari cea polona a fostu cea dominante sî cea rutena cea apesata. Principele Sapieha inse dîce ca de 20 de ani polonii urméza o politica, carea contele Golejewsky a caracterisat'o de o politica a invidiei, dara elu (Sapieha) dîce mai multu, o politica de discordia. „Pâna unde ne au adusu politic'a acést'a, dîce principele, au aretatu domnii mei resultatele. Voieamu sa sterpimu pre ruteni, dara tóte cele incercate nu au folositu, pentru ca rutenii au fostu sî voru fi sî noi nu'i vomu puté sterpí. Politic'a acést'a va folosí numai inimicului nostru comunu, carele aru vedé bucurosu sî pre poloni sî pre ruteni asiediati in mormentu (Aplause). Prin politic'a acést'a dara folosimu numai acelor'a, cari suntu inimicii nostrii comuni. Dloru! sa mai sumutiâmu numai sî mai departe asupr'a ruteniloru sî sa nu lasâmu desvoltarea natiunalitâtiei loru sî vomu traí sa vedemu ca din ruteni se facu moscoviti (Aplause). Nu aperu aici individi, pentru ca sciu ce rola au jucatu multi individi de aicea. Sî eu amu fostu acolo unde a fostu contele Golejewski in 1861, unde erá vorb'a de aliantie sî cu tóte ca nu suntemu straini aici, potu totusi dîce ca nimenea nu e indreptatîtu a face vre-o imputare natiunei precum o facù cont. Galajewski. Dloru! acelu ce a tradatu nu mai traiesce, sî déca noi ne amu orientá politic'a nóstra dupa purtarea unui individu, carele sî a tradatu partid'a sea, politic'a acést'a aru trebuí sa fia o politica miserabile sî nedemna (Aplause). Au nu se afla sî intre noi individi singurali cari nu suntu demni de a se numí poloni? Din acésta causa se va puté obrasnicí cineva sa dîca ca natiunea (polona) intréga e de nimic'a? (Aplause). Eu tacu de ceea ce a facutu o fractiune anumita; este fapta ca in partid'a ruténa se afla rusofili; inse tocm'a pentru acést'a e detorinti'a nóstra a ne luptá contra acestor'a in numele ruteniloru. (Aplause in partea ruteniloru). Detorinti'a nóstra este de a arborá flamur'a ruténa, ca sa straluce cá flamur'a unei natiuni mari. (Aplause indelungate).“

Amu fi multiamiti cându amu putea inregistrá sî noi o subventiune de feliulu acest'a sî de alte institute sî amu dorí cá se vedemu sî in pârtile nóstre straduinti'a barbatiloru de statu de a atrage animile popóreloru de diferite natiunalitâti, dara nu a le tiermurí in desvoltarea loru firésca, silindu-le a trece prin cultura streina pâna se ajunga la a sea proprie. Este o opera grea sî pentru unii sî pentru altii acést'a. Grea pentru ca cei ce tiermurescu, consuma fórte multe puteri spre acestu scopu, fâra de a-si puté ajunge scopulu; pentru ca a impedecá desvoltarea unei natiuni se póte déra nu se póte a o impedecá de totu. Grea e sî pentru urmârile ei, pentru ca cultur'a ce o câstiga o natiune printre greutâtile ce i le impune alt'a, nu obliga la nici o recunosciptia, ci aprinde simtiulu de instrainare sî in fine de ura.

Desvoltarea economiei natiunale.

I.

In tempurile antice, popórele orientale pre de o parte, sî grecii sî romanii pre de alta parte, trebuiea a se tiené separati.

Pentru popórele orientale ori-ce progresu economicu erá impedecatu nu numai de subjugârile sî vointiele despoticiloru, ci sî de brutalitatea sî lips'a de intelegintia sî metode economice. Pentru ca ori-ce activitate — afara de lucrarea pamentului — pre terenulu interesului materiale, erá privita cá injositóre omenirei, sî principiulu lucrârei se ivî numai in necomplect'a forma a casteloru.

Sub asemenea circumstantie nu se puté desvoltá, in cerculu literaturei orientale, o filosofia a vietiei comerciale; sî numai la câti-va ómeni de statu chinezi se puté gasí o petrundere mai adenca in materii mai solide ale economiei natiunale, anume in natur'a circulatiunei averiloru in totale, sî a baniloru in parte.

Cu totulu alt-feliu mergeau lucrurile la greci sî la romani.

Frasele banale, ca aru fi remasu sî anticitâtiei clasice o teoria economico-natiunale tera incognita, suntu basate pre complect'a recunoscintia a neaperatei conessiuni intre inteliginti'a economica greco-romana, pre de o parte sî intre antic'a idea de statu pre de alta parte.

Omnipotenti'a ideei politice se arata in Rom'a cá in Hellas in inferioritatea tuturoru activitâtiloru economice sub scopulu statului; comparatiunea intre un'a sî alt'a se arata, cá aceea a bagagiului cu a trupei. De-sî in privinti'a insemnatâtiei bogatiei in Athen'a sî Spart'a s'au auditu mai multe pronunciâri, sî cându Pericles desemná isvórele de bogatia ale statului seu cu o lauda a poporului Athenianu, filosofulu Platon dîcea ca: déca s'aru pune tesaurele sî virtutea intr'o cumpena, un'a din trensele n'aru puté aternâ mai greu, fâra cá ceealalta sa cada; insa ambele aceste teorii au aceeasi asemenare: ca intrebarea póte fi resolvata numai sub punctulu de vedere alu puterei statului.

Ceea ce se atinge de practic'a sî teori'a impartirei averei, se presinta aici dependinte de economi'a politica: precum in comercial'a Athena, nu s'a luatu in consideratiune complect'a libertate a comerciului cetatieniloru, séu chiaru reciproc'a legatura cu statele straine, totu asemenea remane straina vietiei sî sciintiei in Rom'a, ide'a unei suprematii comerciale, sî chiaru dupa caderea Carthaginei sî dupa incorporatiunea porturiloru spaniole sî galice de sudu.

Cei mai renumiti economisti ai Greciei au fostu: recunoscutulu idealistu Platon, positivulu practicu Xenophonte sî celu de alu treilea, care a intrecutu pre ambii sei predecesori: genialulu Aristotele, acelu Adam Smith alu lumei antice, care a petrunsu sciintiele antice cu eminentulu seu spiritu.

Romanii au remasu in sciinti'a economiei — cá in cele mai multe alte sciintie — elevii maiestriloru eleni, neabatându-se in nici o parte de pre drumulu apucatu de acesti din urma.

Cei mai insemnati economisti ai vechiei Italie au fostu filosofii Cicerone, Saenec'a sî Plinius — apoi teoreticii agricoli Cato, Varro sî Columbella.

Déca a esistatu dara in anticitatea clasica o adeverata teoria economico-natiunale, — nu insa intr'unu modu aplicabile cu positiunile spirituale sî materiale ale timpului modernu — apoi nu se póte dice totu astfeliu despre evulu mediu.

II.

Evulu mediu tace in privinti'a economiei natiunale; circumstantiele reale ale vietiei de atunci faceau impossibile desvoltarea unei sanetóse teorii economice.

Dupa caderea imperiului romanu, tóte activitâtile vietiei popóreloru pretindeau reasiedierea ordinei drepturiloru loru sî ale statului; apoi lantiui omenirea interesele bisericó-religióse, sub alu câroru punctu de vedere se priveau tóte intrebârile ecsistintiei.

In evulu mediu nu se potea desvoltá o economia inflorita: aducu aminte despre guvernarea unei nobletie brute, despre neinsemnat'a progresare a afaceriloru statului sî ale cetatienismului, despre lips'a libertâtiei saténului, despre necomplectele midilóce de comunicatie, despre permanenti'a resbeleloru, despre lips'a sciintieloru universale. Sub asemenea circonstantie nu se potea asceptá nici macaru simtiulu elementaru alu unei vietie economice.

Biseric'a proclama in principiulu christianismului, sî anume in sciintiele despre egalitatea naturale sî libertatea personale a omenirei, basele ordinei politice sî sociale precum sî aceea a economiei; déra pentru ca voiea a ajunge acestu scopu numai prin midilóce morale priviá viati'a economica numai din acestu punctu de vedere, adeca alu moralei. Erá posibile sî pre acestu terâmu o instruire economica, insa nu erá totu astfeliu possibile o patrundere logica a fenomeneloru sî legiloru economice, precum spre esemplu nerecunóscerea efectului capitalului.

Chiaru Thomas Aquinu, celu mai insemnatu representantu alu societâtiei filosofice alu christianismului evului mediu, nu a pututu invinge preventiunile unoru asemenea drumuri.

„Mercant.“

(Va urmá).

Ierusalimu. In 8 Novembre sosí Maj. Sea imperatulu sî regele Austro-Ungariei in Ierusalimu petrecutu de suita sî de o caravana dintre autoritâtile beduine cu vre-o 800 calareti, fiindu primitu sî salutatu de deputatiunea clerului r. cat. A visitatu biseric'a mormentului sântu, unde se tienù Te Deum sî descinse in ospitiulu austriacu. Dupa acést'a a cercetatu institutele sî memorabilele sî in 10 cercetà Betlehemulu, in 11 Iordanulu sî marea mórta. — Principele Prussiei primí in posessiune loculu de biserica alu cavaleriloru Ioaniti, concesu din partea turciloru.

Imperatés'a Franciei Eugeni'a a sositu in Cairo, unde fu primita de vice-regele sî ministrii Egipetului, sî a facutu escursiune la Abbassiah, la arborele, sub care, se dîce, ca a odihnitu maic'a Domnului cu prunculu in bratie, cându a fugitu din Egipetu, iéra la reintórcere incalecá unu asinu pâna

la Cairo si suit'a asemenea. — Congresulu internatiunale la Suez a inceputu siedintiele avendu de obiectu relatiunile comerciali privitórie la inlesnirea trecerei prin canalu la Asi'a. —

„Gaz Trans.

Brasiovu, 5/17 Nov. 1869.

Domnule Redactoru ! O fapta vrednica de imitatu amu onóre de a ve comunicá adeca :

Dn'a Susan'a vedu'a Andreiu Muresianu, de-si petrunsa fiindu de superare pentru perderea de tempuriu nu numai a iubitului ei sotiu, dara si a singurei sperantie si mangaieri in venitoriu a pré amabilului ei fiu Georgiu, carele dupa absolvarea studiului juridicu se aplicase de a servi cá procurore in statulu românu Romani'a, — nu si-au uitatu de a impartí la bine-faceri, ba din contra 'si afla mangaiere facendu altui bine. Cá un'a din aceste bine-faceri se póte si acést'a numerá : dens'a au donatu bibliotecei Gimnasiului românu de aici, tóte cârtile care au fostu crutiate de evenimentele anului 1848 in suma de 231 opuri impartite in 300 volume, si care iubitului ei sotiu si fiiu le-au servitu de studiu. Acésta fapta au urmatu cu intentiunea de a usiurá studiulu aceloru tineri, cari lipsiti de mijlóce nu-si potu procurá cârti. Primésca domni'a ei deci pentru aceste fapte resplata dela creatoriulu, iéra natiunea nu-si uite in semnu de racunoscintia si amóre pâna la altele — de a-si procurá poesiele si portretulu repausatului Andreiu Muresianu, care prin opurile sele au contribuitu la desceptarea din letargi'a nóstra.

Pianulu infer. 2/14 Nov. 1869

Domnule Redactoru ! Dlu'a de ieri adeca 1 Novembre a fostu o dí neuitata pentru noi si urmatorii nostri, câci in acea dí se rupsera catusiele ce ne mai tieneau si impilau egalitatea ce ni se cuvenea fatia cu conlocuitorii sasi, in acea dí dicu in carea sosí dlu jude reg. Simonu Balomiri, care avù missiunea a organisá comunele scaunali in intielesulu instructiunei statutului provisoriu din fundulu regiu, aprobatu de Majestatea Sea c. r. prin pr. in. resolutiune dto 22 Martiu 1869. Locuitorii sasi de aici s'au fostu consultatu, sub ocarmuirea parochului loru Rudolfu Craus, intr'o siedintia privata ; — iéra românii adunându-se la consultare in scól'a româna, condu-si numai de amóre câtra conlocuitorii sasi, tramisera 3 individi spre a imbiá pre confratii sasi la o intielegere fraterna, totu odata acei 3 individi tramisi câtra sasi si anume domnulu Ioanu Munteanu juristu absolutu, Ioanu Ben'a parochu big. si Mateiu Savu notariu comunalu fiindu si imputeriti, imbiara sasiloru primirea de 6 membri in comitetu fatia cu 18 membri români, considerându ací proportiunea aflatóre aici si adeca ca din 176 alegatori, sasi erau numai 45. Sasii respinsera cu indignatiune acea imbiare, si preitndiendu jumetate membri comitetului a fi din sasi — nu voira a se lepadá de programulu avutu. Speranti'a loru erá in unu sîru de individi români, cari suntu atâtu de servili, iéra unii atât'a de indatinati a conlucrá chiaru cu ruinarea totala a némului seu in folosulu contrariloru cu unu pretiu mai micu decâtu unu blidu de linte. Purcediendu insa la alegere românii reusara cu 24 individi români adeca comitetulu comunalu curatu românu. Ne pare reu câci in comunele scaunului nostru Câlinicu si Petrifalu unde sasii suntu in majoritate nu au voitu a-si aretá amórea câtra noi, ci in batjocura in Câlinicu au alesu numai unu singuru românu, — cându noi i-amu imbiatu cu numeru egalu dupa cuviintia si nu au primitu. — Acum e pré târdiu.

Protocolulu,

Siedintiei a I.

(ordinarie.)

tienuta din partea Directiunei nationali pentru cultur'a poporulu românu, in Aradu, in 6 Novembre nou 1869, in urmarea hârtiei convocatórie a Ilustritâtiei Sele domnului directoriu primariu alu asociatiunei Antoniu Mocioni de datulu 25 Octobre a. c. nr. 1. pres. :

de fatia au fostu :

Presiedinte : Ioane Popoviciu Deseanu, directorulu secundariu. Membri : Mirone Romanulu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Rosiu, Demetriu Bonciu, Ioane Suciu, Emanuilu Missiciu perceptoriu, Iosifu Popoviciu fiscalu, si Teodoru Serbu economu.

Notariu : Petru Petroviciu.

1. Presiedintele directoru secundariu, Ioane Popoviciu Deseanulu conformu harthiei mai susamintite, in absinti'a domn lui directore primariu ocupându scaunulu presidiale dechiara directiunea de constituita, si siedinti'a deschisa.

Decissiune. Se ié la cunoscintia.

2. Se presinta si cetesce protocolulu adunârii generali din 1 si doi Sept nou a. c.

Decissiune. Se ié la cunoscintia, si se insarcina notariulu directiunei Petru Petroviciu a face re siedinti'a viitória raportu despre tóte dispusetiunile speciali din protocolulu adunârii generali, cari se referescu la insarcinârile si agendele ce cadu in sfer'a densei.

3. La propunerea presiedintelui directoriu secundariu, adoptându-se de cinosura si pre anulu acest'a, — regulamentulu casei din anii trecuti, — pentru tienerea siedintieloru ordinari directiunale.

Decissiune : Terminulu siedintieloru „ordinarie“ directiunale se defige pre „antâi'a“ dumineca ce cade in fiesce-care luna, precisu la 4 óre dupa médiadi,“ carea normare este a se observá din luna viitória a lui Decembre nou a. c. fiindu despre acést'a a se insciintiá numai de câtu toti membrii directiunei prin osebite epistole.

4. Notariulu directiunei Petru Petroviciu presinta registrulu suplicantiloru cari (29 insi) in urmarea concursului publicatu au petitiunatu pentru stipendiele asociatiunei preliminate iu anulu trecutu.

Decissiune. Pentru censurarea supliceloru intrate in terminulu prefiptu concursualu, se emite un'a comissiune sub presiedinti'a comembrului directiunalu Mirone Romanulu din membrii Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuelu Missiciu, Iosifu Popoviciu si notariulu Petru Petroviciu, carea este poftita — din privinti'a necessitâtii intetitórie a incuviintiârii ajutórieloiu stipendiari — a grabí cu censurarea supliceloru, si a strapune câtu mai curendu elaboratulu seu directiunei.

Deodata se defige spre acestu scopu terminulu unei „siedintie straordinarie pre 21 Novembre nou, a. c. la 3 óre dupa médiadi“, la care toti membrii directiunei suntu de a se invitá.

5 Presiedintele directoru secundariu Ioane Popoviciu Desseanu in meritulu sortiturei filantropice esecutate la ocasiunea adunârii generali trecute — face cunoscutu : ca sub restimpulu terminului defiptu de siese septemâni — au estradatu respectiviloru individi obiectele câstigate din acésta sortitura pre basea sortiuriloru originali produse: iéra cele-lalte numeróse obiecte neradicate in timpulu prefiptu, — dupa espirarea terminului s'au consemnatu tóte intr'unu inventariu si se afla depuse spre pestrare — intr'o localitate spre acestu scopu acomodata, pâna ce se dispune despre ele amesuratu conclusului adunârii generali.

Mai departe a dispusu : a se deschide localitatea de lectura unde au fostu espositiunea sortiturei — spre folosire din partea publicului cetitoriu, observându deodata : ca pre siedinti'a viitória va asterne raportulu seu provedutu cu tóte documintele necesarie si anume : despre esemplariele sortiuriloru distribuite spre vindiare, — despre cele vindute, si cele restituite si nevindute; cu care ocasiune va aretá lamuritu câti bani au incursu preste totu pentru sortiuri, si câti pentru bilete de balu ; câtu face „venitulu curatu“ dupa substragerea „tuturoru speseloru“ avute, câti dintre respectivii colectanti si distribuitori, n'au tramisu neci banii pentru sortiuri, neci esemplarele nedistribuite ; apoi câte esemplare de sortiuri au remasu pre sém'a asociatiunei, precum si despre aceea ca câte, si care obiecte s'au câstigatu si estradatu dejá, — si care au remasu in favorulu asociatiunei.

Decissiune. Acestu raportu verbalu alu presiedintelui se ié la cunoscintia.

6. In legatura cu acést'a, presiedintele directoriu secundariu presinta mai multe epistole ce au intratu — dupa espirarea terminului prefiptu pen-estradarea câsciguriloru din sortitur'a asociatiunei — si anume : dela dd. Timoteu Miclea jurasoru cercualu din Cacova sub datulu de 10/10; Emericu Andreescu docinte din Chiesinti sub datulu de 18/13. Minerva Dragiciu din Deva sub datu de 13/10 si Ioane Florianu protofiscalu din Nasaudu sub datulu 10/10, tóte presentate in 16. Octobre nou. a. c.; afara de aceste a mai intratu si un'a epistola dela dlu Alois Müller din Gorni'a datata din 16 si presentata in 20 Octombre nou, a. c. prin cari epistole respectivii domni ceru a li se estradá obiectele prin densii câstigate, alaturându si sortiurile originale.

Decissiunile. Censurându-se aceste epistole, s'a constatatu : ca — cu esceptiunea celei intrate sub datulu de 20 Octobre a. c. — a dlui Aloisiu Müller din Cornia, — tóte au fostu puse pre poste in 13 Octobre nou, a. c. adeca : in diu'a penultima a terminului inclusivu de siese septemâni ce s'a fostu prefiptu pentru radicarea câsciguriloru, ceea ce se vede chiaru dupa stampil'a postale de pre covert'a epistoleloru, dreptu acea se dispune : a se estradá respectiviloru individi obiectele câscigate, — cu esceptiunea a lui Aloisiu Müller din Cornia, — cârui'a se i se rescrie : ca deóre ce densulu numai dupa espirarea terminului inclusivu prefiptu ce a fostu in 13 Octobre nou, a. c. s'a insinuatu pentru obiectulu câscigatu, — directiunea dupa consecinti'a determinatiunei precedinte in acestu obiectu enunciata, — nu se vede in pusetiune a face din destulu recercârii D-sele, ci, obiectulu câscigatu de sub intrebare are de a remané in favorulu asociatiunei.

7. Din partea organeloru finantiarie se pretinde — pre lânga amerintiarea esecutiunei — tax'a de percentuatiune in suma de 50 fl. v. a. — pentru legatulu ce l'a mostenitu asociatiunea natiunale aradana dela fiertatulu Georgiu Pop'a fostu comite supremu alu comitatului Aradului, si vice-presiedinte, alu asociatiunei nóstre.

Decisiune. De óre-ce dupa spiritulu legiloru din tempdlu mai recinte, si anume : in sensulu § 21 articululu XXIII alu legei din anulu 1868, — tóte institutele de categoria filantropica, — suntu scutite si libere de taxe percentuale si timbrale dreptu aceea asociatiunea nóstra sub auspiciele ei, si respective din punctu de vedere alu scopuriloru sublime ce le propaga intru inaintarea culturei poporului, privindu-se de natur'a institutelor filantropice favorite prin legea mai suspusa, se decide : a se face si substerne o petitiune la loculu competinte mai inaltu pentru de a se sistá pretensiunea receruta din partea organeloru finantiari.

Spre scopulu acest'a fiscalulu asociatiunei Iosifu Popoviciu se insarcinéza a face petitiunea meritoriale, — câtu mai curendu, — si a o comunicá cu presiedintele directoriu secundariu, carele asijderea este poftitu a se ingrigí despre promovarea acelei'a la loculu competinte mai inaltu — prin atare membru alu asociatiunei care in presentu se afla cá deputatu la diet'a din Pest'a ; avendu apoi la tempulu seu a reportá directiunei despre efeptuire.

8. Magistratulu lib. cetâtiei regesci, — a Aradului, face pretensiune contributiunale de 3 fl. 43 xr. v. a. pre partea asociatiunei, — fâra a se scí positivu ; sub ce titlu ori categoria este projectata sum'a acestei contributiuni afirmative restante.

Decisiune. Fiscalulu asociatiunei Iosifu Popoviciu este poftitu, a procurá informatiunea necesaria in privinti'a acestei pretensiuni contributiunale dela concernentulu oficiu magistratuale, si despre starea lucrului a reportá la cea mai de aprópe siedintia directiunale.

9. Notariulu directiunei Petru Petroviciu presinta raportulu colectantelui din Nadlacu, dlui jude cercuale Mihailu Sierbanu despre licuidarea finale si incasarea restantieloru de oferte ale mai multoru membri ai asociatiunei, pre lânga o suma dela densii incasata de 350 fl. v. a. care au administrat'o dejá inca la ocasiunea adunârei generale din an. acest'a la perceptoratulu asociatiunei ; apoi mai multe dechiaratiuni ale membriloru nou intrati in asociatiune, si ale celoru ce si-au renoitu ofertele.

Decisiune. Raportulu dlui colectante — dupa procedur'a din anulu trecutu — se estradà unei comissiuni censuratória, carea se compune din membrii directiunei Emanuilu Misiciu, perceptoriu, Iosifu Popoviciu fiscalu, Iosifu Goldisiu esactoru, si Petru Petroviciu notariu, cu insarcinare : de a asterne punctualu la siedinti'a ordinaria viitória resultatulu censurârei.

10. Presiedintele directoriu secundariu presinta unu „Atlante geograficu“ dupa L. Bonnefont profesore la liceulu de Parisu edatu de A. Tr. Laurianu, si donatu prin domnulu comembru Vincentiu Babesiu deputatu dietalu in Pest'a pre sém'a bibliotecei asociatiunei.

Decisiune. Esprimându-se multiomita dlui donatoriu Vincentiu Babesiu, — atlantele se strapune

bibliotecariului asociatiunei spre inducere in inventariu sî depunere in biblioteca.

11. Notariulu directiunei Petru Petroviciu presinta unu contu despre facerea unei chiaie necenecesarie la lad'â mesei de scrisu rogându a se asemná la perceptoratu sum'a de 80 cr. v. a.

Decissiune. Erogatiunea facuta, prin notariu se ié cu aprobare spre scire, sî se asémna sum'a de 80 cr. la perceptoratu.

12. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Decissiune. Se defige terminulu pre mâne dumineca in 7. l. c. la 3 óre dupa médiadi, la care au de a se infatisiá membrii presinti.

Acestu protocolu cetindu-se in presinti'a comembriloru Ioane Popoviciu Desseanu, Mirone Romanulu, Dr. Atanasie Siandoru, Emanuilu Missiciu, Ioane Rosiu, Iosifu Popoviciu, sî Petru Petroviciu, s'a autenticatu.

Aradu, in 7 novembre nou 1869.

Directiunea asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.

Ioane Popoviciu Desseanulu m. p.
presiedinte.

Petru Petroviciu, m. p.
notariulu directiunei.

Varietâti.

*** Mâne se aduna comunitatea de aici spre a face apromissiunea sî a alege oratoru.

*** (Diet'a Ungariei) se va prorogá (dupa Pest. Ll.) dela 38 Decembro pre siese septemâni, sî sub tempulu acest'a se voru elaborá projecte de legi pentru regularea municipieloru sî pentru alegerile in dieta.

*** Mercuri a fostu la judecatori'a de aici cea dintâiu pertratare publica in afaceri civili.

*** (Binefacere) Liberalitatea strainiloru câtra români e unu lucru atâtu de raru, câtu noi, de câte ori intempinâmu câte un'a fapta nobila, o considerâmu cá unu evenimentu sî o inregistrâmu cu multiamire. Asié sî astadata. Generós'a baronese Otielu (familia de origine arména) din Aradu, repausata cu inceputulu lunei curinte, au lasatu in testamentulu seu, intre alte multe legate pie, pentru scól'a româna din Mocri'a 100 fl, pentru scól'a rom. din Gurb'a alta 100 fl. sî pentru saracii din ambele aceste comunitâti iéra câte 100 fl. adeca sum'a de 400 fl. v. Fia-i tierân'a usióra! „Fed."

*** Societatea literaria-sociale din Vien'a, „Romani'a" a edatu unu raportu administrativu pentru periodulu dela 1 Maiu 1868 pâna la 15 Iuliu 1869 dupa actele societâtiei. Indata la inceputu in adres'a ce o face publicului cetitoriu da sî o lista de elaboratele pertractate in siedintiele sele, din cari s'au sî publicatu per estensum in unele foi române. Membri ordinari numera societatea pâna acum 66, parte din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu, parte din Bucovin'a sî Romani'a; estraordinari suntu 4. sî onorari 12. Binefacatorii societâtiei cu binefaceri in bani suntu 166. Sum'a totale a perceptuiuniloru a fostu 2443 fl. 72 xr.; in biblioteca se afla 21 tomuri sî 33 fasciculi sî 15 diuarie.

*** Magyar Ujság spune ca contele Leo Festetics a asternutu dietei unu nou projectu de lege de venatu. Contele a tratatu objectulu cu multa acuratetia sî interesu. Projectulu propune erigerea mai multoru academii, o cassa centrale pentru venatu sî instituirea de professori a sciintiei venatului. Paguba, dice fói'a citata, ca nobilulu conte nu propune sî instituirea unu ministeriu reg. independinte, totu pentru venatu.

*** Princes'a de coróna Margaret'a soci'a principelui de coróna italianu Umbertu, a nascutu unu fiiu, in Neapole, carele se sî numesce principele de Neapole. In botezu a primitu numele: Victoru Emanuele Ferdinandu.

*** Regele Italiei, carele patimì de friguri este mai bine.

*** O intemplare tragi-comica de pre malulu serbescu alu Dunarei. Septemân'a trecuta s'a tienutu lânga Negotinu în Serbi'a manevra mare de militia. Trupele se impartira in trupe amice sî neamice, sî lupt'a se porní din tóte pârtile. Dupa câtu-va tempu se observà ca la unu punctu, unde luptau dóue batalliuni de pedestrasi fatia in fatia, inimiculu precumpene. Amiculu fu nevoitu a predá positiune dupa positiune, sî se retrase dinaintea contrariului pâna desu lânga orasiulu Negotinu. Sosindu ací, comandantele majoru dede ordinu: mai departe a nu se misca sî a sustiené positiunea cu ori-ce pretiu. Contrariulu atacà pre fugitii sî aici, sî acesti'a séu ascultându séu interpretându reu cuvintele comandantelui, 'si implura puscile cu petri, vergele de lemnu, ba unii sî cu glóntie, sî le descarcara asupr'a contrariului. Astfeliu se incinse intre ambe pârtile batalia in fapta sî ne mai voindu a perde timpu cu amplerea au inceputu lupta cu patulu pusciloru. Ostasi cari au participatu la acestu nefericitu manevru afirma, ca au cadiutu morti 6 sî s'au ranitu greu 60 de insi. Comandantele districtualu fu citatu prin telegrafu a merge la Negotinu spre a dá regimului desluciri in privinti'a acestui evenementu tristu. P.
„Fed."

*** (Schelete de ómeni petrificate) s'a desgropatu la Huedinu de lucratorii dela calea ferata pre lini'a Oradea-Mare-Clusiu spargundu o stânca. Unu scheletu s'an sfermatu (din nebagare de séma) in bucatiele, cu tóte aceste unele pârti se potu recunósce; — dela altu scheletu s'a frântu numai piciórele pentru ca lucratorii au recunoscutu indata pretiós'a descoperire. Conducatorii lucrâriloru (póte ca angli) a datu ordine cá sa se sisteze lucrarea sî sa se continue numai in presenti'a pricepatoriloru. Archeologii ascepta cu nerabdare reportulu pricepatoriloru din fati'a locului sî déca ósele desgropate nu voru fi petrificate de animale, se dá cu socotela ca descoperirea va fi cu multu mai interesante, adeca lumea literaria va primí scirea importante despre „homo diluviitestis!" de atâte ori afirmata sî totude-un'a combatuta pentru ca au lipsitu dovedile. Se vedemu, póte ca lumin'a va se vina chiaru dela Huedinu din Transilvani'a.

(Ruine române). In Bud'a-Vechia (Aquincum séu AdAquas alu strabuniloru nostri, magasinu nesecatu de anticitâti române, — pre insul'a fabricei de nâi (corabie) cu ocasiunea sapâriloru mai recinti lucratorii dedera de unu pariete de petra carele au fostu o parte din pompósele scaldatori române.

(Anticitâti române.) In Sabari'a nemt. (Steinamanger, — ung. Szombathely) vechi'a colonia romana din cele mai avute sî infloritória a le Pannoniei cu numele intregu „Claudi'a Savari'a August'a" s'a gasitu de curendu unu banu de auru din dîlele imperatului Valente, mai multe bucâti de bani de arama, dóue meciuri de argila, mai multe bucâti de lacrimarie (sticle de pastratu lacrimele), etc. etc. Óse omenesci s'a adunatu ca la 12 cântorie. Intr'unu anghiu ca la dóue mesure de grâu, carele e de totu negru daru de altmintrea firele (grauntii) suntu intrege. E probabilu ca tóte objectele aceste s'au ingropatu atunci cându Sabari'a fu ruinata prin cutremuru de pamentu la an. 455. dupa N. lui Cr. „Fed."

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Din Aradu sî impregiurimeni s'au tramisu prin dlu Ioanu Popoviciu Desseanulu:

5. Din Buteni, prin Dlu Nicolau Ardeleanu, dela DD. Nicolau Ardeleanu 2 fl. Petru Zimbranu 50 xr. Zimbranu Gavriilu 20 xr. Ilie Lucaciu 20 xr. Bucatosiu ases. cons. 10 xr. Suciu Mihaiu parochu 20 xr. Ludovicu Beltechi 10 xr. Stefanu Novacu jurasoru 1 fl. Dionisiu Pascutiu 1 fl.
Sum'a 5 fl. 30 xr.

5. Din Lipov'a, prin Dlu Ioanu Tuducescu, dela DD. Georgiu Cojocariu 2 fl. Grigoriu Ratiu jun. 2 fl. Fratii Antonoviciu 2 fl. Iuliu Missiciu 3 fl. Gregoriu Ratiu sen. 50 xr. Alessandru Mircu 1 fl. A. Ciordanu 2 fl. Nicolau Mateiu 1 fl. Georgiu Mateiu 50 xr. Georgiu Barn'a 1 fl. Dariu Puticiu 50 xr. Davidu P. Simonu 2 fl. Ladislau Panaiotu 1 fl. S. G. Fluierasiu 50 xr. I. P. Mircu 50 xr. Georgiu Fogarasi 2 fl. Georgiu Serbu 2 fl. Cristoforu Gychiciu 1 fl. Ioane Schelegianu 50 xr. Zacharia Mircu 50 xr. Iacobu Ratiu 1 fl. Ioanu Tuducescu 50 xr. Constantinu Craciunu 50 xr. Georgiu Ioanoviciu 1 fl. Stefanu Dragea 1 fl.
Sum'a 30 fl. 50 xr.

7. Din Otlac'a, prin Dlu Petru Suciu, dela Dnii: Petru Suciu not. 2 fl Nicolau Codreanu 50 xr. Ioanu Albu jude 10 fl. Ioanu Giulanu 50 xr. Gavriilu Drag'a 50 xr. Nicolau Popoviu 1 fl. Petru Bradu 20 xr. Petru Mosiu 2 fl 50 xr Georgiu Ungurei 50 xr. Stefanu Popoviciu 50 xr. Georgiu Oncu 20 xr. Dimitriu Popoviciu 50 xr. Iosifu Codreanu 1 fl. Carolu Engel 40 xr. Nicolau But'a 20 xr. Ioanu Ivanco 20 xr. Michaiu Purdi 50 xr. Moise Ciopasiu 20 xr. Engel Hermann 50 xr. Stefanu Iovetchi 20 xr. Sum'a . . 22 fl. 10 xr.

8. Din Seversinu, prin Dlu Georgiu Haic'a, dela Dnii: Georgiu Haic'a 2 fl. Iustinu M. Vidiconu 1 fl. Öri Ferencz 2. fl. Wallicsek 40 xr. Panteleimonu Teodoroviciu 20 xr. Ioanu Popoviciu 30 xr. Vicentiu Ursu jude 50 xr. Vidu Sofronu 20 xr. Iosifu Munteanu 50 xr. Ilie Vancu 20 xr. Iovu Stoianu 20 xr. Imre Ferencz 20 xr. Iovu Petrutiu 10 xr. Iosifu Lupu 10 xr. Ioanu Sav'a 10 xr. Constantinu Herby 10 xr. Arseniu Ursu 10 xr. Stefanu Pulvermann 10 xr. Constantinu Guranu 10 xr. Elen'a Popoviciu 10 xr. Mariti'a de Ursu 10 xr. Georgiu Petrutiu 10 xr. Olariu Maniu 10 xr. Szepesi János 20 xr. Pujtoj Gyula 20 xr. Purky Károly 20 xr. Iacobu Hanu jude 10 xr. Florea Hanu 10 xr. Ilie Bradeanu inv. 10 xr. Ioanu Cimponeriu 20 xr. P. Rosi'a 20 xr. Stefanu Vis'a adj. in Rosi'a 20 xr. Elisavet'a Cimponeriu 10 xr. Andreiu Vatianu pres. 20 xr. Nanci Vatianu 10 xr. Zinovie Popoviciu jude, 20 xr. Iosifu Lig'a 10 xr. Iosifu Olariu 30 xr. Georgiu Ciosescu docente, 20 xr. Nanci Ciosescu 20 xr. Andreiu Chinesu docente 20 xr. Cristin'a Csavolsky 20 xr. Iosef Hesky 20 xr. Iosifu Snitiu 20 xr. Antoniu Stanc'a 20 xr. Iosifu Popoviciu Lellis Petriciu 1 fl. Knauer Iózsa 1 fl. Guastvu Halbendienst 1 fl. Sum'a 15 fl. 14 xr.

9. Din Pragesci, prin Dlu Nicolau Polisiu, dela Dnii: Nicolau Polisiu 2 fl. Constantinu Jurcu 20 xr. Tom'a Petru 10 xr. Ioanu Marcu 10 xr. Michaiu Plisc'a 10 xr. Iacobu Lazaru 20 xr. Georgiu Onag'a 10 xr. Constantinu Tom'a 10 xr. Stefanu Munteanu 50 xr. Georgiu Onag'a 20 xr. Ioanu Dronc'a parochu in Salagianu 1 fl. Catiti'a Voinovitiu 10xr. Flórea Palu 40 xr. Ioanu Covaciu 20 xr. Tiifonu Galea 10 xr. Marisiu Teodoru 10 xr. Ioanu Begianu preotu in Pregesci 1 fl. Jurcu Alessandru 20 xr. Petru Almasiénu 10 xr. Moise Gergiria 1 fl. Nicolau Bucatosiu 50 xr. Nicolau Onag'a 10 xr. Ioanu Marisiu 20 xr. Nicolau Rusu 20 xr. Ioanu Galea 10 xr. Petrutiu Lulusi'a 10 xr Onag'a Teodoru 20 xr. Marcu Teodoru 10 xr. Michailu Fejér 40 xr. Ioanu Iacobu 10 xr. Pavelu Ungureanu 20 xr. Iosifu Morariu 10 xr. Ioane Covaciu preotu 10 xr. Petru Cost'a preotu 10 xr. Alessiu Stanu 10 xr. Serbu Georvidu 30 xr. Simeonu Tomasi'a parochu 20 xr. Stefanu Micel'a economu 10 xr. Simeonu Ornea parochu 1 fl. Meletiu Fauru parochu 1 fl. Mihutiu Teodoru 20 xr. Petru Riu doc. 50 xr. Iacobu Musea doc. 20 xr. Georgiu Scortiariu docinte 20 xr. Antoniu Serbu docente 20 xr. Codreanu Teodoru 50 xr. Lazaru Hoffmann 10 xr. Teodoru Simeonu 10 xr. Teodoru Veselie 10 xr. Teodoru Ianosiu 10 xr. Barn'a Ioanu 10 xr Endreic'a Teodoru 10 xr. Teodoru Vantia 10 xr. Teodoru Iovu 10 xr. Teodoru Moise 10 xr. Teodoru Pavelu 10 xr. Ioanu Ursu 10 xr. Poj'a Nicolau 10 xr. Teodoru Marcu 20 xr. Teodoru Teodoru 10 xr. Teodoru Costanu 10 xr. Teodoru Davidu 10 xr. Teodoru Ioanu 10 xr. Teodoru Vantia 10 xr. Sorlo Den'a 10 xr. Laslo Daniilu 10 xr. Laslo Simeonu 10 xr. Teodoru Muresianu 5 xr. Michi Cosmo 10 xr. Flerutia Iosifu 5 xr. Rusonu Marcu 4 xr. Ursu Antico 10 xr. Goicu Ioanu 5 xr. Sum'a . . . . 17 fl. 29

(Va urmá).

Sabiiu 5/17 Novembre 1869.

Comitetulu.

Doi tineri cá practicanti

bine educati cu cunoncintia minimum a duoru limbi ale patriei, sî o calfa (comis) de specialitate se potu primí in negotiulu meu cu marfuri de Galanterie, porcellanu, sticlarie, sî Nürnberg din Brasiovu. Doritorii se potu adresá particulariu câtra subscrisulu.

Ioanu Persioiu,
negutietoriu.

(20—1)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 90. ANULU XVII.

Sabiiu, in 13/25 Novembre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Organisatiunea municipale.

Ministeriulu de interne a convocatu o enqueta de barbati apti, carea sa contribuie prin consiliele sele séu póte sa si elaboreze unu projectu de lege pentru organisarea municipalitâtiloru.

Acel'asi ministru a si propusu cinci grupe de intrebâri care dupa cum le aflâmu in „Albin'a“ suntu urmatórele :

I. Comun'a. 1. Ce e comun'a. 2. Ce feliu de dispositiuni se contiena ordinea comunala referitória la teritoriulu comunei. 3. Impreunarea mai multoru comune la olalta se fia permisiva séu imperativa 4. Cum sa se regule relatiunile sateloru séu locuriloru impreunate, fatia de comuna. 5. Cari sa se intieléga sub numirea de membri comunali ; locuitori comunali, si straini. 6. Otaririle in privinti'a incolatului de statu si apertinintiei de comuna — sa se faca ací séu intr'o alta lege. 7. Purtarea cârtiloru matriculârie sa se încredintieze antistiloru comunali.

II. Representanti'a si antisti'a comunala. 1. Cine se conduca trebile comunali. 2. Câtu de mare se fia numerulu representantiloru si membriloru suplinitori. 3. Cui se compéta dreptulu representativu, dupa lege. 4. Din cari membri sa se compuna antisti'a comunala. 5. Comuneloru nu s'aru poté impune detorinti'a, cá se-si aléga pre antistii sei din mediloculu acelor'a cari au calificatiunile ce le pretinde legea dela judecatorii de pace. 7. Precâtu tempu sa se faca alegerea. 8. Cum sa se implinésca posturile devenite in vacantia. 9. Depunu antistii juramentu séu facu numai apromissiune. 10. Antistii se capete léfa, si cine se li-o staverésca. 11. In cari casuri se póte pronunciá destituirea si suspinderea din postu.

„III. Sfer'a de activitate a comunei. 1. Asupr'a câroru obiecte se estinde sfer'a de activitate a comunei in privinti'a administratiunei sele proprie. 2. Ce sfera de activitate compete comuneloru in generale la guvernarea tierei. 3. Din cari privintie s'aru potea investá atare comuna cu dreptu municipalu de sine. 4. Cine defige timpulu pentru siedintiele corpului representativu. 5. Cum sa se faca invitarea la aceste siedintie. 6. Cine e presiedintele siedintieloru si care-i este oficiulu. 7. Cându are adunarea capacitatea d'a decide. 8. Cum sa se voteze. 9. Cine trebue eschisu dela consultare. 10 Se fia siedintiele publice, si in ce casu se nu fie publice. 11. Sa se pórte protocolu, si cun sa se autentice. Se aiba antistele primariu senatu lânga sine, si déca e se aiba, cari obiecte se póta antistele esecutá nedependinte, si cari in contielegere cu senatulu.

„IV. Economi'a casei. Ce regule sa se statorésca cu referintia la sustienerea casei comunale, mai alesu cu referintia la : 1. Manipularea, fruptificarea averei fondului comunalu principale, si alocarea capitalului. 2. Compunerea si statorirea bugetului anualu. 3. Presentarea si esaminarea socótei-finale de pre anu. 4. Manipularea veniteloru comuneloru impreunate. 5. Chei'a si modulu aruncârei si incasârei contributiunei comunali. 6. Alte sarcine, aruncâri si prestatiuni comunali. 7. Imprumutarea de bani si vinderea de bunuri.

„V. Inspectiunea. 1. Cum si in ce directiune intreprinde regimulu dreptulu de inspectiune asupr'a comuneloru. 2. E indetorata comun'a a subaterne spre incuviintiare mai inalta unele otariri ale sele inainte de esecutare, si déca e indetorata, in cari casuri. 3. Care se fia cursulu instantieloru. 4. Cari suntu casurile de nulitate. 5. Cari suntu drepturile comitateloru fatia de comune, cându cestea nu suntu capace de dreptulu de municipalitate, séu cându senatulu 'si neglige agendele sele administrative, séu tocm'a nu le implinesce. 6. Ce procedura disciplinaria sa se statorésca cu referintia la representanti si antisti. 7. Cându se póte desfiintiá corporatiunea representativa.“

Enquet'a a tienutu vre-o câte-va siedintie si s'a apucatu de resólverea intrebâriloru incependu cu : „Ce e comun'a ?“ dara din cele ce aflâmu resólverea merge fórte incetu. In siedintiele cele trei dintâiu abiá s'a discutatu pre lânga intrebarea cea dintâiu a dóu'a si a trei'a.

Numai referâmu dara nu si imputâmu mergerea asiá de incetu in afacerea acést'a de insemnatate asiá mare, pentra ca o organisatiune cá cea despre care desbate enquet'a are sa fia de asiá incâtu sa o rumpa cu totulu cu trecutulu si sa aduca societatea intréga din statu sa constea din ómeni liberi cu drepturi egali, dupa cum se prochiama si s'a prochiamatu de atâtea ori si totusi din causa ca suntu multe remasîtie din evulu mediu egal'a indreptatire este o ironia.

Cu acésta ocasiune sa amintimu si o impregiurare de carea face „Albin'a“ in nrulu 93 alu seu si adeca, ca principiulu adoptatu de enqueta in regularea comuneloru rurali este celu introdusu in comitatulu Aradului inca pre la 1856 de reposatulu Georgiu Pop'a de Teiusiu, cá jude primariu de cercu, si mai târdiu reintrodusu totu de densulu cá comite supremu in Comitatulu Aradului.

Insemnetatea acestei afaceri e mai pre susu decâtu sa nu i atribuimu si noi tóta atentiunea. De aceea nu o vomu perde din vedere nici decum si amu dorí cá publiculu românu inca sa o urmarésca si sa-si manifesteze dorintiele sele fatia cu dens'a.

Eveneminte politice.

Senatulu imperiale acusi are sa se deschida. Cuventulu de tronu e si compusu si prin unu curieriu se tramise Majestâtiei Sele Imperatului spre aprobare. Ceea ce e mai insemnatu in cuventulu de tronu e atingerea cestiunei in privinti'a reformei electorali. Dupa „N. Fr. Pr.“ reform'a acésta tratata in consiliulu ministriloru a primitu principiulu alegeriloru directe in senatulu imperiale, cari alegeri voru dá apoi dóue parlamente centrali, dincóci si dincolo de Lail'a câte unulu.

Galitianii, ni se spune, se arméza pentru campani'a cea nóua, pentru sessiunea senatului imperiale. Câtu se atinge de reform'a electorale amintita ei suntu gat'a a nu o primí, decâtu déca li se va acordá implinirea pretensiuniloru depuse in resolutiune.

De óre câtu-va tempu s'a respanditu faim'a, ca partid'a lui Deák cá partida guvernamentale din Ungari'a se afla in crisa si ca o parte vrea sa se constitue in partida de sine statatorie, unii dîcu ca sub conducerea fostului secretariu de Statu Slavy. „Pesti Napló“ a pasitu energicu in vre-o câti-va numeri in contra acestei sciri ce nu voiá sa dispara nici decum din publicitate. „Pester Lloyd“ vine acum si enarându fapte, dîce, ca disólverea completa a partidei lui Deák, cá majoritate guvernamentale, se va puté impedecá numai pre lânga o activitate fórte incordata si pre lânga o directiune decisivu liberale. Dupa „Wdr.“ este fapta ca o fractiune numerósa din deputatii dreptei si ai centrului suntu nemultiamiti cu cursulu lucruriloru. In fruntea acestoru nemultiamiti, cari se dîce acum ca trecu sut'a, se afla Pulszky, Aug. Treffort si Ferd. Eber. Sa asceptâmu urmârile mai departe in privinti'a acést'a, pentru ca fatia cu disciplin'a partideloru unguresci aru fi unu pecatu a face sentintia asiá in graba despre ceea ce are sa resulte din divisiunea partidei lui Deák, déca lucru e seriosu.

„Wandr.“, spune „cor. slava“ din Prag'a, a deschisu in dîlele aceste colónele sele unui documentu, carele e unu projectu de acordu, redigeatu de unu asiá disu patriotu, carele dupa spus'a lui e autorisatu sa formuleze desideriulu natiunei boeme. Resumatulu acestui projectu, ce póte fi luatu de unu programa in cestiunea boema aru fi urmatoriulu : Afacerile comune pentru imperiulu intregu suntu : afacerile straine, armat'a, comerciulu, finantiele privitórie la afacerile aceste comune. Imperiulu cislaitanu aru avé afaceri comune speciali, politica mare, gardele tierei, comerciulu. Pentru celelalte Boemi'a va avé o administratiune separata cu putere legislativa si esecutiva, instructiunea, agricultur'a, si manipulatiunea finantieloru privitórie la aceste afaceri. — In fine parlamentulu cislaitanu va trebuí sa recunósca regatulu Boemiei.

Celu mai importantu evenementu din imperiu e rescól'a din Dalmati'a la cari, dupa scirile ce le avemu, se mai contragu trupe spre a o stinge. „Osten“ are o epistola din Cetigne, din carea se vede ca in Munte negru suntu fórte iritate spiritele pentru cele ce se intempla in vecinetatea loru. Muntenegrinii privescu in Austri'a pre aliatulu Turciei, pre carea o urgisescu din anima. Afara de acestea mijlóce iritatórie mai vinu la mijlocu inca si altele, intre cari cele din partea rusésca jóca o rola nu neinsemnata. Diuariulu din Petersburgu „Golos“ dîce in unu articulu mai din cóce, pre fatie, ca Boche di Cattaro dupa dreptu se cuvinu Muntenegrului. Cu tóte aceste a invinsu partid'a cea mai cu minte si asiá a urmatu decisiunea firma de a pestrá cea mai stricta neutralitate. Intre alte motive cari impunu neutralitatea muntenegriniloru insîra corespundintele numitului diuariu si temerea de armele austriace in combinatiune cu cele turcesci si temerea de a nu dá ocasiune Austriei de a ocupá Erzegovin'a si Munte negru si de a tiené pre urma pentru sine loculu intre Cattaro si Dalmati'a, lasându ceea-lalta parte a Muntenegrului turciloru.

Dealtmintrea, continua corespundintele, ferbe in provinciele turcesci, cu deosebire prelânga Scutari si Antivari fórte tare, unde se si concentréza trupe (turcesci).

In altu locu dîce ca de influinti'a rusésca in Montenegru acum nu pré póte fi vorb'a. De alta parte, ca pórt'a cu pregatirile ei de a concentrá trupe face numai scamatorie.

Din Belgradu spune, totu „Osten“, ca i se comunica, ca cu ocasiunea trecerei Majestatei Sele Imperatului si regelui Austro-Ungariei in caletori'a sea spre orientu, regentulu serbescu Blasnavatz a fostu de a salutatu pre Maj. Sea. Atunci acestu barbatu de statu a dechiaratu contelui Beust si Andrassy, ca Serbi'a e decisa a urmá politic'a de pace a reposatului Principe, nu au ascunsu inse de alta parte, ca programulu regimului si a poporului serbescu este emanciparea tuturoru popóreloru slavice de média di de sub dominatiunea turcésca. Acést'a inse cu ajutoriulu Austriei. Se dice ca in intielesulu acest'a s'a espectoratu Blasnavatz si câtra Maj. Sea.

Influinti'a ce se dîcea de unele diuarie, ca o au evenemintele din Cattaro resp. Dalmati'a in confiniele militari se reduce la nemultiamirea militariloru cu disolverea confinieloru pre cale administrativa. Dupa unele pareri toti câti au participatu pâna acum la acestu institutu militariu ceru a decide ei de sórtea loru in o dieta propria; alte pareri inse vorbescu pentru convocarea loru in diet'a Croatiei, carea e competenta, pentru ca teritoriulu loru s'a tienutu de Croati'a si nu de Ungari'a.

Despre trecerea bar. Werther fostu ambasadoru prussianu lânga curtea din Vien'a, in acea-si calitate lânga cabinetulu Tuilerieloru a si in-

ceputu foile prussiane a vorbí cu mare entusiasmu. Pare ca esista dejá o aliantia ofensiva sî defensiva intre aceste dóue puteri. „Prov. Cor.“ scrie : „Nou numitulu ambasadoru alu federatiunei germâne de nordu lânga curtea francesa, Bar. de Werther, si-a predatu luni (in 15 Nov.) acreditivele sele. Cuventarea sea câtra imperatulu sî respunsulu acestui'a dau o dovéda nóua de unu „testimoniu decisivu“ despre referintiele cele amicabili sî confidentiali ce esistu intre aceste dóue regime.“

Morbosulu imperatu a tienutu Dumineca (in 14 Nov.) o revista asupr'a gardeloru, la care revista a petrecutu imperatulu trei patrarie de óra calare.

Adunârile electorali din Parisu suntu terminate. Demagogii parisiani, dupa cum i cualifica o fóia, au avutu destulu spatiu spre a se espectorá, dara totu odata de a-si aretá sî arâmile loru. Se dîce ca Rochefort, carele facuse multu sî mare sgomotu, purtându sî in o fóia a sea sî in fine prin adunâri unu limbagiu inversiunatu asupr'a imperatului, in cele din urma a fostu fluieratu de poporu pre boulevardu. Francesii parisiani au inceputu a-si cautá ómeni mai cu firea intréga sî asiá pasîrea unor'a cá C a r n o t de candidati in cerculu primu din Parisu a fostu salutata de mai multe diuarie, câroru nu li se póte imputá ca suntu guvernamentali.

Cuventulu de tronu cu carele s'au deschisu camerile italiane nu are nici o colóre politica. Cu tóte aceste despre Itali'a se vorbesce ca la casu ca afacerea egipteana aru devení acuta — depunerea vice-regelui — sî aru face vice-regele resistintia morale (aru remané la postulu seu), Itali'a va avé chiamarea de a intrevení in Egiptu pentru aperarea intereseloru multoru suditi ai sei. Itali'a se dîce ca nu aru intrevení fâra permissiunea Franciei. Acést'a, se adauge, o sciu in Constantinopole fórte bine. Déca Angli'a va tacé in unu casu cá acest'a ? sî punu intrebarea unele diuarie.

Tocm'a aflâmu ca luni a sositu Domnitoriulu sî Dómn'a Romaniei in Pest'a sî ca toti ministri presenti, dimpreuna cu comandantele tierei Gablenz, se presentara spre felicitare la Principele Domnitoriu.

In S p a n i 'a inca nu suntu in chiaru ca ce va urmá cu tronulu loru.

Diet'a Ungariei.

Sub presiedinti'a lui M a j l á t h cas'a m a g n a t i l o r u tiene in 16 Nov. siedintia, la carea dintre ministri erá numai ministrulu de finantie Lonyay. Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta notariulu casei deputatiloru transpune spre publicare tratatulu postale inchieiatu cu Romani'a sî Serbi'a, apoi spre pertratare sî primire projectulu de lege despre stramutarea sî pensiunarea judecatoriloru, despre aplacidarea recrutiloru pre anulu 1870 sî unele dispusetiuni ce privescu codicele penale sî pracsea criminale, in fine resolutiunea in afacerea bancei de note.

Presied. anuncia casei ca au intratu mai multe cereri de concediu, iéra in urm'a unei impartasîri facute din partea ministrului de interne esprima gratulatiunea in numele casei, Maj. Sele Reginei la diu'a onomastica sî provóca pre ministeriu se aduca acést'a la cunoscinti'a préinalta.

C a s 'a d e p u t a t i l o r u. In siedinti'a din 16 Nov. aduce presiedintele Somssich la cunoscinti'a casei, ca ministrulu de interne l'a incunosciintiatu despre serbatórea onomastica a Maj. Sele Reginei in biseric'a parochiale din Bud'a. E de convingere ca cas'a intréga e petrunsa de simtiemintele de veneratiune câtra Maj. Sea. Recerca pre dlu ministru de interne deci a aduce la cunoscinti'a préinaltu Aceleiasi, ca pre lânga omagie cas'a poftesce sa traiésca indelungu sî fericita.

Se cetesce a trei'a óra projectulu de lege pentru recrutii anului 1870. Notariulu cetesce estrasulu din protocolulu acestei siedintie incâtu privesce primirea projectului sî duce pre acest'a precum sî estrasulu in cas'a magnatiloru.

Se asternu mai multe petitiuni.

C. B o b o r y : Fiindu ca eri, mi-a fostu d e m a n d a t u cas'a, astadi asternu propunerea mea in scrisu in privinti'a episcopului Horváth, fâra de a o motivá mai pre largu, cu rugarea cá cas'a sa bine-voiésca a determiná diu'a cându sa se iá in desbatere (sgomotu).

Dupa indeplinirea unoru afaceri mai putienu insemnate cas'a trece la ordinea dilei sî adeca la propunerea de conclusu a lui Col. T i s z 'a , prin carea provóca pre ministrulu de justitia sa aduca câtu mai curendu sî inca in decursulu sessiunei acestei'a in projectu de lege pentru regularea urbarieloru sî a referintieloru de posessiune, inrudite cu acele sî pentru casarea remasitieloru feudali cu deosebire incâtu privesce pre contractualisti.

Col. T i s z 'a cá propunetoriu , avendu cuventulu in prim'a seria sî motivéza propunerea. Elu dîce ca inainte de tóte referintiele contractualistiloru trebuiescu regulate, pentru ca o detorinti'a dietei sa imbunatatiésca sórtea aceloru ómeni ce n'au nici dreptu nici posessiune sî sa le procure sî loru o vétra sigura. Recomenda propunerea sea spre primire.

Ministrulu de justitia H o r v á t h aprobà propunerea sî din punctu de vedere alu umanitâtiei precum sî din alte puncte de vedere. Ce are de a dîce in contra este, ca propunerea apare cá unu votu de neincredere ; cuventulu de tronu au promisu regularea referintieloru feudali, ministeriulu privesce in acést'a unu feliu de programa dupa cum se privesce sî in alte staturi constitutiunali sî asiá nu va intârdiá a implini sî partea acést'a a programei sele. Promite ca dupa bugetu se va asterne casei unu projectu in privinti'a afacerei amintite precum sî alte projecte insemnate de feliulu acest'a sî va ingrigí ca aceste inca inainte de terminarea sessiunei sa capete putere de lege sî sa se puna in lucrare. (Aplause)

Albertu N é m e t carele facuse o propunere de aceea-si natura cá a lui Tisza sî o retrage.

Col. Tisza dechiara ca propunerea sea nu e votu de neincredere, ci elu e liniscitu prin dechiaratiunea ministrului sî de aceea sî densulu sî retrage propunerea. (Aplause)

Sî P. Nyáry sî retrage propunerea ce o facuse sî prin carea provocá pre ministrulu de justitia sa arate modulu cum voru fi denumiti judecatorii sî sî reservá dreptulu sa vorbésca in cestiunea acést'a eându va vení ministrulu cu projectulu de lege respectivu.

Cas'a iá in desbatere projectulu lui B o b o r y despre cumulatiunea oficieloru sî recompatibilitatea deputatiloru.

Mai intâiu ia B o b o r y cuventulu sî 'si motivéza propunerea. Elu dice ca cas'a statului e fórte pagubita déca un'a sî aceeasi persóna trage mai multe salarie. Pentru ca séu suntu respectivele oficie sinecure sî atunci salariulu e cá aruncatu pre strada, séu suntu oficiele impreunate cu ocupatiuni serióse sî atunci unu omu nu e in stare a le implini. Cá sa póta dovedí acést'a se provóca la Demetriu Horváth, carele in sessiunea trecuta a fostu sî fiscalu superioru sî deputatu, iéra acum e consiliariu ministeriale sî deputatu totu de odata. Despre densulu se póte presupune ca abiá va fi in stare sa-si implinésca ambe oficiele cu conscientiositate. Spre a pune capetu releloru acestor'a cas'a sa primésca projectulu seu. Oratorulu speréza ca am loiatii statului nu voru votá la projectulu seu, pentru ca loialitatea sî delicatetî'a le opresce a votá pro domo. (sgomotu mare).

Dem. H o r v á t h vrea sa vorbésca. In stâng'a strigâri : „Nu putemu desbate“. Din drépt'a : „In afacere personale“. D. H o r v á t h respinge acus'a ce i se face, sî apeléza la barbatii ce au servitu cu elu in comitatu sa testeze de activitatea lui cá fiscalu.

Presiedintele intréba ca primesce cas'a propunerea lui B o b o r y ? — Se respinge.

Cas'a trece la propunerea de conclusu a lui Ales. T ö r ö k in privinti'a erigerei unui politechnicu. Din respectu câtra alte multe projecte 'si retrage propunerea.

Se incepe mai târdiu o disputa infocata pentru congregatiunea comitatului H e v é s care e inca totu suspensa sî se incheia cu aceea ca nu se primesce propunerea lui Col. Tisz'a, prin carea se desaprobà procederea ministeriului in afacerea acelui comitatu. Se mai respinge propunerea lui V a r a d y pentru delaturarea deosebirei intre pedep-

FOISIÓRA.

P a r i s u, 26 Octobre 1869.

Domnulu Bolliacu a trecutu prin Parisu sî a statu numai 7 dile. A vediutu pre prea pucini din vechii sei amici politici, a visitatu numai museele sî câti-va colegi ai sei din societâtile istorice , din care societâti facea parte inca de pre cându se aflá in Franci'a cá emigratu.

Societatea importanta sub numele de „Société francaise de numismatique et d' archéologie“, in care s'au grupatu cei mai eminenti archeologi sî numismati din Europa, mai cu séma de cându societatea anticariloru Franciei a mai perdutu din activitatea ei priu perderea savantului sî activului seu presiedente , duca de Blacas ; societatea francesa de numismatica sî archeologia, in care fusese propusu d. Bolliacu de acum unu anu sa fie primitu membru, s'a convocatu in siedinti'a ecstraordinara a trei'a dî dupa sosirea dlui Bolliacu in Parisu , pentru primirea sea. Toti membrii societâtii aflatori in Parisu au mersu la acea siedintia , sî d. Bolliacu a fostu primitu de membru in unanimitate , cu votu secretu, potrivitu statuteloru societâtii. Membrii asistenti ai dlui Bolliacu au fostu insusi presiedentele societâtii de vicomtele de Ponton d' Amécourt sî d Sabatier vice-presiedentele societâtii , cunoscutu cá autoru alu mai multoru diecimi de volume in archeologia sî in diferite ramuri ale numismaticei. Dupa primire. d. Bolliacu a gasitu ocasiunea favorabile sa descrie , in acestu inaltu cercu de sapienti , patri'a sea din punctulu archeologicu sî istoricu : Mai multe notitie s'au luatu , cari este de crediutu ca nu voru remané multu timpu numai in cartónele acestoru sciutori, ci se voru publicá prin revistele societâtii d. vicomtele d' Amécourt sî-a facutu o placere a tramite acasa sa i aduca medalierulu seu cu colectiunea de romane in auru , cea mai importanta colectiune in auru particularu care ecsista astadi in lume, sî acésta ostenéla s'a datu numai pentru cá sa póta sa védia d. Bolliacu in siedintia. Spune d. Bolliacu, ca acésta colectiune , care a constatu, prelânga sciintia sî ostenéla , mai multe sute de mii de franci, este mai pre susu de totu ce aru putea cineva sa dîca asupr'a ei.

A dóu'a dî dupa primirea dlui Bolliacu, s'a datu o intelnire intre mai multi membri ai societâtii la cabinetulu imperiale de medalie , unde d. Bolliacu s'a intelnitu cu multe din vechiele sele cunoscintie.

Cabinetulu imperiale de medalie a primitu sî elu prefaceri mari ca totu Parisulu , cá tóte cele din Franci'a. Singuru acestu cabinetu contiene mai multe sî mai importante medalie de câtu cabinetele Londrei , Vienei , Berlinului sî Petersburgului impreuna.

O scria de Procopi sî vre-o alte 20 diferite bucâti unice sî inedite ce a aretatu d. Bolliacu numismatiloru cabinetului, a facutu mare impressiune, sî marele autoru in numismatica d. Cohen a cerutu voi'a dlui Bolliacu sa iea notitie dupa ecsplicârile sele, iéra membrii institutului, d. de Longperier sî baronulu de Wit, i-au cerutu voia sa le publice in revist'a dumnealoru de numismatica.

Acestea vi le comunicu , dle redactore , incredintiatu fiindu ca a sa ve faca sî d-vóstra aceea-si placere care ne a facutu sî nóue românîloru d'aici , cari amu pututu aflá despre bun'a primire ce a avutu d. Bolliacu in cercurile scientifice , sî despre impressiunea ce a facutu descoperirile sele in sciintiele câror'a s'a votatu.

In dilele câte a statu d. Bolliacu in Parisu , mai multe diecimi , posu dice , de uvrage archeologice i s'au adresatu, cá omagine din partea autoriloru respectivi , sî unele cu scrisori fórte magulitóre.

Visite , sî carte de visite , cá ale membriloru institutului, de Longperiere, baronulu de Wit , cá Sabatier , Henri Cohen , Hofmann , Rollin , Feuardent, vicomtele d' Amécourt etc. etc. n'au incetatu in dilele câtu a statu d. Bolliacu in Parisu sî regretulu a fostu simtîtu in aceste cercuri , ca plecarea sea a fostu prea rapede.

Primesce dle redactore , sincerile melie salutâri.

Unu studentu românu din Parisu.

P. S. Dilele acestea crediu ca d. Boliacu se afla inca la Rom'a unde avea de gându sa stea o septemâna spre a visitá museele sî cabinetele de medalie . Nu me indoiescu ca d. Bolliacu va lasá sî in cerculu archeologiloru din Rom'a aceea-si impressiune ce a lasatu aici. Din Rom'a d. Bolliacu are sa mérga la Neapole spre a studiá diferitele manieri de sapâri in Pompeea sî Herculanum.

„Tromp. Carp.“

sele nobililoru sî a nenobililoru, pentru ca dîce ministrulu de justitia, deosebirile aceste cadu prin introducerea codiceloru celoru nóue penali sî civili.

Min. de comunicatiune M i k o cere unu creditu supletoriu de 420,000 fl. Se predau tóte actele respective comissiunei finantiali.

Presiedintele provóca sectiunile se desbata mâne sî poimâne legile finantiali, industriali sî despunsabilitatea judecatoriloru.

I r á n y i doresce cá sî comissiunea de petitiuni sa raporteze odata despre cererile ce au incursu.

C a s'a m a g n a t i l o r u. In siedinti'a din 18 Nov. dupa cetirea sî autenticarea protocolului conte I. C z i r á k y sî esprima dorinti'a cá sa nu se mai amâne despagubirea proprietariloru pentru decim'a de vinuri, de óre ce a trecutu anulu de cându s'a statoritu prin lege delaturarea acestei decimi.

Min. de fin. respunde ca dorinti'a acést'a trebuie indreptata câtra ministru de justitia sî de interne, pentru ca densii suntu insarcinati cu punerea in lucrare a legei respective.

Dupa acést'a se primesce legea de recrutare. Cont. G. Apponyi se folosesce de ocasiunea acést'a sî da votu de incredere ministrului imperiale de esterne, adaugendu ca de aru sî dorí desarmarea, situatiunea de fatia pretinde cá Austro-Ungari'a sa fia inarmata, precum suntu sî alte staturi.

La ordinea dilei e cestiunea bancei séu tramiterea unei enquete spre deslegarea acestei cestiuni, cá conclusu alu casei deputatiloru. Conclusulu se cetesce.

Min. de fin. L ó n y a y motivéza necessitatea enquetei. Conclusulu se primesce.

Conte G. Apponyi interpeléza pre ministrulu de finantie déca are elu atât'a influintia asupr'a bancei natiunali (din Vien'a) sa marésca dotatiunea pentru Ungari'a sî care e modulu, prin care banc'a natiunale va corespunde drepteloru pretensiuni, ce le face comerciulu sî industri'a Ungariei, bancei, cá unicei bance de note (sieduli).

La intrebarea dintâiu respunde min. de fin. ca banc'a natiunale e unu institutu privatu fundatu pre actii sî din acést'a causa nici unu ministeriu nu póte influintiá asupra-i; ce privesce a dóu'a intrebare spune, ca de cându e ministru s'a straduitu din tóte puterile, sî ia sî succesu de dotatiunea pentru Ungari'a s'a urcatu dela 7 la 23 milióne.

Conte G. Karolyi cá presiedinte alu comissiunei verificatórie arata ca s'au verificatu trei magnati sî unu conte W a l d e c k s'a respinsu.

Presied. anuncia ca ministeriulu pentru aparrarea tierei a impartitu in 200 esemplare bugetulu seu sî doresce sa faca si cele-lalte ministerii asisderea. Suspende apoi pre o ½ óra siedinti'a spre a alege doi membri in comissiunea codificatória sî a unui notariu sî spre facerea unui estrasu din siedinti'a de astadi spre alu tramite casei deputatiloru.

Dupa aceea se verifica protocolulu.

In siedinti'a din 20 Nov. a casei deputatiloru dupa autenticarea protocolului incnnosciintiéza presiedintele sosirea mai multoru petitiuni sî adeca din D e b r e t i e n u in afacerea organisatiunei comitateloru; din comitatulu Torontalului pentru regularea afaceriloru de contributiune intre marginile autonomiei comitatense; din comitatulu Liptei pentru casarea monastiriloru sî monachiloru (éljenuri in partea stânga); iéra prin diet'a Croatiei mai multi industriasi agramensi ceru introducerea legei austriace de industria sî in Ungari'a; tóte se transpunu comissiunei de petitiuni; alegatorii din St. Endrea protestéza contra alegerei contelui R·day; protestulu se predà unei comissiuni verificatórie.

Presied. impartasiesce casei resultatulu alegeriloru din siedinti'a din urma. Alesi suntu H. A n k e r, K. L e o n h a r d t sî bar. F i l l e n b a u m.

Ministrulu de interne P. R a j n e r impartasiesce casei ca Maj. Sea Regin'a pentru gratularea dela ocasiunea dilei sele onomastice au espresu ca sî mai departe e inclinata spre natiune sî multiamesce sinceru pentru gratulârile ce ia adresatu cas'a deputatiloru.

Din cas'a magnatiloru sosesce legea pentru recrutii pre anulu 1870. sî conclusulu in privinti'a enquetei pentru banca. Se cetescu sî presied. provóca cas'a cá in siedinti'a cea mai de aprópe sa statorésca numerulu membriloru enquetei.

Iérasi vinu unu sîru de petitiuni de tóta sém'a, intre cari sî un'a din partea unui israelitu ce, dice elu, a fostu honvedu sî are remasîtiele dela 3 vulnerâri sî totusi magistratulu din Casiovi'a nu-lu sufere sa crâcimarésca acolo. Se transpunu comissiunei respective. Mai vinu unele verificatiuni de deputati, min. de fin. asterne unele projecte privitórie la bugetulu ministeriului croatu sî de interne dóue projecte despre prelungirea legei de timbru sî contributiuni sî despre sustienerea tribunaleloru finantiali cu rugarea cá sa le transpuna cas'a comissiunei finantiali.

Cas'a trece la ordinea dîlei adeca la modificatiunile facute de min. de justitia la projectulu de lege despre respunsabilitatea judecatoriloru.

S z ö g e n y i refer. comissiunei centrali raportéza asupr'a modificatiuniloru sî apoi se incepe desbaterea speciale.

Revolt'a in Dalmati'a.

Operatiunile d e c i d i e t ó r i e despre cari amu facutu amintire in nr. 88 s'au inceputu, sî acum avemu dejá unele resultate ale acelor'a operatiuni. Dela R i s a n o, basea operatiuniloru, a plecatu patru colóne spre nordu, cu scopu, se vede, a deschide comunicatiunea cu fortulu Dragali sî din acést'a a dominá tienutulu intregu. La óre care distantia, spre média nópte dela Risano, a avutu in 19 Nov. la strimtórea (defilé) Hanj o lupta regimentulu „Archiducele Aibrecht.“ Lupt'a a duratu diece óre. In acést'a a cadiutu 1 oficieru sî 5 s'au ranitu.

Alta scire din acel'a-si datu spune despre lupt'a enarata mai susu ca regimentulu „Archiducele Albrecht“ avù missiunea de a distrage pre insurgenti dela observarea altoru dóue colóne imperatesci, cari s'au sî impreunatu in Ledenice. Atacurile regimentului erau dara mai multu demustrative. Insa cu tóte aceste erá gat'a sa ocupe inaltimile dela Hanj. Au impedecatu acést'a focu celu cerbicosu alu insurgentiloru sî petrile ce le rostogoleau de pre inalt mi. Perderile dela reg. 44 au fostu: majorulu F r i t s c h, locot. sup. sî adjut. reg. U r b a n o v i c i u, locot. G e n d r e, m o r t i; loc. sup. H e r d t, R y n e k, N a g y, F a r a g o sî locot. P f l e g e r, vulnerati. Bataliunea 8 a venatoriloru a perdutu 4 ómeni morti sî 8 vulnerati. Perderile aceste au inlesnitu celoru dóue colone sa ajunga in siesulu dela Dragali.

In partea de média-dî a teritoriului resculatiloru a urmaritu colonelulu Schönfeld pre insurgenti pâna aprópe de confiniele montenegrine la Braici, unde lasându o bataliune de trupe s'a intorsu la Budua.—

Aflâmu repetîta in mai multe diuarie parerea, ca in iérn'a acést'a abiá se va puté suprime rescól'a. Greutatea cea mai mare este feliulu teritoriului, in care nu se potu desvoltá batalii, ci totulu trebuie sa se restringa pre lânga lupte mici singuratice.

Diuariele din Vien'a deplângu sacrificiele ce amu referatu mai susu ca le au facutu trupele imperatesci, cari nu suntu de comparatu cu câstigurile facute.

De alta parte spunu ca Zupanii iéra suntu resculati sî diuariele producu sî acte, din cari se vede, ca Muntenegrinii nu suntu asiá de neutrali fatia cu revolt'a dupa cum se afirmá in timpulu din urma.

S a b i i u 10/22 Novembre. Dupa cum anuntiarâmu in nrulu trecutu, se adunara astadi (la 10 óre inainte de amédi) membrii cei noi ai comunitâtiei Sabiiului spre a face apromissiunea, séu mai bine a depune juramentulu. Dintre cei cinci membri români erau patru de fatia sî adeca: Antoniu Bechnitiu, Nicolau Cristea, Georgiu N. Hagi, Nicolau Imberusiu. Primariulu cetâtiei cá delegatulu regimului rostí vre-o câte-va cuvinte de introducere, apoi spre a conduce acésta afacere se asecura de numerulu presentu alu membriloru insarcinându pre notariulu respectivu cu cetirea numeloru sî apoi sî provocà numai de câtu pre nóu'a comunitate a face apromissiunea sea. Dupa acést'a procede la alegerea oratorului. Unulu din membrii comunitâtiei cere restimpu de o ½ óra pentru consultare. Acestu tempu lu folosesce comunitatea prefacenduse in o adunare consultatória subtu conducerea fostului oratoru S c h n e i d e r. Inca din consultâri se vediù ca bar. Bedeus are siansele cele mai sigure de a reesî oratoru alu comunitâtiei. Reluându iéra primariulu cetâtiei presidiulu, dupa ce a trecutu ceru'a jumetate de óra, se incepe votarea prin sieduli, a cârei resultatu a fostu 131 voturi pentru bar. B e d e u s, 6 pentru prof. S c h u l e r L i b l o y, 2 pentru Fried. S c h n e i d e r, 1 pentru Mich. F a b r i t i u s, 1 pentru Iosifu D r o t l e f f sî unulu pentru Friedrich S c h w a b e.

Alesulu dechiara in o cuventare mai lunga ca-si va sacrificá bucurosu tempulu seu celu de altmintrea liberu de afaceri publice servitieloru cetâtiei, in carea a crescutu sî a traitu, sî in alta cuventare a casa, róga a-lu dispensá in ori-ce adresare câtra densulu de titulatur'a „baronu“ sî a-i dîce numai, oratoru Iosefu Bedeus.

M u r e s i u - O s i o r h e i u, 20 Nov. n. Astadi la 10 óre venì aici dela Clusiu unu despartiamentu de honvedi pedestri, constatoriu din 34 feciori dela bataliunea 27 sî 28 din bataliunea 28 sî vre-o 12 oficieri de rangu mai mare sî subalterni, insociti de vre-o 25 husari (calareti) asemenea honvedicâror'a le esîra inainte afara din orasiu majorulu, honvediloru S z a b ó cu alti doi oficieri de honvedi aici aflatori, colonelulu sî alti oficieri dela militi'a regulata de aici, sî unu numeru insemnatu de civilisti. Ei intrara cu musicantii orasiului in frunte, cari diceau mersulu lui Rákoczi. Venirea acestoru aperatori de patria, se facuse cu 3 dile mai inainte cunoscutu publicului prin placate puse in cornurile ulitiloru. Casele din uliti'a principale, legata de piatiu, asiá numit'a „poklos utsza“, pre care au venitu acesti feciori, mai cu séma, dara sî in alte uliti au fostu spicuite cu flamurile tricolóre nationali unguresci.

Dupa ce ei, (defensori pedestri) in midiloculu piatiului 'si facura onorurile de sosire, intonându-se din partea musicantiloru imnulu „Isten áld meg a magyart“ se asiediara in cuartire.

Feciorii pedestri dela bataliunea 28 capetara prândiu gratis inainte de 12 in un'a ospetaria sî apoi la 12 óre pornira la Regenulu sasescu, unde suntu stationati spre a exerceá feciorii inrolati la militia honvediana, lasati inse dupa asentatiune pâna atunci acasa, pâna acesti acum veniti au studiatu in Clusiu ecsercitiulu spre poté pre altii instrui. Asemenea capeta un'a parte dintre Husari prândiulu mai de tempuriu sî apoi porní in laintrulu secuimei, precum se scie la C s i k s z e r e d a.

In onórea venitiloru honvedi se dede din partea orasiului unu prândiu in sal'a teatrala (?), la cas'a civelui de aici Leonárt Károly, la care au fostu invitatu sî au luatu parte Bar. A p o r Károly presiedintele tablei regesci, primarii dela alte cancelarii de aici, mai multi functiunari dela magistratu sî unu numeru din membrii comunitâtiei, apoi corpulu profesoralu.

Se tienura mai multe toaste pentru Majestatea Sea regele sî cas'a regale, pentru honvedi, pentru unitatea armatei, sî pentru cele trei natiuni ale tierei: magiaro-secuia, româna sî sasésca, sî mai multe alte toaste.

Deosebitu se dede prândiu gratis, 5 feliuri de bucate sî câte ½ mesura de vinu la fiecare fecioru dintre defensorii de patria dela a 27 Bataliune sî 12 husari remasi aici pentru instruirea altor'a in servitiu militaru.

R o m a n i 'a.

Luni, 15 Novembre Neu-Wied. — Astâdi, la cinci óre sér'a, s'a celebratu maritagiulu Suveranului nostru cu principes'a de Wied.

Acésta frumósa serbare s'a tienutu in castelulu de Neu-Wied. Maritagiulu a fostu celebratu in capel'a castelului. M. S. regin'a Prussiei a venitu espresu dela Coblentz, pentru cá sa asiste. Imperetorulu Franciei a fostu representatu de comitele Moibourg, tramisu estraordinariu sî ministru plenipotentiariu; imperatorulu Russiei de baronulu d'Oubril, tramisu estraordinariu sî ministru plenipotentiariu. Afara de familiele princiarie de Wied sî Hohenzollern, asistau marea ducesa de Baden, princes'a Solm Braunfels, princes'a Vilhelm de Baden, ducele de Leuchtenberg, comitele sî comites'a de Flandr'a, principele domnitoriu de Waldeck, principele de Holstein, comitele ereditariu Solms-Laubach, apoi ministrii sî marii demnitari ai curtiloru sî damele de onóre. In tempulu schimbârei inteloru s'au trasu 21 de tunuri.

Dupa terminarea ceremoniei, Augustii soci au primitu felicitârile tramisiloru români, ale representantiloru puteriloru straine, ale dameloru sî suiteloru.

La siése óre a fostu mare dineu de gala. Majestatea Sea regin'a Prussiei a tienutu unu toastu pentru Augusti soci sî pentru Romani'a. Music'a sî 21 tunuri au acompaniatu toastulu. La nóue óre preumblare cu trasurile curtiei prin orasiulu brilliantu iluminatu sî arboratu cu drapelele Romaniei sî ale familieloru de Wied sî Hohenzollern. Tóta poporatiunea intiesá stradele orasiului sî intempiná pre Augustii soci cu aclamatiuni. Entusiasmulu nu se póte descrie. (Monitoriulu).

Varietâti.

*** (O icóna a presentelui.) Epoc'a de astadi este opoc'a frigurîloru generale pentru câstigu sî iéru câstigu. Aceste friguri ni le punu in spate chiaru guvernementele, care ambla cu saculu de contributiune totu dupa noi, silindune se venâmu dupa midiulóce de câstigu, sî estraordinarie. Amblarea dupa placeri, urcarea pretiului midiulóceloru de viétia, care le nasce lucrulu, nisuinti'a de a insielá lumea cu momele, tóte acestea ne impingu la câstigu, sî prin urmare la cutediare. Ce insemnéza astadi laudat'a stare a meseriiloru? Fatia cu contributiunile sî sarcinele cele multe insemnéza atâtu, câtu a-si suge unghiele. Ce insemnéza a fi oficialu? — Ni insemnéza vre-unu ce cu multu mai bunu. . . . Ce este pracsea medicale? — Un'a concurentia gigantica, care constringe pre doctori, cá se inventeze la 5 ani câte o bóla nóua, fâra cá sa se cugete sî la modulu de a o vindecá. Intr'aceea statulu, cá proprietariu alu afaceriloru societâtiloru celoru mari, ce le numimu natiune, se cugeta numai la inventâri de midiulóce nimicitória. Guvernementulu, multiamita darului de inventare alu talenteloru militarie de care dispune, este mai intieleptu, decâtu artea medicale, despre care s'a vorbitu. Ministrulu de resbelu inventéza unu tunu, care petrunde sî prin cea mai grósa placa séu lespede de feru. Indata ce ei succese acést'a, inventa un'a alta placa de feru, prin care se nu strabate glontiulu nici din tunulu acel'a. Acum crede omulu meu, ca e asecuratu ascundiendu-se dupa acésta placa de feru, cându deodata min. de resbelu inventa unu altu tunu, care strabate sî prin acést'a sî asia mai departe: astadi unu tunu nou, mâne o placa nóua. Cu câtu vomu inventá mai multe midiulóce spre aperarea nóstra, cu atâtu mai multe se inventa spre nimicirea nóstra. Principiele morali, dupa cari se pórta domni'a preste popóre, nu se afla nici in biblia nici in catechismu. Portariulu min. de resbelu e o persóna cu multu mai insemnata, decâtu celu mai inaltu consiliariu de consistoria. Unu poporu, fia elu câtu de luminatu nu e alta decâtu numai o impletura de tunu (Kanonenfutter), care se regaliséza cu cartece, indata ce in min. de resbelu s'au facutu tóte pregatirile, cá in numele necuratului se póta incepe, sî déca apoi 25 pâna la 50.000 ómeni — cari se au botezatu sî confirmatu dupa prescrisele bisericei sî 'si au câstigatu cunoscienti'a de limb'a gréca sî latina, de greografia, matematica, séu au invetiatu chiaru o moseria séu professiune — déca dîcu, toti acesti ómeni intr'adeveru puscându-se s'au ucisu, sî o parte — fâra a fi legati la rane — inca mai diacu in sânge pre câmpulu de lupta, apoi esti'a vinu, cadu in genunchi sî multiamescu lui Ddieu. . . . Dupa „H. Ztg.“ etc. —

*** (Masina de radicatu case.) Iéru o inventiune nóue. Geniulu intreprindietoriu alu Americaniloru e raru in feliulu seu. Este curiosu aceea, ca Americanii ce'si propunu odata 'lu sî finescu, intrevinu ori-ce pedeci, pâna ori sî câtu ridiculóse. Sî ca sa documentâmu onorabililoru nostri cetitori cele afirmate, vomu spune pre scurtu esplicatiunea unei masini inventate in dîlele nóstre, pentru radicatu case. — Cetatea Chicago, edificata pre tiermurile lacului Michiganu e espusa de multe óri la innndârile apei, ba anca diace intr'o molastina uriciósa, stradele'i suntu tinóse, paretii caseloru umedi. Multi si-au batutu capulu ca sa invente o masina, prin care apoi sa se póta delaturá umedial'a periculósa. In fine s'a si aflatu unu modu, adeca a ridicá casele mai susu. Inventiunea erá facuta, numai indeplinirea a lipsitu. Anse inginerii nu se lasara de rusine, ci compusera unu feliu de masîna de radicatu. Incercarea prima a produsu resultatulu doritu. Unu otelu grandiosu, cu cinci etage, fù incercarea cea mai cutedietóre. Radicarea s'a facutu cu ajutoriulu a siese sute de masîne de radicatu sî in decursu de dóuedieci sî siepte de dile a si fostu gat'a cu radicatulu, fâra cá folosirea otelului sa fie impedecate catusi de putienu. Greutatea edificiului a fostu dóue-dieci sî dóue de mii de tóne.

*** (Procesu pentru unu buchetu.) La unu teatru din Parisu, dîlele trecute s'a intemplatu unu ce curiosu. Se jucá chiaru piesa „V. Tell.“ sî pentru ultim'a óra, teatrulu a fostu indesuitu mai multu ca alta-data. Intre cei multi spectatori erá sî unu turcu, care s'a insufletîtu multu de „dumnedieiasca“ vóce a D-nei de Cravalhoa. Turculu insufletîtu, sî-a propusu a onorá pre renumit'a artista prin o multime de buchete sî cununi, pentru aceea a cumperatu câte buchete i s'au adusu. Asteptá o trila mai insemnata, cá atunci sa arunce cununele. Insa din logea lui pâna la scena erá o departare marisióra, sî asiá erá impossibilu de a aruncá buchetele pâna acolo. Insufletîrea ansa nu considera nimicu! Turculu si-a reculesu tóte puterile si a aruncatu buchetele câtra artista. Daru buchetele nu ascultara, nu mersera pâna la loculu doritu, ci cari in cotro. Intre buchete a fostu unulu estraordinariu mare, care in sborulu seu a nimeritu chiaru in capulu unui flautistu din orchestru, carele capeta o lovitura câtu de buna; flautulu ia saritu din gura, iéra densulu cadiù la pamentu. In dîu'a urmatória turculu fu citatu la tribunalu sî acusatu pentru lovitur'a din teatru.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Din Aradu sî impregiurime ni s'au tramisu prin dlu Ioanu Popoviciu Desseanulu:

10. Din Chitighazu, adunati prin dlu Petru Chirilescu, dela Dnii: Petru Chirilescu 4 fl. Georgiu Chirilescu parochu, 1 fl. 29 xr. Ioanu Avramu 1 fl. Michailu Ardeleanu parochu, 50 xr. Ioanu Suciu docente 20 xr. Georgiu Papaly 1 fl. Alessiu Popoviciu notariu 2. fl. Michailu Balintu 10 xr. Florea Siantou 10 xr. Michailu Munteanu 20 xr. Comun'a Kétegyháza 3 fl. Ciorvasi 1 fl. Petru Pop'a 10 xr. Gross Gábor 10 xr. Michailu Pop'a 10 xr. Numetauer 1 fl. M. Mesteru 50 xr. Löwenstein 50 xr. Moskovitz 10 xr. Messner Leopoldu 10 xr. Vasiliu Aburdanu 10 xr. Georgiu Gross 10 xr. Fartz 10 xr. Georgiu Tyelue 10 xr. Teodoru Berbecariu 10 xr. Georgiu Abuburdanu 60 xr. Dela crestini in biserica cu disculu 2 fl. 1 xr.

Sum'a totalu 20 fl. v. v.

11. Din Apateu, adunati prin dlu Ioanu Popescu, dela Dnii: Ioanu Popescu not. 10 fl. Petru Misc'a jude 5 fl. Florea Popoviciu preotu 1 fl. Mitru Unguru economu 1 fl. Georgiu Popescu adj. not. 2 fl. Nicolau Bulz'a preotu 2 fl.

Sum'a 21 fl.

12. Din Diecîu, adunati prin Dlu Nicolau Papp, dela Dnii: Andreiu Hirpiciu (?) parochu 1 fl. Nicolau Burd'a economu, 20 xr. Stefanu Lucoiu econ. 20 xr. Michailu Lucoie econ. 20 xr. Marcu Biro econ. 20 xr. Pavelu Lucoiu 20 xr. Georgiu Ves'a econ. 20 xr. Vidu Biro 14 xr. Ioanu Daila 10 xr. Moise Biro 10 xr. Teodoru Lupsi'a 20 xr. Paulu Fursanu 20 xr. Paulu Denusiu 20 xr. Moise Ratiu 20 xr. Teodoru Lazaru 10 xr. Teodoru Vladu 20 xr. Simeonu Ves'a 10 xr. Georgiu Galeanu 20 xr. Luc'a Seracu 14 xr. Petru Branutiu 20 xr. Silviu Papp 25 xr. Dn'a Emili'a Papp 27. xr. Nicolau Papp not. 1 fl.

Sum'a 5 fl. 80 xr

13. Din Madevatu, adunati prin dlu Emanuilu Filimonu, dela duii: Georgiu Decu 1 Ifl. Emanulu Nulmanu 1 fl. Georgiu Óm'a 1 fl sai'a Pescariu 50 xr. Constantinu Popescu preotu 1 fl. Petru Damacusiu 50 xr. Onutiu Domocusiu 50 xr. Domianu Mihutiu 1 fl. Georgiu Buda 1 fl. Teodoru Jelecutianu 50 xr. Onu Olariu 20 xr. Damianu Tom'a 50 xr. Georgiu Tom'a 50 xr. Petru Buda 50 xr. Georgiu Eracsianu 1 fl. Simionu Curteanu 50 xr. Georgiu Grozavu 50 xr. Ioanu Sascu 30 xr. Todoru Halachi 40 xr. Teodoru Moldovanu 50 xr. Demianu Sasu 50 xr. Petru Gaboru 50 xr. Teodoru Mateicu 30 xr. Teodoru Suciu 30 xr. Petru Jigovanu 30 xr. Simeonu Motiu 50 xr. Iov'a Gelde 50 xr. Petru Mihutiu 50 xr. Iosifu Pecurariu 50 xr. Ambrosiu Monti'a 1 fl. Georgiu Blavu 40 xr. Teodoru Jigovanu 30 xr. Teodoru Popescu 1 fl. Ioanu Cosm'a 20 xr. Teodoru Budu 30 xr. Sum'a . . . . 20 fl.

14. Din Batani'a, adunati prin Dlu Moise Grozescu, dela Dnii: Moise Grozescu parochu 1 fl. Manuilu Suti'a 40 xr. Michailu Nicóra 10 xr. Iancu Farcasiu 10 xr. Georgiu Lipovanu 8 xr. Onisim Sumandanu 10 xr. Petru Mornaila 20 xr. Stefanu Crest'a 4 xr. Iefi'a Ternovanu 30 xr. Filipu Boti'a 2 xr. Ieft'a Poputi'a 10 xr. Leontiu Moldovanu 10 xr. Sum'a 2 fl. 54 xr.

15. Din Sintea, adunati prin Dlu Antoniu Gitta, dela Dnii: Antoniu Gitt'a preotu 2 fl. Georgiu Carabasiu preotu 50 xr. Dimitriu Batrânu 50 xr. Petru Giucu 20 xr. Stefanu Petruganu 10 xr. Ilie Flestea 14 xr. Florea Andoru 20 xr. Moise Tardiu invet. 50 xr. Simeonu Tod'a 50 xr. Teodoru Iluti'a 26 xr. Ioanu Bigeriu 50 xr.

Sum'a 5 fl. 40 xr.

(Va urmá).

Nota. Ceremu indulginti'a dloru colectori sî contribuitori, déca angustimea spatiului, de care dispunemu din bunatatea on. Redactiuni, nu ne permite a publicá mai curendu ofertele intrate; dara i asigurâmu, ca cu tempu tóte se voru publicá sî despre tóte se va dá la tempulu seu ratiuciniu esactu.

Sabiiu 12/24 Novembre 1869.

Comitetulu.

(20—1) **Concursu.**

Sistemisându-se prin conclusulu representantiei comunale dto 9 Nov. a. c. salariulu de invetiatoriu in comun'a gr. or. Breaz'a districtulu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pentru invetiatoriu.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. din cas'a comunale anticipativu pre luna séu sî pre ¼ anu apoi cuartiru liberu sî lemne dupa trebuintia.

Dela concurenti se pretinde:

1. Atestatu de botezu.
2. Ca au absolvatu cu succesu 4 clase gimnasiale.
3. Pedagogi'a.
4. Despre purtarea morale, sî de au mai servitu pâna acum de invetiatoriu.

Tóte acestea la scaunulu protopopescu gr. or. alu Fagarasiului II in Avrigu pâna in 25 Nov. 1869. cal. vechiu.

Avrigu 6 Novembre 1869.

Vasiliu Macsimu,
Adm. prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confessiunale gr. or. din Hondolu tractulu Joagiului I. cu salariu de 150 fl. v. a. sî cuartiru naturalu se deschide concursu.

Concurentii au de a-si adresá petitiunile loru comitetului parochialu, celu multu pâna la 20 Nov. a. c. st. v. cu documente ca au absolvatu celu putienu 3 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu.

Hondolu 4 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu gr. or.

(11—1)

EDICTU.

Vasiliu Casiasiu din Rotbavu, care de siése ani parasí cu necredintia pre legiuit'a sea socia Voic'a Dimitrie Cucu totu din Rotbavu, sî pribegesce in lume, fâra a se scí unde se afla, se citéza in terminu de unu anu sî o dî, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui, se va dá otarire pârei asupr'a susu atinsului radicate, din partea socíei sele.

Brasiovu, 7 Novembre 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu protopopiatului Brasiovului II.

Ioanu Petricu,
protopopu.

(21—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Novembre 1869.

Metalicele 5%	59	90	Act. de creditu	243	25
Imprumut. nat. 5%	69	20	Argintulu	122	70
Actiile de banca	724		Galbinulu	5	88⅝

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 91. ANULU XVII.

Sabiiu, in 16/28 Novembre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Meditatiuni politice.

III.

Opusetiunea U n g a r i e i facuta sistemei lui Schmerling si combaterea cea infocata din partea unoru matadori reichsratisti a cabinetului Schmerling, in fine amenintiarea cea din di in di mai mare a erumperei resbelului intre Austri'a si Prussi'a, trebuiá sa aduca vre-o schimbare. Schimbârile in Austri'a si mai inainte au fostu radicali, si de aceea si acum puté presupune, cine le scia aceste, ca póte urmá un'a radicale.

Deci pre cându liberalii in Reichsrath vis'au de fotolie ministeriali dupa ce voru resturná pre Schmerling, altii se pusese in intielegere si in negotiâri cu corifeii aristocratiei unguresci. Se dice ca aristocrati'a nu are simtieminte natiunali ci e cosmopolita. Cându privimu insa procederea unui Mauritiu Eszterházy, G. Majláth si Sennyey, aflâmu pre aristocrati'a cea mai conservativa ung. fórte natiunale. Acesti aristocrati negotiau pre de o parte cu aristocratii federalisti din partea de dincolo de Lait'a. Negotiau cu f e d e r a l i s t i iéra aristocrati, cari cugetau la introducerea sistemeloru de grupe, unde unu parlamentu centralu, care intrunesce atâtea capete invetiate din tóte clasele, sa fia séu impossibile, séu numai o ironia; cari cugetau ca in dietele provinciali influinti'a clerului inaltu catolicu a nobletiei si a proprietariloru mari va grigí sa nu crésca pré mare vciv'a democratiloru ori unde aru esiste. Insa pre cându susu numitii magnati unguri se tocmeau cu aristocratii cislaitani, nu au intardiatu a se apropiá de alta parte de Deák, unu advocatu simplu din Pest'a, carele inse devenise organulu partidei liberali unguresci.

Cine lucrá asiá dara la construirea viitoriului? Totu feliulu de elemente, numai cele ce erau atunci la puterea activa nu. Schmerling siedea pre fotoliulu ministerialu fâra sa scie ce se face, séu déca sciea, fâra sa póta pune vre-o pedeca celoru ce lucrau pre la spatele lui. Urmarea cam firésca erá, ca precum dupa constitutiunea din Martiu 1849 a urmatu patent'a din (31) Decembre 1851 ce sterge constitutiunea si precum absolutismulu a incetatu de odata la 1860, asiá sa se intemple o modificare insemnata in regimu si in anulu 1865.

Insusi senatulu imperialu prin rostulu lui K a i s e r f e l d si parenise si S c h i n d l e r o rumpe cu trecutulu celu scurtu, cu tóte ca le erau cunoscute pretensiunile de impacare facute din partea Pestei. Pledându acesti'a pentru impacarea propuse de unguri, recomendau dejá dualismulu, unu ce cu totulu eterogenu de ceea ce ei practisau inca.

Dupa caletori'a imperatului in Iuniu sistemulu de mai inainte erá intre cei vii numai cá si cum e cadavrulu unui omu inainte de immormentare. Tóte se miscau impregiuru-i pentru cá sa'lu pregatésca de mormentu. Si in 20 Septembre 1865 se si delaturá prin unu manifestu, carele pune in prospectu ajungerea la o organisatiune noua, carea sa satisfaca pre tóte natiunalitâtile. Spre a conduce asiá dicendu arangiarea acést'a nóua trebuiá unu omu nou. Acest'a fu alesu in pensón'a lui B e l c r e d i. dealtmintrea de confessiune politica federalistu.

Arangiarea e lucru greu si cându o face cineva cu lucruri nóue in unu locu curatu si planu; cu atâtu mai grea este ea inse, unde trebuie facuta intre urmele atâtoru sisteme si intre pedecile atâtoru interese câte suntu opuse unele altor'a in imperiulu nostru. De aceea totu tempulu lui Belcredi la putere a trecutu cu planuirea cum sa se arangeze lucrurile mai bine in Austri'a. In acestu tempu iéra se suscepù ide'a federalismului dupa grupe si adeca: Ungari'a, cârei Transilvani'a erá dejá adscrisa; Bohemi'a si Moravi'a; Galiti'a si Bucovin'a, Austri'a, Tirolulu, Carinthi'a, Carnioli'a si Triestele; Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a. Elementulu nemtiescu si magiaru a vediutu in arangiamentulu acest'a o preponderantia a Slavismului si asiá s'au aliatu spre alu combate si a impartí puterea numai intre sine.

Eveneminte politice.

Lucrulu celu mai importantu este si remane revolt'a dalmatina. Dupa cum vedemu scriindu-se din mai multe pârti, spesele cu revolt'a suie pâna acum preste trei milióne florini si se da cu socotél'a, ca adaugendu-se si cele ce se mai receru, va sui cu totulu pâna la cinci milióne.

Despre starea actuale a revoltei se spune ca trupele imperiali au capetatu loviri insemnate in lupt'a prin carea au vrutu sa fortieze defileiurile dela Hanj si din caus'a acést'a s'au asiediatu in ordine treptata. Déca au mai incercatu vre-o operatiune nu se scie, pentru ca scirile lipsescu acum de vre-o câte-va dile.

E de insemnatu ca diuariulu oficiale de Vien'a inca nu a liniscitu publiculu asupr'a multoru sciri ce se straoura pre sub mâna din Dalmati'a. Dupa acele perderile ce le au avutu trupele imperiali suntu mari. Unu telegramu tramisu din Trieste la „Tagespresse“ dice, ca o casa negutietorésca din Sinigali'a a intrebatu in Trieste, déca suntu adeverate scirile dela Antivari, ca la fortiarea pusetiunei dela Velika Zagvozda s'au stinsu o colóna de trupe austriace mai de totu, ca cele-lalte s'au lasatu de mersulu loru spre siesulu dela Dragali si au trebuitu sa schimbe frontulu, ca montenegrinii iau parte la lupta si generalulu A u e r s p e r g a fostu silitu a indreptá o nota diplomatica militaria la Cetigne.

Din Petersburgu se telegraféza la „N. Fr. Pr.“, ca lânga curtea din Vien'a se tramite cá ambasadoru rusescu generalulu rusescu principe Orloff, fostu in aceea-si calitate pâna acum lânga curtea din Bruselu.

Senatulu imperialu se dice ca se va deschide in 11 Decembre. Dupa cum spunu foile polone, deputatii poloni la senatulu imperiale au de cugetu a se aduná in Cracovi'a la o consultare preliminarie, cum trebuie sa se pórte in senatulu imperialu si totu odata pentru alegerea unui presiedinte in clubulu polonu.

Si cechii in Boemi'a nu stau indiferenti fatia cu senatulu imperiale ce are a se deschide Ei pregatescu adrese câtra imperatulu, prin cari voiescu sa restórne adresele de consimtíre facute din partea comunitâtiloru nemtiesci, de consimtíre, la adres'a dietei din Prag'a, despre carea scimu ca deputatii de natiunalitate cechica, alesi fiindu, nu au vrutu sa o cerceteze.

Din Berlinu se scrie la „A. A. Ztg.“ despre desu repetit'a reintórcere a lui Bismarck din Varzinu, urmatóriele: „Oficiósele remanu pre lânga aceea ca in tempulu de fatia nu esista nici o causa momentósa carea se induplece pre Bismarck sa se reintórca la Berlinu si ca elu va petrece si acum inca óre-câtu tempu la Varzinu, urmându dorintiei amiciloru sei, a regelui seu, a colegiloru sei si se va ocupá de cura cu apa dela Carlsbad.

Contele Bismarck insa se pare a fi de alta parere, pentru ca s'a decisu, si despre acést'a a si facutu cunoscutu la Berlinu, ca in cele dintâiu dile ale lunei celei mai de aprópe se va inturná la Berlinu pentru cá sa recépa afacerile, déca numai lu iérta starea sanetâtiei. De afacerile dietei prussiane va stá departe deocamdata pentru ca medicii se temu ca luptele parlamentarie suntu inca periculóse pentru nervii lui cei slabiti. O impressiune fórte buna se dice ca a facutu asupr'a lui victori'a politicei federale in cas'a de susu, si adeca asupr'a coutelui de Lippe.“

In dilele aceste a aparutu mai de multe ori in publicitate scirea ca imp. N a p o l e o n u are sa se intalnésca in Nizza cu imp. A l e s s a n d r u (alu Russiei). Acum se mai adauge, ca imperatés'a Eugeni'a aru fi avendu promissiunea imperatului Austriei, ca si acest'a se va face partasiu la intalnirea acést'a.

In I t a l i ' a e crisa ministeriale. Menabrea, fostulu presiedinte alu cabinetului de pâna ací a propusu de urmatoriu alu seu pre presiedintele camerei, pre L a n z ' a, carele sa fia totu odata insarcinatu a compune unu cabinetu nou.

Bucurestii au serbatu mercuri un'a dintre cele mai insemnate serbatori, intrarea Domnitoriului si a Domnitórei in capitale. Cursulu festivitâtiei lu scimu dejá din programulu publicatu de mai nainte. Avemu sa adaugemu numai ceea ce nu fusese in programa: cununarea a cinci-dieci de parechi in acea di in acel'a-si tempu cându Domnitoriulu si Domnitórea au subscrisu in fati'a primariului si a unui poporu fórte numerosu actulu de casatoria. Tóte stradele a fostu decorate si sér'a iluminatiune splendida.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 22 Nov. dupa autenticarea protocolului siedintiei ultime se facu unele pregatiri de alegeri; comissiunea economica a dietei asterne bugetulu pre lun'a lui Novembre. Dupa acestea mai multi deputati asternu petitiuni ce li s'au tramisu din diferite pârti ale tierei. Aceste tóte se transpunu comissiunei de petitiuni.

Alessandru Romanu ia cuventulu si dupa o cuventare energica in caus'a Tofaleniloru face si o interpelatiune ministrului de justitia: déca este aplecatu a dispune ca ordinatiunile sele din 11 Aprile si 12 Augustu 1868 se voru estinde asupr'a tuturoru locuitoriloru din scaunele secuiesci, adeca asupr'a proceseloru urbariali decise séu in cursu?

Totu deodata face o interpelatiune si ministrului de interne, cum s'a pututu intemplá de dlu ministru de interne nu a dispusu nimic'a pentru grigirea nenorocitiloru din Tofalu, nici bateru de a le gasí unde-va unu locu de scapare?

Solom. Gajzago asterne propunerea urmatória:

Considerându, ca sum'a de 191,400 fl. statorita prin art. 50 din 1868 pentru introducerea cârtiloru funduarie in Transilvani'a, nu este suficiente pentru mediulocirea intabulatiunei, cu tóte ca dela acést'a institutiune depindu in mare parte soliditatea rapórteloru de posessiune si credetulu publicu,

si déca institutiunea cârtii funduarie va fi dotata si in venitoriu numai cu sum'a memorata, cele mai importanti interese economice ale Transilvaniei voru fi inapoiate pentru multi ani, si nu se voru poté realisá de câtu numai intr'unu venitoriu indepartatu, propunu:

ca in bugetulu anului 1870, sub titlu „registrarea funduaria transilvana“, sa se statorésca un'a suma de 300,000 fl.

Se transpune comissiunei finantiarie.

Comissiunea verificatória incunosciintiéza cas'a ca deputatulu Neoplantei M i l e t i c i e verificatu.

Projectulu de lege pentru venatu se da la tiparu.

La ordinea dilei vine desbaterea speciale a projectului pentru respunsabilitatea judecatoriloru.

In fine s'a tratatu bugetulu de pre 1869 pentru min. croatu si s'a primitu.

Polonii si Rutenii.

Un'a dintre cele mai importante intrebâri, care au fostu desceptate in sessiunea din anulu acest'a

a dietei galitiane este cea pentru impacarea intre poloni sî ruteni. Operatulu comitetului natiunalitâtiloru, in privinti'a acést'a se dice ca in ori-ce casu are sa se propuna sî adeca in cea mai de aprópe sessiune a dietei, sî noi nu ne indoimu despre efeptuirea impacârei, pentru ca acum in fine vointi'a cea buna se pare de ambele pârti a fi de ajunsu. Dara totusi este interesantu, a cunósce conditiunile sub cari dupa acésta impacare se va esecutá probaveritatea tuturor'a, sî cu atâtu mai interesantu, câci deodata cu acést'a s'a facutu o totala schimbare in politic'a cea de pâna acum a ruteniloru.

In siedinti'a dietei galitiane din 28 Octobre a adusu delegatulu Lavrovski o propunere — subscrisa de toti delegatii ruteni — in care se formuléza conditiunile sub cari sa se introduca o contielegere intre polonii sî rutenii din Galiti'a. Acelea se reducu preste totu la garantarea egalei indreptatiri a limbei sî a natiunei, prin care s'aru puté intemeiá o pace duravera intre ambele semintii sorore. Noi salutâmu aceste propuneri cu cea mai sincera bucuria sî diarímu in trensele. ceea ce pregatesce in asta directiune, germenulu unei fapte fórte importante sî pline de insemnatate, cari déca s'aru implini aru fi un'a din cele mai salutarie urmâri pentru Galiti'a sî pentru Austri'a. De ce intensitate este pasulu acest'a, se vede din ins'a-si cuventarea argumentatórie a lui Lavrovski, care inaltia caracterulu politicu alu propuneriloru rutene. Reservându-ne de a ne reintórce la detaiuri sî a ne esprimá dorinti'a cea interna, Polonii potu stringe fratiesce mân'a ce li se intinde, noi publicâmu cuventarea argumentatória. Aceea suna :

„Momentulu in care ne aflâmu este plinu de insemnatate, sî anume amu onóre dloru a dechiará ca noi lasâmu politic'a cea vechia sî inaugurâmu un'a nóua. Buna-starea dinastiei, buna-starea statului austriacu ne va conduce pre noi sî in venitoriu, noi insa vomu nisuí a ajunge acolo pre o alta cale : pre basea natiunale, pre basea uniunei popóreloru slavice.

Urmatórele motive ne-au indemnatu la acést'a schimbare a politicei :

In anulu 1848 revnira unele popóre a domní preste altele, insa numai starea de asiediare restitui ierasi bun'a ordine. Din acele motive in anulu 1861 se atîtiara turburârile, de-sî nu se póte negá, ca constitutiunea data in anulu 1861 introduse unu nou mechanismu, a cârui basa erá sa fia o contielegere reciproca. —

O astfeliu de cointielegere e neaparatu trebuinciósa, atâtu pentru binele imperiului câtu sî pentru binele comunu alu patriei. Pentru aceea de acum inainte sa amutiésca passiunile din cari motive a urmatu sî impacarea intre Cis=sî Translaita ; sî pâna cându noi nu vomu face impacarea intre nationalitâtile in Austri'a de dincóci pâna atunci intr'ins'a nu este pace. Sî cu deosebire Polonii sî Rutenii suntu frati, si cu astufeliu de legaturi la olalta, incâtu sî mormintele loru suntu comune. Noi Rutenii cunóscemu, ca impacarea pentru voi Poloniloru sî pentru noi e neaparatu trebuinciósa sî noi ve intindemu mân'a. Suntu ómeni, cu deosebire intre noi, cari ne imputa nóu'a putinimitate, pentru ca noi, cari pâna acum amu fostu majorisati, intindemu mai intâiu mân'a. Noi totusi tratâmu cu credintia adeverata, sî cá delegati putemu sî trebuie sa sî indeplinimu aceea, ce cunóscemu, ca este spre folosulu propunetoriloru nostrii.

Noi pasîmu inainte cu pretentiuni fórte moderate, care le puteti séu primí séu respinge. Mai inainte ceruramu impartirea tierei, in partea ostica sî partea vestica, in presente recedemu dela cererea acést'a.

In loculu acelei'a ceremu egal'a indreptatíre sî facemu astfeliu de concessiuni, care le pretinde bunastarea patriei. A asiediá in afara dóue castre opuse nu putemu sî nu voimu. In lontru vomu impacá pretensiunile reciproce, iéru in afara vomu aparé cá unitate. Fatia cu tramiterile la senatulu imperiale Rutenii suntu indiferenti. Politic'a nóstra sa fie de ací inainte austriaca, iéra nu germâna, noi trebuie sa lucrâmu in interesulu Austriei intregi, sî acestei'a i trebuie armonia inlauntru. Fatia cu nationalitâtile pretindemu noi, cá in partea vestica a tierei sa fie totulu polonu, sî in cea ostica polonu sî ruteanu, sî acolo polonu unde ruteanu e impossibile. Noi vomu parasí apararea germanismului.“ — Venindu la punctele singuratice de a vorbí, dîce oratorulu, „ca Rutenii in anulu 1848 s'au abatutu dela pretensiunile facute in congresulu slavicu din Prag'a.“ Incheia oratorulu cu cuvintele : Primiti acésta impacare cu acea anima, cu care noi vi-o oferimu.“ — „Osten.“

Dela comitetulu din Muresiu-Osiorheiu.

15 Novembre 1869.

Onorata Redactiune !

Din 2 Octobre multe s'au publicatu in jurnalele interne sî esterne despre acele nefericite 300 victime din comun'a Tofaleu ; dara ca, in care cornu nefericitu alu lumei se afla acea comuna cu 28 familii pe 26 mosii, cu 300 victime esposessiunati, esecuati sî licitati de tóte averile, ce le-au a'latu in curtile sî casele loru, inca nu s'a publicatu in detailu.

Comitetulu din Muresiu-Osiorheiu formatu pentru primirea sî impartirea ajutórieloru incurse pentru densii, s'a vediutu indatoratu a face cunoscutu, ca acea comuna nefericita „Tofalu“, se afla in scaunulu secuiescu alu Muresiului, in apropiarea de ¾ óre de Muresiu-Osiorheiu, comuna curatu româna unde nu posede nici tiganu ce-va, numai 28 familii române pe 26 de mosii, parochulu cantorulu sî curtea bar. Apor, cari familii din 1818 s'au mai sporitu, insa totu acolo se afla siediendu totu sub unu coperisiu cu parintii loru, care se afla sî acum in Tofalu in corturi, facute dinaintea portiei caseloru ce fura posediute de densii, pre marginea drumului tierei, sî nu voiescu a merge de lânga vétr'a loru pâna nu voru capetá resolutiune dela Majestatea Sea imperatulu pe petitiunea tramisa prin doi deputati a-i loru, inca in lun'a lui Septembre, sperându, ca dela acea resolutiune va depinde fericirea séu nefericirea loru.

Ministrulu de justitia a cerutu insusi dela tribunalulu urbarialu din M. Osiorheiu tóte actele, ce s'au tienutu de procesulu Tofaleniloru, care acte s'au sî tramisu in susu de vr'o 8 dîle. Ce va fi, nu scimu.

Dupa suferintiele ce le au, au mai intratu acum intre prunci ból'a de versatu de vr'o 8 dîle. Mediculu a fostu in fati'a locului, nu scimu, ce dispositiune va face oficiolatulu in caus'a acést'a, dupa ce mediculu dîce, ca suntu câte 20—25 suflete in un'a casa, la popa sî la cantoru cu prunci laolalta in bóla de versatu, sî de nu va face oficiolatulu ce-va dispusetiune, cá sa aiba unde ierná, pâna in primavéra toti voru murí.

Totu deodata facemu cunoscutu onoratului publicu, ca la comitetulu de aici au tramisu pentru Tofaleni comitetulu din Sabiiu 330 fl., Redactiunea „Albinei“ 115 fl. v. a., cari bani, cu alti bani ce se voru mai tramite sî voru incurge la comitetu, dupa stârile de impregiuru se voru impartí, ca pâna acum fia-care au capatatu atâtu ajutoriu, câtu nu din ce a se sustiené vre-o 2—3 luni.

Banii, ce au incursu sî ce voru mai incurge, se voru retiené, pâna vomu vedé ce se va alege cu caus'a loru, sî atunci ne vomu consultá cu mai multi laolalta, sî atunci starea loru ne va invetiá ce se facemu.

Suntu rugate sî cele-lalte jurnale a primi intre colóncle sele publicarea acést'a.

„Gaz. Tr.“ **Comitetulu.**

Csernegyház (lânga Temisiór'a) in 10 Nov. Domnule Redactoru ! Sum fórte multiamitoriu ca corespundinti'a mea din 17 Oct. a c. ai dat'o publicitâtiei in nr. 87 a stim. jurn. „Tel. Rom.“, in care m'ai sî onoratu cu unu respunsu indreptatoriu. D-ta ai disu ca congresulu au facutu lege generale pentru provinci'a intréga metropolitana,

FOISIÓRA.

Apicultur'a séu educatiunea albineloru.

Intre multele alte ramuri economice sî industriale, care formézа o frumósa bogatia pre lânga agricultur'a propriu disa, este sî educatiunea albineloru, care din nenorocire este fórte negligiata de câtra cultivatorii economi.

Suntu câti-va ani de cându acésta cultura formá un'a din principalele economici, cei mai multi din cultivatori se ocupau cu multa staruintia de crescerea albineloru : dovéda este ca productiunea in miere sî in céra nu numai ca indestulá tiér'a, dara se esportá intr'alte tieri in cuantitâti considerabile, mai cu deosebire in Turci'a unde erá fórte recomandata ; astadi din contra, mierea nu este suficienta nici chiaru pentru tiéra, astfeliu ca suntemu nevoiti de trebuintie a importá miere sî céra din alte tieri.

Este tristu a vedé productiunile natiunale perindu un'a câte un'a, sî acést'a nu decurge decâtu dintr'o mica negligentia. Ce costéza óre pre unu saténu séu pre ori-care cultivatoriu a se ocupá de acésta avutia ? Educatiunea albineloru nu impedeca pre nimenea de a merge la lucrulu câmpului, la via séu la ori-care alta ocupatiune ; este cesti'a ca acésta cultura cere vre-unu capitalu materialu insemnatu de care sa nu póta dispune celu mai neavutu cultivatoriu ? nu ; albinele in stare domestica nu suntu câtu de putienu pretentióse, se potu lasá cá sî in stare selbatica ; in casulu din urma insa nu dau atât'a profitu din immultirea sî productiunea loru, cá cându aru avé putiena ingrigire, câte-va minute de observatiune sî óre-cari precautiuni : eata totulu.

In Franci'a crescerea albineloru a fostu fórte intinsa, incâtu raportá anualu 40 milióne de franci ; ce au facutu dara francesii ? vediendu insemnatulu beneficiu ce aduce in tiér'a loru acésta necostisatória cultura, care este totu de odata sî o placere a se ocupá cine-va de dens'a, n'a lasat'o a lancedî, ci din contra a radicat'o prin premii de incuragiâri celoru cari se ocupa de educatiunea albineloru, acést'a facù cá preste câti-va ani venitulu din productiunea mierei sî a cerei in Franci'a sa se urce preste 100 milióne franci. Mai in tóte departamentele Franciei astadi se afla câte o societate economica de apicultura, deosebitu de societatea centrala ce-si are resiedinti'a la Parisu, tóte cu scopu de a ameliorá sî a intinde cultur'a albineloru prin mijlócele cele mai fructuóse.

In Elveti'a pamentulu fiindu scumpu, mai tóte câmpiele suntu ocupate cu agricultur'a, sî cu tóte acestea educatiunea albineloru nu lipsesce, remanendu cá acestea sa-si gasésca hran'a prin florile livediloru din munti. Mierea de Elveti'a este renumita in tóta Europ'a, sub numele de „Miel des Alpes“, pentru ca aceste laborióse musce, dupa cum amu dîsu, i-si procuru hran'a prin munti.

Pentru ce la noi unde câmpiele stau acoperite cu mii de flori naturale ce contienu diferite parfumuri sî sucuri dulci, ceea ce cautu albinele, sa fia atâtu de indaratica educatiunea albineloru, ce concuru la bogati'a unei case de tiéra ? Nu póte fia-care saténu a hrani vaci, a cresce cai, a avé oi, a cultivá vii, a ará pamentulu etc., unii din caus'a lipsei de mijlóce, altii din lipsa de tempu séu neputintia ; dara cá sa se ocupe de a ingrigí óre-cari poporotiuni de albine póte ori-ce neavutu, se póte ocupá cá sî de menagiulu casei, cu atâtu mai multu ca nu are a se teme de vre-o perdere cum este de esemplu cu vermii de matase in anii de epidemia. Déca din intemplare in tempu de iérna a muritu doi sî mai multi stupi, ceea ce se intempla raru, pagub'a pentru cultivatoriu este ca, s'a imputienatu profitulu de aru fi trasu dela densii, iéra cá fondu nu are nici o perdere. Rare-ori, in anii nefavorabili, se intempla a se face óre-cari mici chieltuieli pentru albine, atunci cându, fiindu lipsite de provisiune pre tempu de iérna, trebuie a le dá o portiune de hrana. Cu câtu crescerea albineloru aru fi mai sistematica sî mai ingrigita, cu atâtu sî ele dau unu beneficiu mai satisfacatoriu.

Albinele, dupa cum cunóscemu mai toti, suntu selbatice. Cele selbatice ocupu prin paduri s'au aiurea câte o scorbura de copaciu, s'au pintre crepaturi de stânci, etc.; cele domestice ocupu aceea ce se numesce stup, fie de ori ce constructie; se intielege daru de sine ca totu ce este domesticu, este mai satisfacatoru. Avendu cineva unu siguru stupu bine poporatu si bine ingrigitu, intr'unu anu póte sa produca pâna la siese sî chiaru optu roi cari formezu optu stupi. Recomendâmu daru cu multa staruintia economiloru rurali a intreprinde intre altele sî crescerea albineloru, sî preste unulu s'au doi ani voru fi siguri ca nu o voru mai parasí.

Intr'unu numeru viitoriu vomu dice câte-va cuvinte asupr'a istoriei albineloru, dela care vomu trece la diferitele sisteme de educatie etc.

„Alb. Pind.“ G. I. Rosianu.

dara nu pentru casuri esceptiunali, cari se afla unde sî unde. Cunoscu partea din Statutu cea dintâiu. La urmatóriele ai totu dreptulu câudu dîci, ca nu sî pentru casuri esceptiunali, cari se afla unde sî unde. Din aceste cuvinte observu ca d-ta esci de parere, ca numai la noi in Csernegyhaz se afla casuri de aceste *). Póte pentru ca numai eu amu indrasnitu a bagá mân'a mai intâiu in Vespariu, pre câudu altii din feliurite cause stau cu mânile incrucisiate sî se ferescu a descoperí defectele. Apoi d-ta usioru (? R.) presupuni, ca suntu numai casuri esceptiunali. Dee Ddieu cá asiá se fia, dara me temu ca curendu te vei convinge, ca acelea defecte suntu generale. — Eu nu amu cetitu vre-o coresp. in carea se fia aretatu cine-va defectele séu progresele comiteteloru, sî compuse numai dupa principiu, dara nu sî in adeveratulu scopu alu congresului sî a §§-loru din „Statutu“ sî pâna nu voiu cetí sî audî, ca acelea comitete corespundu chiamârei loru impuse in „Statutu“ sî ca ele facu progresu cu tinerimea scolara in cultur'a intelectuale, sî ca pâna nu vedu ca ele punu stavile, prin care scólele confessiunali se póta scapá de pericululu, ce le amenintia legile instructiunei publice, sî pâna nu audu ca la orasie unde suntu scólele nóstre de celu mai mare periculu se lucra cu puteri, pâna atunci remanu totu nedumeritu sî nu credu ca suntu casuri esceptiunali unde sî unde, ci dîcu ca acele defecte suntu generale, sî pâna atunci privescu acele comitete compuse cu pompa numai de panorame, dela care câudu detragu ochelarii insielatori, in giurulu meu nu vedu in fapta nimic'a. —

Sfatulu **) D-tale care miai datu, ca speredi ca se va aflá vre-unu condeiu competinte care se-mi faca din destulu nedumerirei mele, dupa modest'a mea parere l'amu aflatu in „Albin'a“ nr. 84. Câudu barbatulu de specialitate ***) sî competinte M. V. Babesiu au discu.“ Cá se lasâmu certatele sî un'a — numai se tienemu in vedere accea, ca tóte dispositiunile Statutului sa se splice sî aplice in celu mai fratiescu sî liberale intielesu „amu grabitu de l'amu cautatu sî m-au sî satisfacutu, sî indreptatu. [1]) Eu sî acel'a asiá l'intielegu, déca presiedintii sî membri comiteteloru voru luá amâna statutulu cu prejudecare lu voru cetí, sî cu liberalismu sî fratietate §§. i-aru splicá, sî aplicá, atuncea fiecare si'aru cunósce dreptulu seu, sî celu ce-si cunósce dreptulu acel'a va scí sî apará, sî ce aru urmá de acî? cá nu numai dela dnii protopopi se ceara indreptariu sî salu astepte, câci atunci abuna séma nu s'aru da ocasiune uricióseloru calumnii fâra temeiu aruncândule in publicitate spre rusinea nóstra a tuturor'a, asupra-le, sî numai atunci facându asiá dupa sfatulu datu de barbatulu de specialitate, sî dnii protopopi aru fi contrari, dîcu numai atunci respectivi corespondinti aru avea totu dreptulu de ai denuntiá in publicu.—

Eata cum s'au primitu esplicatu sî aplicatu“ statutulu „datu de condeiulu competinte. Comparochulu meu Marcu Popoviciu petrunsu fiindu de acelu sfatu daru sî cunoscându ca prin spargerea comitetului, prin resignarea presiedintelui casiuneadia daun'a poporului a delaturatu acelea prevenite defecte, cum? prin chiemarea sinodului parochialu estraordinariu pre a 2-a Novembre a. c. Resignându epitropulu a III Tima jadanianezu, Sinodulu au alesu din comitetu pre Mladen Ciuchiu de epitropu sî in loculu lui de membru comitetului m'au alesu pre mine, sî comitetulu indata m'au provocatu sa ocupu loculu de presiedinte, sî credetimi, ca vediendu eu atât'a constantia amóre sî incredere cu bucuria amu primitu presidiulu.

D-ta mi vei permite a publicá agendele comitetului nostru demne de a le dá publicitâtiei.

Protocol. siedintiei a V. a comitetului parochialu conchiamatu pre 4 Nov. 1869, de fatia fiindu presied. N. M., membru naturalu M. P., membrii comitetului cu nr. 19 sî M. Opr. notariulu comitetului sî epitropii. Pres. arata ca suntu preste 80 de prunci la scóla sî numai doi cu cârti si sî acelea vechi. Ce potu pruncii invetiá fâra cârti sî ce sporiu face invetiatoriulu cu ei? propune cá: comitetulu se resolveze 50 fl. v. a. pentru cumperarea cârtiloru.

Comitetulu determinéza, ca demissiunatulu tutoru Adamu Jichinu se dee din banii bisericei acei bani pâna in 10 a. l. comitetului sî acest'a sa mijlocésca cumperarea cârtiloru, sî dupa predarea acelor'a pruncilor, judele comunalu sa-i incasedie dela parintii pruncilor, sî sa-i predea comitetului celu multu pâna in 30 de dile sî acest'a sa-i inmanueze noului epitropu P. Gyurchin. Pres. in sensulu § 27 a legei pentru instr. dîce, noi pâna acum amu avutu scóla, care au corespunsu, dara acum nu corespunde acestei legi. Deci propune cá celu putienu pre anulu viitoriu sa se puna in preliminariulu comunale 600 fl. v. a. pentru dîrea scólei.

Dupa multa desbatere sî socotéla Vas'a Vasinu propune ca in rendulu acest'a aru fi mai cu scopu cá numai 500 fl. v. a. sa se puna; nu se invoiesce cá acesti bani sa se puna in preliminariu comunalu, ci sa se faca repartitia pre pamenturi sî jelerii, sî judele comunalu câudu aduna banii speseloru comunali mai intâiu se incasedie dupa repartitie banii scólei.

Se primesce cu unanimitate fâra alta modificare.

Pres. propune: in an. 1849, o comuna au datu erariului victuale pentru soldati in pretiu de 1100 fl. III. capatatus'au banii acei'a sî unde suntu? provóca pre judele comunalu se deie desluciri. Judele respunde ca not. comunalu Fr. Moga iau spusu ca numai 500 fl. sî tagaduesce primirea loru, mai multu de ¾ óra se desbate lucru cu infocare sî se determineadia:

Ca presied. sa cante de banii acesti'a cum stau fâra interesu sî unde? la casu de lipsa se ia unu aparatoriu românu, sî dupa recapatarea acelor'a cu interesu cu totu sa se alaturedie la banii scolii pentru zidire. Pres. dîce: ca au cetitu in jurnale despre scólele din Buda sî propune se tramita comitetulu doi membri se caute in cartea funduaria (ce? R.): comitetulu determinédia se mérga la Temisiór'a sî se aduca estrasu sî din acel'a se va orientá mai bine cum sta cu scól'a, sî la casu contrariu presied. se midilocésca la comitatu inscrierea scólei de confessionala. S'au mai hotaritu cá luni in 10 sa se faca liquidatia pentru banii bisericei cu epitropii sî ómenii datori sî cari au platitu. Sî cu acestea s'au inchisu siedinti'a.

Resultatulu lucrâriloru acestor'a de-mi Vei permite Domnia Ta la tempulu, seu bucurosu le voiu da publicitâtii, ca dupa parerea acést'a e scopulu statutului. *)

Nicolau Murariu
preotu românu.

In „Hr. Ztg“ nr. 279 din 24 Novembre st. n. se vaeta unu corespondente din S. Sebesiu despre resultatulu alegerei representantiei comunali din Pianulu infer., câci numai români au intratu in comitetu, de sî sasii aru face o mare parte a poporului sî pâna acum aru fi statu unu compromisu intre români sî sasi, cá fiecare parte se aiba asemine representanti in comuna. Corespundentele inprotocolésa acésta fapta — cum dîce — numai, ca prin acést'a se restórne vaetele despre nedreptatea ce s'aru fi facutu minoritâtii alegatoriloru din Sabiiu. Sub acesti'a fâra indoiala intielege elu pre românii de aici.

In nr. 89 din 9/21 Novembre a. c. alu jurnalului nostru se justifica resultatulu alegerei din Pianu inf. din destulu, unde se arata, ca românii din Pianu fratiesce au chiematu pre conlocuitorii loru sasi la un'a intielegere comuna sî s'au oferatu a primí in representantia siése membrii sasi intre 18 membrii, de-sî intre 176 alegatori erau numai 45 sasi iéra acesti'a nu au voitu a scí nimic'a de intielegere cu românii.

Destulu de cu fratiesce au lucratu românii! Intrebâmu insa, in care comuna saso-româna s'au purtatu sasii astfeliu? Nicairi.

Din contra avemu noi de a inregistrá resultatulu alegeriloru in comun'a Altien'a, unde românii, cari facu majoritatea poporului, la tóte organisârile s'au rugatu de fratii loru sasi a-i primi baremu in a trei'a parte in comunitate, ceea ce sasii totu-déun'a le-au refusatu. La restaurarea din urma insa, unde nici in comissiunea conscriitória nici in cea alegatória nu s'au primitu românu, vediendu acésta comissiune ca românii altienení potu face preste jumetate din alegatori au stersu pre vre-o câti-va din liste, iéru pre altii nu i-au lasatu a-si dá votulu sî in acestu modu numai sasi au pututu reesí in representantia, in care totu ei au alesu pre 2 români in contr'a vointiei romaniloru alegatori. Acestu modu de alegere s'au aprobatu anca sî de câtra comitiatulu sasescu. Se puna daru ori ce omu dreptu in cumpena acestea dóue casuri, sî nu va fi greu a vedea, ca cine iubesce mai multu fratietatea.

*)

Varietâti.

*** Escelenti'a Sea dlu comandante militariu bar. sî Ld. MC. Rodich fu chiamatu eri prin telegrafu la Vien'a. Astadi sî pleca.

*** „Albin'a“ despre trecerea Domnitoriului Romaniei prin Pest'a dice urmatóriele:

„Pest'a, in 24 Novembre n. Mari'a Sea, Suveranulu Romaniei, Carolu I. sî cu august'a sea tenera Dómna Elisabeta, sosira sembeta sér'a acea, fiindu intempinati la gar'a drumului de feru prin dlu min. ung. de finantie sî suprinsi de vivatele tenerimei române, carea apucase a audî de ast'a venire sî acursese in numeru insemnatu spre intempinare. MM. Loru trasera la otelulu d'Europ'a. Mâne dî MMLoru fusera salutate de toti dnii ministri ung. sî de comandantele militariu b. Gablenz: iéru dup'amédiadi o deputatiune a tenerimei române sî câti-va dni deputati români, (Wladu, Babesiu, Romanu, Buteanu sî Cuucu) cari in pripa prinsera scire de presinti'a MM.LL. se presentara cu omagiele loru.

Sosirea a fostu fâra tóta pre'nscintiarea, sî asié ai nostri nu avusera timpu de a se aduná sî infacisiá cu totii.

Despre impressiunea, ce face august'a parechia, amu avé se dicemu multe; daru ne mârginimu a notá pentru asta-data, ca Dómn'a avù amabilitatea de a asecurá pre deputatii nostri, „cumca sî-va da truda se câstige inimele românîloru, la cari apartiene acum'a.“ Rogâmu pre D-dieu, se-i ajute a le meritá, sî câscigá, sî pastrá pentru tóta viéti'a sea! — Vai, ce pucini suverani au acestu dulce norocu!!“ —

*** D. L. Steege agentulu Romaniei pre lânga curtea din Vien'a, a sositu de vr'o dóue dîle in Iassi. „Cur. d. I.“

*** (Multiamita publica.) Domnule redactoru! Bine-voiti a publicá in colónele stimatului d-vóstra jurnalu numele marinimosiloru contribuenti sî colucratori pentru ajutorarea sî sustienerea vietiei nefericiteloru victime din Tofalu, pentru care au incursu pâna in 22 Nov. urmatórele sume:

1.	Dela Dlu	Ioanu Pamfiliu Clusiu	24 fl.	
2.	„	„ N. Schiopu Sz.-Regen	17 fl.	
3.	„	„ V. Babesiu Bud'a	401 fl.	45 xr.
4.	„	„ V. Babesiu Bud'a, .	49 fl.	20 xr.
5.	„	„ Gabrielu Maniu Desiu,	20 fl.	
6.	„	„ M. Nicol'a Abrudu, .	52 fl.	20 xr.
7.	„	„ I. Muresianu Brasiovu,	71 fl.	46 xr.
8.	„	„ V. Babesiu Bud'a .	67 fl.	30 xr.
9.	„	„ Lazaru Tiapu Zorlentiulu-mare, . . .	10 fl.	

Pentru care sume comitetulu din M. Osiorheiu in numele nefericitiloru aduce multiamita publica.

M. Osiorheiu, 22 Nov. 1860.

Dimtriu Fogarasi sen.
Presiedinte.

Cordea not. com.

*** (Foi periodice) in Italí'a au parutu câtra finea anului 1868 de tóte 842, tiparite in 112 cetâti, anume in Florenti'a 126, in Milano 104, in Turinu 82, in Neapole 76, in Genov'a 47, in Bologn'a 28, in Veneti'a 29, in Palermo 27, in alte cetâti 322. Dintre aceste 6 aparura in limb'a francesa, 1 in anglesa, 1 in dialectulu neapolitanu, 2 in celu piemontesu, 3 in celu venetianu sî genovesu, iéra celelalte in limb'a pura italiana. —

„C.“

*** (Diurnalele Ardealului.) In Novembre 1869 suntu: in Clusiu 3 diurnale magiare, in Sibiiu 3 germâne sî 2 române, in Brasiovu 1 germ. sî 2 rom., in Bistriti'a unulu germânu, in Alb'a-Iuli'a sî Muresiu-Osiorheiu câte unulu maghiaru. —

---

*) Potu se fia sî in alte pârti insa nu suntu preste totu loculu. R.

**) E numai parere; noi nu dâmu sfaturi. R.

***) De care specialitate? Red.

[1]) Fórte bine, pentru ca acolo nu ai aflatu alta decâtu o povétia pentru casurile esceptiunali, cari dupa marturisirea d-tale acolo suntu fórte multe. R.

*) Ori unde vedemu ca comitetele parochiale desvólta o activitate salutaria ne pare bine sî o salutâmu din inima. Cu tóte acestea déca amu intielesu bine pre dlu cor., totu suntemu sî acum de parere ca déca nu suntu presiedintii corespundietori nu legea e de vina, ci trecutulu sî ca in viitoriu avemu datoria sa cautâmu, cá presiedintii sa fia precum ii cere legea fâra de a fi siliti se nu se respecte antoritâtile; pâna atunci statutulu nu impedeca comitetele sa aléga sî alti presiedinti. R.

*** Pre anulu 1869 un'a ordinatiune a min. de interne reguléza pausialele de cancelaria si de escursiuni oficióse asiá : Pentru Bistriti'a 2420 fl., pentru Brasiovu 2106, Rupea 940, Mediasiu 2000, Ciuncu mare 960 , Oresti'a 1500 , Sabiiu 5330 , Sebesiu 1000, Sigisiór'a 1850 , Mercurea 1330 , Nocrichu 1120 fl. si acést'a indata ce min. Rajner primí postulu. —

*** Conferintie literarie.) La casin'a româna din Fagarasiu s'a adusu conclusu , ca pre venitoriu sa póta participá si damele cá membre , sî totu odata s'au introdusu sî conferintie literarie, ce se tienu in prim'a domineca a fiecârei lune. In conferinti'a din 6 Nov. dlu I. Codru-Dragusianu a cetitu dóue epistole inedite din Peregrinulu transilvanu , iéra dlu Ar. Densusianu cetí unu discursu despre „Femeile române in istoria.“ Ambele discursuri au fostu salutate cu acea mai via placere din partea membriloru casinei.

„Fam.“

*** (Proclamatiuni revolutiunarie). Unu diuariu ungurescu scrise in dîlele trecute , ca parintele Nicolau Butariu a primitu in o fóia italiana nesce proclamatiuni revolutiunarie romanesci. Dupa fói'a numita totu asemenea proclamatiuni au sositu sî la post'a din Bai'a-de-Crisiu. Speditoriulu postalu din Halmagiu a reportatu la comitele supremu despre acestu incidentu, afirmându in reportulu seu, ca literile cu cari suntu tiparite proclamatiunile sémena multu cu literele diuariului „Federatiunea.“ Comitele supremu insciintiá pre guvernu despre aceste numai decâtu , — sî in urmarea acestei'a in tipografi'a unde se tiparesce „Federatiunea“ se facù cercetare, daru nu se gasí nimic'a.

*** (Pentru nenorocitii dela Tofaleu) la redactiunea diuariului „Romanulu“ s'au adunatu dejá 12,000 de franci. „Gazet'a“ a propusu ca din restulu ajutoriului contribuitu se li se cumpere o mosîa , sî acést'a sa se numésca „Traiana libera.“ Diuariulu „Federatiunea“ s'a aleturatu la acésta propunere. „Albin'a“ aru dorí, ca „Traian'a libera“ se fia multu mai mare , sî déca aru fi, cá in numele comunei nóue sa se pereneze memori'a pârtii spriginitórie de frunte — atunci i-aru dîce Ratiesci“ séu „Ratian'a“ — iéru privindu la banii adunati i-aru dîce „Romanulu.“ Se vede ca ómenii nu au de lucru.

*** (Russi'a) are dupa fói'a „Natur“ : 20 milióne cai, 30 milióne vite cornute, 10 milióne oi sî milióne rimatori. — Pretiulu unui pondu de carne in genere este 5 cruceri. Se produce aprópe 8 milióne centenarie de seu la anu.

*** In diu'a de 17 Octobre trecutu au luatu focu sî au arsu 11 case ale monachieloru din monastirea Agapi'a, judetiulu Némtiu. Focului a provenitu din caus'a unei servitóre a monachiei Olimpiada Bors, care scotiendu cenusia din soba, sî nebagându de séma ca intr'ens'a se aflau carbuni aprinsi, a mersu de a depus'o in podulu casei,

Prin mesurele luate la momentu de primarii comuneloru invecinate sî sub-prefectulu respectivu , s'a pututu localisá focului numai in acele 11 case sî a se scapá astfeliu intréga monastire. Pagubele pricinuite se evaluéza la 3,060 galbeni.

(Monitorulu rom..)

*** (Ministeriulu finantieloru.) Piesele nóue rusesci de 20, 15 sî 10 copieci, fabricate in anii 1867, 1868 sî 1869, care in urm'a publicatiunei acestui ministeriu cu nr. 28.662, din 9 Iul. a. c., inserata in mai multe numere ale „Monitoriului oficialu“, au fostu oprite de a circulá in tiéra, dându-se spre esaminare la persóne esperte , prin analis'a ce le-a facutu prin operatiuni chemice, au constatatu , ca potu fi admise in circulatie cu cursulu dela 43—44 bani fiecare piesa de 20 copieci.

Ministeriulu , in vederea acestoru constatâri , publica , spre cunosciinti'a tuturoru , ca piesele de 20 copieci fabricate in susu citatii ani, sî care au zmt pre muche , suntu admise in circulatie sî casele publice cu cursulu de 44 bani fiacare, cele de 10 copieci 22 bani. Nr. 45.448, Oct. 25.— „M.“

*** (Bóla de vite.) La pasulu portii de feru in comitatulu Hunedórei a proruptu ból'a de vite, din care causa s'a opritu tienerea terguriloru in Hunedór'a sî in Hatiegu. In Banatu inca incepù ból'a sî insuflá frica de dauna mare. Tocm'a cetimu , ca sî in Bucovin'a au proruptu in mai multe locuri : in localitâtile Boianu , Zadobrovska sî cerculu Cernauti. In 8 localitâti cu 6660 capete de vite se bolnavira in Oct. 146 vite sî numai un'a se insanetosiá celelalte se lovira in capu. —

*** (Unu amoru turbatu.) In Bolgradu unu june rusu s'a amoresatu de o rusca betrena. Ei se intalniau adese-ori sî schimbau la olalta imbratiosierile sî sarutârile cele mai infocate. La 19 Sept. a. c. cu ocasi'a unei conveniri, amorulu loru estravagantu produse unu efectu , asemenea cârui'a nu s'a mai pomenitu in istori'a aventurósa a amororiloru. Anume rusca in nebunulu ei transportu amorosu , numai scia cum sa-si ecsprime focului sufletului, decâtu, in ametial'a unei sarutâri, bagându-si limb'a in gura amantului. Amantulu iéra la rândulu seu , ne mai sciindu cum sa respunda la asemenea manifestatie de amoru , i muscá limb'a jumetate. Ací amorulu ajunsese la culme, prin urmare trebuea sa se cobóre in josu , sî s'a sî coboritu, pâna ce ajunse in fine a fi objectu de procesu, care se va tratá la tribunalu , in 16 Nov. — Avisu la amoresatii cei estravaganti ! !

„Cur. d. I.“

*** (Moliere sî soci'a sea.) La o serata literara din Parisu , unu disertante intre altele a dîsu : „Scimu ca Molier n'a fostu bine-cuventatu cu atare socie buna Intielegemu ací pre a dóu'a socie a lui, care in totu minutulu i amariá viatia. Odata soci'a lui i spunea câtu de insufletîtu sî intieleptiesce a predicatu abatele B., câtu de patrundietóre fura cuvintele lui, prín cari spuse ca „vomu inviá sî ne vomu revedea in alta lume.“ Moliere asculta cu linisce cuvintele sotiei sele, apoi dîse : „Ferice de abatele B., câci elu nu are socie.“...

„Cur. d. I.“

*** (Meteoru.) In marele ducatu Posen din Germani'a s'a aretatu la 24 lun'a trecuta de câtra séra unu globu de focu fórte luminosu , care trecea prin aeru de câtra apusu spre resaritu , lasându in urm'a sea o códa lunga luminósa unu altu globu de focu , ce se ivise totu acolo in Ianuarie 1868, a trecutu totu in acésta directiune.

„Cur. d. I.“

*** (Furulu in biserica.) Individulu Teodoru Georgiu, mergendu Sambata sér'a la biseric'a St. Sav'a nu scimu pentru preocupatiunea sea evlaviósa, ori din alta causa a remasu inchisu in biserica. Mai pre urma s'a constatatu, ca singuratatea lui sihastrica l'a indemnatu a stricá mai multe usi la dulapuri sî a le despoiá de argintariele sî alte pretióse ce se pastrau in ele. Evlaviosulu nostru crestinu fu datu in mân'a justitiei.

„Cur. d. I.“

*** (Furulu in salonu.) Unu altu individu mai putienu evlaviosu, cu numele Costachi Dimitrie Castalu, de abiá ce scapá acum suntu 2 septamâni din cercetare criminale, iérasi se apucà de furtu, intrandu in cas'a dlui Costachi Paladi, sî furându mai multe obiecte de dame. Acestu furu s'a datu in mân'a justitiei. „Cur. de I.“

*** (Unu orbu avutu). Unu amicu alu nostru, functiunariu la ministeriulu de interne, sî care locuiesce in strad'a Saint-Martin, avea obiceiulu de a dá, in fia-care diminétia, dóue solde unui orbu, stabilitu la o pórta de pre bulevardulu de Sebastopolu , vis-a-vis de squarulu Artes et Metiers.

Elu, crediendu ca da darulu seu obicinuitu, i aruncà in siapc'a orbului, in locu de o moneta de dóue solde, unu duplu ludovicu de 40 franci sî nu-si vediù erórea decâtu preste o óra.

Elu merge pre bulevardulu de Sebastopolu. Orbulu nu mai erá la postulu seu. Unu ologu i ocupá loculu, siediendu dindereptulu unei orge ragusite.

— Unde este orbulu ? intréba amiculu nostru.

— D. Beniaminu ? Acum plecà. S'a dusu sa dejune a casa.

— Departe este ?

La doi pasi, strad'a Petit-Carreau.

Amiculu nostru merge la acésta adresa.

— Beniaminu ?

— La alu doilea catu, usi'a din drépt'a, respunse portariulu.

Amiculu nostru se suie, suna ... unu servitoriu in buna tienuta vine sa deschida.

— Beniamin ?

— Aicea este.

Anticamer'a avé o aparentia eleganta ; printre usi'a crepata se vedé o mésa bine garnisita, servete fine, cristaluri, argintarii.

Negresîtu ca erá o eróre.

— Stapanulu meu ve róga sa intrati, dîce servitoriula, deschidiendu usi'a unui salonu mobilatu, dupa mod'a turca.

Visitatoriulu erá sa se retraga ; dara nu mai puté fi gresiéla. Orbulu erá acolo siediendu pre unu divanu sî suridea.

— A-ti doritu sa-mi vorbiti ? dîse elu.

— Pardon , domnule, respunse amiculu nostru care nu mai sciá pre ce tonu sa vorbésca, i-mi parea reu de a ve superá .. dara mi se pare ... ca adi diminétia trecendu pre bulevardulu de Sebastopolu ... v'amu datu din eróre ... doi ludovici in locu de dóue solde.

— Se póte, domnulu meu, respunse orbulu cu unu tonu usioru, nu mi-amu visitatu inca cas'a cu banii ... dara déca va fi vre-o eróre, nimicu mai dreptu decâtu de a o repará.

— Elu sunà, servitoriulu sosesce.

— Intreaba pre d. Ernest déca in recet'a de adi dimineatia nu a gasitu unu ludovicu de 40 franci.

Se gasi moneda. Servitoriulu o aduce , sî dupa ordinulu stapânului seu , o presenta visitatoriului pre o tava de lacu de China.

Acum amiculu nostru erá sa se retraga formulându o scusa.

— Pardonu, domnule, dîce orbulu; uitati ceva .... mi se cuvine cela dóue solde.

(Figaro din Parisu.)

(20—2) **Concursu.**

Sistemisându-se prin conclusulu representantiei comunale dto 9 Nov. a. c. salariulu de invetiatoriu in comun'a gr. or. Breaz'a districtulu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pentru invetiatoriu.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. din cas'a comunale anticipativu pre luna séu sî pre ¼ anu apoi cuartiru liberu sî lemne dupa trebuintia.

Dela concurenti se pretinde :

1. Atestatu de botezu.
2. Ca au absolvatu cu succesu 4 clase gimnasiale.
3. Pedagogi'a.
4. Despre purtarea morale, sî de au mai servitu pâna acum de invetiatoriu.

Tóte acestea la scaunulu protopopescu gr. or. alu Fagarasiului II in Avrigu pâna in 25 Nov. 1869. cal. vechiu.

Avrigu 6 Novembre 1869.

Vasiliu Macsimu,
Adm. prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confessiunale gr. or. din Hondolu tractulu Joagiului I. cu salariu de 150 fl. v. a. sî cuartiru naturalu se deschide concursu.

Concurentii au de a-si adresá petitiunile loru comitetului parochialu, celu multu pâna la 20 Nov. a. c. st. v. cu documente ca au absolvatu celu putienu 3 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu.

Hondolu 4 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu gr. or.

(11—2)

EDICTU.

Vasiliu Casiasiu din Rotbavu, care de siése ani parasí cu necredintia pre legiuit'a sea socia Voic'a Dimitrie Cucu totu din Rotbavu, sî pribegesce in lume, fâra a se scí unde se afla, se citéza in terminu de unu anu sî o dî, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui, se va dá otarire pârei asupr'a susu atinsului radicate, din partea sociei sele.

Brasiovu, 7 Novembre 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu protopopiatului Brasiovului II.

Ioanu Petricu,
(21—2) protopopu.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Novembre 1869.

Metalicele 5%	59	85	Act. de creditu	244	50
Imprumut. nat. 5%	69	20	Argintulu	122	75
Actiile de banca	725		Galbinulu	5	88

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 92. ANULU XVII.

Sabiiu, in 20 Novembre (2 Dec.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. s.

Eveneminte politice.

Scirile sosite dela teatrulu luptei inlatura ori ce indoiala, ca trupele imperiali nu fura incununate de succesulu suprimerei revoltei dalmatine Ba déca confrontâmu scirile de tóte colorile vedemu ca luptele dela 18 Nov. si urmatóriele dile au constatu multe sacrificie, cari s'au terminatu cu retragerea trupeloru si cu amanarea operatiuniloru pâna la alta ocasiune. Nesuccesulu acest'a a impluto de grigia pre politicii cei mari din ambe pârtile imperiului. In diet'a ungurésca amu si vediutu dejá in un'a siedintia trei interpelatiuni in privinti'a revoltei dalmatine si dupa ce se va deschide senatulu imperiale preste diece dile de siguru si acolo nu voru lipsí astfeliu de interpelatiuni

Unele foi léga de revolt'a acést'a si desvoltarea altoru eveneminte si adeca unu conflictu intre imperiulu nostru si Muntenegru. Asiá „Cor. Sl.“ din Prag'a, afirma ca in Vien'a se pare ca esista o partida puternica carea doresce sa eclate intre imperiu si Muntenegru unu conflictu. Póte ca sa fia adeveratu ce se dice din partea aceloru foi, cari intaresou ca principele Muntenegrului sa afla in o pusetiune de totu fatala, pentru ca déca mai duréza multu rescól'a, abiá va fi in stare sa infreneze pre supusii sei dela participarea intru a spriginí pre vecinii loru, pre bochesi.

Fatia cu dispusetiunile cele resboióse séu celu putienu neliniscite din sud-ostului Europei e de crediutu ca diplomatii nostrii voru cautá a domolí si rescól'a câta este; dara nu a provocá conflicte nóue.

Despre modificârile in sinulu partidei deakiane din Diet'a Ungariei iéra se vorbesce. Se sustiene din mai multe pârti, ca in cestiunile de organisatiunea comitateloru, de finantie si alte de feliulu acestor'a Deák va pasí in contra regimului. In conferintie particulari Deák a suprinsu de mai multe ori pre majoritatea cea servila regimului cu pareri cu totulu diferitórie de cele ale ei si ale regimului. Comissiunea finantiale pregatesce unu votu care póte silí pre ministrulu de finantie Lonyay sa se retraga din Cabinetu.

O alta scire de mare importantia e cea despre o eventuale rumpere a relatiuniloru intre pórta si vice-regele Egiptului.

In Constantinopole se dice ca suntu lucrurile fórte incordate Nimenea insa nu aprobéza incordarea acést'a chiaru si atunci cându pórt'a aru voí sa faca numai o pressiune asupr'a vice-regelui. La intemplare cându aceea s'aru incurcá in unu resbelu cu Eegiptulu aru aprinde si populatiunea slavica sud-ostulu Europei si aru accelara aprinderea cestiunei orientului.

Corpurile legislative in Franci'a s'au deschisu in 29 Nov. Napóleonu a disu in cuventulu de tronu: Spiritulu publicu reagéza contra escesuriloru. Franci'a voiesce ordine si libertate. Pentru ordine stau eu bunu, datimi ajutoriu sa mantuiescu (scapu) libertatea.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 25 Nov. dupa cetirea si autenticarea protocolului siedintiei ultime, Miletici se imparte in sectiunea a nóu'a. Presidiulu tribunalului de presa din Pest'a a asternutu mai multe acte spre motivarea petitiunei, cá sa póta esecutá sentinti'a tribunalului de presa asupr'a lui Alesandru Romanu. Se preda comissiunei de imunitate. Comitatulu Thurocz spriginesce petitiunea comit. Liptei pentru casarea monastiriloru. Cetatea Bartfeld cere regularea municipieloru si cu deosebire a cetâtiloru libere regesci. — Se transpunu comissiunei de petitioni. — Deputatulu Vladu depune mandatulu seu si pentru cerculu de alegere respectivu se ordina alegere nóua.

Mai multi deputati asternu petitiuni.

Al. Szalay interpeléza pre ministrulu pentru apararea patriei déca legile pentru incortelarea militiei c. r. se mai afla in vigóre si ce voiesce sa faca ministrulu déca militarii nu se supunu legei acestei'a.

Conte Ferd. Zichy dice ca suntu cestiuni cari nu se potu trece numai asiá cu vederea. O astfeliu de cestiune este ceea ce se petrece astadi in Dalmati'a. De cestiunea acést'a suntu legate interese mari politice cari ceru ca deslegarea cestiunei dalmatine sa se faca câtu de bine si de cu temeiu si sa se pâstreze si vedia monarchiei in ori ce privintia. Din astu punctu de vedere manecându interpeléza pre locutiitoriulu ministrului presiedinte déca a facutu dispusetiuni, cá fatia cu turburârile dalmatine sa se pastreze nevatemate interesele politice si ale regimului, precum si vedi'a imperiului, a regimului si a puterei armate.

Sab. Vukovics interpeléza in aceea-si cestiune, in patru puncte, ca pentru ce se intrebuintiéza si trupe unguresci in Dalmati'a si pentru ce nu s'au chiamatu regim. unguresci in tiér'a loru conformu legei.

Szvet. Miletics interpeléza déca locutiitoriulu ministrului presiedinte are scire despre puterea ce s'au datu ministrului comunu de resbelu si comandantelui trupeloru in Dalmati'a? Alta interpelatiune din partea acceia-si se face in privinti'a congresului serbescu, adeca, pentru ce nu a convocatu patriarculu congresulu pre 3/15 Octobre dupa cum a statu in fói'a oficiale si déca ministrulu voiesce a se conchiamá acest'a fâra amanare. (Reu au ajunsu serbii déca trebuie cá ministru de culte sa-i adune in congresu R.)

Interpelatiunile se predau ministriloru respectivi.

Min. de interne respunde la interpelatiunea lui Alessandru Romanu *), ca numai vre-o 120 ómeni se afla scosi din casele loru, cari petrecu diu'a in colibi iéra nóptea se ducu in casele loru. In espunerea mai pre largu arata ca elu, ministrulu, indata dupa ce a aflatu despre telegramulu din „Magyar Polgár“ a luatu mesuri cá ómenii sa nu se esteritorieze si a insarcinatu pre functiunariulu respectivu sa-i refereze despre starea lucrului. Din espunerea ce-i facù acest'a a vediutu ca la tóte incercârile de impacare propuse de bar. Apor locuitorii din Tofalu s'au opusu si asiá, in fine a trebuitu sa se puna in lucrare sentinti'a adusa asupra-le. Judele superioru inainte de esecutare le-au descrisu stadiulu in care a ajunsu procesulu loru si ca nu le remane alta, decâtu impacare séu esecutiune. Impacarea le da pamenturile in arenda dupa cum le-au avutu si pâna ací. Dara, dice min., nici esecutiunea nu s'a facutu dupa cum s'a scrisu in mai multe diuarie. Dintre 26 de tierani contra câroru erá indreptata sentinti'a, trei s'au impacatu, alti trei au luatu de nou in arenda mosiele ce le-au avutu pâna ací, trei s'au dusu in alte sate si asiá au remasu 17 familii cari au esîtu dinaintea satului si cari nu voru sa se duca de acolo pâna nu se vorn intórce doi tramisi de a-i loru dela Maj. Sea. Spune de o aretare ce au facutu politi'a despre unu individu care a impartitu 200 de Napoleoni intre Tofaleni si ca banii acesti'a au venitu dela unu regimu strainu. Mai târdiu insa s'a convinsu ca nu e dreptu, ca unu regimu strainu au tramisu banii, si asiá au ordinatu cercetare. Dupa scirile ce le are ministrulu insa despre banii ce s'au impartitu intre Tofaleni sórtea loru nu e tocm'a asiá de vaieratu. Detaiuri nu póte dá mai departe, ci acest'a o va face dupa ce se va terminá cercetarea.

*) Vedi mai intâiu interpetatiunea. R.

Min. de justitia respunde in aceea-si afacere ca indata dupa ce a aflatu de intemplarea dela Tofalu a intrebatu pre Apor ca nu e aplecatu a se impacá cu Tofalenii si acest'a a respunsu ca este. Ce se atinge de ordinatiunea de carea a pomenitu interpelantulu dîce, ca aceea a fostu emisa dupa sentinti'a in procesulu Tofaleniloru si asiá nu póte avé putere retroactiva.

Presied. intréba cas'a déca se iau respunsusurile ministriloru spre sciintia. Atunci unii eschiama, ca interpelantulu absentéza, iéra din stâng'a ceru unii deputati cuventulu. Drépt'a dîce ca se iau respunsurile spre sciintia. Presied. nu voiesce sa lase pre nimenea la cuventu. Atunci Babesiu dice: „Numai totu asiá!“ (Csak rajta)

Presiedintele chiama pre Babesiu la ordine. si da si o infruntare. Acest'a vrea sa respunda dara nu póte de sgomotu in fine totusi succede a spune ca presiedintele nu erá in dreptu sa-lu infrunte. Totu asiá dîce si Madarasz.

Presiedintele dechiara in fine ca cas'a are dreptu déca i denéga dreptulu de a da infruntâri si elu a chiamatu pre Babesiu numai la ordine; infruntarea inse si o retrage (Eljen).

Iranyi arata ca interpelantele absentéza si apeléza la cavalerismulu ministriloru.

Min. de int. Rajner dîce ca interpelantele erá de fatia la inceputulu respunsului; elu va fi parasitu sal'a numai dupa acesa. — Voiescu sa mai vorbésca Borlea si Berzenczey dara nu capeta cuventulu.

Miko min. de comunicatiune cere rectificarea § lui din documentulu de concessiune la drumulu de feru orientale. — Se da comissiunei respective. — Se ordina a se tiparí si pune la ordinea dîlei projectulu de lege alu ministrului de finantie in privinti'a comuneloru colonicali pre bunurile statului. — Se primesce raportulu comissiunei economice despre bugetulu casei pre lun'a lui Novembre. Se primesce projectulu de lege despre respunsabilitatea judecatoriloru si bugetuln ministeriului croatu.

Min. Lonyay asterne bugetulu ministeriului de com. — Se transpune la comissiunea financiaria.

Se alegu prin votu optu membrii de encheta in afaceri de banca si unulu in comissiunea diuariului. Comissiunea finantiale raportéza asupr'a propunerei min. de financie in privinti'a compturiloru pre anulu 1868. — Majoritatea cere curte de compturi, si minoritatea cere revisiunea si celoru din 1867.

I. Iust, propune sa cerce numai titlurile si sumele de capetenia ale compturiloru de pre 1867 si 1868 si sa se raporteze intr'atât'a incâtu cas'a sa póta procede la desbaterea bugetului pre an. 1870. Revisiunea speciale sa i se vina curtiei de compturi ce se va infiintiá.

C. Ghiczy propune sa se insarcineze comissiunea finantiale a-si da parerea despre projectele de lege pentru infiintiarea curtiei de compturi, cas'a inse se revada compturile de pre anii 1867 si 1868.

Propunerile se voru tiparí si se voru pune la ordinea dîlei.

Simonyi cere deciderea asupr'a petitiuniloru urginte. Cu acestea siedinti'a se termina.

Interpelatiunile deput. Ales. Romanu

adresate ministriloru de justitia si de interne in sied. din 22 nov. a camerei represintantiloru Ungariei. *)

Interpelatiune

câtra ministrulu de justitia.

Considerându ca procesele urbariali intentate de bar. Carolu Apor, — in urm'a doctrinei sele famóse, ratecite sî periculóse cunoscuta sub numele de „hereditas siculica“ sî in urm'a aplicârei false a patentei imperatesci dto 21 Iuniu 1854 relativa la Transilvani'a, — in contr'a mai multoru iobagi din teritoriulu secuescu, nu au fostu decise in intielesulu §§. 3 sî 18 ai patentei memorate, nece dupa procedur'a determinata in §. 86 ci, in contr'a legei, dupa §. 20 câ-si cum improcesuatii aru fi fostu arendasi séu contractualisti, sî ca acele procese nu s'au decisu in favorulu actorelui pre calea ordinaria a legei, nece prin tribunale constitutionali, ci prin tribunale delegate de Schmerling sî Nádasdy Reichenstein spre ruin'a totale a respectiviloru: anume intréga comun'a Tofaleului, prin esposessiunarea sea totale, devení la sapa de lemnu sî asemene sórte asteptá in curendu si pre locuitorii din Csikfalva rî Tatárfalva.

considerându mai departe ca, dupa mintea sanetósa, dupa conceptulu dreptului sî alu justitiei esterne, ordinatiunea emisa prin ministrulu de justitia in 11 Aprile sî 12 Aug. 1868 are a se estinde cu asemene potere preste toti iobagii din teritoriulu secuescu;

intrebu cu totu respectulu pre dlu ministru de justitia, déca este aplecatu a dispune, ca ordinatiunile sele proprie dto 11 Aprile sî 12 Aug 1868 sa se estinda asupr'a tuturoru proceseloru urbariali de pre teritoriulu secuiescu, fia decise, fia in decurgere, sî respective ca aceste procese sa se reasume?

Presintata prin
Alesandru Romanu
deputatu alu cercului electoralu de Ceic'a in comitatulu Biharici.

Presiedintele: Se va comunicá ministrului de justitia.

Alesandru Romanu: Amu inca un'a interpelatiune (Sgomotu. Se audîmu!). Déca atare tienutu devine preda elementeloru naturei, guvernulu dispune numai decâtu cá dându mâna de ajutoriu, se aline reulu sî calamitatea; elu este detoriu a face acést'a cu atâtu mai vertosu atunci cându, cá in casulu de fatia, calamitatea nu este produsa prin elementele naturei ci in urm'a relei administratiuni a justitiei. Me miru dara ca, la telegramulu, — care fiindu de notorietatea publica, este de prisosu a-lu memorá, — adresatu prin 300 de locuitori esposessiunati din Tofaleu comisariului regescu din Transilvani'a, acest'a respunse, ca „elu nu póte dispune, pentru ca poterea este la ministeriu.“ Nu se póte scí care este cerculu de activitate alu acestui comisariu regescu in Transilvani'a; se pare, ca tóta activitatea lui este fórte misteriósa, câci nu se póte audî nimic'a despre dens'a; terminulu activitâtii sele inca chiaru asié de putienu se póte prognosticá câ-si espirarea missiunei comisariului regescu in comitatulu de Hevesiu. Dreptu ca spre alinarea sortii aceloru nenorociti, cá filantropu, a daruitu sî elu 20—25 de florinti, intrebu inse pre onorabilulu ministeriu ca, dupa-ce in telegramulu datatu dela 10 Octobre se dice: „de optu dile suntemu scosi la drumulu tierei“, sî dupa ce deregatori'a politica a demandatu aceloru nefericiti cá sa paresésca chiaru sî drumulu, amenintiându-i ca li va arde sdrentiele, intrebu, dîcu, ce a facutu de la 10 Octobre incóce guvernulu in favorulu aceloru miseri, miseri intr'adeveru, aceea ce apare sî din impregiurarea, ca baronulu Apor a asceptatu tempulu, cându locuitorii sî-au fostu caratu acasa tóta recolt'a anului, sî numai atunci i ataca cu esecutiunea sî lasa a li se licitá nu numai tóta averea ci fia disu cu respectu, chiaru sî gunoiulu (adunatu pentru ingrasiarea pamentului.)

Mi permitu dara a adresá ministeriului de interne urmatóri'a interpelatiune (Oratorulu cetesce precum urméza):

Interpelatiune.

câtra ministrulu de interne.

Considerându ca este de notorietate publica, cumca intréga comun'a Tofaleului fu esposessiunata in favorulu baronului Carolu Apor, presiedinte alu tablei regesci in Transilvani'a, sî ca 300 de cetatieni remasera nu numai fâra avere ci sî fâra acoperementu in tempu de iérna;

considerându, ca mai multi dintre acesti nefericiti, cari stau dela 2 Octobre sub ceriulu liberu sî lânga drumulu tierei, au muritu in urm'a miseriei;

Rogu cu totu respectulu pre dlu ministru de interne sa bine-voiésca a-mi dá lamurire, cum s'a pututu intemplá, ca de atât'a tempu incóce ministeriulu de interne n'a facutu vre-o dispusetiune nici pentru a prevedé pre acei nefericiti, nici pentru a-i pune sub acoperementu?

„Fed.“ Presentata prin
Alessandru Romanu,
deputatu alu cercului electoralu de Ceic'a in comitatulu Biharici.

Ibanesti, 8 Nov. 1869. st. v.

Domnule Redactoru! Din nr. 78 cu dto 2/14 Septembre a. c. a pretiuitei foi „Tel. Rom.“ amu aflatu cu parere de reu despre nenorocit'a intemplare aceloru 26 familii din Tofalu, cari au devenitu despoiati de tóte bunurile loru, sî aruncati in ulitie sub ceriulu liberu.

Totu odata aflându ca d-vóstra a-ti bine-voitu a primí ofertele ce s'aru tramite pentru acei nefericiti, de-sî fórte putienu, o suma fórte micutia s'a adunatu dela crestinii nostri pre sém'a aceloru nenorociti, precum urmatorii individi petrunsi de unu zelu compatimitoriu precum urméza:

Subscrisulu 1 fl. Bucuru Anic'a 30 xr. Todoranu Teodoru Butucu 20 xr. Simeonu Mihaila a Sari 10 xr. Glig'a Tom'a marischi 10 xr. Danu Georgiu 10 xr. Kürtös Gligore 10 xr. Petru Vasilic'a 10 xr. Kürtös Teodoru 10 xr. Mateiu Dimitriu 10 xr. Kürtös Ioanu 10 xr. Bot'a Gavrilu 20 xr. Glig'a Iacobu 20 xr. Precupu Ioanu 10 xr. Kürtös Nicolau 20 xr. Petru Danila 10 xr. Mateiu Marinc'a 20 xr. Cofari Cosm'a 20 xr. Petru Iuan'a 10 xr. in suma 4 fl. 10 xr. v. a.

Asiá amu onóre a me recomandá onoratu domniei vóstre, de-sî spre incomoditate a-i tramite la respectivulu locu, pre lânga care amu remasu.

Alu domniei vóstre.

Dimitriu Cornea,
parochu gr. or.

Protocolulu.*)

Siedintiei a XV.

(estraordinarie.)

tienuta din partea Directoratului asociatiunei nationali pentru cultur'a poporulu românu, in Aradu, in 31 Augustu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Il. Sea: directorele primariu Antoniu Mocioni,

Membri: Mirone Romanulu, vice-directore; dr. Alesandru Mocioni, ablegatu dietalu, Stefanu Adamu, advocatu din Temisiór'a, Ioane Popoviciu Desseanu, directoriu secundariu substitutu, Lazaru Ionescu fiscalu, Emanuilu Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Ioane Goldisiu esactoru sî Teodoru Serbu economu;

Notariu: Petru Petroviciu.

Nr. 128. Comembrulu Ioane Popoviciu Desseanu, face reportu despre resultatulu incurgerii baniloru din loteri'a filantropica a asociatiunei, — in sum'a de 1886 fl. v. a.

Decisiune. Reportulu acest'a se ié spre scire, sî se va face amintire despre sum'a pâna aci incursa in raportulu genaralu alu Directiunei câtra adunarea generala; iéra dfuariulu de perceptiune despre banii incursi se restitue directorelui secundariu substitutu pentru continuarea incasârii baniloru.

129. Notariulu directiunei Petru Petroviciu presinta raportulu dlui Georgiu Ardeleanu fiscalu magistratualu in Temisiór'a de datulu 26 Augustu a.

FOISIÓRA.

SOCIETATEA ACADEMICA.

(reprod. din „Convorbiri literarie“)

Lucrârile societâtiei academice din Bucuresci din sessiunea anului 1869, au fostu espuse de D. A. Treb. Laurianu, secretariulu generalu alu societâtiei, in siedinti'a publica din 14 Septembre, in urmatoriulu raportu:

Domniloru membri ai societâtiei academice!

Permiteti-mi a recapitulá in putiene vorbe lucrârile esecutate in cursulu acestei sessiuni, sî mesurile luate pentru viitórea realisare a lucrâriloru proiectate. Dupa dispositiunile luate in anulu espiratu, s'a datu la tipariu gramatic'a limbei române, lucrata de D. Canonicu Timoteiu Cipariu, partea analitica, din care a esîtu pâna acum mai bine de jumetate. In sessiunea acést'a s'a pusu la concursu partea sintactica a gramaticei.

S'a elaboratu o programa indicatóre de liniamentele generali ale acestei lucrâri, care va aparé in curendu. Pentru lucrarea dictiunariului limbei române, sarcina principale a societâtiei, s'a compusu unu regulamentu, sî s'au luatu mesurile, precum credemu, cele mai eficaci intru realisarea acestei opere multu asceptate.

Totu deodata s'a ingrigitu de stringerea materialului la glosariulu limbei popularie din diversele provincii, precum sî de culegerea de vocabularie din variele ramuri ale cunoscintiei omenesci.

Atributiunile delegatiunei s'au precisatu prin unu regulamentu specialu. Cestiunea ortografiei s'a desbatutu seriosu in unu mare numeru de siedintie, sî ne putemu felicitá, ca prin lamurirea ideiloru, amu ajunsu la unu resultatu multiamitoriu, asiá incâtu fâra a prejudecá viitórea desvoltare a limbei, are sa se tiena etimologi'a cuvinteloru, sî prin trens'a sa se conserve legatur'a de familia cu limb'a latina sî cu limbile surori, cari stau in fruntea civilisatiunei moderne, sî sa nu patimésca nici fonetic'a limbei nóstre, unde pronunci'a este sigura.

Dupa trecerea din viétia a ilustrului nostru literatu Constantinu Negruzzi, mai devenindu vacante sî alte locuri in academia, acestea s'au suplinitu prin alegerile in persónele dloru Michailu Cogalnicénu, Al. Papiu Ilarianu sî Georgiu Sionu. Receptiunea solemna a dlui Papiu s'a destinatu a se face in cursulu acestei sessiuni; iéra a celoru alti doi membri, din caus'a multoru sî serióse lucrâri, cari trebuiá desbatute sî terminate in acestu anu, s'a amenatu pâna la sessiunea viitórie.

D. Papiu s'a insarcinatu cu unu discursu asupr'a multu meritatului nostru istoricu Georgiu Sincai, asupr'a lucrâriloru sî ideiloru lui, precum sî asupr'a influintiei esercitate de densulu. D. Georgiu Baritiu va respunde in numele societâtiei.

Sperâmu ca publicu românu care cnnósce bine greutâtile cu cari avemu a ne luptá, in tóte privintiele, mai alesu ansa in privinti'a literara si sciintifica, va fi indulgentu in judecarea sea, sî va mesurá lucrârile nóstre dupa justulu raportu intre mediele ce posedemu, sî intre dificultâtile cari avemu sa invingemu.

Din acestu raportu oficialu resulta ca activitatea societâtii academice in anulu 1868/69 se resuma in urmatórele puncte:

1. S'a tiparitu jumetate din jumetatea de gramatica elaborata de d. Cipariu sî premiata de Academie in anulu trecutu 1868. — Acésta tiparire a Academiei din Bucuresci s'a facutu la Blasiu.

2. S'a elaboratu unu programu de liniamente generale pentru a dóu'a jumetate a celeia-si gramatice.

3. S'a elaboratu altu programu (regulamentu) cu mesurele cele mai eficace pentru realizarea unui dictionariu.

4. S'a ingrigitu de stringerea materialului (?) la glosariulu limbei.

5. S'au precisatu atributiunile unei delegatiuni a Academiei prin altu programu (regulamentu.)

6. S'a discutatu seriosu cestiunea ortografiei române.

In resumatu: Afara de orografia adoptata, care este cea de multu cunoscuta a dlui Cipariu, iéru nu opera corpului Academicu; activitatea Academiei in sîrulu unui anu a fostu de a pune sa se tiparésca o patrime dintr'o gramatica sî a face patru programe sî o ingrigire cu mesuri eficace pentru lucrâri viitóre.

Aceste suntu lucrârile Academiei române.

Despre unu discursu bine prelucratu, asupr'a cronicarului George Sincai, ce a tienutu d. Papiu Ilarianu cu ocasiunea primirei sele in Academie, in specialu despre tendintiele ce se manifestéza in acestu discursu, nu ne va lipsí ocasiunea de a revení mai târdiu.

c. prin care d-sea strapune sum'a de 10 fl. v. a. conto, din competinti'a ofertului restante din anii trecuti, sî recomenda de colectante pentru Temisiór'a sî comunele din pregiuru, pre dlu Georgiu Craciunescu, profesore de limb'a sî literatur'a româna la gimnasiulu de acolo.

Decisiune. Se ié spre sciintia; banii strapusi in sum'a de 10 fl. se predau perceptoratului, pre lânga insarcinarea de a se da cuetantia respectivului solvitoriu; iéra pentru colectur'a din Temisiór'a in sensulu propunerei mai susu espuse, — se denumesce recomendatulu membru alu asociatiunei domnulu profesoru gimnasialu Georgiu Craciunescu, iusarcinându-se notariulu directiunei a-i tramite estrasulu necesariu sî autenticu despre toti membrii asociatiunei aflatori in Temisiór'a sî pregiuru, pre lânga o instructiune referitória la agendele colectantiloru, sî tiparitur.le trebuincióse spre scopulu ingagiârei de membri noi, sî spre renoirea oferteloru dejá espirate.

Domnulu acum numitu colectante este poftitu a primí agendele colectorale, sî prin zelulu sî diligînti'a sea cunoscuta sî manifestata in afacerile culturei nationale, se binevosésca a conlucrá câtu pentru incasarea restantieloru, asiá sî intru adunarea de oferte, respective de membri noi; despre resultatu avendu a face reportu directiunei la timpulu seu.

Despre ce d-sea va fi a se incunoscintiá prin estrasu protocolariu.

130. Domnulu protopresviteriu gr-or. Atanasiu Ioanoviciu din Fagetu, câtra sumele incasate sî administrate pentru sortiuri, mai strapune inca prin scrisórea de datulu 14 Augustu a. c. sum'a oblateloru binefacatórie cu 40 fl. sî 34 cr. v. a. care suma dupa specificatiunea alaturata sub ./. a incursu ca solvire pre d'asupr'a pre scopulu loteriei, din partea mai multoru individi numiti in list'a atinsa.

Deo data domnulu protopopu sî membru alu asociatiunei strapune competinti'a ofertului nou pre anulu 1869/70 de 2 fl. v. a. observându: ca ofertulu restandu din anii trecuti in sum'a de 6 fl. v. a. au solvitu domnului colectante Stefanu Antonescu, jude primariu din Fagetu.

Decisiune. Dechiarându-se multiamita domnului protopopu mai susu numitu, pentru zelosulu sucursu ce l'a datu intru promovarea scopuriloru salutarie ale asociatiunei nóstre, numele daruitoriloru din specificatiunea suprasolviriloru de sub ./. se va publicá in foile natiunale; iéra dlu protopopu Atanasiu Ioanoviciu dupa procedur'a usuata, se dechiara de membru realesu alu asociatiunei, pre anii 1869/70 1870/71 sî 1871/72 fiindu a se imatriculá in catalogulu membriloru ordinari sî a i se estradá diplom'a indatinata.

Banii administrati in sum'a totala de 61 fl. 84 cr. v. a. se strapunu la Perceptoratu, avendu acést'a a tramite cuita despre ofertulu solvitu de 2 fl. dlui protopopu alu Fagetului.

131. Colectantele din Fagetu, dlu jude primariu Stefanu Antonescu, cu reportulu seu de datulu 19 Augustu a. c. in urmarea recercârii directiunali din 14 Iuniu 1868 nr. 68 strapune protocólulu de licuidare despre sumele oferteloru restante ale membriloru asociatiunei din anii trecuti din cerculu Muresiului sî alu Fagetului, — prelânga sum'a totale incasata dela respectivii restantiari, — in 62 fl. 70 cr. v. a.

Mai departe domnulu colectante Antonescu, substerne dela mai multi individi, parte membri noi in Asociatiune, parte cari cá membri mai dinainte si-au renoitu ofertele loru, cu totulu 47 dechiaratiuni facute cu tóta acuratet'a sî induse in consemnarea alaturata la acestu protocolu sub [2]., pre cari individi dlu colectante i propune se fia dechiarati de membri ai asociatiunei pre anii 1869/70 1870/71 sî 1871/72 iéra incâtu privesce persón'a d-sele, se deobléga „pe viétia“ a fi membru fundatoriu sî róga a fi dechiaratu cá atare pre basea documentului produsu despre sum'a capitalului oferitu de 40 fl. v. a. odata pentru totu-déun'a.

*) Notariulu directiunei cere indulginti'a sî scus'a onoratului publicu sî mat anume a onorabililoru dni membri ai Asociatiunei, pentru publicarea atâtu de intârdiata a acestui ultimu protocolu din anulu espiratu alu activitâtiei directiunei; caus'a este, câci notariatulu a fostu pré multu ocupatu cu afaceri neamenabile in objectulu loteriei filantropice a asociatiunei.

Decisiune. Reportulu dlui colectante luându-se la cunoscintia, se da comissiunei emise pentru censurarea licuidatiuniloru intrate dela colectanti, sî sum'a incasata dela respectivii membri restantiari cu 62 fl. 70 xr. v. a. se preda perceptoratului cu insarcinarea de a tramite cuitantiele pre partea solvitoriloru — dlui colectante pentru a le immanuá.

Membri nou-intrati in asociatiune pre anii 1869/70, 1870/71 sî 1871/72 suntu anume:

1. Dlu Baltazaru Munteanu jurasoru comitatensu in Birchisiu. cu ofertu de 2 fl., — 2. dlu Iuliu Milosiu, jurasoru cercualu in Fagetu, cu ofertu anualu de 2 fl., — 3. dlu Dimitriu Jucu, notariu comunale in Zabaltiu, cu ofertu anualu de 3 fl., — 4. dlu Vasiliu Crisianu, notariu com. in Brenesci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 5. dlu Stefanu Panajotu, notariu comunale in Bozsur, cu ofertu anualu de 2 fl., — 6. dlu Georgiu Popoviciu, preotu gr. or. in Birn'a, cu ofertu anualu de 2 fl., — 7. dlu Georgiu Gerg'a, docinte gr. or. in Birn'a, cu ofertu anualu de 2 fl, — 8. dlu Ioanu Ianculescu, preotu gr. or. in Juresci, cu ofertu anualu de 2 fl, — 9. dlu Nicolau Burc'a, docinte gr. or. in Juresci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 10. dlu Vasiliu Ianculescu, economu in Juresci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 11. dlu Nicolau Popoviciu, preotu gr. or. in Poganesci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 12. dlu Samsonu Tomescu, docinte gr. or. in Poganesci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 13. dlu Ioanu Constantinoviciu, docinte gr. or. in Bozsur, cu ofertu anualu de 2 fl., — 14. dlu Atanasiu Glav'a, economu in Bozsur, cu ofertu anualu de 2 fl. — 15. dlu Melentie Muresianu, jude comunale in Bozsur, cu ofertu anualu de 2 fl., — 16. dlu Dionisiu Opronescu, economu in Bozsur, cu ofertu anualu de 2 fl., — 17. dlu Pavelu Fiscea, docinte in comun'a Bucovetiu, cu ofertu anualu de 2 fl, — 18. dlu Zacheiu Petroviciu, preotu in comun'a Seceni, cu ofertu anualu de 2 fl, — 19. dlu Iosifu Olariu, preotu in comun'a Sarazani, cu ofertu anualu de 2 fl., — 20. dlu Vasiliu Darabantiu, docinte in comun'a Sarazani, cu ofertu anualu de 2 fl., — 21. dlu Adamu Cadariu, docinte in comun'a Surducu, cu ofertu anualu de 2 fl., — 22. dlu Ioanu Daminescu, preotu in comun'a Gladn'a-Rom., cu ofertu anualu de 2 fl, — 23. dlu Ioanu Tion'a, docinte in comun'a Gladn'a-Rom., cu ofertu anualu de 2 fl, — 24. dlu Iacobu Bumb'a, docinte in comun'a Zoldu, cu ofertu anualu de 2 fl., — 25. dlu Ignatiu Jivanu, docinte in comun'a Povergin'a, cu ofertu anualu de 2 fl., — 26. dlu Nicolau Popoviciu, docinte in comun'a Branesci, cu ofertu an. de 2 fl., — 27. dlu Constantinu Munereu, docentu in comun'a Brazov'a, cu ofertu anualu de 2 fl, — 28. dlu Ioanu Iovanescu, docinte in comun'a Luncani, cu ofertu anualu de 2 fl, — 29. dlu Petru Radulovicin, docinte in comun'a Batesci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 30. dlu Atanasiu Popoviciu, docinte in comun'a Jupunesci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 31. dlu Patrichie Lugosianu, docinte in comun'a Batinesci, cu ofertu anualu de 2 fl., — 32. dlu Ioanu Tom'a, docinte in comun'a Seceni, cu ofertu anualu de 2 fl., — 33. dlu Tom'a Galtariu, economu in Cell'a, cu ofertu anualu de 2 fl. — Membrii cari si-au renoitu ofertele: 34. dlu jude primariu Stefanu Antonescu, din Fagetu, cu ofertu de 40 fl. pe viétia, cá membru fundatoru; 35. dlu Georgiu Stefani, notariu comunale in Bulciu, cu ofertu de 2 fl., — 36. dlu Demetriu Marcu, preotu gr. or. din Birchisiu, cu ofertu anuale de 2 fl., — 38. dlu Ambrosiu Jurm'a, preotu gr. or. in Batt'a, cu ofertu anuale de 2 fl., — 38. Porfiriu Gonteanu, preotu gr. or. in Batt'a, cu ofertu anuale de 2 fl, — 39. dlu Iosifu Petroviciu, preotu gr. or. in Cell'a, cu ofertu anuale de 2 fl., — 40. dlu Laurentiu Barzu, preotu gr. or. in Bacamezeu, cu ofertu anuale de 2 fl., — 41. dlu Vasiliu Mizulescu, preotu gr. or. in Veresmortu, cu ofertu anuale de 2 fl., — 42. dlu Ioanu Mihailoviciu, docinte gr. or. in Birchisiu, cu ofertu anuale de 2 fl., — 43. dlu Stefanu Carabasiu, docinte gr. or. in Cell'a, cu ofertu anuale de 2 fl., — 44. dlu Ioanichiu Nestoru, docinte gr. or. in Batt'a, cu ofertu anuale de 2 fl., — 45. dlu Filipu Dumitru, docinte gr. or. in Bacamezeu, cu ofertu anuale de 2 fl., — 46. dlu Massimu Ballanu, docinte gr. or. in Veresmortu, cu ofertu anuale de 2 fl., — 47. dlu Iacobu Crisianu, docinte gr. or. in Furdi'a, cu ofertu anuale de 2 fl., cari toti conformu statuteloru asociatiunei prin indatinat'a votisare secreta, se dechiara de membri alesi respective realesi ai asociatiunei; insarcinându-se notariatulu, a-i inmatriculá in catalogulu membriloru, sî alu evidentiei, apoi a estradá pentru fiesce carele diplomele indatinate, pre care a le tramite dlui colectante spre inmanuare.

De odata se votéza dlui colectante, jude primariu de cercu, Stefanu Antonescu, din Fagetu, „multiamita protocolaria“ pentru zelós'a activitate desvoltata fatia cu scopurile maretie sî nobile ale asociatiunei nóstre, sî preste totu pentru cea mai punctuala efeptuire a agendeloru ce le-a avutu din partea acestei directiuni, cá colectante sî comembru, dovedindu prin fapta ca-i jace la anima promovarea culturei natiunale a poporului românu!

132. Colectantele din Oraviti'a, dlu advocatu Dr. Demetriu Hatieganu sub datulu de 28 Augustu a. c. reportéza despre starea restantieloru de oferte ale unoru membri aflatori, in aceea-si colectura, — dela cari incasându o suma de 14 fl. o administra sî deodata strapune sî o suma de 50 fl. v. a. cá ofertu ce-lu da din partea sea pentru fondulu asociatiunei, rugându a fi primitu de membru pe viétia.

Decisiune. Raportulu din cestiune se da comissiune censuratória, sî banii incursi in suma de 64 fl. v. a. s'au primitu prin perceptoriulu Asociatiunei; totu odata se insarcinéza perceptoriulu, a dá cuitele pre sém'a membriloru solvitori, sî a le tramite dlui colectante.

Sum'a de 50 fl. oferita cá capitalu, este a se transpune la fondulu nedisponibilu, — iéra dlu advocatu Dr. Demetriu Hatieganu din Oraviti'a pre basea statuteloru se dechiara de membru alesu „pe viétia“, fiindu a i se estradá diplom'a „gratis“, conformu dispusetiuniloru adunârei generali. —

(Va ufmá.)

Romani'a.

Deschiderea sessiunei ordinarie a corpuriloru legiuitórie, la 15 Novembre.

La órele 10 sî jumetate, o batalione din gard'a orasienésca sî o batalione din ostirea de linia din garnisón'a capitalei voru fi renduite in parada in curtea sântei metropolii. Servitiulu de garda la localulu adunârei se va face de gard'a orasienésca sî de ostirea de linia. Cele-lalte trupe de armata voru fi insirate dealungulu stradeloru, dela palatulu domnescu pâna la metropolia.

La 11 óre, dnii senatori sî dnii deputati se voru aáună in biseric'a metropoliei, spre a asistá la Te Deumulu, ce se va cântá de P. S. S. parintele metropolitu primatu. La acésta ceremonia voru asistá in corpore: ministrii, curtea de casatiune, curtea de compturi, curtile sî tribunalele, autoritâtile administrative, militarie precum sî consiliulu comunalu.

La 11 óre sî jumetate, tóte inaltele corpuri sî autoritâti se voru intruní, precedate de usierii camerei, in sal'a siedintieloru adunârei deputatiloru, unde le suntu destinate locuri speciale. La trecerea corpuriloru inalte, trupele voru prasentá armele. Curtea de casatiune va ocupá intâi'a tribuna din stâng'a tronului, lânga cea diplomatica. Curtea de compturi va ocupá a dóu'a tribuna, iérasi din stâng'a tronului. Curtile, tribunalele sî autoritâtile administrative sî comunale voru ocupá tribun'a oficiala in fati'a tronului.

Dnii senatori voru ocupá intâile banci ale adunârei, in drépt'a tronului. Dnii deputati voru ocupá bancele din stâng'a tronului sî centrulu.

Dela pornirea cortegiului domnescu dela palatu, se voru dá o suta un'a lovituri de tunu.

La 12 óre, Mari'a Sea Domnulu va intrá in sal'a adunârei, urmatu de statu-majoru, sî va fi primitu la scara de ministri, de câtra cari incungiuratu, va luá locu pre strad'a presidentiei adunârei. Pentru Mari'a Sea Dómn'a va fi pregatita intâi'a tribuna din drépt'a tronului. Statulu-majoru va ocupá loculu liberu dintre estrada sî dintre tribune, in drépt'a sî in stâng'a.

Dupa cetirea discursului de deschidere, MM. LL. Domnulu sî Dómn'a, parasindu sal'a adunârei, corpurile legiuitóre procedéza indata la inceperea lucrâriloru, pentru cari dnii senatori trecu in sal'a siedintieloru senatului.

„Monitoriulu“.

Varietâti.

*** Unu Pictore românu. Pretutindeni, sî mai cu séma la noi, trebuie multu coragiu unui june fâra avere, cá sa se devoteze ca-

rierei artistice. Ii trebuie un'a mare indemnare, a animei, care se nabusiésca strigatulu ori câroru altoru considerâri materiali. Déca insa prin multe anevointie trebuie se tréca unu june, pentru a ajunge se póta meritá numele de artistu, câtu suntu de mari sî satisfacerile pre cari le póte culege in laboriós'a-i viétia!

Eaca unu artistu: junele Grigorescu. Prin câte anevointie n'a trecutu sî câtu de penibile îi este anca viéti'a: mai dilele trecute erá greu bolnavu sî câte agravari nu'i aru fi adusu positiunea sea déca prestigiului de artistu n'aru fi atrasu in jurulu seu ómeni de sciintia, fericiti de a dá ingrigirile omului de arte.

Este artistu junele Romanu Grigorescu. Prin câte labori a dobanditu dreptulu de a portá acestu nume! Insa acum espune unu micu tablou, sî câtu de mare trebuí se'i fia satisfacerea, cându afla câte priviri magulitóre suntu atintite asupr'a acestei pandie, mici prin intindere, insa mare prin espressiunea sî viéti'a ce 'i a sciutu dá mân'a sea. Un'a tierana româna, in adeveru româna prin fati'a ei, prin espressiunea ei, prin costumulu ei, chiaru in celu mai de pre urma amanuntu, este redimata sî tórce. Fusulu se 'nvertesce aprópe de pamentu unde un'a pisica, resturnata a lene, voiesce a'lu prinde cu labele. Tieran'a se uita cu placere la joculu pisicei, pre cându mân'a, ne 'ncetându de a lucrá, tiene fusulu d'asupr'a pisicei, pentru cá joculu, ce'i face placere, se nu 'nceteze.

Atitudinea tieranei, espressiunea faciei ei care zimbesce placutu la joculu pisicei, positiunea mânei care tiene firulu, mantienendu fusulu d'asupr'a pisicei, suntu d'unu naturalu, de un'a acuratetia de forme sî gratia rustica minunata. Lumina camu intunecata, cum este ea de obicinuitu in casele tieranesci, este reprodusa fórte bine in tablou sî, déca fineti'a esecutârii póte se nu fia, dupa unui, din cele mai munitióse, ea este cu darnicie compensata prin espressiunea, prin naturalulu, prin viétia in fine ce anima mica pandia.

Acestu minunatu tablou, splendidu incadratu, este pusu la loterie, ori cine 'lu póte vedé in magazinulu b r e u l u. Sî nu ne 'ndoimu ca numerosi voru fi acei ce voru vení se 'lu vedia sî se iée biloto. E.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Din A r a d u sî i m p r e g i u r i m e ni s'au tramisu prin dlu I o a n u P o p o v i c i u D e s s e a n u l u:

16. Din O t v o s i u, adunati prin Dlu Iosifu B e l e s i u dela DD.: Iosifu Binder, 10 xr. Vasiliu Popoviciu 10 xr. Maistoru Trandafiru 10 xr. Ilie Draganescu 20 xr. Ioanu Crasiovanu 10 xr. Ioanu Cismasiu 20 xr. Roth Bernáth sî Nöss 50 xr. Halmageanu Trandafiru 10 xr. Teodoru Crasioru 20 xr. Oniti'a Crasiovanu 10 xr. Ioanu Crasiovanu 10 xr. Teodoru Crasiovanu 10 xr. Dimitriu Suciu 10 xr. Ioanu Socosianu 10 xr. Paulisianu Ilie 5 xr. Chirila Crasiovanu 10 xr. Iosifu Crasiovanu 5 xr. Traila Draganescu 10 xr. Chirilu Crasiovanu 10 xr. Gottreich Rudolfu 20 xr. Spatanu Florea 10 xr. Ioanu Belesiu 2 fl. Teresi'a Belesiu 1 fl. 20 xr. Mari'a Belesiu 50 xr. Vasiliu Belesiu 50 xr. Sum'a . . . . 7 fl.

17. Din A r a d u, adunati prin Dlu Dimitriu I o r g o v i c i u, dela DD.: Dimitriu Iorgoviciu 1 fl. 20 xr. Demetriu Moldovanu 1 fl. Georgiu Sabo 30 xr. Mija Mihajlovu 1 fl. Georgiu Cionganu 30 xr. Sima Cefanu 20 xr. Nicolau Pecurariu 1 fl. Aronu Bocsianu 20 xr. Constantinu Hersanu 20 xr. Ioanu Mecianu 20 xr. Iosifu Dobreu 10 xr. Nicolau Tornianu 10 xr. Ioca Polincosiu 50 xr. Avraamu Pecurariu 10 xr. Luc'a Palincaosiu 50 xr. Macinilu Ioanu 20 xr. Simonu Onci'a 20 xr. Biri'a Gligoru 60 xr. Podob'a Iosifu 1 fl. Sum'a 8 fl. 80 xr.

18. Din Gy. V a r s i a u d u, adunati prin dlu Simeonu Pop. D e s s e a n u l u dela dd: Simeone P. Desseanu 5 fl. 2 xr. Lazaru Hufu 50 xr. Moise Cordosiu 20 xr. Ioanu Vidu 10 xr. Stefanu Hosaran 10 xr. Ioanu Toth 10 xr. Mihaiu Covaciu 10 xr. Iosifu Mascosud 10 xr. Georgiu Ratiu 10 xr. Petru Boariu 10 xr. Georgiu Popoviciu 30 xr. Iosifu Motiu 10 xr. Mihaiu Ciobrisiu 20 xr. Georgiu Vediciu 50 xr. Ilie Betrânu 20 xr. Petru Rusu 18 xr. Miculae Hotaran 10 xr. Teodoru Popmaricu 10 xr. Sternthal Adolf 5 fl. Gansl Marcus 1 fl Sum'a . . . 14 fl. 10 xr.

Din C a p r u t i 'a, adunati prin dlu Vas. Z o r l e n t i a n u dela dd: Vasiliu Zorlentianu 1 fl. Gerasimu Pop'a 50 xr. Vasiliu Matesiu 1 fl. Ivantinu Spatanu 50 xr. Constantinu Mregea 1 fl. Adamu Deheleanu 1 fl. Petru Gligoresco 50 xr. . . . . Sum'a 8 fl.

20. Din R a d n 'a, adunati prin Dlu Pavelu G o r o n u, dela DD.: Paulu Goronu 5 fl. 30 xr. Samuilu Siandoru 1 fl. Nicolau Georgiu 50 xr. Ioanu Pani 20 xr. Nicolau Triponu 40 xr. Blagoie Papu 40 xr. Lazaru Michailoviciu 1 fl. Teodoru Triponu 1 fl. 50 xr. Teodoru Bugariu 50 xr. Andreiu Staziciu 50 xr. Sollósy Iacobu 50 xr. Staziciu Iosifu 1 fl. Márth Iosifu 20 xr. Iacobu Mili 10 xr. totu acel'a 30 xr. Georgiu Iujea 10 xr. Hesch Martonu 50 xr. Sum'a . . 14 fl.

21. Din S a i t i n u, adunati prin Dlu Teodoru P o p o v i c i u, dela DD.: Teodoru Popoviciu preotu 1 fl. Atanasie Popoviciu curatoru gr. or. 1 fl. Stefanu Mihailoviciu posteanu 50 xr. Michailu Draganu economu 1 fl. Petru Roschinu econ. 20 xr. Petru Mesarosiu econ. 40 xr. Semlezanu Gavrea econ. 10 xr. Ciumeolianu Dimitriu econ. 10 xr. Georgiu Budiganu 30 xr. Georgiu Achimasiu doc. 1 fl. Stoianoviciu Andreiu econ. 10 xr. Stefanu Dragosiu preotu gr. or. 1 fl. Vesa Georgiu percept. 10 xr Budo Gratianu doc. gr. cat. 10 xr. Paulu Maioru preotu gr. cat 1 fl. Chirila Busiganu 10 xr. Florea Stragia econ. 10 xr. Lic'a Psataranu econ. 10 xr. Kauffmann Emanuel arendatoriu 40 xr. Bussiganu Teodoru econ. 10 xr. Baraban Georgiu econ. 10 xr. Weiss Adolfu 10 xr. Dimitriu Hulber econ. 10 xr. Margineanu Florea tutoru orfanale 15 xr. Mosugal Nicolau econ. 10 xr. Ardeleanu Georgiu econ. 10 xr. Romanu Metodu tutoru scol. 10 xr. Pop'a Tom'a econ. 10 xr. Oslabanu Gligoru econ. 10 xr. Papp Imre percept. 10 xr. Draganu Spiridonu econ. 10 xr. Michailu Vasiragu notariu 1 fl. Pfarler Vilmer adj. not. 30 xr. Demetriu Romanu adj. not. 10 xr. Vasiliu Costea econ. 10 xr. Sum'a . . 11 fl. 35. xr.

22. Din P a u l i s i u, adunati prin dlu Zinoviu P a p p u dela dd: Zenoviu Papp Parochu in Paulisiu 1 fl. Biseric'a gr-or. din loco 2 fl. Zamfiru Conopanu 50 xr. Ilie Pernevanu 1 fl. Dimitrie Panea preotu 2 fl. Demetriu Rafila invet. 1 fl. Dimitrie Rusu tutoru 1 fl. Lazaru Ardeleanu servit. 1 fl. Iovanca Basielarianu 20 xr. Vicentiu Simonu 50 xr. Teodoru Rafila adj. not. 1 fl. Adalbert Bildhauer 2 fl. Ilarianu Siandoru 50 xr. Nicolau Jotica jude 1 fl. 20 xr. Pan Varasictiu 20 xr. Georgiu Jotica 25 xr. Ioanu Rudeu 50 xr. Georgiu Stoiana 1 fl. Georgiu Ardeleanu 15 xr. Ilie Avramutiu 20 xr. Teodoru Barneu 20 xr. Georgiu Trandafiru 20 xr. Isaila Stoianu 20 xr. Petru Netia 20 xr.

Sum'a 18 fl.

(Va urmá.)

S a b i i u 18/30 Novembre 1869.

Comitetulu.

C o n c u r s u.

Se publica pentru parochi'a vacanta din Toboliu, din protopresbiteratulu Oradiei-mari, care sta din 180 numere de case, fiindu dotata cu o sessiune de pamentu, sî veniturile stolare.

Doritorii de a recurge au de a-si tramite suplicele instruate conformu „Statutului Organicu“ pâna la 14/26 Decembre a. c. câtra protopresbiteratulu Oradiei-mari.

Datu in Toboliu la 12/24 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu cu scirea sî invoirea mea.

S i m e o n u B i c 'a m. p.
protopresb. gr. or. a tract.
(23—1) Oradiei-mari.

C o n c u r s u.

Se publica pentru parochi'a vacanta din Santelecu, din protopresbiteratulu Oradiei-Mari, care sta din 110 numere de case, avendu dela tóta cas'a o vica de bucate, fiindu dotata cu o ½ sessiune de pamentu sî veniturile stolare. —

Doritorii de a concurge, au de a-si tramite recursurile instruate in intielesulu „Statutului Organicu“ pâna la 1/13 Decembre câtra protopresbiterulu Oradiei Mari.

Santelecu 6/18 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu cu scirea sî invoirea mea.

S i m e o n u B i c 'a. m. p.
prot. gr. or. a tract.
(22—1) Oradiei-mari.

(20—3) **C o n c u r s u.**

Sistemisându-se prin conclusulu representantiei comunale dto 9 Nov. a. c. salariulu de învetiatoriu in comun'a gr. or. Breaz'a districtulu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pentru invetiatoriu.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. din cas'a comunale anticipativu pre luna séu sî pre ¼ unu apoi cuartiru liberu sî lemne dupa trebuintia.

Dela concurenti se pretinde:

1. Atestatu de botezu.
2. Ca au absolvatu cu succesu 4 clase gimnasiale.
3. Pedagogi'a.
4. Despre purtarea morale, sî de au mai servitu pâna acum de invetiatoriu.

Tóte acestea la scaunulu protopopescu gr. or. alu Fagarasiului II in Avrigu pâna in 25 Nov. 1869. cal. vechiu.

Avrigu 6 Novembre 1869.

Vasiliu M a c s i m u,
Adm. prot. gr. or.

C o n c u r s u.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confessiunale gr. or. din Hondolu tractulu Joagiului I. cu salariu de 150 fl. v. a. sî cuartiru naturalu se deschide concursu.

Concurentii au de a-si adresá petitiunile loru comitetului parochialu, celu multu pâna la 20 Nov. a. c. st. v. cu documente ca au absolvatu celu putienu 3 clase gimnasiale sî cursulu pedagogicu.

Hondolu 4 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu gr. or.
(11—3)

(11—1) **Concursu.**

Devenindu posturile de invetiatori vacante la scólele populari gr. or. din comunele Riusioru sî Hurediu, distr. Fagarasiului; se escrie prin acést'a concursu pâna la 22 Nov. a. c. st. v., sî anumitu:

1. La Riusioru, cu salariu de 120 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne.
2. La Hurediu, cu salariu de 120 fl. v. a cuartiru liberu, sî lemne, la ambe din cas'a comunale.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni; au de a-si asterne documentele sele, ca au absolvatu IV. clase gimnasiale, cursulu pedagogicu séu clericalu, ca au purtare morala buna, sî ca sciu cantârile bisericesci, câtra subscrisulu inspectoratu dinstr. de scóle, pâna la terminulu susu aratatu. —

Fagarasiu 22 Oct. e. vechiu, 1869.

Petru P o p e s c u
Protopopu.

E D I C T U.

Vasiliu Casiasiu din Rotbavu, care de siése ani parasí cu necredintia pre legiuit'a sea socia Voic'a Dimitrie Cucu totu din Rotbavu, sî pribegesce in lume, fâra a se scí unde se afla, se citéza in terminu de unu anu sî o dî, sa se presentedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a lui, se va dá otarire pârei asupr'a susu atinsului radicate, din partea sociei sele.

Brasiovu, 7 Novembre 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu protopopiatului Brasiovului II.

I o a n u P e t r i c u,
(21—3) protopopu.

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Novembre 1869.

Metalicele 5%	59	80	Act. de creditu	243	25
Imprumut. nat. 5%	69	05	Argintulu	121	15
Actiile de banca	722		Galbinulu	5	99

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. + Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 93. ANULU XVII.

Sabiiu, in 23 Novembre (5 Dec.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Publi âmu urmatórea adresa de multiamita, tramisa din parte unei comune, Escelentiei Sele Présantítului Archiepiscopu si Metropolitu atu alu nostru :

Escelenti'a Vóstra ! Pré Santíte Dle Metropolitu !

Convinsi suntemu ca Escelenti'a Vóstra mai multu cá de 18. ani eroicesce V'ati luptatu pentru reinfiintiarea „Metropoliei Române“ — carea strabunii nostri cam de dóue secle o au fostu pierdutu, iéra acum'a prin neadormit'a-ti ingrigire, atâtu de grava si solida cunoscuta la totu românulu —, si prin grati'a bunului nostru rege de nou o amu recastigatu.

Activitatea Escel. Tale este santíta de apesârile nelegali ale bisericei rom. orient. si precâtu in numit'a epoca voru fi sbuciumatu vocele rom. dupa liberalismu constitutionalu bisericescu, pre atâtu adi strigâmu cu tonu ardiendu si lealu „Viatia indelungata antâiului nostru Metropolitu.“

A-Ti lucratu cu dreptu cuventu asudându pre cararea cea atâtu de sublima pâna ce si comunei bisericesci i a-Ti datu unu foru de supr'aveghiare, dându totu dreptulu, ce i compete dânsei, — punendu de base sigura „Statutulu Organicu“ celu atâtu de pretiosu, lucratu cu multa ostenéla de Escelenti'a Ta.

Primesce dara multiumirea nóstra omagiala si concede-ne a Vi urá unu intreitu, intreitu anu, rogându pre Domnedieu, cá se Vi intarésca poterile trupesci si spirituali, cá sa poteti conduce si mai departe causele nóstre nationali. Sarutându-ti sântitele mâni, suntemu Ai Escelentiei Tale.

In Sculi'a, 9. Novembre 1869. v.

Umiliti fii

Nicolau Bolocanu vice-prot. si presiedinte comitetului parochialu. Ioanu Beco doc. si notariu com., Ioanu Spanu, Ilia Ianculescu, Nicolae Dragodanu, Alecsiu Biprea, Petru Frentiu, Michaiu Sperniacu, Iosifu Lin'a, Petru Motiulescu, Ilia Belu, membrii comit. par., Vasiliu Sperniacu, epitropu, Ioanu Enculescu, epitropu.

Meditatiuni politice.

IV.

Din sistemulu ce erá sa se inangureze, noi românii nu puteamu sperá nimic'a, pentru ca elu de o parte nu erá asiediatu pre base nationali si nu respectá nici aspiratiunile dreptului istoricu incâtu sa ne garanteze vre unu venitoriu mai fericitu. Si Transilvani'a erá ascrisa, cum amu disu, Ungariei si Bucovin'a erá sa se alature la Galiti'a.

Dara nu consideratiunile aceste au impedecatu realisarea lui, ci respingerea ce o simtiea elu din partea nemtiloru si a Ungariei. Lânga aceste vine a se adauge inca calamitatea generale pentru imperiu, calamitatea, carea a clatinatu imperiulu pâna in temeliele sele si carea e cunoscuta sub cele dóue numiri funeste„ Sadova“ si „Königgrätz.“

Elocuenti'a contelui Andrassy, se dice, si alte influintie a indueplecatu pre Belcredi, dupa pacea facuta cu Prussi'a, a nu mai siovai in ceea ce privea Ungari'a. Se dá ministeriulu respunsabile ungurescu, prelânga unu acordu, care avea sa reguleze afacerile jumetátiloru de imperiu.

In manifestulu din Septembre se promise ca constitutiunea deliberata in diet'a Ungariei se va substerne dieteloru de ceea-lalta parte de Lait'a. Aceste diete se si intrunira in 19 Novembre (1866). Cele, in cari precumpanea elementulu slavu si cea din Tirolu se pronunciara contra dualismului. Cele, in cari precumpanea elementulu nemtiescu inse protestara contra suspenderei constitutiunei din Fauru (a lui Schmerling) si reclamara senatulu imperiale.

Precum vedemu unu nou caosu amenintiá regularea organismului internu alu imperiului. Din acest'a insa trebuie sa credemu, ca barbatulu de statu, ce intrase acum de curendu in servitiulu imperiului, atunci baronulu, iéra acum contele Beust, dimpreuna cu contele Belcredi, au cugetatu ca asiá 'lu voru scóte mai bine, déca pre 25 Fauru 1867 voru convocá unu senatu imperiale „estraordinariu“, carele in fapta, cá constituanta, se desbata projectulu de acordu (Ausgleich) lucratu in acelu tempu de diet'a Ungariei. Dara adunarea acést'a se constituea de asiá incâtu din 203 voturi celu putienu 120 aru fi fostu pentru federalismu. Proportiunea acést'a a provocatu o opusetiune fórte viua in Vien'a si in Pest'a, incâtu radîmulu federalismului, Belcredi, a trebuitu sa se retraga. Cu acést'a dualismulu fu gat'a, si Beust, ministrulu diriginte de atunci a si convocatu unu senatu imperialu ordinariu pentru tierile cislaitane, investitu cu constitutiunea din Fauru si cu acést'a s'a completatu totu odata programulu lui Deák pentru Ungari'a.

In desiertu au fostu tóte reclamatiunile slaviloru, afara de poloni, carii se multiamira cu denumirea lui Goluchovski guvernatoru in Galiti'a. Deputatii din dietele cislaitane tramisi la senatulu imperiale s'au invoitu a desbate projectulu ungurescu si totu odata s'au adoperatu a introduce si in partea apuséna a imperiului acelesi institutiuni cari erau acordate in Ungari'a, adeca ministeriu respunsabile, retienendu si dietele provinciali.

Lucrulu principalu erá dara facutu pre tóte punctele. O era nóua cu totulu fu inangurata si in partea resariténa si in cea apuséna a imperiului.

Elementulu românu, in transformârile aceste, erá avisatu la dóue centre.. La diet'a Ungariei miliónele din Transilvani'a, Ungari'a si Banato, si sutele de mii din Bucovin'a, mai antâiu la diet'a provinciale a tierei si apoi la senatulu imperialu din Vien'a.

Reclamârile celoru din Transilvani'a pentru o dieta transilvana resunau, in fati'a permutatiuniloru aretate, in desiertu. Acést'a cu atâtu mai vertosu cu câtu si ungurii si sasii din acea tiéra se invoira la abandonarea unei representatiuni in tiéra si fâra amanare se plecara a recunósce continuitatea reconstituita a legiloru dela 1848.

Din Ungari'a.

Domnule Redactoru ! Pre cându voiamu sa ve raportezu despre unele eveneminte mai momentóse din viéti'a publica de ací, pre atunci unu articulu de fondu alu diuariului mag. opositiunalu „Ellenör“ intitulatu „Transilvani'a“ mi-a atrasu tóta atentiunea, cu atât'a mai vertosu, cu câtu ne atinge si pre noi ; de aceea credu, ca nu va fi fâra interesu a comunicá bateru unele pasagie din elu si cu stimatulu publicu alu pretiuitului diuariu „Tel. Romanu.“ —

Articululu de 3 1/2 colóne, pune fatia in fatia natiunea mag. cu cea româna din Transilvani'a, aratându-o pre cea din urma cá unu elementu periculosu pentru magiarismulu de acolo. — Preste totu, privindu acelu articulu mai de aprópe, l'amu puté impartí in dóue pârti ; partea prima cuprinde o ieremiada pre ruinele natiunei magiare din tempulu principiloru transilvaneni, iéra a dóu'a o prelegere câtra natiunea magiara presenta.

Dara sa vedemu, ce dîce insusi articululu.

„Ti plânge anim'a, cându cugeti la aceea particica frumósa si interesanta a Ungariei. Magiarismulu se afla in mare periculu, mâne poimâne lu inghite romanismulu (oláhság) . . . .

Dupa cum stau in Ardélu elementele fatia in fatia, cari necontenitu se afla intr'o frecare resboinica, vedemu o natiunalitate progresatória, câreia nu se póte denegá nici capacitatea nici nisuinti'a câtra cultura. Aceea e elementulu românu, despre alu cârui trecutu din lips'a de documente si monumente scimu fórte pucinu, atât'a inse scimu, ca de mii de ani au traitu o viatia elota. In starea acést'a misera ea s'a privitu in viati'a natiuneloru numai cá materia bruta, a fostu eschisa dela politica, dela gubernare si din societátile mai culte. Acestei impregiurâri are de a multiumí, ca nu s'a contopitu in elementulu domnitoriu, care simtiea in sine destula putere de viétia, a lui erá imperati'a si puterea, pentru ce se imparta elu acést'a si cu altulu. Erá o adeverata referintia elota. Insa spiritulu tempului mai nou a pusu capetu acestei referintie ; de-si nu adeverat'a libertate, dara egalitatea au umplutu cu puterea sea cea inresistibila tóta atmosfer'a. — Din elotu a devenitu omu cu cunoscintia de sine, a devenitu cetatiénu, si fiindu ca traimu in evulu ideei de natiunalitate, au devenitu natiunalitate, séu dupa cum se numesce pre sine—natiune. Acésta desceptare impreunata cu simtiulu desvoltatu de natiunalitate a adusu cu sine tóte acele patimi, cari le-a fostu plamaditu in sufletele ómeniloru servitutea cea lunga, si miscamintele de astadi arata totu acele simptome, cari caracteris'au rescólele sclaviloru si resbelele civice. Astfeliu e mass'a poporului. Câtu pentru conducatorii lui, nici chiaru ei nu s'au pututu eliberá de astfeliu de trasuri caracteristice, pre lânga acést'a nu e de negatu, ca la multi se cunósce influinti'a cea demoralisatória, ce o a facutu scól'a unei sisteme rele de politica.....

Astfeliu fiindu poporulu si conducatorii lui, mai pórta aceste miscaminte natiunale si óre-care fatia de unu fanatismu ascunsu si tiranu.

Periculosu elementu. Si ce sta fatia cu elu ? Denervatii stranepoti ai cuceritoriloru, ai eroiloru. O aristocratia ruginita, carea nici pâna in diu'a de astadi nu si-a pututu insusi insufletitoriulu si regeneratoriuiu spiritu alu democratiei.

Magiarismulu ardeleanu infatisiéza o icóna in adeveru posomorita. Unde e acea agerime de spiritu, carea a contribuitu atâtu de multu la immultirea averei spirituali pre totu terenulu ? Unde e acelu eroismu acea constantia, câreia avemu se multiamimu esistinti'a nostra atâtu cá natiune, câtu si cá natiune constitutiunale ? Nici urma nu mai e, câci de privimu impregiuru, acea agerime, acelu eroismu nu se arata nicairi.“

— In modulu acest'a continua mai departe scriitoriulu ieremiad'a sea deplangendu starea cea ticalósa a aristocratiei, aratându, câtu e de predomnita de prejudetiele evului mediu, cum despretiuesce si astadi pre români Dara mai multu ! Despretiuirea acést'a fatia cu românii s'a prefacutu in óre-care temere, cutremuru, se ingrozesce cá de unu ce necuratu, cându vede, ca românutu astadi s'a smulsu din starea de mai inainte si se va aventá in regiunile mai inalte ale politicei si societâtiei, pre unulu cá acel'a lu privesce cá pre servitoriulu, care de pre capra au ajunsu in trasura; si neputendu altcum tiené concurintia cu românulu, se silesce prin risipirea putientelei averi, ce o mai are, a satisface ambitiunei. De va tiené multu totu asiá, adauge, atunci românii voru inaintá, pre cându ungurii voru regresá. —

Pâna ací tiene plângerea sermanului scriitoriu. Ací insa 'si vine in fire, esclamându : „dara totusi nu e de desperatu. Magiarismulu din Ardélu nu mai este isolatu, ci constitue unu intregu cu magiarismulu din Ungari'a. Mai departe, in mân'a lui o inca

partea cea mai mare a pamentului, in privinti'a intelectuale, a vazei si influintiei sta inca cu unu pasiu inaintea românului. Nu e chiaru de plânsu starea presenta, dara e intristatoriu regresulu ung. si progresulu românului.“ —

Urméza mai incolo cu sfaturile, ce le da natiunei sele. Unulu insa nu-lu potu trece cu vederea, pentru ca pre acest'a l'a doritu de multu si-lu doresce si astadi natiunea româna, adeca: „Sa se dea uitârei trecutulu, si de ací inainte amendóue natiunile sa se privésca de ómeni si cetatieni egali, cari suntu chiamati sa traiésca laolalta si se móra impreuna pentru patri'a comuna.“ —

La finea articulului vorbesce scriitoriulu in specialu de caus'a natiunalitâtiloru, carea in Ardélu s'a inflacaratu mai tare, pentru ca acolo e adunata mai multa materia. In caus'a acést'a observa scriitoriulu dóue directiuni, un'a e pentru complanarea intre natiuni, dupa cum e in Elveti'a, iéra alt'a e pentru egemonia, si ast'a din urma se vede a fi urmarita din partea românilor. Insa scriitoriulu e convinsu, ca nu li va succede, din causa ca ungurulu nu va lasá odata cu capulu, ca fostii servitori se devina domnitori, dara nu li va succede si din acea causa, pentru ca ori-câtu si-aru uitá omulu de sine, totusi prin uciderí si omoruri, cá cum au fostu pre tempulu lui Hori'a, nu voru puté formá o sistema permanenta de politica. —

In fine li mai da si acelu bunu sfatu, cá sa se lase de acea politica, de a se silí a magiarisá pre acei'a, cari nici odata nu voru adoptá in loculu limbei proprie alta straina.

Evenemінte politice.

In Dalmati'a e linisce. Trupele s'au retrasu la tiermurii mârei in cortelele de iérna, sistându deocamdata tóte operatiunile resbelice. Se dice ca in curendu se voru incepe iéra-si, inse considerându terenulu tienutului resculatu si anutempulu de fatia e fórte probabile ca sistarea se va prelungí pâna in primavéra.

Dupa unu telegramu din Vien'a tramisu la „Pester Ll.“ unu adjutante alu principelui de Muntenegru este insarcinatu a aduce o scrisóre a acelui principe Majestâtiei Sale Imperatului. Dupa cum se presupune cuprinsulu scrisórei este fórte loialu. Acést'a aru fi o antidota faimei nutrite in unele diuarie, ca in Vien'a este o partida ce vrea sa eclate o ruptura intre Austri'a si Muntenegru.

Cuventulu de tronu alu imperatului francesiloru este acum in prim'a ordine objectulu dilei. Impressiunea ce au facut'o este, dupa cum suntu si partidele, diferite. Unoru politici le bate la ochi tacerea cea absoluta despre Austri'a.

O fóia vienesa lauda din cuventare artea lui Napoleonu de a guverná. Dejá pasirea lui la ocasiunea acestei actiuni de statu, a impraściatu, câtu ilu privesce, sperantiele si temerile, ce erau aduse in combinatiune, de luni incóce, cu starea sanetâtiei lui. In cuventulu de tronu se arata cá acelu barbatu, carele tiene inca tiépanu frenele guvernului in mâna, carele are deplina sciintia de problem'a sea cea grea, adeca de problem'a de a guverná poporulu celu schimbaciosu alu francesiloru, carele nu e destulu ca e siguru de puterea sea, ci carele cunósce si mijlócele, prin cari pre majoritatea acestui poporu o tiene in deferintia câtra voi'a ei adeverata séu paruta, a cârei voia imperatulu e numai esecutoru, carele prin apelulu la ambitiunea natiunale infatiesîndu in unu modu drasticu prosperarea natiunale de o parte, si de alta pericului ce o amenintia, face din inimicii sei totu odata si inimicii majoritâtiei poporului francesu. Reformele ce le introduce le infatisiéza cá nisce resultate din precumpaniri multe si seriose, dara nu cá stórceri ale celoru ce au amenintiatu a resturná societatea cu susulu in josu. Reformele politice suntu de natura decentralisatória, va se dica prefecturiloru li se da mai multa autonomia decâtu avura pâna acum.

Despre conflictulu intre pórta si Egiptu, se suná ca pórt'a a tramisu unu ultimatu, carele trebuie respunsu cu supunere la pretensiunile portiei, in 10 dile. Acum din ultimatu se face unu „fermanu esplicatifu“ si e speranti'a ca cért'a e ca delaturata.

Dupa sciri mai nóue inse tóte câte se vorbescu despre impacarea intre pórta si Egiptu nu suntu adeverate. Vice-regele imprumuta bani si arméza „armat'a sea“ din tóte puterile. Ce e dreptu ca si acum se scrie din Cairo, ca unu compromisu intre pârtile certante e inca possibile, dara aceste suntu numai cuvinte de mangaiere din partea oficióseloru, cari facu cá din trensele sa transpara cu atât'a mai tare seriositatea cestiunei. Contele Beust se dice ca s'a incercatu a propune unu compromisu in Constantinopole, dara pórt'a nu a vrutu sa se invoiésca a asceptá asiá ceva.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a dela 26 Nov. dupa autenticarea protocolului siedintiei din urma, se publica resultatulu alegerei in encheta si in comissiunea diuariului.

Col. Ghiczy dechiara ca nu primesce a fi alesu in encheta de óre ce partidele nu suntu dupa proportiune representate intr'ens'a. Din acésta causa stâng'a nu voiesce sa fia respunsabile de ceea ce face majoritatea dreptei.

Simonyi inca e de aceea-si parere dara partid'a lui (stâng'a estrema) au decisu sa participe si asiá va si participá.

Gajzago dice ca majoritatea are dreptu sa aléga din sinulu ei.

C. Tisza se espectora asupr'a ratacirei partidei din drépt'a si

Madarasz aproba purtarea lui Ghiczy si Simonyi.

Babesiu folosesce ocasiunea si arata ca este si dreptu si ecuitabilu cá in comissiunile remnicolari sa fia representate tóte interesele indreptatite in tiéra, precum a mai pretinsu densulu si la alte ocasiuni. I pare bine ca vede asemenea idei esprese in dietasi din partea magiara si de aceea alaturându-se si densulu lânga acést'a spune ca pre lânga interesele partideloru mai suntu a se considerá si cele natiunali. (Sgomotu, risete.) Oratorulu cu tonu accentuatu continua: E tristu lucru si mare nenorocire, cându chiaru intr'o casa, carea se numesce representanti'a patriei, numai amintirea celui mare interesu a dóue treimi mai din popórele acestei tieri, produce sgomotu si risete ironice.

La acestu incidentu mai iau parte Mariassy din stâng'a estrema, carele dice ca ací nu póte fi vorba decâtu de representanti ai Ungariei. Ales. Mocioni se mira ca o observare a lui Babesiu a produsu o miscare asiá mare in casa.

Berzenczey reflectéza la afirmatiunea lui Babesiu ca $^2/_3$ suntu nemagiari.

Presied. ordina o alegere nóua in loculu lui C. Ghiczy. C. Széll raportéza cá membru alu comissiunei centrali asupr'a unoru legi de contributiune.

Cas'a trece la ordinea dilei si se cetescu tratatele postali cu federatinnea germâna de nordu, cu unele staturi sudice nemtiesci si cu Holand'a.

E. Simonyi doresce, ca tratatele de feliulu acestor'a sa se astérna in testulu originale si limb'a diplomatica a monarchiei sa fia in viitoriu cea francesa.

Ministru Gorové respunde, ca ce privesce dorinti'a cea dintâiu si pâna acum s'a implinitu, ce privesce inse a dóu'a dorintia, nu cade in competinti'a dietei.

Protocolulu *)

Siedintiei a XV.

(estraordinarie.)

tienuta din partea Directoratului asociatiunei nationali pentru cultur'a poporulu românu, in Aradu, in 31 Augustu 1869.

(urmare si fine.)

133. Colectantele Todvaradiei, dlu protopopu Iosifu Belesiu, strapune supletórie dela 17 membri dechiaratiuni, si o suma antecipata dela densii de 22 fl. v. a. propunendu-i ca se fia alesi prin directiune de membri ai Asociatiunei pre anii 1869/70, 1870/71 si 1871/72 si anume de membrii noi.

1. Pre dlu Zenoviu Neiculescu, preotu in Ilteu cu ofertu de 2 fl., — 2. pre dlu Vasilie Givulescu, docinte in Ilteu cu ofertu de 2 fl., — 3. pre dlu Panteleimonu Teodoviciu, preotu in Soversinu cu ofertu de 2. fl., — 4. pre dlu Senesie Coiuba, administr. paroch. in Selisce cu ofertu de 2 fl., — 5. pre dlu Constantinu Valunganu, docinte in Selisce cu ofertu de 2 fl., — 6. pre dlu Alesiu Popoviciu, economu in Selisce cu ofertu de 2 fl., — 7. pre dlu Petru Soreanu, docinte in Corbesci cu ofertu de 2 fl., — 8. pre dlu Vicentie Popescu, preotu in Sorosag cu ofertu de 2 fl., — 9. pre dlu Georgiu Danu, notariu comunalu in Totvaradi'a cu ofertu de 2 fl., — 10., pre dlu Iosifu Cionca, docinte in Grosi cu ofertu de 2 fl., — 11. pre dlu Adamu Deheleanu, preotu in Batuti'a cu ofertu de 2 fl., — 12. pre dlu Nicolae Avramu, docinte in Slatin'a cu ofertu de 2 fl., — 13 pre dlu Andreiu Chinezu, docinte in Dumbravitia cu ofertu de 2 fl., — 14. pre dlu Ioanu Berariu, docinte in Monosci'a cu ofertu de 2 fl., — 15. pre dlu Vasilie Matesiu, docinte in Capunti'a cu ofertu de 2 fl.

Membrii cari si-au renoitu ofertele suntu:

16. Dlu protopopu, Iosifu Belesiu, din Totuvaradi'a cu ofertu de 2 fl., — 17. dlu parochu Zenovie Dimitrescu din Dumbraviti'a cu ofertu de 2 fl.

Decisiune. Toti acesti dni de mai susu prin votisare secreta se dechiara de membri alesi ai asociatiunei pre restimpulu celoru trei ani, insarcinându-se Notariatulu a-i inmatricolá in protocolulu evidentialu, si estradându diplomele indatenate pentru fiesce-carele, acestea a le tramite dlui colectante, protopopu Iosifu Belesiu spre inmanuare.

Cu privire la concursulu zelosu, si promtitudinea ce au desvoltatu pré onoratulu domnu protopopu Iosifu Belesiu in calitatea sea de colectante alu asociatiunei i se votéza „multiamita protocolara“ despre care va fi a se insciintiá prin estrasu protocolariu.

Eara despre banii administrati la perceptoratulu asociatiunei in suma de 22 fl. v. a. suntu a se estradá cuitele pre partea solvitoriloru.

134. Colectantele din Otlac'a dlu notariu comunalu Petru Suciu strapune protocolulu de licuidare despre ofertele restante ale membriloru asociatiunei din anii trecuti, pre lânga sum'a incasata dela densii cu 18 fl. v. a.

Decisiune. Sum'a incasata si administrata dejá perceptoratului Asociatiunei, — este a se computá in pretensiunile restante, si pre partea solvitoriloru a se estradá suitele, tramitiendu-se acelea dlui colectante spre inmanuare.

135. Fiscalulu asociatiunei dlu Lazaru Ionescu róga asemnarea unei sume de 15 fl. 63 xr. v. a. din lasamentulu Cresticeanu, carea se recere spre acoperirea speseloru timbrale la estabulârile de pe averea lasamentala.

Decisiune. Spesele timbrale recerute spre acestu scopu asemnându-se, fiscalulu cá curatore alu massei, este autorisatu a o erogá din sum'a lasamentului activu, si a face computu la tempulu seu.

136. Comissiunea emisa pentru censurarea elaborateloru intrate dela colectantii asociatiunei sub Nr. 5. 32 si 64, asterne reportulu seu ulterioru despre stadiulu licuidâriloru finali, efeptuite din partea respectiviloru colectanti, in meritulu pretensiuniloru asociatiunei câtra membrii restantieri, — din care reportu se vede, ca respectiv'a comissiune cu tóta acurateti'a au censuratu protocólele licuidatória ale colectantiloru concerninti, si au constatatu ca sum'a oferteloru restante de 225 fl. 50 xr. v. a. din motive considerabile — este neincassabile.

Decisiune. Raportulu comissiunei se ia spre sciintia, si sum'a de 225 fl. 50 xr. v. a. constatându-se de neincassabila, pre basca autorisârei dela adunarea generale sub nr. 11 din anulu 1867, se va descrie, si despre acést'a se va face mentiune.

Esactorulu asociatiunei este insarcinatu a notá la fiesce-care membru restantieriu — sum'a ce s'a descrisu, si facendu reasumare ratiucinale, a reportá despre efeptuire.

137. Notariulu directiunei, Petru Petroviciu asterne specificatiunea despre spesele postali si scripturistice, erogate la espeditiunea sortiuriloru, in suma de 92 fl. 85 cr. v. a. pre lânga acea rugare: cá pentru spesele ce se voru mai recere la espeditiunea necesaria si supletorie se i se asemneze inca o suma disponibila, despre care va face socóta specifica.

Decisiune. Specificatiunea espusa, revediuta prin esactoratu si provediuta cu tóte documintele erogatiuniloru, in sum'a totala de 92 fl. 85 xr. v. a. se aproba, si asémena la perceptoratulu asociatiunei; iéra câtu pentru spesele speditiunei supletori, — se mai asémna o suma de 30 fl. v. a. care perceptoratulu are a o anticipá notariului, — avendu acést'a la tempulu seu a asterne directiunei socót'a specificata si documentata despre erogatiunile speditiunali.

138. Comembrulu directiunei, substitutulu directoru secundariu Ioane Popoviciu Desseanu face cunoscutu: ca servitiulu de argintu pentru mésa, ce s'a procuratu din partea comissiunei respective pre partea castigului principalu alu sortiturei, nu corespunde, in privinti'a valórei de 500 fl. respective se vede a fi de o cualitate cu multu mai eftina.

Decisiune. Argintulu, respective servitiulu de mésa, ce s'a procuratu, necorespundiendu valórei recerute, sa se provóce respectivulu negutietoriu prin presiedintele comissiunei, cá se procure in loculu acestui'a unu „altu servitiu de argintu“ de cualitate corespundietória valórei destinate in suma de 500 fl. pentru a cârei'a acuratetia remane respunsabilu procuratoriulu.

139. Substitutulu directoru secundariu Ioane Popoviciu Desseanu face reportu verbalu, despre improvisarea „Bazarului“ in espusetiunea sortiturei filantropice, la care domnisiórele: Juli'a Ratiu, Mari'a Romanu, Mari'a Rosiu, Olg'a Frusi'a, Versavi'a Popescu, Lucreti'a Cost'a, Emili'a Iorgoviciu sî Elen'a Bocsianu, au avutu buna-vointia a luá parte prin concursulu loru.

Decisiune. Se ia la placuta sciintia, sî domnisiórelor mai susu numite se dechiara „multiamita protocolara“ pentru zelosulu concursu ce n'au pregetatu a-lu dá intru folosulu acestei intreprinderi filantropice natiunali.

140. Fiscalulu asociatiunei Lazaru Ionescu asterne raportulu seu particulariu despre activitatea desvoltata in afacerile asociatiunei

Decisiune. Se ia spre sciintia sî se va verificá la adunarea generale.

141. Perceptorulu asociatiunei, Emanuilu Missiciu asterne reportulu particulariu provediutu cu ratiuciniulu despre perceptiunile sî erogatiunile din anulu acest'a, sî despre starea casei asociatiunei pâna in dîu'a de astadi.

Decisiune. Asisderea se ié spre scire sî se va substerne in adunarea generala.

142. Esactorulu asociatiunei Ioane Goldisiu asterne reportulu particulariu, despre revisiunea tuturoru protocóleloru de manipulatiune, sî despre statulu membriloru asociatiunei din anulu acest'a.

Decisiune. Se ié spre sciintia sî se va substerne adunârii generali.

143. Bibliotecariulu asociatiunei Stefanu Siorbanu asterne reportu despre starea bibliotecei sî sporirea ei in anulu acest'a.

Decisiune. Se va ascerne adunârii generali.

144. economulu asociatiunei Teodoru Serbu face reportu, despre fundulu instructu, sî sporiulu din anulu acest'a

Decisiune. Se va asterne adunârii generali.

145. Notariulu directiunei Petru Petroviciu asterne reportu despre starea archivului sî cancelariei directiunei sî despre espeditiunile efeptuite in anulu acest'a.

Decisiune. Se ié spre sciintia sî se va referá adunârii generali.

146. Se presinta harti'a data din Oradea-mare a Ilale domnului Ioane Siorbanu capitanu supremu in pensiune sî vice-presiedinte I. alu Asociatiunei; prin care facendu cunoscutu directiunei, ca este impedecatu a luá parte la adunarea generala, abdice de chiamarea cu care a fostu onoratu cá vice-presiedinte alu asociatiunei.

Decisiune. Harti'a domnului vice-presiedinte primu se ié la cunoscintia, sî se va produce in adunarea generale de mâne.

147. Dlu Mihaile Besanu asesoru la tribunalulu comitatensu din Carasiu, face cunoscutu directiunei: ca nu póte luá parte la adunarea generale, sî abdice de chiamarea ce o au avutu cá notariu alu adunârii generali.

Decisiune. Abdicerea acést'a se ié la cunoscintia, sî se va fare mentiune in raportulu generalu alu directiunei.

148. Substitutulu directore secundariu Ioane Popoviciu Deseanu face amentire despre necessitatea de a se incunoscintiá autoritatea politica locala despre esecutarea sortiturei asociatiunei.

Decisiune. Comissiunea cu arangiarea sortiturei sub nr. 73. este poftita a incunoscintiá capitanatulu cetatienescu din locu despre esecutarea sortiturei pre terminulu defiptu, adeca la 1 Septembre nou, a. c. la ocasiunea petrecerei de dantiu.

149. Notariulu directiunei Petru Petroviciu presinta dóue suplice intrate pentru stipendii anume: a lui Alesandru Rimbasiu, studinte la politecnica, sî a lui Ioane Martinescu, absolutu de clas'a IV. gimnasiale.

Decisiune. Suplicele aceste voru fi de a se strapune viitórei directiuni spre pertractare ulteriória, intr'unu registru compusu despre tóte suplicele intrate.

150. Se celesce reportulu generalu alu directiunei despre activitatea ei din anulu acest'a.

Decisiune. Reportulu generalu — in tóta estensiunea se aprôba, sî subscriindu-se de presiedintele directore primariu sî de notariulu directiunei, se va presentá adunârii generali.

151. Fiindu timpulu inaintatu, — pentru autenticarea protocolului acestei ultime siedintie, se defige terminu pre mâne demanétia la 8 óre. avendu toti membrii presinti a se 'nfatisiá in cancelari'a directiunei.

Protocolulu acest'a s'a cetitu sî autenticatu in presinti'a membriloru directiunei: Ioane Popoviciu Deseanu, Mirone Romanulu, Dr. Alesandru Mocioni, Stefanu Adamu, Lazaru Ionescu, Emanuilu Missiciu, Ioane Rosiu, Ioane Goldisiu sî Stefanu Siorbanu.

Aradu, in 1. Sept. nou, 1869.

Directiunea asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.

Presiedinte:
Antoniu Mocioni m. p.
directore primariu.

Petru Petroviciu m. p.
notariulu directiunei.

ad. Nr. 130.
Seria XV.

INSEMNAREA

Contribuitoriloru in daru la loteri'a Asociatiunei natiunale din Aradu pentru cultur'a poporului românu.

1. Atanasiu Ioanoviciu, protopopu din Fagetu 2 fl., — 2. Iacobu Crisianu, invetiatoriu din Furdi'a 2 fl. — 3. Simeonu Lugosianu, parochu din Furdia 1 fl. — 4. Pavelu Damsia, parochu 1 fl. — 5. Dionisiu Grozescu, parochu 1 fl. — 6. Georgiu Popoviciu, parochu 1 fl. — 7. Ioane Barboncu, docinte 1 fl. 8. Vicentie Svaru, jude comunalu 1 fl. — 9. Trifonu Ciovecu. docinte 1 fl. — 10. Georgiu Emanuelu, parochu, si vicariu 1 fl. — 11. Georgiu Popoviciu, docinte 1 fl. — 12. Zacheiu Petroviciu, parochu 1 fl. 62 cr. — 13. Ioane Toma, docinte 1 fl. — 14. Vasilie Barbantiu, docinte 1 fl. — 15 Dimitrie Balontanu, parochu in Branesci 1 fl. — 16. Nicolau Popoviciu, docinte in Branesci 1 fl. — 17. Atanasie Emanuilu, parochu in Birchisiu 1 fl. — 18. Partenie Andreescu, docinte in Birchisiu 1 fl. — 19. Adamu Angelu, docinte in Cosiov'a 1 fl. — 20. Vasiliu Moteiu, preotu in Sintesci 1 fl. — 21. Atanasiu Fileru, docinte in Sintesci 1 fl. — 22. Adamu Jusca, docinte in Nemesesci 1 fl. — 23. Ioanu Sudrescu, docinte in Costeiu 1 fl. — 24. Ioanu Blasiu, docinte in Homojdia 1 fl. — 25. Eremia Popoviciu, parochu in Romanesci 1 fl. — 26. Demetriu Miloscu, docinte in Romanesci 1 fl. — 27. Nicolau Barbonu, parochu in Temesci 1 fl. — 28. Ioane Ivanescu, docinte in Luncani 1 fl. — 29. Ioanu Velovanu, parochu 50 xr. — 30. Constantinu Muneranu, docinte in Brazova 50 xr. — 31 Nicola Barbulescu, parochu 50 xr. — 32. Ioanu Constantini, docinte 50 xr. — 33. Dionisiu Opranescu, tutoru 20 xr. — 34 Nicolau Ienasescu, jude-comunalu 40 xr. — 35. Vasilie Petrusca, jude-comunalu 40 xr. — 36. Petru Baneu, preotu 50 xr. — 37. Constantinu Robulescu, docinte 50 xr. — 38. Nicolae Popoviciu, preotu 37 xr. — 39 Simeonu Tomescu, docinte 50 cr. — 40. Georgiu Popoviciu, preotu 50 cr. — 41 Ioanu Stanciu, preotu 50 xr. — 42. Patriciu Lugosianu docinte 50 xr. — 43. Adamu Cadariu, docinte 50 xr. — 44 Simeonu Popescu, preotu 50 xr. — 45. Pavelu Fiscea, docinte 50 xr. — 46. Meletie Lupulescu, preotu 50 xr. — 47. Atanasie Radovanu, docinte 50 xr. — 48. Georgiu Geamenu, docinte 50 xr. — 49. Ioane Tiora, docinte 50 xr. — 50. Georgiu Popoviciu, docinte 50 xr. — 51. Atanasiu Popoviciu, docinte 50 xr. — 52. Cozm'a Bogeanu, docinte 50 xr.

Sum'a: 42 fl. 34 xr.

Aradu, 31 Augustu 1869.

Datu prin
Petru Petroviciu
notariulu.

Romani'a.

Camerile române s'au deschisu in 15 Nov. cu urmatoriulu cuventu de tronu:

Domniloru senatori, Domniloru deputati,

Suntu fericitu ca, dupa aprópe trei luni de caletoria, ce amu intreprinsu, mai ce deosebire in interesulu Tierei, me aflu din nou in midiloculu d-vóstre sî ve potu anunciá in persóna realisarea unei'a din cele mai legitime dorintie ale poporului românu sî unei'a din cele mai principale preocupatiuni ale animei mele: casatori'a mea.

Salutata cu entusiasmu de natinne, privita cu placere de suveranii puteriloru europene, insotirea mea cu principés'a Elisabeta, adaugendu anca legaturile de sângo cu cele-lalte familii domnitóre din Europ'a, afla in amórea poporului românu cea mai dulce a ei consacrare.

Astufeliu realisându-se un'a din cele mai esentiale conditiuni ale consolidârii dinastiei române, consórt'a Mea incuragiata prin acele-si simtimiute de amóre sî devotamentu, ce-mi a-ti aretatu Mie, va putea implini marea missiune ce'i impune tronulu Romaniei, pentru ca amendoi impreuna se putemu atinge scopulu comunu: marirea sî prosperitatea iubitei nóstre tieri.

Onorurile ce amu primitu dela suverani, ale câror'a curti amu visitatu, se resfrângu asupr'a natiunei române, ele erau date suveranului ei, care erá pretutindenea insotitu de aureol'a corónei Romaniei; sî astadi acele mari puteri au unu titlu sî mai multu la recunoscinti'a nóstra.

Bannelile disparându, confientia revenindu, suntu in dreptu a crede ca relatiunile nóstre cu inaltele Puteri garante au se iea d'acumu inainte unu caracteru sî mai favorabilu pentru interesele nóstre.

Aceste puteri n'au uitatu sî nu potu uitá ca natiunea româna, asiediata la portile Orientului, pre marginea celui mai mare arteru de comunicatiune, este chiamata, prin desvoltarea dîlnica a fortiloru sele morale sî materiale, prin pasii sei repedi spre civilisatiune, a juca unu mare rolu in ecuilibrulu Europei orientale.

Acestu rolu ne va fi cu atâtu mai usioru de implinitu, cu câtu lealitatea va presidá mai multu la pazirea cu santienia a indatoririloru ce ne suntu prescrisa prin tractatele care au pusu sub puterniculu scutu alu Europei legaturile nóstre seculare cu inalt'a Pórta.

Aceste tractate au precurmatu de dreptu amestecului strainu in afacerile nóstre interióre; inse chipulu celu mai securu sî mai nemeritu de a face cá streinii se nu intervie in cele din launtru ale nóstre, este ca sî noi se nu ne amestecâmu in trebile veciniloru nostri. Atunci in adeveru ca pragulu casei nóstre va fi necalcatu sî sântu.

Ca acésta politica, care o urmâmu sî care ne este dictata sî prin obligatiunile nóstre internationale sî prin positiunea nóstra, este politic'a cea mai buna, ce dovedesce prin buna-vointi'a ce astadi gasimu in puterile garante, de a indestulá prin conventiuni internationale tóte cestiunile nóstre de interesu comunu.

Asiá guvernulu imperialu alu Austriei a primitu cá, prin cale de reciprocitate, sa se esecute in tóte provinciele represintate in diet'a din Vien'a, sentintiele tribunaleloru române in materie civila sî comerciala.

Asiá dóue conventiuni suntu a se inchiaiá cu guvernulu Austro-Ungaru, pentru otarirea puncturiloru de intelnire a câiloru ferate române, cu câile ferate austro-ungare dela Sucév'a, Orsiova sî Brasiovu.

De mai multu timpu urmau drepte sî necontenite staruintie din partea tierei, pentru a se reinoí, printr'o comissiune internationala, vechile nóstre otare dealungulu provinciiloru austro-ungare. Guvernulu Meu are de o placuta detorie de a ve anuntiá, dd. senatori sî dd. deputati, ca guvernulu actualu alu Ungariei a datu satisfacere cereriloru nóstre.

Comissiunea internationala a sî intratu in lucrare. De sî, din caus'a timpului inaintatu, ea n'a pututu multu propasî, totu-si de pre acum putemu a fi multiumiti de resultatulu însemnatu alu constatâriloru sele. Asiá comissiunea a statornicitu la judetiulu Buzeu ca adeveratulu otaru intre ambele tieri este dis'a Chiai'a Buzeului, iéra nu pre unde pretindea comun'a Zagonu.

O alta vechia calcare de otaru s'a constatatu

pre teritoriulu românu dela riulu Bârsca in susu, alaturea cu parâulo Pitacu.

Dispositiuni suntu luate pentru restabilirea pre fati'a pamentului a adeverateloru nóstre otare, precum in unanimitate s'au statornicitu de comissiunea internationala.

D-vóstra cunósceti dreptele cereri ale Romaniei in cestiunea oborârei jurisdictiunei consulare. Acésta stare de lucruri, esceptionala sî necompatibila cu drepturile sî legile Romaniei, a fostu supusa la cercetarea generósa a Europei inca de câtra adunârile nafionale din 1857. Me aflu in dreptu a crede ca in fine suntemu in ajunulu dilei, cându sî in acést'a cestiune Romani'a va intrá in deplinulu esercitiu alu autonomiei sele.

Dejá negotiârile nóstre pentru inchiaiarea unei conventiuni, cu scopu de a se supune nationalii rusi la jurisdictiunea legiloru tierei, suntu sfersite; sî, spriginindu-ne pre buna-vointia a M. S. imperatului Russiei sî a guvernului seu, speru ca chiaru in cursulu acestei sessiuni se va putea presentá corpuriloru legiuitóre instrumentulu definitivu.

Negotiâri in acésta cestiune suntu incepute sî cu cele-lalte puteri europene.

Termenulu conventiunei inchiaiate cu Serbi'a, pentru estradarea reciproca a desertoriloru sî a criminaliloru, fiindu espiratu, s'a primitu de ambele guverne inchiaiarea unei nóue conventiune, in care nu voru fi uitate principiile noului dreptu publicu europénu, in privinti'a emigratiloru politici.

Amu multiamire de a constatá ca relatiunile nóstre cu bun'a nóstra vecina Serbi'a devinu din dî in dî mai amicale sî mai intime.

Ratificatiile conventiunei pentru navigabilitatea prutului suntu efectuate; intrunirea comisariloru staturiloru co-riverane so va face in curendu.

In vederea lucrâriloru ce in tr'unu timpu apropiatu au a face din Prutu unu rîu cu navigatiune regulata, guvernulu meu este in tratatiune pentru restabilirea unui servitiu de transportatu caletorii intre Iasi sî Galati.

Tóte conventiunile mai susu citate se voru supune aprobatiunei d-vóstre.

DD. senatori dd. deputati, ve-ti aflá cu bucuria ca marin'a nóstra de comerciu din dî in dî merge spre desvoltare. Dejá numerâmu aprópe de 20 bastimente de mare sub pavilonulu românu, sî cari apartienu indigeniloru, numai in anulu curentu s'au acordatu patente la peste 30 bastimente.

Va fi de interesulu tierei, va fi o lucrare nu din cele mai putiene meritorii ale d-vóstra, déca ve-ti da guvernului meu midilócele necesârii, pentru a asecurá marinei nóstre o desvoltare in proportiune cu intinderea tiermuriloru nóstre de dunare sî de mare.

Celu anteiu pasu, spre a ajunge la acestu folositoriu resultatu, va fi negresîtu o câtu mai curenda punere in lucrare a votului d-vóstra, in privinti'a deschiderei portului Romaniei dela Marea-Négra.

Imbunatatirea finantieloru statului este preocupatiunea constatata a guvernului meu.

Mai multe deficituri, repetate sî acumulate din anii trecuti, au crescutu datori'a flotanta pâna la o cifra, care trebuie sa descepte in toti dorinti'a de a regulá imediatu stingerea ei, sî de a o marginí pre viitoriu in limitele unei simple operatiuni de tesauru.

Acestu resultatu va fi lesne de capatatu, indata ne ve-ti stabilí, in cointielegere cu guvernulu meu, unu adeveratu ecuilibru bugetariu. Tiér'a are consciintia de resursele ei, ea a sustienutu sî sustiene creditulu ei la inaltimea la care vedemu ajunse statele cele mai bine intemeiatete. Remane cá sî d-vóstra sa-i veniti in ajutoriu cu mesurile ce ve-ti combiná in intielepciunea sî patriotismulu d-vóstra.

Guvernulu meu v'a supusu in privinti'a acést'a inca din sessiunea trecuta mai multe projecte de legi. Ele se voru complectá in sessiunea presenta prin mai multe alte projecte, privitórie la imbunatatirea servitieloru financiarie, la o mai larga desvoltare a resurseleru bugetarie.

Bunele d-vóstra intentiuni pentru inaltiarea prestigiului bisericei române, pre care le-ati aretatu prin grabnici'a ce a-ti pusu de a votá credite pentru restaurarea de locasiuri sânte, si-au datu fructulu loru. Preste 24 de biserici séu monastiri se radica astadi din ruine, spre glori'a Domnului; deosebitu de sânt'a episcopia de Argesiu, unde s'a facutu in anulu acest'a cele dintâiu sî mai dificile lucrâri pregatitórie, pentru a se puté incepe chiaru in viitórea prima-véra restaurarea radicale a acestui mare monumentu de arta sî de pietate strabuna.

Projectulu de lege organica a bisericei, care se afla pre biuroulu camerei, este pentru d-vóstra o alta ocasiune mare, cá se dotati sânt'a nóstra biserica cu o organisatiune puternica, conformu canóneloru sî traditiuniloru tierei. Apretiuindu importanti'a sî urgenti'a sea, d-vóstra suntu fundatu a sperá, ve-ti face chiaru in sessiunea acést'a cá acelu projectu se póta devení lege.

Unu inceputu de imbunatatire la sórt'a preotiloru de miru dela bisericile statului din câte-va localitâti mai insemnate, precum sî la protopresviteriloru, vi se propune in bugetulu anului viitoriu. Nu me indoiescu ca d-vóstra ve-ti cumpaní dupa meritu acésta necesitate, prin a cârei satisfacere biseric'a insa'si va cresce in cuviintia sî in demnitate.

(Va urmá)

Varietâti.

*** Pentru consultare asupr'a suprimerei revoltei in Dalmati'a de média dî e chiamatu la Trieste sî Mensdorff comandantele din Agramu.

Treidieci sî nóue de copii mai tineri decâtu de siepte ani. Unu caletoriu carele venea dela marea sarata (America) dîce câtra unulu ce impartiea bilete la o statiune de drumu de feru: „Bilete pentru cinci persóne mari sî pentru trei-dieci sî nóue copii sub siepte ani!“ „Déca cum-va suntu copiii din unu pensionu séu din unu altu institutu ti aplacidezu unu rabatu“ dîse functiunariulu. „Ce pensionu, ce institutu! eu ceru biletele pentru mine, pentru muierea mea sî pentru copii mei!“ respunde necajitu invatiacelulu lui Brigham Young.

*** Din multe pârti se scrie despre sosirea batalionneloru de honvedi; in iérn'a acést'a se va infiintiá artileria honvediana.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Din Aradu sî impregiurime ni s'au tramisu prin dlu Ioanu Popoviciu Desseanulu:

23. Din Seleusiu-Cigherelu, adunati prin Dlu Ioanu Pappu, dela DD.: Ioanu Pappu preotu 1 fl. Parteniu Laslo teol. abs. 15 xr Dimitriu Marcutiu invet. 10 xr. Moritz Guttmanu 40 xr. Iacobu Guttmann 40 xr. Georgiu Ratiu teol. abs. 15 xr. Michailu Crisianu 10 xr. Horg'a Cosm'a 5 xr. Katri Iosifu 20 xr. Petru Acosi 1 fl. Ioanu Siandanu 50 xr. Ioanu Papp 20 xr.
Sum'a 4 fl. 35 xr.

24. Din Agrisiu, adunati prin Dlu Ioanu Luc'a dela DD.: Ioanu Luc'a 1 fl. Barthad Feri 1 fl. Georgiu Nedesiu 1 fl Ioane Ardeleanu 50 xr. Georgiu Praboiu 50 xr. N. Singer 20 xr. Emilianu Popoviciu 60 xr. Simon Winter 1 fl. Nicolau Pucea 50 xr. Manase Popescu 50 xr. Michailu Lele 50 xr. Georgiu Marina 1 fl. Mateiu Georgiu 1 fl. Bogdanu Michaiu 50 xr. Zdremtianu Arseniu 1 fl Ierte Pavelu 50 xr. Piso Ambrosiu 50 xr. Bogdanu Tanasiu 50 xr. Bogdanu Teodoru 40 xr. Ioanu Vancu 40 xr. Pavelu Nicóra 30 xr. Meheleanu Treic'a 20 xr. Zdremtianu Ioanu 20 xr. Bisorea Filimonu 20 xr. Stanu Todica 1 fl. Oprea Ioanu 50 xr. Oprea Avtinie 50 xr. Filipasiu Georgiu 30 xr. Tyuch Michaiu 50 xr. Triponu Georgiu 20 xr. Nutiu Domocusiu 20 xr.
Sum'a 16 fl. 20 xr.

25. Din Semlacu, adunati prin Dlu Petru Ionescu dela DD.: Sig. Raila 1 fl. Georgiu Orosu par. gr. or. 1 fl. Ionutiasiu Cost'a 1 fl. Petru Ionescu parochu 1 fl. Biseric'a gr. or. din Semlacu 1 fl. Nicolau Ionescu adm. 20 xr. Vasiliu Guset 20 xr. Dimitriu Hornoiu 1 fl. Socodoranu Chitiu 1 fl. Grigoriu Maceanu 10 xr. Ilie Pescariu 10 xr. Grigoriu Calusieriu 14 xr. Vasiliu Highisiu 10 xc. Georgiu Perjolu 10 xr. Grigoriu Flistiru 4 xr. Atanasiu Capra 6 xr. Florea Lopusc'a 10 xr. Veduv'a Sofi'a Ionutiasiu 4 xr. Nicolau Socodoranu 30 xr. Ioanu Endreiesiu 10 xr. Lazaru Julanu 44 xr. Teodoru Borlea 20 xr. Georgiu Guliesiu, jude 40 xr. Michailu Guliesiu 40 xr. Dimitriu Highisiu 10 xr. Teodoru Ionutiasiu 10 xr. Pascu Munteanu 10 xr. Pavelu Barbutiu 10 xr Filipu Tordianu 10 xr. Dimitriu Moisescu 10 xr. Petru Maciaiu 10 xr. Gavriilu Hertiegu 10 xr Dimitriu Fauru 10 xr. Teodoru Pasculoviciu 10 xr. Sofi'a Dim'a 10 xr. Simeonu Stoianu 10 xr. Ioanu Sunea 10 xr. Torsanu Ioanu Pascu Nic'a 10 xr. Marin'a Georgiu 10 xr. Stefanu Ionescu 1 0xr. Grigoriu Rosiu 10 xr. Stefanu Pascu 14 xr. Oniti'a Rosiu 14 xr. Savu Suciu 10 xr. Petru Hertiegu 10 xr. Teodoru Morariu 10 xr.
Sum'a 12 fl. 30 xr.

26. Din Aradu, adunati prin Dlu Constante Gurbanu, dela DD.: Custante Gurbanu 1 fl. Pecurariu Ludovicu 10 xr Petroviciu Terentiu 10 xr. Felnecanu Paulu 20 xr Olteanu Michailu 10 xr. Ioanu Pescariu 40 xr. Martinu Stefanu 20 xr. Lelescu Procopiu 10 xr. Fauru Georgiu 20 xr. Ioanu Popu 10 xr. Iuliu Suciu 30 xr. Banu Simeonu 20 xr Constantinu Roscau 10 xr. Romulus Teoreanu 10 xr. Georgiu Ionescu 20 xr. Ivanu Serbu 10 xr. Paulu Corvinu 10 xr. Iuliauu Craciunescu 20 xr. Georgiu Opreanu 20 xr. Matateiu Ioanu 20 xr. Gregoriu Marienescu 10 xr. Popescu Nicolau 10 xr. Georgiu Leucuti'a 1 fl. Iosifu Ardeleanu 40 xr. Corneliu Porumbu 40 xr. Traianu Popescu 10 xr.
Sum'a 6 fl. 50 xr. *)

(Va urmá.)

Sabiiu 22 Nov. (4. Dec.) 1869.

Comitetulu.

*) List'a cu nr. 27. din eróre nu o amu priimitu; dupa priimire se va publicá. Com.

Concursu.

Se publica pentru parochi'a vacanta din Toboliu, din protopresbiteratulu Oradiei-mari, care sta din 180 numere de case, fiindu dotata cu o sessiune de pamentu, sî veniturile stolare.

Doritorii de a recurge au de a-si tramite suplicele instruate conformu „Statutului Organicu“ pâna la 14/26 Decembre a. c. câtra protopresbiteratulu Oradiei-mari.

Datu in Toboliu la 12/24 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu cu scirea sî invoirea mea.

Simeonu Bic'a m. p.
protopresb. gr. or. a tract.
Oradiei-mari.

(23 - 2)

Concursu.

Se publica pentru parochi'a vacanta din Santelecu, din protopresbiteratulu Oradiei-Mari, care sta din 110 numere de case, avendu dela tóta ca-s'a o vica de bucate, fiindu dotata cu o ½ sessiune de pamentu sî veniturile stolare. —

Doritorii de a concurge, au de a-si tramite recursurile instruate in intielesulu „Statutului Organicu“ pâna la 1/13 Decembre câtra protopresbiterulu Oradiei Mari.

Santelecu 6/18 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu cu scirea sî invoirea mea.

Simeon Bic'a. m. p.
prot. gr. or. a tract.
Oradiei-mari.

(22—2)

Doi tineri cá practicanti

bine educati cu cunoncintia minimum a duoru limbi ale patriei, sî o calfa (comis) de specialitate se potu primí in negotiulu meu cu marfuri de Galanterie, porcellanu, sticlarie, sî Nürnberg din Brasiovu. Doritorii se potu adresá particulariu câtra subscrisulu.

Ioanu Persioiu,
negutietoriu.

(20—2)

Burs'a de Vien'a.

Din 22 Nov. (4 Dec.) 1869.

Metalicele 5%	60 05	Act. de creditu	254 25
Imprumut. nat. 5%	69 70	Argintulu	122 25
Actiile de banca	728	Galbinulu	5 86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 94. ANULU XVII.

Sabiiu, in 27 Novembre (9 Dec.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Telegramu.

Pest'a 7 Decembre. Cas'a deputatiloru decise eri cu 188 contra 128 voturi estradarea deputatului Alessandru Romanu.

Eveneminte politice.

Prin patent'a imp. din 3 Decembre datata din Trieste se convóca senatulu imperiale pre 11 Decembre a. c.

Imperatulu a sositu in pace din caletori'a sea in Orientu. De sosirea acést'a suntu legate sperantiele, ca unele complicatiuni, parte de mai naainte, parte escate in decursulu absentârei majestâtiei sele din monarchia, si voru aflá deslegarea. Asiá se vorbesce in unele cercuri in Vien'a de incercarea unei impacâri a natiunei cechice din Bohemi'a. Despre Doctorulu Berger, ministru, carele si mai nainte au fostu adusu de unele diuarie in combinatiune cu deslegrarea cestiunei pendinti din Bohemi'a, iéra se vorbesce, ca are de cugetu se astérna unu Programu, de siguru unu programu regulatoriu de cestiunea ce agita de atât'a tempu Bohemi'a. Unele diuarie adaugu, ca pre lânga programu, dr. Berger asterne si demissiunea sea, se vede treb'a, ca pentru casulu câudu programulu seu nu aru aflá primire.

Unu tel. din Vien'a la „Hr. Ztg.“ de eri dice ca Maj. Sea a primitu rece pre G i s k r a si H e r b s t, si ca se da cu socotél'a ca „ministeriulu cetatienescu“ se va retrage.

Ceea-lalta afacere, care ocupa unu locu insemnatu este revolt'a din Dalmati'a. In o notitia scurta facurâmu cu alta ocasiune si publicului nostru cunoscutu, ca LdMC, Escelenti'a Sea Rodich, este pre cale telegrafica chiamatu lu Vien'a. Cele mai multe sciri consuna acum intr'aceea, ca adunarea acést'a este in strinsa legatura cu cele ce au decursu in Dalmati'a in dilele din urma, dara cu deosebire cu modulu, carele trebuie aflatu, spre a impacá pre cetatienii districtului Boche di Cattaro si prin acést'a, modulu de a redá liniscea interna imperiului. O notitia din „Osten“ spune, ca LdMC. Rodich va capetá insarcinarea de a molcomí districtulu susu numitu pre cale pacinica in cualitate de comisariu imperatescu. Afara de densulu mai suntu designati spre scopulu acest'a, Generalii Filipoviciu si Conte Mennsdorff. Comisariulu imp. va chiamá pre representantii comuneloru renitente la sine in numele imperatului si va negotiá cu densii asupr'a gravamineloru loru.

Scirile din urma ne arata, ca miscarea in Dalmati'a se continua si acum'a si ca resculatii facu incercâri de a neliniscí vedetele imperiali dela Petro Paulo si de a se apropiá de fortulu Cosmac. —

Unu evenementu, dealtumintrea literariu, nu-lu potemu trece cu vederea. In mai multe foi din Vien'a amu vediutu facendu-se amintire de esîrea unei brosiuri din condeiulu lui Fischhoff, intitulatu: „Austri'a si garantiele esistentiei sele“. Se asigura ca Autorulu vorbesce in brosiur'a sea pentru organisarea federativa a Austriei si ca Autorulu nu au trecutu cu vederea nici unulu din drepturile popóreloru din monarchia, fia poporulu câtu de micu, si fiacârui poporu i atribuia o missiune, cu carea se concurga la sustienerea intregitâtiei monarchiei. Din aforismele ce le gasimu risipite prin diuarie inca se vede ca opulu din cestiune este insemnatu. Incâtu va fi acest'a consideratu de barbatii ce conducu sórtea imperiului astadi, este alta intrebare.

Confiniele militari inca devinu o cestiune considerabile. Se vorbesce de nou despre modalitatea provincialisârei acestoru tienuturi. Din unele pârti se deschide perspectiv'a de convocarea unei diete, in carea sa se adune numai representanti din confiniele militari; de alta parte se dice, ca pentru de a pune capatu agitatiuniloru, desarmarea confinieloru militarie sa se faca deodata.

Din politic'a dinafara nu 'avemu de inregistratu alta, decâtu ca in Franci'a suntu prospecte de schimbarea ministeriului. Noulu ministeriu, déca se va constitui sub Ollivier, dupa cum se dîce in mai multe diuarie, va fi unu cabinetu, carele va avé missiunea de a face unu pasu inainte câtra libertâtile dorite.

Cért'a intre Sultanulu si vice-regele din Egiptu a devenitu unu objeptu a diplomatiei europene. Diplomati'a folosesce ocasiunea si se impartiesce intru aprotege, câudu pre un'a, câudu pre alta parte, dupa cum convine mai bine intereseloru ei de acasa.

Din Itali'a aflâmu ca acum este insarcinatu Cialdini cu constituirea ministeriului. (Alte sciri spunu, ca lui Lanz'a i-aru fi succesu a compune unu cabinetu.)

In Romani'a decurgu desbaterile in corpurile legislative. — Ce este tristu acolo, e impregiurarea, ca lupt'a intre partide curge si acum'a cu o inversiunare nemai vediuta altu undev'a in Europ'a. Cu deosebire diuariele opusetiunei nu lasa nici o ocasiune, ci se folosescu chiaru si de impregiurâri de natura cu totulu privata, spre a le trage in domeniulu politicu si a fabricá arme, prin cari se atace guvernulu actualu.

Din Bulgari'a se anuntia pregatiri de miscâri in contr'a guvernului turcescu. Ans'a se spune, ca o da intentiunea guvernului turcescu de a introduce limb'a turcésca in scólele Bulgariloru.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 27 Nov. dupa cele formali interpeléza H e n s e l m a n n pre ministrulu de instructiune pentru galeri'a lui Eszterházy; Henselmann provóce pre ministeriu sa o cumpere pentru tiéra.

M i l e t i c s voiesce sa se pronuncie asupr'a respunsului datu de ministrulu presiedinte inca in sessiunea trecuta la interpelatiunea in privinti'a armâriloru in confiniele militari.

Presiedintele atrage atentiunea deputatului, ca acum nu mai este loculu de obiectulu suscitatu. Miletics asterne asiá dara dóue projecte de conclusu. In celu dintâiu desaprobéza simpathi'a diplomatiei austro-unguresci pentru Turci'a si recel'a ei pentru popórele crestine dela dunarea de josu; e datori'a crestiniloru din Turci'a se scuture de pre sine jugulu turcescu si monarchi'a, cu deosebire serbii, au detorinti'a de a-i ajutá. Propune asiá dara, se insarcineze cas'a prin ministeriu, a lucrá intr'acolo, cá fatia cu popórele crestine din Turci'a sa se pastreze o neutralitate bine-voitória. In alu II-lea projectu de conclusu cere Miletics provincialisarea confinieloru militari intregi, intr'un'a. Asupr'a modalitâtiei si mesuriloru ce suntu de a se luá in privinti'a acést'a, sa se asculte representantii confinieloru militari din Croati'a, Slavoni'a, Dalmati'a si congresulu bisericescu serbescu.

I v a n k a propune ca asemenea, projecte nici sa se mai tiparésca. Csernátony si Col. Tisz'a se provóca la regulamentulu casei, conformu cârui'a se si decide tiparirea proiecteloru de conclusu.

Se cetesce a 3-a óra conventiunile de telegrafu cu federatiunea germana de nordu etc. si se votéza pentru alegerea unui membru in enchet'a de banca. Dupa aceea se deschide desbaterea asupr'a raportului comissiunei finantiale in privinti'a incheierei socoteleloru séu computuriloru de pre anulu 1868, precum si dóue projecte de conclusu, facute din partea duoru deputati.

Dupa o desbatere mai lunga fiindu tempulu inaintatu, desbaterea se intrerupe spre a se continuá in siedinti'a urmatória.

In siedinti'a din 29 Novembre anuncia presiedintele resultatulu alegerei din siedinti'a trecuta; s'au alesu Mauritiu Wahrmann. —

Paul H o f f m a n n, cá referinte alu comissiunei de imunitate raportéza in afacerea procesului de presa contra Alessandru Romanu. Comissiunea propune a se dá voia tribunalului, sa puna sentinti'a contr'a lui Romanu in lucrare.

Ministrulu de comerciu, in numele seu si alu ministrului de justitia asternù unu projectu despre jurii de bursa. Mai promite ministrulu, ca in decursulu iernei presente va asterne unu projectu nou de lege in privinti'a silviculturei.

Dupa respunderea la unele interpelatiuni mai neinsemnate din partea altoru ministri, ia cuventulu

Bar. E ö t v ö s, suplinitoriulu provisoru alu ministrului presiedinte si respunde la interpelatiunile facute cu privire la revolt'a dalmatina. Dechiara ca va remanea strensu pre lânga objectele ce se tienu de cestiune. Contele Ferdinandu Zichy, dice ministrulu, a intrebatu déca regimulu au facutu pasii de lipsa pentru suprimerea resculârei armate din Dalmati'a. Densulu e de parere, ca interpelantulu nu doresce se afle fiacare dispositiune in detaiu, ci dóra numai in generalu o chiarificare despre parerea regimului in afacerea acést'a. Dechiara asiá dara, cá regimulu are deplina sciintia despre momentuositatea cea mare a afaceriloru dalmatine si ca regimulu si implinesce si-si va implini datori'a sea fatia cu interesele momentuóse ce suntu impletite in afacerea Dalmatiei. Vucovics si Miletics vrura se afle, déca intrebuintiarea regimenturiloru unguresci in Dalmati'a s'a facutu cu scirea ministeriului unguresc. Ministrulu afirma, ca acést'a s'a facutu pre basea legiloru fondamentali vechi si nóue. Liniscea interna numai atunci va fi garantata in tóta monarchi'a, déca voru scí toti inimicii ei, ca atacându monarchi'a din ori ce parte, pururea voru intelní armat'a comuna. Deci in privinti'a acést'a nu se sfiesce ministrulu a concede atentiunea deputatului Miletics, ca intrebuintiarea trupeloru unguresci in Dalmati'a este unu casu de precedentia si adauge, ca intemplându-se, cá si in Ungari'a sa se turbure liniscea, nu se va luá in consideratiune, ce feliu de regimente suntu mai aprópe, ci se voru intrebuintiá numai de câtu spre a suprime incercârile indreptate asupr'a intregitâtiei monarchiei. Vucovics este ingrigitu ca intrebuintiarea regimenteloru unguresci in Dalmati'a va sterní ura catra natiunea ungurésca, si din acésta causa dice ca aru fi mai bine, cá regimentele unguresci sa se retraga dela loculu insurectiunei. Temerea acést'a este neintemeiata, pentru ca suntu multi câroru li e gróza de integritatea Ungariei si cari predica ura câtra Ungari'a. Prin intrebuintiarea regimenteloru unguresci in Dalmati'a se póte sterní ura câtra Ungari'a numai câtra acei ómeni, câroru le aru placea cá natiunea ungurésca sa se sinucida ins'a-si. Pre acesti ómeni inse nu-i potemu considerá, ci fatia cu ei trebuie aparata energicu intregitatea monarchiei. —

Contele Ferdinandu Zichy e preste totu multiamitu cu respunsulu. Vucovics face observârile, ca nu póte scí din respunsu, ca in Dalmati'a care regimu face dispositiunile, celu unguresc séu celu austriacu? Incâtu privesce referinti'a celoru dóue jumetâti ale monarcheiei altufeliu o cuprinde Eötvös si altufeliu oratorulu, pentru ca cu tóte ca si cestu din urma e multiamitu, ca monarchi'a iéra-si se afla pre basea pre care au fostu inainte de 14 Aprile 1849, totu-si e de parere ca pentru regimulu unguresc totudo-un'a trebue se fia normative in lini'a dintâiu interesele unguresci. — Miletics e de parere, ca ministrulu n'au cuprinsu bine interpelatiunea sea si asiá nici nu este multiamitu cu respunsulu. —

Presiedintele provóca cas'a a se dechiará in privinti'a respunsului sî majoritatea casei ce dechiara, cá responsulu interpelatiunei sa se ia spre sciintia.

La ordinea dilei vine continuarea desbaterei asupr'a inchiaerei computuriloru depre anulu 1868. — Desbaterea se intrerupe sî se amena pre siedinti'a urmatória.

Sumariulu bugetului Ungariei pre anulu 1870.

A. Trebuintiele ordinarie.

Curtea regelui	3.650,000 fl.
Cabinetulu Maj Sele	60,234 „
Cuot'a detorieloru de statu . .	32.723,200 „
Cametele oblegat. rurali . . .	15.447,500 „
Spesele comune	21.925,204 „
Diet'a tirrei	500,000 „
Presidiulu Ministriloru	246,200 „
Ministeriulu de lânga persón'a Majest. Sele	71,000 „
Ministeriulu de interne	43.511,300 „
„ „ finantie . . .	9.620,071 „
„ „ comunicatiuni .	3.884,881 „
„ „ comerciu . . .	7.284,000 „
„ „ cultu sî instructiune	1 882,425 „
Ministeriulu de justitia . . .	3 236,400 „
„ pentru aperarea tierei	4.325,324 „
„ „ Croati'a sî Slavoni'a	52,500 „
Curtea de conturi de statu . .	80,000 „
Aministratiunea int. in Croati'a sî Slavoni'a	2.200,000 „
Pensiunile	2.754,507 „
Sum'a	153.454,746 fl.

B. Trebuintiele straordinarie.

Cuot'a Ungariei la spesele straord. pentru 1870	1.912.705 fl.
Minist. de interne adausa . . .	959,814 „
„ „ finantie „ . . .	5.842,250 „
„ „ comunicatiuni adausu .	2.679,507 „
„ „ comerciu „ .	624,000 „
„ „ cultu sî instr. adausu .	43,400 „
„ „ justitia adausu . . .	15,000 „
„ pentru aperarea tierei adausu	205,920 „
Pentru drumurile de feru sî canale	25.280,000 „
Sum'a straordinarieloru	37.562,596 fl.

AA. Acoperirea ordinaria.

Minist. I. persón'a Maj. S. venitu .	546 fl.
„ de interne „ .	3,788 „
„ „ finantie „ .	140.685,900 „
„ „ comerciu „ .	6.007,450 „
„ „ Cultu sî instruct. venitu	54,580 „
Sum'a veniteloru ord.	146.752,264 fl.

BB. Acoperirea straordinaria.

Partea Ungariei la cas'a comuna in numerariu sî active . . .	1.912,705 fl.
Din vendiarea de mosii de statu .	120,300 „
Castigu la straformarea monetei vechi de 6 cr. in nóua de 10 sî 20 cr.	700,000 „
Restanti'a censului regiu . . .	16,500 „
Economisare la manipulatiunea vameloru p. 1878, 1869 sî 1870	310,000 „
Restantie de dâri sî de arende .	4 500000 „
Restantie vechi ale provisiului dârei fonciarie	4,000 „
Din vinderea de obleg. rurali ale erariului ungurescu, in suma nominale de 2.200,000 fl. cursulu de 79½	1.750,000 „
Din fondulu de garantie	1.000,000 „
Din materialulu destinatu drumulni de feru Unghvár-Nyiregyháza, prin vinderea de prioritâti in sum'a nominale 750,000; efectivu	500,000 „
Din imprumutulu pentru drumulu de feru (Art. leg. XIII. 1867)	25.280,000 „
Sum'a acoperirei estraordinarie :	36.093,505 fl.

Bilantiulu este deci:

Trebuintie ordinarie	153.454,746 fl.
Acoperire „	146.752,264 „
Deficitu	6.702,482 fl
Trebuintie estraordinarie . .	37.562,596 „
Acoperire „ . . .	36.093.505 „
Deficitu	1.469,091 fl.
Trebuintie preste totu . . .	191.017,342 „
Acoperirea „ „ . . .	182.845,769 „
Deficitulu intregu :	8.171,573 fl. v. a.

Anotatiuni : Deficitulu intregu este cu mai multu de 200,000 fl. mai micu, decâtu celu ce se preliminase pentru anulu 1869, adeca de 8.400,000 fl. Pentru acoperirea celui de estimpu se impoteresce ministrulu finantieloru a da asemnate casali cu camete pre temeiulu restantieloru timbrali sî tacsali, mai tóte ipotecate, sî acelea ale retrage in mesur'a incasârei aceloru restantie. Acestu espediinte va recomendá ministrulu de finantie sî pentru anulu 1870, macaru ca in totu decursulu anului 1869 nu a avutu nici o lipsa de elu. —

„Albin'a.“

Sabiiu, 4/22 Decembre 1869.

Se vorbesce printre cetatienii Sabiiului, ca aru fi devenitu in urm'a demissiunârei Hanului de cetate loculu acest'a de functiunariu vacante. E mai multu cá siguru ca Magistratulu cetatienescu va denumí in loculu acestui'a pre altu cetatiénu, ce se afla in servitiulu Magistratului, sî cum se dice, ocupa astadi unu postu de cancel'stu. S'aru asceptá insa, déca voru se dovedésca conlocuitorii nostri sasi nu mai multu, decâtu o schinteia de dreptate, cá loculu acestui cancelistu, séu alu acelui'a, ce va urmá in postulu Hanului urbanu, sa-lu ocupe unu practicantu românu, carele servesce acum de 5 ani la magistratu, cu destula pracsa, fiindu cualificatu de jude, sî pâna acum nu au avutu nici o léfa nici unu ajutoriu. Déca insa totusi s'aru intemplá, aceea ce se aude vorbindu, ca postulu din urma, alu acelui'a ce va urmá cá Stadt-Hann, o sa-lu ocupe unu altu tineru sasu, carele au absolvitu studiele juridice cu 2 ani mai târdîu, cá românulu mentiunatu, sî practiséza numai de 3 ani sî pre lânga acést'a se bucura aici de parinti sî rudenii avute, fiindu provediutu cu tóte cele trebuincióse, atunci credinti'a nóstra in dreptatea fratiloru sasi trebuie sa se slabésca, iéra nóue nu ne va puté imputá nimenea, ca pretindemu posturi, aici unde dupa populatiunea nóstra in cetate sî giuru avemu totu dreptulu, pentru barbati necualificati. Vomu vedé resultatulu ce-lu vomu comunicá cu publiculu nostru. *)

Romani'a.

(Urmare din cuventulu de tronu.)

Instructiunea publica reclama asemenea o lege organica mai eficace, dupa esperienti'a de aprópe cinci ani la care a fostu supusa legea actuala. Un'a din conditiunile esentiale ale imbunatatírei instructiunei publice va fi infiintiarea unei eforii speciale a scóleloru. Guvernulu meu ve va propune unu projectu, spre modificarea unoru pârti din actual'a lege. Budgetulu pre 1870, avendu a fi presintatu intru totu, conformu acel'i projectu, eu punu temeiu pre zelulu sî activitatea d-vóstra, de a-lu face se dobandésca sanctiune legislativa, in decursulu acestei sessiuni.

Spre generalisarea instructiunii primare, prescrisa de mai multi ani in legile nóstre, lipsitu pân'acum o sistema indestulu de complecta de inspectiune, care se fia totudeodata unu midilocu puternicu de a o activá. Guvernulu meu ve va propune instituirea in tóte districtele de revisori scolari, cu atributiuni mai intinse, sî amu tóte cuvintele de a crede ca aici sta inceputulu celu seriosu alu luminârii, la care poporulu are dreptu sî pre care legile ne indatoréza ai-o inlesní.

Suntu mai multe pârti din legea instructiunei, care pân'acum n'au fostu inca puse in lucrare; guvernulu meu a prevediutu infiintiarea, in anulu 1870, de mai multe scóle de meserii in deosebite orasie ale tierei.

Basele puse pentru organisarea puteriloru nóstre militare, prin legea dela 11 Iuniu 1868, s'au stabilitu in acestu anu din ce in ce mai multu. Diferite regulaminte sî instructiuni au venitu se pue

---

FOISIÓRA.

Necrologia.

„Curierulu de Iassi“ ne aduce o scire din cele mai dureróse pentru noi, despre incetarea din viétia a invetiatului sî cu amorulu patriei cetatiénu Georgiu Assaky :

Grabnic'a trecere din viétia a ilustrului nostru cetatiénu Georgiu Asaki a umplutu animile tuturoru româniloru de unu regretu sfasietoriu sî de o jale profunda, sî cu totii asceptamu, petrunsi de duiosîa, momentulu tristu, cându cu ochii lacrimati sa vedemu aducendu-se in intunereculu mormentului, acel'a, ce a asudatu mai multu pentru desgroparea sî invierea natiunei sele din mormentulu perirei.

Diu'a de 14 Novembre, erá diu'a otarita pentru ducerea la odihn'a eterna a acelui barbatu care n'a gustatu in viétia o singura clipita de repausu. Pre la 12 óre unu publicu numerosu incepù a cuprinde curtea sî tóte incaperile casei defunctului. Pre la 2 óre clopotele prinsera a anunciá cu jale plecarea defunctului dela locasiulu seu pamentescu la locasiulu cerescu. In fruntea processiunei funebre, mergea in ordine regulata corporatiunile studentiloru dela gimnasie, scóle primarie, scól'a de arte sî liceulu, atasiate de profesorii loru, prevediute cu stindardele tricolore. Apoi urmá unu coru, organisatu in cuartetu, care esecutá cu deplina abilitate cele mai frumóse sî mai impressiunabili arie vocali. Dupa coru venea inaltulu cleru, imbracatu in cele mai splendide haine bisericesci sî impressiunatu de o sânta pietate. In urm'a clerului, se seversiá ceremoniele sânte pre cale, se vedea sicriulu ce respandea fiori prin multime sî desceptá lacrimi in ochii acelor'a, ce se uitau de pre ferestri. Sicriulu erá dusu de patru persóne investmentate in negru. La unu capetu alu sicriului pre o perina de catifea se vedeau ordinele repausatului. Dupa sicriu pasiá famili'a sî rudele repausatului, imbracate in doliu. In apropierea sicriului inaintau sî profesorii dela Universitate, onor. cetatieni intristati, amici sî cunoscuti ai defunctului; senatorii cari se gasea in Iassi, corpulu advocatiloru, corpulu mediciloru sî mai multi artisti din trup'a nóstra teatrala — Totu ací erá sî loculu autoritâtiluru civili dela tribunale sî curti; cu parere de reu insa trebuie sa marturisimu, ca numai singuru prefectulu de districtu le representá la acestu actu, la care aru fi trebuitu sa asiste cu totii, implinindu-si prin acést'a o sânta datoria câtra bine-facatoriulu patriei loru. Studentii dela universitate la acésta ceremonia remarcabile inca ne-au impressiunatu fórte reu. Ei nu se constituisera intr'o corporatiune compacta sî nu aveau stindarde ca alte institutiuni.

La multimea, ce acompaniá immediatu sicriulu, se adauge sî corpulu tipograficu, cu unu stindardu tricoloru in frunte. In fine semnalâmu colosal'a multime de publicu, ce undulá dinapoi, in mijloculu cârei'a se zarea carulu funebrale cu patru cai, precedatu de music'a militaria.

Ací este loculu sa observâmu, ca gendarmii de politia nau contribuitu nimic'a la mareti'a ceremoniei, dupa ce ei erau pedestri sî pusi esclusivu numai pentru neconturbarea ordinei bune.

Remasîtiele defunctului fura duse pre strad'a Asaky, trecute pre sub arculu dela liceulu natiunale, apoi pre strad'a mare sî de ací in susu pre strad'a rusésca pâna la biseric'a 40 de sânti. Processiunea ajunse ací pre la 4 óre. Sicriulu fu dusu in biserica, sî dupa servitiulu divinu se incepura cuventârile funebrali. Pré sânti'a sea archiereulu Suhopanu tienù intâi'a cuventare, in care vorbí despre desiertaciunea lumei acestei'a, sî despre mórte, amintindu pre scurtu marele sî neperitoriulu meritu ce a castigatu defunctulu in carier'a vietiei sele, cu privire la patri'a sî natiunea sea.

Dupa acést'a Pré sânti'a sea episcopulu Scribanu, sub impressiunea celoru mai duióse simtiri sî porniri ale sufletului seu, desvólta mai pre largu faptele nemuritórie sî caracterulu plinu de virtute a repausatului. In fine Dr. N. Istrate, intr'o vorbire lunga sî bine simtita, cu unu talentu eminentu de oratoria accentuà zelulu neobositu a marelui barbatu, desvoltatu in privinti'a culturei inflorirei, societâtiei române. Mai erau inca sî altii, precum d. Galino artistu dramaticu, unulu din partea corpului tipograficu, cari erau pregatiti a manifestá prin cuventâri jelea generale; dara fiindu tempulu fórte inaintatu au fostu siliti sa abdîca la intentiunea loru.

Pre la 7 óre sér'a fura depuse in mormentu remasîtiele meritatului sî iubitului nostru cetatiénu ilustru.

in lucrare sî se desvólte acele base. Ostirea nóstra permanenta s'a armatu cu arme noi perfectionate ; armele necesarii militiiloru suntu scsite in parte, sî astufeliu nu preste multu timpu vomu vedea functionându sî noulu elementu alu fortieloru nóstre militare, militiele. Guvernulu meu s'a ocupatu sî se ocupa pentru a pregatí tóte instructiunile si depositе trebuincióse ca , la antâi'a chiamare sî sosire a militieloru , densele sa se póta convinge ca suntu o parte insemnata midilóceloru de aperare a tierei nóstre.

Pentru cá armata sa serve bine de scól'a ostasiésca in tóte ramurile sciintiei militare, prin care se tréca toti tinerii români, in anulu acest'a i s'a datu ocasiune a cunósce sî servitiulu in campanie, prin manevrarea in corpuri mai numeróse. Formarea taberei dela Furceni, in timpulu cârei'a amu fostu mândru d'a fi insu-mi in capulu armatei, a produsu resultatele cele mai satisfacatóre , atâtu in privinti'a spiritului de corpu câtu sî in privinti'a instructiunei, prin manevre sistematice; cu acésta ocasiune armat'a româna, atâtu de devotata dinastiei, s'a aretatu ca este la inaltîmea missiunei sele.

Guvernulu meu recunósce ca nu este lesne nici bine a modificá din nou legea constitutiva a armârei tierei. Déru , cându esperienti'a aniloru din urma au doveditu lacune , neperfectiuni séu erori in acea lege , aceste neperfectiuni trebuiescu îndreptate. Guvernulu meu ve va presentá déru unu proiectu , care se coprindia imbunatatîrile ce suntu a se aduce acelei legi.

Asemenee ve-ti grabí, negresîtu, dd. Senatori sî dd. Deputati , votarea proiectului de lege ce se aflá de mai multu timpu dinaintea d-vóstra, despre tribunalele militare. Nepotrivirea in care se afla codulu penalu militaru celu vechiu cu celu civilu , trebuiesce se dispara c'o óra mai curendu.

Guvernulu meu se va presentá sî alte projecte de legi, totu atâtu de imperiosu reclamate, precum : acel'a alu contingentului anului viitoriu, acel'a alu soldeloru, unu nou projectu pentru regularea positiunei oficieriloru, unu altulu pentru recrutare, sî unulu pentru inaintare, spre a le pune in armonia cu nóu'a lege constitutiva a armatei.

Guvernulu meu v'a infatisiatu in sessiunea ordinaria unu projectu de lege in vedere de a asecurá judetieloru o mai mare descentralisare administrativa. Suntu in dreptu a crede ca d-vóstra, ve-ti bine-voí a spune acestu projectu unei conscientióse sî grabnice cercetâri, pentru ca, inca in sessiunea acést'a, judetiele se aiba a ve datorá o mai intinsa independintia in administrarea intereseloru loru locale.

Acésta lege aru remané insa fâra efectu, dd. senatori sî dd. deputati, déca totu odata d-vóstra nu ve ve-ti ocupá sî cu realisarea autoritâtiei morale a primariloru comuneloru rurale. Nu scapati din vedere, ve rogu, ca legile votate de d-v. se aplica in tiéra prin acesti primari, in cualitate de agenti ai puterei esecutive ; sî ca prin urmaré este sî de unu interesu municipalu sî de unu interesu generalu cá acesti magistrati se fia indiestrati cu capacitatea cerula pentru a puté intielege sî aplicá legile tierei. Un'a din conditiunile de capetenia pentru indreptarea primarieloru rurale este de a le radicá câtu mai curendu functiunea de agenti fiscali.

Legea tocmeliloru agricole, prin esperintia, s'a doveditu ca lasa inca multu de doritu. Ea nu este in stare a ascecurá agricultorei acea rapede sî deplina indestulare a intereseloru sele, fâra de care lucrulu câmpului nu póte propasî. Guvernulu meu ve va presentá modificatiunile, pre care le socotesce de neaperate. spre a face cá acésta lege se corespunda la marele seu scopu.

Legea politiei rurale a inceputu a-si dovedí salutariele sele efecte. O mai buna politia s'a introdusu in comunele rurale sî numerulu delicteloru câmpesci s'a imputienatu intr'unu chipu simtitoriu. Acésta legiuire prevede in fia-care judetiu statornicirea unei casse de asecurare contr'a bólei viteloru. Esperienti'a a doveditu ca judetiele nu suntu in stare de a creá aceste stabilimente, sî ca chiaru déca aceste s'aru intemeiá , ele , prin micele loru midilóce , n'aru fi in stare a respunde la intentiunea legiuitorului.

Trebuie déra ca representatiunea nationala sa se ocupe cu adoptarea unui midilocu mai inemeritu, pentru a ferí clasele muncitóre de marele pagube ale epizootiei.

Guvernulu Meu ve va presentá unu projectu de lege pentru fondarea unei case de asecurare generala a viteloru.

I ela 1 Aprilie trecutu postele straine sî au luatu sfersîtu in Romani'a. Conventiunile inchiaiate intre guvernulu Meu sî intre monarchi'a austro-ungara sî intre Germani'a de Nordu , suntu astadi puse in intrég'a loru lucrare ; in curendu aceste acte internationale se voru imulti printr'o conventiune inchiaiata cu imperiulu Russiei.

Postele nóstre, incredintiate in mâni române. functionéza bine ! In comparatiune cu veniturile anului trecutu , postele inf tisiéza in anulu 1869 de aprópe unu milionu, câudu cheltuelile suntu mai acelea-si ca din timpulu câudu nu aveamu de câtu unu servitiu postalu interioru.

Art. 54 sî 55 din legea rurala, din deosebite impregiurâri , au fostu remasu pâna acum ne puse in lucrare Guvernulu Meu a luatu tóte mesurile pentru ca, cu aprobatiunea d-vóstra , insuratieii sî celelalte categorii de sateni, prevediuti prin articulele de mai susu citate, se fia pusi pre mosiile statului in stapanirea particeleloru de pamentu, ce le suntu acordate prin lege .

Guvernulu Meu 'si pune tóte silintiele de a ardicá pre fie-care dî justitia la acelu gradu , de unde ea se inspire increderea in intru , consideratiune in afara. Curtea de casatiune , redobandindu-si autoritatea sea morala , sî asigurata prin respectarea legei inamovibilitâtiei sele, este pusa in positiune de a-si implini cu eficacitate lucrârile marei sele missiuni. Unu projectu de lege, depusu pre biuroulu Adunârei , relativu la distributiunea causeloru intre ambele sectiuni , este de natura a înlesní fórte multu lucrârile fia-cârí'a. Se ieu mesurile cele mai practice pentru ca legile cele noi , mai alesu procedur'a civila sî legea organisârei judecatoresci, putienu aplicate séu reu intielese in unile localitâti, sa se aplice in tóte pârtile loru: câci garanti'a ce presenta o lege resulta numai din esact'a sea aplicare.

Projectulu de lege, depusu la adunare, privitoriu la inamovibilitatea curtiloru de apelu, este de natura a garantá independinti'a magistraturei, a o asigurá contr'a fluctuatiuniloru sî passiuniloru politice, sî a pune astfeliu in conditiuni de a puté atinge cu succesu marele seu scopu. Guvernulu meu, ve va mai presentá sî alte projecte de legi speciale, prin care se modifica séu se complecta unele pârti din legile nóstre civile séu penale.

In privinti'a lucrâriloru publice amu multiemirea de a constatá ca lini'a ferata dela Bucuresci la Giurgiu a inceputu a functiuná dupa dorinti'a esprimata de corpurile legiuitórie adeca, prin mijlócele proprii ale statului

Lini'a Sucév'a-Romanu, impreuna cu ramur'a Iasi, in lungime de 175 chilometri, va fi data circulatiunei inainte de finitulu anului.

Lucrârile dupa cele-lalte linii se executa cu mare activitate sî se speréza a se mai dá circulatiunei, in cursulu anului viitoriu, liniele Bucuresci -Galati, Bucuresci-Pitesci, Romanu-Galati sî ramur'a Berladu, in lungime totala ds 634 chilometri.

Pentru lucrârile ordinarie de poduri sî siosele guvernulu si-a pusu tóte silintiele spre a esecutá pre cele mai urgente, in limitele crediteloru acordate.

Intre altele, 19 poduri de feru s'au terminatu sî intre care celu dela Buzeu este de o lungime de 530 : prin acést'a comunicatiunile au dobenditu o mare imbunatatire in mai multe puncte dificile.

Lucrârile de drumuri judetiane au datu, in anulu acest'a resultate sî mai multiamitórie decâtu in anulu espiratu. S'a constatatu sî unu insemnatu progresu in modulu esecutârei, sî astadi locuitorii suntu pusi in positiune de a apretiá resultatele binefacatórie ale legei.

Instructiunea profesiunala nu a fostu negligiata, ci s'a cautatu a i se dá tóta impressiunea, pre câtu mijlócele au permisu

Prin numerósele concursuri sî espositiuni, guvernulu a pututu desceptá sî constatá o insemnata emulatiune intre agricultori ce intra pre calea imbunatâtiriloru. DD. Senatori sî dd. Deputati, v'amu espusu situatiunea generala a tierei. Ordinea interióra

---

Astfeliu se despartí de noi acel'a cârui placea sa fia mereu cu noi, sî sa ne arete calea luminei sî a adeverului. Elu se stinse, dara geniulu seu sî suvenirea lui va remané nestérsa in sufletele nóstre, sî din generatiune in generstiune numele lui va trece cá unu ecou dumnedieescu, sî nu va perí nici odata.

Crediendu ca ne implinimu cea mai sânta datorintia ce avemu câtra memori'a defunctului, impartasîmu lectoriloru urmatórea biografia asiá :

* † *

Georgiu Asaky, este nascutu la Herti'a, tergusioru in Moldov'a de susu, la anulu 1788 in 1 Martiu, dîu'a st. Dochii, homonima cu Dakia séu Daci'a pre care elu a ilustrat'o prin balad'a „Doch'a sî Traianu.“

Parintele lui Georgiu, care dupa mórtea sociei sele a intratu in tagm'a calugarésca cu nume de Leonu, barbatu invetiatu, apretiuindu o educatiune classica pentru crescerea fiiloru, s'a mutatu cu famili'a sea la Leopol in Galiti'a. Din etatea de 9 ani, Georgiu a urmatu acolo cursulu studieloru, in limbile polona, latina sî germana, sî la 1804 l'au incheiatu la Universitate, capetându sî gradulu de doctoru de filosofia.

Dara totu deodata elu s'a aplicatu la specialitatea ingineriei civile, sî in etate de 17 ani, a capetatu diplom'a de ingineriu sî architectu. Inturnându-se in Iassi, elu s'a aplicatu in lucrârile artei sele.

O grea patimire, urmata dupa friguri indelungate, l'a indatoratu, dupa consultulu doctorului Belter, a schimbá clim'a. Dreptu care, in lun'a Augustu 1805 a calatoritu la Vien'a, unde a urmatu studiulu inalteloru matematice sub directiunea celebrului astronomu Burgu, carele fu de Napoleonu I distingatu pentru calcululu tableloru lunarie ; atâtu de folositórie navigatiunei.

Dara aceste studii fura intrerupte de invasiunea francesiloru sî batali'a dela Austrelitiu, disa a trei Imperati, intre Napoleonu I, Imperatorulu Russiei sî alu Austriei Dupa restatornicirea pâcei Asaky a urmatu la Vien'a studiele matematice sî pictur'a pâna in anulu 1808.

In acea epoca, Moldov'a erá ocupata de armat'a russiana, sî admiralulu Ciceagof, supra-comandantele ei, prin interventiunea parintelui Asaky, au fostu propusu acestui'a in corpulu ingineriloru postu cu gradulu de locotenentu ; dara e u preferindu invetiatur'a clasica in locu de a se inturná in tiér'a sea a purcesu la Rom'a, unde s'a aplicatu la studiulu archeologiei sî alu limbei italiane in care a publicatu mai multe compuneri, intre cari sî „Sonetulu“ inseratu in jurnalulu oficiale „Il Campodoglio“ nr. 144, dupa care societatea literaria de Rom'a l'a admisu de membru estraordinariu.

La anulu 1812, câudu Napoleonu I. a intreprinsu a sea mare expeditie in Russi'a, generalulu Miollis comandantulu garnisónei francesa din Roma, a indemnatu pre Asaky a se inturná in Moldov'a, unde , d pa dîcerea sea, armi'a francesa avea din Russi'a sa tréca spre a restatornicí imperiulu anticu alu Daciei,

Asta idea a electrisatu pre Asaky, déra cu inturnarea sea la Iassi a auditu despre memorabil'a catastrofa in Russi'a, sî in locu de francesi a aflatu pre principele Scarlatu Kalimachi , cungiuratu de o céta de fanarioti, cari in mândri'a loru despretiu eau totu sentimentulu de nationalitate româna , sî Asachy se vediú streinu in patri'a sea. Tóte dregatoriele erau cuprinse de greci. Pre un'a numai nu puteau pune mân'a adeca : pre aceea de hotarnicii de mosii impresurate , sî care cereau nu numai cunoscinti'a limbei române , ci inca sî desciframea vechieloru documente.

Asaky se folosí de asta incunginrare spre a espune nevoi'a ca hotarnicii, chiaru pentru a loru propriu interesu, sa aibe cunoscintie geodesice. O asemenea propunere s'au adoptatu, sî Asaky fu numitu la 1813 , professoru sciintiei teoretico-practice a artei de ingineru; spre astu scopu, cu tóta greutatea termnieloru tecnice , elu au compusu cea antei'a data in limb'a româna unu cursu de matematica, sî anume : Aritmetic'a, Algerb'a sî Geometri'a. La 1817 Asaky a organisatu pre a sea cheltuiéla unu teatru de societate in salonulu Hatmanului Costache Ghica.

Revoluti'a grecésca din nnulu 1821 , care s'a fostu nascutu in Moldov'a, se facù leaganulu libertâti Eline, unde se formase combatanti, cari se respundira preste tóta Turci'a, sî crudimile faptuite de cetele greciloru numiti Eteristi, a ocasionatu emigrarea acelei mai mari pârti din locuitori. Asaky de asemenea a urmatu acestui povoiu sî s'a refugitu in Basarabi'a.

(Va urmá.)

este asecurata prin consolidarea dinastiei. Europ'a ne pôrta astadi unu viu interesu. Se ne unimu déru, cu totii, spre a dovedí ca suntemu unu populu demnu de acésta bunavointia, unu popolu care are consciinti'a missiunei civilisatrice, cei este incredintiata la gurele dunârei. Pentru indeplinirea acestei frumóse missiuni, sa inlaturâmu luptele de partítu. Se ne petrundemu de spiritulu stramosiloru nostri, cari, de câte ori s'a atinsu de binele tierei, au fostu strinsu uniti in cugetare sî in vointia.

D-vóstra, representantii fideli ai acelor'a-si simtiminte, nu me indoiescu séu ca ve-ti da totu concursulu guvernului meu, spre a puté astufeliu, cu toti, satisface legitimele trebuintie sî aspiratiuni ale Romaniei.

Dumnedieu déru se bine-cuvintedie lucrârile d-vóstre. *)

CAROLU.

Presiedintele consiliului ministriloru sî ministru lucrâriloru publice, Dimitrie Ghica.

Ministru de interne sî ad interim la afacerile straine, M. Cogalnicénu.

Ministrulu financeloru, Al. G. Golescu.

Ministrulu justitiei, B. Boerescu.

Minisrulu culteloru sî instructiunei publice, Al. Cretiescu.

Ministrulu de resbelu, G. Manu.

Nr. 1614. 15 Nov. 1869. Bucuresci.

Amu asceptatu votarea definitiva a biroului camerei, spre a vorbí despre constituirea ambeloru corpuri legiuitórie.

Asiá dara eata cum suntu ele astadi constituite :

Senatulu a alesu acel'asi biurou compusu de persónele cari au fostu alese in sessiunea trecuta.

Camer'a si-a alesu :

Presiedinte pre Grigoriu Balsiu. Vice-presiedinti, Gen. Florescu, Calimachi-Papadopolu, Iorgu Cantacusino sî G. Vernescu.

Secretari, Teodoru Vacarescu, Nicu Moscu, Pavelu Angelescu, G. Brateanu, D. Pruncu, I. Codrescu, Cerchez sî Constantiniu.

Cestori, M. Marghilomanu, Magistanu, P. Ciuca.

Alu 4-lea Cestoru nu se scie inca, fiindu ca DD. Oscaru Eliatu, N. Tataranu sî Petrescu neintrunindu maioritatea absoluta, tempulu n'a permisu a se procedá la o nóua alegere. „Ad. nat.“

Maria Sea Dómna a tramisu dlui minisru presiedinte urmatórea scrisóre :

Domnule presiedinte,

Adencu miscata de simpatic'a primire alu cârei objectu amu fostu din partea natiunii române, sî doritóre a consacrá memori'a dilei intrârei mele in capitale, punu la dispositiunea d-vóstra 10,000 franci, rugându-ve se bine-voiti a afectá procentele loru la formarea unui micu daru pentru 8 fete sermane, din care 4 in Bucuresci sî patru in Iasi, pentru diu'a aniversara de 12 Novembre.

Ve rogu, Domnule presiedinte se aveti bunatate a luá dispositiunile ce ve-ti crede cele mai cuviincióse pentru realisarea acestei dorintie, sî se primiti totu in acelu timpu espressiunea sentimenteloru mele cele mai distinse.

Bucuresci, 16 Novembre 1869.

„Ad. nat.“ Elisabeta.

Varietâti.

*** Universitate in Clusiu. Br. Eötvös a asternutu consiliului ministerialu unu projectu de lege pentru infiintiarea unei Universitâti in Clusiu.

*** Deputatulu dietalu Alessandru Romanu fu predatu tribunalului de presa, pentru cá se póta esecutá sentinti'a adusa asupra-i.

*** Leon Popesculu, c. r. concepistu guvernialu, secretariu alu societâtiei pentru literatur'a sî cultur'a româna in Bucovin'a, a repausatu in 16/28 Novembre 1869 in Vien'a dupa o bóla îndelungata in versta de 34 de ani. Immormentarea au fostu in Vien'a in 18/30 Novembre. Despre acésta intemplare durerósa se incunoscintiéza amicii sî cunoscutii adormitului, sî se invita a luá parte la liturgi'a sî panachid'a, carea se va serbá aici in biseric'a catedrale mâne marti in diu'a immormentârei la 8½ óre diminéti'a. Fiâ-i tierân'a usióra! Cernauti, 17/29 Novembre 1869.

Comitetulu Societâtiei.

*** Comun'a Bururesci a facutu principesei Elisabet'a unu presentu constatatoriu din o diadema sî unu costumu natiunale romanescu. Diadem'a e facuta de Beaugrand in Parisu pentru 107,000 franci. Pre marginea diademei de asupr'a se afla 17 mârgaritare in form'a pereloru de marimi diferite; cea de midilocu e cea mai mare; in sîrulu alu 2-lea suntu 17 solitare a jour fórte curate; cea din midilocu de marimea unei cierasia ilustrata prin 25 brilante mici, in sîrulu alu 3-lea suntu 17 mârgaritare rotunde, intre cari unu sîru de diamante mici sî sîrulu estremu lu formésa 64 mârgaritare de marimea mazarei, partea metalica a diademei este dinainte decorata cu diamanti. Costumulu nationalu facutu in Bucuresci de dn'a Armandu, constá din rochia de matasa alba de Indi'a. Tali'a este o tunica de brocatu de auru cu chindiseli vinete sî rosii. O siurtia de stofa négra cu chindiseli de auru sî in fine, o salba de monete de auru.

*** In o fóia moravica din Brünn aflâmu ca ministrulu de resbelu au intrebatu la comand'a confinieloru militari, déca aru fi cu putintia, de a tramite unele regimente din confinii contra Bochesiloru. La acést'a se dîce, ca au respunsu comand'a ca incâtu privesce credinti'a regimenteloru s'aru puté comptá, dara n'aru fi prudente de a tramite togm'a acum'a sî a atinge córd'a simtiului natiunale, cându confiniele inca se afla in agitatiune.

*** „Varszawsky Dnevnik“, diuariu ce apare in Varsiovi'a anuncia ca au avutu locu o lovire sângerósa aprópe de Brzese Litevsky intre cosaci sî o banda de briganti; cesti din urma au pradatu unu birou de posta sî au masacratu pre functiunariu; le-au succesu pâna acum de a scapá de mân'a justitiei.

*** Diuariulu „Makedoni'a“ arata guvernului turcu periculi la cari se espune dându asistintia politiana sî de trupe episcopiloru greci, ce oprimu pre bulgari. Episcopii acesti'a, ce-si permitu totu feliulu de acte de violentia si ofenséza prin acést'a natiunea intréga bulgara, suntu totu-déun'a siguri, ca actele loru fórte neecusabile, ce le potu ei comite, voru fi spriginite de gendarmeri'a turcésca. Se nu cuprinda dara pre nimenea mirare, déca populatiunea bulgara este indignata sî iritata in unu gradu fórte inaltu.

*** In 21 Nov. au arsu in Cisnadia 4 cladiri economice.

Aprópe de Cisnadia au pusecatu unu locuitoriu d'acolo unu ursu, a cârui carne tragea 2½ mâji.

*** In statiunea Marchegu, unu slovacu, carele vrea sa calatorésca eftinu la Vien'a, folosí trecerea unui trenu de curte, carele ducea pre principii imperatesci Rudolfu sî Gizel'a dela Gödölö la Vien'a. Slovaculu gasindu unu vagonu golu se verí in elu. Ajunsu trénulu la Vien'a, conductoriulu spre marea sea mirare, aflà la deschidere pre bietulu slovacu siediendu in vagonulu de curte sî slobodiendu la fumuri din pipa. Comissariulu de politia intrebându-lu, ca de ce au facutu acést'a, au capetatu respunsulu, ca nu din altu motivu, decâtu au vrutu se calatorésca eftinu.

(24—1) **Concursu.**

La scól'a normale capitale gr-res in Selisce protopopiatulu tract. Sabiiului l. face trebuintia de un'a invetiatorésa la copile pentru lucruri femeesci de mâna, cu salariu anuale de 240 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Concursele provediute cu documentele recerute sa se adreseze câtra comitetulu subscrisu, post'a ultima Sacelu (Szetsel) pâna in 20 Decembre 1869.

Selisce 23 Novembre 1869.

Comitetulu parochiale gr-res.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunale gr. or. româna din Birn'a, protopopiatulu Fagetului, se deschide concursu pâna in 18 Decembre 1869 c. vechiu; cu care suntu impreunate urmatóriele emolumente : — 63 fl. v. a. in bani gat'a, 10 meti grâu, 20 meti cucuruzu 100 punti lardu, 50 punti sare, 12½ punti lumini 8 orgii lemne, 1 jugeru gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu suntu avisati, cá recursele loru provedinte cu estrasulu de botediu sî adeverintiele despre scientiele absolute, avendu in vedere § 13. art. l. alu Stat. Org. purtarea morala sî politica, precum sî despre servitiulu de pâna acum, a le tramite subscrisului comitetu in Birn'a 14 Novembre 1869.

(27—1) Comitetulu parochialu.

(11—2) **Concursu.**

Devenindu posturile de invetiatori vacante la scólele populari gr. or. din comunele Riusioru sî Huredíu, distr. Fagarasiului; se escrie prin acést'a concursu pâna la 22 Nov. a. c. st. v., sî anumitu :

1. La Riusioru, cu salariu de 120 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne.
2. La Huredíu, cu salariu de 120 fl. v. a cuartiru liberu, si lemne, la ambe din cas'a comunale.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni; au de a-si asterne documentele sele, ca au absolvatu IV. clase gimnasiale, cursulu pedagogicu séu clericalu, ca au purtare morala buna, sî ca sciu cantârile bisericesci, câtra subscrisulu inspectoratu dinstr. de scóle, pâna la terminulu susu aratatu. —

Fagarasiu 22 Oct. c. vechiu, 1869.

Petru Popescu
Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele confessiunali gr. or. din tractulu II-le alu Joajului, se escrie concursu, sî adeca :

La Almasiulu-mare, cu unu salariu anualu de 120 fl. v. a.

La Csibu, cu unu salariu anuale de 100 fl.

La Bacaintiu, cu unu salariu anualu de 160 fl.

La Rengetu cu unu salariu anualu de 100 fl.

La Bozesiu, cu unu salariu anualu de 120 fl.

La Almasiulu de mijlocu cu unu salariu anualu de 100 fl.

La Varmag'a, cu unu salariu anualu de 120 fl., tóte cu cuartiru naturalu sî lemne de incalzitu.

Concurentii au a-si asterne petitiunile loru la subscrisulu cu documentele cerute, pâna la 10 Dec. 1869.

Sacarâmbu, 16 Novembre 1869.

Sabinu Piso,
(35—1) Protop. sî direct. scol.

Concursu.

Se publica pentru parochi'a vacanta din Santelecu, din protopresbiteratulu Oradiei-Mari, care sta din 110 numere de case, avendu dela tóta cas'a o vica de bucate, fiindu dotata cu o ½ sessiune de pamentu sî veniturile stolare. —

Doritorii de a concurge, au de a-si tramite recursurile instruate in intielesulu „Statutului Organicu“ pâna la 1/13 Decembre câtra protopresbiterulu Oradiei Mari.

Santelecu 6/18 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu cu scirea sî invoirea mea.
Simeou Bic'a. m. p.
prot. gr. or. a tract.
(22—3) Oradiei-mari.

Concursu.

Se publica pentru parochi'a vacanta din Toboliu, din protopresbiteratulu Oradiei-mari, care sta din 180 numere de case, fiindu dotata cu o sessiune de pamentu, sî veniturile stolare.

Doritorii de a recurge au de a-si tramite suplicele instruate conformu „Statutului Organicu“ pâna la 14/26 Decembre a. c. câtra protopresbiteratulu Oradiei-mari.

Datu in Toboliu la 12/24 Nov. 1869.

Comitetulu parochialu cu scirea sî invoirea mea.
Simeonu Bic'a m. p.
protopresb. gr. or. a tract.
(23 - 3) Oradiei-mari.

---

*) In nrulu trecutu s'a facutu erórea de s'a tiparitu 20 in locu de 200 bastimente, ceea ce ne rugâmu a se indreptá. Red.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 95. ANULU XVII.

Sabiiu, in 30 Novembre (12 Dec.) 1869.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/4 cr. v. a

Presér'a sî diu'a de Sântulu Andreiu.

Diu'a serbárei celui intâiu chiamatu Apostolu, a Sântului Andreiu, ne amu obicinuitu, noi românii gr-or., a o avé, de vre-o dóuedieci de ani incóce, dreptu de o serbatóre insemnata. Ea ne reamintesce viu pre acelu Archipastoriu alu nostru, carele pórta acel'a-si nume sî carele mai multu de dóue diecenii lucra neincetatu, putemu dice, cu uriasie puteri sî cu multa intielepciune la prosperarea némului seu, pre câmpulu eclesiasticu sî pre celu nationalu. Ea inse reamintindu-ne acést'a ne trece, in unu sîru de tablouri, tóte faptele, cari, cá nisce petri tari si bine asiediate le vedemu ca constitue acelu edificiu maretiu alu bisericei nóstre, carea din pracs'a de tóte dîlele vedemu, ca nu are numai chiamarea de a mângaiá spiritualu pre credinciosii sei, ci si ai induce pre calea, pre carea sa invetie a-si cunósce sî a esercia drepturile sele.

Óre sa mai fia de lipsa a spune cine e acelu Archipastoriu, de carele cu consciintia indatorata amu fostu siliti a aminti cele de mai susu ?

Festivitatea ce ne vomu incercá a o descrie cu vre-o câte-va sîruri mai in josu, ne spune totu, ea inse ne sî testéza, ca motivulu acestoru sîre nepretendióse, precum sî cuprinsulu loru, suntu din cele mai naturale urmâri, pentru ca facu alusiune numai sî numai la veritate.

Deci sa trecemu daru la amintit'a festivitate.

Ea dupa cum se vede din programulu celu impletimu ací purcede in loculu primu dela acea junime clericale, carea prin aspiratiunile sele tinde sa ajunga preste putienu in acelu stadiu alu vietiei, cá sa se faca sî organulu sî continuitatea ideiloru sî fapteloru maretie a Archipastoriului seu. Purcede dela acei'a, cari dupa vocatiunea loru, in cercuri mai mari séu mai mici, dupa cum le va rendui provedinti'a, voru cultivá sî immulti semintiele spirituali ale Archipastoriului loru, semenate sî ce se voru semmená inca in agrulu bisericescu sî natiunale.

Insa nu mai putienu suntu zelosi acei colucratori in vi'a Dlui, cari in graduri inalte sî inferióre, cá administratori ai bisericei in ori ce respectu sî cá invetiatori ai poporului sî ai tinerimei, lucra sî spriginescu activitatea Archipastoriului loru, — de a ilustrá festivitatea dilei de Sântulu Andreiu. Sî preotimea sî lumenii, fia cesti din urma cá ómeni a-i cârtiei séu ai trebei, câci toti in feliulu loru contribuiescu la conlucrarea armonica in mijloculu bisericei sî natiunei loru, — vinu sî prin presenti'a loru la festivitate dovedescu alipirea sî consimtiementulu loru la tóte câte se facura sî se voru face de barbati cum e Archipastoriulu nostru, in folosu bisericescu sî natiunalu.

E de ajunsu dara a ne tiermurí la cele dise, pentru cá prin unu ochiu opticu alu unei panorame maretie sa se stravéda totu ce ne impune inim'a in momentulu acest'a sa dicemu, sî de aceea ne tiermurimu a espune :

ca fiindu ca astadi se face pomenirea celui intâiu chiamatu invetiacelu sî Apostolu alu Mantuitoriului lumei, S. Andreiu, sî fiindu in acésta dî totu odata sî onomastic'a Présântitului Parinte, Escelentiei Sele Archiepiscopului sî Metropolitului Românilor gr. or. din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu, **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, junimea clericale pedagogica cu corpulu ei profesorale in frunte sî alti barbati bisericesci sî lumesci, eri la 4 óre au luatu parte la servitiulu Dumnedieescu de sér'a sî la lithia, iéra sér'a la 7 óre au asistatu la festivitatea, carea ni-o descrie programulu urmatoriu :

P r o g r a m 'a.

festivitâtiei d'lei onomastice a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u bar. de S i a g u n 'a ce se va serbá in 29 Novembre c. v. in sal'a seminariului nr. 24.

1. „Eata dîua cea dorita“ de A. Muresianu esecutata de corulu vocale.
2. Cuventarea festiva tienuta de I. Vintieleriu.
3. „Frumosu e omulu“ esecutata de corulu vocale.
4. „Muncitoriulu“ de C. Boliacu declamatu de I. Comanescu.
5. „Sânte parinte“ esecutatu de corulu vocale.
6. „Sentinel'a“ de V. Alesandri declamata de N. Petru Petrescu.
7. „Pre stapanulu“ esecutatu de corulu vocale.

Inceputulu festivitatiei la 7. óre sér'a.

Intre cei ce asistara la festivitate afara de corpulu profesorale sî inteligînti'a preotiésca sî mirenésca, erau de fatia negutietorii nostri, membrii „reuniunei sodaliloru români“ sî o cununa fromósa de dómne sî domnisióre române de aici.

Astadi la celebrarea sântei liturgii se va face rugaciune pentru indelung'a sî fericit'a viétia a Archipastoriului nostru.

Celu ce scrie aceste crede ca prin acést'a nu a vatematu nici decâtu modesti'a marelui barbatu, a cârei onomastice o descrie, sî carele pentru evitarea manifestatiuniloru s'a retrasu in singuratate sî astadi cá sî alte dâti. Eramu datori adeverului cu acestu micu sî neinsemnatu tributu din parte-ne, pre care a-lu retacé aru fi atâtu, câtu a gresí contra convingerei nóstre sî contra fapteloru intemplate.

Sosirea Maj. Sele imperatului in Vien'a.

Dupa o absentia de mai multe septemâni Maj Sea au sositu in 6 Decembre din caletori'a sea in Orientu, in Vien'a, in cea mai deplina sanatate, inca din nóptea premergatóre au inceputu a se face pregatiri pentru o primire serbatorésca. Drumulu, pre unde avé Maj. Sea se tréca, erá impenatu de flamuri austriace, bavareze, austro-unguresci sî altele. Curtea drumului de feru au fostu decorata cu flori sî plante esotice. La 8 óre o compania de onóre din reg nr. 42, avendu la sine music'a regimentului sî steagu, s'a postatu pre peronu. Mai târdiu s'au adunatu sî alte persóne insemnate. Pentru publicu erá libera partea de stâng'a a peronului. —

Mai intâiu au venitu dintre persónele insemnate generalulu Maroicsics, inspectionà compani'a de onóre, in fruntea cârei se aflá statulu majoru alu regimentului. La 8 1/2 sosira toti Archiducii presenti in Vien'a in deplin'a uniforma de parada sî decorati cu crucile ordineloru celoru mari austriace. Maresialulu Archiducele Albrecht visitá compani'a de onóre sî dup'aceea dimpreuna cu ceilalti archiduci intrara in salonulu de asceptare, remanendu acolo, pâna la semnalulu sosirei.

La 8 óre sî 30 min. unu furieru de de curte anuntia membriloru casei imperatesci sosirea. Dnii archiduci esîra pre peronu se pusera d'a drépt'a companiei de onóre, sî fratii Maj. Sele ocupara loculu celu dintâiu.

La 8 óre sî 58 minute sosí trenulu separatu de curte sî intre sunetele musicei, ce esecutá imnulu popularu Maj. Sea parasí vagonulu. Indata se indreptà spre archiduci, dede fiesce-cârui'a mân'a sî schimbà vr'o câte-va cuvinte, mai multu cu archiducele Albrecht sî Vilhelm. Dup'aceea se presentara Maj Sele cómandantele bar. Maroicsics, conducatoriulu locutientiei cesaro-regesci, directorul politiei, generalii presenti, consiliulu administrativu alu drumului de feru. Maj. Sea visitéza compani'a de onóre, procesu de intâiulu adjutante alu seu generalu conte Bellegarde, sî suindu-se in ecuipagiulu de curte, se indreptà spre Belvedere, unde lu asceptau ministrii ces. reg. austriaci sî ei regesci unguresci sî primariulu dr. Felder, dimpreuna cu consiliulu municipalu. Multimea poporului ce erá adunata in curtea sî impregiurulu curtiei drumului de feru, la plecarea Maj. Sele din curte, au proruptu in vivate entusiastice.

La intrarea principala a belvederei lu a intempinatu mai antâiu Dr. Kutschker, episcopu titulariu sî representante alu cardinalului archiepiscopu de Rauscher. Sosindu imperatulu in sala, lu intempinara cei presinti cu unu vivatu intreitu. Primariulu cetâtiei au pasîtu inainte sî au binevenitatu pre Maj. Sea.

Majestatea Sea multiami pentru binevenitarea ce o face primariulu in numele populatiunei din capitala sî resiedintia.

„Sub scutulu ddieescu, continua mai departe, me reintoreu fericitu din o caletoria, carea mi-a oferitu multe lucruri considerabili, ridicatóre sî indemnatóre. Amu vediutu la deschiderea liniei de comunicatiune universala, asiá de insemnata pentru interesele Austriei, ce póte energi'a, istetimea sî perseveranti'a se faca in unu tempu asiá de scurtu. Resultatulu acestu maretiu avendulu dinaintea ochiloru doresu sî sperezu, ca unu astufeliu de resultatu va incununá sî lucrârile acelea, care au sa se incépa togm'a acum'a, de sî in mesura mai mica, inse nu mai pucinu insemnate pentru inaintarea vietiei comerciali sî a bunei stâri.

„Precâtu de bine facatore este pentru mine participarea cea intima a tuturoru popóreloru mele de care amu fostu acompaniatu in caletori'a mea, pre atâtu de tare me bucuru, vadiendu-ne iéra-si in imperiulu meu sî in iubit'a mea Vien'a.

„Impartasiti acestea concetatieniloru domnici vóstre.“

Dupa acést'a s'au indreptatu imperatulu câtra ministrii, au vorbitu vr'o câte-va cuvinte cu ministrulu de instructiune Dr. Hasner, cu ministrulu de agricultura conte Pototzky sî apoi intre vivate au parasitu sal'a, indreptându-se spre castelulu curtiei, unde lu asceptau mai multe persóne inalte.

Eveneminte politice.

Senatulu imperiale, carele, conformu patentei imp. s'a intrunitu eri se va ocupá inainte de tóte de evenemintele din Dalmati'a. Ministeriulu va cere imunitate pentru introducerea stârei esceptiunali in Cattaro sî va asterne sî o descriere a evenemintéloru ce au premersu erumperei revoltei, precum sî a midilóceloru intrebuintiate spre suprimerea acestei'a-si.

Resolutiunea galitiana inca va vení la desbatere. Déca se intempla acést'a, abiá va fi cu putintia incungiurarea unei revisiuni a constitutiunei din Decembre, pentru ca fiacare punctu alu resolutiunei galitiane invólva o schimbare a constitutiunei.

Bugetulu pre anulu 1870 inca va fi unu objectu insemnatu alu desbateriloru senatului imperialu.

Paus'a armeloru in Dalmati'a se va intrerumpe câtu de curendu. Dispusetiunile, se dîce ca se intocmescu de asiá, incâtu operatiunile se voru incepe cu energia indoita.

„P. Ll“ scie de óre-cari prochiamatiuni unguresci pregatite in Romani'a de unu anumitu Asztalos, cu scopu de a le imparti intre trupele ung. din Dalmati'a.

Din afara nu suntu lucruri insemnate de inregistratu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 30 Nov. dupa cetirea protocolului presiedintele anuntia raportulu comissiunei economice prin care se recomenda aplacidarea de câte 100 fl. la 2 servitori odata pentru totude-un'a. Mai multi deputati asternu petitiuni, cari se transpunu comissiunei respective.

Alesandru Romanu dice ca atunci cându au respunsu ministrii la cele dóue interpelatiuni in afacerea Tofaleniloru esposessionati n'au pututu fi de fatia, pentru ca au fostu bolnavu sî de alta parte comissiunea de immunitate togm'a atunci avea se raporteze asupr'a afacerei lui. Ceea ce atinge responsulu ministrului de justitia . . . . . (Presiedintele observéza, ca dep. nu mai póte face nici o observare asupr'a respunsului, ci celu multu póte asterne unu projectu de conclusu.)

Romanu: in foi a statu apriatu, ca elu a luat'o la fuga de dinaintea respunsului datu de ministru; acést'a nu e adeveratu. Deci nepotendu-si face observârile, voiesce sa le faca acum'a.

Presiedintele cetesce conclusulu casei, dupa care déca s'au luatu spre sciintia responsulu unei interpelatiuni, acel'a numai póte fi objectu de discussiune.

Romanu: Conclusulu acest'a nu póte rapí dreptulu de a-si face cinev'a observatiuni (sgomotu). Presiedintele trage atentiunea deputatului, ca numai are dreptu de a vorbí, afara déca voiesce sa faca unu projectu de conclusu.

Romanu se invoiesce in fine a ceti urmatoriulu projectu de conclusu: „Cas'a conclude, ca interpelantulu nefiindu de fatia la tempulu cându ministrulu au respunsu la interpelatiune, sî póte face observârile sele mai târdiu, cându va fi de fatia in siedintia.“ Se decide a se dá projectulu la tipariu. Totu atunci asterne Romanu o petitiune a Tofaleniloru pentru innoirea procesului decisu in instanti'a a 3-a contra loru, de óre-ce sentinti'a instantiei a 3-a e falsa, nedrépta sî nelegala. — Petitiunea se transpune comissiunei respective.

Kolár interpeléza pre regimu pentru banii, ce autoritâtile austriace iau luatu cu poterea din cass'a Strigonului spre acoperirea restantieloru de dare; intréba déca sî cându se restituc banii acesti'a cetâtiei Strigonului? Interpelatiunea se transpune ministeriului, ministrulu de comerciu respunde la interpelatiunea lui Németh pentru defraudâri postali la Tisza-Nava. Cercetârile judecatoresci suntu incepute sî acestea au descoperitu nevinovati'a magistrului de posta Török.

Németh vrea se arete ca Török nu e nevinovatu, produce dóue recipise cu subscrierea numelui „Török“ in dóue feliuri. Un'a din acestea trebuia se fia falsa, de unde se vede, ca magistrulu de posta s'au substituitu câte odata prin altii.

Ministrulu Gorové dechiara, ca cas'a nu póte cere dela elu dovedi de nevinovati'a magistrului postale. Acést'a e tréb'a judecâtiei. Ceea ce privesce ofertulu altui aspirantu la postulu de magistru cu 350 fl. mai eftinu, ministrulu nu-lu póte aprobá (Németh a fostu dîsu ca s'a inbiatu altu individu se primésca postulu de magistru postale cu 350 fl. mai eftinu), pentru ca atunci s'aru dá dregatoriele de statu pre calea licitatiunei minuendo (ilaritate).

Cas'a se dechiara multiamita cu respunsulu ministrului.

La ordinea dîlei e continuarea desbaterei asupr'a incheiârei computuriloru de pre anulu 1868.

In siedinti'a din 1 Decembre dupa cetirea sî autenticarea Protocolului interpeléza Maithény, acompaniatu de aplausele casei, pre ministrulu de culte, pentru ce nu aplica articululu 10 de lege din a. 1751 contr'a Iesuitiloru din Kálocsa, deóre ce prin legea aceea ordinulu Iesuitiloru in Ungari'a este disolvatu

In acel'a-si intielesu interpeléza Hertelendy iérasi pre ministrulu de culte, pentru ce a lasatu, cá Iesuitii sa-si cumpere mosii in Ungari'a; mai departe intréba cum póte ministrulu suferí, cá bunurile abatiei Zalavár, constatatórie din 32 mii juguri, se fia administrate de abati'a Godwitz din Austri'a sî ca prin urmare veniturile unei institutiuni unguresci se tréca in strainatate.

Irányi asterne dóue propuneri, un'a pentru alegerea unei comissiuni de 24 membri ai casei deputatiloru sî 12 ai casei magnatiloru pentru reformarea radicala a sistemului de contributiuni; alt'a pentru radicarea de scóle elementari pentru ómeni in versta, dupa esemplulu din Franci'a; spre scopulu acest'a se i se deschida ministrului de cultu pre an. 1870 unu creditu de 100,000 fl; afara de acesta se aduca ministrulu o lege, prin carea sa se reguleze modalitatea cum trebuie data instructiunea acést'a.

Col. Tisz'a asterne unu projectu de conclusu, prin care sa se provóce ministrulu de finantie, cá inca in decursulu anului 1870 sa se reformeze contributiunea caseloru, a veniturilor, zacharului, carnei, vinului sî a tabacului, asiá, incâtu in anulu 1871, contributiunile acestea sa se scóta dupa legea cea nóua.

La ordinea dîlei e continuarea desbaterei asupr'a computuriloru de pre anulu 1868. Desbaterea se incheià in siedinti'a acést'a, fiindu ca insa referintele comissiunei de finantia sî propunatorii, in fine ministrulu, au avutu se vorbésca in cestiunea acést'a, siedinti'a se incheia, sî remâne cá cesti din urma se vina la rendu in siedinti'a urmatória.

In siedinti'a din 2 Dec. asterne ministrulu de comerciu unu reportu despre stâvi. Dupa aceea urméza incheierea desbaterei asupr'a computuriloru pre anulu 1868.

In siedinti'a din 3 Dec. Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a din urma intre alte vine inainte cererea procurorului in afaceri de pressa, cá sa se permita intentarea unui nou procesu de presa, contra deputatului Ales. Romanu; cererea se transpune comissiunei de immunitate.

Col. Tóth pretinde, cá comissiunea de finantie se fia indreptata intr'acolo. cá se raporteze câtu mai curendu despre projectulu pentru delaturarea timbrului jurnaleloru, pentru ca se apropia tempulu de innoirea abonamenteloru la jurnale. Kautz dechiara in numele comissiunei ca raportulu va fi pâna in dîu'a urmatória gat'a.

Halász se verifica de deputatu.

Ministrulu de finantia Lonyay asterne sumariulu bugetului, statulu pensiuniloru sî acoperirile estraordinari.

Ministrulu de comerciu Gorové asterne unu projectu in afaceri postale sî unu bugetu alu despartiementului ungurescu de marina.

Cas'a trece la ordinea dîlei. Conformu regulamentului casei are Ales. Csiky cuventulu spre a face o propunere cu privire la respunsulu ministrului de culte datu la interpelatiunea afaceriloru scolastice din Erlau. Csiky propune, ca interpelatiunea sea sa se puna la ordinea dîlei. Cas'a insa se dechiara ca voiesce se ia respunsulu ministrului de cultu numai spre sciintia.

La ordine vinu diferite legi de contributiuni. Comissiunea centrale recomenda tienerea legiloru de pâna ací, in ceea ce privesce contributiunea de casa, de venitu, de castigulu personale, de vinu, carne, sacharu sî primirea monopolului de tabacu.

Col. Tisz'a 'si sustiene propunerea din un'a din siedintiele de mai inainte sî face imputare ministrului, ca n'au adusu in Septembre bugetulu spre a-lu asterne casei, conformu unui conclusu alu casei, si arata câtu de rele suntu legile de acum dupa cari se incaséza contributiunile.

Ministrulu de finantia Lonyay dice ca n'au potutu asterne bugetulu in Septembre, din causa, ca diet'a s'au adunatu numai in Octobre. Propunerea nu o póte primí, pentru ca sî asia enchet'a pentru reform'a contributiuniloru in scurtu va fi gat'a cu elaboratulu seu. Regimulu atunci se va apucá de reformarea contributiuniloru sî asiá propunerea lui Tisz'a devine superflua. Körvendy spriginesce propunerea lui Tisz'a. Se incinge o disputa intre Paulu Hoffmann, Baronu Simony sî Ladislau Tisza. Celu dintâiu invinue opositiunea, ca impedeca lucrarea dietei, rapindu tempulu cu desbateri nefolositóre; cesti din urma spriginescu propunerea lui Kol. Tisz'a sî Simony adauge, ca natiunea nu trebuie amagita cu sperantie false, sa se spuna francu sî pre fatia, ca nu este iertatu sa se schimbe legile de contributiune. Se bucura déca enchet'a respectiva va terminá in curendu lucrârile sele.

FOISIÓRA.

Necrologia.

(urmare din nr. tr.)

Dupa ce Turci'a, prin congresulu dela Laibach s'a autorisatu a infrená rescóla grecésca, aici propusa, incâtu asta tiéra a fostu léganulu renascerii Eline, Pórt'a a numitu de domnitoriu pre Ioanu Sandu Sturza, carele chiama pra Asaky sî-lu rendui Agentu diplomaticu alu Moldovei la curtea de Vien'a. In cursu de 5 ani a petrecerii sele in acea capitala, elu avù norocirea a descoperí in mai multe politii a Galitiei, chrisóve a domniloru Moldoveni pre cari Mitropolitulu Doroftei in anulu 1687, le-a fostu luatu cu sine in Poloni'a, unde se refugí in cursulu resbelului regelui Polonu, Ioanu Sobieschi.

La asta ocasiune Asaky a avutu norocire de a cumperá documente originali, eare adevereau ca calugarii Greci a monastirei Trei Ierarchi si-au fostu apropiatu, de o suta cincidieci ani, veniturile unoru trei mosii; care Printiulu Vasilie-Lupu a fostu daruitu Academiei de elu fondata in cuprinsulu acelei monastiri, de asemenea de elu facuta. Asaky in a sea insusîme de referendaru séu directoru alu scóleloru, a deschisu unu procesu calugariloru greci, care durase pâna in 27 Martie1846, incâtu dupa acelu indelungatu periodu scólele au reintratu in proprietatea aceloru mosii. Tomasienii, Agiudenii sî Rachitenii, situate in districtulu Romanu, a edificieloru daruite de Printiulu Vasilie-Lupu, sî care calugarii Greci si a fostu insusîtu. Câtra care mosii, prin ingrigirea sî staruinti'a lui Asaky se adaose sî Balenii, care tus-patru mosii suntu unic'a proprietate a scóleloru publice.

Asaky in a sea insusîme de referendaru séu directoru alu scóleloru, a secvestratu o parte din casele monastirei, unde indata a dechisu scóla primara.

In cuprinsulu acestei monastiri s'a statornicitu sî colegiulu in care d. Georgiu Saulescu, predá antei'a data Gramatic'a sî Filologi'a româna de ei compusa. In curgerea aniloru 1829—1831, Asaky s'a ocupatu la Bucuresci sî la Petersburg, cá secretariu a comitetului Ad-hoc, de redactiunea constitutiunii politice a Moldovei, cunoscuta sub nume de „Regulamentulu Organicu,“ care a reintrodusu in tiéra guvernulu representativu sî care in mare parte a servitu de basea la facerea conventiunii din 7 (19) Augustu 1858.

La 1831, elu fu numitu Archivistu de Statu sî se ocupa cu culegerea documenteloru vechie, privitóre la drepturile tierei; la 1829, pre cându Pressa erá in fasia, gasindu-se numai la Mitropolia unu teascu pentru cârti bisericesci, sî pre cându locuitorii tierei nu aveau altu midilocu de a aflá ce se petrece in afara, déra chiaru sî in intru, de câtu vestile din gura in gura, elu a fostu carele celu anteiu a avutu inspiratia sî curagiu dintre toti a luá iniciativa sî de a pune mân'a pre stindardulu Presei, fondându acea antei'a fóia periodica: „Albin'a româna“ urmata de „Patria,“ care a continuatu 33 ani, sî Buletinulu oficiale a guvernului. La 1839 elu a instituatu conservatoriulu filarmonicu, a cârei elevi a pututu cu succesu representá romanesce oper'a „Norm'a.“

Intre multe piese teatrali, de elu prelucrate, cari fura representate pre teatrulu de societate sî celu publicu, elu mai adaose a sele originale compuneri; precum: dramele nationale Petru Raresiu, Elen'a-Dragosiu sî Turnu-Butului: comediele pedagogulu sî tiganii la ocasiunea eliberârii loru de sclavia etc., elu a datu la lumin'a din istori'a patriei, mai multe brosiure ilustrate de tablouri litografice, sî fói'a periodica „Icón'a Lumii“ insocita cu stampe, unu atlasu geograficu, unu tablou istoricu, lucrâri cari au contribuitu la desceptarea spiritului nationale sî la respandirea cunoscintieloru folositóre, dintre cari n'a lipsitu sî acele pentru trageru neamului românu, sî prin fondarea unei antei'a fabrice de harthia pre a sea mica proprietate, antica Petrodava, a desceptatu industri'a nationale, insa derimarea stârii sele financiare.

Pentru a dá la straini o idea despre istori'a tierei, elu a tradusu sî a publicatu in limb'a francesa, nuvelile istorice ale Romaniei, o culegere a poesieloru sele compuse dupa regulele Prosodiei, care le-a adoptatu la caracterulu limbei, sî mai multe fragmente originali in limb'a Italiana, Francesa sî germâna. Imperatorii Russiei, Austriei sî alu Turciei l'au onoratu cu a loru ordine respective.

Elu este membrulu Academiei de Roma, alu societâtii Scandinave, alu arteloru frumóse de Austri'a, sî alu societâtii d'o agricultura româna.

Câtra aceste se cuvine a adauge ca pre lânga cunoscinti'a limbei mume, Asaky cunoscea acea Polona, Rosiana, Latina, Germâna, Italiana, Francesa sî acea Englesa.

Venindu propunerea lui Kol. Tisza la votu, se respinge, legile de contributiune se primescu neschimbate sî cu acést'a se incheie siedinti'a.

In siedinti'a dela 4 Decembre reportéza referintele comissiunei finantiale despre projectulu de lege din partea deputatului Toth, dupa care timbrulu jurnaleloru se caséza. Comissiunea pârtinesce primirea unei legi nóue, prin carea sa se caséze timbrulu de jurnale; pune inse in loculu acestui'a urcarea timbrului de inserate, asiá, incâtu jurnalele de o editiune in 1000—8000 esemplare, se platésca 8 xr., iéra celelalte cu editiune mai mare 10 xr. de unu policaru cuadratu.

Majthényi cere urginti'a tractârei acestui objectu. Se primesce.

Contele V a s s interpeléza pre ministrulu de finantie sî de comerciu, cum au spriginitu industri'a indigena; projectulu de conclusu, prin care ministrulu de finantie este provocatu a licuidá bani pentru stabilimentele de industria sî lu retrage.

Ministrulu de comerciu spune ca regimulu au facutu sa crésca dotatiunile bancei austriace pentru bancele filiale din Ungari'a, au pusu la dispositiune institutelorn indigene de bani, banii aflatori in casele regimului sî pre lânga acestea au oferitu si ajutóre directe stabilimenteloru de industria. Dupa unele desbateri inca, cas'a iá respunsulu ministrului spre sciintia.

Ministrulu de comunicatiuni M i k ó róga cas'a, se nu-i stérga creditulu cerutu pre 1870, sî espune insemnatatea lucrâriloru pentru regularea Tiszei. Danielu S z a k á c s i, carele facuse o interpelatiune in privinti'a acést'a vede din respunsulu ministrului, ca cas'a e de vina déca nu s'au pututu indeplini lucrârile pentru regularea Tizsei sî e de acordu cu ministrulu cá se nu se stérga creditulu cerutu.

Se incinge o desbatere asupr'a propunenerei lui Simony, prin carea cere, cá interpelatiunile sî propunerile neresolvate sa se dea in tiparin sî se se imparta in siedinti'a dintâiu a fia-cârei luni.

Julius S c h w a r t z cere dela ministrulu de cultu sî instructiune unu reportu despre starea scóleloru unguresci sî intréba, ca are de cugetu ministrulu se astérna o lege pentru reformarea institutelorn mai inalte. Se alege o comissiune de 7 pentru esaminarea computuriloru de pre 1868 sî se cetescu legile de contributiune a trei'a óra.

Ministrulu de fanantie Lonyay retrage legea despre vinderea compleseloru necomasate a bunuriloru de statu. Se votéza creditulu supletoriu de 150,000 fl. spre acoperirea speseloru calatoriei in orientu; in contra vorbesce M i l e t i c s.

Urmeza parerea comissiunei de imunitate asupr'a cererei tribunalului de presa, de a puté executá sentinti'a contra deputatului Romanu comissiunea propune facerea destulu acestei cereri.

Contra propunerei vorbesce S i m o n y sî H o d o s i u, celu dintâiu nu vrea se recunósca jurii instituiti nu prin lege, ci numai prin o ordinatiune ministeriale, prin urmare sentinti'a loru nu póte avé valóre; celu de alu doilea arata ca nu este motivu de pâra, contra deputatului Romanu, de óre-ce elu e judecatu pentru o proclamatiune, carea e amnestiata de câtra Maj Sea.

Mai multi dejustati propunu; ca afacerea acést'a sa se reintórca la comissiunea de imunitate. carea se cerceteze, déca in adeveru sententi'a s'a adusu numai in urm'a acelei proclamatiuni amestecate. Dupa o desbatere mai lunga referentele comissionei espune ca objectulu pârei este unu ciclu de articuli a câroru base a fostu pronunciamentulu din Blasiu. Actulu de gratia regésca nu póte fi luatu in consideratiune, pentru ca elu nu póte resturná valórea de dreptu a sentintiei. Romanu inse are dreptulu inainte de punerea in lucrare a sentintiei a se provocá la acelu actu de gratia. Momentuositatea cestiunei aduse cu sine cá sa se voteze cu votu nominalu, dara fiindu tempulu inaintatu, votarea se amâna pre siedinti'a urmatóre. (Resultatulu lu scimu din nr. trecutu.)

Red.

Revista diuaristica.

„Wanderer“ face o icóna despre starea actuala economica a Austriei. Din acést'a estragemu urmatóriele: §

„Noi amu demustratu de multu tempu ca numeróse consideratiuni politice necessitéza o schimbare in regimulu austriacu. Atitudinea opusetiunei, ce nu va acceptá nici odata constitutiunea actuale face cá schimbarea sa fia cu atâtu mai imperiósa sî din privintie economice.

Pre câudu in Angli'a se reducu contributiunile sî pretiurile bucateloru scadu; pre câudu in Germani'a de nordu productele de tacse indirecte crescu pre fia-care dî; drumurile de comunicatiune prosperéza sî sciinti'a si vérsa luminile sele in servitiulu productiunei, ce icóna ni se ofere in Austri'a? Scumpetea immultiesce in proportiune directa scaderea valoriloru, sî acést'a e dîsu asupr'a unei situatiuni particularie in tiér'a nóstra. Ceea ce bate mai multu la ochi este depretiuirea florinului, carele in strainatate nu are mai multu decâtu 80 cruceri. Prin urmare, astadi déca voiesci sa obtieni unu objectu óre-carele trebuie o suma cu multu mai mare cá alta data.

O alta intemplare a mai venitu sa paralisezе sa strice chiaru productiunea austriaca; acést'a e securitatea cea putiena a piatiei. Proprietatea nemiscatória e fórte incarcata, fórte nesigura sî impositele absorbu partea cea mai mare a veniturilorn ce le dau, sî asiá capitalulu se retrage din ce in ce mai tare. La acést'a trebuie a se adauge ca agiotagiulu fâra de mesura a facutu sa cada cursulu multoru valori, a ruinatu o massa de stabilimente, a ingropatu negotiulu in titluri ilusórie sî a facutu sa ese din Austri'a o fractiune notabile a fortunei natiunali.“

Dupa ce le arunca tóte aceste in spatele regimului continua:

Situatiunea nóstra economica are lipsa de unu guvernamentu bunu sî politica sapienta sî moderata. Ceea ce ne lipsesre nóua este self guvernamentulu sî parlamentarismulu. Singure aceste potu ameliorá situatiunea nóstra economica.

Protocolulu siedintiei a II-a.

(estraordinarie.)

tienutu din partea Directoratului asociatiunei nationali pentru cultur'a poporulu românu, in Aradu, in 21 Novembre 1869.

De fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane Popoviciu Desseanu directoru secundariu;

Membri: Mirone Romanulu, Emanuilu Misiciu, Iosifu Popoviciu; Teodoru Serbu, sî Georgiu Dogariu; notariu: Petru Petroviciu.

Nr. 13. Pre temeiulu determinatiunei adunârei generali din 2 Sept. a. c nrulu 8 avendu directiunea a imparti stipendiele preliminate in anulu trecutu, conformu concursului publicatu sub nrulu decisului directiunalu 95. siedinti'a XI. din anulu trecutu, spre scopulu acest'a pre diu'a de astadi, s'u indicatu siedinti'a estraordinaria invitându-se la acést'a prin deosebite hârthii toti membrii directiunali, sî asiá luându-se in desbatere speciale opiniunea comissiunei censuratórie emise sub nr. 3 sî 4 a decisului siedintiei directiunali penultime, sî revediendu-se cu deamenuntulu tóte suplicele intrate pentru stipendii, se vede ca pentru aceste stipendii au recursu urmatorii tineri, sî anume:

A.) pentru stipendiulu preliminatu pre partea unui studinte la politechnica cu o suma de 300 fl. — au recursu:

1. Traianu Sombati. absolutu gimnasistu, de presinte in cursulu I la politechnic'a din Vien'a; 2. Alessandru Rimbasiu asisderea absolutu gimnasistu;

B.) pentru cele-lalte siepte stipendii au recursu urmatorii:

3. Francisciu Hosu juristu. 4. Ioanu Papu juristu. 5. Petru Mihailoviciu juristu. 5 Georgiu Popoviciu gimnasiste de clas'a XIII. 7. Michailu Veliciu gimnasistu de clas'a VIII. 8. Atanasiu Tuducescu gimnasistu de clas'a VII. 9. Vasiliu Olariu gimnasistu de clas'a VII. 10. Zacharia Rocsinu gimnasistu de clas'a VII. 11. Michaiu Sturz'a teologu. 12. Constantinu Gligorescu gimnasistu de clas'a VI. 13. Michaiu Receanu gimnasistu de clas'a VI. 14. Alessandru Petroviciu gimnasistu de clas'a V. 15. Ioanu Istinu gimnasistu de clas'a VI. 16. Ioanu Groz'a gimnasistu de clas'a V. 17. Simeonu Popeliu gimnasistu de clas'a V. 18. Silviu Sigismundu gimnasistu de clas'a V. 20. Ioanu Juconu gimnasistu de clas'a VI. 21. Georgiu Leuc'a gimnasistu de clas'a IV. 22. Aureliu Popescu gimnasistu de clas'a III. 23. Ludoviou Pecurariu gimnasistu de clas'a II. 24. Georgiu Popoviciu gimnasistu de clas'a II 25. Savu Bugariu gimnasistu de clas'a II. 26. Andreiu Susanu normalistu. 27. Aureliu Varg'a normalistu. 28. Georgiu Morariu normalistu. 29. Iosifu Ioanoviciu normalistu.

Comissiunea censuratória din privinti'a necessitâtiei de a se dá cu preferintia ajutórie tineriloru cari suntu mai inaintati in invetiatura, respective la cei din clasele mai de susu — propune: a se eschide suplicantii din clasele inferióre, sî din cele normale, cá asiá sa se póta incuviintiá sumele stipendiarie celoru mai inaintati sî demni de ajutorintia.

Decisu: Cu privire la propunerea comissiunale inainte de tóte, directiunea afla de justa eschiderea de asta data a suplicantiloru din clasele mai de josu gimnasiale sî cele normale, cari nu se potu luá in consideratiune, ci suntu de a li se retramite suplicele pre lânga indorsata in sensulu spusu; iéra dintre cei'a-lalti suplicanti luându-se in consideratiune de o parte paupertatea materiale, sî de alta parte sporiulu aretatu din invetiatura conformu documenteloru produse, directiunea resólve stipendiele in urmatoriulu chipu:

1. lui Traianu Sombati studinte la facultatea politechnica din Vien'a, sum'a de 300 fl. 2. lui Ioanu Papu juristu 120 fl 3. lui Petru Michailoviciu juristu 120 fl. 4. Michaiu Veliciu gimnasistu de clas'a VIII. — 80 fl. 5. Constantinu Gligorescu gimnasistu de clas'a VI. 80 fl. 6. Alessandru Petroviciu gimnasistu de clas'a V. — 80 fl 7. Icanu Martinescu gimnasistu de clas'a V. — 60 fl. 8. Georgiu Leuc'a gimnasistu de clas'a IV. — 60. fl. — Sum'a 900 — pentru toti pre anulu scolasticu 1869/70.

In privinti'a estradârei acestoru stipendii se decide: a li se asemená tóte in patru rate trei-lunarie, asiá: cá sa li se estradea ratele sumeloru respective la 1-a Decembre a. c. pentru lunile trecute, apoi la 1-a Ianuariu, 1-a Aprile sî 1-a Iuliu 1870, pre lânga cuitantie vidimate din partea concernentului directoru alu facultâtiei scolastice cu insemnarea precisa a cursului, séu a clasei scolastice, in care respectivii stipendiati invétia de presinte, avendu totu insulu a produce sî adeverintia din partea superiorităiei scolastice despre sporiulu invetiaturei incepute dejá in anulu acest'a.

De odata la propunerea presiedintelui directoru secundariu se pretinda dela fia-care stipendiatu neconditiunatu: cá sub tempulu studiârei sele totu insulu se fia deobligatu a se deprinde cu diligintia deosebita cu invetiarea „limbei sî literaturei române„ din propriulu indemnu, sî afara de sfer'a studieloru obligate; anume: unde se afla catedre pentru limb'a sî literatur'a româna „a cercetá prelegerile“, iéra unde suntu insociri literarie ale tineriloru români „a se face membru acestor'a“, avendu sî in privinti'a acést'a a se legitimá totudéun'a la ocasiunea estradârei ratei stipendiari prin vidimarea cuitei sî din partea concernentului profesoru de limb'a sî literatur'a româna, respective presiedintelui insocirei.

Despre ce toti mai susu numitii stipendiati suntu numai decâtu a se insciintiá prin indorsata sî pre lânga restituirea testimonieloru originali.

Ce se atinge apoi de cei'a lalti recurenti, cari de asta data nu s'au pututu luá in consideratiune, se decide a li se restituí suplicele pre lânga indorsata refusatória — insemnându-se ca motivele reiciârei suntu spuse respicatu in raportulu comissiunei censuratória, sî se potu vedé in cancelari'a directiunei.

Acei suplicanti, cari n'au produsu testimoniulu scolasticu sî din acésta causa n'au pututu fi luati in consideratiune suntu de a se indrumá a se acomodá concursului ce se va publicá câtu mai curendu pentru stipendiele preliminate sî incuviintiate pre anulu acest'a avendu a-si renoí rugamintea provediuta cu documentele recerute.

Nr. 14. Fiindu caus'a fórte momentósa sî urginta, pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Decisu. Se defige terminulu pre Marti 13 Novembre a. c. la 4 óre dupa amédi.

Protocolulu acest'a cetindu-se s'a autenticatu in presenti'a membriloru directiunali: Ioane Popoviciu Desseanu, Mironu Romanulu, Georgiu Dogariu sî Petru Petroviciu.

Aradu, in 23 Novembre nou 1869.

Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu:

Ioane Popoviciu D e s s e a n u m. p.
directoru secundariu.

Petru P e t r o v i c i u, m. p.
notariu.

Varietâti.

*** Maj. Sea imperatés'a a plecatu sî a sositu la Rom'a unde va petrece câtu-va tempu. Caus'a caletoriei suntu eveneminte familiarie.

*** Marti a tienutu comitetulu siedintia lunaria, in carea s'au impartîtu stipendiele sî ajutóriele votate de adunarea generala sî s'au luatu la desbatere regulamentulu privitoriu la infiintiarea sub comiteteloru asociatiunei.

*** „Albin'a“ in nrulu 95 produce unu articulu cu privire la comissiunea „pentru staverirea unei procedure in privinti'a canseloru divortiali sî disciplinari.“ In articulu se espunu lasele activitâtiei comissiunei cestiunate. In legatura cu articululu se publica in foisiór'a aceluia-si numeru unu elaboratu constatatoriu din VIII pârti sî 31 §§, pre carele lu vomu reproduce sî noi la cea mai de aprópe ocasiune.

*** Domnulu Romaniei a primitu dela regin'a Angliei o scrisóre scrisa de mân'a ei propria (autografa), prin carea felicitéza pre Domnu sî pre Dómn'a cu ocasiunea cununii'oru loru.

*** Domnitoriulu Carolu se adreséza câtra presiedintele ministeriului sî câtra primariulu municipalitâtiei, multiamindu tierei sî Bucurescenilor pentru manifestatiunile aretate cu ocasiunea sosirei sele cu soci'a sea in tiéra sî Bucuresci. In adres'a cea câtra primariu, facendu amintire de diadem'a oferita Dómnei din partea Bucurescenilor dice: „primimu inse darulu cu espres'a destinatiune de a face parte din odorele corónei Romaniei.“

* Se vorbesce de multu de dalaturarea timbrului diuarieloru. Unu deputatu dietale a sî elaboratu unu projectu de lege in asta privintia. Venitulu ce-lu are statulu din isvorulu acestui timbru e cu multu mai neinsemnatu decâtu sa merite a planá asiá de greu asupr'a publicisticei. Cestiunea acést'a devení dupa multe apretuiri in stadiulu acel'a cá sa se caseze timbrulu dara sa se introduca o tacsa ingreunatória pentru insertiuni. Scirea cea mai din urma ne spune ca sî sectiunile dietali se invoiescu la delaturarea timbrului, remanendu tacsele de insertiune cá sî pâna ací.

*** Vine regin'a din Dobritienu? Asiá se dice ca a eschiamatu unu magnatu ce astépta la curtea drumului de feru de média dî alu Budei sosirea Maj. S. reginei din castelu, cá sa plece la Tricste. Caus'a fu ca ecuipagiulu imperatesei reginei se inglodà in tóta form'a dinaintea palatului lui Karacsoni sî manatoriulu trebuí sa bata caii cá sa o scóta. Strapatiele cailoru sî esteriorulu trasurei indemnà pre magnatu sa eschiame cum amu vediutu ca a eschiamatu.

*** In fia-care anu se importa in Russi'a cârti de unu milionu de ruble sî esporta de 120,000 ruble. La anulu 1868 se urcà importulu cârtiloru la cifr'a de 1,104,000 ruble, de unde 80,000 pentru cârti nemtiesci sî 260,000 pentru cârti francese. Russi'a posede pâna acum 413 librarii. Lectur'a cea mai multu respandita e cea a jurnaleloru, ce contiene articuli amusanti sî instructivi. „Cor. Sl.“

*** Unu diuariu ce apare in Belgradu anuncia, ca in partea de sudu a Bulgariei se forméza bande, ce se voru dirige spre Muntenegru. Dupa aceeasi fóia, se observa o agitatiune estraordinaria in o parte mare a Albaniei.

*** Celu mai simplu birou postale se afla in capulu celu mai de média dî alu Americei. De vre-o câti-va ani incóce innóta unu butoiasiu in mare, inse legatu cu unu lantiu de stânc'a promontoriului estremu de lânga drumulu lui Magellanu, Toti navigatorii câti trecu pre acolo lu deschidu de punu sî iau epistole, care vedu ca privesce locurile pre unde umbla ei. Biroulu acest'a se administréza singuru sî nu s'a intemplatu nici odata inca, ca se faca cineva vre unu abusu de acesta incredere publica.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Dela Fagarasiu, tramisi prin dlu G. Fagarasianulu, dela dd: Tamasiu Cap. supr. 2 fl. Nicol Sustai 2 fl. Iovinu Stoica 2 fl. Iosifu Poparadu 1 fl. Dim. Gremoiu 1 fl. N. Cipu 1 fl. Stoichitia 30 xr. Ioane Gogonea 50 xr. Iosifu Botezanu 1 fl. Isidoru Bunea 50 xr. Maieru 50 xr. Henff 50 xr. Hertel 30 xr. Caballiucche 1 fl. D. Kreuz 50 xr. Aotonelli 2 fl. Chisiereanu 40 xr. Iohanu Haner 1 fl Heinrich Schnell 50 xr. Georgiu Aiseru 1 fl. Michailu Poppu 50 xr. Vasiliu Poppu 1 fl. N. Tom'a 50 Georgiu Szente Comenariu 40 xr. I. Romanu adv. 5 fl. Georgiu Pogaranu 60 xr.

Sum'a 23 fl. 4 fl.

Dela Naseudu tramisi prin Dlu Grigoritia, dela DD.: G. Moisilu 1 fl. A. B. 1 fl. F. Porcius 1 fl. N. Antonu 1 fl. L. Popu 1 fl. A. T. 20 xr. S. P. 20 xr. G. Verticu 1 fl. G. Maniu 50 xr. A. Mahcusiu 1 fl I. Clococeanu 1 fl. G. Gewürz 20 xr. H. Lazaru 10 xr. I. Mihalasiu 20 xr. Dr. Popu 1 fl. F. Daichend 1 fl. I. Pradanu 50 xr. D. Cimbulea 40 xr. M. Lic'a 1 fl. I. Goestel 20 xr. I. Paveli'a 1 fl. E. Cincea 1 fl. G. Varzariu 40 xr I Iliesiu 1 fl. D. Vaid'a 1 fl. E. Burduhosu 1 fl. St. T. 30 xr. I. Muresianu 2 fl. 50 xr. M. Gewürz 30 xr. O. Horovitz 25 xr. C. Anc'a 1 fl. I. Goldschmidt 1 fl. F. Michesiu 1 fl. M. Popu 20 xr. I. Floreanu 1 fl. L. Luchi 1 fl. I. Titieni 1 fl. B. Muresianu 50 xr. A. Usieriu 1 fl. B. Axente 2 fl B. Nescutiu 50 xr. L. Paveli'a 1 fl. I. Margineanu P0 xr. N. Ganea 40 xr. B. Busdugu 1 fl I Martianu 50 xr. T. Rotariu 1 fl. Dr. Lazaru 1 fl. 40. xr. M Popu 1 fl. I. Malaiu 50 xr. I. Serbu 1 fl. O. Baritiu 1 fl. T. Dumbrava 1 fl. Dela mai multi insi civi opidani 5 fl. 25 xr. I. Siairich 1. Studentii gimnasiului gr. cat. din Naseudu 14 fl. 60 xr. Marianu Florianu 1 fl. Florianu Motiocu 1 fl. Sum'a . . . . 65 fl. 60 xr.

Dela dd. teologi gr-cat. din Gherl'a, sum'a de . . . . . 14 fl.

Din Sabesiulu-sasescu, tramisi prin Dlu I Paraschivu, dela DD.: Simeonu Balomiri jude reg. din Sebesiu 2 fl. Iosifu Besanu senatoru in Sebesiu 1 fl. Nicolau de Papp senatoru in Sebesiu 1 fl. Ioanu Paraschivu vicenotariu in Sebesiu 1 fl. Ioanu Draganu cancelistu magistratuale in Sebesiu 1 fl. Ioanu Piso cancelistu magistratualu in Sebesiu 1 fl. Ioanu Bojitia, candidatu de advocatura in Sebesiu 1 fl. Dimitriu Focsianu negutiatoriu in Sebesiu 1 fl. Ioanu Onitiu jun. negutiatoriu in Sebesiu 1 fl. Ioanu Munteanu juristu absolutu din Pianulu de josu 1 fl. Ioanu Bârcianu servitoriu la magistratulu din Sebesiu 1 fl. Matein Savu notariu comunale in Pianulu de josu 1 fl. Saft'a Munteanu economa din Pianulu de josu 3 fl. Nicolau Dur'a econ. din Dealu 1 fl. Zacharia Mog'a notariu comunale din Sascioriu 1 fl. Georgiu Munteanu economu din Câlnicu 1 fl. Ioanu Georgiu Cristea controloru de dare din Sebesiu 1 fl. Carpinisianu Ioanu notariu comunale din Reheu 1 fl. Savu Maftei jude comunale din Pianulu de josu 1 fl. Clemente Munteanu parochu gr. or. din Limb'a 1 fl. Ioanu Cotrusiu jude comunale din Cacov'a 1 fl. Nicolau Ben'a parochu gr. or. din Ciór'a 1 fl. Georgiu Panti'a parochu gr. or. din Pianulu de susu 1 fl. Nicolau Maniu parochu gr. or din Vintiulu de josu 1 fl. Ladislau de Popp notariu comunale din Sebisielu 1 fl.

Sum'a 28 fl. v. a.

Din Orlatu, tramisi prin d. parochu P. Bradu dela dd: Petru Bradu parochulu Orlatului 1 fl. Dela comun'a bisericésca adunati cu disculu 1 fl. 54 xr. Samuilu Spineanu 1 fl. Eremie Banciu docente 1 fl. Ioane P. Césiocu 60 xr. Paiump 1 fl. Petrisoru Voblaus 1 fl. Petru Munteanu magist. de posta 1 fl. Ioane Scherbu Gischoy 1 fl. Simeonu Lolluy 50 xr. Comun'a Orlatu din pung'a comunala 3 fl. Petru Beu notarin comunalu 1 fl. George Moga ant. comunalu 1 fl. Petru Flóre cassieriu 1 fl. Sum'a . . . 15 fl. 64 xr.

Din Blasiu, tramisi prin dlu A. Micu dela dd: Alesandru M. Micu prof. 2 fl. 20 xr. Aliupiu Blasianu prof. 1 fl. I. Ierom. Albanu egumen 1 fl. Ioane Marculetia prof. 1 fl. Ioane T. Ratiu 40 xr. Arone Boeriu 1 fl. Ioane Germanu 2 fl. Georgiu Munteanu prof norm. sî prep. Basiliu Ratiu prof. 1 fl. Simeone Micu 1 fl. Petru Solomonu 1 fl. Nicolae Solomonu 1 fl. Caresi-va 1 fl. Mihaiu Tipografu 1 fl. G. Pop'a 1 fl. B. Fulep Nicolae Pepeloviciu 1 fl Iulian'a Fulepe 40 xr. Ioane Vraciu 1 fl. Sum'a de 20 fl.

(Va urmá.)

Sabiiu 22 Nov. (4. Dec.) 1869.

Comitetulu.

(11—3) **Concursu.**

Devenindu posturile de invetiatori vacante la scólele populari gr. or. din comunele Riusioru sî Hurediu, distr. Fagarasiului; se escrie prin acést'a concursu pâna la 22 Nov. a. c. sî. v., sî anumitu:

1. La Riusioru, cu salariu de 120 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne.
2. La Hurediu, cu salariu de 120 fl. v. a cuartiru liberu, sî lemne, la ambe din cas'a comunale.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni; au de a-si asterne documentele sele, ca au absolvatu IV. clase gimnasiale, cursulu pedagogicu séu clericalu, ca au purtare morala buna, si ca sciu cantârile bisericesci, câtra subscrisulu inspectoratu dinstr. de scóle, pâna la terminulu susu aratatu. —

Fagarasiu 22 Oct. e. vechiu, 1869.

Petru Popescu
Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele confessiunali gr. or. din tractulu II-le alu Joajului, se escrie concursu, sî adeca:

La Almasiulu-mare, cu unu salariu anualu de 120 fl. v. a.

La Csibu, cu unu salariu anuale de 100 fl.

La Bacaintiu, cu unu salariu anualu de 160 fl.

La Rengetu cu unu salariu anualu de 100 fl.

La Bozesiu, cu unu salariu anualu de 120 fl.

La Almasiulu de mijlocu cu unu salariu anualu de 100 fl.

La Varmag'a, cu unu salariu anualu de 120 fl., tóte cu cuartiru naturalu sî lemne de incalzitu.

Concurentii au a-si asterne petitiunile loru la subscrisulu cu documentele cerute, pâna la 10 Dec. 1869.

Sacarâmbu, 16 Novembre 1869.

Sabinu Piso,
(35—2) Prolop. sî direct. scol.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunale gr. or. româna din Biru'a, protopopiatulu Fagetului, se deschide concursu pâna in 18 Decembre 1869 c. vechiu; cu care suntu impreunate urmatóriele emolumente: — 63 fl. v. a. in bani gat'a, 10 meti grâu, 20 meti cucuruzu, 100 punti lardu, 50 punti sare, 12½ punti lumini, 8 orgii lemne, 1 jugeru gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu suntu avisati, cá recursele loru provediute cu estrasulu de botediu sî adeverintiele despre scientiele absolute, avendu in vedere § 13. art. I. alu Stat. Org purtarea morala sî politica, precum sî despre servitiulu de pâna acum, a le tramite subscrisului comitetu in Birn'a 14 Novembre 1869.

(27—2) Comitetulu parochialu.

(24—2) **Concursu.**

La scól'a normale capitale gr-res in Selisce protopopiatulu tract. Sabiiului I. face trebuintia de un'a invetiatorésa la copile pentru lucruri femeesci de mâna, cu salariu anuale de 240 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Concursele provediute cu documentele recerute sa se adreseze câtra comitetulu subscrisu, post'a ultima Sacelu (Szetsel) pâna in 20 Decembre 1869.

Selisce 23 Novembre 1869.

Comitetulu parochiale gr-res.

Doi tineri cá practicanti

bine educati cu cunoncintia minimum a duoru limbi ale patriei, sî o calfa (comis) de specialitate se potu primí in negotiulu meu cu marfuri de Galanterie, porcellanu, sticlarie, sî Nürnberg din Brasiovu. Doritorii se potu adresá particulariu câtra subscrisulu.

Ioanu Persioiu,
(20—3) negutietoriu.

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Nov. (11 Dec.) 1869.

Metalicele 5%	59	80	Act. de creditu	257	
Imprumut. nat. 5%	70		Argintulu	121	35
Actiile de banca	731		Galbinulu	5	84

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 96. ANULU XVII.

Sabiiu, in 4/16 Decembre 1869.

tru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Dominec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl, pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Meditatiuni politice.

V.

In torentulu celu plinu de vertegiuri, românii cari au petrunsu unde potu reesí lucrurile, s'au cugetatu indata la ceea ce trebuie facutu.

In tempuri absolutistice si cu deosebire cându o natiune este privata de dreptulu de a se manifestá in representantiele recunoscute de óre-si care lege, nu remâne alta de câtu incercarea pre cale de petitiuni. Modulu acest'a de a-si ameliorá starea politica e deprimetoriu si umilitoriu. Elu pune pre cei ce trebuie sa se folosésca de midilóce de aceste in positiune de a cersí ceea-ce dupa firea lucrului i se cuvine sa aiba. Resultatulu mai nici odata nu e siguru, nici intr'atât'a, incâtu sa aiba cererile undeva o influintia morale, din causa ca in impregiurâri de acele, de multe ori, acte de mare importantia nu au alta destinatiune decâtu a immulti volumele archiveloru dicasteriali.

Acésta cale odiósa din multe privintie e cu multu mai defavorabile in tempuri cându representantiele pentru alte natiuni suntu deschise si totu asiá de defavorabili cându ele lasa o usia, fia câtu de angusta, se intre si acei ce se vedu nedreptatiti; dara acesti'a declina dela sine folosirea unei atari ocasiuni. Aici aru trebuí sa ne aducemu aminte de indelung'a lupta a plebeiloru in Rom'a câtu erá de ingreunata, câtu erá de tiermurita de puterea patriciiloru si déca plebeii au staruitu contiuu prin tribunii sei au esitu din situatiunea cea defavorabile. Asisderea in tempurile nóstre irii din Britani'a, carii prin putinii loru representanti isbutíra a da valóre unei pretensiuni insemnate, de a li se recunósce biseric'a ce a fostu esilata din legile regatului unitu.

Cam aceste voru fi fostu considerantele deputatiloru si regalistiloru de natiunalitate româna, adunati la diet'a din Clusiu in tómn'a anului 1865. Ei prevediura possibilitatea schimbâriloru ce aveau sa urmeze si asiá aflara de bine a-si pastrá calea deschisa pentru ori-ce eventualitate.

Deci cându ne aflâmu inaintea atâtoru fapte implinite, cându vedemu cine au causatu schimbârile constitutiunali in acesti nóue séu diece ani din urma, cându amu vediutu si modulu schimbâriloru, noi nu putemu cugetá la alta, decâtu la ceea ce amu cugetatu totudéun'a, la castigarea pusetiunei ce ni se cuvine cá poporu cu tóte atributele unei natiuni.

Erá datori'a sa cugetâmu si mai inainte; amu si cugetatu cu totii, de-si in moduri diverse; acum insa dupa ce vedemu resultatele, avendu cu o esperintia mai multu, cugetarea ni póte fi mai drépta; séu se póte vedé si mai bine carea aru fi fostu calea adeverata, pre carea trebuiá sa procedemu, spre a ne salvá esistinti'a natiunale.

Dupa situatiunea nóstra geografica, si etnografica noi si acum suntemu de acordu cu acei ce se decisera la Clusiu a aperá interesele natiunali ori unde aru veni vorba despre densele. Pentru ca intre schimbâri asiá de radicali cum le-amu vediutu ca s'au succesu, ce scadere aru fi fostu pentru noi, cându amu fi pututu avé d. e. vre-o patru-dieci de representanti natiunali in diet'a Ungariei, cari cu unu sufletu si cu unu trupu aru fi aparatu interesele a trei milióune de suflete? O purtare solida a astoru-feliu de luptatori aru fi maritu increderea celoru ce se aflâu la spatele loru, si tienut'a cestoru din urma in consonantia cu lupt'a solidara a representantiloru aru fi castigatu acea valóre morala elementului nostru, incâtu elu devenea unu factoru, care erá cautatu dreptu r a d i m u in combinatiunea cea mai naturale in partea resariténa a imperiului.

Sa nu perdemu din vedere, ca logic'a politica totu-déun'a au pretinsu, si pretinde si astadi, pre lânga constantia, si dovéd'a de o prevedere sanetósa si drépta a resultateloru politice; altufeliu ea si resbuna cu despretiulu celu mai amaru asupr'a celoru ce nu o cunoscu. Trecutulu celu de 400 de ani ne-au dovedit'o din destulu, ca déca mai marii nostri nu au prevediutu, ca prin parasirea luptei pre acel'a-si terenu, pre care remasera cele trei natiuni parasescu si terenulu de lupta, amu cadiutu jertfa despretiului aceloru. Activitatea nóstra din anii 1863/4 ne-au doveditu din destulu, ca déca nu remanemu constanti pre lânga apararea intereseloru nóstre, suntemu jertfiti la cea dintâiu schimbare. Acum déca nu amu doveditu o prevedere a lucruriloru ce aveau sa urmeze, ci amu staruitu mereu pre lânga ceea ce nu mai esistá, se preferesce elementulu celu mai neinsemnatu de abiá de 200,000 suflete si noi cu miliónele nóstre ne vedemu trecuti cu vederea.

Noi amu facutu multu sgomotu cu autonomi'a Transilvaniei, pre cându nu voiea nimenea sa ne asculte si amu perdutu din vedere: odata votulu solemnu alu deputatiloru si regalistiloru nostri dela Clusiu si a dóu'a óra, ca subordinâmu unui principiu istoricu mai putienu favoritoriu nóue principiulu modernu natiunalu.

O impregiurare nu o putemu trece inca cu vederea cându facemu aceste meditatiuni. Vedemu ca unii dintre noi speréza fórte multu dela introducerea f e d e r a l i s m u l u i.

Amu avutu ocasiune in decursulu acestoru meditatiuni sa vedemu cum erá sa se faca federalismulu inca prela 1865. Acum unu scriitoriu celebru ne face unu prospectu de altulu, celu putienu asiá ni se pare din aforismele ce le-amu gasitu in unele diuarie. Sa dicemu ca Dr. F i s c h h o f f propune federalismulu natiunale puru, fâra de drepturi istorice, si ce avemu se sperâmu cându in unu parlamentu centrale se voru aduná vre-o 117 representanti slavi si ceilalti vre'o 84 din cele-lalte natiunalitâti la olalta?

Déca cautâmu seriosu la tóte impregiurârile nóstre, ni se paru dóue lucruri mai de capetenia, de cari nu trebuie sa ne uitâmu: natiunalitatea nóstra si o representantia corespundietória in parlamentu, si apoi de sisteme putienu sa ne pése.

L i p s c 'a in 7 Decembre a. c. 1869.

Domnule Redactoru! Mi iau libertate a cere pentru urmatóriele renduri putienu spatiu in colónele stimatului diuariu „Telegrafulu Romanu“. De-si ele nu se voru ocupá cu politic'a in sensulu, care suntemu obicinuiti a-lu dá acestui cuventu, totusi credu, ca nu voru fi fâra de interesu pentru onoratii cetitori ai acestui jurnalu, de óre-ce se voru ocupá cu unu lucru, care este si pentru noi de cea mai mare insemnatate, cu o institutiune, a cârei urmâri bine-facatórie si intensive, numai de vre-o câte-va decenii incóce, amu inceputu ale gustá in mesura mai mare.

Acésta institutiune este scól'a, care are sa crésca generatiunea cea tinera, sa-i inmultiésca comór'a puteriloru fisice, spirituali si morali, cá pasîndu in viétia, sa devina ómeni cu caracteru si harnici spre a purtá cu onóre si cu folosu atâtu pentru ei insisi, câtu si pentru semenii loru, carier'a care si-o au alesu.

A implini cine-va loculu, care-lu cuprinde in societatea omenésca, cu demnitate, fâra de a fi introdusu si fâra de a cunósce elementele macaru ale sciintieloru mai necesari, in tempulu de fatia, unde cerintiele se inmultiescu din ce in ce, este absolutu cu neputintia.

Cunóscerea si insusírea aceloru sciintie insa se póte numai in si prin scóla. Importanti'a ei o cunóscemu cu totii, si déca a-siu voí a scrie aici despre ea, a-siu repetí numai, ce s'au disu de atâtea ori si ceea ce simte fia-care dintre noi. —

Dara déca o amu cunoscutu si o cunóscemu, óre facut'amu totu ce ne-au statu in putintia in favórea scólei? La intrebarea acést'a trebuie sa respundemu cu satisfacere, ca noi românii in genere, dupa impregiurârile in cari amu traitu, amu facutu multu pentru inaintarea si indiestrarea tinerimei nóstre in si cu cunoscintie folositórie pentru viétia, dara n'amu facutu inca d e s t u l u. Trebuie sa facemu si mai multu, si resultatele castigate pâna acum, trebuie sa ne impinteneze spre sacrificii si mai mari — câci ceea ce vomu intrebuintiá spre folosulu scólei este capitalulu celu mai bine intrebuintiatu, care nu se va perde nici odata, ci va aduce uzura indiecita si insutita.

Esemplulu celu mai invederatu despre acést'a ni-lu da Germani'a, si anume o mica parte a acestei'a; Sassoni'a, care de-si proportiunalminte are mai putienu pamentu, dara de 2, de 3 ori mai multi locuitori cá Transilvani'a, totusi dispune despre o stare materiale si intelectuale cu deosebire mare si insemnata. Acést'a nu vine de altu unde-va, ci de acolo, ca ei sciu sa se folosésca ratiunalminte de impregiurârile in cari traiescu, sciu sa traga folosu si din lucrurile cele mai neinsemnate, sciu sa intrebuintieze totu peteculu de pamentu, fia câtu de sterpu, si sa-lu silésca cá sa le aduca folosulu, care se póte mai mare. Acést'a iérasi nu vine de altu unde-va, decâtu dela scóla si instructiune.

Nici o alta tiéra nu au facutu atât'a, si nu au castigatu resultate mai frumóse pre câmpulu instructiunei, decâtu Sassoni'a, care in privinti'a acést'a ocupa póte loculu celu dintâiu.

Ea are scolele cele mai bine organisate pâna acum, proportiunalminte cele mai tare impopulate

sî mai multe. Acést'a o dovedescu din destulu cercetârile cele multe, care le primesce dela pedagogi sî barbati sî femei de scóle nu numai din Europ'a de sudu sî média-nópte, apusu sî resaritu, ci chiaru sî din lumea nóua din Americ'a, cari vinu cá sa studieze institutiunile ei scolastice, mai cu séma ce privesce metodulu sî didactic'a, sî indiestrarea esterna a scólei.

Putienatatea mea inca amu norocirea a me aflá pre tempu de vre-o 6 septamâni, tramisu cu multi alti colegi, de Inaltulu ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica, — in acésta provincia germana, spre scopulu aretatu mai susu. — Déca mai ineinte sciamu, ca avemu sa mai facemu multu fórte multu, in privinti'a scolara, acum mi amu devenitu mai chiaru sî despre aceea, ca ce sî câtu mai avemu inca de a face, sî de ce feliu de imbunatatiri avemu lipsa.

Amu dîsu mai susu, ca capitalulu intrebuintiatu pentru scóla, este celu mai bine asiguratu, sî care aduce celu mai mare folosu. Pentru aceea nesuinti'a nóstra trebue sa mérga intr'acolo, cá in fiacare comuna sa avemu o scóla buna, indiestrata cu cele de lipsa midilóce pentru invetiamentu. Comunele serace in 3—4 ani aru putea sa acopere spesele, cari se facu din averea comunala, sî din aruncaturi potrivite la care sa fia fiacare locuitoriu majorénu alu comunei supusu, ori are acest'a copii séu ba sî cându nu s'aru putea nici asiá, sa céra ajutoriulu statului, care trebuie sa fia oblegatu a dá acelu ajutoriu, de óre-ce elu este acî in prim'a linia interesatu, fiindu ca mai intâiu elu trage folosulu, care provine din cultura, cetatieniloru sei, sî numai in lini'a a dóu'a, sî mai putienu parintii prunciloru la scóla, de óre-ce acesti'a, cându 'si tramitu copiii la scóla, ii tramitu cu scopu, cá ei sa se póta hrani onorificu sî independinte in viétia, nu pentru cá sa-i aiba totu-déun'a impregiurulu loru, sî sa se lasa a fi hraniti de densii.

2. Trebuie sa staruimu intr'acolo, cá sa avemu invetiatori harnici, bine pregatiti — daru sî mai bine salarisati cá pâna acum'a.

Spiritulu timpului sî societatea din ce in ce 1-si immultiescu cerintiele, care ni le punu in tóte privintiele, sî ásiá sî in privinti'a scolara. Ceea ce pâna acum'a au pututu fi de ajunsu, acum'a numai este. Nu ne mai putemu multiumí numai cu pregatirea, care o au candidatii de invetiatori, séu póte cu invetiatori, cari nici acésta mica sî pucina pregatire nu o au, ci trebue sa cautâmu midilóce, ca acei'a, câror'a le incredintiâmu formarea sî desvoltarea spirituala a fiitoriloru membrii a viitoriului, natiunei nóstre, sa fia sî devina capaci a duce cu succesu bunu oficiulu celu greu sî insemnatu in indeplinire, sa scia alege cu sigurantia câile sî midilócele, care lu potu duce la tienta, sa scia cum sî ce se faca, cá sa nu vina in periclu de a orbecá sî a cadea, pentru ca caderea lui trage o generatiune intréga dupa sine in nenorocire sî in intunerecu.

Timpulu celu scurtu, séu mai bine cursulu de 2 ani, care este prescrisu pentru candidatii nostri de invetiatori, aru trebuí sa-lu mai urcâmu, sa immultimu cerculu studieloru cari sa predau acolo, cá ei sa-si póta agonisí o basa solida, pre care sa-si didésca cu sigurantia dicerea ceealalta. Vedi bine midilócele necesari spre acestu scopu ne lipsescu inca, déru déca ne amu pune cu totii puterile, sî amu contribuí laolalta, câtu de pucinu, in timpu de unu anu, doi, aceste midilóce aru fi procurate, sî pedec'a cea mai mare delaturata. Atunci noi mai usioru amu avea invetiatori harnici pre calea acést'a, decâtu pre calea esameneloru celoru multe, prescrise de legea cea nóua de instructiunea, câci esamenele acestea nu voru putea supliní nici odata lips'a in desvoltarea invetiatoriloru, mai cu séma acolo, unde nu este literatur'a pedagogica.

Chiaru sî celu mai diligintе sî mai conscientiosu invetiatoriu déca cumva nu cunósce o limba straina, d. e. germâna, care are o literatura atâtu de vasta pedagogica — de unde sa-si ia materialulu, in giustârile presinte pentru pregatirea la aceste esamine ?!

Se cere multu, pré multu dela unu invetiatoriu, fatia cu putinulu ce i se da.

Unu altu midilocu, prin care ne putemu asigurá pre viitoriu invetiatori apti este acel'a, cá sa-lu punemu in stare, sa se póta consacrá cu totu adinsulu chiamârei celei grele de invetiatoriu, câci pâna cându densulu va avea sa se lupte cu grigile pentru traiulu vietiei, sî va privi prin urmare in starea sea invetiatorésca numai unu stadiu de transitiune câtra starea preotiasca, pâna atunci nici noi nu vomu putea avé invetiatori, cari sa corespunda cerintieloru ce se facu dela densii.

Este daru o necessitate imperativa, ca noi acelor'a, cari au sa puna basea fericirei nóstre pentru viitoriu, sa usiorâmu lucrulu acest'a greu, prin imbunatatírea stârei loru materiali; adeca prin immultírea lefiloru invetiatoresci.

3. Alu treilea lucru câtra care avemu sa nesuimu este cá toti copiii, cari au etatea legala sa fia siliti a umblá la scóla, d é c a n u m a i m u l t u, celu putienu p a t r u a n i. Acést'a e necesaru, déca voimu, cá instructiunea sa devina generala, sa se estinda sî sa cuprinda pre toti membri ai poporului nostru. Cumca acésta sila scolara — de-si numirea acést'a aru parea a restringe libertatea individului, — este fórte de lipsa va concede fiacare omu nepreocupatu, care scie pretiní folosulu, ce urméza din acésta institutiune salutaria, sî pre de alta parte reulu, ce urméza déca nu esista o astfeliu de sila scolara bine organisata.

Este adeveratu, ca in unele locuri esista o astfeliu de sila, daru nu este destulu de bine organisata, deóre ce ea sa estinde numai pâna acolo, ca, acei'a cari s'au inscrisu la inceputulu anului scolaru, se silescu a frecuentá scól'a in acelu anu. Déca pre anulu urmatoriu nu o mai cercetéza, nu-i mai silesce nime spre acést'a. Asiá insa nu e bine. Voimu ca nici unu copilu sa nu remâna fâra cunoscintiele elementari, atunci trebue sa-i silimu, séu déca jace caus'a in parinti; pre acesti'a, cá sa-si tramita copii dela alu 6-lea pâna la alu 10-lea séu 12-lea anu la scóla neintreruptu, sî sa nu-lu ia de acolo sub pretestu ca, scie destulu, fiindu ca póte cetí in ciaslovu séu póte spune „Apostolulu“ in biserica, séu chiaru sub pretestu, ca are lipsa de elu la lucrurile sele economice sî altele de feliulu acest'a.

Mai cu séma cestu din urma-lu intimpinâmu fórte adeseori, atâtu in decursulu anului scolasticu, câtu sî dupa ce copii au umblatu unu anu doi la scóla, pentru ca parintii nepricepuți 1-si inchipuescu ca fâra ajutoriulu copiiloru loru — bine luatu in bagare de séma insa a copiiloru de 8—12 ani — nu-si voru putea seversî lucrurile loru economice, ce va voí —, de totuluitotu fâra basa, pentru ca ce póte ajutá unu baiatu séu fetitia cruda de vr'o 6—12 ani in economi'a atât'a, incâtu sa nu sa póta face sî fâra densii lucrulu acel'a. Acést'a dupa cum amu dîsu este numai o trebuintia inchipuita, care insa pentru desvoltarea prunciloru séu prunceloru este de mare stricaciune asemenea sî pentru natiunea sî comun'a intréga. Trebue daru sa ne silimu a pune astoru feliu de ómeni in lumin'a cea adeverata stricaciunea, care urméza din acésta falsa parere a loru, sî sa punemu tóte puterile intr'acolo, cá sa desradacinâmu acestu reu. Sî mai tardîu chiaru ómenii acesti'a, dupa ce voru vení la cunoscintia ne voru multiamí pentru ce amu facutu

Aceste suntu in scurtu lipsele de mai mare urgintia pre terenulu nostru scolariu. Dela implinirea loru aterna prosperarea instructiunei la poporulu nostru in viitoriu, sî folósele cele mari, cari urméza din ea pentru noi.

Cu acestea incheiu remanendu
Alu onoratei Redactiuni.
devotatu.
D. Popoviciu B a r c i a n u,
directoru in Resînari.

Evenemінte politice.

Deschiderea solemna a senatului imperiale a fostu luni cu ceremoniele obicinuite. Cuventulu de tronu fu intreruptu de mai multe ori de aplause.

Primirea cea rece, cu carea imperatulu a intempinatu pre ministrulu G i s k r a la sosirea din Orientu, a provocatu faime despre o crisa ministeriale dincolo de Lait'a. Cu cris'a acésta impreunau unii sî o schimbare in sistemulu dualisticu Tóte faimele aceste se vedu pâna acum neintemeiate, cu deosebire din cuventârile dela deschiderea senatului imperialu nu se vede nici unu semnu de vre-o schimbare.

In Rom'a s'a deschisu in 8 Decembre conciliulu. Fiindu ca tóte lucrârile conciliului suntu secrete, asiá patienu póte scí despre densele publiculu de afara. Atât'a scriu diuarie insemnate, ca Pap'a in cuventarea de deschidere au dechiaratu, ca nici c e r i u l u n u e m a i t a r e c á b i s e r i c 'a. Altfeliu de indrasnéla se vede ca a fostu reservata secului alu 19 sa audia din Rom'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 6 Decembre se autentica protocolulu sî apoi anuntia presiedintele mai multe incurse.

Ladislau B u t e a n u aduce unu projectu de conclusu, prin carele cere sa se cetésca tóte actele in afacerea procesului de presa a lui Alessandru Romanu. Eata ací projectulu:

Considerându, ca procesulu intentatu de directorulu causeloru regesci contr'a deputatului Alesandru R o m a n u sî actele alaturate câtra acestu procesu nu s'au cetitu in acésta camera;

considerându, ca raportulu comissiunei de immunitate, nefiindu bine informatu despre starea adeverata a causei, a presintatu in espunerea sea nisce fapte in contradictiune flagranta cu cuprinsulu acteloru procesului, a nume:

a) Insusi Dlu raportoru recunósce de argumentu decisivu faptulu relevatu contr'a projectului comissiunei de immunitate, ca „delictulu, pentru care Alesandru R o m a n u fù condamnatu, si-a perdutu, in urm'a actului de agratiare, caracterulu seu punibilu,“ inse dlu raportoru afirma mai de parte ca, dupa ce Alesandru R o m a n u nu s'a servitu de acestu argumentu decisivu sub decurgerea procesului, comissiunea de immunitate nu a luatu in consideratiune acésta impregiurare. Afirmatiunea ultima este adeverata, daru cea d'antâiu ba, câ-ci la pertratarea din 18 Martiu, acésta impregiurare, adeca faptulu agratiârei, inca s'a relevatu prin aperatoriulu lui Alesandru R o m a n u in favorulu clientului seu; acést'a se dovedesce prin protocolulu de pertratare alaturatu câtra actele procesului.

b) Afara de acést'a, dlu raportoru afirma ca, daca cine-va aru crede ca, dupa actulu de agratiare, este iertatu a continuá, salva guardia, pre calea diurnalistica, faptele de mai inainte, — acestu privilegiu aru fi identicu cu abrogarea legiloru de presa. Acésta argumentatiune inca este ratecita, câci primulu dintre articlii pentru cari fù improcesuatu Alesandru R o m a n u s'a publicatu in 11 Augustu 1868, ultimulu in 11 Octobre alu aceluia-si anu, grati'a regelui este datata dela 16 Decembre sî publicata in 27 Decembre, iéra directorulu causeloru regesci a improcesuatu pre Alesandru R o m a n u in 18 Martiu alu anului curinte.

c) Dlu raportoru afirma in fine, ca Alesandru R o m a n u a fostu condamnatu din caus'a articlului relativu la P r o n u n c i a m e n t u. Acésta afirmatiune inca este nebasata, câ-ci Alesandru R o m a n u fù condamnatu d i r e c t e din caus'a articliloru relativi la P r o n u n c i a m e n t u, publicati dela 11 Augustu alu anului trecutu pâna la 11 Octobre alu aceluia-si anu in diurnalulu „Federatiunea,“ redactatu prin elu;

considerâudu dara, ca raportorulu comissiunei de immunitate s'a servitu pentru spriginirea projectului comissiunei de nisce arguminte cu totulu contrarie celoru din actele procesului;

considerându in fine ca in asemene impregiurâri, inainte de cetirea acteloru procesului, camer'a nu póte se voteze cu deplina linisce a sufletului, — sa se decida ca:

„votarea, pusa asta di la ordinea dîlei, asupr'a estradârei séu neestradârei deputatului Alessandru R o m a n u, condamnatu pentru delictu de pressa, se amâna pâna dupa cetirea acteloru procesului.“

Presiedintele dice ca fia-care deputatu este indreptatitu a face unu projectu de conclusu, insa acest'a nu póte avé influintia asupr'a cursului unei pertractâri terminate. Cu tóte aceste primesce projectulu de conclusu.

Presiedintele anuntia unu raportu alu comissiunei economice care se sî cetesce. Elu tratéza despre facerea unui edificiu nou pentru dieta, mai corespundietoriu cá celu de acum. Raportulu se da la tipariu. — Se cetesce resultatulu comissiunei de siepte; Ivanka sî Vállyi nu primescu alegerea cadiuta asupra-le sî asiá se ordina alte alegeri. Mai multi deputati asternu petitiuni, cari sa transpunu comissiunei respective.

Dupa acestea face Al. M o c i o n i urmatórea interpelatiune:

1) Adeveratu e, ea investigarea criminale contr'a urditoriloru sî subscrietoriloru cunoscutului Pro-

nunciamentu fù sistatu prin grati'a Maj. Sele inca inainte de a se pronunciá sentinti'a ?

2) Articlii relativi la Pronunciamentulu acest'a suntu óre caus'a de s'a intentatu procesu de presa contr'a deputatului Ales. Romanu sî déca e

3) comis'au deputatulu Alesandru Romanu delictulu de pressa inainte séu dupa publicarea amnestiei regesci ?

Interpelatorele se róga, ca ministrulu sa respunda numai de câtu (Sgomotu in drépt'a.)

Ministrulu de justitia **Horváth** respunde numai decâtu sî adeca la intrebarea cea dintâiu ca suprimerea cercetârei criminali pre calea gratiei privesce numai pre autorii pronunciamentului. Grati'a regésca insa nu se póte estinde sî asupr'a lui Romanu, pentru ca nu a fostu amnestia generale. A trei'a intrebare nu afla de lipsa a o respunde, fiindu ca amnesti'a nu se póte reduce la casulu lui Romanu.

Al. **Mocioni**: Déca e adeverata scirea despre amnestia, atunci procesulu lui Romanu nu are base, pentru ca pronunciamentulu dupa esprimerea gratiei regesci nu mai e crima. Nu e multiamitu cu respunsulu ministrului sî se róga sa se respinga cererea tribunalului de presa.

Cas'a insa ia respunsulu ministrului spre scintia.

E. **Simonyi** atrage atentiunea ministrului de finantie, ca lipsescu inca multe acte privitórie la incheiarea computuriloru. — Ministrulu arata ca le-au predatu dietei inca in Octobre. — Se asternu dóue projecte, unulu pentru stergerea regalieloru sî altulu pentru delaturarea timbrului. Se voru tiparí.

In fine se votéza nominalu, déca Al. Romanu sa se predé tribunalului de presa, sî 188 voturi suntu pentru predare, 124 contra, absenti suntu 115 deputati.

Projectu de instructiune

provisoria pentru procedur'a judecatorieloru bisericesci in cause disciplinarie.

Partea I.

Introducere.

§ 1. Nici o persóna supusa jurisdictiunei bisericesci nu póte fi judecata fâra incheierea pertractârei causei disciplinarie, ca atât'a mai putienu póte fi pedepsita decâtu in urm'a sentintiei aduse pre basea canóneloru sî ordinatiuniloru sustatórie sî ajunse la valóre de dreptu, in intielesulu acestei instructioni.

§. 2. Nimenea nu póte fi trasu in judecata disciplinaria, decâtu numai inaintea judecatoriei competente sî autorisate in Statutulu Organicu alu bisericei gr. or. române.

Partea II.

Incuisitiunea séu cercarea.

§. 3. Causele disciplinarie se incepu prin incuisitiune. Acést'a se face in urm'a acusârei, séu din diregatoria.

§. 4. Incuisitiunea se póte face in urm'a acusârei atunci, câudu numai in interesulu acusatoriului e de a se incepe pertractarea disciplinaria, sî respective câudu incusarea nu pretinde incuisitiune din diregatoria.

§. 5. Cá sa se póta ordiná incuisitiune, constatarea acusarei trebuie se fia probabile, séu prin provocarea martoriloru séu prin producerea de documente demne de crediamentu ; iéra obiectulu acusârei trebuie se fia de asiá natura, ca asupr'a acusatului sa se póta aduce judecata valida din partea juredictiunei bisericesei.

§. 6. Incuisitiune din diregatoria se póte face atunci, câudu judecatoriei competenti i-a venitu spre scire, ca atare persóna a emisu o fapta in contr'a interesului comunu alu bisericei sî religiunei, séu in contra ordinatiuniloru, sî acea fapta pre basea canóneloru sî ordinatiuniloru bisericesci cade sub judecata sî pedépsa.

§. 7. Incuisitiunea se ordinéza sî implinesce prin scaunulu protopopescu competinte, ori deadreptulu, ori la demandarea consistoriului eparchialu sî la recercarea altoru juredictiuni, séu autoritâti bisericesci sî politicesci.

§. 8. Câudu insa s'aru dovedí, ca scaunulu protopopescu competinte, aru fi interesatu in atare causa, atunci la rugarea legitimata a unei séu altei pârti, consistoriulu eparchialu póte delegá altu scaunu protopopescu, fâra impedecarea decursului cercetârei.

§. 9. Incuisitiunea se face dupa impregiurâri in fati'a locului, in regula prin unu esmisu alu scaunului protopopescu din sinulu seu, insa in casu de lipsa se póte face sî prin unu altu preotu cualificatu sî de aprópe.

§. 10. Incuiratoriulu are detorinti'a de a provocá pârtile cá sa-si aléga câte unu barbatu de incredere onestu, sî neinteresatu in obiectulu incuisitiunei, cá sa asiste la incuisitiune cá martore ; acesti martori dau cuventulu de onóre pentru pastrarea secretului incuisitiunei.

Incâtu acusatoriulu séu acusatulu, nu se folosescu de acestu dreptu, incuiratoriulu numesce pre unulu séu pre amendoi barbati de incredere.

§. 11. Incuiratoriulu mai intâiu cetesce acusarea dupa impregiurâri, provóca pre acusatori cá sa-si intregésca acusarea cu dovedile de lipsa, apoi asculta pre acusatu asupr'a acusârei sî aperârei sele ; in urm'a acestor'a asculta dupa impregiurâri marturiele amenduror'a pârti in casu de lipsa sî sub juramentu, séu eventualminte asculta parerea espertiloru sî tiene oculata, astfeliu incâtu caus'a sa se lamurésca pre deplinu, cá incuisitiunea sa se póta serví pe basa spre aducerea unei sentintie meritórie, sî spre acestu scopu incuiratoriulu e detoriu a purtá protocolu formalu despre tóta decurgerea.

§. 12. Incuiratoriulu e indetoratu se cetésca pârtiloru sî martoriloru respunsele date la protocolu inaintea fia-cârui'a deosebitu, ca respectivulu eventualminte sa-si póta indreptá sî apoi primí de alu seu respunsulu datu.

Protocolulu asiá facutu trebuie a se subscrie prin ambele pârti, marturiele loru de incredere) sî incuisitiunali sî prin incuiratoriu; iéra déca careva denéga subscrierea, motivulu séu ins'a-si impregiurarea e d'a se insemná in protocolu.

§ 13. Incuiratoriulu are d'a asterne fâra intârdiare si cu relatiune simpla, actulu de incuisitiune la scaunulu protopopescu.

Partea III.

Immanuarea.

§ 14. Citatiunele sî decisiunele se immanuadia de rendu prin parochulu localu, séu prin unulu din vecinatate, séu prin recercarea altoru autoritâti publice, pre lânga adeverinti'a de immanuare care fâra intârdiare sî sub respunsabilitate se substerne scaunului protopopescu.

§ 15. Déca vr'o parte denéga primirea citatiunei séu decisiunei, séu nu se afla, immanuatoriulu e indetoratu a insemná impregiurarea in adeverinti'a de immanuare , sî acést'a a o intarí cu subscrierea sea.

Partea IV.

Pertractarea sî deciderea.

§ 16. Causele disciplinarie se pertractéza.

a) dupa procedur'a verbala, protocolaria ;

b) dupa procedur'a scripturistica, libelatica.

§ 17. La pertractarea verbala, scaunulu protopopescu in siedinti'a mai de aprópe esaminédia actulu de incuisitiune sî de 'lu afla deplinn sî objectulu lu cunósce de competinti'a sea, pune terminu de pertractare pentru pârti ; i asculta, sî resultatulu incuisitiunii lu atinge in protocolu ; apoi cerendu parerea fiscului scaunului protopopescu, aduce sentintia meritoriala ; iéra déca objectulu nu e de competintia, aduce decisiune sî indrumédia partea respectiva la forulu competinte.

§ 18. Pertractarea scripturistica are locu , déca din actulu de incuisitiune s'aru cunósce cumca acusatulu se invinovatiesce pentru o fapta, carea s'aru pedepsí cu suspensiune timpurala dela oficiu, séu dela beneficiu, séu dela acestea amendóue, séu cu casare totala, sî atunci scaunulu protopopescu aduce decissiune : ca acusatulu sa se puna sub actiune formala de incusa prin fiscului scaunului protopopescu.

§ 19. De cumva acusatulu se invinovatiesce pentru necredintia câtra biseric'a sî religiunea sea, ori pentru scandalu publicu, — atunci presiedintele scaunului protopopescu e indetoratu delocu a-lu suspendá ; iéra pentru intarirea suspendârii a substerne câtra consistoriulu eparchialu, respective câtre episcopu relatiunea sea basata pre intemplare sî motivata.

§ 20. Dupa ce fiscului a substernutu actiunea formala, aceea se preda acusatului, cá celu putienu in 15 dîle dela immanuare se-si faca esceptiunile.

Fiscului are dreptulu , se-si dée replic'a iéra acusatulu duplica totu in asemene termine.

De cumv'a caus'a inca nu e lamurita, fiscului póte cere terminu pentru replic'a finala , sî in casulu acest'a sî acusatulu are dreptu la duplic'a finala.

§ 21. Acusatulu are dreptu de a-si compune scriptele de procesu sî prin advocatu séu alta persóna pricepatória de procesu , sî déca nu a subscrisu singuru cu propri'a mâna scriptele de procesu, e detoriu a provedé pre impoteritulu seu cu plenipotentia formala.

§ 22. Terminele prescrise pentru substernerea scripteloru de procesu se potu prelungí la cererea motivata a pârtiloru.

In casu de denegarea prolungirei, — in decisiune se pune terminulu inclusivu.

§ 23. Dupa ce pârtile au substernutu tóte scriptele de procesu, scaunulu protopopescu le esaminédia sî déca mai afla de lipsa suplinirea procedurei dovediloru, implinesce acést'a, sî in urma inrotulându actele, le da unui conjudecatoriu spre referare in siedintia sî aduce sentintia meritoriala.

§ 24. In causele disciplinarie de procedura verbala , sentinti'a se anuntia cu vorb'a in dîu'a pertractârei, iéra in cele de procedur'a scripturistica se pune terminu deosebitu pentru publicarea verbala a sentintiei.

Pârtile au dreptu, cá se céra in scrisu sentinti'a in forma oficiósa.

§. 25. Sentinti'a póte fi absolvatória, séu convingatória.

In sentintia trebuie sa se cuprinda numirea faptului pentru care acusatulu se pedepsesce, séu dela care se absolvéza, precum sî motivarea deosebi a pedepsei pre bas'a canóneloru séu ordinatiuniloru si impregiurâriloru constatate.

Partea V.

Probatiunile séu dovedile.

§. 26. Sentinti'a convingatória se póte aduce numai atunci, déca faptulu e constatatu obiectivminte sî subiectivminte pre bas'a dovediloru.

Dovedile suntu :

1) Recunóscerea propria ;

2) Constatarea faptului prin marturisirea intr'acel'a-si intielesu celu putienu a dóue marturii valibile ;

3) Prin pricepatori de lucrulu sub cestiune, respective prin esperti séu oculata.

(Vedi mai pre largu „Compendiu de dreptulu canonicu“ de **Andreiu** baronu de **Siagun'a**, Sabiiu 1868 pag. 426—436).

Partea VI.

Remediulu de dreptu.

§. 27. Partea neindestulata cu sentinti'a are dreptulu de apelatiune dela scaunulu protopopescu la consistoriulu eparchialu sî apelatiunea o insinua de locu cu vorb'a ; iéra motivele le póte asterne sî in scrisu la scaunulu protopopescu in terminu de 15 dîle.

§. 28. Causele disciplinarie, pertractate cu procesu formalu — dupa §-ulu 18, — déca acusatulu e judecatu se asternu din deregatoria la consistoriulu eparchialu cá foru de apelatiune.

§. 29. In contra sentintiei, adusa de consistoriulu eparchialu, incâtu s'a stramutatu prin trens'a judecat'a scaunului protopopescu, pârtile neindestulate au dreptu de apelatiune la consistoriulu metropolitanu.

§. 30. Déca sentinti'a scaunului protopopescu s'a intaritu prin consistoriulu eparchialu, ea se radica la putere de dreptu ; de cum-va insa caus'a disciplinaria se refereza la §-ulu 18, atunci acusatulu in terminu de 15 dîle are inca dreptulu de a cere supra-revisiunea consistoriului metropolitanu.

Partea VII.

Esecutiunea.

§. 31. Esecutiunea sentintiei ajunse valibile se dispune in regula prin scaunulu protopopescu sî se efeptua prin esmisulu acestui'a pre calea recercârei pre lânga relatiune.

Ioanu **Hanni'a**,
protopopu, sî presiedinte ;
Dr. M. **Marienescu**,
notariulu comissiunei.

„Alb.“

Romani'a.

Respunsulu Senatului la discursulu tronului, votatu in siedinti'a dela 23 Novembre.

Pré inaltiate Dómne, Sessiunea de estimpu

are o indoita importantia pentru Senatu, precum sî pentru tóta tiér'a. Venimu déra cu respectu a salutá inca odata nóu'a era ce are se consolide institutiunile nóstre; si ne simtimu fericiti de a vorbí pentru prim'a óra despre interesele poporului, fatia cu Domnulu sî Dómn'a românilorn.

Situatiunea tierei atâtu afara câtu sî in intru descrisa cu deamenuntulu in mesagiulu tronului, va fi objectulu preocupâriloru nóstre celoru mai serióse.

Amu vedutu cu o via multiumire, ca suveranii Europei v'au datu asigurâri personali despre interesulu sî solicitudinea ce au pentru Statulu românu; sî noi nu vomu lipsí, Mari'a Ta, de a ajutá guvernulu cá se puna in lucrare energica sî statornica vointi'a a tierei, de a se mantiené in tractate respectându drepturile altor'a, pentru cá la rendulu ei sî ale sele se fiie respectate.

Vomu cercetá cu scrupulositate afacerile din intru sî ve vomu spune totu-déun'a adeverulu, câci numai astufelu vomu putea probá devotamentulu nostru câtra capulu Statului.

Tiér'a are astadi nevoia mai multu decâtu ori câudu de a-si formá educatinea politica prin esemple pipaite de justitia sî de moralitate, Aceste inalte virtuti, cu cari a-ti impodobitu tronulu, voru inspirá pre toti, sî astufeliu, marindu-se din ce in ce numerulu fapteloru celoru bune, vomu realisá adeverata libertate, pre care suntu basate institutiunile nóstre.

Suntemu patrunsi de recunoscintia, Mari'a Ta pentru cuvintele de pace sî unire ce a-ti pronunciatu intre noi. Fiti bine incredintiatu ca vomu tiené comptu de dificultâtile timpului sî nu vomu crutiá nici unu sacrificiu pentru a se mantiené armoni'a intre tóte puterile Statului. Preocupati numai de interesele cele mari ale patriei, vomu putea convinge pre toti ca ori ce lupte de interese egoiste au disparutu sî ca atâtu in sînulu corpului legiuitoriu, câtu sî intre consilierii puterii esecutive nu predomina de câtu cea mai cordiale infratire, basata pre binele comunu.

Dumnedieu se protege Romani'a sî se ajute pre Mariile Vóstre de a o conduce pre calea marirei si a prosperitâtiei.

(L. S.) A. C. Plagino.
C. N. Brailoiu.

St. D. Greceanu, N. Bascovénu, I. I. Paladi, Raklivanu, colonelu Locusteanu.

Mari'a Sea Dómnulu a respunsu:

Primescu cu o via satisfactiune adres'a Senatului prin care constatu cu bucuria, ca D-vóstra sunteti patrunsi de missiunea ce natiunea v'a incredintiatu. Suntu convinsu, d-loru, ca va veti silí a implini, in armonia cu guvernulu meu, acésta missiune in interesulu sî pentru fericirea tierei. In fine multiumescu pentru simtimentele esprimate in privinti'a Dómnei sî persónei mele.

Proiectulu camerei de respunsu la discursulu tronului.

Mari'a Ta,

Adunarea se simte fericita de a puté inca o data esprimá in numele natiunei viea sea multiumire pentru casatori'a Mariei Tale cu ilustr'a sî gratiós'a principésa Elisabet'a de Wied; adunarea, Mari'a Ta, vede in acestu actu consolidarea dinastiei române sî asigurarea stabilitâtiei in viitoriu.

Suntemu cu dreptu cuventu mândrii de primirea ce suveranii Europei au facutu Mariei Tale, relatiunile personale, mai de aprópe stabilite intre Mari'a Ta cu suveranii straini, inlesnindu sî mai multu bunele nóstre raporturi cu cele-lalte puteri, voru grabí solutiunea diverseloru cestiuni internationale.

Tiér'a intréga este adîncu convinsa de bunele sî patrioticile intentiuni ce Mari'a Ta ai manifestatu atâtu in discursulu tronului, câtu si in alte multe ocasiuni.

Adunarea crede ca nu póte respunde mai bine acestoru nobile simtimente, de câtu esercitându la timpu, in puterea dreptului seu constitutionalu unu controlu seriosu sî nepartinitoriu asupr'a acteloru atâtu din launtru câtu sî din afara ale guvernului Mariei Tale.

Amu fostu, Mari'a Ta fórte simtitori la apelulu de concordia ce ni s'au facutu dela inaltimea tronului; cu sinceritate preocupati de binele publicu, vomu fi fericiti de a vedé manifestându-se armoni'a in puterile statului.

Adunarea se va silí a face câtu mai roditórie lucrârile sessiunei actuale. — Astfeliu vomu puté respunde la drépt'a asceptare a Mariei Tale sî la legitim'a dorintia a tierei, facendu sa inainteze natiunea pre calea marirei sî a prosperitâtiei, astfeliu vomu puté contribuí la intarirea baseloru noului nostru edificiu socialu.

Raportore. I. Florescu.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Din Vien'a, tramisi prin Dlu Dem. Magdu, dela DD.: B. G. Popoviciu comerciante in Vien'a 25 fl. I. Muresianu comerciante 5 fl. Dr. Arseniu Dr. de med. 1 fl. Vasiliu Bumbacu filologu 1 fl. T. Nic'a juristu 1 fl. Basiliu Rascu Doctorandu in med. 1 fl. Michaiu Eminescu filosofu, 1 fl. Conte Logotheti juristu 5 fl. Ioane de Papp med. 50 xr. Andreiu Manea Drandu in dreptu 1 fl. Constantinu Moisiliu st. philosoph. 1 fl. Ieronimu Baritiu st. philosoph. 50 xr. Mog'a medicinistu 1 fl. Basiliu Missiru medicinistu 3 fl. Ioane Anc'a med. 1 fl. Gavriilu Baleanu filologu 1 fl. P. Constantinu Nic'a st. comerciante 1 fl. Prunculu Teodoru 1 fl. Petrescu Stefanu juristu 2 fl. N. I. Pappazoglu st comerc. 2 fl. P. Piteiu st. medicinistu 1 fl. Procopiu Herlea juristu 1 fl. Ioane Hozanu st. medic. 1 fl. In corpore 14 fl. 50 xr.

Sum'a 72 fl. 50 xr.

Din San-Georgiulu rom., tramisi prin dlu Mich. Domide, dela dd: Simeone Tunculu protop. on. 2 fl. Georgiu Lic'a capit. pens. 1 fl. Tom'a Timoce mag. postalu 2 fl. Nicolau Georghitia cooperatore 1 fl. Ieremie Siorobetea invet. 1 fl. Stefanu Utalea invet. 1 fl. Maximu Halitia proprietariu 1 fl. Ioane Darabanu proprietariu 1 fl. Iovu Lupeanu maestru de fauria 1 fl. Ioan'a Popu veduva 1 fl. Alexandru Sceopóe cantore 50 xr. Vasiliu Oanea economu 30 xr. Stefanu Rusu economu 20 xr. Stefanu George economu 20 xr. Ioane Andresi economu 20 xr. Simione Mironu economu 20 xr. Vasile Costanu economu 20 xr. Atanasiu Gagea proprietariu 20 xr. Antoniu Rambulea proprietariu 16 xr. Vasiliu Morariu economu 15 xr. Romanu Popu economu 15 xr. Artemiu Siard'a economu 13 xr. Tecla Popu veduva 10 xr. Eudochia Chirculu veduva 10 xr. Pavelu Morariu economu 45 xr. Harionu Isipóe economu 20 xr. Agapi'a Popu veduva de economu 10 xr. Ioanu Halitia economu 10 xr. Mateiu Timisiu economu 10 xr. Ieremie But'a economu 10 xr. Cosm'a Bui'a economu 10 xr. Petru Nicolae economu 10 xr. Mateiu Haliti'a economu 10 xr. Dumitru Maric'a economu 10. cr. Teofanu Popicic'a economu 10 xr. Vasilie Halitia economu 10 xr. Simeonu Mutu economu 10 xr. Lazaru Dobr'a economu 10 xr. Alessa Alessi economu 10 xr. Nichita Siard'a economu 10 xr. Danila Marica economu 10 xr. Alessa Marcusiu economu 10 xr. Terentiu Puitieu economu 10 xr. Ioanu Bui'a economu 10 xr. Ioanu Popu 10 xr. Iacobu Popu 10 xr. Georgiu Eremie economu 10 xr. Dionisiu Gagea economu 10 xr. Iacobu Calina economu 10 xr. Dela alti 10 economi 40 xr. Michaiu Domide 1 fl. Sum'a . . . . . 19 fl. 20 xr.

Din Galati (Romani'a), tramisi prin Dlu D. Mantu, dela DD.: Onor. Primaria de Galati 100 lei. Georgiu P. Mantu, deputatu si Loc. Colonelu 40 lei. Nicolau Haggi Nicola deputatu 40 lei. Vasiliu Dobroviciu capitanu in garda 40 lei. Spiru Prussoviciu Locotenentu 5 lei 14 bani. Stati Atanasiu majoru idem 7 lei 71 bani. Demetriu Christu locotenentu 11 lei 85 bani. Vasiliu Ioanu comerciante 7 lei 71 bani. S. N. Balasiadi 7 lei 71 bani. At. Georgiu, comerciante 7 lei 71 bani. Nicu Lenguceanu, idem 23 lei 70 bani. Dr. Georgiu Popescu mediculu legiunei 10 lei. Budzinski Pharmacistu 3 lei 85 bani. Demetriu I. Atanasiu capitanu 10 lei. Vasiliu Tatulescu, sergentu-adjutantu 10 lei. Petrache Dumitrescu, comerciante 10 lei. Procopiu I. Procopiu, comerciante 11 lei 85 bani. A. Popoviciu, comerciante 5 lei 15 bani. G. C. 9 lei 75 bani. Georgiu P. Veduvulu, sub-locot. 5 lei 15 bani. Ilie Deciame, comerciante 10 lei. Stavriece Mantu, idem 5 lei 72 bani. N. C. Sofronie 10 lei. C. Antoniadi 5 lei 14 bani Vasiliu Stojcoviciu, comerciante 11 lei 85 bani. Nicolau Gavrilescu, capitanu 11 lei 85 bani. I H. Ianusiu 3 Napol. compusi in 60 lei. Aristide Rosette, proprietariu 11 lei 85 bani. Vasiliu Panajte, comerciante 10 lei. Ioanu Apostolu, idem 5 lei. Costachi Grigoriu, gardistu civicu 10 lei. Ioanu Dobreanu, fostulu presiedinte de curte 11 lei 85 bani. Iancu Strejescu, fostu deputatu 20 lei. Haggi Nicolau Gunoiu 11 lei 85 bani. Aggemoglu comerciante 20 lei 6 bani. Evlogiu Georgiu, comerciante 60 lei. Ev. Atanasiu, capitanu in garda 7 lei 71 bani. Nicolau Hag. Georgiu capitanu in garda 7 lei 71 bani. Georgiu Urlescu sergentu majoru in garda 20 lei 57 bani. P. Bradescu capitanu in garda 11 lei 85 bani. Georgiu D. Sarieani, comerciante 10 lei. Hag. Ienachi Dragosiu comerciante 11 lei 85 bani. Sum'a 714 lei 60 bani.

(61 #, schimbati in 356 fl. 24 xr.)

(Va urmá.)

Sabiiu 2/14 Decembre 1869.

Comitetulu.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a Crivin'a protopopiatulu Lugosiului, cu care suntu impreunate urmatóriele, sî adeca:

Salariulu anualu bani gat'a 300 fl. val. austr. 8 orgii de lemne din care sa incaldiésca sî scól'a, cuartiru liberu si 3 jugere de livada sî gradina de ½ jugeru, se deschide concursu pâna in 30 de dile din din'a datului de josu, doritorii de a ocupá statiunea de susu se adreseze recursele loru la sinodulu parochialu alu comunei Crivin'a sî se alature atestatele de preparandia sî alte scoli absolvate — incâtu recurentiloru le va fi cu potintia sa — se ivésca in comuna. Post'a ultima Zdiór'a (Zidovaru.)

Crivin'a, 16 Novembre 1869.

Comitetulu parochialu.

(34—1)

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele confessiunali gr. or. din tractulu II-le alu Joajului, se escrie concursu, sî adeca:

La Almasiulu-mare, cu unu salariu anualu de 120 fl. v. a.

La Csibu, cu unu salariu anuale de 100 fl.

La Bacaintiu, cu unu salariu anualu de 160 fl.

La Rengetu cu unu salariu anualu de 100 fl.

La Bozesiu, cu unu salariu anualu de 120 fl.

La Almasiulu de mijlocu cu unu salariu anualu de 100 fl.

La Varmag'a, cu unu salariu anualu de 120 fl., tóte cu cuartiru naturalu sî lemne de incalzitu.

Concurentii au a-si asterne petitiunile loru la subscrisulu cu documentele cerute, pâna la 10 Dec. 1869.

Sacarâmbu, 16 Novembre 1869.

Sabinu Piso,
(35—3) Protop. sî direct. scol.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunale gr. or. româna din Birn'a, protopopiatulu Fagetului, se deschide concursu pâna in 18 Decembre 1869 c. vechiu; cu care suntu impreunate urmatóriele emolumente: — 63 fl. v. a. in bani gat'a, 10 meti grâu, 20 meti cucuruzu, 100 punti lardu, 50 punti sare, 12½ punti lumini, 8 orgii lemne, 1 jugeru gradina sî cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu suntu avisati, cá recursele loru provediute cu estrasulu de botediu sî adeverintiele despre scientiele absolute, avendu in vedere § 13. art. I. alu Stat. Org purtarea morala sî politica, precum sî despre servitiulu de pâna acum, a le tramite subscrisului comitetu in Birn'a 14 Novembre 1869.

(27—3) Comitetulu parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Diu 3/15 Decembre 1869.

Metalicele 5%	59	75	Act. de creditu	255	50
Imprumut. nat. 5%	69	85	Argintulu	121	35
Actiile de banca	733		Galbinulu	5	84⅝₀

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 97. ANULU XVII.

Sabiiu, in 7/19 Decembre 1869.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esí cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Dumineca — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungarésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl, pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Cuventulu de tronu

prin care s'au deschisu sessiunea presenta a senatului imperialu.

„Onorati Domni din ambele case ale senatului imperialu, adunându-ve de nou in giurulu Meu, Ve binevenitezu din anima. Acést'a o facu cu satisfacerea, carea mi-o oferesce reprivirea asupr'a activitâtiei d-vóstre plina de resultate si insufletita de spiritu patrioticu, dovedita in sessiunea decursa. O facu cu increderea, la carea d-vóstra aveti o drépta pretensiune.

Este nedisputabila desvoltarea progressiva facuta in imperiulu prin provedintia increditu protectiunei mele, pre bas'a institutiuniloru constitutionale in tóte directiuniunile. — Dara pre câtu este de apta judecat'a recunoscatórie, data de intielepciunea politica acestei desvoltâri, in launtru si in afara, de a intarí curagiulu si increderea de lipsa pentru implinirea unei mari detorintie, pre atâtu suntu de mari si problemele, ce suntu inca de deslegatu. In o parte a imperiului populatiunea au facutu resistintia armata punerei in lucrare a legei de inarmare. Acést'a a adusu lips'a cu sine de a se introduce starea esceptiunale, despre carea regimulu Meu va si face o propunere conformu constitutiunei. Deplângu ratacirea, carea au datu ansa la acésti'a, din profundulu animei si sperându ca ratacirei acestei'a in curendu i se va pune unu capetu, amu insarcinatu pre regimulu Meu, cá dupa putintia sa modereze urmârile cele triste ale ei, indata ce starea legale va fi restituita.

Ve-ti avé ocasiune, de a continuá oper'a legislatiunei si de a documentá fatia cu unn sîru de propuneri asupr'a ramuriloru celoru mai insemnate ale justitiei si ale adminisratiunei, cari si suntu inca din sessiunea trecuta predate d-vóstra spre desbatere, séu care vi se voru predá acum'a, acel'a-si spiritu de inaintare, de moderatiune si de intielepciune in ceea ce privesce caracteristicele referintie si lipsele economice ale imperiului, care l'ati documentatu prin pasii d-vóstre in legislatiunea ei pâna acum'a.

Dara nu numai acestei activitâti, ci si baseloru ei in insa-si constitutiune aveti de a castigá aceea recunoscintia generala si faptica, carea pre lânga vi'a mea parere de reu este denegata din câte o parte.

Déca din esperintiele de pâna acum s'au aretatu necesarie unele schimbâri in constitutiune, calea la acestea este deschisa in ins'a-si constitutiune. (Aplause.)

Cele mai multe representantie ale regateloru si tieriloru Mele, s'au ocupatu cu deadinsulu cu cestiunile, cari se referu la alegerea in senatulu imperiale. Regimulu Meu va impartasí senatului imperialu cele cuviincióse in privinti'a acést'a, si-lu va pune in stare de a aduce conclusele compatibili cu sfer'a activitâtiei sele.

Déca cu respectu la acésta momentósa cestiune se va puté ajunge convoirea dorita, se va puté asceptá cu ineredere si mai mare deslegarea tuturoru celoru-lalte intrebâri privitórie la constitutiune.

Déca inse form'a constitutiunei oferesce celu mai largu spatiu spre aducerea la valóre a ori cârui felu de idei si dorintie cu privire la desvoltarea ei, acelor'a firesce le suntu trase margini prin firea imperiului mai multu decâtu cu un'a directiune. Constitutiunea nu este facuta fâra de privinti'a cea mai scrupulósa la referintiele proprie ale tieriloru si regateloru si pretensiunea acestor'a indreptatíta de a se regulá in modu autonomu. Asceptu ca intentiunea de a trage margini mai anguste acestei dorintie, decum le cere imperiosu tari'a si poterea imperiului inlauntru si inafara, se nu se puna in cale dorintiei de intielegere espresa din tóte pârtile.

Eu inse nu amu temere, cà acést'a s'aru potea intemplá prin intentiunea, de a o largí pre socotél'a periculului imperiului. (Aplause.)

Suntu siguru, ca tóte popórele mele suntu intielese cu mine in convingerea, ca glori'a unui trecutu venerabilu se póte innoí numai prin cunoscinti'a chiara a presentului si cá prin necunóscerea acestui'a prea lesne se póte aceea numai intunecá. Si in privinti'a acést'a amu sigurá speranti'a in ideile patriotice, in care eu, intogm'a cá si antecessorii mei, nu m'amu incrediutu indesiertu nici odata. Amu sperantia considerându ca ideile acelea, care tienu multu si cu convingere fidela de bunastarea imperiului, cá de conditiunea adeveratului interesu alu regateloru si tieriloru, trebuie si voru aduce si concordi'a intentiuniloru ce astadi ne contrariaza.

Voiu salutá cu bucuria impregiurarea, cà voiu vedea implinindu-se asceptârile mele, ca voiu vedea intentiunile mele, conduse de iubire sincera câtra tóte popórele mele se intalnescu cu cunoscintia adeverata a interesului propriu si a caldurosului simtiementu de datorintia câtra buna starea si glori'a imperiului. (Aplause)

Onorati Domni.

M'amu bucuratu, ca Ve putuiu salutá la intórcerea mea din o caletoria mai mare, ce amu intreprins'o de curendu in tieri de acele, cu cari suntemu chiamati noi cu deosebire a intretienea o comunicatiune mai viia. Cu satisfacere me esprimu, ca in tóte pârtile amu intalnitu simpathie calduróse pentru patri'a nóstra si pentru viitoriulu. Unu opu, care face onóre spiritului de intreprindere si perseverantiei autorului seu, la a curui consacrare amu luatu si Eu parte, promite in desvoltarea sea comerciului nostru si industriei nóstre unu teritoriu nou pentru acea activitate progresiva si creatóre a cârei inaintâri o recomenda consideratiunei domniiloru Vóstre, celei mai intime. Acést'a e o problema, cârei acei ce suntu chiemati cu atât'a mai neconturbati se potu consacrá, cu câtu ei de starea pacinica din afara suntu provocati, si relatiunile nóstre chiaru unde se parén miscate intr'unu modu inbucuratoriu si odihnitoriu s'au imbunatatitu.

In astfeliu de relatiuni pacinice aflându-me, potu privi cu incredere in viitoriu si speredíu, ca si pre Domniele Vóstre in lucrâri Ve va insufletí si va duce la scopu.

Eveneminte politice.

In liniscea cea mare ce domnesce acum in launtrulu imperiului si afara de imperiu abiá este cu putintia a aflá vre-unu evenementu mai marcatu care sa fia demnu de o atentiune generale si care sa atinga baremu in câtu-va si interese speciali de ale nóstre.

In diet'a din Pest'a, in siedinti'a din 9 Decembre s'a luatu o catusia care apesá asiá de greu asupr'a diuaristicei. Cu aducerea legei acestei s'a stersu un'a din acele urme ale absolutismului care se ingradi-se in totu feliulu contra cuventului liberu. Bine aru fi cá sa scimu apretiuí urmârile cele binefacatórie ale acestei legi, si se vedemu diuaristic'a nóstra natiunale respandita si cetita cu interesu in tóte stratele societâtiei nóstre. Paguba nu va avé nimenea din o atare procedere ci folosu destulu.

Din Dalmati'a nu suntu sciri insemnate. „W. Ztg.“ arata in nnulu din urii sei mai dincóce ca fostulu locutiitoriu, LMC. cavaleru de Wagner a demissionatu din postulu de locutiitoriu si in locu-i s'a denumitu unu civilu, fostu functiunariu (acum pensiunatu) in ministeriulu de interne. — Ce se atinge de insurectiune si acum totu se mai aude ca antepostarile trupetoru imp. suntu a uneori neliniscite de insurgenti.

Purtarea principelui din Muntenegru pare inaintea unoru ómeni de influintia, de totu dubi'a si de aceea 'si dau tóta silinti'a alu constringe sa-si dea pre fatia simtiemintele ce le nutresce fatia cu revoltatii. Imputârile ca muntenegrinii spriginescu mai desu si e de temutu ca aceste pregatescu calea câtra câlcarea teritoriulni muntenegrinu dustra trupele austriace spre a puté suprime revolutiunea mai ingraba.

In Leopole (Lemberg) se va formá unu clubu de poloni din partid'a lui Zemialkowski. Scopulu clubului e representarea intereseloru polone, fâra respectu la form'a de statu ce o póte avé statulu austriacu.

In Parisu se lucra de multu la schimbarea cabinetului ministeriale. Remasitiele cabinetului lui Rauher suntu inse pró doióse de portfoiurile sele si nu se indura a face lrcu altor'a.

Indrasnél'a Papei cu carea a pasitu indata la deschiderea conciliului a bagatu grigia chiaru si in inaltulu cleru diplomaticu din Rom'a. Antonelli, cardinalulu, cu privire la acést'a indrasnéla, despre care scie ca provine dela Iesuitii, a disu ca: de ce se atinge ortaci'a lui Loyala trebuie sa se strice, va se dica biserica papista, punendu acestea pre dens'a trebuie sa se derime.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 7 Dec. Dupa autenticarea protocolului siedintiei premergatóre, asternu mai multi deputati petitiuni particulare, care se si predau comissiunei.

A. Fodroczy impreuna cu alti 8 deputati adreséza un'a interpelatiune câtra ministe-

riulu magiaro-croatu, prin care in numele natiunei facu intrebarea, : ca sî cându va da respunsu interpelatiunei deputatului I r á n y i in causa promulgârei unoru paragrafi din legile magiaro-croate de complanare; cu deosebire a aceloru cari tractéza despre introducerea limbei croate de oficiósa.

Se va predá presiedintelui min.

M i c o min. de comunicatiune face dietei cunoscutu daunele, cele mari, causate prin esîrea Tiszei din tiermi, in comitatulu Szabolcsului, ce pre totu anulu se intempla. Acestu reu s'aru potea numai prin regularea stabileloru departá; in fine face propunerea, cá inalt'a casa se incuviintieze sum'a de 1.600000 fl. spre acelu scopu.

Se incuviintiéza.

Dupa aceea se trece la alegerea duoru membri din comissiunea de siepte, spre esamenarea sumeloru, sî se alegu : A. M u s z l a y sî Fr. H a z m a n n.

In siedinti'a (c a s'a m a g n a t i l o r u) din 9 Dec. dupa autenticarea protocolului presentéza P. M i h a l y spre desbatere projectele de lege privitóre la deosebitele contributii si altulu privitoriu la acoperirea speseloru de calatoria in Orientu a M. Sele. Se predau dupa cetire comissiuniloru respective.

In siedinti'a din 9 Dec. (Cas'a deputatiloru.) Dupa resolverea unoru formal e sî anuntiarea petitiuniloru interpeléza M i l e t i c s ministeriulu, cá ce mesuri se voru luá spre pacificarea dalmatiniloru, sî cá determinatu e a esecutá fâra amanare conclusiunile congresului bisericescu serbescu.

E ö t v ö s, min. culteloru respunde la o interpelatiune a lui Miletics, in care au intrebatu : „cum de concede regimulu patriarchului serbescu a-si insusî drepturi asupr'a congresului,“ ca regimulu nu s'au amestecatu in afaceri de ale congresului, de vreme ce autonomi'a confessiuniloru nu iérta asiá ceva, n'au voitu a-si reservá dreptulu de a conchiamá sî disolvá congresulu, sî fiindu ca patriarchulu l'au conchiematu sî acestu n'au protestatu contra disolvârii, au tacutu sî regimulu.

Presiedintele min. asterne legea de regrutare sanctionata pentru anulu 1870.

C o n t e l e S z i r m a y citesce referatulu comissiunei controlatóre, privitoriu la detori'a flotându a statului.

Comissiunea financiara referéza 3 projecte ale min. de finantie sî adeca : o lege privitóre la judecatori'a financeloru, a dou'a la timbre sî tacsele societâtiloru de actii, a trei'a la prelungirea legei celei vechi de tacse sî timbre. La ordinea dilei e discussiunea legei privitóre la suspenderea timbrului de diurnale ; acésta lege se primesce unanimiteru.

Comissiunea centrala face propunerea cá sa se restitueze judecatori'a bursei din Pest'a. Se incinge o desbatere lunga, câci mai multi deputati pretindu sî pentru alte orasie astufeliu de judecatorii ; in fine se primesce ca unde au esistatu judecaturii de bursa, sa se restitueze iara-si.

B r a s i o v u 30 Novembre 1869. Diu'a de astadi a S. Apostolu Andreiu fiindu sî aniversari'a onomastica a Escelentiei sele Archiepiscopului sî Metropolitului nostru Andreiu Baronu de Siagun'a, a fostu pentru Brasovenii români — cá sî pentru intrég'a Archidiecesa sî Metropolie gr. or. o dî de bucurie sî serbatóre indoita.

Acésta serbare s'a manifestatu mai antein bisericesce apoi prin felicitâri. In tóte bisericele de aici s'au facutu rugaciuni pentru indelung'a viatia sî sanatatea Escelentiei Sele. Eara in biseric'a S. Nicolae-catedrala-locala s'au seversîtu de câtra d. Protopopu I lea de aici cu doi preoti servitiele domnedieesci sobornicesce. La servitiele ddieesci pre lânga poporulu celu numerosu alu acestei biserici au participatu efori'a scóleloru corpulu profesoralu sî invetietorescu cu tinerimea scolare gimnasiale sî normale sî corpulu negutietorescu. S. liturgia se seversî in modu serbatorescu deosebitu, esecutându chorulu Reuniunei cântârile chorale ale liturgiei. Dupa seversîrea acestor'a s'a cetitu din genunchi de câtra d. protopopu Iosifu B a r a c u — asistându sî cei-lalti preoti — rugaciune pentru indelung'a viatia sî sanatatea neobositului nostru Archipastoriu sî apoi se incheara cu cântarea: marire intru cei de susu. Dupa esîrea din biserica urmara gratulârile sî urârile, cele ce se simtiau indemnate corpurile de aici ale respicá Escel. Sele Metropolitului A n d r e i u cu acésta ocasiune a onomasticei Sele.

Deci corpulu eforiei sî alu negutietoriloru cetatieni espressera d. protopopu I-lea alu Brasiovului prin d. presiedentele alu eforieu Damianu D a t i o semtiemintele densiloru ce au staruitu acésta dî de bucuria cu rugarea cá sa le descopere Escelentiei sale Archipastoriului Andreiu, cá barbatului celui raru sî cu atâtea merite pentru biseric'a sî natiunea nóstra româna, pentru care rugara sî voru rugá pre Ddieu sa lu tiena intru multi ani.

Corpulu profesoralu sî invetiatorescu prin d. conrectorulu Dr. M e s i o t a inca se esprima astfeliu cá organu alu corpului profesoralu sî mai târdîu preotîmea locala inca descoperí semtiementele sî dorintiele sele felicitatóre Archipastoriului loru. Domnulu protopopu multiemesce tuturoru domniloru pentru aceste descoperiri fiiesci, câroru se alatura sî densulu din tóta anim'a sî din totu sufletulu sî incredintiéza ca tóte acestea cu cea mai viia placere nu va intârdiá ale aduce la cunoscinti'a prebunului Parinte sî Archipastoriu Archiepiscopului nostru Andreiu.

Brosiovenii cá cei ce cunoscu deosebitele merite ale acestui barbatu raru adeca ale Metropolitului sî cá unii carii sciu ca inaintarea românilor de aici, bisericésca sî scolare de câta se bucura, au parte mare a o multiemí sî Metropolitului loru, nu s'au pututu oprí numai cu cele ce s'au manifestatu, ci au facutu mai multe depesie felicitându dea dreptulu pre Archipastoriului loru.

P o i a n 'a-S a r a t a, 1 Dec. 1869.

Domnule Redactoru ! Domnulu Administratoru protopopescu Ioane B e l l o i u la 23 Novembre a. c. dupa saversîrea sfintei liturgii au vestitu poporeniloru sei, ca in viitoriu la 30 Novembre se va serbá sî diu'a présantiei sele Domnului Archiepiscopu sî Metropolitu si se va ceti o rugaciune pentru cá Dumnedieu sa'lu tiena pre Escelenti'a Sea intru intréga sî imbucuratóre senatate pâna la adenci batrenetie cá sa ne póta cu ale Sele neobosite ostenele sî silintie spre intemeiérea sî tienerea sfinteloru biserici sî scóle conduce sî spriginí; sî asiá toti locuitorii din Poian'a sarata ba domnii amploiati dela vam'a Moldaviei au venitu imbracati in costumulu loru serbatorescu de au asistatu la servitiulu ddieescu. Iéru dupa saversîrea sfintei liturgii au ingenunchiatu totu poporulu sî Parintele au rostitu o rugaciune, spre Escelenti'a Sea sî sa nilu tiena Dumnedieu in starea cea mai buna a sana-

---

FOISIÓRA.

In „Heidelberger Zeitung“ Nr. 275, 278 sî 279 din anulu acessî'a cetimu urmatóriele, care pentru momentuositatea materiei ce tratéza spre a le pune asiediendu in puritatea loru inaintea publicului sî totu odata spre a pastrá asemenea lucruri — le impartasimu acum in originalu sî apoi in nrulu celu mai de aprópe in traducere româna :

Nr. 275, din 1869.

H e i d e l b e r g, 21 Nov. In dem gestern Abend stattgehabten dritten Museumsvortrag führte Herr Professor W a t t e n b a c h die Zuhörer zu einem wackern, kräftigen und lebensvollen deutschen Volksstamme, der ohne allen directen Zusammenhang mit Deutschland, mitten unter fremden Nationen wohnend, seinen deutschen Charakter seit Jahrhunderten bewahrt hat und auch bewahren will. Es waren die S a c h s e n Siebenbürgens, die sich der Redner zum Thema seines Vortrags gewählt, deren Sitten und Gebräuche er vor kurzem durch persönliche Anschauung näher kennen gelernt. Eine alte Sage bringt das Vorkommen dieses deutschen Volksstammes mitten unter Wallachen und Magyaren, fern an der türkischen Grenze mit der bekannten Erzählung von dem Rattenfänger von Hameln in Verbindung, der, nachdem er die versprochene Entschädigung für das Wegfangen der Ratten nicht erhalten hatte, die Kinder in der guten Stadt Hameln zu sich lockte und mit ihnen in fremde, unbekannte Länder zog. In Wahrheit dagegen stammen die Siebenbürger Sachsen von Bewohnern des Niederrheins ab, deren Einwanderung nach Siebenbürgen in 12. Jahrhundert von den Beherrschern dieses Landes, die die vortrefflichen Eigenschaften dieser Deutschen wohl zu würdigen wußten, durch Verleihung besonderer Rechte ꝛc. sehr begünstigt wurde. Herr Professor Wattenbach führte dies näher aus, verband damit einen interessanten Rückblick auf die Geschichte des Landes, eine Darstellung der geograph. Lage, seiner Verhältnisse in Bezug auf Cultur ꝛc., Erörterungen über die Enstehung der Nationalitäten, und ging dann auf die Verfassung der Siebenbürgen, Sachsen u. s. w. Erwähnen wollen wir nur, daß es uns fast wie ein Wunder vorkommen mag, wie diese Deutschen in Siebenbürgen so lange sich in ihren nationalen Eigenthümlichkeiten erhalten haben und wohl auch noch auf lange hinaus erhalten werden. Recht anschaulich schilderte Hr. Wattenbach alle die vielen Gefahren, die diesem wackern Stamme mit dem Untergang drohten — die theils in der überwiegenden wallachischen Bevölkerung Siebenbürgens, e i n e w a h r e B r a n d s t i f t e r, u n d D i e b s b a n d e, allerdings auch in einem gewissen Hochmuth der Sachsen selbst beruhen. Schwer haben sich auch die Regierungen an dem wackern Sachsenvolk versündigt und besonders that sich hierin die österreichische Regierung durch die Treulosigkeit hervor, mit welcher sie die Anhänglichkeit der Deutschen Siebenbürgens erwiederte. Aber auch unter der ungarischen Regierung (nach 1866) wurde es nicht besser; mit vollständiger Mißachtung aller ihrer Rechte wurde über die Sachsen verfügt und erst in jüngster Zeit scheint man eine Aenderung in diesem unbegrieflichen Treiben herbeiführen zu wollen, indem der an des schwachen Wenkheim Stelle getretene Minister versprach, wenigstens dafür sorgen zu wollen, daß sie ein menschenwürdiges Dasein führen könnten. Ein Kleinod haben sich glücklicherweise die Siebenbürger Sachsen gerettet, auf dem vorzüglich die Fortentwicklung und Blüthe ihrer Nationalität beruht, das ist ihre Kirchenverfassung und die damit in engem Zusammenhang stehende Schulverwaltung. Darauf halten die Sachsen viel und bringen auch namhafte Opfer dafür. Diese Verfassung bestimmt, daß jeder, der an Kirche und Schule angestellt sein will, zwei Jahre in Deutschland studirt, daß ferner jeder Pfarer vorher zwei Jahre als Lehrer gewirkt haben muß. Der ungarische Unterrichtsminister Eötvös hat ganz entschieden die Zumuthung zurückgewiesen, sich in diese Angelegenheit zu mischen, und ist die Selbstständigkeit dieser Kirchen- und Schulverfassung um so wichtiger, wenn man bedenkt, welch' große Macht noch die katholische Kirche in Ungarn ausübt. — Der Herr Vortragende schloß seine anregenden Mittheilungen mit der Ueberzeugung, daß das Siebebürger Sachsenvolk nicht nur ein ächter deutscher Volksstamm, der unsere Tcheilnahme in hohem Grade verdiene, sondern daß er auch Kraft genug besitze, um allen Stürmen trotzen zu können.

Nr 278 din 1869.

An die Redaction der Heidelberger Zeitung !

Im Namen und Interesse der Unparteilichkeit bitte ich Sie, folgenden so objectiv und leideschaftslos als (nnter den gegebeen Umständen) möglich gehaltenen Bemerkungen mit Bezug auf den Vortrag des Herrn Prof. W a t t e n b a c h im Museum „Ueber die Siebenbütger Sachsen“ und den Bericht Ihres Blattes darüber die Aufnahme nicht zu versagen.

Von vorn herein erkläre ich, daß es mir nicht beifallen kann, polemisch in dieser Angelegenheit aufzutreten, da ich einerseits als ein den Jahren und folgeweise der Erfahrung und dem Wissen noch so unbedeutendes Glied der rumänischen Nation mir nicht die Rolle eines Anwaltes gegenüber den so furchtbaren Anklagen wider dieselbe, wie sie von Herrn Prof. Wattenbach und Ihrem Referenten vorgebracht wurden, anmaßen darf; andererseits aber mich der Annahme nicht erwehren kann, Herr Prof. Wattenbach, dessen Objectivität — als berühmter Forscher auf dem Gebiete der Geschichte — m i r ü b e r a l l e n Z w e i f e l e r h a b e n z u s e i n s c h e i n t, sei diesmal, ich muß es gestehen, das Opfer einer Mystification gewesen, zumal derselbe während seines verhältnißmäßig kurzen siebenbürgischen Aufenthaltes, wie ich bestimmt erfahren, fast ausschließlich nur mit Sachsen und unter diesen mit notorischen Erzfeinden der Rumänen Umgang gehabt.

Ich will mich durchaus nur auf T h a t s a c h e n beschränken.

Die Rumänen Siebenbürgens, etwa 1.200,000 Seelen, also weitaus der größte Theil der gesammten Einwohnerschaft des Landes (die nach der Zählung von 1857 1.926,797 beträgt) waren, trotzdem sie erst durch die 48er Revolution aus den unmenschli-

tâtiei pâna la adânci batranelie, cá sa ne pótá parintesce stapaní sî sfintele biserici sî scoli ale spriginí sî ale intemeiá spre folosulu neamului celui crestinescu etc. etc.

Aceste suntu cele ce debilulu meu condeiu póte scrie despre festivitatea nóstra bisericésca din 30 Novembre sî despre iubirea cea nespusa a evlaviosului preotu câtra Archipastoriulu seu.

Procopie D e a c u
invetiatoriu.

V e r d u in 30 Nov. (11 Dec.) 1869.

O corespundintia de feliulu acestor'a de mai susu primimu „de pre Hartibaciu“ din Verdu, unde preotulu localu Ioachimu Pareu, in presér'a acestei dile aduná poporulu ¡sî tinerimea scolara in edificiulu iluminatu alu scólei sî unde susu amintitulu preotu plinu de revna câtra totu ce e progresu, se distinse prin o cuventare binesimtita. Cu acea ocasiune tinerimea scolara a cântatu sî declamatu mai multe piese scóse din opurile poetiloru nostri natiunali.

Corespudinti'a de care ni e vorb'a se incheia cu urmatoriulu pasagiu:

Trebue se amintimu ca togm'a in diu'a de astadi este unu anu dela instalati'a preotului nostru Ioachimu Pareu carele de cându se afla in midiloculu nostru s'au straduitu pentru inaintarea sermanului nostru poporu — au introdusu atâtu pentru junime câtu sî pentru intréga comun'a nóstra bisericésca regulamentulu datu de diu Codru, care privesce la regularea tinerimei sî a vecinatâtiloru. Cu feciorii tiene tinerulu nostru preotu 10 óre pre septamâna sî adeca sér'a dela 7—9 óre prelegeri sî discursuri folositóre in scól'a nóstra, mai departe totu prin influinti'a zelosului nostru parochu in decursulu acestui anu s'au maritu fondulu bisericei nóstre cu 62 fl. v. a. prin o donatiune, iéru fondulu scolaru cu 10 fl. v. a. —

Dea Ddieu cá anulu ce se apropia de noi cu pasi repedi se fia sî mai favorabilu intru realisarea dorintieloru nóstre, ca cu puteri impreunate conlucrându-se se respandésca, preste fii acestei comune lumin'a cea adeverata. —

Nicolae Minciu cantoru.
Georgiu Magarea inspectoru scol
mai multi.

V i e n 'a din 8 Dec. 1869.

Domnule Redactoru! Cu corespundinti'a mea din Vien'a intitulata „unu votu separatu“, carea avurati bunatatea a o primí in nrulu 82 alu multu pretiuitului diuariu „Telegrafulu Romanu“, precum spereiu a fi fostu intielesu sî de intregu publiculu celitoriu alu acestui diuariu, n'amu avutu de scopu alt'a, fâra a espune pre scurtu sî fidelu fasele infiintiârii catedrei de limb'a româna la Universitatea din Vien'a, asiá precum s'au desvoltatu in cerculu nostru alu tineriloru studenti de aici sî a emendá unile informatiuni false date din partea unoru tineri barbatiloru nostri dela asociatiunile române pentru cultur'a poporului românu. Prin acea corespundintia ceea ce amu aratatu, ca cestiunea infiintiârii acelei catedre aru fi fostu absolvita sî resolvita, numai déca aru fi esistatu o mai buna intielegere intre tinerimea din Vien'a in privinti'a acést'a.

Impregiurarea acést'a, — carea de altumintrelea nu ve face onóre — nu o a-si fi trasu pre terenulu publicitâtii, déca nu a-si fi doritu, cá bârbatii nostri dela asociatiunile române, dupa ce li s'a transpusu objectulu acest'a spre decidere, sa aiba celu putienu niste informatiuni chiare, sî sa nu-i ametimu cu nisce lucruri incurcate de noi.

La acést'a corespundinti'a se afla indemnatu dlu Ier. G. Baritiu, senatoru alu societâtii „Romani'a“ a-mi reflectá unile sub titlulu „unu respunnu,“ ce se publicá in „Gazet'a Trans.“ nrulu 88 dlu I. pentru cá sa-mi demunstre, cà corespundinti'a mea n'a fostu votu separatu, precum l'amu intitulatu eu, ci votu „separatisticu“ sî unu fetu malitiosu sî descridetoriu, trebuí sa se imbrace sî ingradésca cu amórea cea mai inalta crestinésca, citându-mi in fruntea respunsului seu sublimele cuvinte ale lui Christosu; „ce Tie nu-ti place, altui'a nu face; frumóse cuvinte, numai de le ai avea sî la inima, dle B. nunumai pre budie, sî le ai sti citá sî aplicá la locu potrivitu!) — Dupa aceea, neputându negá aceea ce amu constatatu eu prin corespundinti'a mea „unu votu separatu“, ca adeca tinerii din soc. „Romani'a“ s'a opusu la infiintiarea acelei catedre — fiindu malcondenti cu aceea persóna care erá desemnata din partea ministeriului de a ocupá aceea docentura, se incérca numai a ne aratá causele pentru ce dloru s'a opusu? O parte din causele aceste mi erau sî mie cunoscute, cându amu scrisu acelu votu separatu sî de aceea ve amu sî incercatu a aratá, ca acele cause nu potu stá. Din aceea prevenire a mea a facutu dlu B. tabula rasa specificându de nou acele cause in 5 puncte. Eu cu placere voiu serví inca odata a respunde de asta data dupa numeru sî ai aratá incâtu tinerii din societatea „Romani'a“ a avutu causa, cá sa se opuna infiintiârii acele docenture din acele motive. Mai inainte in feliulu loru suntu insa motivele, ce le-a inventatu dlu B. cá „personale,“ cându deodata se pomenesce vorbindu despre „nebuni credinciosi“ sî „buni credinciosi“ sî cându cu o emfasa de adeveratu senatoru alu soc. „Romani'a“ eschiama frasele: „O Ddieule!, pâna cându vei permite etc.“ Glori'a acést'a de a fi aflatu pétr'a sapientiei nu voiesce dlu I. B. a o impartí cu colegii sei ci o reserva pentru sine; sî bine face, pentru ca altumintrelea nici nu putea, deóre ce sî in societatea „Romani'a“ nu suntu numai „nebuni credinciosi,“ ci sî „buni credinciosi.“ Déru sa vedemu mai intâiu incâtu potu stá causele produse de dlu senatoru B. cá membru alu societâtii „Romani'a“ sî apoi cum se are lucrulu cu cele personale. —

Caus'a I-a este, ca 500 fl. aru fi pré putienu pentru a se sustienea unu docente pentru limb'a româna. Daru eu amu fostu amintitu inca in corespundinti'a mea intitulata „unu votu separatu,“ ca dupa ce ministeriulu nu s'a aretatu aplicatu a face cu limb'a româna mai multu decâtu face cu celelalte limbe de categori'a limbei române adeca cu limb'a italiana, francesa sî ungara, nóue nu ne remâne alt'a fâra a ne acomodá sî noi totu in acelu feliu. Acele limbi au docenti cu remuneratiune de câte 400—500 fl. fâra cá sa fie degradati in rendulu servitoriloru universitâti precum dîce dlu B. pentru ca acei'a mai ocupa sî alte posturi. Asiá déra ce erá mai naturalu, decâtu cá sî noi sa aflâmu unu atare individu, care sa fie aplicatu a primí cu atâtu mai multu, cu câtu cá pre asociatiunile nóstre române mai putienu le imbuldiescu capitalurile, decâtu cá sa póta spendá anualu vr'o 1000 fl. precum proprie a doritu colegii nostri din societatea „Romani'a.“ Regimulu sî desemnase o atare persóna, care prelânga alte posturi ale sele aru fi fostu aplicatu a primi, déru care dupa ce a vediutu, ca tinerii din secietatea „Romani'a“ suntu malcontenti cu elu, ba fâra nici o manira mersera la demnulu bârbatu alu natiunei nóstre Alesandru Hurmuzachi,

---

chen Fesseln des Instituts der glebae adscriptio befreit wurden, dennoch schon zu Anfang dieses Jahrzehntes im Stande, sich auf dem siebenbürgischen Landtage durch eine imposante Majorität, bestehend aus praktischen Juristen, Geistlichen, Professoren und Oekonomen, vertreteu zu lassen, von denen viele ihre Studien an deutschen und italienischen Universitäten vollendet hatten und selbst ihren größten Gegnern Achtung einzuflößen wußten. Denn meine Nationsgenossen waren sich stets dessen bewußt, daß einzig und allein Bildung den Anspruch auf nationale Existenz zu begründeu vermag; demgemäß sie alsbald daran gingen, soweit es ihnen ihre materiellen Kräfte, die freilich den noch vor Kurzem „glebae adscriptis“ gar sehr abgingen und noch abgehen, erlaubten, durch Gründung von Schulen dieser Erkenntniß Ausdruck zu geben. Heutigen Tages verfügen die siebenbürgichen Rumänen selbst über etliche Gymnasien, deren Lehrkräfte sich größtentheils an deutschen Universitäten ausgebildet haben; und wenn sie es noch nicht zur Gründung einer Universität gebracht haben, so sind nicht ihr geistiges Vermögen und ihr Wille der im Gegentheil schon sehr häufig und energisch hervortrat, daran Schuld, sondern wieder nur ihre mißliche materielle Lage, vor Allem aber die beklagenswerthen politischen Zustände. Dafür aber haben diese „Brandstifter“ und „Diebe“ einen Verein zur Beförderung der rumänischen Literatur und Cultur schon 1860 begründet, dem selbst die kaiserliche Academie der Wissenschaften in Wien ihre Schriften regelmäßig zuschickt und der gerade im Begriffe steht, die Errichtung eines Katheders für rumänische Sprache nnd Literatur, wie er an der Pester Universität bereits seit länger besteht, an der Universität zu Wien zu betreiben; denn es studiren seit einer Reihe von Jahren 100 junge Rumänen jährlich an den verschiedenen Anstalten Wiens. Auch die Alba der Universitäten Leipzig und Berlin weisen Namen von Siebenbürger Rumänen auf, und sogar hieher, wie Sie, geehrter Herr Redacteur, sehen, hat diese „wahre Brandstifter- und Diebsbande“ *) einen ihrer jüngern Angehörigen, den Unterzeichneten, zur Ausbildung geschickt, der auch sein bescheidenes Scherflein zu jenem schön n Zwecke der Stiftung eines Fensters in der Petetskirche beitragen zu sollen glaubte, indem er dadurch dem Gefühle der religiösen und nationalen Brüderlichkeit, das ihn beseelt, äußern Ausdruck leihen wollte; denn Allerdings gehört er auch zu jenen, welche diese als die höchste Idee der Menschheit halten, an deren Realisirung vor allen Andern d i e j e n i g e n, d i e s i c h m i t d e n W i s s e n s c h a f t e n b e s c h ä f t i g e n, arbeiten sollen.

Mit der bloßen Constatirung dieser feststehenden T h a t s a c h e n wollte ich mein erstes und zugleich letztes Wort in dieser Angelegenheit gesprochen haben.

Zum Schusse sei es mir nur noch erlaubt zu erwähnen, was Meister O p i t z, das Haupt der ersten schlesischen Dichterschule über uns seiner Zeit schrieb:

„Italien hat selbst nicht ganz von seinen Alten,
Ingleichen Spanien und Gallia gehalten:
Wie etwa dieses nun kann den Römern ähnlich sein,
So nahe sind verwandt Walachis und Latein —
Es steckt manch's edles Blut in kleinen Bauern-Hütten,
Das noch den alten Brauch und Art der alten Sitten
Nit gäntzlich abgelegt . . . . . —“

Heidelberg, den 24. November 1869.

Ihr ergebener
J. B e c h n i t z,
stud. jur.

Nr. 279 din 1869.

An die Redaction der Heidelberger Zeitung!

Die Zuschrift des Herrn Stud. jur. B e c h n i t z in der heutigen Nummer Ihrer Zeitung nöthigt mich zu einer Erwiederung, in welcher ich zuvörderst mein aufrichtiges Bedauern ausspreche, die Gefühle dieses Herrn verletzt zu haben durch Aeußerungen über die Walachen oder Rumänen, welche in Ihrem Berichte in noch schärferer Fassung wiedergegeben sind. Ich habe nur den Sachsenboden besucht und nur von diesem gesprochen, war also sehr weit entfernt davon, ein Urtheil über die ganze rumänische Nation oder auch nur über die Rumänen Siebenbürgens aussprechen zu wollen, von denen nur der kleinste Theil auf Sachsenboden wohnt. Daß aber hier die Masse der rumäuischen Ansiedler meiner Schilderung entspreche, dafür kann ich mich auf das Zeugniß des Engländers C h a r l e s B o n e r in seinem Werke über Siebenbürgen berufen. Mit Sachsen habe ich allerdings am meisten verkehrt, muß aber durchaus in Abrede stellen, daß darunter „Erzfeinde der Rumänen“ sind. Auch habe ich doch die Ehre gehabt, die Bekanntschaft S. Exc. des rumänischen Erzbischofs S c h a g u n a zu machen. Nach Allem, was ich gehört habe, ist Niemand in höherem Grade, als dieser ausgezeichnete Kirchenfürst, durchdrungen von dem Bewußtsein der niedrigen Bildungsstufe seiner Landsleute, und eben deshalb um so eifriger in rühmlichster Weise bestrebt, eine Besserung herbeizuführen. Ob die Rumänen, welche die Hütten rings um die sächsischen Dörfer bewohnen, sich stets dessen bewußt sind, das „einzig u d allein Bildung den Anspruch auf nationale Existenz zu begründen vermag“, muß ich bezweifeln; daß aber auch unter den Rumänen auf Sachsenboden es an Männern, welche so denken, nicht fehlt, gebe ich gerne zu, und habe als Zeugen davon das große rumänische Schulgebäude in Kronstadt betrachtet. Diese Verhältnisse zu berühren, hatte ich neulich keine Veranlassung, und benütze jetzt gerne diese Gelegenheit, ausdrücklich auszusprechen, daß ich in Wien die anerkennensten Aeußerungen über den Fleiß und die Strebsamkeit rumänischer Studenten gehört habe. Diesen Bestrebungen können wir nur den besten Erfolg wünschen, und meine Freunde unter dem Sachsen denken darüber durchaus nicht anders.

Heidelberg, den 25. November 1869.

W. W a t t e n b a c h.

---

*) Dieses, wie ich zugebe, etwas starken Ausdruck hat sich zwar Herr Professor W a t t e n b a c h in seinem Vortrag nicht bedient; indeß war derselbe nach der Schilderung, welche der Hr. Redner von dem Verhalten der Walachen Siebenbürgens den Sachsen gegenüber gab, nicht unberechtigt Der Referent.

precându se afla in Vien'a, pentru a reclamá in contr'a lui, nu primí imbiatiunea, ce i se facù din partea regimului, sî prin aceea deveni tréb'a ridicârii acelei docenture iara in suspensu. Caus'a pentru ce a remonstratu dloru in contr'a acelei persóne dice dlu B. in caus'a sea 4 a fi, ca numai unu absolutu filosofu sî istoricu aru fi aptu pentru aceea docentura. Se vede tréb'a ca dlu B. preocupatu de caus'a sea personale, care ni-o spune la finea respunsului seu, a uitatu, ca acelu individu este teologu, filosofu absolutu, sî Dr. de drepturi sî, cá in positi'a sea de astadi dà probe destule despre cualificatiune deplina chiaru in limb'a ormâna, câci se ocupa cu ea e professo.

Alta causa 2 este pentru dlu Baritiu, ca este in contr'a monopolisârii. Acésta causa aduce pre dnulu B. chiaru in contradîcere, câudu recunósce, ca 500 fl. se dau numai la unu servitoriu, — monopolisarea aru avea sensu, câudu aru avea dupa ce monopolisá, daru a aduce unu servitiu sî sacrificiu sî pre plata mai putienu nu este monopolu.

Cu caus'a sea a 8-a iaru vine dlu B. in contradicere pentru ca recunósce amintitei persóne stima sî respectu nu insa simpatia. Pótese cá cine-va sa aiba stima sî respectu fâra cá sa aiba sî simpatii!?

A! déru me reculegu din mirarea mea, câudu 'mi esplica dlu B. mai injosu in corespundinti'a sea, ca densulu adeca intielege ací simpatii confesionale!

Mai departe, cum vine dlu B. in caus'a sea a 5 la dlu Musafia, nu intielegu. Amu disu eu, cá sa fie dlu Musafia profesoru de limb'a româna!? Numai un'a potu conchide, ca adeca dlu B. n'a intielesu, in ce legatura amu adusu eu pre Musafia in corespondinti'a mea precedenta. –

Ce privesce in fine parerea personale a dlui B. care este simpla intrebare, ca n'a fostu o frica nedumerita aceea, ce mi-a dictatu mie acelu votu separatu, cá nu cumv'a catedr'a de limb'a române la universitatea din Vien'a sa ajunga in mânile vreunui „nebunu credinciosu“, care aru putea fi unu fiu conscientiosu a lui Laiola,“ 'lu intrebu pre dlu Baritiu, ca nu s'aru potrivi mai bine intrebarea acést'a intórsa in cuprinsulu ei asupr'a „nebuniloru credinciosi.“ Dlu senatoru B. mi-a mai descoperitu prin simpla intrebare“ a D-sele o causa inca, ce iau indevenatu pre dloru a diadornicí infiintiarea acelei docenturî de limb'a româna.

Caus'a acést'a ni-o spune dlu B. apriatu, ca adeca amintit'a persóna din intemplare n'a fostu de ai lui Laiola. Lânga acésta sinceritate, séu dupa cum dîce dlui, parerea simpla mai avú delicatesea a me invinuí pre mine a fi avutu atari motive confessionale la votulu meu separatu. Dupa ce ratiune sî logica nime dlu senatoru la acést'a nu intielegu!

Au mi-a propusu dlu B. vr'unu jesuitu sî eu mi-a-siu fi ridicatu vocea in contr'a lui numai pentru ca este de ai lui Laiola!?

Ei! daru dlu B. prin intrebarea sea obiectatóre de confessionalismu mi-a descoperitu lucruri mari, pentru ca eu cunosceamu numai aceste motive inainte, ce iaru fi indemnatu pre dnii dela soc. „Romani'a“ a se opune infiintiâri cestionate docenturi, déru acumu mi-a cadiutu sî mie soldi de pre ochi sî amu aflatu sî unu motivu mai sinestru, pentru ca dupa natur'a lucrului obiectiunea confessionale adusa asupr'a mea se indrépta chiaru asupr'a dlui B. deóre ce mielulu n'a pututu turburá apa lupului precum nici cu circulile archimedice ale dlui B. care cum dîce dlui „intrebându onigmatice numai resultatulu concursului le va aduce la lumina.“ eu Ti poftescu Dle B. ca aceste circule sa le aduci la lumina — fie sî unu „nebunu credinciosu“ cum dîci d-ta, care s'aru aflá sa primésca acea docentura cu salariulu acel'a, numai sa fia câtu mai curendu; Eu in corespundinti'a mea din nrulu 82 alu acestui pretiuitu diuariu amu disu numai cá ceea ce repetediu sî ací, ca d-vóstra cei din soc. „Romani'a“ pre de o parte sa nu impedecati aici in locu lucrulu, iéra pre de alta parte sa alarmati tóte asociatiunile române, cerendu banii pentru inmultirea salariului pentru acea docentura, ci dupa ce amu aflatu o persóna destulu de cualificata, carea sa se ofere a aduce unu servitiu sî pre plata mai mica sa fiti sî d-vóstra multiamiti cu elu — fia acel'a din intemplare sí bunu credinciosu — precum te asigurediu ca sî noi cei'a-lalti nu remonstrámu déca erá „nebunu credinciosu.“ —

In urma, Dle Redactoru! multiamindu-Ti, déca vei avé amabilitatea a-mi primí sî acésta corespundintia in pretiuitulu jurualu, ce redigedi te asiguru ca in acestu obiectu mai multu nu voiu pune bunatatea d-tale pre proba, ci cu acést'a incheiu.

Varietâti.

*** „Magyar Állam“ nr. 298 din 16 Dec. a. c. signaliséza omorulu ce unu preotu protest. evangelicu l'au patratu in presér'a serbârei Sântului Andreiu. In 29-lea Novembre adeca s'au adunatu mai multi la Rimabrezo pentru sinodulu Senioratului, ce erá sa se tiena. Sér'a s'au dusu la Otelu, cá sa petréca laolalta. Dupa cina mai multi au siediutu la més'a de cârti. Câudu partea cea mai mare a óspetiloru parasi-se Otelulu, Andreiu Antalicu celu alesu in adunarea seniorale de Decanu, sî Ludovicu Cubini, celu alesu de notariu senioralu remasera inca la més'a de cârti. Intre ei se nascù o controversa carea s'a terminatu fórte tristu, pentru ca Antalicu au datu cu unu cutîtu in pieptulu lui Cubini si l'au lovitu prin plumena in inim'a incâtu pre locu au sî muritu, ucisulu erá cumnatulu lui Antalicu, sî acest'a nasiu la copiii lui Cubini. Nefericitulu Cubini au lasatu dupa sine o veduva cu cinci minoreni orfani. Antalicu cá parochu sî decanu senioratului este pusu in prinsóre la Rimaszombatu, sî astépta pedéps'a meritata.

*** (Muliamita publica) Voindu eu subscrisulu, dupa depunerea esamenului de maturitate la gimnasiulu de statu din Sabiiu, ame aplicá spre viitoriu la studiulu de medicina in Vien'a, sî sciindu-mi mai josu amintitii domni starea trista materiala, in care me aflámu, nu au intrelasatu de a-mi vení intru ajutoriu cu marinimósele loru oferte pentru realisarea scopului meu.

Asiá primíi dela Ilustritatea sea dlu consiliariu guverniale in pensiune Ilia Macelariu 24 fl. prin un'a colecta facuta in Sabiiu;

dela amiculu meu Petru Cioranu prin un'a colecta facuta in Resinari 39 fl. 50 xr.;

dela amiculu meu Nicolau Fogarasianu prin un'a colecta facuta in Fogarasiu 5 fl.;

prin alta colecta facuta in Siebesiu de amiculu meu Danilu Davidu 6 fl.;

la cea dintâiu contribuira: 1) Ilustr. dlu Consiliariu 3 fl., 2) dlu protopopu I. Hanea 2 fl., 3) dlu Worell 1 fl., 4) dlu Dr. Brote 1 fl., 5) dlu P. Dunc'a 2 fl., 6) dlu Dr. Racuciu 1 fl., 7) dlu Popescu 2 fl., 8) dlu N. Cristea red. 2 fl., 9) dlu Dr. Puscariu 1 fl. 10) dlu Dr. Borcea 1 fl., 11) dlu Z. Boiu prof. 1 fl., 12) dlu D. Cuntianu 1 fl., 13) dlu P. M. (Manu) 1 fl., 14) dlu Preda adv. 1 fl., 15) dlu I. Panoviciu protop. 1 fl., 16) dlu Petru Badila protop. 1 fl., alti doi domni unu câte 1 fl.
. . . . . Sum'a 24 fl.

La a dóu'a colecta contribuira: Dómn'a Paraschiv'a I. Cioranu 3 fl. dna Sora I. Alemanu Dancasiu 1 fl. 50 xr. d. I. Drocu preotu 2 fl. d. E. Cioranu preotu 2 fl. Mutiu Urechia not. 5 fl. d. Dr. Stoianu 3 fl. d. Bucuru Cioranu 2 fl. d. Sava Popoviciu Barcianu preotu 2 fl. d. Sierbanu Dancasiu 5 fl. d. Manu Tapalaga 2 fl. d. Alamanu Dancasiu 2 fl. Maniu Drocu primariu 10 fl.
. . . . . Sum'a 39 fl.

La a trei'a colecta contribuira: Dnu Codru Dragusianu 2 fl. d. Arone Densusianu adv. 2 fl. d. Schustai 1 fl. . . . . Sum'a 5 fl.

La a patr'a colecta contribuira: D. Balomiri 2 fl. d. Avramu Davidu preotu 1 fl. 50 xr. d. Poraschivu 1 fl. d. Besianu 50 xr. d. P. Panfilie 1 fl. . . Sum'a 86 fl. 50 xr.

Mai primii inca dela d. Ioane G. Macelariu, 10 fl., sî dela d. Nicolau Beu in Sabiiu 2 fl.

Primeasca toti acesti domni binefacatori intima multiamire, asigurându-i totudeodata, ca me voiu silí din tóte puterile de a me face demnu prin purtarea mea cá sî pâna acum de bunatatea sî ajutoriulu dloru sele.

Vien'a in 10/12 1869.

Clemente Munteanu
auditoriu de medicina.
in Vien'a

NB. Petru Cioranu e studinte de clas'a a VI. gim.
Danila Davidu aseminea studinte de a VI.
Nicolau Fogarasianu studinte de clas'a a V. reala.

*** Apelu. La conferintia in cerculu Zorlentiului! Intieleginti'a opidului Recit'a Mont., intielegendu atâtu din foile oficióse câtu sî câli private, ca domnulu fostu V. comite alu Com. Carasiu Aloisiu Vladu de Selisce, in urmarea denumirii sele de jude la tab. reg. si-a depusu mandatulu de Ablegatu alu cerc. electoralu Zorlentiulu-Mare, sî sciindu ca in sensulu legiloru sustatatóre se va escrie in celu mai scurtu timpu, alegere nóua — petrunsa de santieni'a cuvinteloru nemoritoriului nostru poetu: „Unitive in cugetu, uniti-ve'n sentíri,“ a convocatu pre 6 l. c. un'a conferintia prealabile la care participându cea mai mare parte a intielegintiei din cerculu Recitiei a alesu unu comitetu cu insarcinarea de a convocá un'a conferintia mai larga constatatória din toti p. t. dd. Alegatori indreptatiti a luá parte la alegerea nóua spre a se consultá despre modulu procederii la acea alegere, precum sî despre desemnarea fiitoriului candidatu de ablegatu. — Membrii numitului comitetu consultându-se intre sine despre loculu sî timpulu alegerii, au otaritu ca conferinti'a sa se tiena in 27-a l. c. st. n. in comun'a Socenîu. Dreptu-aceea subscrisulu comitetu, si ié libertatea a invitá prin acést'e pre toti p. t. dd. alegatori din cerculu elec. a Zorlentiului Mare, câror'a li jace la inima atâtu binele comunu a intregei scumpei nóstre nationi române, câtu sî in specie binele acestui cercu elect., ca depunendu la o parte tóte interesele private, se alerge cu toti pre diu'a sî in loculu susu numitu, mai tardiu pre 2 óre d. m. la acea suatuire sî consultare amicabile sî confidentiale.

Recita Mont, in 11 Decembre 1869

In numele comitetului:
Georgiu Pocrianu m. p.
Parochu gr-or
Ioachimu Frentiu m. p.
Parochu gr-or.

*** Invitare de prenumeratiune la poesi'a populara româna din din Bucovin'a. „Doine sî Hore“ culese sî corese de Simeonu Fl. Marianu, Tom. I.

Cu numele acest'a mai descoperu pre de o parte isvorulu de viétia alu românîloru, sî paladulu loru eternu, voiu sa dicu: poesi'a nóstra populara.

Acum'a facu cunoscutu stimatiloru doritori, ca suntu gat'a cu seri'a numelui de susu.

Brosiur'a va constá din 10 cóle; va avé unu formatu corespundietoriu gustului sî elegantiei se va constá din 150 de doine sî 50 de hore.

Pretiulu pentru unu esemplariu va fi 1 fl. câtu voiu puté prourmá seri'a acést'a, numai caldurós'a imbratiosiare mi-o puté spune.

O. d. colectanti voru primí dela 8 esemplarie unulu in semnu de onóre.

O. dd. prenumeranti suntu rugati a-si face abonamintele pâna la 15 Ianuariu câudu are de a se pune brosiur'a sub tipariu.

Necompletându-se numerulu, abonamentele se voru inapoí.

La finea lui Fauru 1870 d. prenumeranti voru primí brosiurele sî totu odata cá adausu la aceste poesii se voru tiparí sî numele celor'a ce me voru imbratisiá.

Abonamintele suntu a se tramite stim. parinte Georgiu Grigoroviciu, parochu la S. Dimitriu sî catechetu la gimn. rom. superioru din Sucev'a.

Sucev'a, 26 Nov. (8 Dec. 1869.
„Alb.“ Simeonu Fl. Marianu.

Concursu.

La scól'a normale capitale gr-res. in Selisce protopopiatulu tract. Sabiiului I. face trebuintia de un'a invetiatorésa la copile pentru lucruri femeesci de mâna, cu salariu anuale de 240 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Concursele provediute cu documentele recerute sa se adreseze câtra comitetulu subscrisu, post'a ultima Sacelu (Szetsel) pâna in 20 Decembre 1869.

Selisce 23 Novembre 1869.

Comitetulu parochiale gr. res.

(24—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Decembre 1869.

Metalicele 5%	59	65	Act. de creditu	253	90
Imprumut. nat. 5%	69	80	Argintulu	12:	35
Actiile de banca	731		Galbinulu	5	84½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 98. ANULU XVII.

Sabiiu, in 11/23 Decembre 1869.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 5 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straina-tate, pe anu 12 fl, pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

La prelegerea dlui Wattenbach despre sasii si românii din Transilvani'a.

Sabiiu, 8 Decemcre. La cele ce s'au publicatu in numerulu 275 in „Heidelberger Zeitung“ despre cuprinsulu propunerei a trei'a din Museulu de acolo, tienutu de dlu prof. Wattenbach despre sasii si românii din Ardélu, *) au respunsu dlu Ioanu Bechnitiu, studinte de drepturi in Heidelberg, prea bine, cu tactu frumosu si vrednicu de lauda. Nóue ne-au venitu in parte a respunde dlui profesoru Wattenbach la cele aduse inainte in numerulu 279 alu acelui jurnalu. Laudatulu profesoru Wattenbach aduce spre justificarea sea acea impregiurare, ca „elu au cercetatu numai „pamentulu sasescu si ca numai despre acest'a au „cuventatu, prin urmare au fostu departe de a a„duce vre-o judecata (caracteristica) despre intrég'a „natiune româna din Ardélu. Dara ca ací mass'a „coloniloru români corespunde descrierei sele, póte „d-sea sa se provóce la testimoniulu scriitoriului „englesu Carolu Bonner din opulu acestui'a. Vedi „bine, dice mai departe d-sea, ca au conversatu „mai cu séma cu sasi, insa debue sa contradîca, ca „intre ei aru fi gasitu Erzfeinde der Romanen „(inimici principali ai româniloru)“.

Dlu profesoru Wattenbach pre bas'a informatiuniloru, care le-au luatu dela acei sasi, cu cari au conversatu, si despre cari afirma, ca nu suntu Erzfeinde der Romanen, caracterisà in cuventarea sea pre românii din Ardélu de „incendiatori, si de bande de hoti“. Noi n'amu asceptatu dela profesorulu Wattenbach provocare la scriitoriulu Carolu Bonner, carele inca au scrisu dupa informatiunile verbale ale unoru sasi esagerati opulu seu, cí amu fi asceptatu provocare la date autentice statistice, ca românii din Ardélu suntu incendiatori si bande de hoti, iéra sasii preste totu suntu ómeni de omenia, si ca intre ei nu se gasesce nici unu hotiu. Si asiá de-si noi presupunemu despre acei domni sasi, ca i cunóscemu, dupa ale câroru informatiuni dlu profesoru ne caracteriséza pre noi românii din Ardélu de incendiatori si de bande de hoti, totusi nici cându nu amu pututu presupune dela d-loru cá dela nisce barbati culti, ca suntu capaci a purtá astfeliu de reintia in inim'a loru cea culta, incâtu in diu'a de astadi sa informeze pre unu strainu despre noi românii, ca amu fi incendiatori si bande de hoti.

Insa sa ne mangaiâmu, ca profesorulu Wattenbach nu s'au informatu dela sasii sei numai despre noi asiá, precum vedemu, ci inca si despre regimulu austriacu si ungurescu, câci laudatulu profesoru povestesce germaniloru sei celoru adunati in Museulu din Heidelberg in 20 Novembre a. c. ca regimulu austriacu cu deosebire au pecatuitu prin perfidi'a — Treulosigkeit, — cu carea au resplatitu sasiloru fidelitatea loru; apoi si sub regimulu ungurescu dupa 1866 n'au fostu mai bine; pentru ca s'au dispusu asupr'a loru cu despretiuirea tuturoru drepturiloru loru, si numai in tempulu mai próspetu se arata o schimbare spre mai bine in acestu lucru, dupa ce in loculu lui Wenkheim celui debilu (? Red. „Tel. Rom.“) au urmatu altu ministru, carele au promisu, ca elu celu putienu va ingrigí, cá sasii sa póta avé o esistintia mai vrednica de ómeni!

Dieu cându prejudeca omulu tóte acestea, si le cumpanesce, are ce vedé, si ce pricepe din conversatiunea, carea au avut'o profesorulu Wattenbach cu sasii din Sabiiu!

Insa un'a totusi ne place din cuventarea laudatului profesoru, si acést'a este aceea, ca intr'altele cá periculu pentru esistinti'a sasiloru in Ardélu aduce de motivu si fuduli'a sasiloru; se intielege de sine, fuduli'a unoru asemenea sasi, cu cari d-sea au conversatu.

Noi ací nu scriemu pentru straini, séu nu pentru cei din Heidelberg, ci pentru noi, si pentru compatriotii nostri sasi, déca ni se iérta ací a-i numí compatrioti, de aceea ii intrebâmu intre patru ochi pre acei domni sasi, cari au informatu asiá de minunatu despre români, si despre regimulu austriacu, si ungurescu pre desu mentiunatulu profesoru din Heidelberg, ca óre nu sciu domniele loru, ca si astadi impopulatiunea prinsórei sabiene constà din români si sasi criminalisti? intre cari se afla si unu jude comunalu de natiunalitatea sasésca dimpreuna cu fiiulu seu.

Apoi mai intrebâmu pre dnii sasi din Sabiiu, cu cari au conversatu prof. Wattenbach, ca au d-sele de cugetu a subscrie cele ce au disu prof. Wattenbach in Museulu din Heidelberg despre români? si ca óre nu s'au saturatu d-sele cu starea esceptionale, ce regimulu austriacu si celu ungurescu le-au gatitu loru in decursu de siése sute de ani!

*) Vedi Foisiór'a din nrulu trecntu si de astadi. R.

Missiunea in Orientu.

I.

Cându ne incercâmu a vorbí despre tem'a acést'a ni se pare de lipsa in prim'a linia, a fi in chiaru cu aceea ce avemu sa cuprindemu in conceptulu cuventului „orientu“ séu „resaritu.“

Déca ne aducemu aminte de cântecele craciunului, cari le cantámu in copilari'a nóstra, scimu ca intre alte cantámu: „Trei crai dela resaritu, cu stéu'a au caletoritu.“ Unde? la Betleem. Ei veneau din Persi'a. Caletori'a loru avea dara directiunea spre apusulu de média nópte, aprópe de tiermii mârei meditierane. Acei crai, séu magi, séu filosofi, pentru ca veneau din Persi'a la Palestin'a, veneau din resaritu. Locurile cele sânte unde mântuitoriulu a petrecutu pre pamentu, a patimitu si a muritu, dîcemu noi ca suntu in Orientu séu in resaritu. Déra noi dîcemu si locuriloru, ce se aflá mai spre apusu dela Palestin'a, precum e Asi'a mica, o parte care se afla dincóce de Bosforu, lânga care jace Constantinopolea, o parte carea se afla dincóce de marea egeica si asiá venindu inapoi pâna la marginea tienuturiloru nóstre, pre cari, déca suntu de partea aceea din catrâu resare sórele, le numimu resaritu séu orientu. Mai departe scimu ca pre tempulu imperatului Carolu celu Mare Orientulu se incepea din Austri'a de astadi. Acést'a erá marginea ostica séu resariténa. Precum vedemu, si in intielesu istoricu e greu de a definí „Orientulu“, de care se vorbesce atâtu de multu in diu'a de astadi.

Diplomatii facu de multe ori ceea ce altor'a le e cu neputintia. Ei ficséza termini teritoriali si botéza loculu dintre acesti termini, fâra de a se cugetá multu déca corespunde intru tóte numele. Asiá ei au numitu loculu intre dunare, marea négra si carpati, locuitu de români si care se chiamá o parte „Tiér'a romanésca“ si alt'a „Moldov'a“ iéra acum se chiama „Romani'a“: „Principate dunarene“; iéra altu principatu totu dunareanu, inse pre rîp'a drépta a dunârei si mai insusu ceva decâtu Romani'a, l'a numitu Serbi'a, cu tóte ca si acest'a cum amu disu e principatu dunarénu. Asiá au facutu ei si cu Orientulu. Pentru aceea cându vorbimu de Orientu astadi intielegemu intâiu imperiulu otomanu si apoi tierile cari stau in referintie mai de aprópe cu acest'a precum d. e. vice-regatulu Egiptului s. a.

Eata dara Orientulu cu care se ocupa publicistic'a.

Acestu Orientu e asiediatu pre tiermii mediet ieranei resaritene si, pre tiermei unei pârti a mârei negre. Se afla sub unu ceriu blându séu clima calda; pamentulu are o productiune din cele mai variabile, atâtu pre suprafati'a sea câtu si sub suprafatia. Este aprópe a se numí paradisu pamentescu. Si cu tóte aceste, nu gasesce omulu intr'însulu alta decâtu miseria si iéra miseria, cu putiene variatiuni de scâri ale miseriei; va se dica, mai multa séu mai putiena, dara miseri'a nu lipsesce in totu Orientulu.

Caus'a? Cându vorbimu noi de necasurile nóstre din trecutu si presentu, ne folosimu de unu terminu fórte elasticu: de „vitregitatea tempuriloru.“ Inse déca voimu sa aplicâmu acésta „vitregitate“ asiá de desu intrebuintiata, la caus'a miseriei orientali, sa nu cugetâmu cumv'a la venturi reci, séu ierni grele, veri ploióse, séu seceta pré mare; ci la alte „tempuri“, tempuri cari le creéza popórele insile spre daun'a, spre, „vitregitatea“ ce o aducu asupr'a capeteloru loru, cá sa o lase mostenire generatiuniloru ce au sa geama sub ea pâna espiaza óre cându pecatele parintiloru loru prin indreptare spre bine, séu pâna le espiaza pre acele dimpreuna cu cele ale lasitâtiei loru prin perire, prin disparere de pre fati'a pamentului.

Influinti'a cea mai insemnata o au esercitatu in vechime in pârtile ce le numimu orientu, grecii. Acestu poporu intreprindietoriu si laboriosu, inse predomnitu de o proverbiale astutia, adese pâna la cea mai nerusinata perfidia, nu s'a pututu radicá nici cându cá sa formeze o putere mare. Certatu si impartitu in sinulu seu, traiá mai multu din intrigile ce le sciea semaná intre vecinii sei, pâna cându puterea cea de feru a romanismului li a nimicitu si lea luatu din mâna dreptulu de a figurá cá statu.

Conscii de superioritatea loru intelectuale s'au straduitu neincetatu de a paralisá puterea ce i predominá si a o face ilusoria, si dupa seculi succesele atâtu erau de mari, incâtu imperati'a orientale creata de romani, o smulgu din mânile acestor'a, molesîndui si facendui prin acést'a necapaci de alu

tiene, sî ce intempla ? imperati'a romaniloru sé preface in o imperatia romana dupa nume, iéra in fapta erá o imperatía grecésca.

Orientulu inse prin straformarea acést'a se apropiá numai mai tare de catastrofe si mai insemnate.

Emigratiunea popóreloru din resaritulu de média nópte alu Europei, presarase multe elemente straine in acestu teritoriu, cari remasera sî se inradacinara printre elementele ce esistau dejá. Totu teritoriulu se invrestase cu Bulgari, cu slavi etc. printre grecii originali sî pintre coloniele cele mai vechi romane.

Poft'a greciloru de a domní preste tóte elementele aceste, le au vatematu sî in privintie materiale sî spirituale. Pentru ca grecii nu se indestuleau a domní politicesce, ci se incercau in totu tipulu a domní sî preste consciinti'a sî simtiemintele celoru ce nu erau greci, ei faceau monopolu sî cu biseric'a.

Tóte aceste au provocatu lupte indelungate. Pre românii de dincolo de dunare îi vedemu aliati cu Bulgarii spre a combate pre greci sî a se scuturá de jugulu asupritoriloru. Luptele aceste au slabitu tóte pârtile incâtu in sut'a a cincispradiecea devenira tóte o jucaria in mân'a unui inimicu comunu. Toti fura supusi de t u r c i, pâna in tiermii dunarei.

Nóua fasa vine preste acestu teritoriu frumosu sî fertilu inse locuitu de ómeni nefericiti.

Popórele cari dorea libertatea se vedu apesate lânga asupritorii loru de mai nainte. Puterea, carea jacea preste unii sî altii erá o putere selbatica, straina culturei, straina religiunei celoru suprimati.

Fatalismulu islamului turcescu, care face totu dependinte dela sórte, sî care are missiunea de a stinge pre cei ce credu altfeliu decâtu credinciosii sei, au deseversîtu sî mai tare miseri'a din orientu, miseri'a sadita sî crescuta binisioru prin luptele amintite mai susu.

O inertia mormentale se intinde preste orientu, carea incepe a amenintiá acum sî vecinatatea cu acele-si urmâri. Numai veninulu perfidiei grecesci pastrate asiá de acuratu mai aduce câte o miscare, intielendu latirea procesului de disolutiune intre cei immormentati politicesce. Ei adeca se nevoiau, parte cá renegati, parte cá instrumente in mânile turciloru a-si îmbunetati sórtea, ajutându la o impilare sî mai mare a aceloru de o sórte dara nu de o natiune cu ei. Fanarulu erá cuibulu de unde esiá acésta pestilentia, carea cu tempulu a trecutu sî preste hotarele imperiului turcescu.

Au trecutu dejá patru seculi sî fanarulu a contribuitu mereu la tienerea in intunerecu a tuturoru popóreloru din imperiulu turcescu, incâtu abiá acum in secululu nostru norulu celu greu incepe sa dispara.

Turculu slabitu sta gat'a sa dea puterea sea popóreloru subjugate de elu, séu celu putienu sa o imparta cu ele.

Evenemінte politice.

Telegramulu celu cetiramu inca alalta-eri in „Hr. Ztg." ne spune intre alte ca contele T a a f f e, P o t o c z k y sî B e r g e r voru esî din ministeriu. Realisarea acestei sciri aru fi unu semnu, ca nu e vorb'a, dupa cum se presupunea, ca sistemulu dualisticu are se sufere câtu de putienu. Susu numitii trei ministri erau elementele regimului cislaitanu, cari voiau sa faca óre care midilocire cu cechii din Boemi'a ; ceea ce inca nu erá stricarea dualismului, sî acum va sa îi vedemu câtu de curendu parasindu posturile loru, de ministri. Evenementulu acest'a, odata, devenitu fapta ne va fi unu testimoniu despre influinti'a cea mare din Pest'a asupr'a Vienei. Pentru ca in Pest'a se vorbesce, sî chiaru sî in Vien'a, ca ministeriulu ungurescu a intrebuintiatu tóta influinti'a sea, cá sa deslege in modulu acest'a cris'a ministeriale din Cislaitani'a, incâtu G i s k r a, H e r b s t sî sotii loru se remâna in ministeriu.

Nu se scie cine va luá loculu celoru trei, cari esu din ministeriu. Despre principele Carolu Auersperg se dîce ca a refusatu de a intrá iéra-si in ministeriu, elu se multiamesce cu ducerea presidiului in cas'a d o m n i l o r u (Herrenhaus).

Alte sciri descriu situatiunea de asiá, incâtu tocmai G i s k r a sî sotii lui suntu aprópe se iese din ministeriu. Ei au pregatitu unu memoriu, prin care cere cá, inainte de tóte modificârile possibile in constitutiune, sa se reformeze alegerea la senatu, mai departe sa se predé politi'a de statu sî fondurile de dispusetiune ministeriului, sî protestéza contra f e d e r a s i s m u l u i.

Déca combinâmu la acestea vointi'a pronunciata in senatulu imperialu de mai multi oratori, cá sa nu se mai faca modificâri in constitutiune, din causa ca imperiulu s'aru slabí sî mai tare, putemu presupune din capulu loculu, ca la schimbâri in intielesu federalisticu din partea acést'a sa nu ne asteptâmu in graba.

O faima, inca pân'acum fâra consistintia destula, spre a pune multa ponderositate pre dens'a, o faima, dîcemu, sbóra prin unele foi ale diuaristicei celei mari, sî adeca, ca reactiunea militaria se pregatesce, ba lucra chiaru spre a atrage frenele guvernului la sine sî ca acést'a o face preste capetele, noi amu dîce, pre la spatele ministeriului.

Dupa temerile cele multe sî dese ca la primavér'a séu tómn'a cutare va erumpe resbelu, pentru variatiune cetimu acum, ca se lucra pentru o desarmare generale in tóta Europ'a. De o cam data numai atât'a despre acést'a, pâna câudu vomu avé ocasiune a vorbí despre dens'a cu date mai sigure.

Din Dalmati'a vinu sciri pacinice. Generalului Auersperg i-au succesu a incepe pacificarea (cum ?), sî asiá pleniputintiele date denumitului comandante provisoriu de trupe alu div. 18 LMC. bar. R o d i c h, suntu deocamdata sistate.

Cris'a ministeriale din Franci'a e mai pe fatia. Forcade dela Roquette trebuie sa ése din ministeriu, câci Ollivier, mai multu insa socii lui nu voru sa sufere pre nimenea din cei ce au fostu cu Rouher.

Asiá numitulu conciliu din Rom'a resufla fórte putienu despre sine, insa ce resulta e nefavorabilu pentru sine. Dupa scirile ce se stracora din conciliu, prelatii adunati nu au voia sa faca nici o propunere. Déca voru sa faca vre-unu amendementu trebuie sa-lu faca in scrisu, sa-lu predé unei comissiuni asiediate de pap'a spre esaminare sî dupa ce esaminatu se mai asterne papei spre vedere póte vení la discussiune in plenum. Aceste sî alte mesuri de feliulu acestor'a apasa fórte greu asupr'a multoru prelati, cu deosebire a unui numeru insemnatu din cei francesi sî din cei nemtiesci. In fruntea acestoru, cari suntu cei mai capaci, se afla D u p a n l o u p Archiepiscopulu de Orleans sî D a r b o y s Archiepiscopulu de Parisu. Cestu din urma a pusîtu in un'a din siedintiele din urma fórte energicu contra pretensiuniloru papei, incâtu pap'a a fostu nevoitu sa-lu oprésca dela cuventu. Lânga episcopii opusetiunali de mai susu se dîce ca se mai alatura sî episcopii ungaresci sî unii din cei orientali (uniti). — Cu tóte aceste majoritatea e pre partea infalibilitâtiei sî asiá e probabilu, ca biseric'a papei preste curendu va avé cu o dogma mai multu, adeca : ca „pap'a nu póte gresî".

Despre anti-conciliulu din N e a p o l e suntu

FOISIÓRA.

Cu ocasiunea acést'a publicâmu in traducere româna : referatulu despre prelegerea prof. Wattenbach tienuta in museulu din H e i d e l b e r g ; apoi reflessiunea dlui stud. jur. la universitatea de acolo, Ioane B e c h n i t i u sî in fine respunsulu prof. W a t t e n b a c h dlui I. Bechnitiu.

Nr. 275 din 1869.

H e i d e l b e r g, 21 Nov. Cu ocasiunea prelegerei a trei'a in museu tienuta eri ser'a, dlu profesoru W a t t e n b a c h duse pre auditori la unu poporu nemtiescu bravu, tare sî plinu de viétia, carele locuiesce in midiloculu natiuniloru straine sî fâra de nici o legatura drépta cu Germani'a, inse si-a pastratu de sute de ani caracterulu seu nemtiescu sî voiesce inca a sî-lu pastrá. Erau sasii din Transilvani'a pre carii oratorulu sî-i alese dreptu tema, sî a câroru moravuri sî obiceiuri avû ocasiune nu demultu a le cunósce in persóna. O fabula vechia aduce in legatura ivirea acestui poporu nemtiescu intre români sî magiari, departe lânga confiniele turcesci (?!), cu cunoscut'a poveste despre sterpitorulu de sióreci din Hameln, carele, neprimindu-si resplat'a promisa pentru prinderea sióreciloru (clotianiloru), a amagitu copiii bunei cetâti Hameln la sine sî s'a dusu cu ei in tieri straine sî necunoscute. In adeveru inse sasii transilvani 'si tragu originea dela locuitorii Renului de josu, a câroru colonisare in Transilvani'a in secululu alu 12, dandu-le drepturi deosebite etc. a fostu fórte favorita de domnitorii acestoru tieri, sciindu ei bine apretiuí insusîrile cele eminente ale acestoru nemti. Dlu prof. a desvoltatu acést'a mai pre largu, impreunându o interesanta reprivire asupr'a istoriei tierei, o descriere a situatiunei geografice, a referintieloru ei in privinti'a culturei etc., eruí originea numelui Siebenbürgen sî Sachsen etc. Amintimu numai atât'a, ca ne pare mai cá o minune, cum acesti nemti in Transilvani'a si-au pututu conservá insusîrile loru natiunale sî cum sî le voru conservá inca multu tempu. In unu modu fórte invederatu descrise dlu Wattenbach sî periculii cei multi ce amenintiara acestui poporu bravu cu perire, — cari constau parte in populatiunea Transilvaniei precumpanitoria de români, o a d e v e r a t a b a n d a d e t e c i u n a r i (incendiatori) sî f u r i (holi), insa sî in óre-care superbia a sasiloru. Greu apecatuitu sî regimurile fatia cu acestu poporu bravu sasescu. Dintretóte, regimulu austriacu s'au distinsu prin perfidi'a cu carea au resplatitu alipirea nemtiloru din Transilvani'a. Dara sî sub regimulu ungurescu (dupa 1866) nu a fostu mai bine ; despectându cu totulu tóte drepturile loru s'a dispusu (volnicesce) de sasi sî numai in tempulu mai din urma pare ca voiá sa se faca o schimbare in tratarea acést'a necuprinsa, pentru ca ministrulu urmatoriu debilelui Wenkheim a promisu, ca voiesce celu putienu a grigí pentru aceea, cá sasii sa póta avé o esistintia demna de ómeni. Spre norocire sasii din Transilvani'a si-a mantuitu unu clenodu, dela care aterna cu deosebire desvoltarea sî inflorirea natiunalitâtiloru sele. Acelu clenodu e constitutiunea bisericei loru sî administratiunea scolara carea se afla cu ceea in strinsa legatura. La acést'a tienu multu sasii sî pentru dens'a facu sacrificii insemnate. Constitutiunea acést'a norméza, cá fia-carele, care voiesce sa ocupe o deregatoria in biserica séu scóla, sa studieze doi ani in Germani'a, mai departe ca fia-care parochu, trebuie sa fia fostu mai inainte doi ani invetiatoriu. Ministrulu ungurescu de culte a respinsu cu resolutiune dela sine presupunerea, ca aru voí a se amestecá in afacerile aceste sî autonomi'a constitutiunei bisericesci sî scolare e cu atâtu mai momentósa, cu câtu în Ungari'a biseric'a catolica are o putere mare. — Dlu prelegetoriu incheiá imparta-sirile sternitóre de interesu cu convingerea, ca poporulu sasescu din Transilvani'a nu e numai popoporu nemtiescu, carele merita in mesura mare interesarea nóstra de densulu, dara posede inca putere destula a infruntá tóte viscolele

Nr. 278 din 1869.

Câtra redactiunea Heidelberger Zeitung !

In numele sî interesulu impartialitâtiei Te rogu a nu refusá primirea urmatórieloru observatiuni objective sî fâra patima pre câtu (in impregiurârile aceste) se póte, cu respectu la prelegerea dlui prof. W a t t e n b a c h in museu „despre sasii din Transilvani'a sî la raportulu in fói'a Dtale.

Din capulu loculi me dechiaru, ca nu-mi trece nici decum prin minte sa pasiescu in afacerea acést'a polemisându, de óre-ce eu de o parte cá unu membru alu natiunei române, cu privintia la anii mei sî prin urmare la esperintia sî sciintia, inca neinsemnata nu voiu sa-mi insusiescu rolulu unui procuroru fatia cu acusâri asiá de infioratóre asupr'a acelei'a (natiuni), dupa cum suntu cele suscitate de dlu prof. Wattenbach sî de referentulu d-tale ; de alta parte nu potu departá dela mine presupunerea, ca dlu Wattenbach, a cârui objectivitate — cá scrutatoriu renumitu pre câmpulu istoricu — mi se pare mai pre susu de ori-ce dubietate, de asta data, trebuie sa marturisescu, a fostu victim'a unei mistificatiuni. Acest'a cu atâtu mai multu, cu câtu densulu cu ocasiunea petrecerei sele relativu scurte in Transilvani'a, dupa cum amu aflatu positivu, a conversatu esclusivu numai cu sasi sî dintre acesti'a cu inimici principali ai româniloru.

Me voiu restringe numai sî numai la f a p t e.

Românii Transilvaniei, cam 1.200,000 suflete, asiá dara partea cea mare a tuturoru locuitoriloru tierei (carii dupa numerarea dela 1857 facu 1.926,797), cu tóte ca numai prin revolutiunea din 48 fura eliberati de catusiele institutului g l e b a e

dóue versiuni : un'a ca e desfiintiatu de regimulu italianu, câci au strigatu: „mórte lui Napoleonu III!“; alt'a ca numai o siedintia s'a disolvatu. Ori cum va fi, din prim'a siedintia se vede câtu de netoleranti suntu sî densii, incâtu îi potu toti bine cualificá sî pre unii sî pre altii din ambe conciliele cá dóue estremitâti ale societâtiei omenesci.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 10 Dec. (Cas'a magnatilor u) dupa resolverea unoru formalie se pune la ordinea dîlei legea privitóre la responsabilitatea judecatoriloru, ceea ce se sî primesce unanimu.

In desbaterea speciala se schimba § 3 intr'acolo, cá sî juratii sa fie responsabili de verdictulu loru.

In siedinti'a din 11 Dec. vine la desbatere proiectulu de lege privitoriu la anularea pedepsei de bataia.

Comitetulu emisu spre aprobare sa pronuntiatu ex principio pentru primirea acelui proieptu, recomenda inse pâna la desbaterea codicei criminale amenarea acestui proiectu de lege.

In siedinti'a din 11 Dec. e la ordinea dîlei legea pentru anularea pedepsei de bataia. Comisiunea de justitia au propusu reprobarea acestei legi.

Br. Alb. Lipta combate propunerea comissiunei; densulu recunósce, ca efeptuirea legei in modulu incuviintiatu de cas'a deputatiloru are deosebite pedece practice ; asiá spre esemplu nu se póte anulá pedépsa de bataia, pâna nu voru fi carcere potrivite; de alta parte inse contiene legea determinatiuni umane, sî asiá recomenda reieptarea referatului comissiunei de justitia.

De aceea-si pârere e sî Horvath min. de justitia, care determina mai de aprópe nedreptatea sî neumanitatea a acelei pedepse sî care accentuéza, ca susamintit'a pedépsa abróga egalitatea cetatieniloru inaintea legei ; provisoriu se remâne legea, inse provisoriu sa se supuna sî nobilii acestei legi. (sgomotu)

Se primesce propunerea Br. Liptay, referatulu se reiépta.

In siedinti'a din 14 Dec. (cas'a deputatiloru) dupa autenticarea protocolului siedintiei premergatóre anuntia presiedintele mai multe petitiuni sosite, care se sî predau comissiunei respective.

G. Clementis propune in numele mai multoru consorti conclusiunea urmatóre : considerându, ca in bugetulu armatei comune pentru anulu 1870 mai multu de 10 milióne fl. s'au impusu, cá pensiune sî provisiune a invalidíloru ; considerându, ca pentru ingrigirea invalidiloru honvedi numai 4000 fl in bugetulu min. ung. de aparare suntu provediute, insarcinéza cas'a ministeriului a face unu projectu pentru ingrigirea invalidiloru veduveloru sî orfaniloru minoreni de honvedi din anulu 1848 care sa se desbata deodata cu bugetulu pro 1870. Cas'a si a aretatu buna-vointia a face acésta jertfa sî a insarcinatu ministeriulu de aparare cu aducerea inainte a tuturoru documinteloru tienetóre de ingrigirea invalidiloru etc. in anulu 1870, ca apoi sa se póta cas'a la desbaterea bugetului pro 1871 orientá. Se incuviintiéza.

Dr. Svetozar Miletics propune o conclusiune sî face dóue interpelatiuni :

1. Interpelatiune câtra min. intregu : § 8, art. III. din legea an. 1868 despune ca legile sa se traduca oficiosu in tóte limbele patriei, sî sa se tramita jurisdictiuniloru, ceea ce nu s'au facutu, sî asiá intréba, de ce n'au implinitu ministeriulu legea ?

2. In interpelatiunea câtra min. de comunicatiune intréba, ca de ce s'au reieptatu dela oficiolatulu telegraficu din Pest'a o telegrama a diurnalului Zastav'a, despre luptele din Bocca sî pre basea cârei legi s'au facutu ?

3. Conclusiunea se propune in caus'a rescólei din Dalmati'a: cas'a sa se pronuncie, ca starea esceptionala din Cattaro e periculósa, sî contraria principieloru constitutionalismului sî ca doresce, cá curendu sa se ridice starea dîsa.

Conclusiunea se da la tipariu.

I. Schvarcz face mai multe interpelatiuni, care producu ilaritate.

Interpelatiunile se predau min. respectivi.

C. Tisza interpeléza in scrisu pre Lonyay, min. de finance, ca ce procedere doresce dela casa in desbaterea bugetului pro 1870. de vreme ce tempulu e fórte inaintatu.

Lonyay min. respunde, ca interpelatiunea aru fi mai multu indreptata câtra casa, câci cas'a are de a face conclusiune, cum doresce a procede la desbaterea bugetului. Cas'a insa póte face conclusiune numai conformu legei, ceea ce s'au sî facutu in Oct.

Col. Tisza: in tieri parlamentarie cam deobsce au ministrii influintia asupr'a procederei parlamentului ; insa de vreme ce min. se provóca la lege, me provocu sî eu la legile din 1848, care dispunu, ca regimulu are a propune casei deputatiloru incheierea sumeloru sî bugetulu.

Lonyay min.: o amu facutu !

Tisza: Art. X. din legea an. 1867 dispune ca min. are datorinti'a pâna in 15 Sept. a propune bugetulu ; min. insa si-a negligatu datorinti'a.

Respunsulu min. Lonyay se ia spre cunoscintia sî apoi se trece la ordinea dîlei.

Proiectele de lege privitórie la anularea timbrului de jurnale sî la reinfiintiarea judecatorieloru de bursa sî magazinu de bucate se cetesce a 3-a óra, sî unanimiteru se primescu definitivu.

A. Buday, referentulu comitetului centralu anuncia opiniunea comitetului financialu, despre acelea projecte de lege, ce privescu :

1) sustienerea provisorica a curtiloru judecatoresci de financie ;
2) prelungirea valórei legei de timbre sî tacse.
3) regularea timbreloru a societâtiloru de actii sî a instituteloru.

Anunciulu se da la tipariu.

I. Cautz propune parerea comitetului financialu despre bugetulu ministeriului intregu, sî despre proiectulu de lege privitoriu la radicarea curtiei supreme de computuri.

Lonyay min. de financie propune, a se luá la desbatere parerea comitetului financialu joi.

Col. Tisza dechiara ca aru fi cu neputintia joi inceperea desbaterei ; reprobéza de repetite ori desbaterea grabnica, câci multi suntu siliti, pre vre-o câte-va dile, a se departá din Pest'a pentru afaceri familiarie.

Bar. L. Simonyi asemenea e in contra unei desbateri grabnice, câci economii au la anulu nou multe afaceri a casa ; e alta cu amploiati regimului, cari au a se ingrigí numai de bureau.

Eötvös dechiara : ca nu e vorba de o desbatere grabnica, ci numai de determinarea inceperei desbateriloru.

Dupa mai multe pro sî contra se primesce cá desbaterile bugetului au a se incepe sambata.

Se mai intinde o desbatere, ca se premérga susu numitei desbateri un'a generale ? Se incuviintiéza, câci dupa parerea lui E. Simonyi s'aru puté ministeriului denegá preste totu bugetulu.

---

adscriptionis, la inceputulu deceniului presentu au fostu in stare a tramite o majoritate impunatória, ce constá din juristi practici, preoti, profesori sî economi, dintre cari multi 'si terminara studiele la universitâti nemtiesci sî italiene sî nu sciutu sa insufle respectu contrariloru loru celoru mai mari. Câci connatiunalii mei au sciutu totu-déun'a aceea, ca numai cultur'a singura este in stare de a intemeiá pretensiunea la esistinti'a natiunale. Asiá dara densii, pre câtu ii iérta puterile materiali, cari firesce cá celoru nu de multu „glebae adscriptis“ le lipsira sî le lipsescu inca s'au sî silitu a dá espressiune acestei convingeri prin fundarea de scóle. Astadi au românii din Transilvani'a vre-o câte-va gimnasie, a câroru profesori au studiatu la universitâti partea cea mai mare nemtiesci; sî déca nu au pututu aduce inca pâna sa aiba universitate, nu e puterea loru spirituale de vina sî voi'a loru carea din contra s'a aretatu de multe ori fórte energicu, ci iéra-si numai nefavorabil'a stare materiale, inainte de tóte, deplorabilele impregiurâri politice. Pentr'aceea inse acesti „teciunari“ sî „furi“ au infiintiatu o Asociatiune pentru inaintarea literaturei române sî a culturei inca la 1860, cârei chiaru sî Academi'a imperiale de sciintie din Vien'a regulatu ii tramite scrierile sele, sî care tocm'a sa afla in ajunu de a esperá erigerea unei catedre de limb'a sî literatur'a româna la universitatea din Vien'a dupa cum esista dejá un'a la universitatea din Pest'a ; pentru ca la diferitele institute din Vien'a studiéza de unu sîru de ani câte 100 juni români. Sî Albele universitâtiloru din Lipsc'a sî Berlinu potu aretá nume de a le româniloru transilvani, sî chiaru sî aici, dupa cum vedi D-ta dle redactoru, a tramisu acésta „adeverata banda de teciunari sî furi“ *)

*) Precum trebuie sa mârturisescu, dlu profesoru Wattenbach nu s'a folositu de espressiunea acést'a tare in prelegerea sea, déra n'a fostu neindreptatîta fatia cu descrierea dlui oratoru despre purtarea româniloru din Transilvani'a cu sasii.
Referintele.

pre unulu din junii sei, pre subsemnatulu, spre a se cultivá, sî carele a crediutu ca inca se contribue unu denariu modestu pre scopulu celu frumosu alu infiintiârei unei ferestri in biseric'a lui Petru, vrendu cá prin acést'a sa esprime simtiemintele fratietâtiei religióse sî natiunali, cari lu inspira ; pentru ca la tóta intemplarea sî elu se tiene de acei'a cari intru acést'a afla ide'a cea mai inalta a omenimei, la a cârei realisare se lucre inainte de tóte acei ce se ocupa cu sciintiele.

Cu constatarea acestoru fapte firme voiescu sa fiu vorbitu celu dintâiu dara sî celu din urma alu meu cuventu in afacerea acést'a.

In fine mi permitu a amintí, ce a scrisu despre noi magistrulu Opitz, capulu primei scóle de poeti din Silesi'a :

Nici Itali'a nu a pestratu totu din cele vechi
Asemenea nici Spani'a sî Galli'a. Cum a pestratu acesti'a asemenarea cu românii.
Asiá e de inruditu ce e valachu cu ce e latinu.—
Sânge nobilu se afla inca in case tieranesci
Care inca n'a depusu obiceiulu sî modulu moravuriloru vechi.

Heidelberg, 24 Novembre 1869.
Alu D-vóstre
supusu
I. Bechnitiu,
stud. jur.

Nr. 279 din 1869.

Câtra redactiunea Heidelberger Zeitung.

Scrisórea dlui stud. jur. Bechnitiu din numerulu de astadi alu foiei D-tale me necessitéza la unu respunsu, in care inainte de tóte trebuie se mi esprimu parerea de reu ca amu vatematu simtiemintele acestui domnu prin espectorârile despre români séu valachi, cele ce in raportulu D-tale suntu reproduse sî mai marcate. Eu amu cercetatu numai pamentulu sasiloru sî numai despre acest'a amu sî vorbitu. Amu fostu dara departe de a voi sa facu o sentintia asupr'a intregei natiuni române séu numai despre românii din Transilvani'a dintre cari numai cea mai mica parte locuiescu pamentulu sasiloru. Inse cumca mass'a coloniloru români corespunde descrierei mele, amu de mârturia opulu englezului Charles Boner despre Transilvani'a. Se intielege ca cu sasi amu avutu intalnirile cele mai multe, trebuie inse se respingu cum ca intre acesti'a suntu „neamicii principali ai româniloru.“ Amu avutu sî onórea de a face cunoscintia cu Esc. Sea Metropolitulu romanescu Siagun'a. Dupa tóte câte amu auditu, nimenea nu e asiá petrunsu de sciinti'a culturei celei inferióre a concetatieniloru sei, dara tocm'a pentru aceea se sî silesce acestu eminentu principe bisericescu in unu modu demnu de lauda sî cu energia, de a face amelioratiune in privinti'a acést'a. Déca românii, cari locuiescu in bordeie in giurulu sateloru sasesci, au totudeun'a sciintia „ca numai cultur'a singura póte face pretensiune la adeverat'a esistintia natiunale,“ me indoiescu, dara ca suntu sî intre românii de pre pamentulu sasiloru, barbati cari cugeta asiá, concedu bucurosu, sî dreptu marturia despre acést'a amu contemplatu insu-mi edificiulu celu mare alu scóleloru române din Brasiovu. A atinge referintiele aceste nu amu avutu deunedîle ansa, me folosescu acum de ocasiune, spre a me esprime anume, ca in Vien'a amu auditu laudele cele mai recunoscatórie a diligintiei sî nisuintiei studentiloru români. Acestoru nisuintie nu putemu decâtu sa le dorimu succesulu celu mai bunu sî pretinii mei dintre sasi nici decum nu cugeta altu feliu.

Heidelberg 25 Novembre 1869.

W. Wattenbach.

Referintele.

In fine preda min de financie proieptele de lege privitóre la pensiunile organeloru fostului regimu centralu, sî la spesele curtiei regesci.

In siedinti'a din 16 Dec. (Casa magnatiloru). Comitele Zichy predà referatulu comissiunei financiale, despre projectele de lege, privitórie la contributiunea de zacharu sî de consumu, la contributiunea personale acuisitiva (de castigu) sî la accisele tabacului.

Dupa aceea predà C. Széll conclussiunile casei deputatiloru, despre timbrulu jurnaleloru sî judecatoriele burseloru. Se cetesce susu atinsulu referatu despre contributiunea directa sî indirecta, care recomenda primirea projecteloru respective.

Lonyay min. de financie dechiara, ca dupa reformele contributiuniloru se va introduce in locu'lu contributiunei personale acuisitive, o alta mai corespundietórie sî drépta.

Proiectele de contributiune se primescu fâra desbatere.

Dupa aceea se primescu proiectele privitórie, la acoperirea speseloru de calatoria a Maj. Sele, sî la bugetulu ministeriului croatu.

In siedinti'a din 15 Dec. (casa deputatiloru) interpeléza M. Urmenyi pre min. de financie, ca are de cugetu a usiurá industri'a zacharului ?

Ministrulu promite.

Notariulu casei magnatiloru aduce legile in parte primite in parte modificate, privitórie la respunsabilitatea, la denumirea, sî stramutarea judecatoriloru.

Mai multe petitiuni incurgu.

Dupa aceea se facu interpelatiuni de interesu particulariu.

Henselmann propune, a se compune o comissiune permanenta spre conservarea anticitâtiloru sî lucruriloru artificióse.

La ordinea dîlei e referatulu comissiunei financiale, despre unu creditu estraordinariu alu min. de comunicatiune, in suma de 420,000 fl. pro 1869.

Se incuviintiéza.

Urméza proiectele de lege, facute de Irányi, pentru alegerea unei deputatiuni regnicolare, care aru avé de a luá reformele contributiuniloru in mâni sî altulu pentru de a se aprobá min. instructiunei publice unu creditu de 100,000 fl. spre infiintarea de scóle elementarie pentru cei mai inaintati in etate.

Amendóue proiectele se respingu.

Presér'a sî dîu'a de Santulu Andreiu.

Fagarasiu, 2 Decembre 1869 v. Preste dóue diecenii suntu, de cându bunulu Dumnedieu a voitu sa ne tramita in mijloculu nostru pre Escelenti'a Sea Parintele Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a. Preste dóue diecenii suntu, de cându acestu mare barbatu luera din tóte puterile a radicá natiunea, biseric'a sî scól'a sea la trépt'a inalta, pre care stau sî alte natiuni, sî alte biserici! Dumnedieu i-a pastratu inca dile, cá traindu sî insusi sa se bucure de fructulu ostenéleloru sele! Românulu ortodocsu 'si manifestà cu mare preferintia sî adencu devotamentu totu-déun'a, cându este vorb'a de recunoscinti'a, ce datoresce elu pré bunului seu Archipastoriu. Românulu ortodocsu rapitu de unu sentiementu de inalta pietate cu cea mai mare bucuria 'si aduce aminte, ca elu are sa serbeze presér'a sî dîu'a de sântulu Andreiu sî cá dîua onomastica a pré bunului seu Parinte Metropolitu. Este dara la noi la românii ortodocsi din Austro-Ungari'a dîu'a de 30 Novembre o di scumpa ; câci ea ne procurà ocasiune a ne aretá in publicu sentimintele, ce inimile nóstre nutrescu pentru bunulu nostru Metropolitu, sub a cârui blandu scutu biseric'a sî scól'a asiá de bine inflorescu. —

Dupa aceste premise permite-mi, domnule redactoru ! a ve scrie sî de pre la noi, cum amu serbatu presér'a sî dîu'a de sântulu Andreiu. Ne intórcemu dara in presér'a acelei dile. La 4 óre precisu sunctulu tocei sî clopoteloru ne anunciá inceputulu rugaciunei de sér'a. Nu trecù 5 minute sî tinerimea scol. din tóte trei clasele cu directorele scol. Ioanu Dim'a Petrascu in frunte pornesce dela scóla la st'a biserica pentru de a ascultá rugaciunile de sér'a.

Dupa finea rugaciunei de sér'a, intréga tinerimea scol. se intórce inapoi totu dupa regul'a de mai susu. Ajungendu la scóla se incepe festivitatea intr'o sala anume gatita spre acestu scopu, dupa programa inceputulu festivitâtiei, la 5 óre precisu. Publiculu din urbe representându bine tóte clasele societâtiei erá dejá adunatu. Ba ce e mai multu venisera si sateni de prin Galati chiaru sî din Breaz'a de lânga munte cá sa aduca tributulu loru pré bunului loru Archipastoriu. Corulu tinerimei condusu de directorulu institutului numai decâtu intonéza „Tropariulu sântului Andreiu“.

Dupa aceea reverinti'a sea d. prot. Petru Popescu, deschide festivitatea prin o cuventare ocasiunala bine acomodata accentuându intre altele sî aceea, ca de cându in fruntea clerului, sta unu astfeliu, de barbatu mare, biseric'a sî scól'a sî prin acést'a natiunea merge cu pasi gigantici pre calea progresului sî a inflorirei. La urma 'si incheia cuventulu rugându pre Dumnedieu sa-lu tiena la multi ani pentru binele bisericei sî alu natiunei sele.

Publiculu, care se adunase in numeru frumosu, sî inca de ambele secse, respunse printr'unu intreitu „sa traiésca la multi ani Escelenti'a Sea pré bunulu nostru Metropolitu“. Corulu tinerimei indata intonéza : „Eata diu'a cea dorita“ in duetu. Dupa aceea conformu programului festivitâtiei directorulu scólei Ioanu Dim'a Petrasicu suindu la tribuna tiene o disertatiune scolastica bine arangiata cu tem'a : „Scopulu educatiunei este de a desvoltá in fia-care individu tóta perfectiunea, de carea elu póte fi capabilu.“ Disertantele se coborî dela tribuna secerându vii aplause ! Nu me voiu incercá sa facu sumariulu ori criteriulu acestei disertatiuni ; câci atunci aru trebuí sa respundu o alta disertatiune totu asiá de lunga, totu asiá de corecta in stilu, sî totu asiá de completa in compunerea ei interna. Ti-o tramitu rugându-te, domnule redactoru ! a o dá publicitâtiei in tóta estensiunea, cá publiculu sa o apretieze, dupa cum amu apretiat'o sî noi *). Dupa disertatiune se esecutara din partea tinerimei scol. mai multe cântece natiunali intretiesute cu declamatiuni corespundietórie la atari festivitâti, — cu deosebire s'au declamatu astufeliu de bucâti din legendariu anume alese, cá se amuseze publiculu pre de o parte, iéra pre de alta parte sa faca efectu in inimile copiiloru, despre cari se dice, ca in atari circumstantie unu momentu e destulu, cá sa-i formeze intregu viitoriulu. Cetindu în fati'a fia-cârui'a publiculu se parea tare satisfacutu.

In fine directorulu scólei 'sî permite a inchiaiá festivitatea esprimendu in numele corpului invetiatorescu multiamit'a sea ferbinte publicului in genere sî mai alesu stimabileloru dómne române, cari, de-sî tempu de iérna n'au pregetatu a ne radicá splendórea festivitâtii cu placutele dumnealoru presentie. Inca ceva. Pré on. domnu Ioanu Codru Dragusianulu vice-capitanulu tierei Oltului incântatu de progresele, ce lea facutu tinerimea intr'unu timpu asiá scurtu a inaintatu directiunei scol. o suma de bani cu scopu sa se imparta intre scolari Ceea ce s'a sî facutu in dîu'a urmatória.

Atât'a in presér'a dîlei.

Iéra dîu'a de sântulu Andreiu s'a serbatu cu mare evlavia curgenducrestinii nostri in numeru frumosu desu de demanétia la servitiulu divinu. S'au facutu rogaciuni pentru fericit'a viétia a pré bunului nostru Mitropolitu.

Sî noi rugâmu pre bunulu Domnedieu sa-lu tiena la multi ani pentru binele bisericei sî alu natiunei sele.

Astufeliu s'a serbatu pre la noi, domnule redactoru ! dîu'a sî presér'a de sântulu Andreiu !

(Spre sciinti'a respectiviloru trebuie sa anunciâmu ca precâtu ne pare de bine vediendu comunicârile cele multe despre manifestatiunile serbatoresci cu ocasiunea onomasticei Archipastoriului nostru, pre atâtu ne pare de reu ca nu suntemu in stare de a le publicá pre tóte. Convinsi ca serbârile suntu eflusulu adeveratei reverintie de recunoscintia, credemu ca nu ni se va luá in nume de reu, déca preste cele ce ne sosira mai târdîu sî ne sosescu suntemu constrinsi a trece in tacere. Binele nu se face numai pentru publicitate dara sî pentru ca e bine. Red.)

Progressarea Romanismului.

Romanismulu cresce din ce in ce mai iute dincolo de Dunare, sî se intinde pâna in golfulu Salonicului.

*) La cea mai deaprópe ocasiune. Red.

Cu tóte sfortiârile, invectivele sî calomniele unoru jurnale grecesci, cu tóte intrigele ce s'au opusu necontenitu de câtra calugarii sî preotii greci prin Macedoni'a sî Epiru, contra primeloru tendentie de desceptarea acestei prime nationalitâti amortíta de secoli sub literatur'a sî biseric'a grecésca; cu tóte sî cu tóte pedecele, astadi avemu optu scóle romanesci in Macedoni'a sî sânt'a liturgia se cetesce in trei biserice, romanesce, spre intielesulu parintiloru sî mumeloru de familia a mariloru precepte ale Mântuitoriului nostru Iisusu Christosu.

Fâra cea mai mica esagerâre putemu afirmá, ca astadi suntu in scólele romanesci din Macedoni'a preste un'a mie scolari, baeti sî fete, cari scriu sî cetescu limb'a loru materna cu caractere latine.

Cei cari se intereséza, le place, déra nu potu sa crédia o asiá minune, potu lesne sa védia raporturile sî corespundentiele de acolo, scrisori de fetitie la rudele loru d'aici, la presiedentele fostului comitetu macedono-românu, care comitetu de multu inca este resumatu numai in presiedentele seu.

Trei-dieci de scolari, fii de bune familie din Macedoni'a, se silescu in Bucuresci in scól'a macedonéna din sântii Apostoli, sub-auspiciele betrânului archimandritu patriotu românu Averchie, sa absórba sî mai multu romanismu decâtu sciintia de carte, pre care sa se duca fia-care sa-lu reverse prin satele sî orasiele loru romanesci de acolo, care cá preotu, care cá professore.

Credemu ca aru mai putea fi adusi in Bucuresci copii din Macedoni'a pâna la concurentia de 50, cari n'aru costá mai nimica, odata ce scól'a esista sî internatulu este stabilitu. Ce mai este de doritu, dupa noi, aru fi realisarea ideei de a se fondá in monastirea dintr'unu lemnu, sub directiunea sî ingrigirea cuviósei staritie Epraxia o scóla de fete aduse din Macedoni'a sî predestinate a se intórce institutrice in patri'a loru. Noi nu abandonâmu acésta idea sî suntemu incredintiati ca, déca persónele ce au fericirea sa incongiure tronulu astadi, sî déca dlu ministru alu culteloru sî instructiunei publice aru explicá acésta idea principelui, negresîtu cá bunulu românu sî generosulu principe aru trece sî acést'a intre preocupatiuni.

Amu mai spus'o, o mai spunemu sî o vomu repetá cu tóta ocasiunea, ca fostulu Domnitoriu Cuza-Voda, sub care s'a infiintiatu scól'a Macedonéna in Bucuresci, dase sî ordine a se pregatí Archimandritulu Averchie se plece in Macedoni'a, se aduca deocam-data 12 copile spre a le incredintiá cuviósei staritie. Scól'a macedonéna de fete in monastirea dintr'unu lemnu se fondá spre a se intretiené de insu-si Domnitoriulu din modest'a sea lista civile.

Acést'a fiindu intocmai astfeliu, noi suntemu datori sa o spunemu sî sa rugâmu pre potentii dîlei sa se grabésca spre a se putea inscrie sî infiintiarea acestei scóle intre lucrurile cele bune ce se seversiescu pre tóta dîu'a sub acestu ministeriu.

„Tr. Carp.“

199—1869.

Edictu.

Simeonu Ioanu Rodeanu din comun'a Pianulu de susu scaunulu sî protopresbiteratulu Sebesiului de 5 ani de dile si-au parasitu cu infidelitate pre legiuit'a sea sotia Ioan'a nascuta Ioanu Ber'a totu de ací, pribegindu in lume fâra a se scí loculu aflârei sele ; se citéza prin acési'a cá pâna la finea lunei lui Novembre 1870 ; cu atâtu mai tare sa se infatis'eze inaintea forului protopr. subsemnatu câci altmintrea sî in absenti'a lui pâr'a in contra-i radicata de socie-i se va otarí amesuratu canóneloru s. s. nóstre biserici.

Forulu protopresbiterale gr. or.

Sabesiu, in 29 Novembre 1869.

I. Tipeiu,

(28—1) Prot.

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Decembre 1869.

Metalicele 5%	59	85	Act. de creditu	254	40
Imprumut. nat. 5%	70	15	Argintulu	121	15
Actiile de banca	734		Galbinulu	5	83

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 99. ANULU XVII.

Sabiiu, in 14/26 Decembre 1869.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esí cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl, pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Missiunea in Orientu.

II.

Nu putemu vorbí mai departe in tem'a acést'a fâra de a ne oprí ce va mai indelungu la locurile depre rîp'a stânga a dunârei de josu. Aceste suntu nemidilocitu invecinate cu asiá numitulu orientu, ba in unele privintie forméza o parte intregitória din elu.

Ele pórta adî *numele*: Romani'a.

Locurile aceste, suntu prin dunare si prin marea négra legate de orientu si de Europ'a intréga prin comerciu. Situatiunea loru aduce pre locuitorii de pre densele in contactu cu orientulu si occidentulu. Impregiurarea acést'a indreptatiesce dicerea unoru caletori straini, carii afirma ca orientulu si occidentulu se intalnescu in midiloculu Bucuresciloru.

Dara si in privinti'a politica ele au jucatu de pre cele mai vechi tempuri unu rolu insemnatu, si adî au o insemnetate politica asiá de mare incâtu nimic'a nu se intempla acolo, fâra sa nu se resimtia, cá unu echu puternicu, pâna pre malurile Senei si pâna pre ale Temsei.

Locurile aceste suntu locuite esclusivu de români. Bine sa fimu intielesi cându dicemu esclusivu, pentru ca referinti'a strainiloru de acolo e mai multu cea a ospetiloru, cari nici nu s'au desfacutu decâtra staturile de unde au venitu, ci dupa cum se dice, ei suntu „suditi“ séu „têrtani“ (Unterthan); afara de aceea, acolo pentru straini nu suntu drepturi eredite, cum suntu buna óra la noi, pentru ca toti strainii câti se afla in Romani'a suntu dusi acolo mai târdîu, unulu câte unulu, incâtu nu potu avé pretensiuni deosebite pentru densii, ci numai cá români.

Dupa premisele aceste sa ne intórcemu la firulu intreruptu din nr. trecutu. Este firescu lucru, ca influinti'a resultata din asiediarea turciloru dincolo de dunare se au simtitu numai decâtu si in tierile aceste. Locuitorii loru avura si mai nainte lupte necurmate, parte cu vecinii loru despre média nópte, parte cu cei despre apusulu de média nópte, si unii si altii voiau sa supuna locurile acestea suzeranitâtii loru. Dedati la resbele locuitorii acestoru tieri infruntara cu eroismu pre toti inimicii loru, chiaru si pre inimiculu celu nou despre médiadiresaritu, pre turcu, incâtu cu tóte ca pre acele tempuri erá gróza si spaim'a Europei si cu tóte ca inimiculu acestu nou invinse armate mari de poloni, unguri, nemti si francezi, cu românii dintre dunare si Carpati tratara ca cu unu poporu egalu in puterea armeloru. Tratatele de sub Mircea si Stefanu dovedescu unu respectu fórte insemnatu alu turciloru fatia cu românii.

Impregiurarea acést'a este onorifica pentru români inse in practic'a ei a fostu si dâunósa pentru civilisatiunea européna. Pentru ca românii déca nu erau amenintiati de crestinii poloni si unguri nu se demiteau in nici o tocmêla cu acesti inimici ai religiunei crestine si prin urmare ai civilisatiunei; asiá inse pentru cá sa scape de absolutismulu papistu, carele se nisuiá a sterpí crestinismulu celu cu principie liberali, au preferitu alu pune pre cestu din urma la adapostulu puterei celei mai valoróse de pre acele tempuri, numai cá sa'lu póta mântui pentru alte tempuri mai bune.

Istori'a ce a dreptu ne arata multe calamitâti urmate din desvoltarea acést'a e evenemînteloru, pentru ca de o parte turcii, sciindu-se de partea românîloru linisciti, cutezara a petrunde mai departe in Europ'a apuséna, pâna inaintea Vienei; de alta parte nimicindu popórele ceste din urma, avura mai multa indrasnéla de a nu respectá tratatele incheiate cu românii si asiá a latí puterea loru devastatórie preste o parte insemnata a Europei si a o inapoiá in desvoltarea ei pre seculi.

Certele, neintielegerile si rivalitâtile asiá dara au avutu totu acele urmâri pâna departe in mediulu Europei. Dara tierile mai departate dupa unu tempu óre care s'au reculesu si au scapatu, pre cându tierile dintre dunare si carpati, cá cele mai de aprópe si mai la indemâna, devenise prin mijlocirea greciloru fanarioti nisce tieri de prada si de jéfulu turciloru. Erá sositu unu tempu cându ei veneau si carau ómeni si averile loru in Turci'a, cându omoreau pre insisi dnii tierei in palaturile loru, cându ardeau orasie si pre locuitori li treceau sub ascutîtulu sabiei: pentru ca fanariotii desarmase tierile si resbelosii de sub domnii cei vestiti, alergau de se ascundeau prin crepaturile muntiloru si in tieri straine. Ba aduse tierile la atât'a umilintia, incâtu numele locuitoriloru de românu erá unu nume de rendu, unu nume de despretiuitu in tiér'a loru, in tiér'a româna esclusiva.

Se implù paharulu, si poporulu românu, dintre dunare si carpati (sub Tudoru) prinde armele si-si reclama autoritatea ce o perduse, in acel'a-si tempu, cându si grecii din vechi'a Achaia si reclamau libertatea.

Reclamarea acést'a radîmata pre victoriele cele maretie de sub Mircea, Mihaiu, Stefanu si alti domni renumiti nu permisera a se scóte din radacina tocmelile insuflate de virtutea româna si efectuite intre turci si români. Sub pretestulu de a le dá acestor'a valóre vedemu amestecului Russiei, carea, dupa mórtea Poloniei, devenise vecin'a românîloru.

Noi nu scriemu din punctu de vedere alu simpathiei, ci dupa intemplârile cum ni le ofere trecutulu. Noi nu aplaudâmu regulamentulu organicu alu lui Kiselefu, introdusu in tierile romanesci dela dunare, dara trebuie sa recunóscemu, ca prin acést'a si prin influinti'a rusésca de atunci s'a pusu capetu si intrigiloru fanariotiloru si jafuriloru turcesci si poporatiunea indigena s'a pusu pre calea unei nóue vieti, a venitu la cunoscinti'a de sine, incâtu astadi o vedemu binisioru emancipata chiaru si de influinti'a rusésca, ce cu tempulu devenea totu mai periculósa, o vedemu emancipându-se incetu cu incetulu si de alte influintie.

Amu disu o vedemu emancipându-se incetu cu incetulu, pentru ca influinti'a straina si astadi e puternica in tierile din cestiune.

Schimbârile aceste spre bine nu si-au restrinsu influinti'a numai in marginile locuriloru dintre carpati si dunare, ci au datu impulsu spre libertate, spre desceptare pentru civilisatiune si dincolo de dunare. Serbii si Bulgarii si alte popóre din imperiu incepu a se miscá si a pretinde totu mai cu curagiu dreptori egali.

Romani'a de astadi dara a fostu stavil'a in carea s'a lovitu mai intâiu puterea musulmana de a simtitu o sguduitura interna celu putienu. Ea, prin situatiunea ei geografica politica a adusu schimbarea, carea a clatinatu povér'a ce apasá pre popórele crestine din orientu prin amestecului Russiei si a altoru puteri in afacerile popóreloru din orientu. Ea aru trebuí se fia si de ací incolo unu modelu alu desteptârei in privinti'a civilisatória pentru popórele crestine din imperiulu otomanu preste totu; ea insa si educatórea in privinti'a natiunale a tuturoru românîloru câti se afla in partea de dincolo de dunare.

Spre a-si puté insusí unu rolu asiá de insemnatu i trebuie sa-si regoleze puterile intelectuali si materiali de asiá, incâtu se lucre in armonia, dara nu sa se macine prin framentâri si frecâri personali, dupa cum suntemu siliti sa vedemu ca se intempla de vre-o doi-spre-diece ani incóce.

Ací inse inca nu se completéza missiunea in orientu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 17 Dec. dupa autenticarea protocolului, anunciá presiedintele mai multe petitiuni; intre altele un'a a casei deputatiloru pentru crescerea tacsei de cuartiru.

Petitiunea se predà comissiunei economice.

C. Szell predá petitiunea a 95 de comune spre infiintiarea unei curti judecatoresci in St. Gotthard; G. Lindner predà spre infiintiarea unei curti judecatoresci in Sighisióra, precum si din partea altor'a, alte de acestu feliu, care tóte se predau comissiunei respective.

Comitele E. Zichi interpeléza pre min. de comunicatiune, ca nu are de engetu, in folosulu negotiului si alu industriei, a compune o comissiune, care se reguleze tarifele de transportu.

Interpelantele se provóca, cá sa-si motiveze propunerea, la acei barbati, cari stau la cârma, si cari de mai inainte aru fi facutu o astufeliu de propunere, de vreme ce lips'a unei modificâri a tarifeloru de transportu e cu atât'a mai invederata, cu câtu si acum ne servimu de tarifele sistemului vechiu, care aru fi cele mai scumpe dintre cele continentale.

La ordinea dîlei e proieptulu de lege prin care sa se prelungiasca activitatea curtiei judecatoresci de financie pentru anulu viitoriu.

G. Varady e pentru proieptu, propune inse, cá cas'a sa se pronuncia in forma de conclusiune cà dela 1 Ian. 1870 va incetá activitatea judecatoriiloru financiali, si in loculu aceloru va intrá judecatori'a civila.

Lonyay min. de financie dechiara, ca e de prisosu, de vreme ce judecatoriele financiale suntu dejá privite de provisorie.

Bobory e contra proieptului; regimulu a ereditu legile financiale absolutistice si cu densele si ur'a poporului.

Poieptulu de lege se primesce fâra schimbare.

La ordinea dilei e projectulu, prin care sa se prelungésca valórea determinatiuniloru, pentru anulu viitoriu, privitóre la timbre sî tacse.

Se primesce in form'a propusa de min.

Urméza legea pentru innoirea datorintiei de timbre a instituteloru sî societâtiloru.

In desbaterea generala se primesce ; in cea speciala propune L. Simonyi sa se determine ce feliu de institute sî societâti au a fi libere de datorinti'a timbreloru.

In fine se primesce tecstulu originalu neschimbatu.

Comissiunea financiala referéza despre list'a civila sî o propune in suma de 3.650,000 fl. pre anu. Referatulu se tramite la tipariu.

In siedinti'a din 20 Dec. (cas'a deputatiloru) anuncia, dupa autenticarea protocolului, presiedintele mai multe petitiuni incurse.

St. Eder interpeléza pre min. de comunicatiune in caus'a regulâriei Tissei. Interpelatiunea se predà ministrului.

Notariulu casei magnatiloru, comitele E. Teleki anuncia, ca proiectele privitóre la prelungirea validitâtiei legiloru de contributie, sî la diferite cause financiale, s'au primitu neschimbate. Proiectele acestea se voru asterne spre sanctionare.

La ordinea dilei e intrebarea, ca sa se predé sî sectiuniloru proiectulu de lege, facutu de A. Szalay, pentru conferirea indemnitâtiei ?

Se incuviintéza.

Se cetesce conclusiunea propusa de A. Szalay, privitóru la amenarea casei. Lonyay min. de financie e de parere, ca numai, dupa ce va decide cas'a in pivinti'a proiectului de indemnitate sa se puna la ordinea dilei conclusiunea dîsa, ceea ce se sî primesce.

Mai multi deputati predau petitiuni : P. Nyáry asterne un'a in numele mai multoru comune din comitatulu Pestanu pentru regularea remasitieloru feudale sî a dreptului ripuale ; A. Török un'a pentru infiintiarea unei curti judecatoresci in Kis-Marton ; St. Kemény pentru infiintiarea unei curti jud. in Aiudu.

Petitiunile se predau comissiunei respective.

A. Török asterne unu proiectu de lege in caus'a infiintiárei unui politechnicu.

I. Diettrich predá dóue proiecte, unulu pentru regularea trebiloru urbariale a paduriloru sî altulu pentru solverea bunuriloru.

Se dá la tipariu.

Referentulu comitetului financiale I. Caucz anuncia ca referatulu bugetului e finitu. Se mârginesce deocam-data pentru lungimea referatului a face sumariulu cunoscutu. Ordinariulu speseloru se suie la 153.815.531 fl.; ord. veniteloru 147.335.364 fl. Deficitulu 6.480.267 fl. Estraordinariulu speseloru 36.722.677 fl. Estraveniturile 35.541505 fl. Deficitulu estraordinariu 1.180.572 fl.

Mai departe face cunoscutu spesele causate prin infiintiarea despartieminteloru croate in diferitele ministerii; spesele la min. de financie 8268 fl. la min. de comunicatiune 7248 fl. la min. de negotiu 7558 fl., la min. de apararea tieri 7440 fl.

La ordinea dilei e referatulu comitetului centrale, despre proiectulu deputatului A. Szalay privitoriu la conferírea unei indemnitâti de 3 luni de dile regimului. Rererentulu comitetului centrale C. Széll recomenda in principiu primirea proiectului.

Comitetulu motivéza necessitatea de a dá ministerului plenipotentia pentru de a manipulá veniturile sî spesele in patrariulu din taniu a annului 1870, prin conclusiunea casei, prin care predase sectiuniloru proiectulu spre sfatuire.

Formularea proiectului nu o tiene comitetulu de ajunsu precisa ; câci comitetulu doresce a despune, in paragrafi deosebiti, de spesele statului sî de venituri spre acoperirea acelor'a; dreptu aceea a compusu unu altu proiectu, care 'lu propune spre primire.

Presiedintele : conformu ordinei casei aru trebuí astufeliu de conclusiuni a se da la tipariu, sî dupa 3 dile a se pune la ordinea dilei, esceptiune in casuri estraordinarie. Unu casu estraordinariu e celu de facia ; deci cere parerea casei ca indata, s'au dupa 3 dile sa se desbata proiectulu ?

Strigâri : Indata !

E Simonyi : E unu casu estraordinariu, cându ministeriulu propune bugetulu asiá de târdiu, incâtu nu se mai póte luá la desbatere ; inse de vreme ce tempulu urgéza propune, a se tiené la 5 óre o alta siedintia. in carea sa se desbata proiectulu.

Presiedintele dechiara, ca proiectulu de lege nu póte capetá valóre de lege pâna dupa anulu nou, déca nu se decide astadi.

Se primesce propunerea lui E. Simonyi.

Rescól'a din Dalmati'a.

De vre-o câte-va dile aparu prin diurnale scirile cele mai confuse despre Dalmati'a.

Asiá se telegraféza diurnalului „Wanderer“ din Cattaro : LMC. Rodich inzestratu cu plenipotentia estinsa sî cu o suma de 200.000 fl. pentru de a desdaună pagubele insurgentiloru causate prin militia, se ascépta. Operatiunile militare suntu sistate. In cercuri nationale se crede ca aru fi cu putintia pacificatiunea insurgentiloru prin concessiuni mari. Nu numai ca telegram'a acést'a de siguru nu e data din Cattaro, daru sî cuprinsulu ei, in mai multe privintie se trage la indoiéla ; câci Rodich nu e denumitu de comandante alu trupeloru operande, ci alu divisiunei a 18 din Dalmati'a, stationata cu statulu majoru in Zar'a.

De guvernatore e denumitu, in loculu generalului „de Wagner“ chefulu de sectiune „de Fluck“.

Din ce causa s'a predatu sum'a de despagubire lui Rodich, sî nu guvernatorelui civile, nu e cunoscutu.

Mai multe jurnale anuncia fâra date sigure sosirea lui Rodich sî a lui Fluck pre septemân'a viitóre in Cattaro. Se trece cu vederea ca guvernatorele câtu sî comandantele divisionei a 18 au resiedinti'a in Zar'a sî nu in Cattaro, pâna duréza starea esceptionala sub comanda gen. Auersperg.

Convenirea pentru desbaterea supunerei se incepe dupa „Press“ câtu de curendu.

Crivosciani nu suntu inca intielesi pentru loculu, unde au a se face desbaterile, sî tragu multu la indoiéla fidelitatea conducatoriloru loru.

„Tagespressei“ se scrie din Budua in 15 Dec. ca pre cându 'si esprímasera locuitorii comuneloru Pobori, Maine sî Braich, bun'a vointia de a predá armele atacara mai multi insurgenti comun'a Bojcovic sî rapira 260 de oi.

Dintre proprietari, cari se opusera au cadiutu unulu mortu sî doi raniti. Dintre insurgenti unulu mortu.

Insurgentiii crivosciani sî cei din Ledenice facu escursiuni depradatóre pâna prin districtulu „Castelnuovo.“

Pest'a, 4/16 Decembre 1868.

Domnule Redactoru ! Ve rugâmu, se binevoiti, a primi urmatóriele sîruri in interesulu natiunei nóstre, sî a fiiloru ei, lipsiti de tóte materialele, spre continuarea studieloru :

Astadi se facù alu cincilea cursu telegraficu, care s'a tienutu aici in Pest'a, la a cârui'a esamene de statu a presiediutu d. Atanasiu Cimponeriu, secretariu ministerialu, sî la care a fostu provocata

FOISIÓRA.

Precum amu gasitu de bine, a publicá germanesce cele ce au adusu inainte profesorulu Wattenbach despre noi in Heidelberg, asiá aflâmu de bine a publicá germanesce sî reflessiunile nóstre la acele.

Der „Telegrafulu Romanu“ vom 23. Dezember Nr. 98. enthält folgenden Leitartikel:

Ueber die Vorlesung der Herrn Wattenbach über die Sachsen und Romanen Siebenbürgens.

Hermannstadt, 20. Dezember. Auf das jenige, was in der Nr. 275 der „Heidelberger Zeitung“ über den Inhalt des im dortigen Museum gehaltenen Vortrages des Herrn Professors Wattenbach über die Sachsen und Romanen Siebenbürgens veröffentlicht wurde, hat Herr Johann Bechnitz, Studierender der Rechte in Heidelberg, sehr gut, mit vielem Takt und lobenswürdig geantwortet. Uns liegt es ob, dasjenige zu beantworten, was Herr Professor Wattenbach in der Nr. 279 des obengenannten Journales vorgebracht hat. Der belobte Herr Professor bringt zu seiner Rechtfertigung, den Umstand vor, „daß er nur den Sachsenboden besucht, und nur von diesem gesprochen habe, somit also sehr entfernt davon war, ein Urtheil über die ganze romanische Nation oder auch nur über die Romanen Siebenbürgens aussprechen zu wollen. Daß aber hier die Masse der romanischen Ansiedler seiner Schilderung entspreche, dafür könne er sich auf das Zeugniß des Engländers Charles Boner in dessen Werk über Siebenbürgen berufen. Mit Sachsen, fügt Herr Professor Wattenbach weiter bei, habe er allerdings am meisten verkehrt, müßte aber durchaus in Abrede stellen, daß darunter Erzfeinde der Romanen sind.“

Herr Professor Wattenbach charakterisirt auf Grundlage der Informationen, die er von jenen Sachsen, mit denen er verkehrte, einholte und von denen er behauptet, daß sie keine Erzfeinde der Romanen sind, in seiner Rede die Romanen Siebenbürgens als „Brandleger und Diebsbande“. Wir haben nicht erwartet, daß Professor Wattenbach sich auf den Schriftsteller Charles Boner berufen werde, welcher sein Werk ebenfals auf Grundlage der mündlichen Informationen einiger überspannter Sachsen verfaßte, sondern wir hätten eine Berufung auf autentische statistische Daten erwartet, daß die Romanen Siebenbürgens Brandleger und eine Diebsbande, die Sachsen aber sammt und sonders rechtschaffene Leute sind, unter welchen sich auch nicht ein Dieb vorfindet. Und wenn wir dieses auch bezüglich jener Herrn Sachsen, die wir kennen, und auf Grundlage deren Information der Herr Professor uns Romanen Siebenbürgens als Brandleger und Diebsbande charakterisirt, voraus setzen, so hätten wir doch von diesen gebildeten Herrn nie erwartet daß sie einer solchen Bosheit in ihrer gebildeten Seele fähig sind, daß sie heut zu Tage einen Fremden über uns Romanen dahin informiren, daß wir Brandleger und eine Diebsbande seien.

Wir können uns indeß damit trösten, daß Professor Wattenbach von seinen Sachsen nicht bloß über uns so informirt wurde, wie wir sehen, sondern auch über die österreichische und ungarische Regierung, denn der belobte Professor berichtet seinen in Heidelberger Museum versammelten Deutschen am 20 November l. J., daß die österreichische Regierung insbesondere durch Treulosigkeit gesündigt hat, mit welcher sie den Sachsen ihre Treue belohnte, aber auch unter der ungarischen Regierung sei es nach dem Jahre 1866. nicht besser geworden, mit vollständiger Mißachtung aller ihrer Rechte sei über die Sachsen verfügt worden, und erst in jüngster Zeit scheine man eine Aenderung in diesem unbegreiflichen Treiben herbeiführen zu wollen, indem der an des schwachen (? die Red. des „Telegr. Rom.“) Wenckheim Stelle getretene Minister versprach, wenigstens dafür sorgen zu wollen, daß die Sachsen ein menschenwürdiges Dasein führen könnten!

Wenn man dieß Alles überdenkt und erwägt, so läßt sich ersehen und begreifen, was für einen Verkehr Professor Wattenbach mit den Sachsen Hermannstadts gehabt hat.

Eins indessen sagt uns aus der Rede des genannten Professors zu, und das ist, daß er unter andern als Grund der Gefahr für den Bestand der Sachsen auch den Hochmuth der Sachsen anführt, es versteht sich von selbst, den Hochmuth derjenigen Sachsen, mit denen er verkehrte.

Wir schreiben hier nicht für Fremde, nicht für die von Heidelberg, sondern für uns und unsere Landsleute, die Sachsen, wenn wir sie noch Landsleute nennen dürfen, und wir fragen jene Herren Sachsen, welche so staunenwerthe Informationen über uns, die österreichische und ungarische Regierung dem erwähnten Professor in Heidelberg gaben, unter vier Augen: ob sie denn nicht wißen, daß auch heutigen Tages die Bevölkerung der Hermannstädter Gefängniße aus romanischen und sächsischen Criminälen besteht ? und daß sich unter den Häftlingen auch ein Ortsrichter sächsischer Nationalität sammt seinem Sohn befindet.

Und dann fragen wir die Herrn Sachsen Hermannstadts, mit denen Herr Professor Wattenbach verkehrte, ob sie die Absicht haben, dasjenige zu unterschreiben, was Wattenbach über die Romanen im Heidelberger Museum gesagt hat ? und ob sie mit jener Ausnahms- Stellung noch nicht genug haben, welche ihnen von der österreichischen und ungarischen Regierung im Laufe von sechs Jahrhunderten bereitet wurde ?

tinerimea româna si prin cele-lalte jurnale române, se participedie.

Continuându dara relatiunea din Iuniu a. c. cu privire la caus'a acést'a : ne tienemu de datorintia a face onoratului publicu românu cunoscutu ca dupa incheierea cursului si a esameneloru de statu — tinerii aspiranti români mersera in corpore la locuinti'a dlui Cimponeriu, spre a-i multiamí pentru ostenelele nemarginite, si buna-vointi'a dovedita câtra densii.

Vorbitoriulu fu amiculu si confratele nostru G. Rudeu, din a cáru'a cuventare reproducemu numai urmatóriele : „Mai tóte suntu trecatórie, mai tóte intemplamintele pieru in scurtu tempu din memori'a mintiei omenesci, pieru pentru ca nu suntu insemnate, nu suntu demne de a atrage atentiunea omenimei ; esista insa totusi unu tesauru carele nu e supusu perirei, carele din contra din dî in dî totu mai tare infloresce, totu mai tare lucesce, si acel'a e f a p t 'a b u n a din care provine o n ó r e a si m e r i t u l u.

„Acesti trei factori luminéza cá trei lucéferi pre acelu indiestratu cu densii. Lumin'a loru insufla simpathia, iubire, amiculuí; iéra respectu, frica si umilintia inimicului.

Românii, tinerimea româna din anii trecuti, din tempulu presentu, tinerimea româna carea Te privesce in momentulu de facia, stiméza in persón'a d-tale o persóna in care suntu concentrate binefaceri, onórea si meritulu celu mai frumosu.

„Românii suntu mai fâra, esceptiune pedepsiti de sórtea fatala, ca nu posiedu materialu, cá astufeliu sa-si póta dá pruncutii saracuti la invetiamentu séu se póta continuá studiele incepute, cá mladitiele natiunei nóstre sa se póta radicá la limanulu culturei moderne. cá sa se póta asemená cu generatiunile nóue ale altoru natiunalitáti. Si asiá multe talente escelinte a debuitu se piéra, fâra a puté dovedí lumei puterea spirituale, inaintea cârei'a astadi lumea intréga 'si apleca genunchii.

„Dara provedinti'a cându vede, ca unu poporu, o natiune e periclitata, — se indura si tramite barbati, cari suntu capaci, a delaturá si departá periculele amenintatórie cu mórte.

„Astadi tinerimea româna Te privesce cá pre unulu din acesti barbati, din acesti salvatori ai ei, cá pre unu mare bine-facatoriu alu ei, carele ai conlucratu din resputeri, spre a aduce la mijlóce materiale. carele n'ai intardiatu nici cându a-i dá svaturile cele mai sincere, bune si folositórie.

„Avendu dara placut'a insarcinare din partea tinerimei române dela cursulu telegraficu alu anului presinte, me tienu ferice de a-ti puté aduce multiamirile nóstre. Primesce dara M. O. Domnule! cele mai profunde multiamiri din parte-ne pentru bunatatea de care ne-ai facutu partasi in intielesulu celu mai deplinu. Dara nu Te superá, déca vomu apelá si in viitoriu la grati'a dtale, si ne vomu luá refugiulu in casu de lipsa sub scutulu aripiloru d-tale ; sa ne fii patronu pre carier'a nóstra.

„Dee provedinti'a cá si tinerii români din cursurile viitórie, tinerimea intréga se guste din svaturile-Ti bune, folositórie si fericitórie in asemenea mesura cá noi ; dee Ddieu sa ti ajungi tóte scopurile dorite ; dee provedinti'a, cá dimpreuna cu magnific'a-ti dómna, carea e o flóre din un'a familia de cele mai ilustre ale natiunei române, se traiesci la multi la multi ani fericitu !“

Dlu Cimponeriu respunse cam urmatóriele cuvinte : „Me bucuru, ca iéra vedu contingentulu telegrafistiloru români marindu-se ; ca vedu iéra unu numeru frumosu, esitu cu calcule laudabile la esamenulu de statu, me bucuru si de cuvintele de recunoscintia, ce avura-ti bunatate a mi le impartasi. Eu din parte-mi ve spunu numai aceea, ce amu spusu si altoru frati de unu sânge la asemenea ocasiuni, adeca : ca meritulu la esamene, unde a-ti escelatu, e in prim'a linia alu d-vóstra ; iéra eu mi-amu facutu numai datorinti'a.

„Acum insa mai adaugu aceea, ca-mi pare reu, ca nu amu bratie mai mari, spre a puté cuprinde tóta natiunea ; ca nu amu avere materiale si venituri mai mari , spre a le impartí cu fiii natiunei cei saracuti dara cu capacitate rara ; 'mi pare reu ca nu amu terenu mai largu de activitate, se dau dovedi natiunei nóstre, ca f a p t e l e iéra nu vorbele góle i suntu folositórie, si o potu fericí.

„In modest'a mea pusetiune sum multiamitu déca sciu, ca-mi ve-ti pestrá memoria buna ; recunoscinti'a vine de multe ori mai târdiu, dara tusi nu póte remané afara. Consciinti'a mea domniloru ! e cea mai curata, dorescu numai cá se devinu in o pusetiune, in carea a-siu puté mai multu face“.

In fine ce-va despre denumirile si promotiunile facute in institutulu telegraficu din Iuniu a. c. pâna acum sub referat'a dlui secretariu Cimponeriu.

S'au inaintatu urmatorii telegrafisti de a II cl. la I clasa câte cu 700 fl. v. a si 120 fl pentru cuartíru :

Constantinu Savu, Georgiu Serbu, Constantinu Cimponeriu, Grui'a Liub'a si Stefanu Ioanoviciu.

S'au intaritu in servitiu definitivu câte cu 600 fl.: Albionu Nascuti, Georgiu Liub'a, Eftimiu Ciobanu.

S'au denumitu de nou cá telegrafisti de a II cl. câte cu 600 fl : Romulu Leot'a, Demetriu Siutu, Urosiu Ioanoviciu, Samuilu Iovitiu, Ladislau Manti'a, Semproniu Simonescu, Iosifu Creniunu, si Ladislau Ruscaiu.

S'au denumitu de practicanti câte cu 300 fl.: Constantinu Coti, Nicolau Olteanu, si Vicentiu Iancu.

S'au cualificatu de nou spre servitiu telegraficu din cursulu tocmai acum finitu si voru fi denumiti câtu de curendu : Iosifu Zacharia, Pascu Milu, Georgiu Rudeu, Vicentiu Angelescu, Stefanu Popoviciu, Atanasiu Mircu, Ioachimu Michaiu, Nicolau Marcu, Stefanu Marcu, Nicolau Creniunu si Marcu Barbu.

Dumnedieu cu noi, cu spriginitoriulu nostru si cu caus'a nostra.

Mai multi cursisti absoluti.

D i s c u r s u

tienutu in preser'a de sântulu A n d r e i u de directorulu scólei capit. gr-or. din cetatea Fagarasiu, Ioanu Dim'a P e t r a s i c u.

„Scopulu educatiunei este d'a desvoltá in fiacare individu tóta perfectiunea, de care elu póte fi capabilu.“ (Cant.)

Domniloru si Dómneloru ! !

Lumin'a si cultur'a striga undele Tamisei ! Lumin'a si cultur'a se aude de pre pitorescile maluri ale Senei ! Iéra Dunarea si Rinulu simvolurile vechimei le apróba idei'a printr'unu putericu echo ! — Luminarea genului umanu — un'a din cele mai importante cestiuni, ce a preocupatu vr'o data mintea omenésca. Punerea in lucrare a acestei idei s'a perpetuatu in toti secolii — dela inceputulu celu mai dauteiu si pâna in secululu, in care ne gasimu. Spirite mari ale trecutului si ale presintelui au impinsu asta cestiune asiá de tare pre terenulu discussiunei : incâtu ele se incercara a scrutá pâna in fondu fiinti'a umana. Lucrulu insa a remasu misteriosu, pentru ca cine din muritori a pututu petrunde pâna in cele mai dinlaintru ale spiritului umanu ?

Nu este datu ochiului omenescu a zarí ale lui limite. Unu adeveru inregistratu de istori'a nóstra de tóte dilele ! Totudé-un'a dela inceputu si pâna astadi coborindu prin toti secolii pâna la tempulu, in care traimu, asta cestiune s'a pusu mereu pre teramulu discussiunei : si nici odata nu s'a potutu resolve definitivu. — Cu tóte astea omenimea inaintéza mereuasiu in totu ce se numesce progresu si virtute ; pentru ca Domnedieu a dîsu anteiului omu : Te amu pusu stapânu pre acestu pamentu ; mergi inainte si maresce câile provedintiei.“ Iéra Salvatorulu a predicatu omenimei supremele cuvinte : „Fiti deseversîti precumu si tatalu vostru celu din ceriuri deseversîtu este.“

Eac'a la ce ne chiama mântuitoriulu lumei — la perfectiune. Eac'a calea câtra virtute ! Intrebâmu acum : nu se framânta óre omenimea de secoli pentru d'a urmá acestoru inalte concepte divine ? Universulu observandu legile eterne ale lui Domnedieu urméza, progresandu câtra tint'a sea finala. Se fia óre omenimea substrasa dela marea actiune a naturei ? Sa fia ea óre statiunaria in calea sea ? Nu. din contra ea tinde la perfectiunea cea mai posibila, de care este genulu umanu capabilu. Eac'a caracteristic'a tuturoru seculiloru, de cându tiene aminte genulu umanu si pâna la epoc'a in care traimu : ca omenimea inaintéza in cultura si sciintia cu rapiditate ! Marétia priveliste a intemplâriloru omenesci, alu cârei cercu se maresce si se luminézu pre fiacare vécu. ce cade in vecinicia ! ! !

A face istoriculu progresului pre pamentu : acést'a aru fi o istorire de inalta conceptiune. Acést'a aru insemná a scrie cartea crescerei némului omenescu — si atunci aru trebui sa ne aprofundâmu in adâncimea tempuriloru trecute in vecinicia cu 3000—4000 de ani inainte de vremea, in care traimu. Pomenimu aici pertangentem : Egiptulu, Athenele, Rom'a, cari au mari titluri de recunoscintia la progresele, ce le a facutu omenimea in calea virtutei. Iéra Cristianismulu are cele mai mari titluri de recunoscintia in r a d i c a r e a omului la s u b l i m i t a t e a fiintiei sele. Cu tóte astea si dupa inaugurarea erei cristiane omenimea vré se mai rataciésca inca multu tempu !

Cá sa tacemu de alte tempuri, medinevulu ne da nenumerate esemple de acestu tristu adeveru. Intregu medinevulu nu este : decâtu o prapastia oribila de o ratacire imensa a omenimei pre calea vitiului ! Omenimea sguduita prin feliu de feliu de calamitâti ratacite din calea adeverului , fii ei impinsi de unu sentiu spaimentatoriu de orgoliu, de proprietate si de o lacomia infernala n'au mai vrutu sa recunósca facia cu semenii loru referintie de egalitate, fratietate si ecuitate, pre cari Domnedieu le pretinde dela muritori a fi observate.

Libertatea si proprietatea erau prescrise pre pamentu ! Pre ultim'a trépta a scârei sociali gasimu lips'a mai multu séu mai pucinu absoluta de proprietate : m i s e r i 'a. Pre ultim'a trépta a scârei politice, gasimu lips'a mai multu séu mai pucinu absoluta de libertate : s c l a v i a. Miseri'a si sclavi'a : doi feti hidosi ce le au datu nascere fiii boiariloru violandu sântele raporturi de egalitate dintre omu si omu ! Miseri'a si sclavi'a ! — dóue fapte in eternu conexe, cari s'au ivitu pre pamentu printr'unu escesu de o coruptia bizara, ce 'si avé sorgintile in posesiunea omului de câtra omu : adeca in i n e g a l i t a t e a n a t u r a l a a gintiloru si a individiloru. Suntu elemente, dóue fortie : sentimentulu Eului si sentimentulu raporturiloru omului cu semenii sei. Si printr'unu escesu, de care cea mai mare parte din ómeni nu sciu in totudé-un'a a se aperá, si sacrificá ori ce p e r s o n a l i t a t e u m a n a, o r i c e l i b e r t a t e, o r i c e m o r a l a! Astufeliu sentimentulu Eului violandu sântete raporturi de egalitate intre muritori a datu nascere sclavagiului si acest'a miseriei ! — La acestu punctu estremu se gasiéa omenimea in mediuevu. Libertatea si proprietatea erau posessiunea numai a câtoru-va aristrocrati cari dedesera in schimbu popóreloru miseri'a si sclavagiulu ! — Trist'a stare. Nime nu se interesá de sórtea, de crescerea omenimei ; câci cei ce erau chiamati a dá directiva populiloru : regi, principi, duci etc. facéu meseria din coruptia si unu meritu din desfrâu ! —

La atât'a vanitate ajunsese omenimea. Nime se gândea la miser'a plebe legata de glia ! Nime nu se uitá la sclavulu, ce si mâncá amar'a pâne in fati'a plina de lacrimi ! Nime nu tiené computu de deplorabil'a sórte, la care ajunsese genulu umanu ! — Póte ca provedinti'a a dispusu, cá omenimea se tréca prin atâtea fatalitâti, cá mai pre urma sa-si véda idealulu seu in adeverat'a lui sublimitate. — Déru starea acést'a de anomalia n'a potutu tiené multu, câci marele procesu alu universului progresându in calea sea duce cu sine tóte, ce-lu compunu, câtra tient'a finala, câtra perfectiune. Nici omenimea dara nu s'a pututu subtrage din marea actiune a naturei cu tóte pedecile, câte i se opunéu. Câci o voce divina — spiritulu tempului — dice omenimei : „Scóla-te din pulbere si te uita, câtu de frumosu este destinulu teu ! Invétia-ti pre fiii tei, ca este unu Dumnedieu, inaintea cârui'a toti muritorii suntu egali. Arata-le, ca chiamarea loru pre pamentu este d'a se radicá la demnitatea, ce a defipt'o Domnedieu fiintiei omenesci ! Spune-le, ca chiamarea loru pre pamentu este d'a dá o astufeliu de educatiune loru si urmatoriloru loru : incâtu omenimea pururea avendu in videre frumosulu seu idealu sa mérga nestramutatu pre calea virtutei !

Tóte-su bune ! Dara cine sa ia initiativ'a ? Cine sa incépa la regenerarea omenimei la unu actu de cea mai imensa estensiune ? Care din populi sa dea primulu semnalu pentru desceptarea omenimei ? Ór'a venea si cris'a schimbârei se apropiá. Eaca grandiós'a revolutiune francesa se ivesce in tóta splendórea sea, anunciându populiloru sórele libertâtiei ! Deodata se luminéza muntii si câmpiele ! Ór'a bate si trimbiti'a francesa suna emanciparea populiloru. Unu populu cá francesu

an trebuitu se intrevina si se spairga odata pentru totu-déun'a lantiurile, ce tienu pre omenime in regresu.

Revolutiunea francesa dede omenimei avansu in calea progresului; câci acum sclavagiulu erá sguduitu din radacina si aristocratismulu lovitu de mórte prin eroic'a mâna a soldatului francesu. — Ei bine, dupa acestu evenementu pré remarcabilu populii au inceputu a suflá mai liberu. Fiii ómeniloru au inceputu a-si aduce aminte de nobil'a origine, si de frumosulu idealu alu omului! — Sentiulu natiunalu reinviá; artele, sciintiele, incepù a inflorí si a luá dimensiuni totu mai mari, incâtu de atunci incóce au inceputu a inaintá omenimea in cultura si sciintie cu rapiditate; câci in rapiditate toti ómenii reclama desvoltarea armonica a facultâtiloru loru. — Astfeliu omenimea dupa 10 vécuri de o caletoria gresita vediendu-se scapata de catenele servitutei a inceputu a meditá seriosu, cum se repareze, ce a perdutu mai inainte? Ce educatiune sa déa fiiloru ei, cá se armonieze cu frumosulu destinu alu omului? Eata cestiuni de cea mai mare importantia, pentru a câroru deslegare s'a truditu omenimea sute si mii de ani! —

Lasându insa la o parte cele-lalte directiuni, in cari au facutu populii progresu, me voiu marginí numai pre lânga instructiunea publica, ce a devenitu in tempulu actuale obligatória la toti populii, ce vréu sa tiena contu de esistinti'a loru. Astfeliu popórele au inceputu regenerarea fiiloru loru prin a reorganisá institutele de educatiune in sensulu principieloru pedagogiei moderne! Omenimea a venitu in fine la convingere, ca „educatiunea trebuie se puna la lumina idealulu omului.“ Spre scopulu acest'a immultira ei institutele de invetiamentu si crescere dupa trebuintia — lasându libera intrarea pentru toti cetatienii de ori-ce stare, de ori-ce conditiune. Dara domnii mei si dómnele mele! câci omulu erá privitu acum de cetatiénu alu lumei intregi cá si sciinti'a cá si cultur'a!! — Este o pré frumósa pagina in istori'a populiloru observându cine-va importanti'a ce au pusu ei pre educatiune si instructiune, reformate prin barbati carunti pre vastulu campu alu pedagogiei! — Scól'a, dicéu ei, are missiunea de a dá familiei, bisericei, statului si natiunei barboti apti pentru chiamarea, ce i ascépta in viétia cá membri ai marei societâti omenesci. Se o si punemu dara pre adeveratele ei base. —

(Va urmá.)

Varietâti.

*** (Partitele si organele loru.) Fói'a diplomatica a contelui Bethlen dice, ca un'a fractiune a partitei lui Deák va fundá un'a fóia nóua sub titlulu: „Reforma.“ Fói'a deachista „Századunk“ s'a fusiunatu cu „Pesti Napló.“ Se vorbesce despre un'a straformare radicale a organului stângei estreme „Magyar Ujság.“ Noi amu consiliá partitei din stâng'a estrema, ca se adauga mai bine la „Magyar Ujság“ un'a fóia de séra in limb'a germâna, câ-ci acést'a partita este destulu de reu cunoscuta in afara, pentru ca birourile presei oficiali 'si dau tóta ostenél'a cá se o defaime inaintea opiniunei publice — dice contele Bethlen in fói'a sea. „Feder.“

*** (Comitetulu Reuniunei femeiloru române in Iassi.) Sambat'a trecuta in 8 a curentei (dupa cum se anunciase dejá prin „Curieru“ fiindu dîu'a fipsata de statute pentru numirea noului comitetu la asociatiunea „Reuniunea femeiloru pentru ajutoriulu la invetiatur'a copileloru orfane si serace“; inca dela órele 12 meridiane au inceputu a se aduná mai multe membre ale asociatiunei; s'au asceptatu insa pâna la órele 2 postmeridiane spre a vení câtu se póte mai multe membre, si atunci (dupa ce s'au ascultatu reportulu fostei casiere dn'a Mari'a Antoniadi asupr'a situatiunei fonduriloru) s'au procedatu — cu numerulu membreloru presente, conformu stipulatiunei esprese in art. 7 din statute — la alegerea noului comitetu pentru sessiunea 1869—1870.

Resultatulu scrutiniului au fostu urmatoriulu:

Presiedinta: Dn'a Elen'a Istrati in unanimitate.

Vice-presiedinte: Dnele Corneli'a Emilianu si Elen'a Corjascu in unanimitaie.

Casiera: Dn'a Aglae Tacu cu mai unanimitatea voturiloru.

Membre: Dnele Mari'a Ionescu si Victori'a Alessandrescu Urechie in unanimitate; iéra unele Smaranda'a Branz'a, Sofi'a Costaforu, Cleopatr'a Petit, Emili'a Gherghel cu mare maioritate.

Secretare: Dnele Casandr'a Hazu si Veronic'a Micle, cu mare maioritate.

Ajutorii comitetului: Dnii Georgiu Tacu, Georgiu Alecsandrescu Urechie, Georgiu Rosiu, Stefanu Emilianu si Teodoru Istrati cu mai unanimitatea voturiloru. — „Gaz. Tr.“

*** (O femeia in functia publica.) „Curierulu de Iassi“ ne aduce urmatórea noutate fórte rara si importanta pentru romàni: „Ni se comunica, ca in comun'a Hodur'a, judetiulu Iassi, plas'a Bahluiulu, postulu de notariu comunalu, l'u ocupa dn'a Elis'a Paleologu, obtienendu unu salariu de 100 lei pe luna. Se dîce, ca acestu notariu implinesce tóte afacerile competinte conformu ordiniloru prescrise. Eata dara intâi'a radia a dimnetiei emancipatiei femeiloru in Romani'a. Noi aplaudâmu acésta initiativa nobila facuta in privirea progresului! Glori'a acelor'a ce cu curagiu strabatu calea ce duce la fericirea ómeniloru. —

„Gaz. Trans.“

*** (Anticonciliulu lui Ricciardi.) Dupa ce s'au finitu serbârile poporali in Neapolea, anticonciliulu lui Ricciardi ese totu mai tare la lumina. Florentianii liberali voru tramite la anticonciliu, pre Martinati, Mantici si pre Lobi'a. Ricciardi publicà in dilele acestea un'a scrisóre, in care numera unuspredece cetâti din peninsul'a Itali'a si Sicili'a, ai câroru cetatieni suntu provocati a se intrunì in 8 Dec. in adunare publica si a-si esprime urmatóri'a resolutiune: 1. Resbelu neimpacatu contr'a papismului. 2. Protestu contr'a silei ce face Napoleonu. 3. Libertatea neconditiunata de consciintia pentru totu omulu. „Feder.“

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

(Continuare.)

Din Sebesiulu sasescu s'au tramisu prin D. Prot. Ioanu Tipeiu, dela DD: Ioanu Tipeiu Prot. 1 fl. Avraamu Davidu 1 fl. Ioanu Lasitia 1 fl. Damianu Mog'a 1 fl. Dela crestini la 12 Oct. in biseric'a nóua 1 fl. 51 xr.

Sum'a 5 fl. 51 xr.

Totu din Sabesiu, s'au tramisu prin D. Par. si Ass. Cons. Nicolau Lazaru, dela DD.: Nicolau Lazaru 1 fl. Georgiu Opritia 50 xr. Tom'a Henegariu 50 xr. Petru Tecâu 40 xr. Samuilu Radu 40 xr. Ioanu Limbénu 30 xr. Mateiu Opincariu 20 xr. Ioanu Opritia 20 xr. Ioanu Gavriilu 20 xr. Nicolae Draghiciu senioru 20 xr. Petru Precupu 20 xr. Nicolae Draghiciu junioru 20 xr. Ved. An'a Bordeiu 20 xr. Ved. Ioan'a Ioanu Lazaru senioru 20 xr. Petru Ioanu Chirc'a 20 xr. Nicolae Petrutiu Opincariu 20 xr. Nicolae Tom'a Gutia 20 xr. Ioanu Tecâu 20 xr. Nicolau Tecâu 16 xr. Georgiu Limbénu 15 xr. Petru Tincu 14 xr. Ioanu Mog'a 13 xr. Daniilu Chirc'a 12 xr. Ioanu S. Opincariu 10 xr. Nicolae Ioanu Pardositoriu din Resînari 10 xr. Petru Cuténu 10 xr. Vasiliu Limbénu 10 xr. Mari'a ved. Stefanu Mog'a 10 xr. Ioanu Lazaru 10 xr. Georgiu Lazaru 10 xr. Ved. Simeón'a Ilie Limbénu 10 xr. Nicolae Gutia senioru 3 xr. Dela mai multi crestini tienatori de biseric'a véchia din Sebesiu 2 fl. Dela unu necunoscutu 12 xr.

Sum'a totala 9 fl. 15 xr.

Din Turchesiu (Sacele), s'au tramisu prin dlu Nicolau Soiu, parochu si inv., dela Biseric'a s. Adormiri 5 fl., dela DD.: Ioanu Odoru parochu 1 fl. Nicolau Soiu 1 fl. Ioanu Banciu 2 fl. Georgiu I. Caciula 1 fl. Ioanu Sulic'a 1 fl. Ioanu Pascu Caciula 1 fl. Ioanu Draganu Cazacu 1 fl. Georgiu Gomolea 1 fl. Radu I. Gog'a 1 fl. Ierimie Dimitriu Erimi'a 1 fl. Georgiu G. Butanchi 1 fl. Dn'a veduv'a Mari'a Ioanu Butanchi 1 fl. Ioanu Zernescu 60 xr. Petcu P. Barbucu 50 xr. Constantinu Pascu Caciula 50 xr. Tom'a Pandrea 50 xr. Ioanu Babesiu 40 xr. Dn'a veduva Mari'a Mateiu Jig'a 40 xr. Micu M. Caciula 30 xr. Dimitriu Ioanu Caciula 20 xr. Dimitriu Dimitrie Caciula 20 xr. Ioanu I. Bobesiu 20 xr. Dimitriu Dtrie Bercu 20 xr. Radu Bancila 20 xr. Georgiu G. Bezarea 20 xr. Simeonu Caciula 10 xr. Ioanu Antimiru 10 xr. Ioanu Ogea 10 xr. Dn'a Susan'a Ioanu Papucu 10 xr. Dn'a Susan'a Ales. Odoru 10 xr. Dn'a veduva Elen'a Alessiu Caciula 10 xr. O alta femeia necunoscuta 10 xr; apoi dela mai multi câte mai putienu de 10 xr. s'au adunatu inca 60 xr. cu totulu dara sum'a de susu: . . . . 23 fl. 70 xr.

Din Alb'a-Juli'a, s'au tramisu prin d. Parochu si Adm. prot. Alex. Turdasianu, dela DD.: Alessandru Tordosianu parochu gr. or. 1 fl. Georgiu Berghianu proprietariu, 1 fl. Georgiu Rozoru propr. 1 fl. Georgiu Solomonu propr. 1 fl. Dimitriu Radu propr. 1 fl. Ioanu Dur'a propr. 1 fl. Ioanu Gerasimu propr. 50 xr. Nicolau Berghianu propr. 1 fl. Nicolau Drambarénu eclis. 1 fl. Samuilu Tirlea propr. 1 fl. Sebastianu Tesl'a propr. 1 fl. Trifonu Campeanu 1 fl. Albertu Natanu israelitu 50 xr. . . . . Sum'a 12 fl. v. a.

(Va urmá.)

Sabiiu, 12/24 Decembre 1869.

Comitetulu.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a Crivin'a protopopiatulu Lugosiului, cu care suntu impreunate urmatóriele, si adeca:

Salariulu anualu bani gat'a 300 fl. val. austr. 8 orgii de lemne din care sa incaldiésca si scól'a, cuartiru liberu si 3 jugere de livada si gradina de ½ jugeru, se deschide concursu pâna in 30 de dile din diu'a datului de josu, doritorii de a ocupá statiunea de susu se adreseze recursele loru la sinodulu parochialu alu comunei Crivin'a si se alature atestatele de preparandia si alte scoli absolvate — incâtu recurentiloru le va fi cu putintia sa — se ivésca in comuna. Post'a ultima Zdiór'a (Zidovaru.)

Crivin'a, 16 Novembre 1869.

Comitetulu parochialu.

(34—2)

Concursu.

La scól'a normale capitale gr-res in Selisce protopopiatulu tract. Sabiiului I. face trebuintia de un'a invetiatorésa la copile pentru lucruri femeesci de mâna, cu salariu anuale de 240 fl. v. a. si cuartiru liberu.

Concursele provediute cu documentele recerute sa se adreseze câtra comitetulu subscrisu, post'a ultima Sacelu (Szetsel) pâna in 20 Decembre 1869.

Selisce 23 Novembre 1869.

Comitetulu parochiale gr. res.

(24—4)

199—1869.

Edictu.

Simeonu Ioanu Rodeanu din comun'a Pianulu de susu s'aunulu si protopresbiteratulu Sebesiului de 5 ani de dile si-au parasitu cu infidelitate pre legiuit'a sea sotia Ioan'a nascuta Ioanu Ber'a totu de aci, pribegindu in lume fâra a se sci loculu aflârei sele; se citéza prin acési'a cá pâna la finea lunei lui Novembre 1870; cu atâtu mai tare sa se infatiseze inaintea forului protopr. subsemnatu, câci altmintrea si in absenti'a lui pâr'a in contra-i radicata de socie-i se va otarí amesuratu canóneloru s. s. nóstre biserici.

Forulu protopresbiterale gr. or.

Sabesiu, in 29 Novembre 1869.

I. Tipeiu,

(28—2) Prot.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Decembre 1869.

Metalicele 5%	59	95	Act. de creditu	257	70
Imprumut. nat. 5%	70	20	Argintulu	12	25
Actiile de banca	733		Galbinulu	5	83½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 100. ANULU XVII.

Sabiiu, in 18/30 Decembre 1869.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Dumineca — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl, pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

„Hr. Ztg.“ nr. 306 sub rubric'a „tiér'a interna“ aduce urmatóriele:

„Sabiiu 27 Decembre. Scótemu din „Vaterland“ ce apare in Vien'a, nr. 352 dela 22 Decembre 1869 urmatórea corespondintia:

„Din Transilvani'a, 19 Decembre (La caracteristic'a certeloru nationalitâtiloru in Transilvani'a). Sasii se precepu de minune a câstigá pentru sine, pre scriitorii straini, dela cari astépta densii descrieri favorabili despre natiunea sasésca din Transilvani'a. Ei caletoriloru de feliulu acest'a, cându caletorescu prin Transilvani'a, le arata numai pârtile cele mai bune ale loru, si se feresc fórte ale aretá si pârtile cele slabe, precum spiritulu loru cantonalu, tendinti'a la esclusivitate si indestulirea propria, carea in multe privintie se opune progresârei loru. Cetatienimea si tierenimea sasésca, in privinti'a cunoscintieloru si a culturei e departe inaintea celoru-lalte natiunalitâti ardelene, si preotii si profesorii evangelici ai sasiloru, déca afla de bine sciu sa fia fórte ospitali si amabili cu strainii. De aceea nu e de miratu, ca d. e. scriitoriulu englesu Charles Bonner in descrierea ce o face asupr'a Transilvaniei admira asiá de invederatu si cu entusiasmu pre sasi, precându pre magiari si secui ii tratéza cu o recéla ce bate la ochi, iéra pre romani chiaru cu despretiu. Necunóscerea limbei unguresci si române si impregiurarea ca caletori de acesti'a se intâlnescu cu deosebire numai cu sasi, este urmarea, ca si descrierile loru nu suntu cu totulu nepartinitórie.

„Nu demultu a fostu profesorulu Wattenbach din Heidelberg in Transilvani'a. In Sabiiu fu profesorulu acest'a fórte distinsu. Unu toastu radicatu de densulu la unu banchetu datu in onórea lui, a provocatu jurnalele unguresci, din causa ca ungurii erau in toastu binisioru infatisiati cá apasatori ai natiunei sasesci, pre cându din partea ungurésca li se demustrá, ca nu este nici o natiune atâtu de indatorata a multiami unguriloru si regiloru loru, cá cea sasésca.

„Abiá a sositu profesorulu Wattenbach a casa, si in o prelegere in Heidelberg si impartasiesce impressiunile din caletori'a prin Transilvani'a, in care prelegere sasii erau tratati cu o predilectiune estraordinaria, pre cându pre românii din Sachsenland, dupa unu referatu alu „Heidelberger Ztg.“ ii presentá cá pre unu feliu de banda de furi si de teciunari. Nenorocirea profesorului a voitu insa, cá unu românu din Sachsenlandulu Transilvaniei sa studieze in Heidelberg drepturile, acest'a adencu vatematu prin calumni'a aruncata asupr'a natiunei sele, a publicatu in aceea-si fóia din Heidelberg unu respunsu fórte moderatu, protestându in contra calumnieloru profesorului si aretându aventulu româniloru dela 1848, crearea institutelor celoru multe de cultura romanesci in Transilvani'a si impregiurarea ca studiéza atâti juni români la universitâti nemtiesci, francese si italienesci.

„Respunsulu acest'a venindu asiá pre neasteptate, l'a scosu pre profesorulu Wattenbach din rostu, incâtu a datu o replica stângace de totu, dicendu ca elu a vorbitu numai de românii din Sachsenland, nu insa de cei'a-lalti români, pre cându e lucru cunoscutu, ca românii din Sachsenland, carii nu au fostu nici odata in referintie iobagesci, se afla relativu in o stare mai buna cá cei din comitate, ceea ce si din partea sasiloru s'a recunoscutu si accentuatu totu-de-un'a. Descrierea profesorului din Heidelberg asupr'a româniloru din Sachsenland, va face de buna séma rotund'a prin diuariele romanesci din Transilvani'a si de siguru ca ea nu va contribui la crescerea unei bune intielegere intre sasi si români. Românii au remasu inapoi. Dreptatea insa pretinde a recunósce, ca ei in tempulu din urma se straduiescu din tóte puterile spre a inaintá in cultura, desvoltare si in civilisatiune.“

„Fatia cu acestu articulu, dice „Hr., Ztg“ avemu se observâmu, ca acest'a e dejá alu doilea din „Transilvani'a“. Condeiulu cunoscutu scrie asiá dara si in „Vaterland“ !?

Ce se atinge de amintitele fapte, trebuie se indreptâmu dóue presupuneri. Odata, ca domnii Boner si Wattenbach aru fi fostu de sasi câstigati contr'a româniloru, si dupa aceea numai decâtu, ca Wattenbach nu au intrebuintiatu cuvintele acele ce le au raportatu dupa densulu referintele heidelbergesu.

Junele domnu Bechnitiu a avutu, la tóta intemplarea, dreptu, a pasi contra unei retaciri, inse si densulu e de parere, ca sasii au sedusu din adinsu pre invetiatulu professoru la suposetiuni false. Tuturoru acestor'a trebuie sa contradicemu. Boner au petrecutu mai multu tempu cu ungurii si cu românii decâtu cu sasi (? ! ! ? Red. „Tel. R.) Wattenbach se obicinuiea a-si petrece numai in convorbiri lilerarie si sociali despre frumseti'a naturale a tierei. Se póte, ca a fostu vorba de multe ori despre arderi de paduri si furturi de vite; — si e mai probabilu ca dlu Wattenbach a intielesu numai pre acei pastori romanesci. De óre ce prelegerile sele se voru tiparí, lucrulu se póte chiarificá. Rivn'a nechiamata a unei persóne ne partasie (? Curiosu lucru ! cei ce calumnia suntu chiamati a fi partasi la calumnia dupa teori'a redactiunei dela „Hr. Ztg.“, iéra déca cineva nu póte suferí infami'a calumniatória, dovedesce „rivna nechiamata“ ! Red. „Tel. Rom.“), care jóca in Vaterland rolu de midilocitoriu, póte numai stricá. Se vede intentiunea si suntemu indispusi.“

Respunsulu ce-lu da redactiunea dela „Hrm. Ztg.“ la articululu de mai susu din „Vaterland“ lu putemu privi, cugetâmu, din tacerea cea pastrata pâna ací, de unu respunsu la tóta afacerea, cu privintia la tóte cele ce s'au scrisu in asta materia. Elu e parechi'a cea mai buna la respunsulu ce-lu da prof. Wattenbach dlui Bechnitiu in „Heidelberger Ztg.“ plus o afirmatiune sarcastica a celoru dîse de Boner si de Wattenbach despre români. Dara cu minciun'a poti sa dejuni, a une-oria sa si prândiesci, la cina insa nu mai ajungi nici odata.

Totu in acésta afacere intieleginti'a rom. din Sabiiu au decisu in o conferintia tienuta in 26 Decembre a. c. a respinge calumniele neintemeiate ale lui Wattenbach si insarcinà cu elaborarea conceptului pre vre-o câti-va barbati din sinulu conferintiei; se decide mai departe a se face procederea acést'a cunoscuta pre calea publicitâtiei, cá aflându si inteligenti'a din alte pârti ale tierei despre procederea celei de aici, sa aiba cunoscintia despre afacere si déca voiesce se imiteze. Sub decursulu conferintiei s'a decisu tramiterea unui telegramu dlui st. jur. I. Bechnitiu, prin carele i se esprima recunoscintia pentru energi'a si curagiulu, ce l'a doveditu cu prilegiulu acest'a. — Cându voru fi gat'a cei ce au luatu asupra-si elaborarea prin care sa se respinga calumniele aruncate de dlu prof. Wattenbach asupr'a româniloru, si o alta intrunire se va pronunciá asupra-i, nu vomu intârdiá a referá despre resultatu.

Eveneminte politice.

Incepemu cu inregistrarea duoru sciri din cercuri politice mai inferióre, dara cari pentru noi suntu totu atâtu de insemnate.

Din alegerile comunali si scaunali in fundulu regescu unele decursera in dilele aceste. Cea despre care scimu ce-va mai positivu este cea dela Media siu. Acolo românii se intrunisera cu partid'a cea juna a sasiloru si dupa unu telegramu publicatu in „Hr. Ztg.“ victori'a erá inca alalta-eri verosimila.

Alta alegere s'a petrecutu totu acum de curendu la Brasiovu. Acolo, nu scimu din ce motive, preotii si invetiatorii de ori-ce categoria se scósera din drepturile cetatienesci, prin urmare ei nu putura nici alege nici nu putura fi alesi. Prin procederea acést'a românii din Brasiovu fura privati de unu numeru considerabilu de alegatori aruncati fâra nici o vina in categori'a celoru .... ce nu voimu a le dice pre nume. La procederea acést'a „constitutiunale“ a contribuitu, dupa cum se vede si din o corespundintia dela Brasiovu a Albinei nr. 105, si românii, cari se consultara in unu comitetu alu densiloru sub presidiulu dlui G. Baritiu.

Cris'a ministeriale pentru Cislaitani'a este amanata. Unele diuarie speréza, ca preste putienu ea va fi si delaturata. Sórtea acestei crise, se afirma de multe pârti, ca o va decide senatulu imperiale prin respunsulu seu la cuventulu de tronu. Déca respunsulu va fi pentru reformarea constitutiunei, atunci majoritatea ministeriului nu se va puté sustiené, ci va trebuí sa se retraga.

Ministeriulu cislaitanu s'a depopularisatu fórte multu prin arestarea unoru conducatori ai lucratoriloru, din causa ca lucratorii in diu'a deschiderei senatului imperiale au tienutu o adunare numerósa sub ceriulu liberu si a tramisu o deputatiune la ministru presiedinte, cá se céra mai multe imbunetatiri pentru poporu in genere si in specie pentru lucratori. Unulu din conducatorii acesti'a, a sca-